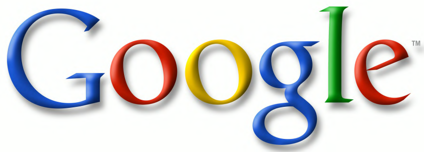

ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν
τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

1888

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταδίου, ἀριθ. 32.

1888

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν
τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

1888

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ἘΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταδίου, ἀριθ. 32.

1888

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

'Αριθ. 627 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 3 Ἰανουαρίου 1888

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ διακεκριμένος ὁμογενὴς ἰατρὸς κ. Σταῦρος Μεταξᾶς, μαθὼν τυχαίως ὅτι ἐν Κορσικῇ ὑπῆρχεν ἀποικία τις ἑλληνική, πολλὰ σημεῖα ζωῆς ἑλληνικῆς εἰσέτι διατηροῦσα, τὸ 1883 μετέβη ἐκεῖ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἴδῃ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποικίαν. Βαθέως δὲ συνεκινήθη ὅταν, ἐν τῷ ὅλως ξένῳ τούτῳ τόπῳ, εὗρεν ἀνθρώπους ὁμιλοῦντας τὴν γλῶσσάν του καὶ ὑπὸ καθαρῶς ἑλληνικῶν αἰσθημάτων ἐμφορουμένους.

Ἡ ἠθικὴ αὕτη ἡδονὴ τὸν παρεκίνησε νὰ μείνῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγνώστων τούτων ὁμογενῶν του περισσοτέρας, τῶν ὅσας ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ, ἡμέρας. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖθι διαμονῆς του μία καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε φωνὴ ἠκούετο περὶ αὐτόν: *Ἱκανῶς μὲν διετηρήθημεν μέχρι τοῦδε· ἀλλ' εἰς τὸ ἑξῆς, ἕνεκα πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων, ἀναπόφευκτος μᾶς ἀναμένει ἡ συγχώνευσις μετὰ τοῦ Κορσικανικοῦ στοιχείου. Ἡ τύχη τῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Σικελίᾳ ἐγκατασταθεισῶν, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, δὲν κεῖται πολὺ μακρὰν καὶ ἡμῶν αὐτῶν.*

Τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην δὲν ἤργησε καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος μετὰ λύπης καρδίας νὰ κατανοήσῃ.

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἀρχίζουσι νὰ σκέπτωνται περὶ θεραπείας τῶν κακῶς κειμένων, ὅταν ταῦτα φθάσωσιν εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον. Οἱ ἐν Καρυαῖς ὁμογενεῖς ἡμῶν, ἀπό τινος χρόνου βλέποντες προσεγγίζοντα τὸν ἀναπόφευκτον ὄλεθρόν των, ἤρχισαν σπουδαίως ν' ἀνησυχῶσι περὶ αὐτοῦ. Ὅταν δὲ ἀνεγνώρισαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Σ. Μεταξᾶ ἄνθρωπον γενναίως μεριμνῶντα ὑπὲρ τῆς καθόλου ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως, δὲν ἐδίστασαν νὰ τὸν παρακαλέσουν ἵνα φροντίσῃ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς, βλέπων τὴν μεγάλην ταύτην προθυμίαν των ὑπὲρ τῆς ἐκμαθήσεως τῆς μητρικῆς των γλώσσης, τοῖς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἔπραττεν ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι τῷ ἦτο δυνατόν. Ἐπὶ τούτῳ δέ, μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός, εὑρὼν τὸν φιλογενέστατον ὁμογενῆ κ. Χρηστάκην Ζωγράφον, συνεννοήθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπεφασίσθη ἵνα οἱ δύο οὗτοι σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Κορσικῇ ὁμογενῶν των. Συνεφώνησαν λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ δύο ὁμοῦ διατηρήσωσιν ἐν Καρυαῖς τῆς Κορσικῆς Ἕλληνα διδάσκαλον ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη μὲ ἐτήσιον μισθὸν 3,500 φράγκων, τῶν ὁποίων τὰς μὲν τρεῖς χιλιάδας θὰ ἐπλήρωνεν ὁ κ. Χ. Ζωγράφος, τὰ δὲ πεντακόσια ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς.

Ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς, γνωρίζων προσωπικῶς τὸν συγγραφέα τῆς ἀνὰ χεῖρας πραγματείας, τὸν παρεκάλεσεν ἵνα δεχθῇ τὴν ἀποστολὴν ταύτην.

Ἐνῷ δὲ κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1885 τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα ὅπως ἀποσταλῶ εἰς Καρυὰς τῆς Κορσικῆς, ὅλως ἀπροσδοκήτως λαμβάνει ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν παπᾶ-Καίσαρα Κόττιν, ἱερέα τῆς ἐν Κορσικῇ ἑλληνικῆς ἀποικίας, διὰ τῆς ὁποίας τὸν παρεκάλει καὶ τὸν προέτρεπε νὰ μὴ ἀποστείλῃ Ἕλληνα διδάσκαλον εἰς Καρυάς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ προϊστάμενοί του δὲν ἐνέκρινον τὴν ἀποστολὴν ταύτην. Ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς, ἐννοήσας ἀμέσως ὅτι ἐξετίθετο δωρεὰν εἰς τὰς ῥᾳδιουργίας τοῦ πανισχύρου ἐν βλαξὶ Δυτικοῦ Κλήρου, συγκατένευσε ν' ἀναστείλῃ τὴν ἀποστολήν μου.

Ἐν τούτοις, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, λαμβάνει παρακλητικὴν ἐπιστολὴν ὑπογεγραμμένην σχεδὸν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν Καρυαῖς Ἑλλήνων, διὰ τῆς ὁποίας παρεκαλεῖτο θερμῶς νὰ πέμψῃ τὸν ὑποσχεθέντα διδάσκαλον. Ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς, μεταξὺ τῶν δολίων προσταγῶν τῆς Αὐλῆς τῆς Ρώμης καὶ τῶν θερμῶν παρακλήσεων τῶν ἐν Καρυαῖς ὁμογενῶν του, ἔκρινεν ἀξιοπρεπέστερον νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ.

Μεταβάς, τέλος πάντων, ἐκεῖ ὅπως συστήσω τὸ ἐν λόγῳ σχολεῖον, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν ἵνα ἐπιτοπίως συναγάγω τὴν δέουσαν ὕλην καὶ

συγγράψω τὴν ἀνὰ χεῖρας πραγματείαν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας. Οἱ πρὸ ἐμοῦ θίξαντες τὴν ὑπόθεσιν ταύτην περιωρίσθησαν ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ συναγάγουν καὶ καταγράψουν τὰς ἐκ παραδόσεων καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα περισωθείσας ειδήσεις, χωρίς ποτε νὰ συμβουλευθῶσι καὶ ἀντιπαραβάλωσι τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν συγγραφέων καί, ἰδίως, χωρὶς νὰ ζητήσωσι τὴν ἀλήθειαν τῶν διαφόρων γεγονότων ἐν τοῖς ἀρχείοις διαφόρων χωρῶν. Καὶ ὅμως, ἡ ἱστορία, διὰ νὰ ἦναι ἀληθὴς ἱστορία καὶ ὄχι μυθιστόρημα, πρέπει ὄχι μόνον νὰ ἦναι γεγραμμένη κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας τῶν πηγῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕκαστον βῆμα νὰ παραπέμπῃ ἀκριβῶς τὸν ἀναγνώστην εἰς αὐτάς. Τὸ ἐξελέγχειν δὲ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ ζητεῖν ἐν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν εἶναι ἀρετή, τὴν ὁποίαν καθιέρωσεν αὐτὸς οὗτος ὁ ὕπατος τῶν ἱστοριογράφων. Ἀλλ' ἰδίως κύριος σκοπὸς τῆς βιβλιογραφίας εἶναι ἡ διευκόλυνσις τῆς ἀναδιφήσεως τῶν μεταγενεστέρων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Κατέβαλα λοιπὸν πᾶσαν προσπάθειαν ἐν τῷ πονηματίῳ μου τούτῳ ἵνα, ὅσον μοὶ ἦτο δυνατόν, ὑποδείξω τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς μελέτης τοῖς βουλομένοις νὰ συγγράψωσι πλήρη ἱστορίαν τῆς ἐν Κορσικῇ ἑλληνικῆς ἀποικίας.

Παρεκβατικῶς δέ, εἴς τινα μέρη τῆς πραγματείας ταύτης, κατόπιν εἰλικρινοῦς ἐκθέσεως τῶν διαφόρων γεγονότων, ἠναγκάσθην νὰ ἐπιτεθῶ κάπως δριμέως κατὰ τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου. Βεβαίως, ἱστορία μετὰ πάθους γραφεῖσα, κινδυνεύει να χάσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς, δι'ὅπερ καὶ μόνον ὤφειλον ἴσως νὰ ἐκβάλω τοῦ κειμένου τὰς παρεκβάσεις ταύτας. Καὶ ὅμως δὲν τὰς ἐξέβαλον, χάριν ἀκριβῶς αὐτῆς ταύτης τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας: Πολλὰ φαινόμενα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, καὶ ἰδίως ἡ ἐπὶ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας διατήρησις τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ γλώσσης τῶν ἀποίκων τούτων Ἑλλήνων δὲν δύνανται ἄλλως νὰ ἐξηγηθῶσιν, εἰμὴ διὰ τῆς διηγήσεως τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν τυραννικῶν πράξεων τῶν ἐν Κορσικῇ φραγκοπαπάδων, οἵτινες, ἀκόμη καὶ σήμερον, δὲν ἐννοοῦν τί σημαίνει ἡ λέξις *ἀνεξιθρησκεία* καὶ ἡ φράσις, *σέβεσθαι τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ πλησίον*. Εἶναι δὲ ἱστορικὴ ἀλήθεια τὸ ὅτι, ὁσάκις οἱ τύραννοι ἠθέλησαν διὰ τῆς βίας νὰ ἐξαφανίσουν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδίως τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, εὐθὺς παρετήρησαν ὅτι περὶ τὴν μίαν ἐκκοπεῖσαν ἀνεφύησαν δέκα παραφυάδες.

Ἐν Καρυαῖς τῆς Κορσικῆς τῇ 15/27 Ἀπριλίου 1887.

Ν. Β. Φαρδυς, Σαμόθραξ
ἰατρός.

Α'

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

Οἱ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθέντες Ἕλληνες, ἐρχόμενοι ἐξ Οἰτύλου, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰς περὶ τῆς καταγωγῆς των παραδόσεις, αἵτινες διεσώθησαν μέχρι σήμερον καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων οἱ ἱστοριογράφοι κατάγουσι τοὺς Ἕλληνας τούτους ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν. Μάλιστα δὲ ἀκόμη καὶ σήμερον, οἱ ἐν Αἰακκίῳ Στεφανόπουλοι, ἀπόγονοι τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀποικίας ταύτης, φέρουσι τὸν τίτλον *Πρίγκηπες Κομνηνοί*.

Προκειμένου περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν, τὸ θέμα τοῦτο καθίσταται ἱκανῶς σπουδαῖον, διὸ καὶ ἐφρόντισα ἵνα ἰδιαιτέρως μελετήσω αὐτό. Τὸ ἐξαγόμενον τῶν μελετῶν μου ὑπῆρξε α') ὅτι αὐθεντικὰ ἔγγραφα, καταδεικνύοντα τὴν σχέσιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ταύτης οἰκογενείας μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Οἰτύλου τὴν σήμερον οὐδαμοῦ ὑπάρχουσιν, β') ὅτι ἡ παράδοσις τῶν Ἑλλήνων τούτων δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν γενικὴν ἱστορίαν καὶ γ') ὅτι οἱ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθέντες Ἕλληνες δὲν ἦσαν μόνον Οἰτύλιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἑλληνικῶν μερῶν. Ἀλλ' ὅμως, πρὶν ἢ ἐκθέσω τοὺς λόγους τῶν τριῶν τούτων προτάσεών μου, θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος παραδόσεις.

1η Παράδοσις.—Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζει ὁ παπᾶ—Νικόλαος ἐν τῷ χειρογράφῳ του,καὶ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἐν ἐκτάσει ὁ Καμβιάγης καὶ ὅλοι οἱ μεταγενέστεροι ἱστοριογράφοι ὅσοι βασίζονται ἐπ' αὐτοῦ, ὁ Ἀλέξιος Α' Κομνηνὸς (γεννηθεὶς τὸ 1048 καὶ ἀποθ. τὸ 1118), αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τοῦ 1081, ἀπέκτησε δύο υἱούς, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Στέφανον, ἀπὸ τὴν πρώτην σύζυγόν του ὀνομαζομένην Μάρω, ἤ, κατ' ἄλλους Αἰκατερίναν. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς, ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἦλθεν εἰς δευτέρου γάμου κοινωνίαν μέ τινα Θεοδώραν, ἀνεψιὰν τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παμφλάγου.

Ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Ἀλεξίου ἔζη Γερμανός τις, λίαν ἀγαπητὸς καὶ εὐνοούμενος ὑπ' αὐτοῦ. Μετὰ τοῦ Γερμανοῦ τούτου ἡ Αὐτοκράτειρα Θεοδώρα περιεπλάκη εἰς ἐρωτικὰς σχέσεις. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τύχην, ὁ Στέφανος, συλλαβὼν αὐτοὺς ὀργιάζοντας, ὑβρίσθη καὶ ἐρραπίσθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ. Ὁ Ἰωάννης, ἰδὼν τὸν ἀδελφόν του Στέφανον κλαίοντα καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν, τὸν ἐπέπληξε καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ φονεύσῃ τὸν Γερμανόν. Ὁ Στέφανος, χωρὶς νὰ χάσῃ πολὺν καιρόν, ἐκτελεῖ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ διὰ νὰ μὴ τιμω-

ρηθῇ ἀπὸ τὸν πατέρα του, καταφεύγει εἰς Μιτυλήνην, τὸ 6685 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τὸν παπᾶ—Νικόλαον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄσυλον τοῦτο δὲν ἦτο ἀσφαλές, μετά τινα χρόνον μετέβη εἰς Οἴτυλον, ὅλως ἄγνωστος.

Ἐν Οἰτύλῳ ὑπῆρχε πλουσιώτατός τις ἄρχων, ὀνομαζόμενος Πέτρος Λασβουρῆς. Ὁ πλουσιώτατος οὗτος ἐκτιμήσας τὴν καλὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν εὐμορφίαν τοῦ Στεφάνου, καίτοι ἄγνωστον ἠθέλησε νὰ τὸν κάμῃ γαμβρὸν εἰς μίαν τῶν τριῶν θυγατέρων του. Ὁ Στέφανος ἐξελέξατο τὴν πρωτότοκον αὐτῶν Ἀλεξάνδραν καλουμένην, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε, κατὰ τὸν παπᾶ—Νικόλαον, τρεῖς υἱούς: τὸν Πουλημένην Μαυροϊδῆ, τὸν Μιχαὴλ, καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Αὐγουστῖνον. Ἐκ τοῦ πρώτου δὲ τούτων κατάγονται οἱ Στεφανιάνοι, ἐκ τοῦ δευτέρου οἱ Βοκιάνοι καὶ ἐκ τοῦ τρίτου οἱ Φατζέοι.

Ὁ Καμβιάγης λέγει ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πουλημένη ὠνομάσθησαν Νοβακκαῖοι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Μιχαὴλ Στεφαναῖοι καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κωνσταντίνου Φαλτσαῖοι· πάντες δ' ὁμοῦ Στεφανόπουλοι.

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Θεοδώρας ὁ Αὐτοκράτωρ μετεμελήθη καὶ ἐσυγχώρησε τὸν υἱόν του Στέφανον. Μαθὼν δὲ ὅτι εὑρίσκετο ἐν Οἰτύλῳ τὸν μετεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' οὗτος ἔκρινε καλὸν νὰ μὴ μεταβῇ πλέον ἐκεῖ. Ἐν τούτοις ὁ πατήρ του τὸν ἐτίμησε μὲ πολλὰ δῶρα.

Λέγεται δὲ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Οἰτύλιοι ἐφάνησαν φιλόξενοι πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξίου, ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος, εἰς ἀνταμοιβήν, ἔκτοτε μετέτρεψε τὴν πόλιν των εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ Μητρόπολιν, ἥτις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἦτο εἰμὴ Ἐπισκοπή.

Ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου ὑπῆρξε τραγικός. Ὁ πενθερός του εἶχεν ἀδελφὸν τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν οἱ κάτοικοι πλησιοχώρου τινὸς χωρίου, ἐκ τοῦ ὁποίου κατήγετο καὶ ὁ ὑπηρέτης του. Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Στέφανος ὡρκίσθη ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τοῦτον· ὁ δὲ ὑπηρέτης προσηνέχθη ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς προδότης. Ὁ Στέφανος ἐπορεύθη μετὰ τῶν φίλων του κατὰ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου ἐκείνου· ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐναντίας προδοσίας τοῦ ὑπηρέτου, μόλις ἐσώθη μόνος. Ἐπιστρέφων δὲ δρομαῖος,ἔφθασεν εἴς τινα πηγήν, παρὰ τὴν Οἴτυλον, ὅπου γυνή τις ἐκ τοῦ χωρίου ἐκείνου, εὑρεθεῖσα ἐκεῖ καὶ μαθοῦσα ὅτι κατὰ τῶν συμπατριωτῶν της ἐξεστράτευσε τὸν ἐδολοφόνησεν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην, ὅταν ἡ καταγωγὴ τοῦ Στεφάνου ἔγεινε γνωστὴ ἐν Οἰτύλῳ, τότε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐθαύμαζον, καὶ διὰ νὰ τὸν τιμήσουν ἔτι περισσότερον, τὸν ὠνόμασαν *Στεφανόπουλον*, ἤ, μᾶλλον *Στεφανό-πολιν*, τουτέστι Στέφανον, καταγόμενον ἐκ τῆς Πόλεως ἤτοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω δέ, ὅλοι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, λαβόντες τὸ ἐπώνυμον τοῦτο, ἐκλήθησαν *Στεφανόπουλοι*, ἢ ἄλλως, *Στεφανόπολι*. Καὶ πραγματικῶς ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Καρυῶν τὴν σήμερον δίδουσιν ἑαυτοῖς τὸν τίτλον τοῦτον. Ἐπίσης δ' ἐκ τῆς παραδόσεως ταύτης ἕπεται ὅτι καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Καρυῶν εἶναι καὶ *Πρίγκιπες Κομνηνοί* (!)

2α *Παράδοσις*. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην παράδοσιν, ἥτις εἶναι ἡ τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, ὁ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ Δαβὶδ Κομνηνοῦ, τελευταίου Αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος, ὀνόματι Νικηφόρος, διαφυγὼν τὴν μάχαιραν Μωάμεθ τοῦ Β', μετὰ περιπλανήσεις ἐπὶ τέλους κατήντησεν εἰς Οἴτυλον, ὅπου νυμφευθεὶς ἀπέκτησεν οἰκογένειαν, ἥτις διεσώθη μέχρι σήμερον μεταξὺ τῶν ἀποίκων Ἑλλήνων τῆς Κορσικῆς.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην, ὁ Νικηφόρος Κομνηνὸς ἀπέκτησεν ἔγγονον, ὀνόματι Στέφανον Κομνηνόν, ἔξοχον ἄνδρα ἐν Οἰτύλῳ, καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν ὑπεροχὴν καὶ κατὰ τὴν ἠθικὴν ἱκανότητα.

Ὁ Στέφανος οὗτος,κατὰ τὸν κ.Γεμενῆν,ἐν μάχῃ τινὶ κατὰ τῶν Τούρκων, συμβᾶσαν τὸ 1537, ἔταξε νὰ κτίσῃ,μετὰ τὴν νίκην,δι'ἰδίων του ἐξόδων ἐν Μοναστήριον εἰς τιμὴν τῆς Παναγίας. Ἡ Παναγία ἔκαμε τὸ θαῦμά της. Ὁπότε οἱ μαχηταὶ Οἰτύλιοι ἤρχισαν ν' ἀποθαρρύνωνται, νεᾶνίς τις ὡραία καὶ χαρίεσσα, θυγάτηρ τοῦ ἄρχοντος Γερακάρη, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Οἰτυλίων γυναικῶν, παρουσιάσθη εἰς τὴν μάχην καὶ διὰ τῆς γενναιότητός της κατώρθωσε νὰ δώσῃ τὴν νίκην εἰς τοὺς συμπατριώτας της. Τὸ θαῦμα ἐτελέσθη, καὶ ὁ Στέφανος ἀμέσως ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του. Εἷς δὲ τῶν ἀπογόνων του, ὀνομαζόμενος Ἀλέξης ἡγίασεν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τούτῳ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κάμνῃ θαύματα καὶ μέχρι σήμερον.

Οἱ ἀπόγονοι δὲ τοῦ Στεφάνου τούτου εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐκλήθησαν *Στεφανόπουλοι*. Κατ' ἄλλους δέ, αὐτὸς οὗτος ὁ Νικηφόρος, ἀναγνωρισθεὶς ἐν Οἰτύλῳ, ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Οἰτυλίων *Στεφανόπουλος*, τουτέστιν υἱός, ἀπόγονος τοῦ στεφάνου, ἤτοι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος.

Τὴν παράδοσιν ταύτην, Δημήτριός τις Στεφανόπουλος Κομνηνός, ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Κορσικῇ Στεφανοπούλων, κατώρθωσε νὰ ὑποστηρίξῃ δι' ἐγγράφων παρὰ τῷ Λουδοβίκῳ ΙϚ' βασιλεῖ τῆς Γαλλίας, καὶ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸν τίτλον τοῦ Πρίγκιπος, διὰ βασιλικῶν γραμμάτων, ὑπὸ χρονολ. Ἀπριλ. 1782. Ὁλόκληρος δὲ ἡ α'*Ἱστορικὴ σύνοψις τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν*»,τοῦτο προ-

σπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ. Καὶ ὅμως ὅλα σχεδὸν τὰ ἔγγραφα καὶ ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα φέρει εἰς ὑποστήριξιν, φαίνονται ἡμῖν σαθρὰ καὶ ἀμφίβολα.

Ἐξεταστὴς τῶν ἐγγράφων τοῦ εἰρημένου κ. Δ. Στεφανοπούλου εἶχε διορισθῆ ὁ Μ. Cherin, γενεαλογιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ Λουδοβίκου ΙϚ'. Ἀλλὰ προφανῶς ὁ γενεαλογιστὴς οὗτος ἠπατήθη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Στεφανοπούλου.

Πρῶτον μέν, διότι τὰ γεγονότα καὶ τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα παρουσίασε, κατὰ μέγα μέρος ἦσαν ψευδῆ. Καὶ τοῦτο ἐξάγεται ἐκ πολλῶν ἐγγράφων εὑρισκομένων ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, καὶ ἔκ τινος ἄρθρου ἐκτεταμένου, εὑρισκομένου ἐν τῇ «*Χρυσῇ βίβλῳ τῶν εὐγενῶν τῆς Γαλλίας.*» [1])

Δεύτερον δέ, διότι τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα παρουσίασε, πιθανῶς, κατὰ μέγα μέρος, ἦσαν πλαστά. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὁ κ. Δ. Στεφανόπουλος, εὐθὺς ἅμα ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Πρίγκιπος, τὰ ἔκαυσε, βεβαίως, ὅπως ἀπαλλάξῃ καὶ ἑαυτὸν καὶ ταῦτα μεταγενεστέρου ἐλέγχου. Τρία δὲ μόνον τούτων ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὡς ἀνωτέρω βιβλίῳ του *Ἱστορικὴ σύνοψις* κλπ., τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον, χάριν περιεργείας, μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἀπαραλλάκτως, ὡς ἔχει:

«Ης δενξαν Χροῦ ἀμὴν 1473. Ιεύναριου τεταρτη. Ἀναφανίσισαν ἔλπροσθεν ἐμοῦ κυνόγραφου τῆς πολητίας του βιτύου καὶ κάτοθεν πιστιον μαρτίρων ἀπὸ τὸ ἐνα μαιρος ὁ ἐξεχόταςτος ἄρχοντας νικέφωρος ἰοστοῦ αὐτοκράτορας Δαβιδ Κομνηνοῦ τῆς τρεπιζόντας καὶ ἀπὸ τὸ ἀλο μαιρος ο ἄρχοντας Πέτρος πατὶρ τὴς ἀρχοντίσας Ἐλένις τὴν ὀπίαν δίδι τοῦ ἄνεθεν ἐξεχοτάτου νικεφόρου διὰ γηνίτου νομίμο καθὸς θέλει ἡ νόμη τὴς Ἐκλισίας.

Νικέφορος, Πέτρος κλπ.» [2])

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶναι προικοσύμφωνον; Ἀλλά, ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον ὑπάρχει μοι γνωστόν, τὰ προικοσύμφωνα, κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν ἔθιμα, δὲν ἐγράφοντο τοιουτοτρόπως. Εἶναι συμφωνητικὸν ὑπὸ συμβολαιογράφου γραφέν; —Ἀλλὰ οἱ γάμοι, παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις Ἕλλησιν, ὑπῆρξαν, μοὶ φαίνεται, πάντοτε ἐκκλησιαστικοὶ καὶ ὄχι πολιτικοί, ὑπὸ *κυνογράφων* (πιθανῶς κοινογράφων) τελούμενοι. [3])

Ἔπειτα δέ, κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν τότε Ἑλλήνων, ἡ κυρίως χρονολογία αὐτῶν ἦτο ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἤ, τοὐλάχιστον, παρὰ τῇ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Ὡσαύτως δέ, ἡ χρονολογία αὕτη ἔπρεπε νὰ ἦναι γραμμένη μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἢ ὁλόγραφος, καὶ ὄχι μὲ ἀραβικοὺς ἀριθμούς. Ἐν γένει δὲ ἡ αὐθεντικότης τοῦ ἐγγράφου τούτου μοὶ εἶναι λίαν ὕποπτος. Ταὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα τῶν ἐγγράφων τοῦ κ. Δ. Στεφανοπούλου.

Τρίτον δέ, διότι ἡ παράδοσις τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων ὑπῆρξε πάντοτε ὅτι κατήγοντο ἐκ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ Δαβὶδ Κομνηνοῦ.—Πῶς δὲ ἦτο δυνατόν, ὁ παπᾶ Νικόλαος, ὁ ὁποῖος βεβαιοῖ ὅτι, γράφων τὴν ἱστορίαν του, εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων, ν' ἀπατηθῇ ἐπὶ τοσοῦτο φανερᾶς καὶ εὐκρινοῦς ὑποθέσεως;—Ἤ, τοὐλάχιστον, νὰ μὴ κάμῃ, ἔστω καὶ βραχεῖαν, μνείαν τῆς ἐκ Δαβὶδ Κομνηνοῦ καταγωγῆς; Πρᾶγμα δὲ ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς, ὅτι ὁ καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, τελευταῖος ἀρχηγὸς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, ὁ μόνος δυνάμενος νὰ διεκδικήσῃ τὴν ἐκ Κομνηνῶν καταγωγὴν ὡς πρωτότοκος διάδοχος τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς ἀποικίας ταύτης, εἴτε ἐν συνειδήσει πλάνης τινός, εἴτε ἐκ ταπεινοφροσύνης, οὐδέποτε ἔδωκεν ἑαυτῷ τὸν τίτλον *Κομνηνός*. Πανταχοῦ δὲ ὅπου ἀπήντησα τὴν ὑπογραφήν του, ἔχει αὕτη ὡς ἑξῆς: *Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος*, ὅπου ἐνίοτε προσθέτει καὶ τό: *Ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἀποικίας.*

Βεβαίως, τοιοῦτό τι συνέβη. Οἱ παλαιοὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων ἐξηκολούθησαν νὰ ἔχουν τὴν τῆς ἐξ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καταγωγῆς παράδοσιν, χωρὶς νὰ δίδουν προσοχήν τινα εἰς τὴν γενικὴν ἱστορίαν. Οἱ νεώτεροι δὲ τούτων, βλέποντες ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη δὲν συνεφώνει οὐδόλως μὲ τὴν γενικὴν ἱστορίαν, ἠθέλησαν νὰ τὴν συμβιβάσουν, δίδοντες αὐτῇ ἄλλην ἀρχήν.

Ὡς δὲ παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, καὶ ἡ μὲν καὶ ἡ δὲ τῶν παραδόσεων τούτων ἔχουσί τι τὸ μυθῶδες καὶ τὸ βεβιασμένον. Φαίνεται δὲ νὰ ὑπῆρξαν πάντοτε ἄνθρωποι, οἵτινες ἀντέλεγον κατὰ τῆς εὐγενοῦς ταύτης καταγωγῆς τῶν ἀποίκων τούτων Ἑλλήνων, διὸ καὶ ὁ παπᾶ-Νικόλαος δριμὺς λίαν ἐπιπίπτει ἐν τῷ *προλόγῳ* του κατὰ τῶν ἀντιλεγόντων τούτων:

«Ἔτι δέ, λέγει, καὶ διὰ νὰ ἀποδείξω κάποιωνῶν κακογλώσσων καὶ ζηλιάρων ὄνων, ὅπου, ἀπὸ τὴν πολλὴν κάκητα καὶ φθόνον ὅπου φέρνουν εἰς τὸ γένος μας, κάθονται καὶ κατακρίνουν τὴν εὐγένειάν σας, πῶς δὲν ἠξεύρετε πόθεν κατάγεστε.»

---

1) Deuxième registre κτλ. σελ. 239.

2) Précis historique κλπ. σελ. 20.

3) Παράβαλε καὶ τὴν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης γνώμην τοῦ κ. Π. Χιώτη ἐν τῇ «Σιών» τῆς 10 Ἰουνίου 1887, ἀριθ. 310.

Ἡ περίστασις αὕτη ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην μου παρατήρησίν τινα τοῦ ἱστοριογράφου Le Beau ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν: Ὅταν ἡ οἰκογένεια αὕτη κατέστη ἔνδοξος, τότε οἱ ἱστοριογράφοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης προσεπάθησαν ἵνα εὕρωσι τὴν ἀρχαίαν καταγωγήν της. Τὴν ἀνεβίβασαν λοιπὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὡς εὐγενῆ οἰκογένειαν, ἀκολουθήσασαν αὐτόν, ἀναχωροῦντα ἐξ Ἰταλίας. *Ἦτο δέ*, λέγει, *ματαιοφροσύνη τις τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς ὅλους τοὺς περιφανεῖς οἴκους, τῶν ὁποίων ἠγνοεῖτο ἡ καταγωγή.* [1])

Πρᾶγμα δὲ ἄξιον μνείας εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς: Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἰδίως ἐν Σαμοθράκῃ, τὰ ὀνόματα Παλαιολόγος, Λάσκαρις, Δούκας καὶ Κομνηνός, ἤδη ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέστησαν κοινότατα, διότι οἱ γονεῖς, πρὸς τιμὴν τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῶν Παλαιολόγων, Λασκαρέων, Δουκῶν καὶ Κομνηνῶν, βαπτίζοντες τὰ παιδία των, τοῖς δίδουσι τὰ ὀνόματα ταῦτα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐτυμολογίαν τῶν λέξεων Στεφανόπουλος καὶ Στεφανόπολις, μίαν τοιαύτην δύναμαι νὰ ἐννοήσω: ὅτι *Στεφανόπουλος*, κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἶναι πατρωνυμικὸν καὶ σημαίνει υἱὸς τοῦ Στεφάνου, καὶ ὅτι, *Στεφανόπολις*, ἢ μᾶλλον, *Στεφανούπολις*, εἶναι ὄνομα πόλεως καὶ σημαίνει, πόλις τοῦ Στεφάνου. Ὡς πρὸς τό, Stefanopoli (ἢ μᾶλλον, Stéphanopoli, καί, κατ' ἄλλους, Stéphano-poli), δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐξιταλισμὸς τῆς λέξεως Στεφανόπουλος. Τοιοῦτο δέ τι συνέβη καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα. Οὕτω λ. χ., τὸ μὲν Μαρκόπουλος ἔγεινε Marcopoli· τὸ δέ, Παπαδόπουλος, Papadopoli καὶ οὕτω καθεξῆς.

Αἱ παραδόσεις αὗται θὰ εἶχόν τι τὸ πειστικὸν καὶ βέβαιον, ἐὰν συνεφώνουν καθ' ὅλα μὲ τὴν γενικὴν ἱστορίαν. Ἀλλὰ τοιαύτη τις συμφωνία παντάπασιν ἐλλείπει.

Ὡς πρὸς τὴν πρώτην παράδοσιν, ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Κομνηνὸς οὐδέποτε ἔσχε σύζυγον Μάρω, ἢ Αἰκατερίνην καὶ μετὰ ταύτην Θεοδώραν. Ὁ πρωτότοκος τῶν υἱῶν του καὶ διάδοχος τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου, πραγματικῶς, ὠνομάζετο Ἰωάννης Κομνηνός· ἀλλ' υἱὸν Στέφανον οὐδέποτε ἀπέκτησεν. Πολὺ δὲ περισσότερον, τὰ περὶ Γερμανοῦ καὶ Θεοδώρας οὐδαμοῦ ἀναφέρονται. [2])

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν δευτέραν παράδοσιν, πραγματικῶς, ὁ νεώτατος τῶν ὀκτὼ υἱῶν τοῦ Δαβὶδ Κομνηνοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο Γεώργιος, κατὰ τὸν ἀρθρογράφον τῆς *Γενικῆς Βιογραφίας τοῦ Διδώτου,* [1]) ἐξομόσας τὴν πατρῴαν πίστιν, ἐπέζησεν ὡς μόσλιμος ἐν Ἀδριανουπόλει μετὰ τὴν σφαγὴν τοῦ πατρός του, τῶν ἀδελφῶν του καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας του [2]).

Εἶναι λοιπὸν οὗτος ὁ πρόγονος τῶν ἐν Κορσικῇ Κομνηνῶν;—Ἴσως, ναί· ἀλλ' ἴσως καὶ ὄχι. Τοὐλάχιστον ἡ ἱστορία δὲν μᾶς λέγει τίποτε. Ἐν τούτοις, ἡ οἰκογένεια τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν ὡς καταγομένην ἐκ τῶν ἐν Τραπεζοῦντι Κομνηνῶν, φέρουσα τὰ ἑξῆς οἰκόσημα: Χρυσοῦν Αὐτοκρατορικὸν ἀετόν, διαπερώμενον ὑπ' ἀργυροῦ ξίφους ἔχοντος χρυσῆν λαβίδα, καὶ ἐπιφέροντος χρυσοῦν αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Σύνθημα δ' ἔχει τὸ ἑξῆς: *Fama manet, fortuna perit.*

Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν σῳζόμενα ἔγγραφα εἶναι ὅλως ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ὑποθέσεως. Ἓν δὲ καὶ μόνον ἀρχαῖον ἔγγραφον ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, τὸ ὁποῖον εἶναι βαπτιστικὸν τοῦ Γεωργίου, ἀρχηγοῦ τῆς ἐν Κορσικῇ ἑλληνικῆς ἀποικίας, κατὰ τὴν ἐξ Οἰτύλου ἀναχώρησιν. Ἔχει δὲ ὡς ἕπεται:

«Χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ἐνενικοστῷ πέμπτῳ Νοεμβρίου εἰκοστῇ δευτέρᾳ. Ἐγεννήθη παιδίον ἀρσενικὸν τοῦ εὐγενεστάτου κὺρ Μιχαὴλ τοῦ ποτὲ ἐκλαμπροτάτου γεωργίου στεφανοπούλου Κομνηνοῦ, καὶ τῆς ἀρχόντισας μαρίας· ἐβαπτίσθη ἐμιρόθη, καὶ ὀνομάστη γεώργιος ἀπ' ἐμοῦ Δυονισίου προτοπαπᾶ τοῦ Βίτιλου.

Χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ἑβδομεκοστῷ πέμπτῳ μαΐου εἰκοστῇ εἰς τὸ Βίτιλον Μάνης.

Ἐγὼ Θωμᾶς στεφανόπουλος ἀρχιερεὺς τοῦ Βίτιλου μετέγραψα ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν βαπτιζόμενων τὸ ἄνωθεν βαπτιστικὸν καθὼς εὑρίσκεται.

Θωμᾶς Στεφανόπουλος.»

Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἡ αὐθεντικότης μοὶ εἶναι λίαν ἀμφίβολος. Μάλιστα δὲ ἡ ὑπογραφὴ *Θωμᾶς Στεφανόπουλος* δὲν εἶναι ὑπογραφὴ Ἕλληνος Ὀρθοδόξου Ἀρχιερέως. Τοὐναντίον δ' ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Ἐπισκόπου Μαΐνης Παρθενίου ἐν τῇ διαθήκῃ του, τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν κατωτέρω, εἶναι ἀληθὴς ὑπογραφὴ Ἀρχιερέως, γεγραμμένη καθ' ὃν τρόπον διετηρήθη καὶ μέχρι σήμερον ἡ συνήθεια τοῦ ὑπογράφειν παρὰ τοῖς ἡμετέροις Ἀρχιερεῦσιν.

Εἰς ταῦτα δὲ ἐπὶ τέλους προσθέτω καὶ τὸ συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον ἐξήγαγον ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν: Οἱ τὰς διαφόρους ἱεροπραξίας καταγράφοντες ἱερεῖς συνειθίζουσι νὰ θέτωσι τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον καὶ τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα τῶν καταγραφομένων προσώπων. Οὕτω δὲ ἐν σελ. 3 τοῦ

1) Hist. Du Bas-Empire Τόμ. XVII. σελ. 179.
2) Le Beau, Hist. κτλ. Τόμ. XVII καὶ XVIII.

1) Nouv. Biogr. génér. κλπ. Τόμ. XIII, σελ. 211.
2) Χάμμερ, Τομ. Β', σελ. 334.

Βιβλίον τῶν Βαπτισμένων ἀπαντῶμεν τὴν ἑξῆς καταγραφήν:

«Χίλιοι ἑπτακόσιοι δεκάξι ἰανουαρίου ἔξι μὲ τὸ θέλημα ὡς ἄνωθεν τοῦ προεστότος ἐβαπτίσθη ἀπ' ἐμὲ τὸν ὑπογεγραμμένον υἱὸς τοῦ Μαστροκωσταντῆ ἀπὸ τὴν κῶ καὶ Ἀγγελίνας Μαλατίτζας· οἱ ἀνάδοχοι παπὰ πέτρος Μαβρονιδάκης καὶ Μαρία κονταρήνου· ἦτον ἡμερῶν δεκ' οκτὸ καὶ ὠνομάσθη ἰωάννης. ἐγὼ ππ. Ἰωάννης στεφανόπουλος ἐβάπτισα.»

Οὕτω δ' ἀλληλοδιαδόχως ἐν τοῖς διαφόροις ληξιαρχικοῖς βιβλίοις ἀπαντῶμεν τὰς ἑξῆς καταγωγάς· Νικολὸς *σμιρνάκης*.-Γιάννης *ἀπὸ τὴν χίο*.- Κωσταντὴς *τσιργοτάκης*.— Γιόργης *ἀπὸ τὴν ρούμελη*.—Μαστρο νικολὸς *χανδιώτης*.— Γιόργης *κορφιώτης*.— Φραντσέσκος *παριανὸς* κλπ. κλπ. Δὲν ἔσχον δὲ τὴν ὑπομονὴν νὰ συνθέσω ἀκριβῆ κατάλογον τῶν τοιαύτης καταγωγῆς οἰκογενειῶν· ὁπωσδήποτε ὅμως δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω ὅτι ὑπὲρ τὰς τριάκοντα τοιαῦται εὑρίσκονται ἐν τοῖς βιβλίοις τούτοις.

Ἕπεται λοιπὸν ἐκ τούτων, ὅτι ἡ ἀποικία αὕτη δὲν συνέκειτο ἐκ μόνων Οἰτυλίων καὶ Πελοποννησίων, ἀλλὰ καὶ ἄλλης καταγωγῆς ἀνθρώπων. Καὶ ἐξηγῶ τοῦτο ὡς ἑξῆς: Ἡ Μάνη διετέλεσε πάντοτε ἀνυπότακτος καὶ οὕτως εἰπεῖν ἡμιανεξάρτητος. Αἱ ἐξ ἄλλων μερῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων καταδιωκόμεναι οἰκογένειαι κατέφευγον ἐκεῖ ὡς εἰς ἄσυλον. Ὁσάκις λοιπὸν ἀνεχώρουν ἐκ Μάνης ἀποικίαι, συνέκειντο αὗται, κατὰ μέγα μέρος, ἐξ Ἑλλήνων ἄλλων μερῶν.

Καθὰ δὲ πληροφοροῦμαι ἐν Καρυαῖς, καὶ τινες Γενουησιακαὶ οἰκογένειαι, ἀναμιχθεῖσαι μετὰ τῶν πρώτων ἀποίκων Ἑλλήνων, συνεχωνεύθησαν μετ' αὐτῶν, ὡς εἶναι καὶ ἡ οἰκογένεια Ραγγατζάκη (ἐκ τοῦ ragazzo).

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαραυς

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

Α'.

Τὸν Νοέμβριον μῆνα τοῦ ἔτους 186. εὑρισκόμην ἐν μικρᾷ τινι πόλει τῆς Θυριγγίας. Ἤμην ἤδη ἐκεῖ ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδος, καὶ περατώσας τὰς ὑποθέσεις αἵτινες εἶχον ἀπαιτήσει τὴν παρουσίαν μου, ἡτοιμαζόμην ν' ἀναχωρήσω τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐν ὥρᾳ εὐθέτῳ, ὅτε τὴν τετάρτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἔλαβον τηλεγράφημα καλοῦν με ὅ,τι τάχιστα εἰς Παρισίους πρὸς τακτοποίησιν σπουδαιοτάτης δι' ἐμὲ ὑποθέσεως. Εὑρισκόμενος πολλὰς ὥρας μακρὰν τῆς κυρίας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ προφθάσω τὴν ταχεῖαν νυκτερινὴν ἁμαξοστοιχίαν· ἵνα ἐπιβῶ δὲ τῆς ἀμέσως ἑπομένης ἡμερησίας, ἔπρεπεν ἢ ν' ἀναχωρήσω τὴν ἐπαύριον πρωΐαν περὶ τὴν πέμπτην ὥραν, ἢ νὰ κινήσω ἐφ' ἁμάξης τὴν ἰδίαν ἀμέσως ἑσπέραν, καὶ διανυκτερεύων ἐν τῇ πόλει τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἐπαύριον τὴν ὁδοιπορίαν μου διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἦτο δυσάρεστος, ὑγρὸς συνάμα καὶ ψυχρός, καιρός. Τὸ νὰ ἐγερθῶ δὲ ἐν μέσῳ σκότους, νὰ ἐνδυθῶ ἐντὸς ψυχροῦ δωματίου, καὶ τρέμων ἔτι ἐκ τοῦ ψύχους νὰ ἐπιβῶ ἁμάξης κακῶς κλειομένης, ὅπως διασυρθῶ τέσσαρας ὅλας ὥρας ὑπὸ ἀργῶν ἵππων, δι' ἀνωμάλων δρόμων, ἄνω καὶ κάτω τῶν ὀρέων, ἦσαν πράγματα ἅτινα ἥκιστα μοὶ προσεμειδίων. Προὐτίμησα ν' ἀναχωρήσω ἀμέσως. Παρήγγειλα ἓν ὄχημα, συνεσκεύασα ἐν τάχει τὸν ὁδοιπορικόν μου σάκκον, ἔπιον ἓν ποτήριον θερμοῦ οἴνου, διέταξα νὰ θέσουν ἐντὸς τῆς ἁμάξης μίαν δέσμην ἀχύρου, ἐτυλίχθην ἐπιμελῶς διὰ χονδρῶν τινων σκεπασμάτων, καὶ ἐκίνησα εὐδιάθετος.

Εἶχεν ἤδη ἀρχίσει τὸ σκότος, ὅτε ἐξῆλθον τῆς πόλεως, μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἦτο βαθεῖα κύκλῳ μου νύξ. Μὲ κατέλαβε μετ' ὀλίγον ἡμιτελής τις καὶ ἄχαρις ὕπνος, ὅθεν μὲ ἐξήγειρον, ὡς ἐνόμιζον, ἀνὰ δέκα λεπτὰ μάστιγος κρότος καὶ ἁμαξηλάτου κραυγαί· παρετήρουν δὲ τότε ὅτι πολλὰ παρηρχόμεθα χωρία. Ἔβλεπον δι' ἡμικλείστων ὀφθαλμῶν καὶ τῶν θαμβῶν ὑέλων τῆς ἁμάξης ταπεινοὺς καὶ ἀμαυροὺς οἰκίσκους καὶ τὰ μόλις φωτιζόμενα παράθυρά των, πρὶν ἢ δὲ καλῶς ἐννοήσω ποῦ εὑρισκόμην ἤμην καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς λεωφόρου. Τέλος ἐβελτιώθη πως ὁ δρόμος· οἱ τιναγμοὶ τῆς ἁμάξης κατέστησαν ἀνεκτότεροι, μεταβληθέντες βαθμηδὸν εἰς εὐχάριστον λικνισμόν, αἱ κραυγαὶ τοῦ ἁμαξηλάτου δὲν μ' ἐτάραξαν πλέον, καὶ — ἀπεκοιμήθην.

Ὅτε ἐξύπνησα εἴχομεν σταματήσει ἐν τῇ πόλει Β. πρὸ τοῦ *Ξενοδοχείου ὁ Διάδοχος*, ὅπου καὶ κατηυθυνόμεθα. Ὑπηρετικώτατός τις οἰκέτης ἤνοιξε τὴν θυρίδα τῆς ἁμάξης καὶ μ' ἐβοήθησε νὰ καταβῶ. Ἀφοῦ δ' ἀπέλυσα τότε τὸν ἁμαξηλάτην καὶ ἀπήντησα καταφατικῶς εἰς τὸν οἰκέτην, ἐρωτῶντά με ἂν ἐπεθύμουν δωμάτιον, μὲ παρεκάλεσεν οὗτος νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ μ' ὡδήγησεν ἐπάνω, διὰ τῆς φωτεινῆς κλίμακος, εἰς ὑψηλόν, εὐρὺ καὶ ψυχρὸν δωμάτιον. Ἐκράτει κηρίον διὰ τῆς προτεταμένης αὐτοῦ δεξιᾶς καὶ εἶχέ πως τὸ ἦθος ὑπερήφανον, ὡσανεὶ προέκειτο νὰ μὲ ποδηγετήσῃ διὰ σκοτεινοῦ τινος λαβυρίνθου.

Τὸ ὑποδειχθέν μοι δωμάτιον εἶχε πάντη ἀ-

χαριν τὴν ὄψιν. Ἐφαίνετο μὴ θερμανθὲν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος. Περιέβλεπον δ' αὐτὸ φρίσσων, ἐνῷ ὁ οἰκέτης κατεγίνετο ν' ἀνάψῃ δύο ἰσχνὰ κηρία καὶ νὰ παρατάξῃ συμμετρικῶς ἐγγὺς αὐτῶν μικρὰν τεφροδόχην καὶ ἀργιλλόπλαστον πυρειοδοχεῖον. Λαβὼν δὲ μετὰ τοῦτο ἦθος χοροδιδασκάλου, ἐστηρίχθη ἐλαφρῶς διὰ τῆς ἡμικλείστου χειρός του ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἠρώτησε σοβαρῶς ἂν εἶχον ἄλλο τι νὰ διατάξω.

Ἐπεινων, εἶπον· ἐπεθύμουν νὰ φάγω κἄτι, πολὺ δὲ θὰ ηὐχαριστούμην ἂν ἐθερμαίνετο τὸ δωμάτιόν μου. Ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθῇ φροντὶς ἢ ἐκοιμῶντο ἤδη οἱ ὑπηρέται;

Ὁ οἰκέτης μὲ προσεῖδε μειδιῶν ἀνέκφραστον μειδίαμα εὐμενείας καὶ οἰκτίρμονος ὑπεροχῆς, καὶ μοὶ ἀπήντησε μετὰ πολλῆς ἠπιότητος, ὅτι μόλις ἦτο ἡ ὥρα δέκα, ὅτι τὸ ἑστιατόριον οὐδέποτε ἔκλειε πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, καὶ ὅτι εἷς τῶν κατωτέρων ὑπηρετῶν — ὡς ἂν ὑπῆρχεν τάγμα ὁλόκληρον — ἔμενεν ἄγρυπνος ὅλην τὴν νύκτα, διότι πολλάκις ἐκ τῶν πέριξ ἤρχοντο ξένοι ἀργά, ὅπως ἀναχωρήσωσι διὰ τῆς πρωϊνῆς ἁμαξοστοιχίας. Ἀφοῦ δὲ τοιουτοτρόπως μοὶ κατέδειξε τὴν σπουδαιότητα τοῦ οἴκου, εἰς ὃν παρεῖχε τὰς ὑπηρεσίας του, ἐφάνη πάλιν πρόθυμος νὰ λάβῃ τὰς διαταγάς μου, ἃς ἤκουσεν ἀπαθὴς καὶ κάτω νεύων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ὁ ὑπηρέτης θὰ ἔλθῃ εὐθὺς νὰ θερμάνῃ. Τὸ δεῖπνον εἰς εἴκοσι λεπτὰ θὰ εἶνε ἕτοιμον. Θέλετε νὰ φάγετε κάτω ἢ εἰς τὸ δωμάτιόν σας;

— Κάτω θὰ εἶνε προχειρότερα, παρετήρησα δειλῶς.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε.

Κ' ἐπιστραφεὶς ἀνεχώρησεν.

Ἐτακτοποίησα ὀλίγον τὴν ἐνδυμασίαν μου, ἔλαβον ἓν βιβλίον ἐκ τοῦ κιβωτίου μου, συλλογισθεὶς ὅτι τὰ εἴκοσι λεπτὰ τοῦ κυρίου ἐκείνου ἠδύναντο πολὺ νὰ παραταθῶσι, καὶ κατέβην τὴν κλίμακα, ἵνα μεταβῶ εἰς τὸ ἑστιατόριον.

Διερχόμενος τὸν πρόδομον παρῆλθον ἐνώπιον κυρίου τινός, ὅστις, καθ' ἃ παροδικῶς παρετήρησα, ἐφόρει μέγαν σκοῦφον ἐκ μέλανος μεταξωτοῦ, καλύπτοντα σχεδὸν τὰ ὦτα καὶ παριστῶντα ἐκτάκτως μικρὰν τὴν κεφαλήν. Ὁ ἄγνωστος μὲ παρηκολούθησε κατὰ πόδας καὶ ἐφθάσαμεν συγχρόνως εἰς τὴν θύραν τοῦ ἑστιατορίου. Τὴν ἤνοιξα καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς νὰ προηγηθῇ· ἀλλ' ἐκεῖνος ὑποχωρήσας ἓν βῆμα μοὶ εἶπε διὰ μεγάλης καὶ λεπτοτάτης φωνῆς:

— Παρακαλῶ, παρακαλῶ πολύ, περάσετε.

Οὐδένα εἶχον λόγον νὰ διατρίψω εἰς φιλοφρονήσεις, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ἑστιατόριον.

Ὁ τὸν μέγαν σκοῦφον φέρων ἀνὴρ μὲ παρηκολούθησε, κ' ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον ἔτι αὐτὸν ψιθυρίζοντα ὄπισθέν μου: παρακαλῶ πολύ, περάσετε.

— Εὐγενὴς ἄνθρωπος, εἶπον κατ' ἐμαυτόν.

Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς μακρᾶς καὶ στενῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς ἡπλοῦτο κηλιδωμένη πως λευκὴ ὀθόνη, εἶχον παρατεθῆ παροψίδες. Ἀπέτεινα ἐρωτηματικὸν βλέμμα πρὸς τὸν σοβαρὸν οἰκέτην, οὗτος δὲ σπεύσας ἀμέσως πρός με κ' ἐπιχαρίτως προσκλίνων, μοὶ ὑπέδειξε μίαν τῶν δύο θέσεων. Ὁ μετ' ἐμοῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν εὐγενὴς ἀνθρωπίσκος ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ἄλλης καθέδρας, ἀπέναντί μου. Ἀποβαλὼν τὸν εὐρὺν αὐτοῦ σκοῦφον, ἤρχισε τρίβων μετὰ πολλῆς ταχύτητος τὰς μικράς, ὀστεώδεις καὶ ἀπεξηραμένας του χεῖρας. Τὸν παρετήρησα τότε ἀκριβέστερον.

Ἦτο βραχύς, ἑξηκοντούτης ἴσως ἀνήρ, ἐκτάκτως κομψῶς ἐνδεδυμένος. Ἐφόρει ὁδοιπορικὴν ἐνδυμασίαν ἀνοικτοῦ τεφροῦ χρώματος, ἐξαιρέτως κατεσκευασμένην, χρωματιστὸν χιτῶνα, ὅστις ἐκ τῶν συντεθλασμένων χειρίδων καὶ τοῦ περιτραχηλίου του ἐφαίνετο πρὸ μικροῦ ἐξελθὼν τοῦ κιβωτίου, καὶ μακρὸν νεοπρεπές, ἐκ κυανοῦ μεταξωτοῦ, περιλαίμιον, εἰς ὃ καθηλοῦτο πολύτιμος καὶ κομψοτάτη καρφίς. Ἡ κεφαλή του, ὡς εἶχον ἤδη παρατηρήσει ἐπὶ τοῦ προδόμου, ἦτο λίαν μικρά. Ἡ μεσοπόλιος, μακρὰ καὶ ἀραιά του κόμη, χωριζομένη παρὰ τὸ ἀριστερὸν οὖς, ἐφέρετο ἐπιμελῶς κτενισμένη ἐπὶ τοῦ λοιποῦ κρανίου, ὅπως συγκαλύπτῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν φαλακρότητά του. Ὑπὸ τὸ ταπεινὸν δὲ καὶ ἐρρυτιδωμένον μέτωπον ἔκειντο δύο μικροὶ στρογγύλοι καὶ ζωηροὶ τεφροὶ ὀφθαλμοί. Ἡ ῥὶς ἦτο καμπύλη, ἱκανῶς μεγάλη, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀσυνήθως λεπτή, ὥστε ἐφοβήθην, ὅτε ἀπεμύχθη αἴφνης βιαίως ὁ ἀνήρ, μὴ διαρραγῶσιν οἱ λεπτοὶ καὶ διαφανεῖς του ῥώθωνες ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς πιέσεως, ἣν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑφίσταντο. Τὰ στενά του χείλη ἦσαν ἄναιμα, τὰ μεγάλα καὶ ἀναπεπταμένα του ὦτα πλήρη ἐφηλίδων, ὁ δὲ μακρὸς καὶ ὀξὺς αὐτοῦ πώγων ἦτο ἐξυρισμένος, ὡς καὶ τὸ ἄνω χεῖλος. Τὸ γερόντιον ἐμάσα ἀδιακόπως, χωρὶς νὰ περιέχῃ τι τὸ στόμα του, καὶ τοῦτο πράττων τοσοῦτον παραδόξως συνέστελλε τὰς παρειάς του, ὥστε ἐνόμισα ὅτι κατεγίνετο νὰ τὰς δαγκάσῃ.

— Ὁ εὐγενὴς ἄνθρωπος εἶνε καὶ ἀστεῖος, διενοήθην, ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν πλέον μοὶ παρεῖχεν ἐνδιαφέρον, ἤνοιξα τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶχον παραλάβει, καὶ ἤρχισα ν' ἀναγινώσκω.

Ὅτε ἀνέκυψα μετ' ὀλίγα λεπτά, συνήντησαν οἱ ὀφθαλμοί μου τοὺς τοῦ γείτονος ἀτενίζοντας ἐπ' ἐμὲ μετὰ τοσοῦτον προδήλου εὐμενείας καὶ ἀφελοῦς περιεργείας, ὥστε ἄκων ἐμειδίασα. Ὁ γέρων ἀπήντησεν ἀμέσως διὰ φιλικοῦ καὶ σχεδὸν παιδικοῦ μειδιάματος.

— Πολὺ ἐνδιαφέρον βιβλίον ἀναγινώσκετε, εἶπε· καὶ ὡραῖαι εἰκόνες, καθὼς βλέπω.

— Ναί, ἀπήντησα ἀμελῶς, ἀθῷον καὶ καλὸν βιβλίον: Τὰ παραμύθια τοῦ Γρίμμ.

— Τοῦ Γρίμμ τὰ παραμύθια! ἀνεφώνησεν ὁ μικρὸς ἀνὴρ μετὰ περιχαροῦς ἐκπλήξεως· πράγματι ὡραῖον βιβλίον. Τὸ ἀνέγνωσα ἑκατοντάκις· εἶνε ἀπὸ τ' ἀγαπητά μου βιβλία. Τὰ παραμύθια τοῦ Γρίμμ καὶ τοῦ Μουσαίου τὰ παραμύθια, ὁ Ἱππότης τοῦ Ραϊντζενστάϊν, ὁ Ριναλδος Ριναλδίνης.. Ὡραῖα βιβλία! αὐτὰ μ' ἀρέσουν. Δὲν ἀναγινώσκω παρ' αὐτά, καὶ ἄλλα ὅμοια.

— Ἡ ἀνάγνωσίς των δὲν ἐρεθίζει, ὑπέλαβον. Διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπον νέον.

— Ὄχι μόνον τὸν διατηρεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸν *κάμνει πάλιν* νέον, ἀξιότιμε κύριε, ἀπήντησεν ὁ γείτων μου, τονίζων ἰδίᾳ τὴν λέξιν: κάμνει. Πόσον καλλίτερα, διδακτικώτερα, διασκεδαστικώτερα καὶ ἠθικώτερα εἶνε τὰ εὔμορφα αὐτὰ διηγήματα, παρὰ τὰ ἄνοστα καὶ ἀπίθανα μυθιστορήματα, τὰ μυθιστορήματα τῶν μεγάλων ἐντυπώσεων, μὲ τὰ ὁποῖα τρέφονται σήμερον οἱ ἀναγνῶσται.

Ὁ γέρων ἤρχιζε νὰ μὲ διασκεδάζῃ. Ἐστήριξα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν, καὶ παρετήρησα αὐτὸν προσεκτικώτερον. Ἡ μορφή του εἶχε παράδοξόν τινα χαρακτῆρα, ὃν δὲν ἠδυνάμην νὰ ὁρίσω ἀκριβῶς: μίγμα τι ἐξάψεως καὶ ἀφελείας, εἰλικρινείας συνάμα καὶ ὑπουλότητος.

— Δηλαδή... νὰ σᾶς εἰπῶ, ὑπέλαβον, ὅπως διὰ μικρᾶς τινος ἀντιλογίας τὸν ἐνθαρρύνω εἰς ἐξακολούθησιν, καὶ εἰς τὰ παραμύθια ἡ πιθανότης δὲν περισσεύει. Δύσκολα δὲ θὰ εὕρετε περισσοτέρους φόνους εἰς τὰ φοβερώτερα σημερινὰ μυθιστορήματα, παρὰ εἰς τὸν Ρινάλδον Ριναλδίνην καὶ τὸν Ἱππότην τοῦ Ραϊντζενστάϊν, — ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη...

— Μὲ συγχωρεῖτε, μὲ συγχωρεῖτε, κύριέ μου, διέκοψεν ὁ γείτων. Ὁμολογῶ ὅτι οἱ ἥρωές μου εἶνε πολλάκις αἱμοχαρεῖς· ἀλλ' εἶνε ὅμως, ἂν εἰμπορῶ νὰ εἰπῶ, τίμιοι ἄνθρωποι εἰς τὸ εἶδός των· δὲν κρύπτονται, τοὺς γνωρίζει κανεὶς ἀμέσως· ὅταν βλέπω καὶ ἔρχεται ὁ μοχθηρὸς γίγας μὲ τὴν μεγάλην μάχαιραν ἢ ὁ ἀρχιλῃστὴς μὲ τὴν καραβίναν καὶ τὰ πιστόλιά του, ἢ ὁ ἅρπαξ μὲ τὸν ἀκόλουθόν του, εἰξεύρω ἀμέσως τί θέλουν οἱ ἄνθρωποι· ἐννοῶ εὐθὺς ποῦ εὑρίσκομαι, καὶ δὲν ἔχω νὰ τυραννοῦμαι μὲ χιλίας δύο σκέψεις καὶ ὑποψίας, καθὼς εἰς τὰ σημερινὰ μυθιστορήματα, ὅταν βλέπω νὰ παρουσιάζεται ὁ ἄνθρωπος μὲ τοὺς μαύρους διαπεραστικοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ μοχθηρόν του μειδίαμα εἰς τὰ στενὰ στενά του χείλη. Τότε ἀδιακόπως συλλογίζομαι: νὰ ἰδοῦμεν τί θὰ κάμῃ τόρα αὐτὸς ὁ κακοῦργος, καὶ ἕως τὴν τελευταίαν σελίδα εἶμαι εἰς ταραχὴν ἀδιάκοπον. Αὐτὸ γηράσκει, κύριέ μου. Κάμνει γέροντα τὸν ἄνθρωπον! Τοιαῦτα μυθιστορήματα δὲν ἐμβαίνουν πλέον εἰς τὴν οἰκίαν μου. Πόσον τοὐναντίον μὲ διασκεδάζουν καὶ μ' εὐχαριστοῦν αἱ καλαὶ ἐκεῖναι ἱστορίαι λῃστῶν καὶ ἱπποτῶν! Δὲν μοῦ φέρουν ἀϋπνίαν, μολονότι ἐνδιαφέρομαι διὰ τοὺς ἀνδρείους αὐτοὺς ἀνθρώπους, καὶ χαίρω ὅταν ἀναγινώσκω ὅτι ἐνίκησαν τὴν ἔνοπλον δύναμιν ἢ ἐπτώχυναν κανένα παντοπώλην. Θὰ πιστεύσητε ὅτι ἔρχομαι τώρα ἀπὸ τὸ Κβέδλιμβουργ, καὶ ὅτι μετέβην ἐκεῖ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἰδῶ τὸ κλωβί, ὅπου ἔμεινε φυλακισμένος ὁ ἱππότης τοῦ Ραϊτζενστάϊν;

— Διατί νὰ μὴ σᾶς πιστεύσω; ἀπήντησα, σᾶς πιστεύω.

— Καλὸς καὶ φιλικὸς ὁ λόγος σας, ὑπέλαβε τὸ γερόντιον. Δὲν φαντάζεσθε πόσην χαρὰν μοῦ προξενεῖτε. Μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀμφισβητοῦν ὅσα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γνωρίζουν ἢ ὅσα δὲν ἐννοοῦν, καὶ νομίζουν μάλιστα ὅτι εἶνε ὑπέροχα πνεύματα. Οἱ στενοκέφαλοι μύωπες! Ὅσον περισσότερα ἔμαθεν ὁ ἄνθρωπος, τόσον εὐκολώτερον παραδέχεται ὡς δυνατὰ ὅσα δὲν ἐγνώρισεν ἐξ ἰδίας πείρας ἢ ἀντιλήψεως. Ὁ μαῦρος τῆς Ἀφρικῆς δὲν πιστεύει εἰς ἀτμομηχανάς, οὔτε εἰς ἠλεκτρικοὺς τηλεγράφους, καὶ οἱ χωρικοί μας κινοῦν μὲ ἀπιστίαν τὰς χονδρὰς των κεφαλάς, ἂν τοὺς εἴπῃ κανείς, ὅτι οἱ ἀστρονόμοι ἤρχισαν νὰ ζυγίζουν τ' ἄστρα. Ὅσον περισσότερον ἠμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ ὁ ἄνθρωπος τόσον περισσότερον σοφώτερος εἶνε. Τὸ *μηδὲν θαυμάζειν* σημαίνει, κατὰ τὴν πεποίθησίν μου, νὰ παραδέχεταί τις ὅλα δυνατὰ καὶ νὰ μὴν ἀμφιβάλλῃ διὰ τίποτε. Εἴσθε τῆς γνώμης μου;

Εἶμαι ἄνθρωπος εἰρηνικός, καὶ ἀπήντησα:

— Πληρέστατα!

— Χαίρω, χαίρω πολύ· ἐπιτρέψατε...

Κ' ἐγερθεὶς ὁ γέρων μοὶ ἔτεινε ὑπὲρ τὴν τράπεζαν τὴν χεῖρά του ἣν ἐγκαρδίως ἔσφιγξα.

— Ἀπροσδόκητος δι' ἐμὲ εὐχαρίστησις νὰ εὕρω τόσον εὐάρεστον συντροφιάν, ἐξηκολούθησε λέγων· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἀπαντῶ ἐδῶ συχνά. Πρὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν εἶχα τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσω ἄνθρωπον τόσον λογικὸν καὶ τόσον ἀξιαγάπητον ὡς σᾶς.

Ἠσθάνθην εἶδός τι ἐντροπῆς, καὶ προσέκλινα ἄφωνος, μειδιῶν ἀμηχάνως.

— Τὸ ὄνομά μου εἶνε Ἀρῆς Κλάασεν, ἐξηκολούθησε φλυαροῦν τὸ γερόντιον. Κατάγομαι ἀπὸ τὸ Χολστάϊν, ἀλλὰ πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατοικῶ εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἀπό τινος χρόνου μένω πλησίον τῆς Β. καὶ ἔρχομαι συχνὰ εἰς αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον. Ἠμπορῶ ἆρά γε νὰ ἐλπίσω, ὅτι θὰ σᾶς ξαναϊδῶ ἐδῶ; Εἴσθε ἀπ' αὐτὰ τὰ μέρη;

Ἀπήντησα ἀρνητικῶς εἰς τὴν τελευταίαν ἐρώτησιν, ἀλλὰ ἐθεώρησα ὅμως καθῆκον καὶ χρέος μου νὰ παρουσιάσω καὶ ἐγὼ τὸν ἑαυτόν μου.

— Ἠμπορῶ νὰ ἐρωτήσω, πόσων ἐτῶν εἶσθε; μὲ ἠρώτησεν ὁ Κύριος Κλάασεν.

— Τριάκοντα δύο, ἀπήντησα.

— Ὡραία ἡλικία· ἡ ὡραιοτέρα, ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ, ὑπέλαβε, τονίζων ἰδιαιτέρως τὸ ἡ· κ' ἐγὼ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχω αὐτὴν τὴν ἡλικίαν.

Προσεῖδον μετά τινος ἀπορίας τὸν γέροντα, ἀλλ' ἦτο ἐντελῶς ἥσυχος καὶ σοβαρός. Παρατηρήσας ὅμως τὸ βλέμμα μου, ἐφάνη πως στενοχωρηθείς, καὶ προσέθηκεν:

— Ἐλπίζω ὅταν γνωρισθῶμεν καλλίτερον, ὡς εἰλικρινῶς ἐπιθυμῶ, νὰ σᾶς ἐξηγήσω ὅ,τι τόρα σᾶς προξενεῖ ἀπορίαν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσῆλθεν ὁ οἰκέτης κομίζων τὸ δεῖπνον, ἀφοῦ δὲ προσέφερε πρῶτον εἰς τὸν Κ. Κλάασεν, ὑπεχώρησε βήματά τινα ὄπισθεν τῆς καθέδρας του, μ' ἐθεώρησεν ἐμπιστευτικῶς καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πονηρῶς βλέπων πρὸς τὸν συνδαιτυμόνα μου, καὶ ἔκρουσεν ἐπανειλημμένως τὸ μέτωπον διὰ τοῦ λιχανοῦ του δακτύλου.

Εἶχον ἤδη παρατηρήσει ὅτι ὁ Κ. Ἀρῆς Κλάασεν ἐφαίνετό πως παράδοξος ἄνθρωπος· ἀλλ' ἦτο βεβαίως κόσμιος καὶ εὐπρεπής. Μὴ θέλων ν' ἀποπλανηθῶ ὑπὸ τῶν νευμάτων τοῦ ὑπηρέτου, ἐξηκολούθησα διαρκοῦντος τοῦ δείπνου τὴν μετὰ τοῦ γείτονός μου συνομιλίαν.

Μοὶ ἀπέτεινε πολλὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ πάντοτε τοσοῦτον φιλικῶς καὶ μετὰ τοσαύτης προσηνείας, ὥστε ἀσμένως καὶ λεπτομερῶς ἀπήντων εἰς αὐτάς.

— Μάλιστα, τὸ βλέπω, εἶπεν ὁ Κύριος Κλάασεν, ὅτε διηγήθην εἰς αὐτὸν ὀλίγα τινὰ περὶ μεμακρυσμένης χώρας, ὅπου εἶχον ζήσει. Περιηγήθητε πολὺ καὶ ἔχετε μεγάλην πεῖραν. Ἄνθρωπος ὡς σεῖς σπανίως ἀποπλανᾶται εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν πόλιν. Ἐγὼ τοὐλάχιστον κανένα δὲν ἐγνώρισα. Πόσα θαυμάσια πράγματα θὰ εἴδατε εἰς τὴν ζωήν σας. Ὥρας ὁλοκλήρους ἠμποροῦσα νὰ σᾶς ἀκούω. Κ' εὐαρεστηθῆτε σᾶς παρακαλῶ νὰ παρατηρήσετε, ἀξιότιμε κύριε, ὅτι πιστεύω εἰς τὸν ἐλάχιστον λόγον σας.

Ἡ δήλωσις αὐτὴ μ' ἐπείραξε κάπως.

— Δὲν πιστεύω, εἶπον ξηρῶς, αἱ διηγήσεις μου νὰ φαίνωνται σὰν παραμύθια.

— Μὴ μὲ παρεννοεῖτε, παρακαλῶ, κύριε γεῖτόν μου, ὑπέλαβεν ὁ ἀνθρωπίσκος. Ὁμιλῶ ἁπλῶς καὶ συντόμως, καὶ οἱ λόγοι μου δὲν ἐννοοῦν οὐδὲ κεραίαν περισσότερον παρ' ὅ,τι λέγω. Ἠθέλησα νὰ σᾶς καταστήσω προσεκτικὸν μὲ πόσην εὐλάβειαν σᾶς ἀκροάζομαι, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σᾶς προκαλέσω νὰ μοῦ διηγηθῆτε καὶ ἄλλα ἀπὸ τὰ πολύτιμα αὐτὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα γνωρίζετε. Δὲν ἠξεύρετε, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ὑποθέσετε, πόσον ἐνδιαφέρομαι διὰ πᾶν νέον, διὰ πᾶν θαυμάσιον.

Ἐπῆλθε μικρά τις παῦσις.

Εἶτα δ' αἰφνιδίως μὲ ἠρώτησεν ὁ Κ. Κλάασεν:

— Ἂν εἴχατε νὰ ἐκφράσετε κάμμίαν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο αἴφνης νὰ ἐκπληρώσῃ καμμία καλὴ μάγισσα, τί ἐπιθυμίαν θὰ εἴχατε; νὰ πλουτήσετε;..

Ἀνένευσα.

— Ἔρωτα;.. Τιμὰς καὶ δόξαν;.. Καλὴν ὑγείαν;.. Βαθὺ γῆρας;

— Θὰ εἶχέ τι τὸ ἐπιθυμητὸν, ἀπήντησα ἀμελῶς, ἂν δὲν εἶχε τὰς ἀσθενείας του.

— Κάμετέ μου μίαν χάριν, ἀξιότιμε κύριε, ἐξηκολούθησεν ἀμέσως ὁ Κ. Κλάασεν. Σκεφθῆτε πέντε λεπτά, τί ἠθέλατε ἐπιθυμήσει. Δὲν μοῦ κάμνετε αὐτὴν τὴν χάριν;

Μ' ἔβλεπε δὲ πάλιν τόσον φιλικῶς μειδιῶν, ὥστε ἀσμένως κατένευσα.

— Ἀρχίζουν λοιπὸν τὰ πέντε λεπτά, εἶπε. Κ' ἐξαγαγὼν τοῦ κόλπου του βαρὺ χρυσοῦν ὡρολόγιον, ἔθηκεν αὐτὸ ἐνώπιόν του, καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τοῦ πινακίου του, οὕτως ὥστε δὲν ἔβλεπον πλέον τοὺς ὀφθαλμούς του, ὡς εἰ ἀπέφευγε νὰ ταράξῃ διὰ βλέμματός του τὰς σκέψεις μου.

— Λοιπόν; τὰ πέντε λεπτὰ παρῆλθον. Τί ἐπιθυμεῖτε;

Οἱ διαλογισμοί μου εἶχον ἐν τούτοις παρακολουθήσει τὸν εἱρμὸν τῆς προτέρας μου φράσεως, ὅτι τὸ βαθὺ γῆρας θὰ ἦτο ἐπιθυμητόν, ἂν δὲν εἶχε τὰς ἀσθενείας του.

— Θὰ ἐπεθύμουν, εἶπον, ν' ἀνταλλάξω τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη τῆς ζωῆς μου— ἀπὸ τὰ ἑξήκοντα ἕως τὰ ὀγδοήκοντα,— διότι τόσον σκοπεύω νὰ ζήσω, ἀντὶ τῶν ἐτῶν μεταξὺ εἴκοσι καὶ τεσσαράκοντα, καὶ νὰ ζήσω τοιουτοτρόπως δὶς αὐτὰ τὰ ἔτη.

Ἤγειρεν ἔκπληκτος τὸ βλέμμα. Τὸ ἀνθρωπάριον εἶχεν ἀναπηδήσει, ὡς ἠλεκτρισθέν, κ' ἔδραμε πρός με.

— Τὴν χεῖρά σας, φίλε μου! Τὴν χεῖρά σας! ἀνέκραξε. Δὲν σᾶς εἶπε κανεὶς τίποτε; Εἰλικρινῶς ὁμιλεῖτε;

— Ποῖος νὰ μοῦ εἰπῇ; Πρὸ μιᾶς ὥρας ἦλθον, καὶ δὲν γνωρίζω ψυχὴν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ὅ,τι σᾶς λέγω εἶνε εἰλικρινέστατον.

— Θὰ σᾶς κάμω μίαν πρότασιν.

Ἐφαίνετο ὁ Κ. Κλάασεν λίαν ἐξημμένος, κ' ἐξηκολούθησεν ἀμέσως:

— Ἐλᾶτε εἰς τὸ δωμάτιόν μου· ἀναπαυτικόν, θερμὸν δωμάτιον.... τὸ καλλίτερον τοῦ ξενοδοχείου. Ὁ ὑπηρέτης κάμνει τὸ ποῦντς

ὅπως κανείς. Ἐλᾶτε νὰ πίετε ἕνα ποτηράκι. Ἤθελα πολὺ νὰ ὁμιλήσω μαζή σας. Μόλις εἶνε ἕνδεκα, καὶ ὁ σιδηρόδρομος φεύγει αὔριον τὸ πρωὶ εἰς τὰς δέκα. Χαρίσετέ μου μίαν ὥραν, κ' ἔχετε καιρὸν νὰ χορτάσετε ὕπνον. Κάμετέ μου τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆτε τὴν πρόσκλησίν μου.

Δὲν ᾐσθάνθην τὸ θάρρος ν' ἀρνηθῶ. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ μικροῦ εἶχον τελειώσει τὸ δεῖπνόν μου, καὶ ὁ Κ. Κλάασεν ἐβεβαίου ὅτι θὰ ἐκάπνιζον τὸ σιγάρον μου πολὺ εὐχαριστότερον ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ θρονίου εἰς τὸ δωμάτιόν του ἢ ἐπὶ σκληρᾶς τινος καθέδρας τοῦ ἑστιατορίου, ἄσμενος καί πως περίεργος τὸν παρηκολούθησα εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Β'

Γηραιός τις ὑπηρέτης, ἀναμένων ἐν τῷ διαδρόμῳ, ἤνοιξε τὴν θύραν, ὅτε ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Κυρίου Κλάασεν. Μὲ παρετήρησε δὲ προσεκτικῶς καὶ μετά τινος δυσπιστίας, ὡς μοὶ ἐφάνη. Ὁ κύριός του ἔλαβεν αὐτὸν κατὰ μέρος καὶ τοῦ ἐψιθύρισεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ οὖς, κρατῶν αὐτὸν οἰκείως ἀπὸ τοῦ βραχίονος, ὡς εἰ ἐλάλει πρὸς ἴσον, γνώριμον μᾶλλον ἢ πρὸς ὑφιστάμενον. Ὁ γέρων ἀπεσύρθη οὐδὲν ἀπαντήσας, κ' ἐπέστρεψε μεθ' ἱκανῶς μακρὸν χρονικὸν διάστημα, φέρων τὸ ἀχνίζον ποτὸν καὶ ποτήρια. Ἀπέθηκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης κ' ἐγγὺς αὐτῶν δέσμην σιγάρων, εἶτα δ' ἔμεινεν ἱστάμενος παρὰ τὴν θύραν καὶ θεωρῶν τὸν κύριόν του, οἱονεὶ διαταγήν τινα περιμένων.

— Ἠμπορεῖς νὰ πλαγιάσῃς, τῷ εἶπεν ὁ ξενίζων με. Ὁ κύριος ἔχει τὴν καλωσύνην νὰ μείνῃ ὀλίγον μαζῦ μου. Δὲν σὲ χρειάζομαι πλέον.

Ὁ ἄνθρωπος μ' ἐθεώρησε καὶ πάλιν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου δυσπίστου βλέμματος, δι' οὗ μὲ εἶχεν ἀναμετρήσει.

— Δὲν εἶμαι κουρασμένος, εἶπε. Θὰ ὑπάγω εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ὅταν θελήσετε ἀργότερα νὰ ἐκδυθῆτε, μὲ φωνάζετε.

— Ὅπως θέλεις, Φράντς, ὅπως θέλεις. Ἂν ὅμως νυστάξῃς, πλάγιασε κ' ἔννοια σου.

Ὁ ὑπηρέτης ἀπεμακρύνθη, κ' ἔμεινα πάλιν μόνος μετὰ τοῦ Κυρίου Κλάασεν. Πρὶν ἢ ἔλθῃ τὸ πούντς, εἶχεν ἐξακολουθήσει τὴν παρὰ τὴν τράπεζαν ἀρχισθεῖσαν συνομιλίαν του, καὶ διαφόρους μοὶ ἀπέτεινεν ἐρωτήσεις. Μοὶ ἐφάνη ὅμως, ὅτι ἀνέμενε ν' ἀσφαλισθῇ κατὰ πάσης διαταράξεως, ὅπως λαλήσῃ μετ' ἐμοῦ περὶ ὡρισμένου τινὸς ἀντικειμένου, ὅπερ τὸν ἐνδιέφερε. Καὶ δὲν ἠπατώμην. Μόλις ἔκλεισε τὴν θύραν ὁ Φράντς, καὶ ὁ Κ. Κλάασεν ἐπλήρωσε δύο ποτήρια, προσέκρουσε τὸ ποτήριόν του εἰς τὸ ἰδικόν μου, ἐγεύθη δι' ἄκρων χειλέων τοῦ ποτοῦ, ἔβηξεν ὀλίγον, καὶ ὡμίλησεν ὡς ἑξῆς :

— Σᾶς παρακάλεσα νὰ μοῦ χαρίσετε ἓν μέρος τῆς ἑσπέρας σας, πρῶτον διότι ἐπεθύμουν νὰ καλλιεργήσω γνωριμίαν, ἡ ὁποία μοῦ ἐπροξένησεν ἤδη τόσην εὐχαρίστησιν, καὶ δεύτερον διότι ἤθελα ν' ἀκούσω τὴν γνώμην πολυπείρου καὶ ἀπροκαταλήπτου ἀνθρώπου περὶ ζητημάτων τινῶν, τὰ ὁποῖα μ' ἐνδιαφέρουν μεγάλως. Ἠσχολήθητε μὲ τὴν ἰατρικήν ;

— Ὄχι.

— Μὲ τὴν χημείαν, τὴν φυσικήν, τὸν μαγνητισμὸν ;

Ἀνένευσα.

— Πιστεύετε ὅτι εἶνε δυνατὴ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἀντίδρασις τοῦ ἀοράτου κόσμου, τοῦ κόσμου τῶν πνευμάτων ;

Καθ' ὅσον εἶχον ἤδη γνωρίσει τὸν Κ. Κλάασεν, ἐννόησα ὅτι ἀπότομός τις ἄρνησις ἤθελε πτοήσει αὐτὸν καὶ κλείσει πιθανῶς τὸ στόμα του. Μὴ αἰσθανόμενος ὅμως τὴν ἐλαχίστην κόπωσιν, ἄνεσιν δὲ τοὐναντίον πολλὴν ἐν τῷ εὐχαρίστῳ ἐκείνῳ δωματίῳ, ἐπὶ τοῦ ἀναπαυτικοῦ μου θρανίου κ' ἐνώπιον ποτηρίου ἐξαιρέτου *πούντς*, καὶ μόνην ἔχων διασκέδασιν τὴν συντροφιὰν τοῦ Κ. Κλάασεν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν μακρὰν ἑσπέραν, ἀνέλαβον σοβαρὸν ἦθος πρὸς τὴν ἐρώτησίν του, καὶ ἀπήντησα διὰ τῶν στίχων τούτων τοῦ Ἅμλετ :

«Κρύπτει ὁ οὐρανὸς κ' ἡ γῆ, Ὁράτιε,
Πλείονα ἢ φαντάζετ' ἡ σοφία σας»

— Λαμπρά ! ὀρθότατα ! ὑπέλαβεν ἐπικυρῶν ὁ Κύριος Κλάασεν. Ὑπάρχουν ἀληθῶς πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ποτὲ κανεὶς δὲν ἐφαντάσθη καὶ ὅμως εἶνε ἀληθινά !

Ἔπιε ταχέως ὀλίγον ἐκ τοῦ θερμοῦ ποτοῦ, κ' ἐπανέλαβεν ἀμέσως, θεωρῶν με βλοσυρῶς ὡς ἂν εἶχον ἐκφράσει ἀντίρρησίν τινα.

—Καὶ ὅμως, κ' ἐντούτοις εἶνε ἀληθινά !

Εἶτα δ' ἐβυθίσθη εἰς βαθεῖαν σκέψιν, καὶ μετὰ παῦσιν μακρὰν ὑπέλαβε πάλιν ἡσύχως καὶ προσηνῶς, ὡς πρότερον :

— Ἠμπορῶ νὰ σᾶς ἀπασχολήσω ὡς μίαν ὥραν ἀκόμη ; Ἔχω τόσον σπανίως τὴν εὐτυχίαν νὰ συναντῶ ἀνθρώπους ὡς σᾶς, καὶ θὰ μοῦ εἶνε μεγάλη ἀνακούφισις νὰ ἐκφρασθῶ περὶ μερικῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Ἀπήντησα ὅτι μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἤμην εἰς τὴν διάθεσίν του.

— Εὐχαριστῶ πολύ ! ἀπήντησεν ὁ Κ. Κλάασεν. Βῆξας δὲ καὶ πάλιν ἤρχισε τὴν διήγησίν του.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

κατ' οἶκον

Ὁ Κάρολος Δάρβιν εἶνε ἓν τῶν μεγίστων ἐπὶ τοῦ κόσμου πνευμάτων, εἷς τῶν ἀνδρῶν οἵτινες βαθύτερον ἠροτρίωσαν καὶ ἐγονιμοποίησαν τὸ ἔδαφος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Μόνην τὴν ἐπιστήμην ἐλάτρευσε, δὲν ἐπεζήτησεν οὔτε δόξαν, οὔτε τιμάς, ἔζησε δὲ εἰρηνικὸν καὶ αὐστηρὸν βίον ἐπιζητῶν ἀμεταπτώτως τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ βίος αὐτοῦ ἐνέχει τὸ ἔξοχον ἐκεῖνο θέλγητρον, ὅπερ ἀπορρέει ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ μεγαλείου τῆς διανοίας πρὸς τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας, τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν φυσικότητα, ἑνώσεως σπανιωτάτης καὶ διπλῶς δι' αὐτὴν ταύτην τὴν σπανιότητα ἐκτιμωμένης. Ὁ γινώσκων τὸν κατ' οἶκον βίον τοῦ Δάρβιν τοιαύτην ἐκτίμησιν καὶ συμπάθειαν αἰσθάνεται, ὥστε ἡ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπη ἰσοφαρίζει πρὸς τὸν θαυμασμόν του ὡς ἐπιστήμονα.

Παιδικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία τοῦ Δάρβιν.

Ὁ Κάρολος Δάρβιν ἐγεννήθη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1809 ἐν Σχρούσμπουρη. Ὁ πάππος αὐτοῦ Ἔρασμος Δάρβιν ἐγένετο γνωστὸς εἰς τὴν ἐπιστήμην διὰ τῆς *Ζωοτομίας* του. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ εὑρίσκεται ἐν σπέρματι ἡ μεταπλαστικὴ θεωρία, ἥτις ὑπῆρξε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔργον τοῦ Καρόλου Δάρβιν. Ὁ ἰατρὸς Οὐάριγκ Ροβέρτος Δάρβιν, υἱὸς τοῦ Ἐράσμου, πατὴρ τοῦ Καρόλου, ἦτο δεξιώτατος χειρουργὸς— μεθ' ὅλην τὴν πρὸς τὸ αἷμα ἀποστροφήν του, ἣν μετεβίβασε καὶ εἰς τὸν υἱόν του. Περὶ τῆς παιδικῆς δὲ ἡλικίας τοῦ Καρόλου Δάρβιν εὑρίσκομεν ἐνδιαφερούσας εἰδήσεις ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του.

«Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1817· ἤμην ἑπτὰ περίπου ἐτῶν, εἶναι δὲ παράδοξον ὅτι οὐδὲν ἀναμιμνήσκομαι, ἢ μόνον τὴν νεκρικήν της κλίνην, τὴν ἐκ μαύρου βελούδου ἐσθῆτα αὐτῆς καὶ τὸ περιέργως κατασκευασμένον τραπέζιον τοῦ ἐργοχείρου της. Τὸ ἔαρ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐστάλην ὡς ἐξωτερικὸς μαθητὴς εἰς σχολεῖόν τι τῆς Σχρούσμπουρη, ἐν ᾧ ἐφοίτησα ἐπὶ ἓν ἔτος. Ἤκουσα λεγόμενον ὅτι ἐμάνθανον πολλῷ βραδύτερον τῆς μικροτέρας ἀδελφῆς μου Αἰκατερίνης, νομίζω δ' ὅτι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἤμην κακὸν παιδίον. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐφοίτων εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ᾐσθανόμην μεγάλην κλίσιν πρὸς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὰς συλλογάς. Προσεπάθουν νὰ μάθω τὰ ὀνόματα τῶν φυτῶν, καὶ συνέλεγον παντοῖα πράγματα, κογχύλια, σφραγῖδας, μετάλλια, μέταλλα.

»Ἡ πρὸς τὸ συλλέγειν αὕτη μανία ἥτις ἀναδεικνύει ἄνθρωπόν τινα συστηματικὸν φυσιοδίφην, ἐὰν μὴ καταστήσῃ αὐτὸν μονομανῆ ἢ φιλάργυρον, ἦτο βαθυτάτη ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμφιστήτως ἔμφυτος, διότι οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν μου εἶχέ ποτε τὴν κλίσιν ταύτην.

»Μικρόν τι ἐπεισόδιον, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμβὰν ἐνεχαράχθη ἀνεξιτήλως εἰς τὴν μνήμην μου. Ἀποδεικνύει δὲ πόσον ἐνδιεφερόμην ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας περὶ τοῦ μεταβλητοῦ τῶν φυτῶν.

»Διηγήθην εἰς ἄλλο μικρὸν παιδίον (εἰς τὸν Λάϊτον, νομίζω, ὅστις βραδύτερον ἐγένετο Λινελόγος καὶ βοτανικὸς γνωστότατος) ὅτι ἠδυνάμην νὰ παραγάγω πολυανθῆ καὶ ἠράνθεμα διαφόρων χρωμάτων ποτίζων αὐτὰ διὰ κεχρωματισμένων τινων ὑγρῶν. Ἐννοεῖται ὡς ἦν ἑπόμενον, ὅτι τοῦτο ἦτο τερατώδης μῦθος, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐπιχείρησα τοιοῦτο πείραμα».

Τῷ 1818 ὁ πατήρ του εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς ἐκπαιδευτήριον τῆς Σχρούσμπουρη ἐν ᾧ ἐσπούδασεν ἐπὶ ἑπταετίαν.

«Δὲν ἤμην ὀκνηρός, πλὴν δὲ τῆς στιχουργίας εἰς ἣν δὲν ἐπεδίδον, ἐμελέτων εὐσυνειδήτως τοὺς κλασικούς μου συγγραφεῖς, ἄνευ μεταφράσεων ἢ ἄλλων βοηθημάτων. Μόνην εὐχαρίστησιν τῶν σπουδῶν τούτων ἀπεκόμισα ἐκ τῶν ᾠδῶν τοῦ Ὁρατίου, ὃν ἐθαύμαζον πολύ. Ὅτε ἀπεφοίτησα τοῦ σχολείου δὲν ἤμην, ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν μου, οὔτε πολύ, οὔτε ὀλίγον ἀνεπτυγμένος. Νομίζω ὅτι οἱ διδάσκαλοί μου καὶ ὁ πατήρ μου μ' ἐθεώρουν ὡς κοινότατον παιδίον. Ἡμέραν τινὰ ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπε· «Μόνον διὰ τὸ κυνήγιον, τοὺς σκύλους καὶ διὰ τὰ παιγνίδια φροντίζεις, θὰ ἐντροπιάσῃς τὴν οἰκογένειάν σου καὶ τὸν ἑαυτόν σου!...» Ὁ πατήρ μου, ὅστις ἦτο κάλλιστος ἄνθρωπος, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη μοὶ εἶναι προσφιλής, ἦτο προφανῶς ὠργισμένος τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἄδικός πως ὅτε ἔλεγε τὰς λέξεις ἐκείνας.

»Ἀναμιμνησκόμενος ὡς κάλλιον δύναμαι τὸν κατὰ τὸν σχολικὸν βίον χαρακτῆρά μου, ἀνευρίσκω ὅτι τὰ μόνα προσόντα μου ἅτινα προοιώνιζον αἴσιόν τι διὰ τὸ μέλλον ἦσαν αἱ ἐκπεφρασμέναι ἤδη κλίσεις μου, ὁ πολὺς ζῆλός μου πρὸς πάντα τὰ ἐνδιαφέροντά με καὶ ἡ ζωηρὰ εὐχαρίστησις, ἣν ᾐσθανόμην ὅτε ἐνόουν ζήτημά τι ἢ πρᾶγμα δυσχερές.»

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς ταύτης ἠσκεῖτο εἰς τὴν χημείαν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐράσμου.

«Μοὶ ἐπέτρεπε νὰ τὸν βοηθῶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν πειραμάτων του. Παρεσκεύαζε πάντα τὰ ἀέρια καὶ πολλὰ σύνθετα σώματα, ἐγὼ δ' ἀνεγίνωσκον ἐπιμελῶς πολλὰ βιβλία χημείας, οἷα ἡ Χημικὴ Κατήχησις τοῦ Χένρη καὶ Πάρξ. Ἠσθανόμην μέγιστον ἐνδιαφέρον, συνέβη δὲ νὰ ἐργασθῶμεν μέχρι τῆς μιᾶς μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐπέκεινα.

»Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ καλλίτερον μέρος τῆς σχο-

λικῆς μου ἀγωγῆς, διότι ἐκ τούτου πρακτικῶς ἐνόησα τί ἐσήμαινον αἱ λέξεις πειραματικαὶ ἐπιστῆμαι. Αἱ μελέται καὶ τὰ πειράματα ἡμῶν ἦσαν γνωστὰ ἐν τῷ σχολείῳ, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἦτο πρωτοφανές, οἱ συμμαθηταί μου μὲ ἐπωνόμασαν *Ἀέριον*. Ἐπεπλήχθην ἅπαξ δημοσίᾳ ὑπὸ τοῦ πρώτου διδασκάλου τοῦ σχολείου, τοῦ διδάκτορος Βοῦτλερ, διότι ἔχανα τὸν καιρόν μου εἰς πράγματα τόσον ἀνωφελῆ, μὲ ἀπεκάλεσε δὲ ἀδίκως poco curante· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐνόουν τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, ἡ μομφὴ μοὶ ἐφαίνετο τρομερά.»

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1825 ὁ νεαρὸς Κάρολος Δάρβιν, ἐστάλη εἰς τὸ Ἐδιμβοῦργον ὅπως σπουδάσῃ τὴν ἰατρικὴν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐράσμου. Διέτριψε δύο ἔτη, ἀλλ' ὡς ὁμολογεῖ, δὲν εἰργάζετο οὐδόλως,βεβαιωθεὶς ἔκ τινων σημείων ὅτι ὁ πατήρ του θὰ τῷ ἀφήσῃ ἱκανὴν περιουσίαν ὅπως ζῇ ἀνέτως, χωρὶς νὰ ἀναγκασθῇ νὰ μετέλθῃ τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα. Ἡ ἰατρικὴ ἥκιστα ἐνδιέφερε αὐτόν.

Αἱ εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἐπισκέψεις ἐνδιαφέρουσιν αὐτὸν περισσότερον, ἀλλὰ τῷ προξενοῦσι δυσαρέστους συγκινήσεις· πρὸ πάντων δὲ αἱ ἐγχειρίσεις, ὧν τινες τρέπουσιν αὐτὸν εἰς φυγὴν ἐκ τοῦ ἀμφιθεάτρου. Δὲν εἶχεν ἔτι ἀνακαλυφθῇ τὸ χλωροφόρμιον, ἡ δὲ θέα τοῦ αἵματος καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ἐγχειριζομένων ἐτάραττον αὐτὸν σφόδρα.

Ἐν τούτοις κατὰ τὰς διακοπὰς ἐν Χρούσμουρη, ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἰατρικήν, ἐπισκεπτόμενος τοὺς πτωχοὺς καὶ συζητῶν μετὰ τοῦ πατρός του περὶ τῆς διαγνώσεως τῆς νόσου καὶ τῆς καταλλήλου θεραπείας.

Κατὰ τὴν ἐν Ἐδιμβούργῳ διαμονήν του, ὁ Κάρολος Δάρβιν τρέπει μικρὸν τὴν προσοχήν του εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας καὶ δημοσιεύει τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον, μικρὰν μονογραφίαν. Παρίσταται ἐπίσης εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς *Βασιλικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας*· μανθάνει νὰ βαλσαμόνῃ· παρακολουθεῖ τὰς γεωλογικὰς ἐκδρομάς. «Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος μου ἐν Ἐδιμβούργῳ παρηκολούθησα τὰ μαθήματα τῆς γεωλογίας καὶ τῆς ζῳολογίας, ἀλλ' ἦσαν ἀπιστεύτως ἀνιαρά· τοῦτο μόνον τὸ ἀποτέλεσμα ἐπήνεγκον ἐπ' ἐμοῦ, ὅτι ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀναγνώσω ποτὲ βιβλίον γεωλογίας, μηδὲ νὰ ἀσχοληθῶ ποτὲ εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην.»

Ἡ φυσικωτάτη αὕτη πρὸς τὴν γεωλογίαν ἀντιπάθεια ἀποτελεῖ παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ φλογερὸν πάθος δι' οὗ θὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἐπιστήμην ταύτην μετά τινα ἔτη, μετὰ τὴν περὶ τὴν γῆν περίοδόν του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ νεαρὸς Δάρβιν ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὴν θήραν, τὸ δὲ πάθος τοῦτο διήρκεσε πολλὰ ἔτη, ἀλλ' ἀπεσβέσθη βαθμηδὸν κατὰ τὸν περίπλουν αὐτοῦ. Ἔν τινι θήρᾳ ὁ Μάκκιντος εἶπε περὶ Δάρβιν:

— Εὑρίσκω εἰς τὸν νέον αὐτὸν κἄτι τι τὸ ὁποῖον μ' ἐνδιαφέρει.

«Ἡ ἐντύπωσις αὕτη, λέγει ὁ Δάρβιν ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του, ἐπῆλθεν αὐτῷ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος μεθ' οὗ τὸν ἠκροώμην καὶ μόνον ἐκ τούτου, διότι ἤμην ἀμαθέστατος κατὰ τὴν ἱστορίαν,τὴν πολιτικήν, τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν. Οἱ ἔπαινοι ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς ὠφελοῦσι τοὺς νέους· βοηθοῦσιν αὐτοὺς νὰ βαδίζωσι τὴν εὐθεῖαν ὁδόν.»

Μετὰ διετῆ διαμονὴν ἐν Ἐδιμβούργῳ, ὁ πατήρ του λαμβάνει πλέον τὴν ἀπόφασιν ὅτι ὁ υἱός του δὲν ἔχει τὰ προσόντα πρὸς ἰατρικὰς σπουδάς, καὶ ὅτι καλῶς θὰ πράξῃ νὰ ἐκλέξῃ νέον στάδιον· τὸ στάδιον δὲ τοῦτο ἦτο τὸ κληρικόν.

Ὁ Κάρολος Δάρβιν προωρίσθη νὰ γείνῃ clergyman· ἡ ἰδέα δὲν τῷ ἀπήρεσκεν.

«Ἐζήτησα καιρόν τινα ὅπως σκεφθῶ· ἤθελον νὰ στερεώσω τὴν πίστιν μου εἰς πάντα τὰ δόγματα τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. Ἄλλως ἡ ἰδέα τοῦ νὰ γείνω ἀγροτικὸς ἐφημέριος μοὶ ἤρεσκε. Ἀνέγνων ἐπιμελῶς τὸ on the Creeds τοῦ Πήαρσον καὶ ἄλλα τινὰ θεολογικὰ βιβλία.

»Ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὸν ζῆλον μεθ' οὗ ἐπετέθησαν κατ' ἐμοῦ οἱ εὐλαβεῖς, φαίνεται γελοῖον ὅτι εἰς ἐποχήν τινα εἶχον σκοπὸν νὰ γείνω κληρικός. Ὁ πατήρ μου δὲν παρῄτησεν ἀναφανδὸν τὸν πόθον τοῦτον, ἀλλ' ἐν σιγῇ, ὅτε ἀπελθὼν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας ἐπέβην τοῦ *Μπήγκλ* ὡς φυσιοδίφης. Ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύωμεν τοὺς φρενολόγους, ἤμην κάλλιστα προπαρασκευασμένος ὅπως γείνω κληρικός. Πρό τινων ἐτῶν οἱ γραμματεῖς γερμανικῆς τινος ἑταιρίας τῆς ψυχολογίας ἐζήτησαν ἐπιμόνως φωτογραφίαν μου. Μετά τινα καιρὸν ἔλαβον τὰ πρακτικὰ μιᾶς τῶν συνεδριάσεων, καθ' ἣν τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς μου ἐγένετο θέμα δημοσίας συζητήσεως, εἷς δὲ τῶν ῥητόρων ἐδήλωσεν ὅτι εἶχον τὸν ὕβον τῆς εὐλαβείας ἀνεπτυγμένον ὅσον δέκα εὐλαβεῖς ἱερεῖς ὁμοῦ!»

Ἀμέσως λοιπὸν ἀπεφασίσθη νὰ σπουδάσῃ ὁ Δάρβιν τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Κανταβριγίᾳ, ὅπου ἔφθασε περὶ τὸ τέλος τοῦ 1828, ἀφ' οὗ ἀνενέωσέ πως τὰς μετὰ τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης σχέσεις του. Ἐν Κανταβριγίᾳ διῆλθεν εὐάρεστον βίον, θηρεύων, ἀσκούμενος εἰς τὴν σκοποβολήν, ἱππεύων, συναναστρεφόμενος μετ' εὐθύμων νέων καὶ διασκεδάζων.

Ἀλλ' ὁ Δάρβιν ὑψηλοτέρας ἔχων τάσεις δὲν διήγαγεν ἐπὶ μακρὸν τὸν βίον τοῦτον. Ἐν Κανταβριγίᾳ ἐφοίτα συχνὰ εἰς τὸ Μουσεῖον Φίτς-Οὐίλλιαμ, ὅπως θαυμάζῃ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν· ἠγάπα τὴν μουσικήν, πο-

ρευόμενος εἰς τὸ παρεκκλήσιον ὅπως ἀκούσῃ θρησκευτικὰς μελῳδίας, πληρώνων τὰ παιδία τοῦ χοροῦ ὅπως ἔλθωσιν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ψάλωσι, ἐπιζητῶν τὰς μουσικὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς συναυλίας. Καὶ ὅμως παραδόξως δὲν εἶχεν *αὐτί*, δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ μίαν παρατονίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπομέλψῃ ὀρθῶς ᾆσμά τι. Ἐν τούτοις, ἡ μουσικὴ ὑπερέτερπεν αὐτόν· συχνάκις δὲ ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ «ῥίγους ὅπερ αἰσθάνεται ἐν τῇ σπονδυλικῇ στήλῃ» ὅταν ἀκούῃ ὡραίαν μουσικήν. Ὁμοίως ἠγάπα τὴν ποίησιν καὶ τὰ ποικίλα ἀναγνώσματα.

«Μέχρις ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν περίπου, πάντα τὰ εἴδη τῆς ποιήσεως—τὰ ἔργα τοῦ Μίλτωνος, τοῦ Γκραίη, τοῦ Βύρωνος, τοῦ Οὐέρδσουερθ, τοῦ Κολρίδζ, τοῦ Σέλεϋ, μὲ ἔτερπον τὰ μέγιστα. Ἐλάτρευον τὸν Σαίκσπηρ, ἰδίως δὲ μ' ἔθελγον, ὅτε ἤμην σπουδαστής, τὰ ἱστορικά του δράματα. Τώρα, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μοὶ εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναγνώσω ἕνα καὶ μόνον στίχον. Ἀπεπειράθην πρὸ μικροῦ ν' ἀναγνώσω τὸν Σαίκσπηρ, ἀλλ' εὗρον αὐτὸν τόσον ἀνιαρόν, ὥστε μοὶ ἐνέπνευσεν ἀηδίαν.

»Δὲν μ' εὐφραίνει σχεδὸν πλέον ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ μουσική. Ἡ μουσικὴ ἐν γένει μὲ κάμνει νὰ διανοῶμαι συντόνως τὸ θέμα περὶ τὸ ὁποῖον εἶχον ἄρτι ἐνασχοληθῇ, ἀντὶ νὰ μοὶ ἐμποιήσῃ καλαισθητικὴν ἡδονήν. Διεφύλαξα ἀγάπην τινὰ πρὸς τὰ ὡραῖα τοπία, ἀλλ' ἡ θέα των δὲν μοὶ παρέχει πλέον τὴν ἔκτακτον ἐκείνην ἀπόλαυσιν, ἣν ᾐσθανόμην ἄλλοτε.»

Ἐκ τῶν βιβλίων, ἅτινα ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐφήβου Δάρβιν, μνημονεύομεν δύο ἔργα μεγάλης ἀξίας: «Κατὰ τὸ τελευταῖόν μου ἐν Κανταβριγίᾳ ἔτος ἀνέγνων μετὰ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος τὴν ἀφήγησιν τῶν περιηγήσεων τοῦ Οὔμβολδ. Τὸ ἔργον τοῦτο ὡς καὶ τὸ τοῦ σὶρ Χέρσελ «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Φυσικῆς Φιλοσοφίας», μοὶ ἐνέβαλον φλογερὸν ζῆλον. Ἤθελον νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ λίθον τινά, ἔστω καὶ εὐτελῆ, εἰς τὸ εὐγενὲς οἰκοδόμημα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οὐδὲν σύγγραμμα ἐπέδρασεν ἐπ' ἐμοῦ ὅσον τὰ δύο ταῦτα. Ἀντέγραψα ἐκ τοῦ Οὔμβολδ μακρὰ χωρία σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν Τενερίφην, καὶ ἀνεγίνωσκον αὐτὰ ὑψιφώνως κατά τινα ἐκδρομήν μου. Ἔν τινι προγενεστέρᾳ ἐκδρομῇ ὡμίλησα πρός τινας φίλους μου περὶ τῶν καλλονῶν τῆς Τενερίφης, τινὲς δ' αὐτῶν ἐδήλωσαν ὅτι θὰ προσπαθήσωσι νὰ μεταβῶσιν εἰς αὐτήν· ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι δὲν ὡμίλουν σοβαρῶς. Ἐγὼ ὅμως εἶχον λάβῃ σταθερὰν ἀπόφασιν, ἐζήτησα δ' ἀκρόασιν παρά τινος μεγαλεμπόρου τοῦ Λονδίνου, ὅπως λάβω πληροφορίας περὶ τῶν μέσων τῆς μεταβάσεώς μου.»

Ἐν Κανταβριγίᾳ ὁ Δάρβιν συνεδέθη στενῶς μετὰ τοῦ Χένσλοου, καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς. Ἡ φιλία ἐκείνη καθώρισε τὸ στάδιον τοῦ Δάρβιν. Ὁ Χένσλοου ἦτο εὐρυμαθέστατος ἀνήρ, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰς εἰδικὰς γνώσεις, ἀλλὰ κεκτημένος καὶ πολλὰς ἄλλας ξένας τῇ βοτανικῇ. Ἦτο σοφὸς ἀλλ' οὐδόλως σχολαστικός. Ἡ καρδία καὶ ἡ ἀγαθότης του προσείλκυον ἐκείνους, οὓς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ μακράν, ἦτο δὲ φίλος μᾶλλον καὶ ἑταῖρος καὶ οὐχὶ καθηγητής.

Τῷ 1831 ὁ Δάρβιν ἀπεφοίτησε τῆς σχολῆς τῆς Κανταβριγίας. Μετὰ γεωλογικὴν ἐκδρομὴν ἣν ἐπεχείρησεν εἰς τὰ βόρεια τῆς Οὐαλίας, ἐκδρομὴν σκοποῦσαν νὰ ἐξοικειώσῃ αὐτὸν πρὸς τὴν γεωλογίαν, εἰς ἣν σφόδρα τὸν εἶχεν ἐξοτρύνῃ ὁ Χένσλοου, εὗρε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Σχρούσμπουρη, ἐπιστολὴν τοῦ Χένσλοου περιέχουσαν πρότασιν συμφωνοῦσαν τὰ μέγιστα πρὸς τοὺς πόθους τοῦ νεαροῦ φυσιοδίφου.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1831, πράγματι, ἔγραφεν εἰς τὸν Φόξ:

«Ἔχω κατὰ νοῦν ἓν σχέδιον—περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλῶ, σκέπτομαι, ὀνειροπολῶ—νὰ ὑπάγω εἰς τὰς Καναρίους νήσους. Πρὸ μακροῦ, ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὰ τοπία καὶ τὴν βλάστησιν τῶν Τροπικῶν.»

Τὸν Μάϊον δὲ πάλιν ἔγραφε:

«Περὶ τοῦ ταξειδίου μου εἰς τὰς Καναρίους νήσους μὴ μ' ἐρωτᾶτε. Τόσον παραζαλίζω τοὺς φίλους μου μὲ τὰ τροπικὰ τοπία, ὥστε ἐπὶ τέλους θέλουν ν' ἀναχωρήσω διὰ ν' ἀπαλλαχθοῦν ἀπ' ἐμέ. Ἤρχισα νὰ μανθάνω ἱσπανικά.»

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολὴ τοῦ Χένσλοου ἐγνώριζεν εἰς τὸν Δάρβιν ὅτι ὁ Πηῖκοκ, καθηγητὴς τῆς ἀστρονομίας ἐν Κανταβριγίᾳ εἶχε γράψῃ πρὸς αὐτὸν παρακαλῶν νὰ τῷ συστήσῃ νέον τινὰ φυσιοδίφην δυνάμενον νὰ τὸν παρακολουθήσῃ εἰς τὴν ὑδρογραφικὴν ἀποστολήν του μέχρι τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅπως ποιήσῃ μελέτας ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας· ὁ δὲ Χένσλοου εἶχε διανοηθῇ τὸν Δάρβιν.

Ὁ Πηῖκοκ ἔγραψε μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Δάρβιν, παρέχων τὰς ἀπαιτουμένας λεπτομερείας. Ὁ Δάρβιν συνεβουλεύθη τὸν φίλον του Χένσλοου, τὸν πατέρα του καὶ τὸν θεῖόν του Ἰωσίαν Οὐέδζουοὺδ. Ὁ Χένσλοου παρώτρυνεν αὐτὸν πάσῃ δυνάμει νὰ δεχθῇ. Καὶ αὐτὸς οὗτος ᾐσθάνετο πόσον ἐπωφελὴς ἦτο ἡ πρότασις· ἀλλ' ὁ πατήρ του ἀνθίστατο διὰ πολλοὺς λόγους· πρὸ πάντων δὲ διότι ὁ πλοῦς ἐκεῖνος ἔμελλε ν' ἀφαιρέσῃ παρὰ τοῦ υἱοῦ του τὰς ἕξεις τοῦ καθιστικοῦ βίου καὶ διέκοπτεν ἀνωφελῶς τὴν πρὸς κατάταξιν εἰς τὸν κλῆρον προπαίδειάν του.

Ὁ Δάρβιν ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ θείου του

Ουέδζουούδ. Ἀπέστειλεν αὐτῷ κατάλογον τῶν ἀντιρρήσεων τοῦ πατρός του, παρακαλῶν αὐτὸν ν' ἀποφανθῇ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Δάρβιν εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ, καὶ προθύμως ἤκουε τὴν γνώμην του. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωσία Ουέδζουούδ συνηγόρει θερμῶς ὑπὲρ τοῦ σχεδίου. Ὁ πατὴρ τοῦ Δάρβιν ἐπείσθη καὶ συγκατένευσεν· ὅπως δὲ πείσῃ αὐτὸν ἐντελῶς ὁ Δάρβιν, εἶπεν ὑπαινιττόμενος τὰς ὑπερβολικάς πως ἐν Κανταβριγίᾳ δαπάνας αὐτοῦ «ὅτι ἐχρειάζετο διαβολικὴ ἱκανότης νὰ δαπανήσῃ κανεὶς περισσότερα ἀπὸ τὸν μισθόν του ἐπὶ τοῦ *Μπήϊγκλ*.»

Εἰς ὃ ὁ πατὴρ ἀπήντησεν.

—Ἐν τούτοις μὲ διαβεβαιοῦν ὅτι ἔχεις φοβερὰν ἱκανότητα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ νεαρὸς Δάρβιν ἔγραψε τότε εἰς τὸν Χένσλοου ὅπως ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τὴν ἀπόφασίν του, μετέβη εἰς Κανταβριγίαν ὅπως μάθῃ ἂν ἡ θέσις ἦτο εἰσέτι ἐλευθέρα. Ἐκεῖ ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Φίτζ—Ρόϋ, τοῦ διοικητοῦ τῆς ἀποστολῆς, νεαρωτάτου εἰσέτι—δὲν ὑπερέβαινε τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος—ἀλλὰ λίαν νοήμονος καὶ ἐπιχειρηματίου, μεθ' οὗ συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας.

Μετέβη προσέτι νὰ ἴδῃ καὶ τὸ πλοῖον. Ἦτο δὲ τοῦτο μικρὸν πλοῖον 242 τόνων, ἐξηρτημένον ὡς βρίκιον, φέρον ἓξ τηλεβόλα. Ὁ ἐν αὐτῷ χῶρος ἦτο μετ' ἄκρας φειδοῦς διανενεμημένος. Ὁ ἐξοπλισμὸς αὐτοῦ ἦτο ἐξαίρετος, τὸ δὲ πλήρωμα εἶχεν ἐκλεχθῇ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας· πολλοὶ τῶν ἀξιωματικῶν του βραδύτερον ἀνῆλθον εἰς ὑψηλὰς θέσεις.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ *Μπήϊγκλ* συνίστατο εἰς τὸ νὰ παραπλεύσῃ τὰς ἀκτὰς τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, τῆς Χιλῆς, τῆς Περουβίας, καὶ νήσων τινῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ σειρὰν χρονομετρικῶν παρατηρήσεων, ὅπως καθορίσῃ τὸ μῆκος διαφόρων σημείων τῆς σφαίρας.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΖΩιΩΝ

Πρωτόζῳα

Ἡ νοημοσύνη δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἰδιότης ἀνήκουσα μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἡ παρουσία ταύτης ἐπιβεβαιοῦται ὁσημέραι παρ' ἅπασι τοῖς ζῴοις καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀτελεστάτοις κατὰ τὴν ὀργάνωσιν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πάντα ἀποδίδονται τῷ ὁρμεμφύτῳ, δυσχερὴς ὅμως καθίσταται ἡ διάκρισις πράξεως γινομένης μετὰ περισκέψεως ἢ τελουμένης καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ὁρμεμφύτου. Ἡ νοημοσύνη μεταβάλλει τὸ ὁρμέμφυτον καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀναπληροῖ αὐτό. Ὁ παρατηρήσας τὰς κινήσεις ἐγχυματικῶν τινων ζωϋφίων θὰ παραδεχθῇ ὅτι ταῦτα κέκτηνται νοημοσύνην τινά, ἔστω καὶ ἐλαχίστην. Ὁ τρόπος, δι' οὗ προσπαθοῦσι ν' ἀποφύγωσιν ἄλληλα καὶ δι' οὗ θηρεύουσι, μαρτυρεῖ περὶ τῆς νοημοσύνης αὐτῶν. Ὁ Romanes διηγεῖται ὅτι εἶδε τροχοφόρον ἐγχυματικόν, ὅπερ κατώρθωσε διὰ μιᾶς τῶν χηλῶν αὐτοῦ νὰ προσκολληθῇ εἰς τὰ πλευρὰ ἑτέρου κατὰ πολὺ μεγαλειτέρου. Πάραυτα δὲ τὸ μεγαλείτερον τροχοφόρον ἐτέθη εἰς κίνησιν ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ ὀχληροῦ φορτίου, ἐκινεῖτο δεξιᾷ ἀριστερᾷ, καὶ τέλος συνήντησε τεμάχιον χλόης, ὅπερ ἔλαβε διὰ τῆς χηλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξηκολούθει κινούμενον ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ ἀντιπάλου· τὸ τοιοῦτον διήρκεσε λεπτά τινα, καθ' ἃ κατηναλώθη κολοσσιαία δύναμις ἐκ τῶν μικρῶν τούτων δημιουργημάτων, καὶ τὸ μικρότερον ἐξεδιώχθη βιαίως. Ἠθέλησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἔφοδον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ ἐκ νέου τὸν ἀντίπαλον. Δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ νοημονεστέραν σκηνήν, ἧς ἡ παρατήρησις πείθει ὅτι τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα δὲν στεροῦνται συνειδήσεως.

Κατὰ τὸν Κάρτερ τὸ ὁρμέμφυτον ἐκδηλοῦται ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀτελεστάτων ὄντων, τῶν ἐν τῷ μεταιχμίῳ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου τασσομένων, ἀπ' αὐτῶν τῶν *Μυξομυκήτων*.

«Τὸ αἰθάλιον, λέγει, ἀρέσκεται ἐν τῷ ὀλίγῳ ὕδατι τῆς ὑάλου τοῦ ὡρολογίου, ἐν ᾧ τίθεται, ἂν μὴ παρ' αὐτῷ εὑρίσκωνται πριονίσματα ξύλου ἢ σχίδακες ἐν οἷς κυρίως βιοῖ. Ἅμα τεθῇ ἡ ὕαλος ἐπὶ πριονισμάτων ξύλου, πάραυτα ἀναρριχᾶται, ὅπως ἐπανεύρῃ τὸ σύνηθες αὐτῷ καταφύγιον». Βεβαιότατα τὸ γεγονὸς εἶναι ἀξιοσημείωτον, ἐκ τούτου δ' ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ μυξομύκης ἐγκαταλείπει τὴν ὕαλον, ἅμα ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀρεστὴν αὐτῷ χώραν, ἄλλως ἀρκεῖται ἐν τῷ ὕδατι ἐν ᾧ ἐτέθη». Ἐξακολουθήσωμεν ὅμως· «Ἡμέραν τινά, λέγει ὁ Κάρτερ, ἐνῷ ἐμελέτων τὴν ὑφὴν διαφανῶν τινων κυττάρων, μεγίστης διαμέτρου, ἐλλειπτικῶν, ὁμοίων πρὸς σπόρους μυκήτων, τῶν ὁποίων τὸ πρωτόπλασμα κέκτηται περιστροφικήν τινα κίνησιν καὶ εἶνε πλῆρες κόκκων ἀμύλου, παρετήρησα ἕρποντα πρὸς ταῦτα ῥιζόποδα ἡλιόζῳα, ὧν τὸ σῶμα περιεῖχεν ἐπίσης ἄμυλον τοῦ αὐτοῦ σχήματος. Βεβαιωθεὶς περὶ τῆς ποιότητος τῶν κόκκων, ἐκαθάρισα τὰς ὑάλους καὶ ἔθηκα ἐκ νέου ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τὸ ἴζημα τὸ περιέχον τὰ κύτταρα καὶ τὰ *ἀκτινόφρυα*. Τότε ἀνεκάλυψα, ὅτι ἓν ἐκ τῶν κυττάρων εἶχε θλασθῇ καὶ μέρος τοῦ καταφόρτου ἀμύλου πρωτοπλάσματος ἐξεῖχε τῆς σχισμῆς. Αὕτη ἦτον ἀναμφιβόλως ἡ πηγὴ ἐξ ἧς ἐλάμβανον τὸ ἄμυλον αὐτῶν τ' *ἀκτινό*-

φρυα. Μόλις τοῦτο ἐσκέφθην καὶ ἐπέρχεται ἐν *ἀκτίνοφρυ*· εἶδον τοῦτο στραφὲν πέριξ τοῦ κυττάρου μέχρις οὗ εὗρε τὴν ὀπήν, ἔλαβε κόκκον ἀμύλου καὶ ἀπεσύρθη εἰς ἀπόστασίν τινα. Μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον κόκκοι ἀμύλου ἐκτὸς τοῦ κυττάρου, εἰσῆλθε διὰ τῆς σχισμῆς ὅπως εὕρῃ τοιούτους ἐν αὐτῷ τῷ κυττάρῳ. Ἡ ἐπανάληψις τῆς πράξεως ταύτης μοὶ ἀπέδειξεν ὅτι ὁρμεμφύτως τὸ ἀκτίνοφρυ ἐγίνωσκεν, ὅτι οἱ κόκκοι οὗτοι ἦσαν θρεπτικοί, ὅτι περιείχοντο ἐν τῷ κυττάρῳ, τέλος ὅτι ὁσάκις ἀπεμακρύνετο τοῦ κυττάρου ἐγίνωσκεν ἀκριβῶς τὴν ὁδὸν ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κύτταρον τὸ παρέχον αὐτῷ τὴν τροφήν».

Ἰδοὺ ὅμως καὶ ἑτέρα παρατήρησις ἔτι σπουδαιοτέρα·

«Ἑσπέραν τινά, ἐξακολουθεῖ ὁ Κάρτερ, ἐνῷ ἐξήταζον φύκη τινὰ διὰ τοῦ μικροσκοπίου, προσείλκυσε τὴν προσοχήν μου ἐγχυματικόν τι, *ἀκίνητον τὸ μυστακῶδες*, ὅπερ περιετριγύριζεν *ἀμοιβή* τις, ἄλλο ζωΰφιον τοῦτο, μετὰ διαθέσεων ἐπιθετικῶν. Γινώσκων ὅτι οἱ βραχίονες τῶν ἀκινήτων εἶναι ἰοβόλοι, εἶχον πεποίθησιν ὅτι ἡ *ἀμοιβὴ* δὲν ἐσκόπει νὰ καταφάγῃ τὸ γεῖτον αὐτῇ ζωΰφιον. Μετ' ἐκπλήξεως ὅμως εἶδον ταύτην ἀναρριχηθεῖσαν καὶ τυλιχθεῖσαν πέριξ τοῦ σώματος τοῦ *ἀκινήτου*. Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη εὔνοια μοὶ ἐγένετο καταληπτὴ μετ' ὀλίγον. Νέον *ἀκίνητον*, μαλθακόν, καὶ ἄνευ ἰοβόλων βραχιόνων (οὗτοι ἀναπτύσσονται μετὰ τὴν γέννησιν), ἐπλησίαζε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σώματος τῆς ἀκινήτου μητρός. Ἡ ἔξοδος ὅμως αὕτη τελεῖται τόσῳ ταχέως καὶ αἱ ἑπόμεναι ταύτῃ κινήσεις εἶναι τόσον ταχεῖαι, ὥστε εἰς τὴν *ἀμοιβὴν* θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ σύλληψις λείας τόσῳ εὐσταλοῦς· αὕτη ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτῆς εἶναι βραδεῖα, ἀσπλάγχνως τοὐναντίον καταπνίγει πᾶν ὅ,τι πέσῃ ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτῆς. Ἡ *ἀμοιβὴ* λοιπὸν διετέθη πέριξ τῆς εἰσόδου τῆς φωθήκης τοῦ ἀκινήτου, τελεσθέντος δὲ τοῦ τοκετοῦ, αὕτη ἔλαβεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς τὸ τεχθὲν καὶ ἀνεχώρησε. Ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης λείας, ἐξηκολούθουν νὰ παρατηρῶ τὴν *ἀμοιβήν*, καὶ τέλος εἶδον τὸ νεογνὸν *ἀκίνητον* τμηθὲν εἰς δύο καὶ ὑποστὰν πέψιν ὑπὸ στομάχου σχηματισθέντος ἐν τῷ σώματι τῆς *ἀμοιβῆς* ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἐν ᾗ ἔκειντο τὰ τεμάχια». Αἱ περίεργοι αὗται παρατηρήσεις, γενόμεναι μάλιστα ἐπὶ ζῴων στερουμένων νευρικοῦ συστήματος καὶ παντὸς σχεδὸν ὀργάνου, ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἁπλουστάτοις τούτοις ζῴοις ἐνυπάρχει πλὴν τῆς μηχανικῆς κινήσεως καὶ ἑτέρα τις δύναμις.

Σκώληκες.

Ὁ Δάρβιν ἐν τῇ σπουδαιοτάτῃ αὐτοῦ συγγραφῇ περὶ τῶν *χερσαίων σκωλήκων* περιγράφει τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ χερσαῖοι σκώληκες σύρουσι τὰ φύλλα ἐν ταῖς ὀπαῖς αὐτῶν, λαμβάνοντες ταῦτα πάντοτε ἐκ τῆς ἄκρας ὅπως εὐκολώτερον καὶ ἀνετώτερον κατορθώσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Κατὰ τὸν Τένεν αἱ βδέλλαι τῆς Κεϋλάνης φαίνονται εἰς ἄκρον νοήμονα ζῷα. «Προχωροῦσαι, λέγει, δύνανται ν' ἀναστηλῶνται καθέτως στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς οὐραίας κοτυληδόνος ὅπως ἐπιτηρῶσι τὸ θῦμα αὐτῶν. Τοιαύτη δ' εἶναι ἡ ἐπιτήρησις καὶ τὸ ὁρμέμφυτον αὐτῶν, ὥστε ὅταν βαδίζῃ τις εἰς μέρη πλήθοντα ἐκ τούτων, δύνανται νὰ ἴδῃ ταύτας ἀνὰ μέσῳ τῆς χλόης ὀρθίας καὶ ἑτοίμους ὅπως προσβάλωσι τοὺς ἵππους ἢ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἅμα ἴδωσι τὴν λείαν προχωροῦσι ταχέως μέχρις οὗ κολληθῶσιν εἰς τὸν πόδα τοῦ ταξειδιώτου· τότε ἐγκαταλείπουσαι τὸ ἔδαφος ἀνέρχονται τὰ ἐνδύματα ἀναζητοῦσαι ὀπὴν δι' ἧς νὰ εἰσχωρήσωσι. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ τελευταῖοι τῆς συνοδείας τῶν ταξειδιωτῶν προσβάλλονται, διότι ἅμα γνωσθῇ ἡ παρουσία ἀνθρώπων αἱ βδέλλαι συναθροίζονται μετὰ μοναδικῆς ταχύτητος.

Ν. Χ. Αποστολιδης.

Η ΚΑΜΗΛΟΣ ΚΑΙ Η ΟΠΗ ΤΗΣ ΡΑΦΙΔΟΣ

Ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον ἐν Σκωτίᾳ νὰ διεξάγῃ τις θεολογικὰς συζητήσεις ἐδιδάχθην ἐκ τοῦ ἑξῆς γεγονότος :

Ὁ φιλοξενῶν με ὡδήγησεν εἰς τὴν πρωϊνὴν λειτουργίαν ἔν τινι πρεσβυτεριανῷ ναῷ τοῦ Ἐδιμβούργου. Ὁ ἱερεὺς ὡμίλησε περὶ τῆς τοῦ πλούτου καταχρήσεως, ἐπειράθη δὲ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὅπως τις σώσῃ τὴν ψυχήν του ἤρκει νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν πλοῦτον τὸν ἀποτρέποντα αὐτὸν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο ὑπέμνησεν εἰς τοὺς πιστοὺς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος : «Καὶ λέγω ὑμῖν : Εὐκολώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν»·

Ἐν τῇ ἀφελείᾳ μου ἢ μᾶλλον ἐν τῇ ἀμαθείᾳ μου τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Σωτῆρος ἀνέκαθεν ἐξελάμβανα ὡς καταδίκην τῶν πλουσίων, καταδίκην ἀνέκκλητον. Ἐπειδή, ἐσκεπτόμην, ἀδύνατον εἶνε εἰς κάμηλον νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ὀπῆς βελόνης, ἀδύνατον εἶνε καὶ εἰς πλούσιον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ ἐπιζητῶν νὰ πλουτήσῃ ἢ ὁ μὴ ἐγκαταλείπων τὰ πλούτη του εἰσὶν ἄνθρωποι ἀπαρνούμενοι ἑκουσίως τὴν ἐν λόγῳ βασιλείαν.

Ἀπελθόντες τοῦ ναοῦ, ὁ φιλοξενῶν με καὶ ἐγώ, συνεζητοῦμεν περὶ τῆς ὁμιλίας τοῦ ἱερέως.

Οἱ Σκῶτοι συζητοῦσιν ἐξερχόμενοι τῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου, ὡς παρ' ἡμῖν τοῖς Γάλλοις συζητεῖται ἡ ἀξία τοῦ παρασταθέντος δράματος κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ἔξοδον. Καθ' ὁδὸν ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν σύντροφόν μου τὰς σκέψεις μου. Αὐτὸς μὲ παρετήρησε διὰ βλέμματος οἰκτίρμονος·

— Εἶνε φανερόν, φίλτατε κύριε, εἶπεν, ὅτι ἀνετράφητε εἰς θρησκείαν, ἡ ὁποία οὔτε ἀποδέχεται, οὔτε ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθέραν συζήτησιν. Ἕνεκα τούτου πιστεύετε πληρέστατα εἰς θεωρίας, τὰς ὁποίας μετ' ἀγανακτήσεως ἀποκρούουσι καὶ τὰ παιδιά μας ἀκόμη. Ἐὰν ἡ φράσις τοῦ Σωτῆρος ἠδύνατο νὰ ἑρμηνευθῇ ὅπως σεῖς λέγετε, θὰ ἦτο ἁπλουστάτη ἀνοησία. Ὁ Χριστὸς ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ πλούσιος εἶνε δυσκολώτερον τοῦ πτωχοῦ νὰ σωθῇ ἀλλ' ὄχι καὶ ἀδύνατον.

— Ἀλλά, ὑπέλαβον, κάμηλος εἶνε ἀδύνατον νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ὀπῆς βελόνης.

Ὁ φιλοξενῶν με ἐμειδίασε σαρκαστικώτερον ἢ τὸ πρίν. Ἐννόησα ὅτι θὰ μὲ ἐκεραυνοβόλει διὰ τῆς ἀπαντήσεώς του καὶ δὲν διεψεύσθην ἐν τῇ προσδοκίᾳ μου.

— Φαίνεσθε ἄνθρωπος νοήμων, εἶπε. Ἀκούσατε. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπῆρχε θύρα ὀνομαζομένη *Ραφίς*. Ἡ θύρα αὕτη, καίτοι ἦτο μία τῶν κυριωτέρων εἰσόδων τῆς πολεως, ἦτο τόσον στενή, ὥστε δυσκόλως διήρχετο δι' αὐτῆς κάμηλος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λοιπὸν ἐννόει....

— Φθάνει, φθάνει, εἶπον, ἐντελῶς ἡττημένος καὶ παραδίδων τὰ ὅπλα.

(Max O' Rell) Κ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πῶς καλλίτερον δυνάμεθα νὰ ἐκδικηθῶμεν τὴν μωρίαν καὶ τὸν φανατισμὸν ἢ διαφωτίζοντες αὐτούς;

—

Εὐδαίμων ὁ ζῶν διὰ τοὺς φίλους του! Δυστυχὴς ὁ ζῶν διὰ τὸ κοινόν!

Μόνον οἱ περιωρισμένας ἔχοντες σχέσεις γινώσκουσι νὰ ἀγαπῶσιν.

—

Ἐὰν δύο μόνοι ἄνθρωποι εὑρίσκοντο ἐπὶ τῆς γῆς, πῶς θὰ ἔζων; Θὰ ἐβοήθουν ἀλλήλους, θὰ ἐβλάπτοντο ἀμοιβαίως, θὰ ἐθωπεύοντο, θὰ ὑβρίζοντο, θὰ ἐδέροντο, θὰ συνδιηλλάσσοντο, συνελόντι εἰπεῖν, ὁ εἷς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ οὔτε *ἄνευ* οὔτε *μετὰ* τοῦ ἄλλου.

(Ἐκ τῶν τοῦ Βολταίρου).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' αὐτὰς πολὺς λόγος ἐγένετο ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσι περὶ τῆς Παγκοσμίου Ἰσραηλιτικῆς Ἀδελφότητος, ἕνεκα τῆς ἀγγελθείσης ἐξ ἑκατὸν ἑκατομμυρίων δωρεᾶς τοῦ βαρώνου Χίρς, ἥτις ὅμως κατόπιν διεψεύσθη. Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Παγκόσμιος Ἰσραηλιτικὴ Ἕνωσις» ἱδρύθη ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1869 ἀδελφότης, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶνε νὰ ἐργάζηται πανταχοῦ ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεως καὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ παρέχῃ τὴν ὑλικὴν αὐτῆς συνδρομὴν εἰς τοὺς ἐξ αὐτῶν πάσχοντας. Ἡ Ἕνωσις διοικεῖται ὑπὸ κομιτάτου ἑδρεύοντος ἐν Παρισίοις, οὗτινος ἐπίτιμος πρόεδρος τυγχάνει ὁ ἐν Γαλλίᾳ ἀρχιρραβῖνος σεβ. Λ. Ἰσίδωρος καὶ σύγκειται ἐξ 60 μελῶν, ὧν τὸ τρίτον ἀνανεοῦται κατὰ πᾶσαν τριετίαν, ἀριθμεῖ δὲ εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου 32,000 ἑταίρους. Ἀφ' ἧς συνέστη ἡ Ἕνωσις ἵδρυσε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ διατηρεῖ 32 ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα ἀρρένων καὶ 17 θηλέων εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας, Βουλγαρίας, Ἀφρικῆς, Συρίας, Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας. Ἐκ τῶν φοιτώντων εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα, ὧν ἱκανοὶ εἶνε ἑτερόδοξοι, πολλοὶ τρέφονται καὶ ἐνδύονται δαπάναις τῆς «Ἑνώσεως». Ἐκτὸς τῶν καθαρῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, ἅτινα κατὰ τὸ 1886 ἠρίθμουν 9,225 μαθητὰς ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ 238 καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, ἡ Ἕνωσις ἵδρυσε καὶ 15 σχολεῖα τεχνῶν εἰς διαφόρους πόλεις, ἔνθα διδάσκονται διαφόρους βιοποριστικὰς τέχνας 398 μαθηταί, προσέτι δὲ καὶ 9 ἐργοστάσια θηλέων κοπτικῆς καὶ ραπτικῆς, ἐν οἷς φοιτῶσιν 120 μαθήτριαι.

Εἰς τὴν ἐν τῷ Βατικανῷ ἐγκαινισθεῖσαν ἔκθεσιν τῶν δώρων, τῶν ἀποσταλέντων τῷ Πάπᾳ ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ αὐτοῦ, πολυπληθὴς ἰδίᾳ εἶνε ἡ συλλογὴ τῶν... ἐμβάδων. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὰς ἰταλικὰς ἐφημερίδας, δωδεκακισχίλια ζεύγη ἐμβάδων ἀπεστάλησαν εἰς τὸν ἐν Ρώμῃ Ποντίφηκα. Περίεργος εἶνε καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἀποσταλέντων παντοειδῶν οἴνων. Ὁ παρισινὸς «Χρόνος» σημειοῖ σχετικῶς πρὸς τὴν δαψιλῆ ταύτην ἀποστολὴν οἴνων τὰ ἑπόμενα: «Ἡ εὐκαιρία τῆς τοῦ Βατικανοῦ ἐκθέσεως ἑπόμενον ἦν ὅτι ἤθελεν ἑλκύσει ἀπειρίαν ἐμπόρων, ὧν τὸ ἐμπόριον ἐλαχίστην ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ θεῖον. Οὕτω πολλοὶ οἰνέμποροι σκεφθέντες τὸν κατὰ τὴν λειτουργίαν χρησιμεύοντα οἶνον, ἔπεμψαν φιάλας διαφόρων οἴνων (καὶ καμπανίτην ἀκόμη!). Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται πῶς μεταξὺ τῶν ἀποσταλέντων δώρων ὑπάρχουσι καὶ ἀντικείμενα, ἅτινα δυσκόλως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἀτομικῶς εἰς τὸν Πάπαν, ὡς παραδείγματος χάριν αἱ παμπληθεῖς βρεφικαὶ ἐνδυμασίαι.»

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀγαθοπούλου.
Ἡ γειτόνισσα ἐρωτᾷ τὴν σύζυγον αὐτοῦ:
— Μὲ λάδι μαγειρεύετε ἢ μὲ βούτυρον;
— Ὄχι, ἀπαντᾷ ἡ Κυρία Ἀγαθοπούλου, μὲ κάρβουνα!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1191

'Αριθ. 628 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 10 Ἰανουαρίου 1888

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας εἶδον κατ' αὐτὰς εὐαγγελιζομένας τὴν κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον τέλεσιν τῆς βιομηχανικῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐκθέσεως. Εἰς τὰς ζωηρῶς ἐπευφημούσας φωνὰς καθῆκον αἰσθάνομαι νὰ προσθέσω καὶ ἄλλην μίαν, οὐχὶ μὲν ἐπίσης ζωηρὰν αὐτήν, διότι εἶναι φωνὴ πρὸ πολλοῦ τεθνεῶτος, ἀλλὰ πασῶν ἰσχυροτάτην καὶ μᾶλλον δικαιουμένην ν' ἀκουσθῇ, τὴν τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα.

Πολλοὶ ὅμως ἴσως ἀγνοοῦσι τί ἐννοῶ διϊσχυριζόμενος ὅτι ἔχω τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ ἐρωτῶσι μᾶλλον ἂν ἔχω τὸ τοιοῦτον δικαίωμα. Διὰ τούτους ἀναγκάζομαι νὰ ἐπαναλάβω ἐν βραχεῖ ὅ,τι καὶ ἄλλοτε ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις ἔγραψα.

Ἤμην λοιπὸν ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὅτε ὁ Βασιλεὺς Ὄθων μοὶ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν ἀνθρώπου τέως ἀγνώστου, τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα, προτείνοντος ἐπὶ ἰδίᾳ δαπάνῃ ν' ἀνανεώσῃ τοὺς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, περὶ ὧν εἶχεν ἀναγνώσει εἴς τινας ἐφημερίδας, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐπαφῆκεν εἰς ἐμὲ νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τοῦ γενναίου πατριώτου καὶ νὰ πράξω ὅπως ἐγκρίνω.

Μία ἐπιστολή μου ἤρκεσεν ὅπως τὸν πείσῃ ὅτι ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι οἱ εἰς τὸν νῦν πολιτισμὸν μάλιστα ἀντιστοιχοῦντες ἀγῶνες εἰσὶν οὐχὶ οἱ τῆς πυγμῆς ἢ τῆς πάλης, ἀλλ' οἱ διανοητικοί, οἱ τῆς βιομηχανικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, καὶ διὰ τῆς πρώτης του ἀπαντήσεως παρεδέχετο ἐνθουσιωδῶς τὸ σχέδιόν μου ὁποῖον τῷ τὸ ἐξέθηκα. Ἀμφιβολίαν λοιπὸν δὲν ἐπιδέχεται ὅτι ἐκ τοῦ τάφου του ἐπικροτεῖ βλέπων τέλος περατούμενον τὸ πατριωτικὸν ἔργον, ὃ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἀπεφάσισε καὶ ἐπροίκισε, καὶ ὅ, μετά τινας ἀποπείρας κατ' ἀρχάς, διεκόπη μετὰ ταῦτα παραδόξως ἐπὶ μακρὰ ἔτη.

Ἀλλ' ἅμα λαβὼν τὴν συγκατάθεσίν του, δι' ἧς εἰς ἐμὲ τὸ πᾶν ἔργον ἀπολύτως ἀνέθετεν, ἐνόμισα ἀσυγχώρητον ν' ἀφήσω καὶ στιγμὰς μόνον ἐπὶ ματαίῳ νὰ παρέλθωσιν ἐπὶ τοσούτῳ ἐθνωφελοῦς ἔργου, μέλλοντος νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὴν ὑλικὴν πρόοδον καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἑλλάδος· τῷ ἔγραψα ἐπομένως διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρομείου, ὅτι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ γενναίου του ἐπιχειρήματος ἀντίκειται μεγάλη δυσκολία, ἡ ἀνάγκη οἰκοδομήματος διὰ τὰς ἐκθέσεις. Ἀλλὰ διὰ τοῦ πρώτου ἐπίσης ἑπομένου ταχυδρομείου εἶχον τὴν ἀπόκρισίν του λέγουσαν ὅτι ἀναγνωρίζει πληρέστατα τὴν ἀνάγκην περὶ ἧς τῷ ἔγραφον, καὶ μὲ παρεκάλει νὰ φροντίσω περὶ αὐτῆς.

Τότε ἀμέσως μετεκαλεσάμην παρ' ἐμοὶ τὸν Γάλλον ἀρχιτέκτονα Κ. Boulanger, τῷ ἐξέθηκα τὰς περὶ τῆς οἰκοδομῆς ἰδέας μου, ἃς οὗτος παρεδέχθη πληρέστατα καὶ τῷ ἐζήτησα τὸ σχέδιον αὐτῆς καὶ τὸν προϋπολογισμόν. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας μοὶ ἔφερεν ἀμφότερα· καὶ ἔσπευσα μὲν νὰ τὰ πέμψω εἰς τὸν Κον Ζάππαν, ἀλλὰ δὲν τῷ ἀπέκρυψα τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴν λύπην μου, διότι παρὰ πᾶσάν μου προσδοκίαν εἶδον ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς ἀνέβη εἰς τὴν κατ' ἐμὲ μεγίστην ποσότητα τῶν 1,200,000 δραχμῶν, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἑκατομμύριον διὰ τὴν οἰκοδομήν, αἱ δὲ διακόσιαι χιλιάδες διὰ τὴν ἐπίστρωσιν τοῦ Παναθηναϊκοῦ σταδίου διὰ λιθίνων βαθμίδων, οἵαν εἶχε πράξει ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός, ἵνα ἐκεῖ τελῶνται καὶ οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες, οἵτινες, καθ' ὃ εἶχον δώσει σχέδιον εἰς τὸν Κον Ζάππαν, ἔμελλον νὰ συνοδεύωσι τὴν ἔκθεσιν.

Ἡ ταχύτατα ἐλθοῦσα ἀπάντησις τοῦ φιλοπάτριδος δωρητοῦ ὑπερέβη πάσας τὰς προσδοκίας μου. Μοὶ ἔγραψεν ὅτι παραδέχεται *ἐντελῶς τὸ σχέδιον ὡς τῷ ὑπεβλήθη*, καὶ δέχεται καὶ ἐγκρίνει τὸν προϋπολογισμόν, ἓν μόνον ἀπαιτῶν, νὰ γίνῃ τὸ οἰκοδόμημα *ἁπλοῦν*, μόνον εἰς τὰς ἀνάγκας ἀνταποκρινόμενον, καὶ *ἄνευ ματαίων κοσμημάτων*. Ὅταν τούτων τὴν φροντίδα ἀνέθετεν εἰς ἐμέ, φυσικῷ τῷ λόγῳ αἰσθάνομαι ὅτι ἐκ τοῦ τάφου του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μοὶ ζητῇ λόγον τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν του, δι' ἧς τὴν ἀκρίβειαν ἀναγνωρίζω ὅτι κατὰ μέρος εὐθύνομαι.

Καὶ ὡς πρὸς τὴν θέσιν μέν, ἤθελον αὐτὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σταδίου, ὅθεν ἡ Αὐλὴ καὶ οἱ Ἑλλανοδίκαι θὰ ἠδύναντο ἀπὸ εὐρέος ἐξώστου νὰ ἐπιβλέπωσι τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς μυριάδας τῶν περικαθημένων θεατῶν. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ τὸ πρῶτόν μου σφάλμα δι' ὃ εὐθύνομαι. Ἀπῆλθον ὁ ἴδιος εἰς τὴν κορυφὴν

τοῦ Σταδίου, εἶδον ἐκεῖ εὐρεῖς ἀγρούς, καταλληλοτάτους διὰ τὸ κατάστημα, καὶ ἠρώτησα περὶ τῆς τιμῆς των. Ὅτε ὅμως ὡς τιμὴ τοῦ χωρίου μοὶ ἐζητήθησαν ἐννέα χιλιάδες δραχμῶν, κάκιστα ποιῶν καὶ τὸ μέλλον μὴ προϊδών, ἀπέσχον τῆς ἀγορᾶς, διότι δὲν ἤθελον ὁ δωρητὴς νὰ ἐπιφορτισθῇ διὰ τοιαύτης δαπάνης,ὅτε ἤλπιζον ὅτι τοὺς ἀφόρους ἐκείνους ἀγροὺς ἠδύνατο τότε νὰ ἔχῃ ἀντὶ δισχιλίων δραχμῶν.

Πλὴν δὲ τούτου ἔπραξα τότε συγχρόνως καὶ ἄλλο, δι' ὃ ἴσως δικαιοῦται νὰ μοὶ ζητήσῃ λόγον, ἂν τὰς πράξεις ἡμῶν ἐπιβλέπῃ, τὸ πνεῦμα τοῦ Ζάππα, ὃ ὅμως τότε ἐγὼ ὀρθὸν ἐνόμισα. Φρονῶν ὅτι, ἀφ' ὅτου ἡ ὑπόθεσις περιῆλθεν εἰς φάσιν ἀπαιτοῦσαν μόνον ἐσωτερικὴν ἐνέργειαν, ὑπεξέφευγε πλέον τὴν δικαιοδοσίαν μου ὡς ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ἀνέθηκα αὐτὴν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ παρ' αὐτῷ συνέστη Ἐπιτροπὴ πρὸς διεξαγωγὴν αὐτῆς. Εἰς αὐτὸ δ' ἔπεμψα πάντα τὰ αὐτὴν ἀφορῶντα ἐπίσημα ἔγγραφα, ὡς καὶ πάσας τὰς πρὸς ἐμὲ ἰδιωτικὰς τοῦ Ζάππα ἐπιστολάς, αἵτινες ἀναμφισβητήτως πρέπει νὰ σώζωνται, καὶ ἂν ἀναζητηθῶσι θέλουσιν εὑρεθῆ εἰς τὰ ὑπουργικὰ ἀρχεῖα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Ἂν ὅμως ἀνευρεθῶσιν, θέλει, νομίζω, καταστῆ προφανές, ὅτι ἡ πρόθεσις τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου διεστράφη, παρεννοηθεῖσα. Ὡς πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ καταστήματος, ἀληθὲς ὅτι ὁ δωρητὴς περιγράφει αὐτὴν ἐν τῇ διαθήκῃ του διά τινων λέξεων, ἀλλ' ἥκιστα ὡρισμένων καὶ οὐδεμίαν ἐχουσῶν ἀξίωσιν τεχνικήν· τὸ δ' αὐτὰς ἀκριβέστατα ὁρίζον ἐστὶν ἡ ἣν ἐκφράζει ἀξίωσις τοῦ *«νὰ κτισθῇ τὸ κατάστημα τῶν Ὀλυμπίων, μετὰ τοῦ σταδίου αὐτοῦ, κατὰ τὸ σχέδιον ὃ μοὶ εἶχε στείλει, καὶ οὗ εἶχεν ὁ ἴδιος ἐκεῖ τὸ παρόμοιον»*.

Τὸ σχέδιον λοιπὸν τοῦτο, οὗ τὸ ἓν ἀντίγραφον πρέπει νὰ συνοδεύῃ τὴν διαθήκην, καὶ τὸ ἄλλο νὰ εὑρίσκηται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν,εἰς ἃ ἐγὼ τὸ ἔπεμψα,ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο ὃ συνέταξεν ὁ Κ. Boulanger, ἐν συνεννοήσει μετ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας μου. Εἶχε δὲ τοῦτο, καὶ ὅστις ἀναδιφήσῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα, θέλει εὕρει ὅτι ἔχει τὸ σχῆμα ἀρχαίου θεάτρου· ὁ εἰσερχόμενος δηλαδὴ εἰς αὐτό, εὑρίσκεται εἰς ἡμικύκλιον (ἔστω καὶ κύκλον) ὡς τὴν ἀρχαίαν θυμέλην, ἀφ' οὗ ἀκτῖνες, ὡς αἱ ἀρχαῖαι πάροδοι, (οὐχὶ ἀναγκαίως τρεῖς,ἀλλ' ὅσας ὁ χῶρος ἐπιδέχεται), αὐταὶ αἱ στοαὶ αἱ πρὸς ἔκθεσιν, χωροῦσι μέχρι δευτέρας, πολὺ εὐρυτέρας ἡμικυκλίου στοᾶς· ὥστε ὁ εἰσιὼν εἶχεν ἀμέσως καὶ δι' ἑνὸς βλέμματος ὑπ' ὄψει του πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἔκθεσιν, διῃρημένην εἰς τὰς ἀκτινοειδεῖς ἐκείνας στοὰς καὶ εἰς τὸ πρὸς ὃ ἦγον μέγα ἡμικύκλιον. Ὡρίζετο δὲ ῥητῶς ἐν τῇ συνοδευούσῃ τὸ σχέδιον σημειώσει, ὅτι ὀψέποτε ἡ ἐθνικὴ ἀνάπτυξις ἤθελεν ἀπαιτήσει μείζονα χῶρον ἐκθέσεως, ὀπίσω τοῦ πρώτου ἡμικυκλίου θὰ ᾠκοδομεῖτο καὶ δεύτερον, μετ' ἐπεκτάσεως τῶν παρόδων καὶ παρενθέσεως καὶ ἄλλων, ὡς εἰς τὰς ἀρχαίας κερκίδας· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν παρόδων διαστήματα θὰ ἔμενον ὕπαιθρα, διὰ τὰς γεωργικὰς ἐκθέσεις,τὰς τῶν ἐργαλείων κτλ.

Καὶ τοιοῦτο μὲν ἐν γένει ἦν τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον, εἰς ὃ παραπέμπει καὶ ἡ διαθήκη. Κατὰ τὸ 1866 δὲ ἦλθε πρὸς ἐμὲ χαρᾶς πλήρης ὁ Κ. Boulanger, καὶ μοὶ ἐπέδειξε τὸ σχέδιον τῆς πρώτης ποτὲ τελεσθείσης παγκοσμίου ἐκθέσεως, τῆς τῶν Παρισίων, κατὰ τὸ 1867,ἐντελῶς δικαιολογοῦν τὸ ἡμέτερον, διότι, εἰ καὶ ἐκείνη ὤφειλε νὰ ᾖ ἀπειράκις μείζων, ἐπενοήθη αὐτὸ καὶ διεγράφη ἐντελῶς ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων μετὰ τοῦ ἡμετέρου.

Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον κατάστημα, τὸ ἤδη περατωθέν, καί, ὡς ἀναγινώσκω, ἕτοιμον νὰ παραδοθῇ, ἀνταποκρίνεται μὲν ἴσως εἰς τὰς λέξεις τῆς διαθήκης, ἀλλ' οὐδόλως εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς, δηλαδὴ εἰς τὸ σχέδιον ὃ ἐκείνη ἐνόει, καὶ ῥητῶς ἔλεγεν ὅτι θέλει νὰ καθιερώσῃ, καὶ ὅσον καὶ ἂν κριθῇ ἴσως ἐκείνου ὡραιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον, εἶναι ὅμως ἐντελῶς ἄλλο, καὶ οὐδόλως εἰς τὸν σκοπὸν ἐκείνου ἀνταποκρινόμενον. Κατ' ἐκεῖνο ἐπρόκειτο, ὡς ἐρρέθη, ὁ εἰσερχόμενος, ὡς ἐκ κέντρου, νὰ ἔχῃ διὰ μιᾶς σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκθεσιν πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ τὰ ἀπώτατα αὐτῆς σημεῖα νὰ τῷ ὦσιν εὐθὺς προσιτά· τοῦ δὲ οἰκοδομηθέντος ὅλως ἄλλως φαίνεται ὢν ὁ σκοπός. Οὐχὶ κατὰ τὴν εἴσοδον, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ ἔχει κύκλον φρεατοειδῆ, οὗ πρὸς τὸ παρὸν δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω ἄλλον σκοπόν, εἰμὴ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μὴ ἀκριβοῦς ἐκφράσεως τῆς διαθήκης, καὶ μὴ δεόντως ἀνταποκρινομένης πρὸς τὸ σχέδιον ὃ ἡ διαθήκη παραδέχεται καὶ καθιεροῖ· καὶ ἔχει μὲν πλὴν τῆς εἰσόδου καὶ τρεῖς ἄλλας θύρας, ἀλλ' αὗται φέρουσιν εἰς αἰθούσας, οὐχὶ εἰς παρόδους, οὐδεμίαν χορηγοῦσαι ἄποψιν εἴτε γενικὴν εἴτε μερικὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ἐκθέσεως, καὶ τόσον ὀλιγώτερον, καθ' ὅσον ἐπιπροσθοῦσι κίονες μεγαλοπρεπεῖς. Ὀπίσω δέ τινων εὐρυχώρων αἰθουσῶν, ὅλως ξένων εἰς τὴν ἀμφιθεατροειδῆ διασκευὴν τοῦ σχεδίου, ἕπεται μακροτάτη πάροδος ἡμικυκλική, καὶ αὕτη πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς λέξεως μᾶλλον ἢ τῆς ἐννοίας τῆς διαθήκης, καὶ φαινομένη κυρίως ὅτι σκοπεῖ τὴν ἀπόκρυψιν τῶν ἐκθεμάτων ἀπὸ 10 εἰς δέκα βήματα, ἐνῷ ἂν ἡ στοὰ ἦν εὐθύγραμμος, θὰ ἐφαίνετο αὐτὴ κἂν πᾶσα διὰ μιᾶς.

Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὑπ' ἀρίστων καλλιτεχνῶν ἀνεγερθέν, τὸ οἰκοδόμημα ἐστὶν ἄριστον ὑπ' ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν· ἀλλ' ὡς

πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἱδρύθη, τὸ νομίζω, καὶ ὡς πρὸς τὸ πρότυπον ὃ ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ, τὸ λέγω παντάπασιν ἐσφαλμένον, εἰ καὶ ἐμπρέπει εἰς πλῆθος, ἐν ὅλοις περὶ τοὺς 80 νομίζω μαρμαρίνους κίονας ἰωνικοὺς καὶ κορινθιακοὺς καὶ μονολίθους Ἑρμᾶς· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τινές, οἱ πλεῖστοι τῶν κιόνων τούτων παρακωλύουσι τὴν κοινωνίαν, ἐν ἄλλοις καὶ οἱ ἔμπρὸς καὶ οἱ ὀπίσω τῆς κυρίας εἰσόδου, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐστὶν ἀκατανοήτως στενὴ διὰ τὴν συῤῥοὴν τῶν μελλόντων νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τῶν ἐκθέσεων, ἐκτὸς τούτου τὰ ἐπιδεικτικὰ καὶ πολυδάπανα ταῦτα κοσμήματα κατεσκευάσθησαν ἄντικρυς παρὰ τὴν ῥητὴν πρόθεσιν τοῦ ἱδρυτοῦ, οἵα ἐκφράζεται ἐν τῇ πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῇ του, τῇ ἀποτεθείσῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ δι' ἧς ἀπῄτει ἁπλότητα καὶ ματαίων κοσμημάτων ἀποφυγήν. Καὶ ἂν μὲν πρὸς τὰς τοιαύτας κοσμήσεις ἐζητήθη καὶ ἐλήφθη ἡ ἄδεια τοῦ Κ. Κωνστ. Ζάππα, τὸ ἀγνοῶ, καὶ ἤθελον τὸ λυπηθῆ, διότι καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ πανταχοῦ φρονῶ ὅτι τὰ χρήσιμα ἔργα πρέπει νὰ προηγῶνται ματαίων ἐπιδείξεων· ἂν δ' οἱ ἐπιμεληθέντες τῆς οἰκοδομῆς ἔλαβον αὐτογνωμόνως ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ Εὐ.Ζάππα τὰ διὰ τὴν παρέλκουσαν ταύτην μεγάλην δαπάνην, τότε ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι ἐξ ἀγνοίας πάντῃ τῶν προθέσεών του, οἷαι ἐκφράζονται ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ τοῖς ἐν τοῖς ἀρχείοις, παρέβησαν αὐτὰς ἐντελῶς.

Ἐν γένει τὸ ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ δεκτὸν γενόμενον σχέδιον, ἀφελὲς ἀλλ' εὐρύχωρον, ἔχον μόνον τὰς παρόδους καὶ τὰς ἡμικυκλικὰς στοὰς ὑπωρόφους, θὰ ἔμενεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὑπ' ἐκείνου ἐγκριθέντος καὶ κυρωθέντος προϋπολογισμοῦ, καὶ θὰ ἦν ἀσυγκρίτως οἰκονομικώτερον τοῦ ἤδη περατωθέντος οἰκοδομήματος, ἔχοντος καὶ ἄνω ὄροφον μετὰ ταπεινῶν δωματίων, εἰς πᾶν ἄλλο προσφόρων ἢ εἰς ἔκθεσιν. Ὁ δ' Εὐαγγέλης Ζάππας εἶχε προσέτι προϊδεῖ καὶ ὁρίσει τὴν χρῆσιν τῶν εἰσοδημάτων τῆς περιουσίας του, ὅσα ἤθελον περισσεύει ἐκ τῆς δαπάνης τῶν τετραετηρικῶν ἐκθέσεων. Εἶχεν ἀποφασίσει ὅτι μεθ' ἑκάστην ἔκθεσιν τὸ κατάστημα, ὃ ἐχρησίμευσεν ἐπὶ ἕνα μῆνα, δὲν θὰ ἔμενεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη κενὸν καὶ ἄχρηστον, ἀλλὰ θὰ μετεβάλλετο εἰς σχολεῖον, ἓν τῶν χρησιμωτάτων διὰ τὴν ἐθνικὴν πρόοδον. Ἐκ τῶν ἐκθετῶν οἱ πρῶτοι βραβευόμενοι, μέχρις ὡρισμένου ἀριθμοῦ, θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐκθέσεως,νὰ κατατάσσωνται εἰς αὐτὸ πρὸς τελειοποίησιν τῆς βιομηχανίας ἣν μετέρχονται, μετακαλουμένων ἐξ Εὐρώπης πρὸς τοῦτο διακεκριμένων διδασκάλων ἢ ἐργοστασιαρχῶν, εἰς ἀριθμὸν ἀνάλογον τῶν ὑφισταμένων πόρων. Οὕτως ἐντὸς τῶν τεσσάρων ἐτῶν, μεταξὺ δύω ἐκθέσεων, πολλαὶ τῶν ἐγχωρίων βιομηχανιῶν δύνανται νὰ τελειοποιῶνται, διότι καλοὶ τεχνῖται καὶ βραβευθέντες ὀλίγους μόνον θὰ χρειάζωνται μῆνας ἵνα ἐκμάθωσιν ὅ,τι τοὺς ἐλλείπει, ὥστε καὶ ἱκανοὶ νὰ ὦσι καὶ τοῖς λοιποῖς ὁμοτέχνοις αὐτῶν τὰς βελτιώσεις ἃς ἔμαθον νὰ διδάσκωσι, καὶ διὰ τῆς καλλιτέρας παραγωγῆς καὶ ἑαυτῶν καὶ τοῦ τόπου τὰ εἰσοδήματα νὰ αὐξάνωσι. Τοῦτο τῷ ὄντι δὲν λέγεται ἀκριβῶς ἐν τῇ διαθήκῃ, ἔνθα λόγος γίνεται ὅπως οἱ βιομήχανοι «ἀποπερατῶσι τὰς ἐλλείψεις των βαθμηδὸν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ μηχανὰς *τῆς Εὐρώπης*,» ὅπου τὸ «*τῆς Εὐρώπης*» καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἀλληλογραφίαν, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 17 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγ. 1858 Β. Διατάγματος, καὶ ὀρθὸν εἶναι καὶ εὔλογον ν' ἀποδοθῇ μόνον εἰς τὰς *μηχανὰς* (εὐρωπαϊκὰς μηχανὰς) καὶ οὐχὶ εἰς τὰ *σχολεῖα*, ἀσυγκρίτως εὐκολωτέρου καὶ ὀλιγοδαπανωτέρου ὄντος, ὅτε πρόκειται περὶ πρακτικοῦ τινος κλάδου βιομηχανίας, νὰ μετακαλῆται ἐνταῦθα ἐπ' ὀλίγους μῆνας ξένος τις ἐμπειροτέχνης, παρὰ νὰ στέλλωνται εἰς τὴν Εὐρώπην πολλοὶ τεχνῖται Ἕλληνες, καὶ πιθανῶς ἐπὶ χρόνον πολύν.

Ἂν τὸ κατάστημα ἦν διῃρημένον εἰς ἃς εἴπομεν ἄνω εὐπρεπεῖς ἀλλ' ἀφελεῖς στοὰς καὶ παρόδους, εὐκολώτατον θὰ ἦτον μετὰ τὴν ἑνὸς μηνὸς ἔκθεσιν, νὰ διῃροῦντο αὗται διὰ ξυλίνων διατειχισμάτων ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς διάφορα ἐργοστάσια τοῦ τοσοῦτον πρακτικοῦ σχολείου τῆς τελειοποιήσεως, ἐνῷ ἤδη τὸ κατ' ἐμὲ κἂν δὲν βλέπω ποῦ ταῦτα δύνανται νὰ διατεθῶσι μεταξὺ τῶν καταγλύφων κιόνων καὶ τῶν Ἑρμῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι ἀνέγνων ἐσχάτως δυσνόητον δι' ἐμέ, ὅτι παρὰ τὸ κατάστημα τῆς ἐκθέσεως ἑτοιμάζεται νὰ οἰκοδομηθῇ... θέατρον! Καὶ ναὶ μὲν ἐχάρην ἀκούσας ὅτι τὸ σχέδιον αὐτοῦ ἐζητήθη παρ' ἀρχιτέκτονος, ἐπὶ φιλοκαλίᾳ καὶ κρίσει διακρινομένου, τοῦ πεπαιδευμένου Κ. Δορπφέλδ, καὶ μάλιστα ὅτι τὸ δοθὲν ὑπ' αὐτοῦ συνᾴδει πρὸς ἣν ἀρτίως εἶχον καὶ αὐτὸς προτείνει, προκειμένου περὶ τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, ἰδέαν κοίλου ὑπαίθρου, καὶ μόνον εἴς τινας περιστάσεις καλυπτομένου. Ἀλλὰ θέατρον παρὰ τῷ καταστήματι τῶν ἐκθέσεων πρὸς τί; Ἐρωτῶ τοῦτο διότι τὸ ἀγνοῶ. Ἂν ὁ ἐπὶ πατριωτισμῷ ἐφάμιλλος τοῦ ἐξαδέλφου του Κ. Κωνστ. Ζάππας ἀπεφάσισεν ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας, ἧς οὐχ ἧττον ἢ ἐκεῖνος γενναιοτάτην ποιεῖται χρῆσιν,νὰ ἱδρύσῃ ἐν Ἀθήναις ἐθνικὸν θέατρον, καὶ ἠθέλησε νὰ κτίσῃ αὐτὸ παρὰ τῷ ἱδρύματι τοῦ μεγαλεπηβόλου του συγγενοῦς, ἵνα πλησίον ἀλλήλων συμβαδίζωσιν ἡ ὑλικὴ καὶ ἡ διανοητικὴ πρόοδος, ἀγαθῇ τύχῃ! τὸ πανελλήνιον πρέπει νὰ ἐπικροτήσῃ, καὶ δὲν μᾶς

μένει ἢ νὰ εὐχηθῶμεν τὸ θέατρον τοῦτο ν' ἀνεγερθῇ ἄξιον τοῦ σκοποῦ του, οὐχὶ μὲν μετὰ περιττῶν ἐξωτερικῶν κοσμημάτων, ἀλλὰ κατὰ διαστάσεις, ἐσωτερικὴν διάταξιν καὶ διασκευὴν ἀνταξίως τῶν ἀριστουργημάτων, ἃ πρέπει νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι καλλιεργουμένη θέλει παραγάγει ἡ φιλολογία ἡμῶν.

Ἂν ὅμως τοῦτο οὕτω δὲν ἔχῃ, καὶ τὰ πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ θεάτρου τούτου, μεγάλου ἢ μικροῦ, διότι ἀγνοῶ τὰ καθ' ἕκαστα, ἐλήφθησαν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα, ὧν εἴδομεν τίς κατὰ τὴν θέλησίν του καὶ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ὤφειλε νὰ ᾖ ὁ προορισμός, τότε ἀπορῶ πῶς τοῦτο ἀπεφασίσθη ἐντελῶς παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ διαθέτου, καὶ ἄνευ ἴχνους ἀνάγκης, διότι κατὰ τὴν διαθήκην του καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν μετ' ἐμοῦ ἀλληλογραφίαν του, ἅπαξ κατὰ τετραετίαν πρόκειται νὰ γίνηται ἡ ἔκθεσις, μηνιαίαν διάρκειαν ἔχουσα· κατ' αὐτῆς δὲ μίαν ἑσπέραν, τὴν τῆς τελευταίας Κυριακῆς, πρόκειται νὰ τελῆται δραματικὸς διαγωνισμός, δηλαδὴ νὰ διδάσκηται ἀπὸ σκηνῆς ἓν δρᾶμα, ὅ ἤθελεν ἀριστεύσει ἐν διαγωνισμῷ. Λοιπὸν διὰ μίαν παράστασιν γινομένην ἕκαστον τέταρτον ἔτος, ἤθελεν οἰκοδομηθῇ ἰδιαίτερον θέατρον εἰς πόλιν ἔχουσαν ἤδη τρία ἢ τέσσαρα θέατρα, καὶ μέλλουσαν ἴσως νὰ ἔχῃ καὶ περισσότερα; Ἂν δ' ἡ πρόθεσις εἶναι, μετὰ τὴν μόνην ἐκείνην ἡμέραν, τὸν λοιπὸν χρόνον τῆς τετραετίας νὰ ἐνοικιάζηται τοῦτο τὸ θέατρον, θὰ ἦν τοῦτο ἐπιχείρησις κερδοσκοπική, μὴ ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ ὑπαγορευομένη, καὶ ἐπιβαρύνουσα, ἴσως διακινδυνεύουσα χρήματα ὧν εἴδομεν ἀνωτέρω πόσον ἐθνωφελὴς πρόκειται ἡ χρῆσις.

Δὲν εἰξεύρω ἂν ἡ ἔκφρασις τῆς διαθήκης (ἐν ἄρθρ. 6') «τὸ κατάστημα τῶν Ὀλυμπίων *μετὰ τοῦ σταδίου αὐτοῦ*» δὲν ἔδωκεν ἴσως ἀφορμὴν νὰ ὑποληφθῇ ὅτι ὁ Κ. Ζάππας διὰ τῆς λέξεως *σταδίου* ἐνόει *θέατρον*, καὶ ἤθελε νὰ προσθέσῃ τοιοῦτο εἰς τὸ ἵδρυμά του διὰ τὴν μόνην ἐκείνην παράστασιν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν ἐντελῶς ἀνυπόστατον. Ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ὁ Κ. Ζάππας ἐν τῷ πατριωτικῷ του ἐνθουσιασμῷ εἶχε παραδεχθῇ καὶ τὴν διὰ λιθίνων ἑδωλίων, ἀντὶ 200,000 δρ. ἐπίστρωσιν τῶν κλιτύων τοῦ σταδίου, καὶ τοῦτο αἰνίττεται ἐν τῇ διαθήκῃ του. Καὶ ναὶ μὲν καὶ τοῦτο, διὰ τὴν ἔκθεσιν τοὐλάχιστον ἅπαξ κατὰ τετραετίαν θὰ ἐχρησίμευε μόνον. Ἀλλ' ἄξιον τοῦ εὐγενοῦς νοὸς τοῦ Ζάππα ἦτον διὰ μεγάλης δαπάνης ν' ἀνεγείρῃ, ὡς ἐγκαύχημα τῶν Ἀθηνῶν, τὸ Στάδιον οἷον ἦν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καὶ βεβαίως μεταξὺ τῶν δύο ἐκθέσεων ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας δημοτικὰς ἑορτάς, δι' ἃς δὲν ὑπάρχει ἄλλο δεύτερον τοιοῦτο χωρίον, ὡς ὑπάρχουσι πολλὰ θέατρα.

Ἂν δὲ τὰ χρήματα διὰ τὸ θέατρον τοῦτο, οὗ δὲν ἐννοῶ τὴν ἀνάγκην προκειμένου νὰ οἰκοδομηθῇ ἄλλο ἐθνικόν, οὐδὲ τὴν σχέσιν μετὰ τοῦ ἱδρύματος τῆς ἐκθέσεως, καὶ προσέτι καὶ τὰ δαπανηθέντα καθ' ὑπέρβασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸς πολυτελῆ κόσμησιν τοῦ ἱδρύματος τούτου ἐλήφθησαν ἐκ τῶν περισσευμάτων τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον μὴ τελέσεως τῆς ἐκθέσεως, δύναται νὰ ἐρωτηθῇ πλὴν ἄλλων καὶ διατί ἡ ἔκθεσις δὲν ἐτελέσθη εἰς τὸ ἀρχαῖον προσωρινὸν κατάστημα ὅτι ἦλθεν ἡ προθεσμία της καὶ διὰ τῶν πόρων τούτων ἀφ' ὅτου κυρωθείσης τῆς διαθήκης ἦσαν διαθέσιμοι.

Ταῦτα ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς προσεχοῦς ἐκθέσεως ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ εἴπω, καθ' ὃ ἐξ ἀρχῆς κἂν συνευθυνόμενος εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην διὰ τὴν σύμπραξιν, ἣν παρ' ἐμοῦ εἶχεν ἀπαιτήσει ὁ ἀοίδιμος Εὐαγγέλης Ζάππας.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

«Ἐγεννήθην ἐκ πλουσίων γονέων, οἵτινες μὲ ἠγάπων περιπαθῶς καὶ μ' ἄφινον ἐντελῶς ἐλεύθερον νὰ κάμνω ἢ νὰ μὴ κάμνω ὅ,τι ἤθελον· ἡ νεότης μου ὑπῆρξεν εὐτυχής, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν δὲν ἔμαθον πολλὰ πράγματα. Οἱ γονεῖς μου εἶχον τὴν πρόθεσιν νὰ μοῦ δώσουν ἔκτακτον ἀνατροφήν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ μὲ στείλουν πρὸς τοῦτο εἰς τὸ σχολεῖον, ἐμίσθωσαν ἀκριβὰ διαφόρους οἰκοδιδασκάλους, ὑπὸ τῶν ὁποίων τὴν ἐπαρκῆ παιδαγωγίαν πολὺ βραδέως προώδευσα. Εὐτυχῶς εἶχα λαμπρὰν μνήμην, δὲν ἤμην φυγόπονος, καὶ κατώρθωσα τέλος πάντων, ὅτε ἔγεινα εἰκοσιδύο ἐτῶν, νὰ δώσω μὲ κόπους καὶ βάσανα τὰς ἀπολυτηρίους μου ἐξετάσεις καὶ νὰ μεταβῶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Ἐκεῖ ἐσπούδασα κατ' ἀρχὰς φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίαν. Ἡ τύχη τὸ ἔφερε νὰ κατοικήσω εἰς μίαν παλαιὰν οἰκίαν, ὅπου πρὸ διακοσίων ἐτῶν καὶ πλέον εἶχε ζήσει διάσημός τις σοφός. Τὸ ὄνομά του ἦτο γραμμένον μὲ κεφαλαῖα γράμματα ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ σπουδαστηρίου μου, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴν τὴν ἔβλεπον πάντοτε, ὁσάκις ἐπέστρεφα εἰς τὴν κατοικίαν μου. Τί παράδοξον, ὅτι ἤρχισεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον μου! Ἤρχισα νὰ ἐπισκέπτωμαι τὴν βιβλιοθήκην καὶ νὰ μελετῶ τὴν βιογραφίαν του. Εἰς τοῦτο δὲ ἀσχολούμενος, εὗρον ἓν παλαιὸν κιτρινισμένον βιβλιάριον, ἀπὸ

τὸ ὁποῖον, ἐφαίνετο, κανεὶς τῶν μεταγενεστέρων του βιογράφων δὲν εἶχεν ὠφεληθῆ, καὶ τὸ ὁποῖον ἔλεγεν, ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος σοφὸς εἶχε σπουδαίως ἀσχοληθῆ περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του εἰς τὴν ἀστρολογίαν, τὴν ἀλχημίαν καὶ τὴν μαγείαν, καὶ ὅτι εἶχεν ἀποταμιεύσει τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του εἰς ἓν χειρόγραφον. Ποῦ ὅμως εὑρίσκετο τὸ χειρόγραφον αὐτό, τὸ βιβλίον δὲν ἔλεγεν ἀκριβῶς, διότι εἶχε δημοσιευθῆ πεντήκοντα ὅλα ἔτη· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σοφοῦ· ὑπεδείκνυε μόνον, ὅτι πιθανὸν νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Λάϋδεν ἢ τῶν Παρισίων.

Ἐσκέφθην πολὺ περὶ τοῦ πράγματος, καὶ ἐξήφθη πολὺ ἡ ἐπιθυμία μου ν' ἀνεύρω τὸ πολύτιμον χειρόγραφον. Τόσον δὲ τοῦτο ἀπησχόλει τὰς σκέψεις μου ὥστε κατήντησα μελαγχολικός.

Μίαν νύκτα χωρὶς νὰ ἴδω κανὲν ὄνειρον, ἐξύπνησα αἴφνης, μὲ τρόμον καὶ μὲ φωνάς. Ἐπήδησα ἀπὸ τὴν κλίνην μου τρέμων σύσσωμος, καὶ ὥρμησα πρὸς τὸ παράθυρον. Ἐκεῖθεν εἶδα καθαρὰ εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης μίαν σκιάν, ἡ ὁποία ἐκυμαίνετο εἰς τὸν ἀέρα εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι βημάτων, καὶ ἦτον ἀπαράλλακτος ἡ εἰκὼν τοῦ μεγάλου σοφοῦ, ὡς τὴν εἶχον ἰδεῖ ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου βιβλιαρίου. Τὸ φάντασμα εἶχε τὴν χεῖρά του ὑψωμένην καὶ ἐδείκνυε πρὸς ἀνατολάς. Μετὰ ἓν λεπτὸν περίπου ὠχρίασε, διελύθη καὶ ἐσβέσθη.

Ἀνῆψα εὐθὺς φῶς, διότι ἤμην τόσον ταραγμένος, ὥστε ᾐσθανόμην ὅτι θὰ μοῦ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀποκοιμηθῶ. Ἐνδύθην ταχέως καὶ ἐκτύπησα εἰς τὴν θύραν τοῦ γείτονός μου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχα προσφέρει μερικὰς ὑπηρεσίας, καὶ ἤξευρα ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἐφαινόμην ὀχληρός. Ἔκαμνε δὲ πολὺ συχνὰ ἡμέραν τὴν νύκτα, καὶ δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὀργίζονται ὅταν τοὺς ταράττῃ κανεὶς τὸν ὕπνον.

Ἦτο ἐντελῶς παράδοξος ἄνθρωπος. Ὠνομάζετο Δρ. Σιγισμοῦνδος Σόδεν καὶ οἱ φοιτηταὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς τὸν σοφώτατον ἄνθρωπον τῆς πόλεως. Ἔγραφε καὶ ὡμίλει τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν ὅσον εὐχερῶς καὶ τὴν μητρικήν του γλῶσσαν. Ἀλλ' οἱ καθηγηταὶ δὲν τὸν εἶχον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν. Ἡμεῖς ἀπεδίδομεν τοῦτο εἰς τὸ ὅτι τοὺς ἐπετήρει ἀγρύπνως καὶ πολλάκις μάλιστα ἐξεφράζετο περιφρονητικῶς περὶ αὐτῶν. Ἐφαίνετο ἔχων μικρὰν περιουσίαν. Ἔδιδε δὲ καὶ ἰδιαίτερα μαθήματα, ὁσάκις ἁδρῶς ἐπληρώνετο. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του ἤμην καὶ ἐγώ. Εἶχεν ὅμως καὶ πολλὰ ἐλαττώματα· ἔπινεν, ἔπαιζεν, εἶχε πολὺ κακὰς συναναστροφάς, ἦτο αἰωνίως κατάχρεος καὶ πολλάκις εὑρίσκετο εἰς χρηματικὰς στενοχωρίας.

Ἐκτύπησα λοιπὸν ἐλαφρὰ εἰς τὴν θύραν.

Μὲ ἤκουσεν ἀμέσως, καὶ ἀπήντησεν: Ἐμπρός!

— Πῶς ἐδῶ αὐτὴν τὴν ὥραν; ἠρώτησεν. Εἶνε δύο περασμέναι.

Ἀνακαθήσας δὲ ἐπὶ τῆς μικρᾶς καὶ ἀτάκτου κλίνης του, ἠτένισεν ἐπάνω μου τοὺς μικροὺς τεφρόχρους καὶ πονηροὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ θέα του δὲν ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην, καὶ προσεπάθουν ν' ἀπαντήσω διά τινος ὑπεκφυγῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθησε πρὶν ἢ ἐγὼ λαλήσω:

— Μήπως εἶδες φαντάσματα; Εἶσαι κατάχλωμος.

Κατένευσα σιωπηλῶς.

— Κάθησε καὶ διηγήσου μου τί σοῦ συνέβη.

Ὑπήκουσα, καὶ μὲ ἠκροάσθη προσεκτικῶς. Ὅτε δὲ ἐτελείωσα, μὲ ἠρώτησεν ἡσύχως, ὡς ἂν εἶχον διηγηθῆ συνηθέστατον πρᾶγμα.

— Πῶς σοῦ φαίνεται ἡ ἱστορία;

Ἀνέμενον χλεύην καὶ ἐμπαιγμόν· ἀλλ' ἐνθαρρυνθεὶς ὡμολόγησα ὅτι ἰδέα μου ἦτο, ὅτι ὁ παλαιὸς σοφὸς ἠθέλησε νὰ μοῦ δείξῃ πρὸς ποίαν διεύθυνσιν ἔπρεπε νὰ ἐρευνήσω, διὰ νὰ εὕρω τὸ χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον διαρκῶς ἐσυλλογιζόμην.

— Αὐτὸ φρονῶ κ' ἐγώ, εἶπεν ὁ Σόδεν. Ἂν ὅμως θέλῃς ν' ἀκολουθήσῃς τὴν συμβουλήν μου, μὴν ὁμιλήσῃς εἰς κανένα περὶ τοῦ φαντάσματος. Τὰ πνεύματα ἀποστρέφονται τὴν ἀκριτομυθίαν καὶ τὴν τιμωροῦν αὐστηρά.

Ἐξεπλάγην καὶ ἐχάρην ὅτι εὕρισκον ὁμόφρονα τὸν διαυγέστατον ἐγκέφαλον τοῦ πανεπιστημίου καὶ ὑπεσχέθην νὰ μὴ λησμονήσω τὴν συμβουλήν του.

Ὁ Σόδεν μοῦ εἶπεν ἀμέσως μετὰ τοῦτο, ὅτι τὴν ἐπαύριον ἤθελε συνομιλήσει μαζῆ μου λεπτομερέστερον περὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως. Ἔπειτα ἠγέρθη, ἔσυρε κάτωθεν τῆς κλίνης του παλαιὸν δερμάτινον κιβώτιον, παρεσκεύασε ποτόν τι ἀναμίξας τὸ περιεχόμενον διαφόρων μαύρων φιαλῶν, εὑρισκομένων ἐντὸς αὐτοῦ, μ' ἔδωκε νὰ τὸ πίω, καὶ μ' εἶπε νὰ ὑπάγω νὰ πλαγιάσω, ἐγγυώμενος ὅτι θὰ ἐκοιμώμην ὡραιότατα. Κ' εἶχε δίκαιον. Μόλις κατεκλίθην καὶ ἀπεκοιμήθην βαθύτατα, ἐξύπνησα δὲ πολὺ ἀργὰ τὴν ἐπαύριον πρωΐαν.

Μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ μ' ἐπῆρε ὁ Σόδεν νὰ προγευματίσω μαζύ του. Μετὰ τὸ πρόγευμα δὲ μοῦ ἐπρότεινε μακρὸν περίπατον ἔξω τῆς πόλεως, διὰ νὰ συσκεφθῶμεν ἡσύχως κατὰ τίνα τρόπον ἠδυνάμην νὰ ἐκτελέσω ὅ,τι εἶχεν ὑποδείξει τὸ πνεῦμα. Μετὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, ἐσυμφωνήσαμεν τέλος, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ σκοπιμώτερον ἦτο νὰ ἐνεργήσωμεν ἐρεύνας περὶ τοῦ χειρογράφου εἰς τὸ Λάϋδεν. Τὸ δύσκολον δι' ἐμὲ ἦτο νὰ μεταβῶ ἐκεῖ, διότι φόβος ὑπῆρχεν ὅτι οἱ γονεῖς μου θὰ ἠρνοῦντο τὴν συγκατάθεσίν των εἰς τὴν ἀδικαιολόγητον μετάβασίν μου εἰς Λάϋδεν. Ἀλλ' ὁ Σόδεν μὲ ἐξήγαγεν αὐτῆς τῆς ἀμηχανίας. Προσεφέρθη νὰ

μεταβῇ αὐτὸς ἀντ' ἐμοῦ καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς ἀκριβεστέρας ἐρεύνας. Καλλίτερον ἀντιπρόσωπον νὰ εὕρω μοῦ ἦτο ἀδύνατον, διότι ἡ ἀναζήτησις καὶ εὕρεσις ἀρχαίων χειρογράφων ἦτο εἰδικότης, εἰς τὴν ὁποίαν, καθὼς ἔλεγεν ὁ Σόδεν, εἶχεν ἰδιαιτέρως ἀσχοληθῇ.

Μετά τινας μῆνας ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ πατρός μου, ἀρκετὰ ἀνησυχητικήν. Ἐπεθύμει νὰ μάθῃ, μ' ἔγραφε, τί ἔκαμνον τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα μοῦ ἔστελλε. Δὲν ἠδυνάμην βεβαίως νὰ τοῦ γράψω ὅτι αἱ ἔρευναι, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὸ Λάϋδεν, ἦσαν πολὺ δαπανηραί· ὑπεσχέθην ὅμως νὰ ζήσω οἰκονομικώτερον εἰς τὸ μέλλον, καὶ περιωρίσθην ἀληθῶς τόσον, ὥστε χωρὶς νὰ κάνω μεγάλα χρέη κατώρθωσα διὰ τῆς μηνιαίας χορηγίας μου νὰ συντηροῦμαι καὶ νὰ ἐξακολουθῶ τὰς ἐν Ὀλλανδίᾳ ἐργασίας.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔλαβα γράμμα τοῦ Σόδεν, διὰ τοῦ ὁποίου μοὶ ἔλεγεν, ὅτι εὗρε μὲν εἰς τὸ Λάϋδεν πολλὰ σπουδαῖα πράγματα, ἀλλ' ὄχι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δι' ἐμὲ ἐζήτει, καὶ ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ ἐπανέλθῃ. Ἔκ τινων ὅμως ὑποδείξεων τῆς ἐπιστολῆς του ἐσυμπέρανα, ὅτι θὰ ἦτο ἴσως διατεθειμένος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του ἐν Παρισίοις· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπητεῖτο μεγάλη χρηματικὴ ποσότης, δυσανάλογος πρὸς τὴν τότε οἰκονομικήν μου κατάστασιν. Μὴ δυνάμενος νὰ τὴν διαθέσω, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πατρίδα μου, καὶ νὰ πείσω τὴν μητέρα μου νὰ μοῦ δώσῃ κρυφίως τὰ χρήματα.

Ἀλλ' εἰς τὸν πατρικόν μου οἶκον εἶχεν ἐπέλθει κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου μεγάλη καὶ λυπηρὰ μεταβολή. Ἡ καλή μου μήτηρ ἔπασχε δεινῶς, ὁ δὲ πατήρ μου μοὶ τὸ εἶχεν ἀποσιωπήσει, ἵνα μὴ μὲ ταράξῃ. Ὅτε ἔφθασα μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ μήτηρ μου εἶχε καταντήσει μελαγχολική, καὶ ὅτι οἱ ἰατροὶ εἶχον συστήσει νὰ σταλῇ εἰς φρενοκομεῖον, διότι ὑπῆρχε φόβος μὴ ἀποπειραθῇ ν' αὐτοκτονήσῃ.

Ἡ εἴδησις αὐτὴ πολὺ μὲ κατέθλιψεν. Ἡ μήτηρ μου ἦτο πάντοτε ἡ φιλοστοργοτάτη καὶ ἐπιεικεστάτη μου φίλη. Μετέβην εἰς τὸ δωμάτιόν της. Μ' ἐδέχθη ἡσύχως, ὡς ἂν εἶχον παρέλθει ὀλίγαι μόνον ὧραι, ἀφ' ἧς ἐχωρίσθημεν, καὶ παρεπονέθη μόνον ὅτι εἶχε κεφαλόπονον, ὅτι ἐκοιμᾶτο κακά, καὶ ὅτι δὲν εἶχεν ὄρεξιν. Περὶ τῆς ὑγείας μου, διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε τόσον ἐναγωνίως ἐφρόντιζεν, οὐδὲ κἂν ἠρώτησε. Ὅτε δὲ ὁ πατήρ μου, ὅστις εἶχεν εἰσέλθει μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ δωμάτιον, ἔστρεψε πρὸς στιγμὴν τὰ νῶτα, μοῦ ἀπέτεινε ἐκείνη ταχὺ καὶ ἐμφαντικὸν νεῦμα καὶ μ' ἔδωκε διὰ χειρονομιῶν νὰ ἐννοήσω, ὅτι ἤθελε νὰ μὲ ἴδῃ μόνον. Δὲν ὑπῆρξε δύσκολον νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν της. Ἐξῆλθον τοῦ δωματίου μετὰ τοῦ πατρός μου, τοῦ εἶπον καθαρά, ὅτι ἡ ἀσθενὴς ἤθελεν, ὡς ἐφαίνετο, νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μᾶς ἀφήσῃ μόνους.

Ὅτε ἡ μήτηρ μου εἶδεν ὅτι ἐπέστρεψα μόνος, ἀνεπήδησε κ' ἔδραμε πρὸς ἐμέ. Ἔπειτα μ' ἔσφιγξε περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ μὲ φιλήσῃ, μοῦ ἐφύσησε τὴν θερμήν της πνοὴν εἰς τὸ πρόσωπον, ὠπισθοχώρησεν ἓν βῆμα καὶ ἐτίναξε τὰς ἐκτεταμένας της χεῖρας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου, ὅπως κάμνουν οἱ μαγνητισταὶ διὰ νὰ μεταδώσουν εἰς ἄλλους τὸ μαγνητικόν των ρευστόν.

Ὑπεχώρησα περίλυπος.

— Μητέρα, τί θὰ εἰπῇ αὐτό; ἠρώτησα.

— Φοῦ! Φοῦ!.. παιδί μου! ἐψιθύρισε μυστηριωδῶς φυσῶσα. Σοῦ χαρίζω τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου... μοῦ εἶνε βάρος... βάρος!.. Θέλω ν' ἀποθάνω... ν' ἀποθάνω γρήγορα!..

Κ' ἐφαίνετο ἤδη ἀληθῶς ἐτοιμοθάνατος. Ἡ πολιὰ καὶ ἄτακτος κόμη της ἐκάλυπτε τὸ μέτωπον καὶ τὰς κοίλας παρειάς της, οἱ δὲ ὀφθαλμοί της ἔλαμπον ἀπαισίως ἀπὸ τὰς βαθείας καὶ σκοτεινάς των κόγχας.

Μετὰ ἓξ ὥρας, τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, κατέκειτο φοβερῶς πυρέσσουσα καὶ παραληροῦσα, τὴν δὲ νύκτα ἐξεψύχησε. Μοῦ εἶχε χαρίσει τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς της.

Ὁ ταλαίπωρος πατήρ μου ἦτον ἀπαρηγόρητος. Ἀδύνατον ἦτο νὰ σκεφθῶ περὶ ἀναχωρήσεώς μου, κ' ἔμεινα τρεῖς μῆνας πλησίον του. Ἔπειτα ἐπέστρεψα εἰς τὴν πόλιν Χ, διὰ νὰ ἐξακολουθήσω τὰς σπουδάς μου, τὰς ὁποίας εἶχε διακόψει τὸ λυπηρὸν γεγονός.

Ὁ θάνατος τῆς μητρός μου μοῦ προσεπόρισε μεγάλην περιουσίαν, τῆς ὁποίας τὴν διοίκησιν ἀφῆκα, ἐννοεῖται, εἰς τὸν πατέρα μου. Ἐζήτησα μόνον καὶ ἔλαβον χρηματικόν τι ποσόν, τὸ ὁποῖον ἤθελον νὰ διαθέσω εἰς ἐξακολούθησιν τῶν περὶ τοῦ χειρογράφου ἐρευνῶν μου. Εἰς τὸν πατέρα μου εἶπον, ὅτι εἶχον ἀνάγκην τῶν χρημάτων δι' ἐπιστημονικοὺς σκοπούς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπρόκειτο περὶ μεγάλης ποσότητος καὶ ὁ πατήρ μου ὀλίγην διάθεσιν εἶχεν, ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός μου, νὰ πολυεξετάσῃ χρηματικὰ ζητήματα, μοῦ ἐνεχειρίσθη ἀμέσως τὸ ζητηθὲν ποσόν. Ἓν μέρος αὐτοῦ ἔστειλα εἰς τὸν Σόδεν, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μεταβῇ ἀντ' ἐμοῦ εἰς Παρισίους καὶ νὰ μὴ φεισθῇ κόπων πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ χειρογράφου.

Αἱ πρῶται ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀπεσταλμένου μου, δὲν ἦσαν πολὺ ἐνθαρρυντικαί. Κατόπιν ὅμως μοῦ ἔγραψεν, ὅτι, ὡς ἐνόμιζεν, ἀνεῦρε τέλος πάντων τὰ ἴχνη τοῦ ζητουμένου, καὶ μετ' ὀλίγον μοῦ ἀνεκοίνωσεν ὅτι εὗρε τὸ χειρόγραφον, ὅτι τὸ εἶδε, καὶ τὸ ἔψαυσε. Δυστυχῶς, ἔγραφεν, ἦτο κτῆμα ἑνὸς

κατ' εὐθεῖαν ἀπογόνου τοῦ παλαιοῦ σοφοῦ, ὅστις δὲν ἐπέτρεπεν, ἀντὶ οἱασδήποτε ἀμοιβῆς, νὰ ληφθῇ αὐτοῦ ἀντίγραφον. Μοῦ ἐπρότεινε δὲ ὁ Σόδεν νὰ μεταβῶ ὁ ἴδιος εἰς Παρισίους καὶ νὰ δοκιμάσω νὰ πείσω τὸν κάτοχον τοῦ χειρογράφου νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου.

Ἐκίνησα ἀμέσως διὰ τὴν Γαλλίαν. Ἡ ὁδοιπορία ἦτο τότε μακρὰ ἀκόμη καὶ ἐπίπονος, διότι ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία μεταξὺ Παρισίων καὶ Γερμανίας δὲν ἦτο ἀκόμη πλήρης.

Ὁ Σόδεν μὲ ὑπεδέχθη εἰς τὸν σταθμὸν καὶ μὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν κατοικίαν του, κειμένην εἰς τὴν μαθητικὴν συνοικίαν. Ἐφ' ἁμάξης μοῦ ἐπανέλαβεν ὅτι ὅλαι αἱ προσπάθειαί του νὰ λάβῃ ἀντίγραφον τοῦ χειρογράφου εἶχον ἀποτύχει· ὅτι κατώρθωσε μόνον νὰ ῥίψῃ ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ χειρογράφου, τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς λατινικὴν γλῶσσαν καὶ περιεῖχεν ἐντὸς 144 μεγάλων σελίδων εἰς φύλλον πολλὰς περιέργους συνταγὰς καὶ δύο μακροτέρας διατριβὰς περὶ συνθέσεως καὶ παρασκευῆς Ζωτικοῦ Φαρμάκου. Τὸ πῶς κατώρθωσεν ὁ Σόδεν ν' ἀνακαλύψῃ τὸ χειρόγραφον, ἦτο πολὺ περίεργον· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο εἶνε ἄσχετον μὲ τὴν ἱστορίαν μου, τὸ παρατρέχω. Ἡ τύχη τὸν εἶχε βοηθήσει.

Ὁ κάτοχος τοῦ χειρογράφου ἦτο πτωχὸς ἰταλὸς εὐγενής, οὗτινος ἡ προμάμμη ἦτο αὐτὴ ἡ θυγάτηρ τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου σοφοῦ. Τὸ χειρόγραφον εἶχε μείνει πάντοτε κτῆμα τῆς οἰκογενείας του, οὐδεμία δὲ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ὅτι ἦτο γνήσιον.

Τὴν ἐπαύριον μ' ὡδήγησεν ὁ Σόδεν πρὸς τὸν κάτοχον τοῦ χειρογράφου· εὗρον δὲ ἐντὸς πτωχικοῦ οἰκήματος, κειμένου ἐπίσης εἰς τὴν μαθητικὴν συνοικίαν, ἄνθρωπον νέον περιποιητικόν, ἀλλ' ὄχι καὶ πολὺ συμπαθῆ, μετὰ τοῦ ὁποίου δυσκόλως ἠδυνάμην νὰ συνεννοηθῶ, διότι ἰταλικὰ μὲν δὲν ὡμίλουν διόλου, τῆς γαλλικῆς δὲ πολὺ ὀλίγην εἶχον τριβήν.

Ὁ ἰταλὸς ἐξήγαγε τὸ χειρόγραφον ἐκ παλαιοῦ, σιδηροῦ κιβωτίου, ἦτο δὲ τυλιγμένον ἐντὸς παλαιοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον εἶχε χάσει πλέον τὸ χρῶμά του. Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου, τὸ ὁποῖον ἦτο δεμένον μὲ δέρμα κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἀνεγνώρισα σαφῶς οἰκόσημον κόμητος, τυπωμένον διὰ χρυσοῦ.

— Τὸ οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας μου, εἶπεν ὁ ἰταλὸς εὐγενής.

Ἤνοιξα τὸν τόμον μὲ κατάνυξιν καὶ μυστηριώδη τινὰ τρόμον. Τὸ χειρόγραφον εἶχε διατήρησιν θαυμασίαν. Ἡ μελάνη καὶ τὸ χαρτίον ἦσαν ὀλίγον κιτρινισμένα· ἀλλ' ὁ ὡραῖος, παλαιὸς καὶ στερεὸς ἐκεῖνος χάρτης, ἦτο τόσον ἀβλαβής, ἡ γραφὴ τόσον καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστος, αἱ σελίδες τόσον ἀκηλίδωτοι, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλῃ κανείς, ὅτι ὅλαι αἱ γενεαί, τῶν ὁποίων κτῆμα ὑπῆρξε τὸ πολύτιμον χειρόγραφον, εἶχον διατηρήσει αὐτὸ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

Ἔμεινα τρεῖς ἑβδομάδας εἰς Παρισίους καὶ συχνάκις εἶδα τὸν ἰταλόν. Ὁ Σόδεν παρευρίσκετο εἰς ὅλας μας τὰς συνομιλίας, διὰ νὰ μὲ βοηθῇ ἐν ἀνάγκῃ ὡς διερμηνεύς, ἀλλ' οὐδέποτε σχεδὸν ἀνεμιγνύετο εἰς τοὺς διαλόγους μου μετὰ τοῦ κόμητος. Οὗτος κατεπείσθη τέλος νὰ μοῦ πωλήσῃ τὸ χειρόγραφον, ἐζήτησε δὲ μέγα ποσὸν ὡς ἀντίτιμον, πολλὰς χιλιάδας τάλληρα. Δὲν ἠθέλησα νὰ πραγματεύσω, καὶ ὑπεσχέθην νὰ καταβάλω τὸ ζητηθέν.

Ἔγραψα εἰς τὸν πατέρα μου, καὶ τοῦ εἶπον, παραλείπων τὰς λεπτομερείας, ὅτι ἐπεθύμουν ν' ἀποκτήσω ἓν πολύτιμον σύγγραμμα, παρεκάλουν δ' αὐτὸν νὰ μοῦ στείλῃ εἰς Παρισίους τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσόν. Ὁ πατήρ μου μοῦ ἔστειλεν ἀμέσως τὰ χρήματα. Ἔδωκα, ὡς εἶχε συμφωνηθῆ, τὸ τίμημα εἰς τὸν Σόδεν, ὅστις καὶ μοῦ ἔφερε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν τὸ χειρόγραφον. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπέστρεψα εἰς Γερμανιαν.

Ὁ Σόδεν ἔμεινεν εἰς Παρισίους. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου εἰς Χ. ἔγραψα πρὸς αὐτὸν παρακαλῶν νὰ μὲ συνδράμῃ εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ χειρογράφου· ἀλλ' ἡ ἐπιστολή μου ἔμεινε χωρὶς ἀπάντησιν. Μετὰ πολλὰ δὲ μόλις ἔτη ἔλαβα πάλιν εἰδήσεις του. Μ' ἔγραφεν ἐξ Ἀμερικῆς, ὅπου εἶχε μεταναστεύσει, ὅτι εἶχε νυμφευθῆ, ὅτι ἡ σύζυγός του εἶχεν ἀποθάνει πρὸ μικροῦ, καὶ ὅτι ἐσκόπει νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Κ' ἔλεγεν ὅτι αἱ ὑποθέσεις του, ἐκεῖθεν τοῦ Ὠκεανοῦ, ὑπῆρξαν πολὺ κακαί, καὶ μ' ἐζήτει δάνειον, παρακαλῶν νὰ διευθύνω τὰ χρήματα ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν γυναικάδελφόν του, ὀνόματι Μίλλνερ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. Τοῦ τὰ ἔστειλα, καὶ μοῦ ἀνήγγειλε τὴν παραλαβήν των, λέγων συγχρόνως, ὅτι ἀνέβαλλεν ἐπί τινα χρόνον τὴν ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀναχώρησίν του. Ἔκτοτε οὐδὲν πλέον ἔμαθον περὶ αὐτοῦ. Ἴσως ἀπέθανεν. Ἂν ζῇ, θὰ εἶνε γέρων.»

Ὁ Κύριος Κλάασεν εἶχεν ὁμιλήσει ταχέως, ἄνευ διακοπῆς. Ἀλλ' ἡ μία ὥρα περίπου, ἐφ' ἣν εἶχε ζητήσει τὴν ἀκρόασίν μου, εἶχεν ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ παρέλθει, κ' ἐκεῖνος ἐφαίνετο ἔτι εὑρισκόμενος εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἱστορίας του. Ἀνῆψα λοιπὸν νέον σιγάρον, ἐπλήρωσα καὶ πάλιν τὸ ποτήριόν μου καὶ ἡτοιμάσθην ν' ἀκούσω τὴν ἐξακολούθησιν, προβλέπων ὅτι ἐπὶ πολὺ ἔτι θὰ μ' ἐκράτει ἄγρυπνον. Ὁ Κ. Κλάασεν ἀνέμεινε νὰ ἡσυχάσω, καὶ ἐξηκολούθησε:

Γ'.

«Τὸ χειρόγραφον ἐκεῖνο ἤσκησε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ζωῆς μου. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπι-

στροφήν μου εἰς Χ., ἀπεφάσισα ν' ἀφοσιωθῶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μελέτην του. Πρὸς τοῦτο ἀφῆκα τὸ πανεπιστήμιον κ' ἐπέστρεψα εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν μου, ὅπου κατῴκησα εἰς τὴν πατρικήν μου οἰκίαν. Ὁ πατήρ μου, ὅστις ἔζη μονήρη ζωήν, τόσον ἐχάρη ὅτι ἔμελλε νὰ μ' ἔχῃ διαρκῶς πλησίον του, ὥστε ταχέως ἐνέκρινε τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐπεθύμουν νὰ διακόψω τὰς πανεπιστημιακάς μου σπουδάς. Τοῦ εἶπον, ὅτι εἶχον ἀνακαλύψει περίεργον χειρόγραφον τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ ἐσκόπουν νὰ τὸ ἐκδώσω μὲ σημειώσεις καὶ σχόλια. Ἡ ἐργασία δὲ αὐτή, εἶπον, ἤθελε μοῦ προξενήσει πολὺ περισσοτέραν τιμὴν καὶ φήμην, παρ' ὅσην ἠδυνάμην ν' ἀποκτήσω διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν σπουδῶν μου εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Ὁ πατήρ μου συνεφώνησεν. Ἡτοιμάσθη πρόσφορος δι' ἐμὲ κατοικία εἰς τὴν μίαν πτέρυγα τῆς οἰκίας, κ' ἐκεῖ ἔζησα τὰ ἡσυχώτερα τῆς ζωῆς μου ἔτη.

Ἡ μετάφρασις τοῦ χειρογράφου μοῦ παρεῖχε πολλοὺς κόπους. Ἦτο μὲν γλαφυρὰ καὶ εὐνόητος ἡ λατινική του γλῶσσα, ἀλλ' ἡ ἔννοια μερικῶν περιόδων ἔμενε πολλάκις σκοτεινὴ δι' ἐμὲ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας, καὶ νύκτας ὅλας ἔμενον ἄγρυπνος, προσπαθῶν νὰ τὴν ἀνακαλύψω. Τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ χάσω πᾶν ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν ἔξω κόσμον. Ὁ πατήρ μου ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἔβλεπον, καὶ μετ' αὐτοῦ δὲ συνηντώμην μόνον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ γεύματος καὶ εἰς τοὺς περιπάτους, ὅπου τὸν συνώδευον. Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου ἤρχιζε νὰ τὸν ἀνησυχῇ, καὶ μετὰ πολλῆς μερίμνης μὲ ἠρώτα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν σπουδῶν μου. Ἐγὼ ἀπήντων καθαρῶς καὶ ἀπεριστρόφως περὶ τοῦ πράγματος, ἐκεῖνος δὲ ἔσειε δυσπίστως τὴν κεφαλήν.

Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν αἴφνης εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Συνώδευεν αὐτὸν διάσημός τις ἐπιστήμων, καθηγητὴς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Χ., ὅστις μὲ εἶπεν, ὅτι ἤκουσε νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ σπανίου μου χειρογράφου, καὶ μὲ παρεκάλει νὰ τοῦ ἐπιτρέψω νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Τοῦ τὸ ἔδειξα. Λαβὼν αὐτὸ ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του ἕνα φακὸν καὶ τὸ ἐξήτασεν ἐπισταμένως. Ἀνέγνωσε δὲ καὶ μερικὰς σελίδας. Ἔπειτα μοὶ τὸ ἐπέστρεψε, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, κ' ἐξῆλθε τοῦ δωματίου μετὰ τοῦ πατρός μου.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μοῦ ἀνήγγειλεν ὁ πατήρ μου, ὅτι ἡ ὑγεία του ἀπῄτει νὰ συμβουλευθῇ ἐπίσημόν τινα ἰατρὸν ἐν Βερολίνῳ, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν συνοδεύσω. Δὲν ἠδυνάμην ν' ἀρνηθῶ τὴν αἴτησίν του, μολονότι μοῦ ἦτο βαρὺ ν' ἀποχωρισθῶ τὰς μελέτας μου.

Συνώδευσα τὸν πατέρα μου εἰς τοῦ ἰατροῦ· οὗτος ὡμίλησε κατ' ἀρχὰς μετὰ τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ παρήγγειλε διάφορα πράγματα, πρὸ πάντων δὲ διασκέδασιν, π. χ. ἐν ταξείδιον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἔπειτα ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ ἤρχισε μακρὰν συνομιλίαν μαζή μου. Ἦτο πολὺ δυσάρεστος ἄνθρωπος. Εἶχε παραδόξους, ἀποτόμους ἰδέας, καὶ πολλὰ ἐξ ὅσων ἔλεγε μ' ἔφερον εἰς ἀγανάκτησιν. Ἐνθυμοῦμαι δὲ ὅτι κατήντησα ἐπὶ τέλους βίαιος καὶ ἐξήφθην, μολονότι τοῦτο ἐλύπει, ὡς ἔβλεπον, τὸν πατέρα μου. Τοῦτο ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἰατρόν, διότι εὐθὺς ἀμέσως ἔγεινε προσηνὴς καὶ εὐπροσήγορος. Εὗρεν, ὅτι ἡ ὄψις μου ἐδείκνυε πολλὴν κόπωσιν, μὲ ἐξήτασε προσεκτικῶς, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν πατέρα μου εἶπε·

— Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ πάρετε μαζὴ καὶ τὸν υἱόν σας εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως καὶ διασκεδάσεως σχεδὸν ὅσην καὶ σεῖς. Ἀλλὰ μὴ τοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἐργάζεται. Νὰ κινῆται πολὺ καὶ νὰ διασκεδάζῃ.

Ταῦτα λέγων μᾶς ἀπεχαιρέτισε, ὅτε δὲ ἐξήλθομεν εἰς τὸν δρόμον μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, ὅτι ἤλπιζε νὰ τὸν συνοδεύσω εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἦτο γέρων, ἔλεγε· δὲν ἠδύνατο οὔτε ἤθελε νὰ ὁδοιπορῇ μόνος, φίλον καλλίτερον ἄλλον παρ' ἐμὲ δὲν εἶχε, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι θὰ τὸν συνώδευον.

Δὲν ἠδυνάμην, ἐννοεῖται, ν' ἀντιτάξω τίποτε. Ἀπεφάσισα νὰ λάβω μαζή μου τὸ χειρόγραφον καὶ νὰ ἐξακολουθήσω τὰς μελέτας μου διαρκούσης τῆς ὁδοιπορίας. Ἀλλ' ὁ πατήρ μου δὲν ἤθελε νὰ τ' ἀκούσῃ. Ἀπῄτησε ν' ἀφιερωθῶ ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτόν, καὶ ἠναγκάσθην νὰ ἐνδώσω, μὲ βαρεῖαν ὅμως καρδίαν.

Ἡ ὁδοιπορία μας ὑπῆρξεν εὐχάριστος. Κατ' ἀρχὰς μόνον μοῦ εἶχε καταντήσει ὀλίγον δυσάρεστος ἡ τυραννία τοῦ πατρός μου, ὅστις δὲν μὲ ἄφινεν οὐδὲ στιγμὴν ἐλεύθερον καὶ μὲ ἠνάγκαζε νὰ μένω ἡμέραν καὶ νύκτα πλησίον του. Ἀλλὰ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ πατήρ μου συνήντησεν ἐκεῖ μερικοὺς παλαιοὺς γνωρίμους, μετὰ τῶν ὁποίων διῆγεν εὐαρέστως τὸν καιρόν του, ἐνέκρινε δὲ ἐντελῶς νὰ συναναστρέφωμαι καὶ ἐγὼ νέους, διὰ νὰ διασκεδάζω.

— Ὅ,τι μόνον σοῦ ζητῶ, μοῦ εἶπεν, εἶνε νὰ διασκεδάζῃς ὅσον ἠμπορεῖς καὶ ν' ἀφήσῃς παντὸς εἴδους ἐργασίαν. Δὲν εἶμαι, μὲ φαίνεται, αὐστηρὸς πατὴρ καὶ ἐλπίζω νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν παραγγελίαν μου.

Ἔπραξα ὅ,τι ἤθελε, καὶ πολὺ ταχέως εὑρέθην εὐχαριστημένος ἐκ τῆς νέας μου ζωῆς. Ἕως τότε εἶχον συζήσει μὲ ἄνδρας μόνον καὶ μὲ βιβλία. Αἱ δὲ ὡραῖαι γυναῖκες καὶ κορασίδες, τὰς ὁποίας ἐγνώρισα εἰς τὴν Ῥώμην, μ' ἐφάνησαν ἀξιέραστοι καὶ χαριέσταται. Πολὺς δὲν παρῆλθε καιρός, καὶ ἡ μεγαλειτέρα μου

εὐχαρίστησις ἦτο νὰ ἦμαι μαζύ των. Ὅτε δὲ τὸ βράδυ διηγούμην εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι ἐπέρασα εὐχαριστότατα τὴν ἡμέραν μου, ὅτι ἔπαιξα, ἐχόρευσα καὶ ἐτραγούδησα μὲ νέους καὶ μὲ νέας, ἔλεγεν: Ὡραῖα, παιδί μου! Ἐξακολούθει, δὲν ἠμπορεῖς νὰ μοῦ κάμῃς μεγαλειτέραν χαράν, καὶ σὲ ὠφελεῖ πολύ.

Ἀληθῶς δὲ εἶχον γείνει ἄλλος ἄνθρωπος, καὶ πολλάκις ἐξεπληττόμην ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν εἰκόνα τὴν ὁποίαν μ' ἐδείκνυε τὸ κάτοπτρον. Ἦτο ἀνθηρὰ καὶ φαιδρὰ μορφὴ νέου ἀμερίμνου, ὅστις ἔβλεπε τὸν κόσμον μὲ ζωηροὺς καὶ πλήρεις ἐμπιστοσύνης ὀφθαλμούς. Εἰς τὴν πατρικήν μου πόλιν εἶχον κοίλους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καταβεβλημένην τὴν ὄψιν. Οἱ συλλογισμοί μου ἐν τούτοις ἐφέροντο πολλάκις πρὸς τὸ μικρόν μου σπουδαστήριον, καὶ πρὸς τὸ χειρόγραφον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον ἐγκύψει ἔτη ὁλόκληρα, χωρὶς νὰ κατορθώσω νὰ ἐννοήσω ἐντελῶς τὸ μυστηριῶδές του κείμενον. Ἔλεγον δὲ κατ' ἐμαυτὸν, ἀφοῦ θεραπευθῇ ὁ πατήρ μου καὶ ἐπιστρέψωμεν πάλιν εἰς τὸν ἥσυχον βίον μας, νὰ ἐπαναλάβω μὲ νέας δυνάμεις τὰς ἐργασίας μου, ἴσως δὲ καὶ μὲ περισσοτέραν ἐπιτυχίαν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ διώξω ἀπὸ τὴν κεφαλήν μου τὴν ἀρχαιότητα καὶ ν' ἀπολαύσω τὸ παρόν. Τοῦτο δὲ μοῦ κατέστη ἐντὸς ὀλίγου πολὺ εὔκολον. Ἐρωτεύθην.»

Ὁ Κλάασεν ἐσίγησε καὶ ἔστησεν ἀπλανῆ πρὸ αὐτοῦ τὰ βλέμματα. Εἶτα ἐκένωσεν ὁλόκληρον ποτήριον, καὶ ἀπειλῶν διὰ τοῦ λιχανοῦ, εἶπε, πρὸς τὸν ἀέρα ὁμιλῶν, ὡς ἂν ἔβλεπε φάντασμα·

— Ἄθλιον πλάσμα.

Ἔμεινε ἐπὶ μίαν στιγμὴν σιγῶν, καὶ ἤρχισε πάλιν διηγούμενος:

— Πολὺ μακρὰ θὰ ἐγίνετο ἡ ἱστορία μου, ἂν ἤθελον νὰ σᾶς διηγηθῶ πόσα τεχνάσματα μετεχειρίσθησαν, διὰ νὰ μὲ σαγηνεύσουν. Ἤμην πλούσιος καὶ ἦτο γνωστόν. Ἤμην ἀγαθός, εὔπιστος καὶ τὸ ἐξεμεταλλεύθησαν αἰσχρῶς. Ἤμην εἰκοσιεπτὰ ἐτῶν καὶ δὲν εἶχον πεῖραν περισσοτέραν μαθητοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ παρῆλθεν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ὁδηγίαν τῶν γονέων καὶ διδασκάλων του. Ἐκείνη εἶχεν ἤδη ζήσει ταραχώδη καὶ πολυτελῆ ζωήν, μολονότι ἦτο μόλις εἰκοσιδύο ἐτῶν. Εἶχε νυμφευθῆ δεκαοκταετὴς κόρη ἐπίσημόν τινα γέροντα, τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις τὴν εἶχον γοητεύσει, ὅστις ὅμως τὴν ἠπάτησεν, διότι, ἀντὶ πλουσίου, ὅπως παρίστατο, ἐφάνη ὅτι ἦτο πάμπτωχος. Ὅτε δὲ δύο ἔτη μετὰ τὸν γάμον ἀπέθανε, ἀφῆκε τὴν νέαν χήραν ἐντελῶς ἄπορον. Ἀλλ' ἐκείνη εὕρισκε πόρους· εὕρισκεν ἀνθρώπους, οἵτινες τὴν ἐδάνειζον χρήματα, καὶ ἐλάμβανον ὡς ἀσφάλειαν τὸ μέγα της ὄνομα, τὴν ἔκτακτον καλλονήν της, τὴν νεότητα, τὴν εὐφυΐαν της καὶ τὴν πεποίθησίν της εἰς πλούσιον μέλλον. Εἰς τὰς χεῖράς της κατήντησα ὡς μαλακὸς κηρός. Μετὰ ἓξ δὲ ἑβδομάδας, ἀφοῦ τὴν ἐγνώρισα, ἔζων μόνον δι' αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς. Καὶ ὅτε μοῦ ἔδωκε τὴν χεῖρά της, μετὰ γονυπετῆ μου ἱκεσίαν, ἐνόμισα ὅτι ἔγεινα ὁ εὐτυχέστερος τῶν θνητῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Β'.

ΑΙΤΙΑΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΟΠΟΙΑΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΥΤΟΙ ΗΝΑΓΚΑΣΘΗΣΑΝ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΙΠΩΣΙ ΤΗΝ ΟΙΤΥΛΟΝ.

Οἱ Στεφανόπουλοι, ἕνεκα τῆς ὑψηλῆς καταγωγῆς των καί, κατὰ συνέπειαν, ἕνεκα τῶν λαμπρῶν συνοικεσίων τὰ ὁποῖα συνῆψαν μὲ τὰς πλουσιωτάτας οἰκογενείας τῆς Οἰτύλου, κατέστησαν ἰσχυρότατοι ὄχι μόνον ἐν Οἰτύλῳ, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Μάνην. Ἡ ὑπεροχή των αὕτη ἤρχισε νὰ διεγείρῃ τὸν φθόνον πολλῶν συμπατριωτῶν των καὶ μάλιστα τῶν κατοίκων τῆς Μάνης καὶ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου. Τὸν φθόνον τοῦτον ἔτι μᾶλλον ηὔξησε τὸ ἑξῆς γεγονός·

Τῷ 1625, ἐπὶ Μουρὰτ τοῦ Δ', στρατὸς τουρκικὸς ἐπορεύθη κατὰ τῆς Οἰτύλου. Νύκτωρ ὅμως οἱ Οἰτύλιοι μετὰ τῶν Μανιατῶν ἐπέπεσον κατὰ τοῦ στρατοῦ τούτου, τὸν διεσκόρπισαν καὶ συνέλαβον διακοσίους αἰχμαλώτους ἐξ αὐτοῦ. Ὁ ἐν Κορώνῃ εὑρεθεὶς τότε Καπουδὰν πασᾶς, ἅμα ἔμαθε τὸ δυστύχημα τοῦτο, μετέβη εἰς Οἴτυλον ἵνα ἐξαγοράσῃ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Τούρκους. Πρὶν ἢ πληρώσῃ ὅμως τὰ λύτρα, ἠθέλησε νὰ μάθῃ ἀκριβῶς, τίνες θὰ ἐλάμβανον τὰ χρήματα ταῦτα. Τότε δὲ μόνοι οἱ Στεφανόπουλοι ἐτόλμησαν ν' ἀποδειχθῶσιν ἀντίπαλοι τοῦ Σουλτάνου. Κατόπιν δὲ καὶ οἱ Μανιᾶται ἠθέλησαν νὰ λάβωσι μερίδιον ἐκ τῶν λύτρων τούτων, ἀλλ' οὐδὲν τοῖς ἐδόθη.

Περὶ τὸ 1640 συνέβη καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐπηύξησε τὰς μεταξὺ Οἰτυλίων καὶ Μανιατῶν ἔριδας καὶ μάχας· Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπῆρχε Λυμπεράκης τις, καταγόμενος ἐκ Μάνης, ἀνὴρ ἀνδρεῖος καὶ φοβερός, ὁ ὁποῖος ὑπηρέτει ὡς ἀξιωματικὸς ἐν τῷ τουρκικῷ στρατῷ. Ἦτο δὲ ἀνεψιὸς τοῦ Γερακάρη, ἐκ τῆς περιφήμου οἰκογενείας τῶν Κοσμάδων. Ὁ Λυμ-

περάκης οὗτος ἠρραβωνίσθη μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Γιακουμῆ Γιατριάνου, καὶ τούτου ἀνήκοντος εἰς μεγάλην οἰκογένειαν.

Τὴν οἰκογένειαν ταύτην ὁ μὲν παπα-Νικόλαος τὴν ὀνομάζει,Γιατριάνοι, ὁ δὲ Καμβιάγης, Medicis. Τὴν δὲ οἰκογένειαν τῶν Κοσμάδων ὁ Καμβιάγης τὴν γράφει Cosimi. Τὸ ὄνομα δὲ Μέδικης, ὡς ὄνομα οἰκογενείας, σώζεται ἀκόμη καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν ἐν Καρυαῖς Ἑλλήνων.

Τῆς κόρης ἐκείνης ἠρᾶτο περιπαθῶς εἷς τῶν ἐν Οἰτύλῳ Στεφανοπούλων, ὁ καλούμενος Μιχάλης Λεμιθάκης. Μίαν λοιπὸν τῶν ἡμερῶν ὁ τελευταῖος οὗτος, παραλαβὼν τοὺς φίλους του ἔδραμε κατὰ τῶν Γιατριάνων καὶ διὰ τῆς βίας ἥρπασε τὴν μνηστὴν τοῦ Λυμπεράκη. Τὴν άρπαγὴν ταύτην ἠκολούθησαν μεγάλαι ἔριδες καὶ οὐκ ὀλίγοι φόνοι. Ἔκτοτε δὲ μεταξὺ Κοσμάδων καὶ Γιατριάνων ἀφ' ἑνὸς καὶ Στεφανοπούλων ἀφ' ἑτέρου ὑπῆρξε τοσοῦτον μῖσος καὶ τοσαύτη ἔχθρα,ὥστε διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τοῦ τόπου των ἔπρεπεν, ἢ οἱ μέν, ἢ οἱ δέ, νὰ φύγωσιν ἐκ Πελοποννήσου.

Οἱ Τοῦρκοι πολλάκις προσεπάθησαν νὰ ὑποτάξωσι τὴν Οἴτυλον καὶ τιμωρήσωσι τοὺς ἀνυποτάκτους Στεφανοπούλους· ἀλλ' ὁσάκις ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτῶν, πάντοτε ἀπέτυχον, κυρίως διότι δὲν εἶχον καμμίαν θέσιν στρατηγικὴν παρὰ τὴν πόλιν. Βραδύτερον ὅμως διὰ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Λυμπεράκη κατώρθωσαν καὶ ἔκτισαν τὸ φρούριον τῆς Κελέφας, οὐ πολὺ μακρὰν τῆς Οἰτύλου κείμενον.

Τὴν εἴδησιν ταύτην ἐπιβεβαιοῖ ὁ Οὐέλερ καὶ ὁ Λα-Γυιλλετιέρ. Λέγει δὲ ὅτι ὁ Μέγας Βεζύρης, διὰ τῆς διαφθορᾶς τοῦ Λυμπεράκη, τὸν ὁποῖον ἐκράτει αἰχμάλωτον, κατώρθωσε καὶ ἔκτισε δύο φρούρια, τὸ ἓν ἐν Πορτογαλίῳ τῆς Πελοποννήσου καὶ τὸ ἕτερον ἐν Οἰτύλῳ ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου, γράφων πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων, προμαντεύει ὅτι ἡ κατάληψις τῆς νήσου ταύτης θὰ προξενήσῃ ἀναποφεύκτως καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Μανιατῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ συνέβη. Περὶ δὲ τῆς φυγῆς τῶν Μανιατῶν ἐκ Πελοποννήσου λέγει τὰ ἑξῆς· «Τέλος πάντων οἱ κάλλιον σκεπτόμενοι μεταξὺ τῶν Μανιατῶν ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν πατρίδα των, παρὰ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς Ὀθωμανούς. Ἔπεμψαν δὲ νὰ ζητήσουν κατοικίας παρὰ τοῦ Πάπα ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Κράτει, καὶ εἰς τὸν δοῦκα τῆς Τοσκάνης. Ἀφοῦ δ' ἐντεῦθεν ἀπερρίφθησαν,ἀπετάθησαν εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Γενούης, ἡ ὁποία, σκεπτομένη ἐπὶ τῶν ἀγρίων ἠθῶν τῶν κατοίκων τῆς νήσου Κορσικῆς, ἠκροάσθη κάλλιον τῶν προτάσεών του.Λέγουσι δὲ οἱ Γενουήνσιοι ὅτι ἡ βαρβαρότης τῶν Μανιατῶν δὲν θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ τόσον μεγάλη, ὥστε ἡ τῶν Κορσικανῶν νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τὴν ἀντισταθμίσῃ.Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ἐὰν ἡ συνθήκη αὐτὴ ἐπιτύχῃ, οὐδέποτε ἐθνικὸν συνοικέσιον θὰ ὑπῆρξε καλλιτέρας ἐκλογῆς. Οἱ κοινοὶ γάμοι των θὰ παραγάγουν, τέκνα τὰ ὁποῖα θὰ ἦναι τοσαῦτα ἀριστουργήματα θηριωδίας.» (La-Guilletière. Athènes ancienne κ.τ.λ. σελ. 46 — 47). Ἡ τελευταία αὕτη προφητεία τοῦ Λα-Γυιλλετιὲρ δὲν ἐξεπληρώθη, διότι, ὡς πληροφοροῦμαι, οὐδέποτε Ἕλλην τῆς Κορσικῆς προσεκλήθη ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικείων ἐπὶ κατηγορίᾳ κλοπῆς ἢ φόνου. Τοὐναντίον δὲ ὅλοι οἱ ἱστοριογράφοι ἐπαινοῦσι τοὺς Ἕλληνας τούτους, πλὴν τοῦ J. M. Jacobi, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐκλαμβάνει ὡς κατακτητὰς ξένων γαιῶν.

Ἅπαξ οἱ Τοῦρκοι ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Κελέφας δὲν ἄφινον πλέον οὐδένα Οἰτύλιον νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν, χωρὶς νὰ τὸν πυροβολήσωσιν. Οὕτω δ' οἱ Οἰτύλιοι δὲν ἦσαν πλέον κύριοι τῶν ἀγρῶν των, αἱ δὲ γυναῖκές των δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσιν ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Ὅτε οἱ Τοῦρκοι, τῷ 1669, ἐγένοντο κύριοι τῆς Κρήτης, τότε ἐκεῖθεν ἐπεχείρησαν ἐπιδρομὰς κατὰ θάλασσαν ἐναντίον τῶν παραλίων πόλεων τῆς Μάνης καὶ ἰδίως ἐναντίον τῆς Οἰτύλου. Οὕτω δ' οἱ Οἰτύλιοι περιεζώσθησαν στενῶς, κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἦσαν ἰσχυρότατοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ἕνεκα δὲ πάντων τούτων οἱ Οἰτύλιοι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ζήσωσιν ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς ἐν Πελοποννήσῳ.

Γ'

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ ΕΞ ΟΙΤΥΛΟΥ.

Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν οἱ Οἰτύλιοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς οἰκίας των καὶ τοὺς ἀγρούς των,καὶ νὰ ζητήσωσιν ἄλλους τοιούτους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὅπου νὰ δυνηθῶσι νὰ βιώσωσιν εἰρηνικῶς. Ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ ἐκ τῶν προτέρων ἄνθρωπός τις, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπισκεφθῇ διαφόρους τόπους καὶ συνεννοηθῇ μὲ διαφόρους Κυβερνήσεις περὶ παραχωρήσεως γαιῶν. Τοιοῦτος ἐξελέγη ὁ Ἰωάννης Κουτζικάλης, ἄνθρωπος εὐπαίδευτος καὶ πολύπειρος. Ὁ Ἕλλην οὗτος, ἐπισκεφθεὶς πολλὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, κατήντησεν ἐπὶ τέλους εἰς Γένουαν. Ἡ Γενουηνσιακὴ Κυβέρνησις ὑπεσχέθη νὰ παραχωρήσῃ γαίας εἰς τοὺς ἀποίκους Ἕλληνας, ἀλλ' ἐν Κορσικῇ, ἐν τόπῳ καλουμένῳ Παομία. Ὁ Ἰωάννης Κουτζικάλης μετέβη εἰς Κορσικὴν καὶ ἐπεσκέφθη τὰς γαίας τῆς Παομίας. Εὑρὼν δὲ ταύτας καταλλήλους, ἐπέστρεψεν εἰς Γένουαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Οἴτυλον, ὅπου οἱ κάτοικοι ἀνυπομόνως τὸν περιέμενον. Αἱ γαῖαι τῆς Παομίας, ὡς πληροφορούμεθα ἔκ τινος ἐγγράφου, εὑρισκομένου ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου, ἀνῆκον ἄλλοτε εἴς τινα εὐγενῆ, Godefroy de Marini καλούμενον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἡ γενουηνσιακὴ Δημοκρατία

ἀπήλλαξε ταύτας ἐκ τοῦ πρώτου κυρίου των, ὅπως τὰς παραχωρήσῃ τοῖς Ἕλλησι τούτοις. Ἡ ἀναχώρησις ἀπεφασίσθη, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ παρασκευάζωνται. Ἦσαν δὲ ἤδη ἕτοιμοι, ὅτε κατὰ τύχην γαλλικόν τι πλοῖον ἐκ Μασσαλίας, ὑπό τινα πλοίαρχον καλούμενον Ἀνδρέαν Δανιήλ, ἤραξεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Οἰτύλου. Χωρὶς δὲ νὰ χάσωσι πολὺν καιρόν, συνεφώνησαν περὶ τοῦ ναύλου καὶ τοῦ ταξειδίου καὶ ἀμέσως ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἦσαν δέ, ὡς λέγεται, ἐν ὅλῳ Στεφανόπουλοι, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, τετρακόσιοι τριάκοντα, καὶ ἄλλοι διάφοροι, τριακόσιοι. Τινὲς δὲ τῶν Στεφανοπούλων ἔμειναν διὰ παντὸς ἐν Οἰτύλῳ.

Ἑπτακόσιαι τριάκοντα ψυχαί,μεθ'ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἑκάστῳ ἐφοδίων, ἐπὶ ἑνὸς καὶ μόνου πλοίου, ἐπὶ ἑνὸς καραβίου, ὡς λέγει ὁ παπα-Νικόλαος, τοῦτο μοὶ φαίνεται δύσκολον καὶ μάλιστα ἀδύνατον. Ὁ Καμβιάγης καὶ ὁ παπα-Νικόλαος εἶναι συμφωνότατοι ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον· ὁ δὲ Πομμερέλ, ἐν μὲν τῇ Ἐγκυκλοπαιδίᾳ τοῦ Διδώτου, λέγει ὅτι ἡ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθεῖσα, τῷ 1677 (;), ἑλληνικὴ ἀποικία συνέκειτο ἐκ χιλίων ψυχῶν, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κορσικῆς, ἐξ ὀκτακοσίων μόνον ψυχῶν. Ἐν τούτοις αὐθεντικόν τι ἔγγραφον, εὑρισκόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «contratto co Greci» ἀναφέρει ὅτι οἱ ἐν Γενούῃ φθάσαντες Ἕλληνες ἦσαν «settecento persone, anzi di seicento persone». Φαίνεται δὲ ὅτι ἐπρόκειτο κατ' ἀρχὰς μόνον περὶ ἑξακοσίων ψυχῶν. Παράδοσίς τις, ἔτι καὶ σήμερον σωζομένη ἐν Καρυαῖς, λέγει ὅτι τρία πλοῖα, περίπου συγχρόνως, ἀνεχώρησαν ἐξ Οἰτύλου, πλήρη ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν διὰ τὴν Κορσικήν, τῶν ὁποίων τὸ ἓν ἀπωλέσθη. Κατὰ τὸν Καμβιάγην, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλλήνων τούτων, οἱ Τοῦρκοι ἀμέσως εἰσῆλθον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μάνης, σφάζοντες καὶ καίοντες οὕτως, ὥστε ἔφερον εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων. Ἕνεκα δὲ τούτου καὶ μία ἄλλη ἀποικία ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Πελοπόννησον. Ἅμα δὲ παρουσιάσθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Οἰτύλου πλοῖον Βενετικόν, τετρακόσιαι ψυχαὶ ἐπεβιβάσθησαν αὐτοῦ. Μόλις δὲ τὸ πλοῖον τοῦτο ἐξῆλθεν εἰς τὸ πέλαγος, πάραυτα προσεβλήθη ὑπὸ στόλου τουρκικοῦ, καὶ ὅλοι οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες ὡς ἀρνία ἐκρεουργήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη ἀποικία κατέλιπε τὴν Οἴτυλον τῇ 3 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1675. Ἦσαν δ' ἀρχηγοὶ αὐτῆς τρεῖς Στεφανόπουλοι, ὁ Γεώργιος, ὁ Ἀπόστολος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος.

Κατὰ τὸν Λιμπεράνην καὶ τὸν Καμβιάγην, ἀρχηγοὶ τῆς ἀποικίας ταύτης ἦσαν ὁ Ἰωάννης Στεφανόπουλος ἀπὸ τοὺς Νοβακκαίους, ὁ Ἀπόστολος Στεφανόπουλος ἀπὸ τοὺς Στεφαναίους καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος ἀπὸ τοὺς Φατζαίους. Αἱ πληροφορίαι ὅμως, τὰς ὁποίας ἔσχον ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, εἶναι κάπως διάφοροι. Κατὰ τούτους ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας ταύτης ἦτο ὁ Γεώργιος Στεφανόπουλος Κομνηνός, ὁ ὁποῖος γέρων ἤδη, ἅμα ἔφθασεν εἰς Γένουαν ἀπέθανεν. Ὁ Γεώργιος οὗτος ἀφῆκε δύο υἱούς, τὸν Μιχαήλ, ἐκ τοῦ ὁποίου κατάγονται οἱ ἐν Αἰακκίῳ Στεφανόπουλοι Κομνηνοί, καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατήγετο ὁ προρρηθεὶς Δημήτριος Στεφανόπουλος Κομνηνὸς καὶ τοῦ ὁποίου ἡ γενεὰ ἐσβέσθη.

Αἱ περὶ πρωτείων ἔριδες, πληγὴ ἀρχαιοτάτη τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῆς Πελοποννήσου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ὑπάρχωσι καὶ μεταξὺ τῶν ἀποίκων τούτων Ἑλλήνων. Ἐν Οἰτύλῳ ὑπῆρχον πολλαὶ οἰκογένειαι φέρουσαι τὸ ἐπώνυμον *Στεφανόπουλος*, καὶ πιθανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς ὀσφύος ἐξελθοῦσαι. Ἑκάστη δὲ τῶν οἰκογενειῶν τούτων ἐζήτει νὰ ἄρχῃ τῶν ἐπιλοίπων κατοίκων τῆς πόλεως. Πιθανῶς δέ, αἱ περὶ πρωτείων ἔριδες τῶν ἀποίκων τούτων νὰ ὑπῆρχον ἤδη καὶ ἐν Οἰτύλῳ· ἀλλὰ τοῦθ' ὅπερ θετικώτατα γνωρίζομεν ἔκ τινος ἐγγράφου, ὑπὸ τὸν τίτλον « *attestation de trois témoins grecs* » ἰταλιστὶ γεγραμμένου καὶ σωζομένου μέχρι σήμερον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, καὶ ἄλλων εἰσέτι ἐγγράφων, εἶναι ὅτι αἱ τοιαῦται ἔριδες ἠγέρθησαν ἤδη ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν ἀποικίαν ταύτην εἰς Γένουαν, καὶ ἐξηκολούθησαν καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους. Καὶ τοῦ μὲν μαρτυρικοῦ τούτου ἐγγράφου σκοπὸς εἶναι νὰ καταδείξῃ ὅτι κάποιος Στεφανόπουλος, τοῦ ὁποίου τὰ πρωτεῖα διεξεδίκουν καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀρχηγός, ἐδάνεισεν ἢ ἔδωκε χρήματα τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιλοίποις Ἕλλησιν, ἐγὼ δὲ μανθάνω ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐγγράφων τοῦ αὐτοῦ εἴδους, τὴν περὶ τὸ ἄρχειν ματαιοφροσύνην τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων, ἥτις πολλῶν κακῶν πρόξενος ὑπῆρξε πάντοτε τῇ Ἑλλάδι. Αἱ τοιαῦται ἔριδες καὶ ἀντιζηλίαι ἐξηκολούθησαν καὶ καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους. Τρανὸν δὲ παράδειγμα τούτου ἔχομεν τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος Δημητρίου Στεφανοπούλου Κομνηνοῦ, ὅστις, διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸν τίτλον τοῦ Πρίγκιπος, ἔπραξε πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον. Ἡ ματαιοφροσύνη δὲ τῶν σημερινῶν Καρυατῶν Ἑλλήνων στρέφεται περὶ τὸ ὄνομα *Στεφανόπουλος*: Ὅλοι σχεδὸν ἀφῆκαν τὰ οἰκογενειακά των ὀνόματα καὶ αὐτοπροαιρέτως καλοῦσιν ἑαυτοὺς *Στεφανοπούλους*. Οὕτω δὲ ἀντὶ τῶν ὀνομάτων Τζαννετάκης, Φριμιγκάκης, Πετρολάκης, Παπαδάκης, Γουνελάκης, Ραγγατζάκης, Σέρβος, Δρακάκης κλπ. κλπ. δὲν ἀκούει τις τὴν σήμερον εἰμὴ τὸ στερεότυ-

που *Στεφανόπουλος*. Ἀλλά, βεβαίως καθαρὸν κέρδος τῆς ματαιοφροσύνης ταύτης θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ ἡ παντελὴς σύγχυσις των ὀνομάτων.

Ὡσαύτως δ' ἦρχε τῆς ἀποικίας ταύτης καὶ ὁ προμνημονευθεὶς Ἰωάννης Κουτζικάλης, μᾶλλον ὡς σοφὸς καὶ πολύπειρος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἀπέθανεν ἐν Γενούῃ. Τοῦ δὲ κλήρου, ὅστις ἠκολούθησε τὴν ἀποικίαν ταύτην, ἦρχεν ὁ Παρθένιος Καλκάνδης, Ἐπίσκοπος Μαΐνης, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν ἐν Παομίᾳ καὶ ἵδρυσε τὸ Μοναστήριον τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ὁ ὁποῖος πολλὰ ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ἐκεῖ. Τοῦ Ἐπισκόπου τούτου τὴν διαθήκην) εὑρὼν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, δημοσιεύω κατωτέρω. Περὶ δὲ τοῦ Ἀποστόλου λέγεται ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἐλεήμων καὶ φιλόκαλος καὶ ὅτι, ἅμα ἔφθασεν εἰς Παομίαν, ἔκτισεν ἰδίαις δαπάναις ἐκκλησίας καὶ ἐβοήθει τοὺς πτωχούς· καὶ ὅτι, μετά τινα χρόνον, ὅτε ἀπέθανεν ὁ μονογενὴς υἱός του, κατελήφθη ὑπό τινος μελαγχολίας, ἥτις τὸν ὤθησε νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν ῥάσον τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου· καὶ ὅτι μετὰ δύο ἔτη ἐπέστρεψεν εἰς Οἴτυλον,ὅπου ἔμεινε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Λέγεται δ' ἐπίσης ὅτι ἤθελε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἀποικίαν ταύτην καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οἰτύλου, τὸν ὁποῖον ὅμως ἕνεκα τοῦ βαθέος γήρατός του ὁ πλοίαρχος δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ἐν τῷ πλοίῳ του. Ὁ γηραιὸς οὗτος κληρικός, εὑρεθεὶς ἐπὶ τῆς παραλίας καθ' ἣν στιγμὴν τὸ πλοῖον πλησίστιον ἐξήρχετο τοῦ λιμένος, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, κατηράσθη τὴν ἀποικίαν ταύτην. Οἱ Καρυᾶται, ἐν ταῖς δυστυχίαις των, ἐνθυμοῦνται πάντοτε τὴν κατάραν τοῦ ἀρχαίου τούτου θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ των.

Τὸ φέρον τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποικίαν πλοῖον, μετὰ ταξείδιον ἡμερῶν τινων προσεγγίσαν εἰς Ζάκυνθον ἤραξεν ἐν τῷ λιμένι Κερί. Ἐκ δὲ Ζακύνθου, μετὰ πολλῶν ἡμερῶν ταξείδιον, ἔφθασεν εἰς Μεσσήναν τῆς Σικελίας, ὅπου ὑπέστη ὑγειονομικὴν κάθαρσιν. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διαμονήν των ἐν Σικελίᾳ οἱ Ἕλληνες ἐπεσκέφθησαν πολλὰ μέρη τῆς νήσου ἐκείνης, ἡ δὲ γῆ τόσον τοῖς ἤρεσεν, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ μείνουν ἐκεῖ· καὶ θὰ ἔμενον, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἕνεκα τοῦ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας πολέμου πολιτικὴ ἀκαταστασία. Ἔφεραν δὲ τὸ πλοῖον τοῦτο οἱ ἄνεμοι, ἐκ Σικελίας ἀναχωρήσαν, εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, πρὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βαρβαρίας, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μελίτην. Ἐκ δὲ τῆς Μελίτης, μετὰ ταξείδιον ἡμερῶν τινων, ἔφθασεν ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἀποικία εἰς Γένουαν, τὴν πρώτην Ἰανουαρίου τοῦ 1676.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

κατ' οἶκον

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ὁ περίπλους.

Ὁ *Μπήϊγκλ* ἀπέπλευσεν ἐξ Ἀγγλίας τὸν Δεκέμβριον· ἡ περίοδος τῶν δισταγμῶν, τῆς προσδοκίας, τῶν προπαρασκευῶν κατεπόνησε πολὺ τὸν νεαρὸν φυσιοδίφην· «οἱ δύο μῆνες, οὓς διῆλθον ἐν Πλυμούθῃ, ὑπῆρξαν οἱ δυστυχέστεροι τοῦ βίου μου, εἰ καὶ ἐνησχολούμην περὶ πολλά. Ἐθλιβόμην διότι ἔμελλον νἀπομακρυνθῶ τῆς οἰκογενείας μου καὶ τῶν φίλων μου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, καὶ ἤμην λίαν μελαγχολικός· εἶχον δὲ προσέτι παλμοὺς τῆς καρδίας, ἐλαχίστας δὲ κεκτημένος ἰατρικὰς γνώσεις ἤμην πεπεισμένος, ὡς πᾶς ἀμαθής, ὅτι εἶχον καρδιαλγίαν. Δὲν ἠθέλησα νὰ συμβουλευθῶ τὸν ἰατρόν, φοβούμενος μὴ ἀκούσω ἀπόφασιν ἐμποδίζουσάν με ἴσως ν' ἀπέλθω, ἐνῷ ἐγὼ εἶχον ἀπόφασιν ἀκράδαντον εἰς τοῦτο.»

Πολλὰ ὑπέστη κατὰ τὸν πλοῦν ἐκεῖνον ὁ Δάρβιν· ἐβασανίσθη καθ'ὑπερβολὴν ὑπὸ ναυτίας, συχνάκις δὲ ἡ κακὴ τῆς ὑγείας του κατάστασις ἐθεωρήθη ὡς προελθοῦσα ἐκ τῆς βλάβης, ἣν ἡ διηνεκὴς ναυτία ἐπήνεγκεν εἰς τὸν ὀργανισμόν του.Οἱ ναύαρχοι Μέλλερς καὶ Σούλλιβαν,οἵτινες ἦσαν ἀξιωματικοὶ ἐπὶ τοῦ «Μπήϊγκλ»,διηγήθησαν ὅσα ὑπέστη ὁ ἀτυχὴς φυσιοδίφης. Ἡ ἐργασία του διεκόπτετο πάντοτε, ἡ δὲ ψυχικὴ αὐτοῦ δραστηριότης δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν συγκρατήσῃ· ἐξηπλοῦτο ἐπὶ τῆς αἰώρας του καὶ εἰργάζετο ὅσον ἠδύνατο. Τὸ δωμάτιον αὐτοῦ ἦτο λίαν στενόχωρον κατὰ τὸν Σούλλιβαν.

«Ὁ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης στενὸς χῶρος ἦτο τὸ μόνον μέρος ὅπου ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ, νὰ ἐνδυθῇ, καὶ νὰ κοιμηθῇ. Ἡ αἰώρα ἔμενεν ἀνηρτημένη ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του τὴν ἡμέραν, ὅτε δὲ τὸ πλοῖον ἐσαλεύετο καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ πρὸ τῆς τραπέζης, ἐξηπλοῦτο ἐν αὐτῇ κρατῶν βιβλίον τι.»

Ἐν τούτοις ἡ κατοικία ἐκείνη ἐπήρκει αὐτῷ· Ὁ Δάρβιν μάλιστα ὑπεστήριξεν ὅτι τὸ ἄκρως στενόχωρον αὐτῆς τὸν ὠφέλησε,διότι συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀποκτήσῃ μεθοδικὰς ἕξεις. Ὁ βίος του παρήρχετο εἰρηνικὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου· αἱ σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ Φιτζρόϋ ἦσαν ἐξαίρετοι. Πάντες ἠγάπων τὸν «ἀγαπητὸν γεροφιλόσοφον» ὡς τὸν ἀπεκάλουν οἱ ἀξιωματικοί.

Ὁ Μέλλερς γράφει πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Δάρβιν· «Ἐπαναβλέπω διὰ τῆς φαντασίας τὸν πατέρα σας μετὰ τοιαύτης εὐκρινείας ὡσεὶ ἤμην μετ'

αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ «Μπήϊγκλ» πρὸ ὀλίγου ἔτι τὸ μειδίαμά του καὶ ἡ συνδιάλεξίς του δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ λησμονηθῶσι ὅταν τις εἶδε τὸ ἓν καὶ ἤκουσε τὴν ἄλλην. Οὐδεμία λέξις ἐξηνέχθη κατ' αὐτοῦ, νομίζω δὲ ὅτι εἶνε ὁ μόνος περὶ τοῦ ὁποίου δύναται τοῦτο νὰ λεχθῇ ἐξ ὅσων ἐγνώρισα· δὲν εἶνε δὲ διόλου μικρὸν πρᾶγμα διότι οἱ ἐπὶ πενταετίαν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πλοίου ἐγκεκλεισμένοι, ἀδύνατον νὰ μὴ ἐξερεθισθῶσι κατ' ἀλλήλων καὶ διατεθῶσιν ἐχθρικῶς.»

Ἐν τῇ Γῇ τοῦ Πυρὸς εἶδε τὸ πρῶτον ὁ Δάρβιν ἄγριον ἄνθρωπον. «Οὐδέν, γράφει, δύναται νὰ κινήσῃ περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς θέας ἀνθρώπου εὑρισκομένου ἐν καταστάσει ἀρχεγόνου βαρβαρότητος. Τοῦτο ἐκ πείρας μόνον δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ.

«Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὰς ὠρυγὰς μεθ' ὧν μᾶς ὑπεδέχθη ὅμιλος ἀγρίων ὅτε εἰσεπλεύσαμεν εἰς τὸν ὅρμον τῆς *Ἐπιτυχίας*. Ἐκάθηντο ἐπὶ προβλῆτος βράχου ὑπὸ σκιώδους δάσους φηγῶν περικυκλουμένου· ἀνέρριπτον τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των, ἡ δὲ μακρὰ κρεμαμένη κόμη των τοὺς ἐξωμοίαζε πρὸς μαινομένους δαίμονας.»

Ἀπὸ τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς ὁ *Μπήϊγκλ* ἀναπλέει τὴν παραλίαν τῆς Χιλῆς. Ὁ Δάρβιν ἠσθένησε βαρέως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἓξ ἑβδομάδας διέμεινε κλινήρης ἐν Βαλπαραίζῳ προσβληθεὶς ὑπὸ νόσου, ἧς οὐδέποτε ἐξηκριβώθη ἡ διάγνωσις καὶ ἥτις ἐξησθένισεν αὐτὸν σφόδρα. Ἐν τούτοις ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ἐπάνοδον. «Ἐπεθύμουν νὰ μάθω πῶς εὑρίσκεσθε ἠθικῶς καὶ φυσικῶς», γράφει εἰς τὸν φίλον τοῦ Φόξ· Quien sabe ὅπως λέγουν ἐδῶ· ἴσως ἐνυμφεύθητε καὶ ἀσχολεῖσθε εἰς ἀμοιβαίαν παροχὴν ἐχεγγύων ἀγάπης.

«Ὦ, ὤ! τοῦτο μοὶ φέρει κατὰ νοῦν ὄνειρά τινα περὶ μέλλοντος, ἐν οἷς διέβλεπον ἀνάπαυλαν, οἰκίσκον ἐν μέσῳ πρασινάδας, καὶ λευκὰς ἐσθῆτας. Τί θ' ἀπογείνω μετὰ τὸ ταξείδιον τοῦτο; Τὸ ἀγνοῶ· ὁμοιάζω πρὸς ἄρδην κατεστραμμένον ἔμπορον ὅστις ἀγνοεῖ οὐδὲ φροντίζει πῶς ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν περιουσίαν του.»

Τὸ πλοῖον ἐπανέκαμψε διὰ τῆς Ἁγίας Ἑλένης, περὶ τὸ τέλος τοῦ 1836, μετὰ πενταετῆ ἀπουσίαν.

Τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν ὁ πλοῦς οὗτος ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ Δάρβιν, δικαίως θεωροῦντος τὴν ἡμέραν τοῦ ἀπόπλου ὡς ἡμέραν νέας γεννήσεώς του. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πενταετοῦς ἐκείνης ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης δὲν εὑρίσκονται μόνον ἐν τῇ ἐξαιρέτῳ *Περιοδείᾳ Φυσιοδίφου*—περιλήψει τῶν σημειωμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιστολῶν, ὧν διάφορα ἀποσπάσματα ἐστάλησαν ὡς ἐπιστολαὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του—οὐδ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἅτινα ὑπέβαλε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ σωματεῖα. Ἀλλ' ἰδιαίτατα ἐν τῇ πείρᾳ ἣν ἀπέκτησε πρὸς σπουδὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐν ταῖς ποικίλαις αὐτοῦ παρατηρήσεσι, καὶ ἐν ταῖς σκέψεσιν ἃς τὰ γεγονότα ἐξήγειραν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ. Ὁ περίπλους οὗτος ἐμύησεν ἀληθῶς τὸν Δάρβιν τὴν παρατήρησιν, τὴν μέθοδον, τὴν ἐπιστήμην, εἶνε δ' ἀναντίρρητον ὅτι διά τε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ἀπέβη τὸ σπουδαιότατον γεγονὸς τοῦ βίου του.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του οὐδὲ λόγος πλέον νὰ γείνῃ κληρικὸς ὁ Δάρβιν. Ἀσχολεῖται εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν συλλογῶν καὶ σημειωμάτων αὐτοῦ ὅπως τὰ χρησιμοποιήσῃ. Κατὰ τὸν πλοῦν ἔτι ὁ Δάρβιν ᾐσθάνετο ὅτι ὁ βίος του μετεβλήθη, ὅτι τὰ ἀρχικά του σχέδια ἔπρεπε νὰ τροποποιηθῶσι, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε πρὸς ποίαν διεύθυνσιν. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του οὐδεὶς δισταγμὸς πλέον. «Τίποτε ἄλλο δὲν ἐπιθυμῶ εἰμὴ καλὴν ὑγείαν ὅπως ἐξακολουθήσω τὰς ἀσχολίας εἰς ἃς φαιδρῶς ἀπεφάσισα ν' ἀφιερώσω τὸν βίον μου·»—«Ὁ πατήρ μου μόλις ἐλπίζει ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου θὰ βελτιωθῇ πρὸ τῆς παρόδου ἐτῶν τινων. Μεγάλη θλῖψις μὲ καταλαμβάνει ὅταν φθάνω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τοὺς ἀγῶνας βραβεύονται οἱ ἰσχυρότεροι καὶ ὅτι ἐγὼ θ' ἀναγκασθῶ νὰ βλέπω τοὺς ἄλλους προτρέχοντας εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπιστήμης.»

Ὁ Δάρβιν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σπουδαστηρίῳ του.

Τῷ 1840 ὁ Δάρβιν ἐνυμφεύθη τὴν ἐξαδέλφην του Ἔμμαν Οὐεδζουούδ, ἀμφότεροι δὲ συνεβίωσαν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐτυχίᾳ, ἕνεκα τῆς ἀφοσιώσεως τῆς μιᾶς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἄλλου. Ὁ Δάρβιν ἐγκατέστη ἐν Λονδίνῳ, σπουδῆς βίον διάγων, ἀποφεύγων τὰς συναναστροφὰς καὶ πᾶσαν ἀπώλειαν χρόνου. Εἰργάζετο πολύ, ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας του ἠμπόδιζεν αὐτὸν νὰ ἐργασθῇ ὅσον ἤθελε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γεννᾶται τὸ πρῶτον τέκνον του, ὅπερ, ὡς ἀληθὴς φυσιοδίφης, καθιστᾷ ἀντικείμενον μελέτης, αἱ δὲ σημειώσεις του περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐκφράσεων τοῦ μικροῦ ἐκείνου ὄντος ἐγένετο τὸ σπέρμα τοῦ περὶ τῆς *ἐκφράσεως τῶν συγκινήσεων* βιβλίου του. Ἀλλ' ἡ ὑγεία του δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ βίον, πρὸς δὲ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἥκιστα εὐχαριστεῖται ἐκ τῆς περικεκλεισμένης ἐκείνης πόλεως, ἀμφότεροι δὲ διανοοῦνται νὰ κατοικήσωσι εἰς τὴν ἐξοχήν.

Ὁ Δάρβιν ἐγκαταστὰς εἰς Δάουν δὲν ἐσκόπει νὰ ἐγκαταλίπῃ ὁλοσχερῶς τὸν βίον τοῦ Λονδίνου· «Ἐλπίζω, ἔλεγεν, ὅτι μεταβαίνων κατὰ δεκαπενθημερίαν ἢ κατὰ τρεῖς ἑβδομάδας, θὰ διατηρήσω τὰς ἐπιστημονικάς μου σχέσεις καὶ δὲν θὰ γείνω ἐντελῶς ἐπαρχιωτικὸν κτῆνος.»

Ἀλλ' ἐφ' ὅσον παρέρχεται ὁ καιρὸς αἱ εἰς

Λονδῖνον ἐπισκέψεις καθίστανται σπανιώτεραι, ἕνεκα τῆς ὑγείας του πρὸ πάντων καὶ τῆς ἐργασίας του.

Ἐξέλεξε δὲ τὸ Δάουν ὡς διατριβὴν αὐτοῦ οὐχὶ διότι προὐτίμησεν αὐτό, ἀλλ' ἐξ ἀπελπισίας περὶ τὴν εὕρεσιν βελτίονος. Ἀποκαμὼν ἐκ τῆς ματαίας ἀναζητήσεως, ἔλαβε τὴν προστυχοῦσαν οἰκίαν. Τὸ Δάουν εἶνε ἥσυχον καὶ μονῆρες χωρίον.

Ὁ Δάρβιν διεβίωσεν ἐν Δάουν. Σπανίως ἀπεμακρύνθη αὐτοῦ, ἢ ἕνεκα λόγων ὑγείας, ἢ ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τοὺς φίλους του· ὁ βίος του διήρχετο ἤρεμος, ἀλλ' ἡ κανονικότης αὐτοῦ ἔχει τι τὸ συγκινητικόν.

Ὁ Δάρβιν ἦτο ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, κυρτός πως περὶ τὸ γῆρας, καὶ μᾶλλον σκαιὸς κατὰ τὰς κινήσεις. Ἦτο ἰσχνός. Τὸ λίαν ὑψηλὸν μέτωπόν του ἐπεστέγαζεν ὀφθαλμοὺς κυανοφαίους βεβυθισμένους ὑπὸ πυκνὰς ὀφρύας. Εἶχε μακρὰν καὶ πυκνὴν γενειάδα,ἀλλ' ἐγένετο φαλακρός.Τὸ πρόσωπόν του εἶχε ζωηρὰν χροιάν, καὶ ὅταν ἔτι ἐνόσει, ἡ δὲ ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς του καταστάσεως καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας ἦτο συχνάκις παράδοξος. Ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ ἦτο πάντοτε μέλαινα,ἐφόρει δὲ πῖλον ἀχύρινον ἢ ἐκ μαλακοῦ πιλήματος, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ἐξερχόμενος δ' ἔρριπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του βραχὺν μανδύαν. Φοβούμενος τὸ ψῦχος ἐφόρει ὑποδήματα ἐκ γουνωτῆς ἐρέας, ἀλλὰ συχνάκις ἐργαζόμενος ἀπέρριπτε τὸ πρόσθετον ἔνδυμα. Εἶχε τότε μεγάλην θερμότητα, μαρτυροῦσαν ζωηροτέραν τοῦ συνήθους πάλην μεταξὺ τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἀντικειμένου.

Ὁ Δάρβιν εἶχε διανείμῃ μεθοδικώτατα τὴν ἡμέραν του ἐν Δάουν. Ἠγείρετο πρωῒ καὶ περιεπάτει ὀλίγον. Πρὸ τῶν ὀκτὼ προεγευμάτιζεν· ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς ἐννάτης καὶ ἡμισείας εἰργάζετο, τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν μετέβαινεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπως ἀναγνώσῃ τὰς ἐπιστολὰς καὶ μέχρι τῆς δεκάτης καὶ ἡμισείας ἤκουεν ἀνάγνωσιν συνήθως μυθιστορήματός τινος, ὑψιφώνως γενομένην. Ἀπὸ τῆς δεκάτης μέχρι μεσημβρίας εἰργάζετο, καὶ πάλιν τότε ἐξήρχετο μετὰ τῆς λευκῆς κυνός του Πόλλυ, νοημονεστάτου ζῴου ὅπερ ὑπερηγάπα ὁ κύριός του. Ἡ Πόλλυ ἦτο πονηρά. Ὅτε ἐπείνα καὶ ἔβλεπε διερχόμενον τὸν κύριόν της ἤρχιζε νὰ τρέμῃ, νὰ γογγύζῃ, γινώσκουσα ὅτι ὁ κύριός της θὰ διεκήρυττεν ἀμέσως ὅτι «ἀποθνήσκει ἐκ πείνης», τοῦθ' ὅπερ τὴν συνέφερε. Ὁ περίπατος οὗτος ὡδήγει τὸν Δάρβιν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ θερμοκήπιον, εἶτα εἰς ἀγρὸν εἰδικῶς διασκευασθέντα πρὸς περίπατον, ἢ καὶ εἰς τὴν ἐξοχήν· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ περιεπάτει ἐν τῷ μνησθέντι ἀγρῷ, ἦτο δὲ οὗτος στενὸς ἀλλ' ἐπιμήκης, πλήρης δρυῶν καὶ ἄλλων δένδρων, περίφρακτος ὑπὸ χαμηλῆς αἱμασιᾶς, ὑπεράνω τῆς ὁποίας ἀνεπτύσσετο ὡραία θέα. Κυκλικὸς ἀμμόστρωτος διάδρομος περιέθεεν αὐτόν. Ἄλλοτε ὁ Δάρβιν ἐποίει περιδρομὰς ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένας, κατὰ τὸ γῆράς του δὲ μόνον ὅσας τῷ ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις του. Ἵστατο συχνάκις ὅπως παρατηρήσῃ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, τοιαύτη δ' ἦτο ἡ ἀκινησία του, ὥστε μικροὶ σκίουροι ἀνερριχῶντο εἰς τὰς κνήμας καὶ τὴν ῥάχιν του, ἐνῷ ἡ μήτηρ των, ἀπό τινος δένδρου ἐκάλει αὐτοὺς μετ' ἀγωνιωδῶν κραυγῶν. Ὅτε δὲν μετέβαινεν ἐκεῖ περιεπάτει μετὰ τῶν οἰκείων του εἰς τὸν κῆπον, ἐξετάζων τὰ ἄνθη δι' ἃ ᾐσθάνετο καλλιτεχνικὸν θαυμασμόν, οὐχὶ μικρότερον τοῦ ὡς βοτανικοῦ· νέος ὢν ἠγάπα τὴν ἱππασίαν, κατὰ τὴν ὥριμον δὲ ἡλικίαν του ἵππευε κατ' ἐντολὴν τῶν ἰατρῶν. Μετὰ τὸν περίπατον προεγευμάτιζεν. Ὁ Δάρβιν διῃτᾶτο λιτῶς, δὲν εἶχε δὲ ὡς ἐλάττωμα τὴν ἀδηφαγίαν. Ἔπινεν ὀλίγον οἶνον καὶ ἅπαξ μόνον, ὅτε ἦτο φοιτητὴς ἐν Κανταβριγίᾳ, συνέβη αὐτῷ νὰ πίῃ ὑπὲρ τὸ δέον.

«Ἐνθυμοῦμαι, γράφει ὁ υἱός του Φραγκῖσκος Δάρβιν, ὅτι ἐν τῇ παιδικῇ μου ἀθῳότητι ἠρώτησα αὐτὸν ποτὲ ἂν ἐμέθυσε καμμίαν φοράν, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη λίαν σοβαρῶς ὅτι ᾐσθάνετο καταισχύνην ὁμολογῶν μοι ὅτι ἅπαξ ὑπέπεσεν εἰς τὸ σφάλμα τοῦτο ἐν Κανταβριγίᾳ.»

Ἠγάπα πολὺ τὰ ζαχαρωτά, ἀλλὰ τῷ ἦσαν ἀπηγορευμένα. Συχνάκις ὑπέσχετο νὰ μὴ γευθῇ αὐτῶν, ἀλλὰ τοὺς ὅρκους ἐθεώρει ἰσχύοντας μόνον ἂν ἐξήνεγκεν αὐτοὺς ὑψηλοφώνως. Μετὰ τὸ δειλινὸν ἐξηπλοῦτο ἐπί τινος ἀνακλίντρου καὶ ἀνεγίνωσκεν ἐπιμελῶς τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις, ἃς εὕρισκεν, ἄλλως, ὑπὲρ τὸ δέον σχοινοτενεῖς καὶ δι' ἃς ἐγέλα πολλάκις. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην, ἥτις ἦτο ἡ μόνη ὑπ' αὐτοῦ αὐτοπροσώπως γενομένη, ἠσχολεῖτο εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του ἣν συχνάκις ὑπηγόρευεν. Ἦτο δ' ἀκριβέστατος εἰς τὸ ἐπιστολογραφεῖν, καὶ ᾐσθάνετο τύψιν συνειδότος ἂν παρημέλει ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἐπιστολήν τινα, ὅσον ἀσήμαντος καὶ ἂν ἦτο αὕτη. Πολλὰς ἀνοήτους καὶ γελοίας ἐπιστολὰς ἔλαβεν, ἀλλ' εἰς πάσας ἀπήντα εὐγενῶς καὶ φιλοφρόνως.

Ἐφύλαττε πάσας τὰς στελλομένας αὐτῷ ἐπιστολάς. Ὅτε δὲ ἡ ἀπάντησις ἦτο μακρά,προεσχεδίαζεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῶν διορθώσεων ἢ τῶν ἀνωφελῶν πλέον χειρογράφων. Ἔγραφε καθαρῶς, ὅτε δὲ δὲν ἐκράτει αὐτὸς τὴν γραφίδα, συνίστα εἰς τὸν γραμματέα του νὰ γράφῃ κομψῶς καὶ εὐαναγνώστως, ἂν πρὸ πάντων ἔγραφε εἰς ξένον.

Μετὰ τὴν ἀλληλογραφίαν ἤρχοντο αἱ ὑποθέσεις· ἐκράτει ἀκριβέστατα τοὺς λογαριασμούς του· ἦτο οἰκονόμος, φροντίζων ν' ἀφήσῃ εἰς τὰ τέκνα του ὅσον οἷόν τε περισσότερα, φοβούμε-

νος μὴ ἐπέλθῃ αὐτοῖς δυστύχημά τι παρακωλῦον νὰ κερδίζωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἀλλ' ἦτο μᾶλλον γενναιόδωρος ἢ φιλάργυρος, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ἔτους διενέμετο μετὰ τῶν τέκνων του τὸ περισσεῦον ἐκ τῶν ἐσόδων.

Οἰκονόμος ἰδιαίτατα ἐδείκνυτο περὶ τὸν χάρτην. Ἀπέσπα τὰ λευκὰ φύλλα τῶν ἐπιστολῶν, διαφυλάττων τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια, τὰ παλαιά του χειρόγραφα, ἅτινα ἐχρησιμοποίει διὰ σημειώσεις ἢ σχεδιάσματα.

Περὶ τὴν τρίτην ὥραν περατωθείσης τῆς ἀλληλογραφίας ἐξηπλοῦτο ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ ἐνῷ ἐκάπνιζε σιγάρον ἠκροᾶτο τῆς ἀναγνώσεως μυθιστορήματος. Μόνον ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐκάπνιζεν· ἐργαζόμενος ἐρρόφα ταμβάκον, τὴν ἕξιν δὲ ταύτην ἀπέκτησεν ἐν Κανταβριγίᾳ ἔτι ὤν. Ἐπί τινα χρόνον παρῄτησε τὸν ταμβάκον, ἀλλ' σθάνθη ἑαυτὸν τόσον «ληθαργικόν, ἠλίθιον καὶ μελαγχολικόν», ὥστε μετὰ ἕνα μῆνα ἐποίει πάλιν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐνίοτε δι' οἱονδήποτε πρόσχημα, ἔλεγε, ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης· ἐὰν δὲ παρηκολούθει τις αὐτὸν θὰ ἔβλεπεν ὅτι μετέβαινε νὰ ῥοφήσῃ δραγμίδα ταμβάκου.

Ὁ Δάρβιν ἠγάπα πολὺ τὰ μυθιστορήματα, ἰδίως κατὰ τὸ γῆράς του. «Τὸ μυθιστόρημα κατὰ τὴν γνώμην μου, ἔλεγε, τότε μόνον εἶνε ἀξιόλογον ὅταν περιέχῃ πρόσωπόν τι, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα ν' ἀγαπήσωμεν, ἂν δὲ τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὡραία γυνή, τόσῳ τὸ καλλίτερον.»

Ἦτο φίλος τῶν αἰσίως ἀποληγόντων μυθιστορημάτων· μυθιστόρημα τραγικὸν ἔχον τέλος ἀπήρεσκεν αὐτῷ σφόδρα ὡς καὶ τὸ καθαρῶς ψυχολογικόν, ἀνεγίνωσκε δὲ λίαν εὐχαρίστως τὰ ἔχοντα πλοκὴν πλήρη ἐνδιαφέροντος. Ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις τῶν μυθιστορημάτων δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ· ἐγκέφαλος οὗ τὸ ἔργον συνίστατο εἰς τὴν μελέτην καὶ λύσιν τῶν ὑψίστων προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης ἐθεώρει τὰ φιλολογικὰ ἔργα ὡς ἁπλῶς σκοποῦντα ν' ἀνακουφίσωσι τὸ πνεῦμα, προὐτίμα δὲ τὰ κατορθοῦντα τοῦτο, καὶ ἅτινα ἄνευ ψυχολογικῶν ἀξιώσεων προτίθενται ἁπλῶς νὰ διασκεδάσωσι τὸ κεκμηκὸς πνεῦμα, ὡς ἐλαφρὸν κρέας στόμαχον ἐξηντλημένον ὑπὸ βαρείας τροφῆς.

Πλὴν τῶν μυθιστορημάτων ἀνεγίνωσκε καὶ βιογραφίας, καὶ περιγραφὰς περιηγήσεων. Ἠνόει δυσχερῶς τὰς ξένας γλώσσας ἰδίᾳ δὲ τὴν γερμανικὴν ἣν ἐξήγει διὰ τοῦ λεξικοῦ, καταρώμενος τὴν ἀσάφειαν τῶν γερμανῶν συγγραφέων οὓς ἀπεκάλει verdammte (κατηραμένους, κολασμένους).

Τέλος περὶ τὴν δεκάτην ὥραν κατέπαυε πᾶσαν ἀσχολίαν· Ἀλλ' ὁ Δάρβιν δὲν ἐγνώρισε τὰς εὐεργετικὰς νύκτας καθ' ἃς ἀναπαύεται τὸ τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Τὴν νύκτα ὑπέφερε περισσότερον ἐκ τῶν μυστηριωδῶν ἀλγηδόνων του. Λέγομεν μυστηριωδῶν διότι εἶνε δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ φύσις αὐτῶν. Φαίνεται ὅτι εἶχε λίαν ἀσθενῆ τὸν στόμαχον καὶ ὅτι ἔπασχεν ἐξ ἀρθρίτιδος. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι διήρχετο ἀΰπνους νύκτας, αἵτινες κατέβαλον αὐτὸν καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία του ἔπλαττε μυρίας μερίμνας.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΤΟ ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ ΒΑΖΟ

(Le vase brisé)

Οὐδεὶς ἴσως τῶν εἰδότων τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν ἀγνοεῖ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Le vase brisé» ποιημάτιον τοῦ φιλοσοφικωτάτου ποιητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Sully Prudhomme, ἀληθὲς καλλιτέχνημα, λεπτὸν καὶ αἰθέριον, καταλεῖπον διὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ στροφῶν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου βαθύ τι αἴσθημα μελαγχολίας ἀφάτως γλυκείας. Νομίζομεν ὅτι οὐδένα δυσαρεστοῦμεν παρατιθέμενοι αὐτὸ ἐνταῦθα ἐν πρωτοτύπῳ :

Le vase où meurt cette verveine
D'un coup d'éventail fut fêlé :
Le coup dut l' effleurer à peine,
Aucun bruit ne l'a révélé.

Mais la légère meurtrissure,
Mordant le cristal chaque jour,
D'une marche invisible et sûre
En a fait lentement le tour.

Son eau fraiche a fui goutte à goutte,
Le suc des fleurs s'est épuisé :
Personne encore ne s'en doute.
N'y touchez pas, il est brisé !

Souvent aussi la main qu'on aime,
Effleurant le cœur, le meurtrit ;
Puis le cœur se fend de lui-même,
La fleur de son amour périt.

Toujours intact aux yeux du monde,
Il sent croître et pleurer tout bas
Sa blessure fine et profonde.
Il est brisé, n'y touchez pas!

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο πράγματι εἶνε ἀμετάφραστον, δικαίως δὲ εὐφυὴς Ἕλλην ποιητὴς πρό τινων ἐτῶν ἀπέτρεπε τοὺς ἀποπειρωμένους νὰ περιβάλωσιν αὐτὸ ἑλληνικὸν ἔνδυμα, ἐπιφωνῶν:

N'y touchez-pas, vous le brisez !

Οὐχ ἧττον ὁ ἐν Πειραιεῖ πρόξενος τῆς Γαλλίας κ. Λαφφών, ὅστις γράφει καὶ λαλεῖ τὴν

ἑλληνικὴν ὡς μητρικὴν γλῶσσαν, στιχουργεῖ δὲ μετ' ἐμπνεύσεως καὶ χάριτος, οὐ τῆς τυχούσης, ἐπεχείρησε τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρό τινων ἡμερῶν γενομένῃ ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» φιλολογικῇ ἑσπερίδι, καθ' ἣν ἀπήγγειλε διαφόρους αὐτοῦ ποιήσεις θερμῶς ἐπευφημηθείσας ὑπὸ τοῦ πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, τοῦ συρρεύσαντος νὰ ἀκούσῃ αὐτόν, ἀπήγγειλε καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ ποιηματίου τοῦ Sully Prudhomme, ἔχουσαν οὕτω:

ΤΟ ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ ΒΑΖΟ

Μὲ τὸ ριπίδι μιὰ σκληρὴ μοῦ ράγισε τὸ βάζο,
Αὐτὸ ποῦ μέσα ἔτρεφα λουλοῦδι ἀγαπημένο·
Κρότον κανεὶς δὲν ἄκουσε καὶ τοῦ κακοῦ κυττάζω,
Νὰ βρῶ τὸ μέρος δὲν 'μπορῶ, ποῦ εἶνε ραγισμένο.

Κρυφὴ πληγὴ 'μερόνυκτα τὸ τρώγει, τὸ δαγκάνει,
Τριγύρω του ἁπλώνεται καὶ μέσα του προβαίνει
Καὶ στάλα στάλα τὸ νερὸ τοῦ φεύγει καὶ τὸ χάνει·
Τὸ λούλουδο μαραίνεται, ζωὴ πιὰ δὲν τοῦ μένει.

Κανεὶς δὲν ὑπωπτεύθηκε, δὲν ξέρει τὴν αἰτία,
Καὶ ὅλοι τὸ κυττάζουνε μὲ βλέμμα πονεμένο,
Μὰ τὸ γυαλὶ ἐχάθηκε, δὲν ἔχει θεραπεία.
Ἀχ! μὴ τὸ 'γγίξῃς, πρόσεχε γιατ' εἶνε ραγισμένο.

Καὶ ἡ καρδιὰ πολλαῖς φοραῖς κρυφὰ κρυφὰ ραγίζει,
Σὰν τὴν πληγώνῃ ἄσπλαχνο κι' ἀγαπημένο χέρι.
Ὁ πόνος εἶνε μυστικός, κανεὶς δὲν τὸν γνωρίζει,
Αὐξάνει ὅμως ὁλονὲν καὶ θάνατον θὰ φέρῃ.

Γερὴ 'στὰ μάτια ἡ καρδιὰ τοῦ κόσμου πάντα μένει,
Ἀχ! μὴ τὴν 'γγίξῃς, πρόσεξε, γιατ' εἶνε ραγισμένη.

Ὡς ὡμολόγησε καὶ αὐτὸς ὁ κ. Λαφφών, δὲν ἀξιοῖ ὅτι διὰ τῆς μεταφράσεώς του ἀπέδωκε πᾶσαν τὴν ἁβρὰν χάριν τοῦ πρωτοτύπου. Οὐχ ἧττον ἡ μετάφρασις εἶνε λίαν ἐπιτυχής, παρέχει δ' εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν γαλλικὴν πιστὴν ἰδέαν τοῦ μικροῦ ἀριστουργήματος τοῦ Σουλλὺ Προυδώμ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ λησμονήσας ἐσυγχώρησεν, ὁ συγχωρήσας προσπαθεῖ νὰ λησμονήσῃ.

—

Αἱ συκοφαντίαι ὁμοιάζουσι τὰ κίβδηλα νομίσματα· πλεῖστοι οὐδέποτε θὰ διενοοῦντο νὰ ἐκτυπώσωσι τοιαῦτα, δὲν διστάζουσιν ὅμως νὰ τὰ θέσωσιν εἰς κυκλοφορίαν ὅταν τύχωσιν εἰς χεῖράς των.

—

Παρετηρήθη ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ζώων ἡ γάτα, ἡ μυῖα καὶ ἡ γυνὴ καταναλίσκουσι πλείονα χρόνον πρὸς καλλωπισμόν.

—

Πλειότερον εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὁ βλέπων τὰ πράγματα μελανὰ ἢ ὁ βλέπων αὐτὰ ρόδινα.

—

Σπουδαῖοι εἶνε πολλάκις οἱ μετὰ σπουδαιότητος ἀνοηταίνοντες.

Κυριωτάτη λεπτότης εἶνε τὸ νὰ σέβηταί τις τὴν λεπτότητα τῶν ἄλλων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αὐλαί, κυβερνήσεις, βουλαί, δημοτικὰ συμβούλια, σωματεῖα ἐπωφελήθησαν τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἰωβιλαίου, ὅπως ἐκδηλώσωσι τὰ πρὸς τὸν Πάπαν αἰσθήματά των. Ἐπρώτευσαν, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἐν τῇ ἐκδηλώσει αἱ καθολικαὶ δυναστεῖαι. Πάντα τὰ μέλη τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων ἔπεμψαν τῷ Πάπᾳ πολυτιμότατα δῶρα, θαυμάσια δὲ λόγῳ μεγαλοπρεπείας ὑπῆρξαν τὰ δῶρα τῶν Ὀρλεάνων, ἅτινα ἐκόμισεν εἰς Ῥώμην ὁ δοὺξ Ἀλανσών. Ἡ ἄνασσα Βικτωρία ἔπεμψεν ἔκτακτον ἀπεσταλμένον, τὸν ἐπιφανέστατον καθολικὸν εὐπατρίδην τῆς Ἀγγλίας δοῦκα Νόρφολκ, καὶ ἐκ τῆς ἀπωτάτης δ' Ἀσίας μονάρχαι ἡμιβάρβαροι ἀπέτισαν φόρον θαυμασμοῦ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ καθολικοῦ κόσμου. Εἰς 34 ἑκατομμύρια φράγκων ὑπολογίζεται ἡ ὑλικὴ ἀξία τῶν δώρων, ἅτινα ἐπέμφθησαν εἰς Ῥώμην ἐκ τῶν πέντε ἠπείρων. Ἀλλ' ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῶν ἀξία εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἀμύθητος. Ὅ,τι δύνανται νὰ παραγάγωσι τελειότατον αἱ καλαὶ τέχναι, ἡ βιομηχανία, παρήχθη χάριν τοῦ Πάπα, μουσεῖον δ' ὅλον θὰ ἠδύναντο νὰ πληρώσωσι τὰ χρυσᾶ ἀγάλματα, τὰ χρυσοΰφαντα ἄμφια, οἱ πίνακες, τὰ λειτουργικὰ σκεύη, τὰ ἐμβλήματα, ἅτινα ἐπεσωρεύθησαν ἤδη ἐν τῷ Βατικανῷ. Ὁ Πάπας, ὅτε ἐτέλεσεν ἐν τῷ ἀπεράντῳ ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τὴν χρυσῆν λειτουργίαν του, ἔφερεν ἀποκλειστικῶς ἄμφια καὶ κοσμήματα ἐκ τῶν δωρηθέντων αὐτῷ ἐπὶ τῷ Ἰωβιλαίῳ. Τὴν κεφαλήν του ἐκόσμει ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας δωρηθεῖσα μίτρα, κατόπιν δὲ ἡ ἀδαμαντοκόλλητος τιάρα, ἣν ἐδώρησεν ἡ πόλις τῶν Παρισίων· ὁ βαρύτιμος ἀμφορεύς, δι' οὗ ἀπενίφθη τὰς χεῖρας, ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας· τὸν χρυσοΰφαντον μανδύαν του ἐκέντησεν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας· τὰ σανδάλιά του ἐκέντησαν ἰταλίδες δέσποιναι καὶ αὐτὰ δὲ τὰ πτερὰ τῶν στρουθοκαμήλων, ἅτινα ἐκυμαίνοντο περὶ τὸν παπικὸν θρόνον, ἐπέμφθησαν ὑπὸ βαρβάρου μονάρχου τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ Σάρα Βερνὰρ εἶνε ἀπαραμύθητος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μικρᾶς πάνθηρος, ἣν ἐκόμισεν εἰς Παρισίους ἐξ Ἰσημερινοῦ τῆς Ἀμερικῆς, δωρηθεῖσαν ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ. Ἡ ἔξοχος ἠθοποιὸς ἀνέθρεψε μετὰ πολλῆς στοργῆς τὸ θηρίον. Ἐν τῷ παρισινῷ αὐτῆς μεγάρῳ ἵδρυσε χάριν αὐτοῦ μέγαν χρυσότευκτον κλωβόν, ἐν ᾧ ἐνδιητᾶτο μακαρίως ὁ προσφιλὴς αἰχμάλωτος. Ἀλλὰ πολλάκις τῆς ἡμέρας τοῦ κλωβοῦ ἡ θύρα ἠνοίγετο καὶ ἡ πάνθηρ ἐφέρετο τότε εἰς τὰ γόνατα τῆς κυρίας αὐτῆς καὶ ἀπήλαυε θωπειῶν καὶ φιλημάτων. Ἐνίοτε δὲ κατὰ τὰς νύκτας τῆς μεγάλης ἀγάπης συνεμερίζετο καὶ τὴν εὐνὴν τῆς Σάρας Βερνάρ. Ἀλλ' ἰδοὺ αἴφνης ἡ μικρὰ πάνθηρ ἐτελεύτησεν, ἄγουσα μόλις τὸν δέκατον τέταρτον μῆνα τῆς ἡλικίας αὐτῆς, καὶ κλαίει καὶ ὀδύρεται ἡ ἀπαράμιλλος Τόσκα.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1192

'Αριθ. 629 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 17 Ἰανουαρίου 1888

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ἡ ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὴ Σχολὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἁπλῶς ὡς γυμνάσιον. Ἐν Ἀνατολῇ ἔχει γόητρον σχεδὸν Πανεπιστημίου· τὸ παρεχόμενον τῷ ἀποφοιτῶντι μέγα ἐπὶ μεμβράνης ἀπολυτήριον φέρον ἐπὶ κεφαλῆς τὴν μακρὰν καὶ περίπλοκον ὑπογραφὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ παμμεγίστην σφραγῖδα τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ, ἀναγράφει ὅτι «ἔξεστιν αὐτῷ (τῷ ἀποφοιτῶντι) μὴ μόνον ὑψηλοτέρων ἀκροάσασθαι μαθημάτων, εἰ βούλεται, ἀλλὰ καὶ ἀκωλύτως ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν.» Τὸ ἀπολυτήριον τοῦτο καλεῖται ἐν μὲν τῇ ἐπισήμῳ τῆς Σχολῆς γλώσσῃ *πτυχίον* κοινῶς δὲ *δίπλωμα*, οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες βυζαντινὰς ἐφημερίδας βλέπουσι συχνάκις ἐν ταῖς ἀγγελίαις ὅτι «διπλωματοῦχος τῆς Μεγάλης σχολῆς ζητεῖ διδασκαλικὴν θέσιν ἢ παραδόσεις.» Ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τοῦ πτυχίου τούτου γίνεται πανηγυρικωτάτη. Ἐν πληθούσῃ ὁμηγύρει ἀποτελουμένῃ ὑπὸ τῶν συνοδικῶν, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου, τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, τοῦ πρεσβευτοῦ ἐνίοτε τῆς Ἑλλάδος καὶ πλήθους πολλοῦ, ὁ Πατριάρχης ἐγχειρίζει αὐτό, κυλινδρικῶς ἐπτυγμένον καὶ διὰ κυανῆς μεταξίνης ταινίας δεδεμένον, εἰς ἕκαστον τῶν τελειοφοίτων. Ἐν τέλει τῆς τελετῆς ὁ Πατριάρχης ἀποτείνει παραινετικὴν προσλαλιὰν πρὸς αὐτούς, εὐλογῶν τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, εἷς δὲ τῶν ἀποφοιτώντων ἀνταπαντᾷ μετὰ συγκινήσεως εἰς τὸν Πατριάρχην. Ὁ τελειόφοιτος τοῦ Γυμνασίου δὲν εἶνε τίποτε, ἀλλ' ὁ τῆς Μεγάλης Σχολῆς εἶνέ τι· ἔχει κοινωνικὴν θέσιν, γίνεται δημοσιογράφος, σχολάρχης, ἑλληνοδιδάσκαλος, ἐκπατριζόμενος δ' εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ὡς πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἰατρῶν, τρέφει γέροντας γονεῖς, προικίζει ὀρφανὰς ἀδελφάς.

* *
*

Ὅτε ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς καθῃμαγμένης Κωνσταντινουπόλεως ἐκυμάτισεν ἡ σημαία τοῦ Μωάμεθ, τῆς δὲ θαλάσσης τὰ νῶτα ἐκάλυψαν πλοῖα καὶ ἄκατοι εἰς κρείττονας χώρας φέρουσαι τὰς γυναῖκας, τὰ τέκνα καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἡττηθέντων, αἱ Μοῦσαι δὲν ἐξεπατρίσθησαν πᾶσαι. Εὐθὺς ὡς ἐξελέχθη Πατριάρχης Γεώργιος ὁ Γεννάδιος, ἵδρυσεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὴν Πατριαρχικὴν σχολήν, σχολάρχην ἀναδείξας Ματθαῖον τὸν Καμαριώτην. Ἔκτοτε οἱ περιφανέστατοι τῶν ἑλλήνων λογίων καὶ κληρικῶν διηύθυναν τὴν Σχολὴν ταύτην ἢ ἐδίδαξαν ἐν αὐτῇ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ Ἀπορρήτων (μέχρι τοῦ 1672), ὁ ἐκ Ρυσίου Διαμαντῆς πάππος πρὸς μητρὸς τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, (περὶ τὸ 1695) ὁ Ἠλίας Μηνιάτης (1704) Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις (1760) ὁ Κούμας (1814). Πᾶς διαπρέπων ἐπὶ παιδείᾳ ἐκαλεῖτο εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1752 προσωνυμεῖτο Ἀκαδημία. Ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὁ Β' προσεκάλεσε τὸν ἐν Φερράρᾳ διδάσκοντα Μιχαὴλ Ἑρμόδωρον Λήσταρχον, ὁ δὲ Ῥαφαὴλ ὁ Β' ἐπανειλημμένως ἐκάλεσεν ἐκ Ρώμης τὸν ἐκ Νάξου Φραγκῖσκον τὸν Κόκκον, ἀπειλήσας αὐτὸν ἐν περιπτώσει παρακοῆς διὰ τῶν ἀρῶν «αἳ τοῖς ἀπειθοῦσιν ἀπόκεινται»· ὁ Πατριάρχης Σαμουὴλ μετεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας τὸν μητροπολίτην Βιζύης Γεράσιμον, ἀναθεὶς αὐτῷ τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς. Οἱ διευθυνταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἐτιμῶντο διὰ μεγάλων *ὀφικίων*. Ὁ Καρυοφύλλης Βυζάντιος ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου. Δωρόθεος ὁ Λέσβιος ἐγένετο πρωτοσύγκελος, ὁ δὲ ἐκ Θήρας Ἀζαρίας Σιγάλας μέγας Πριμηκήριος. Πολλοὶ ἀνυψοῦντο εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον. Ὁ ἐν Ῥώμῃ καὶ Παταβίῳ σπουδάσας Ἀθηναῖος Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεὺς μετὰ δεκαοκταετῆ εὐδόκιμον σχολαρχίαν προήχθη εἰς μητροπολίτην Ἄρτης, Καλλίνικος δ' ὁ Νάξιος μητροπολίτης Ἡρακλείας ἀναδειχθεὶς ἐξελέχθη εἶτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Γερμανὸς ὁ Λοκρὸς ἐγένετο μητροπολίτης Νύσσης. Ὁ ἐκ Χίου ἱερομόναχος Ναθαναὴλ Κλωνάρης ἀρχιερεὺς Ἀγχιάλου καὶ εἶτα Ἡρακλείας. Παναγιώτης ὁ Βυζάντιος γενόμενος μοναχὸς ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Εὐρίπου· ὁ δὲ Ἰωακεὶμ Ἀντιπάριος μητροπολίτης Ἀγχιάλου καὶ

εἶτα Κυζίκου. Ὁ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ σπουδάσας Δωρόθεος ὁ Πρώϊος προήχθη εἰς μητροπολίτην Φιλαδελφείας, ἐξηκολούθησε δ' ἐπὶ διετίαν ἔτι διδάσκων· ὁ Ἱερομόναχος Σαμουὴλ ὁ Κύπριος ἀνεδείχθη μητροπολίτης Προκοννήσου. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ εἰκοσαετίαν ὁ ὁ μὲν Εὐστάθιος Κλεόβουλος ἐγένετο μητροπολίτης Καισαρείας, ὁ τιμῶν τὸν ὀρθόδοξον κλῆρον Φιλόθεος Βρυέννιος Σερρῶν καὶ εἶτα Νικομηδείας, ὁ δὲ Ἰωάννης Ἀναστασιάδης μητροπολίτης Καισαρείας.

Ὁ χαρακτὴρ τῆς σχολῆς ἦτο φιλοσοφικὸς καὶ θεολογικός. Πόσον χρόνον διήρκει ἡ διδασκαλία δὲν εἶνε ἐπηκριβωμένον, ἀλλὰ βεβαίως πολλὰ ἔτη ἐδαπανῶντο εἰς διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ πεζογράφων· ἦσαν οἱ χρόνοι δι' οὓς ἡ *γιαγιακοῦλα* τοῦ Ἠλία Τανταλίδου λέγει :

Εἴχαμεν οἱ πρωτινοὶ
καὶ δασκάλους ξακουσμένους·
ἦσαν λίγοι πλὴν τρανοὶ
κ' ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ Γένους.
Γράμματα χριστιανικά,
γράψιμο μαργαριτάρι
καὶ γερὰ ἑλληνικά.

Μεγάλη κατεβάλλετο ἐπίσης ἐπιμέλεια περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν θεολογικῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐδιδάσκοντο δὲ καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου καὶ αἱ κωνικαὶ τομαί, ἡ ῥητορικὴ τοῦ Ἑρμογένους καὶ τὰ προγυμνάσματα τοῦ Ἀφθονίου.

* * *

Ἀλλ' ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ μεθ' ὅλην τὴν περιωπὴν αὐτῆς κατετρύχετο ὑπὸ ἐνδείας. Ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὁ ἐκ Καστορίας Μανωλάκης διετήρει τὸ φιλοσοφικὸν τμῆμα. Τῇ 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1777 ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Σωφρόνιος εἰς ἐσχάτην πενίαν ἀφικομένης τῆς Σχολῆς ἐπῆλθε γενναῖος ἐπίκουρος καταβαλὼν μετὰ τῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου 22,450 γρόσια.

Ἐν τῇ Turcograecia τοῦ Μαρτίνου Κρουσίου ἀναφέρεται ὅτι ὁ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙϚ' αἰῶνος διδάσκαλος τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς Μανουὴλ ὁ Μαλαξὸς ἐδίδασκεν in parvula et misera casa. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος παραστάντες ἐν σώματι οἱ διδάσκοντες πρὸ τοῦ Πατριάρχου ἐξέθηκαν τὴν ἄκραν σαθρότητα τοῦ οἰκοδομήματος, ἡ δ' ἐκκλησία ἀνέῳξε κατάλογον συνδρομῶν πρὸς ἔγερσιν στερεοῦ καὶ εὐπρεποῦς κτιρίου.

Τῷ 1804 τέλος ἐκ τῆς ἠρειπωμένης κατοικίας ἡ Πατριαρχικὴ Σχολὴ μετετέθη εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὄχθην τοῦ Βοσπόρου, εἰς τὸ ἐν Ξηρᾷ Κρήνῃ (Κουροῦ Τσεσμὲ) μέγαρον τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅπερ ἠγοράσθη ἀντὶ ἁδροῦ τιμήματος καταβληθέντος ὑπὸ τοῦ Κλήρου, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ αὐθέντου τῆς Μολδαυΐας Δημητρίου Μουρούζη. Τότε δ' ἐπεκλήθη καὶ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ καὶ Μουσεῖον τοῦ Γένους.

Τὸ οἴκημα ἦτο περικαλλές. «Οὐδὲν ἄλλο καθίδρυμα τῆς Ἑλλάδος, ἔγραφεν ὁ Κούμας, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτό. Οἶκος τοῦ διδασκάλου εὐρύχωρος καὶ λαμπρὸς πρὸς τὸν Βόσπορον ἐστραμμένος καὶ μετὰ φιλοκαλίας κεκοσμημένος· αὐλὴ πλατυτάτη μὲ κῆπον καὶ πηγὰς καθαρωτάτου ὕδατος· οἰκήματα πολλὰ ἄντικρυ τῆς διδασκαλικῆς οἰκίας πρὸς κατοικίαν τῶν ἐν τῷ σχολείῳ ξένων μαθητῶν· βιβλιοθήκη ἀξιόλογος καὶ μισθὸς διδασκαλικὸς πλούσιος.»

Ἐν Ξηρᾷ Κρήνῃ ἔμεινεν ἡ Μεγάλη Σχολὴ μέχρι τοῦ 1825, ὅτε ἐν τοῖς δεινοῖς χρόνοις τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος κατῆλθε πάλιν εἰς Φανάριον, παρὰ τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, ὡς νεοσσὸς προσφεύγων περίτρομος ὑπὸ τὴν μητρικὴν πτέρυγα τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου. Τῷ 1836, τῇ ἀρχιβουλίᾳ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Ἀριστάρχου, μετετέθη πάλιν παρὰ τὸν Βόσπορον, ἀλλὰ τῷ 1849 ἐπανῆλθεν ὁριστικῶς εἰς Φανάριον, εἰς δύο τμήματα διῃρημένη, τὴν Προκαταρκτικὴν Σχολὴν καὶ τὸ Γυμνάσιον.

* * *

Ἡ Προκαταρκτικὴ Σχολὴ ἢ σχολὴ τοῦ Ῥαφάνους καλουμένη ἐκ τοῦ γέροντος Μικρασιάτου διδασκάλου ὅστις ἐπὶ εἰκοσαετίαν διηύθυνεν αὐτήν, ἔκειτο ἐν Φαναρίῳ, ἐν τῇ ἀγούσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα στενωπῷ. Νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη τὸ σαθρότατον ξύλινον οἰκοδόμημα εἰς ὃ εἶχον εἰσέλθει μόλις δεκαετὲς παιδίον, τῷ 1867. Ἡ αὐλὴ ἦτο μικρὰ καὶ ἀνώμαλος· κλίμαξ κατὰ τὸ ἥμισυ ξυλίνη ἦγεν εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, ἐφ' οὗ ἔκειντο αἱ αἴθουσαι τῶν παραδόσεων· αἴθουσαι γυμναί, ἄνευ παραπετασμάτων, ἄνευ χαρτῶν, μὲ ἓν εἰκόνισμα μόνον τοῦ Χριστοῦ, αἴθουσαι ἀποπνέουσαι μελαγχολίαν. Ποσάκις ἐρρίγησα ἐπὶ τῶν πεπαλαιωμένων ἐκείνων θρανίων! Κάτω, ἐν τῷ ἰσογαίῳ, αἴθουσα πεπιεσμένη ὑπὸ τῆς χαμηλῆς ὀροφῆς, σκοτεινή, ἄνευ ὑάλων, πλήρης ἀραχνῶν ἔχουσα θρανία τινὰ κλονούμενα καὶ χωλά, τεθέντα εἰς ἀποστρατείαν, ἐχρησίμευε κατὰ τὸ βραχὺ διάλειμμα, ὡς μελετητήριον καὶ ἑστιατόριον, διότι οἱ μαθηταὶ ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι, ἔτρωγον ἐκεῖ προχείρως, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε. Ἰσόγεια ἐπίσης ἦσαν καὶ τρία δωμάτια, ἐν οἷς

εὕρισκον ἄσυλον περὶ τοὺς δέκα δώδεκα πένητες μαθηταί, παγεραὶ φωλεαὶ ἐνδείας, ἐν αἷς ἐξενύκτιζον πρὸ ἀσθενοῦς λυχναρίου μορφαὶ ὠχραὶ καὶ ἀναιμικαί. Λιθίνη κλίμαξ ἔφερεν εἰς ἄνδηρον ἔχον τὴν πολυτέλειαν δύο τριῶν δένδρων, ἐφ' οὗ ἔκειντο ἄλλα τρία δωμάτια ξενίζοντα ὁμοίως ἀπόρους μαθητάς. Ὁ ἄνεμος ἐγόγγυζε πενθίμως εἰς τὰ ἑτοιμόπτωτα γεῖσα τοῦ Σχολείου· αἱ κέραμοι τῆς στέγης διέρρεον ἐν καιρῷ βροχῆς· τὸ ἀσβεστόχρισμα τῶν τοίχων ἐξελεπίζετο ἀποκαλύπτον τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ· αἱ σκωληκόβρωτοι σανίδες ἐθραύοντο ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ τὸ δάπεδον ἦτο ἐμβαλωμένον ὡς ἔνδυμα πτωχοῦ.

Τὸ δὲ Γυμνάσιον ἔκειτο ὀλίγον περαιτέρω, ἐν τῇ αὐτῇ ἀγυιᾷ, κατέναντι τῶν Πατριαρχείων. Τὸ θλιβερὸν ἐκεῖνο κτίριον ὡμοίαζε συγχρόνως πρὸς μενδρεσὲν καὶ πρὸς κοινόβιον. Ἡ μία πλευρὰ αὐτοῦ ἦτο λιθόκτιστος ἐκ πωρώδους λίθου, ἡ δ' ἄλλη ξυλίνη δι' ἀμαυροῦ χρώματος βεβαμμένη, οἱονεὶ πενθηφοροῦσα. Ἡ βαρεῖα λιθίνη οἰκοδομὴ διὰ τῶν κιγκλιδωτῶν παραθύρων καὶ σιδηρῶν θυρῶν ὑπερήσπιζε τὴν ἐν αὐτῇ βιβλιοθήκην, ἥτις ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἔφερε τὸ ἔμβλημα: ΨΥΧΗΣ ΑΚΟΣ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Νικηφόρου Θεοτόκη.

Ἡ ὀπισθία τῆς Σχολῆς πλευρὰ ὑπερέκειτο τοῦ περιζωννύοντος τὸ Φανάριον παλαιοῦ βυζαντινοῦ τείχους, ὅπερ κατηρειπωμένον τότε ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ ὑποβαστάζῃ ἐξώστας τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων δὲ ἐφ' ὧν ἀγωνιωδῶς ἐφρούρουν οἱ συναγωνισταὶ τοῦ Παλαιολόγου ἠκούοντο οἱ δροσεροὶ γέλωτες τῶν ζωηρῶν Φαναριωτίδων. Ἐκεῖθεν ἠνοίγετο διάφασίς τις πρὸς τὸν Κεράτιον Κόλπον.

Καὶ τῆς Σχολῆς ταύτης τὰ δωμάτια ἦσαν στενόχωρα, χαμηλά, μόλις δυνάμενα νὰ περιλάβωσι τοὺς μαθητάς, ὧν τινες ἵσταντο ὀρθοὶ ἐν καιρῷ τοῦ μαθήματος· καὶ ἐνταῦθα οἱ τοῖχοι ἀπετρίβοντο· ἀμαυραὶ κηλῖδες ἐκ τῶν διαρρεόντων ὑδάτων διέστιζον αὐτούς, καὶ ῥωγμαὶ ὡς ὄφεις περιειλίσσοντο ἀπαίσιαι ἀπειλοῦσαι κατάπτωσιν. Ὅτε ἠκούετο σφοδρὸς τριγμὸς ἐπαγόνομεν ἐκ φρίκης. Ἡ δημοσιογραφία ἐνίοτε ἐπεξήρχετο μετ' ἀγανακτήσεως κατὰ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, πρὸς παρηγορίαν μας δὲ ἀνεγινώσκομεν ὅτι ἑκάστην στιγμὴν ἐκινδυνεύομεν νὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Ἄλλοτε εἰσήρχοντο οἱ ἔφοροι τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὅπως ἐξετάσωσι εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκετο ὁ ἀσθενής, καὶ παρατείνωσιν, εἰ δυνατόν, τὰς στιγμὰς τῆς ἀγωνίας του. Τὰ ῥαγίσματα ἐπεχρίοντο ἐν σπουδῇ δι' ἀσβέστου, στύλοι ἐτίθεντο πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κλίνοντος ὀρόφου. Ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν τῆς Σχολῆς ἡμῶν δὲν ἀντελαμβανόμεθα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὤτων· συχνάκις, κατὰ τὸ διάλειμμα, ἠκούομεν διαμαρτυρίας καθηγητῶν ἀπαιτούντων τοὺς καθυστερουμένους μισθοὺς αὐτῶν, ἠκούομεν πραϋντικὰς παρακελεύσεις καὶ παρακλήσεις τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, καὶ ἔκρηξιν ἀδημονίας καθηγητοῦ τινος. «Κάμετέ μου τοὺς δρόμους ἐλευθέρους· εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸ σπίτι μου· πολιορκοῦμαι ἀπὸ τὸν ἀρτοπώλην, τὸν κρεοπώλην, τὸν λαχανοπώλην!» Καὶ ἄλλου: — Δὲν ἔχω νὰ φάγω! σᾶς βεβαιῶ δὲν ἔχω νὰ φάγω! ἀπὸ ἓξ μηνῶν ζῶ μὲ πίστωσιν!..

Διεδίδετο δὲ ἀορίστως ὅτι ἡ Σχολὴ θὰ παύσῃ λειτουργοῦσα· πρὸς συντήρησίν της δ' ἐγίνοντο ἐσπευσμένως ἔρανοι, καὶ περιεφέρετο δίσκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὑπὸ τῶν μαθητῶν, καὶ συνελέγοντο κερμάτια καὶ συνίστατο ἡ ἀδελφότης *Ξηροκρήνη* πρὸς εὕρεσιν πόρων!...

* *
*

Ὅτε ἡ Κίρκη ἀνοίξασα τὰς θύρας τοῦ συφεοῦ ἐξήλασε τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσέως «σιάλοισιν ἐοικότας ἐννεώροισιν» καὶ ἀφ' οὗ προσήλειψεν ἕκαστον διὰ τοῦ ἀντιφαρμάκου.

τῶν δ' ἐκ μὲν μελέων τρίχες ἔρρεον, ἃς πρὶν ἔφυσεν
φάρμακον οὐλόμενον . . . .
ἄνδρες δ' ἂψ ἐγένοντο νεώτεροι ἢ πάρος ἦσαν
καὶ πολὺ καλλίονες καὶ μείζονες εἰσοράασθαι,

ὅτε ἡ Βασιλοποῦλα τοῦ παραμυθίου ἀπεξεδύθη τὸ εἰδεχθὲς αὐτῆς τριχωτὸν περίβλημα μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς βαρυνούσης ἀρᾶς καὶ ἀνέθορεν ἀπαστράπτουσα ἐκ καλλονῆς, προεικόνιζον πιστῶς τὴν μεταμόρφωσιν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Ἡ αἰῶνας διαρκέσασα ἀρὰ ἔληξεν, ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ἡ Σχολὴ τοῦ Γένους ἀπὸ τῶν ὑγρῶν τρωγλῶν ἐν αἷς ἐκυλίετο ἐγκατέστη εἰς περικαλλέστατον μέγαρον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1882.

Τῇ ἀρχεβουλίᾳ τοῦ πρῴην Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. καὶ τῇ γενναιοδωρίᾳ τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη καὶ Ἀνανίου Βατοπεδινοῦ, συγχορηγούντων τοῦ Γ. Κορωνιοῦ, καὶ Σ. Ζαφειροπούλου, ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας θέσεως τοῦ Φαναρίου, ἐπὶ τοῦ πέμπτου δικορύφου λόφου τῆς Κωνσταντινουπόλεως

. . . Ὑψερεφές, εὔδμητον μέγα θαῦμα ἰδέσθαι
Ἵδρυται σεμναῖς Πιερίσι τέμενος.
Ξεῖνοι ἄρ' οὐκέθ' ἓν οἷον ἐν Ἑπταλόφῳ μετόπισθε,
Δοιὰ δ' ἀγάσσονται τῆς σοφίας τεμένη.

Τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα κατὰ τὸν βυζαντινὸν ῥυθμὸν ἀνεγερθέν, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ὁμογενοῦς ἀρχιτέκτονος κ. Κ. Δημάδη ἔχει

τοξοειδὲς ἐπίμηκες σχῆμα ἕνεκα τοῦ γηπέδου, σχηματίζοντος πολύγωνον ἀκανόνιστον.

Ἡ parvula et misera casa τοῦ γέροντος Μαλαξοῦ φιλοξενοῦσα ὑπὲρ τοὺς 700 *φοιτητὰς* περιέχει νῦν·

8 αἰθούσας παραδόσεων τακτικῶν ἐπὶ 1000 πήχ. τετρ.

1 αἴθουσαν διὰ τὸ μάθημα τῆς ἰχνογραφίας ἐπὶ 300 π. τ.

1 αἴθουσαν διὰ τὸ μάθημα τῆς χημείας καὶ τῆς φυσικῆς ἐπὶ 250 π. τ.

1 αἴθουσαν δι' ὀργανοθήκην ἐπὶ 200 π. τ.

1 αἴθουσαν διὰ βιβλιοθήκην ἐπὶ 300 π. τ.

1 αἴθουσαν τελετῶν ἐπὶ 500 π. τ.

1 αἴθουσαν δι' Ἐφορεῖον ἐπὶ 160 π. τ.

1 αἴθουσαν ἐν τῷ πύργῳ δι' ἀποθήκην ὕδατος ἐπὶ 160 π. τ.

1 αἴθουσαν πρὸς παρατηρήσεις τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ 160 π. τ.

1 δωμάτιον δι' ἀναγνωστήριον

1 δωμάτιον διὰ χημεῖον

2 δωμάτια διὰ μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας

2 δωμάτια διὰ τὴν Σχολαρχίαν.

Τὴν δ' ὅλην οἰκοδομὴν περιστέφει ὡς διὰ λαμπροῦ στέμματος ἡ περικαλλὴς κορωνὶς τοῦ *Τρούλλου* ἢ Ἀστεροσκοπείου περιζωννυμένου ὑπὸ ὡραιοτάτων πυργωτῶν ἐξωστῶν.

* *
*

Ὅτε ἤμην μαθητὴς τῆς ἐν Φαναρίῳ Σχολῆς ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς προσωποποίησιν τῆς τύχης τοῦ Γένους, ὑφισταμένην μακραίωνας ἐξευτελισμοὺς ὡς ἐκεῖνο καὶ ὀδυνηρὰ *καταφρόνια*· αἱ δ' ἀπὸ τῶν τοίχων τῶν ἀποκέντρων ἰσογαίων αὐτῆς δωματίων στάζουσαι σταγόνες μοὶ ἐφαίνοντο ὡς δάκρυα τῆς *σκλαβιᾶς*, χυνόμενα ἐν σιγῇ καὶ κρυφίως. Ἤδη ἡ Σχολὴ ἀνορθοῦται μεγάλη καὶ εὐτυχής. Ὦ! ἂν ἡ τύχη τῆς Σχολῆς προεσήμαινε τὴν τύχην τοῦ Γένους;

Αριστοτελης Π. Κουρτιδης

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ὁ πατήρ μου κατεπλάγη, ὅτε τῷ ἀνήγγειλα τοὺς ἀρραβῶνάς μου μὲ τὴν κόμησσαν Σωσάναν Σ. καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ δώσῃ τὴν συναίνεσίν του διὰ τὸν γάμον μου. Κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ὡς ἀστεϊσμόν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ σπουδαίως ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπόθεσιν. Ὅτε ὅμως τοῦ εἶπα· «Πατέρα, ἂν μ' ἐμποδίσῃς νὰ νυμφευθῶ τὴν Σωσάναν, θ' ἀποθάνω ἀπὸ τὴν λύπην μου ἢ θ' αὐτοκτονήσω ἀπὸ ἀπελπισίαν,» κατέπεσε μὲ στεναγμοὺς καὶ θρήνους εἰς ἓν κάθισμα, καὶ ἀνεφώνησεν ἐπανειλημμένως· «Ἄχ! διὰ τί σ' ἀφῆκα ἀνεπιτήρητον! Δυστυχὴς ἐγώ!»

Προσεπάθησε νὰ μὲ μεταπείσῃ διὰ τρυφερῶν καὶ φιλικῶν λόγων·«Παραίτησε τὴν γυναῖκα! μ' ἔλεγε. Ἀρῆ, κάμε το πρὸς χάριν τοῦ γέροντος πατρός σου. Κάμνεις καὶ τοὺς δύο μας δυστυχεῖς, ἐπιμένων εἰς τὸν σκοπόν σου.»

Ἀλλ' ἐγὼ ἤμην ἀμετάπειστος. Ἡ γυνὴ ἐκείνη μ' εἶχε ποτίσει φίλτρον, τὸ ὁποῖον ἐσκότιζε τὴν διάνοιάν μου, καὶ ὅλαι τοῦ πατρός μου αἱ παρακλήσεις, τὸν ὁποῖον τόσον ἐγκαρδίως ἠγάπων, μὲ συνεκίνουν τόσον ὅσον ἤθελον συγκινήσει λίθον.

— Ἡ ζωή μου καὶ ἡ εὐτυχία μου, εἶπον, κρέμεται ἀπὸ τὴν Σωσάναν. Ἂν μὲ χωρίσῃς ἀπ' αὐτήν, κατεστράφην.

Πολλὰς ἀκόμη ἑβδομάδας ἀντέστη ὁ πατήρ μου. Ἔπειτα, ὅτε εἶδε πῶς μὲ κατέτηκεν ἡ ἔξαψις καὶ ὁ ἐρωτικὸς πόνος, ἔδωκε τέλος τὴν συναίνεσίν του. Τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου ὑπεγράφη εἰς Ρώμην. Ἡ Σωσάνα ὠργίσθη διὰ μερικοὺς ὅρους του, τοὺς ὁποίους εἶχε θέσει ὁ πατήρ μου, καὶ οἱ ὁποῖοι καθίστων ἀδύνατον καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς ἐμὲ νὰ διαθέσωμεν, ἐκτὸς μικροῦ μόνον μέρους, τὰ κεφάλαια, ἅτινα περιήρχοντο εἰς ἐμὲ μετὰ θάνατον τοῦ πατρός μου. Τοὺς ὅρους αὐτοὺς ἐθεώρησεν ὡς ἔνδειξιν προσβλητικῆς δυσπιστίας, μετεχειρίσθην δ' ὅλην μου τὴν εὐγλωττίαν διὰ νὰ τὴν καθησυχάσω.

— Τί πειράζει αὐτό; τῆς εἶπα. Ἂς εἶνε δύσπιστος ὁ πατήρ μου. Δὲν ἠξεύρεις, ὅτι ἐγὼ σοῦ εἶμαι ἀφωσιωμένος ψυχῇ καὶ σώματι;

Μ' ἐκύτταξε τότε μὲ περίεργον βλέμμα, ἐγέλασε, καὶ μ' ἐκτύπησεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς, ὡς ἂν ἤμην παιδίον.

— Καλά, Ἀρῆ, εἶπεν· ἂς εἶνε. Κ' ἐγὼ πιστεύω νὰ συνεννοηθῶμεν οἱ δύο.

Μετ' ὀλίγον ἐνυμφεύθημεν, κ' εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον ὡδήγησα τὴν νέαν καὶ ὡραίαν γυναῖκά μου εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν μου, ὅπου ἔμελλε τοῦ λοιποῦ νὰ ἔχῃ πατρίδα.

Ὅτε ὁ κ. Κλάασεν ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἱστορίας του, ἠγέρθη βραδέως καὶ ἔκρουσεν ἐμφαντικῶς καὶ ἐπανειλημμένως τὴν τράπεζαν διὰ τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς δεξιᾶς του χειρός. Εἶτα δὲ ἠτένισεν ἐπ' ἐμὲ τοσοῦτον ὀξὺ τὸ βλέμμα του, ὥστε μὲ κατέλαβε δυσάρεστόν τι συναίσθημα καὶ ἐψιθύρισε μυστηριωδῶς·

— Μὲ εἶχε ποτίσει φίλτρον... τὸν πατέρα μου αὐτὴ τὸν ἐφόνευσε... τὸν ἐφαρμάκευσε. Ἐγνώριζεν ὅλας τὰς καταχθονίους τέχνας.

Προσεῖδα ἔκπληκτος τὸν Κ. Κλάασεν. Ἀ-

κήντησε δὲ οὗτος εἰς τὴν σιωπηλήν μου ἐρώτησιν διὰ σοβαρωτάτου νεύματος.

— Μάλιστα, μάλιστα! ὑπέλαβεν. Ἐκπλήττεσθε! Ἦτο μάγισσα· τὸ ἀνεκάλυψα δὲ δυστυχῶς πολὺ ἀργά, καὶ κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ μὲ πιστεύσῃ. Οἱ ἀνόητοι ἐνόμιζον εὐφυΐαν νὰ μὲ περιπαίζουν. Ἡ ἀπιστία ἀφίνει πολλὰ κακὰ ἀτιμώρητα καὶ καθιστᾷ δύσκολον τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν καλῶν πράξεων. Κἄτι γνωρίζω περὶ τούτου ἐγώ, ὁ Ἀρῆς Κλάασεν.

Ἔπειτα ἐκάθισε πάλιν καὶ ἐξηκολούθησεν ἡσύχως.

Ἓξ μῆνας μετὰ τὸν γάμον μου ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, ἐν μέσῳ τοῦ δριμυτάτου χειμῶνος τοῦ βορρᾶ. Ἤμην ἀπαρηγόρητος καὶ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἐκλείσθην εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἄσιτος, χωρὶς νὰ ἰδῶ κανένα. Ὅτε τὴν ἐπαύριον πρωΐαν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἔκειτο ἀκίνητον καὶ ψυχρὸν ἐπὶ τῆς νεκρικῆς του κλίνης τὸ πτῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μὲ εἶχε τόσον ἀγαπήσει, καὶ εἶδον τὸ πρᾶον, ἥσυχον, αὐστηρὸν καὶ ἰσχνὸν πρόσωπόν του, ὀδύνη φοβερὰ μὲ κατέλαβε καὶ διερράγην εἰς λυγμοὺς καὶ θρήνους. Ἡ Σωσάνα εἰσῆλθε τότε εἰς τὸ δωμάτιον καὶ μοῦ εἶπε ψυχρά·

— Φέρεσαι ὡς παράφρων. Ὁ δρόμος ἐγέμισεν ἀνθρώπους. Πήγαινε εἰς ἄλλο δωμάτιον.

Ἠσθάνθην βαθεῖαν ἀγανάκτησιν. Πολλάκις ἤδη εἶχον λάβει ἀφορμὴν νὰ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἀγαθότητός της, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐννόησα πόσον ἀναίσθητον καὶ μοχθηρὸν πλάσμα πρέπει νὰ ἦτο, ἀφοῦ ἤθελε ν' ἀπομακρύνῃ τὸν υἱὸν ἀπὸ τὴν νεκρικὴν κλίνην τοῦ πατρός· τῆς ἔρριψα ἓν ἀπαίσιον βλέμμα, ὠχρίασε καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὅτε ἔμεινα μόνος, ἐπλησίασα πάλιν εἰς τὴν κοίτην τοῦ πατρός μου. Ἐπόθουν νὰ τὸν βλέπω ἐκεῖ κρύον καὶ μόνον. Τοῦ ἤρεσε τόσον πάντοτε ἡ θερμότης καὶ ἡ συντροφιά, καὶ τόρα ἔκειτο κατάμονος εἰς τὸ κατάψυχρον δωμάτιον. Διέταξα ν' ἀνάψουν φωτιάν, ἔπειτα δὲ ἐπῆγα καὶ παρεκάλεσα μερικοὺς παλαιοὺς φίλους τοῦ πατρός μου νὰ συνέλθουν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἔκειτο τὸ πτῶμα. Μ' ἐθεώρησαν ἔκπληκτοι καὶ μοῦ τὸ ὑπεσχέθησαν. Ἀλλ' ἦλθαν μόλις μετὰ μεσημβρίαν καὶ ἔμειναν ὀλίγον μόνον. Ὁ ἱερεύς, ὅστις ἐπεσκέπτετο τὸν πατέρα μου καὶ μ' ἐγνώριζεν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς μου, μ' ἔσυρε κατὰ μέρος καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήσω νὰ φροντίσῃ αὐτὸς τὰ τῆς κηδείας. Αὐτὸς ἐγνώριζε, μοὶ εἶπε, τί ἔπρεπε νὰ γείνῃ, καὶ τί ἥρμοζεν· ἐνῷ τοὐναντίον ὡς ἤθελον ἐγὼ νὰ διατάξω τὰ πράγματα, θὰ ἐπροξένουν θόρυβον, καὶ τοῦτο καθῆκον εἶχον ν' ἀποφύγω ὡς καλῶς ἀνατεθραμμένος ἄνθρωπος. Ἡ μνήμη τῶν ἀποθανόντων, ἐπρόσθεσε, πρέπει νὰ τιμᾶται διὰ σοβαρᾶς καὶ ἡσύχου τελετῆς. Ἐνέδωκα εἰς τὰς παραστάσεις του.

Μετὰ τὴν ταφὴν τοῦ πατρός μου ἀπεσύρθην ἐντελῶς ἀπὸ τὸν κόσμον. Αἱ σχέσεις μου μὲ τὴν σύζυγόν μου εἶχον καταστῆ δι' ἐμὲ πολὺ δυσάρεστοι. Δὲν ἠδυνάμην νὰ τῆς συγχωρήσω τὴν διαγωγήν της πλησίον τῆς νεκρικῆς κλίνης τοῦ πατρός μου, ἐκείνη δὲ ἐφαίνετο ὅτι μ' ἐφοβεῖτο. Ἀπέφευγε νὰ μένῃ μόνη μαζή μου καὶ νὰ μὲ συναντᾷ, μ' ἔβλεπε δὲ μόνον παρουσίᾳ τῶν ὑπηρετῶν, κατὰ τὰ σύντομα γεύματα, ὅπου ἐκαθήμεθα σιωπηλοὶ καὶ ξένοι ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου.

Κατέλαβον πάλιν τὴν παλαιάν μου κατοικίαν εἰς ἀπόκεντρον μέρος τοῦ οἴκου, καὶ ἤρχισα ν' ἀσχολοῦμαι ἐκ νέου εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ χειρογράφου, τὸ ὁποῖον εἶχον ἐντελῶς παραμελήσει κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ γάμου μου καὶ τὴν μακρὰν ἀσθένειαν τοῦ πατρός μου. Πολλά του μέρη, τὰ ὁποῖα πρότερον μοῦ ἐφαίνοντο ἀκατανόητα, μοῦ ἐφάνησαν τότε σαφέστερα. Ἀνεγνώρισα ὅτι ὁ μέγας νοῦς, ὅστις πρὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν εἶχε ταμιεύσει τὴν θείαν του σοφίαν ἐντὸς τοῦ πολυτίμου χειρογράφου, τὸ ὁποῖον κατεῖχον, δὲν ἠθέλησε νὰ συγκοινωνήσῃ μὲ κοινοὺς θνητούς, ἀλλὰ προώριζε τὴν βαθεῖαν καὶ κρυφίαν ἔννοιαν τῆς μυστικῆς του γλώσσης εἰς συγγενεῖς μόνον διανοίας, αἵτινες καθῆκον ἔχουν νὰ τὴν μαντεύσωσι καὶ νὰ τὴν συμπληρώσωσι πολλάκις. Τόσον δὲ ἐνεβάθυνα εἰς τὴν εὐγενῆ ἐκείνην μελέτην, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἔπαυσε νὰ ἔχῃ δι' ἐμὲ οἱονδήποτε ἐνδιαφέρον ὁ ἔξω κόσμος. Παρημέλησα διὰ τοῦτο πολλά, τὰ ὁποῖα ἐνασχολοῦν τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁμολογῶ ὅτι τὸ πολύ, τὸ ἀμύητον πλῆθος δίκαιον ἔχει νὰ θεωρῇ παράδοξον τὸ ἦθος καὶ τοὺς τρόπους μου.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῷ, ὡς συνήθως, κατεγινόμην εἰς τὸ γραφεῖόν μου μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ χειρογράφου, μοῦ ἀνήγγειλεν ὁ ὑπηρέτης, ὅτι τρεῖς κύριοι μ' ἐπερίμεναν εἰς τὴν οἰκίαν κ' ἐπεθύμουν νὰ μοῦ ὁμιλήσουν ἀμέσως. Εἷς ἐξ αὐτῶν, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης, ἦτο ὁ γέρων ἰατρὸς τῆς οἰκογενείας μας.

Δυσηρεστήθην πολὺ ὅτι ἐταραττόμην εἰς τὴν ἐργασίαν μου, καὶ οὐδ' ἐφρόντισα κἂν νὰ τακτοποιήσω τὴν ἐνδυμασίαν μου, ὅπως δεχθῶ τὴν ἀπροσδόκητον καὶ διόλου ἐπιθυμητὴν ἐπίσκεψιν. Οἱ τρεῖς κύριοι ἐπροχώρησαν πρὸς ἐμὲ καὶ μ' ἐχαιρέτισαν εὐγενῶς. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, τὸν ἀνεγνώρισα, ἦτο ὁ περίφημος ἰατρός, τὸν ὁποῖον εἶχε συμβουλευθῆ ὁ πατήρ μου, πρὶν ἀναχωρήσωμεν διὰ τὴν Ἰταλίαν, ὁ ἄλλος ἦτο ὁ οἰκογενειακός μας ἰατρός, τὸν τρίτον δὲν τὸν ἐγνώριζα. Ἔμεινα ἱστάμενος ἐνώπιόν των, δύσπιστος καὶ δύσθυμος, καὶ ἠρώτησα ψυχρῶς εἰς τί ὤφει-

λον τὴν τιμὴν τῆς ἐπισκέψεώς των. Εἰς τοῦτο δὲν ἀπήντησαν τίποτε, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ μοῦ ἀποτείνουν διαφόρους ἐντελῶς περιττὰς ἐρωτήσεις. Ἠγανάκτησα διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον ἐκείνην ἀνάμιξίν των εἰς τὸν ἰδιωτικόν μου βίον καὶ ἐδήλωσα τοῦτο ἀρκετὰ σαφῶς διὰ τῶν ἀπαντήσεών μου. Ἀλλ' ἡ ἀδιακρισία τῶν τριῶν ἀνθρώπων ἦτο, φαίνεται, ἐκ προθέσεως, διότι ἀδιαφοροῦντες ἐντελῶς πρὸς τὴν ἀγανάκτησίν μου, ἐξηκολούθησαν νὰ μὲ ἀνακρίνουν, νὰ μοῦ ἀντιλέγωσι, καὶ νὰ μὲ ἐρεθίζωσι τοιουτοτρόπως, ὥστε ἠναγκάσθην τέλος νὰ τοὺς εἰπῶ, ὅτι τοὺς παρεκάλουν νὰ ἐξέλθωσι τῆς οἰκίας μου, καὶ ὅτι ἂν δὲν τὸ ἔπραττον ἀμέσως, θὰ μετεχειριζόμην τὴν βίαν, διὰ νὰ καταστήσω σεβαστὰ τὰ δικαιώματά μου ὡς οἰκοδεσπότου, τὰ ὁποῖα τόσον παραδόξως παρεγνώριζον. Τότε ἔγειναν εὐθὺς εὐγενεῖς καὶ περιποιητικοί, καὶ ἀνεχώρησαν παρακαλοῦντές με νὰ ἡσυχάσω, καὶ λέγοντες ὅτι ἦτο ἁπλῶς κακὴ συνεννόησις, καὶ δὲν εἶχον διόλου τὴν πρόθεσιν νὰ μὲ προσβάλωσιν. Ὅτε ἤνοιξαν τὴν θύραν ν' ἀναχωρήσωσιν εἶδα ὄπισθέν των ἱσταμένην τὴν Σωσάνην. Εἶχε κατασκοπεύσει νὰ μάθῃ τί συνέβαινε μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων.

Τὰ ἀμέσως ἑπόμενα συμβάντα ἐσβέσθησαν κάπως ἀπὸ τὴν μνήμην μου. Ὑποθέτω, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου, αἱ κοπιαστικαὶ μελέται εἰς τὰς ὁποίας εἶχον ἐπιδοθῆ, αἱ ὀδυνηραί μου σχέσεις μὲ τὴν σύζυγόν μου — διότι ἐμάντευον ἤδη ἔκτοτε ὅτι εἶχε φονεύσει τὸν πατέρα μου, — ὅλα αὐτὰ ἐκλόνισαν τὰ νεῦρά μου καὶ μοῦ ἐπροξένησαν βαρεῖαν ἀσθένειαν, πιθανῶς ἐγκεφαλικὸν πυρετόν. Ἀμυδρῶς μόνον ἐνθυμοῦμαι, ὅτι μίαν ἡμέραν περιῆλθα εἰς πολὺ βιαίαν φιλονεικίαν μὲ τὴν γυναῖκά μου, ὅτι ὥρμησεν αὐτὴ ἔξω τοῦ δωματίου φωνάζουσα βοήθειαν, καὶ ὅτι εὑρέθην αἴφνης ἀμυνόμενος ἐναντίον δύο ξένων, ῥωμαλέων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐφάνησαν ἐμπρός μου, ὡς νὰ εἶχον φυτρώσει ἀπὸ τὸ ἔδαφος, καὶ μετὰ μικρὰν ἀλλὰ λυσσώδη πάλην μὲ ἔδεσαν καὶ μὲ ἔρριψαν λιπόθυμον εἰς τὴν κλίνην μου. Ἔπειτα ἐνθυμοῦμαι μακρὰν καὶ δυσάρεστον πορείαν ἐντὸς κλειστῆς ἁμάξης, ὑπὸ τὴν συνοδείαν τῶν δύο ἐκείνων ξένων ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄφιξίν μου τέλος εἰς ἥσυχον καὶ πρόσχαρον μέρος, ὅπου μὲ ὑπεδέχθη γέρων τις μὲ μορφὴν εὐπροσήγορον, καὶ δράξας τὴν χεῖρά μου, μοῦ εἶπε:—«Τόρα ἡσυχάσατε, φίλτατέ μου Κύριε Κλάασεν. Ἐδῶ κανεὶς πλέον δὲν θὰ σᾶς πειράζῃ οὔτε θὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ.» Μὲ ὡδήγησε δὲ μετὰ τοῦτο εἰς ἕνα κομψὸν καὶ καθαρὸν οἰκίσκον, μὲ ἁπλᾶ καὶ εὔμορφα ἔπιπλα, ὁ ὁποῖος ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ μεγάλου κήπου καὶ εἶχεν ἐμπρός του ὡραιότατον ἀνθῶνα. «Θὰ κατοικήσετε ἐδῶ μόνος σας, μὲ τὸν ὑπηρέτην σας, εἶπεν· ἐλπίζω νὰ μὴ στερηθῆτε τίποτε καὶ νὰ μὴ λάβετε ἀφορμὴν παραπόνου ἐναντίον οὐδενός. Μετὰ μίαν ὥραν θὰ ἔλθω νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὴν τράπεζαν, διότι ἐδῶ κατοικοῦν καὶ πολλοὶ ἄλλοι κύριοι καὶ κυρίαι, καὶ μᾶς φαίνεται καλλίτερον καὶ εὐαρεστότερον νὰ τρώγωμεν ὅλοι τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν.»

Ὁ Κλάασεν ἐσίγησεν ἐπὶ μικρόν, καὶ ἔτριψε τὸν πώγωνά του ἐν προδήλῳ ἀμηχανίᾳ. Εἶτα ἠτένισεν ἐπ' ἐμὲ δειλῶς, ὡς παιδίον θέλον μὲν νὰ ὁμολογήσῃ διαπραχθὲν σφάλμα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀσφαλισθῇ συγχρόνως ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῆς συγγνώμης. Τέλος ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ·

— Μὲ πιστεύετε, δὲν εἶνε ἀλήθεια;

— Σᾶς πιστεύω εἰς ὅλα, Κύριε Κλάασεν, ἀπήντησα θετικώτατα.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, ἀξιότιμέ μου Κύριε, εἶπε προδήλως ἡσυχάσας. Πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ!

Καὶ ἐξηκολούθησε πάλιν, μετά τινος ἐν ἀρχῇ ἀβεβαιότητος·

«Αἱ οὐτιδαναὶ ῥαδιουργίαι τῆς γυναικός μου εἶχον κατορθώσει νὰ μὲ κλείσωσιν ἐντὸς φρενοκομείου. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Ἡ γνώμη μου, τὴν ὁποίαν στηρίζω εἰς ἐνδελεχῆ μελέτην τῶν βιογραφιῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ εἰς ἀκάματον παρατήρησιν τῶν ὁμοίων μου, εἶνε ὅτι πᾶς τις — ἐννοήσατέ με — πᾶς τις δύναται νὰ κηρυχθῇ ὥριμος διὰ τὸ φρενοκομεῖον, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ μοχθηρόν τινα καὶ ἰσχυρὸν ἐχθρόν, ὅστις νὰ ἀσχοληθῇ ἀποκλειστικῶς νὰ φωτίσῃ μὲν καὶ καταδείξῃ ὅ,τι παράδοξον καὶ ἀσύνηθες ἔχει ἡ ὕπαρξις τοῦ καταδιωκομένου, νὰ σκοτίσῃ δὲ καὶ ἀποκρύψῃ τὸ σύνηθες καὶ τακτικὸν τῶν ἰδεῶν του, τοῦ χαρακτῆρός του, τῆς ζωῆς του, καὶ νὰ παραστήσῃ τοιουτοτρόπως ὑπὸ τὸ ψευδὲς αὐτὸ καὶ δυσμενὲς φῶς τὸν ἀσθενῆ— διότι τέλος πάντων ὅλοι ἔχομεν ἓν μέρος τοῦ πνεύματός μας μὴ ἐντελῶς ὑγιές. Ἐγὼ δὲν ἤμην βεβαίως ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος παραδόξων· — καὶ σεῖς θὰ ἔχετε τὰ ἰδικά σας—εἶχον περὶ πολλῶν πραγμάτων ἰδέας διαφόρους τῶν ἄλλων, πρωτοτύπους οὕτως εἰπεῖν,—ὅπως σεῖς, ὅπως ἕκαστος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε κοινὸς ἄνθρωπος τῆς δωδεκάδος· ἀλλὰ σᾶς ὁρκίζομαι εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερόν, ὅτι ἐγώ, κατὰ τὰς συνήθεις ἐννοίας, εἶχα πλήρες καὶ καθαρὸν τὸ λογικόν μου. Νομίζω δὲ ὅτι ἡ καλλιτέρα ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου εἶνε ἡ διαγωγή μου ἐντὸς τοῦ καταλύματος, ὅπου μὲ μετέφεραν.

Ἐνόησα εὐθὺς καθαρά, ὅτι πᾶσα ἀντίστασις κατὰ τοῦ ἀδίκου περιορισμοῦ μου θὰ ἐχειροτέρευε μόνον τὴν θέσιν μου· ἡ καρδία μου ἔβραζεν ἐδίψων ἐκδίκησιν· ἀλλ' ἔκρυπτα ὅ,τι ᾐσθανόμην. Ἕνα μόνον σκοπὸν ἐπεδίωκον· νὰ

πείσω τὸν διευθυντὴν τοῦ καταστήματος, ὅτι ἤμην λογικὸς καὶ ἀβλαβὴς ἄνθρωπος. Ὡμίλουν μαζή του συχνάκις, καὶ διὰ μακρῶν. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὑπεκρινόμην· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸ κάμω, διὰ νὰ ἀποκτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου, τὴν ὁποίαν μοῦ εἶχε στερήσει ἡ κακεντρέχεια. Ἔλεγον εἰς αὐτόν, ὅτι ἐννοῶ κάλλιστα, πόσον βαθέως συνετάραξαν τὸ ἦθός μου τὰ πρόσφατα λυπηρὰ συμβάντα, καὶ πόσον τὸ πνεῦμά μου ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας καὶ προσεκτικῆς θεραπείας· τὸν ἐβεβαίουν δέ, ὅτι ἤθελον ὑποταχθῆ ἐντελῶς εἰς τὰς παραγγελίας του, ὅτι ἤθελεν ἀναγνωρίσει τὴν κατάστασίν μου ὡς δεκτικὴν θεραπείας, καὶ ὅτι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἡ θερμοτέρα μου ἐπιθυμία ἦτο νὰ ἀνακτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου.

Ὁ διευθυντὴς ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ μοῦ ἔχῃ μεγάλην ἐμπιστοσύνην. Ἔλεγεν ὅτι εἶμαι ὁ πλέον εὐάγωγος ἀσθενὴς τοῦ καταστήματος καὶ δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι μετά τινας μῆνας ἤθελε μὲ ἀπολύσει ἐντελῶς θεραπευμένον.

Ἤμην πολὺ περίεργος νὰ μάθω, πῶς εἶχε κατορθώσει ἡ σύζυγός μου νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ μὲ κλείσῃ ἐντὸς φρενοκομείου. Ἐγνώριζον κάλλιστα, ὅτι ἂν ἠρώτων ἀπ' εὐθείας περὶ τοῦ πράγματος, οὐδεμίαν πιθανῶς ἤθελον λάβει ἀπάντησιν, καὶ ἀπέφυγον ἐπομένως νὰ ἐρωτήσω τὸν διευθυντήν. Δύναμαι ὅμως νὰ εἴπω, χωρὶς νὰ καυχηθῶ, ὅτι ἤμην ἐν γένει πολὺ ἐξυπνότερος τοῦ ἰατροῦ, ὁ ὁποῖος μ' ἐθεράπευε καὶ ἦτο πολὺ διακεκριμένος εἰς τὸ εἶδός του. Τοιουτοτρόπως δὲ κατώρθωσα νὰ μάθω παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἐπεθύμουν, ἀποτείνων εἰς αὐτὸν μὲ μεγάλην ἐπιμονὴν καὶ κατὰ μακρὰ διαλείμματα ἀδιαφόρους κατ' ἐπιφάνειαν ἐρωτήσεις.

Οἱ τρεῖς ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μ' εἶχον ἐπισκεφθῆ εἰς τὴν κατοικίαν μου, ἦσαν ἰατροί, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν εἰδικοὶ ψυχίατροι. Εἶχον προσκληθῆ παρὰ τῆς συζύγου μου εἰς συμβούλιον, καὶ τόσον εἶχον ἐπηρεασθῆ παρ' αὐτῆς, ὥστε ἐχαρακτήρισαν ὡς σύμπτωμα παραφροσύνης τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθην ἐναντίον τῆς βιαίας εἰσόδου των εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἡ σύζυγός μου εἶχε μὲ διαβολικὴν τέχνην συνάξει καὶ ἑτοιμάσει πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μὲ παραστήσῃ εἰς τοὺς ἰατροὺς ὡς παράφρονα. Διηγήθη ὅτι ἡ παραφροσύνη εἶνε κληρονομικὴ εἰς τὴν οἰκογένειάν μας, ὅτι ἡ μήτηρ μου ἀπέθανεν ἀπὸ ψυχικὴν ἀσθένειαν, ὅτι ὅτε ἤμην εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἔπασχον παρασθησίας καὶ εἶχον γίνει θῦμα γνωστοῦ ἀγύρτου, ὅστις ἐξεμεταλλεύθη τὴν παιδικὴν καὶ σχεδὸν ἀκαταλόγιστον εὐπιστίαν μου, διὰ νὰ μοῦ πωλήσῃ εἰς μεγάλην τιμὴν χειρόγραφον γραφὲν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου· ὅτι τὸ χειρόγραφον αὐτὸ οὐδεμίαν ἀπολύτως εἶχεν ἀξίαν, περιεῖχε δὲ μόνον διεστραμμένας καὶ ἀκατανοήτους φράσεις καὶ μερικὰς συνταγὰς τῆς νηπιώδους χημείας, ἀντιγραφείσας ἀπὸ κανὲν βιβλίον τοῦ μεσαιῶνος. Ὅτι ἡ ἀδιάκοπος ἐνασχόλησις εἰς τὸ χειρόγραφον αὐτὸ ἀπεδείκνυεν ὅτι ἔκτοτε ἤδη ἦτο ἡ διάνοιά μου σαλευμένη. Ὅτι ὁ ἀπόθανὼν πατήρ μου τὸ εἶχεν ἐννοήσει καὶ προσεπάθησε νὰ μὲ θεραπεύσῃ, ἀναγκάσας με νὰ ταξειδεύσω, νὰ ἀφήσω τὰς μελέτας μου καὶ νὰ διασκεδάζω. Ὅτι ἡ θεραπεία αὐτὴ ἐπέτυχεν εἰς τὴν ἀρχὴν θαυμάσια, καὶ ἐνόμισαν ὅλοι ὅτι εἶχον ἰατρευθῆ, ἀλλ' ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον μου ἀνεφάνησαν νέα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας μου, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός μου ἐφερόμην ὡς παράφρων καὶ διὰ τῶν πλέον παραδόξων ἀπαιτήσεών μου πρὸς διαφόρους ἐντίμους κατοίκους τῆς πόλεως παρεῖχον τὴν σαφῆ ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ κληρονομικὸν νόσημα τῆς οἰκογενείας μου εἶχε καταλάβει καὶ ἐμέ. Ὅτι ἡ σύζυγός μου εἶχεν ἐπί τινα καιρὸν ὑποφέρει ταῦτα πάντα καρτερικῶς, θέλουσα ν' ἀποφύγῃ τὸ σκάνδαλον, καὶ πολλὰ ἐπεχείρησε πρὸς θεραπείαν μου, ἀλλ' ὅτι καθ' ἡμέραν ἐγινόμην χειρότερος καὶ ἐπικινδυνότερος, καὶ κατήντησε τέλος νὰ μὲ φοβῆται· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἠναγκάσθη πρὸς προσωπικήν της ἀσφάλειαν νὰ ἐπικαλεσθῇ ἰατρικὴν βοήθειαν.

Εἰς συμπλήρωμα δὲ ἔμαθον προσέτι, ὅτι ἡ ἀθλία διεχειρίζετο τὴν περιουσίαν μου καὶ ἔζη εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὁ ἰατρὸς ἐπρόσθεσε,— διὰ νὰ μοῦ προξενήσῃ χαράν, ὑποθέτω— ὅτι ἡ σύζυγός μου θὰ ἤρχετο νὰ μ' ἐπισκεφθῇ, ἅμα ἤθελε τὸ ἐπιτρέψει ἡ ψυχική μου κατάστασις.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἤκουσα ἡσύχως καὶ τὰ ἐνεχάραξα βαθέως εἰς τὴν μνήμην μου. Ἐγνώριζα κάλλιστα, ὅτι ἡ κακὴ αὐτὴ γυνὴ ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν εἶχεν ἐπιδιώξει, νὰ λάβῃ κατοχὴν τῆς περιουσίας μου, καὶ δὲν ἔβλεπον τὴν ὥραν νὰ τῆς τὴν ἀφαιρέσω πάλιν καὶ νὰ τὴν τιμωρήσω τοιουτοτρόπως.

Πολύς, πολὺς καιρὸς παρῆλθε, ἀλλὰ δὲν ἔχασα τὴν ὑπομονήν μου. Ἐντὸς τοῦ καταστήματος εἶχον κάμει πολλὰς καλὰς γνωριμίας. Μὲ μετεχειρίζοντο ὅλοι φιλικώτατα, εἶχον καλὴν περιποίησιν, καὶ πληρεστάτην ἡσυχίαν. Ἐσκεπτόμην, ὅτι ἤμην ἀκόμη νέος, ὅτι ἡ ἐκδίκησίς μου εἶχε καιρὸν νὰ περιμένῃ, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ δεικνύω ἀνυπομονησίαν, καὶ πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ προσπαθῶ νὰ διατηρήσω τὴν ἀγαθὴν ὑπόληψιν τοῦ διευθυντοῦ.

Αἴφνης μίαν ἡμέραν μοῦ ἀνεκοίνωσεν ὁ ἰατρός, ὅτι ἐπέτρεψεν εἰς τὴν γυναῖκά μου νὰ μ' ἐπισκεφθῇ. Ἅμα ἤκουσα τὴν εἴδησιν αὐτήν, ἤρχισα νὰ τρέμω φοβερά, ἀλλὰ συνῆλθον ἀμέσως, καὶ εἶπον ἡσύχως, ὅτι θὰ ἔχαιρον πολὺ νὰ ἐναγκαλισθῶ πάλιν τὴν ἀγαπητήν μου Σωσάναν. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθε καὶ αὐτὴ εἰς τὸ δω-

μάτιον, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ. Μόλις τὴν εἶδα, κ' ἐνόμισα ὅτι μ' ἔπνιγεν ὁ θυμός. Ἡ ἰδέα τοῦ κακοῦ τὸ ὁποῖον εἶχε πράξει καὶ τῆς ἀκατονομάστου ἐλεεινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ εἶχε βυθίσει, μ' ἔφερεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Εἶδα μειδίαμα εἰς τὰ χείλη της, μειδίαμα διαβολικοῦ θριάμβου, ὅτι εἶχε τέλος κατορθώσει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκεν ἡ ψευδής της καρδία, ὅτε μοὶ ἔδωκε τὴν χεῖρά της. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ὑποφέρω περισσότερον τὴν θέαν της. Ἐπήδησα ἀγρίως κατ' αὐτῆς, τὴν ἥρπασα ἀπὸ τὸν λαιμόν, καὶ θὰ τὴν ἔπνιγον βεβαίως, ἂν ὁ ὑπηρέτης μου, ὅστις ἔδραμεν εἰς τὴν πρώτην κραυγὴν τοῦ ἰατροῦ, δὲν τὴν ἀπέσπα ἀπὸ τὰς χεῖράς μου καὶ δὲν μὲ συνεκράτει. Τὴν ἀπεκόμισαν ἡμιθανῆ ἐκτὸς τοῦ δωματίου. Ἡσύχασα δὲ πάλιν εὐθύς, ἅμα ἔπαυσα νὰ βλέπω τὴν βδελυρὰν ἐκείνην μορφήν.

Τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ εἶχε λυπηροτάτας δι' ἐμὲ συνεπείας. Ἐγνώριζα κάλλιστα τί ἔπραξα. Ἠθέλησα νὰ ἐκδικηθῶ τὸ ἐλεεινὸν πλάσμα, τὸ ὁποῖον εἶχε δηλητηριάσει ὅλην μου τὴν ζωήν. Ἡ πρᾶξίς μου αὐτὴ οὐδὲν εἶχε τὸ παράλογον ἢ παράφρον. Ἐνόησα ὅμως ὅτι ὁ διευθυντὴς ἤθελε συνδέσει τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸ μοχθηρῶς παραμορφωθὲν παρελθόν μου καὶ ἤθελε μὲ θεωρήσει ὡς ἐντελῶς τρελλόν, ὡς μανιακόν. Ἐγνώριζα δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ παραιτήσω πλέον τὴν ἐλπίδα τῆς προσεχοῦς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας μου, καὶ ἀθυμία μεγάλη κατέλαβε τὴν ψυχήν μου.

Ὁ διευθυντὴς μὲ μετεχειρίσθη πολλὰς ἑβδομάδας μὲ μεγάλην δυσπιστίαν. Ἀφοῦ ὅμως τὸν παρεκάλεσα νὰ συγχωρήσῃ τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην παραφοράν μου, καὶ προσεπάθησα κατόπιν πάσῃ δυνάμει νὰ ἀνακτήσω τὴν εὐμένειάν του διὰ προσηνείας, ἠπιότητος καὶ ἡσυχίας, ἐπανῆλθον τέλος πάντων αἱ παλαιαὶ εὐάρεστοι σχέσεις, αἵτινες ὑφίσταντο μεταξύ μας πρὸ τῆς ἐπισκέψεως τῆς συζύγου μου.

Ὁ καιρὸς παρήρχετο μονότονος καὶ ταχύς. Ἐσυνείθισα τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν ἔζων· καὶ ὅταν μάλιστα ἐσυλλογιζόμην, ὅτι ἐκτὸς τῆς φυλακῆς μου ἦτο δυνατὸν νὰ συναντήσω τὴν γυναῖκά μου καὶ ὅτι θὰ μοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατήσω ἐμπρός της τὴν ἀγανάκτησίν μου, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ εὕρω ἀλλοῦ τὴν περιποίησιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὴν ἤρεμον καὶ εὐχάριστον ἐκείνην οἰκίαν, ὅπου μοῦ ἐφέροντο ὅλοι τόσον φιλικῶς καὶ μὲ τόσην ἀγαθότητα.

Μῆνες, ἔτη παρῆλθον. Αἱ μεγάλαι ἑορταὶ ἦλθον, ἐπέρασαν, καὶ ἐπανῆλθον πάλιν: Τὸ Πάσχα, ἡ Πεντηκοστή, τὰ Χριστούγεννα, τὸ νέον ἔτος. Καὶ ἐγὼ ἔμενα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν,ὁ αὐτὸς πάντοτε. Ὁ καιρὸς εἶχε παύσει νὰ ἔχῃ ἀξίαν δι' ἐμέ.

Μίαν ἡμέραν μοῦ ἔπεσεν εἰς χεῖρας ἔνφυλλον ἐφημερίδος. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπήντησαν εὐθὺς τὴν ἡμερομηνίαν, τυπωμένην μὲ μεγάλα, παχέα γράμματα, καὶ ἀνέγνωσα : 13 Ὀκτωβρίου, 1847. Κρύος ἱδρὼς μὲ περιέχυσεν. Εἶχον γεννηθῆ τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1812· ἤμην ἐπομένως τριάκοντα πέντε ἐτῶν. Ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀποθάνει ὅτε ἤμην εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, κ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον εἶχον στερηθῆ τὴν ἐλευθερίαν μου. Ἀπὸ ἑπτὰ ἤδη ἐτῶν ἤμην φυλακισμένος! Ὑπῆγα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθισα εἰς μίαν σκοτεινὴν γωνίαν, ἔστρεψα τὴν κεφαλήν μου πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἔκλαυσα πικρά. Ἑπτὰ ὁλόκληρα, ὡραῖα ἔτη μου μοῦ εἶχον κλέψει! Καὶ ἡ κλέπτρια, ἡ γυνὴ ἡ ὁποία ἔφερε τὸ ὄνομά μου, ἔζη ἐλευθέρα καὶ διεσκέδαζε, κ' ἐσπατάλα τὸ χρῆμα τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχεν ἀφαιρέσει, καὶ τοῦ ὁποίου τίμημα ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ τοῦ πατρός μου καὶ ὅλη μου ἡ ἐπίγειος εὐτυχία! Ἀπερίγραπτος ὀδύνη ἐγέμισε τὴν ψυχήν μου, καὶ ἑβδομάδας ὅλας ἤμην εἰς ἀπόγνωσιν. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον μετεβλήθη ὁ ὀξὺς πόνος εἰς βαρυθυμίαν, καὶ ἐπὶ τέλους εὗρον τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀνάπαυσιν· τί λέγω; εὗρον κἄτι περισσότερον : εὗρον τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν εὐτυχίαν.

Εἶχον, ὡς σᾶς εἶπον ἤδη, μελετήσει ἔτη πολλὰ καὶ μὲ πολλοὺς κόπους τὸ χειρόγραφον τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχε πωλήσει ὁ Σόδεν, καὶ εἰς τὴν μοναξίαν μου ἀνεπόλουν διαρκῶς ὅ,τι εἶχον ἀναγνώσει. Μελάνη καὶ κονδύλια ἦσαν εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἤρχισα δὲ νὰ καταγράφω ὅσας τῶν συνταγῶν καὶ παραγγελιῶν εἶχε διατηρήσει ἡ μνήμη μου. Μὲ τὸν καιρὸν ἐσαφηνίσθησαν ὅλα ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου, ἐνθυμήθην δὲ πάλιν πᾶσαν λέξιν τῶν διατριβῶν, περὶ τῶν ὁποίων τόσον εἶχον σκεφθῆ πρὸ χρόνων. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἤμην εἰς κατάστασιν νὰ γράψω ἀκριβῶς τὰς συνταγὰς πρὸς παρασκευὴν τοῦ ζωτικοῦ φαρμάκου. Ἐνῷ δὲ ἔγραφον, ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὸ πνεῦμά μου ὅλα ὅσα ἕως τότε μοῦ εἶχον φανῆ ἐκ τοῦ βιβλίου ἐκείνου αἰνιγματώδη.

Γνωρίζετε βεβαίως, ὅτι τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἀμυήτων φρονεῖ τὰ πλέον ἀνόητα πράγματα περὶ τῆς συνθέσεως καὶ χρήσεως τοῦ ποτοῦ, τὸ ὁποῖον δίδει ἀθανασίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Δὲν ἔχω τώρα σκοπὸν νὰ τὰς ἀναιρέσω. Μόνον σημεῖά τινα οὐσιώδη θὰ σᾶς ἐξηγήσω, διότι τοῦτο εἶνε ἀναγκαῖον πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας μου.

Δύο πράγματα εἶνε ἀπαραίτητα, διὰ νὰ δυνηθῇ κανεὶς νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ζωτικὸν φάρμακον ἐπωφελῶς καὶ ἀτιμωρητεί. Πρῶτον, γνω-

σις τῶν ποικίλων καὶ σπανίων, ἀναγκαίων δὲ εἰς παρασκευὴν τοῦ πολυτίμου ποτοῦ, φυτῶν καὶ μετάλλων, ἅτινα πρέπει νὰ συναχθῶσι καὶ συνδυασθῶσιν ὑπὸ ὡρισμένας καὶ δυσχερεστάτας συνθήκας. Δεύτερον δέ, ἀπόλυτος ὑποταγή, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, εἰς αὐστηροτάτην βιωτικὴν δίαιταν.

Τὸ μυστικὸν τῆς παρασκευῆς τοῦ φαρμάκου τὸ εἶχον τέλος ἀνακαλύψει· ᾐσθανόμην δὲ καὶ τὴν δύναμιν νὰ ὑποστῶ πᾶσαν στέρησιν, νὰ περιφρονήσω πᾶσαν πρόληψιν καὶ νὰ ἐπιτελέσω πᾶν τὸ ἀπαιτούμενον, ὅπως καταστήσω ἀποτελεσματικὴν τὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου. Ἀπεφάσισα νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ διαμονήν μου, διὰ νὰ ἀποκτήσω τὴν ἀθανασίαν. Τί μ' ἔμελε δι' ἑπτὰ ἢ καὶ δέκα καὶ εἴκοσι ἐλεεινὰ ἔτη, τὰ ὁποῖα μοῦ εἶχε κλέψει μία ἀθλία γυνή, ὅτε ἐξετείνετο ἐνώπιόν μου χιλιετής, ἀμέτρητος ὕπαρξις!

Ὁ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος μ' ἔδωκε προθύμως τὴν ἄδειαν ν' ἀσχοληθῶ εἰς χημικὰς ἐργασίας καὶ πειράματα. Τὸ ἐθεώρησεν ὡς ἀθῴαν διασκέδασιν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ μοῦ ἀρνηθῇ, ἀφοῦ καὶ ἐν τῇ φυλακῇ μου αὐτῇ διέθετον σχετικῶς μεγάλα χρηματικὰ μέσα. Ἐπέμεινε μόνον νὰ μὲ βοηθῇ κατὰ τὰ πειράματά μου παρασκευαστής τις, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἤθελε διορίσει. Ἵδρυσα λοιπὸν ἓν μικρὸν χημικὸν ἐργαστήριον εἰς τὸ ὁποῖον εἰργαζόμην ἐνδελεχῶς ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας. Συνάμα δὲ ἤρχισα νὰ τακτοποιῶ τὴν δίαιτάν μου κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ παλαιοῦ χειρογράφου, τοῦ ὁποίου ὅλην τὴν σημασίαν μόλις τόρα εἶχον κατορθώσει νὰ ἐννοήσω.

Τὸ πνεῦμα ἤρχισε νὰ εὐρύνεται ὁλονέν. Καθ' ἑκάστην δὲ νύκτα ἔβλεπον εἰς τ' ὄνειρόν μου τὸν μέγαν σοφόν, ὅστις μὲ εἶχε τὸ πρῶτον εἰσαγάγει εἰς τὰ μυστήρια τῆς μαγείας καὶ μοῦ ἀπεκάλυπτε τώρα νέους θησαυροὺς τῶν θείων του γνώσεων, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς θνητὸς εἶχεν ἔτι ἐξιχνιάσει. «Μ' ἐνεπιστεύθης,» ἔλεγε· «λαμπρὰν θὰ λάβῃς ἀμοιβήν.» Ὑπῆρξεν οὕτω... Διότι ἐντὸς τῶν πρώτων ἓξ μηνῶν εὗρον ὅ,τι οἱ παλαιότατοι τῶν παλαιῶν ἀμυδρῶς μόλις εἶχον ὑποθέσει, ἀλλ' οὐδεὶς πρὸ ἐμοῦ θνητὸς εἶχεν ἀνακαλύψῃ· τὸ μυστήριον, ὄχι μόνον ν' ἀπομακρύνῃ τις τὸν θάνατον κατὰ βούλησιν, ἀλλὰ τὴν πολὺ βαθυτέραν, ὡραιοτέραν καὶ εὐγενεστέραν τέχνην, νὰ φέρῃ τις τὴν ζωὴν πρὸς τὰ ὀπίσω... καὶ νὰ γίνεται βαθμηδὸν νεώτερος.»

Ὁ Ἀρῆς Κλάασεν ἐπρόφερεν ἐνθουσιωδῆς τὰς τελευταίας λέξεις, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν.

— Ὢ, τὸ πολύτιμον εὕρημα! Μοῦ ἔδωκεν ἐλπίδα καὶ εὐτυχίαν. Τώρα ἠδυνάμην πλέον νὰ ὑποφέρω ἀγογγύστως τὴν ἐλεεινότητα τῆς αἰχμαλωσίας μου· ἐγνώριζα ὅτι θὰ ἠδυνάμην ν' ἀφαιρέσω ἀπὸ τὴν ζωήν μου ὅλα τὰ πένθιμα τῆς μοναξίας μου ἔτη. Ἡ μεγάλη καὶ ἀνέκφραστος μακαριότης, ἥτις ἐπλήρου τὴν καρδίαν μου, ἐξεδηλώθη εἰς ὅλον μου τὸ ἦθος. Ἔγεινα ὁ προσηνέστατος καὶ φιλοφρονέστατος τῶν ἀνθρώπων, ἔγεινα, ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ, εἰς τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς λέξεως ἀξιαγάπητος ἄνθρωπος. Ὅλοι ὅσοι μὲ περιεστοίχιζον, ὁ διευθυντής, ὁ ὑπηρέτης μου, οἱ ἀσθενεῖς, καὶ πολλοὶ μάλιστα μεταξὺ αὐτῶν κακότροποι ἄνθρωποι, ὅλοι μοῦ ἦσαν συμπαθεῖς καὶ εὐπροσήγοροι.

Κ' ἐπέρασαν πάλιν τοιουτοτρόπως πολλά, πολλὰ καὶ μακρὰ ἔτη. Ὁ γέρων διευθυντὴς ἀπέθανε καὶ τὸν ἐθάψαμεν. Ἦλθε νέος εἰς τὴν θέσιν του, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔδειξεν ἐντὸς ὀλίγου τὴν αὐτὴν εὐμένειαν ὡς ὁ προκάτοχός του. Μίαν ἡμέραν, τὸν χειμῶνα τοῦ 1857, μοῦ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τῆς συζύγου μου. Ἤκουσα τὴν εἴδησιν μὲ πλήρη ἀπάθειαν, καὶ εἶπον μόνον· «Ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἐλεήσῃ.» Τώρα ὅμως, ὅτε ὁ κακός μου δαίμων εἶχεν ἐκλείψει ἀπὸ τὸν ἐπάνω κόσμον, ἐδίψων ἐλευθερίαν.

Ἐζήτησα νὰ ἰδῶ τὸν διευθυντήν, καὶ ὡμίλησα μαζή του διὰ μακρῶν. Εἶχα δὲ ἐπιμελῶς προετοιμασθῆ· ἤξευρα ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποκριθῶ, ὅτι ἐγώ, ὁ τόσον ὑπέροχος κατὰ τὴν σοφίαν ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἔπρεπε νὰ φανῶ τοὐναντίον ὅτι δὲν γνωρίζω τίποτε, ὅτι θεωρῶ τὸν ἑαυτόν μου πτωχὸν τῷ πνεύματι καὶ βλάκα· τὸ ἔκαμα· ἦτο δὲ καὶ τοῦτο δι' ἐμὲ νέα ἀπόδειξις τῆς ὑπεροχῆς μου.

— Κύριε διευθυντά, εἶπον, μὲ γνωρίζετε πρὸ τόσου χρόνου. Εἶμαι κακός, εἶμαι ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος; Εἶνε δυνατὸν νὰ ζήσῃ κανεὶς ζωὴν πλέον ἥσυχον, πλέον ἀβλαβῆ παρ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν βλέπετε, ὅτι ζῶ ἐδῶ; — Ἠξεύρω ὅτι πρὸ πολλῶν, πολλῶν ἐτῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν μεγάλων πόνων καὶ βιαίου θυμοῦ, ἔπραξα πράξεις, αἱ ὁποῖαι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας καὶ ἐμοῦ τοῦ ἰδίου κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν ἐδῶ μεταφοράν μου. Ἀλλ' ἔκτοτε παρῆλθον δεκαοκτὼ ὅλα ἔτη! Δεκαοκτώ! Τόρα εἶμαι τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Τὸ ὡραιότερον μέρος τῆς ζωῆς μου ἐπέρασα. Ἂς ἀπολαύσω τοὐλάχιστον τὸ ὀλίγον ὑπόλοιπον, τὸ ὁποῖον μοῦ μένει. Μὴ μὲ καταδικάσατε εἰς ἰσόβιον φυλακήν. Δὲν ἔκαμα τίποτε ἄξιον τόσον σκληρᾶς τιμωρίας. Τὸ μόνον ὄν, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐγινόμην ἴσως ἐπικίνδυνος, ἡ σύζυγός μου, ἀπέθανε. Κανεὶς δὲν ὑπάρχει σήμερον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅστις νὰ μοῦ ἐμπνέῃ ἄλλα αἰσθήματα, ἢ αἰσθήματα εὐμενείας. Δόσατέ μου τὴν ἐλευθερίαν μου, ὥστε νὰ δυνηθῶ κ' ἐγὼ τὸ κατ' ἐμὲ νὰ κάμω καλὸν εἰς τὴν ζωήν μου. Εἶμαι εὔπορος ἄνθρωπος. Σεῖς ἔχετε πτωχοὺς εἰς τὸ κατάστημά σας. Σᾶς ὑ-

πόσχομαι πλουσιωτάτην τὴν συνδρομήν μου ὑπὲρ αὐτῶν. Θέλω ἡ ἀγαθοεργία μου νὰ ὠφελήσῃ πρὸ πάντων τοὺς παλαιοὺς ὁμοιοπαθεῖς μου. Ἀλλὰ καταστήσατέ μου δυνατὸν νὰ ἀγαθοεργήσω καὶ εἰς μεγαλείτερον κύκλον. Μία λέξις σας ἀρκεῖ νὰ μοῦ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν μου. Εἴπετέ την αὐτὴν τὴν λέξιν! Φανῆτε ἐλεήμων... δίκαιος. Πιστοποιήσατε ὅτι ἐθεραπεύθην, ἤ, ἂν δὲν ἐπιτρέπῃ τοῦτο ἡ συνείδησίς σας, δηλώσατε τοὐλάχιστον ὅτι εἶμαι ἀβλαβής, ἀκίνδυνος. Καὶ εἶμαι, κύριε διευθυντά... τὸ γνωρίζετε. Ἐλεήσατε δυστυχῆ ἄνθρωπον, ὅστις ἐπένθησεν ἐν ἀθλιότητι τὰ ὡραιότερα τῆς ζωῆς του ἔτη, ὅστις οὐδέποτε ἠθέλησε τὸ κακόν, οὐδὲ εἶναι κακός.

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἦσαν γεμάτοι δάκρυα, καὶ ὁ διευθυντὴς ἦτο βαθύτατα συγκεκινημένος.

— Θὰ κάμω διὰ σᾶς ὅ,τι δύναμαι, εἶπε.

Μετά τινας ἡμέρας μ' ἐπεσκέφθησαν δύο ξένοι ἄνθρωποι. Ἐγνώρισα εὐθὺς ὅτι ἦσαν ἰατροί, καὶ ἔλαβα τὰ μέτρα μου. Μὲ ἠρώτησαν περὶ πολλῶν πραγμάτων, περὶ τῶν σπουδῶν καὶ ἀσχολιῶν μου. Τοὺς ἔδωκα δὲ εὐγενεστάτην εἰς ὅλα ἀπάντησιν. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἠθέλησε νὰ μ' ἐρεθίσῃ, ὡς ὁ συνάδελφός του ἐκεῖνος πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, ἀλλ' ἐγὼ ἐνόησα τὸν σκοπόν του καὶ δὲν ἔπεσα εἰς τὴν παγίδα. «Ἠμπορεῖ νὰ πλανῶμαι, ἀπήντησα εἰς τὰς χλευαστικάς του παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐργασιῶν μου· ἀλλ' ἡ πλάνη μου δὲν βλάπτει κανένα καὶ μὲ κάμνει εὐτυχῆ».

Μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν πάλιν οἱ δύο κύριοι, καὶ ὀκτὼ ἡμέρας βραδύτερον ἦλθεν ὁ διευθυντὴς μὲ πρόσωπον ἀστράπτον ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ μ' ἔδωκε τὴν ἄδειαν ὅτι ἦμην ἐλεύθερος.

— Σᾶς συγχαίρω, φίλτατε Κύριε Κλάασεν, εἶπεν· ἐλπίζω δὲ καὶ εὔχομαι εἰλικρινῶς νὰ χαρῆτε τὴν ζωήν σας: πολλὰ ἔτη ἀκόμη. Θὰ ὑποβληθῆτε εἰς μερικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν θὰ σᾶς ἦνε διόλου ὀχληρά, καὶ σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴ φέρετε ἀντίστασιν. Καλὸν θεωρεῖται νὰ μείνῃ διαρκῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας ὁ Φράντς, ὅστις πρὸ τοσούτων χρόνων σᾶς ὑπηρετεῖ καί, ἂν δὲν πλανῶμαι, σᾶς εὐχαρίστησε πάντοτε. Πρέπει δὲ προσέτι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἐμπιστευθῆτε τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας σας, ἥτις ηὐξησε σπουδαίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἰς ἀνθρώπους ἐμπείρους, ἱκανοὺς καὶ τιμίους. Σεῖς ἐγείνατε ἐντελῶς ξένος τῶν χρηματιστικῶν, καὶ ἂν ἠθέλατε νὰ φροντίσετε μόνος περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν κεφαλαίων σας, θὰ ὑπεβάλλεσθε εἰς ἀπείρους ἐνοχλήσεις καὶ στενοχωρίας. Οἱ κύριοι, οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς ἀπαλλάξουν αὐτοῦ τοῦ κόπου, θὰ σᾶς παρέχουν τόσα χρήματα, ὅσα λογικῶς δύνασθε νὰ δαπανήσετε. Δεχθῆτέ το, διότι καὶ τοῦτο ἐκρίθη καλὸν ὡς ὅρος τῆς ἀπελευθερώσεώς σας. Ἂν λάβετε ἀνάγκην συμβουλῆς, ἀποταθῆτε εἰς ἐμὲ ἐμπιστευτικῶς. Ἐκερδήσατε τὴν ὑπόληψίν μου, καὶ θὰ μείνω πάντοτε πιστὸς φίλος σας.

Συνήνεσα εἰς ὅλα προθύμως, ἐνηγκαλίσθημεν, καὶ τὴν ἐπαύριον, ἐν μέσῳ τῶν εὐλογιῶν τῶν ἰατρῶν, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν φυλάκων, ἐγκατέλειψα τὸ κατάστημα, ὅπου εἶχα ζήσει δεκαεπτὰ ὅλα ἔτη.»

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Δ'.

ΟΡΟΙ ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΗΝΣΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Εὐθὺς ἅμα ἔφθασαν οἱ Ἕλληνες οὗτοι εἰς Γένουαν, ἡ γενουηνσιακὴ Κυβέρνησις τοῖς παρεχώρησεν οἰκήματα ἵνα, ἐπί τινα χρόνον, διαμείνωσιν ἐκεῖ. Καὶ πράγματι διῆλθον ὅλον τὸν χειμῶνα ἐν Γενούῃ. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἔσχον καιρὸν ἵνα ρυθμίσωσι τὰς περὶ τοῦ ἀποικισμοῦ ὑποθέσεις των μετὰ τῆς γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας. Ὅλαι δὲ αἱ συμφωνίαι τῆς ἀποικίσεως ταύτης περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐν Γενούῃ καὶ ὑπεγράφη ὑφ' ἑκατέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Λιμπεράνη καὶ τοῦ Καμβιάγη. Ἐν δὲ τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν εὑρίσκεται ἔτι καὶ σήμερον τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὑπὸ τὸν τίτλον: «*Copia delle Capitolazione.*» Ἡ ἀντιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Βαστίας, ὑπὸ χρονολογίαν 26 Ἰανουαρίου 1784.

Συμφωνητικὸν ἔγγραφον μεταξὺ γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας καὶ ἀποίκων Ἑλλήνων.

1. Ἡ γενουηνσιακὴ Δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἵνα ἡ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθεῖσα ἑλληνικὴ ἀποικία, διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν θρησκείαν, ὑποταχθῇ εἰς τὸν Ποντίφηκα τῆς Ρώμης, ἐκτελοῦσα τὰς ἱεροτελεστίας της ἑλληνιστί, καθ' ὃν τρόπον ἐν Ρώμῃ, ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἐν Σικελίᾳ ἐκτελοῦνται.

2. Ἀπαιτεῖ ἵνα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐλθόντος Ἐπισκόπου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν σὺν αὐτῷ καλογήρων

καὶ ἱερέων, οἱ νέοι ἱερεῖς χειροτονῶνται καὶ διορίζωνται ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἕδρας, ἢ ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῆς.

3. Ἀπαιτεῖ ἵνα, διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἱερεὺς κανόνας, ὑποτάσσωνται εἰς τὸν Λατῖνον Ἐπίσκοπον τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται.

4. Οἱ Ἕλληνες, μετὰ τὴν ἄφιξίν των εἰς Παομίαν, ὀφείλουσι νὰ κτίσωσιν, ἰδίαις δαπάναις, Ἐκκλησίας καὶ οἰκίας διὰ τὴν χρῆσίν των, καὶ νὰ ἦναι ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Διοικητήν, τὸν ὁποῖον ἤθελε τοῖς πέμψει, κατὰ καιρούς, ἡ γαληνοτάτη Δημοκρατία.

5. Ἐν πάσῃ δ' ἀνάγκῃ τῆς Δημοκρατίας ὀφείλουσι νὰ ἦναι ἕτοιμοι νὰ τὴν ὑπηρετήσωσιν, ὡς καλοὶ ὑπήκοοι, κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

6. Ἡ Δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἵνα οἱ Ἕλληνες ὁρκισθῶσι πίστιν καὶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους της, καὶ πληρόνωσιν ἀκριβῶς τοὺς ὑπάρχοντας ἢ καὶ ὑπάρξοντας φόρους.

7. Ἡ Δημοκρατία παραχωρεῖ εἰς τοὺς προρρηθέντας Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς διαδόχους των τρία χωρία, κατ' ἐκλογήν, τὴν Παομίαν, τὴν Ῥεβίδαν καὶ τὴν Σαλονίαν, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅμως ἵνα τὰ μερίδια τῶν γαιῶν, τὰ ὁποῖα ἤθελον δοθῇ εἰς ἕκαστον τούτων, διαμοιρασθῶσι μεταξὺ τῶν τέκνων των ἢ τῶν κληρονόμων των, ἄνευ διακρίσεως τοῦ φύλου, εἰς ἴσα μέρη. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν οἰκογένειά τις ἤθελεν ἐκλείψει, ἡ Δημοκρατία γίνεται κληρονόμος τῆς περιουσίας αὐτῆς.

8. Ὁ Ἄρχων τῆς Γενούης ὑποχρεοῦται νὰ προμηθεύσῃ τὸ ὑλικὸν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν οἰκιῶν, ὡς καὶ τὸν διὰ τὸν σπόρον σῖτον κλπ., ἀπαιτῶν, ἐν τούτοις, τὴν πληρωμὴν αὐτῶν μετὰ πάσης ἀκριβείας, ἐντὸς ἓξ ἐτῶν.

9. Ἐπιτρέπεται ἑκάστῳ νὰ ἔχῃ κλιβάνους καὶ ὑδρομύλους, ἢ ἀνεμομύλους.

10. Ὡσαύτως ἡ ἀποικία αὕτη δύναται κατὰ βούλησιν νὰ θρέψῃ παντὸς εἴδους ζῷα, μικρὰ καὶ μεγάλα.

11. Παρέχεται ἑκάστῳ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ κατ' οἶκον παντὸς εἴδους ὅπλα· μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅμως ἵνα, ἐν καιρῷ ἀπαγορεύσεως ὅπλων, ἕκαστος εἰδοποιῇ περὶ τούτων τῷ κατὰ καιροὺς Διοικητῇ.

12. Ἐπιτρέπεται τὸ ἐμπόριον παντὸς εἴδους ἐμπορευμάτων διὰ μέσου τῆς ἀποτίσεως τῶν ὀφειλομένων τῇ Δημοκρατίᾳ δικαιωμάτων.

13. Δύνανται οἱ Ἕλληνες οὗτοι μὲ τὴν σημαίαν τῆς Δημοκρατίας νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Τούρκων, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅμως τοῦ νὰ ἐξοφλῶσι τὰ προξενικὰ δικαιώματα καὶ πᾶν ὅ,τι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

14. Ἡ δημοκρατία ὑποχρεοῦται νὰ μεταφέρῃ τὴν ἀποικίαν ταύτην εἰς Κορσικὴν δωρεάν, ἐξαιρέσει τῶν χιλίων pezze, τὰς ὁποίας ἐπλήρωσεν ἤδη διὰ τὸ ταξείδιον τοῦτο, καὶ τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ τὴν πληρωμήν.

Ἐγένετο ἐν Γενούῃ τῇ 18 Ἰανουαρίου 1676.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶναι ἱκανῶς εὐεξήγητον, διὸ καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην πολλῶν σχολίων.

Τὰ τρία πρῶτα ἄρθρα ἀποβλέπουσιν ἀποκλειστικῶς τὴν θρησκείαν. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καταγίνεται ὅπως ὑπαγάγῃ ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν της σύμπασαν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Εἶναι λοιπὸν ἑπόμενον ὅτι, ὁσάκις παρουσιάζεται κατάλληλος ἐπὶ τούτῳ εὐκαιρία, δὲν τὴν ἀφίνει νὰ παρέλθῃ. Ὁλόκληρος Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος ἀποικία, ἀπροσδοκήτως, ἔπεσεν εἰς τὰ δίκτυά της... Τὸ ζήτημα ἦτο ἁπλοῦν: Σᾶς δεχόμεθα εἰς τὸ ἔδαφός μας, ἀλλ' ὀφείλετε ν' ἀλλάξετε θρησκείαν. Ἂν θέλετε, ἔχει καλῶς· εἰδεμή, ἐπιστρέψατε ἐκεῖσε, ὁπόθεν ἔρχεσθε... Ἡ ἐπιστροφὴ ἦτο ἀδύνατος. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἄλλη ὁδὸς τοῖς ὀρθοδόξοις τούτοις Ἕλλησιν, εἰμὴ ἡ τῆς ἀρνησιθρησκείας.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραβιάσεως ταύτης ὁ Λιμπεράνης μᾶς διέσωσε τὰς ἀκολούθους πληροφορίας· *La qual cosa ben compresa da' Capi, fu cagione che persuadessero tutti li altri Greci ad uniformarsi ai sentimenti Cattolici, e prima di partire per la Corsica tutta la Colonia fece abjura dello scisma avanti al Senato.* (*Istoria della Corsica* κτλ. Τομ. Β'. σελ. 575.) Ὁ παπα-Νικόλαος περὶ τῆς ἀρνησιθρησκείας ταύτης οὐδαμοῦ οὐδένα ποιεῖται λόγον... Ὁ ταλαίπωρος ἱερεὺς αἰσχύνεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διὰ τῆς βίας τὸν ἔκαμαν Καττόλικον Λατῖνον. Ἀναμφιβόλως δ' ἐξηκολούθει νὰ διατελῇ ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων του, ὡς τοῦτο εἰκάζεται καὶ ἐκ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ La Ville Heurnois, περὶ τοῦ ὅτι ἡ Αὐλὴ τῆς Ῥώμης μετά τινα καιρὸν ὑποπτεύουσα τὴν πρὸς ἑαυτὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν θυμάτων της τούτων, τοῖς ἔπεμψεν ἕνα Φραγκόπαπαν Κέρβερον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ διαβήματά των. (Ἀνωνυμ. Ἱστ. τῆς Κορσ. σελ. 293.).

Ἐν τῷ *Βιβλίῳ τῶν Βαπτισμένων* τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν, μεταξὺ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἱερέων τῆς Παομίας, ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὸ ἔτος 1729 καί τις ἱερεύς, ἰταλιστὶ καταγράφων τὰς ὑπ' αὐτοῦ τελουμένας ἱεροπραξίας καὶ ὑπογράφων: J. Josep Maria Giustiniani Capelanos. Εἰκάζω δὲ ὅτι οὗτος εἶναι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Καπελάνος, ἀποσταλεὶς εἰς Παομίαν ἵνα ἐπιβλέπῃ τὰ διαβήματα τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων ἱερέων. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ Παπα-Νικόλαος ἐν τῷ χειρογράφῳ του κά-

μνει λόγον περί τινος *Ἐκλαμπροτάτου καὶ Αἰδεσιμωτάτου Πατὴρ Ἰουστινιανοῦ*, τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν ἐν Πχομίᾳ εἶχον προτβάλει οἱ ἐπαναστάται Κορσικανοὶ τὸ 1729.

Τὸ πέμπτον ἄρθρον μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὤφειλον νὰ ὑπηρετήσωσι στρατιωτικῶς τὴν γενουηνσιακὴν Δημοκρατίαν ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Ἐξ ἄλλου δὲ βλέπομεν ὅτι, διὰ τοῦ δεκάτου τρίτου ἄρθρου, οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἠδύναντο ὑπὸ γενουηνσιακὴν σημαίαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Τούρκων. Τὰ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καθήκοντά των τὰ ἐκφράζει τὸ πέμπτον ἄρθρον. Ἄρα τὸ δέκατον τρίτον ἄρθρον ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας.

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται καθαρῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἤλπιζον ποτὲ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἀρχαίας ἑστίας των. Ἤλπιζον ν' ἀποκτήσωσι ποτὲ θαλασσίαν δύναμιν καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐπ' ἐλπίδι ν' ἀνακτήσωνται τὸ πάτριον ἔδαφος. Καὶ ἴσως θὰ ἐπεχείρουν τοιαύτην τινὰ ἐκστρατείαν, καὶ θὰ ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ των, ἐὰν ἡ Κορσικανικὴ ἐπανάστασις δὲν διετάρασσε τὴν ἡσυχίαν των καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν ἐματαίονε τὰ σχέδιά των.

Ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ τοῦ ἑνδεκάτου ἄρθρου πληροφορούμεθα ὅτι ἐν Πχομίᾳ ὤφειλε νὰ ὑπάρχῃ εἷς Διοικητὴς μὴ Ἕλλην, τοῦ ὁποίου καθῆκον ἦτο νὰ διευθύνῃ καὶ νὰ δικάζῃ τὰς διαφόρους ὑποθέσεις τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τούτου. Ὁ διοικητὴς οὗτος ἐκαλεῖτο ἀδιαφόρως ἰταλιστὶ Direttore ἢ Reggente Giusdicente καὶ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διοικήσῃ τὴν Πχομίαν περισσότερον τῶν δύο ἐτῶν. Τὸν ἀπὸ τοῦ 1676 μέχρι τοῦ 1729 κατάλογον τῶν διοικητῶν τῆς Πχομίας δημοσιεύομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἑπομένου ἄρθρου.

Ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης ἀνεγνώρισεν ἐπίσης διὰ προνομιούχων ἐγγράφων τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, οἵτινες ἔχαιρον μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι, πρὸς διάκρισιν ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἔφερον διακριτικά τινα σημεῖα ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἐλάμβανον ἐκ μέρους τοῦ κλήρου ἰδιαιτέρας τιμὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τελευταῖος δὲ προνομιοῦχος ἀρχηγὸς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας εἶναι ὁ Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, περὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις γίνεται λόγος ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ. Τοιαῦτα δὲ προνομιοῦχα ἔγγραφα κατέχει πάμπολλα ἡ ἐν Αἰακκίῳ οἰκογένεια τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν.

Οὕτω, μετὰ τὸ τέλος τῶν διαφόρων ὑποθέσεών των, κατέλιπον τὴν Γένουαν οἱ ἄποικοι οὗτοι Ἕλληνες καὶ ἔφθασαν εἰς Πχομίαν τῆς Κορσικῆς τῇ 14 Μαρτίου τοῦ 1676.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

κατ' οἶκον

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ὁ Δάρβιν ὡς οἰκογενειάρχης.

Ὁ βίος τοῦ Δάρβιν διήρχετο ἐκ τῶν προτέρων κεκανονισμένος.

Ὁ Δάρβιν ἠγάπα θερμῶς τὰ τέκνα του καὶ ἀντηγαπᾶτο ὁμοίως ὑπ' αὐτῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μικρᾶς Ἄννης, τοῦ δεκαετοῦς θυγατρίου του, ἰδοὺ τί ἔγραφε.

«Αἱ κινήσεις της ἦσαν ζωηραὶ καὶ πλήρεις χάριτος. Ὅτε περιεπάτει μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ Sand-Walk, ἂν καὶ ἐβάδιζον ταχέως, ἐπροχώρει πηδῶσα, τὸ δὲ ἀγαπητόν της πρόσωπον ἐφώτιζε γλυκύτατον μειδίαμα. Μετεχειρίζετο συχνάκις ὑπερβολικὰς ἐκφράσεις, ὅτε δὲ τὴν εἰρωνευόμην παρῳδῶν τοὺς λόγους της, ἐκίνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεφώνει·

«—Ὦ, πατέρα, δὲν εἶνε καλὸ αὐτὸ ποῦ κάνετε!

«Ἀπωλέσαμεν τὴν χαρὰν τῆς ἑστίας ἡμῶν καὶ τὴν παρηγορίαν τοῦ γήρατός μας. Δὲν ἠγνόει πόσον περιπαθῶς τὴν ἠγαπῶμεν· καὶ τώρα εἴθε νὰ γνωρίζῃ πῶς ἀγαπῶμεν εἰσέτι τὴν χαριτωμένην της μορφήν!»

Ἦτο ἐξαίρετος πατήρ, φιλοστοργότατος καὶ ἐπιεικέστατος. «Δὲν πιστεύω, λέγει ὁ υἱός του Φραγκῖσκος Δάρβιν, ν' ἀπηύθυνε ποτὲ ὀργίλην λέξιν εἰς κανὲν ἐκ τῶν τέκνων του· τοὐλάχιστον ὅτε συνέβαινε τοῦτο, ὁ τρόπος δι' οὗ ἐζήτει συγγνώμην ἦτο συγκινητικός. Εἷς τῶν υἱῶν του διηγεῖται ὅτι ποτὲ εἰς ζήτημά τι ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τὴν κοινὴν γνώμην ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξήνεγκε παρατήρησιν μὴ συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ πατρός του. Ὁ Δάρβιν ὀργισθεὶς ἐπέπληξεν αὐτὸν σφοδρῶς.

«Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν, λέγει ὁ υἱός του, ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθησεν εἰς τὴν κλίνην μου καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ συλλογιζόμενος ὅτι ἔδειξε τόσην ὀργὴν κατ' ἐμοῦ, ἀνεχώρησε δὲ ἀφ' οὗ μοὶ εἶπε λόγους μεστοὺς φιλοστοργίας.»

Καὶ τὰ τέκνα του δὲ ἐξετίμων αὐτὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, καὶ ὡς συμπαίκτορα ἔτι, μία δὲ τῶν θυγατέρων του διηγεῖται τὰ ἑπόμενα· «Ὡς παράδειγμα τῶν σχέσεών μας καὶ ὡς ἀπόδειξιν τῆς σημασίας ἣν ἀπεδίδομεν εἰς αὐτὸν ὡς σύν-

τροφον τῶν παιγνιδίων μας θὰ εἴπω ὅτι εἷς τῶν υἱῶν του, τετραετὴς τὴν ἡλικίαν, ἀπεπειράθη νὰ διαφθείρῃ αὐτὸν διὰ δώδεκα πενταλέπτων, ὅπως ἔλθῃ καὶ παίξῃ μαζί μας τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας του. Πάντες ἐγνωρίζομεν πόσον ἱερὰ ἦτο ἐκείνη ἡ ὥρα, ἀλλὰ μᾶς ἐφαίνετο ἀδύνατον πάλιν ν' ἀντιστῇ εἰς δώδεκα *πεντάρες*!»

Τὰ παιδία εἰσέβαλλον συχνάκις εἰς τὸ σπουδαστήριόν του ὅπως ζητήσωσι σπάγον, ψαλλίδιον, μαχαίριον, σφυρίον ὅτε δὲ τοῦτο ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, τοῖς ἔλεγε μετ' ἐγκαρτερήσεως· «Δὲν νομίζετε ὅτι εἱμπορεῖτε νὰ μὴν ξαναέλθητε;» Οὐδέποτε δὲ λέξις ἀνυπομονησίας ἢ ὀργῆς ἐξήρχετο τοῦ στόματός του. Ἦτο πάντοτε ἀγαθὸς καὶ πρᾷος, δεικνύων συμπάθειαν πρὸς τὰς ἀσχολίας τῶν τέκνων του, εἴτε παιγνίδια ἦσαν αὗται εἴτε ἐργασία.

Εἰς τοὺς προσκεκλημένους ὑπ' αὐτοῦ ἐφέρετο λίαν εὐγενῶς, καθιστῶν θελκτικωτάτην τὴν ἐν Δάουν διαμονὴν αὐτῶν· οὐδὲ σκιὰν ἀλαζονείας ἐδείκνυε· τοὐναντίον μάλιστα ἐφαίνετο θεωρῶν ἑαυτὸν ὅλως ἀσήμαντον ἐνώπιον τοῦ μεθ' οὗ συνδιελέγετο.

Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ὁ Δάρβιν ἦτο εὔθυμος· ἠγάπα ν' ἀστειεύεται, νὰ πειράζῃ ἐνίοτε, ἐξετίμα δὲ λίαν τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων καὶ τὴν εὐτραπελίαν. Ὁ Δάρβιν εὕρισκε καιρὸν ν' ἀσχολῆται καὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ χωρίου του· μετεῖχε διαφόρων φιλανθρωπικῶν σωματείων, προθύμως παντοτε εἰσφέρων.

Πῶς εἰργάζετο ὁ Δάρβιν.

Ὁ Δάρβιν δὲν συνήθιζε μηδὲ στιγμὴν νὰ δαπανᾷ ἐπὶ ματαίῳ. Τὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου ἔμαθεν ἐπὶ τοῦ «Μπήϊγκλ» ἔνθα ἡ ἐργασία κατ' ἀνάγκην ἐγίνετο ἐν σπουδῇ. Ἦτο ἀδέξιος, ἐθαύμαζε δὲ πολὺ τοὺς δεξιοὺς ἀνατόμους. Ἠγάπα τὰς ἁπλᾶς μεθόδους καὶ τὰ ἁπλᾶ ὄργανα. Ἐπενόει παντοίας συσκευάς, κατασκευάζων χονδροειδῆ προσχεδιάσματα διὰ τοῦ ξυλουργοῦ ἢ τοῦ κλειθροποιοῦ τοῦ χωρίου. Ἡ ἀνατομική του τράπεζα ἦτο χονδρὰ σανίς, τὰ δ' ἐργαλεῖά του στοιχειώδη. Εἰργάζετο συντόνως, ἐξακριβῶν τὴν γενομένην ἐργασίαν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ. Ἐσημείου ἕκαστον πείραμα, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ. Ἐπεχείρει ἐνίοτε καὶ τὰ παραδοξότατα τῶν πειραμάτων φρονῶν ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ τι. Ἐδείκνυε δ' ἐπιμονὴν ἀκατάβλητον, ἀληθὲς πεῖσμα. Εὐθὺς ὡς ἰδέα πειράματός τινος παρουσιάζετο εἰς τὸ πνεῦμά του, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐκτελέσῃ ἀντὶ πάσης θυσίας. Μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν συγγραφικὴν ἐργασίαν τὰ πειράματα ἀνεκούφιζον τὸ πνεῦμά του.

Τὰ βιβλία ἐθεώρει ὡς ἁπλᾶ ὄργανα ἐργασίας. Ἡ πρὸς αὐτὰ ἀγάπη τῶν φιλοβίβλων τῷ ἦτο πάντη ἄγνωστος. Ἐτεμάχιζε τὰ ὀγκώδη συγγράμματα ὅπως καταστήσῃ αὐτὰ εὐχείριστα. Ἐξέσχιζεν ἐκ τῶν διαφόρων φυλλαδίων ὅ,τι δὲν ἐνδιέφερεν αὐτῷ. Ἐφ' ὅσον ἀφικνοῦντο τὰ βιβλία ἐμελέτα ἢ διήρχετο αὐτὰ κατὰ τὴν πιθανὴν αὐτῶν ἀξίαν, τηρῶν σημειώσεις ἢ περιλήψεις πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν· αἱ δὲ σημειώσεις ἐκεῖναι καὶ τὰ τεύχη ἐταξιθετοῦτο ἐντὸς θηκῶν ὑπὸ διαφόρους τίτλους. Ἡ πλήρης κατατετμημένων τόμων βιβλιοθήκη του ἦτο παράδοξος τὴν ὄψιν.

Ὁ τρόπος τοῦ γράφειν αὐτοῦ ἦτο ἁπλοῦς· συνεβουλεύετο κατ' ἀρχὰς τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα του σημειώσεις, καὶ ἐχάρασσε σχεδίασμά τι εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τῶν τυπογραφικῶν διορθώσεων ἢ τῶν παλαιῶν χειρογράφων του. Εἶτα ἀντέγραφε τὸ γραφέν, διὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Δάουν, ὅστις ἦτο ὁ εἰδικὸς ἀντιγραφεὺς τοῦ Δάρβιν. Τὸ ἀντίγραφον ἐκεῖνο ἔπεμπεν εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ἀφ' οὗ τὸ ἐπεθεώρει.

Ὁ Δάρβιν ἔγραφε μετὰ δυσχερείας, ἐνίοτε σκοτεινῶς καὶ ἀσαφῶς. Πολλάκις ἐσταμάτα ἐν τῷ μέσῳ φράσεως, ἐξ ἧς δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαλλαχθῇ καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· «Τώρα, τί θέλεις νὰ εἰπῇς;» καὶ ἐξέφερεν ὑψηλοφώνως τὴν ἀπάντησιν. Τὸ φιλολογικὸν μέρος τῆς ἐργασίας του ἦτο τὸ δυσχερέστερον καὶ ἀνιαρώτατον εἰς αὐτόν. «Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ πνεῦμά μου εἶνε θῦμα κακῆς τινος τύχης, ἥτις μὲ ἀναγκάζει νὰ διατυπῶ ἐλλιπῶς ἢ ἀδεξίως τὰς ἰδέας μου. Κατ' ἀρχὰς συνείθιζον νὰ διανοῶμαι πολὺ πρὶν γράψω φράσιν τινα. Ἀπό τινων ἐτῶν παρετήρησα ὅτι ἐκέρδιζα καιρὸν χαράσσων ἐν βίᾳ σελίδας ὁλοκλήρους, συντέμνων κατὰ τὸ ἥμισυ τὰς λέξεις καὶ διορθῶν εἶτα αὐτὰς ἐν ἀνέσει. Αἱ τοιαῦται ἐν σπουδῇ κεχαραγμέναι φράσεις εἶνε πολλάκις καλλίτεραι ἐκείνων, ἃς θὰ ἔγραφον μετὰ σκέψιν.»

Εἰκονογραφήματά τινα, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τοῖς ἔργοις του ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔργα τῶν τέκνων του, ᾐσθάνετο δὲ πρὸς αὐτὰ ἄμετρον θαυμασμόν. Κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη δὲν ἀντέγραφε πλέον ἀλλ' ὑπηγόρευε· ἔφθανε δὲ μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεών του· κατέπαυεν αἴφνης τὴν ὑπαγόρευσιν λέγων· «Δὲν εἱμπορῶ πλέον· φθάνει.»

Τὰ ἔργα τῶν ἄλλων ἔκρινε λίαν εὐμενῶς καὶ ἂν ἔτι, ὡς συχνάκις συνέβαινε, δὲν εἶχον μεγάλην ἀξίαν. Ἡ μετριοφροσύνη του ἦτο πασίγνωστος. Ὁ Δάρβιν δὲν ἦτο ἐκ τῶν πειναλέων ἐκείνων τῆς δόξης, οἵτινες ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσιν αὐτὴν διὰ παντὸς μέσου. Ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ ἔργον σταθερὸν καὶ βιώσιμον, εἶχε δὲ φυσικὴν φιλοδοξίαν καὶ ὑγιὲς πνεῦμα, ἀλλ' οὐδὲν πλέον. «Εἶμαι βέβαιος, εἶπε, ὅτι οὐδέποτε

κατὰ κεφάλαιον ἀπεμακρύνθην τῆς ὁδοῦ μου ὅπως ἀποκτήσω φήμην.»

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐντιμότης τοῦ Δάρβιν εἶνε γνωστή, εἶνε δὲ ἀξία νὰ καταστῇ παροιμιώδης.

Δύο μικρὰ γεγονότα, ἀσήμαντα καθ' ἑαυτὰ καταδεικνύουσι τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀκρίβειαν. Ὁ Βρόδι Ἰνέζ, ὁ ἐφημέριος τοῦ Δάουν, διηγεῖται ὅτι ποτὲ μετὰ συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἐγένετο συζήτησις περὶ τῶν συμφερόντων τῆς κοινότητος, ὁ Δάρβιν μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τὴν νύκτα. «Ἤρχετο νὰ μοὶ εἴπῃ, ὅτι μολονότι ὅσα εἶπε κατὰ τὴν συζήτησιν ἦσαν κόσμια, ἐσκέφθη ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐξαγάγω πεπλανημένον συμπέρασμα, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ κοιμηθῇ πρὶν μοὶ παράσχῃ ἐξήγησιν εἶμαι βέβαιος, προσεπιλέγει ὁ Βρόδι Ἰνέζ ὅτι ἂν ἡμέραν τινὰ παρουσιασθῇ γεγονός τι ἀνατρέπον τὰς προσφιλεστέρας θεωρίας του, θὰ ἐσημείου τὸ γεγονός, ὅπως τὸ δημοσιεύσῃ, πρὶν κατακλιθῇ.»

Τὸ ἕτερον ἐπεισόδιον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ρομαίηνις, ἑνὸς τῶν μᾶλλον ἀγαπητῶν μαθητῶν του. Ὁ Δάρβιν καὶ ὁ Ρομαίηνις εἶχον συνδιαλεχθῇ τὴν νύκτα. κατὰ τὴν ῥύμην δὲ τοῦ λόγου ὁ Δάρβιν εἶχεν εἴπῃ ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ ὡραιότατον θέαμα ὅπερ εἶδεν εἰς τὴν ζωήν του ἦτο τοπίον τι τῶν Κορδιλλιέρων. Ἀπελθὼν κατεκλίθη ἐν ᾧ ὁ Ῥομαίηνις παρέμεινεν ἐν τῷ ἐντευκτηρίῳ συνδιαλεγόμενος μετά τινος τῶν υἱῶν τοῦ Δάρβιν· ἀλλ' αἴφνης περὶ τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ὁ Δάρβιν. Ἀνηγέρθη μόνον καὶ μόνον ὅπως ἐλθὼν εἴπῃ ὅτι ἡ μνήμη του τὸν ἠπάτησε· ὅτι ἔπρεπε νὰ εἴπῃ περὶ ὄρους τινὸς τῆς Βραζιλίας καὶ οὐχὶ τῶν Κορδιλλιέρων μεθ' ὃ ἀπεσύρθη· ὡς λέγει καὶ ὁ Ῥομαίηνις τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶνε λίαν χαρακτηριστικόν, μαρτυροῦν τὴν μεγίστην ἀκρίβειαν τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου.

Ὁ Δάρβιν κρίνων ἑαυτόν.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔκρινεν ἑαυτὸν ὁ Δάρβιν·

«Στεροῦμαι μεγάλης ἀγχινοίας. Εἶμαι μέτριος κριτικός. Εὐθὺς ἅμα ἀναγνώσω ἐφημερίδα τινὰ ἢ βιβλίον αἰσθάνομαι σεβασμὸν εἰς τὰ γραφόμενα· βραδύτερον δέ, μετὰ παρατεταμένην σκέψιν, παρατηρῶ τὰ ἀσθενῆ αὐτοῦ μέρη. Ἡ δύναμις δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ παρακολουθήσῃ μακρὰν καὶ ἀφῃρημένην συνέχειαν ἰδεῶν εἶνε παρ' ἐμοὶ λίαν περιωρισμένη· οὐδὲν δὲ ἄξιον λόγου θὰ κατώρθουν εἴτε ἐν τοῖς μαθηματικοῖς εἴτε ἐν τῇ μεταφυσικῇ.

Ἡ μνήμη μου εἶνε εὐρεῖα, ἀλλ' ὁμιχλώδης· ἀρκεῖται δὲ γνωστοποιοῦσά μοι ἀορίστως ὅτι ἀνέγνων ἢ παρετήρησα τι ἀντίθετον ἢ εὐνοϊκὸν πρὸς τὸ ἐξαγόμενον συμπέρασμα. Μετὰ στιγμάς τινας ἐνθυμοῦμαι ποῦ πρέπει νὰ ἐρευνήσω πρὸς [illegible]ρίβωσιν. Τόσον μειονεκτεῖ κατὰ τοῦτο ἡ μνήμη μου, ὥστε οὐδέποτε ἠδυνήθην ν' ἀναμνησθῶ πέραν ὀλίγων ἡμερῶν ἁπλῆν τινα ἡμερομηνίαν ἢ ποιητικὸν στίχον.

«Πολλοὶ τῶν κρινάντων με ἀπεφήναντο περὶ ἐμοῦ «Εἶνε καλὸς παρατηρητής, ἀλλὰ στερεῖται καθ' ὁλοκληρίαν τῆς δυνάμεως τοῦ συλλογισμοῦ.» Δὲν νομίζω ὅτι τοῦτο εἶνε ἀκριβές· διότι τὸ περὶ *Γενέσεως τῶν εἰδῶν* σύγγραμμά μου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἶνε μακρὸς συλλογισμός, ὅστις κατώρθωσε νὰ πείσῃ πλείστους νοημονεστάτους ἀνθρώπους· οὐδεὶς δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ αὐτὸ ἂν ἐστερεῖτο δυνάμεως τινὸς συλλογισμοῦ.

Ἔχω τόσην εὕρεσιν, εὐθυφροσύνην, καὶ κρίσιν ὅσον μέτριός τις δικηγόρος ἢ ἰατρός, ἀλλ' ὄχι περισσοτέραν. Ἀφ' ἑτέρου φρονῶ ὅτι εἶμαι ὑπέρτερος τῶν συνήθων ἀνθρώπων εἰς τὸ παρατηρεῖν τὰ πράγματα, ἅτινα εὐχερῶς διαφεύγουσι τὴν προσοχήν, καὶ εἰς τὸ παρατηρεῖν ταῦτα μετ' ἐπιμελείας. Τὸ σπουδαιότατον πάντων εἶνε ὅτι ὁ πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἔρως μου ὑπῆρξε φλογερὸς καὶ διάπυρος.

«Τὸ ἔρωτα τοῦτον ἐνεθάρρυνε τὰ μέγιστα ἡ φιλοδοξία ἣν εἶχον ὅπως ἐκτιμῶμαι ὑπὸ τῶν συναδέλφων μου φυσιοδιφῶν. Ἐκ παιδικῆς μου ἡλικίας ζωηρὰν ἐπιθυμίαν ᾐσθανόμην νὰ ἐξηγῶ κἂν ὅ,τι εἶχον παρατηρήσῃ, καὶ ν' ἀνάγω πάντα τὰ γεγονότα εἰς γενικούς τινας νόμους,

Αἱ ἕξεις μου εἰσὶ μεθοδικαί, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς διεύθυνσιν τῆς ἐργασίας μου. Τέλος εἶχον πολὺν καιρὸν πρὸς ἐργασίαν, μὴ εὑρεθεὶς ἠναγκασμένος νὰ κερδίζω τὸν ἄρτον μου. Εἰ καὶ ἡ ἀσθένεια ἐξεμηδένισε πολλὰ ἔτη τοῦ βίου μου, μὲ προὐφύλαξε τῶν διασκεδάσεων καὶ τῆς σπατάλης τοῦ χρόνου.»

Ἐφ' ὅσον τὰ ἔτη προὐχώρουν αἱ οἰκογενειακαὶ μέριμναι ηὔξανον. Εἴς τινα φίλον του ἀναγγέλλοντα αὐτῷ τὴν γέννησιν τοῦ δεκάτου τέκνου του ἀπήντησε συγχαίρων ἅμα αὐτῷ καὶ συλλυπούμενος, προσλέγων ὅτι ἂν συμβῇ καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτο, εἶνε περιττὸν νὰ τῷ στείλῃ συγχαρητήρια, ἀρκούντων μόνων τῶν συλλυπητηρίων. Ἐπιλέγει δὲ ὅτι ἐπειδὴ ἕκαστος υἱὸς ἀπαιτεῖ κόπον διὰ νὰ ἀνατραφῇ, ὅσον τρεῖς θυγατέρες, ἡ οἰκογένειά του περιλαμβάνει δεκαεπτὰ τέκνα: πέντε υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας. Ἡ ἀγωγὴ τῶν πρώτων ἀπησχόλει αὐτὸν πολύ· ἔκρινε δὲ τὴν κλασικὴν ἀγωγὴν ἀνίκανον νὰ θωρακίσῃ τὸν νέον διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου καὶ ἐλλιπῆ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος.

Θρησκευτικαὶ ἰδέαι τοῦ Δάρβιν

Οἱ πλεῖστοι τῶν ὁμιλούντων περὶ Δάρβιν χωρὶς ν' ἀναγνώσωσι τὰ συγγράμματά του — εἶνε δὲ πολυάριθμοι οὗτοι, — θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς «ἄθεον» φρονοῦντα ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἐκ

πιθήκου.» Ἀλλ' ὁ Δάρβιν δὲν ἦτο ἄθεος· τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀριδήλως ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας καὶ τῶν ἐπιστολῶν του.

Κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικήν του ἡλικίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλοῦ, ὁ Δάρβιν ἐπίστευεν εἰλικρινῶς, παραδεχόμενος πάντα τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, τόσον μάλιστα ὥστε ἐξήγειρε τὴν ἱλαρότητα τῶν συμπλωτήρων του, οἵτινες ἐν τούτοις δὲν ἦσαν ἄθρησκοι. Ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1839, μετὰ βαθείας σκέψεις μετέβαλεν ὁ Δάρβιν τὰς ἰδέας αὐτοῦ. Ἀπὸ χριστιανοῦ ἐγένετο θεϊστής· ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην δημιουργοῦ, βλέπων τὸ δημιούργημα, τὴν ἀνάγκην νομοθέτου βλέπων τοὺς πλήρεις μεγαλείου νόμους οὓς ἐξηρεύνα καὶ ἡρμήνευε, παρεδέχετο δὲ ὅτι οἱ νόμοι ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν των ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ ἀρχῆθεν θέντος αὐτούς.

«Δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ λέγει που, ὅτι ὁ ἀγαθὸς καὶ παντοδύναμος Θεὸς ἐδημιούργησε τοὺς ἰχνεύμονας (παράσιτα ζωΰφια τρεφόμενα ἐκ τῶν καμπῶν ἃς θανατοῦσι) ἐκ προθέσεως, ἐπὶ τῷ ὡρισμένῳ σκοπῷ νὰ ζῶσιν ἐν τῷ σώματι τῶν καμπῶν, οὔτε τοὺς ποντικοὺς ὅπως διασκεδάζωσι μετ' αὐτῶν αἱ γαλαῖ.» Ἀλλαχοῦ δέ· «Ὁ κεραυνὸς φονεύει ἄνθρωπόν τινα καλὸν ἢ κακόν, ἕνεκα τῆς λίαν περιπλόκου ἐπενεργείας τῶν φυσικῶν νόμων.» Ὁ Δάρβιν λοιπὸν ἐπίστευεν ὅτι οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὸ σύμπαν, οὓς ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς δὲν δύνανται νὰ μεταβληθῶσι. «Ἐν τούτοις, λέγει, οὐδέποτε ὑπῆρξα ἄθεος. Οὐδέποτε ἠρνήθην τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Εἰς Ὀλλανδόν τινα ἔγραφε· «Τὸ μεγαλείτερον ἐπιχείρημα περὶ τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ ἀδυναμία εἰς ἣν εὑρισκόμεθα νὰ νοήσωμεν ὅτι τὸ μέγα καὶ ἐκπληκτικὸν τοῦτο σύμπαν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ὄντων εἶνε προϊὸν τύχης.» Ἐν ἄλλῃ δ' ἐπιστολῇ ἔγραφε· «Νομίζω ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν εἰς Θεὸν πίστιν· ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ὁρισμὸς τῆς ἐννοίας Θεὸς ποικίλλει κατὰ τὰ πρόσωπα.» Καὶ ἐξ ἄλλων ἔτι χωρίων τῆς αὐτοβιογραφίας καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Δάρβιν καταφαίνεται ὅτι ἦτο θεϊστὴς καὶ οὐχὶ ἄθεος.

Ὁ Δάρβιν ἀπέθανε τῇ 19 Ἀπριλίου 1882, ἐκ νοσήματος τῆς καρδίας. Τοὺς τελευταίους τῆς ἀσθενείας του μῆνας παρεπονεῖτο ὅτι εἶχε μεγάλην ἀδυναμίαν καὶ ζάλην. Εἶδεν ἐρχόμενον τὸν θάνατον ἀλλὰ δὲν τὸν ἐφοβήθη, καὶ ἐξέπνευσεν ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. Τῇ προτάσει μελῶν τινων τοῦ κοινοβουλίου ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ Οὐετσμίνστερ. Ἀναπαύεται οὐχὶ μακρὰν τοῦ Νεύτωνος, δικαίως δὲ ἠξιώθησαν βασιλικῆς ταφῆς οἱ βασιλεῖς οὗτοι τῆς διανοίας.

Κ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ εὐτυχία εἶνε λευκὴ ἢ ῥοδαλή· οὐδεὶς ποτε διενοήθη νὰ τὴν χρωματίσῃ ἄλλως.

—

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε οἷος ὁ ἔρως αὐτοῦ

—

Ἡ ἀγέρωχος γυνὴ ἡ ἀπαξιοῦσα νὰ ζητήσῃ στήριγμα παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἀπόλλυσι τὸ κατ' ἐξοχὴν θέλγητρον τοῦ φύλου αὐτῆς.

—

Ἀνάμνησις εἶνε ἡ σκιὰ τῆς εὐτυχίας.

—

Εἶνε εἶδος ἀγνωμοσύνης τὸ ν' ἀγαπᾶταί τις καὶ νὰ μὴ εἶνε εὐτυχής.

—

Ἐν ταῖς σχέσεσι ταῖς μᾶλλον οἰκείαις, ταῖς φιλικωτάταις, ἡ κολακεία καὶ ὁ ἔπαινος εἶνε τόσον ἀπαραίτητοι ὅσον τὸ ἔλαιον ὅπερ καθιστᾷ εὐχερῆ καὶ ἀθόρυβον τὴν στροφὴν τοῦ τροχοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἥτις τὰς χειμερινὰς διατριβὰς αὐτῆς ποιεῖται εἰς τὴν ἐν Βάλμοραλ τῆς Σκωτίας πεφημισμένην ἔπαυλιν, ἔμαθεν ἐσχάτως ὅτι νεᾶνίς τις τῶν περιοίκων διετέλει ἐν ἀπελπισίᾳ διότι τὴν ἐγκατέλειπεν ὁ μνηστήρ της, προτιμήσας ἄλλην ἔχουσαν προῖκα 200 λιρῶν στερλινῶν. Ἡ ἄνασσα εἰδοποίησε τὴν νεάνιδα ὅτι θὰ ἐλάμβανεν ἴσην προῖκα παρ' αὐτῆς, ἅμα ὡς εὕρισκε νέον μνηστῆρα. Μαθὼν τοῦτο ὁ πρῶτος μνηστὴρ ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ συνδιαλλαγῇ. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς κόρης, ὅτι τὴν ὑποσχεθεῖσαν προῖκα θὰ δώσῃ ἐὰν ἡ νεᾶνις εὕρῃ μνηστῆρα, δυνάμενον νὰ τηρήσῃ τὸν δοθέντα ὅρκον.

Περιεργοτάτην διαθήκην ἐγκατέλιπεν ὁ ἀποθανὼν ἐσχάτως ἐν Βὰθ Ἄγγλος ἀντισυνταγματάρχης Nach. Κληροδοτεῖ δι' αὐτῆς ἐτήσιον εἰσόδημα 10 λιρῶν στερλινῶν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ Βάθ, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι ὁ κωδωνοκρούστης θέλει κρούει πενθίμως τοὺς κώδωνας ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς ὀγδόης ἑσπερινῆς ὥρας τὴν ἐπέτειον τοῦ γάμου του, τοὐναντίον δὲ χαρμοσύνως κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου του «ἡμέρας καθ' ἣν—λέγει ἡ διαθήκη — ἀπηλλάγην ἀφορήτου οἰκογενειακῆς τυραννίας καὶ βίου ἀθλίου».

Λίαν χρησίμως ἐφηρμόσθη ἐσχάτως τὸ τηλέφωνον ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς νοσοκομείοις· οἱ πυρέσσοντες καὶ οἱ ὑπὸ κολλητικῶν νοσημάτων προσβαλλόμενοι δὲν ἐξεύρουν πῶς νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν εὐαρέσκειάν των. Τὸ τηλέφωνον τοποθετεῖται παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, ὅστις εὐκόλως δυνάμενος οὕτως νὰ ὁμιλῇ

μνει λόγον περί τινος *Ἐκλαμπροτάτου καὶ Αἰδεσιμωτάτου Πατὴρ Ἰουστινιανοῦ*, τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν ἐν Παομίᾳ εἶχον προσβάλει οἱ ἐπαναστάται Κορσικανοὶ τὸ 1729.

Τὸ πέμπτον ἄρθρον μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὤφειλον νὰ ὑπηρετήσωσι στρατιωτικῶς τὴν γενουηνσιακὴν Δημοκρατίαν ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Ἐξ ἄλλου δὲ βλέπομεν ὅτι, διὰ τοῦ δεκάτου τρίτου ἄρθρου, οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἠδύναντο ὑπὸ γενουηνσιακὴν σημαίαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Τούρκων. Τὰ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καθήκοντά των τὰ ἐκφράζει τὸ πέμπτον ἄρθρον. Ἄρα τὸ δέκατον τρίτον ἄρθρον ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας.

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται καθαρῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἤλπιζον ποτὲ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἀρχαίας ἑστίας των. Ἤλπιζον ν' ἀποκτήσωσι ποτὲ θαλασσίαν δύναμιν καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐπ' ἐλπίδι ν' ἀνακτήσωνται τὸ πάτριον ἔδαφος. Καὶ ἴσως θὰ ἐπεχείρουν τοιαύτην τινὰ ἐκστρατείαν, καὶ θὰ ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ των, ἐὰν ἡ Κορσικανικὴ ἐπανάστασις δὲν διετάρασσε τὴν ἡσυχίαν των καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν ἐματαίονε τὰ σχέδιά των.

Ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ τοῦ ἑνδεκάτου ἄρθρου πληροφορούμεθα ὅτι ἐν Παομίᾳ ὤφειλε νὰ ὑπάρχῃ εἷς Διοικητὴς μὴ Ἕλλην, τοῦ ὁποίου καθῆκον ἦτο νὰ διευθύνῃ καὶ νὰ δικάζῃ τὰς διαφόρους ὑποθέσεις τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τούτου. Ὁ διοικητὴς οὗτος ἐκαλεῖτο ἀδιαφόρως ἰταλιστὶ Direttore ἢ Reggente Giusdicente καὶ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διοικήσῃ τὴν Παομίαν περισσότερον τῶν δύο ἐτῶν. Τὸν ἀπὸ τοῦ 1676 μέχρι τοῦ 1729 κατάλογον τῶν διοικητῶν τῆς Παομίας δημοσιεύομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἑπομένου ἄρθρου.

Ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης ἀνεγνώρισεν ἐπίσης διὰ προνομιούχων ἐγγράφων τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, οἵτινες εἶχαιρον μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι, πρὸς διάκρισιν ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἔφερον διακριτικά τινα σημεῖα ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἐλάμβανον ἐκ μέρους τοῦ κλήρου ἰδιαιτέρας τιμὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τελευταῖος δὲ προνομιοῦχος ἀρχηγὸς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας εἶναι ὁ Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, περὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις γίνεται λόγος ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ. Τοιαῦτα δὲ προνομιοῦχα ἔγγραφα κατέχει πάμπολλα ἡ ἐν Αἰακκίῳ οἰκογένεια τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν.

Οὕτω, μετὰ τὸ τέλος τῶν διαφόρων ὑποθέσεών των, κατέλιπον τὴν Γένουαν οἱ ἄποικοι οὗτοι Ἕλληνες καὶ ἔφθασαν εἰς Παομίαν τῆς Κορσικῆς τῇ 14 Μαρτίου τοῦ 1676.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

κατ' οἶκον

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ὁ Δάρβιν ὡς οἰκογενειάρχης.

Ὁ βίος τοῦ Δάρβιν διήρχετο ἐκ τῶν προτέρων κεκανονισμένος.

Ὁ Δάρβιν ἠγάπα θερμῶς τὰ τέκνα του καὶ ἀντηγαπᾶτο ὁμοίως ὑπ' αὐτῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μικρᾶς Ἄννης, τοῦ δεκαετοῦς θυγατρίου του, ἰδοὺ τί ἔγραφε.

«Αἱ κινήσεις της ἦσαν ζωηραὶ καὶ πλήρεις χάριτος. Ὅτε περιεπάτει μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ Sand-Walk, ἂν καὶ ἐβάδιζον ταχέως, ἐπροχώρει πηδῶσα, τὸ δὲ ἀγαπητόν της πρόσωπον ἐφώτιζε γλυκύτατον μειδίαμα. Μετεχειρίζετο συχνάκις ὑπερβολικὰς ἐκφράσεις, ὅτε δὲ τὴν εἰρωνευόμην παρῳδῶν τοὺς λόγους της, ἐκίνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεφώνει·

«—Ὢ, πατέρα, δὲν εἶνε καλὸ αὐτὸ ποῦ κάνετε!

«Ἀπωλέσαμεν τὴν χαρὰν τῆς ἑστίας ἡμῶν καὶ τὴν παρηγορίαν τοῦ γήρατός μας. Δὲν ἠγνόει πόσον περιπαθῶς τὴν ἠγαπῶμεν· καὶ τώρα εἴθε νὰ γνωρίζῃ πῶς ἀγαπῶμεν εἰσέτι τὴν χαριτωμένην της μορφήν!»

Ἦτο ἐξαίρετος πατήρ, φιλοστοργότατος καὶ ἐπιεικέστατος. «Δὲν πιστεύω, λέγει ὁ υἱός του Φραγκῖσκος Δάρβιν, ν' ἀπηύθυνε ποτὲ ὀργίλην λέξιν εἰς κανὲν ἐκ τῶν τέκνων του· τοὐλάχιστον ὅτε συνέβαινε τοῦτο, ὁ τρόπος δι' οὗ ἐζήτει συγγνώμην ἦτο συγκινητικός. Εἷς τῶν υἱῶν του διηγεῖται ὅτι ποτὲ εἰς ζήτημά τι ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τὴν κοινὴν γνώμην ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξήνεγκε παρατήρησιν μὴ συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ πατρός του. Ὁ Δάρβιν ὀργισθεὶς ἐπέπληξεν αὐτὸν σφοδρῶς.

«Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν, λέγει ὁ υἱός του, ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθησεν εἰς τὴν κλίνην μου καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ συλλογιζόμενος ὅτι ἔδειξε τόσην ὀργὴν κατ' ἐμοῦ, ἀνεχώρησε δὲ ἀφ' οὗ μοὶ εἶπε λόγους μεστοὺς φιλοστοργίας.»

Καὶ τὰ τέκνα του δὲ ἐξετίμων αὐτὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, καὶ ὡς συμπαίκτορα ἔτι, μία δὲ τῶν θυγατέρων του διηγεῖται τὰ ἑπόμενα· «Ὡς παράδειγμα τῶν σχέσεών μας καὶ ὡς ἀπόδειξιν τῆς σημασίας ἣν ἀπεδίδομεν εἰς αὐτὸν ὡς σύν-

τροφον τῶν παιγνιδίων μας θὰ εἴπω ὅτι εἷς τῶν υἱῶν του, τετραετὴς τὴν ἡλικίαν,ἀπεπειράθη νὰ διαφθείρῃ αὐτὸν διὰ δώδεκα πενταλέπτων, ὅπως ἔλθῃ καὶ παίξῃ μαζί μας τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας του. Πάντες ἐγνωρίζομεν πόσον ἱερὰ ἦτο ἐκείνη ἡ ὥρα, ἀλλὰ μᾶς ἐφαίνετο ἀδύνατον πάλιν ν' ἀντιστῇ εἰς δώδεκα *πεντάρες*!»

Τὰ παιδία εἰσέβαλλον συχνάκις εἰς τὸ σπουδαστήριόν του ὅπως ζητήσωσι σπάγον, ψαλλίδιον, μαχαίριον, σφυρίον ὅτε δὲ τοῦτο ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, τοῖς ἔλεγε μετ' ἐγκαρτερήσεως· «Δὲν νομίζετε ὅτι εἱμπορεῖτε νὰ μὴν ξαναέλθητε;» Οὐδέποτε δὲ λέξις ἀνυπομονησίας ἢ ὀργῆς ἐξήρχετο τοῦ στόματός του. Ἦτο πάντοτε ἀγαθὸς καὶ πρᾷος, δεικνύων συμπάθειαν πρὸς τὰς ἀσχολίας τῶν τέκνων του, εἴτε παιγνίδια ἦσαν αὗται εἴτε ἐργασία.

Εἰς τοὺς προσκεκλημένους ὑπ' αὐτοῦ ἐφέρετο λίαν εὐγενῶς, καθιστῶν θελκτικωτάτην τὴν ἐν Δάουν διαμονὴν αὐτῶν· οὐδὲ σκιὰν ἀλαζονείας ἐδείκνυε· τοὐναντίον μάλιστα ἐφαίνετο θεωρῶν ἑαυτὸν ὅλως ἀσήμαντον ἐνώπιον τοῦ μεθ' οὗ συνδιελέγετο.

Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ὁ Δάρβιν ἦτο εὔθυμος· ἠγάπα ν' ἀστειεύεται, νὰ πειράζῃ ἐνίοτε, ἐξετίμα δὲ λίαν τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων καὶ τὴν εὐτραπελίαν.Ὁ Δάρβιν εὕρισκε καιρὸν ν' ἀσχολῆται καὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ χωρίου του· μετεῖχε διαφόρων φιλανθρωπικῶν σωματείων, προθύμως παντοτε εἰσφέρων.

Πῶς εἰργάζετο ὁ Δάρβιν.

Ὁ Δάρβιν δὲν συνήθιζε μηδὲ στιγμὴν νὰ δαπανᾷ ἐπὶ ματαίῳ. Τὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου ἔμαθεν ἐπὶ τοῦ «Μπήϊγκλ» ἔνθα ἡ ἐργασία κατ' ἀνάγκην ἐγίνετο ἐν σπουδῇ. Ἦτο ἀδέξιος, ἐθαύμαζε δὲ πολὺ τοὺς δεξιοὺς ἀνατόμους. Ἠγάπα τὰς ἁπλᾶς μεθόδους καὶ τὰ ἁπλᾶ ὄργανα. Ἐπενόει παντοίας συσκευάς, κατασκευάζων χονδροειδῆ προσχεδιάσματα διὰ τοῦ ξυλουργοῦ ἢ τοῦ κλειθροποιοῦ τοῦ χωρίου. Ἡ ἀνατομική του τράπεζα ἦτο χονδρὰ σανίς, τὰ δ' ἐργαλεῖά του στοιχειώδη. Εἰργάζετο συντόνως, ἐξακριβῶν τὴν γενομένην ἐργασίαν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ. Ἐσημείου ἕκαστον πείραμα, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ. Ἐπεχείρει ἐνίοτε καὶ τὰ παραδοξότατα τῶν πειραμάτων φρονῶν ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ τι. Ἐδείκνυε δ' ἐπιμονὴν ἀκατάβλητον, ἀληθὲς πεῖσμα. Εὐθὺς ὡς ἰδέα πειράματός τινος παρουσιάζετο εἰς τὸ πνεῦμά του, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐκτελέσῃ ἀντὶ πάσης θυσίας. Μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν συγγραφικὴν ἐργασίαν τὰ πειράματα ἀνεκούφιζον τὸ πνεῦμά του.

Τὰ βιβλία ἐθεώρει ὡς ἁπλᾶ ὄργανα ἐργασίας. Ἡ πρὸς αὐτὰ ἀγάπη τῶν φιλοβίβλων τῷ ἦτο πάντη ἄγνωστος. Ἐτεμάχιζε τὰ ὀγκώδη συγγράμματα ὅπως καταστήσῃ αὐτὰ εὐχείριστα. Ἐξέσχιζεν ἐκ τῶν διαφόρων φυλλαδίων ὅ,τι δὲν ἐνδιέφερεν αὐτῷ. Ἐφ' ὅσον ἀφικνοῦντο τὰ βιβλία ἐμελέτα ἢ διήρχετο αὐτὰ κατὰ τὴν πιθανὴν αὐτῶν ἀξίαν, τηρῶν σημειώσεις ἢ περιλήψεις πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν· αἱ δὲ σημειώσεις ἐκεῖναι καὶ τὰ τεύχη ἐταξιθετοῦτο ἐντὸς θηκῶν ὑπὸ διαφόρους τίτλους. Ἡ πλήρης κατατετμημένων τόμων βιβλιοθήκη του ἦτο παράδοξος τὴν ὄψιν.

Ὁ τρόπος τοῦ γράφειν αὐτοῦ ἦτο ἁπλοῦς· συνεβουλεύετο κατ' ἀρχὰς τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα του σημειώσεις, καὶ ἐχάρασσε σχεδίασμά τι εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τῶν τυπογραφικῶν διορθώσεων ἢ τῶν παλαιῶν χειρογράφων του. Εἶτα ἀντέγραφε τὸ γραφέν, διὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Δάουν, ὅστις ἦτο ὁ εἰδικὸς ἀντιγραφεὺς τοῦ Δάρβιν. Τὸ ἀντίγραφον ἐκεῖνο ἔπεμπεν εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ἀφ' οὗ τὸ ἐπεθεώρει.

Ὁ Δάρβιν ἔγραφε μετὰ δυσχερείας, ἐνίοτε σκοτεινῶς καὶ ἀσαφῶς. Πολλάκις ἐσταμάτα ἐν τῷ μέσῳ φράσεως, ἐξ ἧς δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαλλαχθῇ καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· «Τώρα, τί θέλεις νὰ εἰπῇς ;» καὶ ἐξέφερεν ὑψηλοφώνως τὴν ἀπάντησιν. Τὸ φιλολογικὸν μέρος τῆς ἐργασίας του ἦτο τὸ δυσχερέστερον καὶ ἀνιαρώτατον εἰς αὐτόν. «Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ πνεῦμά μου εἶνε θῦμα κακῆς τινος τύχης, ἥτις μὲ ἀναγκάζει νὰ διατυπῶ ἐλλιπῶς ἢ ἀδεξίως τὰς ἰδέας μου. Κατ' ἀρχὰς συνείθιζον νὰ διανοῶμαι πολὺ πρὶν γράψω φράσιν τινα. Ἀπό τινων ἐτῶν παρετήρησα ὅτι ἐκέρδιζα καιρὸν χαράσσων ἐν βίᾳ σελίδας ὁλοκλήρους, συντέμνων κατὰ τὸ ἥμισυ τὰς λέξεις καὶ διορθῶν εἶτα αὐτὰς ἐν ἀνέσει. Αἱ τοιαῦται ἐν σπουδῇ κεχαραγμέναι φράσεις εἶνε πολλάκις καλλίτεραι ἐκείνων, ἃς θὰ ἔγραφον μετὰ σκέψιν.»

Εἰκονογραφήματά τινα, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τοῖς ἔργοις του ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔργα τῶν τέκνων του, ᾐσθάνετο δὲ πρὸς αὐτὰ ἄμετρον θαυμασμόν. Κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη δὲν ἀντέγραφε πλέον ἀλλ' ὑπηγόρευε· ἔφθανε δὲ μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεών του· κατέπαυεν αἴφνης τὴν ὑπαγόρευσιν λέγων· «Δὲν εἱμπορῶ πλέον· φθάνει.»

Τὰ ἔργα τῶν ἄλλων ἔκρινε λίαν εὐμενῶς καὶ ἂν ἔτι, ὡς συχνάκις συνέβαινε, δὲν εἶχον μεγάλην ἀξίαν. Ἡ μετριοφροσύνη του ἦτο πασίγνωστος. Ὁ Δάρβιν δὲν ἦτο ἐκ τῶν πειναλέων ἐκείνων τῆς δόξης, οἵτινες ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσιν αὐτὴν διὰ παντὸς μέσου. Ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ ἔργον σταθερὸν καὶ βιώσιμον, εἶχε δὲ φυσικὴν φιλοδοξίαν καὶ ὑγιὲς πνεῦμα, ἀλλ' οὐδὲν πλέον. «Εἶμαι βέβαιος, εἶπε, ὅτι οὐδέποτε

κατὰ κεραίαν ἀπεμακρύνθην τῆς ὁδοῦ μου ὅπως ἀποκτήσω φήμην.»

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐντιμότης τοῦ Δάρβιν εἶνε γνωστή, εἶνε δὲ ἀξία νὰ κατασταθῇ παροιμιώδης.

Δύο μικρὰ γεγονότα, ἀσήμαντα καθ' ἑαυτὰ καταδεικνύουσι τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀκρίβειαν. Ὁ Βρόδι Ἰνέζ, ὁ ἐφημέριος τοῦ Δάουν, διηγεῖται ὅτι ποτέ, μετὰ συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἐγένετο συζήτησις περὶ τῶν συμφερόντων τῆς κοινότητος, ὁ Δάρβιν μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τὴν νύκτα. «Ἤρχετο νὰ μοὶ εἴπῃ ὅτι μολονότι ὅσα εἶπε κατὰ τὴν συζήτησιν ἦσαν κόσμια, ἐσκέφθη ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐξαγάγω πεπλανημένον συμπέρασμα, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ κοιμηθῇ πρὶν μοὶ παράσχῃ ἐξήγησιν· εἶμαι βέβαιος, προσεπιλέγει ὁ Βρόδι Ἰνέζ ὅτι ἂν ἡμέραν τινὰ παρουσιασθῇ γεγονός τι ἀναιροῦν τὰς προσφιλεστέρας θεωρίας του, θὰ ἐσημείου τὸ γεγονός, ὅπως τὸ δημοσιεύσῃ, πρὶν κατακλιθῇ.»

Τὸ ἕτερον ἐπεισόδιον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ρομαίηνις, ἑνὸς τῶν μᾶλλον ἀγαπητῶν μαθητῶν του. Ὁ Δάρβιν καὶ ὁ Ρομαίηνις εἶχον συνδιαλεχθῇ τὴν νύκτα, κατὰ τὴν ῥύμην δὲ τοῦ λόγου ὁ Δάρβιν εἶχεν εἴπῃ ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ ὡραιότατον θέαμα ὅπερ εἶδεν εἰς τὴν ζωήν του ἦτο τοπίον τι τῶν Κορδιλλιέρων. Ἀπελθὼν κατεκλίθη ἐν ᾧ ὁ Ῥομαίηνις παρέμεινεν ἐν τῷ ἐντευκτηρίῳ συνδιαλεγόμενος μετά τινος τῶν υἱῶν τοῦ Δάρβιν· ἀλλ' αἴφνης περὶ τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ὁ Δάρβιν. Ἀνηγέρθη μόνον καὶ μόνον ὅπως ἐλθὼν εἴπῃ ὅτι ἡ μνήμη του τὸν ἠπάτησε· ὅτι ἔπρεπε νὰ εἴπῃ περὶ ὄρους τινὸς τῆς Βρασιλίας καὶ οὐχὶ τῶν Κορδιλλιέρων μεθ' ὃ ἀπεσύρθη· ὡς λέγει καὶ ὁ Ῥομαίηνις τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶνε λίαν χαρακτηριστικόν, μαρτυροῦν τὴν μεγίστην ἀκρίβειαν τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου.

Ὁ Δάρβιν κρίνων ἑαυτόν.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔκρινεν ἑαυτὸν ὁ Δάρβιν·

«Στεροῦμαι μεγάλης ἀγχινοίας. Εἶμαι μέτριος κριτικός. Εὐθὺς ἅμα ἀναγνώσω ἐφημερίδα τινὰ ἢ βιβλίον αἰσθάνομαι σεβασμὸν εἰς τὰ γραφόμενα· βραδύτερον δέ, μετὰ παρατεταμένην σκέψιν, παρατηρῶ τὰ ἀσθενῆ αὐτοῦ μέρη. Ἡ δύναμις δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ παρακολουθήσῃ μακρὰν καὶ ἀφῃρημένην συνέχειαν ἰδεῶν εἶνε παρ' ἐμοὶ λίαν περιωρισμένη· οὐδὲν δὲ ἄξιον λόγου θὰ κατώρθουν εἴτε ἐν τοῖς μαθηματικοῖς εἴτε ἐν τῇ μεταφυσικῇ.

Ἡ μνήμη μου εἶνε εὐρεῖα, ἀλλ' ὁμιχλώδης· ἀρκεῖται δὲ γνωστοποιοῦσά μοι ἀορίστως ὅτι ἀνέγνων ἢ παρετήρησά τι ἀντίθετον ἢ εὐνοϊκὸν πρὸς τὸ ἐξαγόμενον συμπέρασμα. Μετὰ στιγμάς τινας ἐνθυμοῦμαι ποῦ πρέπει νὰ ἐρευνήσω πρὸς ἐξακρίβωσιν. Τόσον μειονεκτεῖ κατὰ τοῦτο ἡ μνήμη μου, ὥστε οὐδέποτε ἠδυνήθην ν' ἀναμνησθῶ πέραν ὀλίγων ἡμερῶν ἁπλῆν τινα ἡμερομηνίαν ἢ ποιητικὸν στίχον.

«Πολλοὶ τῶν κρινάντων με ἀπεφήναντο περὶ ἐμοῦ «Εἶνε καλὸς παρατηρητής, ἀλλὰ στερεῖται καθ' ὁλοκληρίαν τῆς δυνάμεως τοῦ συλλογισμοῦ.» Δὲν νομίζω ὅτι τοῦτο εἶνε ἀκριβές· διότι τὸ περὶ *Γενέσεως τῶν εἰδῶν* σύγγραμμά μου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἶνε μακρὸς συλλογισμός, ὅστις κατώρθωσε νὰ πείσῃ πλείστους νοημονεστάτους ἀνθρώπους· οὐδεὶς δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ αὐτὸ ἂν ἐστερεῖτο δυνάμεως τινὸς συλλογισμοῦ.

Ἔχω τόσην εὕρεσιν, εὐθυφροσύνην, καὶ κρίσιν ὅσον μέτριος τις δικηγόρος ἢ ἰατρός, ἀλλ' ὄχι περισσοτέραν. Ἀφ' ἑτέρου φρονῶ ὅτι εἶμαι ὑπέρτερος τῶν συνήθων ἀνθρώπων εἰς τὸ παρατηρεῖν τὰ πράγματα, ἅτινα εὐχερῶς διαφεύγουσι τὴν προσοχήν, καὶ εἰς τὸ παρατηρεῖν ταῦτα μετ' ἐπιμελείας. Τὸ σπουδαιότατον πάντων εἶνε ὅτι ὁ πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἔρως μου ὑπῆρξε φλογερὸς καὶ διάπυρος.

«Τὸ ἔρωτα τοῦτον ἐνεθάρρυνε τὰ μέγιστα ἡ φιλοδοξία ἣν εἶχον ὅπως ἐκτιμῶμαι ὑπὸ τῶν συναδέλφων μου φυσιοδιφῶν. Ἐκ παιδικῆς μου ἡλικίας ζωηρὰν ἐπιθυμίαν ᾐσθανόμην νὰ ἐξηγῶ πᾶν ὅ,τι εἶχον παρατηρήσῃ, καὶ ν' ἀνάγω πάντα τὰ γεγονότα εἰς γενικούς τινας νόμους,

Αἱ ἕξεις μου εἰσὶ μεθοδικαί, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς διεύθυνσιν τῆς ἐργασίας μου. Τέλος εἶχον πολὺν καιρὸν πρὸς ἐργασίαν, μὴ εὑρεθεὶς ἠναγκασμένος νὰ κερδίζω τὸν ἄρτον μου. Εἰ καὶ ἡ ἀσθένεια ἐξεμηδένισε πολλὰ ἔτη τοῦ βίου μου, μὲ προὐφύλαξε τῶν διασκεδάσεων καὶ τῆς σπατάλης τοῦ χρόνου.»

Ἐφ' ὅσον τὰ ἔτη προὐχώρουν αἱ οἰκογενειακαὶ μέριμναι ηὔξανον. Εἴς τινα φίλον του ἀναγέλλοντα αὐτῷ τὴν γέννησιν τοῦ δεκάτου τέκνου του ἀπήντησε συγχαίρων ἅμα αὐτῷ καὶ συλλυπούμενος, προσλέγων ὅτι ἂν συμβῇ καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτο, εἶνε περιττὸν νὰ τῷ στείλῃ συγχαρητήρια, ἀρκούντων μόνων τῶν συλλυπητηρίων. Ἐπιλέγει δὲ ὅτι ἐπειδὴ ἕκαστος υἱὸς ἀπαιτεῖ κόπον διὰ νὰ ἀνατραφῇ, ὅσον τρεῖς θυγατέρες, ἡ οἰκογένειά του περιλαμβάνει δεκαεπτὰ τέκνα: πέντε υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας. Ἡ ἀγωγὴ τῶν πρώτων ἀπησχόλει αὐτὸν πολύ· ἔκρινε δὲ τὴν κλασικὴν ἀγωγὴν ἀνίκανον νὰ θωρακίσῃ τὸν νέον διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου καὶ ἐλλιπῆ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος.

Θρησκευτικαὶ ἰδέαι τοῦ Δάρβιν

Οἱ πλεῖστοι τῶν ὁμιλούντων περὶ Δάρβιν χωρὶς ν' ἀναγνώσωσι τὰ συγγράμματά του — εἶνε δὲ πολυάριθμοι οὗτοι, — θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς «ἄθεον» φρονοῦντα ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἐκ

πιθήκου.» Ἀλλ' ὁ Δάρβιν δὲν ἦτο ἄθεος· τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀριδήλως ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας καὶ τῶν ἐπιστολῶν του.

Κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικήν του ἡλικίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλοῦ, ὁ Δάρβιν ἐπίστευεν εἰλικρινῶς, παραδεχόμενος πάντα τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, τόσον μάλιστα ὥστε ἐξήγειρε τὴν ἱλαρότητα τῶν συμπλωτήρων του, οἵτινες ἐν τούτοις δὲν ἦσαν ἄθρησκοι. Ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1839, μετὰ βαθείας σκέψεις μετέβαλεν ὁ Δάρβιν τὰς ἰδέας αὐτοῦ. Ἀπὸ χριστιανοῦ ἐγένετο θεϊστής· ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην δημιουργοῦ, βλέπων τὸ δημιούργημα, τὴν ἀνάγκην νομοθέτου βλέπων τοὺς πλήρεις μεγαλείου νόμους οὓς ἐξηρεύνα καὶ ἡρμήνευε, παρεδέχετο δὲ ὅτι οἱ νόμοι ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν των ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ ἀρχῆθεν θέντος αὐτούς.

«Δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ λέγει που, ὅτι ὁ ἀγαθὸς καὶ παντοδύναμος Θεὸς ἐδημιούργησε τοὺς ἰχνεύμονας (παράσιτα ζωΰφια τρεφόμενα ἐκ τῶν καμπῶν ἃς θανατοῦσι) ἐκ προθέσεως, ἐπὶ τῷ ὡρισμένῳ σκοπῷ νὰ ζῶσιν ἐν τῷ σώματι τῶν καμπῶν, οὔτε τοὺς ποντικοὺς ὅπως διασκεδάζωσι μετ' αὐτῶν αἱ γαλαῖ.» Ἀλλαχοῦ δέ· «Ὁ κεραυνὸς φονεύει ἄνθρωπόν τινα καλὸν ἢ κακόν, ἕνεκα τῆς λίαν περιπλόκου ἐπενεργείας τῶν φυσικῶν νόμων.» Ὁ Δάρβιν λοιπὸν ἐπίστευεν ὅτι οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὸ σύμπαν, οὓς ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς δὲν δύνανται νὰ μεταβληθῶσι. «Ἐν τούτοις, λέγει, οὐδέποτε ὑπῆρξα ἄθεος. Οὐδέποτε ἠρνήθην τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Εἰς Ὁλλανδόν τινα ἔγραφε· «Τὸ μεγαλείτερον ἐπιχείρημα περὶ τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ ἀδυναμία εἰς ἣν εὑρισκόμεθα νὰ νοήσωμεν ὅτι τὸ μέγα καὶ ἐκπληκτικὸν τοῦτο σύμπαν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ὄντων εἶνε προϊὸν τύχης.» Ἐν ἄλλῃ δ' ἐπιστολῇ ἔγραφε· «Νομίζω ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν εἰς Θεὸν πίστιν· ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ὁρισμὸς τῆς ἐννοίας Θεὸς ποικίλλει κατὰ τὰ πρόσωπα.» Καὶ ἐξ ἄλλων ἔτι χωρίων τῆς αὐτοβιογραφίας καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Δάρβιν καταφαίνεται ὅτι ἦτο Θεϊστὴς καὶ οὐχὶ ἄθεος.

Ὁ Δάρβιν ἀπέθανε τῇ 19 Ἀπριλίου 1882, ἐκ νοσήματος τῆς καρδίας. Τοὺς τελευταίους τῆς ἀσθενείας του μῆνας παρεπονεῖτο ὅτι εἶχε μεγάλην ἀδυναμίαν καὶ ζάλην. Εἶδεν ἐρχόμενον τὸν θάνατον ἀλλὰ δὲν τὸν ἐφοβήθη, καὶ ἐξέπνευσεν ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. Τῇ προτάσει μελῶν τινων τοῦ κοινοβουλίου ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ Οὐετσμίνστερ. Ἀναπαύεται οὐχὶ μακρὰν τοῦ Νεύτωνος, δικαίως δὲ ἠξιώθησαν βασιλικῆς ταφῆς οἱ βασιλεῖς οὗτοι τῆς διανοίας.

Κ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ εὐτυχία εἶνε λευκὴ ἢ ῥοδαλή· οὐδεὶς ποτε διενοήθη νὰ τὴν χρωματίσῃ ἄλλως.

—

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε οἷος ὁ ἔρως αὐτοῦ

—

Ἡ ἀγέρωχος γυνὴ ἡ ἀπαξιοῦσα νὰ ζητήσῃ στήριγμα παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἀπόλλυσι τὸ κατ' ἐξοχὴν θέλγητρον τοῦ φύλου αὐτῆς.

—

Ἀνάμνησις εἶνε ἡ σκιὰ τῆς εὐτυχίας.

—

Εἶνε εἶδος ἀγνωμοσύνης τὸ ν' ἀγαπᾶταί τις καὶ νὰ μὴ εἶνε εὐτυχής.

—

Ἐν ταῖς σχέσεσι ταῖς μᾶλλον οἰκείαις, ταῖς φιλικωτάταις, ἡ κολακεία καὶ ὁ ἔπαινος εἶνε τόσον ἀπαραίτητοι ὅσον τὸ ἔλαιον ὅπερ καθιστᾷ εὐχερῆ καὶ ἀθόρυβον τὴν στροφὴν τοῦ τροχοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἥτις τὰς χειμερινὰς διατριβὰς αὐτῆς ποιεῖται εἰς τὴν ἐν Βάλμοραλ τῆς Σκωτίας πεφημισμένην ἔπαυλιν, ἔμαθεν ἐσχάτως ὅτι νεᾶνίς τις τῶν περιοίκων διετέλει ἐν ἀπελπισίᾳ διότι τὴν ἐγκατέλειπεν ὁ μνηστήρ της, προτιμήσας ἄλλην ἔχουσαν προῖκα 200 λιρῶν στερλινῶν. Ἡ ἄνασσα εἰδοποίησε τὴν νεάνιδα ὅτι θὰ ἐλάμβανεν ἴσην προῖκα παρ' αὐτῆς, ἅμα ὡς εὕρισκε νέον μνηστῆρα. Μαθὼν τοῦτο ὁ πρῶτος μνηστὴρ ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ συνδιαλλαγῇ. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς κόρης, ὅτι τὴν ὑποσχεθεῖσαν προῖκα θὰ δώσῃ ἐὰν ἡ νεᾶνις εὕρῃ μνηστῆρα, δυνάμενον νὰ τηρήσῃ τὸν δοθέντα ὅρκον.

Περιεργοτάτην διαθήκην ἐγκατέλιπεν ὁ ἀποθανὼν ἐσχάτως ἐν Βὰθ Ἄγγλος ἀντισυνταγματάρχης Nach. Κληροδοτεῖ δι' αὐτῆς ἐτήσιον εἰσόδημα 10 λιρῶν στερλινῶν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ Βάθ, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι ὁ κωδωνοκρούστης θέλει κρούει πενθίμως τοὺς κώδωνας ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς ὀγδόης ἑσπερινῆς ὥρας τὴν ἐπέτειον τοῦ γάμου του, τοὐναντίον δὲ χαρμοσύνως κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου του « ἡμέρας καθ' ἣν—λέγει ἡ διαθήκη — ἀπηλλάγην ἀφορήτου οἰκογενειακῆς τυραννίας καὶ βίου ἀθλίου».

Λίαν χρησίμως ἐφηρμόσθη ἐσχάτως τὸ τηλέφωνον ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς νοσοκομείοις· οἱ πυρέσσοντες καὶ οἱ ὑπὸ κολλητικῶν νοσημάτων προσβαλλόμενοι δὲν εἰξεύρουν πῶς νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν εὐαρέσκειάν των. Τὸ τηλέφωνον τοποθετεῖται παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, ὅστις εὐκόλως δυνάμενος οὕτως νὰ ὁμιλῇ

καὶ νὰ ἀκούῃ, συνομιλεῖ μετὰ τῶν φίλων του, καὶ ἀκροᾶται τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναγινωσκομένων αὐτῷ ἐφημερίδων, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἔρχωνται οὗτοι εἰς ἄμεσον μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν. Τὸ τηλέφωνον νῦν πρόκειται νὰ λάβῃ ἑτέραν ἐφαρμογήν, ἐξόχως πρακτικήν, ἐν Λονδίνῳ. Πρόκειται νὰ συνδεθῶσι τηλεφωνικῶς μεταξὺ ἀλλήλων τὰ διάφορα νυκτερινὰ ἄσυλα, εἰς ἃ προσφεύγουσι ζητοῦντες στέγην οἱ ἀνέστιοι πένητες, ὥστε, ἐν ᾗ περιπτώσει ἄσυλόν τι ἔχει κλίνας περισσάς, ἕτερον δὲ δὲν ἔχει, ὡς πολλάκις συμβαίνει, νὰ εἰδοποιῆται τοῦτο καὶ ἀποστέλλῃ τοὺς εἰς αὐτὸ προσερχομένους ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει διαθέσιμος χῶρος.

Τὴν 10 τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλίας θέλουσιν ἑορτάσει τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῶν γάμων των. Ἐπὶ τούτῳ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ ἐπίσημον ζεῦγος ἀργυροῦν πρότυπον ἐν μικρογραφίᾳ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἰνστιτούτου, τοῦ ἀνεγειρομένου εἰς μνήμην τοῦ ἰωβιλαίου τῆς Ἀνάσσης. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ δώρου ἐψήφισε τὸ συμβούλιον 525 λίρας στερλίνας ἤτοι 7,125 φράγκα.

Γαλλική τις ἐφημερὶς διηγεῖται τὸ ἑξῆς νόστιμον ἀνέκδοτον, ὡς συμβὰν ἐσχάτως παρὰ τὸ Μιλάνον.

Δύο τῶν πλανοδίων ἐκείνων θηριοτρόφων, τῶν περιαγόντων ἀνὰ τὰς πόλεις πρὸς ἐπίδειξιν ἐξημερωμένας ἄρκτους, ἐζήτησαν μετὰ τοῦ ζώου των φιλοξενίαν ἐν τῇ οἰκίᾳ χωρικοῦ τινος τῶν περιχώρων. Οἱ χωρικοί, μὴ γνωρίζοντες ποῦ νὰ τοποθετήσωσι τὴν ἄρκτον, ἐνέκλεισαν αὐτὴν ἐκεῖ ὅπου ἐφυλάσσετο ὁ χοῖρος τῆς οἰκίας, τοῦτον δ' ἐτοποθέτησαν εἰς ἄλλο μέρος.

Κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν νύκτα δύο ζωοκλόποι εἶχον ἀποφασίσει νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ κλέψωσι τὸν χοῖρον, καὶ μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπῆλθον πράγματι ὅπως εἰσδύσωσιν εἰς τὸ χοιροφυλακεῖον. Ὁ εἷς ἔμεινεν ἔξωθεν αὐτοῦ φρουρῶν, καὶ ὁ ἕτερος εἰσῆλθεν ἐντός· ἐκτείνων δὲ τὴν χεῖρα καὶ ψαύων τὸ ζῶον, ἔλεγε πρὸς τὸν σύντροφόν του·

— Τί μαλλιαρὸ ποῦ εἶνε τὸ γουροῦνι!

Ἀλλ' ἐνῷ ἡτοιμάζετο νὰ προσδέσῃ πέριξ τοῦ τραχήλου τοῦ ὡς χοίρου ἐκλαμβανομένου σχοινίον, αἴφνης ἡ ἄρκτος ἐξαγριοῦται καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς πλήττει αὐτὸν κατὰ τὸν στόμαχον ἰσχυρῶς.

Πᾶς τις δύναται νὰ φαντασθῇ τὸν φόβον τοῦ κλέπτου, ὅστις ἀπελθὼν νὰ κλέψῃ τὸν ἀκίνδυνον χοῖρον, εὑρίσκετο αἴφνης ὑπὸ τοὺς ὀξεῖς ὄνυχας ἀγρίας ἄρκτου. Ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ τὸν διάβολον, τοιαύτας δὲ γοερὰς κραυγὰς ἔρρηξεν, ὥστε ὁ μὲν σύντροφός του ἐτράπη εἰς φυγήν, αὐτὸς δὲ συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀφυπνισθέντων οἰκοδεσποτῶν.

Οὐδὲν κατανυκτικώτερον τῆς ἀγάπης, ἣν ἐκδηλοῖ τὸ γερμανικὸν ἔθνος πρὸς τὸν νοσοῦντα αὐτοκρατορικὸν πρίγκηπα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων ἐπέμφθησαν πλὴν ἄλλων δώρων εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ μεγαρόν του καὶ εἰς τὰς ἐν Πότσδαμ καὶ Βέρνστορφ ἐπαύλεις του ἐκ πάσης ἐσχατιᾶς τῆς Γερμανίας τόσαι ἰνδικαὶ ὄρνιθες καὶ χῆνες καὶ νῆσσαι καὶ περιστεραί, ὥστε πᾶσαι αἱ αὐλαὶ ὑπερεπληρώθησαν καὶ οἱ ὑπηρέται ἠρνοῦντο πλέον νὰ παραλαμβάνωσι τοὺς ὑπὸ τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων ἀπαύστως κομιζομένους κλωβούς. Ἐν Σὰν-Ρέμφ ἀφίχθησαν ἤδη ἢ ἠγγέλθησαν ἀναρίθμητα δέματα πλήρη ἀλάντων, πλακουντίων, γλυκυσμάτων κτλ. Τὰ δύο ὑπερμεγέθη δένδρα τῶν Χριστουγέννων, ἅτινα ἐπέμφθησαν εἰς τὸν πρίγκηπα ὡς ἀνάμνησις τῆς πατρίδος, κατέσχον οἱ ἰταλοὶ τελωνοφύλακες εἰς τὰ σύνορα, ἕνεκεν τῆς ἐν Γερμανίᾳ φυλλοξήρας. Ἐξ ἄλλου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου ἐσκέφθησαν νὰ ἀποστείλωσιν εἰς τὸν πρίγκηπα δῶρον πρωτότυπον, συνιστάμενον εἰς καλλιτεχνικώτατον λεύκωμα κολοσσιαίων διαστάσεων, οὗ τὴν πρώτην σελίδα κατέχει προσφώνημα, γραφὲν ὑπὸ λογίου διακεκριμένου καὶ μετὰ μεγίστης φιλοκαλίας κεχαραγμένον, τὰς λοιπὰς δὲ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν κατοίκων. Πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ὑπογραφῶν ἰδιαίτεροι κατάλογοι ἠνεῴχθησαν ἐν πάσαις ταῖς συνοικίαις τοῦ Βερολίνου.

Ἀφ' ἧς ἱδρύθη ἐν Newport τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ναρκοπηγεῖον, ἀπεπειράθησαν νὰ φωτίσωσι τὰ βάθη τῆς θαλάσσης δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τοιαῦτα δὲ φῶτα κατευθύνθησαν τελευταῖον εἰς βάθος 20 ποδῶν καὶ ἐφώτιζον τὸν πυθμένα εἰς ἔκτασιν 150 ποδῶν, οὕτως ὥστε ἦσαν ὁρατὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀντικείμενα. Ἡ δύναμις τῶν φώτων τούτων ἢ λυχνιῶν εἶνε 100 κηρίων. Τοιαῦτα δὲ ἠλεκτρικὰ φῶτα θὰ φέρωσιν ὅλα τὰ ναρκοβόλα πλοῖα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Παρὰ τοῖς Ἄγγλοις γενικῶς, ἀλλ' ἐν Σκωτίᾳ ἰδίως, ἡ Κυριακὴ θεωρεῖται ὡς ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος. Σχετικῶς πρὸς τοῦτο φέρονται δύο νόστιμα ἀνέκδοτα·

Ἱερεὺς τῆς ἐλευθέρας Σκωτικῆς ἐκκλησίας συνήντησέ ποτε ἐνορίτην τινά.

— Χαίρω πολὺ διότι σὲ συνήντησα, λέγει ὁ ἱερεύς, διότι ἔχω πρὸ καιροῦ νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι. Ἔμαθα, δὲν εἶμαι βέβαιος ὅμως, ὅτι περιπατεῖς ἐνίοτε κατὰ τὴν ἁγίαν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.

— Τὸ ὁμολογῶ, παππᾶ μου, ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιον δὲν λέγει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπεριπάτησε τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἐντὸς ἀγροῦ σίτου;

— Δὲν λέγω τὸ ἐναντίον, ἀπαντᾷ ὁ ἐξαίρετος λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ἀμηχανῶν πως, ἀλλά, προστίθησιν ἀμέσως ἀνακτῶν ὅλην του τὴν ψυχραιμίαν, ἐπίτρεψέ μου νὰ σοῦ εἴπω ὅτι ἂν ὁ Χριστὸς ἐπεριπάτησε τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, αὐτὸ μόνον δύναμαι νὰ εἴπω, δὲν τὸν θαυμάζω διὰ τοῦτο πολύ!

Ἄλλοτε πάλιν Ἄγγλος καλλιτέχνης, περιοδεύων τὴν Ἀγγλίαν, ἔστη καθ' ὁδὸν, Κυριακήν τινα, ἵνα θαυμάσῃ τὰ ἐρείπια παλαιοῦ πύργου.

— Πῶς ὀνομάζεται ὁ πύργος αὐτός; ἠρώτησε διερχόμενον χωρικόν.

— Δὲν ὁμιλοῦν σήμερα γιὰ τέτοια πράγματα, ἀπήντησεν ὁ Σκῶτος καὶ ἀντιπαρῆλθεν.

— Πιστεύεις σὺ ὅτι εἶνε κακὸν νὰ καθήσουν δεκατρεῖς 'στὸ τραπέζι;

— Ὅταν ἔχουν μαγειρέψῃ μόνον γιὰ δώδεκα...

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1200

'Αριθ. 630 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 24 Ἰανουαρίου 1888

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ε'

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΕΝ ΠΑΟΜΙΑι ΤΗΣ ΚΟΡΣΙΚΗΣ.

Φθάσαντες εἰς Παομίαν οἱ Ἕλληνες οὗτοι κατῴκησαν ἐν σκηναῖς καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ κτίζουν οἰκίας καὶ νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν. Διὰ δοκιμὴν δὲ ἔσπειραν καὶ μερικὰ γεννήματα, τῷ αὐτῷ ἔτει, τὰ ὁποῖα ἔδωκαν καλοὺς καρπούς. Ἐντὸς δὲ πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν ὅλοι ἔκτισαν τὰς οἰκίας των. Ἤρχισαν δὲ νὰ κτίζουν φράκτα, νὰ φυτεύουν ἀμπέλους καὶ νὰ καλλιεργοῦν κήπους. Ἔκτισαν δὲ καὶ ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ παλαιῶν θεμελίων. Καὶ τὴν μὲν Μητρόπολιν ὠνόμασαν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, τὰς δὲ ἄλλας Ἅγιον Ἰωάννην Βαπτιστήν, Ἅγιον Ἠλίαν, Ἅγιον Νικόλαον, Ἅγιον Ἀθανάσιον, Ἅγιον Γεώργιον, Ἅγιον Δημήτριον. Ἐκ περισσοῦ δ' ἔκτισαν μίαν Καπέλλαν διὰ τὸν Πρίγκιπα, καὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ ἐπισκόπου Παρθενίου Καλκανδῆ, τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία ἦτο εἰς μνήμην τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Τὸ μοναστήριον δὲ τοῦτο ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίας τινὸς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου.

Τὸν κατάλογον τῶν ἀνωτέρω Ἐκκλησιῶν ἀντέγραψα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου, ὁ ὁποῖος, ὡς ἱερεύς, παρέχει ἡμῖν ὅλα τὰ πιστά. Ἄλλως δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ μοὶ ἦτο λίαν ἀμφίβολος, διότι μὲ τοσοῦτο πλῆθος Ἐκκλησιῶν ἀναγκάζεται νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν ἀποίκων τούτων ἦσαν κληρικοί. Ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἐξ ἄλλων εἰσέτι τεκμηρίων πέπεισμαι ὅτι τὴν ἀποικίαν ταύτην ἠκολούθησαν πάμπολλοι κληρικοί. Περὶ δὲ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Παρθενίου Καλκανδῆ, λέγεται ὅτι βραδύτερον, πιθανῶς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, μετετράπη εἰς Εὐεργετικὴν Τράπεζαν (Mont-de-pieté). Πλὴν ὅμως, περὶ τῆς τελευταίας ταύτης εἰδήσεως οὐδαμοῦ ἀπήντησα γραπτὰς πληροφορίας. — Ὡσαύτως δὲν ἐννοῶ καλῶς διὰ ποῖον Πρίγκιπα ἐκτίσθη ἡ *Καπέλλα διὰ τὸν Πρίγκιπα*.

Οὕτω δ' ἐγκατασταθέντες ἐξηκολούθησαν ἐπί τινα ἔτη εἰρηνικῶς καὶ ἡσύχως νὰ ἐργάζωνται οὕτως, ὥστε οὐ μόνον τὰ πρὸς τὴν γενουησιακὴν Δημοκρατίαν χρέη των νὰ πληρώσωσι καὶ νὰ προσπορίζωνται ἀνέτως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ οἰκονομίας τινὰς νὰ φυλάττωσιν.

Ὁ Λιμπεράνης, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸν Παομίαν τὸ 1713, ἐθαύμασε τὴν φιλεργίαν, τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀγχίνοιαν τῶν Ἑλλήνων. Ἐκφράζει δὲ τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματά του του ταῦτα ἐν τῷ Β' Τόμ. σελ. 579 τῆς ἱστορίας του. Λέγεται δὲ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἐλθόντες εἰς Κορσικήν, ἐγένοντο πολλῶν καλῶν πρόξενοι εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διετέλει ἐν παχυλῇ ἀγνοίᾳ ὡς πρὸς πολλὰ πράγματα τοῦ οἰκιακοῦ καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Οὕτω δὲ εἰσήγαγον μεγάλας μεταρρυθμίσεις ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ ὀργόνειν τὴν γῆν, τοῦ θερίζειν τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς καὶ μάλιστα ἐν τῇ καλλιεργήσει τῶν καρποφόρων δένδρων καὶ ἰδίως τῆς ἀμπέλου. Ὡσαύτως δὲ λέγεται ὅτι αἱ Κορσικανίδες ἔμαθον παρὰ τῶν Ἑλληνίδων πῶς νὰ ὑφαίνουν πολλὰ εἴδη ὑφασμάτων, ἀγνώστων μέχρι τότε ἐν Κορσικῇ, πῶς νὰ διατηρῶσι καλῶς καὶ χρησιμοποιῶσι τὸ χοιρινὸν κρέας καὶ ἄλλα τρόφιμα. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Mousse de Corse γνωστοῦ ἐν τῇ θεραπευτικῇ ἀνθελμινθικοῦ φαρμάκου ἀποδίδεται τοῖς Ἕλλησι τούτοις. (Βλέπε *Nouveau Dictionnaire de Médecine et de Chirurgie pratiques*, dirigé par le Dr Jaccoud Paris 1865. Tom II. pag. 554.) Τὸ φάρμακον τοῦτο οἱ μὲν Ἕλληνες τὸ ὀνομάζουν *λεμιθόχορτο*, οἱ δὲ Κορσικανοὶ *erba marina*.

Ἐν τούτοις οἱ γείτονές των Κορσικανοί, καὶ ἰδίως οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω, οὐδόλως ἦσαν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῶν Ἑλλήνων. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοὺς ὑπέλαβον ὡς κατακτητὰς τῶν γαιῶν των καὶ ὡς τοιούτους πάντοτε τοὺς ὑπέβλεπον καὶ τοὺς κατεδίωκον. Ἤδη δὲ πρὸ

τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως, τρὶς ἀπεπειράθησαν νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας φορὰς ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

Μὲ τοὺς λοιποὺς δὲ Κορσικανοὺς ἤδη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ συσχετίζωνται καὶ νὰ συμφιλιόνωνται οὕτως, ὥστε καὶ συντέκνους νὰ κάμωσιν ἐξ αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ παπᾶ-Νικολάου, οἱ Κορσικανοὶ ἠθέλησαν καὶ διὰ συνοικεσίων νὰ ἑνωθῶσι μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες δὲν τοὺς καταδεχτῆκαν νὰ ἑνώσουν τὸ αἷμά τους μὲ αὐτούς.»

Τοιουτοτρόπως ἔζησαν οἱ Ἕλληνες ἐν Παομίᾳ μέχρι τοῦ 1729, τουτέστι μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς μεγάλης Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως. Διετέλεσαν δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης Διοικηταί, ἤ, καθὼς λέγει ὁ παπᾶ-Νικόλαος, *Ντιρετόροι* Γενουήνσιοι ἢ Κορσικανοὶ ἐν Παομίᾳ οἱ ἀκόλουθοι:

1. Καπετὰν Ἰσίδωρος Μπιάνκος [Isidore Bianchi] ἀπὸ τὴν Κόγγα
2. Κολονέλος Μπούτης [Colonel Butti]
3. Φαμπρίτσιος Ἰουστινιανὸς [Fabrice Giustiniani]
4. Νικολὸς Κεντηρίωνας. [Nicolas Centurione]
5. Κόσμος Ἰουστινιανός. [Côme Giustiniani]
6. Μπενέδεττος Ἀνδρέας [Benoît Andrea]
7. Ἰωάννης Τωμάζος Παχιανός [Jean-Thomas Pachiani]
8. Βαρθολομαῖος Ντὲ Φράγκη. [Barthelemy de Franchi]
9. Ὀττάβιος Τζοῦβο [Octave Giovo]
10. Ὀράτσιος Ἰουστινιανός. [Horace Giustiniani]
11. Παῦλος Βαπτίστας Φιέσκος [Paul-Baptiste Fieschi]
12. Φελίκες Ἰμπεριάλες [Felix Imperiale]
13. Ἰωσὴφ Κεντηρίωνας [Joseph Centurione]
14. Φίλιππος Σπινιόλας. [Philippe Spinola]
15. Ἱερώνυμος Παρτονοπαῖος. [Jérôme Partenopio]
16. Ἰωάννης Βερνάρδος Σένιας. [Jean-Bernard Segni]
17. Κόσμος Κλαβαρῖνος [Côme Chiavarini]
18. Ἰωσὴφ Κεντηρίωνας [Joseph Centurione]
19. Δομίνικος Ῥένας. [Dominique Arena]
20. Ἰωαννέτης Μπογιάνος [Giannetino Bozziano]
21. Ἰωάννης Βαπτίστας Κλαβαρινός. [J B.Chiavarini]
22. Γεώργιος Δόριας [Georges Doria]
23. Φραντσέσκος Μαρίας Μπογιάνος. [F. M. Bozziano]
24. Ἱερώνυμος Παρτονοπαῖος. [Jérôme Partenopio]
25. Ἰωάννης Νικολὲς Σπερόνες. [J. N. Sperone]
26. Ἰωσὴφ Κεντηρίωνας. [Joseph Centurione]
27. Ἱερώνυμος Ντὲ Φράγκη. [Jérôme de Franchi]
28. Ἰάκωβος Κεντηρίωνας. [Jacques Centurione]

Τὸν κατάλογον τοῦτον ἀντέγραψα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου. Ἕκαστος δὲ τῶν ἀνωτέρω Διοικητῶν διῴκησε τὴν Παομίαν ἐπὶ δύο ἔτη.

ϛ'

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΑ ΟΠΛΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΚΟΡΣΙΚΑΝΩΝ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους συνέβη ἡ μεγάλη Κορσικανικὴ ἐπανάστασις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων ἐφάνησαν σκληροὶ κατά τινων πτωχῶν· τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἤρκεσεν ὅπως ὅλη ἡ νῆσος τεθῇ ἐπὶ ποδὸς κατὰ τοῦ Γενουηνσιακοῦ δεσποτισμοῦ. Προφανῶς δὲ ἡ αἰτία ὑπῆρξε μικρὰ καὶ ἡ συνέπεια μεγάλη. Ἄρα δὲν ἦτο αὐτὴ ἡ κυρίως αἰτία τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως τῶν Κορσικανῶν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ Κορσικανοὶ ἐζήτουν τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ τὸν παπᾶ-Νικόλαον, ἐδόθη ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Ρουστίνου, οἵτινες, λαβόντες τὰ ὅπλα τῶν εἰσπρακτόρων τῶν φόρων, τοὺς ἐξεδίωξαν. Περὶ τούτους δὲ συνήχθησαν καὶ οἱ κάτοικοι πολλῶν ἄλλων χωρίων, οἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν νὰ πατήσουν διάφορα Διοικητήρια, ἐν οἷς ἐφυλάττοντο ὅπλα, καὶ οὕτω νὰ ἐξοπλισθῶσιν. Οὕτω δ' ἥρπασαν τὰ ὅπλα ἐκ τῶν διοικητηρίων τῆς Κόρτης, τῆς Ἀλερίας, τοῦ Ρολιάνου καὶ τοῦ Βίκω, καὶ παρευθὺς ὥρμησαν καὶ κατὰ τῆς Βαστίας, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσπηδήσουν ἐν τῷ φρουρίῳ.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τούτων οἱ κάτοικοι τοῦ Νιόλου ἔδραμον κατὰ τοῦ Διοικητηρίου τῆς Παομίας ἵνα λάβωσι τὰ ἐκεῖ φυλαττόμενα ὅπλα τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὁποῖα ἤδη ὁ Διοικητής των τοῖς ἐνεπιστεύθη διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ χωρίου των. Ἦλθον οἱ Νιολῖται· ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Διοικητηρίου· πλὴν ὅμως οὐδὲν κατώρθωσαν, διότι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τῶν ἐνόπλων Ἑλλήνων.

Ὀλίγον δέ τι μετὰ ταῦτα, ὅτε διωρίσθη προσωρινὴ τῶν ἐπαναστατῶν Κορσικανῶν Κυβέρνησις, οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω ἐθεώρησαν κατάλληλον τὸν καιρὸν νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν δῆθεν ἐχθρῶν των Ἑλλήνων, νὰ τοὺς ἐξοντώσουν καὶ νὰ διαρπάσουν τὰς περιουσίας των. Τὴν πρώτην λοιπὸν Αὐγούστου τοῦ 1730 ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν· ἀλλά, μετὰ πεισματώδη μάχην, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον των ἄπρακτοι.

Ἀλλ' ἡ ἧττά των αὕτη, ἀντὶ νὰ τοὺς ταπεινώσῃ καὶ τοὺς καθησυχάσῃ, ἔτι περισσότερον τοὺς ἐξηγρίωσε· διὸ καὶ τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ περισσοτέρας δυνάμεως ἔφθασαν καὶ πάλιν πρὸ τῆς Παομίας. Τὴν φορὰν δὲ ταύτην τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ ἐχθροῦ συνέκειτο οὐχὶ ἀπὸ κατοίκους τοῦ Βίκω, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους Κορσικανούς. Μετὰ πολύωρον ὅμως μάχην καὶ οὗτοι ἠναγκάσθησαν ν' ἀπέλθωσιν ἄπρακτοι.

Μετά τινα χρόνον ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης ἔστειλεν εἰς Κάλβι τῆς Κορσικῆς τὸν Ἱερώνυμον Βενερόζον, ἄνδρα γνωστὸν ἐν Κορσικῇ ἐπὶ ἀγαθότητι, ἐπιφορτισμένον νὰ καταπραΰνῃ τὴν ἐπανάστασιν διὰ παραχωρήσεων καὶ ἄλλων συμβιβαστικῶν μέσων. Οὗτος, μένων ἐν Κάλβι, ἠλάττωσε σημαντικῶς τοὺς φό-

ρους καὶ προσεκάλει τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῶν παραπόνων των. Ὅτε δὲ ἠρώτησε καὶ τοὺς Ἕλληνας ἂν εἶχον κἀνὲν παράπονον νὰ τῷ ἐκφράσουν, ἐκεῖνοι τῷ εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω τοὺς ἔκαυσαν τοὺς μύλους των. Τότε δ' ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος ὑπεχρέωσε τοὺς κατοίκους τοῦ Βίκω νὰ ἀνοικοδομήσουν τοὺς μύλους τῶν Ἑλλήνων.

Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω, ἀντὶ ν' ἀνοικοδομήσουν τοὺς μύλους τῶν Ἑλλήνων, ἡτοιμάζοντο καὶ πάλιν ἵνα ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν. Τὴν εἴδησιν ταύτην ἀμέσως οἱ Ἕλληνες μετέδωκαν εἰς τὸν ἐν Κάλβι Βενερόζον καὶ εἰς τὸν ἐν Αἰακκίῳ Κάμιλλον Δόριαν. Εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς τοῦ Βενερόζου, ὀνόματι Ἰάκωβος, μὲ ἀπόσπασμα στρατιωτικῶν ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ὡσαύτως δὲ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ Κάμιλλος Δόριας, ὑπὸ τὸν ἀξιωματικὸν Καπετὰν Κιεζῖνον, ἔπεμψεν ἑκατὸν πεντήκοντα στρατιώτας.... Τὴν φορὰν ταύτην οἱ Κορσικανοὶ ὑπέστησαν μεγάλας ζημίας, ἀλλ' ἐκ μέρους τῶν Γενουησίων στρατιωτῶν μόνον, διότι οἱ Ἕλληνες μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ φονεύσουν ἀτιμωρητί.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

— Κύριε Κλάασεν, εἶπον· εἶνε πολὺ ἀργά. Ἡ ἱστορία σας μ' ἐνδιαφέρει ἀληθῶς ὑπερβολικά. Ἀλλ' ἔχω νὰ ἐπιχειρήσω αὔριον μακρὰν ὁδοιπορίαν, καὶ ἤθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ δώσητε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποσυρθῶ. Ἔρχομαι ἐνίοτε εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ ἔτους. Θὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν προσεχῆ φοράν, νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ συμπληρώσητε τὴν διήγησίν σας.

Καὶ ἐγερθεὶς ἡτοιμαζόμην ν' ἀποχαιρετίσω. Ἐδίστασα ὅμως, συναντήσας τὸ λυπηρὸν καὶ συγκινητικὸν βλέμμα, ὅπερ ἠτένιζεν ἐπ' ἐμὲ ὁ Κ. Κλάασεν, βλέμμα παιδίου στερουμένου αἴφνης μεγάλην προσδοκωμένην χαράν.

— ¿Θὰ μ' ἀφήσετε; ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Εἶνε ἀργά, ἀπήντησα.

— Ἀλήθεια, εἶνε ἀργά! ἐπανέλαβεν ἀφηρημένος. Εἶτα ἐστέναξε βαθέως καὶ προσέθηκε: Δὲν ὑποθέτω νὰ σᾶς ἐνδιαφέρῃ ἡ ἱστορία μου. Ὅ,τι λέγω φαίνεται ἀπίθανον. Μ' ἀκροάζεσθε καὶ σεῖς ἴσως ὅπως ἄλλοι πρὸ ὑμῶν· δὲν μὲ πιστεύετε...

— Βεβαιωθῆτε, κύριε Κλάασεν, ὑπέλαβον διακόπτων αὐτόν, ὅτι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διστάζω περὶ τῆς εἰλικρινείας σας.

Προσέκλινε περίλυπος καὶ ἀπήντησε:

— Ἰδοὺ ἡ διεύθυνσίς μου. Κατοικῶ εἰς τὴν ἐξοχήν, ἓν τέταρτον τῆς ὥρας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Οἱ ἁμαξηλάται γνωρίζουν τὸν δρόμον, καὶ κάθε παιδὶ ἠμπορεῖ νὰ σᾶς δείξῃ τὴν *Ἔπαυλιν τῆς Νεότητος*. Θὰ χαρῶ πολὺ νὰ σᾶς δεχθῶ εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἂν ὅμως ὁ καιρός σας δὲν σᾶς ἐπιτρέπῃ νὰ μ' ἐπισκεφθῆτε, τηλεγραφήσατέ μου δύο λέξεις κ' ἔρχομ' ἐδῶ καὶ σᾶς βλέπω. Κοιμῶμαι ἐδῶ τόσον συχνὰ ὅσον καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μου σχεδόν. Εἰς τὴν ἔπαυλίν μου εἶνε μεγάλη μοναξιά, ἐνῷ ἐδῶ ἔχω τὴν τύχην νὰ κάμνω πότε καὶ πότε καμμίαν γνωριμίαν. Πρὸ ἐτῶν ὅμως δὲν ἀπήντησα τόσον ἀξιαγάπητον συντροφιάν, ὡς τὴν ἰδικήν σας· καὶ μοῦ εἶνε πραγματικὴ λύπη νὰ τὴν στερηθῶ πάλιν τόσον γρήγορα. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἦμαι ἀδιάκριτος· δὲν θέλω νὰ σᾶς κρατήσω. Ἀναβλεπώμεθα λοιπόν. Δὲν εἶνε ἀλήθεια; ἀναβλεπώμεθα.

Καὶ μοῦ ἔτεινε τὴν χεῖρα· ἀλλὰ τόσον ὀδυνηρὰν ἐγκαρτέρησιν ἐνεῖχε τῆς φωνῆς του ὁ τόνος καὶ τὸ ἦθος τῆς μορφῆς του, ὥστε δὲν ἠσθάνθην τὴν γενναιότητα νὰ ἐμμείνω εἰς τὴν πρώτην μου ἀπόφασιν. «Ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ αὔριον ἐντὸς τῆς ἁμάξης, διενοήθην· ἂς τοῦ χαρίσω τοῦ ταλαιπώρου καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτός μου.»

— Κύριε Κλάασεν, ὑπέλαβον μεγαλοφώνως, εἶνε πολὺ κολακευτικὸν δι' ἐμὲ ὅτι ἡ συντροφιά μου σᾶς εἶνε εὐχάριστος. Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἐκφράσω ἄλλως τὴν εὐγνωμοσύνην μου, εἰμὴ παρακαλῶν σας νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ μείνω ἀκόμη ὀλίγην ὥραν μαζή σας. Θέλετε;

Οἱ ὀφθαλμοί του ἤστραψαν ἐκ χαρᾶς.

— Ἂν θέλω; ἀνέκραξε. Καὶ τί ἄλλο θέλω, ἀξιότιμε φίλε μου; Μὴ μὲ θεωρήσετε ὡς φλύαρον, ὅστις τὸν πρῶτον ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ἀπαντᾷ κάμνει θῦμα τῆς φλυαρίας του. Ὄχι! Ὅ,τι μ' ἑλκύει πρὸς σᾶς καὶ σᾶς καθιστᾷ δι' ἐμὲ τόσον πολύτιμον ἀκροατήν, εἶνε ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν εἴχετε τὴν καλοσύνην νὰ μοῦ δείξετε. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῆτε πόσον εὐχάριστον εἶνε αὐτὸ δι' ἄνθρωπον μεμονωμένον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου, καθ' ὅλον τὸν μακρὸν καὶ πολυτάραχον βίον του, πολλοὶ ἄνθρωποι παρῆλθον, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ πλεῖστοι τὸν μετεχειρίσθησαν μὲ δυσπιστίαν, ἄλλοι μὲ χλεύην καὶ ἐμπαιγμόν, καὶ ὀλίγοι μόνον, πολὺ ὀλίγοι, μὲ ἀληθῆ ἐκτίμησιν τῶν προτερημάτων του. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε τὴν διεύθυνσίν σας ἀκριβῶς. Θ' ἀκούσετε ἀργότερα περὶ ἐμοῦ.

Ἠμπορῶ ἴσως νὰ σᾶς φανῶ ποτὲ χρήσιμος.

Τῷ ἔδωκα τὸ ἐπισκεπτήριόν μου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσημειοῦτο ἡ διεύθυνσίς μου. Ἐκεῖνος δέ, στερεώσας μονὴν διόπτραν εἰς τὸν ὀφθαλμόν του, καὶ λαβὼν οὕτω παράδοξον ἦθος κομψευτοῦ μ' ὅλον αὐτοῦ τὸ γῆρας, ἀνέγνω μεγαλοφώνως τὴν διεύθυνσιν, ἵνα διορθώσω ἐνδεχόμενον λάθος, καὶ ἐφύλαξεν ἀμέσως τὸ ἐπισκεπτήριον ἐντὸς κομψοτάτου χαρτοφυλακίου. Ἔπειτα μοὶ προσέφερε νέον σιγάρον, μὲ παρεκάλεσε διὰ φιλικοῦ νεύματος νὰ καταλάβω τὴν προτέραν μου θέσιν, ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἀπέναντί μου, κ' ἐξηκολούθησε τὴν διήγησίν του.

«Μετέβην, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτου μου, εἰς τὴν πατρίδα μου, καὶ ἐκατοίκησα τὴν οἰκίαν ὅπου εἶχον ἀποθάνει ὁ πατὴρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου, ὅπου κ' ἐγὼ εἶχον γεννηθῇ. Ἦτο πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἀκατοίκητος· ἀλλ' ἡ ἀσθενοῦσα σύζυγός μου, ἥτις εἶχε μεγάλην τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν, εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν οἰκίαν εἰς τὴν φροντίδα καὶ ἐπιστασίαν δύο ἡλικιωμένων συζύγων, οἵτινες ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας καθ' ὃν χρόνον ἔζων ἀκόμη οἱ γονεῖς μου. Μολονότι δὲ τὰ ἔπιπλα εἶχον ἀρκετὰ βλαφθῆ, εὗρον ὅμως ἀρκετὰ δωμάτια καλῶς διατηρημένα, καὶ κατώρθωσα τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐπιτηδείου ὑπηρέτου μου νὰ εὐτρεπίσω ἄνετον ὁπωσοῦν κατοικίαν. Ἐπανεῦρον καὶ τὸ χειρόγραφόν μου, τὸ ἀγαπητόν μου χειρόγραφον! Δὲν εἶχε μὲν δυστυχῶς προφυλαχθῆ τόσον ἐπιμελῶς, ὅσον ὅτε ἐπὶ αἰῶνας ὅλους τὸ εἶχον φυλάξει οἱ ἀπόγονοι τοῦ συγγραφέως· διότι καὶ τὸ χαρτίον εἶχε κιτρινίσει ἀκόμη περισσότερον, καὶ ἡ μελάνη εἶχεν ὠχριάσει, καὶ σκώληκες εἶχον καταφάγει καὶ βλάψει τὰ φύλλα· ἀλλὰ δι' ἐμέ, ὅστις τὸ ἐγνώριζον ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς, ἦτο πάντοτε εὐανάγνωστον καὶ ἀνεκτίμητον.

Πρώτη μου φροντὶς ὑπῆρξε νὰ παραβάλω τὰς κυριωτάτας τῶν διατριβῶν καὶ συνταγῶν μὲ τὰ χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα εἶχον γράψει ἐκ μνήμης ἐντὸς τῆς φυλακῆς μου. Παραδόξως δὲν ἐσυμφώνουν ἐντελῶς μὲ τὸ πρωτότυπον ὡς ἐγὼ ὑπέθετον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲ ἀνησύχησε διόλου. Ὅ,τι εἶχον γράψει ἐγὼ ἦτο τρόπον τινὰ ὑπαγόρευσις τοῦ συγγραφέως τοῦ χειρογράφου καὶ εἶχε τὴν αὐτὴν αὐθεντίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ τὸ πρωτότυπον· ἦτο οὕτως εἰπεῖν σχόλιον, συμπλήρωμά του. Κατεσκεύασα ἐν χημεῖον, πολὺ πληρέστερον ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶχα πρότερον καὶ ἤρχισα ἀμέσως τὴν κατασκευὴν τοῦ φαρμάκου τῆς νεότητος, τὸ ὁποῖον εἶχα ἀνακαλύψει. Ἔζων ἤδη πρὸ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Καὶ δὲν ᾐσθανόμην μὲν ἀκόμη διόλου τὰς ἀσθενείας τοῦ γήρατος, ἀλλὰ παρετήρουν ὅτι καὶ τὸ σῶμά μου καὶ ἡ διάνοιά μου εἶχον χάσει τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν ἀνθηρότητα τῆς νεότητος, καὶ ἤθελα ν' ἀρχίσω τὸ ταχύτερον τὴν ἀνανέωσίν μου. Μετὰ ἑξάμηνον ἐργασίαν κατώρθωσα νὰ παρασκευάσω τὸ ἀνεκτίμητον ποτόν.»

Ἐδῶ ἐστάθη καὶ μὲ παρετήρησεν ὑπόπτως. Δὲν ἐκινήθην.

— «Εὐχαρίστως θὰ σᾶς ἐχάριζον ἀπὸ τὸ ποτόν μου, εἶπεν ἡσύχως· ἀλλὰ δὲν θὰ σᾶς ἐχρησίμευε· μόνον ἐμὲ δύναται νὰ ὠφελήσῃ. Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὸ φάρμακον ἀποτελεσματικῶς, ἀπαραίτητον εἶνε, πλὴν τῶν ἄλλων, νὰ ἀνακαλυφθῇ καὶ νὰ παρασκευασθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου ὅστις θὰ τὸ μεταχειρισθῇ. Ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, ὅλος ὁ κόσμος θὰ ἤξευρεν ὅ,τι γνωρίζω ἐγώ... διότι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐγωϊστής. Δυστυχῶς διὰ τὴν ταλαίπωρον πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, μόνος ἐγὼ δύναμαι νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψίν μου.

— Ἐννοῶ, εἶπον.

Προσέκλινεν εὐμενῶς καὶ ἐξηκολούθησεν:

— Δὲν ἀπέκρυψα τὴν ἐνασχόλησίν μου, διότι ἡ μυστικότης δὲν ἦτο ἀναγκαία. Ἡ οἰκογένειά μου ἦτο πολὺ γνωστὴ εἰς τὴν πόλιν Κ. Εὗρον δ' ἐκεῖ καὶ μερικοὺς παλαιοὺς συγγενεῖς, καὶ ἐσχηματίσθη τοιουτοτρόπως περὶ ἐμὲ κύκλος καλῶν φίλων. Διηγήθην δὲ εἰς αὐτοὺς προθύμως ὅ,τι καὶ σεῖς μέχρι τοῦδε ἠκούσατε. Ἔβλεπον ὅτι κανεὶς δὲν μ' ἐπίστευε, ἀλλὰ τοῦτο ὀλίγον μ' ἐλύπει. Ἤρκει πρὸς ἐπιτυχίαν μου, ὅτι θετικῶς ἐγνώριζον ἐγώ, ποία ὑπῆρχεν ἐντός μου ἔκτακτος σοφία.

Τὴν 13 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ ἑώρτασα τὴν τεσσαρακοστὴν ἕκτην γενέθλιόν μου, ἤρχισα τὴν δίαιτάν μου. Παρετήρησα δὲ μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι καθ' ἑκάστην ἐγινόμην κατὰ μίαν ἡμέραν νεώτερος. Καὶ τὴν 13 Ὀκτωβρίου τοῦ ἑπομένου ἔτους ἠδυνήθην, πρὸς ἀπερίγραπτον χαράν μου, νὰ ἑορτάσω τὴν τεσσαρακοστὴν πέμπτην γενέθλιόν μου.

Τοιουτοτρόπως καθ' ἕκαστον ἔτος ἔσβυνα ἕνα χρόνον ἀπὸ τὴν ζωήν μου. Νέα νεότης, νέα δύναμις εἰσήρχοντο καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ὕπαρξίν μου καὶ μὲ ἐπλήρουν ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς θνητὸς δύναται νὰ φαντασθῇ.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1861 ἐγνώρισα εἰς τὴν πατρικήν μου πόλιν μίαν νέαν κόρην δεκαπέντε ἐτῶν. Ἦτο τὸ χαριέστατον πλάσμα, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ· ἀνθηρά, εὔθυμος, ζωηρά, ὡραιοτάτη, καὶ τόσον ἔξυπνος, ὥστε πολλοὶ τὴν ἐθεώρουν ὡς αὐθάδη. Ἦτο κόρη ἑνὸς τῶν συμμαθητῶν μου, καὶ ἐπεσκεπτόμην συχνὰ τὸν οἶκον τῶν γονέων της. Μέχρι πρὸ μικροῦ εἶχε ζήσει πλησίον γραίας ἀτέκνου θείας της, ἡ ὁποία τὴν εἶχεν υἱοθετήσει· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συγγενοῦς αὐτῆς, ἥτις τῆς εἶχεν ἀφήσει μικράν τινα περιουσίαν, ἐπέστρε-

ψεν εἰς τὴν πατρικήν της οἰκίαν. Ἦτο ἡ ἀγαπητή μου, καὶ ὠφελούμην ἀπὸ πᾶσαν περίστασιν διὰ νὰ τῆς προξενήσω χαράν. Ἔβλεπον δὲ μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, ὅτι μοῦ τὸ ἀνταπέδιδε διὰ παιδικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ἐκαθήμην πλησίον της εἰς τὴν πατρικήν της οἰκίαν, μοῦ εἶπεν ἔξαφνα:

— Ἀλήθεια, κύριε Κλάασεν, ὅτι ηὕρατε τὸ μέσον νὰ γίνεται κανεὶς πάλιν νέος, καὶ ὅτι καταγίνεσθε τόρα νὰ γείνετε καὶ σεῖς νέος;

— Ἑλένη! ἀνέκραξε μετὰ μομφῆς ἡ μήτηρ της.

— Ἀφήσατε τὸ κορίτσι νὰ ὁμιλήσῃ, εἶπον ἐγώ, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν κόρην, ἀπήντησα εἰς τὴν ἐρώτησίν της:

— Μάλιστα, τὸ ἔχω αὐτὸ μέσον· ἀλλὰ διατί μ' ἐρωτᾶτε;

Ἐμειδίασε πονηρῶς καὶ μοῦ ἀπήντησεν:

— Ἀφ' ὅτου εἶμ' ἐδῶ, ἐσκέφθην πολὺ περὶ τοῦ μέλλοντός μου. Μίαν ἡμέραν θὰ νυμφευθῶ κ' ἐγώ. Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς νέους τοὺς ὁποίους βλέπω, δὲν μ' ἀρέσει κανεὶς τόσον ὅσον σεῖς. Πόσον ἐτῶν εἶσθε, κύριε Κλάασεν;

— Ἐγεννήθην, ἀπήντησα, πρὸ τεσσαράκοντα ἐννέα ἐτῶν, καὶ εἶμαι τόρα τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν.

— Λαμπρά! ἐξηκολούθησε. Γενῆτε λοιπὸν ἑπτὰ ἔτη ἀκόμη νεώτερος· θὰ εἶσθε τότε τριάκοντα πέντε καὶ ἐγὼ εἰκοσιδύο ἐτῶν, καὶ τότε μὲ νυμφεύεσθε.

— Ἑλένη! Ἑλένη! ἐφώναξε καὶ πάλιν ἡ μήτηρ της.

Ἀλλ' ἐγὼ ἠγέρθην καὶ εἶπον ἐντόνως:

— Παρακαλῶ, παρακαλῶ πολύ, ἀγαπητή μου φίλη, ν' ἀφήσετε τὴν κόρην σας νὰ ὁμιλήσῃ, ἔστω καὶ ἂν οἱ λόγοι της δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰς ἰδέας καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας.

Ἡ κυρία ἐστενοχωρήθη καὶ ἀπήντησεν:

— Ἡ Ἑλένη εἶνε ἀνόητη.

Ἐγὼ ἐστράφην τότε πρὸς τὴν νέαν, καὶ τὴν ἠρώτησα ἂν ὡμίλει σπουδαίως.

Ἐκύτταξε μειδιῶσα καὶ κάπως δειλὰ τὴν μητέρα της, καὶ μοῦ ἀπήντησεν οἰκείως:

— Ὅταν γενῆτε τριάκοντα πέντε ἐτῶν, κύριε Κλάασεν, κ' ἐγὼ εἰκοσιδύο, τότε νυμφευόμεθα χωρὶς ἄλλο.

Ἔδραξα τότε τὴν χεῖρά της καὶ εἶπον ἐπισήμως·

— Σᾶς θεωρῶ λοιπὸν ὡς μνηστήν μου.

Ἔπειτα ἐπλησίασα εἰς τὴν μητέρα, καὶ ἐπρόσθεσα·

— Μὲ τὴν συναίνεσίν σας, σεβαστή μου φίλη·

Ἐκείνη δὲν ἀπήντησε τίποτε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπέκρουσε τὴν πρότασίν μου. Εἶπε μόνον μετὰ μικρόν:

— Ἑπτὰ ἔτη εἶνε μακρὰ προθεσμία· ἀργότερα πάλιν ὁμιλοῦμεν.

Τὴν ἐπαύριον μοῦ εἶπεν ἡ Ἑλένη·

— Χθὲς ἡ μαμὰ μ' ἐμάλωσε. Δὲν ταιριάζει, μοῦ εἶπε, εἰς μεγάλο κορίτσι νὰ ὁμιλῇ ὅπως σᾶς ὡμίλησα. Ἂς ἀφήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ ἡ συμφωνία μας συμφωνία, κύριε Κλάασεν.

Τέσσαρα ἔτη παρῆλθον, καὶ ἡ Ἑλένη ὡρίμασεν ὑπὸ τὰ ὄμματά μου εἰς περικαλλῆ νεάνιδα. Ἦτο δεκαεννέα ἐτῶν. Ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου εἶχε γίνει ἐκτάκτως σιωπηλὴ καὶ ἐπιφυλακτική. Εἶχε μὲν πάντοτε φιλικὸν καὶ εὐμενὲς δι' ἐμὲ μειδίαμα, ὁσάκις μ' ἔβλεπεν, ἀλλ' ἀπέφευγε νὰ μένῃ μόνη μαζή μου, καὶ δὲν εἴχομεν πλέον τὰς οἰκείας ἐκείνας συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄλλοτε τόσον συχναί.

Τί εἶχε συμβῆ; Ἐτυράννουν τὴν κεφαλήν μου νὰ τὸ εὕρω, καὶ ἤμην δυστυχέστατος, ὅτε μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ τῆς Ἑλένης μοῦ ἀνήγγειλε δι' ὀλίγων ξηρῶν καὶ ψυχρῶν λέξεων, ὡς ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα ἐντελῶς ἀδιάφορον δι' ἐμέ, ὅτι ἡ κόρη του ἠρραβωνίσθη καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας, τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν, νυμφεύεται.

Ἀπέμεινα βωβός, κατάπληκτος,.. ἀλλὰ ἥσυχος· οὔτε λέξις, οὔτε νεῦμά μου ἐξεδήλωσε τὸν πόνον μου. Ὑπῆγα εἰς τὴν οἰκίαν μου, κ' ἐκρύβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ἔκλαυσα. Ἡ ἐλεεινή μου ζωὴ παρῆλθεν ὁλόκληρος ἐνώπιον τῆς σκοτισθείσης ψυχῆς μου, ὁ θάνατος τῶν γονέων μου, τῶν μόνων ὄντων, τὰ ὁποῖα μὲ εἶχον ἀγαπήσει· ὁ βραχὺς καὶ ἀτυχής μου γάμος· ἡ μακρά μου φυλάκισις. Ἐσκέφθην, ἂν ἦτο τοῦ κόπου ἄξιον νὰ γείνω πάλιν νέος, ἀφοῦ ἡ ζωή μου αὐτὴ ἐμαρτύρει πόσον ὀλίγην χαρὰν περιέχει ἡ νεότης τοῦ ἀνθρώπου. Ἔφθασα σχεδὸν εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Δὲν ἦτο ἄρα προτιμότερον ν' ἀποθάνω, ἢ νὰ παρατείνω τὴν ζωήν, ἡ ὁποία οὐδεμίαν μοῦ ὑπέσχετο εὐχαρίστησιν; Εὐτυχῶς ἔπεσε τὸ βλέμμα μου εἰς τὸ χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης μου. Πόσον εὐγλώττως μ' ἐφάνη ὅτι ἔλαμψαν εἰς τὰ ὄμματά μου τὰ παλαιὰ καὶ ὠχρά του γράμματα! Ἡ θεία σοφία, τὴν ὁποίαν μὲ εἶχον διδάξει, ἔχυσε πάλιν εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν εἰρήνην ἐκείνην καὶ τὴν γαλήνην, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ ἀθάνατοι ἀπολαμβάνουσι. Τί ἐσήμαινε στιγμιαία ὀδύνη δι' ὅν, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν δύναμιν νὰ προστάζῃ τὸν χρόνον νὰ σταματήσῃ ἢ καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ; Ἐμειδίασα διὰ τὴν ἀδυναμίαν, ἥτις μὲ εἶχε καταλάβει, καίτοι ἰσχυρότερον, δυνατώτερον, σοφώτερον παρά ποτε.

Ἀλλ' ἡ γενέθλιός μου πόλις ἀπώλεσε πᾶν θέλγητρον δι' ἐμέ. Δὲν ὠργίσθην κατὰ τῆς Ἑλένης· ἦτο ἀναξία τῆς ὀργῆς μου. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον πλέον νὰ τὴν συναντήσω. Τρεῖς δὲ ἡμέ-

ρας, ἀφ' ὅτου μοὶ ἀνηγγέλθησαν οἱ ἀρραβῶνές της, ἐγκατέλειψα διὰ παντὸς τὴν Κ.

Ὁ Κ.Κλάασεν ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρόν, ὡσεὶ θέλων νὰ συναγάγῃ τὰς ἰδέας του. Ὅτε δὲ παρετήρησεν ὅτι ἐθεώρουν τὸ ὡρολόγιον μὲ κεκμηκότας ὀφθαλμούς, εἶπε·

— Λάβετε ἀκόμη ὀλίγα λεπτὰ ὑπομονήν. Ἡ ἱστορία μου ἐτελείωσε.

Εἶτα δ' ἐξηκολούθησεν ὁμιλῶν ταχέως, οἱονεὶ φοβούμενος μὲ ἀποκάμῃ ἡ προσοχή μου πρὸ τοῦ τέλους τῆς διηγήσεώς του·

— Δύο ἔτη τόρα ζῶ ἐντελῶς ἄσχετος πλησίον τῆς Β. Ἠδυνήθην νὰ ἐξακολουθήσω ἡσύχως τὰς μελέτας μου, καὶ νὰ κάμω νέας, λαμπρὰς ἀνακαλύψεις. Ἔλαβον ἐπομένως ἀπόφασιν, ἡ ὁποία ἔχει δι' ἐμὲ ὑψίστην σημασίαν. Κατώρθωσα τὸ ποτὸν τὸ ὁποῖον παρασκευάζω νὰ τὸ συμπυκνώσω εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ εἰκοσαπλασιάσω τὴν δύναμίν του. Δὲν τὸ μετεχειρίσθην ἀκόμη ὑπὸ τὴν νέαν του μορφήν, διότι πρὸς ἐπιτυχῆ χρῆσιν πρέπει νὰ περιμείνω μερικοὺς εὐνοϊκοὺς ἀστερισμούς. Ἀλλὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος θὰ πίω ἀβλαβῶς τὸ δυνατὸν ποτόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐφόνευεν οἱονδήποτε ἄλλον. Θὰ τὸ κάμω, διότι... σκοπός μου εἶνε...

Ἠγέρθη, ἔκυψε πρὸς ἐμὲ καὶ εἶπε, βραδέως ψιθυρίζων, ἀλλὰ τονίζων ἑκάστην λέξιν:

— Σκοπός μου εἶνε νὰ ὀπισθοδρομήσω τὴν ζωήν μου, ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερα, μέχρι τῆς γεννήσεώς μου.

Μ' ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρόν, καὶ ἐξηκολούθησε περίλυπος, ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Ἐννόησα κάλλιστα, ὅτι ἡ σημερινή μου ὕπαρξις θὰ ἔμενεν ὅπως δήποτε ἐλεεινή. Τὰ φρικτά μου παθήματα, αἱ λυπηραί μου ἀναμνήσεις, τὰς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε νὰ διώξω ἀπὸ τὴν ψυχήν μου, θὰ μοῦ ἐφαρμάκευον πᾶσαν χαράν, ἐνόσῳ θὰ ἔφερον τὸ φορτίον τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Ἐνόσῳ ζῶ τὴν σημερινήν μου ζωήν, δὲν δύναμαι νὰ ἐξαλείψω ὅτι ἐπὶ δεκαεπτὰ ὅλα ἔτη μὲ ἀφῆκαν νὰ τήκωμαι ἐντὸς εἱρκτῆς, ὅτι μὲ ἠπάτησαν καὶ κακομετεχειρίσθησαν ὡς οὐδέποτε ἄνθρωπον. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἀφαιρεθῶσι, νὰ ἐκλείψωσιν ἀπὸ τὴν ζωήν μου, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ζήσω πάλιν ἥσυχος καὶ εὐτυχής. Διὰ τοῦτο...»

Καὶ ἀναλαβὼν πάλιν τὸ ἐπίσημον ἐκεῖνο ἦθος, δι' οὗ μοὶ ἀνεκοίνωσε πρὸ μικροῦ ὅτι ἐσκόπει νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τὴν ζωήν του μέχρι τῆς γεννήσεώς του, προσέθηκε·

— Διὰ τοῦτο θέλω νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν κοιτίδα, καὶ ὡς νεογέννητος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὡς ἀναγεννηθεὶς ν' ἀρχίσω νέαν ζωήν.

Ὠρθώθη δὲ ταῦτα λέγων καὶ μὲ προσεῖδεν ἀνήσυχος.

— Πιστεύετε, ὅτι θὰ ἐπιτύχω; ἠρώτησεν. Ἢ θὰ μ' ἐμπαίξετε καὶ σεῖς ὅπως ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθην, ὅπως εἰς σᾶς;

— Ὄχι, κύριε Κλάασεν, ἀπήντησα. Βεβαιωθῆτε, ὅτι δὲν σᾶς ἐμπαίζω, οὔτε θὰ σᾶς ἐμπαίξω ποτέ. Εὔχομαι δὲ τοὐναντίον νὰ ἐπιτύχωσι τὰ πολὺ περίεργα πειράματά σας.

Τόσον τὸν συνεκίνησαν οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἐπρόφερον ἡσύχως καὶ σοβαρῶς ἐν εἰλικρινεῖ συμπαθείᾳ, ὥστε οἱ ὀφθαλμοί του ἐπληρώθησαν δακρύων.

— Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ, ὅτι δὲν μοῦ ἐδείξατε ἀμφιβολίαν, εἶπε. Μοῦ δίδετε νέον θάρρος. Εἶμαι φίλος σας δι' ὅλην σας τὴν ζωήν. Μὴ μὲ λησμονήσετε. Ἐγὼ θὰ σᾶς ἔχω πάντοτε εἰς τὸν νοῦν μου.

Ἠγέρθην καὶ ἐγὼ καὶ ἔτεινα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, πρὸς ἀποχαιρετισμόν. Ἔδραξεν αὐτὴν διὰ τῶν δύο του χειρῶν, τὴν ἔσφιγξεν ἐγκαρδίως καὶ εἶπε·

— Ἀναβλεπώμεθα, ἀγαπητέ μου, ἀξιότιμε φίλε. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν πίστιν σας. Εὔχομαι νὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς ἀποδείξω καὶ πάλιν πόσον εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ἀγαθότητά σας. Ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσω. Μὴ λησμονήσετε τὴν διεύθυνσίν μου· Ἄρης Κλάασεν, Ἔπαυλις Νεότητος, πλησίον τῆς Β.—Ἀναβλεπώμεθα.

Ε'

Διαρκοῦντος τοῦ ἐπομένου ἔτους ἔλαβον διαφόρους μακρὰς καὶ πως συγκεχυμένας ἐπιστολὰς τοῦ φίλου μου. Εἶχον κερδήσει, φαίνεται, τὴν καρδίαν του διὰ τῆς προσοχῆς μεθ' ἧς εἶχον ἀκροασθῆ αὐτόν, διότι ἐπανειλημμένως μὲ ἐβεβαίου περὶ τῆς φιλίας καὶ εὐγνωμοσύνης του, καὶ μὲ παρεκάλει, δι' ἑκάστου γράμματός του, νὰ μὴ λείψω νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἐπὶ μικρόν, ἂν τυχὸν μ' ἔφερεν ὁ δρόμος μου πρὸς τὸ Β. Μόλις τὸ ἐπόμενον ἔτος περὶ τὰ Χριστούγεννα κατώρθωσα νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν του.

Εὗρον ὅτι ὁ Κ. Κλάασεν εἶχε μεγάλως γηράσει κατὰ τοὺς 14 μῆνας, καθ' οὓς δὲν τὸν εἶχον ἰδεῖ. Ἐπειδὴ δὲ μοὶ ἦτο γνωστὴ ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεώς του, εὐκόλως ὑπελόγισα, ὅτι μόλις ἦτο ἑξήκοντα ἐτῶν. Καὶ ὅμως ἐφαίνετο ὀγδοηκοντούτης· κάτισχνος, ἀσθενής, ἀδύνατος. Ἐπροξένει δὲ ἡ θέα του λυπηρὰν ἀλλὰ καὶ κωμικὴν συγχρόνως ἐντύπωσιν, διότι ἡ ἐνδυμασία του καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸ ἐξωτερικὸν ἀπετέλει χονδροειδῆ καὶ ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἑτοιμόρροπον σῶμά του. Ἦτο ἐνδεδυμένος ὡς νεαρὸς μαθητής, ἀδύνατον δὲ νὰ φαντασθῇ τις οἰκτρότερόν τι καὶ γελοιότερον τῶν λιποσάρκων κνημῶν του, καλυπτομένων ὑπὸ ποικιλοχρώμων κνημίδων, ὑπὸ κοντάς, μέχρι γόνατος, ἀναξυρίδας. Εὐρὺ κατάλευκον περιτραχήλιον, καλύπτος τὸ περιλαίμιον κοντοῦ κολοβίου καὶ μεταξωτὸν

χρωματιστὸν λαιμοδέτην, δεδεμένον ὡς ὁ τῶν ναυτῶν, ἀπεκάλυπτε τὸν ἰσχνὸν καὶ πλήρη τενόντων τράχηλόν του, τράχηλον μαδημένης ἀλεκτορίδος, καὶ κατεδείκνυεν ἔτι ἀπαισιώτερον τὸ κίτρινον καὶ ῥικνὸν αὐτοῦ πρόσωπον.

Μὲ προσηγόρευσεν ἐν μεγαλοφώνῳ παιδικῇ ἀγαλλιάσει, καὶ προσεπάθησε νὰ σκιρτήσῃ περὶ ἐμέ, ἀλλὰ προσέκοψε βαρὺς καὶ θὰ κατέπιπτε χαμαί, ἂν δὲν ἀντελαμβάνετο αὐτοῦ ὁ παριστάμενος πάντοτε ὑπηρέτης. Εἶτα μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπερ ἦτο πλῆρες παιγνίων, ὁποῖα ἀσμενίζουσι τὰ δεκαετῆ παιδία, κατόπιν εἰς τὸ χημικόν του ἐργαστήριον, ὅπου ἀπήντησα ὠχρόν τινα καὶ σιωπηλὸν νέον, ὃν μοῦ παρουσίασεν ὡς βοηθόν του, καὶ τέλος εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπως ἰδῶ τὸ πολύτιμον χειρόγραφον, εἰς ὃ ὤφειλεν ὅλην του τὴν σοφίαν. Τὸ ἐθώπευσεν ἠπίως διὰ τῆς χειρός, ὡς ἂν ἦτο ζῶν τι, καὶ μοὶ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου περίοδόν τινα, σημειωμένην ἐπὶ τῆς πρώτης εὐθὺς σελίδος: **Est sal Sophorum, sine quo, quicumque operatur, est sicut Sagittarius, qui sine chorda sagittat.** Τὸ χειρόγραφον ἐφαίνετο γηραιὸν καὶ σεβάσμιον· καὶ ἂν δ' ἔτι ἐλησμόνουν ὅτι ὁ Κ. Κλάασεν πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν τὸ μετεχειρίζετο, ὤφειλον πάντοτε νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ κατασκευάσας αὐτὸ ἦτο βεβαίως ἐμπειρότατος τῆς νοθείας ἀρχαίων χειρογράφων.

Ὅτ' ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ ὑπηρέτης ἔδεσε περὶ τὸν τράχηλον τοῦ Κ. Κλάασεν μέγα χειρόμακτρον· ἀναγκαιότατον ἄλλως, διότι αἱ τρέμουσαι χεῖρες τοῦ γέροντος ἀδεξιώτατα κατώρθουν νὰ φέρωσιν εἰς τὸ στόμα τὰ ὄψα, καὶ τὸ λευκὸν ὀθόνιον ταχύτατα κατεκηλιδώθη. Εἰς τοῦτο δὲ μετὰ πολλῆς του εὐχαριστήσεως μὲ κατέστησε προσεκτικὸν ὁ Κ. Κλάασεν.

Διαρκοῦντος τοῦ γεύματος μοὶ διηγήθη, ὅτι ἀπὸ τριῶν ἤδη μηνῶν ἐλάμβανε τὸ ποτόν του συμπεπυκνωμένον εἰς ἰσχυρότατον ἐκχύλισμα καὶ ὅτι, ὡς κ' ἐγὼ βεβαίως θὰ παρετήρησα, ἐπέτυχεν ἤδη διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς τὰ θαυμασιώτατα ἀποτελέσματα.

— Δὲν θὰ τὸ πιστεύσετε, εἶπεν· ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ ὅτι κατώρθωσα τοὺς τελευταίους τρεῖς μῆνας νὰ γείνω κατὰ εἰκοσιπέντε σχεδὸν ἔτη νεώτερος. Τὰ παλαιά μου γενέθλια τόσον ταχέως ἐπέρχονται τόρα, τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, ὥστε ἀπέκαμα πλέον νὰ τὰ ἑορτάζω. Χθὲς ἔγεινα ἕνδεκα ἐτῶν. Μὴ μὲ συγχαίρετε, φίλε μου, διότι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ εἴχατε πάλιν νὰ μὲ συγχαρῆτε διὰ τὸ δέκατον ἔτος μου. Ἓν μόνον ἤθελα πολὺ νὰ σᾶς παρακαλέσω. Μοῦ κάμνετε τὴν χάριν νὰ δεχθῆτε τὴν πρόσκλησίν μου εἰς τὰ τελευταῖα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ πρῶτα γενέθλιά μου; Ἡ ζωή μου τόρα θὰ ἔχῃ τὴν ἑξῆς πορείαν. Ἐντὸς σχετικῶς ὀλιγίστου χρόνου θὰ γείνω ἑνὸς μόνον ἔτους. Κατὰ τὸ τελευταῖον αὐτό, τὸ πρῶτον δηλαδή, ἔτος τῆς ζωῆς μου θὰ ἔχω φυσικῷ τῷ λόγῳ ὅλας τὰς ἰδιότητας ἑνὸς μικροῦ παιδίου, δὲν θὰ ὁμιλῶ, δὲν θὰ περιπατῶ, δὲν θὰ ἐννοῶ. Ἔλαβον ἀπὸ τοῦδε τὰ μέτρα μου, ὥστε νὰ μοῦ δοθῇ τότε τὸ ποτὸν τόσον συμπεπυκνωμένον, ὥστε τὸ ἀναίσθητον αὐτὸ ἔτος νὰ περάσῃ εἰς ὀλίγας στιγμάς. Κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτὴν ἀλλὰ σπουδαιοτάτην διὰ τὸν φιλόσοφον περίοδον, πολὺ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω ὅτι θὰ εἶσθε πλησίον μου, ὥστε κατόπιν μετὰ τὴν ἀναγέννησίν μου — διότι καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξαφανισθῇ ἡ τελευταία μου ζωή, ἀρχίζω εὐθὺς τὴν νέαν — ν' ἀκούσω ἀπὸ τὸ στόμα σας κατὰ τίνα τρόπον ἐνήργησε τὸ φάρμακον ἐνῷ ἐκοιμᾶτο τὸ πνεῦμά μου. Τὴν πληροφορίαν αὐτὴν δὲν θ' ἀργήσω νὰ σᾶς τὴν ζητήσω, διότι ἐφρόντισα περὶ ὅλων, οὐδ' ἐλησμόνησα, ὅτι ὡς νεογέννητον παιδίον θὰ ἤμην ἀνίκανος νὰ ἐννοήσω ὅ,τι σᾶς ζητῶ, ἂν ἔμενα ὡς ὅλα τὰ βρέφη. Ἀλλ' ὁ εὑρὼν τὸ μυστικὸν τῆς ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀνανεώσεως δὲν ἦτο δύσκολον νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ νὰ γηράσκῃ γρήγορα. Τὴν ἔμαθον λοιπὸν καὶ αὐτὴν πολὺ εὐκόλως, καὶ ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου μου εὑρίσκονται διάφορα φιαλίδια, μὲ ἀκριβεῖς ἐπιγραφάς, περιέχοντα ὅλα τὰ φάρμακα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μοῦ δοθοῦν μετὰ τὴν ἀναγέννησίν μου, κατὰ τὴν περίοδον τῆς νηπιότητός μου. Διὰ νὰ ἐξασφαλίσω δὲ αὐστηρὰν ὑπακοὴν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν μου, συνέταξα πρᾶξιν συμβολαιογραφικήν, τὴν ὁποίαν ἐγνωστοποίησα καὶ εἰς τὸν ὑπηρέτην καὶ εἰς τὸν βοηθόν μου, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐξασφαλίζω εἰς τὸν καθένα των δέκα χιλιάδας τάλληρα, πληρωτέα τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἑορτάσω τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἀναγεννήσεώς μου ἔτος. Ὁ Βράουν καὶ ὁ βοηθός μου εἶνε ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὰ χρήματα, καὶ δέκα χιλιάδες τάλληρα δι' αὐτοὺς εἶνε μέγα πρᾶγμα· εἶμαι δὲ τοιουτοτρόπως βέβαιος, ὅτι θὰ ἐκτελέσουν ἀκριβῶς τοὺς ὁρισμούς μου. Ἀλλὰ παρ' αὐτῶν δὲν δύναμαι νὰ περιμένω τίποτε περισσότερον. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην μόρφωσιν καὶ κρίσιν, διὰ νὰ παρατηρήσουν τὴν ἐπικειμένην μετάβασιν ἀπὸ τὴν παλαιὰν εἰς τὴν νέαν μου ζωὴν καὶ νὰ μοῦ ἐκθέσουν ἐν καιρῷ τὰ πράγματα ἐπιστημονικῶς καὶ ἀξιοπίστως. Πρὸς τοῦτο ἐξέλεξα σᾶς. Διότι, ἀφοῦ δὲν θὰ στερηθῶ μίαν στιγμὴν τὴν ἀτομικότητά μου, ἔχει μεγίστην δι' ἐμὲ σημασίαν νὰ μάθω κατόπιν ἐκ τῶν λόγων σας καὶ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐκτιμήσω πῶς εἶχον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμά μου κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτήν, τὴν μοναδικὴν εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην γηΐνην ζωήν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς, τοὺς ὁποίους ἔκαμα καὶ ἐξήλεγξα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ μετ' ἀπολύτου

βεβαιότητος, ὅτι ἓξ μῆνας ἀκριβῶς μετὰ τὸ τέρμα τῆς παλαιᾶς μου ζωῆς θὰ ἑορτάσω τὴν δεκάτην ὀγδόην ἐπέτειον τῶν γενεθλίων μου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς παραιτῶ τὸ ποτὸν τοῦ γήρατος, διὰ νὰ ζήσω ἐπί τινα ἔτη τὸν κοινὸν ἀνθρώπινον βίον· ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἰδῶ, διὰ νὰ ἀκούσω τὰς ἐντυπώσεις σας περὶ τῆς μυστηριώδους καὶ περιεργοτάτης φάσεως τοῦ βίου μου. Ἀξιότιμε, ἀγαπητέ μου, μόνε φίλε, τὸν ὁποῖον ἔχω ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον, μοῦ ὑπόσχεσθε νὰ δράμετε πρὸς ἐμέ, ὅταν σᾶς μηνύσω ὅτι πρόκειται νὰ περάνω τὴν παλαιάν μου ζωήν;

Μ' ἐθεώρει ἱκετεύων. Ἡτοιμαζόμην δὲ νὰ εἴπω *ναί*, χωρὶς νὰ θεωρήσω ἐνδομύχως σπουδαίαν τὴν ὑπόσχεσίν μου· ἀλλ' ὁ Ἀρῆς Κλάασεν ἦτο, ὡς καὶ μόνος ἐκαυχᾶτο, ἔξυπνος ἄνθρωπος, γνωρίζων τὸν τρόπον νὰ ἐπιτυγχάνῃ πολλὰς τῶν ἐπιθυμιῶν του, καὶ ἥκιστα εὐαπάτητος.

— Ἂν θέλετε, ἐξηκολούθησε, νὰ μοῦ ὑποσχεθῆτε ὅ,τι θερμῶς σᾶς παρακαλῶ, πρέπει νὰ μοῦ δώσετε τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας, ὅτι θὰ ἐκτελέσετε τὴν ὑπόσχεσίν σας πιστῶς. Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον δύναμαι νὰ ἦμαι ἥσυχος, ἀπέναντι τοῦ ἐπικειμένου μεγάλου γεγονότος.

Τὸ πρᾶγμα ἤρχισε νὰ μοῦ γίνεται κάπως σπουδαῖον.

— Εἶχα πολλὰς ἀσχολίας, ἀπήντησα· κατῴκουν πολὺ μακρὰν τοῦ Β., καὶ ἐδίσταζον νὰ δώσω τόσον ἐπίσημον ὑπόσχεσιν.

Ὁ Κλάασεν διέγνω ἀμέσως τί συνέβαινεν ἐντός μου.

— Ἀγαπητέ μου φίλε, εἶπε, καὶ ἡ φωνή του εἶχέ τι τὸ ἀπεριγράπτως συγκινητικόν, καὶ ἡ γηραιὰ ἐλεεινή του μορφὴ ἐξέφραζεν ἀπεγνωσμένην ἀμηχανίαν. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆτε τὴν παράκλησίν μου. Ἂν ἐγνωρίζατε τί ὑποφέρω τὴν στιγμὴν αὐτήν, τί ὑποφέρω πρὸ μηνῶν! Ὢ δὲν εἶνε εὔκολον νὰ ἀνακόψῃ τις τὴν φυσικὴν πορείαν τῆς ζωῆς, νὰ τὴν στενοχωρήσῃ, νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ τραπῇ πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ φύσις ὁλόκληρος, πᾶν ὅ,τι ἀνθρώπινον ἐντός μου, ἐπανίσταται κατ' αὐτῆς τῆς ἀνηκούστου βίας καὶ ἀντιμάχεται μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως. Τρώγονται, καίουν τὰ ἐντόσθιά μου, ἡ καρδία μου, ὁ ἐγκέφαλός μου, ὡς ἂν εἶχα ἐντός μου τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Δὲν λέγεται τὸ τί ὑποφέρω. Καὶ ὅμως, βλέπετε, δὲν παραπονοῦμαι, μειδιῶ μάλιστα. Διότι ἠξεύρω διατὶ πάσχω, ἠξεύρω ὅτι διὰ τῶν πόνων τοὺς ὁποίους ὑποφέρω ἐξαγοράζω νέαν, ὡραίαν, ἄλυπον ζωήν. Μὴ μοῦ πικράνετε περισσότερον τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς παλαιᾶς μου ὑπάρξεως. Δύνασθε κατ' αὐτὰς νὰ μοῦ παράσχετε οὐράνιον γαλήνην, ἂν μοῦ ὑποσχεθῆτε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παρακλήσεώς μου. Κάμετέ το, ὤ! κάμετέ το, καὶ θὰ σᾶς τὸ ἀνταποδώσω, ἢ μᾶλλον, κάμετέ το χωρὶς ἐλπίδα ἀμοιβῆς καὶ θὰ εἶνε καλή, ἐλεήμων πρᾶξις!

Ἀδύνατον μοῦ ἦτο ν' ἀντιστῶ εἰς τοιαύτην ἱκεσίαν.

— Σᾶς δίδω τὸν λόγον μου, κύριε Κλάασεν, εἶπον ἐπισήμως, ὅτι ἅμα μὲ καλέσετε θὰ σπεύσω πρὸς ὑμᾶς.

Ἔδραξε τότε τὴν χεῖρά μου καὶ εἶπεν ἁπλῶς·

— Δὲν ἠπατήθην περὶ ὑμῶν. Εἴσθε φίλος μου. Σᾶς εὐχαριστῶ.

Πρὶν ἢ καταλίπω τὴν ἔπαυλιν, ἔσυρα κατὰ μέρος τὸν γηραιὸν ὑπηρέτην:

— Ὁ αὐθέντης σου δὲν μοῦ φαίνεται καλά, εἶπον. Μοῦ ὡμίλησε περὶ ἑνὸς δυνατοῦ ποτοῦ, τὸ ὁποῖον ἑτοιμάζει ὁ ἴδιος καὶ πίνει. Μήπως ὁ δυστυχὴς ἐδηλητηριάσθη;

Ὁ ὑπηρέτης ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπήντησεν ἠρέμα:

— Ὄχι, δὲν ἐδηλητηριάσθη, ἀλλὰ τελειώνει γρήγορα. Τὸ ποτόν, τὸ ὁποῖον βράζει εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, εἶνε ἀβλαβές. Ὁ κύριος τὸν ὁποῖον εἴδατ' ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου εἶνε πολὺ καλὸς φαρμακοποιός καὶ δίδει εἰς τὸν Κ. Κλάασεν, ἀντὶ τῶν φοβερῶν δηλητηρίων, τὰ ὁποῖα νομίζει αὐτὸς ὅτι βράζει καὶ πίνει, ἀβλαβεῖς οὐσίας καὶ ἔλαιον, μὲ τὰ ὁποῖα ἀναμιγνύει μάλιστα καὶ πραϋντικὰς σταγόνας, κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ. Ἀλλ' αἱ δυνάμεις του κατηναλώθησαν πλέον ὅλαι. Ὁ πτωχός του ἐγκέφαλος, ὅστις δὲν ἡσύχασε πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, ἀπέθανεν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν ἐργασίαν. Δὲν πιστεύω νὰ ζήσῃ περισσότερον τῶν δύο ἑβδομάδων. Τὸν λυποῦμαι πολύ. Εἶμαι πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν νοσοκόμος, καὶ ὑπηρετῶ τὸν κύριον Κλάασεν πρὸ εἴκοσι ἐτῶν. Εἶδα πολλοὺς παράφρονας, τοὺς πλέον ἐπικινδύνους καὶ τοὺς πλέον ἀβλαβεῖς. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν ἀρρώστων, τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα καὶ ἐπεριποιήθην, κανεὶς δὲν εἶχε τὴν ἀγαθότητα τοῦ κυρίου Κλάασεν. Ἀφότου μοῦ τὸν ἐνεπιστεύθησαν, τόσα ἔτη τόρα, μόνον μίαν φορὰν τὸν εἶδα ἐξαγριωμένον· καὶ θὰ τὸ εἶχα μάλιστα λησμονήσει, ἂν δὲν μοῦ τὸ ἐνθύμιζεν ὁ ἴδιος, διότι ἔχει μνήμην ὡς ὀλίγοι ἄνθρωποι εἰς τὴν ἡλικίαν του. Δι' ὀλίγας δὲ μικρὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας τοῦ προσέφερα κατὰ τὴν μακράν μας συμβίωσιν, μοῦ εὐγνωμονεῖ ἀκόμη σήμερον ὡς νὰ ἦτο χθές. Δὲν θ' ἀποκτήσω πλέον ποτὲ τόσον καλὸν κύριον ὡς αὐτόν, καὶ λυποῦμαι ἐκ βάθους ψυχῆς ὅτι θὰ τὸν χάσω!

Ἴσως ἦτο πραγματικῶς συγκεκινημένος ὁ Βράουν· ἀλλὰ τὸ ἀπολιθωμένον του πρόσωπον οὐδὲν ἐμαρτύρει. Συνειθίσας καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν νὰ θεωρῇ ἀπαθῶς τὴν παραφροσύνην καὶ τὴν ἀθλιότητα, εἶχεν ἴσως ἀποβάλει τὴν δύ-

ναμιν νὰ ἐκφράζῃ διὰ τῆς μορφῆς του ὅ,τι ᾐσθάνετο.

Τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, δύο περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν παρὰ τῷ Κ. Κλάασεν ἐπίσκεψίν μου, ἔλαβον, μόλις ἐπιστρέψας εἰς τῆς συνήθους διαμονῆς μου τὸν τόπον, τηλεγράφημα ἐκ Β., φέρον ὑπογραφήν· Φράντς Βράουν, ὑπηρέτης τοῦ κ. Ἀρῆ Κλάασεν, καὶ περιέχον τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Κύριος Κλάασεν σᾶς ζητεῖ. Ἂν θέλετε νὰ τὸν ἴδῆτε ζῶντα, παρακαλῶ νὰ σπεύσετε.»

Ἐνθυμηθεὶς τὴν ἐπίσημον ὑπόσχεσιν, ἣν εἶχον δώσει εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἀνεχώρησα ἀμέσως τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς Β. κ' ἔφθασα ἐκεῖ τὴν ἑπομένην ἡμέραν, πρὸ μεσημβρίας.

Ὁ Βράουν εἰς ὃν εἶχον τηλεγραφήσει, μὲ ὑπεδέχθη εἰς τὸν σταθμόν. Ἡ πρώτη μου δὲ πρὸς αὐτὸν ἐρώτησις ἦτο, ἂν ὁ κύριός του ἔζῃ ἀκόμη.

— Ζῇ ἀκόμη, μοὶ ἀπήντησεν ὁ Βράουν,ἀλλ' ἀμφιβάλλω πολὺ ἂν θὰ περάσῃ τὸ βράδυ.

— Πῶς εἶνε;

— Οἱ πόνοι ὠλιγόστευσαν ἀπὸ χθές. Εἶνε ἡσυχώτερος κ' ἔχει ὅλας του τὰς αἰσθήσεις. Τὰς τελευταίας ὥρας πολλάκις σᾶς ἐζήτησε. Ὤ, τί καλὰ ἐκάμετε καὶ ἤλθατε.

Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς, ὅπου ἦσαν κλειστὰ τὰ παραπετάσματα, ἐπεκράτει δὲ ἠρεμόν τι σκιόφως, εἶδον τὸν Κ. Κλάασεν, ἀγνώριστον ἐκ τῆς ἰσχνότητος, κείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἡ κεφαλή του δὲν ἦτο μεγαλειτέρα τῆς κεφαλῆς παιδίου, αἱ δὲ λεπταί, ἄναιμοι καὶλιπόσαρκοιχεῖρέςτουὡμοίαζοντὰςχεῖρας παλαιᾶς καὶ ξηρᾶς μουμίας. Ἤνοιξε τοὺς ἐκ τῆς μικρότητος τοῦ προσώπου ὑπερμεγέθεις φαινομένους ὀφθαλμούς του, καὶ μεγάλη ἐξ αὐτῶν ἤστραψε χαρὰ ὅτε μὲ ἀνεγνώρισεν. Ἤρχισεν ἀμέσως ὁμιλῶν περὶ τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου παράφρονος θέματος, ὅπερ τόσον καλῶς ἤδη ἐγνώριζον, ἦτο δ' ἀληθῶς ἀπαίσιον ν' ἀκούῃ τις τὸν ἐπιθάνατον ἐκεῖνον λαλοῦντα διαρκῶς καὶ ἀμεταπτώτως περὶ τῆς γεννήσεώς του. Ἔλεγε δὲ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἐμειδίων βεβαίως, ἂν ὁ θάνατος δὲν εἶχεν ἤδη τυπώσει τὴν ἀπαραγνώριστον καὶ φοβερῶς ἱεράν του σφραγῖδα ἐπὶ τῆς οἰκτρᾶς μορφῆς, ἣν ἔβλεπον πρὸ ἐμοῦ.

— Εἶμαι παιδὶ ἀδύνατον, καὶ μόλις ἠμπορῶ νὰ ψελλίζω, εἶπε διὰ λεπτῆς κ' ἐσβεσμένης φωνῆς.

Ἦτο δὲ τόσῳ ἀδύνατος,ὥστε μόλις διὰ πολλοῦ κόπου κατώρθου νὰ προφέρῃ ἑκάστην λέξιν. Ἐκ διαλειμμάτων ἐγκατέλειπον αὐτὸν καὶ αἱ τελευταῖαί του δυνάμεις. Τότε δὲ κατέκειτο κλειστοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἠχηρῶς δὲ καὶ ἐπιπόνως ἀναπνέων. Ἑκάστην αὐτοῦ ἀναπνοὴν ὑπελάμβανον τὴν τελευταίαν, καὶ πολλάκις ἀπέτεινα ἐναγώνιον ἐρωτηματικὸν βλέμμα πρὸς τὸν ὑπηρέτην, ὅστις ἵστατο ἀκίνητος πλησίον μου καὶ παρετήρει τὸν θνήσκοντα.

Αἴφνης συνεστάλη ὀδυνηρῶς ἡ μορφὴ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐστέναξε μεγαλοφώνως, καὶ ἔφερε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸ στῆθος.

— Ποῦ ὑποφέρετε; ἠρώτησα, ἐλπίζων ὅτι ἠδυνάμην νὰ τὸν πραΰνω κατά τι.

Ἀλλ' ὁ ἐγκέφαλός του ἔμεινε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς λογικὸς ἐν τῇ χρονίᾳ του παραφροσύνῃ.

— Εἶνε αἱ πρῶται ὠδῖνες τῆς ἀναγεννήσεως, ἐψιθύρισεν ἐπιπόνως.

Ἔπειτα βαθμηδὸν ἡσύχασε πάλιν, καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ὀδύνης ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ προσώπου του. Ἀνοίξας δὲ τοὺς βαθεῖς καὶ μεγάλους του ὀφθαλμοὺς μ' ἐθεώρησε προσηνῶς.

— Ἐπέρασαν, εἶπε σιγά.

Κ' ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν ἥσυχος, γαληνιαίως μειδιῶν.

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ἀκατανόητόν τινα ψιθυρισμόν, μεταβληθέντα βαθμηδὸν εἰς εἱρμὸν λέξεων ἀσυναρτήτων μόλις ἀκουομένων:

— Νύξ... βαθεῖα νύξ... λήθη...

Κ' ἐπῆλθε πάλιν παῦσις μακρά!

Αἴφνης ἤνοιξε διὰ μιᾶς τοὺς κεκμηκότας ὀφθαλμούς, καὶ εἶπε δι' ἐντόνου φωνῆς:

—Καὶ ἀπὸ τὴν νύκτα... ἀπὸ τὴν λήθην... ἐξυπνῶ εἰς νέαν ζωήν. Jubente Deo lux apparebit.

Μοὶ ἐφάνη τότε, ὅτι ἀδρανής τις χεὶρ ἥπλωσεν αἴφνης ἐπὶ τῆς νεκρουμένης ἐκείνης μορφῆς λεπτόν τινα καὶ ὑγρὸν ὁμίχλης πέπλον, ὑφ' ὃν διεφάνησαν ἁπαλώτεροι οἱ τραχεῖς καὶ γωνιώδεις αὐτῆς χαρακτῆρες. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπέβαλον τὴν λάμψιν των, ἐσβέσθησαν, καὶ τὰ βλέφαρα κατέπεσαν βραδέως ἄτονα. Τὸ ἀσθενὲς καὶ ἄθλιον ἐκεῖνο σῶμα ἐπάλαισεν ἔτι ὁλόκληρον ὥραν πρὸς τὸν θάνατον. Ἔβλεπον, ᾐσθανόμην πῶς ἐνίκα οὗτος, βραδύς, ἀσφαλής, ἀνελεήμων. Αἱ χεῖρες ἐψυχράνθησαν, ἡ ἀναπνοὴ κατέστη βραχυτέρα, ταπεινοτέρα. Συνεστέλλοντό που καὶ που οἱ ὀφθαλμοί, τὸ στόμα... Ἀλλὰ καὶ οἱ σπασμοὶ οὗτοι ἐγίνοντο σπανιώτεροι καὶ ἀσθενέστεροι, ἀνέμενον δ' ἐναγωνίως τὴν ἐπανάληψίν των. Ἀλλὰ τὰ διαλείμματα ἀπέβαινον βαθμηδὸν μακρότερα, μακρότερα ... Αἴφνης ὠρθώθην περίτρομος. Μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν εἶχον ἀποκοιμηθῆ, καὶ μ' ἐξύπνησέ τις ἀγροίκως. Ὁ Ἀρῆς Κλάασεν ἦτο νεκρός.

Ἡ σελήνη εἶνε σύμβολον τοῦ ἔρωτος, ἐν διαρκεῖ αὐξομειώσει διατελοῦσα καὶ μὴ ἀναπέμπουσα ποτὲ σταθερὰν αἴγλην.

ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟΝ ΝΑΞΙΑΚΟΝ ΤΟΥ 1533

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἐθνολογικῆς καὶ Ἱστορικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, φέρον ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ἀρχείου καὶ ἐν τῷ φακέλῳ, ἐν ᾧ εἶνε κατατεταγμένον, τὸν ἀριθμὸν 2512, ἀνήκει δὲ εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν νοταρίων τῆς νήσου Νάξου, ἅτινα ἀπέκτησε πρό τινος χρόνου ἡ Ἑταιρία καὶ κατέταξεν εἰς τὸ ἀρχεῖον αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναξιακὸν ἀρχεῖον. Εἶνε δὲ καὶ τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν τοῦ ἀρχείου τούτου καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ.

Τὸ ἔγγραφον διατηρεῖται καλῶς, ἔχει μόνον ὀπάς τινας σμικρὰς σχηματισθείσας ἐκ τῶν πτυχῶν τῆς διπλώσεως καὶ τῆς πολυχρονίου τριβῆς. Ἐν αὐτῷ αἱ λέξεις εἶνε ἄτονοι, καὶ κατὰ σειρὰν γεγραμμέναι ὡς ἐπροφέροντο· ὁ γραφεὺς αὐτοῦ δὲ φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν εἶχε γνῶσιν ὀρθογραφίας, κεφαλαίων γραμμάτων καὶ διαχωρισμοῦ τῶν λέξεων ἀπ' ἀλλήλων. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὰ νοταριακὰ ταῦτα ἔγγραφα τοῦ Ναξιακοῦ ἀρχείου ἴχνη ὀρθογραφίας καὶ εὐαναγνώστου γραφῆς ἀναφαίνονται μόνον εἰς τὰ συμβόλαια τὰ γεγραμμένα μετὰ τὸ ἔτος 1654, κεφαλαίων δὲ γραμμάτων χρῆσις μετὰ τὸ ἔτος 1658.

Εἰς τὸ δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον διετηρήσαμεν πιστῶς τὴν γλῶσσαν, καὶ τὸν τύπον, ἐχωρίσαμεν δὲ μόνον τὰς λέξεις ὀρθῶς γράψαντες αὐτὰς διὰ τὸ εὔληπτον. Ἰδοὺ δ' ἐν παραδείγματι ἡ τάξις τοῦ κειμένου. Ἀντιγράφομεν τὰς 5 πρώτας γραμμὰς τοῦ ἐγγράφου:

ιςδωξα χοῦ α μι 15 33 απριλιου — 26 καὶ ις στοποθεσιον του κινιδαροὺ καὶ ις τωνικο του κιργεοργιμανι ιδεκη καταπαρισιας ενεπροστε εμου τουυπογραφοτος καὶ τωκατογεγραμενο μαρτιρο ιλθασιν ιςσε σιβασι καὶ λοω ις σιφονια ιδιο μεριδες οκιργεοργος μανὶς καιαποτο αλο μερος ι κερα παδιὰ τουποτε μακαριτιπᾶ ιῶ σπανου....

Ὀρθογεγραμμένον δὲ τὸ προικοσύμφωνον καὶ διῃρημένον εἰς παραγράφους ἔχει ὡς ἑξῆς

«Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν. 1533, Ἀπριλίου 26 καὶ εἰς τοποθέσιον Κυνηδάρου [1]) καὶ εἰς τὸν οἶκον [2]) τοῦ Κὺρ Γεώργη Μανῆ, ἐδεκεῖ κατὰ παρρησίας ἐνέμπροσθε ἐμοῦ τοῦ ὑπογράφοντος καὶ τῶν κάτω γεγραμμένω [3]) μαρτύρω, ἤλθασιν εἰςὲ σύβασιν καὶ λόγο εἰς συφωνία ἡ δύο μερίδες, Κὺρ Γιώργης Μανῆς καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ κερὰ Παπαδιᾶ τοῦ μακαρίτου Παπᾶ Ἰωάννου Σπανοῦ.

Ἔσωτας [4]) καὶ νὰ ἔχῃ ὁ Γεώργης Μανῆς ὀνόματι Εἰρήνην καὶ ἡ κερὰ Παπαδιᾶ ὀνόματι Γεώργιον ζητεῖ ὁ αὐτὸς Γεώργης τὴν αὐτὴν Εἰρήνην διὰ γυναῖκα του νόμιμο καὶ εὐλογητική, ὡς ὁρίζει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, οὔτε δυναστικὰ οὔτε πρόφασις, ἀλλὰ μετὰ βουλῆς καὶ ἀγάπης καὶ διακρίτου γνώμης.[5])

Ἀρχή. [6]) Τάζει ὁ Γεώργιος Μανῆς καὶ ἡ συμβία του ἡ Μαργαρίτα τῆς θυγατέρας τως Εἰρήνης τὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τὴ ἐδική τως [7]) καὶ εἰς ὄνομα καὶ χάρι πουρκός [8]) πρῶτον μὲν τὴν κατοικία ὅπου καθούμεσθα ἀπὸ τὴν σήμερο ἐδική της. Ἀκόμι τὸ ἀπένλι εἰς Φραγκούλους [9]) νὰ περνοδιαβαίνῃ ἡ Εἰρήνη· ἕνα ἀκόμι τὸ ἀπένλι εἰς τὸ Ἀκρωτῆρι εἰς τς' Ἀρνάρους νὰ τό 'χωμε πάτοντες μαζί. ἀκόμη τὰ χωράφια εἰς τοῦ Φιλιέρη τῆς δύο πάρτες [10]) νὰ τῆς ἔχομε μαζὶ πάτοντες. [11]) Τὸ χωράφι εἰς τὴ Λίμνη, ἁ 'ξεπερδεύσῃ, νὰ τρώῃ [12]) αὐτὸς (ὁ πατὴρ) ὡς τὴ ζωή του καὶ ἀποθανόντας του ἐδικό της. Τὰ χωράφια εἰς τὰ Καμίνια, νὰ τά 'χωμε μαζὶ πάτοντες. Τῆς Μουσταφάδαινας ἀπένλια καὶ χωράφια νὰ τά 'χωμε μαζὶ πάτοντες ἐβγάνοντας τὴ συκιά, [13]) νὰ τὰ τρώω 'πὶ ζωή μου καὶ ἀπεθανόντας μου νὰ 'νε 'στὴ μέση. Τὸ τζικοῦρι ὁπό 'χω μὲ τὸν Ἀντώνη τοῦ Ἀουστῆ ἐδικόν της ἀπὸ τὴ σήμερο. Τὸ χωράφι στὴν Πέρα Λαγκαδιὰ νὰ τό χωμε μαζὶ πάτοντες. Τὸ χωράφι εἰς τὸν Ἅλωνα τὴ πάρτη μου νὰ τὴ ἔχωμε μαζὺ πάτοντες. Ἀκόμη τὴν κοπριὰ νὰ τὴν ἔχωμε μαζὺ πάτοντες, καὶ τὸ βάρος της [14]) νὰ τὸ δίνωμε μαζί. Κρεββατοστρῶσι ἕνα, πόνλιες, [15]) μανδήλια ὅ,τι βρεθοῦσι ἐδικά της, χαρανὶ [16]) ἕνα, καὶ χαράτσι ὡς 10, νὰ μὴ πληρώνῃ ἄλλη κρατιὼν διὰ τὰ πράμματα ὁποῦ τσῆ ἔδωκα.[17]) Ταῦτα καὶ τὴν εὐχή μας.

Ἀρχὴ καὶ τοῦ ἀνδρός. Δίδει ἡ κερὰ Παπαδιὰ τοῦ παιδιοῦ της τοῦ Γεώργη τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας καὶ τὴν ἐδική της, καὶ εἰς ὄνομα χάρι πουρκὸς πρῶτο με τὰ σπίτια τὰ 'πάνω τὰ δύο ἐδικά του ἀπὸ τὴ σήμερο· τὸ ἀπένλι εἰς τὸ Γεροντάμπελο νὰ τὸ τρώῃ ἡ μάνα του τὸ μισὸ ὡς τὴ ζωή της καὶ ἀποθανόντας της ἐδικό του. Τὸ ἀπένλι τῆς Ψαθακίνας ἀπὸ τὴ σήμερο ἐδικό του, ἀκόμη τὴν κοπριὰ τοῦ Μαγκλαβέρα ἀπὸ τὴ σήμερο ἐδικό του, μόνου ἀπὸ τῆς ἀχλάδες καὶ ἀπὸ τὸ νάρι (;)... νὰ τρώω τὰ μισά ὡς τὴ ζωή μου καὶ ἀποθανόντας μου ἐδικά του. Ἀκόμη τῆς κρεββατίνες νὰ τῆς ἔχωμε μαζὺ πάτοντες. Τὸ ἀπένλι τὸ κάτω εἰς τῆς Σινιφῶνες καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴ σήμερο, τὸ ἀπένλι εις τὸν Λιμνιῶνα, τὴ πάρτη μου νὰ τά 'χωμε μαζὺ πάτοντες. Τὸ χωράφι 'ς τοῦ Φιλιέρη καὶ αὐτὸ ἐδικό του. Εἰς τῆς Οὔρνες τὴ πάρτη μου νὰ τά 'χωμε μαζὺ πάντοντες. Ἀκόμη τὴν Ποταμίδα νὰ τρώω τὴν ἐμισὴ ὡς τὴ ζωή μου καὶ ἀποθανόντάς μου ἐδική του. Τὰ χωράφια εἰς τὸ Πήγανο νὰ τά 'χωμε μαζὺ

πάτοντες τὰ χωράφια εἰς τοῦ . . . λου τὴ πάρτη μου νὰ τὴν ἔχωμε μαζὺ πάτοντες. Τὰ χωράφια εἰς τὰ Κεραμιά, ὅ,τι μᾶς εὑρίσκεται μοῦλκι καὶ ἀγορὲς ἀπὸ ἔχομε ἀπὸ τὸν Γεώργιον Μιχάλη Τεμενὲ, ὡς καὶ ἀπὸ τὸ γέρο Νικολάκη καὶ ἀπὸ τὸν . . . . τὰ μισὰ τῆς Παπαδιᾶς καὶ τὰ μισὰ νὰ τὰ ἔχομε πάτοντες μαζύ. Τὰ χωράφια εἰς τὸν Ἀγριληὸ τὴν πάρτι μου νὰ τὰ'χωμε μαζὺ πάτοντες. Ἀκόμι ὅ,τι μέλισσες ἔχομε νά 'νε εἰς τὴ μέση μας καὶ ἀπεθανόντας μου νὰ παίρνῃ αὐτὸς δύο μερδικά. Ἀργυρομάχαιρα ζευγάρι ἕνα, ὅ,τι κουτάλια νὰ ἔχωμε τὰ ἐμισὰ ἐδικά του. Τὸ μητάτο [18]) εἰς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ περδιγάρι (;) ἰδικόν του. Πιθάρια μέτρω 30, βοῦδια καὶ χαράτζι ὡς 10, καὶ τὰ ἔξωχάρατζα τῶν πραμμάτων του . Ταῦτα καὶ τὴν εὐκή μου. Ἐόλο τὸ ἄνω γεγραμμένο ἐμείνασι κουτέτοι [19]) καὶ ἀνεπαμένοι. Ὁρίζου καὶ ἀλληλογία 'ς τὸ μέσο των ὡς χιλιάδες 3· ὁ ἀλληλογήσας [20]) νὰ ζημιόνεται. Παρακάλεσαν καὶ παρακαλετοὺς [21]) μάρτυρας. Σταμάτης Γιεμέλαρης μάρτυρας παρακαλετός.

Καλόγηρος Ἀνώπουλος μάρτυρας παρακαλετός. Ρωμανὸς τῆς Ἑλένης μάρτυρας παρακαλετός. Παπὰ Σπανὸς ἔγραψα ὑπὸ παρακαλίας τῶν δύο μερίδω. [22])

Ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν πρὸς ἐντελῆ κατανόησιν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου νὰ διασαφήσωμεν τὴν ἔννοιαν τινῶν λέξεων καὶ φράσεων αὐτοῦ.

[1]) Κυνήδαρος, χωρίον τοῦ δήμου Τραγαίας τῆς Νάξου. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐξάγεται ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἦτο ἐκτισμένον πρὸ 355 ἐτῶν. Ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσυμφώνου τὸ ὀνομάζει τοποθεσίαν, ἀλλ' ὁπωσδήποτε θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ τῷ 1533 συνοικισμὸς διαρκὴς ὅπως μνημονεύηται ἐν συμβολαίῳ.

[2]) Ἡ λέξις οἶκος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν χρήσει μόνον ἐν ἀρχῇ τῶν συμβολαίων καὶ ἐν τῇ φράσει «οἶκος τοῦ Θεοῦ·» διότι παρακατιὼν ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσυμφώνου σημειοῖ πανταχοῦ «σπίτια.»

[3]) Ἡ φράσις «ἐδεκεῖ κατὰ παρρησίας ... συφωνία» ἀνήκει εἰς τὰς νοταριακὰς ἢ συμβολαιογραφικάς, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Εἶνε δὲ φαίνεται παρεφθαρμένη ἐκ παλαιοτέρας βυζαντινῆς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἄγνωστος ἐν τῇ κοινῇ παρακείμενος «γεγραμμένω,» ἥτις ἴσως παρέμεινεν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν ᾧ πλειστάκις εὑρίσκεται. Ὁ τύπος τοῦ «ἄκτου νυμφαγωγίας» ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὃν ὁ Σάθας μετ' ἄλλων ἄκτων δημοσιεύει ἐν τέλει τοῦ 6ου τόμου τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὁμοιότητα πρὸς τὴν τοῦ ἀνωτέρω προικοσυμφώνου, μεταγενεστέρου πολὺ βεβαίως ἐκείνου. Περίεργος εἶνε ἡ ἔκφρασις «εἰς σύδασιν καὶ λόγου συμφωνίαν» ἀντὶ εἰς γάμου συμφωνίαν.

[4]) Ἔσωτας ἀντὶ ἔστοντας.

[5]) Ἡ παράγραφος αὕτη ἀποτελεῖ ὡσαύτως τύπον νοταριακὸν, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων προικοσυμφώνων τοῦ Ναξιακοῦ Ἀρχείου. Πρεσβεύομεν δὲ ὅτι ἐλήφθη ἐκ τῶν τύπων τῶν φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν προικοσυμφώνων, ἔνθα ἀπαντᾷ ἐπὶ παραδείγματος ἡ φράσις «secundum sacrosantae Romanae ecclesiae et canonum instituta duxit legitimo matrimonio in uxorem κτλ.» καὶ ἄλλαι παρόμοιαι. Τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐνετικῶν τύπων τῶν διαθηκῶν ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ κυρίως ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἐκτελεστῶν παρετήρησε καὶ ὁ περὶ τοιαύτας ἐρεύνας ἀσχολούμενος δικηγόρος Ἀντώνιος Μομφεράτος. (Ἀκρόπολις Φεβρ. 1887). Τὸ ἀνωτέρω λατινικὸν κείμενον παρελάβομεν ἐκ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου μεταξὺ Φερνάνδου ἐκ Μαγιόρκας καὶ Ἰσαβέλλας τῆς Ἀχαΐας, συναφθέντος τῷ 1313 (Ruchon, Nouvelles recherches historiques de la principauté française de Morée. Τόμ. Β'. σελ. 390.)

[6]) Εἰς τὰ μεταγενέστερα προικοσύμφωνα σημειοῦται «Ἀρχὴ τῆς γυναικός.» Ἴσως ἐνταῦθα καὶ παρελείφθη ἐκ παραδρομῆς.

7) Ἡ ἔκφρασις αὕτη ἐπὶ προικοσυμφώνου, ὅτι ὡς πρώτιστον προικῷον δῶρον ἀπονέμουσιν οἱ γονεῖς τὴν εὐχήν των, ἔχει τι ὅλως ἑλληνικόν, εἶνε ἔκφρασις εὐγενὴς τῆς οἰκογενειακῆς φιλοφροσύνης καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἠθῶν.

[8]) Ἐν ὀνόματι καὶ χάριν προικός.

[9]) Τὰ ὀνόματα Φραγκούλης, Ἀκρωτῆρι, Ἀρνάρους, Φιλιέρη, καθὼς καὶ ἄλλα ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ ἐμφαίνουσι τοποθεσίας ἐν Νάξῳ.

[10]) Τῆς λέξεως πάρτη ἐκ τῆς ἰταλικῆς parte καὶ τῶν ἑλληνικῶν μερδικό, μερίδιον, γίνεται χρῆσις ἀδιαφόρως.

[11]) Τὰς λέξεις ἀμπέλι καὶ πάντοτε ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσυμφώνου γράφει ἀπένλι καὶ πάτοντες.

[12]) Νὰ καρπῶται ὁ πατήρ.

[13]) Πλὴν τῆς συχῆς.

[14]) Ἔτι καὶ νῦν ἐν Νάξῳ, ἔνθα ἡ κηπουρικὴ εἶνε ἀνεπτυγμένη, καὶ ἔνθα γίνεται χρῆσις λιπασμάτων εἰς τοὺς ἀγρούς, ἡ κόπρος τῶν ἀγρῶν ἀναγράφεται ἐν τοῖς διαφόροις συμβολαίοις.

[15]) Προσόψια, κοινῶς μπόλιες.

[16]) Λέβης, κακάβι.

[17]) Ἡ λέξις χαράτσι ἐν συμβολαίῳ τοῦ 1533 μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Νάξος, καίτοι μὴ ὑποκειμένη τότε εἰς τὴν δεσποτείαν τῶν Ὀθωμανῶν, εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὴν φορολογίαν αὐτῶν, τῶν δεσποτῶν αὐτῆς Ἐνετῶν μὴ δυναμένων ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Σολιμάνου τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, καὶ ὅτι οἱ Κυκλαδικοὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κατέβαλλον διπλοῦς φόρους εἴς τε τοὺς Ἐνετοὺς καὶ τοὺς Τούρκους. Πιθανὸν δὲ ἡ φράσις τοῦ προικοσυμφώνου «χαράτσι ὡς 10, νὰ μὴ πληρώνῃ ἄλλη κρατιὼν [αλικρατιὸν, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ] νὰ σημαίνῃ ὅτι ἀνετίθετο εἰς τὴν νύμφην ἡ πληρωμὴ φόρου κεφαλικοῦ εἰς τοὺς Τούρκους, χαρατσίου, ἀλλ' ὄχι καὶ ἄλλαι πληρωμαὶ ἢ φιλοδωρήματα, γρατσιόνες, graziones, εἰς τὴν ἐπιτόπιον διοίκησιν, ἥτις ἦτο ἡ ἐνετική.

[18]) Μητᾶτο ἐν Νάξῳ λέγονται ἀγροτικοὶ οἰκίσκοι, ἔνθα φυλάττουσι τὰ ζῷα. Ἐν Ἑλληνομνήμονι σελ. 480, σημειοῦται τὸ ἑξῆς· «Μιτᾶτον· εὕρηται δὲ ὀρθότερον μητᾶτον καὶ μετᾶτον= metatum, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ παρέχειν κατάλυμα εἰς ἐπ' ἄλλον τόπον μεταβαίνοντας στρατιώτας.»

[19]) Κουτέτοι ἀντὶ κοντέντοι, contenti, = εὐχαριστημένοι. Τοιαῦται λέξεις εἰλημμέναι ἐκ τῶν ἐνετικῶν συμβολαίων ἀπαντῶσι πολλαὶ ἐν τοῖς μετεγενεστέροις συμβολαίοις. Ἐπειδὴ δὲ πολλῶν ἡ ἔννοια δὲν ἦτο ζωντανὴ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ναξίων προσετίθετο καὶ ἡ ὁμώνυμος ἑλληνική, ὡς ἐπικύρωσις ὡς «κοντέτοι καὶ ἐναπαυμένοι.» Εἰς ἄλλα συμβόλαια ἀπαντῶσιν αἱ φράσεις «λίμπερο (libero) καὶ ἐλεύθερο», «νουλάδα (nulla) ἰνβάλιδα (invalida) καὶ ἄκερα (ἄκυρα)» Ἡ ἀρχόντισσα δεῖνα Κυρία καὶ μαδάμα». Μονομερῶς δὲ ἀπαντῶσιν οἱ ὅροι μπλιγάτζιο (obligatio), ποσσέσο (possesso) καούτζιο (cautio) ἀλπίτροι (arbitri), πρετενσιόνες (prententione), πληγάδο (obligato), κομούναστράτα (communa strata), ντονατζιόν (donazione), τὰ χωράφια κονφινάρουν (coffnare), μόδους καὶ κοντεζιόνε (modi e contezione), πρετέστο (pretesto), κουντουβέρνια (contubernium). Ἡ ἔννοια τοῦ τελευταίου τούτου ὅρου μετετράπη ἐν Νάξῳ· διότι ἐν τῇ νήσῳ κουντουβερνάρης λέγεται ὁ καλλιεργητὴς ξένων ἀγρῶν ὡς πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, καὶ οὗτος ὡς πρὸς τὸν καλλιεργητήν. (Ὅρα περὶ τῆς λέξεως ὀρθὰς παρατηρήσεις ἐν «Νεοελληνικοῖς Ἀναλέκτοις» Παρνασσοῦ τόμ. Β'. φυλ. Α'. καὶ Β'. σελ. 72 ὑπὸ Μ. Κ. Κρίσπη).

[20]) Ὁ μεταμεληθεὶς νὰ ζημιῶται. Τὰ μεταγενέστερα προικοσύμφωνα ἔχουν ἕτερον τύπον ποινικῆς ρήτρας. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματος τὸ προικοσύμφωνον ὑπ' ἀριθμὸν 2796 τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἔτους 1687 φέρει τὸν ἑξῆς ὅμοιον καὶ ἐν ἄλλοις. «Εἰς ὅλον τὸ ἄνω γεγραμμένον ἔμειναν ἡ μερίδες ἀναπαμμέναις στερεόνοντες τὸ παρὸν εἰς πένα καὶ κοντάνα τῆς ἀφεντείας ρεάλια 50 ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὰ ζημιώνεται. Ὁ ὅρος πένα καὶ κοντάνα εἶνε ἐνετικὸς (pena e condanna) = ἐπὶ ποινῇ καὶ καταδίκῃ.

[21]) Ἡ φράσις ἡ νοταριακή, ἡ ἀπαντῶσα εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ συμβόλαια τῆς Νάξου ἐπὶ τῶν μαρτύρων δὲ ἧς καλοῦνται «παρακαλετοί» ὡς «ἐνώπιον τῶν ἀξιοπίστων καὶ παρακαλετῶν μαρτύρων», προῆλθεν ἐκ τῶν φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν συμβολαίων. Οὕτως ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι γαμικῷ συμβολαίῳ τοῦ Φερνάνδου καὶ Ἰσαβέλλας ἀναγινώσκομεν περίπου τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν. «Nos Tornellus...judex... Fermus...regius publicus ejusdem civitatis notarius et testes subscripti ad hoc specialiter vocati et rogati presenti scripto publico, notum facimus et testamur...» Ὅ ἐστι «Ἡμεῖς Τορνέλλος... δικαστής... καὶ Φέρμος... βασιλικὸς δημόσιος νοτάριος τῆς αὐτῆς πολιτείας καὶ οἱ ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες, πρὸς τοῦτο εἰδικῶς κληθέντες καὶ ἀξιωθέντες εἰς τὸ παρὸν δημόσιον ἔγγραφον, ἀναγράφομεν καὶ μαρτυροῦμεν.» Τὸ συμβόλαιον τοῦτο τοῦ Φερνάνδου καὶ Ἰσαβέλλας ἐγράφη ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας τῷ 1313 ὡς ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν. Περίεργον δὲ εἶνε ὅτι ὁ τύπος οὗτος εἶχε γίνει δεκτὸς καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Σικελίαν οἰκησάντων Ἑλλήνων ἀποίκων ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Οὕτω ἐν προικοσυμφώνῳ τοῦ ἔτους 1273, ὅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ Σ. Ζαμπέλιος (Ἰταλοελληνικά, ἤτοι κρητικὴ πραγματεία περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Νεαπόλεως ἑλληνικῶν περγαμηνῶν, σελ. 132) ἀναγινώσκομεν τὴν ἑξῆς νοταριακὴν φράσιν κατὰ λέξιν ὁμοιάζουσαν τῇ ἀνωτέρῳ παρατεθείσῃ λατινικῇ. «Ἡμεῖς Βονσιγνόρος Λουκήσσης, κριτὴς πόλεως Ῥηγίου καὶ Νικόλαος τοῦ Θεοπρέπου, πούβλικος νοτάριος τῆς αὐτῆς, καὶ μάρτυρες οἱ ὑπογεγραμμένοι εἰς τοῦτο κεκλημένοι καὶ ἀξιωμένοι ὁμολογοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι κλπ....

[22]) Ὑπὸ παρακαλίας, δῆλα δὴ παρακληθείς. Οὕτω καὶ ἐν τῷ λατινικῷ γαμικῷ συμβολαίῳ περατοῦται τὸ ἔγγραφον «Fermus de Lardea, regius publicus Messane notarius, rogatus, predicta scripsi...»

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Ἡ Ἀστρονομικὴ Ἑταιρία τῆς Γαλλίας εἶχε προκηρύξει διεθνὲς διαγώνισμα περὶ ἐξευρέσεως τῶν μάλιστα ἁπλῶν καὶ εὐχερῶν μέσων, δι' ὧν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ μεταρρύθμισίς τις βελτιοῦσα τὸ νῦν ἐν ἰσχύϊ ἡμερολόγιον, τόσῳ ἀνώμαλον καὶ ἄτακτον ἐν πολλοῖς. Πεντήκοντα χειρόγραφα ἀπεστάλησαν ἐκ διαφόρων χωρῶν, τούτων δ' ἓξ ἐβραβεύθησαν διὰ μεταλλίων ἐσχάτως ἀπονεμηθέντων ὑπὸ τῆς ἑταιρίας.

Ἡ μεταρρύθμισις, ἣν προτείνει ὁ πρῶτος τῶν βραβευθέντων, εἶνε τὰ μάλιστα ἁπλῆ, καὶ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρίας.

Κυριωτάτη ἀνωμαλία τοῦ ἡμερολογίου εἶνε ὅτι τὰ ἔτη δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἡμερῶν, τοῦτο δὲ διότι ἕκαστον ἔτος ἔχει οὐχὶ ἀκριβῶς πεντήκοντα δύο ἑβδομάδας, ἀλλὰ καὶ μίαν ἡμέραν ἐπὶ πλέον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐνῷ ἡ πρώτη Ἰανουαρίου τοῦ ἑνὸς ἔτους συμπίπτει ἡμέρα Κυριακῇ, τοῦ προσεχοῦς ἔτους συμπίπτει ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ κτλ. Ἂν λοιπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ εἰς τὸ ἑξῆς, ὅπως ἑκάστη ἡμερομηνία ἀποδίδηται σταθερῶς εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν πάντοτε, ἡ βελτίωσις τοῦ ἰσχύοντος ἡμερολογίου εἶνε προφανής. Ἐκ πείρας ἕκαστος γνωρίζει πόσον ὡς ἐκ τῆς μεταθέσεως τῶν ἡμερῶν νῦν εἶνε δύσκολον νὰ ἐνθυμῆται γεγονὸς συμβὰν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἔτους ἢ ἑορτὴν ὀνόματος ἢ ἐπέτειον γεννήσεως. Ὅταν ὅμως ὡρισμένη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος συνδέηται μετὰ τῆς ἡμερομηνίας, ἡ ἀνάμνησις ἔσται εὐχερεστέρα.

Ἀλλὰ τί νὰ κάμωμεν λοιπὸν τὴν πλεονάζουσαν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἥτις φέρει τὰς ἀνωμαλίας αὐτάς; Νὰ τὴν μηδενίσωμεν, λέγει ὁ βραβευθεὶς ἐν τῷ διαγωνίσματι. Ἀλλὰ μηδενίζεται μία ὁλόκληρος ἡμέρα; Πράγματι ὄχι, ἀλλὰ κατὰ τύπους βεβαίως ἐπιτυγχάνεται τοῦτο

διὰ τοῦ τρόπου τοῦ ἁπλουστάτου, ὃν ὁ μεταρρυθμιστὴς προτείνει:

Ὁ Ἰανουάριος νὰ ἀρχίζῃ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἥτις θὰ εἶνε *πρώτη Ἰανουαρίου*, ἡ δὲ μέχρι τοῦδε λεγομένη πρώτη ἡμέρα τοῦ ἔτους νὰ μὴ μετρῆται ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων ἡμερῶν, οὐδὲ μέρος μηνὸς ἀποτελοῦσα, ἀλλὰ νὰ εἶνε μοναδικὴ καὶ ἀνεξάρτητος ἡμέρα, *Ἑορτὴ τοῦ ἔτους* ἢ ὅπως δήποτε ἄλλως λεγομένη. Ἄλλως δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ νῦν παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς εἶνε ἑορτῆς καὶ ἀργίας ἡμέρα καὶ οὐδόλως βλάπτονται τὰ συμφέροντα, αἱ κοινωνικαὶ συναλλαγαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτέλεσιν τῆς καθ' ὅλα ἀφομοιώσεως τῶν ἐτῶν ἀνάγκη νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς ὁ Πάπας, κατὰ τὸν μεταρρυθμιστήν, κανονίζων ἐφάπαξ καὶ σταθερῶς τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ τὰς συναφεῖς κινητὰς ἑορτάς, ὥστε σὺν αὐταῖς νὰ κανονισθῶσιν ἀναλλοίωτοι αἱ τῶν σχολείων διακοπαὶ κλπ.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐκταῖον ὅπως οἱ Ῥῶσοι καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ὑπερπηδήσωσι τὰς δώδεκα ἡμέρας, αἵτινες χωρίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων.

Τοιαύτη ἡ προτεινομένη μεταρρύθμισις, ἁπλῆ καὶ δυνατὴ γενέσθαι. Ἄλλας δὲ ἂς πιθανὸν νὰ εὑρίσκωσι πολλοὶ εὐλόγως ἐπωφελεῖς, ἤτοι τὸ νὰ μὴ ἀρχίζῃ τὸ ἔτος ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, ἐν τόσῳ ἀκαταλλήλῳ ἐποχῇ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔαρ ἢ τὸ φθινόπωρον, ὁ μεταρρυθμιστὴς δὲν τολμᾷ νὰ προτείνῃ, φρονῶν ὅτι ἡ τοιαύτη αἰφνιδία μετάθεσις τῆς τοῦ ἔτους ἀρχῆς πλείονα κακὰ ἢ ἀγαθὰ θέλει ἐπενέγκῃ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχοῦς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1889 προτείνει ἐν τέλει ὁ βραβευθεὶς νὰ συγκληθῇ ἰδιαίτερον συνέδριον, ὅπως συσκεφθῇ περὶ τῆς ἁπλουστάτης ταύτης χρονολογικῆς μεταρρυθμίσεως, ἥτις νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος.

Π * *

ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἠλεκτρικὴ ἡλίασις. — Ἡ ἐν Κρεζῶ ἠλεκτρικὴ κάμινος. — Φῶς ἐντάσεως 100,000 κηρίων. — Ἀποτελέσματα ἰσχυρᾶς ἀκτινοβολίας ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. — Ἐγκαύματα ἄνευ θερμότητος. — Ἀπολέπισις τοῦ δέρματος. — Ἠλεκτρικὴ ὀφθαλμία.

Οὐδεὶς βεβαίως ὁ μὴ ἀκούσας περὶ ἡλιάσεως. Εἶνε νόσημα ἐξ οὗ ἀδύνατον νὰ πάθῃ τις κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους. Δὲν πρόκειται ὅμως νῦν περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἡλίου, τοῦ φωτοπαρόχου ἄστρου τῆς ἡμέρας, ἡλιάσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἡλίου προερχομένης, ἥτις προσβάλλει ἀδιακρίτως, χειμῶνός τε καὶ θέρους.

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις ἑταιρίας τῆς χειρουργίας ἐγένετο πολὺς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λόγος. Ὁ πρῶτος ἰατρὸς τῶν ἐν Κρεζῶ ἐργοστασίων, ὅςτις ἔτυχεν ἐπανειλημμένως τῆς εὐκαιρίας νὰ μελετήσῃ ἐγγύθεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἠλεκτρικῆς ἡλιάσεως, ὑπέβαλε λεπτομερῆ περὶ τοῦ θέματος ἔκθεσιν. Τί δὲ εἶνε ἡ ἠλεκτρικὴ ἡλίασις; Ὡς γνωστὸν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ γίνεται νῦν χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὡς ἑστίας θερμότητος, πρὸς καμίνευσιν μεταλλευμάτων καὶ τῆξιν μετάλλων. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἠλεκτρικῆς ἑστίας τὰ μέταλλα τήκονται οἱονεὶ αὐτομάτως· ὁ χάλυψ αὐτὸς ἀναλύει ὡς βούτυρον ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς. Ἐν Κρεζῶ, ὅπου πᾶσαι οἱ πρόοδοι τῆς βιομηχανίας ἐφαρμόζονται ταχέως καὶ δραστηρίως καὶ ὁπόθεν καὶ ἡ Ἀγγλία αὐτὴ προμηθεύεται χάλυβα ἄριστον, ὑπάρχει τοιαύτη ἠλεκτρικὴ κάμινος, πρὸς παρασκευὴν τοῦ χάλυβος. Ἡ ἑστία, ἡ ἐπὶ τοῦ μετάλλου ἐπενεργοῦσα, εἶνε ἐκτάκτου λαμπρότητος· ἡ φωτοβόλος αὐτῆς ἔντασις ἀναλογεῖ πρὸς δεκακισχιλίας λυχνίας Καρσέλ, τουτέστιν πρὸς ὑπερεκατοντακισχίλια κηρία.

Τὸ θέαμα εἶνε ἔξοχον, ἀλλ' ὁ θέλων νὰ ἀπολαύσῃ αὐτοῦ τιμωρεῖται σκληρῶς. Ἄτομα ἱστάμενα εἰς ἀπόστασιν δέκα μέτρων ἀπὸ τῆς ἑστίας, δὲν αἰσθάνονται οὐδεμίαν θερμότητα καὶ ὅμως μετὰ μικρὸν ὑπόκεινται εἰς πόνους ὀδυνηρούς. «Περίεργον, ἔλεγέ τις τῶν παρεστώτων. Δὲν ζεσταίνομαι διόλου καὶ ὅμως αἰσθάνομαι κάποιον καύσιμον, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τῆς ἡλιάσεως ὅπου εἶχα πάθει τὸ καλοκαίρι.» Καὶ ὁ λέγων ταῦτα φρονίμως ποιῶν ἀπεμακρύνθη, ἀλλ' εἶχεν ἤδη πάθει δευτέραν ἡλίασιν, ἐν πλήρει νυκτί.

Καί τοι ἡ ἠλεκτρικὴ ἑστία διακόπτεται, ἐν τούτοις, σχεδὸν πάντοτε, οἱ παριστάμενοι κατὰ τὰς δοκιμὰς αἰσθάνονται ἐγκαύματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὀδυνηρὰ εἰς τὸν λαιμόν, τὸ πρόσωπον καὶ τὸ μέτωπον· συνάμα τὸ δέρμα λαμβάνει χροιὰν ἐρυθρόχαλκον. Καίτοι δὲ οἱ παριστάμενοι φέρουσιν διόπτρας μαύρας, ὁμοίας πρὸς ἐκείνας τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἡλίου, ἡ ἰσχυρὰ ἔντασις τοῦ φωτὸς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος αὐτῶν οὕτως, ὥστε ἐπί τινα λεπτὰ ἡ ὅρασίς των πάσχει παντελῆ διάλειψιν, ἐπὶ μίαν δ' ἄλλην ὥραν εἶτα βλέπουσι πάντα τὰ ἀντικείμενα ὑπὸ βαθὺν χρόκου χρωματισμόν. Αἱ μεμβράναι τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐρεθίζονται, ὁ ἐρεθισμὸς δ' οὗτος διαρκεῖ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας τοὐλάχιστον, συνεπαγόμενος τὴν ὀδυνηρὰν αἴσθησιν τῆς πα-

ρεμβολῆς ξένου σώματος ὑπὸ τὰ βλέφαρα. Ἐπακολουθοῦσιν ὡσαύτως δακρυρροΐα ὑπερβολικὴ ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας διαρκοῦσα, κεφαλαλγία, ἀϋπνία, ἴσως καὶ πυρετός. Τέλος τὰς ἐπομένας ἡμέρας ὁλόκληρος ἡ ἐπιδερμὶς τοῦ προσώπου ἀπολεπίζεται. Οἱ ἰδόντες τὸ πρόσωπον τῶν ἀναβαινόντων εἰς τὰς Ἄλπεις κατερχομένων τῶν πανυψήλων παγώνων δύνανται νὰ λάβωσιν ἰδέαν τῆς μορφῆς τῶν παθόντων ἠλεκτρικὴν ἡλίασιν. Τὸ δέρμα ἀποφλοιοῦται κατὰ τεμάχια μεγάλα καὶ τὸ πρόσωπον λαμβάνει χρῶμα ἀνεμώνης.

Ἐν τῇ συνήθει ἡλιάσει αἰσθάνεταί τις ἀφόρητον θερμότητα· ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ οὐδὲν τοιοῦτον· εἰς ἀπόστασιν 5 μέτρων ἀπὸ τῆς ἑστίας μόλις ὑψοῦται ἐπαισθητῶς τὸ θερμόμετρον· πᾶσα ἡ θερμότης εἶνε συγκεντρωμένη καὶ οἱ παριστάμενοι παθαίνουσιν καὶ ἐξ ἀποστάσεως 12 μέτρων. Ἄρα τὸ φῶς εἶνε τὸ παράγον πάντα τὰ μνημονευθέντα ἀποτελέσματα καὶ τὸ φαινόμενον εἶναι ἀρκούντως περίεργον καὶ ἐνδιαφέρον.

Δὲν εἶνε, ἄλλως, ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν παρατηροῦνται τοιαῦτα γεγονότα· περιπτώσεις παθήσεως τῆς ὁράσεως ἰδίως ἀναφέρονται πολλαί. Ἡ «ἠλεκτρικὴ ὀφθαλμία» ὁτὲ μὲν εἶνε ἐλαφρὰ ὁτὲ δὲ βαρυτέρα. Ἐνίοτε, ἀρχομένη διὰ φοβερῶν αὐτὸ τοῦτο συμπτωμάτων, θεραπεύεται εἰς διάστημα τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν· ἄλλοτε παρουσιάζεται ὑπὸ μορφὴν ἠπιωτέραν, ἀλλ' ἔχει καταστρεπτικώτερα τὰ ἀποτελέσματα. Ὅπως δήποτε ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, ἐν μεγάλῃ ἐντάσει, βλάπτει πολλάκις καιρίως καὶ ἀνεπανορθώτως τὴν ὅρασιν, ὅσοι δ' εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ὦσιν ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν ἐπήρειαν αὐτοῦ, φέρουσιν ἐρυθρὰς ἢ κιτρίνας διόπτρας χάριν τῶν ὀφθαλμῶν, χάριν δὲ τοῦ δέρματος καλύπτουσι τὸ πρόσωπον. Κ.

Ο ΣΥΖΥΓΟΣ ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Γερμανικὴ παράδοσις.

Οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν πόλιν Ἐρφούρτην ἐν Θυριγγίᾳ καὶ περιερχόμενοι τὰ ἄξια θέας, δὲν δὲν θὰ παραλείψωσι καὶ τὸν ναὸν τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ ἐντὸς αὐτοῦ μετὰ πολλοῦ διαφόρου θὰ φέρωσι τὸ βλέμμα ἐπὶ ἀναγλύφου τινὸς ἐντετειχισμένου, μεσαιωνικῆς ἐποχῆς καὶ βαναύσου τέχνης, παριστῶντος ἱππότην ὑψηλόσωμον κεκλιμένον μεταξὺ δύο γυναικῶν.

Ὁ νεωκόρος τότε ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ περιηγητοῦ ἢ καὶ αὐτόκλητος σπεύδει νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἱππότης οὗτος εἶνε ὁ κόμης τοῦ Γκλάϊχεν καὶ νὰ ἀφηγηθῇ διὰ μυριοστὴν φορὰν τὴν παράδοξον ἱστορίαν, ἣν εἰκονίζει τὸ ἀνάγλυφον.

Ὁ κόμης Γκλάϊχεν κατὰ τὰς σταυροφορίας ᾐχμαλωτίσθη ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπήχθη παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, ὅστις ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν καλλιεργίαν τοῦ κήπου. Ἡ κόρη τοῦ Σουλτάνου εἶδε καὶ ἠγάπησε τὸν ξανθὸν ἱππότην. Εἰς τοσοῦτον δ' ἐξίκετο ὁ ἔρως αὐτῆς, ὥστε ἐπρότεινε νὰ ἐξεύρῃ τρόπον ὅπως φύγωσι μετ' αὐτοῦ, νὰ γίνῃ δ' εἶτα χριστιανὴ καὶ σύζυγός του. Ἀλλ' ὁ κόμης εἶχεν ἤδη καταλίπῃ προσφιλῆ σύζυγον ἐν Θυριγγίᾳ. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πάλιν τὰ δεινὰ τῆς δουλείας ἦσαν ἀφόρητα, ἡ ἀνάκτησις τῆς ἐλευθερίας γλυκυτάτη.— Ὁ Γερμανὸς ἐπὶ τέλους ἐνέδωκεν εἰς τῆς Σαρακηνῆς κόρης τὰς προτάσεις. Ἐδραπέτευσαν ὁμοῦ καὶ ἀφίκοντο εἰς Ῥώμην.

Ὁ Κόμης Γκλάϊχεν ἔσπευσε ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Πάπαν τὰ γενόμενα. Ἡ πρὸς τὴν κόρην δοθεῖσα ὑπόσχεσις δὲν ἦτο ἱερά; Ἡ ἐκκλησία ἠδύνατο ν' ἀπωθήσῃ ἐκείνην, ἥτις διὰ τοῦ γοήτρου τῆς ἀγάπης ἤρχετο πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν καὶ ἐζήτει ἐν μιᾷ ἡμέρα τὸ βάπτισμα καὶ τὸν γάμον;

Ὁ ἅγιος πατὴρ μετὰ μικρὰν σκέψιν εὗρε διέξοδον. Ἐπέτρεψεν εἰς τὸν κόμητα νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου δίχως νὰ διαλύσῃ τὸν πρῶτον αὐτοῦ γάμον καὶ νὰ ἔχῃ εἰς τὸ ἑξῆς δύο νομίμους γυναῖκας. Ὁ γάμος λοιπὸν ἐτελέσθη καὶ ὁ ἱππότης μετὰ τῆς νεοφωτίστου δευτέρας συζύγου ἐπανῆλθεν εἰς Θυριγγίαν.

Ἀλλ' ἔμενεν ἔτι τὸ δυσχερέστατον: πῶς ἡ Γερμανὶς σύζυγος, ἡ ἐπὶ τόσον χρόνον ἐν δακρύοις καὶ προσευχαῖς ἀναμένουσα τὸν ἄνδρα, θὰ ἐδέχετο νὰ μερισθῇ αὐτὸν μετ' ἄλλης; Εἰς τὴν Σαρακηνήν, εἰθισμένην ἐν τῇ πολυγαμίᾳ, τοῦτο ἐφαίνετο ἁπλούστατον, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν πιστὴν χριστιανήν, τὴν περιπαθῆ Τευτονίδα, τὴν κόμησσαν τοῦ Γκλάϊχεν;

Ὁ κόμης καταλιπὼν ἐν τῇ ὁδῷ τὴν συνοδόν του ἀφίκετο πρῶτος αὐτὸς εἰς τὸν πύργον τοῦ Γκλάϊχεν καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς προσφιλοῦς συζύγου. Μετὰ τὰς πρώτας διαχύσεις τῆς χαρᾶς ἀφηγήθη αὐτῇ τὰς περιπετείας, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὸν τρόπον καθ' ὃν ἠλευθερώθη ὑπὸ τῆς κόρης τοῦ Σουλτάνου. Προσέθηκε δὲ ὅτι ἐγένετο αὕτη χριστιανὴ καὶ σύζυγός του τῇ ἐπινεύσει τοῦ Πάππα.

Ἡ κόμησσα, ἀφοῦ ἤκουσε πάντα ταῦτα μετὰ δακρύων, διεκήρυξεν ὅτι ἐκείνη εἰς ἣν ὤφειλε τὴν ἐπάνοδον τοῦ συζύγου, εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα ἴσα πρὸς τὰ ἰδικά της. Ἔσπευσεν εἰς προϋπάντησιν αὐτῆς καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἐρρίφθησαν μετ' ἀσπασμῶν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων. Ἐκ τούτου δ' ὠνομάσθη ἔκτοτε ὁ τόπος ἐν ᾧ συνηντήθησαν *Κοιλὰς τῆς Χαρᾶς*.

Ἔζησαν καὶ οἱ τρεῖς ἐπὶ μακρὸν εὐτυχεῖς ἐν τῇ παραδόξῳ ταύτῃ συμβιώσει, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διενέξεως ἢ ἔριδος ἢ ἀντιζηλίας.

Καὶ μέχρι τοῦ παρελθόντος δ' αἰῶνος ἐπεδείκνυον ἔτι ἐν Ἐρφούρτῃ εἰς τοὺς περιηγητὰς τὴν εὐρυτάτην κλίνην, ἐν ᾗ ὁ κόμης τοῦ Γκλάϊχεν κατεκλίνετο μεταξὺ τῶν δύο αὐτοῦ γυναικῶν, ὡς εἰκονίζεται ἐν τῷ ἀναγλύφῳ.

ΤΟ ΕΡΗΜΟΝΗΣΟ

Ἐκεῖ στὸ ἐρημόνησο
ποῦ στέκουνε κοφτὰ γκρεμνά,
καὶ στὴ ψιλὴ κορφούλα του
μπλέκει τὸ νέφος ποῦ περνᾷ,
τὰ ὄρνηα τί γυρίζουνε
σὰν νὰ πανηγυρίζουνε;

Προχθὲς καΐκι γλήγορο
ἐδιάβαινε καμαρωτό,
τ' ἀγέρι μόλις ἄγγιζε,
τὸ κῦμα ἦτονε στρωτό.
Σὲ δελφινιῶν πηδήματα
ἀφροβολοῦν τὰ κύματα.

Εἶχε καραβοκύρη του
νέο μὲ ἄφοβη καρδιά,
εἶχε καὶ γιὰ ναυτόπουλα
ὅλο ἀμούστακα παιδιά.
—Φύσα μαϊστραλάκι μου
νὰ πᾶμε στὸ σπιτάκι μου.

Σιγὰ σιγὰ ἐπρόβαλε
ἕνα νεφάκι σκοτεινό,
καὶ σὰν ἀράχνη κρέμονταν
μέσ' τὸ γαλάζιο οὐρανό.
Γλυκὰ ὁ ναύτης σφύριζε
καὶ πίσω του δὲν γύριζε.

Μὰ ἔξαφνα ἐβρόντησε,
ξεσπάει ἀγέρας καὶ βροχή,
καὶ ἄγρια ἡ θάλασσα
ἀφροβολᾷ καὶ ἀντηχεῖ.
Βάσταξε, καϊκάκι μου,
νὰ φθάσω στὸ νησάκι μου.

Οἱ ναύταις δὲν ἐπρόφθασαν
νὰ συμμαζέψουν τὰ πανιά,
καὶ οἱ γιαλοὶ ἐγέμισαν
ἀπὸ σανίδες καὶ κορμιά.
Τὰ ὄρνηα τριγυρίζουνε
γιατὶ πανηγυρίζουνε.

Ἡ μάνα μαυροφόρεσε
τοῦ καπετάνιου ἡ γλυκειά,
μ' ἀγάπη ἄλλη ἔκαμε
τοῦ ναύτ' ἡ ἀγαπητικιά.
Γιὰ νύφη τὴν στολίζουνε,
τὰ ὄρνηα τὸν ξεσχίζουνε.

Αριστομενης Προβελεγιος.

ΑΛΗΘΕΙΣ ΟΡΙΣΜΟΙ

Ανακωχη. — Προθεσμία πρὸς ἐξεύρεσιν καλλιτέρου ὅπλου, καλλιτέρου κανονίου, ὀβίδος... πειστικωτέρας.

Αριστουργημα. — Τέκνον, μὴ βαπτιζόμενον ποτὲ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Βουτυρον. — Οὐσία, παρασκευαζομένη ἐνίοτε καὶ ἐκ γάλακτος.

Επιδοκιμαζω τινα. — Σκέπτομαι ὡς αὐτός... ὅταν σκέπτεται ὡς ἐγώ.

Ευτυχια. — Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε εἶνε εὐτυχής... Ἐνθυμεῖται ὅτι ηὐτύχησεν καὶ προσδοκᾷ νὰ εὐτυχήσῃ ἐκ νέου. Ἰδοὺ τί εἶνε ἡ εὐτυχία.

Μακαριτης. — Ἄγγελος, ἀδάμας, φοῖνιξ... ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν θὰ ἀναγεννηθῇ ἐκ τῆς τέφρας του.

Συνειδησις. — Κλεπτοφάναρον, ὅπερ ἀνάπτει ἡ μόνωσις τὴν νύκτα.

Χιμαιρα. — Ὅ,τι γενναῖον, δίκαιον, λογικόν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἔσο δοῦλος τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ μὴ εἶσαι δοῦλος τῶν ἀνθρώπων.

—

Καὶ αὐτὸ τοῦ καθήκοντος τὸ στάδιον παρουσιάζει ἀπόψεις ἀνισότητος. Διὰ τοὺς μὲν εἶνε τρυφερόν, φωτεινόν, φαιδρόν, εὔχαρι, δι' ἄλλους δὲ ἀμφίβολον, ἄγριον, ἀχάριστον, σκυθρωπόν.

—

Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἀποφέρει ἐκ τῆς κοινωνίας παντοίας προσβολάς, ἃς ἐξ ἀποφάσεως λησμονεῖ. Μίαν μόνην ὕβριν οὐδεὶς συγχωρεῖ εἰς τὴν κοινωνίαν: Τὸ νὰ μὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν παρ' αὐτῆς.

—

Αἱ ἑορταὶ τοῦ ἔρωτος ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς ἑορτὰς τῶν αἰθουσῶν. Πρέπει νὰ ἀπερχώμεθα πρὶν σβεσθῶσι τὰ κηρία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας, τὸ ὀνομαστὸν Jocquey Club τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ αὐτῷ κιβώτιον παιγνίων, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του. Οἱ πεσσοὶ τοῦ δομινὸ θὰ ὦσιν ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου καὶ ἀδαμαντοκόλλητοι· τὰ παιγνιόχαρτα ἔσονται μετάξινα, θὰ ζωγραφηθῶσι δὲ ὑπὸ τῶν ονο-

μαστοτέρων Ἄγγλων καλλιτεχνῶν· οἱ πεσσοὶ τοῦ ζατρικίου ἔσονται ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ποία εἶνε ἡ ταπεινοτέρα θερμοκρασία, ἡ ἐν τῷ πλανήτῃ ἡμῶν σημειωθεῖσα μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ θερμομέτρου; Εἰς ἕκαστον τῶν πόλων τῆς γῆς ὑπάρχει, ὡς γνωστόν, ζώνη, ἐν ᾗ τὸ ψῦχος φθάνει εἰς ἀνήκουστον δριμύτητα. Ἡ ρωσσικὴ κυβέρνησις ἵδρυσε πρὸ πολλοῦ μετεωρολογικὸν σταθμὸν ἐνΒερχογιάνσκᾳ,πρὸς ἀνατολὰςτῆςΛένας,τουτέστιν ἀκριβῶςἐντὸς τῆς κατεψυγμένηςταύτης ζώνης. Ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν διεύθυνσιν τοῦ σταθμοῦ δὲν εἶνε βεβαίως ἄξιος φθόνου. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1871, ἐν Βαρχογιάνσκᾳ, ἐσημειώθη θερμοκρασία 65 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν! Τῷ 1883 ἡ ἐξ οἰνοπνεύματος στήλη τοῦ θερμομέτρου κατῆλθεν εἰς τοὺς 68 βαθμούς, ἅπαξ δὲ μέχρι τῶν 72. Ἐν τοῖς πόλοις ἄρα δύναται τὸ θερμόμετρον κατά τινας χειμῶνας νὰ κατέρχεται μέχρις 70 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Παγώνει τις καὶ μόνον ἀναλογιζόμενος τοῦτο!

Ἐκ μελέτης δημοσιευθείσης ἐν εἰδικῷ ἠλεκτρικῷ περιοδικῷ τῆς Νέας Ὑόρκης προκύπτει ὅτι τῆς λέξεως μικρόφωνον ἐγένετο τὸ πρῶτον χρῆσις τῷ 1827, ἀποδοθείσης εἰς μηχάνημά τι ἐφευρεθὲν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, σκοποῦν δὲ νὰ καθιστᾷ ἀκουστοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεστάτους τῶν ἤχων. Ἡ χρῆσις τῆς λέξεως τηλέφωνον χρονολογεῖται μόλις ἀπὸ τοῦ 1845. Ἐπεκλήθη δὲ δι' αὐτῆς ὄργανον, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ Τζὼν Τάϋλορ, δι' οὗ ἠδύναντο νὰ μεταβιβασθῶσι, ἐν ὥρᾳ ὁμίχλης, συνθήματα. Τῷ 1845 ἡ λέξις ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Sudre ἐπινοηθεῖσαν μουσικὴν γλῶσσαν. Αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν γενόμεναι ἀνακαλύψεις μετέβαλον οὐσιωδῶς καὶ καθώρισαν τὴν σημασίαν τῶν δύο τούτων λέξεων, δι' ὧν δηλοῦνται τὰ τηλόθεν μεταβιβάζοντα τὴν φωνὴν ὄργανα.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου ὁ «Χρόνος,» τὸ παγκόσμιον καὶ πανίσχυρον τοῦ Λονδίνου φύλλον, ἑώρτασε τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Γνωστὴ εἶνε ἡ ὑλικὴ εὐημερία τοῦ «Χρόνου»,καυχηθέντος ἄλλοτε ὅτι ἔχει προϋπολογισμὸν ἴσον πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν ἑνὸς μεγάλου δουκάτου τῆς Γερμανίας. Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι αὐτοῦ προέβαλεν ἄλλην καύχησιν σημαντικωτέραν, ὅτι ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῇ ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγγλίας. Ἀπὸ τοῦ 1788 ὁ «Χρόνος» ἤλλαξε πέντε διευθυντάς. Ὁ σήμερον διευθύνων τὸ φύλλον τοῦ Ἄστεος εἶνε ὁ Γεώργιος Buckle. Ὁ διευθυντὴς δὲν γράφει. Ἐπιθεωρεῖ τὴν ὕλην καὶ παρέχει τὰ θέματα εἰς τοὺς συνεργάτας τῆς ἐφημερίδος. Τὸ ὄνομα τῶν συντακτῶν τοῦ «Χρόνου» οὐδέποτε ἀναφαίνεται εἰς τὰς στήλας του καὶ μόνον ἀφοῦ ἀποθάνῃ τις τῶν συνεργατῶν τὸ δημόσιον μανθάνει ἐκ τῆς νεκρολογίας του, ὅτι συνειργάζετο καὶ οὗτος ἐν τῷ «Χρόνῳ». Θαυμασία αὐτὸ τοῦτο εἶνε ἡ ὀργάνωσις τῆς καινοθηρίας· Εἴκοσι τέσσαρες ρεπόρτερ στενογράφοι τηροῦσι τὰ πρακτικὰ τῆς βουλῆς, ἅτινα δημοσιεύονται κατ' ἔκτασιν. Ὁ «Χρόνος» ἔχει ἴδιον χυτήριον στοιχείων, ἴδιον χαρτοποιεῖον, ἐργοστάσιον πρὸς κατασκευὴν μηχανῶν κτλ.

Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσι 50 θέατρα, 30 αἴθουσαι συναυλιῶν καὶ 425 ᾠδικὰ καφφενεῖα. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἀπορροφῶσιν ἐν ὅλῳ κεφάλαιον 100 ἑκατομμυρίων.Μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἐκ τῶν θεάτρων τροφοδοτουμένων βιομηχανιῶν, 150,000 ἀνθρώπων συντηροῦνται ἀμέσως ἐξ αὐτῶν. Εἰς τὰ ἐν Λονδίνῳ θεάματα παρίστανται καθ' ἑσπέραν 500,000 θεατῶν. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχουσι 200 θέατρα, 160 αἴθουσαι συναυλιῶν καὶ 1000 ᾠδικὰ καφενεῖα, ἀπασχολοῦντα ἐν ὅλῳ κεφάλαια 450, ἑκατομ. φρ. καὶ συντηροῦντα 350,000 ἀνθρώπων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θεατῶν ἀνέρχεται καθ' ἑσπέραν εἰς 1,250,000

Ὁ διάδοχος τῆς Γερμανίας ἔχει 74 μεγαλοσταύρους. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ 36, ὁ δὲ δευτερότοκος 27. Ὁ Βίσμαρκ 49, ὧν 19 ἀδαμαντοκολλήτους· ὁ Μόλτκε 44, ὁ υἱὸς τοῦ Βίσμαρκ Ἑρβέρτος,ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, 26. Τέλος ὁ αὐλάρχης τοῦ αὐτοκράτορος ἔχει 47 παράσημα.

Οἱ πλείονες γάμοι ἐνΠρωσσίᾳ τελοῦνται κατὰ Νοέμβριον· δεύτερος ἔρχεται ὁ Ὀκτώβριος καὶ τρίτος ὁ Μάϊος, τελευταῖος δὲ ὁ Αὔγουστος. Κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1886, 157 θεῖοι ἐνυμφεύθησαν τὰς ἀνεψιάς των, 26 δὲ ἀνεψιοί τὰς σεβαστὰς θείας των!

Τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Λονδίνου διένειμε 15 ἑκατομμύρια γραμμάτων καὶ ἐντύπων τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Πρὸς βοήθειαν τῆς οὕτως ἐκτάκτως ἐπιβαρυνθείσης ὑπηρεσίας προσελήφθησαν 3χιλ.βοηθοὶ καὶ ἐμισθώθησαν ἅμαξαι πρὸς μεταφορὰν ἀπὸ τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν διὰ 800 δρόμους.

Μεταξὺ τῶν χορευτριῶν τοῦ ἐν Βιέννῃ Μελοδράματος ὑπάρχει καὶ μία κωφάλαλος. Ἐπειδὴ δὲν ἀκούει τὴν μουσικὴν ἡ Ἀδέλα Λίχτενφελς (οὕτως ὀνομάζεται ἡ μικρᾶς ἡλικίας καλλιτέχνις) ρυθμίζει τὰ βήματά της, παρατηροῦσα προσεκτικῶς τὰς συντρόφους της. Ἡ ὀρχηστρὶς εἶνε πολὺ εὔμορφος, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῆς χάριν. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ διαπρέψῃ εἰς τὸ στάδιον ὅπερ ἐξέλεξεν.

Συζήτησις περὶ καλλωπισμῶν.

— Ἐμένα μοῦ ἀρέσει τὸ πράσινον.

— Ἐμένα τὸ γαλάζιο.

— Ἐμένα τὸ μαῦρο. Μοῦ ἐμπνέει πάντοτε εὐαρέστους ἰδέας.

— Πῶς;

— Μάλιστα, μοῦ φαίνεται ὅτι εἶμαι χήρα.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1222

'Αριθ. 631 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 31 Ἰανουαρίου 1888

ΠΑΥΛΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 12ης Ὀκτωβρίου 1887 ἐκηδεύετο ἐν Ἀθήναις ὁ τὴν προτεραίαν ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν ἀποθανὼν διακεκριμένος νομισματολόγος Παῦλος Λάμπρος, γεννηθεὶς μὲν ἐν Καλλαρύταις τῆς Ἠπείρου, ἀνατραφεὶς δὲ καὶ βιώσας ἐν Κερκύρᾳ μὲν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τριάκοντα περίπου ἔτη ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Παῦλος Λάμπρος, ὅστις ἐτίμησε τὸν ἐπιστημονικὸν κλάδον, εἰς ὃν εἶχεν ἀφιερώσῃ τὸν βίον καὶ περὶ οὗ δικαίως ἐλέχθη ὅτι εἰς τὴν πρώτην θὰ ἐτάσσετο τάξιν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἡ Ἑλλάς, ἂν πάντες οἱ Ἕλληνες ἐπιστήμονες εἰργάζοντο ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπιστήμῃ μεθ' ὅσου ζήλου καὶ μεθ' ὅσης ἐπιτυχίας καὶ αὐτὸς ἐν τῇ νομισματολογίᾳ, προήχθη σχεδὸν ἐκ τοῦ μηδενός, αὐτοδίδακτος γενόμενος καὶ σχεδὸν εἰπεῖν αὐτόπλαστος, ὁ δὲ βίος αὐτοῦ καὶ ὅλος μὲν μάλιστα δὲ ὁ ἐπιστημονικός, πρόκειται παράδειγμα λαμπρὸν περὶ τοῦ τί δύναται νὰ κατορθώσῃ νοῦς δεξιὸς βοηθούμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς καὶ ἀκαταβλήτου βουλήσεως. Καὶ οἱ μὲν εὐτυχήσαντες ἐκ τοῦ πλησίον νὰ γνωρίσωσι τὸν ἄνδρα θὰ διατηρήσωσιν ἀνεξάλειπτον ἐν τῇ μνήμῃ τὴν εἰκόνα του, θὰ ἐνθυμῶνται ἀδιαλείπτως τὴν ὡραίαν πρεσβυτικήν του κεφαλήν, τὸν ἠχηρὸν καὶ γλυκύν του γέλωτα, τὸ ὁμιλητικὸν αὐτοῦ καὶ εὐπροσήγορον, ἐν ᾧ διεφαίνετο ὡς ἐν κατόπτρῳ ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας του καὶ ἡ διαφλέγουσα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φιλοπατρία. Θὰ ἐνθυμῶνται ἐπὶ μακρὸν τὸν ἀγαθὸν γέροντα ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του περιεστοιχισμένον ὑπὸ παντοίων βιβλίων καὶ περιβεβλημένον ὑπὸ τοῦ καπνοῦ, ὃν ἀνέδιδεν ἄνευ διακοπῆς τὸ ἄσβεστόν του *τσιμπούκιον*, ἢ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ φιλοξενοῦντος τὰς γραμμὰς ταύτας, ἃς ἀφιεροῖ ὁ γράφων εἰς τὴν μνήμην του, ἔνθα τακτικώτατα περὶ τὴν ἑσπέραν ἐσυνήθιζε νὰ κάθηται συναθροίζων εἰς κύκλον περὶ ἑαυτὸν τοὺς ἑκάστοτε ἐκεῖ συνερχομένους καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνεξαντλήτου ταμείου τῆς τε πολυμαθείας καὶ τῆς ἐκ τοῦ παρελθόντος βιωτικῆς πείρας του νὰ διηγῆται πρὸς αὐτοὺς πολλὰ καὶ διδακτικώτατα περὶ παντὸς ζητήματος εἰς τὰ πάτρια ἀναφερομένου... Καὶ ὁ ἀκούων αὐτὸν καὶ γινώσκων τὰ κατὰ τὸν βίον του, ὅσα δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ εἶχεν ἐνεργήσῃ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τῆς Ἑπτανήσου ἀποκαταστάσεως καὶ ὑπὲρ τῆς δουλευούσης ἔτι πατρίδος καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς τῆς ἀρτισυστάτου ἡμῶν κοινωνίας, δὲν ἠδύνατο καὶ ἄκων νὰ μὴ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν ἐκεῖνα τὰ δύο ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ ἀποδίδονται εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τῆς Ῥώμης ῥήτορα. Τῷ ὄντι, ὁ Παῦλος Λάμπρος ἦτο *λόγιος ἀνὴρ καὶ φιλόπατρις*...

Καὶ ὅσα μὲν ἀναφέρονται εἰς τὸν καθ' ὅλου βίον του ἱκανῶς ἐλέχθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ ἐπαινέσωσι τὸν μεταστάντα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ παρὰ τὸν νεοσκαφῆ τάφον, ὅστις ἔμελλε νὰ δεχθῇ τὸ θνητόν του σκήνωμα. Ἡμεῖς σήμερον ἐπὶ τὸν ἐπιστημονικόν του μάλιστα βίον ἠθελήσαμεν ἐπὶ μικρὸν νὰ ἑλκύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου, νομίζοντες τοῦ λόγου ἄξιον νὰ ἀναπαραστήσωμεν κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν εἰκόνα ἐπιστήμονος οὐχὶ ἐκ τῶν τυχόντων. «Ἀποθνήσκω κατὰ πάντα εὐχαριστημένος, ἔλεγε πρὸς ἡμᾶς ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του χρόνον, ἀλλ' ὅ,τι μάλιστα μὲ καθιστᾷ ἀληθῶς εὐδαίμονα εἶναι ὅτι ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ ὄνομά μου θὰ ζήσῃ ἐπὶ ἕνα τοὐλάχιστον αἰῶνα συνδεδεμένον μὲ τὴν ἐπιστήμην, ἣν τόσον ἠγάπησα καὶ εἰς ἣν ἀφιέρωσα μὲν τὰς διανοητικάς μου δυνάμεις, ὀφείλω δὲ τὰς καλλίστας τοῦ βίου μου τέρψεις.» Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον οὕτω νομίζων περὶ ἑαυτοῦ ὁ Παῦλος Λάμπρος. Τοῦ Ἕλληνος ἐπιστήμονος τὰ ἔργα καὶ αἱ ἐν πλείστοις τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης ἀξιολόγοις περιοδικοῖς συγγράμμασιν ἐγκατεσπαρμέναι διατριβαὶ δεόντως ἐξετιμήθησαν καὶ ἐκτιμῶνται ὑπὸ τῶν δυναμένων νὰ κρίνωσιν ἐν τοῖς τοιούτοις, οἱ δὲ ἐπιφανέστατοι τῶν νομισματολόγων καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ οὐκ ὀλίγους οὐδὲ σμικροὺς ἐπεδαψίλευσαν τοὺς ἐπαίνους εἰς τὸν ἐξόχως ἐκπροσωπήσαντα τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν κλάδον τοῦτον τοῦ ἐπιστητοῦ, εἰδικὰ δὲ σωματεῖα ἀξιόλογα καὶ ἐπι-

στημονικὰ ἱδρύματα κατέταξαν αὐτὸν ἐν τοῖς ἑταίροις των.

Ἐδημοσίευσεν ὁ Λάμπρος ἐν ἰδίοις μάλιστα φυλλαδίοις τὰς ἑξῆς πραγματείας :

Περὶ ἓξ χρυσῶν νομισμάτων τῶν Φιλίππων (μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως, ἐν Κερκύρᾳ 1855), Ἀνέκδοτα νομίσματα τῶν μεγάλων μαγίστρων τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων ἐν Ῥόδῳ (τὴν ὁποίαν πραγματείαν ἐν τῇ Πανδώρᾳ τὸ πρῶτον δημοσιευθεῖσαν μετέφρασεν ἰταλιστὶ καὶ ἐξέδωκεν ὁ C. Kunz ἐν Βενετίᾳ τῷ 1865, ταύτης δὲ ἐξεδόθη καὶ παράρτημα αὐτόθι τῷ 1866), Περὶ δύο ἀνεκδότων νομισμάτων κοπέντων ὑπὸ τῶν κομήτων τῶν Σαλώνων, ἥτις συνεξεδόθη μὲ τὸ χρονικὸν τοῦ Γαλαξειδίου τοῦ Κ. Σάθα καὶ (ἰταλικὴν μετάφρασιν τοῦ αὐτοῦ, ἐν Ἀθήναις 1886), Ἀνέκδοτον νόμισμα Σαρουχχὰν ἐμίρου τῆς Ἰωνίας κοπὲν ἐν Ἐφέσῳ 1299-1346 (Ἐν Ἀθήναις 1870), Νομίσματα τῆς νήσου Ἀμοργοῦ καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων Αἰγιάλης, Μινώας καὶ Ἀρκεσίνης (Ἀθήνησι 1870), Ἀνέκδοτα νομίσματα κοπέντα ἐν Πέραν ὑπὸ τῆς αὐτόθι ἀποικίας τῶν Γενουηνσίων (Ἐν Ἀθήναις 1872), Unedirte Münzen und Bleibullen der Despoten von Epirus. (Wien, 1873), Ἀνέκδοτα νομίσματα τοῦ Μεσαιωνικοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου (μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως, ἐν Ἀθήναις 1876), Ἀνέκδοτα νομίσματα κοπέντα ἐν Γλαρέντζᾳ κατὰ μίμησιν τῶν ἐνετικῶν ὑπὸ Ῥοβέρτου τοῦ ἐξ Ἀνδηγαυῶν, ἡγεμόνος τῆς Πελοποννήσου 1346-1364 (Ἐν Ἀθήναις 1876), Monnaies inédites d' Antioche et de Tripoli (Le Mans 1876), Monnaies inédites des grands Maitres de l' Ordre de Saint- Jean de Jérusalem (Paris 1877), Monnaies inédites de Chio (Paris 1877), Monaies inédites de Pierre-Raymond Zacosta (Athènes 1877), Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος (Ἐν Ἀθήναις 1880), Νομίσματα καὶ μετάλλια τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας καὶ τῆς προσωρινῆς τῶν Ἰονίων Νήσων παρὰ τῶν Ἄγγλων κατοχῆς (Ἀθήνησι 1884), Νομίσματα τῶν ἀδελφῶν Μαρτίνου καὶ Βενεδίκτου Β' Ζαχαριῶν Δυναστῶν τῆς Χίου (Ἐν Ἀθήναις 1884), Μεσαιωνικὰ νομίσματα τῶν δυναστῶν τῆς Χίου (Ἐν Ἀθήναις 1886).

Ἐκ τοῦ μακροῦ τούτου καταλόγου, ὅστις ἀποτελεῖ λαμπρὸν καὶ ἀξιόζηλον τοῦ Παύλου Λάμπρου μνημόσυνον, γίνεται φανερὸν ὅτι περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἐστράφη μάλιστα ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια, εἰς δὲ τὴν διαλεύκανσιν τῆς σκοτεινοτάτης ταύτης περιόδου τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον αἱ περὶ τὴν μεσαιωνικὴν νομισματολογίαν μελέται αὐτοῦ καὶ σπουδαί, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἐλλόγιμος καὶ γνωστὸς μεσαιωνοδίφης κ. Ἰ. Ῥωμανός, γυμνασιάρχης Κερκύρας, ἐν τῇ εἰς τὸν Λάμπρον ἀφιερώσει τοῦ καλλίστου αὐτοῦ βιβλίου, τοῦ Γρατιανοῦ Ζώρζη, οὗτινος ἡ ἔκδοσις ὀφείλεται καὶ αὐτὴ εἰς τὸν πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν ζῆλον τοῦ Παύλου Λάμπρου. Πάσας δὲ τὰς μεσαιωνικὰς σειρὰς τῶν νομισμάτων τῆς Ἀνατολῆς διεφώτισεν ὁ ἡμέτερος νομισματολόγος οὕτως, ὥστε ὁ πολὺς ἐν τῇ μεσαιωνικῇ νομισματολογίᾳ Schumberger ἐκδίδων τὸ Σύνταγμα αὐτοῦ τῶν νομισμάτων τῆς Λατινικῆς Ἀνατολῆς καὶ μνημονεύων ἐν τῷ προλόγῳ πάντας ἐκείνους, ὅσοι προελείαναν εἰς αὐτὸν τὴν ὁδὸν πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ μεγάλου του ἔργου, λέγει τὰ ἑξῆς : «Μετὰ τοὺς ῥηθέντας διδασκάλους τῆς νομισματολογίας ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ δώσω ἰδιαίτερον τόπον εἰς ἕνα ἐργάτην τῆς ἐπιστήμης, εἰς ὃν πᾶσαν ὀφείλω εὐγνωμοσύνην. Ὁ Παῦλος Λάμπρος εἰργάσθη τόσον ἀπὸ ἐτῶν ἵνα εὐρύνῃ τὴν χώραν τῶν γνώσεών μας περὶ τῶν μεσαιωνικῶν νομισμάτων τῶν ὑπὸ τῶν Λατίνων κοπέντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τόσα σκοτεινὰ γεγονότα διεφώτισεν, ὥστε εἶναι σχεδὸν ἐπιτετραμμένον εἰς ἐμὲ νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀδύνατος θὰ ἦτο ἡ συντέλεσις τοῦ ἔργου μου ἂν δὲν προηγεῖτο ἐμοῦ ὁ τολμηρὸς ἐκεῖνος σκαπανεύς.» Ἕτερος δὲ μεγαλώνυμος νομισματολόγος ὁ Longpérier κρίνων ἐν ἔτει 1859 ἐν τῇ Revue Numismatique τὴν περὶ τῶν ἀνεκδότων νομισμάτων τῶν μεγάλων μαγίστρων τῆς Ῥόδου πραγματείαν τοῦ Λάμπρου, περατώνει τὴν κρίσιν του διὰ τὸν ἑξῆς λόγων : «Ἄλλως δὲ πῶς νὰ μὴ ἐκφράσῃ τις συμπαθέστατον ἐνδιαφέρον ἀναγινώσκων καλὸν ἔργον γραφὲν καὶ δημοσιευθὲν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ λογίου ἀνήκοντος εἰς τὸ γενναῖον ἐκεῖνο χριστιανικὸν ἔθνος, πρὸς ὃ τόσοι δεσμοὶ μᾶς συνδέουσι ; πῶς νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τις μετὰ χαρᾶς ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ ἐν παντὶ ὑπῆρξαν ἄλλοτε οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν, ἐπαξίως τώρα διαγωνίζονται πρὸς ἡμᾶς ; »

Πᾶσαι δὲ αἱ εἰς τὰ νομίσματα τῶν μέσων αἰώνων ἀναφερόμεναι μονογραφίαι τοῦ Λάμπρου ἔσχον ἀφορμὴν καὶ ἀφετηρίαν τὴν μεγάλην αὐτοῦ συλλογὴν τῶν ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τῶν Λατίνων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς χώραις κοπέντων νομισμάτων κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, ἥτις τέλειον οὖσα καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός της παρασκεύασμα θὰ εἶναι τῷ ὄντι λυπηρότατον ἂν περιέλθῃ εἰς ξένας χεῖρας. Διότι πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καὶ πάντα μόχθον ἐπὶ μακρὰ ἔτη καταβαλὼν ὁ ἡμέτερος νομισματολόγος, κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ καὶ νὰ συναγάγῃ 1461 νομίσματα ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Φραγκοκρατίας μέχρι τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ Ἀγγλικῆς κατοχῆς, χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, ἐκ κράματος καὶ χαλκᾶ, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἐδέσσης, τῆς Τρι-

πόλεως, τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Πτολεμαΐδος, τῆς Δαμιέττης, τῆς Σιδόνος, τῆς Κύπρου, τῆς Ἀχαΐας, τῆς Καρυταίνης, τοῦ Δαμαλᾶ, τῶν Ἀθηνῶν, τῶν Πατρῶν, τῆς Ἠπείρου, τῶν Σαλώνων, τῆς Εὐβοίας, τῆς Νάξου, τῆς Τήνου, τῆς Ῥόδου, τῆς Χίου, τῆς Μυτιλήνης, τῆς Ἐφέσου, τῆς Θεοδοσίας, τῆς Κρήτης καὶ τῶν ἄλλων Βενετικῶν κτήσεων, ἤτοι Πελοποννήσου, Δαλματίας καὶ Ἀλβανίας, Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἔτι δὲ τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, τῆς Ζακύνθου ἐπὶ τῆς πρώτης Ἀγγλικῆς κατοχῆς (1813) καὶ τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους. Ὁλόκληρον τὸ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐν μέρει δὲ καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους μακρὸν μαρτυρολόγιον τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ὑπὸ τοὺς πολυωνύμους ἀπὸ Δυσμῶν δυνάστας περιλαμβάνεται ἐν τῇ πολυτίμῳ ταύτῃ συλλογῇ, εἰς πολλὰ δὲ νομίσματα τῆς συλλογῆς ταύτης ἀναφέρονται, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, αἰχχυριώταται τῶν μονογραφιῶν τοῦ Παύλου Λάμπρου.

Ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ λαμπρότεραι περίοδοι τῆς πατρίου ἱστορίας εἵλκυσαν ἐπίσης τοῦ Ἕλληνος νομισματολόγου τὴν προσοχήν, καὶ ἐν ταύταις δὲ δὲν ἔμεινεν ἄκαρπος ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια. Πρῶτος αὐτὸς λ.χ. ἐξήγησε τὰ ἐπὶ τῶν μικρῶν κερματίων γράμματα ὑποστηρίξας ὅτι σημαίνουσι τὴν τιμὴν τοῦ νομίσματος, ὡς ΤΡΙ (ἡμιοβόλιον), ΤΕΤΑΡ (τημόριον), ἡ δὲ γνώμη αὕτη ἔγεινε παρ' ἅπασι τοῖς νομισματολόγοις ἀσπαστὴ καὶ εἶναι τώρα ἡ καθ' ὅλου κρατοῦσα.

Ἀνὴρ λοιπὸν τοσαύτην ἔχων ἀγάπην πρὸς τὰς ἱστορίας τῶν πατέρων φυσικὸν εἶναι ὅτι ὄχι μόνον διὰ τοῦ μοναδικοῦ του ζήλου πρὸς τὰ νομισματικὰ σπουδάσματα, ἅτινα ἦσαν τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἔμελλε νὰ ἀποδεικνύῃ τὴν ἀγάπην του ταύτην. Καὶ τῷ ὄντι δὲ πᾶσα ὁπουδήποτε τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ ὑφ' οἱουδήποτε δημοσιευομένη μονογραφία περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας εἴτε τῆς καθολικῆς εἴτε καὶ μερικωτέρας ἢ τῆς Ἑλληνικῆς γεωγραφίας εἶχεν ἐκ προτέρων τὸν ὡρισμένον αὐτῆς τόπον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Λάμπρου. «Καὶ ἡ ἐλαχίστη μονογραφία, ἔλεγε, ὅσον καὶ ἂν θεωρῆται ταπεινὴ θὰ ἔχῃ τι διδακτικὸν νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ἱστοριογράφον, εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη ἐπιμελῶς καὶ εὐλαβῶς νὰ περισυλλέγωνται τὰ φυλλάδια ταῦτα καὶ νὰ φυλάσσωνται, διότι πολλάκις γίνονται ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ λίαν σπάνια καὶ δυσεύρετα.» Σχεδὸν δὲ μεθ' ὑπερηφανείας ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔχει ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα φυλλάδιον, ὁσάκις περὶ αὐτῶν ἠρωτᾶτο, ἔπειτα δὲ κινῶν τὴν πολιάν του κεφαλὴν προσέθετε μειδιῶν καὶ μετά τινος πικρίας: «Ποῖος ἄλλος ἔχει τὴν ἰδικήν μου τὴν μανίαν νὰ συλλέγῃ ὅλα αὐτὰ τὰ κειμήλια! Θὰ ἦσαν χαμένα τὰ περισσότερα ἂν δὲν εὑρίσκοντο καί τινες τρελλοὶ νὰ τὰ μαζεύουν!»

Ὄχι μόνον δὲ ἱστορικὰς μονογραφίας, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τινὰ σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος συνέλεγεν ὁ Λάμπρος, ἔγγραφα παλαιά, βιβλία σπάνια, πολιτικὰ φυλλάδια, ἐφημερίδας, προκηρύξεις, βίους ἁγίων, ἐξ ὧν μάλιστα κατήρτισε συλλογὴν ἱκανῶς πλουσίαν καὶ ἄλλα πλεῖστα. Ἐκεῖθεν δὲ ὁρμηθεὶς ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Χρυσαλλίδι* τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀξιολογωτάτης αὐτοῦ πραγματείας περὶ τῆς τυπογραφίας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἥτις πραγματεία δυστυχῶς ἔμεινεν ἀτελής. Εἶχε κατὰ νοῦν—καὶ εἰς τοῦτο πολλάκις προέτρεπε τὸν ἀείμνηστον ἄνδρα καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας—νὰ ἐκδώσῃ πάλιν τὴν πραγματείαν του ὁλόκληρον ἐν ἰδίῳ τεύχει συμπληρώνων αὐτὴν καὶ πολλὰ προσθέτων καὶ ἐν τῷ ἤδη ἐκδεδομένῳ μέρει, μετὰ καὶ πανομοιοτύπων, ἀλλ' ὁ θάνατος ταχὺς ἐπελθὼν δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ προσθέσῃ καὶ τοῦτο τὸ δώρημα εἰς τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ τὴν φιλομάθειαν. Κατὰ δὲ τὴν νεαράν του ἡλικίαν καὶ περὶ ἄλλο σπουδαιότατον τοῦ ἐθνικοῦ βίου μόριον οὐκ ὀλίγον ἠσχολήθη, τὴν δημοτικὴν ποίησιν, ἐμπνευσθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς δημώδους Μούσης, ὡς δεικνύουσι καὶ ἄλλα αὐτοῦ ποιήματα, μάλιστα δὲ τὸ πάγγνωστον ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται ὡς δημοτικὸν ἀδέσποτον, τὸ «Μάνα σοῦ λέγω δὲν 'μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω.»

Ἡ περὶ τυπογραφίας πραγματεία δὲν εἶναι δυστυχῶς ἡ μόνη, ἧς ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ Λάμπρου ἐστερήθησαν οἱ φιλομαθεῖς. Ὁ Παῦλος Λάμπρος ἀπὸ χρόνου πολλοῦ συνέλεγε μεταξὺ ἄλλων σημειώσεις καὶ εἰκόνας ἵνα ἐκδώσῃ τοὺς βίους τῶν ζωγράφων καὶ τορευτῶν τῶν Καλαρρυτῶν, οἵτινες ὡς ἱερὸν πῦρ διετήρησαν κατὰ παράδοσιν ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων τὴν τέχνην καὶ μάλιστα τὴν τορευτικὴν καὶ ὧν ἔργα ἐξαίσια κατά τε τὸ σχέδιον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ὑπάρχουσιν εἰς πολλὰς μονὰς τῆς τε ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος. Πολλὰς μάλιστα λεπτομερείας ἐγίνωσκεν ὁ Λάμπρος περὶ τοῦ Διαμάντη Μπάφα, οὗ λαμπρὸν τεχνικὸν ἔργον εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ πλακὸς ἀργυρᾶς ἐν ἀναγλύφῳ παράστασις τῆς κηδείας τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ ἡ ἐπίσης ἐν ἀναγλύφῳ παράστασις τῶν θαυμάτων τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου περὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοῦ καταπετάσματος τοῦ ναοῦ. Τούτων δὲ τῶν ἔργων τοῦ Μπάφα τῶν ἐν Ζακύνθῳ σκοπὸν εἶχεν ὁ Παῦλος Λάμπρος ἐκδίδων τὴν βιογραφίαν τοῦ τεχνίτου νὰ δημοσιεύσῃ καὶ σχεδιογράφημα, ὡς ἔργον γνησίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἐφ' ἣν οὐδόλως εἶχεν ἐπίδρασιν ἡ Ἰταλι-

κή, διότι καὶ ὁ τεχνίτης οὗτος καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν συμπολιτῶν του οὐδέποτε εἶχον ἐξέλθη ἐκ τῆς πατρίδος των καὶ μεταβῆ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλ' ἐν Καλλαρρύταις εἶχον ἐκμάθη τὴν κατὰ παράδοσιν ἐκεῖ σωζομένην παλαιὰν τέχνην. Καὶ τοῦτο λοιπὸν τὸ ἔργον, τὸ περὶ τῶν τεχνιτῶν, δὲν ἐπρόφθασε δυστυχῶς νὰ ἐκδώσῃ ὁ Λάμπρος, ἡ δὲ ἐκ τούτου προερχομένη ζημία εἶναι πράγματι μεγάλη καὶ σχεδὸν ἀνεπανόρθωτος ἐθνικὴ ζημία. Διότι πολὺ δύσκολον εἶναι εἰς τὸ ἑξῆς νὰ εὑρεθῇ ἀνὴρ συγκεντρώνων ἐν ἑαυτῷ τὰς περὶ τοῦ πράγματος ποικίλας γνώσεις τοῦ Λάμπρου, ἵνα προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἔργου ὁμοίου πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ σκοπὸν εἶχεν ἐκεῖνος νὰ ἐκδώσῃ.

Ἡ σκιαγραφία αὕτη ἀνδρὸς τόσον πολυτίμου, ὅσον ἀτελὴς καὶ βραχεῖα καὶ ἂν εἶναι, θὰ συντελέσῃ, ἐλπίζομεν, εἰς. τὸ νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του καὶ πέρα τοῦ κύκλου τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες εἴτε ἕνεκα τῶν εἰδικῶν μελετῶν των, εἴτε ἐκ τυχαίας προσωπικῆς σχέσεως, ἐγίνωσκον καλῶς τὰ κατὰ τὸν διακεκριμένον νομισματολόγον, οὗ πρό τινων μηνῶν ἐστερήθη ἡ οὐκ ὀλίγον λειψανδροῦσα ἑλληνικὴ ἐπιστήμη. Ἀκριβῶς δὲ μάλιστα ἕνεκα τῆς λειψανδρίας ταύτης ἐνομίσαμεν ὅτι ἐπεβάλλετο εἰς ἡμᾶς τὸ καθῆκον νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ παρέλθῃ ἔστω καὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν μὴ εἰδικῶς περὶ τὴν νομισματολογίαν ἀσχολουμένων ἀπαρατήρητος ἀνὴρ πολλαχῶς λόγου ἄξιος καὶ νὰ συντελέσωμεν τὸ καθ' ἡμᾶς ἵνα ἡ *μνήμη* τοῦ λογίου καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρὸς μὴ μείνῃ ἄνευ *ἐγκωμίων*.

Σ. Κ. Σ.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Α'.

Ἀθίγγανοι.

Ἐπανηρχόμην τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τοῦ Αὐγούστου ἐξ εὐτυχοῦς θήρας. Κάτω παρὰ τὴν ἀκτήν, μέσῳ τῶν θερισμένων ἀγρῶν, δύο μεμονωμέναι ἄγριαι ἄπιοι ἐξέτεινον τοὺς ἀκανθώδεις αὐτῶν κλῶνας πρὸς τὸν γαλανὸν ἀέρα. Ἀκριβῶς περὶ τὰ δένδρα ταῦτα ἦτο πρότερον ἐσπαρμένον ῥόβι, ἤτοι ἐρυθρόκοκκον γέννημα δι' οὗ τρέφουσι τοὺς βόας κατὰ τὰ χειμερινὰ ψύχη. Τὸ ῥόβι εἶνε προσφιλὴς τῶν τρυγόνων τροφή· ἤρχοντο λοιπὸν ἐκεῖ τὰ ἁβρόσαρκα πτηνὰ καθ' ὁμάδας ἀναζητοῦντα τοὺς κόκκους ὅσοι εἶχον σκορπισθῆ κατὰ γῆς, ῥαμφίζοντα στάχυν τινὰ ὅστις εἶχε διαφύγει τὸ κυρτὸν τῆς θεριστρίας δρέπανον. Κατὰ τὸ σύνηθες δὲ αἱ τρυγόνες, ἐρχόμεναι μακρόθεν ἀπὸ τοῦ δάσους, ἐστάθμευον πρῶτον ἐπὶ τῶν προεχόντων κλάδων τῆς ἑτέρας τῶν ἀπίων, καὶ ἐξ ἀπόπτου τὰς μικρὰς κεφαλὰς κινοῦσαι ἐπεσκόπουν ἀνήσυχοι τὸν τόπον τῆς βοσκῆς.

Ἡ θέσις αὕτη ἦτο καταλληλοτάτη πρὸς θήραν ἐξ ἐνέδρας. Ἐκ τῶν νέων χωρικῶν τις ἵδρυσε μεταξὺ τῶν δύο ἀπίων κρύπτην ἐν σχήματι κυψέλης διὰ μεγάλων κλάδων πεπλεγμένων, οὓς ἀπὸ τοῦ δάσους ἐκόμισεν. Ἐν αὐτῇ κεκρυμμένος πρὸ τῆς δείλης εἶχον φονεύσῃ τρία ζεύγη.

Ἔρριψα τὰ καθῃμαγμένα πτηνὰ ἐν τῷ δικτυωτῷ σάκκῳ μου καὶ ἐτράπην τὴν πρὸς τὸ χωρίον. Ἀλλ' ἵνα ἀποφύγω τὸν κονιορτὸν δὲν ἐβάδισα τὴν κοινὴν ὁδὸν ἀπὸ τῆς παραλίας πρὸς τὰ μεσόγεια· προὐτίμησα ταύτης τὴν εὐρείαν κοίτην τοῦ ποταμοῦ, ξηρὰν ἐν ὥρᾳ θέρους κατὰ τὰς ἐκβολάς, λιθόστρωτον δὲ καὶ ἐσκιασμένην ὑπὸ διπλοῦ στοίχου πλατάνων, καθ' ὅλα παρεμφερῆ πρὸς λεωφόρον μεγαλοπόλεως.

Ἀλλ' ὁ ποταμὸς δὲν φέρεται εὐθὺς ὡς διῶρυξ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκ τῆς ξηρᾶς. Ἀπὸ τῶν βουνῶν νωχελῶς κατερχόμενος κυλίεται μυρίους ποιῶν ἑλιγμοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀνὰ τὴν κοιλάδα, διστάζων, ἀποφεύγων νὰ φθάσῃ εἰς τὸν εὐρὺν πόντον, ἔνθα ἀνωφελῆ θὰ ἐκχύσῃ τὰ θολὰ νερά του ἐπὶ τὰ ἁλμυρὰ καὶ ἀφροστεφῆ κύματα.

Ἐβάδιζον ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ ὅμως ἤμην ἔτι μακρὰν τοῦ χωρίου—διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ θὰ εἶχον φθάσῃ πρὸ πολλοῦ. Ἀλλ' ἡ παράτασις τῆς ὁδοιπορίας δὲν μὲ δυσηρέστει, οὐδ' ἐτάχυνον τὸ βῆμα ὅπως συντάμω αὐτήν.

Κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἡ πρώτη σκιὰ τοῦ λυκόφωτος ἁπλοῦται ἐπὶ τὴν κεκμηκυῖαν φύσιν, κατὰ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ψίθυρος τῶν ἐριζόντων στρουθῶν σβέννυται ἐν τῷ πυκνῷ φυλλώματι τῶν δένδρων, κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν τὰ ταπεινὰ ἴα ἀποπνέουσι μελιτῶδές τι ἄρωμα καὶ παρ' αὐτὰ ὁ γρύλλος μεθυόμενος ἀρχίζει τὸ μονότονον αὔλημα — κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις πλανᾶται μόνος ἐν τῇ ἀναπεπταμένῃ πλάσει, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καταλαμβάνεται ὑπὸ παραδόξου τινὸς συναισθήματος. Καὶ εἶνε τοῦτο ἐλπὶς ἅμα καὶ ἀνάμνησις, εὐτυχίας δίψα καὶ χαρᾶς ἀπιούσης πόθος, ἔφεσις πρὸς μεταρσίωσιν καὶ τάσις πρὸς ὑποταγήν· συναίσθημα πολυσύνθετον, ἀνώνυμον, μυστηριῶδες, ὡς ἡ ὥρα αὕτη ἡ πρὸ τοῦ σκότους καὶ μετὰ τὸ φῶς, ὡς τὰ χρώματα ἐκεῖνα, ἅτινα παράγουσι κατὰ τὴν δύσιν μιγνύμεναι αἱ ἀκτῖνες καὶ αἱ σκιαί, τὰ χρώματα — ὅπου δὲν ἔχουν ὄνομα καὶ ἔχουν περίσσα κάλλη, κατὰ τὸν ποιητήν.

Ἀλλὰ τὸ συναίσθημα τοῦτο τὸ ἤρεμον, ὅπερ ἀπὸ τῆς ψυχῆς μετεδίδετο καὶ ἡπλοῦτο ὡς γλυ-

κύτατος κάματος ἀνὰ τὰ μέλη μου, ὑπεχώρησεν αἴφνης πρὸ ἑτέρου ὅλως ἀντιθέτου καὶ ἀκαριαίου, τῆς ἐκπλήξεως.

Κατά τινα ἀπότομον τῆς κοίτης ἑλιγμὸν τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἐν ἡμέραις καταιγίδων εἶχε καταφάγῃ τὰ χώματα, ἡ δὲ ὄχθη κατεσπαραγμένη οὕτω, κοιλωθεῖσα, ἐκολποῦτο ὡς ἀβαθὲς σπήλαιον.

Ἀκτῖνες ἐρυθρωποῦ φωτὸς ἐκπεμπόμεναι ἐκεῖθεν ἐθάμβωσαν τὰ βλέμματά μου.

Ἀνέκοψα τὸ βῆμα καὶ ἐκρύβην ὄπισθεν κορμοῦ πλατάνου ὅπως κατοπτεύσω. Ὑπέθεσα ὅτι παῖδες ἐκ τοῦ χωρίου εἶχον κλέψῃ κώνους ἀραβοσίτου, οὓς λαθραίως ἔτρωγον ἐκεῖ ὀπτούς. Καὶ εἶχον αὐστηρῶς ἀπαγορεύσῃ τοῦτο, καθ' ὅσον ἐν τῇ ξηρᾷ ταύτῃ τοῦ ἔτους ὥρᾳ ἡ ἐλαχίστη πυρὰ ἀδεξίως ἀναπτομένη ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς τὰς πεύκας τοῦ δάσους.

Ἀλλ' εὐθὺς ἐπείσθην ὅτι οὐδὲ παῖδες ἦσαν οἱ παρὰ τὴν πυρὰν οὐδὲ χωρικοί. Ὁ κανονικὸς ἦχος σφύρας ἐξήγει τὸ πρᾶγμα : ἦσαν ἀθίγγανοι, καὶ ἦσαν δύο· ἀνὴρ καὶ γυνή.

Δὲν παρέτεινον ἐπὶ πλέον τὴν κατασκόπησιν καὶ προὐχώρησα πρὸς τὴν πυράν. Ὁ ἀνὴρ κεκυφὼς ἐσφυρηλάτει διάπυρον τμῆμα σιδήρου, ὅπερ ἔδακνον αἱ μαῦραι σιαγόνες τοῦ σφιγκτῆρος. Ἡ γυνὴ κατὰ γῆς καθημένη ἀνεκίνει ῥυθμικῶς τοὺς βραχίονας, πιέζουσα ἐναλλὰξ τοὺς δύο ἀεροπληθεῖς ἀσκοὺς δι' ὧν ἐζωπυροῦντο οἱ ξυλάνθρακες.

Τῆς γυναικὸς ταύτης τὴν μορφὴν δὲν ἠδυνάμην νὰ διακρίνω· εἶχεν ἐστραμμένα τὰ νῶτα καὶ ἡ σκιά της ἀπετυποῦτο μακροτάτη ἐπὶ τῶν λευκῶν χαλίκων τοῦ ποταμοῦ. Πέριξ αὐτῆς ἦσαν συσσωρευμένα φύρδην μίγδην σκεύη καὶ ῥάκη δυσδιάκριτα ἐν τῷ σκιόφωτι καὶ δέρματα καὶ σίδηρα καὶ κόσκινα καὶ μέγα τύμπανον.

Εἷς ὄνος δεδεμένος οὐχὶ μακρὰν ἐμάσσα ἄνευ ὀρέξεως θύσσανον ἀραβοσίτου καὶ οἱ σπινθηρίζοντες ἄνθρακες δαψιλὲς ἐπέχεον φῶς ἐπὶ τοὺς τεφροὺς μυκτῆρας καὶ τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κτήνους.

— Ὥρα καλή ! ἐφώνησα· ἐδέησε δὲ νὰ ἐπαναλάβω τὸν χαιρετισμὸν ἵν' ἀνεγείρῃ τὴν κεφαλὴν ὁ Ἀθίγγανος.

— Καλησπέρα, ἀφεντικό ! ἀπεκρίνατο καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον.

Ἡ γυνὴ οὐδ' ἔστρεψε πρός με τὸ βλέμμα, οὐδὲ τὸν χαιρετισμὸν ἀπέδωκεν· ἀνεκίνει πάντοτε ῥυθμικῶς τὰς χεῖρας καὶ προσέβλεπε τὴν πυράν.

Εἷς ἄνθραξ ὠλίσθησε καὶ ὤθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδὸς ὃν ἐξέτεινε γυμνόν.

Περιειργαζόμην νῦν ἐκ τοῦ πλαγίου τὴν γυναῖκα ταύτην. Ἦτο προφανῶς νέα, ἀλλὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῆς δὲν ἠδύνατό τις νὰ ὁρίσῃ. Ἐρρακωμένον μαντίλιον ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἀλλὰ τῆς κόμης κροσσοὶ ἐξεχύνοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς τὸν αὐχένα καὶ τοὺς κροτάφους καὶ ἐσκίαζον τὴν μορφήν. Ἡ τοῦ προσώπου κατατομὴ διεγράφετο καθαρὰ καὶ ἔντονος· ἡ ῥὶς εὐθεῖα καὶ προέχουσα, τοῦ στόματος ἡ σχισμὴ μικρὰ καὶ λοξὴ πρὸς τὴν σιαγόνα, τὸ κάτω χεῖλος ἐλαφρῶς κρεμάμενον. Ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου φύσει μελάγχρους, καθίστατο ἐκ τῆς ἀνταυγείας τῶν ἀνθράκων μᾶλλον βαθύχρους καὶ ἀπέστιλβεν ὡς ὀρειχαλκίνη προτομή. Ἡ κόγχη τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐφαίνετο ὡς ὀπὴ μελανή, σκιαζομένη ὑπὸ τῶν προσπιπτουσῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν μακρῶν βλεφαρίδων. Ἦτο περιβεβλημένη ἐνδύματα, ὧν ἠδυνάτουν νὰ μαντεύσω τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν, τὸ ἀρχικὸν χρῶμα καὶ σχῆμα. Φαίνεται ὅτι ἀπετελοῦντο ἐκ τεμαχίων καὶ λειψάνων πολλῶν παλαιῶν ἐνδυμάτων ὁμοῦ συνερραμμένων ἀτέχνως καὶ χονδροειδῶς. Διὰ τούτων ἦτο ἐμπεπλαστρωμένος τοῦ σώματος ὁ κορμός· ἐξήρχοντο δὲ διὰ τῶν σχισμῶν οἱ βραχίονες γυμνοὶ ἄχρις ἀγκώνων καὶ προέβαλλον ὑπὸ τὰ διάτρητα κράσπεδα οἱ πόδες ἐλεύθεροι πάσης ὑποδήσεως.

Ὁ Ἀθίγγανος ἦτο πως εὐπρεπέστερον τῆς γυναικὸς ἐνδεδυμένος. Χιτὼν ὅστις ἐφαίνετο δερμάτινος ἐκ τοῦ ῥύπου κατήρχετο μέχρι τῶν γονάτων· ἀνοικτὸς κατὰ τὸν τράχηλον καὶ μέχρι τῶν στέρνων κατέλειπεν εἰς θέαν τὸ στῆθος λάσιον, παμμέλαν. Τὴν ὀσφὺν ἐζώννυε λωρίον ποδιᾶς βραχυτάτης ἐκ τραχέος δέρματος. Αἱ κνῆμαι ἦσαν γυμναί, στιβαραί, αἱματόχροοι, ὡς κορμὸς πεύκης· οἱ πόδες ὑποδεδεμένοι διὰ τριχωτῆς δορᾶς ξανθοῦ μόσχου. Τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀθιγγάνου ἐκάλυπτε φέσιον μελάγχρουν, ψωριῶν, στιλπνὸν ἐκ τοῦ λίπους.

Ἀφῆκε τέλος τὴν σφύραν καὶ ὕψωσε πρός με τὴν κεφαλήν.

— Ἀφεντικό, νά με συμπαθᾷς· κατὰ πῶς λέει κ' ἡ παροιμία· τὸ σίδερο θέλει βάρεμα ὅσο εἶνε πυρωμένο ! . . .

Καὶ εἶπε ταῦτα διὰ τῆς συνήθους λιπαρᾶς καὶ συρτῆς προφορᾶς τῶν Ἀθιγγάνων προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ εὐπροσήγορον τὴν μορφήν, τὴν ζῳώδη ἐκείνην μορφήν, τὴν πλήρη τριχῶν, ἥτις ὡμοίαζεν ὅλη πρὸς μεγάλην ψήκτραν ἢ πρὸς σῶμα ἀκανθοχοίρου. Καὶ διέστελλε μειδιῶν τὰ χείλη, καὶ ἐπεδείκνυε τοὺς κιτρίνους ὀδόντας καὶ ἐκάμμυε τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν, μικρόν, στρογγύλον, προέχοντα ὡς λεπτοκάρυον — ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς ἦτο κεκολλημένος, κλειστός, τυφλός . . .

Δὲν εἶδόν ποτε μορφὴν φρικωδεστέραν ἐκείνης, συνενοῦσαν ἐν ταὐτῷ τὴν κτηνωδίαν καὶ τὴν κακίαν. Ἐστράφην ἵν' ἀπέλθω, ἀδυνατῶν νὰ παρατείνω ἐπὶ πλέον τὴν διαμονήν μου πλησίον

τοῦ ἀλήτου αὐτοῦ, οὗ ἡ ῥυπαρότης ἐνέπνεεν ἀηδίαν καὶ ἡ φυσιογνωμία ἀποστροφήν. Προσετίθετο δὲ οὐδὲν ἧττον ἀποκρουστικὴ καὶ ἡ ὀσμὴ καὶ ἡ λαύρα τῆς ἀνθρακιᾶς.

Τί μ' ἐκράτησεν;

Ἓν βλέμμα τῆς Ἀθιγγανίδος.

Ὑπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ λόγων τοῦ συντρόφου της ἀποσπασθεῖσα τέλος τῆς διηνεκοῦς προσηλώσεως ἀνήγειρε βραδέως, νωχελῶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔστρεψε πρὸς τὴν μορφήν μου τὰ ὄμματα. Ἐν ἐκπληκτικῇ, ἐν ὅλως ἀπροσδοκήτῳ ἀντιθέσει πρὸς τὴν μελάγχρουν μορφὴν καὶ τὴν μαύρην κόμην τὰ ὄμματα ἐκεῖνα ἦσαν γαλανά.

Ἡ ῥυπαρία, ἥτις ἐξετείνετο ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, κατέλειπε μόνους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσπίλους, ἁγνούς, καὶ τὸ βλέμμα ἔρρεεν ἀπ' αὐτῶν διαυγὲς ὡς ὕδωρ ἀπὸ πηγῆς κρυσταλλώδους. Ἀκριβῶς δ' ἡ ἀντίθεσις τῶν λαμπρῶν ἐκείνων φωστήρων πρὸς τὴν ὅλην ἀθλιότητα τῆς ῥακενδύτου κόρης ἐκίνει εἰς θαυμασμὸν τὸν θεατήν.

Ἐξεπληττόμην ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν σαπφειρίνων ἐκείνων κόσμων τῆς μορφῆς, ὅσον ἂν ἔβλεπον σαπφειρίνους κόσμους περὶ τὰ δάκτυλα, ἅτινα ἐπίεζον τοὺς ἀσκούς.

Παιγνιώδης πολυτέλεια τῆς φύσεως, διενοήθην, ἄσκοπος μεγαλοδωρία τοῦ κάλλους. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ λαμπρύνωσι τὴν μορφὴν ἁβρᾶς ἡγεμονίδος, ἠδύναντο νὰ καταστήσωσιν εὐτυχῆ πολυτάλαντον οἰκοδέσποιναν. Εἰς τὴν ἄστεγον καὶ ῥακένδυτον ταύτην ἦσαν ὅλως ἄχρηστα, περιττά, ἐπιβλαβῆ ἴσως τὰ μεγάλα ἐκεῖνα, τὰ ὑγρὰ καὶ περιπαθῆ ὄμματα, ἅτινα μὲ προσέβλεπον κατὰ πρόσωπον.

— Κορίτσι σου εἶνε; ἠρώτησα τὸν Ἀθίγγανον.

— Κορίτσι μου, ἀφεντικό. Πέθαν' ἡ μάνα της, ἔθαψα δυὸ ἀδέρφια της, μ' ἀπόμεινε μονάχα ἡ Ζεμφύρα νὰ βοηθῇ 'ς τὴ δουλειά.

— Κ' ἔχεις 'μέραις 'ς τὸ χωριό;

— Ἀπ' τὰ προψές.

— Κι' ἀπὸ ποῦ ἤρθατε;

— Πέρα ἀπ' τὸ Προμύρι—ἤμαστεν κι' ἄλλη βολὰ ἐρχομένοι 'στὸ Γριπονήσι ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνους.

— Καὶ θὰ μείνετε πολύ;

— Ὅσο ποῦ τραβᾷ ἡ δουλειά· θὰ πάρουμε ἀράδα τὰ χωριὰ ὅσο ποῦ βαστάει τὸ χινόπωρο.

— Καλαὶς δουλῃαὶς τὸ λοιπὸν καὶ καληνύκτα.

— Καλή σου νύχτα, ἀφεντικό!...

Ἡ Ζεμφύρα ἄφωνος προσέβλεπε πάλιν τὴν σπινθηρίζουσαν πυράν.

Ἐνῷ ἀπεμακρυνόμην ἐπισπεύδων τὸ βῆμα, διότι ἦτο ἤδη νύξ, ἐφώτιζον τὴν ὁδόν μου αἱ τρομώδεις ἀναλαμπαὶ τῆς ἀνθρακιᾶς καὶ ἤκουον ἔτι ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὸν μονότονον ἦχον τῆς σφύρας τοῦ Ἀθιγγάνου.

Β'

Νὺξ ἐν τῷ χωρίῳ.

Ἐν ᾧ ἔπλυνον διὰ θερμοῦ ὕδατος τὰς ῥυπαρὰς κάννας τοῦ ὅπλου μου, ὁ Γιαννιὸς Καρανίκος σταυροποδητὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας ἐμάδει ἐπὶ κοσκίνου τὰς τρυγόνας.

Ὁ Γιαννιὸς ἦτο αὐτὸς ὁ νέος χωρικός, ὁ ἱδρύσας μεταξὺ τῶν ἀγρίων ἀπίων τὴν ἐνεδρευτικὴν κρύπτην. Ἦτο εἰκοσιτριετής, μόλις πρὸ μικροῦ ἀπολυθεὶς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ· μελαγχρινός, συμπαθέστατος τὴν μορφὴν καὶ ῥωμαλέος τὸ σῶμα.

Φύσει ἀγχίνους, εἶχεν ἔτι μᾶλλον ὀξύνῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τῇ διετεῖ στρατιωτικῇ ζωῇ.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ 7ῳ πεζικῷ τάγματι ὑπηρεσίας ἐτήρει ἔτι τὸ πηλίκιον αὐτοῦ ἄνευ ἐθνοσήμου καὶ τὸν χιτῶνα, οὗ τὰ ἐπώμια ἔφερον προσερραμμένον ἐρυθρὸν τὸν ἀριθμὸν 7. Βραχύνας τὴν τεφρὰν σκελέαν, ὅπως οἱ ἄνδρες τῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, μέχρι γόνατος, περιέβαλλε τὰς κνήμας διὰ τῶν χωρικῶν περικνημίδων τῶν ἀπαραιτήτων ἐν τῇ ἀγροτικῇ ζωῇ. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν χλαῖναν μετεποίησεν εἰς σταυρωτὸν ἐρυθρόστηθον μανδύαν, παρεμφερῆ πρὸς τὸν ἀρχαϊκώτερον *γκουλαμᾶν*, κατὰ τὸν συρμὸν τὸν κομψευομένων ὀρεινῶν τῆς Ἀκαρνανίας, μεταποιούντων οὕτω τὰς στρατιωτικὰς χλαίνας, ὧν γίνονται κύριοι δι' οἱουδήποτε νομίμου ἢ ἀνόμου μέσου. Ἡ χλαῖνα οὕτω τροποποιουμένη καθίσταται ἀληθῶς χαριέστατον ἔνδυμα· ὡς δ' εἶνε στενὴ περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ ἐκχέεται οὐχὶ πολὺ μακρά, ἀλλὰ πολύπτυχος, ἁρμόζεται ἄριστα ὡς ἐπικάλυμμα τῆς φουστανέλλας.

Ὁ Γιαννιὸς τὰ μὲν ἄλλα στρατιωτικὰ ἐνδύματα ἐφόρει συνήθως ἐν ὑλοτομίᾳ ἢ θήρᾳ, διότι ἦσαν τετριμμένα, μόνον δὲ τὸν μανδύαν ὡς ἑορτάσιμον ἔνδυμα ἐφύλαττε διὰ τὰς πανηγύρεις ἢ τὰς εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου μεταβάσεις. Οὕτω τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ πρώην στρατιώτης ἐξετέλει τὴν ταπεινὴν μαγειρικὴν ἐργασίαν ἐν ἐπισήμῳ στολῇ, καθ' ὅσον ἄρτι εἶχε ἐπανέλθῃ ἐκ Ξηροχωρίου. Ἀλλ' ἡ ἐπιμεμελημένη περιβολὴ αὐτοῦ εἶχε καὶ ἄλλον λόγον: ὁ νέος χωρικός, μόλις ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀπολυθείς, ἦτο ἄρτι μεμνηστευμένος μετά τινος κόρης μακρυνοῦ χωρίου.

Καὶ εἶχε λοιπόν, ὡς μέλλων γαμβρός, νεωστὶ ἐξυρισμένον τὸν πώγωνα, λελουσμένην τὴν μορφὴν καὶ τὸν μύστακα ἀρειμανίως ἀνεστραμμένον καὶ κεκολλημένον διὰ σύκου ξηροῦ. Καὶ ἐφόρει ἐκτὸς τοῦ μανδύου κυανοῦν βελούδινον σκοῦφον καὶ ὑπὲρ τὸν μανδύαν ἐζωσμένον καινουργὲς σε-

λάχιον, ἐξ οὗ προέβαλλον ἀργυραῖ λαβαὶ μαχαιρῶν καὶ πιστολίων.

Μόλις ἠρξάμην ἀφηγούμενος τὴν μετὰ τῶν Ἀθιγγάνων ἀπροσδόκητον συνάντησιν, ὁ Γιαννιὸς μὲ διέκοψε ποιήσας κίνημά τι δυσαρεσκείας καὶ ἀποστροφῆς.

— Ἡ μαγαρισμένη γενιά! εἶπε.

— Τοὺς γνωρίζεις τὸ λοιπόν;

— Ἄμ ποιὸς δέν τους γνωρίζει; Ματάνηταν ἐρχομένοι ἐδῷ καὶ δυὸ χρόνους. Ὁ ἄντρας εἶν' ἕνας κοντοζαρωμένος, κακομούτσουνος, μαλλιαρὸς σὰν ἀρκοῦδι, μαῦρος σὰν τὸν ὀξαποδῶ καὶ στραβὸς ἀπ' τὸ δεξὶ μάτι.

— Ναί, ναί! αὐτὸς εἶνε.

— Οἱ χωριανοὶ τὸν ἔχουν βαφτίση Γυφτοκάβουρα καὶ δὲν ἀκούει ἄλλο ὄνομα περὶ δαῦτο.

Ὁμολογουμένως τὸ προσωνύμιον ἦτο τόσῳ παράδοξον ἅμα καὶ προσφυὲς ὥστε ἐκάγχασα·

— Ναί, μὰ ἡ κόρη του ἡ Ζεμφύρα...

— Ἔμαθες καὶ τ' ὄνομά της, ἀφεντικό; διέκοψεν ἐρωτήσας διὰ παραδόξου τόνου φωνῆς ὁ χωρικός.

— Γιατί ὄχι; μόνον γιὰ τὰ μάτια της ἀξίζει τὸν κόπο. Τί μάτια, τί ζαφείρια!...

— Ἐμένα θὰ τὸ 'πῇς αὐτό; εἶπε ζωηρῶς· προσέθηκε δ' ἠρεμώτερον: Σ' ὅλα τὰ χωριὰ γύρω ἦταν ξακουστὰ ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια τὰ μάτια τῆς Διαβολόσπιθας.

— Τί Διαβολόσπιθα;

— Τὸ κορίτσι τοῦ Γυφτοκάβουρα. Δὲν τὴν ξέρουν μὲ τἀληθινό της ὄνομα· ὅλοι Διαβολόσπιθα τὴ λένε.

— Καὶ δὲν ἔχει κάψῃ κανέν' ἀπὸ σᾶς τοὺς λεβέντηδες τοῦ χωριοῦ ἡ Διαβολόσπιθα αὐτὴ μὲ τὰ φωτερὰ μάτια της;

Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐφάνη δυσαρεστηθείς, ἐγγιχθεὶς ἐκ τῶν ἁπλῶν αὐτῶν λόγων. Μὲ προσέβλεψε δειλῶς μετά τινος δυσπιστίας:

— Ἀφεντικό, σοῦ 'μολόησε κανένας τίποτες; μπᾶς καὶ σοῦ 'μίλησε τὸ κορίτσι τοῦ Γύφτου;..

— Μὰ 'σὰν τί νὰ μοῦ 'μολογήσουν; δὲν καταλαβαίνω. Καὶ ἀληθῶς δὲν ἐνόουν τί ἐσήμαινον τοῦ Γιαννιοῦ αἱ ἐρωτήσεις.

— Μὰ τὸ λοιπὸν τί με παλεύεις ἔτσι καὶ μὲ φέρνεις γύρα σὰν ἡ ἀλποῦ τὴν κλῶσσα μὲ τὰ π'λιά;

Ἀλλὰ τῇ αὐτῇ στιγμῇ προσῆλθον τρεῖς χωρικοὶ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων: ὁ Μπάρμπα Σταμάτης, ὁ Γαβριηλογιώργης, ὁ Γέρω Κουβλῆς.

Ἡ συνομιλία διεκόπη· ὁ Γιαννιὸς ἠγέρθη ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν διάβασιν, ἐκ σεβασμοῦ δὲ πρὸς τοὺς γέροντας ὁ νέος χωρικὸς ἐξῆλθεν ὅπως ἐν ὑπαίθρῳ ἀποπερατώσῃ τὴν ἐργασίαν.

Ἡ μετὰ τῶν πολιῶν ἀγροτῶν συνδιάλεξις ἐστράφη τὸ πρῶτον εἰς τὸ περὶ τῆς ἐπικειμένης συγκομιδῆς τοῦ ἀραβοσίτου ζήτημα. Οἱ γεωργοὶ δὲν ἦσαν ηὐχαριστημένοι· προέβλεπον ὅτι καὶ ὀλίγον καὶ κακῆς ποιότητος θὰ εἶνε τὸ γέννημα.

— Δὲν μᾶς φθάνει ἡ κάμπια, κουμπάρε Σταμάτη, ἔλεγε μεμψιμοίρως κινῶν τὴν ἀσκεπῆ λευκότριχα κεφαλὴν ὁ γέρω Κουβλῆς, ἔπεσαν τόρα κ' ἡ κουρούναις νὰ μᾶς ῥημάξουνε. Ἤμτανε σήμερις ἴσα πάνου κατὰ τὴν Μεγάλη Λάκκα καὶ τί νὰ ἰδῶ; σύννεφο εἶχαν πλακώσει τοῦ Σαϊτάνη τὰ πετούμενα μέσ' 'ς τοῦ συμπέθερου τοῦ Στάθη τὸ καλαμπόκι.

— Γιατί δὲν τῆς κυνηγᾶτε; Εἶπα πῶς ὅποιος μοῦ φέρνῃ πέντε κεφάλια ἀπὸ κουρούναις νὰ τοῦ δίνω δέκα ῥιξιαὶς μπαρουτόσκαγα. Καὶ προχθὲς ἔστειλα τὸν ἀγροφύλακα ἀπάνω μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τῆς τουφεκίσῃ νὰ τῆς σκιάξῃ. — Μπάρμα Σταμάτη, θὰ σοῦ δώσω τόρα ἕνα κρασὶ νὰ γλυκάνῃ ἡ φωνή σου καὶ νὰ κράξῃς 'ς τὸ χωριὸ πάλι γιὰ τῆς κουρούναις.

Περατώσας τέλος τὸ μετὰ τὴν θήραν τόσον ἀνιαρὸν ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ὅπλου, ἐξῆλθον μετὰ τῶν τριῶν ἀγροτῶν, ἀφοῦ ἐξεπλήρωσα τὴν πρὸς τὸν κήρυκα Μπάρμπα Σταμάτην δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.

Τὸ χωρίον ἦτο κατάφωτον ἐκ τῶν ἀνημμένων κλιβάνων· ὑπὲρ τὰς χθαμαλὰς στέγας τῶν ἀγροτικῶν οἰκίσκων ᾐωροῦντο νέφη καπνοῦ θολοῦντα τοὺς ἀστέρας.

Ἑκάστη χωρικὴ ἔχει ἴδιον κλίβανον, ὃν αὐτὴ ἵδρυσε παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἐν ὑπαίθρῳ, κυψέλης ἔχοντα σχῆμα καὶ ἀσβεστόχριστον. Καθ' ἑσπέραν δ' ἐναλλὰξ ἐκ δύο, τριῶν χωρικῶν, ἡ μία ἀνάπτει τὸν κλίβανον, εἰς ὃν φέρουσι καὶ αἱ γειτόνισσαι ἢ αἱ συγγενεῖς τοὺς ἄρτους, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀζύμους κατὰ τὸ θέρος.

Ἀσχολούμεναι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸν θερισμὸν καὶ εἰς τὰ ἁλώνια αἱ ταλαίπωροι ἀγρότιδες, προχείρως παρασκευάζουσι καθ' ἑσπέραν τὴν ζύμην ἐν τῇ μονοξύλῳ ὑπ' αὐτὴν τὴν λάμψιν ἣν ἀναδίδουσι τὰ ἐν τῷ κλιβάνῳ τρυζοβολοῦντα φρύγανα. Καὶ συναθροίζονται οὕτω περὶ τοὺς κλιβάνους ὅμιλοι τῶν γυναικῶν, αἵτινες ζυμώνουσι, τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες περιφέρονται ἀνυπομονοῦντες, τῶν παιδίων ἅτινα κλαυθμηρίζουσι καὶ κυλίονται παίζοντα κατὰ γῆς. Καὶ ποτε ἀφορμῆς τινος διδομένης πρὸς ζωηρὰν συνομιλίαν ἢ πρὸς ἔναρξιν ἔριδος, προσέρχονται καὶ οἱ ἐν τοῖς οἴκοις ῥαθύμως ἀπομένοντες, αἱ γυναῖκες μὲ τὴν ἠλακάτην ὑπὸ μάλης, οἱ ἄνδρες μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα.

Τοιαύτη τις αἰτία προσείλκυσε τοὺς χωρικοὺς καθ' ἣν ὥραν κατηρχόμην ἐκ τοῦ πύργου μετὰ τῶν τριῶν γερόντων· περὶ τὸν φωτοβολοῦντα κλίβανον τῆς κυρᾶς Κρουστάλλως πλῆθος ἐφαίνετο συνωθούμενον καὶ ἠκούετο ἡ ὀξεῖα αὐτῆς φωνή, ὕβρεις καὶ ἀναθέματα ἐκτοξεύουσα.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν αἱ λέξεις ἠκούοντο εὐδιάκριτοι:

— Στρίγγλα, φιδοδαγκωμένη, βρωμοκατσιβέλα, χαραμοφαγοῦ, μαγαρισμένη. Ἀρή, μπὰς καὶ θάρρεψες πῶς θὰ πάρω τὸ ψωμὶ ἀπ' τῶν παιδιῶν μου τὸ στόμα νὰ σ' τὸ δώσω; Κάλλια 'ς τὴ σκρόφα μου πάρι 'ς ἐσένα καὶ 'ς τὸ σακάτη τὸ σκυλοπατέρα σου.

Ἐνόησα ἀμέσως ὅτι περὶ τῶν δύο Ἀθιγγάνων ἐπρόκειτο, ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἡ ὀργὴ τῆς εὐλάλου χωρικῆς; Ἁπλουστάτη:

— Ἡ Διαβολόσπιθα ἦρθε, 'σὰν πάντα, νὰ ζητιανέψῃ κανένα κομμάτι ξερόψωμο κ' ἡ κυρὰ Κρουστάλλω τὴν ἔστειλε 'ς τανάθεμα· καὶ σὰν δὲν ἄκουσε ἡ κατσιβέλα μὲ τὸν πρῶτον λόγο, μόνο καρτέραγε ἀκόμα,ἄναψαν τῆς κυρᾶς Κρουστάλλως τὰ αἵματα καὶ σήκωσε ἕνα δαυλὶ καὶ τὴ βάρεσε.

Οὕτω περίπου μοὶ ἀφηγήθη τὸ πρᾶγμα ἐλθοῦσα εἰς προϋπάντησιν χωρικὴ παιδίσκη.

Πάντες ἀπέδιδον δίκαιον εἰς τὴν ἀγρότιδα καὶ ἐν χορῷ ὕβριζον καὶ ἐλοιδώρουν τὴν Ἀθιγγανίδα.

— Αὐτὴ σὰν ξέρει μάγια, ἂς φτιάσῃ μὲ τὰ μάγια ψωμὶ τὸ λοιπόν.

— Νὰ πᾷ νὰ φάῃ πίσσα καὶ κατράμι ἀπ' τὴν κόλασι, νὰ περιδρομιάσῃ.

Ἡ ταλαίπωρος ἐπαῖτις ὑπὸ τὸ βάρος τῶν λόγων, οἵτινες ἀπηυθύνοντο πρὸς αὐτήν, ἀλγοῦσα ἔτι ἐκ τοῦ κτυπήματος τῆς βαναύσου χωρικῆς, λιμώττουσα ἴσως, εἶχε φύγῃ πέραν εἰς τὴν σκιὰν καὶ ἔκρυπτε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ κορμοῦ δένδρου. Ἀλλὰ δύο παιδία ἐνθαρρυνθέντα ἐκ τῆς σκληρότητος τῶν μεγάλων ἠθέλησαν νὰ διώξωσιν αὐτὴν καὶ ἐκεῖθεν διὰ λίθων.

Ἡ θηριώδης αὕτη ἀπανθρωπία μὲ παρώργισεν·ἐρράπισα τὸν ἕτερον τῶν ἀνηλίκων κακούργων καὶ ἠπείλησα τὸν σύντροφόν του, πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τῶν χωρικῶν, οἵτινες ὑπέθετον ὅτι εὐχαρίστως μάλιστα θὰ μετεῖχον τοῦ τερπνοῦ θεάματος. Καὶ ἐνῷ σιγῶντες μὲ κρυπτοητένιζον πάντες, εἶπον πρὸς τὸν Μπάρμπα Σταμάτην διὰ φωνῆς τρεμούσης ἐξ ὀργῆς:

— Νὰ φωνάξῃς πῶς ὁποιον ἰδῶ ἀπὸ 'δῶ κ' ἐμπρὸς νὰ σηκώσῃ χέρι, ξύλο ἢ λιθάρι καὶ νὰ χτυπήσῃ τὸ κορίτσι τοῦ γύφτου ἢ νὰ κάθεται καὶ νὰ κάνῃ χάζι τὰ παιδιὰ του νὰ τὸ πετροβολοῦν, θὰ τοῦ παίρνω ἕνα κοιλὸ χαλαμπόκι 'ς ταλώνια.

Καὶ στρέψας τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἐκπεπληγμένην ὁμήγυριν ἀνῆλθον εἰς τὸν πύργον. Εὗρον τὸν Γιαννιὸν καθήμενον ἐπὶ τῆς κλίμακος ἀπαθῆ πρὸ τῶν συμβάντων:

— Γιαννιέ, ἔλα 'πάνω. πάρ' ἕνα ψωμὶ καὶ δός το 'ς τὸ κορίτσι τοῦ Γύφτου· δὲν 'μπορῶ νὰ 'νοιώθω πῶς εἶνε ἄνθρωπος ποῦ πεθαίνει ἀπὸ πεῖνα 'ς τὸ χωριό.

Ὁ χωρικὸς μὲ προσέβλεψεν ἐκπεπληγμένος.

— Ἐγώ, ἀφεντικό; ἐγὼ νὰ τῆς τὸ δώσω;... ἐψέλλισε.

— Γιατί ὄχι ἐσύ;

— Μὰ μὴ μοῦ λὲς πρᾶμμα ποῦ δὲν γίνεται...

— Ἔλα πάρ' το καὶ δός το ἀλλουνοῦ νὰ τῆς τὸ δώσῃ.

Ὁ Γιαννιὸς ἐξετέλεσε διστάζων τὴν ἐντολήν μου.

Ἀπὸ δὲ τοῦ χωρίου ἠκούετο νῦν ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος.

— Ἀκοῦστε, χωριανοί!...

Καὶ ἀνήγγειλεν αὐτολεξεὶ ὡς εἶχον εἰπῆ τὰς δύο προκηρύξεις· περὶ ἀμοιβῆς τῶν κορωνοκτόνων, περὶ ποινῆς τῶν κατὰ τῆς Ἀθιγγανίδος βιαιοπραγιῶν.

Παρεσκεύαζον μόνος τὸ ἐξ ᾠῶν καὶ γάλακτος λιτὸν δεῖπνόν μου,ὅτε ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ Γιαννιὸς φέρων τὰς τρυγόνας ἀπεπτιλωμενας. Ἀπέθηκεν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου καὶ ἐλθὼν ἔστη πρὸ τῆς ἐστρωμένης τραπέζης·

— Νὰ σοῦ 'πῶ, ἀφεντικό, ἔκανες 'σέ κανέναν ἄλλον κουβέντα γιὰ τοὺς γύφτους πάντάμωσες κάτου 'ς τὸ ποτάμι;

— Ὄχι· μὰ γιατί ρωτᾷς; δὲν σὲ καταλαβαίνω τί ἔχεις νὰ κάνῃς μ' αὐτούς...

Ὁ χωρικὸς ἐφάνη ἐνδοιάζων, συνέπτυξε τὰς ὀφρῦς καὶ τὰ χείλη διεστάλησαν ὑπὸ μειδιάματος ἐνέχοντος πικρίαν.

— Ἄφησ' ἐμένα, ἀφεντικό, εἶπε βραδέως καὶ ἀναμασσῶν τοὺς λόγους. Ξέρεις τί λὲν ὅλοι γιὰ τοῦ λόγου σου κάτου 'ς τὸ χωριό· ἡ Διαβολόσπιθα ἔκανε μάγια τἀφεντικοῦ.

Γ'.

Αἱ ἀποκαλύψεις.—Τὸ ποιμνιοστάσιον τοῦ Καρανίκου.

Ἂν χωρικὸς παρέμεινεν ἀγρυπνῶν ἐν τοῖς ἀλωνίοις ἢ μετὰ τὸν πρῶτον ὕπνον ἐξῆλθε τοῦ οἴκου, μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως βεβαίως θὰ παρετήρησεν ἐν τῷ σκότει ὑπερκείμενα τὰ δύο φωτισμένα μικρὰ παράθυρα τοῦ πύργου.

Καὶ ἀληθῶς ἦτο πρωτοφανὲς τοῦτο· ποτὲ δὲν κατεκλινόμην βραδύτερον τῆς δεκάτης ὥρας, καθότι ἤμην ἐπὶ ποδὸς ἀπὸ βαθέος ὄρθρου. Τί λοιπὸν μ' ἐκράτει τὴν νύκτα ἐκείνην ἄγρυπνον καὶ πέραν τοῦ μεσονυκτίου; τί μ' ἔκαμνε νὰ διατρέχω ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τὸν μακρὸν πρόδομον τοῦ πύργου, διὰ βημάτων ὁτὲ μὲν ἐσπευσμένων,ὁτὲ δὲ διακεκομμένων καὶ βραδέων, ὡς ἄνθρωπος παρακολουθῶν τῶν ἰδεῶν του τὸν ἀνώμαλον δρόμον;

Καὶ τί ἄλλο ἢ αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ Γιαννιοῦ; ὅστις πρὸ μικροῦ μόλις εἶχε κατέλθῃ τὴν κλίμακα τοῦ πύργου.

Ἀπὸ τῶν διακεκομμένων καὶ ἀνησύχων λόγων του, καθ' ἣν ὥραν ἀφηγούμην αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν συνάντησιν τῶν Ἀθιγγάνων, ἀπὸ τῆς παραδόξου ἀρνήσεως, ὅτε εἶπον αὐτῷ νὰ δώσῃ ἄρτον εἰς τὴν ἐπαιτοῦσαν κόρην, ἀπὸ τοῦ τρόπου ἔτι καθ' ὃν προσῆλθεν ἵνα μοὶ ἀναγγείλῃ τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ χωρίου περὶ τῆς διαγωγῆς μου, ὑπεκφεύγων τὰς ἐρωτήσεις μου, εἴκαζον ὅτι δὲν ἦτο ξένος ὁ χωρικὸς οὗτος πρὸς τὴν γαλανόφθαλμον καὶ μελαγχρινὴν ἀθιγγανίδα.

Ἡ περιεργία μου ἐξήφθη τόσον, ὥστε ἠθέλησα ἀδιακρίτως νὰ εἰσδύσω εἰς τὸ ὑποτιθέμενον μυστικόν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπεν ὁ χωρικὸς ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα. Αἱ ἐπίμονοι ἐρωτήσεις μου ἦσαν ἀνωφελεῖς καὶ δὲν θὰ ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ δραστικωτάτου μοσχάτου οἴνου τοῦ Ξηροχωρίου. Μετὰ τὸ τρίτον ποτήριον ἡ γλῶσσα τοῦ Γιαννιοῦ ἐλύθη. Ἐζήτησε πρῶτον νὰ ὑποσχεθῶ ἀπόλυτον ἐχεμυθίαν ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα ἦσαν ἔτι περιπεπλεγμένα, προσέβλεψε περὶ αὐτὸν μετὰ δυσπιστίας τὰς κλειστὰς θύρας καὶ ἤρξατο εἶτα ἀφηγούμενος.

Καὶ ἡ ἀπροσδόκητος ἐκείνη ἀφήγησις, ἣν καθίστων ζωηροτέραν ἡ γραφικωτάτη γλῶσσα τοῦ ἀγρότου καὶ οἱ συναφεῖς μορφασμοὶ καὶ αἱ χειρονομίαι, ἐξετύλιξε πρὸ τῶν τεθαμβωμένων ὀμμάτων μου σκηνὰς τοῦ βίου τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ δάσους, τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς ποιμενικῆς διαίτης,αἵτινες μοὶ ἔφερον οὐχὶ ἅπαξ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀδύνατον ν' ἀναγράψω τὴν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀγρότου ἀφήγησιν. Θὰ ἦτο ἀσαφής, ἀνεπαρκής,καθὸ προϋποθέτουσα ἀκροατὴν γνώστην τῶν τόπων τῶν προσώπων καὶ τῶν καθόλου ἀγροτικῶν ἠθῶν. Ἄλλως ἡ ἀφήγησις τοῦ Γιαννιοῦ ἦτο ἀτελὴς τῶν συμβάντων ἐξιστόρησις, συνεπληρώθη δ' εὐθὺς τὰς ἐπομένας ἡμέρας ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων.

Ἀνάγκη λοιπὸν ν' ἀναπαραστήσω ἐγὼ τὸ κατὰ δύναμιν τὰς σκηνὰς ταύτας, συμπληρῶν τὰ ἐν τῇ ἀφηγήσει τοῦ ἀγρότου κενὰ δι' ἀπαραιτήτων περιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων διασαφήσεων ἐξ ἰδίας μελέτης καὶ ἐρεύνης εἰλημμένων, νὰ προβῶ δὲ καὶ πέρα τῆς ἀφηγήσεως ταύτης, ὅπως θέσω, ἐκ τῆς πραγματικότητος δανειζόμενος,τὸ μοιραῖον τέλος τοῦ ἀγροτικοῦ τούτου δράματος....

[Ἕπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ζ'

ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ τῶν γειτόνων των Κορσικανῶν διαμάχαι αὗται ἐγένοντο γνωσταὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Κορσικήν, ὡς ἐκ τοῦ τελευταίου γεγονότος. Ἐγνώσθη δ' ἐπίσης ἡ σημαντικότης τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ τούτων ὠφέλεια πρὸς τὸ μέρος μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ προσεκολλῶντο. Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως ἐθεώρησαν ὡς μέγα συμφέρον των νὰ τοὺς ἀποσπάσουν ἀπὸ τοὺς Γενουηνσίους καὶ νὰ τοὺς προσλάβουν εἰς τὸ μέρος των. Πλὴν ὅμως οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν πάντοτε κυβερνητικοί. Ἐφ' ὅσον ἡ Κορσικὴ διετέλει ὑπὸ τοὺς Γενουηνσίους, ἦσαν ἀφωσιωμένοι πρὸς αὐτούς· ὅταν δ' ἡ νῆσος αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Γάλλων, οἱ Ἕλληνες ἐπίσης ἦσαν ἐκ τοῦ μέρους τῶν Γάλλων.

Μόνον δ' οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες τῶν Καρυῶν, πρὸς μεγάλην βλάβην των, δὲν εἶναι Κυβερνητικοί. Εἶναι Βοναπαρτικοί, ὡς καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῶν Κορσικανῶν. Καὶ ὅμως, ὡς πληροφοροῦμαι, περισσότερα ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῶν ἡ σημερινὴ Δημοκρατία παρὰ ὅλοι οἱ Βοναπάρται ὁμοῦ. Βεβαίως οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες ἐξέκλιναν τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν τοῖς διεχάραξαν οἱ πατέρες των, ὅπως ἐπίσης ἤρχισαν νὰ ἐκκλίνουν καὶ τῶν ἱερῶν αἰσθημάτων τῶν ἁγνῶν ἐκείνων τέκνων τῆς Μάνης. Ἤδη τοῦτο εἶναι ἓν τῶν σημείων τοῦ ἀρχίσαντος ἐκφυλισμοῦ των. Προφανῶς οἱ πατέρες των ὑπῆρξαν φρονιμώτεροι τούτων.

Ἔπεμψαν δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως ἐπιστολὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας, διὰ τῆς ὁποίας τοὺς προσεκάλουν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς αὐτούς. Τὴν μετάφρασιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μεταφέρω ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

« Ἡμεῖς Ντὸν Λουΐγγης Κιαφφέρης καὶ Ντὸν Ἀνδρέας Κιακάλδης Γκενεραλέοι τοῦ νησίου τῆς Κόρσιγας πρὸς τοὺς Κάπους καὶ Ἐπιτρόπους τοῦ γένους τῶν Γραικῶν, ὁποῦ κατοικοῦν εἰς τὴν Παόμια, σᾶς προστάζομε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας μας, καθὼς λάβετε τὸ παρόν μας, νὰ μὴν γένῃ ἀλλέως, μόνον νὰ εὐχαριστηθῆτε νὰ βάλετε μετάνοιαν καὶ νὰ γίνετε τὸ ἕνα μετ' ἐμᾶς, διότι καὶ ἐσεῖς Κόρσοι εἴστεν καὶ εἶναι πρέπον νὰ στέκεστε καὶ ἐσεῖς εἰς ὅλα ἐκεῖνα, ὁποῦ ὁρίζομε καὶ προστά-

ζομε διὰ συμφέρον τῆς πατρίδος μας. Εἰδὲ καὶ ἐσεῖς βουληθῆτε νὰ κάμετε ἀλλέως, εἶναι χρέος μας νὰ κάμωμε νὰ γνωρίστε τὴν ὀργὴν καὶ θυμόν μας. Θέλομε σᾶς δώσει τόσον πόλεμον καὶ νὰ χαλάσωμε ἀπὸ θεμελίου τὴν χώραν σας, ὁποῦ νὰ μὴ φαίνεται ποτὲς σημάδι ἀπ' αὐτήν. Θέλετε ἔτι εὐχαριστηθῆ νὰ δώσετε εἴκοσι ἄσπρα κάθε σπίτι τῶν ἀρχόντων ὁποῦ πρὸς ἐσᾶς πεύγομε, τὰ ὁποῖα μᾶς χρειάζονται διὰ τοὺς στρατιώτας ὁποῦ ἔχομε εἰς ταὶς πόρταις μας διὰ φύλαξίν μας. Ἀκόμη σᾶς προστάζομε νὰ δώσετε ἑκατὸν ντουφέκια καὶ νὰ ἦναι διαλεκτά, μὲ μπαροῦτι καὶ βόλια, διότι ἔχομε μεγάλην χρείαν. Καὶ σᾶς ἐπιτιμοῦμε νὰ μὴν συνομιλᾶτε μὲ τοὺς Γενοβέζους, μόνον νὰ διώξετε τὸν κριτήν σας καὶ στέκατε ἕτοιμοι νὰ μᾶς σημειόνετε κάθε πρᾶγμα ὁποῦ θέλετε μάθει διὰ ἐμᾶς, διότι εἶστεν κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ βλέπετε τὰ ξύλα ὁποῦ περνοδιαβαίνουν. Τέλος δὲ πάντων, ὁρίζομε νὰ κάμετε ἕναν κολονέλον, τὸν πλέον ἄξιον, καὶ τοὺς ἄλλους ὀφφικιάλους κατὰ τὴν ποσότητα, καθὼς ὡρίσαμε καὶ ἔγινε καὶ εἰς τὰ ἄλλα χωρία τοῦ νησίου. Κυβερνᾶστε καλά, καὶ οἱ μικροὶ ἂς ὑποτάζωνται εἰς τοὺς μεγάλους. Στέκατε ἕτοιμοι νὰ δράμετε πάραυτα, ἂν σᾶς προσκαλέσωμε εἰς βοήθειαν. Τοῦ δὲ λοιποῦ ὑγιαίνετε.»

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔφερον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀξιωματικοί τινες τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως, οἵτινες μὲ παντοίας ὑποσχέσεις προσεπάθουν νὰ τοὺς καταπείσουν. Ἐν τούτοις, οἱ Ἕλληνες ἔμειναν ἄκαμπτοι.

Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀξιωματικῶν τούτων, οἱ Ἕλληνες ἔπεμψαν ἀνθρώπους εἰς Βαστίαν ἵνα ἐκθέσωσι καταλεπτῶς τὰ καθέκαστα εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς γενουηνσιακῆς Κυβερνήσεως. Διοικητὴς μὲν τῆς Βαστίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἦτο ὁ Ἰωάννης Φραγκῖσκος Γρουπάλος, γενικὸς δ' ἀρχιστράτηγος ὁ Κάμιλλος Δόριας.

Ἀμέσως δ' ὁ Δόριας ἔγραψεν εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ Αἰακκίου νὰ ἑτοιμάσῃ ἐκεῖ οἰκίας, ἐν ταῖς ὁποίαις νὰ κατοικήσουν τὰ ἑλληνικὰ γυναικόπαιδα, καὶ νὰ πέμψῃ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα τῆς Παομίας, τὰ ὁποῖα νὰ παραλάβουν ἐκεῖθεν τὰ γυναικόπαιδα ταῦτα. Ἡ ἐντολὴ δ' αὕτη ἐξετελέσθη εὐθύς, ὥστε, ἐντὸς ἡμερῶν τινων, ὅλα τὰ ἑλληνικὰ γυναικόπαιδα μετὰ τῶν κυριωτέρων οἰκιακῶν κειμηλίων μετηνέχθησαν εἰς Αἰάκκιον. Ἔμειναν δ' ἐν Παομίᾳ οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν Ἑλλήνων, ἐνενήκοντα τὸν ἀριθμόν, ἐπιφορτισμένοι νὰ φυλάξουν τὴν χώραν καὶ τὰ ἐσπαρμένα χωράφια.

Ἡ εἴδησις αὕτη ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τῶν ἐπαναστατῶν, οἵτινες ὡρκίσθησαν ἐξόντωσιν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης γενεᾶς. Διέταξαν δὲ ἵνα στρατιωτικαὶ δυνάμεις φθάσωσι πανταχόθεν. Ἡμέρα τῆς ἐπιθέσεως ὡρίσθη ἡ 24 Ἀπριλίου τοῦ 1731. Γενικὸς δ' ἀρχιστράτηγος τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὡρίσθη ὁ Φραγκῖσκος Μπατῖνος ἀπὸ τὴν Ἕβιζαν.

Οἱ ἐν Παομίᾳ ἐνενήκοντα Ἕλληνες, μαθόντες ταῦτα ἔκριναν, καλὸν νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν πύργον τῆς Μίνιας καὶ ἐκεῖ ν' ἀναμένουν τὸν ἐχθρόν. Εἶναι δὲ ἡ Μίνια πύργος Γενουηνσιακός, κτισμένος ἐπὶ γλώσσης γῆς, βαθέως εἰσχούσης εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πρὸς δυσμὰς τῶν Καρυῶν κειμένης, μιᾶς δὲ περίπου ὥρας ἀπὸ τῆς Παομίας ἀπεχούσης. Πράγματι δέ, μετενεγκόντες ἐκεῖ ὅλα τὰ ζῷά των, ὠχύρωσαν προχείρως μέν, ἀλλ' ἀσφαλῶς, τὸν πύργον τοῦτον, καὶ ἐκεῖ ἐγκλεισθέντες ἀνέμενον ἡσύχως τὸν ἐχθρόν. Μετέβησαν δ' ἐκεῖ *τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τρίτην, εἰς ταῖς δεκατρεῖς τοῦ Ἀπριλίου μηνός, παλαιοῦ.*

Ἡ τελευταία αὕτη φράσις εἶναι τοῦ παπᾶ-Νικολάου. Εἰκάζω δ' ἐκ ταύτης ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἴσως δὲ καὶ βραδύτερον ἀκόμη, διετήρουν τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ καὶ μέχρι σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ. Τὴν σήμερον ἔχουσι τὸ νέον, ἤτοι τὸ Γρηγοριανόν.

Μόλις οἱ Ἕλληνες οὗτοι παρεσκευάσθησαν εἰς τὸν πύργον τῆς Μίνιας καὶ ὁ ἐχθρὸς παρουσιάσθη πρὸ τῆς Παομίας. Ὀλίγον δὲ ἔλειψε νὰ συλληφθῶσι τέσσαρες Ἕλληνες ἐν τῷ χωρίῳ, οἵτινες ἔμεναν ἐκεῖ δι' ἰδιαιτέρας ἐργασίας. Οἱ Κορσικανοὶ φθάσαντες ἐν Παομίᾳ, ἀφοῦ διήρπασαν τὰς οἰκίας, τὴν ἐπαύριον πρωῒ ἔδραμον κατὰ τῶν εἰς Μίνιαν καταφυγόντων Ἑλλήνων. Ἦσαν δ' ἐν ὅλῳ περὶ τὰς πέντε χιλιάδας πλῆθος λαοῦ ἐνόπλου καὶ μή. Μετὰ δὲ τὰς συνήθεις πρεσβείας, οἱ Κορσικανοὶ ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι τοὺς Ἕλληνας. Οἱ Ἕλληνες ἠμύνοντο καρτερῶς, ἡ δὲ μάχη διήρκεσε πεισματώδης μέχρι βαθείας νυκτός.

Τὴν ἐπαύριον, ἡμέραν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Πέμπτης, ἡ μάχη ἐπανελήφθη μετὰ περισσοτέρας λύσσης. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες ἦσαν σχεδὸν ἀπρόσβλητοι. Πανταχόθεν εἶχον ὡς προπύργιον τὴν θάλασσαν· ἐκ δὲ τοῦ μέρους τῆς στερεᾶς, δὲν τοῖς ἔμενε νὰ ὑπερασπίσουν, εἰμὴ τὸν στενὸν λαιμὸν τῆς γῆς, ὅστις ἑνόνει τὸν πύργον τῆς Μίνιας μὲ τὴν ξηράν. Κρυμμένοι δ' ὄπισθεν χαρακωμάτων ἐφόνευον, χωρὶς νὰ ἐκτίθενται εἰς κίνδυνον. Ἡ ἀπώλεια τῶν ἐχθρῶν ὑπῆρξε σημαντική, οἵτινες τὰ μὲν πτώματα ἔρριπτον εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ πληγωμένους μετέφερον εἰς διάφορα χωρία. Τοῦτο δὲ παρετηρήθη ἀπὸ τέσσαρας Ἕλληνας, οἵτινες ἀνεχώρησαν ἐξ Αἰακκίου ἵνα ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Μινίᾳ ἀδελφῶν των καὶ οἵτινες, μὴ δυνάμενοι νὰ πλησιάσουν, ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τοῦ ἐχθροῦ, ἐγένοντο θεαταὶ τῆς μάχης ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, κρυμμένοι ἐπί τινος ὑψηλοῦ βράχου.

Οἱ ἐν Αἰακκίῳ, μαθόντες τὰ συμβαίνοντα, ἔκλαιον καὶ ὠδύροντο ἐπὶ τῇ ἀναποφεύκτῳ ἀ-

πολεία τῶν ἐνενήκοντα τούτων συγγενῶν των. Μόνον διὰ θαλάσσης ἠδύναντο νὰ τοὺς βοηθήσουν, ἀλλ' ἡ θάλασσα, κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἦτο ἐξηγριωμένη ἐκ τῆς κακοκαιρίας. Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἤδη ἡ μάχη, δύο Ἕλληνες, ὁ Μιχαὴλ Γουνελάκης, ἀνὴρ ἀκμαίας ἡλικίας καὶ ὁ Θωμᾶς Γιουζεπάκης, παιδίον δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὑπῆγαν εἰς τὴν Παομίαν διὰ νὰ εὕρωσι τοὺς ἐκεῖ συγγενεῖς των. Συλληφθέντες ὅμως ὑπὸ τῶν Κορσικανῶν, ἐκρατήθησαν ὡς αἰχμάλωτοι.

Ταῖς ἡμέραις ταύταις εἶχε φθάσει ἐκ Γενούης ὁ Κόντες Γεντίλες μὲ πολεμικὸν πλοῖον εἰς Κάλβι. Ὁ Διοικητὴς δὲ τοῦ Αἰακκίου μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἠθέλησαν νὰ τῷ ἀναγγείλουν τὸν κίνδυνον τῶν ἐν Μίνιᾳ Ἑλλήνων. Ὀκτὼ Γενουήνσιοι μετὰ δύο Ἑλλήνων ἀνέλαβον τὸ εἰς Κάλβι ἐπικίνδυνον τοῦτο ταξείδιον διά τινος πλοιαρίου. Ὅτε δὲ τὸ πλοιάριον τοῦτο ἔφθασεν ἀπέναντι τῆς Μίνιας, ἠθέλησε νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη. Μὲ δύο δὲ πυροβολισμοὺς μόνον ἀνήγγειλε τὴν ἐκεῖθεν διάβασίν του καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κάλβι.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Πέμπτης καὶ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς οἱ Ἕλληνες τῆς Μίνιας ἐξηκολούθησαν ν' ἀποκρούωσιν ἐπιτυχῶς καὶ γενναίως τὰς ἐπανειλημμένας ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ. Ἐφόνευσαν πολλοὺς Κορσικανούς· ἐξ αὐτῶν δ' οὐδὲ εἷς ἐπληγώθη. Ἡ μάχη καὶ πάλιν διήρκεσε μέχρι βαθείας νυκτός.

Τὴν ἐπαύριον, ἡμέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, οἱ Κορσικανοὶ ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν γενικὴν καὶ ἀπελπιστικὴν ἔφοδον οὕτως, ὥστε, ἢ νὰ χαθοῦν ὅλοι, ἢ νὰ σώσουν τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψίν των. Ἡ δυσαναλογία τῶν δύο στρατοπέδων ἦτο ἐκπληκτική: Πέντε χιλιάδες ὁπλοφόρων καὶ ροπαλοφόρων ἐναντίον ἐνενήκοντα μόνον πολεμιστῶν. Ἦτο δὲ ἐντροπὴ καὶ ἀτιμία τὸ τοσοῦτον πλῆθος τῶν ὑπερηφάνων Κορσικανῶν νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἐνώπιον τῶν ὀλίγων τούτων Ἑλλήνων.

Ἀπεφασίσθη λοιπὸν τὴν νύκτα ἐκείνην τεσσαράκοντα Κορσικανοὶ νὰ ὑπάγουν νὰ καταλάβουν τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος, ἐξ ἧς ὑδρεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ ἄλλοι τινὲς νὰ κατορθώσουν νὰ καταλάβουν τὰ πλάγια τῶν Ἑλλήνων. Τὰ πάντα ἐγένοντο ἐν τάξει. Ὅτε δέ, πρὸς τὰ ἐξημερώματα, οἱ Κορσικανοὶ ἤνοιξαν τὸ πῦρ, οἱ Ἕλληνες πρὸς στιγμὴν ἐθορυβήθησαν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀπελπισθῶσιν ἐδοκίμασαν ν' ἀποκρούσουν φρονίμως καὶ τὸν ἔσχατον τοῦτον κίνδυνον. Περὶ τοὺς δεκαπέντε ἔδραμον κατὰ τῶν καταλαβόντων τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος, καὶ ἄλλοι τόσοι κατὰ τῶν καταλαβόντων τὰ πλάγια· οἱ δὲ ἐπίλοιποι ἐφύλαττον τὰ προχώματα. Οἱ τριάκοντα οὗτοι, πλησιάσαντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ἐχθρόν, ἐδέησε πλέον νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας μετ' αὐτοῦ. Ἐπάλαιον, ἐγρονθοκοποῦντο, ἐδάκνοντο. Ἡ μάχη αὕτη, ἐκ μάχης ὁπλοφόρων πολεμιστῶν, κατήντησεν ἐπὶ τέλους μάχη κυνῶν..... Κατώρθωσαν δ' ἐπὶ τέλους οἱ Ἕλληνες νὰ ῥίψωσι τοὺς ἐχθρούς των εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἀπελπισία πολλάκις προσθέτει ἀνδρείαν: Ὅταν οἱ τριάκοντα οὗτοι ἡνώθησαν καὶ πάλιν σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων Ἑλλήνων, τότε ὅλοι ὁμοῦ ἔλαβον ἐπιθετικὴν θέσιν κατὰ τῶν Κορσικανῶν. Ἐξελθόντες δὲ τῶν χαρακωμάτων, ἐπέπεσον λυσσαλέοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἤδη ἀπηυδημένοι, ἐτράπησαν εἰς φυγήν.... Τὸ μετὰ ταῦτα ὑπῆρξε κυνήγιον: Οἱ Κορσικανοὶ ἔφευγον καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπυροβόλουν. Τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην οἱ Κορσικανοί, ἐκ τῆς μεγάλης ὀργῆς των, ἐφόνευσαν ἀνάνδρως τοὺς δύο αἰχμαλώτους Ἕλληνας.

Οἱ Ἕλληνες, ἐκδιώξαντες τοὺς ἐχθρούς των μέχρις ἀποστάσεως περίπου τεσσάρων μιλίων, κατόπιν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν πύργον των. «Οἱ δὲ ἱερεῖς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ παπᾶ-Νικολάου, ἔβαλαν καὶ ἐσύναξαν ὅλα τὰ σώματα, ὁποῦ ηὗραν ἐκεῖθι κοντὰ καί, ψάλλοντάς των τὴν Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν, κοινῶς ἐνταφίασαν αὐτὰ εἰς τὸν ἴδιον τόπον.... καὶ τὸ πρωῒ ἐσηκώθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ ἔψαλαν τὴν Ἀναστάσιμον Ἀκολουθίαν.»

Ἐκ τούτων εἰκάζω ὅτι ἐν τῷ πύργῳ τῆς Μίνιας, μεταξὺ τῶν ἐνενήκοντα, συγκατηριθμοῦντο καί τινες κληρικοί. Παράδειγμα ὅλως ἑλληνικόν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ἕλληνες κληρικοὶ καὶ ἐν καιρῷ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821· ἐντὸς μὲν τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ἱερεῖς, ὑμνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, ἐκτὸς ὅμως τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν Ἕλληνες· ἐπαξίως καὶ ἐντίμως κρατοῦντες τὸ ὅπλον, ἐπολέμουν γενναίως τὸν ἐχθρὸν τῆς θρησκείας των.

Η'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΝΕΝΗΚΟΝΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΙΣ ΑΙΑΚΚΙΟΝ.

Οἱ Ἕλληνες οὗτοι, εὐθὺς ἅμα πρὸς στιγμὴν ἀπηλλάγησαν τοῦ ἐχθροῦ των, ἐσκέφθησαν πλέον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Αἰάκκιον. Ἔπρεπε δὲ ταχέως νὰ πράξωσι τοῦτο, διότι καὶ τὰ τρόφιμά των ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐκλίπωσιν, ἀλλὰ καὶ διότι ἐφοβοῦντο νέαν ἐπίθεσιν. Τὸ εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον ἦτο νὰ εἰσέλθωσι διὰ θαλάσσης, ἀλλὰ πλοῖα δὲν εἶχον. Καὶ ὅμως τὸ διὰ ξηρᾶς ταξείδιον, διὰ μέσου χώρας οὕτως ἐχθρικῶς διακειμένης, ἦτο λίαν ἐπικίνδυνον. Ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μείνουν ἐν Μίνιᾳ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦτο ἐπίσης ἐπικίνδυνον. Ἐκ τῶν δύο λοιπὸν τούτων κακῶν ὡς μὴ χεῖρον ἐθεώρησαν τὸ νὰ ὑπάγουν διὰ ξηρᾶς εἰς Αἰάκκιον. Ἀφήσαντες

δὲ εἴκοσιν ἐξ αὐτῶν διὰ φύλαξιν εἰς τὸν πύργον τῆς Μίνιας, οἱ ἐπίλοιποι, λαβόντες τὰ ὅπλα των, ἐκίνησαν, διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν, διὰ τὸ Αἰάκκιον. Ἐν τούτοις καθ' ὁδὸν δὲν ἀπήντησαν οὐδεμίαν ἀντίστασιν.

Ἐν Αἰακκίῳ, σχεδὸν ὅλη ἡ πόλις ἦτο συγκεκινημένη διὰ τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν τῶν Κορσικανῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μίνιας. Ὅλοι ηὔχοντο ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὐδεὶς ἤλπιζε περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Ἤδη δὲ τὰ ἐν Αἰακκίῳ γυναικόπαιδα τῶν Ἑλλήνων ἤρχισαν νὰ πενθηφορῶσιν. Θλῖψις, στενοχωρία καὶ ἀπελπισία! Τοιαύτη ἦτο ἡ ψυχικὴ διάθεσις τῶν προσφύγων τούτων, ὁπότε, ἀπροσδοκήτως, πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Αἰακκίου ἐφάνησαν οἱ ἐκ Μίνιας ἐρχόμενοι Ἕλληνες . . . Τὸ αἴσθημα τῆς χαρᾶς των εἶναι ἀνεκδιήγητον, καθόσον μάλιστα καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ Αἰακκίου τοὺς ὑπεδέχθησαν μετὰ μεγάλων στρατιωτικῶν τιμῶν.

Τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐπικινδύνου τούτου ταξειδίου μεταφέρω ἐνταῦθα, χάριν περιεργείας, ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου, τοῦ ὁποίου μόνον τὴν ὀρθογραφίαν διορθόνω. Ἡ σύνταξις δὲ καὶ τὸ λεκτικὸν ἀφέθησαν ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ χειρογράφῳ. Λέγει δέ·

«Καὶ ὡσὰν ἑταίριασαν τὰ πάντα, ἐσηκώθησαν καὶ ἐμίσευσαν διὰ τὸ Ἀγιάτζο. Καὶ τίς νὰ διηγηθῇ τὸ φευγιὸν ὅπου ἔκαμναν οἱ Κόρσοι τῶν χωριῶν ὄντες τοὺς εἶδαν καὶ ἐπερνοῦσαν μέσα ταὶς χώραις των τουφεκίζοντας καὶ φωνάζοντες μὲ μεγάλην χαράν· «Νὰ ζήσῃ ὁ πολυχρονεμένος μας πρίγκηπες!» Καὶ νὰ περάσουν ἀφόβως σαράντα μίλια! Ὅλοι ἄφιναν ταὶς χώραις των καὶ ἔπιαναν τοὺς λόγγους, φοβούμενοι μὴν τοὺς κουρσεύσουν. Ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἐγύρευγάν τιναν,μόνον ἐπέρνουν τὸν δρόμον τους καί, ἐπ' ἀληθείας, ἂν εἶχαν θέλει, ἠμπόρουν νὰν τοὺς γδύσουν καὶ νὰν τοὺς ἀφανίσουν ὅλους ἐκεῖθι ὁποῦ ἐπέρνουν. Καὶ τὸ πλέον ὁποῦ ἐθαύμασαν ὅλοι, καὶ μάλιστα οἱ τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας, ἦτον αὐτὸ τὸ πέρασμα ὁποῦ ἔκαμαν μὲ τόσην κουτουρίαν, σαράντα μίλια ὁλόμεσα ταὶς χώραις τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ μὴν φοβηθοῦν ποσῶς διὰ τὸν θάνατόν τους. Ἀμὴ οἱ Κόρσοι τοὺς ἦτον μεγάλο θέλημα νὰ μὴν τοὺς γυρεύγουν, καὶ ἔφευγαν ὅλοι ἀπὸ ταὶς χώραις, οἱ ἄνδρες καὶ ἡ γυναῖκες, ὅσοι ἠμπόρουν, οἱ δὲ ἀνήμποροι ἀγνάντευαν ἀπὸ τὰ παραθύρια καὶ πόρταις των καὶ ἔκραζαν δυνατά:

— «Νὰ ζοῦν οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ἀνδρειωμένοι ὁποῦ ἀδίκως ἐγύρευσαν νὰ τοὺς φονεύσουν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τοὺς ἐβοήθησεν.»

Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι γελῶντας τοὺς ἀποκρίνοντα:

— «Ἆ! ἀναθεματισμένη φυλὴ καὶ διεστραμμένη, ὡσὰν δὲν ἐδυνάθητε νὰ μᾶς 'ξολοθρεύσετε, τώρα ὁποῦ ἐζήσαμε, μᾶς εὔχεστε. Ἀλλὰ ἀκαρτερεῖτέ μας γλήγορα νὰ ἐρθοῦμε ἐδῶθεν νὰ σᾶς καύσωμε καὶ νὰ σᾶς ἀφανίσωμε!»

«Καὶ τόσος φόβος τοὺς ἔμεινεν ὁποῦ, ὁπότες ἕνας ἤθελε νὰ βλασφημήσῃ τὸν ἄλλον, ἄλλην βλασφημίαν δὲν τοῦ ἔδιδεν, μόνον τοῦ ἔλεγεν· *Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ρίξῃ 'ς τὰ χέρια τῶν Γραικῶν καὶ δικαιοσύνην*! καὶ αὐτὸ πράθει μέχρι τὴν σήμερον. Ὅμως, ὡσὰν ἐσίμωσαν εἰς τὸ Ἀγιάτζο, δὲν ἔλειψαν ἄνθρωποι νὰ πᾶσι τὰ μαντᾶτα πῶς ἔσωσαν οἱ Ῥωμαῖοι ὁποῦ τοὺς κρατοῦσαν ὅλο διὰ χαϋμένους. Καὶ τί νὰ εἰπῶ διὰ τὴν χαρὰν ὁποῦ ἔκαμε ὅλο τὸ κάστρο, ὡσὰν ἄκουσαν τοὺς Ῥωμαίους ὁποῦ ἐπρόβαλαν χρούοντας ντουφεκιαὶς ἄμετραις διὰ χαρὰν τῆς νίκης καὶ χαιρέτισιν τοῦ κάστρου; Ὅλοι ἐβγῆκαν, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καὶ τοὺς προϋπάντησαν μὲ ἄπειρον χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, τὸ δὲ κάστρον ἐκαίετον ὅλον καὶ ἐσείετον ἀπὸ ταὶς λουμπάρδαις ὁποῦ ἔρριχτεν διὰ τιμὴ τῶν Ῥωμαίων καὶ σύγχυσιν τῶν ἐχθρῶν. Καὶ φθάσαντες ὅλοι μὲ ὑγείαν εἰς τὸ Ἀγιάτζο, ἔλαβαν ἀνάπαυσιν διὰ μερικαὶς ἡμέραις.»

Τὴν ἐπαύριον δ' ἔφθασεν εἰς Μίνιαν καὶ ὁ Κόντε Γεντίλες μὲ τὸ πολεμικὸν πλοῖον, ὁ ὁποῖος, παραλαβὼν τοὺς ἐπιλοίπους τῶν Ἑλλήνων μὲ τὰ πράγματά των καὶ μὲ τοὺς ἑπτὰ αἰχμαλώτους των, τοὺς ἔφερεν εἰς Αἰάκκιον. Οὕτω δέ, περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1731, ὅλοι οἱ Ἕλληνες εὑρέθησαν, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐν Αἰακκίῳ.

Ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν ἔχω τὰς ἑξῆς πληροφορίας· Τῷ 1731, ἐνεγράφησαν ἐν τῷ *Βιβλίῳ τῶν ἀπεθαμένων* ἕνδεκα μόνον θάνατοι, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντες μὲ τὸν πόλεμον. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν θανάτων, σχετικῶς, εἶναι μικρότερος ἄλλων ἐτῶν. Ὁ πρῶτος δ' ἐνταφιασμὸς ἐν Αἰακκίῳ, κατὰ τὸ ἴδιον *Βιβλίον τῶν ἀπεθαμένων*, σελ. 29, εἶναι ὁ ἑξῆς· «Χιλιους επτακοσιους τρηανταενας μαϊου χοση ενεα επερασε εις την αλη ζοει θεοδορα γηνεκα του παναγηοτη μαβροδακει διναμομαινη μαι τα αγηα μηστηρηα και την αλη ειμαιρα εθαπτη εις την ενορηαν του τομου ταγηατζου απο εμαινα$\frac{3}{2}$τον παπαγηανη στεφανοπολο.» Ὁ παπᾶ-Γιάννης οὗτος γράφει χωρὶς τόνους καὶ πνεύματα, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀνορθογράφως. Ὑπῆρξα ὀπαδός του, χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρω [1]). — Τῷ 1731 οὐδεὶς

(1). Σ. τ. *Ἑστίας*. Ὡς γνωστὸν ὁ κ. Φαρδῦς εἶνε ὀπαδὸς συστήματος νέου ἐν τῇ γραφῇ, τουτέστι τοῦ ἀτόνου καὶ ἀπνευματίστου τῶν λέξεων. Κατ' ἀπαίτησιν τῆς Διευθύνσεως τῆς «Ἑστίας», ὁ κ. Φαρδῦς ἀπεδέχθη ἵνα ὁ τρόπος οὗτος τῆς γραφῆς μὴ ἐφαρμοσθῇ ἐν τῇ δημοσιεύσει τῆς παρούσης πραγματείας του, ἥτις οὕτω δημοσιεύεται μετὰ τόνων καὶ πνευμάτων, κατὰ τὸ κοινῶς παραδεδεγμένον σήμερον σύστημα.

γάμος κατεγράφη ἐν τῷ *Βιβλίῳ τῶν ὑπανδρευμένων*.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗι ΠΑΓΚΟΣΜΙΩι ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

Σπουδαίως ἤρξατο κατ' αὐτὰς ἀνακινούμενον τὸ ζήτημα τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως. Ἡ κυβέρνησις ἀξιεπαίνως μεριμνῶσα ἐννοεῖ νὰ παράσχῃ ἀμέριστον τήν τε ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς ὑποστήριξιν ὑπὲρ ἐπιτυχίας τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐν Ἀθήναις τελεσθησομένην ἔκθεσιν θέλει ἀνοίξει τὰς πύλας αὐτῆς ἡ μεγάλη παγκόσμιος τῶν Παρισίων, ἐκ τῆς ἐπιτυχίας δὲ τῆς ἐνταῦθα οἰκογενειακῆς οὕτως εἰπεῖν ἐκθέσεως ἐξήρτηται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ εὐπρόσωπος ἐν Παρισίοις παράστασις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* ἀπάνθισμα τῶν περὶ Ἑλλάδος κρίσεων τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν Παρισίων ἔκθεσιν. Αἱ κρίσεις αὗται συνετάχθησαν καὶ συνεμίχθησαν μετὰ τῶν περὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν κρίσεων ἐν ὀγκωδεστάτῳ συγγράμματι ἐκ 200 καὶ ἐπέκεινα τόμων. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀπόκτησις τοιούτου συγγράμματος εἶνε βεβαίως δυσχερής, μεγάλως δ' ἀφ' ἑτέρου ἐνδιαφέρει πάντας νὰ γινώσκωσιν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς παρέσχεν ἑαυτῆς εἰκόνα κατὰ τὸν διεθνῆ ἐκεῖνον συναγωνισμόν, νομίζομεν ὅτι χρησιμωτάτην ἐργασίαν ἐπιχειροῦμεν διὰ τῆς προκειμένης δημοσιεύσεως.

Δημητριακοὶ καρποί. Ἡ Ἑλλὰς κατέχει ἔκτασιν 50, 211 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Σύγκειται ἐκ τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου ἢ τοῦ Μωρέως, πρὸς δὲ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου ἀρχιπελάγους. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε λίαν ἀνώμαλον· πολυάριθμα ὄρη ἐξέχουσιν, ἐφ' ὧν πλεῖσται ἀκαλλιέργητοι γαῖαι ὑπάρχουσιν. Αἱ πεδιάδες εἶνε μικραί, ἀλλ' αἱ κοιλάδες λίαν γόνιμοι.

Ἡ Πελοπόννησος εἶνε λίαν ἐκτεταμένη, ἔχουσα πεδιάδας ποταμοχώστους καὶ παραγωγικάς.

Τὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε λίαν γλυκὺ καὶ ὡραῖον. Ὁ ἀὴρ εἶναι καθαρός, καὶ ἀείποτε ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῆς θαλάσσης δροσιζόμενος. Ἡ μέση αὐτοῦ θερμοκρασία εἶνε 18°,2. Δυστυχῶς ὀλίγη πίπτει βροχή. Ἡ ἄνοιξις εἶνε λίαν πρώϊμος ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου διὰ τῆς ἀνθήσεως τῆς ἀμυγδαλέας. Τὸ θέρος εἶνε λίαν θερμὸν καὶ ξηρόν. Ὁμίχλη καὶ χιόνες εἶνε σπανιώτατα. Κατὰ πολλὰ ἡ βλάστησις εἶνε ἀσιατικὴ ἐντελῶς.

Αἱ βροχαὶ εἶνε συχναὶ κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον, σπάνιαι κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον, ἐλλείπουσι δ' ὅλως κατὰ τὸν Σεπτέμβριον.

Αἱ καλλιεργημέναι γαῖαι εἶνε 1,240,000 μυριομέτρων (hectares). Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν αἱ γαῖαι αὗται ηὔξησαν κατὰ 50°/₀ ἕνεκα ἀροτριάσεων ἀγρῶν χέρσων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἄργους, Κορίνθου καὶ Θηβῶν.

Αἱ γαῖαι αἱ διὰ τὴν καλλιέργειαν δημητριακῶν προωρισμέναι εἶνε 358.380 μυριομέτρων διαιρούμεναι ὡς ἑξῆς·

	Ἐπιφάνεια *μυριόμετρα*	*Παραγωγὴ* *ἑκατόλιτρα*
σῖτος	160,148	1,540,300
βρύζα	846	6,650
κριθὴ	67,911	589,650
σμιγάδι	57,750	502,000
βρῶμι	4,078	48,290
ἀραβόσιτος	61,816	982,290
κέγχρος	5,831	46,320

Ἡ κριθὴ χρησιμεύει πρὸς τροφὴν τῶν ἵππων, ἡμιόνων, καὶ πρὸς κατασκευὴν ἄρτου· *σμιγάδι* δὲ εἶνε μῖγμα σίτου καὶ κριθῆς.

Τὰ διάφορα ταῦτα προϊόντα δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς τὴν τοπικὴν κατανάλωσιν. Κατ' ἔτος εἰσάγουσιν εἰς τὸ κράτος ἄλευρα ἢ σῖτον ἐξ Ἀμερικῆς, Τουρκίας καὶ Ρωσσίας. Ἡ Ἑλλὰς ὅμως ἐξάγει καὶ αὐτὴ ἄλευρα εἰς Τουρκίαν. Κατέχει δὲ ἐν 18 κέντροις 44 ἀλευρομύλους δι' ἀτμοῦ, ἐκτὸς 300 ὑδρομύλων καὶ 900 ἀνεμομύλων, οἵτινες εἶνε διεσκορπισμένοι καθ' ὅλον τὸ κράτος. Οἱ εἰσαχθέντες σῖτοι ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1875 ἀνῆλθον εἰς 730,391 ἕως 935,048 διακοσιόλιτρα. Ἡ ἐξαγωγὴ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἦν ἐλαχίστης σπουδαιότητος. Ἐκτὸς τοῦ σίτου εἰσάγεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀραβόσιτος καὶ κριθή. Οὕτως ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ἀραβοσίτου κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω περίοδον ἦν 59,647 ἕως 105,853 διακοσιόλιτρα. Ἡ εἰσαγωγὴ κριθῆς ἦν πολὺ ἐλάσσων.

Αἱ παραγωγικώταται γαῖαι ἀνήκουσιν εἰς τὰς περιφερείας Ἄργους, Κορίνθου, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας.

Αἱ νῆσοι γενικῶς εἶνε ἐδάφους ἀνωμάλου, ὄντος τούτου σχιστώδους ἢ γρανιτώδους. Τὸ τιτανῶδες ἔδαφος εἶνε λίαν περιωρισμένον.

Ἡ νῆσος Κέρκυρα παράγει σῖτον, ἀραβόσιτον, γεώμηλα, καπνόν, οἶνον κλπ. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε λίαν γόνιμον, ἀλλ' ὀλίγον καλλιεργημένον.

Ἡ νῆσος Κεφαλληνία εἶνε ὡσαύτως γόνιμος.

Ἡ Ἑλλὰς ἐξέθηκεν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει ἀραβόσιτον, σῖτον καὶ κριθὴν ἐξ 60 αὐτῆς δήμων. Αἱ συλλογαὶ αὗται εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσαι. Οἱ μᾶλλον βαρεῖς σῖτοι ἐζύγιζον 82 ἕως 84 χιλιόγραμμα τὸ ἑκατόλιτρον· προήρχοντο δ' ἐκ Χαλκίδος, Ναυπλίου, Κυθήρων, Αὐλίδος. Ἰδίᾳ οἱ σῖτοι τῶν δύω τελευταίων τούτων μερῶν ἀναμιμνήσκουσι τὴν γεωργικὴν ἐκείνην εὐδαιμονίαν, ἥτις ἠνάγκαζε τὸν Ἡσίοδον νὰ ὑμνήσῃ τὸν ἀγροτικὸν βίον. Ὁ σκληρὸς σῖτος τοῦ Βώλου εἶνε ἐπιμήκης, χρώματος λεμονωτοῦ.

Ἔλαιον. Ἡ Ἑλλὰς ἔσχε 27 ἐκθέτας ἐλαίου οἰκιακοῦ, οἵτινες παρουσίασαν διάφορα εἴδη τῆς βιομηχανίας των, ποιότητος λίαν μετρίας. Εἷς μόνος ἐκθέτης, ὁ κ. Σπ. Μακεδὼν (ἐκ Κερκύρας) ἐξέπληξεν ἡμᾶς διὰ τῆς ἐξαιρέτου ποιότητος τοῦ ἐλαίου του, διαυγείας ἀξιοσημειώτου, καὶ γεύσεως ἐξαιρέτου. Διὸ καὶ ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἐκθέτην βραβεῖον χρυσοῦν.

Ἡ ἐλαιοπαραγωγὴ ἐν Ἑλλάδι εἶνε λίαν σημαντική· ὑπολογίζεται εἰς 20 ἑκατομμύρια ὀκάδας, καὶ ἀποτελεῖ ἓν τῶν σπουδαιοτάτων ἀντικειμένων τῆς ἐξαγωγῆς. Ἡ κατὰ τὸ 1875 ἐξαχθεῖσα ποσότης ἦν 14 ἑκατομ.χιλιογράμμων, ἀξίας περίπου 13 ἑκατομμυρίων φράγκων. Αἱ κύριαι χῶραι ἐξαγωγῆς ἑλληνικῶν ἐλαίων εἶνε ἡ Αὐστρία, Ῥωσσία, Ἀγγλία, Γαλλία, Τουρκία καὶ Ῥουμουνία. Ἡ ἐλαία εἶνε ἰθαγενὴς ἐν Ἑλλάδι, καὶ καλλιεργεῖται ἐπὶ ἐπιφανείας 167,900 μυριομέτρων, περιεχόντων περίπου 11,587,821 ἐλαιόδενδρα. Παρὰ τὰς εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐλαίου εἰσαχθείσας βελτιώσεις, ἡ βιομηχανία αὕτη εἶνε λίαν ἀτελής, διὸ καὶ εἶνε λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις οὕτως ἀμελουμένην παραγωγὴν τοσοῦτον πλουσίαν, ἐν χώρᾳ ἥτις ἔχει ἀνάγκην νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅλας αὐτῆς τὰς φυσικὰς πηγάς, ἵνα διαθρέψῃ καὶ αὐξήσῃ τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον, καὶ νὰ ἀντισταθμίσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν εἰσαγωγήν. Ἂς ἀναπτύξῃ λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἐνεργητικότητα καὶ εὐφυΐαν, ὥστε νὰ τελειοποιήσῃ τὸ προϊόν, ὅπερ μόνον δύναται νὰ τῇ προμηθεύσῃ εἰσόδημα σπουδαιότατον δι' ἐργασίας ὀλιγοδαπανωτάτης.

Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν πιεστηρίων καὶ ἡ ὀλίγη μέριμνα, ἣν δίδουσιν εἰς τὰς ἐλαίας μετὰ τὴν συλλογήν, εἶνε ἡ κυρία αἰτία τῆς εὐτελοῦς ποιότητος τοῦ ἐλαίου. Ἡ ἀκηδία αὕτη εἶνε τοσοῦτον μᾶλλον ἀξία ψόγου, ὅσον οἱ παραγωγεῖς γινώσκουσι γενικῶς νὰ κατασκευάζωσιν ἄριστον ἔλαιον διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν· ὅθεν εἶνε ἀδικαιολόγητοι ἀμελοῦντες οὐ μόνον τὸ ἑαυτῶν συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν.

Συμπεραίνομεν δ' ὅτι ἐὰν ἡ βιομηχανία τοῦ ἐλαίου ἦν μᾶλλον ἐπιμεμελημένη, τὰ ἑλληνικὰ ἔλαια ἠδύναντο νὰ διαγωνισθῶσιν ἐπιτυχῶς πρὸς τὰ ἄριστα οἱασδήποτε χώρας. Πρὸς ἐνίσχυσιν λοιπὸν παρέσχεν ἡ ἐπιτροπή, ἐκτὸς τοῦ προρρηθέντος βραβείου, καὶ ἓν βραβεῖον χαλκοῦν, ἔτι δὲ καὶ 4 ἐντίμους μνείας.

Βούτυρον—τυρός. Τὰ ἐκτεθέντα ἑλληνικὰ δείγματα ἀπέδειξαν διὰ τῆς ἀτελοῦς αὐτῶν κατασκευῆς, ὅτι ὁ τόπος ἔχει πολὺ εἰσέτι νὰ ἐργασθῇ μέχρις οὗ παραγάγῃ ἀνθρώπινον βούτυρον καὶ τυρόν.

Ἡ γεωργία, ἥτις δὲν σύγκειται παρὰ ἐκ μικρῶν ἰδιοκτησιῶν, αἵτινες ἐν τούτοις κέκτηνται πᾶσαι πρόβατα, αἶγας καὶ ἀγελάδας, ὤφειλε ν' ἀσχοληθῇ σπουδαίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκ τοῦ γάλακτος προϊόντων· εἶνε τὸ κάλλιστον καθημερινὸν ἔσοδον, ὅπερ εἷς γεωργὸς δύναται νὰ πορίζηται ἐκ τῶν ζώων του.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΗΛΙΑΣ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΝΕΚΡΟΥ

Εἰς πάντας εἶνε γνωστὴ ἡ ἀδελφικὴ φιλία, δι' ἧς ὁ διάσημος Ῥῶσσος συγγραφεὺς Τουργένιεφ ζῶν ἦτο συνδεδεμένος πρὸς τοὺς ἐπιφανεστέρους τῶν συγχρόνων Γάλλων λογίων, τὸν Οὑγκώ, τὸν Φλωμπέρ, τὸν Ζολᾶ, τοὺς Γκογκούρ, τὸν Δωδέ, κτλ. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ οὐδεὶς ἐγνώριζε εἶνε τί ἐφρόνει πραγματικῶς ὁ Τουργένιεφ περὶ αὐτῶν, οἵτινες πάντες ἔγραψαν τρυφερωτάτας καὶ ἐνθουσιώδεις σελίδας περὶ τοῦ Τουργένιεφ. Βιβλίον τι τοῦ Ῥώσσου μυθιστοριογράφου καὶ ἀνταποκριτοῦ τῆς ἐφημερίδος «Νόβογιε Βρέμια» (Νέος Χρόνος) ἐν Παρισίοις Παυλόβσκη, ἐσχάτως ἐκδοθέν, περιέχει περὶ τούτου ἀποκαλύψεις, αἵτινες ζωηροτάτην ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἐν Γαλλίᾳ φιλολογικὸν κόσμον. Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει πληθὺν κρίσεων περιέργων, ἀνεκδότων, ἐπιστολῶν καὶ ἀποσπασμάτων, ἅτινα ἐγένοντο ἀφορμὴ ἀληθοῦς φιλολογικοῦ σκανδάλου.

Ἐν τινι τῶν περιεργοτέρων τοῦ βιβλίου κεφαλαίων, ἀναφέρει ὁ Παυλόβσκης τὰς περὶ τοῦ Οὑγκὼ κρίσεις τοῦ Τουργένιεφ. «Τὰ μυθιστορήματα τοῦ Οὑγκώ», ἔλεγεν ὁ Τουργένιεφ, «εἶνε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ψεῦδη. Ὅτε ἤμην πολὺ νέος, αἱ «Τελευταῖαι ἡμέραι ἑνὸς καταδίκου» μὲ κατέθελξαν· ἀλλ' ὅταν ἀνέγνωσα ἐκ νέου τὸ βιβλίον βραδύτερον, εὗρον αὐτὸ ἀποτρόπαιον. Ὁ ἥρως αὐτοῦ δὲν εἶνε πρόσωπον, λαλοῦν τὴν γλῶσσάν του· νομίζει κἀνεὶς ὅτι παρευρίσκεται εἰς τὴν παράστασιν ἀθλίου μελοδράματος... Ὁ Βίκτωρ Οὑγκὼ εἶνε ὁ μεγαλείτερος λυρικὸς ποιητὴς τοῦ αἰῶνος. Ἀλλ'

ὡς μυθιστοριογράφος εἶνε κατώτερος πάσης κρίσεως».

Ὁ Τουργένιεφ, ὅστις διετέλει εἰς ἀτομικὴν σχέσιν μετὰ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ, διηγεῖται περὶ αὐτοῦ καὶ τὸ ἑξῆς φαιδρότατον ἀνέκδοτον, ὅπερ ὅμως δὲν φαίνεται ἀκριβές : «Εἶνε ἄνθρωπος, πάσχων ἐκ μεγαλομανίας. Τόσον στενοκέφαλος καὶ ἀμαθὴς εἶνε, ὥστε δυσκόλως παραδέχεταί τινα ἐφάμιλλον πρὸς αὐτόν. Δὲν γνωρίζει οὐδεμίαν ξένην γλῶσσαν καὶ οὐδέποτε ἀνέγνω ξένον τινὰ ποιητήν. Κάποτε συνωμιλοῦμεν περὶ τῆς γερμανικῆς ποιήσεως. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκῶ, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ γίνεται λόγος ἐνώπιόν του περὶ τοιούτου θέματος, ἀνέκραξεν : «Τὸ ὡραιότερον ἔργον τοῦ Γκαῖτε εἶνε ὁ «Βαλλενστάϊν».—«Μὲ συγχωρεῖτε, διδάσκαλε, εἶπον, ὁ «Βαλλενστάϊν» δὲν εἶνε τοῦ Γκαῖτε, ἀλλὰ τοῦ Σίλλερ».—«Τὸ ἴδιον μοῦ κάμνει. Δὲν ἀνέγνωσα οὔτε τὸν ἕνα οὔτε τὸν ἄλλον, ἀλλὰ τοὺς γνωρίζω καλλίτερον καὶ ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἰξεύρουν ἐκ στήθους ! ».

Ὅσον ὀλίγον ἐξετίμα ὁ Τουργένιεφ τὸν Βίκτωρα Οὐγκῶ καὶ ὡς μυθιστοριογράφον καὶ ὡς ἄνθρωπον, τοσοῦτον ἐξεθείαζε τὴν Γεωργίαν Σάνδ καὶ τὸν Φλωμπέρ. Ὁ τελευταῖος ἰδίως ἦτο τὸ ἰδανικόν του. Ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν μεγαλειτέρων συγγραφέων τοῦ κόσμου.

Πρὸς τὸν Ζολᾶ ὁ Τουργένιεφ χαρίζεται ἀρκούντως, ἀλλὰ ἀμείλικτος εἶνε πρὸς τὸν Γογκούρ. «Ὁ συγγραφεὺς» ἀνέκραξε ποτε ὁμιλῶν περὶ Γογκούρ, «δὲν ἐννοεῖ διόλου περὶ τίνος γράφει. Εἶνε ψευδὴς καὶ ἐξεζητημένος ἀπὸ τῶν πρώτων σελίδων.» Περὶ ἑνὸς τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Γογκούρ, τῆς Faustin, λαλῶν ὁ Τουργένιεφ, ἔλεγεν· «Ὁ Γογκοὺρ ἠθέλησε νὰ περιγράψῃ τὰς πρώτας στιγμὰς τοῦ βίου μεγάλης καλλιτέχνιδος, ὡς τῆς Ραχήλ, τῆς Βιαρδῶ, τῆς Σάρας Βερνάρ, καὶ τὰ μετὰ τὴν πρώτην ἐπιτυχίαν αἰσθήματα. Τραγέλαφος ἀκατάληπτος. !.. Ἀνέγνωσα τὸ μυθιστόρημα μετὰ τῆς κυρίας Βιαρδῶ, ἥτις τὸ ἠννόησεν. Ἰσχυρίζετο δὲ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους πᾶν ὅ,τι ὁ συγγραφεὺς ἔγραφεν ἦτο ψευδές. Δὲν αἰσθάνεται ταῦτα ἡ μεγάλη καλλιτέχνις καὶ ἐξ ὅσων αἰσθάνεται οὐδὲν γνωρίζει ὁ Γογκούρ.»

Οὔτε ὁ Βαλζὰκ αὐτὸς δὲν εὑρίσκει χάριν παρὰ τῷ Τουργένιεφ. «Ὁ Βαλζάκ, λέγει, εἶνε ἐθνογράφος, δὲν εἶνε καλλιτέχνης.» Ἐν τῷ νέῳ λογογράφῳ Guy de Maupassant ἀνευρίσκει τάλαντον σφριγηλόν, διαυγές, ὑγιές. «Τοὐλάχιστον αὐτὸς δὲν βλέπει μαύρην τὴν ζωήν. Αἱ θεωρίαι του ἀκριβῶς εἶνε ἀντίθετοι πρὸς τὰς τῶν ὀπαδῶν τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς.»

Ἀλλὰ σκληρότατος ἰδίᾳ δείκνυται πρὸς τὸν Ἀλφόνσον Δωδὲ ὁ Τουργένιεφ, καίτοι δι' ἰδιαιτέρας φιλίας συνεδέετο μετ' αὐτοῦ. Ὁ «Δωδέ, ἀνακράζει, « ὁποία μηδαμινότης ! Δὲν κάμνει ἄλλο παρὰ νὰ μιμῆται τὸν Δίκενς. Καὶ τί ἄνθρωπος ! .. Ὁποῖος χαρακτήρ ! Ἐπιτηδειότατος καὶ πρακτικώτατος μεσημβρινός, ψευδενάρετος ὅστις γνωρίζει πολὺ καλὰ τὸ συμφέρον του. Οἱ φίλοι του κατακρίνουσι τὰ ἔργα του καὶ μοῦ τὸν ἐστόλισαν ὄχι καὶ καλλίτερα » . Εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Δωδὲ μετὰ πικρίας· «Τίνας φίλους μου ἐννοεῖ ὁ Τουργένιεφ καὶ πῶς ἦσαν φίλοι μου, ἀφ' οὗ μὲ ἐγνώριζον τόσον καλά ; Αὐτὸν τὸν ἀγαθὸν Σλάβον ποῖος τὸν ἐξηνάγκαζεν εἰς τοὺς πρὸς ἐμὲ φιλικοὺς μορφασμούς του ; Τὸν βλέπω εἰς τὴν τράπεζάν μου προσηνῆ , τρυφερόν, νὰ φιλῇ τὰ τέκνα μου ! Ἔχω ἐγκαρδίους, θελκτικὰς ἐπιστολάς του. Καὶ ὑπὸ τὸ μειδίαμα τοῦτο τῆς ἀγαθότητος ἰδοὺ τί ἐκρύπτετο ! . . . Θεέ μου ! πόσον παράδοξος εἶνε ὁ βίος καὶ πόσον ὡραία εἶνε ἡ ὡραία αὐτὴ λέξις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· ΕΙΡΩΝΕΙΑ ; »

Κ.

ΚΑΡΦΙΣ ΛΑΙΜΟΔΕΤΟΥ ΨΑΛΛΟΥΣΑ

Εὐφυὴς Παρισινὸς τεχνουργὸς κατεσκεύασε περιεργότατον κόσμημα, καρφίδα λαιμοδέτου, παριστῶσαν κεφαλὴν πτηνοῦ. Παρακαλεῖτέ τινὰ νὰ παρατηρήσῃ τὴν καρφίδα τοῦ λαιμοδέτου σας, ἀμέσως δὲ τὸ πτηνὸν ἀνοίγει τὸ ράμφος καὶ ἄρχεται ἐκφραστικωτάτου κελαδήματος. Ἡ καρφὶς τοῦ λαιμοδέτου σας ψάλλει, πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τῶν παρεστώτων. Ἡ καρφὶς εἶνε ἐμπεπηγμένη εἰς καθειμένον λαιμοδέτην· εἰς τὸ κάτω αὐτοῦ μέρος, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ μικροῦ σωλῆνος ἐφαρμόζεται ἕτερος σωλὴν ἐκ καουτσοῦ, ἀποκρυπτόμενος ὑπὸ τὸν ὑπενδύτην. Ὁ σωλὴν οὗτος ἔχει μῆκος 60 ὑφεκατομέτρων, ἀπολήγει δ' εἰς ἐλαστικὴν σφαῖραν, ἣν θέτομεν εἰς τὸ θυλάκιόν μας. Ὁ μηχανισμὸς τῆς καρφίδος εἶνε τοιοῦτος, ὥστε ὅταν πιέζῃ τις τὴν σφαῖραν καὶ ὁ ἀὴρ διὰ τοῦ σωλῆνος ἀνέρχεται πρὸς αὐτήν, παράγεται ἦχος, παρεμφερὴς πρὸς τὸν τοῦ κελαδήματος πτηνοῦ. Ἡ ψάλλουσα καρφὶς ἐνεργεῖ ἁπλούστατα διὰ τῆς πιέσεως τῆς χειρός, στοιχίζει δὲ 20 φράγκα μόνον. Ὅταν θέλῃ τις νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὡς ἁπλοῦν κόσμημα, ἀφαιρεῖ τὸν ἐλαστικὸν σωλῆνα. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸν ἐκ νέου, ἵνα ἀποδώσῃ εἰς τὴν καρφίδα τὴν περίεργον αὐτῆς ἰδιότητα. Συνιστῶμεν τὸ πρωτότυπον κόσμημα εἰς τοὺς ἡμετέρους κομψευτάς.

Ἡ ζηλοτυπία εἶνε ἀμφιβολία καὶ ἡ ἀμφιβολία εἶνε τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης θάνατος.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ἀβεβαιότης τῆς εὐτυχίας εἶνε σκληροτέρα ἢ τῆς δυστυχίας ἡ βεβαιότης.

—

Κοιμᾶται ἄνευ ὀνείρων μόνος ὁ ζῶν ἄνευ ἐλπίδων.

—

Ἂν τὰ ὄνειρα ἡμῶν πάντα ἐπραγματοῦντο, εὐθὺς θὰ ἐπαυόμεν ὀνειρευόμενοι.

—

Τὸ κάλλος ὡς ὁ ἀδάμας ἀκτινοβολεῖ πλειότερον ὅταν περιβάλληται ὑπὸ χρυσοῦ.

—

Μόνος ὁ ἔχων καρδίαν ἐνθυμεῖται—τὸ πνεῦμα εἶνε ἐπιλῆσμον.

—

Πολλάκις δύο λῦπαι ἑνούμεναι ἀποτελοῦσι μίαν χαράν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄγγλος ἑκατομμυριοῦχος, ὁ κ. Φαίυ, κατοικῶν ἐν Γουαναξουάτῳ τοῦ Μεξικοῦ, ἤρξατο τῆς οἰκοδομῆς μεγαλοπρεποῦς ἐναερίου ἀνακτόρου, ὅπερ θέλει ἔχει ὕψος ἑκατὸν μέτρων καὶ θὰ περιστοιχίζεται ὑπὸ κήπων ἀπεράντων, ἀναμιμνησκόντων τοὺς περιφήμους «κρεμαστοὺς κήπους» τῆς Βαβυλῶνος, εἰς οὓς ἡ ἀνάβασις θὰ γίνεται διὰ γιγαντιαίου ἀνελκυστῆρος. Τὸ ἐναέριον ἀνάκτορον, ὅπερ θὰ ὀνομασθῇ «Ἀνάκτορον τῆς Σεμιράμιδος», θὰ διατελῇ εἰς τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν πρὸς τὴν πόλιν, τὸ ὕδωρ δὲ θὰ διοχετεύεται ἐν αὐτῷ ἐκ πηγῆς, ἣν ἠγόρασεν ὁ κ. Φαίυ. Τὸ περιεργότερον εἶνε ὅτι τὸ ἀνάκτορον τοῦτο, ὅπερ θὰ ὑποβαστάσωσι γιγαντιαῖαι σιδηραῖ στῆλαι, θὰ κατασκευασθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ . . . . ναστοχάρτου!

Τὸ ἐν Παρισίοις ἱστορικὸν μουσεῖον τῆς πόλεως ἀπέκτησεν ἐσχάτως περίεργον ἀντικείμενον: βόστρυχον ἐκ τριχῶν τῆς κεφαλῆς του Ροβεσπιέρρου, ἐγκεκλεισμένον ἐντὸς μεταλλίου, ἐφ' οὗ ὁ μαρτυρικὸς στέφανος περιβάλλει τὸν θυρεὸν τῆς Ἰσότητος, φέροντα ἐγκεχαραγμένην τὴν ἡμερομηνίαν τῆς δολοφονίας τοῦ φοβεροῦ δημεγέρτου. Τὸ περίεργον τοῦτο λείψανον ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ροβεσπιέρρου ἧς ἀποθανούσης περιῆλθεν διαδοχικῶς εἰς ἄλλους. Οἱ νῦν δὲ κάτοχοι αὐτοῦ τὸ ἐδώρησαν εἰς τὸ ἱστορικὸν μουσεῖον τῆς πόλεως τῶν Παρισίων.

Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ἀμερικανικήν τινα ἐφημερίδα, ἐν Βουκουρεστίῳ αἱ ἐπισκέψεις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους γίνονται κατὰ τρόπον ὅλως πρωτότυπον. Ἔν τινι μεγάλῃ πλατείᾳ, ἥτις καλεῖται Ἀγορὰ τῶν Ἐπισκεπτηρίων, συναθροίζονται οἱ ὑπηρέται ὁλοκλήρου τῆς πόλεως, φέροντες κάνιστρα πλήρη ἐπισκεπτηρίων. Ἕκαστος ὑπηρέτης ἐκφωνεῖ τὸ ὄνομα τῶν κυρίων του διαδοχικῶς, πάντες δ' οἱ ἄλλοι ὑπηρέται τῶν προσώπων τῶν εὑρισκομένων εἰς σχέσιν μετ' αὐτῶν προσέρχονται καὶ ἐπιδίδουσι τὰ ἐπισκεπτήριά των, τοποθετούμενα ἐν ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι τοῦ κανίστρου· «Οὕτως ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐπισκεπτηρίων», ἐπιλέγει ἡ ἀμερικανικὴ ἐφημερίς, «γίνεται ἀκόπως καὶ εὐχαρίστως διὰ πάντας. Ἀβρότης καὶ ἄνεσις ἱκανοποιοῦνται ἀμφότεραι.» Εἶνε τῷ ὄντι περίεργον πῶς γράφεται ἡ ἱστορία ἐν Ἀμερικῇ!

Μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰ ἐφευρεθέντα μέχρι τοῦδε παντοῖα εἴδη ποδηλάτων, οἱ ἐρασταὶ τῆς ποδηλασίας ἐπενόησαν τὸ ἱστιοφόρον ποδήλατον. Ἄγγλος τις μετὰ τῆς συζύγου του ἀναχωρήσαντες τὴν πρωΐαν ἐκ τῆς γαλλικῆς πόλεως Honfleur ἐπὶ ὀχήματος τοιούτου ἀφίκοντο τὴν ἑσπέραν εἰς Ρουάν, διαδραμόντες 72 χιλιόμετρα. Ἅμα ὡς ἐπὶ λεωφόρου τινός ὁ ἄνεμος ἦτο εὐνοϊκός, οἱ ἐπιβάται τοῦ ποδηλάτου ἀνεστήλουν μικρὸν ἱστὸν ἐκ ξύλου βαμβοῦ, ἀνεπετάννυον τὸ ἱστίον καὶ τὸ ποδήλατον ἐταξείδευε . . . πλησίστιον. Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀνωφερείας ἡ κίνησις τῶν κινητηρίων ποδείων ἀντικαθίστατο ὑπὸ τοῦ ἱστίου. Ἐὰν ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἐναντίος, ἱστὸς καὶ ἱστίον ἀνηρτῶντο κατὰ μῆκος τοῦ ποδηλάτου καὶ τὸ ποδήλατον ἐκινεῖτο διὰ τοῦ συνήθους τρόπου.

Ὅλως εἰδικῶς θέλει συμμετάσχει ἡ πόλις τῶν Παρισίων τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1889. Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἐψήφισε πίστωσιν 700,000 φράγκων πρὸς ἀνέγερσιν δύο μεγαλοπρεπῶν περιπτέρων, ἐν οἷς ὁ Δῆμος θὰ ἐκθέσῃ τὰς συλλογάς. Μεταξὺ τῶν ἐκτεθησομένων ἀντικειμένων συγκαταλέγονται τὰ ἔκτυπα ὑποδείγματα τῆς Σορβόννης καὶ τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς. Τέσσαρα μεγάλα σχεδιογραφήματα παριστῶσι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τοὺς Παρισίους κατὰ τὸ 1789 καὶ 1889. Δέκα ὡραιόταται καὶ ἀκριβέσταται ὑδατογραφίαι παριστῶσι τὴν γειτνιάζουσαν πρὸς τὰ ὀχυρώματα ζώνην τῆς πόλεως, ἥτις διατελεῖ ἐν πλήρει μεταμορφώσει. Ἡ ὑπηρεσία τῆς ὑγιεινῆς τῆς πόλεως θὰ ἐκθέσῃ ἐν τῷ κήπῳ, τῷ περιβάλλοντι τὰ περίπτερα τοῦ Δήμου, δύο ὑποδείγματα οἰκιῶν, τῆς μὲν κατεσκευασμένης ὑφ' ὅλους τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς, τῆς δ' ἑτέρας οὐχί. Φωτογραφίαι, σχεδιογραφήματα, σχέδια θὰ ἐξεικονίζωσι τὰς προόδους τὰς ἐπιτελεσθείσας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἐν τοῖς διαφόροις τῆς πρωτευούσης ὑπηρεσίαις.

Ἐν Ἐδιμβούργῳ θὰ ἀνεγερθῇ προσεχῶς τὸ ἱπποδρόμιον, ὅπερ κατεστράφη ἐσχάτως ἐκ πυρκαϊᾶς. Τὸ νέον ἱπποδρόμιον οὗ ἡ δαπάνη δὲν θὰ ὑπερβῇ τὰς 125,000 φράγκων, μολονότι θὰ περιλαμβάνῃ τρισχιλίους θεατάς, θὰ ἀνοικοδομηθῇ ἀποκλειστικῶς δι' ὑλῶν ἀφλέκτων· αὐτὰ τὰ ἑδώλια τῶν θεατῶν θὰ ἐπιχρισθῶσι δι' ὕλης, μὴ ὑποκειμένης [illegible] ἀνάφλεξιν. Θεωρεῖα δὲν θὰ ἔχῃ τὸ ἱπποδρόμιον, ος[illegible]υσαι δ' αὐτοῦ θὰ ἔχῃ ἀμφιθεατρικὴν κατασκευ[illegible].

Ὁ Ἀγαθόπουλος εἶνε μεμνηστευμένος μετὰ πολυφέρνου νεάνιδος, ἀλλὰ φοβεῖται τὸν γάμον.

— Κουτέ, τῷ λέγει ὁ πατήρ του, μήπως καὶ ἐγὼ δὲν ὑπανδρεύθην.

— Ναί, ἀπαντᾷ ὁ Ἀγαθόπουλος, ἀλλὰ σὺ ἐπῆρες τὴν μητέρα, ἐνῷ ἐγὼ πρόκειται νὰ νυμφευθῶ μὲ μίαν ἄγνωστον!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1223

'Αριθ. 632 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 7 Φεβρουαρίου 1888

ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

Συμπαθητικώτατοι μεταξὺ τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων εἶναι ὁμολογουμένως ὁ Ἕκτωρ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἕνεκα τῆς πρὸς τὰς συζύγους των ἀγάπης. Ἡ Ἕκτορος καὶ Ἀνδρομάχης ὁμιλία, παρισταμένης καὶ τῆς τὸν παῖδα αὐτῶν φερούσης τροφοῦ, εἶναι ἐκ τῶν ὡραιοτάτων οὐχὶ ἐρωτικῶν—τὸ ὄνομα ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶναι σχεδὸν βέβηλον — ἀλλ' οἰκογενειακῶν σκηνῶν, αἵτινες ἐγράφησάν ποτε ὑπὸ χειρὸς ποιητοῦ. Κατώτερον αὐτῆς δὲν εἶναι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς Πηνελόπης μήτε κατὰ τὴν σύλληψιν μήτε—ἐν τοῖς πλείστοις τοὐλάχιστον — κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν γυναῖκά του εἶναι τοσαύτη, ὥστε ὑπερνικᾷ ὄχι μόνον τὴν δυσμένειαν τοῦ μεγάλου Ποσειδῶνος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔρωτα δύο πολυμηχάνων καὶ πολυθελγήτρων θεαινῶν. Ἀφ' ἑτέρου ἡ Πηνελόπη, ἡ ἀσθενὴς γυνή, δὲν ἀπαυδᾷ ἀναμένουσα ἐπὶ εἴκοσι μακρὰ ἔτη τὸν ἀπόντα σύζυγον, ἡ παθητικὴ αὐτῆς ἀντίστασις δὲν καταβάλλεται μηδ' ὅτε ἑκατοντὰς ὅλη μνηστήρων νεαρῶν καὶ πλουσίων ἐγκαθίσταται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ὀδυσσέως ἀπειλοῦσα ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθῃ αὐτῆς πρὶν ἡ Πηνελόπη ἐκλέξῃ ἄνδρα.

Τὸ σέβας ὅμως, ὅπερ ἡ Ὁμηρικὴ κοινωνία ταῖς γυναιξὶν ἀπένεμεν, ἐκπροσωπεῖ πρὸ πάντων ἡ Ἀρήτη, ἡ σύζυγος τοῦ Ἀλκινόου, βασιλέως τῶν Φαιάκων. Ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Ναυσικᾶ συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσέα, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν, νὰ ἱκετεύσῃ πρῶτον τὴν Ἀρήτην, οὐχὶ τὸν Ἀλκίνοον, ὅπως τύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει κατόπιν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ὑπὸ τὴν μορφὴν κόρης θνητῆς προσθέτουσα ὅτι τιμᾶται ἡ Ἀρήτη εἰλικρινῶς οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῶν υἱῶν της καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀλλ' ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι αὐτὴ διαλύει πολλάκις τὰς φιλονεικίας τῶν ἀνδρῶν. Ἐὰν κερδήσῃς, λέγει ἡ θεά, τὴν εὔνοιαν ἐκείνης, ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ φθάσῃς εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ νὰ ἴδῃς τοὺς φίλους σου. Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀκολουθῶν τὰς συμβουλὰς ταύτας ἐπιτυγχάνει ὅ,τι ἐπεθύμει, καὶ μείζονα μάλιστα τῶν ἐλπίδων του.

Καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες αὗται, αἱ τοσαύτην ἀγάπην καὶ τοιοῦτον σέβας νὰ ἐμπνεύσωσιν ἱκαναί, ἦσαν ἀγορασταί. Ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ποιήμασι τὸ συνηθέστατον μέσον δι' οὗ δύναται ὁ ἀνὴρ ν' ἀποκτήσῃ γυναῖκα εἶναι τὰ κτήνη, καὶ αἱ παρθένοι ὀνομάζονται *ἀλφεσίβοιαι* ὡς αὐξάνουσαι τὰς ἀγέλας τῶν γονέων των. Ὁ Ἕκτωρ ἐπλήρωσε πολλὰ εἰς τὸν γέροντα Ἠετίωνα διὰ ν' ἀγοράσῃ τὴν Ἀνδρομάχην, ἐὰν δὲ δὲν ἦτο ὁ ἴδιος υἱὸς βασιλέως ἰσχυροῦ καὶ πλουσίου, ἡ Ἀνδρομάχη θὰ ἐνυμφεύετο ἴσως παχύν τινα κτηματίαν ἢ γεωργὸν δυνάμενον νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν πατέρα της πλείονας βοῦς καὶ πλείονα πρόβατα. Ἐννοεῖται ὅτι ὅσον ὡραιοτέρα ἦτο ἡ πρὸς γάμον κόρη, τόσον περισσότεροι καὶ οἱ μνηστῆρες καὶ τόσον μεγαλειτέρα καὶ ἡ τιμή, ἥτις δι' αὐτὴν προσεφέρετο. Ὁ Νηλεὺς ὁ πατὴρ τοῦ Νέστορος, εἶχε κόρην ὡραιοτάτην, τὴν Πηρώ, ἣν πολλοὶ ἐζήτουν εἰς γάμον, οὗτος δὲ ὑπέσχετο νὰ τὴν δώσῃ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τῷ φέρει τὰς ἀγέλας τοῦ Φυλάκου, βασιλέως τινὸς τῆς Θεσσαλίας. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀναλαμβάνει νὰ κατορθώσῃ ὁ Μελάμπους, τῷ ὄντι δὲ τὸ κατορθώνει διὰ τῆς μαντικῆς σοφίας του. Οὕτω καὶ εἰς πάσας τὰς λοιπὰς ἐν τοῖς ἔπεσι μνημονευομένας περιπτώσεις ὁ πατὴρ τῆς κόρης πωλεῖ αὐτὴν τοῖς μετρητοῖς ἢ ἀντὶ ἔργου τινὸς φέροντος κέρδος αὐτῷ. Ὁ Ὀθρυονεὺς π. χ. ἐζήτει τὴν θυγατέρα τοῦ Πριάμου Κασσάνδραν εἰς γάμον, ὑπέσχετο δ' ἀντ' αὐτοῦ νὰ ἐκβάλῃ τῆς Τροίας τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ πρὶν ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰδομενέως.

Ἡ κόρη ἐν τούτοις οὐδέποτε ἠρωτᾶτο περὶ τῆς κλίσεώς της. Ὤφειλε νὰ δεχθῇ ὡς ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε προσφέρει τῷ πατρί της μείζονα δι' αὐτὴν τιμήν. Μετεβιβάζετο ἁπλῶς ὡς κτῆμα οἱονδήποτε ἀπὸ τῆς κυριότητος τοῦ πατρὸς εἰς τὴν τοῦ ἀνδρός, ὅστις πάλιν ὡς κτῆμα ἠδύνατο, ἐὰν ἤθελε, νὰ τὴν πωλήσῃ ἢ δωρήσῃ εἰς ἄλλον. Περὶ τοῦ δευτέρου δὲν ὑπάρχουσι μὲν πολλαὶ μαρτυρίαι, μία ὅμως εἶναι σαφεστάτη· ὁ ὀλίγον ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Μελάμπους

ὡς κερδήσας διὰ τῆς σοφίας του τὴν ὡραίαν Πηρὼ ἐδώρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἀδελφόν του Βίαντα, αὐτὸς δ' ἐνυμφεύθη ἄλλην. Καὶ ἡ πολύτιμος αὕτη τοῦ Ὁμήρου μυθικὴ διήγησις πιστοῦται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δωρεὰν τῆς γυναικός, ἐκ περιέργου τινὸς γεγονότος συμβάντος περὶ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου αἰῶνος ἐν Σπάρτῃ, ὅπερ ὁ Ἡρόδοτος ὡς ἱστορικὸν παραδίδει ἡμῖν. Ἀρίστων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἠρᾶτο τῆς γυναικὸς τοῦ φίλου του Ἀγήτου, ὅπως δ' ἀποκτήσῃ αὐτὴν μηχανᾶται τὸ ἑξῆς· Συμφωνεῖ μετὰ τοῦ φίλου του νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἓν ἐκ τῶν πραγμάτων ἢ κτημάτων του, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἤθελεν ἐκλέξει, ν' ἀφήσῃ δὲ καὶ ὁ Ἄγητος αὐτὸν ἔπειτα νὰ ἐκλέξῃ ἓν τῶν κτημάτων ἐκείνου. Ὁ Ἄγητος μηδὲν ὑποπτευόμενος δέχεται τὴν συμφωνίαν καὶ ἐκλέγει ἓν ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Ἀρίστωνος, οὗτος δέ, ὅταν ἦλθεν ἡ σειρά του, ζητεῖ τὴν γυναῖκα τοῦ φίλου του. Ὁ Ἄγητος διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς, ἐπειδὴ ὅμως ἡ συμφωνία εἶχε γίνει μεθ' ὅρκου, ἀναγκάζεται νὰ ἐνδώσῃ καὶ παραχωρεῖ τὴν γυναῖκά του εἰς τὸν Ἀρίστωνα. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ἤκουσεν ὁ Ἡρόδοτος, ὡς φαίνεται, ἐν αὐτῇ τῇ Σπάρτῃ, δὲν ὑπάρχει δὲ λόγος ν' ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι εἶνε μόνον ἀνέκδοτον καὶ οὐδὲν πλέον, ὅτι ὅμως οἱ Σπαρτιᾶται τὸ διηγοῦντο ὡς ἀληθές, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν τὸ ἐθεώρουν καὶ ἀπίθανον. Ἀλλ' ἐν Σπάρτῃ εἰς χρόνους ἱστορικοὺς εἶχον διασωθῆ ἔθιμα παλαιότατα, πολλάκις ἀρχαιότερα κατὰ πολὺ καὶ αὐτῆς τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς. Ἄλλως τε εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἔθιμα τοιαῦτα, ὡς ἡ μεταβίβασις γυναικὸς ἕνεκα στοιχήματος, τεθέντος ἴσως ἐν στιγμῇ μέθης ἐλαφρᾶς, δὲν γεννῶνται ἐν ἐποχαῖς ἀκμάζοντος πολιτισμοῦ, ἀλλ' εἶναι λείψανα θεσμῶν ἀνερχομένων εἰς χρόνους ἡμιβαρβάρου καταστάσεως.

Θὰ φανῇ λοιπὸν ἴσως παράδοξον, πῶς ὑπὸ τοιούτους ἐξευτελιστικοὺς διὰ τὴν γυναῖκα κοινωνικοὺς ὅρους ἠδύνατο νὰ βλαστήσῃ καὶ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ τρυφερὰ τῆς Πηνελόπης καὶ τῆς Ἀνδρομάχης ἀγάπη ἢ τὸ σεβάσμιον μεγαλεῖον τῆς Ἀρήτης καὶ πρὸ πάντων πῶς οἱ ἄνδρες ἠδύναντο νὰ αἰσθάνωνται ἀκριβῶς εἰπεῖν σέβας διὰ γυναῖκας, αἵτινες κατ' οὐσίαν δὲν διέφερον τῶν ἄλλων κτημάτων τοῦ οἴκου των. Καὶ μὴ νομίσῃ τις ὅτι τὰ τρία παραδείγματα, ἃ ἀνεφέρομεν, ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν, ὅτι δὲ τῶν ἄλλων γυναικῶν ἡ θέσις οὐδὲν εἶχε τὸ ποιητικὸν καὶ ζηλωτόν. Ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ ἄγαμος, ὁ παράφορος μέχρις ἀγριότητος, λέγει παρ' Ὁμήρῳ γενικῶς, ὅτι πᾶς ἀγαθὸς καὶ φρόνιμος ἀνὴρ ἀγαπᾷ τὴν γυναῖκά του καὶ πονεῖ αὐτήν.

Ἡ ἀντίφασις αὕτη μεταξὺ τῶν ἐπισήμων θεσμῶν καὶ τῆς πραγματικῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ ὁμηρικὴ ἐποχὴ ἀποτελεῖ τὸ τέλος μακρᾶς περιόδου τῆς ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων, τῆς προϊστορικῆς δηλαδὴ περιόδου, ἧς ἴδια εἶναι καὶ τὰ μνημονευθέντα ἔθιμα. Ἡ ὁμηρικὴ κοινωνία φέρει ἀκόμη ἐν πολλοῖς τὸν τύπον χρόνων βαρβάρων, χωρὶς αὐτὴ νὰ ἦναι βάρβαρος, φορεῖ τρόπον τινὰ φόρεμα μεσαιωνικόν, ἐν ᾧ νεωτερίζει κατὰ τὸν βίον καὶ τὰ αἰσθήματα. Καὶ τοῦτο ἐπέρχεται πανταχοῦ, ὅπου ἡ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ προβαίνει φυσικῶς καὶ ἐλευθέρως. Οἱ θεσμοὶ ἀκολουθοῦν καὶ γενικεύουν τὰς ἰδέας, δὲν προηγοῦνται αὐτῶν, τὸ περιέχον μεταβάλλεται κατὰ τὸ περιεχόμενον. Αἱ ἰδέαι ὅμως, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ὁ θεσμὸς τῆς ἀγορᾶς τῶν γυναικῶν, δὲν ἦσαν πλέον ἰδέαι τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς, καὶ τοῦτο ἀπεδείχθη οὐχὶ πολὺ βραδύτερον, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια ὁ πατὴρ τῆς κόρης νὰ προικίζῃ αὐτήν, οὐχὶ νὰ τὴν πωλῇ. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασιν εὑρίσκονται ἐνδείξεις πολλαὶ τῆς προόδου ταύτης. Ὁ Ἀγαμέμνων προσφέρων τῷ Ἀχιλλεῖ μίαν τῶν θυγατέρων του εἰς γάμον ὑπόσχεται νὰ τὴν προικίσῃ μὲ ἑπτὰ πόλεις, προσθέτει δὲ καὶ τὸ λίαν σημαντικόν, ὅτι θὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ὅσα οὐδεὶς ποτε ἔδωκεν εἰς τὴν κόρην του· τοῦτο δεικνύει, ὅτι καὶ ἄλλοι συνείθιζον νὰ δίδωσι προῖκα, ἂν καὶ συχνότερον συνέβαινε νὰ λαμβάνωσιν αὐτοὶ δῶρα παρὰ τῶν γαμβρῶν. Ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅτι προκειμένου περὶ γάμου ἡ θέλησις τῆς κόρης δὲν ἠρωτᾶτο. Τοῦτο εἶναι ἀληθές, οἱ γονεῖς ὅμως ἐφρόντιζον βεβαίως νὰ εὕρωσι γαμβρὸν κατάλληλον καὶ ἄξιον τῆς κόρης των, διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτων τὴν πρότασιν τοῦ Ἀγαμέμνονος λέγει εἰρωνικῶς ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων δύναται νὰ εὕρῃ ἰσχυρότερον βασιλέα, εἰς ὃν νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του. Καὶ οἱ μνηστῆρες τῆς Πηνελόπης πολλάκις προτρέπουσιν αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ ἐπὶ τέλους ἕνα, ὅστις ἤθελε δώσει τὰ πλεῖστα (πρὸς ἀγοράν της) καὶ ὅστις, προσθέτουσιν, ἤθελε τῇ φανῇ ὁ *ἄριστος*. Ἐν γένει εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι καὶ τότε συνέβαινεν ὅ,τι καὶ νῦν. Σήμερον συχνὰ οἱ γονεῖς ὑποβάλλονται εἰς ὀδυνηρὰς ἀφαιμάξεις, ὅπως δώσωσιν εἰς τὴν κόρην των γαμβρὸν διακεκριμένην κατέχοντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν· τότε ἐπίσης συχνὰ οἱ γονεῖς θὰ ἐπροτίμων χάριν τῆς κόρης των μικροτέραν τιμὴν παρὰ γαμβροῦ ἀγαθοῦ καὶ γενναίου ἀντὶ μείζονος προσφερομένης τυχὸν παρ' ἀνδρὸς κατωτέρου ἢ γέροντος.

Καὶ ὅσα δὲ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν περὶ τῆς δίκην κτημάτων μεταβιβάσεως τῶν γυναικῶν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἀδύνατον φαίνεται νὰ ἦναι ἀπολύτως ἀληθῆ. Δὲν ἔχομεν μὲν ῥητὰς μαρτυρίας περὶ περιορισμῶν τοῦ δικαιώματος τῆς δωρεᾶς ἢ πωλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἄνευ μαρ-

τυριῶν δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο κατὰ βούλησιν νὰ διαθέσῃ τὴν γυναῖκά του. Βεβαίως οἱ ἄνακτες, οἱ ἀριστεῖς καὶ οἱ ἄλλοι εὔποροι ἀστοί, οἵτινες ἐξέδιδον εἰς ὡρισμένον πρόσωπον τὰς θυγατέρας των ὡς νομίμους γυναῖκας, οὐδέποτε θὰ ἠνείχοντο νὰ ἴδωσιν αὐτὰς πωλουμένας δίκην κτηνῶν, ἴσως ἕνεκα ἰδιοτροπίας τινὸς τοῦ ἀνδρός των, εἰς χειρώνακτας ἢ ἄλλους τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς τάξεως ἀνθρώπους. Ὅτι ἐγίνετο ἐνίοτε μεταβίβασις, τοῦτό μοι φαίνεται ἀναμφισβήτητον, ἀλλὰ πλὴν τοῦ ὅτι τὰ ἤθη θὰ κατεδίκαζον τὰς πράξεις ταύτας, πάντοτε βεβαίως θ' ἀνεγνωρίζετο εἰς τὴν γυναῖκα τὸ δικαίωμα, ὁσάκις ἡ μεταβίβασις ἐγίνετο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς της, νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της. Θὰ ἦτο δὲ λίαν ἐνδιαφέρον νὰ γινώσκωμεν, ἐὰν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐδικαιοῦτο ὁ ἀνὴρ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς τιμῆς, ἣν ἕνεκα τῆς γυναικὸς εἶχε πληρώσει εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς· δυστυχῶς ὅμως ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Ὁμήρου οὐδεμία περὶ τούτων καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ ἔνδειξις εὑρίσκεται· ἀναφέρεται μόνον ὅτι ὁ Ἥφαιστος συλλαβὼν τὸν Ἄρην ἐν ἐρωτικῇ ὁμιλίᾳ μετὰ τῆς συζύγου του Ἀφροδίτης καὶ δεσμεύσας αὐτοὺς δι' ἀοράτων δεσμῶν ἠρνεῖτο νὰ τοὺς λύσῃ, πρὶν ἐπιστρέψῃ αὐτῷ ὁ Ζεὺς πάντα ὅσα ὡς πενθερὸς εἶχε λάβει παρ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρόκειται περὶ σφάλματος σπουδαίου τῆς γυναικός, εἶναι δὲ λίαν πιθανὸν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς θνητοῖς ἐν ὁμοίαις περιπτώσεσιν ἐπήρχετο διάλυσις τοῦ γάμου ἐπιστρεφομένων εἰς τὸν ἄνδρα ὅσα εἶχε πληρώσει πρὸς ἀγορὰν τῆς γυναικός.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τηρήσεως τῶν συζυγικῶν καθηκόντων ἐν γένει ὁ ἀνὴρ ἀπήλαυε μεγάλην ἐλευθερίαν, ἐν ᾧ παρὰ τῆς γυναικὸς ἀπῃτεῖτο μεγίστη ἁγνότης. Ἐπετρέπετο ὑπὸ τῶν ἠθῶν εἰς τοὺς ἄνδρας νὰ τρέφωσι παλλακίδας ὄχι μόνον ἐν καιρῷ πολέμου, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ οἴκῳ των, τὰ τέκνα ὅμως τούτων ἐθεωροῦντο νόθα. Ἡ ἐκ παλλακίδος τεκνοποίησις ἐνεκρίνετο πολλάκις καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς νομίμου γυναικός, ἐὰν αὕτη ἦτο στεῖρα· διότι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ἀπαιδία ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ μέγιστον τῶν δυστυχημάτων. Ἐν ᾧ ὅμως τὰ ἤθη δὲν κατεδίκαζον τὰς μετὰ παλλακίδων σχέσεις, πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν ἑκουσίως ἀπέφευγον αὐτάς, ὅπως μὴ δυσαρεστήσωσι τὰς νομίμους γυναῖκάς των. Οὕτω ὁ Λαέρτης εἶχεν ἀγοράσει ὡς δούλην τὴν Εὐρύκλειαν ἀντὶ εἴκοσι βοῶν, ἂν καὶ ἦτο δὲ νέα καὶ ὡραία, ὅμως, βεβαιοῖ ὁ ποιητής, οὐδέποτε τὴν ἤγγισεν σεβόμενος τὴν γυναῖκά του.

Τοιαῦτα δείγματα ἐγκρατείας τεκμηριοῦσι ὁποία οἰκειότης καὶ ἀμοιβαῖος σεβασμός, ὁποία ἁρμονία ὑπῆρχεν ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο συζύγων· ῥητῶς δ' ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἡ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἁρμονία ὡς τὸ κάλλιστον καὶ πολυτιμότατον τῶν θεῶν δῶρον. Ἡ κοινωνία, ἐν ᾗ τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετυπώθη, ἦτο πάντως ὅλως διάφορος τῆς τὸ ἔθιμον τῆς ἀγορᾶς τῶν γυναικῶν καθιερωσάσης.

Καὶ τῷ ὄντι τὸ ἔθιμον τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι σύγχρονον ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἀποτέλεσμα ἄμεσον τῆς συμπήξεως τῶν τέως διεσπαρμένων καὶ χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων βιουσῶν φυλῶν εἰς ἔθνη καὶ κράτη. Εἰς τὰς πρωτογενεῖς κοινωνίας, ὧν ἑκάστη ἀποτελεῖται ὑπὸ φυλῆς μᾶλλον ἢ ἧττον μικρᾶς, οἱ γάμοι γίνονται δι' ἁρπαγῆς τῶν γυναικῶν, πρὸ πάντων ὅπου τύχῃ ἐνωρὶς ν' ἀναπτυχθῇ ἀποστροφὴ κατὰ γάμων μεταξὺ στενῶν συγγενῶν· τότε, ἐπειδὴ τὰ μέλη τῆς φυλῆς συγγενεύουσιν ἢ ὑποτίθεται ὅτι συγγενεύουσι μεταξύ των, ἐξ ἀνάγκης οἱ ἄνδρες τρέπονται πρὸς τὰς γυναῖκας ἄλλων φυλῶν καὶ ἁρπάζουσιν αὐτάς. Αἱ ἔριδες καὶ οἱ πόλεμοι ἕνεκα τούτου εἶναι αἰώνιοι, ἀλλὰ τοῦτο οὐδένα πτοεῖ, διότι εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ τοῦ πολέμου πάντων κατὰ πάντων. Ἅμα τεθῶσιν ὅμως αἱ πρῶται βάσεις πολιτειακοῦ βίου μεταξὺ πλειόνων φυλῶν εἴτε ὑπὸ ὁμοσπονδιακὴν μορφὴν εἴτε ὑπὸ τὸ κράτος ἑνὸς ἀρχηγοῦ ἰσχυροῦ καὶ κηρυχθῇ εἰρήνη διαρκὴς μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ νέου συστήματος, ἡ ἁρπαγὴ περιορίζεται, ἂν μὴ ἐξαλειφθῇ ὅλως· ὁ ἅρπαξ ὑποβάλλεται εἰς ἱκανοποίησιν τῶν συγγενῶν τῆς ἁρπαγείσης καὶ καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν, ὥστε ἀναγκάζεται νὰ συμβιβασθῇ διὰ χρημάτων, δηλαδὴ διὰ κτηνῶν. Ὁ συμβιβασμὸς ἄγει ἀμέσως εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ἀγορᾶς. Ἐὰν ἐξακολουθῶσι καὶ μετὰ ταῦτα αἱ ἁρπαγαί, κατὰ τὸ πλεῖστον βεβαίως βλάπτονται φυλαὶ ξέναι, μὴ ἀνήκουσαι εἰς ὃ καὶ οἱ ἅρπαγες κράτος.

Πόσον παλαιὰ εἶναι λοιπὸν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐθίμου τῆς ἀγορᾶς τῶν γυναικῶν; ἢ πόσον παλαιὰ εἶναι ἡ ἵδρυσις ἀληθῶν κρατῶν ἐν Ἑλλάδι; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην οὐδείς, ὑποθέτω, ἱστορικὸς ἔχει τὸ θάῤῥος ν' ἀπαντήσῃ ὡρισμένως· αἱ βάσεις εἶχον τεθῆ ἴσως δύο χιλιάδας ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ, ἴσως καὶ πρότερον. Βέβαιον φαίνεται, ὅτι κατὰ τὸν δέκατον καὶ πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ὑπῆρχον ἤδη ἐν Ἑλλάδι βασίλεια ἀρκούντως ὠργανωμένα καὶ ἀρκούντως ἰσχυρά· ὥστε ἡ ἀγορὰ τῶν γυναικῶν συνειθίζετο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἴσως δέκα αἰῶνας ἤδη πρὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ δὲν εἴχομεν ἄδικον εἰπόντες ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἐποχὴ αὐτοῦ εἶναι τὸ τέλος μακροχρονίου ἱστορικῆς ἀνελίξεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας οἱ μὲν τύποι τοῦ βίου ἔμειναν ἐν πολλοῖς ἀναλλοίωτοι, αἱ ἰδέαι ὅμως βαθμιαίως ἀνεπτύσσοντο καὶ ἐξηυγενίζοντο.

Ἡ ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς εἰς τὴν ἀγορὰν μετά-

βασις ἀποτελεῖ βῆμα προόδου ἀνυπολογίστου. Τοῦτο δὲν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ἴσως μάλιστα πολλοὶ ῥωμαντικῆς διαθέσεως ἄνθρωποι θεωρήσωσι τὴν μὲν ἁρπαγὴν ἱπποτικὴν, τὴν δ' ἀγορὰν ταπεινωτικὴν καὶ πεζὴν, ὅπως τῷ ὄντι εἶναι. Ἀλλὰ πρῶτον ἀνάγκη ν' ἀναμνησθῶμεν ὅτι οἱ τότε ἅρπαγες πᾶν ἄλλο ἦσαν ἢ ἱππόται. Δὲν ἀνεγίνωσκον μυθιστορήματα ἢ ἐρωτικὰ ποιήματα οὐδ' εἶχον ἀκούσει τι ἐν γένει περὶ τοιούτων πραγμάτων· ἡ φαντασία των πιθανῶς δὲν εἶχε πλάσει ἀκόμη τὸν Ἔρωτα, τὸ ὡραῖον μειράκιον, τὸ γλυκύ, τὸ ἔχον χρυσᾶς πτέρυγας καὶ ἄλλοτε ἱπτάμενον πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὅπως ἀναφλέξῃ τὰς καρδίας τῶν θεῶν, ἄλλοτε κατερχόμενον εἰς τὴν γῆν μεταξὺ τῶν θνητῶν, ὅπως παράσχῃ καὶ αὐτοῖς μόριον τῆς ὑψίστης εὐδαιμονίας. Ἐὰν οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες ἐλάτρευον τὸν Ἔρωτα, ἀμφιβάλλω πολὺ ἂν ἐφαντάζοντο αὐτὸν κατεχόμενον ὑπὸ αἰσθημάτων εὐγενεστέρων τῶν ὁρμῶν, ὑφ' ὧν καταλαμβάνεται ὁ τράγος, ὅταν τὸ ἔαρ σκιρτᾷ μεταξὺ τῶν αἰγῶν. Κατὰ τὸν θεὸν δὲ ἦσαν καὶ οἱ ἄνθρωποι. Καὶ αὐτῶν αἱ ὁρμαὶ δὲν ἦσαν λίαν εὐγενεῖς, ἦσαν, ἂν θέλητε, κτηνώδεις, τῶν δὲ γυναικῶν ἡ θέσις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο βεβαίως πολὺ εὐχάριστος. Φαντασθῆτε κόρην νέαν ἁρπαγεῖσαν καὶ ἀπαχθεῖσαν εἰς χωρίον μακρυνὸν μεταξὺ ξένων, ὑφισταμένην τοῦ ἀνδρὸς τὰς ποικίλας ἰδιοτροπίας—διότι πάντες οἱ βάρβαροι καὶ ἡμιάγριοι λαοὶ εἶναι ἰδιότροποι ὡς τὰ παιδία—μὴ προστατευομένην μήτε ὑπὸ νόμου τινὸς, μήτε ὑπὸ συγγενῶν ἢ φίλων· φαντασθῆτε ὅτι αὐτὴ ἐξετέλει τὰ βαρύτατα τῶν οἰκιακῶν ἢ γεωργικῶν ἔργων—διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῶν ἡμιαγρίων λαῶν, οἱ ἰσχυροὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τοὺς ἀδυνάτους τὰ βαρέα ἢ ὀχληρὰ ἔργα, δηλαδὴ οἱ ἄνδρες εἰς τὰς γυναῖκας, ἐν ᾧ αὐτοὶ κύριον ἔργον ἔχουσι τὸν πόλεμον καὶ τὸ κυνήγιον,—σκεφθῆτε πρὸς τούτοις, ὅτι ἐν τέλει καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς ἡ ζωὴ ἔκειτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδρὸς, διότι ἦτο κτῆμα αὐτοῦ ἀπόλυτον, καὶ θὰ ἐννοήσητε ὁπόσον ἐβελτιώθη ἡ θέσις αὐτῆς ἀφότου ἐπεκράτησε ν' ἀγοράζηται. Ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦδε δὲν ἦτο πλέον ξένη αἰχμάλωτος, ἀλλ' ἐντοπία δυναμένη ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς της, οἵτινες ὅσον βάρβαροι καὶ ἂν ὑποτεθῶσι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦσαν ἐντελῶς ἐστερημένοι στοργῆς. Ὁ ἀνὴρ γινώσκων ὅτι ὑπῆρχον οἱ μέλλοντες νὰ προστατεύσωσι τὴν γυναῖκά του, ἐὰν πολὺ κακῶς τὴν μετεχειρίζετο, γινώσκων πρὸ πάντων ὅτι θὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ καὶ θ' ἀπολέσῃ οὕτω τὴν τιμὴν, ἣν δι' αὐτὴν ἐπλήρωσεν, ἠναγκάζετο νὰ φέρηται πρὸς αὐτὴν μετριώτερον καὶ ἡμερώτερον· βαθμηδὸν ἡ ἀνάγκη ἐγένετο συνήθεια καὶ οὕτω ἀνεπτύχθησαν αἱ εὐγενεῖς ἐκεῖναι μεταξὺ συζύγων σχέσεις, ἃς παρ' Ὁμήρῳ θαυμάζομεν. Ἀλλ' ὅπως φθάσωσιν ἐπὶ τῆς φωτεινῆς κορυφῆς ἐφ' ἧς ἐπὶ θρόνων κάθηνται ἡ Ἀρήτη, ἡ Πηνελόπη καὶ ἡ Ἀνδρομάχη ἀγαπώμεναι καὶ σεβόμεναι ὑπὸ συζύγων καὶ υἱῶν καὶ λαῶν, αἱ γυναῖκες πολλὰς διέτρεξαν ἐρήμους, πολλὰς ὑπέστησαν κακουχίας, πολλοὺς κινδύνους ἀντιμετώπισαν καὶ πολλαὶ ἔπεσαν θύματα ἐν τούτῳ τῷ περὶ *ἀνθρωπίνης* ὑπάρξεως ἀγῶν. Ἐὰν τὰ ὀστᾶ τῶν χίλια ἢ χίλια διακόσια π. Χ. ἔτη ἀποθανουσῶν γυναικῶν ὧν τοὺς τάφους ἀνασκάπτομεν, ἠδύναντο νὰ ὁμιλῶσι, πόσας θλιβερὰς ἱστορίας, πόσα σπαραξικάρδια δράματα θὰ μᾶς διηγοῦντο.

Αὐτὴ ἡ τόσον ὑμνουμένη ὑπομονὴ τῶν γυναικῶν εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτέλεσμα τῆς ὑποδεεστέρας θέσεως αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀδύνατος κατὰ τοῦ δυνατοῦ μόνον ὅπλον ἔχει τὴν ὑπομονήν.

Περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ νέου θεσμοῦ καὶ περὶ τῶν τροποποιήσεων, ἃς ἀναμφιβόλως σὺν τῇ πολιτικῇ καὶ ἠθικῇ ἀναπτύξει τοῦ λαοῦ ὑπέστη, οὐδὲν γινώσκομεν· ἐν ἀρχῇ βεβαίως οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἀγοροπωλησία ἁπλῆ, ὅπως πᾶσα ἄλλη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἤτοι ἄνευ πολλῶν τύπων καὶ ὅρων. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἀνάγκη ἐγένετο νὰ ὁρισθῶσι πολλὰ πράγματα ἀκριβέστερον, πρὸ πάντων νὰ προβλεφθῶσιν αἱ διάφοροι περιπτώσεις διαλύσεως τοῦ γάμου, ν' ἀναλυθῶσιν αὗται καὶ νὰ ὁρισθῇ εἰς τίνα ἐν ἑκάστῃ περιπτώσει θὰ περιήρχετο τὸ τίμημα, δηλ. πότε ὁ ἀνὴρ ἐδικαιοῦτο νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πενθεροῦ του καὶ πότε ὄχι· πρὸς τούτοις τίς διαλυομένου τοῦ γάμου θὰ ἔμενε κύριος τῶν παίδων. Περὶ πάντων τούτων, ὡς εἴπομεν, οὐδὲν γινώσκομεν. Ἐπίσης δυστυχῶς μεγάλη, ἢ μᾶλλον ἀπόλυτος εἶναι ἡ ἄγνοια ἡμῶν περὶ τῶν τιμῶν, αἵτινες ἐπληρόνοντο διὰ μίαν γυναῖκα. Καὶ τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα δὲν ὁμιλοῦσι περὶ τούτου, ἢ ἐὰν λέγωσί τι ἐν παρόδῳ, τοῦτο εἶναι τόσον ἀόριστον, ὥστε ἀδύνατον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀσφαλῆ συμπεράσματα. Διὰ τοῦτο κρίνω καλὸν νὰ παραθέσω τιμάς τινας συνειθιζομένας παρ' ἄλλοις ἀρχαιοτέροις ἢ τοῖς σήμερον λαοῖς, ὧν ἡ κοινωνικὴ κατάστασις παρουσιάζει ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῶν πρὸ τοῦ Ὁμήρου Ἑλλήνων, ὥστε τὰ ἐκ τούτων παραδείγματα δύνανται ὁπωσοῦν νὰ διαφωτίσωσιν ἡμᾶς καὶ περὶ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐθιζομένων. Τὰ παραδείγματα θὰ ληφθῶσιν ἐκ διαφόρων λαῶν ἀσχέτως πρὸς τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ θέσιν των· διότι τὸ ἔθιμον τῆς ἀγορᾶς τῶν γυναικῶν, δύναταί τις ἀδιστάκτως νὰ εἴπῃ, εἶναι παγκόσμιον καὶ ἀπαντᾶται τόσον συχνὰ ἐν Εὐρώπῃ, ὅσον καὶ ἐν Ἀσίᾳ, ἐν Ἀφρικῇ καὶ Ἀμερικῇ. Εἶναι φαίνεται μία τῶν

κυρίων βαθμίδων τοῦ πολιτισμοῦ, ἃς ἕκαστος λαὸς ἀναγκαίως πρέπει ν' ἀνέλθῃ, ὅπως ἀναρριχηθῇ εἶτα εἰς ὑψηλοτέρας.

Παρά τινι λαῷ τοῦ Ἰρανικοῦ ὀροπεδίου ἡ τιμὴ μιᾶς παρθένου ἀνέρχεται εἰς 18 μέχρις 144 (ἤτοι 8 ἐπὶ 18) ἀγελάδων· διὰ τὰς χήρας πληρώνουσι μόνον τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς ταύτης. Ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας ὅμως πληρώνουσι διὰ μὲν τὸ κοράσιον συνήθως πέντε καμήλους, ἐν ᾧ διὰ μίαν νέαν χήραν πολλάκις πεντήκοντα καμήλους μέχρις ἑκατόν. Παρά τινι τῶν ἡμιαγρίων τῆς Ρωσσίας λαῶν ὁ πενθερὸς δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν γαμβρὸν ἀντὶ δέκα μέχρι πεντήκοντα ῥουβλίων· παρ' ἄλλῳ δ' ἐπίσης ἐν Ρωσσίᾳ κατοικοῦντι τὰ μὲν ἰσχνὰ κοράσια τιμῶνται ἀντὶ πέντε μόνον ῥουβλίων, ἐν ᾧ τὰ παχέα πολλάκις ἀντὶ 25 ῥουβλίων — ἕνεκα τοῦ δριμέος ψύχους ὡς φαίνεται. Παρὰ τοῖς Ἄραψι τοῦ Σινᾶ ἀγοράζονται αἱ νύμφαι συνήθως ἀντὶ 5 μέχρι 10 ταλλήρων, ἐνίοτε ὅμως ἀνέρχεται ἡ τιμὴ μέχρι 30 ταλλήρων· αἱ χῆραι στοιχίζουσι μόνον τὸ ἥμισυ ἢ καὶ τὸ τρίτον τῆς τιμῆς ταύτης. Παρ' ἄλλοις Ἄραψι ἐπικρατεῖ τὸ ἔθος ὁ γαμβρὸς νὰ δίδῃ εἰς τὸν πενθερόν του ἀντὶ τῆς νύμφης δῶρον συγκείμενον ἐξ ἑνὸς τάπητος καὶ τινων μικρῶν κοσμημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ ἀργυροῦς δακτύλιος, ὃν φοροῦσι κρεμάμενον ἀπὸ τῆς ῥινός. Παρὰ τοῖς Λάπωσιν ὁ ὑποψήφιος γαμβρὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπισκέπτηται ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα τὸν μέλλοντα πενθερόν του καὶ νὰ φέρῃ αὐτῷ πάντοτε οἰνόπνευμα καὶ καπνόν, μέχρις οὗ λάβῃ τὴν συναίνεσίν του. Ὅμοια ἔθιμα ἐπικρατοῦσι παρὰ πολλοῖς ἄλλοις λαοῖς. Παρὰ τοῖς πλείστοις δ' αὐτῶν ὁ γάμος διαλύεται καὶ ἡ πληρωθεῖσα τιμὴ ἐπιστρέφεται εἰς τὸν γαμβρόν, ἐὰν ἡ νύμφη δὲν εἶναι παρθένος. Ἐνίοτε ὡς φαίνεται ἐξ ἑνὸς τοὐλάχιστον τῶν παρατεθέντων παραδειγμάτων, αἱ χῆραι προτιμῶνται τῶν παρθένων, ἄλλοτε δὲ — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ περιεργότατον — προτιμῶνται ἐκ τῶν κορῶν ὅσαι πρὸ τοῦ γάμου των ἤδη ἐγένοντο μητέρες. Περὶ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοοῦμεν ἐὰν ἔδιδον σημασίαν τινὰ εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας, ἀπίθανον ὅμως δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα.

Αἱ τιμαὶ θὰ φανῶσιν ἴσως πολλάκις γελοῖαι, εἶναι ὅμως πάντοτε ἀνάλογοι τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ἑκάστου λαοῦ. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν τόπον νομίσματος ἐπεῖχον συνήθως οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα· θέσατε λοιπὸν δέκα, εἴκοσι ἢ πλείονας βοῦς ἀντὶ μιᾶς κόρης ἐλευθέρας ἢ ἀνάλογον ἀριθμὸν προβάτων καὶ ὑποθέτω δὲν θὰ σφάλητε πολύ. Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ λέγεται, ὡς ἀνεφέρομεν ἤδη, ὅτι ὁ Λαέρτης ἠγόρασε μίαν δούλην νέαν καὶ ὡραίαν ἀντὶ εἴκοσι βοῶν· τῶν ἐλευθέρων ἡ τιμὴ θὰ ἦτο τότε ἀναμφιβόλως πολὺ μεγαλειτέρα. Εἰς ἀρχαιοτέρας ὅμως ἐποχὰς αἱ τιμαὶ ἦσαν φυσικῶς μικρότεραι. Ὁπωσδήποτε ὁ ἀνὴρ ἠναγκάζετο πολλάκις ἢ νὰ δώσῃ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, ὅπως ἀγοράσῃ τὴν γυναῖκα, καὶ καταστραφῇ οἰκονομικῶς, ἢ νὰ μείνῃ ἄγαμος.

[Ἕπεται συνέχεια].

Χ. Τσουντας

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ἀνατρέξωμεν τρία ἔτη πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἦτο βροχερὰ νὺξ τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὁ Γιαννιὸς εἰκοσαετὴς τότε καὶ νεώτατος τῶν ἀδελφῶν ἐφύλαττε τὸ ποίμνιον τοῦ πατρός. Περὶ τὴν δείλην ἡ μήτηρ ἐκόμισεν ἐντὸς *τράστου* νωπὸν ἐξ ἀραβοσίτου ἄρτον καὶ πρασίνας ἐλαίας. Νῦν δ' ἐνῷ ἡ φθινοπωρινὴ βροχὴ ἀψοφητὶ λούει τὴν σκοτεινὴν φύσιν, ὁ νεαρὸς ποιμὴν ὑπὸ φρυγανόπλεκτον καλύβην ἐν τῷ ποιμνιοστασίῳ κεκλιμένος ἐπὶ τῆς κάπας του, κόπτει διὰ μαχαιριδίου φύλλα καπνοῦ, ὑπὸ τὸ γλίσχρον φῶς καιομένων κώνων πεύκης. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ῥέγχει ἐξηπλωμένος ὁ μαῦρος ποιμενικὸς κύων Ἀχμέτ, ἐγγὺς δ' ἐπὶ ἀγκαλίδος φρυγάνων κατάκειται τὸ μακρὸν ἀλβανικὸν ὅπλον τοῦ ποιμένος.

Πρὸ τῆς ἀνοικτῆς θύρας τῆς καλύβης τὰ αἰγοπρόβατα, κεκλεισμένα ἐν τῷ περιφράκτῳ χώρῳ, ζητοῦσιν ἄσυλον ὑπὸ ταπεινὴν φρυγανοσκεπῆ σκιάδα καὶ συνθλίβονται καὶ βελάζουσι βρεχόμενα.

Τὸ ποιμνιοστάσιον τοῦ γέροντος Καρανίκου ἔκειτο οὐχὶ μακρὰν τῆς ἀκτῆς πρὸς τὰς κλιτύας τῶν βουνῶν, εἰς θέσιν ὅπου κολπίσκον τινὰ ἐσχημάτιζεν ἡ κοιλὰς εἰσχωροῦσα ὁμαλὴ μεταξὺ δύο γηλόφων. Τὸ μέρος ἦτο ὑπήνεμον, καταλληλότατον πρὸς διαχείμασιν ποιμνίου, περιζήτητον *χειμαδιό*.

Ὁ Γιαννιὸς συνέθλιβεν ἤδη ἐντὸς σιγαροχάρτου τὸν καπνόν, ὅτε ὁ ἡσύχως καθεύδων Ἀχμὲτ ἠνωρθώθη αἴφνης γογγύζων καὶ ὥρμησεν ἔξω ὑλακτῶν. Ὁ χωρικὸς καταλιπὼν τὸ σιγάρον ἥρπασε τὸ ὅπλον, ἀνήγειρε τὴν σφύραν καὶ ἕρπων ὠλίσθησε πρὸς τὴν θύραν. Ἠγνόει ἔτι τὴν αἰτίαν τῶν ὑλακῶν τοῦ κυνός· δὲν ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐπιδρομὴ ζωοκλεπτῶν καὶ ὁ φρόνιμος νεανίας δὲν ἠθέλησε νὰ προβάλῃ ὀρθὸν τὸ σῶμά του καὶ φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς πυρᾶς.

Ἀλλ' αἱ κραυγαὶ ἃς ἤκουσεν ἔξωθεν ἐρχομέ-

νας καὶ μεμιγμένας μετὰ τῶν ὑλακῶν καθησύχασαν αὐτόν.

— Χριστιανοί, χριστιανοί, κράξ' τε τὸ σκυλὶ θὰ μᾶς ξεσχίσῃ...

Καὶ ἐπλατάγουν λίθοι ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς γῆς, ῥιπτόμενοι βεβαίως πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ φοβεροῦ μολοσσοῦ.

Ὁ ποιμὴν ἐσύριξε καὶ ὁ εὐπειθὴς φύλαξ καίπερ γογγύζων ἔσπευσε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ.

— Τί εἶστε καὶ τί θέλετε μεσ' 'ς τὴ μαύρη νύχτα; ἠρώτησεν ὁ Γιαννιὸς βαίνων μετά τινος περισκέψεως πρὸς τὸν φράκτην.

Οἱ ἐν τῷ σκότει ἐξησκημένοι ὀφθαλμοί του διέκρινον δύο σκιὰς οὐχὶ μακρὰν ὑπὸ τὰς πεύκας.

— Ὅτι ἤρθαμε μὲ βάρκα ἀπὸ πέρα· ξένοι ἤμαστε, τὸν τόπο δέν τον ξέρουμε. Εἴδαμε φῶς κ' ἤρθαμε 'ς τὰ τυφλὰ κατὰ 'δῶ νὰ 'παγγιάσουμε ὥς νὰ φέξῃ.

Ὁ λαλῶν οὕτω ἦτο ἀνήρ, εἶχε δέ τι τὸ ξενίζον ἡ προφορὰ αὐτοῦ· οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ γνωστὸς ἤδη ἡμῖν Γυφτοκάβουρας. Ὁ χωρικὸς ἐννόησεν εὐθὺς ὅτι οἱ νεήλυδες ἦσαν πλάνητες Ἀθίγγανοι φυγόντες ἢ διωχθέντες ἐκ Θεσσαλίας. Τόση δ' ὑπάρχει παρὰ τοῖς ἀγρόταις ἀποστροφὴ πρὸς τὰ ἀνέστια ταῦτα ὄντα, ὥστε ὁ Ἕλλην ποιμὴν ὁ ἐπὶ φιλοξενίᾳ διακρινόμενος οὐδ' ἐκάλεσε τοὺς φυγάδας παρὰ τὴν πυρὰν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔστρεψε τὰ νῶτα περιφρονητικῶς καὶ ὀργίλως.

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἀθιγγάνου ἐπανέλαβεν ἱκετευτική·

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυχρονάῃ καὶ διπλὸ νὰ κάνῃ τὸ κοπάδι σου. Τὸ κορίτσι μου εἶν' ἀνήμπορο ἀπ' τὸ 'γιαλό, βρεμμένο ὥς τὰ κόκκαλα· δός μου δυὸ κούνους καὶ δυὸ ξερόκλαδα νὰ κάνω φωτιὰ κάτω ἀπό 'να δέντρο...

Ὁ χωρικὸς ἔστη διστάζων ἐπὶ στιγμὴν καὶ ξύων τὸν αὐχένα·

— Φέρ' τὸ κορίτσι ἐδῶ 'ς τὴ φωτιά.

Ὁ Ἀθίγγανος δὲν ἀνέμενε δευτέραν πρόσκλησιν. Σύρων τὴν κόρην ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ φράκτου, ἀφ' ἧς ὁ Γιαννιὸς ἀπέσπα τοὺς ἐντεθειμένους κλάδους.

— Ὥρα καλή, παλληκάρι, ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τὤῦρῃς τὸ καλὸ ποῦ μᾶς κάνεις, εἶπεν ὁ μονόφθαλμος.

Ὁ ποιμὴν ἀπέπεμψε διὰ λακτίσματος τὸν κύνα, ὅστις παρεσκευάζετο εἰς νέαν κατὰ τῶν ἐπισκεπτῶν ἐπίθεσιν καὶ ἔρριψεν ἀγκαλίδα φρυγάνων εἰς τὴν πυράν, ἥτις ἀνέδωκεν εὐθὺς ζωηρὰν λάμψιν.

Ὁ Γυφτοκάβουρας ἀπέθηκε τὴν πάσχουσαν νεάνιδα παρὰ τὴν πυράν. Ἡ ταλαίπωρος ἦτο ἀληθῶς διάβροχος, τὰ κατερρακωμένα ἐνδύματα προσεκολλῶντο ὑγρὰ ἐπὶ τῶν μελῶν, κατὰ τοὺς ὤμους δὲ καὶ τοὺς βραχίονας διεφαίνοντο γυμναὶ αἱ σάρκες. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς βεβαρημένους, κλειστούς, καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ κρατήσῃ ὀρθὴν τὴν κεφαλὴν ἔκλινεν αὐτὴν κατὰ μικρὸν ἐπὶ ὀγκώδους λίθου ὡς ἐπὶ προσκεφαλαίου.

Ὁ ποιμὴν τέλος ἧναψε τὸ σιγάρον κατακλιθεὶς ἐν τῇ προτέρᾳ θέσει καὶ ἔρριπτε βλέμματα οὐχὶ ἀμιγῆ οἴκτου πρὸς τὴν δύστηνον νέαν, ἧς ἡ ὄψις εἶχε καταστῇ πρασινωπὴ ἐκ τῆς ὠχρότητος καὶ δύσμορφος ἐκ τῶν μορφασμῶν τοῦ ἄλγους.

Ὁ δὲ Ἀθίγγανος ἀφαιρέσας τὸ ἀπὸ τοῦ ὤμου ἀνηρτημένον τράστον ἐκαθέσθη παρὰ τῷ χωρικῷ καὶ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν ἄρτον, τυρόν, ἰχθῦς παστοὺς καὶ *τσίτσαν* εὐμεγέθη πλήρη οἴνου, ἐκάλεσε δὲ καὶ αὐτὸν νὰ συμμετάσχῃ τοῦ δείπνου. Ὁ Γιαννιὸς ἠθέλησεν ἐν ἀρχῇ ν' ἀποποιηθῇ· διενοήθη·

— Νὰ φάω ἀπ' τὰ χέρια ἑνὸς ἀβάφτιστου, ἑνὸς μαγαρισμένου γύφτου.

Ἀλλ' ἡ ὀσμὴ τῶν ἰχθύων ἦτο τόσον ὀρεκτική, ὁ ἦχος τοῦ ἐν τῇ *τσίτσᾳ* ἀνακινουμένου Θεσσαλικοῦ οἴνου τόσῳ γλυκύς. Ὁ βοσκὸς δὲν ἀντέσχεν εἰς τὸν πειρασμόν.

— Τὸ κρασί, τὰ ψάρια δὲν τἄκαμεν ὁ Γύφτος, κι' ἂν τὰ φέρνῃ αὐτός, ἀδιάφορο, εἶνε τοῦ Θεοῦ στάλσιμο.

Καὶ σταυροκοπηθείς, ἵνα ἐξαγνίσῃ τὴν πρᾶξιν, συνεμερίσθη τοῦ ἀθιγγανικοῦ δείπνου.

Ἡ κόρη ἐκοιμᾶτο ῥέγχουσα παρὰ τὴν πυράν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου, ὁ μονόφθαλμος βραδέως μασσῶν διὰ τῶν νωδῶν αὐτοῦ σιαγόνων ἀφηγεῖτο πρὸς τὸν συνδαιτυμόνα τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ περιπετείας αὐτοῦ καὶ τὸν λόγον τῆς φυγῆς.

Εἶχε κατασκευάσῃ σιδηρᾶς κιγκλίδας κατὰ παραγγελίαν ὀθωμανοῦ τινος προὔχοντος οἰκοδομοῦντος οἶκον. Ὁ ἀγαθὸς λάτρις τοῦ Προφήτου ἀφοῦ παρέλαβε καὶ ἐχρησιμοποίησε ταύτας ἠρνεῖτο νὰ πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμον. Ὁ Ἀθίγγανος ἐνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν Καδῆν. Ἀπώλεσε δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν δίκην καὶ κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα. Καὶ ἐπειδὴ ἐθρήνει καὶ παρεπονεῖτο ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, ὁ μὲν ὄνος αὐτοῦ καὶ τὰ ἐργαλεῖα κατεσχέθησαν ἀπέναντι τῶν ὀφειλομένων ἐξόδων, αὐτὸς δ' ἐξεδιώχθη κακὸς κακῶς ὑπὸ τῶν ζαπτιέδων ὡς ταραξίας καὶ ἀλήτης. Νῦν ἀπομείνας ἄνευ ἐργαλείων καὶ ἄνευ πόρων ζωῆς, ἐσκόπει ἅμα τῇ αὐγῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ χωρίον Βασιλικόν, ὅπου ἦν ἐγκατεστημένος παλαιός τις σύντροφος ἐν τῇ τέχνῃ, ἵνα ζητήσῃ τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ.

Μετ' οὐ πολὺ καὶ ὁ Ἀθίγγανος ἀπεκοιμήθη συσπειρωθεὶς ἐντὸς τῶν ὑγρῶν ῥακῶν του. Ἀλλ' ὁ ποιμὴν πάντοτε δυσπιστῶν πρὸς τὴν ἐπὶ κακουργίᾳ διάσημον φυλὴν τῶν Ἀθιγγάνων, ἀφοῦ ἐζωογόνησε διὰ νέων κλάδων πεύκης τὴν πυράν, ἧναψε καὶ δεύτερον σιγάρον μὲ τὴν πρόθεσιν ν' ἀγρυπνήσῃ. Ἀλλ' ὁ κάματος τῆς ἡμέρας καὶ ὁ Θεσσαλικὸς οἶνος κατέβαλον αὐτόν...

Ἀφυπνισθεὶς ἐν προδήλῳ ταραχῇ, περιέστρεφε τὸ βλέμμα τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδε τὸν μονόφθαλμον καθήμενον πλησίον τῆς κόρης του καὶ τρίβοντα διὰ τῶν δακτύλων τὸ μέτωπον καὶ τοὺς κροτάφους αὐτῆς. Ἡ πυρὰ ἐξέπνεε ἐπὶ τῆς πέτρας αὐτῆς· ἀπὸ τῆς θύρας ἐχύνετο τὸ θολὸν φέγγος νεφελώδους ἠοῦς· τὸ ποίμνιον ἔξω ἐθορύβει. Ὁ ποιμὴν ἔβηξε καὶ ὁ Ἀθίγγανος ἐστράφη πρὸς αὐτόν, ἐνῷ ἡ κόρη ἤνοιγε τέλος τὰ βλέφαρα.

— Καλὴ 'μέρα;

— Καλή σου 'μέρα· τί πολεμᾷς αὐτοῦ; γιατροσοφεύεις τὸ κορίτσι;

— Μι' ἀλοιφὴ νὰ πάρῃ δύναμι γιὰ τὸ δρόμο. Ἔφεξε καὶ θὰ ξεκινᾶμε.

Ἡ ἀλοιφὴ αὕτη ἦτο ἀληθῶς δραστικωτάτη. Ἡ κόρη ἐτάνυσε τὰ μέλη, ἀνηγέρθη ἄνευ κόπου καὶ αἱ τελευταῖαι τῆς πυρᾶς ἀναλαμπαὶ ἐφώτισαν τὴν ἀναζωογονηθεῖσαν ὄψιν καὶ κατωπτρίσθησαν ἐντὸς τῶν μεγάλων ὀφθαλμῶν αὐτῆς.

Ὁ Γιαννιὸς ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ μεταμορφώσει ταύτῃ, ἣν ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἀπέδωκεν εἰς μαγείας τοῦ ἀθιγγάνου.

Οἱ ξενιζόμενοι ἀνεχώρησαν ἀκολουθήσαντες τὴν ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ ὑποδειχθεῖσαν διὰ τοῦ δάσους ἀτραπόν. Ὁ μονόφθαλμος καὶ πάλιν ἀπεχαιρέτισεν εὐχαριστῶν καὶ εὐχόμενος· ἡ κόρη δὲν εἶπε λέξιν.

— Κάπου θὰ ματασμίξουμε μὲ τὸ καλό.

— Μόνον τὰ βουνὰ δὲν σμίγουνε, ἀπεκρίνατο ὁ νεανίας.

Δὲν ἔβρεχε πλέον. Τὰ πρόβατα ἐξελθόντα τοῦ φράκτου προσέκυπτον λείχοντα τὴν ὑγρὰν πόαν, αἱ αἶγες ὀρθούμεναι ἐτίνασσον τοὺς διαβρόχους θάμνους.

Ὁ ποιμὴν καταλιπὼν τὸ ποίμνιον ἐλεύθερον εἰς βοσκὴν ἐπανήρχετο εἰς τὴν καλύβην αὐτοῦ ἀναζητῶν τὸν λησμονηθέντα καπνόν.

Ἀλλὰ μόλις ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ἵνα εἰσέλθῃ διὰ τῆς ταπεινῆς θύρας, ὠπισθοχώρησεν ἔντρομος· αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διεστάλησαν, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὠρθώθησαν. Τὸ βλέμμα προσήλου ἀπλανὲς ἐπὶ πράγματός τινὸς σαλευομένου, κυλιομένου ἐν τῇ καλύβῃ. Καὶ τί ἦτο τοῦτο; Οὐδὲν ἄλλο ἢ σακκίον δεδεμένον, ὅπερ ἐνεθυμεῖτο ὅτι εἶχεν ἰδῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἀθιγγανίδος. Ἐκείνη λοιπὸν τὸ εἶχε λησμονήσῃ φεύγουσα. Καὶ τὸ σακκίον αὐτὸ τὸ ρυπαρόν, τὸ καννάβινον, εἶχε λάβῃ ζωὴν καὶ ἐπεριπάτει...

Ὦ τῆς φοβερᾶς μαγείας!

Ὁ κύων ἧττον δεισιδαίμων τοῦ κυρίου του ὥρμησεν ὑλακτῶν καὶ ἥρπασεν διὰ τῶν ὀδόντων τὸ πανίον. Ἀλλ' εὐθὺς ἀπέρριψεν αὐτὸ καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν οὐρλίζων, μικροῦ δεῖν ἀνατρέψας τὸν ποιμένα, ὅστις παρηκολούθει μετ' αὐξούσης φρίκης τὰ συμβαίνοντα.

Ἀπὸ τὸ σακκίον, ὅπερ εἶχον σχίσῃ οἱ ὀδόντες τοῦ μολοσσοῦ, προέβαλεν εὐμήκης πολύστικτος ὄφις, καὶ μετ' αὐτὸν δεύτερος μικρότερος, καὶ τρίτος καὶ δύο τελευταῖοι.

Ὁ Γιαννιὸς συνελθὼν ἐκ τοῦ τρόμου καὶ πεισθεὶς ὅτι οὐχὶ ὑπερφυσικόν τι ὄν, ἀλλ' εἰδεχθῆ ἑρπετὰ ἦσαν πρὸ αὐτοῦ, ἔσυρε τὸ γιαταγάνιον ἀπὸ τῆς ζώνης καὶ μετὰ θαυμαστῆς εὐστροφίας ἐπιπεσὼν κατεκερμάτισε σπαθίζων τοὺς τέσσαρας ὄφεις. Μόνον εἷς ἐκ τῶν μικροτάτων διέφυγε κρυβεὶς ὑπὸ τὰ φρύγανα.

Ὁ ποιμὴν ἀνεθεμάτιζε νῦν τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐφιλοξένησε τοὺς πλάνητας ἐν τῇ καλύβῃ.

Ποιὸς ξέρει ἐὰν δὲν φέρει κακὸ τὸ ποδαρικό τους 'ς τὴ στάνη!.. Τὴν κόλασι ἔμπασα ἐδῶ χωρὶς νὰ θέλω!..

Καὶ φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῇ ἐλαφρότητι ταύτῃ, ἀπεφάσισε ν' ἀποκρύψῃ πᾶν τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν φιλοξενίαν τῶν Ἀθιγγάνων, νὰ καπνίσῃ δὲ διὰ λιβάνου τὸν τόπον καὶ νὰ ῥάνῃ δι' ἁγιάσματος, ὅπως ἀποκαθάρῃ ἀπὸ πάσης διαβολικῆς ἐπιδράσεως.

Δ'

Βάσκανοι ὀφθαλμοί.

Μῆνες παρῆλθον ἔκτοτε καὶ ὁ ποιμὴν ἂν δὲν εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσῃ, ἀλλὰ σπανίως ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τὰ κατὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν Ἀθιγγάνων.

Εἶχεν ἤδη λήξῃ ὁ χειμὼν μὲ τὰς βροχερὰς καὶ χιονώδεις ἡμέρας, μὲ τὰς ἀτελευτήτους νύκτας. Οἱ ἀγροὶ ἐχλόαζον, τὰ δένδρα ἤνθουν, τὰ πτηνὰ ὑπὸ τοῦ Φοίβου θαλπόμενα ἔμελπον χαιρετισμοὺς πρὸς τὸ ἔαρ. Τὰ δάση ἐσκιοῦντο, τῶν ῥυακίων τὰ ὕδατα στειρεύοντα βαθμηδὸν ἐκελάρυζον ἀκαταλήπτως ἐπὶ τῶν χαλίκων.

Ἄρρητός τις χαρά, ἁγνεία, νεότης ἡπλοῦντο ἐπὶ τὴν ἀγήρω φύσιν. Μετὰ τὴν χειμερινὴν δοκιμασίαν ἐξήρχετο διὰ μυριοστὴν φορὰν ἀλώβητος, ἄσπιλος, ὅπως τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας, ἀνελάμβανε τὴν θείαν παρθενίαν, ὡς ἡ Ἥρα ἀπὸ τῆς πηγῆς τῆς Κανάθου...

Ὁ Γιαννιὸς δὲν διήρχετο νῦν τὰς ἡμέρας μεμονωμένος μακρὰν τοῦ χωρίου, τὰς νύκτας κεκλεισμένος ἐν τῷ ποιμνιοστασίῳ. Ὡδήγει τὸ ποίμνιον τοῦ πατρὸς ἀνὰ τὰ δάση καὶ ἐγγὺς τῶν καλλιεργημένων ἀγρῶν, ἐστάθμευε τὴν μεσημβρίαν ὑπὸ τὰς πλατάνους παρὰ τὸ ῥέον ὕδωρ, καὶ συχνὰ ἐπεσκέπτετο τὸν πατρικὸν οἶκον ἢ ἔτερπε διὰ τῆς φλογέρας τὰς χωρικάς, αἵτινες ἤρχοντο νὰ πλύνωσιν εἰς τὸν ποταμόν.

Ὁ νεαρὸς ποιμὴν εἶχε κρυπτόν τινα πόνον, καὶ τὸν πόνον αὐτὸν ἐξεδήλου διὰ τῶν περιπα-

θῶν ἤχων τοῦ αὐλοῦ. Μετὰ τέσσαρας μῆνας ὤφειλε νὰ καταλίπῃ τοὺς προσφιλεῖς αὐτοὺς τόπους. Μετὰ τέσσαρας μῆνας ὤφειλε νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τῶν γονέων, ἀπὸ τοῦ πιστοῦ Ἀχμέτ, ἀπὸ τοῦ ποιμνίου οὗ τὰς αἶγας καὶ τὰ πρόβατα ἐγνώριζεν ἕκαστον ἐκ τῆς μορφῆς, ἐκ τῆς φωνῆς. Καὶ θὰ ἀντήλλασσε τὴν ἐλευθέραν αὐτὴν ζωὴν τῶν δασῶν πρὸς τὸν ὑπόδουλον βίον τοῦ στρατῶνος. Ὁ Γιαννιὸς Καρανῖκος εἶχε κληρωθῇ στρατεύσιμος.

Ἦτο παραμονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὴν δ' ἐπιοῦσαν πανήγυριν μεγάλην ἐτέλει τὸ γειτονικὸν χωρίον Ἀγριοβοτάνι ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ χωρικοῦ ναΐσκου. Ἡ οἰκογένεια Καρανίκου εἶχεν ἐκεῖ συγγενεῖς ἀποκατεστημένους καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Γιαννιοῦ, ἡ εὔσαρκος κυρᾶ Βάσσω, εἶπεν ἀφ' ἑσπέρας πρὸς τὸν σύζυγον :

— Ταχινὸ θὰ πάω 'γὼ μὲ τὰ πράμματα ν' ἄρθῃ κι' ὁ Γιαννιὸς 'ς τὴ θειά του.

— Καλὰ τὸ στοχάσθηκες, γυναῖκα, σὰν σικλετισμένο εἶνε τὸ παιδί, νἄρθῃ μιὰ ψύχα νὰ ξεσκάσῃ 'ς τὸ πανηγύρι.

Ὁ Γιαννιὸς ἐλούσθη, ἐνεδύθη τὰ ἑορτάσιμα ἐνδύματα καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὴν πανήγυριν τὸν πατέρα καὶ τὸν πρεσβύτερον ἀδελφὸν Φωκίωνα.

Τὸ ὄνομα τοῦ τιμιωτάτου τῶν Ἀθηναίων εἶχε δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Καρανίκου ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ δημοδιδάσκαλος ἐν Ξηροχωρίῳ. Φωκίων δ' ἦτο ὁ δευτερότοκος· ὁ πρωτότοκος ἐκαλεῖτο Λουκᾶς καὶ ἦτο νενυμφευμένος καὶ *σώγαμπρος* παρὰ τῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Βυστρίτζᾳ. Ὁ Καρανίκος εἶχε καὶ μοναχοκόρην πρεσβυτέραν τοῦ Γιαννιοῦ καὶ ἀποκατεστημένην κάλλιστα ἐν τῷ χωρίῳ Κρυνερίτῃ.

Σημειωτέον ὅτι οἱ χωρικοὶ σπανίως νυμφεύονται ἐν τῷ γενεθλίῳ αὐτῶν τόπῳ, τοῦτο δὲ διότι πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι ἑνὸς χωρίου εἶνε συνδεδεμένοι διὰ δεσμῶν συγγενικῶν, οἵτινες καὶ ἂν μέχρι *συμπεθεριᾶς* παραλυθῶσι, πάλιν εἶνε κώλυμα γάμου παρὰ τοῖς ἀγρόταις.

Ὁ λευκογένειος Καρανίκος ἵππευσε τὴν ἐγκυμονοῦσαν λευκὴν φορβάδα, ἣν θωπευτικῶς ἐκάλει *Νύφη* καὶ οἱ δύο υἱοὶ εἵποντο πεζοί.

Τὸ Ἀγριοβοτάνι ἀπεῖχε μίαν ὥραν τὸ πολύ, ἡ δὲ ὁδὸς ἦν ὁμαλὴ διὰ τῶν καλλιεργημένων ἀγρῶν μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Βρύσα καὶ τῆς κλιτύος τῶν δασωδῶν βουνῶν διήκουσα. Συνήντησαν καὶ ἄλλους χωρικοὺς εἰς τὴν πανήγυριν πορευομένους ἐκ γειτονικῶν χωρίων. Ἀφικόμενοι δὲ διηυθύνθησαν πάντες ἐν ὁμίλῳ πρὸς τὸν ναΐσκον κείμενον ὑπὸ συστάδα μεγίστων πτελεῶν καὶ παρέμειναν ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀκροώμενοι τῆς θείας λειτουργίας. Ἐκεῖ συνήντησαν τὴν θείαν Παρασκευήν, ἥτις μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς ὑπεδέξατο αὐτοὺς καὶ ὡδήγησεν εἰς τὸν ηὐτρεπισμένον οἶκον. Καὶ ἦλθον καὶ ἄλλοι καὶ ἤρχισαν τὰ κεράσματα τῆς ῥακῆς διὰ τοῦ ἐκ κασσιτέρου παγουρίου, καὶ κατηναλώθησαν αἱ θερμαὶ τηγανῖται τῆς θείας Παρασκευῆς. Καὶ ἔπειτα ἐπίσκεψις εἰς τὸν κουμπάρον ἐδῶ, χαιρετισμὸς εἰς τὸν συμπέθερον ἐκεῖ καὶ χειραψίαι καὶ φιλήματα καὶ ὅλα αὐτὰ ἀρδευόμενα διὰ δαψιλοῦς ῥακῆς ἢ τσιπουρίτου.

Ὅμιλοι ἀθροίζονται παρὰ τὰς θύρας τῶν οἴκων καὶ συζητήσεις ἄρχονται περὶ τῶν γεννημάτων, ἔστιν ὅτε καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἐπαρχίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ γυναῖκες παρασκευάζουσι τὰ ἐδέσματα ἐντὸς λεβήτων καὶ χυτρῶν εὐμεγέθων, καὶ αἱ ***χαμηλοβλεποῦσαι*** καὶ ***σιγαλοπερπάτητοι*** κόραι παρέρχονται αἰδημόνως πρὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκτελοῦσαι τῶν γονέων τὰ θελήματα, καὶ τρίζουσι τανυόμενα ὑπὸ τῶν κνημῶν τὰ περικέντητα ὑποκάμισα καὶ κωδωνίζουσιν οἱ ἀργυροῖ κόσμοι τοῦ μετώπου καὶ τοῦ τραχήλου.

Ὁ σύζυγος τῆς θείας Παρασκευῆς, ἐκ τῶν ἐγκρίτων οἰκοκυραίων, ἐφιλοξένει δεκάδα χωρικῶν, σὺν αὐτοῖς δὲ καί τινα ἔμπορον ἐκ Ξηροχωρίου ἐλθόντα χάριν ψηφοθηρίας, καθότι ἔμελλε νὰ ἐκτεθῇ ὡς δήμαρχος κατὰ τὰς ἐπικειμένας δημοτικὰς ἐκλογάς.

Ἐνῷ λοιπὸν οἱ συνδαιτυμόνες ἔλειχον τὰ ὀστᾶ σεβασμίας αἰγός, ἣν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἶχεν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῶν ταλαιπωριῶν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας, ὁ μνηστὴρ τῆς δημαρχίας ἐκήρυττε τὸν λόγον τῆς δημοτικῆς ἀναμορφώσεως. Καὶ τί δὲν θὰ ἔκαμνεν ἂν οἱ ἔντιμοι συμπολῖται ἐτίμων αὐτὸν διὰ τῆς ψήφου των; Ἡ γῆ τοῦ Ξηροχωρίου, ἥτις ἀδικεῖται τόσον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἀτόπως ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ διαβρέχοντος αὐτὴν ποταμοῦ Ξηριᾶ, ἡ γῆ τοῦ Ξηροχωρίου θὰ καθίστατο ἐπίγειος παράδεισος. Ὁ ὑποψήφιος ἐβεβαίου τοὺς χωρικοὺς ὅτι ὄχι μόνον ὁδοὶ ἁμαξιτοὶ θὰ ἀνοιχθῶσι διὰ τῶν βουνῶν καὶ τῶν φαράγγων, ὄχι μόνον σχολεῖα τέλεια θὰ ἱδρυθῶσιν ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ, ὄχι μόνον μηχαναὶ θεριστικαὶ τοῦ δήμου θὰ ἐκτελῶσιν ἀκόπως καὶ δωρεὰν τὸν θερισμόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς εἶχε δηλώσῃ πρὸς τὸν ἔντιμον ὑπήκοον αὐτοῦ, ὅτι θὰ ἤρχετο νὰ κτίσῃ ἀνάκτορον ἐν Ξηροχωρίῳ ἐπὶ τῆς δημαρχίας του.

Καὶ οἱ χωρικοὶ ἠτένιζον αὐτὸν δῆθεν θαυμάζοντες καὶ ἀνεφώνουν:

— Ἔτσι ἔ!

— Μωρὲ 'μίλα καλά, κὺρ Παντελάκη!

Καὶ λάθρα ὠθοῦντο διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἐμειδίων ὑπὸ τὸν μύστακα.

Ὅταν δ' ὁ μικρόσωμος οἰκοδεσπότης, εὔθυμος καὶ πονηρὸς γέρων, προέπιεν εἰς ὑγείαν

τοῦ *κὺρ δημάρχου*, ἡ εὐθυμία ἐκορυφώθη καὶ ὁ κὺρ Παντελάκης ηὐχαρίστησε δι' ἀξιοπρεποῦς λογυδρίου τοὺς δημότας.

Ἀλλ' ἔξω ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωρίου ἤχησεν ὀξύαυλος καὶ ἐδούπησε τὸ τύμπανον· οἱ χωρικοὶ ἀφῆκαν τὸν κὺρ Παντελάκην μόνον ὁμιλοῦντα κατ' ἰδίαν μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ ἔσπευσαν εἰς τὸν χορόν.

Ὁ Γιαννιὸς προηγεῖτο. Ἦτο ἐλαφρός, καὶ ἐφημίζετο ὡς χορευτής· ἔσπευδε λοιπὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἅλυσιν τοῦ συρτοῦ. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς του, ὅτε πλησιάσας πρὸς τὸν αὐλητήν, τὸν *καραμουζάρην*, ὅπως καλοῦσιν αὐτὸν οἱ χωρικοί, ἀνεγνώρισε τὸν Γυφτοκάβουραν.

Ὁ Ἀθίγγανος ἦτο εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος, ἐφόρει κοινὴν χωρικὴν ἐνδυμασίαν, ναὶ μὲν παλαιὰν καὶ οὐχὶ ἀμέμπτου καθαριότητος, ἀλλ' ὁπωσδήποτε πολὺ ὑπερτέραν τῆς ῥακώδους περιβολῆς, ἣν ἔφερε τὴν νύκτα ἐκείνην τοῦ Ὀκτωβρίου. Καὶ αὐτὸς ἀνεγνώρισε τὸν φιλόξενον ποιμένα καὶ ἐχαιρέτισε καμμύσας τὸν μόνον ὀφθαλμὸν καὶ ταπεινώσας τὸν ὀξύαυλον.

Ὁ νέος χωρικὸς δυσηρεστήθη ἐπὶ τῇ νέᾳ συναντήσει. Ὄχι μόνον ἐφοβήθη μὴ ὁ μονόφθαλμος κάμῃ λόγον περὶ τῆς ἐν τῷ ποιμνιοστασίῳ φιλοξενίας, ἀλλὰ καὶ ἐρρίγησε πάλιν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ κινουμένου σακκίου καὶ τῶν πέντε ὄφεων, οὓς εἶχεν ἀκουσίως φιλοξενήσῃ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην. Ἤρξατο τοῦ χοροῦ μετ' ἀθυμίας, μόλις ἐκίνει ἄνευ ῥυθμοῦ, ἄνευ χάριτος, τοὺς πόδας. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἡ ὄρεξις αὐτοῦ ἐξήφθη καὶ ὅταν πολλοὶ ἤρχισαν νὰ κράζωσιν

— Ὁ Γιαννιὸς νὰ σύρῃ τὸν χορό, ὁ Γιαννιὸς νὰ πάῃ 'μπροστά! ἡ φιλοτιμία τοῦ νεανίου ἐξήφθη. Ἦσαν τόσαι λιγεραὶ αἵτινες θὰ τὸν ἐθαύμαζον ἐκεῖ, τόσοι λεβέντηδες, οἵτινες θὰ τὸν ἐφθόνουν.

Ποτὲ δὲν ἐχόρευσε μετὰ τόσης τέχνης! Κρατούμενος διὰ τῆς ἀνυψωμένης ἀριστερᾶς χειρὸς ἀπὸ τὸ μανδύλιον τοῦ παραστάτου ἐστρέφετο ὡς ἄτρακτος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἐταπεινοῦτο πρὸς τὴν γῆν καὶ ἀνετινάσσετο ἐπάνω, ἔτυπτε τὸ χῶμα διὰ τῆς παλάμης καὶ ἐκροτάλει τοὺς δακτύλους εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ ὁ μονόφθαλμος αὐλητὴς ἐκ τοῦ σύνεγγυς προπορευόμενος καὶ κινῶν ἄνω καὶ κάτω τοῦ αὐλοῦ τὸ στόμιον κατὰ τὸν ῥυθμὸν ἥρπαζε τὰ πρὸς τιμὴν τοῦ δεξιοῦ χορευτοῦ ῥιπτόμενα φιλοδωρήματα.

Ἐν τῇ μέθῃ τοῦ χοροῦ ὁ νέος χωρικὸς ἔβλεπε τὰ πάντα συγκεχυμένα καὶ στροβιλίζοντα περὶ αὐτόν. Ἀλλ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀκινητῶν ὅπως ἀναλάβῃ δύναμιν πρὸς τεχνικωτάτην τινὰ στροφὴν συνήντησε προσηλωμένους ἐπ' αὐτοῦ δύο λάμποντας ὀφθαλμοὺς ἐν τῷ ὁμίλῳ τῶν θεατῶν... Ἠσθάνθη τι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὡς κτύπημα κοπάνου καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς παρασύρας καὶ τὸν παρ' αὐτῷ χορεύοντα.

Εὐθὺς συνῆλθεν ἐκ τῆς ζάλης, ἀλλὰ βάρος ἀκατάληπτον ἐπίεζε τοὺς ὤμους αὐτοῦ καὶ ἔτρεμον τὰ γόνατά του. Κατῃσχυμένος ἀπῆλθε τοῦ χοροῦ καὶ ἐκλείσθη ἐν τῷ οἴκῳ τῆς θείας Παρασκευῆς. Τὴν δ' ἑσπέραν, ἅμα ἐπανελθὼν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, κατελήφθη ὑπὸ ῥίγους καὶ πυρετοῦ. Καὶ ἡ μήτηρ μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀναίτιον πτῶσιν καὶ τὴν αἰφνιδίαν ἀσθένειαν τοῦ υἱοῦ ἀπέδιδε τὰ πάντα εἰς βασκανίαν.

— Μοῦ τὸ βάσκαναν τὸ παιδὶ ἀπάνω 'ς τὸ χορό του, ἔλεγε καὶ ἐποίει παντοίους ἐξορκισμούς, καπνίζουσα αὐτὸν διὰ ζαχάρεως καὶ μοσχοκαρύων, ψελλίζουσα μυστηριώδεις καὶ ἀκαταλήπτους φράσεις.

Ὁ ταλαίπωρος ποιμὴν ἀκούων τῆς μητρὸς τοὺς λόγους ἐν τῇ ζάλῃ τοῦ πυρετοῦ καὶ ἀναπολῶν τοὺς δύο ἐκείνους ὀφθαλμούς, οὓς συνήντησε διὰ τοῦ βλέμματος ἐφ' ἑαυτοῦ προσηλωμένους, μίαν στιγμὴν πρὶν ἢ λιπόψυχος καταπέσῃ, δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι ἦτο βασκανίας θῦμα. Καὶ ᾐσθάνετο ἀκόμη τὰ βλέμματα ἐκεῖνα ἐπίμονα, ἀπλανῆ, κατατρυπῶντα τὰ ὀστᾶ, κατατρώγοντα τὰς σάρκας του...

Καὶ ἐν τῇ παρακρούσει ταύτῃ τῶν φρενῶν ἰδέα τις αἴφνης φωτεινὴ διῆλθε τὸ ἐσκοτισμένον λογικόν του. Ἀπέρριψε τὸ βαρὺ κάλυμμα καὶ ἀνετινάχθη ἔντρομος.

Οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ὀφθαλμοί!.. Τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα βλέμματα!..

— Ἡ Τσιγγάνα! ἐγρύλλισε τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ καταπεσὼν βαρὺς ἐκάλυψε διὰ τῆς τσέργας τὴν κεφαλήν.

Οἱ ἄλλοι ἐν τῷ οἴκῳ ἐνόμιζον ὅτι παρελάλει.

Ε'

Ἡ ἀγορὰ τῆς Κυριακῆς

Ἡ ἀσθένεια τοῦ Γιαννιοῦ, εἴτε ἐκ βασκανίας προήρχετο εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς ἀφορμῆς, δὲν παρετάθη ἐπὶ πολύ. Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ νεαρὸς ποιμὴν ὡδήγει πάλιν τὸ ποίμνιον τοῦ πατρός. Ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου ἐντύπωσις οὐ μόνον δὲν ἐξηλείφετο ἀπὸ τῆς μνήμης αὐτοῦ διὰ τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ ἐνεδυναμοῦτο.

Πολλάκις κατὰ τὰς εὐώδεις τοῦ ἔαρος νύκτας, ἐνῷ ἠγρύπνει ὑπὸ τοὺς μαρμαίροντας ἀστέρας καὶ ἀλλοφρονῶν προσητένιζε σκιερόν τινα θάμνον, ἐνόμιζεν ὅτι διεστέλλοντο αἴφνης ἀψοφητὶ οἱ κλῶνες αὐτοῦ καὶ δύο ὀφθαλμοί, τῶν οὐρανίων φωστήρων λαμπρότεροι, προσήλουν ἐπ' αὐτοῦ βάσκανον βλέμμα. Καὶ ὁ ποιμὴν ἐρρίγει καὶ ἔκλειε τὰ βλέφαρα, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον, ἔλαμπον

πάντοτε ἀπειλητικοὶ ἅμα καὶ εὐμενεῖς, ἀπωθοῦντες καὶ ἕλκοντες.

Καί ποτε ἐν τῇ μαγικῇ τῆς μεσημβρίας ὥρᾳ κλίνων πρὸς κρυσταλλῶδες ὕδωρ ὅπως νίψῃ τὴν μορφήν, κατωπτρίσατο ἐν τῷ νάματι ἐκείνῳ, ὅπερ ἐχρύσουν τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες, τὰ ἄσβεστα, τὰ γοητεύοντα ὄμματα τῆς Ἀθιγγανίδος. Καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὴν μορφὴν ὅπως ἀποφύγῃ τὴν γοητείαν. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὰ αἰσθήματα ἅπαξ ῥιζούμενα αὐξάνουσι καὶ μεγεθύνονται ὡς τὰ μεμονωμένα δένδρα τοῦ βουνοῦ. Τὸ αἴσθημα ὅπερ ἤρξατο ἁπλοῦν τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ χωρικοῦ ἦτο παράδοξον ὅπως ὁ σπόρος ἐξ οὗ ἐγεννήθη. Ἦτο αἴσθημα διφυές, ἀποστροφῆς ἅμα καὶ ἐπιθυμίας, καὶ ἀνέδιδεν ὡς καρπὸν τὴν ἀπόφασιν: νὰ ἐπανίδῃ τὴν Ζεμφύραν.

Διὰ ποίας σειρᾶς συλλογισμῶν ἤγετο πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ νεανίας;

Διὰ σειρᾶς φυσικωτάτης:

Τί τὸν ἐτυράννει; τί τὸν ἐβασάνιζε; Τὸ ἄγνωστον. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐρευνήσῃ τὸ ἄγνωστον τοῦτο, νὰ πεισθῇ ἂν ἀληθῶς εἶνε ὁποῖον τὸ ἐφαντάζετο ἢ μὴ ἐκ τῆς ἀποστάσεως παρουσιάζετο ὑπὸ τοιαύτην τερατώδη μορφήν.

Οὕτω τὰ παιδία ἐν τῷ σκιόφωτι τοῦ κοιτῶνος πτοούμενα ὑπὸ πελωρίας σκιᾶς ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐζωγραφημένης, ἀφ' ἑνὸς μὲν πτήσσουσιν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς κλίνης, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὠθοῦνται ὑπὸ ἀκαταμαχήτου περιεργίας νὰ προβάλωσι τὴν κεφαλήν, ὅπως πεισθῶσι τέλος ἂν ἡ σκιὰ ἐκείνη εἶνε μαῦρός τις γίγας ἢ τῆς μητρὸς ἡ ἀνηρτημένη ἐσθής. Πόσον δ' ὁμοιάζουσι πρὸς παιδία οἱ ἕλληνες ἀγρόται, προκειμένου περὶ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσιν.

Ἐκολακεύετο δὲ ἡ φιλοτιμία τοῦ χωρικοῦ πιστεύοντος ὅτι ἀξίως καὶ ἀνδρικῶς ἔπραττεν οὕτω, προβαίνων μετὰ θάρρους πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀντὶ νὰ στρέψῃ δειλῶς τὰ νῶτα.

— Γι̯ὰ μι̯ὰ παλι̯οκατσιβέλα ἐκεῖ, μι̯ὰ κουρελοατσιγγάνα θὰ βάνω ἔννοι̯α 'ς τὸ νοῦ μου; Κάνει μάγι̯α; Καὶ τὸ λοιπὸν γι̯ατί δὲν μαγεύει καὶ τὰ κουρελόπανά της νὰ τὰ ξεκαινουργώσῃ; Μονάχα 'σὲ μένα βάλθηκε νὰ κάνῃ μάγι̯α, γι̯ατί δὲν κάνει τάχα κι' ἀλλωνῶν; Πῶς μ' ἐτήραξε τὴν ὥρα ποὔσερνα τὸ χορό; Ὅλοι μ' ἐτήραγαν... Καὶ νὰ ἦτον πάλι βάσκαμμα ἢ ζαλάδα ἀπ' τὰ κρασι̯ὰ καὶ τὰ ῥακι̯ά;

Ὁ Γι̯αννι̯ὸς διενοεῖτο ὅλα ταῦτα ὅπως ἐπιρρώσῃ ἑαυτὸν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐδίσταζεν, ἐδειλία ὁ δεισιδαίμων ἀγρότης. Ἕως οὗ ἡ Τύχη, ἡ τυφλὴ ὁδηγὸς ὅλων ἡμῶν τῶν μὴ τυφλῶν, ἔτεινεν ἀρωγὸν χεῖρα καὶ πρὸς τὸν ἐνδοιάζοντα νεανίαν.

[Ἕπεται συνέχεια]

Γεωργιος Δροσινης

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Θ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΙΑΚΚΙΩι ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

Διοικητὴς Αἰακκίου, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἦτο ὁ Σαλβατὼρ Σχουαρκιαφίκος, ὁ ὁποῖος λίαν εὐμενῶς καὶ εὐπροσηγόρως ὑπεδέχθη τοὺς ἐκεῖ πρόσφυγας Ἕλληνας. Ὁ ἄρχων οὗτος, τῇ διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεώς του, ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν ἤθελον, ν' ἀσπασθῶσι τὴν στρατιωτικὴν τέχνην. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀπήντησαν ὅτι ἐπροτίμων νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν διὰ νὰ προμηθεύουν ταῖς οἰκογενείαις των τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· καί, κατὰ συνέπειαν, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Παομίαν. Ὁ ἄρχων οὗτος, ὅταν ἤκουσε τὴν ἀπόφασίν των ταύτην, τοῖς εἶπεν ὅτι ἡ ἐπάνοδος εἰς Παομίαν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐκείνου ἀναβρασμοῦ, ἦτο πρᾶγμα δύσκολον καὶ ἀδύνατον· ὅτι εἶχε διαταγὴν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησίν του νὰ τοὺς καταγράψῃ στρατιώτας πρὸς φύλαξιν τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου· καὶ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν Παομίᾳ ζημίας των καὶ τὴν συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν των, ἡ γενουηνσιακὴ Κυβέρνησις ἀνεδέχετο τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην καὶ τὰς δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν των. Οἱ Ἕλληνες δέ, μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν ἄλλως, ἠσπάσθησαν τὸν στρατιωτικὸν βίον, ὡς χωροφύλακες τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου.

Εὐθὺς λοιπὸν ὁ Διοικητὴς τοῦ Αἰακκίου διώρισεν ἐκ τῶν Ἑλλήνων τούτων, κατὰ τὸν παπᾶ-Νικόλαον, *ἑκατοντάρχους*, *τενέντηδες*, *φλαμπουρέους*, *σαργέντες* καὶ *καπουραλέους*, καὶ τοῖς προσδιώρισε τὸν ἐπὶ τούτῳ μισθόν των. Ὡσαύτως δὲ δι' ἕκαστον ἄτομον τῶν ἑλληνικῶν γυναικοπαίδων (γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδία) ὡρίσθησαν δύο ἄσπρα καθ' ἑκάστην.

Ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀπαντῶνται οἱ ἑξῆς τίτλοι: *ἀτγιουτάντες*, *κάπος*, *καπετάνος*, *κομισάριος*, *κολονέλος*, *τενέντες*, *σαργέντες*, *μαγγιόρες* κλπ. Πολλὰ δὲ ἔγγραφα καὶ κατάστιχα, σωζόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, ἀναφέρουσι καὶ μαρτυροῦσι πολλὰ πράγματα ἀφορῶντα τὴν νέαν ταύτην ζωὴν τῆς ἐν Κορσικῇ ἑλληνικῆς ἀποικίας. Ὡσαύτως δ' ὁ La Ville Heurnois ἐν τῇ ἀνωνύμῳ ἱστορίᾳ του, σελ. 285, λέγει ὅτι ἐσχηματίσθησαν τρία ἑλληνικὰ τάγματα ὑπὸ τοὺς ἀρχη-

γούς Μιχάλην, Ἰωάννην καὶ Θεοδωρῖκον. Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς δίδει ἐκτενεῖς πληροφορίας καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα, ἐν τῇ καταμετρήσει τῆς 13 Ἀπριλίου 1740, οἱ ἐν Αἰακκίῳ Ἕλληνες εὑρέθησαν 812 ψυχαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων 200 ἄνδρες, ἱκανοὶ νὰ φέρωσιν ὅπλα. Κατὰ δὲ τὸν συγγραφέα τῆς Description de la Corse κτλ. ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης παρέλαβεν ἐκ τῶν Ἑλλήνων τούτων ὡς στρατιώτας τετρακοσίους ἄνδρας.»

Οὕτω δὲ οἱ Ἕλληνες, γενόμενοι χωροφύλακες τοῦ Αἰακκίου, ἦσαν ἠναγκασμένοι, σχεδὸν καθ' ἑκάστην, νὰ κάμνωσιν ἐκδρομὰς ὅπως ἐκδιώκωσι τοὺς ἐπαναστάτας Κορσικανούς, οἵτινες συχνάκις ἐπετίθεντο κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου καὶ ἐλυμαίνοντο τὰ κτήματα τῶν κατοίκων αὐτῆς. Τοιαύτας ἐκδρομὰς ἔκαμον πολλάς· πλὴν ὅμως ἐκ τούτων μόνον τὰς ἀκολούθους ἠδυνήθην νὰ συλλέξω, τὰς ὁποίας ἐν παραδείγματι μεταφέρω ἐνταῦθα.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ἑλλήνων εἰς Αἰάκκιον, οἱ ἐπαναστάται ἔφθασαν ἐν μεγάλῃ δυνάμει μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ Αἰακκίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ πολιορκήσουν καὶ νὰ κυριεύσουν τὴν πόλιν, οὕτως, ὥστε οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὅλοι οἱ μύλοι ἦσαν κλειστοί, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀλέσῃ. Ἐν τούτοις, τρεῖς τῶν χωροφυλάκων Ἑλλήνων ὑπῆγαν ν' ἀλέσουν καρποὺς εἰς τοὺς παρὰ τὸ Αἰάκκιον μύλους. Χάριν ταχύτητος ὅμως οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆγαν εἰς τρεῖς διαφόρους μύλους. Λῃσταὶ δ' ἐκ τῶν Κορσικανῶν ἐπαναστατῶν εἰσελθόντες κρυφίως εἰς ἕνα τῶν μύλων τούτων, ἥρπασαν τὸ πυροβόλον τοῦ Ἕλληνος. Ἐν τούτοις ὁ Ἕλλην, πηδήσας ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ μύλου, ἔδραμεν εἰς τὸν ἄλλον μύλον, ὅπου ἔλαβε τὸ πυροβόλον τοῦ συντρόφου του καὶ οὕτως ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν λῃστῶν. Ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ, ὁ μὲν Ἕλλην ἐπληγώθη εἰς τὸν πόδα. Ἕνα ὅμως τῶν λῃστῶν, εἰς ἀνταμοιβήν, ἔρριψε νεκρὸν κατὰ γῆς, τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ πυροβόλον. Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἡ εἴδησις αὕτη ἔφθασεν εἰς Αἰάκκιον, ὁπόθεν φθάσαντες ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐν σώματι, κατεδίωξαν τοὺς λῃστάς. Οἱ Ἕλληνες, ἐπιστρέφοντες εἰς Αἰάκκιον, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ὡς λάφυρα περὶ τὰς δύο χιλιάδας χοίρων καὶ ἑκατὸν ἀγελάδας καὶ βοῦς. Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη ἐκδρομὴ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν Κορσικανῶν, ἡ ὁποία ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως οἱ Ἕλληνες οὗτοι καταστῶσι μισητοὶ καὶ παρὰ τοῖς Κορσικανοῖς τῶν μερῶν ἐκείνων.

Ἤδη ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλλήνων τούτων ἐν Κορσικῇ ἑλληνικαί τινες οἰκογένειαι, πρὸς ἀνεύρεσιν καλλιτέρας τύχης, καταλιποῦσαι τὴν Παομίαν, μετέβησαν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Αἰακκίου, ὅπου ἐκαλλιέργουν διαφόρους γαίας καὶ μετήρχοντο διάφορα ἐπαγγέλματα.

Λέγεται δὲ ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος Βοναπάρτου κατήγετο ἐκ τῶν ἑλληνικῶν τούτων οἰκογενειῶν, ἢ μᾶλλον ἐξ ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν τῆς ἀποικίας ταύτης διασπαρεισῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ. Τινὲς δὲ τῶν ἱστοριογράφων μάλιστα καὶ δι' ἱκανῶς πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὑπεστήριξαν τὴν γνώμην ταύτην. Οὕτω δὲ ἡ οἰκογένεια *Bonaparte*, κατ' αὐτούς, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ οἰκογένεια *Καλομέρης*, ἢ μᾶλλον *Καλομοίρης*, ἐξιταλισθεῖσα καθ' ὃν τρόπον οἱ *Γιατριάνοι* ἐξιταλίσθησαν καὶ ἔγιναν *Medicis*.

Ὅταν οἱ Κορσικανοὶ ἤρχισαν νὰ καταδιώκωνται ὑπὸ τῶν ἐν Αἰακκίῳ Ἑλλήνων, τότε ἠθέλησαν νὰ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν τούτων οἰκογενειῶν. Μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν καὶ κατώρθωσαν νὰ φονεύσωσι μίαν νεάνιδα. Ὅταν δ' ὁ πατὴρ αὐτῆς ἔφθασεν εἰς Αἰάκκιον καὶ ἀνήγγειλε τὰ γενόμενα, τότε οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἐξελθόντες, κατεδίωξαν αὐτούς, παρὰ τῶν ὁποίων ἐλαφυραγώγησαν δύο ποίμνια ἐριφίων.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔφθασαν καὶ πάλιν οἱ ἐπαναστάται πρὸ τοῦ Αἰακκίου, καίοντες καὶ καταστρέφοντες τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀμπέλους τῶν πολιτῶν. Ὅταν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐξῆλθον καὶ πάλιν κατ' αὐτῶν, οἱ Κορσικανοί, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ των ἤρχισαν νὰ τοὺς ὑβρίζουν τοιουτοτρόπως: «Ἄ! Τουρκομανιῶτοι, χωρὶς πίστι, καὶ πότες νὰ σᾶς ξεκληρώσωμε! Στέκωμε δυνατά, ἀδελφοί, ὅτι ἔρχονται θυμωμένοι οἱ Τουρκομερίταις μὲ ταὶς πλατέαις βράκαις καὶ τοὺς κόκκινους στήθους. Φωτιά, Φωτιά! κατὰ τοὺς ἀπίστους καὶ μὴν φοβᾶστε!»

Ἡ φράσις αὕτη εἶναι τοῦ παπᾶ-Νικολάου. Ἐκ τῆς φράσεως δὲ ταύτης μανθάνομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Κορσικῆς, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξηκολούθουν νὰ φέρωσι τὴν ἐθνικήν των ἐνδυμασίαν, καὶ ὅτι οἱ Κορσικανοὶ τοὺς συνέχεον, ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, μὲ τοὺς Τούρκους.

Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ τοὺς κτυποῦν ὥστε, μετὰ πολύωρον μάχην τοὺς ἐδίωξαν, φονεύσαντες δέκα ὀκτὼ καὶ πληγώσαντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Ἄλλην φορὰν ὁ Διοικητὴς τοῦ Αἰακκίου ἀνέθηκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἐπικίνδυνον ἐκστρατείαν, νὰ ὑπάγουν νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Κόρτης ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν περικυκλωθέντας Γενουησίους στρατιώτας. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξήγησε λεπτομερῶς τοῖς στρατιώταις τὸν κίνδυνον, καὶ ἐκάλεσε τοὺς οἰκειοθελῶς βουλομένους νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην.

Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς ἀναχωρήσεως συνήχθησαν ὅλοι οἱ στρατιῶται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ ἵνα μεταλάβωσι τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ἐστημένον νεκρικὸν κουβούκλιον.... Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, οἱ στρατιῶται παρετάχθησαν ἐν στρατιωτικῇ παρατάξει πρὸ τοῦ νεκρικοῦ τούτου φερέτρου, οἱ δὲ ἱερεῖς ἔψαλαν τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας, οἱ στρατιῶται ἠσπάσθησαν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, μετέλαβον τῶν Ἁγίων Μυστηρίων καὶ ἀνεχώρησαν.... Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε νίκη· ἀλλὰ νίκη δι' αἵματος κερδηθεῖσα.

Ὅτε ὁ Παόλι διηύθυνε τὴν Κορσικανικὴν ἐπανάστασιν, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὁ Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, ἀπόγονος τοῦ Γεωργίου Στεφανοπούλου Κομνηνοῦ, ἀρχηγοῦ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐξ Οἰτύλου. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν Καπετὰν Γεώργιον ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ φύλαξις τοῦ φρουρίου τοῦ Αἰακκίου. Ὁ Πάολι, μετ' ἐπανειλημμένας ματαίας ἀποπείρας ὅπως καταλάβῃ τὸ φρούριον τοῦτο, ἐσκέφθη ἵνα διὰ χρημάτων διαφθείρῃ τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ καὶ καταστῇ κύριος τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως. Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν τῷ ἔπεμψεν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἐζήτει συνέτευξιν ἐν ὡρισμένῳ τινὶ τόπῳ. Ὁ Καπετὰν Γεώργιος, παραλαβὼν τινας τῶν Ἑλλήνων, ἐπορεύθη εἰς τὸν ὑποδειχθέντα τόπον, ὅπου οἱ ἐπαναστάται μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως τὸν ὑπεδέχθησαν. Ὁ μεταξὺ Πάολι καὶ Καπετὰν Γεωργίου διάλογος ὑπῆρξεν ὁ ἑξῆς·

— Σοὶ προσφέρω, Καπετάνε μου, τὰς ἀνωτέρας τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τιμῶν, εἶπεν ὁ Πάολι, ἐὰν μοὶ παραδώσῃς τὸ φρούριον τὸ ὁποῖον φυλάττεις.

— Ὡρκίσθην τιμιότητα εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, ἀπήντησεν ὁ Καπετὰν Γεώργιος, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ καταπατήσω τοὺς ὅρκους μου.

Μετὰ ματαίαν ἔνστασιν ὀλίγων λεπτῶν, θέτων ὁ Πάολι τὴν δεξιάν του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Καπετὰν Γεωργίου, τῷ προσέθηκεν:

— Ἐὰν εἶχα στρατιώτας καὶ ἀξιωματικοὺς ὡς ὑμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὁ ἐχθρὸς δὲν θὰ ἔμενεν ἐπὶ τῆς νήσου μου οὔτε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας.

Μετὰ τὸν βραχὺν τοῦτον διάλογον ὁ Πάολι διέταξεν φρουρὰν ἐπαναστατῶν νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας μέχρι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου. Εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα ἤρχισαν καὶ παλιν αἱ ἐχθροπραξίαι.

Τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀνωτέρω ἐκδρομῶν δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιβεβαιώσω· τοῦθ' ὅπερ δὲ μετὰ πεποιθήσεως δύναμαι νὰ εἴπω εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς τοὺς Γενουηνσίους καὶ κατόπιν τοὺς Γάλλους, καὶ ὅτι πολλάκις διεκρίθησαν ἐπ' ἀνδρίᾳ καὶ θάρρει, διὸ καὶ ἔχαιρον ἐξαιρετικὴν ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ἀνωτέροις αὐτῶν. (Παραβλ. Description de la Corse κτλ. σελ. 76. 126. 131. 153. 156.) Ἰδιαιτέρως δ' ἀξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ ἐντὸς τριάκοντα τριῶν ἐτῶν σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλάττωσις τῶν Ἑλλήνων τούτων. Ἐν μὲν τῇ καταμετρήσει τοῦ 1740, ὡς ἤδη ἀνωτέρω διελάβομεν, οἱ ἐν Αἰακκίῳ Ἕλληνες εὑρέθησαν 812 ψυχαὶ ἐν ὅλῳ. Τοὐναντίον δ' ἐν τῇ καταμετρήσει τοῦ 1773 οἱ Ἕλληνες οὗτοι δὲν ἦσαν εἰμὴ 428 ψυχαὶ μόνον. Ἡ σύνοψις δὲ τῆς τελευταίας ταύτης καταγραφῆς, κατὰ τὸν κατάλογον τὸν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. C. 77 χαρτοδέσμῃ εὑρισκόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Premier juillet 1773. Denombrement de la colonie grecque existante à Ajaccio.»

34	οἰκογ.	ἐξ	1	ἀτομ.	συγκειμ.	=	34	ψυχαί.
37	»	»	2	»	»	=	74	»
36	»	»	3	»	»	=	108	»
21	»	»	4	»	»	=	84	»
13	»	»	5	»	»	=	65	»
5	»	»	6	»	»	=	30	»
1	»	»	7	»	»	=	7	»
1	»	»	8	»	»	=	8	»
2	»	»	9	»	»	=	18	»
150							428	ψυχαί.

Ὁ πληθυσμὸς δὲ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας ἠλαττώθη τόσον μεγάλως διὰ τοὺς ἑξῆς πιθανωτάτους λόγους· α') διότι πολλαὶ οἰκογένειαι, μὴ δυνάμεναι νὰ ὑποφέρωσι τὰς ἐκ τοῦ πολέμου ταλαιπωρίας, μετηνάστευσαν εἰς τὴν νῆσον Σαρδόνα καὶ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ ἔμειναν ἐκεῖ διὰ παντός, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη ἐάν τις ζητήσῃ, βεβαίως θὰ εὕρῃ ἀκόμη καὶ σήμερον· β') διότι πιθανῶς τινὲς τῶν Ἑλλήνων τούτων νὰ ἀνεχώρησαν μὲ τὸν Ἱσπανικὸν στόλον, καὶ γ') διότι βεβαίως οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν θὰ ἐφονεύθησαν ἤδη κατὰ τὰς διαφόρους ἐκδρομάς, τὰς ὁποίας ἔκαμνον ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν Κορσικανῶν. Ὁπωσδήποτε δὲ ἐξ ὅλων τούτων εἰκάζω ὅτι ἡ ἱστορία τῶν ταλαιπώρων Ἑλλήνων, ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς, βεβαίως θὰ ἦναι πραγματικὴ Ὀδύσσεια. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Boswell ἐκάλεσεν αὐτοὺς tristes reliquiæ Danaum.

Ὅτε ἡ Κορσικὴ περιῆλθεν ὁριστικῶς εἰς τὴν γαλλικὴν ἐξουσίαν καὶ ἡ εἰρήνη ἀποκατέστη, τότε καὶ οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς των. Ἡ εἰς Παομίαν ἐπιστροφὴ ἦτο ἀδύνατος, διότι οἱ ἐπαναστάται Κορσικανοὶ ἔκαυσαν τὰς οἰκίας των, ἐσφετερίσθησαν τὰ κτήματά των καὶ κατερήμωσαν ἐκ θεμελίων τὸ χωρίον των. Ἐν τῷ μεταξὺ

δὲ τούτῳ ἡ ἰσπανικὴ κυβέρνησις ἐπρότεινεν εἰς τὸν καπετὰν Γεώργιον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν ἤθελον, νὰ μεταβῶσι καὶ ἐγκατασταθῶσιν ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅπου τοῖς παρεχώρει γαίας πρὸς καλλιέργησιν. Πλὴν ὅμως οἱ ὅροι δὲν ἦσαν σύμφοροι τῷ ἑλληνικῷ πληθυσμῷ, δι' ὃ καὶ ἡ πρότασις αὕτη ἀπερρίφθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ Καπετὰν Γεωργίου. Πολλὰ ἔγγραφα, σῳζόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, πραγματεύονται τὰ καθέκαστα τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗι ΠΑΓΚΟΣΜΙΩι ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

Οἶνοι κλπ. Ἡ Ἑλλὰς ἐξέθηκεν οἴνους, οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ ζύθους. Ἡ διὰ τὰς ἀμπέλους ἀφιερωμένη ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εἶνε περίπου 124,000 μυριομέτρων, παραγόντων 36 [1]) περίπου ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα σταφίδων καὶ 205 ἑκατομ. χιλιόγραμμα σταφυλῶν.

Ἐξαιρέσει δειγμάτων τινῶν οἴνου ρητινίτου, ἤτοι οἴνου ἔχοντος ὀξεῖαν γεῦσιν ρητίνης, εἰς ὃν ἀποδίδουσιν ἰδιάζουσαν ὑγιεινὴν ἐπιρροήν, ἡ Ἑλλὰς παρουσίασεν οἴνους ἀξιολόγους. Ἀναφέρομεν ὅτι τὸ πρῶτον χρυσοῦν βραβεῖον ἀπενεμήθη ἄνευ ἀντιρρήσεως εἴς τι ἐργοστάσιον οἴνων Κορινθιακῶν σταφυλῶν διὰ τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ οἴνους ἐπιδορπίου. Ἡ ἕδρα τοῦ ἐργοστασίου τούτου εἶνε ἐν Πάτραις.

Τὸ ἕτερον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς Ἀθηναϊκὸν οἶκον. Ὡσαύτως συλλογὴ οἴνων τῆς Μήλου ἐκρίθη ἀξία βραβείου ἀργυροῦ. Ὅμοιον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς ἐκθέτην τινὰ ἐκ Κεφαλληνίας διὰ τὸν ἐρυθρὸν αὐτοῦ οἶνον. Ὀκτὼ ἕτεροι ἐκθέται ἐκ Πατρῶν, Θήρας, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ἱστιέας, ἠμείφθησαν διὰ πέντε βραβείων χαλκῶν καὶ τριῶν ἐντίμων μνειῶν.

Ἡ Ἑλλὰς ἐξάγει τοὺς οἴνους της εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Βέλγιον. Ἐν Θήρᾳ ὑπάρχει συνήθεια νὰ ἐκθέτωσι τὰς σταφυλὰς εἰς τὸν ἥλιον ἵνα παραγάγωσιν οἶνον γλυκύτερον, πνευματωδέστερον καὶ περιέχοντα πλείονας χυλώδεις οὐσίας. Εἶνε τὸ κύριον μέσον τῆς παρασκευῆς τῶν ζακχαρωδῶν οἴνων τῆς νήσου.

Δύο ἐκθέται οἰνοπνευμάτων ἔτυχον ὁ μὲν βραβείου χαλκοῦ, ὁ δὲ ἐντίμου μνείας.

1) Ἡ πληροφορία προφανῶς ἐσφαλμένη, ἀφοῦ ἡ νῦν παραγομένη σταφὶς ὑπολογίζεται περίπου εἰς 350 ἑκατομ. λίτρας, ἢ 150 ἑκατομ. χιλιόγραμμα.

Δεν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐξάγει μεγάλας ποσότητας σταφίδων εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ἔνθα τὸ προϊὸν τοῦτο καθίσταται ἡ βάσις νέας βιομηχανίας ὁλονὲν ἀναπτυσσομένης ἐπὶ βλάβῃ τῆς παραγωγῆς τῶν φυσικῶν οἴνων.

Βάμβαξ. Ὡς ἐν πολλαῖς ἄλλαις χώραις ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ἔλαβέ τινα σπουδαιότητα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολέμου, δὲν ἐμετριάσθη δὲ πολὺ ἔκτοτε, καθόσον ἡ λῆξις τοῦ πολέμου συνέπεσε μετὰ τῆς ἱδρύσεως κλωστηρίων ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος καταλαμβάνει 10,000 ἕως 11,000 μυριομέτρων, ἡ δ' ἐνιαυσία παραγωγὴ εἶνε περίπου 7 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων. Ἡ ποσότης ὅμως αὕτη δὲν ἀρκεῖ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, καθόσον ἡ εἰσαγωγὴ ὑπερβαίνει τὴν ἐξαγωγὴν κατὰ 80,000 χιλιόγραμμα περίπου.

Ἔριον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι προβάτων εἶνε ὑπερβολικὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας· ὑπάρχουσι ἐπέκεινα τοῦ 45 προβάτων κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον, ὑπολογίζουσι δὲ περίπου 150 πρόβατα ἀνὰ 100 κατοίκους. Ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, τὰ ποίμνια εἶνε ἐν γένει ἀνεξάρτητα πάσης γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἀνήκουσιν εἰς ποιμένας ἐνδιαφερομένους διὰ τὸ προϊόν των, οἵτινες τὰ ὁδηγοῦσιν ἀπὸ βοσκῆς εἰς βοσκήν. Διέρχονται τὸ θέρος ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ καταβαίνουσι τὸν νοέμβριον, ἵνα ἀναβῶσιν ἐκ νέου τὸν ἀπρίλιον.

Ἡ τοῦ ἐρίου παραγωγὴ εἶνε κατὰ μέσον ὅρον ἓν χιλιόγραμμον κατὰ κεφαλήν. Εἶνε ἔριον ἀρκούντως τραχύ, συνήθως μέλαν, καὶ μεμιγμένον μὲ τρίχας σκληρὰς καὶ χνοῦν. Ἡ ἐξαγωγὴ εἶνε μικρά, φθάσασα κατὰ τὸ 1875 εἰς 338,000 χιλιόγραμμα ἢ τὸ δέκατον περίπου τῆς ὅλης παραγωγῆς.

Μέταξα. Η Ἑλλάς, ἡ ἄλλοτε τοσοῦτον ἐπιδίδουσα εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μεταξοσκωλήκων, ὥστε ὁ Μωρέας νὰ ὀφείλῃ, λέγουσι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰς φυτείας τῶν μωρεῶν ὑφ' ὧν ἐκαλύπτετο, δὲν παράγει σήμερον ἢ ποσότητας λίαν περιωρισμένας βομβύκων (κουκκουλίων). Ἡ ἐξαγωγή, ἄλλοτε σημαντική, δὲν εἶνε σήμερον ἢ χιλιάδες τινὲς χιλιογράμμων. Ἐστάλησαν μολαταῦτα εἰς τὴν Ἔκθεσιν καλά τινα δείγματα βομβύκων λευκῶν καὶ κιτρίνων συνοδευόμενα ὑπὸ μετάξης ἀκατεργάστου πολὺ καλῆς ποιότητος.

Ἡ βιομηχανία τῆς μετάξης ἤρξατο ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸν 10ον ἢ 11ον αἰῶνα, ἀνεπτύχθη δὲ ταχέως, ὥστε μετ' ὀλίγον οἱ Ἕλληνες ἐργάται ἦσαν περίφημοι ὡς κλῶσται, συστροφεῖς καὶ ὑφανταὶ μετάξης, βαφεῖς καὶ κενταὶ. Ὑπῆρ-

χον τότε μεγάλα ἐργοστάσια ἐν Ἀθήναις καὶ Θήβαις· ἐκ τῶν δύω μάλιστα τούτων πόλεων ὁ Roger de Sicile ἔλαβε τοὺς μᾶλλον εἰδήμονας περὶ τὴν ἐξεργασίαν τῆς μετάξης καὶ μετέφερεν αὐτοὺς εἰς Παλέρμον, ἱδρύσας οὕτω δι' αὐτῶν τὰ πρῶτα ἐν Ἰταλίᾳ ἐργοστάσια μετάξης.

Σήμερον ἡ βιομηχανία αὕτη εἶνε λίαν μικροσκοπικὴ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἐπιδημία τὴν ἐξησθένησεν ὑπερβαλλόντως, ὁ δὲ πληθυσμὸς ἠμέλησεν, ὅτε ὑπῆρχεν εἰσέτι καιρὸς πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ.

Δώδεκα μόνον κλῶσται ἀντεπροσώπευσαν τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ Ἐκθέσει.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἀκριβὲς ποσὸν τῆς παραγομένης ἐν τῷ Κράτει μετάξης εἶνε δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις θετικῶς. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κατὰ τὸ 1852 διέταξε τὴν σύνταξιν στατιστικῆς περὶ τῆς παραγομένης μετάξης· εὑρέθη δὲ ὅτι αὕτη ἦν 87,500 χιλιόγραμμα μετάξης ἀκατεργάστου. Ἐν τούτοις ἐκ πληροφοριῶν ἰδιωτικῶν, ἀλλὰ δυναμένων νὰ ἀποτελέσωσιν αὐθεντικότητα, συνάγεται ὅτι περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην παρήγετο μέταξα 155,000 χιλιογράμμων, ἤτοι·

55,000	χιλιόγρ.	ἐκ Μιστρᾶ καὶ περιχώρων
30,000	»	ἐκ Καλαμῶν »
30,000	»	ἐκ τῶν λοιπῶν μερῶν Ἑλλάδος
25,000	»	ἐκ τοῦ Αἰγαίου πελάγους
15,000	»	ἐξαχθεῖσα τοῦ Κράτους.

Διὰ δὲ τὸ ἔτος 1854 κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἡ παραχθεῖσα μέταξα ἦν 971,000 λιτρῶν·[1]) ἡ δὲ ἀναλογία τῶν διαφόρων μερῶν παραγωγῆς εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Λακωνία	268,000	λίτρας
Κυκλάδες	240,000	»
Μεσσηνία	140,000	»
Ἀρκαδία	95,000	»
Εὔβοια	75,000	»
Ἀχαΐα —Ἦλις . . .	70,000	»
κλπ.	κλπ.	

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1857 ὑπελογίζετο ἡ τῆς μετάξης παραγωγὴ εἰς 1,270,000 χιλιόγραμμα βομβύκων, ὧν 883,000 χιλιόγραμμα ἐξειργάζοντο ἐντῷ τόπῳ, 387,000 δὲ χιλιόγρ. ἐξήγοντο εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Κατὰ τὰ ἔτη 1862 ἕως 1865 ἡ ἀσθένεια ἐπήνεγκε τὰς μεγίστας καταστροφάς. Μετὰ τὸ 1866 ἡ παραγωγὴ ἤρξατο ἀνορθουμένη. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1874 ἐπηκολούθησε νέα ἐλάττωσις, ὥστε ἡ κατὰ τὸ 1882 παραγωγὴ δὲν ὑπερέβη τὰς 300,000 χιλιόγραμμα. Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ σχετικὸς τῆς παραγωγῆς πίναξ:

		χιλιόγρ.
1873 ἕως 1875	(μέσος ὅρος κατ' ἔτος)	448,000
1876 » 1878	» » »	420,000
1879 » 1881	» » »	310,000
1882		300,000

Οἱ ἀρχαῖοι βόμβυκες ἑλληνικῆς καταγωγῆς, συνήθως κίτρινοι, ἐξετιμῶντο μεγάλως. Ἦσαν γνωστὰ δώδεκα εἴδη αὐτῶν, ἐκ τινων δέ, ὡς λ. χ. τῶν τῆς Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας, ἐξήγετο μέταξα ἀρίστη. Μετὰ τὴν ἐπιδημίαν, οὐδὲν σχεδὸν ἀπέμεινεν ἐκ τῆς παλαιᾶς εὐτυχίας, ἡ δ' Ἑλληνικὴ βομβυκοτροφία μεγάλως περιωρίσθη. Σήμερον δύναταί τις νὰ διακρίνῃ τέσσαρα εἴδη σπόρων, ἤτοι

καταγωγῆς γαλλικῆς μὲ βόμβυκας κιτρίνους,
» ἰαπωνικῆς » » πρασίνους,
» » » » λευκούς,

τέλος δ' ἕτερον εἶδος μὲ βόμβυκας κιτρίνους, ὅπερ προῆλθεν ἐκ μίγματος βομβύκων ἰαπωνικῆς καταγωγῆς πρὸς ἑτέρους ἰθαγενεῖς.

Κλωστήρια κατὰ τὸ 1853 ὑπῆρχον 7, ὧν 4 ἐν ἐνεργείᾳ, 3 δὲ ἀργοῦντα.

Κατὰ τὸ 1877 ὑπῆρχον 12 κλωστήρια ἐν ἐνεργείᾳ, ἀπασχολοῦντα 930 ἐργάτας, ἐξ ὧν 870 γυναῖκες.

Ἐν τέλει παραθέτομεν πίνακα τῆς ἐξαγωγῆς τῆς μετάξης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

			βόμβ.	Μέταξα
1863—1865	(μέσος ὅρος κατ' ἔτος)	χλγρ.	46,146..	3,328
1866—1868	» »		103,830..	9,067
1869—1871	» »		26,752..	13,837
1872—1874	» »		19,735..	18,895
1875—1877	» »		7,598..	12,410
1881—1882	» »		24,115..	9,752

Ἐλλείπουσι πληροφορίαι διὰ τὰ ἔτη 1878, 1879 καὶ 1880.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ηλιας Λιακοπουλος.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Ἐν Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας ἑωρτάσθη τὴν 14/26 Ἰανουαρίου ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ πλοίαρχος Φίλιππς, πρῶτος διοικητὴς τῆς ἀποικίας, ἔλαβε κατοχὴν τῆς Αὐστραλίας ἐν ὀνόματι τοῦ κυριάρχου αὐτοῦ Γεωργίου τοῦ Γ', βασιλέως τῆς Ἀγγλίας.

Πρὸς ἐπισημότερον πανηγυρισμὸν τῆς ἐπισήμου ταύτης ἐπετείου διωργανώθη καὶ διεθνὴς βιομηχανικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἔκθεσις ἐν Μελβούρνῃ. Ἡ Νότιος Νέα Οὐαλία, ἧς πρωτεύουσα

[1]) *Τὸ βάρος μιᾶς λίτρας βομβύκων εἶνε 250 ἕως 270 γραμμάρια.*

εἶνε ἡ Σίδνεϋ, ἐπιθύμει νὰ συνδέσῃ τὴν ἑκατονταετηρίδα αὐτῆς πρὸς ἐπίσημον ἐπιστημονικὸν γεγονός, ἐκπέμπουσα ἐξερευνητικὴν ἀποστολὴν εἰς τὸν νότιον πόλον. Ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, παρὰ τὴν γνώμην τῆς Βασιλικῆς καὶ τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου, δὲν συνήνεσε νὰ μετάσχῃ τῆς ἀποστολῆς κατὰ 125,000 φράγκων, ὡς ἀπῄτει ἡ ἀποικία παρὰ τῆς μητροπόλεως. Ἡ εἴδησις αὕτη ἐτηλεγραφήθη εἰς Σίδνεϋ τὴν παραμονὴν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἑορτῶν.

Τὸ νεαρὸν κράτος τῶν Ἀντιπόδων ἀπό τινων ἐτῶν προώδευσε καταπληκτικῶς. Ἐν ἔτει 1851 οἱ Εὐρωπαῖοι κάτοικοι τῆς Αὐστραλίας ἀνήρχοντο μόλις εἰς 300,000, σήμερον δ' ἀνέρχονται εἰς 3,000,000. Εἰς διάστημα βραχύτερον τοῦ τεσσαρακονταετοῦς ὁ πληθυσμὸς ἐδεκαπλασιάσθη. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Μελβούρνη, ἥτις σήμερον ἀριθμεῖ πληθυσμὸν 300,000 κατοίκων, κατῳκεῖτο μόλις ὑπὸ ἑξακισχιλίων ψυχῶν, ἡ Νέα Ζηλανδία δέ, ἥτις ἀριθμεῖ σήμερον 500,000 κατοίκους, εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Μαορῆ.

Κατὰ τὸ 1887 ἡ Αὐστραλία καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ κρέας 844,000 προβάτων διατηρημένον δι' ἀποψύξεως. Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χρυσωρυχείων, αἱ ἐν Αὐστραλίᾳ ἀποικίαι ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν 2,500,000 χιλιόγραμμα χρυσοῦ, ἔχοντα ἀξίαν 317 ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι 7 χιλιεκατομμυρίων καὶ 825 ἑκατομμυρίων φράγκων. Μόνον κατὰ τὸ 1886, αἱ αὐστραλιακαὶ ἀποικίαι παρήγαγον 200 χ. χιλιόγραμμα χρυσοῦ, ἀξίας 400,000,000 φράγκων. Οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ ἀποικιῶν ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500,000,000 φράγκων.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ἐπαγοδρόμει τὸ πλῆθος ἐν Βιέννῃ.

Μεταξὺ τῶν τόσων παγοδρομούντων ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς μεθυστικῆς τοῦ Στράους μουσικῆς τὴν γενικὴν προσοχὴν εἵλκυε κύριός τις εὐγενὴς τὴν μορφήν, ὑπερήφανον ἔχων παράστημα καὶ θαυμασίους διαγράφων ἑλιγμοὺς ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ πάγου. Ἔφερεν οὗτος λαμπρὰν στολὴν στρατηγοῦ ἀλλοδαποῦ, πρωτοφανῆ ἐν Βιέννῃ. Ἦτο κόσμος πολὺς ἐκεῖ καὶ ἐκ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας, ἀλλ' οὐδεὶς ἐνθυμεῖτο ποτὲ ὁμοίαν στολήν. Ἡ περιέργεια ἐκορυφώθη παρὰ ταῖς κυρίαις ἰδίως: Τίς εἶνε ὁ στρατηγὸς οὗτος καὶ εἰς τίνα ἐθνικότητα ἀνῆκεν;

Ἐν τέλει ζωηρός τις νέος προσφέρεται νὰ λύσῃ τὴν ἀπορίαν.

— Ἐγὼ θὰ μάθω, λέγει, καὶ δι' ἑλιγμῶν ἐντέχνων καταφθάνει τὸν στρατηγόν. Ὠθεῖ αὐτὸν ἐκ τύχης δῆθεν καὶ ἀδεξιότητος καὶ τὸν ῥίπτει κάτω. Ἀλλ' εὐθὺς σπεύδει καὶ βοηθεῖ αὐτόν, ἵνα ἐγερθῇ καὶ μυρίας ζητεῖ ταπεινὰς συγγνώμας, ἐνῷ συγχρόνως συνιστᾷ κατὰ τὸ γερμανικὸν ἔθος ἑαυτὸν πρὸς τὸν στρατηγόν:

— Τὸ ὄνομά μου εἶνε φὸν Ρ...

— Τὸ ἰδικόν μου ὄνομα εἶνε Κρόμπεργ, ἀπαντᾷ ὁ στρατηγὸς μὲ γνησίαν γερμανικὴν προφοράν.

Ὁ νέος ἀναμένει μετ' ἀγωνίας τοὺς τίτλους τοῦ ἐνδοξοτάτου.

— Εἶμαι, ἐξακολουθεῖ ὁ στρατηγός, εἶμαι ἐνοικιαστὴς ἐνδυμάτων διὰ τὴν ἀπόκρεων. Κάμνω πρὸ πάντων φανταστικὰς στολὰς στρατιωτικάς. Βλέπετε αὐτὴν ποῦ φορῶ τί ὡραία εἶνε, τί ὡραῖα ποῦ στρώνει ἐπάνω μου; Ἐπίτηδες τὴν ἐφόρεσα διὰ δεῖγμα. Τὸ κατάστημά μου εἶνε εἰς τὴν ὁδὸν Γκράμπεν ἀριθ. 53. Ἂν σᾶς τύχῃ ἀνάγκη, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ προτιμήσητε καὶ σεῖς καὶ οἱ φίλοι σας...

Ὁ νέος μόλις καταστέλλων τὸν γέλωτα σπεύδει πάλιν πρὸς τὸν κύκλον τῶν γνωρίμων του καὶ ἀναγγέλλει ὁποῖός τις εἶνε ὁ ὑποτιθέμενος ἀλλοδαπὸς στρατηγός.

Καὶ ἀποστρέφουσι νῦν ἀπ' αὐτοῦ κατησχυμένον τὸ βλέμμα αἱ ἁβραὶ τῆς Εὔας κόραι, αἵτινες εἶχον θαμβωθῆ ἀπὸ τὰ χρυσᾶ κομβία καὶ τὰς θυσσανωτὰς ἐπωμίδας καὶ εἶχον ἀρχίσει νὰ πλάττωσι γλυκύτατα ὄνειρα περὶ τοῦ ... ἐνοικιαστοῦ τῶν ἐνδυμάτων! Ἦτο τάχα ἡ μόνη φορά, καθ' ἣν ἠπατήθησαν ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς περιβολῆς καὶ τῆς ψευδοῦς λάμψεως;

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

Α'.

Παιδάκι μου, τὸν πόνο σου καὶ ποῦ νὰ τόνε ῥήξω;
Νὰ τόνε ῥήξω 'ς τὰ βουνά, τὸν παίρνουν τὰ κλαράκια,
Νὰ τόνε ῥήξω 'ς τὰ κλαργιά, τὸν παίρνουν τὰ πουλάκια,
Νὰ τόνε ῥήξω 'ς τὸ γιαλό, τὸν παίρνουν τὰ ψαράκια,
Νὰ τόνε ῥήξω δίστρατα, τὸν πέρνουν οἱ διαβάταις.
Νὰ τόνε ῥήξω 'ς τὴν καρδιά, ὀπῶχω κι' ἄλλους πόνους,
Νὰ χάθωμαι νὰ μὲ πονῇ, νὰ γέρνω νὰ μὲ σφάζῃ,
Νὰ πέφτω 'ς τὸ προσκέφαλο ὕπνο νὰ μὴ χορταίνω!...

Β'.

Ὅλον τὸν κόσμο γύρισα, τὴ γῆ τὴν ξακουσμένη.
Εἶδα μανούλαις 'στὸν κρεμνό, τῆς ἀδερφαῖς 'ς τὸ βράχο,
Γυναῖκες τῶν καλῶν ἀνδρῶν 'ς ἄκρη ἀπ' τὸ ποτάμι.
Καὶ πάλι ματαγύρισα 'ς τὴ γῆ τὴν ξακουσμένη:
Εἶδα μανούλαις 'ς τὸ χορό, τῆς ἀδερφαῖς 'ς τὸ γάμο,
Γυναῖκες τῶν καλῶν ἀνδρῶν 'ς τἄμμορφα πανηγύρια.

Ματάκια 'ποῦ δὲν βλέπονται γλήγορ' ἀλησμονιῶνται.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πᾶσα ἀγάπη, καὶ αὐτὴ ἡ μητρική, ἔχει τὰς ἀγωνίας καὶ τὰς πικρίας της. Ὁ Θεὸς ἔκαμε μίαν λύπην δι' ἑκάστην χαράν. Ἐκ τῶν θυρῶν τοῦ παραδείσου μία ἀνοίγεται πρὸς τὴν κόλασιν.

Ὁ μὴ ἀγαπῶν πολὺ δὲν ἀγαπᾷ ἀρκούντως.

Ἡ γυνὴ συγχωρεῖ μόνον ὅταν πταίῃ.

Οἱ ὅρκοι ἐν τῷ ἔρωτι εἶνε πολυτέλεια τοῦ ψεύδους.

Ὡς οἱ ποταμοί, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὀπισθοχωρήσωσι, ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις δὲν δύναται ν' ἀνακτήσῃ τὴν πίστιν ἣν ἅπαξ ἀπώλεσεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ περὶ τὴν ἀπονομὴν τῶν παρασήμων κατάχρησις ἐγέννησεν ἐπ' ἐσχάτων φυσικήν τινα ἀντίδρασιν. Συγγραφεύς τις ἀπεπειράθη χάριν ἀστεϊσμοῦ νὰ ἐξακριβώσῃ τίς ὁ τὰ πλεῖστα φέρων παράσημα ἐν Εὐρώπῃ, ἀπέληξε δὲ μετ' εὐσυνείδητον ἔρευναν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πλὴν τῶν μοναρχῶν καὶ πριγκήπων, ὧν ἕκαστος φέρει, κατὰ μέσον ὅρον, περὶ τοὺς 50 μεγαλοσταύρους, ὁ εὐτυχὴς οὗτος θνητὸς εἶνε ὁ κόμης Ἀνδράσσης, ἢ σταθμάρχης κώμης τινὸς ἐν Αὐστρίᾳ φημιζομένης διὰ τὰ ἰαματικά της ὕδατα. Ὁ σταθμάρχης οὗτος λαμβάνει, κατὰ μέσον ὅρον, τρία παράσημα κατ' ἔτος παρὰ τῶν φοιτώντων εἰς τὰς θέρμας ὑψηλῶν προσώπων. Πρό τινων ἐτῶν ὑπῆρχεν ἐν Εὐρωπαϊκῇ πρωτευούσῃ πρέσβυς ἐξοφλῶν τοὺς λογαριασμούς του διὰ παρασήμων καὶ χειροτονήσας ἀλληλοδιαδόχως ἱππότας τὸν ράπτην του καὶ τὸν ὑποδηματοποιόν του καὶ τὸν κρεοπώλην του. Ὁ Γορτσακὼφ εἶχεν ἓν ὅλον κιβώτιον πλῆρες σταυρῶν καὶ ἀστέρων, ἔλεγε δὲ γελῶν «ὅλους ὁμοῦ θὰ τοὺς φορέσω ἅπαξ μόνον, κατὰ τὴν κηδείαν μου.» Ὑποτίθεται ὅτι τὸ στῆθος τοῦ Βίσμαρκ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πλάτος τριάκοντα ποδῶν, ἵνα χωρῇ ὅλα τὰ ἀπονεμηθέντα τῷ ἀρχικαγκελαρίῳ παράσημα. Ἀλλὰ καὶ τὸ βάρος θὰ ἦτο ἀφόρητον, διότι οἱ χρυσοῖ μεγαλόσταυροι ζυγίζουσι περὶ τὸ ἥμισυ χιλιόγραμμον. Ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι σήμερον περὶ τὰ 250 ἱπποτικὰ τάγματα, ὧν τὰ πλεῖστα ἔχουσι τρεῖς ἢ πέντε τάξεις. Εὐκόλως δύναταί τις λοιπὸν νὰ φαντασθῇ τὴν ἀμέτρητον πληθὺν τῶν ἱπποτῶν.

Ἡ ἐτησία παραγωγὴ τοῦ γάλακτος ἐν Ἐλβετίᾳ ἀνέρχεται εἰς 16,500,000 ἑκατόλιτρα καὶ ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν 182,500,000 φράγκων. Τὸ γάλα τοῦτο ἀμέλγεται ἐξ 662,333 ἀγελάδων καὶ 277,277 αἰγῶν. Ἐπὶ τῆς ὅλης παραγωγῆς 39,6 ἐπὶ τοῖς 100 χρησιμεύει εἰς τὴν τυροκομίαν καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν συμπεπυκνωμένου γάλακτος, 42, 6 χρησιμεύει εἰς ἄμεσον διατροφὴν τῶν ἀνθρώπων, 17, 9 δὲ εἰς τὴν πάχυνσιν τῶν μικρῶν κτηνῶν. Ἐν Ἐλβετίᾳ ὑπάρχουσιν ἐν ὅλῳ 5,500 τυροποιεῖα. Τὸ μεγαλείτερον ποσὸν γάλακτος παράγει τὸ καντόνιον τῆς Βέρνης.

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἀναγγείλαμεν, ἐγένοντο διάφορα πειράματα πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν ὀρυκτῶν ἐλαίων πρὸς θέρμανσιν τῶν λεβήτων τῶν ἀτμομηχανῶν τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἀτμοπλοίων. Ὅμοια πειράματα ἐγένοντο καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Πρῶτον δὲ ἐν Βοστώνῃ καὶ τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν εὐχάριστα. Δοκιμαὶ ἐγένοντο καὶ ἐν Πενσυλβανίᾳ, φαίνεται δὲ ὅτι τὸ πετρέλαιον, εἴτε ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει εἴτε καθαρισμένον, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν τῇ μεταγωγικῇ βιομηχανίᾳ ἐπωφελῶς οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς οἰκονομίας ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἡ «Ἠλεκτρικὴ Ἐπιθεώρησις» τῆς Νέας Ὑόρκης ἀγγέλλει ὅτι Ἀμερικανοὶ κεφαλαιοῦχοι ἀπεφάσισαν νὰ εἰσαγάγωσι τὸ τηλέφωνον καὶ εἰς τὴν Κίναν, ἀλλ' ἡ ἐφημερὶς αὕτη κρίνει τὴν ἀπόπειραν παρακεκινδυνευμένην, διότι ἡ σινικὴ γλῶσσα ἔχει ἐν τῇ προφορᾷ λεπτότητάς τινας αἵτινες μεταβάλλουσι τὴν σημασίαν τῶν λέξεων καθ' ὁλοκληρίαν καὶ αἱ ὁποῖαι μόνον διὰ τοῦ στόματος εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποδοθῶσιν. Ἑπομένως ἐν τῇ τηλεφωνικῇ συνομιλίᾳ αἱ λέξεις θὰ μεταδίδωνται παραμορφωμέναι καὶ βεβαίως πολλάκις κωμικώταται παρεννοήσεις θὰ συμβαίνωσιν.

Τὸ κολοσσιαῖον ἀτμόπλοιον **Μέγας Ἀνατολικὸς** (τὸ γνωστότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Λεβιάθαν), ὅπερ κατεσκευάσθη πρὸς κατάδυσιν τοῦ πρώτου ὑπερατλαντικοῦ καλωδίου, μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐπωλήθη ἐσχάτως εἰς εὐτελεστάτην τιμὴν εἴς τινα μεταλλουργικὴν ἑταιρίαν, ἥτις ἐσκόπει νὰ διαλύσῃ αὐτό, ἵνα μεταχειρισθῇ τὰ ἐκ μετάλλου μέρη αὐτοῦ ὡς παλαιὸν σίδηρον. Ὁ περίφημος Βάρνουμ μαθὼν τοῦτο ἐτηλεγράφησε πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας, προσφερόμενος νὰ ἀγοράσῃ τὸ πλοῖον. Προτίθεται νὰ ὀργανώσῃ ἐπ' αὐτοῦ κινητὴν ἔκθεσιν περιέργων ἀντικειμένων καὶ νὰ περιπλεύσῃ ὅλον τὸν κόσμον.

Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν γάλλος λογογράφος Αὔγουστος Μακέ, ὁ συνεργάτης τοῦ Δουμᾶ, ὅτε ἔδιδε τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις προὐξένησε σκάνδαλον οὗ ἀκόμη τηρεῖται ἡ ἀνάμνησις.

Ὁ Κουζὲν ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἐφρόνει περὶ φιλοσοφικῆς τινος θεωρίας.

— Συνᾴδει πληρέστατα πρὸς τὸ σύστημά μου, ἀπήντησεν ὁ Μακέ.

— Ἄ! Ἔχετε σύστημα; ἀνεφώνησεν εἰρωνικῶς ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὴν ἡλικίαν σας... ἰδικόν σας σύστημα...

—Διατί νὰ μὴ ἔχω καὶ ἐγὼ ἕν, ἀφοῦ σεῖς ἔχετε τόσον πολλά, ἀπήντησεν εἰρωνικῶς ὁ μέλλων συνεργάτης τοῦ Δουμᾶ.

Οἱ θόλοι τῆς γηραιᾶς Σορβόννης μικροῦ δεῖν καὶ κατέρρεον τὴν ἡμέραν ἐκείνην!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1231

'Αριθ. 633 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 14 Φεβρουαρίου 1888

ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Πρὸς θεραπείαν τῆς κοινωνικῆς ταύτης ἀνάγκης κατέφευγον εἰς τοὺς *ἐράνους*· οἱ φίλοι δηλαδὴ τοῦ ἀνδρὸς δι' ἐράνου συνέλεγον μέρος ἢ τὸ πλεῖστον τῆς ἀναγκαίας πρὸς ἀγορὰν τῆς γυναικὸς τιμῆς καὶ καθίστων οὕτω τὸν γάμον δυνατὸν ἄνευ μεγάλης ζημίας τοῦ γαμβροῦ. Ὑπεχρεοῦτο ὅμως καὶ οὗτος νὰ συνδράμῃ τοὺς φίλους του, ὅταν καὶ αὐτοὶ θὰ ἤθελον νὰ νυμφευθῶσι. Δυστυχῶς καὶ περὶ τοῦ ἐράνου δὲν ἔχομεν λεπτομερεῖς ἀρχαίας μαρτυρίας, τὸ πρᾶγμα ὅμως μοι φαίνεται ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας. Ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Περσέως λέγεται, ὅτι ὁ Πολυδέκτης, βασιλεὺς τῆς Σερίφου, θέλων ν' ἀπολέσῃ αὐτὸν προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς φίλους του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Περσεύς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ μεταβῇ εἰς Πῖσαν τῆς Ἤλιδος ὅπως ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ Οἰνομάου Ἱπποδάμειαν. Παρεκάλεσε λοιπὸν τοὺς φίλους του νὰ τὸν συνδράμωσιν εἰς τὸ ἐπιχείρημα. Ὁ γενναῖος Περσεὺς ἀπήντησεν ὅτι καὶ τῆς Γοργόνος τὴν κεφαλὴν ἂν ζητήσῃ θὰ τῷ τὴν φέρῃ. Τότε ὁ Πολυδέκτης παρὰ μὲν τῶν ἄλλων φίλων ἐζήτησεν ἵππους, τὸν Περσέα ὅμως διέταξε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος. Ὁ Πολυδέκτης ἦτο ἀληθῶς βασιλεὺς τῆς Σερίφου μόνον, ὁπωσδήποτε ὅμως ἐλέγετο βασιλεύς· ἀλλὰ καὶ αὐτός, κατὰ ἔθιμον γενικόν, φαίνεται, δὲν ἐδίστασε νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων του.

Ἐν Κρήτῃ δὲ μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἐσώζετο ἔθιμον μιμούμενον μετὰ μεγάλης ἀκριβείας τὰ ἐν τοῖς γάμοις τελούμενα, ἀναφέρεται δὲ κατ' αὐτὸ πάλιν ὁ ἔρανος.

Τὸ μέγιστον ὅμως κατ' ἐμὲ τεκμήριον τοῦ ὅτι οἱ φίλοι δι' ἐράνου συνέβαλλον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς νύμφης εἶναι ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο σώζεται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος· γνωστὸν δ' ὅτι τοιαῦτα ἔθιμα εἶναι πολλάκις μακροβιώτερα καὶ ἐπικρατειῶν καὶ θρησκειῶν καὶ αὐτῆς τῆς γλώσσης. Ἔτυχε νὰ βεβαιωθῶ ἐπὶ τόπου, ὅτι ἐν Ἀργολίδι, τοὐλάχιστον ἔν τισι χωρίοις αὐτῆς, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ γαμβροῦ οὐ μόνον συνεισφέρουσιν ἄρτον, οἶνον, ξύλα καὶ ἄλλα χρειώδη εἰς τὸν γάμον, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ συνειθίζεται, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ δείπνου *κάμνουσιν* καὶ *κοῦπαν*· περιφέρουσι δηλαδὴ δίσκον καὶ ἕκαστος ῥίπτει εἰς αὐτὸν δραχμάς τινας. Ἐν εὐπόροις χωρίοις καὶ ὁσάκις τύχῃ τὸ ἔτος νὰ εἶναι εὐτυχὲς ὄχι μόνον συλλέγονται οὕτω τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ περίσσευμα μένει. Ἐκ τούτου προέρχεται, ὅτι εἰς τοὺς γάμους προσκαλοῦνται ὅσον τὸ δυνατὸν πλεῖστοι καὶ εὔποροι, μεταβαίνουσι δ' εἰς αὐτοὺς οἱ ἔγγαμοι ἐὰν εἶναι ὑποχρεωμένοι, δηλαδὴ ἐὰν ὁ γαμβρὸς ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τοὺς εἶχε συνδράμει, ὡς λέγουσι, κατὰ τοὺς ἰδικούς των γάμους, οἱ δ' ἄγαμοι διὰ ν' ἀπολάβωσι τὴν συνδρομήν των ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Πολλάκις δ' ἤκουσα χωρικοὺς ἀρνουμένους νὰ μετάσχωσι γάμου ἐπὶ τῷ λόγῳ ἢ ὅτι δὲν εἶχον τέκνα ἀρσενικὰ ἢ ὅτι τὰ παιδία των ἦσαν τόσον μικρά, ὥστε θὰ ἐβράδυνε πολὺ ὁ χρόνος τῆς ἀνταποδόσεως. Καὶ τὰ ἐν ταῖς πόλεσι δὲ ἐθιζόμενα δῶρα εἰς τοὺς νεονύμφους βεβαίως τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἔχουσιν· εἶναι ἔρανος οὐχὶ ὅμως πλέον ὅπως πληρωθῇ ὁ πατὴρ τῆς νύμφης, ἀλλὰ χάριν αὐτῶν τῶν συζύγων. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τῶν δώρων ἐγένετο ὅτε ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον, οἱ γονεῖς ὄχι μόνον νὰ μὴ λαμβάνωσί τι ἕνεκα τῆς θυγατρός των, ἀλλὰ καὶ νὰ προικίζωσιν αὐτήν.

Διὰ τῆς ἀγορᾶς ἡ γυνὴ μετέβαινεν ἀπὸ τῆς κυριότητος τοῦ πατρὸς εἰς τὴν τοῦ ἀνδρός. Ὑπό τινα ἔποψιν καὶ ὑπὸ τινας περιορισμοὺς περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν ἤδη ἐγίνετο κτῆμα αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἄλλος εἶχεν ἐπ' αὐτῆς δικαίωμά τι· διὰ τοῦτο πᾶσα προσβολὴ κατὰ τῆς συζυγικῆς τιμῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀδίκημα καὶ ἐτιμωρεῖτο, ὡς πᾶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀδίκημα, ὑπερβολικῶς, εἰ δυνατόν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδικήσαντος· τὰ ἤθη ἦσαν ἄγρια, ἡ χειροδικία δ' ἤκμαζεν καὶ διὰ τοῦτο αἱ ποιναὶ σπανίως ἦσαν ἀνάλογοι τῶν ἐγκλημάτων. Σήμερον ἀκόμη παρ' ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι φονεύονται καθ' ἑκάστην ἕνεκα προβάτου ἢ καὶ ἕνεκα ὄρνιθος. Τὸ αὐτὸ

συνέβαινε καὶ τότε· ὁ συνένοχος γυναικὸς ἐγγάμου ἐφονεύετο ὑπὸ τοῦ προσβληθέντος, ἐὰν οὗτος ἦτο ἰσχυρότερος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ συζυγικὴ τιμὴ ἐθεωρεῖτο ὥς τι ἐξόχως ἱερόν. Ἐπίσης ἱερὰ ἦτο καὶ ἡ ἀγελάς, ἥτις διὰ τοῦ γάλακτός της ἔτρεφε τὸν τότε Ἕλληνα.

Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλένης. Οἱ Ἕλληνες στρατεύουσι κατὰ τῆς Τροίας, φθάνοντες δ' ἐκεῖ ἀποστέλλουσι πρῶτον πρέσβεις πρὸς τοὺς Τρῶας, ὅπως ἀπαιτήσωσι τὴν Ἑλένην καὶ ὅ,τι ἄλλο μετ' αὐτῆς εἶχε κλέψει ὁ Πάρις ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Μενελάου, πρὸς δὲ καὶ ἐπιεικῆ τινα ἀποζημίωσιν. Περὶ τῆς προσβληθείσης συζυγικῆς τιμῆς οὐδαμοῦ γίνεται λόγος, πολὺς ὅμως περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἁρπαγῆς, περὶ τοῦ ὅτι δηλαδὴ ὁ Πάρις φιλοξενηθεὶς ἐν Σπάρτῃ ὑπὸ τοῦ Μενελάου εἰς ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας τοῦ ἔκλεψε τὴν γυναῖκα μετὰ πολλῶν πολυτίμων ἀντικειμένων· διὰ τοῦτο συχνότατα γίνεται ἐπίκλησις πρὸς τὸν Δία τὸν Ξένιον, τὸν φύλακα τῶν νόμων τῆς φιλοξενίας, ὅπως τιμωρήσῃ τὸν κακουργήσαντα. Ἡ Ἑλένη ἐν τούτοις κρίνεται λίαν ἐπιεικῶς,διότι αὐτὴ οὐδένα τοιοῦτον νόμον κατεπάτησε. Καὶ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασι δὲν ἀναφέρεται που, ὅτι ὁ Μενέλαος ἐτιμώρησεν ἢ ἐσκόπει νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἄπιστον σύζυγόν του. Ὀλίγον βραδύτερον ὅμως οἱ ποιηταὶ συνησθάνθησαν, ὅτι ὁ Μενέλαος οὕτω φερόμενος ἐδείκνυεν αἰσθήματα ὑπὲρ τὸ δέον χριστιανικά. Ἔπλασαν λοιπὸν τὸν μῦθον, ὅτι ἁλισκομένης τῆς Τροίας ἡ Ἑλένη φοβουμένη τὴν ὀργὴν τοῦ συζύγου, ὃν εἶχε προδώσει, κατέφυγεν ἱκέτις εἴς τινα βωμόν. Ὁ Μενέλαος εὑρίσκει αὐτὴν καὶ ξιφουλκήσας ὁρμᾷ θαρραλέως ὅπως τὴν φονεύσῃ, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν ἡ πόρπη τοῦ χιτῶνος τῆς Ἑλένης— συνεργούσης τῆς Ἀφροδίτης— ἀποσπᾶται, ὁ χιτὼν ὀλισθαίνει πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ στῆθος τῆς ὡραιοτάτης τῶν γυναικῶν ἐκτίθεται ὁλόγυμνον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου, ὅστις θαμβωθεὶς ἀφίνει τὸ ξίφος νὰ ἐκπέσῃ τῆς χειρός. Αἰῶνας τινὰς μετὰ ταῦτα τὸ στῆθος ἄλλης ὡραίας γυναικὸς γυμνωθὲν πρὸ τοῦ δικαστηρίου ἐμάγευσε τοὺς σοβαροὺς δικαστὰς καὶ ἔλαβεν ἄφεσιν τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων του ἁμαρτιῶν. Πῶς ν' ἀντισταθῇ ὁ Μενέλαος; Ὁ ποιητὴς ὅμως, ὅστις τοιουτοτρόπως προσεπάθησε νὰ τὸν δικαιολογήσῃ, δὲν εὗρε πολλοὺς ὀπαδούς. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ πέμπτου αἰῶνος, οἵτινες εἶχον ὅλως διαφόρους ἰδέας περὶ τῶν λεπτῶν τούτων ζητημάτων, εὕρισκον τὸν Μενέλαον λίαν ὑπόδουλον τῇ Ἑλένῃ. Ὁ Αἰσχύλος τὸν ἐπικρίνει αὐστηρότατα, ὡς πατὴρ υἱὸν κάπως ἐλαφρόν, ὁ δ' Εὐριπίδης προσπαθεῖ ὅσον δύναται νὰ τὸν καταστήσῃ ἀπλούστατα γελοῖον. Καὶ ὅμως δὲν πταίει ὁ ἀτυχὴς Μενέλαος, μᾶλλον αὐτοῦ πταίει ἡ ἐποχή του. Ἐν τῇ θέσει του ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης, αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν θὰ ἐφέροντο ἴσως ἀλλέως. Ἐν γένει ὁ Ὅμηρος δὲν κατατάσσει μὲν τὸν Μενέλαον μεταξὺ τῶν πρώτων ἡρώων, τὸν παριστᾷ ὅμως γενναῖον καὶ πρὸ πάντων *λίαν φιλότιμον*, ἐν ᾧ οἱ Ἀττικοὶ ἀκριβῶς τοῦτο ἀρνοῦνται. Καὶ ἡμεῖς σήμερον κατὰ τὰς ἰδέας μας συμμεριζόμεθα μᾶλλον τὴν γνώμην τῶν Ἀττικῶν ἢ τὴν τοῦ Ὁμήρου.

Ἐκ ταύτης τῆς ὅλως ὑλικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ζητήματος ἐξηγοῦνται πολλά, τὰ ὁποῖα ἄλλως μένουσιν ἀκατάληπτα. Οὕτω π. χ. τὸ ὅτι ἅμα ὡς ἡ πολιτεία θέλουσα νὰ περιορίσῃ τὴν αὐτοδικίαν ἀνέλαβεν αὐτὴ νὰ κανονίσῃ τὰς ποινὰς ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων, ἡ προσβολὴ τῆς συζυγικῆς τιμῆς, ὡς πᾶσα ἄλλη βλάβη ἰδιοκτησίας, ἐθεωρήθη ἱκανοποιουμένη διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ἐλάμβανεν ὁ προσβληθείς. Παρ' Ὁμήρῳ εὑρίσκεται καὶ τεχνικὸς ὅρος τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, *μοιχάγρια*. Ὁ σύζυγος ἐλάμβανεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἐραστοῦ τῆς γυναικός του, ἠδύνατο δ' ἀναμφιβόλως, ὡς εἴπομεν ἤδη ἀνωτέρω, καὶ ν' ἀποπέμψῃ αὐτήν, ἐπιστρεφομένης αὐτῷ τῆς τιμῆς, ἣν εἶχε πληρώσει πρὸς ἀγοράν της. Ἡ ἱκανοποίησις ἦτο τότε τελεία.

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Ἀκόμη κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ἐθεωρεῖτο δυνατὸν νὰ ἱκανοποιῆται ὁ προσβληθεὶς σύζυγος διά τινος χρηματικοῦ ποσοῦ, ἂν καὶ πολλοὶ συλλαμβάνοντες τὸν ἐραστὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐφόνευον αὐτόν, καθ' ὃ ἐκ τοῦ νόμου εἶχον δικαίωμα. Καὶ ὅμως ὁ Σόλων ἐν τοῖς νόμοις του εἶχεν ἤδη ἐξάρει τὴν *ἠθικὴν* βλάβην τὴν προσγινομένην τῷ συζύγῳ, διότι ἐνῷ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ φονεύῃ τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενον ἐραστήν, ὁ αὐτός, καθὰ λέγει ὁ Πλούταρχος «ἔταξε ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς μόνον, ἐὰν ἁρπάσῃ τις ἐλευθέραν γυναῖκα καὶ βιάσηται.» Τοῦτο εὑρίσκει ὁ Χαιρωνεὺς βιογράφος ἄλογον, κατὰ δὲ τὰς σημερινὰς ἰδέας πρέπει νὰ κριθῇ ἀλογώτατον. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ τοῦ Σόλωνος ἐκδηλοῦται σαφέστατα ἡ μεγίστη διαφορὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ νομοθέτου ἀπὸ πασῶν τῶν ἀρχαιοτέρων. Ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν τοῦ Σόλωνος ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ὁ εἰς ἠθικωτέραν ἀντίληψιν τῶν τοῦ βίου συνιστάμενος, εἶχε κάμει μεγάλας προόδους· ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐθεώρει πλέον τὴν γυναῖκα ἁπλοῦν κτῆμα τοῦ ἀνδρός, οὗ πᾶσα βλάβη, οἱασδήποτε φύσεως καὶ ἂν ἦναι, δύναται νὰ θεραπευθῇ διὰ χρημάτων. Ἐν ἄλλῃ περιπτώσει ὁ Πλούταρ-

χος λέγει, ὅτι ὁ Σόλων «ούκ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὤνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμόν.» Τοῦτο καταφαίνεται ἐξαιρέτως ἐν τῷ ἀνωτέρω νόμῳ. Ἡ χάρις ὅμως καὶ ἡ ἀγάπη τῶν συζύγων καταστρέφεται, ὅταν ἡ γυνὴ ἑκουσίως παραβαίνῃ τὰ καθήκοντά της· διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Σόλωνα πρέπει νὰ φονεύηται ὁ συνένοχος τῆς γυναικὸς ὡς φθείρων αὐτὴν τὴν ψυχήν. Ὅταν ὅμως ἡ παράβασις γίνεται παρὰ τὴν θέλησίν της, ἐνόμισεν ὁ νομοθέτης ὅτι ἀρκεῖ ποινή τις· διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ψυχὴ μένει ἁγνή. Ὁ ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμὸς ὑπῆρχεν ἤδη, ὡς ἀπεδείχθη ἀνωτέρω, καὶ ἐπὶ Ὁμήρου, ὑπῆρχεν ὅμως οὕτως εἰπεῖν ἀσυνειδήτως καὶ ἐναντίον τῶν ἰσχυόντων θεσμῶν. Ὁ Σόλων ἐπισήμως ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ τὸν ἔθηκεν ὡς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ γάμου. Ἡ αἰσθηματικὴ ὅμως αὕτη διάκρισις τοῦ Σόλωνος δὲν ἦτο καταληπτὴ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀκόμη ἕνα αἰῶνα καὶ πλέον μετ' αὐτὸν ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης ὁ ἐραστὴς καὶ ὁ ἅρπαξ ἐτιμωροῦντο ἀμφότεροι ἐξ ἴσου διὰ προστίμου διακοσίων δραχμῶν, ὁ ἐραστὴς μάλιστα ἐνίοτε καὶ μόνον δι' ἑκατὸν δραχμῶν· μόνον δ' ἐὰν δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ πρόστιμον ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἐπετρέπετο εἰς τὸν ἄνδρα νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἐνταῦθα ἔχομεν ἀκόμη τὰς ἀρχαίας ἰδέας· κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλαδὴ τοῦ Περικλέους ἐν Κρήτῃ ὁ προσβληθεὶς σύζυγος ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐπαρκῶς ἀποζημιούμενον δι' ἑκατὸν ἢ τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν.

Πρὸ τοῦ γάμου ἡ κόρη εὑρίσκετο φυσικῶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ πατρός, ἢ τούτου ἀποθανόντος εἰς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ· ἡ χήρα μήτηρ ἐπίσης εἰς τὴν τοῦ ἐνήλικος υἱοῦ· πᾶσα δ' ἔκνομος μετ' αὐτῶν ὁμιλία ξένου ἐθεωρεῖτο ὡς βλάβη τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ κυρίου αὐτῶν· περὶ συζυγικῆς τιμῆς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα μηδὲ περὶ τῆς οἰκογενειακῆς· διότι καὶ τοῦτο τὸ αἴσθημα δὲν εἶναι πολὺ ἀρχαῖον, ἀνεπτύχθη δὲ βραδύτερον καὶ ἐξ ἀρχῶν ὅλως ὑλικῶν. Ὁ πατὴρ δηλαδὴ ἢ ὁ ἀδελφὸς ἐπηγρύπνουν ἐπὶ τῶν τῇ κυριότητί των ὑποκειμένων γυναικῶν αὐστηρότερον ἴσως καὶ αὐτοῦ τοῦ συζύγου, διότι ἐγίνωσκον ὅτι θὰ ἐπώλουν τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφήν των εὐθηνότερον, ἐὰν ἀπεδεικνύετο μὴ οὖσα ἁγνή. Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις νόμοις οὐδεμία διάκρισις γίνεται μεταξὺ φθορέως παρθένου ἢ γυναικὸς ἐγγάμου, ἐπίσης οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ υἱοῦ ἐνήλικος· πάντες οὗτοι ἔχουσι δικαίωμα ἐκδικήσεως ἢ ἀποζημιώσεως. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ αἱ θυγατέρες ἢ ἀδελφαὶ ὡς κτήματα τοῦ κυρίου των δὲν ἠδύναντο νὰ διαθέσωσιν ἑαυτὰς κατὰ βούλησιν· ὁ πατὴρ ἢ ὁ ἀδελφὸς εἶχον δικαίωμα οὐχὶ μόνον νὰ ἐκδώσωσιν αὐτὰς εἰς νόμιμον γάμον ἀντὶ χρημάτων, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰς *πωλήσωσιν ὡς δούλας* εἰς ὅν τινα ἤθελον. Ἐν Ἀθήναις πρῶτος ὁ Σόλων κατήργησε τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξῄρεσε τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ θυγάτηρ ἢ ἡ ἀδελφὴ ἤθελον ἀποδειχθῆ μὴ διαφυλάξασαι τὴν ἁγνότητα.

Ἄλλη ἀπόδειξις τῆς θέσεως ταύτης τῶν γυναικῶν εὑρίσκεται ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπικλήρων παρθένων θεσμῷ, ὅστις ἦν γενικὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίκληροι ἐκαλοῦντο αἱ κόραι, ὧν ὁ πατὴρ εἶχεν ἀποθάνει χωρὶς ν' ἀφήσῃ τέκνα ἄρρενα. Τότε ἡ περιουσία φυσικῶς περιήρχετο εἰς αὐτάς, κυρίως ὅμως αὐταὶ συνεχωνεύοντο μετὰ τῆς περιουσίας. Διότι ἡ ἐπίκληρος μετεβιβάζετο μετὰ τῆς ἄλλης κληρονομίας εἰς τὴν κυριότητα τοῦ πλησιεστέρου συγγενοῦς, τοῦ ἐκ πατρὸς θείου π. χ. ἢ τοῦ ἐξαδέλφου της, ὅστις ὤφειλε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἐὰν οὗτος δι' οἱονδήποτε λόγον ἠρνεῖτο νὰ πράξῃ τοῦτο, ἔπρεπε νὰ παραιτηθῇ τῆς κληρονομίας παραχωρῶν τὰ δικαιώματά του εἰς τὸν μεθ' ἑαυτὸν πλησιέστερον συγγενῆ. Οἱ νόμοι τῆς ἐν Κρήτῃ Γόρτυνος εἶναι ἔν τισιν ὀχληρότεροι· διότι ἐκεῖ ὁσάκις ὁ ἔχων δικαίωμα νὰ νυμφευθῇ τὴν ἐπίκληρον συγγενὴς ἦτο ἀνῆλιξ, ὤφειλεν αὐτὴ νὰ τὸν περιμένῃ καὶ νὰ διανέμηται μετ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου τὰ ἔσοδα τῆς περιουσίας της. Ἐὰν οὗτος βραδύτερον ἐνῆλιξ γενόμενος ἠρνεῖτο νὰ τὴν νυμφευθῇ, μετεβιβάζετο τὸ δικαίωμά του εἰς ἄλλον συγγενῆ, καὶ μόνον ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος συγγενής, ἐπετρέπετο εἰς αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ ἄνδρα κατὰ τὴν ἀρέσκειάν της, πάντως ὅμως ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός της.

Εἶναι φανερὸν πόσον ὁ νόμος οὗτος ἦτο σκληρός. Ἡ δυστυχὴς ἐπίκληρος ἦτο πολλάκις ἠναγκασμένη νὰ δεχθῇ ὡς ἄνδρα ἐσχατόγηρόν τινα θεῖόν της, ὅστις, ἂν ἔλειπεν ἡ περιουσία, πᾶν ἄλλο θὰ ἐσκέπτετο ἢ νὰ νυμφευθῇ. Ὁ νόμος μάλιστα προέτρεπεν εἰς σύναψιν τοιούτων ἀναρμόστων γάμων, διότι ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἔγγαμον συγγενῆ νὰ διαλύσῃ τὸν πρῶτον γάμον του ὅπως νυμφευθῇ τὴν ἐπίκληρον. Τῶν παραλόγων τούτων δικαιωμάτων τὸ πολλάκις ἀπάνθρωπον ἠθέλησε νὰ κολάσῃ ὁ Σόλων διὰ νόμου, ὅστις βραδύτερον ἐφαίνετο ἄτοπος καὶ γελοῖος, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι· διότι ἔδιδε τῇ ἐπικλήρῳ εἴς τινας περιπτώσεις τοιαύτην ἐλευθερίαν, ὥστε ὁ γέρων σύζυγός της ἠναγκάζετο ἢ νὰ τὴν κρατήσῃ μετ' αἰσχύνης ἢ νὰ διαλύσῃ τὸν γάμον. Ὀλιγώτερον ἄδικος δὲν ἦτο ὁ τῆς Γόρτυνος νόμος. Ἐὰν ἡ ἐπίκληρος κατὰ τὸν θάνατον

τοῦ πατρὸς εἶχεν ἤδη ἡλικίαν γάμου, ὁ μέλλων σύζυγός της ὅμως, ὁ ἐξάδελφός της π. χ. μόλις ἦτο δέκα ἐτῶν, ὤφειλε αὐτὴ νὰ τὸν περιμένῃ ἄλλα τόσα· ὥστε ὅταν αὐτὸς ἐγίνετο ἐνῆλιξ, αὐτὴ θὰ ἦτο τριακοντοῦτις· κατὰ τὰ δέκα δὲ ταῦτα ἔτη ἔπρεπε νὰ διανέμηται μετ' αὐτοῦ τὴν περιουσίαν της. Μετὰ ταῦτα ἐὰν αὐτὸς εἶχεν ἀκόμη ὄρεξιν νὰ τὴν νυμφευθῇ, τὸ ζήτημα ἐτελείωνε μὲν κακὰ καὶ ψυχρά, ὁπωσδήποτε ὅμως ἐτελείωνεν. Ἀλλ' ἂν ἐκεῖνος ἀπεποιεῖτο, μετεβιβάζετο τὸ δικαίωμά του εἰς ἄλλον, ἡ δὲ κόρη ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὅπως ἀπὸ τῆς τοῦ πρώτου. Ἐὰν καὶ οὗτος ἠρνεῖτο, ἤρχετο ἡ σειρὰ τρίτου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ ἡλικία τῆς κόρης παρήρχετο, ἐὰν δὲ δὲν ἦτο ὡραία καὶ ἐὰν ἡ περιουσία της ἦτο μικρά, θὰ ὑφίστατο τὸν ἔσχατον ἐξευτελισμόν· διότι ὁ νόμος ὥριζεν, ὅτι ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι συγγενεῖς τῆς ἐπικλήρου ἢ ἐὰν οἱ ὑπάρχοντες ἀρνῶνται νὰ τὴν νυμφευθῶσι καὶ ἐὰν ἐκ τῶν τῆς αὐτῆς φυλῆς ἀνδρῶν οὐδεὶς ἐπίσης στέργῃ νὰ τὴν νυμφευθῇ, τότε νὰ *κηρυχθῇ τοῦτο δημοσίᾳ*, ὅτι δηλαδὴ οὐδεὶς ἐκ τῶν συγγενῶν ἢ φυλετῶν στέργει νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ ἔπειτα εἶναι ἐλευθέρα ἡ κόρη νὰ εὕρῃ, ἂν ἠμπορῇ, ἄνδρα ἐξ ἄλλης φυλῆς. Πόσαι φιλότιμοι κόραι θὰ προετίμων μᾶλλον νὰ μείνωσιν ἄγαμοι διὰ παντὸς τοῦ βίου των ἢ νὰ ἐκτεθῶσιν οὕτω καὶ ἐξευτελισθῶσι δημοσίᾳ! Ἀλλὰ καὶ ἄγαμοι νὰ μείνωσιν δὲν ἐπετρέπετο.

Ὁ περὶ ἐπικλήρων θεσμὸς εἶναι πανάρχαιος διότι ἀπαντᾷ καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς τῆς ἰνδογερμανικῆς φυλῆς, διετηρήθη δ' ἐν Ἑλλάδι καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα ἕνεκα διαφόρων λόγων. Πρῶτον οἱ συγγενεῖς εἶχον κεκτημένα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔστεργον βεβαίως ν' ἀπολέσωσιν. Ἔπειτα — καὶ τοῦτο ἦτο ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τοῦ θεσμοῦ — διὰ τῶν τέκνων τῶν ἐπικλήρων ἐπρόκειτο νὰ συνεχισθῇ τὸ γένος τοῦ ἄνευ ἄρρενος γόνου ἀποθανόντος ἀνδρός. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἔπρεπε τὰ τέκνα ταῦτα νὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ πάππου των, δηλαδὴ τέκνα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἀπόδειξις τοῦ ὅτι οὕτω ἀντελαμβάνοντο τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἐπικλήρου ἅμα ἐνῆλιξ γενόμενος ἐλάμβανε τὴν περιουσίαν τῆς μητρός του καὶ διεχειρίζετο αὐτήν, καὶ ἐὰν ἀκόμη ὁ πατήρ του ἔζη· διότι ἐθεωρεῖτο πρὸ παντὸς υἱὸς τοῦ πάππου του, οὗ τὸ γένος δι' αὐτοῦ ἀνεβλάστανεν. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, μέγιστον δυστύχημα ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπαιδία· ὅταν ἔσβυνε μία οἰκογένεια, ὄχι μόνον τὸ ὄνομα αὐτῆς περιέπιπτεν εἰς λήθην, ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν αἱ τιμαὶ καὶ αἱ πρόσοδοι φυσικῶς ἠλαττοῦντο. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη καὶ ὁ θεσμὸς οὗτος, ἕνεκα τούτου δὲ καὶ αἱ υἱοθεσίαι ἦσαν τότε συχνότεραι. Πάντες ὅμως οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐξηγοῦσι τὴν πρὸς τὰς θυγατέρας ἀστοργίαν· αὕτη ἐξηγεῖται μόνον ἐκ τούτου, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνεπτύχθη τὸ ἔθιμον, ὅπερ μετὰ ταῦτα ἔγεινε νόμος, αἱ γυναῖκες ἐθεωροῦντο ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς περιουσίας καὶ ἐκληροδοτοῦντο μετ' αὐτῆς. Ἐὰν ὁ νόμος ἐτίθετο ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, θὰ ἦτο βεβαίως ὀλιγώτερον σκληρός.' Ἐλησμονήσαμεν ν' ἀναφέρωμεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ νόμος τῆς Γόρτυνος, ὅστις ἐγράφη περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου πρὸ Χρ. αἰῶνος, ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἐπίκληρον νὰ ἐξαγοράζῃ τὴν ἐλευθερίαν της ἐγκαταλείπουσα εἰς τοὺς συγγενεῖς τοὺς πατρός της τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας· διὰ τούτου ἐβελτιώθη ὁπωσοῦν ἡ θέσις της.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Χ. Τσουντασ

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχιακαῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ταῖς πρωτευούσαις ἀγροτικῶν δήμων, κατὰ Κυριακὴν ἢ ἄλλην τινὰ τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν, γίνεται ἀγορά, *παζάρι* ὡς λέγουσι κοινῶς. Εἶνε δὲ τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἢ συναλλαγὴ μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐκ τῶν ἔξω χωρίων κατερχομένων ἀγροτῶν. Ἐν τῇ πόλει ἔχουσιν ἀνάγκην προϊόντων παραγομένων ἐν τοῖς ἀγροῖς, οἱ ἀγρόται ἔχουσιν ἀνάγκην ἀντικειμένων κατασκευαζομένων ἐν τῇ πόλει ἢ εἰσαγομένων ἄλλοθεν.

Ὁ χωρικὸς φέρει πρὸς πώλησιν ξύλα, δᾳδίον, βούτυρον, τυρόν, ὄρνιθας, ζῷα, γεννήματα καὶ ἀγοράζει ὄρυζαν, ἅλας, ἐργαλεῖα, σκεύη, ὑφάσματα, κοσμήματα καὶ ὅπλα. Καθ' ὅσον δ' ἡ συγκομιδὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν εἶνε πλουσία, καθ' ὅσον ἡ τῶν ποιμνίων ὑγεία καλή, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ ἀγορὰ καθίσταται ζωηροτέρα καὶ τῶν ἐμπόρων τῆς πόλεως μείζονα τὰ κέρδη.

Κύρια εἰσοδήματα τῶν χωρικῶν εἶνε τὸ περισσεῦον γέννημα, ὅπερ θὰ πωλήσωσι, καὶ ἐκ τοῦ ποιμνίου τὸ μαλλίον, τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς καὶ τὰ νεογέννητα ἐρίφια καὶ ἀρνία. Αἱ ἀγροτικαὶ οἰκογένειαι πρὸς διατροφὴν ἀποθηκεύουσιν εἰς τὰς κουβέλας ἀραβόσιτον ἰδίως, δι' οὗ ζυμοῦται ἡ *μπομπότα*, ὁ θρεπτικὸς ξανθὸς ἄρτος. Ὁ σῖτος ἅπας ἐκποιεῖται, ἐκτὸς ὀλιγίστου ποσοῦ· ὁ ἐξ αὐτοῦ ἄρτος θεωρεῖται πολυτέλεια ἄσκοπος, καὶ

δὲν ἔχει τὰς θερμαντικὰς καὶ θρεπτικὰς ἰδιότητας τῆς *μπομπότας*, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀγροτῶν.

Οὕτως οἰκογένεια χωρικὴ ἐκ πέντε ἕξ μελῶν ἔχει ἀνάγκην, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐτησίαν τροφὴν, ἑβδομήκοντα τοὐλάχιστον κοιλῶν ἀραβοσίτου. Καὶ ἂν ἐκ τῶν ἰδίων ἀγρῶν δὲν συγκομίσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ὅπως δήποτε ὀφείλει νὰ τὸ προμηθευθῇ δι' ἀγορᾶς ἢ δι' ἀνταλλαγῆς· ἤτοι ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ συγκομιδὴν θέλει ἀποδώσῃ πρὸς τὸν ἔμπορον ἢ κτηματίαν, ὅστις ἐδάνεισε τὸν ἀραβόσιτον, ἰσάριθμα κοιλὰ σίτου. Ὁμοιάζει ὁ τρόπος οὗτος τοῦ δανείου ὀλίγον πρὸς τοκογλυφίαν, ἀλλὰ καθιερώθη διὰ τοῦ ἐθίμου καὶ δὲν φαίνεται ἀσύμφορος τοῖς ἀγρόταις. Ἐν τῇ ἑβδομαδιαίᾳ ἀγορᾷ λοιπὸν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐμπορικῶν πράξεων, γίνονται συνήθως καὶ τοιαῦται συναλλαγαὶ μεταξὺ τῶν χωρικῶν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος σιτεμπόρων καὶ τοκογλύφων τῶν πόλεων.

Τοιαύτη τις αἰτία ἔφερε καὶ τὸν Γιαννιὸν Καρανῖκον τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Μαΐου εἰς Ξηροχώριον. Ὁ ἀραβόσιτος τῆς οἰκογενείας εἶχε τελειώσῃ καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ προμηθευθῶσι πέντ' ἕξ κοιλὰ, ὅπως ἐπαρκέσωσι μέχρι τῆς συγκομιδῆς τῆς κριθῆς καὶ τοῦ σίτου. Ὁ Γιαννιὸς ἐστέλλετο ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἵνα λάβῃ δάνειον τὸ ποσὸν τοῦτο παρὰ τοῦ κὺρ Παντελάκη, τοῦ γνωστοῦ μνηστῆρος τῆς δημαρχίας.

Ἡ ἐγκυμονοῦσα φορβὰς δὲν ἠδύνατο νὰ κομίσῃ ἐκ τριώρου ἀποστάσεως τόσον φορτίον. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ δανεισθῶσι καὶ τὸν ὄνον τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη. Καὶ ἵνα μὴ κατέλθωσιν εἰς Ξηροχώριον τὰ ζῶα κενά, οὐδενὸς ἄλλου ὑπάρχοντος προϊόντος κατὰ τὸν Μάϊον, ἐφόρτωσαν καυσόξυλα ἐκ τοῦ δάσους.

Ὁ νέος χωρικὸς ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ ὡδήγει τὰ ζῶα πεζὸς, ὄρθρου βαθέος ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ χωρίου· ἔφερε δὲ καὶ τὸ μακρὸν ἀλβανικὸν ὅπλον ἐπ' ὤμου ἵνα ἐπισκευάσῃ ἐν Ξηροχωρίῳ τὰ βεβλαμμένα πυρέκβολα.

Ἐπώλησεν ἐκεῖ ταχέως καὶ εἰς καλὴν τιμὴν —ὀγδοήκοντα λεπτὰ— τὰ καυσόξυλα καὶ δέσας τὰ ζῶα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κὺρ Παντελάκη ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀγοράν.

Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἦσαν ἀνοικτά, εἶχον δ' ἐγκαθιδρυθῇ καί τινες ὑπαίθριοι μεταπράται, πωληταὶ ὑφασμάτων ἰδίᾳ. Καὶ ἐκυμάτιζον εἰς τὸν ἀέρα ἀνηρτημένα τὰ κίτρινα καὶ ἐρυθρὰ μαντίλια καὶ τὰ πολύχρωμα βαμβακερὰ πανία, προκαλοῦντα τὰ λαίμαργα βλέμματα τῶν κομψευομένων χωρικῶν, αἵτινες ἔβλεπον ἐκεῖ ὑλικὸν ἄφθονον διὰ ποδιὰς καὶ σκουφομάντιλα· εἶχον δὲ κατέλθῃ τὴν κυριακὴν ἐκείνην καὶ χωρικοὶ καὶ χωρικαὶ πολλαί.

Διὰ τὰς νεάνιδας τῶν χωρικῶν ἡ ὑπερτάτη τέρψις εἶνε ἡ εἰς τὸ *παζάρι* μετάβασις. Εἶνε τὸ μόνον μέρος, ἐν ᾧ ἐπὶ προφάσει ἀγορᾶς ὑποδημάτων ἢ χρωματιστῶν μαλλίων, δύνανται νὰ ἐπιδείξωσι τὸ λυγηρὸν αὐτῶν παράστημα, ἔξω τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ χωρίου των. Καθότι αἱ κόραι εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν γειτονικῶν χωρίων, ὅπου συναθροίζονται ἐκ τῶν πέριξ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες, δὲν μεταβαίνουσι κατ' οὐδένα λόγον. Ἔπειτα πᾶσα πόλις ἢ κωμόπολις θεωρεῖται κέντρον ἀνεπτυγμένον καὶ διὰ τῆς μεταβάσεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐπί τινας ὥρας διαμονῆς λαμβάνει τις οἱονεὶ τὸ βάπτισμα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐναβρύνονται λοιπὸν αἱ νεαραὶ χωρικαὶ ἐπὶ τῇ εἰς Ξηροχώριον μεταβάσει καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας κατόπιν ἀφηγοῦνται εἰς τὰς ἀμαθεῖς ὁμιλήκους τὰ θαυμάσια, ἅτινα εἶδον ἐκεῖ.

Ἐν τῇ πλατείᾳ τὸ πλῆθος συνωστίζετο καὶ συνεμίγνυντο αἱ γραφικώταται στολαὶ τῶν ἀγροτῶν μετὰ τῶν σοβαρῶν ἐνδυμάτων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, καὶ παρενετίθεντο ὑψηλοί τινες ψωριῶντες πῖλοι μεταξὺ τῶν ἐρυθρῶν φεσίων καὶ τῶν χιονολεύκων μαντιλίων. Καὶ ἠκούοντο ἐκεῖ προσφωνήσεις καὶ χαιρετισμοὶ καὶ κραυγαὶ τῶν πολιτῶν συνιστώντων τὸ ἐμπόρευμα καὶ συζητήσεις περὶ τῆς τιμῆς καὶ ἦχοι χαλκονομισμάτων μετρουμένων ἐν τῇ παλάμῃ καὶ βελασμοὶ δεσμίων προβάτων καὶ γόοι ὀρνίθων ἀνηρτημένων ἀπὸ τῶν ποδῶν.

Ἐκεῖ ἦτο τὸ κυρίως *παζάρι* τῶν χωρικῶν πωλούντων τὰ προϊόντα αὐτῶν, τῶν πλανοδίων μικρεμπόρων, προσπαθούντων νὰ σαγηνεύσωσι τὰ ἀγροτικὰ βαλάντια.

—Χτένια, τσατσάραις, καθρεφτάκια, ξουράφια, βελόνια, σουγιάδες ! ἔκραζε κυφὸς νησιώτης περιάγων τὸ ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐκκρεμὲς ἐμπορικὸν κατάστημα.

— Δαχτυλίδια, καρφίτσαις, θηλυκωτάρια, γυαλιστάραις ! ἐγρύλλιζε σπανὸς ἑβραῖος προτείνων μεγάλην ὑελοσκεπῆ θήκην.

Ὁ Γιαννιὸς δὲν εἶχε σκοπὸν οὔτε ν' ἀγοράσῃ, οὔτε νὰ πωλήσῃ τι. Τὰ ὀγδοήκοντα λεπτὰ, ἅτινα εἰσέπραξεν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν καυσοξύλων, ἐπήρκεσαν εἰς κέρασμά τι ἐν τῷ καπηλείῳ, εἰς προμήθειαν προσφαγίου τινὸς κατὰ τὴν μεσημβρίαν— ἄρτον εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ ὤμου ἀνηρτημένῳ τράστῳ. Διῆλθε διὰ τῶν κρεοπωλείων, ἐν οἷς αἱ μυῖαι ἐβόμβουν περὶ τὰ ἀνηρτημένα κρέατα καὶ οἱ κύνες ἔλειχον τὰ σταλάζοντα αἵματα. Ἀνέπνευσε μετ' ὀρέξεως τὴν ταγγὴν ὀσμὴν τῶν ἐπὶ φορητῶν πυραύνων τηγανιζομένων ἐν ὑπαίθρῳ ἰχθύων. Καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ παρὰ τὸ μέγα δημοτικὸν φρέαρ καπηλεῖον, ὅπερ ἐτιτλοφορεῖτο πομπωδῶς· Καφενίον ὁ τρωϊκὸς πόλεμος.

Ἦτο χαμηλὸν οἴκημα, σχεδὸν ὑπόγειον. Ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ ὑπὲρ τὴν ταπεινὴν μονόφυλλον θύραν ἦτο ἀναγεγραμμένη ἐπὶ ῥοδοχρόου τοίχου διὰ κυανῶν κακοσχήμων γραμμάτων ἡ ἐπιγραφή, δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ τῆς θύρας, εἰς τὰ μεταξὺ τῶν παραστάδων ταύτης καὶ τῶν παραθύρων διαστήματα, ζωγραφίαι ἐκφραστικώταται ἡρμήνευον τὴν ἐπιγραφήν, παριστῶσαι στυγνὰς μορφὰς ἀνδρεικέλων μαχομένων διὰ πυροβόλων ὅπλων!...

Διὰ τῆς θύρας καὶ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων ἐφαίνοντο οἱ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι τῇδε κἀκεῖσε δι' ἐζωγραφημένων χαρτίων πεποικιλμένοι, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ εἰς τὸ βάθος ὑπὲρ τὸ κυλικεῖον ὡρθοῦτο λεπρὰ προτομὴ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος. Αἱ ἐντὸς τοῦ καπηλείου πρὸς τὸ βάθος τρεῖς τράπεζαι ἦσαν κατειλημμέναι ὑπὸ χωρικῶν χαρτοπαικτούντων, οἵτινες ὑβρίζοντο καὶ ἐγρονθοκόπουν τὰς σανίδας ἐν μέσῳ νεφῶν καπνοῦ. Τὰς ἄλλας τραπέζας εἶχον στήσῃ ἔξω ὑπὸ τὴν ... δύο συκαμινεῶν καὶ μικρᾶς καναβίννης ...δος, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν ἐσαλεύοντο τὰ ἄχροα ὑπόλοιπα ἑλληνικῆς σημαίας. Καὶ αἱ ὑπαίθριοι ...άπεζαι ἦσαν κατειλημμέναι ὑπὸ πολιτῶν καὶ ...γροτῶν, οἵτινες ἐφλυάρουν, ἔπινον, ἐκάπνιζον καὶ ἐρρόφων ναργιλέν.

Συγχωρικοί τινες ἐκάλεσαν τὸν Γιαννιὸν ἵνα τὸν κεράσωσιν. Ἔσυρεν οὗτος ξύλινον σκαμνίον, παρήγγειλεν ἕνα καφὲν βαρὺν γλυκὸν εἰς τὸν ἀνυπόδητον παῖδα τοῦ καπήλου καὶ ἐκάθισε παρὰ τὸν φιλικὸν ὅμιλον.

ϛ'

Ἡ χειρόμαντις

Μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ἐρχόμενοι πρὸς τὸ καφενεῖον τρεῖς προσωπικότητες τοῦ τόπου· ὁ κύριος ἔπαρχος, ὁ κύριος ταμίας καὶ ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος.

Καὶ ὁ μὲν ἔπαρχος ἐφόρει ψιάθινον πῖλον καστανόχρουν καὶ ἐπενδύτην τεφροποίκιλτον καὶ λευκὸν λαιμοδέτην μετ' ὀρθῶν περιλαιμίων καὶ πλατυτάτην ῥεβινθόχρουν περισκελίδα, ὁ δὲ ταμίας καστόρινον τεφρὸν πῖλον καὶ λινᾶ νεανικά πως ἐνδύματα. Ἦσαν ἀμφότεροι μέσης ἡλικίας· ὁ ταμίας ὑψηλὸς καὶ εὐτραφής, ὁ ἔπαρχος μικρὸς καὶ ἰσχνός. Ὁ ταμίας εἶχε τὸν πώγωνα ἐξυρισμένον καὶ μόνος ὁ μύσταξ μέλας, παχύς, λεῖος ἐκάλυπτε τὰ χείλη καὶ μέρος τῆς σιαγόνος ἔνθεν καὶ ἔνθεν προσκλίνων. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν μεγάλοι πλήρεις σοβαρᾶς τινος ἀγαθότητος καὶ αἱ ὀφρῦς τοξοειδῶς συνηνοῦντο ὑπὲρ τὴν ῥῖνα. Ὁ ἔπαρχος ἐκάλυπτε τοὺς παραβλῶπας ὀφθαλμοὺς διὰ πρασίνων ὑέλων καὶ διετήρει πώγωνα βαθέως ψαλιδισμένον, ἐν ᾧ ἐπλεόναζε τὸ ἅλας ἢ τὸ πέπερι. Ἐθεωρεῖτο μικρὸς ῥαδιοῦργος καὶ κουτοπόνηρος, ἐνῷ ὁ ταμίας ἔχαιρε φήμην αὐστηροῦ ἐν τῷ καθήκοντι καὶ ἐν γένει ἐντίμου καὶ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑπαλλήλων ἐβάδιζεν ὡς ὄρνις ἰνδικὴ προβάλλων εὐρεῖαν γαστέρα ὁ ἀνθυπομοίραρχος. Ἡ στολὴ αὐτοῦ ἦν ἀνοικτὴ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῆς ὀσφύος καὶ ἐφαίνετο ἀκόσμως τὸ στέρνον τοῦ ὑποκαμίσου καὶ τὰ κομβία τοῦ ὑπενδύτου. Ἡ λευκὴ περισκελὶς εἶχεν ὀλισθήσῃ κάτω τῆς ζώνης καὶ ἀπέληγε πλατεῖα ἐπὶ τῶν χονδρῶν ὑποδημάτων καὶ τῶν πτερνιστήρων. Τὸ ξίφος, ἐπὶ τῶν ἀσπρορρούχων ἐζωσμένον, ἐσύρετο κατὰ γῆς. Τὸ πηλίκιον ἐστερεοῦτο διὰ τοῦ ὑπογναθίου ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆς κεκαρμένης σφαιροειδοῦς κεφαλῆς· ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐκράτει μέλαν βούνευρον. Ὀφθαλμοὶ δυσαναλόγως μικροὶ κίτρινοι, ἄνευ βλεφαρίδων, ὡς οἱ τοῦ χοίρου, μύσταξ πυρρὸς ἐκ τοῦ οἴνου ὑπερηφάνως ἠνωρθωμένος, ῥὶς σιμή, παρειαὶ πλαδαραί, μέτωπον ἐρρυτιδωμένον, ὀφρῦς ἀραιαὶ συνεπλήρουν τὸ ἄχαρι ἐξωτερικὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς. Οὐδόλως ἠγαπᾶτο ἐν τῷ τόπῳ· ἐλέγετο βίαιος, σκληρός, ἄδικος, πολλῶν δ' ἐντίμων πολιτῶν αἱ ῥάχεις εἶχον δοκιμάσῃ ἄνευ αἰτίας τὸ βαρὺ βούνευρον αὐτοῦ, ἀλλὰ διετηρεῖτο μεθ' ὅλα ταῦτα ἐν τῇ στρατιωτικῇ διοικήσει τῆς φιλησυχωτάτης τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ὑπουργικοῦ βουλευτοῦ, ὀφείλοντος τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ εἰς πιέσεις καὶ καλπονοθεύσεις, ὧν πρωτουργὸς ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου φρουρός.

Ἐπὶ τῇ προσελεύσει τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου οἱ μὲν ἱστάμενοι παρεμέρισαν, οἱ δὲ καθήμενοι ἠγέρθησαν καὶ ἐχαιρέτισαν· καὶ ὁ ὑπηρετῶν παῖς ἔσπευσε νὰ καθαρίσῃ διὰ τῆς ποδιᾶς τὴν τράπεζαν, ἣν κατέλιπον ἐλευθέραν ἐκ σεβασμοῦ οἱ καθήμενοι χωρικοί.

— Τρεῖς καφέδες βαρεῖς· δυὸ γλυκεῖς, ἕνας μέτριος, καὶ ἕνα ναργιλὲ γιαβάσικον, εἶπεν ὁ ταμίας συμβουλευθεὶς καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἀπὸ τῆς θέσεως ἐν ᾗ ἐκάθηντο ἐφαίνοντο οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ περιφερόμενοι, διέβαινον δὲ πρὸ αὐτῶν οἱ μεταβαίνοντες ἐκεῖσε καὶ δὲν ἦσαν σπάνιαι μεταξὺ τῶν διαβατῶν αἱ νέαι χωρικαί.

Ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος, ὅστις ἔτρεφε στοργὴν ἀληθοῦς ἱππότου πρὸς τὸ ὡραῖον φῦλον, κατεμέτρει διὰ θρασυτάτου βλέμματος τὰς εὐμελεῖς ἀγρότιδας καὶ ἀνεκοίνου ἑκάστοτε πρὸς τὸν παρακαθήμενον ἔπαρχον χαμηλῇ τῇ φωνῇ τὰς κρίσεις αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἔπαρχος ἔδακνε τὸν μύστακα καὶ ἔστρεφε τὴν διοπτροφόρον ῥῖνα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὡσεὶ ὀρεκτικόν τι ὠσφραίνετο.

Δὶς δὲ ἢ τρὶς ἐπὶ τῇ διαβάσει εὐσταλοῦς χωρικῆς ἐκ τοῦ ἐπὶ καλλονῇ ὀνομαστοῦ χωρίου Γαλιτσάδων, ὁ ἀξιωματικὸς ἐξήγγειλε μεγαλο-

φώνως ἀκόσμους ἐκφράσεις, ἃς ἐπεκρότησαν δι' ἠχηρῶν καγχασμῶν οἱ παριστάμενοι ἀγρόται.

Ὁ ταμίας ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδα ἀθηναϊκὴν καὶ ἐρρόφα τὸν ναργιλέν του. Κατὰ τὸ φαινόμενον οὐδόλως προσεῖχεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, ἀλλ' ἐμόρφαζε συνεχῶς μετὰ προφανοῦς δυσαρεσκείας.

— Τοῦ διαβόλου τὴν κατσιβέλλα, εἶπεν ὁ ἀνθυπομοίραρχος κλίνων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν κεφαλὴν, ἵνα διακρίνῃ πέραν μεταξὺ τοῦ πλήθους, πάλι μοῦ κουβαλήθηκε σήμερα μὲ τὰ κόσκινά της.

— Μήπως εἶνε μιὰ μόνον! ἐγὼ βλέπω κάθε κυριακὴ πέντ' ἕξη ποῦ φέρνουν γύραις, ὑπέλαβεν ὁ ἔπαρχος.

— Μὰ μιὰ εἶνε ποῦ ἀξίζει· ἡ ἄλλαις ὅλαις εἶνε κουρούναις Σοῦχει κἄτι μάτια ποῦ τρυποῦν τὴν πέτρα. Πρώτη Τσιγγάνα ποῦ ἔχω ἰδῆ γαλανομμάτα...

Ὁ Γιαννιός, ὅστις δὲν ἐκάθητο μακρὰν, ἀνεσκίρτησεν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ στρατιωτικοῦ.

— Μελαγχρινὴ καὶ γαλανομμάτα,'σὰν διάβολος θὰ νἆνε! ἐφώνησεν ὁ ἔπαρχος.

— Τώρα βλέπεις τί εἶνε. Γιάννη, κράξε μου ἕνα χωροφύλακα!

Ὁ παῖς ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν· ὁ χωροφύλαξ προσῆλθε καὶ ἔστη εἰς προσοχήν.

—Χαλμοῦκο, σύρε, φέρε μου τὴ Τσιγγάνα μὲ τὰ κόσκινα ποῦ εἶνε ἐκεῖ κοντὰ 'ς τὸ πηγάδι.

— Ἡ Διαβολόσπιθα, ἡ τσοῦπα τοῦ Γυφτοκάβουρα! εἶπέ τις τῶν χωρικῶν ἀναγνωρίσας τὴν Ἀθιγγανίδα ἥτις ἤρχετο διστάζουσα, πεφοβισμένη ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἀνθυπομοιράρχου. Ἡ καρδία τοῦ Γιαννιοῦ ἔπαλλεν ὡς ἡ τοῦ λαγωοῦ, κρύος ἱδρὼς περιέρρεε τὴν ῥάχιν του. Τρία βήματα μακρὰν αὐτοῦ ἵστατο ἐκείνη, ἥτις ἐλησμόνησε τοὺς ὄφεις ἐν τῇ καλύβῃ, ἐκείνη ἥτις τὸν ἐβάσκανεν ἐν τῇ πανηγύρει.

Ἦτο πολὺ κοσμιώτερον ἐνδεδυμένη νῦν ἢ κατὰ τὴν πρώτην νύκτα. Ἐφόρει ἐσθῆτα ἐκ πανίου πρασινοστίκτου καὶ ἀμπεχώνιον κεραμόχρουν κακῶς ἡρμοσμένα ἐπὶ τοῦ εὐθέος σώματος αὐτῆς, προδήλως ξένα. Καὶ πράγματι εἶχε λάβῃ ταῦτα παρά τινος ὑπηρετρίας ἐν Ξηροχωρίῳ ἐπ' ἀνταλλαγῇ τριῶν κοσκίνων, οὕτω τριμμένα καὶ παλαιά. Τὴν μαύρην κόμην εἶχε δεδεμένην διὰ καινουργοῦς κιτρίνου μαντιλίου, περὶ τοὺς βραχίονας ἔφερε ψέλλια ἐκ πολυχρώμων χανδρῶν· ἐβάδιζεν ἀνυπόδητος.

—Ἔλα δά, μωρὴ Τσιγγάνα, καὶ δὲν θὰ σὲ κρεμάσωμε! εἶπεν ὁ ἀνθυπομοίραρχος μειλιχίως, ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὴν κόρην. Μετὰ μικρὸν δὲ προσέθηκε μειδιῶν·

— Κἄτι πολὺ συμμαζωμένη μοῦ εἶσαι; μὴν ἔχεις κάνῃ τίποτε βρωμοδουλιαῖς, τίποτε μαγικὰ ξελογιάσματα;.. Μὴ χώρισες κανένα νδρόγυνο μὲ τῆς διαβολιαῖς σου;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀναλαβοῦσα θάρρος ἀνήγειρε τὸ βλέμμα καὶ ἔστρεψεν αὐτὸ πέριξ· εἶδε τὸν Γιαννιὸν καὶ ἐφάνη ὅτι τὸν ἀνεγνώρισε.

— Δὲν ξέρω τίποτε διαβολιαῖς, κὺρ μοίραρχε, εἶπε διὰ φωνῆς,ἥτις ἦχει παραδόξως πως ὀξεῖα, ἐνοχλητικὴ εἰς τὰ ὦτα.

— Καὶ τί κάνεις ποῦ γυρίζεις ἐδῶ κάθε Κυριακή; ἠρώτησεν ὁ ἔπαρχος ξύων τὸ γένειον.

— Κόσκινα πουλῶ, ἀφεντικό.

— Ξέρεις νὰ πῇς τὴ μοίρα;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐδίστασεν.

— Ἔλα καὶ μὴ δειλιάζῃς· 'πές τοῦ κυρίου ἐπάρχου ποῦ σ' ἐρωτᾷ.

— Σἂν πως ξέρω κἄτι νὰ διαβάσω 'ς τὸ χέρι...

Ὁ ἔπαρχος ἔτεινε δεκάλεπτον πρὸς τὴν μάντιδα. Ἔλαβεν αὕτη τὸ χαλκονόμισμα καὶ ἔρριψεν αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ. Ἀπέθηκε τὰ κόσκινα κατὰ γῆς καὶ ἦλθεν ἐγγύτατα τοῦ ἐπάρχου,ἵνα ἐρευνήσῃ τὰς γραμμὰς τῆς παλάμης, ἣν ἥπλωσεν ἐκεῖνος ἀνοικτήν. Ὁ ταμίας ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα μειδιῶν, οἱ παρεστῶτες ἔτεινον περιέργως τὸ οὖς. Ὁ δὲ ἔπαρχος, ὅστις οὐδόλως ἐπίστευεν εἰς τὰς μαντείας τῶν Ἀθιγγανίδων, προσεποιεῖτο δὲ τὸν εὔπιστον, ἵνα ἐν ἀνέσει περιεργάζηται τὴν πρὸς αὐτὸν κεκλιμένην μορφὴν τῆς εὐμόρφου χειρομάντιδος, ἐψιθύριζε πρὸς τὸν μοίραρχον·

— Τί 'μάτια καὶ τί 'δόντια! ἀλήθεια δὲν εἶδα ὀμορφότερη Τσιγγάνα.

Καὶ ἐκείνη ἤκουε ταῦτα βεβαίως καὶ διέστελλε μειδιῶσα τὰ βυσσινόχροα στενὰ χείλη.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ἀνυπομονῶν ὁ ἀνθυπομοίραρχος.

— Καλὴ καὶ ἄξια μοῖρα, εἶπεν αὕτη μὴ ἀποσπῶσα τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς παλάμης.

— Ἄλλο;

— Γλήγορα θὰ λάβῃ καλὸ μήνυμα.

— Θὰ πάρῃ θέσι μεγαλήτερη;

— Ὄχι... θὰ ἀρραβωνιασθῇ...

Ὅλοι ἐκάγχασαν· ὁ ἔπαρχος δυσηρεστήθη καὶ κατεβίβασε τὴν χεῖρα.

— Δὲν χρειάζεται πλειά, εἶπεν ἡ Ἀθιγγανὶς πονηρῶς μειδιῶσα, ὅ,τι ἦτον νὰ ἰδῶ τὸ εἶδα.

— Καὶ τί εἶδες, μωρή; ἠρώτησεν ὀργίλως ἐκεῖνος.

— Ἡ νύφη εἶνε ὄμμορφη σὰν τὸ κρύο νερὸ καὶ ξανθὴ σὰν τὸ καλαμπόκι.

— Ἔχει προῖκα; ἠρώτησεν ὁ ταμίας, ὃν ἔτερπεν ἡ αὔξουσα ὀργὴ τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου.

— Κἄτι κτηματάκια καὶ 'λίγα μετρητά.

— Καὶ πότε θὰ γείνουν οἱ γάμοι;

— Δὲν θὰ γενοῦν ποτέ.

— Τί λές;

— Θὰ χαλάσῃ ὁ ἀρραβῶνας!

Ἡ ὀργὴ τοῦ ἐπάρχου δὲν εἶχεν ὅρια πλέον· ἐδίωξε δι' ὕβρεων τὴν Ἀθιγγανίδα καὶ ἔστρεψε τὰ πράσινα δίοπτρα κύκλῳ μετὰ νευρικῆς ταραχῆς. Ὁ ἀνθυπομοίραρχος ἐγέλα κρατῶν τὴν τρέμουσαν κοιλίαν του· ὁ ταμίας ἔλεγε χαιρεκακῶν·

— Ἤθελές τα κ' ἔπαθές τα.

Οἱ χωρικοὶ ἐψιθύριζον μεταξύ των·

— Τί Διαβολόσπιθα! ὄνομα καὶ πρᾶμμα. Καλὴ τὴν ἔφκιασε τοῦ κὺρ ἔπαρχου.

Μόνος ὁ Γιαννιὸς σιωπηλὸς καὶ σκεπτικὸς ἔφερε κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ στόμα τὸ κυμβίον τοῦ καφὲ λησμονηθὲν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀθιγγανὶς ἦτο ἐκεῖ.

Ζ'

Καθ' ὁδόν.

Δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὁ Γιαννιὸς ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῶν ζώων τοὺς τέσσαρας σάκκους τοῦ ἀραβοσίτου, ἔπιε τὸ τελευταῖον ποτήριον ῥακῆς, ἀποχαιρετίζων τὸν κὺρ Παντελάκην, ὃν ηὐχήθη μὲ τὸ καλὸν νὰ ἴδῃ καὶ δήμαρχον, καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ χωρίον ἄγουσαν.

Τὴν Ἀθιγγανίδα δὲν ἐπανεῖδε μετὰ τὴν σκηνὴν τοῦ καφενείου. Περιῆλθε τὴν ἀγοράν, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς στενωποὺς ἔτι τοῦ Ξηροχωρίου συρόμενος ὑπὸ ἀκαταμαχήτου ἐπιθυμίας νὰ συναντήσῃ αὐτὴν ἐκ νέου—ἀλλ' εἰς μάτην. Καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἡ ὄψις του ἦτο κατηφὴς καὶ ἡ βαρυθυμία του δὶς καὶ τρὶς ἐξεδηλώθη δι' ἀνηλεῶν ῥαβδισμῶν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τῶν φορτηγῶν.

Ἡ ἐκ Ξηροχωρίου πρὸς τὰ περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον χωρία ὁδὸς εἶνε εὔβατος κατὰ τὸ θέρος, ἁμαξιτὸς δὲ ἐκ φύσεως, ἐφ' ὅσον διασχίζει τὸν Κάμπον τοῦ Ξηροχωρίου, τὴν ἀμμώδη κοίτην τοῦ Ξηροποτάμου καὶ τὰς ἀδένδρους γαίας τῆς Βυστρίτσας. Ἐκεῖθεν ἐκτείνεται ἧττον ὁμαλή, ἀλλὰ γραφικωτάτη τὴν θέαν μεταξὺ δασωδῶν γηλόφων· ἕρπει ὑπὸ τὴν σκιὰν κισσοστεφῶν πευκῶν, διολισθαίνει πρὸς χλοερὰς κοιλάδας, ἀναρριχᾶται ἐπ' αὐχμηρὰς κλιτύας καὶ διαπερᾷ δαφνοστόλιστα ῥυάκια. Χωρικοί τινες κατορθοῦσι καὶ ἀπὸ χωρίων ἀπωτάτων νὰ ὁδηγήσωσι διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐπὶ *ἀραμπάδων*, ἤτοι μικρῶν ἁμαξίων ὑπὸ βοῶν συρομένων, βαρέα ξύλα τοῦ δάσους. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε καὶ σπάνιον καὶ δυσχερέστατον. Οὐδὲν ἧττον ἀποδεικνύει ὅτι ἐπὶ τοῦ ἡμέρου ἐκείνου ἐδάφους τῆς περικαλλεστάτης τῶν Εὐβοϊκῶν ἐπαρχιῶν ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ χαραχθῇ ὁδὸς ἁμαξιτός, ἑνοῦσα τὸ πρὸς βορρᾶν χωρίον μετὰ τῆς πρωτευούσης κωμοπόλεως.

Βεβαίως δ' οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἔχουσι πλήρες δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσι τὴν μικρὰν χάριν παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, πρὸς ἣν παρέχουσιν ἄνευ γογγυσμῶν, ἄνευ καθυστερήσεων καὶ φόρον αἵματος καὶ φόρους ἄλλους παντοειδεῖς. Ἔχουσι πλῆρες τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὴν μικρὰν ταύτην χάριν αὐτοὶ οἱ εἰρηνικώτατοι τῶν Ἑλλήνων, οἱ διοικούμενοι ὑπὸ πεντάδος γηραιῶν χωροφυλάκων καὶ ἥκιστα ἐπασχολοῦντες τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην.

Ἀλλ' ἴσως ἴσως, διότι δὲν θορυβοῦσιν ἐν πολιτικαῖς διαμάχαις, διότι δὲν ἀναγράφονται ἐν τῷ τόπῳ οἱ διάσημοι λησταὶ καὶ φονεῖς, δι' αὐτὸ τοῦτο μένουσι λησμονημένοι ἐκεῖ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, μόνην προστασίαν εὑρίσκοντες ἐν τῇ φιλοστοργοτάτῃ φύσει τοῦ τόπου, μόνην χαρὰν ἐν τῇ ἀπαραμίλλῳ καλλονῇ αὐτῆς.

Ἡ μικρὰ αὐτὴ χλοερὰ γωνία, ἡ φιλαρέσκως κατοπτρίζουσα τὰς σμαραγδίνους ὄχθας αὐτῆς ἐν τῷ σαπφειρίνῳ πελάγει, ἔστω ὑπόδειγμα ἄξιον μιμήσεως. Οἱ χρόνοι τοῦ νομαδικοῦ καὶ ἀέργου βίου παρῆλθον, τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἰσοπεδώθη ὑπὸ τοῦ νόμου. Σήμερον ὅπλα τιμῆς καὶ ἀσφαλοῦς νίκης ἐν τῷ παγκοσμίῳ ἀγῶνι τῶν ἐθνῶν εἶνε οὐχὶ ὁ παιὰν καὶ ἡ μάχαιρα, ἀλλ' ἡ σιγὴ καὶ τὸ ἄροτρον. Τὴν δάφνην τῆς δόξης δρέπει ὁ στεφθεὶς πρῶτον διὰ τῆς ἐλαίας τῆς εἰρήνης. Μιμηθῶμεν τοὺς φιλοπόνους ἀγρότας τοῦ Ἀρτεμισίου· σιγήσωμεν καὶ ἐργασθῶμεν. Οὐχὶ τεττίγων ἀλλὰ μυρμήκων δεῖται ἡ πατρὶς ἡμῶν...

Ἀλλ' ἐνῷ τοιαύτας μοὶ παρέχει σκέψεις ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφιοειδοῦς ὁδοῦ, ἣν πεζὸς καὶ ἔφιππος τοσάκις διῆλθον, ὁ χωρικὸς ὁδηγεῖ τὰ φορτηγὰ ἐπιταχύνων ὅσον δύναται διὰ τοῦ ῥαβδίου, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ διὰ τοῦ κοπάνου τοῦ ὅπλου, τὸν δρόμον αὐτῶν, καὶ ἴσως ἴσως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προφθάσωμεν πλέον αὐτόν, ἂν δὲν ἠναγκάζετο νὰ σταθῇ παρὰ τὴν βρύσιν ὑπὸ τὸ ἐκ πλατάνου μικρὸν καὶ μοναδικὸν ἄλσος τῆς Βυστρίτσας. Ἡ ἡμέρα ἦτο θερμὴ καὶ τὰ ζῷα εἶχον διψήσῃ ἐκ τοῦ γοργοῦ δρόμου. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ ὕδατος, οὗ τὴν θέσιν κάλλιστα ἐγνώριζον, ἐλόξευσαν μικρὸν τῆς ὁδοῦ πρὸς ἀριστερὰ πλαταγοῦντα τὰ πέταλα ἐπὶ τῆς βορβορώδους γῆς καὶ ἐβύθισαν μετὰ ῥογχασμοῦ ἀπολαύσεως τὰ ῥύγχη αὐτῶν εἰς τὴν λαξευτὴν ὑδροδόχην. Ὁ χωρικὸς οὐχὶ μετὰ δυσαρεσκείας ἀνέκοψε τὸ βῆμα. Ὑπὸ τὰς πλατάνους ὁ ἀὴρ ἦτο ὑγρὸς καὶ δροσερὸς καὶ αἱ ἐπὶ τῶν πέριξ βάτων ἀνερριχημέναι λευκανθεῖς ἀγραμπέλαι ἐπλήρουν αὐτὸν μελιτώδους, ἠδυπαθεστάτης εὐωδίας.

— Ὥρα καλή, Γιαννιέ! προσεφώνησεν αἴφνης φωνὴ γνωστὴ ἀπὸ τῆς κρήνης.

— Ὥρα καλή, Γυφτοχάβουρα, ἀπεκρίνατο

ὁ χωρικὸς οὐχὶ ἄνευ ταραχῆς τινος, διότι εἶχεν ἴδῃ καὶ τὴν κόρην παρὰ τῷ πατρὶ βοηθοῦσαν εἰς τὴν ἐπίσαξιν τοῦ ὄνου.

— Γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλὸ τὰ πᾷς τὰ φορτώματα;

— Γιὰ τὸ σπίτι· λίγο χαλαμπόκι μᾶς ἔλειψε καὶ πῆραμ' ἀπ' τὸ Ξηροχώρι. Καὶ τοῦ λόγου σου;

— Γιὰ τὴν Τσαπουρνιά. Καρτέρα νὰ σφύξω τὴν ὕγλα τῆς γομάρας καὶ τραβᾶμε ἀντάμα τὸ δρόμο· μὲ τὴν κουβέντα πάει κανεὶς 'ς τὴν Πόλι χωρὶς νὰ τὸ 'ννοιώσῃ.

Ὁ ποιμὴν δὲν ἤκουσε δυσαρέστως τὴν πρότασιν τοῦ μονοφθάλμου. Παρείχετο οὕτως ἡ εὐκαιρία νὰ προσεγγίσῃ τὴν Ἀθιγγανίδα καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Ἤδη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ καφενείου εἶχεν ἀναθαρρήσῃ· σχεδὸν μετ' αἰσχύνης ἀνεκάλει νῦν εἰς τὴν μνήμην τοὺς φόβους, οὓς εἶχεν ἐμπνεύσῃ αὐτῷ ἡ εὔμορφος κοσκινόπωλις. Βαδίζων δεξιᾷ τοῦ Ἀθιγγάνου καὶ συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ, οὐχὶ ἅπαξ προσέβλεψε τὴν μορφὴν αὐτῆς καὶ συνήντησε τὸ βλέμμα· καὶ δὲν εὗρεν ἐν τῇ γαλανῇ μαρμαρυγῇ αὐτοῦ οὐδὲ διαβολικόν τι, οὐδὲ βάσκανον.

— Ὅσο θυμᾶμαι κ' ἐκείνη τὴ νυχτιά! ἔλεγεν ὁ Ἀθίγγανος καμμύων κατὰ τὸ σύνηθες τὸν μόνον ὀφθαλμὸν καὶ διὰ νευρικῆς συσπάσεως τοῦ στόματος ἐπιδεικνύων τὸν δεξιὸν κυνόδοντα. Ἂν δὲ σ' ἔστελνε ὁ Θεός, δὲν ξεύρω τί θὰ γινόμασταν· τὸ κορίτσι θὲ νὰ ἦταν ταξειδεμμένο 'ς τὸν ἄλλο κόσμο... Ἐνῷ ὁ πατὴρ ἐπρόφερε τοὺς λόγους τούτους, ἡ κόρη ἠτένιζε τὸν νέον χωρικὸν διὰ βλέμματος ἐκφράζοντος ἄφατόν τινα εὐγνωμοσύνην. Τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἐνεθάρρυνε τὸν Γιαννιόν· ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν πλαγίως τὸν λόγον.

— Καλὰ ὅμως μοῦ 'ξεπλέρωσε τὴ χάρι ἡ κυρὰ ἀπὸ κεῖ! εἶπε μειδιῶν.

— Τί σοὔκανα; τίποτε ζημιά; ἠρώτησε μετά τινος ζωηρότητος ἐκπλαγεῖσα ἐκείνη.

— Μοὔκαμες ζημιά; μοὔκοψες τὸ αἷμα μὲ τὸ σακκὶ π' ἀστόχησες!...

— 'Σ τὸ καλύβι τἀστόχησα τὸ σακκί; ἐφώνησε μετ' ἀπελπισίας συμπλέκουσα τὰς χεῖρας. Κ' ἐγὼ ἔλεγα πῶς μοὔπεσε 'ς τὸ δρόμο. Τὸ λοιπόν;...

Ὁ Γιαννιὸς τότε μετὰ πλήρους ἀφελείας ἀφηγήθη τὸν τρόμον του ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ κινουμένου σακκίου, τὴν ἔφοδον καὶ τὴν φυγὴν τοῦ κυνός· τὴν ἀπὸ τοῦ σχισθέντος πανίου ἔξοδον τῶν ὄφεων.

Τὸ διάφορον τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἐπετείνετο βαθμηδόν· ἀνέκοψαν τὸ βῆμα ἀκροώμενοι καὶ ἀφῆκαν ἐμπρὸς μόνα τὰ φορτηγά.

— Καὶ 'σὰν εἶδες τὰ φείδια; ἠρώτησεν ἡ Ἀθιγγανίς.

— Σὰν εἶδα πῶς δὲν ἦτον τελώνια μέσ' 'ς τὸ σακκί, παρὰ δενδρογαλιαὶς καὶ ἀστρίταις, ἔβγανα τὸ γιαταγάνι, χύθηκα ἀπάνω καὶ τὰ πελέκησα. Δὲν εἶχα κανένα κοπέλι, προσέθηκε καγχάζων, νὰ σ' τὰ στείλω νὰ φκιάσῃς γιαχνί.

Ἡ κόρη ἐφάνη εὐχαριστηθεῖσα ἐκ τῆς τολμηρᾶς πράξεως τοῦ νεανίου· ἀνεμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος τὸ εὐμελὲς αὐτοῦ ἀνάστημα καὶ προέβαλε μειδιῶσα μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων τὴν μικρὰν αὐτῆς γλῶσσαν.

— Τὰ κακόμοιρα; εἶπεν εἶτα σοβαρῶς.

— Μὰ δὲν μοῦ λές, τί διάβολο τὰ κουβαλοῦσες μαζί, σὰν προικιά; Μάγια κάνεις μὲ δαῦτα ἢ διαβολιαίς;

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐγέλασεν ἠχηρῶς· ὁ πατὴρ εἶχε προβῇ βήματά τινα ὅπως ἀνορθώσῃ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ κλῖνον φορτίον τῆς ὄνου καὶ ὁ χωρικὸς ἐβάδιζεν ἤδη παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῆς.

— Τί μὲ θαρρεῖς καὶ σύ; Διαβολόσπιθα ὅπως μ' ἐβαφτίσανε 'πάνω 'ς τὰ χωριά; Μακάρι νὰ ἤμουνα, προσέθηκε μελαγχολικῶς κινοῦσα τὴν κεφαλήν, δὲν θἄχα τέτοια καταντιά. Καὶ ἔτυψε διὰ τῆς παλάμης τὴν ἐσθῆτα κατὰ τὸν μηρόν.

Αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ποιμένος ἀνεστράφησαν διὰ μιᾶς ὡς τὸ ἱστίον ἑλικοδρομούσης λέμβου. Οἱ φαντασιώδεις φόβοι, ἡ πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην γόησσαν ἀπέχθεια, μετεβάλλοντο νῦν εἰς συμπάθειαν πρὸς τὴν χαρίεσσαν ἀλλὰ πτωχὴν καὶ πλάνητα κόρην.

— Μὰ τὸ λοιπὸν τί τἄθελες τὰ 'φείδια 'ς τὸ σακκί;

—Ξέρω ἀπ' τὴ μάννα μου τὸ 'φιδόχορτο, ποῦ τρῷς καὶ δὲν σὲ φαρμακεύει τοῦ φειδιοῦ τὸ δάγκαμα. Δίνω ἀπ' τὸ χορτάρι 'ς τοὺς χωριανοὺς καὶ τοὺς γλυτώνω ἀπ' τὰ φείδια. Γιὰ 'κείνους ποῦ δὲν πιστεύουν ἔχω τὰ φείδια μαζί. Τὰ πιάνω 'ς τὰ χέρια μου, τἀφίνω καὶ μοῦ δαγκόνουν τὰ κρέατα χωρὶς κανένα φόβο, γιατὶ ἔχω φάῃ πρῶτα ἐγὼ τὸ φειδόχορτο.

Καὶ λέγουσα ταῦτα ἐχειρονόμει ζωηρῶς, ὡς ἂν ἀληθῶς περιέπλεκε τοὺς ὄφεις περὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς. Ὁ δὲ χωρικὸς ἐρρίγει τὸ ἀκούσιον ἐκεῖνο ῥίγημα, ὅπερ φέρει εἰς πάντα καὶ μόνη ἡ ἰδέα τῆς πρὸς ἑρπετὸν ἐπαφῆς. Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις τῆς κόρης ἦτο φυσικωτάτη· πολλάκις εἶχεν ἀκούσει περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ *φιδοχόρτου*. Ἂν δὲ ἡ Ἀθιγγανὶς ἐγνώριζεν αὐτὸ ἐκ μητρικῆς διδαχῆς, δὲν ἐσήμαινε τοῦτο ὅτι ἦτο μάγισσα καὶ μύστις τῶν διαβολικῶν τεχνῶν.

— Δὲν ἔρχεσαι καμμιὰ 'μέρα ἴσα 'πάνω κατὰ τὴν Τζαπουρνιά, πρὶν 'μπῆτε 'ς τὸ θέρος; εἶπεν ὁ Ἀθίγγανος, ἐνῷ ἀνήρχοντο τὸν πρὸς τὸν Ἅγιον Γεώργιον ἀνήφορον.

— Σὰν ἀδειάζω...

— Νὰ ἰδῇς πῶς τὸ βόλεψα τὸ καλύβι τοῦ Καράμπελα, προσέθηκε μετά τινος φιλαρεσκείας

ὁ Γυφτοκάβουρας. Ἔχω καὶ κρασὶ ἀγριοβοτανίτικο π' ἀνασταίνει νεκρό...

— Καὶ πεθαίνει ζωντανό, συνεπλήρωσεν ὁ χωρικὸς καγχάζων ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἑτοιμότητι. Ἂς εἶνε θὲ νἄρθω ὄχι τόσο γιὰ τὸ κρασί, ὅσο γιὰ δουλειά. Θέλει ὁ Φωκίονας ἕνα τσικοῦρι 'σὰν τοῦ 'ξαδέλφου μου τοῦ Χρήστου· θὰ τὸ φέρω γιὰ μόστρα.

Μετ' ὀλίγον συνήντησαν μεγάλην συνοδίαν χωρικῶν ἐκ Καστριοῦ, Γερακιοῦ καὶ ἄλλων χωρίων καὶ ἀνεμίχθησαν μετ' αὐτῶν. Μόνον ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὰ σύνορα τοῦ χωρίου Γουβῶν ὁ Γιαννιὸς κατὰ μικρὸν ἀποχωρισθεὶς τῶν ἄλλων κατώρθωσε νὰ πλησιάσῃ ἐκ νέου τὴν Ἀθιγγανίδα.

— Ἤσανε 'ς τὸ πανηγύρι τοῦ Ἀγριοβοτανιοῦ;

Τὸν ἠτένισεν ἔκπληκτος ἐκείνη·

— Σὰν πως δὲν μὲ εἶδες κι' ἀρωτᾷς;

— Πότε;

— Ὅταν χόρευες κι' ὅλοι καμαρόναν τὴν λεβεντιά σου καὶ τὴ τέχνη σου... Δὲν γύρισες τὰ 'μάτια σου καταπάνω μου; Καί...

— Καὶ ὕστερα σωριάσθηκα κάτου! Ἂς ἤσαι καλὰ ποῦ μὲ μάτιασες.

Ἐγέλασεν:

— Ἐγὼ σὲ μάτιασα; Μηδὲ σμιχτοφρύδα εἶμαι, μηδὲ τετραδογεννημένη.

[Ἕπεται συνέχεια]

Γεωργιος Δροσινης

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ι'.

ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΡΥΩΝ ΚΑΙ Η ΕΚΕΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

Ὁ κόμης Μαρβεὺφ (Louis-Charles-René, comte de Marbeuf) γεννηθεὶς ἐν Rennes τῆς Γαλλίας τῷ 1712 καὶ ἀποθανὼν ἐν Βαστίᾳ τῆς Κορσικῆς τῷ 1786, ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ τῷ 1762, καὶ δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπεστάλη εἰς Κορσικὴν ἵνα βοηθήσῃ τοὺς Γενουηνσίους ὅπως διατηρήσωσι τὴν κυριαρχίαν των ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης. Ἀλλ' οἱ Γενουήνσιοι, ἀπηυδημένοι ἀπὸ τὰς ἀδιακόπους ἐπαναστάσεις τῶν Κορσικανῶν, παρεχώρησαν τὰ δικαιώματά των ἐπὶ τῆς Κορσικῆς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀπέναντι τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων, διὰ συνθήκης ἐν Κομπιέγνῃ ὑπογραφείσης τῇ 17 Ἰουνίου τοῦ 1768. Μετὰ δὲ τὴν ἐντελῆ κατοχὴν τῆς νήσου, ὁ Μαρβεὺφ ἔμεινεν γενικὸς Διοικητὴς τῆς Κορσικῆς μέχρι τοῦ θανάτου του, ὅπου ἔχαιρεν ἐπιρροὴν καὶ ὑπόληψιν ἀντιβασιλέως. Ὁ δὲ Λουδοβῖκος ΙϚ', εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τῷ παρεχώρησεν ἐκτεταμένας γαίας ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Κορσικῆς, μεταξὺ Καρυῶν καὶ Γαλερίας, ἱδρύσας διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης τὸ μαρκησᾶτον τῶν Καρυῶν, διὰ διατάγματος ὑπὸ χρονολογίαν 17 Ἰουνίου 1778.

Ἐξελλήνισα τὴν λέξιν *Cargèse*, καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὀρθογραφίαν *Carghèse*, διὰ τῆς λέξεως ***Καρύαι***, συλλογιζόμενος ὡς ἑξῆς: Ὡς γνωστόν, τὸ ὄνομα ***Καρύαι*** καὶ δημοτικώτερον ***Καρυαὶς*** ἢ ***Καρυὲς*** ἤτοι ***Καργὲς***, ὡς ὄνομα πόλεων, χωρίων καὶ τόπων, εἶναι σύνηθες καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ παρ' ἡμῖν. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι οἱ πρῶτοι ἄποικοι Ἕλληνες, οἱ ἐν Παομίᾳ ἐγκατασταθέντες, ἐν μνήμῃ ἔχοντες τὰς ἐν Πελοποννήσῳ Καρυάς, παρωμοίασαν καὶ ὠνόμασαν τὸν πρὸ τῆς Παομίας εὑρισκόμενον λόφον ***Καργὲς*** καὶ κατὰ τὴν προφορὰν των ***Καρζιές***, διότι τὸ *γ* ἀκόμη καὶ σήμερον τὸ προφέρουσιν ὡς *ζ*· προφέρουσι δηλονότι ***ζιέρος*** ἀντὶ ***γέρος***, ***Ζιάννης*** ἀντὶ Γιάννης κλπ. Ἐζήτησα εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς νὰ ἴδω ἂν μετεχειρίσθησαν τὴν λέξιν *Carghèse*, ὅπως ὀνομάσωσι τὸν τόπον τοῦτον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀπήντησα αὐτήν. Ὁ Λέανδρος Ἀλβέρτης, γεωγράφος τοῦ αἰῶνος, τὴν μὲν Παομίαν τὴν ὀνομάζει ***Pacomia***· ἀλλὰ περὶ Καρυῶν οὐδένα ποιεῖται λόγον. Τοὐναντίον δὲ τὸν λόφον τῶν Καρυῶν μετὰ τῆς πετρώδους ἄκρας, τῆς ἐξεχούσης εἰς τὴν θάλασσαν, τινὲς τῶν ἀρχαίων γεωγράφων ὀνομάζουσι ***Punta di Pontiglione***. Ἡ ὀνομασία αὕτη διετηρήθη καὶ μέχρι σήμερον. Ἠρώτησα τοὺς κατοίκους ἂν ἔχουσι καμμίαν περὶ τούτου εἴδησιν, ἀλλ' οὐδεὶς γινώσκει τι. Ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν ἀπαντᾶται ἡ λέξις αὕτη γραφομένη ὡς ἑξῆς: ***Καργιέζα*** καὶ ἄλλοτε ***Καρκιέζα***. Ἐκ πάντων λοιπὸν τούτων ἕπεται ὅτι, ἂν πραγματικῶς οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ὠνόμασαν τὸν λόφον τοῦτον *Carghèse*, εἶναι πιθανώτατον νὰ ἔδωκαν αὐτῷ τὸ ὄνομα ***Καρυαὶς***, ὡς προείπομεν. Εἰρήσθω δὲ καὶ τοῦτο ἐν παρόδῳ, ὅτι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος Ἕλληνες δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθέντες. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ πάλαι ἀποικία Φωκαέων ἐγκατεστάθη ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, καὶ ὅτι ἡ ἰδία αὕτη νῆσος ἀπὸ τοῦ 569 μέχρι τοῦ 754 μ. Χ. διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Δὲν εἶναι λοιπὸν οὐδόλως παράδοξον τὸ ν' ἀφῆκαν καὶ οἱ παλαιοὶ οὗτοι Ἕλληνες ἴχνη τινὰ τῆς διαβάσεώς των ἐπὶ τῆς Κορσικῆς. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐπαναλαμβάνω καὶ περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως ***Παομία***, περὶ τῆς

ὁποίας βλέπε τὸ ΙΔ' ἄρθρον τῆς παρούσης πραγματείας.

Ἐκ τῆς ἐκτεταμένης ἀλληλογραφίας τῆς ἀνταλλαγείσης μεταξὺ Μαρβεὺφ καὶ Καπετὰν Γεωργίου, ἥτις σῴζεται εἰσέτι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, ἐξάγεται ὅτι ὁ Καπετὰν Γεώργιος συνεννοήθη μὲ τὸν Μαρβεὺφ καὶ δι' αὐτοῦ μὲ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις τῷ παρέσχε τὰ μέσα ὅπως θέσῃ τὰς βάσεις τοῦ καὶ νῦν χωρίου τῶν Καρυῶν καὶ μεταφέρῃ ἐκεῖ τὴν ἐν Αἰακκίῳ καταφυγοῦσαν ἑλληνικὴν ἀποικίαν. Τὸ 81ον ἔγγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ.C. 77 χαρτοδέσμης τῶν ἀρχείων τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου εἶναι διάταγμα τοῦ Λουδοβίκου ΙϚ', ἐξ εἴκοσιν ἄρθρων συγκείμενον, διὰ τοῦ ὁποίου διατάσσονται τὰ καθέκαστα τῆς ἱδρύσεως τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν καὶ τῆς ἐκεῖθι ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν Αἰακκίῳ ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν.

Εἰς ἑκάστην ἑλληνικὴν οἰκογένειαν ἐδόθησαν γαῖαι πρὸς καλλιέργησιν, καὶ δι' ἑκάστην τοιαύτην ἐκτίσθη μία οἰκία, δαπάναις τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐδαπάνησεν ἐπὶ τούτῳ 93,100 φράγκα, κατά τι ἔγγραφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δύο μηχανικοί, ὁ Rollier καὶ ὁ Frère, ἐπεφορτίσθησαν ἵνα διαχαράξωσι τὸ σχέδιον τοῦ χωρίου καὶ ἐπιστατήσωσι τὴν οἰκοδόμησιν τῶν οἰκιῶν, εἰς δὲ τὸν Καπετὰν Γεώργιον ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῆς ὅλης ἐργασίας.

Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἐκτίσθη ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου καὶ διῃρέθη εἰς τρία μέρη. Ἡ δυτικὴ αὐτοῦ πλευρὰ ὠνομάσθη Φιουμόρβω καὶ διῃρέθη εἰς τέσσαρας σειρὰς οἰκιῶν· τὸ κέντρον ὠνομάσθη Κιτὰ καὶ διῃρέθη εἰς τρεῖς σειράς· ἡ δὲ ἀνατολικὴ αὐτοῦ πλευρὰ ὠνομάσθη Παισόλω καὶ διῃρέθη εἰς δύο σειρὰς οἰκιῶν. Ὅλαι αἱ σειραὶ αὗται τῶν οἰκιῶν κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς, τὰς ὁποίας διακόπτουσιν ὁδοὶ καθέτως φερόμεναι ἐπ' αὐτῶν.

Ἑκάστη οἰκία κατεῖχε γῆν ἓξ τετραγωνικῶν μέτρων καὶ συνέκειτο ἐξ ἑνὸς ἰσογείου καὶ ἑνὸς πρώτου πατώματος μὲ δύο παράθυρα εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος· ἐκ περισσοῦ δ' ἐκέκτητο πέντε μέτρα γῆς, κειμένης μεταξὺ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας καὶ τοῦ τοίχου, ὅστις ἐστήριζε τὴν ὁδὸν τῆς ἀνωτέρας σειρᾶς τῶν οἰκιῶν. Τὴν σήμερον, ἡ γεωμετρικὴ αὕτη ἀκρίβεια, κατὰ μέγα μέρος, κατεστράφη.

Μίαν οἰκίαν τῆς Κιτᾶς καὶ βραδύτερον ἄλλην τοιαύτην τοῦ Παισόλω μετεποίησαν εἰς πρόσκαιρον ἐκκλησίαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα βραδύτερον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χωρίου κτίσωσι τοιαύτην πολυτελῆ μετά τινος βρύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐφέροντο τὰ ὕδατα τῆς νῦν Μοργάνας καὶ τινων ἄλλων πλησιεστέρων πηγῶν. Τὰ σχέδια ταῦτα, ὡς θέλομεν ἴδει, ἐματαίωσεν ἡ μεγάλη Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Ἐπί τινος δοκοῦ, κειμένης εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς θύρας τοῦ κατωγείου τῆς οἰκίας τοῦ κ. Φρ. Μάρια Ἐξιγγα, ἐν τῇ τρίτῃ σειρᾷ τῶν οἰκιῶν τοῦ Φιουμόρβω, ὑπάρχει κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφὴ — ΟΙΚΟΣ ΘΕΟΥ —. Πιθανῶς λίαν ἡ δοκὸς αὕτη ἐλήφθη ἔκ τινος ἐκκλησίας τῆς Παομίας, ἢ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τῶν Καρυῶν, καὶ ἀφιλοκάλως ἐτέθη ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τοῦ ἐν λόγῳ κατωγείου, ὅπερ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ σταῦλος καὶ ἀχυρών.

Ὁ κόμης Μαρφεύβ, εὐθὺς ἅμα ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχήν του τὰς γαίας, περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω διελάβομεν, καὶ ἰδίως ἅμα αἱ γαῖαί του αὗται μετετράπησαν εἰς μαρκησάτον, ἐφρόντισεν ἵνα ἀνεγείρῃ ἐν Καρυαῖς μέγαρον, ἀντάξιον τοῦ ὀνόματός του, τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ὁποίου ἀνέθηκεν εἰς τὸν Καπετὰν Γεώργιον. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἀρχείων τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, τὸ μέγαρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ποντιλιόνε, τουτέστιν εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῶν Καρυῶν, ἦτο μεγαλοπρεπές.

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ χωρίου, ἀνατολικώτερον τοῦ μεγάρου τοῦ Μαρβεὺφ, ἔκτισεν οἰκίαν δι' ἑαυτὸν καὶ ὁ Καπετὰν Γεώργιος, ἡ ὁποία διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς των αἱ Καρυαὶ ἔσχον ἓν ἀπόσπασμα στρατοῦ, ἐν εἴδει χωροφυλακῆς, ὅπερ κατῴκει ἐντὸς ἰδιαιτέρων οἰκίσκων. Βραδύτερον ὅμως ὁ κόμης Μαρβεὺφ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἔχῃ πάντοτε στρατιωτικὴν δύναμιν, ᾠκοδόμησεν ἰδίαις δαπάναις εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Παισόλω ἕνα στρατῶνα, χωρητικότητος περίπου πεντήκοντα ἀνθρώπων. Ὁ στρατὼν οὗτος συνέκειτο ἐξ ἑνὸς ὑπογείου, ἑνὸς ἰσογείου, ἑνὸς πρώτου πατώματος μὲ ἑπτὰ παράθυρα ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους, καὶ ἑνὸς ὑπερῴου.

Συγχρόνως τῷ στρατῶνι ἐκτίσθη καὶ ἰδιαίτερον κτίριον, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς νοσοκομεῖον τόσον τοῖς στρατιώταις ὅσον τοῖς λοιποῖς κατοίκοις. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο κατεῖχεν ἔκτασιν τριῶν οἰκιῶν καὶ ἔκειτο ἐν τῇ τετάρτῃ σειρᾷ τῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας τοῦ Φιουμόρβω.

Τοιοῦτο περίπου ἦτο τὸ χωρίον, τὸ προορισθὲν διὰ τὴν κατοίκησιν τῆς ἐν Αἰακκίῳ καταφυγούσης ἑλληνικῆς ἀποικίας. Ἐγκατεστάθη δ' ἡ ἀποικία αὕτη ἐν Καρυαῖς τῷ 1775.

Ὁ πρῶτος ἐνταφιασμὸς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Καρυῶν εἶναι ὁ ἀκόλουθος, κατὰ τὸ *Βιβλίον τῶν ἀποθαμένων*, σελ. 152. α Χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομήκοντα πέντε δεκεμβρίου δεκάτη ἕκτη ἐπέρασε εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν Κυριακὴ γυναῖκα τοῦ Πιέρου δρακάκη δυναμομένη μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀνευφ

τῆς μεταλήψεως, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Καρκέζας ἀπὸ τὸν παπὰ Ιω. Κότην. Μάρτυρες Γιωργης Γαριδάκης, Πιέρος Δαμηλάκης, καὶ Ιω. Ζιμάκης.»

Ἀλλ' ἡ μετοίκησις αὕτη ἐγένετο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Μάλιστα δὲ πολλαὶ οἰκογένειαι ἔμειναν ὁριστικῶς ἐν Αἰακκίῳ, τῶν ὁποίων πολλὰ ἴχνη σῴζονται καὶ μέχρι σήμερον. Ἄλλαι δὲ οἰκογένειαι μετέβησαν εἰς Καρυὰς μετὰ δέκα ἢ καὶ περισσότερα ἔτη. Ὡς δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν διελάβομεν, ἤδη πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν, πολλαὶ τῶν οἰκογενειῶν τούτων μετηνάστευσαν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν νῆσον Σαρδόνα.

ΙΑ'

ΕΠΙΔΡΟΜΑΙ ΚΟΡΣΙΚΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΒΕΥΦ.

Αἱ παραχωρηθεῖσαι τοῖς Καρυάταις γαῖαι συνώρευον καὶ πάλιν μὲ τὰς γαίας τῶν κατοίκων τοῦ Βίκω, ἀρχαίων ἐχθρῶν τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων. Ἡ νέα αὕτη γειτονία δύο παλαιῶν ἐχθρῶν βεβαίως ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ πολλὰς καὶ διαφόρους αἰτίας ἐξύπνησε τὴν μεταξὺ αὐτῶν παλαιὰν ἔχθραν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ Κορσικανοὶ οὗτοι ὑπέβλεπον πάντοτε τὰς προόδους τῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἱκανῶς εὐτυχησάντων Ἑλλήνων, καὶ ἐζήτουν κατάλληλον εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου καὶ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς οἰκογενείας τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν σῴζονται πολλὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εἶναι παράπονα, ὑπομνήματα καὶ διαμαρτυρήσεις τῶν κατοίκων τοῦ Βίκω, τοῦ Ρέννω, τῆς Ἔβιζας καὶ ἄλλων πλησιοχώρων χωρίων ἐναντίον τῶν παραχωρήσεων τῶν γαιῶν, αἵτινες ἐγένοντο τῷ κόμητι Μαρβεύφ καὶ τοῖς ἐν Καρυαῖς Ἕλλησιν.

Τὴν εὐκαιρίαν ταύτην πληρέστατα παρέσχεν αὐτοῖς ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789 καὶ μάλιστα ἡ μετὰ τὸ 1793 πολιτικὴ ἀκαταστασία τῆς Γαλλίας. Οὕτω δὲ τῷ 1795 οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω καὶ ἄλλων πλησιοχώρων χωρίων, λαβόντες τὰ ὅπλα των, ἔδραμον κατὰ τῶν Καρυατῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατέσχον αὐθαιρέτως τὰς γαίας των. Φθάσαντες δὲ πρὸ τοῦ χωρίου των τοῖς ἔπεμψαν πρεσβείαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτουν τὴν ὑποταγήν των καὶ τὴν κατ' αὐτοὺς διευθέτησιν τῶν συνόρων των. Οἱ Καρυᾶται, ἀπαντήσαντες εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τούτους ὅτι εἶχον Κυβέρνησιν καὶ ὅτι οἱ ἠδικημένοι ἠδύναντο νὰ ζητήσωσι τὰ δίκαιά των διὰ μέσου τῶν δικαστηρίων, ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις καὶ ἔλαβον ἀμυντικὰς θέσεις. Ἀκροβολισμοί τινες καὶ ἀψιμαχίαι ἔλαβον χώραν ἄνευ ἀποτελέσματος τινός. Ἐν τούτοις οἱ Κορσικανοὶ ἐξηκολούθουν νὰ πολιορκῶσι τὰς Καρυάς, μέχρις οὗ κατώρθωσαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον διὰ τῆς ἀκολούθου προδοσίας.

Τὸ μέγαρον τοῦ Μαρβεύφ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διετέλει ἀκατοίκητον, ἡ δὲ ἐπιμέλεια αὐτοῦ ἦτο ἀνατεθειμένη εἴς τινα Κορσικανίδα, σύζυγον Ἕλληνός τινος. Ἡ γυνὴ αὕτη, φίλα φρονοῦσα τοῖς συμπατριώταις της, οἵτινες ἐπολιόρκουν τὰς Καρυάς, ἐγνωστοποίησεν αὐτοῖς τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ μεγάρου, καὶ διηυκόλυνε τὴν παράδοσιν αὐτοῦ. Οἱ Κορσικανοὶ δέ, διὰ νυκτὸς εἰσπηδήσαντες ἐν τῷ μεγάρῳ, εὐθὺς ἔγιναν κύριοι αὐτοῦ, ὅπερ ἀμέσως μετέτρεψαν εἰς ἀμυντικὸν φρούριον. Ἅπαξ ἐν τῷ μεγάρῳ, ἐγένοντο κύριοι καὶ τοῦ χωρίου. Ἐντεῦθεν δ' ὁρμήσαντες ἤρχισαν νὰ καίωσι τὰς παρακειμένας οἰκίας. Οἱ Ἕλληνες, οὕτω καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι καὶ πάλιν τὰς νέας ταύτας κατοικίας των, καὶ διά τινων πλοιαρίων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ των, νὰ καταφύγωσι καὶ πάλιν εἰς Αἰάκκιον. Οἱ Κορσικανοί, εὑρεθέντες οὕτως ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ χωρίου, ἤρχισαν νὰ μεταδίδωσι τὸ πῦρ εἰς ὅλας τὰς οἰκίας. Τριάκοντα καὶ δύο οἰκίαι ἀπετεφρώθησαν ἤδη, ὁπότε εἷς τῶν ἱερέων των τοῖς ὑπέβαλε τὴν ἑξῆς σκέψιν:

— Ἄθλιοι, τοῖς λέγει, οἱ Ἕλληνες ἔφυγαν καὶ σεῖς ἐξακολουθεῖτε νὰ καίετε τὰς οἰκίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ἦναι ἰδικαί σας;

Πραγματικῶς δὲ ἡ συμβουλὴ αὕτη εὗρεν ἠχὼ εἰς τὰ ὦτά των, οὕτως ὥστε ἀμέσως ἔπαυσεν ἡ πυρπόλησις.

Ἤδη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ μεγάρου τοῦ Μαρβεύφ ἐκυκλοφόρει φήμη παρὰ τῷ λαῷ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκρύπτοντο καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ βαθυπλούτου ἀνδρός. Οἱ Κορσικανοί, ἅπαξ κύριοι τοῦ μεγάρου τούτου, δὲν ἤθελον ν' ἀφήσωσι πλέον ἐπὶ πολὺ κεκρυμμένους ἐν τῇ γῇ τοὺς θησαυροὺς τούτους. Ἤρχισαν νὰ σκάπτωσι τὰ θεμέλια τοῦ μεγάρου καὶ νὰ κατεδαφίζωσι τοὺς τοίχους αὐτοῦ. Ἔσκαπτον καὶ κατεδάφιζον, ἀλλὰ θησαυροὺς δὲν εὕρισκον. Καὶ ἐν ὅσῳ δὲν ἀντημείβοντο οἱ κόποι των, τοσοῦτον ἡ πρὸς τὴν καταστροφὴν λύσσα των ηὔξανεν. Ἐπὶ τέλους θησαυροὺς μὲν δὲν εὗρον· τὸ λαμπρὸν ὅμως καὶ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον ἐγένετο σωρὸς ἐρειπίων. Τὴν σήμερον δὲν φαίνονται εἰμὴ ἴχνη τινὰ τῶν θεμελίων αὐτοῦ.

Τὴν αὐτὴν τύχην ἔλαβον ὁ στρατὼν καὶ τὸ νοσοκομεῖον ὑπὸ τῶν ἰδίων Κορσικανῶν καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ταύτην ἐποχήν.

Ἡμέρας δέ τινας μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες

ἐπίστρεψαν εἰς τὸ χωρίον των, συνωδευμένοι ὑφ' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν. Οἱ Κορσικανοί, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατοῦ, ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ἀλλ' ἡ ὑπ' αὐτῶν προξενηθεῖσα ζημία ἔμεινεν ἐσαεὶ ἀναποζημίωτος καὶ ἀνεπανόρθωτος.

Τῆς ἰδίας περίπου ταύτης ἐποχῆς εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον: Κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον ἔφθασε πρὸ τῶν Καρυῶν. Οἱ Καρυᾶται, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ θεάματος τούτου, ἐξῆλθον ἅπαντες τῶν οἰκιῶν των καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἤρχισαν νὰ κατέρχωνται εἰς τὴν παραθαλασσίαν. Οἱ ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου νομίσαντες, φαίνεται, ὅτι στρατιωτικὴ ἐπικουρία ἤρχετο εἰς βοήθειαν τῶν Γάλλων, ἤρχισαν νὰ βομβαρδίζωσι τὸ χωρίον τῶν Καρυῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἤργησαν νὰ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ἀληθείας, διὸ καὶ ὁ βομβαρδισμὸς δὲν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολύ. Τοῖχοι μέν τινες τῶν οἰκιῶν διετρυπήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκτοξευθεισῶν σφαιρῶν· ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ ζημία αὕτη ὑπῆρξεν ἀσήμαντος.

Οἱ Καρυᾶται, ἐπανελθόντες εἰς τὰς καταστραφείσας ἑστίας των, ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ ἐργάζωνται εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῶν, νὰ καλλιεργῶσι τοὺς ἀγροὺς των καὶ ν' ἀπολαύωσι σχετικῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας. Ἐν τούτοις, οἱ γείτονές των κάτοικοι τοῦ Βωκὶ ἐξηκολούθουν πάντοτε νὰ τοὺς ὑποβλέπωσι, διὸ καὶ ἐζήτουν ἐκ νέου εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν.

Τοιαύτην εὐκαιρίαν ἐπιθέσεως εὗρον τῷ 1830. Τὸ ἔτος τοῦτο, διὰ τοὺς αὐτοὺς πάντοτε λόγους, ἔλαβον τὰ ὅπλα καὶ ἐκίνησαν κατὰ τῶν γειτόνων των Ἑλλήνων. Πλὴν ὅμως, τὴν φορὰν ταύτην, μόλις ἔφθασαν πρὸ τοῦ χωρίου τῶν Καρυῶν, στρατιωτικὴ δύναμις, φθάσασα ἐγκαίρως ἐξ Αἰακκίου, τοὺς διεσκόρπισεν.

Ἔκτοτε δέ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πᾶσα ἔρις ἐξηλείφθη ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν. Πολλὰ συνοικέσια συνήφθησαν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Κορσικανῶν. Πολλοὶ Κορσικανοὶ ἐγκατεστάθησαν ἐν Καρυαῖς καὶ ἐγένοντο γαιοκτήμονες. Σχεδὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀφωμοιώθησαν μὲ τοὺς Κορσικανούς· ὁμιλοῦσι τὴν γλῶσσάν των κάλλιστα καὶ παρέλαβον πολλὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων των. Ἕνεκα δὲ πάντων τούτων τὴν σήμερον τὰ παλαιὰ ταῦτα μίση καὶ πάθη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Κορσικανῶν ὁλοτελῶς ἀπεσβέσθησαν, καὶ πάντων τούτων μόνη ἡ μνήμη πλέον σώζεται.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Παρῆλθεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος καιρὸς τῶν παραμυθίων, καθ' ὃν τὰ βασιλόπουλα ἐνυμφεύοντο βοσκοπούλας. Τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀρετὴ δὲν ἀρκοῦσι σήμερον, ὅπως ὑψώσωσιν εἰς τοιαύτην περιωπὴν γυναῖκα μὴ γεννηθεῖσαν ἐξ εὐγενοῦς οἴκου. Καὶ ἂν δέ τις ἡγεμονόπαις παρασυρθῇ ὑπὸ ἀκατασχέτου αἰσθήματος πρὸς τοιαύτην τινὰ πρᾶξιν, ὁ νόμος κρίνει αὐτὸν ἀνάξιον τῶν ὑψηλῶν τίτλων οὓς φέρει καὶ κηρύττει ἔκπτωτον τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τῶν προγόνων.

Ἀψηφῶν πάντα ταῦτα ὁ πρίγκηψ τῆς Σουηδίας Ὀσκὰρ νυμφεύεται προσεχῶς τὴν δεσποινίδα Μοὺγκ θυγατέρα Σουηδοῦ συνταγματάρχου.

Ἡ δεσποινὶς Μοὺγκ, πεφημισμένη ἐπὶ καλλονῇ κόρη, εἶνε μία ἐκ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τῆς Σουηδίας. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, στρατιωτικὸς ἔντιμος καὶ ἀνδρεῖος, κατέλιπεν εἰς τὴν θυγατέρα του οὐδὲν πλέον ἢ ὄνομα εὐγενὲς καὶ σεβαστόν. Καίπερ ἐστερημένη περιουσίας, ἀλλὰ πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἐζητήθη εἰς γάμον. Ἀπήντα ἀρνητικῶς πρὸς πᾶσαν πρότασιν καὶ μόνον ἅπαξ ἡ καρδία αὐτῆς ἐκάμφθη καὶ κατένευσεν. Τὸ συνοικέσιον ἀπεφασίσθη, αἱ σχετικαὶ παρασκευαὶ ἐγένοντο, ἡ ἡμέρα ὡρίσθη. Αἴφνης μετενόησεν· παρετήρησεν ὅτι ὁ μέλλων νυμφίος, νεαρὸς ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ, δὲν ἦτο ὅλως ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν.

Κατέλιπε τὴν αὐλὴν περίλυπος καὶ ἀπεχώρησε τοῦ κόσμου ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. Ὅτε ἐπανῆλθεν ἦτο ἐπίσης ὡραία ὡς πρότερον, καὶ ἴσως ἴσως τὸ ἄλγος εἶχε προσθέσῃ νέον θέλγητρον εἰς τὴν περικαλλῆ αὐτῆς μορφήν. Συγχρόνως ἐπανῆλθεν ἐκ μακρῶν περιηγήσεων Ὀσκὰρ ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως. Οὗτος πρότερον ἥκιστα ἐνεφανίζετο ἐν τῇ αὐλῇ, ἀλλὰ νῦν διέτριβεν ἐπὶ μακρόν, ἐσύχναζε δὲ ἰδίᾳ παρὰ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ. Μετ' οὐ πολὺ ἐγνώσθη ὅτι ἦτο ἐρωτευμένος, ὅτι ἠγάπα τόσῳ περιπαθῶς τὴν δεσποινίδα Μοὺγκ, ὥστε δὲν θὰ ἐδίσταζε καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ.

Ἡ κόρη, γνωρίζουσα τὰς συνεπείας τῆς πράξεως ταύτης τοῦ πρίγκηπος, ἀπέκρουσεν ἐπί τινα χρόνον τὴν χεῖρα ἣν ἔτεινε πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ βασίλισσα μήτηρ ἐνέκρινε πληρέστατα τὴν ἐκλογὴν τοῦ υἱοῦ δὲν ἔκρυψεν ἐπὶ πλέον καὶ τῆς ἰδίας καρδίας τὰ αἰσθήματα. Μόνος ὁ βασιλεὺς ἀντέστη καὶ ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του. Ἐπείσθη τέλος ὑπὸ τῆς βασιλίσσης εὐγλώττως συνηγορησάσης ὑπὲρ τοῦ ἔρωτος τῶν δύο νέων καὶ κατένευσεν. Οὕτω δ' ὁ γάμος τελεῖται μετ' οὐ πολὺ ἐν Ἀγ-

γλίᾳ ὅπου μεταβαίνει χάριν τῆς ὑγείας αὐτῆς ἡ βασίλισσα τῆς Σουηδίας.

Εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον οἱ νεόνυμφοι θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Σουηδίαν. Κατὰ τὸν σουηδικὸν νόμον ὁ πρίγκηψ Ὀσκὰρ θέλει ἀπολέσῃ τὸν τίτλον δουκὸς τῆς Γότθας, ὃν κέκτηται, τὴν ἐπιχορήγησιν αὐτοῦ, τὰ βασίλεια δώματα καὶ θέλει φέρει εἰς τὸ ἑξῆς τὸ ὄνομα «πρίγκηψ Βερναδόττος, ἀξιωματικὸς τοῦ σουηδικοῦ ναυτικοῦ», θὰ κατοικήσῃ δὲ ἐν τῇ νοτίῳ Σουηδίᾳ μακρὰν τῆς Στοκχόλμης καὶ τῆς αὐλῆς.

Δὲν εἶνε ἀληθῶς συγκινητικὴ ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Σουηδοῦ βασιλόπαιδος, ὅστις σημειωτέον δὲν εἶνε ἁβροδίαιτός τις νεανίσκος τῶν αἰθουσῶν, ἀλλ' εἷς τῶν τολμηροτάτων ναυτικῶν τῆς Σουηδίας;

Κατατίθησιν ὅλην αὐτοῦ τὴν δόξαν εἰς τοὺς πόδας ἠγαπημένης γυναικός, ἀνταλλάσσων πρὸς τὴν εὐτυχίαν, ἣν ἐλπίζει νὰ εὕρῃ παρ' αὐτῇ, ὅλα τὰ μεγαλεῖα καὶ τὰ ἀγαθὰ ἅτινα θνητὸς ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμήσῃ.

Ἐὰν ὑπάρχῃ γυνὴ ἐν τῷ κόσμῳ βεβαία περὶ τῆς ἀγάπης, ἣν ἐμπνέει, αὕτη εἶνε ἡ δεσποινὶς Μούγκ. Καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην σύζυγον ὀφείλει νὰ λατρεύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἡ μέλλουσα σύμβιος τοῦ Σουηδοῦ βασιλόπαιδος.

Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀνθρωπίνη καρδία εἶνε τόσῳ μυστηριώδης, ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ τόσῳ πολύπλαγκτος! Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς ὅτι τὸ βασιλικὸν τοῦτο εἰδύλλιον θὰ ἔχῃ συνέχειαν εὐτυχῆ ἐν τῷ μέλλοντι; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ματαίων μεγαλείων ἀποκτήσας τὴν ἀγάπην δὲν θέλει εὕρῃ καὶ ταύτην ἐπίσης ματαίαν;

Ἐκείνη δέ, ἧς ἡ ἀγάπη ἐκτήθη ἐπὶ τοιαύτῃ ἀνταλλαγῇ, εἶνε ἄρα ἀσφαλὴς ὅτι ὁ σύνευνος δὲν θέλει ποτὲ μεταμεληθῇ ἐπὶ τῇ πράξει, εἶνε βεβαία ὅτι ὡς κατέλιπε τὸ πᾶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πάθους, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν νέου τινὸς βιαίου αἰσθήματος δὲν θὰ κατελίμπανε καὶ αὐτὴν ταύτην;

Οὐδεὶς ὁ ἀρνούμενο; ὅτι ἀκριβῶς οἱ ὅροι ὑφ' οὓς τελεῖται ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη ἕνωσις, ἐνῷ φαίνονται ἀφ' ἑνὸς τόσαι ἐγγυήσεις περὶ εὐτυχίας, εἶνε ἀφ' ἑτέρου τόσοι λόγοι ἀμφιβολίας καὶ ἀνησυχίας.

***

ΠΟΙΗΜΑ ΕΙΣ ΒΥΡΩΝΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ὑπ' ἀριθμοὺς 41 καὶ 42 ὑπάρχουσιν ἐπιστολὴ γαλλικὴ τοῦ Κωνστ. Νικολοπούλου καὶ ποίημα αὐτοῦ γαλλιστὶ συντεταγμένον εἰς μνήμην τοῦ Βύρωνος, ὅπερ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν τελεσθεισῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Βύρωνος δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Νικολοπούλου γεννηθέντος ἐν Σμύρνῃ, ἐκ γονέων καταγομένων ἐξ Ἀνδριτσαίνης, καὶ ζήσαντος ἐν Παρισίοις ἔνθα παρέδιδε μαθήματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔγραψεν ἡ «Ἑστία» ἱκανὰ ἐν ἀριθμῷ 142, ἔνθα καὶ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν μόνον ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του ἐκληροδότησε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του εἰς τὸ σχολεῖον Ἀνδριτσαίνης.

Τὸ ποίημα ἔχει ὡς ἑξῆς·

L'évêque de Missolunghi près du cercueil de Lord Byron.

Oh! quel divin transport vint s'emparer de moi?
Élève, ô roi des cieux, mon âme jusqu' a toi
Inspire le pasteur de ton peuple fidèle,
Anime mes accens de ta voix immortelle.
..... Ecoutez, ô chrétiens du Nord et du Couchant
ce que dit l'eternel, le vengeur, le puissant:
Tremblez, usurpateurs du trône de Byzance,
Exécrables assassins de prélats sans defense,
Lâches persecuteurs des enfants de mon Dieu!
Oui, contre vous, tyran, dans cet auguste lieu
La foudroyante voix du créateur suprême
Prononce avec courroux ce terrible anathême:
«Sur l'atroce Ottoman je vais appésantir
«Ma redoutable main : je veux l'anéantir.
«Dans vos combats, ô Grecs, c'est mon bras qui [commande;
«L'eglise va renaître et plus libre et plus grande,
«De mon peuple éprouvé vengeant tous les affronts
«De lauriers immortels j'embellirai vos fronts.
«Le calme et le bonheur succèdent aux orages.
«La Grèce va briller sous un ciel sans nuages.
«Pour mériter toujours ma céleste faveur
«Cherissez la vertu, la patrie et l'honneur.
«Mais si vous oubliez ma justice adorable
«Je serai contre vous un juge inexorable.»
C'est ainsi que Porphyre, en divin orateur
Soutenait du soldat l'héroïque valeur.
Un spectacle touchant vient s'offrir à sa vue;
«Approchez, dit-il, du cercueil
«Tendres filles de la Patrie
«Repandez en ce jour de deuil
«Sur le corps de Byron, les fleurs de la prairie;
«Ne pleurez pas sur cet homme immortel
«Prosternez-vous plutôt aux pieds du saint autel
«Priez le Dieu de nos armées
«Priez le Dieu de nos combats
«De consoler vos âmes alarmées
«En ranimant l'ardeur de nos soldats.

NIKOLO-POULO DE SMYRNE.

Τό τε ποίημα καὶ τὴν ἐπιστολὴν προσέφερεν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρίας ὁ ἐν Παρισίοις κ. Αἰμίλιος Λεγράνδ. Α. Μ.

ΕΙΣ ΘΑΥΜΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Εἰς μικρὰν κώμην παρὰ τὴν ἀγγλικὴν πόλιν Λήδς ἀπεβίωσεν ἐσχάτως εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων, ἂν οὐχὶ τῶν ἐπιφανεστέρων θαυμαστῶν τοῦ Γλάδστωνος, οὗ ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐνδόξου πολιτικοῦ θαυμασμὸς ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον λίαν περίεργον. Ὁ ἀποθανών, ληξίαρχος ἐν τῇ ἀφανεῖ κώμῃ ἐν ᾗ ἐβίου, τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἐδαπάνα εἰς αἴνους ὑπὲρ τοῦ θαυμαζομένου παρ' αὐτοῦ, ὅστις ἀπετέλει τὸ διαρκὲς τῶν συνομιλιῶν του θέμα, καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν μουσικῶν ὀργάνων. Τὰ χειροτεχνικὰ αὐτοῦ προϊόντα εἶχον βραβευθῆ ἐν διαφόροις ἐκθέσεσιν, ἀλλ' ὁ μετριόφρων καὶ αὐτάρκης καλλιτέχνης οὐδέποτε συγκατετέθη νὰ πωλήσῃ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν.

Ὁ ἀγαθὸς ληξίαρχος καὶ ὀργανοποιὸς μίαν μόνην εἶχε φιλοδοξίαν, ἣν ἐφύλαττε κεκρυμμένην εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του ἀπὸ παντός, πλὴν τοῦ υἱοῦ του, νὰ κατασκευάσῃ βιολίον ἐκ ξύλου ὑλοτομηθέντος ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Γλάδστωνος. Ἀλλὰ φύσει δειλὸς καὶ αἰδήμων δὲν ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅπως αὐτοπροσώπως ζητήσῃ τὴν χάριν ταύτην. Ὁ υἱός, θέλων νὰ παράσχῃ εὐάρεστον ἔκπληξιν εἰς τὸν πατέρα του, ἀνέλαβε τοῦτο καὶ ἀπετάθη δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Γλάδστωνος Ἑρβέρτον.

Ὁ φιλελεύθερος ἀρχηγὸς ἔσπευσε προθύμως νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἴτησιν τοῦ ἀγνώστου αὐτοῦ θαυμαστοῦ. Ὁ υἱὸς τούτου προσεκλήθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Χαουάρδεν ἔπαυλιν τοῦ Γλάδστωνος, ὅπως ἐκλέξῃ τὸ κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου δένδρον, τούτου δὲ γενομένου ὁ ἔνδοξος ὑλοτόμος ἰδιοχείρως ἀπέκοψε διὰ τοῦ πελέκεως αὐτό.

Εὐνόητος εἶνε ἡ φαιδρὰ τοῦ γέροντος ληξιάρχου ἔκπληξις ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἐκπληρώσει τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας του, ἥτις ἦτο τόσον μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ὁ ἀποσταλεὶς αὐτῷ κορμὸς συκομωρέας ἐπήρκει εἰς τὴν κατασκευὴν οὐχὶ ἑνός, ἀλλὰ δώδεκα βιολίων

Ἀμέσως ἐπελήφθη τοῦ ἔργου, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ φέρῃ αὐτὸ εἰς πέρας. Πρὶν δυνηθῇ νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁλόκληρον τὸν πολύτιμον κορμὸν ἀπέθανε. Πρὶν ἢ κλείσῃ ὅμως τοὺς ὀφθαλμοὺς παρήγγειλεν εἰς τὸν υἱόν του νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Γλάδστωνα τὸ πρῶτον βιολίον, ὅπερ κατεσκεύασεν ἐκ τοῦ ὑλοτομηθέντος παρ' αὐτοῦ δένδρου, ὡς καὶ τὰ τεμάχια τοῦ ὀργάνου ὅπερ ἀφῆκεν ἡμιτελές.

Ἡ ἀναφέρουσα τὸ ἀνέκδοτον ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἐπάγεται, ἐν εἴδει ἐπιλόγου, ὅτι ὁ μέγας Ἄγγλος πολιτευτὴς εἶνε εἰς ἄκρον φιλόμουσος, χειρίζεται δὲ δεξιῶς κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του τὸ τόξον τοῦ τετραχόρδου. Κ.

ΕΙΣ ΦΙΛΥΠΝΟΝ

Τῇ Κᾳ Α. Α.

Οἱ πρόγονοί μας Ἕλληνες 'ς τὰ παλαιὰ τὰ χρόνια
Εἶχαν θεοὺς 'ς τὸν οὐρανό, θεοὺς καὶ εἰς τὴ γῆ,
Θεούς, ποῦ 'νοιώθαν 'σὰν καὶ 'μᾶς τὸ κρύο καὶ τὰ χιόνια,
Καὶ ἀγαποῦσαν τὸ κρασὶ καὶ τὸ καλὸ φαγί.

Τώρα ἐκεῖνοι οἱ θεοὶ κοιμοῦνται 'ς τὰ βιβλία
Τὸν ὕπνο τὸν αἰώνιο, 'σὲ μνῆμα ζηλευτό.
Μὰ ἕνα ἔξω 'ξέχασαν ἀπ' τὴν Μυθολογία,
Κι' ἐδῶ νὰ μείνῃ πάντοτε τοῦ ἦτανε γραφτό.

Μορφέα τὸν ὠνόμαζαν, τώρα τὸν λέμε ὕπνο,
Καὶ φανερὰ μᾶς ἔρχεται καὶ κάποτε κρυφά.
Εἶναι πολὺ πολὺ γλυκὸς εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνο,
Ὅταν μᾶς 'βρίσκῃ μάλιστα ἐπάνω 'ς τὸ σοφᾶ.

Τὴν ἀγκαλιά του θέλομεν ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι,
Καὶ πλούσιοι, ἢ καὶ πτωχοί, καθεὶς τὸν ἀγαπᾷ,
Κι' αὐτὸς μόνος ἀκοίμητος κοντὰ 'ς τὸ προσκεφάλι
Χωρὶς νὰ ἀναπαύεται ἀνάπαυσι σκορπᾷ.

Καὶ ἀδελφὸ τὸν ἔκαμαν πῶς εἶναι τοῦ θανάτου,
Ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύετε τί λένε οἱ φθονεροί.
Ὁ ὕπνος, ποῦ ἀμέτρητα χαρίζει τὰ καλά του,
Τὸν κλέφτη Χάρο ἀδελφὸ νὰ ἔχῃ δὲν 'μπορεῖ.

Ὅταν γυρίζω ἄϋπνη καμμιὰ φορὰ 'ς τὴν κλίνη
Πόσο μοῦ κακοφαίνεται δὲν εἰμπορῶ νὰ 'πῶ.
Κι' ἀπ' τὴν καρδιά μου εὔχομαι πάντα πιστὸς νὰ μείνῃ
Σ' ἐκείνους ποῦ ἀγάπησε κι' ἐκείνους π' ἀγαπῶ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ευα.

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΟΙΜΩΜΕΘΑ

Φαίνεται ὅτι δὲν ἠξεύρομεν νὰ κοιμώμεθα, μολονότι ὁ ὕπνος εἶνε ἀσχολία καὶ αὐτῶν τῶν ὀκνηροτάτων, καταναλίσκουσα τόσον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν. Δὲν ἠξεύρομεν λοιπὸν νὰ κοιμώμεθα, κατά τινα Ἄγγλον ἰατρόν, δηλαδὴ δὲν ἠξεύρομεν νὰ λάβωμεν τὴν καταλληλοτάτην καὶ ἀνετωτάτην θέσιν πρὸς ὕπνον. Κοιμώμεθα ἔχοντες τὴν κεφαλὴν ὑψηλότερον ἢ τὸ λοιπὸν σῶμα, ἐνῷ πρέπει νὰ ἔχωμεν τοὺς πόδας ὑψηλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν χαμηλά!

Ὁ νέος τρόπος τοῦ ὕπνου εἶνε εὐχερέστατος καὶ πᾶς τις δύναται κατὰ μικρὸν νὰ συνειθι-

ση. Ἀρχίζει πρῶτον ν' ἀφαιρῇ τὰ προσκεφάλαια ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, εἶτα δὲ μετατίθησι ταῦτα εἰς τοὺς πόδας.

Ὁ οὕτω κατακλινόμενος ἀναπνέει καλλίτερον, ἔχει ἐλευθερωτέραν τὴν κυκλοφορίαν, ἀναπαύεται ταχύτερον μετὰ κόπωσιν.

Ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς φέρει ἐν τέλει καὶ τὸ ἑξῆς ἀκαταμάχητον καὶ κατ' ἐξοχὴν βρετανικὸν ἐπιχείρημα: Καὶ τί καλὸν εἶδε ἡ ἀνθρωπότης κοιμωμένη μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλά!

Ὅπως δήποτε οἱ μὴ ἀνέτως κοιμώμενοι νῦν δύνανται νὰ δοκιμάσωσι· ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Ἄγγλου ἰατροῦ οὐδένα κίνδυνον παρέχει.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὸ αἴσθημα ὅπερ δυσχερέστατα φέρει ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ ἔλεος, καὶ μάλιστα ὅταν εἶνε ἄξιος αὐτοῦ.

—

Αἱ γυναῖκες ἔχουσι μίαν ἀσθένειαν: τὴν ἀνίαν, καὶ ἓν φάρμακον: τὴν ἀγάπην.

—

Ἡ ἀνάμνησις εἶνε τῆς καρδίας τὸ λυκόφως.

—

Εἶνε ἴδιον τῶν ἐξόχων πνευμάτων νὰ ἐξακολουθῶσι δρῶντα δίχως νὰ ἐπανέρχωνται ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ νὰ ἀνακαινίζωνται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ παραγγελίαν τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν τῆς Γαλλίας, κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν ναυπηγείων τῆς Μεσογείου ἠλεκτρικὴ λέμβος, ἔχουσα τὸ σχῆμα ὁλκάδος (chaloupe) τῆς ὑπηρεσίας, ἧς τὸ βάρος τοῦ λέβητος καὶ τοῦ δι' ἀτμοῦ κινητῆρος ἀντικατεστάθη ἀκριβῶς ὑπὸ συστοιχίας συσσωρευτῶν καὶ κινητῆρος ἠλεκτρικοῦ. Οἱ συσσωρευταί, 132 τὸν ἀριθμόν, ἐτέθησαν ἐντὸς τριῶν κιβωτίων. Ἡ λέμβος δοκιμασθεῖσα ἐν Χάβρῃ, ἔπλευσεν ἐπὶ ἓξ μὲν ὥρας μετὰ ταχύτητος 6 μιλίων, ἐπὶ τρεῖς δὲ ὥρας μετὰ ταχύτητος μικροτέρας.

Ἐν δημοσίᾳ διαλέξει, ἣν ὁ σὶρ Douglas Galton ἐποιήσατο ἐν Λονδίνῳ, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν του ἐπὶ τῆς ὁμίχλης καὶ τοῦ καπνοῦ τῆς πόλεως, αὐξανομένων κατ' ἔτος. Ἡ βροχή, ἡ καταπίπτουσα ἐντὸς τοῦ Λονδίνου, περιέχει στοιχεῖα ἀκάθαρτα δὶς περισσότερα ἢ ἡ καταπίπτουσα ἐν τοῖς προαστείοις. Τὰ προτεινόμενα μέσα θεραπείας, ἤτοι ἡ δι' ἀεροστάτων καὶ χαρτίνων ἀετῶν διάχυσις ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἠλεκτρικῶν ῥευμάτων, εἶνε καὶ δυσχερῆ καὶ πολυδάπανα. Ἐν τούτοις ἡ θεραπεία τῆς τοιαύτης καταστάσεως εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἐπιθυμητὴ καθ' ὅσον ὑπελογίσθη ὅτι ἕνεκεν αὐτῆς οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου δαπανῶσι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν διὰ φωταερίου κατανάλωσιν 192,000 φράγκα, ὑπὲρ τὸ πρέπο.

Ἀληθὴς σταυροφορία ὠργανώθη ἐν Βιέννῃ, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ πρώτου ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως Τρισῦ, κατὰ τῶν περιστερῶν, ὡς μολυνουσῶν τὰ δημόσια μνημεῖα. Πολυδάπανα μνημεῖα οὐ μόνον παραμορφοῦνται, ἀλλὰ καὶ καταστρέφονται ἐκ τοῦ πάχους στρώματος κόπρου, τοῦ συσσωρευομένου ἐπὶ τῶν ἀγαλμάτων ἢ ἐπὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἐξοχῶν. Ὁ ἀρχιτέκτων προτίθεται νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ τῶν περιστερῶν περίεργον μέσον καταστροφῆς. Δὲν θὰ δηλητηριάζῃ αὐτάς, ἀλλὰ θὰ θέσῃ ὡς δέλεαρ σπόρους ἐμβεβαπτισμένους εἰς οἰνόπνευμα, τοὺς ὁποίους τρώγουσαι αἱ περιστεραὶ θὰ μεθύσκωνται, καὶ οὕτως ὅταν συλλαμβάνωνται, θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιῆται τὸ κρέας των. Τοιοῦτο τὸ σχέδιον τοῦ ἀρχιτέκτονος, ἀλλ' ἤδη τὰ σκώμματα ἤρξαντο βροχηδὸν πίπτοντα ἐπ' αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς, ἐν Γερμανίᾳ τανῦν ὑπάρχουσι 185,000 ἠλεκτρικαὶ λυχνίαι καὶ 4000 ἠλεκτρικαὶ μηχαναί, πρὸς λειτουργίαν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται κινητήριος δύναμις 30,000 ἵππων. Ἓν ἐργοστάσιον ἐν Βερολίνῳ κατασκευάζει δισχιλίας ἠλεκτρικὰς λυχνίας καθ' ἑκάστην, οἱ ἰδιοκτῆται δ' αὐτοῦ προτίθενται νὰ τὸ αὐξήσωσιν οὕτως ὥστε νὰ κατασκευάζῃ ἡμερησίως πενταχισχιλίας.

Ἑκάστη ἡμέρα εἶνε διδάσκαλος, ὅστις διδάσκει ὅ,τι οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ διδάξῃ.

— Ἐγὼ ὅταν ἤμην πρὸ ἐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην εἶχα ἰδεῖ τοὺς δύο Σιαμαίους ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κολλημένοι ὁ εἷς μὲ τὸν ἄλλον.

— Μεγάλον πρᾶγμα! Ἐγὼ εἶδα μίαν φορὰν εἰς τὴν Εὐρώπην δύο ἐξαδέλφους, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κολλημένοι!

Ἐν τῷ διηγήματι ἡ Στρεβλωθεῖσα Ὕπαρξις παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ διορθώσῃ ὡς ἑξῆς τὰ κυριώτερα τῶν παρεισφρησάντων τυπογραφικῶν σφαλμάτων:

Σελ. 10, στήλ. 2, στίχ. 16
ἀντὶ ἀντίδρασις γράφε ἐπίδρασις
Σελ. 20, στήλ. 2, στίχ. 33
ἀντὶ ἐπαρχῇ γράφε ἐπιεικῇ
Σελ. 23, στήλ. 2, στίχ. 33
ἀντὶ Κ' ἔλεγεν γράφε Μ' ἔλεγεν
Σελ. 37, στήλ. 1. στίχ. 37
ἀντὶ Ἐπόθουν γράφε Ἐπόνουν
Σελ. 42, στήλ. 1, στίχ. 35
ἀντὶ ἄδειαν γράφε εἴδησιν
Σελ. 52, στήλ. 1, στίχ. 19
ἀντὶ ἀσθενοῦσα γράφε ἀποθανοῦσα
Σελ. 63, στήλ. 1, στίχ. 17
ἀντὶ αὐτὸ μέσον γράφε αὐτὸ τὸ μέσον
Σελ. 54, στήλ. 1, στίχ. 10
ἀντὶ μὲ γράφε μή.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1239

'Αριθ. 634 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 21 Φεβρουαρίου 1888

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΒ'

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΚΑΡΥΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΥΑΤΩΝ

Τὸ χωρίον τῶν Καρυῶν εὑρίσκεται, ἀκόμη καὶ σήμερον, ἐπὶ τῶν αὐτῶν θεμελίων, ἐφ' ὧν κατὰ πρῶτον ᾠκοδομήθη. Τινὲς μὲν τῶν οἰκιῶν ἀνῳκοδομήθησαν ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον· αἱ περισσότεραι ὅμως ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐκεῖναι αἱ ἴδιαι, αἵτινες πρώτην φορὰν ἐκτίσθησαν. Τὴν σήμερον ἐκ περισσοῦ ὑπάρχουσιν ἐν Καρυαῖς μία Ἐκκλησία τῶν Ἑλλήνων, κειμένη εἰς τὴν δυτικὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, καὶ μία ἄλλη τοιαύτη τῶν Λατίνων, κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν αὐτοῦ. Ἓν ἀστυνομεῖον, ἓν σχολεῖον ἀρρένων καὶ ἕτερον τοιοῦτο θηλέων, ἓν ταχυδρομεῖον μετὰ τηλεγραφείου, δύο βρύσεις, κείμεναι εἰς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ χωρίου, ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον τῶν καθιδρυμάτων τῶν Καρυῶν.

Ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῶν Καρυῶν τὴν σήμερον ἀνέρχεται εἰς 1001 ψυχάς. Τούτων δὲ μόλις οἱ ἡμίσεις εἶναι Ἕλληνες, ἢ ἐξ Ἑλλήνων καταγόμενοι· οἱ ἐπίλοιποι ἡμίσεις εἶναι Κορσικανοί. Οἱ Καρυᾶται ἐν γένει εἶναι γεωργοί. Καλλιεργοῦσι δὲ τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς, τὴν ἄμπελον, ἥτις παράγει ἐξαίρετον οἶνον, καὶ τὰ ἐλαιόδενδρα.

Τὸ κλῖμα τῶν Καρυῶν εἶναι ὑγιεινότατον. Τὸ χωρίον τοῦτο, κείμενον εἰς τὰ πλάγια δύο λοφίσκων, πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, τὸν μὲν χειμῶνα δέχεται ὅλας τὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀνταναχλωμένας ἡλιακὰς ἀκτῖνας, τὸ δὲ θέρος τὴν δροσερὰν αὔραν τῆς θαλάσσης. Τούτου δ' ἕνεκεν τὸ ἑκατοντάβαθμον θερμόμετρον τὸν μὲν χειμῶνα οὐδέποτε κατέρχεται κατωτέρω τῶν 8°, τὸ δὲ θέρος οὐδέποτε ἀνέρχεται ἀνωτέρω τῶν 30° ἐν τῇ σκιᾷ. Ἔτι δὲ τὸ ἔδαφος τῶν Καρυῶν εἶναι κατωφερὲς καὶ πωρῶδες, διόπερ, εἰς διάστημα δύο τριῶν ὡρῶν, μετὰ ραγδαίαν βροχὴν δὲν μένει οὐδ' ἴχνος ὑγρασίας ἐπ' αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰατροῦ κ. Σ. Μεταξᾶ, τὸ χωρίον τοῦτο δύναται νὰ καταστῇ ἀξιολογώτατος σταθμὸς ἀσθενῶν, εἰς ἀνάρρωσιν διατελούντων· ὡς ἐπίσης δύναται νὰ ἦναι σωτήριον τὸ κλῖμα τοῦ χωρίου τούτου εἰς τὰς λεπτοφυεῖς καὶ ἐξησθενημένας κράσεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν ψυχρότητα τοῦ χειμῶνος ἐν τοῖς βορείοις κλίμασιν. Ἐν γένει δὲ τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει πολλὰ καὶ καλὰ φυσικὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα τότε μόνον θὰ γίνουν γνωστὰ, ὅταν ἡ συγκοινωνία καταστῇ εὐκολωτέρα, καὶ ὅταν ὑπάρξουν ἄνθρωποι, οἵτινες νὰ θελήσουν νὰ τὰ ἐκμεταλλευθοῦν. Ἤδη δ' ἀπὸ πολλοῦ γίνεται λόγος περὶ κατασκευῆς ἀποβάθρας καὶ λιμένος· ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν οὐδὲν θετικὸν καὶ βέβαιον φαίνεται.

Τὸ ἔαρ τῶν Καρυῶν εἶναι ἐξόχως ὡραῖον. Ἔδαφος ὑπὸ πυκνῆς καὶ δροσερωτάτης χλόης, ἀναμίκτου ὑπὸ παντοίων ἀνθέων, κεκαλυμμένον, ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, ἡδέως θερμαίνουσαι καὶ ἀναζωογονοῦσαι τὴν φύσιν· κελαδήματα παντοίων πτηνῶν καὶ πληθύος καλλικελάδων ἀηδόνων· φλοῖσβος θαλάσσης, βελάσματα ἀρνίων, ἦχοι ποιμενικῶν αὐλῶν.... Ἀγνοῶ ἂν ὁ ἐπαγγελλόμενος παράδεισος θὰ περιέχῃ τι περισσότερον τούτων!

Τρεῖς πηγαὶ παρέχουσιν ὕδωρ τοῖς Καρυάταις, ἡ Μοργάνα, ἡ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Τούτων δὲ μόνη ἡ τοῦ Ἁγίου Πέτρου παρέχει ὕδωρ κατάλληλον εἰς πόσιν. Τῶν ἄλλων πηγῶν τὰ ὕδατα εἶναι πλήρη διαφόρων ἁλάτων.

Οἱ φίλοι τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἁλιείας δύνανται ἐν Καρυαῖς νὰ ἱκανοποιήσωσι κάλλιστα τὴν ὄρεξίν των. Κατὰ δὲ τὴν σύμφωνον μαρτυρίαν τῶν κυνηγῶν, ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κυνηγίου αἱ πέριξ πεδιάδες βρίθουσι περδίκων, λαγῶν, ὀρτυχίων, περιστερῶν, τρυγόνων κλπ. Ἡ δὲ ἁλιεία, εἴτε δι' ἀγκίστρου, εἴτε διὰ δικτύων, πάντοτε ἱκανῶς ἀνταμείβει τοὺς κόπους τοῦ ἁλιεύοντος.

Τὸ εἰς Καρυὰς δρομολόγιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον. Συγκοινωνία μεταξὺ Αἰακκίου καὶ Καρυῶν ὑπάρχει καθ' ἑκάστην. Περὶ ἐνάτην πρωϊνὴν ὥραν ἀναχωρεῖ ἐξ Αἰακκίου ἡ ταχυδρομικὴ ἁμα-

ξα, ἡ κατευθυνομένη εἰς Βίκω, καὶ φθάνει εἰς Σαγώναν περὶ τρίτην ὥραν μ.μ. Ἐνταῦθα ἑτέρα ἅμαξα λαμβάνει τὸν ταξειδιώτην, τὸν ὁποῖον φέρει εἰς Καρυὰς περὶ πέμπτην ὥραν μ μ. Ἡ ἐξ Αἰακκίου μέχρι Σαγώνας ὁδὸς εἶναι 37,636 μέτρων, ἡ δ' ἐκ Σαγώνας μέχρι Καρυῶν 13, 794. Μεταξὺ δὲ Σαγώνας καὶ Καρυῶν, ἀνάμεσα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 38 καὶ 39 συνόρου, ὑπάρχει μικρός τις κολπίσκος, τὸν ὁποῖον οἱ Κορσικανοὶ ὀνομάζουσι *Scalo greco*. Λέγεται δ' ὅτι ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης ἀπεβιβάσθησαν οἱ πρῶτοι ἐν Κορσικῇ ἐλθόντες Ἕλληνες.

Ἰδιαίτερα ἤθη καὶ ἔθιμα παρὰ τοῖς σημερινοῖς Καρυάταις σχεδὸν δὲν ὑπάρχουσιν. Μέχρι πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν, ὡς λέγεται, οἱ Ἕλληνες οὗτοι διετήρουν εἰσέτι ἔθιμά τινα τῶν προγόνων των. Οὕτω δέ, ὅταν ἀπέθνησκέ τις, τὸν ἐξήπλωνον κατὰ γῆς ἐπί τινος τάπητος εἰς τὸ ἰσόγειον τῆς οἰκίας καὶ ἐκεῖ αἱ γυναῖκες, περὶ τὸν νεκρόν, ὀλοφυρόμεναι τὸν ἐμοιρολόγουν.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ὑπάρχει καὶ παρὰ τοῖς Κορσικανοῖς ἀπαράλλακτα, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι πολλῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὡσαύτως δ' ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς Κορσικανοῖς καὶ αἱ ἔμμισθοι μοιρολογήστριαι.

Τὸ δὲ ἑσπέρας τοῦ ἐνταφιασμοῦ, οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γείτονες τῶν πενθηφορούντων ἔφερον διάφορα ἐδέσματα εἰς τὸν τόπον, ἔνθα ἦτο ἐξηπλωμένος ὁ νεκρός, καὶ ἐκεῖ τρώγοντες πάντες ὁμοῦ ἐτέλουν τὴν λεγομένην *Συγχωριάν*.

Αἱ τελεταὶ τῶν γάμων καὶ τῶν βαπτίσεων ὡσαύτως συνωδεύοντο ἄλλοτε ὑπὸ διαφόρων ἐθίμων μετενεχθέντων ἐκ Πελοποννήσου· ἀλλ' ἁπάντων τούτων ἀπωλέσθη σχεδὸν καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη. Οὕτω, λόγου χάριν, λέγεται ὅτι μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ γαμου. ὅταν οἱ νεόνυμφοι ἐπέστρεφον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν οἰκίαν, τότε ἀντὶ νὰ καθήσωσιν ἐπὶ καθεκλῶν ἢ ἀνακλίντρων, ἐκάθηντο ἐπὶ δύο σακκίων, ἅτινα ἦσαν πλήρη σίτου, οἱ δὲ συγγενεῖς καὶ φίλοι αὐτῶν, ἐρχόμενοι εἰς χαιρέτησίν των, ἔθετον ἓν ὁποιονδήποτε δῶρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς νύμφης.

Οἱ ἀρχαῖοι ἄποικοι Ἕλληνες ἑώρταζον τὰς μεγάλας ἑορτάς των λίαν πομπωδῶς. Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἄνδρες καὶ παιδία περιήρχοντο τὰς οἰκίας, ψάλλοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ τραγούδια, τῶν ὁποίων ἡ ἀνταμοιβὴ ἦτο ἓν κέρασμα, ἓν λουκάνικον, ἢ μερικὰ τραγήματα. Τὴν δὲ ἡμέραν τῶν μεγάλων ἑορτῶν διωργάνιζον προχείρως διαφόρους διασκεδάσεις καὶ δημοσίους χορούς.

Ἀλλ' ἰδίως μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, τῆς ὁποίας ἴχνη διεσώθησαν μέχρι σήμερον. Τῇ Κυριακῇ, λίαν πρωΐ, μετὰ τὴν διανομὴν τῶν λαμπάδων ὁ ἱερεὺς διὰ μέσου τεμαχίου χάλυβος, πυρίτου λίθου καὶ ὕσκας ἤναπτε πυράν, τουτέστι τὸ *Νέον φῶς*, τὸ ὁποῖον μετέδιδε τοῖς πιστοῖς διὰ τοῦ «*Δεῦτε λάβετε φῶς κτλ.*». Κατόπιν δὲ τούτων ἐξήρχετο τῆς Ἐκκλησίας ὅλος ὁ λαὸς μετὰ τοῦ Κλήρου καὶ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγίνωσκεν ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὄρθρου καὶ ἔψαλλε, κατὰ τὸ σύνηθες, τὸ «*Χριστὸς ἀνέστη κτλ.*». Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ ἱερευς κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὴν σημαίαν τῶν ἀποίκων Ἑλλήνων, ἤρχετο πρὸ τῶν θυρῶν τῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἦσαν κλεισταί, καὶ ἔλεγεν:

— « Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης! »

Εἷς δέ τις, ὁποιοσδήποτε, κεκρυμμένος ὄπισθεν τῶν θυρῶν, ἀπεκρίνετο ὡς ἑξῆς:

— « Τίς ἐστιν οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης; »

Ὁ ἱερεὺς δ' εἰς ταῦτα ἀποκρινόμενος ἔλεγεν:

— « Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς ἐν πολέμῳ! Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλευς τῆς δόξης! »

Ὁ δ' ὄπισθεν τῶν θυρῶν κεκρυμμένος ἠρώτα καὶ πάλιν:

— « Τίς ἐστιν οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης; »

Τότε δ' ὁ ἱερεὺς παραβιάζων τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὴν ἔλεγεν:

— « Κύριος τῶν Δυνάμεων! Αὐτός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης! »

Μετὰ δὲ τὴν μικρὰν ταύτην παράστασιν, ἤρχιζεν ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως καθὼς εἶναι διατεταγμένη εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς Ἀκολουθίας ὁ ἱερεὺς λαβὼν τὸ Εὐαγγέλιον, ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ καταλλήλῳ τόπῳ. Ἐρχόμενοι δὲ κατὰ σειρὰν οἱ χριστιανοί, ἠσπάζοντο τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν δεξιὰν τοῦ ἱερέως, ὁ δὲ ἱερεὺς ἠσπάζετο αὐτοὺς εἰς τὸ μέτωπον. Οὕτω δὲ ὁ μὲν πρῶτος, ἀσπασθεὶς τὸ Εὐαγγέλιον, ἵστατο πλησίον τοῦ ἱερέως, ὁ δὲ δεύτερος, ἀσπασθεὶς τὸ Εὐαγγέλιον, περιεπτύσσετο κατόπιν καὶ ἠσπάζετο τὸν παρὰ τῷ ἱερεῖ ἱστάμενον καὶ ἐλάμβανε θέσιν παρ' αὐτῷ· τοῦτ' αὐτὸ ἐποίει καὶ ὁ τρίτος, λαμβάνων θέσιν παρὰ τῷ δευτέρῳ καὶ οὕτω καθεξῆς. Οὕτω δέ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εὑρίσκετο ὅλον τὸ χωρίον παρατεταγμένον ἐν στρατιωτικῇ παρατάξει, ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἱερέα του. Οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι βεβαίως ἐγίνοντο διὰ τοῦ *Χριστὸς ἀνέστη*. — *Ἀληθῶς ἀνέστη*. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἔπρεπε νὰ λησμονηθοῦν τὰ μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν μίση. Ἑτέραν σειρὰν τοιαύτην καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου λέγεται ὅτι ἀπετέλουν καὶ αἱ γυναῖκες ἐκ τοῦ

ἑτέρου μέρους. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐτελεῖτο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, καὶ ἐν Ἀθήναις. [1]) Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ τοῦ Πάσχα θεωροῦνται ἀκόμη καὶ σήμερον παρὰ τοῖς Ἕλλησι τούτοις ὡς πρᾶγμα ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον διὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς μεγάλης ταύτης ἑορτῆς. Τοὐναντίον δ' ἡ συνήθεια τῶν κοκκίνων αὐγῶν σχεδὸν παντελῶς ἐξέλιπεν.

Περὶ τῆς ἐνδυμασίας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη δὲν ἔχει τις νὰ παρατηρήσῃ τι ἰδιαίτερον παρὰ τοῖς Ἕλλησι τῆς Κορσικῆς. Γυναῖκες, ἄνδρες καὶ παιδία εἶναι ἐνδεδυμένοι τὴν σήμερον ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Κορσικανοί. Φαίνεται ὅμως ἐπὶ πολὺν χρόνον, δηλαδὴ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, νὰ διετήρησαν τὴν ἐθνικήν των ἐνδυμασίαν. Τὰ κυριώτερα μέρη τῆς ἐνδυμασίας ταύτης, καθόσον πληροφορούμεθα ἐκ τῆς ἀνωνύμου Ἱστορίας τοῦ La Ville Heurnois καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος, ἥτις εὑρίσκεται ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Αἰακκίου, ἦσαν τὰ ἑξῆς· Φέσι μεγάλο, καὶ βραδύτερον πῖλος Κορσικανικός, πλατὺ ζωνάρι ἴσως σελαχλῆκι καὶ φαρδὺ βρακί, διὰ τοὺς ἄνδρας· διὰ δὲ τὰς γυναῖκας· Κοντὸ ὑποκάμισον, φουστάνι ἁπλοῦν, ζώνη πλατεῖα ὑποβαστάζουσα τοὺς μαστούς, κοντογοῦνι, καὶ κεφαλόδεσμος ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος [2]).

Τοῦθ' ὅπερ δ' ἱκανῶς εἰσέτι σῴζεται παρὰ τοῖς σημερινοῖς Καρυάταις εἶναι ἡ ἑλληνικὴ φυσιογνωμία. Ὁ ἐπισκεφθεὶς διάφορα χωρία τῆς Κορσικῆς καὶ κατόπιν τὰς Καρυάς, εὐθὺς ὁμολογεῖ ὅτι οἱ Καρυᾶται Ἕλληνες καὶ κυρίως αἱ Ἑλληνίδες διαφέρουσι κατὰ τὴν φυὴν καὶ δέμας πολὺ τῶν ἄλλων Κορσικανῶν καὶ Κορσικανίδων. Φαίνεται δὲ ἡ ἐκ Πελοποννήσου ἐλθοῦσα γενεὰ αὕτη νὰ ἦτο φυσικῶς καλῆς καταγωγῆς. Εἰς ὑποστήριξιν δὲ τούτου μεταφέρω ἐνταῦθα τὰς ἀκολούθους μαρτυρίας ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγραφέων.

Οὕτω ὁ μὲν de Pommereul λέγει; «Les Grecs établis en Corse habitent Ajaccio, et leurs femmes qui sont d' un très-beau sang contribuent à en embellir le séjour.» [3]).

Ἕτερος δέ τις Γάλλος συγγραφεὺς τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἐν ἰδιαιτέρᾳ του ἐπιστολῇ, λέγει περὶ τῶν ἐν Κορσικῇ ἀποίκων Ἑλληνίδων ὅτι «Elles sont plus belles que les plus jolies Corses, plus vives que toutes nos Françaises ensemble.» [1])

Ὁ δὲ G. de l' Eglise de Felix, νεώτερός τις συγγγραφεύς, λέγει περὶ τῆς ἐν Καρυαῖς ἑλληνικῆς ἀποικίας τὰ ἑξῆς·

«Ne differant des nous en rien par le coustume,
Ils ont de leur pays conservé la coutume
Et la religion. Rarement un hymen
Mêle leur sang au nôtre. Aussi par d'examen
Suffit pour retrouver le type de leur race :
Chez les femmes beauté; chez les hommes audace.»[2])

Κατ' ἐμὴν δὲ παρατήρησιν, ἐκ τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ Σχολεῖόν μου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς ἐν Καρυαῖς ἑλληνικῆς ἀποικίας αἱ μαθήτριαι ὑπῆρξαν πολὺ εὐφυέστεραι τῶν μαθητῶν. Οἱ δὲ Καρυᾶται ἐν γένει εἶναι οἰκονόμοι, νηφάλιοι καὶ φίλεργοι. Τοῦθ' ὅπερ δὲ ἰδιαιτέρως παρετήρησα παρ' αὐτοῖς εἶναι ὅτι τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ὄχι μόνον δὲν τοὺς τρομάζει, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ τοὺς προσελκύει, ὅπερ πολλάκις ἐκλέγουσι καὶ ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα. Σχεδὸν δὲ ὅλοι οἱ Καρυᾶται εἶναι καὶ εὐστοχώτατοι κυνηγοί

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ

Τὸ τηλέφωνον, εἰς ὃ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφευρέσεώς του οὐδεὶς σχεδὸν ἐπίστευεν, ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν ἐγένετο ὄργανον χρήσεως κοινοτάτης καὶ ἐνεκλιματίσθη ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, ἐξυπηρετοῦν πολλαπλᾶς αὐτοῦ ἀνάγκας. Ἤδη πᾶσα πόλις φιλοδοξεῖ νὰ ἔχῃ τὸ τηλεφωνικὸν αὐτῆς σύμπλεγμα. Ἡ συγκοινωνία τελεῖται καὶ ἀπὸ μεγάλων ἀποστάσεων, εὐχερῶς δὲ ἤδη συγκοινωνεῖ τις διὰ τοῦ τηλεφώνου μεταξὺ Παρισίων καὶ Χάβρης ἢ μεταξὺ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν. Πρό τινων ἐτῶν ἦτο ἀμφίβολον ἂν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ τηλεφωνικὴ γραμμή, ἔχουσα ἔκτασιν μεγαλειτέραν τῶν 40 χιλιομέτρων. Ἡ μεταξὺ Βρυξελλῶν καὶ Ἀμβέρσης λειτουργοῦσα νῦν γραμμὴ ἔχει μῆκος 44 χιλιομέτρων. Αἱ πρῶται πόλεις, αἱ συνδεθεῖσαι τηλεγραφικῶς κατὰ τὸ 1836, ὑπῆρξαν ἡ Ἀμβέρση καὶ αἱ Βρυξέλλαι. Αὗται αἱ ἴδιαι ἦσαν καὶ αἱ δύο πρῶται πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐδοκιμάσθη ἡ τηλεφωνικὴ συνεννόησις ἐν μακρυνῇ ἀποστάσει. Ἡ ἑνοῦσα νῦν τοὺς Παρισίους μετὰ τῶν Βρυξελλῶν τηλεφωνικὴ γραμμὴ ἔχει μῆκος 320 χιλιο-

1). Βλ. G. Wheler Voyage, κλπ. ὡς ἐν τῷ τέλει τῆς Εἰσαγωγῆς, Τόμ. Β'., σελ. 123.

2). Παράβαλε καὶ Description de la Corse κτλ. σελ. 77.

3). Encyclopédie κτλ par Diderot κλπ. Τόμ. Α', σελ. 698.—Καὶ Hist. de l' île de la Corse κτλ. Τομ. Α'., σελ. 122.

1) Description de la Corse κτλ. σελ. 76.

2). Souvenirs de la Corse κτλ., σελ. 67.

μέτρων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀπὸ Λονδίνου εἰς Νιουκάστελ γραμμὴ ἔχει μῆκος 450 χιλιομέτρων. Ἐν Ἀμερικῇ τὰ τηλεφωνικὰ σύρματα μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Βοστώνης ἔχουσι μῆκος 1000 χιλιομέτρων. Ἡ γραμμὴ αὐτὴ εἶνε ἡ μακροτέρα πασῶν. Ὁ λόγος φέρεται εἰς ἀπόστασιν 1,000,000 μέτρων. Ἡ Μασσαλία ἀπέχει τῶν Παρισίων μόνον 900 χιλιόμετρα. Δύνανται ἄρα νὰ συνδεθῶσι τηλεφωνικῶς αἱ δύο πόλεις. Ὅπως τὸ πρᾶγμα ἀποδειχθῇ ἐμπράκτως, ἡ διεύθυνσις τῶν γαλλικῶν τηλεγράφων ἐπενόησε τὸ ἑξῆς ἁπλοῦν πείραμα· Ἥνωσε τὴν γραμμὴν τῶν Βρυξελλῶν-Παρισίων πρὸς τὴν γραμμὴν Βρυξελλῶν-Ἀμβέρσης, πρὸς ταύτας δὲ δευτέραν γραμμὴν ἄρτι κατασκευασθεῖσαν μεταξὺ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν καὶ εἰς τὸ ὅλον σύμπλεγμα προσέθηκε καὶ τὴν γραμμὴν ἀπὸ Βρυξελλῶν εἰς Βερβιέ. Οὕτω ἐπετελέσθη γραμμὴ μήκους 1000 χιλιομέτρων. Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξεν πλήρης. Οὐδεμία ἀσάφεια ἐν τῇ μεταβιβάσει τῶν λέξεων. Εἰς τοσοῦτον μακρὰν ἀπόστασιν ἀκούεται ἡ ὁμιλία, ὡσεὶ οἱ συνομιληταὶ εὑρίσκονται εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων. Αἱ ἐργασίαι πρὸς σύνδεσιν τῶν Παρισίων καὶ τῆς Μασσαλίας ἤρχισαν ἤδη. Ὁμιλῶν τις ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Σηκουάνα θὰ ἀκούεται εἰς τὴν Μεσόγειον. Οἱ Φωκαεῖς θὰ εὑρίσκονται εἰς ἄμεσον συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Λουτεκίας. Τίς θὰ ἐπίστευε τοῦτο πρὸ ὀλίγων ἐτῶν;

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Η'

Ἡ καλύβη τοῦ Ἀθιγγάνου

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Γιαννιὸς ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του. Τοιαῦται ὑποσχέσεις τηροῦνται τόσον εὐκόλως! Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Γυφτοκάβουρα, φέρων τὸν βαρὺν ὑλοτομικὸν πέλεκυν τοῦ ἐξαδέλφου του Χρήστου ἐπ' ὤμου, ἐπορεύετο πρὸς τὴν καλύβην τοῦ σιδηρουργοῦ, ἵνα παραγγείλῃ ὅμοιον διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Φωκίωνα.

Αὐτὴ ἦτο αἰτία εἰς τὸ φανερόν· ἠρέσκετο δὲ καὶ ὁ ἴδιος νὰ πιστεύῃ ὅτι ἀληθῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀδελφικῆς ἐντολῆς ἐπέσπευδε τόσῳ προθύμως τὸ βῆμα τὴν δείλην ἐκείνην τοῦ Μαΐου, ἀψηφῶν τὴν καυστικὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου. Ἀλλὰ τὸ κρυπτὸν ἐλατήριον, οὗ τὴν ὕπαρξιν οὐδ' ὑπώπτευεν ὑπὸ τὸ στέρνον αὐτοῦ ὁ ἁπλοῦς εἰκοσαετὴς ποιμήν, τὸ ἐλατήριον δι' οὗ ἐκινοῦντο οἱ πόδες αὐτοῦ, ὅπως κινοῦνται οἱ δεῖκται τοῦ ὡρολογίου, ἦτο οὐχὶ ἡ ἀδελφικὴ στοργή, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπανίδῃ τὴν Ἀθιγγανίδα.

Εἶνε καὶ τοῦτο ἓν ἐκ τῶν ἀνεξηγήτων μυστηρίων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ αὐχμηρᾶς ἀντιπαθείας βλαστάνει οὐχὶ σπανίως τῆς περιπαθεστάτης ἀγάπης τὸ ἄνθος, ἐνῷ ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια πολλάκις ἐξατμίζεται, καθίσταται ἀδιαφορία διὰ τῆς προσεγγίσεως. Μεγάλοι ἔρωτες, μεγάλαι φιλίαι, ἤρξαντο δι' ἔχθρας ἀμοιβαίας, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ αἰσθήματος ἐγένετο οὐχὶ σπανίως ἡ παράδοξος μονομαχία, καθ' ἣν οἱ ἀντίπαλοι ἐφορμῶσι κατ' ἀλλήλων πάνοπλοι, μένεα πνέοντες, καὶ συντρίβουσι τὰς λόγχας — ἵνα ριφθῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων.

Ἀκριβῶς εἰπεῖν, τὸ πρὸς τὴν Ἀθιγγανίδα αἴσθημα τοῦ ποιμένος, καίπερ παρεμφερὲς δὲν εἶχεν ὅμως τοιοῦτον τύπον. Ἀνῆκεν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐξελίξεως εἰς τὸ εἶδος τῶν ἐχόντων τρεῖς φάσεις· πρώτη φάσις ἦτο ἡ ἀντιπάθεια, ἤρχιζε νῦν ἡ δευτέρα, ἡ ἀγάπη· τρίτη φάσις κατὰ μοιραῖον κανόνα ὤφειλε νὰ ἐπέλθῃ τὸ μῖσος!...

Ὁ Ἀθίγγανος, καθήμενος ἐπὶ ὀγκώδους λίθου πρὸ τῆς καλύβης, ὤξυνε διὰ τῆς ρίνης πέλεκυν καινουργῆ, ὃν ἐκράτει μεταξὺ τῶν γονάτων. Ἤκουσε τὸ βῆμα τοῦ χωρικοῦ καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλήν. Ἐμειδίασε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο τῆς εὐαρεσκείας, ὅπερ καθίστα στυγνοτέραν τὴν ζῳώδη μορφὴν αὐτοῦ καὶ προσεφώνησε τὸν ἐρχόμενον·

— Καλῶς τὸν Γιαννιό! Πολλὰ χρόνια θὰ ζήσῃς, παιδί μου.

— Γιατί; ἠρώτησεν ἐκεῖνος, καὶ προσεγγίσας προσέθηκεν εἰς ἄλλον τόνον φωνῆς: ὥρα καλή!

Ὁ σιδηρουργὸς ἔτεινε τὴν χεῖρα πλήρη σκωρίας καὶ στιλπνῶν ρινισμάτων σιδήρου καὶ ἔσφιγξε τὴν τυλώδη παλάμην τοῦ ἀγρότου.

— Γιατί; νὰ γιατί: πολλὴ ὥρα ἔλεγα 'ς τὸ κορίτσι, σήμερα ἔπρεπε νὰ μᾶς ἔρθῃ ὁ Γιαννιὸς ἀπ' τῆς Γουβαις πῶχουμε καὶ τὸ ῥημολάγι.

— Ῥημολάγι: καὶ ποῦ τὸ βάρεσες, 'ς τὸ καρτέρι;

— Ἐγὼ νὰ τὸ βαρέσω· σὰν πως κυνηγάω ποτέ; Τῶπιασε ἡ Ζεμφύρα ἐψὲς μέσ 'ς τὸ στάρι τοῦ Καραμπελα.

— Γειὰ 'ς τὰ ποδάρια της! εἶπεν ὁ ποιμὴν γελῶν.

Καὶ ἐκάθισε μετὰ τοῦ σιδηρουργοῦ παρὰ τὴν θύραν τῆς καλύβης καὶ ἥναψε διὰ τῶν πυρεκβόλων τὸ σιγάρον αὐτοῦ. Ὁ Γυφτοκάβουρας ἐπανέλαβε τὸ ρίνισμα τοῦ πελέκεως, ὅπερ διέ-

κοπτε συνεχῶς ὅπως ἀποτείνῃ τὸν λόγον πρὸς τὸν παρακαθήμενον· ἐκεῖνος δ' ὡμίλει μασσῶν τὸ σιγάρον καὶ ἐκπέμπων νέφη καπνοῦ ἐπὶ τὸ γένειον καὶ τὴν ἀσκεπῆ κόμην τοῦ Ἀθιγγάνου. Ἦτο δὲ ἡ κόμη αὕτη, ἡ μηδέποτε λειανθεῖσα ὑπὸ κτενός, τόσῳ δασεῖα καὶ περίπλοκος, ὥστε χωρικός τις ἀστεῖος εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς ἕτερον ἀναζητοῦντα ἀπολεσθὲν ἐρίφιον:

— Μωρὲ κουμπάρε, γιὰ τήρα καλὸ κακὸ μὴν τρύπωσε 'ς τὰ μαλλιὰ τοῦ Γυφτοκάβουρα!

Ὁ Γιαννιὸς συνωμίλει μετὰ τοῦ Ἀθιγγάνου περὶ διαφόρων πραγμάτων τοῦ χωρίου, ἄνευ ὀρέξεως. Προφανῶς ἐστενοχωρεῖτο καὶ ἔτυπτε διὰ τοῦ τσαρουχίου τὸ χῶμα. Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πλέον.

— Καὶ ποῦ γυρνάει ἡ Ζεμφύρα;

— Πᾷ νὰ ποτίσῃ τὴ γομάρα καὶ νὰ φέρῃ καὶ ξύλα. Μὰ τί διάτανο κάνει καὶ δὲν γυρνάει; Πάει νὰ βραδυάσῃ καὶ δὲν ἔχουμε φωτιά.

Καὶ ἐγερθεὶς ἐσπόγγισεν ἐπὶ τῶν χειρίδων αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ δήξας τοὺς λιχανοὺς ἐξήνεγκε συριγμὸν ὀξύτατον, ὃν ἀπέδωκε πολλαπλοῦν ἡ ἠχώ.

— Κόπιασε νὰ ἰδῇς καὶ τὸ 'ρημάδι μας τόρα.

Καὶ ὤθησε τὴν νεότευκτον θύραν τῆς καλύβης. Ἦτο δ' ἡ καλύβη αὕτη παλαιὰ ἀχυραποθήκη τοῦ χωρικοῦ Καράμπελα, ὅστις παρέσχεν ἄνευ μισθώματος εἰς τὸν σιδηρουργὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἐνοικήσεως, ὑποχρεώσας ὅμως αὐτὸν νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν σεσαθρωμένην στέγην, ν' ἀντικαταστήσῃ τοὺς σεσηπότας στύλους καὶ τὰ κατασκευάσῃ φύλλον τῆς θύρας. Ὁ σιδηρουργὸς ἐπετέλεσε πάντα ταῦτα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἐνεκατέστη ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου. Τὸ οἴκημα βεβαίως οὐδ' εὐρύχωρον ἦτο οὐδὲ θερμὸν κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ πάντοτε προτιμότερον τῆς σκιᾶς τῶν δένδρων. Καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων θὰ διεχείμαζον πατὴρ καὶ κόρη ἂν δὲν ἐτύγχανεν ἡ ἀχυραποθήκη τοῦ Καράμπελα.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς ἦτο ἄξιον τῶν ἐνοικούντων· πενιχρόν, ἀκατάστατον, πλῆρες σιδηρικῶν, κοσκίνων, ρακῶν ἀνηρτημένων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ δύο μεγάλων τυμπάνων. Εἰς τὸ βάθος ἀπέναντι τῆς θύρας ἔστιλβον ἐπὶ σανίδος πήλινα μαγειρικὰ σκεύη, δεξιᾷ δὲ τῷ εἰσερχομένῳ ἐκρέμαντο ἀπὸ δοκοῦ κατὰ σειρὰν εἷς ὀξύαυλος, εἷς ἄσκαυλος, ἓν *ντέφι* καὶ διερρωγὸς κάτοπτρον, ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ὁποίου ἦν ἐσφηνωμένον νωδὸν κτένιον. Τὸ ἔδαφος ἦτο κεχρισμένον, ὡς πάντες οἱ ἀγροτικοὶ οἶκοι, δι' ἀργιλλώδους γῆς κόπρῳ βοὸς μεμιγμένης, ἡ ὀροφὴ μαύρη ἐκ τοῦ καπνοῦ. Δύο σκαμνία χαμηλὰ βαναύσως εἰργασμένα καὶ μία *τάβλα*, ἤτοι ταπεινὴ τράπεζα φαγητοῦ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς χωρικοῖς, οἵτινες τρώγουσι κατὰ γῆς καθήμενοι, ἦσαν τὰ μόνα ἔπιπλα.

Ὁ Ἀθίγγανος παρετήρησεν ὅτι ὁ Γιαννιὸς δὲν ἐφαίνετο εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ οἴκου διακοσμήσεως.

— Αἴμ, τί νὰ κάνωμε, παλληκάρι μου; εἶπε μετά τινος πικρίας. Δὲν ἔχομε ἐμεῖς τὰ χωράφια καὶ τὰ πράμματα τοῦ Καρανίκου. Ἤρθαμεν μὲ τὰ βρεμμένα μας τὰ κουρέλια κατὰ πῶς μᾶς εἶδες, χωρὶς σύνεργα, χωρὶς τίποτε. Μ' ἔψησε ἡ φωτιὰ καὶ μ' ἔφαγε τὸ σίδερο καὶ μένα καὶ τὸ ἄμοιρο τὸ κορίτσι, ὡς ποῦ νὰ σηκώσωμε 'λίγο κεφάλι. Καὶ πάλι, νᾆνε καλὰ κ' οἱ χωριανοὶ ποῦ μᾶς βοήθησαν καὶ δουλειὰ δὲν μᾶς ἔλειψε, καλὰ τὰ φέραμε ὡς ἐδῶ καὶ τὴν γομάρα πήραμε καὶ σύνεργα καὶ ὅλο καλλιώτερα θὰ πᾶμε ἂν ἔρθουν δεξιὰ ἡ δουλειαίς.

Μόλις ἐξῆλθον πάλιν συνεννοούμενοι περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πελέκεως, προέβαλε πέραν ἀπὸ τῆς συστοιχίας τῶν πλατάνων κινούμενός τις ὄγκος ξύλων καὶ ἡ ὄνος ὄπισθεν αὐτοῦ ἀπὸ σχοινίου συρομένη.

— Ἔλα, πάρ' τὰ ποδάρια σου κ' ἔχουμε μουσαφίρη, ἐφώνησεν ὁ Γυφτοκάβουρας.

Τὸ βαδίζον φορτίον ἀνεκινήθη καὶ διεφάνη ἡ μορφὴ τῆς Ἀθιγγανίδος κεκλιμένη ὑπὸ τὸ βάρος καὶ ὑπόδρα τὸ βλέμμα αὐτῆς διὰ τῶν κλάδων ὀλισθαῖνον.

— Ὥρα καλή, καλῶς ὥρισες, εἶπε.

Στᾶσα παρὰ τὴν καλύβην ἀπέρριψε μετὰ πατάγου τὰ ξύλα καὶ ἀπετίναξε τὰ μεταξὺ τῶν τριχῶν εἰσδύσαντα ξηρὰ φύλλα καὶ λέπη φλοιῶν. Ἦτο κεκμηκυῖα, κάθιδρως καὶ ἐκαθέσθη ἐπὶ ἐρριμμένου κορμοῦ δένδρου τανύουσα τὰ ἐκ τοῦ φόρτου ἀπαλλαγέντα μέλη.

Ὁ σιδηρουργὸς ἐξηκολούθει τὴν μετὰ τοῦ χωρικοῦ συνδιάλεξιν, ἰδὼν ὅμως ὅτι ἡ κόρη παρέτεινε τὴν νωχελῆ ἀκινησίαν·

— Μπᾶ, τὴν ἀκαμάτρα! ἐπιστραφεὶς εἶπε διὰ φωνῆς θωπευτικῆς μᾶλλον ἢ ὀργίλης.

Ἡ Ζεμφύρα ἀνηγέρθη μετὰ γοργότητος, ἔδεσε τὴν ὄνον καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν καλύβην· μετὰ μικρὸν δ' ἥναπτε γονυπετὴς μικρὰν πυρὰν ἐν ὑπαίθρῳ οὐχὶ μακρὰν τῆς θύρας.

Ὁ ἥλιος εἶχε πρὸ πολλοῦ δύσῃ καὶ ἡ σκιὰ τῶν βουνῶν ἔπιπτε βαρεῖα ἐπὶ τῆς καλύβης καὶ τοῦ περὶ αὐτὴν χώρου. Ὁ Ἕσπερος ἐσελάγιζεν ὑπὲρ τὰς κορυφὰς τῶν πλατάνων, καὶ πέραν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἡ αὔρα τῆς ἑσπέρας ἔφερε διακεκομμένας φωνὰς ἀνθρώπων καὶ ζῴων καὶ ἤχους κωδωνίσκων καὶ στεναγμοὺς φλογέρας.

Ὁ Γιαννιὸς παρηκολούθει λάθρα διὰ τοῦ βλέμματος τὴν εὐκίνητον Ἀθιγγανίδα εἰσερχομένην, ἐξερχομένην, κύπτουσαν καὶ ῥιπίζουσαν διὰ τῆς πνοῆς τὸ πῦρ, συντρίβουσαν ξυλάρια, ὀρθουμένην καὶ καθεζομένην εἰς τὸ κατώφλιον

καὶ οὐδὲ προσεῖχε πλέον εἰς τοὺς λόγους τοῦ μονοφθάλμου, λόγους ἄλλως ἥκιστα ἐνδιαφέροντας τὸν χωρικὸν καθὸ ἀφορῶντας εἰς τὰ μυστήρια τῆς σιδηρουργικῆς τέχνης.

— Τί λές; τὸ στρώνουμε; εἶπεν αἴφνης ἀλλάξας τόνον φωνῆς.

— Δὲν εἶν' ἄσχημη δουλειά, ἀπεκρίνατο ὁ Γιαννιὸς ἀφεὶς στεναγμὸν ἀνακουφίσεως· τὸ στομάχι μου βαρᾷ νταοῦλι ἀπ' τὴν πεῖνα.

Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ λεχθήτω ὅτι αἴσθημά τι ὑψηλότερον τῆς πείνης εἵλκυε τὸν χωρικὸν καὶ ἐτυμπάνιζεν οὐχὶ ὁ στόμαχος αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀνυπότακτος καρδία.

Ἡ κόρη ἔστησε τὴν χαμηλὴν τράπεζαν ἐν ὑπαίθρῳ πλησίον τῆς πυρᾶς, ἥτις ἐχρησίμευεν οὐχὶ πρὸς θέρμανσιν,ἀλλὰ πρὸς φωτισμόν.Κατέθηκε πήλινον πινάκιον, ἀφ' οὗ ἀνεπέμπετο ἡ ὀρεκτικὴ ὀσμὴ τοῦ μετὰ κρομμύων κεκαρυκευμένου λαγιδέως, δύο κύπελλα ἐκ τορευτοῦ ξύλου, δύο σιδηρᾶς περόνας καὶ τεμάχιον *μπομπότας*. Ὁ δὲ σιδηρουργός, εἰσελθὼν εἰς τὴν καλύβην, ἐξῆλθεν αὐθωρεὶ κρατῶν ἐν τῇ ἀγκάλῃ ἀσκὸν οἰνοπληθῆ.

— Ἐδῶ τὸν ἔχουμε, εἶπε μειδιῶν ἐν μακαριότητι, καὶ ἐκαθέσθη κατὰ γῆς παρὰ τὴν τράπεζαν καλέσας τὸν χωρικὸν παρ' αὐτῷ.

Ἡ κόρη κατὰ τὰ ἐν τοῖς χωρίοις ἔθιμα δὲν ἔλαβε θέσιν· ὤφειλε νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἄνδρας τρώγοντας, κατόπιν δὲ θὰ ἔτρωγε μόνη παρέκει, εἰς μίαν γωνίαν, τὰ ἀπομεινάρια.

Θ'

Νυκτεριναὶ σκηναί.

Ὁ λαγιδεὺς ἀρδευόμενος δι' ἀφθόνου οἴνου μετεβιβάζετο γοργῶς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ πινακίου εἰς τὰ ἄπληστα στόματα τῶν δύο δαιτυμόνων. Δὲν ἀπέμενον ἢ ὀλίγα ὀστᾶ καὶ κρύμμυα, ὅταν ὁ Ἀθίγγανος ηὐδόκησε τέλος νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ τὴν κόρην.

— Πάρ' τὸ τσανάκι ἀπὸ 'δῶ καὶ τήραξε μέσ' 'ς τὸ σακκοῦλι· εἶνε ἀπ' τὰ προψὲς δύο τρεῖς σαρδέλλαις.

Ἡ Ζεμφύρα ἐξετέλεσε τὴν πατρικὴν διαταγὴν καὶ εἰσῆλθεν εἶτα εἰς τὴν καλύβην ἵνα δειπνήσῃ ἐν τῷ σκότει.

Οἱ ἄνδρες διὰ τῶν δακτύλων σχίζοντες ἔτρωγον τοὺς ἁλμυροὺς ἰχθῦς καὶ ἔπινον δαψιλῆ οἶνον, ὃν προεκάλει τὸ ἅλας. Ὁ Ἀθίγγανος δὲν ἦτο πλέον ἐν πλήρει νηφαλιότητι, ὁ ὀφθαλμὸς ἐθολοῦτο, αἱ χεῖρες ἔσφαλλον. Ἤρξατο ὑποτονθορύζων ἀθιγγανικόν τι ᾆσμα.

— Ἀρὴ Διαβολόσπιθα, εἶπε τὸ πρῶτον νῦν καλῶν τὴν κόρην διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, φέρε μου τὴν καραμούζα.

Προσῆλθεν ἡ κόρη λείχουσα τὰ χείλη καὶ κρατοῦσα τὸν ὀξύαυλον. Εἶχε καλύψῃ τὴν κεφαλὴν δι' ἐρυθροῦ μαντιλίου καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεανίου ἐφάνη ὅσον οὐδέποτε εὔμορφος.

— Ἔλ' ἀρὴ Διαβολόσπιθα, κόρη τοῦ Σαϊτάνη, ἐφώνησεν ἀπαισίως καγχάζων ὁ σιδηρουργός, πιὲς κ' ἐσὺ ἕνα κρασί· σοῦ πρέπει γιὰ τὸ λαγὸ πῶπιασες πηλαλῶντας.

Ἡ κόρη συνεσταλμένη, δειλιῶσα, ἠρνεῖτο νὰ λάβῃ τὸ ξύλινον ποτήριον, ἀλλ' ὁ πατὴρ ὠργίσθη, θηριῶδές τι προσέλαβεν ἡ μορφὴ αὐτοῦ καὶ ἐξήμεσεν ἀθιγγανικὰς ὕβρεις. Ἡ Διαβολόσπιθα διὰ χειρὸς τρεμούσης ἔλαβε τὸ ποτήριον καὶ ἔπιε μέρος τοῦ περιεχομένου οἴνου, εἰς ἐπιτακτικὸν δὲ νεῦμα τοῦ πατρὸς ἐκένωσε καὶ τὸ ὑπολειφθέν.

— Ἔτσι σὲ θέλω, εἶπεν ἐκεῖνος τραυλίζων, παιδὶ τοῦ πατέρα σου. Ἔλα, κάτσε 'δῶ δίπλα!

Ἡ κόρη καὶ πάλιν ἐδίστασε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἄτοπον ταύτην πρόσκλησιν, ἀλλ' ὁ πατὴρ ἔσυρε βιαίως ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ σχεδὸν ἔρριψεν αὐτὴν κατὰ γῆς. Ἔλαβεν εἶτα ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸν ὀξύαυλον καὶ ἐκόλλησεν αὐτὸν ἐπὶ τὰ χείλη.

Καὶ ἂν δὲν εἶχε μεθυσθῇ ἐκ τοῦ οἴνου ὁ ταλαίπωρος χωρικός, ἀλλ' ἐμεθύετο νῦν ἐκ τῶν περιπαθῶν ἤχων τοῦ ὀξυαύλου, οἵτινες εἰσέδυον εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐκ τῶν βλεμμάτων τῆς Ἀθιγγανίδος,ἅτινα κατέτρωγον τὴν μορφήν του.

Ὁ μονόφθαλμος ἔτεινε καὶ δεύτερον ποτήριον πρὸς τὴν κόρην. Καὶ ἐπειδὴ αὕτη ἀπέστρεφε τὴν κεφαλὴν ἀποποιουμένη, ὑβρίζων καὶ ἀναθεματίζων ὁ πατὴρ εἰς ἀκατάληπτον γλῶσσαν, ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ τραχήλου τὴν νεάνιδα καὶ διὰ τῆς βίας ἔδωκε νὰ πίῃ, χύσας μέρος τοῦ οἴνου ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς. Ὁ χωρικὸς ἔδηξε τὰ χείλη ἐξ ὀργῆς· ἂν εἶχε πίῃ ἓν ἔτι ποτήριον οἴνου, ἴσως θὰ ἐπενέβαινε, ἴσως θὰ ἔτυπτε τὸν μέθυσον κατὰ κεφαλῆς — μόλις ἐκρατήθη ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου:

— 'Σ τὰ ὕστερνὰ εἶνε κόρη του· τί ἔχω νὰ ἀνακατωθῶ ξένος ἐγώ;

— Ἀρέ Γιαννιέ, εἶπεν αἴφνης ὁ Ἀθίγγανος μασσῶν τοὺς λόγους, ξεφτέρι εἶσαι 'ς τὸ χορό, μὰ εἶδες καὶ τὸ κορίτσι νὰ χορεύῃ;

Καὶ χωρὶς ν' ἀναμένῃ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ νεανίου:

— Ἄϊ, φέρ' τὸ ντέφι, ἀρὴ Διαβολόσπιθα, εἶπε πρὸς τὴν κόρην, ἐπιμένων ν' ἀποκαλῇ αὐτὴν ἐν τῇ μέθῃ διὰ τοῦ παρωνυμίου τούτου.

Ἡ κόρη δὲν ἀντέστη νῦν, αἱ δύο βίαιαι δόσεις τοῦ οἴνου εἶχον ἀρκούντως συνταράξῃ τὸ λογικὸν αὐτῆς.

Κρατοῦσα τὸ *ντέφι* ἀνὰ χεῖρας ἤρξατο πρὸς τοὺς ἤχους τοῦ ὀξυαύλου ῥυθμίζουσα βήματα καὶ κινήσεις πλήρεις ἀρρήτου χάριτος, ἀπιστεύτου εὐλυγισίας. Ἐφ' ὅσον γοργοὶ ἐπέτων ο

φθόγγοι ἀπὸ τῶν ὀπῶν τοῦ ξύλου, γοργοὶ ἔτυπτον οἱ πόδες αὐτῆς τὴν γῆν καὶ οἱ δάκτυλοι γοργοὶ ἐτυμπάνιζον τὸ τεταμένον δέρμα. Καὶ προέβαινεν καὶ ὠπισθοχώρει καὶ περιεστρέφετο μετὰ θαμβούσης ταχύτητος καὶ ἀνεκίνει περὶ αὐτὴν καὶ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν καὶ ὀπίσω καὶ ἔρριπτεν ὑψηλὰ καὶ ἥρπαζε καὶ ἐκύλιε κατὰ γῆς καὶ ἀνελάμβανε πάλιν καὶ πάντοτε ἐν ῥυθμῷ τὸ κωδωνίζον ντέφι.

Ὅταν δὲ τοὺς σπινθηρίζοντας φθόγγους διεδέχετο παρατεταμένη, ἐξηντλημένη φωνή, ὡς λιποψυχία, ὡς τελευταῖος πρὸς τὴν ζωὴν χαιρετισμός, ἡ γόησσα ἵστατο αἴφνης καὶ ἐν τρομώδει παλμῷ φέρουσα τὸ *ντέφι* δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν, ἔκαμπτε ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸ λιγυρὸν σῶμα, τόσον ὥστε οἱ τεταμένοι βραχίονες ἤγγιζον τὴν γῆν, καὶ ἔκλινεν εἶτα πρὸς τὰ ὀπίσω, προτείνουσα τὰ στέρνα, καμμύουσα ἡδυπαθῶς τοὺς ὀφθαλμούς, διαστέλλουσα ὡς ἐν δίψῃ φιλημάτων τὰ χείλη. Καὶ οἱ βαθμηδὸν σβεννύμενοι κωδωνισμοὶ τοῦ τυμπανιδίου παρήγοντο πλέον ἐξ αὐτῆς τῆς ἡδονικῆς τοῦ σώματος φρικιάσεως.

Ὁ ποιμὴν ἐν ἐκστάσει παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὸ θέαμα καὶ ἀπολέσας πᾶσαν συναίσθησιν, ἔσυρεν ἀπὸ τῆς ζώνης τὸ μετάξινον βαλάντιον καὶ ἔρριψεν ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐν αὐτῷ χαλκονομίσματα εἰς τὸν Ἀθίγγανον, ὅστις δὲν ἐδίστασε νὰ θέσῃ ταῦτα ἐν τῷ κόλπῳ. Καθ' ὅσον δὲ παρετείνετο τῆς Μαινάδος ὁ χορὸς καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐσαλεύετο πλειότερον· ἡ μορφὴ ἠλλοιοῦτο, ἡ ἀναπνοὴ ἐξήρχετο ταχεῖα καὶ καυστική. Δὶς ἢ τρίς, ἐνῷ ἐκείνη διήρχετο ἐγγὺς καὶ ἔκλινε προκλητικῶς τὸ σῶμα, ὁ Γιαννιὸς ἔτεινε τὴν ἀγκάλην ὅπως περιλάβῃ τὴν λιγυρὰν ὀσφύν, ἀλλ' ἐξέφυγεν ἡ γόησσα, εἰρωνικῶς μειδιῶσα.

Ἐλησμόνει πλέον ὁ νεανίας καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ εὑρίσκετο καὶ τὴν ἀθλίαν πραγματικότητα ἥτις περιέβαλλεν αὐτόν. Δὲν ἦτο πρὸ τῆς ῥυπαρᾶς καλύβης τοῦ Ἀθιγγάνου, ἀλλ' ἐν μαγικῷ τινι ἄντρῳ. Ὁ αὐλητὴς δὲν ἦτο ὁ μονόφθαλμος σιδηρουργός, ἀλλὰ τερατῶδές τι μυθολογικὸν πλάσμα καὶ ἡ Ζεμφύρα, ἡ ῥακένδυτος κόρη, Νεράϊδα αἰθερόπλαστος. Ἔβλεπε πρὸ ἑαυτοῦ ὁ ταλαίπωρος οὐδὲν ἄλλο ἢ σκηνήν τινα ἐκ τῶν παραμυθίων τῆς γραίας μάμμης, ὅσα καὶ ἔφηβος ἔτι ἤκουσε παρὰ τὴν ἑστίαν....

Καὶ ἠθέλησε νὰ πίῃ, νὰ πίῃ ὅπως σβέσῃ τὴν φλόγα, ἥτις ἔκαιε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὸ στῆθος. Εὐτυχῶς ὁ ἀσκὸς ἦτο κενός· πρὸ μικροῦ ὁ Ἀθίγγανος ἐθήλασεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὰς τελευταίας ὑπολειφθείσας σταγόνας. Ὁ χωρικὸς ἐπειράθη νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ τὰ γόνατα ἔτρεμον καὶ ἔπεσε πάλιν βαρὺς κατὰ γῆς.

Ὁ Ἀθίγγανος ἐνθουσιῶν ἐκ τῶν ἤχων τοῦ ἰδίου ὀργάνου καὶ ἐκ τοῦ χοροῦ τῆς κόρης εἶχεν ἤδη ἐγερθῇ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ κλονούμενος, σφάλλων, ταλαντευόμενος, παρηκολούθει δῆθεν τὰ βήματα τῆς χορευτρίας. Εἶχε δέ τι τὸ διαβολικὸν ἡ θέα τῶν δύο ἐκείνων ῥακενδύτων πλασμάτων, ἅτινα ἐκινοῦντο ἐν ἀνίσῳ ταχύτητι καὶ χάριτι πρὸ τῆς ἡμισβέστου πυρᾶς.

Ἀλλὰ δὲν παρετάθη τοῦτο ἐπὶ πολύ· ὁ σιδηρουργὸς προσκόψας ἐπὶ λίθου ἀπώλεσε τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς ὕπτιος ἄνευ τινὸς βλάβης. Ἐν τῇ ἀνέτῳ δὲ ταύτῃ θέσει μὴ ἐννοήσας ὅτι ὁ ὀξύαυλος εἶχεν ἐκφύγῃ τοῦ στόματος ἐξηκολούθει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀνακινῶν τοὺς δακτύλους ἐπὶ τῶν ὀπῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ φυσῶν ἀνωφελῶς εἰς τὸν ἀέρα. Μετ' ὀλίγον τὸ μάταιον φύσημα διεδέχθη ῥόγχος ὑπνώττοντος, ἀλλ' οἱ δάκτυλοι ἐκινοῦντο ἔτι μηχανικῶς ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Ἐν τούτοις ἡ Ἀθιγγανὶς ἔπαυσε τὸν χορόν, ἔρριψε πέραν τὸ *ντέφι* καὶ ἔστη ἀκίνητος, ἀσθμαίνουσα παρὰ τὴν θύραν τῆς καλύβης:

— Γιαννιέ, εἶπε μετὰ μικρόν, ἔλα βόηθα νὰ πᾶμε τὸν ἀφέντη μέσα νὰ 'συχάσῃ.

Ὁ χωρικὸς ἐντείνας ὅλας τὰς δυνάμεις τῶν μυώνων κατώρθωσε νὰ ἐκριζωθῇ τέλος τῆς θέσεως αὐτοῦ.

— Δός μου ἕνα κανάτι νερὸ νὰ βρέξω τὸ κεφάλι μου, εἶπε πιέζων διὰ τῆς παλάμης τὸ καῖον μέτωπον.

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐπλησίασε φέρουσα τὴν λάγηνον:

— Ἔλα τὸ λοιπόν, σκύψε νὰ σοῦ δροσίσω τὴ λαῦρα τοῦ μυαλοῦ! ἐφώνησε γελῶσα.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ κύψῃ ὁ Γιαννιὸς καὶ ἠσθάνθη κατακλυσμὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ῥάχεως αὐτοῦ.

— Διαβολοκόριτσο, ποῦ θὰ μοῦ πᾷς τόρα! Καὶ ἥρπασεν αὐτήν.

Ἀλλ' ἐκείνη ἐξέφυγε καγχάσασα καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν καλύβην. Ὁ χωρικὸς ἠκολούθησεν αὐτὴν εἰς τὸ σκότος. Ψηλαφῶν, προσκόπτων ἐπὶ τῶν σκευῶν ἤκουε τὸν εἰρωνικὸν αὐτῆς γέλωτα ἀπὸ τοῦ βάθους.

— Θὰ 'ξυπνήσῃ ὁ ἀφέντης... κάτσε φρόνιμος... τόσο σ' ἄναψε τὸ κρασί!.. θὰ τσακίσῃς τίποτα...

Ἐψιθύριζεν ἡ Ἀθιγγανὶς διακεκομμένως καὶ γελῶσα ἑκάστοτε. Ἀλλ' ὁ χωρικὸς ἦτο νῦν ἐγγὺς καὶ ἥπλωσεν ἐπ' αὐτὴν χεῖρα. Μάτην ἠθέλησε νὰ ἐκφύγῃ οὐχὶ πλέον γελῶσα, ἀλλ' ὀργίλη· ὁ χωρικὸς ἦτο εὔρωστος καὶ ἐκράτει αὐτὴν σφιγκτὰ διὰ τῆς δεξιᾶς.

Αἴφνης κρότος τις ὡς ὑποχθόνιος βροντὴ ἐκλόνησε τὴν καλύβην καὶ ὁ χωρικὸς ὠπισθοχώρησεν ἔντρομος καταλιπὼν τὴν κόρην, ἥτις εὐθὺς ἐξέφυγε διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας.

Ὁ Γιαννιὸς εὐθὺς συνελθὼν ἐκ τοῦ τρόμου ἐνόησε πόσον οὗτος ἦτο παράλογος· ὁ κρότος εἶχε προέλθει ἐκ τοῦ παρακειμένου μεγάλου τυμπάνου, ἐφ' οὗ τυχαίως ἢ σκοπίμως ἐκτύπησεν ἡ χεὶρ τῆς κόρης. Μένεα πνέων ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ τῆς σκοτεινῆς καλύβης.

Ὀρθία πλησίον τοῦ Ἀθιγγάνου, ὅστις ἔρρεγχε πάντοτε κατὰ γῆς, ἡ κόρη ἵστατο ἀγρία τὴν θέαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ἐν τῷ σκιόφωτι ὡς οἱ τῆς γαλῆς, αἱ ὀφρῦς συνεσπῶντο, τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς διεστέλλοντο, καὶ συνεπτύσσοντο τὰ χείλη. Τὸ ἐρυθρὸν μαντίλιον εἶχεν ὀλισθήσῃ πρὸς τὰ ὀπίσω τῆς κεφαλῆς, τὸ περιστήθιον σχισθὲν ἀπεκάλυπτε τὸν τράχηλον καὶ μέρος τοῦ μελάγχρου στήθους. Οὐδόλως προσέχουσα εἰς τὴν ἀταξίαν ταύτην τοῦ ἱματισμοῦ ἡ Ἀθιγγανὶς ἐκράτει διὰ τῶν δύο χειρῶν ἀπὸ τοῦ στελεοῦ βαρὺν πέλεκυν πρὸς τὴν γῆν κεκλιμένον.

— Γιαννιέ, εἶπε διὰ φωνῆς ἀποφασιστικῆς, ἣν καθίστα τρομώδη ἡ ὀργή, μεθυσμένος ἢ ξεμέθυστος μὴ ζυγώσῃς γιατί, μὰ τὰ κόκκαλα τῆς μάννας μου, σὲ χωρίζω 'σὲ δυὸ σὰν κουτσοῦρι.

Ὁ χωρικὸς προσέβλεψεν αὐτὴν μετὰ δέους ἅμα καὶ θαυμασμοῦ. Οἱ καπνοὶ τῆς μέθης διελύοντο, αἱ ὁρμαὶ τοῦ πάθους συνετρίβοντο ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης μεταμορφώσεως τῆς προκλητικῆς χορευτρίας.

— Κ' ἐγὼ σοῦ λέω, νὰ φιλήσω τὰ κόκκαλα τῆς μάννας μου, ἂν ἁπλώσω χέρι ἀπάνω σου.

Εἶπε τοῦτο διὰ φωνῆς σταθερᾶς καί πως συγκεκινημένης. Ἡ κόρη ἄνευ δισταγμοῦ ἀφῆκε τὸ φονικὸν ὅπλον καὶ ἡ μορφὴ αὐτῆς ἀνέλαβε τὴν προτέραν προσήνειαν.

— Ἔλα τὸ λοιπὸν νὰ πᾶμε μέσα τὸν ἀφέντη. Τραβάει ἀπόγειο γιερό.

Ὁ Ἀθίγγανος ἀφυπνισθεὶς ἐκ τῶν φωνῶν, ἐστράφη πρὸς τὸ δεξιὸν πλευρὸν καὶ ἀνήγειρε μικρὸν τὴν κεφαλὴν χειρονομῶν καὶ ἀσυναρτήτως γρυλλίζων. Ὁ χωρικὸς ἀνήγειρεν αὐτὸν καὶ ἔσυρε πρὸς τὴν καλύβην· ἡ νεᾶνις προηγεῖτο κρατοῦσα δᾷδα. Ἀπέθηκαν αὐτὸν κοιμώμενον, παραλαλοῦντα ἐν τῇ σκοτεινῇ καλύβῃ, ἣν ἐπλήρου μᾶλλον καπνοῦ ἢ φωτὸς ἡ δᾴς τῆς Ἀθιγγανίδος.

Ὁ χωρικὸς ἐσκέφθη ὅτι ὤφειλε τέλος νὰ φύγῃ, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν ν' ἀποχωρισθῇ τῆς κόρης, ὠργισμένης ἔτι ἐναντίον αὐτοῦ :

— Καληνύκτα, εἶπε διὰ φωνῆς συγκεκινημένης, καὶ συμπάθα με· δὲν ἤμουν 'ς τὰ λογικά μου ἀπόψε. Ὅ,τι κι' ἂν σοὔκανα, περασμένα ξεχασμένα . . .

Ἦτο εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας· ἡ κόρη ἐφώτιζεν αὐτὸν διὰ τοῦ δαυλοῦ, διότι εἶχε σβεσθῇ ἡ πυρά. Ἀλλὰ μόλις εὑρέθη ἔξω τῆς θύρας, φωνὴ πλήρης παραπόνου ἤχησεν ὄπισθεν αὐτοῦ:

— Γιατὶ εἶμαι φτωχιὰ καὶ κακομοῖρα, γιατὶ ἡ μοῖρα μ' ἔκανε τσιγγάνα καταφρονεμένη, θάρρεψες πῶς 'μπορεῖς νὰ μὲ κάνῃς ὅ,τι θές ;

Καὶ ἔρριψε πέραν τὴν δᾷδα εἰς τὸ χῶμα καὶ ἤρξατο κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη.

Ἡ καρδία τοῦ χωρικοῦ ἐρραγίσθη ὡς ὕελος, ἐστράφη ἵνα τὴν παραμυθήσῃ :

— Ἐγὼ ἐσένα ;... δὲν 'νοιώθεις λοιπὸν πῶς χάνομαι, πῶς λυόνω 'μπροστά σου 'σὰν λαμπάδα.

Ἀλλ' αὕτη ὤθησε βιαίως καὶ ἔκλεισε διὰ τοῦ σύρτου τὴν θύραν. Ὁ χωρικὸς ἔμεινε γονυπετὴς ἱκετεύων, ἐκδηλῶν αἰσθήματα ἀγάπης — εἰς μάτην· ἡ θύρα ἔμεινε κλειστὴ καὶ ἠκούοντο μόλις οἱ καταπνιγόμενοι λυγμοὶ τῆς κόρης.

Τέλος ὁ ὕπνος ἔκλεισε τοῦ αἰσθηματίου ἀγρότου τὰ βλέφαρα, αὐτὸς ὁ μόνος μετὰ τὸν χρόνον πρόχειρος ἰατρὸς τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν ἐρωτευμένων. Ὅτε δ' ἐξύπνησε ῥιγῶν ἐκ τοῦ ψύχους ἡ ἠὼς ἐχρύσου μόλις τὴν ὀφρὺν τοῦ βουνοῦ καὶ οἱ πετεινοὶ προσεφώνουν ἀλλήλους πέραν ἐν τῷ χωρίῳ. Ὁ χωρικὸς ἀσυνειδήτως ἠγέρθη καὶ βήματι βραδεῖ ἠκολούθησε τὴν διὰ τοῦ δάσους πρὸς τὰς Γούβας ὁδόν. Τὰ συμβάντα τῆς νυκτὸς ἀπέμενον ἐν τῇ ἐσκοτισμένῃ μνήμῃ αὐτοῦ ὡς μακρότατον ὄνειρον. Ἀλλὰ καθόσον ἡ πρωϊνὴ δρόσος ἔπνεε δροσερὰ ἐπὶ τὸ φλέγον μέτωπον, αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἀνελάμβανον τὴν προτέραν αὐτῶν λειτουργίαν καὶ ὁ χωρικὸς ἀνεπόλει εὐκρινῶς μίαν πρὸς μίαν τὰς ποικίλας σκηνὰς τῆς παρὰ τῷ Ἀθιγγάνῳ φιλοξενίας.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Αἱ ταπειναὶ αὗται περὶ γυναικός, περὶ συζυγικοῦ βίου καὶ συζυγικῆς τιμῆς ἰδέαι ἐξηγοῦνται μὲν γενικῶς ἐκ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν κοινωνιῶν κατὰ τοὺς ἀπομεμακρυσμένους ἐκείνους χρόνους, ἔχουσιν ὅμως — ὅσον μάλιστα ἀφορῶσιν εἰς τὰς ἐγγάμους γυναῖκας — καὶ λόγον ὅλως εἰδικόν, ὅτι δηλαδὴ αὗται ἦσαν ἀρχικῶς αἰχμάλωτοι, ὡς ἐρρήθη ἤδη ἀνωτέρω. Φαίνεται ὅτι καὶ παρ' Ἕλλησιν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ μονογαμία δὲν εἶναι ὁ πρῶτος τύπος τοῦ συνοικισμοῦ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πρὸ αὐτῆς ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν κατάστασιν ὁμοίαν κατ' οὐσίαν ἐκείνῃ, ἣν σήμερον οἱ κοινωνισταὶ λεγόμενοι ὀνειροπολοῦσι. Πρὶν ἱδρυθῶσι κράτη

ἰσχυρὰ καὶ βασίλεια, ὑπῆρχον μόνον τὰ γένη, αἱ φρατρίαι καὶ αἱ φυλαί. Ἕκαστον γένος ἢ ἑκάστη φρατρία ἀπετέλει ἰδιαιτέραν κοινωνίαν ὑπὸ ἕνα πατριάρχην, ἀλλὰ κοινωνίαν ἐν τῇ ἀρχικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, διότι μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς μικρᾶς ταύτης κοινωνίας πάντα ἦσαν κοινά, ἡ γῆ, τὰ κτήνη, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία. Ἀτομικὴ ἰδιοκτησία δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη, ἢ περιωρίζετο εἰς ἀσήμαντα μόνον ἀντικείμενα, πρὸ παντὸς εἰς τὰ ὅπλα. Οἰκογένειαι κατὰ τὴν σημερινὴν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη, διότι οὐδεμία γυνὴ ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς ἕνα ἄνδρα, ἀλλὰ πᾶσαι εἰς πάντας. Οὐχ ἧττον οἱ ἄνδρες δὲν περιεφρόνουν καὶ γυναῖκας ξένων φυλῶν, ἐὰν κατὰ τὰς ἐκδρομάς των παρουσιάζετο αὐτοῖς εὐκαιρία πρὸς ἁρπαγήν. Αὐταὶ αἱ ἁρπαγεῖσαι ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσι σὺν τῷ χρόνῳ ὡς κτήσεις τῶν ἁρπάγων ἀτομικαί, ἐφ' ὧν τὰ ἄλλα τῆς φρατρίας μέλη οὐδὲν δικαίωμα εἶχον. Ἐκ τῆς ἁρπαγῆς λοιπὸν ἔσχον τὴν ἀρχήν των οἱ ἀτομικοὶ γάμοι, οὐχὶ ὅμως ἀκόμη καὶ ἡ μονογαμία, διότι ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων ἐν τῇ οἰκίᾳ του γυναῖκα τινὰ αἰχμάλωτον δὲν ἔπαυε διὰ τοῦτο νὰ ἦναι σύζυγος καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν τῆς φρατρίας ἢ τοῦ γένους του.

Πόσον διήρκεσεν ἡ κατάστασις αὕτη καὶ ποῖα στάδια διέδραμε μέχρις οὗ ὁριστικῶς ἐπικρατήσῃ ἡ μονογαμία, δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἐνταῦθα καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, κυρίως ὅμως διότι ἐλλείπουσιν αἱ μαρτυρίαι εντελῶς, θὰ ἤμεθα δὲ ἠναγκασμένοι μόνον ὑποθέσεις καὶ εἰκασίας ν' ἀναγράφωμεν. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ ἁρπαγὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς μετὰ ταῦτα προόδου· αὐτὴ κατὰ πρῶτον συνέζευξεν ἕνα ἄνδρα μετὰ μιᾶς γυναικός, δι' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ ἀπέκτησεν *ἴδια*, εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἀνήκοντα τέκνα, αὐτὴ ἐγένετο ἡ αἰτία ν' ἀποσυντεθῶσιν αἱ κοινωνίαι τῶν γενῶν καὶ φρατριῶν εἰς *οἰκογενείας*· ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς γάμος ἐν ταῖς ἀρχικαῖς — κοινωνιστικαῖς — κοινωνίαις δὲν ὑπῆρχε, καθὼς καὶ σήμερον εὑρίσκονται λαοὶ στερούμενοι λέξεως πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας ταύτης. Ἡ ἁρπαγὴ εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ γάμου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ βραδύτερον συνηθίζετο οἱ γάμοι νὰ τελῶνται ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἁρπαγῆς, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πραγματικὴ ἁρπαγή· εἶχεν ὅμως καταντήσει, ὡς φαίνεται, νὰ θεωρῆται τὸ ἓν σχεδὸν συνώνυμον τῷ ἑτέρῳ· τόσον μάλιστα ἐρριζώθη ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ τοῖς πνεύμασιν ἡ ἰδέα αὕτη, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη σώζονται ἔθιμα παρ' ἡμῖν ἀναμιμνήσκοντα αὐτήν.

Γνωστὸν εἶναι πόσον συχνὰ ἀπαντᾷ ἡ ἁρπαγὴ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς μύθοις, ὥστε ὀλίγα μόνον παραδείγματα ἀρκοῦσιν. Οἱ Διόσκουροι ἥρπασαν τὰς γυναῖκας των, τὰς δύο θυγατέρας τοῦ Λευκίππου, ἐκ Μεσσηνίας· τὴν ἀδελφὴν τῶν Διοσκούρων Ἑλένην ἥρπασεν ὁ Θησεύς, ὁ αὐτὸς δ' ἥρως ἥρπασε καὶ τὴν ἀμαζόνα Ἱππολύτην καὶ τὴν Ἀριάδνην, μετὰ δὲ τοῦ φίλου του Πειρίθου κατέβη εἰς τὸν Ἅδην, ὅπως ἁρπάσῃ τὴν βασίλισσαν αὐτοῦ, τὴν Περσεφόνην. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπίσης εἶχεν ἁρπάσει ἢ αἰχμαλωτίσει τὰς πλείστας τῶν γυναικῶν του. Αὐτοὶ οἱ θεοὶ — πρὸ πάντων δ' ὁ Ζεὺς — οὐδέποτε ἀπαξιοῦσιν ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς ἐκδρομαῖς των νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν ἁρπαγὴν ἢ τὴν ἀπάτην. Ἄλλοι μῦθοι ἀναφέρουσιν ἀγῶνας ὠκυποδίας — τῆς ἀναγκαιοτάτης πρὸς ἁρπαγὴν ἰδιότητος — ἐν οἷς βραβεῖα εἶναι αἱ νύμφαι, μαρτυροῦσι δ' αὐτοὶ περὶ ἐθίμου, οὗ ἡ ἀρχὴ ὀφείλεται πάλιν εἰς τὴν ἁρπαγήν. Ἐκ τῶν μύθων τούτων ἕνα μόνον θ' ἀναφέρω, τὸν τῆς Ἀταλάντης, ἥτις καίπερ νέα καὶ περιζήτητος οὖσα, ἠρνεῖτο νὰ ὑπανδρευθῇ. Βιαζομένη ὅμως ὑπὸ τοῦ πατρός της ἐπενόησε τὸ ἑξῆς· ἐπειδὴ ἦτο λίαν ὠκύπους, προσεκάλει πάντα ὅστις ἤθελε παρουσιασθῇ ὡς μνηστήρ της εἰς ἅμιλλαν ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ ἂν αὐτὴ ἐνίκα, τὸν ἐφόνευε διὰ τοῦ δόρατος, ἂν ἐνικᾶτο, ὤφειλε νὰ τὸν δεχθῇ ἄνδρα. Ἀφοῦ πολλοὶ ἐνικήθησαν οὕτω καὶ ἀπέθανον, ἦλθε καὶ ὁ Μελανίων ἔχων χρυσᾶ μῆλα, δῶρα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ ὁποῖα ἔρριπτεν ἐν ᾧ ἔτρεχεν, ἡ δὲ Ἀταλάντη συλλέγουσα αὐτὰ ἐβράδυνε καὶ ἡττήθη. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὸν περιβάλλοντα τὸν μῦθον τοῦτον ὡραῖον ποιητικὸν πέπλον, θὰ εὕρωμεν, ὥς μοι φαίνεται, μεγάλην ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς ἔθιμον σωζόμενον παρά τινι ταταρικῷ λαῷ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἀφοῦ ὁ μνηστὴρ λάβῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ πατρὸς τῆς ἐκλεκτῆς του καὶ γείνωσιν αἱ ἀναγκαῖαι προετοιμασίαι, ἐξέρχεται ὅλος ὁ κόσμος πρὸ τοῦ χωρίου, ὅπου εὑρίσκονται δύο ἵπποι· ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἀναβαίνει ἡ κόρη καὶ τρέχει, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου πηδᾷ ὁ μνηστὴρ καὶ διώκει αὐτήν· ἐὰν τὴν φθάσῃ, τὴν ἐκέρδησεν, ἄλλως παραιτεῖται. Συνήθως αὐταὶ αἱ κόραι κάμνουσιν ὥστε νὰ καταληφθῶσι μετά τινα χρόνον, ἐὰν ὅμως τύχῃ ὁ μνηστὴρ νὰ ἦναι αὐταῖς ἀπεχθής, ἐλαύνουσι τὸν ἵππον τόσον ταχέως, ὥστε ἐκεῖνος ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ κατησχυμμένος εἰς τὸ χωρίον, ὅπου τὸν ὑποδέχονται μετὰ σαρκασμῶν καὶ γελώτων· βεβαιοῦσι δ' ὅτι πολλοὶ τῶν παθόντων τοῦτο ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα των διὰ παντός. Ἡ μόνη μεταξὺ τοῦ ἐθίμου τούτου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μύθου διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἡ Ἀταλάντη διαγωνίζεται ἢ μᾶλλον διώκει τὸν μνηστῆρα, δὲν φεύγει πρὸ αὐτοῦ. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ μῦθος θέλων νὰ ἐξάρῃ τὴν ὠκυποδίαν καὶ τὸ ἐν γένει ἀνδρικὸν τῆς ὡραίας Ἀταλάντης ἀνέστρεψε τὰ πρόσωπα. Αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὅμως δὲν φαίνεται ἀ-

ποκύημα φαντασίας ποιητικῆς, ἀλλὰ πιθανώτατα ὑπῆρχέ ποτε ἔθιμον ἐν Ἑλλάδι οἱ μεμνηστευμένοι νὰ διαγωνίζωνται πρὸ τοῦ γάμου ἐν δρόμῳ, ἡ μὲν φεύγουσα ὁ δὲ διώκων.

Ἐκ τῶν παρ' Ὁμήρῳ περιγραφομένων ἐθίμων πάλιν τὴν ἁρπαγὴν ἀναμιμνήσει νομίζω ἡ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δᾴδων μεταφορὰ τῆς νύμφης ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ πατρός της εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ. Ἐν Ἀθήναις βραδύτερον ἠκολούθει τὴν ἅμαξαν, ἐν ᾗ ἡγεῖτο ἡ νύμφη, ἡ μήτηρ αὐτῆς κρατοῦσα καὶ αὐτὴ δᾷδας, τοῦτο δέ με ὑπενθυμίζει τὴν Δήμητραν κρατοῦσαν ἐπίσης δᾷδας καὶ περιερχομένην τὴν γῆν, ὅπως ἀνεύρῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἁρπαγεῖσαν κόρην της Περσεφόνην. Ὁ τύπος ὅμως τῶν δι' ἁρπαγῆς γάμων διεσώθη σχεδὸν ἀναλλοίωτος ἐν ταῖς δύο δωρικαῖς χώραις, τῇ Κρήτῃ καὶ τῇ Λακωνίᾳ, αἵτινες ἐν γένει ἐπὶ πλεῖστον διετήρησαν τὰ ἀρχαϊκὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων. Οἱ κρητικοὶ γάμοι δὲν διέφερον οὐσιωδῶς τῶν λακωνικῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν πληρεστέρας καὶ σαφεστέρας εἰδήσεις· ἐν Σπάρτῃ ὁ μνηστὴρ ἥρπαζε τὴν κόρην ὅπου εὕρισκεν αὐτήν, συνήθως ἐκ τοῦ μέσου τῶν φίλων της αἵτινες ὤφειλον ν' ἀντιτάξωσιν ἀντίστασίν τινα. Ἔπειτα τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν συγγενοῦς γυναικός, ἥτις τῇ ἔκοπτε τὴν κόμην καὶ τὴν ἐνέδυεν ἀνδρικά — ὅπως τὴν ἀποκρύψῃ δῆθεν ἀπὸ τῶν ἀναζητούντων αὐτήν. Ὁ νέος ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνίοτε ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα μόνον κρυφίως καὶ μυστικῶς ἠδύνατο νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γυναῖκά του, διότι τὴν μὲν νύκτα ἔπρεπε νὰ κοιμᾶται μετὰ τῶν συντρόφων του, τὴν δὲ ἡμέραν ἦτο αἰσχρὸν νὰ τὸν ἴδωσιν εἰσερχόμενον παρ' αὐτῇ. Πρὸ τῆς ἁρπαγῆς ἐννοεῖται ὅτι ἐλάμβανε τὴν συναίνεσιν τοῦ πατρὸς τῆς κόρης, ὁ Δημάρατος ὅμως, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, προφθάσας ἥρπασε τὴν Πέρκαλον καὶ ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ἂν καὶ ἦτο ἤδη ὑπεσχημένη εἰς τὸν Λεωτυχίδην καταγόμενον καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς αὐτῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐξ ἧς καὶ ὁ Δημάρατος. Οἱ δὲ ἄλλως αὐστηροὶ καὶ κατὰ πάντων ἐφαρμοζόμενοι νόμοι τῆς Σπάρτης δὲν φαίνεται ὅτι ἐτιμώρησαν αὐτὸν διὰ τοῦτο.

Καὶ ἐν τοῖς σημερινοῖς ἡμῶν ἐθίμοις ἀνευρίσκονται πολλὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν ἀρχήν, θὰ περιορισθῶμεν ὅμως εἰς ὀλίγα μόνον παραδείγματα. Πρὸ ἐτῶν ὁ Γ. Παπαγεωργίου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (1883, ἀριθ. 339) περιγραφὴν τῆς τελετῆς τοῦ γάμου ἐν Καταφυγίῳ τοῦ Ὀλύμπου, τῇ πατρίδι του. Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ εὑρίσκονται μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς δύο ποιημάτια :

Δόστε τὸ γαμπρὸ χρυσὸ μαντήλι
κι' ἀργυρὸ σταυρὸ νὰ πολεμήσῃ·
κάστρο βούλεται νὰ πολεμήσῃ,
κάστρο βούλεται, σ' αὐλαῖς πααίνει.
— Παλληκάρια μου κι' ἀγαπημένα,
παλληκάρια μου, βοηθήσατέ μοι,
ὡς νὰ πάνω 'γὼ καὶ νὰ γυρίσω.
Τρία χωριὰ θὰ πάνω νὰ πατήσω,
κι' ἄσπρα ἂν πάρωμε, 'δικά σας θάνε,
κόρ' ἂν πάρωμε, δική μου θἆναι.

Ἐν τῷ δευτέρῳ, τὸ ὁποῖον ᾄδουσιν οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, λόγος γίνεται περὶ *ἀγορᾶς*·

Τῆς νυφίτσας μας τἀδέρφια γιατί στέκουν βουρκωμένα;
γιατί στέκουν πικραμένα καὶ βαριὰ βαλαντωμένα;
τώρ' ἡ νύφ' εἶναι 'δική μας, τώρα τὴν ἀγοράσαμε.

Ἐπίσης ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (1882 ἀριθ. 350 καὶ 351) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Καμπούρογλου πραγματεία περὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν γάμων ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἀναφέρεται δ' ἐν αὐτῇ, ὅτι ἡ νύμφη ἐπὶ ὀκτὼ μετὰ τὸν γάμον ἡμέρας οὐδένα ἄλλον πλὴν τοῦ συζύγου της ἔβλεπε, μηδὲ τῆς μητρός της ἐξαιρουμένης· ἐγὼ ὑποθέτω, ὅτι ἀρχικῶς αὐτὴν πρὸ πάντων δὲν ἔπρεπε νὰ ἴδῃ ὡς ἁρπαγεῖσα καὶ ἀποκρυπτομένη.

Ἀλλαχοῦ — καὶ τοῦτό μοι φαίνεται λίαν σημαντικὸν — αἱ μητέρες τῶν νυμφῶν δὲν παρίστανται εἰς τοὺς γάμους, οὐδ' ἄλλος τις ἐκ τῶν συγγενῶν της. Οἱ φίλοι τοῦ γαμβροῦ καὶ οἱ συγγενεῖς του μεταβαίνουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, παραλαμβάνουσιν αὐτὴν καὶ τὴν ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, ὅπου τελεῖται ὁ γάμος. Οἱ γονεῖς αὐτῆς μένουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τρώγοντες τὸ *σφαχτόν*, ὅπερ ὁ γαμβρὸς τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου ἐφρόντισε ν' ἀποστείλῃ αὐτοῖς. Ἐν μικροῖς χωρίοις οἱ κάτοικοι τὴν ἡμέραν γάμου διαιροῦνται οὕτω εἰς δύο στρατόπεδα, ὧν τὸ μὲν εὐωχεῖται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ, τὸ δ' ἐν τῇ τῆς νύμφης. Ὅταν δὲ συναντηθῶσιν μετὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ χοροῦ, οἱ πρῶτοι σκώπτουσι τοὺς ἄλλους διότι τοὺς *ἐπῆραν* τὴν νύμφην.

Ἡ ἀποχὴ αὕτη τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης ἀπὸ τελετῆς, ἥτις δι' αὐτοὺς εἶναι ἐπίσης σπουδαία ὅπως καὶ διὰ τοὺς τοῦ γαμβροῦ, εἶναι σύμβολον τοῦ χόλου αὐτῶν διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς κόρης.

Ἐν Ἠπείρῳ συνειθίζεται ἡ νύμφη νὰ κλαίῃ, νὰ ὀδύρηται καὶ ν' ἀρνῆται ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς μέλλοντας νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ συμβαίνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν γαμηλίων ἐθίμων δὲν ἀναφέρεται πάντοτε.

Τέλος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ πρὸ τοῦ 1812 κατάστασις ἐν Κύθνῳ, ἥτις προεκάλεσε μέτρα αὐστηρὰ τῆς δημογεροντίας τῆς νήσου καὶ τοῦ ἱεράρχου αὐτῆς. Ἐν ἐγγράφῳ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς: « Διὰ τοῦ παρόντος

ἡμῶν κοινοτικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι κληρικοὶ καὶ προεστοὶ Χώρας τε καὶ Χωρίου, ὅτι στοχαζόμενοι τὸ ἄτοπον καὶ ἀκατάστατον ὅπου ἀκολουθεῖ εἰς τὴν πατρίδα μας, τὸ ὅτι δηλαδὴ δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ὁρίζῃ τὰ παιδιά του καὶ νὰ τὰ ὑπανδρεύῃ ὅπως θέλει καὶ βούλεται... μὲ τὸ νὰ σηκόνονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τινὲς κακοποιοὶ καὶ διεστραμμένοι, οἱ ὁποῖοι... ἀποτολμοῦν αὐθαδῶς καὶ ἀσυνειδήτως ἁρπάζουν λῃστρικῶς καὶ παίρνουν τὰ κορίτσια μας. Τὸ τοιοῦτον κακὸν λοιπόν... παντελῶς δὲν τὸ δεχόμεθα εἰς τὴν πατρίδα μας εἰς τὸ ἑξῆς, ἓν μὲν ὅτι γινόμεθα ὄνειδος τῶν πέριξ νησίων... δεύτερον δὲ ὅτι ἕνας πατὴρ ἢ μήτηρ, ὅταν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἕνα τοιοῦτον *ἀφρόντε* εἰς τὸ παιδί του, ἀναμφιβόλως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὑπανδρεύσῃ μὲ ἐκείνην τὴν ἰδίαν κατάστασιν, ὅπου ἠμποροῦσε νὰ τὸ ὑπανδρεύσῃ προτήτερα, τοῦτο στοχαζόμενοι... ἀποφασίζομεν καὶ λέγομεν·

Κεφ. Α΄. — Ὅποιος ἤθελεν τολμήσει νὰ τραβίξῃ κορίτσι παρὰ τὴν γνώμην τῶν γονέων του, νὰ τὸν κατατρέχῃ τὸ κοινόν μας μέχρι ἐσχάτης του ἀναπνοῆς... καὶ τὸ πρᾶγμά του κινητὸν καὶ ἀκίνητον νὰ γίνεται αὐθεντικόν, καὶ ὅ,τι ἤθελεν ἀκολουθήσει ἐπάνω εἰς ἐκείνην τὴν ἀκμὴν τοῦ ἀτοπήματος ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ κοριτσίου καὶ εἶναι καλὰ καμωμένα.

Κεφ. Β΄.—Ὅποιον κορίτσι ἤθελε συμφωνήσει μὲ κανένα νέον καὶ τοῦ ἀκολουθήσει... παρὰ γνώμην τῶν γονέων καὶ θέλησιν... νὰ ἦναι ἀπόκληρον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν γονέων του διὰ σωφρονισμὸν τῶν λοιπῶν κοριτσιῶν.» (Κυθνιακὰ ὑπὸ Α. Βάλληνδα, σελ. 85.).

Αἱ δρακόντειοι διατάξεις μαρτυροῦσιν ὅτι τὸ κακὸν ἐν Κύθνῳ — καὶ μόνον ἐν αὐτῇ — εἶχε κορυφωθῇ. Ἀπίθανον ὅμως μοὶ φαίνεται, ὅτι οἱ ἄλλως τόσον ἥμεροι νησιῶται ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μετεβλήθησαν εἰς ἡμιαγρίους, δὲν δύναμαι δὲ μηδ' ἔκλυσιν ἠθῶν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν νὰ παραδεχθῶ· ὑποθέτω μᾶλλον, ὅτι οἱ Κύθνιοι ἐρασταὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο ἔπταιον ἢ ὅτι ἠκολούθησαν λίαν πιστῶς ἔθιμον πανάρχαιον μέν, μὴ συμβιβαζόμενον ὅμως πλέον μήτε μετὰ τῶν ἰδεῶν μήτε μετὰ τῶν βαλαντίων τῶν ἀγαθῶν προεστῶν Χώρας τε καὶ Χωρίου.

Πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῆς θέσεως τῶν τε ἐγγάμων καὶ ἀγάμων γυναικῶν ἀπέναντι τοῦ συζύγου, τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκτεθέντα φαίνονται ἀντιφάσκοντα ὅσα περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν ἕξεων τῶν παρθένων μερῶν τινων τῆς Ἑλλάδος γινώσκομεν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν Ἀθήναις αἱ μητέρες ἐφρόντιζον νὰ διδάξωσι τὰς θυγατέρας των νὰ ὑφαίνωσι καὶ νὰ ῥάπτωσιν ἐνδύματα, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ἐφήρμοζον τὸ ἐξῆς ἀξίωμα· αἱ παρθένοι νὰ βλέπωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλάχιστα πράγματα, νὰ ἀκούωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλάχιστα καὶ νὰ ἐρωτῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλάχιστα. Ἐν Σπάρτῃ ὅμως ἡ ἀνατροφὴ ἦτο ἀλλοία. Ἐκεῖ αἱ παρθένοι ὄχι μόνον ἐγυμνάζοντο ὡς οἱ ἄνδρες, ἂν καὶ χωριστὰ ἀπ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀπηγορευμένον καὶ νὰ γνωρίζωνται οἱ νέοι ἀμφοτέρων τῶν γενῶν καὶ νὰ συνομιλῶσι. Ἐν Σπάρτῃ δὲν ἦτο σπάνιον νὰ ἴδῃ τις νέον καὶ νέαν βαδίζοντας ἐν ὁδῷ τῆς πόλεως καὶ συνδιαλεγομένους. Αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες ὅμως ἔμενον καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ των, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Ἑλληνίδες. Σπαρτιάτης δέ τις ἐρωτηθεὶς τὸν λόγον τοῦ φαινομένου τούτου ἀπεκρίθη ἐν τῇ ἀμιμήτῳ τῶν ἀρχαίων εἰλικρινείᾳ, ὅτι αἱ μὲν ἔγγαμοι γυναῖκες ἔχουσιν ἤδη τὸν ἄνδρα των καὶ δὲν ζητοῦσιν ἄλλον, αἱ παρθένοι ὅμως πρέπει νὰ τρέχωσι καὶ νὰ δεικνύωνται μέχρις οὗ εὕρωσι καὶ αὐταὶ τὸν ἰδικόν των. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ λόγος οὗτος δὲν ἦτο—καθὼς δὲν εἶναι καὶ σήμερον — ἀξιοκαταφρόνητος, ὁ ἀληθὴς ὅμως καὶ ἀρχικὸς λόγος εἶναι ἄλλος· ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἀνάγκη θὰ ἦτο νὰ γραφῇ ἄλλο ὁλόκληρον ἄρθρον. Ἐπὶ τῶν Ὁμηρικῶν χρόνων ἐπίσης δὲν ἦσαν περιωρισμέναι αἱ παρθένοι· ἡ κόρη τοῦ Νέστορος Πολυκάστη βοηθεῖ τὸν Τηλέμαχον ἐν τῷ λουτρῷ, ἡ δὲ Ναυσικᾶ συνδιαλέγεται ἀφελέστατα μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως, ὃν εὗρε γυμνὸν καὶ λιμοκτονοῦντα ἐν τῇ παραλίᾳ. Πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, εἰς ἣν αὐτὴ τὸν ὁδηγεῖ, τὸν παρακαλεῖ νὰ μείνῃ ὀλίγον ὀπίσω διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰς κακὰς γλώσσας, διὰ νὰ μὴ λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι «ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος καὶ ποῦ τὸν εὗρεν ἡ Ναυσικᾶ; μήπως τὸν φέρῃ διὰ νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ; καὶ δὲν ὑπῆρχον τάχα ἐνταῦθα τόσοι νέοι πλούσιοι καὶ καλῶν οἰκογενειῶν;» Ταῦτα, ἂν μή τι ἄλλο, ἦσαν ὅμως περιττὰ καὶ δὲν εἶχεν ἡ Ναυσικᾶ ἀνάγκην ν' ἀπαριθμήσῃ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τοῦ πλησίον ὁ Ὀδυσσεύς. Ἀλλ' αὐτὴ δὲν εὑρίσκει τι ἀπρεπὲς ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ταύτῃ, τὰ λέγει εἰς τὸν Ὀδυσσέα ὅπως θὰ τὰ ἔλεγε καὶ εἰς μίαν φίλην της. Πρὸ τοῦ Ὁμήρου δὲ ὑποθέτω ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν παρθένων ἦτο ἔτι μεγαλειτέρα, διότι πολλαχοῦ ἀπαντᾷ τὸ παράδοξον τοῦτο, αἱ γυναῖκες νὰ διάγωσι βίον καταδίκων, αἱ δὲ παρθένοι νὰ ἀπολαύωσιν ἐλευθερίαν σχεδὸν ἀπεριόριστον.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐλευθερία αὐτὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσῃ τὰ λοιπὰ ἄπειρα μειονεκτήματα τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν. Σήμερον γινώσκομεν, ὅτι δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρας αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι λαοὶ ἔχοντες πολιτισμὸν ἰδιόρρυθμον μέν, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἀκμάζοντα πολιτισμόν. Τὰ ὁμηρικὰ

ποιήματα ἐποιήθησαν πέντε αἰῶνας τοὐλάχιστον βραδύτερον, ὁ δὲ Σόλων ἔγραφε τοὺς νόμους του εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἕκτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης ἐποχῆς τὸ διάστημα δὲν εἶναι μικρὸν, ἂν καὶ οὐδέποτε δὲ κατ' αὐτὸ ὁ πολιτισμὸς ἔσβυσεν ἐν Ἑλλάδι, ὅμως ὁ Σόλων πρῶτος, ἐν Ἀθήναις τοὐλάχιστον, ἀπηγόρευσε τὴν πώλησιν τῶν θυγατέρων καὶ ἀδελφῶν. Ἐπὶ τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς, ὡς εἴδομεν, ἡ θέσις τῶν γυναικῶν ἀληθῶς δὲν ἦτο κακή, οἱ θεσμοὶ ὅμως ἦσαν κατ' αὐτῶν, τὸ δὲ αἴσθημα τῆς συζυγικῆς καὶ οἰκογενειακῆς τιμῆς ἀκόμη ἀτελῶς ἀνεπτυγμένον. Εἰς ὅσῳ ἀρχαιοτέρους δὲ χρόνους ἀνερχόμεθα, τόσῳ ἀγριώτερα εἶναι καὶ τὰ ἤθη, κατὰ συνέπειαν τόσῳ χειροτέρα καὶ ἡ θέσις τῶν γυναικῶν. Ἡ πρόοδος ὑπῆρξεν καὶ ἐν τούτῳ — ὡς ἐν πολλοῖς ἄλλοις ζητήμασιν — βραδεῖα μὲν ἀλλὰ συνεχής.

Διὰ τοῦτο ἐσφαλμένην θεωρῶ τὴν γνώμην, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ γυνὴ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους κατεῖχε θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀσυγκρίτως ὑψηλοτέραν ἐκείνης εἰς ἣν μετὰ ταῦτα ἐτάχθη. Τοῦτο ἐξάγουσι πρὸ πάντων ἐκ τῶν παραδειγμάτων, ἃ καὶ ἡμεῖς ἐν ἀρχῇ τῆς διατριβῆς ταύτης παραθέσαμεν, ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν μονήρη καὶ περιωρισμένον βίον, δν αἱ γυναῖκες ἐν Ἀθήναις διῆγον. Ἀλλὰ πρῶτον ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι τοσάκις ἤδη εἴπομεν, ὅτι δηλαδὴ πρὸ τοῦ Ὁμήρου αἱ γυναῖκες δὲν ἔζων ὅπως ἡ Πηνελόπη, ἡ Ἀνδρομάχη καὶ ἡ Ἀρήτη· ἔπειτα ὑπενθυμίζομεν ὅτι πλὴν τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἐν Σπάρτῃ αἱ γυναῖκες, ἂν καὶ περιωρισμέναι ἐν τῷ οἴκῳ των, κατεῖχον θέσιν ζηλωτήν. Ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι μάλιστα ἐπεκράτει ἡ γνώμη, ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται ἐγυναικοκρατοῦντο. Ἀνάλογος δ' ἦτο ἡ θέσις τῶν γυναικῶν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Δωριεῦσιν. Ἐν Ἰωνίᾳ, ὁπόθεν ἦτο καὶ ἡ Ἀσπασία, αἱ γυναῖκες ἀπήλαυον μεγάλην ἐλευθερίαν, τὸ αὐτὸ δ' εἶναι βέβαιον καὶ περὶ τῶν Αἰολέων. Ἐν Λέσβῳ, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἤκμασεν ἡ Σαπφώ, ἐν Βοιωτίᾳ, ὁπόθεν κατήγετο ἡ Κόριννα, ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αἱ γυναῖκες διῆγον βίον σχεδὸν δουλικόν. Ἴσως μόνον ἐν Ἀθήναις ἡ δημοκρατία καὶ ἡ ἐκ ταύτης γεννηθεῖσα μανία τοῦ ἀναμιγνύεσθαι εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπεξένωσαν τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς γυναικὸς τοσοῦτον, ὥστε ὁ οἰκογενειακὸς βίος τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ ὁμοιάζῃ πολλῷ μᾶλλον πρὸς τὸν τῶν Ἀσιανῶν ἢ πρὸς τὸν τοῦ Ὁμήρου. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδέποτε ἐλησμόνησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, τὸ εἰς τὴν γυναῖκα ὀφειλόμενον· περὶ τούτου ἓν μόνον παράδειγμα θ' ἀναφέρω. Παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει ὁ Στρεψιάδης μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ ὅσα εἰς διαφόρους δανειστάς του ἐχρεώστει, στέλλει τὸν υἱόν του Φειδιππίδην νὰ διδαχθῇ παρὰ τοῦ Σωκράτους τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἄδικον λόγον, δηλαδὴ πῶς νὰ παριστᾷ τὸ δίκαιον ὡς ἄδικον καὶ τἀνάπαλιν. Ὁ Φειδιππίδης ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μανθάνει ταῦτα ἄριστα, πρώτην δ' ἀπόδειξιν τῆς ἐπιστήμης του παρέχει, ὅταν ξυλοκοπῇ τὸν πατέρα του καὶ ἔπειτα τὸν ἀναγκάζῃ διὰ τῶν ἐπιχειρημάτων του νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δικαίως τὸν ἔδειρεν. Ὁ Στρεψιάδης ἂν καὶ πονῶν ἀκόμη παραδέχεται ὅτι εἶναι δίκαιον ἐνίοτε τὰ τέκνα νὰ ξυλοκοπῶσιν τοὺς πατέρας των. Ὅταν ὅμως ὁ Φειδιππίδης μὴ ἀρκούμενος εἰς ταύτην τὴν νίκην καυχᾶται ὅτι δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δείρῃ καὶ τὴν μητέρα του, τότε ὁ γέρων ἐξανίσταται καὶ χωρὶς νὰ συζητήσῃ περαιτέρω καταρᾶται τὸν διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ του, μεταβαίνει δ' ἀμέσως νὰ πυρπολήσῃ τὸ φροντιστήριον τοῦ Σωκράτους. Τόσον ἀνόσιον τῷ ἐφάνη τὸ δόγμα τοῦτο.

Χ. Τσουντας

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗι ΠΑΓΚΟΣΜΙΩι ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενα φύλλα].

Βαμβακουργία. Ἡ βιομηχανία αὕτη εἶνε εἰσέτι ἐν σπαργάνοις· ὑπάρχουσι μολαταῦτα 18 βαμβακουργεῖα, ὧν τὰ μὲν 12 περιέχουσιν ὁμοῦ 31,036 ἀτράκτους κινουμένας δι' ἀτμοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ 6 ἑτέρας 4,264 ἀτράκτους ἐργαζομένας διὰ τοῦ ὕδατος· ὅθεν ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀτράκτων ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ εἶνε περίπου 36,000, αἵτινες δὲν νήθουσιν ἢ βάμβακα ἀποκλειστικῶς ἐντόπιον, τῶν ἀριθμῶν 4 ἕως 24.

Μέταλλα. Ἡ Ἑλλὰς περιέχει μόνον ξυλάνθρακας (lignites), λαμβάνει δὲ τοὺς ἀναγκαιοῦντας αὐτῇ γαιάνθρακας ἐξ Ἀγγλίας. Τὰ κύρια μέρη ἐξαγωγῆς ξυλανθράκων εἶνε ὁ Ὠρωπός, ἐκμεταλλευόμενος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἑταιρίας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρείου, καὶ ἡ Κύμη ἐκμεταλλευομένη ὑπὸ τῆς Ἑλλ. μεταλλευτικῆς ἑταιρίας. Ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἐξάγεται ποσότης 1,500 τόννων [1]) κατ' ἔτος, ἐκ δὲ τῆς Κύμης 6,000 τόννων.

Μόλυβδος. Ἡ Ἑλλὰς παράγει 7,000 ἕως 8,000 τόννους κατ' ἔτος, μὴ ὑπολογιζομένων

---

[1]) Γνωστὸν ὅτι ὁ τόννος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 2,220 λίτρας.

τῶν μεταλλούχων βώλων, οἵτινες ἐξάγονται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Αἱ ἐκβολάδες αὗται εὑρίσκονται ἐν Λαυρείῳ. Οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἐξεμεταλλεύοντο τὰ μεταλλεῖα ταῦτα, ἀνασκάπτοντες ἀπέραντα βάθη, ἀφῆκαν ἐκεῖ τὰς πτωχοτάτας τῶν ἐκβολάδων καὶ σκωριῶν. Αὗται περιῆλθον τὸ πρῶτον εἰς τὴν κυριότητα ἑταιρίας γαλλοϊταλικῆς, βραδύτερον δὲ ἐξηγοράσθησαν ὑπὸ ἐντοπίων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐξαγωγὴ ἐκβολάδων ὑπερβαίνει τοὺς 45,000 ἕως 50,000 τόννους κατ' ἔτος, ὁ δὲ κερδαινόμενος μόλυβδος ὑπερβαίνει τὰς 7,000 τόννους, ἑκάστου τόννου ἐγκλείοντος 1,000 ἕως 1,700 γραμμάρια ἀργύρου.

Μάρμαρα. Ἐν τῇ ἐκθέσει ἡ Ἑλλὰς παρουσίασεν ἄριστα μάρμαρα, οἷον μάρμαρα λευκὰ τοῦ Πεντελικοῦ, τῆς Ἐλευσῖνος καὶ Πάρου, ἐρυθρὰ τῆς Λακωνίας, στικτὰ τῆς Σκύρου, μέλανα τῆς Μαντινείας καὶ τοῦ ὄρους Ὑμηττοῦ, ἐκτεθέντα παρὰ τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς, ἥτις ἔλαβε βραβεῖον χρυσοῦν.

Γεωλογία. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐμελετήθη εἰσέτι ἐντελῶς ὑπὸ ἔποψιν γεωλογικήν. Δὲν ἐγένετο ἕτερος χάρτης γενικός, ἀφ' ἧς ὁ Boblaye καὶ Virlet ἔγραψαν τὸν τοῦ Μωρέως καὶ τῶν Κυκλάδων (1833). Ὁ κ. Schönn ἐδημοσίευσε διαφόρους σημειώσεις περὶ τῶν ἀκτῶν κατὰ τὸ 1873. ὁ κ. Gorceix ἔγραψε κατὰ τὸ 1874 ὑπόμνημα περὶ τῆς νήσου Κῶ καὶ ἐν μέρει τῆς Εὐβοίας· κατὰ δὲ τὸ 1876 οἱ κ. Bittner Neumayr καὶ Teller ἐξήτασαν τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Εὔβοιαν.

Τὸ ἠπειρωτικὸν μέρος τοῦ βασιλείου εἶνε ὡς καὶ αἱ πλεῖσται τῶν νήσων ἐσχηματισμένον ἐκ βράχων σχιστωδῶν· τὰ ἐκ προσχωμάτων γινόμενα ἐδάφη εἶνε ἐκτεταμένα· ἀρχαιότατα εἶνε τὰ κρητιδώδη, ἅτινα ἀποτελοῦσι σχεδὸν τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπιφανείας τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ συλλογὴ τῶν ἐκβολάδων, ἣν ἐξέθηκεν ὁ κ. Κορδέλλας, ἔδιδεν ἀρκοῦσαν ἰδέαν τοῦ μεταλλικοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδος. Μέχρι τοῦδε ὅμως μόνον ὁ ἀργυροῦχος μόλυβδος τοῦ Λαυρείου ἀπέσπασε τὴν γενικὴν προσοχήν.

Αἱ ἡφαιστειώδεις ἐνέργειαι, αἵτινες ἤρξαντο παράγουσαι τραχίτας ἀπὸ τῆς τριτογεννοῦς ἐποχῆς, δὲν ἔπαυσαν ἔτι, αἱ δὲ νῆσοι αἵτινες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξῆλθον τῶν κόλπων τῆς θαλάσσης ἐν Θήρᾳ εἶνε ἓν τῶν περιεργοτάτων φαινομένων. Ὁ κ. Fouqué, ὅστις ἐσπούδασεν αὐτὰς κατὰ τὸ 1867 καὶ 1875 ἐξέθηκε λίαν ἐνδιαφέρουσαν σειρὰν μικροσκοπικῶν τομῶν ἐκ τῶν βράχων τούτων.

Ἐκπαιδευτικά. Ἡ Ἑλλὰς δαπανᾷ κατ' ἔτος 1,060,000 δρ. διὰ τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν, ἥτις ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, ἔνθα φοιτῶσιν περίπου 2650, μαθηταί, καὶ τῶν Γυμνασίων, ἔνθα φοιτῶσιν 2,450 περίπου τοιοῦτοι.* Ἐν Ἑλλάδι ὑφίσταται σύστημα ἀγωγῆς διάφορον τῶν λοιπῶν χωρῶν. Ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσιν ἐκπαιδευτήρια, ἔνθα συνεκπαιδεύονται μαθηταὶ πάσης τάξεως, πλούσιοι καὶ πτωχοί. Ἡ παίδευσις εἶνε ἀρκούντως διαδεδομένη, χωρὶς νὰ παραμελῆται καὶ ἡ ραπτικὴ ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ διὰ τὰς γυναῖκας χρήσιμοι μορφωτικαὶ ἐργασίαι.

Ὑπάρχουσιν ὡσαύτως ἐν Ἀθήναις οἰκίαι, εἶδος σχολείων βιομηχανικῶν διατηρουμένων ὑπὸ πλουσίων κυριῶν, ἔνθα πτωχὰ κοράσια ἐργάζονται καὶ ἐκμανθάνωσι παντοειδεῖς τοῦ φύλλου αὐτῶν τέχνας, οἷον τὴν ραπτικήν, ὑφαντικήν, κλπ. Ἐν Κερκύρᾳ ὡσαύτως ὑπάρχει τοιοῦτον κατάστημα.

Οὕτω τὰ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐκτεθέντα ὡς πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε λίαν εὐάρεστα καὶ ἄξια ἐπαίνων.

*

Αὗται εἶνε ἐν περιλήψει αἱ περὶ Ἑλλάδος κρίσεις τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1878. Περὶ τινων ἀντικειμένων, οἷον περὶ τυπογραφίας, γεωγραφίας, ταπητουργίας κλπ. δὲν ἐποιήσαμεν οὐδένα λόγον, διότι αἱ κρίσεις τῆς ἐπιτροπῆς ἦσαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀσήμαντοι, ὡσεὶ τὰ ἐκτεθέντα δὲν ἐκρίνοντο ἄξια σπουδαίας μνείας.

Εἴθε ἐν τῇ προσεχεῖ διεθνεῖ Ἐκθέσει μείζονος νὰ τύχῃ ἡ πατρὶς ἡμῶν ἐκτιμήσεως παρὰ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ἵνα στερεωθῇ οὕτως ἡ ἀγαθὴ ἰδέα, ὅτι ἡ Ἑλλὰς μικρὰ μὲν ἀείποτε καὶ ὀλιγάνθρωπος ὑπῆρξε, μεγάλην ὅμως ἔσχε καὶ θέλει ἔχει ἀείποτε ἐκπολιτιστικὴν ἀποστολήν.

ΗΛΙΑΣ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Νέα ἐκδρομὴ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΟΛΟΝ

Νέα ἐκδρομὴ εἰς τὸν Βόρειον Πόλον παρασκευάζεται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Ρόγερς.

Ὁ τολμηρὸς ἐξερευνητὴς φρονεῖ ὅτι πᾶσα προσπάθεια διὰ πλοίου εἶνε ματαία· θὰ φθάσῃ τοῦτο μέχρις ὡρισμένου σημείου καὶ ἐκεῖ θὰ ἀναγκασθῇ νὰ σταματήσῃ ἐσφηνωμένον ἐν τοῖς πάγοις ἢ θὰ διαρραγῇ ὡς ἡ Jeannette καὶ τόσα ἄλλα ἀτυχῆ σκάφη.

---

* Προφανῶς οἱ ἀριθμοὶ εἶνε ἐσφαλμένοι. Σήμερον κατ' ἀκριβῆ ἀπογραφὴν οἱ μαθηταὶ τῶν μὲν ἑλληνικῶν σχολείων ὑπερβαίνουσι τὰς 12,000, οἱ δὲ τῶν γυμνασίων ἦσαν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἀκριβῶς 4,714.

Τὸ σχέδιον αὐτοῦ λοιπὸν ἔχει ὡς ἑξῆς· ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν συντρόφων, εἰθισμένων ὅπως αὐτὸς εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐκδρομάς, θέλει ἀναχωρήσῃ διὰ πλοίου ἐκ τῶν πρὸς ἁλιείαν τῶν φαλαινῶν ναυπηγουμένων. Διὰ τοῦ πλοίου τούτου θέλει προχωρήσῃ ὅσον δυνηθῇ ἀρκτικώτερον πέραν τῆς 78ης μ πλάτους, ἐκεῖ δὲ οἱ ὁδοιπόροι θ' ἀποβιβασθῶσι παρά τινι φυλῇ Ἐσκιμώων, μέσῳ τῶν ὁποίων θὰ ἐγκατασταθῶσιν.

Ἐκ τῆς συναντήσεως τοιαύτης τινὸς φυλῆς ἐξήρτηται ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκδρομῆς. Ὁ ὑποπλοίαρχος Ρόγερς ἐλπίζει ὅτι θὰ πείσῃ τὸν ἀρχηγὸν τῆς φυλῆς ταύτης νὰ ἐκδράμῃ πρὸς ἄρκτον. Ἡ συνοδία ὅλη θὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς ἁλιείας, προβαίνουσα κατὰ μῆκος τῆς ἀμερικανικῆς ἀκτῆς.

Μετὰ πορείαν ἑνὸς ἔτους ὑπολογίζει ὅτι θέλουσιν οὕτω ἀφιχθῆ εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἑνώσεως. Ἐκεῖ δ' ἡ συνοδία θὰ διαιρεθῇ.

Ἄνδρες τινὲς ἐκ τῶν ῥωμαλεωτάτων θὰ ἐπιβῶσι δύο ἐλκήθρων, παραλαμβάνοντες ὡς πλείστας προμηθείας, καὶ ἐν μέσῳ χειμῶνι θὰ τραπῶσι κατ' εὐθεῖαν πρὸς Βορρᾶν. Ἐλπὶς πρὸς εὕρεσιν νέας τροφῆς ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ σημείου ἐκείνου δὲν ὑπάρχει, πρέπει λοιπὸν νὰ βασισθῶσιν εἰς ὅσα τρόφιμα θὰ παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν.

Ὀλισθαίνοντες ἐπὶ τῆς πεπηγυίας χιόνος ὡς τάχιστα καὶ ἐφ' ὅσον δύνανται οἱ ἰσχυροὶ κύνες οἵτινες θὰ σύρωσι τὰ ἕλκηθρα, θὰ σταματήσωσι μόνον ὅταν καταναλώσωσι τὰ ἡμίση τῶν τροφίμων, καὶ θὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἀλλὰ τότε αὐτὸς ὁ ὑπολοχαγὸς καὶ ἀρχηγὸς τῆς ἐκδρομῆς ἐπιβαίνων ἐλαφροτάτου ἐλκήθρου καὶ ἀκολουθούμενος ὑφ' ἑνὸς μόνου συντρόφου, θ' ἀπέλθῃ μόνος ἀκολουθῶν τὴν πρὸς βορρᾶν πορείαν ἐπὶ δύο, τρεῖς ἡμέρας, ὅσον δυνηθῇ.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐλπίζει ὅτι ἂν δὲν πατήσῃ τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ βορείου Πόλου, ἀλλὰ βεβαίως θὰ φθάσῃ εἰς μέρος ὅπου δὲν ἔφθασεν οὐδεὶς τῶν προγενεστέρων ἐξερευνητῶν.

Εὐνόητον εἶνε πόσον ἐπίπονον καὶ ῥιψοκίνδυνον ἔσται τὸ μεγαλεπήβολον τοῦτο σχέδιον ἐν τῇ ἐκτελέσει καὶ ὁποίαν δύναμιν θελήσεως καὶ δύναμιν ἐνεργείας προϋποτίθησιν.

Ἔχουσι νὰ ὑποστῶσιν ἐκεῖ ψῦχος 60-70 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ ταύτῃ ὁ οἶνος καθίσταται σῶμα στερεόν, μόνον δ' ἀντέχει τὸ ἰσχυρότατον οἰνόπνευμα. Ὁ ὑδράργυρος πήγνυται εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε δύναται νὰ σφυρηλατηθῇ ὡς ὁ σίδηρος. Πᾶσα ἐπαφὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρὸς μέταλλα, ἅτινα ὡς γνωστὸν εἶνε καλοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμότητος, πᾶσα τοιαύτη ἐπαφὴ καίει τὸ δέρμα ὡς πεπυρακτωμένος σίδηρος. Οὐδὲν ἐργαλεῖον ἢ σκεῦος δύναται νὰ ἐγγίσῃ τις ἂν δὲν ἔχῃ τὰς χεῖρας κεκαλυμμένας διὰ δερματίνων παχυτάτων χειρίδων.

Παράδοξον φαινόμενον ἐκεῖ εἶνε καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς. Ἄνθρωπος ἱστάμενος καθίσταται μετὰ μικρὸν ἀφανὴς περιβαλλόμενος ὑπὸ νέφους, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ οἱ ἐκ τῶν ἰδίων πνευμόνων ἐκπεμπόμενοι θερμοὶ ἀτμοί, συμπυκνούμενοι περὶ αὐτόν. Βαδίζων δ' ὁ ἄνθρωπος καταλείπει ὄπισθεν αὐτοῦ ταινίαν ἀτμοῦ, ὡς μηχανὴ σιδηροδρόμου.

ΙΣΛΑΝΔΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἀποσταλὲν ἡμῖν ἐξ Ἰσλανδίας βιβλιάριον φέρον τὸν τίτλον IDUNN. Μὴ δυνάμενοι νὰ κατανοήσωμεν οὐδὲ τὸν τίτλον ἔτι οὐδὲ τὸ εἶδος τοῦ τεύχους, ὅπερ ἐκ τῆς ἀριθμήσεως τῶν σελίδων ἐφαίνετο φυλλάδιον περιοδικοῦ συγγράμματος, ἀπετάθημεν πρὸς σοφὸν ἀλλοδαπόν, ὅστις ἔσχε τὴν προθυμίαν ν' ἀνεκοινώσῃ ἡμῖν τὰ ἑξῆς σχετικά:

«IDUNN εἶνε ἡ σύζυγος τοῦ θεοῦ τῆς ποιήσεως, παρ' Ἰσλανδοῖς καλουμένου Bragis, ἀναλόγου πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα τῶν Ἑλλήνων· ἄρα IDUNN εἶνε εἶδος Μούσης.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον βιβλιάριον ἀποτελεῖ τὸ 7ον τεῦχος τοῦ 5ου τόμου συλλογῆς διηγημάτων πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ. Τρεῖς ἄνδρες λόγιοι συνεργάζονται εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ. Τούτων ὁ μὲν πρῶτος εἶνε ἰδίᾳ μεταφραστὴς φιλολογικῶν ἔργων, ὁ δεύτερος διακεκριμένος γλωσσολόγος, ὁ τρίτος δὲ συγγραφεὺς καὶ ποιητής.

Ὁ τελευταῖος οὗτος ἔχει ἐκδόσει τόμον ποιημάτων, ὧν τινα εἶνε ἀληθῆ καλλιτεχνήματα. Καὶ ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει περιέχεται ἓν ποίημα αὐτοῦ κατὰ μετάφρασιν, ἀρχικῶς δ' ἑλληνικόν. Τοῦτο δ' εἶνε τὸ *Ποτάμι* τοῦ κ. Γ. Δροσίνη. Ἡ ἰσλανδικὴ μετάφρασις εἶνε ἀπαράμιλλος.

Οἱ Ἰσλανδοὶ εἶνε φιλοπονώτατοι. Προσδεύουσι δὲ ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἐν τῇ λησμονημένῃ πολικῇ πατρίδι των, ἐνδελεχῶς ἐργαζόμενοι. Αἱ φιλολογικαὶ σπουδαὶ παρ' αὐτοῖς δὲν ὑστεροῦσι τόσον ὅσον ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, κρίνων αὐτοὺς λαὸν ἁπλῶς ἐργατικὸν καὶ ἀμαθῆ. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἰσλανδίας Reykjavik, καίπερ μὴ οὖσα μείζων χωρίου, κέκτηται ὅμως σχολὴν φιλολογικήν, ἐν ᾗ ἐκ τῶν γλωσσῶν ὑποχρεωτικῶς διδάσκονται· ἡ ἀρχαία ἰσλανδική, ἡ σύγχρονος ἰσλανδική, ἡ δανική, ἡ γερμανική, ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλική, ἡ λατινικὴ καὶ ἡ ἀρχαία ἑλληνική! — Αἱ ἐξετάσεις τῆς σχολῆς ταύτης εἶνε αὐστηρόταται καὶ τὰ προγράμματα

κατὰ τὸν πλοῦτον ἰσοδύναμα πρὸς τὰ τῶν γερμανικῶν γυμνασίων.

Ὁ μεταφράσας τὸ *Ποτάμι* κ. Thorsteinsson ἔχει μεταφράσει καὶ ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Ρήγα Φερραίου. Ἐξ ἄλλων δὲ γλωσσῶν ἔχει μεταφράσῃ δράματα τοῦ Σαιξπείρου καί τι δρᾶμα ἐκ τῆς σανσκριτικῆς! Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἐπῶν ἔχει μεταφρασθῇ ἰσλανδιστὶ ὑπὸ Egilssouar ἡ Ἰλιὰς τοῦ Ὁμήρου.

Ἡ φιλολογία τοῦ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ πολικῇ χώρᾳ ζῶντος λαοῦ τούτου εἶνε ἔτι πενιχρά, καὶ ὅμως δὲν ἐλλείπουσιν οὔτε αἱ ἐφημερίδες, οὔτε τὰ βιβλία, τὰ κύριον σκοπὸν ἔχοντα τὴν φιλολογικὴν μόρφωσιν τῶν πολλῶν.

Εἰς τοὺς Ἰσλανδοὺς πάντας εἶνε γνωστοὶ οἱ πανάρχαιοι μῦθοι τῶν προπατόρων των ἐν τῇ ἀρχικῇ γλώσσῃ καὶ θεωροῦνται ἱεροί. Αὐτὸς ὁ πτωχότατος χωρικὸς οἰκονομεῖ τὸ ἀργύριόν του, ὅπως ἀγοράσῃ τοὺς 12 τόμους τοὺς περιέχοντας τῆς μυθολογίας τὰ κυριώτατα. Ὅθεν τὰ βιβλία ταῦτα ἀνευρίσκει τις καὶ ἐν τῇ πενιχροτάτῃ καλύβῃ.

»Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ἔχει καὶ ὁ ἰσλανδικὸς λαὸς προσόντα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ μιμηθῶσι λαοὶ ἄλλοι μαλλον πεπολιτισμένοι καὶ ἧττον μεμονωμένοι ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως.

B**

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Οἱ οὐδὲν πράττοντες νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἱκανοὺς πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν.

Ἀπαιτεῖται πολὺ φιλοσοφικὸν πνεῦμα, ἵνα παρατηρήσῃ τις ἅπαξ ὅ,τι καθ' ἡμέραν βλέπει.

Ἡ εὐτυχία δὲν εἶνε διὰ τὴν γυναῖκα ἰδέα ἀφῃρημένη· παρίσταται αὐτῇ πάντοτε ὑπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ φιλτάτης μορφῆς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἶνε γνωστὸν πόσον οἱ κάτοικοι τῆς Μέσης Ἀφρικῆς ἀσμενίζουσιν ἐξαιρέτως εἰς τὴν τροφὴν τῶν λευκῶν μυρμήκων καὶ ἄλλων ἀκόμη ἐντόμων, τὰ διὰ τῶν ὁποίων παρασκευαζόμενα ὄψα κατέχουσιν ἐπίζηλον θέσιν καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς βασιλικαῖς τραπέζαις. Πολλοὶ περιηγηταὶ ἀναφέροντες τὸ γεγονός, προσθέτουσιν ὅτι τὰ ἐδέσματα ταῦτα δὲν εἶνε οὐδόλως ἄνοστα, ὡς ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ· ἰθαγενεῖς τινες οὕτω τεχνηέντως παρασκευάζουσι ταῦτα, ὥστε καὶ ἅπαξ τις τρώγων ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ τὸ ἡδὺ καὶ νόστιμον τῆς γεύσεως. Τὸ ἔθιμον τοῦτο, ὅπερ μέχρι τοῦδε εἶχε παρατηρηθῇ μόνον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς, ὑφίσταται καὶ εἰς ἄλλας τροπικὰς χώρας. Περιηγητής, ἐσχάτως περιηγηθεὶς τὸ ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος, γράφει ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς λίχνοι τοὺς λευκοὺς μύρμηκας θεωροῦσιν ὡς ἔδεσμα ἐκλεκτότατον. Τὰ ἔντομα ταῦτα εἶνε πτερωτά, τὴν νύκτα δὲ βλέπει τις αὐτὰ κατὰ σμήνη περιιπτάμενα πέριξ τοῦ φωτός. Πρὸς σύλληψίν των τοποθετεῖται κάτωθεν τοῦ λύχνου ποτήριον πλῆρες ὕδατος, ἑλκυόμενα δ' ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἀντανακλάσεως τοῦ φωτὸς ἐμπίπτουσι καὶ συλλαμβάνονται τὰ ἔντομα. Ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς τροφὴ ἀποσπῶνται ἀπ' αὐτῶν αἱ πτέρυγες καὶ ψήνονται ἢ ἀναμιγνύονται μετ' ἀλεύρου, παρασκευαζομένου οὕτως εἴδους τινὸς γλυκίσματος, ὅπερ ἔχει τὴν γεῦσιν τοῦ ἀμυγδάλου. Ἐκτὸς τῶν μυρμήκων οἱ ἰθαγενεῖς δὲν φείδονται καὶ τῶν μελισσῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων. Μέλισσα ὠπτημένη ἐντὸς φύλλου μετ' ὀλίγου μέλιτος θεωρεῖται λίχνευμα ἐξαιρέτως λεπτόν. Τὰ μεγάλα ἔντομα ὀπτοῦνται ἁπλῶς καὶ παρατίθενται μετ' ὀρύζης.

Καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπινοεῖται καὶ νέα χρῆσις τοῦ τηλεφώνου. Ἤδη πρόκειται νὰ συγκοινωνῶσι δι' αὐτοῦ πρὸς τὰς πόλεις καὶ αὐτὰ τὰ ἔξωθεν καὶ μακρὰν τοῦ λιμένος εὑρισκόμενα πλοῖα. Ἡ ἰδέα τῆς τοιαύτης χρησιμοποιήσεως τοῦ τηλεφώνου προῆλθεν ἐκ τούτου· Τὰ εἰς Ἄβρην καταπλέοντα μεγάλα πλοῖα, ὅπως εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸν λιμένα, εἶνε ἠναγκασμένα νὰ ἀναμένωσι τὴν παλίρροιαν, πολλάκις δ' ἐπὶ πολλὰς ὥρας μένουσιν μακρὰν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἐνῷ ἴσως οἱ ἐπιβαίνοντες αὐτοῦ ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ συγκοινωνήσωσι πρὸς τὰ ἐκτός. Ἕνεκα τούτου, ἡ ὑπερωκεάνειος ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία ἐσκέφθη νὰ καταδύσῃ εἰς ὡρισμένον μέρος τηλεφωνικὸν σημαντῆρα, σχήματος κυλινδροκωνικοῦ, ὅστις δι' ὑποβρυχίου καλωδίου θέλει συνδεθῇ πρὸς τὸν κεντρικὸν τηλεφωνικὸν σταθμὸν τῆς Ἄβρης, τὸν συγκοινωνοῦντα ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς Παρισίους. Τὰ μεγάλα ἀτμόπλοια ἔχουσι πάντα τηλεφωνικὴν συσκευήν, δι' ἧς ὁ πλοίαρχος συγκοινωνεῖ ἀπὸ τῆς γεφύρας πρὸς τὰ ἄκρα τοῦ πλοίου· ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ συνδεθῇ αὕτη, ὑπὸ λέμβου ἐκπεμπομένης ἐκ τοῦ πλοίου, πρὸς τὸν σημαντῆρα διὰ τηλεφωνικοῦ σύρματος καὶ ἰδοὺ τὸ πλοῖον τιθέμενον εἰς ἄμεσον συγκοινωνίαν πρὸς τὴν Ἄβρην πρῶτον, εἶτα δὲ πρὸς τοὺς Παρισίους καὶ τὰς Βρυξέλλας! Εὑρισκόμενός τις τέσσαρα μίλια μακρὰν τοῦ ἐν τῇ Μάγχῃ γαλλικοῦ λιμένος, ἐν ἀνοικτῷ πελάγει θὰ δύναται νὰ συνομιλῇ ἀκωλύτως πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς φίλους του ἐν Παρισίοις ἢ ἐν Βρυξέλλαις!

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1836 πρὸς τὰ 37 ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβῖκος ἔφερε καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν ὤμων ὀρφνὸν μανδύαν, φθάνοντα μέχρι τῶν ἀστραγάλων. Ἕνεκα τούτου οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ, ἂν δὲν εἶχεν ἴδῃ αὐτὸν πρότερον μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦτο. Ἡμέραν τινὰ ὁ βασιλεὺς βαδίζων μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῷ ἀνακτορικῷ κήπῳ τοῦ Μονάχου εὗρεν καθήμενον ἐπὶ θρανίου μαθητήν τινα τοῦ γυμνασίου καὶ ἐπαναλαμβάνοντα τὸ μάθημά του,ἐνῷ τὸ ψῦχος εἶχε φθάσει εἰς 12 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν. Ὁ Λουδοβῖκος τὸν ἐπλησίασε καὶ ἐκ συμπαθείας τὸν ἠρώτησε διάφορα πράγματα, μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων καὶ διατὶ δὲν μελετᾷ εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ μαθητὴς τοῦ γυμνασίου μὴ ἀναγνωρίσας τὸν βασιλέα ἀπήντησεν εἰλικρινῶς ὅτι εἶνε πτωχὸς καὶ ὅτι μὲ τοιοῦτον ψῦχος ἔξω εἶνε περισσοτέρα ζέστη παρὰ εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Καὶ διατί τότε ἀφοῦ ἔχεις ἀνάγκην, δὲν ζητᾷς βοήθειαν ἀπὸ τὸν βασιλέα; ἠρώτησεν ὁ Λουδοβῖκος.

— Ἀπ' αὐτὸν τὸν σφιχτοχέρη; ἀπήντησεν ὁ μαθητής, κρῖμα 'στὸ χαρτὶ ποῦ θὰ τοῦ γράψω.

Ὁ βασιλεὺς ἠρώτησεν εἶτα τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ μαθητοῦ καὶ ἀπῆλθεν γελῶν.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ μαθητὴς ἐκάθητο ἐν τῷ δωματίῳ του τρώγων, ὅτε εἰσέρχεται χωρικὸς φέρων ἐπιστολὴν καὶ ἐρωτῶν ποῦ νὰ ἀδειάσῃ τὸ κάρρον μὲ τὰ ξύλα. Ὁ μαθητὴς ἐδίσταζε νὰ λάβῃ τὴν ἐπιστολὴν νομίζων ὅτι ἔγεινε λάθος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χωρικὸς ἐπέμενε, ἀνοίξας αὐτὴν ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς· «Διὰ τοῦ φέροντος τὴν παροῦσαν θὰ λάβητε ἐν κάρρον ξύλα. Ἐὰν ἔχετε ἀνάγκην καὶ ἄλλων ἀπευθυνθῆτε εἰς Λουδοβῖκον τὸν σφιχτοχέρην.»

~~~

Τὸ ἀγγλικὸν φύλλον «Lady's Pictoral» γράφει τὰ ἑπόμενα:Τανῦν150 θήλεις διδάκτορες(Lady Doctors) ἀσκοῦσι τὴν ἰατρικὴν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐνῷ εἰς Brooklyn καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑπάρχει διπλάσιος ἀριθμὸς τοιούτων. Τινὲς τῶν θηλέων τούτων δοκτόρων ἔχουσιν ἐτήσιον εἰσόδημα 2,000 λιρῶν στερλινῶν, δύο δὲ αὐτῶν τὸ διπλάσιον. Μία μάλιστα τῶν νεαρῶν τούτων ἱερειῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἡ μᾶλλον περιζήτητος δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι κατ' ἔτος συναθροίζει 5,000 λίρας στερλίνας. Οἱ θήλεις οὗτοι ἰατροὶ περιορίζονται κυρίως καὶ κατὰ τὸ παρὸν τοὐλάχιστον εἰς θεραπείαν ἀσθενῶν μόνον τοῦ ἰδίου γένους.

~~~

Ὡς γνωστὸν ἡ πριγκήπισσα Pignatelli διῆλθεν ὅλας τὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης ὅπως ᾄδουσα ἐν τοῖς ᾠδικοῖς καφενείοις, φουρκίζῃ τὴν ὑπερήφανον οἰκογένειάν της. Τανῦν ἡ πριγκίπισσα εὑρίσκεται ἐν τῷ Τουρκικῷ καφενείῳ ἐν Βαίριγγ παρὰ τῇ Βιέννῃ. Ὅτε ποτὲ ἡ πριγκίπισσα εὑρίσκετο ἐν Gottenburg, ἡ διαγωγὴ αὐτῆς διήγειρε μέγα σκάνδαλον. Κύριός τις τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀπαντᾷ φίλον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· «Ἤκουσες τὴν πριγκίπισσαν Pignatelli;

— Βέβαια, χθές· ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς δὲν τὰ καταφέρνει καλὰ 'στὴ μουσική.

—Μπά,μὴν τὸ πιστεύῃς.Καὶ αὐτὸ τὸ κάμνει μόνον διὰ νὰ φουρκίζῃ τὴν οἰκογένειά της.

~~~

Νέα ἔκδοσις περὶ τοῦ γένους τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Εἶνε γνωστὰ τὰ ᾀδόμενα περὶ τῆς ἐξ Ἑλλήνων καταγωγῆς αὐτοῦ, ἃ ἀνέφερε καὶ ὁ τὴν πραγματείαν περὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων γράφων ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» κ. Φαρδῦς. Ἤδη ἄλλος τις συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ οἰκογένεια Βοναπάρτου εἶνε τευτονικῆς, γερμανικῆς καταγωγῆς. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἶνε ὁ κ. Peyre, ὅστις ἐν νεωτάτῳ αὐτοῦ ἔργῳ «Napoléon I et son temps(Paris,Firmin Didot et Co) παρέχει ἡμῖν τὰς ἑξῆς εἰδήσεις. «Ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου, λέγει, μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος ἤκμαζεν ἐν Γενούῃ ἡ ἐπίσημος οἰκογένεια τῶν Cadolinger γερμανικῆς καταγωγῆς. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἀντεπροσώπευε τὴν μερίδα τοῦ λαοῦ,ἦτο δικαιοτάτη, καὶ ὑπερησπίζετο πάντοτε τὰς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ. Ἕνεκα τούτου ἐκαλεῖτο «ἡ καλὴ μερίς.» Οὕτω τὸ ὄνομα «buona parte» δοθὲν εἰς τὰ πολυάριθμα μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Καδολιγγέρων ἔμεινεν ὡς παρεπώνυμον. Ἡ οἰκογένεια αὕτη μεταστᾶσα βραδύτερον εἰς τοὺς φιλελευθέρους ἔχασε κατὰ μικρὸν τὸν πλοῦτον αὐτῆς καὶ τὴν δύναμιν. Μέλη δέ τινα αὐτῆς εἰσελθόντα βραδύτερον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Τραπέζης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου,ἥτις εἶχε κτήσεις εἰς τὸ ἐξωτερικὸν,ἦλθον εἰς τὴν Κορσικὴν φέροντα τὸ ὄνομα Buonaparte.Ἐκ τούτων κατάγεται ὁ Ναπολέων ὁ Α' καὶ ὅλοι οἱ νῦν Βοναπάρται.

~~~

Ἐν Ἀμερικῇ λέγεται ὅτι ἀνεκαλύφθη δένδρον ἔχον φύλλα τρίχροα, δηλονότι ἔχοντα τὴν ἰδιότητα νὰ εἶνε λευκὰ τὴν πρωΐαν, ἐρυθρὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ κυανᾶ τὴν ἑσπέραν. Τὸ δένδρον τοῦτο θάλλει ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι Νοεμβρίου.

~~~

Περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς δριμύτητος τοῦ ἐφετεινοῦ χειμῶνος δύναται νὰ μαρτυρήσῃ καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός, ὅτι τὴν 2 Φεβρουαρίου (ν.) κατέπεσεν ἐν τῇ ὀάσει τῆς Σαχάρας Λαγκουὰτ τὴν ἡμέραν μὲν χιών, τὴν νύκτα δὲ βροχὴ ῥαγδαία, συνοδευομένη ὑπὸ χαλάζης.

~~~

Αἱ πλουσιώτεραι θῆραι γίνονται ἐν Αὐστρίᾳ συνήθως. Ὁ πρίγκηψ τοῦ Σὰξ-Κοβούργου-Γόθα ἐσχάτως ὠργάνωσε θήρας μεγάλας ἐν τοῖς κτήμασιν αὐτοῦ, ἐν τρισὶ δ' ἡμέραις οἱ θηρευταὶ ἐφόνευσαν 1400 φασιανοὺς καὶ κονίκλους. Μετὰ ταῦτα ὁ μέγας δοὺξ ἀπῆλθεν εἰς Στίφιγγεν, πρὸς θήραν κάπρων. Ἐν διαστήματι ἓξ ὡρῶν ἐφονεύθησαν 138 τοιαῦτα ζῶα. Μόνος ὁ μέγας δούξ, ὅστις εἶνε θηρευτὴς πεφημισμένος διὰ τὴν δεξιότητα αὐτοῦ, ἐφόνευσεν 60.

~~~

Καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστροουγγρικὴν μοναρχίαν ὑπάρχουσι 1353 μοναστήρια γυναικῶν, περιλαμβάνοντα 13,710 μοναχάς. Τὰ δύο τρίτα τούτων χρησιμεύουσι πρὸς ἀνατροφὴν νεανίδων, ἀριθμοῦντα 20 χιλ. οἰκοτρόφους καὶ 200 χιλ. ἐξωτερικὰς μαθητρίας.

~~~

Λησμόνει τί καλὸν ἔπραξες διὰ νὰ πράξῃς τι καλλίτερον.

~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1248
~~~

'Αριθ. 635 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 28 Φεβρουαρίου 1888

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Γ'

Ἱστορία ἑνὸς κόκκου σίτου

Ἡ ἱστορία ἑνὸς κόκκου σίτου διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους· τὴν σποράν, τὸν θερισμὸν καὶ τὸ ἁλώνισμα.

Ἡ σπορὰ ἔχει τι τὸ μελαγχολικόν, τὸ μυστηριῶδες. Οἱ βόες σύροντες ἐν κατηφείᾳ τὸ ἄροτρον ἐπὶ τοῦ φαλακροῦ ἀγροῦ, ἡ παρακελευστικὴ φωνὴ τοῦ ὁδηγοῦ ἀντηχοῦσα ὡς ὠρυγὴ ἐν τῇ ἀλάλῳ ἐρημίᾳ, αἱ μελανόπτεροι κορῶναι μετὰ κρωγμῶν ραμφίζουσαι τὴν ἄρτι σπαρεῖσαν αὔλακα, τὰ δένδρα ἄφυλλα, ὀστεώδη, ὁ οὐρανὸς χαμηλὸς καὶ μολυβδόχρους, ἀποτελοῦσιν εἰκόνα τραγικῆς σχεδὸν ἐπιβολῆς. Εἶνε αὕτη ἀρχὴ δοκιμασίας, προοίμιον μαρτυρίου!

Μετ' ὀλίγον ὁ βορρᾶς θὰ πνεύσῃ παγερὸς ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, ἡ χιὼν θὰ καλύψῃ δι' ἐπιταφίου πέπλου τὴν ἄψυχον γῆν...

Ἀλλ' ὁ γεωργὸς τότε κεκλεισμένος ἐν τῷ ταπεινῷ οἰκίσκῳ, οὗ βαρύνει τὴν στέγην καὶ φράττει τὴν θύραν ἡ χιών, μεταξὺ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἥτις νήθει, τῶν τέκνων ἅτινα ἀποκοιμοῦνται κυλιόμενα ἐπὶ τῆς τσέργας, τῶν βοῶν, οἵτινες ἀναμασσῶσι τὸ θερμαντικὸν ρόβι — προσατενίζει τὴν παρήγορον πυράν, μειδιῶν τῆς προσδοκίας καὶ τῆς ἐλπίδος τὸ μειδίαμα.

Ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς νῦν ταλαιπωρουμένης γῆς κατέθηκεν ἐν καιρῷ τὴν τύχην ἑαυτοῦ καὶ τοῦ οἴκου. Οἱ τεθαμμένοι ἐκεῖνοι χρυσόχροοι κόκκοι διὰ τῶν δακρύων τοῦ οὐρανοῦ θ' ἀναστηθῶσιν αὔριον, διὰ τῶν θωπειῶν τοῦ ἡλίου θ' αὐξηθῶσιν στάχυες ὑπερήφανοι, θαλεροί, ἕως οὗ τέλος κύψωσι τὰς ξανθὰς κεφαλὰς ὑπὸ τὰ κυρτὰ δρέπανα. Εἶνε φιλόστοργος μήτηρ ἡ γῆ αὕτη, εἶνε ἀποθεματοφύλαξ πιστή, πολλαπλάσιον ἀποδίδουσα τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῇ. —Οἴμοι! μόνον τοὺς νεκροὺς ἡμῶν δὲν ἀποδίδει!...

Ὁ ἀγρότης προσδοκᾷ, ὁ ἀγρότης ἐλπίζει.

Καὶ ἰδὲ—ἡ χιὼν τήκεται ὑπὸ τοῦ χρυσοβλεφάρου Φοίβου, καὶ ἰδὲ ὁ πρῶτος τῆς χλόης ἴουλος ὑποσχάζει, καὶ ἰδὲ λευχείμων τοῦ ἔαρος νύμφη ὀρθοῦται ἡ ἀμυγδαλῆ, καὶ ἰδὲ αἱ χελιδόνες ἀσυνάρτητα λαλοῦσιν ἐν τῷ αἰθέρι.

Οἱ αὐχμηροὶ ἀγροὶ ἁπλοῦνται νῦν σμαράγδινοι καὶ ἡ εὐώδης τῆς ἠοῦς πνοὴ πνέει ἐπ' αὐτοὺς ὡς ἐπὶ κυματόεντα πόντον.

Ὁ ἀγρότης δὲν ἐλπίζει πλέον, δὲν προσδοκᾷ — πιστεύει καὶ ἀνυπομονεῖ.

Ὑπὸ τὴν ἐπίμονον θέρμην τοῦ ἡλίου ἡ γῆ ἀπόλλυσι κατὰ μικρὸν τὴν ἀμέριμνον αὐτῆς καλλονήν. Τὰ ἀνωφελῆ ἄνθη μαραίνονται κάτω, γίνονται καρποὶ ἐπὶ τῶν δένδρων· τὰ πτηνὰ κρύπτονται ἐν ταῖς φωλεαῖς ἐπᾴζοντα· οἱ στάχυες λυγίζονται ξηροὶ καὶ μεμεστωμένοι.

Ἡ μνηστὴ τοῦ Ἡλίου τεκνοποιεῖ, ἡ γῆ καθίσταται μήτηρ!

Χαρμόσυνος ἐκτυλίσσεται ἀνὰ τοὺς ξανθοὺς ἀγροὺς ἡ δευτέρα φάσις, ἡ δευτέρα τοῦ ἀγροτικοῦ δράματος σκηνή, ὁ θερισμός.

Λευκόπεπλοι νύμφαι κατὰ στίχους προβαίνουσαι, αἱ θερίστριαι πληροῦσι τὴν ἀγκάλην νεοδρέπτων σταχύων καὶ σελαγίζουσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ὡς τόσαι ἡμισέληνοι τὰ κοπτερὰ δρέπανα. Πλανῶνται οἱ πολύστικτοι βόες ἐλεύθεροι, δρέποντες τὰ ὑπολειφθέντα στελέχη. Ὁ ὄνος ἀπέρχεται φέρων εἰς τὸ ἁλώνιον τοὺς βαρεῖς θυσάνους καὶ κλέπτων ἐκ τοῦ ἰδίου φόρτου. Ὁ ἀγρότης ὁδηγῶν τὸ φορτηγὸν ᾄδει ὑπὸ τὸν πλατύγυρον πῖλόν του.

Ἡ τρίτη καὶ τελευταία, ἡ κατακλείς, εἶνε ἡ θορυβώδης καὶ πανηγυρική. Ἵπποι ἐν καλπασμῷ λειαίνοντες τοὺς ἐστρωμένους στάχυας. Βόες σύροντες ἀρχαϊκὰ ἅρματα ὑπὸ ἀρρενωπῶν παρθένων ἐλαυνόμενα. Κραυγαὶ παροτρύνουσαι εἰς ἔργον. Συρφετὸς παιδίων. Φωναὶ ζώων. Ἦχοι ὀργάνων ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν καλυβῶν...

Ἡ ἱστορία ἑνὸς κόκκου σίτου δὲν εἶνε τόσον ἁπλῆ, ὅσον νομίζουσιν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων.

ΙΑ'

Αἱ δύο κολοκύνθαι

Ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦ Καρανίκου ἦτο ἀπησχολημένη εἰς τὸν θερισμὸν καὶ εἶχον προσ-

έλθη έτι όπως βοηθήσωσιν εις την εργασίαν ή εν Βυστρίτζη αποκατεστημένη κόρη Μαριώ μετά του συζύγου και ο υιός Λουκάς μετά της γυναικός αυτού εκ Κρυνερίτου. Τούτο γίνεται συνήθως μεταξύ συγγενών ή φιλικών οικογενειών κατά τον θερισμόν. Όταν του ενός τα σπαρτά είνέ πως οψιμώτερα, και επομένως ευκαιρεί καθ' όν χρόνον ο άλλος θερίζει, συμπράττει μετ' αυτού· εκείνος δ' είτα αποδίδει τα ίσα. Διά της αλληλοβοηθείας ταύτης η εργασία ταχύτερον και ανετώτερον εκτελείται.

Η Μαριώ έφερε μεθ' εαυτής και το θηλάζον βρέφος, ηλικίας έξ μηνών μόλις, εντός μαλλίνων υφασμάτων εσπαργανωμένον και σχοινόζωστον. Η παρουσία του κλαυθμηρίζοντος νηπίου καθίστα μεν ίσως την σκηνήν του θερισμού γραφικωτέραν, αλλά παρεκώλυε την εργασίαν, καθότι ου μόνον η μήτηρ υπεχρεούτο να κρατή διαρκώς τον μικρόν λαίμαργον εν τω γεγυμνωμένω κόλπω, αλλά και ο πάππος και η μάμμη προσήρχοντο επανειλημμένως υπό την καρυάν με το δρέπανον ανά χείρας, ίνα θωπεύσωσι τον πρώτον αυτών έγγονον, όν ζηλοτύπως προσέβλεπεν ο άτεκνος Λουκάς.

Τον Γιαννιόν απησχόλει πάντοτε η φύλαξις του ποιμνίου. Αν μόνον πρόβατα απετέλουν αυτό, θα ηδύνατο ν' αφήση ήδη ταύτα ελεύθερα μετά των βοών επί των νεοθερίστων αγρών, να προσέλθη δε και αυτός αρωγός εις την εργασίαν. Αλλ' η μείζων του ποιμνίου μερίς ήσαν αίγες, παμφάγοι, φθοροποιοί, ικαναί να καταφάγωσι και τα φύλλα και τον φλοιόν των ανά τους αγρούς πεφυτευμένων ελαιών. Ήρχετο λοιπόν μόνον επί στιγμήν, ίνα παραλάβη τροφήν και αναχώρει πάλιν εις το δάσος. Ανεζήτει δε νυν τα πυκνότατα, τα ερημότατα αυτού μέρη.

Εκεί, ενώ το ποίμνιον έβοσκεν, εξηπλωμένος υπό τας δρυς ή τας πεύκας ο βοσκός εμελώδει διά της φλογέρας τους μυστικούς αυτού πόνους.

Και δεν ήσαν νυν οι φθόγγοι του αυλού ήρεμος εκδήλωσις παραπόνου, αποχαιρετισμός γλυκύς προς τους φιλτάτους τόπους, ους έμελλε να καταλίπη μετά δύο μήνας. Όχι, ήσαν κραυγαί πάθους βιαίου, θερμού, στεναγμοί μελωδικοί, αλλά οίους εκβάλλει πνοή ασθματική, πνοή τρομώδης εκ των παλμών της καρδίας. Ο ποιμήν ήτο ερωτευμένος, ο Γιαννιός ηγάπα την Ζεμφύραν!

Ενόει πληρέστατα ότι το αίσθημα αυτού ήτο ανόσιον, παράλογον, άσκοπον. Εγνώριζεν ότι αν απεκαλύπτετο η προς την Αθιγγανίδα αγάπη του, θα επέσυρε του πατρός την αράν, του ιερέως τον αφορισμόν, των συγχωρικών τους μυκτηρισμούς. Τις; αυτός ο υιός του εντίμου Καρανίκου ν' αγαπήση μίαν Αθιγγανίδα. πλάνητα, ανέστιον, μυσαράν, αβάπτιστον! Και όμως.... την ηγάπα!

Εν τω οίκω αυτού, εν τω χωρίω έβλεπον την ολονέν αύξουσαν αλλοίωσιν του προσώπου, την διαρκή μελαγχολίαν, την συχνήν αλλοφροσύνην του νεαρού χωρικού, αλλ' απέδιδον ταύτα εις την επί τη προσεχεί αναχωρήσει λύπην. Και αυτή η μήτηρ πολλάκις έλεγε τω γέροντι Καρανίκω:

— Όλο σεκλετισμένο είν' αυτό το παιδί, κατάκαρδα τώχει πάρη με το ταχτικό· μιάν έννοια τώχω 'ςτον νου μου. Μήτε τρώει, όλο συλλογισμένο είνε....

— Έτσι είνε τώρα· πρώτη βολά πού φεύγει αφ' το χωριό και θαρρεί πλειά πώς άλλος κόσμος δεν είνε. Βαρύ το ταχτικό μα έχει και τα καλά του· θα γνωρίση κόσμο, θα ιδή μεγάλαις πολιτείαις. Θάνατος δεν είνε· τόσα παιδιά πήγαν απ' το χωριό κ' ήρθανε καλλιώτερα. Όπ' ο κόσμος κι' ο Κοσμάς, γυναίκα.

Εννοείται όμως ότι οι πλείστοι των χωρικών, ιδία δε οι νέοι και κατά την *λεβεντιάν* αντίζηλοι του Γιαννιού, εθεώρουν την επί τη μελλούση αναχωρήσει λύπην αυτού υπερβολικήν και μόνον ουχί γελοίαν.

— Το βυζασταρούδι πώς ν' αφήση τη μαννούλα του! έλεγεν εις.

— Κορίτσι, βλέπεις, του λόγου του, πού το μικραρραβωνιάσανε και θα φύγη απ' το χωριό με τα κλάμματα! επεφώνει άλλος.

Ο δε γέρων πάρεδρος, μονόχειρ, απολέσας την δεξιάν εν τη μάχη του Φαλήρου υπό τον Καραϊσκάκην, εκίνει οικτείρων την κεφαλήν:

— Αϊ μωρέ, τα παλληκάρια της φακής, πού θα πάρουνε και την Πόλι!...

Και ο ταλαίπωρος ποιμήν εμάνθανε τι ελέγετο περί αυτού και δεν ηδύνατο ν' απολογηθή. Διά τούτο απέφευγεν όσον ηδύνατο την επικοινωνίαν των ανθρώπων και εξωμολογείτο εις την άψυχον φύσιν διά του αυλού την αληθή των πόνων του αιτίαν. Όταν δε η μουσική δεν επήρκει, όταν εξεχείλιζεν η καρδία, τότε πλέον αφύπνιζε την ηχώ του βουνού περιπαθής ερωτική ελεγεία.

Αν αδιάκριτον ους ήκουε το άσμα του ποιμένος, ίσως θα εμάντευε το τρυφερόν αυτού μυστικόν, αλλ' ο Γιαννιός ήδε μόνον όταν ήτο βέβαιος ότι δεν είχεν άλλους ακροατάς ή τας αίγας, τα πρόβατα και τον κύνα του Αχμέτ.

Η ελεγεία αύτη ήτο παλαιόν τι άσμα, όπερ είχεν ακούση εν πανηγύρει, υπό καλλιφώνου λυρωδού αδόμενον, και νυν ανεπόλει και νυν επικαίρως έψαλλε κατά τας σεληνοφεγγείς εσπέρας του Ιουνίου: *το τραγούδι της Τσιγγάνας.*

Άλλοι αγαπούν μελαχριναίς κι' άλλοι ξανθομαλλούσαις
Κ' εγώ αγαπώ μιά Γύφτισσα κ' ενός Τσιγγάνου κόρη.

Τώχω 'ντροπὴ γιὰ νὰ τὸ 'πῶ καὶ νὰ τὸ 'μολογήσω,
Κι' ἂν τὸ βαστήξω μυστικὸ μοῦ τρώει τὰ σωθικά μου.

. . . .

Ὁ Γιαννιὸς μετὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς μέθης δὲν ἐπανεῖδε τὴν Ἀθιγγανίδα. Ἅπαξ ἐπὶ προφάσει ὅτι ἦλθε διὰ τὸν πέλεκυν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπεσκέφθη τὴν καλύβην τοῦ Γυφτοκάβουρα, ἀλλ' εὗρε ταύτην κλειστήν· ἔμαθε δ' ἐν τῷ χωρίῳ Τζαπουρνιᾷ ὅτι ὁ σιδηρουργὸς περιώδευε τὰ μεσόγεια χωρία πρὸς ἐξεύρεσιν ἐργασίας.

Ὁ ποιμὴν εὑρίσκετο νῦν ἐν τῷ σημείῳ, ἐν ᾧ ὁ χωρισμὸς ὀξύνει τὸν ἔρωτα ὡς ὁ τροχὸς τὴν μάχαιραν. Ἀφ' ἑνὸς ἡ ἀμφιβολία περὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ἡ κόρη ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν μετὰ τὰς σκηνὰς τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐπανίδῃ αὐτὴν καὶ νὰ ἐξευμενίσῃ ἐν ἀνάγκῃ, συνέσφιγγον ὡς σιαγόνες λαβίδος τὴν καρδίαν τοῦ νεανίου.

Καταλιπὼν μόνον τὸ ποίμνιον ἐν τῷ δάσει, ἐξέδραμε πάλιν εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἀθιγγάνου. Εὗρε δ' αὐτὸν μόνον ῥινίζοντα σίδηρα καὶ ἔμαθεν ὅτι ἡ κόρη ἐσταχυολόγει ἐν τοῖς νεοθερίστοις ἀγροῖς τῶν Γουβῶν, δηλαδὴ συνέλεγε στάχυας λησμονηθέντας, διαφυγόντας τὸ δρέπανον ἢ σκορπισθέντας κατὰ τὴν μεταφοράν.

Ὁ ποιμὴν τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἐκοιμήθη. Ἀφ' ἑνὸς πάλιν ἀνησύχει ἐκ προοιμίων ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι μετά τινας ὥρας θὰ ἐπανίδῃ τοὺς γαλανοὺς τῆς ἀθιγγανίδος ὀφθαλμούς, ἀφ' ἑτέρου ἐσυλλογίζετο τίνα ἀποχρῶσαν δικαιολογίαν νὰ εὕρῃ, ὅπως ἐλευθέρως ἀποτείνῃ πρὸς αὐτὴν τὸν λόγον, ὅπως μαλάξῃ αὐτὴν ἅμα, ἂν ἐμνησικάκει κατ' αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Ἑρμῆν ὁ Ἔρως εἶνε ὁ μᾶλλον πολυμήχανος τῶν θεῶν. Ὁ Γιαννιὸς εὗρεν, εὗρεν!

Ἀπὸ βαθέος ὄρθρου ὡδήγησε τὸ ποίμνιον πρὸς τὸ μέρος τοῦ δάσους, ὅπερ ἔκειτο ἐγγὺς τῶν νεοθερίστων ἀγρῶν καὶ ἀπὸ λοφίσκου τινὸς ἐπεσκόπει. Καὶ εἶδε τοὺς χωρικοὺς ἐρχομένους, τοὺς μὲν φιλοπόνους πρωϊαίτερον, τοὺς δὲ ῥαθύμους βραδύτερον, καὶ διέκρινε τέλος πέραν ἐκεῖ μέσῳ ξανθοῦ τινος ἀγροῦ σταχυολογοῦσαν τὴν Ζεμφύραν. Ἤντλησε θάρρος, ὅσον ἠδυνήθη ἐκ τῆς ἐρωτευμένης καρδίας του, καὶ διηύθυνε τὸ βῆμα πρὸς αὐτήν.

Ἀκούσασα τὰ συντριβόμενα ὑπὸ τοὺς πόδας του ξηρὰ στελέχη ἤγειρε τὴν κεφαλήν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον πάλιν μετ' ἀδιαφορίας. Τὸ αἷμα τοῦ ποιμένος ἐπάγωσεν· ἐν τούτοις ἐπλησίασε διστάζων καὶ ἐστάθη :

— Καλὴ 'μέρα, εἶπε δειλῶς.

— Καλή σου 'μέρα, ἀπεκρίνατο δίχως νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὸν τὸ βλέμμα.

— Εἶχα κάτι νὰ σοῦ ζητήσω.

— 'Σ τοὺς ὁρισμούς σου.

— Ξέρεις τὸ φειδόχορτο....

— Τώχω μαθημένα ἀπ' τὴ μάννα μου.

— Ὅσο ἀνάφτει ἡ ζέστη τόσο γεμίζει ὁ τόπος φείδια. Δὲν μοῦ δίνεις μιὰ ψύχα γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό... Ἢ μπὰ κ' εἶσαι ἀκόμα μανιωμένη μαζί μου; προσέθηκε μετὰ τόνου συντριβῆς καὶ μετανοίας.

Ἐκείνη ἐμειδίασε :

— Δὲν ξεσυνερίζομαι τοὺς μεθυσμένους ἀνθρώπους, εἶπεν. Καὶ 'ςτὰ 'στερνὰ δὲν εἶμαι δὰ καὶ τόσο ἄπονη νὰ σ' ἀφήσω νὰ σὲ φᾶνε τὰ φείδια. Μόν' ποῦ τώχω φυλαγμένο 'ςτὴν καλύβα... Ἔλα τὸ δειλινὸ πέρα 'ς τὴν 'ψηλὴ κουκουναριὰ νὰ σ' τὸ φέρω.

— Ἄξιος ὁ μισθός σου, εἶπεν ἀναθαρρήσας τέλος ὁ ποιμὴν καὶ περιχαρὴς ὅτι ἐξησφάλιζε δευτέραν συνάντησιν. Καὶ 'ς τὸ γάμο σου, προσέθηκε, μὲ τὸν τρανότερο πρωτόγυφτο τοῦ κόσμου.

Καὶ ἀπεμακρύνθη γελῶν, ἐνῷ ἐκείνη ἐφώνει δῆθεν ὀργίλως :

— 'Στάσου, στάσου Γιαννιέ, πάρ' καὶ τῆς εὐχαῖς μαζὶ νὰ τῆς κάνῃς χλωροτύρι.

Περὶ τὴν δείλην ὁ ποιμὴν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν κουκουναριὰν ἀνέμενε μετὰ παλμῶν τὴν ἔλευσιν τῆς Ἀθιγγανίδος. Καὶ ἐπεφάνη αὕτη τέλος ζωηρά, μειδιῶσα. Ἀνέσυρεν ἀπὸ τοῦ κόλπου μικρὰν ξηρὰν κολοκύνθην καὶ ἔτεινεν αὐτὴν πρὸς τὸν ποιμένα :

—Ἐδῶ εἶνε τὸ φειδόχορτο, τῆς μαύρης γῆς βοτάνι
Ὅπου τὸ φάῃ τρεῖς φοραῖς φεῖδι δὲν τονε πιάνει !

ἐφώνησεν, ἐμμέτρως οὕτω συνιστῶσα τὸ φάρμακον. Καὶ προσέθηκε ταπεινότερον ἐν πεζῷ λόγῳ :

— Εἶνε τριμμένο σκόνι. Παίρνεις πέντ' ἔξη πρέζαις 'ς τὸ νερό, 'ς τὸ γάλα, 'ς τὸ κρασὶ ἢ ἔτσι στεγναὶς τῆς καταπίνεις τὸ πρωῒ νηστικός, τρεῖς 'μέραις 'ς τὴν ἀράδα.

— Τί θὲς καλλιώτερα γιὰ τὸ φειδόχορτο, λεφτὰ ἢ στάρι; ἠρώτησεν ὁ ποιμήν.

— Νὰ χαρῇς τὰ λεφτά σου καὶ τὸ στάρι σου. 'Σ τὸ κάνω γιὰ ψυχικό, ἀρὲ Γιαννιέ, νὰ μὴ σὲ φᾶν τὰ φείδια, τέτοιον λεβέντη !

Καὶ ἐστράφη νὰ φύγῃ εἰρωνικῶς γελῶσα.

Αἴφνης ἐστάθη ὡς νὰ ἐσυλλογίσθη τι.

— 'Σ τώχω 'πῇ; Ξέρω καὶ ἄλλο βοτάνι. Ἅμα τώχεις χρεία, ζήτα το. Καὶ προσέβλεψεν αὐτὸν ἀτενῶς.

— Τί βοτάνι ;

— Τί βοτάνι; Τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι. Ἅμα ποῦ θὲς νὰ κάνῃς γυναῖκα νἄρθῃ νὰ πέσῃ 'ς τὰ ποδάρια σου, ἅμα ποῦ θὲς νὰ δεθῇς παντοτινὰ μὲ τὴν ἀγάπη της, δὲν ἔχεις ἄλλο παρὰ νὰ φᾷς ἐσὺ ἀπὸ δαῦτο καὶ νὰ τὴν κάνῃς κι' αὐτὴν νὰ φάῃ.

Ὁ Γιαννιὸς ἀνεσκίρτησεν·

— Ἀλήθεια μοῦ λὲς ἢ παραμύθια;

— Τὰ κοράκια νὰ φᾶν τὴ γλῶσσά μου, ἂν λέω ψέμματα, εἶπε σοβαρῶς ἡ κόρη.

— Ὅποια γυναῖκα;

— Καὶ παντρεμμένη κι' ἀνύπανδρη, καὶ παπαδιὰ καὶ καλόγρηα.

— Καὶ θἄρθῃ νὰ πέσῃ 'ς τὰ ποδάρια μου;

— Πρὶν ἔβγῃ ὁ ἥλιος δεύτερη φορὰ ἀπ' τὴν ὥρα ποῦ τῆς δόσῃς νὰ φάῃ.

— Καὶ θὰ μ' ἀγαπήσῃ πολύ; ἠρώτησε πάλιν ὁ βοσκὸς ἀλλοφρονῶν.

— Σοῦ εἶπα: παντοτινὴ ἀγάπη θὰ σᾶς δέσῃ τοὺς δυό, οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε ὁ Σαϊτάνης 'μποροῦν νὰ σᾶς ξεχωρίσουν.

— Ποῦ τὤχεις τὸ βοτάνι; εἶπεν ὁ Γιαννιὸς μετά τινα δισταγμόν.

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἔσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου ἑτέραν κολοκύνθην μικροτέραν τῆς πρώτης.

— Δό 'μου το! εἶπε σύνοφρυς ὁ ποιμήν.

— Δέν σ' τὸ χαρίζω, εἶπεν ἡ Ζεμφύρα μειδιῶσα καὶ κρύπτουσα τὴν κολοκύνθην ἐν τῷ κόλπῳ, δὲν εἶνε γιὰ ψυχικὸ 'σὰν τἄλλο... θὰ τἀκριβοπλερώσῃς.

— Ἔλα, πόσα; εἶπεν ἀνυπομόνως κρούων τὸν πόδα.

— Ἕνα κοιλὸ στάρι!

— Μίλα καλά! ἕνα κοιλὸ στάρι γιὰ τὸ βοτάνι;

— Καὶ δέν την ξετιμᾷς τὴν ἀγάπη τόσο;

— Ἀϊντε, ἕνα κοιλὸ στάρι· φέρ' το.

— Καὶ τὸ στάρι;

— Ἅμα σηκώσουμε τἀλῶνι.

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἔστη δυσπιστοῦσα:

— Ἀϊ, σὲ πιστεύω! εἶπε καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ μαγικὸν βότανον. Μόνον βάνε καλὰ 'ς τὸ λογισμό σου τί κρατᾷς 'ς τὰ χέρια σου. Μὴν κάνῃς καμμιὰ κουτουράδα καὶ βροντήσῃς ὕστερα τὸ κεφάλι σου ἀπὸ κατὰ 'ῆς, προσέθηκε διὰ τόνου ἐπισήμου.

Ὁ Γιαννιὸς ἔλαβε τὴν μικρὰν κολοκύνθην, προσήλωσε τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτῆς καὶ εἶτα ἔκρυψε τὸν θησαυρὸν εἰς τὸ σελάχιόν του, βεβυθισμένος εἰς σκέψεις.

— Νἄξερα γιὰ ποιὰ λιγερὴ τοῦ χωριοῦ τὰ μαγερεύεις! ἐφώνησε πονηρῶς γελῶσα ἡ Ἀθιγγανὶς καὶ ἐγένετο ἄφαντος μεταξὺ τῶν θάμνων.

ΙΒ'

Αἱ τηγανῖται τῆς κυρᾶς Βάσσως.

Ὁ ποιμὴν γενόμενος κύριος τοῦ πανισχύρου βοτάνου κατελήφθη ὑπὸ παραφόρου νευρικῆς χαρᾶς. Ὡδήγησεν αὐθωρεὶ τὸ ποίμνιον πρὸς τὸ ἐνδότατον τοῦ δάσους γελῶν μόνος, ᾄδων, συρίζων, τύπτων τὰ δένδρα διὰ τῆς μακρᾶς ράβδου. Καὶ ἔφερε συνεχῶς τὴν χεῖρα πρὸς τὸ σελάχιον ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἦτο ἐκεῖ ἀσφαλῶς τεθειμένη ἡ μικρὰ κολοκύνθη καὶ περιέστρεφεν ἐπὶ τῷ ἐλαχίστῳ κρότῳ φιλύποπτα τὰ βλέμματα, ὡς ἂν ἐφοβεῖτο ἐπιδρομὴν κατὰ τοῦ ἀνεκτιμήτου ἐκείνου θησαυροῦ. Φθὰς τέλος εἰς μέρος σύνδενδρον ἐκαθέσθη κατὰ γῆς καὶ, μεθ' ἧς εὐλαβείας θὰ ἤγγιζεν ἱερὸν λείψανον, ἐξήγαγε τὴν κολοκύνθην. Ἀφήρεσε μετὰ προσοχῆς τὸ μικρὸν ξυλάριον, δι' οὗ ἦν πεφραγμένον τὸ στόμιον, καὶ ἔκυψεν ὀσφραινόμενος. Εἶτα ἐκένωσε μέρος τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ παλάμῃ, ἀφοῦ ἐπείσθη κωδωνίσας αὐτὸ παρὰ τὸ οὖς ὅτι περιείχετο κόνις ἐντός. Ἦτο δ' ἀληθῶς κόνις λεπτοτάτη ἐρυθρωπή· οὐδεμίαν ἀνέπεμπεν ὀσμήν, ἀλλ' εἶχε γεῦσιν δριμεῖαν, ὡς ἐδήλωσεν ὁ μορφασμὸς τοῦ ποιμένος, ὅστις μετά τινα δισταγμὸν ἐτόλμησε νὰ ἐγγίσῃ τὴν γλῶσσαν ἐπ' αὐτῆς.

— Καίει καὶ πιπερίζει 'σὰν τὴν ἀγάπη! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ νεανίας καὶ ἀπέπτυσε τὸ φίλτρον.

Ἔκλεισε πάλιν καλῶς τὴν κολοκύνθην καὶ ἔκρυψεν αὐτὴν χάριν πλείονος ἀσφαλείας ἐν τῷ κόλπῳ. Στηρίξας δὲ τὴν ῥάχιν ἐπὶ κορμοῦ δρυὸς ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις.

— Τὴν ἔχω 'ς τὰ χέρια μου τώρα σὰν πουλὶ πιασμένο 'ς τὸ βρόχο. Ἅμα ποῦ καταφέρω μὲ μαργιολιὰ νὰ τῆς δώσω νὰ φάῃ ἀπ τὸ βοτάνι — τὸ εἶπε ἀτή της — πρὶν βασιλέψῃ δεύτερη φορὰ ὁ ἥλιος θἄρθῃ 'ς τὴν ἀγκαλιά μου...

Καὶ ὁ νεανίας ταῦτα συλλογιζόμενος ἐμειδία αὐταρέσκως ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς εὐτυχοῦς ταύτης ὥρας. Αἴφνης συνωφρυώθη·

— Μ' ἂν δὲν εἶνε ἀληθινὸ τὸ βοτάνι;... Ἂν εἶνε κανένα ψευτόχορτο ἐκεῖ κοπανισμένο κι' οὔτε ἀγάπη φέρνει οὔτε διάολο;... Ἂν μοῦ τὤδωσεν ἡ παλιοατσιγγάνα γιὰ νὰ κάνῃ σεργιάνι;... Ἂν κατάλαβε τίποτες καὶ τὤκανε ἔτσι γιὰ νὰ τῆς δώσω τάχας νὰ φάῃ κ' ὕστερα ἀντὶ νἄρθῃ νὰ πέσῃ 'ς τὰ ποδάρια μου, νἄρθῃ νὰ μοῦ 'πῇ: Ὅρσε πέντε φάσκελα καὶ σένα καὶ τοῦ βοτανιοῦ σου καὶ τῆς ἀγάπης σου;...

Ἀλλ' ἀνεμνήσθη πάλιν τοῦ ὅρκου τῆς Ἀθιγγανίδος περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ φίλτρου, ἀνεμνήσθη τῶν σοβαρῶν λόγων αὐτῆς.

— Ὄχι, δὲν γίνεται... τὰ λόγια ποῦ μοῦ εἶπε δὲν ἦτον ἀνθρώπου ποῦ κάνει χάζι, ἦτον λόγια πολύγνωστικά — Τί μοῦ εἶπε; — «Συλλογίσου τί κρατᾷς 'ς τὰ χέρια σου καὶ ἔχε τὸ νοῦ σου μὴν κάνῃς καμμιὰ κουτουράδα καὶ μετανοιώσῃς ὕστερα. Τήρα μὴν πᾷς 'ς τὰ τυφλὰ καὶ δεθῇς μὲ ἀγάπη ποῦ δὲν θὰ 'μπορῇ οὔτε Θεὸς οὔτε 'διάολος νὰ σὲ 'λευτερώσῃ.»

Ἡ ἀνάμνησις τῶν λόγων αὐτῶν καὶ τοῦ ἐ-

πισήμου τρόπου, δι' οὗ ἀπηγγέλθησαν ὑπὸ τὴν μεγάλην κουκουναριάν, ἐνίσχυσε μὲν τὴν πεποίθησιν τοῦ ἀφελοῦς χωρικοῦ περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ βοτάνου, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἔδωκε λαβὴν εἰς νέαν σειρὰν δυσαρέστων σκέψεων.

— Ἂν εἶνε σωστὰ αὐτὰ ποῦ μοῦ εἶπε; ἂν πάω 'ς τἀλήθεια καὶ δεθῶ 'ς τὰ σίδερα τῆς ἀγάπης σκλαβος παντοτεινός; Νὰ τὴ στεφανωθῶ; Οὔτε 'ς τὸν νοῦ μου δὲν τὸ βάζω. Πρέπει τότες νὰ παρατήσω τὸ σπίτι μου, νὰ φύγω γιὰ πάντα ἀφ' τὸ χωριὸ καὶ νὰ φκιάνω κ' ἐγὼ κόσκινα καὶ ντέφια μαζί της ἢ νὰ φυσσάω τὴ φωτιὰ τοῦ στραβοπεθεροῦ μου.

Καὶ ὁ ποιμὴν ἐμειδίασε βεβιασμένως ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ.

— Μωρέ, τί πνίγουμε 'ς τὰ ρηχά! ἐσκέφθη αἴφνης καὶ ἀνεσηκώθη ὡς ἵνα ἀπορρίψῃ τοὺς βαρύνοντας αὐτὸν δυσαρέστους λογισμούς. 'Σὲ δυὸ μήνους θέλοντας μὴ θέλοντας θὰ πάω στρατιώτης· δυὸ χρόνια θὰ περάσω μακρυὰ ἀπ' τὸ χωριό. 'Σὲ δυὸ χρόνια χωρίζουν ἀνδρόγυνα στεφανωμένα ἀπ' τὸ δεσπότη καὶ θὰ μὲ βαστήξῃ ἐμένα ἀλυσσοδεμένο τῆς Γύφτισσας τὸ βοτάνι;.. Καὶ ἀνεκάγχασε τόσῳ θορυβωδῶς, ὥστε ὁ κύων ἀπεκρίνατο δι' ὑλακῶν.

Οὕτω τὸ λογικὸν μετὰ ἀσήμαντον ἄμυναν παρέδωκε καὶ τὰ τελευταῖα ὅπλα εἰς τὸ πανίσχυρον αἴσθημα. Ὁ καγχασμὸς ἐκεῖνος ἦτο ἡ ἐπικύρωσις τῆς μοιραίας συνθήκης! Ὁ ἀντίπαλος καθίστατο εἰς τὸ ἑξῆς δοῦλος ἐκτελῶν τὰ θελήματα τοῦ κυρίου. Καὶ πρῶτον ὤφειλε νῦν νὰ μηχανευθῇ τρόπον, ὅπως ἡ Ἀθιγγανὶς γευομένη τοῦ βοτάνου, ὑποκύψῃ εἰς τὴν δύναμιν ἣν αὐτὴ παρεσκεύασε καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς ξένας χεῖρας, οὐδαμῶς ὑποθέτουσα ὅτι ἠδύνατό ποτε νὰ στραφῇ καθ' ἑαυτῆς. Γόησσα γοητευομένη διὰ τῶν ἰδίων γοητειῶν ἦτό τι μέγα, πρωτοφανές, ἀδύνατον ἴσως.

Πιθανώτατα αὐτὴ ἡ παρασκευάσασα τὸ φίλτρον ἐγνώριζε τὴν γεῦσιν καὶ τὰ ἄλλα διακριτικὰ αὐτοῦ. Ἔπρεπε λοιπὸν ἢ διὰ τῆς βίας νὰ φάγῃ τὴν κόνιν ἢ τεχνηέντως μεμιγμένην ἐν ἐδέσματι καταλλήλῳ, ὅπως ἀποκρύψῃ τήν τε δριμεῖαν γεῦσιν καὶ τὸ χρῶμα καὶ ἄλλα ἐνδεχόμενα συστατικά.

Πρώτη σκέψις τοῦ ποιμένος ἦτο νὰ ἐξαναγκάσῃ τὴν Ζεμφύραν εἰς βιαίαν κατάποσιν τοῦ βοτάνου. Πῶς; Εἴτε συλλαμβάνων καὶ δεσμεύων αὐτήν, εἴτε ἐνεδρεύων καθ' ἣν ὥραν θὰ ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ οἴκῳ. Ἀλλ' εὐθὺς ἀπέρριψε καὶ τὰ δύο ταῦτα σχέδια ὡς δυσεκτέλεστα καὶ ριψοκίνδυνα. Ἔμενε λοιπὸν ἡ ἐν καταλλήλῳ τροφῇ ἀνάμιξις τῆς κόνεως. Ἐν γάλακτι ἢ τυρῷ; ἀδύνατον ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ χρώματος. Ἐν ἄρτῳ; ναί, ἀλλὰ τίς θὰ ἐζύμου τὸν ἄρτον; Ἐν ὀσπρίοις ὧν τὰ ποικίλα καὶ δριμέα καρυκεύματα τελείως ἀπέκρυπτον τὴν γεῦσιν καὶ τὸ χρῶμα τῆς κόνεως; Βεβαίως τοῦτο ἦτο καὶ ἀσφαλέστερον καὶ μᾶλλον εὐχερές, καθότι ἐν τῷ ἤδη παρεσκευασμένῳ φαγητῷ ἠδύνατο ν' ἀναμίξῃ τις ἐπικαίρως τὸ φίλτρον. Ἀλλὰ πῶς καὶ ἐπὶ τίνι προφάσει θὰ παρεῖχε πινάκιον φακῶν ἢ ρεβινθίων εἰς τὴν κόρην τοῦ Γυφτοκάβουρα καὶ δὲν θὰ ἐκίνει τὰς ὑπονοίας αὐτῆς, τῆς οὐχὶ ἄνευ λόγου ἐπικληθείσης Διαβολόσπιθας, τοιαύτη ἔκτακτος προσφορά;

Οἱ ἀστέρες ἐδείκνυον μέσας νύκτας ὑπὲρ τὸ φύλλωμα τοῦ δάσους καὶ ὁ ποιμὴν ἠγρύπνει ἔτι κατακεκλιμένος ἐπὶ χλωρῶν κλάδων σχίνου καὶ περιεστρέφετο ἐντὸς τῆς κάπας του καὶ ἀνέπνεε θορυβωδῶς ὡς ἄνθρωπος ἐν ἀδημονίᾳ διατελῶν. Τέλος τὰ βλέφαρα βεβαρημένα ἐκλείσθησαν ὑπὸ τοῦ ὕπνου, ἀλλ' ὁ λογισμὸς ἐν ὀνείρῳ ἐπέτα πρὸς τὴν Ἀθιγγανίδα, ἣν ἀναπαρίστα νῦν οὐχὶ ρακένδυτον καὶ ταπεινὴν κοσκινόπωλιν, ἀλλὰ ὅπως κατὰ τὴν νύκτα τῆς μέθης, λευχείμονα καὶ αἰθερόπλαστον Νύμφην τῶν λαϊκῶν παραδόσεων. Καὶ ὁρμεμφύτως διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐψηλάφει ἐν τῷ κόλπῳ τὴν κονιοδόχον κολοκύνθην, ὅπως τὰ παιδία κοιμώμενα ψηλαφοῦσιν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον χάρισμα προσφιλές.

Ἀμέλξας τὰς αἶγας λίαν πρωΐ — αἱ ἀμνάδες ἐγκυμονοῦσαι δὲν εἶχον πλέον γάλα — κατῆλθεν εἰς τὸ χωρίον φέρων οὐχὶ πλήρη τὴν *καρδάραν*, ἤτοι τὴν ξυλίνην γαλακτοδόχην.

Ὁ θερισμὸς τοῦ σίτου εἶχε περατωθῇ σχεδόν· τὰ ἀλώνια ἦσαν πλήρη δεμάτων καθ' ὁμάδας ὀρθῶν τεθειμένων, ὅπως ἔτι μᾶλλον ξηραίνονται οἱ στάχυες ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἀγροτῶν εἶχε στρώσῃ ἀλώνιον σίτου· δύο τρεῖς μόνοι καὶ ἄνευ ἐπισημότητος ἠλώνιζον κριθήν, ἐν οἷς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Γιαννιοῦ. Ἐν τῷ ἀλωνίῳ εἰργάζετο ὁ γέρων Καρανῖκος καὶ ὁ Φωκίων· ὁ μὲν πατὴρ διὰ τοῦ δικράνου ἁπλῶν τοὺς ξανθοὺς στάχυας, ὁ δὲ υἱὸς περιάγων ἐπ' αὐτῶν τῆς βοηλάτου *ροκάνας* τὰ κοπτερὰ λιθάρια.

— Ποῦν' ἡ μάνα; ἠρώτησεν ὁ ποιμὴν τὸν πατέρα.

— Σπίτι, κάτι παιδεύεται πάλι.

Ὁ Γιαννιὸς ἐτράπη πρὸς τὴν οἰκίαν. Εὗρε δ' ἐκεῖ πρὸ τῆς θύρας, ἐν τῷ δι' ἀκανθῶν περιφράκτῳ κηπαρίῳ, τὴν μητέρα βαπτίζουσαν ἐντὸς λέβητος ἐρυθρὰ μαλλία:

— Καλή σου 'μέρα, μάνα!

— Καλῶς 'ς τὸ Γιαννιό. Γάλα ἔφερες;

— Ἔφερα μιὰ ψίχα. Ἡ πρατίναις δλαις στρέφεψαν· σταφιδιάσανε τὰ μαστάρια τους καὶ ζαρώσανε 'σὰν μουφλούζικαις σακκούλαις. Κ' ἡ 'γίδες λιγοστὸ ἔχουνε.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ἵν' ἀποθέσῃ

τὴν *καρδάραν*, τρέψας εἰς φυγὴν τὰς ὄρνιθας. Εἶτα δ' ἐξῆλθε δάκνων τεμάχιον ξηρᾶς μπομπότας.

— Αἴμ δὲν παίρνεις, χριστιανέ, δύο τηγανίταις,μόνε ῥοκανίζεις ξερὸ ψωμί; εἶπεν ἡ κυρὰ Βάσσω ἐπιπληκτικῶς.

— Τηγανίταις! ἐφώνησε περιχαρὴς ὁ ποιμήν, καὶ ποῦ νὰ ξέρω 'γὼ πῶς ἔχουμε τηγανίταις.

— Τὸ κακόμοιρο τὸ βυζασταροῦδι! εἶπεν ἡ χωρικὴ διὰ τόνου εἰρωνικῆς θωπείας. Ἄμ κάθε χρονιά, ἀρέ, προσέθηκεν ἐντόνως, δὲν κάνω τηγανίταις 'ς τὸ στρώσιμο τάλωνιοῦ; Τήρα πάνου 'στὸ ῥάφι 'ς ἕνα γαβάθι σοῦχω φυλαγμέναις· εἶνε καὶ τὸ παγοῦρι τοῦ ῥακιοῦ δίπλα.

Καὶ ἔδιδε τὰς ὁδηγίας,χειρονομοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς βεβαμμένης μέχρις ἀγκῶνος ἐκ τοῦ ἐρυθροδάνου.

Ὁ ποιμὴν ἐκαθέσθη παρὰ τὴν θυρίδα τοῦ ὑπαιθρίου κλιβάνου κρατῶν τὸ πήλινον πινάκιον ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὸ κασσιτέρινον δοχεῖον ὑπὸ μάλης.

Αἱ τηγανῖται τῶν χωρικῶν πλάττονται ἐκ χυλοῦ ἀζύμου, τηγανίζονται ἐν ἐλαίῳ καὶ ἀλείφονται διὰ μέλιτος. Ἀρωματικά τινα ὡς ἡ κανέλλα καὶ τὰ γαρύφαλα δὲν θεωροῦνται ἀπαραίτητα,ἀλλ' ἔτι μᾶλλον περικαλλύνουσι καὶ καθιστῶσιν ἐντελῆ τὰ ἀγροτικὰ ταῦτα τερψιλαρύγγια. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Γιαννιοῦ, ἐξέχουσα μεταξὺ τῶν οἰκοδεσποινῶν τοῦ χωρίου, προσεπάθησε νὰ φιλοτεχνήσῃ ὡς οἷόν τε τέλειον τῆς μαγειρικῆς αὐτῆς τὸ καλλιτέχνημα. Αἱ τηγανῖται ἦσαν ἐξαίρετοι καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ τρώγοντος προσεμαρτύρει τοῦτο.

— Καλαὶς εἶνε; ἠρώτησεν ἡ μήτηρ μὴ ἀρκουμένη εἰς τὴν ἄφωνον εὐαρέσκειαν τοῦ υἱοῦ.

— Ἄκου λέει! ἀπεκρίνατο ὁ ποιμὴν μασσῶν καὶ περιλείχων τοὺς μεμελιτωμένους δακτύλους· κουβέντα δὲν παίρνουν.

Ἡ κυρὰ Βάσσω προσέβλεψε μετ' εὐαρεσκείας τὸν υἱόν. Ἦτο διττῶς εὐτυχὴς τὴν πρωΐαν ἐκείνην: καὶ διότι αἱ τηγανῖται αὐτῆς εἶχον θαυμασίως ἐπιτύχῃ καὶ διότι ὁ Γιαννιὸς ἐφαίνετο ζωηρότερος, εὐθυμότερος ἢ ἄλλοτε. Ἀληθῶς μετὰ τοὺς κλύδωνας γαλήνη ἱλαρὰ ἡπλοῦτο ἐπὶ τὴν μορφὴν τοῦ ποιμένος—γαλήνη ἐγκυμονοῦσα θύελλαν. Ἡ μήτηρ ἐνόμισε κατάλληλον τὴν ὥραν, ὅπως ὁμιλήσῃ περὶ τῆς μελλούσης ἀναχωρήσεως, περὶ τοῦ διετοῦς χωρισμοῦ.

—Ἕνα μῆνα ἔχουμε καὶ κάτι 'μέραις, κ' ὕστερα ἔχετε'γειὰ 'ψηλὰ βουνά· μᾶς ἀφίνεις καὶ πᾶς 'στῆς μεγάλαις πολιτείαις,εἶπε προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ, ἐνῷ ὑγραίνοντο ὑπὸ δακρύων οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς. Ἐκεῖ πλειὰ οὔτε τῆς τηγανίταις, οὔτε τὴν καϋμένη τὴ μάνα θὰ συλλογᾶσαι, προσέθηκε μετὰ παραπόνου.

— Μὴν τὰ λὲς,μάνα,τὰ φαρμακερὰ λόγια... Καὶ τί ἄλλο θὰ συλλογιέμαι σκλαβωμένος 'ς τὸ ταχτικὸ περὶ τὸ σπίτι μας καὶ τὰ χωράφια μας καὶ τὰ πράμματα; Καὶ τί ἄλλη λαχτάρα θὲ νἄχῃ ἡ καρδιά μου περὶ πῶς νὰ διαβοῦν τὰ δυὸ χρόνια ἀπάνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου καὶ νἄρθω πάλι μὲ τὸ καλὸ νὰ φάω τῆς τηγανίταις σου;

— Ὅλοι τὰ λὲν ἔτσι σὰν εἶν' νὰ φύγουν ἀφ' τὸ χωριὸ κι' ὕστερα σκορπάει ἀγέρας τὰ λόγια τους σὰν τἄχερο 'ςτ'ἀλῶνι. Ἂν λάχῃ δὰ καὶ καμμιὰ μαργιόλα καὶ τοὺς ξελογιάσῃ, πᾶνε καὶ πᾶνε — τὸ λέει καὶ τὸ τραγοῦδι·

Πρῶτο φιλὶ ἀναστέναξε, δεύτερο τὸν πλανάει,
Τρίτο φιλὶ φαρμακερὸ τὴ μάνα λησμονάει!

Ἀπήγγειλε τοὺς δύο στίχους διὰ φωνῆς θρηνώδους, τονίζουσα μετ' ἐμφάσεως τὰς τομάς. Ὁ ποιμὴν ἦτο προφανῶς τεταραγμένος.

— Μάνα, ἄσ' τα αὐτά...

— Καλὰ λὲς,Γιαννιέ, εἶπεν ἀλλάξασα τόνον φωνῆς καὶ ὑποκρινομένη εὐθυμίαν, μὰ τὦχω μιὰν ἔννοια.Εἶνε τόσαις μαργιόλαις 'ς τῆς μεγάλαις πολιτείαις·κἄτι φουστάναις ἐκεῖ μὲ φκιασίδια,μὲ ἀφύσικα στολίδια, κύττα μὴ σὲ 'μπλέξουνε ἀνήξερο παιδὶ ἐσένα καὶ σεβδαλίδικο.

— Βλέπεις, μάνα, ἐμένα καρτερᾶν νὰ πάω! εἶπεν ὁ νεανίας μελαγχολικῶς μειδιῶν, χαθῆκαν οἱ λεβέντηδες καὶ τὰ παλληκάρια ἐκεῖ...

— Ἡ Παναγιὰ κ' ἡ ἅγια Παρασκευὴ ἄς σὲ φυλάξουνε ἀπὸ κάθε ἀρρώστια καὶ κάθε πειρασμό, παιδάκι μου. Τὦχω τάμμα νἄρθῃς μὲ τὸ καλὸ πέντε ὀκάδες λάδι καὶ μιὰ ὀκᾶ κερὶ 'ς τὴν ἐκκλησιά. Θὰ κυττάξουμε τότε καὶ γιὰ μιὰ νύφη καλὴ καὶ ἄξια, προσέθηκε πονηρῶς καμμύουσα τὸν ὀφθαλμόν.

— Ἄς τὴ νύφη, μάνα, εἶπεν ὁ χωρικός, ὃν ἠνώχλει ἡ παράτασις τῆς τοιαύτης ὁμιλίας, καὶ πὲς τώρα ἂν ἔχῃς κι' ἄλλαις τηγανίταις.

Πρὶν ἢ δ' ἀπαντήσῃ ἡ μήτηρ εἰς τὴν ἐρώτησιν:

— Γειὰ 'ς τὰ χέρια ποῦ κάνουν τῆς τηγανίταις καὶ καλά μας μπερκέτια! ἐφώνησε φέρων τὸ παγοῦρι εἰς τὸ στόμα.

—Ἀμὴν νὰ δώσῃ ὁ Θεός! εἶπεν ἡ κυρὰ Βάσσω ἀνατείνασα μετ' εὐλαβείας εἰς τὸν κυανοῦν οὐρανὸν τὰς ἐρυθρὰς παλάμας. Στραφεῖσα δ' εὐθὺς πρὸς τὸν ποιμένα, ὅστις εἶχεν ἐγερθῆ:

— Τήρα, θαὔρῃς καὶ 'ς τὸ ξύλινο τάσσι τηγανίταις· 'πάνω 'ς τὸ ψηλὸ τὸ ῥάφι. Τὦχω σκεπάσῃ μὲ τὸ τράστο.

Ὁ Γιαννιὸς ἠρεύνα ἐν τῷ σκοτεινῷ βάθει τοῦ οἴκου ὅπως εὕρῃ τὰς τηγανίτας, ὅτε φωνή τις ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐκράτησεν αὐτὸν ὡσεὶ ἀπόπληκτον.

— Ὥρα καλή σου, κυρὰ Καρανίκαινα, ἐδῶ εἶν' ὁ Φωκίωνας;

— Εἶνε 'ς τάλῶνι! ἀπεκρίνατο ἡ μήτηρ Τί τονε ζητᾶς;

— Ὁ Γιαννιὸς εἶχε φερμένο τάφέντη μου γιὰ μόστρα ἕνα τσικοῦρι καὶ παράγγειλε τὸ ἴδιο τοῦ Φωκίωνα. Τὸ λοιπὸν τὸ τέλεψε καὶ τἄφερα καὶ τὰ δυό.

— Δὲν ξέρω 'γὼ ἀπὸ τέτοια. Ὁ Γιαννιὸς εἶν' ἐδῶ. Γιαννιέ, αἴ Γιαννιέ! ἔκραξε στραφεῖσα πρὸς τὴν ἡμίκλειστον θύραν.

— Ἔφτασα, μάνα!

Ὁ νεανίας εἶχεν εὕρῃ τὸ ξύλινον τάσσι, τὸ περιέχον τὰς τελευταίας τηγανίτας, καὶ εἰς ἀκαριαίαν σκέψιν ὑποκύψας, μὴ ἔχων συνείδησιν ἀκριβῆ τοῦ παρατόλμου ἔργου—ἐκένου ἤδη ἐν αὐταῖς διὰ τρεμούσης χειρὸς τὴν πανίσχυρον ἐκείνην κόνιν, τὸ περίφημον βοτάνι τῆς ἀγάπης!

— Τ' εἶνε; ἠρώτησεν ἐξερχόμενος καὶ ἀδεξίως ὑποκρινόμενος πλήρη ἄγνοιαν, ἐνῷ διὰ τῆς χειρὸς ἀνεκίνει τὰς τηγανίτας.

— Τὸ κορίτσι τοῦ Γυφτοκάβουρα...

— Καλημέρα, Γιαννιέ, ἐφώνησε συγχρόνως ἡ Ἀθιγγανίς, ἔφερα τὸ τσικοῦρι τοῦ Φωκίωνα.

Ὁ ποιμὴν ἀμηχανῶν, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ ξύλινον πινάκιον, τὸ ὁποῖον ἐβάρυνεν αὐτὸν ὡς ἐὰν ἦτο ὄγκος μολύβδινος, ἐψέλλισεν ἀσυναρτήτως σχεδόν:

— Καλά, καρτέρα 'λιγουλάκι...

Καὶ ἐπεδόθη μετὰ νευρικῆς ταραχῆς εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν τηγανιτῶν καθεσθεὶς ἐν τῇ προτέρᾳ παρὰ τὸν κλίβανον θέσει, μὴ τολμῶν νὰ ἐγείρῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν μητέρα ἢ τὴν Ἀθιγγανίδα.

Ἐν τούτοις ἡ κυρὰ Βάσσω περατώσασα τὴν ἐργασίαν ἔνιψεν ἀνεπαρκῶς διὰ ψυχροῦ ὕδατος τὰς χεῖρας καὶ ἀπέμαξεν αὐτὰς διὰ ῥάκους.

— Τί τηρᾷς ἔτσι, καψερή; εἶπεν αἴφνης πρὸς τὴν κόρην· 'ς τὸ γύφτικό σας τάρχοντικὸ δὲν ἔχετε τηγανίταις;

Καὶ εἶδεν ὁ ποιμὴν τὴν χεῖρα τῆς μητρὸς ἐκτεινομένην πρὸς τὸ πινάκιον, ὅπερ ἐκράτει ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ λαμβάνουσαν ἐκ τοῦ περιεχομένου. Ἡ χεὶρ ἐκείνη ἐρυθρὰ ἐκ τῆς βαφῆς ἦτο ὡς δι' αἵματος κεχρισμένη· ὁ νεανίας ἐρρίγησεν—ἀπαίσιον προαίσθημα συνέθλιψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Καὶ ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ τὴν ἀκουσίως προδοτικὴν χεῖρα τῆς μητρὸς καὶ δὲν ἔσχε τὴν δύναμιν. Ἀπέμεινεν ἐρριζωμένος ἐκεῖ παρακολουθῶν διὰ βλέμματος ἠλιθίου τὰς κινήσεις αὐτῆς.

Καὶ εἶδε τὴν μητέρα προσφέρουσαν δύο, τρεῖς τηγανίτας καὶ τὴν Ἀθιγγανίδα δειλῶς λαμβάνουσαν ταύτας.

— Φάε μὲ τὴν ἡσυχία σου, μὴν πνιγῇς! εἶπεν ἡ κυρὰ Βάσσω πρὸς τὸν Γιαννιὸν καὶ πάω 'γὼ 'ς τάλῶνι νaὔρω τὸ Φωκίω μὲ τὴν Τσιγγάνα.

Ἡ Ζεμφύρα ἠκολούθησε τὴν χωρικὴν καὶ ἐνῷ ἔδακνε τὰς τηγανίτας ἔστρεψε τελευταῖον τὰ μεγάλα γαλανὰ ὄμματα πρὸς τὸν νεανίαν.

Τετέλεσται! Τὸ φοβερὸν μυστήριον εἶχε τελεσθῇ μοιραίως ὑπ' αὐτῆς τῆς αἱμοβαφοῦς μητρικῆς χειρὸς καὶ οἱ χαλύβδινοι δεσμοὶ τοῦ Ἔρωτος συνέδεον ἤδη τὰς καρδίας τῶν δύο τέκνων τῆς ἐρημίας.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΨΕΥΣΤΩΝ

Ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ψεύδους εἶνε τόσον πανάρχαια, ὅσον πανάρχαιον εἶνε καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ πρῶτος ψεύστης, κατὰ τὰς Γραφάς, ἐν τῷ κόσμῳ ὑπῆρξεν ὁ ὄφις.

Ὁ ὄφις εἶπεν εἰς τὴν Εὔαν ἓν φοβερὸν ψεῦδος, τοῦ ὁποίου τὰ ὀλέθρια καὶ ἀτελεύτητα ἀποτελέσματα ἀκόμη ὑφιστάμεθα ἡμεῖς οἱ δυστυχεῖς θνητοί. Τῇ εἶπε νὰ ἀποκόψῃ ἀπὸ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως ἕνα καρπόν, μετὰ τὴν βρῶσιν τοῦ ὁποίου, ὡς διεβεβαίου αὐτήν, θὰ ἐγίνοντο αὐτὴ καὶ ὁ σύζυγός της ἴσοι καὶ ὅμοιοι τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ. Ὁ καρπὸς τῳόντι ἀπεκόπη καὶ ἐγεύσθη· ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην οἱ γονεῖς οὗτοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπείσθησαν διὰ τοῦ σκληροτέρου τρόπου ὅτι ὁ ἄθλιος ὄφις εἶχε ψευσθῇ!

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ τότε καὶ νῦν τὰ πάντα ἐφορῶν Ὕψιστος ἠδύνατο νὰ μὴ πλάσῃ τοιοῦτον ψεύστην ὄφιν, καὶ νὰ μὴ ἐμφυσήσῃ διὰ τοῦ καλάμου εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας τὸ πάθος τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς πλεονεξίας, πρὸς κορεσμὸν τοῦ ὁποίου οὗτοι προθύμως παρέσχον εὐμενὲς οὖς εἰς τὸ ψεῦδος τοῦ ὄφεως, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι διὰ λόγους, οὓς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐν τῇ σμικρότητι αὐτοῦ ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ, δὲν ἔπραξε τοῦτο.

Ἴσως μετεχειρίσθη τὸ ψεῦδος ὡς *ἀφετηρίαν* τοῦ δράματος τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ ὁποίου τὸ σχέδιον εἶχεν ἤδη προδιαγράψει διὰ τῆς καταπληκτικῆς αὐτοῦ φαντασίας ἐν τῷ ἀπεράντῳ αὐτοῦ νῷ, ὅτε ἐδημιούργει τὸ σύμπαν, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁρίσει ὡς θέατρον μὲν τὸν μικρὸν ἡμῶν πλανήτην, μὲ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ὅλως φυσικὴν σκηνικὴν διακόσμησιν αὐτοῦ ἐξ ὠκεανῶν ἀτερμόνων, ποταμῶν ὁρμητικῶν, ὀρέων γιγαντιαίων καὶ ἀποκρήμνων, δασῶν καὶ πεδιάδων καὶ ἐρήμων, ὡς ἠθοποιοὺς δὲ ἡμᾶς τοὺς νάνους ἀνθρώπους, πρὸς τέρψιν τῶν γαληνιωτάτων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν.

Ὁ Ὅμηρος τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως μετεχειρίσθη ὡς ἀφετηρίαν τῆς ἐξελίξεως τοῦ πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Ἰλίου δράματος καὶ μακρᾶς σειρᾶς θλιβερῶν γεγονότων. Ἐπίσης οἱ δραματοποιοὶ πάντοτε πρὸς ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων τοῦ δράματος μεταχειρίζονται ὡς ἀφετηρίαν πάθος τι ἢ συμβάν. Οὕτω καὶ ὁ μεγαλείτερος τῶν καλλιτεχνῶν, ὁ Δημιουργός, ἔθηκεν εἰς τὸ στόματοῦ ὄφεως τὸ ψεῦδος ὡς *ἀφετηρίαν* πρὸς ἐκτύλιξιν ὅλων τῶν γεγονότων τοῦ δράματος τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁπωσδήποτε τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ πρώτη πηγὴ καὶ ἀρχὴ τῶν δυστυχιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπῆρξε τὸ ψεῦδος, ὡς μαρτυροῦσι τοῦτο αἱ Γραφαί, τὸ δὲ κράτος αὐτοῦ ἔκτοτε ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις ἐν τῷ βίῳ τῶν κοινωνιῶν, καὶ παραδόξως μάλιστα πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ κατέστη ἀπαραίτητον. Ὅτι τὸ ψεῦδος εἶνε ἀπαραίτητον καὶ ἐν γενικῇ χρήσει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τοῦτο μόνον ψεύστης δύναται νὰ ἀρνηθῇ.

Ἡ ἱστορία τοῦ ψεύδους εἶνε κατὰ μέγα μέρος καὶ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε ἀνάγκη πρὸς ἀπόδειξιν τούτου νὰ ἀνατρέξωμεν μέχρι τῶν ἀπωτάτων χρόνων τῆς ἱστορίας τῶν Ἰνδῶν, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Περσῶν, τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅλων τῶν ἀρχαίων λαῶν; Αἱ τερατώδεις π.χ. περὶ θεογονίας ἰδέαι αὐτῶν ἦσαν τερατώδη ψεύδη, τὰ ὁποῖα ἴσως ἐν ἀρχῇ ἐνθουσιώδεις τινὲς καὶ ὀνειροπόλοι μεγάλοι ἄνδρες ἐκήρυττον καλῇ τῇ πίστει ὡς ἀληθείας, ἀλλ' εἶτα πολλοὶ μὴ πιστεύοντες εἰς αὐτὰς ἐξηκολούθουν νὰ τὰς μεταδίδωσιν εἰς τοὺς λαοὺς δι' ἰδίους σκοποὺς πολιτικοὺς ἢ ἄλλους ἢ καὶ διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

Ὁπόσοι πόλεμοι αἱματηροί, νίκαι ἢ ἧτται στρατιῶν, ἐπιτυχίαι ἢ ἀποτυχίαι φιλοδόξων ἀτόμων, καταστροφαὶ καὶ ἐρημώσεις χωρῶν καὶ σειρὰ τέλος ἀπειραρίθμων γεγονότων ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἀτόμων δὲν συνέβησαν χάρις εἰς τὸ ψεῦδος θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν ἀρχηγῶν, μάντεων καὶ μάγων καὶ διαφόρων ἄλλων ἀτόμων!

Ἂν δὲ ἀνέλθωμεν ἀπὸ τοῦ ζοφεροῦ σπηλαίου τῶν προϊστορικῶν χρόνων πρὸς τὴν ὀπὴν τῆς ἐξόδου, ἔνθα ὑποφώσκει τὸ λυκόφως τῶν ἡρωϊκῶν καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων, θὰ ἴδωμεν τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον *ἐπώλησαν* οἱ εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ δουρείου ἵππου, μεταγενέστερον δὲ θὰ ἀπαντήσωμεν τὸν Σόλωνα ἀσκεπῆ καὶ ἀνυπόδητον προσποιούμενον τὸν φρενοβλαβῆ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν παραδοχὴν τῶν νόμων του. Ἐν δὲ τῇ φαεινοτάτῃ κλασικῇ ἐποχῇ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἴδωμεν τὴν κλασικὴν *ψευτιὰν* τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅστις δι' αὐτῆς ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν πολιτισμόν, πείσας τοὺς Πέρσας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ στενὰ τῆς Σαλαμῖνος, ἔνθα καὶ κατεναυμάχησεν αὐτούς.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψεύδους ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος· τὸ θέμα τοῦτο συνταυτίζεται πολλαχοῦ μετὰ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας· ἄλλοις δὲ δέδοται ἡ μελέτη αὐτοῦ. Ἡμεῖς προτιθέμεθα ἁπλῶς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ψεῦδος οἷον καὶ ὅσον ὑπάρχει ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ τῶν κοινωνιῶν, ἀναλύοντες τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τῶν ψευστῶν καὶ ταξινομοῦντες τὰ διάφορα εἴδη αὐτῶν, ἀκολουθοῦντές πως τὴν μέθοδον τῆς ἐπιστήμης τῆς ζωολογίας. Ὅπως τῳόντι διὰ τὸ βασίλειον τῶν ὄντων οἱ ζωολόγοι λαμβάνουσι κοινούς τινας ἢ γενικοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν ἀνατομικοὺς καὶ φυσιολογικούς, ὅπως ἀποτελέσωσι κλάσεις, συνομοταξίας, τάξεις, οἰκογενείας, γένη, εἴδη καὶ ποικιλίας, οὕτω καὶ διὰ τὰ ψεύδη πρὸς μεθοδικὴν ταξινόμησιν αὐτοῦ θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν κοινούς τινας καὶ γενικοὺς χαρακτῆρας, ὅπως προβῶμεν εἰς τὰς δεούσας διαιρέσεις, ἀλλὰ χάριν συντομίας χαράσσοντες τὰς γενικωτέρας γραμμὰς αὐτῶν.

Οἱ ζωολόγοι μελετῶντες τὰ ζῶα ὠνόμασαν τὴν σπουδὴν αὐτῶν *Ζωολογίαν*, κατ' ἀναλογίαν δὲ τὴν σπουδὴν τῶν ψευδῶν δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν *Ψευδολογίαν*.

Εὐθὺς ὅμως ἐν ἀρχῇ δέον νὰ δώσωμεν ὁρισμόν τινα τοῦ ψεύδους: ***Ψεύδεται πᾶς ὅστις λέγει ἢ πράττει τὰ ἐναντία ἐκείνων ὅσα φρονεῖ ἐνδομύχως.*** Οὗτος εἶνε ὁ γενικὸς ὁρισμός. Ἀλλὰ ψεύδεται ἐπίσης καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ὀρθότητος ἰδέας τινός, ἢ γεγονότος, ὁμιλεῖ μετὰ τόνου ἰσχυρᾶς πεποιθήσεως ὡσεὶ ἦτο βέβαιος. Ἐπίσης εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ λέγῃ τις τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ εἶνε ψεύστης, ὅταν φέρ' εἰπεῖν πλανᾶται ἐν τῇ ἐκτιμήσει γεγονότος τινός· ὥστε τὸ ἀντίθετον τῆς ἀληθείας δὲν εἶνε μόνον τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ ἡ πλάνη.

Ἐὰν ἀρκεσθῶμεν εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τούτους, οὐδεὶς θνητὸς θ' ἀποφύγῃ τὴν προσωνυμίαν τοῦ *ψεύστου*. Κυρίως δ' εἰπεῖν τοῦτο εἶνε ὀρθόν, διότι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν μυριάκις κατὰ τὸν βίον του ἐψεύσθη καὶ ψεύδεται ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἐν τούτοις ἄδικον θὰ ἦτο νὰ λάβῃ τὴν προσωνυμίαν ταύτην ὁ ἰατρὸς π. χ. ὅστις ἐξ εὐγενῶν καὶ φιλανθρώπων αἰσθημάτων ὁρμώμενος ἀποκρύπτει τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχει ὁ ἀσθενής του καὶ ψεύδεται διαβεβαιῶν αὐτὸν περὶ τῆς ταχείας ἀναρρώσεώς του· ἢ ὁ ἀρχηγὸς ἐκεῖνος ὁπλιτῶν μαχομένων ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὅστις πρὸς ἐνθάρρυνσιν αὐτῶν ἐν ἐπικινδύνῳ κρίσει τῶν ὅπλων ἐφευρίσκει ἓν ψεῦδος καὶ παριστᾷ τὴν νίκην ὡς βεβαίαν. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ψεύστης ἕκαστος ἡμῶν, διότι δὲν ἐκφράζει ἀπρο-

καλύπτως καὶ πάντοτε τὴν ἰδέαν, ἣν ἔχει περὶ παντὸς ἀτόμου, μεθ' οὗ ἐν τῷ καθημερινῷ πρακτικῷ βίῳ ἔρχεται εἰς συνάφειαν, ἢ τὰς ἰδέας ἃς ἔχει περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὅρων ἐφ' ὧν βασίζεται μία κοινωνία (ἰδέαι θρησκευτικαί, ἰδέαι περὶ οἰκογενείας, περὶ ἠθικῆς κτλ.), ἢ τὴν δέαν ἣν ἔχει περὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῆς ὁποίας συνήθως μόνον τὸ ἄκρον δεικνύει ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν αὐτοῦ, μέγα δὲ μέρος αὐτῆς ἀποκρύπτει ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὕτω καθεξῆς. Οἱ τοιοῦτοι θεωρητέοι μᾶλλον ὡς *ψευδόμενοι* καὶ οὐχὶ *ψεῦσται*.

Διὰ τοῦτο δέον νὰ ἀποχωρίσωμεν ἓν οὐσιῶδες στοιχεῖον, ὅπερ πᾶν ψεῦδος ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ἤτοι *τὸν σκοπὸν* ὃν προτίθεται τὸ ψεῦδος ἢ ὁ ψευδόμενος. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ στοιχείου τούτου καὶ ἡ φυσικὴ ταξινόμησις τοῦ ψεύδους εἶνε δυνατή, καὶ ἡ κατανόησις δὲ καὶ ἀνάλυσις τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως τοῦ ψευδομένου κατορθωτή.

Ὁ ψευδόμενος ἀποβλέπει κυρίως εἰς δύο σκοπούς·

α') Ψεύδεται, ἀλλ' ἐξ ἠθικῶν ἢ κοινωνικῶν λόγων καὶ ἐξ εὐγενῶν αἰσθημάτων ὁρμώμενος, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ ἢ ἄλλων ἀτόμων, μιᾶς οἰκογενείας ἢ κοινωνίας ἢ ἔθνους ἢ ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

β') Ψεύδεται πρὸς βλάβην τούτων καὶ ἱκανοποίησιν ἑαυτοῦ.

Ἢ καὶ

γ') Ψεύδεται οὐδένα σκοπὸν προτιθέμενος.

Οὕτως ἔχομεν τρεῖς μεγάλας κλάσεις ψευδῶν·

Α' Κλάσις· Ψεύδη ὠφέλιμα καὶ κοινωνικὰ ἢ ἀβλαβῆ.

Β' Κλάσις· Ψεύδη βλαπτικὰ ἢ ἀντικοινωνικά.

Γ' Κλάσις· Ψεύδη οὐδέτερα καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀβλαβῆ ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Τὴν *πρώτην κλάσιν* ὑποδιαιροῦμεν εἰς δύο τάξεις· εἰς τοὺς *ἀλτρουϊστικοὺς* ψεύστας, ἤτοι εἰς τοὺς ἐξ ἀγάπης τοῦ πλησίον καὶ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, ἢ ἑνὸς ἀτόμου, συμφέροντος ψευδομένους.

Εἰς τοὺς *χάριν τέρψεως* ἑαυτῶν ἢ τῶν ἄλλων ψευδομένους.

Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις μὲν ὑπάγονται πρῶτον τὸ *γένος* τῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν ἢ ἐν γένει λογίων τινῶν καὶ κληρικῶν, ἐμπεριέχον διάφορα *εἴδη* καὶ *ποικιλίας*. Ἐννοοῦμεν δὲ ἐκείνους ὅσοι μὴ πιστεύοντες εἰς τὰς οἰκείας θρησκείας ψεύδονται, ὑποκρινόμενοι ἐνώπιον τῶν πολλῶν τὸν εὐσεβῆ, καθόσον εἰλικρινῶς φρονοῦσιν ὅτι ἡ συντήρησις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρὰ τῇ κοινωνίᾳ χρησιμεύει ὡς ἠθικὸς χαλινὸς τῶν κακῶν τάσεων καὶ ὁρμῶν αὐτῆς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μάλιστα ἔθνεσιν, ἔνθα ὁ κλῆρος ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν καὶ νομοθετῶν ἔδιδον καὶ εἰς τὰ πολιτεύματα καὶ τοὺς νόμους θεοκρατικὴν χροιάν, τὸ συμφέρον τῆς διατηρήσεως τοῦ θρησκευτικοῦ παρὰ τῷ λαῷ αἰσθήματος ἦν διπλοῦν δι' αὐτούς· διὸ ἠναγκάζοντο κλῆρός τε καὶ πολιτικοὶ συχνότερον καὶ ἐντονώτερον νὰ ὑποκρίνωνται καὶ νὰ ψεύδωνται, χάριν τῆς σωτηρίας τῆς τε θρησκείας καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς στηριζομένης κοινωνικῆς ἠθικῆς, ὡς καὶ τῶν καθεστώτων ἐν γένει τῆς κοινωνίας.

Δεύτερον *τὸ γένος τῶν πολιτικῶν καὶ πολιτευομένων*. Ὁ Μακιαβέλης εἶπεν ὅτι ἡ τέχνη τῆς πολιτικῆς οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τέχνη τοῦ ψεύδεσθαι. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι: *τὸ εἶδος* τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν ἑνὸς ἔθνους, οἵτινες ἐξαπατῶσι τὰ ἄλλα ἔθνη διὰ ποικίλων ψευδῶν πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἔθνους, ἢ ψεύδονται ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, ὅπερ κυβερνῶσι, ὅπως ἐπιτύχωσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ἐπίσης τὸ *εἶδος* τῶν διπλωματῶν ἤτοι τῶν *διεθνῶν ψευστῶν*, παρὰ τοῖς ὁποίοις τὸ ψεῦδος θεωρεῖται ἀρίστη ἰδιότης, ὀνομαζόμενον χάριν εὐφημίας *ἐπιδεξιότης*. Ὡσαύτως διάφορα *εἴδη* τῶν μικρῶν πολιτευτῶν, ῥητόρων κτλ. Τὸ *εἶδος* τῶν δημοσιογράφων ἐκείνων (σπανιώτατον *εἶδος*), οἵτινες ἐξογκοῦσιν ἐπίτηδες τὰ κακῶς κείμενα τῆς πολιτείας καὶ κοινωνίας, ὅπως ἐπιτύχωσιν ὑπὲρ αὐτῆς σχετικήν τινα βελτίωσιν.

Τρίτον τὸ *γένος τῶν δραματοποιῶν*, ποιητῶν καὶ λογογράφων, ὅσοι, ἐννοεῖται, προτίθενται νὰ διδάξωσι καὶ ὠφελήσωσι τὴν κοινωνίαν διὰ τῶν ἀποκυημάτων τῆς φαντασίας αὐτῶν, ἤτοι τῶν ψευδῶν, τὰ ὁποῖα ἐφευρίσκουσι καὶ πλάττουσιν μετὰ τέχνης πρὸς συγκίνησιν, τέρψιν, καὶ διδασκαλίαν τῶν πολλῶν. Οἱ ψεῦσται οὗτοι. ὧν ὑπάρχουσι διάφορα *εἴδη*, διαφέρουσιν ἐν τούτοις τῶν λοιπῶν *ἀλτρουϊστικῶν* ψευστῶν κατά τινας χαρακτῆρας. Τὰ ψεύδη τούτων εἰσὶν ἀπρόσωποι, οὕτως εἰπεῖν, ἀλήθειαι παριστώμεναι διὰ γεγονότων νοητῶν καὶ μὴ συμβάντων μὲν ἀληθῶς, ὡς ἐκτίθενται, καὶ μὴ ἀναφερομένων εἰς πραγματικὰ πρόσωπα ἢ πράγματα, ἀλλὰ διερμηνευόντων τὰ ἀληθῶς ὡς ἔγγιστα καθ' ἑκάστην ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνοντα. Οὐχ ἧττον οἱ γράφοντες τὰ ψεύδη ταῦτα ψεύδονται κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ πρακτικῷ καὶ συνήθει αὐτῶν βίῳ φρονοῦσι καὶ πράττουσιν ἐνίοτε ἀκριβῶς τὰ ἐναντία ἐκείνων, ὅσα εἶπον ἐν τοῖς βιβλίοις των εἰς τοὺς πολλούς, σχετικῶς πρὸς διάφορα ζητήματα περὶ τιμῆς, καθήκοντος, οἰκογενείας, θρησκείας, ἠθικῆς, πατριωτισμοῦ, ἀνδρείας κα τῶν τοιούτων.

Τέταρτον τὸ *γένος τῶν διδασκάλων*, οἵτινες ἑπτάκις τῆς ἡμέρας τὰ ὠφέλιμα διδάσκοντες τῇ κοινωνίᾳ, δεκαεπτάκις διαψεύδονται διὰ

τῶν πράξεων καὶ τῶν λόγων των ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ.

Ἐπὶ τέλους ἐν τῇ *τάξει* ταύτῃ ἀνάγονται πάντα τὰ εἴδη τῶν ψευδῶν ἐκείνων, δι' ὧν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι προτίθενται τὴν ὠφέλειαν τῶν ἄλλων, οἷον ἡ μήτηρ ψευδομένη εἰς τὸ τέκνον της πρὸς περιστολὴν ἀλόγου καὶ ἀνοήτου ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ὁ ἰατρὸς ψευδόμενος εἰς τὸν ἀσθενῆ, ὁ πράττων φιλάνθρωπόν τινα πρᾶξιν, ἣν θέλει νὰ ἀποκρύψῃ κτλ.. ἢ τὰ ψεύδη τὰ ὁποῖα σκοποῦσι τὴν συντήρησιν τοῦ συνδέσμου τῆς κοινωνικότητος τῶν ἀνθρώπων ἢ τῶν καθεστώτων ὠφελίμων ἠθῶν τῆς κοινωνίας. Ἀπειραρίθμως ποικίλα εἶνε τὰ τοιαῦτα ψεύδη, ὅσον ἀπειράριθμοι εἶνε αἱ περιστάσεις ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ· οὕτως ἐκφράζομεν τὰ συλλυπητήρια ἢ τὰ συγχαρητήρια ἡμῶν πρός τινα δι' ἐκφράσεων θερμῶν καὶ ὑπερβολικῶν, πολλάκις ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων εἰς τὰς ἐνδομύχους διαθέσεις καὶ τὰ φρονήματα ἡμῶν. Δύο ἀλληλομισούμεναι κυρίαι ἀσπάζονται τρυφερῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἑκατέρα αὐτῶν διανοεῖται τὴν ἐξόρυξιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἑτέρας. Εἴδη τινὰ δακρύων ἐνίων χηρῶν ἢ τῶν κληρονόμων θείων, οἱ ἐπικήδειοι λόγοι, αἱ ὑποκριτικαὶ στάσεις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, αἱ ψευδεῖς κατὰ τὰς ἐπισκέψεις φιλοφρονήσεις, αἱ ἐπιδείξεις ψευδοῦς πλούτου, αἱ παραγγελίαι τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας τῷ ὑπηρέτῃ αὐτῶν ὅπως λέγῃ τοῖς ἐπισκέπταις ὅτι δὲν εὑρίσκονται ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ ὅτι ἡ κυρία ἀδιαθετεῖ, αἱ ἐνδείξεις προσποιητῶν φιλικῶν διαθέσεων, τὰ ἀβλαβῆ ψεύδη εἰλικρινοῦς ἔρωτος, τὰ ψεύδη πρὸς δικαιολόγησιν ἐλαφρῶν ἀτοπημάτων καὶ ἐν γένει ἅπασαι αἱ ὑποκριτικαὶ πράξεις καὶ οἱ ψευδεῖς λόγοι, οἵτινες ἀποτελοῦσιν ὅ,τι καλεῖται ἐν τῇ κοινωνίᾳ *καλοὶ τρόποι* καὶ *εὐγένεια*, εἰσὶ τὸ ἐν χρήσει κυκλοφοροῦν νόμισμα, δι' οὗ κατορθοῦται ἡ συναλλαγὴ τῶν φιλοφρονήσεων τῶν ἀνθρώπων, τὸ ψιμμύθιον, δι' οὗ ἐπιπάσσονται ἅπαντες ἐν τῇ κοινωνίᾳ, πρὸς ἀμοιβαίαν, ἑκουσίως, ἐν γνώσει καὶ κατὰ κοινὴν σιωπηράν, οὕτως εἰπεῖν, συνεννόησιν, ἐξαπάτησιν.

Ἄνευ τῶν τοιούτων ψευδῶν ἡ σύγκρουσις τῶν ἀτόμων ἐν τῇ κοινωνίᾳ θὰ ἐπήρχετο ἀναπόφευκτος· δι' αὐτῶν κατορθοῦται ἡ ἐκχώρησις καὶ θυσία μέρος τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἑκάστου ἀτόμου ὑπὲρ τῶν λοιπῶν, τοῦθ' ὅπερ ὡς συνέπειαν ἔχει τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τὸ ψεῦδος συμπληροῖ τοὺς ὅρους τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου, οἵτινες ἄλλως θὰ ἦσαν ἀνωφελεῖς καὶ μὴ ἐκτελεστοί.

Β' Τάξις. Οἱ χάριν τέρψεως ἑαυτῶν ἢ τῶν ἄλλων ψευδόμενοι.

Ἐνταῦθα βλέπομεν παρελαῦνον τὸ μέγα πλῆθος τῶν συμπαθητικῶν καὶ ἀκάκων ἐκείνων ψευστῶν, ὧν τὰ ψεύδη προτίθενται νὰ προκαλέσωσι τὸν γέλωτα ἢ τὴν εὐθυμίαν τῶν ἀκροωμένων, τοιοῦτοι δὲ εἰσὶν οἱ διηγούμενοι ἢ γράφοντες καὶ πλάττοντες ἐκ τοῦ προχείρου διάφορα ἀνέκδοτα, ἱστορίας ἢ συμβάντα, ἢ ἐξηγοῦντες καὶ παραμορφοῦντες ἐπίτηδες ἐπὶ τὸ ἀστειότερον γεγονότα ἀληθῆ λαβόντα χώραν, π. χ. οἱ περιηγηταί, οἱ κυνηγοί, οἱ ἁλιεῖς κτλ. καὶ ἐν γένει πάντες οἱ ἐκθέτοντες γεγονότα δυνάμενα μὲν νὰ συμβῶσι, μὴ ἀληθῆ δέ, ὡς καὶ οἱ οὐτοπικὰ λέγοντες—οἱ farceurs τῶν Γάλλων,—ἤτοι οἱ ἐκθέτοντες γεγονότα φύσει ἀδύνατα νὰ συμβῶσι. Παράδειγμα κλασικόν· εἰσέρχεταί τις εἰς μίαν αἴθουσαν καὶ εἰς ἐπήκοον πολλῶν διὰ τοῦ τραγικωτέρου ὕφους διηγεῖται ὅτι καθ' ὁδὸν ἐρχόμενος παρέστη εἰς φρικώδη σκηνὴν δύο κυνῶν, οἵτινες μετὰ τοσαύτης μανίας εἶχον συμπλακῆ καὶ κατασπαράξει ἀλλήλους, ὥστε μετ' ὀλίγον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἔμειναν μόναι αἱ δύο οὐραὶ αὐτῶν.

Οἱ ψεῦσται τῆς κατηγορίας ταύτης παρ' οἷς τὸ ψεῦδος ἕνεκα τῆς ἀμέτρου καὶ συχνῆς χρήσεως τοιούτων ἀστειοτήτων πολλάκις καθίσταται ἕξις, ἀποκαλοῦνται συνηθέστερον *ἀστεῖοι*, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ *ψεῦσται*, οὐχὶ ὅμως ὑπὸ τὴν κοινὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Δέον δὲ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὠφέλιμοι εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι ἡ τέρψις εἶνε ὠφέλιμος εἰς τὴν ἠθικὴν ὑγίειαν τῶν ἀνθρώπων.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΓ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΦΡΙΚΗι ΚΑΡΥΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Εἴδομεν ἤδη ὅτι ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῶν Καρυῶν μόλις ἀνέρχεται εἰς ὀγδοήκοντα οἰκογενείας, ἤτοι τετρακοσίας ψυχάς. Αἱ Καρυαὶ ἐκτίσθησαν διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐξηκολούθησαν νὰ ἦναι καθαρῶς ἑλληνικαὶ σχεδὸν μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρόντος αἰῶνος! Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης καὶ ἐντεῦθεν οἱ ὀλίγοι Κορσικανοὶ οἵτινες εὑρίσκοντο ἐν αὐταῖς, διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἄλλων ἔξωθεν ἐρχομένων, ἤρχισαν ν' αὐξάνωσι καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ προάγωνται. Ἀφ' ἧς δ' ἐποχῆς πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων μετέβησαν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀφρικὴν πρὸς ἀπόκτησιν γαιῶν, ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῶν Καρυῶν, διαιρεθεὶς εἰς δύο, ἐγένετο αἰφνιδίως κατώτερος τοῦ Κορσικανικοῦ οὕτως ὥστε αἱ ση-

μεριναὶ Καρυαὶ καταντοῦν νὰ ἦναι μᾶλλον Κορσικανικόν, παρὰ Ἑλληνικὸν χωρίον.

Ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κατοικίσῃ τὰς ἐν Ἀφρικῇ κατακτήσεις της, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη εἰς πάντα Γάλλον, βουλόμενον νὰ μεταβῇ ἐκεῖ οἰκογενειακῶς, παραχωρεῖ γαίας δωρεάν. Αἱ συμφωνίαι τῶν παραχωρήσεων τούτων εἶναι περίπου τοιαῦται· εἰς ἕκαστον οἰκογενειάρχην παραχωροῦνται τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα ἑκτάρια γαιῶν, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ καλλιεργήσῃ, νὰ κτίσῃ ἐν αὐταῖς οἰκίαν καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ οἰκογενειακῶς. Μετὰ πέντε ἔτη ὁ τοιοῦτος ἄποικος γίνεται ἀπόλυτος κύριος τῶν γαιῶν, αἵτινες τῷ παρεχωρήθησαν. Εἰς τὸν βουλόμενον δ' ἐπὶ τούτῳ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀφρικὴν παραχωροῦνται ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ ταξειδίου. Δὲν παραχωροῦνται δὲ γαῖαι εἰς τοὺς ἀγάμους.

Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1872 τινὲς τῶν ἐν Καρυαῖς Ἑλλήνων μετέβησαν εἰς Ἀφρικήν,ὅπως ἴδωσι καὶ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς ἄλλας ἀναγκαίας συνθήκας πρὸς καλλιέργησιν τῆς γῆς.Ἀφοῦ δὲ τοιουτοτρόπως ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, τὴν 4 Νοεμβρίου τοῦ 1874, τριάκοντα ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι τῶν Καρυῶν εὑρέθησαν ἐπὶ τῶν ἀπεράντων πεδιάδων τοῦ Σίδι-Μερουάν, ὑπαγομένου εἰς τὸν νομὸν τῆς Κωνσταντίνας, αἵτινες ἀμέσως ἐτέθησαν εἰς τὸ ἔργον. Εἰς τὰς τριάκοντα ταύτας οἰκογενείας προσετέθησαν κατόπιν καὶ ἄλλαι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς οὕτως, ὥστε τὴν σήμερον ἡ ἀποικία αὕτη ἀριθμεῖ περὶ τὰς ἑκατὸν ἑλληνικὰς οἰκογενείας.

Πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλλήνων, ἐν Σίδι-Μερουὰν δὲν ὑπῆρχεν οὔτε μία οἰκία. Τοὐναντίον δὲ τὴν σήμερον ἐκτίσθησαν λίθιναι οἰκοδομαί. Ὑπάρχει δῆμος, ὁμώνυμος τῷ χωρίῳ, κυβερνώμενος ὑφ' ἑνὸς Δημάρχου. Ὑπάρχει ἑλληνικὴ ἐκκλησία, σχολεῖον,ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον, ὅλα οἰκοδομηθέντα δαπάναις τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ ἐκ Κορσικῆς εἰς Σίδι-Μερουὰν δρομολόγιον εἶναι τὸ ἑξῆς· ἐξ Αἰακκίου ἀναχωρεῖ ἀτμόπλοιον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, τὸ ὁποῖον φθάνει εἰς Βόναν τῆς Ἀφρικῆς ἐντὸς 30 περίπου ὡρῶν. Ἐκ Βόνας μεταβαίνει τις εἰς Κωνσταντίναν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐντὸς 10 περίπου ὡρῶν. Ἐκ Κωνσταντίνας μέχρι Μίλα ὑπάρχει ταχυδρομικὴ ἅμαξα καθ' ἑκάστην,ἥτις φθάνει ἐκεῖ ἐντὸς 7 ὡρῶν. Ἐκ Μίλα μέχρι Σίδι-Μερουὰν τακτικὴ συγκοινωνία δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει ὅμως ὁδὸς καλή, περίπου 10 χιλιομέτρων, τὴν ὁποίαν συνήθως οἱ ταξειδιῶται διατρέχουσιν εἴτε δι' ἵππου, εἴτε δι' ἰδιαιτέρας ἁμάξης, ἐντὸς δύο ὡρῶν. Ἐκ Βόνας δὲ δύναταί τις νὰ μεταβῇ διὰ θαλάσσης εἰς Φιλιππεβίλλην καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Κωνσταντίναν. Τὴν σήμερον τὰ μεσόγεια ταῦτα ταξείδια τῆς Ἀφρικῆς δὲν παρέχουσιν οὐδένα κίνδυνον ληστῶν τοῖς ταξειδιώταις.

Οἱ Καρυᾶται εἰς τὸ ὄνομα Σίδι-Μερουὰν προσέθηκαν καὶ τὸ τοῦ χωρίου των οὕτως,ὥστε ὀνομάζουσι τὴν ἀφρικανικὴν ταύτην ἀποικίαν των *Sidi-Mérouan-Cargèse*. Σημειωτέον δὲ ὅτι πᾶν ὅ,τι λέγω ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ περὶ τῶν ἐν Καρυαῖς Ἑλλήνων ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Ἀφρικῇ ἀποικίας αὐτῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΟΙ ΛΥΚΟΙ ΤΩΝ ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ

Τὰ Καρπάθια περικλείουσι τὸ βόρειον τῆς Οὐγγαρίας μέρος ὡς γιγαντιαῖον πέταλον ἵππου.

Μεταξὺ τοῦ Κρέμνιτζ μὲ τὰ χρυσωρυχεῖά του καὶ τῆς Πρέσσοβας μὲ τὰ ὑφασματουργεῖά της, τὸ ὄρος Τάτρα μέλαν ἕνεκα τῶν ἐπ' αὐτοῦ δασῶν προεκτείνεται ἐντὸς τῆς ἀπεράντου *στέππης* μονοτόνως λευκὸν κατὰ τὸν χειμῶνα.

Εἶνε ὁ μὴν Ἰανουάριος, ἀνατέλλει δὲ ἡμέρα ξηρά, παγερά, αἰθρία. Παρὰ τὰς πύλας τοῦ Κρέμνιτζ ἀναμένει ἕλκηθρον, συρόμενον ὑπὸ τριῶν θορυβούντων καὶ ἀνησυχούντων ἵππων, ἐκ τῶν μικροσώμων μαγυαρικῶν ἐκείνων, τῶν ἐχόντων πύρινον τὸ αἷμα καὶ χαλυβδίνους τοὺς πόδας. Τὸ ἕλκηθρον μέλλει νὰ μεταφέρῃ ἕνα ἱερέα Ρῶσσον, τὴν νεαράν του σύζυγον καὶ τὸ μικρὸν τέκνον των μόλις τριετές, πάντας περιβεβλημένους παχείας σισύρας, ὅπως προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοῦ ψύχους. Τὸ παιδίον εἶνε φαιδρόν· ἡ μήτηρ ὁπωσοῦν ἀνήσυχος· ὁ πατὴρ γαλήνιος, πεποιθὼς ἐπὶ τὴν προστασίαν τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ συνειδὼς τὴν ἑαυτοῦ ῥώμην, διότι εἶνε καὶ αὐτὸς υἱὸς χωρικοῦ. Πρέπει νὰ λειτουργήσῃ τὴν ἐπαύριον Κυριακὴν εἰς Πρέσσοβαν.

Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἕλκηθρον μέλλει νὰ ἐκκινήσῃ, καταφθάνει Ἀθίγγανός τις, εὔρωστος καὶ σθεναρὸς τὸ παράστημα. Αἱ μαῦραι καὶ μεγάλαι τῶν ὀφθαλμῶν του κόραι ἐπιχέουσι λάμψιν ἐπὶ τῆς ἀγερώχου ἡλιοκαοῦς μορφῆς του, κόμη δὲ μέλαινα καὶ μακρὰ καταπίπτει βοστρυχώδης ἐπὶ τῆς ἑορτασίμου στολῆς του, ἀποτελουμένης ἐκ παλαιοῦ καὶ τετριμμένου μανδύου εὐπατρίδου ἐρριμμένου, ἁπλῶς ἐπὶ τῆς συνήθους ῥακώδους περιβολῆς του, τῆς φερούσης χονδρὰ ἀργυρᾶ κομβία. Ὑπὸ μάλης φέρει τὸ βιολίον του, ὅπερ ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν περιερχόμενον κατέστη πιναρόν, ἀναδίδον διαρκῶς

τοὺς τρικυμιώδεις ἐκείνους φαιδροὺς ἢ γοεροὺς ἤχους, τοὺς μὲ τόσην ἀπροσδόκητον καὶ ἀγρίαν φαντασίαν ἐκρηγνυμένους ἐν χερσὶ τῶν πλανήτων μουσικῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀθιγγανικὴν φυλήν.

Ὁ ἀλήτης πλησιάσας πρὸς τὸν ἱερέα ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του.

— Πάτερ μου, εἶπε, μεταβαίνεις εἰς Πρέσσοβαν, νομίζω; Καὶ ἐγὼ ἐπίσης πηγαίνω ἐκεῖ προσκεκλημένος εἰς γάμον. Ὁ δρόμος εἶνε μακρός· ἡ χιὼν πολλή. Τὸ βιολίον μου καὶ ἐγὼ ὀλίγην θέσιν θὰ καταλάβωμεν εἰς τὸ ἕλκηθρον· μὲ δέχεσαι;

— Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, ἀνάβα! ἀπήντησεν ὁ ἱερεύς.

Ὁ Ἀθίγγανος ἀνῆλθεν· συνεσπειρώθη ὡς κύων παρὰ τοὺς πόδας τῆς νεαρᾶς μητρός, βασταζούσης τὸ τέκνον ἐπὶ τῶν γονάτων της. Ὁ ἱερεὺς ἐμάστισε τοὺς ἵππους καὶ τὸ ἕλκηθρον ἤρξατο ἐν τάχει συρόμενον μὲ τὸν ὀξὺν κρότον διασχιζομένου ὑφάσματος. Τὸ μικρὸν παιδίον ἐθώπευε μειδιῶν τὸν μεγαλόφθαλμον Ἀθίγγανον, παῖζον μὲ τὰ μεγάλα ἀργυρᾶ κομβία του, αὐτὸς δὲ παρετήρει τὴν νεαρὰν μητέρα καὶ τὴν εὕρισκεν ὡραίαν, ὡραιοτάτην μὲ τοὺς ἡδεῖς ἐκείνους γαλανοὺς ὀφθαλμούς της.

Ἰδοὺ ἡ κοιλὰς κατάλευκος ἐκ χιόνος. Ἰδοὺ ὁ λόφος κατάλευκος ἐπίσης· ἰδοὺ τέλος ἡ στέππα ἀτέρμων, χιονοσκεπής, ἐφ' ἧς ὡσεὶ μυρμηκιὰ ψηγματίων ἀργύρου σπινθηροβολοῦσι τῆς χιόνος τὰ μόρια ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Οὐδὲν μεσολαβεῖ μεταξὺ τοῦ κυανοῦ στερεώματος καὶ τῆς ἠρέμου λείας ἐκτάσεως, εἰμὴ κονιορτός τις παχνώδης πέριξ τῶν ἵππων καὶ οὐδεὶς ἀκούεται κρότος παρεκτὸς τοῦ ὀξέος συριγμοῦ τοῦ σιδηροῦ ἑλκήθρου.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἡμέρα ζοφοῦται καὶ μέλανα νέφη κατέρχονται βαρέα ὡς μεγάλοι ἀσκοὶ ἐμπεπλησμένοι ἀέρος. Ἀριστερόθεν φαίνονται αἱ πεῦκαι καὶ αἱ φηγοὶ τοῦ ὄρους Τάτρα. Εἶδός τι ὠρυγμοῦ ἠκούσθη κατερχόμενον ὁμοῦ μὲ τὸ πρῶτον πνεῦμα τοῦ ἀνέμου.

— Οἱ λύκοι τῶν Καρπαθίων! ψιθυρίζει ὁ Ἀθίγγανος.

Τῷ ὄντι οἱ λύκοι ἤκουσαν, ὠσφράνθησαν, εἶδον. Ἡ πεῖνα τοῦ χειμῶνος ὤξυνε τὴν ἀκοήν, τὴν ὄσφρησιν, τὴν ὅρασίν των. Ἤδη μακράν, ἐπὶ τῆς ἀσπίλου ἐρημίας, ἐφάνησαν σκοτεινά τινα σημεῖα διεσπαρμένα. Τὰ σημεῖα πλησιάζουσι καὶ συσσωματοῦνται· ἀποτελοῦσι νῦν μακρὰν μελανὴν γραμμήν, κινουμένην, ἀπαίσιον.

Ἡ μήτηρ σφίγγει τὸ τέκνον εἰς τὸ στῆθός της. Ὁ ἱερεὺς μαστίζει στιβαρῶς καὶ ἀδιακόπως, στρέφει δὲ συχνάκις τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ Ἀθίγγανος ἐνίοτε ὑπανεγείρεται καὶ ἐρευνᾷ διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ἔκτασιν.

— Προχωροῦσι! λέγει μετὰ φωνῆς συμπεπνιγμένης.

Ναί. Τὰ θηρία φαίνονται νῦν ὡς ταλαντευόμενον κῦμα μελάνης. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἀθίγγανος προσθέτει.

— Τώρα ἠμπορῶ νὰ τοὺς ἀριθμήσω, πάτερ· εἶνε τριάκοντα περίπου. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐξέπεμψεν ἀκουσίως κραυγὴν τρόμου καὶ ἔσυρε τὸ παιδίον ὑπὸ τὰς σισύρας, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸ κρύψῃ εἰς τὰ στέρνα της. Ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἱερέως ἐζωγραφεῖτο ἡ ἀγωνία. Τί νὰ πράξῃ; Τὰ παμφάγα σαρκοβόρα εὑρίσκονται πλησίον· Ἰδοὺ αὐτά!

Ὁ Ἀθίγγανος ἥρπασε τὸ βιολίον του. Πλήττων σφοδρῶς τὰς χορδὰς διὰ τοῦ τόξου ἐφεῦρεν ἀλλόκοτα ἀπηχήματα, ὅπως πτοήσῃ τοὺς δειλοὺς λύκους. Ἐξετέλεσεν ἐπιληπτικῶς οὐγγρικάς τινας μελῳδίας. Ἡ ἀγέλη ᾐσθάνθη ἐπί τινας στιγμὰς ἀβεβαιότητα. Ἀλλ' ἡ πεῖνα νύσσει τὰ θηρία, ἅτινα προχωροῦσι καὶ πάλιν. Ἐξετέλεσε ζωηρὰ ἐμβατήρια τοῦ Ρακότση. Μετὰ ρωμαλέας ἐπιμονῆς πλήττων ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰς χορδὰς τοῦ ὀργάνου ἤχους ἀγρίους. Ἡ ἀγέλη διστάζει καὶ αὖθις, ἀλλ' ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἀστραπή. Οἱ ἵπποι θορυβοῦσι διὰ τῶν μυκτήρων. Τὸ δέρμα των φρικιᾷ. Καλπάζουσιν ἐπτοημένοι ἐξεγείροντες ἀνεμοστρόβιλον χιόνος. Ὀρθοῦνται μανιώδεις ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ σύρουσι τὸ ἕλκηθρον μὲ ρυθμικὰ σπασμωδικὰ κινήματα. Τὸ ἕλκηθρον τρίζει, ταλαντεύεται ἀλλὰ προχωρεῖ καταπληκτικῶς. Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; τὰ θηρία τρέχουσιν ἐξόπισθεν εἰς εἴκοσι μέτρων ἀπόστασιν μὲ τοὺς φάρυγγας χαίνοντας καὶ τὰ ὄμματα σπινθηροβόλα. Τὸ βιολίον σιγᾷ ὡσεὶ ἀποθαρρυνθέν.

*
* *

— Εὐλόγησέ με, πάτερ μου! ἀνέκραξεν ὁ Ἀθίγγανος προσηλῶν μετὰ λατρείας τὰς μαύρας τῶν ὀφθαλμῶν του κόρας ἐπὶ τῶν γαλανῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐντρόμου νεαρᾶς μητρός. Ἐφάνης γενναῖος πρὸς ἐμὲ σήμερον τὴν πρωΐαν καὶ ἡ ζωή μου δὲν ἀξίζει ὅσον ἡ ζωὴ τῆς συζύγου σου, ἥτις εἶνε ὡραία καὶ ἡ τοῦ τέκνου σου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀγαθόν. Ἐνῷ οἱ λύκοι θὰ μὲ καταβροχθίζωσι, θὰ δυνηθῇς νὰ φύγῃς καὶ νὰ τοὺς σώσῃς.

Καὶ πρὶν ἢ ὁ ἱερεὺς προφέρῃ λέξιν ἢ ποιήσῃ χειρονομίαν ὁ ἀλήτης ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς χιόνος. Ὁ πατὴρ ἐγένετο πελιδνός, ἡ μήτηρ εἶνε ἄφωνος, ἀμφότεροι δὲ μένουσι παγωμένοι ἐκ τοῦ τρόμου. Τὸ παιδίον εἶχεν ἀποκοιμηθῆ ἐντὸς τοῦ θάλπους τοῦ μητρικοῦ κόλπου. Ὁ Ἀθίγγανος ἐξηφανίσθη ἐντὸς τῆς συμπαγοῦς, ὠρυομένης, ἀεικινήτου δίνης τῶν θηρίων. Τὸ ἕλκηθρον ἔξαινε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μὲ τὴν ταχύτητα

ξύλους ὠθουμένου ὑπὸ πνεύματος θυέλλης. Μετ' ὀλίγον οὐδὲν διακρίνεται πλέον οὐδ' ὄπισθεν οὐδ' ἔμπροσθεν εἰς τὴν στέππαν καταστᾶσαν καὶ αὖθις ἔρημον καὶ πάλλευκον. Φεῦ! ἀτυχὴς Ἀθίγγανε!

Ἀλλ' εἷς ἄνθρωπος εἶνε βορὰ ἀσήμαντος διὰ τόσους λύκους πεινασμένους. Ὅλοι ταὐτοχρόνως ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ χῶρος οὐδ' ἐλώριον διὰ πάντας. Διὸ οἱ μὴ τυχόντες μεριδίου ἐπανέλαβον ἀσθμαίνοντες τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐλκήθρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν γείνει ἄφαντον ἐντὸς τῆς ὁμιχλώδους λευκότητος. Τὸ ἀγώνιον ὄμμα τοῦ Ρώσσου ἱερέως διέκρινε καὶ πάλιν τὴν σκοτεινὴν γραμμήν. Στρέφεται ἐκ νέου... ἐκ νέου καὶ ἑκάστην φορὰν ἡ μάστιξ του δριμέως θίγει τὰ ὦτα τῶν ἐμμανῶς καλπαζόντων ἵππων. Στρέφει καὶ ἡ μήτηρ τὴν κεφαλήν... Ἀχ! Πάλιν οἱ λύκοι ἀκολουθοῦσιν.

Μετ' οὐ πολὺ τινὲς ἐπιχειροῦσι νὰ εἰσπηδήσωσιν εἰς τὸ ἔλκηθρον, ἐνῷ ἄλλοι προσπαθοῦσι νὰ ἐμπήξωσι τοὺς ὄνυχας εἰς τὰ πλευρὰ τῶν μικροσώμων ἵππων. Τὰ ταλαίπωρα ζῶα χρεμετίζουν, σκιρτῶσι, καταπτοοῦνται. Ὁ ἄνεμος συρίζει· οἱ λύκοι ὠρύονται. Εἷς ἐξ αὐτῶν μὲ φοβερὰν ὁρμὴν φερόμενος ἠδυνήθη ν' ἀμύξῃ διὰ τοῦ ὄνυχος τὸ ξύλον. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ποιεῖ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀπότομον κίνησιν τρόμου, ἀφίνει νὰ πέσῃ τὸ μικρὸν παιδίον, ὅπερ κυλίεται ἐπὶ τῆς χιόνος. Ἐκπέμπει κραυγὴν διάτορον, ἐγείρεται καὶ πάλιν καταπίπτει.

Ὁ πατὴρ δὲν εὑρίσκεται πλέον ἐπὶ τῆς ἕδρας του διευθύνων τὸ ἔλκηθρον, ἀλλὰ μακράν, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν πεδιάδα, κρατῶν μακρὰν μάχαιραν καὶ προστατεύων διὰ τοῦ σώματός του τὸ σῶμα τοῦ παιδίου. Οἱ ἵπποι, ἐλλείποντος ἤδη τοῦ ἡνιόχου, ἀφηνίασαν καὶ ἐν τῇ μανιώδει αὐτῶν ὁρμῇ παραφέρουσιν ὡς κλωνίον τὸ ἔλκηθρον μετὰ τοῦ κατακειμένου ἐντὸς αὐτοῦ ἀψύχου σώματος.

Ἐκεῖ πέραν αἰγρα πάλη συνήφθη μεταξὺ τῶν θηρίων καὶ τοῦ πατρός. Συνεσπειρωμένος ἄνωθεν τοῦ σώματος τοῦ θρηνοῦντος παιδίου, καταφέρει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τραύματα κατὰ τῶν λύκων. Φρικτὸς εἶνε ὁ φυρμὸς ἐκεῖνος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑπώχρου ἀνταυγείας. Δύο λύκοι ἔδηξαν τὸ χιονῶδες ἔδαφος, αἰφνιδίως γενόμενον ἐρυθρόν, ἀλλ' οἱ λοιποὶ δι' ἑνὸς ἅλματος ἐπέπεσον κατὰ τῶν δύο λειῶν καὶ διέσχισαν τὰς σπαιρούσας σάρκας των.

Ἐν τούτοις τὸ ἔλκηθρον ὡσεὶ ὑπὸ τυφῶνος φερόμενον ἐξηκολούθει νὰ τρέχῃ.

Τὴν ἑσπέραν περὶ τὸ λυκόφως ἐσταμάτησεν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Πρέσσοβας. Ὑπὸ τὴν παγερὰν καὶ θρηνώδη πνοὴν τοῦ ἀνέμου οἱ τρεῖς ταλαίπωροι μαγυαρικοὶ ἵπποι κατέπεσον μὲ τοὺς πόδας ἀνατεταμένους, κατάκοποι, διάβροχοι, ἀχνίζοντες, ἐκπνέοντες. Ἐντὸς τοῦ ἀκινήτου ἐλκήθρου ὑπὸ σωρὸν σισυρῶν εὑρέθη ἡ ἀτυχὴς νεαρὰ γυνή, ἥτις μετὰ μίαν ὥραν ἔθνησκεν ἐκ τῆς ἀπελπισίας. Χ.

(Μετάφρασις).

ΑΙΞ ΔΟΡΚΑΣ

Πολλὴν αἴσθησιν ἐνεποίησεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ἡ ἀγγελία, ἣν ἐπ' ἐσχάτων ἐδημοσίευσαν αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες, περὶ ἀνακαλύψεως νέου, ἀγνώστου τέως εἴδους ἀγρίας αἰγός. Μετὰ τὰς προόδους, τὰς ὁποίας κατὰ τους χρόνους ἡμῶν ἐποίησεν ἡ ζῳολογία, ἐρευνήσασα πάσας τὰς χώρας καὶ περιγράψασα τὰ ἐν αὐταῖς διαιτώμενα ζῷα, ἐπιστεύετο ὅτι οὐδὲν εἶδος τῶν θηλαστικῶν ἔμενεν ἄγνωστον. Ὅθεν ὅλως ἀπροσδόκητος ἐφάνη ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καινοφανοῦς τούτου μηρυκάζοντος, γενομένη μάλιστα ἐν Εὐρώπῃ.

Τὸ ζῷον τοῦτο εὑρέθη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, ἐν τῇ βορειοτάτῃ τῶν Σποράδων ἐρημονήσῳ τῶν Γιούρων. Παντελῶς ἄγνωστον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἐπιστήμονας, γνωστότατον ὅμως εἰς τοὺς Ἕλληνας κυνηγούς, θὰ ἐξολοθρευθῇ ἀναποδράστως ἐντὸς μικροῦ, ἂν μὴ ἐγκαίρως ἀπαγορευθῇ ἡ θήρα αὐτοῦ. Περιηγητὴς μεταβὰς εἰς τὰ Γιοῦρα τῷ 1848 βεβαιοῖ ὅτι πλῆθος μέγα αἰγῶν διητᾶτο ἐν τῇ ἐρημονήσῳ ἐκείνῃ, δὲν διέκρινεν ὅμως τὸ εἶδος αὐτῶν. Νῦν δὲ ὀλίγισται περισῴζονται. Μίαν τούτων κατώρθωσε νὰ θηρεύσῃ ὁ Γερμανὸς ἐρευνητὴς E. von Oertzen, καὶ παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Ζωολογικὸν κῆπον τοῦ Βερολίνου. Ἐξακριβωθέντος δὲ ὅτι εἰς οὐδὲν τῶν γνωστῶν εἰδῶν ὑπάγεται, ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Reichenow *Αἲξ δορκὰς* (Capra dorcas).

Ἡ αἲξ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ζωολογικοῦ κήπου εἶναι ἄρρην· εἶναι ζῷον ῥωμαλεώτατον, μικρότερον τῆς κοινῆς αἰγός, δέρμα δ' ἔχει μελανόφαιον, διατεμνόμενον ὑπὸ μελαινῶν ζωνῶν. Τὰ σκέλη της εἶναι νευρώδη, ὡς τὰ τῆς αἰγάγρου τῶν Ἄλπεων· εἶναι ἀγριωτάτη, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ κήπου· θὰ διερρήγνυε δὲ τὸ μετάλλινον δικτυωτὸν πλέγμα τοῦ κλωβοῦ της, ἂν μὴ προενόουν οἱ ἐπιτηρηταὶ τοῦ κήπου νὰ λάβωσι τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις.

Μία τῶν βορειοτάτων Σποράδων ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Πολύαιγος· τινὲς δὲ τῶν καθ' ἡμᾶς γεωγράφων εἰκάζουσιν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ κοινῶς νῦν λεγομένη Πελαγονήσι. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται εἰς μόνην τὴν φαινομένην ὁ-

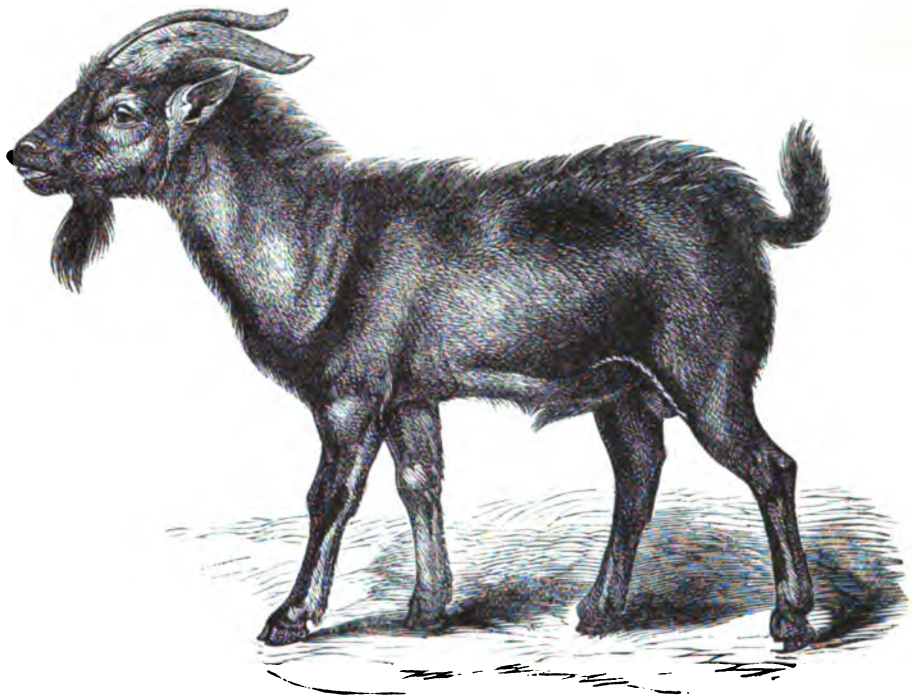

μοιότητα τοῦ ὀνόματος, καὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἕνεκα δημώδους παρετυμολογίας παρεφθάρη τὸ ὄνομα τῆς Πολυαίγου εἰς τὸ σημερινόν. Βεβαιωθέντος ὅμως ὅτι ἡ ἐρημόνησος τῶν Γιούρων ἦτο εἰς παλαιοτέρους χρόνους ὄντως πολύαιγος, πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ταύτην ἐκάλουν οὕτως οἱ ἀρχαῖοι. Οὐδ' ἦτο ἴσως ἄγνωστον τοῖς ἀρχαίοις τὸ ἐπιχωριάζον αὐτόθι εἶδος τῆς ἀγρίας αἰγός. Περιεργοτάτην τούτου ἀπόδειξιν παρέχει ἡ γλυφὴ λίθου τινός, ἐκ τῶν ἐγγλύφων ἐκείνων λίθων τῶν προϊστορικῶν χρόνων, οὓς οἱ ἀρχαιολόγοι καλοῦσι νησιωτικοὺς (Inselsteine), διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εὑρέθησαν ἐν ἑλληνικαῖς νήσοις.

Ἡ γλυφὴ ἀπεικονίζει ἄγνωστον ζῷον, ὡς δ' εἰκάζει ὁ ἐκδοὺς ταύτην ἐν τῇ *Ἀρχαιολογικῇ ἐφημερίδι τοῦ Βερολίνου*, πιθανῶς αἰγόκερων. Ἀλλ' ἐξ ἁπλῆς συγκρίσεως τῆς παρατιθεμένης ἄνωθι εἰκόνος τῆς αἰγὸς δορκάδος πρὸς τὴν ἐνταῦθα εἰκονιζομένην γλυφὴν τοῦ λίθου, φαίνεται πιθανώτερον ὅτι τοιαύτην αἶγα προσεπάθησε νὰ ἀπεικονίσῃ ὁ προϊστορικὸς τεχνίτης. Διότι πλείονα ὁμοιότητα πρὸς ταύτην ἔχει ἡ ἄτεχνος γλυφή, ἐξ ἧς οὐδὲ αἱ μέλαιναι ζῶναι τοῦ δέρματος τῆς δορκάδος αἰγὸς παρελείφθησαν, ἢ ὅσην αἱ ἐν ἄλλοις νησιωτικοῖς λίθοις ἀπεικονίσεις ἐλάφων, κυνῶν, χοίρων, περιστερῶν πρὸς τὰ ζῷα ταῦτα.

* * Π.

ΥΠΕΡΟΓΚΟΣ ΑΕΡΟΛΙΘΟΣ

Μίαν ἑσπέραν τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου οἱ κάτοικοι πολλῶν χωρίων τῆς Κοχιγχίνας, γαλλικῆς ἀποικίας ἐν Ἀσίᾳ, ἤκουσαν δυνατὸν συριγμὸν καὶ μετ' αὐτὸν φοβερὸν κρότον. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν οἱ εὑρισκόμενοι ἔξω ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι διασχίζουσαν τὸν ἀέρα σφαῖραν φωτεινήν, ὀλίγον μεγαλειτέραν τοῦ ἡμίσεος τῆς σελήνης καὶ χρώματος λευκοῦ ζωηροῦ ὀλίγον ἰώδους, ὄπισθεν δ' αὐτῆς οὐρὰν σπινθήρων. Οἱ ἰθαγενεῖς εἶδον ἐν τῷ ἐκτάκτῳ τούτῳ θεάματι τὸν *Μέγαν Δράκοντα* καταβαίνοντα, ἵνα λουσθῇ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ταϋ-νὶν λαμβάνει παρὰ τῆς ἀνναμιτικῆς ἀρχῆς τοῦ χωρίου Θάν-Δὺχ τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν:

Κύριε Διοικητά,

« Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγείλω, ὅτι « εἰς τὸ χωρίον Θάν-Δύχ, τὴν 9ην τοῦ ἐνάτου « ἀνναμιτικοῦ μηνός, ἄγνωστον ζῶον κατῆλθεν « εἰς ἓν μέρος. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔβρεξε καὶ ἐ« βρόντησε· τὸ δὲ ζῶον αὐτὸ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὸν « οὐρανόν. Ἡ γῆ κατεκάθισεν εἰς μῆκος 20 μέ« τρων γαλλικῶν, 5 πλάτος καὶ 4 βάθος. Διὰ « ταῦτα σᾶς εἰδοποιῶ.

Χουὺν Βὰν Νύ. »

Εἰδικοὶ ἄνδρες μεταβάντες εἰς τὸν τόπον τοῦ συμβάντος εὗρον λάκκον ἐπιμήκη 32 μέτρων. Πᾶσα ὅμως ἔρευνα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀερολίθου

ἀπέβη ματαία. Ἐπομένως ὁ ἀερόλιθος προσέκρουσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἀνεπήδησεν, ὅπως πέσῃ ἀλλαχοῦ· ἐντεῦθεν καὶ ἡ φράσις τοῦ Ἀνναμίτου «τὸ ζῷον τοῦτο ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὸν οὐρανόν».

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ἴχνους ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἀερόλιθος εἶχε σχῆμα ἐπιμήκους ἀπιδίου. Τὸ ὑπέρογκον τοῦτο ἀπίδιον εἶχε πλησιάσει τὴν γῆν ἔχον τὸ λεπτὸν ἄκρον πρὸς τὰ κάτω, ὅτε δὲ δι' αὐτοῦ πρώτου ἤγγισε τὴν γῆν, προσέκοψε καὶ ἐξηπλώθη καθ' ὅλον του τὸ μῆκος. Τὴν στιγμὴν ταύτην βεβαίως παρήχθη καὶ ὁ ἰσχυρὸς δοῦπος, τὸν ὁποῖον ἤκουσαν οἱ Ἀνναμῖται. Μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν ἀνεπήδησεν ἀντιστρόφως, ἔχων τὸ λεπτὸν ἄκρον πρὸς τὰ ἄνω, διὰ δὲ τοῦ χονδροῦ ξέων τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐπί τινας στιγμάς.

Ἐκ τῶν διαστάσεων τῆς κοιλότητος, τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν ὁ ἀερόλιθος οὗτος, ἐξάγεται ὅτι εἶχε 32 μέτρων μῆκος, πάχος δὲ ἄνισον. Κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς εἶχε βάρος ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια χιλιογράμμων.

Ἂν οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι εἶναι ὀρθοί, ὁ ἀερόλιθος ἦτο κατὰ πολὺ ὁ μεγαλείτερος τῶν μέχρι τοῦδε πεσόντων. Πρὶν ἐγγίσῃ τὴν γῆν, εἶχε ταχύτητα 2000 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, (δηλ. 120 φορὰς ἀνωτέραν τῆς ταχύτητος ἐκτάκτου σιδηροδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας τῆς Εὐρώπης), ἐπειδὴ δὲ κτυπήσας τὴν γῆν πολὺ πλαγίως δὲν ἔχασε πολλὴν δύναμιν, θὰ εἶχε μετὰ τὴν ἀναπήδησιν ὁρμὴν ἀρκετήν, ὥστε νὰ διατρέξῃ ἀκόμη 700 χιλιόμετρα, καὶ ἐπομένως εἶναι πιθανόν, ὅτι τὸ περίεργον τοῦτο σῶμα πρὸς μεγάλην λύπην τῶν ἐπιστημόνων ἐχάθη διὰ παντὸς εἰς τὰ βάθη τῆς Σινικῆς θαλάσσης.

Ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς φύσεως τῶν φαινομένων τούτων.

Ἄλλοτε ὑπέθετον, ὅτι τὰ σώματα ταῦτα ἦσαν λίθοι ῥιπτόμενοι μετὰ δυνάμεως ἀπὸ τῶν ἡφαιστείων τῆς Σελήνης. Σήμερον ὅμως εἶναι λίαν ἀπίθανον, ὅτι ἡ Σελήνη μᾶς *λιθοβολεῖ* κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι ἐβεβαιώθη σχεδόν, ὅτι ἡ γηραλέα ἡμῶν γείτων στερεῖται νεανικοῦ πυρός, στερεῖται ἡφαιστείων, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ διαπράττῃ τοιαύτας ἀστειότητας.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς εἶπεν ὅτι ἀφοῦ ἔπλασεν ὅλα τὰ σώματα τοῦ οὐρανοῦ ὁ Θεός ἀπετίναξε τὸν κονιορτὸν τῶν χειρῶν του, ὅστις καὶ ἐγέννησε τοὺς ἀερολίθους. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἐκτὸς τῶν μεγάλων σωμάτων τοῦ οὐρανοῦ, οἷα οἱ ἥλιοι καὶ οἱ πλανῆται, ὑπάρχουσι καὶ σχετικῶς μικρότατα σώματα, ὡσεὶ περισσεύματά τινα ἢ ψύχαλα τῆς δημιουργικῆς ὕλης, πλανώμενα καὶ αὐτὰ κατὰ κανόνας τινὰς ἐντὸς τῆς δημιουργίας, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ φύσις καὶ ὁ δρόμος δὲν εἶναι ἐντελῶς γνωστά. Ὅταν τοιοῦτό τι μικρὸν σῶμα κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν του συναντηθῇ μετὰ μεγαλειτέρου, οἷον ἡ Γῆ, τότε τὸ μεγαλείτερον ἕλκει τὸ μικρότερον, τὸ ὁποῖον οὕτω πίπτει ἐπὶ τῆς Γῆς μετὰ σημαντικῆς ταχύτητος. Τὸ σῶμα τοῦτο καλοῦμεν *ἀερόλιθον*. Ἀλλὰ κατὰ τὴν διάβασίν του διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας, ὡς ἐκ τῆς δυνατῆς τριβῆς μετὰ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀναπτυσσομένης μεγάλης θερμότητος, ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ἐπιφάνεια πυρακτοῦται, καὶ ἂν μὲν τὸ φαινόμενον συμβαίνῃ ἐν ἡμέρᾳ, οὐδὲν ἄλλο παρατηρεῖται ἢ ἡ πτῶσις τοῦ ἀερολίθου, ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ἂν ὅμως τύχῃ νὰ συμβῇ τὴν νύκτα, τότε βλέπομεν τὴν φωτεινὴν αὐτὴν σφαῖραν διασχίζουσαν τὸν ἀέρα, καὶ ἀφίνουσαν ὄπισθεν φωτεινὴν οὐράν, ὡς τις κομήτης. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ κυρίως τὸ σῶμα ὀνομάζεται *βολίς*.

Σ. Δ. Σταματιαδης.

Η ΟΡΦΑΝΗ

Ἐκατοικοῦσε 's τὸ μικρὸ χωριό της,
εἰς μίαν λαγκαδιὰ μοναχική.
Κανεὶς ἐκεῖ νὰ 'πῇ τὸν ἔπαινό της,
ὀλίγοι νὰ τὴν ἀγαποῦν ἐκεῖ.

—

Σεμνὴ ὡσὰν τὸ ἄνθος ποῦ μοσχοβολεῖ
μισοκρυμμένο κάτω ἀπὸ ἕνα βράχο,
ὡραία 'σὰν τὸ ἄστρο π' ἀκτινοβολεῖ
'ψηλὰ 's τὸν οὐρανό, ἕνα καὶ μονάχο.

—

Ἔζοῦσ' ἐκεῖ.—Καὶ τώρα ποιὸς θυμᾶται
τὸ εὔμορφο χορίτσι τὸ ὀρφανό;
Τὸ ἄνθος 'πάγει, τὸ ἄστρο ἔσβυσε... Κοιμᾶται·
Ἀλλὰ ἐγὼ ποτέ μου δὲν τὴν λησμονῶ.

(Κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν τοῦ **Wordsworth**)

Δ. Βικελας

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὑπάρχει συνείδησις τοῦ πνεύματος, ὅπως ὑπάρχει συνείδησις τῆς καρδίας.

—

Ἡ φρόνησις δεικνύει ἡμῖν τὸ κακόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας.

—

Ὅσοι ὑπέφερον γινώσκουσι κάλλιον νὰ προφυλάττωσι τοὺς φιλτάτους αὐτῶν ἀπὸ τῶν πόνων. Εὐτυχεῖς αἱ κόραι, ὧν αἱ μητέρες δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς!

—

Αἱ λῦπαι ἡμῶν ἐνοχλοῦσιν ἐκείνους οὓς δὲν λυποῦσιν.

—

Ἡ ἀξία, ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ ὑπόληψις εἶνε τρία ὅλως διάφορα πράγματα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παράδοξον ἔθιμον ἐν Βοημίᾳ κατὰ τὴν ἀπόκρεων εἶνε ἡ καρατόμησις τοῦ πετεινοῦ. Τὸ θῦμα ἐκλέγεται πολὺ πρότερον καὶ τρέφεται μετὰ μερίμνης ὅπως παχύτερον καταστῇ. Τὴν ἡμέραν τῆς θυσίας ὁ ταλαίπωρος ἀλέκτωρ ἠμφιεσμένος ἐρυθρὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τεφρὸν ἐπανωφόριον καὶ περισκελίδα ἄγεται ὅπως δικασθῇ. Δύο τῶν παρισταμένων κατηγοροῦσιν αὐτοῦ. Οὐδεὶς ἀπολογεῖται καὶ ὁ δικαστής, ὅστις εἶνε ἐπίσης εἷς τῶν παρεστώτων, κρατῶν ὀγκῶδες βιβλίον, ἀπαγγέλλει τὴν εἰς θάνατον καταδίκην. Ἐν πομπῇ φέρεται τότε ἐπὶ σφαγὴν ὁ πετεινός. Ἡ μουσικὴ προηγεῖται, πενθίμως ἀνακρούουσα, ἀκολουθεῖ δ' ὁ δήμιος ἐν ἐρυθρᾷ περιβολῇ. Οὕτω φθάνουσιν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς, ὅπου ἔχει ἱδρυθῇ ἰκρίον ἐπὶ τούτῳ. Οἱ παριστάμενοι πάντες ζητοῦσι τότε ἐπισήμως συγγνώμην παρὰ τοῦ πτερωτοῦ καταδίκου ἐφ' οὗ πίπτει ἡ μάχαιρα τοῦ δημίου, θρηνούσης τῆς μουσικῆς.

Ἐν Βουφφάλῳ τῆς Ἀμερικῆς συνέβη ἐσχάτως περιεργότατον γεγονός, κεραυνοβόλος θάνατος Μαύρου τινός, ἐκ τῆς αἰφνιδίας διακοπῆς τηλεφωνικοῦ σύρματος ἐν τῇ πόλει. Νέος τις ὡδήγει ἅμαξαν φορτηγόν, ὅτε αἴφνης βλέπει τὸν ἵππον του καταπίπτοντα κεραυνόπληκτον, μετ' ὀλίγον δὲ αἰσθάνεται καὶ αὐτὸς κλονισμὸν ἰσχυρότατον. Ὁ ἵππος εἶχε περιπλακῆ εἰς χωρισμένον τηλεφωνικὸν σύρμα καὶ ὑπέστη κατὰ γράμμα ἀκαριαῖον θάνατον. Ὁ Μαῦρος Ἰσαὰκ Μόρτων, ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου, ἰδὼν τὸν νέον καὶ σπεύσας εἰς βοήθειάν του κατέπεσε καὶ οὗτος νεκρὸς παρὰ τὸν ἵππον.

Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ ἀνάπτυξις, ἣν ἔλαβεν ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη. Τὰ ἰδιωτικὰ ἐσωτερικὰ τηλεγραφήματα ἀπὸ 337, 399, εἰς ὅσα εἶχον συμποσωθῆ ἐν ἔτει 1883, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθον εἰς 436,911, δηλαδὴ ἐντὸς πενταετίας ηὔξησαν κατὰ 100,000. Τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν εἰσπραχθέντα τέλη ἀπὸ 470, 788 δρ. εἰς ἃς εἶχον ἀνέλθει τῷ 1883, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεποσώθησαν εἰς δρ. 591,594. Ἤτοι ἐπῆλθεν αὔξησις 120,000 δρ. Ἡ αὐτὴ πρόοδος παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ τηλεγραφήματα. Ταῦτα ἐν ἔτει 1883 εἶχον συμποσωθῆ εἰς 47, 940 ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν 447,312 δραχμαί. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθον εἰς 63, 262. Ἐν γένει δὲ τὰ εἰσπραχθέντα τέλη ἐκ τηλεγραφημάτων ἀνῆλθον κατὰ μὲν τὸ 1883 εἰς 918, 100 δραχμάς, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς δρ. 1,115,000.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐξασκοῦσι τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν 10, 694 δικηγόροι. Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ὁμιλεῖ ἡμερησίως μίαν ὥραν ἐπὶ μίαν ἑξαμηνίαν, προφέρων πεντήκοντα κατὰ λεπτὸν λέξεις, ἔχομεν τὸ ἐξαγόμενον ὅτι εἰς ἕκαστον δικηγόρον ἀναλογοῦσιν ἐπὶ μίαν ἑξαμηνίαν 540,000 λέξεις. Δηλονότι 5 χιλιεκατομμύρια, 774 ἑκατομμύρια, 760 χιλιάδες λέξεις δι' ὅλην τὴν συντεχνίαν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπάρχουσι 37 σήραγγες, ὧν τὸ μῆκος ὑπερβαίνει τὰς 1000 ὑάρδας (914 μέτρα). Ἡ μακροτέρα σήραγξ εἶνε ἡ τοῦ Savern καὶ ἔχει μῆκος 7664 ὑαρδῶν (7005 μέτρων).

Τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Μαδρίτης ἐσχάτως ἐπρόκειτο νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν νέα πεντόφραγκα νομίσματα φέροντα τὴν προτομὴν τοῦ μικροῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας. Ἀλλὰ προέλαβεν αὐτὴν συμμορία κιβδηλοποιῶν, ἥτις εἶχε κατορθώσει νὰ προμηθευθῇ τὸν τύπον τῶν νομισμάτων πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν. Ὁ τρόπος καθ' ὃν οἱ κιβδηλοποιοὶ ἔθηκαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ κίβδηλα νομίσματα εἶνε νοστιμώτατος. Ἔν τινι ἁμάξῃ τοῦ τροχιοδρόμου εἷς τῶν ἐπιβατῶν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν εἰσπράκτορα ἓν νέον πεντόφραγκον.

— Εἶνε τὸ πρῶτον δοῦρο ὁποῦ βλέπω μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ μικροῦ βασιλέως, εἶπεν ὁ ὁδηγός, πολὺ εὔμορφο εἶνε!

— Νὰ ἰδοῦμε! νὰ ἰδοῦμε! εἶπον πάντες οἱ ἐν τῇ ἁμάξῃ ἐπιβάται καὶ ἰδίως αἱ κυρίαι, περίεργοι νὰ ἴδωσι τὸ πρῶτον νόμισμα, τὸ ἐκτυπωθὲν μὲ τὴν μορφὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλφόνσου.

Ὁ ἐπιβάτης ὁ ἐγχειρίσας τὸ νεουργὲς νόμισμα ἔλαβε τὸν λόγον·

— Ἔρχομαι ἀπὸ τὸ ταμεῖον καὶ μὲ ἐπλήρωσαν μὲ καινουργῆ νομίσματα.

— Θὰ ἔχετε τὴν καλωσύνην, κύριε, νὰ μοῦ ἀνταλλάξετε ἓν παλαιὸν νόμισμα μὲ ἓν νέον;

— Πῶς ὄχι; Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας. Ἐὰν θέλῃ καὶ κανεὶς ἄλλος κύριος, εἶμαι πρόθυμος!...

Ἡ ἀνταλλαγὴ ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ μετ' ὀλίγον ὁ κιβδηλοποιὸς ἀντικατέστησεν ἐν τοῖς θυλακίοις του πάντα τὰ κίβδηλα νομίσματα διὰ γνησίων. Ἡ αὐτὴ σκηνὴ ταὐτοχρόνως ἐπανελαμβάνετο εἰς εἴκοσιν ἄλλα μέρη τῆς πόλεως, οὕτω δ' ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας ἡ ἀγορὰ τῆς Μαδρίτης ἐπληρώθη κιβδήλων δούρων.

Ἦσαν κεκλημένοι ἐν ἑσπερίδι τινὶ ἡ κυρία Στάελ, ἡ θυγάτηρ αὐτῆς καὶ ὁ πολὺς Ταλλεϋράνδος καὶ ἐπαίζετο μεταξὺ τῶν κεκλημένων τὸ παιγνίδιον, καθ' ὃ πρόκειται νὰ ἐμβάλῃς εἰς ἀμηχανίαν τὸν παρακαθήμενον, ἀποτείνων δυσχερῆ ἐρώτησιν ἵν' ἀπαντήσῃ. Ἡ κυρία Στάελ ἐρωτᾷ τὸν Ταλλεϋράνδον:

— Πρίγκηψ, ἂν σεῖς, ἐγὼ καὶ ἡ κόρη μου ἤμεθα ἐντὸς λέμβου καὶ ἡ λέμβος ἔξαφνα ἐναυάγει, ποίαν θὰ ἐσπεύδετε νὰ σώσετε πρώτην, τὴν κόρην μου ἢ ἐμέ;

— Τὴν κόρην σας χωρὶς ἀμφιβολίαν! ἀπαντᾷ ταχέως ὁ πρίγκηψ.

— Τί; ἀναφωνεῖ ἐρυθριῶσα ἡ κυρία Στάελ, μήπως εἶνε τοῦτο νέον εἶδος φιλοφρονήσεως;

— Καμμία φιλοφρόνησις, Κυρία, λέγει ἡσύχως ὁ πολύπειρος διπλωμάτης. Σεῖς ἡ καθ' ὅλα σοφὴ γυνὴ βεβαίως θὰ γνωρίζετε καὶ νὰ κολυμβᾶτε.

Ὁρισμός·

Ὑποψήφιος—Ἄνθρωπος, ὅστις εἶνε σήμερον εὐτελής, διὰ νὰ ἔχῃ αὔριον τὸ δικαίωμα νὰ εἶνε αὐθάδης.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1253

'Αριθ. 636 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 6 Μαρτίου 1888

ΣΠΟΝΝΕΚ

Ἀποβιώσαντος κατ' αὐτὰς τοῦ κόμητος Σποννέκ, ἀνδρὸς οὐ μικρὸν ἐπενεργήσαντος ἐπὶ τῶν περιπετειῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν νομίζω ἄκαιρον, ὡς πολλοὶ θέλουσι πράξει, ν' ἀπομνημονεύσω καὶ ἐγώ τινα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐνέργειάν του, καὶ ἃ ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ σχέσεών μου συνέπεσε νὰ γνωρίσω.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς κυβερνήσεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος εἶχον ἐπιχειρήσει τὴν ἔκδοσιν πολιτικῆς ἐφημερίδος, ἣν ὠνόμαζον *Εὐνομίαν*, καὶ τοῦτο διότι μοὶ ἐφαίνετο ὅτι καὶ ἡ τότε κυβέρνησις, παρεκκλίνουσα ἀπὸ τῆς εὐθείας, καὶ ἡ τότε ἀντιπολίτευσις εἰς βιαίας παρεκτρεπομένη παραφοράς, ὤθουν τὴν Ἑλλάδα εἰς ἐπικίνδυνον βάραθρον, καὶ ἐφρόνουν ὅτι ἔπρεπε μέση τις νὰ χαραχθῇ ὁδός, ἣν ὡς πρόβλημα τῆς ἐφημερίδος εἶχον νὰ συνιστῶ. Ἀπόδειξις δ' ὅτι ἡ ὁδὸς αὐτὴ ἦτον ἡ μέση, ἐστὶν ὅτι δυσηρέστει ἀμφότερα τὰ μέρη, καὶ ἡ μὲν κυβερνητικὴ μερὶς ἤθελε νὰ μὲ παύσῃ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ὡς ἀντιπολιτευόμενον, ἡ δ' ἀντιπολίτευσις, ὅτε ἐξενίκησε, μὲ ἀπέκρουσε τῆς συνελεύσεως ὡς Ὀθωνιστήν.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν δὲ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ἐξηκολούθησα τὴν ἔκδοσιν, ἐν ἔχων τότε κύριον θέμα, τὴν ἐκλογὴν βασιλέως, ἵνα ἐξέλθῃ ἡ Ἑλλὰς τῆς ἀναρχίας, ἀπειλούσης ὄλεθρον. Τὸ τίς θὰ ἦτον ὁ ἐκλεχθησόμενος ἐθεώρουν τότε ὡς ζήτημα δευτερεῦον, δι' ὃ καὶ ὅτε ἤκουσα περὶ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ ἡγεμονόπαιδος Ἀλφρέδου, ἔγραψα συνιστῶν αὐτήν· ὅτε δ' ἐματαιώθη ἐκείνη, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ἐκλογῆς τοῦ δουκὸς τῆς Ὠμάλης, ὃν καὶ διακρινόμενον ἐπὶ ἱκανότητι καὶ ἀγαπώμενον ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς αὐλῆς ἤκουον. Ὁ τότε ἐνταῦθα πρέσβυς τῆς Γαλλίας Κ. Βουρρέ, εἰς ὃν ἀνεκοίνωσα τὴν ἰδέαν μου πρὶν ἤ τι γράψω περὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἐφημερίδα, ἐταράχθη πρὸς τὸ ἄκουσμα, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι τοῦτο θὰ προυκάλει οὐχὶ τὴν συγκατάθεσιν, ἀλλὰ βεβαίως τὴν ἄκραν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἀλλ' ἐγὼ ἀντέταξα γνώμην ὅλως ἐντίθετον.

Ὁ Γάλλος βασιλόπαις, τῷ εἶπον, ἐν Ἀγγλίᾳ οἰκῶν, πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Γαλλίας, δύναται ἀκωλύτως, ἂν θέλῃ, εἰς παντοίας νὰ ἐπιδίδηται ἐνεργείας κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς δυναστείας, καί, καθ' ὃ ἰδίως παρὰ τῇ ἀγγλικῇ αὐλῇ εὐνοούμενος, καὶ ὑπὸ διπλωματικὴν προσέτι ἔποψιν νὰ γίνηται οὐκ ὀλίγον ἐπιβλαβής· ἐνῷ εἰς θρόνον ἀναβαίνων ὡς τὸν Ἑλληνικόν, πρῶτον μὲν θὰ εἶχε πρὸ ἑαυτοῦ εὐρὺ ἀνοιγόμενον εὐγενοῦς φιλοδοξίας στάδιον, ἱκανὸν νὰ τὸν ἀποτρέψῃ πάσης ἀποκεκινδυνευμένης ἀποπείρας ἀνατροπῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, καὶ προσέτι θὰ ἦν οὕτως ἐκτεθειμένος εἰς τὸ προφανές, ὥστε οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐν τῷ κρυπτῷ ἐπικίνδυνον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα.

Αἱ σκέψεις αὐται ἔπεισαν τὸν πρέσβυν. Ἔγραψε, καὶ ἐλθὼν πρός με μετά τινας ἡμέρας, μοὶ εἶπεν ὅτι ἔλαβεν ἀπάντησιν καταφατικήν· καὶ τότε ἀμέσως, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κ. Βουρρέ, ἔγραψα πρὸς τὸν κ. Γυζῶ, ἵνα βολιδοσκοπήσῃ τοῦ δουκὸς τὴν διάθεσιν, ἐν δὲ τῇ *Εὐνομίᾳ* δι' ἐπανειλημμένων ἄρθρων διὰ μακρῶν ὑπεστήριξα τὴν ὑποψηφιότητα ταύτην. Πολὺς δὲ δὲν παρῆλθε χρόνος, καὶ ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Γυζῶ, λέγοντός μοι ὅτι ἔπεμψε τὸν υἱόν του εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸς τὸν δοῦκα μετὰ τῆς ἐπιστολῆς μου, καὶ ἀνακοινοῦντός μοι ἀπάντησιν τοῦ Δουκός, ἐν ᾗ κατ' εὐθεῖαν μὲν εἰς τὴν πρότασιν, φυσικῷ τῷ λόγῳ, δὲν ἀπήντα, διότι πρότασις μόνον ὑπὸ τῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἠδύνατο νὰ τῷ γίνῃ, ἐξέφραζεν ὅμως τὴν μεγάλην του ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσθέτων ὅτι ἔσται πάντοτε πρόθυμος νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐημερίαν της.

Θεωρήσας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς τὸν τελευταῖον ὅρον μεθ' ὃν ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἡ διπλωματικὴ ἐνέργεια, μετέβην μετ' αὐτῆς εἰς τὰ Πατήσια, ἵνα τὴν ἐπιδείξω εἰς τὸν κ. Πρέσβυν, καὶ ἐκεῖ εὗρον καὶ τὸν Κ. Περικλῆν Ἀργυρόπουλον, ὁμοῦ μετ' ἐμὲ εἰσελθόντα.

— Αἴ! Σᾶς συγχαίρω, Κύριοι, μᾶς εἶπεν ὁ πρέσβυς ἅμα ὑπερέβημεν τὴν φλιάν του. Ἔχετε βασιλέα.

Ἐγὼ ἐνόμισα τότε ὅτι ἦτον ὁ Δούξ, καὶ ἐθαύμασα διὰ τὴν δυσεξήγητον ταχύτητα τῆς ἐνεργείας. Ἀλλ ὁ κ. Βουρρὲ προσέθηκεν:

— Εἶναι ὁ δεύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας.

Καὶ μᾶς ἐξέθηκε τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, ἃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχε λάβει, διακοινωθέντα αὐτῷ τηλεγραφικῶς. Τότε ἀμέσως ἐπανελθὼν οἴκαδε, ἀνήγγειλα τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὡς χαρμόσυνον γεγονὸς διὰ τὸ Πανελλήνιον, ὡς πλήρωσιν τῶν πατριωτικῶν πόθων ὧν ἔκφρασις ἦν ἡ *Εὐνομία*, μὴ ἀποβλέπουσα εἰς πρόσωπον, ἀλλὰ θέλουσα βασιλέα διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τούτου ἕνεκα, καὶ ἵνα ὅσον ἐνῆν λειανθῇ τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ ἱδρυθῇ ὁ νέος θρόνος, ἐξηκολούθησα συναγωνιζόμενος διὰ τῆς *Εὐνομίας* μετ' ἄλλων δημοσιογράφων μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως, καὶ δι' ὑπηρεσίαν αὐτῆς εἶχον πολλαχοῦ ἀνταποκριτάς. Παρ' ἑνὸς τούτων, ὅτε ἀνεχώρησεν ὁ βασιλεὺς ἐκ Δανίας, ἔλαβον ἐπιστολὴν λέγουσάν μοι, ὅτι ὁ ἐκλεχθεὶς ὡς βασιλικὸς σύμβουλος Κόμης Σποννὲκ ἐξέφρασε τὴν ἀπόφασιν τὴν τότε ὑφισταμένην ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνέλευσιν νὰ μεταχειρισθῇ οὐ μόνον ὡς συντακτικήν, ἀλλὰ καὶ ὡς Βουλὴν μέλλουσαν νὰ συμπράξῃ μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Τοῦτο μοὶ ἐφάνη τότε ὀλέθριον ἄκουσμα. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως πάντες ἐνθυμοῦνται βεβαίως ὅτι εἶχε πεμφθῇ ἐνταῦθα, ἵνα ἐξετάσῃ τὰς περιστάσεις τοῦ τόπου, ἀνὴρ συνετὸς ἐκ Δανίας, ὁ ποτὲ ἐκεῖ ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας Κ. Βρεστροὺπ. Πρὸς τοῦτον ἔσπευσα ἅμα λαβὼν τὴν ἐπιστολήν, δηλαδὴ κατ' αὐτὴν τὴν προτεραίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ εἶπον πόσον ἐπισφαλὲς καὶ κινδυνῶδες μοὶ φαίνεται, ἡ νέα βασιλεία, ἡ ἐρχομένη ἵνα ἐπανορθώσῃ τὰ πράγματα τῆς δεινῶς τότε νοσούσης Ἑλλάδος, ν' ἀπαντήσῃ ἀπέναντι αὐτῆς ἀρχὴν αὐτῆς ἀνωτέραν, καὶ ταύτην ἀπόρροιαν στάσεως φατριαστικῆς.

Περὶ τοῦ πῶς εἶχον τὰ κατὰ τὴν συνέλευσιν ἐκείνην, καὶ ἄλλοι ἄλλας καὶ ἐγὼ μίαν δύναμαι νὰ δώσω ἀτομικὴν ἀπόδειξιν. Τότε εἶχε νομοθετηθῇ καὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντας Ἕλληνας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ πέμψωσι καὶ αὐτοὶ πληρεξουσίους εἰς τὴν συνέλευσιν. Οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει εὐηρεστήθησαν νὰ μὲ τιμήσωσι διὰ τῆς παμψήφου των ἐκλογῆς. Ἐπειδὴ δ' ἐνόμιζον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τοὺς ἐδικαίου νὰ ἐκλέξωσιν ἀνθ' ἑνὸς δύο, ἔδωκαν καὶ εἰς τὸν ποτὲ συνυπουργόν μου Κ. Γ. Ῥάλλην ψήφους κατά τι ὑπὲρ τὰς ἡμίσεις, καὶ προσέτι ὀλίγας τινάς, οὐδὲ τὸ τέταρτον τῶν ὅσων εἰς τὸν κ. Ῥάλλην, οὐδὲ τὸ ὄγδοον τῶν ὅσων εἰς ἐμέ, ἔδωκαν εἰς δικηγόρον τινὰ Παντολέοντα. Τὰ πρακτικὰ ἐστάλησαν εἰς ἐμέ, καὶ ἐγὼ ἔσπευσα νὰ τὰ διαβιβάσω εἰς τὴν συνέλευσιν. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι μῆνες μετὰ μῆνας παρήρχοντο, καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς ταύτης οὐδεμία ἐγίνετο μνεία, ἐπορεύθην μίαν ἡμέραν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς συνελεύσεως ἵνα ἐρωτήσω περὶ αὐτῆς, καὶ ἀπετάθην εἰς τὸν εἰσηγητήν, ὅστις με *κακῶς ἀφίη, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελεν* εἰπὼν μοι περίπου ὅτι ταῦτα ἦτο φροντίς των, καὶ ὅτι δὲν εἶχον νὰ μοὶ δώσουν λόγον, ὅπερ δὲν ἦτο ἀληθές. Μῆνες δὲ καὶ πάλιν παρῆλθον, καὶ τέλος, ἀναβὰς εἰς τὸ βῆμα ὁ Κ. Εἰσηγητής, εἶπεν ἁπλῶς ὅτι οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει ὁμογενεῖς ἐξελέξαντο ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῶν τὸν κ. . . . . Παντολέοντα! καὶ ἡ συνέλευσις ἐκύρωσε τὴν ἐκλογήν. Μαθὼν τοῦτο, ἀπηύθυνα ὀλιγόστιχον ἔγγραφον εἰς τὴν προεδρείαν, λέγων ὅτι κατὰ καθῆκον διαμαρτύρομαι ἐν ὀνόματι τῶν ἐκλογέων, ὧν κατεφρονήθη ἡ ἀπόφασις. Ὁ πρόεδρος ἀνέγνω ἐν πλήρει συνεδριάσει μεγαλοφώνως τὴν διαμαρτύρησίν μου, καὶ ἡ συνέλευσις... μετέβη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Εἰς συνέλευσιν οὕτως ἐνεργοῦσαν, ἧς τὰ χρηστὰ στοιχεῖα ἔμενον ἀνίσχυρα, συνέλευσιν ἄλλως παντοδύναμον, διότι ἐθεωρεῖτο ὡς ἐθνική, σύνοιδεν ὁ ἔμφρων Κ. Βρεστροὺπ οἷος κίνδυνος ἦν νὰ παραδοθῇ ἡ βασιλεία ἄνευ ἀντισταθμίζοντος δικαιώματος, ἐνόησεν ὅτι, ἀκριβῶς διότι ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς ἦν τὸ σύμβολον ὃ παρεδέχθη ὁ βασιλεύς, ὅτι *ἡ ἰσχύς του ἦτο ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ του*, ἔπρεπε νὰ μὴ κωλύηται ὑπὸ φατρίας τοῦ νὰ περιστοιχισθῇ ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς του λαοῦ.

Κατὰ προτροπήν μου, αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ὁ κ. Βρεστροὺπ κατῆλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ λαβὼν λέμβον μετέβη εἰς τὸ βασιλικὸν ἀτμόπλοιον πρὶν ἢ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τῇ δ' ἐπαύριον, μόλις ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἦν ἐντελῶς ἀπηλπισμένος, διότι ὁ κ. Σποννὲκ δὲν ἐπείσθη εἰς οὐδένα ἐκ τῶν λόγων του, διϊσχυριζόμενος ὅτι τὰ παντα θέλουσι χωρήσει ἄριστα, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ ὅτι θέλει διασκεδάσει πάσας τὰς δυσχερείας. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦν ἡ τῆς ἀναβάσεως τοῦ βασιλέως εἰς Ἀθήνας.

Τὸν κ. Σποννὲκ ἐγνώρισα πολὺ μετὰ ταῦτα, ὡς ἄνδρα προσηνῆ, εὔχαριν, ποικίλας ἔχοντα γνώσεις, καὶ ἀφωσιωμένον εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰς τὸν τόπον ὃν ἦλθε νὰ κυβερνήσῃ, ὡς καὶ πολὺ ἐγνωρίσθην μετὰ τῆς σεβαστῆς του συζύγου καὶ τῆς εὐφυεστάτης του θυγατρός, νυμφευθείσης τὸν Δανὸν καθηγητὴν Πῖον, ὅστις ἔγραφε τὴν νεοελληνικὴν καθαρώτερον ἢ πλεῖστοι Ἕλληνες, καὶ ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα ὡς ἂν ἦτο πατρίς του.

Καίτοι ὅμως συνεχῶς βλέπων τὸν Κ. Σπον-

νέκ, ἀπέφευγον νὰ τῷ ὁμιλῶ περὶ πολιτικῆς, διότι ἐκεῖνος μὲν εἶχε πλέον τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὴν εὐθύνην τῶν καθηκόντων κυβερνήτου, ἐγὼ δὲ οὐδὲν δικαίωμα ν' ἀναμιγνύωμαι εἰς αὐτά. Ἀλλ' ὅτε ἐψήφισε τὸ νέον πολίτευμα ἡ συνέλευσις, δὲν τῷ ἀπέκρυψα ἣν εἶχον τότε γνώμην περὶ αὐτοῦ, λίαν κινδυνώδη φρονῶν τὴν ὕπαρξιν μιᾶς μόνης Βουλῆς. Ἀλλ' ὁ κ. Σποννέκ, εἴτε διότι ἐνόει ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο κατ' ἀποφάσεως παντεξουσίου ἐθνοσυνελεύσεως, εἴτε ἐκ πεποιθήσεως, ἀντέκρουε τοὺς διϊσχυρισμούς μου.

Ἐγὼ δὲ ἐπέμενον λέγων, ὅτι μία βουλή, καὶ αὕτη ἀπολύτως ἐξηρτημένη ἐκ γενικῆς ψηφοφορίας παρὰ λαῷ μὴ ἔχοντι εἰσέτι πᾶσαν τὴν διανοητικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν ὡς παρά τισι τῶν μεγάλων ἐθνῶν, θέλει συνεχῶς, εἰ οὐχὶ πάντοτε, καθιστᾷ τὴν κυβέρνησιν ἕρμαιον κομματαρχῶν, οὐχὶ ἐπιβαλλομένων διὰ τῶν σπουδαίων αὐτῶν ἔργων, ἃ δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ὁ ὄχλος, ἀλλ' ἀγοραζόντων τὰς ψήφους διὰ δωρεῶν καὶ παραχωρήσεων, αἵτινες καὶ τὸ δημόσιον συμφέρον καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλάκις προσβάλλουσιν. Οὕτω δ' ἡ κυβέρνησις κυρία γινομένη τῶν ψήφων, τοῦ μόνου αὐτῆς στηρίγματος, καὶ οὕτως ἐξακολουθοῦσα νὰ διαθέτῃ καὶ διατηρῇ αὐτάς, δύναται, καλὴ ἢ κακή, κακὴ μᾶλλον, ἂν διὰ δώρων διατηρῆται, νὰ μένῃ πάντοτε ἐπιβεβλημένη, μέχρις οὗ ἄλλη χειροτέρα, ἔτι ἀφειδέστερον τὰ δημόσια εἰς τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον θυσιάζουσα, κατορθοῖ νὰ τὴν ὑποσκελίσῃ.

Οὕτω τότε φρονῶν, ἐπέμενον ὅτι ἡ Γερουσία ἐστὶ σῶμα ἀναγκαιότατον ἐν τῷ πολιτεύματι, ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν ψήφων, καὶ ἐφ' οὗ στηριζόμενος ὁ θρόνος νὰ δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀνατρεπομένην ἰσορροπίαν. Προσέτι δ' ἐν τῇ Γερουσίᾳ, ἂν ἑδρεύωσι πρὸ πάντων ἄνδρες μακρᾶς πείρας, ἔργον αὐτῶν ἔσται δι' ἐμβριθοῦς σπουδῆς νὰ παρασκευάζωσι τὰ χρήσιμα νομοσχέδια, ὃ ἄλλως ἐστὶν ἀνέφικτον οὐ μόνον εἰς τοὺς πλείστους τῶν νεαρῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑπουργείων, τεθραμμένους μᾶλλον γραφειοκρατικῶς ἢ διὰ τὰ πολύπονα καὶ παντοίας γνώσεις, γηραιὰν σύνεσιν καὶ πεῖραν ἀπαιτοῦντα ἔργα τῶν Λυκούργων καὶ τῶν Σολώνων, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὑπουργούς, τοὺς κατ' ἀριθμὸν ψήφων, οὐχὶ πάντοτε κατὰ γνώσεις καὶ ἐμπειρίαν, ἐκλεγομένους. Καὶ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐπροτίμων μάλιστα, ἂν ἦν δυνατὸν καὶ ἴδιον νὰ ὑπῆρχε συμβούλιον, ἐπικρατείας, ὡς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν εὐνομουμένων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐπιδιωκόντων ἐθνῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγον, διότι τοιαῦται ἦσαν τότε αἱ ἐμαὶ πεποιθήσεις. Ἂν τινες φρονῶσιν ὅτι ἡ πεῖρα τὰς ἀπέδειξεν ἐσφαλμένας, δὲν θέλω, ἐπιμένων, τὰς ὑπερασπισθῇ, διότι δὲν προτίθεμαι πολιτικὴν συζήτησιν, ἀλλ' ἠθέλησα μόνον ἱστορικῶς καὶ ἀκριβῶς ν' ἀφηγηθῶ τίνας ἤκουσα γνώμας παρὰ τοῦ κόμητος Σποννέκ, καὶ ἑπομένως πῶς αὐτὰς προὐκάλεσα. Ἄλλως, ἂν ὑπάρχωσιν οἱ ἀποκρούοντες τὰς τότε ἰδέας μου, τοιοῦτος ἦν πρὸ πάντων καὶ ὁ κόμης. Τὴν ἀνάγκην Συμβουλίου ἐπικρατείας διὰ τὴν μελέτην καὶ προπαρασκευὴν τῶν νόμων δὲν ἠρνεῖτο, ἀπέκρουεν ὅμως ἀπολύτως τὴν τῆς Γερουσίας, διϊσχυριζόμενος ὅτι κατ' οὐδὲν διευκολύνει τὴν λειτουργίαν τῆς Κυβερνήσεως.

— Σεῖς, μοὶ εἶπεν ὅτε ἐντονώτερον τῷ ἀνέπτυξα τοὺς λόγους μου, σεῖς ὁ οὕτως ὑπερμαχῶν ὑπὲρ Γερουσίας, εἴσθε πρῶτος ἡ ἀπόδειξις ὁποία δύναται νὰ ᾖ πολλάκις ἡ διαγωγὴ τῶν Γερουσιῶν.

Ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ εἰπῶ τί ἐνόει ὅτε μοι ταῦτα ἔλεγε.

Κατὰ τὸ 1856, ὡς γνωστόν, συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις σπουδαιότατον εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, οὗ ἡμεῖς δὲν μετείχομεν. Τότε πρέσβυν δὲν εἴχομεν οὐδ' ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐν Παρισίοις, ἕνεκα προσωπικοῦ τινος ζητήματος, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέων ἐπέμενε νὰ τῷ σταλῇ ὁ ἀτομικὸς φίλος του στρατηγὸς Καλλέργης, ἡ δὲ βασίλισσα Ἀμαλία ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο τοῦ Καλλέργου τὸν διορισμόν· ὥστε ἡ Ἑλλὰς ἀντεπροσωπεύετο ὑφ' ἑνὸς γραμματέως πρεσβείας.

Ὑπουργεύων τότε τῶν Ἐξωτερικῶν, σύνοιδα πόσον σπουδαῖον θὰ ἦν διὰ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ἄν, ὅπου διηυθετοῦντο πάσης τῆς Εὐρώπης αἱ τύχαι, καὶ ἦσαν ἐπὶ ταὐτὸ συνηγμένοι πάντες οἱ τότε ἐπισημότατοι πολιτικοὶ ἄνδρες, παρῆν, καίτοι ἄνευ ἐπισήμου χαρακτῆρος καί τις τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν μᾶλλον διαπρεπῶν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ὡς ἐκ τῶν γνώσεων, τῆς πείρας καὶ τῆς ἐμβριθείας του, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ μετ' αὐτῶν εἰς σχέσεις, νὰ διαβλέπῃ τὰ ἐνεργούμενα, νὰ τοῖς συνιστᾷ τὰ τῇ Ἑλλάδι ὠφέλιμα, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ νὰ ἔχῃ βαρύτητα παρ' αὐτοῖς. Τοῦτο ἀναγκαιότατον θεωρῶν, ἔγραψα πρὸς τὸν πρέσβυν ἡμῶν ἐν Λονδίνῳ, τὸν Κ. Τρικούπην (πατέρα), ἕνα τῶν νουνεχεστέρων καὶ σπουδαιοτέρων τῶν τότε πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, νὰ μεταβῇ καὶ διαμείνῃ ἐπ' ἀδείᾳ ἣν τῷ ἔπεμψα, ἐφ' ὅσον χρόνον τὸ συνέδριον θὰ διήρκει. Συγχρόνως ὅμως, πληροφορίας ἀρυσθεὶς παρὰ πάντων τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν, συνέταξα καὶ τῷ ἀπέστειλα μακρὸν ὑπόμνημα περὶ πασῶν τῶν προόδων ὅσαι ἐγένοντο εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου, ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς. Ἀντίγραφον δ' αὐτοῦ διεκοίνωσα καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πρεσβείας, ἐπὶ τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ νὰ μὴ γίνῃ οὐδεμία χρῆσις αὐτοῦ, προωρισμέ-

νου μόνον διὰ τὸν πρέσβυν, ὡς πηγὴ ἐξ ἧς νὰ ἀρύηται. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ὑπαλλήλων τις, ἢ ἀγνοῶν ἢ λησμονήσας τὴν ὁδηγίαν, παρέβη τὸν ὅρον αὐτῆς, καὶ τὸ ὑπόμνημα ἐφάνη ὁλόκληρον δημοσιευόμενον εἰς τὸν *Βορρᾶν* τῶν Βρυξελλῶν.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ σχοινοτενοῦς τούτου ἐγγράφου ὑπῆρχε καὶ μικρὰ παράγραφος, ἐν ᾗ ἐλέγετο ὅτι τὰ ἐξωτερικὰ κόμματα, ἀναφυέντα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, (διότι ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις περιστάσεσι τοῦ ἔθνους ἦν ἑπόμενον ἕκαστος νὰ ῥέπῃ πρὸς ἐκείνην τὴν δύναμιν ἐξ ἧς ἤλπιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ἡ σωτηρία), δὲν εἶχον πλέον λόγον ὑπάρξεως, καὶ εὐτυχῶς ἐξέλιπον.

Τοῦτο, ἐν ἐλλείψει ἄλλου, ἤρατο ὡς ὅπλον ἡ ἀντιπολίτευσις, ἥτις πρὸ πολλοῦ μάτην ἐζήτει λαβὴν κατὰ τοῦ τότε ὑπουργείου, καὶ κατήγορός μου ἀνέστη ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὁ ποτὲ οἰκοδιδάσκαλός μου, παρ' οὗ εἶχον διδαχθῇ τὴν ἀλφάβητον, ὁ Ε.Δ. Χρηστίδης. Μοὶ προσῆπτεν ὅτι ἠσέβησαν πρὸς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, καὶ ἄλλοι γερουσιασταὶ τὸν ὑπεστήριξαν, ὥστε διὰ μιᾶς καὶ μόνης ψήφου ὑπερισχύσαμεν τότε, εἰς δὲ τὸ δημόσιον, κυρίως παρὰ πᾶσιν ὅσοι δὲν ἀνέγνωσαν τὸ ὑπόμνημα, ἐπὶ μακρὸν ἤμην ὁ «Ὑπομνηματιστής» καὶ ὁ «ὑβριστὴς τοῦ ἀγῶνος» !

Ταύτην τὴν περίστασιν, ἣν οὐχὶ παρ' ἐμοῦ, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ἀκριβῶς εἶχε μάθει ὁ κ. Σποννέκ, ᾐνίττετο τότε. Ἀλλὰ τῷ ἀπήντησα ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ συστάσεως παγίου πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐγγυωμένου τὴν τακτικὴν πορείαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἐπὶ στερεῶν βάσεων. Τῷ ἀνεπόλησα τὸν Σόλωνα, ὅστις εἰ καὶ δὲν ὑπῆρχε τότε θρόνος, ὅστις κατ' ἀνάγκην νὰ τεθῇ ἐκτὸς παντὸς κλυδωνισμοῦ, ἂν καὶ ὁ δῆμος ἦν ὁ κυριάρχης, αὐτοκυβερνώμενος καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτὸν νομοθετῶν, ἐπρέσβευεν ὅμως καὶ τότε τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως δύο Βουλῶν, ἵνα ὡς ἐπὶ δύο ἀγκυρῶν βαίνουσα σώζηται ἡ πόλις. Ἀλλ' οὔτε οἱ νέοι συλλογισμοί μου, οὔτε αἱ ἀρχαῖαι μου παραθέσεις, τὸν ἔπειθον, καὶ διϊσχυρίζετο πάντοτε ὅτι καὶ μία βουλὴ δύναται νὰ λειτουργῇ ἀπταίστως, συνεργαζομένη μετὰ τῆς βασιλείας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς χώρας· ὥστε ἐγὼ καὶ πάλιν ἀπέδωκα τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην του μᾶλλον εἰς τὸ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἀποδοκιμάζων ὅ,τι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ, καὶ ὑπέθετον ὅτι συνῃσθάνετο ἤδη, χωρὶς νὰ τ' ὁμολογῇ, τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεων ἃς τῷ εἶχον διαβιβάσει διὰ τοῦ Κ. Βρεστρούπ καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐνόμιζε συμφέρον εἰς τὸν τόπον ὃν ἦλθε νὰ ὀργανώσῃ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν ὄχι τότε, κατενόησεν ὅμως τοῦτο ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα.

Μετά τινα ἔτη τὸν εἶδον πάλιν ἐν Κοπεγχάγῃ. Τότε ἦν μὲν ἔτι ἀκμαῖος καὶ ζωηρός, καὶ φαινόμενος ὅτι ἀπελάμβανε πληρεστάτης ὑγείας· ἀλλ' ἀπὸ τῆς πολιτικῆς εἶχεν ἐντελῶς ἀποσπασθῆ, καὶ διετέλει διευθυντὴς ἰδιωτικῆς τραπέζης, ἀλλὰ παρὰ πᾶσι μεγάλης ἀπολαμβάνων ὑπολήψεως.

Ἦν δέ, ὁσάκις τὸν συνήντησα ἐν Δανίᾳ, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν καὶ ἐν τῇ πόλει καὶ εἰς τὴν ἐξοχήν του, ἀντικείμενον τῶν ἡμετέρων συνδιαλέξεων πάντοτε ἡ Ἑλλάς, πρὸς ἣν μοὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἔπαυσε τρέφων τὴν θερμοτέραν ἀγάπην, καὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῇ περιπετείας του εἶχε παρούσας πάντοτε εἰς τὴν μνήμην του.

Τότε δὲ καὶ τὸν εἶδον διὰ πολλὰς τῶν παρ' ἡμῖν ἐνεργειῶν του βαθέως μεταμελούμενον. Ἡ περὶ ὑπάρξεως Γερουσίας ἰδέα του εἶχεν ἐντελῶς μεταβληθῇ. Ἡ Δανία ἡμῶν, μοὶ εἶπε, καὶ πλέον εὐκυβέρνητος εἶναι ἢ ἡ Ἑλλάς, ἐξ αἰτίας τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ της, καὶ οὔτε τῇ ὑπόκειται τὸ πρόβλημα νὰ παρασκευάσῃ ἑαυτῇ μέλλον οἷον ἡ πατρίς σας. Ἀλλὰ τὸ βλέπω τώρα· ἄνευ νομοθετημάτων δυναμένων νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς χαλινὸς εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοτέλειαν θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κυβερνηθῇ. Εἰμί, μοὶ προσέθηκε, καὶ ἤμην πάντοτε φιλελεύθερος· ἀλλ' ἡ ἐλευθερία δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ ὅρια ἐν οἷς παρασκευάζει τῆς πατρίδος τὴν εὐτυχίαν, δὲν πρέπει νὰ ἐκτρέπηται εἰς ἀκολασίαν, ἢ νὰ χρησιμεύῃ ὡς προσωπὶς εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν.»

Μοὶ ὡμολόγησε δὲ προσέτι ὅτι μεγάλως μετεμελήθη, ἀλλ' ὅτε δὲν ἦτον πλέον καιρός, διότι δὲν ἔδωκε μείζονα προσοχὴν εἰς προτροπὰς τοῦ Βρεστρούπ, ὧν ἔσχε πλείονας ἀφορμὰς ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὀρθότητα.

«Ἀλλά, μοὶ προσέθηκε, διὰ ταῦτα αἰσθάνομαι μᾶλλον λύπην εἰλικρινῆ παρὰ τύψιν συνειδότος. Ὅτε ὁ Βασιλεύς μου μ' ἐκάλεσε καὶ μὲ διέταξε νὰ συνοδεύσω τὸν υἱόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ πρότασις μεγάλως μ' ἐθορύβησε καὶ μ' ἐξέπληξε, καὶ παρεκάλεσα καὶ ἐσυμβούλευσα τὴν Α. Μ. νὰ ἐκλέξῃ ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμοῦ. Ἐγώ, ὡς τῷ εἶπον, περὶ Ἑλλάδος οὐδὲν ἐγνώριζον ἢ ὅ,τι εἶχον ἀναγνώσει περὶ αὐτῆς εἰς τοῦ σχολείου μου τὰ βιβλία. Δὲν ἤμην κἂν ποτε, δὲν συνέπεσε νὰ ἦμαι ἐκ τῶν λεγομένων Φιλελλήνων, τῶν παρακολουθησάντων τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνός σας. Ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς μόνον εἶχον ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των, καὶ τοῖς ηὐχόμην πᾶσαν ἐπιτυχίαν ὅτε ἤμην παιδίον· ἔκτοτε δὲ σχεδὸν οὐδ' ἤκουσά τι πλέον περὶ αὐτῶν, ὥστε θὰ ἠρχόμην εἰς χώραν ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις ἐντελῶς ξένην καὶ ἄγνωστον εἰς ἐμέ, ὅπερ καὶ συνέβη. Προσέτι δὲν ἔλειψα νὰ

παραστήσω εἰς τὸν βασιλέα ὅτι ἂν διετέλεσα ταμίας ἢ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, προσπαθήσας καὶ ἐπιτυχὼν νὰ ἐκτελέσω τὰ καθήκοντά μου οὕτως ὥστε νὰ ἑλκύσω τὴν βασιλικὴν εὔνοιαν, τοῦτο δὲν ἐγγυᾶται τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ διὰ χώραν ἧς πᾶσαι αἱ περιστάσεις μοὶ εἰσὶ ξέναι. Ἄλλο δὲ οἰκονομολόγος καὶ ἄλλο πολιτικὸς ὀργανωτὴς κράτους καὶ ὁδηγὸς τῶν πρώτων βημάτων τοῦ νεαροῦ αὐτοῦ βασιλέως.

«Ἀλλὰ πᾶσαί μου αὗται αἱ ἐνστάσεις, προσέθηκεν, εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Ὁ Βασιλεὺς μετὰ τόσης ἀγαθότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τόσης ἀκλονήτου ἀποφάσεως ἐπέμεινεν, ὥστε τὸ ἐθεώρησα ὡς παρακοὴν καὶ παράβασιν καθήκοντος τὸ νὰ μὴ ἀπέλθω ὅπου μ' ἔπεμπε. Καὶ ἐπροσπάθησα μὲν νὰ πράξω τὸ κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι παράδοξον ἂν εἰς πολλά, κατ' ἀρχὰς μάλιστα, ἠπατήθην.»

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κ. Σποννέκ, ὅτε τὸν εἶδον τὸ τελευταῖον, οὐδόλως προβλέπων ὅτι τόσον ταχέως θὰ ἤκουον περὶ τοῦ θανάτου του.

Α. Ρ. Ραγκαβης

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΓ'

Γόησσα γοητευομένη.

Συνελθὼν ἐκ τῆς πρώτης καταπλήξεως ὁ ποιμὴν ἠγέρθη καὶ καταλιπὼν τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀνοικτήν, οὐδὲ στρέψας κἂν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐτράπη εἰς φυγήν, ὄχι μόνον ἐνδίδων εἰς τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις σύρει τοὺς κοινοὺς ἐγκληματίας μακρὰν τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ καὶ ἀμυνόμενος διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πανισχύρου φαρμάκου. Ἠγνόει ἀκριβῶς πότε καὶ πῶς ἐκδηλοῦται αὕτη. Ἐφαντάζετο πρὸς στιγμὴν ὅτι συναντῶν ἐκ νέου τὴν Ἀθιγγανίδα ἐν τῷ χωρίῳ, ἐν τοῖς ἀλωνίοις, ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν γονέων καὶ ἄλλων χωρικῶν, ἴσως δὲν θὰ ἦτο πλέον κύριος ἑαυτοῦ, ἢ ἴσως ἐκείνη θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ φίλτρου... καὶ ἔφευγεν, ἔφευγε διὰ τῶν ἀμπελώνων.

Εὗρε τὸ ποίμνιον, τὸ ὁποῖον εἶχε καταλίπῃ ὑπὸ τὴν φύλαξιν δεκαετοῦς ἐξαδέλφου, παρὰ τὰ Τουρκομνήματα, παρέλαβεν αὐτὸ ἀποτόμως ἀπὸ τῆς βοσκῆς καὶ ὡδήγησε σπεύδων πρὸς τὸν Ὑδρόμυλον.

Ὁ Ὑδρόμυλος τῶν Γουβῶν, μὲ τοὺς ἀσβεστοχρίστους τοίχους, τὴν ἐπικλινῆ στέγην καὶ τὸν μέγαν σεσηπότα τροχόν, κεῖται ἐν περικαλλεστάτῃ θέσει καλουμένῃ Κριθαριαίς. Εἶνε δ' αὕτη μικρὰ κοιλάς, ἧς αἱ χλοεραὶ πλευραὶ ὀρθοῦνται ἀμφιθεατρικῶς κλιμακωταὶ πρὸς τὸν γαλανὸν αἰθέρα καὶ ἡ ὁμαλὴ περιοχὴ ξανθὴ ἐκ τῶν κριθοσπάρτων ἀγρῶν λευκαίνεται διατεμνομένη ὑπὸ τῆς χαλικοστρώτου κοίτης τοῦ ξηροποτάμου Βρύσα.

Ἀλλ' αἱ φυσικαὶ τοῦ τόπου καλλοναὶ οὐδόλως ἐνδιέφερον τὸν ποιμένα, οὐδ' εἵλκυσαν αὐτὸν ἐκεῖσε. Ἦλθεν ἁπλῶς ἵνα ποτίσῃ τὸ ποίμνιον καὶ ὁδηγήσῃ εἶτα πρὸς τὸ δασῶδες βουνὸν ἐγγὺς τῶν ὀρέων τῆς Τζαπουρνιᾶς. Ἐκεῖ θὰ ἦτο καὶ ἐν πλήρει ἐρημίᾳ καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς καλύβης τῶν Ἀθιγγάνων, οὕτω δ' ἡ μετὰ τῆς Ζεμφύρας προσδοκωμένη συνάντησις καὶ εὐχερεστέρα καθίστατο καὶ ἀσφαλής.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅλα σχεδὸν τὰ ποίμνια τοῦ χωρίου εἶχον ἀθροισθῆ ὑπὸ τὰς παραποταμίους πλατάνους, ὅπως ποτισθῶσιν ἐν τῷ γλίσχρῳ ὕδατι τοῦ Βρύσα, καὶ ἠκούοντο ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως οἱ πολύφθογγοι κωδωνισμοὶ τῶν κριῶν καὶ τῶν τράγων, οἱ βελασμοὶ τῶν προβάτων, αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν, οἱ συριγμοὶ καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ποιμένων.

Τούτων οἱ ἀνηλικώτεροι καταλιπόντες τὰ ποίμνια ἐλεύθερα ἐπεδίδοντο εἰς ποικίλας παιδιάς. Οἱ μὲν ἡλίευον ἐντὸς θολοῦ τινος βόθρου, ἕτεροι ἀνερριχῶντο ἐπὶ κουκουναριᾶς, ἵνα δρέψωσιν ἀώρους κώνους, ἄλλοι ἐλιθοβόλουν τοὺς ἐπὶ τῶν πλατάνων τερετίζοντας κοσσύφους καί τις ὀκταετὴς φιλόμουσος ἔκοπτε κάλαμον ὅπως κατασκευάσῃ αὐλόν.

Τὰ ποίμνια κατεπάτουν τὴν ὑγρὰν ἄμμον σπεύδοντα νὰ ποτισθῶσι καὶ συνεμίγνυντο τὰ πρόβατα καὶ ἤριζον διὰ τῶν κεράτων ἀγέρωχοί τινες τράγοι καὶ προσετρίβοντο ἐπὶ τῶν δένδρων αἱ ψωριῶσαι αἶγες καὶ κατωπτρίζοντο ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ ὕδατι κατὰ στίχον μορφαὶ ἀναμίξ, μέλαιναι καὶ ψαραὶ καὶ λευκαί, ἀναμασσῶσαι καὶ ἠλιθίως μορφάζουσαι.

Ὁ Γιαννιὸς σπεύδων νὰ ποτίσῃ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ δὲν ἀνέμεινε σειράν, ἀλλ' ἐξεδίωξε τὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐπειδή τις τῶν μικρῶν βοσκῶν ἐτόλμησε νὰ διαμαρτυρηθῇ, ἐξημμένος ὡς ἦτο, ἐξύβρισεν, ἐρράπισε καὶ ἀπέπεμψεν αὐτὸν κλαίοντα.

Ἐγγύτατα τοῦ μέρους ἐκείνου διήρχετο ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ μεσόγεια χωρία. Ὁ ποιμὴν προσηλωμένος εἰς τὸ ποίμνιον, οὐδὲ ἐστράφη νὰ ἴδῃ τίς ὁ ἱππεὺς ὁ ἐρχόμενος ἐν τριποδισμῷ γοργῷ καὶ κινῶν τὸν κονιορτόν. Καὶ θὰ διήρχετο οὗτος τρία μόλις βήματα μακρὰν ἀπαρατήρητος, ἂν μὴ φωνή τις πτερωτὴ διεπέρα ὡς βέλος τὴν καρδίαν τοῦ νέου χωρικοῦ.

— 'Στὰ Βρυσάλια!...

'Ανετινάχθη ἔκθαμβος καὶ εἶδε τὴν 'Αθιγγανίδα ἐπὶ τῆς ὄνου φεύγουσαν γοργῶς καὶ στρέφουσαν πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλήν. Τὰ χείλη αὐτῆς ἐμειδίων, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκαμμύοντο περιπαθῶς· ὁ Γιαννιὸς ᾐσθάνθη ὑπερτάτην δύναμιν, ἥτις ἔσυρεν αὐτὸν πρὸς τὴν φεύγουσαν καὶ ἔσπευσε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Εἰς τὴν πρώτην ὁρμὴν φωνή τις γνωστὴ ἀνεχαίτισε τὸν ἐρωτόληπτον χωρικόν.

— Αἴ, Γιαννιέ, γιὰ ποῦ:

'Ο νεανίας ἀνεκόπη, κρῦος ἱδρὼς περιέχυσε τὴν ράχιν καὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ· ἡ φωνὴ ἐκείνη ἦτο τοῦ ἐκ μητρὸς θείου Ζάχου Μυλωνᾶ.

— Καλή σου 'μέρα, μπάρμπα, ἤρθρωσε τεθορυβημένος ὁ ἀνεψιός.

— Τ' ἔπαθες καὶ ξαφνίστηκες 'σὰν τὸ λάφι; Καὶ εὐτυχῶς δίχως νὰ προσμείνῃ ἐξήγησιν, ἣν θὰ ἠδυνάτει νὰ δώσῃ ὁ ποιμήν, προσέθηκε:

— Σὲ βίγλισα ἀπ' τὸ μῦλο πέρα κ' ἦρθα νὰ σὲ πάρω ἀγγάρεια.

Καὶ ἐνῷ ὁ νέος ἀδημονῶν ἔνευε κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδακνε τὸ χεῖλος, ὁ θεῖος μυλωθρὸς ἀνέπτυσσε διὰ μακρῶν πῶς εἶχε βλαβῆ μία ἀκτὶς τοῦ τροχοῦ, ἥτις εἶχεν ἀνάγκην ἀλλαγῆς καὶ προσέθηκεν ἐν συμπεράσματι, ὅτι μόνος ὁ ἐπιδέξιος Γιαννιὸς ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ εἰς τοποθέτησιν τῆς νέας ἀκτῖνος, ἣν εἶχεν ἤδη ἕτοιμον.

— Σὲ δυὸ τρεῖς ὥραις μπιτίζουμε τὴ δουλειά· δὲν ἔχεις νὰ χασομερήσῃς πολύ! εἶπε τέλος ἰδὼν ὅτι ὁ ποιμὴν ἐδίσταζε.

Καὶ ὁ ταλαίπωρος νέος, μὴ εὑρίσκων εὔλογον πρόφασιν ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἐργασίαν, τὴν κατάρατον αὐτὴν ἐπισκευὴν τοῦ μύλου, ἠναγκάσθη ἑκὼν ἄκων ν' ἀκολουθήσῃ τὸν θεῖον, καταλιπὼν τὸ ποίμνιον ὑπὸ τὴν φρούρησιν ἑτέρου τινὸς μικροῦ βοσκοῦ καὶ στέλλων καθ' ἑαυτὸν εἰς τὸν διάβολον καὶ τὸν μῦλον καὶ τὸν μυλωθρόν.

'Η φωνὴ ἐκείνη ἦτο ἔναυλος εἰς τὴν ἀκοήν του.

— 'Σ τὰ Βρυσάλια!...

Τί ἄλλο ἐσήμαινε ἢ ὅτι εἰς τὰ Βρυσάλια θὰ ἤρχετο νὰ τὸν εὕρῃ;

Προφανῶς τὸ φίλτρον εἶχεν ἐπενεργήσῃ ἤδη· ἡ 'Αθιγγανὶς ἔδιδε συνέντευξιν, ὥριζε τόπον τὰ δροσερὰ Βρυσάλια, ὅπου τὸ ὕδωρ ῥέει ὑπὸ μεγάλας πλατάνους καὶ λούει διανθεῖς πικροδάφνας, ὅπου αἱ πυκναὶ λύγοι καὶ οἱ συμφυεῖς σχῖνοι παρέχουσι κρύπτας ἀσφαλεῖς. Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἐπορεύετο κατ' εὐθεῖαν ἐκεῖσε, ἂν δὲν ἀνέμενε νῦν ἀδημονοῦσα;

Καὶ αὐτὸς ἠλιθίως ὑποκύψας εἰς τὴν θέλησιν τοῦ φαλακροῦ θείου ἐσφυρηλάτει κεκλιμένος ὑπὸ τὸν ἄξονα τοῦ τροχοῦ. Εὐνόητον δ' εἶνε μετὰ πόσης ἀθυμίας καὶ ἀδεξιότητος εἰργάζετο. ἐκμανεὶς μάλιστα πρὸς στιγμὴν κατὰ τοῦ μύλου αὐτοῦ, ὅστις ἦν αἴτιος τῆς ἐρωτικῆς ἀποτυχίας, κατήνεγκε μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς κτυπήματα ἐπὶ τῶν ξύλων, ὥστε ὁλόκληρος ὁ τροχὸς ἐκλονήθη καὶ ὁ θεῖος ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ ἀνησυχῶν:

— Αἴ, αἴ, παλληκάρι μου, βάστα τὸ θυμό σου, θὰ μοῦ 'γκρεμίσῃς τὸ μῦλο.

Καὶ οὐδὲν ἐκέρδησε διὰ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, παρέτεινε μάλιστα τὴν ἐργασίαν καὶ ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν, ὅτε ἀπαλλαγεὶς τέλος καὶ οὐδόλως προσέχων εἰς τὰς εὐχαριστίας τοῦ θείου καὶ ἀποποιηθεὶς τὸν οἶνον, ὃν προσήνεγκεν αὐτῷ εἰς ἀμοιβήν, ἀπῆλθεν ὁ ποιμὴν εἰς τὰ Βρυσάλια, ὁδηγῶν τὸ ποίμνιον μεθ' οἵας σπουδῆς τὸν χειμῶνα, ὅτε ἠπείλει θύελλα.

Καὶ ἐνῷ κορυφωθεῖσα προσδοκία ἐπτέρου τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου ἀπελπιστική τις σκέψις ἔκοπτε τὰ γόνατά του: ἂν ἐκείνη εἶχεν ὑπάγῃ ἐκεῖ καὶ μὴ εὑροῦσα αὐτὸν ἔφυγεν!... 'Αλλὰ παρεμυθεῖτο εὐθὺς πάλιν: ὄχι, κατὰ τὴν πρόρρησιν τῆς γοήσσης, ἡ γυνὴ ἥτις θὰ ἐγεύετο ἐκ τοῦ βοτάνου ὤφειλε νὰ ἔλθῃ εἰς τοὺς πόδας του. Καὶ ἂν λοιπὸν ἡ 'Αθιγγανὶς ἐπορεύθη ἐκεῖ ὅπου ἤλπισεν ὅτι θὰ τὸν εὕρῃ, μὴ συντυχοῦσα αὐτῷ ἢ θὰ ἀνέμενεν ἢ θὰ ἐπανήρχετο.

Καθ' ὅσον δὲ προὐχώρει εἰς τὴν κλεισώρειαν, ἥτις καλεῖται Βρυσάλια ἴσως διὰ τὰ πολλὰ ὕδατα αὐτῆς ἢ διότι βρέχεται ὑπὸ τοῦ ξηροποτάμου Βρύσα, νάρκη τις παρέλυε τὰς κινήσεις του, ἡ κεφαλή του ἐστρέφετο, ἡ καρδία του ἔπαλλεν ἀτάκτως. 'Ανὰ πᾶν βῆμα ἀνεσκίρτα καὶ ὠχρία ἐκ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου,ὃν προὐξένει ἀφιπταμένη τρυγών, χελώνη βαδίζουσα ἐπὶ ξηρῶν φύλλων, ἐρίφιόν τι εἰσχωροῦν ἐντὸς τῶν θάμνων. Καὶ ἀπέδιδε τὴν κατάστασιν ταύτην ἐν ᾗ τὸ πρῶτον νῦν διετέλει εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ φαρμάκου.

— Διαβολεμένο βοτάνι ἀλήθεια· 'μπορεῖ νὰ σαλέψῃ τὰ λογικὰ κανενός! διελογίζετο.

'Αλλ' ἐκεῖ νέα δοκιμασία ἀνέμενεν αὐτόν. Δύο χωρικαὶ εἶχον πλύνῃ ἐν τῷ ῥέοντι ὕδατι, παρέμενον δ' ἔτι ἐκεῖ κλώθουσαι καὶ φλυαροῦσαι μέσῳ τῶν ὑγρῶν ἐνδυμάτων, ἅτινα εἶχον ἁπλώσῃ ἐπὶ τῶν πέριξ θάμνων. 'Ο ποιμὴν ἔτυψε μετὰ πείσματος τὴν γῆν διὰ τοῦ ποδὸς καὶ ἀπέπτυσε φρικώδη βλασφημίαν. 'Απέφυγε μεθ' ἁπλοῦν χαιρετισμὸν τὴν συναναστροφὴν αὐτῶν καὶ προεχώρησε πλαγίως πρὸς ὑψηλόν τι μέρος, ὅθεν ἐπώπτευεν αὐτάς. Μετ' ἀγωνίαν ὥρας, ἥτις ἐφάνη αἰὼν εἰς τὸν Γιαννιόν, αἱ χωρικαὶ ηὐδόκησαν νὰ περισυλλέξωσι τὰ στεγνωθέντα ἐνδύματα καὶ νὰ ἀπέλθωσιν. Ὅταν ὁ ποιμὴν ἔτεινε τὸ οὖς πρὸς τὰς βαθμηδὸν σβεννυμένας ἐκ τῆς ἀποστάσεως φωνὰς αὐτῶν, αἵτινες μόναι

ἐτάραττον τὴν ἑσπερινὴν σιωπήν, καὶ ὅταν τέλος οὐδὲν ἤκουεν ἀνέπνευσε βαθέως, ὡς ν' ἀπηλλάγη ἐπαχθοῦς φόρτου.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύση καὶ ἡπλοῦτο πέραν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος ἡ βασίλειος αὐτοῦ πορφύρα. Δειλὸς ὁ Ἕσπερος ἔλαμπεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ. Ὁ ποιμὴν ἐκάλυψε διὰ τῶν δύο χειρῶν τὴν μορφήν. Ἄρρητόν τι, ἀνέκφραστον συναίσθημα ἀνήρχετο ἐκ τοῦ στήθους καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν καὶ ἐξεχύθη εἰς βαθὺν στεναγμόν, μεθ' ὃν ἐνόμισεν ὅτι ἀπέπτη ἡ ζωή του, ἡ ὕπαρξίς του ὅλη. Πρὸς στιγμὴν ἀπώλεσε πᾶσαν συναίσθησιν, ἡ ἀτομικότης αὐτοῦ ἐμηδενίσθη...

Συνῆλθε βιαίως ἐκ τῶν ὑλακῶν τοῦ Ἀχμέτ, ὅστις ὥρμησεν ὀργίλος πρὸς τὴν ἀτραπόν. Ἀνεκάλεσε δι' ἐπανειλημμένων συριγμῶν τὸν κύνα καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην.

Ἐκινεῖτο, ἐνήργει ἀσυνειδήτως ὡς νευρόσπαστον ὑπὸ ἀοράτων νημάτων ὁδηγούμενον.

Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἦτο σκιά, δὲν ἦτο φαντασίας πλάσμα. Γυνή τις προὐχώρει πρὸς αὐτὸν μεταξὺ τῶν θάμνων. Ἐν τῷ λυκόφωτι δύο ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ὡς ὁ Ἕσπερος ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τοῦ βουνοῦ.

Καὶ ἐπλησίασεν, ἐπλησίασεν, ἕως οὗ ᾐσθάνθη μεθύων ὁ νεανίας τὴν πνοήν της θερμήν, τὰ χείλη της καίοντα...

Οἱ γρύλλοι ηὔλουν ὑπὸ τοὺς θάμνους, τὸ ὕδωρ ἐκελάρυζε μεταξὺ τῶν πετρῶν, οἱ τράγοι ἀνεκινοῦντο ἐν ὀνείρῳ κωδωνίζοντες, καὶ ἡπλοῦτο ἀχανὴς ὑπὲρ τὰς μαύρας σκιὰς τῶν κοιμωμένων δένδρων ὁ ἔναστρος πέπλος τῆς θερινῆς νυκτός.

ΙΔ'.

Εἰδυλλιακοὶ ἔρωτες

— Εἶσαι 'δικός μου, γιὰ πάντα 'δικός μου· οὔτ' ὁ Θεὸς οὔτ' ὁ Σαϊτάνης 'μπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσῃ πλεῑά, ἐψιθύρισεν ἡ Ἀθιγγανὶς προσηλοῦσα ἡδυπαθῶς τοὺς γαλανοὺς αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ποιμένος.

Καὶ ἐκεῖνος κλίνων ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῆς τὴν κεφαλήν, μεθύων ἐκ τοῦ ἀρώματος, ὅπερ ἀπέπνεον τὰ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς νεάνιδος κεκρυμμένα κλωνία βασιλικοῦ, ἀπεκρίνετο:

— 'Δικός σου καὶ 'ς ζωὴ καὶ 'ς θάνατο.

Ἄλλοτε πάλιν μετριοφρονοῦσα εἰς ἄκρον ἤλεγχε τὸν νεαρὸν χωρικὸν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ.

— Τί μοῦ ζήλεψες; Τὴ μαυρίλα μου, τὰ γατίσια 'μου μάτια ἢ τὴ φτώχια μου καὶ τὴν κακομοιριά μου;

— Μή μου λὲς αὐτὰ τὰ πικρὰ λόγια... Τὴ μαυρίλα σου! καὶ ποιὰ εἶνε γλυκότερη μελαχρινὴ ἀπὸ σένα; Τὰ 'μάτια σου! καὶ ποιαὶς διαμαντόπετραις λάμπουν πλειότερο; Ποιὸς λογαριάζει 'ς τί τσαντήλα εἶνε τὸ χλωροτύρι, ποιὸς κυττάει τί παλιορρούτα φορεῖ κορμὶ λαχταριστὸ σὰν τὸ δικό σου;

Καὶ ἐπεκύρου τοὺς λόγους περιπτυσσόμενος αὐτήν. Ἀλλ' ἐκείνη δακρύουσα ἀπώθει τοὺς νευρώδεις βραχίονας.

— Ὄχι, δέν σου πρέπει ν' ἀγκαλιάζῃς λαιμὸ δίχως γιουρντάνι, μέση δίχως κεντιστὸ ζουνάρι· δέν σου στέκει νὰ φιλᾷς κεφάλι δίχως σκουφομάντιλο καὶ δίχως γυαλιστάρα.

Διαμαρτυρομένου δὲ διὰ θωπευτικῶν λόγων τοῦ Γιαννιοῦ, ἡ Ζεμφύρα ἐξηκολούθει ἐπιπληκτικῶς:

— Γιατί δὲν ἔδινες 'ς ἄλλην τὸ βοτάνι, 'ς καμμιὰ λιγερὴ τοῦ χωριοῦ, 'ς τὴν Τασώ, 'ς τὴ 'Μορφούλα, 'ς τὴ Μυγδαλιὰ τοῦ Ζήση; Θὰ εἶχες ξάστερη κι' ὁλοφάνερη τὴν ἀγάπη τους 'ς τ' ἁλώνια τοῦ χωριοῦ, θὰ τῆς καμάρωνες 'ς τὸ πανηγύρι μὲ τ' ἄρματά τους... Ὄχι νὰ σέρνεσαι μέσ' 'ς τὰ ρουμάνια γιὰ ν' ἀνταμωθοῦμε σὰν ζλάπια, μακρυ' ἀπ' τὸν κόσμο, μακρυ' ἀπ' τῆς 'μέρας τὰ μάτια!

— Γιατί; καὶ 'ρωτᾷς γιατί; γιατὶ ἐσένα ἀγαποῦσα, ἐσένα ἀγαπῶ πλειότερο ἀπ' τὸ φῶς τῶν 'ματιῶν μου, πλειότερο ἀπ' τὴν εὐχὴ τῆς μάνας μου.

Καὶ ἐξιστόρει τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐν τῇ καρδίᾳ του τῇ τέως ξηρᾷ ἐβλάστησε πρῶτον αἴσθημα ὁ ἔρως αὐτός, ὡς κυκλαμιὰ ἐπὶ βράχου, καὶ ἀφηγεῖτο τὰς φάσεις τῆς μοιραίας ταύτης ἀγάπης καὶ τὰς περιπετείας καὶ τὰς ἀμφιβολίας καὶ τοὺς πόνους ἐν τῇ εἰδυλλιακῇ γλώσσῃ τῶν συγχρόνων χωρικῶν, ἥτις οὐδόλως ὑπολείπεται ἐκείνης, ἣν ἐλάλουν οἱ ἐρωτευμένοι ἀγρόται τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Βιργιλίου.

Αὗται ἦσαν αἱ περιπαθέσταται τῶν νυκτερινῶν συνεντεύξεων, ἀλλ' εἶχον καὶ ὥρας μᾶλλον εὐθύμους. Τοιοῦτος ὁ ἔρως πανταχοῦ καὶ πάντοτε: μειράκιον, οὗ τὰ χείλη διαστέλλει μειδίαμα, ἐνῷ τὰς παρειὰς ὑγραίνουσι σταγόνες δακρύων.

Πολλάκις οἱ γέλωτες αὐτῶν ἀφύπνιζον τὴν κοιμωμένην ἠχὼ τοῦ δάσους, πολλάκις ἐκυνηγοῦντο ἐν τῷ σκότει, μέσῳ τῶν θάμνων φεύγοντες δῆθεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἐνίοτε ἐν ὡρισμένῃ συνεντεύξει ἡ Ἀθιγγανὶς ἐρχομένη πρὸ τῆς ὥρας ἐκρύπτετο, ἀναρριχωμένη μετ' εὐστροφίας σκιούρου, ἐν τῷ φυλλώματι δένδρου καὶ ἐκεῖθεν ἐλιθοβόλει τὸν ἐγκαίρως ἐρχόμενον καὶ ἀδημονοῦντα ἐπὶ τῇ καθυστερήσει αὐτῆς ποιμένα. Ὁ νεανίας ἐν ἀρχῇ ἀγνοῶν πόθεν προήρχοντο οἱ ἐξ ὕψους ριπτόμενοι μικροὶ λίθοι ἐξεπλήττετο, ἐταράσσετο, ἕως οὗ μὴ δυναμένη ἐπὶ πλέον νὰ κρατηθῇ ἡ πονηρὰ ἐπροδίδετο διὰ μικροῦ γέλωτος. Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἐνόει τότε τὴν παιδιὰν καὶ ἀνήρχετο εἰς τὸ δένδρον ὅπως τὴν συλλάβῃ καὶ ἀπωθεῖτο ὑπ' αὐτῆς καὶ τὴν ἔφθανε τέλος καὶ ἐφιλοῦν-

το ὡς πτηνὰ ἐκεῖ ἐπάνω μεταξὺ τῶν κλάδων.

Ἄλλοτε ἐνίπτοντο ἢ ἔπινον ὕδωρ ἐκ τοῦ ρυακίου καὶ ἐβρέχοντο καὶ ὠθοῦντο, ἕως οὗ ἐβαπτίζοντο ἀμφότεροι ἐντὸς τῆς ἀβαθοῦς κοίτης. Πλέον δὲ ἢ ἅπαξ ὁ Γιαννιός κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ὥραν, ἐνῷ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐν σκιᾷ βαυκαλώμενος ὑπὸ τῶν τεττίγων καὶ ὁ ὕπνος γλυκὺς ἐσφράγιζε τὰ βλέφαρά του, ἐξύπνισεν αἴφνης ὑπὸ θερμοῦ φιλήματος, ὅπερ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ χείλη αὐτοῦ θρασέως ἡ Ζεμφύρα, καὶ ἔφυγεν ἔπειτα δρομαία ἵνα μὴ φωραθῇ ὑπό τινος.

Συχνότατα ἐδείπνουν τὴν νύκτα ἐκεῖ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν νυκτερινῶν συνεντεύξεων, τὰ Βρυσάλια. Ὁ ποιμὴν ἐφύλαττε πᾶν ὅ,τι ἡ μητρικὴ μέριμνα ἀπέστειλεν ἐκ τοῦ οἴκου κατὰ τὴν ἡμέραν: πινάκιον ὀσπρίων, τεμάχιον τυροῦ, δράκα ἐλαιῶν, ἡ δὲ Ἀθιγγανὶς ἔφερε συνήθως οὐδὲν ἄλλο ἢ τεμάχιον ἄρτου καὶ εἰκοσάδα ἀπίων, ἅτινα ἔδρεπεν ἀπὸ τῶν δένδρων τοῦ χωρίου. Εἶχον καὶ γάλα ἐκ τῶν αἰγῶν, ὅπερ ἔπινον νωπὸν μεθ' ἅλατος. Τί ἄλλο ἤθελον ; Ἄλλως δὲν ἐστεροῦντο τοῦ σπουδαιοτάτου προσφαγίου: ὀρέξεως, καὶ εἶχον τὸ πλουσιώτατον ἐπιδόρπιον παντὸς δείπνου : τὸν ἔρωτα.

Οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἐπησχολημένοι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐν τοῖς ἀλωνίοις καὶ δὲν ἀπεμακρύνοντο τοῦ χωρίου, οἱ δὲ λοιποὶ ποιμένες, ὧν οἱ πλεῖστοι ἀνήλικοι, ὡδήγουν τὰ ποίμνια αὐτῶν καὶ διενυκτέρευον οὐχὶ πέραν τοῦ ὑδρομύλου, ὥστε οὐδεὶς ἀδιάκριτος ἦλθε νὰ ταράξῃ τοὺς εἰδυλλιακοὺς ἔρωτας τῆς Ἀθιγγανίδος καὶ τοῦ ἀγρότου.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ Γυφτοκάβουρας εἶχεν ἀπέλθῃ χάριν ἐργασίας τινὸς εἰς Αἰδηψὸν ἐπὶ ἑβδομάδα καταλιπὼν τὴν κόρην μόνην φύλακα τῆς καλύβης, ὥστε οὐδ' ἐκεῖθεν εἶχον νὰ φοβηθῶσιν. Ἄλλως δ' ὁ μονόφθαλμος, ὅταν ἔκλειε βεβαρημένος ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ οἴνου τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν, ἦτο βέβαιον ὅτι δὲν θ' ἀφυπνίζετο οὐδ' ὑπὸ τῆς σάλπιγγος τοῦ ἀγγέλου. Ἡ κόρη κατελίμπανεν αὐτὸν νύκτας ὅλας μόνον ῥέγχοντα καὶ ἔσπευδεν εἰς συνάντησιν τοῦ φιλτάτου.

Ὁ Γιαννιός, θρασυνθεὶς ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀθιγγάνου ἐτόλμησε δὶς ἢ τρὶς νὰ ἔλθῃ τὴν νύκτα εἰς τὴν καλύβην, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας, διότι συναντήσας ποτὲ χωρικὸν ἐκ Τσαπουρνιᾶς γνωστόν, ἐνεδρεύοντα χάριν λαγωῶν ὄπισθεν τῶν θάμνων, καὶ ἀρνηθεὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ἦτο, ἐτουφεκίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἐξ ἀποστάσεως ἀνεπιτυχῶς.

Ὁ χωρικὸς ἀφηγήθη τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ χωρίῳ τὴν ἐπομένην καὶ πολλῶν ὑπονοιῶν καὶ εἰκασιῶν ἐγένετο τοῦτο ἀφορμή. Τινὲς ἐφρόνουν ὅτι ζωοκλέπτης θὰ ἦτο ὁ ἄνθρωπος ἢ φυγόδικος, γέρων τις δὲ μικρόσωμος πεφημισμένος ἐπὶ πονηρίᾳ, ὃν ἐπὶ ταύτῃ κα προσωνόμαζον Μωραΐτην, καμμύων τὸν ὀφθαλμὸν ὑπέλαβεν :

— Κἄτι θηλυκὸ εἶνε 'ς τὴ μέση !

Εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον ὁ Γιαννιός ἤρχετο νῦν σπανιώτερον ἢ ἄλλοτε. Ὁσάκις ἐπάτει τὸν οὐδὸν αὐτοῦ κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀλγεινοῦ τινος συναισθήματος. Ἐκεῖ ἀνελογίζετο τὸ μέγεθος τοῦ παραπτώματος, εἰς ὃ εἶχεν ὑποπέσῃ παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγάπης. Καὶ ἐφοβεῖτο ἑκάστοτε μὴ ἐφωράθη, καὶ παρεξήγει συχνὰ τὸν τρόπον τοῦ πατρός, καὶ πολλάκις ἀνέμενε τρέμων ν' ἀκούσῃ αἴφνης ἐκσπῶσαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κεραυνοβόλον τὴν ὀργὴν καὶ τὴν πατρικὴν κατάραν.

Μόνον ἐκεῖ ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ γενεθλίου οἴκου ἔπτησσε δειλῶς ὁ ἔνοχος ἔρως τοῦ ποιμένος. Ἀλλὰ εὐθὺς ὡς διεσκέλιζε τὴν θύραν, τὸ πανίσχυρον αἴσθημα ἀνελάμβανε πάλιν ἀπόλυτον τὴν κυριαρχίαν. Ὁ ἁπλοῦς ἀγρότης πεποιθὼς ὅτι διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ μαγικοῦ βοτάνου, ἔκυπτε δουλικῶς τὴν κεφαλήν, αἰσθανόμενος τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐς ἀεὶ δεδεμένας ὑπὸ ἁλύσεων ἀδιαρρήκτων, οὐδ' ἐπεχείρει ν' ἀποσείσῃ ταύτας—ἄλλως ἦτο τόσον ἁπαλὰ τῶν θωπειῶν καὶ τῶν φιλημάτων τὰ δεσμά ! . . .

Ἐνῷ ἐν ἀρχῇ ἐθεώρει σωτήρια τὰ δύο ἔτη τοῦ χωρισμοῦ, ἐνῷ προσεδόκα τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ὡς ἡμέραν ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ ἀσκόπου καὶ ἀνοσίου τούτου ἔρωτος, πρὸς ὃν ἡ μοῖρα τὸν παρέσυρε, νῦν, καθ' ὅσον προσήγγιζεν ἡ 1 Αὐγούστου, ὡρισμένη ἡμέρα τῆς ἐν τῷ στρατῷ κατατάξεως, ἐκορυφοῦτο ὁ πόνος αὐτοῦ ἐπὶ τῷ χωρισμῷ.

Ἡ Ζεμφύρα ἔβλεπεν αὐτὸν κατηφῆ, δακρύοντα ἐνίοτε καὶ ἠρώτα ἀνησυχοῦσα τὴν αἰτίαν. Ἐκεῖνος δ' ἀπέκρυπτε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν θλῖψιν ἀπέδιδεν εἰς ἄλλας ἀφορμάς, ἰδίᾳ δ' εἰς τοὺς φόβους, οὓς εἶχε πάντοτε μὴ ἀνακαλυφθῶσιν ὑπὸ τῶν γονέων αἱ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Γυφτοκάβουρα σχέσεις αὐτοῦ. Καὶ ἐκείνη τότε παρεμύθει αὐτόν, διεβεβαίου περὶ τῆς αἰωνίου ἀγάπης της καὶ ἐπέλεγε :

— 'Σ τὸ ὕστερνὸ κανεὶς δὲν 'μπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσῃ, ἔτσ' εἶνε γραφτὸ πλειὰ μὲ τῆς Μοίρας τὸ χέρι. Ὅπου νὰ πᾷς κοντά σου θἄρθῶ, σκλάβα θὰ σέρνωμαι 'ς τὰ πόδια σου !

Καὶ ἤρχιζαν ἔπειτα σχέδια περὶ τοῦ προσεχοῦς χειμῶνος : ποῦ θὰ συναντῶνται, πῶς θὰ βλέπωνται τὰς νύκτας τὰς μαύρας, ὅταν ὅλοι θὰ ζητῶσιν ἄσυλον ὑπὸ στέγην παρὰ τὴν πυράν. Ἐνῷ δ' ἐνόμιζεν ὅτι διὰ τούτων ἐμάλασσε τὴν ἀλγοῦσαν καρδίαν τοῦ φιλτάτου, παρώξυνε μάλιστα καὶ ἐξηρέθιζε τὴν πληγὴν αὐτοῦ,

συνειδότος πόσον φροῦδα ἦσαν τὰ σχέδια ταῦτα!...

[Ἕπεται συνέχεια]

Γεωργιος Δροσινης

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΨΕΥΣΤΩΝ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Β' κλάσις: Ψεύδη βλαπτικὰ ἢ ἀντικοινωνικά

Ἐνταῦθα θὰ ἴδωμεν ὅλας τὰς λεγεῶνας τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἀπειλητικὰς καὶ εἰδεχθεῖς τὴν ὄψιν πορευομένας πρὸς ἔφοδον κατὰ τῆς κοινωνίας μὲ τὸν αὐτὸν ὁμοιόμορφον ὁπλισμόν, *τὸ ψεῦδος*.

Ὁ φθόνος, ἡ πλεονεξία, ἡ ἐκδίκησις, ἡ ἀσυνείδητος φιλοδοξία, ὁ ἔρως, τὸ μῖσος, ἡ ματαιοδοξία καὶ πάντα ἐν γένει τὰ βίαια πάθη, ὧν ἡ ἐκπλήρωσις σκοπεῖ τὸ μὲν τὴν βλάβην τῶν ἄλλων, τὸ δὲ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ἢ καὶ συνηθέστερον ἀμφότερα ὁμοῦ, ἔχουσιν ὡς ὄργανον καὶ μέσον ἱκανοποιήσεως αὐτῶν τὸ ψεῦδος. Ὁ κοινὸς λοιπὸν καὶ γενικὸς χαρακτὴρ τῶν ψευδῶν τούτων εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἀντικοινωνικός. Διαιροῦμεν δὲ αὐτὰ εἰς δύο τάξεις:

Πρῶτον *εἰς ψεύδη πρὸς ἐπίθεσιν*, *πρὸς ὑπεράσπισιν*, *ἢ καὶ πρὸς ἀμφότερα ὁμοῦ*.

Δεύτερον *εἰς ψεύδη παθολογικά*.

Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις μὲν ὑπάγονται:

Τὸ γένος τῶν συκοφαντῶν μὲ τὰ διάφορα εἴδη καὶ τὰς ποικιλίας αὐτοῦ.

Οἱ συκοφάνται, οἵτινες χάριν ἀντεκδικήσεως διὰ γενομένην ποτὲ αὐτοῖς ἀδικίαν, ἀσήμαντον, ἐλαφρὰν ἢ βαρεῖαν, ἐπωφελοῦνται πάσης περιστάσεως ὅπως ὑπούλως, τεχνηέντως ἢ φανερῶς καὶ ἀποτόμως διαδίδωσι ψεύδη κατὰ τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἢ διαστρέφωσι καὶ κακῶς ἑρμηνεύωσι τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις τοῦ ἐχθροῦ των ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ὑπονομεύσεως καὶ ὑποτιμήσεως τῆς ὑπολήψεως αὐτοῦ παρὰ τῇ κοινῇ συνειδήσει· τούτου ἅπαξ κατορθωθέντος ἡ ἰσορροπία ἀποκαθίσταται ἐν τῷ σάλῳ τῆς ἐμπαθοῦς ψυχῆς των.

Οἱ συκοφάνται, οἵτινες ἐξ ἁπλῆς ζηλείας ἢ φθόνου ἢ καὶ ἀντεκδικήσεως συστηματικῶς καταδιώκουσι καὶ μετὰ σατανικῆς ἐπιμονῆς τὸ θῦμα αὐτῶν, ὑφαίνοντες ἐν τῷ σκότει ἀνήκουστα ψεύδη, ὑποκρινόμενοι ταρτουφικῶς ἐν τῇ κοινωνίᾳ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς συμπαθείας καὶ ἐμπιστοσύνης αὐτῆς τὸν ἀθῷον καὶ ἅγιον ἵνα ἀσφαλέστερον ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των· ἀποθέτουσι δολίως καὶ μετὰ τέχνης ὡς σκορπιοὶ τὸ δηλητήριόν των ἐπωφελούμενοι καὶ τῆς ἐλαχίστης καταλλήλου περιστάσεως, δημιουργοῦσι σχέδια ἐπὶ σχεδίων καὶ δὲν εὑρίσκουσιν ἡσυχίαν ἐν τῇ μελανῇ ψυχῇ αὐτῶν πρὸ τῆς ἐξολοθρεύσεως ἢ τῆς σπουδαίας βλάβης τοῦ ἐχθροῦ των. Οὗτοι εἰσὶν οἱ κροταλίαι τῶν ὄφεων τούτων τῆς κοινωνίας. Ὁ Σαίξπηρ παρέχει ἡμῖν ὡς τέλειον τύπον τοιούτου εἴδους συκοφάντου τὸν Ἰάγον.

Οἱ συκοφάνται, οἱ ἧττον σχετικῶς βλαπτικοὶ καὶ καλοηθεστέρου εἴδους, οὓς δέον μᾶλλον νὰ ἀποκαλέσωμεν *κακογλώσσους*. Οὗτοι ὑπερβάλλουσιν ἢ ὑποτιμῶσι τὰ προτερήματα ἢ τὰ ἐλαττώματα ἄλλου προσώπου ἐξ ἁπλῆς παιδαριώδους ζηλείας ὁρμώμενοι, ἢ παραμορφοῦσι χαιρεκάκως τὰ κατ' αὐτὸ περιστάσεως δοθείσης. *Τὸ εἶδος* τοῦτο ἀποτελεῖται ἰδίως ἐκ γυναικῶν, ὧν τὸ στόμα εἶνε τὸ σύνηθες ἐνδιαίτημα τῆς φλυαρίας.

Ἐν τέλει ἐνταῦθα ἀνήκουσι πάντες ὅσοι ψεύδονται πρὸς βλάβην ἄλλου καὶ ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑλικῶν ἢ ἠθικῶν συμφερόντων αὐτῶν.

Τὸ γένος τῶν πολιτικῶν καὶ πολιτευομένων. Εἴδομεν προηγουμένως ὅτι ὑπάρχουσι πολιτικοὶ ψευδόμενοι ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος· ὀφείλομεν ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ τῆς κατηγορίας ἐκείνης πολιτικοὶ δὲν ἀποτελοῦσιν ὅλως κεχωρισμένον καὶ αὐθύπαρκτον, οὕτως εἰπεῖν, *γένος*, ἐντελῶς διάφορον τούτου περὶ οὗ θὰ ὁμιλήσωμεν ἐνταῦθα· τοὐναντίον τὰ δύο *γένη* ἐν πολλοῖς ταὐτίζονται καὶ συγχέονται. Ὅπως εἷς *ὠφέλιμος* καὶ *κοινωνικὸς* πολιτικὸς ἐν δεδομένῃ τινὶ περιπτώσει δύναται νὰ ψευσθῇ πρὸς βλάβην τῆς κοινωνίας ἀπὸ πάθους τινὸς ὁρμώμενος, οὕτω καὶ ὁ *βλαπτικὸς καὶ ἀντικοινωνικὸς* πολιτικὸς δύναται ἐνίοτε νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας καὶ οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ. Δὲν εἶνε βεβαίως δυνατὸν ἑκάτερος τούτων νὰ εἶνε ἀπολύτως ψεύστης ἢ *ἀπολύτως* φιλαλήθης. Ἡ κοινὴ γνώμη ὅταν ἀποκαλῇ πολιτικόν τινα ἄνδρα χρηστόν, εἰλικρινῆ, τίμιον, ἐνῷ εἰς ἕτερον δίδει τὰ ἐπίθετα τοῦ δημαγωγοῦ, ἀνειλικρινοῦς, ἀπατεῶνος ἢ προδότου, ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν ἐλάσσονα ἢ μείζονα ἀριθμὸν τῶν ψευδῶν, τὰ ὁποῖα ἑκάτερος τῶν πολιτικῶν τούτων ἀνδρῶν ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ αὐτῶν εἶπε πρὸς τὴν κοινωνίαν.

Ὅσοι τῶν ἀνθρώπων ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μετὰ μείζονος ἀριθμοῦ ἀτόμων ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατ' ἀνάγκην ψεύδονται συχνότερον, διότι ἡ κοινωνικὴ σχέσις βασίζεται ἐπὶ τοῦ ψεύδους καὶ διατηρεῖται δι' αὐτοῦ· ὡς παράδειγμα φαεινὸν τῆς ἀληθείας τοῦ ἀξιώματος τούτου ἔχομεν τοὺς πολιτικοὺς καὶ τοὺς ἐμπόρους. Ἐπίσης τὸ ψεῦδος λέγεται τόσον συχνότερον ὅσον ἡ διαφορὰ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶνε μεγαλειτέρα· διὸ ψευδόμεθα πλειότερον πρὸς τὰ παιδία ἢ πρὸς τοὺς ἐνήλικας, πλειότερον πρὸς τὰς γυναῖκας ἢ τοὺς ἄνδρας,

πλειότερον πρὸς τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἀκαλλιεργήτους τὸν νοῦν ἢ πρὸς τοὺς ἀνεπτυγμένους, ἐν γένει δὲ μεταξὺ δύο ἀνομοίων κοινωνικῶν τάξεων τὸ ψεῦδος εἶνε ἐν μεγαλειτέρᾳ χρήσει· ὁ χωρικὸς π. χ. ψεύδεται πλειότερον πρὸς τὸν ἀστὸν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν δυσπιστίας του ἢ πρὸς τὸν συγχωρίτην αὐτοῦ, διὸ καὶ παρὰ τοῖς ἀστοῖς ἐπικρατεῖ ἡ ἐσφαλμένη ἰδέα ὅτι οἱ χωρικοὶ εἰσὶ συνήθως πονηροὶ καὶ ὕπουλοι, ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ χωρικοὶ θεωροῦσιν τοὺς ἀστοὺς ψεύστας καὶ πονηρούς.

Ὅθεν οἱ πολιτικοὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐρχόμενοι εἰς συνάφειαν μετὰ μεγάλης μερίδος ἀνθρώπων ἢ καὶ ἐμμέσως μεθ' ὅλου τοῦ ἔθνους, ἀφ' ἑτέρου δὲ θεωροῦντες τὸν λαὸν ὡς ἓν *μέγα παιδίον*, κατ' ἀνάγκην ψεύδονται συχνότερον καὶ πλειότερον πάντων τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

Τὰ προγράμματα, τὰ ὁποῖα ἐκθέτουσι πρὸς τὸ κοινόν, περὶ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τῶν προτέρων καὶ κατὰ σιωπηρὰν ὡς εἰπεῖν συνθήκην εἰσὶ βέβαιοι, αἱ χειραψίαι καὶ αἱ προσπεποιημέναι φιλοφρονήσεις πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς, αἱ ὑποσχέσεις διαφόρου φύσεως αἱ οὐδέποτε ἐκτελούμεναι, αἱ συκοφαντίαι κατὰ τῶν ἀντιπάλων μερίδων, αἱ σοφιστεῖαι καὶ στρεψοδικίαι ἀπὸ τοῦ βήματος ἢ διὰ τοῦ τύπου, ἡ ρητορικὴ τοῦ πατριωτισμοῦ, αἱ καταχθόνιαι ἐπινοήσεις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς κατασυντρίψεως τῶν κρατούντων καὶ ἐν γένει πάντα τὰ μηχανεύματα ἀπὸ τῶν ἀθωοτέρων μέχρι τῶν ἀγενεστέρων καὶ ἐγκληματικωτέρων λαμβάνουσι χώραν διὰ τοῦ ψεύδους. Ἄνευ τοῦ ψεύδους οὔτε συμπολίτευσις οὔτε ἀντιπολίτευσις θὰ ὑπῆρχεν ἐν ταῖς πολιτείαις. Πόσων ἡ γλῶσσα λέγει *ὄχι* ἐνῷ ἡ συνείδησις φωνάζει *ναί*! Πόσας ἀγορητικὰς δυφδίας θὰ ἀκούομεν ἀπὸ τοὺς ρήτορας τοῦ βήματος τῆς βουλῆς π. χ., ἐὰν ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως τῶν ῥητόρων ἠκούετο ὡς ἡ φωνὴ τοῦ λάρυγγος.

Τὰ ψεύδη τῶν πολιτικῶν ἀποβαίνουσιν ἐνίοτε καταστρεπτικὰ δι' ὅλον τὸ ἔθνος. Ἐκ τῆς προσφάτου ἱστορίας δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἓν τοιοῦτο παράδειγμα. Πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν θὰ ἔμαθον — ἐὰν παρηκολούθησαν τὰς ἐφημερίδας τοῦ προπαρελθόντος ἔτους — τὰ κατορθώματα καὶ τὴν τύχην τοῦ περιωνύμου ἐκείνου Σεΐκου μικροῦ τινος κράτους τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, ὅστις μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας πρὸς παράτασιν αὐτῆς ἐψεύδετο εἰς τὸν λαὸν οὗ ἐκηρύχθη ἀρχηγός, ὑποσχόμενος αὐτῷ ψευδῶς καὶ ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος τὸν πόλεμον καθ' ἑνὸς γείτονος κράτους. Ὁ δυστυχὴς λαὸς φανταζόμενος ἐκ τῶν προτέρων τὰς λεηλασίας καὶ τὸ ἄφθονον τῆς λείας, ἣν θὰ εὕρισκεν ἐν τῷ γείτονι ἐχθρικῷ κράτει, τοῦ ὁποίου τὴν ἧτταν ἐθεώρει ὡς βεβαίαν, ὑπέστη κολοσσιαίας θυσίας, πειθόμενος εἰς τὰ ψεύδη τοῦ Σεΐκου, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ μάτην ἀναμενομένου πολέμου καὶ τῆς μορφῆς τοῦ Ἄρεως, εἶδε τὰ νῶτα τοῦ Σεΐκου φεύγοντος ἐν σπουδῇ κατὰ τὴν κρισιμωτέραν στιγμὴν καὶ ἐγκαταλείποντος αὐτὸν ἐκπεπληγμένον πρὸ τοῦ θεάματος.

Τὸ ψεῦδος παρὰ τοῖς πολιτικοῖς χρησιμεύει ὡς φύλλον συκῆς πρὸς κάλυψιν τῶν ἀποκρύφων μερῶν τῆς ψυχῆς των, ὡς προσωπεῖον πρὸς ἀπόκρυψιν τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἐσωτερικῆς προσωπικότητός των, διὸ καὶ μετὰ τὴν ἐγκληματικωτέραν πολιτείαν αὐτῶν ἔχουσι τὸ θάρρος νὰ παρουσιάζωνται πάλιν πρὸ τῆς κοινωνίας, ἀποδεικνύοντες εὐκολώτατα τὴν ἀθωότητά των διὰ τοῦ ψεύδους.

Τὸ περίεργον δὲ εἶνε ὅτι χάρις εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν τὰ ψεύδη τῶν πολιτευομένων ἕνεκα τῆς μεγάλης καὶ συχνῆς χρήσεως αὐτῶν ἀπολλῦσιν ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει τὴν κακὴν σημασίαν αὐτῶν ὥς τι ἀνήθικον κατ' ἀρχὴν θεωρουμένων, καὶ λαμβάνουσιν ἄλλο ὄνομα οἷον *ἐπιδεξιότης*, *ἱκανότης*, διὸ καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν οὐ μόνον οἱ πολιτικοὶ ψεῦσται δὲν κατακρίνονται γενικῶς, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἐπαινοῦνται καὶ θεωροῦνται ἱκανοὶ καὶ ἐπιτήδειοι ἄνθρωποι. Τὸ αὐτὸ ἄλλως συμβαίνει καὶ διὰ τὰ ἐγκλήματα· ὅσον ταῦτα συχνότερον συμβαίνουσιν ἐν κοινωνίᾳ τινί, τοσοῦτον ὀλιγωτέραν ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσιν εἰς αὐτὴν καὶ ἧττον αὐστηρῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν ὁρκωτῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τούτων τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῆς κοινῆς ἠθικῆς τῆς κοινωνίας, ἐνῷ ἀκριβῶς ἔπρεπε τὸ ἐναντίον νὰ γίνηται. Κατὰ τὸν Tarde ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ τὰ ἐγκλήματα εἰσὶ πολὺ ἀφθονώτερα ἢ ἐν τῇ βορείῳ, τιμωροῦνται δὲ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἧττον αὐστηρῶς ἐν ἐκείνῃ ἢ ἐν ταύτῃ.

Τῆς ἀληθείας τοῦ γεγονότος τούτου ἔχομεν ἄλλως μεγάλην πεῖραν δυστυχῶς ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἵτινες βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν ἑλληνικῶν κακουργοδικείων τοὺς ὁρκωτοὺς ἡμῶν πανταχοῦ ἀνακαλύπτοντας *βρασμοὺς ψυχῆς* καὶ τὰ *δύο* ἐκεῖνα περιώνυμα *ἐλαφρυντικά*, ἕνεκα τῶν ὁποίων οἱ μὲν φονεῖς τιμωροῦνται μὲ ἑνὸς ἔτους ἢ δύο μέχρι πέντε ἐτῶν, φυλάκισιν, οἱ δὲ κλέπται μὲ ὀκτὼ ἢ δέκα ἐτῶν, ὡς ἐσχάτως ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν δικαστηρίων ἡμῶν παρετηρήσαμεν μίαν τοιαύτην περίπτωσιν. Ἐν τούτοις ὁ βαθμὸς τῆς αὐστηρότητος τῶν ἐγκλημάτων ἐν κοινωνίᾳ τινὶ εἶνε ἐν τῇ τιμωρίᾳ τὸ ἀλάνθαστον σημεῖον τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπικρατούσης ἠθικῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν αὐτῇ.

Τὸ ὑποκάμισον ὅπερ φέρομεν ἐσωτερικῶς δὲν τὸ αἰσθανόμεθα ἕνεκα τῆς αἐννάου ἐπαφῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος καὶ τῆς

ἐντεῦθεν ἐπακολουθούσης *συνηθείας* αὐτοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, φαίνεται, ἕνεκα τῆς ἀεννάου ἐπαφῆς τῶν ψευδῶν καὶ ἐγκλημάτων μετὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, αἱ ἐντυπώσεις ταύτης εἰσὶν ἀσήμαντοι καὶ ἑπομένως ἡ ἀντίδρασις μηδαμινή, ὡς αἱ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ὑποκαμίσου ἐντυπώσεις τῶν νεύρων τοῦ δέρματος εἰσὶ σχεδὸν μηδαμιναί : τὸ ὑποκάμισον εἶνε τὰ ψεύδη καὶ τὰ ἐγκλήματα, τὸ δέρμα δὲ ἡ ἠθικὴ συνείδησις. Αὕτη ἐν Ἑλλάδι π. χ. κυρίως ἀντιδρᾷ τότε μόνον, *ὅταν φορέσῃ νέον ὑποκάμισον*, τουτέστι ὅταν συμβῇ μέγα τι στυγερὸν καὶ ἀποτρόπαιον κακούργημα, τότε δὲ λέγομεν ὅτι *συνεταράχθη* ἅπασα ἡ κοινωνία ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς στυγερᾶς δολοφονίας κτλ. ὡς συνταράσσεται τὸ σῶμα τοῦ φοροῦντος νέον καὶ ψυχρὸν ὑποκάμισον. Εἰ δὲ μὴ τὰ ἄλλα ἐγκλήματα τὰ καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα εἶνε *συνειθισμένα* πράγματα!

Διὰ τὸν φυσιολογικὸν λοιπὸν τοῦτον λόγον καὶ τὰ ψεύδη τῶν πολιτικῶν οὐδεμίαν σχεδὸν ἐντύπωσιν ποιοῦσιν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ.

Εἰς τὸ *γένος* τοῦτο τῶν πολιτικῶν ἐμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ *εἶδος* ἐκεῖνο τῶν *δημοσιογράφων*, οἵτινες τὸ ἀτομικὸν αὐτῶν συμφέρον ἢ τῆς μερίδος, ἐν ᾗ τάσσονται, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες, γράφουσι τὰ ἐναντία ἐκείνων, ὅσα ἐνδομύχως σκέπτονται καὶ φρονοῦσι ψευδόμενοι κυνικώτατα, διαστρεβλοῦντες τὰ γεγονότα καὶ παραμορφοῦντες τὴν ἀλήθειαν. Οὗτοι εἰσὶν οἱ θορυβωδέστεροι κήρυκες τοῦ ψεύδους ἐν τῇ κοινωνίᾳ, οἱ ἐκμεταλλευταὶ ὅλων τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πατριωτισμοῦ μέχρι τῆς φιλανθρωπίας.

Ἐκκαμινεύουσι παντὸς εἴδους σκωρίαν ἰδεῶν, παθῶν, τάσεων καὶ ουτοπιῶν διὰ τοῦ πυρὸς τῶν ταπεινοτέρων ἀνθρωπίνων παθῶν· αἱ ἀτμώδεις φράσεις, οἱ καπνοὶ τῶν κοινοτοπιῶν, τὰ ἀέρια τῶν ψευδῶν αἰσθημάτων διαχέονται ἀφθόνως εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ δηλητηριάζουσιν ἅπασαν τὴν κοινωνίαν.

Ὁ τύπος, ὁ ἄφωνος οὗτος Στέντωρ, οὗ τὴν φωνὴν ἰσχυρῶς αἰσθανόμεθα χωρὶς νὰ ἀκούωμεν, ψεύδεται τοσούτῳ μᾶλλον ἀσυστόλως καὶ ὑπερβολικῶς, καθόσον ἀποτείνεται πρὸς μεγάλην μάζαν ἀνθρώπων· τὸ ψεῦδος αὐτοῦ εἶνε ἀθροιστικόν, ἤτοι ἐνέχει πάντα τὰ στοιχειώδη ψεύδη, δι' ὧν ἐξαπατᾶται ἕν ἕκαστον ἄτομον χωριστὰ καὶ ἅπαντα ταὐτοχρόνως ὁμοῦ. Οἵαν σχέσιν ἔχουσιν ἐν τῇ ζωολογίᾳ οἱ λύκοι πρὸς τοὺς κύνας, τὴν αὐτὴν ἔχει καὶ τὸ *εἶδος* τοῦτο τῶν δημοσιογράφων πρὸς τοὺς δημοσιογράφους ἐκείνους τῆς *Α' Κλάσεως*, οἵτινες διὰ τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας εἰλικρινῶς ἐργαζόμενοι ψεύδονται ἐνίοτε πρὸς ὄφελος αὐτῆς· εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ κύων ὑλακτεῖ καὶ συχνάκις δάκνει, ἀλλὰ πάντοτε εἶνε ὠφέλιμον ζῶον. Ὁ λύκος ὅμως εἶνε πάντοτε βλαπτικὸν ὄν. Οὐχ ἧττον ἀκριβῆ ὅρια βεβαίως μεταξὺ τῶν δύο τούτων εἰδῶν δὲν ὑπάρχουσιν.

Τὸ γένος τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἅπαντες οἱ Γραμματεῖς, οἱ Φαρισαῖοι καὶ Ὑποκριταί, οἵτινες τὴν θρησκείαν ὡς ἐμπόριον μεταχειρίζονται, ἢ δι' αὐτῆς ἱκανοποιοῦσι παντὸς εἴδους πάθη καὶ ἐπιτυγχάνουσιν ἀθεμίτων καὶ ἀνόμων σκοπῶν. Οὗτοι μεγάλην ἐπίδρασιν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς καθόλου πορείας τῶν κοινωνιῶν διὰ τῶν ψευδῶν των, ἰσχυρῶς κλονίζοντες πᾶσαν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τῆς στηριζομένης ἐπὶ τῆς θρησκείας. Τὰ *εἴδη* ταῦτα διαιτῶνται εἰς τὰς τρώγλας τῶν μοναστηρίων, ἢ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς χωρίοις ἀποζῶντα ἐκ τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς εὐπιστίας τῶν πολλῶν. Πόσην ἐπίδρασιν ἔσχον ἐπὶ τῆς τύχης τῆς ἀνθρωπότητος οἱ ψεῦσται τοῦ *γένους* τούτου, κάλλιον δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ ἀναδιφῶν τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας καὶ τὰ χρονικὰ τῶν παρελθουσῶν ἐποχῶν. Σήμερον οἱ ψεῦσται οὗτοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν.

Ἡ οἰκογένεια τῶν ἐμπόρων. Ἐνταῦθα κατατάσσομεν πάντα τὰ γένη καὶ εἴδη τῶν ἐμπορευομένων. Τοὺς κυρίως ἐμπόρους, τοὺς κυβιστάς, τοὺς βιομηχάνους, τεχνίτας κτλ. Πόσα ψεύδη δὲν λέγει ὁ ἔμπορος διὰ νὰ πωλήσῃ τὸ ἐμπόρευμά του! Τί δὲν μηχανᾶται ὁ βιομήχανος διὰ νὰ νοθεύσῃ τὰ διάφορα προϊόντα τῆς βιομηχανίας! Ποίας πονηρίας δὲν ἐφευρίσκουσιν οἱ ἄνθρωποι τῶν χρηματιστηρίων πρὸς ἐξαπάτησιν ἀλλήλων καὶ τῶν ἀδαεστέρων! Ἐμπόριον ἄνευ ψεύδους εἶνέ τι ἀδύνατον. Ἐν πάσῃ δοσοληψίᾳ μεταξὺ δύο ἀνθρώπων ἡ παρουσία τῆς δυσπιστίας οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὴν συνείδησιν τοῦ ψεύδεσθαι, ἣν ἑκάτερος τῶν συναλλασσομένων ἔχει ἐν ἑαυτῷ. Ὑποπτεύει τις τὸ ψεῦδος, διότι ὁ ἴδιος ἐψεύσθη πολλάκις.

Οἰκογένεια τῶν κλεπτῶν καὶ κακούργων. Ὁ κλέπτης ἢ ὁ κακοῦργος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πράξεών του καὶ ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ, ἀποκρύπτει ἀπὸ τοῦ μέλλοντος θύματος εἴτε διὰ λόγων εἴτε διὰ προσποιητῶν πράξεων τὰ διανοήματά του, ἤτοι ψεύδεται. Ὅταν δὲ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, ψεύδεται ἐπίσης πρὸς ὑπεράσπισίν του, ἀρνούμενος τὰ γενόμενα, ἢ ἄλλην ἑρμηνείαν δίδων εἰς αὐτά. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι τὸ *εἶδος* τῶν κυρίως κλεπτῶν καὶ *λωποδυτῶν*, τῶν *ἀπατεώνων* (charlatans), τῶν *πλαστογράφων*, χαρτοπαικτῶν, τῶν *καταχραστῶν ἐμπιστοσύνης* καὶ τῶν πάσης ἀποχρώσεως ἐγκληματιῶν. Τὰ *εἴδη* ταῦτα ἐμποιοῦσιν ἀποστροφὴν καὶ ἀποτροπίασιν εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι τὸ ψεῦδος ἐνταῦθα φαίνεται ὅλως γυμνὸν καὶ ἐστερημένον παντὸς προσχήματος ἀληθείας, διὸ ὅμως εἶνε καὶ ἐν ταύ-

τῷ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον καὶ βλαπτικὸν αὐτῇ σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα ψεύδη, τὰ ὁποῖα δυσκόλως ἐξελέγχονται καὶ διακρίνονται ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἧς τὴν χροιὰν ἐξωτερικῶς λαμβάνουσι, καὶ πᾶσαν προφύλαξιν σχεδὸν ἀδύνατον καθιστῶσιν.

Ἡ οἰκογένεια τῶν εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα ἀνηκόντων. Ἐνταῦθα οἱ *δικηγόροι* κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ὡς πρὸς τὸ ἄφθονον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ψευδῶν. Δικηγόρος ἄνευ ψεύδους εἶνέ τι ουτοπικόν. Τοῦ δικαίου ἑνὸς ὄντος, ἐν πάσῃ δὲ ὑποθέσει δύο δικηγόρων ὑπαρχόντων, ἕπεται ὅτι τὸ ψεῦδος θὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἕνα ἐκ τῶν δύο ὡς ὄργανον τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ὑποθέσεως. Σπάνιαί εἰσιν αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι, καθ' ἃς ἀμφότεροι οἱ δικηγόροι καλῇ τῇ πίστει νομίζουσιν, ὅτι ἔχουσι τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὁσάκις π.χ. διάταξίς τις ἀσαφὴς τοῦ νόμου διττὴν ἑρμηνείαν δύναται νὰ λάβῃ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως τὰ ψεύδη θὰ πληρώσωσι τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου. Ἀφαιρέσατε τὸ ψεῦδος ἀπὸ τοῦ δικηγόρου, ὁ δικηγόρος ἀσφυκτιᾷ καὶ θνήσκει, ὡς ἀσφυκτιᾷ τις καὶ θνήσκει μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ὃν ἀναπνέει.

Οἱ ἰατροί, οἵτινες ψευδῶς λέγουσιν εἰς τὸν ἀσθενῆ ἢ τοὺς περὶ αὐτόν, ὅτι διέγνωσαν τὴν νόσον αὐτοῦ, καὶ διατάσσουσι φάρμακα, ψευδῶς διαβεβαιοῦντες τὸ ὠφέλιμον αὐτῶν.

Καὶ τέλος πάντες, ὅσοι ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων λέγουσι τὰ ἐναντία ἐκείνων, ἅπερ ἐνδομύχως φρονοῦσιν ἢ διαβεβαιοῦσί τι, περὶ οὗ ἀμφιβάλλουσι καθ' ἑαυτούς.

Δευτέρα τάξις. Ψεύδη παθολογικά.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι διάφορα εἴδη ψευστῶν, οἵτινες ἔχουσιν ὡς κοινὸν χαρακτῆρα παθολογικόν τι ἔδαφος ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν ψυχικῶν πράξεων. Ἐν ταῖς οἰκογενείαις ταύταις ἐπικρατοῦσι διάφορα νευρικὰ ἢ ψυχικὰ νοσήματα. Τὸ ψεῦδος ὑπὸ τούτων λέγεται οὐχὶ ἐκ συστηματικῆς καὶ ἐσκεμμένης προμελέτης, οὐδὲ ἐκ πάθους ὡρισμένου ἢ ἐλατηρίου πρὸς ἐπιδίωξιν συμφέροντος, ἀλλ' ὠθοῦνται ὑπὸ παθολογικῆς τινος κακίας καὶ σχεδὸν ἀσυνειδήτως, τῆς βουλήσεως, παρὰ τούτοις ἐντελῶς ἀνισχύρου καὶ ἀδυνάτου οὔσης, ἵνα βλάψωσιν ἄτομόν τι, ἢ νὰ ἐπισύρωσι τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑαυτῶν, τὸ σκάνδαλον διὰ τὸ σκάνδαλον ἐπιδιώκοντες.

Αἱ ὑστερικαὶ παρέχουσι λαμπροὺς τύπους τοιούτων ψευστῶν. Ὁ Lasègue ἀναφέρει ὑστερικήν τινα Παρισινήν, ἥτις ἐπί τινα χρόνον εἶχε ταράξει τοὺς κύκλους τῆς διπλωματίας καὶ πολλὰς ἐστεμμένας κεφαλὰς τῆς Εὐρώπης. Ἡ γυνὴ αὕτη εἶχε γράψει πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἰταλίας Βίκτορα Ἐμμανουήλ, ὅτι εἶνε νόθος θυγάτηρ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ πριγκηπίσσης De Carignan. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ἀληθοῦς τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης ἔλεγεν, ὅτι δύναται νὰ προσαγάγῃ πολλὰ τεκμήρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὡμίλει εἰς τὸν βασιλέα καὶ περὶ ἑνὸς κιβωτιδίου ἐσφραγισμένου τῆς πριγκηπίσσης, τὸ ὁποῖον αὕτη εἶχεν ἐμπιστευθῆ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἥτις ἀνέλαβε νὰ γαλουχήσῃ τὸ νόθον δῆθεν τέκνον της· ἡ τροφὸς αὕτη εἶχεν ἐκμυστηρευθῆ εἰς αὐτήν, ὅτε ἐνηλικιώθη, πολλὰ σχετικὰ πρὸς τὸ γεγονὸς τοῦτο. Ὁ βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ λαμβάνων ἐκ μέρους τῆς ὑστερικῆς ταύτης συχνάκις ἐπιστολάς, ἐν αἷς μετὰ μεγίστης τέχνης ἐδημιούργει τὸ μυθιστόρημα τῆς καταγωγῆς αὐτῆς, καὶ σκανδαλισθεὶς ἀπεφάσισε καὶ ἔστειλεν ἕνα ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν του πρὸς τὸν Ναπολέοντα, παρακαλῶν αὐτὸν ὅπως διατάξῃ τὴν ἀστυνομίαν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ γεγονότος. Ἡ ἀστυνομία μετὰ πολλὰς ἐξετάσεις τῆς ὑστερικῆς γυναικὸς δὲν ἐπείσθη, ἀλλ' ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτῆς καὶ γράψας τὴν πεποίθησίν του πρὸς τὸν βασιλέα, διετάχθη ὑπ' αὐτοῦ, ὅπως τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἰταλίας, ἔνθα τῷ ὄντι ἡ ὑστερικὴ ἡρωΐς ἡμῶν μετέβη καὶ διέτριψεν ἀρκετὸν χρόνον. Μετὰ ταῦτα δὲ ἡμέραν τινὰ ἄνευ λόγου καὶ ἀφορμῆς τινος ἀναχωρεῖ αἰφνιδίως ἐκ τῆς Αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπιστρέφει εἰς Παρισίους, ἔνθα ἐξακολουθεῖ νὰ διηγῆται εἰς πάντα τὸν μῦθον τῆς βασιλικῆς καταγωγῆς αὐτῆς. Ἡ ἀστυνομία ἐκ νέου ἐνεργήσασα ἀνακρίσεις ἀπεκάλυψε τὰ ψεύδη τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις εἶχε κατορθώσει νὰ ἀποκρύψῃ μέχρι τοῦδε ὅτι ἦν σύζυγος ἑνὸς πτωχοῦ κουρέως. Ἕως οὗ ἡμέραν τινὰ προσαχθεῖσα ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ δι' ἐπιλήψιμόν τινα πρᾶξιν, προσεβλήθη ὑπὸ σφοδροῦ ὑστερικοῦ παροξυσμοῦ ἀπολήξαντος εἰς ἀφασίαν καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν θεραπείαν τοῦ καθηγητοῦ Lasègue, ὅστις οὕτως εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ὑπὸ ἰατροδικαστικὴν ἔποψιν.

Τὸ περίεργον εἶνε, ὅτι σὺν τῇ ἐπαναλήψει τῆς διηγήσεως τῆς αὐτῆς ἱστορίας εἶχε κατορθώσει νὰ πείσῃ καὶ τὸν σύζυγόν της περὶ τοῦ ἀληθοῦς τῆς βασιλικῆς καταγωγῆς αὐτῆς, περὶ ἧς βαθμηδὸν καὶ ἡ ἰδία ἐπείσθη ἐπὶ τέλους. Ἡ οἰκειοποίησις τῷ ὄντι τοῦ ψεύδους παρὰ δευτέρου προσώπου δὲν εἶνε σπανία. Πολλὰ ἄτομα ἀκούσαντα πολλάκις ψευδῆ τινα ἱστορίαν παρ' ἄλλου, ὑποκαθιστῶσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸν διηγηθέντα αὐτὴν καὶ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἐπαναλήψει διαβεβαιοῦσιν, ὅτι ἰδίοις ὄμμασιν εἶδον τὰ γεγονότα, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὰ κτλ. καὶ ἐπὶ τέλους πείθουσι καὶ ἑαυτούς, ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν. Τοῦτο ἰδίως συμβαί-

νει εἰς τοὺς παῖδας, οἵτινες εὐκόλως ὑποκαθιστῶσιν ἑαυτοὺς εἰς τὰ πρόσωπα ἑνὸς διηγήματος, ὅπερ ἤκουσαν παρά τινος, διαβεβαιοῦντες ἐν ὅλῃ τῇ παιδικῇ ἀφελείᾳ, ὅτι αὐτοὶ ὑπῆρξαν οἱ ἥρωες τῶν γεγονότων τοῦ διηγήματος, πολλάκις δὲ ἕνεκα τῆς τάσεως ταύτης τῆς αὐταπάτης, τοῦ παραδόξου τούτου ψυχολογικοῦ φαινομένου γίνονται πρόξενοι σκανδαλωδῶν ὑποθέσεων καὶ ἐκθέσεως τῆς ὑπολήψεως ἀθώων προσώπων, ἢ ἐχρησίμευσαν ὡς ὄργανα ἀσυνείδητα συκοφαντιῶν ἐπικινδύνων εἰς ἀνθρώπους ἐπιδιώκοντας ἔνοχόν τι συμφέρον ἢ ἐκδίκησιν κατά τινος προσώπου.

Οἱ μικροὶ οὗτοι ψεῦσται εἰς οὓς *ὑποβάλλονται* τοιαῦτα ψεύδη βεβαιοῦσι μετὰ σταθερότητος, ὅτι *εἶδον* ἢ ἤκουσαν πράγματα, ὧν οὐδέποτε ὑπῆρξαν αὐτόπται ἢ αὐτήκοοι μάρτυρες. Πολλάκις δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς φυσικῆς κακίας ὠθούμενοι, δημιουργοῦσιν ἐκ τοῦ προχείρου λίαν ἐπικίνδυνα ψεύδη.

Περὶ τῶν ὑστερικῶν ἐνταῦθα προκειμένου, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι αὗται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νοσηρῶς τὰ νεῦρα διατεθειμένον ἄτομον ψεύδονται μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου κυνισμοῦ καὶ μετὰ σατανικῆς πονηρίας, βοηθουμένης ὑπὸ ἀξιοθαυμάστου δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας των. Εἷς ἐκ τῶν οὐσιωδεστέρων χαρακτήρων τῆς παραδόξου ψυχικῆς καταστάσεως αὐτῶν, οὐδέποτε σχεδὸν ἐλλείπων, εἶνε ἡ τάσις τοῦ ἐξαπατᾷν πάντα πλησιάζοντα αὐτοὺς καὶ πρώτιστα πάντων τὸν ἰατρόν. Εἶναι ἀπίστευτος ἡ ἐπινοητικὴ αὐτῶν ἱκανότης διὰ τὰ ψεύδη· μηχανῶνται τὰ ἀδύνατα, ἵνα ἐπισύρωσι τὴν προσοχὴν ἢ τὴν συμπάθειαν τῶν πλησιαζόντων αὐτοὺς καὶ πολλάκις οἱ πειραματιζόμενοι ἐπ' αὐτῶν ἰατροὶ ἐγένοντο παίγνια τῶν προσποιήσεων καὶ ψευδῶν των.

Ἐγνωρίσαμεν πρό τινων ἐτῶν ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Charcot νεάνιδά τινα 15έτιδα, Ῥωσσίδα, ἑβραϊκῆς καταγωγῆς, ἥτις ἐπὶ ἓν ἔτος ἠνάγκασε τοὺς γονεῖς αὐτῆς νὰ τὴν ὁδηγῶσιν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν πρὸς συμβουλὴν τῶν διασημοτέρων ἰατρῶν τῆς Εὐρώπης δι' ἓν παράδοξον νόσημα, ὑφ' οὗ ἠτιᾶτο ὅτι ἔπασχεν. Ἐπέμενε νὰ ἔχῃ δεδεμένον τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν δι' ἐπιδέσμου· ὁσάκις δὲ ἀφήρει τὸν ἐπίδεσμον, ἀμέσως συνέστελλεν ἅπαντας τοὺς μῦς τοῦ δεξιοῦ ἡμίσεος τοῦ προσώπου λίαν ἰσχυρῶς, εἰς τρόπον ὥστε παρήγετο μία φρικώδης δυσμορφία ἐκ τοῦ παραδόξου τούτου μορφασμοῦ. Εὐθὺς δ' ἅμα ἐπετίθετο ὁ ἐπίδεσμος, ἢ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς ἐκλείετο ὁ δεξιὸς ὀφθαλμός, ὁ σπασμὸς τῶν μυῶν ἔπαυε καὶ τὸ πρόσωπον ἐλάμβανε τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἔκφρασιν. Ὁ Charcot ἐν ἀρχῇ ἠπατήθη, ὡς ἠπατήθησαν οἱ ἰατροὶ τῆς Μόσχας, τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου· ἀλλ' ὑποπτευθεὶς ἀπάτην, παρεκάλεσε τοὺς γονεῖς τῆς νεάνιδος, ὅπως ἐπὶ ὀλίγον χρόνον ἀφήσωσιν αὐτὴν ἐν Σαλπετριέρῃ, ἵνα μελετηθῇ καλῶς τὸ νόσημα. Μετά τινας δὲ ἡμέρας οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἀνεκάλυψαν τὸν δόλον τῆς πασχούσης, ἥτις ἐπὶ τέλους ὡμολόγησε τὸ ψεῦδός της.

Ἐνίοτε δὲ αἴφνης καὶ ἄνευ λόγου ἀποστροφὴν καὶ μῖσος πρὸς ἄτομόν τι αἰσθανόμεναι, πλάττουσι τοὺς ἀποτροπαιοτέρους καὶ τεχνικωτέρους μύθους εἰς βάρος τῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως αὐτοῦ, μύθους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνίοτε εὔπιστοι δικασταὶ δίδουσι τὸ κῦρος τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας, καὶ ἐκδίδουσι συνεπῶς ἀτιμωτικήν τινα ἀπόφασιν κατὰ τοῦ ἀθώου θύματος τῆς ὑστερικῆς. Ἄλλοτε ἄνευ πάθους καὶ ἁπλῶς τὸ σκάνδαλον διὰ τὸ σκάνδαλον ἐπιδιώκουσαι, δημιουργοῦσι ψεύδη πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ κοινοῦ. Πολλάκις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μεταχειρίζονται αὐτὰς ἐπιτήδειοί τινες ἀπατεῶνες. Ἐξ αὐτῶν στρατολογοῦνται ὑπνοβάτιδές τινες καὶ μαγνητιζόμεναι, αἱ μαντεύουσαι τὸ μέλλον, αἱ εἰς σχέσεις μετὰ τῆς θεότητος εὑρισκόμεναι κτλ, πέριξ τῶν ὁποίων ἐνίοτε τοσοῦτος πάταγος ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐγείρεται.

Οἱ ἡμιφρενοβλαβεῖς καὶ οἱ ἐκπεφυλισμένοι (dégénérés), τουτέστιν οἱ ἐκ γενετῆς ἀτελῆ τὸν νοῦν ἔχοντες, οἷον *οἱ μωροὶ* (imbéciles), *οἱ ἀσθενεῖς τὸ πνεῦμα* (faibles d' esprit) καὶ οἱ ἐλαφροῦ βαθμοῦ *ἠλίθιοι* (idiots). Ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης ἐπικίνδυνοι ἰδίως εἶνε οἱ ἡμιφρενοβλαβεῖς ἢ οἱ λεγόμενοι *ἐχέφρονες-παράφρονες* (fous raisonnants). Οἱ τελευταῖοι οὗτοι μεστοὶ παθολογικῆς κακίας καὶ ἐχθρικῶς κατὰ πάντων ἀνεξαιρέτως διατεθειμένοι, αἰσθάνονται ἐν τῇ ἠθικῇ ταύτῃ διαστροφῇ αὐτῶν μεγίστην ἡδονήν, ὅπως κατηγορῶσι καὶ συκοφαντῶσι δεινῶς καὶ τὰ μᾶλλον πρῴην τυχὸν προσφιλῆ αὐτοῖς πρόσωπα, δημιουργοῦντες ἐκ τοὐπροχείρου ἢ ἐκ προμελέτης τὰ φρικωδέστερα ψεύδη, εἰς τὰ ὁποῖα φροντίζουσι μετὰ διαβολικῆς προσοχῆς νὰ δώσωσι φαινομενικήν τινα μορφὴν ἀληθείας, διὸ καὶ γίνονται πολλάκις πιστευτοὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν. Ἐγνωρίσαμεν μίαν τοιαύτην ἀσθενῆ, ἥτις διηγήθη ἡμῖν μετὰ τοῦ σοβαρωτέρου καὶ πειστικωτέρου τρόπου τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ἡ μήτηρ αὐτῆς ὅπως οἰκειοποιηθῇ τὴν περιουσίαν της. Ἐννοεῖται οἴκοθεν, ὅτι τοῦτο ἦτο μῦθος, ἄλλως τε καὶ ἐβεβαιώθημεν περὶ τούτου προσηκόντως. Ὅταν δὲ εἰς τοὺς τοιούτους ψεύστας ἀποδείξῃ τις ὀφθαλμοφανῶς, ὅτι ψεύδονται, τότε ἢ ἐπιμένουσι μετὰ τοῦ κυνικωτέρου τρόπου πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν λειψάνων τοῦ ψεύδους των, ἢ αἴφνης ἐγκαταλείπουσι τὸ ψεῦδός των, ἵνα δημιουργήσωσι ταχέως ἄλλο ἀνάλογον, ἀδιαφοροῦντες ἐντελῶς διὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων.

Πάντα τὰ ψεύδη τῶν εἰδῶν τούτων εἶναι

προϊόντα φυόμενα εἰς παθολογικὸν ἔδαφος κληρονομικῶς λαχὸν αὐτοῖς. Ἡ τάσις τῶν ψευστῶν τούτων ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὀργανικὴν ἀνάγκην, πρὸς ὁρμέμφυτον, διὸ καὶ ἡ εὐθύνη τῶν ψευστῶν τούτων δέον νὰ ᾖ ἐλαχίστη ἢ καὶ ἔν τισι περιπτώσεσι μηδαμινή.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΚΙΤΡΙΝΟΝ ΜΑΝΤΙΛΙΟΝ

Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων στρατιωτικῶν γυμνασίων τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαδόχου, στρατιώτης τις τοῦ πυροβολικοῦ ἀποσπᾶται ἐκ τῶν τάξεων καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀξιωματικὸν ζητῶν τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθῃ :

— Ὅλοι οἱ στρατιῶται μοῦ λέγουν πῶς εἶμαι κίτρινος σὰν τὸ θειάφι, πρέπει νὰ ἔχω χρυσῆ...

Ὁ ἀξιωματικὸς ἀληθῶς ἐκπλήττεται ἐπὶ τῇ χροιᾷ τοῦ ὁπλίτου καὶ δὲν διστάζει νὰ δώσῃ αὐτῷ τὴν αἰτουμένην ἄδειαν.

Ἀλλὰ τῇ αὐτῇ στιγμῇ προσέρχεται ἔφιππος ὁ διάδοχος καὶ ἐρωτᾷ τί τρέχει καὶ τί ζητεῖ ὁ στρατιώτης. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐξηγεῖ τὰ συμβαίνοντα. Καὶ αὐτὸς δ' ὁ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος μετ' ἐκπλήξεως παρατηρεῖ τὴν κιτρίνην ὄψιν τοῦ πυροβολητοῦ.

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἡμέρα ἦτο θερμοτάτη καὶ ὁ στρατὸς ὑπέφερε πολὺ ἐκ τοῦ καύσωνος. Οἱ ἄνδρες ἦσαν κάθιδροι καὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου δὲ τοῦ ἀναφερομένου στρατιώτου θρόμβοι ἱδρῶτος ἔρρεον.

— Καλά, λέγει ὁ διάδοχος, πήγαινε νὰ ἡσυχάσῃς, ἀλλὰ εἶσαι λουσμένος εἰς τὸν ἱδρῶτα, δὲν σφογγίζεις τὸ προσωπόν σου.

Ὁ στρατιώτης ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κόλπου τὸ μαντίλιόν του καὶ ἀπομάσσεται. Τὸ μαντίλιον ἦτο κίτρινον καὶ ἔφερεν ἐν τῷ μέσῳ τετυπωμένην τὴν μορφὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου. Καὶ ὁ διάδοχος παρατηρεῖ τότε ὅτι ὅσον ὁ στρατιώτης ἀπομάσσεται ἡ μορφὴ αὐτοῦ καθίσταται ὠχροτέρα. Ἐννοεῖ τὸ συμβαῖνον· τὸ πρόστυχον μαντίλιον βρεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος μετέδιδε τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιδερμίδα.

Ὁ διάδοχος ἐξάγει τὸ ἰδικόν του λευκὸν μαντίλιον καὶ ρίπτει αὐτὸ πρὸς τὸν στρατιώτην.

— Πάρε, παιδί μου, τὸ μαντίλι αὐτὸ καὶ σφογγίσου· μὴ σφογγίζεσαι μὲ τὸν αὐτοκράτορα πλέον... Κρύψε τον εἰς τὸν κόλπον σου, εἰς τὴν καρδιάν σου καὶ θὰ ἦσαι ὑγιὴς καὶ ἀκμαῖος πάντοτε!

Καὶ ὁ στρατιώτης φυλάττει ἔκτοτε ὡς πολύτιμον ἐνθύμημα τὸ λευκὸν μαντίλιον τοῦ διαδόχου τῆς Γερμανίας, τοῦ προσφιλεστάτου Φρὶτζ, ὡς καλοῦσιν αὐτὸν ἐν τῷ στρατῷ.

ΓΥΝΗ ΗΛΕΚΤΡΟΦΟΡΟΣ

Δὲν εἶνε πρωτάκουστόν τι ἡ ὕπαρξις ἠλεκτροφόρων γυναικῶν. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα παράγει ἠλεκτρισμόν. Πᾶσα κίνησις, πᾶσα προστριβή, ὡς γνωστόν, γεννᾷ ἠλεκτρισμόν. Μὴ δὲν ἀρκεῖ νὰ προστρίψῃ τις διὰ ψήκτρας φύλλον χάρτου, ἵνα ἠλεκτρισθῇ καὶ ἀναδοθῶσιν ἐξ αὐτοῦ ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες; Ἱμάντες δερμάτινοι ἢ ἐκ καουτσοὺκ στρεφόμενοι ταχέως ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἠλεκτρίζονται. Τὸ δέρμα γαλῆς προστριβόμενον ἠλεκτρίζεται καὶ τοῦτο. Ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ δὲ σώματι ὑφίστανται τοσαῦται ἀφορμαὶ κινήσεων· μυϊκαὶ συστολαί, ἀνακίνησις τοῦ αἵματος ἐν τοῖς αἱματοφόροις ἀγγείοις κτλ. Ἁπλούστατον ἄρα ὅτι ὁ ἄνθρωπος παράγει ἠλεκτρισμόν. Ἀλλ' ὁ ἠλεκτρισμὸς οὗτος δὲν συγκεντροῦται, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐντὸς τοῦ σώματος. Ἅμα σχηματιζόμενος διαφεύγει διὰ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος, τῶν ἀτμῶν τῆς ἀναπνοῆς κτλ. Εἶνε δὲ ἀδιόρατος. Ἐν ταῖς ξηροτάταις ζώναις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς συμβαίνει πολλάκις, ἅμα ὡς κτένιον ψαύσῃ γένειον ἢ κόμην, νὰ ὀρθοῦνται αἱ τρίχες καὶ νὰ ἀκούεται εἶδος τριζοβολήματος, ἀναγγέλλοντος τὴν διαφυγὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἐνίοτε δύο ἄτομα, θλίβοντα τὰς χεῖρας ἀλλήλων, αἰσθάνονται ἐλαφρὸν κλονισμόν. Ἐκ δύο προσώπων ἐναγκαλιζομένων ἀνεδόθησαν πολλάκις ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες. Ἀρκεῖ ὡσαύτως ἐνίοτε νὰ θέσῃ τις ἐπὶ τοῦ μεταλλίνου μήλου θύρας τινὸς τὴν χεῖρα καὶ βλέπει μικρὰν ὑποκύανον φλόγα ἀναλάμπουσαν. Τὰ αὐτὰ φαινόμενα παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἐν καιρῷ μεγάλης ξηρασίας. Αἱ σιδηραῖ ράβδοι, αἱ ἐμπηγνύμεναι εἰς τὴν γῆν, ἀναδίδουσι χαρακτηριστικόν τινα βόμβον, ὃν ἀποτελεῖ ὁ ἠλεκτρισμὸς τοῦ ἐδάφους διαφεύγων δι' αὐτῶν. Αἱ παρατηρήσεις αὗται εἶνε σήμερον πάγκοινοι. Ὡσαύτως προστρίβων τις τὸ λεῖον τρίχωμα γάτου, ἐν καιρῷ ξηροτάτῳ, παρατηρεῖ ὅτι αἱ τρίχες λάμπουσιν ἐν τῷ σκότει, ἀναδίδουσι δὲ καὶ σπινθῆρας. Ὑπάρχουσιν ἐκτὸς τούτου καὶ παραδείγματα ἀνθρώπων ἠλεκτριζομένων φυσικῶς ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ζώνην καὶ ἐκδηλούντων τὴν ἐν ἑαυτοῖς παραγωγὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διὰ σπινθήρων. Νῦν ἐν Εὐρώπῃ γίνεται λόγος περὶ γυναικὸς

ἠλεκτρικῆς, ἥτις παρουσιάζει περιεργότατα φαινόμενα. Ἀρκεῖ νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα εἰς τὴν κόμην, ὅπως ἀναδοθῶσιν ἐξ αὐτῆς σπινθῆρες. Πρὸ ἑξαετίας ἡ ἠλεκτρικὴ αὕτη εὐκισθησία, ἂν δυνάμεθα νὰ τὴν ὀνομάσωμεν οὕτως, ἐπετάθη. Οἱ δάκτυλοι τῆς γυναικὸς ταύτης ἕλκουσι τὰ ἐλαφρὰ σώματα, ταινίας, τεμάχια χάρτου κτλ. Ἐὰν βυθίσῃ τοὺς δακτύλους εἰς λεπτὴν ἄχνην, ἡ χεὶρ καλύπτεται ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ λευκοῦ στρώματος, ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ μαγνήτης ὑπὸ ρινισμάτων σιδήρου. Τρυζοβολήματα ἀκούονται πέριξ αὐτῆς, δῆλον δ' ὅτι αἰσθάνεται νυγμοὺς δυσαρέστους. Ἡ αὔξησις τῆς ἠλεκτρικῆς ἐντάσεως συνοδεύεται ὑπὸ ἐπαισθητοτάτης τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπερευαισθησίας· τοὐναντίον δ' ἡ μείωσις ὑπὸ καμάτου. Ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε ὑστερική, ἔχει δὲ υἱὸν παρουσιάζοντα ἀπαραλλάκτως τὰ αὐτὰ φαινόμενα. Κ.

ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Μαλάκια.

Ἡ συνομοταξία τῶν μαλακίων ἐν συνόλῳ λαμβανομένη περιέχει τὰ ἧττον νοήμονα ζῷα, καὶ ἐν τούτοις ὅμως καὶ ἰδίως τοῖς θεωρουμένοις ὡς ὁ τύπος τῆς παντελοῦς ἀνοίας εὔστοχος παρατήρησις ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν νοημοσύνης τινός. Καὶ αὐτὰ τὰ *ὀστρείδια*, τὰ ἐστερημένα κεφαλῆς, ἅτινα συλλεγόμενα ἀνοίγονται καὶ ἀποθνήσκουσιν, ἂν ἀμέσως μετὰ τὴν συλλογὴν τεθῶσιν εἰς δεξαμενὴν ἥτις διαδοχικῶς νὰ διατελῇ πλήρης ὕδατος ἢ ἐντελῶς κενή, μανθάνουσι νὰ παραμένωσι κλειστὰ καὶ οὕτως ἐπιμηκύνουσι τὸν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος βίον αὐτῶν. Οἱ *σωλῆνες*, οἵτινες ἀντιπαθοῦντες τῷ ἅλατι ἐξέρχονται τῶν ὀπῶν ἐπιρριπτομένου ὀλίγου ἅλατος ἐπ' αὐτῶν, διαφυγόντες ἅπαξ τὴν χεῖρα τοῦ συλλέκτου, ὅσον ἅλας καὶ ἂν ριφθῇ ἐπὶ τῶν ὀπῶν αὐτῶν, δὲν ἐξέρχονται πλέον. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς κοχλίας « ὅστις, λέγει ὁ Λ. Ἀγασσίζ, παρετήρησε τοὺς ἔρωτας τῶν ζῴων τούτων, δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν γοητείαν ἣν διὰ τῶν ποικιλωτάτων κινήσεων ἐκδηλοῦσιν οὗτοι.» Ὁ δὲ Δάρβιν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ ἀναφέρει παράδειγμα περίεργον τῆς νοημοσύνης τοῦ κοχλίου. Κοχλίας τις εἶχε συσφηνωθῇ εἰς σχισμὴν λίθου, τὸ στόμα πρὸς τ' ἄνω ἔχων. Ἀμέσως ἤρξατο ἐργαζόμενος ὅπως ἀπαλλάξῃ ἑαυτόν, ἐτανύσθη ἐξ ὁλοκλήρου καὶ στηριχθεὶς προσεπάθησε μάτην νὰ σύρῃ τὸ ὄστρακον αὐτοῦ καθέτως πρὸς τ' ἄνω. Μετά τινας στιγμὰς ἀναπαύσεως ἐπεμηκύνθη πρὸς τὰ δεξιά· νέα ἀποτυχία· μετὰ νέαν στιγμὴν ἀναπαύσεως τελευταία ἀπόπειρα πρὸς τἀριστερὰ ἀπήλλαξε τὸ ὄστρακον. Ἡ τριπλῆ αὕτη προσπάθεια, κατὰ διαφόρους προσφόρους διευθύνσεις, βεβαίως προῆλθεν ἐκ θελήσεως ὡρισμένης ».

Ἕτερον παράδειγμα τῆς νοημοσύνης τῶν κοχλιῶν, ὀλίγον τι κολακευτικὸν δι' αὐτούς, ἀναφέρει ὁ Λονσδάλ, ὅστις θέσας δύο κοινοὺς κοχλίας ἐν κήπῳ μικρῷ καὶ ἐντελῶς ξηρῷ, παρετήρησε μετά τινα χρόνον, ὅτι ὁ εὐρωστότερος τῶν δύο (ὁ εἷς ἦτον ἰσχνὸς καὶ καχεκτικός), ἔφυγε διευθυνόμενος εἰς πλούσιον κῆπον οὗτινος ὑπερεπήδησε τὸν τοῖχον, ὡς ἐδεικνύετο ἐκ τῶν ἰχνῶν τοῦ ἐγκαταλειφθέντος σιάλου. Ὁ Λονσδὰλ ἐπίστευσεν ὅτι ἐγκατέλιπε τὸν σύντροφον ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ του. Μετ' ἀπουσίαν ὅμως εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ὁ κοχλίας ἐπανῆλθε καὶ ἀνεκοίνωσε βεβαίως τῷ ἑτέρῳ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκδρομῆς αὐτοῦ, διότι ἀμφότεροι ἐξεκίνησαν καὶ ἀκολουθοῦντες τὸν αὐτὸν δρόμον ἐκρύβησαν πέραν τοῦ τοίχου. Ἐξετάζων τις τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν δύναται νὰ τὸ θεωρήσῃ ἁπλῶς τυχαῖον· διότι εἶνε ἀποδεδειγμένον καὶ ἐξ ἄλλων ζῴων ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὸν κοχλίαν, ὅτι ταῦτα ἀναμιμνήσκονται τοῦ τόπου τῆς κατοικίας αὐτῶν καὶ ἐπανέρχονται εἰς αὐτὴν χορτασθέντα. Οὐδόλως λοιπὸν εἶνε ἀπίθανον ὅτι ὁ κοχλίας διετήρησεν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἐγκατέλιπε τὸν σύντροφόν του. Ἀφ' ἑτέρου τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ τὴν ζωηρὰν συμπάθειαν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν συμμετοχῆς τῶν ἀπολαύσεων. Καὶ ἕτερα γαστερόποδα, οἷον αἱ κοινῶς καλούμεναι *Πεταλίδες*, διατηροῦσι τὴν μνήμην τοῦ μέρους ἐν ᾧ προσκολλῶνται καὶ ἐπανέρχονται εἰς τοῦτο ὁσάκις ἀπομακρυνθῶσι δι' ἀναζήτησιν τῆς τροφῆς· τοῦτο δὲ διότι τ' ὄστρακον αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόζηται ἐπακριβῶς εἰς οἷον δήποτε μέρος τοῦ λίθου, ὥστε μόνη ἡ μυϊκὴ συστολὴ νὰ δύναται νὰ συγκρατῇ στερεῶς προσκεκολλημένον τὸ ζῷον. Τέλος τὰ κεφαλόποδα, τὰ καὶ τελειότερα τῶν μαλακίων, ἀναμφιλέκτως ὑπερέχουσι τῆς κατὰ τὴν νοημοσύνην πάντων τῶν λοιπῶν καὶ αὐτῆς συνομοταξίας. Ὁ Σναΐδερ ὅστις τελευταίως ἐμελέτησε τὰ κατ' αὐτὰ ἐν τῷ ζωγρείῳ τῆς Νεαπόλεως, λέγει, ὅτι οἱ πολύποδες (ὀκτάποδες κοινῶς) ἀναγνωρίζουσι τὸν δίδοντα αὐτοῖς τὴν τροφήν, ὁ δὲ Ὄλλμαν ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι ὀκτάπους τις, ὅπως συλλάβῃ ἀστακὸν τεθέντα ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς παρακείμενον διαχώρισμα, κατώρθωσε νὰ ὑπερπηδήσῃ τὸ διάφραγμα.

Α.

Ἡ λύπη εἶνε ὡς τὸ τεμάχιον ἐκείνου τοῦ σιδήρου, ὅπερ οἱ γλύπται θέτουσιν ἐντὸς τῶν γυψίνων ἀγαλμάτων—συγκρατεῖ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ φιλία ἐν ὡρισμέναις στιγμαῖς καθίσταται ὥς τις ὑπέρτατος ἔρως, ἀλλ' εἶνε ἀνεπαρκής, διότι δὲν ἀσχολεῖται ἢ περὶ τὰ μεγάλα δεινὰ καὶ δὲν ἐνεργεῖ ἢ κατὰ τὰς σοβαρὰς περιστάσεις.

Παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἰσχὺς εἶνε ἡ ἀναισθησία, μεγαλεῖον ἡ ὑπερηφανία, ἠρεμία ἡ ἀδιαφορία.

Ἡ ὑπομονὴ εἶνε ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς τῶν γυναικῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατονταετηρίδος του, ὁ «Χρόνος» τοῦ Λονδίνου, τὸ παγκόσμιον φύλλον, κατεχώρισε τὴν ἑξῆς διήγησιν, χρονολογουμένην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1842: Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμμορία λωποδυτῶν ἀπεφάσισε τὴν αὐτὴν νύκτα νὰ κάμῃ ῥῆξιν εἰς διάφορα καταστήματα τοῦ Λονδίνου καὶ λῃστεύσῃ διάφορα χρυσοχοεῖα καὶ τραπέζας. Αἱ προπαρασκευαὶ πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν ἐγένοντο μετὰ μεγίστης ἐπιδεξιότητος καὶ εὐφυΐας, καίτοι δὲ ἡ συμμορία τῶν κλεπτῶν συνίστατο ἐξ εἴκοσι προσώπων, ἡ ἀστυνομία δὲν ἔμαθε τὸ παραμικρόν. Ἀλλ' ἂν ἡ ἀστυνομία τοῦ Λονδίνου ἐκοιμᾶτο, οἱ ρέπορτερ τοῦ «Χρόνου» εἶχον τὰ ὄμματα ἀνοικτά. Ὀλίγον τι πρὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἡ ἐπιχείρησις ἔμαθον τοῦτο οἱ καινοθῆραι τοῦ «Χρόνου». Καὶ δὲν ἔγραψε μὲν ἡ ἐφημερὶς αὕτη πῶς κατώρθωσε νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ ἀδιάδυτα μυστήρια τῶν λωποδυτῶν, ἅτινα δὲν ἠδυνήθη οὔτε ἡ ἀστυνομία νὰ ἐξιχνιάσῃ, ἀλλ' εἶνε γεγονὸς ὅτι ἡ εἴδησις αὕτη, ἣν τὸ ἀγγλικὸν φύλλον ἀνεκοίνωσε τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἐστοίχισεν αὐτῷ 5,000 λίρας στερλίνας καὶ ὑποτίθεται ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο ἐδόθη ὅπως ἀγορασθῶσι μέλη τινὰ τῆς ἑταιρίας ταύτης καὶ ἀποσταλῶσιν εἰς Ἀμερικήν, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ἐπίθεσιν τῶν προδοθέντων συντρόφων. Ὅταν δὲ μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς σκοπουμένης κλοπῆς ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου ἔμαθε παρὰ τοῦ «Χρόνου» τὸν μέγαν κίνδυνον ὃν διέτρεξε καὶ ὃν ἀπέφυγε, χάρις εἰς τοὺς καινοθήρας τῆς ἐφημερίδος καὶ τὴν γενναιότητα αὐτῆς, οἱ ἔμποροι τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισαν νὰ διαιωνίσωσι τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας ταύτης. Οὕτω δὲ πλὰξ μαρμαρίνη σήμερον τοποθετημένη εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Λονδινείου χρηματιστηρίου καὶ εἰς τὸ κατάστημα τῆς διευθύνσεως τοῦ «Χρόνου» ἀγγέλλει τοῖς μεταγενεστέροις, ὅτι οἱ καινοθῆραι τοῦ «Χρόνου» ἐφρόντισαν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως καὶ ὅτι εἰς τὴν εὐφυΐαν αὐτῶν χρεωστεῖται ἡ σωτηρία αὐτῆς ἀπὸ μεγάλου κινδύνου.

Ἕλλην ἔμπορος, γράφουσι τὰ γερμανικὰ φύλλα, Κύπριος τὴν πατρίδα, ἀνεχώρησε διὰ Σουακὶμ εἰς Βαρβαρίαν, ὅπως ἀγοράσῃ νομίσματα διὰ τοὺς νομισματολόγους καὶ τὰ μουσεῖα, ἰδίως δὲ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ. Τὰ νομίσματα ταῦτα, ὡς γνωστόν, εἶχε κόψει ὁ ἀποθανὼν Μαχδῆς Μωάμεθ Ἀχμέτ, ἐξ αὐτῶν δὲ ὀλίγα τινὰ μόνον ἀντίτυπα ἐστάλησαν εἰς Εὐρώπην.

Ἐὰν πιστεύσωμεν τοὺς «Ἰατρικοὺς Καιροὺς τῆς Φιλαδελφείας», ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως μέσον θεραπείας τῆς φθίσεως, τὸ ὁποῖον ἂν δὲν παρέσχε μέχρι τοῦδε ἀδιαμφισβητήτως εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ἔχει τοὐλάχιστον τὴν ἀρετὴν ὅτι εἶνε ὅλως πρωτότυπον, δύναται τις δὲ νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ καὶ ταξειδεύων ἀκόμη. Τὸ μέσον τοῦτο συνίσταται ἁπλῶς εἰς βεβρασμένον κρᾶμα χοιρείου πάχους μετὰ γάλακτος, ὅπερ λαμβάνει ὁ ἀσθενής. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, λέγει ἡ ἀμερικανικὴ ἐφημερίς, τὸ βάρος τοῦ σώματος αὐξάνει, ἡ βὴξ κατευνάζεται, ἐλαττοῦνται αἱ ἀποχρέμψεις, ἐπανέρχεται ἡ ὄρεξις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ φάρμακον εἶνε τόσον ἁπλοῦν καὶ ἀκίνδυνον, ὥστε τὰ πειράματα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος εἶνε εὐχερέστατα.

Ἄνθη τινά, ὡς γνωστόν, ἀνοίγουσι μόνον τὴν νύκτα, τὴν ἡμέραν δὲ κλείουσιν. Μέχρι τοῦδε ὅμως τοιοῦτον φαινόμενον δὲν εἶχε παρατηρηθῇ ἢ εἰς θάμνους καὶ θαμνώδη φυτά. Ἤδη ἐν Γόᾳ, παρὰ τὴν Βομβάην, ἀνεκαλύφθη δενδρύλλιον, ὅπερ παρουσιάζει τὰ αὐτὰ φαινόμενα. Ἅμα ὁ ἥλιος δύσῃ τὰ ἄνθη αὐτοῦ ἀνοίγουσιν, ἀναδίδοντα γλυκύτατον ἄρωμα, τὴν πρωίαν δὲ, εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, ἄλλα μὲν τῶν ἀνθέων μαραίνονται καὶ πίπτουσιν, ἄλλα δὲ κλείουσιν.

Ὁ ἀστρονόμος Klinkerfus διῆλθε ποτὲ τὸ θέρος εἰς τὰ θαλάσσια λουτρὰ πλουσίας πόλεως τῆς βορείου Γερμανίας. Ἀναχωρῶν δὲ μετὰ δίμηνον διατριβὴν ἔν τινι τῶν καλλιτέρων ξενοδοχείων, ἐνεχείρισεν εἰς τὸν θυρωρὸν νόμισμα δύο μάρκων. Οὗτος, συνειθισμένος ὢν νὰ λαμβάνῃ μεγάλα ποσὰ παρὰ τῶν θαμώνων, ἠθέλησε νὰ πειράξῃ τὸν ἀστρονόμον. — Εἶνε δι' ἐμὲ τὰ δύο μάρκα, εἶπεν, ἢ διὰ τὸν καθαριστὴν τῶν ὑποδημάτων σας; — Καὶ διὰ τοὺς δύο, ἀπήντησεν ἀπαθῶς ὁ ἀστρονόμος.

Ὅτε ὁ νούντσιος Gioachino Pecci (νῦν πάπας Λέων ΙΓ΄.) εὑρίσκετο ἐν Βελγίῳ, ἐν βασιλικῷ τινι δείπνῳ συνέπεσε νὰ παρακάθηται αὐτῷ θρασύς τις αὐλικὸς νεανίας, ὅστις δὲν ἔπαυε διηγούμενος τὰς πολυαρίθμους αὐτοῦ καὶ σκανδαλώδεις ἱστορίας. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐξήγαγε καὶ φωτογραφίαν ἐκ τοῦ θυλακίου του, ἔδειξεν αὐτὴν εἰς τὸν νούντσιον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν·

—Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτὴ ἡ κυρία; —Ἡ φωτογραφία παρίστα γυναῖκα φέρουσαν ἐνδυμασίαν οὐχὶ βεβαίως κεκομβωμένην μέχρι λαιμοῦ. Ὁ Pecci εἶδε καλῶς τὴν εἰκόνα καὶ χωρὶς νὰ διαστρέψῃ ποσῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του, δοὺς αὐτὴν πάλιν εἰς τὸν κύριον·

—Δὲν εἶνε ἄσχημη, εἶπεν· αὐτὴ βεβαίως θὰ εἶνε ἡ κυρία σύζυγός σας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1255

'Αριθ. 637 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. 13 Μαρτίου 1888

Ο ΝΕΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

Κατὰ τὴν ἐν Μαδρίτῃ διαμονὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος τῆς Γερμανίας ἡ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ νομικὴ 'Ακαδημία, μέλλουσα νὰ συγκροτήσῃ τὴν μεγάλην ἐνιαύσιον αὐτῆς συνεδρίασιν, προσεκάλεσε τὴν Αὐτοῦ 'Υψηλότητα ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ παρευρεθῇ.

'Ο τότε νεαρὸς βασιλεὺς 'Αλφόνσος ΙΒ' ἀπεφάσισε πρὸς τιμὴν τοῦ εὐγενοῦς του ξένου νὰ καταστήσῃ λαμπροτέραν ἔτι τὴν τελετήν, προεδρεύων αὐτοπροσώπως τῆς ὁμηγύρεως.

'Εν τῇ ἀγορεύσει, ἣν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀφοῦ ἐξῆρε τὰ ἐπὶ τῆς κοινῆς ὑπολήψεως κεκτημένα παρὰ τῆς σοφῆς ὁμηγύρεως δικαιώματα, ἐστράφη πρὸς τὸν σεπτὸν ξένον, τὸν εὑρισκόμενον μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν του.

«'Ο αὐτοκρατορικὸς πρίγκιψ, εἶπε τελευτῶν ὁ βασιλεύς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ξένος εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν μελῶν τῆς 'Ακαδημίας, ὡς διατελέσας ἄλλοτε φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόνης καὶ ἀξιωθεὶς διπλώματος διδάκτορος τῶν νομικῶν.»

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ Μαδριτινοὶ ἀκαδημαϊκοὶ ἐμάνθανον μετά τινος ἐκπλήξεως γεγονός, διὰ τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ φιλοπάτριδες Γερμανοὶ ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπερηφανεύονται, ὅτι δηλαδὴ μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 1852 ὁ Πρῶσσος βασιλόπαις ἠκροάσθη ἐν Βόννῃ τὰ μαθήματα τῆς νομικῆς σχολῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου αὐτοῦ παιδαγωγοῦ Κουρτίου.

Προαχθεὶς τῷ 1854 εἰς συνταγματάρχην, παρέλαβεν ὡς ὑπασπιστήν του τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τοῦ 4ου σώματος τοῦ στρατοῦ συνταγματάρχην Μόλτκε.

Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Χέλμουθ δὲ Μόλτκε ἦτο γνωστὸς μόνον ἐντὸς τοῦ περιωρισμένου κύκλου τῶν ἀτομικῶν του φίλων, ὁ πατὴρ τοῦ νέου πρίγκιπος διεῖδε καὶ ἀνεγνώρισε τὸν ἄνδρα, ὃν ὤφειλε νὰ τάξῃ πλησίον τοῦ υἱοῦ του. Εἶνε ἀληθὲς ὅμως ὅτι ὁ ἀνήρ, διὰ τῶν περιβοήτων περὶ τῆς Τουρκίας ἐπιστολῶν του, εἶχε καταστῇ γνωστὸς εἰς τὴν πριγκίπισσαν Αὐγοῦσταν, ὡς εἷς τῶν ὀξυδερκεστάτων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του.

Ἦγε τότε ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε τὸ 54ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐνῷ ὁ νέος πρίγκιψ ἦτο μόλις εἰκοσιτριετής. Ἡ τοιαύτη τῆς ἡλικίας διαφορὰ δὲν ἐμπόδισεν αὐτοὺς νὰ συνάψωσι σχέσεις οἰκειοτάτας, ὁ δὲ κοινὸς αὐτῶν ἔρως πρὸς τὰ ταξείδια συνέτεινε νὰ καταστήσῃ στενότερον τὸν μεταξὺ αὐτῶν σύνδεσμον.

Καὶ σήμερον ἔτι ἀμφότεροι μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἀποθέτουσι τὸ ξίφος ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ὁδοιπορικὴν βακτηρίαν καὶ ἐπιχειρήσωσιν ἑβδομάδων τινῶν περιπλάνησιν.

Οὕτως ὁ πρίγκιψ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος μετέβη περιηγούμενος ἀπὸ τῆς Πετρουπόλεως εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου, ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς Καρχηδόνος εἰς τὰ Πυρηναῖα, ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Σκωτίας μέχρι τῶν τῆς Νορβηγίας. Ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἀγγλία ἐγένοντο δι' αὐτὸν χῶραι οἰκειόταται, ἃς ἐπισκέπτεται σχεδὸν κατὰ πᾶν ἔτος.

Συνήθως διέρχεται ἐν Βερολίνῳ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀπόκρεω, ἐν Ποτσδάμῃ δὲ τὰς πρώτας ἑβδομάδας τοῦ ἔαρος· μόλις δὲ ἐπιστῇ ἡ ὥρα τοῦ θέρους, ἡ πρόσφορος διὰ τὰ ταξείδια, καὶ εὐθὺς διαβαίνει τὰ σύνορα ἢ χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς Γερμανίας περιέρχεται ταύτην ἢ ἐκείνην τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους. Ὁ πρίγκιψ οὐδόλως δύναται νὰ συνειθίσῃ εἰς τὸν καθιστικὸν βίον, καὶ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀληθὲς στοιχεῖόν του εὐθὺς ὡς ἀνέλθῃ εἰς βαγόνιον σιδηροδρόμου.

Τὸν χαρακτῆρα τοῦτον δὲν ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος πατρός του, (σημειωτέον ὅτι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐπισήμων ἐπισκέψεων εἰς ξένας αὐλάς, οὐδὲ περὶ τῆς ὑποχρεωτικῆς διαμονῆς εἰς σταθμοὺς ἰαματικῶν λουτρῶν)· φαίνεται δὲ ὅτι οὐδὲ μετεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸν υἱόν του, τὸν πρίγκηπα Γουλιέλμον, ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη δὲν διῆλθε τὰ σύνορα, εἰμὴ χάριν ἐπισκέψεως ἀβροφροσύνης εἰς Πετρούπολιν, ἢ χάριν οἰκογενειακῆς ἐπισκέψεως εἰς Λονδῖνον.

Ἂς ἐξετάσωμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὸν βίον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας αἱ τύχαι τοῦ πολέμου

ἤγαγον αὐτὸν μακράν. Βραδύτερον ἐδέησε νὰ μεταβῇ χάριν ἀντιπροσωπείας εἰς ξένας αὐλάς, ὑπεδέχθη ξένους ἡγεμόνας, διηύθυνεν ἐπιθεωρήσεις στρατοῦ, προήδρευσεν εἰς τὰ ἐγκαίνια μνημείων, παρευρέθη εἰς τόσας παντοειδεῖς ἑορτάς, εἰς ὅσας οὐδεὶς ἴσως τῶν θνητῶν· ἀλλ' εἰς πάσας σχεδὸν ταύτας τὰς περιστάσεις ὑπεῖκεν, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἀπασχολῶν πρὸς τοῦτο ὅσον ἠδύνατο ὀλιγώτερον χρόνον.

Ὅσον ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος φαίνονται προτιμῶντες τὸ οἰκουρεῖν, τόσον ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκιψ φαίνεται πρόθυμος νὰ ταξειδεύῃ χάριν ψυχαγωγίας καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἴδῃ τι νέον. Καὶ ὅτε ἀκόμη ἐξεπλήρου ἀποστολὴν δυσχερῆ, οἷον κατὰ τὸ εἰς Ἰσπανίαν ταξείδιόν του, δὲν φαίνεται αἰξασκῶν τὸ ἐπάγγελμά του.»

Λάμπει τότε εἰς τὰ ὄμματά του εὐχαρίστησις παιδικὴ σχεδόν. Νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους εἶνε ἱκανὸς νὰ ταξειδεύῃ ἀδιακόπως διὰ σιδηροδρόμου ἢ δι' ἀτμοπλοίου, ἔφιππος ἢ ἐποχούμενος, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τὸν ἐλάχιστον κόπον. Εἴτε μόνος εἴτε μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἀποφεύγει μετ' εὐχαριστήσεως, ἣν δὲν ἀποκρύπτει, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐθιμοταξίας. Οὐδ' αὐτὴ ἡ ἐν Δόρνστεδτ διαμονὴ ἀρκεῖ αὐτῷ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ καταφεύγει εἰς Πέλι, εἰς Ἄνδερναχ ἢ εἰς τὴν νῆσον Οὐάϊτ.

Ἐκεῖ πέραν ἐγκαθίσταται ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους καὶ φαίνεται ἐπιδιδόμενος ὁλοψύχως εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Εἶτα διὰ νέας φυγῆς φέρεται αἴφνης εἰς Βάδην, ὅπου ἐπισκέπτεται τὴν αὐτοκράτειραν, ἢ εἰς Βερολῖνον. Ἅμα φθάσας ἐκεῖ πορεύεται κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ σταθμοῦ εἰς τὸ πεδίον τῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων τοῦ Τεμπελχὼφ καὶ τὴν ἑσπέραν ἐπανακάμπτει εἰς Πέλι.

Ὅτε ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε προσεκολλήθη εἰς τὴν ἀτομικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρίγκιπος, οὗτος εἶχεν ἤδη ἐπισκεφθῆ τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Μόλτκε εἶχεν ἤδη διατρίψει ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς Τουρκίαν, εἶχε διατρέξει τὴν Ἐλάσσονα Ἀσίαν μέχρι τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ συνοδεύσει κατὰ τὸ 1839 τὴν κατὰ τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ τουρκικὴν ἐκστρατείαν.

Γενόμενος ὁ Μέντωρ Τηλεμάχου, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀρεσκομένου εἰς τὰ ταξείδια, εὑρέθη ἐκ νέου ἐλεύθερος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν φυσικήν του κλίσιν. Ἐπὶ ἔτη πολλά, καθ' ἃ συνέζησαν, τὰ ταξείδια ἐπηκολούθησαν σχεδὸν ἀδιακόπως. Ἐκ Βρεσλαυίας, ὅπου ὁ πρίγκιψ διέμενε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ὁρμηθέντες, ἐπεσκέφθησαν τὴν Πρωσσίαν ἅπασαν, τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ρωσσίαν, τὴν Γαλλίαν. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Σιλεσίᾳ ἐπεχείρησαν σειρὰν ἐκδρομῶν, ἐξετάσαντες τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν.

Εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ ὀρυχεῖα, ὁ πρίγκιψ καὶ ὁ σύντροφός του περιβεβλημένοι χονδροειδῆ ἐπενδύτην ὀρύκτου, κατῆλθον εἰς τὰ κατὰ τὰ περίχωρα τῆς Ζάβρζας φρέατα. Ἐκεῖθεν ἦτο μηδαμινὸν πρᾶγμα διὰ δύο περιηγητὰς τόσον ἀκαταπονήτους τὸ νὰ προχωρήσωσι μέχρι τῶν ὀρέων τῶν Γιγάντων καὶ εἰς τὰ βιομηχανικὰ διαμερίσματα τοῦ Φριβούργου καὶ τοῦ Βαλδεμβούργου.

Μετὰ τὰ μεγάλα κέντρα τῆς εἰρηνικῆς δραστηριότητος ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου ἢ τοῦ τῆς Ἀνεξαρτησίας· καὶ ἐνῷ ὁ πρίγκιψ παρετήρει τὰς πεδιάδας τὰς τόσον πλουσίας εἰς ἀναμνήσεις, ὁ συνταγματάρχης Μόλτκε παρίστα αὐτῷ τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος, ὧν ὑπῆρξαν θέατρον, παρεμβάλλων εἰς τὴν διήγησίν του πρακτικὰ σχόλια περὶ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης.

Ἦλθεν ἐν τούτοις ἡ στιγμή, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς ἔμελλον νὰ χωρισθῶσιν.

Τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1857 ὁ πρῶτος διωρίσθη ὑποστράτηγος καὶ προσωρινῶς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Ὕστερον ἐταξείδευσαν πάλιν ὁμοῦ ἀμφότεροι εἰς Λονδῖνον δίς, ἤτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γάμων τοῦ πρίγκιπος καὶ μετά τινα ἔτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κηδείας τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Ἔτι βραδύτερον ἔμελλον νὰ συναντηθῶσι τὴν περίφημον ἑσπέραν τῆς 3 Ἰουλίου 1866. Ἴσως ὁ πρίγκιψ ἐνεθυμήθη κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν ὅτι πρὸ ἐννέα ἐτῶν εἶχον ἐπισκεφθῆ ὁμοῦ τὸ πεδίον τῆς μάχης τοῦ Λόϋθεν. Μετὰ τέσσαρα ἔτη συνήντα πάλιν τὸν διδάσκαλόν του κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Σεδὰν συγκροτηθείσης ἀποφασιστικῆς μάχης· πρὸ δεκαπέντε περίπου ἐτῶν εἶχον ἐπίσης ἐπισκεφθῆ ὁμοῦ τὸ πεδίον τῆς Κάτζβαχ, περίφημον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν μεταξὺ Γάλλων καὶ Γερμανῶν πολέμων.

Εἶνε ἀληθὲς ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὁ πρίγκιψ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος, «ὁ στρατηγὸς αὐτός, καθὰ τὸν χαρακτηρίζει ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ τόσον ἔμφρων τὴν γνώμην καὶ τόσον εὐτυχὴς κατὰ τὴν ἐνέργειαν», αἰσθάνεται πραγματικὴν κλίσιν πρὸς τὰ εἰρηνικὰ ἔργα. Ἐμποδιζόμενος ἐκ τῆς θέσεώς του, ἥτις κεῖται σχεδὸν ἐπ' αὐτῶν τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου, νὰ μετάσχῃ ἐνεργῶς τῆς πολιτικῆς τῆς χώρας ἀναπτύξεως, ἔστρεψε πρὸς ἄλλα ἐλευθέρως τὴν ἔνθερμον αὐτοῦ πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν ἀφοσίωσιν.

* *
*

Αἱ περὶ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὑψηλαὶ ἰδέαι τοῦ πρίγκιπος δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ ν' ἀναπαύηται ἐν ἀγόνῳ ἀργίᾳ. Διὰ τοῦ εἰλικρινοῦς αὐτοῦ ζήλου πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἁπανταχοῦ ἀγαθοεργίας, διὰ τῆς διαρκοῦς ἀσχολίας του ὅπως καθίσταται προσιτὸς εἰς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς ταπεινοὺς ὅσον καὶ εἰς τοὺς μεγάλους, διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εὐπροσδέκτως ἀποδεχομένου πάσας τὰς νέας ἰδέας, διὰ τῆς καλοκαγαθίας καὶ προσηνείας αὐτοῦ, διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ ἐν γένει τῆς πλήρους ἀξιοπρεπείας καὶ περισκέψεως, τιμᾷ τὴν ὑπέροχον θέσιν, ἣν κατέχει. Μορφωθεὶς ἐκ νεότητος δι' ἐκπαιδεύσεως εὐρείας, οὐδένα κλάδον μαθήσεως ἀποκλειούσης, διετήρησεν ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον τὸ προσὸν τοῦτο.

Χαρακτηριστικὸν περίεργον αὐτοῦ εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς· μὲ ὅλην τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ ἐξιδιασμένην ἱκανότητα αὐτοῦ ὁ πρίγκιψ δὲν φαίνεται ἀνὴρ ὀρεγόμενος ἀπλήστως στρατιωτικῆς δόξης.

Ὅτε ἀνεφύη τὸ ζήτημα τοῦ Λουξεμβούργου, ὅπερ ἀπησχόλει τὴν Εὐρώπην καὶ ἐξῆπτε τοὺς ἄγαν φιλοπάτριδας τοῦ Βερολίνου κύκλους, ἡ ἐπερώτησις ἑνὸς τῶν ἐπιφανῶν μελῶν τοῦ Ῥάϊχσταγ, τοῦ κ. Βένιγσεν πρὸς τὸν γραμματέα τῆς βορείου Ὁμοσπονδίας παρέσχεν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως κ. Σίμψων.

— «Ἂν ἡ Γαλλία καὶ αἱ Κάτω Χῶραι συνωμολόγησαν συνθήκην, ἔλεγεν ὁ τελευταῖος οὗτος, τότε ὁ πόλεμος εἶνε ἄφευκτος.

—«Δὲν εἴδετέ ποτε τὸν πόλεμον, ἀπήντησεν ὁ πρίγκιψ ἐντόνως, ἄλλως δὲν ἠθέλετε ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ μὲ τόσην ἀταραξίαν. Ἐγὼ ὁ γινώσκων τί ἐστι πόλεμος, σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν ὑπάρχει καθῆκον ἱερώτερον διὰ τὸν ἀρχηγὸν Κράτους εἰμὴ ν' ἀποφεύγῃ τὸ ἔσχατον αὐτὸ μέσον ἐφ' ὅσον μακρότερον χρόνον δύναται. Διότι τοιαύτην συνεπάγεται εἰς αὐτὸν ὁ πόλεμος εὐθύνην, ὥστε καὶ ὁσάκις ἔτι εὑρίσκεται ἠναγκασμένος ὀφείλει νὰ μὴ πράξῃ τι ἐπισπεῦδον τὴν ἔκρηξίν του, ἐκτὸς ἐὰν εἶνε μεγαλοφυὴς στρατηλάτης ἔχων βεβαιότητα περὶ τοῦ εὐνοϊκοῦ ἀποτελέσματος. Ἄλλως διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ προκαλέσῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ καθῆκον παντὸς ἔμφρονος εἶνε νὰ μένῃ ἀπαθὴς ἀπέναντι τῶν πολεμικῶν ἀπειλῶν καὶ νὰ ὑφίσταται θαῤῥαλέος τὴν σύγκρουσιν, ὅταν ὁ πόλεμος ἐκραγῇ. Οὕτω φερόμενοι θὰ ἔχωμεν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.»

Τὴν ἐν καιρῷ εἰρήνης κατ' ἀνάγκην περιωρισμένην δραστηριότητα αὐτοῦ ὁ πρίγκιψ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος ἀφιέρωσε πᾶσαν, ἄνευ ὑστεροβουλίας εἰς τὰ ταξείδια καὶ εἰς τὴν μελέτην πάντων τῶν ζητημάτων, τῶν παρουσιαζομένων εἰς τὸ πεφωτισμένον πνεῦμά του.

Ὁ πρίγκιψ θεωρεῖται παρὰ τοῦ κοινοῦ ὡς ὀπαδὸς τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν καὶ ἐναντίος τῆς κατὰ συνθήκην καλουμένης σήμερον ἀντιδράσεως. Εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τελευταίου τούτου κόμματος ἀποδίδονται πρὸ πάντων αἱ ἀξιώσεις τῶν μεγάλων γεωκτημόνων, αἱ κατὰ τοῦ κοινοβουλίου ὑποκινήσεις καὶ τὰ κατὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐχθρικὰ μέτρα, ἐν Πρωσσίᾳ δὲ ἰδιαιτέρως ὁ περιορισμὸς τῆς διοικητικῆς αὐτονομίας, ἡ ἐπέμβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς ἐκλογὰς κτλ.

Μετὰ τὸν γάμον τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Γουλιέλμου μετ' ἀγγλίδος πριγκιπίσσης ἀνατεθραμμένης ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, εἰθισμένης δὲ νὰ σέβηται τὸ πολίτευμα τοῦτο τῆς πατρίδος της, τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐν Εὐρώπῃ συνταγματικῶν πολιτευμάτων, οἱ ἐν Πρωσσίᾳ φιλελεύθεροι ἀνάγουσιν εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο ἁπάσας τὰς ἐλπίδας των περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ πολιτεύματος. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ πρίγκιψ ἐπωφελήθη τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐπισκέψεων πρὸς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν τῆς Ἀγγλίας ὅπως σπουδάσῃ ἐπιμελῶς τὰ πολιτικὰ ζητήματα, διὰ τῶν γνώσεων δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπέκτησε τὴν ὑπόληψιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς εἰρημένης χώρας καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν εὔνοιαν. Τούτου ἕνεκα τὴν 13 Ἰουλίου 1857 ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου ἀπένειμεν αὐτῷ ἐπισήμως τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου πολίτου, κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ὁ πρίγκιψ ἀπήγγειλεν λόγον ἐκθύμως ἐπιδοκιμασθέντα.

Ὁ πρίγκιψ ἤγαγε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Πρωσσίας σύζυγον, ἥτις χάρις εἰς τὰ ἔμφυτα προτερήματα τῆς διανοίας της, εἰς τὴν ἀνατροφήν της, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰς ἀρχὰς ἃς ἠρύσθη ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων τοῦ πατρὸς αὐτῆς παραγγελμάτων, ἦτο πάσης ἄλλης κάλλιον παρεσκευασμένη ὅπως συμμερισθῇ τὰς διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ἀσχολίας τοῦ συζύγου της. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας κατέστη φανερὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἡ βρεττανὶς ἐκείνη πριγκίπισσα, ἡ μετὰ τόσης ἀήθους ἐμβριθείας κατηρτισμένη, ἦτο στοιχεῖον νέον διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰσαγόμενον εἰς τὴν βασιλικὴν τῆς Πρωσσίας οἰκογένειαν, ἕκαστος δὲ ἀναλόγως πρὸς τὰς κλίσεις του ἐφοβήθη ἢ ἤλπισεν ἐξ αὐτῆς.

Μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη οἱ δύο σύζυγοι ἑώρτασαν τοὺς ἀργυροὺς λεγομένους γάμους των, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ συγγραφεύς τις ὑπέμνησεν ὅτι παρὰ τῇ ἀστικῇ ἰδίως τάξει τὸ συνοικέσιον ἑνὸς πρίγκιπος τοῦ οἴκου τῶν Χοεν-

ζόλλερν μετ' ἀγγλίδος πριγκιπίσσης ἐχαιρετίσθη μετὰ συμπαθείας, προσέθετε δέ: «Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ αὐτοκρατορικὴ πριγκίπισσα ἀναδιφῶσα τὰς ἐνδομύχους ἀναμνήσεις της δύναται ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπήχησιν τῶν ἐπευφημιῶν, δι' ὧν ἐχαιρετίσθη τόσον ἐνθέρμως πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἡ εἰς Βερολῖνον εἴσοδός της. Τὰ τότε ὁπωσοῦν αὐθαιρέτως γραφέντα εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ καταδείξωσι τὴν ἀντίθεσιν, τὴν ὑφισταμένην δῆθεν μεταξὺ τῆς ἀγγλίδος πριγκιπίσσης καὶ τῆς πρωσσικῆς κοινωνίας· μόνον παρά τισιν αὐλικοῖς κύκλοις ἐπιστεύθη ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀντίθεσις, μεταξὺ δὲ τῶν δύο συζύγων καὶ τῶν λαϊκῶν τάξεων ἡ συμπάθεια, ἡ προερχομένη ἐκ τῆς κοινότητος τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πόθων, οὐδέποτε ἠλαττώθη. Καὶ σήμερον ἔτι ὅπως κατὰ τὸ 1858 αἱ ἰδέαι καὶ οἱ «βρεττανικοὶ» πόθοι τῆς πριγκιπίσσης συμφωνοῦσι κατὰ πάντα μὲ τοὺς ἐπικρατοῦντας παρὰ τῇ μεσαίᾳ πεφωτισμένῃ τάξει τοῦ ἔθνους. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ συμπάθεια αὕτη οὐδέποτε ἐξεδηλώθη διὰ ρητῶν καὶ φανερῶν ἐνδείξεων, πλὴν δὲν εἶναι αὗται ἀναγκαῖαι, ὅπως βεβαιώσωσιν ἡμᾶς περὶ τῆς πλήρους ὁμοφωνίας τῆς ἐπικρατούσης μεταξὺ τῶν ἰδεῶν τοῦ τε πρίγκηπος καὶ τῆς πριγκιπίσσης καὶ τοῦ ἔθνους.»

Ἡ πριγκίπισσα Βικτωρία ἀπέμεινε καὶ ἐν Βερολίνῳ ὅ,τι καὶ πρότερον ἦτο, τουτέστι ἡ ἐμπεπιστευμένη σύμβουλος τοῦ πατρός της εἰς πάντα τὰ ζητήματα τῆς πολιτικῆς, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Εἰκοσαέτις μόλις συνέταξε περὶ τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν ὑπόμνημα ὅπερ ὁ πρίγκιψ Ἀλφρέδος, ἔκρινεν ὡς ἔργον ἀντάξιον πολιτικοῦ ἀνδρὸς γηράσαντος ἐν τῷ σταδίῳ του. Ἀνεγνώριζεν ἐν αὐτῷ τοὺς καρποὺς τῶν προσπαθειῶν ἃς κατέβαλεν ὅπως ἀναθρέψῃ ἐν τῷ ἔρωτι τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν τὴν μέλλουσαν βασίλισσαν τῆς Πρωσσίας. «Μεθ' οἵας χαρᾶς θ' ἀναγίνωσκες αὐτὸ τὸ ἔργον!» ἔγραφε πρὸς τὸν βαρῶνον Στόκμαρ.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου ἐν Καινιξβέργῃ τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1861, τὸ μόνον θέμα ἐφ' οὗ οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων προθύμως ἐλεπτολόγουν ἦτο ἡ περὶ τὴν πολιτικὴν ἐμπειρία τῆς πριγκιπίσσης, ἡ δεδοκιμασμένη περὶ τὴν κρίσιν εὐστοχία της. Ὁ λόρδος Κλάρενδων δὲν ἀπέκρυπτε τὸν θαυμασμόν του «διὰ τὴν ὀξυδέρκειαν, μεθ' ἧς ἡ Αὐτῆς βασιλικὴ Ὑψηλότης κρίνει τήν τε ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Πρωσσίας, καὶ διὰ τὰς ἰδέας αὐτῆς ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα τοῦ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος.» Ὑπερηφανεύετο δὲ καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσιν, ἣν ἐξεδήλουν πρὸς τὴν πριγκίπισσαν πᾶσαι ἀνεξαιρέτως τοῦ ἔθνους αἱ τάξεις, καὶ διὰ τὴν ἔξοχον ὑπόληψιν ἧς ἀπήλαυεν ἰδίᾳ παρὰ τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Χ*.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΕ

Τὸ φυλακτὸν τῆς μαγίσσης

Τὸ φῶς λαμπρᾶς πανσελήνου προσπίπτον διὰ τοῦ ἀραιοῦ φυλλώματος τῶν πλατάνων ἠργύρου τὸ μορμυρίζον ὕδωρ καὶ ἀφύπνιζε τὰ παρὰ τὸν ξύακα καθεύδοντα πρόβατα, ἀπετύπου δ' ἐπὶ τῆς λευκαζούσης περιβολῆς τοῦ κατακεκλιμένου ποιμένος ὡς κηλῖδας τὰς σκιὰς τῶν ὑπερκειμένων φύλλων.

Ὁ Γιαννιὸς ἦτο τόσῳ βεβυθισμένος εἰς σκέψεις, ὥστε δὲν ἤκουσε τὸ γνώριμον βῆμα τῆς Ἀθιγγανίδος, οὐδ' ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο αὕτη. Ὁ Ἀχμὲτ ἧττον ἀφῃρημένος τοῦ κυρίου ἀνησύχησεν ἐπὶ στιγμήν, ἠνώρθωσε τὰ ὦτα, ἀλλ' εὐθὺς ἀναγνωρίσας τὴν τακτικὴν ἐπισκέπτιδα, ἥτις τοσάκις ἐφιλοδώρησεν αὐτόν, ἔσεισε τὴν οὐρὰν—κίνημα ἐπέχον τόπον μειδιάματος—καὶ κατεκλίθη χασμηθεὶς ἐν ῥαθυμίᾳ.

Τὸ βῆμα τῆς νεάνιδος ἦτο βίαιον, τεταραγμένον· ἐπλησίασε καὶ ἐστάθη δύο βήματα ὄπισθεν τοῦ ποιμένος:

— Τί κάνεις τὸ χαζό; δὲν 'μιλᾷς!...

Ὁ χωρικὸς ἀνεσκίρτησεν· ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἀθιγγανίδος ἦτο ὅλως ἀπροσδόκητος, ὁ δὲ τόνος τῆς φωνῆς ἀσυνήθως ὀργίλος καὶ τραχύς.

— Δὲν ἔλεγα πῶς θἄρθῃς.....

— Ὅλα τὰ ξέρω, ὅλα! διέκοψεν ἐκείνη ἀποτόμως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἀπήστραψαν ὑπὸ τὸ προσπεσὸν σεληναῖον φῶς.

— Τί ξέρεις; ἠρώτησε δειλῶς ὁ ποιμήν, μαντεύων περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

— Ξέρω τί λογαριάζεις. Σὲ μιὰ 'βδομάδα θὰ μ' ἀπαρατήσῃς, θὰ πᾷς στρατιώτης. Τὤξερες αὐτὸ ἀπὸ καιρό, πρὶν μὲ κάνῃς δυστυχισμένη καὶ ἔρημη ὅπως μὲ κατάντησες τόρα. Τὤξερες καὶ γι' αὐτὸ μ' ἔσυρες εἰς τὰ δίχτυα μὲ τὸ ἴδιο βοτάνι ποῦ εἶχα τῇ στραβομάρα νὰ σοῦ παραδώσω 'ς τὰ χέρια σου γιὰ κακή μου τύχη. Αἴ! εἶπες, μιὰ παλιογύφτισσα ἐκεῖ, γλεντᾶμε κάμποσαις 'μέραις, ὡς ποῦ νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χωριό. Κι' ἀπὲ ὕστερα, ἀπὸ 'δῶ πᾶν κι' ἄλλοι· δύο

χρόνια χωρισμός—περασμένα ξεχασμένα. Νὰ σοῦ 'πῶ πῶς τὸ λὲν αὐτὸ ῥωμαίϊκα; ἀτιμία τὸ λένε. Σὰν τἄκουσα σήμερα 'ς τὸ χωριὸ ὀχιὰ μοῦ δάγκωσε τὴν καρδιά. Πρῶτο ποῦ μοὖρθε 'ς τὸ νοῦ ἦταν νὰ πάρω ἕνα τσικοῦρι νἄρθω τὴν ὥρα ποῦ κοιμᾶσαι νὰ σοῦ σκίσω τὸ κεφάλι. Μὰ πάλι.... ἔλα ποῦ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά μου, ἔλα ποῦ σ' ἀγαπῶ....

Καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς κατῆλθε βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ τόνου τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἀπειλῆς καὶ ἀπέληξεν εἰς τοὺς μαλακοὺς ἤχους ἱκεσίας.

Ὁ ποιμὴν ῥιγῶν ὅλος, ἄφωνος, εἶχεν ἀνεγερθῆ καὶ προσήλου τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν. Ἡ Ζεμφύρα προφέρουσα τοὺς τελευταίους λόγους ἐρρίφθη ὀλοφυρομένη πρὸ αὐτοῦ.

Ὁ Γιαννιὸς δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν εὕρισκε λόγους παραμυθίας. Καὶ ἐκείνη ἐνηγκαλίσθη τὰ γόνατα αὐτοῦ καὶ ἀνέτεινε ἱκετικῶς τὴν κεφαλήν. Ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὰς δακρυβρέκτους παρειάς.

— Δὲν θὰ φύγῃς, δὲν θὰ μὲ παρατήσῃς ἔρημη καὶ μαύρη

Καὶ ἐπειδὴ ὁ χωρικὸς ἐσίγα:

— Πές μου ὄχι, 'πές μου! ἐπέμεινεν αὐτὴ σείουσα τὸ σῶμα τοῦ φιλτάτου.

— 'Μπορῶ νὰ μὴν πάω; εἶπε στενάξας ὁ ποιμήν.

— Ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἂν θέλῃς 'μπορεῖς νὰ μὴν πᾷς, ἀπεκρίνετο συνοφρυωθεῖσα πάλιν.

— Τι νὰ κάνω; νὰ λιποταχτήσω; Καὶ τί θὰ κερδήσωμε μ' αὐτό; ἕναν δυὸ μήνους ὡς ποῦ νὰ μὲ συλλάβουν οἱ *σταυρωτῆδες*· χώρια τὰ βάσανα ποῦ θὰ τραβήξῃ τὸ σπίτι μου ὅλο γιὰ νὰ μὲ μαρτυρήσουν, χώρια ποῦ θὰ μὲ στείλουν φυλακή, χώρια τὴ μουντζούρα ποῦ θὰ κολλήσω 'ς τὰ μοῦτρά μου.

— Δὲν μ' ἀγαπᾷς καὶ τὰ λὲς αὐτά, ἂν ἦταν ἀλλιῶς εἶχες τρόπο νὰ μὴν πᾷς στρατιώτης ὁλότελα.

— Δέν μου λὲς τί τρόπο;

— Νὰ περάσῃς πέρα 'ς τὸ τούρκικο.

— Γιὰ 'μίλα καλά! συλλογιέσαι τί μοῦ λές; Νὰ πάω 'ς τὸ τούρκικο, νὰ φύγω γιὰ πάντα ἀπ' τὸν τόπο μου, ἀπ' τὸ σπίτιμου.... ντροπιασμένος, ἄτιμος γιὰ πάντα....

— Καὶ σπίτι καὶ τόπο βρίσκει κανεὶς σὰν ἀγαπάῃ. Δὲν θἆσαι μονάχος καὶ ἔρημος· μάνα σου, πατέρα σου, ἀδερφή σου, γιὰ ὅλα δαῦτα θἄχῃς ἐμένα, σκλάβα αἰώνια. Ἀφέντης ἐσὺ κ' ἐγὼ δουλεύτρα σου.

Ὁ ποιμὴν εἰς ἄκρον συγκεκινημένος ἐσιώπα καὶ ἐθώπευε διὰ τῆς χειρὸς τὴν λυτὴν κόμην τῆς νεάνιδος. Ἐκείνη δ' ἐξηκολούθησε μετὰ μικρὰν διακοπήν:

— Ξέρω τί λὲς μέσα σου, μιὰ μαγαρισμένη, μιὰ ἀντίχριστη, μιὰ ἀβάφτιστη. Ἔχεις δίκηο, μεγάλο δίκηο... μὰ ἐγὼ γιὰ σένα παρατῶ πατέρα, γενιά, πίστι, ὅλα—βαφτίζομαι καὶ γίνομαι χριστιανή.

Ὁ ποιμὴν ἀνήγειρεν αὐτὴν τέλος ἐκ τῆς ὑποτελοῦς θέσεως, ἣν ἐπέμενε τηροῦσα.

— Ἔλα νὰ καθήσουμ' ἐκεῖ 'ς τὰ σκίνα καὶ νὰ 'μιλήσουμε γνωστικά, εἶπε μετὰ τόσης τρυφερότητος, ὥστε δὲν ἀντέτεινεν ἡ Ἀθιγγανίς.

Ἀφοῦ δ' ἐκαθέσθησαν ἐπὶ τῶν χλοερῶν κλάδων, ὁ Γιαννιὸς ἔσυρεν αὐτὴν ἐγγύτερον καὶ κατέκλινεν ἐπὶ τῶν γονάτων του τὴν εὔμορφον κεφαλὴν τῆς νεάνιδος.

Ἦτο τόσῳ περικαλλὴς τὴν ὥραν ἐκείνην ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὅπερ προσέπιπτε δαψιλὲς ἐπὶ τὴν περιαλγῆ μορφὴν καὶ ἀντηνακλᾶτο ἐντὸς τῶν μεγάλων ὑγρῶν ὀφθαλμῶν!...

— Ἄκουσε, ἀγάπη μου· τί πόνο μοῦ κάνει ποῦ θὰ χωρισθῶ ἀπὸ σένα ἕνας θεὸς τὸ ξέρει. Ὅσαις φοραὶς μὲ εἶδες σεκλετισμένον, τί ἄλλο εἶχα 'ς τὸ λογισμό μου παρ' αὐτό; Τίποτε δὲν σοῦ μολόγησα καὶ κάθε ποῦ μ' ἀρώταγες εὕρισκα κάτι ψέμμα. Δὲν πήγαινε τὸ στόμα μου νὰ τὴν πῇ τὴν ἀλήθεια, τὴν πικρὴ ἀλήθεια, ποῦ θὰ στάλαζε σὰν φαρμάκι 'στὴν καρδιά σου. Ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου: γιατὶ τάχας νὰ τὸ μάθῃ ἀπ' τὰ τόρα, γιατὶ νὰ βάλῃ κι' αὐτὴ τ' ἀγκάθι πῶχω 'γὼ 'στὸ λογισμό; Ὅσο περνᾷν ἡ 'μέραις της χωρὶς ἔννοια, κερδεμμένη εἶνε, τῆς φτάνουν ὅσαις θὰ περάσῃ ἀπὸ δῶ καὶ 'μπροστά... Νὰ γιατὶ δὲν σ' τῶπα τόσον καιρό. Ἔφταιξα;...

Εἶπε ταῦτα μετὰ τόσης πειστικότητος καὶ ἀπέτεινε τὴν τελευταίαν ἐρώτησιν μετὰ τοιούτου τόνου ὑποταγῆς, ὥστε ἡ Ζεμφύρα ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐφίλησεν αὐτόν.

— Καλά, εἶπε ἀνυπομόνως, μὰ τόρα τί θὰ γένῃ; Τί 'μπορεῖ νὰ γένῃ;

— Νὰ μὴν πάω στρατιώτης εἶνε πρᾶμμα ποῦ δὲν περνᾷ ἀπ' τὸ λογισμό μου.

Τὰ δάκρυα τῆς νεάνιδος ἤρχισαν νὰ κυλίωνται ἐπὶ τῆς παρειᾶς ἐν σιγῇ.

— Μὴν κλαῖς πάλι καὶ μοῦ σπαράζεις τὴν καρδιά. Ὁ χωρισμὸς δὲν εἶνε θάνατος, μόνον τὰ βουνὰ δὲν σμίγουν. Θὰ πάω καὶ θὲ νἄρθω μὲ τὸ καλό. Δυὸ χρόνια τί εἶνε: Περνοῦν καὶ φεύγουν καὶ δὲν ματάρχονται 'πίσω.

— Δυὸ χρόνια! εἶπε μάτην προσπαθοῦσα νὰ καταστείλῃ τοὺς λυγμούς, ποῦ θὰ γυρίσῃς νὰ μὲ ματαΐδῃς ἐσὺ 'σὲ δυὸ χρόνια! θὰ πᾷς ἐκεῖ 'σταὶς μεγάλαις πολιτείαις, θὰ ἰδῇς ἄλλον κόσμο, θὰ πάρῃ ὁ νοῦς σου ἀέρα· τὴν παλιοτσιγγάνα! θὰ πῇς μὲ σιχαμό.

— Νὰ μὲ θάψουν ζωντανὸ ἂν τὸν 'πῶ ποτὲ τέτοιον λόγο! Ἠμπορεῖ νὰ γεννήθηκες Τσιγγάνα· αὐτὸ δὲν εἶνε φταίξιμο 'δικό σου—μ' ἂς ἔρθῃ νὰ μετρηθῇ μὲ σένα κάθε χωριανὴ 'ς τὴν ἐμορφιὰ

καὶ 'ς τὴν καρδιά. Ἕνα θὰ λογαριάζω σὰν θᾶμαι 'ς τὸ ταχτικό: πότε νὰ περάσουν τὰ δυὸ χρόνια νἄρθω νὰ ματασμίξουμε πάλι. Μὲ τὴν ὑπομονὴ ὅλα γένονται, λέ' ἡ παροιμία, μόνον τοῦ σπανοῦ τὰ γένεια δὲν γένονται. Ὁ Θεὸς θὰ μᾶς φωτίσῃ τί θὰ κάνουμε τότες...

— Χρυσᾶ εἶνε τὰ λόγια ποῦ μοῦ λές, μὰ κύττα νὰ μὴν τὰ ξανεμίσῃ ὁ ἀγέρας.

Ἐσπόγγισε διὰ τῆς χειρίδος τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐγερθεῖσα ἔστη πρὸ τοῦ ποιμένος. Ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας καὶ προσητένισεν αὐτόν.

—Ὅ,τι κι' ἂν γίνῃ, ἕνα μὴν ἀλησμονᾷς: τὸ θέλησες καὶ δέθηκες μαζί μου 'ς τὰ σίδερα τῆς ἀγάπης. Ὅταν σ' τὤδωκα σ' τὸ ξήγησα παστρικὰ καὶ ξάστερα, σοὖπα μὴν κάνῃς καμμιὰ κουτουράδα καὶ βροντήσῃς ἔπειτα τὸ κεφάλι σου ἀπὸ κατὰ 'ῆς. Ἄλλη γυναῖκα δὲν 'μπορεῖς νὰ ζυγώσῃς 'ς αὐτὸ τὸν κόσμο, ὅσο εἶμαι ζωντανὴ ἐγώ. Ἂν ἁπλώσῃς τὰ χέρια σου ν' ἀγκαλιάσῃς ἄλλο κορμί, τὰ χέρια σου θὰ ξεραθοῦν. Ἂν ἁπλώσῃς τὰ χείλια σου νὰ φιλήσῃς ἀλλοστόμα, τὰ χείλια σου θὰ γενοῦνε στάχτη! Κι' ἂν βάλῃ μὲ τὸ νοῦ της ἄλλη γυναῖκα νὰ σὲ πάρῃ ἀπὸ τὰ μένα, φίδι ποῦ τὴν ἔφαγε.

Τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγελλε βραδέως καὶ διὰ φωνῆς ἐνεχούσης προφητικόν τι κῦρος· καὶ περιέστρεφε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεκίνει τοὺς βραχίονας, ὡσεὶ ἐτέλει μαγείας, ὡσεὶ ἐπεκαλεῖτο τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως εἰς ἀρωγήν. Ὁ δὲ ποιμὴν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὑπερφυσικῶν ἐκείνων ἀπειλῶν ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν ῥιγῶν καὶ λάθρα ἐσταυροκοπήθη· ὁ παλαιὸς αὐτοῦ φόβος πρὸς τὴν γόησσαν ἀνεγεννᾶτο.

— Κακὰ ἔμπλεξα μ' αὐτὴ τὴ διαβολογυναῖκα, εἶπεν καθ' ἑαυτόν, καλὰ ὕστερνά.

Ἡ ἀθιγγανὶς ἐκάθισε πάλιν πλησίον τοῦ χωρικοῦ καὶ ἔκλινε πρὸς τὸν ὦμον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν στενάξασα.

— Καὶ πότε θὰ φύγῃς; ἠρώτησε διὰ φωνῆς τρομώδους.

— 'Σ τῆς τριάντα ἂν θέλῃ ὁ θεὸς περνάει τὸ παπόρι ἀπὸ τοὺς Ὠρεούς. Θὰ φύγουμε παρέα κι' ἄλλα παιδιὰ ἀπὸ τοῦ Κουρμπάτζι, ἀπ' τοῦ Γερακιοῦ, ἀπ' τὰ Ἑλληνικά. 'Σ τὴν πρώτη τοῦ Τρυγητῆ πρέπει νἄμαστε 'ς τὴ Χαλκίδα.

—Πᾷ νὰ 'πῇ ἔξη 'μέραις ἔχουμε μονάχα, εἶπε κινοῦσα μελαγχολικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ σφίγγουσα τὴν χεῖρα τοῦ νεανίου. Ποιὸς ξέρει ἂν θὰ ματαϊδωθοῦμε πλειά. Ταχυνὸ θὰ πάω μὲ τὸν ἀφέντι μου 'ς τ' Ἀσμίνι γιὰ δουλειά... Μπορεῖ καὶ νὰ λείψω δυὸ μερόνυχτα. Ἀπ' ἔρχεται τῆς ἁγιᾶς Παρασκευῆς τὸ πανηγύρι· θᾶσαι 'ς τὸ χωριό. Κάποιος κρυφὸς λόγος μοῦ λέει 'ς τὴν καρδιὰ πῶς δὲν θὰ ματασμίξουμε πλειά....

Ἔκρυψε τὴν μορφὴν εἰς τὸ στῆθος τοῦ ποιμένος καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ κλαίῃ. Ὁ Γιαννιὸς ἐστενοχωρεῖτο· τὰ γυναικεῖα δάκρυα ὑποφέρονται ὅταν δὲν διαρκοῦσιν ἐπὶ πολύ, ἀλλ' ὅταν ἐπαναλαμβάνωνται δὶς καὶ τρὶς καὶ ῥέουσιν ἀτελείωτα!... Καθίστανται πληκτικὰ πλέον ὡς αἱ βροχαὶ τοῦ φθινοπώρου.

Ὁ ποιμὴν ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ πείρας εἶχε διδαχθῆ ὅτι, ἂν ἐδοκίμαζε νὰ τὴν παραμυθήσῃ, ἡ βροχὴ τῶν ὀφθαλμῶν θὰ καθίστατο ῥαγδαιοτέρα· ἐσίγησε λοιπὸν ἀναμένων τὴν ἀποκατάστασιν τῆς αἰθρίας. Ὅταν ἔπαυσαν τέλος οἱ σπασμώδεις λυγμοί:

— Δὲν θὲ νἄρθῃς 'ς τὸ πανηγύρι μὲ τὸν ἀφέντη σου; ἠρώτησεν· ἐκεῖνος γιὰ σίγουρα θἄρθῃ μὲ τὸ Γυχτόγιαννο.

Ὁ Γυφτόγιαννος οὗτος ἦτο ἀθίγγανος βαπτισθεὶς καὶ ἀποκατασταθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ Κουρμπάτσι, ἔχων γυναῖκα χριστιανὴν καὶ τέκνα καὶ καλλιεργῶν ἀγροὺς ὡς πάντες οἱ χωρικοί. Δὲν ἐλησμόνει ὅμως τὴν παλαιὰν τέχνην τοῦ μουσικοῦ καὶ εἰς τὰς πανηγύρεις ἐφοίτα φέρων τὸ μέγα τύμπανον ἐπ' ὤμων καὶ τὸν ὀξύαυλον ἐν τῷ κόλπῳ.

— Θέλεις νἄρθω; εἶπε μειδιῶσα καὶ διὰ τρόπου παιδικοῦ ἡ νεᾶνις.

— Τί 'ρώτημα εἶν' αὐτό;

— Δὲν σκιάζεσαι;

— Ἀπὸ τί;

— Μὴ σὲ 'ματιάσω πάλι καὶ πέσῃς 'ς τὸ χορό! Καὶ ἐγέλα ἀπομάσσουσα διὰ τῆς ἐρρακωμένης ποδιᾶς τὰ δακρύβρεκτα βλέφαρα.

— Καθὼς μὲ κατάντησες ἐσὺ τόρα δὲν ἔχω πλειὰ νὰ φοβηθῶ χειρότερο! Ἀπεκρίνετο βεβιασμένως μειδιῶν ὁ βοσκός.

— Ἀπὸ μένα ποτὲ δὲν εἶχες φόβο, μ' ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμο, ἀπ' τὰ κακὰ τὰ μάτια ποῦ θὰ σὲ ἰδοῦν μέσ' 'ς ταὶς μεγάλαις πολιτείαις ἀπ' αὐτὰ νὰ φοβᾶσαι.

— Ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔχω νὰ φοβηθῶ τίποτε. Ἐκεῖνο ποῦ 'μπορεῖ νὰ πάθω εἶνε νὰ μὲ φάῃ κανένα βόλι, νὰ μὲ εὕρῃ καμμιὰ μαχαιριά. Στρατιώτης θὲ νἄμαι — πόλεμο δὲν θἄχουμε, μὰ λέω 'σὲ κανένα καυγᾶ, σὲ τίποτε ἐκλογαῖς....

— Θὲς νὰ σὲ κάνω 'γὼ νὰ μὴν ἔχῃς φόβο, οὔτε ἀπὸ 'μάτι, οὔτε ἀπὸ ἀῤῥώστια, οὔτε ἀπὸ βόλι, οὔτε ἀπὸ μαχαιριά;

— Νὰ πᾷς νὰ μοῦ φέρῃς τἀθάνατο νερό, αἴ; Καὶ ἐκάγχασεν ὁ ποιμήν.

— Μὴ γελᾷς, εἶπε σοβαρῶς ἡ Ἀθιγγανίς. Πάρ' αὐτὸ τὸ μαῦρο φυλαχτό! καὶ διανοίξασα τὸ περιστήθιον ἔδειξεν ἐπὶ τοῦ εὐπαγοῦς αὐτῆς κόλπου μέλαν τι μικρὸν πανίον τρίγωνον συνεῤῥαμμένον ὡς σακκίδιον καὶ ἀνηρτημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου διὰ πεπλεγμένων τριχῶν.

Ὁ δεισιδαίμων ποιμὴν ἐδίστασε ν' ἁπλώσῃ τὴν χεῖρα. Ἡ Ἀθιγγανὶς ἐπέμεινε.

— Πάρ' το σοῦ λέω!

Καὶ ἀφήρεσεν αὐτὴ τὸ φυλακτὸν καὶ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἀνήρτησεν ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ ποιμένος καὶ ἔκρυψεν αὐτὸ εἰς τὸ στῆθός του. Ὁ ποιμὴν ἠσθάνθη τὸ ἐγκόλπιον θερμὸν ἐκ τοῦ στήθους τῆς Ἀθιγγανίδος καὶ ἐφρικίασεν.

— Ἄκου νὰ ἰδῇς τί εἶνε τὸ φυλαχτὸ ποῦ σοῦδωσα καὶ τί ἀξίζει. Ἡ μάννα μου ἦταν μαστόρισσα 'ςὲ τέτοια. Ἤξερε τέχναις καὶ τέχναις· 'μποροῦσε μέσ' 'ςτὸ νερὸ νὰ σὲ κάνῃ νὰ ἰδῇς πράμματα τοῦ ἄλλου κόσμου, καὶ κατέβαζε τὸ φεγγάρι, σπαρταριστὸ καὶ 'ματωμένο. Ἐκείνη τὸ μαστόρεψε τὸ φυλαχτὸ σὰν ἤμτανε δυὸ χρονῶν καὶ μοῦ τὸ κρέμασε 'ςτὸ λαιμὸ νὰ μὲ φυλάῃ. Σὰν ἔγεινα μεγαλείτερη καὶ ἔννοιωθα ἀπ' τὸν κόσμο, πολλαὶς βολαὶς μοῦ ξήγησε γιὰ τὸ φυλαχτὸ καὶ πρὶν νὰ ξεψυχήσῃ ὕστερνός της λόγος ἦταν 'ςὲ μένα: Ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ τοῦ κόσμου 'ςὲ φυλάει τὸ φυλαχτὸ, μόνο ἕνα εἶνε ποῦ δὲν 'μπορεῖ νὰ σὲ φυλάξῃ, τὸ βοτάνι τῆς ἀγάπης ποῦ σοῦχω δομένο. Ἐκεῖνο εἶνε δυνατώτερο κι' ἀπ' τὸ φυλαχτό. Ἔτσι εἶπε ἡ μάνα μου κι' ἀληθινὰ βγῆκαν τὰ λόγια της.

— Καὶ τεἶνε μέσ' 'ςτὸ φυλαχτό; ἠρώτησεν ὁ Γιαννιός, ἀφ' ἑνὸς μὲν φρίττων ἐπὶ τῇ ἀφηγήσει τῆς Ἀθιγγανίδος, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ περιεργείας κινούμενος, ὡς ὅλοι οἱ εὔπιστοι.

— Τί εἶνε μέσα; Τῆς κουκουβάγιας τὰ ματοτσίνορα, τῆς νυφίτσας τὸ δόντι, τῆς νυχτερίδας ἡ καρδιά, τοῦ σκαντζόχερα ἡ γλῶσσα, τοῦ νυχτοκόρακα τὸ νύχι..

Ἀστροπελέκι τοὐρανοῦ καὶ πίσσ' ἀπὸ τὸν Ἅδη
Τὰ δυὸ μαζῆ τὸ γέννησαν 'ς τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη περὶ τῶν συστατικῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τοῦ φυλακτοῦ δὲν ἐνεθάρρυνε ποσῶς τὸν ποιμένα, τὸ δὲ ἐπιχυθὲν ἤδη σκότος ὡς ἐκ τῆς δύσεως τῆς σελήνης ἐπέτεινε τοὺς φόβους αὐτοῦ. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἀνὰ τὴν ὄχθην τοῦ ῥύακος σειρὰν φανταστικῶν πλασμάτων καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐγγίσῃ πλέον τὴν παρακαθημένην κόρην τῆς φοβερᾶς μαγίσσης. Τὸ κατάρατον ἐγκόλπιον ἔκαιε τὰ στήθη του ὡς ἀνημμένος ἄνθραξ.

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἠγέρθη ἄφωνος, μυστηριώδης καὶ ἄνευ ἀποχαιρετισμοῦ ἔφυγε δρομαία. Ὁ ποιμὴν ἔμεινεν ἀκίνητος ἐπί τινα λεπτά. Εἶτα ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ τραχήλου τὸ φυλακτήριον τῆς μαγίσσης, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ παρέσυρε καὶ τὸν μικρὸν βαπτιστικὸν σταυρόν του. Σφίγξας ἐν τῇ παλάμῃ τὸ ἱερὸν κειμήλιον ἀνεθάρρησε.

— Ὁ Οὐρανὸς κι' ὁ Ἅδης ἐψιθύρισε. Καὶ ἀπέρριψε τὸ μέλαν φυλακτὸν καὶ ἤγγισε διὰ τῶν χειλέων τὸν ἐπάργυρον σταυρόν.

Ἐνδοὺς δ' εἰς αἰφνιδίαν σκέψιν:

— Ὄχι, εἶπε, δὲν πρέπει ν' ἀφίσω τοῦ διαβόλου τὰ καμώματα ἔτσι· 'μπορεῖ νὰ φέρουν κακὸ 'ς κανέναν. Φλόγα τὸ γέννησε, φλόγα νὰ τὸ φάῃ.

Καὶ μετὰ πυρετώδους ταχύτητος συνέλεξε ψηλαφητὶ ξηρὰ ξυλάρια ἐν ἀφθονίᾳ κείμενα ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ῥύακος καὶ ἥναψε ταῦτα διὰ τῶν πυρεκβόλων ἐμφυσῶν. Ἥρπασεν εἶτα τὸ φυλακτήριον καὶ ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὸ πῦρ. Ἀλλ' εὐθὺς ἔπεσε κατὰ γῆς μικροῦ δεῖν τυφλωθείς· τὸ μαγικὸν ἐκεῖνο φιλοτέχνημα ἐξεπυρσοκρότησε καὶ ἡ μικρὰ πυρὰ ἐσκορπίσθη σβεσθεῖσα.

Προφανῶς πυρῖτις ἢ ἄλλη τις ἐκρηκτικὴ ὕλη ἦτο μεμιγμένη ἐν τῷ φυλακτῷ, ἀλλ' ὁ δεισιδαίμων ποιμὴν οὐδ' ἐζήτησε κἂν ἵνα εὕρῃ τοιαύτην ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου· ἦτο ἁπλούστατα διαβολικὸν κατασκεύασμα!

Παρῆλθεν ὥρα πολλὴ πρὶν ἢ τολμήσῃ ν' ἀνεγείρῃ τὴν κεφαλὴν ὁ Γιαννιός· ἀλλὰ καὶ ὅταν μετὰ δειλίας ἔστρεψε πέριξ τὸ τεθαμβωμένον βλέμμα, ἔκρυψεν εὐθὺς πάλιν τὴν μορφὴν ἐντὸς τῶν βραχιόνων καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ συνεκρούοντο ἐκ τοῦ τρόμου. Διατί;

Δαίμονες μαῦροι καὶ λευκὰ φάσματα περιεστοίχιζον αὐτόν.

Μόνον ὅταν ἐβεβαιώθη ὅτι τὸ ὠχρὸν λυκαυγὲς διεδέξατο τὴν μέλαιναν νύκτα ἠγέρθη τρίβων τὰ βλέφαρα. Καὶ ἐπείσθη τότε ὅτι οἱ μαῦροι δαίμονες οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ πωγωνίαι τράγοι, τὰ δὲ λευκὰ φάσματα πρόβατα ἀθῷα.

Ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ φυλακτοῦ ἐντύπωσις ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος καὶ ὁ τόπος αὐτὸς τοῦ συμβάντος τοιαύτην αἴσθησιν ἐνεποίει εἰς τὸν ποιμένα, ὥστε ἔσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ ὁδηγῶν τὸ ποίμνιον πρὸς τὸ χωρίον.

ΙϚ'

Ἡ ἀναχώρησις

Ὁ Γιαννιὸς ἀνεχώρησεν ἐκ Γουβῶν τὴν νύκτα τῆς 29 Ἰουλίου. Ἡ μήτηρ προέπεμψε τὸν υἱὸν μέχρι τῶν συνόρων τοῦ χωρίου καὶ μετὰ τρυφεροὺς ἐναγκαλισμοὺς ἐπανῆλθε κλαίουσα εἰς τὸν ἔρημον οἶκον. Ὁ πατὴρ καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ συνώδευσαν αὐτὸν εἰς Ὠρεούς. Μόνος ὁ γέρων Καρανῖκος ἵππευε τὸν ὄνον τοῦ Λουκᾶ, οἱ τρεῖς υἱοὶ εἵποντο πεζῇ καὶ ἐβάδιζον σιωπηλοὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης.

Ὁ νεανίας δὲν ἐπανεῖδε πλέον τὴν Ἀθιγγανίδα κατὰ μόνας. Εἶχεν ἔλθῃ αὕτη εἰς τὴν διήμερον πανήγυριν τοῦ χωρίου, ἀλλ' ἐκεῖ ἐν μέσῳ τόσου πλήθους μόνον βλέμματα ἀντήλλαξε μετ' αὐτῆς καί τινας τυπικοὺς λόγους. Μετὰ δὲ τὴν πανήγυριν ἔμεινε διαρκῶς ἐν τῷ χωρίῳ, τοῦ πατρὸς μισθώσαντος παῖδα φύλακα τοῦ ποιμνίου. Μεθ' ὅλους τοὺς φόβους, οὓς ἐνέπνεεν αὐτῷ ἡ γόησσα καὶ τὴν διηνεκῆ ἀνησυχίαν ἐπὶ τοῖς ἀρρήκτοις δεσμοῖς, ἅτινα συνέδενο

ἐσχεὶ τὴν τύχην του πρὸς τὴν τύχην ἐκείνης, ἀλλ' ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καθ' ἣν ἔφερε τὸ βῆμα μακράν, ᾐσθάνετο πόνον ἄρρητον ἐπὶ τῷ χωρισμῷ. Ἀνελογίζετο τὰς ὥρας, ὅσας διῆλθε μετ' αὐτῆς ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς νυκτός, ἐνεθυμεῖτο τὰς πλήρεις χάριτος παιδιάς, τὰ περιπαθῆ φιλήματα, τὰ πικρὰ δάκρυα τῆς ἀθιγγανίδος καὶ ἐν ἐπῳδῇ ἔλεγε καθ' ἑαυτόν :

— Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς μ' ἀγαποῦσε !

Ἐκ τῶν συλλογισμῶν τούτων ἀπεσπάσθη ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ Φωκίωνος :

— Μι' ἀλεποῦ ! ἐφώνησε δεικνύων πέραν ἀλώπεκα διασκελίζουσαν τὸν θερισμένον ἀγρόν.

— Ἡ κερὰ Μαριὰ μὲ τὸ φεγγαράκι μοῦ βγῆκε παγάνα γιὰ κᾶνα π'λί ! προσέθηκεν ὁ Λουκᾶς.

— Τὸ λέει κ' ἡ παροιμία, βλέπεις, φεγγαράκι γιὰ κλεψιά ! εἶπε καὶ ὁ γέρων Καρανῖκος ἐπιστραφεὶς καὶ τύψας ἅμα διὰ τῆς ῥάβδου τὰ ὀπίσθια τοῦ ὄνου.

Καὶ ἡ σιωπὴ ἀποκατέστη πάλιν.

Ὅτε διήρχοντο πλησίον τοῦ χωρίου Βυστρίτζας, ἤκουσαν τὰς ἑωθινὰς λαλιὰς τῶν πετεινῶν.

— Κοντεύῃ νὰ φέξῃ, εἶπεν ὁ γέρων, καὶ καμμιὰ φορὰ τὸ παπόρι περνᾷ ταχυνό, ταχυνό. Καὶ ἔτυψεν ἐπανειλημμένως τὸν ὄνον :

— Αἴ, μωρὲ ἀκαμάτη, πάρ' τὰ στραβοπόδαρά σου ! Τί μοῦ περπατᾷς 'σὰν καραβᾶς !...

Καὶ ὅμως ἦτο νὺξ ἔτι ὅτε ἀφίκοντο εἰς Ὠρεούς. Ἔδεσαν τὸν ὄνον ἀπό τινος στύλου καὶ εἰσῆλθον εἰς παντοπωλεῖον, οὗ ἡ θύρα ἦτο ἀνοικτὴ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἐφωτίζετο ὑπὸ φανοῦ ἀνηρτημένου διὰ σχοινίου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Τέσσαρες λεμβοῦχοι περὶ τετράγωνον τράπεζαν ἐχαρτοπαίκτουν ὑπὸ τὸ θολὸν ἐκεῖνο φῶς, ὅπερ καθίστα θολώτερον ὁ καπνὸς τῶν σιγάρων. Καταβεβλημένοι ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας, οὐδ' ὡμίλουν, οὐδ' ἐχειρονόμουν βιαίως, ὥστε ἡ παρουσία των οὐδόλως ἀνησύχει τὸν ὕπνον τοῦ καταστηματάρχου, κλίνοντος τὴν χονδρὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν φιαλῶν ἐπὶ τῆς σανίδος τοῦ κυλικείου, καὶ τινος ζῳεμπόρου ἐξηπλωμένου ἐπὶ δύο συνεχομένων τραπεζῶν καὶ αὐλοῦντος διὰ τῶν ῥωθώνων ὡς τρεῖς ἄσκαυλοι.

Οἱ χωρικοὶ εἰσελθόντες ἐχαιρέτισαν τοὺς λεμβούχους καὶ ὁ Καρανῖκος πλησιάσας ἠρώτησε:

— Πότε θὰ περάσῃ τὸ παπόρι;

— Σὲ δυὸ τρεῖς ὥραις, ἀπεκρίνατο εἷς τούτων ὁ πρεσβύτατος, χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν χαρτίων του.

Ὁ παντοπώλης ἀφυπνισθεὶς ἐκ τῆς συνομιλίας ἠγέρθη χασμώμενος καὶ τανύων τὰ μέλη ἵνα ἐρωτήσῃ τί ἐπεθύμουν νὰ πίωσιν οἱ ἄρτι ἀφικόμενοι, οἵτινες εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ περὶ τράπεζαν ἀποθέντες τὰς ἀποσκευάς.

— Αἴμ, τί ἄλλο ; καφέ, εἶπεν ὁ γέρων συμβουλευόμενος διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς υἱούς. Καὶ ἀφοῦ ἐκεῖνοι κατένευσαν ἐν σιγῇ: τέσσαρους βαρεῖς καὶ γλυκεῖς, προσέθηκε.

Ὁ Γιαννιὸς τὸ πρῶτον νῦν ἤρχετο εἰς Ὠρεοὺς καὶ περιειργάζετο τὸ εὐρὺ παντοπωλεῖον, ὅπερ τοῦτο εἶχε τὸ ἰδιόρρυθμον ὅτι ἦτο πλῆρες στάμνων καὶ λαγήνων καὶ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἔτι ἐν πλήθει ἀμέτρῳ ἀνηρτημένων ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν πελατῶν.

— Τἄλλα παιδιὰ δὲν 'φάνηκαν ἀκόμη, εἶπεν ὁ Φωκίων ῥοφῶν μετ' ἀπολαύσεως τὸν καφέν.

— Ὅπου κι' ἂν εἶνε θἄρθουν, ἐμεῖς παραβιαστήκαμε, εἶπεν ὁ Γιαννιός.

— Ὅπου θὲ νὰ ταξειδέψῃ τοῦ περιγιαλιοῦ καθίζει, ὑπέλαβεν ὁ γέρων θωπεύων τὸν μαῦρον γάτον τοῦ παντοπωλείου, ὅστις προσετρίβετο εἰς τὰς μαλλίνας περικνημίδας του.

Μετ' οὐ πολὺ ἦλθον καὶ οἱ ἄλλοι κληρωτοὶ ἐκ τῶν χωρίων ὑπὸ τῶν οἰκείων προπεμπόμενοι καὶ συνηνώθησαν πάντες οἱ χωρικοὶ ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι καὶ τὸν καφὲν ἠκολούθησαν κεράσματα οἴνου καὶ ῥακῆς. Τὸ γαλακτῶδες φῶς τῆς ἠοῦς εἰσήρχετο νῦν διὰ τῆς θύρας καὶ τῶν θολῶν ὑελωμάτων τῶν παραθύρων καὶ τοῦ φανοῦ τὸ ἔλαιον ἐκαίετο ἀνωφελῶς. Καὶ ἄλλοι χωρικοὶ ἦλθον καὶ ἐκ τοῦ Ξηροχωρίου ἐφ' ἁμαξῶν ὁ πράκτωρ τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας καὶ δύο τρεῖς ἔμποροι, καὶ τοῦ πρὸ μικροῦ ἠρεμοῦντος παντοπωλείου ἀντήχουν νῦν αἱ στάμνοι καὶ αἱ λάγηνοι ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῶν φωνῶν.

Ὁ νέος χωρικὸς ἐξῆλθε μόνος τοῦ παντοπωλείου. Ἡ συνήθως ἔρημος ἀκτὴ τῶν Ὠρεῶν ἦτο πλήρης ζωῆς καὶ κινήσεως τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ ἀτμοπλοίου. Ὑπαίθριοι πωληταὶ εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ φωνάζοντες καὶ κωδωνίζοντες τοὺς ζυγούς. Ἐδῶ κρεοπώλης ἐκδέρων μόσχον ἀνηρτημένον ἀπὸ δένδρου, ἐκεῖ ἀρτοπώλης κενῶν ἀπὸ σάκκου μικροὺς ἀζύμους ἄρτους, καὶ ὀπωροπῶλαι πολλοὶ συνιστῶντες τὰ ἔξοχα χειμωνικὰ τῶν Ὠρεῶν, τὰ μοσχάτα σταφύλια τοῦ Ξηροχωρίου, τὰ εὐώδη ἄπια τῶν Γουβῶν.

Τὸ πᾶν εἶχε πανηγυρικήν τινα ὄψιν· μετεῖχον δὲ τῆς ὀχλοβοῆς καὶ τὰ ζῷα ἔτι: οἱ χοῖροι ἐλεύθεροι πλανώμενοι μετὰ γρυλλισμῶν, αἱ χῆνες πλαταγοῦσαι μετ' ἀλαλαγμῶν τὰς πτέρυγας, οἱ ἐπισεσαγμένοι ὄνοι βαρυφώνως ὀγκώμενοι.

Καί, ὡσεὶ ἐπεσκόπει τὴν γενικὴν ταύτην εὐημερίαν τοῦ τε ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ ζωϊκοῦ πληθυσμοῦ, ὁ μόνος ἐν τῷ ἐπινείῳ ἀντιπρόσωπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὁ κύριος Ὑποτελώνης φέρων ποδήρη κοιτωνίτην καὶ χρυσοκέντητον σκοῦφον ἐρρόφα μακαρίως τὸν καφὲν ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἐξώστου τοῦ Ὑποτελωνείου.

Οἱ λεμβοῦχοι ἦσαν εἰς κίνησιν· μετέφερον εἰς

τὰς λέμβους βαρέλια καὶ σάκκους, ὑβρίζοντες καὶ βλασφημοῦντες ὡς γνήσιοι ἐργάται θαλάσσης. Ὁ ὅρμος ἦτο σχεδὸν ἔρημος πλοίων· μόναι τέσσαρες ἁλιευτικαὶ τράται ἠγκυροβόλουν καὶ ἓν ὑδραϊκὸν τρεχαντήριον πλῆρες σίτου καὶ ἕτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν, ἀλλ' ἐναυλόχει πρὸς τούτοις προκαλοῦσα τὰ περίεργα βλέμματα τῶν χωρικῶν ἡ μικρὰ πολεμικὴ ἀτμοημιολία *Πάραλος*, ἧς ἐπέβαινεν ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν φάρων καὶ φανῶν.

Ἡ θάλασσα ἡπλοῦτο ἐλαφρῶς ρυτιδουμένη ὑπὸ τοῦ ζεφύρου, καὶ ὁ ἥλιος ἐχρύσου τὰς ρυτίδας ἐκείνας. Τὸ Πήλιον ἀντικρὺ ἐκαλύπτετο ὑπὸ διαφανοῦς πέπλου πρωϊνῆς ὁμίχλης.

— Τὸ παπόρι ! τὸ παπόρι!.. φάνηκε!.. ἔρχεται!.. Αἱ φωναὶ αὗται μετεδόθησαν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ ἤρχισε πλέον σύγχυσις καὶ ταραχή. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασεν ἐκ Ξηροχωρίου ἔφιππος καὶ ὁ κύριος Παντελάκης, ὁ ἐπίδοξος δήμαρχος, φέρων συστατικὰ γράμματα διὰ τοὺς στρατευσίμους ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργικοῦ βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας πρὸς τὸν διοικητὴν τοῦ ἐν Χαλκίδι τάγματος.

Οἱ χωρικοὶ συνεσωρεύθησαν πάντες ἐντὸς μιᾶς λέμβου, ἀδεξίως εἰσπηδῶντες, καί τις ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν ὀλισθήσας. Οἱ λοιποὶ ἐπιβάται, ἐν οἷς καὶ γυναῖκες,ἐπέβησαν τῶν δύο ἄλλων λέμβων καταπατούμενοι. Καὶ οἱ λεμβοῦχοι συνεζήτουν ἀξιοῦντες μίαν δραχμὴν κατὰ κεφαλὴν καὶ ἐχειρονόμουν ἀπειλητικῶς, καὶ αἱ γυναῖκες ἐκραύγαζον ἔντρομοι καὶ ἔκλαιον δύο νήπια ἐν ᾧ παρήλαυνε γοργὴ ἑξάκωπος τῆς *Παράλου* λέμβος, ἧς ἐπέβαινεν ἀνέτως καὶ ἐν πλήρει μεγαλείῳ μεσόκοπός τις ἐψιμμυθιωμένη κυρία μετὰ τῶν ἀποσκευῶν της, θεία τοῦ γαμβροῦ τοῦ κυρίου βουλευτοῦ.

Ἡ μέλαινα πρῶρα τοῦ ἀτμοπλοίου προέβαλε παρακάμπτουσα τὴν ἀμμώδη ἄκραν, ἣν καλοῦσι Κανατάδικα ἐκ τῶν ἐκεῖ κεραμοποιείων, καὶ τὸ ὅλον σκάφος, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ *Ὕδρα*, ἀνακόπτον τὸν δρόμον βαθμηδὸν καὶ ποδίσαν ἔστη ἔξω τοῦ ὅρμου ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ, ἀσθμαῖνον, γογγύζον, ἐκχέον ζέον ὕδωρ ἀπὸ τῶν πλευρῶν. Λωρὶς λαχανόχρους,λευκάζουσα, ἐσημείου ἐπὶ τῆς θαλάσσης τὴν ὑγρὰν ὁδόν, ἣν διέδραμε.

Αἱ λέμβοι προσεκολλήθησαν ἐπὶ τῆς κρεμαστῆς κλίμακος καὶ νέος ἀγὼν πάλιν ἐκεῖ καὶ φωναὶ καὶ σύγχυσις, ἐνῷ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἔκυπτον κεφαλαὶ ἐπιβατῶν τερπομένων ἐπὶ τῷ θεάματι.

Οἱ χωρικοὶ ἀνῆλθον πάντες ἐπὶ τοῦ σκάφους μετὰ θάμβους περιεργαζόμενοι τὸ ἐσωτερικόν, τὰς μηχανάς, καὶ προκαλοῦντες τὰς ἀλβανικὰς ὕβρεις τῶν ὑδραίων ναυτῶν, ὧν παρεκώλυον τὴν ἐργασίαν.

Ὁ Γιαννιὸς καὶ οἱ ἄλλοι τέσσαρες νέοι, οἵτινες ἔμελλον ν' ἀναχωρήσωσιν, ἀπέθηκαν εἰς μίαν γωνίαν παρὰ τὰς ἁλύσεις τῶν ἀγκυρῶν τὰ *τράστα*, ἅτινα ἀπετέλουν τὴν ὅλην αὐτῶν ἀποσκευήν, καὶ ἔδιδον τελευταίας ἐντολὰς πρὸς τοὺς οἰκείους ἐν προφανεῖ συγκινήσει.

Ὁ πλοίαρχος ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐχειρονόμει φωνάζων νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν φόρτωσιν καὶ ἐκίνει τὴν στρόφιγγα συρίζων. Ἀλλ' οἱ προπέμποντες τοὺς στρατευσίμους χωρικοί, ἀγνοοῦντες τὴν σημασίαν τοῦ ὀξέος ἐκείνου ἤχου,παρέμενον χάσκοντες,καὶ ἐκινεῖτο ἤδη τὸ ἀτμόπλοιον ὅτε κατεκρημνίσθησαν εἰς τὴν λέμβον φύρδην μίγδην, τοῦ ναυκλήρου ὀνειδίζοντος αὐτοὺς ἀπὸ τῆς κουπαστῆς:

— Ἀμηνή, Κουκουβῖνοι. . . πάντα Κουκουβῖνοι.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἔστρεψε πρῶραν πρὸς τὴν Στυλίδα καὶ ἐνεδυνάμωσε τὸν ἀτμόν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Γιαννιὸς ἀπευθύνων ὕστατον βλέμμα πρὸς τὴν ἀπομακρυνομένην λέμβον τῶν οἰκείων, διέκρινεν ἐκεῖ πέραν ἐπὶ τῆς ἀμμώδους ἄκρας γυναῖκα ἱσταμένην καὶ ἐπισείουσαν πρᾶγμά τι δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, σκιάσας δὲ διὰ τῆς παλάμης τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεγνώρισε τὴν ἀθιγγανίδα. Ἐκράτει κόσκινον καὶ ἐκίνει αὐτὸ πρὸς ἀποχαιρετισμόν.

Καὶ παρήλλασσον τότε ὡς ἐν ἀκτινοβόλῳ ὀπτασίᾳ πρὸ τοῦ λογισμοῦ τοῦ νεανίου τὰ δάση τοῦ χωρίου, ὁ πατρικὸς οἶκος, τὸ ποίμνιον καὶ ἡ μορφὴ τῆς Ζεμφύρας— ὅλα ταῦτα, ἅτινα ἡ στέρησις ἐλάμπρυνε καὶ ἐξωράϊζε νῦν πολλαπλασίως. Οἱ πόδες αὐτοῦ ἐκάμφθησαν καὶ ἐκαθέσθη ἐπὶ τὰς ἁλύσεις, ἄλλας ἁλύσεις φέρων αὐτὸς βαρυτέρας ἐκείνων. Καὶ κατεβίβασεν ὁ νέος χωρικὸς τὸν ἀχύρινον πῖλον πρὸς τὴν μορφὴν ἵνα κρύψῃ ἀπὸ τῶν συντρόφων τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς !. . . .

[Ἕπεται συνέχεια]

Γεωργιος Δροσινης

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΨΕΥΣΤΩΝ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Γ' Κλάσις: Ψεύδη οὐδέτερα καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀβλαβῆ.

Εἰς δύο τάξεις δέον νὰ διαιρεθῇ ἡ κλάσις αὕτη: *Εἰς ψεύδη τῶν παίδων.— Εἰς ψεύδη ἐνηλίκων ἐκ συνηθείας, ἐξ αὐταπάτης καὶ παθολογικά.*

Α' τάξις : Ψεύδη τῶν παίδων. Ὁ La Ro-

chefoucauld ἐν τοῖς «Ἀξιώμασιν» αὐτοῦ λέγει, ὅτι τάσις τοῦ ψεύδεσθαι παρὰ τοῖς παισὶ φύσει δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆς ἀδεξίου ἀνατροφῆς, καὶ τῆς μιμήσεως καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας πολλάκις ὁ παῖς ἀποκτᾷ τὴν τάσιν ταύτην τοῦ ψεύδεσθαι.

Ἡ βεβαίωσις αὕτη τοῦ ἠθικολόγου τούτου τοῦ 17ου αἰῶνος εἶνε λίαν αἰσιόδοξος, στηριζομένη ἴσως ἐπὶ τῶν θεωριῶν καὶ ἰδεῶν ἐκείνων τῶν μεστῶν προκαταλήψεως περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς φύσεως. Ἁπλῆ καθημερινὴ παρατήρησις τῶν γεγονότων τοῦ πρακτικοῦ βίου δύναται νὰ πείσῃ πάντα μὴ προκατειλημμένον περὶ τοῦ ἐναντίου, καὶ νὰ ἀναγκάσῃ πάντα παρατηρητήν, ὅπως διατυπώσῃ ὅλως ἀντίθετον ἀπαισιόδοξον ἀξίωμα ἐκείνου, ὅπερ ὁ La Rochefoucauld διετύπωσεν.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ καλὰς τάσεις, ἤτοι κοινωνικάς, διὰ τῆς πείρας. Ἐν τῇ μικρᾷ ἡλικίᾳ οὐδεμίαν ἔννοιαν περὶ κοινωνικότητος κέκτηται. Ἐὰν τὸ παιδίον ἀφίετο εἰς ἑαυτό, ὀλίγας μόνον κακὰς πράξεις θὰ ἀπέφευγεν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ δὴ ἐκείνας, ὅσων τὰ δυσάρεστα δι' αὐτὸ ἀποτελέσματα θὰ ἠδύνατο ὁ μικρὸς νοῦς του νὰ συσχετίσῃ πρὸς τὰ αἴτια τὰ ἐπενεγκόντα τὰ τοιαῦτα ἀποτελέσματα· τοὐναντίον δὲ θὰ ἐξετέλει πάσας ἐκείνας τὰς πράξεις ὅσαι *ἀμέσως* παρέχουσιν αὐτῷ αἰσθήσεις ἢ αἰσθήματα εὐχάριστα, μὴ δυνάμενον νὰ προβλέπῃ τὰ πόρρω δυσάρεστα ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα τυχὸν θὰ προέκυπτον ἔκ τινων προσωρινῶς διὰ τὸ ἄτομόν του εὐχαρίστων πράξεων. Θὰ ἀπῃτεῖτο χρόνος μακρὸς καὶ ζημία οὐ σμικρὰ ἕως οὗ τὸ παιδίον κατορθώσῃ νὰ διακρίνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ὠφελίμους ἢ βλαπτικὰς πράξεις ἐν τῷ βίῳ· διὸ πρὸς συντόμευσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῆς πείρας ταύτης ὑπεισέρχεται ἡ πεῖρα τῶν γονέων, τουτέστι τὸ μέγα ἄθροισμα τῶν κτηθεισῶν αὐτῶν γνώσεων ἐν τῷ βίῳ ὅπερ οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ εἰσαγάγωσι βαθμηδὸν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ τέκνου, ἐν ἄλλαις λέξεσι παρεμβαίνει ἡ λεγομένη ***ἀνατροφή***.

Πάντα τὰ ὄντα τὰ ἐν κοινωνίαις ζῶντα κατ' ἀνάγκην ὀφείλουσι νὰ θυσιάσωσι μέρος τοῦ *ἐγὼ* αὐτῶν, μέρος τοῦ ἐγωϊσμοῦ ὑπὲρ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς, διότι ἄλλως ἡ κοινωνία αὐτῶν θὰ ἦτο ἀδύνατος. Καλαὶ πράξεις καλοῦνται ἐκεῖναι, αἵτινες παρουσιάζουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τῆς αὐταπαρνήσεως, κακαὶ δὲ τοὐναντίον, ὅσαι ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ὠφελείας τοῦ ἀτόμου ἐπὶ βλάβῃ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς κοινωνίας· τὸ παιδίον εἶναι ὂν κατ' ἐξοχὴν ἐγωϊστικὸν ἤτοι ἀντικοινωνικόν. Ὀρέγει τὴν χεῖρα πρὸς πᾶν ἀντικείμενον, ὅπερ ἐπιθυμεῖ, ζητεῖ πάντοτε τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ *ἐγὼ* αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀπαιτητικωτέρου τρόπου, ἐπιδιώκει καὶ ἐκλέγει πάσας τὰς εὐχαρίστους ἐντυπώσεις τῷ ὀργανισμῷ αὐτοῦ· μεταξὺ ἐπιθυμίας καὶ τῆς κτήσεως τοῦ ὀρεγομένου οὐδεμία μετριαστικὴ καὶ ἐλεγκτικὴ σκέψις μεσολαβεῖ, τὸ αἴσθημα τῆς αὐταπαρνήσεως ἐντελῶς ἐλλείπει· τὸ παιδίον ἐκλαμβάνει τὸ σύμπαν ὡς ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα ἐφ' οὗ ἐννοεῖ νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ διὰ τῆς μεγαλειτέρας τυραννικῆς αὐθαιρεσίας καὶ ἰδιοτροπίας κυριαρχικὰ δικαιώματα, ὠθούμενον ἑκάστοτε ἐκ τῶν στιγμιαίων καὶ παροδικῶν ὀρέξεών του· τὸ ἄτομόν του δὲν ἐπλάσθη διὰ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, ἀλλ' οὗτος ἐπλάσθη διὰ τὸ ἄτομόν του· οὕτως ἀντιλαμβάνεται ἢ μᾶλλον αἰσθάνεται τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην σχέσιν. Αὐτὴ δὲ ἀκριβῶς ἡ μεγίστη ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν γελοίως ὑπερμέτρων ἀπαιτήσεων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀδυναμίας καὶ σμικρότητος τοῦ ἀτόμου του προσδίδει αὐτῷ τὴν θεσπεσίαν ἐκείνην χάριν καὶ ἀφέλειαν τῆς παιδικῆς ἀθῳότητος ἐν ταῖς ἀξιώσεσι καὶ ἀπαιτήσεσιν, αἵτινες τόσον συχνὰ κινοῦσι τὸ ἐπιεικὲς μειδίαμα ἡμῶν καὶ πληροῦσιν ἡμᾶς τῆς εἰδικῆς ἐκείνης εὐχαριστήσεως ἐπὶ τῷ θεάματι τούτῳ· τὰ παιδία εἰσὶ φυσιολογικοὶ παράφρονες· τὸ βρέφος εἶνε ὂν ἀπολύτως ἀντικοινωνικόν· οὐδὲν ἐννοεῖ νὰ παραχωρήσῃ τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ πάντοτε νὰ λαμβάνῃ. Ἐὰν ἡ ἀρχὴ αὕτη ἴσχυε παρὰ τοῖς ἐνήλιξιν, ἡ σύστασις τῆς κοινωνίας θὰ καθίστατο ἀδύνατος, διὸ καὶ οἱ κλέπται ἢ οἱ κακοῦργοι εἶνε ὄντα κατ' ἐξοχὴν ἀντικοινωνικά, καθὸ ἔχοντα τάσεις ὅπως ἀφαιρῶσιν ἀπὸ τῆς κοινωνίας ζωὴν ἢ χρῆμα, καὶ οὐδὲν παραχωροῦσιν, ὀρθῶς δὲ ποιεῖ ἡ δικαιοσύνη ἀποστέλλουσα αὐτοὺς τὸ μὲν εἰς ***ἄλλον κόσμον***, ἀφ' οὗ οὐδέποτε ἐπιστρέφουσι, τὸ δὲ εἰς ἄλλας χώρας ἐξορίζουσα αὐτοὺς ἢ ἐγκλείουσα ἐν ταῖς φυλακαῖς. Ἀλλὰ τὸ βρέφος ἐνόσῳ προβαίνει εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τὸ μὲν διὰ τῆς ἰδίας πείρας, πρὸ πάντων δὲ διὰ τῆς ὁδηγίας τῶν γονέων, διὰ τῆς ἀνατροφῆς, μανθάνει νὰ ἐκχωρῇ βαθμηδὸν τεμάχιά τινα ἐδάφους τοῦ ἀπολυταρχικοῦ κράτους τοῦ ἐγωϊσμοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ κράτος τοῦ ***ἀλτρουϊσμοῦ***, ἡ ἐκ τῆς προσαρτήσεως δὲ ταύτης ἐπέκτασις τοῦ τελευταίου τούτου κράτους δὲν συμβαίνει ἄνευ ἀντιστάσεως, ἥτις εἶναι πάντοτε ἀνάλογος τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐντάσεως τῆς ἐγωϊστικῆς φύσεως τῶν παίδων, διὸ ἀπαιτεῖται μεγάλη ***διπλωματικὴ*** ἱκανότης ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἤτοι βαθεῖα γνῶσις τῆς τέχνης τοῦ ***ἀνατρέφειν***, ἥτις οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖ ἢ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ ἑπομένως τῶν κακῶν πράξεων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑπαγορευομένων, ἐν ἄλλαις λέξεσι τὴν ἐλάττωσιν τῆς κακίας καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀρετῆς.

Εὐτυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο τῶν γονέων ὑποβοηθεῖ καὶ τὸ ὁλονὲν ἀναπτυσσόμενον παιδίον,

ὅπερ ὑπὸ τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως ὁδηγούμενον κατανοεῖ βαθμηδόν, ὅτι πρὸς συμβίωσιν μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμηλίκων ἢ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ἥτις ἐπέχει δι' αὐτὸ τόπον κοινωνίας ἐν μικρογραφίᾳ, ὀφείλει χάριν τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων νὰ θυσιάσῃ μέρος ἑαυτοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Δὲν τύπτει τοὺς μικροὺς συνομιληκάς του, δὲν ἁρπάζει τὰς πλαγγόνας των, δὲν θραύει τὰ παίγνιά των κ.τ.λ. πάντοτε ὁσάκις ἔλθῃ μετ' αὐτῶν εἰς συνάφειαν, διότι ἔμαθεν ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ καὶ ἐδιδάχθη, ἢ ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῶν γονέων, ὅτι αἱ πράξεις αὗται ἐπιφέρουσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπ' αὐτοῦ τῶν συνομηλίκων, ὡς καὶ τὴν ἀπομόνωσιν αὐτοῦ, γεγονός, ὅπερ τῷ εἶνε ἐξόχως δυσάρεστον· πᾶς δὲ ὀργανισμὸς φύσει ἐπιδιώκει τὰς εὐχαρίστους ἐντυπώσεις καὶ ἀποφεύγει ὁρμεμφύτως τὰς δυσαρέστους. Ἡ ἀναχαίτισις ὅθεν αὕτη τῶν κακῶν τάσεων, ἡ αὐτοθυσία αὕτη τοῦ παιδὸς χάριν τῶν ἄλλων ὡς οὐσιώδη καὶ ἀρχικὸν λόγον ἔχει τὸ *συμφέρον*, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὅσον οἷόν τε πλειοτέρων εὐχαρίστων συναισθημάτων ἢ ἐντυπώσεων καὶ τὴν ἀποφυγὴν δυσαρέστων. Ἡ ἀπομόνωσις δὲ εἰς τὸ παιδίον εἶναι δυσάρεστος, εὐχάριστος δὲ τοὐναντίον ἡ ἀναστροφὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν ὁμηλίκων, μεθ' ὧν ἐν ταῖς παιδιαῖς ἀπολαμβάνει τοσούτων εὐχαρίστων συναισθημάτων, διὸ ὑποχωρεῖ ὑπὲρ αὐτῶν, καθίσταται ὃν *κοινωνικόν*, συνδέεται διὰ φιλίας μετ' αὐτῶν καθὸ παρεχόντων αὐτῷ ἀφορμὰς εὐχαρίστων συναισθημάτων (χαρᾶς καὶ διασκεδάσεως κ. τ. λ.), ὡς εἶνε φίλος τῶν γλυκυσμάτων, διότι τὸ γλυκὺ εὐχάριστον αἴσθησιν ἐμποιεῖ τῷ ὀργανισμῷ αὐτοῦ.

Τοιαύτης οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἶνε πλέον καὶ τῷ τυφλῷ δῆλον, πλὴν τῶν προκατειλημμένων ἠθικολόγων καὶ φιλοσόφων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν οἱᾳδήποτε ἡλικίᾳ κέκτηται μοιραίως, καὶ δὴ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς κληρονομίας ἀπὸ τῶν γεννητόρων, καὶ καλάς, πρὸ πάντων δὲ καὶ κακὰς τάσεις, ἐν κράματι ἄλλοτε ἄλλῳ κατὰ τὰ ἄτομα. Αἱ δὲ ἰδέαι τινῶν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται φύσει καλὸς καὶ εἶτα διὰ τῆς μιμήσεως καθίσταται κακὸς εἰσὶ πάντως ἀνακριβεῖς καὶ ἀντικείμεναι εἰς τὰ γεγονότα τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως.

Τὸ παιδίον ἰδίως ἔχει σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κακὰς τάσεις καὶ ταύτας ἰδίως ἐκδηλοῖ, διότι ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς ἔτι διανοίας αὐτοῦ ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ θυσία μέρους τοῦ ἀτόμου αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων εἶνε συμφέρουσα αὐτῷ τῷ ἰδίῳ, ὅτι, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, αἱ καλαὶ πράξεις, ἤτοι αἱ ἠθικαὶ ἢ κοινωνικαὶ πράξεις, ἀποβαίνουσιν αὐτῷ ὠφέλιμοι καὶ εὐχάριστοι.

Ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ θέματος ἡμῶν. Τὸ παιδίον ἔχον φύσει κακὰς ἢ ἀντικοινωνικὰς τάσεις, οἷον τὸ κλέπτειν, σφετερίζεσθαι, θραύειν, ἀπαιτεῖν κτλ. κατ' ἀνάγκην θὰ ἔχῃ καὶ τὴν τάσιν τοῦ ψεύδεσθαι· διότι τὸ ψεῦδος δὲν εἶνέ τι αὐτοτελές, ἀλλ' ὄργανον διαφόρων παθῶν καὶ ἐγωϊστικῶν συμφερόντων, δὲν ἔχει ἑπομένως ὁ παῖς ἀνάγκην διδασκαλίας ἢ μιμήσεως πρὸς τὸ ψεύδεσθαι, ὡς ἐφρόνει ὁ La Rochefoucauld. Πρὸς ὑπεράσπισιν ἢ ἀπόλαυσιν τοῦ *Ἐγὼ* καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν δυσαρέστων συναισθημάτων, π χ. τῆς τιμωρίας ὑπὸ τῶν γονέων ἢ τῆς ἁπλῆς ἀποδοκιμασίας, τὸ παιδίον ὁρμεμφύτως μεταχειρίζεται τὸ ψεῦδος ὡς μέσον πρὸς ἀπομάκρυνσιν πάσης δυσαρέστου ἐντυπώσεως ἢ προσκτήσεως τοιαύτης εὐαρέστου, ὡς μεταχειρίζεται τὰς χεῖράς του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κακωθησομένου σώματος ἢ πρὸς ἱκανοποίησιν εὐχαρίστου τινὸς ὀρέξεως. Ἐάν, φερ' εἰπεῖν, ὑπεξαιρέσῃ γλύκισμά τι, ἢ τύψῃ τὴν μικρὰν ἀδελφήν του ἢ θραύσῃ ἀντικείμενόν τι, ἂν δὲν συλληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ παιδίον ἀρνεῖται τὰς ἐπιληψίμους ταύτας πράξεις ἐν ταῖς γιγνομέναις ὑπὸ τῶν γονέων ἀνακρίσεσιν, ἢ ἂν δὲν ἐρωτηθῇ, οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτοῦ ὁμολογεῖ ἐπιζήμιόν τινα ἢ ἐπιλήψιμον πρᾶξιν, ἀλλ' ἀποκρύπτει αὐτάς, διότι ἡ ἐπακολουθοῦσα τὰς πράξεις ταύτας τιμωρία ἢ ἀποδοκιμασία τῷ εἶνε δυσάρεστος.

Ὅταν ὁ *πατέρας* τὸ ἑσπέρας εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ παιδίον ἀπειληθὲν ὑπὸ τῆς μητρὸς ὅτι θὰ καταγγελθῇ εἰς τὸν πατέρα δι' ὅσας ἀταξίας ἔκαμεν ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἡμέρας, τρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἐπιχαρίτῳ ἐκείνῃ παιδικῇ ἀφελείᾳ λέγει ὅτι «σήμερον ἦλθε ἕνα ἄλλο ξένο κακὸ παιδὶ καὶ ἔκαμε ἀταξίας, ὄχι ἐγώ, ἕνα ἄλλο παιδί».

Δυστυχῶς δὲ οἱ γονεῖς ἐν ἀγνοίᾳ των ὑποβοηθοῦσι τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ φαινόμενον ἀθῷα ψεύδη καὶ ἀναπτύσσουσιν οὕτω καθ' ἑκάστην τὴν φυσικὴν τάσιν τοῦ παιδὸς πρὸς τὸ ψεύδεσθαι. Πολλαὶ μητέρες δίδουσι πλειοτέραν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπελθοῦσαν ζημίαν ἐκ τῆς θραύσεως π.χ. ἀντικειμένου τινὸς ἢ εἰς τὴν τάσιν καὶ ἀπόπειραν τοῦ παιδὸς πρὸς ἄρνησιν τῆς ἐπιληψίμου πράξεως, ἥτις ἴσως καὶ ἀκουσίως ἐγένετο· διὸ ἐπιβάλλουσι τιμωρίαν, βαθμολογουμένην πολλάκις ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ θραυσθέντος ἀντικειμένου, δὲν τιμωροῦσι δὲ τὸ τέκνον των διὰ τὸ ψεῦδος, ὅπερ ἀπεπειράθη νὰ εἴπῃ, ἢ εἶπεν. Τοῦτο εἶνε λίαν ἐπιβλαβές· ἡ τιμωρία πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ κυρίως διὰ τὸ ψεῦδος, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ὁμολογία τῆς ἀληθείας δέον νὰ ἀνταμειφθῇ διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ποινῆς διὰ τὸ γενόμενον παράπτωμα.

Ἓν ἐκ τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ταχέως ἀναπτύσσονται ἐν τῷ παιδίῳ, εἶνε καὶ τὸ τῆς *ἀνάγκης τῆς ἐπιδοκιμασίας* (instinct d' appro-

bation), τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ ἐκείνης, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐπιζητῇ τις τοὺς ἐπαίνους ἢ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἓν εἶδος *ἐγωϊσμοῦ*.

Ὁ παῖς πολλάκις ψεύδεται οὐχὶ διὰ φόβον τιμωρίας, ἀλλὰ πρὸς διατήρησιν τῆς ὑπολήψεώς του, τουτέστι τῆς συντηρήσεως τῆς *ἐπιδοκιμασίας* ἐκ μέρους τῶν ἄλλων. Ταῦτα ἄλλως εἶνε καὶ παρὰ τοῖς ἐνήλιξι αἱ δύο μεγάλαι αἰτίαι μεγίστου ἀριθμοῦ ψευδῶν, ἤτοι ὁ *φόβος τῆς τιμωρίας καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας* ἐκ μέρους τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς κοινωνίας καὶ ἡ ἐπιζήτησις τοὐναντίον τῆς *ἐπιδοκιμασίας*.

Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ *αἴσθημα τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιδοκιμασίας* ἄγει τὸ παιδίον καὶ εἰς ἓν ἄλλο εἶδος παραδόξων ψευδῶν, ὅπερ καὶ εἰς ἐνήλικας ἐνίοτε ἀπαντᾷ.

Ἕκαστος ἴσως θὰ παρετήρησεν ὅτι τὰ παιδία ἀφοῦ ἀκούσωσι διήγησίν τινα, εἶτα ὑποδύονται καὶ οἰκειοποιοῦνται τρόπον τινὰ τὰ πρόσωπα τῶν ἡρώων τῆς διηγήσεως, καὶ ἐν παραδόξῳ τινὶ αὐταπάτῃ μετὰ πεποιθήσεως ὑποστηρίζουσιν ὅτι αὐτοὶ εἰσὶν οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὰ γεγονότα τοῦ διηγήματος. Συνήθως δὲ ἐκλέγουσι πρόσωπα ἔχοντα ἰδιότητας κολακευτικὰς τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγωϊσμοῦ, τὰ ἐπισύροντα τὸν *θαυμασμὸν* τῶν ἄλλων εἴτε διὰ τὸν πλοῦτον, εἴτε διὰ τὴν ἀνδρείαν, εἴτε διὰ τὰ ἀξιώματα, εἴτε διὰ τὴν μυϊκὴν ἰσχὺν κτλ.

Ἄλλο εἶδος ψευδῶν παρὰ τοῖς παισὶ πολλάκις βλαπτικὸν καὶ ἐπικίνδυνον καθιστάμενον δι' ἄτομόν τι εἶνε τὰ *ὑποβολιμαῖα ψεύδη*. Πολλάκις χάριν ἐνόχων σκοπῶν ὑποβάλλουσιν εἰς τοὺς παῖδας ψεύδη, τὰ ὁποῖα οὗτοι ὑποστηρίζουσιν ἐν παραδόξῳ ἀσυνειδησίᾳ καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐνίοτε. Διατείνονται ὅτι *εἶδον*, ὅτι *ἤκουσαν*, περιγράφουσιν ἐν λεπτομερείαις τὸ γεγονὸς καὶ ἐπαναλαμβάνουσιν αὐτὸ πάντοτε διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πιστεύοντες ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ ψεύδη των ἐν ὅλῃ τῇ καλῇ πίστει. Δὲν γνωρίζουσιν ὅτι εἰσὶν ἀσυνείδητα ὄργανα ἄλλων συκοφαντῶν, οὔτε φαντάζονται τὰ ἐπικίνδυνα ἀποτελέσματα καὶ τὰς συνεπείας τῶν ψευδῶν των. Ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν δικαστηρίων ὑπάρχουσι πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα. Διὸ οἱ δικασταὶ οὐδέποτε σχεδὸν πρέπει νὰ βασίζωνται ἐπὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν παιδίων.

Ἄλλο *εἶδος* ψευδῶν εἶνε καὶ τοῦτο ὅτι πολλάκις ἐμβάλλει τις, οὕτως εἰπεῖν, ὅλως ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ καὶ ἀκουσίως, εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδὸς τὸ ψεῦδος ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῶν ἐρωτήσεων καὶ τῆς ἀπαντήσεως, ἣν ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ. Ἓν παράδειγμα: ὁ Lasègue ἀναφέρει περὶ μιᾶς μικρᾶς κόρης, ἥτις ἡμέραν τινὰ ἀντὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ σχολεῖον, μετέβη εἰς ἕνα κῆπον ἔνθα ἔπαιζε μετ' ἄλλων παιδίων ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἐπέστρεψε δὲ εἰς τὴν οἰκίαν της πέραν τῆς συνήθους ὥρας. Οἱ γονεῖς πληροφορηθέντες ὅτι τὸ κοράσιόν των δὲν μετέβη εἰς τὸ σχολεῖον, ἐπέμειναν ἀπειλοῦντες αὐτὸ ἵνα μάθωσι πῶς καὶ ποῦ διῆλθε τὴν ὥραν· ἀνοήτως δὲ ὑποπτευθέντες παραπλάνησιν καὶ κακοποίησιν τῆς κόρης ἔθηκαν αὐτῇ ἐρωτήσεις σχετικὰς πρὸς τὴν κακὴν ἰδέαν, ἥτις διῆλθε διὰ τοῦ νοός των καὶ σχεδὸν ἔθετον τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ στόμα τοῦ πτοηθέντος καὶ τρέμοντος παιδίου —«Μήπως ἐγύριζες εἰς τοὺς δρόμους διὰ νὰ βλέπῃς τὰ μαγαζιά; *Ἀπάντησις*: —Μάλιστα!—«Μήπως ἐπέρασες ἀπὸ τὸν δεῖνα δρόμον;—Μάλιστα! Ἐπὶ τέλους ὡδήγησαν τὸ τέκνον των εἴς τινα ὁδόν, ἔνθα στάντες πρὸ καταστήματός τινος ἠρώτησαν αὐτό: «Γνωρίζεις αὐτὸν τὸν κύριον;» δεικνύοντες ἕνα ὑπάλληλον.—«Μάλιστα!» — «Αὐτός σὲ *ἐπείραξεν*;»—«Μάλιστα!».

Οὕτω δὲ οἱ ἀνόητοι γονεῖς κατήγγειλαν τὸν δυστυχῆ ἀθῷον ὑπάλληλον ἐπὶ τῷ βαρυτέρῳ τῶν ἐγκλημάτων. Τὸ παιδίον ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐπανελάμβανε ὅλην τὴν σκηνὴν καὶ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς διὰ τῶν ἐρωτήσεων των ὑπέβαλον ἐν ἀγνοίᾳ των εἰς αὐτό. Ὁ δυστυχὴς ὑπάλληλος μόλις ἐσώθη ἐκ τῆς δεινοτέρας τῶν συκοφαντιῶν χάρις εἰς πολλὰς καὶ ἀξιοπίστους μαρτυρίας.

Δευτέρα τάξις: Ψεύδη ἐνηλίκων, ἐκ συνηθείας, ἐξ αὐταπάτης καὶ παθολογικά. — Ἵνα καταστῇ τις συστηματικὸς ψεύστης, δέον νὰ ᾖ φύσει προδιατεθειμένος πρὸς τοῦτο· οὐχ ἧττον τὴν τάσιν ταύτην ἀναπτύσσει πολὺ ἡ μίμησις καὶ ἡ ἕξις τοῦ ψεύδεσθαι. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ περιπτώσει ψεύδονται ἄνευ οὐδενὸς σκοποῦ, ἄνευ συμφέροντος, οὔτε χάριν τέρψεως τῶν ἄλλων, οὔτε πρὸς τέρψιν ἑαυτῶν, ἀλλ' ἁπλῶς τὸ ψεῦδος διὰ τὸ ψεῦδος λέγοντες. Εἰς ἀδιάφορόν τινα ἐρώτησιν ἀπαντῶσι δι' ἑνὸς ἀσκόπου ψεύδους, τὸ ἐλάχιστον γεγονὸς παραμορφοῦσιν. Ἐὰν π.χ. ἐρωτήσητε αὐτοὺς ἂν ᾐσθάνθησαν τὸν σεισμὸν τῆς παρελθούσης νυκτός, θὰ σᾶς ἀπαντήσωσι καταφατικῶς, μολονότι οὐδὲν ᾐσθάνθησαν, καὶ θὰ προσθέσωσί τι μάλιστα ἀφ' ἑαυτῶν. Ἐὰν ἐρωτήσητε ἂν ἐν καιρῷ μιᾶς ῥαγδαίας βροχῆς ἔτυχον νὰ εὑρεθῶσι καθ' ὁδόν, θὰ ἀπαντήσωσιν ὅτι εὑρέθησαν καὶ ἐβράχησαν καὶ μάλιστα μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν των ἵνα ἀλλάξωσι τὰ ἐνδύματά των. Ἂν ἠγόρασαν ῥάβδον στοιχίζουσαν μίαν δραχμήν, θὰ σᾶς εἴπωσιν ὅτι στοιχίζει δύο δραχμὰς καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὡς *ποικιλία* τοῦ *εἴδους* τούτου τῶν ψευστῶν θεωρητέοι καὶ οἱ ψεῦσται ἐκεῖνοι, οἵτινες

ψεύδονται ἐκ παιδαριώδους καὶ ἀνοήτου φιλαυτίας κινούμενοι, προτιθέμενοι τρόπον τινὰ νὰ ἀνυψώσωσι τὴν προσωπικότητα αὐτῶν καὶ νὰ κερδήσωσι τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἄλλων ἢ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἀληθῶς τρωθεῖσαν φιλοτιμίαν των, ἢ καὶ ὅπως μεταδώσωσι τὰς ἔκ τινος γεγονότος ζωηρὰς ἐντυπώσεις αὐτῶν καὶ πιστευτὰς αὐτὰς καταστήσωσιν διὰ τῆς ὑπερβολῆς. Γίνεται π. χ. λόγος περὶ σκοπευτῶν; αὐτοὶ εἰσὶν οἱ καλλίτεροι σκοπευταί, καὶ ἀμέσως πλάττεται μία ψευδὴς ἱστορία πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἱκανότητός των. Ἱππεύουσι κάλλιον παντὸς ἄλλου· παρευρέθησαν εἰς τρικυμίαν, ἀφ' ἧς μόλις ἐσώθη τὸ πλοῖον, ἕπεται δὲ ἀμέσως τραγικὴ περιγραφὴ ἀνυπάρκτου σκηνῆς κινδύνου, ὃν ἄλλως τε ἠψήφησαν ὑπὲρ πάντα ἄλλον. Συνεπλάκησαν πρὸς ἀντίπαλόν τινα διὰ λόγων ἢ διὰ τῆς πυγμῆς; ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ νικηταί, καίτοι ὅλως τὸ ἐναντίον συνέβη, τολμῶντες μάλιστα καὶ ἐνώπιον αὐτοπτῶν νὰ παραστήσωσι τὰ γεγονότα φαντασιωδῶς. Παρευρέθησαν μακρόθεν εἰς σπουδαίαν συμπλοκὴν ἄλλων ἀτόμων; σπεύδουσιν ὅπως παραστήσωσι τὸ γεγονὸς ὅλως κατ' ἀλλοῖον τρόπον, ὅτι μάλιστα καὶ αὐτοὶ ἔλαβον μέρος καὶ ἐκινδύνευσαν, ἂν καὶ ἴσως οὐδόλως ἐτύγχανον ἐκεῖ ὄντες, ἀλλ' ἐξ ἀκοῆς ἔμαθον τὸ γεγονὸς κτλ.

Ἐνίοτε οἱ συστηματικοὶ οὗτοι ἀβλαβεῖς ψεῦσται δημιουργοῦσιν ὁλοκλήρους μύθους ἐκ τοῦ προχείρου, τοῦ ἑνὸς ψεύδους γεννῶντος ἕτερον ἐν καιρῷ τῆς διηγησεως κατὰ συνειρμόν· δύναταί τις δὲ νὰ συλλάβῃ ἐνίοτε ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸ μετὰ κόπου πολλάκις τικτόμενον ψεῦδος προσέχων εἰς εἰδικόν τινα καὶ λίαν χαρακτηριστικὸν *ξηρὸν βῆχα*, τοῦ διηγουμένου τὴν ἀμηχανίαν σημαίνοντα καὶ πρὸς κέρδος χρόνου χρησιμεύοντα.

Τῶν τοιούτων μύθων τὰ πρωταγωνιστοῦντα πρόσωπα ἢ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι λαμβάνουσιν ἢ ὅλως ξένα ἢ φίλα αὐτοῖς πρόσωπα, οὕτω δὲ γεννῶνται ἐνίοτε αἱ περιώνυμοι légendes πολλάκις ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διαιωνιζόμεναι.

Ἐν τῇ *μεγάλῃ στρατιᾷ* τοῦ Δομοκοῦ κατὰ τὴν κλασικὴν *πετσωματικὴν* ἐποχὴν ἐγνωρίσαμεν ἕνα *τύπον* τοιούτου ψεύστου, λοχίαν τινὰ δεσμοφύλακα σχεδὸν γέροντα, ὅστις μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ στρατοῦ εἰς τὰ ἴδια καθήμενος ὑπὸ τὴν σκηνήν του ὡς γηραιὸς Νέστωρ καὶ περικυκλούμενος ὑπό τινων γνωστῶν αὐτῷ νεωτέρων διηγεῖτο ἐν ταῖς ὥραις τῆς σχολῆς, ἰδίως δὲ τὰς νύκτας, τὰ ἀπαράμιλλα κατορθώματα τοῦ πολιορκήσαντος τὸν Δομοκὸν στρατοῦ ὡς καὶ μέγα πλῆθος ἐπεισοδίων συγκινητικῶν καὶ παραδόξων. Ἀκούων τις αὐτοῦ ἐνόμιζεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας ἢ περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τῆς *μεγάλης στρατιᾶς* τοῦ Ναπολέοντος ἐκ τῆς Ρωσσίας. Ἰδίως ἀμίμητοι ἦσαν ὁμηρικαί τινες σκηναί, ἐν αἷς ὁ διηγούμενος παρίστα ἑαυτὸν ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον. Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ πολιορκηθὲν φρούριον νύκτωρ μετά τινων στρατιωτῶν ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ ἡμετέρου στρατηγοῦ πρὸς διαπραγμάτευσιν τῆς παραδόσεως τοῦ τούρκου φρουράρχου μετὰ τῆς φρουρᾶς αὐτοῦ· πῶς ἠπειλήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ πῶς ἡ ἡρωϊκὴ στάσις του ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ μετέτρεψεν αὐτὸν ἀμέσως εἰς φίλον καὶ κόλακα, ὅστις εἶτα μετ' ἀνατολικῆς μυθώδους πολυτελείας προσήνεγκεν αὐτῷ, καίτοι λοχίᾳ, καφφὲ καὶ διάφορα ποτὰ ἐν χρυσοῖς κυαθισκοις ἐπὶ ἀργυροῦ καὶ διὰ πολυτίμων λίθων πεποικιλμένου δίσκου· πῶς ὁ φρούραρχος μετὰ τὴν ἐξάντλησιν πάσης ἐκτάκτου φιλοφρονήσεως ἐξελιπάρει αὐτόν, ὡς ἄτομον, ὡς φίλον πλέον, ἵνα μεσολαβήσῃ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ στρατηγῷ, καὶ εἶτα πῶς ὡδηγήθη μὲ δεδεμένους ὀφθαλμοὺς ἔξω τοῦ φρουρίου, κτλ. πάντα δὲ ταῦτα μετὰ σοβαρότητος καὶ πεποιθήσεως καὶ πίστεως, καὶ τοιαύτην χροιὰν δίδων εἰς τὰ φαντασιώδη ταῦτα ἀνύπαρκτα γεγονότα, ὥστε οἱ ἀκροαταὶ ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον διηγήσεις ἐκ τῶν *χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν*.

Τὸ περίεργον δὲ ἦτο ὅτι πάντες οἱ ἀκροώμενοι εἶχον λάβει μέρος ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἐγνώριζον ἄρα καλῶς τὰ κατ' αὐτήν, τούτου δὲ ἦν ἐν γνώσει καὶ ὁ ἀφηγούμενος τοὺς μύθους του λοχίας!

Παρὰ τοῖς ψεύσταις τούτοις συμβαίνει ἓν παράδοξον ψυχολογικὸν φαινόμενον, τὸ τῆς αὐταπάτης, μεγάλην ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα ἔχον πρὸς ψυχικάς τινας καταστάσεις ἐνίων φρενοβλαβῶν, παρὰ τοῖς ὁποίοις παρατηρεῖται ψυχικὸς διχασμός, ἢ ἐγκεφαλικὸς δυασμὸς ἄλλως καλούμενος· τουτέστιν ἡ προσωπικὴ ἑνότης τοῦ ἀτόμου διχάζεται εἰς δύο, ἴσως ἕνεκα τῆς διασπάσεως, ὡς ὑποθέτουσιν οἱ φρενολόγοι, τῆς λειτουργίας τῶν δύο φυσιολογικῶς ταὐτοχρόνως λειτουργούντων ἡμισφαιρίων τοῦ ἐγκεφάλου, οὕτω δὲ αἱ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἡμισφαιρίου εἰς τὸ ἕτερον ὑπαγορευόμεναι ἰδέαι γίνονται βαθμηδὸν ὑπ' αὐτοῦ παραδεκταὶ μετὰ μικρὰν ἢ μεγάλην ἀντίστασιν· τούτου γενομένου ἀποτελεῖται ἓν νέον *Ἐγὼ* ἑνιαῖον, ἀλλὰ παραφρονοῦν. Ἀνάλογόν τι συμβαίνει, ὡς φαίνεται, παρὰ τοῖς ἐν λόγῳ ψεύσταις, οἵτινες ἀκούοντες τῶν ἰδίων ἰδεῶν καὶ ἀποκυημάτων τῆς φαντασίας παραγομένων συνεπείᾳ μιᾶς ψυχικῆς διαθέσεως ἢ καταστάσεως, προκυπτούσης π. χ. ἐκ φόβου, ἢ χαρᾶς, ἢ ἀνάγκης ἀτομικῆς ἱκανοποιήσεως καὶ αὐταρεσκείας κτλ., εὐκόλως ποιοῦσιν αὐτὰς τὰς φαντασιώδεις ἰδέας, τὰς προωρισμένας πρὸς ἱκανοποίησιν τοιούτων συναισθημάτων, ἴδιον κτῆμα, καὶ πιστεύουσιν εἰς αὐτὰς ὡς ἀληθεῖς.

Ἰδίως δὲ μετὰ συχνὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀνυπάρκτων γεγονότων καὶ μετὰ παρέλευσιν μακροῦ χρόνου ἡ σύγχυσις τῶν ὁρίων τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ δημιουργηθέντος φαντασιώδους κόσμου εἶνε τοιαύτη, ὥστε ὁ ψεύστης ἀδυνατεῖ νὰ διακρίνῃ τὸν ἀληθῆ ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι θέτει πρὸς τοῦτο τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τρόπον τινὰ ἀνακρίνει ἑαυτὸν πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, ὡς συμβαίνει τοῦτο ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἐνυπνιαζομένοις, οἵτινες μετὰ τὴν ἐγρήγορσιν δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ διακρίνωσι τινὰ τῶν ἐκτυλιχθέντων φαντασιωδῶν γεγονότων ἐν τοῖς ὀνείροις ἀπὸ τὰ πραγματικὰ γεγονότα τοῦ βίου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἅπαντα· τῳόντι δὲ δὲν εἶνε σπάνια τὰ παραδείγματα ἀτόμων ὀνειρευομένων ἐν ἐγρηγόρσει καὶ ἐκλαμβανόντων ὡς πραγματικότητας μίαν ἢ πολλὰς ἰδέας ὑπαγορευθείσας ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου· ἡ φαντασιώδης ἰδέα καθίσταται κτῆμα τοῦ *ἐγώ*.

Τὸ παράδοξον τοῦτο ψυχολογικὸν φαινόμενον τῆς *αὐταπάτης* ὑποβοηθεῖται παρὰ τοῖς ψεύσταις τοῦ εἴδους τούτου, ὡς καὶ παρά τισιν ἄλλοις ἀνθρώποις, κυρίως ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἢ μᾶλλον τοῦ ἀσθενοῦς βαθμοῦ τῆς *αὐτοελεγκτικῆς* ἐκείνης δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, δι' ἧς κρίνομεν καὶ παρατηροῦμεν τὰς ἰδίας ἡμῶν πράξεις καὶ ἐλέγχομεν τὸ ὀρθὸν ἢ μὴ τῶν ἰδίων ἡμῶν λόγων ἐν τῇ ἠθικῇ τάξει τῶν πραγμάτων τοῦ βίου.

Οἱ ψεῦσται, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀντιπαρέρχονται πρὸ τῆς αὐτοελεγκτικῆς ταύτης δυνάμεως, τῆς ἠθικῆς ταύτης συνειδήσεως, φοβούμενοι τρόπον τινὰ νὰ ἀτενίσωσιν αὐτὴν κατὰ πρόσωπον, στρέφοντες τὰ νῶτα καὶ βύοντες τὰ ὦτα αὐτομάτως πως καὶ ἐν ἀπρομελετήτῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἀδιαφορίᾳ, ἵνα μὴ ἀκούσωσι τὴν ἐκ τοῦ βάθους τῆς προσωπικότητός των ἐκπεμπομένην ὑπόκωφον καὶ ἀσθενῆ φωνὴν τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀποφεύγοντες τὸν ἴδιον αὐτῶν ἔλεγχον. Καθ' ἣν στιγμὴν πλάττουσι τὰ ψεύδη των, πάντοτε ἐγείρεται ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ *Ἐγὼ* αὐτῶν ἀοριστός τις καὶ συγκεχυμένη φωνὴ διαμαρτυρήσεως, διὸ πιστεύουσι καὶ ταὐτοχρόνως δὲν πιστεύουσιν εἰς τὰ πλαττόμενα ὑπ' αὐτῶν ψεύδη, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ μετὰ συχνὴν ἰδίως ἐπανάληψιν αὐτῶν μέρος τι ἢ καὶ τὸ σύνολον αὐτῶν καθίσταται ἴδιον κτῆμα τοῦ ὅλου *ἐγώ*· οὕτω δὲ συμβαίνει ἓν εἶδος *αὐτοϋποβολῆς* (autosuggestion), ὡς ἐν τῇ ἁπλῇ *ὑποβολῇ* (suggestion) ἐν τῷ ὑπνωτισμῷ μεταδίδει ἓν ἄτομον εἰς ἄλλο ἄτομον τὰς ἰδέας ἢ τὰς διαθέσεις αὐτοῦ, καὶ ὅπως καὶ ἐν τῷ καθημερινῷ κοινωνικῷ βίῳ, ἐν τῇ φυσιολογικῇ καταστάσει τῶν ἀνθρώπων, ἓν ἄτομον *παραλαμβάνει* καὶ *οἰκειοποιεῖται* τὰς ἰδέας ἄλλου ἀτόμου διὰ τοῦ ἀναλόγου μηχανισμοῦ τῆς *ὑποβολῆς*.

Ὅσοι τῶν ἀνθρώπων *φύσει* ἔχουσιν εἰς ἀσθενῆ βαθμὸν τὴν αὐτοελεγκτικὴν ταύτην δύναμιν ἐν ἑαυτοῖς, γίνονται *συστηματικοὶ* ψεῦσται πραγματοποιοῦντες τὸν *τύπον*, ὃν περιεγράψαμεν.

Οἱ τοιοῦτοι δὲ ψεῦσται εἰσὶ τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν ψευστῶν, διότι ψεύδονται εἰς ἑαυτοὺς καὶ πιστεύουσι τὰ ἴδια αὐτῶν ψεύδη· ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ ψεύδους ἐστὶν ἡ ἀλήθεια!

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε σελίδα 138.]

ΙΕ'

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ

Οἱ ἐξ Οἰτύλου ἐν Κορσικῇ ἐλθόντες καὶ ἐγκατασταθέντες Ἕλληνες ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ἕνα Ἐπίσκοπον, τὸν Παρθένιον Καλκανδῆν, Ἱερεῖς, Ἱερομονάχους, Μοναχοὺς τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, Δοκίμους καὶ Καλογραίας. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν δὲ τοῦ μεταξὺ ἀποίκων Ἑλλήνων καὶ γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας ἀνταλλαγέντος συμφωνητικοῦ ἐγγράφου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παρθενίου Καλκανδῆ, οἱ Ἕλληνες οὗτοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν. Μετὰ τὸν θάνατον λοιπὸν αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες Κληρικοὶ ἐξέλεγον ἕνα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων Ἱερέων, ὡς ἀρχηγόν των, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδιδον τὸν τίτλον τοῦ *Πρωτόπαπα* ἢ *Προεστῶτος*.

Κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, ὁ ἑλληνικὸς οὗτος Κλῆρος ὤφειλε νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν δεσποτείαν τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἡ ὑπόσχεσις καὶ ἀνάγκη αὕτη ἦτο διὰ τὴν μεταγενεστέραν γενεὰν τοῦ Κλήρου. Οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἐλθόντες Κληρικοὶ οὗτοι ἐξηκολούθησαν νὰ διατηρῶσι τὸ Ὀρθόδοξον δόγμα των καὶ τὴν ἐν γένει λατρείαν τῶν πατέρων των.

Ἰδοὺ δὲ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης τί μανθάνομεν ἐκ τῆς ἀνωνύμου Ἱστορίας τοῦ La Ville Heurnois· «Ὅτε, λέγει, κατηγγέλθη εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Γενούης ὅτι οἱ Μοναχοὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων ἐξηκολούθουν νὰ διατελῶσιν ἔν τισι πλάναις (sic), οὐ μόνον ἀφῆκε νὰ καταστραφῇ τὸ Μοναστήριον των, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπέβαλε καὶ ἓν εἶδος Καπελάνου ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Δομινίκου, ἐπιφορτισμένου νὰ διδάσκῃ τοὺς Ἕλληνας τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν.» (Ἀνώνυμ. Ἱστορ. κτλ. σελ. 293.) Τὸ μεταξὺ

Γενουηνσίων καὶ Ἑλλήνων ἀνταλλαγὲν συμφωνητικὸν ἔγγραφον διέτασσε τοὺς Ἕλληνας ν' ἀλλάξωσι θρησκείαν. Οἱ Ἕλληνες δὲν συνεμορφώθησαν μὲ τὰς διαταγὰς ταύτας, διότι αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις τῶν ἀνθρώπων δυσκόλως μεταβάλλονται. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ἔγκλημα! Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ γαληνοτάτη Δημοκρατία ἔστειλε τὸν Καπελάνον της, ἵνα δι' αὐτοῦ ἐκβιάσῃ ἐκ νέου τὰς συνειδήσεις τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων Ἑλλήνων. Ἀλλὰ τὸ Μοναστήριον τῶν Ἑλλήνων Μοναχῶν ὑπῆρχε σχεδὸν μέχρι τῆς φυγῆς τῶν Ἑλλήνων ἐκ Παομίας. Ἄρα, μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, οἱ ἐν Κορσικῇ Ἕλληνες ἐξηκολούθουν νὰ διατελῶσιν ἐν τῇ δῆθεν πλάνῃ των.—Ἔπειτα δὲ, τὸ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι δὲν ἠγάπων πολὺ τὸν Δυτικὸν Κλῆρον καὶ τὸ Δυτικὸν δόγμα, ἐξάγεται καὶ ἐκ τούτου: Δὲν ἤθελον νὰ πληρόνωσιν ἀρχιερατικὰ δικαιώματα εἰς τὸν Λατῖνον Ἀρχιεπίσκοπον οὔτε ἐν Παομίᾳ οὔτε ἐν Αἰακκίῳ. Καὶ ἂν δέ ποτε ἔπραξαν τοῦτο, βεβαίως τὸ ἔπραξαν παρὰ τὴν θέλησίν των. Ἡ τελευταία αὕτη εἴδησις ἐξάγεται ἔκ τινος ἀλληλογραφίας τοῦ Καπετὰν Γεωργίου μετά τινων Κληρικῶν τοῦ Αἰακκίου σωζομένης μέχρι σήμερον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῶν ἐν Αἰακκίῳ Στεφανοπούλων Κομνηνῶν.—Καὶ ἑτέραν δὲ μαρτυρίαν τούτου ἔχομεν τὴν περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ Ἀποστόλου Στεφανοπούλου εἴδησιν, τὴν ὁποίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Καμβιάγης, ὁ ὁποῖος, ὁμιλῶν περὶ αὐτοῦ, λέγει· «e doppo due anni tornò in Vitilo, ove, non senza sospetto di Scisma, pose fine ai suoi giorni.» (Istoria κτλ. Τόμ. Β'. σελ. 312, ἐν τῇ 1ῃ ὑποσημειώσει). Ὅλα δὲ ταῦτα μαρτυροῦν τρανῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἐξ ἀνάγκης ὑπετάχθησαν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ὅτι, ἂν καὶ ὑποτεταγμένοι αὐτῷ, ἐξηκολούθησαν νὰ διατηρῶσι τὸ ὀρθόδοξον δόγμα των. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Description de la Corse κτλ. λέγει καθαρῶς περὶ τῶν Ἑλλήνων τούτων ὅτι « Au commencement de ce siécle, les Génois pour augmenter le nombre des habitans de cette isle, y reçurent et donnerent des terres à six cent Mainotes, qui sont des Grecs Romains et Schismatiques de la Morée κτλ.» Σελ. 75. Καὶ κατωτέρω : «Les Grecs ont conservé tous les usages et coutumes de leur pays: leurs prêtres font l'office suivant leur ancien rit dans les Églises des Latins· les Papas ou Prêtres des Schismatiques sont mariés κτλ.» Σελ. 78.

Ὁπότε δὲ ὁ Ἐπίσκοπός των ἀπέθανε καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττοῦτο ἐκ τοῦ χρόνου, τότε βεβαίως ἦλθον εἰς συνάφειαν μὲ τὸν Λατινικὸν Κλῆρον. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα πρῶτος Λατῖνος Ἀρχιερεὺς ἐλθὼν εἰς Παομίαν εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Σαγώνας Δομίνικος Καβανιάριος, ὁ ὁποῖος τῷ 1715 ὑπεχρέωσε τοὺς Ἱερεῖς τῆς Παομίας νὰ κρατήσωσι τακτικὰ ληξιαρχικὰ βιβλία. Ἔπειτα δὲ ἀφοῦ ὁ τελευταῖος τῶν Ἱερέων ἀπέθανεν, ἔπρεπε ὁ λατῖνος Ἀρχιερεὺς νὰ χειροτονήσῃ ἄλλους τοιούτους.

Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ Κλήρου παρὰ τοῖς Ἕλλησι τούτοις βεβαίως ἐγίνετο ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἐν Ἀνατολῇ. Εἷς Ἱερεὺς παρεσκεύαζε τὸν συνάδελφον καὶ διάδοχόν του. Τὸν ἐδίδασκεν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν· τὸν ἐμάνθανε νὰ ψάλλῃ καὶ νὰ ὑπηρετῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· τὸν ἐδίδασκε τὸ τυπικὸν τῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τὴν λειτουργίαν, καὶ κατόπιν μία εὐχὴ τοῦ Ἀρχιερέως τὸν μετέτρεπεν εἰς Ἱερέα. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ὁ προπαρασκευαστὴς Ἱερεὺς ἐνεφύτευεν εἰς τὸν μαθητήν του τὰ θρησκευτικά του αἰσθήματα καὶ τὰς πεποιθήσεις του.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου Κλήρου ἐξηκολούθησε σχεδὸν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὁπότε ἡ Προπαγάνδα τῆς Ῥώμης ἀνέλαβε τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν Ἱερέων τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας. Ἐκ τοῦ συστήματος δὲ τούτου τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κλήρου ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐν Κορσικῇ ἄποικοι Ἕλληνες μετὰ τοῦ Κλήρου των, ἂν καὶ ὑποτεταγμένοι εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Ῥώμης, ἐξηκολούθησαν νὰ ἦναι καθαρῶς καὶ κατ' οὐσίαν Ὀρθόδοξοι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Λέγω δὲ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ σύνολον τῆς ἀποικίας. Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς πεποιθήσεις τῶν ἀνθρώπων κατ' ἄτομα, βεβαίως ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχουσι πολλοὶ Ἕλληνες ἐν Καρυαῖς, οἵτινες δυσανασχέτως φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα. Δυστυχῶς ὅμως *ἐλευθερία συνειδήσεως ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν ὑπάρχει*!

Τους Ἕλληνας τούτους δὲν φλέγει μόνη ἡ ἀγάπη τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔρως τῆς Πατρίδος ἐκείνης, τὴν ὁποίαν μετὰ τοσαύτης δυστυχίας καὶ θλίψεως ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι.

Ὁ ἱερὸς οὗτος ἔρως τῆς φιλτάτης Πατρίδος δὲν ἐσβέσθη καὶ καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους. Ὡς δὲ πληροφοροῦμαι, ἐν καιρῷ τοῦ μεγάλου ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων τῷ 1821, πολλοὶ Ἕλληνες τῆς Κορσικῆς ἦσαν ἕτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ ὑπάγουν νὰ χύσουν τὸ αἷμά των ἐν τῷ βωμῷ τῆς πεφιλημένης Πατρίδος των. Διάφοροι ὅμως περιστάσεις ἀνεχαίτισαν τὴν ἐπιθυμίαν των ταύτην καὶ ἰδίως ἡ ἔλλειψις τῶν μέσων τῆς μεταβάσεως εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγῶνος. Εἷς δὲ συγγραφεύς, ὁ κ. Ν. Στεφανόπουλος, καταγόμενος ἐκ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων, ἐδημοσίευσε τῷ 1826 καὶ *Πολιτικὰς σκέψεις ἐπὶ τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος*. Ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον πολλοὶ σπινθῆ-

ρες τοῦ ἱεροῦ τούτου ἔρωτος διετηρήθησαν διακαεῖς ἐν ταῖς καρδίαις τῶν Καρυατῶν. Μετὰ συγκινήσεως δὲ καρδίας παρακολουθοῦσι πάντοτε τὰς διαφόρους φάσεις τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε δὲ τῷ 1886 ἔμαθον ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ὁ περὶ τῶν ὅλων ἀγὼν τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἐπικείμενος, πρόθυμοι ἔσπευσαν νὰ προσφέρουν τὸν ὀβολόν των εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν τῆς Ἑλλάδος. (Βλπ. *Ἀκρόπολιν* Ἀθηνῶν, 26 Ἀπριλ. 1886, ἀριθ. 1414, σελ. 2.) Τὸ χρηματικὸν τοῦτο ποσόν, καίτοι εὐτελές, ἦτο ὅμως μεγάλης ἀξίας, διότι προήρχετο ἐκ συμπασχουσῶν καρδιῶν καὶ ἐξήρχετο ἐκ πενιχρῶν βαλαντίων. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἠθέλησαν νὰ τελέσουν καὶ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τοῖς ἑλληνοτουρκικοῖς μεθορίοις πεσόντων Ἑλλήνων, κατὰ τὰς συμπλοκὰς τοῦ μηνὸς Μαΐου 1886, ἀλλ' ὁ ἱερεύς των δὲν τοῖς τὸ ἐπέτρεψεν.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἱερεῖς,—καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἀποικία, διότι ὁ ἱερεὺς εἶναι πάντοτε κύριος τῆς συνειδήσεως τῶν ἀπαιδεύτων ἀνθρώπων—πρὶν ἢ ἀρχίσωσι νὰ ἐκπαιδεύωνται ἐν τῇ Προπαγάνδᾳ τῆς Ῥώμης. Ἀφ' ὅτου ὅμως νέοι Καρυᾶται ἀποστέλλονται εἰς Ῥώμην ἵνα ποιήσωνται ἐκεῖ τὰς ἱερατικὰς σπουδάς των, ἔκτοτε ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις καὶ θρησκεία ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας. Πᾶν ἑλληνικὸν φρόνημα καὶ αἴσθημα ἐξαλείφεται, καὶ ἡ ἑλληνικωτάτη αὕτη ἀποικία, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ τὴν τύχην ἄλλων τοιούτων ἀποικιῶν, ἐγκατασταθεισῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς διάφορα μέρη τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ ἐν Σικελίᾳ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρδυς

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ὑποκρισία εἶνε προσωπεῖον παραμορφοῦν, ὄχι πέπλος ἀποκρύπτων.

—

Ἡ ἀληθὴς τόλμη δὲν ἐπιζητεῖ, ἀλλ' ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνον.

—

Χάρις εἶνε ἡ τοῦ κάλλους φιλαρέσκεια.

Τοὺς ἀνθρώπους καθιστᾷ δυστυχεῖς αὐτὴ ἡ δίψα τῆς εὐτυχίας.

—

Δύο γυναῖκες εἶνε φίλαι ἐφ' ὅσον δὲν συμφωνοῦσι περὶ τῆς ἀξίας ἑνὸς ἀνδρός.

—

Ἡ γυνὴ κολακεύεται μᾶλλον ἐκ κακολογίας κατ' ἀντιζήλου ἢ ἐκ μακρᾶς προσλαλιᾶς πρὸς ἴδιον αὐτῆς ἔπαινον.

—

Αἱ γυναῖκες καὶ αἱ ἄκανθαι εὐκόλως προσκολλῶνται καὶ δὲν ἀπαλλάσσεταί τις αὐτῶν ἄνευ ἀμυχῆς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπὲρ τοὺς 150 Ἀμερικανοὶ ἐν Βερολίνῳ σπουδάζουσιν ἀποκλειστικῶς μουσικήν. Ἀμερικανικὴ δὲ ἐφημερὶς δημοσιεύει τακτικῶς σημείωσιν τῶν βαθμῶν, οὓς λαμβάνουσι, τῆς πορείας των καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἠθέλησε νὰ ἀσφαλίσῃ ἐσχάτως τὴν ζωήν του εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἑταιρίαν «ὁ Φοῖνιξ», ἀλλ' αὕτη δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασίν του, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἀσφάλεια μοναρχῶν συνεπάγεται πολλοὺς κινδύνους. Ὁ βασιλεὺς Μιλάνος ἀπετάθη πρό τινος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ εἰς ἀγγλικὰς ἑταιρείας. Ἔλαβε δ' ὁμοίαν ἀπάντησιν.

Καθὰ κοινῶς δοξάζεται, ἡ ὕπαρξις δασῶν αὐξάνει τὰς βροχάς, ἡ καταστροφὴ δ' αὐτῶν τὰς ἐλαττώνει. Τοῦτο ἤδη διαμφισβητεῖ ὁ κ. Γκάνετ, στηριζόμενος ἐπὶ ἰδίων παρατηρήσεων ἐν διαφόροις ζώναις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἤτοι ἐν ταῖς ζώναις τῶν λειμώνων, ὅπου μεγάλαι ἀναδασώσεις ἐγένοντο ἐσχάτως, καὶ ἐν Ὀχίῳ ὅπου τοὐναντίον ἐνηργήθησαν ὑλοτομίαι εἰς διαστάσεις μεγίστας. Τὰ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Γκάννετ πορίσματα συνοψίζονται εἰς τοῦτο: ἡ ἀναδάσωσις καὶ ἡ ὑλοτομία οὐδεμίαν ἀσκοῦσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πολυομβρίας ἢ τῆς ἀνομβρίας ἔν τινι χώρᾳ.

Ἐν Τιλβούργῳ τῆς Ὀλλανδίας ἐγένετο δηλητηρίασις ἐνδεκαετοῦς παιδὸς διὰ τῶν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν, τῶν εὑρισκομένων ἐν τοῖς πρασίνοις χειροκτίοις ἅτινα ἔφερε. Τὸ παιδίον φέρον τὰ χειρόκτια ταῦτα ὠλίσθησε καθ' ὁδόν, καταπεσὸν δὲ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἐμωλωπίσθη σοβαρῶς. Μετ' ὀλίγον ἡ χεὶρ καὶ ὁ βραχίων ἐξωδήθησαν καὶ παρὰ τὴν παρασχεθεῖσαν αὐτῷ ἐπιμελῆ ἰατρικὴν συνδρομήν, ὁ παῖς ἐξέπνευσε μετὰ δύο ἡμέρας.

Ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ κόσμῳ ὑπολογίζεται ὅτι ὑπάρχουσιν 1,000,000 τυφλῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι τυφλοὶ 32,000, ἐξ ὧν 2,500 παιδία. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 800 φοιτῶσιν εἰς τὰ εἰδικῶς διὰ τοὺς τυφλοὺς προωρισμένα σχολεῖα. Οἱ πλειότεροι τυφλοὶ σχετικῶς ὑπάρχουσιν ἐν Καΐρῳ

Ὁρισμός.

Στέμμα. Χρυσοῦς στέφανος κεκοσμημένος διὰ πολυτίμων λίθων, ὅστις προσαρμόζεται ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων δι' ἰσχυρῶν ἀκανθῶν· δὲν φαίνονται ὅμως ἢ μόνον οἱ πολύτιμοι λίθοι.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1267

'Αριθ. 638 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 20 Μαρτίου 1888

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ Α'

Α'.—Η ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ.

Τὴν 18 Μαρτίου τοῦ 1863, ἀκριβῶς πρὸ εἰκοσιπενταετίας, ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ζηνόβιος Βάλβης, ἀναβὰς εἰς τὸ βῆμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν διπλωματικῶν σχέσεων ἐπέτυχον τὴν *ἀνεύρεσιν* βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μέσῳ βαθείας σιγῆς τῆς συνήθους τοσοῦτον φιλοταράχου ἐκείνης συνελεύσεως, ὁ γηραιὸς πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου προσέθετεν, ὅτι ὁ εὑρεθεὶς βασιλεὺς εἶνε ὁ πρίγκηψ τῆς Δανιμαρκίας, Γεώργιος Χριστιανὸς Γουλλιέλμος, ἔχων ἀποιότητας καὶ ἐγγυήσεις τοιαύτας, αἵτινες θέλουσιν ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς εὐχὰς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τε Συνελεύσεως καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ἔθνους. Ἔχει ἀνατροφὴν συνταγματικήν, ἠθικὴν ἀξιέπαινον, ἡλικίαν νεαράν, ἤτοι 18 ἐτῶν, ὡς γεννηθεὶς τὴν 24 Δεκεμβρίου 1845, καὶ καταγωγὴν ἀξιόλογον καὶ ἐπιθυμητὴν εἰς ἡμᾶς· ὥστε ἐν τῇ ἐκλογῇ τούτου παρὰ τῆς Συνελεύσεως χρηστὰς ἐλπίδας δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, ὅτι θέλομεν προσκτήσει βασιλέα συνταγματικόν, ἐγγυητὴν τῶν ἐλευθεριῶν μας καὶ συντηρητὴν τῶν νόμων τοῦ κράτους». Καὶ κατέληξε, διατυπῶν, ὡς *ἁπλοῦς πληρεξούσιος*, τὴν ἑπομένην πρότασιν, σύμφωνον πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τε Συνελεύσεως καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἣν ὑπέβαλλεν εἰς τὴν φρόνησιν τῆς Συνελεύσεως: «Ὅ,τι ἐγένετο ἄνευ τινὸς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς καταργήσεως τῆς δυναστείας τοῦ Ὄθωνος, ὅπως εἴπομεν τότε δι' ἀναστάσεως «καταργεῖται ἡ δυναστεία αὐτοῦ», αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ πράξωμεν καὶ ἤδη· τοιουτοτρόπως πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ σήμερον «ἀναγορεύεται Συνταγματικὸς βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Χριστιανοῦ τῆς Δανίας», καὶ αὐτὸ συνιστῶ εἰς τὴν Συνέλευσιν, διότι ὅπως δι' *ἀναστάσεως* κατηργήθη μία δυναστεία, τοιουτοτρόπως δέον δι' *ἀναστάσεως* νὰ ἐγερθῇ μία ἄλλη».

Ἐν μέσῳ ἐπευφημιῶν καὶ καθολικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς Συνελεύσεως ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη τοῦ προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ἡ Συνέλευσις ἐκείνη δὲν διεκρίθη ἐπὶ ὑπερβολικῇ φρονήσει κατὰ τὸ μακρὸν τοῦ βίου αὐτῆς διάστημα, οὐχ ἧττον κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς νέας βασιλείας ἐμαρτύρει ἀξιοθαύμαστον συμπεριφοράν. Τὸ πρόβλημα τῆς ὁριστικῆς ἀποκαταστάσεως πολιτικοῦ καθεστῶτος ὑπὸ τὸ σκῆπτρον συνταγματικῆς βασιλείας ἐλύετο ἤδη ὑπὸ οἰωνοὺς αἰσίους. Ὁ νέος βασιλεύς, προσλαμβάνων μάλιστα τὸν βαρυσήμαντον τίτλον «βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων», φέρων τὸ κῦρος τῆς πανδήμου ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων, τῶν συνηγμένων ἐν τῇ ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἦτο ἀρεστὸς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς τρεῖς προστάτιδας Δυνάμεις. Ἀλλ' ὅπερ ἀξιοσημείωτον, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, καθὰ ἦτο ἤδη ἐκ τοῦ προτέρου γνωστόν, πολύτιμον δωρεάν, ἀσπάσιον οἰωνὸν τῶν ἐθνικῶν πόθων, τὴν ἕνωσιν τῶν Ἰονίων Νήσων μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου. Οὐδεὶς Ἕλλην, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, ἔμεινεν ἀδιάφορος πρὸς τὸ εὐτυχὲς τοῦτο γεγονός, δι' οὗ ἐτίθεντο αὖθις ἀσφαλῆ τὰ θεμέλια μονίμου πολιτικῆς τάξεως. Ὁ Γεώργιος ἐχαιρετίζετο ἁπανταχόθεν τῆς ἑλληνικῆς διασπορᾶς ὡς ὁ παράκλητος βασιλεὺς τοῦ Γένους, τοῦ ὁποίου τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας ἐκαλεῖτο νὰ πληρώσῃ.

Εἴκοσι πέντε παρῆλθον ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Ὁπόσα γεγονότα, ὁπόσαι περιπέτειαι ἐπῆλθον ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ!

Οὐδὲν τούτων διέψευσε τὰς ἐλπίδας, ἃς ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἀνέθετο εἰς τὸν νεαρὸν ἐκ Δανίας ἡγεμονόπαιδα. Αἱ θύελλαι δὲν εἶνε ἀλλότριαι καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀτόμων καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν. Ἀλλ' ὅτε ὑπάρχει ζωηρὰ καὶ εἰλικρινὴς ἡ πίστις, οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ περιπέτειαι παρακάμπτονται ἄνευ πολλῆς δυσχερείας. Ἀνεφύησαν βεβαίως ἐνίοτε δυσχέρειαι καὶ κρίσεις ἐν τῷ διαρρεύσαντι εἰκοσιπεν-

τεεετεῖ βίῳ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἀστέρος τῆς πίστεως οἱ κίνδυνοι ἑκάστοτε παρεκάμφθησαν. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ὀμόσας νὰ τηρήσῃ πίστιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα, δὲν παρεβίασε τὸν ὅρκον του, καὶ οὕτως ἡ βασιλεία αὐτοῦ διῆλθεν εἰρηνικὴ καὶ γαληνιαία, μεθ' ὅλας τὰς δυσχερείας, αἵτινες κατ' ἀνάγκην ἀνεφύοντο ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τοῦ ἔθνους, ἀρτισυστάτου καὶ ζωηροῦ τὸν χαρακτῆρα, ἐλάχιστα δ' ἔτι φέροντος ἐφόδια κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μελέτης καὶ πείρας.

Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ὁποίου ὡρκίζετο ὁ νέος βασιλεύς, δὲν ἦτο παντελῶς ἄγνωστον τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, μαντευθὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ τῶν δωρικῶν κοινωνιῶν, σύμφωνον πρὸς τὸ φυλετικὸν αὐτῶν πνεῦμα, τὴν ἀποκατάστασιν τουτέστι τῆς ἁρμονίας ἐν τῷ κόσμῳ, συνῳδὰ δὲ τῷ πνεύματι τούτῳ διατυπωθὲν καὶ ὑπὸ τῶν δωριέων ἢ δωριζόντων πολιτειοδιφῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἂν ὁ Ρωμαῖος ἱστοριογράφος Τάκιτος κατεδίκασεν αὐτὸ ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ρωμαϊκοῦ Καισαρισμοῦ, ἡ ἀποφθεγματικὴ αὐτοῦ ἐτυμηγορία δὲν δύναται νὰ κλονήσῃ τὰ ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος τούτου ἐπιχειρήματα τῶν προγενεστέρων πολιτειογράφων. Ἀλλ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ ἔμελλε νὰ εἴπῃ τὸ πολίτευμα τοῦτο τὸν ἱστορικὸν αὐτοῦ λόγον. Ἔσχε κατὰ πρῶτον κοιτίδα τὴν Ἀγγλίαν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας ἐπὶ σειρὰν αἰώνων ἐρριζοβόλησε καὶ ἐκαρποφόρησε, παρασχὼν τὰς μεγίστας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν φυλήν, ἥτις ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ δεσπόζει σήμερον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἁπασῶν σχεδὸν τῶν ἠπείρων. Τὸ πολίτευμα τοῦτο, τυχὸν κατὰ τὴν μεγάλην ἱστορικὴν κρίσιν τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἀπαραμίλλων ἑρμηνευτῶν, οἷοι οἱ περὶ τὸν Μοντέσκιον, κατέστη ἡ ἄρχουσα μὲν θεωρία ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐν τῇ πράξει δὲ ἀπέδωκε θαυμασίους καρπούς, συνδυασθέντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ ἱστορικῇ τῶν νεωτέρων λαῶν ἐργασίᾳ τῆς εὐνομίας καὶ τῆς τάξεως, τοῦ ἱστορικοῦ δικαίου καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας ἐλευθερίας. Ἀπέχω κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ν' ἀναλύσω τὰ κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον διέπει τὰς τύχας ἁπάσης σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ἐκτὸς ἑνὸς ἢ δύο κρατῶν. Ὅ,τι ἐπιβάλλεταί μοι μόνον νὰ προσθέσω εἶνε ὅτι ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ παραστάται τοῦ ἔθνους ἐν ταῖς ἀλλεπαλλήλοις ἀποπείραις συνταγματικῆς θεσμοθετήσεως τοῦ τόπου, τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας ἔσχον κύριον αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνώμονα. Ὁ ὑπὲρ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἀγὼν πληροῖ κατ' ἐξοχὴν τὰς σελίδας τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Νέας Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ἀποκαταστάσεως. Σύνταγμα ἦτο τὸ σύνθημα τῶν πολεμίων τοῦ πρώτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ οἰκτρῶς ἐν Ναυπλίῳ πεσόντος, ἀλλ' εἰς ὃν ἡ ἱστορία ἀναγνωρίζει ἤδη, ὅτι πρῶτος κατέβαλεν ἐν Ἑλλάδι τὰ θεμέλια τῆς εὐνομίας καὶ τῆς τάξεως. Σύνταγμα ἦτο τὸ σύνθημα τῶν πρωτουργῶν τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἠναγκάσθη ὁ βασιλεὺς Ὄθων, πεισθεὶς ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης, νὰ παραχωρήσῃ τοῦτο, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ παραβιάσῃ ἀκολούθως, ἐν ἀγαθωτάτῃ περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης πεποιθήσει. Σύνταγμα ἦτο ἐπὶ τέλους ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς τοῦ Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἐξώσθη ὁ ἀγαθώτατος ἐκεῖνος βασιλεύς, ὁ ἀγαπήσας καὶ ὑπηρετήσας τὴν Ἑλλάδα ὡς ὁ εἰλικρινέστατος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ προτέρου τὴν συνταγματικὴν ταύτην θρησκοληψίαν τοῦ ἔθνους, παρ' ᾧ ἐκαλεῖτο νὰ ἡγεμονεύσῃ.

Ἡ τύχη τοῦ Καποδιστρίου, ἡ τύχη τοῦ Ὄθωνος, μεθ' ὅλας τὰς ἐξόχους αὐτῶν ἀρετάς, ἦσαν ἀρκοῦντα νουθετήματα διὰ τὸν νεαρὸν βασιλέα, ἄρχοντα ἤδη λαοῦ, τὸ ἱστορικὸν τοῦ ὁποίου παρελθὸν ἦτο ἀπαράμιλλον. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατενόησεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ὅτι ὤφειλε νὰ σεβασθῇ τὰς συνταγματικὰς πεποιθήσεις τῶν Ἑλλήνων. Ἡγεμὼν τῆς λαϊκῆς βουλήσεως, ἐκλεκτὸς τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ᾐσθάνετο τὰς ὑποχρεώσεις του, ἃς εὐστόχως διετύπου διὰ τοῦ γνωστοῦ λογίου «Ἰσχύς μου ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ». Κατερχόμενος εἰς τὴν νέαν πατρίδα του, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὴν ὁμολογίαν τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ πίστεως καὶ τῶν ἀρχῶν, καθ' ἃς ὑπέσχετο νὰ διοικήσῃ τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτὸν τὰς τύχας του ἔθνος. Ἡ νέα θεωρία τῆς βασιλείας, ἡ συνταγματικὴ θεωρία, διαπνέει διὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου ἐγγράφου. Δὲν ἤρχετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀπεσταλμένος τῆς θείας Προνοίας, ἵνα σώσῃ τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας, ἤρχετο ὑπείκων εἰς τὸ ἐθνικὸν πρόσταγμα, μὲ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν νὰ ἑνώσῃ τὴν τύχην του μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων. Ὡμολόγει ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἐκείνῳ τὴν ἀπειρίαν του καὶ ἐπεκαλεῖτο τὴν συνδρομὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν νὰ καταστήσῃ τὴν νέαν πατρίδα του «πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ». Οὕτως ἀνεγνωρίζετο ἐν τῷ πρώτῳ ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἡ ἀναγνώρισις τῆς πολιτικῆς τοῦ τόπου, ἣν ὁ εὔορκος ἡγεμὼν ἀείποτε ἐτίμησε καὶ ἐσεβάσθη. Ἡ εἰκοσιπενταετὴς αὐτοῦ βασιλεία εἶνε ἀσφα-

λέστατον τῶν βασιλικῶν ὑποσχέσεών του μαρτύριον.

Ἡ ἱστορία τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος δὲν ἔχει ἴσως, μετὰ τὸν βασιλέα τῆς Βελγικῆς Λεοπόλδον, νὰ ἐπιδείξῃ συνταγματικὸν βασιλέα συνταγματικώτερον τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου. Πικρόχολος τῆς Γερμανίας φιλόσοφος, ἐν τῇ κατὰ τῶν φιλελευθέρων θεσμῶν ἀποστροφῇ αὐτοῦ, παρέβαλλε τοὺς νεωτέρους συνταγματικοὺς βασιλεῖς πρὸς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς τῶν Ἐπικουρείων, ἐν ἡδυπαθεῖ ἀπραξίᾳ διαβιοῦντας ἐντοῖς ὀλυμπίοις αὐτῶν μεγάροις. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πολυθρυλήτου δόγματος τοῦ Θιέρσου «ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ», ὁ συνταγματικὸς βασιλεὺς ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελῇ τὰ ἀνώτατα ἐκεῖνα καθήκοντα, ἅτινα ὥρισεν αὐτῷ ἑκασταχοῦ ὁ πολιτικὸς Χάρτης, ἥκιστα δὲ νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ ἐνδιατρίβῃ περὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς διοικήσεως. Μεθ' ὅλας τὰς τῶν πολεμίων τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀντιρρήσεις, ἡ συνταγματικὴ βασιλεία τοιαύτη ὁρίζεται σήμερον ὑπὸ τῶν πλείστων πολιτειολόγων. Οὕτως ἡ βασιλεία διατελεῖ ἀνωτέρα τῶν διαμαχομένων πολιτικῶν κομμάτων, δυναμένη ἑκάστοτε νὰ παρεμβαίνῃ προσηκόντως ἐν ταῖς ὑπερτάταις στιγμαῖς βιαίων συγκρούσεων. Σπανίως ἐκ τῶν βασιλέων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐξήσκησέ τις τὸ ὑψηλὸν τοῦτο δικαίωμα μετὰ τοσαύτης συνέσεως καὶ εὐστοχίας, ὅσον ὁ βασιλεὺς Γεώργιος. Ἐντεῦθεν τὸ ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας ἀμείωτον αὐτοῦ κῦρος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πολιτικοῖς πράγμασιν, ἐφ' ᾧ οὐ σμικρὰν εὐγνωμοσύνην ὀφείλει αὐτῷ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος.

Πόσαι κρίσεις ἀπεσοβήθησαν ἐκ τῆς ἄκρας ταύτης συνταγματικότητος τοῦ βασιλέως Γεωργίου! Ὁ παραβάλλων τὴν ἱστορίαν τῆς δυναστείας αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, ἄνευ κόπου θέλει ἐκτιμήσει τὸ λεπτὸν πνεῦμα καὶ τὴν πολιτικὴν ὀξυδέρκειαν νεαροῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἔχων σύμβουλον τοῦ στέμματος ἑαυτὸν καὶ μόνον, κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ πλείστας δυσχερείας, ἐκ τῆς φύσεως τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων ἑκάστοτε ἀναφυομένας. Ἀληθὴς βασιλεύς, ἐπέβαλεν εἰς ἑαυτὸν τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς μακροθυμίας, ἅτινα εἶνε αἱ κατ' ἐξοχὴν ἀρεταὶ τῶν ἡγεμόνων. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατ' οὐδενὸς ἐμνησικάκησε ποτὲ πολίτου, οὐδένα κατεδίωξε, πάντοτε δὲ ἐπεδείξατο ὑπέροχον χαρακτῆρος δύναμιν, μὴ ἀρνηθεὶς τὸ κῦρος τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ὑπογραφῆς ἐν πάσῃ περιστάσει. Συνταγματικὸς ἡγεμών, κατέστησεν ἑαυτὸν ἀληθῶς ἀνεύθυνον, ἐν τῇ ἀληθεῖ τῆς λέξεως σημασίᾳ, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον καταλιπὼν τὴν εὐθύνην ἐκεῖ ὅπου ἀνήκει. Ἔσται τοῦτο ἆρά γε ἡ πτέρνα τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἱστορίας; Ἀμφιβάλλω. Ὅστις ἐμελέτησε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν, καὶ ἐσπούδασε τοὺς καθ' ἡμᾶς πολιτικοὺς χαρακτῆρας, καὶ ἐνόησε τὰς κοινωνικὰς συνθήκας καὶ τὰ πολιτικὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, θέλει ἀδιστάκτως ἐκτιμήσει τὰς ἀρετὰς ταύτας τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὧν ἐστερημένος οἱοσδήποτε ἡγεμών, οἱασδήποτε καταγωγῆς, ἐλέῳ θεοῦ ἢ βουλήσει λαοῦ, θὰ ἦτο ἀδύνατον, κατὰ τὸν δημοκρατικὸν τοῦτον αἰῶνα, νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατενόησε πληρέστατα τοῦτο ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐντεῦθεν δὲ ἡ αὐστηρὰ καὶ ἀκριβὴς τήρησις τῶν καθηκόντων τοῦ συνταγματικοῦ βασιλέως, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπιτυχία.

Τὸ ἑλληνικὸν γένος, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀπώλεσε τὸν βασιλέα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Βυζαντίου, ἐπόθησε διάδοχον αὐτοῦ ὀρθόδοξον ἡγεμόνα. Ἅπασα ἡ μακρὰ ἱστορικὴ τραγῳδία τῆς ἑλληνικῆς δουλείας ἦτο ἀκοίμητος πόθος πρὸς τὴν ἔλευσιν τοῦ παρακλήτου τούτου μονάρχου. Αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἐξεδήλουν μετὰ φλογεροῦ πάθους τὸν πόθον τοῦτον, ὅστις ἔμελλεν ἡμέραν τινὰ νὰ λάβῃ ἐνσάρκωσιν ἐν τῷ διαδόχῳ τοῦ βασιλέως Γεωργίου, τῷ Κωνσταντίνῳ. Τὰ ἔθνη δὲν τρέφονται μόνον διὰ τῶν πορισμάτων τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ὑπάρχουσι μυχιώτερα, ἀλλ' εὐγενέστερα ἴσως, αἰσθήματα, πρὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ καταπέσῃ ἡ ἐπηρμένη ὀφρῦς τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ σκεπτικοῦ. Ἓν τῶν αἰσθημάτων τούτων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, εἷς τῶν προαιωνίων αὐτοῦ πόθων, ἦτο ἡ ἔλευσις *ὀρθοδόξου* βασιλέως, ὅστις ἔμελλε νὰ καταστῇ τὸ ὁρατὸν σύμβολον τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος. Ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου τούτου βασιλέως εἰργάζετο καὶ ἐταλαιπωρεῖτο ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ δουλείᾳ τὸ ἔθνος· μετ' αὐτοῦ συνεδέοντο παραδόσεις, προλήψεις, αἰσθήματα, πόθοι· ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτᾶτο ἡ ὁλοσχερὴς πλήρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδανικοῦ. Καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος, ὁ καταλαβὼν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἅμα τῇ γεννήσει ὀρθοδόξου διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, καὶ ἅμα τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ. Ἦλθεν ὁ παράκλητος, ὁ μέλλων νὰ φέρῃ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ὑψηλὴ στιγμὴ ἱστορικῆς ἀποκαλύψεως, ἐνώπιον τῆς σημασίας τῆς ὁποίας εἰς οὐδένα εἶνε ἐπιτετραμμένον ν' ἀδιαφορήσῃ, νὰ ὀλιγωρήσῃ καὶ νὰ μεμψιμοιρήσῃ.

Ὁ μέλλων βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὁ διάδοχος τοῦ Γεωργίου, εἶνε ἡ ὁρατὴ ἐνανθρώπησις τῆς ἰδέας τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος, οἷα ἐνεκυμονήθη ἀπ' αἰώνων. Ἀναμφιβόλως δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε

τὸ σπουδαιότατον ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ περιόδῳ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου.

Ἀλλ' ἤθελον ὑπάρξει ἀτελὴς χρονογράφος, ἂν παρέλειπον ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ τῆς βασιλικῆς ταύτης εἰκοσιπενταετηρίδος τὰ προελθόντα ἀγαθὰ ἐκ τῆς συνταγματικῆς τοῦ Γεωργίου διοικήσεως. Κατὰ πρῶτον ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐξεδηλώθη κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἰς βαθμὸν ἀπροσδόκητον. Τὸ κηδεμονευτικὸν ἐν τῇ διοικήσει σύστημα τοῦ βασιλέως Ὄθωνος οὐ σμικρὸν παρεκώλυσε τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς νέας βασιλείας αὐτῆς ἔσχον ἐλευθερωτέραν κίνησιν, ἡ δὲ ἐπελθοῦσα ὑλικὴ ἀνάπτυξις τοῦ τόπου ὀφείλεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν χειραφέτησιν ταύτην. Μεθ' ὅλας τὰς ἐπελθούσας κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν ταύτην ἐθνικὰς δυσχερείας καὶ περιπετείας, σπουδαιόταται ἐτελέσθησαν πρόοδοι. Πόλεις ὡραῖαι καὶ πολυπληθεῖς ᾠκοδομήθησαν, ἡ συγκοινωνία διά τε ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης ἀνεπτύχθη οὐκ ὀλίγον, ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐμπορία τὰ μέγιστα προήχθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ὑπὸ σύστημα ἐλευθέρας ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐνεργείας, σπουδαιότατα δὲ δημόσια ἔργα συνετελέσθησαν καὶ συντελοῦνται. Δὲν ἰσχυρίζομαι, ὅτι ἡ Ἑλλὰς παρίστησι σήμερον Eldorado κοινωνικῆς εὐημερίας, ἀλλ' εἰς οὐδένα εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ φρονῇ, ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα ὑλικὴ πρόοδος εἶνε ἀναξία προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως. Ὁ ξένος ὁ πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπανακάμπτων σήμερον, δυσχερῶς θέλει τὴν ἀναγνωρίσει. Τοιοῦτο δὲ φαινόμενον ἐλάχισται χῶραι τῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ παρουσιάσωσι. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα τῆς ἐθνικῆς προόδου ὀφείλονται μὲν βεβαίως εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἐργατικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' οὐ σμικρὸν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν αὐτῶν καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως.

Αἱ αὐταὶ πρόοδοι παρατηροῦνται καὶ καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς πνευματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς δημοσίας διοικήσεως. Ἡ ἐκπαίδευσις καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμῖδας ἀνεπτύχθη καὶ κατὰ ποιὸν καὶ κατὰ ποσόν. Δὲν λέγω ὅτι ἐν τούτῳ δυνάμεθα νὰ συναγωνισθῶμεν μετὰ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, οὐχ ἧττον δὲν ὑστεροῦμεν αὐτῶν, οὐδὲ τὴν τελευταίαν κατέχομεν βαθμίδα.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου εἶνε πράγματι ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τῆς ἐν γένει διανοητικῆς κινήσεως τῆς ἀνατολικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν ἐγγὺς κειμένων χωρῶν. Σήμερον εἶνε διεσπαρμένοι οἱ τρόφιμοι τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἁπανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς, αἱ δὲ ὑπηρεσίαι, ἃς προσφέρουσιν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ μορφώσεως, εἶνε κολοσσαῖαι. Ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ διοργάνωσις τοῦ τόπου βαίνει ὁσημέραι πρὸς τὰ πρόσω διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προσφορωτάτων πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου συστημάτων. Ἡ δικαιοσύνη φέρει τὴν σφραγῖδα καὶ τὴν ἐνέργειαν τέλεον πεπολιτισμένης κοινωνίας. Πλεῖστα νομοθετήματα ἐψηφίσθησαν κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετῆ περίοδον ταύτην, μαρτυροῦντα τὸ πνεῦμα τῆς εὐνομίας, ὑφ' οὗ ὑπηγορεύθησαν· ἡ δὲ ψήφισις τοῦ ἤδη καταρτισθέντος Ἀστικοῦ Κώδικος θέλει πληρώσει κενόν, ὁσημέραι ἐπαισθητὸν καθιστάμενον. Πάντα ταῦτα μαρτυροῦσι μεγαλοφώνως τὴν πρόοδον τοῦ τόπου, πρόοδον γενομένην ἄνευ πολλῶν μέσων, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὁποίας εἰργάσθησαν μετὰ ζήλου καὶ πίστεως ἅπασαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους καὶ ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἐκ τῶν κάτω.

Οἱ εὐάριθμοι τῶν ἐκ πεποιθήσεως ἢ ἐκ συμφέροντος ἀπαισιοδόξων θρηνολογοῦσιν ἐνίοτε μετὰ τραγικοῦ πάθους ἐπὶ τῇ οἰκονομικῇ στενοχωρίᾳ τοῦ τόπου. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομικὰ δὲν διατελοῦσιν εἰς ἀνθηρὰν καθ' ὁλοκληρίαν κατάστασιν. Ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ δὲν εὐθύνεται ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις, ὅσον αἱ ἐξωτερικαὶ περιπέτειαι τοῦ τόπου. Τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον δὲν ἀνήκει εἰς ἑαυτὸ μόνον, ἀλλ' εἰς τὴν μεγάλην ἑλληνικὴν ἰδέαν, ἧς τὰ ὅρια εἶνε ἀπείρως εὐρύτερα τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου, οἷα ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς διπλωματίας. Ἐντεῦθεν αἱ συνεχεῖς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων. Συνεπείᾳ τούτου τὸ ἐλεύθερον βασίλειον ὑπεβλήθη εἰς οἰκονομικὰς θυσίας ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν ταύτην τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Καὶ δὲν ἐπέτυχε μὲν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐθνικὸν γόητρον διετηρήθη ἀμείωτον συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς προσδοκίας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης ἀπέτυχεν ἀλλὰ τὸ ἐθνικὸν ἐν αὐτῇ φρόνημα μένει ἀκράδαντον ἐν προσδοκίᾳ περιστάσεων προσφορωτέρων. Ἡ δὲ πρὸ ἑπταετίας τελεσθεῖσα προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἀσπάνιος οἰωνὸς κρείττονος ἐπιτυχίας ἐν τῷ μέλλοντι. Βεβαίως πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἐγένοντο θυσίαι πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων, τὸ δὲ ἔθνος δὲν ἔδρεψεν ὅσον ἔδει πλήρεις τοὺς καρποὺς τῶν θυσιῶν τούτων. Ἀλλ' ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν πρωτοστατοῦσι κατ' ἐξοχὴν ἠθικαὶ δυνάμεις καὶ ἰδέαι, μὴ μετρούμεναι διὰ τοῦ μέτρου τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Πρὸς θεραπείαν τούτων τὸ νέον βασίλειον, μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ὑπεβλήθη εἰς τὰς ὑψίστας τῶν θυσιῶν. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ κατ' ἀνάγκην

ἐπελθοῦσα οἰκονομικὴ ἀνισορροπία τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους. Πρὸς θεραπείαν τοῦ παθολογικοῦ τούτου φαινομένου οὐχὶ ἀξιοκαταφρόνητος ἐτελέσθη ἐργασία κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, ἐξ ἧς προσδοκῶνται τὰ βέλτιστα ἐν βραχεῖ χρόνῳ. Ὅ,τι μόνον ἀπαιτεῖται σήμερον εἶνε ἡ κυβερνητικὴ μονιμότης πρὸς ἐφαρμογὴν διοικητικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συστήματος, δυναμένου τέλεον νὰ ἄρῃ τὰς ὑφισταμένας δυσχερείας, νὰ προαγάγῃ δὲ τὰ ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπιδιώκοντος ἀκαταπαύστως τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ ἐν τῷ βίῳ τῶν νεωτέρων λαῶν μέλλον, ἄξιον κατὰ πάντα τῶν παραδόσεων αὐτοῦ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων.

Πρωτίστως τὸ πρόβλημα τοῦτο ἔσται τὸ πρόβλημα τῆς δευτέρας εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς τοσοῦτον ὑπ' ἀγαθοὺς οἰωνοὺς ἀρξαμένης καὶ χωρησάσης βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Ὁ πρὸ εἰκοσιπενταετίας κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων μέλλων νὰ ἑορτάσῃ τὸ *ἀργυροῦν* τῆς βασιλείας αὐτοῦ Ἰωβιλαῖον, ρίπτων τὸ βλέμμα αὐτοῦ πρὸς τὸ διαρρεῦσαν παρελθόν, δὲν δύναται ἢ νὰ καταληφθῇ ἐξ εὐχαριστήσεως ἐπὶ τοῖς τελεσθεῖσι κατ' αὐτό. Ἀλλ' ὅπως τὸ ἔθνος, οὔτε ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ ἐπλήρωσεν εἰσέτι τέλεον τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁρισθεῖσαν ἱστορικὴν ἐντολήν του. Καὶ εἶνε μὲν σπουδαῖον χρονικὸν διάστημα μία εἰκοσιπενταετία ἐν τῷ βίῳ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀλλ' εἶνε ἐλάχιστον χρονικὸν σημεῖον ἐν τῷ ἱστορικῷ βίῳ ἑνὸς ἔθνους. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψει, δὲν θέλει ἀποδυσπετήσει νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐντολήν, ἣν ἔλαβε πρὸ εἰκοσιπενταετίας παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις συνηγμένων ἀντιπροσώπων τοῦ ἁπανταχοῦ ἑλληνικοῦ γένους. Ὁ ὥριμος ἤδη ἀνὴρ δὲν ἀπώλεσε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν νεανικῶν αὐτοῦ ἡμερῶν, ὁπότε κατήρχετο εἰς Ἑλλάδα, κηρύττων εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι ἰσχὺν ἔχει τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, καὶ ὑποσχόμενος, ὅτι θέλει καταστήσει τὴν νέαν πατρίδα του πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ· τὰς δὲ ἐπαγγελίας του ἐκείνας εἶνε ἤδη εἰσέτι ἱκανὸς νὰ τελέσῃ ἐν τῇ ἐξακολουθούσῃ πρὸς πραγμάτωσιν αὐτῶν ἐργασίᾳ. Λαϊκὸς βασιλεύς, φέρων τὸ χρίσμα τῆς ἐθνικῆς βουλήσεως καὶ ἐκλογῆς, συνεδέθη δι' ἀρρήκτων δεσμῶν συγγενείας καὶ ἀλληλεγγύης μετὰ τοῦ τόπου. Ἡ οἰκογένεια, ἣν ἐθεμελίωσεν, εἶνε γνησίως ἑλληνική, καὶ μέλλων ἀρχηγὸς αὐτῆς τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων ὁ Κωνσταντῖνος. Ὑπὸ τοιούτους ἑλληνικοὺς οἰωνοὺς τὸ ἔθνος θέλει ἑορτάσει μετὰ τοῦ βασιλέως του τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐθνικὴ ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη εἶνε ὁ κλῆρος τῶν ἡγεμόνων, τῶν ἐργασθέντων μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος των. Ταῦτα δὲ κέκτηται ἤδη ἀμερίστως ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ ἑορτῇ, ἣν θέλει τελέσει μετὰ σύμπαντος τοῦ ἔθνους τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ εἰκοσιπενταετηρίδος.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΖ'

Μετὰ δύο ἔτη.

Δύο ἔτη παρῆλθον....

Τὴν 1 αὐγούστου 187... ὁ Γιαννιὸς Καρανίκος λαβὼν τὸ ἀπολυτήριον αὐτοῦ παρὰ τῆς Διοικήσεως τοῦ ἐν Νέᾳ Μιζέλῃ ἑδρεύοντος τότε 7ου τάγματος τοῦ Πεζικοῦ, διεπορθμεύθη διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς Ὠρεοὺς καὶ ἐκεῖθεν πεζοπορῶν ἀφίκετο εἰς τὸ χωρίον τὴν μεσημβρίαν τῆς 4 αὐγούστου. Ἐν τῷ οἴκῳ ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐπανήρχετο κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Τρυγητοῦ, ἀλλ' ἠγνόουν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν. Οὐδεὶς λοιπὸν κατῆλθε πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ καὶ ὁ πρώην στρατιώτης ἀφίκετο μόνος εἰς Γούβας.

Καθ' ὁδὸν συνήντησέ τινας γνωστοὺς χωρικοὺς ἐξ ἄλλων χωρίων, οἵτινες μετὰ δυσκολίας ἀνεγνώρισαν τὸν υἱὸν τοῦ Καρανίκου. Ὁ νεανίας εἶχε γίνῃ ἀνήρ· τὸν ξανθὸν ἴουλον τῆς μορφῆς εἶχεν ἀντικαταστήσῃ μέλας μύσταξ ἀγκιστροειδῶς ἀνεστραμμένος, τὸ τολμηρὸν βλέμμα τῶν ὀφθαλμῶν ἐσκιάζετο ὑπὸ τοῦ πηλικίου πρὸς τὸ δεξιὸν οὖς κεκλιμένου.

Ὁ Γιαννιὸς παρῆλθε τὴν ἐν μεταξὺ τῶν ἀγρῶν λιθόκτιστον στήλην, ἥτις σημειοῖ τὸ ὅριον τῶν Γουβῶν καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὰ Στενάδια. Τοιοῦτο φέρουσιν ὄνομα τὰ προπύλαια οὕτως εἰπεῖν τοῦ χωρίου, τἀποτελούμενα ἐκ κισσοστεφῶν συστάδων μεγάλων πευκῶν· εὐώδη τὴν πρωΐαν, δροσερὰ τὴν μεσημβρίαν, μυστηριώδη τὴν ἑσπέραν, ἅτινα ἠρείπωσε νῦν ὁ ἀμείλικτος πέλεκυς τῶν ὑλοτόμων καὶ τῶν ξυλεμπόρων.

Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὃν συνήντησεν ἐκεῖ ἐκ τοῦ χωρίου κατερχόμενον, ἦτο παῖς ὁδηγῶν τοὺς βόας εἰς βοσκήν, εἶτα δ' ὁ Μπάρμα Σταμάτης μεταφέρων διὰ τοῦ ὄνου φορτίον χλωρῶν στελεχῶν ἀραβοσίτου πρὸς τροφὴν τῶν κτηνῶν. Ὁ πρώην στρατιώτης ᾐσθάνθη συγκίνησίν τινα ἐπαναβλέπων τὸν πολιὸν χωρικόν, μεθ' οὗ εἶχε καὶ μακρινὴν συγγένειαν, καὶ ἐχαιρέτισε καὶ ἠσπάσθη τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ἐβάδισαν δὲ ὁμοῦ πρὸς τὸ χωρίον ποικίλα διαλεγόμενοι.

Παρὰ τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη ἔμαθεν ὁ νέος

τακτεῖ βίῳ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἀστέρος τῆς πίστεως οἱ κίνδυνοι ἑκάστοτε παρεκάμφθησαν. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ὀμόσας νὰ τηρήσῃ πίστιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα, δὲν παρεβίασε τὸν ὅρκον του, καὶ οὕτως ἡ βασιλεία αὐτοῦ διῆλθεν εἰρηνικὴ καὶ γαληνιαία, μεθ' ὅλας τὰς δυσχερείας, αἵτινες κατ' ἀνάγκην ἀνεφύοντο ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τοῦ ἔθνους, ἀρτισυστάτου καὶ ζωηροῦ τὸν χαρακτῆρα, ἐλάχιστα δ' ἔτι φέροντος ἐφόδια κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μελέτης καὶ πείρας.

Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ὁποίου ὡρκίζετο ὁ νέος βασιλεύς, δὲν ἦτο παντελῶς ἄγνωστον τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, μαντευθὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ τῶν δωρικῶν κοινωνιῶν, σύμφωνον πρὸς τὸ φυλετικὸν αὐτῶν πνεῦμα, τὴν ἀποκατάστασιν τουτέστι τῆς ἁρμονίας ἐν τῷ κόσμῳ, συνῳδὰ δὲ τῷ πνεύματι τούτῳ διατυπωθὲν καὶ ὑπὸ τῶν δωριέων ἢ δωριζόντων πολιτειοδιφῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἂν ὁ Ρωμαῖος ἱστοριογράφος Τάκιτος κατεδίκασεν αὐτὸ ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ρωμαϊκοῦ Καισαρισμοῦ, ἡ ἀποφθεγματικὴ αὐτοῦ ἐτυμηγορία δὲν δύναται νὰ κλονήσῃ τὰ ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος τούτου ἐπιχειρήματα τῶν προγενεστέρων πολιτειογράφων. Ἀλλ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ ἔμελλε νὰ εἴπῃ τὸ πολίτευμα τοῦτο τὸν ἱστορικὸν αὐτοῦ λόγον. Ἔσχε κατὰ πρῶτον κοιτίδα τὴν Ἀγγλίαν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας ἐπὶ σειρὰν αἰώνων ἐρριζοβόλησε καὶ ἐκαρποφόρησε, παρασχὼν τὰς μεγίστας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν φυλήν, ἥτις ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ δεσπόζει σήμερον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἁπασῶν σχεδὸν τῶν ἠπείρων. Τὸ πολίτευμα τοῦτο, τυχὸν κατὰ τὴν μεγάλην ἱστορικὴν κρίσιν τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἀπαραμίλλων ἑρμηνευτῶν, οἷοι οἱ περὶ τὸν Μοντέσκιον, κατέστη ἡ ἄρχουσα μὲν θεωρία ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐν τῇ πράξει δὲ ἀπέδωκε θαυμασίους καρπούς, συνδυασθέντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ ἱστορικῇ τῶν νεωτέρων λαῶν ἐργασίᾳ τῆς εὐνομίας καὶ τῆς τάξεως, τοῦ ἱστορικοῦ δικαίου καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας ἐλευθερίας. Ἀπέχω κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ν' ἀναλύσω τὰ κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον διέπει τὰς τύχας ἁπάσης σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ἐκτὸς ἑνὸς ἢ δύο κρατῶν. Ὅ,τι ἐπιβάλλεταί μοι μόνον νὰ προσθέσω εἶνε ὅτι ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ παραστάται τοῦ ἔθνους ἐν ταῖς ἀλλεπαλλήλοις ἀποπείραις συνταγματικῆς θεσμοθετήσεως τοῦ τόπου, τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας ἔσχον κύριον αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνώμονα. Ὁ ὑπὲρ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἀγὼν πληροῖ κατ' ἐξοχὴν τὰς σελίδας τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Νέας Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ἀποκαταστάσεως. Σύνταγμα ἦτο τὸ σύνθημα τῶν πολεμίων τοῦ πρώτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ οἰκτρῶς ἐν Ναυπλίῳ πεσόντος, ἀλλ' εἰς ὃν ἡ ἱστορία ἀναγνωρίζει ἤδη, ὅτι πρῶτος κατέβαλεν ἐν Ἑλλάδι τὰ θεμέλια τῆς εὐνομίας καὶ τῆς τάξεως. Σύνταγμα ἦτο τὸ σύνθημα τῶν πρωτουργῶν τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἠναγκάσθη ὁ βασιλεὺς Ὄθων, πεισθεὶς ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης, νὰ παραχωρήσῃ τοῦτο, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ παραβιάσῃ ἀκολούθως, ἐν ἀγαθωτάτῃ περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης πεποιθήσει. Σύνταγμα ἦτο ἐπὶ τέλους ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς τοῦ Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἐξώσθη ὁ ἀγαθώτατος ἐκεῖνος βασιλεύς, ὁ ἀγαπήσας καὶ ὑπηρετήσας τὴν Ἑλλάδα ὡς ὁ εἰλικρινέστατος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ προτέρου τὴν συνταγματικὴν ταύτην θρησκοληψίαν τοῦ ἔθνους, παρ' ᾧ ἐκαλεῖτο νὰ ἡγεμονεύσῃ.

Ἡ τύχη τοῦ Καποδιστρίου, ἡ τύχη τοῦ Ὄθωνος, μεθ' ὅλας τὰς ἐξόχους αὐτῶν ἀρετάς, ἦσαν ἀρκοῦντα νουθετήματα διὰ τὸν νεαρὸν βασιλέα, ἄρχοντα ἤδη λαοῦ, τὸ ἱστορικὸν τοῦ ὁποίου παρελθὸν ἦτο ἀπαράμιλλον. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατενόησεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ὅτι ὤφειλε νὰ σεβασθῇ τὰς συνταγματικὰς πεποιθήσεις τῶν Ἑλλήνων. Ἡγεμὼν τῆς λαϊκῆς βουλήσεως, ἐκλεκτὸς τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ᾐσθάνετο τὰς ὑποχρεώσεις του, ἃς εὐστόχως διετύπου διὰ τοῦ γνωστοῦ λογίου «Ἰσχύς μου ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ». Κατερχόμενος εἰς τὴν νέαν πατρίδα του, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὴν ὁμολογίαν τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ πίστεως καὶ τῶν ἀρχῶν, καθ' ἃς ὑπέσχετο νὰ διοικήσῃ τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτὸν τὰς τύχας του ἔθνος. Ἡ νέα θεωρία τῆς βασιλείας, ἡ συνταγματικὴ θεωρία, διαπνέει διὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου ἐγγράφου. Δὲν ἤρχετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀπεσταλμένος τῆς θείας Προνοίας, ἵνα σώσῃ τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας, ἤρχετο ὑπείκων εἰς τὸ ἐθνικὸν πρόσταγμα, μὲ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν νὰ ἑνώσῃ τὴν τύχην του μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων. Ὡμολόγει ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἐκείνῳ τὴν ἀπειρίαν του καὶ ἐπεκαλεῖτο τὴν συνδρομὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν νὰ καταστήσῃ τὴν νέαν πατρίδα του «πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ». Οὕτως ἀνεγνωρίζετο ἐν τῷ πρώτῳ ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἡ ἀναγνώρισις τῆς πολιτικῆς τοῦ τόπου, ἣν ὁ εὔορκος ἡγεμὼν ἀείποτε ἐτίμησε καὶ ἐσεβάσθη. Ἡ εἰκοσιπενταετὴς αὐτοῦ βασιλεία εἶνε ἀσφα-

λέστατον τῶν βασιλικῶν ὑποσχέσεών του μαρτύριον.

Ἡ ἱστορία τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος δὲν ἔχει ἴσως, μετὰ τὸν βασιλέα τῆς Βελγικῆς Λεοπόλδον, νὰ ἐπιδείξῃ συνταγματικὸν βασιλέα συνταγματικώτερον τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου. Πικρόχολος τῆς Γερμανίας φιλόσοφος, ἐν τῇ κατὰ τῶν φιλελευθέρων θεσμῶν ἀποστροφῇ αὐτοῦ, παρέβαλλε τοὺς νεωτέρους συνταγματικοὺς βασιλεῖς πρὸς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς τῶν Ἐπικουρείων, ἐν ἡδυπαθεῖ ἀπραξίᾳ διαβιοῦντας ἐντοῖς ὀλυμπίοις αὐτῶν μεγάροις. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πολυθρυλήτου δόγματος τοῦ Θιέρσου «ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ», ὁ συνταγματικὸς βασιλεὺς ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελῇ τὰ ἀνώτατα ἐκεῖνα καθήκοντα, ἅτινα ὥρισεν αὐτῷ ἑκασταχοῦ ὁ πολιτικὸς Χάρτης, ἥκιστα δὲ νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ ἐνδιατρίβῃ περὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς διοικήσεως. Μεθ' ὅλας τὰς τῶν πολεμίων τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀντιρρήσεις, ἡ συνταγματικὴ βασιλεία τοιαύτη ὁρίζεται σήμερον ὑπὸ τῶν πλείστων πολιτειολόγων. Οὕτως ἡ βασιλεία διατελεῖ ἀνωτέρα τῶν διαμαχομένων πολιτικῶν κομμάτων, δυναμένη ἑκάστοτε νὰ παρεμβαίνῃ προσηκόντως ἐν ταῖς ὑπερτάταις στιγμαῖς βιαίων συγκρούσεων. Σπανίως ἐκ τῶν βασιλέων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐξήσκησέ τις τὸ ὑψηλὸν τοῦτο δικαίωμα μετὰ τοσαύτης συνέσεως καὶ εὐστοχίας, ὅσον ὁ βασιλεὺς Γεώργιος. Ἐντεῦθεν τὸ ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας ἀμείωτον αὐτοῦ κῦρος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πολιτικοῖς πράγμασιν, ἐφ' ᾧ οὐ σμικρὰν εὐγνωμοσύνην ὀφείλει αὐτῷ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος.

Πόσαι κρίσεις ἀπεσοβήθησαν ἐκ τῆς ἄκρας ταύτης συνταγματικότητος τοῦ βασιλέως Γεωργίου! Ὁ παραβάλλων τὴν ἱστορίαν τῆς δυναστείας αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, ἄνευ κόπου θέλει ἐκτιμήσει τὸ λεπτὸν πνεῦμα καὶ τὴν πολιτικὴν ὀξυδέρκειαν νεαροῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἔχων σύμβουλον τοῦ στέμματος ἑαυτὸν καὶ μόνον, κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ πλείστας δυσχερείας, ἐκ τῆς φύσεως τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων ἑκάστοτε ἀναφυομένας. Ἀληθὴς βασιλεύς, ἐπέβαλεν εἰς ἑαυτὸν τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς μακροθυμίας, ἅτινα εἶνε αἱ κατ' ἐξοχὴν ἀρεταὶ τῶν ἡγεμόνων. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατ' οὐδενὸς ἐμνησικάκησε ποτὲ πολίτου, οὐδένα κατεδίωξε, πάντοτε δὲ ἐπεδείξατο ὑπέροχον χαρακτῆρος δύναμιν, μὴ ἀρνηθεὶς τὸ κῦρος τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ὑπογραφῆς ἐν πάσῃ περιστάσει. Συνταγματικὸς ἡγεμών, κατέστησεν ἑαυτὸν ἀληθῶς ἀνεύθυνον, ἐν τῇ ἀληθεῖ τῆς λέξεως σημασίᾳ, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον καταλιπὼν τὴν εὐθύνην ἐκεῖ ὅπου ἀνήκει. Ἔσται τοῦτο ἆρά γε ἡ πτέρνα τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἱστορίας; Ἀμφιβάλλω. Ὅστις ἐμελέτησε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν, καὶ ἐσπούδασε τοὺς καθ' ἡμᾶς πολιτικοὺς χαρακτῆρας, καὶ ἐνόησε τὰς κοινωνικὰς συνθήκας καὶ τὰ πολιτικὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, θέλει ἀδιστάκτως ἐκτιμήσει τὰς ἀρετὰς ταύτας τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὧν ἐστερημένος οἱοσδήποτε ἡγεμών, οἱασδήποτε καταγωγῆς, ἐλέῳ θεοῦ ἢ βουλήσει λαοῦ, θὰ ἦτο ἀδύνατον, κατὰ τὸν δημοκρατικὸν τοῦτον αἰῶνα, νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατενόησε πληρέστατα τοῦτο ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐντεῦθεν δὲ ἡ αὐστηρὰ καὶ ἀκριβὴς τήρησις τῶν καθηκόντων τοῦ συνταγματικοῦ βασιλέως, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπιτυχία.

Τὸ ἑλληνικὸν γένος, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀπώλεσε τὸν βασιλέα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Βυζαντίου, ἐπόθησε διάδοχον αὐτοῦ ὀρθόδοξον ἡγεμόνα. Ἅπασα ἡ μακρὰ ἱστορικὴ τραγῳδία τῆς ἑλληνικῆς δουλείας ἦτο ἀκοίμητος πόθος πρὸς τὴν ἔλευσιν τοῦ παρακλήτου τούτου μονάρχου. Αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἐξεδήλουν μετὰ φλογεροῦ πάθους τὸν πόθον τοῦτον, ὅστις ἔμελλεν ἡμέραν τινὰ νὰ λάβῃ ἐνσάρκωσιν ἐν τῷ διαδόχῳ τοῦ βασιλέως Γεωργίου, τῷ Κωνσταντίνῳ. Τὰ ἔθνη δὲν τρέφονται μόνον διὰ τῶν πορισμάτων τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ὑπάρχουσι μυχιώτερα, ἀλλ' εὐγενέστερα ἴσως, αἰσθήματα, πρὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ καταπέσῃ ἡ ἐπηρμένη ὀφρὺς τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ σκεπτικοῦ. Ἓν τῶν αἰσθημάτων τούτων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, εἷς τῶν προαιωνίων αὐτοῦ πόθων, ἦτο ἡ ἔλευσις *ὀρθοδόξου* βασιλέως, ὅστις ἔμελλε νὰ καταστῇ τὸ ὁρατὸν σύμβολον τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος. Ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου τούτου βασιλέως εἰργάζετο καὶ ἐταλαιπωρεῖτο ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ δουλείᾳ τὸ ἔθνος· μετ' αὐτοῦ συνεδέοντο παραδόσεις, προλήψεις, αἰσθήματα, πόθοι· ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτᾶτο ἡ ὁλοσχερὴς πλήρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδανικοῦ. Καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος, ὁ καταλαβὼν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἅμα τῇ γεννήσει ὀρθοδόξου διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, καὶ ἅμα τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ. Ἦλθεν ὁ παράκλητος, ὁ μέλλων νὰ φέρῃ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ὑψηλὴ στιγμὴ ἱστορικῆς ἀποκαλύψεως, ἐνώπιον τῆς σημασίας τῆς ὁποίας εἰς οὐδένα εἶνε ἐπιτετραμμένον ν' ἀδιαφορήσῃ, νὰ ὀλιγωρήσῃ καὶ νὰ μεμψιμοιρήσῃ.

Ὁ μέλλων βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὁ διάδοχος τοῦ Γεωργίου, εἶνε ἡ ὁρατὴ ἐνανθρώπησις τῆς ἰδέας τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος, οἵα ἐνεκυμονήθη ἀπ' αἰώνων. Ἀναμφιβόλως δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε

τὸ σπουδαιότατον ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ περιόδῳ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου.

Ἀλλ' ἤθελον ὑπάρξει ἀτελὴς χρονογράφος, ἂν παρέλειπον ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ τῆς βασιλικῆς ταύτης εἰκοσιπενταετηρίδος τὰ προελθόντα ἀγαθὰ ἐκ τῆς συνταγματικῆς τοῦ Γεωργίου διοικήσεως. Κατὰ πρῶτον ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐξεδηλώθη κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἰς βαθμὸν ἀπροσδόκητον. Τὸ κηδεμονευτικὸν ἐν τῇ διοικήσει σύστημα τοῦ βασιλέως Ὄθωνος οὐ σμικρὸν παρεκώλυσε τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς νέας βασιλείας αὐτῆς ἔσχον ἐλευθερωτέραν κίνησιν, ἡ δὲ ἐπελθοῦσα ὑλικὴ ἀνάπτυξις τοῦ τόπου ὀφείλεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν χειραφέτησιν ταύτην. Μεθ' ὅλας τὰς ἐπελθούσας κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν ταύτην ἐθνικὰς δυσχερείας καὶ περιπετείας, σπουδαιόταται ἐτελέσθησαν πρόοδοι. Πόλεις ὡραῖαι καὶ πολυπληθεῖς ᾠκοδομήθησαν, ἡ συγκοινωνία διά τε ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης ἀνεπτύχθη οὐκ ὀλίγον, ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐμπορία τὰ μέγιστα προήχθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ὑπὸ σύστημα ἐλευθέρας ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐνεργείας, σπουδαιότατα δὲ δημόσια ἔργα συνετελέσθησαν καὶ συντελοῦνται. Δὲν ἰσχυρίζομαι, ὅτι ἡ Ἑλλὰς παρίστησι σήμερον Eldorado κοινωνικῆς εὐημερίας, ἀλλ' εἰς οὐδένα εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ φρονῇ, ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα ὑλικὴ πρόοδος εἶνε ἀναξία προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως. Ὁ ξένος ὁ πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπανακάμπτων σήμερον, δυσχερῶς θέλει τὴν ἀναγνωρίσει. Τοιοῦτο δὲ φαινόμενον ἐλάχισται χῶραι τῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ παρουσιάσωσι. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα τῆς ἐθνικῆς προόδου ὀφείλονται μὲν βεβαίως εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἐργατικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' οὐ σμικρὸν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν αὐτῶν καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως.

Αἱ αὐταὶ πρόοδοι παρατηροῦνται καὶ καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς πνευματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς δημοσίας διοικήσεως. Ἡ ἐκπαίδευσις καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμῖδας ἀνεπτύχθη καὶ κατὰ ποιὸν καὶ κατὰ ποσόν. Δὲν λέγω ὅτι ἐν τούτῳ δυνάμεθα νὰ συναγωνισθῶμεν μετὰ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, οὐχ ἧττον δὲν ὑστεροῦμεν αὐτῶν, οὐδὲ τὴν τελευταίαν κατέχομεν βαθμίδα.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου εἶνε πράγματι ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τῆς ἐν γένει διανοητικῆς κινήσεως τῆς ἀνατολικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν ἐγγὺς κειμένων χωρῶν. Σήμερον εἶνε διεσπαρμένοι οἱ τρόφιμοι τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἁπανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς, αἱ δὲ ὑπηρεσίαι, ἃς προσφέρουσιν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ μορφώσεως, εἶνε κολοσσαῖαι. Ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ διοργάνωσις τοῦ τόπου βαίνει ὁσημέραι πρὸς τὰ πρόσω διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προσφορωτάτων πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου συστημάτων. Ἡ δικαιοσύνη φέρει τὴν σφραγῖδα καὶ τὴν ἐνέργειαν τέλεον πεπολιτισμένης κοινωνίας. Πλεῖστα νομοθετήματα ἐψηφίσθησαν κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετῆ περίοδον ταύτην, μαρτυροῦντα τὸ πνεῦμα τῆς εὐνομίας, ὑφ' οὗ ὑπηγορεύθησαν· ἡ δὲ ψήφισις τοῦ ἤδη καταρτισθέντος Ἀστικοῦ Κώδικος θέλει πληρώσει κενόν, ὁσημέραι ἐπαισθητὸν καθιστάμενον. Πάντα ταῦτα μαρτυροῦσι μεγαλοφώνως τὴν πρόοδον τοῦ τόπου, πρόοδον γενομένην ἄνευ πολλῶν μέσων, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὁποίας εἰργάσθησαν μετὰ ζήλου καὶ πίστεως ἅπασαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους καὶ ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἐκ τῶν κάτω.

Οἱ εὐάριθμοι τῶν ἐκ πεποιθήσεως ἢ ἐκ συμφέροντος ἀπαισιοδόξων θρηνολογοῦσιν ἐνίοτε μετὰ τραγικοῦ πάθους ἐπὶ τῇ οἰκονομικῇ στενοχωρίᾳ τοῦ τόπου. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομικὰ δὲν διατελοῦσιν εἰς ἀνθηρὰν καθ' ὁλοκληρίαν κατάστασιν. Ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ δὲν εὐθύνεται ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις, ὅσον αἱ ἐξωτερικαὶ περιπέτειαι τοῦ τόπου. Τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον δὲν ἀνήκει εἰς ἑαυτὸ μόνον, ἀλλ' εἰς τὴν μεγάλην ἑλληνικὴν ἰδέαν, ἧς τὰ ὅρια εἶνε ἀπείρως εὐρύτερα τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου, οἷα ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς διπλωματίας. Ἐντεῦθεν αἱ συνεχεῖς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων. Συνεπείᾳ τούτου τὸ ἐλεύθερον βασίλειον ὑπεβλήθη εἰς οἰκονομικὰς θυσίας ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν ταύτην τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Καὶ δὲν ἐπέτυχε μὲν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐθνικὸν γόητρον διετηρήθη ἀμείωτον συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς προσδοκίας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης ἀπέτυχεν ἀλλὰ τὸ ἐθνικὸν ἐν αὐτῇ φρόνημα μένει ἀκράδαντον ἐν προσδοκίᾳ περιστάσεων προσφορωτέρων. Ἡ δὲ πρὸ ἑπταετίας τελεσθεῖσα προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἀσπάνιος οἰωνὸς κρείττονος ἐπιτυχίας ἐν τῷ μέλλοντι. Βεβαίως πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἐγένοντο θυσίαι πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων, τὸ δὲ ἔθνος δὲν ἔδρεψεν ὅσον ἔδει πλήρεις τοὺς καρποὺς τῶν θυσιῶν τούτων. Ἀλλ' ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν πρωτοστατοῦσι κατ' ἐξοχὴν ἠθικαὶ δυνάμεις καὶ ἰδέαι, μὴ μετρούμεναι διὰ τοῦ μέτρου τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Πρὸς θεραπείαν τούτων τὸ νέον βασίλειον, μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ὑπεβλήθη εἰς τὰς ὑψίστας τῶν θυσιῶν. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ κατ' ἀνάγκην

επελθοῦσα οἰκονομικὴ ἀνισορροπία τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους. Πρὸς θεραπείαν τοῦ παθολογικοῦ τούτου φαινομένου οὐχὶ ἀξιοκαταφρόνητος ἐτελέσθη ἐργασία κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, ἐξ ἧς προσδοκῶνται τὰ βέλτιστα ἐν βραχεῖ χρόνῳ. Ὅ,τι μόνον ἀπαιτεῖται σήμερον εἶνε ἡ κυβερνητικὴ μονιμότης πρὸς ἐφαρμογὴν διοικητικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συστήματος, δυναμένου τέλεον νὰ ἄρῃ τὰς ὑφισταμένας δυσχερείας, νὰ προαγάγῃ δὲ τὰ ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπιδιώκοντος ἀκαταπαύστως τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ ἐν τῷ βίῳ τῶν νεωτέρων λαῶν μέλλον, ἄξιον κατὰ πάντα τῶν παραδόσεων αὐτοῦ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων.

Πρωτίστως τὸ πρόβλημα τοῦτο ἔσται τὸ πρόβλημα τῆς δευτέρας εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς τοσοῦτον ὑπ' ἀγαθοὺς οἰωνοὺς ἀρξαμένης καὶ χωρησάσης βασιλείας τοῦ Γεωργίου. Ὁ πρὸ εἰκοσιπενταετίας κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων μέλλων νὰ ἑορτάσῃ τὸ *ἀργυροῦν* τῆς βασιλείας αὐτοῦ Ἰωβιλαῖον, ρίπτων τὸ βλέμμα αὐτοῦ πρὸς τὸ διαρρεῦσαν παρελθόν, δὲν δύναται ἢ νὰ καταληφθῇ ἐξ εὐχαριστήσεως ἐπὶ τοῖς τελεσθεῖσι κατ' αὐτό. Ἀλλ' ὅπως τὸ ἔθνος, οὔτε ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ ἐπλήρωσεν εἰσέτι τέλεον τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁρισθεῖσαν ἱστορικὴν ἐντολήν του. Καὶ εἶνε μὲν σπουδαῖον χρονικὸν διάστημα μία εἰκοσιπενταετία ἐν τῷ βίῳ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀλλ' εἶνε ἐλάχιστον χρονικὸν σημεῖον ἐν τῷ ἱστορικῷ βίῳ ἑνὸς ἔθνους. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψει, δὲν θέλει ἀποδυσπετήσει νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐντολήν, ἣν ἔλαβε πρὸ εἰκοσιπενταετίας παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις συνηγμένων ἀντιπροσώπων τοῦ ἁπανταχοῦ ἑλληνικοῦ γένους. Ὁ ὥριμος ἤδη ἀνὴρ δὲν ἀπώλεσε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν νεανικῶν αὐτοῦ ἡμερῶν, ὁπότε κατήρχετο εἰς Ἑλλάδα, κηρύττων εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι ἰσχὺν ἔχει τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, καὶ ὑποσχόμενος, ὅτι θέλει καταστήσει τὴν νέαν πατρίδα του πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ· τὰς δὲ ἐπαγγελίας του ἐκείνας εἶνε ἤδη εἰσέτι ἱκανὸς νὰ τελέσῃ ἐν τῇ ἐξακολουθούσῃ πρὸς πραγμάτωσιν αὐτῶν ἐργασίᾳ. Λαϊκὸς βασιλεύς, φέρων τὸ χρίσμα τῆς ἐθνικῆς βουλήσεως καὶ ἐκλογῆς, συνεδέθη δι' ἀρρήκτων δεσμῶν συγγενείας καὶ ἀλληλεγγύης μετὰ τοῦ τόπου. Ἡ οἰκογένεια, ἣν ἐθεμελίωσεν, εἶνε γνησίως ἑλληνική, καὶ μέλλων ἀρχηγὸς αὐτῆς τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων ὁ Κωνσταντῖνος. Ὑπὸ τοιούτους ἑλληνικοὺς οἰωνοὺς τὸ ἔθνος θέλει ἑορτάσει μετὰ τοῦ βασιλέως του τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐθνικὴ ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη εἶνε ὁ κλῆρος τῶν ἡγεμόνων, τῶν ἐργασθέντων μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος των. Ταῦτα δὲ κέκτηται ἤδη ἀμερίστως ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ ἑορτῇ, ἣν θέλει τελέσει μετὰ σύμπαντος τοῦ ἔθνους τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ εἰκοσιπενταετηρίδος.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΖ'

Μετὰ δύο ἔτη.

Δύο ἔτη παρῆλθον....

Τὴν 1 αὐγούστου 187... ὁ Γιαννιὸς Καρανῖκος λαβὼν τὸ ἀπολυτήριον αὐτοῦ παρὰ τῆς Διοικήσεως τοῦ ἐν Νέᾳ Μιζέλῃ ἑδρεύοντος τότε 7ου τάγματος τοῦ Πεζικοῦ, διεπορθμεύθη διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς Ὠρεοὺς καὶ ἐκεῖθεν πεζοπορῶν ἀφίκετο εἰς τὸ χωρίον τὴν μεσημβρίαν τῆς 4 αὐγούστου. Ἐν τῷ οἴκῳ ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐπανήρχετο κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Τρυγητοῦ, ἀλλ' ἠγνόουν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν. Οὐδεὶς λοιπὸν κατῆλθε πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ καὶ ὁ πρώην στρατιώτης ἀφίκετο μόνος εἰς Γούβας.

Καθ' ὁδὸν συνήντησέ τινας γνωστοὺς χωρικοὺς ἐξ ἄλλων χωρίων, οἵτινες μετὰ δυσκολίας ἀνεγνώρισαν τὸν υἱὸν τοῦ Καρανίκου. Ὁ νεανίας εἶχε γίνῃ ἀνήρ· τὸν ξανθὸν ἴουλον τῆς μορφῆς εἶχεν ἀντικαταστήσῃ μέλας μύσταξ ἀγκιστροειδῶς ἀνεστραμμένος, τὸ τολμηρὸν βλέμμα τῶν ὀφθαλμῶν ἐσκιάζετο ὑπὸ τοῦ πηλικίου πρὸς τὸ δεξιὸν οὖς κεκλιμένου.

Ὁ Γιαννιὸς παρῆλθε τὴν ἐν μεταξὺ τῶν ἀγρῶν λιθόκτιστον στήλην, ἥτις σημειοῖ τὸ ὅριον τῶν Γουβῶν καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὰ Στενάδια. Τοιοῦτο φέρουσιν ὄνομα τὰ προπύλαια οὕτως εἰπεῖν τοῦ χωρίου, τἀποτελούμενα ἐκ κισσοστεφῶν συστάδων μεγάλων πευκῶν· εὐώδη τὴν πρωΐαν, δροσερὰ τὴν μεσημβρίαν, μυστηριώδη τὴν ἑσπέραν, ἅτινα ἠρείπωσε νῦν ὁ ἀμείλικτος πέλεκυς τῶν ὑλοτόμων καὶ τῶν ξυλεμπόρων.

Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὃν συνήντησεν ἐκεῖ ἐκ τοῦ χωρίου κατερχόμενον, ἦτο παῖς ὁδηγῶν τοὺς βόας εἰς βοσκήν, εἶτα δ' ὁ Μπάρμα Σταμάτης μεταφέρων διὰ τοῦ ὄνου φορτίον χλωρῶν στελεχῶν ἀραβοσίτου πρὸς τροφὴν τῶν κτηνῶν. Ὁ πρώην στρατιώτης ᾐσθάνθη συγκίνησίν τινα ἐπαναβλέπων τὸν πολιὸν χωρικόν, μεθ' οὗ εἶχε καὶ μακρινὴν συγγένειαν, καὶ ἐχαιρέτισε καὶ ἠσπάσθη τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ἐβάδισαν δὲ ὁμοῦ πρὸς τὸ χωρίον ποικίλα διαλεγόμενοι.

Παρὰ τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη ἔμαθεν ὁ νέος

χωρικὸς τὰ κυριώτατα τῶν ἐν τῷ χωρίῳ συμβάντων κατὰ τὴν διετίαν: τίς ἐνυμφεύθη, τίς ἀπέθανε, τίς ἀπέκτησε τέκνον, τίς ἦλθε πρῶτος εἰς τὴν ἄρτι περατωθεῖσαν συγκομιδὴν τοῦ σίτου, πῶς ἐφαίνετο ὁ ἀραβόσιτος καὶ περὶ τῶν βοῶν καὶ περὶ τῶν ποιμνίων ἑκάστου.

Ἐφάνη μεταξὺ τῶν δένδρων ὁ πύργος μὲ τὰ λεπτά του τείχη ὀρθούμενος ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ λόφου· καὶ μετ' ὀλίγον αἱ ταπειναὶ στέγαι τῶν χωρικῶν οἴκων ἕρπουσαι παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ ἔπειτα τὰ φαλακρὰ ἀλώνια μὲ τὰς ἀψιδωτὰς ἀχυροκαλύβας των, καὶ ὁ ἀκανθωτὸς φράκτης περὶ τὸν κῆπον, καὶ αἱ τεφραὶ ἐλαῖαι πλήρεις ἀώρων καρπῶν, καὶ αἱ αὐγουσταῖαι ἄπιοι κατάφορτοι, πλήρεις χρυσῶν ἀπίων, καὶ ἐν μέσῃ ὁδῷ ὁ σωρὸς τῶν λίθων, οὓς εἶχον συσσωρεύσει οἱ χωρικοὶ πρὸ χρόνων εἰς ἀνάθεμα κατὰ τοῦ ἀγνώστου κλέπτου.

— Τὸ χωριὸ εἶν' ἔρημο, κανέναν δὲν θαὔρῃς 'ς τὸ σπίτι, εἶχεν εἰπῇ ὁ γέρων καθ' ὁδόν.

— Ὅλοι 'ς τὴ βοσκὴ νἄχουνε πάῃ; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ πρώην στρατιώτης.

—Αἴμ, ὅτι 'μπίτισαν ἀπ' τἀλώνια, πᾶνε νὰ 'ξαποστάσουνε καὶ ναὔρουν παρηγοριὰ 'ς τὰ βότσια, κόβουν καὶ 'λίγη καλαμποκιά, μαζώνουν καὶ κἄν'να φασούλι, ἢ κἄν'να καρύδι μπαμπάκι ὅσοι ἔχουν· ἄλλοι κἄν'να ξυλαγγ'ράκι γιὰ δροσιά. Τί νὰ σοῦ κάνῃ ὁ κοσμάκης;....

Τὸ χωρίον ἀληθῶς ἦτο ἔρημον· αἱ θύραι τῶν οἴκων κλεισταί. Ἀνὰ τὰ ἀλώνια αἱ ὄρνιθες περιήρχοντο μετὰ κακκαρισμῶν ῥαμφίζουσαι τὸ ἔδαφος, παρὰ τὸ φρέαρ ὑπὸ τὰς σκελετώδεις πλατάνους χοῖροι ἐκυλίοντο ἐν τῷ βορβόρῳ ἡδονικῶς γρυλλίζοντες.

Ὁ Γιαννιὸς μετὰ παλμῶν χαρᾶς ἐπισπεύδων τὸ βῆμα ἐπάτησε τὸ ἀσβεστόχριστον κατώφλιον τοῦ πατρικοῦ οἴκου καὶ ὤθησε τὴν θύραν πιέσας κρυπτόν τινα σύρτην. Οὐδένα εὗρεν ἐντός. Μετὰ τὸν ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ ἡλίου κάματον δροσερός τις φιλόξενος ἀὴρ περιέβαλεν αὐτὸν ὡσεὶ θωπεία πρὸς τὸν ἐπανελθόντα. Ὁ νέος χωρικὸς ἐκάθισεν ἐπὶ ξυλίνου χονδροειδοῦς σκίμποδος καὶ ἔστρεψε περὶ ἑαυτὸν τὸ βλέμμα. Παρελθόντος τοῦ πρώτου ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων θάμβους διέκρινεν ἤδη ἐν τῷ σκιόφωτι τὰ διάφορα ἀντικείμενα. Ὅλα ἦσαν γνώριμα, ὅλα ἦσαν ὅπως πρὸ δύο ἐτῶν πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς τὸν στρατόν. Αἱ κουβέλαι τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἀραβοσίτου εἰς τὸ βάθος, τὰ ξηροτύρια διὰ βρύων ἀνηρτημένα ἀπὸ τῶν καπνισμένων δοκῶν τῆς στέγης, αἱ τσέργαι εἰς τὴν γωνίαν συνεσωρευμέναι, τὰ τράστα εἰς τὸν τοῖχον, ἡ ποικιλόχρωμος κασσέλα τῆς μητρὸς ἐκεῖ. Καὶ αὐτὸ τὸ μακρὺ ἀλβανικὸν ὅπλον, τὸ ὅπλον, ὅπερ ἔφερεν ἄλλοτε φυλάσσων τὸ ποίμνιον ἐκρέματο μεταξὺ τῶν δρεπάνων δεξιὰ τῆς θύρας.

Ὁ πρώην στρατιώτης ἀφῄρεσε νωθρῶς τὸ πηλίκιον καὶ ἀπέμαξε τὸ κάθιδρον μέτωπον, εἶτα δ' ἐγερθεὶς βιαίως ἐπλησίασεν εἰς τὸν τοῖχον, ὅπου ἐκρέματο παλαιόν τι τράστον χρησιμεῦον ἀνέκαθεν ἀντὶ ὀψοφυλακίου διὰ τὸν φόβον τῶν ποντικῶν. Ἐβύθισε μετὰ σπουδῆς τὴν χεῖρα καὶ ἀνέσυρε μειδιῶν τεμάχιον ἀζύμου ἄρτου καὶ γωνίαν ξηροτυρίου. Καὶ τότε ὄρθιος ἐν μέσῳ τοῦ ταπεινοῦ οἴκου, γευόμενος τοῦ ἀγροτικοῦ ἐκείνου ἀρίστου, ὅπερ τοσάκις εἶχεν ἐνθυμηθῆ μετὰ πόθου μακρὰν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκοπιὰν τοῦ φρουροῦ, ὁ νέος χωρικὸς ᾐσθάνθη ἐν εἴδει γλυκυτάτου ῥιγήματος κορυφουμένην, ἀνεκλάλητον τὴν χαρὰν τῆς ἐπανόδου.

— Αἴ, Γιαννιέ, ἠκούσθη ἔξωθεν ἡ φωνὴ τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη.

— Τί προστάζεις, μπάρμπα; ἠρώτησεν ὁ χωρικὸς μασσῶν ἔτι.

— Ἂν θὲς νὰ σμίξῃς τοὺς 'δικούς σου, σύρε κατὰ τὸν Φτεριᾶ. Ὥρα καλὴ καὶ καλῶς ὥρισες ἄλλη μιὰ φορά!

Καὶ ὁ γέρων ἀπῆλθε σύρων τὸν ὄνον ἄνευ φορτίου.

Ὁ Γιαννιὸς εἶχεν ἐπιθυμήσῃ καὶ ἄλλο τι πολὺ πλέον ἢ τὸν μέλανα ἄρτον καὶ τὸν ξηρὸν τυρὸν τοῦ χωρίου, εἶχεν ἐπιθυμήσῃ τὸ ὕδωρ τῆς βρύσεως αὐτοῦ. Εἶνε γνωστὸν οἵαν στοργὴν τρέφουσιν οἱ χωρικοὶ πρὸς τὸ καλὸν ὕδωρ. Ζηλευτὰ θεωροῦνται τὰ χωρία τὰ ἔχοντα καλὴν βρύσιν. Καὶ ὅταν δὲ ὑπάρχῃ τοιαύτη εἰς μακρὰν ἀπόστασιν, ὁ ἀγρότης δὲν διστάζει νὰ μεταβῇ ἵνα πίῃ ἐκεῖ, ἀντὶ νὰ προτιμήσῃ ἄλλο τι προχειρότερον ὕδωρ. Ἐν τῇ δημώδει ποιήσει ποσάκις δὲν φέρονται κόραι ἐν πεδινοῖς τόποις νυμφευθεῖσαι καὶ ποθοῦσαι μετὰ δακρύων τὸ ὕδωρ τοῦ ὀρεινοῦ αὐτῶν χωρίου;

Ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων εἴμεθα ἐκλεκτικοὶ περὶ τὴν τροφὴν καὶ πίνομεν ἀδιακρίτως τὸ πρῶτον τυχὸν ὕδωρ· ὁ πολὺς ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος τρώγει τὸ προστυχόν, ἀλλ' ἔχει ἀπίστευτον πολλάκις λεπτότητα περὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ ὕδατος, ὅπερ πίνει. Ἀναμφιρρήστως δὲ τῶν Ἑλλήνων τὸ ἐθνικὸν ποτὸν δὲν εἶνε οὔδ' ὁ οἶνος, οὐδὲ τὸ οἰνόπνευμα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ καὶ μόνον τὸ ὕδωρ.

Τὸ ὕδωρ τῶν Γουβῶν εἶνε περιλάλητον ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν πᾶσαν διὰ τὴν διαύγειαν, τὴν δροσερότητα καὶ τὰς ὑγιεινὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Κατέρχεται ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τῆς Καρβουναριᾶς διὰ τῶν πετρωδῶν κλιτύων, ἃς οὐδέποτε θερμαίνει ἡλιακὴ ἀκτίς. Ἔκτισαν ἐκεῖ μικρὰν βρύσιν καὶ ἀντὶ κρουνοῦ ἐνέπηξαν κάννην καραβίνας, ἣν φράττουσι διὰ στυπίου ἢ τετυλιγμένων φύλλων. Ἀλλ' ὁ κρουνὸς δὲν κλείεται

καλῶς καὶ τὸ ὕδωρ ῥέει διαρκῶς ὑγραῖνον τὸ ἔδαφος καὶ ἀποτελοῦν μικροσκοπικὸν ῥύακα, ἐν ᾧ φοιτῶσι κόσσυφοι καὶ σεισοπυγίδες καὶ ψυχαὶ καὶ μέλισσαι. Περὶ τὴν βρύσιν ἀναρριχῶνται κισσοί, ἀγράμπελαι, ἀκρόβατοι, καὶ φύονται κατὰ τὰς σχισμὰς βρύα καὶ πολυτρίχια.

Ὁ Γιαννιὸς ἐκόλλησεν ἐπὶ τοῦ κρουνοῦ τὰ χείλη ἀπλήστως καὶ ἔπιε δὶς καὶ τρὶς διακόπτων ἐπὶ μικρὸν τὴν πόσιν ὅπως ἀναπνεύσῃ.

— Ἀθάνατο νερό, ἐψιθύρισεν ἀπομάσσων διὰ τῆς χειρὸς τὸν βεβρεγμένον μύστακα.

Ὑπὲρ τὴν βρύσιν τοῦ χωρίου ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ βουνοῦ κεῖται ὁ ναΐσκος τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς λευκάζων μεταξὺ τῶν θάμνων καὶ τῶν δένδρων. Ὁ χωρικὸς ἀνέτεινε τὸ βλέμμα :

— Πᾶ νὰ κάνω κ' ἕνα σταυρὸ 'ς τὴ χάρι της, ἐσυλλογίσθη.

Ἀνῆλθε γοργῶς τὴν ὀλισθηρὰν ἀτραπόν, ὤθησε τὴν ταπεινὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε κύπτων καὶ εὐλαβῶς σταυροκοπούμενος. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναΐσκου ἦτο πενιχρότατον, ἐν ἐκπληκτικῇ δ' ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων κεκολλημένας χαρτίνας ἁγιογραφίας, τὰ βάναυσα κηροπήγια, τὰ θολὰ κονιορτώδη κανδήλια, ἐρυθρὸν μεταξωτὸν παραπέτασμα μετὰ χρυσοῦ σταυροῦ ἐκρέματο πρὸ τῆς πύλης τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἀργυροῦν ποτήριον τῆς θείας μεταλήψεως ἔλαμπεν ἐπὶ τῆς λιθίνης Ἁγίας Τραπέζης. Ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ χωρικοῦ ἰκτὶς ἐκρύβη ὄπισθεν τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τοῦ κανδηλίου ἀράχνη δὲν ἀφῆκε τὴν μεγάλην μυῖαν ἥτις ἐβόμβει συλληφθεῖσα ἐν τῷ δικτύῳ, οὐδ' οἱ σάρακες ἔπαυσαν τὸν μονότονον αὐτῶν τριγμὸν ἐντὸς τῶν ξύλων τοῦ ἱεροῦ.

Ὁ χωρικὸς ἀκροποδητεὶ βαδίζων ἠσπάσθη τὰς τέσσαρας πέντε εἰκόνας καὶ ἐξῆλθεν ὀπισθοχωρῶν καὶ σταυροκοπούμενος. Δίχως νὰ κατέλθῃ πάλιν πρὸς τὸ χωρίον εἰσεχώρησεν εἰς τὸ ὑπερκείμενον δάσος διὰ λαβυρινθώδους ἀτραποῦ ἥτις ἔφερε πέραν εἰς τὸν Φτεριᾶν, ὅπου κατὰ τὸν Μπάρμπα Σταμάτην ἦσαν ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἴσως καὶ ὁ ἀδελφὸς Φωκίων, ὁ πρὸ μηνῶν τινων μόλις νυμφευθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ καὶ ἀποχωρήσας τοῦ πατρικοῦ οἴκου.

Ὄντως ὑπὸ σκιὰν μονήρους ἐλαίας, ἐν μέσῳ τοῦ ἀγροῦ, ἐκάθηντο ὁ γέρων Καρανῖκος, ἡ κυρὰ Βάσσω, ὁ Φωκίων καὶ τις νέα χωρικὴ ὠχρὰ καὶ ἄχαρις. Ἡ καινουργὴς αὐτῆς περιβολὴ καὶ οἱ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ μέτωπον ἀργυροῖ κόσμοι ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο νεόνυμφος. Καὶ ἦτο αὕτη ἡ Ἀγγέλω τοῦ Νικολοῦ, σύζυγος τοῦ Φωκίωνος.

Ἐπὶ τῆς ἀνθρακιᾶς, ἥτις ἀνέδιδε λευκὸν καπνόν, κῶνοι ἀραβοσίτου κίτρινοι, στιλπνοὶ ὡς ὁ ἤλεκτρος, ἐψήνοντο πληροῦντες ὀρεκτικῆς ὀσμῆς τὸν ἀέρα. Καὶ ὁ μὲν Καρανῖκος ἔστρεφεν αὐτοὺς διηνεκῶς πτύων τοὺς δακτύλους, ὁ δὲ Φωκίων ἐγρύλλιζεν ἐπὶ τῶν χορδῶν αὐτοσχεδίου λύρας· ἐκ τῶν γυναικῶν ἡ μὲν πενθερὰ ἔνηθεν, ἡ δὲ νύμφη ἔρραπτε μάλλινον σάκκον διὰ τὴν προσεχῆ συγκομιδὴν τοῦ ἀραβοσίτου.

Ὁ ἀγρὸς οὗτος ἦτο ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τῆς ποιότητος τῆς γῆς ὄψιμος καὶ οἱ ἀραβόσιτοι προέβαλλον θαλεροὺς ἔτι τοὺς ὀγκώδεις κώνους καὶ ἔσειον ὑψηλὰς τὰς μήπω ἀποκοπείσας θυσσανωτὰς κορυφάς.

Πρώτη ἡ Ἀγγέλω εἶδε τὸν Γιαννιὸν πέραν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἀγροῦ.

— Ἕνας στρατιώτης, εἶπε καρφώνουσα τὴν βελόνην.

— Ὁ Γιαννιός ! ἐφώνησεν ἡ μήτηρ ἐρυθριάσασα ἐκ τῆς αἰφνιδίας χαρᾶς.

Μεθ' ὅλον τὸ βάρος τοῦ σώματος αὐτῆς ἔσπευσεν εἰς προϋπάντησιν τοῦ υἱοῦ προσκρούουσα ἐπὶ τῶν ἀραβοσίτων, ἐμπλεκομένη εἰς τοὺς κατὰ γῆς ἕρποντας κλῶνας τῶν κολοκυνθῶν. Ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἠκολούθησαν βραδύτερον βαίνοντες καὶ εἵπετο τελευταία μετὰ περιεργίας ἅμα καὶ συστολῆς ἡ νύμφη, κρατοῦσα τὸν σάκκον ἐν τῇ ἀγκάλῃ.

Καὶ ἠχηρὰ φιλήματα καὶ περιπτύξεις καὶ δάκρυα εὐτυχίας καὶ ἐπιφωνήσεις :

— Καλῶς μᾶς ἦρθες !

— Καλῶς ματασμίξαμε !

— Ἀρέ, σὺ ἐγίνηκες ἄντρας ! φτοῦ νὰ μὴ βασκαθῇς.

— Ἔτσι 'ξαφνικὰ νάρθῃς; Γι' αὐτὸ ἔπαιζε τὸ 'μάτι μου ἐψές.

Ἡ Ἀγγέλω τέλος ἐτόλμησε νὰ προβῇ καὶ νὰ τείνῃ ἀδεξίως τὴν χεῖρα :

— Καλῶς ὥρισες ! ἐψέλλισεν.

— Ἡ νύφη μας, εἶπεν ἡ μήτηρ δίδουσα περιττὴν ἄλλως ἐξήγησιν πρὸς τὸν Γιαννιόν.

Ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὴν προτέραν θέσιν ὑπὸ τὴν ἐλαίαν. Ὁ Γιαννιὸς εἶχε νῦν διαρκῶς τὸν λόγον ἀφηγούμενος τὰ κατὰ τὸν στρατιωτικὸν αὐτοῦ βίον, δίδων ἀπάντησιν εἰς παντοίας παραδόξους ἢ μωρὰς ἐρωτήσεις περὶ τῆς ἐν ταῖς πόλεσι ζωῆς. Καὶ κατεβρόχθιζε κώνους ἀραβοσίτου φιλοστόργως παρασκευαζομένους ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπνίγετο μασσῶν καὶ ὁμιλῶν ἐν ταὐτῷ. Οἱ δὲ λοιποὶ προσέβλεπον αὐτὸν σταυροῦντες τὰς χεῖρας.

Ἡ μορφὴ τῆς μητρὸς ἡ πλαδαρὰ ἠκτινοβόλει ἐξ εὐτυχίας, ὑπὸ τὸν λευκὸν μύστακα τοῦ Καρανίκου διεγράφετο ἤρεμον μειδίαμα, ἡ δὲ Ἀγγέλω ἐταπείνου καὶ ἠνώρθου τοὺς κιτρίνους ὀφθαλμοὺς μηχανικῶς, ὡς νὰ μὴ ἐνόει περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Μόνος ὁ Φωκίων ἐφαίνετο σύνοφρυς καὶ ἐθώπευε τὸν πώγωνα. Πάντοτε εἶχε κρυπτήν τινα ζηλοτυπίαν πρὸς τὸν μικρὸν ἀδελ-

φόν, τὸν ἀγαπητὸν τῆς μητρός, νῦν δ' ἐπὶ τῇ ἐγκαρδίῳ δεξιώσει ἡ ζηλοτυπία αὕτη ὑπεξεκαίετο.

Ἔμειναν ἐν τῷ ἀγρῷ μέχρι τῆς δείλης καὶ θὰ ἔμενον ἔτι βραδύτερον, ἀλλ' ἡ κυρὰ Βάσσω ἠγέρθη λέγουσα :

— Πᾶμε καὶ πῆρε νὰ βραδυάσῃ. Δὲν ἔχουμε μαγειρεμμένα τίποτε. Πῶς θὰ κάνουμε τοῦ Γιαννιοῦ τὰ καλωσωρίσματα ;. . . Σήκω νύφη!

Ἐν τῷ χωρίῳ διεδόθη ἡ εἴδησις ὅτι ὁ Γιαννιὸς ἀφίκετο καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ χαιρετίσωσιν αὐτὸν καθήμενον παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἴκου. Ἡ μήτηρ ἔτεινε τὸ παγούριον τῆς ρακῆς εἰς τοὺς ἐπισκέπτας, ἡ νύμφη παρεσκεύαζε χυλὸν διὰ τηγανίτας. Ἐνύκτωσε καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ εὐθυμία ἐξηκολούθησε πρὸ τοῦ οἴκου τοῦ γέροντος Καρανίκου.

Ὅτε ἡ Ἀγγέλω προσέφερεν ἐν πηλίνῳ πινακίῳ τὰς θερμὰς καὶ μελιρρύτους τηγανίτας, ὁ Γιαννιὸς τὸ πρῶτον ἐμνήσθη τῆς Ἀθιγγανίδος.

Οὐδ' ἴχνος ἀπέμεινε πλέον ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος, πολλάκις δὲ ἐγέλασε μετὰ συστρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οἴνου ἀφηγηθεὶς τὰς περιπετείας τῶν μετὰ τῆς κόρης τοῦ σιδηρουργοῦ σχέσεών του, καὶ ᾤκτειρε νῦν ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ τότε ἀπλότητι καὶ εὐπιστίᾳ. Μετὰ διετῆ στρατιωτικὴν ζωήν, οὐδ' εἰς μαγείας, οὐδ' εἰς φίλτρα ἐπίστευε πλέον. Ἠσθάνετο ὅμως κνισμοὺς ἀκαταμαχήτου περιεργίας, ἐπεθύμει σφόδρα νὰ μάθῃ τί ἀπέγινεν ἔκτοτε ἡ Ἀθιγγανίς, ποῦ ἦτο νῦν. Καὶ ἐτυραννεῖτο μὴ εὑρίσκων τρόπον ὅπως ἀποτείνῃ τοιαύτην ἐρώτησιν.

Τέλος ὅτε πάντες ἀπῆλθον καὶ ἡ μήτηρ ἥπλου τὰς τσέργας ὅπως κατακλιθῶσιν, ὁ Γιαννιὸς δὲν ἀντέσχε πλέον :

— Ἀλήθεια, μάνα, τί γίνεται ὁ Γυφτοκάβουρας, ποῦ εἶχε φκιάσῃ τοῦ Φωκίου τὸ τσικοῦρι ;. . .

— Μήτε τὸν ματάειδα πλειὰ ἀφ' ὄντας ἔφυγες, μήτε ματάκουσα γιὰ δαῦτον. Θὰ 'πῆγε πάλι πέρα 'ς τὸ τούρκικο κατὰ πῶς φαίνεται, μιὰ καὶ τὸν ἔδιωξ' ἀπ' τὸ καλύβι ὁ Καράμπελας.

Καὶ ὁ Γιαννιὸς μαθὼν ὅτι ἡ Ἀθιγγανὶς δὲν ἦτο πλέον ἐν τῷ παρακειμένῳ χωρίῳ, ἀλλ' ὅτι ἔφυγεν, ἔφυγεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτήν, ἠσθάνθη ἄρρητον ἀνακούφισιν. Καὶ ἦτο αὐτὸς ὁ ὀμόσας ἄλλοτε ἀγάπην αἰωνίαν εἰς τὴν ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ ὀδυρομένην κόρην!

Τοιοῦτοι εἴμεθα οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὔας αἱ θυγατέρες εἶνε ἄξιαι ἡμῶν. Ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς συναλλαγαῖς δίδομεν ὅρκους καὶ λαμβάνομεν δάκρυα — εἶνε κίβδηλοι οἱ ὅρκοι καὶ εἶνε πλαστὰ τὰ δάκρυα

Ἀπατῶμεν καὶ ἀπατώμεθα!. . . .

[Ἕπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ο ΝΕΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1863 ἀνεφύη τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Σλέσβιχ— Ὀλστάϊν, τὸ ἐν ἔτει 1864 ἀπολῆξαν εἰς πόλεμον. Ἐν Γερμανίᾳ τότε τὸ ἔθνος σχεδὸν ὁλόκληρον καὶ αἱ πλεῖσται τῶν κυβερνήσεων ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ Πρώσσου πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ δουκὸς Φριδερίκου τοῦ Σλέβιχ—Ὀλστάϊν Σονδερβούργου, Αὐγουστεμβούργου, ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα Φριδερῖκος Θ' διεξεδίκει τὰ παρὰ τὸν Ἔλβαν δουκάτα.

Ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐνέργεια τοῦ πρίγκιπος Φριδερίκου Γουλιέλμου κατὰ τὴν ταραχώδη ἐκείνην περίοδον; Τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἂν ὁ ἐξάδελφός του Φριδερῖκος Κάρολος διωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν πρωσσικῶν στρατευμάτων, εἰς αὐτὸν οὐδεμία ἀνετέθη ἀνωτέρα διοίκησις. Προσκολληθεὶς εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ στρατάρχου Βράγγελ ἀρχιστρατήγου τῶν αὐστροπρωσσικῶν δυνάμεων, εἶχε νὰ ἐκπληρώσῃ ἀποστολὴν μᾶλλον διπλωματικὴν ἢ στρατιωτικήν. Ἐπρόκειτο νὰ κατευνάσῃ τὰς φιλέριδας διαθέσεις, αἵτινες ἐνίοτε ἀπέληγον εἰς ῥήξεις καὶ νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν ἀφορμὴν ψυχρότητος ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τοῦ συνηνωμένου στρατοῦ διοικήσει.

Ἡ συμβιβαστικὴ αὕτη ἀποστολὴ ἦτο τὰ μέγιστα δυσχερής· καὶ ὅμως ὁ πρίγκιψ ηὐδοκίμησεν ἐν αὐτῇ καὶ δὲν περιέστη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ποιήσηται χρῆσιν τῆς ἀπονεμηθείσης αὐτῷ πληρεξουσιότητος, δι' ἧς ἐξουσιοδοτεῖτο ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν. Διὰ τοῦτο τὸ δημόσιον οὐκ ὀλίγον ἐξεπλάγη μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Δύππελ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Λονδίνῳ συνδιασκέψεως βλέπον τὸν πρίγκιπα τὸν παρασχόντα τόσον λαμπρὰ δείγματα τῆς ἱκανότητός του ἀποσυρόμενον μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Ἑλβετίαν ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ μέσου τοῦ χειμῶνος, παρακολουθῶν ὡς ἐντελῶς ἀμερόληπτος θεατὴς τὸ ἐν ἀπουσίᾳ του ἐκτυλισσόμενον πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν δρᾶμα.

Τὸ ἔτος 1865 κατηναλώθη ὁλόκληρον εἰς τὰς ἐκ τοῦ συμφέροντος προερχομένας ἀντιζηλίας μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας ὡς πρὸς τὸ πολίτευμα τὸ ὁποῖον συνέφερε κάλλιον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν νεωστὶ κατακτηθεῖσαν χώραν, ἂν ἔπρεπε δηλονότι ν' ἀποτελέσῃ αὕτη κράτος αὐτόνομον ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ πρίγκιπος Φριδερίκου ἢ ὡς ἁπλῆ ἐπαρχία νὰ προστεθῇ εἰς τὸ πρωσσικὸν στέμμα.

Ἐκ τῶν προτέρων εὐχερῶς ἠδύνατό τις νὰ προΐδῃ ὅτι ζήτημα τόσον φλογερὸν ἔμελλε ν' ἀπολήξῃ εἰς πόλεμον. Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ τῆς Πρωσσίας ἐξεδηλώθησαν λίαν

εὐκρινῶς ἀντίθετοι γνῶμαι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης ἢ τοῦ πολέμου. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἂν κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1866 τὸ πρωσσικὸν ἔθνος διῆλθε βραχεῖαν περίοδον ἀγωνίας, ὁ πρίγκιψ διάδοχος καὶ ἡ σύζυγός του διῆλθον ὅλον τὸν προηγούμενον χειμῶνα ὑπὸ τὸ κράτος ὀδυνηρᾶς ἀνησυχίας, καθότι δι'αὐτοὺς ἐπρόκειτο ἐν τῇ ληφθησομένῃ ἀποφάσει τὰ πάντα νὰ διακινδυνεύσωσιν.

Συνησθάνοντο ἀμφότεροι ὅτι ἡ θύελλα προσήγγιζεν, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπεμβῶσιν ἐνεργητικώτερον εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ μειώσωσι τὴν βάσανον τῆς προσδοκίας. Αὐτοὶ ἐκινδύνευον ν' ἀπολέσωσι πολὺ πλέον παρ' ὅ,τι πᾶς ἄλλος πολίτης,ὅ,τι δὲ κατεῖχον ἠπειλεῖτο πολλῷ μᾶλλον ἢ ἡ περιουσία παντὸς ἄλλου ἰδιώτου.

Πλὴν ὅτε ὁ πόλεμος ἐξερράγη καὶ διεχυθεύετο τὸ βασίλειον καὶ ἐρρίφθη ὁ κύβος περὶ τοῦ μεγαλείου ἢ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ, ὁ πρίγκιψ διάδοχος ὑπείκων εἰς τὰς μεγαλόφρονας παραδόσεις τῆς οἰκογενείας του,ἐσυλλογίσθη μόνον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἀτομικὸν πρὸς τὴν πατρίδα χρέος ὡς πάντες οἱ Πρῶσσοι.

Τὸ ἔτος 1866 ἀπαίσιον διά τινας βασιλικὰς οἰκογενείας τῆς Γερμανίας ἐσημειώθη διὰ νέας προόδου τῆς Πρωσσίας ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ πρὸ καιροῦ εἶχεν εἰσέλθει ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Σιλεσίας καὶ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Πολωνίας.

Ὁ πρίγκιψ διάδοχος ἐμερίμνησε ἅμα τοῦ πολέμου λήξαντος, νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὴν Πρωσσίαν μετὰ τῆς ὑλικῆς κατοχῆς νέων ἐπαρχιῶν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν κατοίκων. Ἐπὶ τούτῳ ἠσχολήθη πρὸ πάντων περὶ τοῦ στρατοῦ, ὅτε δὲ συνώδευσε τὸν βασιλέα κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξείδιον ἀνὰ τὰς νέας ἐπαρχίας, τὰ ἐνθουσιώδη αἰσθήματα, ἅτινα ἐνέπνευσεν εἴς τε τοὺς πολίτας καὶ τὰ στρατεύματα, τὸ παράστημα καὶ ὁ προσηνὴς χαρακτήρ του οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Αἱ περιοδεῖαι τοῦ βασιλέως καὶ αἱ μετέπειτα μετὰ τὴν στέψιν αὐτοῦ ὡς αὐτοκράτορος γενόμεναι ὑπῆρξαν ἀληθεῖς ἠθικαὶ κατακτήσεις καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων,οὓς ἡ τύχη τοῦ πολέμου εἶχεν ἤδη καθυποτάξει ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870 ἡ ἀφομοίωσις τῶν νέων ἐπαρχιῶν ἦτο περίπου γεγονὸς τετελεσμένον.Εὐθὺς μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον τῶν στρατευμάτων εἰς Βερολῖνον, ὁ πρίγκιψ ἔσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀννόβερον,ἐδράξατο δὲ τῆς εὐκαιρίας ἐπισήμου τινὸς τελετῆς ὅπως ἐξυμνήσῃ δι' ἐνθέρμων φράσεων τὰ πολεμικὰ ἔργα τοῦ 10ου σώματος τοῦ στρατοῦ, συντελέσαντος διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν θρίαμβον τῆς κοινῆς πατρίδος.

Οὐ μόνον δ' ἐν Γερμανίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐξετιμήθησαν αἱ ἀτομικαὶ ἀρεταὶ τοῦ διαδόχου καὶ ἐπέδρασαν λίαν εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τῆς πολιτικῆς, μαρτύριον δὲ τούτου εἶνε αἱ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Ἱσπανίας σχέσεις αὐτοῦ.

Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ κατέκειτο κλινήρης μετὰ τὴν κατ'αὐτοῦ γενομένην δολοφόνον ἀπόπειραν, ὁ πρίγκιψ Φριδερῖκος Γουλιέλμος ἀντικατέστησε διὰ πρώτην φορὰν τὸν πατέρα του εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς. Κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα συνέβησαν πολιτικὰ γεγονότα λίαν σοβαρά· ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν ἐκ τούτων τὸ συνέδριον τοῦ Βερολίνου.

Ὁ πρίγκιψ ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ ἴδῃ περὶ αὐτὸν συνηγμένους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὰς στερεοτύπους εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν.

Κατ' αὐτὴν ἐπίσης τὴν ἐποχὴν ὁ πρίγκιψ ἀπαντῶν ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸ ἄγγελμα δι'οὗ ὁ πάπας Λέων ΙΓ' συνεχαίρετο τὸν γηραιὸν μονάρχην ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει του, ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν,ἥτις διηυκόλυνε τὰς ἐν Κισσιγκεν γενομένας πολιτικοεκκλησιαστικὰς διαπραγματεύσεις.

Ἐκ τῶν πρώτων πράξεων τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπῆρξεν ἡ διάλυσις τῆς βουλῆς. Τὸ μέτρον τοῦτο παρήγαγεν εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας συγκίνησιν, ἥτις καὶ ὕστερον ἐπὶ μακρὸν διετηρήθη. Μόλις συνῆλθε τὸ νέον κοινοβουλευτικὸν σῶμα καὶ πάραυτα ἐψήφισε νόμον χορηγοῦντα εἰς τὴν κυβέρνησιν ἔκτακτον ἐξουσίαν ὅπως προστατεύσῃ δραστηριώτερον ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν τὰς βάσεις τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ἀπειλουμένης ἐκ τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπιθέσεων τῶν κοινωνιστῶν.

Τὸ ἔργον ὅπερ ἀνέλαβεν ὁ πρίγκιψ δυσχερὲς ἐν πάσῃ ἐποχῇ, καθίστατο τότε δυσχερέστερον ἐκ τοῦ ὅτι ἀνεπλήρου τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Κράτους εἰς περίστασιν καθ' ἣν ἡ ταχίστη ἀντίληψις καὶ ἡ ἑτοιμότης τῆς ἀποφάσεως ἦσαν ἰδιαζόντως ἀναγκαῖαι. Εἰς τὰς κρισίμους στιγμὰς ἐδέησε νὰ παραβλέψῃ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἰδέας καὶ ἀρχὰς διὰ νὰ περιορισθῇ στενῶς ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλείου καὶ ἐφαρμόσῃ ὅσον ἠδύνατο πιστότερον τὰς προθέσεις τοῦ ἡγεμόνος.

Ἄνευ ὑπερβολῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν συνόλῳ ἡ ἐν Γερμανίᾳ κοινὴ γνώμη ἀνεγνώρισε τὰς δυσχερείας τοιαύτης ἀποστολῆς καὶ ὁμοθύμως συνεχάρη τὸν ἀναλαβόντα αὐτὴν διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς ἔλυσε τὸ πρόβλημα.

* * *

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ σχέσεις τοῦ πρίγκιπος μετὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως παρέσχον ἀφορμὴν πολλῶν σχολίων εἰς τὸν τύπον. Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1881, ἐφημερίς τις ἔγραψε τὰ ἑξῆς περίπου:

Ἡ κοινὴ γνώμη ἄχθεται βλέπουσα ὅτι πολιτικόν τι κόμμα προσπαθεῖ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν διάδοχον ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ὅπως τὸν ἐξορίσῃ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ διοικητοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης. Μετὰ χαρᾶς δὲ μανθάνει ὅτι ὁ πρίγκηψ ἀρνεῖται νὰ παραδεχθῇ τὸ μέτρον τοῦτο καὶ μόνον λόγοι εὐσεβάστου συστολῆς τὴν ἐμποδίζουσι νὰ ἐκδηλώσῃ φανερὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς τοσοῦτον ἀξιοπρεποῦς διαγωγῆς τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος.

Ἡ ἐπὶ τούτου ἀπάντησις τοῦ ἐπισήμου τύπου δὲν ἐβράδυνεν, ὑπῆρξε δὲ ἀρκούντως πικρόχολος. Οὐδείς, ἔλεγεν ἡ ἀπάντησις, ἔχων ποιάν τινα γνῶσιν τῆς ὑφισταμένης πολιτικῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἐν ἰσχύϊ κανόνων παρὰ ταῖς ἀνωτέραις κυβερνητικαῖς σφαίραις δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἤθελέν ποτε τολμήσει νὰ ὑποστηρίξῃ σχέδιον οἷον τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν διορισμὸν τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Ὑψηλότητος τοῦ πρίγκηπος διαδόχου ὡς διοικητοῦ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης ἄνευ τῆς ἐκ τῶν προτέρων συναινέσεως τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος. Ἄρα εἶνε συκοφαντία τὸ παριστᾶν τὸ τοιοῦτο σχέδιον ὡς προϊὸν σκευωρίας σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου ἀπὸ τῆς ἕδρας τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἐλαχίστην δὲ πολιτικὴν σύνεσιν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ φρονῶν ὅτι καὶ ἐὰν τοιαύτη τις ὑπόθεσις ἐπραγματοποιεῖτο, ὁ πρίγκηψ θὰ διήρχετο καὶ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους ἐν Στρασβούργῳ.

Τὸ σχέδιον δὲν ἐπραγματοποιήθη οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἀρνήσεως τοῦ πρίγκιπος, ἀλλ' ἐκ τῆς δυσχερείας περὶ τὸ ὁρίσαι τὰ τῆς δικαιοδοσίας του κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸν ἐξαιρετιτὸν βαθμὸν τοῦ διαδόχου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου, χωρὶς νὰ ἐξεγερθῶσι πλεῖστα ὅσα σοβαρὰ συνταγματικὰ ζητήματα. Τὸ ἀληθὲς δὲ εἶνε ὅτι ὁ ἀρχιγραμματεὺς κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην οὐδέποτε προέβη εἰς διάβημά τι ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πρίγκιπος.

Εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην ὑποπίπτουσι καὶ οἱ διατεινόμενοι ὅτι ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἀνεμίχθη αὐθαιρέτως εἰς τὸ συνοικέσιον τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου. Ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος εἰς ὃν μετὰ τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀνεκοίνωσαν οἱ γονεῖς τῆς μνηστῆς τὸν μελετώμενον γάμον ἐπικαλούμενοι τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ πρὸς ἐπίλυσιν τῶν πολιτικῶν καὶ νομικῶν δυσχερειῶν, ἃς τὸ συνοικέσιον τοῦτο συνεπήγετο. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἐξεπλήρωσε τὴν τοιαύτην ἐντολὴν πρὸς ἄκραν εὐαρέσκειαν τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος, ἠπόρησαν δὲ οὐκ ὀλίγον οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἰδόντες ὅτι ὁ φιλοπρόοδος τύπος ὑπεστήριζεν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον.

Εἶνε ὡσαύτως ἀνακριβὲς ὅτι ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἀπέσχεν ἐπὶ προφάσει ἀσθενείας νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ γάμου τούτου τελεσθείσας ἑορτάς. Καίπερ σοβαρῶς ἀδιαθετῶν, ἐθεώρησε καθῆκόν του νὰ παρευρεθῇ καὶ εἰς τὴν γαμήλιον τελετὴν ἐν Βάλβεσγερ καὶ κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς νύμφης ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βερολίνου.

* * *

Ὑπὸ θρησκευτικὴν ἔποψιν, ὁ πρίγκιψ καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν ἑαυτῶν προτίμησιν ὑπὲρ τοῦ φιλελευθέρου προτεσταντισμοῦ, εἰς κληρικοὺς δὲ ἀνήκοντας εἰς τὴν ἀπόχρωσιν ταύτην ἔχουσιν ἀναθέσει τὴν θρησκευτικὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των. Κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν Βυττεμβέργῃ ἐν ἔτει 1883 τελετὴ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουθήρου, δύο δηλώσεις σημαντικαὶ ἔλαβον χώραν, ἡ προκήρυξις τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἡ ἀγόρευσις ἣν ὁ πρίγκιψ διάδοχος ἀπήγγειλε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς. Ἡ αὐτοκρατορικὴ προκήρυξις ἀφοῦ ἀνέφερεν εὐφήμως τὰς ἀπείρους εὐεργεσίας, ἃς ὁ χριστιανικὸς κόσμος ὤφειλεν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Λουθήρου, ἐπέμεινε περὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν καρπῶν, οὓς ἔμελλε ν' ἀποφέρῃ ὁ πανηγυρισμὸς τοιαύτης ἑορτῆς, οἵτινες ἦσαν ἡ ἐξέγερσις καὶ ἡ ἐπίρρωσις τῆς εὐσεβείας ἐν τῇ διαμαρτυρομένῃ ἐκκλησίᾳ, ἡ διάδοσις ἁγνῶν ἠθῶν εἰς πάσας τὰς τάξεις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ὁμονοίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ὁ πρίγκιψ λαβὼν κατόπιν τὸν λόγον, εἶπε τὰ ἑξῆς:

« Ἐπιτυχὴς ἦτο ἡ ἰδέα τοῦ νὰ συναχθῶσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ πάντα ταῦτα τὰ ἐνθυμήματα τῆς ἐποχῆς τῆς Μεταρρυθμίσεως, ἀποτείνω δὲ πρὸς τοὺς συλλαβόντας αὐτὴν μετὰ τῶν συγχαρητηρίων μου καὶ τὰς εὐχάς μου ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐπιδιωκομένου παρ' αὐτῶν σκοποῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει πάντοτε νὰ ὑπομιμνήσκωμεν εἰς τὸν ἡμέτερον λαὸν εἶνε ἡ παντοειδὴς πρόοδος, ἧς τὴν πραγμάτωσιν ὀφείλει εἰς τὸν ἄνδρα, οὗτινος τὸ ὄνομα φέρει τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο. Τίς δὲν θὰ ἐνεθυμεῖτο εἰς παρομοίαν περίστασιν ὅτι ὁ Μαρτῖνος Λούθηρος διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ τῶν ἀγώνων του ἐγένετο ὁ πρῶτος παιδαγωγὸς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συνειδήσεως; εἴθε ἡ παροῦσα ἑορτὴ ἡ ἀφιερωμένη εἰς τὴν μνήμην του νὰ ἐνθαρρύνῃ ἡμᾶς ὅπως ὑπερασπισθῶμεν τὰ εὐεργετήματα τῆς Μεταρρυθμίσεως· ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, μεθ' ὧν ὁ ἱδρυτὴς

εἰργάσθη πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν. Εἴθε πρὸ πάντων νὰ μᾶς πείσῃ ἔτι μᾶλλον περὶ τοῦ καθήκοντος ὅπερ ἔχομεν νὰ τηρῶμεν εἰς τὴν δέουσαν περιωπὴν τὴν εὐαγγελικὴν ἡμῶν πίστιν, τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν. Ἂς μὴ λησμονῶμεν τέλος ὅτι ἡ οὐσία καὶ ἡ ζωὴ τοῦ προτεσταντισμοῦ ἔγκειται οὐχὶ ἐν νεκρῷ τινι γράμματι ἢ ἐν ματαίοις τύποις, ἀλλ' ἐν τῇ ταπεινῇ καὶ ἀκαμάτῳ ἀναζητήσει τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας. Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν αἰσθημάτων τούτων ἐγκαινίζω τὰς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Λουθήρου τελουμένας ταύτας ἑορτὰς εὐχόμενος εἰλικρινέστατα ὅπως συντελέσωσιν αὗται εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως παρὰ τῷ πληθυσμῷ τῷ πρεσβεύοντι τὸν προτεσταντισμὸν καὶ ἐξορίσῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἐν Γερμανίᾳ εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας πᾶν στοιχεῖον διχονοίας.»

Τὴν γλῶσσαν ταύτην σφόδρα ἐπεκρότησε μερίς τις τοῦ τύπου μετὰ χαρᾶς χαιρετίζουσα τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἠθικῶν πόθων καὶ τῶν μυχίων αἰσθημάτων τοῦ ἐπιφανοῦς ἀγορητοῦ. Ὁ πρίγκηψ ἰδιαζόντως προσεπάθησε νὰ καταδείξῃ τὰς ὠφελείας ἃς ἠρύσθη ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Λουθήρου, οὐ μόνον ἡ προτεσταντικὴ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης, ἤτοι τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν. Πρότερον οὐδὲ τὸ ὄνομα τῆς λέξεως ἦτο γνωστόν, οὐδὲ τὸ νόημα τὸ ἐμπεριεχόμενον εἰς αὐτήν.

Ὁ πρίγκιψ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος εἰσήχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἀπὸ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1853. Ἐγένετο δὲ ἡ εἰσαγωγὴ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπαγγείλαντος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀξιομνημονεύτους λόγους. Τὴν 5 Νοεμβρίου 1888 ὁ πρίγκιψ ἐπανηγύρισε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς εἰσόδου του ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μεγάλων διδασκάλων τῶν τριῶν ἐν Βερολίνῳ μεγάλων μασσωνικῶν στοῶν. Βραδύτερον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν ἐγκαινίων νέας στοᾶς ἀπήγγειλε τὰ ἑξῆς.

« Ὑπήρξατε μάρτυρες τῆς προθυμίας μεθ' ἧς ἀφωσιώθην εἰς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν ὃν ἐπιδιώκει ὁ μασσωνισμός, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ἐμμείνω ἐν αὐτῷ ἐνόσῳ τὸ τάγμα τοῦτο θὰ μείνῃ πιστὸν εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἀρχάς. Ἀφ' ἧς ἡμέρας νέηλυς εἰσῆλθον τὸ πρῶτον εἰς τὰς ὑμετέρας τάξεις παρῆλθον εἰκοσιπέντε ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων βλέπων τὴν σύγχρονον κοινωνίαν ἀπαιτοῦσαν πλείονα φῶτα, μείζονα ἐκπαίδευσιν, ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ ἡμέτερον τάγμα δὲν δύναται ποσῶς νὰ μένῃ ἀδιάφορον ἀπέναντι τῶν τοιούτων πόθων. Τὸ καθῆκον ἡμῶν εἶνε νὰ ἐρευνῶμεν καὶ νὰ σπουδάζωμεν ἀδιαλείπτως. Ἂς προσέξωμεν νὰ μὴ μείνωμεν ἀναποσπάστως συνδεδεμένοι μὲ τὰ λείψανα τοῦ παρελθόντος, ἔστω καὶ ἐκεῖνα ἅτινα ὑπὲρ πάντα τ' ἄλλα σεβόμεθα μόνον καὶ μόνον διότι παρελάβομεν αὐτὰ ὡς κληρονομίαν ἐκ τῶν προγεγενημένων γενεῶν καὶ διότι ἐβαυκάλισαν ἡμᾶς ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας. Ἐπὶ τὰ πρόσω! τοιοῦτον εἶνε τὸ ἡμέτερον σύνθημα!»

Ὡς πρὸς τὸ κόμμα τῶν ἀντισημιτικῶν ὁ πρίγκιψ πολλάκις ἐκηρύχθη ἐναντίος· ἐπὶ τούτου πληρέστατα ὁμοφωνεῖ μετὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως.

* * *

Ἀδιαφιλονείκητον εἶνε ὅτι κατὰ τ' ἄλλα ἡ μεταξὺ τοῦ πρίγκιπος καὶ τοῦ ἀρχιγραμματέως ὁμοφωνία δὲν ὑπῆρξε πάντοτε πλήρης. Δυνάμεθα ὅμως νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς γνώμης οὐδέποτε ὑπῆρξε τοιαύτη ὥστε νὰ ταράξῃ τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεις. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ προκεχωρηκυῖα ἡλικία τοῦ αὐτοκράτορος ὑποχρεοῖ τὸν διάδοχον καὶ τὸν ἀρχιγραμματέα νὰ θεωρῶσιν ὡς ἐπικειμένην μεταβολὴν ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἀρχῇ. Εἶνε δὲ γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος δὲν ἀπέκρυψε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τοῦ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸ ἐξόχως ἐνεργὸν αὐτοῦ στάδιον καὶ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς δικαίαν ἀνάπαυσιν, διὸ ὁ πολιτικὸς κόσμος θεωρεῖ ὡς λίαν πιθανὸν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσκαλέσῃ νέον ἄνδρα ὅπως ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τοῦ κράτους.

Ἀναμφιβόλως ἡ ἀνάγκη τόσον σοβαρᾶς μεταβολῆς δὲν θὰ ἐπεβάλλετο ἀμέσως. Ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ὁ ἀρχιγραμματεὺς κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως συναγάγῃ τὰ διεσπαρμένα λείψανα τοῦ φιλελευθέρου ἐθνικοῦ κόμματος καὶ ἀντικαταστήσῃ δι' αὐτῶν τὴν συντηρητικὴν καὶ κληρικόφρονα πλειονοψηφίαν, τεκμαιρόμεθα συνεννόησίν τινα ὑπάρχουσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ διαδόχου. Αἱ προσπάθειαι αὗται ἔχουσιν ὡς σκοπὸν τὴν δημιουργίαν νέας πλειονοψηφίας ἐφ' ἧς ὁ διάδοχος εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀναβάσεώς του εἰς τὸν θρόνον θὰ ἠδύνατο νὰ στηρίζῃ τὸν ἄξονα τῆς πολιτικῆς του καὶ ἐκ τῶν κόλπων τῆς ὁποίας θὰ ἐλαμβάνοντο οἱ μέλλοντες ὑπουργοὶ ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Βίσμαρκ.

Συμπληροῦμεν τὴν σκιαγραφίαν ταύτην τοῦ ἀναλαβόντος ἤδη τὸ σκῆπτρον τῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερῖκος Γ' διά τινων πληροφοριῶν ἀναγομένων εἰς τὸν οἰκογενειακὸν αὐτοῦ βίον.

Ὁ Φρειδερῖκος καὶ ἡ σύζυγός του ἀγαπῶσι τὰς καλὰς τέχνας, εὐχαρίστως δὲ συναναστρέφονται κατ' ἰδίαν πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν καλλιτεχνῶν τῆς πρωτευούσης. Ἡ πριγκίπισσα ἀ-

σχολεῖται μετ' ἄκρας ἡδονῆς εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν κατασκευάσασα πρὸς τοῦτο ἰδιαίτερα ἐργαστήρια ἐντὸς τοῦ ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν Ποτσδὰμ ἀνακτόρων των. Τὸ 1885 ἑώρτασε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς της ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Βερολίνου.

Ὁ πρωτότοκος αὐτῶν υἱὸς πρίγκιψ Γουλιέλμος εἶνε ἀληθὲς τέκνον τοῦ Βερολίνου, τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ ἕτερος υἱός των ὁ νεαρὸς πρίγκιψ Βάλδεμαρ ἀποθανὼν ἐν ἡλικίᾳ ἕνδεκα ἐτῶν. Κατ' Ἰούλιον τοῦ 1860 ἐγεννήθη ἡ πρώτη θυγάτηρ των πριγκίπισσα Καρλόττα, νῦν σύζυγος τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τοῦ Μάϊνιγγεν, κατ' Αὔγουστον δὲ τοῦ 1862 ὁ πρίγκιψ Ἑρρῖκος μέλλων ναύαρχος τοῦ γερμανικοῦ στόλου. Τὸ 1864 ἐγεννήθη ἕτερος υἱὸς ἀποκληθεὶς Σιγισμόνδος καὶ ἀποθανὼν ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ, κατὰ δὲ τὸ 1866, 1870 καὶ 1872 ἡ πριγκίπισσα Βικτωρία ἔτεκε τρεῖς κατὰ σειρὰν θυγατέρας τὰς πριγκιπίσσας Βικτωρίαν, Σοφίαν - Δοροθέαν καὶ Μαργαρίταν, ἥτις εἶναι καὶ ἡ ὑστερότοκος.

Ἡ φιλοστοργία μεθ' ἧς οἱ σεπτοὶ γονεῖς ἀνέθρεψαν καὶ ἐπεμελήθησαν τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος. Παρορῶσα τὰς προλήψεις ἡ πριγκίπισσα ἐγαλούχησεν ἡ ἰδία τὰ τέκνα της καὶ ἐφήρμοσε περὶ τὴν δίαιταν τοῦ βίου των τὰς χρησίμους ὑγιεινὰς ἕξεις τῆς γενεθλίου της χώρας. Ἀμφότεροι δ' ἐπέστησαν τὴν προσοχήν των ὅπως τὰ τέκνα των συναναστρέφωνται ἐνίοτε μετὰ τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διωργάνωσαν χοροὺς παίδων καὶ ἀγροτικὰς παιδικὰς διασκεδάσεις καὶ ἀσκήσεις καθ' ἃς ὁ Φριδερῖκος Γουλιέλμος αὐτοπροσώπως ἀπένεμε τὰ βραβεῖα.

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἔμφρονος ἀρχῆς ἐλαυνόμενοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐκπαιδεύσωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ ἐν Κάσσελ λύκειον. Εἶνε γνωστὸν δὲ ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις ὁμοῦ μὲ τοὺς λοιποὺς συμμαθητάς του.

Εἰς μίαν τῶν μαθητικῶν του ἐκδρομῶν συνέβη ἐπεισόδιόν τι δεικνύον τὴν ἀγαθὴν καρδίαν, καὶ τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ γηραιοῦ αὐτοκράτορος καὶ νῦν διαδόχου τοῦ θρόνου. Ὁ πρίγκιψ μεθ' ἑνὸς φίλου του συμμαθητοῦ εἶχεν ἐκδράμει μέχρι Βίλλιαμσε. Καθ' ὁδὸν μία χωρικὴ προσέφερεν αὐτοῖς δέσμην ἀγροτικῶν ἀνθέων. Ὁ πρίγκιψ ἔλαβεν ἓν μόνον ἐξ αὐτῶν, μὴ γινώσκων δὲ τί νὰ προσφέρῃ ὡς ἀμοιβὴν πρὸς τὴν πτωχὴν γυναῖκα, ἠρώτησε τὸν φίλον του, ὅστις εἶπεν αὐτῷ νὰ δώσῃ ὅ,τι ἔφερεν ἐφ' ἑαυτοῦ. Ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος ἐρευνήσας εἰς τὰ θυλάκιά του εὗρε καὶ ἔδωσε πρὸς τὴν ἀνθοπώλιδα ἓν νόμισμα δέκα μαρκῶν.

Ἡ χωρικὴ ἀπῆλθε δυσηρεστημένη.

Ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος στραφεὶς πρὸς τὸ σύντροφόν του εἶπεν αὐτῷ :

— Φοβοῦμαι μήπως δὲν ἐφάνην ἀρκετὰ γενναῖος.

— Τῷ ὄντι· καὶ ἐγὼ δεν εἰξεύρω τί ἔχει αὐτὴ ἡ γυνή· δὲν φαίνεται εὐχαριστημένη· ἂς τὴν ἐρωτήσωμεν.

— Δύο *πφένιγκ* ! εἶπε μὲ θρηνώδη φωνὴν ἡ ἀνθόπωλις ἣν οἱ δύο νέοι προσεκάλεσαν καὶ ἠρώτησαν· εἶναι πάρα πολὺ ὀλίγον !

Ὅτε ἐξήγησεν αὐτῇ ὅτι τὸ νόμισμα ἦτο χρυσοῦν καὶ ὄχι χαλκοῦν, ὅτε προπάντων ἔμαθε τίς ἦτο ὁ δοὺς εἰς αὐτὴν τὸ ἀργύριον ἐνεθουσιάσθη ἡ ἀπλοϊκὴ γυνὴ ἐπὶ τοσοῦτον,ὥστε ἤθελε διὰ τῆς βίας ν' ἀναγκάσῃ τὸν πρίγκιπα Γουλιέλμον νὰ δεχθῇ ὅλα τὰ ἄνθη της, οὐκ ὀλίγον δ' ἐκοπίασεν οὗτος ἕως νὰ τὴν πείσῃ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἐκδρομήν του.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ πρίγκιπος διάγει ἀπερίττως, γευματίζει δὲ πανοικεὶ καὶ ὁσάκις δὲν παρακάθηται ξένος τις εἰς τὴν τράπεζαν, τὸ γεῦμα εἶνε λιτότατον. Περὶ τῆς λιτότητος ταύτης μαρτυρεῖ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ θεράπων ἐκόμισεν εἰς τὸν παιδαγωγὸν ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ πρίγκιπος τὸ πρόγευμά του, ἔφερε δὲ καὶ εἰς τὸν νεαρὸν μαθητὴν κατὰ τὸ σύνηθες ὀλίγον ἄρτον καὶ καρποὺς πρὸς πρόγευμα. Ὁ νεανίας ἔρριπτε τόσον λαίμαργα βλέμματα ἐπὶ τοῦ προγεύματος τοῦ διδασκάλου του, ὥστε οὗτος ἠναγκάσθη νὰ προσφέρῃ ἓν τεμάχιον ἐκ τῆς ἀχνιζούσης *κοτελέτας* του πρὸς αὐτόν.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔτυχε νὰ εἰσέλθῃ ὁ διάδοχος ὅστις ἀφοῦ συνδιελέχθη οἰκείως μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ τέκνου του, ἀπῆλθε χωρὶς ν' ἀποτείνῃ τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν περὶ τῆς σκηνῆς ἣν εἶχεν ἴδει. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας συναντήσας τὸν παιδαγωγὸν ἔτυψεν οἰκείως τὸν ὦμόν του καὶ τοῦ εἶπε : «Φίλτατε δόκτωρ, ἂν ἤθελα νὰ χορηγήσω πρόγευμα θερμὸν εἰς τὸ τέκνον μου, ἠδυνάμην νὰ τὸ πράξω, διότι τὰ μέσα μου μοῦ τὸ ἐπιτρέπουσιν·ἀλλ' ἀποβλέπων εἰς τὴν κατόπιν αὐτῶν ἡλικίαν, ὀφείλω νὰ μὴ διαφθείρω αὐτὰ ὑπὸ οὐδεμίαν ἔποψιν· πρώτιστα δὲ ἀπὸ τῆς τροφῆς ἀρχόμενοι πρέπει νὰ συνειθίσουν οἱ νέοι εἰς τὴν ἁπλότητα.

Ὁ πρίγκιψ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ μεριμνῶσι διακαῶς περὶ τῶν κοινωφελῶν ἔργων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ. Οὐχὶ σπανίως συμβαίνει νὰ ἐπισκέπτωνται ἐξ ἀπροόπτου τὰ τοιαῦτα καταστήματα καὶ οὐχὶ σπανίως ὁ πρίγκιψ ὑποβάλλει ἐκ τοῦ προχείρου, εἰς ἐξετάσεις τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων τῶν προ-

αστείων τοῦ Βερολίνου ἅτινα ἐπισκέπτεται ἐκπλήττων τοὺς παρεστῶτας διὰ τὴν εὐστοχίαν τῶν ἐρωτήσεών του καὶ διὰ τὰς γνώσεις του.

(Ἐκ τοῦ συγγράμματος Le tout Berlin)

X*.

ΤΙ ΣΤΟΙΧΙΖΟΥΝ ΟΙ ΣΤΡΑΤΟΙ

Ἐκ περιεργίας ἠθελήσαμεν νὰ ἴδωμεν πόσα ἐνιαυσίως δαπανῶνται διὰ τὴν κληθεῖσαν ἔνοπλον εἰρήνην, τουτέστι διὰ τὴν διατήρησιν κολοσσιαίων κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων. Ἀνετρέξαμεν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐξῆς ἐξαγόμενον, ὅπερ ἐν λεπτομερείᾳ παραθέτομεν.

Γερμανία. Προϋπολογισμὸς

ὑπουργ. στρατιωτικῶν φρ.	503,643,821
» ναυτικῶν »	59,351,202
Σύνολον	562,995,023
Προσθετέον καὶ τὰ ἐσχάτως ψηφισθέντα.....	351,250,000
Σύνολον προϋπολογισμοῦ 1888	914,245,023

Εἰς τὸ ὑπέρογκον τοῦτο ποσὸν δέον ἐπίσης νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἀκίνητα κεφάλαια, ὅσα ἡ αὐτοκρατορία θὰ διέθετεν ἀφεύκτως ἐν περιπτώσει πολέμου, ἤτοι

φρ. 654,272,561 ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν Ἀπομάχων.
25,599,375 ἐκ τοῦ τῶν φρουρίων.
150,000,000 ἐκ τοῦ ἐν Σπανδάου πολεμικοῦ ταμείου.

Γαλλία. Π/σμὸς ὑπουργ. στρατ. 555,934,529
» » ναυτικῶν 229,701.863
Σύνολον 785,636,392

Προσθετέον εἰς ταῦτα τ' ἀναγραφόμενα εἰς τὸν ἔκτακτον προϋπολογισμόν, ἤτοι
στρατιωτ. 191,000,000
ναυτικῶν 221,705,000
τουτέστι γενικὸν σύνολον 1,208,341,000.

Εἰς τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ διὰ τὸ ἔτος 1888 προϋπολογισθέντα διὰ τὰς στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς δαπάνας ἐν Τογκίνῳ συμποσουμένας εἰς 31,255,000.

Ῥωσσία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργείων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν. . . . . . φρ.	1,014,739,986.
Μεγάλη Βρετανία. Σύνολον προϋπολογ. ὑπουργ. στρατ. καὶ ναυτικῶν φρ.	699,340,014
Αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι ἐν Ἰνδίαις ἐπιβαρύνουσαι τὸν προϋπολογισμὸν ἀνέρχονται εἰς.	520,100,920
Τοῦ Καναδᾶ	28,725,779
Αὐστρία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν	326,361,628
Ἰταλία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν	382,924,629
Ἱσπανία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν	202,915,589
Αἱ πολεμικαὶ δαπάναι διὰ τὴν νῆσον Κούβαν ἐπιβαρύνουσαι τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ἀποικίας ταύτης συμποσοῦνται εἰς . .	7,110,218
Τοῦ Πορτορίκου	1,105,590
Ἑλλάς. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν	21,737,307
Βέλγιον. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν	45,624,100
Ὁλλανδία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν. . . .	69,952,994
Προσθετέον εἰς ταῦτα καὶ διὰ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου . .	397,900
Δανία. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργείων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν . . .	22,608,119
Πορτογαλλία. Σύνολον προϋπολογ. ὑπουργ. στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν . . .	39,630,188
Προσθετέον καὶ τ' ἀναγραφόμενα εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἀποικιῶν..	6,603,675
Ῥουμανία. Προϋπολογισμὸς ὑπουργείου στρατιωτικῶν	29,565,815
Σερβία. Προϋπολογ. ὑπουργ. στρατιωτικῶν.	16,211,276
Σουηδία καὶ Νορβηγία. Σύνολον προϋπολ. ὑπουργ. στρατιωτ. καὶ ναυτικῶν..	35,788,057
Ἑλβετία. Προϋπολογισμὸς ὑπουργείου στρατιωτικῶν	18,182,624
Βουλγαρία. Προϋπολογισμὸς ὑπουρ. στρατιωτικῶν	18,207,349
Τουρκία. Δὲν ὑπάρχουσιν ἐπίσημοι πληροφορίαι περὶ τῶν πολεμικῶν δαπανῶν τῆς δυνάμεως ταύτης, ὑποτίθεται ὅμως ὅτι ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς.	123,815,475

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. Προϋπολογισμὸς ὑπουρ-

γείου στρατιωτικῶν . . .	178,199,111
ναυτικῶν	72,042,859
Σύνολον	250,241,970
Βρασιλέα. Σύνολον προϋπολογισμοῦ ὑπουργ. στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν . .	63,754,995.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Χιλῆς εἶνε 35 ἑκατομμύρια, τοῦ Μεξικοῦ 58 ἑκατομ. τῆς Ἀργεντινῆς Ὁμοσπονδίας 56,500,000, τῆς Ἰαπωνίας 123 ἑκατομ. τῆς Περσίας 21 ἑκατομμύρια.

Ἐν συνόλῳ οἱ στρατιωτικοὶ προϋπολογισμοὶ ἀνέρχονται εἰς τὸ μυθῶδες ποσὸν τῶν 7,247,761,773 κατ' ἔτος!

Ἰδοὺ εἰρήνη ἀληθῶς πολύτιμος! Α'

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ

Ὡς οἰκοδεσπότης ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο ἀγαθώτατος. Ἐν τοῖς οἰκιακοῖς ζητήμασιν ἐνέδιδεν εἰς πάντα πόθον τῆς συζύγου, ἔλεγε δ' ἔπειτα γελῶν· «ποῦ νὰ τὸ ἤξευραν ὅσοι μὲ ὀνομάζουν ἡρωϊκὸν αὐτοκράτορα!» Ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν του ἐλατρεύετο, ἐφρόντιζε δὲ περὶ τῆς εὐημερίας των. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως κατέλαβον ἀλληλοδιαδόχως παρ' αὐτῷ τρεῖς γενεαὶ Βόρκ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἱππεύσῃ. Ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἐπεσκέπτετο τοὺς ἵππους του, ἔχων τὰ θυλάκια πλήρη ζαχάρεως.

— Ἡ νόσος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος κατεπίκρανε τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του. Τὴν ἡμέραν τῆς ἐγχειρήσεως ἦτο τόσον ἀνήσυχος, ὥστε οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐκ Σὰν-Ῥέμου τηλεγράφημα, τὸ ἀναγγεῖλαν τὴν αἰσίαν ἔκβασιν, ἀνεκοίνουν αὐτῷ λέξιν πρὸς λέξιν, καθ' ὅσον ἤρχετο. Τὴν ἐπαύριον ἔπεμψεν εἰς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τηλεγραφικὸν ὑπάλληλον ἓν δῶρον, εὐχαριστήσας αὐτόν, «διότι ἔδειξε τόσην ὑπομονὴν πρὸς γέροντα». Ὅτε ἀπήρχετο εἰς Σὰν-Ῥέμον ὁ καθηγητὴς Βέργμαν, ὁ αὐτοκράτωρ εἶπεν αὐτῷ ἱκετικῶς· «Πάρε με μαζῆ σου, ἰατρέ! Εἶμαι στρατιώτης καὶ δὲν θὰ σοὶ δώσω πολλὰς ἐνοχλήσεις».

— Ὁ αὐτοκράτωρ, κατ' οἰκογενειακὴν παράδοσιν τῶν Χοενζόλλερν, ἦτο μᾶλλον φειδωλός. Τὰ ἐνδύματά του ἔφερεν ἐπὶ πολὺν χρόνον, πρὸς θαλαμηπόλον δ' ὅστις παρετήρει ὅτι ὁ ἐπενδύτης του ἦτον ὀλίγον ἐφθαρμένος, ἀπήντησε μειδιῶν· «ναί, ἀλλὰ δὲν ὑπηρέτησε τόσον, ὥστε νὰ πληρώσῃ ὅ,τι ἐστοίχισεν». Ἡ ἰδιωτικὴ του περιουσία ὑπολογίζεται εἰς 78 ἑκατομμύρια μάρκας.

— Κατὰ τὸν ὑπερενενηκοντούτη βίον του ὁ αὐτοκράτωρ Γουλλιέλμος εἶδε παρερχομένους 8 αὐτοκράτορας, 52 βασιλεῖς, 6 Σουλτάνους, 6 Πάπας καὶ 21 προέδρους τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἐκ τῶν 93 τούτων μοναρχῶν, παπῶν καὶ προέδρων ζῶσι μόνοι τέσσαρες, ὁ Ἀμεδαῖος, πρῴην βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας, ὁ τῆς Νεαπόλεως, ἡ ἔκπτωτος βασίλισσα τῆς Ἱσπανίας καὶ ὁ Σουλτάνος Μουράτ. Οἱ θανόντες εἶνε οἱ ἑξῆς· οἱ αὐτοκράτορες τῆς Αὐστρίας Φραγκῖσκος Α' καὶ Φερδινάνδος Α', οἱ Γάλλοι αὐτοκράτορες Ναπολέων Α' καὶ Ναπολέων Γ', οἱ Τσάροι Παῦλος Α', Ἀλέξανδρος Α', Νικόλαος, Ἀλέξανδρος Β', οἱ Σουλτάνοι Σελίμ, Μουσταφᾶς, Μαχμούτ, Ἀβδοὺλ-Μεδζίτ, Ἀβδοὺλ-Ἀζίζ, οἱ Πάπαι Πῖος Ϛ', Πῖος Ζ', Λέων ΙΒ', Πῖος Η', Γρηγόριος ΙϚ', καὶ Πῖος Θ', οἱ βασιλεῖς τῆς Σαρδινίας Κάρολος Ἐμμανουὴλ, Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Α', Κάρολος Φῆλιξ, Κάρολος Ἀλβέρτος, Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Β', οἱ βασιλεῖς τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδος Α', Ἰωσήφ, Ἰωακεὶμ Μυράτ, Φραγκῖσκος Α', καὶ Φερδινάνδος Β', οἱ βασιλεῖς τῆς Πορτογαλλίας Ἰωσήφ, Ἰωάννης καὶ Μαρία, οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας Φριδερῖκος Γουλλιέλμος Β', Φριδερῖκος Γουλλιέλμος Γ' καὶ Φριδερῖκος Γουλλιέλμος Δ', οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἀννοβέρου Ἐρνέστος Αὔγουστος καὶ Γεώργιος Ε', οἱ βασιλεῖς τῆς Βυρτεμβέργης Φριδερῖκος Α' καὶ Γουλλιέλμος Α', οἱ βασιλεῖς τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανὸς Ἰωσὴφ Α', Λουδοβῖκος Α', Μαξιμιλιανὸς Β', Λουδοβῖκος Β', ὁ βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας Ἱερώνυμος, ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος Α', ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος Ὄθων, οἱ βασιλεῖς τῆς Ὀλλανδίας Λουδοβῖκος Γουλλιέλμος Α', Γουλλιέλμος Β', οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος Γ', Γεώργιος Δ', καὶ Γουλλιέλμος Δ', οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙΗ', Κάρολος Ι', Λουδοβῖκος Φίλιππος, οἱ βασιλεῖς τῆς Σουηδίας Γουστάβος Δ', Κάρολος ΙΓ', Κάρολος Ἰωάννης ΙΔ', Ὀσκὰρ Α', καὶ Κάρολος ΙΕ', οἱ βασιλεῖς τῆς Δανίας Χριστιανὸς Ζ', Φριδερῖκος Στ', Χριστιανὸς Η', καὶ Φριδερῖκος Ζ', οἱ βασιλεῖς τῆς Ἱσπανίας Κάρολος Δ', Φερδινάνδος Ζ', Ἰωσὴφ καὶ Ἀλφόνσος ΙΒ', καὶ πάντες οἱ πρόεδροι τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ Οὐασιγκτῶνος.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΒΡΑΤΖΑ

Ὡς γνωστόν, ὁ διάσημος τῆς Ἀφρικῆς ἐξερευνητὴς Πέτρος Savorgnan de Brazza, οὗ τὸ ὄνομα ἀναγράφεται παραλλήλως πάντοτε πρὸς τὸ τοῦ Στάνλεϋ, εἶνε Ἰταλὸς τὸ γένος, ἤλλαξε δὲ ἐθνικότητα ὑπὸ τὰς ἑξῆς περιέργους περιστάσεις.

Τῷ 1864 ἡ οἰκογένεια Βράτζα κατῴκει εἰς ἰδιόκτητον ἔπαυλιν παρὰ τὴν Ρώμην, πλησίον τῆς ὁποίας εὑρίσκετο μικρὰ λίμνη. Οἱ γονεῖς τοῦ μέλλοντος ἐξερευνητοῦ ὑπεστήριζον μετὰ ζέσεως τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποντίφηκος τῆς Ρώμης, ἐδέχοντο δ' ἐπὶ τούτῳ πολλοὺς Γάλλους ἀξιωματικούς, ἐκ τῶν μετὰ τῶν παπικῶν στρατευμάτων φρουρούντων τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Οὕτω συνεδέθη μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ ὁ ναύαρχος Μοντανιάκ, σταθμεύων εἰς Τσιβιταβέκιαν. Ἦτο ποτὲ προσκεκλημένος ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Βράτζα. Ἦσαν πάντες συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἐπρόκειτο νὰ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅτε παρετηρήθη ἡ ἀπουσία τοῦ Πέτρου καὶ ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν του. Ἡ ἀπουσία παρετάθη. Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια ἐδείπνησεν, ἐπιφυλασσομένη μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν φυγάδων νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς δεόντως. Τὸ γεῦμα ἐτελείωσε καὶ τὰ παιδία δὲν ἐφαίνοντο. Ἤρχισαν νὰ ἀνησυχοῦν τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Πέτρος, παρὰ πᾶσαν ἀπαγόρευσιν, ἡσμενίζετο πολὺ εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς λίμνης δι' ἀκατίου περιπάτους. Καθ' ἣν στιγμὴν τέλος ἡτοιμάζοντο νὰ μεταβῶσιν πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῶν ἐνεφανίσθησαν οἱ λιποτάκται, κάπως συνεσταλμένοι μέν, ἀλλὰ λίαν εὐχαριστημένοι ἐξ ἑαυτῶν, ὁ δὲ Πέτρος, λαβὼν τὸν λόγον, ἀνήγγειλεν εἰς τὸ ἀκροατήριον ὅτι εἶχε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ κάμει τὴν ἐξερεύνησιν τῆς λίμνης». Ἡ διήγησις ἐφαίδρυνε τὸν συνδαιτυμόνα ναύαρχον, ὅστις ἀπηύθυνεν εἰς τὸν σπιθαμιαῖον ἐξερευνητὴν διαφόρους ἐρωτήσεις. Οὗτος δ' ἀπήντα εἰσερχόμενος εἰς μυρίας λεπτομερείας, μαρτυρούσας ὀξυδέρκειαν καὶ ἀγχίνοιαν πρώϊμον οὐ τὴν τυχοῦσαν. Διηγήθη πῶς διηύθυνε τὸ πλοιάριον, ἐξήγησε τὴν χαρὰν ἣν ᾐσθάνθη ἐκ τῆς ἀκριβείας τῶν ἐκτιμήσεών του περὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς διευθύνσεως. Κατέληξε δὲ διὰ φλογερᾶς ἀποστροφῆς περὶ τῆς κλίσεώς του πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ ναυτικόν.

Τέλος ἡ οἰκογένεια ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν διήγησιν, ἔδωκεν εἰς τοὺς νεαροὺς θαλασσοπόρους νὰ φάγωσι καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν κλίνην ἵνα ἀναπαυθῶσιν ἀπὸ τῶν μόχθων τῆς ἡμέρας.

— Διατί δὲν τὸν κάμνετε ναυτικὸν αὐτόν; ἠρώτησεν ὁ ναύαρχος μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των.

— Διότι δὲν ὑπάρχει ναυτικὸν τοῦ Πάπα καὶ δὲν θέλομεν κατ' οὐδένα λόγον νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ.

— Τότε λοιπὸν δόστε τον εἰς ἐμέ. Εἶνε φύσις ναυτικὴ καὶ προμαντεύω ὅτι θὰ ἔχῃ λαμπρὸν μέλλον. Θὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ γαλλικὸν ναυτικὸν καὶ ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ τιμήσῃ αὐτό.

Ἡ οἰκογένεια συνεσκέφθη κατ' ἰδίαν καὶ ἡ πρότασις τοῦ Γάλλου ναυάρχου ἐγένετο δεκτή.

Οὕτως ὁ Βράτζα εἰσῆλθεν εἰς τὴν γαλλικὴν ναυτικὴν σχολὴν ὡς ἀλλοδαπὸς καὶ ἐξῆλθεν αὐτῆς τῷ 1870. Κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον ὁ Βράτζα ὑπηρέτησεν ἐν τῇ Βορείῳ θαλάσσῃ ὡς δόκιμος· μετ' αὐτὸν ἐζήτησε τὴν πολιτογράφησίν του. Σήμερον εἶνε ὑποπλοίαρχος ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀρχηγὸς ὁλοκλήρου κράτους ἐν Ἀφρικῇ. Κ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τίποτε δὲν τελειώνει τόσον καλά, ὅσον ἤλπισέ τις, οὐδὲ τόσον κακὰ ὅσον ἐφοβήθη.

—

Δύναταί τις περὶ τῆς ἀληθείας νὰ εἴπῃ ὅ,τι οἱ Ἰταλοὶ περὶ τοῦ ἡλίου: εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὸν κόσμον καὶ ὅμως ἔκαμε τόσα κακὰ ὅσα καὶ καλά.

—

Πόσας λύπας παρέσχον ἡμῖν δυστυχίαι μὴ ἐπελθοῦσαι!

—

Ἄριστα συναλλάγματα εἶνε ἐκεῖνα ἅτινα ἡ νίκη ἔχει ὀπισθογραφήσῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εὐτυχὴς μάγειρος!

Ἐν μεγάλῳ ἑστιατορίῳ τῶν Παρισίων ἐδείπνουν ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Βάνδερβιλτ, τὸ βαθύπλουτον ζεῦγος, παρὰ τὸ ὁποῖον ὁ Ρόσχιλδ φαίνεται πτωχός.

Ὁ ξενοδόχος φυσικὰ ἔβαλε τὰ δυνατά του ὅπως εὐχαριστήσῃ τοὺς πελάτας του.

Ἀφοῦ ἐδοκίμασε τὸ πρῶτον φαγητὸν ἡ κυρία λέγει πρὸς τὸν σύζυγόν της·

— Θέλω νὰ πάρω μαζὶ εἰς Νέαν Ὑόρκην τὸν μάγειρον, ὅστις ἐμαγείρευσε τὸ φαγητὸν αὐτό.

Ὁ ἀμερικανὸς Λούκουλλος αὐθωρεὶ καλεῖ τὸν ξενοδόχον καὶ ζητεῖ τὸν ἀριστοτέχνην μάγειρον.

Προσέρχεται ἐκεῖνος ἐν τῇ λινοστολῇ τοῦ μαγειρείου.

— Πῶς ὀνομάζεσθε;

— Ἰωσήφ.

— Αἴ λοιπόν, κύριε Ἰωσήφ, ἀναχωρεῖτε μαζί μας εἰς Ἀμερικὴν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν.

— Δὲν θέλω ν' ἀφήσω τοὺς Παρισίους, κύριε.

— Τριάντα χιλιάδας φράγκα μισθὸν κατ' ἔτος.

— Ὄχι, κύριε.

— Σαράντα χιλιάδας.

— Ὄχι, κύριε, ὄχι.

— Πενῆντα χιλιάδες.

— Μὰ ὄχι, κύριε, σᾶς βεβαιῶ πῶς μοῦ εἶνε ἀδύνατον.

— Ἑξῆντα χιλιάδας καὶ μὲ συμβόλαιον διὰ πέντε ἔτη

— Πηγαίνω νὰ ἑτοιμάσω τὰ ροῦχά μου.

Περίεργον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ νῦν προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Σαδὶ-Καρνῶ διηγεῖται ἐφημερίς τις.Τῷ 1871 ἐκ τοῦ διαμερίσματος τῆς Côte-d'-Or ἐξελέγη πληρεξούσιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ νῦν προέδρου Αὔγουστος Καρνῶ. Τὴν ἑσπέραν ἡ οἰκογένεια συνελθοῦσα εἰς γεῦμα, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πατρὸς τοῦ προέδρου, τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος γερουσιαστοῦ Καρνῶ, ὡμίλει περὶ τῆς ἐκλογῆς.

— Ὁ Αὔγουστος, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν Σαδί, δὲν ἀγαπᾷ τὴν πολιτικήν. Θέλει νὰ δώσῃ τὴν παραίτησίν του. Λάβε σὺ ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἐκλογήν. Οἱ συμπολῖταί μας ἠθέλησαν δι' αὐτῆς νὰ τιμήσωσι μᾶλλον τὴν οἰκογένειαν Καρνῶ γενικῶς ἢ προσωπικῶς τὸν ἀδελφόν σου.

Οὕτως ἰσχυρίζεται ἡ μνημονεύουσα τοῦ ἀνεκδότου ἐφημερὶς ὅτι καὶ ἐγένετο, θέτει δὲ τὸ ἑπόμενον ἐρώτημα:

— Ἀφοῦ ὁ κύριος Αὔγουστος Καρνῶ ἐξελέγη τῷ 1871, βουλευτὴς καὶ ὁ ἀδελφός του κ. Σαδὶ Καρνῶ ἰδιοποιήθη τὴν ἐκλογήν, τὸ διαμέρισμα τῆς Côte-d'-Or, δὲν ἐφρόνει ἐν ταῖς ἑπομέναις ἐκλογαῖς ὅτι ἐψήφιζε πάντοτε τὸν Αὔγουστον Καρνῶ;Καὶ ἀφοῦ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Σαδὶ Καρνῶ ὡς προέδου τῆς Δημοκρατίας ἐγένετο διότι οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὴν Βουλήν, εἶνε νόμιμος;

Ὁ κόμης Τολστόϊ, ὁ γνωστὸς Ρῶσσος συγγραφεύς, ἵδρυσε τελευταῖον σύλλογον ἐγκρατείας. Ὁ σύλλογος οὗτος ἀριθμεῖ ἤδη ἑκατοντάδας μελῶν. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς 3 τάξεις. Ἡ πρώτη τάξις περιλαμβάνει τοὺς οὔτε πίνοντας οὔτε πωλοῦντας οἰνοπνευματώδη ποτά, ἡ δευτέρα τοὺς πωλοῦντας μὲν μὴ πίνοντας δὲ,καὶ ἡ τρίτη τοὺς μὴ πίνοντας οἶνον καὶ οἰνόπνευμα ἀλλὰ μόνον ζῦθον.

Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθησαν ἐν Πετρουπόλει ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατοικησάντων ἐν Ρωσσίᾳ ξένων καθὼς καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς ἀπελθόντων.Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τούτων ἐξάγεται ὅτι κατ' ἔτος εἰσέρχονται εἰς τὸ Ρωσσικὸν κράτος 800,000 ξένοι καὶ ὅτι ἀπέρχονται ἐξ αὐτοῦ 750,000. Ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν εἰσελθόντων εἰς τὸ κράτος ξένων ἀνήκει εἰς τὰ ἔτη 1872 ἕως 1881 ἤτοι 9,458,132 πρόσωπα.Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐγκατέλιπον τὴν Ρωσσίαν 8,025,198 πρόσωπα. Οἱ ξένοι οἱ εἰσελθόντες εἰς Ρωσσίαν διαιροῦνται ὡς ἑξῆς κατ' ἐθνικότητας. Γερμανοὶ 4,871,571, Αὐστριακοὶ καὶ Οὔγγροι 1,305,133, Πέρσαι 255,207, Γάλλοι 122,771, Τοῦρκοι 70,387, Ρουμάνοι, Βούλγαροι καὶ Σέρβοι 41,878, Ἄγγλοι 20,691, Ἰταλοὶ 17,359, Ἕλληνες 14,885, ἐξ ἄλλων δὲ ἐθνικοτήτων 120,638. Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν οἵτινες ταὐτοχρόνως κατέλιπον τὴν Ρωσσίαν πολυαριθμότεροι εἶνε οἱ Γερμανοὶ ὑπήκοοι 3,465,390, μετὰ τούτους ἕπονται οἱ Αὐστριακοὶ καὶ Οὔγγροι 1,049,574. Τὸ πλεῖστον τῶν εἰς Ρωσσίαν ἐλθόντων κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ξένων κατῴκησε εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ κράτους, εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Βαλτικῆς, εἰς τὰς δύο πρωτευούσας καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἐπὶ τοῦ Βόλγα. Ἐθνικότητες τινὲς ἐκλέγουσιν ὡρισμένα σημεῖα τοῦ Ρωσσικοῦ κράτους. Οὕτω οἱ Γερμανοὶ μεταναστεύουσι κυρίως εἰς Πετρούπολιν, Μόσχαν, Νοβογορὸδ καὶ Βαρίνσκην. Οἱ Γάλλοι ἐν Βαρσοβίᾳ, Πετρουπόλει, Μόσχᾳ, Κιέβῳ καὶ Ὀδησσῷ. Οἱ Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καμιενὶκ-Ποδόλσκι καὶ Βολυνίαν, εἰς τὸ Κίεβον. Οἱ Ἄγγλοι δὲ μόνον εἰς τὰς πόλεις τὰς κειμένας πλησίον τῆς θαλάσσης.

Οὐδεὶς κατώρθωσεν ἔτι νὰ διέλθῃ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Γροελλανδίαν, καίτοι ἡ χώρα αὕτη εἶναι γνωστὴ ἀπὸ 900 ἤδη ἐτῶν. Δανοί, Σουηδοί, Ἄγγλοι, Ἀμερικανοί, ἀπεπειράθησαν τοῦτο πολλάκις, ἀλλ' ἀπέτυχον. Ὁ βαρόνος Νορδενσκιόλδ, ὅστις προὐχώρησε περισσότερον τῶν ἄλλων, μόλις κατώρθωσε νὰ διατρέξῃ διάστημα 200 χιλιομέτρων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

Νορβηγός τις, ὁ κ. Νάουζεν, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νέας ἐκδρομῆς,προτίθεται δὲ νὰ διατρέξῃ τὴν Γροελλανδίαν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς διὰ παγοπεδίλων. Τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν τολμηρὰν ταύτην ἐπιχείρησιν χρήματα ἐτέθησαν ἤδη εἰς τὴν διάθεσίν του.

Τὰ θαυμάσια τῆς τηλεγραφικῆς. — Τὸ ἑσπέρας τῆς 10)22 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὁ κ. Stead, ἰδιοκτήτης τῆς Φόρδην Μίγδην συνωμίλησε τηλεγραφικῶς μεθ' ἑνὸς τῶν συντακτῶν τῆς ἐφημερίδος ταύτης εὑρισκομένου ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Βορείου ἀγγλικῆς Ἀμερικῆς. Ὁ κ. Stead ἦτο ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Commercial Câble Cie ἐν Λονδίνῳ, καὶ ὁ ἀνταποκριτὴς αὐτοῦ κ. Νόρμαν ἐν τῷ Νέῳ Βεστμίνστερ τοῦ Βαγκοῦβερ, δηλαδὴ εἰς ἀπόστασιν 7,000 περίπου μιλλίων. Ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἀπετελεῖτο ἐξ 140 μιλλίων γηΐνου σύρματος, ἀπὸ Λονδίνου ἄχρι Οὐεστῶνος: ἐκ 329 μιλλίων καλωδίου, ἀπὸ Οὐεστῶνος ἄχρι Οὐχτερβίλλης τῆς Ἰρλανδίας: ἐκ 2750 μιλ.ἀτλαντικοῦ καλωδίου,ἀπὸ Οὐατερβίλλης ἄχρι Κάνσου τῆς Νέας Σκωτίας: καὶ ἐκ 4400 μιλλίων γηΐνου σύρματος, ἀπὸ Κάνσου μέχρι Νέου Βεστμίνστερ τοῦ Βαγκοῦβερ. Αἱ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ κ. Stead ἀπαιτήσεις ἔφθανον ἐντὸς 4 λεπτῶν, ἡ δὲ μεταξὺ τῶν δύο σταθμῶν διαφορὰ τοῦ χρόνου ἦτο 8 περίπου ὡρῶν. Ἡ συνδιάλεξις διήρκεσε τρεῖς ὥρας περίπου, εἶτα διεκόπη ὑπὸ θυέλλης ἐπισκηψάσης ἐν ταῖς μεταξὺ Οὐϊννιπέγης καὶ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων χώραις.Καὶ ὅμως αἱ ἐπελθοῦσαι βλάβαι ἐδιορθώθησαν ταχέως καὶ ἡ συνδιάλεξις ἐπανελήφθη.

Ἐν παραστάσει πνευματισμοῦ:

Ὁ πνευματιστὴς προστάσσει τὸν κύνα αὐτοῦ νὰ κοιμηθῇ τώρα καὶ πρωΐ πρωΐ νὰ ἐξυπνήσῃ διὰ νὰ κάμῃ τὴν σοκολάταν τοῦ κυρίου του.

Ὁ κύων κατακλίνεται καὶ λαμβάνει τὴν οὐρὰν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν προσθίων ποδῶν.

— Τί κάνει τώρα; ἐρωτᾷ εἷς τῶν θεατῶν.

— Δένει κόμπο 'ς τὴν οὐρά του γιὰ νὰ μὴν ξεχάσῃ τὴν παραγγελίαν μου, ἀπαντᾷ ὁ πνευματιστής.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1288

'Αριθ. 639 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 27 Μαρτίου 1888

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΣΧΑΤΩΣ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ, ΓΡΑΦΕΝΤΩΝ

Ὅτε ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέσβεσε σχεδὸν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τὸν Ἑλληνισμόν, ἡ Εὐρώπη δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ μὴ θαυμάσῃ τὸ ἡρωϊκὸν τέλος τοῦ μεγαλομάρτυρος Αὐτοκράτορος καὶ τῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε πρὸς τὸν Λεωνίδαν τὸν παρέβαλε, διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον ὅτι ὀλίγον ἤξευρε τίς ἦν ὁ Λεωνίδας, οὔτε ὅσον ἔδει ὑπὸ τοῦ μεγάλου συμβάντος συνεκινήθη, διότι καὶ αὐτὴ πρὸ αἰώνων ἦν θέατρον ἀδιακόπων ἀναστατώσεων λαῶν, εἰσβολῶν καὶ καταστροφῶν.

Οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως φυγάδες τότε πρῶτοι σχεδὸν τῇ ἐδίδαξαν τὰ περὶ τῆς μεγάλης ἡμῶν ἀρχαιότητος, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ γενικὴ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τ' ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος· ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ παραγαγόντος αὐτὰ λαοῦ παρενέπιπτον δεκαπέντε ἑκατονταετηρίδες καὶ πᾶσα ἡ Ρωμαϊκὴ ἱστορία, ὥστε παράδοξον δὲν εἶναι ὅτι, ἐν ᾧ ἐκεῖνα ἐθαυμάζοντο, οὗτος ἐντελῶς ἠγνοεῖτο ὡς ὑπάρχων καὶ ζῶν. Καὶ ἀφ' οὗ δ' ἡ Εὐρώπη, πολιτικὴν λαβοῦσα σύστασιν, ἔστρεψε τὸ βλέμμα καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν, ὀλίγον ἐμερίμνα περὶ τοῦ τίς ἦν ἡ καταγωγὴ τῶν ἐκεῖ ὑποδούλων λαῶν.

Ἀλλ' ὅ,τι τὰ ἔθνη ἠγνόουν καὶ ὀλίγον ἐνδιεφέροντο τότε νὰ μάθωσιν, ἀνέλαβεν αὐτὴ ἡ Ἑλλὰς νὰ τοῖς διδάξῃ διὰ τῆς στεντορίας σάλπιγγος τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐπαναστάσεως. Ὅσοι εἶδον τὸν ἐνθουσιώδη πατριωτισμόν, τὰς ἀνυπολογίστους θυσίας, τὰ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν κατορθώματα τῶν εὐγενῶς ἀγωνιζομένων, ἐπεκρότησαν ἀνευφημοῦντες τοὺς ἀπογόνους τῶν Μαραθωνομάχων, καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτῶν μετ' ἀγαλλιάσεως ἀσπαζόμενοι.

Καὶ ὑπῆρξε μὲν καὶ τότε ψυχρός τις ἀρχαιοδίφης, θελήσας, ἵνα τι καινὸν εἴπῃ, ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν καταγωγὴν τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων· ἀλλ' ὑπὸ πάντων τῶν ἐμβριθῶν ἐρευνητῶν ἠλέγχθη ἐπ' ἀκρισίᾳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ οἱ διϊσχυρισμοὶ αὐτοῦ παρήχησαν καὶ ἐλησμονήθησαν. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἔληξεν ὁ ἀγών, καὶ ἡ Ἑλλὰς κατέλαβε θέσιν μεταξὺ τῶν ἀνεξαρτήτων χωρῶν, ἔκτοτε ἤρχισε φθίνουσα καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτῆς γενικὴ συγκίνησις, καὶ ἀδιαφορία βαθμηδὸν διεδέχθη αὐτήν, εἰς ὃ συνετέλεσαν καὶ διάφορα σφάλματα οὐχὶ πάντοτε δικαίως αὐτῇ προσαφθέντα.

Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀπό τινος χρόνου ἄρχονται πάλιν, ἐν Γερμανίᾳ πρὸ πάντων, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ ἀναφαινόμενα συμπτώματα συμπαθείας αἰσθημάτων πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὧν τινα θέλω νὰ καταδείξω, φρονῶν ὅτι ἡμῖν ἔστι νὰ δικαιολογήσωμεν αὐτὰ καὶ νὰ τὰ καλλιεργήσωμεν.

Τὸ πρῶτον ἐστὶν αἱ πρὸ διετίας ἐν Βερολίνῳ ἐκδοθεῖσαι, καὶ φιλελληνισμοῦ συγχρόνως καὶ εὐφυΐας ἀπαστράπτουσαι «Ἐαριναὶ ἡμέραι ἐν Ἑλλάδι» τοῦ Ἐδουάρδου Ἔγγελ. Περὶ αὐτῆς οὐδὲν περαιτέρω λέγω, καθ' ὅσον ἡ Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία κατ' ἀξίαν αὐτὴν ἐκτιμήσασα, τὴν κατέστησε γνωστὴν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀκριβὴς μετάφρασις, ἣν ἠξεύρω παρασκευαζομένην, ἐλπίζω ὅτι θέλει παρέξει πᾶσι τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀξιολόγου καὶ διασκεδαστικωτάτου τούτου βιβλίου.

Ὀλίγον μετὰ τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἄλλο σύγγραμμα ὅμοιον ἐκείνῳ ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ὕλην, εἰς ὃ θέλω ὀλίγον ἐνδιατρίψει, διότι δὲν ἔγινεν εἰσέτι δεόντως καὶ ἀναλόγως τῆς ἀξίας του γνωστὸν παρ' ἡμῖν. Καὶ τοῦτο ἐστὶ περιήγησις ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἣν ὀλίγον πρὸ τοῦ Κ. Ἔγγελ ἐπεχείρησεν, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς περίπου οἰωνούς, ὁ ἐξ Ἄλλης Κ. Hans Müller, νέος πεπαιδευμένος καὶ ἐντραφεὶς ἐν τοῖς ἀριστουργήμασι τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, καὶ ἐξέδωκε μετὰ ταῦτα, ἐπιγράψας αὐτὴν «Ἑλληνικὰς ὁδοιπορίας καὶ μελέτας».

Ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης καὶ διανοίας ἐνθουσιῶν ὁ συγγραφεύς, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν χώραν ἔνθα ταῦτα παρήχθησαν.

Ἀφελής, ἄνευ ἀξιώσεων, περιέρχεται τὴν χώραν, ἀναστρέφεται μετὰ τοῦ λαοῦ, ἵνα γνωρίσῃ αὐτὸν καὶ τὸν χαρακτῆρά του, ἵνα ἀφηγηθῇ τὴν ἀλήθειαν, ὅπερ πάντοτε πράττει ἀπροκαταλήπτως. Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ ἐλάχισται

αὐτοῦ παρατηρήσεις, αἵτινες διαφεύγουσιν ἄλλους ἀδιαφόρους, μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος μεθ' οὗ ὁ νέος περιηγητὴς σπουδάζει τὴν χώραν. «Εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, παρατηρεῖ που, ἐπικρατεῖ μεγάλη ζωηρότης καὶ πολλαὶ κραυγαὶ ἀντηχοῦσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μεγίστου ἐκτραχηλισμοῦ τοῦ ὄχλου, ποτὲ δὲν συμβαίνουσιν ἐκεῖ σκηναὶ ἀπρεποῦς ἀγροικίας, οἵας πολλάκις βλέπομεν παρ' ἡμῖν δυστυχῶς ἐπὶ τῶν συρροῶν. Ἐνταῦθα (ἐν Ἀθήναις) πάντες φέρονται εὐπρεπῶς καὶ εὐπροσηγόρως, καὶ βαδίζουσι παρ' ἀλλήλους μετά τινος εὐγενοῦς σχεδὸν ἀξιοπρεπείας, ἥτις ἐστὶν ἔμφυτος εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οὐδόλως ἐστὶ δυσχερὴς ἡ θέσις τῶν μεταξὺ αὐτῶν περιφερομένων ἀστυνομικῶν κλητήρων».

Ἀπόδειξιν δὲ τῆς φιλοδικαίου του διαθέσεως παρέχει καὶ ὁ θαυμασμός του πρὸς τὸν «ἀκάματον εὑρέτην τῶν λειψάνων τῆς Τρῳάδος καὶ τῶν Μυκηνῶν», τὸν Δόκτορα Σχλεῖμαννν, καθ' οὗ δὲν συνασπίζεται μετά τινων τῶν συμπατριωτῶν του, μεσαιωνικὰ κηρύττων κακοτεχνήματα τὰ ἐξαίσια εὑρήματα, τὰ κατὰ πάντων πλέον τὴν ἀναγνώρισιν διανοίξαντα ἡμῖν τὰς πύλας τῆς Ὁμηρικῆς ἀρχαιότητος.

Ἀπερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν ἵνα περιέλθῃ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἔφιππος ἢ πεζὸς καὶ μόνος, τὸ πιστόλιόν του ἀφίνει κατ' οἶκον, διότι «τὰς φρικτὰς περὶ ληστῶν ἱστορίας, ὧν ἄνευ οὐδεὶς ἐν Γερμανίᾳ νομίζει εὐπρεπὲς νὰ σκεφθῇ περὶ ὁδοιπορίας εἰς τὴν Ἑλλάδα», θεωρεῖ ὅλως ἀνυποστάτους, καὶ τὸ πιστόλιον τῷ φαίνεται ὀχληρὸν καὶ περιττὸν βάρος.

Ἀλλὰ παραπονεῖται κατ' ἄλλου βάρους, οὐχ ἧττον ὀχληροῦ, ἀναποφεύκτου ὅμως τούτου, ὃ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, τοῦ τῶν νομισμάτων, συνισταμένων σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς δεκάρας καὶ εἰς πεντάρας. Ἡ ἐπὶ τούτῳ δυσαρέσκεια ὁδοιπόρου Γερμανοῦ δὲν εἶναι παράδοξος, διότι ἐν τῇ πατρίδι του πᾶσαι τῆς νομισματικῆς μονάδος αἱ ὑποδιαιρέσεις δὲν κόπτονται ἐκ χαλκοῦ, ἀλλ' ἐκ νικελίου ἢ ψευδαργύρου καί, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἄνευ μείζονος δαπάνης, ἀποφεύγουσι τὸ ἐλάττωμα ὃ εἶχε τὸ Λυκούργειον νόμισμα, ἀπαιτοῦν ὅλην ἅμαξαν πρὸς μεταφορὰν μιᾶς μνᾶς. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐδύνατο ἴσως καὶ δι' ἄλλο τι νὰ μᾶς κατακρίνῃ, ἂν τὸ εἶχε παρατηρήσει, ὅτι ἐν ᾧ τὰ χαλκία ταῦτα φέρουσιν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως λίαν εὐαναγνώστως γεγραμμένας τὰς λέξεις ΟΒΟΛΟΣ, ΔΙΩΒΟΛΟΝ, ἤτοι τὰς εὐγενεῖς ἀρχαίας ἐπωνυμίας, ἃς καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἑπτανήσιοι εἶχον διατηρήσει ἢ καθιερώσει ἐπὶ τῆς Ἀγγλοκρατίας, παρ' ἡμῖν πάντες, καὶ αὐταὶ αἱ τὴν ἐπιχάραξιν τῶν κλασικῶν ἐκείνων λέξεων διατάξασαι ἢ ἐγκρίνασαι ἀρχαὶ λέγουσι καὶ γράφουσι πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὰ κακόηχα καὶ βάναυσα *πεντάρα* καὶ *δεκάρα*.

Οὐχὶ δὲ μόνον ληστὰς οὐδαμοῦ ἀπήντησε, καὶ ἤκουσε τὸν λαὸν ἐγκαυχώμενον διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὁμολογεῖ καὶ ὅτι, πλὴν ἅπαξ, ὅτε ἀμαξηλάτης τις ἀπήτησε καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ πλείονα τοῦ δέοντος, εἰς πάσας τὰς λοιπὰς σχέσεις εὗρεν ὅτι εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ αἰεὶ ἐπικρατεῖ ἐν Ἑλλάδι περισσοτέρα τιμιότης ἢ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας, καὶ συνεχέστατα, ἂν τῷ συνέπιπτεν, ἀπατηθείς, νὰ πληρώσῃ πλείονα τῶν ὅσα ὤφειλεν, ὁ λαμβάνων τῷ κατεδείκνυε τὴν ἀπάτην του, καὶ τῷ ἐπέστρεφε τὰ περιπλέον».

Ἐνθουσιωδῶς δέ, ὡς καὶ ὁ κ. Ἔγγελ, ἐξαίρει τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν ἐξαιρετικὴν φιλοξενίαν. «Πολλάκις, διηγεῖται, ἐπὶ τῶν ὁδοιποριῶν του οἱ δόντες αὐτῷ κατάλυμα καὶ τροφήν, ἂν καὶ τοῖς ἦτον ἐντελῶς ἄγνωστος, οὐδὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθῶσιν εἰς ἀντιμισθίαν, διότι καὶ σήμερον ἔτι οἱ Ἕλληνες τὸν παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀλλοτρίας ἐπιδημοῦντα θεωροῦσι, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον καὶ τὴν ἀρχαίαν ἔννοιαν, ὡς *ξένον* τῆς χώρας.

Δὲν τῷ ὑπαγορεύονται δὲ ταῦτα ἐξ ἁπλῆς προλήψεως φιλελληνικῆς, διότι δὲν διστάζει νὰ ὁμολογήσῃ καὶ εἴ τι νομίζει κατακριτέον. Οὕτως ἐπὶ τῆς πρώτης ἀφίξεώς του εἰς λιμένα ἑλληνικόν, κινδυνεύων ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν κυκλωσάντων καὶ διασπωμένων αὐτὸν λεμβούχων, εἰς ὧν τὰς ἀξιώσεις δὲν εἶχέ τι ν' ἀντιτάξῃ, φρονεῖ ὅτι περὶ τούτου ἠδύναντο καὶ ὤφειλον νὰ ὑπάρχωσί τινες λιμενικαὶ διατάξεις, καὶ ὡρισμέναι διατιμήσεις, ὡς ὑπάρχουσιν εἰς πάντας τοὺς σταθμοὺς τῆς Εὐρώπης.

Ἡ οἰκτρὰ δίαιτα τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Παλαμιδίου, οὓς ἐπεσκέφθη, προκαλεῖ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ κατὰ τῶν μὴ μεριμνώντων περὶ τῆς βελτιώσεως αὐτῶν. Σήμερον θὰ ἔχαιρεν ἂν ἔβλεπε τὸ πατριωτικὸν ἔργον τοῦ Κ. Συγγροῦ.

Καὶ ἡ ἔλλειψις δὲ ξενοδοχείων εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας τῷ ἐφαίνετο ἐπιλήψιμος, καὶ ἀναμιμνήσκει τὴν πρότασιν ἀρχαιοτέρου τινὸς περιηγητοῦ, τοῦ L. Staub, περὶ συστάσεως τοιούτων δι' ἑταιρίας, αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἰδέαν ἣν φιλογενής τις ἐκ τῶν ἐσχάτως τὴν πατρίδα ἐπισκεφθέντων, ὁ Κ. Ἰωνίδης, συνέλαβεν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἔχει ἤδη ὑπὸ μελέτην.

Ἄλλην δ' ἀφορμὴν μομφῆς τῷ δίδουσι τὰ δάση, ἃ ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας του ἀμελούμενα, καταστρεφόμενα μάλιστα, τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τραυμάτων ἃ ἐπιφέρουσιν εἰς τὰς πίτεις οἱ ὀρεγόμενοι ὀλίγης ῥητίνης, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν παμφάγων αἰγῶν. Τὰς πυρκαϊὰς δ' ἀποσιωπᾷ, διότι εὐτυχῶς δὲν συνέπεσε νὰ γίνῃ καὶ τούτου τοῦ θεάματος μάρτυς.

Ὅ,τι δὲ πρὸ πάντων αὐστηρῶς ψέγει, ἐστὶν ἡ ἔλλειψις ἐκείνου «οὗ ἄνευ καὶ αὐτὸς ὁ κῆπος τοῦ παραδείσου θὰ ἦν πτωχός», ἡ ἔλλειψις τῶν ὁδῶν, τῆς πρώτης ταύτης συνθήκης πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον πάσης χώρας. Ἕλλην τις βουλευτής, μεθ' οὗ περὶ τούτων συνδιελέγετο, τῷ ὡμολόγησεν ὅτι πολλὰς ἔχει τὰς ἐλλείψεις ὁ τόπος, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ τῶν ὁδῶν τῷ εἶπεν ὅτι πολλὰς ἀπαιτεῖ δαπάνας, οἱ δ' Ἕλληνες πρὸ παντὸς εἶχον ν' ἀνοικοδομήσωσι τὰς ἐκ τοῦ ἀγῶνος καταρρυείσας οἰκίας των. Ὁ συγγραφεὺς ὅμως δὲν πείθεται ἐκ τῶν λόγων τούτων, προκειμένου περὶ ἑνὸς τῶν μεγίστων τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων, καὶ ἐρωτᾷ ἂν ἀπητοῦντο ἑξήκοντα ἔτη ἵνα αἱ οἰκίαι ἀνοικοδομηθῶσι, καὶ τὰ σπαταλώμενα εἰς φατριαστικὰς ἐνεργείας ἂν δὲν ἠδύναντο ἐνταῦθα μᾶλλον νὰ δαπανῶνται· προσπαρατηρεῖ δὲ καὶ ὅτι οἱ ὁμογενεῖς, οἵτινες *πολυτελέστατα* καὶ *πολυδαπανώτατα* ἀνεγείρουσιν οἰκοδομήματα ἐν Ἀθήναις, ὠφελιμώτερόν τι θὰ ἔπραττον ἂν ἀφιέρουν τὰ χρήματά των εἰς τὴν ὁδοποιΐαν· ἀλλὰ τοῦτο λέγει, διότι ἀγνοεῖ ὅτι δὲν ἦσαν οἱ ὁμογενεῖς οἵτινες πολυδάπανα καὶ πολυτελῆ ἀνήγειραν τὰ οἰκοδομήματα, διότι ὁ μὲν Σίνας ἐκ τοῦ ἑκατομμυρίου ὃ ἐδωρήσατο, ὥρισεν 600 χιλιάδας μόνον νὰ δαπανηθῶσιν εἰς τὴν οἰκοδομήν, 400 δὲ χιλιάδας εἰς τὸν προικισμὸν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς Ἀκαδημίας, ὁ δὲ Εὐαγγέλης Ζάππας οὐ μόνον εἰς μαρμαρίνους κίονας καὶ Ἑρμᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ δαπανήσῃ, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ῥητῶς παρήγγειλε τὸ εὔστοχον σχέδιον, ὃ ἐκεῖνος εἶχε παραδεχθῆ, νὰ ἐκτελεσθῇ ἀφελέστατα, καὶ ἄνευ ματαίου κόσμου.

Καὶ τὴν σπάνιν δὲ τῶν σιδηροδρόμων χαχίζει, τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὅτε ὡδοιπόρει δὲν ὑπῆρχον τινὲς τῶν ἔκτοτε κατασταθέντων. Προστίθησι δὲ ὅτι μέχρις οὗ ὁ ἑλληνικὸς σιδηρόδρομος φθάσῃ νὰ συνδεθῇ μετὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν, ἡ Ἑλλὰς κατὰ ξηρὰν θέλει μένει ἀποκεκομμένη τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐν ὅμως ἀγνοεῖ ταῦτα λέγων, ὅτι ἡ ἕνωσις αὕτη δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ πολὺ ἠδύνατο νὰ τὴν ἐρωτήσῃ ἂν ἔπραξεν ὅ,τι ἔδει ἵνα ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὰ προσκόμματα κατὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ὑπερτάτου τούτου ἐθνικοῦ συμφέροντος.

Ἀλλὰ παρὰ τῷ λαῷ βλέπει τὰς ἀρετὰς ὑπερεχούσας τῶν ἐλαττωμάτων, ἅτινα, καὶ εἴ που ὑπάρχουσιν, ὀφείλονται κατ' αὐτὸν εἰς τὸ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπιπολάζον στοιχεῖον τῶν ξένων καὶ τῶν τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας, καθ' ὧν δείκνυται πολὺ αὐστηρότερος, ἀποδίδων αὐτοῖς τὰ ἐλαττώματα τοῦ φατριασμοῦ, τοῦ δόλου, τῆς δωροληψίας, καὶ ἐν ἄλλοις καὶ τῆς κατὰ τῶν Βαυαρῶν ἐκδηλωθείσης μισοξενίας, ἧς ὅμως οὐχὶ ἐπιτυχὲς προτείνει παράδειγμα, τὸ τῆς ἀποβολῆς τοῦ Λ. Ρόσς, παραγνωρισθέντων δῆθεν τῶν προτερημάτων καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἱκανότητος. Ὁ Λ. Ρόσς, ἀρχαιολόγος εὐρείας παιδείας, καὶ ὑπὸ πάντων ἐκτιμώμενος ἐν Ἑλλάδι, ἦτον ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ὅτε εὑρέθησαν ἐν Πειραιεῖ αἱ περίφημοι ἐπιγραφαὶ τῶν νεωρίων. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως τῷ ἀνέθηκε τότε ν' ἀντιγράψῃ αὐτάς, καὶ τῷ ἔδωκε πρὸς τοῦτο δίμηνον ἄδειαν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐπιλοίπων του καθηκόντων. Ὅτε δὲ πολὺ μετὰ παρέλευσιν τῶν δύο μηνῶν, ζητηθέντων αὐτῷ τέλος τῶν ἀντιγράφων, ἀπεκρίθη ὅτι δὲν τὰ εἶχε, διότι τὰ ἔπεμψεν εἰς Βερολῖνον, εἰς τὸν Κ. Bœckh, τότε τῷ ἔγινεν ἡ παρατήρησις ὅτι δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ πράξῃ τοῦτο ἄνευ ἀδείας, διότι εἰς τὴν κυβέρνησιν ἐναπέκειτο νὰ τὰ πέμψῃ ἂν ἤθελε. Τὰς παρατηρήσεις ὅμως ταύτας μὴ δεχόμενος, παρῃτήθη, καὶ ὁ τότε ὑπουργός, ὁ μακαρίτης Ἰ. Ῥίζος, ἐδέχθη εὐθὺς τὴν παραίτησίν του, ἐν πλήρει δικαιώματι ἐνεργῶν.

Ἐνίοτε δὲ γίνεται ἠχὼ προλήψεών τινων τῶν περιστοιχιζόντων αὐτόν, ὡς ὅτε κατ' αὐτοὺς λέγει τὴν Βασίλισσαν Ἀμαλίαν *πονηράν*.

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν ἐλαττοῦσι τὴν ἀγάπην τοῦ περιηγητοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἐκληρονόμησαν, λέγει, τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν παρὰ τῶν προπατόρων των, οἵτινες ὅμως οὐχ ἧττον ἐδοξάσθησαν. Ὅπου ὑπάρχει πολὺ φῶς, δὲν δύναται νὰ λείπῃ σκιά. Καὶ ποῦ ὁ λαὸς ὁ ἄνευ οὐδενὸς ἐλαττώματος;

Ἀλλὰ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς ταύτας τὰς μέχρι τινὸς κενὰς ἴσως παρηγορίας. Μετὰ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Μεσολογγίου, «οὗ ἡ ἡρωϊκὴ θυσία ἐστὶν ἐφάμιλλος τῶν ἐνδοξοτάτων κατορθωμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.» Καὶ κατὰ τὴν 25 Μαρτίου προσέτι βαθέως συγκινεῖται ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ ἐν Ἀθήναις λαοῦ, τοῦ μετὰ ζωηροτάτων αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄκρᾳ τάξει καὶ εὐκοσμίᾳ, τὴν ἀπελευθέρωσίν του πανηγυρίζοντος, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα προλέγει ἄφευκτον αὐτῆς τὴν αὔξησιν, ἣν ὅμως προβλέπει δι' εἰρηνικῆς μᾶλλον ἀναπτύξεως ἢ δι' ἀσυνέτου πολέμου, «ὥστε ὀψέποτε ἂν φθάσῃ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων αὐτῶν ἀδελφῶν νὰ δύνανται νὰ προτείνωσιν ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐξήσεως οὐ μόνον τὰ ἱστορικὰ καὶ ἐθνικά, ἀλλὰ καὶ τὰ ἠθικὰ ἐν ταὐτῷ δικαιώματα».

Ὡς πρώτιστον δὲ γνώρισμα τῆς προόδου, τῆς μεῖζον μέλλον ὑποσχομένης, παρατίθησι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τὴν ὕπαρξιν πανεπιστημίου, οὗ τὰς ἕδρας ἐπίσημοι πεπαιδευμένοι κατέχουσιν, ὡς καὶ τὴν πρόοδον

τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Ἵνα δὲ κρίνῃ ἐν γνώσει περὶ αὐτῆς, ἐσπούδασε κατὰ βάθος τὴν νέαν ἑλληνικήν, καὶ γενναίως ἀντιστρατεύεται κατὰ τῶν διαφθειρόντων τὴν προφορὰν αὐτῆς ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς διδακτηρίοις, καὶ συνηγορεῖ πειστικώτατα ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς ἐν τοῖς Γυμνασίοις ὑπερισχύσεως τῆς Ἑλληνικῆς ὑπὲρ τὴν Λατινικήν, καὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς διδασκαλίας ἐκείνης μέχρι τῆς σημερινῆς αὐτῆς φάσεως, ὅτε ὡς γλῶσσα ζῶσα καὶ τῆς ἀρχαίας διευκολύνει τὴν ἐκμάθησιν, καὶ εἰς τοὺς σπουδαστὰς πολλὰς δύναται νὰ παρέξῃ ὑλικὰς ὠφελείας.

Ἔγραψε δὲ καὶ ἰδιαιτέραν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ὑπερβολὰς παρεκβαίνουσαν, πραγματείαν περὶ τῆς σχέσεως τῆς σημερινῆς δημοτικῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν, αἵτινες ὑποτίθενται κατὰ τὸν μεσαιῶνα συντελέσασαι εἰς τὴν μόρφωσιν ἢ μᾶλλον τὴν διαφθορὰν αὐτῆς.

Πρὸ πάντων ὅμως ἐπεδόθη εἰς ἔμμετρον μετάφρασιν πολλῶν τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως, καὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ συγγράμματός του περιλαμβάνει τὴν «Δοξαπατρῆ» τοῦ Βερναρδάκη, τὸ «Στόμιον τῆς Πρεβέζης» τοῦ Ζαλοκώστα, τὸν «Πύργον τῆς Πέτρας» τοῦ Ὀρφανίδου, καὶ διάφορα λυρικά, εἰς ὡραίους στίχους μεταγλωττισθέντα, πιστοὺς εἴς τε τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς τὴν προσῳδίαν τῶν πρωτοτύπων.

Συγχρόνως δὲ τούτῳ γράφει περὶ Ἑλλάδος καὶ ἕτερος Μύλλερ (ὁ H. C.), σοφὸς καθηγητὴς ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ὅστις ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἔγγελ ἰδίως ὁρμηθείς, ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τῆς ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς διδακτηρίοις ἀντικαταστάσεως τῆς σολοίκου Ἐρασμιανῆς προφορᾶς διὰ τῆς γνησίας Ἑλληνικῆς, καὶ εἰς πολεμικὴν ἀπεδύθη ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, καὶ ἄλλους εὑρὼν συνεργάτας καὶ ὀπαδούς, ἀπεφάσισε τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀρχῶν, ὧν ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα, εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον ὃ διευθύνει, ὥστε πᾶσα ἐλπὶς ἤδη ὑπάρχει ὅτι ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, ἔνθα ὁ ἰδιότροπος ἀστεϊσμὸς ἑνὸς σοφοῦ φιλολόγου διέστρεψε διὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην καὶ διέφθειρεν εἰς ἀνυπόφορον κακοφωνίαν τὴν ὡραιοτέραν καὶ μελῳδικωτέραν γλῶσσαν τῆς ἀρχαιότητος, θέλει δι' ἄλλου φιλολόγου, σπουδαίως εἰς τὸ ζήτημα ἐμβαθύναντος, ἐπέλθει ἡ ἐπανόρθωσις, καὶ δὲν θέλει βραδύνει νὰ γίνῃ πανταχοῦ ἀσπαστή.

Ὡς δ' ὁ Hans Müller, ἠσχολήθη καὶ ὁ ἐν Οὑγγαρίᾳ ποιητὴς Gesry von Schulne εἰς μεταφράσεις ἐμμέτρους διαφόρων νεοελληνικῶν ποιημάτων, καὶ συνεξέδωκεν ἤδη τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐν Πρεσβούργῃ μετὰ καὶ ἄλλων μεταφράσεων τοῦ Boltz καὶ τοῦ Geibel, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἄνθη ξένων χωρῶν» (Fremdländische Blumen).

Ἄλλος τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπισκεφθείς, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλην, ὅλως πρακτικὴν ἔποψιν αὐτὴν ἐξετάσας, ἐστὶν ὁ Ἄγγλος Charles Cheston, μέλος τῆς Ὀξωνίας Ἀκαδημίας.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς πατρίδα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὑψηλοῦ κατεσπευσμένον καὶ παροδικὸν μόνον ῥίπτει βλέμμα, πεποιθὼς περὶ τῆς ἀσιανῆς προελεύσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἀσσυριανῆς καταγωγῆς τῆς τέχνης αὐτῶν, ὡς ἀπόδειξιν δὲ τῆς ἀξιολογότητος τοῦ Ὁμήρου καὶ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἐξακολουθεῖ ἐξασκῶν ἀναφέρει ὅτι δύο πολιτευόμενοι Ἄγγλοι, ἀρχηγοὶ τῶν δύο ἀντιθέτων πολιτικῶν μερίδων, ἠσχολήθησαν περὶ τὴν μετάφρασίν του. Γινώσκων ὅτι νοήμονες πατέρες σπανίως ἔχουσι νοήμονα τέκνα, δὲν ἀρνεῖται ὅτι οἱ νῦν Ἕλληνες ἀπώλεσαν τὴν νοημοσύνην καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν πατέρων των, οὐδ' εἰσὶν ἄξιοι τῶν ποιητικῶς περιγραφομένων ὑπὸ τοῦ Βύρωνος· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὁ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των κλίνει εἰς τὸ νὰ τείνῃ αὐτοῖς χεῖρα συμπαθείας. Ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τοὺς ὑπάρχοντας ἢ δυναμένους νὰ ὑπάρξωσι πόρους της καὶ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν ἐστὶν ἡ Ἑλλὰς ἀξία τῆς προσοχῆς τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ Βοιωτικαὶ πεδιάδες κρίνονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πλουσιώταται, μάλιστα ἂν ἀποξηρανθῶσιν, ἡ θεσσαλικὴ δεκτικὴ μυριάδων ἀποίκων. Καὶ αὐτὸς δέ, ὡς εἰκός, θεωρεῖ ὡς μίαν τῶν πρώτων ἀναγκῶν τὸν σιδηροδρομικὸν σύνδεσμον τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ λέγει μάλιστα ὅτι καὶ συνεννοήσεις ἤδη γίνονται μετ' ἐκείνων, οἵτινες δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι τὰς τοιαύτας σιδηροδρομικὰς γραμμάς, οὐχὶ ὅμως ἂν καὶ μετ' ἐκείνων οἵτινες δύνανται καὶ θέλουν νὰ τὰς παρακωλύσωσι.

Ὡς δὲ καὶ ὁ Staub καὶ ὁ Müller, μνημονεύει τῆς ἀνάγκης ξενοδοχείων, καὶ φρονεῖ ὅτι εἰς χώραν ὡραιοτέραν τῆς Ἰταλίας, καὶ *ἐπίσης ἱστορικὴν (!)* ὡς ἐκείνην, πολλὰ χρήσιμα καὶ προσοδοφόρα ἠδύναντο νὰ γίνωσιν, ἂν δὲν ἔλειπεν ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ ἱκανότης.

Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ὁμιλῶν, δικαίως καθάπτεται τοῦ ἀσυστόλου Ἀβούτ, οὗ τὴν καταφορὰν ὑποθέτει ὅτι ἴσως δικαιολογεῖ ἀτομικόν τι παράπονον ὃ πιθανῶς εἶχε κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Κ. Cheston δὲν θὰ ἐνόμιζε τοῦτο ἂν ἤξευρεν ὅτι ἑλληνική τις οἰκογένεια, παρ' ᾗ παιδαγωγὸς ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἀβούτ, ἐδέχετο αὐτὸν φιλοφρόνως, ὡς μαθητὴν τῆς Γαλλικῆς σχολῆς, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν κοινωνίαν, εὐγενέστατα πρὸς αὐτὸν προσενεχθεῖσαν· αὐτὸς δ' ἅμα ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν,

έσπευσε νὰ γράψῃ τὰ δύο του πρῶτα μυθιστορήματα, ἐν οἷς ὡς εὐφυΐαν ἐξελάμβανε τὴν συκοφαντίαν.

Ὁ συγγραφεὺς ἐξ ἐναντίας ἀποδίδωσι πᾶσαν δικαιοσύνην εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ὁ Μύλλερ καὶ ὁ Ἔγγελ ἐπαινεῖ τὴν ἐξαίρετον φιλοξενίαν αὐτοῦ, καὶ θαυμάζει τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ τῷ λαῷ πνεῦμα ἰσότητος, εἰς ὅ, συγχέων τὰ μὴ συνεχόμενα, ἀποδίδει τὴν ἔλλειψιν πειθαρχίας, καὶ ἐκ ταύτης τῶν ὑπουργείων τὰς συνεχεῖς ἀλλαγάς (!).

Πρὸς τὰς Ἑλληνίδας, τοὐλάχιστον πρὸς τὴν καλλονὴν αὐτῶν, ὀλίγον εἶναι ἐπιεικής. Οὐδεμίαν εὗρεν ἀξίαν νὰ κληθῇ τῆς Ἀσπασίας ἀπόγονος. Καὶ τὴν ὄρχησιν δὲ τοῦ λαοῦ, τὸν *συρτὸν* ἢ τὴν *τράτταν*, εἰ καὶ ὑποπτεύει ἐν αὐτῇ ἄμεσον ἀπόγονον τῆς πυρρίχης, εὑρίσκει ὅλως μονότονον, ὡς καὶ τὴν πεποίθησιν ἐκφράζει ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς μουσικῆς διὰ παντὸς ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τόπου ἐν ᾧ ἡ ὄρχησις καὶ τὸ ᾆσμα οὐδεμίαν ἔχουσι μελῳδίαν.

Ἀλλ' ἀπὸ τῶν κρίσεων τούτων, αἵτινες εὐνόητοι εἰσὶν εἰς τὸ στόμα ἢ τὸν κάλαμον ἀνθρώπου τραφέντος εἰς τὸν *δῖνον* ἢ *στρόβιλον* (βάλς) καὶ εἰς τὰ ᾄσματα τῶν μελοδραμάτων, μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὸ πολὺ οἰκειότερον αὐτῷ θέμα, καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς γονιμότητος τῆς γῆς, ἣν ὅμως ἐλαττοῖ ἡ ἔλλειψις καλλιεργείας, περὶ τῆς μικρᾶς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ περὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς παντελοῦς πενίας, ἢ τοὐλάχιστον τῆς σπάνιος τῆς ἐπαιτείας ἐν Ἑλλάδι, ἣν ἀποδίδωσι μέρος μὲν εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν ἥτις ἐνυπάρχει εἰς τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, μέρος δὲ εἰς τὴν ἐντὸς ὁρίων ἰσορροπίαν τῶν περιουσιῶν, εἰς ἣν δίκαιον νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς τοῦ λαοῦ, ὁ ἀναγνωρίζει.

Κυρίως δὲ τὸν ἀσχολεῖ ἡ οἰκονομικὴ τῆς χώρας διαχείρισις καὶ κατάστασις, περὶ ἧς λεπτομερεστάτας ἐπορίσθη πληροφορίας ἔκ τε ἰδίων ἐρευνῶν καὶ ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων τῶν Ἀγγλικῶν προξενείων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Καί τοι δ' ἀποδοκιμάζων, ἐκ τῶν ὑστέρων, ὡς λέγει, τὴν ἀπόπειραν τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐστὶν ἐν γένει εἰς τὰ συμπεράσματά του λίαν αἰσιόδοξος, καὶ φρονεῖ ὅτι ἄνευ τῆς πολυδαπάνου καὶ ματαίας ἀποβάσης ἐπιστρατείας, ἡ Ἑλλὰς θὰ διετέλει εἰς ἀνθηρὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν, καὶ δὲν θὰ ἠναγκάζετο νὰ νομοθετήσῃ αὔξησιν φόρων, ἣν ὅμως αὐτὸς οὐδόλως ἀποδοκιμάζει, ὑπολογίζων ὅτι δὲν ὑπερβαίνει τὰς οἰκονομικὰς δυνάμεις τῶν φορολογουμένων. Ἐξαίρει δὲ μετ' ἐπαίνων τὴν πρόθεσιν τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ αἴσθημα τιμῆς τοῦ λαοῦ, προτιμήσαντος ἀδιστάκτως νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν θυσίαν ταύτην, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ᾖ, παρὰ νὰ παραβῇ τὰς ὑποχρεώσεις του πρὸς τοὺς δανειστάς του.

Καὶ εἰς τὰ καθέκαστα δὲ χωρῶν, ἀπαριθμεῖ τῶν πλείστων, ἐμπορικῶν μάλιστα, πόλεων τῆς Ἑλλάδος τὰς προφανεστάτας προόδους. Ἀλλὰ περὶ τοῦ Πειραιῶς, ἀφ' οὗ ἄρχεται, λέγει ὅτι, πλὴν τοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης του, οὐδὲν ἔχει σήμερον τὸ ἀναπολοῦν τὸν λιμένα τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τῶν Ἀθηνῶν, σήμερον ὅτε παριστᾷ εἰς τὴν ὄψιν οὐδὲν ἢ ρυπαρῶν ἐργαστηρίων σειράς, εἰς ἃς ἀναστρέφονται ναῦται ἐκ παντοίων χωρῶν. Τοῦτο μᾶς φέρει εἰς τὴν μνήμην ὅτι ὅτε, ἡ πρωτεύουσα μετετέθη εἰς Ἀθήνας, εἶχε γίνει ἡ πρότασις, πᾶσαι αἱ ἐπὶ τῇ προκυμαίας οἰκίαι, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πέρατος εἰς τὸ ἕτερον τοῦ λιμένος, νὰ ἔχωσιν ὑποχρεωτικῶς ἐπ' αὐτοῦ ὑποστύλους στοάς, ὧν τὸ πλάτος νὰ χαρισθῇ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας ὑπὸ τοῦ δήμου μετὰ τῆς ἀδείας τοῦ νὰ κτίσωσιν, ἂν θέλωσι, καὶ ἀνώγαιον ἐπὶ τῆς στοᾶς. Ἡ πρότασις ἐνεκρίθη, ἡ διαταγὴ ἐδόθη, καὶ ἂν ἐξετελεῖτο, ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς θὰ ἦν ἴσως ὁ ὡραιότερος πάντων τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ. Ἀλλά . . . ὡς τόσαι ἄλλαι, δὲν ἐξετελέσθη!

Νομίζομεν ὅμως ὅτι ὁ Κ. Cheston, ἀντὶ νὰ παραβάλῃ τὸν Πειραιᾶ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ Περικλέους, ἐδύνατο καταλληλότερον νὰ λάβῃ ἄλλον προχειρότερον ὅρον συγκρίσεως, τὸν τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν ἐγὼ αὐτὸς τὸν εἶδον ὅτε αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο τοῦ νέου βασιλείου πρωτεύουσα. Τότε οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς συνεποσοῦντο εἰς ἕνα μόνον, Ὀθωμανὸν τελωνοφύλακα τοῦτον, κατέχοντα τὴν μόνην καλύβην ἥτις κατέρρεε παρὰ τὴν ἀκτήν, καὶ σπανίως, ἴσως ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, εἰσέπλεεν εἰς αὐτὸν ἓν τρεχαντήριον, ἐν ᾧ ὅπως δήποτε σήμερον ἔχει περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας κατοίκων, καὶ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Κ. Cheston καταπλέουσιν εἰς αὐτὸν κατ' ἔτος περὶ τὰ 7500 πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ δὲν εἶναι ὀρθόν, ὅτι ἂν ὁ Βασιλεὺς Ὄθων ἐπανήρχετο σήμερον εἰς τὰς Ἀθήνας, δὲν θὰ τὰς ἀνεγνώριζε, διότι, ναὶ μὲν καθ' ἑκάστην αὐξάνει καὶ ὡραΐζεται, ἀλλ' ἦν ἤδη πόλις μεμορφωμένη καὶ προοδεύουσα ὅτε ὁ πρῶτος Βασιλεὺς τὴν κατέλιπεν.

Ἐν γένει δὲ καὶ ὁ Ἄγγλος οἰκονομολόγος τρέφει πρὸς τὴν Ἑλλάδα οὐχ ἧττον συμπαθεῖς διαθέσεις ἢ οἱ Γερμανοὶ φιλόλογοι, καὶ εὔχεται καὶ αὐτὸς εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον καὶ φρόνησιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐπιτύχωσιν εἰς τὰς δικαίας των προσδοκίας.

Ὅτε βλέπομεν ὅτι δὲν λησμονούμεθα ἐντελῶς ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ κοινὴ προσοχὴ

στρέφεται καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνίοτε, καθῆκον ἡμῶν ἔσται νὰ προσπαθῶμεν νὰ δεικνυώμεθα ἄξιοι τῆς κοινῆς ἐπιδοκιμασίας.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΗ'

Ἡ Γιαννοῦλα

Δημώδης παροιμία λέγει. «Τὤνα καρφὶ βγάζει τἄλλο». Ὅπως ἐκβληθῇ τελείως ἔρως τις ἀπὸ ἀνθρωπίνης καρδίας ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ ἕτερος. Τοῦτο εἶχε συμβῇ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νεαροῦ ἀγρότου.

Πρὸ τεσσάρων πέντε μηνῶν, ὅτε τὸ τάγμα αὐτοῦ ἤδρευεν ἐν Χαλκίδι, συνήντησεν ἐκεῖ κατὰ τύχην νέαν χωρικήν, ἥτις εἶχεν ἔλθῃ μετὰ τῆς μητρὸς ὡς μάρτυς ποινικῆς δίκης ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ κακουργοδικείου ἐκδικαζομένης. Χωρικοὶ δύο εἶχον συμπλακῇ ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ὁ ἕτερος πλήξας διὰ τῆς ἀξίνης τὸν ἀντίπαλον ἐπλήγωσε θανασίμως. Ἡ Γιαννοῦλα—οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ χωρικὴ—παρίστατο κατὰ τὴν ἔριδα καὶ ἐκλήθη ὅπως μαρτυρήσῃ κατὰ πόσον ὁ φονεὺς ἐνήργησεν ἀμυνόμενος κατὰ τοῦ ἐνόπλου ἀντιπάλου.

Ἦτο νεωτάτη, μόλις δεκαεπταέτις, ξανθὴ μᾶλλον ἢ καστανή, ἀνθηροτάτην ἔχουσα τὴν μορφὴν καὶ μικρὸν ἀλλ' εὐσταλὲς τὸ σῶμα. Ἐπὶ τοῦ συνόλου αὐτῆς ἦτο ἐπικεχυμένη φυσική τις χάρις, ἥτις καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ πολλὴν ἐνεποίησεν αἴσθησιν. Καὶ οἱ δικασταὶ καὶ οἱ δικηγόροι ἔλεγον κατόπιν :

— Τί χαριτωμένη χωριατοπούλα !

Ὁ Γιαννιὸς συνήντησεν αὐτὰς παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Εὐρίπου, ἐνθυμηθεὶς δ' ὅτι εἶχεν ἴδῃ ποτε ἐν Ξηροχωρίῳ τὴν πρεσβυτέραν χωρικὴν ἐπλησίασε καὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον. Αἱ δύο γυναῖκες μόναι ἐν ἀγνώστῳ πόλει ηὐχαριστήθησαν τὰ μέγιστα εὑροῦσαι ἕνα συνεπαρχιώτην αὐτῶν οὐχὶ δὲ καὶ ἐντελῶς ἄγνωστον, καθότι ἡ μήτηρ ἐγνώριζε τὴν σύζυγον τοῦ θείου του, τοῦ Ζάχου Μυλωνᾶ. Αἱ δύο χωρικαὶ ἦσαν ἐκ Βαρβάρας, χωρίου τοῦ δήμου Λιδηψίων γνωστοῦ διὰ τὸν θαυμάσιον οἶνον, ὃν παράγει. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἦτο καὶ ἡ θεία Μυλωνοῦ πρὸ εἴκοσιν ἤδη χρόνων ἐν Γούβαις ἐγκατεστημένη.

Ὁ στρατιώτης ἐγένετο ὁδηγὸς αὐτῶν ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ συνεδείπνησεν ἐν μαγειρείῳ. Μετὰ τῆς Γιαννούλας ὀλίγους μόνον λόγους ἀντήλλαξε, διότι παρίστατο πάντοτε ἡ μήτηρ, ἀλλὰ τὰ βλέμματά των πλέον ἢ ἅπαξ συνηντήθησαν, καὶ πλέον ἢ ἅπαξ ἡδύτατον μειδίαμα διέστειλε τὰ ροδαλὰ χείλη τῆς κόρης. Τὴν ἐπιοῦσαν αἱ χωρικαὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ χωρίον αὐτῶν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ὁ Γιαννιὸς προέπεμψεν αὐτάς.

Ἡ μήτηρ ἐπανειλημμένως προσεκάλεσεν αὐτὸν να ἔλθῃ εἰς Βαρβάραν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἄφεσιν. Ἡ δὲ κόρη σφίγγουσα τὴν χεῖρά του κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ χωρισμοῦ ἐψιθύρισεν ἐρυθριῶσα καὶ τόσον σιγὰ ὥστε νὰ μὴν ἀκουσθῇ ὑπὸ τῆς μητρός :

— Νάρθῃς τὸν Τρυγητὴ δίχως ἄλλο!...

— Θάρθῶ, ἀπεκρίνατο ὁ στρατιώτης.

Σφοδρὰν ᾐσθάνθη λύπην ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τῆς μικρᾶς χωρικῆς. Διψῶν καθαρὸν ἀέρα ἐπλανήθη ἀνὰ τὴν ἀκτὴν καὶ ἐτιμωρήθη σημειωθεὶς ἀπὼν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν. Τὴν πρώτην λύπην ἐμάλαξε κατὰ μικρὸν γλυκεῖα ἡ προσδοκία τῆς ἐπανόδου. Ἄλλως δὲ οὐδὲν ἔβλεπε κώλυμα πρὸς πλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Ἡ Γιαννοῦλα ἦτο μοναχοκόρη ὀρφανὴ πατρός, εὔπορος καὶ ἐξ ἐντίμου οἰκογενείας. Ἠδύνατο κάλλιστα νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ὁ Φωκίων εἶχεν ἤδη ἀποκατασταθῇ, ἤρχετο λοιπὸν ἡ σειρά του.

Οὕτως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ νέος ἔρως ἐνεθρονίσθη, ἤρεμος οὗτος, ἀθόρυβος, εἰρηνικός, εἰς ὡρισμένον σκοπὸν ἀποβλέπων, ὅλως ἀντίθετος τοῦ πρὸς τὴν ἀθιγγανίδα παλαιοῦ ἔρωτος. Καὶ ἦτο ἐπίσης ὡς γυναικεῖος τύπος ἡ Γιαννοῦλα καθ' ὅλα ἀντίθετος πρὸς τὴν Διαβολόσπιθαν. Ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ζητεῖ συνήθως ἐν δευτέρῳ ἔρωτι ὅτι δὲν ἔσχεν ἐν τῷ πρώτῳ. Ὁ ἀγαπήσας πρώτην γυναῖκα μελαγχρινήν, ὑψηλήν, ἀρρενωπήν, ἐκλέγει τὴν δευτέραν ἐρωμένην ξανθήν, μικράν, ἥμερον.

Τὴν ἑπομένην ἀπὸ τῆς ἀφίξεως πρωΐαν ὁ Γιαννιός, φέρων ἔτι τὴν στρατιωτικὴν στολήν, ἔσπευσεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ θείου Μυλωνᾶ κατοικοῦντος πάντοτε ἐν τῷ ὑδρομύλῳ. Εὗρε δ' αὐτὸν ἀλευρωμένον ὡς ποντικὸν καὶ ἐν ταῖς περιπτύξεσιν ἐλεύκανε τὸ στῆθος καὶ τὰς χειρίδας τοῦ στρατιωτικοῦ ἐνδύματος. Ἡ θεία, ἥτις ἦτο ὀλίγον κωφὴ καὶ ἐζύμωνε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῷ προαυλίῳ πίτυρα διὰ τὰς ὄρνιθας καὶ τὰς νήσσας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ διατὶ ὁ σύζυγος ἐκάλει αὐτὴν ἐπανειλημμένως ἐκ τοῦ μικροῦ παραθύρου προβαλὼν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐχειρονόμει ἐρωτῶσα. Ἀλλ' ὅτε ὁ ἀνεψιὸς κατῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῆς κατέλιπε τὰ πίτυρα, ἐφ' ὧν λάβρα ἐπέπεσαν τὰ ἀνυπομονοῦντα πτηνά, καὶ ἐν εὐαρέστῳ ἐκπλήξει ἔσπευσε νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀσπασθῇ αὐτὸν ἀναστρέφουσα τὰς παλάμας ὅπως μὴ ρυπάνῃ τὴν στολήν του. Καὶ ὁ γέ-

ρων ἀπὸ τοῦ φεγγίτου ἐμειδία δεικνύων τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ τὰ ἄνευ ὀδόντων οὖλα.

Ἡ κυρὰ Μυλωνοῦ συνελθοῦσα ἐκ τῆς πρώτης διαχύσεως ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν καταλειφθεῖσαν σκαφίδα. Ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά! Αἱ ὄρνιθες καὶ αἱ νῆσσαι ἐν συναγωνισμῷ ἀδδηφαγίας εἶχον ἀνατρέψῃ αὐτὴν καὶ κατέτρωγον καὶ κατεπάτουν ἐρίζουσαι τὰ χυθέντα πίτυρα. Η γραῖα ἐξερράγη εἰς ὕβρεις καὶ ἀράς:

— Νὰ μὴ σᾶς εὕρῃ ὁ χρόνος, λιμασμένα!... Φᾶτε ποῦ νὰ σᾶς φάῃ ἡ ἀλεποῦ κατὰ ποῦ τὰ κάνατε!... Καὶ ἀφ' οὗ ἐξέτεινε πρὸς τὸν συρφετὸν τῶν πτηνῶν ἀνοικτὰς τὰς παλάμας, μετ' ἀποτροπιάσεως μορφάζουσα, εἶπε στραφεῖσα πρὸς τὸν καγχάζοντα ἀνεψιόν:

— Σύρε ἀπάνου μὲ τὸν μπάρμπα σου κ' ἔφτασα. Νὰ νιφτῶ ἐδῷ 'ς ταὐλάκι τοῦ μύλου...

Μετ' ὀλίγον ἡ συνδιάλεξις κατέστη ζωηροτάτη ὑπὸ τὸν μονότονον τριγμὸν τοῦ μύλου. Ὁ Γιαννιὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν τὰ περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς τῶν πόλεων, ἀνυπομονῶν νὰ εὕρῃ κατάλληλον περίστασιν, ὅπως δηλώσῃ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεως. Ὁ θεῖος παρέσχε λαβὴν πρὸς τοῦτο:

— Τόρα νὰ τοῦ 'βροῦμε μιὰ νύφη καὶ νὰ τὸν νοικοκυρέψουμε πλειά· καιρός του εἶνε! εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ἐπὶ σάκκου ἀλεύρου καθημένην σύζυγον καὶ τύπτων τὸν ἀνεψιὸν θωπευτικῶς ἐπὶ τῆς ράχεως.

— Καὶ γιατί τάχα νὰ μὴν τὴν εὕρω μονάχος μου; ὑπέλαβεν ἐκεῖνος πονηρῶς.

— Μικρὸς εἶν' ἀκόμη, ἄσ' τον νὰ χαρῇ τὴ νιότη του, εἶπεν ἡ θεία.

— Τί μικρός, γυναῖκα; ἢ μικρὸς μικρὸς παντρέψου, ἢ μικρὸς καλογερέψου, λέ' ἡ παροιμία. Δὲν τὸν ἀκοῦς πῶς μιλάει; ἔχω μιὰ ὑποψία πῶς τὴν ἔχει ματιασμένη κι' ὅλας τὴν λεγάμενη.

— Σὰν εἶν' ἔτσι ἀλλάζει, ἀπεκρίνατο συμβιβαστικῶς ἡ γραῖα· ἅμα ποὔρχεται τὸ πρᾶγμα ἀπ' τὴν καρδιά... Αἴ Γιαννιέ, κάτι ψεμμογελᾷς;...

— Τὸ λοιπόν, θειά, ἀφοῦ καὶ τἄφερε ἡ κουβέντα θὰ σ' τὸ μολοήσω.

Καὶ ἀφηγήθη τὴν μετὰ τῆς Γιαννούλας συνάντησιν ἐν Χαλκίδι καὶ ἐξωμολογήθη τὴν γλυκεῖαν συμπάθειαν, ἣν ἔκτοτε συνέλαβε πρὸς τὴν χαρίεσσαν κόρην. Ἡ θεία ἔτεινε τὸ οὖς ἀκροωμένη μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως καὶ ὁ θεῖος προσένευεν ἐπικροτῶν.

— Τὸ χέρι σου, Γιαννιέ, καὶ τελειωμένη σ' τὴν ἔχω τὴ δουλειά! ἐφώνησεν ἐν τέλει τείνουσα πρὸς τὸν νέον τὴν χεῖρα.

Καὶ προσέθηκεν ὅτι ἦτο παλαιὰ φίλη τῆς ἀδελφῆς τῆς κυρὰ Φώταινας, τῆς μητρὸς τῆς Γιαννούλας, μεθ' ἧς ἦτο συνομίληκος καὶ ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν οἰκογένειάν των. Τὴν Γιαννούλαν δὲν εἶχεν ἴδῃ, μὴ ἐπισκεφθεῖσα πρὸ δεκαπενταετίας τὸ χωρίον, ἀλλ' εἴκαζεν ὅτι θὰ ἦτο εὔμορφος, διότι καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἦτο εὔμορφος ἄλλοτε. Δὲν ἀπέκρυψεν δὲ ὅτι ᾐσθάνετο μεγάλην χαρὰν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ὁ ἀνεψιὸς θὰ ἐνυμφεύετο γυναῖκα ἐκ τοῦ χωρίου, ἐξ οὗ καὶ αὐτὴ κατήγετο. Ὅτι θὰ ἐδέχοντο τὴν πρότασιν ἐκ μέρους τῆς νύμφης οὐδόλως ἀμφέβαλλε: δὲν εὑρίσκονται εὔκολα γαμβροὶ ὡς ὁ Γιαννιός.

Ἡ ὄψις τοῦ νέου ἠκτινοβόλει ἐκ χαρᾶς ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς θείας, ἥτις προσεφέρετο καὶ νὰ μεταβῇ ὡς τάχιστα προξενήτρια, *νὰ πάῃ λόγια* κατὰ τὴν φράσιν τῶν χωρικῶν.

— Νὰ σοῦ 'πῶ, θειά, καλὰ καὶ ἅγια αὐτά, μὰ δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τοῦ κεφαλιοῦ μας· πρῶτα πρέπει νὰ πάρουμε καὶ τὴ γνώμη τοῦ ἀφέντη μου καὶ τῆς μάνας μου. Τοῦ λόγου σου θὰ τὰ φέρῃς ἔτσι τεχνικὰ κατὰ πῶς πιτηδεύεσαι, νὰ τοὺς πῇς τάχας πῶς ἀπὸ σένα ἔρχεται, ὄχι πῶς ἐγὼ σοῦ μολόησα τίποτις.

Συνεφωνήθη λοιπὸν μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρας ἡ θεία Μυλωνοῦ νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν συνέντευξιν μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός.

Ὁ Μυλωνᾶς εἶχε κατέλθῃ ἐν τῷ μεταξύ, ὅπως παραλάβῃ φορτίον σίτου πρὸς ἄλεσιν. Ὅτε δ' ὁ Γιαννιὸς ἐχαιρέτιζεν αὐτὸν ἐν ἀγαλλιάσει ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ ἐκβάσει τῆς ἐπισκέψεως, ὁ γέρων ἔσεισε τὴν κεφαλὴν μετὰ πονηρίας ἐπισείων τὸν λιχανόν:

— Κίντι μωραΐτη, εἶπε, γι' αὐτὸ μοὔρθες τάχας νὰ ἰδῇς τὸν μπάρμπα σου τὸν Μυλωνᾶ ταχινό, ταχινό!...,

Καὶ ἐπέλεξεν οἱονεὶ συμβουλευτικῶς πρὸς τὸν ἀνεψιόν.

— Ἀγάπη θέλει φρόνησι, θέλει ταπεινοσύνη,
θέλει λαγοῦ περπατησιὰ κι' ἀϊτοῦ γληγορωσύνη!

Ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα ἡ κυρὰ Μυλωνοῦ μετά τινας συζητήσεις λαβοῦσα τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων τοῦ Γιαννιοῦ, πρὸς οὓς ἀνεκάλυψεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν, παρὰ τὰς ἀποτροπὰς αὐτοῦ, ἀπήρχετο ἔφιππος καὶ συνοδευομένη ἀπὸ τὸ *κοπέλλι* τοῦ μύλου εἰς Βαρβάραν πέντε περίπου ὥρας ἀπέχουσαν τῶν Γουβῶν. Καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπανῆλθε θριαμβευτικῶς φέρουσα εἰς τὸν ἀνυπομονοῦντα ἐρωτόληπτον τὴν πλήρη ἀποδοχὴν τοῦ προταθέντος συνοικεσίου.

ΙΘ'.

Ἱκεσίαι καὶ ἀπειλαί.

Κατὰ τὰ ἀγροτικὰ ἔθιμα τὸ συνοικέσιον ἐτηρήθη μυστικὸν μέχρις οὗ λάβῃ ἐπίσημον κῦρος, ἤτοι μέχρις οὗ οἱ μελλόνυμφοι ἀνταλλάξουν τὰ δῶρα, τὰ *σημάδια*. Ὁ Γιαννιὸς μετέβη μετὰ τῆς μητρὸς εἰς Ξηροχώριον, ὅπου ἠγόρασε τὴν νενομισμένην *λουρίδα*, ἀργυροῦν κόσμημα, ὅπερ

φέρεται ὑπὸ τὴν σιαγόνα καὶ ἁρμόζεται ἐπὶ τῶν κροτάφων, διακρίνει δὲ τὰς μεμνηστευμένας καὶ ὑπάνδρους γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀγάμων. Ὁ κόσμος οὗτος εἶνε τὸ *σημάδι* τοῦ γαμβροῦ. Ἡ δὲ προξενήτρια ὤφειλε νὰ ἐκδράμῃ πάλιν εἰς Βαρβάραν ἵνα προσενέγκῃ τῇ νύμφῃ τὸ δῶρον καὶ λάβῃ παρ' αὐτῆς χρυσοποίκιλτον σακκούλαν καὶ μαντίλιον περικέντητον ὡς *σημάδια* διὰ τὸν γαμβρόν.

Εὐθὺς δὲ τότε ἡ μὲν κόρη θὰ περιήρχετο τὸ χωρίον ἐπιδεικνύουσα τὸ ἀργυροῦν κόσμημα, ὁ δὲ νέος θ'ἀνήρτα ἀπὸ τῆς ζώνης τὴν σακκούλαν καὶ θὰ ἐσφήνου ἐν τῷ σελαχίῳ τὸ μαντίλιον, σαφῆ τοῦ ἀρραβῶνος μαρτύρια.

Τὴν θείαν μεταβαίνουσαν εἰς Βαρβάραν ὁ Γιαννιος συνώδευσε μέχρι Ξηροχωρίου, ὅπου καὶ ἄλλη τις ἐργασία ἐκάλει αὐτόν. Ἀλλ' ἐκείνη μὲν ὤφειλε νὰ διανυκτερεύσῃ παρὰ τῇ κυρᾷ Φώταινᾳ, ὁ δὲ ἀνεψιὸς ἐπανῆλθεν αὐθημερὸν εἰς τὸ χωρίον,

Μόλις ἀπέθηκε τὸ *τράστον* καὶ ἐκάθισεν ἔξω παρὰ τὸν κλίβανον ἡ μήτηρ, ἥτις ἐζύμωνε, εἶπεν αὐτῷ:

—Ἀλήθεια δὰ τὰ συχαρίκια;

—Τὶ συχαρίκια;

— Προψὲς τὸ ἐμελέτησες καὶ σήμερις μᾶς κόπιασε.

— Ποιὸς τὸ λοιπόν;...

— Ὁ Γυφτοκάβουρας μὲ τὴν τσουπά του.

Ὁ Γιαννιὸς κατέστη πελιδνός· κρύος ἱδρὼς περιέχυσεν αὐτόν.

Ἡ ἀθιγγανὶς ὑπολογίσασα ἀκριβῶς πότε θὰ ἐπανήρχετο ἐκ τοῦ στρατοῦ, ἐπανῆλθε καὶ ἐκείνη εἰς τὸ χωρίον. Καὶ ἔπιπτεν ἐκεῖ αἴφνης φραγμὸς εἰς τὴν μελετωμένην εὐτυχίαν του, παρενετίθετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Γιαννούλας ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐκυροῦτο ὁ ἀρραβὼν αὐτῶν. Οἵα σατανικὴ ἀληθῶς σύμπτωσις!

Καὶ τώρα τί ὤφειλε καὶ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ; Πρὸ παντὸς ἔσπευσε νὰ ἀπομακρυνθῇ τοῦ πατρικοῦ οἴκου φοβούμενος τὰ ἐρευνητικὰ τῶν γονέων βλέμματα.

— Γιὰ ποῦ τὤβανες; ἠρώτησεν ἡ μήτηρ ἰδοῦσα αὐτὸν ὁπλοφοροῦντα.

—Πάω 'στὰ καλαμπόκια, ἐτραύλισεν ὁ ἀγρότης.

Κατῆλθεν εἰς τὰ Τουρκομνήματα καὶ ἐκάθησεν ἐν κρυπτῇ θέσει μεταξὺ τῶν θάμνων. Ἤθελε νὰ συναθροίσῃ τὰ ἰδέας του νὰ λάβῃ ἀπόφασίν τινα· καὶ δὲν ἠδύνατο. Ἔφευγον αὗται τῇδε κακεῖσε ἀπὸ τοῦ συγκεχυμένου λογικοῦ του, ὡς ἰχθῦς ἀπὸ τετρημένου δικτύου. Ἦτο τόσῳ συγκεχυμένος ὥστε οὐδ' ἤκουσε τριγμὸν τῶν κλάδων ἐγγύς, ἐγγύτατα. Καὶ αἴφνης δύο βραχίονες περιέβαλον τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἓν στόμα καῖον ὡς ἄνθραξ ἐκόλλησεν ἐπὶ τὰ χείλη του.

Ἂν ὄφεις ὀργυιαῖοι ἐζώννυον καὶ ἔδακνον αὐτόν, ὁ Γιαννιὸς δὲν θὰ ᾐσθάνετο τὴν φρίκην ἣν ᾐσθάνθη ἐπὶ τῇ περιπτύξει ἐκείνῃ τῆς ἀθιγγανίδος.

— Σ' ἐτρόμαξα, Γιαννιέ; ἠρώτησεν αὕτη ἐκπλαγεῖσα. Τί νὰ κάνω; δὲν βάσταξα πλειά. Δυὸ χρόνια, δυὸ ἀτέλειωτα χρόνια σὲ λαχταροῦσα. Ἅμα ποῦ σκοτείνιασε ἤρθα καὶ γύριζα 'ς τὸ σπίτι σας παγάνα, σὰν τὴν ἀλεποῦ ποῦ φυλάει γιὰ κόττταις. Σὲ εἶδα ποῦ κατέβηκες μονάχος καὶ σ' ἐπῆρα τὸ κοντό.

Ὁ χωρικὸς ἔμεινε μετὰ τὸν πρῶτον σπασμὸν τοῦ τρόμου ψυχρός, ἀκίνητος, ὡς ἀπολιθωθείς. Καὶ ἡ νεᾶνις ἐκάθισε κάτω παρ' αὐτῷ καὶ κλίνασα πρὸς τὰ γόνατά του ἀνέτεινε τὸ βλέμμα προσπαθοῦσα νὰ διακρίνῃ ἐν τῷ σκότει τῆς μορφῆς αὐτοῦ τὴν ἔκφρασιν καὶ ἐθώπευε διὰ τῶν χειρῶν τὰς παρειὰς αὐτοῦ καὶ τὴν κόμην.

— Μὰ τί ἔχεις τὸ λοιπόν; Μένεις σὰν ξύλο, σὰν λιθάρι... οὔτε 'μιλεῖς, οὔτε σαλεύεις! Ἐφώνησεν ἡ Ζεμφύρα.

Ὁ Γιαννιὸς ἀντὶ ἀπαντήσεως ἠγέρθη ἵνα φύγῃ. Ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἐσύρθη ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ περιπτυξαμένη τοὺς πόδας αὐτοῦ ἤρξατο ὀλολύζουσα!

— Ποῦ πᾷς;.. τί σοὔκανα;..

Ὁ χωρικὸς προσεπάθει ν' ἀπαλλαγῇ:

— Ἄσε με, εἶπε διὰ φωνῆς τεταραγμένης, ἔχω δουλειὰ 'ς τὸ χωριό.

— Δὲν μ' ἀγαπᾷς πλειά, δὲν μ' ἀγαπᾷς... ἄλλην ἀγαπᾷς.... Καὶ διεκόπτετο ὑπὸ λυγμῶν προφέρουσα τοὺς λόγους τούτους.

— Τὸ λοιπὸν ναί! ἀπεκρίνατο ἐντόνως ὁ χωρικός, ἄλλην ἀγαπῶ καὶ παντρεύομαι, δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ σ' τὸ βαστήξω κρυφό, αὔριο θὰ τὸ μάθῃ ὅλο τὸ χωριό.

Ἡ Ἀθιγγανὶς ἀνετινάχθη καὶ ἐστάθη πρὸ αὐτοῦ:

— Παντρεύεσαι λὲς καὶ δὲν ξεκολλάει ἡ γλῶσσά σου σύρριζα νὰ πέσῃ χάμου! Παντρεύεσαι λὲς καὶ δὲν ξεραίνονται τὰ χείλια σου σὰν τὰ σῦκα 'ς τὸ φοῦρνο!..

— Νά σου πῶ! ἂς ἀφήσουμε τὰ τρελλὰ λόγια καὶ ἂς'μιλήσουμε γνωστικώτερα. Δὲν ἤμαστε παιδιὰ τόρα πλειά! ὑπέλαβεν ὁ χωρικὸς διὰ φωνῆς, ἣν μάτην προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ἤρεμον.

— Ἄ, ἤμαστεν παιδιὰ τὸ λοιπόν, ὅταν μ' ἔσερνες 'ς τὰ πόδια σου μὲ τὰ γητέμματα καὶ μ' ἐξεπλάνευες μέσ' 'ς τὸ μαῦρο σκοτάδι τῆς νύχτας! Ἄ, ἤμαστεν παιδιά, ὅταν μοὔταζες καὶ ἔβανες ὅρκους 'ς τὸν οὐρανὸ καὶ 'ς τὴ γῆ πῶς σὰν ματαγυρίσῃς θὰ ματασμίξουμε γιὰ πάντα. Τόρα γίναμε μεγάλοι, γίναμε ἄντρες, ποῦ μάθαμε νὰ παρατοῦμε τὰ δύστυχα κορίτσια ἔρημα καὶ πλανεμμένα 'ς τὴ μαύρη τους μοῖρα!

Τόρα γίναμε μεγάλοι ποῦ κυττάζουμε ναῦρουμε νύφη μὲ τάσημένια τἄρματα, τὰ κεντιστὰ τὰ ροῦχα!

Ἀπήγγειλε ταῦτα γοργῶς καὶ μετὰ εἰρωνείας, ἐν ᾗ ὑπελάνθανέ τις ἀπειλή, καὶ ἔσειε τὸν χωρικὸν κρατοῦσα ἀπὸ τῶν βραχιόνων. Ὁ Γιαννιὸς δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατήσῃ τὴν ὀργήν του:

— Νὰ σοῦ πῶ, ἀπεκρίνατο βιαίως συλλαβὼν τὰς δύο αὐτῆς χεῖρας καὶ νευρικῶς συσφίγγων ἐν τῇ παλάμῃ. Μὴ θαρρέψῃς πῶς ἔχουν πέρασι τὰ παληὰ τσαμπουνίσματα! Μὴ μ' ἀραδιάζῃς πλανέμματα καὶ μάγια καὶ βοτάνια. Δὲν εἶμαι πλειὰ τ' ἀνήξερο τσοπανόπουλο ποῦ γύρναγε τῆς ἐρημιαῖς μὲ τὸ κοπάδι. Ξέρω πῶς ὅλα ἐκεῖνα ἦταν τέχναις καὶ μαργιολιαῖς σου. Ἔχεις τόση διαβολιὰ ποῦ κατάλαβες τί σεβδᾶ μοῦ εἶχες ἀνάψῃ 'ς τὴν καρδιά. Εἶπες μὲ τὸν νοῦ σου: Καλὰ εἶνε νὰ 'μπλέξω μαζί του, νοικοκυρόπουλο εἶνε, τὸν τρόπο του ἔχει, μὰ γιὰ νὰ μὴν ἀνοίξῃ αὔριο τὰ 'μάτια του 'σὰν περάσῃ ἡ πρώτη στραβομάρα τῆς ἀγάπης καὶ ἰδῇ μὲ τί παλιοτσιγγάνα ἔχει νὰ κάνῃ, ἐγὼ νὰ τὸν κάνω νὰ θαρρέψῃ πῶς τάχας αὐτὸς μ' ἐπλάνεψε καὶ πῶς μὲ τῆς 'δικαῖς του διαβολιαῖς δέθηκε γιὰ πάντα μετ' ἐμένα. Τότες σοφίσθηκες νὰ μοῦ δώσῃς τὸ βοτάνι τῆς ἀγάπης 'ς τὰ χέρια μου. Ἤξερες πῶς μ' ἔβανες 'ς τὸν πειρασμὸν μὲ δαῦτο. Κι' ὅταν ἔφαγες τῆς τηγανίταις ποῦ σοὔδωκεν ἀνήξερη ἡ μάνα μου, κατάλαβες ἐσύ, διαβόλου στρίγγλα, πῶς ἦταν κοκκισμέναις μὲ τὸ ψευτοβότανο κ' ἦρθες τάχας πλανεμμένη ἀπὸ δαῦτο νὰ μὲ πλανέψῃς....

Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἐκάγχασε περιφρονητικῶς ἀπωθήσας τὴν κόρην. Ἦτο σκότος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὴν μορφὴν αὐτῆς, ἄλλως δὲν θὰ ἔμενεν ἀπτόητος ἐκ τῆς στυγνῆς ἐκφράσεως. Ἤκουσε μόνον τὴν ταχεῖαν καὶ ἄτακτον ἀναπνοὴν αὐτῆς ὁμοίαν πρὸς ἀνθρώπου ἀσθμαίνοντος ἐκ δρόμου.

— Ἀντὶ νὰ φυσᾷς τοῦ κάκου σὰν γύφτικο φυσερό, κάλλια νὰ πᾷς νὰ βοηθῇς τὸν σακάτη τὸν πατέρα σου 'ςτὴ δουλειά του. Μὴ μοῦ κάνῃς πάλι τίποτε φοβέραις πῶς θὰ ξεραθοῦν τὰ χέρια μου ἅμα ποῦ θ' ἁπλώσω 'ς ἄλλο κορμὶ καὶ θὰ καοῦν τὰ χείλια μου ἅμα ποῦ θὰ φιλήσω ἄλλο στόμα περὶ τὸ δικό σου. Ὅ,τι περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι σου κάνε μου μὲ τῆς διαβολιαῖς σου. Μὰ τήρα καλὰ νὰ μὴν ἀγγίξῃς μιὰ τρίχα ἀπ' τὸ κεφάλι τῆς σαστικιᾶς μου, γιατὶ μὰ τὸ χῶμα ποῦ πατῶ, μὰ τὸ ψωμὶ ποῦ τρώω, μὰ τὴν ἅγια Τριάδα ποῦ προσκυνῶ, θὰ σοῦ ξερριζώσω ἀχνιστὴ μέσ' ἀπ' τὰ στήθια τὴν καρδιά σου νὰ τὴν δώσω 'ς τὰ σκυλιά.

— Τί καρτερᾷς τὸ λοιπόν; τί συλλογᾶσαι; ἐπέταξεν ἐκείνη διὰ φωνῆς στυγερᾶς καὶ βιαίως ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ σελαχίου τοῦ χωρικοῦ τὴν μάχαιραν, ἧς ἡ λεπὶς ἔλαμψεν ἐν τῷ σκότει ὅσον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς. Πάρε τὸ μαχαίρι καὶ χτύπα! Καλὸ θὰ μοῦ κάνῃς, ὄχι κακό. Τὰ λόγια σου μὲ σπαράζουν 'σὰν χίλια μαχαίρια. Γλύτωσε μιὰ καὶ καλὴ ἐσὺ ἀπὸ 'μένα κ' ἐγὼ ἀπ' τὴν ἀγάπη ποῦ μοῦ τρώει τὰ σωθικά. Μόνον τὴν καρδιά μου ἂν ξερριζώσῃς ἀπ' τὰ στήθια μου.... θὰ ξερριζώσῃς καί... ἄχ!...

Ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐμαλάσσετο, ἐσβύννετο κατὰ μικρὸν καὶ μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους ἐδούπησε πεσοῦσα κατὰ γῆς σύσσωμος.

Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἔξαλλος, ἀγνοῶν ἂν ἐλιποθύμησεν ἢ ἐπλήγη διὰ τῆς μαχαίρας, οὐδ' ἔκυψε κἂν πρὸς τὸ ἐκτάδην κείμενον σῶμα, ἀλλ' ἐτράπη εἰς φυγήν.

Ἐν τῷ οἴκῳ εὗρε πάντας κοιμωμένους· μικρὸς λύχνος ἐφώτιζε διὰ τρομώδους κυανοῦ φωτὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου. Ἐξηπλώθη ἐπὶ τῆς τσέργας του ἐνδεδυμένος, ὅπως κατακλίνονται οἱ ἀγρόται, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ. Μόλις ἔκλεισε τὰ βλέφαρα φρικώδης ὀπτασία ἐζωγραφήθη πρὸ τοῦ τεταραγμένου λογισμοῦ του: ἡ ἀθιγγανὶς ἀγρία, ἡμίγυμνος, μὲ τὴν κόμην ἀκτένιστον καὶ λάμποντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔσειε κατὰ τῆς μικρᾶς καὶ χαριέσσης Γιαννούλας ἀπειλητικὴν τὴν μάχαιραν· καὶ ἐκείνη ἐπτοημένη, τρέμουσα ἐζήτει προστασίαν ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτοῦ.

Ὁ Γιαννιὸς ὁρμεμφύτως ἤγγισε τὸ σελάχιον αὐτοῦ καὶ ἀνέῳξεν ἔντρομος τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ μάχαιρα δὲν ἦτο ἐκεῖ. Ἐν τῇ σπουδῇ τῆς φυγῆς ἀφῆκεν αὐτὴν εἰς χεῖρας τῆς Ζεμφύρας. Καὶ ἰδέα φοβερὰ διῆλθε τότε τοῦ λογισμοῦ του. Ἂν αἴφνης ἡ ἀθιγγανὶς ἐπλήγη διὰ τῆς μαχαίρας, ἂν εὑρίσκετο τὴν πρωΐαν τὸ πτῶμά της ἐκεῖ παρὰ τὰ Τουρκομνήματα, ἡ μάχαιρα θ' ἀνεγνωρίζετο ὡς ἀνήκουσα αὐτῷ καὶ θὰ συνελαμβάνετο ὡς φονεύς, χωρὶς νὰ δύναται κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του.

Διῆλθεν ὥρας θανασίμου ἀγωνίας, ὥρας αἵτινες ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν αἰῶνες. Χωροφύλακες ἀνακριταί, δικαστήρια, δήμιοι ἐκινοῦντο ὡς νευρόσπαστα ἐν τῷ σκιόφωτι τοῦ οἴκου. Μόλις ἠργυρώθησαν ἀπὸ τῆς ἠοῦς αἱ σχισμαὶ τῆς στέγης, ἵνα ἀπαλλαγῇ τέλος τοῦ φρικώδους ἐφιάλτου ἀπέρριψε τὸ κάλυμμα καὶ ἀψοφητεὶ ἐξελθὼν ἔσπευσεν εἰς τὴν θέσιν ὅπου κατέλιπε τὴν Ἀθιγγανίδα. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ σῶμα τῆς κόρης εὗρε πλέον ἐκεῖ, οὐδὲ τὴν μέλαιναν μάχαιραν.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΨΕΥΣΤΩΝ

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 169].

Ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὅλως *κατὰ συμβεβηκὸς* εἶνε δυνατὸν νὰ ψεύδωνται καὶ ἄτομα, ἐν οἷς προσωρινῶς καὶ ὅλως παροδικῶς ἐξασθενεῖ ἡ *αὐτοελεγκτικὴ δύναμις* ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν παθῶν καὶ συγκινήσεων διαφόρων, παρασκευαζουσῶν ἰδιάζουσάν τινα ψυχικὴν κατάστασιν. Γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἄτομα, τὰ ὁποῖα ῥέπουσιν εὐκόλως εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν παραδοχὴν ὑπερφυσικῶν καὶ θαυμασίων φαινομένων.. Οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ τὸ κράτος φόβου διατελοῦντες, εὑρεθέντες π. χ. ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς μεμονωμένα μέρη μόνοι, διηγοῦνται εἶτα πλάττοντες μύθους φαντασιώδεις περὶ φασμάτων καὶ διαφόρων ὑπερφυσικῶν φαινομένων τὰ ὁποῖα *εἶδον* ἢ ἀντελήφθησαν διὰ τῶν διαφόρων αἰσθητηρίων· (ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ἐξαιροῦνται ἐκεῖνοι, ὅσοι πράγματι ἔσχον παραισθήσεις καὶ ψευδαισθήσεις ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου (hallucinations). Οἱ ἀκούοντες δὲ αὐτῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μυστηριώδους φόβου εὑρισκόμενοι, ὅστις μεταδίδεται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ διηγουμένου τοιαύτας ψευδεῖς ἱστορίας, διατείνονται εἶτα, εὑρεθέντες ἢ μὴ εἰς ἀναλόγους περιστάσεις, ὅτι *αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶδον καὶ ἤκουσαν* τὰ φαντάσματα· οὕτω δὲ ψεύδονται καὶ πιστεύουσι τὰ ἴδια αὐτῶν ψεύδη. Οὕτω μεταδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν αἱ παραδόσεις τῶν φαντασμάτων.

Ἐπίσης κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μεταδίδονται ἀστραπιαίως αἱ ψευδεῖς ἐκεῖναι φῆμαι ἐν καιρῷ τῶν μεγάλων συγκινήσεων τῶν κοινωνιῶν, οἷον ἐν καιρῷ πολέμων, ἐπιδημιῶν ἢ ἄλλων γενικῶν δυστυχιῶν. Ἡ μᾶλλον ἀσήμαντος ἀψιμαχία μεταβάλλεται εἰς φονικωτάτην μάχην ἀπὸ στόματος εἰς στόμα· φονεύονται, φέρ' εἰπεῖν, δέκα; ἀμέσως ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέρχεται εἰς πεντακοσίους ἢ εἰς χιλίους χάρις εἰς τὴν σάλπιγγα τοῦ ψεύδους. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κυρίως *οἱ συστηματικοὶ* ψεῦσται, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὡμιλήσαμεν, εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἐπέχουσι τόπον πρισμάτων, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὅπως παραμορφόνωσι τὰ γεγονότα, καὶ αὐτόκλητοι τρέχουσιν ἀπὸ ὁμάδος εἰς ὁμάδα ὅπως πλειοδοτῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων, ἀλλὰ δέον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πάντες, ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων διασείσεων τῆς ψυχῆς εὑρισκόμενοι, οἵας ἐπιφέρει ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις ἔθνους, δυσκόλως ἀντέχομεν εἰς τὸν πειρασμόν, εἰς ψυχικήν τινα κνήφην, ὅπως προσθέσωμεν *ἕνα* τοὐλάχιστον φονευμένον περιπλέον εἰς τὸ γενικὸν ἄθροισμα τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων διὰ τῆς λόγχης τῶν ψευστῶν. Τὰ τοιαῦτα δὲ ψεύδη καὶ οἱ ἴδιοι δημιουργοὶ αὐτῶν πιστεύουσιν αὐταπατώμενοι.

Ἡ ὁσάκις τιτρώσκεται ἡ φιλοτιμία τινὸς ἔν τινι περιπτώσει, ἡ προκύπτουσα ψυχικὴ κατάστασις καθίσταται τοιαύτη, ὥστε ὁ παθὼν πρὸς θεραπείαν αὐτῆς παρασκευάζει ἀμέσως ἓν κατάπλασμα ψεύδους, ὅπερ ἐπιθέτει ἐπὶ τῆς ἠθικῆς πληγῆς του.

Οὕτως ὁ ἀποτυχὼν π. χ. εἰς τὰς ἐξετάσεις μαθητὴς δικαιολογεῖται παριστῶν ἑαυτὸν ὡς ἀδικηθέντα καίτοι εὐστοχώτατα, ὡς λέγει, εἰς πάντα τὰ μαθήματα ἀπαντήσαντα, οἰκειοποιεῖται δὲ τοὺς θριάμβους τῶν ἄλλων. Ἢ ὁ δαρεὶς ἐν συμπλοκῇ τινι παριστᾷ ἑαυτὸν ὡς *ἀριθμητήν*, τὸν δὲ ἀντίπαλον ὡς *παρονομαστήν*, ἀναστρέφων οὕτω τοὺς ὅρους τοῦ *κλάσματος* τῆς συμπλοκῆς, καί τοι κατὰ ταύτην ὁ ἀντίπαλος ἦν ὁ καταβαλὼν αὐτὸν κατὰ γῆς καὶ ἀριθμήσας τεσσαράκοντα παρὰ μίαν πυγμὰς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Ἡ αὐτὴ μέθοδος τίθεται εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐν περιπτώσει ἁπλῆς λογομαχίας, ἢ ὅτε ὁ δειλὸς προσπαθεῖ διὰ τῶν ῥητορικωτέρων σχημάτων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρξε γενναῖος ἐν περιπτώσει τινὶ κινδύνου.

Εἴπομεν ὅτι ἡ *αὐταπάτη* αὕτη ἡ ἕνεκα τοῦ φύσει ἀσθενοῦς βαθμοῦ τῆς αὐτοελεγκτικῆς δυνάμεως συμβαίνουσα εἶνε λίαν συνήθης παρὰ τοῖς παισὶ καί τισιν ἐνήλιξι, οὓς ἀπεκαλέσαμεν *συστηματικοὺς ψεύστας*, πρὸς δὲ ὅτι τὸ αὐτὸ φαινόμενον συμβαίνει σχεδὸν γενικῶς καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ὁσάκις ἕνεκα πάθους ἢ ἐντόνων συναισθημάτων παρασκευασθῇ καταλλήλως τὸ ψυχικὸν ἔδαφος, ἐξ οὗ φύονται τὰ ψεύδη, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπινοήσαντες πιστεύουσιν. Νῦν δυνάμεθα καὶ ἐκ τῆς παθολογίας νὰ φέρωμεν παραδείγματά τινα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἰδέας ἡμῶν ταύτης. Εἰς τοὺς φρενοβλαβεῖς τοὺς καλουμένους *παραλυτικοὺς* (paralytiques généraux) συχνότατα ἀπαντῶμεν τοιαύτης φύσεως ψεύδη. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἰδίως ἐν τῷ ἀρχικῷ σταδίῳ τῆς νόσου αὐτῶν ὑπὸ τὸ κράτος ἀφάτου συναισθήματος εὐδαιμονίας εὑρισκόμενοι ἕνεκα τῆς παθολογικῆς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τελουμένης ἐπεξεργασίας (συμφόρησις αἵματος περὶ τὰ κύτταρα καὶ ἄρα ἀφθονία ὀξυγόνου) ἐκτρέπονται εἰς ὑπερβολάς, ἤτοι εἰς ψεύδη, πρὸς ἐκδήλωσιν καὶ μετάδοσιν εἰς τοὺς περὶ αὐτοὺς τοῦ ὑπερεκχειλίζοντος συναισθήματος τῆς παθολογικῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐδαιμονίας των· λέγουσιν ὅτι ἔχουσι πολλὰ ἀνάκτορα πολυτελῆ, ἀποθήκας πλήρεις χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων, ἵππους καὶ ἁμάξας κατὰ ἑκατοντάδας, εἰσὶ βασιλεῖς κτλ. ἀπαραλλάκτως ὅπως

τὰ παιδία καυχῶνται ὅτι εἰσὶ στρατιῶται καὶ βασιλεῖς, ὅτι *ἐσκότωσαν πολλοὺς τούρκους* ἢ θηρία, ὅτι *ὁ πατέρας των ἔχει μιλλιούνια* κτλ., διὸ καὶ ὀρθῶς παραβάλλονται οἱ *παραλυτικοὶ* φρενοβλαβεῖς πρὸς τὰ παιδία, καὶ ὅπως οἱ ὑπὸ τὸ κράτος συγκινήσεων καὶ διαφόρων συναισθημάτων, ὡς εἴδομεν, εὑρισκόμενοι καὶ φυσιολογικῶς τὸν νοῦν ἔχοντες διατείνονται ὅτι εἶδον φαντάσματα, ἢ ὅτι ἐφονεύθησαν χιλιάδες ἡρώων ἐν τοῖς συνόροις ἐν ἀψιμαχίᾳ τινί, ἢ ὅτι ἔπραξάν τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχουσι πράξει κτλ.

Οἱ *παραλυτικοὶ* πιστεύουσιν εἰς τὰ ἴδια ψεύδη, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ὑγιεῖς τὸν νοῦν ἔχοντες ψευδόμενοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος· ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὸν βαθμὸν τῶν ψευδῶν, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν, τῶν φρενοβλαβῶν ὄντων ὑπερβολικωτέρων καὶ ἀπιθανωτέρων ἐνίοτε· ἡ ψυχολογικὴ ὅμως αἰτία τῆς αὐταπάτης εἶνε ἡ αὐτὴ παρ' ἀμφοτέροις.

* *
*

Ἐνταῦθα λήγει ἡ παρέλασις τῶν *ψευστῶν καὶ ψευδομένων* κατὰ κλάσεις καὶ τάξεις καὶ διαφόρους ὑποδιαιρέσεις γενομένη. Πιστεύομεν δὲ ὅτι ἕκαστος τῶν ἀναγνωστῶν θὰ ἀνεγνώρισεν οἴκοθεν τὴν οἰκείαν αὐτοῦ θέσιν καὶ θὰ προσέδραμεν ἐγκαίρως εἰς τὰς τάξεις του.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλας ταύτας τὰς διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις ἀκριβῆ ὅρια μεταξὺ τούτων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ χαραχθῶσι, καθότι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ψευδόμενος ἐν δεδομέναις περιστάσεσι δύναται νὰ ἀνήκῃ διαδοχικῶς ἢ ταυτοχρόνως εἰς ὅλας τὰς τάξεις· οὐχ' ἧττον ὡς ἐκ τῶν ἐπικρατεστέρων καὶ συνήθων χαρακτήρων τοῦ ψεύδους, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ἄτομόν τι, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀνάγηται εἰς τοιαύτην τάξιν ἢ εἰς τοιοῦτο εἶδος μᾶλλον ἢ εἰς ἄλλο. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις εἰς ὡρισμένα εἴδη ἐπαγγελμάτων ἀντιστοιχοῦσιν καὶ ὡρισμένα εἴδη ψευδῶν, διὰ τοῦτο καὶ ὡς βάσιν ὑποδιαιρέσεως τῶν ψευστῶν ἐλάβομεν τὰ ἐπαγγέλματα.

Συνοψίζοντες νῦν τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα, λέγομεν ὅτι *ἠθικῶς* τὸ ψεῦδος διαιρεῖται εἰς τὰς τέσσαρας ὡς ἑξῆς κατηγορίας:

α') Ψεῦδος, οὗ ποιεῖταί τις χρῆσιν πρὸς τέρψιν ἑαυτοῦ ἢ τῶν ἄλλων.

β') Ψεῦδος πρὸς εὐγενῆ καὶ καλὸν σκοπὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ καὶ ἑνὸς ἢ πολλῶν ἀτόμων.

γ') Ψεῦδος πρὸς ὄφελος ἑαυτοῦ καὶ βλάβην ἄλλου.

δ') Ψεῦδος πρὸς οὐδένα σκοπὸν ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον οὐδέτερον.

Ψυχολογικῶς δὲ οἱ ψευδόμενοι καὶ ψεῦσται διαιροῦνται ὡς ἑξῆς:

α') Εἰς τοὺς ἔχοντας πλήρη συνείδησιν τοῦ ψεύδους καὶ τὴν δύναμιν ἐν ἑαυτοῖς τοῦ νὰ μὴ ψεύδωνται, ἂν θελήσωσι.

β') Εἰς τοὺς ἔχοντας μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πλήρη συνείδησιν τοῦ ψεύδους, ἀλλ' ἠλαττωμένην τὴν δύναμιν ἢ τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ νὰ μὴ ψεύδωνται ἢ λίαν ηὐξημένην τὴν τάσιν τοῦ ψεύδεσθαι. Ἐνταῦθα ἰδίως ἀνήκει κατηγορία τις παίδων, ὡς καὶ οἱ ἔχοντες ψυχικὰς ἀνωμαλίας καὶ νευροπαθείας ἐκ κληρονομικῆς αἰτίας, αἱ ὑστερικαί, οἱ ἡμιφρενοβλαβεῖς, οἱ *ὁρμέμφυτοι* (impulsifs) κτλ.

γ') Εἰς τοὺς ἔχοντας λίαν συγκεχυμένην ἢ οὐδεμίαν συνείδησιν τοῦ ψεύδους.

Ἀφοῦ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐπὶ γῆς ὑπάρχει, ὅστις νὰ μὴ ἐψεύσθη καὶ νὰ μὴ ψεύδηται, ἕπεται ὅτι τὸ ψεῦδος εἶνε διακεχυμένον ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου. Ὁποία δέ τις ἆρά γε νὰ ᾖ ἡ ἀναλογία αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀλήθειαν;

Οἱ χημικοὶ πρὸς παράστασιν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως πρὸς ἄλληλα καὶ διευκόλυνσιν τῆς σπουδῆς αὐτῶν μεταχειρίζονται ὡρισμένους τινὰς *τύπους* δι' ἕκαστον συνδυασμόν. Μιμηθῶμεν τὴν μέθοδον αὐτῶν. Ἔστω λοιπὸν Ψ τὸ ψεῦδος, καὶ A ἡ ἀλήθεια· δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μὴ ἀπομακρυνόμενοι πολὺ τῆς πραγματικότητος ὅτι ἡ *ἠθικὴ κατάστασις* τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας κατὰ μέσον ὅρον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τοῦ ἑξῆς *τύπου*: $\Psi^8 A^2$, ἤτοι *ὀκτὼ* μέρη ψεύδους πρὸς *δύο* μέρη ἀληθείας. Ἐὰν προσθέσωμεν εἰς τὰ *στοιχεῖα* ταῦτα καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς *κακίας* K, καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς *ἀρετῆς* A, ἡ γενικὴ ἠθικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τοῦ *τύπου* $\Psi^5 K^3 (AA)^2$.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν στοιχείων τούτων ποικίλλει κατὰ τὰ διάφορα ἄτομα, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἄτομον κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις αἱ *ἑνώσεις* μεταβάλλονται ὀλίγον. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ψυχολογία οὐδέποτε θὰ ἀφιχθῇ εἰς τὴν τελειότητα καὶ ἀκρίβειαν τῆς χημείας ὅπως ἀναλύῃ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὴν ἠθικὴν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ καταδεικνύῃ ἀκριβῶς τὰ *ἄτομα* τῶν ἠθικῶν τούτων στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁπωσδήποτε δυνάμεθα νὰ δίδωμεν μᾶλλον συγκεκριμένην μορφὴν διὰ τοιούτων *ψυχολογικῶν τύπων* εἰς τὰς ἀορίστους ἐκτιμήσεις, ἃς ἔχομεν ἐν τῷ νῷ καὶ ποιοῦμεν ἕκαστος ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθ' ἑκάστην διὰ τὰ γνωστὰ ἡμῖν πρόσωπα.

Διατί δὲ ἡ ἀφθονία αὕτη τοῦ ψεύδους καὶ τῆς κακίας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ σμικρὰ ἀληθῶς ποσότης τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας;

Δι' ὃν λόγον καὶ τὸ ποσὸν τῶν δηλητηριωδῶν ἀερίων ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ εἶνε μεγαλείτερον τοῦ ζωοποιοῦ ὀξυγόνου· τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τὸ ἄζωτον ἀποτελοῦσι τὰ $^4/_5$ τῆς ἀτμοσφαίρας,

τὸ ὀξυγόνον δὲ τὸ ἐπίλοιπον μέρος. Ἐὰν ἀνεπνέομεν μόνον τὰ δύο πρῶτα ἀέρια, ἡ ζωὴ θὰ ἦτο ἀδύνατος· ἐὰν ἐπίσης ἀνεπνέομεν μόνον τὸ ὀξυγόνον ἡ ζωὴ ἡμῶν θὰ κατηναλίσκετο τάχιστα· τὸ κρᾶμα τῶν στοιχείων τούτων ἀποτελεῖ τὸ κατάλληλον μέσον, ἐν ᾧ ἡ ζωὴ ἡμῶν εἶνε δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ.

Οὕτω συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ. Ἡ ἀνάμιξις τοῦ ψεύδους καὶ τῆς κακίας μετὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ὕπαρξιν μιᾶς κοινωνίας, ἐκ τῆς ἀντιθέτου δὲ αὐτῶν ἐπιδράσεως προκύπτει ἡ κίνησις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὡς προκύπτει ἡ κίνησις τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἐνεργείας δύο δυνάμεων, τῆς ἕλξεως καὶ ὤσεως. Ἀφοῦ δὲ ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον τὸ ψεῦδος καὶ ἡ κακία εὑρίσκονται ἀναμεμιγμένα μετὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὑφίσταται μυστηριώδης τις ἠθικὸς νόμος οὕτω ὁρίσας τὰ πράγματα ἵνα ᾖ δυνατὸς ὁ βίος τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν καὶ ἐπιτευχθῇ βαθμηδὸν καὶ ἠρέμα διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ πρόοδος αὐτῆς.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ ψεύδους ἀνυψοῖ τὴν ἀξίαν τῆς ἀληθείας ὡς ἡ ἄγνοια τὴν τῶν γνώσεων· ἡ ἔννοια τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἐκτίμησις αὐτῶν προκύπτει ἐκ τῆς ἀντιθέσεως. Ὁ φανατικὸς φιλαλήθης εἶνε φανατικὸς διότι μισεῖ τὸ ψεῦδος. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ κακία ἀφ' ἑνός, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀλήθεια ἀφ' ἑτέρου, χρησιμεύουσιν ὡς δύο παμμέγιστοι μοχλοὶ κινοῦντες τὸν μηχανισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας· ἂν ἀφαιρεθῇ ὁ εἷς πᾶσα ἁρμονικὴ κίνησις παύει. Ὁ τοῦ Βερολίνου σοφὸς Du Bois Raymond εἶπεν ὅτι ἐὰν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐκέκτητο ἄπειρον σοφίαν, ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔπληττεν ἐκ φοβερᾶς ἀνίας καὶ θὰ κατεδικάζετο εἰς ἀδράνειαν· θὰ ἐγνωρίζομεν, λέγει, πάντα τὰ συμβάντα, συμβαίνοντα καὶ συμβησόμενα ἐν τῷ σύμπαντι· θὰ εὑρίσκομεν, π.χ. τάχιστα δι' ἑνὸς ἁπλουστάτου ὑπολογισμοῦ ποῖος ἄνθρωπος εἰς ποῖον σημεῖον τῆς γῆς εὑρίσκεται, ποία εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ποία ἡ μορφή του, τί ἔπραξεν ἢ τί θὰ πράξῃ, ποῖοι εἶνε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μέχρι τέλους τῶν αἰώνων· θὰ ἐγνωρίζομεν τί σκέπτεται ἕκαστος καὶ τί θὰ σκεφθῇ, εἰς ποῖον μέρος πόσον ὕδωρ θὰ πέσῃ μέχρι συντελείας *τοῦ κόσμου* κτλ. κτλ. Ἐν ἄλλαις λέξεσι θὰ εἴμεθα θεοὶ γινώσκοντες *τά τ' ἐόντα, πρό τ' ἐόντα τά τ' ἐσόμενα* οὐδὲν ἀπρόοπτον, οὐδεμία περιέργεια, οὐδεμία ἐλπὶς καὶ συγκίνησις, οὐδὲν ἰδεῶδες θὰ ἐπεδιώκομεν, οὐδεμία εὐχάριστος αὐταπάτη(ilussion) θὰ ἐτάραττε τὴν ἀχανῆ ψυχὴν ἡμῶν, ἥτις θὰ ὡμοίαζεν πρὸς ἀτέρμονα λίμνην, ἧς τὰ ὕδατα ἀκίνητα ὡς πεπηγότα ἐκτείνονται ἐπ' ἄπειρον! Οὐδεμία πτυχὴ ἐν αὐτῇ ἐκ ζεφύρου, οὐδεμία τρικυμία! μονοτονία ἀπελπιστική!

Κατὰ ταῦτα ὁ Δημιουργός, ἐὰν ἔχῃ τὰ αὐτὰ συναισθήματα, οἷα καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ εἶνε βεβαίως ὁ δυστυχέστερος τῶν ἀθανάτων καὶ θὰ πλήττῃ ἐξ ἀνίας δεινῆς. Θὰ ὁμοιάζῃ, ἱστάμενος πρὸ τοῦ σύμπαντος, τὸν μηχανικὸν ἐκεῖνον, ὅστις, ἱστάμενος πρὸ τῆς λειτουργούσης ἀτμομηχανῆς του, βλέπει τὴν αὐτὴν αἰωνίως κίνησιν αὐτῆς καὶ ἀκούει τὸν αὐτὸν μονότονον θόρυβον.

Ὅθεν ὅπως ἡ ἄγνοια τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὠφέλιμος καὶ εὐχάριστος ἅμα, καθὸ συντείνουσα εἰς τὴν διέγερσιν τῆς περιεργείας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἐξ οὗ καὶ προκύπτει ἡ αὔξησις τῶν γνώσεων, οὕτω καὶ τὸ ψεῦδος μετὰ τῆς κακίας χρησιμεύουσιν ὡς κέντρον καὶ διεγερτήριον τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνθρωπότης τείνει πάντοτε πρὸς τὸ ἰδεῶδες, τρέχει κατόπιν χιμαίρας, τὴν ἐξάλειψιν δηλαδὴ τοῦ κακοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὀνειρεύεται τὴν βασιλείαν τῆς γενικῆς εὐδαιμονίας, τῆς ἀπολύτου εἰρήνης καὶ ἀδελφοποιήσεως, τοῦ ἀπολύτου καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐν τῷ κόσμῳ! Ἐκτὸς ὅτι τοῦτο εἶνε μία χίμαιρα καὶ οὐδέποτε θὰ πραγματοποιηθῇ, ἡ ἐπίτευξις τυχὸν τοῦ πόθου τούτου τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ἱκανοποίησις τῆς ἀνάγκης ταύτης, θὰ ἀπέβαινεν αὐτῇ ἀνιαροτάτη καὶ καταστρεπτική, ἡ δὲ ἀπογοήτευσις θὰ ἐπηκολούθει δεινή. Δύναταί τις ἀπὸ τοῦδε νὰ φαντασθῇ μίαν κοινωνίαν ἀφιχθεῖσαν εἰς τὸ ἰδεῶδες, συλλαβοῦσαν τέλος τὴν χίμαιραν, ἣν κατέτρεχεν ἐπὶ αἰῶνας, ὁπόσον ἀνούσιος θὰ ᾖ καὶ ψυχρὰ καὶ ἄνευ ζωῆς! Ἡ ἔλλειψις τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων παθῶν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ φθόνου, τοῦ ψεύδους, τοῦ μίσους, τῆς ζηλοτυπίας, τῆς πλεονεξίας, τῆς μοχθηρίας καὶ πάντων ἐν γένει τῶν τέκνων τῆς κακίας θὰ κατέστρεφεν αὐτοστιγμεὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὰς ὡραίας καὶ βαναύσους τέχνας, τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι προκόπτουσι ἁνθαμιλλώμενοι καὶ ἀλληλοπολεμούμενοι οὐχὶ δὲ τρυφερῶς ἐναγκαλιζόμενοι καὶ ἀλληλασπαζόμενοι.

Ἄν ποτε κατώρθου νὰ περιπτυχθῇ τὴν χίμαιραν τοῦ ἰδεώδους ὁ ἄνθρωπος θὰ ᾐσθάνετο ἴσως ἄφατόν τινα ἡδονὴν καὶ εὐδαιμονίαν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀλλὰ μετὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ πρώτη φροντὶς αὐτοῦ θὰ ἦτο νὰ στρέψῃ μετ' ἀποστροφῆς καὶ ἀηδίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ τέρατος τούτου, ὅπερ ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως καὶ διὰ τῆς φαντασίας του εἶχεν ἐκλάβει ὡς ἰδεωδῶς ὡραῖον!

Οὕτω δὲ παριστάμεθα πρὸ τοῦ παραδόξου τούτου φαινομένου, καθ' ὃ ἡ ἀνθρωπότης ἐπιδιώκει ἐν ἀγνοίᾳ της ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἐκείνου, ὅπερ

ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπολαύσῃ. Ἀλλ' ἡ ἀπάτη αὐτὴ εἶνε ὠφέλιμος, χρησιμεύουσα πρὸς καταπολέμησιν καὶ περιστολὴν τῆς αὐξήσεως τῆς κακίας· τὸ *πρακτικὸν ἰδεῶδες* πάσης κοινωνίας δέον νὰ ᾖ ἡ περιστολὴ καὶ ἐλάττωσις τῆς κακίας, διότι ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς οὔτε κατορθωτὴ ποτέ ἐστιν, οὔτε ἐπιθυμητή, καθόσον συνεπάγεται τὴν ἄρσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀπολαύσεως.

Βαθεῖαν τῳόντι ἔννοιαν ἔχει τὸ ὑπὸ τοῦ Spinoza ῥηθέν: tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes possibles» καίτοι ὁ Βολταῖρος εὐφυέστατα ἐν τῷ Candide αὐτοῦ ἐσατύρισε τοῦτο.

Τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἔχουσιν. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦ Spinoza οἱ Ἰανσενισταὶ καὶ οἱ Κουάκεροι τοῦ 17ου αἰῶνος ἀποστρεφόμενοι εἶχον ἀποφασίσει ὅπως μηδέποτε ψευσθῶσι κατὰ τὸν βίον των. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον *τὸ εἶδος* τοῦτο τῶν ἀνθρώπων ἐσβέσθη, ὡς ἐσβέσθησαν *τὰ εἴδη* ἐκεῖνα τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, ὅσα δὲν ἦσαν καταλλήλως ὡπλισμένα κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπάρξεως ἐν τῇ φύσει.

Ὅθεν τὸ ψεῦδος εἶνε ἓν ἀναγκαῖον κακόν, ὡς ὑπάρχουσι πολλὰ ἀναγκαῖα κακὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς εἶνε ἀναγκαῖος τῇ πολιτείᾳ καὶ ὁ δήμιος. Ἀλλ' ὡς ἀποστρεφόμεθα τὸν δήμιον, οὕτω δέον νὰ ἀποστρεφώμεθα καὶ τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ δήμιος τῆς ἀληθείας.

Σιμων Αποστολιδης

ΑΡΧΑΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΙΣΤΡΑ

Χάριν τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων ἐν Πελοποννήσῳ οἰκογενειῶν δημοσιεύομεν ἔγγραφον, δωρηθὲν τελευταῖον εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας, καὶ καταταχθὲν ὑπ' ἀριθμὸν 6860, διαλαμβάνον τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ Μιστρᾷ οἰκογενείας Λεωπούλου. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶνε πιστοποιητικόν, ὅπερ ἔδωσεν ὁ ἐπίσκοπος Κυθήρων Κύριλλος εἰς τὸν Γεώργιον Λεώπουλον καταφυγόντα τῷ 1771 εἰς Κύθηρα. Τὸ ἔγγραφον φέρει καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ πρωτονοταρίου Γεωργίου Μόρμορη, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ συνετάχθη καὶ ἐγράφη, τοῦ ἐπισκόπου ὄντος ἀμαθοῦς, ὡς φαίνεται, καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς του, ὑπογραφομένου «Κήρηλος». Ἡ γλῶσσα τοῦ κειμένου τοῦ πιστοποιητικοῦ, ἱκανῶς καθαρεύουσα καὶ ὁμαλή, πλὴν συντακτικῶν τινων ἀνωμαλιῶν, μαρτυρεῖ ὅτι ἐν Κυθήροις ἐκαλλιεργοῦντο περὶ τὸ 1770 τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἐν οἷς διέπρεπεν ἡ ἀρχαία τῆς νήσου οἰκογένεια τῶν Μόρμορη.

Τὸ πιστοποιητικὸν ἔχει ὡς ἑξῆς

« Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δῆλον ποιεῖ ὅτι ὁ τιμιώτατος Κὺρ Γεώργιος Λεώπουλος ὑπάρχει ἐκ τῆς πόλεως Σπάρτης, γένος μὲν εὐγενές, καὶ παλαιότερον πάντων τῶν ἐν αὐτῇ εὑρισκομένων Χριστιανῶν. Ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς οἱ πρόγονοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἡγεμονευόντων ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατὰ τὰς διαφόρους ἐξουσίας ἐς ἀεὶ τὰ πρῶτα ἔφερον. Ἐν βραχεῖ δέ τι τοῦ χρόνου διαστήματι, ὅσον ἔτι οἱ ζῶντες φημίζουσιν, ἀφέντες τὰ παλαιὰ αὐτῶν προτερήματα, τῶν νεωτέρων ἀρχόμενοι λέγομεν ὅτι τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ θείῳ τοὔνομα Σαράντος Λεώπουλος, ὅτε ὁ ἐξοχώτατος Καπ. Γενεράλης Μοροζίνης ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Γαληνοτάτης τῶν Ἐνετιῶν ἀριστοκρατίας τὴν Πελοπόννησον ὑπέταξε πᾶσαν, τὴν ἐξουσίαν δέδωκε τῆς τῶν Λακώνων ἐπαρχίας, ἐπιτροπικῶς τῷ ῥηθέντι Σαράντῳ, ὥστε κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν πάσας τὰς ἐμπιπτούσας ὑποθέσεις, ἕως ὅτου πεμφθείη ἄρχων προβλεπτὴς παρὰ τῆς αὐτῆς Γαληνοτάτης ἐξουσίας. Οὗτος δὲ ἱκανὸν χρόνον δικαίῳ τε καὶ θεαρέστως διοικήσας ἔπειτα εἰς Ἐνετίας ἀπεδήμησε καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ καλῶς πραχθέντα οἱ τῆς ἀριστοκρατίας θεωρήσαντες, πάντα ἐπεκύρωσαν, καὶ τῆς τοῦ Κόντε τιμῆς εἰς ἀνταμοιβὴν αὐτὸν ἐτίμησαν, μετὰ καὶ τῆς χρυσῆς κολλάνας περιβολὴν [1]), δόντες αὐτῷ καὶ ἱκανὴν χωρίων γῆν εἰς ἔνδοξον καὶ τιμητικὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Δημήτριος Λεώπουλος μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῇ τῶν Ὀθωμανῶν αὖθις ἐξουσίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν προϊσταμένων τῆς Πελοποννήσου ταύτης τὴν διοίκησιν ἔφερεν, ὅθεν καὶ ἐδιωρίσθη τότε παρὰ τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὸ ἐπιτηρεῖν καὶ διοικεῖν τὰς βασιλικὰς ἁπάσας ὑποθέσεις μετὰ τοῦ ἐκεῖσε ἐξουσιαστοῦ τῆς ἐπαρχίας Μιστρός. Τὰ νῦν οἱ αὐτάδελφοι αὐτοῦ, καὶ οὗτος σὺν τοῖς λοιποῖς προεστῶσι, τὴν διοίκησιν τοῦ κοινοῦ καὶ πολιτείαν αὐτῶν θεαρέστως ἐπιφέρουσι. Καὶ ὁ μὲν εἷς ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀφῆκε περιβόλιον μέγα διὰ ὀρφανοτροφεῖον τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων παίδων νηπίων τῶν χριστιανῶν, ἵνα ἐσαεὶ τρέφονται ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ· ὁ δὲ ἕτερος ἀδελφὸς ἀφιέρωσε μύλον ἕνα μετὰ καὶ περιβολίου εἰς τὸ διανέμεσθαι ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰς τροφὰς πᾶσι τοῖς ἐν φυλακῇ βληθεῖσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῶν.

Καὶ ἕτερον ἀφιέρωμα χρημάτων ἱκανῶν ἄφησεν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ πληροῦσθαι ἐκ τοῦ κέρδους αὐτῶν κατ' ἔτος ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου μεγαλο-

1) Κολλάνα = Collana. Περιδέραιον, δι' οὗ περιεβάλλοντο τὸν λαιμὸν οἱ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Κόμητος ἀναγορευόμενοι, ἐξ οὗ ἐκρέματο καὶ τὸ οἰκόσημον αὐτῶν.

τυρος Γεωργίου ἕνα ἱεροκήρυκα διδάσκαλον καὶ ἕνα ἱεροδιάκονον καθὼς τὰ πατριαρχικὰ σιγγιλιώδη διαλαμβάνουσι. Καὶ ἐν συντόμῳ ἄνωθεν καὶ ἕως τοῦ νῦν ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης ἡ φιλαδελφία πρὸς τοὺς πλησίον σὺν οἰκτιρμοῖς καὶ εὐποιίας οὐκ ἐξέλιπε.

Καὶ ταῦτα πάντα τὰ εἰρημένα παρὰ πολλῶν ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀξιοπίστων χριστιανῶν ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν ἠκούσαμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν. Τοῦτον δὲ τὸν τιμιώτατον Κὺρ Γεώργιον ἤδη ἑπτὰ μῆνας ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κυθηρίας, ἤτοι τοῦ Τσερίγου, ἡμετέρας ἐπαρχίας, διατρίβοντα, χριστιανὸν ὀρθόδοξον, ἐγνωρίσαμεν καὶ πρὸς τὰ θεῖα εὐσεβέστατον, εἰς ἄκρον φιλαλήθη, δίκαιον καὶ οἰκτίρμονα. Ἀλλ' οἷς κρίμασιν οἶδεν ὁ Κύριος ἐν ταύτῃ τῇ ὀλεθρίῳ καὶ ἐλεεινῇ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Μιστρός [1]), δι' ἀνάγκην καὶ συμφέρον τοῦ κοινοῦ τῆς πολιτείας αὐτῶν ἕως τὴν ἐσχάτην ἡμέραν ἀναμείνας, δὲν ἔφθασε νὰ φυλάξῃ καὶ νὰ κυβερνήσῃ τὰ πράγματα αὐτοῦ, ἀλλὰ φυγὰς γενόμενος ἄφησεν ἅπαντα καὶ σὺν τοῖς ἀκινήτοις ἅμα καὶ τὰ κινητὰ ἀνελπίστως ἀπώλεσε μέχρι τῶν τιμίων καὶ ἐλαφρῶν, δῆλα δὴ μάλαγμα, μαργαριτάρια καὶ λοιπὰ τίμια πράγματα καὶ δὴ ἐν ἀπορίᾳ τοῦτον ὁρῶντες τυγχάνοντα τούτου ἕνεκα καὶ ἵνα μὴ τῇ ἀρᾷ ἐπιπέσωμεν τοῦ Κυρίου ἐπαπειλοῦντος τοὺς τὴν ἀλήθειαν κρύπτοντας, καὶ τὸ οὐαὶ τοῖς τὸ πικρὸν γλυκὺ καὶ τὸ γλυκὺ πικρὸν λέγοντας, ἐδώσαμεν τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀρχιερατικὸν εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθείας καὶ βεβαιότητα, ὑπογραφόμενοι μετὰ καὶ τῆς ἡμετέρας σφραγῆς.

Ἐν ἔτει α'ψοα (1771) ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ια'

Γ. Κύριλλος

(*Τ. Σ.*) *Ὁ Ἐπισκοπικὸς πρωτονοτάριος Γεώργιος Μόρμορης*

Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω σχετικῶς πρὸς τὴν εἰρημένην οἰκογένειαν τῶν Λεωπούλων, ὑπάρχει ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας ὑπ' ἀριθμὸν 6859 ἐπὶ μεμβράνης καὶ τὸ δίπλωμα δι' οὗ ὁ Δόγης τῆς Ἐνετίας Σίλβεστρος Βαλέριος ἀπένειμεν εἰς τὸν Σαράντην Κομνηνὸν Λεώπουλον συνταγματάρχην τὸν τίτλον τοῦ Κόμητος τῷ 1694 διὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐνετίας καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ εἰς τὰς κατὰ τῶν Τούρκων μάχας, περὶ οὗ ἀνέφερε καὶ τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον τοῦ Κυρίλλου, ἔνθα ὀνομάζει αὐτὸν Σαράντον. Ὡσαύτως δὲ ἐν τῷ ἀρχείῳ ὑπάρχει καὶ ἀντίγραφον ἐγγράφου ἰταλιστὶ ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ῥωσσικοῦ προξενείου ἐν Κυθήροις ἐξηγμένον ὑπογεγραμμένου ὄντος τοῦ προξένου Ἐμμανουὴλ Μόρμορη ἐν ἔτει 1806 3 Μαΐου, δι' οὗ ὁ κόμης Ἀλέξιος Ὀρλὼφ τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1772, ἐν Πάρῳ ὤν, πιστοποιεῖ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς ὁ Γεώργιος Λεώπουλος μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς οἰκογενείας προσήνεγκεν εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ παρέχει αὐτῷ πάσας τὰς τιμὰς τὰς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ῥώσσου ἀξιωματικοῦ ἀπονεμομένας.

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο φέρει ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρίας τὸν ἀριθμὸν 6857.

Α. Μηλιαράκης.

1) Ἐννοεῖ τὴν ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ὀρλὼφ γενομένην καταστροφὴν τοῦ Μιστρᾶ.

ΑΛΑΛΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ.

Ἐν Turnhout τοῦ Βελγίου ὑπάρχει τὸ διάσημον μοναστήριον τῶν καλουμένων *τραππιστῶν* μοναχῶν, οἵτινες ἔχουσιν ὡς ὅρον τῆς ἐν αὐτῷ διαβιώσεως τὸ νὰ μὴ ὁμιλῶσι ποτέ. Εἷς καὶ μόνος ἐπιτρέπεται ἐν αὐτῷ νὰ ὁμιλῇ, ὁ ὁδηγῶν τοὺς ξένους μοναχός, ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁμιλεῖ ὀλίγον, ἡ δὲ φωνή του ἀκούεται ὡς ἐλαφρὸς ψίθυρος, καὶ ἐλαφρὰ πνοὴ ἀνέμου πνέοντος διὰ κοιμητηρίου.

Τὸ μοναστήριον εἶνε σοβαρόν, ἔχον ὑψηλὰ τείχη, οὐδαμοῦ δὲ ὑπάρχει κόσμημά τι ἢ χάριέν τι στόλισμα. Τὰ καθέκαστα αὐτοῦ μέρη εἶνε ἡ ἐκκλησία, διάφορα κελλία, σταῦλοι καὶ δωμάτια ἐργασίας, ἐν αὐτοῖς δὲ οἱ μοναχοὶ διδάσκονται τὴν λήθην τῶν ἐπιγείων καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν καθίστανται ὡς σκιαί. Μέρος τῆς ἡμέρας διατρίβουσιν οἱ τραππισταὶ εἰς τὴν προσευχήν. Βλέπει τις αὐτοὺς ἀκινήτους ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμοιάζοντας μᾶλλον πρὸς ἀπολελιθωμένους ἁγίους. Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν πίπτουσι πρηνεῖς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μένουσιν οὕτω μακρὸν χρόνον προσευχόμενοι ἐνδομύχως. Τὸν λοιπὸν χρόνον ἐργάζονται.

Οἱ μοναχοὶ τοῦ μοναστηρίου τούτου ἐγείρονται ὄρθρου βαθέος ἀπὸ τῆς σκληρᾶς αὐτῶν κλίνης, συναθροίζονται εἰς προσευχήν, καὶ εἶτα ἄρχονται τῆς ἐργασίας, συνισταμένης εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς περὶ αὐτοὺς ἐρήμου χώρας εἰς καρποφόρους ἀγρούς. Ἐργάζονται δὲ ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των δι' ἀξίνης, πτύου ἢ ἀρότρου ἀδιαλείπτως φέροντες τὸν αὐτὸν χιτῶνα εἴτε ὁ ἥλιος φλέγει τὴν κεφαλὴν εἴτε ὁ χειμὼν εἶνε δριμὺς ἢ ἡ βροχὴ πίπτει ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν. Μόνον δὲ τὴν κεφαλὴν ἔχουσι κεκαλυμμένην διὰ τῆς καλύπτρας. Ὁ βλέπων αὐτοὺς ἐργαζομένους κατὰ μακρὰς μακροτάτας σειρὰς νομίζει ὅτι βλέπει καταδίκους εἰς ἀναγκαστικὰ ἔργα ἐργαζομένους διὰ τῆς βίας. Πρὶν ἡ χώρα των ἦτο ἀγρία καὶ πλήρης ἀκανθῶν καὶ τρι-

βόλων. Νῦν εἶνε κατάφυτος καὶ πλήρης ποιμνίων. Ἡ τροφὴ τῶν μοναχῶν τούτων συνίσταται μόνον ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν, μόνον δὲ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἐπιτρέπεται καὶ κρέας. Ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν μένοντες οἱ μοναχοὶ φέρουν ἐλαφροτάτας ἐμβάδας, οὕτω δὲ βαδίζοντες δὲν προξενοῦσι τὸν θόρυβον τοῦ ἀνθρωπίνου βαδίσματος.

Ἀποθνήσκοντα μοναχὸν καταθέτουσι ἔν τινι πάντοτε ἑτοίμῳ εὑρισκομένῳ λάκκῳ· ὅταν δὲ καλύψωσι τοῦτον διὰ χώματος, ἀνοίγουσι εὐθὺς ἕτερον, ὅστις παραμένει ἀνεῳγμένος μέχρις οὗ δεχθῇ ἕτερον τῶν ἀφώνων ἐρημιτῶν. Ὁ πάππας Πίος ὁ ἔνατος προσεκάλεσε ποτὲ μέρος τῶν τραππιστῶν πλησίον τῆς Ρώμης, οὗτοι δὲ ἐντὸς βραχέος χρόνου ἀπήλλαξαν τῶν πυρετῶν τὸ ἀκατοίκητον τμῆμα Τρεφοντάνε, ἐργασθέντες ὑπερβολικῶς καὶ ἀκαταβλήτως.

ΑΥΛΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου πενθοῦσιν ἐπὶ ἑβδομάδας αἱ εὐρωπαϊκαὶ αὐλαί, ὑπὲρ πάσας δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ ἡ αὐλὴ τοῦ Βερολίνου.

Αἱ πένθιμοι περιβολαὶ ἐκεῖ εἶνε τοιαῦται:

Αἱ κυρίαι τῆς Αὐλῆς φέρουσιν ἐσθῆτα μέλαιναν, πῖλον μέλανα κεκαλυμμένον ὑπὸ μελαίνης σκέπης, δύο μέλανα πέπλα ἓν ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ ἕτερον ὀπίσω πολὺ μακρόν· μέλανα χειρόκτια σουηδικὰ καὶ οὐδὲν κόσμημα.

Μετὰ δεκαεννέα ἡμέρας αἱ κυρίαι τῆς Αὐλῆς ἀφαιροῦσι τὸ μακρὸν πέπλον· τὸν δὲ τρίτον μῆνα ὁ πῖλος ἔσται λευκός, λευκὰ τὰ χειρόκτια, λευκοὶ πάντες οἱ κόσμοι τοῦ ἐνδύματος.

Τὴν σήμερον τὰ αὐλικὰ πένθη ἡπλοποιήθησαν πολύ, ἐν ᾧ ἐν παρῳχημένοις χρόνοις ἦσαν πομπωδέστερα ὅπως πάντα τότε ἐν ταῖς Αὐλαῖς.

Τὰ βασιλικὰ ἐνδιαιτήματα ἐκαλύπτοντο καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ ὑφάσματος μαύρου ἢ φαιοῦ, ἐστρώννυντο δ' ἔτι μαῦρα τὰ ὀχήματα ἐφ' ὅσον διήρκει τὸ πένθος.

Μέχρι τῶν χρόνων Λουδοβίκου ΙΑ' πένθιμον χρῶμα ἐθεωρεῖτο τὸ πορφυροῦν· αἱ δὲ βασίλισσαι χηρεύουσαι ἐνεδύοντο λευκά, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα *λευκαὶ βασίλισσαι* (reines blanches). Τὴν σήμερον μόνον τῶν καρδιναλίων ἡ πένθιμος στολὴ εἶνε ἰόχρους καὶ οὐχὶ μέλαινα.

Ἐν Ρωσσίᾳ πρότερον οἱ θνήσκοντες μονάρχαι ἐξετίθεντο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας περιβεβλημένοι τὴν βασιλικὴν στολήν. Ὁ λαὸς προσήρχετο ἐλεύθερος καὶ προσεκύνει ἀσπαζόμενος τὴν ψυχρὰν χεῖρα τοῦ νεκροῦ, ἐν ᾧ πέριξ ἐκαίοντο ἀδιαλείπτως μύρα καὶ μυρίαι λαμπάδες ἠκτινοβόλουν ἄσβεστοι ἡμέρας καὶ νυκτός.

Ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἀπὸ τῆς χηρείας αὐτῆς φέρει πένθιμον κεκρύφαλον, ὃν δὶς ἢ τρὶς μόνον ἀφήρεσεν ἐν ἐκτάκτοις ἑορταῖς.

Ἡ νεαρὰ χήρα βασίλισσα τῆς Ἱσπανίας φέρει ἐπὶ τῆς περικαλλοῦς αὐτῆς κόμης ἱσπανικὴν καλύπτραν διὰ μαργαριτοκοσμήτων καρφίδων ἡρμοσμένην.

Παρά τισιν αὐλαῖς ἐπιτρέπονται οἱ ἀδαμάντινοι κόσμοι ἐπὶ τῆς πενθίμου περιβολῆς. Καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον ὁ ἐπὶ τοῦ μαύρου ὑφάσματος ἀκτινοβολῶν ἀδάμας, ὁμοιάζων μέγα κρυσταλλωμένον δάκρυ.

Β**

Η ΦΙΛΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΧΟΕΝΖΟΛΛΕΡΝ

Ἓν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου ἦτο καὶ ἡ ἀκαταπόνητος αὐτοῦ φιλεργία· «Δὲν μοῦ μένει καιρὸς πρὸς κάματον», ἦτο μία τῶν συνήθων του φράσεων τελευταῖον. Ἀπαράλλακτα καὶ ὁ προπάτωρ αὐτοῦ Μέγας Φρειδερῖκος ἔλεγε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του· «Ἡ ζωή μου φθίνει καὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσω καλῶς τὸν ἀπομέναντά μοι χρόνον, ὅστις δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς τὸ κράτος.»

Ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις φράσεσι δύο μεγάλων Χοενζόλλερν καταφαίνεται τὸ πνεῦμα τῆς ὅλης δυναστείας, τὸ πνεῦμα δι' οὗ οἱ Χοενζόλλερν ἀνῆλθον εἰς τὸν βασιλικὸν τῆς Πρωσσίας θρόνον καὶ ἀνέδειξαν τὴν Πρωσσίαν ἡγεμόνα τῆς Γερμανίας.

ΓΝΩΜΙΚΑ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ

Θέλω νὰ ἐργάζωμαι ἀδιαλείπτως πρὸς ἐξαγνισμὸν τῆς καρδίας μου καὶ βελτίωσιν τῆς ζωῆς μου.

**

Δὲν θέλω παρ' ἐμοὶ διεφθαρμένους καὶ κόλακας.

**

Οἱ ἀκεραιότατοι, οἱ εἰλικρινέστατοι ἔσονταί μοι φίλτατοι.

**

Ὑπὲρ πάντας ἀγαπῶ ἐκείνους, οἵτινες θά μοι εἴπωσι τὴν ἀλήθειαν, κἂν αὕτη δυσάρεστος ᾖ.

**

Εὐτυχὴς εἶμαι ὅταν ὁ λαός μου εὐτυχῇ.

**

Πᾶν βίαιον μέσον εἶνε ἐναντίον πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς πεποιθήσεις μου.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἐὰν φίλος τις ἄρῃ μεγάλην τινὰ ἐπιτυχίαν, τὸν ἀγαπῶμεν ὀλιγώτερον διὰ τοῦτο καὶ ἐπιδεικνύομεν πλειότερον τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν.

—

Ὁ ἄγαμος πλούσιος, ὁ γευματίζων συχνάκις εἰς ξένας οἰκίας εἶνε ἄνθρωπος μὲ πολλὰς σχέσεις, ὁ πτωχὸς εἶνε παράσιτος.

—

Ἐπαινεῖτε ὅ,τι καλόν· ὑπάρχουν τόσοι κατακρίνοντες τὸ κακόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὸν διάσημον Γάλλον ἀστρονόμον Ἀραγῶ εἶχε ποτὲ ἀποσταλῇ βαρόμετρον νέου τύπου πολυτιμότατον.

Μετά τινας ἡμέρας τὸ βαρύτιμον ὄργανον πεσὸν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπηρέτου τοῦ ἀστρονόμου, ἐθραύσθη εἰς μυρία τεμάχια.

Ὁ ὑπηρέτης ἦτο ἀπαρηγόρητος, μολονότι δὲ καὶ ὁ Ἀραγῶ ἐθλίβη διὰ τὸ ἀτύχημα, στραφεὶς πρὸς αὐτὸν εἶπε μειδιῶν:

— Ποτὲ εἰς τὴν ζωήν μου δὲν εἶδα βαρόμετρον νὰ καταβῇ τόσον κάτω!

Ἡ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ ἐν Βενεζουέλᾳ αὐξάνει καταπληκτικῶς. Καίπερ τὰ ἐκεῖ διατεθειμένα πρὸς ἐκμετάλλευσιν κεφάλαια δὲν εἶνε μεγάλα, διότι ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἐκεῖ μεταλλευτικῶν Ἑταιριῶν, τῷ 1873, εἶχεν ἑταιρικὸν κεφάλαιον μόνον 1,200 χιλιάδων φρ. ὅπερ χάρις εἰς τὰ κέρδη δὲν ὑπῆρξεν ἀνάγκη ν' αὐξηθῇ διὰ νέων καταθέσεων, ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ 3,500,000 φρ. τῷ 1870, ἔφθασεν εἰς 17,000,000 τῷ 1884. Ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα κοιτάσματα μετάλλων, ἅτινα διὰ σπουδαίας ἐπιστημονικῆς ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ ἐπιτηδείων κεφαλαιούχων θὰ καταστῶσι στοιχεῖα εὐημερίας διὰ τὴν χώραν καὶ πηγῆς πλούτου διὰ τοὺς ἐκμεταλλευτάς.

Ὁ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ ἐκφωνηθεὶς λόγος ἐν τῇ γερμανικῇ Διαίτῃ περιεῖχε 10,997 λέξεις. Ὁ λόγος οὗτος ἀπεστάλη εἰς διαφόρους ἐφημερίδας διὰ 1218 τηλεγραφημάτων ἀποτελεσάντων ἐν συνόλῳ 194,296 λέξεις. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετο ἐκ Βερολίνου εἰς 326 διάφορα μέρη. Δι' αὐτὴν εἰργάσθησαν 235 τηλεγραφηταὶ καὶ 222 μηχανήματα, ὧν τὰ 60 συστήματος Hugues, τὰ 155 συστήματος Morse καὶ τὰ 7 συστήματος Estienne. Ἐκ τῶν τῆς ἀλλοδαπῆς ἐφημερίδων τὸ μακρότερον τηλεγράφημα ἔλαβον οἱ Καιροὶ τοῦ Λονδίνου.

Αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐπενεχθεῖσαι ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας ζημίαι ὑπελογίσθησαν, κατὰ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, εἰς 7,200,000,000 περίπου φράγκων, διότι τὸ ἥμισυ τῶν γαλλικῶν ἀμπελώνων (1,200,000 μυριόμετρα) κατεστράφησαν. Ἂν εἰς τὰς ζημίας ταύτας τοῦ κεφαλαίου προστεθῶσιν καὶ αἱ ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν προϊόντων κτλ. προελθοῦσαι ἐπίσης καὶ ἡ ἀξία τῶν εἰς Γαλλίαν εἰσαχθέντων οἴνων ὡς καὶ ἡ τῶν πρὸς κατασκευὴν οἴνων σταφυλῶν, ἡ ὁλικὴ ζημία ἣν ὑπέστη ἡ χώρα ἐκείνη ἀνέρχεται εἰς 10 χιλιεκατομμύρια φράγκων, τοῦτο δ' εἶνε βεβαίως ὁ κυριώτερος παράγων τῆς ἐκεῖ ἐπικρατούσης ἀπὸ τινων ἐτῶν οἰκονομικῆς καχεξίας.

Κατὰ τὴν Στατιστικὴν Ἐπετηρίδα τοῦ 1888 ὁ πληθυσμὸς τῆς ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας ἀνήρχετο, τῷ 1885, εἰς 108,787,235 ψυχάς, ὧν 81,725,185 ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ρωσσίᾳ, 7,960,304 ἐν ταῖς χώραις τοῦ Βιστούλα, 2,176,421 ἐν Φιλλανδίᾳ, 7,284,547 ἐν Καυκάσῳ, 4,313,680 ἐν Σιβηρίᾳ καὶ 5,327,098 ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ.

Ἡ ἐν Ἀμερικῇ συστᾶσα πρό τινος ἐπιτροπεία ὅπως ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν ἀνεκεφαλαίωσεν ἐν ἐκθέσει τὰ συμπεράσματά της, ἔχοντα ὡς ἑξῆς: ἡ λαιμητόμος καὶ ὁ βρόχος εἶνε μέσα κτηνώδη, ἡ ἀγχόνη εἶνε μέσον πολύπλοκον καὶ ἀβέβαιον: ὡς ἐκ τούτου προτιμότερος ὁ ἠλεκτρισμός, ἀλλ' ἀπασχολεῖ αὐτὴν ἔτι τὸ ζήτημα πῶς θὰ φονεύωσι χωρὶς νὰ καίεται καὶ νὰ παραμορφοῦται ὁ φονευόμενος.

Δανὸς ἀξιωματικὸς ὁ λοχαγὸς Ὀλστάϊν ἐφεῦρε νέαν ἀσπίδα κατὰ τῶν σφαιρῶν, ἐπὶ τῆς ὁποίας πρό τινος ἐγένοντο πειράματα ἐν τῷ σκοπευτηρίῳ τοῦ πεζικοῦ τῆς Ἀμαγέρης. Ἡ ἀσπὶς αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ δύο χαλυβδίνων πλακῶν, πάχους τριῶν χιλιοστομέτρων ἑκάστης διαχωριζομένων διὰ κενοῦ 23 χιλιοστομέτρων. Τὸ χρησιμοποιούμενον μέταλλον εἶνε ἐκτάκτου ἀντοχῆς, ὅπερ διατρυπᾶται μέν, δὲν διαρρήγνυται ὅμως. Τὸ δανικὸν πυροβόλον τῶν 8 χιλιοστομέτρων, σύστημα τοῦ 1887, πυροβολοῦν ἀπὸ ἀποστάσεως 250 μέτρων διατρυπᾷ εὐκόλως πλάκα συνήθους χάλυβος πάχους 9 χιλιοστομέτρων καὶ σανίδα πάχους 30 χιλιοστομέτρων προσηρμοσμένην ἐπὶ τῆς χαλυβδίνης πλακός. Καὶ ὅμως διὰ τοῦ πυροβόλου τούτου πυροβολήσαντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατρήσωσι τὰς χαλυβδίνους πλάκας Ὀλστάϊν πάχους 4 μόνον χιλιοστομέτρων. Ἡ ἀσπὶς αὕτη δύναται νὰ προφυλάξῃ δύο πυροβολητάς, εἴτε ὀρθίους, εἴτε κατακεκλιμένους, συμπτύσσεται δὲ κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε κατέχει μικρὰν θέσιν, ὅταν δὲν χρησιμοποιῆται. Φαίνεται προωρισμένη ἰδίως διὰ τὰς πολιορκίας, ἐν αἷς μετὰ τὸ κρήμνισμα τῶν ὀχυρωμάτων ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ ὁ ἀμυνόμενος δύναται ὄπισθεν τῶν ἀσπίδων τούτων νὰ πυροβολῇ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς κατὰ τῶν ἐφορμώντων.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1287

'Αριθ. 640 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 3 Ἀπριλίου 1888

ΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ

(Διήγημα)

—Σᾶς παρακαλῶ νά με ἀναπληρώσετε εἰς τὴν δίκην. Εἶνε ἀρκετὰ σπουδαία, ἀλλ' ἔχω πεποίθησιν εἰς τὴν ἱκανότητά σας. Ἐγώ, ὡς βλέπετε, κωλύομαι ἕνεκα τῆς ἀσθενείας μου, ἐκτὸς δ' ἐμοῦ κωλύονται καὶ ἀπουσιάζουσι καὶ οἱ νόμιμοι ἀναπληρωταί μου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολὺ ἀργὰ θὰ λάβετε γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως· ἀλλ' ἔχετε καιρὸν ὡς αὔριον νὰ διεξέλθητε τὴν δικογραφίαν, καὶ νὰ λάβητε τὴν πρέπουσαν γνῶσιν. Ὁ κύριος αὐτουργὸς τοῦ φόνου ἀπέθανε πρὸ μηνῶν εἰς τὰς φυλακάς· καὶ μόνον ἡ συναυτουργὸς τοῦ φόνου δικάζεται. Βαρείας ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτῆς συνέλεξεν ἡ ἀνάκρισις· πιστεύω ὅτι θὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀρκούντως καὶ ἐπ' ἀκροατηρίου. Νὰ ἐπιστήσητε ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι οὕτω μοὶ ὡμίλησε μεταξὺ ἄλλων ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν, παραδίδων μοι τὴν δικογραφίαν. Ἐδέχθην ἑκὼν ἄκων τὴν βαρεῖαν ὑποχρέωσιν, καὶ τὴν ἐπαύριον κατεῖχον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ κακουργιοδικείου τὴν ἕδραν τοῦ εἰσαγγελέως.

Ὁ πρόεδρος κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ προσαχθῇ ἡ κατηγορουμένη. Παρατεταμένος ψίθυρος διατρέχει ἀνὰ τὴν αἴθουσαν καὶ κίνησις παρατηρεῖται εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὑποδηλοῦσα τὴν εἴσοδον αὐτῆς. Ἡ κατηγορουμένη ἐμφανίζεται· βαδίζει μετὰ τῆς ἀδεξιότητος καὶ τῶν κλονισμῶν ἀνθρώπου δεδεμένους ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμούς· ἀνὰ πᾶν βῆμα ἵσταται μετέωρος ὡσεὶ ἐδίσταζε νὰ προχωρήσῃ· μόνον εἷς κλητὴρ τὴν συνοδεύει, φροντίζων ἑκάστοτε νὰ τῆς φωνάζῃ «ἀπ' ἐδῶ»· σπεύδει εἰς τῶν συνηγόρων νὰ τῇ ὑποδείξῃ τὴν θέσιν της. Ἀπὸ τῆς εἰσαγγελικῆς μου ἕδρας προσηλῶ τὰ βλέμματά μου ἐπ' αὐτῆς μετὰ τῆς ἐνδομύχου περιεργείας ἀνθρώπου πρὸς ἡρωΐδα κοινωνικοῦ δράματος, συνάμα δὲ μετὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐστηρότητος λειτουργοῦ τῶν νόμων πρὸς τὴν ἀσεβήσασαν εἰς αὐτούς. Ἀλλὰ μόλις ἔρριψα ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα, ἡ τοῦ ἄρχοντος μεγαλοπρέπεια ἐξηφανίσθη, ὡς ἡ τοῦ ὑποκρινομένου τὸν βασιλέα, ἅμα ἀποχωρήσαντος τῆς σκηνῆς· καὶ τὴν περιέργειαν διεδέχθη ἕτερον, ἀόριστον ἔτι, ἀλλὰ βαθύτερον συναίσθημα. Διότι τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, λεπτόγραμμον, ἁβρόν, ἐφ' οὗ διεχύνετο ξανθὴ ὠχρότης, τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο... οἱ μέτριοι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ μεγάλοι τὴν ἔκφρασιν ὀφθαλμοί, ἀφ' ὧν ἐξεπέμπετο βλέμμα γλυκὺ συγχρόνως καὶ μελαγχολικόν, ὡς τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως, ἡ σύμμετρος ῥὶς ἁπαλῶς ἀνασυρομένη πρὸς τὰ ἄνω καὶ παρέχουσα ἦθος ἑλκυούσης ἀγαθότητος· τὸ μικρὸν στόμα, τοῦ ὁποίου τὰ χείλη μένουσι πάντοτε ἡμιάνοικτα, ὡς ἐν παιδικῇ πρὸ τῶν πραγμάτων ἐκπλήξει... τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο εἰ καὶ κάτωθεν εὐρέος πίλου, εἰ καὶ ὑπὸ πυκνὸν πέπλον, δὲν τὸ ἔβλεπα πρώτην φοράν. Καὶ λησμονῶν τὰς περιόδους τοῦ εἰσαγγελικοῦ λόγου τοῦ ὁποίου τὸ προοίμιον ἀπὸ πρωΐας ἐσχεδίαζα, προσεπάθουν νὰ ἀφυπνίσω βαθύτατα κοιμωμένας ἀναμνήσεις. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο δι' ἐμὲ ὡς ἦχός τις ἐκ παλαιοῦ λησμονημένου ᾄσματος, ὅστις ἀπρόσκλητος μᾶς ἔρχεται εἰς τὰ χείλη, καὶ δὲν ἐνθυμούμεθα εἰς ποῖον μέλος ἀνήκει, εἰς ποῖον γνωστόν μας ᾆσμα ἐφαρμόζεται.

Ἀλλ' ὅτε ὁ πρόεδρος ἤρχισε νὰ ἀποτείνῃ πρὸς τὴν κατηγορουμένην τὰς τυπικὰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ ὀνόματος, τῆς ἡλικίας, τῆς πατρίδος, καὶ ἤκουσα τὴν φωνήν της, ἐκινήθην σπασμωδικῶς ἐπὶ τῆς ἕδρας μου, καὶ συνέπτυξα νευρικῶς τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς μου· τέλειον φῶς ἐγένετο. Αἱ βαθύτατα κοιμώμεναι ἀναμνήσεις μου, ἀφυπνισθεῖσαι, ἤρχισαν νὰ πτερυγίζωσι περὶ ἐμὲ ὡς χελιδόνες κελαδοῦσαι τῆς πρώτης ἡλικίας, τῆς πρωΐας τοῦ βίου τὸ κελάδημα. Καὶ ὁ ἀδέκαστος ἀντεισαγγελεύς, λησμονῶν τὴν δίκην ἥτις ἔμελλε νὰ ἐκτυλιχθῇ ἐνώπιόν του, καὶ ὁ ἐπίδοξος σύζυγος λησμονήσας τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἀναμένουσαν μνηστήν, παρεδόθησαν ὡς ἄφρονα καὶ πολυθέλγητρον ὀνειροπόλησιν.

Ἡ νεᾶνις καθ' ἧς ἔμελλα νὰ ἀπαγγείλω κα-

τηγορίαν ὑπῆρξεν ἡ παιδικὴ καὶ πρώτη φίλη μου. Τὸ ὄνομά της, ἐνῷ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ἀνεδίφων ἐν βίᾳ τὴν δικογραφίαν, πολλάκις συνήντησα ὑπὸ τὰ βλέμματά μου· ἀλλὰ πῶς νὰ ἀναγνωρίσω ὑπὸ τὴν κατηγορουμένην Σοφίαν Παρίου, τὴν Φόφην μου, τὴν πρὸ δεκαπενταετίας σύντροφον, τὴν μικράν μου φίλην! Διατί δὲν τὴν ἀνεγνώρισα ἐξ ἀρχῆς; ὑπὲρ τὸ μεστωθὲν τῆς γυναικὸς σῶμα, τὸ διαγραφόμενον ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ μαύρου φορέματός της, ὑψοῦται ἡ αὐτὴ κεφαλή, τῆς ὁποίας τὸ παιδικὸν κάλλος δὲν ἴσχυσαν νὰ φυγαδεύσωσι τῶν ἐτῶν αἱ ἔφοδοι, αἱ τρικυμίαι τοῦ βίου· καὶ ποῖαι τρικυμίαι τάχα, Θεέ μου! Δὲν ἦτο δέκα ἐτῶν ὅτε τὸ πρῶτον παρουσιάσθη εἰς τὴν μικρὰν ἐκ παίδων καὶ κορασίων κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τὰ πρεσβύτερα μέλη δὲν ὑπερέβαινον τὴν ἡλικίαν τῶν δεκατριῶν ἐτῶν. Ὁ κόσμος, ἐν ᾧ διῃτώμεθα ἐξετείνετο ὁλόκληρος ἐπὶ τοῦ μακροῦ καὶ στενοῦ κρηπιδώματος τῆς παραλίας, ἐπὶ τοῦ *μώλου* καὶ τῆς μικρᾶς ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ πλατείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐναυπήγουν πάντοτε μαούναις, καΐκια, καὶ πλοιάρια. Ὅτε ἐπιστρέφομεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἢ προτοῦ ὑπάγωμεν εἰς αὐτό, συνηθροιζόμεθα ἐπὶ τῆς πλατείας ἢ διεσκορπιζόμεθα εἰς τὸν μῶλον. Ἀνεπνέομεν τὴν δριμεῖαν ὀσμὴν τῆς ἀσφάλτου, ἥτις ἔβραζε ἐντὸς τοῦ λέβητος, καὶ παρηκολουθοῦμεν διὰ προσεκτικῶν ὀμμάτων τὴν ρυθμικὴν ἐργασίαν πριόνων καὶ πελέκεων, ἐξ ἧς βαθμηδὸν ἐμορφοῦντο εἰς πλοῖον αἱ σκελετωδῶς συνηρμοσμέναι σανίδες καὶ πάσσαλοι. Ἐτρέχομεν εἰς τὸν μῶλον, ταράσσοντες τοὺς κύκλους τῶν λεμβούχων, τῶν ναυτικῶν, τῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐνησχολοῦντο φορτώνοντες, δεχόμενοι, ἐπιβιβάζοντες ἐμπορεύματα, παραλαμβάνοντες ἐπιβάτας, μέχρις οὗ ἔδυεν ὁ ἥλιος, καὶ τότε ἐλαμβάνομεν πλήρη τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, καὶ ἐτρέχαμεν καὶ ἐπαίζαμεν, καὶ ἐνίοτε συμπεριεφερόμεθα ὡς μικροὶ σοβαροὶ κύριοι, οὐδὲν ἐννοοῦντες, εἰς οὐδὲν προσέχοντες ἐκ τῆς περὶ ἡμᾶς ἁπλουμένης σκηνογραφίας τῆς φύσεως, τῆς πλουσίας εἰς γραμμάς, εἰς χρώματα, εἰς πνοάς, εἰς ψιθύρους, εἰς πράσινα ὄρη καὶ εἰς γλαυκὰ κύματα.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖον ἀπὸ τὰ παιδία ἐπεβάλλετο ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἀναμφίβολος ἦτο ἡ ἐπὶ τῶν κορασίδων ὑπεροχὴ τῆς Φόφης. Ἡ Φόφη ἦτο ὡριμωτέρα τὸ σῶμα, ὑψηλοτέρα τὸ ἀνάστημα, κομψοτέρα τὸ ἔνδυμα. Ἡ Φόφη ἦτο ξένη· εἶχεν ἔλθει μετὰ τῆς μητρός της, ὅπως διέλθῃ τοὺς θερινοὺς μῆνας παρὰ συγγενικῷ οἴκῳ· καὶ τί ξένη! ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Ἤρκει μόνον νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα της διὰ νὰ μᾶς εἴπῃ μὲ τὴν στρογγύλην καὶ ἁρμονικὴν προφορὰν τῆς πατρίδος της περὶ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν ὁποίαν πηγαίνει τόσος κόσμος ὅταν παίζῃ ἡ μουσική, καὶ ἔχει τόσα ὡραῖα σπίτια· ἤρκει νὰ μᾶς εἴπῃ περὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ παλατιοῦ, περὶ τοῦ κήπου, περὶ τοῦ πλήθους τῶν ἁμαξῶν, καὶ ἐμέναμεν ἐμπρός της χαίνοντες καὶ ἄναυδοι. Αἱ Ἀθῆναι! τί ἤμεθα ἡμεῖς, πενιχρᾶς πολίχνης μικρόβια πρὸ τῆς ἀπεράντου χώρας εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα ἦσαν μεγάλα καὶ πλούσια, δρόμοι, πλατεῖαι, οἰκίαι, ἀνάκτορα, βασιλεῖς, ὑπουργοί, στρατηγοί, καὶ ὅλοι εὐτυχεῖς καὶ καὶ ἴσως ἀθάνατοι! Καὶ ἡ Φόφη ἦτον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας! Τὸ ἐγνώριζα κ᾽ ἐγώ, ὅταν παρουσιαζόμην εἰς τὸν μῶλον μὲ τὰ *καλά* μου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον — μὴ ἐρωτᾶτε πῶς τὸ κατόρθωνα— κρατῶν εἰς χεῖρας ραβδίον, παρῳδῶν τὸ ἦθος ἠλικιωμένου περιπατητοῦ, φίλ[illegible] τῶν ρεμβωδῶν καὶ μονήρων περιδιαβάσεων. [illegible] μὲ κατέλαβεν ὡς εἶδος *μεγαλομανίας* ἀφ᾽ ὅτου διέκρινα ἐν τῷ ὁμί[illegible] τῶν κορασίδων τῶν ξένων τὴν κόρην τῶν [illegible]ῶν. Διέβλεπα ἐν αὐτῇ κάτι ὑπέροχον καὶ ἀδ[illegible]λωτον· διὰ νὰ ἀνέλθω μέχρις αὐτῆς, [illegible] νὰ τὴν τιθασσεύσω, ἐκρινόμην ἀνεπαρκὴς διὰ τῶν ὅπλων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς ἡλικίας μου· ὅθεν ἀνάγκη νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχήν της, ἀποπειρώμενος νὰ δανεισθῶ τρόπους καὶ λόγους ἐκ τῆς ἡλικίας εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχα φθάσει ἔτι. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ὡς νὰ κατενόησε τοὺς ἀγῶνάς μου, ἐπέτεινε τὰς ἐνδείξεις τῆς ὑπεροχῆς, ἀκούραστος εἰς φλυαρίας, εἰς φιλαρεσκείας, προκαλοῦσα συναντήσεις καὶ φιλονεικίας ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ἐν αἷς ἐβασίλευεν ἡ ὑπεροχή της πάλιν. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τοιαύτας διακρίσεις καὶ ἀναλύσεις δὲν ἤμην εἰς θέσιν τότε νὰ ἀφίνωμαι. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας — βραχὺ διάστημα διὰ παιδία—ἐζήσαμεν ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον. Μὲ ἄλλους λόγους, ἐκάμναμεν κάθε τρόπον νὰ συναντηθῶμεν εἰς τὸν μῶλον, καὶ ὅμως συνηντώμεθα διὰ νὰ φανῶμεν ὅτι ἀποφεύγομεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Δὲν ἐκυτταζόμεθα, καὶ ὅμως οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον κίνημα μᾶς ἐξέφευγε· καὶ δὲν ἐξεστομίζαμεν λέξιν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ὑπ᾽ ὄψιν τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν θὰ παρῆγεν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου. Δὲν πιστεύω πρῶτος ἐγὼ νὰ τὸ λέγω ἤδη ὅτι ὁ ἔρως καθιστᾷ μικροὺς τοὺς μεγάλους καὶ μεγάλους τοὺς μικρούς.

Ἀλλ᾽ ἐπῆλθεν ἡμέρα, καθ᾽ ἣν συνηντήθημεν ἐπὶ τῆς παραλίας μόνοι, ἀμφότεροι κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν βαδίζοντες, παρὰ τὴν ἀκτήν. Ἐκείνη δὲν ἀπέστρεψε τὸ βλέμμα, δὲν παρῆλθε ταχεῖα πρὸ ἐμοῦ. Μὲ ἐπλησίασε μὲ θάρρος καὶ ἀπόφασιν· ἔτρεμα δ᾽ ὁ μικρὸς πλησίον της. Μοῦ εἶπεν ὅτι αὔριον φεύγει, φεύγει διὰ τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν μητέρα της· θὰ ἔμβῃ ἐσωτερικὴ εἰς τὸ σχολεῖον· «ἕνα κορίτσι τὸ ὁποῖον μ᾽ ἐγνώριζε» τῆς ἔδωσε κάτι διὰ νὰ μοῦ δώσῃ, καὶ μὲ παρεκάλει νὰ μὴ ἀνοίξω αὐτὸ τὸ κάτι—ἦτο ἐπι-

στολὴ ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένη — παρὰ τὸ βράδυ ὅταν θὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι. Μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐμεγάλωσα κατὰ εἴκοσιν ἔτη. Τὸ δειλινὸν ἐκεῖνο, χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῶμεν, ἐμείναμεν περιπατοῦντες μόνοι πρὸς κοινὸν φθόνον ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν. Καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ χωρισθῶμεν, ᾐσθανόμην ὅτι θὰ μοῦ ἤρχοντο δάκρυα, ἂν ὁ χάρτινος θησαυρὸς τὸν ὁποῖον ἔσφιγκα εἰς τὴν χεῖρά μου δὲν μὲ ἐγκαρδίωνε. Μόλις ἐπέστρεψα εἰς τὸ σπίτι, ἔτρεξα κρυφὰ κρυφὰ νὰ ἀποσφραγίσω τὴν ἐπιστολήν. Ἐπὶ κοινοῦ χάρτου διὰ χονδρῶν παιδικῶν χαρακτήρων μὲ λοξὰς καὶ ἀνορθογράφους σειρὰς μοῦ ἔγραφεν ἡ Φόφη· μοῦ ἀνήγγελλε τὴν ἀναχώρησίν της καὶ μὲ παρεκάλει νά την ἐνθυμῶμαι πάντοτε, ὅπως καὶ αὐτὴ ἐμέ. Μία ἀνορθόγραφος χονδρογραμμένη ἐπιστολὴ δὲν εἶνε ἡ ἁρμόζουσα λύσις τριμήνου, ἔστω καὶ παιδικοῦ, εἰδυλλίου. Ἀδιάφορον. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη μοὶ ἀπεκάλυπτε τὸ πρῶτον ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι χαραὶ ἐκτὸς τῶν ἐκ τῶν καινουργῶν ἐνδυμάτων, καὶ ἄλλαι θλίψεις ἐκτὸς τῶν ἐκ τῶν διδασκαλικῶν τιμωριῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησίνατης ἐπῆλθε τὸ φθινόπωρον, καὶ ἤρχισαν αἱ φοβεραὶ καὶ ἀδιάκοποι βροχαὶ καὶ ἐπέστη ὁ χειμὼν καὶ τὸ ψῦχος καὶ διεκόπησαν οἱ περίπατοι καὶ κατέπαυσαν τὰ ὑπαίθρια παίγνια, καὶ βαθμηδὸν ἐξηλείφετο ἀπὸ τῆς καρδίας μου ἡ ἀγάπη τῆς Φόφης καὶ ἀπὸ τῆς μνήμης μου ἡ εἰκών της.

Ἀπόδειξις τούτου εἶνε ὅτι πέντε ἔτη διέμεινα ἐν Ἀθήναις, καὶ οὐδέποτε ἐφρόντισα νὰ ἀναζητήσω τὴν Φόφην ἢ νὰ ἐρωτήσω τι περὶ αὐτῆς. Ἴσως τὴν συνήντων εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ βεβαίως δὲν τὴν ἀνεγνώριζα πλέον. Ἅπαξ μόνον, νομίζω, ἔτυχε νὰ ἀκούσω εἰς τὴν πατρίδα μου περὶ αὐτῆς ὅτι ἠρραβωνίσθη μετά τινος. Καὶ οὐδὲν πλέον. Πολλάκις μὲ ἐπεσκέφθησαν εἰς τοὺς ὕπνους μου τερατώδη καὶ ὅλως χιμαιρικὰ ὄνειρα· ἀλλὰ ποῖον ὄνειρον ἐξισοῦται πρὸς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένει ἡ Φόφη ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατηγορουμένη, ἀπέναντι ἐμοῦ, κατηγόρου!

Ἐν τοιαύτῃ ψυχολογικῇ καταστάσει διατελῶν ὅλως μηχανικῶς εἰργάσθην πρὸς καταρτισμὸν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἀσυνειδήτως ἐκφωνῶν τὸ *ναὶ* ἢ τὸ *ὄχι*. Τῶν σκέψεών μου μὲ ἀπέσπασεν ἡ φωνὴ τοῦ προέδρου, καλοῦντός με νὰ ἀναγνώσω τὸ κατηγορητήριον. «Κατηγορῶ τὴν Σοφίαν Παρίου . . . ὅτι ἐκ προθέσεως παρεκίνησε τὸν ἀδελφόν της λοχίαν . . . εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως τοῦ φόνου . . . παραγγείλασα καὶ συμβουλεύσασα αὐτὸν καὶ μεταχειρισθεῖσα ἐπίτηδες ὡς ἕρμαιον τὸ πάθος καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμὴν ἐν ᾗ διετέλει κτλ.» Νομίζω ὅτι ἔτρεμεν ἡ φωνή μου ἀπαγγέλλοντος, καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ στρέψω ταχὺ βλέμμα πρὸς ἐκείνην. Μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομά της, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ παρετήρησε· τὸ βλέμμα της ἀνέλαμψε προσηλωθὲν ἐπ' ἐμοῦ· μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐν τῷ βλέμματι ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἄλγος, ἔκπληξις, ἱκεσία. Μοὶ ἐφάνη, λέγω, διότι εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμην, δὲν δύναμαι νὰ ἐγγυηθῶ περὶ τοῦ ἀλαθήτου τῶν ἀντιλήψεών μου. Μοὶ ἐφάνη μετὰ ταῦτα ὅτι ἡ μορφή της ἀπέκτησεν εἶδός τι ἀκαμψίας, ὥσπερ μαρμαρίνης. Ἐγὼ δ' ἐπαναkαθίσας ἐπὶ τῆς ἕδρας μου, ἐπανέπεσα εἰς τοὺς στοχασμούς μου, ἐνῷ ὁ Γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὸ παραπεμπτήριον βούλευμα καὶ ἡ διάτορος φωνὴ τοῦ κλητῆρος προσεκάλει τοὺς μάρτυρας. Ἤμην βέβαιος ὅτι ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς φωνῆς μου μὲ ἀνεγνώρισε· καὶ ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι εἶδός τι μικροψυχίας πᾶν ἄλλο ἢ εἰσαγγελικῆς. Καὶ συνεκινούμην ἀναλογιζόμενος πόσον παραδόξως ἐνίοτε πλέκονται αἱ περιπέτειαι ἐν τῷ αἰωνίῳ δράματι τῆς ζωῆς, ὅταν τὰ ἀγγελικὰ παιδία ἅτινα ποτὲ ἐλατρεύοντο, φέρονται ἀπέναντι ἀλλήλων διεστρεβλωμένα εἰς αἱμοδιψεῖς κακούργους, εἰς ἀμειλίκτους εἰσαγγελεῖς! Ἀλλ' ᾐσθανόμην ἐντελῆ ἀδυναμίαν ἐν ἐμαυτῷ, παρὰ πᾶσαν ἀπόδειξιν, ὅπως πιστεύσω εἰς τὴν ἐνοχὴν τῆς Φόφης. Καὶ ἀνησύχουν δι' ἐμαυτὸν ἀνακαλύπτων ὑπὸ τὴν πρὸς τὸ Δίκαιον ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τοὺς Νόμους ἀφοσίωσιν, διακυμάνσεις ἀσυγχωρήτους εἰς λειτουργὸν τῆς Θέμιδος. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἤκουε λεπτὴν ἐνδόμυχον φωνὴν ψιθυρίζουσαν πρὸς αὐτόν: *Εἶσαι ἄνθρωπος!* Εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου ἐνήδρευεν ἕτερον *ἐγώ*, ἄγνωστον τέως εἰς ἐμέ, ὅπερ ἐπὶ τῇ πρώτῃ δοθείσῃ ἀφορμῇ ἀνίστατο καὶ διεξεδίκει τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ συνεκρούετο πρὸς πᾶν τὸ ἀντιστρατευόμενον ἐναντίον αὐτοῦ· οὕτω τῶν ἀρκτικῶν πόλων οἱ ὑποβρύχιοι πάγοι ἁπλῆν ἐπαφὴν ἀναμένουσι ὅπως ἀνεγερθῶσι μετὰ βεβαιότητος συντρίβοντες πᾶν τὸ προστυγχάνον. Ἡ παρομοίωσις εἶνε ὑπερβολική, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι ὅτι μοῦ εἶχαν τότε περάσει ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ἄλλαι τραγικώτεραι.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐσπευσμένης μελέτης τῆς δικογραφίας, τῆς περιγραφῆς τοῦ κακουργήματος, τῆς συνοπτικῆς ἐκθέσεως τῶν περιστατικῶν, δὲν εἶχα ἐξαγάγει πόρισμά τι περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθωότητος τῆς κατηγορουμένης. Πολλάκις, ὡς γινώσκομεν, ἡ ἐπ' ἀκροατηρίῳ διαδικασία ἄρδην ἀνατρέπει τὰ συμπεράσματα τῶν ἀνακρίσεων καὶ τὰς βάσεις τῶν βουλευμάτων. Ἂν ἐκ τῆς διαδικασίας ἐξήγετο ὅτι ἦτο ἔνοχος; ἡ σκέψις μὲ ἐλύπει, ἀλλὰ πλειότερον μ' ἐφόβιζεν. Ἐφοβούμην οὐχὶ διότι ἐκινδύνευον νὰ ἀσεβήσω πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν συνείδησιν· καὶ παρὰ τὰς συγκινήσεις καὶ τὰς

αἰσθηματικὰς ἐκτροχιάσεις μου διέβλεπον ἔτι ἐν ἐμαυτῷ ἀρκοῦσαν δύναμιν ὅπως ἐπιτελέσω τὸ καθῆκόν μου, κωφὸς πρὸς τὰς ἱκέτιδας φωνὰς τῶν πρώτων ἐρώτων, τῶν παιδικῶν ἀναμνήσεων· ἀλλ' ἔτρεμα μήπως ἐν τοιαύτῃ ἀποφάσει ἡ καρδία μου ἐξεδικεῖτο κατὰ τῆς εὐσυνειδησίας μου· μήπως τὸ ἕτερον ἐγὼ παρέλυε τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου, διεσκόρπιζεν ὡς πτίλα εἰς τὸν ἄνεμον τὰ εἰσαγγελικὰ ἐπιχειρήματα, καὶ ἀπέμενον ἐνεὸς καὶ ἄναυδος ἐν πλήρει συνεδριάσει, μὴ δυνάμενος νὰ κατατάξω τὰς σκέψεις καὶ συναρθρώσω τὰς φράσεις μου πρὸς μέγα καὶ πρωτάκουστον σκάνδαλον.

Ἤρχισεν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων. Πολλάκις συνέλαβα ἐμαυτὸν παρακολουθοῦντα τὴν ἐξέλιξιν τῆς δίκης οὐχὶ μετὰ τῆς προσοχῆς εἰσαγγελέως, ἀλλὰ μετα τῆς ἀγωνίας συγκατηγορουμένου. Ἅπαξ ἢ δὶς—καὶ τοῦτο μετ' αἰσχύνης τὸ ὁμολογῶ—δὲν ἐτόλμησα νὰ ἀπευθύνω ἀναγκαίαν ἐρώτησιν πρὸς μάρτυρα ἐκ φόβου μὴ περιπλέξω τὴν ὁμαλῶς ἐκτυλισσομένην συζήτησιν. Ἀλλ' εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, καθ' ὅσον προέβαινεν ἡ δίκη, ἡ Φόφη ἀπεδεικνύετο ἀθώα. Ὅμως καὶ ἂν τυχὸν ἀπεδεικνύετο αὐτὴ ὡς ὁπλίσασα τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ, πάλιν ἀμφίβολον ἂν γνώστης καὶ ψυχολόγος εἰσαγγελεὺς θὰ προέτεινε τὴν καταδίκην της. Ἂν ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἕδρας τῆς κατηγορουμένης, δὲν ηὐθύνετο ἡ κόρη· ηὐθύνετο ἡ Κοινὴ καλουμένη Φήμη, εἰς τῆς ὁποίας τὴν φωνὴν ἡ δικαιοσύνη καταπείθεται, ὡς οἱ μαθηταὶ τοῦ Σαμίου φιλοσόφου εἰς τὰ ῥήματα τοῦ διδασκάλου των· ἡ Κοινὴ Φήμη, τὸ τέρας, ὅπερ ὅσον ἐνίοτε καθοδηγεῖ διὰ φωτεινοῦ πυρσοῦ τῆς δικαιοσύνης τὰ βήματα, τοσοῦτον καὶ ἀποπλανᾷ αὐτὴν εἰς σκοτεινὰς καὶ ἀδιεξόδους λαβυρίνθους. Τὰ λόγια τῆς γειτονιᾶς τὴν ἔφαγαν. Καὶ ἀφ' οὗ ἀπεστέρησαν αὐτὴν τοῦ ἔρωτός της, δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν θυσίαν, ἀλλὰ καὶ θυσιασθεῖσαν τὴν περιύβρισαν. Τὰ λόγια τῆς γειτονιᾶς! Ποῖος ἤ, ἀκριβέστερον, ποία ἐν ταῖς μικραῖς κοινωνίαις ἡμῶν δὲν ᾐσθάνθη ἅπαξ κἂν ἐν τῷ βίῳ τὴν δηλητηριώδη αὐτῶν ἐπίδρασιν; Τὰ ἑξῆς ἐξήγοντο ἐκ τῆς συζητήσεως. Ἡ κόρη ἐπὶ δύο ἔτη ἠγάπα καὶ ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ φονευθέντος· ἐπὶ ἓν ἔτος παρετάθη ἡ μνηστεία. Ἐκεῖνος νύκτα καὶ ἡμέραν διέμενε πλησίον της. Ὁρίζεται ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου· ὁρίζονται αἱ προσκλήσεις εἰς συγγενεῖς καὶ φίλους· ἑτοιμάζονται τὰ προικῷα, ῥάπτεται ἡ νυμφικὴ ἐσθής. Ἡ μελλόνυμφος ἀκτινοβολεῖ καὶ κωφεύει εἰς τὰ σκληρότατα λόγια τῆς γειτονιᾶς. Ἀλλὰ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ γάμου ὁ γαμβρὸς ἀραιοῖ τὰς ἐπισκέψεις του, ἀναβάλλει τὴν στέψιν, μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει τὸν ἀρραβῶνα, διαλύει τὸ συνοικέσιον. Ἡ ἀπροστάτευτος κόρη θρηνεῖ γοερῶς καὶ κόπτεται. Τῇ ἀπομένουσι τοῦ λοιποῦ αἱ καταφρονήσεις τῶν οἰκείων, καὶ αἱ κακολογίαι τῶν γειτόνων, οἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις πολλαπλασιάζουσι τὰς ἐπισκέψεις των εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας διὰ νὰ παροξύνωσιν ἐπιτηδείως τὸ τραῦμα, διὰ νὰ *γλωσσοφάγουν* ἀσφαλέστερον καὶ ἐν πλήρει γνώσει τῶν πραγμάτων. Εἰς ἕνα ἐκ τῶν παροξυσμῶν, εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τούτων ἤκουσαν τὴν κόρην νὰ λέγῃ· *Νὰ τὸν κλάψουν*! Καὶ τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ — ἦτον ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐτελέσθη ὁ φόνος — τὴν εἶδον συνοδεύουσαν μέχρι τῆς ἐξώθυρας τὸν ἀδελφόν της καὶ κράζουσαν εἰς αὐτόν: «Νάχῃς τὸ νοῦ σου!» Οἱ γείτονες συνέλεξαν ἐπιμελῶς ἀμφοτέρας τὰς φράσεις, καὶ τὴν ἔφεραν εἰς τὸ ἑδώλιον τῆς κατηγορουμένης.

— Ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸν λόγον!

Ἠγέρθην προφανῶς συγκεκινημένος καὶ τὴν συγκίνησίν μου ἐπηύξανεν ἡ βαθεῖα ἐν τῇ αἰθούσῃ κατασταθεῖσα σιωπή. Πρὶν ἢ ἀνοίξω τὰ χείλη, ἔστρεψα ὁρμεμφύτως τὰ βλέμματα ἐταζων τοὺς περὶ ἐμέ. Ὁ πρόεδρος ἐκάθητο ἀπαθὴς καὶ εὐθυτενὴς ἐρείδων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ κώδωνος. Οἱ σύνεδροι ἔκυπτον πρὸ τῆς τραπέζης των χαράσσοντες ἐπὶ λευκοῦ χάρτου ἀσκόπως γραμμὰς καὶ κύκλους. Ἀπέναντί μου οἱ ἔνορκοι ἐν ποικιλίᾳ μορφῶν, ἐνδυμάτων, κοινωνικῆς τάξεως, ἠτένιζον πρός με οἱ πλεῖστοι μετ' ἠλιθίας προσηλώσεως. Οἱ δικηγόροι ἔβαπτον εἰς τὸ μελανοδοχεῖον τὰς πένας των διὰ νὰ κρατήσωσι σημειώσεις. Τὸ πλῆθος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπετέλει πυκνὴν μάζαν· δύο χωροφύλακες διὰ συνεχῶν πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπωθήσεων ἀνεχαίτιζον τὴν πρόοδον αὐτοῦ. Ἡ αἴθουσα ἦτο στενὴ καὶ μακρά, σεσαθρωμένη καὶ γυμνή· ὡς μόνα κοσμήματα ἔφερεν ἡμίσβεστον εἰκόνα βυζαντινοῦ Χριστοῦ καὶ κάτωθεν αὐτῆς παλαιὰν προσωπογραφίαν τοῦ βασιλέως. Ἡ κατηγορουμένη διετήρει τὴν ἀρχικὴν στάσιν ἐν μαρμαρίνῃ ἀκινησίᾳ, ὡς ἂν ἦτο ἄγαλμα συντετριμμένον, οὗτινος τὰ μέλη ἐπιπολαίως συγκολληθέντα, θὰ ἔπιπτον εἰς τὸν πρῶτον κλονισμόν. Ἀκτὶς ἡλίου δύοντος, εἰσδύουσα διὰ τοῦ παραθύρου κατεφίλει τὰς ὠχρὰς παρειάς της καὶ κατεστίλβου τὰς λόγχας τῶν χωροφυλάκων. Ἀσήμαντοι λεπτομέρειαι αἵτινες, ἄπορον διατί, παρίστανται ἀκουσίως εἰς τὴν μνήμην μου, ὁσάκις ἀναπολήσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Καὶ ἤρχισα τὴν ἀγόρευσιν. Τί εἶπα δὲν δύναμαι ἀκριβῶς νὰ ἐνθυμηθῶ· ἀλλὰ καὶ τότε, μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου μου, ἄν με ἠρώτα τις, δύσκολον θὰ ἦτο νὰ ἀπαντήσω. Ἐνθυμοῦμαι μόνον τι δὲν εἶπα. Ἐκ τῆς βιαστικῆς δικφυλλίσεως τῆς δικογραφίας, ὡς εἶπον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μορφώσω πεποίθησιν, ἀλλὰ καὶ

δὲν ἠγνόουν περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Καὶ ὅτε κατέλαβα τὴν εἰσαγγελικὴν ἕδραν εἶχον προεσχεδιασμένον κατὰ νοῦν τὸ γενικὸν μέρος τῆς ὁμιλίας μου. Πρώτην φορὰν ἐλάμβανα μέρος εἰς τόσον σπουδαίαν ὑπόθεσιν καὶ ἤθελα νὰ ἐπιδειχθῶ. Θὰ ὡμίλουν ἐπὶ τὸ ἀκαδημαϊκώτερον περὶ φόνου, περὶ αὐτουργῶν, περὶ τῶν εἰδῶν τῶν αὐτουργῶν, περὶ ποινῆς, καὶ θὰ διήνθιζον τοὺς λόγους μου διὰ καταλλήλου παρεισαγωγῆς γνωμῶν τοῦ Feuerbach, τοῦ Mittermayer, τοῦ Henke, καὶ πάσης ἀναμνήσεως ἐκ τῆς μελέτης τοῦ Σαριπόλου καὶ τοῦ Κωστῆ. Διέπλαττον ἐν νῷ ἐπιδεικτικὰ προοίμια καὶ ἐπιβλητικοὺς ἐπιλόγους καὶ ἐθήρευον σχήματα διανοίας καὶ σχήματα λέξεων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα, σπουδὴ καὶ προετοιμασία, ἀφ' ὅτου ἀνεγνώρισα τὴν Φόφην, ἀπέπτησαν, ἐλησμονήθησαν. Ἡ ἐπελθοῦσα ἀντίδρασις ὑπῆρξεν ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρά. Ὡμίλησα ὅπως μοῦ ἦλθε, ξηρὰ ξηρὰ διὰ φωνῆς ἰσχνῆς καὶ ἄχρων λόγων. Ἠρκέσθην εἰς τὴν σύντομον μνήμην τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων καὶ ἐζήτησα τὴν ἀθώωσιν τῆς κατηγορουμένης δι' ἔλλειψιν ἐνδείξεων. Περίεργον εἶνε ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀντλήσω οὐδ' ἐκ τῆς εἰσαγγελικῆς πεποιθήσεώς μου περὶ τῆς ἀθωότητος τῆς κόρης, οὐδ' ἐκ τῆς ἐπὶ τοσοῦτον διακυμανθείσης καρδίας μου πρὸ τῆς θέας τῆς πρώτης ἀγάπης μου, τὴν εὐγλωττίαν. Ὡς ὁ μετέχων συμποσίου, ρίπτεται ἀκράτητος εἰς τὴν οἰνοποσίαν ἀναμένων ἐκ τῆς μέθης νὰ φαιδρυνθῇ καὶ θορυβήσῃ, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ μέθη βυθίζει αὐτὸν εἰς δυσθυμίαν καὶ ἀφασίαν, οὕτω καὶ ἐγὼ κατειλημμένος ἐκ τῆς μέθης τῶν ἀναμνήσεων καὶ συγκινήσεων καθιστάμην παραδόξως ἀδύνατος ρήτωρ, ἀδέξιος συζητητής. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐπίστευον ὅτι τοσοῦτον ἦτο προφανὴς ἡ ἀθωότης τῆς κατηγορουμένης, ὥστε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη, πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης, σθένους ἐπιχειρημάτων καὶ πλούτου ρητορικοῦ. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα. Ναί· ἡ Φόφη ἠθωώθη· οἱ συνήγοροι ὑπερήσπισαν αὐτὴν μετὰ δυνάμεως καὶ εὐφραδείας, συγκινήσαντες τοὺς ἀκροατὰς καὶ ἐλαττώσαντες τὰ χασμήματα τῶν ἐνόρκων, καὶ ὁ πρόεδρος ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει ὑπέδειξε τὴν γενικὴν πρὸς τὴν κόρην συμπάθειαν. Ναί· ἡ Φόφη ἠθωώθη, ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν δικαστῶν καὶ ἀκροατῶν, ὑπὲρ αὐτῆς, ὁ λόγος μου δὲν ἐπροξένησε καλὴν ἐντύπωσιν. Ὡς ἐπληροφορήθην βραδύτερον, οἱ ἀκούσαντες ἔκριναν ὡς ἀνικανότητα τὴν ἔλλειψιν συνειρμοῦ εἰς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τόνου εἰς τὴν λέξιν. Ὁ λόγος μου ἐθεωρήθη ἀνάρμοστος πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς δίκης καὶ ρήτωρ ἐγὼ ἄξιος νὰ ἐμφανίζωμαι μόνον πρὸ τοῦ πταισματοδικείου. Τινὲς δὲ διημφισβήτησαν διὰ παντοίων ὑπαινιγμῶν καὶ αὐτὴν τὴν εἰλικρίνειαν τῆς γνώμης μου. Τοσοῦτον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς μορφῆς, καὶ ἡ ἀλήθεια κρίνεται ἐκ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν φράσεων.

Εἶχε παρέλθει ὀκταήμερον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δίκης. Εὑρισκόμην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μνηστῆς μου· ἐκαθήμην παρὰ τὸ πλευρόν της. Ἡ συνομιλία περιεστρέφετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν προσεχῆ γάμον μας. Ἤμην ὀλίγον δύσθυμος· ὁ νοῦς μου ἀφαιρούμενος συχνὰ ὑπεξέφευγε τοῦ παρόντος καὶ ἐλησμόνει τὸ μέλλον· καὶ πότε μὲ ὡδήγει πρὸ τοῦ προϊσταμένου μου, καὶ πότε πρὸ τῆς Φόφης. Δι' αὐτὴν δὲν ᾐσθανόμην τίποτε βαθύτερον τοῦ οἴκτου παλαιοῦ γνωρίμου πρὸς δυστυχισμένην ὕπαρξιν· ἀλλ' ἐξεπληττόμην ἐνίοτε ἐκ τῆς ἐπιμόνου προσηλώσεως τῆς φαντασίας μου εἰς τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν ἐκείνης, εἰς τὴν ὀπτασίαν ἐς ἀεὶ ἀποιχομένου παρελθόντος. Τὴν Φόφην δὲν ἐπανεῖδα μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης· ὅτε ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου, εἶχεν ἤδη ἀναχωρήσει· δὲν ἔκρινα πρέπον νὰ τὴν ἀναζητήσω. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν κύριον εἰσαγγελέα τῶν ἐφετῶν, εἶχα πραγματικωτέρους λόγους νὰ τὸν ἐνθυμῶμαι. Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς δίκης ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς μὲ προσεκάλεσε διὰ νὰ μοῦ ἀπευθύνῃ πικρὰς παρατηρήσεις. Σχηματίσας ἐκ τῆς ἀνακριτικῆς διαδικασίας πεποίθησιν περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς γυναικός, δὲν ἤθελε κατ' οὐδένα λόγον νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτῆς. Ἐπετίμησε τὴν στάσιν μου ἐν τῇ δίκῃ καὶ ἀπέδωκεν, ἐπιεικῶς τάχα τὸ ἀβασάνιστον τῆς γνώμης μου εἰς τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας μου καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν μου. Καὶ ὅτε ἀπεκρίθην εὐσταθῶς, καὶ σχολαστικῶς ὀλίγον, προβάλλων τὸ 92 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καθ' ὃ οἱ ἀντεισαγγελεῖς ἐνεργοῦσιν ἐλευθέρως, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν πεποίθησιν οὐδ' ὑποχρεοῦνται κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνατεθείσης εἰς αὐτοὺς ἐργασίας, νὰ λαμβάνωσι τὴν γνωμοδότησιν τῶν προϊσταμένων των, ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἐκοκκίνισεν ὡς ἀστακὸς καὶ ἀνέκραξεν ἐντόνως ὅτι ἡ διαγωγή μου ἐν τῇ δίκῃ δὲν ὑπῆρξεν ἀξία δικαστικοῦ λειτουργοῦ καὶ ὅτι θὰ ληφθῶσι σύντονα μέτρα. Ἔκτοτε ἔτρεφον φόβους ἀπολύσεως· τοὺς φόβους ἀνεκοίνωσα εἰς τὴν μνηστήν μου, ἥτις ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τοὺς συγγενεῖς· οἱ συγγενεῖς ἔτρεξαν νὰ εὕρουν βουλευτὰς πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου. Ἀλλ' εἷς μόνον βουλευτής, ὁ βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας μας ἠδύνατο νὰ μοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀφ' οὗ εἰς ἐκεῖνον ὤφειλα τὸν διορισμόν μου. Δυστυχῶς ὁ κύριος βουλευτὴς εἶχεν ἄρτι μεταστῇ εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Εἶχα ἀνακοινώσει εἰς τὴν μνηστήν μου τὸ αἴτιον τῆς ὀργῆς τοῦ προϊσταμένου μου, περιέ-

γραψα εἰς αὐτὴν τὰ τῆς δίκης καὶ περιέβαλλα διὰ τῶν συμπαθεστέρων χρωμάτων τὴν κατηγορουμένην. Ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐτόλμησα νὰ ἀποκαλύψω εἰς τὴν μέλλουσαν σύντροφόν μου τὸ παιδικὸν εἰδύλλιον, οὗτινος ἥρωες ὑπήρξαμεν ἐγὼ κ' ἐκείνη, οὔτε νὰ τῆς ἐμπιστευθῶ τὴν τρικυμίαν τῆς ὁποίας ἕρμαιον ἐγενόμην διαρκούσης τῆς δίκης. Ἀνέφερα μόνον εἰς αὐτὴν ὅτι εἶχα γνωρίσει παιδίον τὴν Φόφην, καὶ οὐδὲν πλέον. Ἴσως ἀπορήσῃ τις διὰ τὴν σπουδαιότητα μὲ τὴν ὁποίαν περιέβαλλα παιδαριώδη ἐρωτίδια καὶ λίαν εὐεξηγήτους συγκινήσεις εἰς αἰσθηματικὴν φύσιν, ἔστω καὶ ἀντεισαγγελέως. Ἀλλ' οἱ ἀποροῦντες ἂς σημειώσωσι καλῶς τὴν θέσιν μου ἐνώπιον γυναικὸς συγχρόνως καὶ μνηστῆς. Ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν ἐτόλμων νὰ ταράξω τὴν λεπτότητα τῶν σχέσεών μας, καί, διὰ νὰ ἤμεθα εἰλικρινέστεροι, ἐφοβούμην νὰ κεντήσω τὴν φλέβα τῆς μωρίας, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην, περιέχεται ἐν τῷ ὀργανισμῷ καὶ τῆς εὐφυεστέρας γυναικός.

Καὶ ἐνῷ εὑρισκόμην εἰς τοιαύτην διάθεσιν, εἰσέρχεται ἡ ὑπηρέτρια καὶ μοῦ ἐγχειρίζει ἐπιστολήν. Τὰ πρὸς ἐμὲ ἀπευθυνόμενα γράμματα οἱ διανομεῖς ἔφερον, κατὰ τὰς ὁδηγίας μου, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μνηστῆς μου. Ἄφροντις τὴν ἤνοιξα, ὡς ἤνοιγα πᾶσαν ἐπιστολὴν ἐνώπιον τῆς μνηστῆς μου, διὰ τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν εἶχα μυστικόν. Καὶ ἀνέγνωσα τὰ ἑξῆς.

«Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ὁποίαν ἐδείξατε πρὸς ἐμὲ καὶ διὰ τὴν καλήν σας καρδίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἀπεπλάνησεν ἡ συκοφαντία καὶ τὸ μῖσος τοῦ κόσμου. Μόλις σᾶς εἶδα, σᾶς ἀνεγνώρισα, καὶ ἐνθυμήθηκα τὴν παλαιὰν φιλίαν μας, ἡ ὁποία πιστεύσατε ὅτι διετηρήθη καὶ μετὰ τὸν χωρισμόν μας. Ὅταν ὡμιλούσατε, εἴσθε ἀπαράλλακτος ὅπως σᾶς ἐγνώρισα καὶ μὲ ἐκάματε νὰ κλαύσω ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀθλίαν θέσιν μου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ εὐχαρίστησιν, διότι ἐννοήσατε τὴν ἀθωοτητά μου. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν ὑποχρέωσιν.

Σοφία Παρίου».

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο συντεταγμένη εἰς ὕφος ὀλίγον sans façon· ἐκείνη μάλιστα ἡ ἀναγραφὴ τῆς *ὑποχρεώσεως* ἦτον ἀρκετὰ ἀστεία. Ἀλλὰ τί τα θέλετε; τὸ οὐσιῶδες ἦτον ὅτι ἤθελε νά μου ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἀλλ' ἐγὼ μόλις ἀναγνοὺς τὰς πρώτας γραμμάς, ἀπέμεινα ἐνεός, ὡσάν μοι ἀπηγγέλλετο κατηγορητήριον· δὲν προσεδόκων τοιοῦτον γράμμα ἐκεῖ ἐπὶ παρουσίᾳ της. Ὑπῆρξε δὲ τοσοῦτον καταφανὴς ἡ στενοχωρία μου, ὥστε δὲν διέλαθε τὴν μνηστήν μου. Ἐπλησίασε ταχεῖα ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ὀξύ της ὄμμα διέκρινε τὸν γυναικεῖον χαρακτῆρα τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀνέγνω τὸ ὄνομα τῆς γραφούσης. Ἥρπασε γελῶσα τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς χειρός μου.

— Αὐτὰ μοῦ κάνεις! ἀνέκραξε.

— Τί σοῦ κάνω; ἐψέλλισα κατακόκκινος.

— Ἐσὺ τἄχασες! ἐκοκκίνισες, ἐξηκολούθησε, καὶ διέτρεξεν ἐν τάχει τὰ γεγραμμένα. Πάραυτα ὠχρίασεν, ἔδηξε τὰ χείλη, προσέλαβεν ἦθος ὑπερόχου ἀδιαφορίας, καὶ μοῦ ἀπέδωκε διὰ βραδείας κινήσεως τὸ γράμμα.

— Ὁρίστε, κύριε!

Κατανοήσας τὴν θύελλαν, ἥτις ἠγείρετο ἐν τῇ καρδίᾳ της, προσεπάθησα νὰ δικαιολογηθῶ, καὶ ὡμολόγησα εἰλικρινῶς τὸ εἶδος τῆς σχέσεως ὅπερ μὲ συνέδεε μετὰ τῆς Σοφίας. Ἀλλ' ἦτο πολὺ ἀργά. Ἡ φλὲψ τῆς μωρίας εἶχε κεντηθῆ. Ἡ μνηστή μου δὲν ἤθελεν οὐδὲν νὰ ἀκούσῃ, καὶ μόνον τὴν ἐπιστολὴν ἔβλεπεν, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ὁποίας ἀνεκάλυπτε ψεύδη, προδοσίας, ἀπάτας, συνωμοσίας, ἐγκλήματα. Τί θὰ εἰπῇ *παλαιὰ φιλία*, τί σημαίνει *χωρισμός*, τί δηλοῖ *σᾶς ἐγνώρισα*! ποία ἀνάγκη ἦτο νὰ γράφοῦν αὐτά... Διετέλουν εἰς στενοτάτας σχέσεις μετ' ἐκείνης καὶ ὁ ἀρραβὼν μου δὲν τὰς διέκοψε, καὶ ὁ γάμος δὲν θὰ διέλυεν αὐτάς. Οὕτως ἐξήγησε τὰ πράγματα, καὶ πεισθεῖσα περὶ τῆς ἀμειλίκτου λογικῆς αὐτῶν, ἄπελπις ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ καναπὲ καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἠγωνίσθην ἐπὶ πολὺ νὰ τὴν καθησυχάσω, ἀλλ' εἰς μάτην. Αἱ παρακλήσεις, οἱ ὅρκοι, αἱ διαμαρτυρήσεις μου, ἀντὶ νὰ τῆς κατευνάσουν, τῆς ἐξηρέθιζον τὰ νεῦρα. Ἤμην τεταραγμένος καὶ ἐτραύλιζα καὶ ἔχανα τὰς λέξεις καὶ ἄλλους λόγους ἱκανοὺς δὲν εὕρισκα νὰ τὴν καταπραΰνωσι. Καὶ ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἰδίας ἀδυναμίας καὶ ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἀθωότητός μου, ᾐσθάνθην ὑποκώφως κοχλάζουσαν ἐν ἐμοὶ τὴν ἀγανάκτησιν. Ἐγκατέλιπα τὴν τακτικήν μου· ἠγέρθην· ὡμίλησα πρὸς αὐτὴν ἀποτόμως, τὴν ἀπεκάλεσα μωράν, ἐσάρκασα τὴν θλίψιν της, ἐξέφερα πικροὺς καὶ προσβλητικοὺς λόγους. Κάτι μοχθηρόν, ἀτίθασσον, βάρβαρον, ἄνανδρον ἐξηγείρετο ἐν ἐμοί· καὶ προσηνέχθην πρὸς τὴν μνηστήν μου ὡς ἂν τότε πρῶτον τῇ ἀπεκάλυπτον τὴν ἀληθῆ καρδίαν μου, μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης κεκρυμμένην ὑπὸ προσωπίδα λελογισμένης τρυφερότητος.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἑλκυσθεῖσα ἐκ τῶν κραυγῶν μου, μᾶς εὗρεν ἡ μήτηρ, ἡ ἐπίδοξος πενθερά μου· εἶδε τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς κόρης της καὶ ἠτένισε τὴν κάτωχρον ἐκ τῆς ὀργῆς μορφήν μου. Ἡ ἐπιστολή, τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, εἶχεν ἀφεθῇ ἀνοικτὴ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Πεποιθὼς εἰς τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν εὐθυκρισίαν τῆς πενθερᾶς μου, τῆς ὁποίας ἕως τότε εἶχον λάβει ἀρκοῦντα δείγματα, τῆς ἀνεκοίνωσα τὰ πάντα, καὶ ἀνέμεινα τὴν ἀρωγὴν καὶ τὴν συμμαχίαν της. Ἡ μήτηρ ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ τὰ πάντα. Ἀλλ' αἱ μητέρες ἔχουσιν ἰδίαν φιλοτιμίαν, καὶ αἱ πενθεραὶ ἰδίαν λογικήν. Μόλις ἐγένετο ἐν γνώσει τῶν διατρι-

χόντων, ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος πρὸς λύσιν τῆς διαφορᾶς ἦτον ἡ ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς γραψάσης τὴν ἐπιστολήν, τῆς αἰτίου ὅλης αὐτῆς τῆς ἀναστατώσεως. Καὶ ἐπίστευσεν ὅτι ἱκανοποιεῖ τὴν κόρην της, ὅτι καθησυχάζει τὸν γαμβρόν της, ὑβρίζουσα σκληρότατα τὴν Σοφίαν Παρίου.

— Μπᾶ! Δὲν 'ντρέπεσθε νὰ κάνετε ἔτσι γιὰ μιὰ παληογυναῖκα. Γιὰ τὴν παλαβο-Σοφιὰ ποῦ εἶνε ξακουσμένη 'ς τὴν Ἀθήνα κάνετ' ἔτσι! Ποιὸς καλὸς καταδέχεται νὰ σχετισθῇ μ' αὐτὴ ποῦ ἦτο σχετισμένη μὲ ὅλον τὸ κόσμο! Αὐτὴ εἶνε τετραπέρατη! Τὴν 'ξέρω ἐγώ! Αὐτὴ πῆρε 'ςτὸ λαιμό της τὸ παιδί! Τί νά σου κάμω ποῦ τὴν ἐλυπήθηκαν καὶ δὲν τὴν ἄφισαν νὰ ῥέψῃ 'ς τὴ φυλακή! τὴ φόνισσα!

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μήτηρ ἔλεγεν αὐτὰ ἀνύποπτος, οὕτως εἰπεῖν, προσδοκῶσα ἐκ τῆς ταπεινώσεως τῆς κόρης τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ διασαλευθέντος καθεστῶτος. Ἀλλ' ἂν ἡ θυγάτηρ, ἐπιμένουσα παραλόγως εἰς τὴν θλῖψιν της, ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησίν μου, ἡ μήτηρ τονίζουσα ἀδίκους ὅλως ὕβρεις ἐναντίον δυστήνου, ὡς πρὸ ἐμοῦ παρίστατο, γυναικός, ἐνέπνευ μονονουχὶ ἀηδίαν. Καὶ ἠθέλησα νὰ ὑποδείξω εὐγενῶς εἰς τὴν μέλλουσαν πενθεράν μου ὅτι τοιαύτης φύσεως ζητήματα δὲν λύονται δι' ὕβρεων κατὰ τρίτων ὅλως ἀνευθύνων διὰ τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ πείσματά μας. Δυστυχῶς ἡ πενθερά μου δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ τὸ πεφωτισμένον καὶ εἰλικρινὲς τοῦ παραπόνου μου. Νομίσασα ὅτι ἀνελάμβανον αὐθαδῶς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς παληογυναίκας ἐκείνης, ἀπεκρίθη ἐν γυναικείᾳ ὁρμῇ δεκαπλασιάζουσα τὴν δύναμιν τοῦ ὑβρεολογίου της. Τόσον ὥστε ἀδυνατῶν πλέον νὰ συγκρατήσω ἐμαυτόν, νευροπαθής, λυσσῶν, ἀνίσχυρος, εὑρέθην ἐπὶ τέλους εἱμαρμένως ἔνθους συνήγορος τῆς Σοφίας Παρίου καὶ ἐν ᾧ ἡ μήτηρ ἐξετρέπετο εἰς βαθυτάτην καταφρόνησιν ἐναντίον ἐκείνης, ἐγὼ ἐξετρεπόμην εἰς γελοιωδέστερα ἐκδηλῶν ὑψηλὸν ὑπὲρ ἐκείνης ἐνθουσιασμόν. Καὶ ἀπὸ λόγου εἰς λόγον, ἀπὸ ὑπαινιγμοῦ εἰς ὑπαινιγμόν, ἀπὸ σαρκασμοῦ εἰς σαρκασμόν, ἀπὸ ὁμολογίας εἰς ὁμολογίαν, ἀπὸ ὕβρεως εἰς ὕβριν, ἡ ῥῆξις ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Τοσοῦτον δ' ἐτυφλώθην ἐκ τοῦ πείσματος, ὥστε εἰς πικρότατον λόγον τῆς μητρὸς ἐναντίον μου, κωφός, τυφλός, λησμονῶν ὅτι ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ καναπὲ ἔκειτο ἄναυδος καὶ περίφοβος ἡ νεαρὰ μνηστή μου, μανιώδης ἐκ τῆς πληγείσης φιλαυτίας μου, διψῶν ἐκδίκησιν κατὰ τῆς ἀκριτομύθου πενθερᾶς, ἐξέβαλα τὸν δακτύλιον τοῦ ἀρραβῶνος, καὶ ῥίψας αὐτὸν βιαίως κατὰ γῆς, ἀπῆλθον.

Μόλις ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἤρχισα νὰ συναισθάνωμαι τὸ βαρὺ τοῦ ἀπονενοημένου διαβήματός μου. Ἔπασχον ἐκ πείσματος, πλήξεως, θλίψεως, ἀηδίας, μελαγχολίας, τύψεως. Ἠσθανόμην ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θυμώσω κατὰ τῆς κόρης, ὅτι ἐν τῷ θυμῷ μου δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερβῶ τὰ ἐσκαμμένα ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ διαρρήξω πᾶσαν ἐλπίδα ἢ ἀπόπειραν ἐπανορθώσεως εἰς τὸ μέλλον. Ἐρρίφθην καταβεβλημένος ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ γραφείου μου ἕδρας. Ἐπ' αὐτοῦ ἐλεύκαζε μέγας φάκελλος φέρων ἐπιγραφὴν πρός με. Ἤνοιξα μηχανικῶς τὸν φάκελλον, καὶ προσήλωσα τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τοῦ ἀναπτυχθέντος χάρτου· ἦτο τὸ ἔγγραφον τῆς ἀπολύσεώς μου. Ὁ κύριος εἰσαγγελεὺς ἐπραγματοποίησε τὴν ἀπειλήν του. Τετέλεσται! εἶχεν ἀποπτῇ καὶ ἡ τελευταία ἐλπὶς συμφιλιώσεως. Διατηρῶν τὴν θέσιν μου, ἴσως θὰ εἶχα τὴν γενναιότητα, ἢ ἂν θέλετε, θὰ ὑπεβαλλόμην εἰς τὴν ταπείνωσιν ἀποπείρας πρὸς συμφιλίωσιν. Ἀλλὰ τώρα οὐδέποτε. Ἀφ' ἑνὸς διέβλεπον ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε λόγος ὅπως οἱ γονεῖς τῆς κόρης μὲ τὴν ἐκ 50,000 μετρητὴν προῖκά της καὶ τὴν νεότητά της, συγκατανεύσωσι νὰ δεχθῶσι πάλιν ὡς γαμβρὸν ἄνθρωπον ἀπομείναντα, μὲ τὴν αὐθάδειάν του μόνον, δικηγορίσκον ἄνευ δικῶν. Ἀφ' ἑτέρου κατενόουν ὅτι ἡ στοιχειώδης φιλοτιμία δὲν ἐπέτρεπε νὰ προβῶ εἰς οὐδὲν διάβημα πρὸς ἐπανόρθωσιν, μετὰ τὴν ἀπόλυσίν μου.

Οἱ γονεῖς τῆς κόρης ἐσίγησαν, καὶ ἐγὼ μετά τινας ἡμέρας ἀνεχώρησα διὰ τὴν πατρίδα.

Καὶ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορά, καθ' ἣν ὑπηρέτησα εἰς τὸν δικαστικὸν κλάδον. Αἱ περιστάσεις μὲ ἠνάγκασαν εἰς ἄλλο στάδιον νὰ ἀγωνισθῶ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ἔκτοτε παρῆλθον ἔτη. Πολλὰς πικρίας ὑπέστην ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες μου· ἀλλ' οὐδεμία πικρία ὑπῆρξε παραδοξοτέρα καὶ μᾶλλον *εἱμαρμένη* ἐκείνης ἣν ἐδοκίμασα ἐκ τῆς ἀπολύσεώς μου καὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἀρραβώνων μου. Ἀπώλεσα ἀξιόλογον θέσιν καὶ πολύτιμον ἴσως σύντροφον, διότι . . . ἔτυχε νὰ ἀγαπήσω παιδίον, καὶ διότι, ἀνδρωθείς, παιδίον διέμενον ἔτι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ζηλευτὰ τὰ ἔθνη ἅτινα συναισθάνονται βαθύτερον τὰ δυστυχήματα αὐτῶν ἢ τοὺς θριάμβους.

—

Κρίνονται τὰ δένδρα ἐκ τοῦ καρποῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν.

—

Οἱ ἰατροὶ γνωρίζουσι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὡς οἱ πλανόδιοι πωληταὶ τὴν πόλιν — περιέρχονται τὰς ὁδοὺς ἀλλ' ἀγνοοῦσι παντελῶς τί γίνεται ἐν ταῖς οἰκίαις.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε σελίδα 174.]

Οἱ ἀρχαῖοι Ἱερεῖς τῆς ἀποικίας ταύτης εἶχον γλῶσσαν μητρικὴν τὴν ἑλληνικήν των γλῶσσαν. Ἐδίδασκον τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν ἑλληνιστί, ὡμίλουν ἐπ' Ἐκκλησίας ἑλληνιστὶ καὶ συνδιελέγοντο μὲ τὸ ποίμνιόν των ἑλληνιστί.

Ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν παρετήρησα ἓν τετράδιον ἐξ ὀκτὼ σελίδων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγραμμένη *Ὁμιλία Ἐκκλησιαστική,* ἥτις ἄρχεται ἐκ τοῦ Εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ «*Εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ἀκολούθει μοι.*» Εἶναι δὲ καλῶς γεγραμμένη καὶ ἀρκετὰ ὀρθῶς.

Οἱ σημερινοὶ Ἱερεῖς ὑπάγουν εἰς τὴν Ῥώμην διὰ νὰ λάβουν τὰ ἱερὰ φῶτα καὶ ἀφίνουν ἐκεῖ τὴν ἱερὰν ἑλληνικήν των γλῶσσαν. Ἐπιστρέφοντες δ' εἰς Καρυάς, φθάνουσιν ἐκεῖ μὲ ὅλα τὰ προτερήματα τῶν φραγκοπαπάδων!...

Ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν προσεπάθησα νὰ συντάξω γενικὸν κατάλογον τῶν Ἱερέων τῆς ἀποικίας ταύτης, ἀλλὰ τοῦτο μοὶ ὑπῆρξεν ἀδύνατον. Ἐν τούτοις ἡ ἐργασία αὕτη μ' ἔκαμε νὰ μάθω χαρακτηριστικά τινα τῶν Κληρικῶν τούτων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι κακογράφοι καὶ ἀνορθογράφοι· οὐδεὶς δ' ἐξ αὐτῶν γνωρίζει γραμματικήν. Σχεδὸν ὅλοι φέρουσι τὸν τίτλον τοῦ *Στεφανόπουλος.* Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶναι ἔγγαμοι μέχρι τοῦ 1817. Ὑπῆρξαν δ' Ἱερεῖς ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε περισσότεροι τῶν δύο· τέσσαρες, πέντε καὶ ἔστιν ὅτε περισσότεροι.

Ἐν τῇ καταμετρήσει τῆς 1 Ἰουλίου 1773 ἀπαντῶνται, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου, Ἱερεῖς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας οἱ ἀκόλουθοι· παπᾶ-Μιχάλης Στεφανόπουλος, παπᾶ-Νικολὸς Γαριδάκης, παπᾶ-Ἠλίας Παπαδάκης (ἔγγαμος), παπᾶ-Ἰωάννης Κόττις (ἔγγαμος), παπᾶ-Κυριακὸς Στεφανόπουλος, παπᾶ-Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος, παπᾶ-Μιχάλης Κοριτζάκης καὶ παπᾶ-Πατρίκιος Στεφανόπουλος.

Οἱ Ἱερεῖς οὗτοι βεβαίως δὲν ἠδύναντο νὰ ζῶσιν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐνορίας των· ἕπεται λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι καὶ αὐτοὶ εἰργάζοντο, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ χωρικοί, εἰς τοὺς ἀγρούς. Πράγματι δὲ ἡ ἀνάμνησις διεσώθη μέχρι σήμερον τοῦ ὅτι οἱ τότε Ἱερεῖς ὤργονον οἱ ἴδιοι τοὺς ἀγρούς των καὶ ἐκαλλιέργουν τὰς ἀμπέλους των.

Οἱ Ἕλληνες Ἱερεῖς τῆς Κορσικῆς ἔφερον κόμην μακρὰν καὶ γενειάδα, καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι ὡς καὶ οἱ ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθόδοξοι ἱερεῖς.

Μέχρι τοῦ 1817 φθάνουν τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, περὶ ὧν ἤδη ἐγένετο λόγος, καὶ σχεδὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης φθάνει καὶ ἡ ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος παράδοσις παρὰ τοῖς Ἕλλησι τούτοις Ἱερεῦσιν. Οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἱερουργοῦντες Ἱερεῖς εἶναι ὁ παπᾶ-Ἰωάννης Βλαχάκης καὶ ὁ παπᾶ-Ἠλίας Παπαδάκης. Τούτων δ' ὁ μὲν παπᾶ-Ι. Βλαχάκης, Ἕλλην Ἱερεύς, ἀπῆλθεν εἰς Λιβοῦρνον τὸ 1818, ὅπου ἀπέθανεν.

Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὅτι ἡ κηδεία τῶν ἀποθνησκόντων Ἑλλήνων Ἱερέων τῆς Κορσικῆς γίνεται ὡς καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ λείψανον τοῦ ἀποθανόντος Ἱερέως ἐνδεδυμένον χρυσοΰφαντον ἱερατικὴν στολὴν καὶ κρατοῦν μὲ τὴν ἀριστερὰν μὲν χεῖρα τὸ Εὐαγγέλιον καὶ μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογοῦν φέρεται καθήμενον ἐπὶ ἕδρας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου μένει ὁλόκληρον ἡμέραν καὶ ὅπου πάντες οἱ χριστιανοὶ ἀσπάζονται τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Ἐνταφιάζεται δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὡρισμένου χρόνου, ὡς ἔχει μετὰ τῆς ἕδρας. Τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶναι μεγάλης περιεργείας ἄξιον ἐκ μέρους τῶν Κορσικανῶν, οἵτινες σπεύδουσι πανταχόθεν ὅπως ἴδωσι τὸ θέαμα τοῦτο, ὅταν ὑπάρχῃ.

Ὁ δὲ παπᾶ-Ἠλίας Παπαδάκης, Λατῖνος Ἱερεύς, ἑλληνικῆς καταγωγῆς, διετέλεσεν Ἱερεὺς τῆς ἐν Κορσικῇ Λατινικῆς ἐνορίας μέχρι τοῦ 1854, ὁπότε ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 88 ἐτῶν. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος νέος ἔτι ὢν εἰσήχθη, τῇ συστάσει τοῦ κόμητος Μαρβεύφ, εἰς τὴν ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Αἴξ τῆς Προβηγγίας, ὅπου διήκουσε θεολογικὰ μαθήματα. Συγχρόνως δὲ ἠρνήθη τὴν ἑλληνικήν του θρησκείαν καὶ ἠσπάσθη τὴν λατινικήν. Φανατικὸς δ' ἐν τῇ νέᾳ του ταύτῃ θρησκείᾳ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὡς Λατῖνος Ἱερεύς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἐκλατινίσῃ ὅλους τοὺς συμπατριώτας του. Τὸν σκοπόν του τοῦτον διηυκόλυνεν ἐπὶ πολὺ ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔλλειψις τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων. Πράγματι δέ, ἐσύστησεν ἰδιαιτέραν ἐνορίαν λατινικήν, πιθανῶς μέχρι τότε μὴ ὑπάρχουσαν. Ἤρχισε νὰ λειτουργῇ λατινιστί, καὶ πρῶτα θύματα τῆς κακοφροσύνης τοῦ ἀρνησιθρήσκου τούτου ἔπεσαν οἱ πλησιέστεροι τῶν συγγενῶν του. Κατώρθωσε δὲ μετὰ ταῦτα νὰ ἐκλατινίσῃ καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους Ἕλληνας. Σκοπὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἶνε πάντοτε νὰ ἐκλατινίσῃ ὁλοτελῶς τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποικίαν. Πιθανώτατα λοιπὸν πρῶτος ἀπόστολος ὑπῆρξεν ὁ παπᾶ-Ἠλίας Παπαδάκης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἰς ἀνταμοιβὴν ἔμεινεν ἔκφρασις κατάρας παρὰ τοῖς Ἕλλησι Καρυάταις.

Τὸν παπᾶ-Ἰωάννην Βλαχάκην ἀναχωροῦντα διεδέχθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Κα-

ρυῶν ὁ παπᾶ-Ἠλίας Σούγλης, ὅστις ἐξηκολούθησε νὰ ἦναι Ἱερεὺς τῆς ἀποικίας ταύτης μέχρι τοῦ 1822, ὁπότε ἀπέθανεν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου τούτου τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων, ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἀποικία ἔμεινε χωρὶς Ἱερέα. Ἡ ἐποχὴ αὕτη ὑπῆρξε κρισιμωτάτη διὰ τοὺς Ἕλληνας. Συνειθισμένοι νὰ ἔχωσιν ὄχι μόνον ἕνα, ἀλλὰ πολλοὺς Ἱερεῖς, τώρα εὑρέθησαν χωρὶς Ἱερέα. Καὶ ὅμως ὁ Χριστιανὸς οἰκογενειάρχης ἔχει ἀνάγκην Ἱερέως σχεδὸν καθ' ἑκάστην. Τί νὰ κάμουν; — Ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιερέα των. Ὁ Ἀρχιερεὺς τοῖς εἶπεν, ὅτι Ἕλληνα Ἱερέα δὲν εἶχε νὰ τοῖς πέμψῃ. Λατίνους Ἱερεῖς, ἐὰν ἤθελαν, εἶχε πολλούς... Οἱ ὀρθοδόξως ἀνατραφέντες οὗτοι ἀπόγονοι τῶν Μανιατῶν ἐπροτίμησαν, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των, νὰ μείνωσι χωρὶς Ἱερέα, παρὰ νὰ λάβωσι τὰ Ἅγια Μυστήρια ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς Λατίνου ἱερέως.

Ἡ διήγησις τῶν καθέκαστα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι συγκινητικωτάτη. Τὴν Κυριακὴν τὸ πρωΐ ἀντὶ Λειτουργίας ἕκαστος κατ' ἰδίαν ἔλεγεν ἓν «Πάτερ ἡμῶν», ἔκαμνε τὸν σταυρόν του καὶ ἀπήρχετο εἰς τὰς ἐνασχολήσεις του. Καὶ ὅμως ἐν τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων ἐψάλλετο ἡ λατινικὴ Λειτουργία. Οὐδεμία Ἀκολουθία τῶν Μυστηρίων ἐτελεῖτο διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὅταν ἀπέθνησκέ τις, οἱ λαϊκοὶ τὸν ἐλάμβανον ἐκ τῆς οἰκίας του καὶ ψάλλοντες τὸ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός», τὸν ἔφερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἕκαστος κατ' ἰδίαν ηὔχετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατόπιν οἱ ἴδιοι λαϊκοὶ καὶ πάλιν μὲ τὸ «Ἐλεησόν με ὁ Θεός», τὸν ἔφερον εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ τὸν ἔθαπτον. Ὑφίσταντο καρτερικώτατα ὅλας τὰς ταλαιπωρίας, ὑπέφερον· ἀλλὰ φράγκοι νὰ γίνουν δὲν ἤθελον.

Ἡ ἐλεεινὴ αὕτη κατάστασις διήρκεσε μέχρι τοῦ 1829, ὁπότε ἡ θεία Πρόνοια, ἀνελπίστως, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Κορσικῆς ἕνα Ὀρθόδοξον Ἱερέα, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωσὴφ Βούραν, ἐκ Χίου καταγόμενον. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, ἐλθὼν εἰς Καρυάς, ἠθέλησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα Ἱερέως παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία δὲν τὸ τῷ ἐπέτρεψεν. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ μεταβῇ εἰς Αἰάκκιον καὶ ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ἱερουργεῖν [1]).

Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία ἐματαίονε τὰ σχέδια τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως παρὰ τῷ Δυτικῷ Κλήρῳ τῆς Κορσικῆς. Ὑπέστη πολλά..... Ἀλλὰ μίαν νύκτα, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, εἰς πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἔμπροσθεν τοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός του· ἡ σφαῖρα διετρύπησε τὸ παράθυρον καί, διελθοῦσα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ ἀπέναντι τοίχου.... Ὁ ταλαίπωρος ξένος εἰς ἐκδίκησιν μίαν μόνην κατάραν ἐξέφρασεν ἐπ' Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος.

Ὁ Ἱερεὺς οὗτος, ζήσας μέχρι τοῦ 1854, ὡς πατήρ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, πολλαχῶς ὠφέλησεν αὐτήν. Πλὴν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τοῦ Ἱερέως, ἀνέλαβε καὶ τὰ καθήκοντα διδασκάλου, διδάσκων τὰ παιδία τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὅλοι σχεδὸν οἱ σημερινοὶ γέροντες τῶν Καρυῶν, παρὰ τοῖς ὁποίοις σῴζονται ἀκμαῖα τὰ ἑλληνικὰ αἰσθήματα, ζῶσα ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἁγνὴ ἡ πίστις τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι μαθηταὶ τοῦ μακαρίτου παπᾶ-Ἰωσὴφ Βούρα. Ὑπὸ πάντων δὲ τῶν Καρυατῶν τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται μὲ εὐλογίας καὶ ἐκφράσεις βαθείας εὐγνωμοσύνης

Ἤδη πρὸ τοῦ θανάτου του τὸν διεδέχθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν ὁ μαθητής του, καὶ κατόπιν μαθητὴς τῆς Προπαγάνδας, παπᾶ-Μιχάλης Μεδούριος. Ὁ Ἱερεὺς οὗτος ἐφάνη λίαν ἀχάριστος πρὸς τὸν ἀρχαῖον διδάσκαλόν του. Ἅμα ἐπέστρεψεν ἐκ Ρώμης εἰς Καρυάς, κατώρθωσε ἵνα τοῦ ἁρπάσῃ τὴν θέσιν του καί, κατὰ συνέπειαν, τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του. Τὸ δυστύχημα τοῦτο ἐπέσπευσε τὸν θάνατον τοῦ σεβασμίου ἐκείνου Ἱερέως.

Ἐνῷ δὲ διετέλει Ἱερεὺς ἐν Καρυαῖς ὁ προρρηθεὶς παπα-Μ. Μεδούριος, ἕτερός τις τελειόφοιτος τῆς Προπαγάνδας νεαρὸς Ἱερεύς, ὁ παπᾶ-Στέφανος Ῥαγγατζάκης, ἔφθασεν ἐκ Ρώμης ὅπως διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν του. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατώρθωσε διὰ ῥαδιουργίας ὅπως λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ πρώτου. Ὁ παπᾶ-Μ. Μεδούριος, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του, κάμνει ἔκκλησιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῶν Καρυῶν. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1865, μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἀπευθύνει βραχεῖαν προσφώνησιν εἰς τὸν λαὸν καί, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, παρακαλεῖ τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν του. Ὁ τρόπος τῆς παροτρύνσεως ὑπῆρξε μεθοδικώτατος καὶ ἡ ὥρα κατάλληλος. Εὐθὺς λοιπὸν μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κόπτουσι τὸ σχοινίον τοῦ κώδωνος τῆς Ἐκκλησίας, κλείουσιν αὐτὴν καὶ λαμβάνουσιν εἰς τὴν κατοχήν των τὰ κλειδία..... Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Αἰακκίου διατάσσουσιν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες δὲν ὑπακούουσιν. Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἡμέρας τινάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ μὲν πρωταίτιοι τοῦ πραξικοπήματος ἐκλήθησαν ἐνώπιον τοῦ κακουργοδικείου, ὁ δὲ παπᾶ-Στ. Ῥαγγατζάκης

1). Παραβαλ. Voyage en Corse κτλ. par M. Valery, σελ. 113.

ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος Ἱερέως ἐν Καρυαῖς.

Συνεπείᾳ τούτων, ὅλον τὸ χωρίον διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα. Ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀφ' ἑνός, καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ παπᾶ-Στ. Ραγγατζάκη ἀφ' ἑτέρου. Ἡ Ἐκκλησία των ἠνοίγετο, ἀλλ' οὐδεὶς ἐφοίτα εἰς αὐτήν. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν λοιπὸν τοῦ πείσματος τούτου ἡ μεγάλη μερὶς τῶν Ἑλλήνων ἀπετάθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Μασσαλίας, παρὰ τῆς ὁποίας ἐζήτησεν Ἕλληνα Ὀρθόδοξον Ἱερέα.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Μασσαλίας, συνεννοηθεῖσα μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἀθηνῶν, ἀπέστειλε τὸν Ἀρχιμανδρίτην Βερσῆν ὅπως ἐξετάσῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐπιτοπίως, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν εἰς Καρυὰς τὸ Μέγα Σάββατον τοῦ 1866. Ὁ Κληρικὸς οὗτος ἐστάθη ἐν Καρυαῖς τρεῖς ἡμέρας. Ἐτέλεσε δὲ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Πάσχα, ἐβάπτισε παιδία τινὰ καὶ ἐστεφάνωσε μερικοὺς Ἕλληνας. Ἀναχωρῶν δὲ συνεβούλευσε τοὺς ἀποίκους τούτους Ἕλληνας νὰ μένωσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα, ὡς καὶ πρότερον.

Ὁ ὀρθόδοξος οὗτος Κληρικός, κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον ἐν Κορσικῇ διαμονήν του, ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον μεγάλης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ἐκ μέρους τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς Κορσικῆς τὸ μονοπώλιον τῆς θρησκείας. Μεταξὺ δὲ ἄλλων συνέβη αὐτῷ καὶ τὸ ἑξῆς ἀστεῖον. Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Αἰακκίου, ἅμα ἔμαθε τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς Καρυάς, τὸν κατήγγειλεν εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ Αἰακκίου ὡς τυχοδιώκτην καὶ ταραξίαν τῆς δημοσίας ἡσυχίας. Αἱ πολιτικαὶ δ' αὗται ἀρχαί, ἑπόμεναι τῇ καταγγελίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου, ἅμα ἐπληροφορήθησαν ὅτι ἐπεβιβάσθη τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἦτο ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ, ἔσπευσαν ὅπως τὸν συλλάβωσιν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Ἐνῷ δ' ἐκάθητο ἄφροντις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς πρώτης θέσεως, παρουσιάζεται αὐτῷ ὁ ἀρχιαστυνόμος καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ διαβατήριόν του. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βερσῆς, ἐννοήσας ἀμέσως τὰς πλεκτάνας τοῦ Δυτικοῦ Κλήρου, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, ἀποκαλύπτει αὐτῷ τὸ στῆθός του, τὸ ὁποῖον ἔφερε διάφορα παράσημα, ὡς δὲ λέγεται, καὶ αὐτὸ τῆς Γαλλίας, καὶ τῷ ἐγχειρίζει τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Γαλλίας. Τότε δ' ὁ ἀρχιαστυνόμος, χαιρετίσας ὑποκλινῶς τὸν δῆθεν τυχοδιώκτην Σχισματικὸν Κληρικόν, ἀπῆλθε μένεα πνέων κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Αἰακκίου, ὅστις τὸν εἶχεν ἀπατήσει διὰ τῆς ψευδοῦς καταγγελίας του.

Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Αἰακκίου, ὅπως ἐξομαλύνωσι τὴν δυσχέρειαν ταύτην, κατώρθωσαν, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἵνα ἱδρύσωσι μίαν θέσιν Ἕλληνος διδασκάλου, ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως συντηρουμένην, ἥτις ἐδόθη εἰς τὸν παπᾶ-Μιχ. Μεδούριον. Τὸ δ' ἐπιὸν ἔτος ἡ Αὐλὴ τῆς Ρώμης, βλέπουσα ὅτι ὁ παπᾶ-Στ. Ραγγατζάκης δὲν ἐπρόκοπτεν ἐν Καρυαῖς, τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς Ρώμην, χειροτονήσασα αὐτὸν Ἀρχιεπίσκοπον in partibus.

Τοῦτον ἀναχωρήσαντα διεδέχθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν μέχρι τοῦ 1878 ὁ παπᾶ-Νικόλαος Φράγκος, Ἕλλην Οὐνίτης τῆς Σικελίας. Καὶ τούτου ἀναχωρήσαντος, ἦλθεν εἰς τὴν θέσιν του ὁ παπᾶ-Δημητριάδης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἔμεινεν ἐν Καρυαῖς μόλις δύο ἔτη.

Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ τούτου, ἡ μὲν θέσις τοῦ Ἱερέως ἐδόθη καὶ πάλιν εἰς τὸν προρρηθέντα παπᾶ-Μιχάλην Μεδούριον, ἡ δὲ θέσις τοῦ Ἕλληνος διδασκάλου εἴς τινα ἀγροῖκον Καρυάτην, Πιέρον Ραγγατζάκην καλούμενον.

Ἤδη δὲ προβεβηκότα τὴν ἡλικίαν τὸν παπᾶ-Μιχάλην Μεδούριον, ἀπὸ τοῦ 1885, διεδέχθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Καρυῶν ὁ νεαρὸς παπᾶ-Καῖσαρ Κέττις, μαθητὴς καὶ οὗτος τῆς Προπαγάνδας.

Ὁ εἰρημένος παπᾶ-Μιχάλης Μεδούριος ἀπέθανε τὴν 25 Μαρτίου 1887. Εἷς δὲ τῶν πάλαι συμμαθητῶν αὐτοῦ, τουτέστι μαθητὴς τοῦ μακαρίτου παπᾶ-Ἰωσὴφ Βούρα, ὁ κ. Ἰωάννης Φριμιγκάκης πρώην Δήμαρχος τῶν Καρυῶν, ἐξεφώνησεν ἑλληνιστί, πρὸ τοῦ λειψάνου αὐτοῦ, ἐπικήδειον λογύδριον. Ὡς δὲ πληροφοροῦμαι, καὶ ὁ μακαρίτης παπᾶ-Μ. Μεδούριος ὡμίλει ἐνίοτε ἐπ' Ἐκκλησίας ἑλληνιστί.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ν. Β. Φαρατς

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Κ'

Τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς μνηστείας ἡ νύμφη δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, ἀλλ' ὁ γαμβρὸς ἐλευθέρως φοιτᾷ παρὰ τῇ νύμφῃ καὶ διημερεύει, καί ποτε καὶ διανυκτερεύει παρ' αὐτῇ. Καὶ λοιπὸν ὁ Γιαννιὸς καινουργῆ φέρων περιβολήν, ἐξυρισμένος, λελουσμένος, ἵππευσε τὴν λευκὴν φορβάδα τοῦ πατρὸς ἵνα μεταβῇ τὸ πρῶτον εἰς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστῆς καὶ τῆς πενθερᾶς.

Ἀνεχώρησε δ' ἐκ τοῦ χωρίου τὴν ἑσπέραν

τοῦ σαββάτου, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ νεωκόρος ἔκρουε τὸ σήμαντρον τοῦ ναϊδρίου, προτιθέμενος νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν Ξηροχωρίῳ, τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἅμα τῷ ὄρθρῳ ν' ἀπέλθῃ εἰς Βαρβάραν.

Οὐδὲ τὴν Ἀθιγγανίδα ἐνεθυμεῖτο πλέον, οὐδὲ τὴν μετ' αὐτῆς δυσάρεστον συνάντησιν· ἡ ψυχή του ἐπέτα ἐκεῖ, ὅπου τὸν ἀνέμενε ἁβρὰ παρθενικὴ ἀγάπη. Καὶ ἐμάστιζε τὴν ἵππον ἵνα συντάμῃ τὴν ἀπόστασιν, ἀνυπομονῶν νὰ ἐπανίδῃ τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην μορφήν, τὰ ἥμερα καὶ πλήρη ἀφοσιώσεως καστανὰ ὄμματα, τὴν ἀργυροστόλιστον λείαν κόμην, ὅλα ταῦτα ἅτινα ἦσαν νῦν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἅτινα ἠδύνατο νὰ θωπεύσῃ καὶ νὰ φιλήσῃ...

Εἶχε νυκτώσῃ ὅτε ἀφίππευσεν ἐν Ξηροχωρίῳ πρὸ τῆς θύρας τοῦ γνωστοῦ ἡμῶν καπηλείου, ὅπερ ἐτιτλοφορεῖτο *Καφενῖον ὁ Τρωηκὸς Πόλεμος.* Ἐν αὐτῷ ἔμελλε νὰ διανυκτερεύσῃ τρώγων, πίνων καὶ κοιμώμενος ἐν ἀνάγκῃ ἐπί τινος θρανίου.

Ἀλλ' εὗρεν ἐκεῖ ὅμιλον ἀγροτῶν ἐκ τῶν πέριξ ἐν πλήρει εὐθυμίᾳ. Τινὲς τούτων ἦσαν γνώριμοι καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν νὰ μετάσχῃ τοῦ πότου. Ὑπὸ τοὺς λιγυροὺς ἤχους βιολίου καὶ μπουζουκίου, πίνοντες, ᾄδοντες, χορεύοντες παρέμειναν μέχρι μέσης νυκτός. Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἐδέξατο ἀπὸ τραυλιζόντων ἐκ τῆς μέθης στομάτων ἀπείρους εὐχὰς ἐπὶ τῇ μνηστεύσει καὶ πονηρούς τινας ὑπαινιγμούς.

Τέλος ἀφοῦ συνέτριψαν κατὰ τοῦ τοίχου τὰ ποτήρια καὶ τὰ πινάκια, ἀφοῦ ἐπαιρόμενος ἀγροφύλαξ τις ἐκάρφωσε διὰ τοῦ ἐγχειριδίου τὸν ἴδιον βραχίονα, συνεπλάκησαν δύο ἀνήκοντες εἰς ἀντιθέτους πολιτικὰς μερίδας καὶ ὁ ἕτερος ἐκένωσε κατὰ τοῦ ἀντιφρονοῦντος τὸ πιστόλιον ἀνεπιτυχῶς.

Ὁ κρότος προὐκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τῶν χωροφυλάκων καὶ παρεκωλύθησαν οὕτω ἐνδεχόμεναι διαστάσεις τῆς ῥήξεως. Ὁ γνωστὸς ἡμῖν κύριος ἀνθυπομοίραρχος ἔσπευσεν ἐν νυκτερινῇ στολῇ, φορῶν μόνον τὸ πηλίκιον εἰς σημεῖον ὑπηρεσίας καὶ ἐπισείων ἀπειλητικὸν τὸ βούνευρον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Γιαννιός, ὅστις εἶχε πίῃ τόσον, ὥστε ἦτο μὲν ἐν εὐθυμίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει, ἔλυσε τὴν ἵππον, ἵππευσε καὶ ἐτράπη καλπάζων τὴν πρὸς Ὠρεοὺς ἄγουσαν. Ἐφοβεῖτο μὴ κρατηθῇ ὡς μάρτυς καὶ παρακωλυθῇ ἡ εἰς Βαρβάραν μετάβασις αὐτοῦ

Σελήνη δρεπανοειδὴς ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ ζενὶθ ἀμυδρῶς φωτίζουσα τὴν λευκὴν ἁμαξιτὴν ὁδόν. Οἱ ἀστέρες ἐδείκνυον δευτέραν περίπου ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ Γιαννιὸς δὲν συνήντησε ψυχὴν ζῶσαν καθ' ὁδόν. Ὅτε διήρχετο ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν τῶν Ὠρεῶν παρὰ τοὺς ἀγροτικοὺς οἰκίσκους, κύνες τινὲς κατεδίωξαν αὐτὸν ὑλακτοῦντες. Περαιτέρω εὗρε τὰ παρὰ τὴν ἀκτὴν καφενεῖα κλειστὰ καὶ μόνον ἀπὸ ἁλιευτικῆς τινὸς λέμβου προσωρμισμένης ἤκουσεν ἠχηρὸν χάσμημα καὶ ψίθυρον ἀνθρωπίνης φωνῆς.

Ἡ ἐξ Ὠρεῶν εἰς Αἰδηψὸν ὁδός, ἥτις διέρχεται καὶ διὰ Βαρβάρας, ἐκτείνεται μὲν ἐν ἀρχῇ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἀμμώδης καὶ ὀχληρά, ἀνέρχεται δ' εἶτα πρὸς τὸ βουνὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στενὴ καὶ ἐν πολλοῖς οὐχὶ ἀσφαλὴς κατὰ τὰς ἀφεγγεῖς νύκτας, καθὸ πολὺ ὑπερκειμένη τῆς θαλάσσης καὶ σημειοῦσα ἀκριβῶς τὸ χεῖλος ἀχανοῦς κρημνοῦ. Ἐκεῖθεν ἀριστερὰ τρεπομένη χωρεῖ πρὸς τὰς ἀπεράντους δασώδεις ἐκτάσεις τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, χωρίου ἀνήκοντος τῷ γάλλῳ κ. Μαιμών. Ἡ ὁδὸς αὕτη ὁμολογουμένως μετρεῖται μεταξὺ τῶν γραφικωτάτων ἡμιονικῶν ὁδῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶνε οὐχὶ ἐκ τῶν μάλιστα δυσβάτων.

Ὁ χωρικὸς ἐσκόπει νὰ παραμείνῃ ἐν Ὠρεοῖς μέχρι τῆς ἠοῦς. Πρὸς τοῦτο ἀφίππευσε καὶ σύρων ἀπὸ τοῦ σχοινίου τὴν ἵππον ἐζήτει θέσιν κατάλληλον ὅπως κατακλιθῇ, καθ' ὅσον ἔπνεεν αὔρα τις ἀπόγειος ὑγρὰ καὶ ψυχροτάτη, ἐγνώριζε δὲ πόσον αὕτη ἦτο ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ὑγίειαν.

Ὑπὸ τὸ πρὸ τοῦ καφενείου ξύλινον στέγασμα κατεκλίθη μετ' ὀλίγον καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξύπνησε ῥιγῶν· δὲν εἶχε παραλάβῃ τὴν κάπαν καὶ ἀσκεπὴς οὕτω διεπερᾶτο ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Ἠγέρθη τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Σὲ 'λίγο θὰ φέξῃ, εἶπε καθ' ἑαυτόν, κάλλια νὰ πάρω ἀγάλια ἀγάλια τὸ δρόμο, πάρι νὰ μοῦ κολλήσῃ καμμιὰ θέρμη ἐδῶ.

Ἐβάδιζε βραδέως ἐπὶ τῆς ἄμμου σύρων τὴν φορβάδα· ἐνύσταζε καὶ ἐφοβεῖτο μὴ κοιμηθῇ ἱππεύων. Ὅτε ἤρξατο ἀνερχόμενος πρὸς τὸ βουνὸν ἡ ἠὼς ἐπορφύρου πέραν τὸν ὁρίζοντα καὶ ἀφίπταντο πρὸς τὸν θολὸν οὐρανὸν οἱ κορυδαλοί.

Ὁ χωρικὸς ἐστάθη ἵνα ἀνάψῃ σιγάρον. Ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου σημείου τοῦ βουνοῦ· δεξιὰ ἔχαινεν ἡ ἄβυσσος καὶ ἐφαίνετο κάτω μελανὸν τὸ ὕδωρ μεταξὺ τῶν βράχων.

Τῇ αὐτῇ στιγμῇ ἀπὸ τῶν πρὸς τ' ἀριστερὰ πυκνῶν θάμνων μετὰ τριγμοῦ προέβαλεν ἀνθρώπινον σῶμα δύο τρία βήματα μόλις πρὸ τοῦ Γιαννιοῦ. Ὁ πρώην στρατιώτης ἔφριξεν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει :

— Ἡ κόλασι σὲ ξέρασε πάλι 'μπροστά μου ;

— Ὄχι ἡ κόλασι, Γιαννιέ· ἡ ἀγάπη μου....

Ἡ φωνή της ἦτο ἀσθενής, βραγχνή.

Δὲν ἦτο πλέον ἡ παλαιὰ χειρόμαντις, ἡ γόησσα μὲ τοὺς λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ πονηρῶς μειδιῶντα χείλη. Ἡ μορφή εἶχεν ἀπολέσῃ πᾶσαν ἰκμάδα, τὸ στόμα πᾶσαν ζωήν, οἱ

ὀφθαλμοὶ μεγεθυνθέντες ἐκ τῆς ἰσχνότητος προεῖχον ἀφεγγεῖς, κυκλούμενοι ὑπὸ μελανῆς σκιᾶς. Τὰ ῥάκη ἐκρέμαντο ἐπὶ τοῦ κατεσκληκότος σώματος.

Ὁ χωρικὸς τὸ πρῶτον νῦν ἔβλεπεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς μετὰ διετίαν ἐπανόδου, διότι τὴν νύκτα ἐκείνην παρὰ τὰ Τουρκομνήματα ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης καὶ τὸ σκότος βαθύ.

Ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀθλίας, αὐτὸς ὁ ἔνοχος, ὁ αἴτιος, τί ᾐσθάνθη ἆρα; μετάνοιαν ἢ οἶκτον; Οὐδὲ τὸ ἕν, οὐδὲ τὸ ἄλλο!...

Ἠσθάνθη ἀηδίαν καὶ μῖσος.

Ἴσως, ἴσως ἂν ἐνεφανίζετο ἐκεῖ εὔμορφος, ἀκμαία ὡς ἄλλοτε ἵνα ἀνακόψῃ τὸν δρόμον του μὲ τὸ θαμβοῦν βλέμμα καὶ τὸ παραπλανῶν μειδίαμά της, ἴσως ἴσως ὁ Γιαννιὸς θὰ ἐλησμόνει τὴν μνηστὴν καὶ θὰ ἐρρίπτετο πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γοήσσης.

Βλέπων τὴν ἀθιγγανίδα οἰκτράν, ἐλεεινήν, δυσειδῆ, ἀποπειρωμένην νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Γιαννούλαν ἀγάπης, ὁ χωρικὸς ἐξεμάνη ἐπὶ τῇ θρασύτητι, ἥτις ἦτο οἱονεὶ κατὰ τῆς ἰδίας φιλαυτίας προσβολή.

Ὅλον τὸ πρὸς τὴν χαρίεσσαν χωρικὴν ἁβρὸν αἴσθημα αὐτοῦ ἀντενακλᾶτο ὡς μῖσος πρὸς τὴν ἀθλίαν Ζεμφύραν, ἥτις παρενετίθετο.

— Τ' εἶνε πάλι; ἠρώτησεν ἀποτόμως.

— Ποῦ πᾷς;

— Τί σὲ μέλει; λογαριασμὸ θὰ σοῦ δώσω;

— Ξέρω ποῦ πᾷς, 'ς τὴ σαστικιά σου.

— Σὰν τὸ ξέρεις, ἀντὶ νὰ ρωτᾷς ἄνοιξε τὸ δρόμο νὰ διαβῶ.

Καὶ προεχώρησε σύρων τὴν λευκὴν φορβάδα.

Ἀλλ' ἡ ἀθιγγανὶς ἔμενεν ἐκεῖ ἐρριζωμένη ἐπὶ τῆς στενῆς ἀτραποῦ.

— Δὲν θὰ πᾷς! εἶπε διὰ φωνῆς ὑποκώφου, ἀλλ' ἀποφασιστικῆς. Κάλλια νὰ διαβῇς ἀπάνω ἀπ' τὸ κορμί μου καὶ σὺ κ' ἡ φοράδα σου, παρὰ νὰ σ' ἀφήσω νὰ πᾷς ἐκεῖ ποῦ σὲ καρτερᾷ καινούργια ἀγάπη, ἐκεῖ ποῦ θ' ἀγκαλιάσῃς ἄλλο κορμί, θὰ φιλήσῃς ἄλλα χείλια.

Ἡ ὄψις τοῦ Γιαννιοῦ κατέστη πορφυρᾶ ἐκ τῆς ὀργῆς.

— Ἄνοιξε τὸ δρόμο νὰ διαβῶ καὶ μὴ μὲ παλεύῃς, εἶπε τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ σφίγγων ἀπειλητικῶς τὴν πυγμήν.

— Ὄχι Γιαννιέ, ὅ,τι κι' ἂν κάνῃς, ἡ μοῖρα μας εἶνε δεμένη μαζί· κανένας δὲν 'μπορεῖ νὰ σὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὰ μένα, κανένα χέρι δὲν 'μπορεῖ νὰ σπάσῃ τὰ σίδερα τῆς ἀγάπης μας. Ἄχ, Γιαννιέ, ποιὰ ἄλλη γυναῖκα θὰ σ' ἀγαπήσῃ ὅπως ἐγὼ σ' ἀγάπησα καὶ σ' ἀγαπῶ;... Μὴ γελιέσαι, μὴν πλανιέσαι ἀπὸ τὰ κεντιστὰ προικιὰ καὶ τ' ἀτημένια τἄρματα. Γιαννιέ, 'στὴν ὑστερὴ ὥρα σοῦ λέω, μὴ μ' ἀπαρατήσῃς. Θυμήσου πῶς ἔχεις μάνα, θυμήσου πῶς ἔχεις ἀδερφή.... Μὴν πᾷς!..

Ὁ πρῴην στρατιώτης ἐκάγχασε νευρικὸν καγχασμόν.

— Μπᾶς καὶ ὁρίζῃς νὰ χαλάσω τἀρραβωνιάσματα; Καταλαβαίνεις πῶς σοὔστριψεν ὁ νοῦς; Δὲν τηρᾷς πῶς τὸ πρᾶμμα εἶνε τελειωμένο; Καὶ ἔδειξε τὰ τεκμήρια τοῦ ἀρραβῶνος, τὴν σακκούλαν καὶ τὸ μαντίλιον.

Ἡ ἀθιγγανὶς προσήλωσεν ἐπ' αὐτὰ τὸ βλέμμα. Οἱ ὀφθαλμοί της ἐγένοντο αἱματώδεις· δι' ἀγρίας κινήσεως ἀπέσπασε καὶ τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ τὰ ἔρριψε κατὰ γῆς καὶ κατεπάτησε.

— Μὲ ψεύτικα σημάδια δὲν πιάνεται ἀγάπη.... ἀγάπη κλεμμένη ἀπὸ μένα!

Ἡ ὀργὴ τοῦ χωρικοῦ ἐξεχύθη· βρυχώμενος ἥρπασε τὴν νεάνιδα ἀπώθησεν, αὐτὴν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κύψας ἀνέλαβε τὰ ῥυπανθέντα δῶρα τῆς νύμφης.

— Στρίγγλα, χαντακωμένη!...

Ἀλλ' ἐκείνη εἶχεν ὀρθωθῇ πάλιν φραγμὸς ἀνυπέρβλητος ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ.

— Μωρὴ Τσιγγάνα, μὴ μοῦ φέρνῃς τὸ μαχαίρι 'ς τὸ κόκκαλο! θὰ παραμερήσῃς ἢ ὄχι! εἶπε βροντωδῶς.

— Ὄχι! ἀπεκρίνατο στερρᾷ τῇ φωνῇ ἡ νεᾶνις.

— Ὀχιὰ νὰ σὲ φάῃ!

Καὶ ὡς ἦτο ἐγγὺς ἐλάκτισεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ἐκλονήθη βιαίως, ἔτεινε τοὺς βραχίονας ὅπως κρατηθῇ ἀπὸ τῶν κλάδων. Εἰς μάτην! Ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἄβυσσον σφίγγουσα τὰ ἀποκοπέντα φύλλα τοῦ πρίνου, παρασύρουσα λίθους καὶ χώματα καὶ ἐπάφλασε κάτω παταγωδῶς τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς.

ΚΑ'

Μυστηριῶδες ἔγκλημα.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἡ ἐν Χαλκίδι ἐκδιδομένη τότε ἐφημερὶς *Εὔβοια* ἔγραφεν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ... Σεπτεμβρίου 187....

«Στυγερὸς φόνος συνετάραξε κατ' αὐτὰς τὴν ἄλλως τόσῳ φιλήσυχον ἐπαρχίαν Ξηροχωρίου. Ἐπὶ τῆς πρὸς Ξηροχώριον ὁδοῦ, οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Ἀσμινίου θέσεως Ξυνονέρας, νέος τις χωρικὸς ἐκ τοῦ χωρίου Γουβῶν, Ἰωάννης Καρανῖκος καλούμενος, εὑρέθη τὴν νύκτα ἐκτάδην κείμενος. Μετακομισθεὶς εἰς Ποτόκι, ἐπέζησεν ὥρας τινὰς μόνον. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἰατροῦ γενομένην ἔκθεσιν, ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπῆλθε συνεπείᾳ θλάσεως τοῦ κρανίου διὰ βαρέος ὀργάνου, ῥοπάλου ἢ σφύρας. Ὁ κύριος εἰρηνοδίκης καὶ ὁ κύριος ἀνθυπομοίραρχος μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς δεξιότητος καὶ δραστηριότητος ἐπελήφθησαν ἀνακρίσεων, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν ἔτι ν' ἀνακαλύψωσι τὸν δολοφόνον.

»Σημειωτέον ὅτι ὁ χωρικὸς ἦν μεμνηστευμένος ἐν τῷ χωρίῳ Βαρβάρᾳ καὶ ἐπρόκειτο μετὰ δύο ἑβδομάδας νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ βεβαίως πρόθεσις ληστείας δὲν ὡδήγησε τὴν χεῖρα τοῦ δολοφόνου, ὑπόνοιαι ἠγέρθησαν μή τις ἐξ ἀντιζηλίας προέβη εἰς τὸ φοβερὸν ἔγκλημα, κτυπήσας ἐν ἐνέδρᾳ καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν τὸν εὐτυχῆ μνηστῆρα ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν ἐπορεύετο οὗτος πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστῆς. Ἡ ἀπαραμύθητος νύμφη ἀνακριθεῖσα οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακοινώσῃ, οὐδένα ἐγνώριζε σχόντα ποτὲ ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς.

»Προσέθηκε δ' ἐν τῇ ἀνακρίσει ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μνηστείας ὁ μνηστὴρ ἦτο πάντοτε ψυχρος, ἐπιφυλακτικός, ὁτὲ μὲν κατεχόμενος ὑπὸ βαθείας μελαγχολίας, ὁτὲ δ' ὑποπίπτων εἰς ἀναιτίους νευρικοὺς παροξυσμούς. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως φωτίζει τὴν δικαιοσύνην. Προσθετέον ἔτι ὅτι ὁ δολοφονηθεὶς πρὶν ἐκπνεύσῃ ἀδυνατῶν ὡς ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐγκεφαλικοῦ κλονισμοῦ νὰ δώσῃ λογικήν τινα ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀπευθυνομένας ἐρωτήσεις ἐτραύλιζε μόνον παραληρῶν: *τὸ βοτάνι τῆς ἀγάπης.*»

Γεώργιος Δροσίνης

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΦΥΛΑΙ

ἐν ζωώδει καταστάσει.

Μεταξὺ τῶν φυλῶν, αἵτινες διατελοῦσιν ἔτι εἰς κατάστασιν ἥκιστα διαφέρουσαν τῆς ζωώδους, φαίνεται ὅτι δύο εἶνε αἱ προεξάρχουσαι: οἱ νάννοι Δόκοι τοῦ Χόα ἐν Ἀβυσσινίᾳ καὶ οἱ Δίγεροι ἰνδοὶ διαιτώμενοι ἐν τοῖς σπηλαίοις τῆς Σιέρρας Νεβάδας.

Ὁ περιηγητὴς Κράπφ, ὅστις εἶδεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς Δόκους, λέγει ὅτι οἱ ἄγριοι οὗτοι διάκεινται εἰς πνευματικὴν κατάστασιν ἀπιστεύτως ταπεινήν. Ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ οἱανδήποτε καλλιεργίαν τῆς γῆς. Σπόροι, καρποί, ῥίζαι ἃς ἐκσπῶσι μόνον διὰ τῶν ἰδίων ὀνύχων καὶ μεγάλοι τινὲς μύρμηκες χρησιμεύουσιν αὐτοῖς πρὸς τροφήν. Εὐτυχεῖς ἂν ποτε συλλάβωσι μῦν ἢ σαύραν ἢ ὄφιν! Πλανῶνται γυμνοὶ καὶ ἀνέστιοι ἀνὰ τὰ δάση, ἀδυνατοῦντες νὰ κατασκευάσωσι καλύβας· ἄσυλον συνήθως ζητοῦσιν ἀναρριχώμενοι ἐπὶ τῶν δένδρων.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Βέδδαι τῆς Κεϋλάνης δὲν εἶνε τούτων ὑπέρτεροι. Ἡ φυσιογνωμία αὐτῶν εἶνε ἀπαισία, κτηνώδης. Ζῶσιν ὡς ζῷα, ζητοῦντες καταφυγὴν εἰς τὰς σχισμὰς τῶν βράχων ἐν ὥρᾳ ὑετοῦ. Πρὸς ὕπνον κατασκευάζουσιν εἶδος φωλεᾶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς δένδρου, εὐθὺς δ' ὡς ἀκούουσι τὸν ἐλάχιστον θόρυβον ἀναρριχῶνται καὶ κρύπτονται μετὰ τρόμου ἐν αὐτῇ.

Καὶ οἱ παρὰ τὸν Νεῖλον Ἄκκαι εἶνε ἄξιοι τούτων ἀδελφοί. Μικρόσωμοι, στενὸν ἔχοντες τὸν θώρακα καὶ προέχουσαν τὴν γαστέρα ὡς τοῦ ουραγκοτάγκου, τὴν δὲ σπονδυλικὴν στήλην ὁμοίαν τῇ τοῦ πιθήκου κιμπατζῆ. Τὰ πέλματα τῶν ποδῶν ἔχουσι πλατέα.

Βεβαίως ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι φυλαὶ δὲν εἶνε ἐπιδεκτικαὶ προόδου· ὑπάρχουσι τινὲς ὅλως ἀνεπίδεκτοι καὶ ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι, αἵτινες δι' αὐτὸ τοῦτο ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς. Λαοὶ ζῶντες διὰ τῆς θήρας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μηχανευθῶσιν ἕτερον μέσον πρὸς σύλληψιν ἢ πρὸς φόνον τῶν θηραμάτων ἢ τὸν λιθοβολισμόν! Ἕτεροι παρὰ τὴν ἀκτὴν διαιτώμενοι ἀναμένουσι παρὰ τοῦ κύματος ὄστρακα καὶ κογχύλας, ἀγνοοῦντες καὶ τὸν ἁπλούστατον τρόπον ἁλιείας. Ἵνα μεταβῶσι δ' εἰς παρακείμενα νησίδια κολυμβῶσιν ἀγνοοῦντες τὴν χρῆσιν σκάφους.

Μεταξὺ τῶν ἀνεπιδέκτων μορφώσεως πληθυσμῶν καταλέγονται μαῦροί τινες τοῦ ἄνω Νείλου, ἕτεροι τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, φυλαί τινες τῆς Αὐστραλίας κλπ. κλπ. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῶν ἱεραποστόλων καὶ τῶν περιηγητῶν ὅπως ἐμφυσήσωσιν εἰς αὐτοὺς πνοήν τινα πολιτισμοῦ ἀπέβησαν μάταιαι. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀποπειραθέντων διεκήρυξαν ὅτι ἁπλούστατα πράγματα ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ διδάξωσιν εἰς κατοικίδια ζῷα ἢ εἰς τοὺς καλουμένους αὐτοὺς ἀνθρώπους! Ἡ ἠλιθιότης τινῶν ἐξ αὐτῶν εἶνε τοσαύτη, ὥστε εὐθὺς ὡς ἐντείνωσι τὴν προσοχὴν ἵνα κατανοήσωσί τι, καταλαμβάνονται ὑπὸ ὕπνου, ἐπιμένοντες δ' ἔτι πλέον ἀσθενοῦσι!

Περιηγητὴς ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων τοιαύτας φυλὰς λέγει. Ὅσον δύναμαι ἐκ πιθήκου νὰ κάμω ἄνθρωπον πολιτισμένον, ἄλλο τόσον δύναμαι νὰ τὸ κατορθώσω καὶ ἐκ τοιούτου ἠλιθίου ἀνθρωπίνου πλάσματος.

Μόνον αἴσθημα ὁδηγοῦν αὐτοὺς εἶνε ἡ αὐτοσυντηρησία, καὶ αὕτη συγκεντροῦται εἰς τὴν εὕρεσιν τροφῆς, τροφῆς οἵας δήποτε. Κατασπαράσσουσιν τὰ ἐν ἀποσυνθέσει θνησιμαῖα, περιλείχοντες λαιμάργως αὐτοὺς τοὺς σκώληκας, οἵτινες ἕρπουσιν ἐπάνω, καὶ τρώγουσιν ὠμοὺς τοὺς ἰχθῦς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ τελευταίου ἄκρου τῆς οὐρᾶς, δίχως νὰ ἀπορρίψωσιν οὐδ' ἓν ὀστοῦν, οὐδ' ἓν λέπος.

Τὸ αἴσθημα τῆς στοργῆς εἶνε ἄγνωστον παρὰ τοῖς ἀγρίοις αὐτοῖς πληθυσμοῖς. Οἱ γονεῖς γηράσκοντες ἐγκαταλείπονται ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἵν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης ἢ καταφαγωθῶσιν ὑπὸ τῶν θηρίων. Αὐτοὶ οἱ σοβαρῶς ἀσθενοῦντες αὐτοκτονοῦσιν, ἄλλως ἀποκτείνονται ὑπὸ τῶν ὁμοίων. Ἐν Πολυνησίᾳ στραγγαλίζουσιν ἢ θάπτουσι ζωντανοὺς τοὺς νοσοῦντας. Ἡ δὲ παι-

δοκτονία εἰνέ τι κοινότατον. Ἐν ᾗ περιπτώσει πατὴρ πεπολιτισμένος θὰ ἐπέπληττεν ἢ ἐρράπιζεν ἀτακτῆσαν τέκνον, ὁ ἄγριος τὸ φονεύει. Ἐν Ἀφρικῇ, παρὰ τοῖς μαύροις, παιδία τίθενται πολλάκις εἰς τὰς παγῖδας τῶν λεόντων, ὅπως προκαλῶσι διὰ θρήνων καὶ κραυγῶν τὰ θηρία!

Ἡ ἀνθρωποφαγία δὲν εἶνε ἀπαραίτητον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀγριωτάτης καταστάσεως φυλῆς τινος, διὰ τοῦτο καὶ δὲν εὑρίσκομεν αὐτὴν παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν πλήρει ἀποκτηνώσει διατελοῦσι πληθυσμοῖς. Ἀλλὰ παρά τισι τούτων ἔχει λάβει χαρακτῆρα ὅλως παράδοξον καὶ ἔχει συστηματοποιηθῇ ὡς ἀνθρωποφαγία ἐξ υἱϊκοῦ σεβασμοῦ αἴφνης ἢ ὡς ἀνθρωποφαγία ἐκ πολεμικοῦ ὀργασμοῦ. Οὕτως ὑπάρχουσιν οἱ τρώγοντες τοὺς ἰδίους γονεῖς, ὅπως παράσχωσιν αὐτοῖς ἄξιον τάφον τοὺς ἑαυτῶν στομάχους, ὑπάρχουσιν οἱ σπαράσσοντες διὰ τῶν ὀδόντων τὴν αἱμοσταγῆ καὶ πάλλουσαν ἔτι καρδίαν τοῦ πολεμίου, ἵνα μεταλάβωσι τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ πολεμικοῦ μένους ὅπερ ἐνῴκει ἐν αὐτῇ!

Χ*

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Ἐν Παρισίοις παρεστάθη ἐσχάτως μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας νέα κωμῳδία γραφεῖσα ἐν συνεργασίᾳ ὑπὸ Βισσὼν καὶ Μάρς. Τοῦ πρώτου τὸ ὄνομα εἶνε διάσημον ἤδη ὡς συγγραφέως θεατρικῶν ἔργων, ἀλλὰ τὸ τοῦ δευτέρου πρώτην φορὰν ἐνεγράφετο. Τοῦτο ἐκίνησεν εἰς περιέργειαν τοὺς καινοθήρας τοῦ παρισινοῦ τύπου, οἵτινες διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς δεξιότητος ἅμα καὶ ἀθυροστομίας ἀνεῦρον καὶ ἐδημοσίευσαν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης παραδόξου συνεργασίας.

Πρὸ τριετίας ὁ Βισσών, ὅστις διέρχεται τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐν Ναντέρ, ἐδέξατο τὴν ἐπίσκεψιν νεανίου τινὸς σεμνοῦ καὶ δειλοῦ.

— Κύριε, εἶπεν οὗτος ἅμα εἰσελθών, ἔκοψα ἀπὸ μίαν ἐφημερίδα αὐτὸ τὸ κομμάτι. Καὶ ἐπέδειξε τὴν κατακλεῖδα ἄρθρου, ἐν ᾧ ἐγίνετο λόγος περὶ ἀστειοτάτου τινὸς ἐπεισοδίου συνεπείᾳ διαζυγίου.

Ὁ Βισσὼν διέδραμε διὰ τοῦ βλέμματος τὸ τεμάχιον τῆς ἐφημερίδος.

— Καὶ ἐγώ, εἶπε, παρετήρησα τὸ ἄρθρον αὐτό, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἰδοὺ ὅτι τὸ ἔχω κόψῃ καὶ τὸ ἔχω φυλάξῃ εἰς τὴν θήκην, ὅπου φυλάττω τὰ θέματα ὅσα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πηγαὶ δραμάτων ἢ κωμῳδιῶν.

Ὁ νεανίας ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐν ἀπογνώσει:

— Αἴ! τόσῳ τὸ χειρότερον! ἐψιθύρισε καὶ ἐχαιρέτιζεν ἵν' ἀπέλθῃ.

— Ἐπὶ τέλους, κύριε, εἶπεν ὁ Βισσών, ἐξηγηθῆτε...

— Ὅταν ἀνέγνωσα τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ ἄρθρου, μοῦ ἐφάνη ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ μία κωμῳδία ἐξ αὐτοῦ καὶ ἦλθα... Ἀλλὰ ἀφοῦ καὶ σεῖς τὸ ἐσυλλογίσθητε, κύριε... συγχωρήσατέ με διὰ τὴν ἐνόχλησιν.

Ἡ περίλυπος στάσις τοῦ νεανίου ἐκίνησεν εἰς συμπάθειαν τὸν συγγραφέα.

— Ἐνομίσατε λοιπὸν ὅτι τὸ κομμάτι αὐτὸ ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πηγὴ κωμῳδίας;

— Ναί, καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω... ἂν θά μου ἐκάμνετε τὴν τιμήν... νὰ συνεργασθῶμεν.

— Ἔχετε καταγίνῃ εἰς τὰ θεατρικά;

— Ἐγώ!... εἶμαι ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου:

— Καὶ τί κερδίζετε ἀπὸ τὴν θέσιν σας;

— Ἑκατὸν φράγκα τὸν μῆνα.

Ὁ Βισσὼν ἠτένισε τὸν νεανίαν.

— Καλὰ λοιπόν, ἀφοῦ καὶ οἱ δύο εἴχομεν τὴν αὐτὴν ἰδέαν, θὰ γράψωμεν τὴν κωμῳδίαν μαζύ.

Μικροῦ δεῖν ἐλιποθύμησεν ὁ σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος!

— Ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν γίνονται μὲ τὸν ἀέρα. Ἔχομεν τὰς βάσεις, τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ ἀναπτύξωμεν, νὰ τὰ καταστρώσωμεν εἰς σκηνάς. Θὰ κάμω ἐγὼ τὸ ὅλον σχεδίασμα καὶ θὰ σᾶς τὸ στείλω. Σεῖς θὰ ἐργασθῆτε διὰ τὸν διάλογον ἐπ' αὐτοῦ καὶ θὰ μοῦ τὸν φέρετε.

Οὕτω καὶ ἐγένετο. Μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ νεανίας ἐπανήρχετο φέρων τὰς τρεῖς πράξεις τοῦ ἔργου ἑτοίμους.

Ὁ Βισσὼν ἀνέγνω τὸ χειρόγραφον καὶ ἀποδίδων αὐτό:

— Δὲν εἶνε τίποτε ἀπ' αὐτά, εἶπε.

— Θεέ μου!..

— Αἴ δά, παρηγορηθῆτε! Δὲν ἐπετύχατε τὴν πρώτην φοράν, θὰ ἐπιτύχετε τὴν δευτέραν.

Ὁ νεανίας ἀνεχώρησε καὶ ἐπανῆλθε μετά τινα χρόνον.

— Πολὺ καλλίτερα τόρα, ἀπεκρίνατο ὁ Βισσών. Θὰ ταφήσωμεν λοιπὸν νὰ κοιμηθῇ καμπόσους μῆνας... καὶ ἔπειτα...

— Καμπόσους μῆνας!... ἐπανέλαβε θρηνωδῶς ὁ νεαρὸς ὑπάλληλος.

— Βέβαια! θαρρεῖτε λοιπὸν πῶς μόνον αὐτὸ ἔχω εἰς τὸ κεφάλι μου! Μείνετε ἥσυχος ὅμως καὶ θὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του.

Οἱ μῆνες παρήρχοντο — τέλος μίαν ἡμέραν λαμβάνει ὁ νεανίας γράμμα τοῦ Βισσών.

Σπεύδει εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ.

— Ἦλθεν ἡ ὥρα του. Ἰδοὺ τόρα τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν!.. Θὰ στείλω τὸ ἔργον μας εἰς τὴν γαλλικὴν Κωμῳδίαν.

— Τὸ ἔργον μας!
— Ναί· τί φρονεῖτε;
— Ἐγὼ θὰ ἐπροτίμων τὸ Vaudeville.
— Ἔχετε δίκαιον· ἂς τὸ δώσωμεν αὐτοῦ λοιπόν.

Καὶ ἐδόθη τὸ χειρόγραφον καὶ ἤρχισαν νὰ γυμνάζωνται οἱ ἠθοποιοί.

Ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος συγγραφεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ παρίσταται κατὰ τὰ γυμνάσια καὶ τὰς δοκιμάς, τοῦ προϊσταμένου του μὴ χορηγοῦντος ἄδειαν, δηλοῦντος δ' ἔτι ὅτι θὰ τὸν ἀπέπεμπεν ἂν ἐξηκολούθει ἀσχολούμενος περὶ τὰς θεατρικὰς αὐτὰς ἀνοησίας τόσῳ ἀντικειμένας πρὸς τὰ σιδηροδρομικὰ καθήκοντα.

Ἡ πρώτη παράστασις ἐγένετο μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας!...

Καὶ ὁποία θὰ ὑπῆρξε τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ἡ ἔκπληξις ὅτε ὁ μικρὸς ὑπάλληλος τῶν ἑκατὸν δραχμῶν προσῆλθε φέρων τὴν παραίτησίν του ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐπροτίμα τὰς ἀνοησίας τοῦ θεάτρου, δι' ὧν ἐκέρδαινεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ποσοστὸν ἐκ τῶν παραστάσεων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων!!

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Ὁ ἥλιος ἐν δόξῃ καταβαίνει,
ὠκεανὸς φωτὸς εἶνε ἡ δύσις,
καθεύδει ὡς εἰς ἔκστασιν ἡ φύσις,
χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυμένη.

Τὰ βάθη σιωπαίνουν τῶν κοιλάδων
καὶ αἱ πλευραὶ τῶν σκιερῶν ὀρέων·
ἠχεῖ πτηνοῦ τὸ ᾆσμα τὸ ἐκπνέον
ἐντὸς τῶν φυλλωμάτων καὶ τῶν κλάδων.

Εἰς τὴν ἁγίαν σιωπὴν ἐκείνην,
τὴν περιπάθειαν καὶ τὴν εἰρήνην,
εἰς τὴν μυστηριώδη λαμπηδόνα,

Ἀκούω εἰς τὰ ὕψη θεῖον τόνον,
ἠχὼ ἀγαπητὴν ὀλβίων χρόνων:
«Σὲ ἀγαπῶ εἰς πάντα τὸν αἰῶνα!»

Αριστομενης Προβελεγγιος.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἡ κατασκευὴ ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ προβαίνει κατὰ τρόπον, μαρτυροῦντα μεγάλην πρόοδον.

Ὁ πρῶτος ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος κατεσκευάσθη ἐν Βερολίνῳ τῷ 1881 καὶ ἦτο ἐκτάσεως ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μιλίου· τὸ αὐτὸ ἔτος κατεσκευάσθη ἐπίσης ἐν Πρωσσίᾳ σιδηρόδρομος μικροτέρας ἐκτάσεως, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διοχετευομένου δι' ἐναερίου γραμμῆς.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος κατεσκευάσθησαν ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ἐν Portrusk ἐκτάσεως ἓξ μιλίων καὶ ἐν Brighton ἐκτάσεως ἑνὸς μιλίου. Αἱ δυναμοηλεκτρικαὶ μηχαναί, αἱ παράγουσαι τὸν ἠλεκτρισμόν, ἐκινοῦντο ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διὰ τῆς πτώσεως ὕδατος, ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ δι' ἀερίου· ὡς ἀγωγοὺς δὲ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μετεχειρίσθησαν διὰ μὲν τὴν γραμμὴν Portrusk τρίτην ῥάβδον, διὰ δὲ τὴν τοῦ Brighton αὐτὰς ταύτας τὰς ῥάβδους.

Οἱ ἠλεκτρικοὶ οὗτοι σιδηρόδρομοι ἐχρησίμευσαν ὡς πρότυπα εἰς πάντας τοὺς ἔκτοτε κατασκευασθέντας. Συσσωρευτῶν ἐγένετο χρῆσις τὸ πρῶτον ἐν Ἀμβούργῳ. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ἐν Ἀμερικῇ μέχρι τινὸς οἱ συσσωρευταὶ δὲν ἐξετιμῶντο, ἤρξατο ὅμως καὶ ἐκεῖ γινόμενον ἀποδεκτὸν τὸ σύστημα τοῦτο.

Κατὰ κανόνα ἡ πρώτη δύναμις παρέχεται ὑπ' ἀτμοῦ· εἰς πολλὰς δὲ περιστάσεις οἱ ἠλεκτρικοὶ κινητῆρες λειτουργοῦσι δεχόμενοι τὸν ἠλεκτρισμὸν ἐκ σταθμοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τοιουτοτρόπως παρέχεται ἠλεκτρισμὸς συγχρόνως καὶ εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῶν συρμῶν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ φωτισμοῦ, οἱ Ἀμερικανοὶ θεωροῦνται προοδευτικώτεροι τῶν ἄλλων λαῶν, ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι τὸ φωταέριον εἶνε δαπανηρότερον ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐν τοῖς ὑπογείοις σιδηροδρόμοις τῶν πρωτευουσῶν, κρίνουσιν ὅτι θὰ ἦτο ὠφελιμώτερον ἂν ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ παρήγετο καὶ ἡ κίνησις καὶ τὸ φῶς.

Οἰκονομικῶς οἱ ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς τοῦ ἀτμοῦ· καθίστανται μάλιστα ἧττον δαπανηροί, ὅταν ὁ ἠλεκτρισμὸς συγχρόνως χρησιμεύῃ καὶ εἰς φωτισμόν· ἡ σύγκρισις δ' ἀποβαίνει καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὲρ τῶν ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων, ὅταν ἡ πρώτη δύναμις ἦνε τὸ ὕδωρ. Τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων θεωρεῖται μικροτέρα ἡ δαπάνη τῶν συσσωρευτῶν. Ὁπωσδήποτε, ἐν Ἀμερικῇ ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶνε ὀλιγώτερον δαπανηρὸς τῶν ἵππων καὶ τοῦ ἀτμοῦ.

Πρό τινος ἐπειράθησαν ἐν Ἀμερικῇ νὰ κινῶσι τὰς μηχανάς, ἐν αἷς παράγεται ὁ ἠλεκτρισμός, διὰ τοῦ ἀνέμου. Ἀνεμαντλίαι ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας, ἅστινας εἴδομεν λειτουργούσας ἐπί τινα χρόνον καὶ παρ' ἡμῖν, κινοῦσι δυναμοηλεκτρικὰς μηχανάς, ὑπὸ τῶν ὁποίων πληροῦνται συσσωρευταί, ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος στερεῖται σπουδαιότητος.

Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς προόδους ταύτας, τὸ ζήτημα τῶν ἠλεκτρικῶν σιδηροδρόμων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ λελυμένον ἀκόμη.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ἀμφιβολία τὸ πᾶν φαρμακεύει, ἀλλ' οὐδὲν φονεύει.

—

Ἡ κυριακὴ εἶνε ἡμέρα ἀναπαύσεως, ἥτις ἐνίοτε καταπονεῖ ἡμᾶς μᾶλλον ἢ ἑβδομὰς ὅλη ἐργασίας.

—

Εὐτυχεῖς ἀπαισιόδοξοι! Τίνα χαρὰν αἰσθάνονται ἀποδεικνύοντες ὅτι οὐδεμία χαρὰ ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

—

Ἐνίοτε χρησιμοποιοῦμεν τῶν ἄλλων τὰ προτερήματα ἵνα ἐλευθέρως ἐξασκῶμεν τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα.

—

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μανθάνομεν νὰ προσμένωμεν ὅταν οὐδὲν ἔχωμεν πλέον νὰ ἐλπίσωμεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῆς διαδόσεως τῆς νέας παγκοσμίου γλώσσης, τῆς βολαπουκικῆς, ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας ἔκ τινος ἐκθέσεως τοῦ κ. Kerckhoffs, γραμματέως ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ συνελεύσει τῶν βολαπουκιστῶν, τῇ συνελθούσῃ ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ποιούντων σήμερον χρῆσιν τῆς νέας ταύτης γλώσσης δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 40,000. Πολλὰ δὲ ἐμπορικὰ καταστήματα τῆς Γερμανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας κ. ἄ. ἀναγράφουσιν ἤδη ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν των τὴν σημείωσιν: Spodobs volapüko (Ἀνταποκρινόμεθα καὶ βολαπουκιστί). Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ καταστήματα ταῦτα εἶνε δευτερευούσης σημασίας. Φοβοῦνται ἆρά γε τὰ μεγάλα μὴ θεωρηθῇ γελοία ἡ χρῆσις τῆς νέας γλώσσης, ἢ ἔχουσιν ὑπαλλήλους γνωρίζοντας πολλὰς ξένας γνώσσας; Ἀγνοῶ.

Δύσκολον εἶνε ν' ἀποφανθῇ τις τίνας ὠφελείας παρέσχε μέχρι τοῦδε ἡ βολαπουκική. Δύναμαι μόνον νὰ βεβαιώσω ὅτι δι' αὐτῆς πολλοὶ τῶν φίλων μου ἐν Παρισίοις ἠδυνήθησαν νὰ ζητήσωσι διαφόρους πληροφορίας παρὰ Ρώσσων, Κροατῶν, Οὐγγρων, Νορβηγῶν καὶ Φιλλανδῶν μὴ γνωριζόντων τὴν γαλλικήν. Ἡ βολαπουκικὴ πραγματικὰς ὑπηρεσίας θὰ παράσχῃ μόνον ἀφοῦ δημοσιεύσωμεν τὴν Γενικὴν Ἐπετηρίδα τῶν βολαπουκιστῶν. Μέχρι τοῦ δεσυνηθροίσαμεν 14—15,000 διευθύνσεις αὐτῶν. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς συμπληρωθῇ εἰς 20,000, θὰ ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον.

Πρὸς διάδοσιν τῆς βολαπουκικῆς ὑπάρχουσι νῦν 172 ἑταιρεῖαι. Δημόσια δὲ μαθήματα ὀργανίζονται χάριν τῶν πολλῶν ἀπὸ Τυφλίδος τῆς ἐπὶ τῷ Καυκάσῳ μέχρι τῆς χώρας τῶν Μορμόνων ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ διδασκαλία τῆς νέας γλώσσης γίνεται καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου, τῆς νέας Αὐρηλίας, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐμπορικῇ Σχολῇ τῆς Ἀμβέρσης. Νέα γραμματικὴ τῆς βολαπουκικῆς ἀραβιστὶ καὶ λεξικὸν αὐτῆς ἰαπωνιστὶ ἐκδοθήσονται ὅσονούπω. Τρεῖς δὲ νέαι ἐφημερίδες βολαπουκικαὶ ἱδρύθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἄλλῃ, ἐν Σαγγάλ, καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀναβιβάζουσαι εἰς δεκατρεῖς νῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βολαπουκικῶν ἐφημερίδων.

Κατὰ τὸν ἐν Λονδίνῳ καθηγητὴν Huxley, τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1886 οἱ ὀνίσκοι ἦσαν τόσον ἄφθονοι κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας, ὥστε θὰ ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι στρῶμα πάχους ἀπὸ 120 μέχρι 160 ποδῶν, ἀποτελούμενον ἐξ 120 ἑκατομμυρίων ἰχθύων κατὰ τετραγωνικὸν μίλλιον. Ὑπολογίζοντες ὅτι ἕκαστος τούτων ἔτρωγε μίαν μαινίδα καθ' ἑκάστην, ἅπαντες κατεβρόχθιζον 840 ἑκατομμύρια μαινίδων καθ' ἑβδομάδα. Οὐδέποτε οἱ ἐν Νορβηγίᾳ ἁλιεῖς συνηνωμένοι κατώρθωσαν ν' ἁλιεύσωσι 400 ἑκατομμύρια. Πάντες δὲ οἱ ἁλιεῖς τοῦ κόσμου μόλις συλλαμβάνουσι 5 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἰχθύων, οὓς καταδιώκουσι. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἰχθῦς εἶνε ἀνεξάντλητοι.

Ἡ ἰσχυροτάτη φαντασία ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ τὸν γιγάντειον ἀριθμὸν τῶν ἐπιστολῶν, τῶν δελταρίων, τῶν δεμάτων, τῶν φακέλλων, τῶν τηλεγραφημάτων κλπ. ἅτινα διεκπεραιοῦσιν εἰς διάστημα ἔτους τὰ γαλλικὰ ταχυδρομεῖα.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς, ἐν ἔτει 1883, διὰ τῶν γαλλικῶν ταχυδρομείων διῆλθον 521 156 786 κοιναὶ ἐπιστολαὶ καὶ 33 218 553 δελτάρια, ἐν ᾧ τῷ 1877 διῆλθον μόνον 312 834 431 ἐπιστολαὶ καὶ 30 909 902 δελτάρια.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς παντὸς εἴδους χειρογράφων καὶ ἐντύπων κατὰ τὸ ἔτος 1877 ἦτο 763 255 470, ἀνῆλθε δὲ κατὰ τὸ 1885 εἰς 1 337 768 586.

Τὰ τηλεγραφήματα, 7,662, 471 κατὰ τὸ 1877, ἀνῆλθον εἰς 24 739 703 κατὰ τὸ 1885, ἤτοι ἀναλογοῦσιν εἰς 68 ἐπὶ 100 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἡ Γαλλία εἶχε 8777 τηλεγραφικὰ γραφεῖα, προσετέθησαν δ' εἰς ταῦτα ἕτερα 4236 μέχρι τοῦ 1885. Κατέχει δ' οὕτω νῦν τὴν πρώτην θέσιν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τηλεγραφείων ἐπὶ ἀναλόγου ἀριθμοῦ κατοίκων, ἀναλογοῦντος ἑνὸς τοιούτου ἐπὶ 4292 κατοίκων.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἔρχεται μόλις ἐνάτη: Ἓν γραφεῖον ἐπὶ 524 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἀνάλογουν 12 ἐπιστολαὶ καὶ δελτάρια πρὸς 1 κάτοικον, νῦν δὲ πλέον ἢ 18.

Ἐπιστολὴ Ἄγγλου εὐγενοῦς πρὸς τὸν ἐπιστάτην του:

«Οὐΐλλιαμ, αὔριον πρωῒ θὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ κτῆμα μὲ ἄλλους φίλους, ἐξ ὧν οἱ δύο θὰ μονομαχήσουν τὸ ἀπόγευμα. Ἑτοίμασε λοιπὸν γεῦμα διὰ 6 καὶ δεῖπνον διὰ 5.»

— Καὶ ἂν παίζῃ χαρτιὰ ὁ Ἀντώνης μας, ἄνδρα, δὲν παίζει γιὰ νὰ κερδίσῃ, παίζει γιὰ νὰ διασκεδάσῃ.

— Ναί, γυναῖκα· ἀλλὰ διασκεδάζει μόνον ὅταν κερδίζῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1294

'Αριθ. 641 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 82. 10 Ἀπριλίου 1888

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Αἱ ἐν Ὁλλανδίᾳ ὑπὸ ἐπισήμων πεπαιδευμένων, ὡς τοῦ Κ. Η. Müller καὶ ἄλλων, ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ἃ ἄρτι ἀφηγήθημεν, ἐκδηλωθεῖσαι συμπάθειαι, δὲν ἦσαν ἁπλῶς μόνον πλατωνικαί, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς εἴδομεν ὅτι προέβησαν καὶ εἰς ἐνεργείας, ὧν ἀρίστην ἐλπίζομεν τὴν ἔκβασιν, καὶ ἃς ἱκανῶς ἐνδιαφερούσας νομίζομεν, ὥστε νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχέων αὐτὰς ἐνταῦθα.

Ὀκτὼ ἐκ τῶν ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐπιφανεστέρων καθηγητῶν καὶ λογίων, ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστὸς ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα Κ. Müller καὶ ὁ φιλότιμος γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Κ. Ν. Βλάχος, τὴν πρωτοβουλίαν λαβόντες, συνεκάλεσαν εἰς συνέλευσιν πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ὁλλανδίας εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἰδίως ἐνδιαφερομένους.

Καὶ πολλοὶ μὲν συνῆλθον εἰς συνεδρίασιν τῇ 5 (17) Μαρτίου, τινὲς δέ, κωλυόμενοι, ἔγραψαν ἐκφράζοντες τὰς συμπαθείας αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθεται ἡ συνέλευσις.

Πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ὁ Dr. H. Müller, ἀνέπτυξε τὸ πρόγραμμα τῆς ἱδρυτέας ἑταιρείας, οὗ ἡ περίληψις φαίνεται ὅτι εἶχε πρό τινος ἤδη πεμφθῇ εἰς τὴν ἐν Τεργέστῃ *Ἡμέραν* καὶ εἰς τὴν ἐνταῦθα *Πρωΐαν*, καὶ δημοσιευθῇ δι' αὐτῶν.

Κατὰ τὸν ἀγορεύσαντα, ὁ πρώτιστος σκοπὸς αὐτῆς ἀφορᾷ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, καὶ οὐδείς, εἶπεν, ὑπάρχει ὁ περὶ τὴν ὡραίαν ταύτην γλῶσσαν καὶ τὴν ἀθάνατον ταύτην φιλολογίαν ἀσχολούμενος καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον μὴ ἐπιδοκιμάζων. Ἀλλὰ διϊσχυρίσθη ὅτι ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, μετὰ τῶν τύπων τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς νὰ σπουδάζωνται καὶ οἱ τῆς νεωτέρας καὶ νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὰ καὶ τὰ πλουσιώτατα προϊόντα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας».

Προσέθηκε δὲ ὅτι συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συντάξῃ, συνεργείᾳ καὶ τοῦ ἀρχειοφύλακος A. Flament, λεξικὸν τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως ἑταιρείας ὡς τὴν προτεινομένην, καὶ πρὸ πάντων αὐτῆς τῆς ἰδίας Ἑλλάδος.

Ἕτερον ζήτημα, εἰ καὶ δευτερεῦον συγκριτικῶς, σπουδαιότατον ὅμως καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτό, ἐθεώρησε τὸ τῆς προφορᾶς, περὶ ἧς ἐπὶ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἐπικρατοῦσι τρεῖς ἀλληλόμαχοι θεωρίαι, ἡ ὑποτιθεμένη τοῦ Ἐράσμου, κατ' αὐτὸν ὀνομασθεῖσα καὶ κοινῶς εἰς τῆς Εὐρώπης τὰ διδασκαλεῖα ἐπικρατήσασα, ἡ τῶν Ἑλλήνων σήμερον, καὶ ἄλλη μέσην καὶ συμβιβαστικὴν ἀξιοῦσα νὰ χαράξῃ ὁδόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ συμβιβασμὸς δὲν εἶναι ἐφικτὸς μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς, ὁ Κ. Müller προτείνει τὴν πλήρη παραδοχὴν τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, ἥτις καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν θ' ἀπέδιδε τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς ἀνατολικὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν Ἀνατολὴν θὰ διήνοιγεν εἰς τοὺς οὕτω σπουδάζοντας τὴν Ἑλληνικήν.

Θέλει ὅμως τὴν ὀργανισθησομένην ἑταιρείαν *διεθνῆ* καὶ οὐχὶ μόνον Ὁλλανδικήν, διότι αἱ ἐλλείψεις περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ πρὸ πάντων τὰ τῆς προφορᾶς ἐλαττώματα εἰσὶ σφάλματα μὴ περιοριζόμενα εἰς μόνην τὴν Ὁλλανδίαν, ἀλλ' ἐκτεινόμενα ἐφ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Ἀνάγκη ἑπομένως ἦν ἡ μελετωμένη ἐνέργεια νὰ ἐκταθῇ πανταχοῦ ὅπου ἐκτιμᾶται καὶ σπουδάζεται ὁ Ἑλληνισμός. Πρὸς τοῦτο ἐπρότεινε τὴν ἵδρυσιν ἑταιρείας, ἧς ἡ δικαιοδοσία θὰ καθωρίζετο ἀκριβῶς ἐντὸς συγκληθησομένης διεθνοῦς συνελεύσεως, ἧς ἐπιθυμεῖ καὶ εὔχεται νὰ λάβῃ ἡ πατρίς του τὴν πρωτοβουλίαν.

Διεκοίνωσε δ' ἐν τέλει ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν γνωστοτέρων ἀλλοδαπῶν Ἑλληνιστῶν εἶχον ἤδη δι' ἐπιστολῆς ἐκφράσει τὴν συμπάθειαν καὶ συναίνεσίν των ὑπὲρ τοῦ προτεινομένου σχεδίου.

Μετὰ τὸν Κ. Müller ἠγέρθη καὶ ὡμίλησεν εὐγλωττότατα... μία κυρία, μία τῶν Μουσῶν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἡ Κυρία Σουανεβία, λογία

διαφανής, περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐξαίρετον ἤδη ἐκδοῦσα σύγγραμμα, καὶ διὰ διαφόρων αὐτῆς πραγματειῶν τὰς στήλας τοῦ ἐν Λειψίᾳ *Ἑσπέρου* τιμήσασα καὶ γνωστὴ γενομένη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας. Ἐκηρύχθη δὲ καὶ αὕτη, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐξυψώσασα τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ὑπὲρ τοῦ διεθνοῦς χαρακτῆρος τῆς ἑταιρείας, διότι θεωρεῖ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης μεταρρυθμιστέαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς σοφῆς κυρίας ἡ μέχρι τοῦδε διδασκομένη ψευδὴς προφορὰ ἔπρεπε πανταχοῦ νὰ ἐγκαταλειφθῇ, καί, ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ ζῇ εἰσέτι, νὰ διδάσκηται καὶ αὐτὴ ὡς πᾶσαι αἱ ζῶσαι γλῶσσαι, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν συγχρόνων συγγραφέων, καὶ βαθμηδὸν προσανιοῦσα εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ὅμηρον.

Καὶ εἷς μὲν ἐκ τῶν συνελθόντων, ὁ Κ. Speyer, καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Ἀμστελοδάμῳ, καὶ ὑφηγητὴς τῆς σανσκριτικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐγνωμοδότησε νὰ περιορισθῇ ὁ σύλλογος εἰς τὸ νὰ συστήσῃ καὶ ἐπιδιώξῃ ἐν γένει τὴν ὅσον ἔνεστι μείζονα διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἥτις κατ' αὐτὸν οὐκ ὀλίγον ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις· μεταρρύθμισις ὅμως οὐδεμία, ὡς φρονεῖ, πρέπει νὰ προταθῇ πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ ὅτι ἐστὶν ἀναγκαία, καὶ ὅτι κακῶς ἔχουσι τὰ μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένα.

Ἀλλὰ πάντων τῶν λοιπῶν αἱ γνῶμαι ἦσαν μᾶλλον ὡρισμέναι. Καὶ ὁ μὲν Κ. Abresch, καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἀπὼν τῆς συνεδριάσεως, συνηγόρησε δι' ἐπιστολῆς του ὑπὲρ τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ὑπὲρ τὴν Λατινικήν, ἀπαιτῶν νὰ διδάσκηται ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις ἐκείνη πολὺ ἐκτενέστερον ταύτης, προσέτι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι τῶν γυμνασίων νὰ ἐξηγῶνται πλὴν τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Δημοσθένους, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχαίων κλασικῶν συγγραφέων, προσέτι καὶ τὰ ἄριστα τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

Ἄλλος δὲ τῶν ἐπιστειλάντων, ὁ Γυμνασιάρχης Κ. Nassau Noordewier, τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρείας ἐκφράζων, ἐπρότεινε πρὸ πάντων νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐμβριθῆ συζήτησιν τὸ ζήτημα τὸ περὶ προφορᾶς.

Ὁ δὲ Κ. Flament, ὑπαρχειοφύλαξ ἐν Μααστρὶχτ ἀνέπτυξεν ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς Νεοελληνικῆς ἦν ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη γλῶσσα ἐν τόσῳ χρόνου διαστήματι τόσον ὀλίγον ἀλλοιωθεῖσα ὅσον ἡ Ἑλληνική, ἀλλ' ὅτι τοῦτο ὀλίγον ἐστὶ γνωστὸν πλείστοις τῶν ἐν Εὐρώπῃ πεπαιδευμένων.

Τέλος ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὸ ἐν Λεϊδῃ Πανεπιστήμιον Κου Van Leuwen ὅτι ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ ἀκριβέστερον ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας, ἐνεκρίθη, κατὰ πρότασιν τοῦ Κ. Rogge, βιβλιοθηκαρίου τῆς Ἀμστελοδάμης, ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς ΚΚ. Müller καὶ Abresch ἡ σύνταξις πλήρους κανονισμοῦ, καὶ ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐγκαταστῇ ὁριστικῶς εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ τῇ 2 (14) Ἀπριλίου.

Ταῦτα εἰσὶ συμπτώματα λίαν χαρμόσυνα διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Δὲν ἠξεύρω ὅμως ἂν ἀπατῶμαι, ἀλλὰ μοὶ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα ὅτι γίνεται ἴσως ὑπ' ἀλλοεθνῶν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅ,τι ἦν ἡμέτερον ἱερὸν καὶ ἡμέτερον πρώτιστον συμφέρον νὰ πράξωμεν. Καὶ ἐν γένει μὲν αἱ κλασικαὶ σπουδαὶ ἤρξαντο ἀπό τινος ἤδη ὑποχωροῦσαι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὁσημέραι προϊοῦσαν πρακτικὴν τῆς κοινωνίας τάσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τήν, ὡς οὐδέποτε πρίν, ὑπερχειλίσασαν καὶ τὸ πνεῦμα κατ' ἄλλην τάσιν - καλλιεργοῦσαν ἐλαφρὰν φιλολογίαν. Οἱ σιδηρόδρομοι καὶ ὁ Ζόλας ἐκ χιλίων ἀναγνωστῶν οὓς ἄλλοτε θὰ ἐνθουσίων τοῦ Ὁμήρου τὰ ἔπη ἀπασχολοῦσι σήμερον τοὺς ὀκτακοσίους, καὶ ἐκ τῶν ἐναπολειπομένων πολλοὶ προτιμῶσι νὰ μανθάνωσι τὴν λατινικήν, καὶ ὡς συγγενεστέραν εἰς τὰς γλώσσας αὐτῶν, καὶ ὡς χρήσιμον εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ ἰατρούς, καὶ εἰσὶ καί τινες οἱ ἐρωτῶντες πρὸς τί ἡ ἐκμάθησις τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἡ δαπάνη τοῦ καιροῦ ἣν αὕτη ἀπαιτεῖ.

Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀγνοήσῃ ὅτι ἡ παραμέλησις τῆς Ἑλληνικῆς, ἡ ἀδιαφορία πρὸς τ' ἀριστουργήματα ἃ αὕτη παρήγαγεν ἢ κατέστησε γνωστά, ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο, ἡ καταδίκη τοῦ φιλελληνισμοῦ, ὅστις κυρίως ἦν προϊὸν καὶ ἀντανάκλασις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἃ ἐκεῖνα ἐνέπνεον. Δὲν ἀμφισβητῶ πρὸς τοὺς πατριωτικῶς ἴσως διϊσχυριζομένους ὅτι ἔχομεν μεγάλας ἀρετάς, ἀξίας νὰ ἑλκύσωσιν ὑπὲρ ὑμῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν· ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔθνη ἀρετῶν δὲν στεροῦνται, δὲν καταριθμοῦσιν ὅμως Ὁμήρους καὶ Θουκυδίδας, Θεμιστοκλεῖς καὶ Φειδίας μεταξὺ τῶν προπατόρων των. Κατὰ τοῦτο μοιραίως ὑπερέχομεν πάντων τῶν ἄλλων. Ἂν πᾶσα πεφωτισμένη διάνοια ἀλλαχοῦ ἀσπάζηται μετ' εὐγενοῦς ἐνδιαφέροντος τὴν ἀναβίωσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Εὐρώπῃ, δι' ἡμᾶς θίγει αὕτη συγχρόνως τὸ ὑψηλότατον ἐθνικὸν συμφέρον. Οἱ θαυμασταὶ τῶν προπατόρων ἔσονται ἀναγκαίως καὶ προκατειλημμένως φίλοι τῶν ἀπογόνων, ἐκτὸς ἂν οἱ ἀπόγονοι ἤθελον δειχθῇ τῶν προπατόρων αὐτῶν ἐντελῶς ἀνάξιοι.

Καὶ τὸ ἕτερον δὲ ζήτημα ὃ μετὰ τόσης σπουδῆς ἐπιδιώκεται ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Ἔγγελ ἐν Γερμανίᾳ, καὶ

προσεχῶς, ἐν τῇ παρασκευαζομένῃ διεθνεῖ ἑταιρίᾳ θέλει συζητηθῇ ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων διαφόρων ἐθνῶν, ἔχει ἐπίσης μέγα δι' ἡμᾶς τὸ ἐνδιαφέρον, πρῶτον μέν, διότι τότε μάλιστα θέλουσι δεόντως θαυμασθῇ καὶ ἀγαπηθῇ τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς προγονικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ὅταν ἀναγινώσκωνται εἰς τὴν ἐμμελῆ καὶ γλυκεῖαν ἀληθῆ αὐτῶν προφοράν· δεύτερον δέ, διότι ὅταν εἰσαχθῇ ἡ ἀναγκαία αὕτη βελτίωσις εἰς τὰ διδακτήρια τῆς Εὐρώπης, ταχέως ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀνοιγῇ προσιτὴ εἰς πάντας τοὺς πανταχοῦ πεπαιδευμένους, καὶ ἔσται ὁ συνεχὴς σκοπὸς τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, πρὸς κοινὸν ὄφελος καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων.

Ἡ δὲ προτεινομένη συμπλήρωσις τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν διὰ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἥτις καὶ βεβαίως θέλει ἐπέλθει ὡς συνέπεια τῆς παραδοχῆς τῆς γνησίας προφορᾶς, αὐτὴ κυρίως καταρρίπτουσα πᾶν μεταίχμιον μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἑλλάδος, καὶ ταύτην μετὰ τῶν παντὸς ἔθνους φιλολόγων συνδέουσα, θέλει συγχρόνως δι' εὐρείας διαδόσεως ἐμψυχώσει καὶ ἐκτείνει τὴν φιλολογίαν αὐτῆς εἰς βαθμὸν ὥστε εἴ τι ὑπάρχει γενναῖον σπέρμα ἐν αὐτῇ, νὰ φέρῃ μετ' οὐ πολὺ καρποὺς ἱκανοὺς καὶ νὰ τιμήσωσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ ἑλκύσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς πολὺ μᾶλλον τοῦ πεφωτισμένου κόσμου τὴν εὔνοιαν.

Ταῦτα πάντα νομίζω ὅτι ἡμεῖς μᾶλλον ἢ πᾶς ἀλλοεθνὴς ἔπρεπε νὰ ἐκτιμῶμεν καὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν, καὶ θὰ ἦσαν τῆς ἀμέσου δικαιοδοσίας τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ἂν ἡ Ἑλλὰς εἶχεν Ἀκαδημίαν. Οὐδὲ πρῶτον οὐδ' ὕστατον λέγω περὶ αὐτῆς, διότι, προκειμένου περὶ σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος, ἀρχὴν ἔχω νὰ πράττω ὅ,τι δύναμαι, οὐδὲν δ' ἄλλο δύναμαι, ἢ νὰ λέγω ὅ,τι φρονῶ. Ἐδέχθημεν καὶ ἐλάβομεν τὰ χρήματα ὅσα ὁ φιλόπατρις Σίνας ἐδαψίλευσε πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῆς, καὶ προσέτι ὅσα ὥρισε πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτῆς καὶ τὴν λειτουργίαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ αὐτά, καὶ τὰ ἐδαπανήσαμεν πάντα πρὸς ἀνέγερσιν μεγάρου ἐν ὀρθομαρμαρώσει, ἐν γλυφαῖς καὶ γραφαῖς, ἐκεῖ ἱσταμένου ὡς βωβῆς, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ εὐγλώττου ὁμολογίας τῆς διανοητικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀδυναμίας. Ἂν μεταξὺ τῶν, κατ' ἐμέ, πολὺ ἐλασσονος λόγου περισπασμῶν εἰς οὓς κατατριβόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κατανοῶν τις τὴν καὶ διὰ τὸ ὄφελος καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἑλλάδος ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως Ἀκαδημίας, ὡς ἐνόησεν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ ἡ Σερβία καὶ ἡ Ῥωμανία, ἀποφασίσῃ νὰ ἱδρύσῃ αὐτήν, καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του, τὸ πρώτιστον καὶ μᾶλλον κατεπεῖγον ἔργον αὐτῆς ἔσται ἀναμφισβητήτως αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐπιδιώκει σήμερον ὁ Ὁλλανδικὸς σύλλογος, ἡ συνεννόησις μετὰ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλληνιστῶν καὶ φίλων τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἐκ νέου ἐξέγερσιν τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπό τινος χαλαρουμένου ἐνδιαφέροντος.

Αὐτῆς ἐπίσης καθῆκον ἔσται νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς διδακτηρίοις, ἧς ἡ ἐλπὶς ἀρχίζει ἤδη νὰ ὑποφώσκῃ· ὁ δὲ λόγος Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ τοῦ ἄκρως ἐνδιαφέροντος τούτου θέματος ἔσται βεβαίως ὁ πάντων πειστικώτατος, καὶ θεωρηθήσεται ὡς ὁ ὑπέρτατον κεκτημένος κῦρος.

Τὸ δ' ἔργον εἰς ὃ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔχει ἡ Ἀκαδημία νὰ ἐπιδοθῇ, ἐστὶν ἐκεῖνο μάλιστα ὃ μετὰ φιλελληνικῆς ζέσεως προτίθενται ν' ἀναλάβωσιν οἱ ΚΚ. Müller καὶ Flament, ἡ σύνταξις Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ, ἀποβαίνοντος δι' ἡμᾶς σήμερον ὑπέρ ποτε ἀναγκαίου, διότι διατρέχομεν τὸν κίνδυνον, ὅτε ἤδη οἱ ξένοι Ἑλληνισταὶ στρέφουσι πρὸς τὴν σύγχρονον ἡμῶν γλῶσσαν τὴν προσοχήν των, ν' ἀνακαλύψωσιν ὅτι γλῶσσαν δὲν ἔχομεν. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτῆς, ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους κατάστασις ἐκώλυε τὴν πολυγραφίαν, καὶ οἱ ὀλίγοι γράφοντες, σχεδὸν πάντες, ἐδόξαζον ὅτι ὁ ἀξιῶν νὰ ὑπερετήσῃ τὰς Μούσας ὤφειλε νὰ ὑποβάλληται εἴς τινα προπαρασκευήν, καὶ ἂν ὄχι ἄλλο, ἐσπούδαζον κἂν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν γραμματικήν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν μὴ γραφόντων, διότι δὲν ἤξευρον νὰ γράφωσι, περὶ τῶν αὐτοσχεδίων ἀοιδῶν τῶν κλεφτικῶν ᾀσμάτων, ὧν τινες ἔφερον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν εἶχεν ἀποθάνει ἡ ποίησις ἐν Ἑλλάδι, διότι εἶχον ἔμπνευσιν, καὶ ἂν εἶχον καὶ γλῶσσαν θὰ ἀπεδείκνυντο ἀληθεῖς ποιηταί.

Ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας ἓν τῶν προϊόντων ὑπῆρξε καὶ ἡ πολυγραφία. Πᾶς κάλαμος ἐτμήθη εἰς συγγραφικόν. Καὶ ναὶ μὲν παρὰ πολλοῖς ἐπετάθη ἀναπτυχθεῖσα τῆς γλώσσης ἡ ἐμβριθὴς σπουδὴ καὶ ἡ καλλιέργεια, καὶ ἀξιόλογοι πρόοδοι ἐγένοντο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλῃ ἐβάδιζον, ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ ἂν ἡ εὐνομία εἰσήχθη εἰς τὴν πολιτείαν, ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν ἐξέλιπε πᾶς νόμος, μὴ ὑπάρχοντος νομοθέτου οὗ τὸ κῦρος ν' ἀναγνωρίζηται. Ἡ γλῶσσα οὐδέποτε ἐπαύσατο ἀμέσως μετὰ τῆς ἀρχαίας συνεχομένη, καὶ ὅτε ἐν πάσαις ταῖς ἐποχαῖς πάντες οἱ λόγιοι καὶ σπουδαῖοι, οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὴν τάξιν τῶν συγγραφέων ἀποτελοῦντες, οὐδέποτε ἐπαύσαντο παρ' ἡμῖν τὴν καθαρότητα αὐτῆς ἐπιδιώκοντες, καὶ πολλάκις ἐπετύγχανον αὐτὴν μετὰ χάριτος καὶ εὐγλωττίας συνδέοντες. Ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἀγνοοῦντες ἢ παραγνωρίζοντες, ἠρύοντο τὰ συγγραφικὰ αὐτῶν ἐφόδια ἐκ τοῦ ὄχλου, τοῦ παν-

ταχοῦ μὲν καὶ πάντοτε, ὡς ἑπόμενον, τὴν γλῶσσαν ἀμελοῦντος καὶ παραφθείροντος, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ σκότους δι' οὗ ὁ ἡμέτερος διῆλθεν ἐπὶ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας.

Ὑπῆρχον δὲ καί τινες οἱ ὑπὸ τὰ ῥάκη τοῦ ὄχλου τὴν ἰδίαν πτωχείαν κρύπτοντες, καὶ οὕτω γράφοντες οὐχὶ ἐκ περινοίας, ἀλλὰ διότι ἄλλως δὲν ἤξευρον οὐδ' ἠδύναντο. Οὗτοι ἐνεσφήνουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν λέξεις ξένας καὶ διέστρεφον αὐτὴν δι' ἰδιωτισμῶν ἢ Γαλλικῶν ἢ Ἰταλικῶν, ὥστε ὁ ξένος ὁ τοιαύτην γλωσσικὴν ἑωλοκρασίαν ἀνὰ χεῖρας λαμβάνων, πᾶν ἄλλο θ' ἀποφανθῇ ἢ ὅ,τι οἱ φιλέλληνες τοῦ Ἀμστελοδάμου, καὶ μετὰ θλίψεως θὰ ἐκλάβῃ ὅτι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας συνέβη ὅ,τι καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους λαούς, ἐπὶ τῶν μακρῶν δηλαδὴ συμφορῶν των ὅτι ἀπώλεσαν τὸ εὐγενέστερον αὐτῶν ἐθνικὸν γνώρισμα, τὴν ἀπαράμιλλον γλῶσσαν τῶν προγόνων των, καὶ ἑπομένως καὶ τὴν κυριωτέραν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἀπώλεσαν σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἐθνισμόν των.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον μόνη δύναται νὰ ἀποσοβήσῃ ἡ Ἀκαδημία, καθορίζουσα τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἡ γλῶσσα τῶν εὖ ἠγμένων καὶ τῶν αὐτῆς ἐπιμελουμένων δύναται νὰ ὀρθοβατῇ συνεπῶς πρὸς τοὺς σταθεροὺς αὐτῆς κανόνας ἀφ' ὧν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀφροντησία μόνον τὴν ἐξετροχίαζον, καὶ ἀκριβῶς διαγράφουσα τοὺς κανόνας τῆς ὀρθοεπείας. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ Ἀκαδημία πρέπει οὐδαμῶς νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ν' ἀγνοῇ αὐτὴν ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν. Ἐξ ἐναντίας αὐτῆς ἔργον ἔσται νὰ πράττῃ ὅ,τι σήμερον δὲν γίνεται, ἢ σπανίως ἴσως ἰδιωτικῶς ἄνευ συνεχείας, καὶ ἄνευ ἑνότητος, νὰ σπουδάζῃ δηλαδὴ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ μετὰ προσοχῆς, πανταχοῦ ἔνθα ἡ ἑλληνικὴ ὅπως δήποτε ὁμιλεῖται, διότι ὑπὸ πολλὰ βάρβαρα, παρεφθαρμένα, ἐκ ξένων γλωσσῶν παρεμβεβλημένα, λανθάνουσιν ἐν οὐ μικρῷ ἀριθμῷ ἐντεθαμμένα ὡς ἐξ ἀρχαίων ἀριστοτεχνημάτων λείψανα ὑπὸ νέα ἐρείπια, λέξεις καὶ ἐκφράσεις τῶν ἀρχαιοτάτων ἐποχῶν, αἵτινες θὰ ἦσαν πολύτιμος πλουτισμὸς τῆς γλώσσης προστιθέμενος εἰς αὐτήν. Τοιούτων ἀξιόλογα παραδείγματα ἠκούσαμεν ἐσχάτως ἐκτιθέμενα ἐκ τῆς καθομιλουμένης ἐν ταῖς βορειοανατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· τοιαῦτα τῆς ἀρχαίας ἀγνοούμενα συντρίμματα ἀπαντῶνται πανταχοῦ εἰς τὰς κατωτάτας τοῦ λαοῦ στιβάδας, καὶ ἐκτὸς τῶν κυρίως Ἑλληνικῶν χωρῶν ἔτι, καὶ εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Κορσικήν, καὶ τῆς Ἀκαδημίας ἓν τῶν πρωτίστων προβλημάτων ἔσται νὰ περισυνάξῃ καὶ σώσῃ πάντας τούτους τοὺς παρερριμμένους θησαυροὺς καὶ πλουτίσῃ δι' αὐτῶν τὸ ἐθνικὸν λεξικόν, ὃ ὑπ' αὐτῆς πρέπει νὰ καταρτισθῇ πρὶν ἢ γίνῃ ἀντικείμενον σπουδῆς ξένων Ἑλληνιστῶν.

Καὶ περὶ τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας ὅταν ἀκούωμεν τόσον εὐμενῶς ἐκφραζομένους τῆς Ἑλλάδος τοὺς φίλους, πρέπει ἐπίσης νὰ εὐχώμεθα νὰ ὑφίσταταί τι παρ' ἡμῖν ἀνώτατον κατάστημα ποδηγετοῦν τὰς μόλις ἀναβιούσας παρ' ἡμῖν Μούσας, διδάσκον αὐτὰς διὰ κρίσεων σπουδαίων καὶ ἀμερολήπτων, καὶ πλῦνον, ὡς ἔλεγέ ποτε ὁ Βολταῖρος, εἴ τι ἀκάθαρτον ὑπάρχει μεταξὺ τῶν χιτώνων ἡμῶν πρὶν τοὺς ἐκθέτωμεν εἰς τὴν ὄψιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἡμῶν αὐτῶν· εἰς δὲ τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἀναλαβόντας τὸν καταρτισμὸν τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἑταιρίας ὀφείλομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην, καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου αὐτῶν «διότι μεριμνῶσι περὶ ἀνωτάτου ἡμῶν συμφέροντος πολὺ περισσότερον παρ' ἡμεῖς».

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Η ΚΛΑΠΕΙΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διήγημα.

Κατὰ τὸ ἔτος 18 . . . διέτριβον ἐν Παρισίοις. Μετὰ κατηφῆ καὶ θυελλώδη φθινοπωρινὴν ἑσπέραν, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ φίλου μου Δυπὲν εἰς τὴν μικρὰν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ἢ σπουδαστήριον σύννους καὶ ἐκάπνιζα διὰ τῆς ἐκ σηπίου *πίπας* μου, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ παλαιὸς ἡμῶν γνώριμος ὁ . . . διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων.

Ἐδεξιώθημεν αὐτὸν ἐγκαρδίως, διότι ὁ ἀνὴρ εἶχε τὰς ἀρετάς του, ὅπως τὰ ἐλαττώματά του, καὶ ἀπό τινων ἐτῶν δὲν εἴχομεν συναντηθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἤμεθα ἐν τῷ σκότει, ὁ Δυπὲν ἠγέρθη διὰ νὰ ἀνάψῃ φῶς, ἀλλ' ἀκούων τὸν Γ . . . λέγοντα ὅτι ἦλθε νὰ μᾶς συμβουλευθῇ ἢ μᾶλλον νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ φίλου μου περὶ ὑποθέσεώς τινος, ἡ ὁποία εἶχεν ἐμβάλει αὐτὸν εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν, ἐκάθησε χωρὶς νὰ πράξῃ τοῦτο.

— Εἴμεθα εἰς τὰς διαταγάς σας, εἶπον ἐγώ.

— Λοιπὸν ἀκούσατε. Ἐπληροφορήθην αὐτοπροσώπως καὶ παρὰ προσώπων ὑψηλῆς περιωπῆς, ὅτι ἔγγραφον μεγίστης σημασίας ὑπεξῃρέθη ἐκ τῶν βασιλικῶν δωματίων. Τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔκλεψεν αὐτό, εἶνε γνωστόν. Τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, διότι εἶδον τὸν κλέπτην καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάμβανε τὸ ἔγγραφον. Εἶνε γνωστὸν ἐπίσης ὅτι φυλάττει ἀκόμη τὸ κλοπιμαῖον.

—Πῶς εἶνε γνωστὸν τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Δυπέν.

— Προκύπτει σαφῶς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐγγράφου, ἐὰν δὲ ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα, θὰ ἐπήρχοντο ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐγγράφου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κλέπτου, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐξάγεται ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀφηρέθη. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνεκοινώθη πρὸς τρίτον πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀποσιωπῶ, ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν τιμὴν προσώπου ὑψηλοτάτης περιωπῆς, ὡς εἶπον, καὶ καθιστᾷ ὑποχείριον εἰς τὸν κάτοχον τῆς ἐπιστολῆς τὸ ἔξοχον ὑποκείμενον περὶ οὗ πρόκειται καὶ τοῦ ὁποίου οὕτως εἶνε ἐκτεθειμένη ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀσφάλεια.

— Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐξηγηθῆτε σαφέστερον, εἶπον ἐγώ.

—Ὁ κλέπτης, ἐξηκολούθησεν ὁ Γ..., εἶνε ὁ Δ... ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀποτολμήσῃ τὰ πάντα. Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὑπεξῄρεσε τὸ ἔγγραφον ἦτο τόσον ἐπιδέξιος ὅσον καὶ θρασύς. Τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφον— ἢ διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν—ἔλαβε τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσεν αὐτήν, εἰς τὸ βασιλικὸν ἐντευκτήριον, χωρὶς νὰ εἶνε κανεὶς ἄλλος παρών. Ἀλλ' ἐνῷ τὴν ἀνεγίνωσκεν, εἰσῆλθε καὶ ἄλλο βασιλικὸν πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ὁποίου κυρίως ἤθελε νὰ τὴν ἀποκρύψῃ. Ἀφοῦ προσεπάθησε ματαίως νὰ τὴν ρίψῃ εἰς κανὲν συρτάριον, ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἀποθέσῃ ἀνοικτὴν ἐπί τινος τραπέζης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ εὑρίσκετο ἀνεστραμμένη, ἡ ἐπιγραφὴ εὑρίσκετο ἄνωθεν, καὶ τὸ περιεχόμενον δὲν ἐφαίνετο, δὲν εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ εἰσελθόντος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ὁ ὑπουργὸς Δ... Μὲ ὀφθαλμὸν λυγκὸς βλέπει ἀμέσως τὴν ἐπιστολήν, διακρίνει τὸν γραφικὸν χαρακτῆρά της, ἐννοεῖ τὴν στενοχωρίαν τοῦ προσώπου πρὸς ὃ ἀπηυθύνετο τὸ γράμμα καὶ μαντεύει τὸ μυστικόν. Ἀφοῦ δὲ ὡμίλησε περὶ ὑποθέσεών τινων, αἱ ὁποῖαι, ὡς συνήθως, ἐπερατώθησαν ταχέως, ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου του ἐπιστολὴν σχεδὸν ὁμοιόμορφον πρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος, τὴν ἀνοίγει, προσποιεῖται ὅτι τὴν ἀναγινώσκει, καὶ τὴν ἀποθέτει ἀκριβῶς πλησίον τῆς ἄλλης. Ἀρχίζει κατόπιν ἐκ νέου καὶ ὁμιλεῖ ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας περὶ δημοσίων ὑποθέσεων, καὶ ἐπὶ τέλους φεύγει ἀφοῦ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ξένον γράμμα. Τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν ἡ ἐπιστολὴ εἶδεν ὅλα ταῦτα, ἀλλὰ φυσικῶς δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τίποτε, ἐπειδὴ παρίστατο καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον. Ὅταν ἀνεχώρησεν, ὁ ὑπουργὸς ἀφῆκεν εἰς τὴν τράπεζαν τὴν ἰδικήν του ἐπιστολήν, ἥτις εἶνε ἐντελῶς ἀσήμαντος.

— Λοιπόν, παρετήρησεν ὁ Δυπέν, ὁ κλέπτης εἰξεύρει ὅτι τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον γνωρίζει τὸν κλέψαντα τὴν ἐπιστολήν;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ διευθυντής, καὶ ἀπό τινων μηνῶν ἀφειδῶς χρησιμοποιεῖ τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου καὶ μάλιστα μέχρις ἐπικινδύνου σημείου. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον αἰσθάνεται ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἐπιστολήν του. Ἀλλὰ τοῦτο, ἐννοεῖτε, δὲν εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ κατὰ τρόπον φανερόν. Ἐπὶ τέλους δέ, ἀφοῦ ἀπηλπίσθη, ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ τὴν φροντίδα. Πρῶτόν μου ἔργον ἦτο νὰ ἐρευνήσω λεπτομερῶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπουργοῦ. Αἱ ἕξεις αὐτοῦ μοῦ παρεῖχον πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς τοῦτο. Συνήθως ἀπουσιάζει ἐξ αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα. Ὑπηρέτας δὲν ἔχει πολλούς, εἶνε δὲ ὅλοι Νεαπολιτανοὶ καὶ μεθύουσιν εὐκολώτατα. Καθὼς εἰξεύρετε, μὲ τὰ ἀντικλείδια τὰ ὁποῖα ἔχω εἰμπορῶ νὰ ἀνοίξω ὁποιονδήποτε δωμάτιον ἢ γραφεῖον ἐν Παρισίοις. Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, τὸ περισσότερον μέρος τῆς νυκτὸς ἠρεύνων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δ... Πρόκειται περὶ τῆς τιμῆς μου αὐτῆς, διὰ νὰ ὁμολογήσω δὲ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀμοιβή, τὴν ὁποίαν μοῦ ὑπεσχέθησαν, ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας εἶνε ὑπέρογκος. Δὲν παρῃτήθην τῆς ἐρεύνης εἰμὴ ἀφοῦ ἐπείσθην πληρέστατα ὅτι ὁ κλέπτης εἶνε πανουργότερος ἀπὸ ἐμέ, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅ,τι ἀνεδίφησα πᾶσαν γωνίαν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε κρυμμένον τὸ γράμμα.

— Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ ἐπάνω του τὴν ἐπιστολὴν κεῖται ἐκτὸς συζητήσεως;

— Διόλου, ἀπήντησεν ὁ διευθυντής. Ἀλλὰ κατ' εἰσήγησίν μου συνελήφθη δὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ πλαστῶν κλεπτῶν καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτοῦ αὐστηροτάτη σωματικὴ ἔρευνα.

—Διηγήθητέ μας, παρακαλῶ, εἶπον ἐγώ, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐρεύνης σας.

— Ἠρευνήσαμεν παντοῦ. Ἐγὼ ἔχω πολλὴν πεῖραν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ τοιούτου εἴδους. Ἀνεδιφήσαμεν ὁλόκληρον τὴν οἰκίαν δωμάτιον πρὸς δωμάτιον, δι' ἕκαστον δωμάτιον διεθέσαμεν τὰς νύκτας μιᾶς ὁλοκλήρου ἑβδομάδος. Κατ' ἀρχὰς ἐξητάσαμεν ὅλα τὰ ἔπιπλα ἑκάστου δωματίου. Ἠνοίξαμεν ὅλα τὰ συρτάρια, πιστεύω δ' ὅτι οἴκοθεν ἐννοεῖτε ὅτι μυστικὸν συρτάριον δὲν ὑπάρχει διὰ καλὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον. Μετὰ τὰ δωμάτια ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ ἀνακλίντρου. Τὰ ἐπιστρώματα ἐξητάσθησαν μὲ τὰς μακρὰς καὶ λεπτὰς ἐκείνας βελόνας, τὰς ὁποίας μὲ εἴδατε νὰ μεταχειρίζωμαι ἐνίοτε. Ἀφῃρέσαμεν πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἐπάνω μέρος ἑκάστης τραπέζης.

— Διατί;

— Διότι πιθανὸν ἡ ἐπιστολὴ νὰ ἦτο κρυμμένη ὑποκάτω. Ἐνίοτε γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ

μέσου τούτου. Κοιλαίνεται ὁ πούς τῆς τραπέζης, τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς τὴν κοιλότητα ταύτην καὶ τὸ ἀφαιρεθὲν μέρος τοποθετεῖται ἐκ νέου. Τὸ μέσον τοῦτο μεταχειρίζονται καὶ διὰ τὰς κλίνας.

— Ἀλλὰ δὲν διελύσατε βεβαίως ὅλα τὰ ἔπιπλα. Μία ἐπιστολὴ εἰμπορεῖ ἀξιόλογα νὰ κρυφθῇ εἰς μικρότατον ἐλατήριον τὸ ὁποῖον νὰ μὴ εἶνε μεγαλείτερον καὶ χονδρότερον ἀπὸ βελόνην τοῦ πλεξίματος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τοποθετηθῇ ἐντὸς τοῦ ποδὸς ἑνὸς καθίσματος.

— Ὄχι βεβαίως, ἀλλὰ ἐκάμαμεν κἄτι καλλίτερον. Ἐξητάσαμεν τοὺς πόδας ὅλων τῶν καθισμάτων καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς συναρμογὰς ὅλων τῶν ἐπίπλων μὲ ἰσχυρότατον μικροσκόπιον. Ἐὰν ὑπῆρχε τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ὁποιασδήποτε προσφάτου μεταβολῆς, θὰ τὸ ἀνεκαλύπτομεν βεβαίως. Ἡ παραμικροτέρα ἀλλοίωσις τοῦ κολλήματος, τὸ ἐλαφρότερον χάσμα εἰς τὰς συναρμογὰς ἤρκει νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ἐπιστολῆς. Ἀφοῦ ἐπεθεωρήσαμεν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, ἐξητάσαμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν οἰκίαν. Διῃρέσαμεν τὸ ὅλον τῆς ἐπιφανείας της εἰς μέρη, τὰ ὁποῖα κατεγράψαμεν μὲ ἀριθμούς, διὰ νὰ μὴ παραλείψωμεν κανέν. Μὲ τὸ μικροσκόπιον ἠρευνήσαμεν ἕκαστον τετραγωνικὸν δάκτυλον, περιελάβομεν δ' εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὰς δύο γειτονικὰς οἰκίας.

— Καὶ τὰς δύο γειτονικὰς οἰκίας; ἀνέκραξα. Ὁ κόπος θὰ ἦτο φοβερὸς βεβαίως.

— Ναί, ἀλλὰ ἡ ἀμοιβὴ εἶνε ὑπέρογκος.

— Ἐξητάσατε βεβαίως τὰ ἔγγραφα τοῦ Δ... καὶ τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του;

— Βεβαίως.

— Τὸ πάτωμα, τοὺς τάπητας;

— Ἀναμφιβόλως. Ἀφηρέσαμεν τοὺς τάπητας καὶ ἐξητάσαμεν τὸ πάτωμα μὲ τὸ μικροσκόπιον.

— Καὶ τὰ ἐπιστρώματα τῶν τοίχων;

— Καὶ αὐτὰ ἐπίσης ἀφῃρέθησαν· λοιπόν, Δυπέν, τί μὲ συμβουλεύεις νὰ πράξω.

— Δὲν ἔχω νὰ σᾶς συμβουλεύσω τίποτε. Βεβαίως εἰξεύρετε καλῶς τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τῆς ἐπιστολῆς;

— Ὢ! βεβαίως. — Καὶ ὁ διευθυντὴς ἐξαγαγὼν σημειωματάριον ἤρχισεν ἀναγινώσκων μεγαλοφώνως λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου, τῆς ἐσωτερικῆς, ἰδίως δὲ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ὄψεως. Περατώσας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὁ ἀξιόλογος ἀνὴρ ἀπεχαιρέτισεν ἡμᾶς, ἄθυμος καὶ σκυθρωπός. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς μᾶς ἐπεσκέφθη καὶ ἐκ δευτέρου, ἦτο δ' ἐπίσης σύννους ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν του.

— Λοιπὸν τί γίνεται ὁ Γ... καὶ ἡ κλαπεῖσα ἐπιστολή;

— Εἰς τὸν διάβολον νὰ πάῃ! Ἤρχισα ἐκ νέου τὰς ἐρεύνας μου, ἀλλ' εἰς μάτην.

— Ποία εἶνε ἡ ἀμοιβὴ τὴν ὁποίαν προσφέρουν; ἠρώτησεν ὁ Δυπέν. Μᾶς εἴπατε ὅτι...

— Εἶνε λαμπρά.... σημαντικωτάτη ἀμοιβή. — δὲν σᾶς λέγω ἀκριβῶς τὸ ποσόν, ἀλλὰ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι ἀναλαμβάνω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δώσω ἐξ ἰδίων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων εἰς ἐκεῖνον ὅστις θὰ μοῦ τὴν εὕρῃ.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπήντησεν ὁ Δυπέν, ἐξάγων ἔκ τινος σύρτου τεῦχος συναλλαγματικῶν εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ ὑπογράψητε ἓν συνάλλαγμα διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀφοῦ τὸ ὑπογράψητε, θὰ σᾶς ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολήν.

Ἤμην ἔκθαμβος. Ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἐφαίνετο ὡς κεραυνόπληκτος. Ἐπί τινας στιγμὰς ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς παρετήρει τὸν φίλον μου μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα καὶ δυσπίστως. Ἐπὶ τέλους κάπως συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν, ἔλαβε τὸν κάλαμον, συνεπλήρωσε καὶ ὑπέγραψε τὴν συναλλαγματικήν, ἐνεχείρισε δὲ αὐτὴν εἰς τὸν Δυπέν. Οὗτος τὴν ἐξήτασε προσεκτικὰ καὶ τὴν ἔθεσεν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Κατόπιν ἤνοιξεν ἄλλο χαρτοφυλάκιον, ἐξήγαγε μίαν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν διευθυντήν. Ὁ φίλος μας τὴν ἥρπασε περιχαρής, ἔρριψεν ἓν βλέμμα εἰς τὸ περιεχόμενον, κατόπιν δὲ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου καὶ τῆς οἰκίας χωρὶς νὰ ἀρθρώσῃ συλλαβήν.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν, ὁ φίλος μου μοῦ ἔδωκεν ἐξηγήσεις τινας.

— Ὑπάρχει, εἶπε, παιγνίδιον νοομαντείας, τὸ ὁποῖον παίζεται συνήθως μὲ ἕνα γεωγραφικὸν χάρτην. Εἷς ἐκ τῶν παικτῶν παρακαλεῖ κάποιον νὰ βάλῃ κατὰ νοῦν οἰανδήποτε λέξιν —ὄνομα πόλεως ἢ ποταμοῦ, ἔθνους ἢ κράτους —τέλος μίαν οἰανδήποτε λέξιν εὑρισκομένην ἐπὶ τοῦ χάρτου. Οἱ ἄπειροι τοῦ παιγνιδίου, θέλοντες νὰ περιπλέξωσι τοὺς ἀντιπάλους των, λαμβάνουν λέξεις γεγραμμένας μὲ χαρακτῆρας ἀδιακρίτους, ἀλλ' οἱ ἐμπειρότεροι ἐκλέγουν τὰς μεγαλογεγραμμένας λέξεις, ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τοῦ χάρτου εἰς τὸ ἄλλο. Αἱ λέξεις αὐταί, ὅπως αἱ παρὰ πολὺ μεγάλαι ἐπιγραφαί, καὶ εἰδοποιήσεις διαφεύγουν τὸ βλέμμα, ἴσα ἴσα διότι εἶνε παραπολὺ καταφανεῖς. Ἀλλ' ἡ νοημοσύνη τοῦ διευθυντοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε ἢ ἀνωτέρα ἢ κατωτέρα τῶν τοιούτων παρατηρήσεων. Ποτὲ δὲν ἐφαντάσθη ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἦτο δυνατὸν ἢ πιθανὸν νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου διὰ νὰ ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτῆς τὴν προσοχήν.

Ἀλλ' ὅσον ἐσκεπτόμην πόσον ἔχει τὸν χαρακτῆρα θρασύν, ἐπιτήδειον καὶ ἐφευρετικὸν ὁ Δ... — Τὸ γεγονὸς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πάντοτε πρόχειρον τὴν ἐπιστολὴν διὰ νὰ κάμνῃ χρῆσιν αὐτῆς εἰς ὁποιανδήποτε εὐκαιρίαν—καὶ τὸ ἄλλο γεγονὸς ὅτι ἡ ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου, συμφώνως μὲ τὰς πειστικὰς διηγήσεις τοῦ διευθυντοῦ, διέφευγε τὰ ὅρια κανονικῆς καὶ συνήθους ἐρεύνης — τόσον μᾶλλον μὲ ἔπειθον ὅτι ὁ ὑπουργὸς διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ἐπιστολήν, μετεχειρίσθη τὸ ἁπλούστερον καὶ εὐφυέστερον μέσον τοῦ κόσμου, δὲν ἔκρυψεν αὐτὴν διόλου.

Κατεχόμενος ὑπὸ τὰς ἰδέας ταύτης ἐφόρεσα ζεῦγος πρασίνων διόπτρων καὶ πρωΐαν τινὰ ἐνεφανίσθην εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ὑπουργοῦ. Εὗρον τὸν Δ... εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ χασμᾶται καὶ νὰ παραπονῆται ὅτι ἀνιᾷ. Ὁ Δ... εἶνε ἴσως ὁ ἐνεργητικώτερος τῶν σημερινῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅταν εἰξεύρῃ ὅτι δὲν τὸν βλέπει κανείς.

Διὰ νὰ μὴ ὑστερήσω καὶ ἐγὼ αὐτοῦ κατὰ τὴν πανουργίαν, προσεποιήθην ὅτι ἔπασχον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ φέρω δίοπτρα. Ἀλλ' ὄπισθεν τῶν διόπτρων μου ἐξήταζον προσεκτικῶς καὶ ἐπισταμένως τὸ δωμάτιον, ἐνῷ ἐφαινόμην ὅλως προσηλωμένος εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ ὑπουργοῦ.

Τὴν προσοχήν μου κυρίως ἐπέστησα εἰς μέγα γραφεῖον πρὸ τοῦ ὁποίου ἐκάθηντο καὶ ἐφ' οὗ φύρδην μίγδην κατέκειντο διάφοροι ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα ἔγγραφα, μὲ ἓν ἢ δύο μουσικὰ ὄργανα καὶ μερικὰ βιβλία.

Μετὰ ἔρευναν μακράν, δὲν εἶδα τίποτε, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ μοῦ διεγείρῃ ὑπονοίας.

Ἐπὶ τέλους παρετήρησα ἐλεεινὸν χαρτοφυλάκιον, χρυσοποίκιλτον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀνηρτημένον διὰ ῥυπαρᾶς κυανῆς ταινίας ἀπὸ ὀρειχαλκίνων κομβίων ἄνωθεν τῆς ἑστίας. Τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶχε τρία ἢ τέσσαρα χωρίσματα, περιεῖχε πέντε ἢ ἓξ ἐπισκεπτήρια, καὶ μίαν ἐπιστολήν. Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο συνεπτιγμένη καὶ ῥυπαρά. Ἦτο σχεδὸν εἰς δύο σχισμένη κατὰ τὸ μέσον, ὡσάν τις ἠθέλησε νὰ τὴν ξεσχίσῃ κατ' ἀρχὰς ὡς ἄχρηστον, ἀλλὰ κατόπιν μετεμελήθη. Ἔφερε μεγάλην μαύρην σφραγῖδα μὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Δ..., ἡ ὁποία ἦτο καταφανεστάτη καὶ ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν ὑπουργὸν αὐτοπροσώπως. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο γεγραμμένη μὲ λεπτοτάτους γυναικείους χαρακτῆρας. Κατὰ τὸ φαινόμενον εἶχε ῥιφθῆ ἀπροσέκτως καὶ περιφρονητικῶς εἰς τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο χαρτοφυλάκιον.

Μόλις ἔρριψα ἓν βλέμμα εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀμέσως συνεπέρανα ὅτι ἦτο ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἀνεζήτουν. Βεβαίως κατὰ τὴν ὄψιν διέφερεν ἐντελῶς ἐκείνης, ὅπως μᾶς τὴν περιέγραψεν ὁ διευθυντής. Εἰς αὐτὴν ἡ σφραγὶς ἦτο μεγάλη καὶ μαύρη, ἔφερε δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ ὀνόματος τοῦ Δ... εἰς ἐκείνην δὲ ἦτο μικρὰ καὶ ἐρυθρὰ καὶ ἔφερε τὰ δουκικὰ σήματα τῆς οἰκογενείας Σ... Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πρώτης ἦτο λεπτὴ καὶ γυναικεία, ἐνῷ τῆς δευτέρας ἡ διεύθυνσις ἦτο γεγραμμένη μὲ εὐσταθῆ, τολμηρὰν καὶ χαρακτηριστικὴν γραφήν. Αἱ δύο ἐπιστολαὶ μόνον κατὰ τὰς διαστάσεις ὡμοίαζον. Ἀλλ' ἴσα ἴσα ἡ ὑπερβολικὴ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, ἡ ῥυπαρότης, ἡ ἀθλία κατάστασις τοῦ χάρτου, αἱ ὁποῖαι ἀντεστρατεύοντο πρὸς τὴν μεθοδικότητα καὶ τὰς ἕξεις τοῦ Δ... καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπρόδιδον πρόθεσιν ἐξαπατήσεως τῶν περιέργων, —ὅλα αὐτά, πρόσθες δὲ καὶ τὴν καταφανῆ θέσιν τοῦ ἐγγράφου, ὑπὸ τὰ ὄμματα ὅλου τοῦ κόσμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐντελῶς συνεβιβάζετο μὲ τὰς ἐνδομύχους σκέψεις μου — ὅλα αὐτά, λέγω, ἤρκουν διὰ νὰ ἐπιτείνωσι τὰς ὑποψίας ἀνθρώπου προκατειλημμένου.

Παρέτεινα τὴν ἐπίσκεψίν μου ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον καὶ ἐνῷ συνεζήτουν μὲ τὸν Ὑπουργὸν περὶ ζητήματος, δι' ὃ εἰξεύρω ὅτι ἐνδιαφέρεται πάντοτε, παρετήρουν συνάμα ἀδιαλείπτως τὴν ἐπιστολήν. Ἐνῷ ἔκαμνα τὴν ἐξέτασιν αὐτήν, ἐσκεπτόμην καὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τῆς ἐπιστολῆς καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἦτο τοποθετημένη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐπὶ τέλους δὲ ἀνεκάλυψα κἄτι τι, τὸ ὁποῖον διέλυσε καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαφρὰς ἀμφιβολίας μου. Ἐνῷ ἐξήταζα προσεκτικῶς τὰ ἄκρα τοῦ χάρτου, παρετήρησα ὅτι ἦσαν πολὺ περισσότερον τοῦ συνήθους διπλωμένα. Ἐφαίνοντο ὡς τὰ ἄκρα χονδροῦ διπλωμένου χαρτίου, ὅπερ ἀνεστράφη καὶ ἐδιπλώθη ἀντιθέτως, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρχικὸν σχῆμα, διὰ τοῦ κοπτηρίου. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη μοῦ ἤρκει. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἡ ἐπιστολὴ εἶχεν ἀναστραφῆ ὡς χειρόκτιον, διπλωθῆ καὶ σφραγισθῆ ἐκ νέου. Ἀπεχαιρέτησα τὸν ὑπουργὸν ἀποτόμως καὶ ἐλησμόνησα ἐπίτηδες ἐπὶ τῆς τραπέζης του τὴν χρυσῆν ταμβακοθήκην.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετέβην πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς καὶ ἠρχίσαμεν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐκ νέου τὴν συζήτησιν τῆς προτεραίας. Ἀλλ' ἐνῷ συνεζητοῦμεν, κρότος ἰσχυρὸς ὡς πυροβολισμός, ἠκούσθη κάτωθεν τῆς οἰκίας, τὸν κρότον δὲ διεδέχθησαν αἱ φωναὶ τοῦ ἐκφοβηθέντος πλήθους. Ὁ Δ... ὥρμησε πρὸς τὸ παράθυρον τὸ ἤνοιξε καὶ παρετήρησε κάτω εἰς τὴν ὁδόν. Ἐγὼ διευθύνθην κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ χαρτοφυλάκιον, ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἔβαλα εἰς τὸ θυλάκιόν μου καὶ τὴν ἀντικατέστησα μὲ ἄλλην ἐντελῶς πανομοιότυπον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν, τὴν ὁποίαν εἶχα ἐπιμελῶς προετοιμάσει ἐκ τῆς οἰκίας μου.

Ὁ θόρυβος της ὁδοῦ προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἀνόητον ἰδιοτροπίαν ἀνθρώπου τινός, ὅστις ἔφερεν

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ἀμφιβολία τὸ πᾶν φαρμακεύει, ἀλλ' οὐδὲν φονεύει.

—

Ἡ κυριακὴ εἶνε ἡμέρα ἀναπαύσεως, ἥτις ἐνίοτε καταπονεῖ ἡμᾶς μᾶλλον ἢ ἑβδομὰς ὅλη ἐργασίας.

—

Εὐτυχεῖς ἀπαισιόδοξοι! Τίνα χαρὰν αἰσθάνονται ἀποδεικνύοντες ὅτι οὐδεμία χαρὰ ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

—

Ἐνίοτε χρησιμοποιοῦμεν τῶν ἄλλων τὰ προτερήματα ἵνα ἐλευθέρως ἐξασκῶμεν τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα.

—

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μανθάνομεν νὰ προσμένωμεν ὅταν οὐδὲν ἔχωμεν πλέον νὰ ἐλπίσωμεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῆς διαδόσεως τῆς νέας παγκοσμίου γλώσσης, τῆς βολαπουκικῆς, ἀρυόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας ἔκ τινος ἐκθέσεως τοῦ κ. Kerckhoffs, γραμματέως ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ συνελεύσει τῶν βολαπουκιστῶν, τῇ συνελθούσῃ ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ποιούντων σήμερον χρῆσιν τῆς νέας ταύτης γλώσσης δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 40,000. Πολλὰ δὲ ἐμπορικὰ καταστήματα τῆς Γερμανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας κ. ἄ. ἀναγράφουσιν ἤδη ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν των τὴν σημείωσιν: Spodobs volapüko (Ἀνταποκρινόμεθα καὶ βολαπουκιστί). Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ καταστήματα ταῦτα εἶνε δευτερευούσης σημασίας. Φοβοῦνται ἆρά γε τὰ μεγάλα μὴ θεωρηθῇ γελοία ἡ χρῆσις τῆς νέας γλώσσης, ἢ ἔχουσιν ὑπαλλήλους γνωρίζοντας πολλὰς ξένας γνώσσας; Ἀγνοῶ.

Δύσκολον εἶνε ν' ἀποφανθῇ τις τίνας ὠφελείας παρέσχε μέχρι τοῦδε ἡ βολαπουκική. Δύναμαι μόνον νὰ βεβαιώσω ὅτι δι' αὐτῆς πολλοὶ τῶν φίλων μου ἐν Παρισίοις ἠδυνήθησαν νὰ ζητήσωσι διαφόρους πληροφορίας παρὰ Ῥώσσων, Κροατῶν, Οὔγγρων, Νορβηγῶν καὶ Φιλλανδῶν μὴ γνωριζόντων τὴν γαλλικήν. Ἡ βολαπουκικὴ πραγματικὰς ὑπηρεσίας θὰ παράσχῃ μόνον ἀφοῦ δημοσιεύσωμεν τὴν Γενικὴν Ἐπετηρίδα τῶν βολαπουκιστῶν. Μέχρι τοῦ δεσυνηθροίσαμεν 14—15,000 διευθύνσεις αὐτῶν. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς συμπληρωθῇ εἰς 20,000, θὰ ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον.

Πρὸς διάδοσιν τῆς βολαπουκικῆς ὑπάρχουσι νῦν 172 ἑταιρεῖαι. Δημόσια δὲ μαθήματα ὀργανίζονται χάριν τῶν πολλῶν ἀπὸ Τυφλίδος τῆς ἐπὶ τῷ Καυκάσῳ μέχρι τῆς χώρας τῶν Μορμόνων ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ διδασκαλία τῆς νέας γλώσσης γίνεται καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου, τῆς νέας Αὐρηλίας, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐμπορικῇ Σχολῇ τῆς Ἀμβέρσης. Νέα γραμματικὴ τῆς βολαπουκικῆς ἀραβιστὶ καὶ λεξικὸν αὐτῆς ἰαπωνιστὶ ἐκδοθήσονται ὅσον οὔπω. Τρεῖς δὲ νέαι ἐφημερίδες βολαπουκικαὶ ἱδρύθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἄλλῃ, ἐν Σαγγάλ, καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀναβιβάζουσαι εἰς δεκατρεῖς νῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βολαπουκικῶν ἐφημερίδων.

~~~

Κατὰ τὸν ἐν Λονδίνῳ καθηγητὴν Huxley, τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1886 οἱ ὀνίσκοι ἦσαν τόσον ἄφθονοι κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας, ὥστε θὰ ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι στρῶμα πάχους ἀπὸ 120 μέχρι 160 ποδῶν, ἀποτελούμενον ἐξ 120 ἑκατομμυρίων ἰχθύων κατὰ τετραγωνικὸν μίλλιον. Ὑπολογίζοντες ὅτι ἕκαστος τούτων ἔτρωγε μίαν μαινίδα καθ' ἑκάστην, ἅπαντες κατεβρόχθιζον 840 ἑκατομμύρια μαινίδων καθ' ἑβδομάδα. Οὐδέποτε οἱ ἐν Νορβηγίᾳ ἁλιεῖς συνηνωμένοι κατώρθωσαν ν' ἁλιεύσωσι 400 ἑκατομμύρια. Πάντες δὲ οἱ ἁλιεῖς τοῦ κόσμου μόλις συλλαμβάνουσι 5 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἰχθύων, οὓς καταδιώκουσι. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἰχθῦς εἶνε ἀνεξάντλητοι.

~~~

Ἡ ἰσχυροτάτη φαντασία ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ τὸν γιγάντειον ἀριθμὸν τῶν ἐπιστολῶν, τῶν δελταρίων, τῶν δεμάτων, τῶν φακέλλων, τῶν τηλεγραφημάτων κλπ. ἅτινα διεκπεραιοῦσιν εἰς διάστημα ἔτους τὰ γαλλικὰ ταχυδρομεῖα.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς, ἐν ἔτει 1883, διὰ τῶν γαλλικῶν ταχυδρομείων διῆλθον 521 156 786 κοιναὶ ἐπιστολαὶ καὶ 33 218 553 δελτάρια, ἐν ᾧ τῷ 1877 διῆλθον μόνον 312 834 431 ἐπιστολαὶ καὶ 30 909 902 δελτάρια.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς παντὸς εἴδους χειρογράφων καὶ ἐντύπων κατὰ τὸ ἔτος 1877 ἦτο 763 255 470, ἀνῆλθε δὲ κατὰ τὸ 1885 εἰς 1 337 768 586.

Τὰ τηλεγραφήματα, 7,662,471 κατὰ τὸ 1877, ἀνῆλθον εἰς 24 739 703 κατὰ τὸ 1885, ἤτοι ἀναλογοῦσιν εἰς 68 ἐπὶ 100 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἡ Γαλλία εἶχε 8777 τηλεγραφικὰ γραφεῖα, προσετέθησαν δ' εἰς ταῦτα ἕτερα 4236 μέχρι τοῦ 1885. Κατέχει δ' οὕτω νῦν τὴν πρώτην θέσιν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τηλεγραφείων ἐπὶ ἀναλόγου ἀριθμοῦ κατοίκων, ἀναλογοῦντος ἑνὸς τοιούτου ἐπὶ 4292 κατοίκων.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἔρχεται μόλις ἐνάτη: Ἓν γραφεῖον ἐπὶ 524 κατοίκων.

Κατὰ τὸ 1877, ἀναλόγουν 12 ἐπιστολαὶ καὶ δελτάρια πρὸς 1 κάτοικον, νῦν δὲ πλέον ἢ 18.

~~~

Ἐπιστολὴ Ἄγγλου εὐγενοῦς πρὸς τὸν ἐπιστάτην του:

«Οὐΐλλιαμ, αὔριον πρωῒ θὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ κτῆμα μὲ ἄλλους φίλους, ἐξ ὧν οἱ δύο θὰ μονομαχήσουν τὸ ἀπόγευμα. Ἑτοίμασε λοιπὸν γεῦμα διὰ 6 καὶ δεῖπνον διὰ 5.»

~~~

— Καὶ ἂν παίζῃ χαρτιὰ ὁ Ἀντώνης μας, ἄνδρα, δὲν παίζει γιὰ νὰ κερδίσῃ, παίζει γιὰ νὰ διασκεδάσῃ.

— Ναί, γυναῖκα· ἀλλὰ διασκεδάζει μόνον ὅταν κερδίζῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1294

'Αριθ. 641 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 10 Ἀπριλίου 1888

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Αἱ ἐν Ὁλλανδίᾳ ὑπὸ ἐπισήμων πεπαιδευμένων, ὡς τοῦ Κ. Η. Müller καὶ ἄλλων, ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ἃ ἄρτι ἀφηγήθημεν, ἐκδηλωθεῖσαι συμπάθειαι, δὲν ἦσαν ἁπλῶς μόνον πλατωνικαί, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς εἴδομεν ὅτι προέβησαν καὶ εἰς ἐνεργείας, ὧν ἀρίστην ἐλπίζομεν τὴν ἔκβασιν, καὶ ἃς ἱκανῶς ἐνδιαφερούσας νομίζομεν, ὥστε νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχέων αὐτὰς ἐνταῦθα.

Ὀκτὼ ἐκ τῶν ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐπιφανεστέρων καθηγητῶν καὶ λογίων, ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστὸς ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα Κ. Müller καὶ ὁ φιλότιμος γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Κ. Ν. Βλάχος, τὴν πρωτοβουλίαν λαβόντες, συνεκάλεσαν εἰς συνέλευσιν πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ὁλλανδίας εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἰδίως ἐνδιαφερομένους.

Καὶ πολλοὶ μὲν συνῆλθον εἰς συνεδρίασιν τῇ 5 (17) Μαρτίου, τινὲς δέ, οἱ κωλυόμενοι, ἔγραψαν ἐκφράζοντες τὰς συμπαθείας αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθεται ἡ συνέλευσις.

Πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ὁ Dr. H. Müller, ἀνέπτυξε τὸ πρόγραμμα τῆς ἱδρυτέας ἑταιρείας, οὗ ἡ περίληψις φαίνεται ὅτι εἶχε πρό τινος ἤδη πεμφθῇ εἰς τὴν ἐν Τεργέστῃ *Ἡμέραν* καὶ εἰς τὴν ἐνταῦθα *Πρωΐαν*, καὶ δημοσιευθῇ δι' αὐτῶν.

Κατὰ τὸν ἀγορεύσαντα, ὁ πρώτιστος σκοπὸς αὐτῆς ἀφορᾷ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, καὶ οὐδείς, εἶπεν, ὑπάρχει ὁ περὶ τὴν ὡραίαν ταύτην γλῶσσαν καὶ τὴν ἀθάνατον ταύτην φιλολογίαν ἀσχολούμενος καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον μὴ ἐπιδοκιμάζων. Ἀλλὰ διϊσχυρίσθη ὅτι ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, μετὰ τῶν τύπων τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς νὰ σπουδάζωνται καὶ οἱ τῆς νεωτέρας καὶ νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὰ καὶ τὰ πλουσιώτατα προϊόντα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας».

Προσέθηκε δὲ ὅτι συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συντάξῃ, συνεργείᾳ καὶ τοῦ ἀρχειοφύλακος Α. Flament, λεξικὸν τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως ἑταιρείας ὡς τὴν προτεινομένην, καὶ πρὸ πάντων αὐτῆς τῆς ἰδίας Ἑλλάδος.

Ἕτερον ζήτημα, εἰ καὶ δευτερεῦον συγκριτικῶς, σπουδαιότατον ὅμως καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτό, ἐθεώρησε τὸ τῆς προφορᾶς, περὶ ἧς ἐπὶ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἐπικρατοῦσι τρεῖς ἀλληλόμαχοι θεωρίαι, ἡ ὑποτιθεμένη τοῦ Ἐράσμου, κατ' αὐτὸν ὀνομασθεῖσα καὶ κοινῶς εἰς τῆς Εὐρώπης τὰ διδασκαλεῖα ἐπικρατήσασα, ἡ τῶν Ἑλλήνων σήμερον, καὶ ἄλλη μέσην καὶ συμβιβαστικὴν ἀξιοῦσα νὰ χαράξῃ ὁδόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ συμβιβασμὸς δὲν εἶναι ἐφικτὸς μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς, ὁ Κ. Müller προτείνει τὴν πλήρη παραδοχὴν τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, ἥτις καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν θ' ἀπέδιδε τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς ἀνατολικὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν Ἀνατολὴν θὰ διήνοιγεν εἰς τοὺς οὕτω σπουδάζοντας τὴν Ἑλληνικήν.

Θέλει ὅμως τὴν ὀργανισθησομένην ἑταιρείαν *διεθνῆ* καὶ οὐχὶ μόνον Ὁλλανδικήν, διότι αἱ ἐλλείψεις περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ πρὸ πάντων τὰ τῆς προφορᾶς ἐλαττώματα εἰσὶ σφάλματα μὴ περιοριζόμενα εἰς μόνην τὴν Ὁλλανδίαν, ἀλλ' ἐκτεινόμενα ἐφ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Ἀνάγκη ἑπομένως ἦν ἡ μελετωμένη ἐνέργεια νὰ ἐκταθῇ πανταχοῦ ὅπου ἐκτιμᾶται καὶ σπουδάζεται ὁ Ἑλληνισμός. Πρὸς τοῦτο ἐπρότεινε τὴν ἵδρυσιν ἑταιρείας, ἧς ἡ δικαιοδοσία θὰ καθωρίζετο ἀκριβῶς ἐντὸς συγκληθησομένης διεθνοῦς συνελεύσεως, ἧς ἐπιθυμεῖ καὶ εὔχεται νὰ λάβῃ ἡ πατρίς του τὴν πρωτοβουλίαν.

Διεκοίνωσε δ' ἐν τέλει ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν γνωστοτέρων ἀλλοδαπῶν Ἑλληνιστῶν εἶχον ἤδη δι' ἐπιστολῆς ἐκφράσει τὴν συμπάθειαν καὶ συναίνεσίν των ὑπὲρ τοῦ προτεινομένου σχεδίου.

Μετὰ τὸν Κ. Müller ἠγέρθη καὶ ὡμίλησεν εὐγλωττότατα... μία κυρία, μία τῶν Μουσῶν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἡ Κυρία Σουανσβία, λογία

διαφανής, περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐξαίρετον ἤδη ἐκδοῦσα σύγγραμμα, καὶ διὰ διαφόρων αὐτῆς πραγματειῶν τὰς στήλας τοῦ ἐν Λειψίᾳ *Εσπέρου* τιμήσασα καὶ γνωστὴ γενομένη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας. Ἐκηρύχθη δὲ καὶ αὕτη, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐξυψώσασα τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ὑπὲρ τοῦ διεθνοῦς χαρακτῆρος τῆς ἑταιρείας, διότι θεωρεῖ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης μεταρρυθμιστέαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς σοφῆς κυρίας ἡ μέχρι τοῦδε διδασκομένη ψευδὴς προφορὰ ἔπρεπε πανταχοῦ νὰ ἐγκαταλειφθῇ, καί, ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ ζῇ εἰσέτι, νὰ διδάσκηται καὶ αὐτὴ ὡς πᾶσαι αἱ ζῶσαι γλῶσσαι, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν συγχρόνων συγγραφέων, καὶ βαθμηδὸν προσανιοῦσα εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ὅμηρον.

Καὶ εἷς μὲν ἐκ τῶν συνελθόντων, ὁ Κ. Speyer, καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Ἀμστελοδάμῳ, καὶ ὑφηγητὴς τῆς σανσκριτικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐγνωμοδότησε νὰ περιορισθῇ ὁ σύλλογος εἰς τὸ νὰ συστήσῃ καὶ ἐπιδιώξῃ ἐν γένει τὴν ὅσον ἔνεστι μείζονα διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἥτις κατ' αὐτὸν οὐκ ὀλίγον ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις· μεταρρύθμισις ὅμως οὐδεμία, ὡς φρονεῖ, πρέπει νὰ προταθῇ πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ ὅτι ἐστὶν ἀναγκαία, καὶ ὅτι κακῶς ἔχουσι τὰ μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένα.

Ἀλλὰ πάντων τῶν λοιπῶν αἱ γνῶμαι ἦσαν μᾶλλον ὡρισμέναι. Καὶ ὁ μὲν Κ. Abresch, καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἀπὼν τῆς συνεδριάσεως, συνηγόρησε δι' ἐπιστολῆς του ὑπὲρ τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ὑπὲρ τὴν Λατινικήν, ἀπαιτῶν νὰ διδάσκηται ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις ἐκείνη πολὺ ἐκτενέστερον ταύτης, προσέτι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι τῶν γυμνασίων νὰ ἐξηγῶνται πλὴν τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Δημοσθένους, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχαίων κλασικῶν συγγραφέων, προσέτι καὶ τὰ ἄριστα τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

Ἄλλος δὲ τῶν ἐπιστειλάντων, ὁ Γυμνασιάρχης Κ. Nassau Noordewier, τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρείας ἐκφράζων, ἐπρότεινε πρὸ πάντων νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐμβριθῆ συζήτησιν τὸ ζήτημα τὸ περὶ προφορᾶς.

Ὁ δὲ Κ. Flament, ὑπαρχειοφύλαξ ἐν Μααστρὶχτ ἀνέπτυξεν ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς Νεοελληνικῆς ἦν ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη γλῶσσα ἐν τόσῳ χρόνου διαστήματι τόσον ὀλίγον ἀλλοιωθεῖσα ὅσον ἡ Ἑλληνική, ἀλλ' ὅτι τοῦτο ὀλίγον ἐστὶ γνωστὸν πλείστοις τῶν ἐν Εὐρώπῃ πεπαιδευμένων.

Τέλος ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὸ ἐν Λείδῃ Πανεπιστήμιον Κου Van Leuwen ὅτι ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ ἀκριβέστερον ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας, ἐνεκρίθη, κατὰ πρότασιν τοῦ Κ. Rogge, βιβλιοθηκαρίου τῆς Ἀμστελοδάμης, ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς ΚΚ. Müller καὶ Abresch ἡ σύνταξις πλήρους κανονισμοῦ, καὶ ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐγκαταστῇ ὁριστικῶς εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ τῇ 2 (14) Ἀπριλίου.

Ταῦτα εἰσὶ συμπτώματα λίαν χαρμόσυνα διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Δὲν ἠξεύρω ὅμως ἂν ἀπατῶμαι, ἀλλὰ μοὶ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα ὅτι γίνεται ἴσως ὑπ' ἀλλοεθνῶν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅ,τι ἦν ἡμέτερον ἱερὸν καὶ ἡμέτερον πρώτιστον συμφέρον νὰ πράξωμεν. Καὶ ἐν γένει μὲν αἱ κλασικαὶ σπουδαὶ ἤρξαντο ἀπό τινος ἤδη ὑποχωροῦσαι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὁσημέραι προϊοῦσαν πρακτικὴν τῆς κοινωνίας τάσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τήν, ὡς οὐδέποτε πρίν, ὑπερχειλίσασαν καὶ τὸ πνεῦμα κατ' ἄλλην τάσιν - καλλιεργοῦσαν ἐλαφρὰν φιλολογίαν. Οἱ σιδηρόδρομοι καὶ ὁ Ζόλας ἐκ χιλίων ἀναγνωστῶν οὓς ἄλλοτε θὰ ἐνθουσίων τοῦ Ὁμήρου τὰ ἔπη ἀπασχολοῦσι σήμερον τοὺς ὀκτακοσίους, καὶ ἐκ τῶν ἐναπολειπομένων πολλοὶ προτιμῶσι νὰ μανθάνωσι τὴν λατινικήν, καὶ ὡς συγγενεστέραν εἰς τὰς γλώσσας αὐτῶν, καὶ ὡς χρήσιμον εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ ἰατρούς, καὶ εἰσὶ καί τινες οἱ ἐρωτῶντες πρὸς τί ἡ ἐκμάθησις τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἡ δαπάνη τοῦ καιροῦ ἣν αὐτὴ ἀπαιτεῖ.

Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀγνοήσῃ ὅτι ἡ παραμέλησις τῆς Ἑλληνικῆς, ἡ ἀδιαφορία πρὸς τ' ἀριστουργήματα ἃ αὐτὴ παρήγαγεν ἢ κατέστησε γνωστά, ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο, ἡ καταδίκη τοῦ φιλελληνισμοῦ, ὅστις κυρίως ἦν προϊὸν καὶ ἀντανάκλασις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἃ ἐκεῖνα ἐνέπνεον. Δὲν ἀμφισβητῶ πρὸς τοὺς πατριωτικῶς ἴσως διϊσχυριζομένους ὅτι ἔχομεν μεγάλας ἀρετάς, ἀξίας νὰ ἑλκύσωσιν ὑπὲρ ὑμῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν· ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔθνη ἀρετῶν δὲν στεροῦνται, δὲν καταριθμοῦσιν ὅμως Ὁμήρους καὶ Θουκυδίδας, Θεμιστοκλεῖς καὶ Φειδίας μεταξὺ τῶν προπατόρων των. Κατὰ τοῦτο μοιραίως ὑπερέχομεν πάντων τῶν ἄλλων. Ἂν πᾶσα πεφωτισμένη διάνοια ἀλλαχοῦ ἀσπάζηται μετ' εὐγενοῦς ἐνδιαφέροντος τὴν ἀναβίωσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Εὐρώπῃ, δι' ἡμᾶς θίγει αὕτη συγχρόνως τὸ ὑψηλότατον ἐθνικὸν συμφέρον. Οἱ θαυμασταὶ τῶν προπατόρων ἔσονται ἀναγκαίως καὶ προκατειλημμένως φίλοι τῶν ἀπογόνων, ἐκτὸς ἂν οἱ ἀπόγονοι ἤθελον δειχθῇ τῶν προπατόρων αὐτῶν ἐντελῶς ἀνάξιοι.

Καὶ τὸ ἕτερον δὲ ζήτημα ὃ μετὰ τόσης σπουδῆς ἐπιδιώκεται ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Ἔγγιλ ἐν Γερμανίᾳ, καὶ

προσεχῶς, ἐν τῇ παρασκευαζομένῃ διεθνεῖ ἑταιρίᾳ θέλει συζητηθῇ ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων διαφόρων ἐθνῶν, ἔχει ἐπίσης μέγα δι' ἡμᾶς τὸ ἐνδιαφέρον, πρῶτον μέν, διότι τότε μάλιστα θέλουσι δεόντως θαυμασθῇ καὶ ἀγαπηθῇ τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς προγονικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ὅταν ἀναγινώσκωνται εἰς τὴν ἐμμελῆ καὶ γλυκεῖαν ἀληθῆ αὐτῶν προφοράν· δεύτερον δέ, διότι ὅταν εἰσαχθῇ ἡ ἀναγκαία αὕτη βελτίωσις εἰς τὰ διδακτήρια τῆς Εὐρώπης, ταχέως ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀνοιγῇ προσιτὴ εἰς πάντας τοὺς πανταχοῦ πεπαιδευμένους, καὶ ἔσται ὁ συνεχὴς σκοπὸς τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, πρὸς κοινὸν ὄφελος καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων.

Ἡ δὲ προτεινομένη συμπλήρωσις τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν διὰ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἥτις καὶ βεβαίως θέλει ἐπέλθει ὡς συνέπεια τῆς παραδοχῆς τῆς γνησίας προφορᾶς, αὐτὴ κυρίως καταρρίπτουσα πᾶν μεταίχμιον μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἑλλάδος, καὶ ταύτην μετὰ τῶν παντὸς ἔθνους φιλολόγων συνδέουσα, θέλει συγχρόνως δι' εὐρείας διαδόσεως ἐμψυχώσει καὶ ἐκτείνει τὴν φιλολογίαν αὐτῆς εἰς βαθμὸν ὥστε εἴ τι ὑπάρχει γενναῖον σπέρμα ἐν αὐτῇ, νὰ φέρῃ μετ' οὐ πολὺ καρποὺς ἱκανοὺς καὶ νὰ τιμήσωσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ ἑλκύσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς πολὺ μᾶλλον τοῦ πεφωτισμένου κόσμου τὴν εὔνοιαν.

Ταῦτα πάντα νομίζω ὅτι ἡμεῖς μᾶλλον ἢ πᾶς ἀλλοεθνὴς ἔπρεπε νὰ ἐκτιμῶμεν καὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν, καὶ θὰ ἦσαν τῆς ἀμέσου δικαιοδοσίας τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ἂν ἡ Ἑλλὰς εἶχεν Ἀκαδημίαν. Οὐδὲ πρῶτον οὐδ' ὕστατον λέγω περὶ αὐτῆς, διότι, προκειμένου περὶ σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος, ἀρχὴν ἔχω νὰ πράττω ὅ,τι δύναμαι, οὐδὲν δ' ἄλλο δύναμαι, ἢ νὰ λέγω ὅ,τι φρονῶ. Ἐδέχθημεν καὶ ἐλάβομεν τὰ χρήματα ὅσα ὁ φιλόπατρις Σίνας ἐδαψίλευσε πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῆς, καὶ προσέτι ὅσα ὥρισε πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτῆς καὶ τὴν λειτουργίαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ αὐτά, καὶ τὰ ἐδαπανήσαμεν πάντα πρὸς ἀνέγερσιν μεγάρου ἐν ὀρθομαρμαρώσει, ἐν γλυφαῖς καὶ γραφαῖς, ἐκεῖ ἱσταμένου ὡς βωβῆς, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ εὐγλώττου ὁμολογίας τῆς διανοητικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀδυναμίας. Ἂν μεταξὺ τῶν, κατ' ἐμέ, πολὺ ἐλάσσονος λόγου περισπασμῶν εἰς οὓς κατατριβόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κατανοῶν τις τὴν καὶ διὰ τὸ ὄφελος καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἑλλάδος ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως Ἀκαδημίας, ὡς ἐνόησεν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ ἡ Σερβία καὶ ἡ Ῥωμανία, ἀποφασίσῃ νὰ ἱδρύσῃ αὐτήν, καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του, τὸ πρώτιστον καὶ μᾶλλον κατεπεῖγον ἔργον αὐτῆς ἔσται ἀναμφισβητήτως αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐπιδιώκει σήμερον ὁ Ὁλλανδικὸς σύλλογος, ἡ συνεννόησις μετὰ τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλληνιστῶν καὶ φίλων τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἐκ νέου ἐξέγερσιν τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπό τινος χαλαρουμένου ἐνδιαφέροντος.

Αὐτῆς ἐπίσης καθῆκον ἔσται νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς διδακτηρίοις, ἧς ἡ ἐλπὶς ἀρχίζει ἤδη νὰ ὑποφώσκῃ· ὁ δὲ λόγος Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ τοῦ ἄκρως ἐνδιαφέροντος τούτου θέματος ἔσται βεβαίως ὁ πάντων πειστικώτατος, καὶ θεωρηθήσεται ὡς ὁ ὑπέρτατον κεκτημένος κῦρος.

Τὸ δ' ἔργον εἰς ὃ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔχει ἡ Ἀκαδημία νὰ ἐπιδοθῇ, ἐστὶν ἐκεῖνο μάλιστα ὃ μετὰ φιλελληνικῆς ζέσεως προτίθενται ν' ἀναλάβωσιν οἱ ΚΚ. Müller καὶ Flament, ἡ σύνταξις Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ, ἀποβαίνοντος δι' ἡμᾶς σήμερον ὑπέρ ποτε ἀναγκαίου, διότι διατρέχομεν τὸν κίνδυνον, ὅτε ἤδη οἱ ξένοι Ἑλληνισταὶ στρέφουσι πρὸς τὴν σύγχρονον ἡμῶν γλῶσσαν τὴν προσοχήν των, ν' ἀνακαλύψωσιν ὅτι γλῶσσαν δὲν ἔχομεν. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτῆς, ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους κατάστασις ἐκώλυε τὴν πολυγραφίαν, καὶ οἱ ὀλίγοι γράφοντες, σχεδὸν πάντες, ἐδόξαζον ὅτι ὁ ἀξιῶν νὰ ὑπερετήσῃ τὰς Μούσας ὤφειλε νὰ ὑποβάλληται εἴς τινα προπαρασκευήν, καὶ ἂν ὄχι ἄλλο, ἐσπούδαζον κἂν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν γραμματικήν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν μὴ γραφόντων, διότι δὲν ἤξευρον νὰ γράφωσι, περὶ τῶν αὐτοσχεδίων ἀοιδῶν τῶν κλεφτικῶν ᾀσμάτων, ὧν τινες ἔφερον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν εἶχεν ἀποθάνει ἡ ποίησις ἐν Ἑλλάδι, διότι εἶχον ἔμπνευσιν, καὶ ἂν εἶχον καὶ γλῶσσαν θὰ ἀπεδείκνυντο ἀληθεῖς ποιηταί.

Ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας ἓν τῶν προϊόντων ὑπῆρξε καὶ ἡ πολυγραφία. Πᾶς κάλαμος ἐτμήθη εἰς συγγραφικόν. Καὶ ναὶ μὲν παρὰ πολλοῖς ἐπετάθη ἀναπτυχθεῖσα τῆς γλώσσης ἡ ἐμβριθὴς σπουδὴ καὶ ἡ καλλιέργεια, καὶ ἀξιόλογοι πρόοδοι ἐγένοντο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλῃ ἐβάδιζον, ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ ἂν ἡ εὐνομία εἰσήχθη εἰς τὴν πολιτείαν, ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν ἐξέλιπε πᾶς νόμος, μὴ ὑπάρχοντος νομοθέτου οὗ τὸ κῦρος ν' ἀναγνωρίζηται. Ἡ γλῶσσα οὐδέποτε ἐπαύσατο ἀμέσως μετὰ τῆς ἀρχαίας συνεχομένη, καὶ ὅτε ἐν πάσαις ταῖς ἐποχαῖς πάντες οἱ λόγιοι καὶ σπουδαῖοι, οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὴν τάξιν τῶν συγγραφέων ἀποτελοῦντες, οὐδέποτε ἐπαύσαντο παρ' ἡμῖν τὴν καθαρότητα αὐτῆς ἐπιδιώκοντες, καὶ πολλάκις ἐπετύγχανον αὐτὴν μετὰ χάριτος καὶ εὐγλωττίας συνδέοντες. Ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἀγνοοῦντες ἢ παραγνωρίζοντες, ἠρύοντο τὰ συγγραφικὰ αὐτῶν ἐφόδια ἐκ τοῦ ὄχλου, τοῦ παν-

ταχοῦ μὲν καὶ πάντοτε, ὡς ἑπόμενον, τὴν γλῶσσαν ἀμελοῦντος καὶ παραφθείροντος, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ σκότους δι' οὗ ὁ ἡμέτερος διῆλθεν ἐπὶ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας.

Ὑπῆρχον δὲ καί τινες οἱ ὑπὸ τὰ ῥάκη τοῦ ὄχλου τὴν ἰδίαν πτωχείαν κρύπτοντες, καὶ οὕτω γράφοντες οὐχὶ ἐκ περινοίας, ἀλλὰ διότι ἄλλως δὲν ἤξευρον οὐδ' ἠδύναντο. Οὗτοι ἐνεσφήνουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν λέξεις ξένας καὶ διέστρεφον αὐτὴν δι' ἰδιωτισμῶν ἢ Γαλλικῶν ἢ Ἰταλικῶν, ὥστε ὁ ξένος ὁ τοιαύτην γλωσσικὴν ἑωλοκρασίαν ἀνὰ χεῖρας λαμβάνων, πᾶν ἄλλο θ' ἀποφανθῇ ἢ ὅ,τι οἱ φιλέλληνες τοῦ Ἀμστελοδάμου, καὶ μετὰ θλίψεως θὰ ἐκλάβῃ ὅτι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας συνέβη ὅ,τι καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους λαούς, ἐπὶ τῶν μακρῶν δηλαδὴ συμφορῶν των ὅτι ἀπώλεσαν τὸ εὐγενέστερον αὐτῶν ἐθνικὸν γνώρισμα, τὴν ἀπαράμιλλον γλῶσσαν τῶν προγόνων των, καὶ ἑπομένως καὶ τὴν κυριωτέραν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἀπώλεσαν σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἐθνισμόν των.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον μόνη δύναται νὰ ἀποσοβήσῃ ἡ Ἀκαδημία, καθορίζουσα τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἡ γλῶσσα τῶν εὖ ἠγμένων καὶ τῶν αὐτῆς ἐπιμελουμένων δύναται νὰ ὀρθοβατῇ συνεπῶς πρὸς τοὺς σταθεροὺς αὐτῆς κανόνας ἀφ' ὧν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀφροντησία μόνον τὴν ἐξετροχίαζον, καὶ ἀκριβῶς διαγράφουσα τοὺς κανόνας τῆς ὀρθοεπείας. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ Ἀκαδημία πρέπει οὐδαμῶς νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ν' ἀγνοῇ αὐτὴν ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν. Ἐξ ἐναντίας αὐτῆς ἔργον ἔσται νὰ πράττῃ ὅ,τι σήμερον δὲν γίνεται, ἢ σπανίως ἴσως ἰδιωτικῶς ἄνευ συνεχείας, καὶ ἄνευ ἑνότητος, νὰ σπουδάζῃ δηλαδὴ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ μετὰ προσοχῆς, πανταχοῦ ἔνθα ἡ ἑλληνικὴ ὅπως δήποτε ὁμιλεῖται, διότι ὑπὸ πολλὰ βάρβαρα, παρεφθαρμένα, ἐκ ξένων γλωσσῶν παρεμβεβλημένα, λανθάνουσιν ἐν οὐ μικρῷ ἀριθμῷ ἐντεθαμμένα ὡς ἐξ ἀρχαίων ἀριστοτεχνημάτων λείψανα ὑπὸ νέα ἐρείπια, λέξεις καὶ ἐκφράσεις τῶν ἀρχαιοτάτων ἐποχῶν, αἵτινες θὰ ἦσαν πολύτιμος πλουτισμὸς τῆς γλώσσης προστιθέμενος εἰς αὐτήν. Τοιούτων ἀξιόλογα παραδείγματα ἠκούσαμεν ἐσχάτως ἐκτιθέμενα ἐκ τῆς καθομιλουμένης ἐν ταῖς βορειοανατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· τοιαῦτα τῆς ἀρχαίας ἀγνοούμενα συντρίμματα ἀπαντῶνται πανταχοῦ εἰς τὰς κατωτάτας τοῦ λαοῦ στιβάδας, καὶ ἐκτὸς τῶν κυρίως Ἑλληνικῶν χωρῶν ἔτι, καὶ εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Κορσικήν, καὶ τῆς Ἀκαδημίας ἓν τῶν πρωτίστων προβλημάτων ἔσται νὰ περισυνάξῃ καὶ σώσῃ πάντας τούτους τοὺς παρερριμμένους θησαυροὺς καὶ πλουτίσῃ δι' αὐτῶν τὸ ἐθνικὸν λεξικόν, ὁ ὑπ' αὐτῆς πρέπει νὰ καταρτισθῇ πρὶν ἢ γίνῃ ἀντικείμενον σπουδῆς ξένων Ἑλληνιστῶν.

Καὶ περὶ τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας ὅταν ἀκούωμεν τόσον εὐμενῶς ἐκφραζομένους τῆς Ἑλλάδος τοὺς φίλους, πρέπει ἐπίσης νὰ εὐχώμεθα νὰ ὑφίσταταί τι παρ' ἡμῖν ἀνώτατον κατάστημα ποδηγετοῦν τὰς μόλις ἀναβιούσας παρ' ἡμῖν Μούσας, διδάσκον αὐτὰς διὰ κρίσεων σπουδαίων καὶ ἀμερολήπτων, καὶ πλῦνον, ὡς ἔλεγέ ποτε ὁ Βολταῖρος, εἴ τι ἀκάθαρτον ὑπάρχει μεταξὺ τῶν χιτώνων ἡμῶν πρὶν τοὺς ἐκθέτωμεν εἰς τὴν ὄψιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἡμῶν αὐτῶν· εἰς δὲ τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἀναλαβόντας τὸν καταρτισμὸν τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἑταιρίας ὀφείλομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην, καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου αὐτῶν «διότι μεριμνῶσι περὶ ἀνωτάτου ἡμῶν συμφέροντος πολὺ περισσότερον παρ' ἡμεῖς».

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Η ΚΛΑΠΕΙΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διήγημα.

Κατὰ τὸ ἔτος 18 . . . διέτριβον ἐν Παρισίοις. Μετὰ κατηφῆ καὶ θυελλώδη φθινοπωρινὴν ἑσπέραν, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ φίλου μου Δυπὲν εἰς τὴν μικρὰν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ἢ σπουδαστήριον σύννους καὶ ἐκάπνιζα διὰ τῆς ἐκ σηπίου *πίπας* μου, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ παλαιὸς ἡμῶν γνώριμος ὁ . . . διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων.

Ἐδεξιώθημεν αὐτὸν ἐγκαρδίως, διότι ὁ ἀνὴρ εἶχε τὰς ἀρετάς του, ὅπως τὰ ἐλαττώματά του, καὶ ἀπό τινων ἐτῶν δὲν εἴχομεν συναντηθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἤμεθα ἐν τῷ σκότει, ὁ Δυπὲν ἠγέρθη διὰ νὰ ἀνάψῃ φῶς, ἀλλ' ἀκούων τὸν Γ . . . λέγοντα ὅτι ἦλθε νὰ μᾶς συμβουλευθῇ ἢ μᾶλλον νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ φίλου μου περὶ ὑποθέσεώς τινος, ἡ ὁποία εἶχεν ἐμβάλει αὐτὸν εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν, ἐκάθησε χωρὶς νὰ πράξῃ τοῦτο.

— Εἴμεθα εἰς τὰς διαταγάς σας, εἶπον ἐγώ.

— Λοιπὸν ἀκούσατε. Ἐπληροφορήθην αὐτοπροσώπως καὶ παρὰ προσώπων ὑψηλῆς περιωπῆς, ὅτι ἔγγραφον μεγίστης σημασίας ὑπεξῃρέθη ἐκ τῶν βασιλικῶν δωματίων. Τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔκλεψεν αὐτό, εἶνε γνωστόν. Τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, διότι εἶδον τὸν κλέπτην καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάμβανε τὸ ἔγγραφον. Εἶνε γνωστὸν ἐπίσης ὅτι φυλάττει ἀκόμη τὸ κλοπιμαῖον.

—Πῶς εἶνε γνωστὸν τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Δυπέν.

— Προκύπτει σαφῶς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐγγράφου, ἐὰν δὲ ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα, θὰ ἐπήρχοντο ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐγγράφου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κλέπτου, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐξάγεται ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀφῃρέθη. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνεκοινώθη πρὸς τρίτον πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀποσιωπῶ, ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν τιμὴν προσώπου ὑψηλοτάτης περιωπῆς, ὡς εἶπον, καὶ καθιστᾷ ὑποχείριον εἰς τὸν κάτοχον τῆς ἐπιστολῆς τὸ ἔξοχον ὑποκείμενον περὶ οὗ πρόκειται καὶ τοῦ ὁποίου οὕτως εἶνε ἐκτεθειμένη ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀσφάλεια.

— Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐξηγηθῆτε σαφέστερον, εἶπον ἐγώ.

—Ὁ κλέπτης, ἐξηκολούθησεν ὁ Γ..., εἶνε ὁ Δ... ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀποτολμήσῃ τὰ πάντα. Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὑπεξῄρεσε τὸ ἔγγραφον ἦτο τόσον ἐπιδέξιος ὅσον καὶ θρασύς. Τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφον— ἢ διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν—ἔλαβε τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσεν αὐτήν, εἰς τὸ βασιλικὸν ἐντευκτήριον, χωρὶς νὰ εἶνε κανεὶς ἄλλος παρών. Ἀλλ' ἐνῷ τὴν ἀνεγίνωσκεν, εἰσῆλθε καὶ ἄλλο βασιλικὸν πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ὁποίου κυρίως ἤθελε νὰ τὴν ἀποκρύψῃ. Ἀφοῦ προσεπάθησε ματαίως νὰ τὴν ρίψῃ εἰς κανὲν συρτάριον, ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἀποθέσῃ ἀνοικτὴν ἐπί τινος τραπέζης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ εὑρίσκετο ἀνεστραμμένη, ἡ ἐπιγραφὴ εὑρίσκετο ἄνωθεν, καὶ τὸ περιεχόμενον δὲν ἐφαίνετο, δὲν εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ εἰσελθόντος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ὁ ὑπουργὸς Δ... Μὲ ὀφθαλμὸν λυγκὸς βλέπει ἀμέσως τὴν ἐπιστολήν, διακρίνει τὸν γραφικὸν χαρακτῆρά της, ἐννοεῖ τὴν στενοχωρίαν τοῦ προσώπου πρὸς ὃ ἀπηυθύνετο τὸ γράμμα καὶ μαντεύει τὸ μυστικόν. Ἀφοῦ δὲ ὡμίλησε περὶ ὑποθέσεών τινων, αἱ ὁποῖαι, ὡς συνήθως, ἐπερατώθησαν ταχέως, ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου του ἐπιστολὴν σχεδὸν ὁμοιόμορφον πρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος, τὴν ἀνοίγει, προσποιεῖται ὅτι τὴν ἀναγινώσκει, καὶ τὴν ἀποθέτει ἀκριβῶς πλησίον τῆς ἄλλης. Ἀρχίζει κατόπιν ἐκ νέου καὶ ὁμιλεῖ ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας περὶ δημοσίων ὑποθέσεων, καὶ ἐπὶ τέλους φεύγει ἀφοῦ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ξένον γράμμα. Τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν ἡ ἐπιστολὴ εἶδεν ὅλα ταῦτα, ἀλλὰ φυσικῶς δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τίποτε, ἐπειδὴ παρίστατο καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον. Ὅταν ἀνεχώρησεν, ὁ ὑπουργὸς ἀφῆκεν εἰς τὴν τράπεζαν τὴν ἰδικήν του ἐπιστολήν, ἥτις εἶνε ἐντελῶς ἀσήμαντος.

— Λοιπόν, παρετήρησεν ὁ Δυπέν, ὁ κλέπτης εἰξεύρει ὅτι τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον γνωρίζει τὸν κλέψαντα τὴν ἐπιστολήν;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ διευθυντής, καὶ ἀπό τινων μηνῶν ἀφειδῶς χρησιμοποιεῖ τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου καὶ μάλιστα μέχρις ἐπικινδύνου σημείου. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον αἰσθάνεται ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἐπιστολήν του. Ἀλλὰ τοῦτο, ἐννοεῖτε, δὲν εἱμπορεῖ νὰ γείνῃ κατὰ τρόπον φανερόν. Ἐπὶ τέλους δέ, ἀφοῦ ἀπηλπίσθη, ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ τὴν φροντίδα. Πρῶτόν μου ἔργον ἦτο νὰ ἐρευνήσω λεπτομερῶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπουργοῦ. Αἱ ἕξεις αὐτοῦ μοῦ παρεῖχον πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς τοῦτο. Συνήθως ἀπουσιάζει ἐξ αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα. Ὑπηρέτας δὲν ἔχει πολλούς, εἶνε δὲ ὅλοι Νεαπολιτανοὶ καὶ μεθύουσιν εὐκολώτατα. Καθὼς εἰξεύρετε, μὲ τὰ ἀντικλείδια τὰ ὁποῖα ἔχω εἱμπορῶ νὰ ἀνοίξω ὁποιονδήποτε δωμάτιον ἢ γραφεῖον ἐν Παρισίοις. Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, τὸ περισσότερον μέρος τῆς νυκτὸς ἠρεύνων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δ... Πρόκειται περὶ τῆς τιμῆς μου αὐτῆς, διὰ νὰ ὁμολογήσω δὲ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀμοιβή, τὴν ὁποίαν μοῦ ὑπεσχέθησαν, ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας εἶνε ὑπέρογκος. Δὲν παρῃτήθην τῆς ἐρεύνης εἰμὴ ἀφοῦ ἐπείσθην πληρέστατα ὅτι ὁ κλέπτης εἶνε πανουργότερος ἀπὸ ἐμέ, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅ,τι ἀνεδίφησα πᾶσαν γωνίαν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε κρυμμένον τὸ γράμμα.

— Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ ἐπάνω του τὴν ἐπιστολὴν κεῖται ἐκτὸς συζητήσεως;

— Διόλου, ἀπήντησεν ὁ διευθυντής. Ἀλλὰ κατ' εἰσήγησίν μου συνελήφθη δὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ πλαστῶν κλεπτῶν καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτοῦ αὐστηροτάτη σωματικὴ ἔρευνα.

—Διηγήθητέ μας, παρακαλῶ, εἶπον ἐγώ, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐρεύνης σας.

— Ἠρευνήσαμεν παντοῦ. Ἐγὼ ἔχω πολλὴν πεῖραν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ τοιούτου εἴδους. Ἀνεδιφήσαμεν ὁλόκληρον τὴν οἰκίαν δωμάτιον πρὸς δωμάτιον, δι' ἕκαστον δωμάτιον διεθέσαμεν τὰς νύκτας μιᾶς ὁλοκλήρου ἑβδομάδος. Κατ' ἀρχὰς ἐξητάσαμεν ὅλα τὰ ἔπιπλα ἑκάστου δωματίου. Ἠνοίξαμεν ὅλα τὰ συρτάρια, πιστεύω δ' ὅτι οἴκοθεν ἐννοεῖτε ὅτι μυστικὸν συρτάριον δὲν ὑπάρχει διὰ καλὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον. Μετὰ τὰ δωμάτια ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ ἀνακλίντρου. Τὰ ἐπιστρώματα ἐξητάσθησαν μὲ τὰς μακρὰς καὶ λεπτὰς ἐκείνας βελόνας, τὰς ὁποίας μὲ εἴδατε νὰ μεταχειρίζωμαι ἐνίοτε. Ἀφῃρέσαμεν πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἐπάνω μέρος ἑκάστης τραπέζης.

— Διατί;

— Διότι πιθανὸν ἡ ἐπιστολὴ νὰ ἦτο κρυμμένη ὑποκάτω. Ἐνίοτε γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ

μέσου τούτου. Κοιλαίνεται ὁ πούς τῆς τραπέζης, τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς τὴν κοιλότητα ταύτην καὶ τὸ ἀφαιρεθὲν μέρος τοποθετεῖται ἐκ νέου. Τὸ μέσον τοῦτο μεταχειρίζονται καὶ διὰ τὰς κλίνας.

— Ἀλλὰ δὲν διελύσατε βεβαίως ὅλα τὰ ἔπιπλα. Μία ἐπιστολὴ εἰμπορεῖ ἀξιόλογα νὰ κρυφθῇ εἰς μικρότατον ἐλατήριον τὸ ὁποῖον νὰ μὴ εἶνε μεγαλείτερον καὶ χονδρότερον ἀπὸ βελόνην τοῦ πλεξίματος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τοποθετηθῇ ἐντὸς τοῦ ποδὸς ἑνὸς καθίσματος.

— Ὄχι βεβαίως, ἀλλὰ ἐκάμαμεν κάτι καλλίτερον. Ἐξητάσαμεν τοὺς πόδας ὅλων τῶν καθισμάτων καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς συναρμογὰς ὅλων τῶν ἐπίπλων μὲ ἰσχυρότατον μικροσκόπιον. Ἐὰν ὑπῆρχε τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ὁποιασδήποτε προσφάτου μεταβολῆς, θὰ τὸ ἀνεκαλύπτομεν βεβαίως. Ἡ παραμικροτέρα ἀλλοίωσις τοῦ κολλήματος, τὸ ἐλαφρότερον χάσμα εἰς τὰς συναρμογὰς ἤρκει νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ἐπιστολῆς. Ἀφοῦ ἐπεθεωρήσαμεν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, ἐξητάσαμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν οἰκίαν. Διῃρέσαμεν τὸ ὅλον τῆς ἐπιφανείας της εἰς μέρη, τὰ ὁποῖα κατεγράψαμεν μὲ ἀριθμούς, διὰ νὰ μὴ παραλείψωμεν κανέν. Μὲ τὸ μικροσκόπιον ἠρευνήσαμεν ἕκαστον τετραγωνικὸν δάκτυλον, περιελάβομεν δ' εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὰς δύο γειτονικὰς οἰκίας.

— Καὶ τὰς δύο γειτονικὰς οἰκίας; ἀνέκραξα. Ὁ κόπος θὰ ἦτο φοβερὸς βεβαίως.

— Ναί, ἀλλὰ ἡ ἀμοιβὴ εἶνε ὑπέρογκος.

— Ἐξητάσατε βεβαίως τὰ ἔγγραφα τοῦ Δ... καὶ τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του;

— Βεβαίως.

— Τὸ πάτωμα, τοὺς τάπητας;

— Ἀναμφιβόλως. Ἀφηρέσαμεν τοὺς τάπητας καὶ ἐξητάσαμεν τὸ πάτωμα μὲ τὸ μικροσκόπιον.

— Καὶ τὰ ἐπιστρώματα τῶν τοίχων;

— Καὶ αὐτὰ ἐπίσης ἀφῃρέθησαν· λοιπόν, Δυπέν, τί μὲ συμβουλεύεις νὰ πράξω.

— Δὲν ἔχω νὰ σᾶς συμβουλεύσω τίποτε. Βεβαίως εἰξεύρετε καλῶς τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τῆς ἐπιστολῆς;

— Ὤ! βεβαίως. — Καὶ ὁ διευθυντὴς ἐξαγαγὼν σημειωματάριον ἤρχισεν ἀναγινώσκων μεγαλοφώνως λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου, τῆς ἐσωτερικῆς, ἰδίως δὲ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ὄψεως. Περατώσας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὁ ἀξιόλογος ἀνὴρ ἀπεχαιρέτισεν ἡμᾶς, ἄθυμος καὶ σκυθρωπός. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς μᾶς ἐπεσκέφθη καὶ ἐκ δευτέρου, ἦτο δ' ἐπίσης σύννους ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν του.

— Λοιπὸν τί γίνεται ὁ Γ... καὶ ἡ κλαπεῖσα ἐπιστολή;

— Εἰς τὸν διάβολον νὰ πάῃ! Ἤρχισα ἐκ νέου τὰς ἐρεύνας μου, ἀλλ' εἰς μάτην.

— Ποία εἶνε ἡ ἀμοιβὴ τὴν ὁποίαν προσφέρουν; ἠρώτησεν ὁ Δυπέν. Μᾶς εἴπατε ὅτι...

— Εἶνε λαμπρά.... σημαντικωτάτη ἀμοιβή. — δὲν σᾶς λέγω ἀκριβῶς τὸ ποσόν, ἀλλὰ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι ἀναλαμβάνω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δώσω ἐξ ἰδίων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων εἰς ἐκεῖνον ὅστις θὰ μοῦ τὴν εὕρῃ.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀπήντησεν ὁ Δυπέν, ἐξάγων ἔκ τινος σύρτου τεῦχος συναλλαγματικῶν εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ ὑπογράψητε ἓν συνάλλαγμα διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀφοῦ τὸ ὑπογράψητε, θὰ σᾶς ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολήν.

Ἤμην ἔκθαμβος. Ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἐφαίνετο ὡς κεραυνόπληκτος. Ἐπί τινας στιγμὰς ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς παρετήρει τὸν φίλον μου μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα καὶ δυσπίστως. Ἐπὶ τέλους κάπως συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν, ἔλαβε τὸν κάλαμον, συνεπλήρωσε καὶ ὑπέγραψε τὴν συναλλαγματικήν, ἐνεχείρισε δὲ αὐτὴν εἰς τὸν Δυπέν. Οὗτος τὴν ἐξήτασε προσεκτικὰ καὶ τὴν ἔθεσεν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Κατόπιν ἤνοιξεν ἄλλο χαρτοφυλάκιον, ἐξήγαγε μίαν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν διευθυντήν. Ὁ φίλος μας τὴν ἥρπασε περιχαρής, ἔρριψεν ἓν βλέμμα εἰς τὸ περιεχόμενον, κατόπιν δὲ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου καὶ τῆς οἰκίας χωρὶς νὰ ἀρθρώσῃ συλλαβήν.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν, ὁ φίλος μου μοῦ ἔδωκεν ἐξηγήσεις τινας.

— Ὑπάρχει, εἶπε, παιγνίδιον νοομαντείας, τὸ ὁποῖον παίζεται συνήθως μὲ ἕνα γεωγραφικὸν χάρτην. Εἷς ἐκ τῶν παικτῶν παρακαλεῖ κάποιον νὰ βάλῃ κατὰ νοῦν οἱανδήποτε λέξιν —ὄνομα πόλεως ἢ ποταμοῦ, ἔθνους ἢ κράτους —τέλος μίαν οἱανδήποτε λέξιν εὑρισκομένην ἐπὶ τοῦ χάρτου. Οἱ ἄπειροι τοῦ παιγνιδίου, θέλοντες νὰ περιπλέξωσι τοὺς ἀντιπάλους των, λαμβάνουν λέξεις γεγραμμένας μὲ χαρακτῆρας ἀδιακρίτους, ἀλλ' οἱ ἐμπειρότεροι ἐκλέγουν τὰς μεγαλογεγραμμένας λέξεις, ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τοῦ χάρτου εἰς τὸ ἄλλο. Αἱ λέξεις αὐταί, ὅπως αἱ παρὰ πολὺ μεγάλαι ἐπιγραφαί, καὶ εἰδοποιήσεις διαφεύγουν τὸ βλέμμα, ἴσα ἴσα διότι εἶνε παραπολὺ καταφανεῖς. Ἀλλ' ἡ νοημοσύνη τοῦ διευθυντοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε ἢ ἀνωτέρα ἢ κατωτέρα τῶν τοιούτων παρατηρήσεων. Ποτὲ δὲν ἐφαντάσθη ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἦτο δυνατὸν ἢ πιθανὸν νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου διὰ νὰ ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτῆς τὴν προσοχήν.

Ἀλλ' ὅσον ἐσκεπτόμην πόσον ἔχει τὸν χαρακτῆρα θρασύν, ἐπιτήδειον καὶ ἐφευρετικὸν ὁ Δ... — Τὸ γεγονὸς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πάντοτε πρόχειρον τὴν ἐπιστολὴν διὰ νὰ κάμνῃ χρῆσιν αὐτῆς εἰς ὁποιανδήποτε εὐκαιρίαν—καὶ τὸ ἄλλο γεγονὸς ὅτι ἡ ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου, συμφώνως μὲ τὰς πειστικὰς διηγήσεις τοῦ διευθυντοῦ, διέφευγε τὰ ὅρια κανονικῆς καὶ συνήθους ἐρεύνης — τόσον μᾶλλον μὲ ἔπειθον ὅτι ὁ ὑπουργὸς διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ἐπιστολήν, μετεχειρίσθη τὸ ἁπλούστερον καὶ εὐφυέστερον μέσον τοῦ κόσμου, δὲν ἔκρυψεν αὐτὴν διόλου.

Κατεχόμενος ὑπὸ τὰς ἰδέας ταύτης ἐφόρεσα ζεῦγος πρασίνων διόπτρων καὶ πρωΐαν τινὰ ἐνεφανίσθην εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ὑπουργοῦ. Εὗρον τὸν Δ... εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ χασμᾶται καὶ νὰ παραπονῆται ὅτι ἀνιᾷ. Ὁ Δ... εἶνε ἴσως ὁ ἐνεργητικώτερος τῶν σημερινῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅταν εἰξεύρῃ ὅτι δὲν τὸν βλέπει κανείς.

Διὰ νὰ μὴ ὑστερήσω καὶ ἐγὼ αὐτοῦ κατὰ τὴν πανουργίαν, προσεποιήθην ὅτι ἔπασχον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ φέρω διόπτρα. Ἀλλ' ὄπισθεν τῶν διόπτρων μου ἐξήταζον προσεκτικῶς καὶ ἐπισταμένως τὸ δωμάτιον, ἐνῷ ἐφαινόμην ὅλως προσηλωμένος εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ ὑπουργοῦ.

Τὴν προσοχήν μου κυρίως ἐπέστησα εἰς μέγα γραφεῖον πρὸ τοῦ ὁποίου ἐκάθηντο καὶ ἐφ' οὗ φύρδην μίγδην κατέκειντο διάφοροι ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα ἔγγραφα, μὲ ἓν ἢ δύο μουσικὰ ὄργανα καὶ μερικὰ βιβλία.

Μετὰ ἔρευναν μακράν, δὲν εἶδα τίποτε, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ μοῦ διεγείρῃ ὑπονοίας.

Ἐπὶ τέλους παρετήρησα ἐλεεινὸν χαρτοφυλάκιον, χρυσοποίκιλτον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀνηρτημένον διὰ ῥυπαρᾶς κυανῆς ταινίας ἀπὸ ὀρειχαλκίνων κομβίων ἄνωθεν τῆς ἑστίας. Τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶχε τρία ἢ τέσσαρα χωρίσματα, περιεῖχε πέντε ἢ ἓξ ἐπισκεπτήρια, καὶ μίαν ἐπιστολήν. Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο συνεπτυγμένη καὶ ῥυπαρά. Ἦτο σχεδὸν εἰς δύο σχισμένη κατὰ τὸ μέσον, ὡσάν τις ἠθέλησε νὰ τὴν ξεσχίσῃ κατ' ἀρχὰς ὡς ἄχρηστον, ἀλλὰ κατόπιν μετεμελήθη. Ἔφερε μεγάλην μαύρην σφραγῖδα μὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Δ..., ἡ ὁποία ἦτο καταφανεστάτη καὶ ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν ὑπουργὸν αὐτοπροσώπως. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο γεγραμμένη μὲ λεπτοτάτους γυναικείους χαρακτῆρας. Κατὰ τὸ φαινόμενον εἶχε ῥιφθῇ ἀπροσέκτως καὶ περιφρονητικῶς εἰς τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο χαρτοφυλάκιον.

Μόλις ἔρριψα ἓν βλέμμα εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀμέσως συνεπέρανα ὅτι ἦτο ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἀνεζήτουν. Βεβαίως κατὰ τὴν ὄψιν διέφερεν ἐντελῶς ἐκείνης, ὅπως μᾶς τὴν περιέγραψεν ὁ διευθυντής. Εἰς αὐτὴν ἡ σφραγὶς ἦτο μεγάλη καὶ μαύρη, ἔφερε δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ ὀνόματος τοῦ Δ... εἰς ἐκείνην δὲ ἦτο μικρὰ καὶ ἐρυθρὰ καὶ ἔφερε τὰ δουκικὰ σήματα τῆς οἰκογενείας Σ... Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πρώτης ἦτο λεπτὴ καὶ γυναικεία, ἐνῷ τῆς δευτέρας ἡ διεύθυνσις ἦτο γεγραμμένη μὲ εὐσταθῆ, τολμηρὰν καὶ χαρακτηριστικὴν γραφήν. Αἱ δύο ἐπιστολαὶ μόνον κατὰ τὰς διαστάσεις ὡμοίαζον. Ἀλλ' ἴσα ἴσα ἡ ὑπερβολικὴ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, ἡ ῥυπαρότης, ἡ ἀθλία κατάστασις τοῦ χάρτου, αἱ ὁποῖαι ἀντεστρατεύοντο πρὸς τὴν μεθοδικότητα καὶ τὰς ἕξεις τοῦ Δ... καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπρόδιδον πρόθεσιν ἐξαπατήσεως τῶν περιέργων, —ὅλα αὐτά, πρόσθες δὲ καὶ τὴν καταφανῆ θέσιν τοῦ ἐγγράφου, ὑπὸ τὰ ὄμματα ὅλου τοῦ κόσμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐντελῶς συνεβιβάζετο μὲ τὰς ἐνδομύχους σκέψεις μου — ὅλα αὐτά, λέγω, ἤρκουν διὰ νὰ ἐπιτείνωσι τὰς ὑποψίας ἀνθρώπου προκατειλημμένου.

Παρέτεινα τὴν ἐπίσκεψίν μου ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον καὶ ἐνῷ συνεζήτουν μὲ τὸν Ὑπουργὸν περὶ ζητήματος, δι' ὃ εἰξεύρω ὅτι ἐνδιαφέρεται πάντοτε, παρετήρουν συνάμα ἀδιαλείπτως τὴν ἐπιστολήν. Ἐνῷ ἔκαμνα τὴν ἐξέτασιν αὐτήν, ἐσκεπτόμην καὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τῆς ἐπιστολῆς καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἦτο τοποθετημένη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐπὶ τέλους δὲ ἀνεκάλυψα κἄτι τι, τὸ ὁποῖον διέλυσε καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαφρὰς ἀμφιβολίας μου. Ἐνῷ ἐξήταζα προσεκτικῶς τὰ ἄκρα τοῦ χάρτου, παρετήρησα ὅτι ἦσαν πολὺ περισσότερον τοῦ συνήθους διπλωμένα. Ἐφαίνοντο ὡς τὰ ἄκρα χονδροῦ διπλωμένου χαρτίου, ὅπερ ἀνεστράφη καὶ ἐδιπλώθη ἀντιθέτως, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρχικὸν σχῆμα, διὰ τοῦ κοπτηρίου. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη μοῦ ἤρκει. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἡ ἐπιστολὴ εἶχεν ἀναστραφῆ ὡς χειρόκτιον, διπλωθῆ καὶ σφραγισθῆ ἐκ νέου. Ἀπεχαιρέτησα τὸν ὑπουργὸν ἀποτόμως καὶ ἐλησμόνησα ἐπίτηδες ἐπὶ τῆς τραπέζης του τὴν χρυσῆν ταμβακοθήκην.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετέβην πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς καὶ ἠρχίσαμεν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐκ νέου τὴν συζήτησιν τῆς προτεραίας. Ἀλλ' ἐνῷ συνεζητοῦμεν, κρότος ἰσχυρὸς ὡς πυροβολισμός, ἠκούσθη κάτωθεν τῆς οἰκίας, τὸν κρότον δὲ διεδέχθησαν αἱ φωναὶ τοῦ ἐκφοβηθέντος πλήθους. Ὁ Δ... ὥρμησε πρὸς τὸ παράθυρον τὸ ἤνοιξε καὶ παρετήρησε κάτω εἰς τὴν ὁδόν. Ἐγὼ διευθύνθην κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ χαρτοφυλάκιον, ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἔβαλα εἰς τὸ θυλάκιόν μου καὶ τὴν ἀντικατέστησα μὲ ἄλλην ἐντελῶς πανομοιότυπον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν, τὴν ὁποίαν εἶχα ἐπιμελῶς προετοιμάσει ἐκ τῆς οἰκίας μου.

Ὁ θόρυβος της ὁδοῦ προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἀνόητον ἰδιοτροπίαν ἀνθρώπου τινός, ὅστις ἔφερεν

εἰς χεῖρας ὅπλον. Ἐπυροβόλησεν ἐναντίον ὁμίλου γυναικῶν καὶ παίδων. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὅπλον δὲν ἔφερε σφαῖραν, ἐξέλαβον αὐτὸν ὡς παράφρονα ἢ μεθυσμένον καὶ τὸν ἀφῆκαν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνενόχλητος τὸν δρόμον του.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν, ὁ Δ . . . ἀπεσύρθη ἀπὸ τὸ παράθυρον, ὅπου τὸν ἠκολούθησα καὶ ἐγὼ ἀμέσως μόλις ἔλαβα τὴν πολύτιμον ἐπιστολήν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς τὸν ἀπεχαιρέτισα. Ὁ δῆθεν παράφρων ἦτο ἄνθρωπος ὅστις ἐπληρώθη ὑπ' ἐμοῦ διὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι ἔκαμε.

— Ἀλλὰ διατί ἀντικατέστησες τὴν ἐπιστολὴν δι' ἄλλης πλαστῆς; ἠρώτησα τὸν φίλον μου. Δὲν θὰ ἦτο ἁπλούστερον νὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν πρώτην σου ἐπίσκεψιν, χωρὶς καμμίαν προφύλαξιν, καὶ νὰ φύγῃς;

— Ὁ Δ . . . —ἀπήντησεν ὁ Δυπὲν— εἶνε ἄξιος νὰ διαπράξῃ τὰ πάντα, ἐκτὸς τούτου δὲ εἶνε καὶ ἄνθρωπος ρωμαλέος. Ἄλλως ἔχει ὑπηρέτας ἀφωσιωμένους. Ἐὰν ἐπεχείρουν τοιοῦτόν τι, δὲν θὰ ἐξηρχόμην ζῶν ἀπὸ τὴν οἰκίαν του καὶ κανεὶς δὲν θὰ ἤκουε τοῦ λοιποῦ νὰ γείνῃ λόγος περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶχα καὶ ἰδιαίτερον σκοπόν. Γνωρίζεις τὰς πολιτικάς μου συμπαθείας. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἐνήργησα ὡς ὀπαδὸς τῆς κυρίας περὶ ἧς πρόκειται. Πρὸ δέκα ὀκτὼ μηνῶν ὁ ὑπουργὸς ἔχει αὐτὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Τώρα τὸν ἔχει αὐτὴ ὑποχείριον, διότι αὐτὸς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ δὲν εὑρίσκεται πλέον εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ βεβαίως θὰ προβῇ εἰς τὸ σύνηθες ἐκβιαστικὸν μέσον. Λοιπὸν αἰφνιδίως θὰ καταστρέψῃ αὐτὸς ἑαυτὸν πολιτικῶς.

Πρὸς τὸν Δ . . . δὲν τρέφω καμμίαν συμπάθειαν, οὔτε οἶκτον κἄν, τὸν θεωρῶ δὲ ὡς ἄνθρωπον ἐπικίνδυνον καὶ μεγαλοφυᾶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀρχῆς. Ἤθελα δὲ νὰ ἔβλεπα τί θὰ κάμῃ ὅταν θὰ ἀναγκασθῇ ἐκ τῆς περιφρονήσεως τοῦ ὑψηλοῦ προσώπου νὰ ἀνοίξῃ τὴν πλαστὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἄφησα εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του.

— Τί· μήπως ἔγραψες τίποτε ἐντὸς αὐτῆς;

— Βεβαίως. Ἐνόμιζα ἐντελῶς ἄτοπον καὶ ὑβριστικὸν νὰ ἀφήσω τὸν χάρτην ἄγραφον. Κάποτε εἰς τὴν Βιέννην ὁ Δ . . . μοῦ ἔπαιξε ἄσχημον παιγνίδιον, τοῦ εἶπα δὲ τότε γελῶν ὅτι θὰ ἐκδικηθῶ. Ἐπειδὴ δὲ εἰξεύρω ὅτι θὰ ἦτο περίεργος νὰ μάθῃ ποῖος τὸν ἐξηπάτησε, ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἦτο κρῖμα νὰ μὴ τοῦ ἀφήσω καμμίαν ἔνδειξιν. Γνωρίζει πολὺ καλὰ τὸν γραφικόν χαρακτῆρά μου, καὶ ἀντέγραψα εἰς τὸ μέσον τῆς λευκῆς σελίδος τὰς ἑπομένας λέξεις·

. . . Σχέδιον οὕτω σατανικὸν
Ἐὰν εἰς τὸν Ἀτρέα δὲν ὀφείλεται, ὀφείλεται εἰς τὸν Θυέστην.

Εἶνε στίχοι ἐκ τοῦ *Ἀτρέως* τοῦ Κρεβιλλιῶν.
(Edgard Pöe) Δ. Κ.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

ΙϚ'

ΠΕΡΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΕΡΟΤΕΛΕΣΤΙΩΝ

(Rite grec.)

Κατὰ τὰ συμπεφωνημένα μεταξὺ τῶν πρώτων ἀποίκων Ἑλλήνων καὶ τῆς γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας, οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὤφειλον νὰ ὑποταχθοῦν θρησκευτικῶς εἰς τὸν Ποντίφηκα τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ τελῶσιν αὐτὰς ὡς καὶ πρότερον. Ἑνὶ λόγῳ δι' ἑνὸς κινήματος τῆς γραφίδος τοὺς Ὀρθοδόξους τούτους Ἕλληνας, ἐπωφελούμενοι τῆς δυστυχίας των, τοὺς μετέτρεψαν εἰς Ἕλληνας Οὐνίτας.

Οἱ Πάπαι πρὸ αἰώνων ἤδη προσπαθοῦσιν ὅπως ὑποτάξωσιν ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν των τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αἱ διάφοροι καὶ ποικίλαι προσπάθειαι αὐτῶν καὶ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μετεχειρίσθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶνε γνωστὰ τοῖς πᾶσιν ἐκ τῆς γενικῆς Ἱστορίας. Ἡ ἄμεσος καὶ ἀπότομος μεταβολὴ Ἕλληνος, ἕως χθὲς Ὀρθοδόξου, εἰς Δυτικὸν Καθολικόν, εἰς Λατῖνον ἢ Ρωμάνον, ὡς λέγουσιν, εἶναι πρᾶγμα δυσκατόρθωτον· πολὺ δὲ περισσότερον ἡ μεταβολὴ ὁλοκλήρου Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς Δυτικόν. Τὴν δυσκολίαν ταύτην ἐνωρὶς ἤδη κατενόησεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, διὸ καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀπεφάσισεν ἵνα δέχηται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν της ὁλοκλήρους Ἑλληνικὰς κοινωνίας μὲ μόνην τὴν συμφωνίαν τοῦ ν' ἀναγνωρίσωσιν αὗται ὡς θρησκευτικὸν ἀρχηγόν των τὸν Πάπαν. Τοὺς Ἕλληνας τούτους ὀνομάζει ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία *Ἕλληνας Οὐνίτας* (Grecs-unis).

Τὸ βῆμα τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον πρὸς τὸν ἐκλατινισμόν. Οἱ τοιοῦτοι Ἕλληνες, ἀφοῦ ἅπαξ τοιουτοτρόπως πέσωσιν εἰς τὰ δίκτυα τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, ἔπειτα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, δέχονται τὰ δόγματα αὐτῆς, τὰς τελετάς, τὰς ἑορτάς, τὰ πάντα, καὶ κατόπιν δι' ἑνὸς φυσήματος μεταβάλλονται εἰς Λατίνους. Τὸ πείραμα τοῦτο πολλάκις ἐπέτυχεν.

Τοιοῦτο δέ τι ἤρχισεν ἤδη νὰ συμβαίνῃ καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀποικίαν τῆς Κορσικῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη ἐκκλησία ἁπλῶς μόνον ὑπετάσσετο εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Ῥώμης· ὅλαι ὅμως αἱ τελεταὶ αὐτῆς καὶ ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα ἐγίνοντο ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ. Ἀκόμη δὲ καὶ τὸ ἡ-

μερολόγιόν της ἦτο τὸ παλαιόν, ἴσως μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Τὴν σήμερον ὅμως τὰ πράγματα ἤλλαξαν κατὰ πολύ. Τῷ Σαββάτῳ ἑσπέρας καὶ τῇ παραμονῇ τῶν ἑορτῶν, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, Ἑσπερινὸς δὲν ἀναγινώσκεται. Τῇ δὲ Κυριακῇ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἑορτῶν πρωὶ μόνη ἡ Λειτουργία ψάλλεται ἄνευ Μεσονυκτικοῦ, ἄνευ Ὄρθρου, καὶ αὕτη ἱκανῶς παρεφθαρμένη. Τῇ μεταμεσημβρίᾳ δὲ τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν ψάλλεται ἡ Εὐλογία (bénédiction) κατὰ μίμησιν τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας. Τὸ ἡμερολόγιόν των εἶναι τὸ νέον, τὸ δὲ ἑορτολόγιον κατὰ μέγα μέρος εἶναι τὸ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. Τῇ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ἀντὶ Μεγάλων Ἀποδείπνων καὶ Νυμφίων, ἀναγινώσκεται τὸ *Ροζάριον*, κατὰ μίμησιν ἐπίσης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ δέ τινων ἐτῶν εἰσήχθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ καὶ τὰ Ἰωβιλαῖα. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ἐκ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου ἱεροτελεστίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δὲν ἔμεινεν εἰμὴ ἡ Λειτουργία.

Εἰξεύρω κάλλιστα ἐκ πείρας ὅτι ἐν ταῖς μικραῖς κοινωνίαις καὶ ἰδίως ἐν τοῖς χωρίοις ἡ ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ ἱερεὺς εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον στρέφονται ὅλοι οἱ γραμματισμένοι καὶ οἱ λογιώτατοι χωρίου τινός. Ἡ φιλοτιμία τῶν χωρικῶν διὰ τὸ ἀναγινώσκειν καὶ ψάλλειν ἐπ' ἐκκλησίας εἶναι πάθος, τὸ ὁποῖον ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταντᾷ καὶ μανία. Καὶ δικαίως, διότι δακτυλοδεικτεῖται πάντοτε ἐκεῖνος ὅστις ἔψαλε τὸ Χερουβικόν, ἢ ἐκεῖνος ὅστις ἀνέγνωσε τὸν Ἀπόστολον. Ἀλλά, διὰ ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ ψάλλῃ τις ἐπ' ἐκκλησίας, πρέπει νὰ εἰξεύρῃ ἐλευθέραν καὶ καθαρὰν ἀνάγνωσιν. Πολλοὶ δὲ χωρικοὶ φιλοτιμοῦνται νὰ μάθωσιν ἀνάγνωσιν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ψάλλωσιν ἐπ' ἐκκλησίας. Τὴν εὐαίσθητον ταύτην χορδὴν τῶν Καρυατῶν ἠθέλησα καὶ ἐγὼ νὰ δονήσω καὶ χρησιμοποιήσω πρὸς τὸν σκοπόν μου, τουτέστι πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Κατὰ Δεκέμβριον δὲ τοῦ 1885 ἐπρότεινα εἴς τινας ἐξ αὐτῶν, ἐὰν ἤθελαν, νὰ ἔρχωνται τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν μου διὰ νὰ τοὺς διδάσκω τὸ ἀναγινώσκειν καὶ ψάλλειν ἐπ' ἐκκλησίας. Ἡ πρότασίς μου αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ πολλῶν Καρυατῶν, οἵτινες, τῇ ἀληθείᾳ, βλέπουσιν ὅτι ἡ ἐκκλησία των ἔχει μεγάλην ἀνάγκην Ἀναγνωστῶν καὶ Ψαλτῶν. Πράγματι δὲ ἐξηκολούθησα τὴν ἔκτακτον ταύτην διδασκαλίαν ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας καὶ ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδω τοὺς κόπους μου ἀνταμειβομένους ὑπὸ καλῶν καρπῶν. Μὲ τοὺς Καρυάτας τούτους συνδιελεγόμην πάντοτε ἑλληνιστὶ καὶ τοὺς ἐδίδασκον πῶς ν' ἀναγινώσκωσι τὸν Ἀπόστολον ἐπ' ἐκκλησίας καὶ πῶς νὰ ψάλλωσι τὰ διάφορα ἄλλα Τροπάρια. Δυστυχῶς ὅμως μία κεραυνοβόλος διαταγὴ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Αἰακίου, ἢ μᾶλλον τοῦ Καρδιναλίου Σιμεώνη, ἥτις μὲ διεκήρυττεν ὡς ἀφωρισμένον Σχισματικόν, ἐματαίωσεν ὅλας τὰς προσπαθείας μου ταύτας. Ὁμολογῶ δὲ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει ὅτι οὐδέποτε ἐσκέφθην νὰ διδάξω Ἱερὰν Κατήχησιν. Βραδύτερον δὲ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου μοὶ διεκοίνωσε μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Καρδιναλίου Σιμεώνη, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἅγιος οὗτος Πατὴρ μοὶ ἐπέτρεπε νὰ διδάσκω ἐλευθέρως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν Καρυαῖς ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ν' ἀπαρνηθῶ δημοσίᾳ ὡς πεπλανημένην τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν καὶ ν' ἀσπασθῶ οἰκογενειακῶς τὰ Δόγματα τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. Τὴν θρησκευτικὴν ταύτην μεταμφίεσιν θεωρήσας ὡς ἐμπαιγμὸν κατὰ τῆς ἱερᾶς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀπέρριψα τὴν ἀνήθικον ταύτην πρότασιν. Ἔκτοτε δὲ ὁ Δυτικὸς Κλῆρος μὲ κατεδίκασεν.

Δύο ἑορταὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Καρυῶν ἑορτάζονται πανηγυρικώτατα : ἡ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, 15 Αὐγούστου, καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, 12 Δεκεμβρίου· ἡ μὲν πρώτη διότι εἶναι ἡ μνήμη τῆς ἐκκλησίας, ἡ δὲ δευτέρα διότι ὁ Ἅγιος οὗτος εἶναι ὁ πάτρων τῆς Καρυατικῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος. Κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας γίνεται καὶ λιτανεία, ὡς ἐπίσης γίνεται λιτανεία καὶ τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῇ Δευτέρα τῆς Διακαινησίμου. Αἱ Παρακλήσεις καθ' ὅλην τὴν πρώτην δεκαπενθημερίαν τοῦ Αὐγούστου διετηρήθησαν.

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων τιμᾶται μεγάλως οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Κορσικανῶν. Παρετήρησα δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου τούτου πολλοὶ Κορσικανοὶ καὶ μάλιστα Κορσικανίδες τῶν πέριξ χωρίων, ἐλθοῦσαι εἰς Καρυάς, εἰς ἔνδειξιν βαθέος σεβασμοῦ, ἀκολουθοῦσι γυμνόποδες τὴν λιτανείαν αὐτοῦ. Τοῦ λόγου δὲ ὄντος ἐνταῦθα περὶ λιτανειῶν, χάριν περιεργείας, ἀναφέρω ὅτι ἡ λατινικὴ ἐκκλησία τῶν Καρυῶν κάμνει δεκαὲξ λιτανείας κατ' ἔτος, εἰς τὰς ὁποίας προσετέθη καὶ ἡ λιτανεία τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, ὑποχρεωτικὴ διά τε τοὺς Λατίνους καὶ τοὺς Ἕλληνας.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος τελεῖται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι, ἀντὶ ν' ἁγιάσωσιν ἐκείνην τὴν ὥραν τὸ ὕδωρ, κάμνουσι χρῆσιν Ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων. Τὸ Ἅγιον Μῦρον ὑπὸ μόνου τοῦ Ἀρχιερέως δίδεται. Ἡ Νεκρώσιμος δ' Ἀκολουθία καὶ ἡ τοῦ Στεφανώματος ψάλλονται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου.

Όταν λέγωμεν ότι ή δεῖνα, ἢ ἡ δεῖνα Ἀκολουθία ψάλλεται *κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου*, δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι ψάλλεται αὕτη καὶ ἀπαρεγκλίτως. Οἱ ἐκ τῆς Προπαγάνδας ἐξερχόμενοι δῆθεν Ἕλληνες Ἱερεῖς γνωρίζουσι καλῶς τὴν λατινικὴν Θεολογίαν των, εἶναι ἄριστα κατηρτισμένοι διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν δογμάτων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἑλληνικὴν ἱεροτελεστίαν ἥκιστα γνωρίζουσι καὶ καταλαμβάνουσι. Ἐξ ἄλλου δὲ εἶναι γνωστὸν κατὰ πόσον ἡ Ἑλληνικὴ ἱεροτελεστία εἶναι συστηματικὴ μέν, ἀλλὰ καὶ πολύπλοκος. Φαντάσθητε τώρα νεαρόν τινα Ἱερέα ἐξερχόμενον τῆς Προπαγάνδας, μόλις δυνάμενον ν' ἀναγινώσκῃ τὰ ἑλληνικὰ κείμενα, ἀντιμετωπίζοντα τὸν λαβύρινθον τῆς ἑλληνικῆς ἱεροτελεστίας. Βεβαίως ὁ τοιοῦτος εἰς ἕκαστον βῆμα προσκόπτει, ἐνίοτε δὲ μάλιστα καὶ λίαν κωμικοτραγικῶς. Οὕτω λόγου χάριν μοὶ συνέβη ν' ἀκούσω τὸν Ἱερέα τῆς ἐν Καρυαῖς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εὐλογοῦντα τὰ κόλυβα τοῦ Ψυχοσαββάτου καὶ εὐχόμενον ὅπως *ὁ Πανάγαθος Θεὸς αὐξάνῃ καὶ πληθύνῃ ταῦτα, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν*.

Οἱ ἦχοι τῶν ἐπ' Ἐκκλησίας ψαλλομένων ὕμνων καὶ τροπαρίων, ἂν καὶ οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔχουσιν ὅμως τι τὸ ἰδιάζον. Τὸ ὕφος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς των μουσικῆς ὁμοιάζει περισσότερον τὸ Ἑπτανησιακόν, ἤτοι τὸ ἄλλως λεγόμενον Κρητικὸν ἢ Ζακυνθιακὸν ὕφος παρὰ τὸ Κωνσταντινουπολιτικόν. Ἰδίως δὲ ψάλλουσι καλῶς τὸ *Ἅγιος ὁ Θεός*, τῆς Λειτουργίας καὶ ὅλην τὴν *Ἀκολουθίαν τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος*.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Ν. Β. Φαρδυσ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΡΥΣΩΤΗΣ

Εἶνε τόρα εἴκοσι χρόνια κλειστά. Εἴκοσι χρόνια 'ς τὸ μνῆμα, τὸ ἄραχνο, ὁ Βασίλης· ἄλλα τόσα 'ς τὸ μνῆμα τῶν ζωντανῶν, 'ς τὴ φυλακή, ἐγώ. Τόρα μὲ δέρν' ἡ ψεῖρα καὶ ἡ κακομοιριά· μὰ θυμοῦνται ἀκόμη 'ς τὸ χωριὸ τὰ καλὰ τοῦ Θανάση Βρυσώτη καὶ δείχνουν τὰ σπήτια του 'ς τοὺς διαβάτες.

Μὰ τί χρόνια κ' ἐκεῖνα! τί ζωὴ βασανισμένη! Μέσ' 'ς τὴ βρῶμα καὶ 'ς τὴν λάσπη, μέσ' 'ς τοὺς τέσσαρους τοίχους τῆς φυλακῆς, χωρὶς συντροφιά... Τί λέω χωρὶς συντροφιά! εἶχα τὸ καππότάκι τοῦ παιδιοῦ μου, ποὺ κάθε ὥρα ἐσηκονότουν βουνὸ 'μπροστά μου καὶ μῶδειχνε τὸ Βασίλη, μὲ τὰ κομμάτια 'ς τὸ ριζάφτι. Τί λέω χωρὶς συντροφιά! εἶχα μέσα 'ς τὰ στήθια μου ἕνα πρᾶμμα ποὺ ὅλο ἐχτύπαε σφυρὶ καὶ μοῦ φώναζε μυστικά: φονιά! φονιά!...

Καὶ σὰν ἐσφάλιζα τὰ ἔρμα μου τὰ μάτια, ποὺ ἦσαν κόκκινα ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀγρύπνια, κ' ἔγερνα τὸ κεφάλι μου 'ς τὴν πέτρα νὰ πάρω 'λίγον ὕπνο ἔβλεπα τὴ Ζωΐτσα, μὲ τὰ νυφιάτικα καὶ τὰ λυμένα μαλλιά της, χλωμὴ χλωμὴ καθὼς ἦτον τὴν ὥρα ποὺ τὴν ἀπιθώσαμε 'ς τὸ μνῆμα, νὰ μοῦ λέει τρομαχτικά:

— Σκυλί! τί ἔκαμες τὸ παιδί μας; ποῦ εἶν' ὁ Βασίλης ποὺ σ' ἄφηκα; Καταραμένος νὰ ἦσαι.

Κ' ἐγὼ ἐπεταγόμουν ἀπάνω, σὰν τὸ λάφι, καὶ γονατιστὸς τῆς γύρευα συχώρεσι. Ὄχι! δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι καταραμένος...

*

Τόρα καθένας ποὺ μ' ἀκούει θὰ λαχταρίζῃ τὸ ξέρω· θὰ τοῦ ἔρχεται νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ ροῦχα του· πατέρας νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδί του ποῦ ἀκούστηκε; Μὰ ἂς ἀκούσῃ πρῶτα νὰ μάθῃ τὴν ἀφορμὴ καὶ πιστεύω ἔπειτα ὄχι νὰ μὲ καταρασθῇ παρὰ νὰ μὲ κλάψῃ καὶ νὰ 'πῇ: ὁ θεὸς νὰ γλυτώνῃ!...

Λένε πῶς τὸ χειρότερο κακὸ νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ἅμα μετανοήσῃ γι' αὐτό, ἅμα μὲ τὰ δάκρυά του γεμίσῃ ἕνα δισκοπότηρο, ὁ θεὸς τὸν συχωράει. Ἐγὼ χιλιάδες, ναί, χιλιάδες δισκοπότηρα ἐγιέμισα ἀπὸ τότες.

Ἄχ! δίχως τὸ θέλημα Θεοῦ μηδὲ πουλὶ 'ς τὸ βρόχι. Ποιὸς ξέρει τί ἁμαρτίαις εἶχα καὶ μὲ παιδεύουν τόρα; Ποιὸς θυμᾶται ἂν τότε, μεσ' 'ς τὰ πλούτη μου καὶ τὰ καλά μου, ἐσυλλογιζόμουν κανένα· τὸ μυαλό μου πιὰ ἐκουρκούτιασεν ἀπὸ τὰ βάσανα καὶ δὲν ἔμεινε τίποτα μέσα παρὰ τὸ μεγάλο τὸ κακό. Ἂς εἶνε.

Ὁ πατέρας μου ἦταν παπᾶς. Ἐμένα μὲ εἶχε Ἀναγνώστη κ' ἔλεγα τὸν Ἀπόστολο κάθε Κυριακὴ 'ςτὴν ἐκκλησιὰ τοῦ χωριοῦ μας. Ὁ πατέρας μου, ὅταν ἦταν παιδί, ἔκανε κ' ἐκεῖνος τὰ 'δικά του· γιὰ τοῦτο ἐμένα 'ποὺ μ' ἔβλεπαν ἀπὸ μικρὸ ἥσυχο καὶ ταπεινὸ ἔλεγαν οἱ χωριανοί: ἀπ' τὸ ρόδο βγαίνει ἀγκάθι κι' ἀπ' τ' ἀγκάθι βγαίνει ρόδο. Μὰ ἔπειτα ποὺ μὲ βρῆκε τὸ κακὸ ἐλησμονήθηκαν ὅλα μὲ τὸ ἕνα καὶ δὲν ἀπόμεινε κανεὶς 'ς τὸ χωριὸ νὰ λέῃ καὶ γιὰ μένα καλὸ λόγο.

Ὁ πατέρας μου ἀπὸ μικρὸν ἐβιάστηκε νὰ μὲ παντρέψῃ.

— Μπορεῖ νὰ κλείσω ἔξαφνα καμμιὰ ἡμέρα τὰ 'μάτια καὶ νὰ μὴν ἰδῶ τῆς χαραῖς τοῦ γυοῦ μου, ἔλεγε.

Ξέχωρ' ἀπ' αὐτὸ ἤθελε νὰ μὲ παντρέψῃ γιὰ νὰ μὲ κάμῃ παπᾶ καὶ νὰ μ' ἀφήκῃ 'ς τὸ πόδι του, σὰν πεθάνῃ. Ἔτσι οὔτε τὸ σπίτι θὰ ἔχανε τὸ ὄνομά του, οὔτε θὰ μᾶς ἔπαιρνε ἄλλος μέσ' 'ς τὸ χωριὸ τὰ πρωτάτα.

Ἐγώ, 'σὰν μοῦ τὸ εἶπε, δὲν ἐδυσκολεύθηκα καθόλου γιατὶ μῶδινε γυναῖκα τῆς καρδιᾶς μου. Μὰ ἀπὸ τὴν πρώτη 'μέρα, τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου, ἐφάνηκε πῶς αὐτὸ δὲν ἦταν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ θυμοῦμαι τόρα κἄποτε καὶ σηκόνονται τὰ μαλλιά μου. Τρεῖς φοραὶς τὰ στέφανα ἔπεσαν ἀπὸ τῆς νύφης τὸ κεφάλι 'ς τὸ χῶμα. Κακὸ σημάδι! Ἡ ἄμοιρη ἡ Ζωήτσα ἐγύρισε καὶ μὲ κύτταξε μ' ἕνα βλέμμα παραπονιάρικο, σὰν νὰ ἤθελε ἀπὸ τὴν πρώτη 'μέρα τοῦ ταιριαγμοῦ μας νὰ μοῦ θυμήσῃ τὴν ὥρα τοῦ παντοτεινοῦ χωρισμοῦ. Καὶ ἔπειτα ὅταν ἔμπαινε 'ς τὸ σπίτι—ἀκοῦς ἀδερφέ!—μέσ' 'ς τὴ βιασύνη καὶ τὸ ἀνακάτωμα, οὔτε ἕνα κομμάτι σίδερο δὲν βρέθηκε νὰ βάλουν 'ς τὰ πόδια της γιὰ νὰ εἶνε σιδερένια κι' ἀτάραγη 'ς τὸ νοικοκυριό. Ὅλοι τὤνοιωσαν πῶς τὸ ἀνδρόγυνο δὲν ἦταν στερεωμένο.

Καὶ νὰ ποὺ γίνηκεν ἀλήθεια. Ἀπάνω 'ς τὸ χρόνο ἡ Ζωήτσα ἐπέθανεν ἀπὸ τὴ γέννα... Κακομοίρα γυναῖκα· ἡ τύχη ἡ 'δική μου σὲ συνεπῆρε!...

*

Ὁ κόσμος ἄρχισεν ἀμέσως τὰ λόγια του:

— Κλαίω ἐκείνη ποὺ πέθανε νειὰ καὶ παρανειά· ἀμ' τί—τὸ Θανάση; Ἐκεῖνος ἦτον τυχερὸς πῶζησε τὸ παιδὶ καὶ θὰ γλυτώσῃ τὴν προῖκα, ἔλεγαν. Μὰ δὲν εἶν' ἔτσι. Κλαῖγέ τον ὁποιανοῦ πεθάν' ἡ γυναῖκα καὶ τ' ἀφήκῃ καὶ μικρὸ παιδί. Τί νὰ κάμω ἐγώ; πῶς νά τ' ἀναθρέψω ἐκεῖνο τὸ παιδί; Ἤθελε βυζί· ἤθελε συγύρισμα. 'Σ τὸ τέλος ἄκουσα τὰ λόγια τῶν δικῶν μου καὶ ἐπαντρεύτηκα πάλι.

Μὰ κάλλιο νἆχε καῆ ἡ ὥρα, νἆχε φάῃ τὸ κεφάλι της ἡ συμπεθέρα, ποῦ τά 'φτιασε νὰ 'μπάσω τὴν Ἀκριβὴ 'ς τὸ σπῆτι μου. Φωτιὰ ἔπεσεν ἀμέσως καὶ μᾶς ἔκαψεν. Ἀκοῦς, ἀδερφέ, ν' ἀλυχτήσῃ τὴ μάνα μου σὰν ἐμπῆκε νύφη! Τὸ ἄκουσαν ὅλοι οἱ συμπεθέροι ποὺ τὤπε: Χάμ, χάμ, πεθερά!...—νἄμπω 'γὼ νοικόκυρά!... Καὶ ἡ κακομοιρα ἡ μάνα μου ποῦ τὸ ἤξερε νὰ πάῃ νὰ κρυφτῇ; Νύφη, σοῦ λέει, μπάζω δὲν μπάζω ὀχιᾶ μὲ τὸν ὀσκρό της.

Καὶ μήπως τὸ βράδυ; τὸ βράδυ, ἡ σκύλα, ἔκατσε κ' ἔφαγε. Ὁ κόσμος ἀμέσως ἐβούϊξε:

— Ἡ νύφη τοῦ παπᾶ ἔφαγε, θὰ τὴν φάῃ τὴν παπαδιά.

Κι' ἀλήθεια σὲ τρεῖς μήνους 'πέθανε ἡ μάνα μου· σὲ 'λίγο πάει ἀπὸ κοντὰ κι' ὁ πατέρας μου!

Τόρα δὲν μ' ἀπόμεινε ἄλλο ποὺ ν' ἀγαπάω 'ς τὸν κόσμο παρὰ ὁ Βασίλης, τὸ παιδὶ τῆς Ζωήτσας. Πόσα ἐπέρασα ὅσο νὰ τ' ἀναθρέψω κ' ἐκεῖνο!.. Ἡ Ἀκριβὴ ἀπὸ τότε ποὺ μπῆκε στὸ σπίτι ἄρχισε τὸ δικό της λογαριασμό. Τὸ παιδὶ τῆς καθόταν παλοῦκι 'ς τὸ μάτι ὅλο μὲ τὸ φοῦ καὶ μὲ τὸ φοῦ τὸ πήγαινε.

Καὶ μήπως εἰμπόρηγα νὰ τῆς 'μιλήσω ἐγώ; Μ' ἔβανε 'μπροστὰ καὶ ποῦ νὰ τὰ βγάλω μὲ τὴ γλῶσσα της...Δὲν ἔκανα τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ θυμοῦμαι τὴν συχωρεμένη τὴ Ζωήτσα καὶ νὰ κλαίω. Τί γλυκομίλητη! τί ταπεινοῦλα γυναῖκα!.. Καὶ ὅσο θυμοῦμαι ποὺ ἔσπασα τὸ πιάτο 'ς τὸ κεφάλι της μιὰν ἡμέρα ἀπάνου 'ς τὸ θυμό μου. Ποιὸς ξέρει 'μπορεῖ ἀπὸ κεῖνο νὰ ἐπῆγε παράκαιρα 'ς τὸ μνῆμα, ἡ δύστυχη. Ἂν δὲν βρῇ τὸ χειρότερο κανείς, δὲν 'χτιμάει τὸ καλλίτερο.

*

Μὰ τί κακὴ ψυχὴ κ' ἐκείνη ἡ Ἀκριβή! Ἐφαινόταν ἀπὸ τὸ πρόσωπο: Τὰ μαλλιά της ἦσαν χονδρά, ἄγρια καὶ κόκκινα, σὰν τὴν φωτιά· τὰ μάτια της γαλάζια καὶ τ' ἀσπράδι τους κίτρινο, λὲς καὶ εἶχε *χρυσῆ*· ἡ μύτη της γυριστή, σὰν τῆς κουκουβάγιας· τὰ χείλη της φουσκωτὰ καὶ κρεμαστά... Ἅμα ἐθύμωνε σὰν τὴ Στρίγγλα ἔμοιαζε.

Ὄχ, π' ἀνάθεμά την! μ' ἔκαμε κ' ἐγίνηκα μ' ὅλον τὸν κόσμ' ὀχτρός. Κάθε ἡμέρα ἐσήκωνε τὴ γειτονιὰ 'ς τὸ ποδάρι ἀπὸ τῆς φωναῖς της. Κατάντησε τὸ σπῆτι μου, ποὺ ἦτον πρῶτο ἀπ' ὅλα μεσ' 'ς τὸ χωριό, νὰ βγάλῃ τὸ χειρότερο ὄνομα. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ ἀπὸ τέτοια γυναῖκα!

Ὡς τόσο τὸ καϋμένο τὸ παιδί, ὁ Βασίλης, μὲ ὅλα τὰ βάσανα ποὺ ἐτράβαγεν, ὅλο ἄξενε καὶ ὡμόρφαινε.

— Ἔ, νὰ τοῦ ζήσῃ ἐκεῖνο τὸ παιδί, ἔλεγαν οἱ χωριανοί· σ' ἕνα δυὸ χρόνια θὰ τὸ 'χῃ δεξί του χέρι ὁ Θανάσης.

Καὶ πῶς ἔμοιαζε τῆς κακομοίρας τῆς μάνας του! σὰν δυὸ σταλαγματιὲς νεροῦ. Ἅμα μὲ κύτταζε μ' ἐκεῖνα τα μεγάλα καὶ μαῦρα μαῦρα μάτια του, μοῦ ἐφαινόταν πῶς ἔβλεπα τὴν Ζωήτσα 'μπροστά μου.

Ἔκαμα κι' ἄλλα παιδιὰ μὲ τὴν Ἀκριβὴ μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἁμαρτία μου, οὔτε ἤθελα νὰ τὰ βλέπω 'ς τὰ μάτια μου. Μοῦ 'φαινόταν πῶς δὲν εἶνε 'δικά μου· συχάθηκα τὴ μάνα, συχάθηκα καὶ τὰ παιδιά.

Γιὰ 'κεῖνο κ' ἡ Ἀκριβὴ ἐθύμωνε.

— Κουρούνη, δὲν τηρᾷς καὶ τ' ἄλλα σου παιδιά· δὲν ξέρω τί βρίσκεις σ' αὐτὸ τὸ τιποτένιο, ἔλεγε.

*

Ἔτσι ἐδιάβαιναν τὰ χρόνια. Ὁ Βασίλης ἔφθασε δεκαπέντε χρονῶν—παιδὶ παλληκάρι· 'σοῦ 'πάταγε δουλειὰ γιὰ τρία 'μεροκάματα. Μὰ ἡ Ἀκριβὴ μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔπαυε τῆς γρίνιες της.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, Ἀκριβή, τῆς λέω μιὰ 'μέρα πῶλειπε 'ς τὴ σταφίδα τὸ παιδί· τ' ἔχεις καὶ τρώγεσαι κάθε 'μέρα μὲ τὸ Βασίλη; τόρα τὸ παιδὶ ἐμεγάλωσε· καταλαβαίνει τὴν 'ντροπή· ἔπειτα οἱ ὀχτροὶ δὲν λείπουν ἀπὸ τὸν τόπο·

ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμουν νὰ θυμώσῃ καμμιὰ 'μέρα καὶ νὰ μᾶς πετάξῃ ὄξ' ἀπὸ τὸ σπίτι!

— Ὄξ' ἀπὸ τὸ σπίτι!

— Ναί· τὸ σπίτι εἶν' τῆς μάνας του· τὰ χωράφια, ἡ σταφίδα, τ' ἀμπέλια, ὅλα τῆς μάνας του εἶνε· ἀπὸ σένα δὲν πῆρα τίποτα.

— Δὲν πῆρες τίποτα μὰ πῆρες γυναῖκα ποὺ δὲ σῶπρεπε· μ' ἔκοψε μὲ θυμὸ ἡ 'Ακριβή.

'Ορίστε! 'μίλα της τόρα.

— Ὅλα καλὰ τὰ λόγια ποὺ λές, γυναῖκα· μ' ἂν θυμώσῃ ὁ Βασίλης μᾶς πετάει ἔξω καὶ περπατοῦμε γυμνοί, ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας.

Ὄχ! 'σὰν τῆς εἶπα ἔτσι· ἄναψ' ὁ 'γιαλὸς κ' ἐκάηκαν τὰ ψάρια.

— Νὰ μᾶς πάρῃ τὸ σπίτι! νὰ περπατήσουν γυμνὰ καὶ πεινασμένα τὰ παδιά μου! τὸ φαρμακίζω· ἐφώναξεν ἡ σκύλα.

'Εγὼ ἐτρόμαξα καθὼς τὴν εἶδα ἔτσι. Κρῦος ἵδρωτας μ' ἔπιασε σὰν ἄκουσα νὰ εἰπῇ: τὸ φαρμακίζω. Τί θαρρεῖς, πῶς ἤθελ' ἀργήσει νὰ τὸ κάμῃ;

Μὰ τὰ λόγια ἐκεῖνα ἔκαμαν καὶ τὴ δουλειά τους. 'Απὸ τότε κλειδωνιὰ ἔβαλε 'στὸ στόμα της· — Βασίλη μ' ἀπὸ 'δῶ, Βασίλη μ' ἀπὸ 'κεῖ— τὸ πήγαινε. Ἔπαψε πιὰ τῆς φωναίς, ἔπαψε τῆς γρίνιες της καὶ ἄρχησε νὰ καλοπιάνῃ κ' ἐμένα. Ἔτσι ἐπῆγ' ἡ καρδιὰ 'ς τὴ θέσι της. Ἆ! δὲν εἶνε ἄλλο καλλίτερο ἀπὸ τὴν ὁμόνοια μέσ' 'ς τὸ σπίτι. Εἶχα τόσα χρόνια νὰ ἰδῶ ἄνθρωπο νὰ μ' ἀγαπάῃ κ' ἐμένα, νὰ μοῦ εἰπῇ δυὸ λόγια γλυκά, ποὺ ἔκλαια τόρα ἀπὸ τὴ χαρά μου καὶ ἄρχισα 'λίγο 'λίγο ν' ἀγαπάω σὰν τὴ Ζωήτσα καὶ τὴν 'Ακριβή.

— Δόξα νἄχῃ ὁ Θεός, ἔλεγα, πῶφαγα γλυκὸ ψωμὶ 'ς τὸ σπίτι μου.

Κ' ἔτσι ἐλησμόναγα ὅλα τὰ παληά μου τὰ βάσανα.

*

Ἄχ, π' ἀνάθεμά την! ποῦ νὰ ἤξερα πῶς τὰ λόγια της ἐκεῖνα ἦσαν γιομάτα φαρμάκι. Σὲ 'λίγον καιρό, σὰν ἐκατάλαβε πῶς μ' ἔφερε 'ς τὰ νερά της, ἄρχισε νὰ μοῦ λέῃ γιὰ τὸ παιδὶ τὰ ἴδια ποὺ τῆς εἶπα ἐγὼ προτήτερα:

— Θὰ μᾶς πάρῃ τὸ βιός μας· θὰ μείνουμε γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας!

— Μωρ' ἂς 'βγαίν' ὁ ἥλιος κι' ἂς 'βγαίνῃ 'ς τὰ βουνά· ἂς ζῇ τὸ παιδί μου κι' ἂς κάμῃ ὅ,τι θέλει· ἔλεγα ἐγὼ μέσα μου.

Μὰ ἐκείνη τὴ δουλειά της· 'μέρα-νύχτα τριβέλι μὲ 'πήγαινε.

— Νά· ἐγὼ τὸ σκοτόνω σὰν δὲν ἔχεις καρδιὰ ἐσύ, σὰν δὲν πονεῖς τ' ἄλλα σου παιδιά!

Δὲν εἶχα καρδιά! δὲν ἐπόναγα τὰ παιδιά μου!... 'Αμ' γιὰ 'κεῖνα τὰ παιδιὰ εἶνε ποὺ κάνει τόσα καὶ τόσα, ὁ ἄμοιρος ὁ γονιός· κλέφτης γένεται, ἄδικος, ψεύτης, φονιᾶς καὶ πάντα γιὰ τὰ παιδιά.

Τί τὸ θέλεις· μ' ἔφαγε ἐκείνη ἡ γλῶσσα. Ὅσο 'μπόρεσα ἐβάσταξα· δὲν 'μπόρεσα πιά· μοῦ σήκωσε τὸ μυαλό μὲ τὰ λόγια της!

Ἦταν τὸν Ἄγουστο. 'Απὸ βραδὺς ἦρθαν δυὸ τρεῖς γειτόνοι κ' ἐλέγαμε παραμύθια, γιὰ νὰ περάσ' ἡ ὥρα· εἴχαμε καὶ 'λίγο κρασὶ ἀπὸ τὸ χωριὸ κ' ἐκουτσοπίναμε σιγὰ σιγά. Ἔβλεπα τὴν 'Ακριβὴ ποὺ μὲ κέρναγε συχνά, ὅλο μὲ γέλοια καὶ χαραίς, μὰ ποῦ νὰ ξέρω τί φίδι μ' ἐδάγκωνε 'ς τὴ καρδιά.

Σὰν ἔφυγαν οἱ γειτόνοι ἐπήγαμε κ' ἐμεῖς νὰ κοιμηθοῦμε 'ς τὴν καλύβα. 'Ο Βασίλης, δεκαέξη χρονῶν παλληκάρι, ἐκοιμῶταν 'ςτ' ἁλῶνι, σὰν ἀρνάκι, 'στὸ σωρὸ σιμά.

'Η 'Ακριβὴ ἀρχίνησε πάλι τὴ δουλειά της· μ' ἔφαγε ὅλη τὴ νύχτα μὲ τὰ λόγια της. 'Εγὼ ἤμουν 'λίγο σκοτισμένος ἀπὸ τὸ κρασί· ὅ,τι ἔβλεπα γύρω μοῦ φαινόταν σκοτεινὸ κι' ἀνίδεο· ὅ,τι ἄκουσα, μοῦ 'φερνε τὸ γέλοιο 'ς τὰ χείλη. Δὲν ἤμουν πιὰ ὁ Θανάσης Βρυσώτης, ὁ προκομμένος τοῦ χωριοῦ, παρὰ ἕνα ζωντόβολο. 'Η 'Ακριβὴ τὸ κατάλαβε καὶ ἐβάσταξε τὸ σκοπό της.

Καὶ μέσ' 'ς τὸ χάραμα, χωρὶς νὰ ξέρω τί κάνω, χωρὶς νὰ νοιώθω διόλου, μ' ἔβαλε 'ς τὸν τράφο, μ' ἐγονάτισε, μῶδωκε τὸ ντουφέκι 'ς τὸ χέρι... κ' ἔρριξα!

*

Ἄχ! ἀνάθεμα σ' ὅποιον ἀκούει γυναίκας λόγια. Πάει τὸ παιδί μου, χάθηκε! Θυμοῦμαι, μέσ' στὸ ἀχνὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ εἶδα ἕνα μαῦρο πρᾶμμα νὰ κατρακυλᾷ καὶ νὰ δέρνεται 'ς τ' ἁλῶνι καὶ μέσ' 'ς τὸ θλιβερὸ βάβισμα τῶν σκυλιῶν, ποὺ σηκώθηκαν 'ς τὸ ποδάρι ἀπὸ τοῦ τουφεκιοῦ τὸ βρόντο, ἄκουσα ἕνα—ὤχ!—παραπονιάρικο, μυρολόγι στερνὸ γιὰ τὰ δροσάτα νιάτα καὶ τὴ ζωή. 'Εκεῖνο τὸ—ὤχ!—μὲ ἐπάγωσε. Καὶ ὅταν σὲ 'λίγο ἔτρεξαν οἱ χωριανοί, μὲ εἶδαν ἐκεῖ, καρφωμένον, μὲ τὸ ντουφέκι ἀκόμη 'ς τὸ χέρι, νὰ τοὺς κυττάζω ἄλαλος.

Ἔξη μήνους ἔχω τόρα ποῦ βγῆκ' ἀπὸ τὴ φυλακή. Μὰ δὲ μοῦ βαστᾷ ἡ καρδιὰ νὰ πατήσω πιὰ 'ς τὸ χωριό. Μονάχα μιὰ φορὰ ἐπίστεψα πῶς ὁ Βασίλης εἶδε τὰ βάσανά μου καὶ μὲ συχώρεσε κ' ἐπῆγα νύχτα νὰ ἰδῶ καὶ νὰ φιλήσω τὸ μνηματάκι του· μά ποῦ!.. Οἱ ἴσκοι καὶ τὰ κυπαρίσσια ἐκουνιόνταν τρομαχτικά, ἕτοιμα νὰ μὲ δείρουν μὲ τῆς κορφαίς των καὶ μέσ' 'τὴ βοή των ἄκουσα νὰ μοῦ φωνάζουν:

— Πίσω, φονιά! πίσω!...

Καὶ ἔφυγα. Καὶ γυρίζω τόρα χωρὶς ἐλπίδα, χωρὶς παντοχή, μακρυὰ ἀπὸ τὸ σπίτι μου, δίχως φίλους κ' ἐδικούς, ὡς ποὺ νὰ μ' ἐλεήσῃ ὁ

Χάρος καὶ μὲ πάρῃ 'ς τὸ στερνό μου κρεββάτι.

'Ανάθεμα σ' ὅποιον ἀκούει γυναίκας λόγια! Μὰ ἔννοια σου κ' ἐκείνη· ἔμαθα τὴν κατάντιά της· Κακὴ κακῶς ἐξεψύχησε!...

Ανδρεας Καρκαβιτσας

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ

'Από τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τὰ γερμανικὰ φύλλα βρίθουσιν ἀνεκδότων περὶ αὐτοῦ, ὧν πλεῖστα εἶνε χαρακτηριστικώτατα τοῦ ἀγαστοῦ ἤθους τοῦ μεγάλου μονάρχου. Τινὰ τούτων ἐδημοσιεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ. Σήμερον σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα·

"Οταν τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος τῆς Αὐστρίας ἔν τινι συνεντεύξει μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας ἐν Γαστάϊν ἀπεχαιρέτα αὐτόν, ἠθέλησεν οὗτος νὰ συνοδεύσῃ αὐτοὺς εἰς διάστημά τι μακρότερον. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας παρεκάλεσε τότε τὸν γηραιὸν φίλον του νὰ φεισθῇ τῶν δυνάμεών του καὶ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ βαδίζων πλειότερον. 'Αλλ' ὁ Γουλιέλμος δὲν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ.

— Τότε σὲ διατάσσω νὰ μείνῃς, εἶπε γελῶν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὡς γνωστὸν δὲ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔφερεν ὁ Γουλιέλμος στολὴν αὐστριακοῦ συνταγματάρχου.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τότε ἐτάνυσεν εἰς ὕψος τὸ μέγα σῶμά του, ἐχαιρέτισε στρατιωτικῶς καὶ «Τότε πρέπει νὰ ὑπακούσω» εἶπε καὶ ἀπῆλθε.

* * *

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιθεωρῶν ἐν ἔτει 1875 τὸν καλούμενον βασιλικὸν κώδωνα τῆς Κολωνίας, ὅστις σήμερον προσκαλεῖ διὰ τοῦ μεταλλικοῦ αὐτοῦ ἤχου τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν μέγαν ναὸν τῆς πόλεως ταύτης, εἶπεν εἰς τὸν κατασκευαστὴν αὐτοῦ χύτην Χάμμ·

— Ὁ κώδων οὗτος θὰ σᾶς ἔδωσε βεβαίως πολλαῖς σκοτοῦρες μέχρι τῆς κατασκευῆς του.

— Μάλιστα, μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Χάμμ, πολλαῖς νύκτες δὲν ἐκοιμήθηκα ἐξ αἰτίας του.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀγαπητέ μου Χάμμ, εἶπε τότε ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἐμένα ἀφήρεσε τὸν ὕπνον πολλῶν νυκτῶν τὸ μέταλλον διὰ τοῦ ὁποίου ἐχύθη ὁ κώδων οὗτος.

Ὁ κώδων κατεσκευάσθη ὡς γνωστὸν ἐκ τοῦ μετάλλου τῶν κυριευθέντων γαλλικῶν ὅπλων.

* * *

Κατά τινα τῶν τελευταίων ἀδιαθεσιῶν τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος ἦτο συμβούλιον τῶν ἰατρῶν ἐν τῷ δωματίῳ του. 'Ενῷ δὲ ἅπαντες συνίστων αὐτῷ ἠρεμίαν σώματος καὶ πνεύματος, τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ διήρχετο κάτωθεν τῶν ἀνακτόρων ἡ φρουρὰ μετὰ τῆς μουσικῆς. Ὁ αὐτοκράτωρ διηυθύνθη πρὸς τὸ παράθυρον. "Οτε δὲ τῶν ἰατρῶν τις ἠθέλησεν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν, «'Αφήσατέ με, ἀπεκρίθη γελῶν, πρέπει νὰ φανῶ εἰς τὸ παράθυρον· εἶνε μεσημέρι καὶ εἰς τὸν ὁδηγὸν τοῦ *Βερολίνου* εἶνε γραμμένον ὅτι αὐτὴν τὴν ὥραν δύναταί τις νὰ μὲ ἴδῃ ἀπὸ τὸν δρόμον εἰς τὸ παράθυρον.»

* * *

"Οταν ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεθεώρει κατὰ τὸ προπαρελθὸν θέρος τὰς φυτείας τοῦ κήπου Babelsberg ἠκολουθεῖτο ὑπό τινος βοηθοῦ τοῦ κηπουροῦ, οὗτινος ἡ διηνεκῶς αὐξανομένη στενοχωρία ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν μονάρχην. 'Ερωτήσας δὲ τὴν αἰτίαν τῆς στενοχωρίας ἔμαθεν ὅτι ὁ κηπουρὸς εἶνε μονοετὴς ἐθελοντὴς εἰς τὸν στρατὸν καὶ ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ τάγμα του ἐν Potsdam.

— Τότε, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ βλέπων εἰς τὸ ὡρολόγιόν του, βεβαίως ἠργήσατε. 'Εν τούτοις ἐνδυθῆτε τὴν στολήν σας καὶ παρουσιασθῆτε εἰς ἐμέ.

"Οτε δὲ ὁ καλὸς στρατιώτης παρουσιάσθη μετ' ὀλίγον ἐν στολῇ, ὁ αὐτοκράτωρ καθήμενος ἐν τῇ ἁμάξῃ τὸν διέταξεν νὰ ἀνέλθῃ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἁμάξης μετὰ τῆς πανοπλίας του.

Ὁ ἁμαξηλάτης ἐμάστιξε τοὺς ἵππους καὶ ταχέως διηύθυνεν αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ στρατῶνος, ἐν ᾧ ἀνῆκεν ὁ στρατιώτης. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει.

— Κύριε Λοχαγέ, εἶπε τότε ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς ἡμέρας, σᾶς φέρω ἕνα βραδύναντα. 'Αλλ' ὅταν θὰ τὸν τιμωρήσητε, μὴ λησμονήσητε παρακαλῶ ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀφορμὴ τῆς βραδύτητός του.

* * *

Τὰ ῥωσσικὰ φύλλα διηγοῦνται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, συμβὰν κατὰ τὸ ἔτος 1870 ἐν "Εμς. Πρωΐαν τινὰ εὑρίσκοντο αὐτόθι εἰς τὸν πρὸ τῆς πηγῆς περίπατον ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ 'Αλέξανδρος ὁ Β' τῆς Ῥωσσίας καὶ συνωμίλουν καθίσαντες ἐπί τινος θρανίου. Οἱ ἐν "Εμς ὅμως διατρίβοντες θαμῶνες τῶν λουτρῶν,

οἵτινες ἤθελον νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς εὐκαιρίας νὰ ἴδωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς δύο κραταιοὺς μονάρχας ἐξηκολούθουν περιπατοῦντες πρὸ αὐτῶν καὶ κυρίως πρὸ τοῦ θρανίου οὕτως ὥστε ὁ Τσάρος δυσηρεστήθη καὶ διὰ φράσεως δεικνυούσης θυμὸν ἐξεδήλωσε τοῦτο εἰς τὸν Γουλιέλμον. Οὗτος ὅμως οὐδόλως ἐνοχλούμενος ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιθυμίας τοῦ κοινοῦ, παρηγόρησε γελῶν τὸν Τσάρον καὶ δείξας τὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διερχόμενον καὶ εὐσεβάστως χαιρετῶντα Βίσμαρκ:

— Τώρα θὰ μείνωμεν ἥσυχοι, εἶπε γελῶν.

— Καὶ διατί; ἠρώτησε μετ' ἀπορίας ὁ Τσάρος.

— Διατί; Δὲν βλέπετε ὅτι διέρχεται ὁ Βίσμαρκ; Αὐτὸς εἶνε διασημότερος ἡμῶν! Τώρα τὸ κοινὸν θὰ τρέξῃ ἀπὸ 'πίσω του καὶ θὰ ἀφήσῃ ἡμᾶς ἡσύχους.

ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁποῖα τις εἶνε ἡ χημικὴ σύνθεσις ἀνθρώπου βαρύνοντος 70 χιλιόγραμμα; Ἐξηκριβώθη λεπτομερέστατα ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης.

Ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι ὑπάρχουσι 13 στοιχεῖα, ὧν 5 ἀέρια καὶ 8 στερεά. Ὁ ἄνθρωπος ἰδίᾳ εἶνε πεπλασμένος ἐξ ὀξυγόνου καθ' ὑπερβολὴν πεπιεσμένου. Τὸ ἡμέτερον σῶμα περιέχει 44 χιλιόγραμμα ὀξυγόνου, οὗτινος ὁ ὄγκος, ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ, θὰ ὑπερέβαινε τὰ 30 κυβικὰ μέτρα. Ὑδρογόνου μόνον 7 χιλιόγραμμα περιέχονται ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, ἀλλὰ τὸ ὑδρογόνον εἶνε ἐλαφρότατον καὶ τὰ 7 ταῦτα χιλιόγραμμα ἐλεύθερα θ' ἀπετέλουν ὄγκον 80 κυβικῶν μέτρων. Διὰ τοῦ ὑδρογόνου 12 ἀνθρώπων θὰ ἐπληροῦτο εὐκόλως ἀερόστατον χωρητικότητος 1000 κυβικῶν μέτρων, δυνάμενον ν' ἀνασύρῃ τρεῖς καὶ τέσσαρας ἀεροπόρους.

Ἄζωτον περιέχει ὁ ἄνθρωπος μόνον 1 χιλιόγραμμον καὶ 72 γραμμάρια, χλώριον 800 γραμμάρια, φθόριον 100 γραμμάρια.

Ἐκ τῶν στερεῶν στοιχείων πλεονάζει ὁ ἄνθραξ: 22 χιλιόγραμμα. Εἶτα ἔρχονται ὁ φωσφόρος: 800 γραμμάρια καὶ τὸ θεῖον 100 γραμμάρια. Οὐδ' ἴχνος πολυτίμου μετάλλου εὑρηται ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι. Μέταλλον μᾶλλον πλεονάζον εἶνε τὸ τιτάνιον, βάρους 1 χιλιογρ. 750 γραμμ., εἶτα τὸ ποτάσσιον: 80 γραμμ., τὸ σόδιον: 70 γραμμ., τὸ μαγνήσιον: 50 γραμμ. καὶ τέλος ὁ σίδηρος: 50 γραμμάρια.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ διάφορα ταῦτα συστατικὰ εὕρηνται ἐν συνθέσεσι ποικιλωτάταις καὶ πολυπλοκωτάταις, οὐχὶ δ' οὕτως ὡς ἀπηριθμήθησαν εὐκρινῆ καὶ χωριστά.

Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΜΟΛΤΚΕ

Κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς αὐλῆς τοῦ Κρεϊζῶ εὑρίσκεται δρῦς φυτευθεῖσα τῷ 1870, ὑφ' ἣν κεῖται μέγα τεμάχιον γρανίτου φέρον τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν: «*Σεδὰν Ι. ΙΧ. 1870*». Ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς εἰσόδου εἶνε τοποθετημένα δύο τηλεβόλα, προσφερθέντα εἰς τὸν στρατάρχην ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τὴν 18 Αὐγούστου 1871, εἶνε δὲ ὀρειχάλκινα τῶν 15, κυριευθέντα ἐν Σοασσών. Μεγάλη κλῖμαξ φέρει εἰς τὸν πύργον ἀνεγερθέντα κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς ἀναγεννήσεως. Πάντα τὰ δωμάτια αὐτοῦ εἶναι λίαν εὐρύχωρα, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ἔχουσι πολυτελείας, οὔτε παραπετάσματα θυρῶν οὔτε τάπητας οὔτε σκίμποδας, οὐδὲν ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐξ ἐκείνων, δι' ὧν οἱ πλούσιοι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀγαπῶσι νὰ περιβάλλωνται.

Ὁ Μόλτκε ἀγαπᾷ τὸ Κρεϊζῶ ὡς δημιούργημά του· καὶ πράγματι οὕτως ἔχει, διότι ὅτε τὸ 1868 ἠγόρασεν αὐτὸ ἦτο ἐγκαταλελειμμένον καὶ παραμελημένον πρὸ πολλοῦ, ἐνῷ νῦν εἶνε ἓν τῶν ὡραιοτέρων κτημάτων τῆς χώρας· τὸ περὶ τὸν πύργον ἄλσος ἐδημιουργήθη οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ στρατάρχου.

Τὸ ἄλσος τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν χαρμονὴν αὐτοῦ κατὰ τὰς θερινὰς διακοπάς. Ὁ στρατάρχης ἐγείρεται πάντοτε λίαν πρωΐ, ἀγνοεῖ τὰς ἀνέσεις τοῦ πρωϊνοῦ ἀτημελήτου. Ἐν τῷ ἱματιοφυλακίῳ αὐτοῦ οὔτε κοιτωνίτης οὔτε εὐμαρίδες ὑπάρχουσι. Μόλις ἐγερθῇ, ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται· οὐδεμία κακοκαιρία κωλύει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ μείνῃ ἔξω ὁλοκλήρους ὥρας, ἡ δὲ μόνη ὑποχώρησις, ἣν δὲν ἐπαξιοῖ νὰ κάμνῃ εἰς τὴν βροχήν, εἶνε ἡ ἀνύψωσις τοῦ περιλαιμίου τοῦ μανδύου του, ἀλλ' ὅπως πράξῃ τοῦτο, δέον νὰ βρέχῃ ραγδαίως.

Μετὰ τὸν καφφὲ ὃν παραθέτουσιν αὐτῷ τὴν 7ην ἐργάζεται ἄχρι τῆς 10ης, εἶτα ἐξέρχεται φέρων ἐν τῷ θυλακίῳ του δενδροψαλίδα καὶ ράβδον περιέχουσαν πρίονα. Οὕτω δὲ βαδίζει, μόλις κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν του.

Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἄλσους εὑρίσκεται μικρόν τι ὕψωμα, ἐφ' οὗ ὑψίκομα δένδρα περιβάλλουσι τὸν περικλείοντα τὸν τάφον τῆς συζύγου του ναΐσκον. Καθ' ἑκάστην δὲ ἐπισκέπτεται τὸ ἤρεμον ἐκεῖνο μέρος καὶ ἀσκεπὴ ἔχων τὴν κεφαλὴν ἀποθέτει ἓν ρόδον ἢ ἕτερόν τι ἄνθος ἐπὶ τῶν λειψάνων τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ συμβίου.

Τὴν 1 μ. μ. ὁ κώδων ἀναγγέλλει τὸ γεῦμα εἰς ὃ παρακάθηνται δύο ἀνεψιοὶ τοῦ Μόλτκε μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Ὁ στρατάρχης ἀγαπᾷ πολὺ τὰ παιδία. Τὸ γεῦμα τελειώνει ταχέως, διότι ὁ Μόλτκε δὲν ἀρέσκεται νὰ

μένῃ ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν τράπεζαν· ἀγαπᾷ τὰ ἁπλᾶ φαγητά. Μετὰ τὸ γεῦμα καπνίζει ἓν σιγάρον, καὶ ἀποσύρεται ὅπως ἀναπαυθῇ περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀναγινώσκων ἐφημερίδας.

Μετὰ μεσημβρίαν, ἂν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπῃ ἐξέρχεται ἐφ' ἁμάξης, πάντοτε ὅμως ἀνοικτῆς. Οὐδέποτε δὲ λαμβάνει ἀλεξιβρόχιον, διότι τὸ σῶμά του εἶναι ἀπεσκληρυμένον πρὸς πᾶσαν ἀτμοσφαιρικὴν μεταβολήν.

Ὅταν ἔχῃ ἐπισκέψεις καὶ ἡ ἀποικία τῶν μικρῶν ἀνεψιῶν περιστοιχίζῃ τὸν γηραιὸν θεῖον, παίζουσι τὸ λεγόμενον *κροκέ*. Τὴν 8ην μ.μ. παραθέτουσι τὸ τέϊον, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον φαγητόν. Ὁ στρατάρχης τρώγει ὀλίγον, πίνει ὀλίγον καὶ καπνίζει ὀλίγον· ἀπεναντίας ταμβακίζει πολύ, καὶ οὐδέποτε ἐξέρχεται ἄνευ τῆς ταμβακοθήκης του. Μετὰ τὸ τέϊον παίζει τακτικῶς *οὐΐστ*. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι οὐδεμία παρέρχεται ἑσπερὶς χωρὶς ὁ στρατάρχης νὰ παίζῃ *οὐΐστ*, παιγνίδιον, ἐν ᾧ, ὡς εἰς πάντα, εἶνε πρώτης δυνάμεως. Τὰς Κυριακὰς μεταβαίνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Γραΐδιτς, ἀπέχουσαν ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου. Συνειθέστερον δὲ μεταβαίνει καὶ ἐπανέρχεται πεζός.

Καὶ ἐν ἀδείᾳ διατελῶν ὁ Μόλτκε εἶναι πάντοτε ἕτοιμος πρὸς ἐργασίαν. Πολλάκις δέχεται ἐπισκέψεις ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου, μεταβαινόντων ὅπως δώσωσιν αὐτῷ λόγον περὶ τῆς ἀποστολῆς ἢ ὅπως ὑποβάλωσιν αὐτῷ ἔκθεσίν τινα, ἣν ἐπακολουθοῦσιν ὧραι, ἂν οὐχὶ ὁλόκληρος ἡμέρα ἐργασίας.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Αἱ γυναῖκες εἶνε τόσῳ μᾶλλον ἀσθενεῖς ὅσῳ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἰδίας δυνάμεως καὶ τόσῳ μᾶλλον ἰσχυραί, ὅσῳ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας αὐτῶν.

—

Αἱ καρδίαι εἶνε φρούρια, ὧν οἱ φύλακες διαρκῶς καθεύδουσι.

—

Ἡ ὀργή, ὡς ὁ κεραυνός, ἀστραπιαίως λάμπει καὶ σβέννυται μὴ καταλείπουσα σποδόν.

—

Ἡ συκοφαντία εἶνε στόμα πυροβόλου θανατοῦν τὸν πυροβολητήν.

—

Ἵνα ἐννοήσῃ τις πόσον δύναται νὰ μισήσῃ γυναῖκα, δέον νὰ ἐνθυμηθῇ πόσον ἠγάπησεν αὐτήν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τοὺς λαμπροτάτους οἴνους τοῦ Ρήνου κατέχει εἰς τὴν κυριότητα αὐτῆς ἡ γερμανικὴ πόλις Βρέμη ἀποτεθειμένους ἐν ταῖς ὑπὸ τὸ δημαρχεῖον οἰναποθήκαις. Ὁ παλαιότατος τούτων, ὁ καλούμενος ῥ ό δ ι ν ο ς ο ἶ ν ο ς ὑπάρχει ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1624. Ὑπολογιζομένης τῆς τιμῆς εἰς ἣν ἐπωλεῖτο ὁ τοιοῦτος οἶνος κατὰ τὸ ἔτος 1624, καὶ ἀνατοκιζομένου τοῦ χρήματος ἔκτοτε, ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀξία μιᾶς φιάλης τοῦ ποτοῦ τούτου ἀνέρχεται νῦν εἰς τὸ μυθῶδες ποσὸν 125 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἑκάστη δὲ στιγμὴ στοιχίζει 15 χιλιάδας δραχμῶν. Ἐκ τοῦ οἴνου τούτου ἔλαβεν ὁ Γκαῖτε ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ τῷ 1823 δῶρον παρὰ τῆς πόλεως Βρέμης δώδεκα φιάλας πλήρεις. Τίς ποιητὴς ἔλαβέ ποτε πολυτιμότερον δῶρον;

Τὸ στατιστικὸν γραφεῖον τοῦ Βερολίνου ἐδημοσίευσε περὶ τῆς ἐν τῇ ὑφηλίῳ κινητηρίου δυνάμεως πληροφορίας ἐξ ὧν ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς. Τὰ τέσσαρα πέμπτα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μηχανῶν δὲν ἔχουσιν ἡλικίαν μείζονα τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν. Ἡ Γαλλία ἔχει 49, 590 μηχανὰς ἀκινήτους, 7000 κινητάς, καὶ 1850 λέβητας δι' ἀτμόπλοια· ἡ Γερμανία 5900 μηχανὰς ἀκινήτους, 10000 κινητὰς καὶ 1700 λέβητας δι' ἀτμόπλοια· ἡ Αὐστρία 12000 μηχανὰς ἀκινήτους καὶ 2800 κινητάς. Ἡ ὁλικὴ δύναμις τῶν ἀτμομηχανῶν ἀντιπροσωπεύει νῦν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, 7. 5. ἑκατομμύρια ἵππων: ἐν Ἀγγλίᾳ, 7: ἐν Γερμανίᾳ, 4, 5: ἐν Γαλλίᾳ, 3· καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, 1. 5. Ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τούτοις δὲν περιέχεται ἡ δύναμις τῶν κινητῶν μηχανῶν, αἵτινες ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς 105,000 καὶ ἀντιπροσωπεύουσι 3 ἑκατομμύρια ἵππων. Ἑνὸς ἀτμο-ἵππου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς 21 ἀνθρώπους, ἡ δύναμις τῶν ἐν τῇ ὑφαλίῳ ἀτμομηχανῶν ἰσοδυναμεῖ ὡς ἔγγιστα πρὸς τὴν δύναμιν ἑνὸς χιλιεκατομμυρίου ἀνθρώπων, ἤτοι πρὸς τὴν τῶν δύο τρίτων τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Ὁ John Jakob Astor, ὁ γνωστὸς Κροῖσος τοῦ Νέου Κόσμου ἐδώρησεν εἰς τὸ τεχνολογικὸν Μουσεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης τὴν συλλογὴν τῶν δαντελῶν τῆς πρὸ ὀλίγου ἀποβιωσάσης συζύγου του. Ἡ ἐξ ἑβδομήκοντα κιβωτίων ἀποτελουμένη αὕτη συλλογὴ ἀποτελεσθεῖσα κατὰ μέγα μέρος ἐκ δαντελῶν τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ἔχει σήμερον πραγματικὴν ἀξίαν 40,000 δολλαρίων.

Περὶ τοῦ πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀποβιώσαντος γηραιοῦ πληρεξουσίου Μαυρικίου φον Μὸλ διηγοῦνται αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον. Ὁ Μόλ, ὅπως ὅλοι οἱ βαθείας μαθήσεως γερμανοί, ἔπασχεν ἐκ μεγίστης ἀφαιρέσεως, ἀλλ' ὅμως διὰ σπανίας παρουσίας τοῦ πνεύματος ἐξήρχετο τάχιστα τῆς ἀμηχανίας. Εὑρισκόμενός ποτε ἐν Φραγκφούρτῃ ὡς ἀντιπρόσωπος ἐπαρχίας τινὸς εἰς τὴν ἐθνικὴν σύνοδον ἐκάθητο ἑσπέραν τινὰ ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ

ἀνεγίνωσκε μετὰ προσοχῆς βιβλίον, ἔχων ἀνημμένα δύο κηρία, ἓν ἐκ δεξιῶν καὶ ἕτερον ἐξ εὐωνύμων· συγχρόνως δὲ εἶχεν ἀφαιρέσῃ τὴν φενάκην ἣν ἔφερε πάντοτε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διότι ἦτο ἐντελῶς φαλακρός. Μετ' ὀλίγον κτυπᾷ ἡ θύρα, ὁ δὲ Μὸλ ὑποδέχεται φιλοφρονέστατα τὴν ἐπισκέπτην καὶ δίδει εἰς αὐτὸν κάθισμα. Ἀλλ' αἴφνης αἰσθάνεται ὅτι ἡ κεφαλή του στερεῖται τοῦ συνήθους καλύμματος· μετὰ σπουδῆς λοιπὸν σβεννύει τὰ δύο κηρία φυσῶν διὰ τοῦ στόματος καὶ ἐν τῷ σκότει ἐπιθέτει τὴν φενάκην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Τότε ἥναψε πάλιν τὰ κηρία καὶ ἤρξατο διαλεγόμενος, ὡς νὰ μὴ συνέβη τίποτε, μετὰ τοῦ ἐνεοῦ ἀπομείναντος ἐπισκέπτου.

~~~

Τὸ Μαυσωλεῖον ἐν Charlottenburg, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπαύεται νῦν τὸ σῶμα τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ᾠκοδομήθη καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ πρῶτος Ναπολέων ἦτο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως, ἐτελειώθη δὲ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1826. Τὸ οἰκοδόμημα εἶνε Δωρικοῦ ρυθμοῦ, καὶ οἱ στῦλοι τῆς εἰσόδου εἶνε ἐκ γρανίτου λίθου. Κεῖται δὲ τὸ Μαυσωλεῖον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἄκρον δενδροστοιχίας ἐλατῶν ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Παλατίου. Ὁ ἀναβαίνων τὰς ὀκτὼ βαθμῖδας, αἵτινες φέρουσιν εἰς τὴν κυρίαν εἴσοδον, ἔχει ἀπέναντί του στύλους ἐκ πρασίνου μαρμάρου φέροντας λευκὰ κιονόκρανα, στηριζομένους δ' ἐπὶ κοκκίνων βάσεων, καὶ παραστάτας ἐξ ἰάσπιδος σικελικῆς. Οἱ στῦλοι οὗτοι εἶνε λίαν ἀρχαῖοι. Λέγεται ὅτι ἐκομίσθησαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς Ρώμην, ἐκεῖθεν εἰς Πολωνίαν, καὶ τελευταίως εἰς τὸν βασιλέα Φρειδερῖκον πρῶτον τῆς Γερμανίας. Ἐντὸς τοῦ Μαυσωλείου ὑπάρχουσι μαρμάρινα τὰ ἀγάλματα τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Γουλιέλμου τρίτου τῆς Γερμανίας καὶ τῆς συζύγου του, τῆς ἀγαπητῆς καὶ ὡραίας βασιλίσσης Λουΐζης. Ὡραῖα ἀποφθέγματα κοσμοῦσι τὴν ἁψῖδα καὶ τοὺς τοίχους. Εἰκὼν δ' ἐν τῇ ἁψῖδι παριστᾷ τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν παραδίδοντας τὰ στέμματα αὐτῶν τῷ Χριστῷ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος συνείθιζε κατ' ἔτος νὰ ἐπισκέπτεται τὸ Μαυσωλεῖον τῇ δεκάτῃ Μαρτίου, ἡμέρᾳ τῶν γενεθλίων τῆς βασιλίσσης Λουΐζης, καὶ τῇ ἑβδόμῃ Ἰουνίου, ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως. Ἐντεῦθα ἀπεσύρθη, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸν κατὰ τῶν Γάλλων πόλεμον, καὶ ἐνταῦθα πάλιν διηυθύνθη πρῶτον, ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ πολέμου νικηφόρος φέρων τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Καὶ ἐδῶ πλησίον τῶν γονέων του, εὗρε νῦν ὁ ἥρως τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν.

~~~

Ὑπάρχει ἐν Καλλιφορνίᾳ ἄμπελος ἡλικίας μόλις 30 ἐτῶν ἥτις καλύπτει διὰ τῶν κλώνων καὶ τοῦ φυλλώματος αὐτῆς ἔκτασιν 900 τετραγωνικῶν ποδῶν. Ἡ περιφέρεια τοῦ κορμοῦ αὐτῆς εἶνε 46 δακτύλων, παράγει δὲ κατὰ μέσον ὅρον ἐνιαυσίως πέντε τόννους σταφυλῶν.

~~~

Ὑπὸ ἀτμοπλοϊκῆς ὑπερατλαντικῆς ἑταιρίας ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ναυπηγεῖται νῦν ἀτμόπλουν δυνάμεως 22,986 ἵππων, μήκους 164,46 μ. καὶ πλάτους 12,16 μ. δι' οὗ θέλει κατορθωθῇ ὥστε ὁ διάπλους τοῦ ὠκεανοῦ ἀπὸ Λιβερπούλης εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ τἀνάπαλιν νὰ ἐκτελῆται ἐντὸς τεσσάρων μόνον ἡμερῶν. Τὸ ἀτμόπλουν τοῦτο οὗτινος οὐ μόνον τὰ μηχανήματα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν γένει τρόπος τῆς συνθέσεως τοῦ σκάφους ἔσονται κατὰ νέα συστήματα καὶ νέας ἐφευρέσεις καλεῖται Pocahontas.

~~~

Τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1887 (ν) ἐν Κραζνοσλοβόδσκῃ τῆς Ρωσσίας ἔπεσε μέγας ἀερόλιθος. Οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐργαζόμενοι χωρικοί, τρομάξαντες κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς φοβερᾶς ἐκρήξεως, ὁμοίας πρὸς βροντήν, ἥτις συνώδευσε τὴν πτῶσιν, ἀνεθάρρησαν εἶτα καὶ λαβόντες τὸν ἐξ οὐρανοῦ πεσόντα λίθον συνέτριψαν αὐτὸν καὶ διενεμήθησαν τὰ θρύμματα, ἅτινα ἤθελον νὰ διαφυλάξωσιν ὡς φυλακτόν. Τεμάχιον μόνον τοῦ ἀερολίθου, ζυγίζον περὶ τὰς 4 λίτρας, περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας, ἥτις ἀπέστειλεν αὐτὸ εἰς Πετρούπολιν. Οἱ καθηγηταὶ Λατσινὼφ καὶ Γεροφελέφ, ἐξετάσαντες τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο, παρετήρησαν ἐν αὐτῷ μικρὰ κρύσταλλα ἔχοντα πάσας τὰς χημικὰς ἰδιότητας τοῦ ἀδάμαντος.

~~~

Αὐστριακὸς ἀξιωματικὸς πληγωθεὶς ἐν μάχῃ ὑφίστατο ἐν ἀπιστεύτῳ ἀταραξίᾳ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ ὅστις ἐθρήνει :

— Ἔλα, τεμπέλη, ἄφησε τῆς κλάψες· ἀντὶ νὰ λυπᾶσαι πρέπει νὰ χαίρεσαι — τόρα θὰ ἔχῃς ἕνα παπούτσι μόνον νὰ λουστράρῃς κάθε πρωΐ.

~~~

Ἡ πενθερά: Εἶδα ἀπόψε 'ς τὸν ὕπνο μου πῶς εἶχα πάρῃ ἀθάνατο νερὸ καὶ δὲν εἶχα φόβο νὰ πεθάνω ποτέ.

Ὁ γαμβρός: Πολλαὶς φοραίς, μητέρα, βλέπει κανεὶς τέτοια δυσάρεστα ὄνειρα.

~~~

Ἐν ζῳολογικῷ κήπῳ πρὸ τοῦ κλωβοῦ δύο ἄρκτων, μιᾶς μεγάλης καὶ μιᾶς μικρᾶς.

Ἡ τροφός: Τὰ παιδιὰ ποῦ κάνουν ἄτακτα, Λιλίκα, βγαίνει ἡ μικρὴ ἀρκοῦδα καὶ τὰ τρώει.

Λιλίκα: Καὶ ἡ μεγάλη ἀρκοῦδα βγαίνει καὶ τρώει τῆς νταντάδες.

~~~

Ὁ ἰατρὸς Κ. προσκεκλημένος εἰς γεῦμα παρά τινι τῶν φίλων του, φθάνει ὀλίγον ἀργὰ καὶ κατάκοπος :

— Ἀχ! ἀπόστασα πλέον, ἀδελφέ! ἀναφωνεῖ ὁ ἀσκληπιάδης σπογγίζων τὸ μέτωπον, οἱ ἄρρωστοί μου μὲ σκοτόνουν!

— Ἔλα δά, γιατρέ, μὴ παραπονῆσαι! Τὰ ἴσα σοῦ ἀποδίδουν οἱ καϋμένοι!

~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1301
~~~

'Αριθ. 642 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 17 Ἀπριλίου 1888

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιῶν εἰσελθών, ἔμεινα, ὀφείλω νὰ τ' ὁμολογήσω, ἐκπεπληγμένος ὅτε ἀντήχησεν εἰς τὴν ἀκοήν μου ἡ ψαλμῳδία, διότι ἐν Κηφισίᾳ παροικῶν, ἠγνόουν τὰς εἴς τινας ἐκκλησίας τῆς πρωτευούσης, ὡς μοὶ ἐξηγήθη ἔκτοτε, ἐπ' ἐσχάτων ἐπενεχθείσας μεταῤῥυθμίσεις καὶ βελτιώσεις.

Καὶ ἂν μὲν ἔτερψε τὴν ἀκοήν μου ἡ βελτίωσις αὕτη νομίζω ἐντελῶς περιττὸν νὰ εἴπω, διότι καὶ μέχρι παροιμίας ἐστὶ γνωστὸν ὅτι ἡ καλλαισθησία ἐστὶν ἀτομικὴ καὶ ἀμφισβήτησιν δὲν ἐπιδέχεται. Συνέπεσε ν' ἀπαντήσω ἀνθρώπους οἵτινες ἐνώπιον τῶν ἡ ἡμεῖς καλοῦμεν ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς οὐ μόνον ἀδιάφοροι ἔμενον, ἀλλὰ καὶ ἐξεπλήττοντο διὰ τῶν ἄλλων τὸν θαυμασμόν, καὶ ἀπέδιδον αὐτὸν εἰς τὸν συρμόν.

Καὶ ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν ἰδίως, ἐγνώριζον κυρίαν ξένην, ὑψηλῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐν γένει φιλοκαλεστάτην, εὐρεῖαν δὲ γνῶσιν ἔχουσαν τῆς μουσικῆς, ψάλλουσαν ἐντελέστατα, καὶ θερμῶς Βαγνεριανήν. Μοὶ ἔλεγε δ' ὅτι μελῳδικὰς συνθέσεις δὲν γνωρίζει ἐπιβλητικωτέρας, μεγαλοπρεπεστέρας καὶ μᾶλλον συγκινούσας, οὐδ' αὐτῶν τῶν τοῦ Βάγνερ ἐξαιρουμένων, παρὰ τὰς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικάς· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλὰς αὐτῶν, ὡς τὰς ἀναστασίμους καὶ ἄλλας τινὰς ἐτόνισεν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ ἔψαλλε μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ἐγνώρισα ὅμως καὶ πλείστους οἵτινες ἐγίνοντο ἔξαλλοι εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ Ταγχόϋσερ καὶ τοῦ Λόεγγριν, καὶ ἄλλοι πάλιν οἵτινες ἀπέναντι τοῦ Βάγνερ ἀπεκοιμῶντο, καί, εἰ καὶ ὅλοι δὲν τὸ ὡμολόγουν, ἐσκίρτων ἐνθουσιῶντες ὅταν ἤκουον τὴν Μαδὰμ Ἀγγώ. Ἀποτελέσματα ταῦτα ἰδιοσυγκρασίας, ἕξεων ἢ ἀνατροφῆς.

Ὅτε εἴς τινα ἔλεγον περὶ τῆς κυρίας, περὶ ἧς ἀνωτέρω, μοὶ ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν του, πῶς ἦν δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος ἐξηυγενισμένος ἐπιδοκιμάζων τὴν ἔῤῥινον ἡμῶν ἐκείνην μονοτονίαν. Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν μονοτονίαν δὲν εἶχον τί νὰ εἴπω πρὸς τὸν γνωρίζοντα ἴσως καὶ προτιμῶντα ἄλλας μουσικὰς πολυτονωτέρας· ὡς ὅμως πρὸς τὸ *ἔῤῥινον*, περὶ οὗ καὶ αὐτόν, καὶ ἔκτοτε καὶ πολλοὺς ἄλλους, μεθ' ὧν συνωμίλησα περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἤκουσα διϊσχυριζομένους, ἐγὼ ἴσως ἐκ τύχης, καίτοι ἔκτοτε ἐπιστήσας τὴν προσοχήν μου, σπανιώτατα συνέπεσε νὰ τὸ ἀκούσω, καὶ ἤρχισα ὑποπτεύων μὴ πολλοὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὴν λέξιν ὡς τὴν ἀκούουσι χωρὶς νὰ προσέχωσιν εἰς τὴν σημασίαν της, ἢ μὴ ἔῤῥινα τοῖς φαίνονται τὰ τέταρτα τῶν τόνων, ἃ καὶ αὐτὰ κοινὰ ἔχει ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ μετὰ τῆς ἀρχαίας, τοῖς δ' εἰς τὴν νέαν μουσικὴν τραφεῖσιν εἰσὶν ἄγνωστα κατὰ θεωρίαν ἐπίσης ὡς καὶ κατὰ πρᾶξιν. Τέλος ὑπώπτευσα καὶ ὅτι τινὲς ἴσως ἐκλαμβάνουσι τὴν ῥῖνα ἀντὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐν τοῖς χοροῖς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐπεκράτει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἡ μονοφωνία, καὶ οἱ χοροὶ ἦσαν πολυάνθρωποι, συνέκειντο καὶ ἐξ 150 ψαλτῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν· ἐπειδὴ δὲ πάντων τὰ φωνητικὰ ὄργανα δὲν ἦσαν ἴσως εἰς τὴν αὐτὴν διαπασῶν, οἱ βαρυφωνότεροι ἴσως ἠναγκάζοντο, ἵνα μέχρι τῶν ὀξυφωνοτέρων ὑψωθῶσι, νὰ ψάλλωσι διὰ τῆς λεγομένης *φωνῆς τῆς κεφαλῆς*, καὶ ταύτην οἱ ἀπειρότεροι τῆς μουσικῆς ἐκλαμβάνουσιν ὡς φωνὴν τῆς ῥινός. Ἀλλὰ καὶ ἄν τινες ψάλται αὐτοδίδακτοι, ἢ ἀδίδακτοι, διότι ἐν Ἀθήναις διδασκαλεῖον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δὲν ὑφίσταται, ἐξ ἀγνοίας καὶ ἀπειρίας τὴν φωνὴν τῆς κεφαλῆς ὀξύνωσιν εἰς φωνὴν τῆς ῥινός, δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ παρ' ἡμῖν οὐδ' ἐκκλησιαστικός τις κανὼν οὐδὲ μουσικόν τι πρόγραμμα ἐπιβάλλον τὴν ῥῖνα ὡς φωνητικὸν ὄργανον, καὶ ὀλίγη καλὴ διδασκαλία καὶ ἄσκησις μόνον ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ ψάλτης, ἀντὶ τῆς ῥινός, *ἀνοίξῃ τὸ στόμα του.*»

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν ὅλως περιττὸν νομίζω ν' ἀφηγηθῶ ἂν ἡ μουσική, ὡς τὴν ἤκουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μεταῤῥυθμισθεῖσαν ἢ βελτιωθεῖσαν, μ' ἔτερψεν ἢ δὲν μ' ἔτερψεν· ἡ δ' ἔποψις αὕτη ἐστὶν ὅτι εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς τὰς συναυλίας, οὐχὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπάγομεν ἵνα

τερπώμεθα ὑπὸ τῆς μουσικῆς· ἄλλως εἰς τὰς ἱεροτελεστίας ἡμῶν οἱ μὲν θ' ἀπήτουν τὴν εἰσαγωγὴν τῶν συνθέσεων τοῦ Βάγνερ, ἄλλοι τῶν τοῦ Ῥοσσίνη καὶ ἄλλοι τῶν τῆς Μαδὰμ Ἀγγώ. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ψαλμοὶ εἰσὶ τὰ πτερὰ τῆς σεμνῆς ἀνατάσεως τῶν προσευχῶν καὶ τῶν καρδιῶν πρὸς τὸν πλάστην.

Ἀλλ' ἂν τὰ πτερὰ ταῦτα εἰσὶν ἄμορφα, ἀδυνατοῦντα ν' ἀνατείνωσι τὰς καρδίας, δυσαρεστοῦντα δὲ μᾶλλον καὶ ἐνοχλοῦντα αὐτάς, δὲν πρέπει νὰ ἐπιμεληθῶμεν νὰ τὰ διορθώσωμεν;

Πρὸ παντὸς πρέπει ἴσως νὰ ἐρωτηθῇ πῶς συνέβη ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη μουσική, ἥτις ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἔθελγε καὶ ἐνέπνεε τὸν λαὸν ἡμῶν καὶ τοὺς αὐτοκράτορας, συνοδεύουσα τροπαιοῦχον πανταχοῦ τὸ Λάβαρον καὶ τὸν χριστιανισμόν, ν' ἀποβῇ ἡμῖν φορτική, ἄφευκτον ἀπαιτοῦσα τὴν μεταῤῥύθμισιν; Ὅσον καὶ ἂν ἐξηυγένισαν τὴν ἀκοὴν ἡμῶν αἱ νέαι μελοδραματικαὶ συνθέσεις ἃς ἔχομεν ἴσως ἐναύλους, τοσαύτης περιφρονήσεως ἀξίους δὲν πιστεύω νὰ δικαιώμεθα νὰ θεωρῶμεν τοὺς μέχρι χθὲς ἔτι καὶ πολλαχοῦ μέχρι σήμερον μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως ἀκροωμένους αὐτῆς πατέρας ἡμῶν καὶ ἀδελφούς.

Ἐγὼ δὲ τοὐλάχιστον μέχρις οὗ τὸ ἐναντίον ἀποδειχθῇ, παραδέχομαι καὶ φιλολογικόν τινα λόγον δι' ὃν φρονῶ ἀναγκαῖον οὐδεμία νὰ ἐπενεχθῇ μεταῤῥύθμισις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικήν· οὗτος δ' ἐστὶν ἡ ἣν καὶ ἄλλοτε (Ἁπάντ. Τ. Ε, σελ. να'—ξδ') ἀνέπτυξα πεποίθησις ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ διεδέχθη καὶ ἐξηκολούθησε τὴν τῶν αὐτῇ κατά τε τὴν πρώτην τάσιν καὶ τὴν καταγωγὴν συγγενῶν χορικῶν συνθέσεων τῆς ἀρχαίας δραματουργίας. Ἀπὸ θρησκευτικῶν ᾀσμάτων ὁρμηθεῖσαι ἐκεῖναι, εἰς τοιαῦτα ἐπανῆλθον αὖθις ὅτε μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου συνεξέλιπον καὶ αἱ πολιτικαί, πολεμικαὶ καὶ κοινωνικαὶ περιπέτειαι, εἰς ἃς καὶ ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον μεταπέσει, ἀλλ' ἡ τύχη διέμεινε μετὰ τῶν τεχνικῶν αὐτῆς ὅρων, καὶ *τροπάρια* ἐξηκολούθησαν καλούμενοι οἱ *τρόποι* (Διονύσ. π. συνθ. λέξ. ΙΘ, 262.—Ἐπιχαρμ. ἐν Ἡφαιστ. Η, 25.—Κριτίας, ἐν Ἡφαιστ. Π, 9) καὶ αἱ *ᾠδαὶ* ἔμειναν καὶ οἱ *εἱρμοί*, καὶ τὰ νῦν *προσόμοια* εἰσὶ τὰ ἀρχαῖα *ὁμοιόστιχα*· τὰ *αὐτόστιχα*, *ἰδιομελῆ* καὶ *ἀπολυτίκια* εἰσὶ τὰ ἀνομοιόστιχα καὶ τὰ *ἀπολελυμένα*· τὰ *τριαδικά*, ἀνατεθέντα εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα ἕνεκα τοῦ ὀνόματος, εἰσὶ τὰ ἀρχαῖα *τριαδικὰ* (Ἡφαιστ. π. ποιημ. Γ, 64)· Προσέτι δέ, ἀντιπαραθεὶς ἐκεῖ στροφὰς τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, κατέδειξα, νομίζω, ὅτι ἡ στιχουργικὴ αὐτῶν προσῳδία ἐστὶν ἐντελῶς ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Ἂν τοῦτο ἔχηται δὲν λέγω ἀληθείας, ἀλλά τινος πιθανότητος, τότε θὰ εἶμαι ἐπίσης ἐναντίος εἰς πᾶσαν οἵαν δήποτε ἀπερίσκεπτον διόρθωσιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὡς θὰ ἤμην κατὰ τῆς ἀνεγέρσεως παντός, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου μεγάρου ἐπὶ ἐδάφους ὑφ' ὃ ἔχω τινὰ λόγον νὰ εἰκάσω τὴν ὕπαρξιν λειψάνων ἀρχαίου τινὸς ἀριστουργήματος τῆς γλυπτικῆς ἢ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ μουσικὴ ἦν ἓν τῶν ἀξιολογωτάτων ἐγκαλλωπισμάτων καὶ προϊόντων τοῦ ἀρχαίου βίου. Τῆς ποιήσεως ἀδελφή, τῶν φιλοσόφων μελέτημα, καὶ ἠθικὴ τῆς νεολαίας τροφός, εἶχεν ἀρθῇ βεβαίως εἰς ὕψος πολὺ ἀνώτερον ἀφ' ὅ,τι συνήθως νομίζεται, καὶ ἐκφράσεως δὲν ἐστερεῖτο βεβαίως ἡ μουσικὴ ἐκείνη, ἧς τὸν θούριον ἀκούων ὁ Ἀλέξανδρος, ἥρπαζε καὶ ἔπαλλε τὸ δόρυ μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ὁ ἐξαφανισμὸς αὐτῆς μέχρις ἴχνους ἐστὶν ἢ θὰ ἦτον διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ζημία οὐχὶ ἐλάσσων τῆς ἣν ἐπέφερεν ἡ ἀπώλεια πάντων τῶν ζωγραφικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε παρὰ πολλοῖς νὰ ὑφίσταται ἡ ἀμφιβολία ἂν ἤκμασε τῷ ὄντι ἐν Ἑλλάδι ἡ ζωγραφική. Ὡς λοιπὸν θὰ ἐξανιστάμην ἂν ἔβλεπον τινὰ ἀποξέοντα, ἵνα ζωηρῶς τὸν ἀναχρωματίσῃ, πίνακα ὃν θὰ ὑπώπτευον περιέχοντα λείψανα εἰκόνος τοῦ Ζεύξιδος ἢ τοῦ Πολυγνώτου, οὕτως ἀποκρούω καὶ πᾶσαν καταστροφὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἣν νομίζω τῆς ἀρχαίας συνέχειαν, ἵνα ἀντικαταστήσωμεν αὐτῇ καλητέραν.

Ἀλλ' ἵνα περὶ συνεχείας δύναται νὰ γίνηται λόγος, παρίσταται τὸ πρῶτον ζήτημα· εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ συνέχεια αὐτῆς ἑαυτῆς, καὶ οὐχὶ ἐντελὴς ἀλλοίωσις, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἐξ ἐπιδράσεως ἢ ἐξ ἐκνικήσεως τῆς ἀσιατικῆς ἐπελθοῦσα.

Καὶ ὡς μὲν πρὸς τοὺς *τελευταίους χρόνους* ἀρνοῦμαι ταῦτα ἐντελῶς, οὐδεμιᾶς χρήζων ἄλλης μαρτυρίας ἢ τῆς ἐμοῦ αὐτοῦ, διότι ἐγνώρισα τὰς ἀμφοτέρωθεν μάμμας μου, ψαλλούσας αὐτὰς μετὰ πλείστης εὐλαβείας, ὡς καὶ πᾶσα ἡ σύγχρονος αὐταῖς γενεά, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ὅτι οὕτως ἔψαλλον πάντοτε καὶ αἱ μάμμαι των καὶ αἱ μάμμαι τῶν μαμμῶν των. Καὶ διὰ τοὺς ἔτι δ' ἀρχαιοτέρους χρόνους ἀρνοῦμαι τοῦτο, τὸ κατ' ἐμέ, διότι τῆς μουσικῆς ἡμῶν τὸ κάλλος ἀτομικῶς ἐγὼ ἐκτιμῶ ὡς ἡ Κυρία περὶ ἧς ἀνωτέρω εἶπον. Ἀλλ' οὐχ ἧττον πρὸ πολλοῦ πολλάκις καὶ εἶπον καὶ ἔγραψα περὶ τοῦ τρόπου ἐλέγχου ὅστις φρονῶ ὅτι δύναται νὰ διαφωτίσῃ τὸ ζήτημα, καὶ ὃν ἄκαιρον δὲν νομίζω νὰ ἐπαναλάβω. Παρὰ πεπαιδευμένου Ῥώσσου ἱερέως εἶχον πληροφορηθῆ ὅτι ὅτε οἱ Ῥῶσσοι διὰ τοῦ Χερουβίνη καὶ ἄλλων

ἤλλαξαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν των, οἱ μοναχοὶ ἑνὸς τῶν μοναστηρίων τοῦ Κιέβου μόνοι ἀντέστησαν εἰς τὸν νεωτερισμόν, καὶ θρησκευτικῶς ἐνέμενον, καὶ δὴ εἰσέτι ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν ἣν παρέλαβον μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκ Βυζαντίου. Καὶ ἂν μὲν τοῦτο ἐστὶν ἐντελῶς ἀκριβές, ἀγνοῶ. Φρονῶ ὅμως ὅτι ἐστὶ τοὐλάχιστον ἐρεύνης ἄξιον διὰ τοὺς εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐνδιαφερομένους, οἵτινες, πρὶν ἤ τι θίξωσιν εἰς αὐτήν, ἔπρεπε νὰ μελετήσωσι ταύτην ἥτις μαρτυρεῖται ὡς ἐκ τοῦ Βυζαντίου καταγομένη. Ἐγώ, καίτοι μὴ ὢν μουσικός, καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχων μετὰ τοῦ Κιέβου, ἐπεζήτησα, καὶ μέχρι τέλους κατώρθωσα πέρυσι νὰ λάβω ἐκεῖθεν, διὰ σημείων τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ἑπομένως ἀτελῶς, διὰ τὴν ἔλλειψιν τοὐλάχιστον τῶν τετάρτων τῶν τόνων, τεμάχιά τινα γεγραμμένα· ἀλλὰ δυστυχῶς ἦσαν ἐκ τῶν ἧττον χαρακτηριστικῶν, τὸ «Κύριε ἐλέησον» μόνον περιέχοντα, καὶ τὸ «ἀμήν», καὶ ἄλλα τοιαῦτα μελῳδίας ἐστερημένα. Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς μουσικῆς ἐκείνης ἐπαναλαμβάνω ὃ πολλάκις ἐπρότεινα, ὅτι ἀναγκαῖον ἔσται νὰ σταλῶσιν εἰς Κίεβον ἐπί τινας ἑβδομάδας δύο μουσικοὶ ἐντεῦθεν, ἰδίως ἔμπειροι ὁ μὲν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁ δὲ τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς, καὶ καλῶς ἐννοήσαντες τὸ τιθέμενον αὐτῆς πρόβλημα, οὕτω νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν ἀκριβῆ μελέτην τῆς ἐν Κιέβῳ διατηρουμένης ψαλτικῆς καὶ εἰς τὴν ἀντιπαράθεσιν αὐτῆς μετὰ τῆς ἡμετέρας.

Ἂν ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης καταδειχθῇ ὅτι ἐν τοῖς κυριωτέροις ἡ σημερινὴ ἡμῶν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐστὶν αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐν χρήσει, ἑπομένως ἡ πιθανὴ ἐξακολούθησις τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἔσται τοῦτο ἀνακάλυψις ἀσπαστοτάτη διὰ πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους εἰς τὴν τέχνην, εἰς τὴν φιλολογίαν, εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, καὶ βέβηλος ἔσται πᾶσα οἵα δήποτε εἰς αὐτὴν ἐπιφερομένη μεταβολή.

Ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου τοῦ ἀποτελέσματος, εἴτε ἐπιτευχθῇ εἴτε μή, ὑπάρχει καί τις ἄλλη ἔποψις ὑφ' ἣν πᾶσα μεταβολὴ ἄνευ ἐμβριθεστάτης ἐξετάσεως γινομένη, πρέπει ἀπολύτως ν' ἀποκρουσθῇ· ἡ δ' ἔποψις αὕτη ἐστὶν ἡ ἐκκλησιαστική. Δὲν ἐξετάζω τί συμβαίνει εἰς ἄλλας ἐκκλησίας· ἡ καθ' ἡμᾶς ἐστὶν ἐξόχως συντηρητική, τὰ πατροπαράδοτα μετὰ βαθείας εὐλαβείας ἀσπαζομένη, εἰς αὐτὰ ἐμμένουσα καὶ φρονοῦσα ὅτι ἂν ἐκ τοῦ οἰκοδομήματος αὐτῆς καὶ ὁ ἐλάχιστος λίθος ἀφαιρεθῇ, τὸν πρῶτον ἀκολουθῇ ὁ δεύτερος, καὶ μέχρι τέλους τὸ ὅλον οἰκοδόμημα καταῤῥέει. Ἴσως τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἡ αὐστηρότης αὕτη ἐστὶ βεβαίως ἀναπόφευκτος διὰ τὰ δόγματα, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὰ δευτερεύοντα ἄλλα, οἷον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν παράστασιν· ὥστε, ἂν τοῦτο παραδεχθῶμεν, τί ἄλλο ἔσται λογικώτερον τοῦ ν' ἀλλοιώσωμεν κατ' ὀλίγον, καὶ ἀναλόγως τῶν σημερινῶν ἰδεῶν καὶ τρόπων, πάντα τ' ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα ἔθιμα, καὶ ἑπομένως νὰ μεταβάλωμεν, ὡς ἐπράξαμεν διὰ τὴν κοσμικὴν κοινωνίαν, οὕτω καὶ διὰ τὸν κλῆρον, πάντα τὰ ἔθιμα, πᾶσαν τὴν τάξιν καὶ ἀκόμη καὶ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον. Τοῦτο ἔσται κατ' ἐμὲ οὐχὶ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ — καὶ πιστεύω ὅτι πολλοὶ ἔσονται τῆς αὐτῆς γνώμης,—πλησιέστατα τοῦ ἐσχάτου βήματος τῆς ἐντελοῦς ἀνατροπῆς τῆς ἐθνικῆς ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ὅμως ἀσχολουμένων ἠξεύρω ὅτι εἰσὶ καὶ οἱ ἐπιδιώκοντες, ὡς οἱ ἴδιοι διατείνονται, οὐχὶ τὴν μεταῤῥύθμισιν, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν ῥύθμισιν αὐτῆς, καὶ πρεσβεύουσιν ὅτι αὐτὴν μὲν διατηροῦσιν ἄθικτον, ἀλλὰ ἢ μακρύνουσιν οἱ μὲν τὰς παρεισφρησάσας ἀσιατικὰς κακοφωνίας, ἢ καλλωπίζουσιν οἱ δὲ τὰς παραδεδεγμένας μελῳδίας δι' ἁπλῆς παρεισαγωγῆς ἁρμονίας ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἢ ἄλλοι τὴν μονότονον μονοφωνίαν ἀναπτύσσουσιν εἰς τετραφωνίαν.

Ἀλλ' οἱ μὲν πρῶτοι ὀφείλουσι νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἐπιχειροῦσιν ὅ,τι δὲν ἠξεύρουσι· διότι ἀφ' οὗ δὲν τοῖς ἦτον δυνατὸν νὰ ἐξιχνιάσωσι τίς ἦτον ἐν τῇ ἀρχῇ της ἢ καὶ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα ἀναπτύξει αὐτῆς τίς ἦτον ἡ βυζαντινὴ μουσική, συνεπὲς ἐστὶν ὅτι ἀδυνατοῦσι νὰ γνωρίζωσι καὶ τί ἐστὶν αὐτῇ ἴδιον ἢ μεταγενεστέρα ἀλλοτρία προσθήκη, καὶ κινδυνεύουσι ν' ἀποβάλωσιν ἢ μεταβάλωσιν ὅ,τι πρὸ πάντων ὤφειλον ἴσως νὰ διατηρήσωσιν· οἱ δέ, ἐξευρωπαΐζοντες τὴν μουσικὴν ἐκείνην, ἴσως μὲν τὴν καθιστῶσιν οἰκειοτέραν εἰς τὴν εὐρωπαϊκαῖς συναυλίαις τραφεῖσαν αἴσθησιν αὐτῶν καὶ ἄλλων ἀλλὰ τὴν ἀπεκδύουσι τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος, εἴτε γνωρίζοντες αὐτὸν εἴτε μή, καὶ οὗ ἓν τῶν γνωρισμάτων ἐστίν, ὡς προεῤῥέθη, ἡ τῇ εὐρωπαϊκῇ μουσικῇ ὅλως ξένη ὕπαρξις τῶν τετάρτων τῶν τόνων πρὸς τοῖς ἡμιτόνοις.

Οἱ τρίτοι τέλος διϊσχυρίζονται ὅτι κατ' οὐδὲν νεωτερίζουσιν, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπαναφέρουσι τὴν πολυτελεστάτην ἁρμονίαν ἣν πρὶν εἶχεν ἡ ἐκκλησία καὶ ἀπώλεσεν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς καταπτώσεως.

Τοῦτο θὰ ἦτον βεβαίως ἀσπαστὸν καὶ ἀξιέπαινον,— ἂν μόνον ἦτον ἀληθές. Τὸ ὅτι οἱ πρεσβεύοντες αὐτό, τὸ παραδέχονται, δὲν ἀρκεῖ· πρέπει καὶ νὰ τὸ ἀποδείξωσι δι' ἱστορικῶν ἢ οἵων δήποτε ἔχουσιν ἄλλων δεδομένων· καὶ ἐπειδὴ ἡ πειθαρχία οὐδαμοῦ ἐστι τοσοῦτον ἀναπόφευκτος, ὡς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, αἱ ἀποδείξεις

αὐται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν πρέπει ἀναγκαίως νὰ ὑποβάλλωνται, καὶ μόνον ἂν ὑπ' αὐτῆς θεωρηθῶσιν ἰσχυραὶ νὰ εἰσάγωνται ἂς αὐτὴ καὶ μόνη ἐγκρίνει μεταῤῥυθμίσεις καὶ βελτιώσεις. Ἠξεύρω ὅτι ὑπάρχει τις παρ' ἡμῖν μέγα μέρος τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς τὴν μελέτην ἰδίως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῆς καθιερώσας, καὶ πλεῖστα καὶ πολύτιμα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συλλέξας χειρόγραφα. Φρονῶ ἑπομένως ἀναγκαιότατον εἰς τὸν φιλόπονον καὶ πεφωτισμένον τοῦτον ἄνδρα, τὸν Κ. Τσέτσην, νὰ χορηγηθῇ ἡ ἀφορμὴ καὶ τ' ἀναγκαῖα μέσα ἵνα οὐ μόνον συμπληρώσῃ τὰς ἀξιολόγους μελέτας του, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκδόσεως τῶν ἀποδείξεων πείσῃ ὡς δεῖ περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν πεποιθήσεών του.

Οὐδ' εἰς τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἐκκλησιῶν, οὐδ' εἰς οὐδεμιᾶς κοσμικῆς ἀρχῆς, ἀλλ' εἰς μόνου τοῦ ἱερέως, καὶ ἀνωτέρου αὐτοῦ, τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὴν δικαιοδοσίαν δύναται νὰ ὑπάγηται πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τάξιν τῆς ἱεροτελεστίας, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν ἱερέων, τὴν ψαλτικήν, τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν θέσιν ἣν κατέχει ὁ χορὸς πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἑκατέρωθεν, τὴν κήρυξιν τοῦ θείου λόγου κατὰ τὰ παραδεδεγμένα. Πᾶς ὁ παρὰ τὴν ἱεραρχίαν καὶ παρὰ τὸ ἀνεγνωρισμένον αὐτῷ δικαίωμα τούτων τι θέλων νὰ διατάξῃ, ἐπεμβαίνει εἰς ξένα, καὶ δὴ ἱερὰ καθήκοντα.

Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι κατ' ἐμὴν γνώμην οὐδεμία, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀλλοίωσις, λόγῳ βελτιώσεως πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται εἰς οὐδὲν τῶν ἄνω ῥηθέντων ἀντικειμένων, ἂν προηγουμένως δὲν καταδειχθῇ κατὰ τρόπον ἀμφιβολίαν μὴ ἐπιδεχόμενον, ὅτι ἡ βελτίωσις αὕτη οὐ μόνον δὲν ἀντιβαίνει εἰς τῆς ἐκκλησίας τὰ ἀνέκαθεν ἔθιμα, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐναντίας ἐστὶν ἐπανάκαμψις εἰς αὐτὰ λησμονηθέντα καὶ διαφθαρέντα, διότι ἄλλως ἂν ἑκάστῳ ἐπετρέπετο νὰ μεταβάλλῃ καὶ διορθοῖ ὅ,τι καὶ ὅπως αὐτῷ δοκεῖ, ἡ ἐκκλησία θὰ κινδυνεύσῃ νὰ διασπασθῇ μυριαχῶς, καὶ πᾶς ὁ γινώσκων ὅτι οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι οἱ πλεῖστοι, περὶ δογματικῶν θεωριῶν ὀλίγα γνωρίζοντες, διατέμνονται εἰς αἱρέσεις χαρακτηριζομένας δι' αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν μᾶλλον ἐκδηλώσεων τῆς λατρείας, θέλει ἐννοήσει εἰς τίνα ἐπικίνδυνον ὁδὸν εἰσέρχεται ἡ ἐθνικὴ ἐκκλησία. Συγκατάβασις δέ τις ἴσως δύναται, ἴσως μάλιστα καὶ πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἐπιτευχθῇ, ἵνα τινὰ τῶν ἐν μοναστηρίοις ἢ κατὰ τὰς ὁλονυκτίας ψαλλομένων *ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους* ὡς τὸ «*Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ*», τὸ «*Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις*», ἢ οὐχὶ καὶ αὐτὸ τὸ «*Χερουβικόν*,» ψάλλωνται διὰ τοὺς ἐκκλησιαζομένους τῶν πόλεων, μᾶλλον χυτῶς, ἧττον ἀργῶς, ὅπερ πιθανῶς θέλει ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ν' ἀντιλαμβάνηται μᾶλλον τοῦ *μέλους* ἡ ἀκοή.

Ἀλλὰ μέχρι τῆς ἀποδείξεως καὶ ἐγκρίσεως ἄλλων ἐκ τῶν προτεινομένων βελτιώσεων, μία μοὶ φαίνεται καὶ ἐφικτὴ καὶ λίαν ἐπιθυμητὴ καὶ αὕτη ἐστὶ νὰ ἱδρυθῇ ἐν Ἀθήναις διδασκαλεῖον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καὶ εἰς αὐτὸ νὰ κληθῶσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἢ ὅθεν δήποτε εἷς ἢ περισσότεροι, ἂν εἶναι ἀκόμη, μουσικοδιδάσκαλοι, κατ' οὐδὲν μέν, οὐδὲ μέχρι κεραίας, νεωτερίζοντες, ἀλλ' ἔμπειροι καὶ καλλίφωνοι, οἵτινες νὰ ἐκδιώξωσιν, εἴπου εἰσί, τὰς *ἐῤῥίνους* φωνάς, καὶ νὰ καταρτήσωσι ψάλτας ἐννοοῦντες τί καὶ πῶς ψάλλουσι, μέχρις οὗ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, οὐχὶ ἄλλη, κρίνῃ ὅτι εἰσὶν ἀναγκαῖαι μεταρρυθμίσεις ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς τέχνης ἐντέλειαν, ἀφ' ἧς παρεξέβημεν ἴσως.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

«ΑΠΟ ΤΟΤΕΣ»

Μακεδονικὴ παράδοσις

Α'.

Μία καὶ ἡμίσεια ὥρα εἶχε παρέλθει περίπου καὶ ἡ συζήτησίς μας ἐξηκολούθει πάντοτε ζωηρά, πεισματώδης. Οὐδέτερος ἐξ ἡμῶν ἐνέδιδεν, ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὰς ἰδέας ἑκάστου ἦτο ἴση ἑκατέρωθεν.

Ἐκεῖνος γέρων ἤδη, πολλῶν ἀνθρώπων ἄστεα ἰδὼν καὶ νόον γνούς, ἀπαθῶς καὶ ἐκ φυσικοῦ χαρίσματος καὶ ἐκ μακρᾶς ἕξεως σταθμίζων πᾶν πρᾶγμα, ἐπρέσβευεν, ἐπὶ πολυχρονίου μελέτης καὶ πείρας στηριζόμενος, τὸ ἀδύνατον σχεδὸν τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς χώρας, ἐνόσῳ κρατεῖ ἡ μεγαλειτέρα ἀπολυταρχία, ἐνόσῳ δὲν δύναται νὰ λειτουργῇ εἰ μὴ διοικητικὸς μηχανισμὸς ἀντάξιος μεσαιωνικῶν χρόνων, ἐνόσῳ ἐλλείπει παντάπασιν ὁ ἔλεγχος, καὶ ἡ δικαιοσύνη ὑπάρχει μόνον ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ἐγὼ νέος ἔτι, πολλὰ μὲν ἐν τάχει ἀναγνούς, ἀλλ' ὀλίγα μελετήσας καὶ ὀλιγώτερα παρατηρήσας καὶ σπουδάσας, κληρονόμος— πιθανώτατα ὁ μόνος ὑπολειφθείς—τῶν ἐλπίδων τῆς ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1856 συνασπισθείσης ἐξημερωμένης Δύσεως, ὀπαδὸς τῆς πανακείας τῶν Εὐρωπαϊκῶν συστημάτων, εἰς ἃ ἀπέδιδον θαυμασίους ἐνεργείας, ὡς πλήρη ἀλήθειαν πιστεύων εἰς πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ τύπου γραφόμενα, ἐνόμιζον ὅτι διέβλεπον— εἰς τ' ἀπώτερα μὲν τοῦ ὁρίζοντος εἶναι ἀληθές—ἀλλ' οὐχ ἧτ-

τον διέβλεπον ὑποφώσκουσαν τὴν ἠῶ τοῦ ὑπεσχημένου λαμπροῦ μέλλοντος.

Μετὰ λογομαχίαν τόσῳ πεισματώδη ἀλλὰ καὶ ἀμφίρροπον μία ἀνακωχὴ ἦτο ἀναγκαία.

— Πρέπει νὰ κάμνῃ δυνατὸ κρύο ἔξω, διέκοψεν ὁ ἀντίπαλός μου, ὁ καὶ οἰκοδεσπότης τῆς οἰκίας, γέρων φίλος μου, γενόμενος αἴφνης σύννους, καὶ ταὐτοχρόνως ἔρριψεν ὀγκῶδες ξύλον δρυὸς εἰς τὴν ἑστίαν, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐκαθήμεθα, ὡς ἐσυνειθίζομεν νὰ πράττωμεν τὸν χειμῶνα ὁ εἷς ἄντικρυ τοῦ ἄλλου.

Ὁ γέρων ἔλεγεν ἀλήθειαν· ἔξω τῳόντι ἐφύσα μανιώδης ὁ παγερὸς βορειάς, ὁ φοβερὸς βορειὰς τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν ὁποῖον καταρῶνται ὁμοφώνως οἱ ἀνεπαρκῶς ἐνδεδυμένοι, οἱ ἀνεπαρκέστερον ἐστεγασμένοι, οἱ ποιμένες, οἱ κηπουροὶ καὶ οἱ ἀνθοκόμοι διότι παγόνει, ξηραίνει, καίει τὰ πάντα.

— Κρύο καὶ κρύο βασιλικό, ἀπήντησα ἐγώ· βουθοῦνι δὲν 'μπορεῖ νὰ προβάλῃ ἔξω· ἄδειασαν ἡ στράταις· ὁ καθένας ἔτρεξεν ὅσον ἠμπόρεσεν ἐνωρίτερον νὰ χωθῇ ὑποκάτω 'στὴ κεραμίδα του· σκέπτομαι πῶς θὰ πηγαίνω, καὶ εἶμαι κάμποσον μακράν.

— Σένα, καϋμένε, θὰ συλλογισθῶ ; εἶπεν ὁ γέρων μὲ τὸ αὐτὸ περίφροντι ὕφος. Μιὰ γοῦνα χονδρὴ 'πάνω σου καὶ δρόμο. Συλλογίζομαι μόνον τὸν κακόμοιρον τὸν Τάσσον· θὰ ὑποφέρῃ τὸ διάβολό του 'στὸν δρόμον· θὰ ἔχῃ ἀπ' ἐμπρός, κατάμουτρα τὸν Λουλοβαρδάρην.

— Ἂν αὐτὸ σὲ κάμνῃ-ν' ἀνησυχῇς, τῷ εἶπον, εἰμπορεῖς νὰ ἦσαι ἥσυχος. Ὁ Τάσσος εὑρίσκεται εἰς τὸ σπῆτί του καὶ ζεσταίνεται κοντὰ 'ς τὴ γωνιά του, ὅπως κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τώρα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του.

— Πῶς ; μοὶ λέγει. Δὲν ἀνεχώρησε λοιπὸν χθές, ἐνῷ ἦτο τόσον μεγάλη ἀνάγκη ;

— Ὄχι.

— Καὶ διατί ;

— Διότι ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τῷ δώσουν διαβατήριον. Τοῦ ζητοῦν ἕνα σωρὸν φόρους, δῆθεν καθυστερουμένους· αὐτὸς διϊσχυρίζεται, λέγων, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ μεγαλείτερον μέρος, ὅτι δὲν ὀφείλει ὅ,τι τοῦ ζητοῦν, ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ τοὺς πληρώσῃ· ἄλλως τε καὶ θέλων ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πράξῃ. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι κάτι τρέχει. Οὐδόλως παράδοξον οἱ παστρικοὶ μουχτάρηδες νὰ ἔχουν τὸ χεράκι των μέσα 'ς αὐτὴν τὴν αταξίαν.

Ἡ τοιαύτη κατὰ κυβερνητικῶν ὀργάνων ὑπόνοιά μου ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἀμεταπείστου γέροντος ὡς ὅπλον καὶ νὰ στραφῇ τοῦτο κατ' ἐμοῦ. Εἴτε ὅμως διότι δὲν ἤθελε νὰ λύσῃ τὴν ἀνακωχήν, εἴτε διότι πράγματι ἦτο παραδεδομένος εἰς ἄλλον βοῦν σκέψεων, ἐφάνη ὅτι δὲν ἐπρόσεξεν.

— Ἀλλ' αὐτὸ θὰ ἦναι ἡ καταστροφή του, ἐξηκολούθησε λέγων μετὰ τόνου προδήλου ἀδημονίας. Ἂν αὐτὸ τὸ παιδὶ δὲν ἐμπορέσῃ νὰ πηγαίνῃ εἰς Μ . . . διὰ νὰ κατεβάσῃ τὴν ξυλείαν καὶ τὴν παραδώσῃ ἐμπροθέσμως, ὁ Αὐστριακὸς θὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ ὁ Τάσσος, διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἀποζημιώσεις καὶ ἔξοδα, θὰ πωλήσῃ καὶ τὴν ἀστρεχιά του. Ἀλλοίμονον, καὶ ἔχει νὰ θρέψῃ ἕνα σωρὸ παιδιά, τὰ ἰδικά του καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ του.

— Λυπηρὸν τῷ ὄντι, ἀλλ' ὅλα αὐτά, ὡς ἠξεύρετε, ὅσον καλὰ καὶ ἅγια καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἐνδιαφέρουσι τὴν ἐξουσίαν καὶ οὔτε τὰ λαμβάνει κἂν ὑπ' ὄψιν.

— Χρεωστεῖ ὅμως νὰ τὰ λάβῃ καὶ νὰ τὰ παραλάβῃ, ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ κάπως ὀργίλως ὁ γέρων. Στοχάζεσαι τάχα πῶς ἡ ἀπώλεια σήμερον μὲν τούτου, αὔριον δὲ ἐκείνου τοῦ πολίτου εἶναι πρᾶγμα ἀνάξιον τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μερίμνης μιᾶς Κυβερνήσεως ὅσον ἀτάσθαλος καὶ ἂν ἦναι. Μήπως χρειάζεται πολὺς νοῦς διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν μονάδων θέλει ἐπιφέρει ἀναποδράστως τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὅλου ;

— Πρὸ παντὸς ἂς ἤμεθα δίκαιοι, τῷ εἶπον. Τί ἤθελες τάχα, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Τάσσος ἰδικός μας, νὰ πατήσῃ ἐπάνω 'ς τὸν νόμον καὶ νὰ περάσῃ ; Ὁ περὶ διαβατηρίων νόμος εἶναι νόμος τοῦ κράτους ἐν ἰσχύϊ καὶ καθιερώθη κυρίως ὡς μέτρον τεῖνον εἰς περιστολὴν τῶν ληστῶν καὶ ἄλλων κακοποιῶν, οἵτινες ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἀφανίζουν τὴν χώραν καὶ ἰδίᾳ τὴν Μακεδονίαν. Διὰ νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ, δέον νὰ ἐφαρμόζηται αὐστηρῶς, ἀπαρεγκλήτως.

— Τὰ μεταξωτὰ βρακιὰ θέλουν κ' ἐπιδέξια σκέλια, φίλτατέ μου, λέγει ἡ παροιμία, ἀπεκρίθη μετά τινος εἰρωνείας ὁ ἀκατάβλητος γέρων. Συμφωνῶ πρὸς στιγμὴν εἰς ὅ,τι εἶπες περὶ τοῦ σκοποῦ εἰς ὃν τείνει τὸ προκείμενον μέτρον. Ἴδωμεν λοιπὸν τοὺς καρποὺς τοῦ περιφήμου τούτου νόμου σου. Κατέστρεψε τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα; Τί λέγω, εἶμαι πολὺ ἀπαιτητικός. Περιέστειλε κἂν αὐτὰ ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον ; Ἀνεκούφισε τὸν τόπον ; Ὄχι βέβαια. Τοὐναντίον μάλιστα αὐτὰ ἐπληθύνθησαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε δὲν ἠξεύρει κανεὶς εἰς ποῖον ἅγιον ν' ἀνάψῃ κηρί. Εἰπὲ μᾶλλον, ἐξηκολούθησε λέγων, ὅτι εἶναι μέτρον καθαρῶς ταμιευτικόν, τὸ ὁποῖον πλησίον εἰς τὰ ἄλλα ἐπήνεγκε καὶ τὸ ἑξῆς κακόν, κακὸν τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ φρόνιμοι προεῖδον, νὰ θέσῃ δηλονότι χειροπέδην εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ κράτους ἰδίως κίνησιν, ἐνῷ ἔχομεν ἀνάγκην ὑπέρποτε ἵνα αὕτη μὴ παρεμποδίζεται ἀλλὰ παντοιοτρόπως διευκολύνεται. Ἡ ταχεῖα κίνησις καὶ συγκοινωνία εἶναι, τὸ ἠξεύρουν σήμερον

πλέον καὶ τὰ παιδία, εἶναι ἡ ζωὴ τῆς κοινωνίας καὶ ἡμεῖς, ὡς προεῖπον, ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην αὐτῆς, διότι, ἤρχισαν νὰ παγόνουν ὄχι μόνον τὰ ἄκρα ἀλλὰ καὶ τὰ κέντρα.

Ἡτοιμαζόμην νὰ τὸν ἀντικρούσω, μὴ ἐννοῶν οὔτε τότε νὰ ὑποχωρήσω, ὅτε μὲ ἐπρόλαβεν ἡ σύζυγός του, σεβασμία λευκόθριξ δέσποινα, σχεδὸν ὁμῆλιξ αὐτῷ, ἥτις ἕως τότε δὲν εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν πλέκουσα ἐν σιγῇ τὴν κάλτσαν της.

— Γιατὶ φιλονεικᾶτε τώρα 'δῶ καὶ μιὰ ὥρα ; μᾶς εἶπεν. Ἐγὼ χθὲς τὸ βράδυ γυρίζοντας ἀπ' τὸν ἑσπερινὸ πέρασα ἀπὸ τοῦ Τάσσου καὶ κάμαμε λόγο γι' αὐτά. Καὶ τὸ διαβατήριο ἂν εἶχε, πάλι δὲν θὰ τὸ κούναγε ὕστερο ἀπ' τὸ κακὸ ποῦ γίνηκε προχθὲς 'σ τὴ Τούμπα.

— Τί ἔτρεξε πάλιν; ἠρώτησεν ὁ γέρων τὴν σύζυγόν του ἀνησύχως πως στραφεὶς πρὸς αὐτήν.

— Μπᾶ καὶ δὲν τ' ἄκουσες ; Ὁλόκληρον καρβάνι ἀπὸ Βιτωλιώταις τόπιακαν, τὸ ξεγύμνωσαν, ἀφοῦ ἄλλους μαχαίρωσαν καὶ ἄλλους ἔδειραν γιὰ θάνατο.

— Μὰ ποῦ ἔγινε πάλιν αὐτό, Χριστιανή μου ; σὲ ποιὰ Τούμπα ;

— Ῥωτᾷ σὲ ποιὰ Τούμπα ! ! Νὰ στὴ Τούμπα ὄξω ἀπ' τὴ πολιτεία, παρέκει ἀπ' τοὺς λαχανοκήπους, κοντὰ στὸ σιδηρόδρομο, ἀπήντησεν ἡ γραῖα βραδέως προφέρουσα ἑκάστην λέξιν.

— Βρὲ τοὺς δυστυχεῖς, βρὲ τοὺς κακομοίρους ἀνθρώπους, κρῖμα 'στὰ παιδιά των. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ εἶχαν πληρώσει τοὺς φόρους των καὶ ὅτι θὰ εἶχαν λάβει ἐν τάξει τὰ διαβατήριά των, εἶπεν ὁ γέρων ῥίψας πρός με βλέμμα πλῆρες πονηρίας καὶ εἰρωνείας.

— Καὶ νὰ ἦταν μονάχα αὐτά, 'ς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ γερόντισσα· μὰ δὲν περνᾷ 'μέρα νὰ μὴ γίνῃ καὶ ἕνα καὶ περισσότερα φονικά. Ἂν εἰπῇς πάλι ἀπὸ γδυσίματα, ἀπὸ δαρμούς, ἀπὸ σακατέματα, ἄλλο τίποτε. Νὰ φωνάξῃς ἀπὸ τοὺς ἑφτὰ Ὀγλάδες ἀκούεται 'ς τὴ λίμνη τοῦ ἅϊ—Βασίλη, μὰ δὲν ἀποκοτοῦν οἱ ψαράδες νὰ φέρουν ψάρια, νὰ πουλήσουν γιὰ νὰ ζήσουν τὰ σπήτια τους, γιατὶ ξεφυτρόνουν μέσ' 'ς τὴ μέση τοῦ δρόμου Ἀρβανίταις καὶ Μουατζήριδες καὶ λογιῶν λογιῶν κακοῦργοι καὶ τοὺς γδύνουν ὥς 'ς τὸ 'ποκάμισο, τοὺς πέρνουν καὶ τὰ ζᾶ τους· ἂν κοτήσουν λόγο νὰ ποῦν, τὸ μαχαῖρι ἀστράφτει ἀμέσως καὶ τοὺς στέλνει σ' τὸν ἄλλο κόσμο. Κανεὶς δὲν βρίσκεται νὰ τοὺς πονέσῃ, νὰ τοὺς διαφεντέψῃ.

— Τὰ ἀκούεις αὐτὰ σύ, φίλτατέ μου; στραφεὶς μοὶ εἶπεν ὁ γέρων.

— Μὴ γὰρ καὶ εἶνε καλλίτερος ὁ δρόμος πρὸς τὴ Κασσάνδρα ; ἐπανέλαβεν ἡ γερόντισσα. Ἂν πάλι 'ρωτᾶτε γιὰ τ' ἀντίκρυ πέρα, Χριστὲ καὶ Παναγιά. Εἶνε τώρα κάμποσαις 'μέραις ἀντάμωσα 'στῆς κυρᾶς Π... τὸν κὺρ Μαντίκο. Ξέρετε δὰ κ' οἱ δύο σας τί ἄνθρωπος εἶνε ὁ κὺρ Μαντίκος· πρόβατο τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος τῆς ἀλήθειας. Τὸν ῥωτήσαμε πῶς εἶνε τὰ μέρη τους, πῶς περνοῦν. Θεὲ καὶ Κύριε, καλλίτερα νὰ μὴ τὸν ῥωτούσαμε. Μᾶς εἶπε πράμματα ποῦ σηκώθηκαν τὰ μαλλιὰ 'σ τὸ κεφάλι μας. Ἡ φιλινάδα μου ἡ κυρὰ Π... ποῦ εἶνε ἀπὸ 'κεῖνα τὰ μέρη καὶ ἔχει καὶ συγγενεῖς ἔλυωσε 'ς τὸ δάκρυ· δὲν ῥάγισε 'λιγώτερο κ' ἡ δική μας ἡ καρδιά.

Ἐνταῦθα διεκόπη ἡ γερόντισσα, ζητοῦσα δῆθεν νὰ καθαρίσῃ τὰ ὀμματοϋάλιά της, πράγματι ὅμως προσπαθοῦσα ν' ἀπομάξῃ λάθρα δύο δάκρυα.

— Καὶ σὰν τί πράμματα σᾶς εἶπε, γυναῖκα, αὐτὸς ὁ κὺρ Μαντίκιος; ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ σύζυγός της ὑπογλυκαίνων πλέον ἢ τὸ σύνηθες τὴν φωνήν του.

— Δὲν μοῦ βαστᾷ ἡ καρδιὰ νὰ σᾶς τὰ 'πῶ, οὔτε 'μπορῶ νὰ σᾶς τὰ 'φηγηθῶ ἕνα πρὸς ἕνα, φθάνει μονάχα νὰ μάθητε πῶς ἀνθρώποι νοικοκυραῖοι ποῦ ἦταν μὲ τὸ ἔχει' τους καὶ μὲ τὸ καλό τους καὶ μὲ τὸ ἀγαθό τους, ποῦ 'ντρέπονταν κανεὶς νὰ 'βγῇ 'μπροστά τους, τώρα περπατοῦν μὲ γουφιασμένα 'μμάτια, παρταλιασμένοι, ποῦ φαίνονται, μὲ συμπαθᾶτε, τὰ κρέατά τους, τοὺς βουρλιάζουν 'ς ταῖς φυλακαῖς 'μπώχνοντας, 'σὰν νὰ ἦταν ζῶα, γιὰ δοσίματα, γιὰ δρόμους, γιὰ καζάρμαις καὶ τέτοια πολλὰ ἄλλα· φαμίλιαις ποῦ 'διναν ψωμὶ καὶ φαῒ σὲ φίλους καὶ ὀχτρούς, τώρα 'ς ταῖς 24, πολλαῖς φοραῖς καὶ 'ς ταῖς 48, γιὰ τὸ τρῶν γιὰ δὲν τὸ τρῶν, κ' αὐτὸ ξηρὸ καὶ μουχλιασμένο. Ἕνας σωρὸς σπήτια ῥήμαξαν πέρα πέρα κ' ἐκεῖ ποῦ πρὶν ἀκούονταν φωναῖς καὶ γέλια ἀπὸ ἀγοράκια καὶ τσιούπραις, τώρα φωνάζουν μέσα ἡ κουκουβάγιαις, γιατὶ ἀπὸ ἀγγάρiαις, πεῖνα, δυστυχία, ἀρρώστιαις πέθαναν οἱ ἀνθρώποι 'πὸ ἕνας ἕνας καὶ ἔτσι γλύττωσαν. Καὶ 'κεῖνοι ποῦ 'πόμειναν ζηλεύουν τοὺς 'πεθαμμένους γιὰ νὰ μὴ γλέπουν τόσαις τυράννιαις, γιὰ νὰ μὴ γλέπουν τὰ 'μμάτια τους νοικοκυραῖς καὶ νυφάδες νὰ ταῖς...

Ἐνταῦθα πλέον δὲν ἠδυνήθη ἡ δέσποινα ν' ἀνθέξῃ καὶ ἐξερράγη εἰς λυγμοὺς ἀκρατήτους, μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου μόλις κατώρθωσεν ὁ καλὸς σύζυγός της νὰ κατευνάσῃ τὴν συγκίνησίν της.

Ἤμην καὶ ἐγὼ συγκεκινημένος δι' ὅσα ἤκουσα· ταὐτοχρόνως δὲ ἀπεθαύμαζον τὸν θησαυρὸν τῆς φιλανθρωπίας καὶ φιλογενείας, τὸν ὁποῖον ἐνέκλειεν ἡ καρδία τῆς ἁπλοϊκῆς ἐκείνης γυναικός, ἣν βλέπων τις δὲν θὰ ὑπελάμβανεν

ἱκανὴν νὰ μεταρσιωθῇ ἀνωτέρω τοῦ μικροῦ καὶ χαμηλοῦ ὁρίζοντος μιᾶς χωριατονοικοκυρᾶς.

— Καὶ κάθησαι ἐδῶ καὶ δυὸ ὥραις τώρα, καὶ μοῦ ψάλλεις οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν καὶ πρόοδον καὶ αἰσιώτερον μέλλον καὶ παρόμοια κολοκύθια, στραφεὶς μοὶ εἶπεν ὁ γέρων, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγανάκτησις ἐφ' οἷς ἤκουσε καὶ αὐτός, δὲν εἶχεν ὅρια πλέον.

Τί ν' ἀπαντήσω εἰς ὅλα αὐτά; Τὰ πειστικώτερα, τὰ μᾶλλον ἀκαταμάχητα τῶν ἐπιχειρημάτων ἤρχοντο ἀθρόα κατ' ἐμοῦ. Μοὶ παρουσίαζον γεγονότα, πράγματα ἁπτά, ψηλαφητά, καὶ ἐγὼ δὲν εἶχον ν' ἀντιτάξω εἰς αὐτὰ εἰμὴ λόγους, θεωρίας, ἐλπίδας ἀναγομένας εἰς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ τὸ μέλλον εἶναι τέκνον τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ ἐνεστὼς αὐτό, οἷον ὑπάρχει ἐν γυμνῇ τῇ ἀληθείᾳ, δὲν εἶχεν οὐδὲν συστατικὸν εὐτεκνίας.

Προδήλως λοιπὸν ἡ θέσις μου ἀπέβαινε δυσχερεστάτη καὶ ἠγνόουν πῶς θὰ ἐξηρχόμην αὐτῆς. Εἶχον ἀπέναντί μου ἄνδρα πεπειραμένον, θετικὸν κατὰ τοῦ ὁποίου πᾶσα μαγγανεία λόγου ἦτο πάντη ἀνίσχυρος. Εὐτυχῶς καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἦλθεν εἰς βοήθειάν μου εἰς ἐκ μηχανῆς Θεός.

Β'.

— Ἀφέντη, εἶπεν ἡ ὑπηρέτρια Μάρθα ἀνοίξασα αἴφνης τὴν θύραν τοῦ δωματίου καὶ προβαλοῦσα τὴν κεφαλήν της, ἔρχεται ὁ Γερογεωργουλῆς. Νὰ τὸν πάω 'ς τὴ καλὴ τὴ κάμαρα ἢ νὰ τὸν φέρω 'δῶ;

— Τί λέγεις; ἐρωτᾷ ὁ οἰκοδεσπότης τὴν σύζυγόν του· τὸν φέρνομεν ἐδῶ;

— Ἂν δὲν πειράζῃ τὸν κύριον, ἀπεκρίθη ἐκείνη.

— Διόλου μάλιστα, ἔσπευσα ἐγὼ νὰ ἀπαντήσω.

— Θὰ εὐχαριστηθῇς πολύ, μοὶ λέγει ὁ γέρων νὰ γνωρίσῃς τὸν Γερογεωργουλῆν. Εἶνε χαρακτὴρ ὅσον ἁπλοῦς, τόσον εὐθὺς καὶ ἔντιμος. Καὶ εἰξεύρει τόσα πολλὰ πράγματα, τόσα ἰδίως ἀνέκδοτα, καὶ τὰ διηγεῖται μὲ τόσην ἀφέλειαν καὶ χάριν καὶ ἐνταυτῷ πεποίθησιν, ὥστε ὁ ἀκροατής του αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀκαταμαχήτως ἑλκόμενον καὶ πειθόμενον εἰς τοὺς λόγους του. Εἶνε καὶ συνοδοιπόρος ὄχι μόνον εὐχάριστος, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος. Συνεταξειδεύσαμεν πολλάκις διατρέξαντες οὐχὶ ἅπαξ ὅλην τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θρᾴκην καὶ τὴν Ἀλβανίαν· εἶναι ἐπάνω κάτω συντοπίτης μου, διότι εἶναι ἀπὸ τὴν Κ... Ὅσον πάλιν διὰ παλληκαρᾶς, σοῦ τὸν δίδω διὰ πρώτης τάξεως. Φαντάσου ὅτι μίαν νύκτα—ἀκόμη τὸ ἐνθυμοῦμαι ζωηρότατα ἂν καὶ παρῆλθον τόσα ἔτη ἔκτοτε—ἓξ Κηρτζαλῆδες τοῦρκοι γεροκακοῦργοι, ὡπλισμένοι μέχρις ὀδόντων, μᾶς παρηκολούθησαν ἕως εἰς τὸ Χάνι τοῦ Στρυμῶνος, χάνι τρομερό, εἰς ὃ καὶ αὐτὸς ὁ διάβολος θὰ ἐδίσταζε νὰ διανυκτερεύσῃ, καὶ τὰ μεσάνυκτα ἐζήτησαν νὰ εἰσέλθουν διὰ νὰ μᾶς πετσοκόψουν καὶ νὰ πάρουν ὅ,τι εἴχομεν· καὶ δὲν εἴχομεν ὀλίγα. Καὶ θὰ τὸ κατόρθωναν ἂν δὲν ἦτο μαζῇ μας ὁ Γεωργουλῆς. Μόνος ἀκολουθούμενος ὑφ' ἑνὸς μόνου Μιρδίτου, εἰσπράκτορος, ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ χανίου καὶ μὲ τὸ γιαταγάνι 'ς τὰ δόντια καὶ τὰ κουμπούρια 'στὰ δύο χέρια, ἐρρίφθη κατὰ τῶν κακούργων καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς τοιαύτην φυγὴν ὥστε εἷς ἐξ αὐτῶν ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐπνίγη.

— Φθάνει πιὰ ἀδερφέ, ἀνέκραξεν ἡ σύζυγός του· ὁ ἄνθρωπος θὰ περιμένῃ καὶ εἶνε ἐντροπὴ γιατί εἶνε καὶ φίλος.

— Ἔχεις δίκαιον, γυναῖκα. Μάρθα, πὲς τοῦ Γερογεωργουλῆ νὰ κοπιάσῃ ἐδῶ.

Μικρὸν κατόπιν εἰσῆλθεν εὔσωμος ἀνὴρ ὑψηλὸς καὶ εὐθυτενὴς ὡς λεύκη. Εἶχε τὸ πρόσωπον πλατύ, ὀφρῦς δασείας σκιαζούσας δύο μεγάλους μέλανας ὀφθαλμοὺς διαυγεστάτους ἐκφράζοντας γαλήνην ψυχῆς. Ἡλικίαν θὰ τῷ ἔδιδέ τις μεταξὺ 75 καὶ 80. Ἐφόρει πλατέα σαλβάρια ἐκ μέλανος ἐριούχου καὶ ντουλουμᾶν, ἀμφότερα πεποικιλμένα διὰ σειρητίων καὶ ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας κομβολόγιον. Μετὰ τοὺς συνήθεις χαιρετισμούς,

— Μὲ συμπάθειο κι' ὅλας, εἶπεν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην. Ἴσως σᾶς ἔκοψα τὴ *κουβέντα*. Ἴσως εἴχατεν καὶ κανένα κρυφό.

— Ὄχι, Γερογεωργουλῆ, δὲν εἴχαμε κανένα κρυφό. Μόνον ἔχω ἐδῶ καὶ δύο ὥραις ποῦ προσπαθῶ ν' ἀνοίξω τὰ 'μάτια αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἐπάνω σὲ κάτι πράγματα ποῦ εἶνε φανερὰ σὰν τὸν ἥλιο καὶ αὐτὸς μὲ ἀντιστέκεται μὲ λόγια, ὅσα βρῆκε 'ς τὰ βιβλία ποῦ διάβασε. Ἔτσι εἶνε αὐτοὶ οἱ νέοι· ἅμα μάθουν γράμματα νομίζουν ὅτι τὰ ἠξεύρουν ὅλα. Ἐδῶ βλέπει φῶς φανερὰ πῶς σχεδὸν δὲν ἔκλεισαν οἱ δρόμοι, πῶς ὁ παρᾶς ἔφυγε σὲ ξένους τόπους καὶ μᾶς ἄφησε τὴν φτώχια, τὴν πεῖναν, καὶ τὴν γύμνα, ἐδῶ μὲ δύο ξεπόλυτους ψευδομάρτυρας μουσουλμάνους σ' ἁρπάζουν τὸ τσιφλῆκι σου, τὸ σπῆτί σου, ἐδῶ κανεὶς δὲν εἶνε ἀσφαλὴς ὅτι τὸ κεφάλι του θὰ σταθῇ 'ς τὸ κορμί του, ἐδῶ κάθε στενοῦρα, κάθε λάκκος, κάθε δερβένι καθημέρα σχεδὸν βάφεται μὲ αἷμα, καὶ ἡ ἀφεντιά του κάθηται καὶ μοῦ λέγει θεωρίαις καὶ μοῦ ὑπόσχεται ὅτι δὲν θὰ περάσουν πολλὰ χρόνια καὶ θὰ μᾶς βρέχῃ μέλι καὶ γάλα καὶ θὰ χιονίζῃ μάνα.

— Καὶ ἂν ἀκόμα οὖλοι οἱ ἅγιοι 'ρθοῦν νὰ βοηθήσουν, πάλι εἶν' ἀδύνατο 'κόμα μιὰ φορὰ νὰ δῇ ἄσπρη 'μέρα αὐτὸ τὸ βασίλειο, εἶπε ὁ Γερογεωργουλῆς μετὰ σοβαρότητος δικαστοῦ ἀπαγγέλλοντος καταδικαστικὴν ἀπόφασιν.

— Καὶ διατί; τὸν ἠρώτησα.

— Γιατὶ ἀπὸ 'δῶ καὶ τόσα χρόνια ὁ θεὸς σήκωσε πιὰ τὸ χέρι του τελειωτικὰ ἀπὸ 'πάνω του, μοὶ ἀπήντησε μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε σοβαρότητος.

— Δὲν τὸ καταλαβαίνομε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, 'ξήγησέ μάς το καμπόσο, τῷ εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης καμμύσας μοι πονήρως τὸν ἕνα ὀφθαλμόν του ὡς ἵνα μοὶ εἴπῃ ατώρα θ' ἀρχίσῃ καὶ θὰ ἴδῃς ἂν σοὶ εἶπον ἀλήθειαν ἢ ὄχι.»

Τὸ πῦρ ἐν τῇ ἑστίᾳ ἐπιμελῶς ὑποτρεφόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου ἐλαμπύριζεν διαχέον γλυκεῖαν θερμότητα, ὁ βορειᾶς ἔξω ἐξηκολούθει νὰ φυσᾷ παγερὸς καὶ ὁ Γερογεώργουλῆς δὲν ἐδείκνυε πολλὴν διάθεσιν ν' ἀφήσῃ τόσον ἐνωρὶς τὴν καλὴν συντροφίαν.

Δὲν περιέμεινε λοιπὸν νὰ τὸν παρακαλέσωσι καὶ ἐκ δευτέρου.

— 'Αφοῦ ἔχετε ὄρεξιν νὰ τ' ἀκούσητε, ἀπεκρίθη, μετὰ χαρᾶς σας νὰ σᾶς τὸ πῶ.

Καὶ ἤρξατο ὡς ἀκολούθως.

Γ'

Ὅταν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἔχτισε τὴ πόλι, χάλασε τὰ εἴδωλα καὶ στερέωσε τὸ βασίλειο, ἔφερε 'ς τὴ πόλι τὸν τίμιο σταυρὸ ποῦ σταυρώθηκε ὁ Χριστός μας καὶ τὸ ἅγιο κανίστρι ποῦ 'χε βάλει τοὺς ἄρτους κ' εἶχε χορτάσει χιλιάδες λαὸν χωρὶς νὰ σωθῇ τὸ ψωμί. Τὰ εἶχαν τὸ λοιπὸν αὐτὰ μέσα 'ς τὸ θησαυρὸ καὶ τὰ φυλάγαν 'μέρα καὶ νύχτα.

Ὡς ποῦ ἦταν αὐτὰ μέσ' 'στὴ πόλι, τὸ βασίλειο ἦταν ἀτράνταχτο. Δὲν περνοῦσε χρονιὰ ποῦ νὰ μὴν πέσουν καταπάνω 'Ατζέμιδες, 'Αραπάδες, Ροῦσσοι, Βουργάροι, Φράγκοι, Τοῦρκοι καὶ λογιῶν λογιῶν μελέτια, μὲ ἀμέτρητα ἀσκέρια, μὲ ἀρμάδες φοβεραῖς ζητῶντας νὰ πάρουν τὸ παράδεισο τῆς γῆς. Χύνονταν γαίματα ποτάμια, ἔπαιφταν κορμιὰ στρῶσι 'σὰν ἀχλάδια, τὸ πρᾶμμα πολλαῖς φοραῖς ἤρχονταν 'ς τὸ *νῦν καὶ ἀεὶ* καὶ οὖλοι 'λέγαν πῶς 'πάει πιά. Μὰ τοῦ κάκου. Ἡ δύναμι τοῦ τίμιου Σταυροῦ κατατσάκιζε τὸν ὀχτρό· καὶ ἡ εὐλογία ἀπ' τὸ ἅγιο πανέρι ἔχυνε πλοῦτο τόσο πολὺ ποῦ παλληκάρια ἀνδρειωμένα ἔτρεχαν ἀπ' οὖλα τὰ μέρια τοῦ κόσμου γιὰ νὰ πολεμήσουν μετ' ἐμᾶς.

Ἔτσι τσακισμένος μιὰ φορὰ ὁ Σουλτάνος τῆς 'Αδριανοῦς γύριζε 'στὴ καθέδρα του μὲ τὴ λύπη μέσ' 'στὴ καρδιά. Κανένα ρετζάλι δὲν κουτοῦσε νὰ σηκώσῃ 'μμάτι νὰ 'δῇ τὸ πρόσωπό του, γιατὶ ἦταν φοβερὸς ἀπ' τὸ θυμὸ καὶ τὴ 'ντροπή, κατάλαβες. Ἕνας γιαβέρης (ὑπασπιστής) πολὺ ἀγαπημένος τοῦ Σουλτάνου, γιατὶ ἦταν ἀδερφὸς τῆς Σουλτάνας καὶ νέος ὄμορφος καὶ εὐγενικὸς 'ς τὸ τρόπο, τὤβαλε βουλὴ καὶ ἀπόφασι νὰ μὴ 'ψηφίσῃ τὴν ὀργή του καὶ νὰ τοῦ κουβεντιάσῃ γιατὶ εἶχε κάτι σημαντικὸ πρᾶμμα νὰ τοῦ 'πῇ. Αὐτὸς ὁ νέος ἦταν ἕνα μεγάλο ρετζάλι. Ὁ πατέρας του ἦταν κράλης 'ςτὰ μέρη τῆς Βουργαριᾶς, καὶ ἀφοῦ τὸν νίκησε ὁ Σουλτάνος, πῆρε τὸ βασίλειό του, πῆρε τὸ κορίτσι του γιὰ γυναῖκα καὶ ἔκαμε Τοῦρκο τὸ παιδί του, ποῦ 'ταν μόνον δέκα χρονῶν ἀγόρι.

Μιὰ 'μέρα τολοιπὸν σήκωσε δειλὰ δειλὰ τὸν *μπερτέ*, πῆρε τὴν ἄκρα τοῦ *κετσέ*, τὴ φίλησε, τὴν ἔφερε 'ς τὸ γλέφαρό του καὶ γονατιστὸς περίμεινε. Ὁ Σουλτάνος γιατὶ τὸν ἀγαποῦσε πολύ, δὲ 'θύμωσε καὶ τοὔκαμε νέμα νὰ 'πῇ τί ἤθελε.

— 'Αφέντη μου καὶ πολυχρονεμένε βασιλειᾶ, βεζνὲς τῆς δικαιοσύνης, ἴσκιος τοῦ θεοῦ, μὴ λυπᾶσαι γιατὶ δὲ 'μπορέσαμε νὰ πάρωμε τὴ Πόλι. Δόξα 'ς τὸ προφήτη, ἡ ἀνδρεία τοῦ Μουσουλμάνου 'μπροστὰ 'ς τὸ γκιαιούρη εἶναι σὰν ὁ πλάτανος 'μπρὸς 'ς τὸ καλάμι, μὰ ὅλα τὰ ἀσκέρια τῆς Οἰκουμένης νὰ εἶχες, πάλι ἦταν ἀδύνατο νὰ τὴν πάρῃς.

— Γιατί; τὸν ρωτᾷ ἄγριος ὁ Σουλτάνος.

— Γιατὶ δὲν εἶνε γραμμένο, καὶ γιὰ πῶς: Ἡ γιαγιά μου ποῦ ἦταν πολίτισσα, θυμᾶμαι πὤλεγε, ἤμαν τότες μικρὸ παιδί, πῶς 'ς τὸ μεγάλο τὸ παλάτι κοντὰ 'ς τὴ ἅγια Σοφιὰ εἶνε κάτι Χαμαΐλια τοῦ Χζρέτι-'Ισοῦ (ὅπως λὲν αὐτηνοὶ τὸ Χριστό μας) καὶ ὡς ὁποῦ αὐτὰ τὰ χαμαΐλια φυλάγονται ἐκεῖ, ἡ Πόλι δὲ πέρνεται.

Ὁ Σουλτάνος ἔπεσε σὲ συλλογή!

— Μὰ ἂν θέλῃ ὁ 'Αφέντης μου, εἶπε πάλι ὁ γιαβέρης, θὰ κάμω τ' ἀδύνατα δυνατά, τὴ γῆ θὰ σχίσω γιὰ νὰ τὰ πάρω ἀπ' ἐκεῖ μέσα.

Ἄρεσε πολὺ 'ς τὸ Σουλτάνο αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ γιαβέρη καὶ τὸν εἶπε νὰ τὸ κάμῃ.

Τὴν ἴδια 'μέρα τολοιπὸν ἅμα σουρούπιασε καβαλικεύει τὸν ἀράπη του καὶ σὲ πέντε ὥραις ἀπάνω, σὰν ἀέρας, νάτος 'μπρὸς 'ς τὸ 'Εδρινεκαποῦ τῆς Πόλης.

— Θέλω νὰ 'μιλήσω τοῦ Βασιλειᾶ, λέει 'ς τοὺς φυλακάδας, ἔχω νὰ τοῦ πῶ μεγάλα πράμματα, σημαντικὰ πράμματα.

Μηνοῦν τοῦ βασιλειᾶ πῶς ἕνας ὄμορφος καβαλάρης 'ντυμένος 'ς τὸ χρυσάφι καὶ 'ς τὸ μάλαμα ζητεῖ νὰ τοῦ 'μιλήσῃ.

— Ἄστε τον νὰ 'ρθῇ, λέει ὁ βασιλειᾶς.

Τόμ καὶ βγῆκε 'μπροστά του ἔπεσε καὶ τὸν προσκύνησε καὶ τοῦ λέει.

— 'Αφέντη βασιλειᾶ, ἐγὼ εἶμαι συγγενής σου· ἡ μητέρα τοῦ πατέρα μου ἦταν βασιλοποῦλα, καὶ εἶπε ὀνόματα καὶ σημάδια. Ἡ Τουρκιὰ σκότωσε τὸν κύρη μου καὶ 'μᾶς πῆρε σκλάβους. Τόσο καιρὸ τώρα μὲ τὸ στανιὸ ἤμουν Τοῦρκος καὶ κρυφὰ Χριστιανός· καιρὸν παραμόνευα νὰ 'βρῶ νὰ φύγω· τὸν 'βρῆκα, ἔφυγα

κ' ἦρθα τώρα νὰ δουλέψω τὴ βασιλεία σου.

Χάρηκε πολὺ ὁ βασιλειᾶς καὶ τὸν ἄνοιξε τὴν ἀγκαλιά του. Τὸν τίμησε, τὸν πάνδρεψε μὲ μιὰ ἀρχόντισσα, τοὔδωκε οὖλα τὰ πιστὰ καὶ τὸν ἔκαμε καὶ βεζίρη του καὶ κάθε 'μέρα δὲν εἶχε λόγια νὰ 'παινᾷ τὴν ἀξιότητά του, γιατί ἦταν κρυφὸς κατεργάρης.

Μὰ καθὼς θὰ δῆτε πιὸ ὕστερα τοῦ ἔκαμε πολὺ κακό, γιατί καθὼς εἶνε ἀδύνατο νὰ γενῇ τοῦ γουρουνιοῦ ἡ τρίχα μετάξη, ἔτσι ἀδύνατο εἶνε νἄχῃ καὶ τοῦ Βουργάρου τὸ παιδὶ 'μπιστοσύνη καὶ τάξι.

Πέρασαν ἔτσι κατὰ πῶς σᾶς εἶπα κάμποσα χρόνια. Ξάφνω ἕνα πουρνὸ ἡ βάρδιαις δίνουν εἴδησι πῶς ἤρχονταν μεγάλη μαυρίλα. Ὡς ποῦ νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος γέμισαν οἱ κάμποι καὶ τὰ 'ψώματα ἀπὸ ἀναρίθμητο ἀσκέρι, πεζοὶ καὶ καβαλαρία· ἀντιλαλοῦσε ὁ τόπος ἀπὸ χλεμετρίματα τῶν ἀλόγων, ἀπὸ τοὺς ντοβάδες τῶν δερβισσάδων καὶ ἀπὸ τὸ βουητὸ τῶν ἄλλων.

Οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἐρθῇ πάλι νὰ πάρουν τὴ Πόλι.

Μὲ θάρρος ἁρματώθηκε ὁ βασιλειᾶς καὶ βγῆκε νὰ πάρῃ τὸ *κομάντο* ἀπ' τὸ πόλεμο. Βλέπει τὸ ἀσκέρι του ὀλίγο καὶ φοβιασμένο καὶ τὰ πρωτοπαλλήκαρα χωρὶς κουράγιο, κ' ἀπ' τοὺς ξένους, ποῦ ἄλλαις φοραῖς ἔτρεχαν μελίσσια νὰ βοηθήσουν, τώρα μονάχα μιὰ χούφτα.

— Γιατί ἔτσι; ρωτᾷ τὸ βεζίρη του, ποὖν' ὁ λαός μου, γιατί δὲν τρέχει 'ς τὰ ἅρματα;

— Τοὔφυγε ἡ καρδιά, τ' ἀποκρίνεται ὁ βεζύρης καὶ σκρόπισε 'ς ταῖς ἐκκλησιαῖς νὰ παρακαλᾷ.

— Ποὖνε οἱ φίλοι μας οἱ Φράγκοι, γιατί δὲν ἔρχονται νὰ μᾶς βοηθήσουν;

— Ζητοῦν χρυσάφι, πολὺ χρυσάφι, ἀφέντη μου, τοῦ λέει ὁ βεζύρης.

— Δόστε τους, 'ς αὐτὴ τὴν ὥρα δόστε ὅ,τι ζητοῦν, μὴ τὰ λυπᾶσθε, φθάνει μονάχα νὰ τσακίσωμε 'κόμα αὐτὴ τὴ φορὰ τὸν ὀχτρὸ τῆς πίστης.

— Δὲν ἔμεινε πιὰ τίποτα, ἀφέντη μου, στέρεψαν ὅλα.

— Γλήγορα τὸ ἅγιο κανίστρι, φέρτε νὰ παρακαλέσω μὲ αὐτὸ τὸ Μεγαλοδύναμο.

Σιωπὴ ἄκρα, κανεὶς δὲν κρένει.

— Μωρὲ τί σωπᾶτε; τί δὲν κρένετε; τοὺς ρωτᾷ τότες μὲ θυμὸ ὁ βασιλειᾶς.

Μὰ αὐτοινοὶ πάλι οὖλοι στέκονται 'λόγυράτου, σωποῦν καὶ μονάχα τὰ δάκρυά τους τρέχουν σὰ βρύσι καὶ στεναγμὸς βαθὺς φουσκόνει τὰ στήθια τους.

Πείκασεν ἀμέσως ὁ βασιλειᾶς τὸ κακὸ ποῦ γένηκε καὶ ράγισ' ἡ καρδιά του.

— Ποὖνε τὸ Τουρκόπουλο; Φωνάξτε το νἄρθῃ 'δῶ.

— 'Απὸ τὰ ψὲς δὲν φαίνεται πουθενά, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ βεζίρης.

— Κατάλαβα, εἶπε· μᾶς ἔκλεψε ὁ θεοκατάρατος τὰ ἅγια φυλαχτά, πάει πιὰ ἡ βοήθεια μας, ἡ σωτηρία μας, καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ τότες πύρινα δάκρυα, καὶ μαζῆ του 'λόλυζαν κ' οἱ ἀρχοντάδες.

— 'Ακοῦστ', ἀνδρειωμένα μου παιδιὰ κ' ἀγαπημένα μου ἀδέρφια, ἔσκουξε γιὰ νά τον ἀκούσουν οὖλοι. Ἂς γείνῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἂν αὐτὸ ἦναι τὸ θέλημά του. Γιὰ 'μᾶς δὲν μένει πιὰ τίποτα 'ς αὐτὸ τὸ κόσμο παρὰ νὰ πολεμήσουμε μὲ ἀνδρεία καὶ ἂν ἦνε γραμμένο νὰ πέσουμε, νὰ πέσουμε τιμημένα καὶ δοξασμένα. Ὁ καθένας μας νὰ πολεμήσῃ γιὰ ,κατό, γιὰ χίλιους καὶ νὰ 'πουλήσῃ πολὺ ἀκριβὰ τὸ γαῖμά του. Τὰ σπαθιά σας φόρα καὶ οὖλ' μέσ' 'ς τὴ φωτιά.

Κύριε ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστέ, εἶπε, καὶ ἀφοῦ ἔκαμε τὸ σταυρό του, χύθηκε πρῶτος καταπάνω 'ς τὸν ὀχτρό.

Καὶ ἀρχίνησεν ὁ πόλεμος καὶ βάσταξε ἑφτὰ 'μέραις κ' ἑφτὰ νύχταις· οὐρανὸς δὲν φαίνουνταν, οὖλα ἦταν μαυρίλα, σκοτάδι, ἀντάρα καὶ ἀδιάκοπαις ἀστραπαῖς καὶ βρονταῖς, ποῦ θαρροῦσες πῶς ἦρθε τὸ τέλος τοῦ κόσμου, πῶς θ' ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ καταπιῇ τὴν πλάσι τοῦ Θεοῦ. Πιθαμὴ τόπο δὲν εἶχε νὰ πατήσῃς ἀπ' τὰ κορμιὰ καὶ τὸ γαῖμα 'ς τοὺς δρόμους ἔτρεχε τόσο πολὺ ποῦ 'μποροῦσε νὰ κολυμπήσῃ ἕνα μοσχαράκη.

'Σ ταῖς ὀχτὼ ἔπαψε ἡ βοὴ κ' ὁ πόλεμος.

Ὁ βασιλειᾶς μας, ἀρχοντάδες μου, εἶχε πέσει ἀνδρειωμένα, τιμημένα καὶ δοξασμένα κατὰ πῶς τὸ εἶπε· Οἱ Τοῦρκοι πῆραν τὴ πόλι τὴ θεόχτιστη· 'Ιμάμης λάλησε 'πάνω 'ς τὴν ἁγιὰ Σοφιά· Σουλτάνος κάθησε 'ς τὸ θρόνο τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀρχόντισσαις, ἀρχοντοπούλαις κ ἀρχοντόπουλα σέρνονταν ἀπ' τὰ μαλλιὰ 'ς τὰ χαρέμια καὶ 'ς τὴ σκλαβιά.

Δ'.

Καὶ μεγάλωσε καὶ μεγάλωσε ὁ Τοῦρκος καὶ πῆρε κάστρα καὶ κυρίεψε βασίλεια καὶ σκότωσε κράληδες καὶ πριγκηπάδες καὶ ἀφεντάδες, καὶ πῆρε ταῖς βασιλοπούλαις γιὰ γυναῖκες καὶ ταῖς ἀρχόντισσαις γιὰ σκλάβαις καὶ ξεκλήρωσε τὸ βασιλικὸ γένος.

Τ' ἀσκέρια του κινοῦσαν μὲ ἅρματα ἀσημένια καὶ γύριζαν μὲ μαλαματένια. Κανένας δὲν ἀποκουτοῦσε νὰ τὰ βάλῃ μαζῆ του καὶ ὅταν αὐτὸς κατέβαζε τὰ φρύδια του, φόβος καὶ τρομάρα ἔπιανε τὴ Φραγκιά. Οἱ κράληδες καὶ οἱ ρηγάδες της ποῦ τοὺς φασκέλωνε κάθε φορά, ἦταν σὰν γύφτοι 'μπροστά του 'ς τὸ πλοῦτος καὶ 'ς τὸ σαλτανάτι. Μὴ γὰρ δὲν εἶχε τὰ ἅγια

φυλαχτά μας μαζῆ του 'ς τὴ πόλι μέσα;

Ποῦ τότες δανεικὰ ἀπὸ γκιαούρηδες κατὰ πῶς τώρα, καὶ ποῦ στενοχώριαις καὶ πίκραις; Οἱ πασσάδες καὶ οἱ ἐφέντηδες ζοῦσαν σὰν Σουλτάνοι καὶ ὁ Σουλτάνος σάν... θεός... Πφιού, Πφιού, ἥμαρτον Κύριε, συγχώρησέ με. Καὶ ὁ Γερογεωργουλῆς ἐνταῦθα ἔπτυσε δὶς ἐν τῷ κόλπῳ του, ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἐπανέλαβε δὲ ὡς ἑξῆς:

Βρὲ αὐτὸς ἔχ' ἐννιὰ ψυχαῖς, εἶπε μιὰ 'μέρα ὁ Μόσκοβος· μονάχα μὲ πόλεμο δὲ θὰ 'μπορέσουμε νὰ τὸν γονατίσωμε. Πρέπει νὰ κάνωμε σκέψι νὰ βροῦμε μὲ τί ἄλλον τρόπον νὰ τοῦ σπάσουμε τὰ κόκκαλα.

Καὶ κάλεσε τοὺς βοεβοδάδες καὶ τοὺς ὀσπαδάρους καὶ ὅλους τοὺς μεγάλους κ' ἔκαμε συμβούλιο μεγάλο καὶ πρόσταξε νὰ πῇ ὁ καθένας τὴν ἰδέα του. Καὶ εἶπε τὸ λοιπὸν ποιὸς τὸ μακρύ του, ποιὸς τὸ κοντό του· μὲ συμπάθειο, τὸ λέει ὁ λόγος. Ἀνάμεσα σὲ τόσους συμβουλάτορας ἦταν κ' ἕνας καλόγηρος, γέρος, πολὺ γέρος. Λέγαν πῶς ὁ Τσάρος τὸν σεβόνταν πολὺ καὶ τὸν εὐλαβοῦνταν γιατὶ ἦταν ἅγιος ἄνθρωπος καὶ γερὸ κεφάλι, λέγαν πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦταν Ῥοῦσος, μὰ Χιώτης, πῶς ἦταν ἔμπορος καὶ εἶχε πολὺ βίος, πῶς 'ς τὸ χαλασμὸ τῆς Χιώς, τοῦ διαγούμισαν τὸ ἔχει του,ἔσφαξαν τὰ δύο παιδιά του, κοτζᾶ ἄνδες πανδρεμένοι, πῶς πῆραν σκλάβαις καὶ τούρκεψαν ταῖς νυφάδες καὶ ταῖς δύο τσιούπραις του, καὶ πῶς ἀπὸ τὴ μεγάλη λύπη του γίνηκε καλόγηρος θρηνῶντας 'μέρα νύχτα τ' ἀγαπημένα του.

Ὕστερον ἀπὸ οὔλους ζήτησε καὶ αὐτουνοῦ τοῦ καλογήρου τὴ συμβουλὴ ὁ Τσάρος καὶ 'κεῖνος τοῦ τὴν ἔδωκε, μὰ χωριστά, χωρὶς κανένας νὰ τὴν μάθῃ.

Πέρασαν χρόνια. Ἤμαν 'ς τὴ Πόλι γιὰ δουλειά μου. Μιὰ 'μέρα ἀκοῦμε κάτι φοβεραὶς κανονιαὶς ποῦ σπασαν οὔλα τὰ τζιάμια τῶν παραθυριῶν τοῦ παλατιοῦ τοῦ Σουλτάνου καὶ δύο Σουλτάναις λιποθύμησαν.

—Τί νᾶναι, ρωτᾷ ἕνας,τί νᾶναι ρωτᾷ ἄλλος· τέλος τὸ μάθαμε.

Ἦταν ἕνα παρτίδο ῥούσσικο, τριπόντε, βουνό, ποὖχε 'ρθῆ νὰ φέρῃ 'ς τὸ Σουλτάνο ἕνα δῶρο τοῦ Μόσκοβου. Ἦταν τότες σατραζάμης ὁ Τοπάλης.

—Ὁ Χ... Πασᾶς; ἠρώτησα ἐγώ, ὁ φοβερὸς ναύαρχος τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν;

— Ναίσκε ὅλος, μά ὄχι δὲ καὶ κατὰ πῶς τὸν λὲς ἡ ἀφεντιά σου.

— Δὲν ἦτο καὶ μικρὸς ἄνθρωπος, Γερογεωργουλῆ, τῷ εἶπον· διάβασα κάμποσα πράγματα ἐπαινετικὰ δι αὐτόν.

— Πῶς ὁρίζει ἡ ἀφεντιά σου; μοὶ ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ Γερογεωργουλῆς, ὡς νὰ ἐπειράχθη· δὲ ξέρω 'γὼ τί λὲν τὰ χαρτιά, ξέρω μονάχα πῶς εἶχε 'ποκάτω ς' τὸ *κομάντο* του μιὰν ἀρμάδα 'κεῖ πέρα θεόρατη καὶ οἱ 'δικοί μας μὲ ταῖς βάρκαις τὸν 'ντρόπιασαν.

— Ἔλα, μοὶ λέγει ὁ οἰκοδεσπότης, μὴ διακόπτεις τὸν Γερογεωργουλῆ, μὴ σὲ κυριεύῃ αὐτὸ τὸ πάθος ὅτι ὅλα τὰ ἠξεύρεις.

— Ὁ Τοπάλης τολοιπόν, ἐξηκολούθησε ὁ Γερογεωργουλῆς, ἦταν ἕνας φαγᾶς, μὰ τί φαγᾶς, κάραβος μονάχος, ποῦ τῆς Βενετιᾶς οὖλο τὸ φλωρὶ νὰ τὸν ἔρριχνες,πάλιν δὲν τὸν χόρταινες. Λέγαν ὅμως πῶς ὁ Μόσκοβος 'μπόρεσε νὰ τὸν χορτάσῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃ 'ς τὰ νερά του. 'Σταῖς 'μέραις λοιπὸν αὐτουνοῦ τοῦ Τοπάλη ἦρθε τὸ παρτίδο μὲ τὸ δῶρο.

— Σὰν τί πρᾶγμα νὰ ἦτον αὐτὸ τὸ δῶρον; τὸν ἠρώτησεν ὁ οἰκοδεσπότης.

— Μεγάλο πρᾶμμα, τεφαρίκι. Ἦταν ἕνα τζαμὶ μὲ τέσσαρες μιναρέδες. Τὸ τζαμὶ ἦταν οὖλο ἀπὸ καθαρὸ μάλαμα,ἡ σκεπαστὴ ἀπὸ σμάλτο καὶ οἱ μιναρέδες ἀπὸ διαμάντια καὶ μπριλλάντια. Μιλλιούνια ἄξιζε. Σύναξε τὸ λοιπὸν ὁ Σουλτάνος ὅλους τοὺς βεζιράδες καὶ τοὺς πασσάδες καὶ τοὺς βεηλερβέηδες καὶ τοὺς καζασκέρηδες καὶ τοὺς βουκελάδες· ἔλλειπε μονάχα ὁ Σεχισλάμης· δὲν εἶχε ἀφήσει ὁ Τοπάλης νὰ τὸν κράξουν. Καὶ ὅταν ξετύλιξαν 'μπροστά τους τὸ δῶρο, καὶ ἄστραψε τὸ μάλαμα καὶ ἔλαμψαν τὰ διαμάντια καὶ τὰ μπιρλλάντια, «βαϊ βαϊ, εἶπαν οὖλοι, τί πρᾶμμα εἶνε τοῦτο» ;

— Μᾶς τὸ στέλνει ὁ Μόσκοβος, λέει ὁ Σουλτάνος, τί νὰ τὸν φιλοδωρήσουμε καὶ 'μεῖς; ἐρωτᾷ.

Σώπασαν οὖλοι καὶ περίμειναν νὰ 'μιλήσῃ ὁ Σατραζάμης κατὰ πῶς τὸ θέλει ἡ τάξι.

— Ἐφέντη μου, 'ποκρίνεται τοῦτος, τῆς πίστης μας πρᾶμμα μᾶς ἔστειλε, τῆς πίστης του πρέπει νὰ τοῦ στείλουμε καὶ 'μεῖς. 'Στὸ χαζνέ μας βρίσκεται 'κεῖ σὲ μιὰν ἄκρια ἕνα ξύλο σταυρωτὸ μαῦρο παλαιὸ κ' ἕνα παλαιοκάνιστρο. Ἔτσι στέκονται 'κεῖ πεταγμένα. Στοχάζομαι πῶς ἂν τοῦ στείλουμε αὐτὰ θὰ 'φχαριστηθῇ περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλο.

— Καλὰ τὸ εἶπες, λέει ὁ Σουλτάνος, ἔτσι νὰ γίνῃ.

Ἀπὸ ὀλίγαις ὥραις ὕστερα τὸ ῥούσικο ἔκαμνε πανιὰ φέρνοντας μαζῆ του τὰ ἅγια πράμματα καὶ τοὔκαμε ἕνα τέτοιο καιρὸ ποῦ σὲ μιά 'μέρα ἔφθασε 'ς τὴν Ὀδέσσα.

Τὤμαθε ὁ Σεχιζλάμης καὶ

— Ἄχ, τί ἔκαμες! λέει τοῦ Σουλτάνου, ἔχασες τὰ θεμέλια ἀπ' τὸ βασίλειό σου.

— Γιατί; πῶς; γιὰ 'κεῖνα τὰ ξυλάκια; τὸν ρωτᾷ ὁ Σουλτάνος.

— Ναί, γιὰ κεῖνα. Τὰ χαρτιά μας λέν, ἀφέντη μου, 'ποκρίνεται ὁ Σεχιζλάμης, πῶς ἀπ' ἐκεῖνα θὰ βαστιέται τὸ βασίλειό μας· ὡς ποῦ θὰ

τὰ ἔχουμε, θὰ ἤμαστε πάντα δυνατοὶ καὶ μὲ χαρᾶν καὶ κάνένας όχτρὸς δὲ θὰ 'μπορέσῃ νὰ μᾶς βάλῃ κάτω.

—'Αμ τώρα; φωνάζ' ὁ Σουλτάνος 'σὰ παραζαλισμένος.

—Τώρα πάει πιά, τελείωσε γιὰ μᾶς, τ' ἀποκρίνεται ὁ Σεχιζλάμης. 'Κεῖνος 'ποῦ θάχῃ αὐτὰ τὰ χαϊμαλιὰ θὰ γίνεται μέρα τὴν ἡμέρα δυνατώτερος καὶ πλουσιώτερος καὶ 'μεῖς ἀπ' τὸ κακοῦ 'στὸ χειρότερο ὡς ποῦ νἄρθῃ χωρὶς ἄλλο ἡ μαύρη 'μέρα.

'Ο Σουλτάνος ἔσκυψε κάτω κάτω τὸ κεφάλι του κ' ἔπεσε σὲ τόσους βαθεῖς συλλογισμούς, ποῦ δὲν ἔννοιωσε διόλου τὸν Σεχιζλάμην, ὅταν τάπίσω τάπίσω βγῆκε κ' ἔφυγε.

— 'Από τότε λοιπόν, ἠρώτησα ἐγὼ τὸν Γεωργουλῆν, πῆραν τὸν κατήφορον;

— Ναίσκε, μοὶ ἀπήντησεν οὗτος, «ἀπὸ τότες», ἀλλὰ δὲν εἶνε πρὸς τὸ κατήφορο, εἶνε πρὸς τὸ κρέμιο.

—

'Ενταῦθα ἐπεράτωσε τὴν διήγησίν του ὁ Γερογεωργουλῆς πλήρης πίστεως εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσων μᾶς εἶπε.

'Ομολογῶ ὅτι τὸ συμπέρασμα τῆς παραδόσεως ταύτης μὲ διέθεσε κακῶς, διότι προσέβαλε αὐτὰς τὰς βάσεις τοῦ οἰκοδομήματος τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν προσδοκιῶν τοῦ γένους μας, διότι ἀπεμπώλει εἰς ξένους τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μας.

Προσέβλεψα λοιπὸν τὸν Γερογεωργουλῆν μὲ βλέμμα οἴκτου, περιφρονήσεως, διότι ἐθεώρουν αὐτὸν ὥς τι ἀνδράποδον θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ὥς τι κιβώτιον ἀκουστικὸν ἀσυνειδήτως ἀντηχοῦν ἐκ τῶν προφητικῶν προρρήσεων τοῦ 'Αγαθαγγέλου. 'Ηθέλησα μ̓όλα ταῦτα νὰ βεβαιωθῶ περισσότερον περὶ τούτου.

—Φρονεῖς λοιπόν, Γερογεωργουλῆ, τῷ εἶπον, ὅτι ἡ 'Ρωσία θὰ πάρῃ τὴν Πόλιν καὶ τὴν ἁγιὰ Σοφιά, ἀφοῦ βέβαια αὐτὴ κατέχει τώρα τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα λείψανα;

— Φρονῶ, λέει; μοὶ ἀπαντᾷ. Καὶ ποιὸς ρωτᾷ τί φρονῶ καὶ τί φρονεῖς. 'Ρώτα τί εἶπε ὅταν ξεψύχησε 'κεῖνος ὁ ἅγιος ἄνθρωπος ποῦ συμβούλεψε τὸ Τσάρο.

— Τί εἶπε; ἠρωτήσαμεν ταὐτοχρόνως ἐγὼ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης τὸν Γερογεωργουλῆ.

— Εἶπε, ἀφεντάδες μου, πῶς Κωνσταντῖνος θεμέλιωσε τὴν πόλι, Κωνσταντῖνος τὴν ἔχασε καὶ Κωνσταντῖνος πάλι θὰ τὴν ξαναποκτήσῃ.

'Εν Θεσσαλονίκῃ, 9 'Ιανουαρίου 1888.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΛΕΩΝΑΣ.

Οἱ ἐν τῇ θεωρίᾳ μόνον ἠθικοὶ ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι τὸν κατέχοντα ὕφασμα καὶ μὴ κατασκευάζοντα ἔνδυμα ἐξ αὐτοῦ.

ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΙΤΑΙ

(Θρησκευτικὰ ἔθιμα ἐν Καταφυγίῳ τοῦ 'Ολύμπου.)

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται μεθ' οἵας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῷ ὄντι πνευματικῆς ἑώρταζε παῖς ὢν τὰς μεγάλας θρησκευτικὰς ἑορτάς; Ἓν μικρὸν δῶρον τῶν γονέων αὐτοῦ, ἓν ἔνδυμα καινουργές, ἓν ζεῦγος στιλπνῶν ἐμβάδων ἠδύναντο νὰ διεγείρωσιν ἐν τῇ τρυφερᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ τὰ θυμηδέστερα τῶν αἰσθημάτων. 'Οποία ἀφέλεια παιδική! Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀμέριστος ἡ χαρὰ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἡλικίᾳ, καθ' ἣν εἰς οὐδεμίαν ἔρχεται συνάφειαν ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰς βιωτικὰς μερίμνας, ἄλλους ἔχων ἵνα φροντίζωσι περὶ αὐτοῦ. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ἐποχὴ καθ' ἣν ζῇ ἐν τῷ κήπῳ τῆς 'Εδὲμ οὐδεμίαν ἢ ὀλίγας καὶ ἀνεπαισθήτους λύπας αἰσθανόμενος. Πόσον περιφρονεῖ τότε καὶ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς δριμύτητος τοῦ παγετοῦ! 'Ενθυμοῦμαι μετὰ πόσης ἀδιαφορίας διεσχίζομεν τὰς παχείας στιβάδας τῆς χιόνος καὶ ἐπὶ τῶν πάγων ὁδεύοντες περιηρχόμεθα τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου κρατοῦντες τὸ δοχεῖον τοῦ ἡγιασμένου ὕδατος, δι' οὗ ὁ ἱερεὺς κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων ἐφώτιζε τοὺς χριστιανούς του. 'Αλλ' ἡ χαρά μου ἔφθανεν εἰς τὸ κατακόρυφον τὴν ἑορτὴν τοῦ Προδρόμου, ὅτε ἀνέμενον ἀπὸ πρωΐας τοὺς *Προδρομίτας* ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως μᾶς τραγῳδήσωσιν.

Ὅπως πολλὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ δόξαι τῶν ἀρχαίων, οὕτω καὶ οἱ ἐαρινοὶ αὐτῶν παιᾶνες δι' ὧν ὁ λαὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ χαρὰν ἐξεδήλου ἀπαλλαττόμενος τῶν τοῦ χειμῶνος ταλαιπωριῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν συγγραφέων, διετηρήθησαν παρ' ἡμῖν μετὰ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἀρχεγόνου χαρακτῆρος αὐτῶν. Καὶ ποῦ μὲν οὗτοι ψάλλονται νῦν περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς χελιδόνος, ποῦ δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Λαζάρου ἢ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

'Εν τῇ πατρίδι μου ἔθος ἐπεκράτησεν, ἵνα ψάλλωνται κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Προδρόμου, ἥτις εἶναι καὶ ἡ ἐπισφράγισις τῶν μεγάλων χειμερινῶν ἑορτῶν. Περιβάλλονται δὲ θρησκευτικόν τινα καὶ ἐπίσημον χαρακτῆρα. Διότι δὲν ψάλλονται ὡς ἀλλαχοῦ ὑπὸ παίδων ἀσυναρτήτως καὶ ὑπὸ παρθένων ἀλλ' ὑπὸ ἐνηλίκων ἀνδρῶν περιερχομένων ἐν τάξει τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου κατὰ ὁμάδας καὶ καλουμένων ὡς ἐκ τῆς ἑορτῆς *προδρομιτῶν*. Τοὺς *προδρομίτας* τούτους καὶ τοὺς παιᾶνας αὐτῶν, οἵτινες παῖδα ὄντα μὲ ἔτερπον, ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω νῦν ὡς ἔχω μνήμης, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς ἱστορικὴ πλέον μελέτη, διότι τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου ὁσημέραι χαλαρουμένου διὰ τῆς δουλικῆς ἀπομιμή-

σεως ξένων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἅτινα ὡς τρυγία τοῦ ἐκ δυσμῶν πολιτισμοῦ ἀδιακόπως πρὸς ἡμᾶς ἐκφορτίζονται, κινδυνεύουσι καὶ οὗτοι νὰ ἐκλίπωσιν ὁλοτελῶς.

Τὴν ἑορτὴν τοῦ Προδρόμου μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας συναθροίζονται πανηγυρικῶς οἱ ἄνδρες ἐν τῇ παρακειμένῃ εὐρυχώρῳ ἀγορᾷ καθ' ὁμίλους διαλεγόμενοι, ἀστειολογοῦντες καὶ βρέχοντες ἀλλήλους ὑπὸ τὴν ὁμιχλώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ ἐν ὀρεινῇ κοιλάδι κειμένου χωρίου καὶ ἐπὶ χιονοστρώτου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδάφους. Ἐν τῇ φαιδρᾷ ἐκείνῃ ὁμηγύρει ἐκλέγονται τῇ παρακελεύσει τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτρόπου τέσσαρες ἐκ τῶν καλλιτέρων τραγῳδιστῶν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνοριῶν τοῦ χωρίου. Οὗτοι δὲ συγκροτοῦντες περὶ αὐτοὺς ὁμάδας ἀπὸ 8—10 ἀτόμων περιέρχονται ἀπὸ πρωΐας τὰς οἰκίας ᾄδοντες μέχρις ἑσπέρας.

Ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ παρατίθεται αὐτοῖς τράπεζα πλήρης κρεάτων, τυροῦ, πλακούντων, οἴνου καὶ ὀπωρῶν. Περὶ δὲ τὴν τράπεζαν καθήμενοι ὀκλαδὸν ἀπογεύονται τῶν παντοδαπῶν ἐδεσμάτων ἐναποθέτοντες καὶ πλεῖστα αὐτῶν τὰ μᾶλλον εὐκόμιστα ἐν ἀσκοῖς καὶ ἀμφορεῦσιν, οὓς φέρουσιν ἐπὶ τούτῳ παῖδες σκευοφόροι. Εἰς δύο δὲ διῃρημένοι χοροὺς ᾄδουσιν εἶτα ἐκ περιτροπῆς ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας κατάλληλον ᾆσμα ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἐγκωμιασμοῦ τοῦ οἴκου ᾠδε:

Διὰ τὸν οἶκον.

Ἐδῶ σὲ τούτην τὴν αὐλὴ τὴ μαρμαροστρωμένη
ἐδῶχουν χίλ̮ια πρόβατα καὶ δυὸ χιλ̮ιάδες γίδ̮ια.
Σ' τὸν κάμπο τὰ κατέβαζαν νὰ τὰ περιβοσκήσουν,
καὶ 'ς τὸ βουνὸ τἀνέβαζαν νὰ τὰ νεροποτίσουν.
Κ̮ι' ὁ βασιληὰς ἐδ̮ιάβαινεν ἀπὸ τὸ ταξειδ̮ιό του,
τὸ μαῦρό του κοντοκρατεῖ, καὶ τὸ βοσκὸ ρωτάει:
—Βρὲ τσ̮ιόμπανε, βρὲ πιστικέ, βρὲ καγκελοφρυδᾶτε,
τὸ τίνος εἶν' τὰ πρόβατα τἀργυροκουδωνάτα;
—Τἀφέντη μας τὰ πρόβατα τἀργυροκουδωνάτα.
—Καὶ τίνος εἶναι τὸ μαντρὶ μὲ τὸ φλωρὶ πλεγμένο;
—Τἀφέντη μας καὶ τὸ μαντρὶ μὲ τὸ φλωρὶ πλεγμένο.

Διὰ τὸν οἰκοδεσπότην.

Ἀφέντη μου πρωτότιμε καὶ πρωτοτιμημένε,
πρῶτα σὲ τίμησεν ὁ θεὶ̮ὸς κ̮ι' ὕστερ' ὁ κόσμος ὅλος,
σὲ τίμησε κ̮ι' ὁ βασιληὰς νὰ πᾷς νὰ στεφανώσῃς.
Φκ̮ιάνεις στεφάν̮ια 'πὸ φλωρὶ καὶ τὰ κηρ̮ιὰ π' ἀσῆμι
καὶ τὸ στεφανομάντηλο ὅλο μαργαριτάρι

. . . .

Ὅσ' ἄστρα 'ναι σ' τὸν οὐρανὸ καὶ φύλλα 'ναι σ' τὰ
[δένδρα,
τόσ' ἄσπρ' ἔχει ἀφέντης μας, φλωρ̮ιὰ καὶ χαραγρόσ̮ια,
μὲ τὸ ταγάρι του μετρᾷ, μὲ τὸ κοιλό του ρίχνει.
Ἐμέτρησε, ξεμέτρησε τοῦ λείπουν τρεῖς χιλ̮ιάδες,
καὶ τὴν καλή του ρώτησε καὶ τὴν καλή του λέγει:
—Καλή μου, ποῦναι τἄσπρά μας, καὶ ποῦναι τὰ φλω-
[ρ̮ιά μας;
—Ἐγῶλεγα, ἀφέντη μου, νὰ μὴ μοῦ τὸ ρωτήσῃς,
καὶ τώρα ποῦ μὲ ρώτησες, θὰ σοὶ τὸ 'μολογήσω,
πολλοὶ φίλοι μᾶς ἔπεσαν καὶ τἄκαμαμε χάρτζι.

Διὰ τὴν οἰκοδέσποιναν.

Δὲν πρέπουν τἄργυρᾶ κομπ̮ιὰ σ' τὸ πράσινο τὸ ροῦχο,
δὲν πρέπει τὸν ἀφέντη μας νὰ παίζῃ μὲ τὴν κόρη.
Σ' τὰ γόνατα νὰ τὴν κρατῇ σ' τὰ μάτ̮ια τὴν κυττάζῃ
—Κόρη μ' δὲν εἶσαι ρόδινη, κόρη μ' δὲν εἶσαι ἄσπρη.
—Σὰν θέλῃς νἆμαι ρόδινη, σὰν θέλῃς νἆμαι ἄσπρη,
σύρε σ' τὴν Ἀντριανούπουλι, σύρε σ' τὴ Σαλονίκη,
κ̮ι' ἀγόρασέ μου 'ξώπλατο, σερβ̮ιώτικο ζωνάρι
νὰ σε̮ιῶμαι, νὰ λυγίζωμαι, νὰ φαίνωνται τὰ κάλλη.

Διὰ τοὺς νεογάμους.

Ἀ̮ιτὸς βαστᾷ τὴν πέρδικα 'πὸ 'πάνω σ' τὰ φτερά του,
κ̮ι' ἡ πέρδικα 'λάχεν βαργε̮ιὰ καὶ ράϊσε τὸ φτερό του.

. . . .

Δ̮ιαλαλητάδες ἔβαζαν ς' ὅλα τὰ βιλαέτ̮ια
—πο̮ιὸς ἔχ' ἀσῆμι ἄδολο καὶ φλωροκαπνισμένο
νὰ δέσ' ὁ νε̮ιὸς τὴ φοῦντά του κ̮ι' ἡ κόρη τὰ μαλλ̮ιά της.

Διὰ τοὺς νέους.

'Σὰν κίνησεν ὁ νε̮ιούτσικος νὰ πάῃ νἀρραβων̮ιάσῃ,
οὐδὲ τὸ ροῦχο ἔβανεν, οὐδὲ ζωνάρι ζώνει,
μόν' ἔρριξε σ' τὸν κόρφο του ἐνν̮ιὰ χιλ̮ιάδες ἄσπρα,
καὶ τρώγοντας καὶ πίνοντας φιλοῦντας τὰ κοράσ̮ια
σώνει ὁ νε̮ιὸς τὸν ἔξοδο καὶ τῆς ἐνν̮ιὰ χιλ̮ιάδες,
κ̮ι' ὁ μαῦρος τὸν ἀπόμεινε κ̮ι' αὐτὸν τὸν παζαρεύει.
Κ̮ι' ὁ μαῦρός του τῷ ἔλεγε, κ̮ι' ὁ μαῦρός του τῷ λέγει:
—Μὴ μὲ πωλεῖς, ἀφέντη μου, καὶ μὴ με παζαρεύεις,
βάλε με μῆναν σ' τὴν ταγὶ καὶ δυὸ μῆνες σ' τὸ σταῦλο,
τότε νἀδῇς τὴν τρίχα μου σὰν ἄγρ̮ιο περιστέρι.

Διὰ τὰς παρθένους.

Μιὰ γεραχίνα πλουμιστὴ ἐνν̮ιὰ κωδούν̮ια σέρνει,
τὰ τρ̮ιὰ ἀργυρᾶ, τὰ τρ̮ιὰ χρυσᾶ, τὰ τρ̮ιὰ μαλαμμα-
[τέν̮ια,
τὰ τρ̮ιὰ σ' τὴν Πόλι πάηναν, τὰ τρ̮ιὰ σ' τὴ Σαλονίκη,
τὰ τρ̮ιὰ σ' τὴν Ἀντριανούπολι γ̮ιὰ προξεν̮ιὰ τῆς κόρης.
Ῥωτοῦσαν καὶ ξαναρωτοῦν ποῦ ναὕρουν τέτο̮ια κόρη
'ψηλὴ λιγνὴ σὰν τὸ βεργί, λ̮ιανὴ σὰν τὸ καλάμι,
σ' τὸ δαχτυλίδι νὰ δ̮ιαβῇ σ' τὴ βέργα νὰ περάσῃ,
καὶ σ' τὸ ξευταροκόνταρο νὰ σταυρωθῇ νὰ κάτσῃ.

Διὰ τὰ μικρὰ παιδία.

Ἕνα μικρὸ μικρούτσικο, μικρὸ καὶ χαϊδεμένο,
μικρὸ τοὔχεν ἡ μάνα του σ' τὸ δάσκαλο τὸ πάνει,
κ̮ι' ὁ δάσκαλος τὸ ἔκρουε μὲ τὴ χρυσῆ τὴ βέργα.
—Μικρέ μου, ποῦν' τὰ γράμματα; τρανέ μου, ποῦν' ὁ
[νοῦς σου;
—Τὰ γράμματα μέσ' τὸ χαρτὶ κ̮ι' ὁ νοῦς μου πέρα,
[πέρα,
ὁ νοῦς μου πέρα πέρασε σ' αὐταῖς ταῖς μαυρομμάταις
ποὔχουν τὰ μάτ̮ια σὰν καυχ̮ιά, τὰ φρύδ̮ια σὰν γαϊτάνι,
τὸ δόλ̮ιο τὸ 'ματόφρυδο 'σὰν γυριστὴ καμάρα.

Διὰ τοὺς ἱερεῖς.

Ἀφέντη μου, σ' τὴν τάβλα σου χρυσαῖς λαμπάδες
[καίουν.

. . . .

Τὰ μοναστήρ̮ια σήμαναν καὶ ἡ ἐκκλησ̮ιαῖς δ̮ιαβάζουν
καὶ τὰ γραμματικούδ̮ια σου ψάλλουν τὸ κυριαλέησο.

. . . .

Διὰ τὰς ἱερείας.

Καλογρ̮ιοπούλα περπατεῖ σ' τὴν ἄκρη τοῦ θαλάσσ̮ιου
μαζώνει πέτραις σ' τὴν ποδ̮ιά, λιθάρ̮ια σ' τὸ μαντῆλι,

πετροβολᾷ τὴ θάλασσα τὴν πικροκυματοῦσα.
—Θάλασσα πικροθάλασσα καὶ πικροκυματοῦσα,
θάλασσα, ποῦν' ὁ ἄντρας σου, καὶ ποῦναι τὰ παιδ̯ιά σου.

Διὰ τοὺς ἐγγραμμάτους.

Γραμματικὸς ἐκάθονταν σ' ἀφεντικὸ σαράϊ,
κι' ἔπ̯ιασε καὶ κοντύλιαζεν ἐνν̯ιὰ χρονῶν μελάνη,
καὶ ἡ μελάνη ἔσταξε κι' ἐβάψαν τὰ ῥουχίτσ̯ια.
κι' ἡ κόρη ποῦ τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ποῦ τὸν καλοπέρνει,
σ' ἐνν̯ιὰ ποτάμ̯ια τἄπληνε κι' ἐβάψαν τὰ ποτάμ̯ια.

Διὰ τοὺς ἄρχοντας.

'Αφέντ' ἀφέντ' ὁλάφεντη, πέντε βολαῖς ἀφέντη,
πέντε βολαῖς ἀφέντεψες καὶ πάλ' ἀφέντης εἶσαι.
Πέντε κρατοῦν τὸ μαῦρό σου καὶ δέκα τὸν σελώνουν,
καὶ δεκοχτὼ παρακαλοῦν—ἀφέντη καβαλίκα—
Καβαλικεύεις, χαίρεσαι, πεζεύεις καμαρώνεις.
Ὅπου πατεῖ ὁ μαῦρός σου πηγάδια φανερώνει,
πηγάδια συρτοπήγαδα, αὐλαῖς μαρμαρωμέναις.

'Αποχαιρετισμός.

Πολλἄπαμε καὶ ποὖπαμε, τώρα κι' ἀπὸ σιμά του.
Λύσετ' ἀφέντη, λύσετε τὴν ἀργυρῆ σακούλα,
κι' ἂν ἔχῃς ἄσπρα, δός μας τα, φλωρ̯ιὰ μὴ τα λυπᾶσαι,
κι' ἂν ἔχῃς κἄνα χαϊρλέ, κέρνα τὰ παλληκάρ̯ια.
. . . .
Ὅσαις ὑγε̯ιαῖς τόσαις χαραῖς καὶ φέτο κι' ὅλο ἕνα,
νὰ ζήσῃς χρόνους ἑκατὸ καὶ πεντακόσ̯ια φῶτα,
νὰ ζήσῃς σὰν τὸν Ἔλυμπο 'σὰν τἄγρ̯ιο περιστέρι.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἀντ' αὐτοῦ ἡ οἰκοδέσποινα δωρεῖται αὐτοῖς ἀπερχομένοις ἀργυρᾶ τινα κερμάτια. Ταῦτα δὲ συναγόμενα ἀκολούθως παραδίδονται τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς Ἐκκλησίας, ὅστις εἰς ἀμοιβὴν τοῦ κόπου των προσφέρει αὐτοῖς τὴν ἐπιοῦσαν πολυτελὲς γεῦμα. Τὸ δὲ ἑσπέρας συγκροτοῦσι χορὸν ἐν τῷ δημοσίῳ χοροστασίῳ, ἐν ᾧ παρίστανται θεώμενοι ἅπαντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Χορεύοντες δὲ ᾄδουσι διάφορα ᾄσματα, ὧν πρωτεύει κατὰ τὴν τάξιν τὸ τοῦ καπετὰν-Σταθᾶ, γνωστοῦ ἐκ τῆς νεωτέρας ἱστορίας ἁρματωλοκλέπτου τῶν Ἀγράφων ἔχον ὧδε:

Σ' τ' Ἄγραφα κλαίει μ̯ιὰ παπαδ̯ιὰ μικρὴ παπαδοπούλα,
πῆραν οἱ κλέφταις τὸν ὑγ̯ιὸ κι' ἄλλον ὑγ̯ιὸν δὲν ἔχει.
Γράφουν χαρτ̯ιὰ καὶ προβοδοῦν, γράφουν χαρτ̯ιὰ καὶ στέλνουν.
—Σ' ἐσένα καπετὰν-Σταθᾶ, σ' ὅλα τὰ παλληκάρ̯ια,
μὴ μοῦ χαλᾶστε τὸν ὑγ̯ιὸ τἄλλον ὑγ̯ιὸν δὲν ἔχω.
Τσαπράζια σ'τὸ γραμματικό, πιολὶ σ' τὸν καπετάνο
κι' ἀπῶνα 'σημομάχαιρο 'σ ὅλα τὰ παλληκάρ̯ια.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 10ῃ Μαρτίου 1888.

Γ. Παπαγεωργιου.

Οὐδὲν περιποιεῖ μείζονα τιμὴν τῇ γυναικὶ ἢ ἡ ὑπομονὴ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν περιποιεῖ αὐτῇ ἥττονα τιμὴν ἢ ἡ ὑπομονὴ τοῦ συζύγου της.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

ΙΖ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΙΚΩΝ ΤΟΥΤΩΝ.

Ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν, ὡς καὶ ἀνωτέρω διέλαβον, ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθέντες ἄποικοι Ἕλληνες ἦσαν ὄχι μόνον Πελοποννήσιοι Οἰτύλιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν, οἷον ἐκ Κυθήρων, ἐκ Πάρου, ἐκ Κῶ, ἐκ Σμύρνης ἐκ Χίου, ἐκ Κρήτης, ἐκ Ψαρῶν, ἐκ Κερκύρας καὶ ἄλλων εἰσέτι πόλεων. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἕπεται ὅτι καὶ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς ἀποικίας ταύτης ὑπῆρξεν ὄχι καθαρῶς Πελοποννησιακόν, ἀλλὰ μικτόν. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι, ὡς πληροφοροῦμαι, ἐξηκολούθησαν νὰ ὁμιλῶσι τὴν ἑλληνικὴν καὶ μόνον αὐτήν, σχεδὸν μέχρι τοῦ 1830. Ἕως τότε ὀλίγιστοι ἐξ αὐτῶν ἐγνώριζον τὴν ἰταλικήν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης μέχρι σήμερον τὰ πράγματα ἤλλαξαν ὁλοτελῶς. Τὴν σήμερον ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὁμιλοῦσι τὴν ἰταλικὴν ὡς Κορσικανοὶ αὐτόχθονες, τὴν δὲ ἑλληνικὴν μόνοι οἱ γέροντες τὴν ὁμιλοῦσιν.

Συνήθως, ἐν ταῖς κοιναῖς τοῦ βίου περιστάσεσι, τὸ μεγαλείτερον στοιχεῖον ἀπορροφᾷ τὸ μικρότερον, τὸ δὲ ἔργον τοῦτο ἔτι περισσότερον ἐπιταχύνεται, ἐφ' ὅσον τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι ὁμογενῆ. Καθαρῶς ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι, λόγου χάριν, μεταβαίνουσιν εἰς Γαλλίαν καὶ ἐγκαθίστανται ἐκεῖ. Αἱ τοιαῦται οἰκογένειαι μετὰ δύο ἢ τὸ πολὺ τρεῖς γενεὰς ὁλοτελῶς ἐκγαλλίζονται. Καὶ τἀνάπαλιν, οἰκογένειαι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἐγκατασταθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι, μετά τινας γενεὰς μόνον τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς των διετήρησαν, καὶ τοῦτο ἱκανῶς ἐξελληνισμένον. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι γενικὸς καὶ μόνον ἐξαιρέσεις δέχεται. Τοιαύτη τις ἐξαίρεσις συνέβη καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποικίαν, ἥτις μετὰ 211 ἐτῶν ὕπαρξιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου τούτου Κορσικανικοῦ στοιχείου, ἔτι καὶ σήμερον παρέχει σημεῖα τινὰ ζωῆς καθαρῶς ἑλληνικῆς. Τοῦ φαινομένου τούτου ἐξήγησιν θὰ προσπαθήσω νὰ δώσω ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Ἡ ταυτότης τῆς θρησκείας, τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἀποτελοῦσι ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸν σύνδεσμον τῆς ἑνότητος. Οἱ δὲ λαοὶ οἵτινες συνδέονται διὰ τῶν τριῶν τούτων δεσμῶν καλοῦνται ὁμογενεῖς.

Ἡ γλῶσσα εἶναι καὶ λέγεται ζῶσα, ὅταν μεταδίδεται ἀπὸ τὴν μητέρα εἰς τὸ τέκνον, θη-

λάζουαν αὐτό. Ζῶσα δὲ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἐκείνη, ἥτις δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ συντακτικόν, ἥτις ἀκρωτηριάζεται ὑπὸ τὸν κάλαμον τοῦ λογίου καὶ τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖ ὁ λαός. Τοιαύτην γλῶσσαν εἶχον οἱ πρῶτοι ἄποικοι Ἕλληνες τῆς Κορσικῆς, καὶ τοιαύτη, ἔτι καὶ σήμερον, σώζεται εἰς τὰ στόματα τῶν γερόντων.

Ἡ ἔλλογος καλλιέργησις τῆς ζώσης ἑλληνικῆς γλώσσης καθιστᾷ τὴν παρ' ἡμῖν κοινὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Πῶς λοιπὸν οἱ ἕλληνες οὗτοι ἠδυνήθησαν ν' ἀντιστῶσιν κατὰ τοῦ Κορσικανικοῦ χειμάρρου ἐπὶ δύο αἰῶνας ;— Εἴδομεν ἤδη πῶς κατὰ τὴν θρησκείαν διέφερον τῶν Κορσικανῶν, ἂν καὶ κατ'ούσίαν ἔγειναν ὅμοιοι διὰ τῆς μεταξὺ ἀποίκων Ἑλλήνων καὶ γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας ἀνταλλαγείσης συνθήκης, τουτέστι Δυτικοὶ καὶ οἱ μέν, Δυτικοὶ καὶ οἱ δέ. Εἴδομεν ἐπίσης πῶς κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα δὲν εἶχον οὐδεμίαν σχέσιν μεταξὺ αὐτῶν. Ὡσαύτως εἴδομεν πῶς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 1830 οἱ Ἕλληνες οὗτοι εὑρίσκοντο εἰς ἀδιακόπους πολέμους καὶ ἔριδας μετὰ τῶν Κορσικανῶν. Ἕνεκα δὲ πάντων τούτων οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον μεγάλην συγκοινωνίαν μετὰ τῶν Κορσικανῶν καὶ μάλιστα δὲν συνῆπτον συνοικέσια μετ' αὐτῶν. Ἰδοὺ λοιπὸν οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους τὸ ἑλληνικὸν τοῦτο στοιχεῖον διετηρήθη ἀκμαῖον μέχρι τοῦ 1830, καὶ ψυχορραγοῦν μέχρι σήμερον.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι σήμερον τί συνέβη ; Οἱ Ἱερεῖς τῶν Ἑλλήνων τούτων,ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς προπαγάνδας,τοὺς διδάσκουσι καὶ τοὺς πείθουσιν ὅτι δὲν εἶναι πλέον Ἀνατολικοὶ ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ Δυτικοί. Ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἑλληνικὰ ἤρχισαν νὰ ἐξαφανίζωνται καὶ ν' ἀντικαθιστῶνται ὑπ' ἄλλων τοιούτων Κορσικανικῶν. Ἕνεκα δὲ τῆς καταπαύσεως τῶν ἐρίδων καὶ πολέμων μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Κορσικανῶν, ἐπῆλθεν ἡ πλήρης συγκοινωνία καὶ ἡ συμφιλίωσις ἀναμεταξὺ αὐτῶν. Καὶ συνέπεια τούτου ὑπῆρξεν ἡ σύνδεσις συνοικεσίων μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων. *Τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχει οὐδεμία οἰκογένεια Ἑλληνικὴ ἐν Κορσικῇ, ἡ ὁποία νὰ μὴ ἔχῃ ἀναμεμιγμένον τὸ αἷμά της μετὰ τῶν Κορσικανῶν.*

Δι' ὅλους δὲ τοὺς λόγους τούτους ἤδη ἀπὸ τοῦ 1830 ἤρχισε τὸ μεγαλείτερον στοιχεῖον ν' ἀπορροφᾷ τὸ μικρότερον. Ἡ δὲ φυσιολογικὴ αὕτη ἐργασία προβαίνει ὁσημέραι γιγαντιαίοις βήμασιν.

Φυσιολογικῶς λοιπὸν ἡ ἀποικία αὕτη εἶναι καταδικασμένη νὰ χάσῃ τὴν ἑλληνικήν της ζωὴν καὶ τὴν ἑλληνικήν της γλῶσσαν, τοὐλάχιστον μετὰ δύο γενεάς, ἐὰν ἀνωτέρα τις δύναμις δὲν μεταβάλῃ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων.

Τοῦθ' ὅπερ δὲ λέγω περὶ τῶν ἐν Καρυαῖς Ἑλλήνων ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Ἀφρικῇ ἀποικίας αὐτῶν.

Ὑπάρχει ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον αἴσθημα ἵνα, ὁσάκις βλέπει τὸν πλησίον του εἰς μέγαν κίνδυνον διατελοῦντα, σπεύδῃ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ χωρὶς νὰ εἶναι κατάλληλος ἢ ἱκανὸς πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ. Τοιοῦτο δέ τι συνέβη καὶ εἰς ἐμέ, μετά τινων μηνῶν διαμονὴν ἐν Καρυαῖς, ὅταν διέγνωσα καὶ ἐξηκρίβωσα τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διατρέχει *ἡ εἰσέτι ζῶσα ἑλληνικὴ αὕτη ἀρχαιότης*. Ὑπὸ ψυχολογικὴν δὲ ἔποψιν τὸ θέαμα, ὅπερ παρουσιάζουσι τὴν σήμερον οἱ κάτοικοι τῶν Καρυῶν Ἕλληνες, εἶναι ἄξιον μεγάλης περιεργείας καὶ μελέτης. Καθὼς δὲ ἰατρός τις, ἐνώπιον φθισιῶντος ἀσθενοῦς, ἀφοῦ πρότερον παρηκολούθησεν ὅλας τὰς φάσεις τῆς ἀσθενείας, ἐπὶ τέλους παρίσταται θεατὴς ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ἐπικειμένου ὀλέθρου, ὡσαύτως καὶ ὁ ψυχολογῶν ἐν Καρυαῖς δύναται νὰ διαγνώσῃ καὶ παρακολουθήσῃ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ λαὸς οὗτος ἀποθνήσκει ὑπὸ ἐθνολογικὴν ἔποψιν. Ἡ παροῦσα ἐποχὴ τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ γλώσσης τῶν Καρυῶν εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ψυχορραγοῦντος. Εἰσέρχεταί τις, λόγου χάριν, ἐν τῷ μέσῳ οἰκογενείας τινὸς καὶ ἀμέσως παρατηρεῖ ὅτι οἱ γέροντες ὁμιλοῦν καθαρώτατα τὴν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν προτιμοῦν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῆς Κορσικανικῆς, καὶ εἶναι πλήρεις ἑλληνικῶν αἰσθημάτων. Τὰ τέκνα τούτων ὁμιλοῦν μὲν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ βεβιασμένως, διὸ καὶ ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ προτιμοῦν ταύτης τὴν Κορσικανικήν. Τὰ τέκνα δὲ τῶν τελευταίων τούτων δὲν ἠξεύρουν ἄλλην ἑλληνικὴν φράσιν εἰμὴ τὴν ***Καλησπέρα***, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται δι' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου. Ἡ ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ γλῶσσα τῶν τέκνων τῆς τελευταίας ταύτης γενεᾶς ὁποία τις θὰ ἦναι ;.... Τοιαῦτα τινὰ βλέπων καὶ προβλέπων, κατελήφθην κἀγὼ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀνακουφίσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπον ἤδη ὅτι τὸ σχολεῖον τὸ ὁποῖον ἵδρυσαν οἱ ΚΚ. Σ. Μεταξᾶς καὶ Χ. Ζωγράφος κατεπολεμεῖτο ἀνηλεῶς, δι' ὅσους λόγους εἰς τὸ ἑπόμενον ἄρθρον θὰ διαλάβω, ἐσκέφθην τὸν ἀκόλουθον τρόπον τῆς θεραπείας, τὸν ὁποῖον καὶ ἐξέθεσα ἐν ἐκτάσει τοῖς εἰρημένοις Κυρίοις.—Οἱ Κύριοι οὗτοι ἀπεφάσισαν νὰ δαπανήσουν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη 24500 φράγκα πρὸς διατήρησιν Ἕλληνος διδασκάλου ἐν Καρυαῖς. Ἐκ τῶν χρημάτων τούτων, ἐὰν μόνον αἱ 15000 φρ. ἐτίθεντο ἅπαξ διὰ

παντὸς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἔφερον ἐτήσιον τόκον 750 φράγκα. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι μία ὁποιαδήποτε Ἑλληνὶς τῶν Καρυῶν, ἀφοῦ πρότερον θὰ ἐξεπαιδεύετο ἔν τινι ἐκπαιδευτικῷ Καταστήματι τῶν Ἀθηνῶν, θὰ ἐθεώρει μετὰ ταῦτα μεγάλην εὐτυχίαν της τὸ νὰ λαμβάνῃ ἐτησίως τὸν μισθὸν τοῦτον καὶ νὰ διδάσκῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ πατρίδι της. Λέγω δὲ τοῦτο ἐν ἐπιγνώσει, διότι ἠξεύρω κάλλιστα ὅτι αἱ Γαλλίδες διδασκάλισσαι δευτέρας τάξεως, διδάσκουσαι ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας, δὲν λαμβάνουσιν ὡς μισθὸν εἰμὴ 900 περίπου φράγκα κατ' ἔτος.— Καί, τί μὲν ἀπεφάσισαν περὶ τούτου οἱ Κύριοι ἱδρυταὶ τοῦ ἐν Καρυαῖς Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἀκριβῶς δὲν ἠξεύρω. Ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν παύω τοῦ νὰ θεωρῶ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς θεραπείας ὡς ἄξιον πολλῆς προσοχῆς. Διὸ καὶ διατελῶ πάντοτε πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς παντὸς βουλομένου νὰ λάβῃ παρ' ἐμοῦ ἐκτενεστέρας πληροφορίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ν. Β. Φαρδυς

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΔΟΥΜΑ

Ἡ ἔπαυλις τοῦ Μόντε Χρίστου εἶχε καταστρέψει οἰκονομικῶς τὸν Ἀλέξανδρον Δουμᾶν, ὅστις εἰς οἰκοδομὴν αὐτῆς εἶχε δαπανήσει ἄπειρα ποσά. Διῆγεν ἐκεῖ βίον ἡγεμονικόν, διατηρῶν ὁλόκληρον σύνταγμα ὑπηρετῶν, οἵτινες ἔκλεπτον αὐτὸν ἀναισχύντως. Ἐπὶ τούτου διηγοῦνται τὸ ἑπόμενον ἀστεῖον γεγονός. Ὁ Δουμᾶς ἀναχωρήσας εἶχεν ἀφήσει τὴν κλεῖδα τῆς ἐπαύλεως εἰς μίαν τῶν φίλων του, τὴν κυρίαν Περσῶν. Μετ' οὐ πολὺ ἔλαβε παρ' αὐτῆς ἀπελπιστικὴν ἐπιστολὴν λέγουσαν· «Ἐν τῇ οἰνοθήκῃ δὲν ὑπάρχει πλέον συνήθης οἶνος διὰ τοὺς ὑπηρέτας. Τί νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς νὰ πίνωσι; Δὲν ἔμεινε ἄλλο παρὰ καμπανίτης!..» Ὁ Δουμᾶς ἀπήντησεν ἀμέσως· «Δότε τους καμπανίτην. Τοῦτο ἴσως θὰ τοὺς μεταβάλῃ.»

Εἶνε πάμπολλα τὰ περὶ τοῦ μυθικοῦ τούτου πύργου ἀνέκδοτα, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν καὶ τὸ ἀκόλουθον.

Πρωΐαν τινὰ ἀναγγέλλουσιν εἰς τὸν Δουμᾶν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως Φλωρεντίνου, ὅστις μετὰ μεγίστης εὐκολίας ἔγραφε καὶ τὴν γαλλικὴν ὡς ἐπιφυλλιδογράφος τοῦ *Συνταγματικοῦ*. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ μυθιστοριογράφος ἐτελείωνε τὸ πρόγευμά του μετὰ τοῦ υἱοῦ του, νεωτάτου ἔτι ὄντος. Ὁ ὑπηρέτης εἰσήγαγεν ἄνευ ἐθιμοτυπίας τὸν ἐπισκέπτην ἐν τῷ ἑστιατορίῳ. Μόλις ὁ ἐπιφυλλιδογράφος ἐκάθησε καὶ οἱ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν ἐπὶ παροψίδος ἐπιδορπίων ἐκ τῶν ἁπλουστέρων. Ἐν αὐτῇ ἦσαν μόνον δύο μικρὰ μαῦρα δαμάσκηνα ἡμίξηρα.

— Ἀγαπητέ μου Φλωρεντῖνε, ἀνέκραξε τότε ὁ Δουμᾶς, ἐπειδὴ παρατηρεῖς τὴν παροψίδα ταύτην, λάβε, παρακαλῶ, ἐλευθέρως ἓν τοὐλάχιστον ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ δαμάσκηνα καὶ φάγε το.

Καὶ μετά τινας στιγμὰς προσέθεσε μειδιῶν·

— Ἠξεύρεις ὅτι ἔφαγες πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων;

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ ἐπιφυλλιδογράφος.

— Ἁπλούστατα! Τὰ δύο αὐτὰ μικρὰ δαμάσκηνα, τὰ ὁποῖα εἶδες, εἶνε πᾶν ὅ,τι μοῦ ἔμεινεν ἐκ τοῦ κτήματος τοῦ Μόντε Χρίστου, καὶ αὐτὸ μοῦ ἐκόστισεν ἓν ἑκατομμύριον!

Σ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ

Käthi Barlay.

Ὅπως μέσ' 'σὲ μαῦρα, τρίσβαθα νερά,
Πῶχουν ἡ Νεράϊδες μαγικὰ παλάτια
Σέρνετ' ἡ βαρκοῦλα τοῦ φτωχοῦ ψαρᾶ....
Σύρθηκ' ἡ ζωή μου μέσ' 'ς τὰ δυό σου 'μάτια
Ὅπως μέσ' 'σὲ μαῦρα, τρίσβαθα νερά.

Ὅπως ἡ βαρκοῦλα τοῦ φτωχοῦ ψαρᾶ
Δέρνεται, ραγίζει, γίνεται κομμάτια
Μέσ' 'σὲ μαγεμμένα, τρίσβαθα νερά....
Χάθηκ' ἡ ζωή μου μέσ' 'ς τὰ δυό σου 'μάτια
Ὅπως ἡ βαρκοῦλα τοῦ φτωχοῦ ψαρᾶ.

Ἐν Λειψίᾳ.

Γεωργιος Δροσινης

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἄριστον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ νεανικὰ αἰσθήματα καὶ αἱ πρεσβυτικαὶ σκέψεις.

Ἡ μάλιστα ἐπιβλαβὴς παραφροσύνη εἶνε ἡ ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν σοφίαν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ μεγάλη Βρετανία παράγει κατ' ἔτος 156 ἑκατ. τόννων γαιανθράκων, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 72, ἡ Γερμανία 53, ἡ Γαλλία 20 καὶ τὸ Βέλγιον 17. Περίεργος εἶνε ἡ κατ' ἄνθρωπον παραγωγὴ ἐν ταῖς διαφόροις χώραις. Αὕτη τείνει γενικῶς εἰς αὔξησιν, ἰδίως ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Τῷ 1873 ἡ ἐτησία παραγωγὴ ἑνὸς ἀνθρακωρύχου Ἄγγλου ἦτο 235 τόννοι, τῷ 1878 ἦτο 356, τῷ 1880, 401, τῷ

1882, 396. Ἡ μέση ἐν Ἀγγλίᾳ παραγωγὴ τοῦ ἀνθρακωρύχου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἦσαν 395 τόννοι. Ἐν τῷ Βελγικῷ Ἀϊνῶ ἡ ἐτησία παραγωγὴ τοῦ ἀνθρακωρύχου εἶναι 144 τόννοι, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ τὸ πολὺ 179 τόννοι. Τὰ ἡμερομίσθια διαφέρουσι πολὺ κατὰ τόπους. Εἷς ἀνθρακωρύχος κερδίζει καθ' ἑβδομάδα ἐν Ἀγγλίᾳ φρ. 34.95, ἐν Γερμανίᾳ, φρ. 21. 60, ἐν Βελγίῳ, φρ. 20. 25, ἐν Γαλλίᾳ φρ. 18. 75. Δέον ὅμως νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀξία τοῦ ἀργύρου δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ πανταχοῦ.

~~~

Π ρ ω τ ό τ υ π ο ς σ τ α τ ι σ τ ι κ ή. Ἐν τῇ Γερμανικῇ Βουλῇ ὑπάρχουσιν 78 ἰσχνοὶ καὶ 97 παχύσαρκοι. Οἱ ἄλλοι εἶνε μέτριοι κατὰ τὴν εὐσαρκίαν. 84 εἶναι ὑψηλοί· 41 μικρόσωμοι· οἱ δὲ ἄλλοι μέτριοι κατὰ τὸ ἀνάστημα· 142 ἔχουσι πλήρη τὴν κόμην των, οἱ ἄλλοι εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧσσον φαλακροί· 65 εἶνε γενειοφόροι, 52 ὅλως ἐξυρισμένοι· 73 φέρουσι μύστακα· 48 παραγναθίδας· 34 ἔχουσι τὴν γενειάδα ὁλόκληρον, καὶ 87 κεκομμένην στρατιωτικῶς· 79 φέρουσι δίοπτρα, 57 τὰ λεγόμενα Pince-nez καὶ 21 μονύελον. Ἐπὶ τέλους 338 καπνίζουσι καὶ 39 ὄχι. Ἡ στατιστικὴ αὕτη ἐγένετο ὑπό τινος τῶν μελῶν τῆς Γερμανικῆς Βουλῆς.

~~~

Πρό τινων ἡμερῶν κατά τινα ἀπόκεντρον συνοικίαν τῆς Μασσαλίας χωρικὸς προσῆλθεν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ φόρου σταθμὸν ἔχων ἅμαξαν πλήρη λίθων, συρομένην ὑπὸ ἑνὸς ἡμιόνου καὶ ἑνὸς ὄνου. Ἐρωτήσαντος τοῦ σταθμάρχου ἂν ἔχῃ τι φορολογήσιμον, ὁ χωρικὸς ἀπήντησεν ἀρνητικῶς. Ἀλλ' οἱ τελωνειακοὶ φύλακες καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δυσπιστοῦσι πάντοτε εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τῶν χωρικῶν, διὸ ἀναζητήσεως γενομένης διὰ τῶν λίθων τῆς ἁμάξης, εὑρέθησαν τρεῖς μεγάλαι λάγηνοι πλήρεις οἰνοπνεύματος. Ὁ χωρικὸς ἰδὼν ὅτι ἀνεκαλύφθη ἐτράπη εἰς φυγὴν καταλιπὼν καὶ ἅμαξαν καὶ οἰνόπνευμα καὶ ζῷα. Καὶ παντοῦ μὲν ἀλλαχοῦ οἱ ὑπάλληλοι ἤθελον ἀρκεσθῇ εἰς τὴν λείαν ταύτην, ἱκανὴν πρὸς πληρωμὴν τοῦ φόρου καὶ τοῦ προστίμου, ἀλλ' οἱ φύλακες τῆς Μασσαλίας, λίαν ζηλωταὶ τοῦ καθήκοντος, ἀπεφάσισαν νὰ καταδιώξωσι τὸν φυγάδα. Εἷς τούτων λοιπὸν ἀποζευγνύει τὸν ὄνον, ἐξάγει αὐτὸν τοῦ ῥυμοῦ καὶ ἀφήσας ἐλεύθερον ἀκολουθεῖ αὐτὸν ἐν πλήρει τῆς ὑπηρεσίας στολῇ. Ἐν Μασσαλίᾳ ἦτο τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγάλη ἀγορά, διὸ αἱ ὁδοὶ ἔβριθον ἀνθρώπων, οἵτινες ἔκπληκτοι βλέποντες τὸν τελωνοφύλακα ἀκολουθοῦντα ἕνα ὄνον καὶ βραδέως ἀμφοτέρους πορευομένους ἠκολούθουν καὶ αὐτοὶ ὄπισθεν ὅπως ἴδωσι τὸ ἀποβησόμενον. Ἡ ἀκολουθία ἐν τούτοις ἐμεγεθύνετο, οὕτω δὲ τὸ πλῆθος ὄπισθεν ἠριθμεῖτο κατὰ χιλιάδας. Ὁ ὄνος ἐν τούτοις διελθὼν τὴν πόλιν, εἰσῆλθεν εἰς τὰς ὁδοὺς ἑνὸς προαστείου, ἔστη αἴφνης πρὸ τῆς οἰκίας ἀριθ. 113 καὶ δι' ἑνὸς βροντώδους ὀγκηθμοῦ ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσίν του. Πάραυτα ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ αὐτῆς ἐφάνη ὁ χωρικὸς ὅπως ὑποδεχθῇ τὸ εὐφυὲς αὐτοῦ ζῷον, τότε δὲ συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ τελωνοφύλακος ὡδηγήθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Κατὰ ἀκριβεστάτας στατιστικὰς πληροφορίας τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων ἐν Monte Carlo ηὐτοκτόνησαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Μαρτίου πεντήκοντα ἄτομα ἕνεκα ἀπωλείας εἰς τὸ παιγνίδιον.

~~~

Ἡ τελευταία ὑπογραφὴ τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας κεχαραγμένη ἐπὶ μετάλλου φέρεται ὑπὸ πολλῶν κυριῶν ὡς καρφὶς ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ τοῦ λαιμοῦ.

~~~

Φρικώδης μόδα ἤρξατο τελευταῖον διαδιδομένη ἐν Παρισίοις, ἣν μάτην ἀγωνίζονται οἱ ἰατροὶ νὰ καταστείλωσι, ἡ ψιμμυθίωσις τουτέστι τῶν μικρῶν παιδίων. Ἐν τοῖς δημοσίοις περιπάτοις ἀπαντᾷ τις νήπια τῶν ὁποίων τὰ βλέφαρα εἶνε βεβαμμένα ὑπὸ τῶν τετυφλωμένων καὶ τετυφωμένων μητέρων, ἢ αἱ παρειαὶ κατάλευκοι ἐκ πούδρας. Κοράσια ἡλικίας δέκα ἐτῶν φέρουσιν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν γνωστὴν μέλαιναν ταινίαν, δι' ἧς οὗτοι φαίνονται λάμποντες περισσότερον.

~~~

Ὁ κ. Εὐγένιος Δεβὼ ἀποφαίνεται τὰ ἑξῆς σχετικῶς πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν ἡμερολογίων, περὶ ἧς ἡ «Ἑστία» διέλαβέ τινα ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ. Τὰ ἀνατολικὰ κράτη, λέγει, ὅσα ἤθελον ἀποφασίσει νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ γρηγοριανὸν σύστημα δὲν πρέπει νὰ μιμηθῶσι τὸ ῥιζικὸν μέτρον, ὅπερ ἐλήφθη ἐν τῇ Δύσει τὸν 13 αἰῶνα, ἀποκόπτοντα ἀμέσως δώδεκα ἡμέρας ἐκ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἕνεκα τῶν συγχύσεων, ἃς ἤθελε συνεπάγῃ εἰς τὰς ἀστυκὰς καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις τὸ μέτρον τοῦτο. Ἵνα ἐπαναχθῇ ἡ χρονολογικὴ ὁμοφωνία εἰς τὰ δύο ἡμίση τῆς Εὐρώπης, θὰ ἐπήρκει τὰ ἀνατολικὰ κράτη νὰ ἀποφασίσωσι ὁριστικῶς νὰ παραλείπωσιν ἑκάστην 29ην Φεβρουαρίου ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνα. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1893 ἡ διαφορὰ θὰ περιωρίζετο εἰς 11 ἡμέρας καὶ ἡ ἕνωσις ἐντελὴς ἤθελεν ἐπιτευχθῇ τῇ 1η Ἰανουαρίου 1941.

~~~

— Μαμᾶ, ὁ Γιάγκος δὲν μ' ἀφίνει καθόλου τόπο 'ς τὸ κρεββάτι νὰ κοιμηθῶ.

— Γιατί, δὲν τοῦ φθάνει τὸ μισό;

— Θέλει νὰ κοιμηθῇ αὐτὸς 'ς τὴ μέση κ' ἐγὼ 'ς τῆς δυὸ ἄκραις.

~~~

— Μπαμπᾶ, πονεῖ κανένας ἅμα εἶνε ἀράπης;

— Γιατί 'ρωτᾷς;

— Γιατὶ ἐχθὲς ποῦ ἔπεσα, ἐχτύπησα τὸ γόνατό μου κ' ἔγινε μαῦρο, μαῦρο καὶ μ' ἐπονοῦσε, γι' αὐτὸ ρωτάω, ἂν πονῇ κανένας πολὺ ἅμα εἶνε ὅλο μαῦρος 'σὰν τὸν Χρῆστο τὸν Ἀράπη.

~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1312

'Αριθ. 643 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 24 Ἀπριλίου 1888

ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΛΑΡΕΤΗ

Ὁ Ἰούλιος Κλαρετῆ, τοῦ ὁποίου ἓν τῶν ἀρίστων ἔργων ἄρχεται σήμερον δημοσιεύουσα ἐν μεταφράσει ἡ *Ἑστία*, εἶνε εἷς ἐκ τῶν γνωστοτέρων καὶ συμπαθεστέρων γάλλων λογογράφων τῆς ἐποχῆς. Καὶ ὁ μᾶλλον ἐπιπολαίως παρακολουθῶν τὴν σύγχρονον φιλολογίαν ἀδύνατον βεβαίως νὰ διατελῇ ξένος πρὸς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἢ μὴ οἰκεῖος πρὸς τὰ κυριώτερα τοὐλάχιστον τῶν ἔργων του. Τῆς σπανίας δὲ ταύτης φήμης τοῦ συγγραφέως δύο ἴσως εἶνε οἱ σπουδαιότεροι λόγοι, πρῶτον μὲν ἡ θαυμαστὴ πολυγραφία αὐτοῦ, ἀπὸ τριακονταετίας ἤδη, ὅτε κατήρξατο τοῦ σταδίου του, ἐργαζομένου καὶ παράγοντος ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διακοπῆς ἢ τοῦ παραμικροῦ καμάτου, παρέχοντος δὲ οὕτω ἓν τῶν ἐξαιρετικῶν ὄντως παραδειγμάτων διανοητικῆς δυνάμεως καὶ φιλοπονίας, καὶ δεύτερον ἡ φιλολογικὴ ἰδιοφυΐα αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐργασίας του, δυναμένου νὰ εἶνε εἰς πάντας προσιτὸς καὶ δημοτικός. «Τὸ σύνθημα αὐτοῦ, λέγει βιογράφος τού τις, ὑπῆρξε πάντοτε: *τιμιότης καὶ ἐλευθερία*». Ἀλλ' εἰς ταῦτα προδήλως ἔπρεπεν ἀπαραιτήτως νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλα δύο: τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν σωφροσύνην, νὰ μὴ παραλείψῃ δὲ τινὰς τῶν μᾶλλον χαρακτηριστικῶν ἐκ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ, οἷον τὴν ἁπλότητα, τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους, τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν γαλήνην τῶν κρίσεων, τὴν μετριότητα καὶ τὴν θετικότητα τῶν σκέψεων, καὶ προπάντων τὴν ἀξιόζηλον ἑνότητα τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἣν πᾶσαν εἰς τὴν θεραπείαν καὶ ἐπιδίωξιν ἑνὸς μόνου σκοποῦ ἀφιέρωσε, καὶ ὀλιγωτέρων ἀναμφιβόλως τῶν ὁποίων ἡ συρροὴ θὰ ἤρκει διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ὅσῳ συμπαθῆ τόσῳ καὶ διάσημον.

* * *

Ἐπὶ τῶν δακτύλων ἴσως θὰ ἠδύναντο νὰ μετρηθῶσιν οἱ δυνάμενοι νὰ διεκδικήσωσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ὁ Κλαρετῆ τίτλοις τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Περὶ αὐτοῦ θὰ ἠδύνατό τις σχεδὸν ἀσφαλῶς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον κρατῶν τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας. Γεννηθεὶς ἐν Λιμόγῃ τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου 1840, ἅμα ἡλικιωθεὶς μετέβη εἰς Παρισίους ὅπου ἐσπούδασε τὰ νομικά. Ἀλλὰ τοῦ νεαροῦ σπουδαστοῦ οἱ πρώϊμοι πόθοι πρὸς πᾶν ἄλλο βεβαίως περιεστρέφοντο ἢ τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου, ἣν καὶ ἐνωρίτατα ἐγκατέλειψεν ἵνα ἀφιερωθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἤρξατο δὲ πράγματι ἐγκαινίζων τὸ μέλλον αὐτοῦ τόσῳ λαμπρὸν στάδιον διὰ τῆς συνεργασίας εἰς τὰ πολυπληθῆ μικρόσχημα καὶ εὔθυμα ἢ θορυβώδη φιλολογικὰ καὶ κοινωνικὰ φύλλα, ἅτινα ἐξέδιδε τότε νεολαία ζωηρά, ἀνήσυχος, ὀργῶσα πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν δρᾶσιν, ἀσφυκτιῶσα ὅμως ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ παρασκευαζομένη παντοιοτρόπως διὰ τοὺς μέλλοντας μεγάλους ἀγῶνας, ὡς νὰ συνῃσθάνετο ὅτι ἐκ τῶν τάξεων αὐτῆς προώριστο νὰ ἐξέλθωσιν οἱ δεινοὶ ἀθληταὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου καὶ οἱ ἐπιφανεῖς ἐργάται τῆς πνευματικῆς κινήσεως, ἐφ' οἷς καυχᾶται σήμερον τὸ γαλλικὸν ἔθνος. Μεταξὺ τῶν φύλλων τούτων συγκατελέγετο καὶ ὁ *Διογένης*, εἰς ὃν πολλοὶ τῆς σήμερον διάσημοι συγγραφεῖς ὀφείλουν τὰς πρώτας των ἐπιτυχίας. Ἐν αὐτῷ δὲ ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Κλαρετῆ ἀκριβῶς, ὡς ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος, τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας τοῦ Ἐρρίκου Mürger, ὅπερ ὁ νεαρὸς δημοσιογράφος ἐθεώρησεν ὡς οἰωνόν, διότι δὲν ἠγάπα, ὡς λέγει, ποσῶς τὴν φιλολογικὴν Bohême ἧς ψάλτης ὑπῆρξεν ὁ κηδευόμενος ποιητής, οὔτε ἠγάπησεν αὐτὴν ποτέ, ὡς ἀπέδειξε καὶ ὅλη ἡ ἐπὶ τῆς τάξεως, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς σωφροσύνης βασισθεῖσα κατόπιν ζωή του. Ἐξηκολούθησε δὲ ἐφ' ἱκανὸν τοῦ *Διογένους* τούτου ὢν τακτικὸς συνεργάτης, πολλάκις δὲ καὶ μόνος ἔγραφεν ὅλον τὸ φύλλον αὐτὸς ὑπὸ διάφορα ψευδώνυμα, ὅταν ἐπέλειπεν ἡ ὕλη. Ταυτοχρόνως ὅμως συνειργάζετο καὶ εἰς διάφορα ἄλλα φύλλα ὧν κυριώτερα ἡ Revue Fantaisiste καὶ τὸ Avenir National, ὁ Figaro καὶ ὁ Nain jaune, ἐδημοσίευε ταξειδίων ἐντυπώσεις ὑπὸ τὸν τίτλον *Περιηγήσεις Παρισινοῦ*, διεκρίνετο μεταξὺ τῶν κριτικῶν, ἔγραφε μυθιστορήματα καὶ ἦρε διὰ τοῦ *Δολοφόνου* τὴν πρώτην αὐτοῦ μεγάλην ἐπιτυ-

χίαν, διενήργει δημοσίας διαλέξεις ὧν ὅμως ἀπηγόρευεν ἡ κυβέρνησις τὴν ἐξακολούθησιν συνεπείᾳ μιᾶς ἣν εἶχεν ἀφιερώσῃ ὁ νεαρὸς ῥήτωρ εἰς τὸν Βερανζέ, ἀπεστέλλετο δὲ τέλος ὑπὸ τοῦ *Ἐθνικοῦ Μέλλοντος* εἰς τὴν Ἰταλίαν τῷ 1866 ὅπως παραστῇ εἰς τὸ θέατρον τοῦ πρωσσοαυστριακοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ ἀπέστελλε λίαν ἀξιοσημειώτους ἀνταποκρίσεις. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ σταδίου του χρονολογεῖται, ὡς φαίνεται οὕτω ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἡ ἀκόρεστος αὕτη ἔφεσις καὶ ὁρμὴ πρὸς παραγωγήν, ἥτις ἐχαρακτήρισεν αὐτὸν πάντοτε καὶ κατέστησεν ἕνα τῶν πολυγραφωτέρων συγγραφέων. Εἶνε δὲ περίεργος ἡ ἐπὶ τούτου κρίσις ἑνὸς τῶν βιογράφων αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἀνομολογῶν τὰς ἀρετὰς τοῦ νέου συγγραφέως καὶ θαυμάζων τὴν εὐκολίαν καὶ τὴν γλαφυρότητα αὐτοῦ περὶ τὸ γράφειν, παραινεῖ ὅμως οὐχ ἧττον αὐτὸν νὰ παύσῃ λίαν ταχέως σπαταλῶν οὕτω τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐργατικότητά του καὶ παράγων ἔργα ἐφήμερα. «Ὁ κ. Κλαρετῆ, λέγει, ἔχει ὅλα τὰ προσόντα διὰ νὰ γείνῃ ἀληθὴς συγγραφεύς. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτόν. Εἶνε καιρὸς πλέον ἡ φιλοδοξία αὐτοῦ νὰ λάβῃ ἄλλην διεύθυνσιν. Ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ μείνῃ μόνον εὐχάριστος ὁμιλητὴς καὶ χειριστὴς τῆς γραφίδος, πρέπει νὰ συγκεντρωθῇ ὅπως γείνῃ ἀθλητὴς τοῦ λόγου ἰσχυρός. Ἂς ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐφημερίδα διὰ ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὸ βιβλίον». Ἀλλ' αἱ συμβουλαὶ τοῦ κριτικοῦ ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἡ φύσις αὐτὴ τοῦ πνεύματος τοῦ Κλαρετῆ τὸν ὤθει πρὸς τὴν καθημερινὴν καὶ ταχεῖαν παραγωγήν. Ἀδιακόπως ἐξακολουθεῖ ἐργαζόμενος δημοσιογραφικῶς καὶ ὢν εἷς ἐκ τῶν στύλων τοῦ τύπου. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870 παρακολουθεῖ ὡς ἀνταποκριτὴς τῆς Opinion Nationale καὶ τῆς Illustration τὸν γαλλικὸν στρατόν, ἀκόμη δὲ οἱ ἀναγνῶσται τῶν δύο τούτων φύλλων ἐνθυμοῦνται τὰς ὡραίας ἐπιστολάς του, ἃς ἔπειτα συνήγαγε καὶ εἰς τόμον. Λήξαντος δὲ αὐτοῦ ἐπανέρχεται εἰς Παρισίους ὅπου διοργανίζει κίνησίν τινα πρὸς ἵδρυσιν λαϊκῶν βιβλιοθηκῶν, προβάλλει δ' ἅμα ἑαυτὸν ὡς ὑποψήφιον πληρεξούσιον διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἀλλ' ἀποτυγχάνει· μετὰ δύο δὲ μῆνας προσφερομένης ἐκ νέου αὐτῷ τοιαύτης ὑποψηφιότητος ἐν καιρῷ τῆς Κοινότητος καὶ βεβαίας πλέον οὔσης τῆς ἐπιτυχίας του, ἀπορρίπτει αὐτὴν ὡς μὴ θέλων νὰ ἔχῃ τίποτε κοινὸν πρὸς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα, μετριοπαθὴς δημοκρατικὸς πάντοτε ὑπάρξας. Ἀλλ' ἡ εἰς τὴν πολιτικὴν αὕτη ἀνάμιξίς του εἶνε στιγμιαία, δὲν ἀποσπᾷ δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῶν συνήθων ἐργασιῶν του καὶ πρῶτος σχεδὸν γίνεται ὁ τακτικώτερος χρονογράφος τῆς «Opinion Nationale» καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν δραματικὴν κριτικὴν τοῦ Soir καὶ ἐπιφορτίζεται τὴν βιβλιογραφικὴν ἐπιθεώρησιν ἐν τῇ Illustration. Ἐπ' ὀλίγον ἀποφασίζει νὰ γείνῃ καὶ ἰδιοκτήτης ἐφημερίδος καὶ ἀνασυνιστᾷ τὸν ἀρχαῖον *Πειρατήν*, εἰς ὃν δίδει πολιτικοφιλολογικὴν χροιὰν δημοκρατικήν· ἀλλ' ἡ ἐπιχείρησις ἀποτυγχάνει καὶ τὸ ἐφήμερον φύλλον ἀποθνήσκει μετὰ μικρόν. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ δέ τις τὸ σθένος ὅπερ ἀπῄτει τοιαύτη καταπληκτικὴ ἐργασία, δὲν θὰ εἶχεν ἢ νὰ θέσῃ παραπλεύρως τῆς ἀνωτέρω ὑποδεικνυομένης δημοσιογραφικῆς αὐτοῦ παραγωγῆς τὸν μακρὸν κατάλογον τῶν βιβλίων, ἅτινα δὲν παρέλειπεν οὐχ ἧττον νὰ δημοσιεύῃ ταυτοχρόνως. Καὶ τὸ μυθιστόρημα καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ κριτικὴ καὶ ἡ διηγηματογραφία καὶ πάντα τὰ λοιπὰ φιλολογικὰ εἴδη, σοβαρὰ καὶ μή, συμπεριλαμβάνονται ἀντιπροσωπευόμενα ἐπιτυχῶς καὶ εὐδοκίμως ἀείποτε. Πλησίον ἱστορικῶν μελετῶν περὶ τοῦ Δεμουλέν, τῶν Δαντωνιστῶν, τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἢ τοῦ τελευταίου πολέμου εὑρίσκει τις ἄλλας ἐντυπώσεις νεωτέρων αὐτοῦ περιηγήσεων· πλησίον τῶν καλλιτεχνικῶν πονημάτων περὶ τῶν ζωγράφων ἢ τῶν γλυπτῶν ἢ τῶν ἠθοποιῶν τῆς ἐποχῆς εὑρίσκει τις ψυχολογικῶν, δραματικῶν ἢ παθητικῶν διηγήσεων σειρὰν ὅλην· καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐμφανίζεται διαδοχικῶς ὡς Πρωτεὺς ὑπὸ ποικίλας μορφάς, ἐξ ἐπιπολῆς τὰ πάντα θίγων, καὶ ποιητής, καὶ φιλόσοφος, καὶ τοῦ παρελθόντος ἐρευνητής, καὶ τοῦ παρόντος ἐξεταστής, καὶ μεθυγράφος, καὶ ὑπομνηματιστής, καὶ χρονογράφος. Καὶ οἱ τόμοι προστίθενται εἰς τοὺς τόμους καὶ πολλαπλασιάζονται ἐπ' ἄπειρον, ἀποτελοῦντες σχεδὸν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην γραφεῖσαν ὑπὸ ἑνὸς μόνου συγγραφέως. Ἀξιοσημείωτα ἰδίως εἶνε τὰ τελευταῖα αὐτοῦ μυθιστορήματα, *Τὸ Ἑκατομμύριον*, *ἡ Διγόρα* καὶ *ὁ Κύριος Ὑπουργός*. Ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐπαινετικώτερον ἐκρίθη καὶ μείζονα αἴσθησιν προὐξένησεν ὁ πρόσφατος *Ὑποψήφιος*, αὐτὴ αὕτη ἡ πολιτικὴ ἠθογραφία ἧς τὴν μεταγλώττισιν ἐπιχειρεῖ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν της ἡ *Ἑστία*, περὶ οὗ ὡραίαν κρίσιν ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων* ὁ Ἰούλιος Σίμων, ἥτις καὶ ἐθεωρήθη ὡς θέτουσα ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ *Ὑποψηφίῳ* καὶ τὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν *ὑποψηφιότητα* τοῦ Κλαρετῆ. Δὲν ἔλειψε δὲ πράγματι τούτῳ καὶ αὐτὴ ἡ δόξα καὶ ἐξελέχθη ἀκαδημαϊκός, ἀφοῦ πρότερον εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς τὸ οὐχ ἧττον ἐπιφανὲς ἀξίωμα τοῦ διευθυντοῦ τῆς Comédie Française. Μόνον δὲ ἡ διπλῆ αὕτη τιμὴ καὶ αἱ ἐκ τῶν δύο τούτων θέσεων ἐνασχολήσεις ἤρκεσαν πλέον ν' ἀποσπάσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ δημοσιογραφίας, ἐγκαταλιπόντα καὶ αὐτὴν τὴν ἐν τῷ *Χρόνῳ* ἑβδομαδιαίαν ἐπιθεώρησίν του τῆς *Πα-*

μστνῆς Ζωῆς, ἥτις εἶχε γείνῃ τόσον γνωστὴ καὶ τόσους εἶχε τοὺς παρακολουθοῦντας· αὐτὴν μόνον διότι ἐγράφετο ὑπὸ τοῦ δημοφιλοῦς λογοτέχνου.

* *
*

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἤδη δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν ἄλλο, ἀντὶ δὲ πάσης κρίσεως εἰδικωτέρας εἴτε περὶ τοῦ συγγραφέως εἴτε περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ νομίζομεν μᾶλλον πρόσφορον ν' ἀποσπάσωμεν ᾧδε μέρη τινὰ συντόμου σκιαγραφίας ἑαυτοῦ, καὶ ὡς συγγραφέως καὶ ὡς ἀνθρώπου, ἣν ἔγραψε πρό τινος χρόνου ὁ ἴδιος Κλαρετῆ ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἡ Εἰκών μου* κάτωθεν προσωπογραφίας του τινὸς σχεδιασθείσης ὑπὸ καλλιτέχνιδος κυρίας. «Ἐξ ὅλων τῶν ἔργων μου ἐπεθύμουν, λέγει περίπου, νὰ μὴ εἶχα γράψῃ ἢ μόνον τοὺς τίτλους. Εἶνε τόσον ἄτρωτος ὁ μὴ πράξας οὐδέν, ὁ μὴ γράψας τίποτε! Ἀλλὰ τότε ἀφ' ἑτέρου δὲν θὰ εἶχα τὴν ἡδονὴν τοῦ ὅτι τὰ ἔγραψα, ὅ,τι καὶ ἂν εἶνε, καὶ θὰ ἐλυπούμην. Διότι ἡ ἐργασία εἶνε αὐτὴ ἡ ζωή μου. Κατηνάλωσα ἔτη ὁλόκληρα ἐν τοῖς δημοσίοις Ἀρχείοις μελετῶν τὰ χρονικὰ τοῦ παρελθόντος καὶ ποτὲ δὲν ἤμην τόσον εὐτυχὴς ὅσον ὅτε ἐξηρχόμην βιβλιοθήκης τινὸς μὲ τὴν κεφαλὴν βεβαρημένην ἀλλὰ τὸ χαρτοφυλάκιον πλῆρες σημειώσεων. Ἡ εὐτυχία συνίσταται ἁπλῶς μόνον εἰς τὸ νὰ καταγίνεσθε εὐχαρίστως εἰς τιμίαν καὶ ἀρεστὴν ὑμῖν ἐνασχόλησιν. Προσθέσατε εἰς τοῦτο καὶ τὴν ἡδονὴν τὴν ἐκ τῆς θέας ὡραίων εἰκόνων, τῆς ἀναγνώσεως περιέργων βιβλίων, τῆς τυχαίας ἀκροάσεως τῆς φωνῆς παιδίου συλλαβίζοντος αἴφνης κανὲν διήγημά σας, τοῦ ἐν ἐλευθερίᾳ ζῆν εἰς ὃ τόσον συντελεῖ τὸ βιβλίον—Liber libro εἶνε τὸ ἔμβλημά μου—καὶ ἔχετε ὅ,τι χρειάζεται διὰ νὰ παρηγορηθῆτε διὰ τὰς τρίχας, τὰς ἐλπίδας ἢ τοὺς πόθους ἅτινα χάνετε ἐφ' ὅσον προχωρεῖτε ἐν τῷ βίῳ.» Θέλετε ὅμως νὰ ἐννοήσητε ἀκόμη σαφέστερον ἐπὶ ποίων βάσεων ἐστήριξε τὴν ζωήν του ὁ συγγραφεύς; Ἰδού: «—Πρέπει νὰ σκέπτεσαι πάντοτε πῶς νὰ κατορθώσῃς νὰ σοῦ κάμουν καλὴν κηδείαν, μοὶ ἔλεγεν ὁ Ἰούλιος Ζανέν. Καὶ εἶχε δίκαιον. Νὰ κηδευθῇς καλῶς σημαίνει ὅτι ἀπέκτησες διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς ζωῆς σου δικαιώματα ἐπὶ τῆς λύπης τῶν ἐπιζώντων σοῦ, ὅτι ἠγαπήθης καὶ ὅτι ἔγινες ἄξιος τιμῆς, ὅτι δὲν ἀπώθησες ποτὲ χεῖρα τεινομένην, ὅτι δὲν διέψευσες τὰς πρὸς σὲ ἀπευθυνομένας προσδοκίας, ὅτι δὲν ἐφιλαργυρεύθης τὴν εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς ἡττημένους, τὴν ὑποστήριξιν εἰς τοὺς ἀρχίζοντας τὸ στάδιόν των, τὴν βοήθειαν εἰς τοὺς πάσχοντας, καὶ δὲν ἔκλεισες τὰ ὦτά σου εἰς τὴν οἰμωγὴν ἢ τὴν χεῖρά σου εἰς τὴν δυστυχίαν». Καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρός του περαιτέρω: «Εἶμαι ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀντιθέσεων. Θεωροῦμαι ὡς τὸ τακτικώτερον τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων καὶ δὲν κατορθόνω νὰ εὕρω ἀμέσως κανὲν βιβλίον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μου. Εἶμαι δειλὸς τόσον ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ εἰσέλθω πολλάκις εἰς μέρος ὅπου ὑπάρχει κόσμος καὶ ἀπαγγέλλω δημοσίας διαλέξεις ἐνώπιον χιλιάδων ἀταράχως. Μὴ τολμῶν νὰ εἰσέλθω εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, καίτοι τόσον συνδεδεμένος πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν, ἔστελλα ἄλλοτε τὰ ἄρθρα μου διὰ τοῦ ταχυδρομείου πρὸς τοὺς διευθυντάς. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν *Χρόνον*, ὅπου ἤμην τόσον οἰκεῖος, πάντοτε εἰσηρχόμην ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς συντάξεως συγκεχυμένος. Θεωροῦμαι ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καὶ εἶμαι ἀγριάνθρωπος. Κρίνομαι ὡς ἐπιτήδειος καὶ κανεὶς δὲν εἶνε μᾶλλον ἀπόνηρος ἐμοῦ. Φαίνομαι παντοῦ καὶ πουθενὰ δὲν εἶμαι εὐχαριστημένος ὅσον ἐνώπιον τοῦ μελανοδοχείου μου. Ἆ! ἡ ἐργασία εἶνε ἡ ζωή μου!... Ἐταξείδευσα πολὺ ἀγαπῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς τὴν δρᾶσιν καὶ τὴν μοναξίαν, ἀνακουφιζόμενος ἀπὸ μιᾶς ἐνασχολήσεως δι' ἄλλης, καὶ ζητῶν ν' ἀποδιώξω τὸν πυρετὸν τῆς ἐργασίας διὰ τοῦ πυρετοῦ τῆς σιδηροδρομικῆς ὁδοιπορίας. Κατὰ βάθος ὅμως εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὅλην των τὴν ζωὴν σκέπτονται πῶς ν' ἀναπαυθοῦν, ἔχουν μέσα των ἕνα ἀδιόρθωτον ὀκνηρόν, δὲν ἀναπαύονται ἐν τούτοις ποτὲ καὶ ἐργάζονται πάντοτε μεθ' ἡδονῆς, λέγοντες ὅμως ταυτοχρόνως καθ' ἑαυτούς:—Τί καλὰ θὰ ἦτον νὰ μὴν ἔκαμνα τίποτε!...»

Αὗται εἶνε αἱ περιεργότεραι τῶν κρίσεων τοῦ ἐπιφανοῦς λογογράφου περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ εἶνε βεβαίως ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσαι, μολονότι ἴσως ζητεῖ νὰ καυχηθῇ δι' αὐτῶν, διότι ὁπωσδήποτε φαίνεται κάπως ὀλίγον δύσκολον, μὴ ἀγαπῶν τις κατὰ βάθος μετὰ παραφόρου ἔρωτος ἐκ φύσεως τὴν ἐργασίαν νὰ ἐργάζεται καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν μετὰ τόσης ἐπιμονῆς καὶ τόσον ἀκόπως, μὴ ὢν φύσει φίλος τῆς τάξεως νὰ παρέχῃ τὸ ὑπόδειγμα ὁλοκλήρου ζωῆς τόσον τακτικῆς καὶ ἑνιαίας, καὶ χωρὶς νὰ εἶνε καὶ ὀλίγον *ἐπιτήδειος* νὰ κατορθόνῃ ἐν τούτοις (μ' ὅλην τὴν ἀναμφισβήτητον αὐτοῦ ἱκανότητα καὶ ἀξίαν) νὰ γίνεται διευθυντὴς τῆς Comédie-Française καὶ ἀκαδημαϊκὸς ἐν ἡλικίᾳ μόλις 47 ἐτῶν!

Μ. Μ.

Ὁσάκις οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἀπατῶνται, εἶνε καὶ κατὰ τοῦτο ὑπέρτεροι. Βλέπουσι σφαλερώτερον ἢ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μέτρια πνεύματα.

—

Διαιτητὴς τῆς τῶν ἐθνῶν μοίρας εἶνε ὁ σίδηρος.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Δ.

Α'.

Ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ, ὅπου ἐτοποθετεῖτο χαίρων διότι ἦτο μόνος καὶ ἠδύνατο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ ἐξαπλωθῇ, ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἐξεδίπλωνεν ἤδη τὰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας εἶχε πρὸ μικροῦ ἀγοράσῃ εἰς τὸν σταθμὸν καὶ ἔθετεν ἐνώπιόν του τὸν ἐκ ῥωσσικοῦ δέρματος νυκτικόν του σάκκον σεσημασμένον διὰ τῶν ἀρχικῶν ψηφίων τοῦ ὀνόματός του, ὅτε ἤνοιξεν ἡ θυρὶς καὶ γηραιός τις κύριος μὲ ψαρὸν ὑπογένειον εἶπε, κρατῶν τὸν κρατητὴν τῆς θυρίδος :

— Ἐδῶ ! Ἔλα !... Ἔχει θέσιν !

Ὁ Δυκᾶς εἶδε τότε κόρην ὑψηλήν, ἥτις παρετήρησε τὴν ἅμαξαν, ἀνέβη αὐτὴ πρώτη μετὰ εὐχερείας καὶ ἐκάθισεν εἰς μίαν τῶν κενῶν γωνιῶν πρὸς τὸ μέρος, πρὸς ὃ ἐκάθητο καὶ ὁ νέος, ἐν ᾧ ὁ γηραιὸς κύριος ἐλάμβανε θέσιν ἀπέναντί της, ἀφ' οὗ ὤθησεν εἰς τὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του δικτυωτὸν ῥάφιον μικρὸν ταξειδευτικὸν κιβώτιον.

Ὁ Αἰμίλιος ἠγέρθη τάχιστα συναθροίζων τὰς ἐφημερίδας, ἃς εἶχε ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ καθίσματος τῆς ἁμάξης καὶ κάμνων σχεδὸν αὐτομάτως κίνημα δηλοῦν ὅτι ἐζήτει συγγνώμην διότι εἶχε καταλάβῃ τόσον τόπον, παρεχώρει θέσιν πρὸς τὴν κόρην. Ἀλλ' ἐκείνη ἔμεινε συμμαζευμένη εἰς τὴν γωνίαν της, ὥστε καὶ ἄλλοι ἀκόμη ταξειδιῶται ἠδύναντο νὰ καθίσωσι πλησίον της χωρὶς νὰ τὴν ἐνοχλήσωσι. Ὁ Αἰμίλιος ἐνόησεν ὅτι ἡ κόρη ἦτο χαρακτῆρος δειλοῦ καὶ ὀλίγον τι ἀκοινωνήτου.

Τὴν εἶχεν ἤδη παρατηρήσῃ πρὸ ἡμισείας ὥρας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἑστιατορίου, ὅπου ἐπρογευμάτιζε περιμένων τὸν συρμόν. Τὴν εἶχε τότε ἀπέναντί του ἐν τῇ τραπέζῃ· ἡ κόρη ἐκάθητο πρὸ τοῦ γηραιοῦ ἐκείνου κυρίου, ὅστις ὡμοίαζε πρὸς στρατιωτικόν, εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς αἰθούσης. Ὁ Δυκᾶς τὴν εὕρισκεν εὔμορφον, καὶ ὁ νεαρὸς δικηγόρος ἂν καὶ ἀπερροφημένος ὑπὸ τῆς πολιτικῆς εἶχε μάλιστα διακόψῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἐπὶ τῆς διατηρήσεως τῶν οἴνων ἐπιτροπῆς διὰ νὰ ἴδῃ ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὴν νέαν κόρην, ἥτις ἦτο ὠχρὰ καὶ μελαγχροινὴ καὶ ἐφαίνετο συνεσταλμένη καὶ ἀγαθωτάτη.

Ἐφόρει μαῦρον ἔνδυμα, μικρὸν πῖλον μὲ βελουδίνας ταινίας καὶ εἶχεν ἀποβάλῃ, διὰ νὰ προγευματίσῃ, τὰ μικρά της σουηδικὰ χειρόκτια. Θὰ ἦτο βέβαια θυγάτηρ τοῦ κυρίου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχεν ἀναρτήσῃ ἀπὸ τοῦ κρεμαστῆρος ὁ ὑπηρέτης τὸν ἐπενδύτην. Ἐπὶ τοῦ ἐπενδύτου διεκρίνετο ἡ ἐρυθρὰ ταινία· ἀξιωματικὸς θὰ ἦτο χωρὶς ἄλλο αὐτός. Ὁ Αἰμίλιος δὲν διέκρινεν ἐξ αὐτοῦ παρὰ μόνον τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς κεφαλῆς· εἶχε τὰ μαλλία κομμένα στρατιωτικῶς, ὑπεράνω δὲ τοῦ περιτραχηλίου τῆς μαύρης ῥεδιγγότας του διεκρίνοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο αὐτία ὀλίγον κεχρωματισμένα καὶ διεσταλμένα ὡς πτερύγια. Κόπτων τὸ ψητόν του ὁ στρατιωτικὸς ἦτο κεκλιμένος πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἔτρωγε ταχέως καὶ ὅταν ὁ ὑπηρέτης προσήρχετο νὰ ἐρωτήσῃ ἂν ἐπεθύμει καὶ ἄλλο τι, ὕψωνε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν κόρην καὶ τότε ἐκείνη ἢ ὥριζε τὸ νέον φαγητόν, ὅπερ ἔμελλε νὰ φέρῃ ὁ ὑπηρέτης, ἢ ἀπεκρίνετο : Ὄχι.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῇ τὰ δύο ἐκεῖνα ὄντα, τὰ ὁποῖα, κατά τινα συνήθειαν τοῦ νὰ ταξινομῇ τὰ πράγματα, εἰς ἣν ἀπό τινος πολὺ ἠρέσκετο—διότι σκοπός του ἦτο νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ διευθύνῃ τοὺς ἀνθρώπους—κατέταξεν εἰς τὰ *ἀγρίμια*. Ἡ κόρη, ἦτο προφανέστατον, ἐφαίνετό πως ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν ἐπιμόνων βλεμμάτων τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἔρριπτε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐκείνη ἐκάθητο. Ὅταν ὁ γηραιὸς κύριος ἔπινε τὸν καφέν του, ἔτεινε, μὲ πολλὴν φυσικότητα, εἰς τὸ ἄκρον κοχλιαρίου ἓν κομμάτιον ζαχάρεως ἐμβαπτισθὲν εἰς τὸν καφὲν πρὸς τὴν κόρην—θὰ ἦτο βέβαια οἰκιακὴ συνήθεια—ἐκείνη δὲ τότε ἐκοκκίνιζεν ὀλίγον βλέπουσα ὅτι τὴν παρετήρουν καὶ ἔλεγεν «Ὄχι, εὐχαριστῶ !» Ἀλλ' ὅμως ἐδέχετο ἐπὶ τέλους διὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν στρατιωτικόν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἐκπληττόμενος διὰ τὴν ἄρνησίν της.

Ὁ Αἰμίλιος τοὺς εἶχεν ἀκόμη ἀπαντήσῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ συρμοῦ εἰς τὸν σταθμόν, εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου περιμένουσιν οἱ ἐπιβάται τῆς πρώτης θέσεως. Ὁ γέρων αὐτομάτως περιεστρέφετο ὁλόγυρα εἰς τὰ βιβλία τὰ ἐκτεθειμένα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῶν Σιδηροδρόμων καὶ ἔκυπτεν ὀλίγον διὰ νὰ παρατηρῇ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν βιβλίων. Ἦτο βραχύσωμος, ἡ δὲ κόρη ἂν καὶ ὑψηλὴ καὶ λεπτὴ ὡμοίαζε πρὸς αὐτόν. Ὁ Αἰμίλιος δὲν εἶχεν ἀμφιβολίαν ὅτι ἦτο θυγάτηρ του. Καὶ ὅμως ἐφαίνετο ἀκόμη ἱκανῶς νέος μ' ὅλον ὅτι ἦσαν λευκομέλανες οἱ μύστακές του καὶ διεσταυροῦντο αἱ ῥυτίδες ἐπὶ τοῦ ἰσχνοῦ προσώπου του, τὸ ὁποῖον ἀνεδείκνυε σχεδὸν ὀστεῶδες ἡ μακρά του μύτη.

Ὁ Αἰμίλιος τὸν ἤκουσε νὰ παραπονῆται διότι ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ σταθμοῦ δὲν ἦσαν ἐκτεθειμένα παρὰ ἐλαφρὰ σχεδὸν μόνον βιβλία. Καὶ ὁ νεανίας, ὅστις ἦτο ψυχρὸς ὡς γέρων, εὕρισκε τὴν σκέψιν τοῦ στρατιώτου —ἀ-

Ἀναντιρρήτως ἦτο στρατιωτικός, ναί, προφανῶς ἦτο στρατιώτης—ὀρθοτάτην, ἐξαισίαν.

— Εὖγε, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δυκᾶς, εἶναι σοβαρὸς ἄνθρωπος.

Τὸ ἰδανικὸν τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ, δικηγόρου καὶ ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιέ, ἦτο τῷ ὄντι ἡ σοβαρότης. Περὶ τούτου ἠδύνατο πᾶς τις νὰ πεισθῇ παρατηρῶν μόνον τὴν ἐνδυμασίαν του. Ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τὸ ἀπεδείκνυεν. Ἦτο εὔμορφος νέος, ἀλλ' ὀλίγον ξηρός, περιέκλειε δὲ ὁλόκληρον τὸ κομψὸν καὶ λεπτὸν ὑποκείμενόν του ἐντὸς ῥεδιγγότας στενώτατα κομβωμένης, ὡς κοινοβουλευτικὸς ἀνὴρ ἐπιδεικνυόμενος ἐνώπιον πολιτικῆς συνελεύσεως. Ὁ πῖλός του, οὗτινος τὸ σχῆμα ἦτο βέβαια σύμφωνον πρὸς τὸν τελευταῖον συρμόν, εἶχεν ὅμως, μόλις διακρινομένην, ἐπὶ τοῦ γύρου δημαγωγικήν τινα ὄγκωσιν, ἥτις προσέθετέ τι καὶ αὐτὴ εἰς τὸν σκεπτικὸν καὶ ἑκουσίως αὐστηρὸν χαρακτῆρα τοῦ ξανθοῦ νεανίου, οὗτινος τὸ κόκκινον χεῖλος ἦτο προωρισμένον νὰ μειδιᾷ καὶ τὸ ὁποῖον ἐδάγκανεν ἐλαφρῶς μετὰ διπλωματικῆς σχεδὸν ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας, ὅπως καὶ εἰς τὰ βλέφαρά του ἔδιδε τεχνητόν τι βάρος ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπως προσεκόλλα καὶ τὴν κόμην του, τῆς ὁποίας ἡ χωρίστρα γεωμετρικῶς χαραχθεῖσα ὡμοίαζε—τόσον ἦτο ἀκριβῶς ἴση — πρὸς τὴν χωρίστραν φενάκης.

Τὸ νὰ εἶναι σοβαρὸς ἐφαίνετο εἰς τὸν ἐπίδοξον πολιτευτὴν ἔξοχον προτέρημα, τὸ κυριώτατον πάντων ἐν χώρᾳ τόσον καλοκαγάθῳ καὶ ἀφελεῖ, οἵα εἶναι ἡ Γαλλία. Ἐπειδὴ ἡ σοβαρότης εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἡ ἐξωτερίκευσις ἢ τὸ βερνίκιον τοῦ χαρακτῆρος, οἱ δὲ χαρακτῆρες καθίστανται ὁσημέραι ἱκανῶς σπάνιοι, ὁ νεανίας, ἔξυπνος ἄλλως καὶ πλούσιος καὶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ ἀναδειχθῇ, εἶχε, μόλις ἀπολυθεὶς ἐκ τοῦ γυμνασίου, ὁρίσῃ εἰς ἑαυτὸν ἓν πρόγραμμα εὐθύγραμμον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδὲν πάθος, οὐδεμία ἰδιοτροπία τὸν εἶχε κάμῃ νὰ παρεκτραπῇ μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Ὀρφανὸς ὢν καὶ κύριος ἐπομένως τῆς περιουσίας του, μὴ ἔχων δὲ πλέον ἄλλον συγγενῆ παρὰ μόνον ἕνα θεῖον τοῦ πατρός του, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς δὲν ἐλάμβανε παρὰ τῶν Παρισίων εἰμὴ μόνον τὴν ἐπιστήμην των, κατεφρόνει δὲ ἐκ βάθους ψυχῆς τὸ γοήτευμα αὐτῶν καὶ τὸ πνεῦμα, ἐνόμιζε δὲ ταῦτα ὀλέθρια διὰ τὸ λοιπὸν ἔθνος. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος εἶχεν αἰσθανθῇ ὅτι ἦτο ἐντελῶς εἰς τὸ στοιχεῖόν του μεταβὰς χάριν τῶν σπουδῶν του εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ ἐκτελέσας οὕτω ταξείδιον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἦτο ὑποκάρδιος πόθος του. Ὁ κοινοβουλευτικὸς βίος τῶν Ἄγγλων, ἡ ἀγγλικὴ σοβαρότης καὶ ἀξιοπρέπεια, ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων, ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων τὸν εἶχον ἐνθουσιάσῃ. Ἢ μᾶλλον ὄχι, πάντα ταῦτα τῷ ἤρεσαν «πολύ, πολύ, ἀληθῶς», διότι ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶνε πυρετός, ὑπὸ τοῦ ὁποίου δὲν κατελαμβάνετο συχνὰ ὁ Δυκᾶς.

Ἐπὶ πολὺ παρέμεινεν εἰς τὸ Οὐέστμινστερ πρὸ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πίττ, ὅπως οἱ ἀφελεῖς ἐρασταὶ σταματῶσιν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ Πὲρ Λασὲζ πρὸ τοῦ μαυσωλείου τοῦ Ἀβελάρδου καὶ τῆς Ἐλοΐζης. Καὶ ἐκεῖ, ἐρωτῶν τὸν ἀνδριάντα τοῦ ὑπουργοῦ ὅπως ὁ Ἐρνάνης τὸν τάφον τοῦ Καρόλου τοῦ πέμπτου καὶ μελετῶν πῶς νὰ δώσῃ εἰς τὴν νεαράν του φυσιογνωμίαν ἀόριστόν τινα ἀντανάκλασιν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ μεγάλου κοινοβουλευτικοῦ ῥήτορος τῆς Ἀγγλίας, ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ὑπέρποτε δακνόμενον ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ γείνῃ ὁ Πίττ τῆς Γαλλίας. Ὢ, πόσην ἐντύπωσιν ἔκαμνεν εἰς τὸ πνεῦμά του ἡ μεγάλη ἐκείνη μαρμαρίνη μορφὴ ἡ ἐκτείνουσα οἱονεὶ ὑπερφυᾶ χειρονομίαν ὑπεράνω πάντων ἐκείνων τῶν τάφων, ἐντὸς τῶν ὁποίων κοιμῶνται τόσαι δόξαι τῆς ἀγγλικῆς πατρίδος! Ἐφαίνετο εἰς τὸν Δυκᾶν ὡς μία φανταστικὴ ὀπτασία τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλοδοξίας! Ἂς ἦτό ποτε δυνατὸν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐπενδύτην του τὴν τηβεννώδη πτυχὴν τοῦ μεγάλου μανδύου τοῦ Πρωθυπουργοῦ! Τὸν κατεπίεζεν ὁ Πίττ ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἀνεύρισκεν ἀκόμη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὴν εἰκόνα εἰς τὰς πλατείας τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως! Ἂς ἐγίνετο ὁ Πίττ τῆς Γαλλίας! Διότι εἰς τοῦτο ἔτεινε τέλος πάντων ὁ ξανθὸς νεανίας ὁ ἐπαινέσας τὸν γηραιὸν κύριον, διότι ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐλυπεῖτο διὰ τὴν ἔλλειψιν σοβαρῶν βιβλίων.

Νὰ γείνῃ Πίττ! Νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς τὸν Πίττ! Αὐτὸς ὁ Οὐΐλλιαμ Πίττ ἦτο ὁ θεὸς τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ! Οὔτε ὁ Ῥογιὲ Κολλάρ, οὔτε ὁ Μολλέ, οὔτε ὁ Γυζὼ οὔτε οἱ μεγάλοι κοινοβουλευτικοὶ ἄνδρες τοῦ τόπου του προὐξένουν εἰς αὐτὸν τὸν υἱϊκὸν θαυμασμὸν ὃν ᾐσθάνετο διὰ τὸν «κ. Πίττ!» Ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἐγεννήθη Ἄγγλος νὰ ἀγορεύσῃ καὶ αὐτός ποτε ἐντὸς τοῦ ὡραίου γοτθικοῦ μεγάρου τοῦ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ταμέσεως ἐν τῇ γλώσσῃ, ἐν ᾗ *συνεζήτει* ὁ μέγας Πίττ. Ἡ πατρὶς τοῦ Σαίκσπηρ καὶ τοῦ Βύρωνος ἦτο μόνον πατρὶς τοῦ Οὐΐλλιαμ Πίττ διὰ τὸν καλὸν νεανίαν, τὸν ἀξιαγάπητον καὶ πλασμένον διὰ νὰ ἀγαπᾷ.

Ὅπως ὁ Καῖσαρ εἶχε σπουδάσῃ τὸν βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου οὕτως εἶχε καὶ αὐτὸς μελετήσῃ πρὸς στιγμὴν τὴν πολιτικὴν ὕπαρξιν τοῦ Πίττ, λαμβάνων ἐν τῷ Συλλόγῳ Μοντεσκιὲ τὸ ὕφος τοῦ νεαροῦ Σιάταμ ὅστις ἦτο τὸ ὑπόδειγμά του ἅμα δὲ καὶ ὁ ἀπελπισμός του. Ναί, ὁ ἀπελπισμός του. Ὅταν ἐσυλλογίζετο ὅτι ἐν ἡλικίᾳ ἑπτὰ ἐτῶν, ὁ Οὐΐλλιαμ

Πίττ, μανθάνων ὅτι ὁ πατήρ του εἶχε γείνῃ κόμης τοῦ Σιάταμ, ἀνέκραξε: «θέλω νὰ ἀγορεύσω εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων ὅπως ὁ πατήρ μου!»—Ἐν ἡλικίᾳ ἑπτὰ ἐτῶν, ὅταν ὁ Δυκᾶς ἀνέτρεχεν εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παιδικῆς του ἡλικίας αὐτὸς ὁ Αἰμίλιος—ὁποία ταπεινωτικὴ σύγκρισις —ἔπαιζε τὴν σφαῖραν μὲ τὰ παιδία τῆς ἡλικίας του καὶ ἐπεχρωμάτιζε τὰς ἑτοίμους λιθογραφίας τὰς ὁποίας περιεῖχε τὸ κιβώτιον τῶν χρωμάτων του. Τί καιρὸς χαμένος!

Καὶ ὁ Πίττ ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι δύο ἐτῶν ἦτο ἀντιπρόσωπος τῆς κώμης τοῦ Ἄπλεβυ! Καὶ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἦτο ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν! Ὁ Αἰμίλιος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ «Καγκελλάριος τοῦ Ζατρικίου» ὅπως ἀποκαλοῦν οἱ Ἄγγλοι τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, διότι ἡ ἀτυχία του τὸν ἔκαμε Γάλλον, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ εἶναι ὑφυπουργός, ναί, εἰς τὴν ἡλικίαν του, ἠδύνατο νὰ εἶναι! Καὶ ὅμως δὲν ἦτο! Ἠδύνατο, ἔπρεπε νὰ εἶναι βουλευτὴς καὶ δὲν ἦτο! Δὲν ἦτο τίποτε. Ἐθαύμαζε τὸν Πίττ, τὸν ἐλάτρευε, τὸν ἐφθόνει, ἀλλ' ὁ Πίττ, ὁ *Βίλλυ*, ὅπως ἐπὶ τὸ οἰκειότερον τὸν ὠνόμαζε, τὸν κατεσύντριβε μὲ ὅλον τὸ ὕψος τῆς μεγαλοφυΐας του. Ἐκεῖνος ἦτο βουλευτὴς ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι δύο ἐτῶν, αὐτὸς δέ, ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, σήμερον, 28 Ἰουλίου 1884, ἦτο εἴκοσι πέντε ἐτῶν καὶ δέκα μηνῶν. Καὶ πῶς νὰ τολμήσῃ πλέον νὰ διαπλεύσῃ τὴν Μάγχην; Ἔπρεπε νὰ φύγῃ διὰ παντὸς τὸ ἄσπλαγχον βλέμμα, τὸ ὁποῖον ἐξηκόντιζον οἱ μαρμάρινοι ὀφθαλμοὶ τοῦ μεγάλου Πίττ.

Ὁ Αἰμίλιος λοιπὸν τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἐπέβη τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης μὲ τὸ ἐξύπνημα μιᾶς ἐλπίδος, μὲ τὴν χαραυγὴν μιᾶς εὐχαριστήσεως εἰς τὴν κεφαλήν του, ὅπως θὰ ἐξεστράτευε κατακτητής. Ἡ κυρία Ἐρβλαί, τῆς ὁποίας ἦτο πανίσχυρον ἐν Παρισίοις τὸ πολιτικὸν σαλόνιον — καὶ ὁ μέλλων Πίττ εἶχε σπεύσῃ ὅσον ἠδυνήθη ταχύτερον νὰ συστηθῇ πρὸς αὐτὴν— ἡ κυρία Ἐρβλαὶ λοιπὸν τὸν εἶχε προσκαλέσῃ νὰ περάσῃ ὀλίγας ἡμέρας μαζί της εἰς Δαμμαρὶ-λὲ-λύς, εἰς τὴν ἔπαυλίν της πλησίον εἰς τὸ Μελέν. Καὶ αἴφνης εὐρὺς ὁρίζων πλήρης ὀνείρων εἶχεν ἀμέσως ἀνοιχθῇ ἐνώπιόν του. Τί ἀξιόλογος αὐτὴ ἡ κυρία Ἐρβλαί! Εὐχαρίστως θὰ προσέπιπτεν εἰς τοὺς πόδας της. Ὄχι, — ἂν καὶ ἦτο εὔμορφος καὶ ἱκανῶς νεάζουσα—ὄχι διὰ νὰ ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὴν ἔρωτα, ἄπαγε, ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. Ἀορίστως, μειδιῶσα, ἐπάνω εἰς τὴν συνομιλίαν, χωρὶς ἀκόμη νὰ ἐκτεθῇ, μὲ πολιτικήν, μὲ διπλωματίαν, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχε κάμῃ λόγον πρὸς τὸν Δυκᾶν (τί ἔκπληξις καὶ τί ἐξαφνικόν!), εἶχε κάμῃ πρὸς αὐτὸν λόγον περὶ τοῦ φοβεροῦ, τοῦ ἀνησυχαστικοῦ, τοῦ πυρετώδους, τοῦ σοβαροῦ ζητήματος· περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβέ.

Περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβέ;

Ναί, ὁ Σαρβέ, ὁ βουλευτὴς Σαρβέ, ὅστις, καθὼς ἔλεγον αἱ κακαὶ γλῶσσαι ὤφειλεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ καὶ τὴν βουλευτικὴν ἕδραν καὶ ἄλλα πολλὰ τρυφερωτέρας φύσεως εὐεργετήματα, ὁ Μεδερῖκος Σαρβέ, «ὁ ἀξιότιμος κ. Σαρβέ» εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ παραιτήσῃ τὴν ἕδραν του. Νὰ τὴν παραιτήσῃ — μὴ ἀνησυχῆτε—χάριν ἄλλης ἀνωτέρας ἕδρας! Οἱ πολιτευόμενοι δὲν ἀφίνουσιν ἓν λάφυρον παρὰ μόνον ὅταν αἰσθάνωνται ἀσφαλὲς εἰς τοὺς ὀδόντας των ἄλλο ἀνώτερον. Καὶ ὁ Σαρβὲ ὠνειρεύετο νὰ γείνῃ γερουσιαστής. Τὸ γεγονὸς λοιπὸν τοῦτο ὑπέδειξεν εἰς τὸν Αἰμίλιον ἡ κυρία Ἐρβλαί, ἀμέσως δὲ ἡ φιλοδοξία τοῦ νεαροῦ Πίττ ἥναψεν ὡς δρὰξ ῥοκανιδίων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ζωηρὰ ἐκδήλωσις μεγάλης χαρᾶς ἦτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἐκ τῶν προτέρων κεκανονισμένην σοβαρότητά του δὲν ἀπέδειξεν ἐνώπιον τῆς κυρίας τίποτε ὁ νέος, ἐξηκολούθει δὲ νὰ παίζῃ καὶ αὐτὸς τὴν πολιτικὴν καραδοκῶν πότε νὰ ἔλθῃ ἡ περίστασις, καθ' ἣν θὰ ἠδύνατο ἐν τάξει καὶ ἀποφασιστικῶς νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του.

Πρὸς τὸ παρὸν ἐσπούδαζε τὸν τόπον. Ἐμελέτα τὴν ἐπετηρίδα τοῦ νομοῦ τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης. Τὴν εἶχε μάθῃ ἀπὸ στήθους, τὴν ἐπετηρίδα «Νομὸς τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης, πέντε ὑπονομαρχίαι, εἰκοσιεννέα ἐπαρχίαι, πεντήκοντα πέντε δῆμοι. Πέμπτον σῶμα στρατοῦ ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς Ὀρλεάνης. Ὑπάγεται εἰς τὸ Ἐφετεῖον καὶ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων. Λατομεῖα εἰς τὸ Σατὼ-Λανδὸν κτλ. κτλ. κατασκευὴ ζαχαρωτῶν εἰς Δαμμαρὶ-λὲ-λύς, ὅπου ἡ ἔπαυλις τῆς κυρίας Ἐρβλαί».

Οὕτω παρεσκευασμένος καὶ ὡπλισμένος, ὡς ἂν ἔμελλε νὰ ὑποστῇ τὰς ἐξετάσεις του, ὁ Αἰμίλιος, μετὰ μέθης ἀποδεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Ἐρβλαί, εἰσῆλθεν εἰς τὸ τραῖνον τοῦ Μελὲν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἀφ' οὗ τώρα ἐπραγματοποιήθη ὁ πόθος τοῦ Σερβὲ καὶ προήχθη οὗτος εἰς τὴν ἄνω βουλὴν καὶ ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς χθὲς ἤδη εἶχεν ἀρχίσῃ ἡ ἐκλογικὴ περίοδος, θὰ ἐσκέφθησαν βεβαίως εἰς τὴν ἔπαυλιν, εἰς ἣν ἐπορεύετο, νὰ ὑποδείξωσιν αὐτόν, τὸν Αἰμίλιον, ὡς διάδοχον τοῦ ἐκλεχθέντος γερουσιαστοῦ ἐν τῇ βουλῇ.

Ἄλλως δὲ δικαίως ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δυκᾶς, διότι ἀπὸ τριῶν κατὰ συνέχειαν ἐτῶν εἶχεν εὐσεβάστως προσφέρῃ πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν. Εἶχε γείνῃ μετ' ἀφοσιώσεως πλήρους ἀξιοπρεπείας — καὶ ἐπιτηδειότητος—ὁ γραμματεύς της ὅταν συνεκάλει εἰς σύσκεψιν τοὺς φίλους της, ὁ ἐπίτροπός της ὅταν ἔδιδε χοροὺς κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας

καὶ ὁ ἀντιπρόσωπός της ὅταν εἶχε νὰ ζητήσῃ παρά τινος ὑπουργοῦ εἴτε ἱκανοποίησιν, εἴτε ἐνθάρρυνσιν εἴτε διορισμὸν διά τινα τῶν φίλων της. Ὁ Αἰμίλιος οὔτε χρόνου οὔτε κόπων εἶχε φεισθῆ οὔτε φιλοφρονημάτων — ἀλλὰ φιλοφρονημάτων σοβαρῶν—διὰ νὰ προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν εὐμένειαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ἐπὶ τοσοῦτον μάλιστα ὥςτε ἐφαίνετο περιποιητικώτερος τοῦ δέοντος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Σαρβέ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐλάχιστα ζηλότυπος καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀγαθός.

. . . .

Ὁ Αἰμίλιος κατείχετο ὑπὸ πυρετοῦ, εἰδικοῦ πυρετοῦ ὑποψηφιαίου.

Μεγαλοπρεπεῖς ἐλπίδες εἶχον ἐμφωλεύσῃ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ κρανίῳ του ὑπὸ τὰς ξανθὰς τρίχας του τὰς ἐπιμελῶς ἐκτενισμένας. Τέλος πάντων δὲν εἶχε παρὰ εἴκοσι ἕξ ἐτῶν ἡλικίαν καὶ ἠδύνατο νὰ καταφθάσῃ τὸν μέγαν Πίττ, τοῦ ὁποίου τόσον πρόωρος εἶχεν ὑπάρξῃ ἡ ἀνάπτυξις. Ἠδύνατο καὶ νὰ τὸν περάσῃ ἴσως. Ἤρκει μόνον νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ἵππον καὶ ἔπειτα ὁ δρόμος ἦτο ἀνοικτός· λόγοι, προτάσεις, ἀντιπροτάσεις, ἐπιτροπαί, ἀντεπιτροπαί. Τί ὄνειρα!

Εἰς τὸν σταθμὸν εἶχε προμηθευθῆ ὁλόκληρον συλλογὴν ἐφημερίδων καὶ ἐν αὐταῖς ἐζήτει κατὰ πρῶτον καὶ κατὰ προτίμησιν τὰς ἐκλογικὰς εἰδήσεις τῶν νομῶν διότι ἤθελε νὰ μάθῃ ἂν ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς αδιαδοχῆς τοῦ Σαρβέ». Ἔμελλε δὲ νὰ καταφάγῃ — παραλείπων τὰ φιλολογικὰ ἄρθρα καὶ τὰ λοιπὰ περιττὰ δημοσιεύματα—πάσας ἐκείνας τὰς ἐνδιαφερούσας εἰδήσεις, ὅτε αἴφνης εἰσῆλθον εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν ἅμαξαν οἱ δύο του συνοδοιπόροι.

Ὁ Δυκᾶς διαταραχθεὶς πρὸς στιγμήν, ταχέως συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. Ὅσον καὶ ἂν ὠνειρεύετο τὸν Πίττ, ἦτο εἴκοσι ἕξ ἐτῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἤγετο φυσικὰ ἔστω καὶ ἐξ ἁπλῆς περιεργείας εἰς τὸ νὰ παρατηρήσῃ ἀκόμη τὴν νέαν κόρην, μεθ' ἧς ἔμελλε νὰ συνταξειδεύσῃ. Ἔβαλε λοιπὸν πρὸς στιγμὴν κατὰ μέρος τὴν *Ἐφημερίδα τῶν συζητήσεων*, τὸν *Γάλλον* καὶ τὸν *Ἀδιάλλακτον*.

Ἄλλως δὲ μία λέξις, τὴν ὁποίαν ἤκουσε λεγομένην ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ κυρίου εἶχεν ἑλκύσῃ τὴν προσοχήν του. Ἀνοίγων τὸν ὁδηγόν του ὁ στρατιωτικὸς εἶπεν ὀλίγον ἀφ' οὗ ἐκάθησε·

— Θὰ εἴμεθα εἰς τὸ Μελὲν εἰς τὰς δώδεκα καὶ δέκα καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ Δαμμαρί.

— Ὢ! θὰ χρειασθοῦν δέκα λεπτά... ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἴσως! εἶχεν ἀποκριθῆ ἡ κόρη μὲ ὡραίαν φωνήν, πολὺ γλυκεῖαν, ἀλλὰ διαπεραστικὴν καὶ ἁρμονικῆς ἀποχρώσεως. (Ὁ Δυκᾶς ἐσπούδαζε τὴν τόνωσιν τῶν φωνῶν ὑπὸ τὴν εἰδικὴν ἔποψιν τοῦ βήματος.)

— Ὄχι... ὤ! βεβαίως ὄχι. Εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ λεπτά... τὸ Δαμμαρὶ εἶναι τόσον πλησίον! Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἔχωμεν βραδύνη!...

Τὸ ὄνομα τοῦ Δαμμαρὶ εἶχεν ἐκπλήξῃ τὸν νεανίαν. Τῷ ἐφαίνετο παράξενον ὅτι καὶ ἄλλοι ἐπορεύοντο ἐκεῖ ὅπου αὐτὸς διευθύνετο. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ἐσκέφθη, κατὰ τὸ θέρος πολλοὶ κάμνουν αὐτὸ τὸ ταξείδιον καὶ τίς οἶδε ἴσως ὁ συνοδοιπόρος μου κατοικεῖ εἰς τὸ χωρίον μετὰ τῆς θυγατρός του.

Τῆς θυγατρός του; Εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ Αἰμίλιος ἔμαθε πάλιν δι' ὀλίγων λέξεων, ἃς ἤκουσεν ὅτι ἡ κόρη ἦτο ἀνεψιὰ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ ὅτι ὀνομάζετο Γιλβέρτη. Ἐσκέφθη ὅτι εἶναι πολὺ ὡραῖον τὸ ὄνομα, κύψας δ' ὀλίγον μετὰ ταχύτητος παρετήρησε τὴν κατατομὴν τῆς δεσποινίδος Γιλβέρτης διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἡ φυσιογνωμία της ἀνταπεκρίνετο καλῶς πρὸς τὸ ὄνομά της. Εὗρε δὲ ὅτι τὸ πρόσωπόν της— ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον τὸ κανονικόν, τὸ δηλοῦν δειλίαν συγχρόνως καὶ τρυφερότητα, ὅπερ πρὸ μικροῦ εἶχε θαυμάσῃ—ἦτο σοβαρώτερον ἢ αὐστηρότερον τοῦ ὀνόματος Γιλβέρτη, νεανικοῦ καὶ σχεδὸν εἰπεῖν μειδιῶντος.

Ὑπὸ τὸ εἰσδῦον διὰ τῆς θυρίδος φῶς ἐμηκύνοντο ἔτι μᾶλλον αἱ μακραὶ βλεφαρίδες τῆς νεάνιδος ἐπὶ τῶν ὡραίων μαύρων ὀφθαλμῶν της καὶ τὸ μέτωπόν της ἐφ' οὗ ἐταλαντεύοντο πλόκαμοί τινες τῆς κόμης της ἐφαίνετο ὡσεὶ διαγραφόμενον ἐντὸς τῆς φωτεινῆς εἰκόνος, ἣν ἐσχημάτιζε μακρὰν ἡ πεδιάς.

Ὁ συρμὸς εἶχεν ἤδη ἐξέλθῃ τῶν Παρισίων καὶ ἔβαινε γοργῶς. Οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ δένδρα περιλουόμενα ὑπὸ αἰθρίου καὶ θερμοῦ ἤδη ἡλιακοῦ φωτὸς ἐξηφανίζοντο ὡς τεμάχια πρασίνου ὑφάσματος ἐν τάχει ἐκτυλισσόμενα. Ἡ νεᾶνις παρετήρει μετ' ἐκπλήξεως· ὡς φαίνεται πολὺ σπανίως θὰ ἐξήρχετο τῶν Παρισίων. Καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐπίσης ἐφαίνετο πολὺ εὐχαριστημένος διότι ἔβλεπεν ἐξοχήν. Ὅτε διέβαινον ἀντικρὺ τῶν φρουρίων, ὁ Δυκᾶς τὸν ἤκουσε παρέχοντα πρὸς τὴν ἀνεψιάν του τεχνικὰς ἐξηγήσεις· παρετήρησε δὲ πρὸς τούτοις ὁ Αἰμίλιος ὅτι αἱ ἐξηγήσεις αὗται δὲν δυσηρέστουν κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην.

— Καλὸν σημεῖον! ἐσκέφθη αὖθις ὁ νέος Πίττ. Καὶ αὐτὴ ὡσαύτως εἶνε σοβαροῦ χαρακτῆρος!

Εἰς τὴν Λατινικὴν συνοικίαν καὶ ἀλλαχοῦ εἶχε συναντήσῃ ἐν γένει γυναῖκας αἵτινες ἐχασμῶντο ἀκούουσαι τοὺς περὶ τοῦ Σάταμ λόγους του. Ὁ Αἰμίλιος τὰς ἀπεκάλει ματαιοδόξους, μωράς, ἀχρήστους αὐτὰς τὰς γυναῖκας. Μόνη ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη ἀπετέλει ἐξαίρεσιν. Ἀλλὰ τίς οἶδεν ἂν ἦτο πράγματι τοιαύτη καὶ αὐτὴ ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη;

Ἔλαβε μίαν τῶν ἐφημερίδων καὶ προσεπάθησε ν' ἀναγνώσῃ· ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες οὐδένα ἐποιοῦντο λόγον περὶ τοῦ Σαρβὲ καὶ περὶ τοῦ διαδόχου τῆς θέσεώς του ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, ὁ δὲ Δυκᾶς ἕνεκα τούτου εὕρισκε τὰς ἐφημερίδας ἐπίσης ἀνιαρὰς ὅσον καὶ τὰ φιλογέλωτα γύναια. Τότε καὶ αὐτὸς ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὴν ἐξοχήν, ἐκ διαλειμμάτων δὲ νὰ ῥίπτῃ καὶ κανὲν βλέμμα ἐπὶ τῆς νεάνιδος διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν.

Ὁ θεῖος συνωμίλει σπανιώτατα μὲ τὴν ἀνεψιάν του. Τὰς κνήμας ἔχων διεσταυρωμένας, συνέστρεφε τὸν μύστακά του καὶ μὲ τὸ βλέμμα ἀπλανὲς ἐφαίνετο ῥεμβὸς καὶ κατεχόμενος ὑπὸ σκέψεως ἀνησυχούσης αὐτόν.

Ἡ Γιλβέρτη εἶχεν ἤδη ἀνοίξει ἓν βιβλίον καὶ ἀνεγίνωσκεν. Ἐκ περιεργείας ὁ Αἰμίλιος ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὸν τίτλον μακρόθεν. Ἦτο τόμος ἀγγλικὸς τῶν *Μελετῶν* τοῦ λόρδου Μακώλαιη. Ἀγαθὸν σημεῖον! ἀγαθὸν σημεῖον καὶ αὐτό, θὰ ἐσυλλογίσθη μετ' εὐχαριστήσεως ὁ νεαρὸς δικηγόρος.

Ἡ ἁμαξοστοιχία προὐχώρει ταχέως. Πρὸ πολλοῦ εἶχεν ὑπερβῆ τὸ Βιλλνὲβ—Σαὶν—Ζώρζ. Τὰ πεδία ἐξετείνοντο πέραν, οἱ δὲ τηλεγραφικοὶ στύλοι διέγραφον γραμμὰς ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως ἐν τῇ ὁρμητικῇ φορᾷ τῶν ἁμαξῶν.

Ἤδη ὁ θεῖος τῆς δεσποινίδος Γιλβέρτης εἶχεν ἀνοίξει τὸ ὑαλωτὸν παράθυρον παραπονούμενος ὅτι πάσχει ὑπὸ καταλαβούσης αὐτὸν αἴφνης ἡμικρανίας καὶ ἀνέπνεε τὸν δροσερὸν ἀέρα διὰ νὰ τὴν ἀποδιώξῃ.

— Δὲν πρέπει νὰ πονοκεφαλᾷς ἀπὸ τώρα! εἶπεν αὐτῷ ἀφήσασα τὸ βιβλίον ἡ Γιλβέρτη, ἥτις τὸν παρετήρει ἀπό τινων στιγμῶν.

— Ναί, ἀλλά... εἶμαι ὅπως εἰξεύρεις νευρικός... Ἡ ἐλαχίστη συγκίνησις...

— Ἆ! ἤμεθα τόσον ἥσυχοι εἰς τὴν ὁδὸν Μανσάρ!

— Ἀφοῦ εἶνε ἀνάγκη ὅμως!.. Ὁ κύριος Σαρβὲ μοῦ εἶπεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ Σαρβὲ νέαν ἐξήγειρε περιέργειαν παρὰ τῷ Δυκᾷ. Διατί ἄρα αὐτὸς ὁ γηραλέος μικρόσωμος κύριος ὁ φέρων τὴν ταινίαν τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ἦτο τόσον συγκεκινημένος; Καὶ κατὰ τί ὁ Σαρβὲ ὁ πρώην βουλευτὴς καὶ νῦν γερουσιαστὴς τοῦ νομοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀνεμιγνύετο εἰς τὴν ζωὴν τῆς δεσποινίδος Γιλβέρτης καὶ τοῦ θείου της;

Καὶ ὁ νέος δικηγόρος χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι ἀκροᾶται, ἀνέμενε μίαν ἀκόμη λέξιν, ἐκαραδόκει μίαν οἱανδήποτε ἐξήγησιν, ἐνῷ προσεποιεῖτο ὅτι ἦτο ὅλως ἀπησχολημένος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως*, ἧς τὰ φύλλα εἶχε κόψει διὰ μαχαιριδίου ἔχοντος λεπίδα ἐξ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ.

Ἀλλ' ὁ συνοδοιπόρος του οὐδὲν ἄλλο εἶπεν. Ἐπανέλαβε μόνον τὴν φράσιν: «Ἀφοῦ εἶνε ἀνάγκη!» καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ῥέμβην του στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ γναφαλωτοῦ διαχωρίσματος τῆς ἁμάξης.

Ἡ Γιλβέρτη ἐξηκολούθει τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Μακώλαιη.

Αἴφνης ὁ θεῖος ἐταράχθη καὶ ἀνεσκίρτησεν. Ἔκυψεν ὁπωσοῦν καὶ ἔτριψεν ἐπιμόνως τοὺς ὀφθαλμούς. Μόριον ἄνθρακος ἐκ τῆς καπνοδόχης φερόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου εἰσέδυσεν εἰς τὸν ὀφθαλμόν του, ὅστις ἐν μιᾷ στιγμῇ κατέστη ἐρυθρὸς καὶ ἀλγῶν, ἡ δὲ Γιλβέρτη πλησιάσασα καὶ καθήσασα παρὰ τὸν θεῖόν της προσεπάθει νὰ ἐκβάλῃ τὸ μόριον τοῦ ἄνθρακος, κοπτερόν, καθὰ ἔλεγεν ὁ στρατιωτικός, ὡς ἀόρατος μάχαιρα.

— Νὰ εἴχομεν ὀλίγον νερόν!

Καὶ ἡ Γιλβέρτη ταῦτα λέγουσα παρετήρει τὰς ἀποσκευὰς ἃς πρὸ μικροῦ εἶχε τοποθετήσῃ ἐπὶ τῆς δικτυωτῆς σκευοθήκης τῆς ἁμάξης.

Ὁ Δυκᾶς ἔσπευσε τότε ν' ἀνοίξῃ τὸ κιβωτίδιόν του τὸ φέρον τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου, ἀλλὰ τάχιστα ἐδέησε νὰ ζητήσῃ συγγνώμην διότι τὸ κιβωτίδιόν του δὲν περιεῖχεν εἰμὴ φιαλίδια ἀρωμάτων. Ἄλλως τε ἡ νεᾶνις καὶ ὁ θεῖός της τὸν διέκοψαν εὐχαριστοῦντες, Δὲν ἦτο τίποτε· θὰ ἐπερνοῦσε!... Νά! εἶχε περάσῃ ἤδη ὁ ἀσήμαντος πόνος!... Μεγάλο πρᾶγμα ἦτο τάχα ἕνα κομματάκι κάρβουνον!...

Τότε ὁ Αἰμίλιος μετ' ἀνεπιλήπτου ἀβροφροσύνης ἔλεγε πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν μειδιῶντα ὁπωσοῦν ὑπὸ τὸν μύστακά του, ἀλλὰ τεταραγμένον καὶ συνεσταλμένον:

— Πρέπει νὰ ἔχετε ἰδῇ πολὺ σοβαρώτερα ἀπ' αὐτό!

Ὅτε ἀφίκοντο εἰς Μελὲν εἶχεν ἤδη λησμονηθῇ τὸ ἐνοχλητικὸν τοῦ ἄνθρακος μόριον καὶ δὲν ἐγένετο πλέον περὶ αὐτοῦ λόγος.

Ὁ Δυκᾶς ἀκουσίως παρετήρει διὰ τῆς θυρίδος μήπως τὸν ἀνέμενε καμμία ἰδιωτικὴ ἅμαξα μένουσα πλησίον τοῦ σταθμοῦ. Κατελθὼν τῆς ἁμαξοστοιχίας παρετήρησεν ὄχημα, οὗ ὁ ἡνίοχος ἵστατο κρατῶν τὴν μάστιγα ἀνὰ χεῖρας ἐν τῇ θέσει του, ἐνῷ ὁ θεράπων ἐφαίνετο ἐξετάζων διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς ἐξερχομένους ἐπιβάτας, οἵτινες δὲν ἦσαν πολυάριθμοι.

Ὁ Αἰμίλιος προὐχώρησεν, ὅτε ἤκουσε τὸν ἡνίοχον λέγοντα πρὸς τὸν θεράποντα:

— Ἆ!... νὰ ὁ ταγματάρχης!

Καὶ διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ἐδείκνυε τὸν γηραιὸν κύριον πλησιάζοντα ὁπωσοῦν συνεσταλμένον καὶ παρακολουθούμενον ὑπὸ τῆς ἀνεψιᾶς του.

Ὁ Δυκᾶς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξεπλάγη. Ἐκ ποίας συμπτώσεως ὁ ταγματάρχης μετέ-

βαινε ταὐτοχρόνως μετ' αὐτοῦ οὐ μόνον εἰς Δαμμαρί-λέ-λύς ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί; Διότι τὸ σταθμεῦον ἐκεῖ ὄχημα ἀνῆκεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαί. Τὸ κατὰ συρμὸν τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' μονόγραμμα συγκείμενον ἐκ δυὸ Ε συμπεπλεγμένων καὶ ἐζωγραφισμένων ἐπὶ τοῦ φατνώματος τοῦ ὀχήματος οὐδεμίαν κατελίμπανεν ἀμφιβολίαν. Ε. Ε. δηλαδὴ Ἐρρικέττα Ἐρβλαί.

Ἐγνώριζε λοιπὸν αὐτὴ τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην;

Ὁ Αἰμίλιος δὲν ἦτο δυσηρεστημένος διὰ τοῦτο. Ἡ γειτνίασις εὐειδοῦς νεάνιδος εἶνε εὐχάριστος καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς σοβαροὺς ἀνθρώπους· ἡ θεωρία της χρησιμεύει ὡς διάλειμμα μεταξὺ τῶν πολιτικῶν προβλημάτων. Ὁ Δυκᾶς παρεμέρισεν εὐγενῶς διὰ νὰ περάσῃ ἡ Γιλβέρτη καὶ ὁ θεῖός της· ἔπειτα γοργῶς εἰ καὶ μετά τινος ἀκαμψίας ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄχημα καὶ ἐκάθησεν ἀντικρύ των λέγων μετὰ μειδιάματος ἀνεπιλήπτου, οὐδὲ πολὺ οἰκείου οὐδὲ πολὺ σκαιοῦ:

— Εὐτύχημα μοῦ ἦτο ἡ τιμὴ τοῦ νὰ σᾶς ἔχω συντρόφους.

Ὁ ταγματάρχης ἀπήντησεν εἰς τὴν καλῶς κατεσκευασμένην φράσιν ἐκείνην χαιρετίζων διὰ τοῦ πίλου μετ' εὐγενοῦς προσηνείας, ἡ δὲ δεσποινὶς Γιλβέρτη ἠρυθρίασεν ὀλίγον, ἀγνοοῦσα καὶ αὐτὴ διατί, ἴσως διότι τὸ φιλοφρόνημα τοῦ νέου ἦτο καλῶς συντεταγμένον.

Ἐξεκίνησαν.

— Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ταξειδίου δὲν θὰ εἶνε μακρόν, εἶπεν αὖθις ὁ Αἰμίλιος, ὅστις ἤθελε νὰ μάθῃ τί ἐπήγαινε νὰ κάμῃ εἰς Δαμμαρὶ ὁ ταγματάρχης ἐκεῖνος, οὗτινος ἠγνόει τὸ ὄνομα.

Ὁ ταγματάρχης διὰ ν' ἀπαντήσῃ κάτι ἐπανέλαβεν:

— Βέβαια... ἐντὸς ὀλίγου ἐφθάσαμεν!..

Ἐξήγαγε τὸ ὡρολόγιόν του καὶ παρατηρῶν τὴν ἀνεψιάν του:

— Νομίζω πῶς δὲν θὰ μᾶς περιμένουν διὰ τὸ πρόγευμα.

Καὶ ἡ ἰδέα ὅτι πιθανὸν νὰ εἶχε καθυστερήσει, ἡ ἀνησυχία μήπως φανῇ ἀνακριβὴς ἐμήκυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐρυθρὰν του ῥῖνα ἐπὶ τῆς κιτρίνης ὀλίγον μορφῆς του. Εἶτα καμμύων τὸν ὀφθαλμὸν ἐξετέλει μορφασμὸν ἰαπονικοῦ προσωπείου διὰ ν' ἀποδιώξῃ τὸ μόριον ἐκεῖνο τοῦ ἄνθρακος, ὅπερ ἀκόμη ἠνώχλει τὸ βλέφαρόν του.

Τὸ ὄχημα διερχόμενον ὑπὸ τὴν ἀψῖδα τοῦ σιδηροδρόμου ἔβαινε ταχέως διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Πετὶ-Δαμμαρί, ὁ δὲ ταγματάρχης ἀνεκινεῖτο ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου ὡς νὰ ἤθελε νὰ διακρίνῃ μακρόθεν τὸ Μελέν. Ἡ νεᾶνις ἀπέναντίας παρετήρει τοὺς ἐργαζομένους εἰς τοὺς ἀγροὺς χωρικοὺς κεκυφότας ὑπὸ τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

— Δὲν γνωρίζετε τὸ Μελέν; ἠρώτησεν ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἐκλαμβάνων ὡς ἐκ περιεργείας προερχόμενα τὰ κινήματα τοῦ ταγματάρχου.

— Ἐγώ, κύριε;... Ἐγεννήθην ἐκεῖ!

— Ἆ!

Θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως κάποιος γείτων τῆς ἐξοχικῆς ἐπαύλεως τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ αὐτόχθων.

Ὁ Δυκᾶς οὐδεμίαν προσέθηκε λέξιν.

Ἡ Γιλβέρτη παρετήρει νῦν τὴν πεδιάδα μακρὰν διατεμνομένην ὑπὸ σειρῶν δένδρων καὶ πρὸς δεξιὰν ὑπὸ λόφου ὁμαλοῦ καὶ ἀπαστράπτοντος ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ὡσανεὶ ἐκαλύπτετο ὑπὸ κεράμων ἐκ σχιστολίθου. Οἱ ἵπποι ἐκάλπαζον ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Δαμμαρὶ ἐντὸς τῆς κόνεως. Αἱ πρῶται οἰκίαι τῆς κώμης χαρίεσσαι, λευκαί, μὲ στέγας ἐρυθράς, θεριναὶ ἐπαύλεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιβαλλόμεναι ὑπὸ τοίχων ὁμοιάζουσαι μὲ τὰς ἀγγλικὰς ἀγροτικὰς οἰκίας, ἐφαίνοντο ἤδη, μετά τινας δὲ στιγμὰς τὸ ὄχημα ἐσταμάτησε πρὸ μεγαλοπρεποῦς κιγκλιδωτῆς θύρας ἐκ σιδήρου σφυρηλατημένου, διὰ μέσου τῶν ἀνοικτῶν φύλλων τῆς ὁποίας εἰς τὴν ἐσχατιὰν ἀμμοστρώτου δενδροστοιχίας, ἐν τῷ μέσῳ ἀνθέων καὶ δένδρων διεκρίνετο ὁ τοῖχος τῆς ἐπαύλεως φαιδρῶς λευκάζων μεταξὺ τῆς σκιερᾶς θαλερότητος.

Ὁ Δυκᾶς ἔβλεπε, ἠρεύνα διὰ τοῦ βλέμματος, ὡς μὴ ἐλθὼν ἄλλοτέ ποτε.

Ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη εἶπεν εἰς τὸν θεῖόν της:

— Νά!... ἐδῶ εἶνε!...

— Τὸ εἰξεύρω...

Καὶ ὁ Δυκᾶς παρετήρησεν ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς καθίστατο ὠχρότατος καὶ ὅτι μάλιστα ἔτρεμεν ἐλαφρῶς ἐνῷ συνήθροιζε τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὸν παρ' αὐτῷ κείμενον ὁδοιπορικὸν σάκκον.

Ἐν τούτοις πρὸς ὑστάτην ἐπιβεβαίωσιν ἠρώτησεν ὁ Αἰμίλιος ἂν τῷ ὄντι ἦτο ἐκείνη ἡ ἔπαυλις τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις ὡς νὰ ἦτο οἰκεῖον εἰς αὐτὴν τὸ μέρος.

Τότε κατῆλθεν αὐτὸς πρῶτος καὶ οὐδέποτε παραμελῶν τὴν ἀβροφροσύνην ἔτεινε τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην ὅπως τὴν βοηθήσῃ νὰ καταβῇ. Εἶχεν ἀποθέσει χαμαὶ τὸν φέροντα τ' ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του σάκκον διὰ νὰ χαιρετίσῃ ἐνταυτῷ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός.

Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου μόλις ἔψαυσε, χωρὶς ν' ἀρνηθῇ, τὴν τεταμένην πρὸς αὐτὴν χεῖρα καὶ ἐπήδησεν εὐκίνητος, ἐνῷ ὁ ἀξιωματικὸς ἐξηρεύνα διὰ τοῦ βλέμματος τὸ βάθος τοῦ ὀχήματος μὲ ἦθος τεταραγμένον, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μήπως εἶχε λησμονήσῃ τίποτε, ἢ μάλ-

λον, καθὰ ἡ Γιλβέρτη ἐμάντευεν, ὡς νὰ ἐδίσταζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν.

Διὰ τοῦτο ἐχρονοτρίβει.

Οἱ ὑπηρέται ἀπεκόμιζον ἤδη μετὰ σπουδῆς τ' ἀντικείμενα, ὅσα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν οἱ προςκεκλημένοι τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

Τότε ὁ ταγματάρχης ἠρώτησεν ἕνα ἐξ αὐτῶν·

— Μήπως εἶνε εἰς τὸ τραπέζι;

— Ὄχι, κύριε. Ἐπερίμεναν τὴν εὐγενίαν σας.

— Ἆ! μ' ἐπερίμεναν! Βλέπεις, Γιλβέρτη; μ' ἐπερίμεναν... Μήπως ἀργήσαμεν;

— Ὄχι πολύ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης μετὰ τόνου δηλοῦντος· «Αἴ, πάρα πολὺ μάλιστα!»

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης εἶχε τὴν ὄψιν τεθλιμμένην.

Παρετήρει τὸ ἀνάβαθρον τῆς ἐπαύλεως ἐκεῖ πέραν ὁπόθεν ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ μετὰ πλείονος ἀνησυχίας παρὰ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ κυριεύσῃ ὀχύρωμά τι καὶ ἐκόμβωνε τὰ χειρόκτιά του, ἐνῷ ὁ Δυκᾶς μὲ τὴν ἄκραν τῶν δακτύλων ἐτίνασσε τὸν κονιορτὸν τῶν ἐνδυμάτων του, ὅτε ἐφάνη ἐπὶ τοῦ ἀναβάθρου γυνὴ νεαρὰ ἀκόμη, λεπτοφυής, κομψή, εὐειδεστάτη, περιβεβλημένη θερινὴν οἰκιακὴν ἐσθῆτα παρακολουθουμένη δὲ ὑπὸ εὐσάρκου κυρίου φαλακροῦ, οὗ τὸ κρανίον ἐσπινθηροβόλει ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, προέβη τείνουσα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν Γιλβέρτην καὶ εἶπε πρὸς τὸν Δυκᾶν μετὰ φωνῆς θελκτικῆς:

— Καλῶς ὡρίσατε!

— Τέλος πάντων! προσέθηκεν ὁ εὔσαρκος κύριος.

Καὶ ἐστήριξε τὴν χεῖρά του οἰκείως ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ταγματάρχου, τοῦ δυστήνου ταγματάρχου θλιβέντος ἔτι μᾶλλον ἐκ τοῦ *τέλος πάντων*! ἐκείνου, ὅπερ ἐξέλαβεν ὡς ἐπίπληξιν, ὠθῶν δὲ αὐτὸν ἠρέμα πρὸς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου ἐπὶ τῶν βαθμίδων, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν Αἰμίλιον;

— Γνωρίζετε λοιπὸν τὸν ταγματάρχην, κύριε Δυκᾶ;

— Ὄχι, κύριε γερουσιαστά, ἀπήντησεν ὁ νέος μετὰ μειδιάματος εὐσεβάστου ὅπερ ὁ ἐν τῇ πολιτικῇ μαθητευόμενος ὀφείλει ν' ἀποτείνῃ λαλῶν πρὸς ἄνδρα διαπρεπῆ.

— Ἀλλ' ἀφοῦ ἤλθετε μαζί!

— Καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βαγόνι μάλιστα, κύριε Σαρβέ!... Ἦτο σύμπτωσις... εὐτυχής, προσέθηκεν ὁ Δυκᾶς τονίζων ἐπιμελῶς τὸ ἐπίθετον.

Ὁ κ. Σαρβὲ ἐσταμάτησε παρὰ τὴν εἴσοδον, ἐνῷ δὲ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἰσήρχετο ἤδη εἰς τὴν αἴθουσαν ἔνθα διεφαίνοντο αἱ μελαναὶ ῥεδιγγόται πολλῶν κυρίων χαιρετιζόντων τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην, ἣν ἡ εὐειδὴς γυνὴ παρουσίαζεν, ὁ γερουσιαστὴς εἶπε πρὸς τὸν ἀξιωματικόν:

— Φίλτατε ταγματάρχα, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν κ. Αἰμίλιον Δυκᾶν δικηγόρον, ἀντιπρόεδρον τοῦ συλλόγου Μοντεσκιέ, μέλλοντα εὔελπιν ἀγωνιστὴν τοῦ δικηγορικοῦ σταδίου καὶ τοῦ βουλευτικοῦ βήματος.

Ὁ Δυκᾶς λίαν κολακευόμενος ἐκ τῶν λόγων τούτων ἐχαιρέτησε ἀνεπιλήπτως.

Ὁ κ. Σαρβὲ προσέθηκεν:

— Φίλτατε κύριε Δυκᾶ, ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ... ὁ διάδοχός μου!

Ὁ Δυκᾶς ἐγένετο πελιδνός.

Ἐψέλλισε συλλαβάς τινας ἐν ἀμηχανίᾳ.

— Ὁ διάδ...;

— Ναί, βέβαια, ἐγὼ ἀντικατέστησα τὸν βαρῶνον Μαρτὺ εἰς τὴν γερουσίαν... τὸν Κοαλῖνον Β', εἰξεύρετε, ἐκεῖνον ὅπου ἔλεγε πάντοτε «ὁ συμπαθητικός μου ἀντίπαλος,..» ὁ δὲ ταγματάρχης Βερδιὲ συγκατετέθη καλοκαγάθως νὰ μὲ διαδεχθῇ εἰς τὴν Βουλήν!

Ὁ ταγματάρχης ἔμενεν ἄφωνος· ἠρυθρία μάλιστα ὁπωσοῦν. Ὁ Δυκᾶς ἵστατο ὡς κεραυνόπληκτος.

— Τότε λοιπόν... ὁ... ὑποψήφιος ἐξελέγη;

— Χθές, ἐν γενικῇ ὁμηγύρει. Ἐτηλεγράφησα εἰς τὸν ταγματάρχην.

— Καὶ αἱ ἐφημερίδες δὲν λέγουν τίποτε!

— Αἱ ἐφημερίδες! εἶπεν ὁ Σαρβέ, μάλιστα αἱ ἐφημερίδες! Εἰξεύρετε ὅτι αὐταὶ ποτὲ δὲν λέγουν τίποτε, διότι θέλουν ν' ἀνακατεύωνται εἰς ὅλα!

Καὶ χαίρων ἄκρως διὰ τὸ ὡραῖόν του ἀπόφθεγμα ὁ γερουσιαστὴς παρεμέρισεν ὅπως διέλθῃ ὁ Βερδιὲ καὶ ὁ Δυκᾶς, λέγων πρὸς τὸν ταγματάρχην μετὰ μεγαληγόρου προσηνείας τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες ὡς καρφίδες ἐνεπηγνύοντο εἰς τὸ οὖς τοῦ μέλλοντος ἀντιζήλου τοῦ μεγάλου Πίτ.

— Ἐμπρός, φίλτατε ταγματάρχα! Περάσατε πρῶτος. Μόνον ἐν ὥρᾳ ἐκλογῆς ἡ σειρά σας ἔρχεται ὕστερον ἀπὸ ἐμέ!

Εἶτα μετὰ τὸν Βερδιὲ καὶ τὸν Σαρβὲ εἰσῆλθεν ὁ Αἰμίλιος ὁπωσοῦν ἀπογοητευμένος εἰς τὴν ἔπαυλιν ἐκείνην, ὅπου ἤλπιζε νὰ δρέψῃ ὡς ῥόδον ἐντὸς τοῦ κήπου τὴν προσεχῆ ὑποψηφιότητα.

(Ἕπεται συνέχεια)

Λαὸς ἡττηθεὶς κρίνει ἑαυτὸν προδοθέντα.

—

Διαβλέπει τις κακῶς τὴν θλῖψιν τῶν ἄλλων μέσῳ τῆς ἰδίας χαρᾶς.

—

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ξενιτευθῇ τις ἵνα καταστῇ ξένος—ἀρκεῖ νὰ γηράσῃ.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

ΙΗ'

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΡΥΩΝ.

Ἤδη ἐν τῷ *Προλόγῳ* τοῦ ἀνὰ χεῖρας πονήματος ἐξέθεσα τοὺς λόγους, οἵτινες παρεκίνησαν τὸν διακεκριμένον ὁμογενῆ ἰατρὸν κ. Σταῦρον Μεταξᾶν, ἵνα, τῇ συμπράξει τοῦ φιλογενεστάτου κ. Χρηστάκη Ζωγράφου, ἱδρύσῃ ἐν Καρυαῖς σχολεῖον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ὁλονὲν ἐκλειπούσης γλώσσης τῶν Ἑλλήνων τούτων. Διδάσκαλος τοῦ σχολείου τούτου ἐξελέγην ἐγώ.

Ἔφθασα εἰς Καρυὰς μετὰ τῆς συζύγου μου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1885. Ἤδη δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔφθασα ἐκεῖ, παρετήρησα ὅτι ἐγὼ καὶ ἡ οἰκογένειά μου ἤμεθα τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας, καὶ οὕτως εἰπεῖν τῆς φρίκης ἐκ μέρους πολλῶν χωρικῶν. Παρετήρουν ὅτι κάτι τι ὑπῆρχε πρὸς βλάβην μου, ἀλλ' ἀκριβῶς δὲν ἐνόουν τί ἦτο αὐτό.

Ἠθέλησα ν' ἀρχίσω ἀμέσως τὸ ἔργον μου· ἀλλ' ὅμως τοῦτό μοι ὑπῆρξεν ἀδύνατον, διότι δὲν εἶχον ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Ἀκαδημίας ἐν Κορσικῇ. Ἐζήτησα ἐγκαίρως τοιαύτην, ἀλλὰ δὲν μοὶ ἐδόθη. Ἐδέησε δὲ ἵνα ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς ταξειδεύσῃ εἰς Κορσικήν. Ἐπὶ τέλους δὲ κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἐλάβομεν τοιαύτην.

Τὴν ὅλως δωρεὰν ἀποστολὴν τῶν ἀναγκαίων τοῖς μαθηταῖς βιβλίων λίαν φιλοφρόνως ἀνεδέχθη ὁ ἐν Ἀθήναις *Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων*, τοῦ ὁποίου ὁ πρόεδρος κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 1885, ἔπεμψεν ἱκανὸν ἀριθμὸν Ἀλφαβηταρίων, Ἀναγνωσματαρίων καὶ Συλλογῶν ᾀσμάτων, τὰ ὁποῖα δωρεὰν διενεμήθησαν τοῖς μαθηταῖς. Ὁ δ' ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος κ. Στ. Ζαφειρόπουλος λίαν εὐγενῶς εὐηρεστήθη νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο συλλογὴν τῶν δαπάναις αὐτοῦ ἐκδοθέντων Γεωγραφικῶν Χαρτῶν. Τὰ ἔπιπλα δὲ τοῦ ἰδίου τούτου σχολείου ἠγοράσθησαν διὰ συνδρομῆς τῶν ΚΚ. Σ. Μεταξᾶ, Γ. Στεφανοπούλου Κομνηνοῦ καὶ Ν. Β. Φαρδῦ.

Ἐν Καρυαῖς, ὡς καὶ εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς Γαλλίας, ὑπάρχουσι σχολεῖα τῆς Κυβερνήσεως θηλέων καὶ ἀρρένων. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ὑποχρεωτι[illegible] Ὅλα δὲ τὰ παιδία τῶν Καρυατῶν, ἄρρενα καὶ θήλεα, ὀφείλουσι νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἀπὸ τῆς ὀγδόης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς ἑνδεκάτης, καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης μετὰ μεσημβρίαν μέχρι τῆς τετάρτης.

Ἐκ περισσοῦ δ' ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, συντηρεῖ Ἕλληνα διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος χρεωστεῖ νὰ διδάσκῃ τὴν Καρυατικὴν νεολαίαν, ἀρρένων καὶ θηλέων, τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀπὸ τῆς τετάρτης ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς πέμπτης.

Τὴν ἰδίαν ταύτην ὥραν ὤφειλον καὶ ἐγὼ νὰ χρησιμοποιήσω ὅπως διδάξω ἐν τῷ σχολείῳ μου.

Ἐπὶ παρουσίᾳ δὲ τοῦ κ. Σ. Μεταξᾶ ἤνοιξα τὸ σχολεῖόν μου τὴν 16 Νοεμβρίου 1885. Ἐνεγράφησαν 25 μαθήτριαι καὶ 20 μαθηταί, οἵτινες ἐξηκολούθησαν νὰ φοιτῶσι τακτικῶς ἐπὶ ἕνα περίπου μῆνα. Μετὰ ταῦτα δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἤρχισε νὰ ἐλαττοῦται οὕτως, ὥστε κατὰ μῆνα Ἰούνιον δὲν ἐφοίτων πλέον εἰς τὸ σχολεῖόν μου εἰμὴ δύο-τρεῖς μαθηταὶ καὶ δέκα μαθήτριαι. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1886, ὁπότε οἱ ἱδρυταὶ τοῦ σχολείου τούτου κατενόησαν τὸ ἀνωφελὲς τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἐκ τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ σχολεῖόν μου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν οὐδεὶς καὶ οὐδεμία πλὴν μιᾶς ὡμίλει τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, δηλαδὴ τὸ ἰδίωμα τῶν Καρυῶν. Οἱ πλεῖστοι δὲ τούτων ἠγνόουν καὶ τὰς συνηθεστάτας τῶν λέξεων, ἤτοι *ψωμί, νερό*, κλπ. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ διδάξω τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ πρὸς Ἕλληνας, ἀλλὰ πρὸς ξένους. Τουτέστιν, ὁσάκις ἤθελον νὰ δώσω ἐξηγήσεις, ἠναγκαζόμην νὰ μεταχειρισθῶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν.

Ἡ κατάστασις αὕτη τῶν μαθητῶν μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταχειρισθῶ μέθοδον διδασκαλίας ὅλως διάφορον τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις. Σκοπὸς τῆς ἱδρύσεως τοῦ σχολείου τούτου ἦτο ἡ ἐνίσχυσις τῆς ὁλονὲν ἐκλειπούσης μητρικῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων τούτων. Οἱ φοιτήσαντες δὲ εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο μαθηταὶ ἦσαν ἡλικίας 8 ἕως 14 ἐτῶν, αἱ δὲ μαθήτριαι ἦσαν 10 ἕως 25 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν. Ὡς δὲ καὶ ἀνωτέρω διέλαβον, οὐδεὶς καὶ οὐδεμία εἶξευρε νὰ ἐκφράσῃ ἑλληνιστὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην τῶν ἰδεῶν. Ἠναγκάσθην λοιπὸν κατὰ πρῶτον νὰ διδάξω ἁπλῆν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν καὶ νὰ ἐπιστήσω ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν μου εἰς τὴν ἐκμάθησιν διαλόγων τῆς κοινῆς χρήσεως, τοὺς ὁποίους ἐγὼ μὲν ἔγραφον ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐκεῖθεν ἀντέγραφον. Οὕτω δὲ οἱ μαθηταὶ συνείθιζον ἐκ πείρας νὰ ὀρθογραφῶσι τὰς λέξεις καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας ἐμάνθανον. Διὰ τοὺς μαθητὰς δὲ τῆς κατωτάτης ἡλικίας ἐζήτησα παρὰ τοῦ κ. Σ. Μεταξᾶ ἓν κιβώτιον τῆς πραγματογνωσίας, ὁ ὁποῖος μοὶ ἔστειλε τὸ

τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Ch.Delagrave. Διὰ τοῦ κιβωτίου τούτου ἐδίδασκον τοὺς μαθητὰς τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῷ ἀντικειμένων καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἑλληνιστί. Δι' ἀποστήθισιν δὲ ἔδιδον εἰς αὐτοὺς δημώδη ᾄσματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἔψαλλον εἰς τὸ τέλος ἑκάστης παραδόσεως. Ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τῆς διδασκαλίας ἰδίως ὠφελήθησαν μεγάλως αἱ μαθήτριαι οὕτως ὥστε, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν κ. Λ. Λασκαρίδης, ὁ ὁποῖος κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1886 ἐπεσκέφθη τὸ σχολεῖόν μου ἠδυνήθη νὰ συνδιαλεχθῇ ἑλληνιστὶ μετ' αὐτῶν καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἐν βραχεῖ χρόνῳ μεγάλας προόδους των. Αὐτὸ τοῦτο ἐξηκρίβωσεν αὐτοπροσώπως καὶ ὁ ἐκ Μασσαλίας κ. Στ. Βλαστός, κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Edouard Chanal, ἀντιπρύτανις τῆς Κορσικῆς, ὅτε κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1886 ἐπεσκέφθη τὸ σχολεῖόν μου καὶ ἐξήτασε τὰς μαθητρίας μου, ὡμολόγησεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διδασκαλίας ἦτο καταλληλότατον ἰδίως διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπεδίωκον. Μετὰ πεποιθήσεως λοιπὸν λέγω ἐνταῦθα ὅτι δύναται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ν' ἀναγεννηθῇ παρὰ τοῖς κορασίοις τῆς ἀποικίας ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνή, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀνατροφῆς, εἶναι ἡ βάσις τῆς οἰκογενείας, διὰ τοῦτο καὶ πάλιν μετὰ πεποιθήσεως λέγω ὅτι δύναται νὰ σωθῇ ἡ ἀποικία αὕτη, ἐὰν ἐγκαίρως ληφθῇ σπουδαία πρόνοια περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου αὐτῆς.

Διατί λοιπὸν δὲν προώδευσε τὸ σχολεῖον τοῦτο ; — Διότι ὁ ἕτερος Ἕλλην διδάσκαλος, φοβηθεὶς μήπως ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ νέου τούτου σχολείου, θεωρήσῃ περιττὴν τὴν διδασκαλίαν του, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸν παύσῃ, ἐκίνησε πάντα λίθον ὅπως φέρῃ προσκόμματα εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο. Ἐγύριζε δὲ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν καὶ παρεκάλει, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του, ὅπως τῷ πέμπωσι τὰ παιδία των.... Λυποῦμαι νὰ τὸ ὁμολογήσω. Ἔπραξε πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον, ὅπως τύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Ἀκαδημίας, εἶναι ἐν γνώσει ὅλων τούτων. Τὸν ἀνέχεται δέ, διότι τινὲς τῶν Βουλευτῶν τῆς Κορσικῆς, χάριν ἰδιοτελῶν συμφερόντων, τὸν ὑποστηρίζουσιν.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Αὐλὴ τῆς Ῥώμης, ἅμα ἔμαθεν ὅτι οἱ Σχισματικοὶ ἔμελλον ἐν Καρυαῖς νὰ ἱδρύσωσι σχολεῖον, ἐνόμισεν ὅτι τὸ σχολεῖον τοῦτο ἦτο θεολογικὸν καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἦλθον ἐξ Ἀνατολῶν, ὅπως ἁρπάσωσι τὸ ποίμνιόν της τοῦτο. Ὅταν δ' ὁ κ. Σ. Μεταξᾶς, ἐπισκεφθεὶς τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Αἰακκίου, τῷ ἔδωκε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του καὶ διεβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι οὐδόλως πρόκειται περὶ θρησκείας, ἐκεῖνος τῷ ἀπήντησεν:

— Σᾶς πιστεύω, Κύριε Μεταξᾶ, ἀλλ' ὁ Σχισματικὸς τὸν ὁποῖον ἐπέμψατε εἰς Καρυάς, διὰ μόνης τῆς ἐπαφῆς του δύναται νὰ διαφθείρῃ τὸ ἐκεῖ ποίμνιόν μου. Θὰ ἦτο δὲ πολὺ καλλίτερον νὰ πέμψετε ἐκεῖ ἀντὶ τοῦ Σχισματικοῦ διδασκάλου ἄλλον τοιοῦτον καθολικόν.

Ὁ κ. Σ.Μεταξᾶς, ἀπαντήσας εἰς ταῦτα ὅτι ἠγνόει ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἔπεμψεν εἰς Καρυὰς εἶχε ψώραν, ἀνεχώρησεν.

Λοιπὸν καὶ ἡ Αὐλὴ τῆς Ῥώμης διὰ τῶν δύο ἐν Καρυαῖς ὀργάνων της, τοῦ Ἕλληνος ἱερέως καὶ τοῦ Λατίνου ἱερέως, ἐκίνησε πάντα λίθον ὅπως μὲ ἀναγκάσῃ νὰ ἐγκαταλείψω τὰς Καρυάς. Δὲν ἀναφέρω δ' οὐδὲν τῶν ὅσα ὑπέστην ἀπὸ τοὺς ἁγίους τούτους, διότι φοβοῦμαι νὰ μὴ περιπέσω εἰς περιαυτολογίαν.

Τὸ τελευταῖον κτύπημα κατὰ τοῦ σχολείου τούτου ἐδόθη ἀπὸ δύο μοναχοὺς ἐκ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Βίκω, καὶ ἰδίως τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν Stephanini καλουμένου, οἵτινες, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 1886, ἦλθον εἰς Καρυὰς διὰ τὸ Ἰωβιλαῖον. Οἱ Ἅγιοι οὗτοι Πατέρες, ἅμα ἔφθασαν εἰς Καρυάς, ὡς πρώτιστον τῶν ἱερῶν καθηκόντων των ἐθεώρησαν τὸ νὰ κατηχήσουν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τοὺς Καρυάτας νὰ μὴ στέλλωσι τὰ παιδία των εἰς τὸν Σχισματικὸν διδάσκαλον, καὶ μάλιστα ν' ἀποφεύγουν τὴν συγκοινωνίαν τοῦ ἀφωρισμένου τούτου. *Οἱ θεόπνευστοι λόγοι αὐτῶν* εὗρον ἠχὼ εἰς τὰ ὦτα καὶ εἰς τὰς καρδίας τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῶν Καρυῶν, διὸ καὶ ἔκτοτε τὸ σχολεῖόν μου τοῦτο ἤρχισε νὰ μὴ συχνάζεται πλέον ὑπὸ τῆς Καρυατικῆς νεολαίας, μέχρις οὗ, κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1887, οἱ ἱδρυταὶ αὐτοῦ ἀπεφάσισαν ὁριστικῶς τὸ κλείσιμόν του.

Ν. Β. Φαρδυς

ΚΥΝΕΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΙ

Μεταξὺ τῶν ἄλλων μέσων, ἅτινα κατὰ καιροὺς ἐπενόησαν οἱ λαθρέμποροι πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν Ἄργων τῶν τελωνείων, εἶνε καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν λαθρεμπορευμάτων διὰ κυνῶν, καταλλήλως πρὸς τοῦτο μορφουμένων. Εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς Γαλλίας ἐφονεύθη ἐσχάτως ὑπὸ τῶν τελωνοφυλάκων κύων, ὅστις ἔφερεν ἐφ' ἑαυτοῦ ἱκανὸν ἀριθμὸν σιγάρων, μετὰ μεγίστης δεξιότητος ἀποκεκρυμμένων. Οἱ λαθρέμποροι ἔκειραν ἐντελῶς τὸ ζῶον ἀπὸ τῶν ἰσχίων μέχρι τῆς ὠμοπλάτης, ἀφῆκαν δ' ἀνέπαφον τὸ τρίχωμα τοῦ λοιποῦ σώματος. Τὸ οὕτως ἀποψιλωθὲν μέρος ἐκαλ[illegible]ετο διὰ χιτωνίσκου ἐκ δέρματος φέροντος τεχνητὸν τρίχωμα καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ φυσικὸν τοῦ ζώου, καὶ ὡς ἐκ τούτου συγ-

χεόμενον μετ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὸν ὀξυδερκέστατον ὀφθαλμόν. Ὑπὸ τὴν πλαστὴν ταύτην τρίχωσιν ἐκρύπτοντο ἱκαναὶ ἑκατοντάδες σιγάρων. Οἱ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα λαθρέμποροι ὑπηρετοῦνται θαυμασίως ὑπὸ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς νοημοσύνης τῶν τετραπόδων αὐτῶν συμμάχων. Τὰ ζῶα ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἐκ τοῦ γένους των ὀξυτάτην καὶ τὴν ὄσφρησιν καὶ τὴν ἀκοήν, εἶνε εὐρωστότατα, ζεύγνυνται εἰς μικρὰς χειραμάξας, καὶ εἶνε ἐξαίρετα πρὸς φρούρησιν. Οἱ λαθρέμποροι ἐπωφελοῦνται τῶν ἐξαιρέτων τούτων ἰδιοτήτων των, ὅπως εἰσάγωσιν εἰς Γαλλίαν, χωρὶς νὰ πληρώνωσι τὸ νενομισμένον τέλος εἰς τὰ ἐπὶ τῶν συνόρων τελωνεῖα, πολυάριθμα εἴδη, ἰδίως δὲ σιγάρα, κοσμήματα καὶ τρίχαπτα.

Οἱ κύνες οὗτοι ὑποβάλλονται εἰς ἰδιαιτέραν διδασκαλίαν, ὅπως μάθωσι νὰ μεταβαίνωσιν ἐξ ἑνὸς ὡρισμένου μέρους κειμένου ἐν Βελγίῳ εἰς ἕτερον ἐν Γαλλίᾳ κείμενον καὶ τἀνάπαλιν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν διάβασιν ταύτην ὀφείλουσι νὰ ἀποφεύγωσι πᾶσαν συνάντησιν καὶ ἰδίᾳ τὴν τῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν τελωνοφυλάκων. Ἐργάζονται μόνον τὴν νύκτα ἢ τὸ λυκαυγές, ἀποφεύγουσι δὲ τὰς κοινὰς ὁδοὺς καὶ ἀτραπούς. Πεπροικισμένοι δι' ὀξυτάτης ὀσφρήσεως, δὲν προχωροῦσιν, εἰμὴ ἀφ' οὗ πεισθῶσιν ὅτι οὐδὲν τὸ ὕποπτον ὑπάρχει εἰς τὸν δρόμον των. Ὁ λαθρέμπορος, ὁ ἔχων τὸν κύνα, ἐκτελεῖ τὸν αὐτὸν δρόμον, ἀλλὰ λαμβάνει εὐθυτέραν γραμμήν, μεταβαίνων πεζῇ, ἐφ' ἁμάξης, ἢ καὶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐντίμου ἐμπόρου ἢ γεωργοῦ ὑποβαλλόμενος ἐν τοῖς συνόροις ἀφόβως εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν τελωνιακῶν ὑπαλλήλων. Διὰ νὰ διδάξωσιν εἰς τὸν κύνα, ὁποίαν ὁδὸν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ φαίνεται ὅτι ἀφίνουσιν αὐτὸν νῆστιν ἐπὶ τινας ἡμέρας. Εἶτα ὁ κύριός του μεταβαίνει εἰς τὸν πλησιέστερον σταθμόν, ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου τῶν συνόρων μέρους. Εἷς συνένοχος, τηρῶν δέσμιον τὸν κύνα, ὁδηγεῖ αὐτὸν διὰ διαφόρων πλαγίων δρόμων πρὸς τὸν κύριόν του, ὅστις ἔχει ἕτοιμον αὐτῷ ἄφθονον τροφήν, τῷ ἐπιδαψιλεύει δὲ μυρίας περιποιήσεις. Καθ' ὅμοιον τρόπον γίνεται καὶ ἡ ἐπιστροφή, μετά τινα δὲ ταξείδια ὁ κύων γνωρίζει ὅτι ἔχει δύο κατοικίας, ὅτι δύναται νὰ λάβῃ τὴν τροφήν του εἰς δύο διάφορα μέρη καὶ γνωρίζει ποῦ θὰ ἀνεύρῃ τὸν κύριόν του. Ἅμα ἐπιτευχθέντος τούτου, εὔκολον εἶνε νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς τὸν κύνα ὁ φόβος πρὸς τοὺς τελωνιακοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς χωροφύλακας καὶ αὐτοὺς τοὺς ἁπλοῦς διαβάτας, οὓς ἤθελε τυχὸν συναντήσει καθ' ὁδόν, μεταφέρων τὸ λαθρεμπόρευμά του. Πρὸς τοῦτο, ὅτε ὁ κύων εἶνε ἀκόμη ἀνύποπτος καὶ ἐπιζητεῖ τὴν βραχυτέραν ὁδόν, ὁ κύριός του ἐπιφορτίζει συνένοχόν τινὰ νὰ μεταμφιεσθῇ εἰς τελωνοφύλακα καὶ νὰ καιροφυλακτήσῃ τὴν διάβασιν τοῦ ζώου, ὅπως προβάλῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, τὸ ἐκφοβίσῃ, ζητήσῃ νὰ τὸ κτυπήσῃ διὰ ῥάβδου, ῥίψῃ κατ' αὐτοῦ λίθους, ἐπὶ τέλους καὶ πυροβολήσῃ ἐναντίον του. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς τοιαύτας δοκιμάς, ὁ κύων φοβεῖται τὰς συναντήσεις· ἡ θέα πάσης στολῆς ἐμπνέει αὐτῷ ἀκατανίκητον τρόμον καὶ ἀπέκτησεν ἤδη ἀρκοῦσαν σύνεσιν. Κύνες τοιοῦτοι λαθρέμποροι παρέμειναν διάσημοι. Ἐν τῇ πόλει Μαβὲζ ἐνθυμοῦνται κύνα τινά, καλούμενον «Πονηρόν,» ὅστις ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου ἐπλούτισε τὸν κύριόν του, πτωχὸν ἄνθρωπον, ὅστις μόλις κατώρθου νὰ διατρέφῃ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του. Ἵνα μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, προσέφυγεν εἰς τὸ λαθρεμπόριον, μορφώσας τὸν κύνα του πρὸς τοῦτο. Δανεισθεὶς ὀλίγα χρήματα ἠγόρασε τρίχαπτα, ἅτινα διὰ τοῦ κυνὸς εἰσήγαγεν ἀτελῆ εἰς Γαλλίαν. Ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα ὑπῆρξεν εὐτυχὴς καὶ καρποφόρος. Ἐφ' ᾧ καὶ τὴν ἐπανέλαβεν. Μετά τινα ἔτη ἦν ἰδιοκτήτης ὁλοκλήρου οἰκίας καὶ μετέβαινεν ἐκ Βελγίου εἰς Γαλλίαν ἐπιβαίνων κομψοτάτου *τιλβουρῦ*. Ἀλλ' οἱ τελωνοφύλακες εἰδοποιήθησαν καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ «Πονηροῦ» ἐπεκηρύχθη· ἐνέδραι ἐστήθησαν ἐναντίον του· ἀγὼν πονηρίας διεξήγετο μεταξὺ τοῦ κυνός, τοῦ λαθρεμπόρου καὶ τῶν τελωνοφυλάκων. Ὁ «Πονηρὸς» ἦτο λευκόθριξ καὶ τὰ χαρακτηριστικά του εἶχον δοθῆ εἰς ὅλους τοὺς τελωνιακοὺς σταθμούς. Ὁ κύριός του ἔβαψεν αὐτὸν διαδοχικῶς καστανόχρουν, κίτρινον, μέλανα. Ἀφ' ἑτέρου καὶ ὁ «Πονηρὸς» ἀνέπτυξεν μεγίστην δεξιότητα, ὅπως προφυλάσσεται. Κἄποτε διῆλθε τὰ σύνορα μετὰ ποιμνίου προβάτων, ἐκληφθεὶς ἀντὶ προβάτου καὶ οὗτος. Ἄλλοτε ἐταξείδευσε βαίνων διαρκῶς ὑπὸ ὄχημα οὗ ἐπέβαινε τελωνιακός τις ἐπιθεωρητής. Ὁ σπάνιος οὗτος κύων ἔσχε τραγικώτατον θάνατον· καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν τελωνοφυλάκων, ἠθέλησε νὰ διαβῇ τὸν Σκαλδὶν κολυμβῶν, ἀλλὰ πληγεὶς ὑπὸ σφαίρας ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Γενομένης νεκροψίας εὑρέθησαν ἐπ' αὐτοῦ τρίχαπτα ἀξίας πλέον τῶν 15,000 φράγκων.

Κ.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἐγγράφῳ, εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 639 φύλλον τῆς *Ἑστίας*, περὶ τῆς ἐν Μιστρᾷ οἰκογενείας Λεωπούλου, περιέπεσα εἰς ἀνακρίβειαν περὶ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑπογεγραμμένου ἀρχιερέως Κυθήρων, ἣν θεωρῶ ἐπάναγκες νὰ ἐπανορθώσω χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας.

Κατὰ τὸ 1771 ἀρχιερεὺς Κυθήρων ἦτο ὁ Νικηφόρος Μόρμορης, Κυθήριος τὴν πατρίδα, οὗτος δὲ εἶνε καὶ ὑπογεγραμμένος ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὅπερ ἐδημοσίευσα. Ἡ ἐμὴ δὲ ἀνάγνωσις τοῦ ὀνόματος Κύριλλος ἀντὶ Νικηφόρος (εἰς ὃ κατὰ τὴν τύπωσιν προσετέθη καὶ ἓν Γ ἐκ λάθους τυπογραφικοῦ), προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἀρχιερέως Νικηφόρου ἀπετελεῖτο ἐκ μονοκονδυλιᾶς συμπλέγματος πολυπλόκου γραμμάτων κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν, ὧν πολλῶν αἱ ὑπογραφαὶ εἶνε ἔτι αἰνίγματα παλαιογραφικά. Μὴ ἀκριβολογήσας περὶ τὴν ὑπογραφήν, ἀναγινώσκων δ' εὐκρινῶς ἐκ πρώτης ὄψεως Κύρηλ, ἔγραψα Κύριλλος, προσθέσας, (ἴσως σπεύσας εἰς τοῦτο) ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἠγνόει τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ ὀνόματός του, ὅπερ δὲν ἦτο καί τι σπάνιον κατὰ τὰς παρελθούσας τοὐλάχιστον ἑκατονταετηρίδας.

Ἡ ἐσφαλμένη ἀνάγνωσις δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνακαλυφθῇ, διότι ὁ ἐν Κυθήροις Κύριος Ἐμμαν. Μόρμορης ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοῦ ἀρχιερέως, ἥτις πάντοτε ἐκαλλιέργει τὰ γράμματα ἐν Κυθήροις, ὡς ἔγραψα καὶ ἐν προοιμίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἐγγράφου, μοὶ κατέστησε τοῦτο γνωστὸν διὰ λίαν φιλόφρονος ἐπιστολῆς, ἐφ' ᾗ καὶ ὁμολογῶ αὐτῷ χάριτας.

Κατ' ἀκριβῆ λοιπὸν ἀνάγνωσιν τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν ὑπογραφὴν Νικηφόρος, ὅστις ἦν ἐπίσκοπος Κυθήρων, φέρων τὸ ἐπίθετον Μόρμορης, ἀδελφὸς ὢν τοῦ συνυπογεγραμμένου πρωτονοταρίου Γεωργίου Μόρμορη.

Ὁ εἰρημένος Νικηφόρος Μόρμορης ἐγεννήθη ἐν Κυθήροις, ἐξεπαιδεύθη δ' ἐν Κερκύρᾳ. Τῷ 1761 ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας, εἰς ὃν ὑπήγοντο ἐκκλησιαστικῶς τὰ Κύθηρα ἐπὶ Ἑνετῶν. Ὡρίσθη δὲ τῷ 1768 ἀρχιερεὺς τῶν ἐν Βενετίᾳ Γραικῶν, ὧν οἱ ἀρχιερεῖς ἔφερον τὸν τίτλον Φιλαδελφείας· ἀλλ' ἀπεποιήθη τὸν θρόνον διότι δὲν ἤθελε νὰ διομολογήσῃ τὴν πίστιν του κατὰ τὸ δυτικὸν δόγμα. Τὰ περὶ τούτου ἱστορεῖ ὁ Cappelletti ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Βενετίας καὶ ὁ ἡμέτερος Ἰωάννης Βελούδης ἐν τῷ ἱστορικῷ αὐτοῦ ὑπομνήματι «Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ», σελ. 97. Ὁ Νικηφόρος ἀπεβίωσε τῷ 1771. Διάδοχον δὲ τούτου οἱ ἐν Βενετίᾳ Γραικοὶ ἐξέλεξαν τὸν Νικηφόρον Θεοτόκην, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀπεποιήθη τὸν θρόνον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

Ὁ Γεώργιος δὲ Μόρμορης, ἀδελφὸς τούτου, ἐξεπαιδεύθη ἐν Παταυΐῳ, ὅπου ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ἰατρικήν, ἀνηγορεύθη δὲ καὶ μέλος μιᾶς τῶν ἐπιστημονικῶν ἀκαδημιῶν τῆς Φλωρεντίας, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιγραφῆς ἐπὶ τῆς εἰκόνος του σωζομένης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἐμμανουὴλ Μόρμορη ἐν Κυθήροις.

Α. Μηλιαρακησ.

ΑΙΩΝΙΟΣ ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Μάνα μου, τ' ἀδερφάκι μας ἄχ πότε θὰ γυρίσῃ;
εἶπες πῶς πάει μακρυὰ καὶ πῶς πολὺ θ' ἀργήσῃ.
—Παιδί μου, μὴ τὸ λησμονῇς καὶ θἄλθῃ πάλι πίσω.
—Στὸ χωρισμό του δὲν 'μπορῶ ἐγὼ νὰ συνειθίσω·
χωρὶς ἐμᾶς τόσον καιρὸ νὰ ζῇ πῶς ὑποφέρει;
Ἐχθὲς μέσα στὸν ὕπνο μου ἐξάπλωσα τὸ χέρι,
θαρρεῦσα πῶς στὸ πλάϊ μου κοιμότανε ἀκόμα,
νὰ τ' ἀγκαλιάσω ἤθελα, μὰ βρῆκα κρύο στρῶμα. —
Θαρρῶ πῶς τὸ ἀναζητᾷ τὸ σπίτι λυπημένο,
καὶ δὲν 'μπορῶ νὰ παίξω πιά· ὡς πότε θὰ προσμένω;
σἂν ἔφυγε ἦτον μ' ἀνθοὺς στρωμένο τὸ κηπάρι,
μὰ τώρα τὸ σκεπάζουνε τὰ χιόνια τοῦ Γεννάρη.
Κλαίεις μανούλα μου καὶ σύ; ἄχ, γράψε νἄρθῃ πάλι,
γράψε πῶς θλίψις κ' ἐρημιὰ μᾶς πλάκωσε μεγάλη,
πὲς ὅλα τὰ παιγνίδια του τὰ ἔχω φυλαγμένα
γιὰ νἄρθῃ νὰ τὰ παίζωμε 'σὰν πρὶν ἀγαπημένα.
— Νὰ σὲ χαρῶ, ἀγάπη μου, τὸ στοματάκι κλεῖσε
καὶ πήγαινε χαρούμενο νὰ παίξῃς· μὴ λυπεῖσαι.
Σἂν τὸ πουλὶ ποῦ στὴ φωλιὰ τῆς μάνας τριγυρίζει,
κοντά μας τ' ἀδερφάκι σου κρυφὰ θὰ φτερουγίζῃ,
ὥς ποῦ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ τὸ ἰδῇς καὶ πάλι.
— Ἄχ τί λαχτάρα, τί χαρά, τί ἑορτὴ μεγάλη!
ἐκείν' ἡ 'μέρα ἡ γλυκειὰ πότε θὰ ξημερώσῃ;
Ἔφυγε χωρὶς φίλημα κανένα νὰ μοῦ δώσῃ.
Γλυκὰ γλυκὰ κοιμότανε, δὲν ἄκουε κανένα,
εἶχε κλειστὰ τὰ μάτια του, τὰ χέρια σταυρωμένα,
καὶ ἦταν μέσα στὰ λευκὰ καὶ μέσα στὰ λουλούδια
ὡραῖο καθὼς τοῦ θεοῦ τὰ ἥμερα ἀγγελούδια.
Μοῦ εἶπες ὅτι ἄνοιξε φτερὰ σἂν περιστέρι
καὶ στοῦ θεοῦ ταξείδεψε τὰ ἁγιασμένα μέρη·
πῶς πῆγε στὰ χρυσᾶ νησιὰ ποῦ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει,
καὶ τὸ προσμένουνε χαραῖς, τραγούδια καὶ ἀγγέλοι·
πῶς πῆγε 'κεῖ ποῦ ποταμοὶ κυλοῦνε διαμαντένιοι,
κ' εἶνε τὰ ρόδα σἂν φωτιὰ κ' οἱ κάμποι σμαραγδένιοι.
Μάνα, μὴ μᾶς ἐξέχασε μέσα σ' αὐτὰ τὰ κάλλη,
καὶ οἱ φτωχοὶ προσμένομε πῶς θενὰ ἔλθῃ πάλι;
— Ὄχι, δὲν μᾶς ἐξέχασε, μιὰ 'μέρα θὰ τὸ ἰδοῦμε·
καὶ ἂν δὲν ἐπιστρέψῃ πιά, θὰ πᾶμε νὰ τὸ βροῦμε.

Αριστομενησ Προβελεγιοσ.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΣΥΛΛΕΚΤΑΙ

Ἡ μανία τοῦ συλλέγειν ὡρισμένου εἴδους ἀντικείμενα εἶνε ἐκ τῶν συνηθεστάτων ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κατὰ καιροὺς συλλεκτῶν ἀριθμοῦνται καί τινες, ὧν ἡ μανία ἐτράπη πρὸς παράδοξα ἀληθῶς.

Γάλλος τις συλλέγει τὰ ὑποδημάτια τῶν δια-

σημοτάτων χορευτριῶν, ἕτερος ἔμπορος ἐν Παρισίοις τὰς γραφίδας τῶν ὀνομαστῶν ζωγράφων. Συλλέκτης ἄλλος ὀνόματι Κλαπισσόν εἶχε συναθροίση 7750 εἴδη κομβίων! Ἐνῷ συνάδελφος αὐτοῦ συνέλεγε μόνον στρατιωτικὰ κομβία καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐποίει ἐκδρομὰς καὶ ἐρεύνας ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν.

Ὁ ἄγγλος σὶρ Θωμᾶς Τύρβιττ συνέλεγεν ὅσα σχοινία ἀπηγχονισμένων εὕρισκε. Παρισινὸς ὑπαστυνόμος εἶχε πλήρη συλλογὴν φενακῶν. Ἐπαρχιώτης φίλος τοῦ τύπου ἀπέκοπτε καὶ ἐφύλαττε τὰς ἐπικεφαλίδας τῶν ἐφημερίδων. Ὑπάρχει γερμανὸς συλλέκτης χειροκτίων καὶ ἕτερος συλλέκτης... περονῶν. Κύριός τις Πασκάλ, οὗ ὁ οἶκος ἀπετεφρώθη ἐν Παρισίοις, ἐκέκτητο συλλογὴν 300 κηροπηγίων. Ἡ κυρία Σαίντ Ἀλβὰν ἔχει συλλογὴν δακτυληθρῶν καὶ ἑτέραν συλλογὴν ψηκτρῶν δι' ἐνδύματα.

Ἐν Βορδῷ ἀποθανών τις Βάϊλ ἀφῆκε τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ συλλογήν... ὑαλίων ὡρολογίων.

Πολλοὶ ἔχουσι τὴν μανίαν τοῦ συλλέγειν πίπας. Ὁ στρατηγὸς Βανδὰμ ἀποθανὼν τῷ 1830 ἀφῆκε μόνην περιουσίαν ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων εἰς πίπας.

Τίς θὰ πιστεύσῃ δὲ ὅτι ὑπάρχει καί τις παραδοξότατος ὅλων, ὅστις συλλέγει... νευρόσπαστα;

Πρὸς τοῦτον ὁ κ. Σουρῆς δύναται νὰ πωλήσῃ ἀκριβὰ ἀκριβὰ τὸν Φασουλῆν καὶ Περικλέτον τοῦ *Ρωμηοῦ*.

N**

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ θόρυβος, ὃν προκαλοῦσι καὶ οἱ μέγιστοι ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, σβέννυται, πρὶν ἢ ἀπορροφήσῃ τὰς σάρκας των ἡ γῆ. Ἡ ἀνθρωπίνη μνήμη ὁμοιάζει πρὸς τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ ῥίπτουσι λίθους τὰ παιδία. Οἱ ὀγκωδέστεροι λίθοι σχηματίζουσι κύκλους ὀλίγον εὐρυτέρους. Ἀλλ' αἱ ῥυτίδες, μεγάλαι ἢ μικραί, ἐξαλείφονται, πρὶν ἢ φθάσῃ ὁ λίθος εἰς τὸν βυθόν.

—

Ὑπόσχεσις εἶνε ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ὑποχρεώσεως ἀπὸ τῶν δεσμῶν τοῦ παρόντος.

—

Ἡ ἱστορία εἶνε τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῶν ἐθνῶν.

—

Ἡ καρδία ἔχει λόγους οὓς ἀγνοεῖ τὸ λογικόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ πνευματισταὶ ἐπανηγύρισαν ἐσχάτως κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν τὴν ἐπετηρίδα τοῦ θανάτου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πνευματιστικῆς φιλοσοφίας Ἀλλὰν Καρδέκ, ἀποθανόντος τῇ 31 Μαρτίου 1869. Τὸ προσκύνημα ἐτελέσθη ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Παρισίων Père-Lachaise τάφου του.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ πνευματισμοῦ, ἐγκεχαραγμέναι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τάφου τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου δόγματος, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: «Πᾶν ἀποτέλεσμα ἔχει αἴτιον, πᾶν δ' ἔλλογον ἀποτέλεσμα ἔλλογον ἔχει καὶ τὸ αἴτιον· ἡ δύναμις τοῦ αἰτίου ὑπάρχει κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τοῦ αἰτιατοῦ. Γεννᾶν καὶ ἀποθνήσκειν, ἐπαναγεννᾶσθαι καὶ προοδεύειν ἀϊδίως τοιοῦτος ὁ νόμος.»

Τῶν ῥητόρων τις ἐξέθηκε λεπτομερείας τινὰς περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τοῦ πνευματισμοῦ. Ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν πνευματιστικῶν φύλλων, ὑπολογίζει ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ 50,000 θιασῶται τῶν δογμάτων τοῦ Ἀλλὰν Καρδέκ, τοὺς δ' ἀνὰ τὴν ὑφήλιον διεσπαρμένους ἀναβιβάζει εἰς δύο ἑκατομμύρια.

Περὶ τὰς ἑκατὸν πνευματιστικαὶ ἐφημερίδες ὑπάρχουσιν, ὧν αἱ πλείονες γράφονται ἱσπανιστί· μία συντάσσεται ἰνδιστί, 14 γαλλιστί, ὧν μία ἐν Γενεύῃ, τέσσαρες ἐν Βελγίῳ καὶ μία ἐν Βουένος Ἄϋρες. Ἐν Παρισίοις ἀριθμοῦνται τέσσαρες τοιαῦται, ὧν αἱ τρεῖς εἶνε τὰ ὄργανα τῶν τριῶν μεγάλων πνευματιστικῶν ἑταιριῶν τῶν Παρισίων, ἤτοι τῆς πνευματιστικῆς ἑνώσεως, τῆς ἑταιρίας τῶν ψυχολογικῶν σπουδῶν καὶ τῆς Παρισινῆς ἑταιρίας τῶν πνευματιστικῶν σπουδῶν. Ἐκτὸς τῶν ἑταιριῶν τούτων, ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις καὶ περὶ τοὺς πεντήκοντα ὅμιλοι.

Ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ὁ κ. Λεσσέψ, ἐποίησεν ἐσχάτως ἀνακοίνωσίν τινα περὶ τῆς διώρυχος τοῦ Παναμᾶ καὶ ὑπέβαλε τὴν τεχνικὴν περιγραφὴν τοῦ σχετικοῦ σχεδίου πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ὑδροφράκτου συστήματος Eiffel ἵνα ἐπιτευχθῇ τῷ 1890 ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἕτερον ὠκεανὸν διάβασις τῶν πλοίων. Ἐπέρανε δὲ προσθέσας ὅτι ἀνηγγέλθη αὐτῷ τηλεγραφικῶς ὅτι τὸ πρῶτον ἐξ 24 χιλιομέτρων τμῆμα ἠνοίχθη τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς τὰ πλοιάρια ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, παρόντων δύο ναυάρχων, ἄγγλου καὶ ἀμερικανοῦ. Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἔπρεπε νὰ καταστραφῇ ὁ γήλοφος τοῦ Mindi, συνιστάμενος ἐκ σκληρῶν βράχων.

Ἡ ἀριθμητικὴ δύναμις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν καιρῷ πολέμου ἀνέρχεται εἰς 1,540,000 ἄνδρας. Ἀλλὰ τὸ ὑπέρτατον αὐτοῦ ποσὸν εἶνε ἡ πειθαρχία, συνῳδὰ πρὸς τὸ παράγγελμα τοῦ Μόλτκε, ὅστις, ἀγορεύων ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ὑπὲρ τοῦ στρατιωτικοῦ κώδικος, τῇ 7 Ἰουνίου 1872, ἔλεγεν· «Ἄνω ἡ ἐξουσία, κάτω ἡ ὑποταγή! Ἡ πειθαρχία εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ στρατοῦ. Μόνη αὕτη καθιστᾷ τὸν στρατὸν πράγματι στρατόν. Ἄνευ πειθαρχίας ὁ στρατὸς εἶνε θεσμὸς δαπανηρότατος, ἄχρηστος ἐν πολέμῳ, ἐπικίνδυνος ἐν εἰρήνῃ. Σπουδαιοτέρα τῆς ἐν τοῖς σχολείοις παιδεύσεως εἶνε ἡ παίδευσις, ἧς τυγχάνουσι βραδύτερον οἱ πολῖται ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ στρατοῦ. Ἐκεῖ διδάσκονται τὴν τάξιν, τὴν ἀκρίβειαν, τὴν καθαριότητα, τὴν ὑποταγήν, τὴν πίστιν». Στρατηγικῶς εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ πειθαρχία καθιστᾷ τοὺς στρατοὺς εὐκινητοτέρους. Ὅσῳ πολυαριθμότερος εἶνε στρατός τις, τόσῳ ἀναγκαιοτέρα ἀποβαίνει ἡ πειθαρχία. Διὰ τοῦ νόμου τῆς πανστρατιᾶς θὰ συγκρούωνται ἐν τῷ μέλλοντι ἀπειράριθμα πλήθη, εἶνε δ' ἀποδεδειγμένον ὅτι ἓν μόνον σῶμα ἐκ τρισμυρίων ἀνδρῶν κινούμενον ἐπὶ συνήθους ὁδοῦ ἐπέχει ἔκτασιν 24 χιλιομέτρων. Ἐὰν ἕπωνται ἀμέσως πᾶσαι αἱ ἀποσκευαί, τὰ πολεμεφόδια, τὰ τρόφιμα, αἱ συσκευαὶ τῶν γεφυροποιῶν καὶ τῶν νοσοκόμων χρειάζονται 50 χιλιόμετρα. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1866 μία μόνη αὐστριακὴ στρατιὰ ἐξ 90 χιλιάδων ἀνδρῶν, ἣν ὡδήγησεν ὁ Βένεδεκ ἐκ Μοραβίας εἰς Βοεμίαν, ἐπεξετείνετο ἐπὶ 118 χιλιόμετρα. Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι σύμπας ὁ ἐνεστὼς γερμανικὸς στρατὸς κινεῖται μετὰ τῶν ἀποσκευῶν του ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης ὁδοῦ, θὰ καταλάβῃ ὅλον τὸ πλάτος τῆς αὐτοκρατορίας, ἐνῷ δ' ἡ πρωτοπορεία θὰ φθάνῃ εἰς Στρασβοῦργον, ἡ οὐραγία θὰ ἐξέρχηται τοῦ φρουρίου τοῦ Μέμελ παρὰ τὰ ῥωσσικὰ σύνορα. Δεκαπέντε ἡμέραι θ' ἀπῃτοῦντο, ὅπως ἡ φοβερὰ στρατιὰ παρελάσῃ ἀδιαλείπτως ἐν τῇ δενδροστοιχίᾳ τῶν Φιλυρῶν καὶ πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βερολίνου. Ἐν ἔτει 1870 τὰ παρὰ τὸν Ῥῆνον συγκεντρωθέντα 16 γερμανικὰ σώματα ἐκάλυψαν 120 τετραγωνικὰ μίλια, ἵνα δὲ συγκεντρωθῇ ἡ ἐνεστῶσα δύναμις, θ' ἀπῃτοῦντο 200 μίλια, ἤτοι ὅλον σχεδὸν τὸ ἔμβαδον τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης. Φαντάσθητε τίνας δυσχερείας θὰ συνεπιφέρῃ ἡ ἐπισίτισις τοσούτου πλήθους, οὐ μόνον ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ! Στρατὸς ἐξ 800,000 ἀνδρῶν καὶ 300,000 ἵππων καταναλίσκει, ἐν διαστήματι τριῶν ἑβδομάδων, 2 ἑκατομμύρια κουϊντάλια παντοειδῶν τροφίμων πλὴν τοῦ ἀχύρου. Μόνοι οἱ πόροι τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τοιαύτης στρατιᾶς χώρου, ἔστω ὁ χῶρος οὗτος πλουσιώτατος, δὲν θὰ ἐπήρκουν, ἐν διαστήματι δ' ὀλίγων ἡμερῶν τὰ ἐφόδια τῶν κατοίκων θὰ κατεβιβρώσκοντο ὡς ὑπὸ σμήνους ἀκρίδων. Ἐν τῇ ἐνεστώσει θέσει τῶν ὁπλισμῶν ἡ ἔκτασις τῶν γαλλογερμανικῶν συνόρων μόλις θὰ ἐπήρκει εἰς παράταξιν τῶν δύο στρατιῶν. Ἓν μόνον σῶμα, ἵνα ἀνελιχθῇ δεόντως, χρήζει μετώπου 4 χιλιομέτρων. Ὁ γαλλικὸς στρατός, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ταχθῇ ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς, θ' ἀπήρχετο ἐξ Ἐπινὰλ εἰς Βερδὲν μετὰ τῶν διαφόρων σωμάτων του συνεσφιγμένων. Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νέων ὅπλων τὰ πεδία τῆς μάχης εἶχον ἣν ἔκτασιν ἔχουσι νῦν τὰ πεδία, ἐν οἷς ἀσκεῖται μία ταξιαρχία· ἐν συγκρίσει δὲ πρὸς τὰς ἐνεστώσας ἀποστάσεις τῶν πολεμίων στρατῶν ἡ μάχη τοῦ Οὐατερλὼ ἦτον πετροπόλεμος. Ὁ μέγας Φριδερῖκος, ὁ Ναπολέων Α' ἠκολούθουν τὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ των καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς παρατάξεως. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἡγεῖτο συνήθως 30—50 χιλιάδων ἀνδρῶν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων οὐδέποτε συνεκέντρωσε πλείονας τῶν 200,000 ἀνδρῶν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὁ σημερινὸς πόλεμος ὠνομάσθη εὐστόχως ἀένοπλος μετανάστασις ἐθνῶν».

Τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸ ἔγκλημα.—Δὲν εἶνε ἀνωφελές, ἀφ' οὗ ἀκόμη τὸ οἰνόπνευμα εὑρίσκει τινὰς ὑπερασπιστάς, νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ γεγονότα ἱκανὰ ν' ἀποδείξωσι τὴν ὀλεθρίαν αὐτοῦ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀριθμοί, οὓς ὁ κ. **Marambat** ἀνεκοίνωσεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰς τὴν ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὑπόμνημα. Ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τρισχιλίων καταδίκων καὶ δεικνύουσιν ὅτι οἱ ἀπατεῶνες καὶ οἱ ἀλῆται εἶνε μέθυσοι κατὰ 79 τοῖς 100· οἱ δολοφόνοι καὶ οἱ ἐμπρησταὶ εἶνε κατὰ 50—57 τοῖς 100· οἱ ἐπίβουλεῖς τῶν δημοσίων ἠθῶν κατὰ 53· οἱ δὲ κλέπται, δόλιοι κτλ. κατὰ 71 καὶ τέλος ὅτι εἰς μὲν τὰς πράξεις τὰς ἐχούσας χαρακτῆρα βίας κατὰ προσώπων ἀναλογοῦσιν 88, εἰς δὲ τὰς ἐχούσας χαρακτῆρα βίας κατ' ἰδιοκτησίας 77 τοῖς 100. Μεταξὺ τῶν κατωτέρων τῶν 20 ἐτῶν νέων ἀπαντῶνται οἱ μέθυσοι ἰσοπληθεῖς σχεδὸν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν ἐφήβων μὲ διαφορὰν 10 περίπου τοῖς 100. Ἐντεῦθεν δηλοῦται ἡ ἀρχὴ τοῦ πάθους τούτου· καὶ ἀφ' οὗ ἐξ 100 μήπω εἰκοσαετῶν νεανιῶν οἱ 64 ἐπεδόθησαν ἤδη εἰς τὸ ποτόν, προφανὲς εἶνε ὅτι ἀπὸ παίδων καὶ δι' ἀνατροφῆς καὶ μέτρων ὅλως ἐκτάκτων πρέπει νὰ προσβληθῇ τὸ κακόν.

Εἰς δύο δισεκατομμύρια δραχμῶν ὑπολογίζουσι τὸ ἐκ τῆς παγκοσμίου ἁλιείας εἰσόδημα ἤτοι 500 ἑκατομμύρια διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, 400 διὰ τὰς Σκανδιναυϊκὰς καὶ Βαταυϊκὰς χώρας, 300 διὰ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, 110 διὰ τὴν Γαλλίαν, 100 διὰ τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Μεσογείου, 100 διὰ τὴν Ῥωσσίαν, κτλ.

Ἐν ἑστιατορίῳ πληρόνει Ἄγγλος τὸν λογαριασμόν του.

— Καὶ γιὰ τὸν ὑπηρέτη; ἐρωτᾷ ὁ ὑπηρετῶν αὐτόν.

— Δὲν ἔφαγα ὑπηρέτη!

Τελευταῖαι λέξεις πατρός!

— Παιδί μου, χρήματα πολλὰ δὲν ἔχω νὰ σ' ἀφήσω. Εἶχα περιουσίαν ἄλλοτε, ἀλλ' ἡ μητέρα σου ἦτο σπάταλος καὶ πολυέξοδος. Ἂν δὲν τὴν ἔπαιρνα γυναῖκα, θὰ εἶχα τὰ διπλᾶ τόρα ν' ἀφήσω 'ς ἐσένα!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1316

'Αριθ. 644 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 1 Μαΐου 1888

ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

Οἱ μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦντες τὸ ὡραῖον ἔργον, εἰς ὃ ὁ κ. Σάθας ἀφιέρωσε τὸν βίον του, μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἅμα ἐχαιρέτησαν τὸν ἕβδομον τόμον τῶν *Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας* ὡς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον ἀληθοῦς ἐθνικῆς ἱστορίας. Μέχρι τοῦδε ἐπιστεύετο ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἔχει μεσαιωνικὴν ἱστορίαν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὤφειλε, συναυτίζον τὴν τύχην του πρὸς τὴν τοῦ Βυζαντίου, νὰ διαδραματίσῃ βωδόν τι πρόσωπον τῆς παρὰ τὸν Βόσπορον παιζομένης ἀηδοῦς κωμῳδίας ἀτελευτήτων καλογερικῶν διαπληκτισμῶν καὶ εὐνουχικῶν ραδιουργιῶν.

Παρὰ τὸν γνωστὸν ὅμως μοναχικὸν βίον νῦν ἐξελίσσεται καὶ ἑτέρα ὅλως ἄγνωστος ἄποψις τῆς μεσαιωνικῆς κοινωνίας, ἡ ἐπ' αὐτῆς δηλονότι ἐπίδρασις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, εἰς ὃ καὶ μόνον ὀφείλει ἡ αὐτοκρατορία τὴν ἄλλως αἰνιγματώδη ὕπαρξίν της. «Ἐὰν τὸ κράτος ἐκεῖνο, γράφει, ἦν φωλεὰ μοναχῶν, ὡς οἱ χρονογράφοι ἀσμενίζουσι νὰ τὸ ἐξεικονίσωσιν, ὁ ἐπὶ τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας παραταθεὶς βίος του εἶνε ἀληθὲς θαῦμα. Δεύτερον θαῦμα, ἡ διὰ τῶν φυγάδων μοναχῶν ἀναγέννησις τῆς Εὐρώπης, ἕτερον θαῦμα, αὐτὴ ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησις».

Τοιαῦτα θαύματα δὲν παραδέχεται ἡ ἱστορία, ἥτις, ἂν δὲν κατορθώσῃ ν' ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτοῖς πραγματικόν τινα πυρῆνα γεγονότων, τὰ παραπέμπει εἰς τὰ εὐλαβῆ ἐκεῖνα συναξάρια τὰ προωρισμένα εἰς ἁμαρτωλῶν σωτηρίαν. Πρὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν αὐτὸς ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν περιβληθεὶς τὸν ἁπλοϊκὸν μανδύαν καλογερικοῦ θαύματος συνεκεντρώθη ἐν τῷ λεγομένῳ ὅρκῳ τῆς Ἁγίας Λαύρας, περὶ οὗ οὐδὲ γρῦ γράφει εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του αὐτὸς ὁ ὡς σημαιοφόρος τοῦ θαύματος φερόμενος ἀοίδιμος Γερμανός.

Πάντα τὰ αἰνίγματα τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους διαφωτίζει νῦν ἡ ἱστορία τῶν Στρατιωτῶν, τῶν ἀληθῶν τούτων τέκνων τοῦ ἀληθοῦς θαύματος τοῦ πολιτισμοῦ. «Διωκόμενοι ὡς ἄγρια θηρία ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς κορύνης τῶν μοναχῶν, κατώρθωσαν νὰ τηρήσωσιν ἄσβεστον τὸν πυρσὸν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐξεικονιζομένου ἐν τῷ φοίνικι, τῷ ἐμβλήματί των, καὶ ἀφοῦ ἔδωκαν εἰς μὲν τὴν Εὐρώπην τὴν Ἀναγέννησιν, εἰς δὲ τὴν πατρίδα των τὴν ἐλευθερίαν, συνεχωνεύθησαν μετὰ τοῦ ὑπολοίπου ἔθνους ἐν τῷ ἀληθεῖ χριστιανισμῷ ἐγκαταλιπόντες τὸν μοναχὸν ἐν πτωματικῇ σήψει.» (1).

Οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* γνωρίζουσιν ἤδη τίνες οἱ Στρατιῶται, οἱ πρόγονοι οὗτοι τῶν ἡμετέρων Ἀρματωλῶν. Ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν σχολήν, ἐξ ἧς προῆλθον οἱ Κλέαρχοι καὶ οἱ Ξάνθιπποι, περιέρχονται τὴν Δύσιν ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος περιγραφόμενος Κοιρατάδας «ἐπαγγελλόμενος ἤ τις ἢ πόλις ἢ ἔθνος στρατηγοῦ δέοιτο.» Αἱ πρὸς τὴν Δύσιν σχέσεις τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν εἶνε πολὺ ἀρχαιότεραι τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς, διότι εἰς ποιήματα τοῦ Καρολικοῦ κύκλου μνημονεύονται καὶ στρατιῶται ἐπισκεπτόμενοι τὴν Γαλλίαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐφ' ᾧ καὶ οἱ παλαιοὶ συνάδελφοί των ἐπεσκέπτοντο τὴν Περσίαν, τὴν Καρχηδόνα καὶ τὴν Αἴγυπτον. Οἱ στρατιῶται οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἐκληφθῶσι μισθοφόροι ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς Ἐλβετούς. Ὁ βίος αὐτῶν εἶνε ὁ πόλεμος, καὶ τὸ ἰδανικὸν ἡ δόξα, «pro laude», ὡς ψάλλει ὁ Μάρουλλος, «διὰ ν' ἀκουσθῶμεν», ὡς λέγει ὁ Μπούας, «διὰ ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀπέθανεν», ὡς δημηγορεῖ ὁ Θωμᾶς Ἀργίτης ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀληθὴς τύπος τοῦ Στρατιώτου εἶνε ὁ Ναυπλιεὺς Μανόλης Βλέσης, ὅστις περιερχόμενος τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν per trovare qualche pòlemo, ἀπαγγέλλει δίκην στρατιωτικοῦ δελτίου τὰ κατορθώματά του πρὸ αὐτῶν τῶν ἑταίρων, οἵτινες ἐπιφέρουσιν ὡς ἐπῳδὸν τὸν παλαιὸν τοῦ Σπαρτιατικοῦ χοροῦ στίχον: «ἤμαστε δὰ καὶ 'μεῖς!» Ἐκ πολλῶν ποιη-

1) Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως ὁ κ. Σάθας σημειοῖ ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ μοναχοὶ οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸν σημερινὸν κλῆρον, διακριθέντα ἐπὶ χριστιανικαῖς ἀρεταῖς καὶ πατριωτισμῷ. Ἐν τοῖς ἑξῆς θὰ ἴδωμεν τίνες οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι μοναχοί, τῶν ὁποίων τὰς βαρείας ἁμαρτίας δὲν πρέπει νὰ φορτωθῶσιν οἱ νῦν πτωχοὶ ἡμῶν ἀσκηταί.

μάτων δημοσιευομένων δηλοῦται ὅτι καὶ ποιηταὶ ἦσαν ἔξοχοι. Οἱ δοκιμώτεροι τῶν λατινιστῶν ὁ Μουρέτος, ὁ Ἔρασμος, ὁ Σκαλίγερος ἀποκαλοῦντες τὸν Στρατιώτην Μάρουλλον αθεσπέσιον ἀοιδὸν poeta divinus, ὁμολογοῦσιν ὅτι οὐδεὶς τῶν νεωτέρων λατινιστῶν κατώρθωσε νὰ προσεγγίσῃ τοὺς παλαιούς, ὅσον ὁ δαιμόνιος οὗτος Ἀχαιός. Τὰ ποιήματα τοῦ Βλέση τονίζουσιν οἱ διασημότεροι μελουργοὶ τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος.

Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γεννᾶται ἡ ἀπορία πῶς ἡ Ἑλλὰς ἡ τοιούτους καὶ τηλικούτους ἀνέκαθεν σχοῦσα πολεμιστάς, ὑπεδουλώθη τοσοῦτον εὐκόλως ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τῶν Τούρκων; Τὰ ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ἀναλυόμενα ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἀτυχὴς χώρα κατεπροδόθη ὑπὸ τῶν κυρίων της. Θρηνῶν ὁ Μάρουλλος ἐπὶ τῇ ἐξορίᾳ του λέγει ὅτι ἡ βυζαντινὴ προδοσία εἶνε ἡ μόνη ἀφορμὴ ὅλων κακῶν. «Αὐτή, ἀνακράζει, κατέστρεψε τὸ ἔργον τοῦ πολιτισμοῦ, αὐτὴ παρέδωκεν εἰς τὸ κατηραμένον πῦρ τοὺς ἡμετέρους θεοὺς καὶ ναούς, αὐτὴ μετεβίβασε τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος εἰς τοὺς Τούρκους.»

Οὔτε βυζαντινὸν ἑλληνισμόν, οὔτε βυζαντινὸν λατινισμὸν παραδεχόμενος ὁ κ. Σάθας θεωρεῖ τὴν ἄχρουν Πόλιν ὡς τὴν ἀληθῆ ἄρνησιν πάσης ἐθνικότητος. Ρωμαῖοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ἕλληνες πρὸς τοὺς Ρωμαίους οἱ Βυζαντινοὶ διὰ μὲν τῆς Ἑλλάδος ἐννοοῦσι τὴν ὑπ' αὐτῶν λαλουμένην γλῶσσαν, διὰ δὲ τῆς Ρώμης τὴν πρεσβευομένην θρησκείαν. Τοῦ ἀληθοῦς ῥωμαϊσμοῦ ταφέντος μετὰ τοῦ τελευταίου διαδόχου τοῦ Θεοδοσίου, ὁ γνήσιος ἑλληνισμὸς θριαμβεύει μέχρι τοῦ Μαυρικίου, ὅστις θελήσας ν' ἀναδείξῃ τὴν λησμονηθεῖσαν Ρωμαϊκὴν παράδοσιν ἐξολοθρεύεται παγγενεὶ ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν. Δι' ἀλλεπαλλήλων ἐπαναστάσεων χειραφετοῦνται τῆς Πόλεως αἱ ἐπαρχίαι, καὶ τὰ Στρατιωτικὰ γένη ἐπιβάλλουσι τοὺς ἐκλεκτούς των ἐπὶ τοῦ θρόνου. Αἱ δύο παραδόσεις διαχωρίζονται καὶ τροποποιοῦνται· ἡ ἑλληνικὴ ἐπικρατοῦσα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κηρύσσεται ἐπὶ τέλους ἐχθρὰ καὶ τοῦ καθεστῶτος θρησκεύματος· ἡ ρωμαϊκὴ περιχαρακωθεῖσα ἐν Βυζαντίῳ συνταυτίζεται πρὸς τὴν θρησκείαν, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ταύτης παραδίδει τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς αἰώνιον ἀνάθεμα. Ἐνῷ οἱ Βυζαντινοὶ ἔχουσι τοὺς χρονογράφους, ἐν οἷς ἀνεξελέγκτως ἀναγράφουσι τὰ θαυμάσια τρόπαιά των, οἱ Στρατιῶται συγγράφουσι τὰς μεγάλας ἐποποιΐας των, ἐν αἷς οὔτε τὸ Βυζάντιον μνημονεύεται, οὔτε τὸ ἐπικρατοῦν θρήσκευμα. Εἰς τὰς ἐποποιΐας ταύτας καὶ αὐτὰ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἐπιπνέει καθαρὸν ἑλληνικὸν πνεῦμα. Ἅπαντες οἱ λαλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τοῦ Πόντου μέχρι τῆς Κερκύρας πιστεύουσιν ὅτι ὁ Μαρκιανὸς δὲν ἀπέθανεν ἀλλὰ κοιμᾶται μετὰ τοῦ φοίνικός του, μέχρις οὗ σημάνῃ ὁ πεπρωμένος χρόνος τῆς ἀναστάσεως. Δικαιότεροι τῶν Βυζαντινῶν οἱ ἐν Ἑλλάδι ᾄδουσιν αὐτοὺς τοὺς σωτῆρας τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοὺς ὁποίους οἱ ἐν τῇ Πόλει καλόγηροι δι' ἀγνώστους λόγους παραδίδουσιν εἰς τὸ ἀνάθεμα. Ἐνῷ τὰ κατὰ Περσῶν τρόπαια τοῦ Ἡρακλείου ἀπορροφᾷ τὸ θαῦμα τῆς Βλαχερνιτίσσης, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ᾄδει ἔτι ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ τὸν μέγαν βασιλέα, οὐχὶ ὡς βασιλέα τοῦ Βυζαντίου ἀλλ' ὡς ἡγεμόνα τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ὁποίου παρουσιάζεται καὶ τὸ ἀρχοντόπουλον τοῦ Βυζαντίου ἐν κατωτέρᾳ τιμῇ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μακεδονίας, Εὐρίπου, Κρήτης, Νάξου, Πατρῶν κλπ.

Οἱασδήποτε καὶ ἂν ὦσιν οἱ Στρατιῶται πατρίδος, ἀπαξάπαντες στρέφουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ἱερὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Ἀχαιὸς Μάρουλλος ἀποκαλεῖ ἐν γένει τοὺς Στρατιώτας Κεκροπίους. Ὁ Ρόδιος Ἰάκωβος Διασωρῖνος, ἴλαρχος τοῦ ἱππικοῦ Καρόλου τοῦ Ε', ὑπενθυμίζει εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὴν ὑπόσχεσίν του περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος τῶν Στρατιωτῶν (μνώεο Κεκροπίης). «Καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, λέγει ὁ κ. Σάθας, αἱ Ἀθῆναι ἐθεωρήθησαν τὸ μέγα σχολεῖον τῶν Στρατιωτῶν. Ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος συρρέουσιν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς (ἐκ Κολχίδος, Ἱσπανίας) οἱ πρίγκιπες οἱ προτιθέμενοι νὰ συμπληρώσωσι τὴν μάθησιν τοῦ ἐφήβου ἱππότου. Ἡ στρατιωτικὴ ἐπιστήμη συνεδέετο τότε πρὸς τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας τῶν διδασκόντων αὐτήν. Εἴτε ὡς λείψανον τῆς ἀρχαίας δεισιδαιμονίας, θεωρούσης τὸν ἵππον ὡς ἀφιερωμένον τῷ Ἡλίῳ, εἴτε διότι ἡ κτηνιατρικὴ ἐπιστήμη συνεδέετο πρὸς μαγικὰς τελετὰς [1], οἱ διδάσκαλοι τῶν τῶν Ἀθηναίων ἱππέων ἦσαν ἀστρολόγοι, ὡς οἱ τῆς Τραπεζοῦντος, οἱ Χαλδαῖοι. Πρὸς τὸν ἀστρολόγον δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ὁ κοινὸς γόης, ὁ διὰ μαγγανιῶν ἐξαπατῶν τὸ εὔπιστον πλῆθος, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ἀστρονόμος, ὃς ἦν συγχρόνως καὶ ἰατρός. Ἐνῷ δ' ὁ Ἀθηναῖος ἀστρολόγος ἠσχολεῖτο περὶ τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων, τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱππέων, καὶ τὴν θεραπείαν τῶν νοσούντων ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, ἐν κρυπτῷ ἦν ὁ ἀληθὴς ἱερεὺς τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ ὁ ποιητὴς τῶν ἀπεράντων Στρατιωτικῶν ἐποποιϊῶν, αἵτινες διαδιδόμεναι ἁπανταχοῦ τῆς γῆς, ἐξυ-

---

1) Ὁ κ. Σάθας δημοσιεύει ἀνέκδοτον λατινικὴν πραγματείαν, ἀπευθυνομένην, ὡς εἰκάζει, πρὸς Ἡρώδην τὸν Ἀττικόν, ἐξ ἧς δηλοῦται ὅτι ἡ ἐν Ἀθήναις εἰσαγωγὴ τῆς μαγείας εἶνε ἀρχαιοτέρα τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ Πρόκλου.

πηρέτουν ὡς ἀρίστη προπαγάνδα τὰς ἑλληνικὰς ἰδέας» ([1]).

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα, ὁ κ. Σάθας δοξάζει ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἐστερεώθη ἐν Ἑλλάδι μόλις ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας. Πρότερον αἱ προηγμέναι τάξεις, καὶ ἰδίως οἱ Στρατιῶται ἑλλήνιζον. Ἐνῷ ὁ Πορφυρογέννητος γράφει ὅτι ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμὸν καὶ οἱ τελευταῖοι ἐν Ἑλλάδι ἐθνικοί, οἱ Μανιᾶται, ἐκκλησιαστικὰ μνημεῖα πολὺ τούτου ἀξιοπιστότερα βεβαιοῦσιν ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς πολλῷ ὕστερον ἐπεκράτει. Ὁ πατριάρχης Φιλόθεος ἐν τῇ ΙΔ' ἑκατονταετηρίδι γράφει ὅτι μόλις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του μέρος μόνον τῶν Δωριέων (Ἀλβανο-Τσάκωνες) ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἔπαυσαν τὸν κατὰ τῶν μοναχῶν πόλεμον. Τὸν ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατήσαντα ἐθνισμὸν πιστοποιοῦσι καὶ πάντα τὰ περισωθέντα δημοτικὰ μνημεῖα, ἤτοι ἐποποιΐαι, δράματα, δημώδη ᾄσματα. Ἐνῷ εἰς τ' ᾄσματα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ἀδιαλείπτως μνημονεύονται οἱ χριστιανικοὶ ἅγιοι καὶ ἰδίως ἡ Παναγία, εἰς τὰ τῆς κυρίως Ἑλλάδος ἐλάχιστον ἐπιπνέει χριστιανικὸν πνεῦμα. Εἰς τὰ Κρητικὰ δράματα ἐμφανίζονται ἐπὶ σκηνῆς οἱ θεοὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἵνα ἐπαναφέρωσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἐκδιωχθεῖσαν ἑλληνικὴν εὐθυμίαν· αὐτὸς ὁ Ἐρωτόκριτος, ἡ δημοφιλεστέρα τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐποποιϊῶν, οὐδαμοῦ μνημονεύων τὸ χριστιανικὸν ὄνομα, ἄρχεται ἀπὸ ἐγκωμίου τῆς θρησκείας τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων:

ὁποῦχεν ἡ θρησκεία των θεμελιωμένη ῥίζα

Ἐν τῇ Ἀρμούρῃ ὁ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐξορμῶν ἔφηβος Στρατιώτης ἐπικαλεῖται τὸν θεόν του Ἥλιον!

Μὰ τὸν κῦρ Ἥλιον τὸν χρυσόν, μὰ τὴν γλυκειάν του μάνα,
τὰ στενορρύμνια τῆς Συριᾶς κεφάλια θὰ γεμίσω.

Τὸν αὐτὸν θεὸν ἀναγνωρίζουσι καὶ οἱ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐν τῇ Δύσει διασπαρέντες Στρατιῶται. Ὁ Μάρουλλος δημοσιεύσας τοὺς εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς θεοὺς ὕμνους του, ἀνακράζει φοιβόληπτος πρὸς τοὺς χριστιανούς: procul este profani, este μακρὰν στῆτε, βέβηλοι, στῆτε! Ὁ καπιτὰν Μανόλης Βλέσης σκώπτει τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν.

Ὁ ἐθνισμὸς οὗτος δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς τότ' ἐπιπολαζούσης ἐν τῇ Δύσει ἑλληνομανίας ἀλλὰ καθαρὰ πίστις τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες πρὸς τῇ ἑλληνομαθείᾳ, ἐπέβαλον εἰς τοὺς μαθητάς των καὶ τὴν πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν λατρείαν. Ὁ Μάρουλλος, ὁ Πλήθων καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι δὲν εἶνε μαθηταί, ἀλλὰ διδάσκαλοι τῆς Ἀναγεννήσεως. Ὁ Ἔρασμος, τὸ γνήσιον τοῦτο τέκνον τῆς Ἀναγεννήσεως, θαυμάζων τὸν Στρατιώτην, μεταρσιωθέντα εἰς ὕψος δυσπρόσιτον, ἀποστρέφεται αὐτὸν ὡς εἰδωλολάτρην. Ὁ Ρενᾶτος θρηνεῖ ὅτι τοιαῦτα δαιμόνια πνεύματα ἐχθρεύονται τὸν χριστιανισμόν.

Ὁ ἱστορικὸς γράφει ὅτι ἡ πρὸς τὸν ἐθνισμὸν πάλη τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἔπαυσεν ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διότι μέχρις αὐτῆς τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Τούρκων μνημονεύεται ὁ ἀμείλικτος ἐχθρός, κλονίζων τὰ θεμέλια τοῦ θρησκευτικοῦ καθεστῶτος. Πᾶσαι αἱ ὑπὸ τῶν χρονογράφων ὡς δῆθεν αἱρέσεις μνημονευόμεναι εἰσὶ καθαραὶ ἐκδηλώσεις ἐθνικοῦ πνεύματος. Παραλείποντες τὰ περὶ τῶν αἱρέσεων τούτων ἱστορούμενα, μνημονεύομεν μίαν καὶ μόνην, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ἀναφανεῖσαν τοῦ φιλοσόφου Ἰωάννου. Ἐνῷ ἡ Ἄννα γράφει ὅτι οὗτος κατεδικάσθη καὶ ἀνεθεματίσθη ἐπί τινι αἱρέσει, τὰ ἐν τῷ Τριωδίῳ διασωθέντα καὶ ἐν ἑκάστῃ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἔτι ἀναγινωσκόμενα κατὰ τοῦ Ἰωάννου τούτου ἀναθέματα ῥητῶς ἀναθεματίζουσι τὸν Πλάτωνα, τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν καὶ ἄλλας ἐθνικὰς δόξας, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὰς χριστιανικὰς αἱρέσεις. Ἐνῷ ὁ Βαρλαὰμ καταδικάζεται ὡς ἀνόητος αἱρετικός, διδάσκων τὸν Βοκκάκιον μυεῖ τοῦτον ὡς ἀληθὴς εὐημεριστὴς εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Ἐν τῇ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν πάλῃ ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία ὑπέστη βαθμιαίαν τινὰ ἀνέλιξιν, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία φάσις εἶνε ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου συγχώνευσις, ἤτοι ὁ μανιχαϊσμός, περὶ οὗ γράφει. «Τὸ ὄνομα τοῦτο τῶν Μανιχαίων τὸ τοσοῦτον συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν εἶνε ἓν τῶν κενῶν σημασίας ὀνομάτων δι' οὗ ὑβρίζεται πᾶς ἐχθρὸς τοῦ ὁποίου δὲν θέλουσι ν' ἀπαγγείλωσι τὸ ἀληθὲς ὄνομα. Ἀριθμοῦνται μέχρι πεντήκοντα οἱ λαοὶ καὶ αἱ αἱρέσεις αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο σημαινόμεναι. Ἐξεταζόμενος ὅμως ἐγγύτερον ὁ μανιχαϊσμὸς ἀποδεικνύεται οὐχὶ αἵρεσις ἀποσχισθεῖσα τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ θρησκεία πολὺ ἀρχαιοτέρα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ αἱρετικὸς ὁ Ἰουδαῖος, ἢ ὁ Ἕλλην, οὕτω δὲν δύναται νὰ στιγματισθῇ καὶ ὁ μανιχαϊσμὸς ὡς αἵρεσις. Εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ Μίθρα-Μάρδα, ἤτοι τοῦ Ἡλίου, θρησκεία εἰς ἣν ἀνῆκον Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, ὁ Ἰουλιανός, καὶ αὐτοὶ οἱ εἰκονομάχοι ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν σταυροβόλων

1) Εἰς τοὺς προσεχεῖς τόμους τῶν Μνημείων θὰ δημοσιευθῶσιν αἱ Ἀθηναϊκαὶ ἐποποιΐαι. Ἐκ μιᾶς τούτων ἐκδιδομένης νῦν καὶ ἀναγομένης εἰς τὴν Ἀργολικὴν σχολὴν κατανοεῖται ἡ ὑψίστη ἱστορικὴ σημασία τῶν τέως ἀγνώστων ποιητικῶν τούτων μνημείων.

θυσιῶν των. Τὸν αὐτὸν Μίθραν Ἥλιον ἐπικαλοῦνται οἱ Βένετοι ἐν τῷ πρώτῳ γνωστῷ δημοτικῷ ᾄσματι, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον ἐν τῇ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου ἀνταρσίᾳ (602), διότι οὐδεὶς ἅγιος τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἐπονομάζεται «φοβερὸς καὶ τρομερὸς», ἔχων τὴν ἰδιότητα νὰ συντρίβῃ τὰς κεφαλὰς τῶν κακῶν ἡγεμόνων, ζητῶν τὸν ταῦρον εἰς εὐχήν, εἰ μὴ ὁ Μίθρας, ὅστις ὡπλισμένος διὰ φοβεροῦ ροπάλου καταβάλλει τὰ κακὰ πνεύματα, αἰτῶν τὸν ταῦρον εἰς θυσίαν. Μετὰ τὸν τελικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ θρίαμβον, τὸ ὄνομα τοῦ Μίθρα ἀπορρίπτεται, καὶ ἐπικρατεῖ τὸ ἐπώνυμόν του Μάρδας, οἱ λατρευταί του εἶνε οἱ Ἀλβανοὶ Μαρδαῖται, οἱ ἀκριβῶς ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τοὺς Ἀσιανοὺς Μακεδόνας, τοὺς πυρολάτρας τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας. Οἱ καλῶς γνωρίσαντες τοὺς Μαρδαΐτας λέγουσι τούτους ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἐγκατεστημένους ἐν ταῖς ἀκταῖς τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐγκατεστημένοι οἱ ὕστερον ὀνομαζόμενοι Μανιχαῖοι ἀναπολοῦσιν ἀείποτε τὴν παλαιὰν αὐτῶν πατρίδα ἀποκαλοῦντες ἑαυτοὺς μὲν Μακεδόνας τὴν δὲ πρωτεύουσάν των πόλιν Κίβοσαν, Μακεδονίαν. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα προσάπτονται εἰς τοὺς Μανιχαίους εἶνε καὶ τὸ Κουβρῖκοι, ἀπὸ τοῦ πρώτου δῆθεν ἱδρυτοῦ τοῦ μανιχαϊσμοῦ, Μάνεντος λεγομένου καὶ Κουβρίκου. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε ἐλαφρὰ παραφθορὰ τοῦ Κάβειροι, οὓς ἀναλοιώτως ἀπαντῶμεν ἐν ἔτει 823 καὶ 1043 ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν Ποντικῶν λαῶν τῶν πρεσβευόντων τὸν μανιχαϊσμόν. Δὲν προτιθέμεθα νὰ ἱδρύσωμεν θεωρίας ἁπλῶς ἐπὶ ὀνομάτων, οὔτε ἰσχυριζόμεθα ὅτι θὰ διαφωτίσωμεν τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθρᾴκης. Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ν' ἀπορρίψωμεν ἱστορικὸν γεγονός, τὴν ἀναγνώρισιν δηλονότι ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας δύο στρατιωτικῶν ἁγίων τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὡς τίμημα τῆς συμφιλιώσεως τοῦ Ἡρακλείου πρὸς τοὺς Μανιχαίους τῆς Ποντικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ κατέχομεν ἁγιογραφικὰ μνημεῖα σαφῶς παριστῶντα πῶς δύο Κάβειροι τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς ἐν Πόντῳ Διοσπόλεως μετεμορφώθησαν εἰς πάτρωνας τῆς χριστιανικῆς στρατιᾶς. Ὅταν ἐκθέσωμεν ταῦτα, θὰ εἴπωμεν καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς οἱ βυζαντινοὶ ἐφεῦρον νέον γεωγραφικὸν καὶ ἱστορικὸν ὀνοματολόγιον· ἀποκαλέσαντες Σκυθισμὸν τὴν πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ περίοδον, ἐφεῦρον καὶ νέον πολιτισμὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Διὰ τῆς θεωρίας ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἐκλαμβανομένη ὡς κλάδος τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου ἀνήκει εἰς τὸν Σκυθισμόν· Ἕλλην, Σκύθης καὶ Μανιχαῖος γενόμενοι συνώνυμοι ἔχουσι διὰ τοὺς σοφοὺς τούτους ἀνθρώπους τὴν αὐτὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Κάβειρος παρὰ τοῖς Ἄραψι καὶ τοῖς Τούρκοις, Καφίρ, Γκάμπρ, Γκιαούρ. Τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ἀπίστου ἔχει παρὰ τοῖς αὐτοῖς μουσουλμάνοις καὶ τὸ ὄνομα τῶν Μαρδαϊτῶν, Μαρδάτ, Μουρτάτ. Ἐν ἑλληνικῇ ἐπιστολῇ ὁ πυρολάτρης Χοσρόης ἀποκαλεῖται Ἕλλην, πρὸς διάκρισιν τῆς γυναικός του, οὔσης χριστιανῆς.

«Οἱ ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνο-Μακεδόνες, ἐγκαθιδρυμένοι ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῶν κλεισουρῶν τῆς Ἰσαυρίας, εἰσὶ διωργανισμένοι εἰς στρατιωτικὰ θέματα, ἢ λιμέρια ([1]), πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἄκρων τοῦ κράτους κατὰ τῶν Περσῶν καὶ Οὔνων. Ἐνόσῳ ἡ βασιλεία ἔχει ἀνάγκην τοῦ βραχιόνός των, ἀνέχεται αὐτούς· ἀλλ' ἐν καιρῷ εἰρήνης αἱ κραυγαὶ τῶν μοναχῶν κατὰ τῶν ἀπίστων τούτων ὑποχρεοῦσι τοὺς αὐτοκράτορας νὰ καταδιώξωσιν αὐτοὺς διὰ τῆς στερήσεως τῶν κληρουχιῶν των, καὶ οὐχὶ σπανίως διὰ τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ πυρός, τοῦ ἡρωϊκοῦ τούτου ὅπλου τῆς ὀρθοδοξίας τοῦ εἰδικῶς ἐφαρμοζομένου κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Μανιχαίων. Ἐν τῇ λύσσῃ τοῦ διωγμοῦ πολλοὶ τῶν δυστυχῶν τούτων προσφεύγουσιν εἰς τοὺς Ἄραβας καὶ τοὺς Τούρκους, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἔχοντες τὸν πατριωτισμὸν νὰ ὑπομείνωσιν ἐν τῇ γενεθλίῳ γῇ, ἀναγκάζονται ν' ἀποκρύψωσι τὴν θρησκείαν των διὰ προσποιήσεως καταστάσης παροιμιώδους.

«Οἱ τελευταῖοι οὗτοι βδελυσσόμενοι ὑπὸ τῶν ἀληθῶν χριστιανῶν, ἀείποτε ὑποπτευθέντων τὴν πίστιν τῶν ψευδῶν τούτων ἀδελφῶν, καταπολεμοῦσι τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς δι' αὐστηρῶν νηστειῶν, τὰ δὲ πελιδνά των πρόσωπα παραδίδονται εἰς τὴν χλεύην τῶν ροδοπροσώπων μοναχῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ἰδὼν τὴν ὠχρὰν μορφὴν τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἀποκαλεῖ αὐτὸν Μανιχαῖον ἢ Χάζαρον (Χαζαροπρόσωπος). Ὁ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος ἐκτοξεύει κατὰ τοῦ Σπαρτιάτου Νικήτα Ρενταχίου τὴν ὕβριν *Γαρασδοειδὴς ὄψις*, δηλαδὴ πρόσωπον λατρευτοῦ τοῦ Ζωροάστρου, λεγομένου ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Ζαράσδα.

«Ἐκ τοῦ Πορφυρίου, Ἰαμβλίχου, ἁγίου Αὐγουστίνου καὶ ἄλλων γινώσκομεν τὰς αὐστηρὰς δοκιμασίας, εἰς ἃς ὑπεβάλλοντο οἱ θέλοντες νὰ καταταχθῶσιν ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἑταιρίᾳ τοῦ Μίθρα. Αἱ αὐταὶ δοκιμασίαι ἐπικρατοῦσι παρὰ τοῖς Μανιχαίοις, τοῖς Στρατιώταις καὶ τοῖς Ἀρματωλοῖς. Βάσις τῆς τακτικῆς των ἐπιστήμης εἶνε ἡ ἀπονέκρωσις τοῦ σώματος διὰ πά-

(1) Κατὰ τὸν κ. Σ. ἡ λέξις λιμέριον εἶνε ἁπλῆ συγκοπὴ τοῦ λιμενάριον, σημαίνοντος τὴν κλεισοῦραν, ἢ τὸ δερβένι· τοῦτο δηλοῖ καὶ τὸ λατινικὸν limen, ἀκριτικὸν θέμα.

σης στερήσεως καὶ ἡ συγκέντρωσις τῆς οὕτως ἐξαγνιζομένης ψυχῆς ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκυμάτιζεν ἡ σημαία τοῦ ἡλίου (φλάμμουλον)· οὕτω γυμναζόμενος ὁ ὀφθαλμὸς ἀπέκτα ὀξυδέρκειαν ἱέρακος. Ὡς εἰς τοὺς λάτρεις τοῦ Μίθρα ἐπεκράτει ὁ λεγόμενος βαθμὸς τοῦ ἱέρακος, οὕτως ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ποιήμασι διακρίνεται ὁ εὐλύγιστος ἔφηβος διὰ τοῦ ἐπωνύμου, πετρίτης...... Ὡς οἱ λάτρεις τοῦ Μίθρα πρὸς ἀμοιβαίαν συνεννόησιν ἐμιμοῦντο τοὺς κρωγμοὺς τῶν κοράκων, οὕτως οἱ Κλέφται συνεννοοῦντο δι' ἀλληγορικῆς γλώσσης φερούσης τὸ ὄνομα Κορακίστικα.

«Ἀλλ' ἡ καρτερία τοῦ Μανιχαίου ἐδοκιμάζετο ἰδίᾳ διὰ τοῦ πυρός· ὡς λάτρις τοῦ ἡλίου ἐθεώρει τὸ πῦρ ὡς τὸν ἐπὶ γῆς ἀντιπρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν μεσίτην δι' οὗ πᾶς στρατιώτης τοῦ Μίθρα ὤφειλε νὰ κοινωνήσῃ πρὸς τὴν Θεότητα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Στρατιῶται ἐπιμένουσι θεωροῦντες τὴν διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου δοκιμασίαν ὡς τὸ ἀσφαλέστερον πειστήριον εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Διὰ τὸν αὐτὸν ὁμοίως λόγον ὁ φοῖνιξ, τὸ πτηνὸν τοῦτο τοῦ ἡλίου, παραμένει εἰς τοὺς Στρατιώτας καὶ τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας ὡς σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ὑποδούλου πατρίδος [1]).

«Τοιοῦτος στρατιώτης οὔτε τὴν θρησκείαν του ἠδύνατο νὰ προδώσῃ, οὔτε πρὸ τοῦ θανάτου νὰ δειλιάσῃ. Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἠθέλησε νὰ ἐκφοβίσῃ διὰ πυρᾶς οὐρανομήκους τὸν Μανιχαῖον Βασίλειον, οὗτος ἐν χαρᾷ ὥρμησεν εἰς τὸ πῦρ, τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς ἀναγεννήσεώς του σύμβολον.

«Εἰς τὸ λιπόσαρκον ἐκεῖνο σῶμα, τὸ διὰ τοσούτων δοκιμασιῶν ἀπεσκληρυμένον, ἐνεφώλευε μεγάλη ψυχή. Ἡ νίκη πανταχοῦ παρηκολούθει τὸν Μανιχαῖον ἱππέα, καὶ ἂν τὸ κράτος παρέτεινεν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας τὴν ὕπαρξίν του, ἐξόχως τοῦτο ὤφειλεν εἰς τὸ αἷμα τοῦ περιφρονουμένου τούτου τέκνου τῆς νίκης. Ὅταν ὁ Θεοφάνης διηγῆται πῶς μία δρὰξ Μαρδαϊτῶν καταλαβοῦσα τὸν Λίβανον ἀνέστειλεν ἀμέσως τὸν Ἀραβικὸν χείμαρρον, δὲν δύναται νὰ καταστείλῃ κραυγὴν ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸ χάλκεον ἐκεῖνο τεῖχος. Ἐνῷ Ἄννα ἡ Κομνηνὴ καταγράφει ἔνθους τὰ κατὰ τῶν Μανιχαίων εὐλαβῆ καὶ αἱματηρὰ κατορθώματα τοῦ πατρός της, τῆς διαφεύγουσι φράσεις χαρακτηρίζουσαι ἀκριβῶς τοὺς ἄνδρας τούτους κατὰ λάθος εὑρεθέντας ἐν κοινωνίᾳ εὐνούχων· «γένος γὰρ οἱ Μανιχαῖοι φύσει μαχιμώτατον, καὶ αἵμασιν ἀνθρώπων λαφύσσειν καθάπερ οἱ κύνες ἀεὶ ἱμειρόμενον . . . φύσει ἐλεύθεροι καὶ ἀνυπότακτοι.. σιδήρεοι. . . ἀδαμάντινοι . . . ὑπὲρ τοὺς Μακκαβαίους ἐκείνους τῆς ἰδίας ἀντεχόμενοι θρησκείας. »

«Μετὰ τὴν κατὰ τῶν εἰκονοκλαστῶν νίκην, ἡ ὀρθοδοξία ἐνόησεν ὅτι ὁ θρίαμβός της οὔτε πλήρης, οὔτε σταθερὸς θὰ ἦτο ἂν δὲν συνέτριβε τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον ἐχθρὸν τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὰς φοβερὰς σφαγὰς τοῦ Μιχαὴλ Ραγκαβὲ παρηκολούθησεν ὁ μακροχρόνιος πόλεμος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, πόλεμος ὅστις ἔσυρε τὸ κράτος εἰς αὐτὸ τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ. Ὅμοιος πρὸς τὸν Ἀνταῖον, ὅστις πίπτων ἀνίστατο ἰσχυρότερος, ὁ Μανιχαῖος ἐξήρχετο ἀείποτε τρομερότερος ἐκ τῶν διωγμῶν καὶ τῶν ἡττῶν.

«Ἀγνοεῖται ἀκριβῶς ὁ χρόνος ἐν ᾧ ὁ μανιχαϊσμὸς ἡνώθη πρὸς τὸν ἑλληνισμόν, πρὸ Χριστοῦ ὅμως Μίθρας καὶ Ἀπόλλων εἶχον συνταυτισθῆ. Ἐν τῇ Θεολογίᾳ τοῦ Πλήθωνος ὁ Ζωροάστρης μνημονεύεται παρὰ τῷ Λυκούργῳ, ἐν τῇ Ἰωνιᾷ τῆς Εὐδοκίας ὁ ἱδρυτὴς τοῦ μασδεϊσμοῦ μόλις ἀναφέρεται ὡς ἁπλοῦς φιλόσοφος. Ὁ Μάρουλλος οὔτε τὸν Μίθραν οὔτε τὸν Ζωροάστρην ἀναφέρει..»

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Σάθας ἐξιστορεῖ τὴν ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τελευταίαν πάλην τοῦ ἐθνισμοῦ πρὸς τὸ θρησκευτικὸν καθεστώς, πάλην, ἥτις ἔσχεν ὀλεθριωτάτας συνεπείας ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν τῇ ΙΑ' ἑκατονταετηρίδι ἐνῷ ἡ Δύσις ἐβυθίζετο ἐν τῷ σκότει παχυλωτάτης ἀμαθείας, ὁ ἐθνισμὸς ἐν Βυζαντίῳ δαιμονίως διοργανισθεὶς διὰ τοῦ ἀθηναϊκοῦ πνεύματος ἠπλείφετο πρὸς νέον ἀγῶνα. Ἀποσοβήσας διὰ τοῦ τότε κηρυχθέντος σχίσματος πᾶσαν ἐκ Δυσμῶν ἐπέμβασιν, συνεννοεῖται πρὸς τοὺς Πέρσας, Βλάχους καὶ Κουμάνους, ἐξ ὧν οἱ μὲν πρῶτοι δὲν εἶχον ἔτι λησμονήσει τὸν Ζωροάστρην, οἱ δὲ δεύτεροι ἐπρέσβευον τὰ τῶν Μανιχαίων, καὶ οἱ τρίτοι ἦσαν καθαροὶ εἰδωλολάτραι. Αὐτὸς ὁ Ψελλὸς παρακολουθεῖ τὸν Ρωμανὸν Διογένην ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἄρπ-Ἀσλὰν συνεντεύξει, ἐν ᾗ ἐπεσφραγίσθησαν μυστικαὶ συνθῆκαι περὶ ὧν ὁ αὐτόπτης ἱστορικὸς δὲν θέλει νὰ ἐκφρασθῇ, ἢ μᾶλλον ἂν ἐξέθηκέ τι, ἡ ἐκκλησιαστικὴ λογοκρισία τὸ ἀπήλειψεν, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ ἱστορικὸς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς νοθείας τῶν ἀπομνημονευμάτων του. Ἐκ τῶν ἀπειλῶν ὅμως τοῦ Διογένους κατὰ τῶν μοναχῶν, καὶ τῶν εὐχῶν τούτων εἰς θεὸν ἵνα πλήξῃ τὸν νέον Ἰουλιανόν, ἰδίᾳ δ' ἐκ τοῦ κεραυνώδους κηρύγματος κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τοῦ Ἄρπ-Ἀσλὰν δηλοῦται ὅτι ἡ μυστηριώδης συνέντευξις τῶν δύο ἡγεμόνων ἐπεσφραγίσθη διὰ θρησκευτικῆς

(1) Ὁ κ. Σ. θεωρεῖ τὴν Φιλικὴν ἑταιρείαν, ὡς αὐτὸν τὸν παλαιὸν τῶν Μανιχαίων θρησκευτικὸν σύνδεσμον, ὑποσχόμενος νὰ γράψῃ περὶ τούτου προσεχῶς.

συνεννοήσεως. Τὴν συνεννόησιν ταύτην διαφωτίζει ἡ τότε ἐκδοθεῖσα *Ἰωνιά*, τὴν ὁποίαν ἡ Εὐδοκία πέμπει πρὸς τὸν ἡρωϊκόν της σύζυγον ἐν ᾧ ἀκριβῶς χρόνῳ οὗτος διεπραγματεύετο πρὸς τὸν Πέρσην τὴν μυστικὴν συνεννόησιν. Τὸ ἔργον τοῦτο προωρισμένον ἵνα εἰσαχθῇ εἰς τὰ τότε ἁπανταχοῦ τοῦ κράτους ἱδρυθέντα σχολεῖα εἶνε καθαρὸς ἐθνικὸς κῶδιξ. Οὔτε χριστιανοὶ οὔτε Ρωμαῖοι λόγιοι ἐν αὐτῷ μνημονεύονται, τὴν δὲ χριστιανικὴν θρησκείαν ἀντικαθιστᾷ ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία. Τὸ κράτος ἀποκαλεῖται πρῶτον ἤδη *Ἑλλάς*, ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις ἁπάντα τρόπον ἐζηλωμένη τὰς πάλαι Ἀθήνας, ὧν τὸ χεῖλος οὐρανόμηκες»· «ἄρξομαι δέ, λέγει ἡ Εὐδοκία, ἀπὸ τοῦ μύθου τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπεὶ καὶ ἔφορος σοφίας, ὡς οἱ πάλαι τροπικώτερον ἐφιλοσόφησαν.» Τοιαῦται φράσεις ἐν στόματι χριστιανῆς βασιλίδος εἶνε γεγονότα πρωτάκουστα ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ, καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ ἐχθρὸς τοῦ χριστιανισμοῦ κατέλαβε πλέον καὶ τὰ βασίλεια καὶ τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, καὶ ὅτι ἂν δὲν ἐπήρχετο ἡ φοβερὰ χεὶρ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ προκληθεῖσα ἐπέμβασις τῶν Σταυροφόρων, ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ θὰ ἠλλοιοῦτο.

(Ἕπεται συνέχεια). Λ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον

Β'.

Ἦτο γνωστόν, πολὺ γνωστὸν εἰς ὅλους καὶ πρὸ πολλοῦ ὅτι ὁ κ. Μεδερῖκος Σαρβέ, βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης, ἤθελε νὰ γείνῃ γερουσιαστής. Ἡ Γερουσία μὲ τὰς ἠρεμωτέρας συζητήσεις της καὶ μὲ τὴν εἰρηνικωτέραν ἀτμόσφαιράν της ἥρμοζε κάλλιον εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ τὴν ἡλικίαν του παρὰ ἡ Βουλὴ ὅπου ἑκάστοτε ἔπνεεν ἄνεμος θυελλώδης ταράσσων τὰ νεῦρα τοῦ βουλευτοῦ. Ὁ κ. Σαρβὲ δὲν ἦτο πολὺ γέρων· μόλις εἶχεν ὑπερβῇ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος· ἀλλ' ἐπόθει διακαῶς τὴν ἀνάπαυσιν. Ἦτο εἰρηνικὸς τὸν χαρακτῆρα ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, ὅστις ἐκ συμπτώσεως, ἐκ φιλοδοξίας, ἐκ πεποιθήσεως ἴσως κατῆλθεν εἰς τὴν πολιτικήν, ἀφοῦ ἐσχημάτισε καλὴν περιουσίαν. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ πολιτικὴ εἶνε ἡ ἐνασχόλησις τῶν μὴ δυναμένων πλέον τι νὰ πράξωσιν, ὁσάκις δὲν εἶναι ἡ γυμναστικὴ κυλινδήθρα τῶν νέων, ὅσοι οὐδὲν εἰσέτι ἔπραξαν. Δήμαρχος τοῦ ἑαυτοῦ δήμου κατὰ τὸ 1870 τὴν 4 Σεπτεμβρίου, ὑποψήφιος ἀτυχήσας κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1871 ὁ κ. Σαρβὲ τότε ἰδιοκτήτης πολλῶν σημαντικῶν πλινθοποιείων ᾐσθάνθη αἴφνης τὴν εὐδαιμονίαν του τιτρωσκομένην, τὴν εὐημερίαν του καταρρέουσαν διότι αὐτός, ὁ ἔμπορος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν εὐδαιμονοῦντα ἐμπορικόν του οἶκον καὶ νὰ μεταβῇ ὅπως ἑδρεύῃ εἰς Βερσαλλίας. Ἡ ἀπλοϊκὴ χαρὰ τοῦ νὰ ἴδῃ τὸ ὄνομά ἀναγραφόμενον ἐπὶ ἐκλογικοῦ προγράμματος τὸν ἐμέθυσεν ὁλοτελῶς. Πρὸ ἓξ μηνῶν οὐδαμῶς ἐσκέπτετο νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ· ἠσχολεῖτο περὶ τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἐργατῶν καὶ περὶ τὸ σύνολον τῶν ἀπογραφῶν τῶν βιβλίων του. Νῦν τὸ ἄλγος του ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν ἐξελέγη τοιαύτην τινὰ προὐξένει αὐτῷ ὀδύνην, ὥστε ἡ χρεωκοπία τοῦ καταστήματός του δὲν ἤθελε λυπήσει αὐτὸν περισσότερον.

Ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ ἐντούτοις δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ μεμψιμοιρῇ διὰ τὴν τύχην του. Μονογενὴς υἱὸς καὶ ἑκατομμυριοῦχος ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν, ἀφοῦ ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ὅπως ὅλοι καὶ ἐδικηγόρησεν ἐπί τινα χρόνον, ἀφοῦ ἐταξείδευσεν ἐπὶ πολὺ καὶ ἐγεύσατο τοῦ παρισινοῦ βίου ἀπεφάσισε νὰ διαδεχθῇ τὸν πατέρα του, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλινθοποιείου τοῦ Νερμὼν καὶ ἐνυμφεύθη νεαρὰν γυναῖκα, ἣν ἠγάπα ὄχι μὲ πολὺν ἐνθουσιασμόν, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἥτις ἀπέθανε μετά τινα ἔτη πράου καὶ γαληνίου συμβιώσεως «ἄνευ συννέφων ἀλλὰ καὶ ἄνευ καυστικοῦ ἡλίου» ὡς ἐσκέπτετο ὁ Μεδερῖκος.

Ἂν ἤθελεν, εἶχε καιρὸν ἀκόμη νὰ αἰσθανθῇ τὸ καῦμα τοῦ ἡλίου αὐτοῦ. Τὸ 1870 ὁ Σαρβὲ εἰσήρχετο εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν τέταρτον τῆς ἡλικίας του, τὸ φυσικώτερον δὲ ἦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ διανύων τὸν ἀρχῆθεν κεχαραγμένον ἤρεμον βίον του. Αὐτὴ ἡ ἰδία κυρία Σαρβὲ εἶπεν αὐτῷ πολλάκις μὲ τὴν ἀμέμφυτον ἀγαθότητά της καὶ μὲ τόνον ἠπιώτατον: «Ἂν ἀποθάνω, Μεδερῖκε, νὰ νυμφευθῇς ἐκ νέου. Εἶσαι ἐπίτηδες πλασμένος διὰ νὰ εἶσαι ἔγγαμος, ἀγαπητέ μου Μεδερῖκε!» Καὶ ὁ Μεδερῖκος ἐσυλλογίζετο ἂν ἐνυπῆρχεν ὑπαινιγμός τις χλευαστικὸς ἐν τῇ συμβουλῇ ταύτῃ τῆς Στεφανίας. Ἀλλ' ὄχι· τὸ ἀξιαγάπητον ἐκεῖνο πλάσμα ἦτο ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν εἰρωνείαν. Διατί τάχα ὅμως αὐτὸς ὁ Σαρβὲ ἦτο πλασμένος ἐκ φύσεως νὰ ἦνε ἔγγαμος; Διατὶ νὰ μὴ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ὅπως ἄλλοι τὸ μυθιστόρημά του, τὸ ἐρωτικὸν ἐκεῖνο μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶχεν ἔστω καὶ ἀτελέστατα δοκιμάσει; Εἶχε καὶ αὐτὸς νὰ διηγῆται ἄλλοτε ἀνέκδοτά τινα μικρά, διασκεδαστικὰ ἀλλὰ χυδαῖα, ὕστερον δὲ σκηνάς τινας οἰκιακὰς χαριέσσας ἀλλ' ἀθορύβους. Πλὴν τὸ

καθ' ἑαυτὸ μυθιστόρημα τοῦ πάθους, τὸ πυρετῶδες, τὸ τρικυμιῶδες καὶ πρωτότυπον οὐδέποτε συνέβη ἐν τῷ βίῳ του.

Ἡ σύμπτωσις δὲ ἠθέλησεν ὥστε τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ προέτεινεν ἑαυτῷ τὸ ἐρώτημα: «Δὲν δύναμαι ἄρα νὰ ἀγαπηθῶ χωρὶς νὰ νυμφευθῶ;» νὰ αἰσθανθῇ μετ' ἴσης ταυτοχρόνως σφοδρότητος τὸ πεῖσμα διότι ἡττήθη κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 71. Πλήρης μεταμόρφωσις ἐπετελέσθη τότε ἐν αὐτῷ. Ἠσθάνθη ἀηδίαν πρὸς τὴν ἀργιλλώδη γῆν καὶ τοὺς κλιβάνους καὶ περὶ ἑνὸς μόνον ἐμερίμνα, περὶ τοῦ πῶς νὰ ἐξαλείψῃ τὸ κατ' αὐτὸν αστῖγμα τῆς ἥττης». Δὲν ἦτο φιλόδοξος, ἀλλ' ἦτο ἐμπεπλησμένος φιλαυτίας. Ὁ ἐπαρχιώτης ἐκεῖνος ὁ φέρων τὴν ἐπίχρωσιν τοῦ παρισινοῦ, ὁ ἐγκαρτερῶν οὐχ ἧττον πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ βίῳ ὠνειροπόλει ἤδη τὸν ταραχώδη βίον τῶν Παρισίων, τὸν σάλον τῆς πολιτικῆς, τὰς τροποποιήσεις τῶν νομοσχεδίων, τὰς ἀγορεύσεις. Ἐξεπλήττετο— ἢ μᾶλλον εἰπεῖν προσεβάλλετο — ὁσάκις ἐλάλουν πρὸς αὐτὸν περὶ τῶν πλίνθων του, τῶν διασήμων στερεῶν πλίνθων του, ἐφ' οἷς ὑπερηφανεύετο Σαρβὲ ὁ πατὴρ καὶ οἵτινες εἶχον βραβευθῆ εἰς πάσας τὰς ἐκθέσεις τοῦ κόσμου.Πλινθοποιὸς αὐτός, ὁ Σαρβέ; Δὲν ἐγίνωσκον τάχα ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς τὸ ὄνομά του θὰ συμπεριελαμβάνετο εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων τῶν μετριοπαθῶν δημοκρατικῶν καὶ ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν βουλευτικὴν ἐκλογὴν μόνον ἐξ 157 ψήφων;

Ἕνεκα τῶν 157 αὐτῶν ψήφων ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ διετέλει ἀκόμη ὢν αὐ ἔγκριτος ἔμπορος τοῦ οἴκου *Ι. Π. Σαρβὲ καὶ υἱός*, *Σαρβὲ υἱός διάδοχος*» ὁ δὲ γείτων του ὁ εὔσαρκος Ζαβουγιέ, ἕνας *πολυλογᾶς*, ὡς τὸν ἀπεκάλει ὁ Μεδερῖκος, ἐγκαθιδρύετο εἰς τὴν ἐν Βερσαλλίαις ὁμήγυριν καὶ διέπρεπεν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ κυρίου Θιέρσου. Αἱ 157 ἐκεῖναι ψῆφοι ἐξῆπτον ὡς οἰνόπνευμα τὴν κεφαλὴν τοῦ Σαρβὲ καὶ τὸν καθίστων θηριώδη. Ἂν ἤθελεν ἀποτύχει ἀπὸ τρισχιλίας, ἀπὸ δισχιλίας, ἀπὸ χιλίας μόνον ψήφους, θὰ ὑπετάσσετο ἐπὶ τέλους εἰς τὸ γενόμενον καὶ θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὰς πλίνθους του. Ἀλλ' ἀπὸ 157, ἀπὸ ἑκατὸν πεντήκοντα ἑπτὰ μόνον! Ἂν ἤθελεν ἐξουδετερώσει τὰς διακοσίας ἢ τριακοσίας ψήφους τῶν μεθύσων,οὓς εἶχε μισθώσει ὁ Ζαβουγιὲ τὴν τελευταίαν στιγμήν,ὁ Σαρβέ,βλέπετε,θὰ ἐξελέγετο!..θὰ ἦτο βουλευτὴς ὁ Σαρβέ! Θὰ ἔβλεπε τὸ ὄνομά του τυπωμένον εἰς τὴν *Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως*. Θὰ κατῴκειεὶς Παρισίους, θὰ προσεκαλεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Θιέρσου καὶ θὰ ἔβλεπε, θὰ ἔβλεπεν ὁριστικῶς, ἂν ἦτο πλασμένος μόνον καὶ μόνον «διὰ νὰ εἶνε ἔγγαμος» ὡς εἶχεν εἴπει αὐτῷ ἄλλοτε ἡ Στεφανία.

Τὸ πεῖσμά του ηὐξήθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ὁ ἔμπορος ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ τὰ πλινθοποιεῖα τοῦ Νερμὼν εἰς ἑταιρίαν τινὰ καὶ ἐρρίφθη πλησίστιος εἰς τὴν πολιτικήν. Προφανῶς ἀνὴρ κατέχων τοιαύτην κοινωνικὴν θέσιν καὶ τοιαύτην ἀτομικὴν δραστηριότητα δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ συντετριμμένος ὑπὸ τὸν γελοῖον ἐκεῖνον ἀριθμὸν τῶν ἑ-κα-τόν- πε-νήν-τα- ἑ-πτὰ ψήφων, τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ζαβουγιέ. Ἐτέθη λοιπὸν ἐπὶ τὸ ἔργον ὁ Σαρβέ· εἰργάσθη ὡς βοῦς ἀροτὴρ εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγρόν· ἔσπειρεν ὑποχρεώσεις καὶ ὑποσχέσεις, τοὺς κόκκους αὐτοὺς τῆς ψηφοφορίας καὶ μεθ' ἁγίας ὑπομονῆς φακίρου ἢ ὑποψηφίου διῆλθεν ἡμέρας καὶ ἔτη ὁλόκληρα παρασκευάζων τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς πρώτης ἥττης,ἣν ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη του εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ὑφαρπάσῃ ἀπὸ τὸ πεπρωμένον.

Ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ δὲν ἐπρόκειτο πολὺ νὰ κοπιάσῃ ὅπως καταστῇ ὑποψήφιος εὐάρεστος παρὰ τοῖς σημαντικωτέροις τῶν ἐκλογέων. Ὁ πρώην πλινθοποιὸς ἦτο ἀνὴρ εὐειδὴς μὲ πρόσωπον φιλομειδές, μὲ τὴν ῥῖνα εὐθεῖαν ὡς ρωμαϊκῆς προτομῆς—ἧς ὅμως δὲν ἦτο γνήσιον τὸ ἀρχαῖον σχῆμα—μὲ τὸν πώγωνα ἐξυρισμένον, μὲ τὰ χείλη πορφυρᾶ, μὲ παραγναθίδας καὶ μὲ τὸ κρανίον ἀρκετὰ ἀπεψιλωμένον. Εἶχε τὸ ἦθος ἀστοῦ εὐπόρου, ἐκέκτητο δὲ καὶ τὴν ἀξιέραστον ἐκείνην εὐσαρκίαν, ἥτις παρέχει κάποιαν ἀξιοπρέπειαν εἰς τοὺς ἄνδρας, τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς γαστρός. Πρὸς τούτοις εἶχε φωνὴν ὡραίαν, ἰσχυράν, διαυγῆ, τὸν λόγον δὲ εὐχερῆ καὶ χυδαῖον ὅστις εἶνε τρόπον τινὰ ὁ *Λάγκερος* οἶνος τῆς εὐγλωττίας. Οἱ χωρικοὶ τοῦ νομοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης δὲν τὸν εὕρισκον ὑπερήφανον,οἱ ἐργάται τὸν ἠνείχοντο ἂν καὶ ἀστὸν διότι ἐκήρυσσεν εὐχαρίστωςὅτι ὁ σοσιαλισμὸς εἶνε καλὸς κατ' ἀρχὴν -μόνον κατ'ἀρχὴν-οἱ δὲ ἀστοὶ συναισθανόμενοι ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὰς τάξεις των παρεδέχοντο ἐνίας τῶν κατ' αὐτοὺς τολμηρῶν ἰδεῶν του ἐπειδὴ ἐγίνωσκον ὅτι ἦτο πλούσιος καὶ εἰς τὸ ὕστερον ὕστερον ἐντόνως συντηρητικός. Ὁ ἀγαθὸς Σαρβὲ ἠδύνατο πολὺ εὐλόγως νὰ προσδοκᾷ ὅτι ἔμελλε ν' ἀνατρέψῃ μίαν ἡμέραν τὸν χονδρὸν Ζαβουγιέ. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι τὰ φυσικὰ καὶ ῥητορικά του πλεονεκτήματα καὶ αἱ ἐγκάρδιοι χειραψίαι του ὀλίγον θὰ τὸν ἐχρησίμευον, ἂν δὲν εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν κυρίαν Ἐρβλαί. Ἐγίνωσκε καλῶς ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ τί ἐσήμαινεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διὰ τὸ διαμέρισμα ὅπερ ἐπόθει ν' ἀντιπροσωπεύσῃ.Χήρα πολιτικοῦ τινος κατὰ προσδοκίαν ἀνδρός, οὗτινος συνείχιζε τὰς παραδόσεις, θυγάτηρ δὲ ἀνδρὸς κοινοβουλευτικοῦ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, γενομένου ῥιζοσπάστου μετὰ τὸ 1848 ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εὐειδεστάτη, ὡς ἔλεγον, καὶ πάντοτε νεάζουσα ἐφαίνετο ὅπως καὶ ὁ Αἰμύλιος Δυκᾶς ἓν καὶ μόνον ἔχουσα πάθος, τὴν πολιτικήν. Ἠσχολεῖτο περὶ τὴν πολιτικὴν εἰς Παρισίους, ἐν τῇ αἰθούσῃ της

κατὰ τὸν χειμῶνα· ἠσχολεῖτο εἰς αὐτὴν ἐν τῇ ἐπαύλει της εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μελὲν κατὰ τὸ θέρος· ἠσχολεῖτο πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Καὶ εἰς τὰς περιπλοκὰς ταύτας τοῦ ἄβακος τῆς πολιτικῆς ἐδαπάνα τὴν σφριγῶσαν δραστηριότητα πυρετώδους ἰδιοσυγκρασίας, ἐξόχως νευρικῆς καὶ τὴν ὑπερεξημμένην νοημοσύνην της.

Ἀπὸ λίαν τρυφερᾶς ἡλικίας ἡ Ἑρρικέτα Ριβὰρ εἶχε ζήσει ἐντὸς τῆς εἰδικῆς ἐκείνης ἀτμοσφαίρας, ἐντὸς τοῦ ἰδιαιτέρου κόσμου ἐν ᾧ ἡ πτῶσις τοῦ ὑπουργείου θεωρεῖται γεγονὸς σημαντικόν, συμφορὰ ἢ εὐδαιμονία ἀναλόγως πρὸς τὰς δοξασίας καὶ τοὺς καιρούς. Εἶχεν ἀκούσει τὸν πατέρα της λαλοῦντα μετὰ θέρμης περὶ *ἐπερωτήσεων*, περὶ *πλαστῆς πλειονοψηφίας*, περὶ *ἀνηθίκων συμμαχιῶν*. Εἶχε μόλις ἀπογαλακτισθῆ καὶ ἐγίνωσκεν ἤδη τί ἐσήμαινεν ἐπιτροπὴ κοινοβουλευτική! Ἀντὶ δὲ νὰ αἰσθανθῇ ἀποστροφὴν καὶ φρίκην πρὸς τὴν ἰδιάζουσαν ταύτην μαγειρικήν, ἧς ἔβλεπε τὰ καρυκεύματα ἐν τῇ οἰκίᾳ της, ἀπεναντίας προσεκολλᾶτο μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην, ἥτις κυρίως δὲν εἶνε τάξις, καὶ ἀφοῦ ἔσχεν ὡς πατέρα ἕνα γέροντα κοινοβουλευτικόν, ὠνειροπόλει ν' ἀποκτήσῃ ὡς σύζυγον πολιτικὸν ἄνδρα.

Ὁ κ. Ἐρβλαί, ὃν ἐνυμφεύθη ἠδύνατο, ἂν ἤθελε, νὰ ἐπιδοθῇ εἰς πᾶσαν φιλάρεσκον καὶ χαρίεσσαν μετὰ τῆς πολιτικῆς ἀναστροφήν. Ἡτοιμάζετο μάλιστα ν' ἀφεθῇ εἰς αὐτὴν ψυχῇ καὶ σώματι. Ἦτο πλουσιώτατος. Μέγας γεωκτήμων, ἀγρονόμος πεπαιδευμένος, δραστήριος τὸν χαρακτῆρα καὶ συμπαθὴς τοὺς τρόπους ὁ σύζυγος τῆς Ἑρρικέτας ἂν ἤθελε ζήσει ἤθελε βεβαίως γείνει ὑπουργὸς τῇ ἐνεργείᾳ τῆς συζύγου του. Ἀλλ' ὁ Ἐρβλαὶ ἀπέθανε κατὰ τρόπον θλιβερώτατον καὶ λίαν προώρως. Τὸν μετεκόμισαν ἑσπέραν τινὰ εἰς τὴν ἔπαυλιν ἐπὶ φορείου, πεσόντα ἀπὸ τοῦ ἵππου του ἐντὸς τοῦ δάσους τοῦ Φονταινεβλώ. Κατὰ τὴν βραδεῖαν ἀγωνίαν τοῦ ἀτυχοῦς ἡ Ἑρρικέττα ἐδείχθη πλήρης ἐνεργείας καὶ κατατεθλιμμένη, μετ' ἀπελπισίας διαφιλονεικοῦσα πρὸς τὸν θάνατον τὸ ὂν τὸ κατὰ τὸ ἥμισυ συντετριμμένον, οὔτινος ἡ χεὶρ ἔσφιγγε τὴν ἰδικήν της, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐλάλει πλέον... Μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνη ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν θρηνοῦσα τὸν σύζυγον ὃν ἠγάπα πρὸ πάντων ὡς ζῶσαν ἐλπίδα, ὡς τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν φιλοδόξων σκοπῶν της.

Συνέβαινον ταῦτα κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ πολέμου. Διαρκούσης τῆς ἐποχῆς τῶν δοκιμασιῶν, ἡ Ἑρρικέττα ἀποκλεισθεῖσα ἐντὸς τῶν Παρισίων κατέβαλεν ἀτρύτους κόπους, ἐγένετο νοσοκόμος, ἔτρεχε πανταχοῦ ἐλησμόνησε τὴν πολιτικὴν καὶ ἠσχολήθη μόνον περὶ τῶν τραυματιῶν, εἶτα ἐπιστασῶν τῶν ἐκλογῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐν Σηκουάνᾳ καὶ Μάρνῃ ἔπαυλίν της καὶ μετὰ πάσης ἀφελείας καὶ φυσικότητος, ὡς νὰ ἔζη ἀκόμη ὁ Ἐρβλαὶ καὶ νὰ ἐνήργει ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς κοινῆς γνώμης. Ὑπεστήριζε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Ζαβουγιὲ μόνον καὶ μόνον διότι ὁ Ζαβουγιὲ εἶχεν ἄλλοτε σχετισθῆ μετὰ τοῦ Ἐρβλαὶ καὶ διότι ὁ χονδράνθρωπος αὐτὸς λίαν εὐφυῶς φερόμενος ἐπεσκέψατο τὴν νεαρὰν γυναῖκα ἐπικαλούμενος τὴν «προστασίαν της.»

— Τὴν προστασίαν μου! Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ψηφίζω, κύριε Ζαβουγιέ!

— Διὰ τοῦτο δὲν ζητῶ τὴν ψῆφον σας, κυρία, ἀλλὰ τὴν προστασίαν σας. Αἱ γυναῖκες δὲν ψηφίζουν, ἀλλὰ διευθύνουν τὰς ψήφους τῶν ἄλλων. Αὔριον θὰ ἤμην βουλευτής, ἂν ἤμην σήμερον ὁ ὑποψήφιος τῶν γυναικῶν.

Τὸ φιλοφρόνημα τοῦ Ζαβουγιὲ ἐξησφάλισεν αὐτῷ πολύτιμον συνεργάτιδα. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπήγαινεν, ἤρχετο, διέτρεχε τὰ πέριξ, εἰργάζετο ἀκαμάτως ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀτομικῆς ἐκλογῆς. Μίαν τῶν ἡμερῶν προσεκάλεσεν εἰς τὴν ἔπαυλίν της ὅλους τοὺς δημάρχους τῶν περιχώρων καὶ ἀπήγγειλε πρὸς αὐτοὺς ἀληθῆ ἀγόρευσιν, ἣν ἠδύνατο στενογράφος τις νὰ διασώσῃ. «Τὸ δίκαιον, εἶπεν, ὁ ὀρθὸς λόγος, ἡ φιλοπατρία, συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ζαβουγιέ... Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τῶν δοκιμασιῶν, καθ' ἃς ἡ πατρὶς κλονίζεται, ἄριστα θὰ πράξωμεν ἂν καταφύγωμεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ζαβουγιέ...» Οἱ ἀκροαταὶ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ διαστέλλοντες μετ' ἐκπλήξεως τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμάνθανον διὰ πρώτην φορὰν καὶ οὐχὶ ἄνευ εὐχαριστήσεως ὅτι ὁ χονδρὸς Ζαβουγιὲ ἦτο κάτοχος αἰγίδος.

Ἡ *αἰγὶς* αὐτὴ συνετέλεσεν ἀναμφιβόλως πολὺ εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ Ζαβουγιέ. Ἴσως τὰς περιφήμους ἑκατὸν πεντήκοντα ψήφους, τὰς παροργιζούσας καὶ ταπεινούσας τόσον τὸν Σαρβὲ ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Ζαβουγιὲ ὤφειλεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ καὶ εἰς τὴν αἰγίδα δι' ἧς αὕτη ἐσκέπασε τὸν ὑποψήφιον. Διὰ τοῦτο ὅτε ὁ Σαρβὲ ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν *κονίστραν τῆς πολιτικῆς* (ὁ Μεδερῖκος δὲν ἐλησμόνει οὐδεμίαν τῶν ἐμφαντικῶν αὐτῶν ἐκφράσεων αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ κοσμήματα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βίου) ἐσυλλογίσθη ἀμέσως νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὐλάχιστον τὴν οὐδετερότητα τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ Ἑρρικέττα δὲν ἦτο εὐχαριστημένη, διόλου εὐχαριστημένη ἀπὸ τὸν βουλευτήν της. Ὁ χονδρὸς Ζαβουγιὲ λίαν ταχέως ἔδειξε τὴν ἀχαριστίαν του. Δὲν ὑπεῖκεν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐμφανίζηται τὸν χειμῶνα εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Ἐγένοντο αὐτόθι ἀναγνώσματα σοβαρά, συζητήσεις περὶ

τῆς *Κιτρίνης Βίβλου*, εἰκασίαι ἐκ προκαταβολῆς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν μελλουσῶν ψηφοφοριῶν. Ὁ Ζαβουγιέ, πρώην συμβολαιογράφος ἠρέσκετο μᾶλλον νὰ διέρχηται τὴν ἑσπέραν εἰς τὰ μικρὰ θέατρα ἢ εἰς τὰς τοιαύτας ὁμηγύρεις καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τὸν ἔψεγε, διότι δὲν ἐτήρει ἐπιμελῶς ποιάν τινα δημοκρατικὴν περὶ τὰ ἤθη αὐστηρότητα. Εἶχε θεαθῆ ὁ Ζαβουγιὲ περιφέρων τὴν αἰγίδα του εἰς τὸ θέατρον τῶν Φολὶ-Μπερζέρ! Ἄλλως τε ὁ ἀπερίσκεπτος Ζαβουγιὲ ἐν στιγμῇ τινι εἰλικρινοῦς διαχύσεως ἐξεφράσθη λόγους τινάς, ὧν ἡ ἠχὼ ἐξωγκωμένη ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς παρὰ τὴν ὁδὸν Σωσέ-δ'-Ἀντὲν αἰθούσης τῆς Ἐρρικέττας.

— Διατί δὲν συχνάζετε πλέον τακτικὰ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί; τὸν ἠρώτησεν ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ὅστις κατὰ τὰ συχνὰ αὐτοῦ εἰς Παρισίους ταξείδια οὐδέποτε παρημέλει νὰ ἐπισκέπτηται ἐκείνην ἣν ἀπεκάλει ὡραίαν διοικουμένην του.»

— Διατί; ἀπήντησεν ὁ Ζαβουγιέ· διότι βαρύνομαι ἐκεῖ. Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ γίνεται πολὺς λόγος περὶ πολιτικῆς. Προτιμῶ κάλλιον νὰ περάσω τὴν βραδυάν μου ἀκούων τὴν Ζουδίκ.

Οἱ λόγοι του ἀνηνέχθησαν πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ ἴσως μάλιστα διεσκευασμένοι κάλλιον ὑπὸ τῆς διαβολῆς, ἔκτοτε δὲ ὁ βουλευτὴς προεγράφη ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκλεκτορίσσης. Ὁ Μεδερῖκος τὸ ἔμαθεν. Διπλωματικῷ τῷ τρόπῳ προσεπάθησε νὰ καταστήσῃ γνωστοὺς τῇ κυρίᾳ Ἐρβλαὶ τοὺς φιλοδόξους σκοπούς, ὧν ἐνεφορεῖτο. Εἶχον ἀμφότεροι κοινὸν ἰατρόν, τὸν δόκτωρα Βίρτζ, ἀγαθὸν Ἀλσατὸν φλύαρον καὶ πνευματώδη, ὅστις προθύμως ἐπανελάμβανεν εἰς τὴν Ἐρρικέταν πᾶν ὅ,τι ὁ Σαρβὲ ἐφρόνει καὶ ἔλεγε περὶ αὐτῆς. Ἡ δὲ κυρία Ἐρβλαὶ εὕρισκε τὸν ὑποψήφιον ἐξόχως νοήμονα, ναί... πολύ, πολὺ νοήμονα.

Πρωΐαν τινὰ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ καταληφθεῖσα ὑπὸ ἀσημάντου νευρικοῦ πυρετοῦ, προσεκάλεσε τὸν δόκτωρα Βίρτζ, ὅστις εἶπεν αὐτῇ, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἔγραφε μίαν συνταγὴν διὰ τὸν τύπον:

— Θὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τὸν θαυμαστήν σας... τώρα ἀφοῦ φύγω ἀπ' ἐδῶ.

— Ποῖον θαυμαστήν;

— Ἔχετε δίκαιον· οἱ θαυμασταί σας εἶναι πολλοί, σᾶς ζητῶ συγγνώμην· αὐτὸς ὅμως εἶναι φανατικός.

— Ὁ κύριος Σαρβέ;

— Ὁ κύριος Σαρβέ! Ἄ, ἄ! ἐμαντεύσατε... τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς συμπαθείας... Εἰξεύρετε πῶς σᾶς ἀποκαλεῖ ὁ κύριος Σαρβέ;

— Ὄχι.

— Κυρίαν Ρολὰν περισσότερον Παρισινὴν παρὰ Ρωμαίαν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐμειδίασεν ἀκούσασα τὸ φιλοφρόνημα καὶ μετ' ὀλίγον παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ ὁδηγήσῃ πρὸς αὐτὴν τὸν Μεδερῖκον, διότι ἐπεθύμει νὰ γνωρίζῃ ὅλους τοὺς εὐφυεῖς ἀνθρώπους.

Ὁ Σαρβὲ ὑπερεχάρη. Ἐννόει ὁποίαν ἰσχυρὰν σύμμαχον θὰ εἶχε μετ' ὀλίγον ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐσκέφθη δι' ὅλης τῆς ἑσπέρας τῆς προηγηθείσης τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔμελλε νὰ παρουσιασθῇ, ὅπως ἀνεύρῃ τὴν ἁβρὰν καὶ εὐσέβαστον φράσιν τὴν ὁποίαν θ' ἀπέτεινεν ὡς ἀνθοδέσμην καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ὑπεκλίνετο πρὸ τῆς νεαρᾶς γυναικός. Ἤθελε νὰ φανῇ ἁβρόφρων ἄνευ οἰκειότητος, κολακευόμενος ἐκ τῆς δεξιώσεως ἄνευ ταπεινώσεως καὶ ἐσυλλογίζετο, ἀναλογιζόμενος τὴν μέλλουσαν συνέντευξίν του μετὰ πυργοδεσποίνης περιβεβλημένης τὸν τίτλον τῆς πολίτιδος, τίνι τρόπῳ οἱ παρουσιαζόμενοι φέρονται πρὸς τὰς βασιλίσσας.

Συνέβη δμως ὥστε, ἐνῷ ὁ κύριος Σαρβὲ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ συνήντα μίαν πολιτικομανῆ κυρίαν λαλοῦσαν τὴν γλῶσσαν τῆς γραφειοκρατίας, νὰ ἐκπλαγῇ τὰ μέγιστα καὶ ὁπωσοῦν νὰ ταραχθῇ συναντήσας θελκτικωτάτην γυναῖκα μὲ ὡραίους ὀφθαλμούς, μὲ ὡραιοτάτας μικρὰς χεῖρας, μὲ λεπτὴν ῥῖνα καὶ μέτωπον παιδικὸν ὑπὸ μέλαιναν βοστρυχισμένην κόμην. Ἡ Ἐρρικέττα ἦτο εὐειδὴς καί τι πλέον μάλιστα, εὐάρεστος μὲ τὸ θελκτικόν της μειδίαμα καὶ τὴν λεπτοφυᾶ κατασκευήν της. Ἔλεγον ὅτι ἦτο ὁπωσοῦν ἰσχνή· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰσχνότης της, ἡ μᾶλλον κατὰ τὸ φαινόμενον ἢ πραγματικὴ παρεῖχεν αὐτῇ εὐλυγισίαν καὶ ζωηρότητα σχεδὸν παιδικὴν εἰς τὰ κινήματά της. Ἐλάλει πολλὰ καὶ ὁπωσοῦν ταχέως, πλὴν οἱ λόγοι της εἶχον θέλγητρον καὶ ὡσεὶ ψήγματα χρυσοῦ ἐφαίνοντο ἀπαστράπτοντα ἐντὸς τοῦ χειμάρρου τῆς εὐφραδείας της ὅπως εἰς τὰ ῥυάκια ἐν οἷς οἱ χρυσοθῆραι εὑρίσκουσι θησαυρόν.

Ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ ἐθαμβώθη. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Σαρβὲ ὅπως συνομιλήσῃ περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ ἐξῆλθε μὴ ἐνθυμούμενος κἂν πλέον τὴν ἐκλογήν του, μὴ βλέπων ἄλλο τι πρὸ αὐτοῦ εἰμὴ δύο μέλανας μεγάλους ὀφθαλμοὺς μᾶλλον πνευματώδεις ἢ καυστικοὺς καὶ μέλανας βοστρύχους ταλαντευομένους πέριξ λευκοῦ μετώπου. Ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐπισκέψεως ὁ Σαρβὲ ᾐσθάνετο τὸν πειρασμὸν νὰ θέσῃ ἕτερον εἶδος ὑποψηφιότητος, ἐπανήρχετο δ' αἴφνης εἰς τὴν μνήμην του ἡ συμβουλὴ τῆς Στεφανίας: «Εἶσαι πλασμένος διὰ διὰ νὰ εἶσαι ἔγγαμος.»

Ἔγγαμος!.. Διατί ὄχι; Ἦτο ἀκόμη σφριγῶν ἀκμαῖος καθ' ὅλα. Ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα

ἐτῶν ἔστω καὶ παραγεγραμμένων τὸ νὰ νυμφευθῇ τις γυναῖκα τριακοντούτιδα δὲν εἶνε καθαυτὸ εἰπεῖν παραφροσύνη. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν ἦτο γυνὴ κοινοῦ χαρακτῆρος· ἀλλ' ὁ Σαρβὲ δὲν ἐφοβεῖτο ποσῶς τὴν ὑπεροχὴν τῆς γυναικός· ἦτο κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς ἰσορροπίας τῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἰσότητος μεταξὺ τῶν δύο φύλων.

Ἀφοῦ ἀπῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην συνέντευξιν ἀνησύχει ὀλιγώτερον περὶ τοῦ πολιτικοῦ του μέλλοντος ἢ περὶ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἐνεποίησεν εἰς τὴν ὡραίαν χήραν. Ἡ ἐντύπωσις ὅμως δὲν ἦτο διόλου κακή. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εὗρε τὸν Μεδερῖκον ἀξιέραστον καὶ εὐφυᾶ· ἄλλως τε ἦτο καὶ ὡραῖος ὡς ἀνήρ. Ὁ κορμὸς ἦτο ὀλίγον τι ὑψηλὸς καὶ αἱ κνῆμαι ὀλίγον τι βραχεῖαι· ἀλλ' ἡ Ἐρρικέττα ἐσυλλογίζετο ὅτι τὸ τοιοῦτο ἦτο σχεδὸν προτέρημα σχετικῶς πρὸς τὸ στάδιον εἰς ὃ ὁ Σαρβὲ ἤθελε νὰ κατέλθῃ. Ἐπὶ τοῦ βήματος μόνος ὁ θώραξ τοῦ ῥήτορος φαίνεται, ὅπως διὰ τὸν ἱππέα τὸ στῆθος, οἱ ὦμοι καὶ οἱ μυῶνες τοῦ θώρακος εἶνε τὰ μόνα ὁρατὰ μέρη. Τὰ λοιπὰ ἔχουσι δευτερεύουσαν σημασίαν.

Τὰ δύο ἐκεῖνα ἄτομα συνηνωμένα ἤδη ἐκ μιᾶς κοινῆς φιλοδοξίας τοῦ νὰ διαδραματίσωσι πρόσωπον ἐνεργόν, συνδεόμενα δὲ πρὸς ἄλληλα διὰ κοινῆς ὀργῆς κατὰ τοῦ χονδροῦ καὶ ἀξέστου Ζαβουγιὲ συνηντῶντο εἰς στιγμὴν ἐπίκαιρον ὅπως ἡ λίαν φυσικὴ μεταξύ των συμπάθεια καταστῇ ἐν τάχει πραγματικὴ ἀγάπη. Ὁ Μεδερῖκος ἔβλεπεν ἐν τῇ κυρίᾳ Ἐρβλαὶ θελκτικὴν Ἠγερίαν, ἡ δ' Ἐρρικέττα ἐν τῷ Σαρβὲ ὄργανον πρὸς κυριαρχίαν εὐπειθές. Ἀπλήστως ποθοῦσα τὴν ἰσχύν, διψῶσα τὴν ἐπίδειξιν, τὴν κίνησιν καὶ τὸν θόρυβον, δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρῇ τὸν Ζαβουγιὲ μὲ τὰ ταπεινὰ ὁρμέμφυτα ἐπαρχιώτου καταποθέντος ὑπὸ τοῦ παρισινοῦ βίου ὡς τὸν κατάλληλον καὶ ἰσχύοντα βουλευτὴν τὸν μέλλοντα νὰ καταστήσῃ τὴν αἴθουσαν τῆς διαπρεποῦς γυναικὸς κέντρον τοῦ ἐκλογικοῦ διαμερίσματος καὶ μάλιστα κέντρον ἐπιφανὲς τῶν Παρισίων. Ἄλλως τε ὁ Ζαβουγιὲ εἶχε *γυναῖκα*, κατὰ τὴν χυδαίαν φράσιν του, καὶ ἡ ὑπερμεγέθης κυρία Ζαβουγιὲ μὲ τὸν στηθόδεσμόν της τὸν κομψὸν ὡς κοιλίαν κολοκύνθης καὶ μὲ τὰς χονδρὰς χεῖράς της διεσχασμένας καὶ ἐρυθρὰς ὡς πόδας ἀστακοῦ ἑφθοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς αἴθουσαν ἐκλεκτὴν χωρὶς νὰ ἐγκολάψῃ τὸ στίγμα τοῦ γελοίου εἰς τὴν ὁμήγυριν.

Ὁ Σαρβὲ ἀπεναντίας διετέλει ἐν χηρείᾳ· ὁ Σαρβὲ ἦτο ἐλεύθερος· ὁ Σαρβὲ ἦτο ἀκριβῶς ὁ βουλευτής, ὃν ὠνειροπόλει ἡ κυρία Ἐρβλαί, βουλευτὴς οὗτινος αὐτὴ θὰ ὑπηγόρευε τὴν ψῆφον, θὰ διέπλαττε τὴν τύχην καὶ θὰ παρεσκεύαζε τὸ μέλλον. Εἶχε νὰ δαπανήσῃ τόσην τεραστίαν ἐγκεφαλικὴν ζωτικότητα αὐτὴ ἡ λεπτοφυὴς καὶ ἀεικίνητος Ἐρρικέττα! Δὲν θὰ ἐδίσταζε ν' ἀναδεχθῇ τὴν κυβέρνησιν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἦτο ἐκ τῶν φιλοδόξων ἐκείνων γυναικῶν τῶν ταπεινῶν τὴν γενετήν, αἵτινές εἰσι τρόπον τινὰ αἱ τσαρῖναι τῆς ἀστικῆς τάξεως. Πάνθ' ὅσα εἶχεν ἀναγνώσει ἐστροβιλίζοντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς της, μὴ ἔχουσα δὲ φρόνησιν πολλὴν καὶ μόλις κεκτημένη τὸν κοινὸν νοῦν ἐσκέπτετο μόνον τίνι τρόπῳ νὰ πληρώσῃ διὰ παντοίων ἐνασχολήσεων ἀναγομένων εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλὴν τάξιν πραγμάτων τὸ κενὸν τῆς καρδίας της καὶ τὴν ἀνίαν τοῦ βίου της.

Ναί, ναί! ὁ Μεδερῖκος ἦτο ὁ ἀνήρ, ὁ ὑποψήφιος τῶν ὀνείρων της. Θὰ ἐλάμβανεν αὐτὸν ὡς ἀλεξήνεμον, ὡς σκέπην καὶ ὄπισθέν του θὰ κατεγίνετο εἰς τὴν ὑψηλὴν πολιτικὴν ἐν πάσῃ ἀνέσει. Ἀλεξήνεμον; Κάτι τι πλέον μάλιστα. Ὁ Σαρβὲ εἶχεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς μίαν αἰγίδα ὅπως ὁ Ζαβουγιέ, ἡ δὲ αἰγὶς αὕτη θὰ προήσπιζεν ἐν ταυτῷ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος καὶ τὰς φιλοδοξίας τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

Οὐδέποτε ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα εἰς τὴν Ἐρρικέτταν ὅτι εἰς τὰς σχέσεις αἵτινες συνήπτοντο φυσικώτατα μεταξὺ δύο ἐν τῇ ἐξοχῇ γειτόνων θὰ παρεισέδυεν ἄλλο τι ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς φιλίας. Ἀλλ' ὁ διαβολάνθρωπος ἐκεῖνος Σαρβὲ ἐπέμενε νὰ μὴ ἀποχωρίσῃ τὴν γυναῖκα ἀπὸ τῆς Ἠγερίας. Ἤθελε νὰ παράσχῃ καταφύγιον καὶ εἰς τὸν ἔρωτα ὑπὸ τὴν περίφημον αἰγίδα ὅπως ὑπὸ τὴν πολύχρουν σκηνὴν φιλέρωτος πανηγύρεως. Καὶ διατί τάχα ἡ κυρία Ἐρβλαὶ νὰ ἔχῃ τὴν χεῖρα τόσον λευκὴν καὶ τὴν κόμην τόσον μέλαιναν; Ὁ Μεδερῖκος δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τοὺς ἐνουλισμένους ἐκείνους βοστρύχους ἐπὶ τοῦ μετώπου της χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ θωπεύσῃ αὐτοὺς διὰ τῶν δακτύλων του· ὅτε δὲ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα, τὴν ὡραίαν ἐκείνην μικρὰν καὶ λεπτοφυᾶ χεῖρα, σφοδρὰν ἐδοκίμαζε ταραχὴν ἐν τῇ χειραψίᾳ ταύτῃ τῇ μεταξὺ συντρόφων καὶ συμμάχων.

Ὁ Σαρβὲ ἠδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ τὰ πάντα προσπαθῶν νὰ μεταφέρῃ κατὰ τὸ σύνηθες ὕφος του τὰς ἐξαιρέτους ἐκείνας σχέσεις «ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς πολιτικῆς εἰς τὸ πεδίον τοῦ ἔρωτος». Ἀλλ' ὅτε κατέστησε δήλους πρὸς τὴν Ἐρρικέτταν τὰς περὶ τῆς τοιαύτης μεταφορᾶς προθέσεις του καὶ τὰ σχέδιά του, αἱ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης ἐπίσημοι σχέσεις εἶχον καταστῆ ἤδη τόσον ἐγκάρδιοι, ὥστε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν δυσηρεστήθη ποσῶς. Παρεκάλεσεν αὐτὴ ἐν τούτοις τὸν δόκτωρα Βίρτζ ἐπιφορτισθέντα παρὰ τοῦ Μεδερίκου νὰ ἐρωτήσῃ τὴν νεαρὰν χήραν ἂν συγκατετίθετο νὰ γείνῃ κυρία

Σαρβὲ νὰ δηλώσῃ πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ Ζαβουγιὲ ὅτι αὐτὴ οὐδέποτε θὰ ἐνυμφεύετο ἐκ νέου. «Ὦ, οὐδέποτε!... οὐδέποτε ὁριστικῶς. Καὶ διὰ ποῖον λόγον ἆρά γε;»

Ἡ ἀπάντησις καὶ ἡ ἐρώτησις ἔκαμον τὸν ἰατρὸν νὰ μειδιάσῃ, ἐνῷ ἀπήλπισαν τὸν Μεδερῖκον.

Ὅτε ὁ Σαρβὲ ἐπανεῖδε κατόπιν τὴν Ἑρρικέτταν, τὴν ἠρώτησεν ἂν μετὰ τοιαύτην ἄρνησιν δὲν ἐθεώρει ὡς ἀδιακρισίαν τὸ νὰ τὸν βλέπῃ ἐξακολουθοῦντα τὰς ἐπισκέψεις του ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν.

—Καὶ ποῦ ἔγκειται ἡ ἀδιακρισία εἰς αὐτό, φίλτατέ μου Σαρβέ; εἶπεν αὐτη. Δὲν εἴμεθα δύο συνέταιροι;

— Ναί, βεβαίως· ἀλλ' ὁ κόσμος . . .

— Ὁ κόσμος; ὁ κόσμος; Δὲν ἀναγνωρίζω τὴν γνώμην του· δὲν πιστεύω εἰς ἄλλο τι εἰμὴ εἰς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν!

— Προσέξατε, κυρία!... Εἰς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν; Καὶ ἂν αὐτὴ ἀπεφαίνετο ὅτι πρέπει νὰ μὴ νυμφευθῆτε;

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐμειδίασεν, εὗρε δὲ ὅτι ὁ Μεδερῖκος ἦτο πολὺ πνευματώδης τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ δὲ Μεδερῖκος παρετήρησεν ὅτι εἶχεν ἀφήσει περισσότερον τοῦ συνήθους τὴν εὔμορφον χεῖρά της μεταξὺ τῆς ἰδικῆς του.

Καὶ τὰ ἔτη εἶχον παρέλθει, εἶχον παρέλθει χωρὶς ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ν' ἀποφανθῇ ὑπὲρ τοῦ γάμου τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ μετὰ τοῦ Μεδερίκου, οὐχὶ ὅμως καὶ χωρὶς ὁ κόσμος, ὁ κόσμος ἐκεῖνος περὶ τῆς γνώμης τοῦ ὁποίου τόσον ὀλίγον ἐνδιεφέρετο ἡ Ἑρρικέττα, νὰ μὴ ὑποψιθυρίζῃ ὅτι ὁ Σαρβὲ συνεδέετο πολὺ στενὰ μετὰ τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Ὁ Ζαβουγιὲ μάλιστα, ὃν ὁ Σαρβὲ εἶχε νικήσει κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, ἔλεγεν ὅτι ἦσαν δεμένοι.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ἱστορικαὶ Σημειώσεις

ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Εἶνε πλέον παρ' ὅλων ἀνεγνωρισμένον ὅτι ὁ ἱστορικός, ὁ μέλλων νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὅπως ἐμπρέπει εἰς τὴν θέσιν της, ὡς μέγα γεγονὸς τῶν αἰώνων, καὶ εἰς τὰς ὀκταετεῖς αὐτῆς περιπετείας, δὲν εὑρέθη ἀκόμη. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶνε ἐπίσης ἀνεγνωρισμένον ὅτι δὲν συνελέχθη ἀκόμη ἡ δέουσα ἱστορικὴ ὕλη. Αἱ ἐκδοθεῖσαι μέχρι τοῦδε ἱστορίαι καὶ μονογραφίαι δὲν δεικνύουσι τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν σπουδὴν τῶν γραψάντων, ὅπως δώσωσί τι εἰς τὴν διψασμένην περιέργειαν τῶν ὁμογενῶν των καὶ διαψεύσεις καὶ διασκευὰς τῶν μὲν παρὰ τῶν δέ. Καὶ οἱ ξένοι ἐπίσης δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι τῶν ἐντοπίων. Ἀπεδείχθη ὅτι μόνον ἡ κατὰ τόπους ἔρευνα, ἡ ἀκριβὴς ἀναγραφὴ τῶν γεγονότων μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, ἡ παράστασις τῶν προσώπων, μέχρι καὶ τῶν μικροτέρων ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν τοποθεσιῶν εἰ δυνατὸν ἡ περιγραφή, θὰ εἶνε ἡ κατάλληλος καὶ ἀψευδὴς ὕλη, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ δύναταί τις νὰ βασισθῇ. Καὶ ὁ ἱστορικὸς — ὁπόταν ἔλθῃ — μακρὰν τῆς ἐπηρείας τῶν μεγάλων προσώπων καὶ τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων εἰς τὰ ὁποῖα προσέκρουσαν οἱ σύγχρονοι, λαμβάνων ἐκ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ὕλης ὅ,τι ἡ ἀτάρακτος ἱστορικὴ αὐτοῦ κρίσις θεωρεῖ ὡς ἄξιον ἀναγραφῆς ἀπορρίπτων δὲ τὸ περιττόν, ζυγίζων καὶ ἐμβαθύνων εἰς τὰ αἴτια ὅσα παρεκίνησαν τὸν μὲν ἢ τὸν δὲ νὰ ἀναφέρῃ τοῦτο τὸ ὄνομα καὶ ὄχι ἐκεῖνο, τὴν τάδε περίστασιν καὶ ὄχι τὴν δεῖνα, νὰ παρασκευάσῃ οὕτω ἔργον τέλειον καὶ ἄξιον τῆς ἀποστολῆς του τῆς μεγάλης.

Ὁπόσον δὲ διαφέρει ἡ τοπικὴ ἔρευνα ἀπὸ τῆς ἐξ ἀκουσμάτων ἀβεβαίων καὶ ἀτάκτων διηγήσεων ἀποδεικνύεται πασιφανῶς ἤδη. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους τοῦ Διάκου παρῆλθον μέχρι σήμερον ἑξήκοντα καὶ πλέον ἔτη καὶ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα πολλοὶ ἔγραψαν καὶ ἐβιογράφησαν τὸν ἄνδρα. Παρ' ὅλων δὲ ἀναφέρεται ὡς αἰτία τῆς ἀλλαγῆς τοῦ βίου του, ἀπὸ ταπεινοῦ διακόνου εἰς κλέφτην, αἱ ἀσελγεῖς ὀρέξεις Τούρκου τινὸς ἀγᾶ. Τοῦτο ὅμως ὄχι μόνον ἀμφισβητεῖται ἀλλὰ τελείως ἀγνοεῖται παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἀρτοτίνης, τῆς ἀληθινῆς πατρίδος τοῦ Διάκου, γερόντων καὶ νεωτέρων.

Ὅτι ὑπάρχει αὐτὴ ἡ παράδοσις, ὑπάρχει· ἀλλ' εἰς τὰ κατώτατα μόνον χωρία τῆς Δωρίδος, ὅπου πιθανὸν νὰ ἐπλάσθη ἔπειτα, ὅτε ὁ Διάκος κατεῖχε ὡς ἁρματωλὸς τὸ κόλι τῆς ἐκεῖθεν ποταμιᾶς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ διαφέρει ἀπὸ ὅσας ἔχουν γραφῆ τοιαύτας. Ἀναφέρεται δηλαδὴ ὅτι ὁ Φερχάτβεης, ἰδὼν τὸν Διάκον ἐν τῇ Μονῇ ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ, καὶ οὗτος μετὰ ἀγῶνα ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν του, τινὲς δὲ προσθέτουν ὅτι καὶ τὸν ἐφόνευσε. Ὡς ὅμως σῴζεται αὐτη παρὰ τοῖς κατοίκοις τῶν χωρίων ἐκείνων, δερβέναγάς τις περιεἰρχετο τὰ χωρία τοῦ νῦν δήμου Τολοφῶνος εἰσπράττων τὸ χαράτσι. Τὴν νύκτα ἐστάθμευσεν εἰς Στύλια χωρίον τοῦ δήμου Ποτιδανίας, ἐκεῖ δὲ ἤκουσε τὴν ὀνομαστὴν ὡραιότητα τοῦ διακόνου τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου. Ὁ δερβέναγας ἦτο φύσει αἱμοβόρος καὶ αἰσχρὸς εἰς τὸ ἔπακρον. Ἔστειλε λοιπὸν εὐθὺς τέσσαρας τῶν Τζοχαντζάριδων ἀλβανῶν στρατιωτῶν του νὰ φέρωσι τὸν

διάκονον τῆς Μονῆς. Ὁ διάκονος ἀντέστη τὸ κατ' ἀρχὰς ζητῶν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπήκουσε καὶ τοὺς ἠκολούθησε. Τὴν νύκτα οἱ τζοχαντζάριδες μετὰ τοῦ διακόνου φθάσαντες εἰς τὸ χωρίον Μάκρης τοῦ δήμου. Τολοφῶνος ἐκόνευσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ προκρίτου. Οὗτος ὅμως εἶπεν εἰς τὸν Διάκον τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἤθελεν ὁ δερβέναγας καὶ τὴν νύκτα θραύσας τὰ δεσμά του ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἔφυγεν εἰς τὰ ὄρη.

Ὅπως ὅμως εἴπομεν, ἡ παράδοσις αὐτὴ δὲν εἶνε καθόλου γνωστὴ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀρτοτίνης, ὁπόθεν ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου, ὅπου ὁ Διάκος διηκόνευεν, ἀπέχει μόλις ἓν τέταρτον ὥρας. Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Διάκος ὅστις ἀπὸ τοῦ 1876 λαμπρῶς φερόμενος ἐνεκολπώθη ὡς ἐπίθετον τοῦ ἥρωος τὸ ὄνομα, διότι ὁ πάππος του Κοῦστος εἶχε γυναῖκά του τὴν ἀδελφὴν τοῦ Διάκου Σοφίαν, βεβαιοῖ ὅτι οὐδὲ εἶχεν ἀκούσῃ κἂν ὁ πάππος του τὴν παράδοσιν αὐτὴν καὶ τὴν ἐθεώρει ὡς πλασθεῖσαν πολὺ μετέπειτα. Κατ' αὐτοὺς δὲ οὕτω πως λέγεται ὁ μοναστηριακὸς καὶ ἁρματωλικὸς βίος τοῦ Διάκου, μέχρι τῶν παραμικροτέρων λεπτομερειῶν του καὶ τὸν ὁποῖον ἐπιτρέπεται νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας του ἀπορρέοντα.

Δεκαὲξ ἢ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἦτο ὁ Ἀθανάσιος ὅτε πρῶτον προσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Καὶ δὲν προσῆλθε νὰ ἀσπασθῇ τὸν μοναχικὸν βίον, ἀλλὰ νὰ διδαχθῇ παρά τινος καλογήρου, ἐκπληροῦντος τὰ χρέη διδασκάλου, ὅπως συνέβαινε καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τουρκοκρατίας, τὴν Ὀκτάηχον καὶ τὸ Ψαλτήριον. Ὑπηρέτει ὅμως κάποτε τὴν Μονὴν καὶ τοὺς καλογήρους, ἑκάστην δὲ ἑορτὴν προσήρχετο καὶ ἔψαλλεν ἐκεῖ ἢ ἔλεγε τὸν Ἀπόστολον.

Μίαν φορὰν ἔτυχε νὰ περιοδεύῃ τὰ μέρη ἐκεῖνα ὁ Δεσπότης Λοιδωρικίου, ὡς ἐλέγετο τότε ὁλόκληρος ἡ σημερινὴ Δωρίς, ὅστις ἤκουσε τὸν Ἀθανάσιον λέγοντα τὸν Ἀπόστολον. Ὁ Δεσπότης ἐμαγεύθη ἐκ τοῦ σεμνοῦ ἤθους τοῦ νεανίου καὶ τῆς ἐξαισίας φωνῆς του, ὥστε τῷ ἐπρότεινε νὰ τὸν χειροτονήσῃ διάκονον. Ὁ νεανίας, ὅστις μόνον τὸν τίτλον Ἀναγνώστου ὠνειρεύετο, ἐδέχθη χαρούμενος τὸν τίτλον τοῦ Διακόνου καὶ ἔμεινεν ἐν τῇ Μονῇ ἀφιερωθεὶς εἰς τὸ μοναχικὸν στάδιον.

Μετὰ καιρόν, μίαν Κυριακήν, ἔτυχε νὰ γίνεται γάμος ἐν Ἀρτοτίνῃ, ὅπου ἐπυροβόλουν ὅλοι, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, διασκεδάζοντες καὶ μαζῇ μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ Διάκος, ἐλθὼν ἐκ τῆς Μονῆς μὲ τὸν κοντὸν τσάγγρον του. Ἔκ τινος πυροβολισμοῦ συνέβη νὰ φονευθῇ ὁ υἱὸς τῆς Κοντογιάννενας. Αὕτη ἦτο ἐκ Κοσταρίτσης, κώμης τῆς Δωρίδος, δύω ὥρας ἀπεχούσης τῆς Ἀρτοτίνης, ἐξ ἰσχυρᾶς οἰκογενείας Ὁ φόνος ἀπεδόθη παρ' ὅλων ὁμοφώνως, τούρκων καὶ χριστιανῶν, εἰς τὸν Διάκον, ὅστις ἤρχισε νὰ κρύπτηται εἰς τὰ πέριξ ἐκ τῆς καταζητήσεως τῶν τουρκικῶν ἀποσπασμάτων, μὴ ἀποδυθεὶς ὅμως τὰ ῥάσα καὶ ἐξακολουθῶν τὴν ἐν τῇ Μονῇ διακονίαν του.

Κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου ἐτελεῖτο ἐν Ἀρτοτίνῃ ἐπὶ τουρκοκρατίας λαμπρὰ πανήγυρις πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, καθ' ἣν συνέρρεον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Δωρίδος πολυάριθμοι προσκυνηταί. Ὁ Διάκος πληροφορηθεὶς ὅτι δὲν ὑπῆρχον τὰ ἀποσπάσματα ἐν τῇ πόλει, ἐφανερώθη καὶ ἤρχισε μετ' ἄλλων νέων νὰ ῥίπτῃ τὸ λιθάρι, εἰς ἅπλωμά τι τῆς κώμης. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι εἶχον κρυφθῇ εἰς τοὺς πλησίον βάτους καὶ ὅτε ἐνόμισαν εὔθετον τὴν περίστασιν ὥρμησαν πολυάριθμοι καὶ συνέλαβον τὸν Διάκον καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ Καφέτζον, καταδιωκόμενον καὶ τοῦτον δι' ἄλλα αἴτια. Αὐθημερὸν ἔφερον αὐτοὺς πρὸ τοῦ Φερὰτ Ἐφένδη διοικητοῦ τοῦ Λοιδωρικίου, ὁ ὁποῖος ἔρριψεν ἀμφοτέρους εἰς μικρὰν φυλακήν, τῆς ὁποίας ἀκόμη σώζονται ἐκεῖ τὰ χαλάσματα. Ὁ Διάκος εὐθὺς παρετήρησεν ὅτι τὸ σανίδινον τοῦ κιγκλίδωμα μικροῦ παραθύρου των ἦτο σεσηπός. Καὶ τὴν νύκτα ἔθραυσε διὰ τῆς χειρός του ἀθορύβως δύο σανίδας καὶ εὐσταλὴς καθὼς ἦτο καὶ λεπτός, ἐπήδησε πρὸς τὰ ἔξω, εἰδοποιήσας καὶ τὸν σύντροφόν του. Ὁ Καφέτζος ὅμως ἦτο χονδρὸς πολὺ καὶ δυσκίνητος, τῷ ἦτο δὲ ἀδύνατον νὰ ὀλισθήσῃ ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὀπῆς μέχρις οὗ ὁ Διάκος, ἕλκων αὐτὸν ἐκ τῶν ἔξωθεν, ἠδυνήθη νὰ τὸν σύρῃ, θραύσας τὰ δεσμά του. Ὁμοῦ δὲ διὰ νυκτὸς ἐξῆλθον τῆς πρωτευούσης καὶ λαβόντες τὰ ὄρη ἔφθασαν περὶ τὸ γλυκοχάραγμα εἰς τὸ λημέρι τοῦ ἀκουστοῦ τότε ἀνὰ τὴν Δωρίδα κλέφτου Τσὰμ Καλόγηρου.

Ὁ Τσὰμ Καλόγηρος οὗτος δὲν εἶνε ὁ ἐκ Χρυσοῦ Ἀλέξης Σισμάνης ἢ Καλόγηρος, ὁ ἀκμάσας κατὰ τέλη τῆς προηγουμένης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλ' ἄλλος τις, ὅστις πρώτην φορὰν ἤδη προκύπτει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἁρματωλῶν. Καὶ δὲν εἶνε γνωστὸν ἀκριβῶς εἰς ποῖον χωρίον ἐγεννήθη· εἶνε ὅμως ὡμολογημένον ὅτι κατήγετο ἐξ Ἠπείρου. Ὁ ταϊφᾶς του συνεκροτεῖτο ἀπὸ ἑβδομήκοντα καλὰ παλληκάρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατεριθμοῦντο καὶ ὁ Γούλας καὶ ὁ Σκαλτσοδῆμος. Ὅτε οἱ δύο φυγάδες ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ ἐζήτησαν νὰ συγκαταριθμηθοῦν εἰς τὸν ταϊφᾶν, τὸν μὲν Καφέτζον ἐδέχθησαν μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκπλαγέντες ἐκ τοῦ παραστήματός του, τοῦ ἀρρενωποῦ· τὸν δὲ Διάκον κατὰ χάριν λέγοντες ὅτι καλὸς ἦτο μόνον διὰ νὰ μεταφέρῃ νερό.

— Ἄει· καλὸς εἶσαι καὶ σὺ γιὰ τ' ἀσκί· εἶπον περιφρονητικῶς.

Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐδόθη εἰς τὸν Διάκον ἀ-

φορμὴ νὰ ἀποδείξῃ ὅλως τὸ ἐναντίον. Διότι γενομένης ἐν Ζελίστᾳ, κώμῃ τῶν Κραβάρων, συμπλοκῆς κρατερᾶς μεταξὺ τῶν κλεφτῶν καὶ πολυαρίθμων τούρκων, διεσκορπίσθησαν τέλος οἱ κλέπται, καταπιεσθέντες ἐκ τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Καπετάνιος ὅμως ἐπληγώθη εἰς τὸν πόδα δεινῶς καὶ ἤθελεν αἰχμαλωτευθῆ. Ἀλλ' ὁ Διάκος μείνας ἐκεῖ, κατώρθωσε διὰ τῆς τόλμης του νὰ λάβῃ ἐπ' ὤμων τὸν πληγωθέντα καὶ διερχόμενος διὰ μέσου αὐτῶν ξιφήρης νὰ φθάσῃ σῶος μετ' αὐτοῦ εἰς Γραμμένην Ὀξιάν. Ἡ τοποθεσία αὕτη εἶνε ῥάχη ὑψηλή, κατάφυτος ἀπὸ ὀξυάς, ἀπέχουσα δύο ὥρας τῆς Ἀρτοτίνης. Ἐκεῖ συνήχθησαν μετ' ὀλίγον καὶ οἱ διασπαρέντες κλέφται καὶ ἐνώπιον ὅλων ὡμολόγησεν ὁ Τσὰμ Καλόγηρος τὴν ἔξοχον ἀνδρείαν τοῦ Διάκου, ὑποδείξας ἐν ὥρᾳ θανάτου του αὐτὸν ὡς διάδοχόν του.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ κλέφται, ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς συντόνου καταδιώξεως τῶν τουρκικῶν ἀποσπασμάτων, διεμοιράσθησαν εἰς μπουλούκια. Ἐν μπουλοῦκι ἀπετέλεσαν τότε ὁ Διάκος, ὁ Γούλας καὶ ὁ Σκαλτσοδῆμος ἐξ Ἀρτοτίνης καὶ οὗτος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται παρὰ τῶν ἐντοπίων ὅτι καὶ κατὰ τὸν ἁρματωλικόν του βίον καὶ ἔπειτα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1827, ὅτε ἀπέθανε, δὲν ἐπροσκύνησε καθόλου εἰς τοὺς τούρκους. Οἱ νέοι οὗτοι μπουλουξίδες, κατ' ἀρχὰς δὲν ἐφαίνοντο ἔχοντες σκοπόν τινα παρὰ περιωρίσθησαν εἰς στενόν τινα ἄδοξον κύκλον. Διότι πρῶτος ὁ Σκαλτσοδῆμος συνέλαβε καὶ ἀπήγαγεν εἰς τὰ ὄρη τὸν Παπαδημητρίου, πρόκριτον Κάτω Μουσινίτσας, συγγενῆ τοῦ Διάκου μὲ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀφορμὰς δυσαρεσκείας. Ὁ Διάκος παρεπονέθη εἰς τὸν Σκαλτσοδῆμον, ἀπειλῶν ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἀπολύσεώς του θὰ συνελάμβανε καὶ οὗτος ἰδικούς του συγγενεῖς.

—Ψῆσέ τους καὶ φά τους· εἶπεν ὁ Σκαλτσᾶς ἀδιαφόρως.

Τότε ὁ Διάκος λαβὼν δέκα παλληκάρια διηυθύνθη εἰς τὴν Βίγλαν, ῥάχην ὑψηλὴν πλησίον τῆς Ἀρτοτίνης. Ἐκεῖ ἀφήσας ἀναμένοντα τὰ παλληκάριά του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν κωμόπολιν τὴν νύκτα καὶ συνέλαβε τὸν συγγενῆ τοῦ Σκαλτσοδήμου Τρυπαναγνώστην. Οὗτος ἐνῷ ἐσύρετο ἡμίγυμνος ἀντέστη τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ Διάκου ἀνεπιτυχῶς. Ἀλλὰ σπεύσαντες οἱ σύντροφοι ἔσυρον καὶ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸ ἴδιον λημέρι, ὅπου καὶ ὁ Σκαλτσοδῆμος εἶχε τὸν ἰδικόν του. Ἐκεῖ δὲ συμφιλιωθέντες τότε ἀπέλυσαν ἀμφοτέρους.

*

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦλθεν εἰς τὸν Διάκον ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του καὶ ἑνὸς ἀδελφοῦ του, τοῦ Ἀποστόλη. Ὁ Διάκος εἶχε δύο ἀδελφούς, τὸν Δῆμον, τὸν ἐπικληθέντα Μασσαβέταν καὶ τὸν Ἀποστόλην· δύο δὲ ἀδελφάς, τὴν Καλομοίραν καὶ τὴν Σοφίαν. Ὁ πατὴρ μετὰ τοῦ Δήμου καὶ τοῦ Ἀποστόλη εἶχον ἀσπασθῆ τὸν ποιμενικὸν βίον καὶ ἔτυχε νὰ εἶνε τότε μετὰ τῶν ποιμνίων των εἰς τὰ χειμαδιά. Πρωΐαν τινὰ εἶχον ἐπισκεφθῆ αὐτοὺς δέκα ἐκ τῶν πέριξ κλεφτῶν εἰς τοὺς ὁποίους προσέφερον τὴν καρδάραν πλήρη γάλακτος νὰ πίουν. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἔτυχε νὰ διέρχηται τὸν δρόμον ἀπόσπασμα τουρκικὸν κατὰ τοῦ ὁποίου ὥρμησαν οἱ σκύλοι ὑλακτοῦντες. Οἱ κλέφται ἐννοήσαντες ἐκ τῶν ὑλακῶν ἐτράπησαν ἐκ τοῦ ἀντιθέτου εἰς φυγήν, οἱ δὲ σκύλοι ἀφήσαντες τοὺς τούρκους ὥρμησαν ἐπ' αὐτῶν. Τότε οἱ τοῦρκοι ἐπλησίασαν εἰς τὴν καλύβην καὶ παρατηρήσαντες τὴν καρδάραν καὶ τὰ κοχλιάρια καὶ τὰς σειρὰς τοῦ γάλακτος τὸ ὁποῖον ἀπέσταζεν ἐκ τῶν κοχλιαρίων καθ' ἣν ὥραν ἔπινον δίκην ἀκτίνων ἐπὶ τῶν χόρτων πέριξ, ὑπωπτεύθησαν εὐθὺς καὶ συλλαβόντες τὸν γέροντα καὶ τὸν Ἀποστόλην ἔφεραν αὐτοὺς δεσμίους εἰς Πατρατζίκι. Ὁ Δῆμος ἔτυχε ν' ἀπουσιάζῃ τότε καὶ οὕτως ἐσώθη. Οἱ δύο ὅμως οὗτοι τὴν ἰδίαν νύκτα ἀπέθανον ἐν τῇ φυλακῇ εἴτε διὰ φυσικοῦ θανάτου εἴτε φονευθέντες παρὰ τῶν Τούρκων.

Ὁ Διάκος μαθὼν τὸν θάνατον αὐτῶν ἤρχισε νὰ ζητῇ ἐκδίκησιν, ἐπιπίπτων κατὰ πολλῶν ἀποσπασμάτων, τὰ ὁποῖα διεσκόρπιζον καὶ συνέτριβον οἱ κλέφται. Καὶ τότε πρῶτον ἤρχισαν νὰ ἐγείρωσιν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ ἁρματωλικίου τοῦ τόπου. Οἱ τοῦρκοι ἀγάδες καὶ οἱ πρόκριτοι ἐπέμενον ἀρνούμενοι. Ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐπιδραμόντες οἱ κλέφται εἰς τὰ Μπαΐρια, τοποθεσίαν πλησίον τῆς Ἀρτοτίνης, συνέλαβον τὴν Κρουστάλλω τοῦ Μπαμπαλῆ.

Ὁ Μπαμπαλῆς οὗτος ἦτο πρόκριτος ἰσχυρὸς τῆς Δωρίδος, ἐγεώργει δὲ τότε ἐκεῖ τοὺς ἀγροὺς του μετὰ τῶν θυγατέρων. Διότι τότε ὅπως ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς Ῥούμελης, αἱ γυναῖκες καὶ ὀργώνουν καὶ σπείρουν καὶ σκάπτουν τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐν γένει ἐκτελοῦν τὰς βαρυτέρας τῶν ἀνδρῶν ἐργασίας. Ἡ Κρουστάλλω ἦτο ἡ νεωτέρα καὶ ἡ ὡραιοτέρα κόρη τοῦ Μπαμπαλῆ, ἀδελφοποιτὴ δὲ τοῦ Διάκου. Ταύτην συλλαβόντες ἔφερον οἱ κλέφται εἰς τὸ λημέρι των, ὅπερ εἶχον ἐπὶ τῆς Καρυᾶς, τοποθεσίας ὀχυρᾶς, καταφύτου ἀπὸ πλατάνους, τρεῖς ὥρας ἀπεχούσης τῆς Ἀρτοτίνας. Καὶ παρήγγειλαν εἰς τὸν Μπαμπαλῆν ἐὰν θέλῃ τὴν κόρην του, νὰ ἐνεργήσῃ εἰς Λοιδωρίκιον ὅπως δοθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ ἁρματωλίκι. Τὴν σύλληψιν δὲ ταύτην ἀναφέρει καὶ τὸ ἀκόλουθον τραγοῦδι, τὸ ὁποῖον εἰς ὅλας τὰς συλλογὰς ἔχει δημοσιευθῆ ἐλλιπές.

τὴν δὲ Κρουστάλλω ἀναφέρει ἐσφαλμένως ὡς παπαδοπούλαν πάντοτε.

Ὅλα τὰ δένδρα τὴν αὐγὴ δροσιὰ 'νε φορτωμένα
Κ' ἐμένα τὰ 'ματάκια μου δάκρυα γιομισμένα,
Γιατὶ κοιμοῦνται μοναχὰ καὶ συντροφιὰ δὲν ἔχουν·
Ἔχουν τὰ δένδρα συνοδιὰ καὶ τὰ πουλιὰ κουβέντα.
Μέσ' 'ς τῆς Καρυᾶς τὸν ἔλατο κάθετ' ὁ Σκαλτσοδῆμος
Μὲ τὴν Κρουστάλλω 'στὸπλευρὸ μὲ τὴν Μπαμπαλοποῦλαν,
Ὁ Διάκος ἀπ' τὴν μιὰ μεριὰ κ'ι' ὁ Γούλας ἀπ' τὴν ἄλλη·
Κι' ὁ Διάκος ὁ σταυραδερφὸς 'ς τὰ 'μάτια τὴν τηράει:
—Τί μὲ τηρᾷς,μπρὲ Διάκε μου καὶ σὺ σταυραδερφέ μου,
Ἐμένα τὦχ' ἡ τύχη μου, τὦχει τὸ ριζικό μου
Νὰ γένω στρῶμα τοῦ Σκαλτσᾶ, προσκέφαλο 'δικό σου.

Τῆς Καρυᾶς ὁ ἔλατος εἶνε γηραιὰ ἐλάτη, ὑψηλή,παχύσκιος καὶ γιγαντιαία, σωζομένη ἀκόμη ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ἐκείνης καὶ διακρινομένη διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκεῖ ἐλατῶν. Ἡ Κρουστάλλω ὅμως εὗρηκε μεταξὺ τῶν κλεφτῶν σεβασμὸν καὶ περιποίησιν μεγάλην μέχρις οὗ μετὰ δύο ἑβδομάδας ἀπελύθη κατορθώσαντος τοῦ πατρός της νὰ ἀναγνωρίσωσιν οἱ ἐν Λοιδορικίῳ τοῦρκοι ἐπισήμως αὐτοὺς ἁρματωλούς.

*

Ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει τὸ στάδιον τοῦ Διάκου ὡς ἀληθοῦς ἁρματωλοῦ. Ἡ ἀρχηγία ἐδόθη εἰς τὸν Σκαλτσοδῆμον,καθὸ γεροντότερον καὶ σεβαστότερον, ὅστις ἔλαβε τὸ πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μορνοποτάμου κόλι. Ὁ Γούλας καὶ Διάκος ἔλαβον τὰ ἐπάνω κόλια, τὰ ἀκολουθοῦντα τὸν ροῦν τοῦ Μόρνου ἀπὸ τῶν δύο πηγῶν του, ἀμφοτέρωθεν τῶν Βαρδουσίων.

Ἐπὶ δύο τρία ἔτη ἔζησαν οὕτω ἥσυχοι οἱ ἁρματωλοί, ἕκαστος εἰς τὸ κόλι του, ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Σκαλτσοδήμου οἱ σύντροφοι καὶ σεβόμενοι αὐτὸν πάντοτε. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἔχθρας των πρὸς τοὺς Τούρκους συναντώμενοι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ συμπλακῶσιν, οἱ ἀγάδες Λοιδωρικίου καὶ ὁ Σκαλτσοδῆμος, συνεννοηθέντες ἀπεφάσισαν ποτὲ νὰ μὴ συνέρχωνται ἐπὶ τὸ αὐτὸ τζοχαντζαρέοι καὶ ἁρματωλοί, τὰ δὲ ἀποσπάσματα τὰ φυλάσσοντα τοὺς δρόμους καὶ τὰ δερβένια ν' ἀπέχωσι πάντοτε ἀπ' ἀλλήλων ὡς δύο τουφεκίων τόπον. Ἐννοεῖται ὅτι συχνάκις οἱ ἁρματωλοὶ ἔμενον ὅπου ἦσαν, καὶ οἱ Τοῦρκοι πάντοτε ἔφευγον ἀπ' ἐμπρός των, σπεύδοντες νὰ δώσωσι τόπον τῇ ὀργῇ.

Ἤδη ὅμως ἤρχιζε νὰ συλλαμβάνῃ τὸ κατὰ τῆς Πύλης βούλευμά του ὁ Ἀλῆ Πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων καὶ συνεκάλεσεν εἰς τὴν ἕδραν του, εἰς σύσκεψιν, ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Ἀλβανοὺς καὶ χριστιανούς. Μεταξὺ τούτων συνεκάλεσε καὶ τὸν Σκαλτσοδῆμον, ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὸ ἁρματωλίκι Λοιδωρικίου. Ἀλλ' ὁ Σκαλτσοδῆμος ἔστειλεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Διάκον, ὅστις ἔμεινεν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ ἐπί τινα χρόνον καὶ ἐσχετίσθη ἐκεῖ τότε πρῶτον μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου καὶ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν.

Ὅτε ὁ Διάκος ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸ ἁρματωλίκι, ἤρχισε ν' ἀναφαίνεται ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ νὰ ἐπισκιάζεται τοῦ Σκαλτσοδήμου τὸ ὄνομα. Ὁ λαός, τοῦρκοι καὶ χριστιανοί, ἀπὸ κοινοῦ ἐσέβοντο καὶ ἠγάπων αὐτόν. Οἱ πρόκριτοι τῶν ὑπ' αὐτὸν χωρίων ἐπῄνουν τὴν ἄμεμπτον διαγωγὴν καὶ τὸν ἱπποτικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνδρείαν του, τὰ δὲ παλληκάριά του ἦσαν ἕτοιμα νὰ θυσιασθῶσι δι' αὐτόν. Ὁ Σκαλτσοδῆμος ἐμάνθανε πάντα ταῦτα, παρακινούμενος δὲ καὶ ὑπὸ ραδιούργων ἐχθρῶν τοῦ Διάκου, ἤρχισε νὰ ὑποπτεύῃ αὐτὸν ὅτι ἐμελέτα νὰ τὸν φονεύσῃ ἵνα λάβῃ αὐτὸς τὴν ἀρχηγίαν. Ἡ δυσπιστία του αὕτη ἐφάνη κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Παναγίας, τὸν Αὔγουστον τοῦ 1819-20 ὅτε ἐπορεύθησαν καὶ οἱ δύο ἐκεῖ, ἕκαστος ἀπὸ τὸ κόλι του, ὅτε οὗτος οὐδὲ ἐχαιρέτησε κἂν τὸν Διάκον. Καὶ ὅτε ὁ Διάκος ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ψυχρότητός του, ὁ Σκαλτσοδῆμος τῷ εἶπε καθαρὰ τὰς ὑποψίας του. Ὁ Διάκος διεμαρτυρήθη ἐντόνως, ζητῶν νὰ φέρῃ ἐμπρός του τὸν καταμηνυτὴν νὰ ὁμολογήσῃ.

— Τί τὸ θές; εἶπεν ὁ Σκαλτσοδῆμος δυσπίστως· δύο ἄτια σ' ἕνα ταβλᾶ δὲν κάνουν. ἢ ἐγὼ νὰ φύγω ἢ ἐσύ.

— Φεύγω ἐγώ,καπετάνιε·εἶπεν ὁ Διάκος εὐσεβάστως.

Καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἀποχαιρετήσας τὸν ἐπὶ τόσα ἔτη φίλον καὶ συναγωνιστήν του, παρῃτήθη τῆς ὁπλαρχηγίας καὶ ἔφυγε μεθ' ἑνὸς μόνου συντρόφου, τοῦ Περλίγκα, εἰς Λεβαδείαν. Ἐκεῖ εὗρε τὸν φίλον του Ὀδυσσέα, ὁπλαρχηγὸν Λεβαδείας ἀπὸ τοῦ 1816, ὅστις τὸν ἐφιλοξένησε μετὰ χαρᾶς καὶ τὸν διώρισε πρωτοπαλλήκαρόν του.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΦΩΤΟΣ ΕΝ ΤΩι ΚΥΝΗΓΙΩι

Γνωστὸν εἶνε ὅτι τὰ πτηνά, ὑπὸ ἐνστίκτου ὠθούμενα, διευθύνονται πάντοτε πρὸς πᾶσαν φωτεινὴν πηγήν, ἑστίαν φωτὸς ἢ ἀντανακλαστικὰ κάτοπτρα, καὶ ὅτι διὰ κατόπτρων περιστροφικῶν ἢ ἀντανακλαστικῶν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου προσελκύονται οἱ κορυδαλοὶ ὑπὸ τὰς βολὰς τῶν κυνηγῶν.

Ἐν Καναδᾷ καὶ τισι τῶν πολιτειῶν τῆς βο-

ρείου Ἀμερικῆς οἱ κυνηγοὶ διαβατικῶν πτηνῶν συγκροτοῦσι μεγάλας καὶ φονικὰς κυνηγεσίας ἀνάπτοντες εἰς τὰ δάση κορμοὺς δένδρων ῥητινωδῶν. Γνωστὸν εἶνε τέλος ὅτι τὰ θαλάσσια καὶ τὰ χερσαῖα πτηνὰ περιίπτανται κατὰ σωροὺς περὶ τοὺς λαμπτῆρας τῶν φάρων καὶ ἐνίοτε καταθραύουσι τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τῶν ὑέλων αὐτῶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, φυσικὸν ἦτο ὅτι θὰ ἐπήρχετο ἡ ἰδέα τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς προσέλκυσιν τῶν πτηνῶν εἴς τι σημεῖον, ὅπου θὰ τὰ ἐνήδρευον οἱ κυνηγοί. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐπραγματοποίησεν Ἄγγλος τις. Οὗτος ἐτοποθέτησεν ἐν τῷ δάσει του πάσας τὰς ἀναγκαίας συσκευὰς πρὸς συγκέντρωσιν ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐν ἑστίᾳ, ἣν ἀνήρτησεν ἀπὸ ἐλαφροῦ ἰκριώματος ἐν ὑπαίθρῳ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς προπαρασκευῆς συνήγαγεν ἀφ' ἑνὸς μὲν πολλοὺς συντρόφους ἐνόπλους, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου, διὰ νὰ διατρέχωσι θορυβοῦντες εἰς τὰ δάση καὶ τοὺς ἀγρούς του. Ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἡ ἠλεκτρικὴ λυχνία ἀνήφθη καὶ ἡ μάχη ἤρχισε. Τὰ παντοειδῆ πτηνά, ἔντρομα, ἠγείροντο σωρηδὸν καὶ ἔπειτα βλέποντα τὸ ἀσύνηθες τοῦτο φῶς, ὥρμων πρὸς τὴν ἑστίαν ἔκπληκτα ὡς ψυχαὶ πρὸς λυχνίαν. Τὸ κυνήγιον ἤρχισεν ἀμέσως καὶ ἐξηκολούθησεν ἀδιαλείπτως. Τὰ θύματα ἐκ τῶν συνεχῶν ἐκπυρσοκροτήσεων ἐκμαινόμενα, ἐκθαμβούμενα δὲ ὑπὸ τῆς λάμψεως καὶ μὴ δυνάμενα ἑπομένως νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ σκοτεινὰ μέρη τοῦ δάσους περιεστρέφοντο ἀδιακόπως περὶ τὸ δέλεαρ προσκρούοντα εἰς τὰ ἐρείσματα καὶ πίπτοντα ἀπειράριθμα ὑπὸ τὰς φονικὰς βολάς. Μόνον μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ κυνηγίου ἔπαυσεν ὁ φόνος, εἰς ὀλίγας δὲ στιγμὰς μυριάδες πτηνῶν ἐκάλυψαν τὸ ἔδαφος.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε ὁμολογουμένως εὐφυής, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῆς θὰ ἐπιφέρῃ ὡς συνέπειαν ἀσφαλῆ τὴν ἐν μικρῷ διαστήματι ἐξαφάνισιν παντὸς κυνηγίου ἐπιτοπίου ἢ διαβατικοῦ. Εὐκταῖον λοιπὸν ὅπως ὁ τρόπος οὗτος τῆς δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς κυνηγεσίας μὴ γενικευθῇ ἀπαγορευόμενος παντοῦ δι' εἰδικοῦ νόμου.

ΒΡΟΧΑΙ ΑΙΜΑΤΟΣ

Παράδοξος ἀνακοίνωσις ἐγένετο ἐσχάτως εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὑπὸ ἀξιωματικοῦ τινος τοῦ πυροβολικοῦ περὶ τοῦ ἑξῆς φυσικοῦ φαινομένου ἐν Κοχιγκίνᾳ. Ἐν τῇ ἀνακοινώσει τὸ γεγονὸς ἀναγράφεται ὡς ἀφηγήθη αὐτὸ αὐτόχθων κάτοικος αὐτόπτης γενόμενος:

«Τῇ 13 παρελθόντος δεκεμβρίου, ἐπανηρχόμην εἰς Τάϋ-Νὶν παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ μου διὰ τοῦ λεωφορείου, ἐν ᾧ ἦσαν συνοδοιπόροι τέσσαρες ἄλλοι ἐγχώριοι καὶ δύο παιδία, ὅτε κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν, εἰς ἀπόστασιν περίπου 8 χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Τάϋ-Νίν, ὁ ἡνίοχος στραφεὶς πρός με ὀργίλος μὲ ἠρώτησε διατί ἐρρύπανα τὸ ἔνδυμά του διὰ τῆς ἀμυχῆς τοῦ δακτύλου μου. Ἐκπλαγεὶς ἐκ τούτου, διότι δὲν εἶχον οὐδεμίαν γνῶσιν περὶ ἀμυχῆς, ἔρριψα ἐπ' ἐμαυτοῦ τὸ βλέμμα καὶ εἶδον ἀληθῶς τὰ ἐνδύματά μου πλήρη θρόμβων αἵματος καὶ τοὺς δακτύλους μου καθῃμαγμένους. Ὑπέθεσα ὅτι δίχως νὰ τὸ ἐννοήσω εἶχά που κοπῆ καὶ ἀπέμαξα τὰς χεῖρας· ἀλλὰ δὲν εὗρον οὐδ' ἴχνος σχισμῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ἠρώτησα τότε τοὺς ἄλλους ὁδοιπόρους ἂν ἐγνώριζον πόθεν προῆλθον τοῦ αἵματος αἱ σταγόνες· ἀπεκρίναντο ὅτι οὐδὲν πλέον ἐμοῦ ἐγνώριζον.

Συνεχίζων τὴν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μου ἔρευναν, εὗρον πρὸς μεγάλην μου ἔκπληξιν πλῆθος σταγόνων ἐπὶ τοῦ μελανοῦ μου ἐνδύματος, αἵτινες ἐπ' αὐτοῦ ἐφαίνοντο μέλαιναι, ἀλλ' ὡς ἀπέμασσέ τις ταύτας ἔβλεπεν ὅτι εἶχον τὸ χρῶμα αἵματος πεπηγμένου.»

Ἡ ἐπιστήμη ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῶν βροχῶν τούτων, αἵτινες εἶνε σπανιώταται, εἰς σωμάτια ὀργανικὰ ἢ μεταλλικὰ ἅτινα ὑπὸ σιφώνων ἀνυψώθησαν εἰς τὰ ὑψηλότερα τῆς ἀτμοσφαίρας στρώματα. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀμαθεῖς λαοὶ νομίζουσι τὰς βροχὰς ταύτας τὰς ἐρυθροβαφεῖς βροχὰς πραγματικοῦ αἵματος, ἐκδηλώσεις θείας ὀργῆς καὶ κατάρας.

ΕΠΙ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΣ

Τῇ Κυρίᾳ Αι. Α. Κ.

Κυρία, μοῦ θυμίζετε τὴν πρόσχαρην ἡμέρα
Ποῦ συναπαντηθήκαμε 'ς τὴν ἐξοχή σας πέρα.
Γαλαζοφέρναν ἡ ἐλιαίς, πρασίνιζαν τ' ἀμπέλια,
Ἡ φύσις εἶχε χίλιους δυὸ ψιθυρισμοὺς καὶ γέλοια
Καὶ τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς τὴν ἄναβε μεγάλη·
Κ' ἔλεγες πῶς γιὰ νὰ χαρῇς τῆς φύσεως τὰ κάλλη
Τόση ζωὴ δὲν ἔφτανε κ' ἤθελες κι' ἄλλη νἄχες...
Τὰ πεῦκα ἐμοσχομύριζαν 'ς τοῦ Πάρνηθος ταὶς ῥάχαις,
Μαρμαροκάμωτη, χυτὴ ξεχώριζε ἡ Πεντέλη
Κ' ἡ μέλισσαις 'ςτὸν Ὑμηττὸν ἐδούλευαν τὸ μέλι,
Καὶ τὰ μικρὰ κορίτσια σας τ' ἀγγελοχαμωμένα
'Στὴν ἀγκαλιά σας γύρευαν χάϊδια, φιλιὰ ὁλοένα.
Ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πηγὴ τὸ φῶς των εἶχαν πάρει,
Ἀδέρφια ἀπ' τὴ μητέρα των, ἀλλ' ὄχι κι' ἀπ' τὴ χάρι.
Τὸ πειὸ μικρό σας ἔκρυβε φτερὰ 'ς τὴν εὐμορφιά του
Καὶ γελαστὸ κι' ἀνήσυχο πετοῦσε ἀπάνου κάτου
Κ' ἐσταματοῦσ' ἐπάνω του ὅλα τὰ 'μάτια ἐκεῖνα
Ὀπ' ἀγαποῦν κάθε ζωή, κάθε χαρὰ κι' ἀκτίνα.
Καὶ τ' ἄλλο μὲ τὰ 'μάτια του μαῦρα καὶ φεγγοβόλα

Ἔδειχνε βλέμμα καὶ φωνὴ καὶ στάσιμο καὶ ὅλα
Ἀνώτερ' ἀπ' τὰ χρόνια του, 'σὰν νἄτανε δεμένο
Μὲ κἄποιον κόσμο μυστικό, κόσμο ἀπὸ 'μᾶς κρυμμένο,
'Σὰν τὸ λουλοῦδι τ' ἄγγιχτο, κλειστὸ μπουμποῦκι [ἀκόμα,
Ποῦ τὸ κρατοῦν ἡ ῥίζαις του χρυφαὶς βαθειὰ 'ς τὸ χῶμα —
Καὶ τ' ἄλλο, ἡ μεγαλείτερη, θαρροῦσες εἶχε κἄτι
Ποῦ σταματοῦσ' ἐπάνω της τοῦ ποιητοῦ τὸ 'μάτι.
Κ' ἐσκόρπιζαν, δυὸ ἀδελφαὶς ἀταίριασταις 'ς τὰ κάλλη,
Ἡ μιὰ τὴ λάμψι τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ὀνείρου ἡ ἄλλη!

Αληθινά! εἶν' ἀταίριαστα τ' ἀδελφικά των κάλλη,
Ἀλλά, θαρρῶ, ταιριάζουνε μὲ σᾶς κ' ἡ μιὰ κ' ἡ ἄλλη.
Γιατ' εἶσθε σεῖς ποῦ κρύβετε 'σὰ' θησαυρὸ τὴ χάρι
Κι' ὁποῦ μοιράζετε ἀπ' αὐτὴ 'ς τὸ κάθε σας βλαστάρι,
Κ' εἶσθε γυναῖκα ὀνειρευτὴ καὶ ζωντανὴ μητέρα·
Κ' ἔπρεπεν ἕνας ποιητὴς νὰ σᾶς τὸ 'πῆ μιὰ 'μέρα!
Ἀλλὰ σωπαίνω· γιὰ νὰ 'βροῦν οἱ στίχοι τὴν καρδιά σας
Πρέπει νὰ λὲν ὄχι γιὰ σᾶς, ἀλλὰ γιὰ τὰ παιδιά σας.

Κωστης Παλαμας

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εἶνέ τις σοφὸς ἐφ' ὅσον τὴν σοφίαν ζητεῖ· καὶ γίνεται μωρὸς εὐθὺς ὡς νομίσῃ ὅτι εὗρε ταύτην.

Ἡ ὑπερβάλλουσα κολακεία εἶνε εἶδος ὕβρεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ζήτημα ἂν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ σώματι ἀνθρώπου καρατομηθέντος διατηροῦνται ἐπί τινα χρόνον στοιχεῖα ζωῆς, ἤρξατο ἐκ νέου ν' ἀνακινῆται συνεπείᾳ πειραμάτων γενομένων ἐπὶ κυνῶν. Ἰδοὺ τὰ ἐξαγόμενα:

Καθ' ἣν στιγμὴν πίπτει ἡ μάχαιρα ἡ καρδία παύεται πάλλουσα ἐν ἀκαρεῖ· μετά τινα δευτερόλεπτα ὅμως οἱ παλμοὶ ἐπαναλαμβάνονται καὶ βαθμηδὸν ἐπιταχύνονται καθιστάμενοι τέλος τρὶς ταχύτεροι τοῦ συνήθους. Μετὰ τέσσαρα λεπτὰ πᾶς παλμὸς σιγᾷ.

Ἡ θερμοκρασία δὲν ταπεινοῦται ἐν τάχει· ἐνίοτε μάλιστα ὑψοῦται ἐν τῇ πρώτῃ στιγμῇ τῆς ἐκτελέσεως ὡς ἐν περιπτώσει ἀσφυξίας. Ἡ ἀκαμψία ἀναφαίνεται ἐν τῇ κεφαλῇ μετὰ μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν καὶ ἐν τῷ κορμῷ μετὰ τρεῖς ὥρας, ἄρχεται δ' ἐκ τῶν ὀπισθίων μελῶν.

Ὀδόντες ἀδαμαντοκόλλητοι!

Ἡ εἴδησις ἔρχεται ἐκ Νέας Ὑόρκης καὶ δύναται νὰ τεθῇ ὑπὸ κάθαρσιν: Συρμὸς νέος ἤρξατο ἐπικρατῶν παρὰ ταῖς κυρίαις τῆς ἀμερικανικῆς μεγαλοπόλεως νὰ ἐγκολλῶσι μικροὺς ἀδάμαντας μεταξὺ τῶν προσθίων ὀδόντων, ὥστε νὰ ἀκτινοβολῶσιν οὗτοι ὁσάκις λαλοῦσιν ἢ μειδιῶσιν αἱ φιλάρεσκοι κάτοχοι.

Οἱ ποιηταὶ παρέβαλλον ἄχρι τοῦδε τοὺς ὀδόντας τῶν ἐρωμένων των πρὸς μαργαρίτας· εἰς τὸ μέλλον θὰ λέγωσιν αὐτοὺς ἀδαμαντίνους καὶ ὁ ὁρισμὸς δὲν θὰ εἶνε ποιητικός, ἀλλὰ πραγματικώτατος, ἂν διαδοθῇ ὁ ἀμερικανικὸς οὗτος συρμός.

Ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Στυρίᾳ ὑπάρχουσι σπήλαια πλήρη ὑπερμεγέθων πάγων. Ἔν τισι τούτων οἱ τοῦ πάγου ὄγκοι ἔχουσιν ὕψος 12 μέτρων καὶ προχωροῦσιν εἰς βάθος πολύ. Ὑπελογίσθη ἡ ποσότης τοῦ πάγου ἑνὸς μόνου σπηλαίου εἰς 120 χιλ. κυβ. μέτρα. Καὶ ἐν πλήρει θέρει δὲ ἡ θερμοκρασία τῶν σπηλαίων αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὸν 1 βαθμὸν ὑπὲρ τὸ μηδέν.

Ἐνῷ ὁ ἀτυχὴς αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας κατάκειται ἐπὶ κλίνης βασάνων, τὰ γερμανικὰ φύλλα ὑπομιμνήσκουσιν ἔνδοξον αὐτοῦ ἐπέτειον. «Σήμερον (γράφει ἡ «Ἐφ. τῆς Κολωνίας») συμπληροῦνται εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ τότε βασιλικὸς πρίγκηψ Φριδερῖκος συμμετέσχε τῆς ἁλώσεως τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Δύππελ, ἥτις θὰ μείνῃ γεγραμμένη ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἱστορίᾳ τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Οἱ πολέμιοι ἦσαν ἄξιοι ἀλλήλων. Ἑκατέρωθεν ἡ μάχη διεξήχθη μετ' ἀπεριγράπτου ἀνδρίας καὶ ὁ Δανὸς στρατηγὸς Δυπλὰτ εὗρε τὸν θάνατον τοῦ πολεμιστοῦ· ἀλλ' οἱ Πρῶσσοι ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς ἐφόδου κατίσχυσαν τῶν ἡρωϊκῶν Δανῶν. Ὁ νεαρὸς βασιλόπαις παρώρμα διὰ τοῦ παραδείγματός του τὰ στρατεύματα. Ὁ στρατηγὸς Ῥάδεν, θανασίμως βληθεὶς ἀνεφώνησεν· «Ἦτον καιρὸς νὰ φονευθῇ πάλιν εἷς Πρῶσσος στρατηγὸς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως του!» τὸ δ' ἑσπέρας τῆς 18 Ἀπριλίου 1864 ὁ πρωσσικὸς ἀετὸς ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τοῦ δανικοῦ προπυργίου, ἐφ' οὗ κυματίζει ἔτι καὶ νῦν. Ὁ τότε βασιλικὸς πρίγκηψ ἐδαψίλευσεν εἰς τὰ στρατεύματα ἐπαίνους καὶ εὐχαριστίας. Πρὸ τὸ τριακοστὸν πέμπτον σύνταγμα ἀνέκραξεν· «Εἶσθε ἀληθεῖς σιδηροφάγοι. Πόσον θὰ χαρῇ ὁ βασιλεύς, ὅταν τῷ διηγηθῶ τὰ ἀνδραγαθήματά σας!» Ἔκτοτε παρῆλθον εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη δεινῶν ἀγώνων, ὁποία δὲ σήμερον τροπὴ πραγμάτων! Ὁ ἀπαράμιλλος ἥρως κεῖται βαρέως ἀσθενὴς καὶ ἡ Γερμανία, ὁ κόσμος σύμπας περιμένει ἀγωνιωδῶς εἰδήσεις ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Σαρλοτεμβούργ. Ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐσχάτης πνοῆς ὁ αὐτοκράτωρ Φριδερῖκος μένει οἷος ἦτον ὡς βασιλικὸς πρίγκηψ. Ἀγνοεῖ τί ἐστι φόβος καὶ ἀντιμετωπίζει τὸν θάνατον μεθ' ὅσης πρὸ 24 ἐτῶν ἀταραξίας».

— Νίκο, κἄτι σὲ βλέπω πάλι 'στὸ γραφεῖό μου ἀναιβασμένον καὶ ψαλλιδίζεις τὰ χαρτιά μου.

— Ἔννοια σου, μπαμπᾶ, κόβω μόνον τὰ γραμμένα.

— !!!

— Μαμᾶ, πῶς ἤθελα 'λίγαις σταφίδες!

— Ἀφοῦ εἶσαι καλὸ παιδὶ σήμερα, βάλε τὸ χέρι σου 'στὴ σακκούλα καὶ γέμισ' το.

— Μαμᾶ, βάλε καλλίτερα ἐσὺ τὸ χέρι σου.

— Γιατὶ ἐγώ;

— Γιατὶ ἐσὺ ἔχεις πλειὸ μεγάλο χέρι.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1324

'Αριθ. 645 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 8 Μαΐου 1888

ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Τὸ σπουδαιότερον τεκμήριον τῆς ἐπελθούσης συνεννοήσεως πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ Τούρκους εἶνε ἡ τότε πρῶτον ἀναφαινομένη εἰδωλολατρεία παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις. Ὡς γνωστὸν ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἀείποτε κατεδίκασε τ' ἀγάλματα· ἀλλ' οἱ Σταυροφόροι ῥητῶς περιγράφουσι τοὺς ἐν Ἀσίᾳ ἐχθροὺς των λατρεύοντας τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ ἄλλων θεῶν, οὐδὲ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἡ τοιαύτη εἰδωλολατρεία ὡς ἁπλῆ συκοφαντία ἀπὸ μέρους τῶν Δυτικῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀμάθεια ἦν τότε τοσοῦτο παχυλὴ ὥστε οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι σοφοί των διετήρουν ἀνάμνησίν τινα περὶ ἑλληνικῶν θεῶν. Τὴν ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων παραδοχὴν ἑλληνικῶν θεῶν πιστοποιοῦσι καὶ αὐτὰ τὰ τότε πρῶτον ἐκσφενδονισθέντα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἀναθέματα κατ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ Μωάμεθ, καὶ ἰδίᾳ αἱ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπεμβάσεις τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ πρὸς ἀπάλειψιν ἀναθέματος, ὅπερ ἐκώλυε τὴν ὑπ' αὐτοῦ μελετηθεῖσαν συμφιλίωσιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πρὸς κατάπαυσιν τοῦ μεγάλου πολέμου, ὅστις ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐλυμαίνετο καὶ συνετάρασσε τὸ κράτος. Ἐκ τῶν ἀπειλῶν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν δηλοῦται ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Μανουὴλ ἔτρεφεν ἰδιάζουσαν συμπάθειαν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ὃν ἐκήρυττεν ὡς ἀληθῆ θεὸν καὶ κατ' ἐξοχὴν προστάτην τῆς βασιλείας.

Βασιλεύσας ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἵδρυσε φοβερὰν ἱερὰν ἐξέτασιν, ἥτις ὑπὸ τὸ ὄνομα Γερουσία τῆς Ἐκκλησίας παραδίδει εἰς τὸ πῦρ τοὺς λεγομένους αἱρετικούς. Σύγχρονος Ἀρμένιος χρονογράφος ἀπαριθμεῖ εἰς 1000 τοὺς ἐν σάκκοις εἰς τὸν Βόσπορον καταποντισθέντας. Ἡ Ἀσία, ἡ Θρᾴκη καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐξεγείρονται· Τοῦρκοι, Ἕλληνες, Βλάχοι καὶ Κουμάνοι διατρέχουσι ξηρὰν καὶ θάλασσαν· ὁ αὐτοκράτωρ πολιορκηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τῆς Δύσεως, λέγων ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ του ὅτι προτιμᾷ νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Φράγκους τὸ κράτος ἢ νὰ τὸ ἴδῃ ἕρμαιον τῆς βδελυγμίας τῶν ἐθνικῶν. Ὅλη ἡ Δύσις συνταράσσεται καὶ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῆς Ἀνατολῆς. Ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ Ταινάρου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων πλημμυροῦσι μυστηριώδη τάγματα πολεμιστῶν μοναχῶν, οἵτινες καταλαβόντες τὰ ἐπίκαιρα χωρία ὀχυροῦνται εἰς τὰς ἀπορθήτους μονάς των, καὶ ἀναμένουσι τὴν ὑπεσχημένην αὐτοκρατορικὴν δύναμιν ἵν' ἀρχίσωσι τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἤτοι τὴν σφαγὴν τῶν ἐθνικῶν. Τὰ ἁγιογραφικὰ μνημεῖα παρέδωκαν ἡμῖν τὰ ὀνόματα καὶ κατορθώματα δύο τοιούτων ὁπλαρχηγῶν μοναχῶν, τοῦ Μελετίου ἐκ Μουταλάσκας καὶ Χριστοδούλου τοῦ Βιθυνοῦ. Ὁ πρῶτος καταλαβὼν τὸν Ἑλικῶνα καὶ τὰς κλεισούρας τῆς Μεγαρίδος λαμβάνει συνεχεῖς ἐκ Δύσεως ἐπικουρίας μετημφιεσμένων μοναχῶν, καὶ ὡς ἄλλος Προκρούστης ἐπιβάλλει διὰ τῆς κορύνης του τὸ βάπτισμα εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Βοιωτούς· ἡ ἐν Είδυλλίᾳ μονὴ του ἑορτάζει τὴν μνήμην του, εἰ καὶ ἡ ἐκκλησία οὐδέποτε ἐκανόνισεν αὐτὸν ὡς ἅγιον. Ὁ δεύτερος, καταλαβὼν τὴν Πάτμον καὶ τὰς πέριξ νήσους ὡς ἴδιον τιμάριον, συντρίβει τὰ ἀγάλματα καὶ ἐπιτηρεῖ τὰς κινήσεις τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ψυχογυιός του Εὐμάθιος Φιλοκάλης καταλαμβάνει μετὰ τριακοσίων Γερμανῶν καλογήρων τὴν Κύπρον, καὶ πνίγει τὴν ἐκεῖσε ἐκραγεῖσαν ἐπανάστασιν. Καὶ οὗτος, καίτοι μὴ ἐν τοῖς Μηναίοις ἀναφερόμενος, ἑορτάζεται ἔτι ἐν Πάτμῳ.

Τ' ἀντιχριστιανικὰ κατορθώματα τῶν στρατοκαλογήρων τούτων πικρῶς στιγματίζουσιν οἱ τότε λόγιοι, καὶ ἰδίως ὁ περικλεὴς τῆς Θεσσαλονίκης μητροπολίτης Εὐστάθιος, ὅστις ἀφῆκεν ἡμῖν σπουδαιότατον ὑπόμνημα περὶ τῶν δαιμονικῶν ὀργίων τῶν μοναχῶν τούτων, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν οὔτε πρὸς τὸν ἡμέτερον κλῆρον, οὔτε πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἀστικὰ ἔθιμα τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Τζέτζης τοὺς ἀποκαλεῖ κλεφταββάδας, τσαρουχοαγίους, ταυραμπάδας, ὁ δ' Εὐστάθιος ὀνομάζων αὐτοὺς φουσᾶτα τῶν Μελαγχλαίνων, φαύλας νεφέλας, τοὺς παριστᾷ ὡς ἀληθεῖς κακούργους, λῃστὰς καὶ δαίμονας· ἄθλοι οἱ κακοῦργοι, λέγει, οἱ ἱε-

ρόσυλοι, οἱ ἀπόβλητοι τῶν πόλεων τρέχουσιν ἵνα συμπυκνώσωσι τὰς τάξεις τῶν Κενταύρων τούτων.» Ὡπλισμένοι μὲ τόξα καὶ ῥόπαλα, ἐπιβαίνοντες ταχυτάτων ἵππων, παρακολουθούμενοι ὑπὸ κυνῶν καὶ συμμορίας ὑπασπιστῶν, διέτρεχον τὴν χώραν φονεύοντες καὶ δῃοῦντες. Ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς συμβουλεύει νὰ παύσωσι τὴν δαιμονοφόρητον ἱππασίαν των, διότι ὁ διάβολος εἶνε πονηρός, καὶ νύκτα τινὰ θὰ εὑρεθῶσι πρὸ γενναίου τινὸς μελαμπύγου Ἕλληνος, ὅστις θὰ τοὺς διορθώσῃ ὅπως γνωρίζει. Ἐκβληθεὶς τῆς μητροπόλεως διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν πανισχύρων τούτων ὀργάνων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς ἐξετάσεως, ὁ γενναῖος ἱεράρχης γράφει πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἐξορκίζων νὰ διακόψωσι πᾶσαν σχέσιν πρὸς τοὺς στιγματίας τούτους, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τοὺς κατακόψωσι διὰ ξιφῶν, ὡς οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι διαμελίζουσι τοὺς ἰοβόλους ὄφεις.

Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἔθηκε φραγμόν τινα εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐπιδρομὰς τῶν καλογήρων τούτων, ἀλλ' ὁ βδελυρὸς Ἀνδρόνικος, τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο τέκνον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἐξέπεμψε τὴν αἱματηρὰν ἄδειαν περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου. Τί ἔπαθεν ἡ ἀτυχὴς ἡμῶν χώρα τότε, ἀλλὰ καὶ πῶς ἀντέστησαν οἱ Στρατιῶται ἀγνοεῖται· ὁ Μάρουλλος γράφει ὅτι τότε ἐκάησαν τὰ ἱερὰ καὶ οἱ ναοὶ [1]). Ὁ Χωνιάτης ἀναφέρει ὅτι ὁ μητροπολίτης Κορίνθου ἐκστρατεύσας μετὰ βασιλικῆς δυνάμεως κατὰ τοῦ Ναυπλίου ἀπεκρούσθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σγουροῦ, ὅστις συλλαβὼν ὕστερον τὸν πολέμαρχον μητροπολίτην, ἐθανάτωσε κρημνίσας ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου. Ἀλλ' ἂν ἡ ἱστορία ἀπέκρυψε τὰς λεπτομερείας τοῦ θλιβεροῦ δράματος, αἱ Στρατιωτικαὶ ἐποποιΐαι ἀποκαλύπτουσιν αὐτὸ ἐν ὅλῃ τῇ βδελυρότητί του. Ἰδοὺ πῶς μία τούτων δημοσιευθεῖσα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μανώλη Βλέση (1561) ἐξεικονίζει τὸν πρὸς τοὺς λυμαινομένους τὴν Ἀργολίδα, δίκην ἁρπυιῶν καὶ ὕδρων ἑπτακεφάλων μοναχούς, ἀγῶνα τοῦ Σγουροῦ, παριστανομένου ὡς Ἡρακλέους. Ἡ ἐποποιΐα αὕτη γνωρίζει ἡμῖν καὶ τὰς περὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέας τῶν Στρατιωτῶν, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων μεθίστανται εἰς τὰς ἐν τῷ Ὠκεανῷ νήσους τῶν Μακάρων (Ἰσλανδίαν), ἔνθα ἀποθεοῦνται ἑνούμεναι τῇ οὐρανίᾳ Ἀφροδίτῃ [2]).

(1) Ὁ κ. Σάθας ὑποδεικνύει ὡς ἔνοχον τῶν ἐν Ἀθήναις συμβάντων τὸν Μιχαὴλ Χωνιάτην, ὅστις ἦν μᾶλλον στρατιωτικὸς (ἴδρις τῶν πολεμικῶν) ἢ ἀρχιερεύς· μέγα μέρος τῶν νῦν καλυπτόντων τὰς Ἀθήνας ἐρειπίων εἶνε πιθανῶς ἔργον τοῦ καλογήρου τούτου.

(2) Ἡ ἐποποιΐα τοῦ Βλέση συντεθειμένη ἐν τῷ ἑλληνοβενετικῷ ἰδιώματι ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ᾀσμάτων ἢ ῥαψῳδιῶν· τὸ νῦν μεταφραζόμενον τμῆμα ἀνήκει εἰς τὸ Η' ᾆσμα.

«Ἐνῷ ὁ Βλέσσης ἐσχεδίαζε τὸ εἰς Ἰσλανδίαν ταξείδιον, παρετήρησε καλόγηρόν τινα θρηνοῦντα καὶ βοῶντα : ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἁρπάσαντος τὸν ἀδελφόν μου· ὁ Μανώλης συνεκινήθη ἐπὶ τοῖς θρήνοις τοῦ βαθυγενείου μοναχοῦ, ἀλλ' ἀμέσως διαλογισθεὶς καθ' ἑαυτὸν εἶπε-Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε ὁ ἴδιος κακοῦργος, ὅστις μ' ἔσυρεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας ὅταν μὲ ἠνάγκασε νὰ πολεμήσω πρὸς τὸν γίγαντα, ὁποῦ μὲ ἀφῆκεν ἡμιθανῆ.

«Ἀλλ' ὁ καλόγηρος μαντεύσας τοὺς ἐνδοιασμοὺς τοῦ Στρατιώτου, εἶπε—Μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν εἶμαι ὁ ἄνθρωπος περὶ οὗ σκέπτεσαι· πτωχὸς ἐρημίτης, κατοικῶ ἐντὸς σπηλαίου. Ἡμέραν τινὰ ὁ ἀδελφός μου θελήσας νὰ μ' ἐπισκεφθῇ μόνος, ἀφῆκε τὴν συνοδείαν του ἐν τῷ φρουρίῳ· αἴφνης τριχωτὸς σάτυρος ὁρμήσας ἀπήγαγεν αὐτόν· ἀγνοῶ τί ἀπέγινεν ὁ ὡραῖός μου ἀδελφός· ἴσως τὸν ἔφαγεν, ἴσως τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμόν. Ὅθεν, εὐγενῆ μου Βλέση, δὲν εἶμαι ὁ ἔνοχος τὸν ὁποῖον φαντάζεσαι, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω, πτωχὸς ἐρημίτης ζῶν ἡσύχως καὶ ὁλονὲν προσευχόμενος· ὤ, ἂν ἔβλεπες πῶς ἐξομολογῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς πόλεις τὰς καλογραίας, τοὺς ἱερεῖς, μοναχοὺς καὶ κοσμικούς, θὰ μ' ἐξελάμβανες νέον Ἀχιλλέα. Οὔτε περὶ ἐνδυμάτων, οὔτε περὶ χρημάτων φροντίζω· ὁ μόνος μου θησαυρὸς εἶνε τὰ συγχωροχάρτια, τὰ ὁποῖα διανέμω κατὰ χιλιάδας.

«Ὁ Βλέσης τῷ ἀπαντᾷ — Εἶσαι ὁ κακοῦργος, ὁ αἴτιος τόσων δυστυχιῶν μου. Καὶ εἰπὼν τὰς λέξεις ταύτας τὸν ἁρπάζει ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τῷ λέγει—Καλόγηρε, εἰπέ μοι τίς εἶσαι, ἄλλως σὲ σφάζω ὡσὰν πρόβατον ἢ βοῦν!

«Αἴφνης ὁ καλόγηρος μεταμορφοῦται εἰς μικρὸν διάβολον, φέροντα κέρατα ἐν τῇ κεφαλῇ, ὄνυχας εἰς τοὺς πόδας καὶ ῥύγχος χοίρου ἐξερευγόμενον πῦρ· εἰς τὴν χεῖρα ἐκράτει σιδηροῦν ὀβελόν. — Δὲν φοβοῦμαι τοὺς βρυκολάκους! ἀνέκραξεν ὁ Βλέσης· μ' ὅλα τὰ τεχνάσματά σου θὰ σὲ χώσω ἐπὶ τέλους εἰς τάφρον, ὅθεν οὐδέποτε θὰ ἐξέλθῃς.—Ἐγὼ θὰ σὲ κεράσω αὐτὸ τὸ ποτῆρι, οὐτιδανὲ καὶ ἄνανδρε ἱππότα! ἀνέκραξεν ὁ καλόγηρος προβάλλων τὸν ὀβελὸν κατὰ τοῦ Στρατιώτου.

Ὁ Βλέσης ὀπισθοδρομεῖ ἓν βῆμα, ἀλλ' ὁ Κατσίκης [1]), ὅστις εἶχεν ἤδη προχωρήσει, πλήττεται ἐν τῇ κοιλίᾳ· ὁ δυστυχὴς πίπτει ἐπικαλούμενος εἰς βοήθειάν του ὅλους τοὺς ἁγίους· δεύτερον κτύπημα τοῦ ὀβελοῦ διαπερᾷ τὴν κνήμην του, ὡς ἡ σακκοῤῥάφα διατρυπᾷ τὸ μάλλινον ὕφασμα, καὶ ἡ περόνη τὰ μακαρόνια.

«Ὁ Μανώλης ἰδὼν τοῦτον κατὰ γῆς — Ἀ! ἀνέκραξεν, ἐφόνευσας τὸν σύντροφόν μου! καὶ

1) Σύντροφος τοῦ Βλέση, ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὸν Ἰόλαον τῆς ἀρχαιότητος.

ἀμέσως καταφέρει γενναῖον γρόνθον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ μοναχοῦ· ἀλλ' ὁ Στρατιώτης δὲν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τοσοῦτον εὐκόλως δαίμονα, ἔχοντα σῶμα λεπτότερον ἱστοῦ ἀράχνης. Τότε ἀκούει φωνήν τινα λέγουσαν αὐτῷ—Ἐδῶ ἀπαιτεῖται δόλος Ὀδυσσέως! Ὁ Στρατιώτης στρέφεται πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο ἡ φωνή, ἥτις ἐξακολουθεῖ λέγουσα — Ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ, ποίησον ἐπὶ τοῦ μετώπου σου τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διότι εὑρίσκεσαι ἐνώπιον φοβεροῦ διαβόλου.—Αὐτὰ τὰ δαιμόνια εἶνε κακοῦργα ζῶα, θριαμβεύοντα διὰ τοῦ δόλου καὶ τῶν εὐλογιῶν! ἀνακράζει ὁ Βλέσης σταυροκοπούμενος. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὁ μικρὸς διάβολος γίνεται ἄφαντος.

«Ἐν τούτοις ἐφάνη εἰς Βλέσην ὅτι ἔσφιγγε κἄτι τι εἰς τὴν χεῖρα, ἀλλὰ παρατηρήσας ἐν αὐτῇ οὐδὲν εἶδε· θελήσας νὰ περιπατήσῃ ᾐσθάνθη ἐν τῷ ὑποδήματί του ὡς κοπτερὸν ἧλον πληγόνοντα τὸν πόδα του· συγχρόνως βρωμερὰ ὀσμὴ διαχυθεῖσα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τὸν ἠπείλει ἐξ ἀσφυξίας.

«Ὁ τέως ἀναίσθητος Κατσίκης ἀνορθοῦται ὡς εὐλύγιστος ἰχθὺς λέγων — Νομίζω ὅτι ὁ ἐχθρὸς πρὸς ὃν ἐπολέμησα ἦν αὐτὸς ὁ διάβολος· διότι εἰς τὴν θέαν του μὲ κατέλαβε τρόμος θανάτου· μὰ τὸν Θεόν, ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ βραχίονός σου καὶ τῶν παρηγορητικῶν λόγων σου, δὲν θὰ ἐπανέβλεπον τὸ φῶς.

«Τότε ἐπαρουσιάσθη ἡ Μοῖρα [1]) ἥτις ἐδίδαξεν εἰς τὸν Στρατιώτην τὴν ὁδὸν τῆς νίκης, καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν τῆς ὁποίας κατεβλήθη ὁ διάβολος τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐμίσει—Δὲν γνωρίζεις, εἶπε, τί δύναται νὰ συμβῇ μέχρι τῆς προσεχοῦς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου· διὰ τοῦτο πρέπει ἀμέσως νὰ πολεμήσῃς κατὰ τοῦ φοβεροῦ θηρίου, τὸ ὁποῖον κατατρώγει τοὺς ἀνθρώπους· τὸ τέρας τοῦτο γεννηθὲν ἐν τῷ ἕλει φέρει ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ ἑπτὰ οὐράς· ἄφρων θὰ ἐξελαμβάνετο πᾶς ὅστις ἤθελε τολμήσει ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς τοιοῦτο θηρίον, ἀλλὰ σύ, ὑπέροχε ἱππότα, θὰ νικήσῃς τὸν ὄφιν τοῦτον τοσοῦτον εὐκόλως, ὡς ὁ πειναλέος χωρικὸς καταβροχθίζει τὸν ἀραβόσιτόν του. Μετὰ τὴν νίκην θὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς κῆπον, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐγνώρισε, καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρῃς ἐν ἀφθονίᾳ φαγητὰ καὶ ποτὰ μετὰ παντὸς συμπληροῦντος τὴν εὐδαιμονίαν· ἐκεῖ θ' ἀποκτήσῃς χρυσοῦν στρεπτόν, κατάφορτον ἐκ πολυτίμων λίθων, καὶ φέρων τοῦτον εἰς τὸν τράχηλον σου, Βλέση μου, θὰ λάμπῃς ὡς ἀληθὴς βασιλεύς.

— Περιφρονῶ τὰ κοσμήματα, ἀπεκρίθη ὁ Στρατιώτης, καὶ μόνον τὰ ὅπλα καὶ ὁ ἔρως μ' ἐνδιαφέρουσιν· ὅλη μου ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ χαρὰ εἶνε νὰ δειχθῶ ἄξιος ἐγκωμίων, νὰ κερδίσω τιμάς, καὶ νὰ καταβάλω ἐνδόξως τοὺς ἐχθρούς μου γεμίζων τὰ στόματά των ἐκ πράσων. Οὐδεμία κατάκτησις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶνε ὡραιοτέρα τῆς φήμης, καὶ ὅταν τις ἅπαξ τὴν γευθῇ, πλειότερον τὴν ἐπιθυμεῖ. Ἡ φιλοδοξία μου εἶνε ὅταν ἀποθάνω νὰ μὴ λησμονηθῶ ὡς βοῦς ἀνωφελής, ἀλλὰ ν' ἀξιωθῶ καὶ ὑπερβῶ τὴν δόξαν τοῦ Ρολάνδου. Κάμε ὅ,τι ἠξεύρεις πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦτον, νὰ γίνω μέγας καὶ ν' ἀφήσω φήμην στερεὰν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, φήμην, ἥτις δὲν θὰ διαρραγῇ τοσοῦτον εὐκόλως ὡς ῥήγνυται ἡ ὕαλος.

«Ἡ Μοῖρα τῷ ἀπεκρίθη — Ἐπαινῶ ἐκ καρδίας τὴν φιλοδοξίαν σου, διότι ἀληθῶς ὁ ἄνευ τιμῆς ζῶν ἄνθρωπος ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἐν τῇ ἐρήμῳ φυόμενον ἄνθος, τὸ ὁποῖον μόλις ἀνοιγόμενον ἀποθνήσκει ἀπαρατήρητον. Ἔσο βέβαιος, Βλέση, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἤδη διεδόθη ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἀπανταχοῦ ἵπτασαι ὡς ἀετός. Ἀλλ' ἐλθὲ νὰ φονεύσῃς τὸν ὄφιν τοῦτον, διὰ νὰ παύσῃ κακοποιῶν τὴν γῆν. Ὁ Βλέσης ἀπεκρίθη — Οὐχὶ μόνον ὄφεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς δαίμονας τοῦ ᾅδου φονεύω· οὔτε τὸν φόβον, οὔτε τὸν τρόμον ἐγνώρισα· ἔχω ὀξεῖαν ὅρασιν, καίτοι μὴ φορῶν δίοπτρα· θὰ ἐκριζώσω τοὺς ὀδόντας ἐκ τῶν κεφαλῶν τοῦ ὄφεως ὡς ἐκβάλλουσι τοὺς πασσάλους ἐκ τοῦ βορβόρου. Ἐμπρός, δεῖξαί μοι ποῦ κρύπτεται τὸ τέρας, διὰ νὰ μάθῃ τί ἀξίζει ἡ δύναμίς μου!

«Ὁ Κατσίκης μέχρι τοῦδε σιωπῶν, εἶπεν— Ἐπιθυμῶ νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ δύο λόγους· ἂν καὶ δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν ἅγιον, γνωρίζω ἐν τούτοις νὰ κάμνω κἄτι τι ἀνώτερον τῶν ἔργων τοῦ κηπουροῦ. Ὅθεν ἐπίτρεψόν μοι νὰ σὲ συνοδεύσω, καὶ ὑπόσχομαι νὰ φονεύσω οὐχὶ μόνον αὐτὸν τὸν ὄφιν, ἀλλὰ χιλίους κοιμωμένους· σὺ θὰ ἦσαι ὁ ἀρχηγός, καὶ ἐγὼ ὁ στρατιώτης, καὶ ὁμοῦ θὰ πολεμήσωμεν τὸ θηρίον.

«Ἡ Μοῖρα τοὺς ὡδήγησεν εἰς ἰσόγιον δῶμα, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐκρέμαντο κεφαλαὶ νεκρῶν, καὶ κνῆμαι καὶ βραχίονες καὶ χεῖρες· ὁ τόπος ὡμοίαζε πρὸς καταγώγιον κακούργων· ἡ ἐκπεμπομένη δυσωδία ἐθανάτου τὰ ὑγιῆ σώματα· ὁ Βλέσης καὶ ἡ Μοῖρα ἔφραξαν τὴν ῥῖνα, ὁ δὲ Κατσίκης ζαλισθεὶς ἔπεσε κατὰ γῆς.

«Ὁ Στρατιώτης εἰσῆλθεν εἰς θάλαμον, τοῦ ὁποίου οἱ τοῖχοι ἐκαλύπτοντο διὰ μεταξωτῶν ὑφασμάτων· πολλαὶ κήριναι εἰκόνες ἐκρέμαντο ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας, τὰς ὁποίας ἀναρτῶσιν εἰς τὰς ἐκκλησίαις ἐν ἑορταῖς. Ἐν μέσῳ τοῦ θαλάμου ἔκαιε μεγάλη λυχνία φέρουσα ἐν τῇ γαστρί της ὡς ζωμὸν τὸ ἔλαιον. Μέγας τάφος τεχνικῶς ἐξειργασμένος εὑρίσκετο ἐκεῖ.

---

(1) Ἡ Μοῖρα τοῦ Κρανιδίου, ἀντιπροσωπεύουσα τὸν διωκόμενον ἑλληνισμόν, προστατεύει καὶ ὁδηγεῖ τὸν Βλέσην εἰς πάντας τοὺς ἀγῶνάς του.

«Ἔξω τοῦ θαλάμου ἵστατο μέγα ὄρνεον μὲ τὸ ῥάμφος ὁλάνοικτον· οἱ ὄνυχές του ἦσαν σκληρότεροι τοῦ σιδήρου, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἐκαλύπτετο ἐξ ὀνύχων ἀετοῦ. Ἐπὶ τῇ θέᾳ του ὁ Κατσίκης ἔπεσε κατὰ γῆς· ἀλλ' ὁ Βλέσης ἐξάγει ἀμέσως τὴν ῥομφαίαν του δι' ἧς ἐφόνευε πάντα τὰ τέρατα. Ἅμα τὸ ὄρνεον τὸν εἶδε πλησιάζοντα ἤνοιξε τὰς δύο πτέρυγάς του, αἵτινες ὡμοίαζον πρὸς δύο ἱστοὺς πλοίου, καὶ ἤρξατο νὰ κρώζῃ μετὰ τοσαύτης μανίας, ὥστε ἐσβέσθησαν τὰ φῶτα τῶν λυχνιῶν. Ὁ Στρατιώτης εὑρεθεὶς ἐν τῷ σκότει ἠγνόει τί νὰ πράξῃ καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ διαλογίζηται ὅτι ἐνταῦθα ἦν πεπρωμένον ν' ἀφήσῃ τὰ κῶλα. Τὸ τέρας ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ περιλαβὸν διὰ τῶν ὀνύχων του τὸν σφίγγει, ὡς λαίμαργος ἁρπάζων ἐκλεκτὸν φαγητόν.

«Τί νὰ πράξῃ ἐν μέσῳ τοσούτου σκότους, καθιστῶντος αὐτὸν ἀνίκανον ὡς ἀσπάλακα! τὸ ὄρνεον ἐξέσχιζεν ἤδη τὰς σάρκας του ὡς ἐὰν ἦσαν κήριναι. Ὁ Βλέσης ὀπισθοχωρεῖ πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ψηλαφῶν θραύει παρατυχοῦσαν φιάλην. Τότε τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; τὸ φῶς ἐπανέρχεται, καὶ τὸ ὄρνεον δὲν κινεῖ οὔτε ῥάμφος οὔτε πτερά. Ὁ Στρατιώτης τὸ ἁρπάζει ἀπὸ τοῦ τραχήλου καὶ ἑλκύων αὐτὸ ἰσχυρῶς τὸ σφίγγει καὶ τὸ πτωχὸν πουλάκι ὡς ἐὰν ἦν πετεινοράκι μεταβάλλεται ὑπὸ τοὺς ῥωμαλέους βραχίονάς του εἰς τρυφερὰν καὶ μαλακὴν μάζαν.

«Ἀφοῦ ἐθανάτωσε τὸ ὄρνεον ὁ Βλέσης, ἀνακράζει—Ποῦ εἶνε ὁ ὄφις; Περιστρέψας τὰ βλέμματά του, φαντάζεται ὅτι ὁ θάλαμος ἐπληρώθη φλογῶν· ἀμέσως ἀκούει κρότον κεραυνοῦ φοβερὸν ὡς ἂν ἡ γῆ κατέρρεε· τότε εἶδεν ἐξερχόμενον τοῦ τάφου θηρίον μὲ σῶμα ὑπότρομον καὶ κεφαλὴν εἰδεχθῆ καὶ τρομεράν· ὅταν ἐξῆλθε τῆς φωλεᾶς του, τὸ ἔδαφος τοῦ θαλάμου καὶ οἱ τοῖχοι ἐσείσθησαν· ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Μανώλη καὶ τοῦ συντρόφου του, ὅστις ἐκ τοῦ τρόμου ἔτρεμεν ὡς ἀράχνη. Ὁ Στρατιώτης διὰ τῆς στιβαρᾶς χειρός του καταφέρει τὴν ῥομφαίαν κατὰ τοῦ τέρατος λέγων—Ἀπαίσιον ζῶον, πλησίασον! διατί νὰ προτιμήσῃς ὡς τὸ χοιρίδιον τὴν φάτνην; Ὁ Κατσίκης εἰπὼν—Ὦ δύναμίς μου, δεῖξον τώρα τί ἀξίζεις! ἐξακοντίζει γενναῖον κτύπημα, ἀλλ' ἀμέσως ὁ δυστυχὴς ἐπαναπίπτει κατὰ γῆς.

«Ὁ γενναῖος Βλέσης οὐδόλως ὠχριᾷ, ἀλλὰ μὲ ὀφθαλμοὺς ἀκτινοβολοῦντας ὡς τὸ πῦρ, ὁρμᾷ κατὰ τοῦ καταράτου ὄφεως καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτὸν τὸν περισφίγγει ὡς ἐὰν ἦν περιστερὰ καὶ τοῦ πετᾷ τὴν ψυχὴν ὄπισθεν μετὰ τῶν ἐντοσθίων, ὡς ὁ οἶνος ῥέει ἐκ τοῦ πίθου του. Ὁ ὄφις πίπτει, ἀλλὰ περιστρέφων τὴν οὐράν του συλλαμβάνει τὸν Στρατιώτην καὶ τὸν προσελκύει.

«Ὁ Βλέσης ἰδὼν ἐν μιᾷ γωνίᾳ ψευδοθυρίδα τὴν ἁρπάζει καὶ κρατηθεὶς ἰσχυρῶς, ἐλευθεροῦται. Ἀμέσως ὁ θάλαμος, τὸ ἀνάκτορον καὶ ἡ αὐλὴ ἀφανίζονται. Ὁ Στρατιώτης στραφεὶς βλέπει πέριξ αὐτοῦ μέγα ἕλος ὑπόγειον μὴ ἔχον ἔξοδον ἢ εἴσοδον. Ἐνῷ κατεπλήσσετο πρὸ τοῦ θεάματος, ἐμφανίζεται ὁ ἑπτακέφαλος ὄφις. Ὁ Κατσίκης μόλις ἀνεγερθείς, ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ φοβεροῦ τέρατος πίπτει διὰ τρίτην φοράν, λέγων—Εἶμαι ἄνανδρος Στρατιώτης! ἀλλ' ὁ Βλέσης ὅστις ἐθεώρει ἀτάραχος λέγει πρὸς τὴν ὄφιν—Καλῶς ὥρισες! θὰ σοῦ βάλλω μὲ αὐτὴν ἐδῶ τὴν χεῖρα ἓν κλύσμα διὰ νὰ ἐκβάλῃς κυνόκοπρον, καταραμένον ζῶον!

«Καὶ περιστρέψας τὴν ῥομφαίαν του καταφέρει διαμπὰξ γενναῖον κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἀποχωρίζει ἕνα τῶν τραχήλων μετὰ τῆς συμφυοῦς κεφαλῆς. Τὸ ὕδωρ καὶ τὸ χῶμα πορφυροῦνται ἐκ τοῦ αἵματος. Δεύτερον κτύπημα ἀποχωρίζει ἑτέραν κεφαλήν· καὶ ἐν τούτοις ὁ ἰοβόλος κακοῦργος ἐξακολουθεῖ τὴν ἐπίθεσιν. Ὁ Βλέσης βλέπων ἀναφυομένας κεφαλὰς καὶ τραχήλους ὡς φύλλα δένδρου, ἔξω φρενῶν στρέφεται πρὸς τὸν Κατσίκην καὶ τῷ λέγει μετ' ἀπελπιστικῆς φωνῆς—Σύντροφε, δὲν μὲ βοηθεῖς! Ἀλλ' ὁ Κατσίκης ἀποναρκωθεὶς ἐκ τοῦ τρόμου δὲν τὸν ἀκούει. Ὁ Στρατιώτης μὴ ἐλπίζων μηδαμόθεν βοήθειαν περιστρέφει διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρός του τὴν κοπτερὰν ῥομφαίαν, καὶ οἱ τράχηλοι μετὰ τῶν κεφαλῶν ἀποκόπτονται ὡς δέσμη ἀσπαράγων, ῥαδικίων ἢ ἄλλων τοιούτων τρυφερῶν λαχάνων, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ ἀνδρεῖος θερίζει ὅλας τὰς κεφαλάς, ὅπως ἐπιδέξιος μάγειρος ἐκλεπίζει τοὺς βατράχους. Οἱ ὀφθαλμοὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν ἐκλείσθησαν ἐν αἰωνίῳ σκότει· παρομοίαν καταστροφὴν οὐδέποτε εἶδεν ὁ κόσμος! Ὁ Βλέσης πίπτει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἕλους συντετριμμένος τὴν ψυχήν, ἀλλ' ὑγιαίνων τὸ σῶμα.

«Ὁ Κατσίκης συνελθὼν καὶ ἰδὼν τὸν ἀρχηγόν του βυθιζόμενον ἐν τῷ βορβόρῳ ἀνακράζει—Κατηραμένη ἡ κοιλία, ἥτις ἐπὶ ἐννέα μῆνας μ' ἐβάστασε! Γενναῖέ μου Βλέση, ποῦ εὑρίσκεσαι; ἔξελθε ἀμέσως τοῦ βορβόρου, διότι εἶμαι ὅλως συντετριμμένος καὶ λελυμένος.

«Ἀλλ' οἱ λόγοι του οὐδὲν ἤξιζον, ἂν δὲν ἐπαρουσιάζετο ἀμέσως ἡ ὡραία Μοῖρα ἡ ὁδηγήσασα τὸν Στρατιώτην ὅπως πολεμήσῃ τὸν ὄφιν, ὅστις ἔκειτο ἐκεῖ ἄνευ κεφαλῶν καὶ μυελοῦ. Πλησιάσασα πρὸς αὐτὸν τρυφερῶς, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου φιαλίδιον πλῆρες εὐωδιῶν μὴ γεννωμένων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλ' ἀπεσταλαγμένων ἐν τῇ σελήνῃ ὡς ὁ ὑδράργυρος ἀποσταλάζει ἐν τῷ χωνίῳ τοῦ ἀλχημιστοῦ· αἱ εὐωδίαι αὗται ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξάγωσι τὸ βρέφος ἐκ τοῦ λίκνου του, καὶ νὰ τῷ δίδωσι δύ-

ναμιν νὰ βαδίσῃ ὡς ἀνήρ, νὰ μεταβάλλωσι τὴν γαλήνην εἰς τρικυμίαν καὶ τὴν τύχην τοῦ ἀτυχοῦς παίκτου εἰς εὐτυχὲς κέρδος.

«Ἅμα ἡ Μοῖρα ἔτριψε διὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου τοὺς κροτάφους τοῦ Βλέση, οὗτος ἀνεπήδησεν ὡς εὐλύγιστος ἰχθὺς λέγων — Ἐδῶ μοῦ εἶσαι, ἀγαπητὴ Μοῖρα! Ἀφοῦ διὰ τῶν περιποιήσεων τῆς Μοίρας ἐπανέκτησε τὰς δυνάμεις του ὁ νικητὴς Στρατιώτης, αὕτη τῷ εἶπε — Δὲν πρέπει νὰ χρονοτριβῶμεν ἐπὶ πλέον ἐνταῦθα. Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, ὅπου κατοικεῖ ἡ ὡραία καὶ χαριτόβρυτος ἐκείνη βασίλισσα ἡ ὀνομαζομένη Παρθένος· ὡραία ὡς νεαρὸν ῥόδον ἐπὶ τοῦ κάλυκός του· αὕτη καὶ μόνη δύναται νὰ χαροποιήσῃ πᾶσαν τεθλιμμένην ψυχήν. Εὐτυχὴς ὁ πλησιάζων πρὸς τὴν κόρην ταύτην, ἀλλοτρίαν πάσης ἀνθρωπίνης κακίας, ἀγάλλεται ὡς ὁ ἐλευθέρως ἐν τῷ Νείλῳ κολυμβῶν κροκόδειλος.

«Ὅστις κατὰ τύχην ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της, πρὸ τῆς λάμψεως τοῦ ὁποίου ὠχριᾷ ὁ ἥλιος, ἀναγνωρίζει ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε πλάσμα ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἥλιον ὅσον αὐτὴ ἡ Παρθένος. Ἐὰν μάλιστα δυνηθῇ καὶ θεωρήσῃ καλῶς τὴν μορφήν της, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν εἶνε ἥλιος ἀλλ' ὅτι λάμπει τόσον ὅσον παρ' αὐτῆς δανεισθῇ φῶς. Ὅταν προβάλλῃ τὸν πόδα ἵνα βαδίσῃ, οἱ λίθοι κυλίονται ἐρωτευόμενοι τὴν σκιάν της· καὶ ὅταν ἡ σκιὰ ὄπισθέν της ἀκολουθῇ ὁ ἥλιος ἀμέσως ἀνατέλλων ἐκ τῶν ποδῶν της διαλύει τὴν σκιὰν ταύτην. Εἶνε ἀληθὲς θεῖον θαῦμα, πῶς ὅταν ὁ ποὺς κατοπτρίζεται ἐπὶ τοῦ ἡλίου τῆς σκιᾶς, ὁ ποὺς ἐρωτεύεται τὴν σκιὰν καὶ ἡ σκιὰ τὸν πόδα.

«Ἀλλ' ὅταν ἐκ τοῦ στόματός της ἐκβαίνῃ ὁ λόγος, παρευθὺς ὁ Ἔρως ἑτοιμάζει τὸ βέλος καὶ τὸ τόξον του καὶ παρατηρῶν πρὸς τὸ ἀντικείμενον πρὸς ὃ διευθύνεται ἡ ἀκτὶς τοῦ βλέμματός της, τοξεύει, πληγόνει, αἰχμαλωτίζει. Ἀναντιρρήτως εἶνε Θεὰ καὶ οὐχὶ γυνὴ καταβᾶσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἵν' ἀγαπήσῃ οἱονδήποτε θνητόν. Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ ὡραιότης εἶνε μηδὲν ἐνώπιόν της, διότι ὅπου ἡ Παρθένος εὑρεθῇ ἐκεῖ εἶνε καὶ ὁ παράδεισος μεθ' ὅλων τῶν τέρψεών του.

«Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὅταν καθημένη ἐν τῷ λειμῶνί της λαμβάνῃ ἀνὰ χεῖρας τὴν λύραν καὶ τὸ τόξον, καὶ κρούουσα ψάλλῃ, ὁ ἀκροώμενος αὐτῆς νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν τῷ μακαρίῳ οὐρανῷ ἀκούων τὴν Πολύμνιαν, τὴν Οὐρανίαν, τὴν Ἐρατὼ καὶ τὴν Κλειὼ ᾄδουσας ἐν χορῷ παρθένων τὸ ἑλληνικὸν ἐκεῖνο ᾆσμα — *ἀγάπη μου γλυκειά, ἀγάπη μου*. Αὐτὸ τὸ ᾀσματάκι εἶνε ὁ ἰσχυρὸς δυνάστης ὁ φυτεύων τὸν ἔρωτα ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων.

«Ὑπάγωμεν λοιπόν· ἀνέκραξεν ὁ Βλέσης... Μόλις δ' ἐτελείωσε τὸν λόγον του καὶ εἶδε χρυσοῦν ἅρμα κατερχόμενον διὰ τοῦ ἀέρος καὶ συρόμενον ὑπὸ δύω αἰγῶν καὶ τεσσάρων βοῶν· τὸ ἅρμα τοῦτο κατεσκεύασεν ἡ ἀριστοτέχνις χεὶρ μάγου.—Ἀναβῶμεν, εἶπεν ἡ Μοῖρα, ἀγαπητοὶ ἱππόται, σεῖς οἱ δύω ὄπισθεν ἐγὼ δ' ἔμπροσθεν.

«Καὶ οὕτως ἡνωμένοι καὶ οἱ τρεῖς ἐν τῷ ἅρματι ὡς λαμπρὰ ἀνθοδέσμη ἐπέτασαν διὰ τοῦ ἀέρος.»

Μ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ἦτο βεβαιωμένον ἐν τῷ διαμερίσματι ὅτι ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ γενόμενος βουλευτὴς τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀπὸ τοῦ 1876 ὤφειλε κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀνύψωσίν του εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαί. Ἡ Ἑρρικέττα ἐθεάθη περιφερομένη διὰ τῆς ἁμάξης της καὶ διανέμουσα τὰ φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Σαρβὲ δελτία εἰς πάντα τὰ πέριξ τοῦ Μελὲν μικρὰ χωρία. Δὲν εἶχε διστάσει τότε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ αὖθις περὶ τῆς περιφήμου αἰγίδος!.. Ἄλλως τε ὁ Σαρβὲ διετήρει, ὡς ἔλεγον, ἀπόλυτον πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην. Παρευρίσκετο ἀνελλιπῶς τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Σωσσὲ-δ'Αντὲν αἴθουσαν, τακτικῶς δὲ ἐφαίνετο μειδιῶν εἰς τὰς ἐν τῇ ἐπαύλει ὁμηγύρεις τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα μικρὰ σατυρικὴ ἐφημερὶς δημοσιεύσασα τὰς ψήφους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀνέφερε μεταξὺ τῶν ψηφισάντων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ *κυρίου Ἐρβλαὶ* ἀντὶ τοῦ Σαρβέ.

Ὁ Μεδερῖκος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέφρασε τὴν πρόθεσιν νὰ ῥαπίσῃ τὸν δημοσιογράφον. Ἀλλ' ἡ Ἑρρικέττα ὡς ἀληθὴς πολιτικὴ γυνὴ τὸν ἀνεχαίτισε λέγουσα:

—Πρὸς τί τάχα; Ἡ κακοβουλία τιμωρουμένη γίνεται πρόξενος ἄλλων κακῶν. Ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ ἀνεγνώσθη μόνον ἐν Μελὲν καὶ ἴσως ἐν Φονταινεβλῶ· ἂν μονομαχήσετε δι' αὐτὸ τὸ ἄρθρον, θὰ τὴν ἀναγνώσουν καὶ εἰς τοὺς Παρισίους καὶ αὐτὸ μόνον θὰ κερδήσετε.

— Πλὴν τὸ ὄνομά σας, ἀγαπητή μου φίλη...

— Τὸ ὄνομά μου; Ὅταν θελήσω ὁ δημοσιογράφος αὐτὸς νὰ μοῦ ἀπονείμῃ κολακευτικόν τι ἐπίθετον, θὰ τὸν προσκαλέσω εἰς τὴν ἔπαυλιν. Δὲν σημαίνει τίποτε αὐτός. Ὁ Ζαβουγιὲ τὰ κάμνει ὅλα· εἶνε ζηλότυπος ὁ Ζαβουγιέ. Γνωρίζει καλὰ ὅτι μίαν ἡμέραν, καὶ ἴσως γρήγορα

όταν θὰ στερεωθῇ ἡ θέσις σας διὰ τῆς ἀγορεύσεώς σας, ναί, τῆς ἀγορεύσεώς σας ἐκείνης τῆς διασήμου... εἰξεύρετε ποίαν σᾶς λέγω, θὰ σᾶς κάμω νὰ γίνεται ὑπουργός!..

Ὁ Σαρβὲ δὲν ἀπήτει τόσον, ἤθελεν ὅμως νὰ γείνῃ γερουσιαστής. Ὁ τίτλος οὗτος ἐνόμισεν ὅτι ἦχει κάλλιον ἢ ὁ τοῦ βουλευτοῦ. Ἄλλως τε οἱ πλεῖστοι τῶν φίλων του καταληφθέντες ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ προβιβασμοῦ διετέλουν ἤδη εἰς τὴν ἄνω βουλήν. Ὁ Μεδερῖκος ᾐσθάνετο ὅτι τὸν ἀπεδίωκεν ἡ πληθώρα τῶν ἐν τῇ βουλῇ νεηλύδων. Ἦτο νῦν πεντηκοντούτης καὶ ἐφώνουν αὐτῷ: «Τόπον εἰς τοὺς νέους!...». Ἡ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἕδρα ἐφαίνετο αὐτῷ ὡσεὶ ἐφωδιασμένη διὰ προσκεφαλαίου ἀοράτου, ἐφ' οὗ ἠδύνατο ἐν πάσῃ ἀνέσει νὰ κοιμᾶται. Ἐδίψα τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Σαρβὲ καὶ ἴσως ἡ τεραστία δραστηριότης τῆς κυρίας Ἐρβλαί, τοῦ ἐκλογικοῦ ἐκείνου μύρμηκος, δὲν ἦτο ἄσχετος πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην τῆς γαλήνης ἥτις βραδέως εἰσέδυε καὶ ἐκυρίευε πᾶσαν τὴν ψυχὴν τοῦ Μεδερίκου.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τῷ ὄντι κατέστη ἐπὶ τέλους ἀνυπόμονος ἀναμένουσα ἐπὶ ἔτη ἐναγωνίως τὴν πρώτην ἀγόρευσιν τοῦ Μεδερίκου, τὴν διάσημον ἀγόρευσιν, τὴν ἀποφασιστικήν, τὴν θαυμαστὴν ἀγόρευσιν, δι' ἧς θὰ κατεκτᾶτο τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον καὶ ἥτις ποτὲ δὲν ἐπήρχετο. Ὅτε θὰ τὴν ἀπήγγειλεν ὁ Σαρβέ, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπόθει νὰ εὑρίσκηται ἐνώπιόν του εἰς θέσιν καταφανῆ διὰ νὰ τὸν ἐμπνέῃ, εἰς τὴν πρώτην σειρὰν θεωρείου τινός. Πρὸ πολλοῦ ἔπλαττε σχέδια φυλαρεσκείας διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁσάκις παρήγγειλε νέον τι φόρεμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν «θὰ τὸ φορέσω τὴν ἡμέραν τῆς ἀγορεύσεως» καὶ κατέτριβε χρόνον τόσον πολὺν περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὑφάσματος ὅσον θὰ κατέτριβε καὶ διὰ τὴν ἀναδίφησιν τῆς Κυανῆς Βίβλου.

Ἰδίως ἀνησύχει περὶ τοῦ πίλου, διότι ἐντὸς τοῦ θεωρείου πρὸ πάντων ὁ πῖλος εἶναι ὁρατός. Τὸ χρῶμα τοῦ πίλου ἔκαμνε τὴν Ἐρρικέτταν ν' ἀδημονῇ. Ὁ ἐν λόγῳ πῖλος, ἀφότου ἤρχισε νὰ μεριμνῇ περὶ αὐτοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί, μετέβαλε τόσας ἀποχρώσεις, ὅσας κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα θὰ μετέβαλε πολιτικὸς ἀνήρ. Κατ' ἀρχὰς ὁ πῖλος ἦτο ροδόχρους. Βέβαια, κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Σαρβὲ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο ἀρκετὰ νέα ἀκόμη, ὥστε νὰ φορέσῃ εἰς τὴν κεφαλήν της πῖλον ροδόχρουν.

Ἀνέμενε τὴν ἀγόρευσιν καὶ ἔλεγεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν πρὸς τὸν Σαρβέ:

— Λοιπόν, φίλτατε, πότε θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ἐγκαινίσω τὸν νέον πῖλόν μου;

Ὁ ἀγαθὸς βουλευτὴς ἐμειδία, ἐλάμβανε τὴν μικρὰν χεῖρα τῆς εὐειδοῦς γυναικός, ἀπέθετεν ἐπ' αὐτῆς εὐσέβαστον φίλημα καὶ δὲν ἀπήγγελλε ἐν τοσούτῳ τὴν ἀγόρευσιν, ἣν ὁ ζηλωτής του Πίττ Δυκᾶς ἤθελεν ἀποκαλέσει ἀγόρευσιν ἐναρκτήριον τοῦ σταδίου του. Ὁ περὶ τὸ βῆμα κενὸς χῶρος εἶνε ἐπίσης ἐπικίνδυνος ὅσον καὶ τὸ χαῖνον στόμιον τῆς Ταρπηΐας πέτρας. Καὶ αὕτη ἐπίσης ἡ ὡραία εἰκὼν ἦτο ἰδική του σκέψις.

— Τί νὰ γείνῃ! ἔλεγεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ βλέπουσα παρερχόμενον τὸν καιρόν, τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι θὰ ἦτο ἀνάρμοστος πλέον διὰ τὴν ἡλικίαν μου ὁ ροδόχρους πῖλος. (Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο ἀγχίνους ἀκόμη καὶ πρὸ τοῦ κατόπτρου της). Ἀλλά, σᾶς παρακαλῶ, κάμετέ με τοὐλάχιστον νὰ φορέσω ἕνα κυανοῦ ἀνοικτοῦ χρώματος.

Ἤλπισεν ἐπὶ τοῦ κυανοῦ κατὰ τὸ διάστημα δύο ἢ τριῶν ἐτῶν· ἀλλ' ὁ Σαρβὲ ἐτήρει ἀπελπιστικὴν σιγήν. Βεβαίως κάποτε ἀπετόλμα νὰ ἐκφέρῃ ἐπιφωνήσεις τινὰς ἀήχους ἢ διακοπάς, μερικὰς φράσεις, οἷον: «*Ἔλα δά! Εἶνε ἀδύνατον! Ναί, ναί! εὖγε!* ἢ *Ὄχι, ὄχι! Τὸ συμπέρασμα! Ἐπὶ τοῦ ζητήματος!* φράσεις, αἵτινες ἀπετέλουν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης *Τὰ ἅπαντά του*· ἀλλὰ λόγους, ἀληθεῖς ἀγορεύσεις, ἐξ ἐκείνων δι' ὧν κατακτῶνται τὰ χαρτοφυλάκια δὲν εἶχε τολμήσει ποτὲ ν' ἀπαγγείλῃ. Ἐπέμενε νὰ διατελῇ ῥήτωρ ἀνέκδοτος.

— Ἄ, φίλε μου, ἀγαπητέ μου φίλε, ἔλα, ἀποφασίσατε! ὁμολογήσατε ὅτι δὲν θὰ ἦτο νόστιμον πρᾶγμα ἂν δὲν ἠδυνάμην νὰ φορέσω οὔτε κἂν ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πῖλον! ἔλεγεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Ναί!.. ἀλλὰ τί τὸ θέλετε. Ἡ εὐκαιρία ποῦ εἶνε; Ζητῶ τὴν εὐκαιρίαν!.. Πᾶς ἀνὴρ ἀναποφεύκτως εὑρίσκει πάντοτε τὴν κρίσιμον ἡμέραν εἰς τὴν ζωήν του.

— Ὁ ἀνήρ! ὁ ἀνήρ!... Ἔστω ὁ ἀνήρ· ἀλλ' ἡ γυνή;.. Τὰ ἔτη παρέρχονται.

— Labuntur anni! ἔλεγεν ὁ Σαρβὲ παρατηρῶν πρὸς τούτοις ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῇ ἡ λατινικὴ αὕτη φράσις διὰ τοῦ «καταρρέουν τὰ ἔτη» ἀντὶ τοῦ «διαρρέουν», ἐπειδὴ ἡ κατάρρευσις αὕτη τοῦ ἐφαίνετο γραφικωτέρα. Ἔλαβε μάλιστα ὑπὸ σημείωσιν τοιαύτην μετάφρασιν διὰ νὰ τὴν παρενθέσῃ εἰς τὴν περίφημον ἀγόρευσίν του. Διότι ἐπὶ τέλους...

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπίστευσε μίαν τῶν ἡμερῶν ὅτι ἐπρόκειτο τέλος πάντων νὰ φορέσῃ τὸν κυανοῦν πῖλον. Ὁ Σαρβὲ εἶχεν ἀποφασίσει ὁριστικῶς ν' ἀγορεύσῃ. Ἔγραψε τὸ «αὐτοσχεδίασμά» του καὶ τὸ ἀπήγγειλε μάλιστα πρὸ τοῦ κατόπτρου. Ἔπεμψε τὴν προτεραίαν διὰ τοῦ ὑπηρέτου του εἰς τὸ Βουλευτήριον ἕνα ὑπενδύτην ἐκ φλανέλλας διὰ νὰ τὸν φορέσῃ ἅμα ἤθελε κατέλθῃ τοῦ βήματος. Ἐσκόπει ν' ἀγορεύσῃ

ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ εἶδε πῶς ἵδρωνον οἱ ῥήτορες!... Ἡ Ἐρρικέττα ηὐλόγει τὸν ἥκιστα ποιητικὸν ἐκεῖνον ὑπενδύτην, ἐφκίνετο δὲ αὐτῇ ὅτι ἦτο διὰ τὸν ἐγκαινίζοντα τὸ στάδιόν του ῥήτορα λάβαρον νίκης.— Λάβαρον ἐκ φλανέλλας!

Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἐδοκίμασε τὸν ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πῖλον, ὅστις ἦτο κομψότατος. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὑπερεχάρη διότι ἥρμοζε λαμπρὰ εἰς τὴν κεφαλήν της.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ὁ Σαρβὲ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Βουλευτήριον ἐδήλωσεν ὅτι παρεχώρει τὸν λόγον εἰς τὸν συνάδελφόν του Λαζολλαί.

— Τοιουτοτρόπως πάντοτε θὰ κερδήσω, εἶπεν. Ὁ Λαζολλαὶ ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ ἐμὲ ἰδέας. Θ' ἀναπτύξῃ αὐτὸς τὴν πρότασίν μου, ἥτις θ' ἀπομένῃ πάντοτε ὡς πρότασις τοῦ Σαρβέ.

Ἡ ἀτυχὴς Ἐρρικέττα κατέπιπτε διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὀνείρων της. Δὲν ἐτόλμα δὲ νὰ ἐπιμείνῃ ἐκ φόβου μήπως παρακινήσῃ τὸν Σαρβὲ εἰς πτῶσιν. Προδήλως αὐτὸς ἐδειλία. Διὰ τοῦτο ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἀφοῦ ἐστέναξε πολλάκις, παρῃτήθη τοῦ ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πίλου λέγουσα:

— Τί νὰ γείνῃ!... θὰ εἶνε κυανοῦ χρώματος βαθέος!... Καὶ τίς εἶδεν;... θ' ἀναγκασθῶ ἴσως νὰ προχωρήσω καὶ μέχρι τοῦ πορφυροῦ βαθέος.

Καὶ ἐμελέτα τὰς ἀναμίξεις τῶν χρωμάτων, ἅτινα ἠδύναντο κάλλιον ν' ἁρμόζωσιν εἰς τὸ ἤδη ὁπωσοῦν ὥριμον, ἀλλὰ πάντοτε εὐειδὲς πρόσωπόν της. Εὕρισκε συνδυασμοὺς μεταξὺ τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ κυανοῦ, μεταξὺ τοῦ χαλκόχρου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ, συνεπέραινε δὲ ὅτι θὰ ἦτο ἀκόμη θελκτικὴ καὶ μὲ αὐτὰ τὰ σοβαρώτερα χρώματα, ἂν ὁ Σαρβὲ ἀπεφάσιζε ν' ἀγορεύσῃ.

Ἀλλ' ὁ Σαρβὲ δὲν ἠγόρευεν!

Ἡ Ἐρρικέττα ἤρχισε νὰ συλλογίζηται μήπως ἦτο καταδεδικασμένη νὰ φορέσῃ πῖλον μέλανα ὅταν ἔμελλε ν' ἀγορεύσῃ.

— Ἀγαπητὴ φίλη, εἶπεν αὐτῇ ἡμέραν τινά, αὐτὴν τὴν φορὰν ἀπεφάσισα... Ἐσχημάτισα τὴν ἀπόφασίν μου.

— Τέλος πάντων!

— Ναί!... Δὲν θὰ ὁμιλήσω ποτὲ εἰς τὴν Βουλήν!

— Πῶς εἴπετε;...

— Δὲν θὰ ὁμιλήσω παρὰ εἰς τὴν Γερουσίαν· Καὶ ἀνέπτυξε τὰ ἐπιχειρήματά του. Ἡ ἡλικία του, ἡ θέσις του, τὸ ἰδίωμά του ἀπῄτουν ἀκροατήριον ἠρεμώτερον, ὁμήγυριν ὄχι τόσον ταραχώδη, ἀτμόσφαιραν ἧττον φλογεράν. Αἱ ἰδέαι του, τὸ εἶδος τῆς εὐγλωττίας του, ὁ ἦχος αὐτὸς τῆς φωνῆς του ἦσαν ἐπιτήδεια διὰ τὸν περίβολον τῆς Ἄνω Βουλῆς. Θὰ ἠγόρευεν... ἀναποφεύκτως!... Θὰ ἤκουεν ὁ Τόπος τοὺς λόγους ἑνὸς ἐντίμου ἀνδρός, τοὺς λόγους τῆς τραχείας εἰλικρινείας, οὓς ἀπὸ καιροῦ ἀναμένει. Ἀλλὰ θὰ ἠγόρευε μόνον ἀφοῦ ἤθελε γείνει γερουσιαστής. Διετήρει ἀκμαῖον τὸν ἑαυτόν του διὰ τὸ μέγαρον τοῦ Λουξεμβούργου

Τότε ἡ Ἐρρικέττα μετά τινος θλίψεως ἀναλογιζομένη ὅλα τὰ φάσματα τῶν ἀποπτάντων πίλων της, πίλων ῥοδοχρόων, ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος, βαθέος κυανοῦ, χαλκοχρόων κτλ. ἀπήντα:

— Τί τὰ θέλετε;... Θὰ εἶνε μαῦρος ὁ πῖλός μου... Θὰ φορέσω πῖλον μαῦρον.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ τίτλος τοῦ γερουσιαστοῦ ἐγοήτευεν αὐτὸν ὡς πρόοδος ἐν τῷ πολιτικῷ του σταδίῳ. Ἐπόθει τὸν προβιβασμὸν αὐτόν, ὅστις θ' ἀπέδιδε καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἑαυτοῦ του προσέτι νέαν σπουδαιότητα εἰς τὸ ἄτομόν του. Μάτην ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπολέμει τὸν πόθον τοῦτον ὃν ἐθεώρει ὡς ἓν βῆμα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν, ὡς τάσιν παραιτήσεως.

«Πρέπει τις πάντοτε νὰ μένῃ εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, φίλε μου,» ἔλεγεν αὐτῷ.

Ἀλλ' ὁ Σαρβὲ κατελίμπανεν εὐχαρίστως εἰς τοὺς ἄλλους τὴν τιμητικὴν ταύτην θεσιν. Κατέλειπεν εἰς τὸν διάδοχόν του τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐξερευνᾷ ὡς πρόσκοπος τὴν ὁδὸν τοῦ κόμματος. Αὐτὸς ἤθελε μακρόθεν, ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ συγκλητικοῦ νὰ θεᾶται τὸν ἀγῶνα τῶν κομμάτων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γηραιὸς Μαρτὺ ὑποχρεωτικὸς ὡς πάντοτε εἶχεν ἀφήσει κενὴν τὴν ἕδραν του καὶ ὁ Σαρβὲ κατελάμβανεν αὐτὴν ἐν Λουξεμβούργῳ, τὸ σοβαρὸν ζήτημα νῦν δι' ὅλην τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν ἦτο νὰ μάθωσι τίς θὰ κατελάμβανεν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τὴν θέσιν τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ.

Τὸ ἐρώτημα τοῦτο προέβαλλον ἀπὸ ἑβδομάδων ἤδη οἱ ἐπισημότεροι τῶν τοῦ κόμματος ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ ταῖς ὁμηγύρεσιν αὐτῶν, ὅτε ἡ προκήρυξις τῆς ἐκλογῆς ἐξῆψε διὰ μιᾶς τὰ πράγματα. Εἶχον ἤδη φανῆ καὶ πρὸ τῆς ἐξαλείψεως *Κοαλίνου τοῦ Β'* περιφερόμενοι εἰς τὰ πέριξ τοῦ Σαλλὺ καὶ τοῦ Δαρβιζῶν ἐκλογικοὶ πράκτορες ἐκ Παρισίων ἐλθόντες ὅπως βολιδοσκοπήσωσι τὴν κατάστασιν, οἱ δὲ ὀπαδοὶ τοῦ Σαρβὲ ἐκίνουν τὴς κεφαλὴν ἤδη ἐπαναλαμβάνοντες μετά τινος λύπης ὅτι ὁ τόπος ἐστερεῖτο ἀνδρῶν καταλλήλων.

Δὲν ἦτο δυνατὸν βεβαίως νὰ ἐκλεγῇ αὖθις ὁ Ζαβουγιέ, διότι αὐτὸς θυμωθεὶς ἐπειδὴ κατεψηφίσθη παρὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐκλογέων συνεφιλιοῦτο μετὰ τῶν κληρικοφρόνων, εἰς δὲ τὰ καφενεῖα τοῦ Μελὲν τὸν ἀπεκάλουν Ἰησουΐτην. Ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ἐδήλωσε μάλιστα ὅτι ἂν ἐπαρουσιάζετο καὶ πάλιν ἡ ὑποψη-

φιότης τοῦ Ζαβουγιὲ θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐξεθάπτετο ὁ Λογιόλας.

— Καὶ πάλιν, προσέθετεν ὁ Καπποά, προτιμῶ τὸν Λογιόλαν διότι αὐτὸς εἶνε εἰλικρινέστερος· μάλιστα!

Μεθ' ὃ ὁ Γκενώ, ὁ κτηνίατρος, ὑπερθεματίζων ἐπὶ τῶν λόγων τοῦ Καπποὰ ἀπεκάλει τὸν Ζαβουγιὲ Ροδῖνον, ἀνέφερε μερικὰ πρόσωπα *τῶν Ἀποκρύφων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως* ἅτινα ὡμοιάζον κατὰ πάντα πρὸς αὐτὸν καὶ πλέον δὲν ἐγίνετο λόγος περὶ Ζαβουγιέ.

Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς εἶχεν ὁρισθῆ καὶ τὸ ζήτημα περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβὲ ἔμενεν ἄλυτον. Ὢ! αὐτὴ ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ!... Ἦτο τὸ μέγα, τὸ μόνον θέμα τῆς συνομιλίας εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ῥαδιοῦργοί τινες, οἷον ὁ Δελωριὲ πρώην συμβολαιογράφος ἢ ὁ Βαλλεδιὲ βοναπαρτιστὴς μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 3 Σεπτεμβρίου καὶ ῥιζοσπάστης κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 5, ἔτρεφον τὴν φιλόδοξον ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καταλάβωσι τὴν ἕδραν τοῦ Μεδερίκου καὶ περιεφέρεντο πέριξ τοῦ βουλευτοῦ ὡς κληρονόμοι περὶ τὴν καθέδραν τοῦ θείου των ἢ κόρακες περὶ τὸ κρανίον τραυματίου. Ἀλλ' ὁ Βαλλεδιὲ καὶ ὁ Δελωριὲ ὡς πολὺ γνωστοί, ἦτο ἥκιστα πιθανὸν νὰ γείνωσι παραδεκτοὶ παρά τινος ἐκλογικῆς ἐπιτροπῆς, οἱ δὲ πολιτικοὶ τοῦ διαμερίσματος ἀνεζήτουν μετά τινος φιλοπάτριδος ἀνησυχίας τὸν ὑποψήφιον, ὅστις ἠδύνατο ἐπαξίως νὰ τοὺς ἀντιπροσωπεύσῃ.

Ὁ Σαρβὲ ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ πρακτέου ἐφάνη μεγαλόφρων. Δὲν ἀπέκειτο εἰς αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ ἕνα ἄνδρα μεταξὺ τόσων πολιτῶν ἀφωσιωμένων.

— Ἂς λείψῃ ὁ νεποτισμός, κύριοι. Τὸ καθῆκον μου αὐστηρῶς μοὶ ἐπιβάλλει αὐστηρὰν οὐδετερότητα.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, φίλτατε κύριε γερουσιαστά...

— Ὁ γερουσιαστής, εἶπε διακόπτων εὐγενῶς ὁ Μεδερῖκος, δύναται ν' ἀπαντήσῃ προκειμένου περὶ ἐκλογῆς ὅ,τι Κάρολος ὁ Ι'—εἷς βασιλεύς, κύριοι, βασιλεὺς τὸν ὁποῖον οἱ πατέρες ὑμῶν ἐγνώρισαν... ναί! ἐγνώρισαν καὶ ἐδίωξαν—ἀπήντα, ὅτε ὡμίλουν πρὸς αὐτὸν περὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος παρῳδικοῦ δραματικοῦ ἔργου: «Εἶμαι κ' ἐγὼ ἁπλῶς εἷς ἐκ τῶν θεατῶν τῆς πλατείας!» Κύριοι, δὲν εἶμαι βασιλεύς, χάρις τῷ Θεῷ, ἀλλ' εἶμαι γερουσιαστής σας καὶ ἐπαίρομαι διὰ τοῦτο. Λοιπόν, ὅπως ὁ ἡγεμὼν διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ζητῶ συγγνώμην διότι τὸν ὠνόμασα, εἶμαι κ' ἐγὼ ἁπλοῦς ἐκλογεὺς καὶ μίαν μόνην ψῆφον ἔχω νὰ ῥίψω εἰς τὴν κάλπην!... Ἐκλέξατε τὸν ἀξιώτερον καὶ θὰ ψηφίσω ὑπὲρ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὑμεῖς θὰ ἐκλέξητε.

Ἡ ἀπάντησις ἐκρίθη θαυμαστὴ παρὰ τῶν ἐκλογέων, ἀλλ' οἱ ἀπεσταλμένοι οἱ μεταβάντες πρὸς τὸν Σαρβὲ ὅπως τὸν συμβουλευθῶσιν, ἀπέμενον ἐν τῇ αὐτῇ ὡς καὶ πρότερον ἀμηχανίᾳ καὶ διετηρεῖτο πάντοτε τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον μετὰ τὴν φράσιν:

— Τίς θὰ εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ;.. Τίς;

Ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ! Ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ! Αἱ τέσσαρες αὗται ἀναπόφευκτοι λέξεις, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ ἐνδιαφέρον τοπικὸν πρόβλημα ἐπλήρουν τὰ διαλείμματα τῶν συνεδριάσεων τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου, ὁ δὲ νομάρχης ὅστις ἦτο πνευματώδης, εἶπε βεβαίως τὸν τελευταῖον περὶ τοῦ ζητήματος λόγον, ὅτε μειδιῶν ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τινων ἐκ τῶν συμβούλων:

— Θέλετε νὰ σᾶς εἴπω ποῖος θ' ἀνακαλύψῃ τὸν διάδοχον τοῦ Σαρβέ;

— Τὸν γνωρίζετε, κύριε νομάρχα;

— Τὸν μαντεύω. Εἶνε...

Καὶ ὁ νομάρχης ἐσιώπησε πρὸς στιγμὴν ἐπίτηδες ἵνα παραγάγωσιν οἱ λόγοι του μείζονα αἴσθησιν, μειδιῶν δ' ἐξηκολούθησεν:

— Ἡ κυρία Ἐρβλαί! Αὐτὴ ἐδημιούργησε καὶ κατέστρεψε τὸν Ζαβουγιέ· αὐτὴ ἐδημιούργησε τὸν Σαρβέ· αὐτὴ θὰ δημιουργήσῃ τὸν διάδοχόν του.... Ζητήσετε τὸν βουλευτὴν παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκλεκτορίσσης· Αὐτὴ θὰ τὸν εὕρῃ!

Καὶ οἱ πολιτικοὶ ἠπόρησαν τῷ ὄντι διατί ἕως τότε δὲν εἶχον σκεφθῆ περὶ τῆς τοιαύτης λύσεως. Φιλοσκώμμονές τινες παρετήρησαν ἀληθῶς ὅτι ὁ Σαρβὲ ἢ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο περίπου τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ὅτι μεταξὺ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ τοῦ Σαρβὲ ὁ πραγματικὸς γερουσιαστὴς δὲν ἦτο ἐκεῖνος ὅστις ἔφερε τὸν τίτλον· ὅτι ἑπομένως ἀφοῦ ὁ Σαρβὲ ἐφάνη περιεσκεμμένος καὶ ἀμερόληπτος, μεγάλη ὑπῆρχε πιθανότης ὅτι καὶ ἡ ὡραία χήρα ἤθελε μιμηθῆ τὴν περίσκεψιν καὶ τὴν οὐδετερότητά του.

Πλὴν ὁ κύριος νομάρχης ἀπήντησε καὶ αὖθις ταπεινῇ τῇ φωνῇ διὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἀποφθέγματος:

— Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ οὐδέποτε θὰ εἶνε οὐδετέρα!

Προσέθηκε δέ:

— Τότε μόνον θὰ εἶνε οὐδετέρα, ὅτε θὰ εἶνε νεκρά, χάριτι θείᾳ δὲ ἡ ὡραία διοικούμενη μου δὲν εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην δυσάρεστον θέσιν. Ἀφοῦ πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ τίς θὰ εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ, συμβουλεύθητε τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, κύριοι! Πρὸς τιμὴν δὲ τῆς ἐκλογικῆς ὑμῶν περιφερείας ἐκλέξατε διάδοχον ἀντάξιον τοῦ τέως ὑμετέρου ἀντιπροσώπου. Συνιστῶ εἰς τὴν μελέτην τῆς φιλοπατρίας σας τὸ κυριωδέστατον ζήτημα περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβέ!

Καὶ ἐνῷ ἐβουλεύοντο διὰ τὰ σπουδαιότατα τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀγαθὴν διοίκησιν τοῦ

διαμερίσματος ζητημάτων, οἱ σύμβουλοι, ὧν τὸ πνεῦμα περιΐπτατο ἐν τῷ κενῷ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ὑποψηφίου, ἐλησμόνουν τὰς ὁδούς, τὰς διώρυγας, τὰ σχολεῖα καὶ αὐτὰς τὰς περὶ τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς εὐχάς, ἃς ἐξέφερον τοσούτῳ μᾶλλον εὐχαρίστως, ὅσον ἦτο ἀπηγορευμένον αὐτοῖς τοῦτο, ἐλησμόνουν τὰ πάντα καὶ ἄλλο τι δὲν ἐσυλλογίζοντο εἰμὴ τὸ ἐπίφοβον, τὸ κυριωδέστατον, ὡς ἔλεγεν ὁ νομάρχης, τὸ ζωτικώτατον ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ βουλευτοῦ Σαρβέ, γενομένου γερουσιαστοῦ.

Γʹ.

Καὶ πράγματι ἦτο ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἥτις ἐν τῇ λειψανδρίᾳ τῶν πιθανῶν ὑποψηφίων ἐσυλλογίσθη τὸν Βερδιέ. Μετὰ τοῦ γυναικείου ἐνθουσιασμοῦ της ἐνεθυμεῖτο πολλὰς γενναίας πράξεις τοῦ στρατιωτικοῦ, κεκτημένου ἀληθῶς γαλήνιον ἡρωϊσμόν· ἄλλως τε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ συνεδέετο φιλικῶς μετὰ τοῦ ταγματάρχου, ἐνδόξου ἀλλὰ μετριόφρονος γόνου τοῦ Μελέν. Μεταξὺ τῶν ἀναριθμήτων προσκλήσεων, ἃς διέσπειρεν ἐν Παρισίοις, οὐδέποτε ἐλησμόνει τὸν Βερδιὲ κατοικοῦντα εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τὴν ἀποστρατείαν του, οὐδὲ τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ταγματάρχου, τὴν εὐειδῆ ἐκείνην Γιλβέρτην, ἧς ἡ θέα εἶχεν ἀποσπάσει καὶ αὐτὸν τὸν Δυκᾶν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως*. Ἡ Ἐρρικέττα μάλιστα ᾐσθάνθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συμπάθειαν πρὸς τὴν δειλὴν ἐκείνην καὶ μελαγχολικὴν νέαν, ἐπειδὴ δὲ πάντοτε ἐπόθει νὰ διευθύνῃ τὰ πράγματα, ταχέως ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ ἰδέα νὰ νυμφεύσῃ τὴν Γιλβέρτην. Διὰ τὴν δημιουργοῦσαν βουλευτάς, ἡ διεξαγωγὴ συνοικεσίου θὰ ἦτο ἁπλοῦν διάμεσον, πάρεργον ἐπιχείρημα.

Παρὰ τῆς Γιλβέρτης, ἣν ἀναντιρρήτως ἠγάπα, τοσούτῳ μᾶλλον συμπαθοῦσα πρὸς αὐτὴν ὅσον περισσότερον τὴν ἐπροστάτευεν, ἡ Ἐρρικέττα ἔμαθε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁ ταγματάρχης ἀπεσύρθη ἐκ τοῦ στρατοῦ. Ὁ Βερδιὲ ἀποσυρόμενος ὑπεῖκεν εἰς δικαίαν ἀπόφασιν ὀργῆς. Ἦτο δημοκρατικὸς ὁ Βερδιέ, τέκνον τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀπολαύων γενικῆς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης. Ὁ κατάλληλος ὑποψήφιος εὑρέθη!

Ἀναμφιβόλως ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, οὗ ἐμάντευε τὰ φιλόδοξα σχέδια, ἠδύνατο νὰ διεκδικῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν διαδοχὴν τοῦ Σαρβέ. Ἀλλ' ἦτο μόνον εἰκοσιὲξ ἐτῶν, καὶ ἄγνωστος εἰς τὸ ἐκλογικὸν διαμέρισμα! Μὲ ὅλην του τὴν ἀξίαν δὲν εἶχεν τὴν ἀπαιτουμένην βαρύτητα, ὅπως ἀναπληρώσῃ τὸν Μεδερῖκον Σαρβέ! Δὲν κτυπᾷ ἀκόμη πολὺ εἰς τὸ μάτι, εἶπεν αὐτὸς ὁ ἴδιος Σαρβέ... Καλός, πολὺ καλὸς ὁ κ. Δυκᾶς!.. ἀλλὰ εἶνε κομματάκι νέος!... εἶνε πολὺ νέος, αὐτὸ εἶνε!...» Ἐνῷ εἷς ἀξιωματικὸς ἀρχαῖος τοῦ στρατοῦ!.. φέρων τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς!... Ὁ Σαρβὲ συνεμερίζετο κατὰ πάντα τὴν γνώμην τῆς Ἐρρικέττας. Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἦτο ὁ καταλληλότερος διὰ τὸ διαμέρισμα ὑποψήφιος, ὡς εἰλικρινὴς καὶ ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην. Οἱ δὲ σημαντικώτεροι τῶν ἐκλογέων δὲν ἐβράδυναν νὰ παραδεχθῶσι τὴν γνώμην τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Αὐτὴ ἡ κυρία Ἐρβλαί!... ἀναντιρρήτως εἶχε γερὸ κεφάλι!.... Καὶ ὡς τόσον δὲν ἔχουν ἐκλογικὰ δικαιώματα αἱ γυναῖκες!

Μόνος ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ὁπωσοῦν σκώπτης, εἶχε παρατηρήσει:

— Ἔχει καὶ αὐτὸς ὁ στρατιωτικὸς αἰγίδα ὅπως ὁ Ζαβουγιέ, ὅπως....

Ἀλλ' ἡ Ἐρρικέττα διέκοψεν αὐτὸν λέγουσα:

— Ἔχει κάτι καλλίτερον· ἔχει τὸ ξίφος του.

Τὴν προτεραίαν δὲ ἀκριβῶς τῆς ἡμέρας καθ' ἣν μετέβαινεν εἰς Δαμμαρὶ ὁ ταγματάρχης Βερδιέ, ὅστις δὲν τὸ προσεδόκα, εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ἐπισήμως ὑποψήφιος... ὑποψήφιος τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ὡς ἔλεγεν ὁ Ζαβουγιέ, ὁ ἰησουΐτης ἐκεῖνος Ζαβουγιὲ «μετὰ μανίας».

Οἱ πλεῖστοι τῶν σημαινόντων ἐκλογέων εἶχον συναθροισθῆ τῇ προσκλήσει τῆς Ἐρρικέττας εἰς πρόγευμα ὅπως πανηγυρίσωσι τὴν ἄφιξιν τοῦ ὑποψηφίου, ἐκ τῶν πρώτων δὲ ἦσαν οἱ δύο ἰσχυροὶ τοῦ τόπου, ὁ κ. Γκενὼ ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλύ, ἀνὴρ εὔσαρκος, ἐρυθρὸς ὡς ὥριμος ὄον, ρωμαλέος ὡς Ἡρακλῆς, γενειάτης, φαλακρὸς καὶ ἱδρωτικός, οὗ ἡ πολιτικὴ ἰσχὺς ἦτο μεγάλη καὶ ὁ κ. Καπποά, ὁ συμβολαιογράφος τοῦ Μελέν, μικρόσωμος, μὲ μέλαιναν στολήν, ἰσχνός, μὲ μορφὴν γωνιώδη, κινήσεις ἔχων αὐτοματικὰς καὶ προφέρων φράσεις ὀξείας, βραχείας καὶ ἀποφασιστικάς. Ἐγίνωσκε καλῶς ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὅτι τὰ δύο ταῦτα ἄτομα, διαφόρου σημασίας ἕκαστον, συνώψιζον τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου· ὁ κ. Καπποὰ ἐπρέσβευε τὰς μετριοπαθεῖς καὶ ὁπωσοῦν αὐστηρὰς ἀρχὰς τῆς τάξεως τῶν φιλελευθέρων ἀστῶν, ὁ δὲ Γκενὼ τοὺς πόθους τῶν ἧττον εὐπόρων καὶ ἐργατικῶν, οἵτινες ἐν τούτοις ἐψήφιζον μετὰ τοῦ Καπποὰ ἕνεκα τῆς πειθαρχίας.

Ἡ Ἐρρικέττα εἶχε πρὸ ὀλίγου συζητήσει μετ' αὐτῶν διὰ μακρῶν, διὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, πᾶν ὅ,τι εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Γκενώ, ὁ κτηνίατρος ἠδύνατο νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ἃς ἐπιμόνως ἐπανελάμβανεν: «Ἐκλογὴ κατὰ νομούς!» Ἡ γνώμη τοῦ κ. Καπποὰ μᾶλλον ὁμιχλώδης περιείχετο ἐντὸς τοῦ ἑξῆς προγράμματος: «Πρόοδος ἄνευ παρεκτροπῶν, ἐξουσία ἄνευ βιαιότητος, ἐλευθερία ἄνευ κινδύνων».

— Τῇ ἀληθείᾳ, νόστιμοι εἶνε καὶ οἱ δύο! ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἐρρικέττα· ἀλλ' ὅσα καὶ ἂν μοῦ εἶπον, τ' ἀνέγνωσα εἰς τὰς ἐφημερίδας.

Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Γκενὼ μοῦ ὑπενθυμίζει μίαν πρωϊνὴν ἐφημερίδα καὶ ὁ Καπποὰ μίαν ἑσπερινήν.

Καὶ θὰ ἐξηκολούθει νὰ διαμείβῃ μετὰ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τοῦ κτηνιάτρου κύρια ἄρθρα καὶ διάφορα ἐφημερίδων, ἂν τὸ ὄχημα δὲν εἶχεν αἴφνης ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Δυκᾶ τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν ἀνεψιάν του.

— Ἀγαθὴ τύχη! εἶπεν ὁ Γκενὼ πρὸς τὸν κ. Καπποά. Ἰδοὺ ἐπὶ τέλους ὅτι ἦλθεν αὐτὸς ὁ ταγματάρχης. Ἐπῆγα νὰ τελειώσω ἀπὸ τὴν πεῖναν. Ἄχ! αὐτοὶ οἱ στρατιωτικοί! φθάνουν πάντοτε πολὺ ἀργά!

Ὁ κτηνίατρος δὲν ἔλεγε μὲ κακίαν τὴν χυδαίαν φράσιν του. Ἀλλ' ὁ ὑπαινιγμὸς μόλα ταῦτα δυσηρέστησε τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις ἠγάπα τὸν στρατόν· ἡτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ ὅτι πιθανὸν ἡ ἁμαξοστοιχία νὰ εἶχε καθυστερήσει· ἀλλὰ τὴν προσοχήν του ὁλόκληρον ἀπερρόφησεν ἡ περιέργεια καὶ ὁ συμβολαιογράφος μὲ τοὺς μικροὺς φαιοὺς ὀφθαλμούς του ἐξήταζεν, ὡς νὰ ἔβλεπε διὰ πρώτην φοράν, τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν ἀνεψιάν του.

— Κύτταξε, ἀχάμνησε περισσότερον! εἶπε πρὸς τὸν Γκενώ. Ἂν ἦτο ὑψηλότερος θὰ ὡμοίαζε πρὸς τὸν Δὸν Κισσώτ.

Ἀλλ' ὁ κτηνιάτρος μᾶλλον εἰς τὴν πραγματικὴν σχολὴν ῥέπων, παρατηρῶν τὴν μακρὰν ῥῖνα, τὸν μύστακα καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὑπογένειον τοῦ ταγματάρχου ἀπήντησεν:

— Ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ κατσίκα!

Ἀμφότεροι, καὶ ὁ κύριος Καπποὰ καὶ ὁ κτηνίατρος ὅτε εἶδον τὸν βραχύσωμον ἀναφαλαντίαν ἀξιωματικὸν οὗ ὁ ἡλιοκαὴς τράχηλος ἔκλινεν εὐσεβάστως ἐνώπιον τῆς Ἐρρικέττας, ἐποίησαν κίνημα ἀπογοητεύσεως καὶ ὁ συμβολαιογράφος προσέβλεψε τὸν Σαρβὲ ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἴπῃ αὐτῷ. «Πῶς λοιπόν!.. αὐτὸς εἶνε ὁ διάσημος ὑποψήφιος, ὁ ἥρως τῆς κυρίας Ἐρβλαί; αὐτὸς εἶνε ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐκλογικοῦ διαμερίσματος;

Ὁ δὲ Γκενὼ ὑπεψιθύριζεν:

— Περίεργον! Τὸν εἶδα τόσας φορὰς καὶ τὸν ἐνόμιζα πολὺ ὑψηλότερον! Φαίνεται ὅτι ἀλλάζει κανεὶς ὅταν γίνεται ὑποψήφιος.

Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου ἀπεναντίας, ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη ἐφάνη ὡς πάντοτε ἀξιέραστος. Ἵστατο εὐθυτενής, κομψὴ ἐν τῇ μελαίνῃ αὐτῆς περιβολῇ καὶ ἐμειδία προσηνέστατα πρὸς τὴν Ἐρρικέτταν, ἥτις ἐβοήθει αὐτὴν ν' ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλόν της. Ἐνῷ δὲ ἀφῄρει αὐτὸν ὁπωσοῦν ταχέως, καρφίς τις περιεπλάκη εἰς τὴν ὡραίαν μέλαιναν κόμην της σχεδὸν λυθεῖσαν ἕνεκα τούτου, τότε δὲ ἡ νεᾶνις τεταραγμένη, ἐρυθριῶσα ὡς ὁ θεῖός της, ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ κατόπτρου κρατοῦσα τὴν καρφίδα μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων της καὶ ἤρχισε νὰ διευθετῇ τοὺς ἐκφυγόντας βοστρύχους.

Ἐνῷ δὲ ἤγειρε τοὺς βραχίονας, ἀπεκάλυψεν ἀντιβράχιον πλῆρες νεανικῆς εὐρωστίας χάριεν ἅμα καὶ θαλερόν· ἢ μᾶλλον ἐπιδέξιος φιλαρέσκεια δὲν ἤθελεν ὑποβοηθήσει τὴν παρθενικὴν καλλονήν της τόσον, ὅσον ἡ ἁπλότης ἐκείνη καὶ ἡ ὅλως φυσικὴ ἀφέλεια.

Ἡ Αἰμίλιος Δυκᾶς ὅστις εἶχεν εἰσέλθει ὄπισθεν τοῦ ταγματάρχου καὶ ἵστατο ἐκεῖ λευκὸς ὡς ὀθόνη, στενοχωρούμενος διὰ τὸ ὅλως ἄσημον πρόσωπον ὅπερ διεδραμάτιζε καὶ ὅλως ἕτοιμος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρισίους διὰ τῆς ἀναχωρούσης ἁμαξοστοιχίας διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος ἀπογοητεύσεως ἣν ἀπέκριπτε διπλωματικῶς, συνεχώρει κάπως τὸν θεῖον παρατηρῶν μηχανικῶς τὴν νεάνιδα, μὲ τὴν εὐειδῆ ὄψιν, τὴν μελαγχολικὴν ὀλίγον, ἀλλ' ὑγιᾶ καὶ ἀκμαίαν.

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ Σαρβὲ ὡς νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὸ τραπέζι! Κοντεύομεν νὰ πεθάνωμεν τῆς πείνας!

Καὶ τοῦτο προσέτι ἦτο οἱονεὶ ἔμμεσος ἐπίπληξις διὰ τὸν ταγματάρχην, ὅστις δεχθεὶς τὸν βραχίονα τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἐκ νέου ἐδικαιολογεῖτο μεταβαίνων εἰς τὸ ἑστιατόριον.

— Εἶνε τοὐλάχιστον εὔγλωττος; ἠρώτα δεικνύων αὐτὸν διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ὁ κτηνίατρος Γκενὼ τὸν συμβολαιογράφον Καπποά.

— Αἴ, αἴ! δὲν πιστεύω ὅτι ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ Δημοσθένους· ἔχει ὅμως αὐτό!

Καὶ ὁ συμβολαιογράφος ὕψωσε τὴν ἄνευ παρασήμου κομβιοδόχην του διὰ ὑποδείξῃ τὴν τὴν ἐρυθρὰν ταινίαν, ἣν ἔφερεν εἰς τὴν ἰδικήν του ὁ ταγματάρχης.

— Ὁ Δημοσθένης ὅπως δήποτε, προσέθηκε, δὲν εἶχε τὸ χρυσοῦν παράσημον τῶν ἱπποτῶν τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

— Αἴ, ἀπήντησεν ὁ κτηνίατρος, ὅστις εἶχε περὶ τοῦ Δημοσθένους ἰδέαν κάπως ἀόριστον, τίποτε δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Δημοσθένης ὡς ῥιζοσπάστης δὲν ἤθελεν ἀρνηθῆ τὸ παράσημον.

Ὁ ἀτυχὴς ταγματάρχης πρὶν ἢ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν ἐχαιρέτιζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κανονικῶς καὶ εὐπρεπῶς ἀλλὰ μὲ ἦθος ὀλίγον τι ἀδέξιον τοὺς συνδαιτυμόνας—ἐκλογεῖς καὶ δικαστάς του ἅμα—ὧν τοὺς πλείστους βαθμηδὸν ἀνεγνώριζεν. Ἀλλὰ βεβαίως τὸ πνεῦμά του ἦτο ὅλως ἀπησχολημένον ἐκ τῶν νέων καθηκόντων του καὶ τὸ αἷμα ἀνήρχετο μέχρι τῶν ὤτων του μετὰ βόμβου, ἐξ οὗ ἐξήρχετο ὡς μονοτόνως ἐπαναλαμβανόμενος ἐν κωδωνοκρουσίᾳ ἦχος ἡ λέξις: *Ὑποψήφιος! Ὑποψήφιος! Ὑποψήφιος!*

[Ἕπεται συνέχεια.]

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

('Εκ τῶν τοῦ 'Ερνέστου Λεγουβέ).

. . . 'Ημέρας τινὰς μετὰ τὸ πρῶτον μάθημα εἰσῆλθεν ἡ δεκαεξαέτις μαθήτριά μου εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου.

— Περὶ τίνος, τῇ λέγω, θέλομεν πραγματευθῇ σήμερον, περὶ ποιήσεως, φιλολογίας, ἢ ἱστορίας; Ὄχι, ἐσκέφθην ἀντικείμενον καταλληλότερον καὶ οἰκειότερον πρός σε, καὶ τὸ ὠνόμασα «Ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων». Βλέπω, ὁ τίτλος σὲ σκανδαλίζει, διὰ τῆς ἐκφράσεως δὲ τοῦ προσώπου σου μ' ἐρωτᾷς τί ἐννοῶ δι' αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ταύτην ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ διὰ ἐρωτήσεως: «Ποία ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων;»

'Επὶ στιγμὴν ἔμεινεν ἐκείνη συλλογισμένη, ἔπειτα δὲ μοὶ ἀπήντησεν·

— Ἡ μήτηρ των.

— Λαμπρὸς ὁρισμός, δυστυχῶς εἶνε ἄσχετος πρὸς τὸ θέμα μου· διότι ἐκείνη περὶ τῆς ὁποίας θὰ σοὶ ὁμιλήσω εἶνε ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νέων μητέρων καθὼς καὶ τῶν προμητόρων μας, δηλαδὴ ὅλων τῶν γυναικῶν, προσθέτω δὲ πάσης τάξεως καὶ ἐποχῆς.

— Καὶ πῶς;

— Ναί, πλούσιαι ἢ πτωχαί, Ἑλληνίδες ἢ Ῥωμαῖαι, γυναῖκες τοῦ μεσαίωνος ἢ τῆς σήμερον, ὅλαι ἔλαβον ἀνάγκην νὰ προστρέξωσιν εἰς αὐτήν, εὗρον δὲ παρ' αὐτῇ διασκέδασιν, ἀσχολίαν, παραμυθίαν καὶ συνδρομήν.

— Ἀλλὰ τίς αὕτη;

— Ζήτησον, μάντευσον.

— Δὲν δύναμαι, δὲν ἐννοῶ.

— Θέλω σοὶ τὴν εἴπει λοιπόν· ἀλλὰ κατὰ πρῶτον κατεύνασον τὴν φαντασίαν σου, διότι βλέπω ὅτι εἶνε πολὺ ἐξημμένη, καὶ ὑποθέτει ἤδη ἄτομόν τι θαυμάσιον, μυστηριῶδες, μεγάλου παραστήματος... ἐνῷ θὰ σοὶ ὁμιλήσω περὶ μικροῦ πλάσματος, λεπτοῦ, ταπεινοῦ, κοινοῦ, ἀναμιγνυομένου εἰς τὴν πεζοτάτην πραγματικότητα, καὶ ἐπὶ πλέον βωβοῦ καὶ βωβοῦ! Ὁμιλεῖ ἄνευ λέξεων καὶ ἐν τούτοις ἔχει τὴν καταπειστικωτέραν γλῶσσαν!

— Ἀλλὰ ποία εἶνε ἡ φίλη αὕτη;

— Τὸ θέλεις; μάθε το... Ἡ βελόνη!

— Τί! ἐπεφώνησεν ἡ νεᾶνίς μας μετ' ἐκπλήξεως.

— Ὦ! εἶπον γελῶν, ἤμην βέβαιος ὅτι ἤθελες πέσει ἀπὸ ὑψηλά.

— Μὰ τί; ἡ βελόνη τοῦ ραψίματος;

— Ναὶ τοῦ ραψίματος, τοῦ κεντήματος, ἴσως καὶ τοῦ πλεξίματος· καταλαμβάνω τὴν ἔκπληξίν σου τόσον μᾶλλον ὅσον σήμερον παρὰ τῇ πλουσίᾳ κοινωνίᾳ ἡ βελόνη δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ, ἀπεσκορακίσθη μεθ' ὅλων τῶν παλαιῶν πραγμάτων. Αἱ καθ' ἡμᾶς κομψαὶ νέαι Κυρίαι δὲν ἐργάζονται πλέον· γνωρίζω μάλιστα τινὰς μὴ ἐχούσας κἂν δακτυλήθραν! Τοῦτο συμβαίνει ἆρά γε ἐκ προτιμήσεως ἀσχολιῶν σπουδαιοτέρων, μελέτης ἢ ἀναγνώσεως; Καθόλου, ἀλλὰ παραίτιος εἶνε ὁ ἔρως τῆς φλυαρίας· οὐδέποτε γυναῖκες τῆς καλῆς τάξεως ἐφλυάρησαν περισσότερον, ὀλιγώτερα λέγουσαι. Προκύπτει ἴσως τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν κόπον περιφρονήσεως. Διατί νὰ κοπιάζῃ τις κατασκευάζων πρᾶγμα ὅπερ εἰμπορεῖ ν' ἀγοράσῃ ἕτοιμον; Ἐπιθυμῶ παντὶ σθένει, νὰ σὲ προφυλάξω τοῦ ἐλαττώματος τούτου, θέλω νὰ σοὶ ἐμπνεύσω σεβασμὸν πρὸς τὴν δυστυχῆ καταφρονημένην βελόνην διηγούμενός σοι τὴν ἱστορίαν της.

— Καὶ ἔχει ἱστορίαν;

— Βέβαια, πολὺ περίεργον μάλιστα, ἀλλὰ δύσκολον. Γνωρίζεις τὸ παλαιὸν λόγιον «Ζητεῖ βελόνην 'ς τ' ἄχυρα»; Αὕτη θὰ εἶνε ἡ ἐργασία μας· θέλομεν ἀκολουθήσει κατ' ἴχνος τὸ πτωχὸν πλάσμα τὸ τόσον λεπτόν, διὰ τῶν μάλιστα διαφερουσῶν ἐποχῶν, τῶν ποικιλωτάτων περιστάσεων· ὁ κόπος μας δὲν θὰ χαθῇ, καθότι ἡ βελόνη παριστᾷ ὄχι μόνον τὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν θέσιν των καταδεικνύουσα τὰς ἀλληλοδιαδόχους φάσεις ταύτης, ἐν γένει δὲ εἰκονίζει ἀπό τινος ἀπόψεως ἑκάστην ἐποχήν.

Ἴσως ἐπειδὴ ἠσχολήθην πολὺ περὶ αὐτήν, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἐνεῖδον, οὐχ ἧττον τὴν φαντάζομαι ζῶν τι μικρὸν ὄν· τοσοῦτον μεταβάλλεται, εὑρίσκουσα θέσιν ἐν παντὶ καιρῷ, συμβαδίζουσα μὲ τὰς διαφόρους συνηθείας, ὀρέξεις καὶ συρμούς.

— Ἄρχισε! ἄρχισε! μοὶ λέγει διακόπτουσά με ἡ μαθήτριά μου.

— Καλά, ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρχήν, δηλαδὴ τὴν ἀρχαιότητα. Μία ἐκ τῶν μᾶλλον ποιητικῶν καὶ ἐξόχων γυναικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὀφείλει τὴν δόξαν της εἰς τὴν βελόνην.

— Καὶ ποία αὕτη;

— Ἡ Πηνελόπη.

— Ἡ Πηνελόπη!;

— Δύνασαι νἀρνηθῇς ὅτι ὁ ὁλονὲν ὑφαινόμενος καὶ πάλιν καταστρεφόμενος ἐκεῖνος ἱστός της, ὑπῆρξε τὸ σύμβολον τῆς συζυγικῆς πίστεως αὐτῆς, συγχρόνως δὲ μέσον ἀμύνης κατὰ τῶν μνηστήρων, συνεπῶς ἡ αἰτία τῆς ἀπαθανατίσεώς της; Τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου τερπνοῦ χωρίου τῆς Ὀδυσσείας: Ἐπανελθὼν εἰς Ἰθάκην ὁ Ὀδυσσεύς, παρουσιάζεται εἰς τὴν Πηνελόπην ὡς βασιλεὺς

φυγάς, ὅστις ἄλλοτε ἐξένισε τὸν Ὀδυσσέα λέγων αὐτῇ κατὰ πρῶτον:

Ὦ γύναι, οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
νεικέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει·

Τουτέστιν

«Ὦ γύναι, οὐδεὶς θνητός, κάτοικος τῆς ἀπείρου γῆς δύναται νὰ σὲ μεμφθῇ. διότι ἡ δόξα σου φθάνει τὸν εὐρὺν οὐρανόν». Πόθεν ἡ δόξα αὕτη; ἐκ τοῦ ὅτι τὸ εὐφυὲς καὶ συγκινητικὸν τέχνασμα τῆς Πηνελόπης, ἀπὸ τῆς Ἰθάκης διαδοθὲν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, κατέστησεν αὐτὴν γνωστὴν ὡς πρότυπον συζύγου. Ἡ ἰδία διηγεῖται διὰ μαγευτικῶν στίχων τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ σοὶ μεταφράσω, τί ὑπηγόρευσαν αὐτῇ οἱ θεοὶ νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες κατέδιωκον αὐτὴν διὰ τοῦ ἔρωτός των: «Νέοι « μνηστῆρές μου, ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ δῖος Ὀδυσ- « σεύς, περιμένετε, μὴ ἐπισπεύδετε τὸν γάμον « μου, ἕως ὅτου ἐκτελέσω τὸ σάβανον διὰ « τὸν ἥρωα Λαέρτην,ὅταν τὸν καταλάβῃ ἡ ὀ- « λεθρία μοῖρα τοῦ αἰωνίως ἀποκοιμίζοντος θα- « νάτου, μήπως ἀγανακτήσῃ τις ἀνὰ τὸν δῆ- « μον τῶν Ἀχαιῶν, ἐὰν οὗτος κῆται ἄνευ « σινδόνης, ἐνῷ πολλὰ ἐκέκτητο ζῶν.»

« Οὕτω τοῖς εἶπον· ἐπείσθη δὲ ἡ ἀλαζὼν « ψυχή των· Τότε τὴν ἡμέραν μὲν ὕφαινον τὸν « ἱστόν, τὴν νύκτα δὲ τὸν κατέστρεφον ἀφοῦ « ἧναπτον δᾷδας. Ἐπὶ τρία ἔτη διέλαθον διὰ « τοῦ τρόπου τούτου τοὺς Ἀχαιούς, ἀλλ' ὅτε « ἦλθε τὸ τέταρτον, διεδέχοντο δὲ ἀλλήλας « αἱ ἐποχαί, παρερχομένων τῶν μηνῶν καὶ τῶν « ἡμερῶν, ἐφωράθην πλέον προδοθεῖσα ὑπὸ θε- « ραπαινίδων ἀναιδῶν, μηδόλως συμμεριζομέ- « νων τὰς δυστυχίας μου. Καὶ τότε ἐκ τῶν « ἐπιπλήξεων ἠναγκάσθην νὰ τελειώσω τὸ ὕ- « φασμα καὶ ἄκουσα, τώρα δὲ οὔτε δύναμαι « νὰ ἐκφύγω τὸν γάμον,οὔτε ἄλλο τι τέχνασμα « εὑρίσκω.» Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην διήγησιν ἕπεται τεμάχιον ὅπου καταφαίνεται πάλιν, ὑπὸ ἄλλην μορφήν, ἡ ἐπιδεξιότης τῆς Πηνελόπης καὶ τὸ φίλτρον αὐτῆς. Ὁ Ὅμηρος ἐν τῇ θαυμασίᾳ του γνώσει τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς παρουσιάζει τὴν Πηνελόπην ὄχι μόνον πιστὴν ἀλλὰ καὶ συνετήν. Ἡ μακρὰ κατὰ τῶν μνηστήρων πάλη, ἡ διαβίωσις ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ δυσχερειῶν ἀνέπτυξαν ἐν αὐτῇ τὴν περίσκεψιν καὶ δυσπιστίαν· ὥστε πρὶν πιστεύσῃ τοὺς λόγους τοῦ ἀγνώστου, θέλει νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τῷ ὄντι οὗτος ἦτον ὁ ξενίσας τὸν Ὀδυσσέα. Διηγήσου με, τῷ λέγει, ὁποῖα ἔφερεν ἐνδύματα ὁ ἴδιος ὁποῖος ἦτο καὶ οἱ ἑταῖροι οἵτινες τὸν ἠκολούθουν:

Εἰ ἐτεὸν δὲ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν
ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις,
εἰπέ μοι ὁπποῖ' ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
αὐτός θ' οἷος ἔην, καὶ ἑταίρους, οἵ οἱ ἕποντο.

«Ὦ Ἄνασσα, τοῦτο εἶνε δύσκολον μετὰ τόσα ἔτη, καθ' ὅτι παρῆλθεν ἤδη τὸ εἰκοστὸν ἀφ' ὅτου διέβησαν ἐκεῖθεν· οὐχ ἧττον θέλω σοὶ εἴπει τὰς λεπτομερείας ταύτας, καθόσον ἡ μνήμη μου μοὶ τὰς ἀναπαριστᾷ. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔφερε χλαῖναν διπλῆν οὔλην καὶ πορφυρᾶν, συνδεομένην διὰ χρυσῆς περόνης· τὸ ἔμπροσθεν ἦτο ποικίλως κεντημένον: μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας κύων ἐκράτει νέαν ἔλαφον ἀσπαίρουσαν προσβλέπων αὐτῇ· ἐθαύμαζον δὲ πάντες πῶς ἐνῷ ἦσαν χρυσᾶ τὰ ζῶα ταῦτα ἐφαίνοντο ὡς ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ μὲν κύων στραγγαλίζων τὴν λείαν του, ἡ δὲ ἔλαφος ἀγωνιῶσα.» «Ὦ ξένε, ἂν καὶ πρὶν ἔφθασες ἐλεεινὸς εἰς τὸ μέγαρόν μου, τοῦ λοιποῦ θὰ εἶσαι φίλος μου σεβαστός. Ἐγὼ ἐκέντησα τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο τοῦ συζύγου μου, τὸ ἐξήγαγον δὲ ἐκ τοῦ θαλάμου καὶ τὸ ἔδωκα εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του· ἡ ἰδία προσήρμοσα τὴν χρυσῆν ἐκείνην λαμπρὰν περόνην πρὸς στολισμόν.»

Λοιπόν, λέγω πρὸς τὴν μαθήτριάν μου, τί φρονεῖς περὶ τοῦ ἐδαφίου τούτου; ἡ πορφυρᾶ χλαῖνα δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν πένθιμον πέπλον, παρουσιάζοντα ἕκαστον τὴν Πηνελόπην εἰς δύο διαφόρους ἡλικίας; τὸ μὲν πρῶτον ὡς νέαν, τρυφεράν, εὐτυχῆ, τὸ δεύτερον σκυθρωπήν, εὐσταθῆ, ὀλιγώτερον ὡραίαν ἴσως, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν καρδίαν. Πιθανῶς ἄλλο τι ἐν τῇ διηγήσει ταύτῃ σ' ἔθελξεν ἔτι πλέον ὡς νεάνιδα.

— Τῷ ὄντι.

— Ἀλλὰ ποῖον;

— Ὁ πλοῦτος τῶν κεντημάτων καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἔκφρασις τῶν ζώων ὅσα ἐκεῖ παρίστανται.

— Ἀκριβῶς ἐκεῖ βλέπεις ὅτι ἡ βελόνη δὲν ἐβοήθει τὴν γυναῖκα μόνον εἰς τὸ νὰ κάμνῃ ἐργόχειρα χρήσιμα ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνήματα· δὲν θ' ἀπορῇς δὲ πλέον διὰ ταῦτα, ὅταν μάθῃς τὴν διδασκάλισσαν τῆς Πηνελόπης· ἀμέσως θὰ σοὶ τὴν εἴπω. Πρὶν ὅμως ἀφήσωμεν τὴν Ὀδύσσειαν ἐπιθυμῶ νὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχήν σου εἰς γεγονὸς χαρακτηριστικώτατον ὡς πρὸς τὸ θέμα μας. Ὁ ἀοιδὸς Φήμιος ἔψαλλεν εἰς τὰ συμπόσια τῶν μνηστήρων τὰ μεγάλα συμβάντα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἡ Πηνελόπη τὰ ἤκουσέ ποτε ἐκ τοῦ ἄνω δώματος ὅπου κατῴκει, κατέβη τὴν ὑψηλὴν κλίμακα τοῦ μεγάρου, ὑπὸ δύω θεραπαινίδων συνοδευομένη, καὶ περίδακρυς λέγει πρὸς αὐτόν· «Φήμιε, παῦσον τὰ θλιβερὰ ᾄσματά σου διότι κατασυντρίβουσι τὴν καρδίαν μου, ἐνθυμίζοντά με τὰς δυστυχίας τοῦ συζύγου μου».

«Μῆτέρ μου, λέγει ὁ Τηλέμαχος, μὴ ὀνειδίζεις τὸν Φήμιον διὰ τ' ᾄσματά του· ἡ σκληρὰ τύχη τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἔργον τῶν θεῶν·

ἄς λάβῃ δύναμιν ἡ ψυχή σου νὰ τὸν ἀκούῃ. Ἀνάβα εἰς τὰ δώματά σου, μῆτερ μου, ἀνάλαβε τὰς ἐργασίας σου, μοίρασον τὰ ἔργα των εἰς τὰς γυναῖκάς σου· τὸ δικαίωμα τοῦ λόγου ἐν ὁμηγύρει ἀνήκει εἰς τοὺς ἄνδρας, ἰδίως ἐμέ, ὅστις πρέπει νὰ ἄρχω ἐν τῷ μεγάρῳ τούτῳ.» Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις σοὶ παρουσιάζουσι τὴν διπλῆν ἔποψιν τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὴν ὑποταγὴν καὶ βασιλείαν των.

Ὁ Τηλέμαχος δεκαπενταέτης μόλις διατάσσει τὴν μητέρα του, ἐπειδὴ εἶνε ἀνήρ, καὶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ πατρός του ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· ἡ Πηνελόπη ὑπακούει εἰς αὐτὸν καὶ ἀναβαίνει εἰς τὰ δώματά της· ἐκεῖ ὅμως διατάσσει αὐτή, εὑρισκομένη ἐν τῷ κράτει της, τῷ κράτει τῆς ἐργασίας. Αἱ περὶ αὐτὴν νεάνιδες εἰς τὰς ὁποίας δίδει διαταγὰς δὲν εἶνε ὅλαι δοῦλαι ἢ ὑπηρέτριαι, ἀλλὰ ἐργάτιδες τῶν ἔργων τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἰδία μετέχει, ψυχαὶ τὰς ὁποίας ὁδηγεῖ, ὑπήκοοι ὧν προεδρεύει, τέλος λαὸς τὸν ὁποῖον κυβερνᾷ. Τὸ σκῆπτρον της δὲ ποῖον; ἡ βελόνη!

— Εὑρίσκω εἰς ὅλα ταῦτα πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἐγνώριζα καὶ τὸ ὄνομα τῆς διδασκαλίσσης τῆς Πηνελόπης.

— Ἡ Ἀθηνᾶ.

— Ἡ Ἀθηνᾶ ἡ θεά;!

— Ναί, ἡ μυστηριώδης, αἰνιγματώδης θεά, ἥτις συνενώνει τόσους χαρακτῆρας, ὥστε ἐν ἑαυτῇ παρουσιάζει τρεῖς ἢ τέσσαρας θεότητας, παριστῶσα τὸν πόλεμον διὰ τοῦ κράνους της, τὴν εἰρήνην διὰ τῆς ἐλαίας, τὴν φρόνησιν διὰ τῆς γλαυκός· ἄδηλον δὲ διατὶ ἐλλείπει ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἡ κερκὶς καὶ τὸ ἀδράκτιον, ἐν ᾧ πρήδρευεν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει αὐτολεξεὶ ὅτι αὕτη ἔδιδε μαθήματα εἰς τὴν Πηνελόπην.

— Ἡ Ἀθηνᾶ νὰ δίδῃ μαθήματα κεντήματος!

— Πρόσθες ὅτι ὡς κάθε καλλιτέχνης εἶχε μεγάλην φιλοτιμίαν, οὖσα δὲ εἰς ἄκρον εὐαίσθητος καὶ εὐέξαπτος ἤθελε μαθητρίας, δὲν ἀνείχετο ὅμως ἀντιζήλους, καὶ μάλιστα καταχρωμένη ἐνίοτε τῆς ἰσχύος αὐτῆς ὡς θεᾶς, ἐτιμώρει ὅσας ἐτόλμων ν' ἀξιῶσι τοιοῦτον τίτλον.

Ἡ μαθήτριά μου μὲ προσέβλεψε γελῶσα, καὶ λέγει·

— Εἶμαι βεβαία ὅτι ἔχεις καμμίαν διήγησιν ἐπὶ τούτου.

— Ναί, καὶ μάλιστα ἐπὶ θέματος τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃς, καὶ ὅμως θὰ τὸ ἀγνοῇς, καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν μυθολογίαν, αὕτη δὲ νομίζω ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῶν σπουδῶν σας.

— Ἃ! ὄχι.

— Καταλαμβάνω τὸν λόγον, ὡς μὴ οὖσα θετική, μόνον δὲ ποίησιν περιέχουσα· ἀλλ' ἡμεῖς οἵτινες θεωροῦμεν τὴν ποίησιν ὡς κάλλιστον μέσον ἀγωγῆς, θέλομεν ἀνατρέξει εἰς ποιητήν, τὸν χαριέστατον Ὀβίδιον, καὶ ζητήσει παρ' αὐτοῦ μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς φαιδρᾶς βελόνης. Ἰδοὺ αἱ *Μεταμορφώσεις* του, θὰ προσπαθήσω ὁτὲ μὲν μεταφράζων, ὁτὲ δὲ συνοψίζων νὰ συλλέξω διὰ σὲ τὸ ἄνθος τοῦ τερπνοτάτου τῶν ἐν αὐταῖς διηγημάτων του: Ἡ Ἀράχνη, νέα κόρη Λυδή, θυγάτηρ ὑφαντοῦ ἐριούχων, κατέστη τόσον ἐπιδέξιος εἰς τὴν ἀκίδα καὶ τὴν βελόνην, ὥστε κατὰ τὸν ποιητήν, αἱ νύμφαι τοῦ Τμώλου ἐγκατέλιπον τοὺς χλοεροὺς λόφους των, καὶ αἱ τοῦ Πακτωλοῦ τὰς δροσερὰς των κρήνας, καὶ ἤρχοντο νὰ βλέπωσι τὴν Ἀράχνην ἐργαζομένην, προτιθέμεναι δὲ νὰ τὴν εὐχαριστήσωσιν, ἀπεκάλουν αὐτὴν εὐνοουμένην μαθήτριαν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος τῇ ἐφάνη προσβλητικός, καθ' ὅτι τὸ ὄνομα τοιαύτης διδασκαλίσσης ἐπεσκίαζε τὴν τέχνην της, ἐνῷ ἐπεθύμει νὰ εἶνε αὐτοδίδακτος, ὀφείλουσα τὸ πᾶν εἰς ἑαυτήν.

«Ἐὰν ἡ Ἀθηνᾶ εἶνε διδασκάλισσά μου, λέγει, ἂς ἔλθῃ νὰ μετρηθῇ μετ' ἐμοῦ· τὴν προκαλῶ, καὶ θὰ κλίνω γόνυ ἐνώπιόν της, ἐὰν μὲ νικήσῃ.»

— Ἀλλὰ μοὶ ὡμίλησας περὶ τῆς φιλοτιμίας τῆς Ἀθηνᾶς· νομίζω ὅτι καὶ ἡ Ἀράχνη κατὰ τοῦτο τὴν ὁμοιάζει.

— Περίμενε δὰ τὸ τέλος... Τότε ἐνεφανίσθη εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς νεάνιδος γραῖα, λευκὴν τὴν κόμην ἔχουσα, καὶ βαδίζουσα στηριζομένη ἐπὶ ῥάβδου.

— Ἡ Ἀθηνᾶ!

— Ἐννοεῖται.— Πλησιάζει τὴν νεάνιδα καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν μὲ ὑποτρέμουσαν φωνήν· «Κόρη μου, θέλεις νὰ δεχθῇς παρ' ἐμοῦ συμβουλήν; ἡ φρόνησις ἔρχεται ἐνίοτε μὲ τὰ ἔτη. Ἐπιθυμεῖς νὰ ἦσαι ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν θνητῶν εἰς τὰ ἐργόχειρα· τοῦτο πολλὰ φυσικόν· μὴ ζητῇς ὅμως νὰ ἐξισωθῇς πρὸς θεάν. Ζήτησον παρ' ἐκείνης συγχώρησιν διὰ τὴν αὐθάδειαν ταύτην, καὶ θὰ σοὶ δώσῃ τὴν χάριν, ἐὰν τὴν παρακαλέσῃς.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἀράχνη ἠρυθρίασεν ἐκ θυμοῦ, καὶ εἰς ἀπάντησιν «Γραῖα τρελλή, τὴν λέγει, βλέπω ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ζῇ πάρα πολύ· δόσε τὰς συμβουλάς σου εἰς τὰς θυγατέρας σου, ἢ τὴν νύμφην σου, ἐὰν ἔχῃς τοιαύτην· ὅσον δι' ἐμὲ προκαλῶ τὴν θεάν σου νὰ ἔλθῃ καὶ μετρηθῇ μαζῆ μου, ἐὰν τολμᾷ!» —Ἰδού με, » λέγει ἡ Ἀθηνᾶ παρουσιαζομένη αἴφνης ὑπὸ τὴν ἀληθῆ μορφήν της. Αἱ νύμφαι μένουσιν ἔκπληκτοι, αἱ παιδίσκαι τῆς Ἀράχνης

τρέμουν, ἡ νεᾶνις μόνη ἵσταται ὀρθία, μὲ τοὺς ρώθωνας τεταμένους, ἀτενίζουσα τὴν θεὰν μὲ προκλητικὸν ὄμμα, καὶ ἤρχισεν ἡ πάλη.

— Βελονοπόλεμος! ἠξεύρεις ὅτι ἡ ἱστορία σου εἶνε πολὺ διασκεδαστική; Μοὶ εἶχον διδάξει ὅλα ταῦτα ἀλλὰ ξηρῶς καὶ συντόμως.

—Βεβαίως, καὶ ὁ λόγος ἁπλούστατος. Σήμερον διδάσκεται ἡ οὐσία, ἡ οὐσία καὶ μόνον ἐκτιμᾶται· ἐξακολουθῶ: ἀμφότεραι ἀρχίζουν τὴν ἐργασίαν, ἑκάστη θέτει ἔμπρός της τὸ τάνυστρον. Ἡ Ἀθηνᾶ φιλοτιμεῖται, καὶ ἐπειδὴ κατεργάζεται τις κάλλιον παντὸς ἄλλου ὅ,τι ἀγαπᾷ, ἐξεικονίζει τὸν ἑαυτόν της. Τὸ πρόσωπόν της, τὸ κράνος, τὴν αἰγῖδα, τὴν λόγχην της! τοὺς ἀγῶνάς της μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ἐλαίαν φυομένην κατὰ πρόσκλησίν της! Ταῦτα πάντα δὲ γεννῶνται ὑπὸ τὴν βελόνην της ζῶντα, σφαδάζοντα, εὔχροα. Ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἀναπαριστᾷ προσέτι, ὡς ἐπιμύθιον συγχρόνως καὶ μάθημα δηκτικὸν πρὸς τὴν ἀντίζηλον, παρεμβάλλουσα μεταξὺ τῶν περιπεπλεγμένων κλάδων τῆς ἐλαίας ὡς ἐντὸς πλαισίου, τὰς διαφόρους τιμωρίας τὰς ἐπιβληθείσας εἰς τοὺς θνητούς, ὅσοι ἐτόλμησάν ποτε νὰ παλαίσωσι πρὸς τοὺς θεούς: τὸν μὲν μεταβληθέντα εἰς γερανόν, τὸν δὲ εἰς πελαργόν, κτλ.

— Καὶ ἡ Ἀράχνη τί ἔκαμε τότε;

— Ὢ! δὲν ἦτο νεᾶνις νὰ χάσῃ τὸν νοῦν της διὰ τοιαῦτα μικρὰ πράγματα! Ἡ ἄμυνα τὴν ἐρεθίζει, ἡ βελόνη της ἀποδίδει σαρκασμὸν πρὸς σαρκασμόν, πληγὴν ἀντὶ πληγῆς: ἰχνογραφεῖ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ της ὅλας τὰς γελοίας μεταμορφώσεις τῶν θεῶν: τὸν Ἀπόλλωνα εἰς γύπα, τὸν Βάκχον εἰς σταφυλήν, τὸν Ποσειδῶνα εἰς δελφῖνα, τὸν Δία διαδοχικῶς κύκνον, σάτυρον ἢ ὄφιν, ἅπαντα δὲ τόσον ζωηρὰ τὰς κινήσεις, τόσον λαμπρὰ τὸν χρωματισμόν, ὥστε αἱ νύμφαι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κρατήσωσι κραυγὴν θαυμασμοῦ εἰς τὴν θέαν των! Ἡ Ἀράχνη ἐνίκησεν, ἡ Παλλὰς ὠχρὰ ἐκ θυμοῦ ρίπτεται εἰς τὸν ἱστὸν τῆς ἀντιζήλου της καὶ τὸν καταξεσχίζει. Τρὶς κτυπᾷ διὰ τῆς κερκίδος τὴν δυστυχῆ Ἀράχνην, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τὴν καταφρόνησιν ταύτην ἀπαγχονίζεται διὰ μεταξωτοῦ σχοινίου. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τὴν λυπεῖται, ἀλλ' ὡς ἀντίζηλος, καὶ τὴν σώζει τιμωροῦσα αὐτὴν συγχρόνως. «Ζῆσε, τὴν λέγει, πάντοτε ὅμως κρεμαμένη, ὅπως ὑπενθυμίζῃς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ποινὴν τῆς ἀλαζονίας». Λέγουσα δὲ ταῦτα ρίπτει ἐπ' ἐκείνης δηλητηριῶδες ὑγρόν, ἐξ οὗ ἡ κόμη της καταπίπτει, ἡ ῥίς, τὰ ὦτά της ἀφανίζονται, τὸ σῶμά της συμπτύσσεται ἐξογκούμενον, τὰ ἐπιδέξια δάκτυλά της μεταβάλλονται εἰς πόδας! Δὲν διατηρεῖ δὲ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἢ τὴν τέχνην τῆς ὑφαντρίας, ἐξακολουθοῦσα νὰ ὑφαίνῃ ὡς ζῶον τὸν ἱστὸν ὃν ἐξετέλει ὡς καλλιτέχνις· τέλος μετεβλήθη εἰς Ἀράχνην!

Ἔπαυσα τότε ἐπ' ὀλίγον· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν μαθήτριάν μου·—Εἰπέ, δὲν εἶνε τερπνὸν ὡς παραμύθιον τοῦ Perrault γεγραμμένον ὑπὸ ποιητοῦ; Ἐκείνη ἀντὶ πάσης κρίσεως μοὶ ἀπαντᾷ·

—Καὶ ἔπειτα;

—Πῶς ἔπειτα!

— Ἀλλὰ μόλις ἤρχισας τὸ μάθημά σου· δὲν θὰ σταματήσῃς εἰς τὴν ἀρχαιότητα βεβαίως καὶ εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τί ἔρχεται κατόπιν.

—Ἄφες νὰ παραμείνω ἀκόμη ἐπὶ στιγμὴν εἰς ὅ,τι σήμερον εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ ὅσον καὶ ἡ μυθολογία, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἐπικὸν πρόσωπον τοῦ Σολομῶντος τὸ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀληθείας σμικρυνόμενον καὶ εἰς πεζὸν ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς μας μεταβαλλόμενον. Αἱ παροιμίαι αὐτοῦ ἐπότισαν πολλὰς γενεὰς μὲ σοφίαν καὶ ποίησιν, ἡ δὲ τελευταία τούτων εἶνε θαυμάσιος καὶ ἀθάνατος ὕμνος πρὸς τιμὴν τῆς σοφῆς γυναικός· «Ἡ σοφὴ γυνή, λέγει που, εἶνε τιμιωτέρα τοῦ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς προερχομένου πλούτου.» Καὶ ἐν τούτοις, ἐκ τῶν διαφόρων ἀρετῶν, διὰ τῶν ὁποίων κοσμεῖ τὴν γυναῖκα, ποίαν ἰδίως ἐξαίρει; Ἐργάζεται, λέγει, μὲ χεῖρας ἐπιτηδείας καὶ νοήμονας, δὲν φοβεῖται τὸ ψῦχος ἢ τὴν χιόνα διὰ τοὺς οἰκείους αὐτῆς, διότι ἐνέδυσεν αὐτοὺς διὰ διπλοῦ χιτῶνος, καὶ ὅταν ὁ σύζυγός της ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, ἐν μέσῳ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν, θὰ παρατηρηθῇ διὰ τὸν λαμπρὸν πορφυροῦν μανδύαν, ὅστις τόσον ἁρμόζει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά του, καὶ τὸ πλῆθος θὰ εἴπῃ: Ἡ σύζυγός του ἐκέντησε διὰ τῶν χειρῶν της τὸν μανδύαν τοῦτον!»

Ὡς βλέπεις, ἡ βελόνη εἶνε τὸ ὑλικὸν σύμβολον τοῦ γνωστοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀρχαίας γυναικός: «ἔμενεν ἐν τῷ οἴκῳ νήθουσα μαλλία». Τώρα σὲ ὑπακούω, ἂς προχωρήσωμεν καὶ ὑπερβάντες μερικοὺς αἰῶνας ἂς φθάσωμεν εἰς τὸν μεσαίωνα.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Κλεα. Σκιαδαρεση

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ἐν Δαρμστάδῃ.

Τῇ 1 Μαΐου (Τρίτῃ) παρεστάθη ἐν τῷ ἐνταῦθα θεάτρῳ ἡ *Ἀντιγόνη* τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Δόννερ. Τοῦτο δὲν εἶνέ τι νέον καὶ ἀσύνηθες, οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἀλλαχοῦ, διότι τὸ ἀθάνατον ἔργον τοῦ Σοφοκλέους πρέπει συχνάκις ν' ἀνέρχηται ἐπὶ τῆς

σκηνῆς, ἐγὼ δ' αὐτὸς τῷ 1882 ἔσχον ἀφορμὴν νὰ περιγράψω ἐν ἐκτάσει ἐν ταῖς στήλαις τοῦ «Ἑσπέρου» τὴν λαμπρὰν παράστασιν τοῦ κλασικοῦ τούτου δράματος ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς.

Ἔκτοτε ὄχι μόνον ἡ Ἀντιγόνη, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ τριλογία τοῦ Οἰδίποδος παρεστάθη ἐνταῦθα ἀπὸ σκηνῆς, κατέθελξε δ', ὡς πάντοτε, κ' ἐνεθουσίασε τὸ δημόσιον. Ἀτυχῶς δὲν ἠδυνήθην τότε νὰ παραστῶ εἰς τὰς παραστάσεις, νῦν ὅμως ηὐτύχησα νὰ συμμετάσχω καὶ ἐγὼ τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης ἑορτῆς.

Ἑορτῆς δ' ἀληθῶς χαρακτῆρα ἀποδίδει εἰς ἑκάστην παράστασιν σοφοκλείου τινὸς τραγῳδίας ἡ διαπρεπὴς σκηνὴ τοῦ ἐνταῦθα ἡγεμονικοῦ θεάτρου· καθότι διὰ τῆς τελείας μορφώσεως τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν καὶ διὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ φιλοτέχνου ἡγεμόνος εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοιούτου τινὸς ἀριστοτεχνήματος καὶ ὄχι μόνον νὰ εὐχαριστήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ παρασύρῃ τὸ ἐκλεκτὸν δημόσιον τῆς πόλεώς μας.

Καὶ ἐκλεκτὸν βέβαια εἶνε τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον—λησμονοῦν τὸν θετικὸν βίον τῆς σημερινῆς ἡμῶν ἐποχῆς—δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν δρᾶσιν, ἥτις ἐκδηλοῦται ἐνταῦθα μετὰ τόσον ἐξόχου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἁπλότητος καὶ συμπάσχον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σκληρὰν τύχην τῆς ἀγαπώσης κόρης, τὴν ὁποίαν κατ' ἀνάγκην ἐπέφερεν ἡ ἄκαμπτος τῆς ἡρωΐδος ἀντίπραξις κατὰ τοῦ σκληροῦ καὶ βιαίου δεσπότου.

Καὶ τί εἶνε ἆρά γε τὸ κινοῦν ἡμᾶς νὰ βλέπωμεν πάντοτε μὲ θαυμασμὸν τὸ θεῖον τοῦτο δρᾶμα, τί εἶνε τὸ ἐμποιοῦν ἡμῖν τόσῳ βαθεῖαν ἠθικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐντύπωσιν;

Δύο τινὰ εἶνε κυρίως τὰ καθιστῶντα εἰς ἡμᾶς—τοὺς σημερινοὺς ἀνθρώπους—τόσῳ εὔληπτον καὶ συμπαθὲς τὸ ἀρχαῖον τοῦτο δρᾶμα.

Ἐν πρώτοις εἶνε ὁ *ἔρως*, ὃν *πρῶτος* ὁ Σοφοκλῆς ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Διότι ἡ Ἀντιγόνη, τὸν ἔρωτα θεωροῦσα *κλῆσιν* τοῦ βίου της, καὶ λέγουσα

οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν

συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ἀξίωμά της τοῦτο ὅσια ἐγκλήματα τελέσασα,

φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι φίλου μέτα
ὅσια πανουργήσασα,

γενναίως βαίνει πρὸς τὸν θάνατον, ὡς οἱ χριστιανοὶ μάρτυρες, πιστὴ εἰς τὸν ὅρκον της, ὅπως καὶ ὁ εὐγενὴς Αἵμων, ὁ μνηστήρ της, πρὸς οὐδὲν ἐθεώρησε τὸν βίον προκειμένου νὰ τηρήσῃ αἰώνιον τὸν ἔρωτα ὑπὲρ τῆς γλυκείας μνηστῆς του.

Δεύτερον εἶνε ὁ *θρίαμβος τῆς ἠθικῆς ἰδέας* (τοῦ καθήκοντος), ἥτις—ἐπὶ ἀγράφων νόμων θεμελιουμένη—κατανικᾷ τὴν τυραννικὴν αὐθαιρεσίαν, καί τοι αὕτη ἐβασάνισε μέχρι θανάτου τὸ πάσχον ἄτομον.

Τὰ δύο ταῦτα *αἰώνια* καὶ *καθαρῶς ἀνθρώπινα ἐλατήρια*— φέροντα καὶ τὴν αἴγλην τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ,— θὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς τὴν Ἀντιγόνην δι' ὅλων τῶν αἰώνων καὶ μεθ' ὅλας τὰς μεταβολὰς τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἠθικῶν θεωριῶν μίαν τῶν τιμητικωτάτων θέσεων ἐν τῇ παγκοσμίῳ φιλολογίᾳ, θὰ φυλάξῃ δὲ *ἁ μεγαλώνυμος Νίκα* αἰώνιον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τραγικοῦ, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζονται αἱ ὡραῖαί του λέξεις:

Πολλὰ τὰ δεινά, κοὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει·

περιφραδὴς ἀνήρ·

Καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
φρόνημα ἐδιδάξατο.

Δὲν καταθέλγουσιν ἡμᾶς μόνον αἱ πλήρεις σοφίας γνῶμαί του, διδάσκουσαι πόσον οἱ ἀρχαῖοι ἀντελαμβάνοντο καὶ κατενόουν τὰς βαθυτάτας ἀληθείας καὶ σήμερον ἔτι ἠχοῦσαι εἰς τὸν νοῦν ἑκάστου ὡς *χρυσᾶ ἔπη*, ὡς π. χ.

τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα,

Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
ὑπερεχθαίρει,

Ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστι κακὸν κτλ.,

ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὴ εἰκὼν τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῶν ὑψίστων ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, τοῦ ἔρωτος, τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθεροφροσύνης.

Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τούτους ἐν τῇ μητρικῇ των γλώσσῃ καὶ δυνάμενοι σήμερον νὰ εἴπωσιν, ὡς ὁ Κρέων:

—Ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεως ἀσφαλῶς θεοὶ
πολλῷ σάλῳ σείσαντες, ὤρθωσαν πάλιν,

ὀφείλουσι νὰ μὴ λησμονήσωσιν *ὅσῳ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία* καὶ ὅτι μόνον ἄκαμπτος *ἐπιμονὴ* καὶ *δραστηριότης* ἐξασφαλίζει τὴν πρόοδον τῶν λαῶν, ἐπειδὴ

οὐδὲν ἕρπει
θνατῶν βιότῳ πάμπολις ἐκτὸς ἄτας!

Ὀλίγα μόνον θὰ εἴπω περὶ τῶν ὑποκριτῶν· πάντες εἶνε ὑπέρτεροι παντὸς ἐπαίνου, ἀληθεῖς τύποι τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ὑπεδύθησαν.

Τὸν Κρέοντα, ὅπως τὸν παρέστησεν ὁ διευθυντὴς Βΰντσερ ἀληθῆ βασιλέα εἴτε ἀνορθούμενον ἐν ὅλῃ του τῇ δεσποτικῇ μεγαλοπρεπείᾳ εἴτε κύπτοντα ὑπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς,—

δυσκόλως δύναται νὰ παραστήσῃ τόσον ἀνεπιλήπτως ἄλλος ὑποκριτής.

Ἡ δὲ Ἀντιγόνη, ἡ *ἡρωῒς ἅμα καὶ τρυφερὰ παρθένος, τὸ ἐρατεινὸν μῖγμα τῆς ἠθικῆς δυνάμεως καὶ τῆς γυναικείας ἀσθενείας* ἔσχεν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς δεσποινίδος Κράμερ ἀντιπρόσωπον, ἡ ὁποία μετὰ δαιμονίου δυνάμεως ἐσπάραξε, συνεκίνησε καὶ κατέθελξε τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν της.

Ὁ Αἵμων παρεστάθη ἐπίσης λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ κ. Χάκερ, ὡς καὶ ὁ Τειρεσίας ὑπὸ τοῦ Βέρνερ, ὁ Φύλαξ ὑπὸ τοῦ Δαλμόνικο, ὁ Ἄγγελος ὑπὸ τοῦ Ἔδουαρδ καὶ ἡ Ἰσμήνη ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἔθελ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰ ᾄσματα τοῦ χοροῦ (τῶν κκ. Ἄϊλερς, Χοφμῦλλερ, Ῥάϊχχαρδ, Βέγελ), τὰ μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Μένδελσων Βαρθόλδυ.

Ἑνὶ λόγῳ ἡ παράστασις ἦτο λαμπρὰ καλλιτεχνικὴ ἑορτή, ἥτις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἱερᾶς τέχνης ἐκ νέου συνέσφιγξεν ἔτι στενότερον τοὺς ἠθικοὺς δεσμοὺς τοὺς ἀπὸ τῆς ὑπὸ τὸν ἀττικὸν οὐρανὸν παραστάσεως τοῦ Φιλοκτήτου μετὰ τῆς μουσικῆς τοῦ ἐνταῦθα Δόκτορος Βένδερ συνδέσαντας τὴν Δαρμστάδην μετὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Αυγουστος Βολτζ

(Μετάφρασις Χ*)

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δὲν πρέπει νὰ πληγόνῃ τις τὴν καρδίαν ὅπως φωτίσῃ τὸ πνεῦμα.

—

Ὅσῳ μᾶλλον ἡ γυνὴ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα, τόσῳ μᾶλλον διορθώνει τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ· ὅσῳ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ ἀγαπᾷ τὴν γυναῖκα, τόσῳ μᾶλλον αὐξάνει τὰς ἰδιοτροπίας αὐτῆς.

—

Ὁ θαυμασμὸς τοῦ καλοῦ φέρει πάντοτε πρόσκαιρόν τινα θλῖψιν.

—

Ὅταν ἀνήρ τις δὲν νυμφεύεται, σημαίνει ὅτι δὲν θέλει· ὅταν γυνή τις δὲν νυμφεύεται σημαίνει ὅτι δὲν δύναται.

—

Ὁμιλεῖτε ὅπως ὅλοι· αἰσθάνεσθε ὅπως ὀλίγοι·

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διόρθωσις ἐσχισμένων ἐνδυμάτων. Μικραὶ σχισμαὶ ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, προερχόμεναι ἐκ καρφίων ἢ ἄλλου τινὸς ὀξέος ἀντικειμένου, δύνανται ἄνευ βελόνης καὶ κλωστῆς νὰ διορθωθῶσιν ἁπλούστατα καὶ ἐντελέστατα, καθιστάμεναι ἀδιόρατοι. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν λεπτὸν φύλλον *γούττα-πέρκας*, ὅπερ θέτομεν ὑπὸ τὸ σχισθὲν μέρος, ἐπανορθοῦμεν διὰ τῶν δακτύλων τὸ χεῖλος τῆς σχισμῆς καὶ ἐπιθέτομεν θερμὸν σίδηρον τοῦ σιδηρώματος. Ἡ *γούττα πέρκα* τηκομένη εἰς θερμοκρασίαν ὑπερβαίνουσαν τοὺς 40 βαθμοὺς συγκολλᾷ στερεώτατα τὴν σχισμὴν τοῦ ἐνδύματος.

Τοῦ μέσου τούτου χρῆσις κοινὴ γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου καὶ οἱ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας δὲν διστάζουσι νὰ φέρωσιν ἐνδύματα οὕτως ἐπιδιωρθωμένα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ γεύματι, ὅπερ ἔδωκε τελευταῖον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσὴφ εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἰνσβρούκῃ παρευρίσκοντο περὶ τὰ τριάκοντα μόνον πρόσωπα. Ἐπειδὴ δε ἡ ἐθιμοτυπία ἀπαγορεύει τὰς προπόσεις εἰς τοιαῦτα οἰκογενειακὰ γεύματα, ὁ αὐτοκράτωρ ἠρκέσθη νὰ ἐγείρῃ ποτήριον πλῆρες οἴνου τοῦ Ῥήνου καὶ ὑψῶν αὐτὸ πρὸς τὴν βασίλισσαν νὰ εἴπῃ μόνον τὰς δύο λέξεις «Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος». Ἐνῷ δὲ αὐτὸς ἐκένου τὸ ποτήριον, ἁδραὶ σταγόνες δακρύων ἔρρευσαν διὰ τῶν παρειῶν τῆς βασιλίσσης, ἥτις συγκεκινημένη ἔθλιψε τὴν χεῖρα· τοῦ αὐτοκράτορος ἐγκαρδίως.

Ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχουσι κατά τινα ἰταλικὴν ἐφημερίδα 17 ἑκατομμύρια ἀναλφαβήτων, εἶνε δὲ βεβαιωμένον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγινωσκόντων ἐφημερίδας δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον, ἐκ τούτων δὲ μόνον οἱ 700,000 χιλιάδες πληρώνουσι.

Τελευταῖον ἐξετέθη εἰς δημοπρασίαν ἐν Λονδίνῳ συλλογὴ καθεκλῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἡ ἕδρα π.χ. ἐφ' ἧς καθήμενος ὁ Bulwer-Lytton ἔγραφε τὰ μυθιστορήματά του ἐπωλήθη ἀντὶ 13 λιρῶν, ἡ ἕδρα τῆς διασήμου ἠθοποιοῦ Siddons ἀντὶ 7, ἡ δὲ τοῦ Σαιξσπήρου ἀντὶ 120. Ἡ συλλογὴ περιέχει καὶ ἕδρας τοῦ Βύρωνος, τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἄλλων πολλῶν.

Διὰ τὸ χρησιμώτατον καὶ πιστότατον τῶν ζῴων, τὸν κύνα, εὑρέθη φίμωτρον ἢ κημός, ὅστις ἐπιτρέπει τὸ ἄνοιγμα τῆς κάτω σιαγόνος κατὰ τὸ χάσμημα τοῦ ζῴου καὶ τὰς λοιπὰς κινήσεις χωρὶς νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς αὐτὸ τὸ δῆγμα.

Ὁ περιηγητὴς Hall ἀναφέρει ὅτι ἐν Καναδᾷ ἐγένετο αὐτόπτης συννεφιᾶς, ἥτις προῆλθεν ἐκ στίφους περιστερῶν ἱπταμένων ὑπὸ τὸν ἥλιον. Τὸ στῖφος τοῦτο κατεῖχεν ἔκτασιν πλάτους μὲν ὑπὲρ τὸ ἓν μίλλιον, μήκους δὲ τοὐλάχιστον 240 μιλλίων, διότι διῆλθεν εἰς διάστημα 4 ὡρῶν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐπέτα ταχύτερον τῶν 60 μιλλίων καθ' ὥραν. Ὑπολογίζων τρεῖς περιστερὰς κατ' ἐλάχιστον ἐπὶ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου σκιᾶς ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς ἐξάγει ὅτι τὸ στῖφος ἀπετελεῖτο ἐκ 2,230,272,000 περιστερῶν!!!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1328

'Αριθ. 646 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 15 Μαΐου 1888

Ὁ κατωτέρω δημοσιευόμενος χαρακτηρισμὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ἔργον τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Βερολινείῳ Πανεπιστημίῳ Ἐρνέστου Κουρτίου, εἶνε ἀναντιρρήτως τὸ κάλλιστον τῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος γραφέντων καὶ ῥηθέντων ἐν Γερμανίᾳ. Καταχωρίζομεν δ' αὐτὸν ὧδε πιστεύοντες ὅτι ἰδιαζόντως εὐάρεστον ἀνάγνωσμα προσφέρομεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας».

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ

(Μνημόσυνος λόγος, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Ἐρνέστου Κουρτίου τῇ 10)22 Μαρτίου ε.ε. ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου.)

Τὴν εἰκοστὴν δευτέραν Μαρτίου, ἐφ ᾗ τοσάκις ηὐφράνθημεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἡτοιμαζόμεθα νὰ ἑορτάσωμεν καὶ πάλιν κατὰ τὰ εἰθισμένα. Ἀλλ' ἄλλως ἠθέλησεν ὁ θεός. Ἡ γενέθλιος ἑορτὴ ἐγένετο τελετὴ νεκρώσιμος. Σύμπασα ἡ Γερμανία αἰσθάνεται μεθ' ἡμῶν τίς καὶ ποία ἡ ἀπώλεια προσφιλοῦς κορυφῆς, ὑφ' ἣν συνεσπειρώμεθα ὡς τέκνα ὑπὸ στέγην πατρικήν, καὶ πᾶς τις ὑπολαμβάνει ἑαυτὸν ἀπολέσαντα τὸ οἰκειότατον καὶ προσφιλέστατον, οὗ ἄνευ ἀδύνατον εἶνε νὰ ζήσῃ. Συνερχόμενοι ὅμως σήμερον ἐνταῦθα, καθῆκον ἔχομεν ν' ἀναστηλώσωμεν ἀνδρικῶς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἀξίως ἐκείνου περὶ ὃν ἐν πνεύματι συνήλθομεν. Ἂν σωματικῶς μᾶς ἀφῃρέθη, μένει καὶ θὰ μείνῃ πνευματικῶς μεθ' ἡμῶν. Ἂς ἑορτάσωμεν λοιπὸν ὡς γενέθλια τὴν πένθιμον ταύτην ἡμέραν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ἀνθ' ὧν ἔδωκεν ἡμῖν ἐν τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ· ἀντὶ δὲ τῶν συγχαρητηρίων, ἅτινα ἔτος εἰς ἔτος τῷ προσεφέρομεν, ἀναπολήσωμεν σήμερον ποῖον ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἔργον, ὅπως διαφυλαχθῇ εἰς τὸ ἔθνος ἡ ἀπ' ἐκείνου εὐλογία.

Ὁποία εἰκὼν περιπετοῦς ἀνθρωπίνης μοίρας ἀνελίσσεται πρὸ ἡμῶν, ἂν στρέψωμεν ὀπίσω τὸ βλέμμα πρὸς τὸν βίον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου!

Ἅμα ὡς ἀφυπνίσθη τοῦ παιδὸς ἡ συνείδησις, ἄνελπις τὸ φαινόμενον παρέστη αὐτῷ ἡ ταπείνωσις τῆς Πρωσίας. Ἀλλ' ὡς βασιλεὺς ἐξῆρεν αὐτὴν εἰς δόξαν τοσαύτην καὶ δύναμιν, ὥστε ἡ τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου βασιλεία, ἣν εἴχομεν συνειθίσει νὰ θεωρῶμεν ὡς φαεινὴν ὑμῶν ἐποχήν, μετρία τις μόλις φαίνεται τῆς κλίμακος βαθμίς.

Τὴν διὰ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας πολέμων σωθεῖσαν γερμανικὴν πατρίδα προσεῖδεν ἀνακοπτομένην ἐν τῇ ὁδῷ τῆς εὐημερίας δι' ἀφορήτων ἀνωμαλιῶν, καθ' ὧν μάτην κατετρίβοντο παλαίουσαι αἱ κράτισται τοῦ ἔθνους δυνάμεις, μέχρις οὗ τέλος ἀνέλπιστος καὶ ταχεῖα, ὁμόθυμος δὲ ἀπὸ πάντων τῶν πρώτων ἀντιπροσώπων τῆς ὅλης πατρίδος, ἐπῆλθεν ἡ μόνη δυνατὴ λύσις, ἡ εἰς τὸν οἶκον τῶν Ὀεντσόλλερν περιέλευσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος.

Ἂς ἀναμνησθῶμεν δὲ νῦν καὶ τοῦ ἀτομικοῦ βίου τοῦ ἀοιδίμου ἡγεμόνος· ἂς ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν, ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν, παραγνωρισθεὶς καὶ συκοφαντούμενος, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ τὴν πατρίδα του, ὑπὲρ ἧς πᾶσαν στιγμὴν ἦτο πρόθυμος νὰ δώσῃ τὸν ἔσχατον τοῦ αἵματός του σταλαγμόν. Ἂς ἐνθυμηθῶμεν, πῶς αὐτὸς οὗτος ὁ ἡγεμὼν ἠγαπήθη ὕστερον ὅσον οὐδείς ποτε μονάρχης ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πῶς ἀμέτρητον πλῆθος ὑπέμενε καθ' ἑκάστην ὑπὸ τὰ παράθυρά του, μέχρις οὗ φανῇ ἡ μορφή του, ὡς ἥλιος θάλπων τὰς καρδίας αὐτῶν. Ὅτε δὲ κατεπετάσθησαν τὰ δώματα, ὅθεν τοσοῦτον ἀφελῶς συνέζη ἐκεῖνος μετὰ τοῦ λαοῦ του, παρέμειναν πρὸ αὐτῶν οἱ πολῖται, ὡς ὑπὸ γοήτρου συγκρατούμενοι, κ' ἐθεῶντο βωβοὶ τὸν οἶκον τοῦ αὐτοκράτορος, ἕως οὗ τέλος, κατὰ μυριάδας ἡμέρας καὶ νυκτὸς συνωστιζόμενοι, ἀπῆλθον εἰς προσκύνησιν τῆς ἀσκεποῦς σοροῦ, ἵνα ἴδωσιν ἔτι τὸ ὕστατον τὴν σεμνὴν αὐτοῦ μορφήν.

Τοιαύτη ἀληθῶς ἐναλλαγὴ εὐτυχίας καὶ δυσπραγίας, ἐγκαρτερήσεως καὶ ταχέων θριάμβων, πικρᾶς παραγνωρίσεως κ' ἐνθουσιώδους ἀγάπης, ὁποίαν μῦθοι μόνον παρέδιδον ἡμῖν, σπανίως διήκει βίον ἀνθρώπινον. Καὶ ὅμως ἀποτελοῦσι πάντα ταῦτα σύνολον ἄρτιον, ὡς ἐπὶ τῆς εἰκόνος μεγάλου ζωγράφου, ἧς φαίνονται διάλληλοι αἱ μορφαὶ καὶ συγκεχυμέναι καὶ συνωθούμεναι, μέχρι οὗ κατὰ μικρὸν εὐκρινήσῃ ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου. Ναί! ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ βίου τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐν

τῇ ποικιλίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ ἐσωτερικῇ ἑνότητι, θέλει μείνει διαρκῶς, ἐφ' ὅσον μένει ἱστορία, ἓν τῶν διδακτικωτάτων καὶ ὑψηλοτάτων ἀντικειμένων ἀνθρωπίνης μελέτης.

Ἀνεξιτήλους εἶχε διατηρήσει τὰς ἀναμνήσεις τῆς πρωϊμωτάτης αὐτοῦ νεότητος. Ἡ ἐντύπωσις μετρίας καὶ ἀπερίττου οἰκοσκευῆς, ἡ ἀνάμνησις τῆς πολυμερίμνου μορφῆς τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἐν κρυπτῷ δακρύων μητρὸς ἀνεπιλήπτου, παρέμειναν εἰς τὸν αὐτοκράτορα καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἡ ἐνωρὶς ἤδη ἐφρούρησαν αὐτὸν κατὰ πάσης ἐφόδου ὑπερφροσύνης. Ἡ ἀστασία τῶν ἀνθρωπίνων ἦν διαρκὲς αὐτοῦ ἐνθύμημα. Τίς ποτε ἤκουσεν αὐτοῦ περιαυτολογοῦντος, τίς εἶδε τὸ βλέμμα του αὐτάρκη ἔλεγχον ἀλαζονείαν; Πάσης αὐτοῦ νίκης ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ ἀπέδιδεν εἰς τὸν θεὸν τὴν τιμήν, καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας οὓς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός. Ταπεινοφροσύνη ὑπῆρξε πορφύρα τοῦ ἡγεμόνος καὶ χλαμὺς τοῦ ἥρωος ἐκείνου, οὗτινος τ' ἀνδραγαθήματα ἐπλήρωσαν τὴν οἰκουμένην.

Σπουδαῖον ὑπῆρξεν ἐν τῷ βίῳ τοῦ αὐτοκράτορος γεγονός, ὅτι ὥριμος ἦν ἤδη ἀνήρ, ὅτε ἀνελογίσθη ὅτι ἤθελε κληθῇ ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν πατέρων αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο ἠσχολήθη τοσοῦτον χρόνον ἐντελῶς καὶ ὁλοκλήρως εἰς ἓν μόνον ἔργον, εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ διήνυσεν αὐτὴν εὐσυνειδήτως ἀπὸ βαθμῖδος εἰς βαθμῖδα. Ἐν αὐτῇ δὲ κατέστη δευτέρα του φύσις ἡ ἐν παντὶ καὶ ὑπὲρ πᾶν ἀποκλειστικὴ εἰς τὸ καθῆκον πίστις. Ἐν αὐτῇ κατέμαθε τοῦ στρατιώτου τὰς ἀνάγκας, κ' ἐσπούδασε τά τε ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡμῶν συστήματος, καὶ ἦτο ἤδη ἐμπειρότατος ἑνὸς τῶν σπουδαιοτάτων κλάδων τῶν δημοσίων, ὅτε ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκτείνῃ πανταχόσε τὸν ὁρίζοντα αὐτοῦ.

Σαφῶς κατενόησε, τί ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ ἐν Πρωσίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, οὐδέποτε δὲ θέλω, —καὶ διατί νὰ διστάσω ν' ἀφηγηθῶ ὑμῖν προσωπικάς τινας ἀναμνήσεις, ἃς καταλέγω μεταξὺ τῶν προσφιλεστάτων τοῦ βίου μου;—οὐδέποτε θέλω λησμονήσει τὴν πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰκοστὴν δευτέραν Μαρτίου, ἣν διήγαγε τότε ὁ ἐν ἀφανείᾳ ἔτι Πρίγκηψ τῆς Πρωσίας ἐπὶ τῆς Νήσου τῶν Ταώνων [1]). Ἐκεῖ ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην, ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ οἰκείων αὐτοῦ, νὰ ἐκφρασθῇ ἀπροκαλύπτως, ὅτι οὐδέποτε ἐπολέμησε μείζονα συμμετοχὴν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὰ δημόσια. Τὴν ἑσπέραν δὲ τῶν γενεθλίων του ἀπεχαιρέτιζε βαθέως συγκεκινημένος τοὺς οἰκείους καὶ τὴν πατρίδα, ὅπως ἀπέλθῃ ἄγνωστος εἰς Ἀμβοῦργον, ὑφ' ἑνὸς μόνου ὑπασπιστοῦ συνοδευόμενος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἤρχισε νέον βίον. Οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν γενομένην αὐτῷ ὑποδοχὴν ὑπὸ τῆς μεγαθύμου βασιλίσσης, καὶ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν διετέλεσεν εὐγνωμονῶν πρὸς τὸν τότε πρεσβευτὴν Βοῦνσεν, ὅτι κατέστησεν αὐτὸν οἰκεῖον πρὸς τὰ τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως. Ὅτε ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας προσεβλήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ κακούργου χειρός, εἶδεν ἐκεῖνος ἰδίοις ὄμμασι, πόσον βαθέως ἐρριζωμένη ἦτο ἡ βασιλεία ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κοινοβουλίων. Ὁλόκληρον τὸ Λονδῖνον περιεστοίχισε τὰ ἀνάκτορα, ὅπως μαρτυρήσῃ τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡγεμονίδα, ὅτε δὲ τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξεδηλώθη καὶ πάλιν ἐνθουσιωδῶς ἡ ἀγάπη τοῦ πλήθους, δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τὰς παρειάς του, ἀναπολοῦντος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν καὶ τὴν τῆς πατρίδος του. Εἶδε τοῦτο ἡ βασίλισσα, καὶ θλίβουσα τὴν χεῖρά του εἶπεν εἰς αὐτόν: Καὶ σεῖς θὰ ἴδητε ὅμοια!— Ναί, ἀλήθεια, ἔλεγεν ὁ αὐτοκράτωρ διηγούμενος ταῦτα, καὶ προσέθετε πρᾴως μειδιῶν πρὸς τοὺς εὐφροσύνως θεωροῦντας αὐτὸν ἀκροατάς του: ἀλλ' ἤργησε κάπως τὸ πρᾶγμα!

Μὴ δυσανασχετήσητε κατ' ἐμοῦ, ἀξιότιμοι ἀκροαταί, ὅτι ἀναμιμνήσκομαι τῶν ζοφερῶν ἐκείνων ἡμερῶν. Διότι ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ αὐτοῦ βάθους ἐκλάμπει ἔτι φαεινοτέρα ἡ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος ἡμῶν Γουλιέλμου, ἣν θέλομεν καταπιστεύσει εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν καὶ τοὺς ἐκγόνους.

Ναί, ἤργησεν ἀληθῶς ὁ πεπλανημένος λαὸς ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ψεύδους καὶ νὰ τραπῇ πάλιν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως του. Ὅτε δὲ οἱ Πομμερανοὶ ἱππόται ἐπανηγύριζον τὸν ἐπανακάμψαντα Τοποτηρητήν, ἐβόμβουν ἔτι ἔξω περὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Στετίνου οἱ ἀντιφρονοῦντες. Ἀλλ' ὁ εὐγενὴς πρίγκηψ ἐβάδισεν εὐθεῖαν τὴν ὁδόν του, ἐν πλήρει αὐταπαρνήσει, χωρὶς πικρίας, οὔτε μνησικακῶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὔτε διανοηθεὶς κἂν νὰ καταδιώξῃ τὰς ἐν τῷ σκότει ὑφαινομένας δολοπλοκίας. Ὡς μέλος τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώρισεν εὐπαρρησιάστως ἐν μέσῳ αὐτῆς τὸ Σύνταγμα. Τὰς συνεδριάσεις δὲ τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ Συνόδου, ἧς τὰ μέλη ἐθεώρουν οἱ φανατικοὶ τῆς Δεξιᾶς ὡς κακούργους ἢ παράφρονας, παρηκολούθησεν ἀπροκαταλήπτως, καὶ συντάξας λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ περὶ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ σχεδίου, διένειμεν αὐτὴν εἰς τὰ μέλη της.

Οὕτω δὲ ἠρέμα καὶ σοβαρῶς παρεσκευάζετο ὁ βαρέως δοκιμασθεὶς διάδοχος τοῦ θρόνου πρὸς τὸ ἡγεμονικὸν ἀξίωμα, ὅπερ περιῆλθεν αὐτῷ ὡς ἀντιβασιλεία κατὰ τὸ πρῶτον καὶ ἑξηκοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. «Τί ἄλλο δύναμαι

(1) Pfaueninsel, μικρὰ νῆσος τοῦ ποταμοῦ Havel, ἐν Ποτσδάμῃ. Σ. Μ.

πλέον νὰ πράξω», ἀπήντησε τοῦτο εἰς ἀπευθυνόμενα αὐτῷ συγχαρητήρια, «ἢ νὰ παρασκευάσω τὴν ὁδὸν εἰς τὸν υἱόν μου; »

Ἁπλοποίησις τῆς ὑπηρεσίας ἦτο ἓν τῶν κυριωτάτων αὐτοῦ μελημάτων. Διὰ τοῦτο δέ, ὁσάκις ὑπελάμβανεν, ὅτι ἀνεβάλλετο ἡ προχείρως ἐνδεικνυομένη κρίσις ἐκκρεμοῦς ζητήματος, ὅπως ἐπιφυλαχθῇ αὕτη εἰς τὸν ἀντιβασιλέα, παρεκάλει ἀμέσως νὰ ῥηθῇ ἀπεριστρόφως τὸ προσῆκον καὶ δίκαιον.

Σαφῶς προβλέπων, ὁποῖαι ἀναποδράστως ἐπεφυλάσσοντο ἀποφάσεις εἰς τὴν πατρίδα, ὑπέλαβε σεβαρώτατον αὐτοῦ χρέος νὰ παρασκευάσῃ εἰς πλήρη δράσεως δύναμιν τὸν στρατὸν τῆς Πρωσίας. Ἡ ἐπιστράτευσις τοῦ 1859 κατέδειξε τὰς ἐλλείψεις τοῦ κρατοῦντος ὀργανισμοῦ, ὅστις ἐφάνη ἀκριβῶς παραλύων καθ' ἣν στιγμὴν ὑπέρτατον ἦτο συμφέρον ἡ πλήρης καὶ ἀκώλυτος ἐνέργεια. Δι' ἰσχυρᾶς καὶ ἀδιαπτώτου θελήσεως, ἐν μακρᾷ πολλῶν ἐτῶν ἐργασίᾳ, κατώρθωσε μετὰ τοῦ ἀειμνήστου κόμητος Ρὼν τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ. Ἐξ ἰδίας καὶ αὐτοκτήτου ἐμπειρίας ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ τὸν στρατὸν ἐκεῖνον, ὃν ὡδήγησεν ὡς βασιλεὺς εἰς τὴν μάχην, ἡ δὲ ταχεῖα λῆξις τοῦ πολέμου τοῦ 1866, καθ' ὃν μέγα μέρος τῶν ἐθνοφρουρῶν δὲν παρέστη κἂν ἀνάγκη ν' ἀποσπασθῶσι τῶν ἱστιῶν των, ἀφώπλισε τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἥτις τοσοῦτον εἶχε λυπήσει τὴν ἀληθῶς πατρικὴν αὐτοῦ καρδίαν. Καὶ ἀνεγνώρισαν πάντες οἱ πατριῶται, εὐγνωμονοῦντες ἀλλ' αἰσχυνόμενοι, ὅτι ἐκεῖνος, προβλέπων τὴν πλημμύραν, ἐγκαίρως εἶχε ναυπηγήσει τὸ πλοῖον καὶ στομώσει τὸ ξίφος. Πόσου αἵματος καὶ πόσων δακρύων, πόσου θρήνου καὶ πόσων κακῶν ἔσωσε τότε τὴν πατρίδα ἡ ἔμφρων καὶ ἐνεργὸς ἐκτέλεσις τῶν μέτρων, ἅτινα ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν ἀναγκαῖα εἰς σωτηρίαν! Οὕτω μόνον κατέστη δυνατὸν ν' ἀποτελέσῃ ἡ Πρωσία τὸν πυρῆνα τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους.

Ἀποκλειστικῶς πρωσόφρων οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος. Ὅτ' ἐπρόκειτο ἡ συμπλήρωσις τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του, καὶ λόγος ἐν τῇ αὐλῇ ἐγένετο, ὅτι μόνον Πρῶσος ἐκ γενετῆς ἔπρεπεν εἰς τοῦτο νὰ κληθῇ, ἐκεῖνος κατώρθωσε νὰ μὴ ἀποκρουσθῇ πολίτης ἐλευθέρας πόλεως [1]). Ὅτε δὲ τὴν πρώτην τῶν Χριστουγέννων ἑορτήν, ἣν μετὰ τοὺς κλύδωνας τοῦ 1848 ἠδυνήθη πάλιν νὰ ἑορτάσῃ ἡσύχως μετὰ τῶν οἰκείων εἰς τὰ ἀπὸ μακροῦ ἀκατοίκητα δώματα τοῦ μεγάρου του, ἐπεδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του ποίημα [2]) οὕτω καταλῆγον:

« Πρὸς θέρος εἶνε ὥριμος ὁ σπόρος, ὃν
« οἱ πρόγονοί σου εἰς τὴν γῆν μας ἔσπειραν,
« κ' εἰς νέα ἔργα νέα σὲ καλεῖ ὁδός·
« οὐχὶ σὺ ταῦτα, ὁ θεὸς διέταξε.
« Φαιδρὸν τὸ ὄμμα ἀτενίζομεν πρὸς σέ·
« Μακρὰν οἱ φόβοι, καὶ μακρὰν οἱ δισταγμοί!
« Ἡ ἱστορία κράζει· ἀκροάσθητι.
« Σέ, Ὀεντσόλλερν, ἡ φωνή της προσκαλεῖ.»

τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν ἐξεφράσθη ἀπροκαλύπτως, καὶ συγκιρνῶν ὡς πάντοτε τὴν πραεῖαν αὐτοῦ φιλοφροσύνην πρὸς τὴν ἀνδρικήν του σοβαρότητα, πόσον βαθέως ἐξετίμα τί παρὰ τοῦ οἴκου του ἀνέμενεν ἡ πατρίς.

Ὡς ἡγεμὼν ἐμεγάλυνε τὴν Πρωσίαν, καὶ ἵδρυσε τὴν αὐτοκρατορίαν. Ἀλλ' οὐδέποτε βασιλεὺς νικηφόρος ὑπῆρξεν ἧττον αὐτοῦ φιλοπόλεμος καὶ φιλόμαχος. Εἶχε τρυφερὰν τὴν καρδίαν. Δὲν ἠσχύνετο δακρύων, ὡς τοῦ Ὁμήρου οἱ ἥρωες, καὶ ἐκύρου τὴν ἑλληνικὴν παροιμίαν: «*ἐσθλοὶ ἀνέρες ἀριδάκρυες*». Δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τορπιλλοβόλον σκάφος, διότι ἐφαντάζετο πάραυτα τὸν ἐγκλείοντα τὸ πλήρωμα στενὸν χῶρον, καὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἠψήφει τῆς βροχῆς τῶν σφαιρῶν, ὅπως τείνῃ εὐγνώμων τὴν χεῖρα εἰς τοὺς τραυματίας.

Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἦν φύσει ἡγεμών, θεωρῶν διὰ βλέμματος διαυγοῦς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς πάντα δὲ διαρκῶς προσέχων τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ μικρὰ ἠξίου μελέτης. Οὐδέποτ' ἐπέστρεφεν ἐκ περιπάτου, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ προσεκτικῶς τὰς νέας οἰκοδομὰς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πόλεως. Ἐπὶ ἑκάστου ὡραίου δένδρου τοῦ Βερολίνου καὶ τῶν περιχώρων ἠγρύπνει ὁ βασιλικὸς αὐτοῦ ὀφθαλμός. Πλήρης εὐνοίας γείτων τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἀντετάχθη πάντοτε κατὰ τῶν σχεδίων, ὧν σκοπὸς ἦτο νὰ ἀπομακρύνωσι τοῦ κέντρου τῆς βασιλικῆς του πόλεως τὰ τεμένη τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Παρηκολούθει τὴν μετοικοδόμησιν τῶν ἀκροατηρίων ἡμῶν, ὅτε δὲ παρετήρησε λεῖπον ἐκ μικροῦ παραθύρου τὸ φῶς, ὅπερ εἶχε συνειθίσει νὰ βλέπῃ ἐκεῖ καθ' ἑσπέραν, ἠρώτησεν ἀμέσως μὴ μετῴκησέ τις τῶν ὑπηρετῶν ἕνεκα τῆς μετοικοδομήσεως.

Εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν δημοσίων καλλιτεχνικῶν ἱδρυμάτων εἶπεν ἀναλαμβάνων τὴν ἀρχήν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προσδοκᾶται παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ὁ φιλότεχνης ἀδελφός του εἶχε πράξει. Οὐδεμιᾶς ἀντεποιεῖτο καλλιτεχνικῆς ἐμπειρίας, οὐδ' ἠξίου νὰ ἔχῃ κῦρος κρατοῦν ἡ γνώμη του. Ἀλλ' ᾐσθάνετο βαθέως πάντα γενναῖον στοχασμόν, καὶ βέβαιον ὑπῆρχε πάντοτε τὸ ζωηρὸν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον πρὸς ὅ,τι ἀπέβαινεν εἰς τιμὴν τῆς πατρίδος. Ἐχάρη ἀληθῶς ἡ βασιλική του καρδία, ὅτι μεθ' αἱματηρὸν πόλεμον πρῶτον ἔργον εἰρήνης τοῦ νέου κράτους ὑπῆρξεν ἡ ανα-

---

(1) Αὐτὸς ὁ ῥήτωρ, γέννημα τῆς ἐλευθέρας πόλεως Λυβέκης, ἐπιμεληθεὶς τῆς ἀγωγῆς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1850. Σ. Μ.

(2) Ἔργον ἐπίσης τοῦ ῥήτορος. Σ. Μ.

σκαφὴ τῆς Ὀλυμπίας. Βῆμα πρὸς βῆμα παρηκολούθει τὰς ἐργασίας, καὶ ὑπεστήριξε προσωπικῶς τὴν συντέλεσιν αὐτῶν, μὴ συνειθίζων, εἶπε, ν' ἀφίνῃ τι ἡμιτελές.

Εὐφροσύνως ἐχαιρέτισεν ἐν τοῖς Βασιλικοῖς Μουσείοις τὰ ἀνάγλυφα τῆς Περγάμου, καὶ ἄσμενος ἤκουε περὶ τοῦ Βασιλικοῦ Μνημείου ἐπὶ τοῦ ὄρους Νεμρώδ, οὕτινος ἐθαύμαζε τὸ μεγαλεῖον. Οὐδὲν σωτήριον, ὅσον καὶ ἂν ἦτο μικρόν, ἐπέτρεπε ν' ἀμεληθῇ, προκειμένου περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ὅτε δὲ ἤκουσεν ἑσπέραν τινά,' ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ χημικοῦ ἡμῶν τὰ ἔγχρωμα τῆς Τανάγρας κεραμουργήματα ἐβλάπτοντο ἐν τῇ ὑγρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ ἰσογείου ὀρόφου, εὐθὺς τὴν ἐπαύριον ἦλθον κατὰ διαταγήν του ἐργάται, ὅπως μετακομίσωσιν αὐτὰ εἰς τὰ ἀνώτερα τοῦ Μουσείου δώματα.

Μετ' ἀκαμάτου ἐνδιαφέροντος παρηκολούθει πᾶσαν πρόοδον τῆς φυσιογνωσίας καὶ τῶν τεχνικῶν ἐπιστημῶν. Ἔξοχα δὲ τῆς μηχανικῆς κατορθώματα, ὡς ἐν παραδείγματι τὴν ἐπὶ τοῦ Κρόϋτζβεργ ἀνέγερσιν τοῦ πολεμικοῦ μνημείου, διηγεῖτο ὡς μάρτυς αὐτόπτης μετὰ πάσης ἐμπειροπράγμονος λεπτομερείας. Διότι ἀδύνατον ἦτο νὰ ἀρκεσθῇ ἡ φύσις του εἰς γενικὰς εὐαρεσκείας ἐκφράσεις. Φράσεις κεναὶ ἦσαν ἀφόρητοι εἰς αὐτόν. Ἀνάγκην ᾐσθάνετο νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς πάντα, μέχρις οὗ σαφῶς ἀντιληφθῇ τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος.

Πρὸς τοῦτο δ' ἐχρησιμοποίει μετὰ τὴν ἡμερινὴν ἐργασίαν τὰς ἠρέμους ὥρας τῆς ἑσπέρας, καθ' ἃς αὐτός τε καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Αὐγούστου ἔβλεπον περὶ ἑαυτοὺς καὶ ἄνδρας τῆς ἐπιστήμης,καὶ συνωμίλουν οἰκείως κ' ἐν στενοτάτῳ κύκλῳ μετ' αὐτῶν περὶ πάσης των ἐργασίας καὶ ἐρεύνης, ἐν ᾧ ὁ ἡγεμὼν ἀνεκοίνου ἀπὸ τῆς νεανικῆς του μνήμης τὰς χαριεστάτας τῶν ἀναμνήσεων τοῦ βίου του.

Τὸ ἀληθὲς ἡγεμονικὸν φρόνημα, τὸ ἐς ἀεὶ ἀσμένως δημιουργοῦν, κατέδειξε καὶ ὡς οἰκοδεσπότης ἐπὶ ἰδίου ἐδάφους οἰκοδομῶν. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ὑπὲρ τὸν Ἄβελ ὕψωμα,οὕτινος ἐξῃτήσατο τὴν δωρεὰν παρὰ τοῦ πατρός του, γοητευθεὶς ὑπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ. Ὡς Πρίγκηψ Γουλιέλμος ἀπὸ μετρίων ἀρξάμενος, κατώρθωσε βαθμηδόν,ἔτος κατ'ἔτος καὶ δι' ἀκαταπόνου δραστηριότητος, ἥτις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν προσφιλεστάτην τῶν ἀνέσεων,νὰ ἀναμορφώσῃ τὸν ἔρημον ἐκεῖνον καὶ φρυγανόσπαρτον λόφον εἰς χλοερὰν καὶ κατάφυτον περιοχὴν βασιλικοῦ μεγάρου, τῇ συνδρομῇ καλλιτεχνῶν οἷοι ὁ Σίνκελ, ὁ Πέρσιος καὶ ὁ Στράκ. Πλὴν τῶν ἀρχιτεκτόνων, σύμβουλος αὐτοῦ ἦν καὶ ὁ πρίγκηψ Πύκλερ-Μυσκάου. Ἀλλ' ὅτε οὗτος ἠθέλησε νὰ καταβάλῃ τὰς ἀπολειφθείσας παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ γηραιὰς σημύδας, ὡς ἀναρμόστους εἰς ἡγεμονικὸν δρυμόν, ἀντέστη ὁ Πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, μὴ θέλων νὰ στερηθῇ τοὺς μάρτυρας ἐκείνους τῆς ἀρχικῆς καταστάσεως τῆς ἐπαύλεώς του, οὕτω δὲ παραμένει τὸ Βάβελσβεργ χαρακτηριστικώτατον, ὡραῖον καὶ σεβαστὸν ἅμα μνημεῖον τῆς ἡγεμονικῆς δημιουργίας τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἡ καρδία μου μὲ παρώτρυνε νὰ μικρολογήσω περὶ πολλά, διότι χρησιμεύουσι ταῦτα εἰς ζωηροτέραν καὶ θερμοτέραν πρὸ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀναπαράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης εἰκόνος τοῦ ἀοιδίμου.

Αἱ μεγάλαι τοῦ Αὐτοκράτορος πράξεις μένουσι διὰ φαεινῶν γραμμάτων ἐν τῇ μνήμῃ τῶν αἰώνων κεχαραγμέναι.Ἀλλ' ἡμεῖς ὅμως, οἱ χρόνους μακροὺς χωρὶς αὐτοκράτορος διαβιώσαντες, μὴ προσηλώσωμεν τὸν νοῦν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς μόνον θριάμβους. Κύριον ἔστω πρὸς ἡμᾶς, οὐχὶ ὅτι πρωτοστατεῖ πάλιν σήμερον ἡ Γερμανία κραταιὰ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ὅτι ἐσώθημεν ἀναξίας ἡμῶν καταστάσεως, καθ' ἣν πάτρια γένη καὶ κράτη ἤριζον ἀπαύστως πρὸς ἄλληλα μικρολόγους ἔριδας ταπεινῶν συμφερόντων καὶ δηλητήριον ἰδιωφελοῦς μικροπολιτείας διεβίβρωσκε τὸν μυελὸν τοῦ Ἔθνους. Κοινὸς μόνον ἔξωθεν κίνδυνος ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἡμᾶς τοῦ μαρασμοῦ ἐκείνου. Ἀλλὰ μετὰ τῶν τρόμων τοῦ πολέμου θὰ ἀντιπαρήρχετο βεβαίως πάλιν καὶ ἡ ἑνότης ἡμῶν, ὡς πάντα παρέρχονται τὰ ἀπὸ τῆς φιλαυτίας βλαστάνοντα, ἂν ὁ θεὸς δὲν εἶχε δώσει εἰς ἡμᾶς βασιλέα, ὅστις οὐ μόνον τοὺς στρατοὺς αὐτοῦ ἤγαγεν ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης τὸν οἶκον κατώρθωσε ν' ἀνιδρύσῃ, ὅπως ὡς ἀγαθὸς ποιμὴν συναυλίσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν διεσπαρμένην ποίμνην, καὶ ἀνάψῃ εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς καρδίας τὸ ἅγιον πῦρ τῆς ἀγάπης, τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἀναλύσῃ τὰς σκληρὰς τῆς φιλαυτίας βώλους. Ἐν αὐθορμήτῳ σεβασμῷ συνῆλθον τότε πάλιν οἱ γερμανοὶ περὶ μίαν κορυφήν, καὶ νέαν θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἡ πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπη των.

Ἐγενόμεθα ἄρα διὰ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου οὐ μόνον ἰσχυρότεροι καὶ ἐνδοξότεροι, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἐλευθερώτεροι, ἁγνότεροι, κρείττονες ἡμῶν. Διότι μόνον ἐν τῇ ἀγάπῃ δύνανται νὰ ὁμονοήσωσιν ἀληθῶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ μόνη ἡ ἀγάπη ἀναπτύσσει τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σπόρον τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ ἀγάπη εἶνε τοῦ πνευματικοῦ βίου ὁ ἥλιος, ὅστις δὲν θάλπει μόνον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ζωογονεῖ, ἀλλ' εἰς πᾶσαν ζωὴν δωρεῖται φῶς καὶ θερμότητα.

Οὕτω νέας ζωῆς πνοὴ διέπνευσε πᾶσαν γερμανικὴν γῆν. Οὕτως ἐγένετο εἰς αὐτόν, τὸν οὐδέποτε μετελθόντα τὴν εὔνοιαν τοῦ πλήθους, πλήρης καὶ ἀκραιφνὴς ἡ ἀγάπη τοῦ ἔθνους,

καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη τῆς πατρίδος πρὸς τὸν αὐτοκράτορά της κατέστησε πάλιν ἡμετέρους τοὺς εἰς τ' ἀπώτατα τῆς γῆς διεσπαρμένους γερμανούς.

Ἡ ἀγάπη αὐτὴ εἶνε τὸ περὶ τὸ μέτωπόν του φωτοβολοῦν διάδημα· οὐδὲν δὲ θνητὸς δύναται νὰ κατακτήσῃ ἐπιζηλότερον ἆθλον πολυμόχθου γηΐνου βίου.

Εὐθύτητα καρδίας ᾔτησε παρὰ τοῦ βασιλέως Σολομῶντος ὁ θεός, «ὁ θησαυρίζων τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν.» Μετρία φαίνεται ἡ λέξις, ἀλλ' ἐμφαίνει ὅμως ὅ,τι ὕψιστον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ θνητός· τὸ παλαιὸν δὲ τοῦτο λόγιον ἐγένετο πολύτιμος ἀλήθεια παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ. Ἡ εὐθεῖα αὐτοῦ καρδία ἦν ἡ πηγὴ τῆς ἁρμονίας ὅλης τοῦ πνευματικοῦ του βίου, τῆς ἀπὸ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ μορφῆς ἀκτινοβολούσης, τῆς ἀναιρούσης πάσας τὰς ἐναντιότητας καὶ λυούσης οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτως πάντα τὰ ὑψηλὰ προβλήματα, τὰ τοσοῦτον ἀφθόνως ἀπασχολοῦντα τοῦ βίον ἡγεμόνος. Οὐδέποτε περὶ ἑαυτοῦ σκεπτόμενος, ἦν ἐλεύθερος ἰδιοτροπιῶν, ἀπρόσιτος εἰς νυγμοὺς ζηλοτύπου μερίμνης περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ τιμῆς, ξένος εὐτραπέλου ἀστασίας, ὁτὲ μὲν περισσὴν ὁτὲ δὲ φειδωλὴν παρεχούσης τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς. Ἀληθινὸς καὶ πιστὸς παρέμεινε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὧν εἶχε δοκιμάσει τὴν εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, καὶ τρανῶς ἐμαρτύρησε πρὸ τοῦ ἔθνους καὶ παρὰ τῆς πατρίδος τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην του. Ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγάλου Ἀρχιγραμματέως ἐγγύς, κ' ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων αὐτοῦ στρατηλατῶν διέμεινε πάντοτε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὁ βασιλεὺς πάντοτε, ὁ πρὸς τὸν θεὸν ὑπεύθυνος, ὁ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐξ ἰδίας πεποιθήσεως κρίνων καὶ ἀποφασίζων τὰ ὁρίζοντα τῆς ἱστορίας τὸν ῥοῦν.

Ὡς τὸ ἡγεμονικὸν ἀξίωμα, ὅπερ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀδελφοῦ του ἀνέλαβεν, ἐμεγεθύνετο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ ἐποικίλλετο καὶ βαρύτερον ἀπέβαινεν, οὕτω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ἐκρατύνετο ἀδιακόπως καὶ ὡρίμαζεν, ἀπαύστως ἐργαζόμενος, μέχρις οὗ, περάνας τὸ μακρὸν τῆς ἡμέρας ἔργον, ὃ στέφει σήμερον ἡ εὐλογία ὁλοκλήρου ἀναγεννηθέντος λαοῦ, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, ἐν εὐθανάτῳ ἠρεμίᾳ προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ θείου λόγου εἰς κρείττονα βίον, ἐνῷ σύζυγος καὶ θυγάτηρ κατέλειβον τὸ δάκρυ των ἐπὶ τῆς ψυχομένης χειρός του.

Ἀλλὰ μένει ὅμως ζῶν πάντοτε ἐν μέσῳ ἡμῶν. Εὐχαριστήσωμεν τῷ θεῷ, ὅτι ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν καὶ πράξωμεν ὑπὸ τοιοῦτον ἡγεμόνα. Ἀποδειχθῶμεν δὲ ἄξιοι αὐτοῦ, ἐξεργαζόμενοι περαιτέρω κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκείνου τὸ ἔργον του, μετὰ φόβου Κυρίου καὶ πίστεως τῇ πατρίδι δουλεύοντες, ἐν αὐταπαρνήσει καὶ ἐθελοθυσίᾳ φρουροῦντες καὶ θάλποντες ὡς ὑπέρτατον ἀγαθὸν τὴν ἀντὶ τοσούτων θυσιῶν ἀποκτηθεῖσαν ἡμῶν ἑνότητα. Δῶμεν ἐνταῦθα ἐν ἀσβέστῳ εὐγνωμοσύνῃ τὴν ἐπαγγελίαν, ὁμοῦ μετὰ τῆς συνηγμένης κύκλῳ νεότητος, ἐφ' ἣ τοσοῦτον ηὐφραίνετο ὁ ὀφθαλμός του, αὐτῆς τῆς κυοφορούσης τὸ μέλλον τῆς πατρίδος ἡμῶν, δῶμεν τὴν ἐπαγγελίαν νὰ τηρήσωμεν διὰ βίου τιμίαν τὴν μνήμην αὐτοῦ, καὶ νὰ μείνωμεν ἀκλονήτως πιστοί, ἐν χαρᾷ καὶ ὀδύνῃ, εἰς τὸν οἶκον τῶν Ὀεντσόλλερν.

Πῶς δὲ ἄλλως νὰ περάνωμεν τὴν πένθιμον ταύτην τελετήν, ἢ ἐπικαλούμενοι ὁμοθύμως τὸν θεόν, ὅπως φυλάττῃ, εὐλογῇ καὶ σκέπῃ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ Βασιλέα ἡμῶν Φρειδερῖκον, τὴν Αὐτοκράτειραν καὶ Βασίλισσαν σύζυγον αὐτοῦ, τὴν Αὐτοκράτειραν Βασίλισσαν Αὐγούσταν καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ Αὐτοκράτορος ἡμῶν Γουλιέλμου!

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ὁ Βερδιὲ ἤρχισε νὰ σκέπτηται ἀπὸ τοῦ πρώτου βήματός του ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ— καὶ τὸ πρῶτον βῆμα ἦτο τὸ πρόγευμα ἐκεῖνο ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ἐρβλαί—ὅτι ἀναμφιβόλως ἦτο καλλίτερον νὰ διάγῃ εἰς τὸ μικρὸν τῆς ὁδοῦ Μανσὰρ οἴκημά του ἐν Παρισίοις, ἤ, ἂν δὲν ἤθελε τὸν ἐνοικιάσει, εἰς τὸν ἐν Μελέν, ἐν τῇ ὁδῷ Ἁγίου Ἀμβροσίου οἰκίσκον του, ἔνθα ἐγεννήθη, ἀνευρίσκων ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐτῶν καὶ πλέον τὸ κηπάριον ὅπου ἔτρεχεν ὅτε ἦτο παιδίον, καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν τόσον μικρὸν νῦν, ἐν ᾧ ἄλλοτε τὸ εὕρισκε τόσον μέγα! Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; ὅσον στενότερος ἦτο ὁ κῆπος, τόσον μεγαλειτέραν ἄνεσιν θὰ ᾐσθάνετο ὁ Βερδιέ. Οὐδέποτε εἶχεν ὀνειροπολήσει τὰς μεγάλας εὐδαιμονίας ἢ τὰς μεγάλας τιμὰς τοῦ κόσμου τούτου. Υἱὸς στρατιώτου τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας, ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ Μελὲν ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης εἶχεν ἐπανέλθει μὲ τὰς ἐπωμίδας τοῦ λοχαγοῦ καὶ τοὺς ῥευματισμοὺς δυστρόπου καὶ μεμψιμοίρου ἀξιωματικοῦ, ἐθεώρει ἑαυτὸν λίαν εὐτυχῆ διότι ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τὴν χαραχθεῖσαν παρὰ τοῦ *γέρου* του καὶ πολὺ ἀνταμειφθέντα διότι ὑπερέβη αὐτὸν κατὰ τὸν βαθμόν. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν προκαταρκτικῶν σπουδῶν του, ὁ λοχαγὸς καὶ ἡ σύ-

ζυγός του, ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, ἐξῳκονόμησαν ὀβολὸν πρὸς ὀβολὸν τ' ἀπαιτούμενα χρήματα διὰ νὰ πληρώσωσι τὰς σπουδὰς τοῦ τέκνου των, διὰ νὰ τὸν βοηθήσωσι νὰ προοδεύσῃ, διὰ νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ νὰ διαγωνισθῇ καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ Πολυτεχνείου εἰσήχθη εἰς τὴν ἐν Μέτζ σχολὴν τῆς Ἐφαρμογῆς, διὰ ν' ἀγοράσῃ βιβλία καὶ ἐργαλεῖα. Φιλόπονος, ἔντιμος, χαίρων ἀληθινὴν ὑπόληψιν ὁ ταγματάρχης ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ καὶ εἰς ὑψηλότερον στρατιωτικὸν βαθμόν, ἀλλὰ ἡ σκαιὰ συστολή του καὶ ἡ ὁρμέμφυτος καὶ σιωπηλὴ ἀποστροφή του κατὰ πάσης ἀδικίας, τὸν παρεκίνησεν ἐν στιγμῇ τινι δυσαρεσκείας νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησίν του, θέτων ὁ ἴδιος τέρμα εἰς τὸ στάδιόν του καὶ καταδικάζων ἑαυτὸν νὰ ζήσῃ μὲ τὰ μικρά του εἰσοδήματα, ἐνῷ ἀκόμη ἔμπροσθέν του ἐμειδία τὸ μέλλον.

Εἰς τοὺς ἠπίους καὶ δειλοὺς χαρακτῆρας ἐπέρχονται ἐνίοτε τοιαῦται ἐπαναστάσεις. Ὠργίσθη κατὰ τὰ μεγάλα γυμνάσια κατά τινος τροφοδότου ἀφήσαντος τοὺς ἄνδρας του νήστεις, παρὰ πᾶσαν δὲ δικαιοσύνην ὁ ἀνώτερός του, φίλος ὢν τοῦ τροφοδότου, ἐπέπληξεν αὐτόν. Ἐκ τούτου ἐξαφθεὶς καὶ παραφερόμενος ὁ Βερδιὲ ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα δύο ἐτῶν εὑρέθη ἠναγκασμένος νὰ διαβιώσῃ τοῦ λοιποῦ ἢ ἐν τῇ χαύνῃ ἀργίᾳ μικρᾶς τινος πόλεως ἢ ἐντὸς τῆς φονικῆς τύρβης τῶν Παρισίων. Ἐνησχολήθη τότε εἰς τὴν συγγραφὴν πονήματός τινος περὶ πυροβολικοῦ καὶ τῆς προόδου τῆς βληματομετρικῆς τέχνης ἐν Εὐρώπῃ, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ παράσχῃ πλέον εἰς τὴν πατρίδα του τοὺς σωματικούς του κόπους, ἀφιέρου εἰς αὐτὴν τὴν μάθησιν καὶ τὴν φιλοπονίαν τοῦ πνεύματός του. Ἄλλως τε ὁ Βερδιὲ ἐκέκτητο μίαν παρηγορίαν καὶ ἓν καθῆκον, τὴν ἀνεψιάν του δηλαδὴ τὴν Γιλβέρτην, ὀρφανήν, θυγατέρα ἑνὸς ἀδελφοῦ του νεωτέρου, ὅστις εἶχεν ἐγκαταστῇ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ὀρλεάνς καὶ συναθροίσῃ μετὰ κόπου περὶ τὰς ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων ὡς ἔμπορος σιδηρικῶν. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν αἴφνης ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκόν του ἡ ἀνεψιὰ ἐκείνη μὴ ἔχουσα ἄλλην οἰκογένειαν ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ Βερδιὲ ἀνεύρισκε ἰδίαν θυγατέρα ἐν τῷ ζωηρῷ ἐκείνῳ κορασίῳ, τὸ ὁποῖον ἀνερριχᾶτο εἰς τὰ γόνατά του ὅτε τὴν εἶχεν ἴδει τὴν τελευταίαν φοράν. Τότε ὁ ταγματάρχης ἐσυλλογίσθη ὅτι ἀφοῦ ὁ νεώτερος ἀδελφός του εἶχε θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, οὗ ἡ ἐκπαίδευσις ἐστοίχισε τόσα χρήματα εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς, ὁ πρεσβύτερος, ὁ μόνος νῦν ἐπιζῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας καθῆκον εἶχε ν' ἀφοσιωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν νεάνιδα. Καὶ τότε χάριν τῆς Γιλβέρτης ἔμαθε διὰ πρώτην φορὰν πράγματα ἅτινα πρότερον σχεδὸν ἠγνόει, λόγον χάριν τὴν τέχνην του νὰ μετρῇ τὰ χρήματά του, αὐτὸς ὁ μαθητικός, ὅστις ἔλυεν εὐκολώτερον ὅλα τὰ προβλήματα καὶ ἐγίνωσκε κάλλιον τὴν ἄλγεβραν καὶ τριγωνομετρίαν παρὰ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν. Οἱ γονεῖς του εἶχον ἀφήσει αὐτῷ μετὰ τοῦ ἐν τῇ λεωφόρῳ Ἁγίου Ἀμβροσίου οἰκίσκου περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας φράγκων· εἶχε καὶ αὐτὸς ἀποταμιεύσει περὶ τὰ δεκαπεντακισχίλια ἅτινα ἐκέρδησε παρέχων πρὸς ἔκδοσιν ἐπιστημονικὰ συγγράμματα εἰς στρατιωτικὸν βιβλιοπωλεῖον· πάντα ταῦτα ὁμοῦ μὲ τὰς πρώτας του οἰκονομίας ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ του σταδίου καὶ τὴν μικρὰν προῖκα τῆς Γιλβέρτης ἀπέφερον πρόσοδον ἐτήσιον ἑπτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων φράγκων, ἀρκετὴν ὅπως ζήσωσιν ἐντίμως, χωρὶς οὐδὲν νὰ ὀφείλωσι καὶ οὐδὲν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν ἀδιαφόρων.

Ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς ἐν Μελὲν οἰκίας του ἠδύνατο ἀληθῶς ν' ἀρυσθῇ ὁ ταγματάρχης τριάκοντα περίπου ἀκόμη χιλιάδας φράγκων· ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐσκέφθη ποτὲ ν' ἀπαλλοτριωθῇ τοῦ κτήματος ἐκείνου. Αἱ εἰκόνες τοῦ λοχαγοῦ Βερδιέ, πατρός του, βεβυθισμένον ἔχοντος τὸν τράχηλον ἐντὸς τοῦ ὑψηλοῦ περιλαιμίου τῆς στολῆς τῶν ἐπιλέκτων καὶ τῆς μητρός του, φερούσης τὴν ἐσθῆτα τῆς ἐποχῆς μὲ τὰς πλατείας χειρίδας καὶ μειδιώσης ἀπὸ τοῦ πλαισίου της, ἔμενον ἀκόμη καὶ θὰ ἔμενον διὰ παντὸς ἀνηρτημέναι εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ὁ Βερδιὲ ἀνέκαθεν τὰς εἶχεν ἴδει ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας. Ἐκεῖ θὰ τὰς ἔβλεπεν ἕως τέλους ζωῆς. Ἂν δὲ εἰς Παρισίους ὢν δὲν εὑρίσκετο ἐγγύτερον τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἀρχείων, ὁ ταγματάρχης εὐχαρίστως ἤθελε κατοικεῖ εἰς τὴν ἐν Μελὲν οἰκίαν του δι' ὅλου τοῦ ἔτους.

— Ἀλλ' ὄχι, ὄχι! Ἡ Γιλβέρτη πολὺ θὰ ἐστενοχωρεῖτο, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ θὰ ἐσκωρίαζα ὅλως διόλου [

Ἐν τοσούτῳ ἐνοικίασε τὸ μικρὸν οἴκημα ἐκεῖνο εἰς ἀνθρώπους ἡσύχους καὶ ἀσφαλεῖς, δυναμένους νὰ σεβασθῶσι τὰ ἔπιπλα καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ οἴκου του, ἐντεῦθεν δὲ ἐξῳκονόμει καὶ νέους πόρους ὑπὲρ τῆς ἀνεψιᾶς του.

Ἀφ' ἑτέρου ἠγάπα τοὺς Παρισίους, τὴν ἤρεμον ἐκείνην γωνίαν τῶν Παρισίων, ὅπου, ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Μανσὰρ μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς λεωφόρου ἠδύνατο νὰ περιπατῇ σχεδὸν μὲ τὰς ἐμβάδας τὴν ἑσπέραν. Τὸ κατερχομένον τὴν ὁδὸν Φονταὶν λεωφορεῖον μετέφερεν αὐτὸν κατ' εὐθεῖαν χρησιμώτατα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην. Εὐδαίμων ἐν τῇ γαληνίῳ οἰκιακῇ ἑστίᾳ του ὁ ταγματάρχης διήρχετο εὐχαρίστως καὶ χωρὶς ν' ἀνιᾷ τὴν περίοδον τοῦ μακροῦ χειμῶνος καὶ ὅτε αἱ πρῶται τοῦ ἔαρος ἡμέραι ἐπανέτελλον, σφόδρα ἐτέρπετο μεταβαίνων, οἱονεὶ πρὸς ἐξοχικὴν διαμονὴν ἐπὶ μίαν καὶ ἐνίοτε δύο ἡμέρας

εἰς Μελέν, ἐπανευρίσκων τὰ δένδρα τοῦ κήπου του βλαστήσαντα ἤδη, βλέπων τὰ ἄνθη του ἀναγεννώμενα, περιπατῶν παρὰ τὸν Σηκουάναν εἰς τὴν παραποτάμιον ὁδόν τοῦ Ἀσπαὶ ἢ ἀνερχόμενος τὴν ὁδὸν Ἁγίου Στεφάνου, ἥτις τῷ ἐφαίνετο ὅτι ποσῶς δὲν εἶχε μεταβληθῆ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, διὰ νὰ σταματήσῃ καὶ ἐπικαλεσθῇ τὰ φάσματα τοῦ παρελθόντος της ἐνώπιον τῆς Γιλβέρτης πρὸ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ τῶν Κωδώνων, ἔνθα ἠγείρετο τὸ Κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου.

Καὶ ἔλεγε πρὸς τὴν νεάνιδα :

— Ἐκεῖ μέσα βλέπεις;.. ἐκεῖ ἐκοινώνησα διὰ πρώτην φοράν· καὶ ἐκεῖ, ἴσως — ποῖος εἰξεύρει! — θὰ νυμφευθῇς καὶ σύ!

Ἡ δὲ νεᾶνις γελῶσα ἀπήντα :

— Νὰ νυμφευθῶ; Ἔχω καιρόν! Διόλου δὲν τὸ συλλογίζομαι.

Οὐδ' ὁ Βερδιὲ ἐσυλλογίζετο νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του, ὅτε ἡ κυρία Ἐρβλαί, τὴν ὁποίαν ἔβλεπε δύο ἢ τρεῖς φορὰς κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Σωσσὲ δ' Ἀντὲν αἴθουσάν της, ἐσκέφθη περὶ αὐτοῦ. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τὸν ὑπολήπτετο, ὁ δὲ Μεδερῖκος Σαρβὲ ἐγίνωσκεν ὁποία ψυχὴ στωϊκὴ ἐν τῇ πραότητί της ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ μικροσώμου καὶ συνεσταλμένου ταγματάρχου. Εἶχεν ἴδει τὸν Βερδιὲ λοχαγὸν τότε μετακομισθέντα εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Μελὲν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Φρεσβίλλερ, ἐξερχόμενον ἅμα τῇ θεραπείᾳ του καὶ διασχίζοντα τὰς πρωσσικὰς γραμμὰς ὑπὸ τὸν μεταμφιεσμὸν χωρικοῦ, ὅπως συναντήσῃ ἕν οἱονδήποτε σύνταγμα, λείψανόν τι τοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν τοῦ Λείγηρος. Ἐγίνωσκεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μαθητείας του ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ Γκαρὲν ἐν Μελέν, ὅπου καὶ αὐτὸς εἶχε σπουδάσει ἐννέα ἔτη μετὰ τὸν ταγματάρχην, τὴν εὐστάθειαν τῶν πεποιθήσεων τοῦ ἀξιολόγου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις εἶχε μείνει παροιμιώδης ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ, ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε ταὐτοχρόνως γερουσιαστὴς καὶ βουλευτής, τὸ ὁποῖον οὐχ ἧττον δὲν θὰ τὸν δυσηρέστει ποσῶς, ἐνέκρινε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ τόσον τὸ καλλίτερον διὰ τον Βερδιέ, ἂν εἰς τὸν Βερδιὲ ἐλάγχανεν ἡ διαδοχή του!

Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ δὲν ἐδέχθη εἰμὴ ἀφοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν περὶ κινδύνου καὶ περὶ καθήκοντος

— Συλλογίσθητε, φίλτατε ταγματάρχα· εἶσθε ἀνεξάρτητος, εἶσθε ἐλεύθερος... Ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐτῶν εἶσθε εὔρωστος ὡς νὰ εἶσθε τριακοντούτης. Λαμπρὸν μέρος δύναται νὰ διαδραματίσῃ εἰς ὁμήγυριν ἀποτελουμένην κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνδρῶν θεραπευόντων τὰ ἰδιαίτερά των συμφέροντα, ἐξ ἀδολέσχων καὶ ἠλιθίων, ἀνὴρ ἔντιμος ἀνυπόκριτος καὶ εἰλικρινὴς ὅστις ἔρχεται ἁπλῶς νὰ εἴπῃ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἐμπρός, ταγματάρχα! ὀλίγον θάρρος!. Ἐπὶ τὴν ἔφοδον!

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὡμίλει ἐπιτηδείως μὲ χάριν, παρορμῶσα τὸν δειλιῶντα ἀγαθὸν ταγματάρχην.

Ὁ Βερδιὲ ἔξεε τὸ οὖς του· εἶχε βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ διστάζῃ Πῶς! Εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα δὲν εὑρίσκετο τάχα κανεὶς ν' ἀναπληρώσῃ τὸν Σαρβέ;

— Κανείς, ταγματάρχα, κανείς!.. Ἀλλ' ὄχι!.. Ὑπάρχει εἷς, ὁ Γκαροὺς ἴσως, ὁ Γκαροὺς ἐκεῖνος ὁ ῥιζοσπάστης, ὅστις ἠγόρασε πρὸ μικροῦ ὀλίγα κτήματα καὶ διοργανίζει πολιτικὰς συναθροίσεις εἰς τὰ καφενεῖα τοῦ Δαμμαρί. Ἀλλ' ὁ Γκαροὺς δὲν εἶνε ἐπίφοβος ἐκτὸς ἐὰν σεῖς, ὁ ὑποψήφιος περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Σαρβὲ ἐγγυᾶται, σεῖς ὁ εὐϋπόληπτος δὲν ἐκτεθῆτε. Ἔλα λοιπόν, σᾶς λέγω καὶ πάλιν, κύριε ταγματάρχα διστάζετε;

Ἀλλ' ὁ ταγματάρχης εἶχε λόγους νὰ διστάζῃ. Πᾶσα ἀντιπροσωπεία εἶνε πολυτέλεια. Ἐγίνωσκεν ὅτι αἱ ἐκλογαὶ στοιχίζουν ἀκριβά. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ ἐδέχετο καὶ ὅτι θὰ ἐξελέγετο, πόσα θὰ ἐδαπανῶντο! Εἴξευρε καλὰ τὸν ἑαυτόν του· θὰ ἔδιδεν εἰς ὅποιον καὶ ἂν τοῦ ἐζήτει. Ἀλλ' ἐκ τῆς προσόδου του τῶν ἐννεακισχιλίων φράγκων ἀφοῦ ἤθελε δώσει ἀρκετά, γενναιοπαρόχως ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς φιλανθρωπικὰς ἑταιρίας, εἰς τοὺς ἀπόρους ἐκλογεῖς, εἰς τ' ἀγαθοεργὰ καταστήματα, εἰς συνεισφοράς, ἐλεημοσύνας, θὰ ἔμενεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν Βερδιὲ τὸ ἀναγκαιοῦν ποσὸν ὅπως ζήσῃ; Δὲν θὰ ἐπήρχετο κατ' ἀνάγκην μείωσις τοῦ ἰσχνοῦ εἰσοδήματός του: Ἡ ἐκ των στρατιωτικῶν πονημάτων του πρόσοδος θὰ ἐπήρκει ἆρά γε πρὸς συντήρησίν του ἐν τῇ νέᾳ του καταστάσει;

Ἂν ἦτο δυνατὸν τοὐλάχιστον νὰ μὴ ἐγγίσῃ ποσῶς τὴν πενιχρὰν προῖκα τῆς ἀνεψιᾶς του!

Ἡ Ἐρρικέττα Ἐρβλαὶ ἔθηκε τότε ἐπιτηδείως τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς εὐαισθήτου χορδῆς. Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Βερδιέ! ἡ κόρη της! Ὁ ταγματάρχης ἐγίνωσκε πόσον αὐτὴ ἐνδιεφέρετο ὑπὲρ τῆς νεάνιδος. Λοιπόν, ὅτε θὰ ἦτο ἀνεψιὰ βουλευτοῦ ἡ Γιλβέρτη εὐκολώτερον θὰ ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ. Οἱ βουλευταὶ εἶνε οἱ ἡγεμόνες τῆς ἐποχῆς· βεβαίως τὴν ἡγεμονείαν του θὰ μεταχειρίζετο μόνον ἐπ' ἀγαθῷ· ἀλλ' ὅτε θὰ κατεῖχε διαπρεπῆ θέσιν, θὰ ἐθεωρεῖτο τάχα ὅτι κατεχρᾶτο τὴν θέσιν του ταύτην μεριμνῶν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀνεψιᾶς του;

Τὸ ὁπωσοῦν ἐγωϊστικὸν ἐπιχείρημα ἐφάνη ὅτι ἔπεισε τὸν ἀγαθὸν Βερδιέ.

Καὶ ὅμως ὄχι, δὲν ἦτο αὐτὸ κυρίως ὅπερ

τὸν ἔπειθεν. Εἰς τοὺς συλλογισμούς του του ἐλησμόνει τὴν Γιλβέρτην. Ἡ Ἑρρικέτα ἔσειε διαρκῶς ὡς κρόταλον εὔηχον παρὰ τὰ ὦτα γηραιοῦ ἵππου τὴν πολυσήμαντον καὶ ἠχηρὰν λέξιν *καθῆκον*.

Τὸ καθῆκον! Ἔτρεφε πάντοτε σεβασμὸν πρὸς αὐτὸ ὁ ταγματάρχης· ἀλλ' ἦτο συνεσταλμένος ἀπέναντί του, δὲν ἐστρεψοδίκει. Λατρεύων τὸ ἰδανικὸν τῆς δικαιοσύνης, ἐθεώρει φυσικὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἄνδρες ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδανικοῦ τούτου. Ἐφρόνει ὅμως ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔπρεπε νὰ ἐκλέγωνται μεταξὺ τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέρας γνώσεις, ὑπεροχὴν ἀνεγνωρισμένην, μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων ὧν δηλαδὴ ἐκείνων, ὁ βίος ἦτο παραδειγματικός. Ἐφρόνει τέλος ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἀξιώτατοι.

Πῶς δὲ εἰς ἓν ὁλόκληρον διαμέρισμα τόσον πλησίον τῶν Παρισίων κείμενον ὁ Σαρβὲ θὰ τὸν ἔκαμνε νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἐν ἐλλείψει, αὐτοῦ τοῦ ἐμπόρου ἄλλος κατάλληλος διὰ τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα εἰμὴ εἰς πρώην ταγματάρχης τοῦ 5ου συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ παραιτηθεὶς τοῦ βαθμοῦ του ἐν στιγμῇ ὀργῆς:

Πῶς! αὐτὸς ὁ Βερδιὲ ἠδύνατο κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐν ὀνόματι τόσον πλήθους ἐκλογέων ἐχόντων πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῶν μακαρίαν ἐμπιστοσύνην;.. Ἡ συναίσθησις τῆς ἀνεπαρκείας του τὸν κατέβαλλεν. Ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ μόνῃ ὅτι θ' ἀνήρχετο εἰς τὸ βῆμα ᾐσθάνετο τὸ σῶμά του περιλουόμενον ὑπὸ ἱδρῶτος.

— Δὲν θὰ ἀγορεύετε, θὰ ἐργάζεσθε· Ἔχετε βεβαίως τὴν ἰδιαιτέραν σας γνώμην περὶ τοῦ στρατοῦ; εἶπεν αὐτῷ ὁ γερουσιαστής.

Ἂν εἶχεν ἰδιαιτέραν γνώμην περὶ τοῦ στρατοῦ; Βέβαια εἶχεν! Δὲν τὴν εἶχεν ἐκφράσει ἐνόσῳ διετέλει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διότι ἡ πειθαρχία ἐπέβαλλεν αὐτῷ σιγήν· ἀναμφιβόλως ὅμως θὰ προσεπάθει νὰ τὴν ὑποβάλῃ ὅπως ληφθῇ ὑπὸ σκέψιν ἄν ποτε ἐγένετο μέλος τῆς Βουλῆς.

—Πολὺ καλά! τότε εἰσέλθετε εἰς τὴν Βουλήν! ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Σαρβέ.

Ὁ ταγματάρχης συνῃσθάνετο μετὰ φιλοπάτριδος ἀνησυχίας, μετ' ἔρωτος σφοδροῦ πρὸς τὸ εὐγενὲς στρατιωτικὸν στάδιον ὅτι πολλά, πάρα πολλὰ πράγματα ἠδύναντο νὰ γείνωσιν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ. Ὢ! τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἦτο εὐτύχημα ἂν ἀνήρ τις πεπειραμένος καὶ ἄνευ φιλοδοξίας, παλαιὸς σύντροφος τοῦ στρατιωτικοῦ, κατώρθου νὰ γείνωσι παραδεκταὶ παρὰ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ἀγαθῶν πολιτῶν μεταρρυθμίσεις, αἵτινες ἔμελλον ν' ἀποβῶσι πρὸς ὄφελος τῶν ἀπομεινάντων ἐν τῷ συντάγματι γενναίων συντρόφων του, τῶν συνοπλιτῶν του, οὓς ἠγάπα, μεθ' ὧν ἐνίοτε ᾐσθάνετο τὸν πόθον νὰ συμβιώσῃ αὖθις, ὅτε ἐν τῷ καπνῷ τῆς καπνοσύριγγός του, ὅστις ἀνήρχετο διαρκῶς καὶ διελύετο, ἐνόμιζε ὅτι ἔβλεπε τὸν καπνὸν μάχης! Ἂν τοιοῦτος τις ἀνὴρ παρουσιάζετο, ἀναμφιβόλως ὅλοι θὰ ἐκέρδιζον!

Καὶ ὁ Βερδιὲ ὁσάκις μετέβαινεν εἰς τὸ Πεδίον τοῦ Ἄρεως ἢ εἰς τὴν Πλατεῖαν τῶν Ἀπομάχων διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς γυμναζομένους στρατιώτας, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν δάκνων ἅμα τὸν πυρρόν του μύστακα καὶ παρατηρῶν τοὺς μικροσώμους ἐκείνους τῆς Γαλλίας ἀγρότας τόσον εὐσταλεῖς ἐν τῇ στρατιωτικῇ αὐτῶν στολῇ:

— Καϋμένα παιδιά! καὶ ὅμως ἂν οἱ ἐν τοῖς πράγματι ἀντὶ νὰ παίζουν μὲ τὰς πτώσεις τῶν ὑπουργείων καὶ νὰ διαπληκτίζωνται ἀναμεταξύ των ἐφρόντιζον καὶ διὰ σᾶς, θὰ εὑρίσκοντο ἀκόμη γεροὶ στρατιῶται φέροντες τὴν κυανόχρουν αὐτὴν στολήν!

Ἀλλὰ τίς ἐφρόντιζε περὶ αὐτῶν; Μερικοὶ γέροντες ἰσχυρογνώμονες ὡς αὐτός, πικρὰς δοκιμάζοντες ἀναμνήσεις κατά τινας πολὺ συχνὰς ἐπετηρίδας, μερικοὶ ἐξηντλημένοι καὶ ἄχρηστοι πρεσβύται περιφέροντες τὴν ἑαυτῶν μελαγχολίαν εἰς τοὺς στρατῶνας ἢ διατρίβοντες εἰς τὰς μικρὰς τῶν ἐπαρχιῶν πόλεις. Μετ' αὐτοὺς οὐδεὶς ἄλλος!...

— Καὶ ποῖος πταίει; ἔλεγεν ὁ Σαρβέ· ἀφοῦ σᾶς προσφέρω μίαν θέσιν βουλευτικήν, δι' ἧς δύνασθε ν' ἀποβῆτε χρήσιμος εἰς αὐτοὺς τοὺς νέους καὶ σεῖς δὲν τὴν θέλετε!

Κανεὶς δὲν παρουσιάζετο ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἰδέαν, ὑπὲρ ἧς ὁ Βερδιὲ ὑπερεμάχει, ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Γχαρούς, οὗ ἡ ὑποψηφιότης προώδευεν, τὸ κακὸν ἐκεῖνο ὑποκείμενον, ναυάγιον τῶν ἐν Παρισίοις θυελλῶν, φέψαλος τῆς ἄλλοτε πυρκαϊᾶς, ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ κατακτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν κατοίκων. Ἔπρεπεν, ἔπρεπε νὰ πολεμηθῇ. Τῷ ὄντι δὲ ἐφαίνετο εἰς τὸν ταγματάρχην ὅτι τὸ καθῆκον ἐκεῖ ἐνέκειτο:

— Πρέπει νὰ διακινδυνεύσω λοιπόν, κυρία; ἐνομίζετε ὅτι πρέπει νὰ διακινδυνεύσω; Τὸ ὄνομά μου σᾶς ἀναγκαιοῖ; Ἔστω λοιπόν! Λάβετε τὸ ὄνομά μου.

Καὶ θαρραλέως ἔβαινεν ὡς εἰς τὸ πῦρ τῆς μάχης.

Μία λέξις τῆς Ἑρρικέττας ἄλλως τε συνετέλεσεν εἰς τὴν ὁριστικὴν νίκην. Ἐπειδὴ ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ἐδίσταζεν, εἶπεν αὐτῷ:

— Εἰξεύρετε ὅτι ὑπάρχουν κίνδυνοι, ταγματάρχα, καὶ ἂν ἀποποιηθῆτε, θὰ νομίσουν ὅτι ἐφοβήθητε!

Ἡ φράσις της ἔβαλλε κατὰ σκοποῦ· ὁ ταγματάρχης ἀνέκαθεν εἶχε παραδεχθῇ ὡς ἔμβλημα τοῦ βίου του τὸ ρητόν:

«*Πράττε πάντοτε ὅ,τι φοβεῖσαι νὰ πράξῃς.*»

Τοῦθ' ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως ἐφοβεῖτο.

Καὶ τί νὰ φοβηθῇ τάχα; Τοὺς κεραυνοὺς τῆς εὐγλωττίας τοῦ Γκαρούς; Τὸν ὀρυμαγδὸν τῶν ἐκλογικῶν ὁμηγύρεων; Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ εἶχε ἴδει πολὺ σοβαρώτερα ἀπ' αὐτά!.. Ἐνόμιζεν ἄλλως τε ὅτι ἤρκει νὰ παρουσιασθῇ ἔντιμος ἀνὴρ εἰλικρινὴς καὶ σταθερὸς εἰς τὰς ἰδέας του, ὅπως ἀμέσως ἀκουσθῇ ἡ φωνή του παρ' ὅλων τῶν ἐντίμων πολιτῶν.

— Εἶσθε ῥήτωρ; ἠρώτησεν αὐτὸν ἐν τούτοις ὁ Σαρβὲ προτείνων ἐπιδεικτικῶς τ' ἀγέρωχα στέρνα του.

Ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο ῥήτωρ· ἄλλοτε ὅμως ὅτε παρέδιδε μαθήματα πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς, ἠκροῶντο αὐτὸν εὐχαρίστως, ὡμίλει δὲ σαφῶς ἄνευ ἐκζητήσεως περὶ τὴν φράσιν. Λοιπὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ γεωργοὶ τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης, οἱ ἐργάται τοῦ Μελὲν καὶ οἱ λιθοτόμοι δὲν ἦσαν, καθὰ ὑπέθετε, δυσκολώτεροι περὶ τὴν ἀκρόασιν τῶν λόγων του παρὰ οἱ ἐξελθόντες τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς.

— Λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι, κυρία, εἶπε πρὸς τὴν Ἐρρικέτταν. Ἐμπρός! ὅπως λέγετε.

Ὅτε δὲ ὁ Σαρβὲ προσέθηκεν ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἡ μέλλουσα νὰ σχηματισθῇ προθύμως θὰ κατέβαλλεν ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην τῆς ἐκλογῆς, ὁ ταγματάρχης ἐπέμεινε νὰ μετάσχῃ καὶ αὐτὸς τῆς δαπάνης καὶ μάλιστα τοῦ κυριωτέρου μέρους αὐτῆς μὲ τὴν ἐπιμονὴν ἣν πᾶς ἄλλος θὰ κατέβαλλεν ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ βάρους. Ἐνόμιζεν ὅτι ἂν ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐννόει καὶ αὐτὸς νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ τίποτε εἰς τὴν μάχην, θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς φιλόδοξος καὶ φιλάργυρος, ὅστις ἐπόθει μὲν τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ χωρὶς νὰ διακινδυνεύσῃ τι. Ἐπέμεινεν ἐπὶ τούτου εὐσταθῶς ἐπαναλαμβάνων ὅτι ἠδύνατο ἄνευ στενοχωρίας νὰ διαθέσῃ πέντε ἢ ἓξ χιλιάδες φράγκων, ἃς ἀκριβῶς τότε προὐτίθετο νὰ τοποθετήσῃ.

— Τοιουτοτρόπως ἰδού, τοποθετοῦνται καταλλήλως! ἔλεγεν.

Ἀλλ' ἀφοῦ ἀπήντησεν αὐτῷ *ναί*, ὁ ἀγαθὸς Βερδιέ, εὑρέθη ἐν σφοδρᾷ ἀμηχανίᾳ ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἐν τῇ ὁδῷ Μανσὰρ οἴκημά του καὶ ἐπανεῖδε τὴν Γιλβέρτην. Εἶχε τὸ ἦθος δύσθυμον, ὁπωσοῦν τεθλιμμένον, ὡς παιδίον φωραθὲν ἐπὶ ἀτακτήματι.

— Ξεύρεις!.. θ' ἀρχίσῃς τόρα νὰ μὲ μαλλώνῃς... σὲ προειδοποιῶ,..

— Καὶ διατί, θεέ μου...

— Ἄ!... διατί... Πρὸ ὀλίγου ἐδέχθην... θὰ γελάσῃς... ἐδέχθην νὰ γίνω βουλευτής..: μάλιστα, ἐγώ!... Τί τὰ θέλεις;... εἶνε καὶ αὐτὸ καθῆκον ὡς κάθε ἄλλο... Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι χρειάζονται δι' αὐτὸ... χρήματα... καὶ θὰ ἐξοδεύσω ἀπὸ τὰ ἰδικά σου, κόρη μου!.. Μὴν ἀνησυχῇς ὅμως καὶ σοῦ ὑπόσχομαι εἰς τὸ μέλλον νὰ κάμω οἰκονομίας... Τίποτε βιβλία πλέον εἰς τὸ ἑξῆς!... θ' ἀγοράζω ὀλιγώτεραις παληοφυλλάδαις... Ἔπειτα μάθε ὅτι καὶ τὸ μέλλον σου... μάλιστα, τὸ μέλλον σου, ἔχει σχέσιν κάπως μὲ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην... Σοῦ ὁρκίζομαι...

Ἡ Γιλβέρτη προσέβλεψε φιλοστόργως τὸν θεῖόν της καὶ ἐνηγκαλίσθη αὐτόν.

— Μὴ σὲ μέλῃ δι' ἐμέ, ἀγαπητέ μου θεῖε. Ἐγὼ εἶμαι πάντοτε εὐτυχεστάτη, ὅταν εὐτυχῇς καὶ σύ! καὶ πάντοτε θὰ ὑπερηφανεύωμαι δι' ὅ,τι καὶ ἂν πράττῃς:

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ὑποψήφιος, ὃν ἡ κυρία Ἑρβλαὶ εἶχε προσκαλέσει εἰς πρόγευμα εἰς τὴν ἐν Δαμμαρὶ-λὲ-Λὺς ἔπαυλίν της ὅπως τὸν παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῷ τόπῳ διὰ νὰ *τελειώσῃ διὰ μιᾶς τὴν δουλειά*. Βλέπων δὲ αὐτὸν καθήμενον παρὰ τὴν τράπεζαν, ἰσχνὸν μὲ τὸ μέτωπον ἀπεψιλωμένον καὶ τὴν μακρὰν ῥῖνα νεύουσαν πρὸς τὴν ἔμπροσθέν του παροψίδα, ὁ κ. Καπποὰ ἐμμένων εἰς τὴν ἰδέαν του, ἐπανελάμβανεν αὖθις ταπεινῇ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν γείτονά του:

— Δὲν κάμνει πολὺ μεγάλην ἐντύπωσιν ὁ ταγματάρχης. Ἂν δὲν εἶχε τὸ παράσημον, οὐδὲ τέσσαρας ψήφους δὲν θὰ ἔπαιρνεν. . Ἀλλὰ ἔχει τὸ παράσημον!

— Ναί... τὸ ὁποῖον ὅμως εἰμπορεῖ νὰ τὸν βλάψῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἐκλογέων... Ὑπάρχουσιν τόσοι οἱ ὁποῖοι φωνάζουν ἐναντίον τῶν παρασήμων.

Ὁ κ. Καπποὰ ἐμειδίασε στρυφνῶς:

— Ἂν ἤμην ἐγὼ ταγματάρχης, εἰξεύρεις τί θὰ ἀπήντων; «Τέλος πάντων ἂν ἔχω τὸ παράσημον, δὲν τὸ ἐπῆρα διότι ἐπῆγα εἰς τὸ κάτεργον.»

— Θ' ἀπαντήσῃ ἴσως αὐτό, εἶπεν εὐγενῶς ὁ κτηνίατρος.

—Θὰ ἴδωμεν! ὑπέλαβεν ὁ συμβολαιογράφος.

Καὶ ἤρξατο τὸ πρόγευμα.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐρνέστου Λεγουβέ).

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Οἱ γυναικωνῖται ἐξέλιπον, ἀντικατασταθέντες ὑπὸ τῶν φρουρίων, ἐντὸς δὲ τῶν κεκροσσωμένων τειχῶν ζῶσιν αἱ γυναῖκες ἀσφαλεῖς, ὡς ἄλλοτε ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀπομεμονωμένων δωματίων. Ἀποκεχωρισμέναι τῶν ἀνδρῶν, ὡς αἱ Ἑλληνίδες καὶ αἱ Ῥωμαῖαι, διαβιοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν θεραπαινίδων, ἐργάτιδες ὡς ἐκεῖναι

κατασκευάζουσαι ὅλα τὰ ἐνδύματα τοῦ δεσπότου καὶ κυρίου των ὡς καὶ τὰ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἐπῆλθεν εἰς τὴν κατάστασιν των μεγίστη μεταβολή, ἔργον θεσμοῦ ἀγνώστου τῇ ἀρχαιότητι, τοῦ ἱπποτισμοῦ, ὅστις παρήγαγε νέον τύπον γυναικὸς ἐν Εὐρώπῃ. Ἀποκύημα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ γερμανισμοῦ, ὁ ἱπποτισμὸς ἐξηγίασε καὶ ἀπεθέωσε τὴν γυναῖκα· ὑπὸ τὴν διπλῆν δ' αὐτοῦ ἐπιρροήν, ἡ σώζουσα τὴν γῆν γυνὴ ἀντικατέστησε τὴν καταστροφέα: ἡ Μαρία, τὴν Εὔαν καὶ τὴν Ἀφροδίτην. Ἐκ τούτου, εἶδος ἔρωτος, ὃν οὐδὲ κἂν εἶχεν ὑποπτεύσῃ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ῥώμη, ὁ ἰδανικός, ἁγνὸς καὶ ρωμαντικός. Ἀλλὰ καὶ ὄνομα νέον χαρακτηρίζει τὴν νέαν θέσιν τῆς γυναικός· ὁ ἱππότης τὴν καλεῖ, «Δέσποινά μου». Ἡ σύζυγος μένει οὐχ ἧττον ἡ θεότης τῆς ἑστίας, παρ' αὐτῇ ὅμως ἐνίοτε καὶ ἐν αὐτῇ ἀναφαίνεται τὸ ποιητικὸν πρόσωπον τῆς δεσποίνης· καθ' ὅσον ὁ σύζυγος καὶ ὁ ἱππότης ἔχουσιν ἕκαστος ἰδίαν θέσιν, οὐδόλως ὁμοιαζούσης πρὸς συμβίωσιν τῆς μεταξὺ τοῦ ἱππότου καὶ τῆς δεσποίνης σχέσεως: δὲν βλέπονται συνεχῶς, διαβλέπονται μᾶλλον, συνομιλοῦσι σπανίως· βλέμμα ἀνταλλασσόμενον ἐν μέσῳ ἑορτῆς, γονυκλισία ἢ χειροφίλημα πλῆρες σεβασμοῦ, ἰδοὺ πολλάκις τὰ μόνα προνόμια τοῦ ἱππότου· ἐν τούτοις ἀφοσιοῦται καὶ ἀποθνήσκει διὰ ταῦτα, ζῇ δι' αὐτῶν, τίς δὲ ὁ διερμηνεύων τὸ ἄγνωστον τοῦτο αἴσθημα; ἡ βελόνη!

— Πῶς εἶνε δυνατόν!

— Ἁπλούστατα. Τὰ κεντημένα ἀποφθέγματα, αἱ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγώνων ἀποδιδόμεναι ταινίαι, αἱ κοσύμβαι ἐκ ζωηρῶν ἢ σκοτεινῶν ἀποχρώσεων, τὰ διάφορα φυλακτὰ ἐν τῷ κόλπῳ, τὰ ὑπὸ τῆς δεσποίνης διδόμενα χρώματα δὲν εἶνε ἡ βελόνη τῆς γυναικός, μεμιγμένη εἰς τ' ἆθλα τοῦ ἱππότου; Δὲν δύναμαι νὰ συλλογισθῶ τὰ ποικίλα ταῦτα ἐμβλήματα χωρὶς νὰ φαντασθῶ τὰ μικρὰ δάκτυλα ἀφ' ὧν προῆλθον, ἀκολουθοῦντα τοὺς διαμαχομένους εἰς τὸ πεδίον τοῦ πολέμου, ὅπως ἐνθαρρύνωσι, παρηγορῶσι καὶ ὑπερασπίζωσιν αὐτούς. Τούτου εὑρίσκω εὐφυέστατον παράδειγμα εἰς ἀρχαῖον χρονογράφον: Ὅταν ὁ κύριος de Coucy ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ, ἡ δέσποινα de Fayet, ὕφανε δι' αὐτὸν σάκκον ἐκ μετάξης, ὡραιότατα κατασκευασμένον, ὡς ἀναφέρει ὁ χρονογράφος, ἀνέμιξε δὲ εἰς τὰ λεπτὰ καὶ στιλπνὰ νήματα, μάντευσον τί; μερικὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της διὰ νὰ εὑρίσκηται, οὕτως εἰπεῖν, πάντοτε πλησίον του.

— Ἐξαίρετα!

— Ὁ μέσος αἰὼν μᾶς παρέχει καὶ ἕτερον παράδειγμα ὀλιγώτερον ρωμαντικὸν ἴσως, ἀλλὰ πολὺ χαρακτηριστικόν. Ὑπάρχει ἀκόμη ἐντὸς τῆς μητροπόλεως τοῦ Bayeux, μικρᾶς πόλεως τῆς Γαλλίας, κέντημα ἐν εἴδει ταινίας διακοσίων δώδεκα ποδῶν μήκους, ἑνὸς δὲ καὶ ἡμίσεος ὕψους, κατεργασθὲν κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ὑπὸ τῆς Ματθίλδης καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῆς. Ἠξεύρεις δὲ τί παριστᾷ; τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν δρᾶμα εἰς τρεῖς πράξεις καὶ τριάκοντα πέντε σκηνάς, Ἑκάστη σκηνὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς γείτονος αὐτῆς διὰ δένδρου. Αἱ κυριώτεραι φάσεις ἀξιομνημονεύτου ἐκστρατείας εὑρίσκονται ἐκεῖ κατὰ τάξιν, μεθ' ὅλων τῶν διακριτικῶν αὐτῶν σημείων. Τὸ σχέδιον εἶνε χονδροειδές, ὁ χρόνος δὲ ἠλλοίωσε κάπως τοὺς χρωματισμούς, ἀλλ' οἱ λόγιοι ἀρχαιοδῖφαι ἀρύονται ἐκεῖθεν διαφόρους γνώσεις πολὺ ἐνδιαφερούσας ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς συνηθείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, χρησιμεύει δὲ ὡς παράρτημα εἰς τὰ ἐθνικὰ χρονικὰ τῆς Γαλλίας. Ἡ βελόνη ἦτον ἤδη ζωγράφος· pingere acu, ἔλεγον οἱ λατῖνοι, (ζωγραφίζειν διὰ βελόνης), κατέστη δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἱστορικός.

— Ἔπειτα; μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου.

— Βλέπω ὅτι μαζί σου πρέπει νὰ σπεύδῃ τις· ἂς πηδήσωμεν λοιπὸν θαρραλέως εἰς τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα· ἐδῶ νέα μεταμόρφωσις, ἡ θέσις τῆς ἡρωΐδος ἡμῶν ἀποβαίνει δύσκολος, ἐντελὴς κατάπτωσις τὴν ἐπαπειλεῖ, ἐξέλιπον τὰ φρούρια μετὰ τῶν γυναικωνιτῶν, οἱ μεγάλοι τιμαριριοῦχοι μετεβλήθησαν εἰς μεγιστᾶνας, αἱ Πυργοδέσποιναι εἰς κυρίας τῆς αὐλῆς. Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ἀπέσπασε μέγα μέρος τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τῆς μονώσεώς των ἀναμίξασα αὐτὰς εἰς τὴν γενικὴν κίνησιν, τῆς ὁποίας τὸ κέντρον ἦτο ἡ Αὐλὴ τῆς Γαλλίας. Τέλος ἡ βιομηχανία ἀντικατέστησε τὰ οἰκιακὰ ἐργόχειρα, αἱ γυναῖκες δὲν κατεσκεύαζον πλέον τὰ ἐνδύματα τῶν συζύγων οὔτε τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν· Ἡ βελόνη κατέστη κερδοσκοπικὸν ἐργαλεῖον, σύνεργον ἐπιτηδεύματος. Καὶ θὰ περιπέσῃ λοιπὸν ἐκ τῆς χειρὸς τῶν βασιλισσῶν, τῶν νεανίδων καὶ γυναικῶν τῆς ἀριστοκρατίας εἰς τὰς χεῖρας τῆς μισθωτῆς ἐργάτιδος, ἢ θέλει χρησιμεύσει ὡς ὄργανον ἐπουσιώδους ἐργασίας, ἁπλῆς εὐχαριστήσεως; Ἐμπιστεύθητι εἰς αὐτήν· ἐὰν δὲν εἶνε πλέον τὸ πᾶν, θὰ μείνῃ πάντοτε κάτι τι! θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ σημαντικώτερον συμβὰν τοῦ 17ου αἰῶνος, τὴν ἀνατροφὴν τῶν νεανίδων. Ἐπικαλοῦμαι ἐδῶ ἰδίᾳ τὴν προσοχήν σου, καθότι προσεγγίζομεν εἰς τὴν μάλλιστα ἐνδιαφέρουσαν περίοδον τῆς ἡμετέρας ἱστορίας.

Αἱ νεάνιδες τοῦ 17ου αἰῶνος ἐν Γαλλίᾳ ἔσχον τρεῖς διασήμους διδασκάλους· ἕνα ἀρχιεπίσκοπον, μίαν εὐγενῆ Κυρίαν, καὶ τὸν δαιμόνιον ποιητήν. Τοὺς γνωρίζεις.

— Γνωρίζω τοὺς δύο, τὸν Φενελῶνα καὶ τὴν Κυρίαν de Maintenon, τὸν τρίτον, ὄχι.

— Τὸν Μολιέρον;

— Τὸν Μολιέρον! ἀνέκραξεν ἡ μαθήτριά μου· ἀλλ' αἱ «*Λόγιαι γυναῖκες*» αὐτοῦ δὲν εἶνε ἐπίκρισις τῆς παιδείας τῶν γυναικῶν;

— Ἂς διακρίνωμεν τὰ πράγματα, ὡς ἔλελον οἱ σχολαστικοί. Ὁ Μολιέρος παίζει διπλοῦν πρόσωπον εἰς τὰς «λογίας γυναῖκας» ὁμιλῶν διὰ στόματος τοῦ Χρυσάλου καὶ τοῦ Κλειτάνδρου· ὁ Χρύσαλος ἐπαινεῖ τὰς γυναῖκας τῆς ἄλλοτε διὰ τῶν περιφήμων στίχων:

« Τὰ οἰκιακὰ των ἦσαν ἡ σοφὴ των ὁμιλία,
« Ἡ κλωστὴ καὶ ἡ βελόνη, ἰδοὺ ὅλα τὰ βιβλία,
« Καὶ μ' αὐτὰ ἔκαμναν τότε τὰ προικιὰ τῶν κορι-
[τσιῶν των, κτλ.»

Ἀλλ' ἂς παραθέσωμεν καὶ τὸν στίχον τοῦ Κλειτάνδρου:

«Δέχομαι ἡ γυνὴ νὰ ἔχῃ φῶς καὶ γνῶσιν ἀπὸ ὅλα» κτλ.

Πρόσθες ὅτι εἰς τὴν «*Σχολὴν τῶν γυναικῶν*» ὁ Μολιέρος διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀμαθείας αὐτῶν. Ὅταν ὁ Ἀρνόλφος ἐρωτᾷ τὴν Ἀγνὴν τί ἔκαμεν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του, ἐκείνη ἀπαντᾷ:

«Ἓξ ὑποκάμισα θαρρῶ, καὶ ἄλλαις τόσαις σκούφιαις ...»

ἀλλ' εἰς τὸ τέλος, ὅταν ἐξανίσταται κατὰ τοῦ ἀπεχθοῦς συστήματος ἀνατροφῆς τοῦ κηδεμόνος της, τί λέγει εἰς αὐτόν; «Ἠξεύρω ὅτι μ' ἔκαμες κτῆνος», ἰδοὺ λοιπὸν ἡ ἀληθὴς τοῦ Μολιέρου ἰδέα. Ὁ Φενελὼν καὶ ἡ Κυρία Maintenon, ὑπείκοντες εἰς τὴν ἰδέαν του ταύτην, συνεχώνευσαν τὸν Χρύσαλον μετὰ τοῦ Κλειτάνδρου, συμβιβάσαντες τὴν βελόνην μετὰ τοῦ βιβλίου. Ἄκουσον καλῶς τὴν φράσιν, «συμβιβάζω τὴν βελόνην μετὰ τοῦ βιβλίου», καθότι ἐδῶ ἰδίως ἔγκειται τὸ καινοφανές. Ἐδιδάχθης ὅτι ἡ Κυρία Maintenon καθίδρυσε τὸ SaintCyr, ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα νεανίδων, καὶ γνωρίζεις ἐπίσης ὁποίαν ἀπέδιδε σημασίαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος, ἀφ' οὗ κατ' αἴτησίν της ὁ Ρακίνας ἔγραψε διὰ τὰς μαθητρίας τοῦ καταστήματος τούτου τὴν *Ἐσθὴρ* καὶ *Γοθολίαν*. Ἐν τούτοις, ἰδοὺ τί λέγει ἡ ἑξῆς περικοπὴ ἐπιστολῆς της πρός τινα τῶν διευθυντριῶν τῆς σχολῆς ταύτης, «... Χαίρω πολὺ δι' ὅσα μοὶ λέγετε περὶ τῶν ἐργοχείρων τῶν νεανίδων. Φροντίσατε νὰ τὰ ποικίλλητε ὥστε νὰ μὴ βαρύνωσιν αὐτάς. Νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ καινουργοῦς εἰς τὸ παλαιόν, ἐκ τοῦ ὡραίου εἰς τὸ χονδροειδές, ἐκ τῶν φορεμάτων εἰς τὰς ὀθόνας, τοὺς πίλους, τὰς σκούφιας, ὥστε νὰ γνωρίζωσι κάπως ἀπὸ ὅλα. Ἤθελε μᾶλλον συμφέρει εἰς τὸ κατάστημα νὰ ἐργάζωνται, ἑκάστη περὶ τὸ αὐτὸ πάντοτε, ὅπως τελειοποιῶσι καὶ συντομεύωσι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ τοῦτο ἁρμόζει εἰς ἐμπόρους· ὑμεῖς ὡς μητέρες λάβετε καὶ τὰ αἰσθήματα τοιαῦτα, διδάσκουσαι εἰς τὰς μαθητρίας σας ὀλίγον ἀπὸ κάθε τι, πρὸς τὸ ἴδιόν των συμφέρον ὥστε νὰ εὐχαριστῶνται εἰς τὴν ἐργασίαν». Περαίνει δὲ τὴν ἰδέαν αὐτῆς λέγουσα κατωτέρω. «Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ προμηθεύσωμεν θησαυρὸν εἰς τὰς κόρας μας διὰ τῆς κλίσεως ταύτης· τίποτε ἀναγκαιότερον εἰς τὸ φῦλον μας ἢ ἡ ἀγάπη τοῦ ἐργοχείρου· αὕτη καθησυχάζει τὰ πάθη, ἐμποδίζει τὰς κακὰς σκέψεις ἐπασχολοῦσα τὸν νοῦν κτλ». Βλέπεις τὸν νέον προορισμὸν τῆς βελόνης, γίνεται φάρμακον κατευναστικόν, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἀνατροφὴν ὡς καθηγητὴς τῆς ἠθικῆς! Ἄκουσον καὶ τὸ τέλος· ἡ Κυρία de Maintenon ἦτο παράδοξον πνεῦμα, θαρραλέον καὶ δειλὸν συγχρόνως, πλῆρες πρωτοβουλίας ἀλλὰ καὶ ἐνδοιασμοῦ, χωροῦν ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ὀπισθοχωροῦν βιαίως. Διὰ τῆς *Ἐσθὴρ* καὶ τῆς *Γοθολίας* ῥίπτεται εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐν πλήρει ποιήσει, διὰ μιᾶς πάλιν ἐπανερχομένη εἰς τὸ θετικόν, τὸ πρακτικὸν καὶ χρήσιμον· δίδει δὲ τότε διαταγὰς εἰς τὰς διδασκαλίσας ν' ἀποκλείσωσι πᾶσαν ἐργασίαν καλλιτεχνικήν. «Τὰ κεντήματα, λέγει, καὶ στολίδια τὰ ἐπὶ μικρῶν τανύστρων ἐκτελούμενα, ἀνάμικτα μετάξης καὶ χρυσοῦ, ἐμβάλλουσι τὴν φιλοτιμίαν τῶν κορασίδων εἰς κίνησιν καὶ ἐρεθίζουσιν ἀντὶ νὰ καταπραΰνωσι. Προτιμῶ αἱ νεάνιδές μας νὰ νήθωσι καὶ ῥάπτωσι ξένα, λαμβάνουσαι ἀνὰ πέντε σολδία ὡς ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας των, παρὰ νὰ χάνωσι τὸν καιρόν των εἰς τὰς ἐπιβλαβεῖς ταύτας μηδαμινότητας. Ἐὰν τοῦτο ταῖς συμβῇ, προσέθετε γελῶσα, θὰ ἐπανέλθω ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου, καὶ θὰ κάμω μεγάλον πάταγον, ὅπως ἐκφοβίσω ὅσας ἤθελον καταγίνει εἰς ἔργα ἐπὶ τοσοῦτον ἐναντία τῶν ὁδηγιῶν μου».

Εὐτυχῶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἦτο παρών, ὥστε νὰ διορθώνῃ τὴν Μαρκησίαν. Ὁ Φενελὼν εἶχε τὸ πνεῦμα πολλῷ μᾶλλον καλλιτεχνικὸν ἐκείνης. Εἰς τὴν θαυμασίαν πραγματείαν του «περὶ ἀνατροφῆς τῶν κορασίων» λέγει που «εὔχομαι εἰς τὰς νεάνιδας ἐργόχειρα, τὴν κατεργασίαν τῶν ὁποίων ἡ καλλιτεχνία νὰ καθιστᾷ μᾶλλον εὐάρεστον, νὰ χρησιμεύωσι δὲ αὐταῖς καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἰχνογραφίας καὶ ζωγραφικῆς· ἀναμιγνύουσαι τὰς δύο ταύτας τέχνας εἰς τὰ κεντήματά των θὰ ἐκτελῶσι χειροτεχνήματα ποικίλα καὶ ὡραῖα, ἀλλὰ καὶ εὐγενῆ, ἐπομένως ἀνώτερα τῶν ἀτάκτων ἰδιοτροπιῶν τοῦ συρμοῦ.» Ἀδύνατον νὰ χαραχθῇ μὲ λεπτότερον καὶ ἁβρότερον τρόπον ἕως ποῦ πρέπει νὰ προχωρήσῃ τις καὶ ποῦ πρέπει νὰ σταθῇ. Τέλος εἰς τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἀνευρίσκω τὴν βελόνην καὶ εἰς τὴν πολιτικήν.

— Εἰς τὴν πολιτικήν; ὄχι δά!

— Οἱ διδάσκαλοί σου, δὲν ἔμαθον ὅτι ἡ Κυρία de Maintenon ἦτο παροῦσα εἰς ὅλα τὰ ὑπουργικὰ συμβούλια, καθημένη εἰς γωνίαν παραθύρου καὶ ἐργαζομένη; Διατί τοῦτο ἢ διὰ ν' ἀκούῃ τὰ πάντα, χωρὶς νὰ φαίνηται ὅτι τὸ ἐπιδιώκει; Ἀλλ' εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ στρατάρχου de Noailles ἀναφέρεται γεγονός, ἔτι χαρακτηριστικώτερον, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πιθανῶς οὐδέποτε σοὶ ὡμίλησαν. Φιλίππου τοῦ πέμπτου, βασιλέως τῆς Ἱσπανίας, ἀναχωρήσαντος διὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἰταλίας, ἡ ἀντιβασιλεία περιῆλθε, κατὰ τὰ εἰθισμένα εἰς τὴν νεαρὰν βασίλισσαν Λουΐζαν τῆς Σαβοίας, ἥτις δεκατετραέτις ἦτο ἀγχίνους καὶ πνευματώδης, ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν της. Οὐδὲν ὡριμάζει τοσοῦτον ὅσον ἡ γειτνίασις τοῦ θρόνου, ὅταν δὲν ἀποζωοῖ. Δεκατεσσάρων ἐτῶν λοιπὸν προήδρευεν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον· οἱ ὑπουργοί, ὀλιγωροῦντες τῆς μικρᾶς νεάνιδος τὴν παρουσίαν, ἐφλυάρουν συζητοῦντες περὶ διαφόρων συμφερόντων, ἐκτὸς τῶν τῆς Ἱσπανίας. Ἡ Λουΐζα προσβάλλεται, ἐκλαμβάνουσα τοῦτο ὡς δεῖγμα περιφρονήσεως πρὸς αὐτὴν καὶ ἀμελείας περὶ τὰ κοινὰ πράγματα. Ἀλλὰ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ παραπονεθῇ πρὸς τοσοῦτον σοβαρὰ πρόσωπα, Ἐπινοεῖ τότε, παρακινηθεῖσα ἴσως καὶ ὑπὸ τῆς Κας des Ursins, τρόπον θεατρικὸν ἢ ἐὰν τὸ προτιμᾷς, γυναικεῖον. Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἤρχισε ποτὲ ἡ φλυαρία τῶν ὑπουργῶν ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου της τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἐργάζεται· οὗτοι ἀποροῦντες ἠρώτησαν τὸν λόγον «Εἶνε ἁπλοῦς, τοῖς ἀπαντᾷ ἐκείνη μειδιῶσα· ὁμιλεῖτε περὶ τῶν ὑποθέσεών σας· αὗται δὲν μ' ἐνδιαφέρουσι καὶ ἐργάζομαι, διὰ νὰ μὴ ἀκούω. Ἐννοήσαντες ἐκεῖνοι ἐγέλασαν· ἔκτοτε ὅμως τὸ συμβούλιον μετεβλήθη εἰς εὐπρεπὲς συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἐὰν ποτε ἐπανελήφθησαν αἱ παρεκβάσεις, ἤρκεσεν εἰς τὴν μικρὰν βασίλισσαν νὰ φέρῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ σάκκου της, ὅπως ἐπανέλθῃ ἡ τάξις καὶ ἀνακτήσῃ ἡ πολιτικὴ τὰ δικαιώματά της.

Ἀχ! τί ὡραία ἱστορία! οὕτω μοὶ ἀρέσουν τὰ μαθήματα.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Κλεαρέτη Σκιαδαρέση

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΓΑΜΩΝ

Εἶνε λυπηρὸν ἀλλ' ἀληθὲς ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν νῦν γάμων συνομολογοῦνται, ὡς ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐμπορικαὶ πράξεις. Γάμοι περὶ τῶν ὁποίων ἡ καρδία ἀποκλειστικῶς ἀποφαίνεται καὶ ὄχι τὰ χρήματα εἶνε τόσον σπάνιον πρᾶγμα ὅσον ὁ ἄσπρος κόραξ. Τὰ πολυάριθμα προμηθευτικὰ γραφεῖα τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς πλείστας πόλεις τῆς Εὐρώπης, καὶ αἱ δημοσιευόμεναι ἀγγελίαι εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀποδεικνύουσι τρανώτατα, πόσον ἐμπορικῶς ἐξασκεῖ ὁ σημερινὸς κόσμος τὴν συνομολόγησιν τοῦ γάμου, διότι συνήθως πραγματεύονται περὶ χρημάτων, τὴν δὲ γυναῖκα λαμβάνουσιν ὡς ἕρμα. Συμπάθεια, ἔρως ἁρμονία χαρακτήρων, ὅλα ταῦτα εἶνε πάρεργα; Περὶ τούτων οὐδὲ μνεία γίνεται. Τὸ κυριώτατον εἶνε ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν: «Μὲ τί προικίζεται;» Εἷς τῶν φίλων μου ἐπισκεφθεὶς ἄλλοτε ἓν τοιοῦτον γραφεῖον μοὶ διηγήθη τὰ ἑξῆς.

Ἐντὸς πολυτελοῦς αἰθούσης μὲ ὑπεδέχθη σεβασμία κατὰ τὰ φαινόμενα κυρία, ἥτις μετὰ πολλὰ ἄλλα μὲ ἠρώτησε τὴν ἡλικίαν μου, τὸ ἐπιτήδευμά μου καὶ τὰς ἰδιαιτέρας κλίσεις μου ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν σύζυγόν μου, εἶτα δὲ μοὶ ἐδήλωσεν, ὅτι εἶνε εὐτυχῶς εἰς θέσιν νὰ μοὶ συστήσῃ κυρίαν ἀνταποκρινομένην καθ' ὅλα εἰς τὰς ἀπαιτήσεις μου. Κατόπιν ἐνεφανίσθη γέρων πελάτης φέρων ἐπὶ τῆς γαμψῆς του ῥινὸς δίοπτρα.

— Κύριε, τῷ εἶπεν ἡ προμηθεύτρια, τὸ γραφεῖόν μας δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι μεγάλα ποσὰ ἢ ἀπαιτοῦσι μερίδα τῆς προικός· τοὐναντίον αἱ ἀπαιτήσεις μας εἶνε μικραὶ καὶ διὰ τοῦτο εὐκολώτατα πραγματοποιοῦνται τὰ συνοικέσια. Ἀλλὰ δι' ἀναπόφευκτα ἔξοδα, σᾶς παρακαλῶ, νὰ καταθέσητε 10 μάρκα καὶ οὕτω θὰ σᾶς παρέξω εὐκαιρίαν νὰ ἴδητε τὴν μελλόνυμφόν σας. Εἶνε πλουσία, μεμορφωμένη καὶ ἐκ καλῆς οἰκογενείας. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἠναγκασμένη νὰ συνάψῃ ἐντὸς ὀλίγου γάμον, ὃν αὐτὴ ἀποδοκιμάζει, κατέφυγεν εἰς ἐμὲ ὅπως διὰ τοῦ ἁπλοῦ τούτου μέσου δοκιμάσῃ ἄλλως τὴν τύχην της. Εἶνε ὀρφανὴ καὶ κατὰ συνέπειαν κυρία τῆς περιουσίας της.

Μετὰ τὰς ἑλκυστικὰς ταύτας ὑποσχέσεις κατέθεσεν ὁ γέρων κύριος τὰ 10 μάρκα καὶ οὕτω ὡδηγήθη διὰ μακροῦ καὶ στενοῦ διαδρόμου εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου διὰ τοῦ μικροῦ ἐπὶ τῆς θύρας παραθύρου ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὴν ἐν λόγῳ κυρίαν περιπατοῦσαν ἐν τῷ πλησιοχώρῳ δωματίῳ. Ἡ νεᾶνις ἦτο πραγματικῶς ὡραία, διὰ τοῦτο ὁ φίλος χωρὶς νὰ σκεφθῇ πολὺ ἐδήλωσεν ὅτι τοῦ ἀρέσκει.

—Ἐὰν ἔχῃ οὕτως, τὸ ἥμισυ τῆς πράξεως εἶνε ἤδη τετελεσμένον, ἀπεκρίθη ἡ προμηθεύτρια. Τώρα τὸ πρᾶγμα ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς νέας, δηλ. ἂν αὐτὴ σᾶς εὑρίσκῃ τῆς ἀρεσκείας της.

Τὸν ὡδήγησαν τότε εἰς ἄλλο δωμάτιον εἰπόντες αὐτῷ νὰ περιπατήσῃ ἐπ' ὀλίγον, καὶ τούτου γενομένου, ὡδηγήθη πάλιν εἰς τὴν αἰ-

θουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου ἡ προμηθεύτρια τῷ εἶπεν ἀνυψοῦσα τοὺς ὤμους :

— Κύριε μου, λυποῦμαι πολύ, ἀλλ' ἡ νέα δὲν δίδει τὴν συναίνεσιν καὶ λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆτε ἄλλην φοράν.

Δὲν διϊσχυρίζομαι, ὅτι ἡ φανερὰ αὐτη ἀγυρτεία ἐξασκεῖται εἰς ὅλα τὰ προξενητικὰ γραφεῖα διότι πολλοὶ γάμοι συνομολογοῦνται διὰ τῶν γραφείων τούτων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ γνωρίσω ἰδίοις ὄμμασιν ἓν τοιοῦτον κατάστημα.

Πρωΐαν τινὰ λοιπὸν ἀπεφάσισα, ἕνεκα τοῦ ἀξιοπεριέργου τοῦ πράγματος νὰ ῥιψοκινδυνεύσω μερικὰ μάρκα εἰς ἓν τοιοῦτον γραφεῖον, ὅπερ ἐπανειλημμένως ἐκαυχήθη ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι ἐφρόντισε τὴν συνομολόγησιν τῶν εὐτυχεστάτων συνοικεσίων. Ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς ὄχι μόνον δὲν ἦτο ἀπὸ τὰς κομψάς, ἀλλὰ τολμῶ νὰ εἴπω, ὅτι ἦτο πενιχρὸν δωμάτιον, ὅπερ μοὶ ὑπενθύμιζε τὰ δικηγορικὰ γραφεῖα. Ὄπισθεν ἑνὸς ὑψηλοῦ γραφείου ἐκάθητο ἐπὶ τρίποδος νέος εἰσέτι κύριος. Οὗτος χωρὶς νὰ κινηθῇ, «Μίαν στιγμήν μοὶ εἶπε, κύριέ μου, καὶ εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας», Εἶτα διὰ τῆς χειρὸς μὲ προσεκάλεσεν νὰ καθήσω. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔκειντο δύο χαρτοφυλάκια μὲ ἐπιγραφὰς «ἔγγραφα συνομολογηθέντα» καὶ «μέλλοντα συνομολογηθῆναι».

Ἡ ἐργασία πάει κατ' εὐχὴν ἐσκέφθην.

— Τί ἀγαπᾶτε; μὲ ἠρώτησεν μετά τινα λεπτὰ ὁ πράκτωρ.

—Νὰ ἀγοράσω μίαν γυναῖκα, ἀπεκρίθην ξηρῶς. Πόσας ἔχετε προχείρους ἐν τῇ ἀποθήκῃ σας;

Ἐγέλασεν ἐπὶ τούτῳ, εἶτα μοὶ ἐπαρουσίασεν ἔντυπον κατάλογον, λέγων ὅτι πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς διαπραγματεύσεις, ὤφειλον νὰ ὑπογράψω τὴν ἔγγραφον ταύτην ὑπόσχεσιν, ἥτις περιελάμβανεν, ὅτι ὑποχρεοῦμαι μετὰ τὴν συνομολόγησιν τοῦ γάμου, νὰ πληρώσω εἰς τὸ γραφεῖον 2 % ἐπὶ τῆς προικοδοτήσεως. Ὑπέγραψα ταύτην χωρὶς νὰ συλλογισθῶ πολὺ καθ' ὅτι δὲν ἐσκόπευον νὰ κάμω ἀγορὰν πραγματειῶν ἐκ τῆς ἀποθήκης ταύτης. Εἰς ἓν τῶν βιβλίων ἐνέγραψεν ὁ πράκτωρ τὸ ὄνομά μου, τὴν ἡλικίαν μου, τὸ ἐπιτήδευμά μου καὶ τὴν περιουσίαν μου. Ἐπλήρωσα 3 μάρκα γραφικὰ δικαιώματα, εἶτα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ γραφείου ἓν μέγα βιβλίον μὲ φωτογραφίας καὶ μοὶ εἶπεν·

— Πόσας χιλιάδας ἀπαιτεῖτε;

— Μὲ μίαν, ἀπεκρίθην εἶμαι εὐχαριστημένος;

— Ἄ, ὄχι· ἐννοῶ πόσας χιλιάδας μάρκα ζητεῖτε;

—Ὁμιλεῖτε περὶ χρημάτων; Πρῶτον τὸ ὑποκείμενον, καὶ εἶτα τὰ χρήματα.

— Ὤ! ὤ! εἶπεν ὁ πράκτωρ. Εἶσθε ὁ πρῶτος ὅστις ἔρχεται ἐνταῦθα μὲ ἰδανικὰς ἰδέας, διότι ἕως τώρα ἐτακτοποιήθησαν πρῶτον τὰ χρήματα. Ἀλλ' ὅπως ἀγαπᾶτε. Ἰδοὺ τὸ βιβλίον μὲ τὰς φωτογραφίας τῶν κυριῶν καὶ δύνασθε ἐξ αὐτῶν νὰ ἐκλέξητε τὴν ἁρμόζουσαν τῇ ὑμετέρᾳ καλλαισθησίᾳ. Ἔχω νέας καὶ ἡλικιωμένας, χήρας ὡς καὶ παρθένους, νομίζω δέ, ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς προτείνω ἀφ'οὗ εἶσθε εὐειδὴς—διότι αἱ πλεῖσται τῶν κυριῶν ἀπαιτοῦσιν εὐρώστους καὶ πωγωνοφόρους—τὴν κυρίαν ταύτην. Εἶναι χήρα ἄτεκνος, ἡλικίας 43 ἐτῶν καὶ μὲ προῖκα 24.000 μάρκων, ἀλλ' εἶνε ἤδη σχεδὸν ὑπεσχημένη. Ἐὰν τὴν ἐποφθαλμιᾶτε, πρέπει νὰ ἐπισπεύσητε. Αὐτὴ ἐδῶ ἡ νέα 22 ἐτῶν χωλαίνει ὀλίγον, ἀλλὰ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα εἶνε ἀξιέραστος νέα, κλειδοκυμβαλίζει, καὶ μετὰ τὸν θάνατον μιᾶς θείας της θὰ κληρονομήσῃ 12,000 μάρκα· αὐτὴ δὰ ἐδῶ εἶνε παρὰ πολὺ καλῶς ἀνατεθραμμένη, χαριεστάτη, νέα ὀρφανή, θυγάτηρ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ, ἄνευ μὲν περιουσίας, ἀλλὰ εἰς ἄκρον ἀξιέραστος. Αὐτὴ δὲ ἐδῶ ἡ χήρα, μήτηρ 7 τέκνων, ἰδιοκτῆτις ἑνὸς μεγάλου ἀρωματοπωλείου, κάτοχος ἐπίσης πολλῶν οἰκιῶν, ἀπαιτεῖ σύζυγον ὡραῖον, μάλιστα δὲ νέον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο καθῆκον θὰ ἔχῃ ἢ νὰ τὴν ὁδηγῇ εἰς τὸν περίπατον. Ἐν βραχυλογίᾳ εἶνε καλὴ νύμφη.

Ἡ ἔκθεσις αὐτη διεκόπη, ἕνεκα τῆς ἐμφανίσεως μιᾶς ἰσχνῆς κυρίας μέσης ἡλικίας, ἥτις ἐφαίνετο γνωστὴ τῷ πράκτορι. Παρακαλέσας με νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν φωτογραφιῶν, προσέφερε τῇ νέᾳ πελάτιδι κάθισμα, εἰπὼν αὐτῇ·

— Καθίσατε, παρακαλῶ, δεσποινίς. Ὁ κύριος Μίλλερ ὅσον οὔπω ἔρχεται, πέποιθα δὲ ὅτι θὰ σᾶς ἀρέσῃ καὶ ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ λάβῃ πέρας.

— Λοιπὸν δύναμαι νὰ ἐπαναπαυθῶ ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν σας, ὅτι εἶνε ἀληθεῖς; εἶπεν αὐτη.

— Ἀναμφιβόλως δεσποινίς. Ὁ κύριος Μίλλερ εἶναι γραμματεύς, ἡλικίας 42 ἐτῶν, ἄγαμος καὶ ἔχει ὁριστικὸν εἰσόδημα 2000 μάρκα. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ἀναλόγως ἀληθῶς μικρόν, ἀλλὰ 1500 μάρκα, τόκοι ἐκ τοῦ εἰσοδήματός σας καλύπτουσιν τὸ ἔλλειμμα. Ὁ κύριος Μίλλερ δὲν εἶναι ἀκριβῶς εὔμορφος, ἀλλ' εἶνε ὑγιέστατος, ἡ δὲ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτῆρός του ἐγγυᾶται, ὅτι θὰ εἶνε καλὸς σύζυγος. Ἐὰν δὲν σᾶς ἀπαρέσκωσι τὰ κόκκινα μαλλιά του, ἄλλο ἐλάττωμά του δὲν γνωρίζω νὰ σᾶς δώσῃ ἀφορμήν, τοῦ νὰ ἀποποιηθῆτε τὸν καλὸν τοῦτον γαμβρόν.

Ἡ δεσποινὶς κατένευσεν καὶ πρὶν λάβῃ καιρὸν νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὰ κόκκινα μαλλιὰ τοῦ μέλλοντος συζύγου της, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐπαρουσιάσθη ὁ κύριος Μίλλερ.

Ὁ πράκτωρ ἐσύστησεν τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἕτερον τῶν μελλονύμφων, εἶτα δὲ παρακάλεσεν αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ἐγγὺς δωμάτιον ὅπως

ἡσύχως συνεννοηθῶσιν περὶ ἑνὸς ἑκάστου καὶ φέρωσιν εἰς πέρας ἢ οὔ τὸν σύνδεσμόν των.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ στιγμή, ὅτε τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἕως τώρα οὐδέποτε εἶδον ἄλληλα, ἔστησαν τὸ ἓν κατέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἐξήταζον ἄλληλα διὰ τῶν βλεμμάτων, ὅπως ἔμπορος ἐπιθεωρεῖ τὰς ἀγελάδας, ἃς πρόκειται νὰ ἀγοράσῃ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἀγελὰς δὲν θεωρεῖ οὕτως τὸν ἔμπορον.

Ἀφοῦ ἀπεχώρησε τὸ ζεῦγος,

— Ὀφείλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω, εἶπον τῷ πράκτορι, ὅτι ἡ τοιαύτη διεκπεραίωσις τῶν ἐργασιῶν μὲ ἐκπλήττει ὑπὲρ τὸ δέον. Τόσον πεζόν, τόσον ξηρόν, καὶ ἐμπορικὸν τὸ σπουδαιότατον καὶ πλῆρες συνεπειῶν καθῆκον τοῦ γάμου, οὐδέποτε τὸ ἐφαντάσθην, ἔστω καὶ εἰς ὁποιανδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ οὗτος. Εἰς τὰ μυθιστορήματα καθὼς καὶ εἰς τὰ ποιήματα ἐξυμνεῖται ὁ ἔρως, ἐνῷ ἐδῶ ὅπου οὔτε ἡ φαντασία, οὔτε ἡ ποίησις, ἀλλ' ὁ βίος γυμνὸς παρουσιάζεται, συζεύγνυται ἀνὴρ καὶ γυνή, ὅπως ζευγνύουσι δύο ἵππους εἰς μίαν ἅμαξαν.

Ὁ πράκτωρ ἐγέλασεν.—Ἐνταῦθα, εἶπεν, εἶνε ἡ πραγματικότης· ὅλα ὅσα οἱ ποιηταὶ μᾶς ψάλλουσιν εἶνε ἀγυρτεία. Ὁ τόσον περιώνυμος ἔρως δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ἀνοησία. Τὸ κύριον εἶναι τὰ χρήματα. Πιστεύσατέ μοι, γνωρίζω τὸν βίον, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ διηγήματα, ἅτινα ἐνταῦθα παίζονται. Εἶνε ἀληθές, ὅτι δὲν εἶνε τόσον ὡραῖα, ὡς τὰ διηγήματα, ἀλλ' ἔχουν τὸ προτέρημα νὰ μὴ εἶνε ἀποκυήματα τῆς φαντασίας. Τί τὰ θέλετε, ὁ κόσμος εἶνε ὑλικὸς καὶ πρέπει νὰ τὸν παραδεχθῶμεν ὅπως εἶνε.

Ἐκίνησα τὴν κεφαλὴν ἀποδοκιμάζων τοὺς λόγους του.

— Ἔπειτα, ἐξηκολούθησεν, εἶνε δὰ τὸ αἶσχος τόσον ἂν δύο ἄτομα συνάψουν γάμον ἐντὸς τοῦ γραφείου μου, ἢ εἰς χορόν τινα, ἢ εἰς τὸν περίπατον, ἢ εἰς κανὲν κατάστημα διασκεδάσεως, ἢ εἰς τὰς θέρμας, ἢ ὅπου ἀλλοῦ γνωρισθῶσιν; Ὁπουδήποτε καὶ ἂν λάβῃ τοῦτο χώραν, εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό: Πάντοτε λογαριάζεται, ἐξετάζεται καὶ ἐρωτᾶται ἡ προὶξ καὶ τὰ χρήματα, ἐὰν δὲ τώρα ἡ τύχη τείνῃ χεῖρα πρὸς συνομολόγησιν τοῦ συνοικεσίου δι' ἐμοῦ, εἶνε τοῦτο, νομίζω, ἀδιάφορον.

Ἐπὶ τούτῳ ἠνοίχθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ τὸ νέον ζεῦγος ἐφάνη γελῶν. Ἐπραγματοποιήθη τὸ συνοικέσιον!

—Σύμφωνοι; ἐρώτησεν ὁ πράκτωρ.

—Σύμφωνοι, ἀπεκρίθη ὁ κύριος Μίλλερ.

—Λοιπὸν σᾶς συγχαίρω.

—Καὶ σεῖς, κύριέ μου, ἀπεκρίθη πρὸς ἐμὲ ὁ μεσίτης τῶν γάμων, ἐκλέξατε ἐκ τῶν φωτογραφιῶν τὴν εἰς ὑμᾶς ἁρμόζουσαν;

—Σᾶς εὐχαριστῶ, τῷ ἀπεκρίθην, ἔλαβον τὸν πῖλόν μου καὶ ἀπῆλθον.

Σ. Γ.

ΚΥΩΝ ΜΕΛΟΜΑΝΗΣ

Ὁ κύων ἔχει τὸ ὄργανον τῆς ἀκοῆς εὐαισθητότατον καὶ θαυμασίως λεπτόν. Ἐξ ἄλλου τὸ ζῷον τοῦτο εἶνε ἀγχίνουν, φιλόστοργον, εὐπειθές, πλῆρες τρυφερῶν αἰσθημάτων. Φυσιολόγοι λοιπὸν διαπρεπεῖς ὑπεστήριξαν ὅτι κατέχει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ζωηρῶς αἰσθάνηται τὰς καλλονὰς τῆς μουσικῆς τέχνης, τῆς τέχνης ἥτις ἰδίᾳ πρὸς τὸ αἴσθημα, πρὸς τὸ πάθος σχετίζεται.

Πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς γνώμης ταύτης ἰδοὺ καὶ ἀνέκδοτον κεκυρωμένον ὑπὸ τῆς μαρτυρίας αὐτόπτου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, κύων τις ἠκολούθει καθ' ἡμέραν τὴν στρατιωτικὴν μουσικήν, ἥτις μετέβαινε καὶ ἀνέκρουεν πρὸ τῶν ἀνακτόρων Tuileries. Ἐβάδιζε μετὰ τῶν μουσικῶν, ἐσταμάτα ὅπου καὶ ἐκεῖνοι καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐστάθμευεν ἐτοποθετεῖτο μεταξὺ τῶν ποδῶν αὐτῶν. Εἶτα μετὰ τὸ πέρας ἐξηφανίζετο καὶ ἐπανήρχετο ἀκριβὴς τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν.

Ὁ κύων οὗτος ἐδείκνυε προφανῆ εὐαρέσκειαν ἐφ' ὅσον ἀνέκρουεν ἡ μουσική. Βαθμηδὸν δ' ἐξοικειώθη πρὸς τοὺς μουσικοὺς καὶ οὗτοι συμπαθοῦντες πρὸς τὸν φιλόμουσον αὐτῶν ἀκροατήν, ἐκάλουν εἰς δεῖπνον ὁτὲ ὁ εἷς ὁτὲ ὁ ἄλλος.

— Ἔλα νὰ φᾶς μαζύ μου!

ἔλεγεν ὁ μουσικὸς θωπεύων τὸν κύνα καὶ ἐκεῖνος ἠκολούθει πρόθυμος σείων τὴν οὐράν. Μετεῖχε τοῦ δείπνου εὔθυμος καὶ ἐν ὀρέξει, ἀλλὰ προσεγγιζούσης τῆς ὥρας τῶν θεάτρων οὐδὲν ἐκράτει πλέον αὐτόν· σταθερὸς εἰς τὰ φιλόμουσα αἰσθήματά του μετέβαινεν εἰς τὸ Μελόδραμα ἢ εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κωμῳδίαν ἢ εἰς τὸ θέατρον Φεϋδὼ· εἰσήρχετο ἐλευθέρως εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἐτοποθετεῖτο παρά τινα γωνίαν, καὶ ἀπήρχετο μόνον μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεάτρου.

Παραδοξοτάτη καὶ λίαν τέρπουσα ἦτο ἡ στάσις τοῦ κυνὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως.

Ἂν παριστάνετο νέον ἔργον, κατενόει τοῦτο εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἤχων τῆς εἰσαγωγῆς, καὶ ἠκροᾶτο τότε μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Καὶ ἂν μὲν τὸ ἔργον περιεῖχε μελῳδίας πολλὰς καὶ πρωτοτύπους, ὁ κύων ἐπεδείκνυε τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ διὰ ποδοκρουσιῶν. Τοὐναντίον δ' ἂν τὸ ἔργον ἦτο μέτριον, ἀσήμαντον, πτωχόν, τὸ φιλόμουσον ζῷον ἐχασμᾶτο, ἔστρεφε τὰ νῶτα

πρὸς τὴν σκηνήν, προσέβλεπε κατὰ σειρὰν τὰ θεωρεῖα, τὴν αἴθουσαν καὶ ἐν τέλει ἀπήρχετο ἀθύμως. Ὁ ἐκφραστικὸς οὗτος μῖμος ἦτο ἡ δηκτικωτάτη κριτικὴ τοῦ νέου μελοδράματος.

Ὁσάκις δὲ παρίστατο τὸ ἔργον μεγάλου μουσουργοῦ, ὁ κύων ἐγνώριζε τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν ὁ πρωταγωνιστῶν ἀοιδὸς θὰ ἔψαλλε ἐξέχον τι μέλος, καὶ τότε διὰ τῶν κινήσεων αὐτοῦ, διὰ τῶν βλεμμάτων, προσεπάθει νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν τοῖς θεαταῖς.

(Mehul).

ΕΙΚΟΣΙΤΕΣΣΑΡΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΜΑΧΗΤΩΝ!

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ Γάλλος ὑπολοχαγὸς Φρομὰν ἐξέδωκε τόμον περιλαμβάνοντα διαφόρους κατὰ καιροὺς δημοσιευθείσας μελέτας αὐτοῦ περὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν. Κατὰ τὸν στατιστικὸν πίνακα τοῦ ῥηθέντος ἀξιωματικοῦ, ὃν, ὡς λέγει, κατήρτισε κατ' αὐθεντικὰς πληροφορίας, ἡ Εὐρώπη ἔνοπλος δύναται νὰ παρατάξῃ ἐν ὅλῳ 23,728,244 ἄνδρας. Ἤτοι:

Γερμανία	6,440,000
Ἀγγλία	621,589
Αὐστροουγγαρία	2,100,000
Βέλγιον	267,000
Βουλγαρία	145,000
Δανία	200,000
Ἱσπανία	250,000
Γαλλία	4,108,655
Ἑλλὰς	90,000
Ὀλλανδία	105,000
Ἰταλία	2,600,000
Πορτογαλλία	200,000
Ρουμανία	150,000
Ρωσσία	4,610,000
Σερβία	219,000
Σουηδία καὶ Νορβηγία	120,000
Ἑλβετία	502,000
Τουρκία	1,000,000
Σύνολον	23,728,244

Διπλᾶς δαπάνας συνεπάγεται ἡ συντήρησις τῶν στρατῶν τὸ μὲν τὴν ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ζωτικῶν δυνάμεων, ἣν ἐπιφέρει ἡ ὑπὸ τὰς σημαίας διαμονὴ ἀνδρῶν σφριγώντων καὶ ἀκμαίων, δυναμένων δὲ νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας· τὸ δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀπορροφήσεως κολοσσιαίων χρηματικῶν κεφαλαίων χάριν τῆς διατηρήσεως τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ὄγκων, τῆς ἀγορᾶς ὅπλων, τῆς προμηθείας τῶν ζωοτροφιῶν, καὶ ἱδρύσεως ὀχυρωμάτων.

Ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ 1870 ἐδαπάνησε περὶ τὰ δύο δισεκατομμύρια καὶ τριακόσια ἑκατομμύρια πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ της, καὶ ταῦτα μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τακτικῶν προϋπολογισμῶν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργείων.

Τέλος διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1887—1888 οἱ τακτικοὶ προϋπολογισμοὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργείων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἔχουσιν ὧδε:

Δυνάμεις	*Σύνολον δαπανῶν*
Γερμανία	562,995.023
Ἀγγλία	699,340,014
Αὐστρουγγαρία	326,361,626
Βέλγιον	45,624,100
Βουλγαρία	18,207,349
Δανία	22,608,119
Ἱσπανία	202,915,589
Γαλλία	785,636,392
Ἑλλὰς	21,737,307
Ὀλλανδία	69,952,994
Ἰταλία	320,358,629
Πορτογαλλία	39,630,188
Ρουμανία	29,565,815
Ρωσσία	990,856,156
Σερβία	16,211,276
Σουηδία καὶ Νορβηγία	35,788,057
Ἑλβετία	18,182,624
Τουρκία	123,815,475
	4,329,786,733.

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ ἄποψις τῆς Εὐρώπης δεικνύει ὅτι ὅλαι αἱ δυνάμεις, καὶ αὐταὶ αἱ ἐλάχισται, καταβάλλουσιν ὑπερανθρώπους προσπαθείας, ἵνα μὴ παρίδωσι τίποτε ἐξ ὅσων δύνανται νὰ αὐξήσωσι τὴν ἀσφάλειάν των.

Π*.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ ἔρως ἀρέσκει μᾶλλον τοῦ γάμου δι' ὃν λόγον καὶ τὸ μυθιστόρημα ἀρέσκει μᾶλλον τῆς ἱστορίας.

—

Ἂν αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ὡραῖαι, θὰ ἦσαν τὰ ἀγαθώτερα πλάσματα τοῦ κόσμου. Οὐχ ἧττον δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωσι τοῦτο ὡς ὑπὲρ αὐτῶν λεγόμενον αἱ ἄσχημοι.

—

Δύο τρόποι ὑπάρχουσι πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ἐνδείας· ὁ πρῶτος συνίσταται εἰς τὴν κατάργησιν αὐτῆς διὰ τοῦ νόμου, ὁ δεύτερος εἰς μετριασμὸν αὐτῆς διὰ τῆς ἀγαθοεργίας. Τὴν κατάργησιν διὰ τοῦ νόμου ὀνειροπολοῦσιν οἱ ἀγνοοῦντες καὶ τί ἐστι νόμος, καὶ τί ἐστι κοινωνία καὶ τί ἐστι ἔνδεια. (Ἰούλιος Σίμων)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ ἐν Λονδίνῳ κατελήφθησαν ὑπὸ ἀνησυχίας τὸ παρελθὸν ἔτος, μαθόντες ὅτι αἱ ἐν τῷ ἄλσει τοῦ Ρίχμονδ ἔλαφοι προσεβλήθησαν ὑπὸ λύσσης καὶ ἀπέθνησκον καθ' ἑκατοντάδας. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς λύσσης τὰ ἀγαθὰ καὶ πρᾳέα ταῦτα ζῷα εἶχον καταστῇ ἄγρια καὶ ἐπιθετικά. Ἔπασχον ἐκ παραισθήσεως, διότι αἴφνης ἔπαυον βόσκοντα, ἀνήγειρον τὰς κεφαλὰς καὶ ὠσφραίνοντο τὸν ἀέρα, εἶτα ἤρχιζον νὰ τρέχωσι δι' ὅλης αὐτῶν τῆς δυνάμεως, ἄνευ φαινομένου λόγου· εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον ἐφώρμων ὡς μαινόμενα πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἠκούετο ὁ ἦχος. Ὡς οἱ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας προσβληθέντες κύνες, καὶ ἡ λυσσῶσα ἔλαφος λείχει ἐπὶ στιγμὴν μετὰ πάθους τὴν σύντροφόν της, πρὶν ἢ διὰ τῶν ὀδόντων της κατασχίσῃ αὐτήν, ἧς ἡ πληγὴ φαίνεται ἐπί τινα χρόνον λίαν ἐξηρεθισμένη καὶ προξενεῖ εἰς αὐτὴν μεγάλους πόνους. Εἶτα τὸ πληγωθὲν ζῷον παρουσιάζει τὰ αὐτὰ τῆς λύσσης συμπτώματα. Καὶ ὅταν ἔτι ἡ νόσος περιέλθῃ εἰς τὴν παραλυτικὴν φάσιν, ἡ νοσοῦσα ἔλαφος διατηρεῖ τὸν ἐπιθετικὸν χαρακτῆρά της.

Ἡ ἐπώασις εἶνε βραχεῖα (19 ἡμερῶν κατὰ τὰ γενόμενα πειράματα. Σπανιώτερον δὲ τῶν θηλέων προσβάλλονται οἱ ἄρρενες, καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, ἃ ἔχουσιν οἱ τελευταῖοι οὗτοι, διότι ὅταν τὰ μέσα ταῦτα ἐκλείψωσι (πέσωσι π. χ. τὰ κέρατά των), προσβάλλονται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Πιστεύεται ὅτι ἡ νόσος μεταδίδεται εἰς τὰς ἐλάφους ἐκείνας ὑπὸ λυσσῶντος κυνός. Περὶ τοῦ εἴδους τῆς ἀσθενείας δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, διότι ἡ ἐκ τῶν ἐλάφων εἰς τοὺς κονίκλους ἐνοφθάλμισις ἀπέδειξε τοῦτο, παραγαγοῦσα καὶ εἰς τούτους ἀναμφισβητήτως τὴν λύσσαν.

Ἐξ ἐπισκέψεως τῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου τελουμένων ἔργων ἐδημοσιεύθη ἔκθεσίς τις ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» ἐξ ἧς παραλαμβάνομεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας :

«Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ ἤρξαντο κατὰ τὸ ἔτος 1882, ὑπάρχει δὲ ἐλπὶς ὅτι θέλουσι ἀποπερατωθῆ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, καθόσον αὗται βαίνουσι δραστηρίως ἐκτελούμεναι διὰ δισχιλίων περίπου ἐργατῶν, ὧν οἱ πλεῖστοι Μαυροβούνιοι καὶ Ἀρμένιοι, 200 δὲ μόνον Ἕλληνες. Ἡ ἐχχωμάτωσις ἀνέρχεται εἰς 6000 κυβικὰ μέτρα καθ' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν. Τὰ χρώματα μεταφέρονται διὰ σιδηροδρόμων, ὧν ἡ ὁλικὴ ἐκτύλιξις ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀνέρχεται εἰς 36 χιλιόμετρα εἰ καὶ τὸ ὁλικὸν μῆκος τῆς διώρυχος ὀλίγον τι ὑπερβαίνει τὰ ἑξακισχίλια μέτρα. Ἡ μέχρι τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τούτου ἐργασθεῖσα παλαιὰ Ἑταιρεία ἐξώρυξεν ἐν ὅλῳ ἓξ ἑκατομ. κυβικὰ μέτρα περίπου, ἤτοι ἤγκον τριπλάσιον περίπου τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπολείπονται δὲ πρὸς ἐξόρυξιν 2,500,000 κυβικὰ μέτρα, ἐὰν ἡ διῶρυξ διατηρήσῃ τὰς αὐτὰς διαστάσεις. Ὑπολογίζουσιν ὅτι διὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν ταύτην καὶ τὰς ποικίλας ἐγκαταστάσεις μηχανῶν, βυθοκόρων σιδηροδρόμων καὶ λοιπῶν ποικίλων τεχνικῶν ἔργων, πρὸς διοχέτευσιν ὑδάτων κτλ. ἐξώδευσεν ἡ παλαιὰ Ἑταιρεία περὶ τὰ 30 ἑκατομμύρια φράγκων. Διὰ τῆς ἐκχωματώσεως ταύτης ὁ πυθμὴν τῆς σημερινῆς διώρυχος ἐπὶ μήκους μὲν 2 καὶ 1)2 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Κόρινθον Ποσιδωνείας εὑρίσκεται εἰς ὕψος 2 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἐκτάσεως δὲ ἑνὸς χιλιομέτρου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰσθμοῦ εἰς ὕψος 33 μέτρων ἐπὶ 500 μέτρων, εἰς ὕψος 20 καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων 500 μέτρων πρὸς τὴν Ἰσθμίαν (Καλαμάκιον) εἰς ὕψος 2 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας πάντοτε τῆς θαλάσσης.»

Τὸ γνωστὸν ἐν Λονδίνῳ κατάστημα Spiers καὶ Pond θὰ ἐκθέσῃ προσεχῶς εἰς δημοπρασίαν σπάνιά τινα εἴδη οἴνων ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ ἀποθανόντος βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Β'. Μεταξὺ τῶν οἴνων τούτων ὑπάρχουσι δύο οἶνοι τοῦ Βυρτσβούργου, ὁ Steinwein καὶ ὁ Leistenwein, ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1540, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ 1631.

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν τοῦ προσεχοῦς ἔτους τὸ ἐθνικὸν ταπητουργεῖον τῶν Γοβελίνων θὰ ἀντιπροσωπευθῇ ἀποστέλλον δέκα τρία ἐξαίσια ταπητουργήματα ὧν ἑπτὰ ἐτελειώθησαν μέχρι τοῦδε ἐν οἷς παρίστανται αἱ Τέχναι, ἡ Γραφική, αἱ Ἐπιστῆμαι, ἡ Βουκολικὴ ποίησις, ἡ Λυρικὴ καὶ ἡ Σατυρική. Οἱ τάπητες οὗτοι προωρίσθησαν διὰ τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἠλυσίων. Τρία πεποικιλμένα παραπετάσματα κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἕρμανν, ἅτινα παριστῶσι τὰς Τέχνας, τὰς Μούσας, τὴν φιλολογίαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, θὰ κοσμήσωσι τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μαζαρίνου, ἤγουν τὸ ἀρχαῖον δωμάτιον τοῦ Μαζαρίνου. Τέλος διὰ τὴν Γερουσίαν δύο τάπητες φέροντες λειμῶνα μετὰ ζῴων ἐφιλοτεχνήθησαν διὰ τὴν μεγάλην κλίμακα.

Τὰ μικρὰ δῶρα συγκρατοῦσι τὰς φιλίας. Ἐσχάτως ἐσχηματίσθη ἐν Βασιγκτῶνι ἐπιτροπὴ κυριῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς κυρίας Νάθαν Ἄππλετον, σκοπὸν ἔχουσα τὴν προσφορὰν εἰς τοὺς Παρισίους ἀγάλματος τοῦ Βασιγκτῶνος πρὸς ἀνταπόδοσιν τῆς προτομῆς τοῦ Λαφαγέτ, δωρηθείσης τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ τῆς Γαλλίας τῷ 1876. Αἱ δαπάναι τοῦ σχεδιασθέντος ἀγάλματος προϋπολογίσθησαν εἰς 20 χιλιάδας δολλάρια, ἤτοι 100,000 φράγκα, ἠνοίχθη δὲ κατάλογος προσέγγραφὴν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο θέλει ἐγκαινισθῇ ἐν Παρισίοις τῇ 3 Ἀπριλίου 1889, ἑκατονταετηρίδος τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Βασιγκτὼν ἔδωκε τὸν ὅρκον προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1329

'Αριθ. 647 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 22 Μαΐου 1888

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Δ'.

Ὁ ἀγαθὸς ταγματάρχης καθήμενος πλησίον τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἦτο σφοδρῶς συγκεκινημένος ὡς ἠθοποιὸς ἐμφανιζόμενος διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἄγνωστον αὐτῷ σκηνήν, ἡ δὲ συγκίνησίς του ἐφαίνετο ἐκδηλουμένη διὰ νευρικοῦ τινος σπασμοῦ, κινοῦντος τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν του καὶ σείοντος τὸν μύστακά του.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρετήρει τὴν ἀνεψιάν του καθημένην ἀντικρύ του, ἐνῷ πάντες οἱ συνδαιτυμόνες, ἐκτὸς τῆς Γιλβέρτης καὶ τῆς Ἐρρικέττας, ἐμειδίων μετὰ προσοχῆς τὴν ὄψιν καὶ τὰ κινήματα τοῦ ἀτυχοῦς ὑποψηφίου, ὅστις ἐφαίνετο ὑφιστάμενος οἱονεὶ ἐξέτασιν. Ὁ κτηνίατρος ἀπέτεινε λαθραῖα βλέμματα πρὸς τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις ἵστατο ἀκίνητος, ὁ δὲ νεαρὸς Δυκᾶς, εὔτακτος ὡς πάντοτε καὶ μειδιῶν παρὰ τὴν θέλησίν του, καθήμενος ἐκεῖθεν τῆς οἰκοδεσποίνης, ἔκλινεν ἐκ διαλειμμάτων τὴν ξανθὴν κεφαλήν του διὰ νὰ σπουδάσῃ κάλλιον τὸν ταγματάρχην, οὗτινος δὲν ἔβλεπε εἰμὴ τὴν κατατομὴν τοῦ προσώπου, τὴν μακρὰν καμπύλην ῥῖνα καὶ τὸν μύστακα, τὸν κεχωσμένον ἐντὸς τῶν ἰσχνῶν παρειῶν του.

Ὁ νευρικὸς σπασμός, ἡ ἀδιάκοπος σπασμωδικὴ κίνησις ἐφαίνετο συνταράσσουσα τὴν ἀριστερὰν παρειὰν τοῦ Βερδιὲ καὶ ὁ Δυκᾶς, ὃν ἡ θεία τῆς Γιλβέρτης δὲν ἴσχυε νὰ παρηγορήσῃ, ᾐσθάνετο τὴν ὄρεξιν νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν γείτονά του τὸν κτηνίατρον:

— Ἀλλ' εἶνε λοιπὸν ἡμιπλὴξ ὁ ὑποψήφιός σας; Κυττάξετέ τον καλά· φαίνεται παράλυτος ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τοῦ σώματος!

Προφανῶς ὁ Βερδιὲ ἔπασχεν. Ἡ ἀνεψιά του τὸ παρετήρησε καὶ τὸν ἠρώτησε μειλιχίως ἀλλὰ φυσικώτατα ἂν ἐξηκολούθει νὰ τὸν ἐνοχλῇ τὸ μόριον ἐκεῖνο τοῦ ἄνθρακος.

Ὁ Σαρβέ, ὅστις προΐστατο τοῦ προγεύματος μετὰ μεγαλείου ἤδη γερουσιαστικοῦ, διέκοψε σχεδὸν μετὰ γέλωτος τὴν νεανιδα.

— Ποῖον μόριον ἄνθρακος;

— Ἄ, ὁ σπινθήρ! ἐσυλλογίσθη ὁ Αἰμίλιος, χαίρων διότι ἔβλεπε τὸν ὑποψήφιον περιπίπτοντα εἰς τὸ γελοῖον.

Καὶ ὁ ταγματάρχης ἐρυθριῶν ὁπωσοῦν ὡς νὰ συνελαμβάνετο ἀτακτῶν, προσέβλεψε τὴν Γιλβέρτην μὲ ἦθος ἐπιπλήξεως, εἶτα εἶπε:

— Δὲν εἶνε τίποτε... ἀπολύτως τίποτε... Ὀλίγη σκόνη ἀπὸ τὴ μηχανὴ ἐμβῆκε εἰς τὸ μάτι μου... μέσα εἰς τὸ βαγόνι... Μὴ τὸ συλλογίζεσθε!.., εἶνε μηδαμινὸν πρᾶγμα.

— Θέλετε νὰ νίψετε τὸ μάτι σας μὲ ὀλίγον νερόν; εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ!.. Δὲν εἶνε τίποτε ὅλως διόλου!..

— Μὰ λοιπὸν αὐτὸς ὁ γέρο-παλληκαρᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἔπαυλιν διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγάς του; ἐψιθύρισεν ὁ Δυκᾶς εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Γκενώ. Δὲν τὸν πηγαίνουν καλλίτερα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, λέγω; . . .

Ὁ κτηνίατρος ἤρχισε νὰ εὑρίσκῃ ἀξιέραστον αὐτὸν τὸν παρισινόν, ὃν τὸ πεῖσμα ἔκαμνε νὰ λησμονῇ ὀλίγον τι τὴν σοβαρότητά του. Ἄλλως τε ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Πὶττ ἴσως δὲν ἠστειεύετο ἐνίοτε;

Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου εὐτυχῶς εἶχε ὀλιγωτέραν τὴν συναίσθησιν τοῦ γελοίου, ἢ πιθανῶς δὲν ἐφοβεῖτο. Ζητήσασα συγγνώμην παρὰ τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ἠγέρθη καὶ ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν θεῖόν της, παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ἴδῃ μήπως ὁ ὀφθαλμός του ἦτο πολὺ ἠρεθισμένος.

— Ἐπιτρέπετε; εἶπεν ὁ Βερδιέ.

Ἠγέρθη, ἡ δὲ Γιλβέρτη ὡδήγησεν αὐτὸν πλησίον τοῦ παράθυρου διὰ νὰ παρατηρήσῃ καλλίτερα εἰς τὸ φῶς. Ἀνυψώθη ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν, ὑπανήγειρε διὰ τῶν κομψῶν δακτύλων της τὸ βλέφαρον τοῦ ταγματάρχου καὶ διὰ μέσου τῶν πορφυρῶν χειλέων της ἐξέφερε πνοὴν οὐχὶ πολὺ ἰσχυράν, ἥτις ἀπεδίωξε τὸ μόριον τοῦ ἄνθρακος, τὸ διασχίζον τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Βερδιὲ καὶ καθιστῶν αὐτὸν ἐρυθρὸν ὡς τὸ αἷμα.

Ὁ Δυκᾶς παρετήρει πάλιν τὴν Γιλβέρτην ὡς πρὸ ὀλίγου ἐντὸς τοῦ βαγονίου. Ἦτο νεᾶνις ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ γοήτρῳ καὶ τῇ ἀγνότητι τῆς ἡλικίας της, ἔχουσα τὴν διαύγειαν λίμνης κατὰ τὴν πρωΐαν τοῦ Μαΐου, πρὶν ἢ ἀκόμη καταπέσῃ εἰς αὐτὴν ἡ βροχὴ τῆς καταιγίδος. Ἐξεπλήρου ἐνώπιον ὅλων τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐργασίαν της μετὰ χάριτος ἀταράχου, μὲ ὅλα τὰ μειδιάματα τοῦ κυρίου Καπποὰ καὶ τὰς ἀστειότητας, αἵτινες ἦσαν ἕτοιμαι ν' ἀναπηδήσωσιν ἀπὸ τὰ χονδρὰ χείλη τοῦ Γκενώ.

Ἀλλ' ἡ Γιλβέρτη δὲν ἦτο οὔτε δειλὴ οὔτε τολμηρά. Ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ θεῖός της ἔπασχεν, δὲν ἤθελε νὰ τὸν βλέπῃ πάσχοντα περισσότερον καὶ ἐφύσα εἰς τὸν ὀφθαλμόν του, ἔστω καὶ ἂν ὅλοι οἱ συνδαιτυμόνες εὕρισκον τὸ τοιοῦτο γελοῖον. Δι' αὐτὴν ὁ Βερδιὲ ἦτο σχεδὸν παιδίον. Αὐτὸς ἐδίσταζε νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς Δαμμαρί, παρὰ τὴν πρόσκλησιν καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς κυρίας Ἐρβλαί, καὶ αὐτὴ ἀπεναντίας εἶπε: «Πρέπει ἐν τούτοις νὰ εἶμαι καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Ποῖος θὰ σοῦ κάμῃ τὸν κόμβον τοῦ λαιμοδέτου σου;»

Ἐπεῖχε τόπον μητρὸς καὶ μάλιστα φιλοστόργου ἀπέναντι τοῦ ἀγαθωτάτου ἀλλ' ἥκιστα πρακτικοῦ ἐκείνου ἀνδρός, ὃν ἐλάτρευεν.

— Λοιπόν;... ἠρώτησεν ὁ Σαρβέ, ὅστις εὕρισκε τὸ ἐπεισόδιον ἀρκετὰ χυδαῖον... ἐπέρασε;

— Ἐντελῶς, ἀπήντησεν ὁ Βερδιὲ καθήμενος ἐκ νέου.

Ὁ γερουσιαστὴς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς τραπέζης ἔστελλε πρὸς τὴν Γιλβέρτην φιλοφρόνημα ἀρκούντως χυδαῖον. Ἀχ! πῶς ἤθελε νὰ ἔχῃ αὐτὸς τὸ μόριον τοῦ ἄνθρακος εἰς τὸν ὀφθαλμόν. φθάνει ὅμως νὰ ἤθελε ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέσῃ! Μιὰ πνοὴ τῆς δεσποινίδος Βερδιὲ ἦτο χάρις ἀνεκτίμητος. Τυχηρὸς ἦτο ὁ ταγματάρχης!

— Στοιχηματίζω, ταγματάρχα, ὅτι ἐπίτηδες ἐθέσατε αὐτὸ τὸ κομματάκι τὸ κάρβουνο εἰς τὸ μάτι, διὰ νὰ λάβετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἀφαιρέσουν.

Καὶ ὁ κύριος γερουσιαστὴς ἐκύτταζε περὶ τὴν τράπεζαν μὲ ἦθος κατηυχαριστημένον, ὡς νὰ ἐζήτει παρὰ τῆς ὁμηγύρεως γέλωτα ἐπιδοκιμαστικόν, ὅν δαψιλῶς παρέσχον αὐτῷ ὁ Καπποὰ καὶ ὁ Γκενώ.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ᾐσθάνετο ὅτι ὅπως ἀνυψωθῇ ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἰσχυόντων ἐκείνων ἐκλογέων ἔπρεπε νὰ τὸν παρουσιάσῃ πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ ἔποψιν ἀλλοίαν καὶ ὄχι ὑπὸ τὴν τοῦ ἁπλοϊκοῦ ἀνδρός, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὁποίου ἐξάγει ἡ ἀνεψιά του μόρια ἄνθρακος· γινώσκουσα δὲ ὅτι ἐν τῷ στρατιωτικῷ του βίῳ ὑπῆρχε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων χαρακτηριστικῶν ἐπεισοδίων καὶ ἓν συγκινητικώτατον, τὸν παρεκάλεσεν αἴφνης καθ' ἣν στιγμὴν παρετίθεντο οἱ καρποὶ εἰς τὴν τράπεζαν, νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως τῶν τριῶν ἐργατῶν τοῦ ὀρυχείου τοῦ Μεόν, εἰς τὸν Λείγηρα... θὰ ἐνεθυμεῖτο βέβαια!..

— Ἄ, ναὶ ταγματάρχα! εἶπεν ὁ Σαρβὲ ναί! τὴν διάσωσιν!... τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως!...

— Τῆς διασώσεως, καθ' ἣν ὁ ταγματάρχης διεδραμάτισε μέρος θαυμαστόν, κύριοι, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, λαλοῦσα εἰς τὴν τράπεζαν ὡς ἐν πολιτικῇ ὁμηγύρει.

Ὁ Σαρβὲ τότε ἐκραύγασεν ὅπως ἀκούσωσιν ὅλοι καὶ σιωπήσωσιν. Ὅλα τὰ βλέμματα τότε ἐστρέφοντο κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Βερδιέ, ὅστις ᾐσθάνετο στενοχωρίαν πολὺ περισσοτέραν ἢ πρὸ ὀλίγου. Ὁ διπλασιασμὸς ἐκεῖνος τῆς προσοχῆς τὸν ἀνησύχει.

Ἄλλως τε, πρᾶγμα ἀληθῶς ἔκτατον διὰ τὸν ἐμφανιζόμενον κατὰ πρῶτον εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, οὐδὲν ἄλλο τὸν ἠνώχλει τόσον ὅσον τὸ ν' ἀκούῃ νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοῦ, νὰ βλέπῃ συγκεντρουμένην ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχήν. Ἡ τρόπον τινὰ ἀγγελία τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ τὸν ἔκαμνε νὰ αἰσθάνεται τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ταφῇ εἰ δυνατὸν ὑπὸ τὴν γῆν. Διότι ἡ ἀγγελία ἦτο πομπώδης. Ἡ Ἐρρικέττα ἤθελε νὰ ἐπιδείξῃ τὸν *ὑποψήφιόν της*. Αὐτὴ τὸν ἐξέλεξεν καὶ ἐπόθει νὰ ἐπικυρώσωσι καὶ οἱ ἄλλοι τὴν ἐκλογήν της.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ᾐσθάνετο νῦν διὰ τὸν ταγματάρχην εἶδός τι οἴκτου. Ἂν ἤθελον ἐπιπλήττει τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον ἄνδρα ἐπὶ πονηρᾷ τινι πράξει, δὲν θὰ εἶχεν οὗτος τὸ ἦθος μᾶλλον ἀμηχανοῦν.

— Ἔχει τὸν λόγον ὁ ταγματάρχης Βερδιέ, εἶπε μετ' ἐπισημότητος ὁ Σαρβέ, ἐνθυμούμενος καὶ προσπαθῶν ν' ἀπομιμηθῇ τὴν στάσιν τοῦ προέδρου του ἐν τῇ γερουσίᾳ.

— Ὤ, σᾶς παρακαλῶ, ἂς μὴ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτοῦ, ἔλεγε μειδιῶν ὁ ταγματάρχης... Ἂς τὸ ἀφήσωμεν· εἶναι τόσον παλαιόν...!

Καὶ ἐπειδὴ ἡ περιέργεια παρεκίνει καὶ τὸν Δυκᾶ ὅπως ὅλους τοὺς ἄλλους:

— Ὤ! εἶπεν οὗτος, δὲν ὑπάρχει παραγραφὴ διὰ τὰς ἀγαθὰς πράξεις. Αὐτὸ μάλιστα τὸ πλεονέκτημα ἔχουν ἀπέναντι τοῦ ἐγκλήματος... Τί εἶνε λοιπὸν αὐτὴ ἡ διάσωσις, κύριε ταγματάρχα;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Γιλβέρτης συνήντησαν τοὺς τοῦ νέου, προδήλως δ' ἔλεγον αὐτῷ μετ' ἀφώνου μειδιάματος: «Ἐμβάλλετε εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν τὸν ταλαίπωρον θεῖόν μου· ἀλλ' ἔχετε δίκαιον θέλοντες νὰ μάθετε τί ἔπραξεν· ἡ πρᾶξίς του ἦτο πολὺ καλή.»

— Ἔλα λοιπόν, ταγματάρχα, ἐμπρός! εἶπεν ὁ κύριος Καππουά. Τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως!

— Τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως! τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως! ἐπανέλαβεν ὁ Γκενώ τύπτων τὴν λαβὴν τοῦ μαχαιρίου του ἐπὶ τῆς ἐπιτραπεζίου ὀθόνης, ὡς νὰ ἤθελε νὰ συνοδεύσῃ διὰ τοῦ κρότου τούτου ᾆσμά τι.

— Σᾶς παρακαλῶ! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ μὲ τὴν θωπευτικὴν φωνήν της εἰς τὸ ἐρυθρὸν ὠτίον τοῦ Βερδιέ.

Ὤφειλε νὰ ἐνδώσῃ. Ο ταγματάρχης ὕψωσεν ἐλαφρῶς τοὺς ὤμους καὶ ὡς νὰ ὡμίλει περὶ τρίτου προσώπου, περὶ συμβάντος, ὅπερ ἀνέγνωσε τὴν πρωΐαν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἢ περὶ παλαιοῦ ἀνεκδότου λησμονηθέντος, ἀνεμνήσθη τοῦ γεγονότος, ὅπερ ὑπηνίχθη πρὸ μικροῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί. Ὦ! ἄλλως τε ἦτο αὐτὸ πρᾶγμα ἁπλούστατον!.. Μία καλὴ τύχη ἐν τῷ στρατιωτικῷ του σταδίῳ, μάλιστα, μία σύμπτωσις ἁπλῶς ἀγαθή, διότι εἶχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ διασώσῃ μερικοὺς δυστυχεῖς ἐργάτας ἀπὸ τὴν καταβύθισιν ἑνὸς ὀρυχείου, ὅπου ὀλίγου δεῖν ἐφονεύοντο. Παρῆλθον ἔκτοτε δεκαεπτὰ ἔτη., δεκαοκτὼ μάλιστα· συνέβη τὸ γεγονὸς κατὰ τὸ 1866. Ὁ Βερδιὲ ἦτο τότε λοχαγὸς καὶ εὑρίσκετο εἰς Μεὸν πλησίον τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἀσχολούμενος μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς πυροβολαρχίας του εἰς γυμνάσια πυροβολικοῦ, ὅτε εἰς τὸ ὀρυχεῖον τοῦ Μεὸν ἐπῆλθε καταβύθισις προξενηθεῖσα ἐκ τῆς ἐκρήξεως ἀερίου μετὰ παταγώδη ἐκπυρσοκρότησιν.

— Ἡ ἔκρηξις ὡμοίαζε μὲ τὸν κρότον γιγαντιαίου τηλεβόλου... μὲ τὴν ἀνάφλεξιν πυριταποθήκης... Ἦτο βράδυ... ὁ μηχανικὸς καὶ ὁ ἀρχιεργάτης εὑρίσκοντο εἰς τὸ ὀρυχεῖον... Ὁ μηχανικὸς ἤθελε νὰ ἐξετάσῃ κάποιαν ἐπιδιόρθωσιν εἰς τὰ ἰκριώματα... Ἡμεῖς ἤμεθα κατηυκλεισμένοι εἰς τὴν ἔπαυλιν... Ὅταν ᾐσθάνθημεν νὰ τρέμῃ ἡ γῆ ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ σχισθῇ, εἷς τῶν ἀνδρῶν τοῦ λόχου μου μοῦ εἶπε: «Λοχαγέ, δυστύχημα βέβαια θὰ συνέβη... Στοιχηματίζω ὅτι κάτι ἔγεινεν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον!» Πηγαίνομεν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον. Ὁλόγυρα εἰς τὸ στόμιον ἔτρεχεν ἕνα πλῆθος κατάμαυρον. Αἱ γυναῖκες ἐφώναζαν. Οἱ ἐργάται ἕτοιμοι νὰ καταβοῦν, ἐδείκνυον τὰς ἀντιναχθείσας ἐκ βάθους κοφφίνους ὡς σφαίρας ἐκ φελλοῦ διὰ μέσου σωλῆνος... Ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος ἔντρομον συνωθεῖτο πέριξ εἰς τὴν χαίνουσαν μαύρην τρύπαν, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ θάνατος... Μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπω ἀκόμη, ἔλεγεν ὁ Βερδιὲ ἐξαπτόμενος βαθμηδόν, τοὺς φανοὺς ὁποῦ ἐπηγαινοήρχοντο ὡς φωσφόροι ἀτμίδες καὶ τοὺς θαρραλέους ἐργάτας οἱ ὁποῖοι ἐπροσπάθουν νὰ καταβοῦν ἀπὸ τὴν σχισμὴν διὰ νὰ σώσουν τοὺς συντρόφους των... Ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἤθελαν νʼ αὐτοκτονήσουν. Τὸ ἀέριον ἀνήρχετο ὡς δηλητήριον ἀπὸ τὸ ὀρυχεῖον... Ἐχρειάσθη νὰ κατασκευασθῇ πρόχειρον νοσοκομεῖον διʼ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἠθέλησαν νὰ κατεβοῦν καὶ ἐκ τῶν ὁποίων δυὸ οἱ καϋμένοι!.. ἀνεσύρθησαν νεκροὶ ἐξ ἀσφυξίας. Ἦτο παροῦσα καὶ ἡ μητέρα ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ὁποῦ τοῦ ὡμίλει καὶ τὸν ἐφίλει ταυτοχρόνως: «Παιδί μου!.. Κλήμη!.. ὑπέμου!..» Ἀλλὰ ναί! ἦτο νεκρὸς ὅπως καὶ ὁ ἄλλος. Ἐσυλλογιζόμουν μὲ πόνο εἰς τὴν καρδιὰ πόσοι νὰ ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ βάθους τῆς ὀπῆς... ἐκεῖ, ὑποκάτω ἀπὸ τὴν γῆν! Πόσοι;... Ὁ μηχανικός, ὁ ἀρχιεργάτης, ὁ ἱπποκόμος τῶν ἵππων τοῦ ὀρυχείου, τέσσαρες ἄλλοι ἐργάται... Ἕνα παιδί... Ὀχτὼ ἐν συνόλῳ καυμένοι ἢ δηλητηριασμένοι!.. Ὡστόσον ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀνασύρωμεν ζῶντας ἢ νεκρούς. Τότε ἰδοὺ τί ἔγεινε· δεν ἔκαμα κανένα μεγάλον πρᾶγμα· εὑρισκόμουν ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ ὁ μηχανικὸς ἐχάθη ἐξ αἰτίας τοῦ δυστυχήματος, ἤμουν ὁ φυσικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἤθελον νὰ καταβοῦν μὲ κίνδυνον ἔστω νὰ μείνουν νεκροί· ἔπειτα εἶχα καὶ τοὺς στρατιώτας μου... Καταβαίνομεν εἰς τὸ ὀρυχεῖον ἔτσι... εἰς τὴν τύχην, καὶ ψάχνομεν εἰς τὰ σκοτεινὰ μέσα εἰς τὰς στοάς, διότι αἱ λυχνίαι δὲν ἔφεγγον πλέον... Ἆ! σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν ἦτο εὐχάριστον πρᾶγμα ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ σωροὶ τοῦ ἄνθρακος, τὰ σπασμένα ξύλα τῶν ἰκρίων, τὸ θέαμα ἐν συνόλῳ τῆς καταστροφῆς... Ἕνας ἀπὸ τοὺς πυροβολητάς μου ἐσυντρίφθη ἀπὸ ἕνα μεγάλον ὄγκον, ὁποῦ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοὺς τοίχους... Οὔτε κἂν τὸν εἴδαμεν... Ἐπροχωρούσαμεν, ἐπηγαίναμεν μέσα εἰς τὸ σκοτάδι καὶ ἐφωνάζαμεν... «Εἶνε κανένας ἐδῶ;» Μίαν φορὰν ἐκλονίσθην καὶ ἔπεσα... Εἶχα σκοντάψει ἐπάνω εἰς ἕνα πτῶμα.

Ὁ ταγματάρχης ὡς νὰ κατελαμβάνετο ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἐκείνην συγκίνησιν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει, ὡμίλει ἤδη μετὰ τῆς εὐγλωττίας ἐκείνων, οἵτινες παριστῶσι τὰ πράγματα, ἅτινα εἶδον ἰδίοις ὄμμασι καὶ μὴ συλλογιζόμενος πλέον τοὺς ἀκροατάς του, ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἀκόμη ἐντὸς τοῦ ὀρυχείου τοῦ Μεόν, διαμένων δεκαπέντε ὥρας ἐν αὐτῷ, ψαύων ἐντὸς τοῦ σκότους, ἐντὸς τῆς δυσωδίας καὶ τῶν ἐρειπίων, λοχαγὸς τριακοντούτης τὴν ἡλικίαν, ὁδηγῶν τοὺς στρατιώτας του πρὸς διάσωσιν τῶν ἄλλων ἐκείνων στρατιωτῶν τῶν ὑπογείων μαχῶν. Ἐνόμιζεν ὁ Βερδιέ, οὗτινος τὸ πνεῦμα ἀφίστατο νῦν πόρρω τοῦ ἑστιατορίου τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ὅτι κατεγίνετο ἀκόμη ἐπιμόνως ἐξερευνῶν τὰ ἐρείπια, ἐξάγων κάτωθεν τῶν σωρῶν ὄντα ἀπηνθρακωμένα σμικρυνθέντα ἐκ τοῦ πυρός. Καὶ ἐξήπτετο ἀκόμη, μετὰ δεκαοκτὼ ἔτη παροργιζόμενος,

μεταδίδων εἰς τοὺς ἀκροωμένους αὐτὸν τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν ὀργήν του, ἐξήπτετο ἐπὶ τῇ στυγερᾷ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλε ν' ἀνεύρῃ ἐκεῖ πτώματα καὶ οὐδὲν πλέον... Τὸ πτῶμα τοῦ ἀρχιεργάτου, τὸ πτῶμα τοῦ μηχανικοῦ μετὰ τοῦ πίλου του κεκαυμένου ἐπὶ τοῦ μελανοῦ προσώπου του, τὰ πτώματα τῶν ἵππων, τὰ πτώματα τῶν ἐργατῶν... Εἶτα αἴφνης ὑπὸ σωρόν τινα, συνεσταλμένος ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἀναμένων τὸν θάνατον ἀνευρέθη εἷς ἀνήρ. Πρῶτος ὁ Βερδιὲ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ τὸν ἐξήγαγεν ἀπὸ τῆς ἀπαισίου ἐκείνης κρύπτης...

— Τὸ φοβερὸν ὅμως ἦτο ὅτι εἷς τῶν ἐργατῶν ὅτε ἔσυρα τὸν δυστυχῆ ἀνέκραξε: «Μπᾶ! ὁ Γκομπὲρ εἶνε!» Καὶ ὁ Γκομπὲρ μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τι ἐκ τοῦ ἦχου τῆς φωνῆς ἐκείνης ἠρώτα ἠλιθίως, ὡς ἄνθρωπος ἐξεγειρόμενος ἀπὸ βαθὺν ὕπνον ποῖος τοῦ ὡμίλησε;... Ποῖος;... «Ἐγὼ ὁ Λορῖνος, δὲν μὲν ἀναγνωρίζεις λοιπόν;.. Καὶ πῶς νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ὁ δυστυχής!... Φρίττω ὅταν τὸ συλλογίζομαι. Εἶχε τὰ μάτια καυμένα, δύο μεγάλας ὀπὰς αἱματηρὰς εἰς τὸ πρόσωπον. Ἦτο τυφλὸς ὁ Γκομπέρ!

Ὁ Βερδιὲ ἦτο πράγματι εὔγλωττος διηγούμενος καὶ ἀναπαριστῶν ζωηρῶς τὰ γεγονότα, ὧν ἀνεμιμνήσκετο. Κατόπιν ἐπῆλθεν ἡ περιγραφὴ τοῦ κοπιώδους ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ ἄλλων ἐπιζώντων θυμάτων, ὧν ἠκούοντο αἱ στοναχαὶ καὶ οἵτινες ἐψυχορράγουν ὑπὸ τὰ συντρίμματα. Προθύμως κατεγίνοντο πάντες περὶ τοῦτο, οἱ ἐργάται ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ τῆς συνήθους ἐργασίας των, οἱ στρατιῶται ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ γυμνασίων, ἐξήγαγον δύο ἄλλους ἄνδρας καὶ τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ταλαίπωρον τὸ ὁποῖον ἐπειδὴ ἐπείνα, ἔδακνε τὴν περὶ τοὺς νεφροὺς του δερματίνην ζώνην... Ὁ Βερδιὲ διετήρει ἀκόμη εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν τῇ ὁδῷ Μανσὰρ τὴν λωρίδα ἐκείνην, φέρουσαν εἰς τὸ μέσον τὰ ἴχνη τῶν ὀδόντων τοῦ παιδίου. Ἐν συνόλῳ εἶχον διασωθῆ τέσσαρες ἄνθρωποι ἐκ τοῦ θανάτου, τοῦ προερχομένου ἐκ τοῦ ἀερίου ἢ ἐκ τῆς καταπτώσεως, τρεῖς οἰκογενιάρχαι καὶ ἓν παιδίον. Περὶ τὴν κατεστραμμένην κρηπῖδα τοῦ φρέατος ὅτε ἀνῆλθον, ἐφαίνοντο, ὄμματα βλοσυρά, πρόσωπα γυναικῶν σπασμωδικῶς ἠλλοιωμένα... Ἦσαν ἀπέλπιδες χῆραι καὶ ὀρφανὰ ἀτυχῆ προσκολλώμενα περιδεῶς εἰς τὰς ἐσθῆτας τῶν μητέρων των. Τέλος πάντων ὅμως ἔγεινεν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ. Ἐξήχθησαν οἱ τέσσαρες τεθαμμένοι καὶ ραγδαῖα καὶ ἠχηρὰ φιλήματα ἀπετίθεντο ἐπὶ τῶν μελανῶν παρειῶν τοῦ παιδίου, ἐνῷ οἱ τρεῖς ἄνδρες ἀκόμη ζαλισμένοι, ᾐσθάνοντο ἀπαθῶς ρέοντα ἐπὶ τοῦ σώματός των τὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν. «Ὅλον τότε τὸ πλῆθος τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν ἀνθρώπων προέβη εἰς διαδήλωσιν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν μου. Τί διαδήλωσις! Ἔπρεπε ν' ἀκούσετε!... «Ζήτωσαν οἱ πυροβοληταί!.. Εὖγε!.. Ζήτω ὁ στρατός!» Καὶ οἱ καϋμένοι οἱ πυροβοληταί, οἱ ὁποῖοι εἶχον καταβῆ τὴν νύκτα καὶ ἐξήρχοντο μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς θαμβωμένους τὸ μεσημέρι, ὑπὸ τὸν ἥλιον, μετὰ δεκαπέντε ὥρας μάχης, τὰ εἶχον χάσει σχεδὸν καὶ ἔλεγεν πρὸς τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐφίλουν τὰς χεῖρας: «Μὰ διατί; διατί; Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον! Ἐλᾶτε δά!.. Αὐτὸ εἶνε τὸ καθῆκόν μας!» Καὶ πράγματι τὸ καθῆκόν μας αὐτὸ ἦτο!

— Ἐρωτήσατε τὸν Φουρνερέλ, προσέθηκεν ὁ ταγματάρχης. Πρέπει νὰ ἐνθυμῆται καὶ αὐτὸς τὸ συμβὰν τοῦ Μεόν.

— Ὁ Φουρνερέλ;

— Ὁ λατόμος τοῦ Σαλλύ; ἠρώτησεν ἡ Ἐρρικέττα.

— Ἰσχύει πολὺ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν, προσέθηκεν ὁ Γκενώ.

— Οὐδέποτε μοῦ ἔκαμε λόγον περὶ τοῦ Μεόν εἶπεν ὁ Σαρβέ

— Καὶ ὅμως ἔδειξε τότε λαμπρὰν διαγωγήν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπὸ ἐκείνους ὅπου καυχῶνται, εἶπεν ὁ Βερδιέ. Πρέπει νὰ ὑπάρχουν τοιοῦτοι ἄνθρωποι διὰ νὰ ἀφίνουν τοὺς ἄλλους νὰ προοδεύουν!

Παρεφέρετο προφανῶς λέγων τὸν ἐγγικτικὸν αὐτὸν λόγον, διότι τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο σύνηθες εἰς τὸν χαρακτῆρά του. Ἐλησμόνησε τὴν ἀφιλοκερδειάν του καὶ ἐσταμάτησε τὴν διήγησιν χωρὶς νὰ προσθέσῃ ὅτι ἀφοῦ ἐρριψοκινδύνευσε τὴν ζωήν του, ἐπέμεινε παρὰ ταῖς χήραις ἐκείναις ὅπως πείσῃ αὐτὰς νὰ δεχθῶσι τὸ πτωχὸν βαλάντιόν του μὲ τὰ ὀλίγα του χρήματα, αἱ αἱ δὲ ταλαίπωροι ἐκεῖναι ἀποκτηνωθεῖσαι ἐκ τῆς θλίψεως καὶ ἐγκαρτεροῦσαι ἀπήντων αὐτῷ «Εὐχαριστοῦμεν. δὲν ἔχουμε ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε. Θὰ μᾶς δώσῃ σύνταξιν τὸ ταμεῖον τῶν βοηθημάτων τοῦ ὀρυχείου.

Ἀλλ' ὅτι δὲν ἔλεγε ὁ Βερδιὲ εὐχερῶς ὑπενοεῖτο καὶ ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς συγκεκινημένος μὲ ὅλον τὸ βρεττανικόν του φλέγμα, παρετήρει ὅτι τὰ βλέμματα νῦν τῆς ὁμηγύρεως τὰ προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ δὲν εἶχον τὴν προτέραν ἔκφρασιν τῆς εἰρωνείας καὶ τὴν ἐκπλήξεως.

Ὁ Μεδερίχος Σαρβὲ ἐφαίνετο ἀναζητῶν φράσιν τινὰ φιλοφρονητικήν, ἣν δὲν εὕρισκε καὶ ὁ συμβολαιογράφος Καππουά, ἀγαπῶν τὰς γενναίας πράξεις, ἐφαίνετο προδήλως βεβυθισμένος εἰς βαθύτατον θαυμασμόν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὑπερχαίρουσα, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καλὸν νὰ τελειώσῃ ἡ σκηνὴ μὲ αὐτὴν τὴν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ ἠγέρθη ἐκ τῆς τραπέζης λέγουσα ὅτι ἦτο πολὺ συγκεκινημένη. Καὶ διετέλει πράγματι ἐν συγκινήσει. Ἡ Γιλβέρτη

ἠκτινοβόλει ἐξ ὑπερηφανείας.

Ὁ Καπποὰ ἔλεγε κρυφίως πρὸς τὸν Γκενὼ τινάσσων ἅμα ψιχία τινὰ ἄρτου ἀπὸ τῆς ἀναξυρίδος του.

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ! μοῦ φαίνεται, ὅτι κάτι ἀξίζει αὐτὸς ὁ ἀνθρωπίσκος! Ἀλλ' ὁ κτηνίατρος μᾶλλον δύσπιστος, ἀπήντα:

— Ναί, ἀλλὰ μὲ ὅλ' αὐτὰ δὲν μᾶς εἶπε ἀκόμη ποῖον εἶνε ἀκριβῶς τὸ πολιτικόν του φρόνημα.

Ἀφοῦ ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ ταγματάρχου ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τοῦ ἑστιατορίου εἰς τὸν πρὸς τὸν κῆπον ἀνάβαθρον, ἡ Ἐρρικέττα μετ' ἐλαφροῦ μειδιάματος ἀπηύθυνε τοὺς ἑξῆς λόγους πρὸς τὸν Δυκᾶς:

— Λοιπόν, φίλτατε Πὶττ (ὁ Αἰμίλιος ἐμειδίασε βρενθυόμενος) σᾶς παρετήρουν ἐνῷ ὁ ταγματάρχης ὡμίλει καὶ εἶδα ὅτι εἴχετε εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ σας....

— Κανὲν μόριον ἄνθρακος;...

— Καχέ! ὄχι, ὄχι!. ἓν μικρόν, πολὺ μικρὸν δάκρυ.

Ὁ νεαρὸς πολιτευόμενος προσεπάθησε νὰ γελάσῃ.

— Δακρύω ἐνίοτε, εἶπε καὶ ὁσάκις ἀκούω εἰς τὸ θέατρον Ἀμπιγκὺ κανὲν μελοδραμάτιον, ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε.

— Ὤ! σεῖς, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, μνησικακεῖτε πρὸς τὸν ταγματάρχην διότι εἶνε ὑποψήφιος!...

— Σᾶς διαβεβαιῶ!

— Μὴ τὸ ἀρνῆσθε! Πᾶσα φιλοδοξία εἶνε ἐπιτετραμμένη. Ἔχετε ὅμως ὑπομονήν· θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά σας.

— Ἡ σειρά μου νὰ διαδεχθῶ τὸν Βερδιέ; εἶπεν ὁ Σαρβέ. Ἐπροτίμων νὰ διαδεχθῶ τὸν Σαρβέ!

— Λαίμαργε!

— Εἴπέτε με κάλλιον γνώστην τοῦ καλοῦ φαγητοῦ... μετὰ τοιοῦτο πρόγευμα!

Ἤδη οἱ δαιτυμόνες ἔπινον τὸν καφὲν ἐπὶ τοῦ προστόου. Στέγη ἐλαφρά, εἰς ἣν ἀνερριχῶντο ἐπὶ τῶν κιόνων ἀνέρπουσαι ροδαῖ ἐπέρριπτεν ἐπ' αὐτῶν σκιὰν προφυλάττουσαν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν θερμὸν τοῦ Ἰουλίου ἥλιον.

Ὁ Σαρβὲ παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του καὶ συνεβούλευσε ταπεινῇ τῇ φωνῇ τὴν Ἐρρικέτταν νὰ διατάξῃ νὰ ζεύξωσι τοὺς ἵππους. Δὲν ἔπρεπε νὰ χάνωσι καιρόν. Ἀπὸ τῆς δευτέρας ὥρας μέχρι τῆς ἕκτης ὁ ταγματάρχης ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῇ εἰς δύο ἐκλογικὰς ὁμηγύρεις καὶ τὴν ἑσπέραν κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ τρίτην.

— Ἀπὸ τώρα; εἶπεν ἀφελῶς ὁ ταλαίπωρος Βερδιέ.

— Ναί, ναί!. Καὶ ἄλλην ἡμέραν θὰ ἔχωμεν περισσοτέρας ἀκόμη!..

— Ὢ! ὁ καιρὸς ἐπείγει! Ὁ Γκαροὺς ἐνεργεῖ!.. Ηὐτοσχεδιάσαμεν αὐτὰς τὰς ὁμηγύρεις... κατὰ γράμμα τὰς ηὐτοσχεδιάσαμεν!.. Καὶ δὲν ἐτελειώσαμεν ἀκόμη!

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ ταγματάρχης· ἀφοῦ εἶνε ἀνάγκη...

Ὑπέμενε τὰ πάντα καρτερικῶς. Θ' ἄφινε νὰ τὸν μεταφέρωσιν ὡς δέμα ἐμπορευμάτων καὶ θὰ ἐλάμβανε τὸν λόγον, ὅτε ἦτο ἡ κατάλληλος στιγμή, ἀφοῦ ἐθεώρει τὸ πρᾶγμα οἱονεὶ στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν. Ἀλλ' ὅμως μετενόει ἐνδομύχως ἐκ τῶν προτέρων διότι ἀφέθη εἰς τοιοῦτο τόλμημα. Ἦτο τόσον καλὰ εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν τῇ ὁδῷ Μανσάρ, ὅτε ἐκάπνιζε τὴν καπνοσύριγγά του παρὰ τὸ παράθυρον παρατηρῶν τὰς ἠνθισμένας ροδωνιάς του!

Ἦτο βίος ἐγωϊστικὸς αὐτός, εἶνε ἀληθές· ἀφοῦ δέ, ὡς ἐφαίνετο, εἶχε καθῆκον νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ Γκαρούς, θὰ ἐπάλαιεν. Προητοιμάζετο ἀπὸ τοῦδε διὰ τὴν πρώτην προσβολήν· περιστοιχίζοντες καὶ ἐρωτῶντες αὐτὸν ὁ Γκενὼ μὲ τὸ ἀπότομον ἦθός του καὶ ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ μᾶλλον ἐπιτήδειος, προέβαλλον αὐτῷ, ροφῶντες ἅμα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν καφέν των τὰ σοβαρώτατα τῆς πολιτικῆς ζητήματα ἓν πρὸς ἕν. Ὁ Βερδιέ, ὃν περιεκύκλουν οἱ προσκεκλημένοι τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἐφαίνοντο ἐπτοημένος κάπως ἀπέναντι τόσης πολιτικῆς πληθώρας. Τὸ διάσημον ἐπιχείρημα τοῦ Γκενὼ ἀντήχει συνεχῶς ὡς κωδωνοκρουσία: «Ἐκλογὴ κατὰ νόμους!» ὁ δὲ κύριος Καπποὰ μετὰ θαυμαστῆς ἐπιδεξιότητος μεταίβαινεν ἀπὸ τοῦ ζητήματος τοῦ ἰσοζυγίου ἐν τῷ προϋπολογισμῷ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Τογκίνου. «Πάντα ταῦτα ἦσαν σοβαρά, σοβαρώτατα.» Ποία ἦτο ἡ περὶ αὐτῶν σαφὴς γνώμη τοῦ ταγματάρχου; Καὶ ὁ Βερδιὲ συνησθάνετο ἐκ τοῦ τόνου τῆς ἐρωτήσεως ὅτι δὲν ἦτο πλέον συνομιλία, ἀλλ' ἐξέτασις. Τὰ πονηρὰ ὄμματα τῶν παρεστώτων ἠρεύνων τὸ βλέμμα του καὶ ἐφαίνοντο διαπερῶντα τρόπον τινὰ τὸ δέρμα του ὡς τρύπανα. Εὑρίσκετο αὐτόχρημα ἐνώπιον ἀνακριτῶν. Διὰ τῆς σιγῆς αὐτῶν ὁ Γκενώ, ὁ Καπποὰ καὶ οἱ προσκεκλημένοι τὸν ἀνέκρινον ἐπισήμως. Ὁ Βερδιὲ ἀπήντα ὅπως ἠδύνατο κάλλιον, μὲ εἰλικρίνειαν, ὁσάκις δὲ ἡ ἀπάντησις ηὐχαρίστει κατὰ πάντα τὸν Καπποά, ἤρεσκε μετρίως εἰς τὸν Γκενώ, καὶ τἀνάπαλιν. Διάβολε! ἂν δύο ἄνδρες τόσον ὀλίγον συνεφώνουν ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τί θὰ ἐφρόνει τάχα ὁμήγυρες ἀποτελουμένη ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων ἐκλογέων.

Τὸ τοιοῦτο ὁ ταγματάρχης ἔμελλε νὰ μάθῃ μετ' ὀλίγον διότι ὁ Σαρβὲ προσελθὼν καὶ φορῶν τὸν πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς ἔλεγεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἐκκινήσωσιν.

Οἱ ἵπποι ἐκρόαινον ἤδη πρὸ τῆς κιγκλιδω-

τῆς θύρας ἀνυπόμονοι. Ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶσι κατ' ἀρχὰς εἰς Σαλλύ, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ *Χρυσοῦ Λέοντος*, ὅπου καὶ ὁ Γκαρούς ἔμελλεν ἴσως νὰ μεταβῇ. Ὁ Καπποὰ καὶ ὁ Γκενώ, ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Βερδιὲ ἐπιτροπῆς, ἔπρεπε νὰ συνοδεύσωσι τὸν ὑποψήφιον.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἐζήτησε νὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐκδρομῆς, καθότι ἐνδιεφέρετο περὶ τῆς ἐκλογῆς ταύτης καὶ τίς εἶδεν ; ἠδύνατο ἴσως ἐν ἀνάγκῃ νὰ δώσῃ καὶ μερικὰς συμβουλάς.

Ὁ κ. Καπποὰ καὶ ὁ Γκενὼ ἐκάθησαν τότε παραπλεύρως ἐν τῷ ὀχήματι τοῦ Σαρβέ, ὁ δὲ τέως βουλευτὴς παρεκάλει τὸν Βερδιὲ νὰ περάσῃ πρῶτος. ἂν καὶ οὗτος ἠρνεῖτο, θέλων εὐγενῶς να παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν γερουσιαστὴν ἐπὶ τῶν μαλακῶν καθισμάτων τῆς ἁμάξης τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

— Ἐμπρὸς λοιπόν ! ἐμπρὸς λοιπόν ! ἔλεγεν ὁ Δυκᾶς πάντοτε ἐπιτετηδευμένος. Σεῖς εἶσθε ὁ ἥρως τῆς ἑορτῆς. Περάσατε πρῶτος ταγματάρχα.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, ἀπήντησε τότε δειλῶς ὁ Βερδιέ.

Ἐνῷ δὲ ἀνήρχετο, ὠλίσθησεν ὁ πούς του ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, ἐκλονίσθη καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς γόνατος, ὁ δὲ πώγων του ἔψαυσε σχεδὸν τὸν τροχὸν τῆς ἁμάξης. Ἐνόμισαν ὅτι ἐπληγώθη καὶ ἡ Ἐρρικέττα ἀκουσίως ᾐσθάνετο ἀνερχόμενον ἐπὶ τὰ χείλη της νευρικὸν γέλωτα.

Ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς ὁ ταγματάρχης ἀνηγέρθη καὶ εὐχαριστῶν διὰ μειδιάματος τὴν προσδραμοῦσαν Γιλβέρτην, ἀπετίναξε διὰ τοῦ ἀντιστρόφου μέρους τοῦ χειροκτίου του τ' ἀπομείναντα ἐπὶ τῆς μελανῆς ἀναξυρίδος του ἴχνη τοῦ χώματος.

— Ἐκτυπήσατε, ταγματάρχα ; ἠρώτησεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Καθόλου, καθόλου εὐχαριστῶ...

— Εἷς Ρωμαῖος εἰς τὴν θέσιν σας ἤθελεν ὀπισθοχωρήσῃ, εἶπεν ὁ Δυκᾶς. Νὰ πέσῃ κανεὶς χαμαὶ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐκκινεῖ, εἶνε κακὸς οἰωνός.

— Παράξενος ὑποψήφιος ! ἤρχισε νὰ λέγῃ ὁ Γκενὼ ἐντὸς τοῦ ὀχήματος τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ... Ἀρχίζω νὰ φοβοῦμαι!... Ἐκεῖνος ὁ διαβολευμένος ὁ Γκαρούς εἶνε ἱκανὸς νὰ τὸν καταβάλῃ! Ὅπως δήποτε ὅμως (προσέθηκεν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πρώτην του ἰδέαν) ἔχει τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ αὐτὸ κάμνει πάντοτε καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πρόγραμμα.

Αἱ δύο ἅμαξαι ἐξεκίνησαν ταυτοχρόνως, ἐνῷ ἡ Ἐρρικέττα ἔλεγε : « Καλὴν ἐπιτυχίαν ! » ἡ δὲ Γιλβέρτη ὠχροτάτη, περισσότερον συγκεκινημένη ἀφ' ὅσον ἤθελε νὰ φαίνηται διήρχετο διὰ τοῦ κήπου ὑπὸ τὸ ἀλεξήλιον, δι' οὗ ἐσκεπεν αὐτὴν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

Ἐβάδιζον βραδέως ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐπανερχόμεναι εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀμφότεραι δ' ἐσυλλογίζοντο τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν ἀπερχόμενον νὰ βυθισθῇ ἐκεῖ πέραν εἰς τὴν πνιγηρὰν ἀτμόσφαιραν πολιτικῆς ὁμηγύρεως, ἡ δ' Ἐρρικέττα ἦτο ὅσον καὶ ἡ Γιλβέρτη ἀνήσυχος, ἀνήσυχος διὰ τὸν ὑποψήφιον ὅπως ἡ νεάνις διὰ τὸ ἄτομον.

— Ἂν ἠδύνατο πανταχοῦ νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν τῆς διασώσεως, ὡς πρὸ ὀλίγου ἔπραξε θὰ εἶχε παμψηφίαν ! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Ἴσως, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ εἰς καλὴν διάθεσιν ἐδῶ... νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἦσαν πέριξ αὐτοῦ ἄτομα ἀγαπῶντα αὐτόν.. διὰ νὰ ὁμιλήσῃ μὲ διάχυσιν ὅπως ὡμίλησεν. Πιστεύετε ὅτι ἐγώ, μάλιστα ἐγώ, δὲν τὸν ἤκουσα σχεδὸν ἄλλοτε νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ Μεόν;

— Δὲν σᾶς λέγει λοιπὸν τί κάμνει ;

— Τί κάμνει ; Ναὶ μοῦ τὸ λέγει· ἀλλὰ τί ἔχει κάμει ἄλλοτε, ὄχι.

— Καὶ σεῖς, ἠρώτησεν ἡ Ἐρρικέττα μειδιῶσα, ἔχετε μυστικὰ τὰ ὁποῖα ἀποκρύπτετε ἀπὸ τὸν θεῖόν σας ;

Ἡ Γιλβέρτη ἐμειδίασεν.

— Μυστικά ; Διατί νὰ ἔχω μυστικά ;

— Εἶνε πολὺ φυσικόν· εἰς τὴν ἡλικίαν σας !

— Ἂν εἶχα θὰ τὰ ἔλεγα.

— Καὶ εἰς ἐμὲ ἐπίσης ; εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα.

Εἶχον φθάσει ἤδη πρὸ τοῦ ἀναβάθρου καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔκλειε τὸ ἀλεξήλιόν της.

— Πρὸ πάντων εἰς ὑμᾶς, ἀπήντησεν ἡ νεάνις μὲ βλέμμα λάμπον ἐξ εἰλικρινείας·

— Λοιπὸν μὲ ἀγαπᾶτε ὀλίγον τι, φιλτάτη Γιλβέρτη ;

— Πολὺ μάλιστα, κυρία. Πολὺ χάριν ἐμοῦ καὶ χάριν τοῦ θείου μου.

— Καὶ ἔχετε δίκαιον, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί. . Ὅπως γνωρζετε, πάντοτε μοῦ ἀρέσει ν' ἀσχολῶμαι εἰς κἄτι τι. Λοιπὸν ἐπεθύμουν, ἀφοῦ κάμω τὸν ταγματάρχην βουλευτήν.... νὰ κάμω καὶ τὴν ἀνεψιάν του σύζυγον ἀγαπημένην καὶ εὐδαίμονα.

— Ἐμέ ! ἀνέκραξεν ἡ Γιλβέρτη, καὶ τὸ πρόσωπόν της ἐγένετο αἴφνης πορφυροῦν.

— Ναί, σᾶς, σᾶς !.. μοῦ ἐμβῆκεν εἰς τὸν νοῦν νὰ σᾶς ὑπανδρεύσω !

— Νὰ μὲ ὑπανδρεύσητε !

Εἶχον ἤδη εἰσέλθει εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν ἐπιμελῶς κεκλεισμένην, δροσερὰν καὶ ἀναπαυτικήν, ὅπου τὸ φῶς εἰσέδυε συγκεκερασμένον ἕνεκα τοῦ μεταξίνου καὶ χρώματος ὑποκιτρίνου παραπετάσματος, σχήματος ἰταλικοῦ, ἐφ' οὗ ἡ σκιὰ τῶν δένδρων διέγραφεν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας του οἱονεὶ ῥαφιδεύματα·

Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ προσεκάλεσε τὴν νεάνιδα νὰ καθήσῃ ἀντικρύ της μετὰ χαρᾶς ἐπιθυμοῦσα ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὰ ἰδιαίτερα τῆς νεάνιδος ἐκείνης αἰσθήματα, ὅπως ηὐχαριστεῖτο νὰ διαπλάττῃ τὴν ἐγχώριον ἱστορίαν καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς ἰδιαιτέρας της ἐπαρχίας μὲ τὰς λεπτὰς φιλεργοὺς χεῖράς της.

— Ἐκπλήττεσθε διότι σᾶς λέγω νὰ ὑπανδρευθῆτε ; ποτὲ λοιπὸν δὲν τὸ ἐσκέφθητε;

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη.

— Καὶ περί τινος σκέπτεσθε λοιπόν; περὶ τοῦ θείου σας ;

— Περὶ τοῦ θείου μου ἀκριβῶς.

— Διαρκῶς;

— Πάντοτε.

Ἡ Ἐρρικέττα ἤρχισε νὰ γελᾷ.

— Εἶναι ἐξαίρετος ὁ θεῖός σας· μοῦ ἀρέσει πολύ· ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μὲ πείσητε ὅτι ἡ στοργὴ τὴν ὁποίαν τρέφετε πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ὁποίας εἶνε ἄξιος ἀρκεῖ νὰ πληρώσῃ ὁλοτελῶς τὴν καρδίαν μιᾶς νεάνιδος... Ἆ! βλέπω ὅτι ταράσσεσθε κάπως!.. Κυττάξατέ με καλά!.. Ναί... κυττάξατέ με!

Καὶ λαβοῦσα ἁβρῶς τὰς χεῖράς της, ἠνάγκαζε τὴν Γιλβέρτην νὰ ὑψώσῃ πρὸς αὐτὴν τὰ ὡραῖα διαυγῆ της ὄμματα.

— Ἔλα φιλτάτη μου κόρη· δὲν εἶνε δυνατόν, κάποιον ἀγαπᾶτε!...

— Κανένα, κυρία.

— Καὶ πῶς εἶνε αὐτὸς ὁ *κανεὶς* ; Εἶνε ξανθός, μελαγχρινὸς ὑψηλός, μικρόσωμος ; Ἂς ἀκούσωμεν πῶς εἶνε ;

Ἡ Γιλβέρτη προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ καὶ ἐφαίνετο τεταραγμένη. αἱ χεῖρές της ἦσαν ἐντὸς τῶν χειρῶν τῆς Ἐρρικέττας καὶ ἡτοιμάζετο ὅπως ἐξέλθῃ τῆς θέσεως ἐκείνης καὶ ἀποφύγῃ τὴν στενοχωροῦσαν αὐτὴν ἐρώτησιν ν' ἀπαντήσῃ δι' ἑνὸς ἀσπασμοῦ, ἐναγκαλιζομένη τὴν κυρίαν Ἑρβλαί, ὅτε εἷς ὑπηρέτης εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐρωτῶν ἂν ἡ κυρία ἐδέχετο ἐπισκέψεις.

— Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας. Ποῖος εἶνε ; εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα.

Καὶ ἐστράφη κατὰ τὸ ἥμισυ κρατοῦσα ἀκόμη εἰς τὴν δεξιάν της τὴν χεῖρα τῆς Γιλβέρτης.

— Εἶναι ὁ κύριος δὲ Μομβρέν, ἀπήντησεν ὁ θεράπων.

— Ὁ πατήρ;.. ὁ μαρκήσιος;

— Ὄχι, κυρία, ὁ κόμης.

— Εἰπὲ νὰ εἰσέλθῃ, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρβλαί.

Καὶ προσέθηκεν ἀποτεινομένη πρὸς τὴν Γιλβέρτην,

— Εἷς βασιλόφρων εἰς τὴν οἰκίαν τῆς πολίτιδος Ἑρβλαί! .... δὲν σᾶς ἐκπλήττει τὸ τοιοῦτο; Ἀλλὰ πρόκειται περὶ φιλανθρωπίας καὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, ὡς εἰξεύρετε, δὲν ὑπάρχουν κόμματα... Ἀλλὰ τί ἔχετε, Γιλβέρτη ; εἶπεν αἴφνης διακόπτουσα τὴν ὁμιλίαν της. Εἶσθε ὠχρά!...

— Ἐγώ ;

— Σᾶς βεβαιῶ!... Καὶ ἡ χείρ σας!... Ὢ! κάτι θὰ ἔχετε!..,

— Ἐγώ ; τίποτε! ... Δὲν ἔχω τίποτε, κυρία!...

— Ὁ κύριος δὲ Μομβρέν! ἀνήγγειλεν ὁ θεράπων.

Καὶ πρὶν ἡ στραφῇ ὅπως χαιρετίσῃ τὸν ἐπισκέπτην ἡ κυρία Ἑρβλαὶ παρετήρησε καὶ αὖθις τὴν νέαν ταραχήν, ἐλαφροτάτην ἀλλ' εὐδιάκριτον διὰ τὰ ὄμματα γυναικός, ἣν ᾐσθάνετο ἡ Γιλβέρτη ἀκούσασα τὸ ὄνομα ἐκεῖνο καὶ ζωηρῶς, μετὰ μειδιάματος ἐξ ἡμισείας χλευαστικοῦ καὶ ἐξ ἡμισείας θωπευτικοῦ εἶπε προσηνῶς πρὸς τὴν νεάνιδα γενομένην ἔτι μᾶλλον ὠχροτέραν :

— Ἄ! μπᾶ ;...

Καὶ ἐχαιρέτισε κατόπιν τὸν κόμητα δὲ Μομβρέν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ

Ἡ κυριωτάτη ὁδὸς τοῦ Βερολίνου δὲν εἶνε διὰ τὸν ἀληθῆ Βερολιναῖον ἡ περιβόητος ὁδὸς Unter den Linden μὲ τὴν διπλῆν αὐτῆς δενδροστοιχίαν τῶν καχεκτικῶν φιλυρῶν. Διὰ τὸν παλαιὸν Βερολιναῖον ἡ πρωτίστη ὁδὸς τοῦ Βερολίνου εἶνε ἡ Wilhemstrasse, ἡ ὁδὸς Γουλιέλμου, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πλατείας τῶν Παρισίων καὶ λήγουσα εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Belle Alliance.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης κεῖνται τὰ μεγάλα πολιτικὰ καὶ διοικητικὰ ἐργαστήρια τοῦ Κράτους, ἡ ἀρχιγραμματία τῆς αὐτοκρατορίας, τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης. τὸ τῶν δημοσίων ἔργων κλπ. Ἔχει τι τὸ σοβαρὸν καὶ τὸ ἐπίσημον ἡ ἐν λόγῳ ὁδός· οἱ ἵπποι βραδύνουσι ἀφ' ἑαυτῶν τὸ βῆμα καὶ οἱ γερμανοὶ οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου ἀνεγείρουσι τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπερηφανεύονται διότι εἶνε Πρῶσσοι.

Ἀλλ' ὅτε πρὸ πάντων διέρχονται πρὸ τῆς ὑπ' ἀριθ. 76 οἰκίας οἱ φιλοπάτριδες αἰσθάνονται τὴν καρδίαν των πάλλουσαν βιαίως ὑπὲρ τῆς γερμανικῆς ἑνότητος.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὐδὲν ἔχει τὸ καββαλιστικόν. Εἶνε ἁπλῶς ὁ ἀριθμὸς τοῦ μεγάρου τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς οἰκίας τοῦ κ. Βίσμαρκ. Ἡ βαρεῖα

καὶ ὀγκώδης τριώροφος οἰκοδομή, δὲν ἔχει θέαν ἐπιβάλλουσαν οὐδ' ἐξωτερικόν τι σημεῖον ἑφελκύον τὴν προσοχήν, παρεκτὸς τοῦ φρουροῦντος παρὰ τὴν πύλην αὐτῆς στρατιώτου, κατ' ὄνομα δὲ μόνον εἶνε μέγαρον. Πρέπει τις δεόντως νὰ προειδοποιηθῇ διὰ νὰ σταματήσῃ καὶ πιστεύσῃ ὅτι ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας του τὰς τύχας τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἁπάσης.

Τὸ μέγαρον τοῦ διασήμου Στρούσβερ, ὅστις δὲν ἐξεμεταλεύθη μόνον τοὺς ρουμανικοὺς σιδηροδρόμους, ἐγείρεται ἐγγὺς ἐκ δεξιῶν ἀγέρωχον καὶ ἐπιβλητικόν· ὁ νεόπλουτος τραπεζίτης φαίνεται ρίπτων ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πλουσίως γεγλυμμένων ἐξωστῶν του βλέμμα οἴκτου ἐπὶ τοῦ ἐπίσης ἀπὸ τῆς ἀφανείας προαχθέντος γείτονός του, ἠναγκασμένου εἰσέτι νὰ κατοικῇ εἰς γηραιὸν τοῦ Κράτους ἐρείπιον.

Ἐξ ἀριστερῶν ὁ κ. Βίσμαρκ ἔχει γείτονα τὸν ἀπόγονον μιᾶς τῶν ἐνδοξοτάτων τῶν καθολικῶν οἰκογενειῶν τῆς Πρωσσίας, τὸν πρίγκιπα Ράδζιβιλ, παρὰ τῷ ἐπιστάτῃ τοῦ ὁποίου ἡ ἀστυνομία ἐνήργησεν ἐρεύνας εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόπειραν τοῦ Κούλμαν. Αἱ θρησκευτικαὶ ἀναθυμιάσεις, ἃς ἀποπνέει τὸ παλαιὸν μέγαρον πολὺ συχνὰ πρέπει νὰ προξενῶσιν ἡμικρανίαν εἰς τὸν ἀρχιγραμματέα,

Διὰ τοῦτο λόγον ποιούμενος περὶ τῆς κατοικίας του ὁ κ. Βίσμαρκ ἔλεγε μετριοφρόνως πρός τινα ξένον πρεσβευτήν:

— Εὑρίσκομαι ὡς ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, μεταξὺ δύο λῃστῶν!

Πρωΐαν τινὰ τοῦ Ἰουνίου κατερχόμενος τὴν ὁδὸν Wilhemstrasse εἶδον τὴν πύλην τῆς ὑπ' ἀριθ 76 οἰκίας ἐντελῶς ἀνοικτήν. Φοβερὰ μὲ κατέλαβε τότε ἐπιθυμία καὶ ἐσχημάτισα εὐθὺς τὸ ἀπότολμον σχεδιόν μου νὰ εἰσχωρήσω εἰς τὸ ἄντρον τοῦ λέοντος. Ἐγίνωσκον ὅμως, εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ κ. Βίσμαρκ εἶχεν ἀπέλθει τὴν νύκτα εἰς Κέσσιγκεν. Ὁ φρουρῶν στρατιώτης ὕπνωττεν ἐντὸς τῆς σκοπιᾶς του ὁ δὲ θυρωρὸς ὡς συνήθως περιπατῶν μὲ τὸ τρίκωχόν του μὲ μίαν ράβδον ἀρχιτυμπανιστοῦ ἔξωθεν τῆς θύρας εἶχεν αἰδημόνως καταβιβάσει τὸ παραπέτασμα τοῦ θυρωρείου.

Συνήθροισα ὅλον μου τὸ θάρρος καὶ ὑπερέβην τολμηρῶς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας ἐκείνης, δι' ἧς τόσοι καὶ τόσοι εἰσῆλθον, ἐξελθόντες γυμνοὶ πάσης ἐλπίδος. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμαζόμην ν' ἀνέλθω τὴν κλίμακα, φρουρουμένην ὑπὸ δύο λιθίνων σφιγγῶν, συμβόλου τῆς πρωσσικῆς πολιτικῆς, ἐνόμισα ὅτι κάποιος μοῦ ἐφώναζεν ἐκ τοῦ κήπου. Ἡ ἰδέα τοῦ νὰ συλληφθῶ ὡς κλέπτης ἢ ὡς ἔχων σκοπὸν ν' ἀποθέσω ἐκρηκτικὰς βόμβας διὰ νὰ προξενήσω ἔκπληξιν εἰς τὸν οἰκοδεσπότην κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἥκιστα μοὶ προσεμειδία. Διηυθύνθην λοιπὸν ἐν πάσῃ σπουδῇ πρὸς τὸν κῆπον.

Ὁ κῆπος οὗτος εἶνε μεγαλείτερος τῶν συνήθων ἰδιωτικῶν καὶ ἔχει σχεδὸν τὴν ἔκτασιν δημοσίου παραδείσου. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς περιπατεῖ ἐντὸς αὐτοῦ ἐνίοτε τὴν ἑσπέραν μὲ τὰς χεῖρας ὄπισθεν, ἀλλ' οὐχὶ ὅπως ρεμβάσῃ ἀσκόπως καθότι τὴν ἐπαύριον ἐξέρχεται συνήθως φέρων στολὴν θωρακοφόρου καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ Ράϊχσταγ, ὅπως ἀπαγγείλῃ ἕνα τῶν θεοπνεύστων ἐκείνων λόγων του.

Ὁ ἀνήρ, ὃν εἶδον ἐν τῷ κήπῳ καὶ ὅστις δὲν μὲ εἶχε ποσῶς καλέσει, ἦτο ὁ κηπουρός. Οἱ ἐξασκοῦντες τὸ ἀθῶον αὐτὸ καὶ εὐῶδες ἐπάγγελμα εἶνε συνήθως ἄνθρωποι ἀφελεῖς καὶ οὐδόλως κακοί· προὐχώρησα πρὸς αὐτόν.

— Αὐτὴ ἡ ἀτυχὴς συκομορέα φαίνεται ὅτι διψᾷ ὅπως καὶ σεῖς, εἶπον αὐτῷ κλίνων πρὸς τὸ δενδρύλιον τὸ κεκαιμένον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἐκεῖνος περιεποιεῖτο.

— Τί τὰ θέλετε! αὐτὰ τὰ δένδρα ἐδῶ δὲν εὐδοκιμοῦν. Γερμανοὶ ἀποκατεστημένοι εἰς Ἀμερικὴν τὸ ἔπεμψαν πρὸς τὸν πρίγκιπα κατὰ τὸ 1872, τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του. Τί παράδοξος ἰδέα καὶ τί παράδοξος ἀνθοδέσμη ἦτο αὐτή! Τώρα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Γερμανοὶ τοῦ στέλλουν ὀστρείδια, τὰ ὁποῖα ἀξίζουν καλλίτερον. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶνε ἄσχημον πρᾶγμα νὰ λέγεται κανεὶς κύριος Βίσμαρκ, αἴ; Δὲν περνᾷ ἑβδομὰς ὁποῦ νὰ μὴ λάβῃ ὁ ἀρχιγραμματεὺς κανὲν δῶρον. Λέγουν ὅτι τὰ δῶρα συντελοῦν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς φιλίας... Βέβαια! ἀκοῦς ἐκεῖ!... Ἔπειτα ἔχει καὶ ὁ πρίγκιψ ἰδιαίτερον τρόπον... ὅταν ἐπιθυμῇ κανένα πρᾶγμα... καὶ δὲν θέλει νὰ τὸ πληρώσῃ... Παραδείγματος χάριν, μίαν ἡμέραν ἦτο συνεδρίασις εἰς τὸ Ράϊχσταγ, ἀπαντᾷ τοὺς βουλευτὰς τοῦ Νορδχάουζεν. ὅπου κατασκευάζεται ρακὴ περίφημος... ποῦ ἠμπορεῖ ν' ἀναστήσῃ νεκρούς! «Κύριος, χαίρω πολὺ ὁποῦ σᾶς βλέπω, τοὺς λέγει μὲ τὸ δυνατὸν ἐκεῖνον καὶ εὔθυμον γέλωτά του. Εἴσθε καλά; εἶνε καλὰ ἡ οἰκογένειά σας:.. Καὶ ἡ δουλειαίς πῶς πηγαίνουν; Τὰ πνευματοποιεῖα τοῦ Νορχδάουζεν διατηροῦν τὴν παλαιάν των φήμην; Ἔπια ἄλλοτε τὴν ρακὴν τὴν ὁποίαν κατασκευάζουν. Τί γεῦσιν! τί διαύγειαν ὅπου εἶχεν!—Ἐξοχώτατε, ἔσπευσαν ν' ἀπαντήσουν οἱ βουλευταί, ἐλπίζομεν μετ' ὀλίγον νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ σᾶς ἀποδείξωμεν ὅτι βαίνομεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ἐνδόξων προγόνων μας καὶ ὅτι ἡ ρακή του Νορδχάουζεν δὲν διεφθάρη ὅπως ὁ γαλλικὸς λαός.» Μετὰ δύο ἡμέρας ἔφθασεν ἐδῶ ἓν ὡραιότατον βαρελάκι μὲ μίαν ἐπιστολὴν τῶν κυριωτέρων πνευματοποιῶν τοῦ Νορδχάουζεν, οἱ ὁποῖοι παρεκάλουν τὸν ἀρχιγραμματέα νὰ δεχθῇ τὸ ἐλάχιστον ρο ἐκεῖνο δεῖ-

γμα τοῦ θαυμασμοῦ των καὶ τῆς συμπαθείας των. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πρίγκιψ ἔχει ρακὴν ὁποῦ δὲν τοῦ στοιχίζει τίποτε.

— Εἶνε μέγας ἀνήρ! ἀνέκραξα προσκλίνων μετὰ σεβασμοῦ.

— Ναί, εἶνε μέγας ἀνήρ, ἐπανέλαβεν ὁ κηπουρὸς ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλήν. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν κάμνει νὰ φαίνεται ἀκόμη μεγαλείτερος εἰς ἐμὲ εἶνε ὅτι δὲν ἔχει διόλου ὑπερηφάνειαν. Ἀγαπᾷ νὰ συνομιλῇ καὶ μὲ τοὺς κατωτέρους ἀνθρώπους. Κάθε φορὰν ὁποῦ μὲ βλέπει εἰς τὸν κῆπον μοῦ λέγει: «Λοιπόν, Φράντζ, πῶς πηγαίνει ἡ συκομορέα;» Εἰξεύρει ὅτι τὴν περιποιοῦμαι ὡσὰν παιδί μου καὶ ὅτι ἂν τὸ καϋμένον τὸ δένδρον ξηραίνεται, δὲν πταίω ἐγώ. Κυττάξατε, ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἔσκαψε τὸ χῶμα εἰς αὐτὸ τὸ τετράγωνον,

«Φράντζ, δόσε μου τὴν ἀξίνην» μοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν. Τοῦ τὴν δίδω καὶ ἀρχίζει νὰ ἐργάζεται ὡσὰν ἐργάτης ὁποῦ εἶχε νὰ θρέψῃ οἰκογένειαν. Τὀπερασμένον καλοκαῖρι ἔκαμε τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἰς τὰ περίχωρα του Βερολίνου, Πλησιάζει ἕνας χωρικὸς ὁποῦ ἐθέριζε καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ δρέπανόν του· βγάζει τὸ ρουχόν του καὶ εἰς τὸ διάστημα δέκα λεπτῶν θερίζει ἕνα μέγα μέρος τοῦ ἀγροῦ. «Θαρρεῖ κανεὶς πῶς εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν δὲν ἐκάμετε ἄλλο ἔργον παρὰ νὰ θερίζετε! ἀνέκραξεν ὁ χωρικὸς ἔκθαμβος. Ὅταν ἔχετε ὄρεξιν, τὸ δρέπανόν μου εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν σας». Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπέρασε ἕνας κύριος, ὅστις ἀνεγνώρισε τὸν πρίγκιπα, τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἐχαιρέτισε μὲ τὸ ὄνομά του. Ὁ χωρικὸς ὀλίγον ἔλειψε νὰ λιποθυμήσῃ. Ἐφύλαξε μὲ μεγάλην εὐλάβειαν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὸ δρέπανον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ ἀρχιγραμματεύς, καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ὕστερον ἠγόρασε τριακόσια τάλληρα τὸ ἱστορικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου.. Τυχηρὸς ἦτον αὐτὸς ὁ χωρικός! Ἂν ἤθελε τὸ μουσεῖον ἀξίνας!...

— Ἠμποροῦμεν ὅμως νὰ ἔλθωμεν οἱ δύο μας εἰς κἄποιαν συμφωνίαν. Δὲν θέλω νὰ παραλάβω τίποτε· ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω ἁπλῶς...

— Μπᾶ!.. εἰς αὐτὸ δὲν ἔχω δυσκολίαν.

— Νὰ ἴδω τὰ δωμάτια τοῦ πρίγκηπος ἐπὶ γενναίᾳ ἀμοιβῇ.

Ὁ κηπουρὸς ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν ἀλλ' ἐγὼ ἔθεσα κρυφίως εἰς τὴν χεῖρά του χαρτονόμισμα πέντε ταλλήρων καὶ μετ' ὀλίγον εὑρισκόμην ἐντὸς τοῦ δυσπορθήτου φρουρίου ἄνευ τῆς βοηθείας κλιμάκων ἢ σχοινίων, ἀλλ' ἁπλούστατα ἀνελθὼν διὰ τῆς ἀναβάθρας τῶν ὑπηρετῶν.

Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τὸ προσειλκύσαν τὴν προσοχήν μου καθὼς εἰσηρχόμην εἰς τὸν προθάλαμον ἦτο κιβώτιον περιέχον φιάλας, προωρισμένον ν' ἀποσταλῇ εἰς Κίσσιγκεν, καθὰ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐδηλοῦτο.

— Κονιάκ! ἐψιθύρισεν ὁ ὁδηγός μου λείχων τὰ χείλη ὡσεὶ διατελῶν ὑπὸ τὸ γόητρον προσφάτου καὶ εὐχρέστου ἀναμνήσεως.

Γνωστὸν εἶνε τὸ ἀνέκδοτον τὸ κυκλοφορῆσαν εἰς τὰς ἐφημερίδας κατὰ τὸ 1866. Ὁ κ. Βίσμαρκ παρεσκευάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὁ δὲ νεώτερος αὐτοῦ υἱὸς τὸν ἠρώτησε περίλυπος ἂν ἔμελλεν ἐπὶ πολὺ ν' ἀπουσιάσῃ. «—Θὰ ἐπιστρέψω μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας, ἀπήντησεν ὁ ἀρχιγραμματεύς.—Ὦ, πατέρα! ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν τὸ πιστεύω διόλου, θὰ λείψῃς τοὐλάχιστον ἕνα μῆνα, διότι εἶπες εἰς τὸν Φριδερίκον νὰ σοῦ προετοιμάσῃ καὶ τριάντα φιάλας κονιάκ!

Ἡ πρώτη αἴθουσα, ἡ χρησιμεύουσα ὡς ἑστιατόριον, εἶνε μὲ ὑπερβολικὴν ἁπλότητα διεσκευασμένη. Καλεῖται «αἴθουσα σινική» ἕνεκα τῆς τοιχοστρωσίας αὐτῆς ἐκ μεταξίνου κεντητοῦ ὑφάσματος εἰκονίζοντος νεάνιδας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου καὶ πτηνὰ μυθικά. Δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον κόσμημα, οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀπαραίτητος ἐκ ξύλου δρυὸς σκευοθήκη. Ὁ κηπουρός μου εἶπε, δεικνύων μοι μικρὸν τραπέζιον: «Ἐκεῖ ἐπάνω βάζουν κάθε πρωῒ ἕνα μικρὸν ὀρνιθοπούλι ψητὸν καὶ μίαν φιάλην Βορδῶ διὰ τοὺς ἐπισκέπτας ὁποῦ ἔχουν ὄρεξιν νὰ φάγουν κἄτι τι. Αὐτὸ δὲ ἀποκαλεῖ ἡ κυρία «τραπέζι κοινὸν διὰ τοὺς ἀπροσκλήτους.»

Συνέχεται μὲ ταύτην ἡ αἴθουσα τοῦ σφαιριστηρίου, μεταβεβλημένη τανῦν εἰς μουσεῖον διαφόρων ἐνθυμίων. Τὸ σφαιριστήριον καλύπτεται ἀπὸ τὸ πράσινον αὐτοῦ ὕφασμα, φέρει δ' ἐπ' αὐτοῦ σωρείαν παντοειδῶν κομψοτεχνημάτων, δώρων παντοίων προελεύσεων, διπλωμάτων πολιτογραφήσεως ἐντὸς πολυτίμων πλαισίων. Ἡ ἐπικρατοῦσα περὶ τὴν κατάταξιν αὐτῶν ἀταξία εἶνε ἥκιστα καλλιτεχνική. Τὸ σύνολον ὁμοιάζει πρὸς ἀποθήκην ρωποπώλου. Τρία τῶν ἀντικειμένων τούτων εἶνε ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας. Τὸ πανομοιότυπον ἐν σμικρῷ τοῦ περιφήμου μνημείου Φριδερίκου τοῦ Μεγάλου, τὸ δίπλωμα τῆς πολιτογραφήσεως τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβούργου ἐκ χυτοῦ ὀρειχάλκου ἐντὸς θήκης θαυμαστῆς τὴν τέχνην καὶ μελανοδοχεῖον ἀξίας 35 φράγκων ἐκ μέλανος μαρμάρου, ἐφ' οὗ παρίσταται ἀναπαυόμενος λέων θνήσκων. Τὸ δῶρον τοῦτο προσέφερεν ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἀρχιγραμματεῖ, ἐνῷ διετέλει οὗτος ἀσθενῶν. «Ἐνόμιζον ὅτι εὑρισκόμην καὶ ἐγὼ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ λέοντος, ἔλεγεν ὁ κ. Βίσμαρκ δεικνύων τὸ μελανοδοχεῖον πρὸ τῆς εἰς Κίσσιγγεν ἀναχωρήσεώς του. Χάριτι θείᾳ ὅμως ἀπέκτησα τὴν ὑγείαν μου καὶ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης δὲν ἐξώφλησεν ἀκόμη τὸν κατάλογον τῶν πρὸς ἐμὲ ὀφειλομένων μικρῶν φιλοδωρημάτων».

Ἡ τρίτη αἴθουσα, ἡ πασῶν περιεργοτάτη, ἔχουσα δύο μόνα παράθυρα, εἶνε τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἀρχιγραμματέως. Τὸ γραφεῖον του εἶνε ἁπλούστατον ἐξ ἀνακάρδου μὲ πολλὰ συρτάρια. Ὁ κ. Βίσμαρκ κάθηται ἐπὶ ἕδρας μαλακῆς, ὁ δὲ γραμματεὺς αὐτοῦ ἄντικρύ του ἐπὶ ἕδρας ἐπεστρωμένης διὰ δέρματος. Πόσοι καὶ πόσοι διπλωμάται προσῆλθον εἰς τὴν τράπεζαν ταύτην ὡς εἰς τράπεζαν χαρτοπαιγνίου καὶ ἀπώλεσαν τὸ κατάθεμά των!

Ἄντικρυ τοῦ γραφείου κεῖται ἡ εἰκὼν τῆς Ἰωάννας Βίσμαρκ, εὐειδεστάτης μελαγχρινῆς νεάνιδος μὲ πλουσίαν κόμην μὲ μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς, μὲ τοὺς ὤμους ὁπωσοῦν πλατεῖς, ἣν ὁ Μεριμέ, λόγον ποιούμενος περὶ τῆς κυρίας Βίσμαρκ, ἐζωγράφισεν ἀρχόμενος ἐκ τῶν κατωτάτων ἄκρων.

«Ἡ κυρία Βίσμαρκ, ἔγραφε δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀπό τινος πόλεως λουτρῶν, ἔχει τὸν μακρότερον πόδα τῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ δὲ δεσποινὶς θυγάτηρ της βαίνει ἐπὶ τὰ ἴχνη της.»

Ρομαντικὴ τὸ πνεῦμα, ἠρωτεύθη ἡμέραν τινὰ νέον ὑπολοχαγόν, ὅν συνήντησεν εἴς τινα χορόν, ὅστις ὅμως ἀνήκων εἰς ἀρχαῖον καθολικὸν οἶκον, ἠρνήθη τὴν χεῖρα τῆς πριγκιπίσσης, ἣν προέτεινεν αὐτῷ ὁ ἀρχιγραμματεὺς αὐτοπροσώπως.

Ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ κ. Βίσμαρκ δὲν ὑπάρχει βιβλιοθήκη· ἀπεναντίας ὑπάρχει ἐν αὐτῷ συλλογὴ πλήρης καπνοσυρίγγων καὶ στρατιωτικῶν πίλων φερόντων πέριξ εὐρὺ ἐρυθρὸν σειρήτιον. Εἶδα ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ἑστίας κιβωτίδιον πλῆρες σιγάρων τῆς Ἀβάνης σχεδὸν ἄθικτον. Παρὰ τὴν θύραν κεῖται συλλογὴ σπαθῶν καὶ ξιφῶν ἥτις θὰ περιεποίει τιμὴν εἰς ὁπλοστάσιον.

Χειρόκτια ἐκ δέρματος δορκάδος εἶνε διεσκορπισμένα ἀμελῶς ἐπὶ τῶν ἐπίπλων. Τὸ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπουδαστηρίου κείμενον ἀνάκλιντρον εἶνε ὑπερμέγεθες τὸ εὖρος. ὁ κ. Βίσμαρκ συνειθίζει νὰ κατακλίνηται ἐπ' αὐτοῦ καὶ ν' ἀναγινώσκῃ τὰς ἐφημερίδας μετὰ τὸ γεῦμα Ἐκεῖ πλησίον ἐπὶ μικροῦ τραπεζίου εἶδα μίαν ρωσικὴν ἐφημερίδα (διότι ὁ ἀρχιγραμματεὺς γινώσκει καὶ λαλεῖ ἄριστα τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν) καὶ γεωγραφικὸν χάρτην κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκτετελιγμένον. Ἔσχον τὴν ἀδιακρισίαν νὰ ρίψω ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα καὶ ἀνεγνώρισα τὸν χάρτην τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης, τὸν καταρτισθέντα παρὰ τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου. Σταυροὶ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἐσημείουν τὰ μέρη ἔνθα κεῖνται τὰ φρούρια τοῦ Νέφ-Μπρισσὰκ τῆς Θιομβίλλης, τοῦ Στρασβούργου καὶ τοῦ Μέτζ.

Παράκειται ὁ κοιτὼν τοῦ πρίγκιπος, ἔχων ἓν μόνον παράθυρον. Ἀλεξήνεμον ἐκ κυανοῦ μεταξίνου ὑφάσματος περιβάλλει τὴν ἀπέραντον κλίνην, ἀληθῆ κλίνην οἰκογενειακήν.

Μικρὰ τράπεζα χρησιμεύει ὡς νιπτήρ. Παρετήρησα ἐπ' αὐτῆς ἡμίσειαν περίπου δωδεκάδα κτενίων καὶ ψηκτρῶν, πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρχιγραμματέως, συμποσουμένας, ὡς γνωστὸν εἰς τρεῖς καὶ μόνας.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ σπουδαστήριον. ὅπως μεταβῶμεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Βίσμαρκ Ἡ αἴθουσα αὕτη εἶνε ἁπλοῦς διάδρομος κεκοσμημένος διὰ τῶν προσωπογραφιῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ περιέχων ἀνάκλιντρά τινα καὶ ἕδρας ἐπεστρωμένας δι' ἐρυθροῦ δαμασκηνοῦ ὑφάσματος. Ἡ πριγκίπισσα καὶ ἡ θυγάτηρ της κατοικοῦσιν εἰς δύο ἀπέριττα δωμάτια, βλέποντα πρὸς τὸν κῆπον, συνεχόμενα δὲ μετὰ τῆς ρηθείσης αἰθούσης.

Ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς κυρίας Βίσμαρκ ἓν χρηματοκιβώτιον ἐπέχει θέσιν τοῦ συνήθους κατοπτροφόρου ἑρμαρίου. Δεικνύων τὸ συζυγικὸν αὐτοῦ ἁγιαστήριον πρὸς τοὺς σάξονας μουσικοὺς τοὺς ἐκτελέσαντας κῶμον πρὸς τιμήν του καὶ ἀπαιτήσαντας ὡς χάριν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν κατοικίαν του, ὁ ἀρχιγραμματεὺς εἶπε: «Βλέπετε ὅτι ἡ σύζυγός μου κρατεῖ τὸ ταμεῖον· συμβουλεύω δὲ ὅσους ἐξ ὑμῶν εἶνε ἔγγαμοι νὰ ἐμπιστευθῶσι τὸ βαλάντιον εἰς χεῖρας τῆς συζύγου των, διότι τὸ τοιοῦτον εἶνε μέσον ἀλάνθαστον οἰκονομίας καὶ φειδοῦς.»

Ἡ τελευταία καὶ μᾶλλον εὐρύχωρος αἴθουσα εἶνε ἡ τῆς ὑποδοχῆς. Ἡ διασκευὴ αὐτῆς εἶνε μετριωτάτη χωρὶς πολλὴν καλαισθησίαν καὶ πολυτέλειαν. Δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ οὐδὲν ἀντικείμενον τέχνης οὐδεμία εἰκών, ἐφ' ἧς νὰ ἐπαναπαυθῇ τὸ βλέμμα. Τὸ ὕφασμα τῶν ἐπίπλων εἶνε ἐφθαρμένον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε σχεδὸν διαφαίνονται οἱ στήμονες. Πολλάκις Γουλιέλμος ὁ Α' ἔπεμψεν ἐπιπλοτέχνην τινὰ πρὸς τὸν Βίσμαρκ, πλὴν οὗτος ἐπιμόνως τὸν ἀπέπεμψεν. Τὸ μόνον ἐπισῦρον τὴν περιέργειαν ἀντικείμενον χάρις εἰς τὴν ἐπ' αὐτοῦ βαρεῖαν ὀρειχαλκίνην πλάκα, εἶνε ἡ περίφημος τράπεζα ἐφ' ἧς ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη ἐν Βερσαλλίαις. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ κ. Βίσμαρκ, ἠρνεῖτο ν' ἀποξενωθῇ τῆς τραπέζης ταύτης, ὁ δὲ πονηρὸς ἀρχιγραμματεὺς κατεσκεύασε μίαν παρομοίαν καὶ ἀντικατέστησε δι' αὐτῆς τὴν πραγματικὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὅτε ἐξήλθομεν τῆς αἰθούσης, ὁ ὁδηγός μου μὲ ὡδήγησε πρὸς δεξιὰν καὶ ἤνοιξε μίαν θύραν λέγων μετὰ μεγαλοπρεπείας: Der Tanzsaal! ἡ αἴθουσα τοῦ χοροῦ,

Ἡ αἴθουσα αὕτη τοῦ χοροῦ διακεκοσμημένη διὰ κατόπτρων ἦτο ἀρχαῖον παρεκκλήσιον. Ἀλλ' ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἔχει φυλακίσει τόσους ἐπι-

σκόπους ὥστε δὲν θὰ αἰσθάνεται τὸν ἐλάχιστον ἐνδοιασμὸν νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς χορευτὰς ἐντὸς ναοῦ.

(Victor Tissot)

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

('Εκ τῶν τοῦ 'Ερνέστου Λεγουβέ).

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

— Εἶνε κατάλληλος στιγμὴ ν' ἀφήσωμεν τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν δέκατον ὄγδοον, ὅπου ἀξίζει νὰ διαμείνωμεν ἐπ' ὀλίγον. Ὁ αἰὼν οὗτος τῆς τρυφῆς καὶ τῶν τέρψεων, ὑπῆρξε καὶ αἰὼν τῶν ἐκλεκτοτέρων ἐργοχείρων· ἐσθῆτες μεγιστάνων κεντημέναι ὑπὸ μαρκησιῶν, ἔρως πρὸς τὰ τίλματα τὰ λεπτὰ κεντήματα, ἀνακάλυψις τοῦ τυμπανιδίου πρὸς ἐπεξεργασίαν αὐτῶν, ἐφεύρεσις τοῦ ὀδοντωτοῦ κτλ. Ἀλλὰ τόσον βιάζομαι νὰ φθάσω εἰς τοὺς σημερινοὺς χρόνους, ὥστε δὲν θὰ σοὶ διηγηθῶ εἰμὴ δύο συμβάντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

— Διηγήσου, διηγήσου!

— Ἡ κυρία de Genlis ἦτο τακτικωτάτη· ἔφθανε πάντοτε πρώτη εἰς τὴν αἴθουσαν πρὸ τοῦ γεύματος. Ὅταν εἶνέ τις ὑπόδειγμα τάξεως, καθίσταται καὶ μάρτυς αὐτῆς· ὅσοι δὲν κάμνουν τοὺς ἄλλους νὰ περιμένωσι, περιμένουν οἱ ἴδιοι. Λοιπὸν ἡ κυρία αὕτη, εἶχεν ἐργόχειρον προωρισμένον διὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ τί συνέβη; Εἰς διάστημα τεσσάρων ἐτῶν ἐκέντησε ὁλόκληρον διακόσμησιν δωματίου. Τοῦτο δὲν σοὶ φαίνεται πνευματώδης ἐφαρμογὴ τοῦ διδάγματος, «ποτὲ μὴ μένεις ἄεργος»;

— Καὶ δευτέρα διήγησις;

— Ταῦτα λαμβάνω ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων γυναικός, ἥτις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἀπέλαυε φήμης κάπως καλοῦ ζωγράφου, τῆς κυρίας Vigé-Lebrun. Αὕτη διηγεῖται ὅτι προσκληθεῖσά ποτε εἰς ἐπίσημον παράστασιν ἐν τῷ Μεγάλῳ Θεάτρῳ τῆς Βιέννης, ἔμεινεν ἔκπληκτος ἰδοῦσα εἰς τὰ θεωρεῖα τῆς πρώτης σειρᾶς, τὰς κυρίας τῆς αὐλῆς καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, στιλβούσας ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ τριχάπτων, νὰ κρατῶσιν ἐργόχειρον! Ἤκουον τὴν *Ἀρμίδα* μελόδραμα τοῦ Glück πλέκουσαι! Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸ παρελθὸν καὶ φθάσωμεν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχήν· ἀνυπομονῶ, καὶ ἠξεύρεις διατί;

— Ὄχι.

— Διότι τὸ μάθημά μου θὰ τελειώσῃ.

— Καὶ διατί;

— Διὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ ἰδικόν σου.

— Ἀλλὰ πῶς;

— Ναί, σὺ θὰ γίνῃς τώρα ὁ διδάσκαλος καὶ ἐγὼ ὁ μαθητής· δὲν πρέπει ν' ἀντισταθῇς γνωρίζεις τὰς συμφωνίας μας. Σοὶ εἶπον κατ' ἀρχὰς τῶν μαθημάτων μας, ὅτι ὁ σκοπός μου εἶνε νὰ διεγείρω ἐν σοὶ τὴν σκέψιν, δηλαδὴ ὅτι θέλω νὰ σὲ μάθω νὰ συλλογίζεσαι, καὶ νὰ θαυμάζῃς· πῶς δὲ θὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο, ἐὰν δὲν λάβῃς μέρος ἐνεργὸν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ διδασκάλου, ἀτομικῶς, προσωπικῶς; Φθάνομεν εἰς τὴν περίοδον τοῦ θέματός μας, ὅπου εἶσαι χιλιάκις ἁρμοδιωτέρα μου. Ἐγὼ δὲν ἔχω δακτυλήθραν οὐδὲ βελόνην, δὲν εἶμαι νεᾶνις. Σὲ λοιπὸν θὰ ἐρωτήσω νὰ μ' εἴπῃς ὁποίαν θέσιν κατέχει σήμερον ἐκείνη ἣν ὠνομάσαμεν, ἀρίστην φίλην σας.

— Καλῶς, λέγει ἡ μαθήτριά μου ἐνδοιάζουσά πως, ἀλλὰ τί θέλεις νὰ κάμω;

— Εἶνε εὐκολώτατον, κύτταξε σεαυτὴν καὶ περὶ σέ.

Αἱ γυναῖκες σήμερον δὲν ζῶσιν ὅπως ἄλλοτε· αἱ ὑπηρέτριαί των δὲν εἶνε πλέον σύντροφοί των ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἄλλως δὲ δὲν ἐκτελοῦνται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ σημαντικὰ χειροτεχνήματα· αἱ ῥάπτριαι ὡς ὀθονουργοὶ ἀνεκούφισαν τὰς κυρίας τῆς καλῆς τάξεως, ἀπαλλάττουσαι αὐτὰς μεγάλου μέρους ἐργασίας, ἥτις ἄλλοτε ἐγίνετο ἐν τῷ οἴκῳ. Τί θέλει γίνει λοιπὸν ἡ βελόνη ἀπέναντι τοιαύτης ἀντιπράξεως; πῶς θὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ ὅ,τι ἔκαμεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου, ὁποίαν θὰ εὕρῃ θέσιν εἰς τὴν νέαν μεταρρύθμισιν τῆς κοινωνίας; τὸ καλλίτερον θὰ εἶνε ν' ἀρχίσωμεν, ἐξετάζοντες ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς. — Ἴδωμεν, τί ἔκαμες σὺ εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους, ἐκτὸς τῶν μικρῶν διορθωμάτων, μὲ τὴν δακτυλήθραν καὶ τὴν βελόνην σου;

— Πρὸ ἓξ μηνῶν ἐκέντησα προσκεφάλαιον διά τινα φίλην μου ἥτις ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ.

— Ἔπειτα;

— Πρὸ τριῶν μηνῶν ἔπλεξα σκέπασμα κλίνης διὰ τὸ παιδίον νέας κυρίας φίλης μας.

— Ἀκολούθως;

—Ἀκολούθως!... Ἄ! ἐνθυμοῦμαι, ἡ μήτηρ μου ἐπεθύμει πῖλον ἐξοχικὸν ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνον φίλην της.

—Καὶ τὸν ἔκαμες;

—Βέβαια, εἶμαι περίφημος ἔμπορος νεωτερισμῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐπληρώθην διὰ τὸν πῖλόν της, καὶ διὰ τοῦ ἀντιτίμου ἠγόρασα ὡραιότατον σάκκον ἐργασίας.

— Utile dulci, χρήσιμον σὺν τῷ γλυκεῖ, λέγει ὁ Ὁράτιος· ὕστερον;

—Ἔπειτα; δὲν ἠξεύρω πλέον, νὰ ἔκαμα ἄλλο τί.

—Ὢ ναί! δὲν ἔστειλες εἰς φιλάνθρωπον ἀγορὰν ἀλεξίπυρον κεντημένον, καὶ ὅταν ὁ ἀδελφός σου διώρθωσε τὸ δωμάτιόν του, δὲν τοῦ ἔκαμες ἕνα κλιντῆρα;

— Ναί, ἀληθῶς.

— Τὴν κυριακὴν ὅτε ἐμποδίζεται ἡ ἐργασία ἐκτὸς τῆς διὰ τοὺς πτωχούς, δὲν κατεσκεύασες μετὰ τῆς μητρός σου ἐσωφόρια καὶ ὑποκάμισα διὰ τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου; Οὕτω τὰ δακτυλάκια σου σ' ἐβοήθησαν νὰ ἐκπληρώσῃς τὰ μικρὰ καθήκοντά σου, ὡς θυγατρός, ἀδελφῆς, φίλης, καὶ καλῆς χριστιανῆς, σοὶ παρέσχον καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν προσέτι...

— Ὁποίαν;

— Τὸ φθινόπωρον εἴχατε προσκεκλημένους εἰς τὴν ἐξοχήν· ἔβρεχε δὲ πολύ, ἀδύνατον νὰ κυνηγήσῃ τις· τί ἔκαμναν οἱ ἄνδρες; ἐκάθηντο ἐξηπλωμένοι εἰς τὰ ἀνάκλιντρα ἢ ἐτυμπάνιζον τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων περιμένοντες μικρὰν γωνίαν κυανοῦ οὐρανοῦ, ἑνὶ λόγῳ ἐστενοχωροῦντο. Τί ἔκαμνε δὲ ἡ μήτηρ σου, αἱ φίλαι της καὶ σύ; ἐπήρατε τὸ κέντημα ἢ τὸ τυμπανίδιόν σας καὶ παρῆλθεν εὐχαρίστως ἡ ἡμέρα εἰς τερπνὸν κρᾶμα, ἐργασίας καὶ συνδιαλέξεως, καθόσον τίποτε δὲν βοηθεῖ τὴν συνομιλίαν ὅσον τὸ ἐργόχειρον.

— Τῷ ὄντι τὸ παρετήρησα πολλάκις.

— Τὴν δὲ ἑσπέραν, εἷς τῶν παρεστώτων ἀνεγίνωσκε μεγαλοφώνως· τί ἔκαμαν τότε οἱ ἄνδρες; ἀπεκοιμήθησαν!....

— Πρόσθες ὅτι κοιμώμενοι ἐλάμβανον θέσεις καὶ ἔκαμναν σχήματα ὁποῦ ἦτο νὰ ξεκαρδισθῇ κανείς.

— Ἐνῷ σεῖς αἱ γυναῖκες καὶ νεάνιδες, πυκνῶς περὶ τὴν τράπεζαν καθήμεναι, φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ λαμπτῆρος εἴχετε τὸ μέτωπον πρὸς τὸ ἐργόχειρον κεκλιμένον, τὸ οὖς καὶ τὸ πνεῦμα προσεκτικόν, ἀπελαμβάνατε ὅ,τι ἀνεγιγνώσκετο, παθητικὸν ἢ πνευματῶδες, καὶ ἐνίοτε ὁπόταν τὸ ἐνδιαφέρον ηὔξανεν, ἡ βελόνη κατέπαυε τοῦ ἔργου, ὑψοῦτο ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοί σας μετὰ πάθους ἠκολούθουν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ἀναγνώστου, ἢ τῆς ἀναγνωστρίας, τοὺς καλοὺς στίχους ἢ τὰς συγκινητικὰς ἰδέας, ὡς ἐὰν δὲν σᾶς ἤρκει νὰ τὰς ἀκούητε, ἀλλ' εἴχατε ἀνάγκην καὶ νὰ τὰς βλέπητε· δὲν εἶνε ἀληθὲς καὶ τοῦτο;

— Εἶναι!

— Οἱ ἄνδρες, ὡς βλέπεις, εἶνε θύματα, λειψάνου παλαιᾶς τιμαριωτικῆς προλήψεως, ἥτις ἐθεώρει ὡς ἐξευτελιστικὴν πᾶσαν τῶν χειρῶν ἐργασίαν. Ἀπαγορεύουσα εἰς τὸν ἄνδρα ὑψηλῆς τάξεως πᾶν ἐπάγγελμα ἐκτὸς ἐκείνου τῶν ὅπλων, κάθε ἄλλο ἐργαλεῖον ἐκτὸς τῆς σπάθης, ἠτίμαζε τὴν χεῖρα τοῦ φέροντος. Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι δὲν κάμνομεν οὐδὲν διὰ τῶν δακτύλων ἡμῶν. Ὁ Φραγκλῖνος ἔγραψεν εὐφυεστάτην ἀναφορὰν τῆς ἀριστερᾶς χειρός, παραπονουμένης ὅτι δὲν διδάσκουσιν αὐτὴν τίποτε, τὰ πάντα δὲ εἰς τὴν ἀδελφήν της δεξιάν. Ἐν τούτοις, τὰ τρία τέταρτα τῶν ἀνδρῶν ἔχουσι δύο ἀριστεράς. Μεταχειριζόμεθα νόστιμον φράσιν ἵνα χαρακτηρίσωμεν τὴν ἐπιδεξιότητα τῶν γυναικῶν λέγοντες, «Ἔχει δάκτυλα Μοίρας». Ἡμεῖς δὲ τί ἔχομεν; δάκτυλα ὀκνηρά!

— Θὰ ἐπαναλάβω τὸ λόγιον εἰς τὸν ἀδελφόν μου.

— Δὲν ἐτελείωσα· ἡ βελόνη δὲν εἶνε μόνον μέσον τέρψεως, χρησίμου ἀσχολίας, ἢ ὄργανον ἐλεημοσύνης, ἐνίοτε γίνεται διερμηνεὺς τῶν μυχιαιτάτων αἰσθημάτων τῆς καρδίας ἡμῶν. Ἐνθυμεῖσαι πρό τινος, σὲ συνώδευσα μετὰ τῆς μητρός σου, παρά τινι φίλῃ, ἥτις εἶχε νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα της πρὸ ἑνὸς ἔτους· μήτηρ καὶ θυγάτηρ ἦσαν πολὺ ἐνησχολημέναι διὰ τὸ προσδοκώμενον βρέφος, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο τὸν Ἰανουάριον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸ περιέμενον φιλοστόργως ὡς μήτηρ καὶ ὡς μάμμη· τί ἔκαμνον δὲ ἀναμένουσαι;

— Τὸν ἱματισμόν του. Ὢ, τὸ ἐνθυμοῦμαι· οὐδὲν νοστιμώτερον τῶν μικρῶν ὑποκαμίσων, φορεμάτων καὶ περικνημίδων, διηυθετημένων ἀνὰ δωδεκάδας, τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ δεδεμένων διὰ κυανῶν ταινιῶν· ἦσαν δὲ κυαναῖ διότι ἤλπιζον υἱόν.

— Ἦσαν μάλιστα βέβαιαι. Ἐνῷ δὲ σὺ περιειργάζεσο ταῦτα πάντα ὡς νεᾶνις, ἐγὼ γέρων φιλόσοφος ἐσυλλογιζόμην τὸ μικρὸν ἄγνωστον βρέφος, τὸ ὁποῖον κατέχει ἤδη τοιαύτην θέσιν ἐν τῇ ζωῇ ὅπου δὲν εὑρίσκεται εἰσέτι. Ἐφανταζόμην τί ὄνειρα χαρᾶς, ὑπερηφανείας καὶ τρυφερότητος, ἐπλήρουν τὴν καρδίαν τῶν δύο γυναικῶν. Ὢ, τὰ δάκτυλα αὐτῶν δὲν εἰργάζοντο μόνα! Ἐκεῖναι ἔβλεπον ἤδη τὸ μικρὸν στρογγύλον καὶ τρυφερὸν σῶμα ἐντὸς τῶν ὑποκαμισιδίων, τὴν ἐξυπνον φυσιογνωμίαν του μειδιῶσαν ὑπὸ τὸ ἐλαφρὸν σκουφίδιον.

— Ἀλλὰ δὲν μεταχειρίζονται πλέον σκουφίδια, μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου, δὲν σκεπάζουν πλέον τὴν κεφαλὴν τῶν βρεφῶν, διὰ νὰ φύεται ἐλευθέρως ἡ κόμη των, καὶ νὰ λαμβάνωσι τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὴν βλέπωσι φυομένην.

— Τί τὸ θέλεις, εἶμαι τοῦ καιροῦ τῶν σκουφιδίων, καὶ διεῖδον τοιαῦτα ὅπου δὲν ὑπάρχουν· ἀλλ' ὅτι δὲν ὠνειρεύθην εἶνε τὸ αἴσθημα τῶν δύο γυναικῶν· δὲν ἠθέλησαν διὰ τὸ βρέφος των ἠγορασμένον ἱματισμόν· ἐπεθύμουν τὰ πρῶτα πράγματα, ὅσα ἔμελλον νὰ τὸ ἐγγίσωσι, νὰ τὸ προφυλάξωσι ἢ στολίσωσι αὐτό, νὰ τὰ κατασκευάσωσι, αἱ ἴδιαι, ὥστε νὰ αἰσθανθῇ οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπαφὴν τῶν χειρῶν των.

Ἀρκετὰ εἴπομεν περὶ τῶν εὐεργετημάτων τῆς βελόνης καὶ δὲν εἶνε ἅπαντα· τὰ ἔργα της ἔχουσι καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς διαρκείας. Ἐνῷ ἡ ἀνάγνωσις, ἡ μουσική, ἀφίνουσι τερπνήν, καὶ ἐνίοτε βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἐντύπωσιν μό-

νον, κἄτι τι ἐφήμερον, παροδικόν, τὸ ὁποῖον ἐξαφανίζεται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, μῆνα κατὰ μῆνα, ἕως ὅτου ἐξαλειφθῇ τέλος καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς μνήμης, τὰ ἐργόχειρα πολλάκις διαφεύγουσι τὸν σκληρὸν τοῦτον νόμον. Ταῦτα ὑπάρχουσι, εἶνε πραγματικά, ψηλαφητά, φαίνονται, δίδονται, διατίθενται, μεταβαίνουσι δὲ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ὁμιλοῦσι περὶ ἡμῶν εἰς τοὺς ἐγγόνους. Τὰ τέκνα καὶ ἔγγονα τοῦ ἀδελφοῦ σου θὰ καθήσωσιν ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος, ὅν τῷ ἐδώρησες, καὶ θὰ λέγωσιν εἰς αὐτὰ «τοῦτο ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς γραίας θείας σας».

—Ἄχ! τί διασκεδαστικόν!

— Πρόσθες ὅτι θὰ εἶνε τότε ἔτι ὡραιότερον ἢ σήμερον. Ὁ χρόνος, ἀποσβαίνων ὀλίγον τὰ χρώματα θέλει τὰ καταστήσει ἁρμονικώτερα, θὰ ἐπιρρίψῃ δὲ ἐπ' αὐτοῦ μελαγχολικόν τι, ὡς πᾶν τὸ παρελθόν!

— Ἔλα, μὴ μὲ συγκινῇς.

— Ἄς ἀλλάξωμεν κόσμον καὶ τάξιν, ἀφίνοντες τὰς πλουσίας γυναῖκας. Ἐνθυμεῖσαι εἰς τὴν ἐξοχήν, πλησίον τῆς οἰκείας μας κόρην χωρικήν, Βικτωρίαν τὸ ὄνομα;

— Βέβαια τὴν ἐνθυμοῦμαι· τί καλή, τακτικὴ καὶ καθαρὰ ἦτο! Ποσάκις τὴν ἄνοιξεν, ὅταν ἐξηρχόμην τὴν πρωΐαν νὰ περιπατήσω εἰς τοὺς ἀγρούς, τὴν συνήντων βόσκουσαν τὰς ἀγελάδας της!

—Ναί, ἔκαμνε τοῦτο μέχρι τῆς ἐνάτης, ἀλλὰ μετὰ τὴν ὥραν ταύτην ὅταν ἐπέστρεφε, τί ἔκαμνε;

— Τὴν ἔβλεπα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐργαζομένην καὶ ὁμιλοῦσαν ἐνῷ ἔκυπτε ἐπὶ τοῦ ἐργοχείρου της.

— Τί ἐργοχείρου; ἐπιδιορθώσεις, ἀνακαινίσεις ὀθονῶν κτλ.; βεβαίως, ἀλλὰ δὲν ἔκαμνε μόνον τοιαῦτα, εἰργάζετο καὶ διὰ μίαν ῥάπτριαν, καὶ διατί;

— Διατί; διὰ νὰ κερδίζῃ, λέγει γελῶσα ἡ μαθήτριά μου.

— Νὰ κερδίσῃ τί; τὴν νυμφικὴν κλίνην της, τὰ ἔπιπλα τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου της, ὥστε τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου εἰσερχομένη ἐν αὐτῷ, νὰ δυνηθῇ νὰ εἴπῃ, «ὅ,τι εὑρίσκεται ἐδῶ τὸ ἐκέρδισεν ἡ βελόνη μου.»

— Ποτὲ δὲν ἐσκέφθην τοῦτο.

— Καὶ ἡ γραῖα Ἐλισάβετ, ἥτις κατοικεῖ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, πέραν τοῦ δάσους τῆς Ἁγίας... ἔχασε τὸν σύζυγόν της, τὰ τέκνα της ἀνεχώρησαν, εὑρίσκεται μόνη πτωχὴ καὶ ἡμίτυφλος. Πῶς ἐλαφρύνει καὶ συντομεύει τὰς τοσοῦτον μακρὰς καὶ βαρείας ἡμέρας της; προσευχομένη καὶ πλέκουσα: Ὁ θεὸς καὶ ἡ βελόνη της, ἰδοὺ οἱ δύο της παρήγοροι. Βλέπεις ὅτι, τὸ μικρὸν χαλύβδινον στέλεχος, τὸ λεπτόν, εὔθραστον καὶ εὐτελές, διήνυσε τοὺς αἰῶνας ἐν τῇ χειρὶ τῶν γυναικῶν, ὡς ὁ πιστός των σύντροφος, συμμορφούμενον μὲ ὅλας τὰς ἡλικίας, προσαρμοζόμενον εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις, καὶ τέλος ἀντιπροσωπεῦον ὅ,τι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἱερώτερον καὶ καλλίτερον, μετὰ τὴν ἀγάπην, τὴν ἐργασίαν! Ὥστε σοὶ κάμνω τὴν πρότασιν, νὰ σχηματίσωμεν οἱ δύο μας, ἐὰν θέλῃς, σύνοδον, ὅπως κανονίσωμεν καὶ προσθέσωμεν εἰς τὸ ἑορτολόγιον μίαν ἔτι ἁγίαν.

— Καὶ ποίαν;

— Τὴν Ἁγίαν Βελόνην!

Καλλιρρόη Σκιαδαρέση.

Η ΑΠΡΟΣΕΞΙΑ

Οὐδεὶς βεβαίως ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἐφαντάσθη ποτέ, ὅτι ἡ ἀπροσεξία δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν ἀσθενειῶν, διότι ὑπάρχουσι μὲν στιγμαί, καθ' ἃς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπρόσεκτος, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀπροσεξία σπανίως καταντᾷ μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐκείνου τῆς *ἀφῃρημάδας*, ὅθεν παρεκινήθη ὁ ἐξ Ἀμστελοδάμου κύρ. Γκουὺ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἔλλειψιν προσοχῆς ὡς ἀσθένειαν καὶ μάλιστα ἀσθένειαν δυσίατον.

Ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀπρόσεκτοι χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν. Τοὺς ἐρωτῶμεν π. χ. περὶ τῆς ὑγείας των καὶ μᾶς ἀποκρίνονται μίαν στιγμὴν ἀργότερον — Ναί, περιμένω τὴν γυναῖκά μου! Τοιοῦτοι ἀπρόσεκτοι ἄνθρωποι εἶνε ὅσοι δὲν ἠμποροῦν μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ συγκεντρώσωσι τὴν προσοχήν των ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου, τοῦτο δὲ συμβαίνει πολλάκις, διότι, ὡς παρετηρήθη, ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μύτην των. Ἡ μύτη των εἶνε ἔνοχος καὶ αὐτὴ τοὺς κάμνει ἀπροσέκτους καὶ ἀφῃρημένους.

Τὸ ὄργανον τοῦτο τῆς ὀσφρήσεως, ὡς φαίνεται, θὰ ἀπασχολήσῃ πολὺ ἀκόμη τὰ πνεύματα τῶν φυσιολόγων καὶ παθολόγων· πολλοὶ τὴν κατηγοροῦν, καὶ δικαίως ὅτι αὐτὴ δίδει ἀφορμὴν νὰ γεννηθῇ τὸ ἄσθμα καί τινες ἄλλαι νευρικαὶ δύσπνοιαι. Πᾶσα ἔμφραξις τῆς μύτης προκαλεῖ συχνάκις φυσιολογικὰ φαινόμενα, δὲν εἶνε δὲ ἄπορον ἂν ἔχῃ καὶ ψυχολογικὰς συνεπείας, οἵας παραδέχεται ὁ κ. Γκουύ. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του περὶ τῆς ἀπροσεξίας ὁ ἐξ Ἀμστελοδάμου σοφὸς παραθέτει καὶ παραδείγματά τινα, οἷον τὸ ἑξῆς: παῖς τις ἀνέπνεε διὰ τῆς ῥινός του μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ συγχρόνως ἦτο πάντῃ ἀνίκανος νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν του ἀφ' ἑνὸς οἱουδήποτε ἀντικειμέ-

νου. Ὁ κ. Γουὺ ἀφήρεσε τοὺς ἐν τῇ μύτῃ του εὑρισκομένους ἀδενοειδεῖς καὶ τὴν δίοδον ἀποφράττοντας ὄγκους καὶ ἡ ἀπροσεξία ἐθεραπεύθη.

Μετὰ τὴν ἐγχείρισιν ἔμαθε τὸ παιδίον ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν τὸ ἀλφάβητον, ἐν ᾧ πρότερον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνθυμηθῇ πλέον τῶν τριῶν πρώτων γραμμάτων. Ἕτερος ἀσθενὴς εἰκοσαετὴς νεανίας, ἀπὸ ὀκτὼ ἐτῶν ἐζαλίζετο κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ἐβόμβουν τὰ ὦτά του δεινῶς, ἀφ' οὗ ὅμως ὑπέστη καὶ αὐτὸς παρομοίαν ἐγχείρισιν, ἐργάζεται τώρα ἀνενοχλήτως. Φοιτητής τις εἶχεν ἐπίσης τὴν μύτην του πεφραγμένην καὶ δὲν ἠδύνατο οὔτε κἂν μίαν μόνον ὥραν κατὰ συνέχειαν νὰ μελετήσῃ, ἐθεραπεύθη ὅμως ἅμα ὡς ἀφῃρέθη τὸ ἀποφράσσον τὴν εἴσοδον τοῦ ἀέρος ἐξόγκωμα. Ἐκ τούτων ὅλων δυνάμεθα ἐπὶ τέλους νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιστήσωμεν εἰς οἱονδήποτε πρᾶγμα διαρκῶς τὴν προσοχήν μας, ὅταν συρώμεθα ἀπὸ τὴν μύτην καὶ ἔχωμεν τὸν νοῦν μας πάντοτε εἰς αὐτὴν προσηλωμένον.

Ἐὰν κατὰ βάθος ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα δυσκόλως θὰ δυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν ψυχολογικήν τινα τοῦ φαινομένου ἐξήγησιν, ἐπειδὴ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα εἴδη ἀπροσεξίας, οὕτως εἰπεῖν περιωρισμένης. Οὕτω π. χ. ὁ δεῖνα προσέχει μὲν εἰς πᾶν ὅ,τι συμβαίνει γύρω του, ἀλλὰ τὰ χάνει ἅμα ὡς ἀρχίσωμεν νὰ τῷ ὁμιλῶμεν περὶ γεωγραφίας, ὁ τάδε λησμονεῖ ἀμέσως τὰ πάντα ἐκτὸς γεωμετρίας καὶ τῶν ἀξιωμάτων της. Ἕκαστος ἔχει τρόπον τινὰ τὰς ἰδιοτροπίας του καὶ πρὸς ταύτας παραλλήλως βαίνει καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀπροσεξίας του. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἐξαφανίζονται ὅλαι αὐταὶ αἱ ἰδιοτροπίαι, ἅμα ὡς περιποιηθῶμεν τὴν μύτην μας, ἡ γεωγραφία καὶ ἡ γεωμετρία γίνονται διὰ τὸν πάσχοντα ἄξια τῆς αὐτῆς προσοχῆς, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ἀνθρώπιναι γνώσεις.

Ἐξ ὅλων τούτων ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀπροσεξία εἶνε διατάραξις τῆς ψυχολογικῆς τάξεως, προερχομένη ἐξ ἀνωμαλιῶν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, αἱ ὁποῖαι ἐμποδίζουν τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος εἰς ἐκείνας τὰς χώρας τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπου ὑπάρχουν τὰ κέντρα τῶν ἰδιοφυῶν νοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀτόμου. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει μὴ λησμονῶμεν, ὅταν ἤμεθα ἀπρόσεκτοι, νὰ ζητῶμεν τὴν αἰτίαν εἰς τὴν μύτην μας, τὴν ὁποίαν, οἴκοθεν ἐννοεῖται, δὲν πρέπει ν' ἀφίνωμεν ἀπεριποίητον.

Δρ. Φς.

Ἡ καρδία δέον νὰ προπορεύεται τοῦ πνεύματος καὶ ἡ πραότης νὰ προηγεῖται τῆς ἀληθείας

ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΣ ΘΡΟΝΟΣ

Εἰς τὸ βρεταννικὸν Μουσεῖον ἐδωρήθη ἐσχάτως τὸ ἀρχαιότερον ἐκ ξύλου ἀντικείμενον, ὁ θρόνος αἰγυπτίας τινὸς ἡγεμονίδος, βασιλευσάσης περὶ τὸ 1600 π. Χ. Παρόμοιοι θρόνοι καὶ ἕδραι τῆς παλαιᾶς Αἰγύπτου εὑρίσκονται εἰς διάφορα εὐρωπαϊκὰ μουσεῖα, ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν εἶνε τόσον κεκοσμημένος διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, οὐδὲ φέρει ὅλα τὰ ἐμβλήματα τῆς ἀρχαίας αἰγυπτιακῆς δυναστείας, καθιστῶντα τὴν προέλευσίν του ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας. Ὁ θρόνος οὗτος φυσικῶς εἶνε πολὺ βεβλαμμένος, ἡ ἕδρα καὶ τὸ ἔρεισμά του ἐξηφανίσθησαν, τὰ λοιπὰ μέρη του ὅμως εἶνε λαμπρότατα. Τὸ ξύλον εἶνε σκληρὸν καὶ βαρύ, βαθύχρουν· οἱ τέσσαρες πόδες ἔχουν σχῆμα χηλῶν τετραπόδου, ἴσως τοῦ Ἄπιος, τοῦ ἱεροῦ τῶν Αἰγυπτίων ζῴου, τὰ πλάγια δὲ φέρουν δύο χρυσοῦς βασιλίσκους, ὧν αἱ οὐραὶ φθάνουν ἑλικοειδῶς μέχρι τῶν χηλῶν. Περιεργίας ἄξια εἶνε καὶ τὰ ἐρείσματα τῶν βραχιόνων, ὁμοίως ἐκ στερεοῦ ξύλου κατεσκευασμένα καὶ ἀποτελούμενα ἐκ δύο ὀρθογωνίων σκελῶν, ὧν τὸ μὲν κάθετον στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐρείσματος τῆς ῥάχεως, τὸ δὲ ὁριζόντιον ἦτο ὡρισμένον διὰ τοὺς βραχίονας τοῦ καθημένου. Οἱ ἧλοι, οἱ τὰ διάφορα τμήματα συνδέοντες, ἔχουσι στρογγύλας χρυσᾶς κεφαλὰς καὶ οὐδόλως διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ὀρειχαλκίνους, τοὺς ὁποίους βλέπομεν εἰς τὰ σημερινὰ ἐκ δέρματος ἔπιπλα.

Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος εἶνε καθαρώτατοι, οὐδὲν δὲ ἴχνος φέρουσι ξένης ἀναμίξεως καὶ εἶνε ἐσφυρηλατημένοι εἰς τὸ ἀναγκαῖον πάχος.

Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις ἴσως, πῶς ἀπεδείχθη ὅτι ὁ θρόνος οὗτος πράγματι ἀνήκει εἰς τὴν αἰγυπτίαν ταύτην Βασιλίδα, τὴν Χαιτσεπσώ; Τοῦτο ἀπεδείχθη ἐξ ἐπιγραφῆς ἐπὶ τεμαχίου ξύλου εὑρεθέντος κάτωθεν τοῦ θρόνου καὶ φέροντος τὸ βασιλικὸν καὶ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῆς Χαιτσεπσοῦς. Καὶ τὸ ξύλον τοῦτο εἶνε σκληρότατον καὶ πυκνότατον καὶ βαθύχρουν. Εὑρέθησαν πρὸς τούτοις ἐγγὺς τοῦ θρόνου καὶ δύο μικραὶ γυναικεῖαι μορφαὶ ἐκ ξύλου, μετ' ἀπαραμίλλου τέχνης τετορνευμέναι, αἵτινες ἐν κατατομῇ ὁμοιάζουσι πάρα πολὺ πρὸς τὴν καθημένην εἰκόνα τῆς Χαιτσεπσοῦς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βερολίνου. Τὰ γυναικεῖα ταῦτα πρόσωπα ἔχουσιν ἀνατολικοὺς χαρακτῆρας, πυκνὰς ὀφρῦς καὶ χείλη σφριγῶντα, χωρὶς ἀμφιβολίας δὲ παριστῶσι τὴν ὀνομαστὴν ταύτην ἡγεμονίδα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας.

Ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Θωτμῆ τοῦ Β'.

μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἀνεκηρύχθη Βασίλισσα τῆς Αἰγύπτου, συχνάκις δ' εἰκονίζεται ἐν Βασιλικῇ στολῇ, φέρουσα περικεφαλαίαν καὶ ψευδῆ γενειάδα. Ἐπ' αὐτῆς ἀνεπτύχθη πολὺ ἡ αἰγυπτιακὴ ἀρχιτεκτονική, ἧς λείψανα ἔχομεν τὸν μέγαν ναὸν ἐν Δάϋς-ελ-Βαχάρε καὶ τοὺς ὀβελίσκους τοῦ Κάρνακ. Αὐτὴ ἐπιχείρησε προσέτι καὶ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκστρατείαν εἰς τὴν χώραν Σομαλί, εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς. Ἐν Θήβαις εἶχεν ἐξοπλίση πέντε πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐπανέκαμψαν ἐκ τῆς ἐκστρατείας των πλήρη ξένων προϊόντων, πιθήκων, ἐλεφαντόδοντος καὶ ἄλλων θησαυρῶν. Τὸν ἀπόπλουν καὶ τὴν ἐπάνοδόν των, τὰ κατὰ ταξείδιον συμβάντα, τὴν ἀπόβασιν καὶ τὴν θριαμβικὴν εἴσοδον τῶν στρατιωτῶν ἐν Θήβαις διαιωνίζει μακρὰ σειρὰ ἀναγλύφων καὶ εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος μεγάλου ναοῦ, αἱ δὲ παραστάσεις αὗται εἶνε σπουδαιότаται διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Εἰς ἀλληλογραφίαν ἐξ Ἡνωμένων πολιτειῶν πρὸς παρισινὴν ἐφημερίδα ἀνευρίσκομεν περιέργους πληροφορίας περὶ τῶν διατρεχόντων ἔν τινι πόλει τῆς πολιτείας τοῦ Κανσάς, διοικουμένῃ παρὰ γυναικῶν.

Ἡ πόλις Ὀσκαλόζα πρωτεύουσα τῆς κομητείας τοῦ Τζέφφερσεν, ἔχει δισχιλίους κατοίκους, πλεῖστα σχολεῖα δημόσια, τρεῖς τραπέζας, δύο γραμμὰς σιδηροδρομικάς, ναοὺς πολυαρίθμους πάσης θρησκευτικῆς ἀποχρώσεως εἶνε τέλος κοινότης καλῶς ὠργανωμένη, δραστηρία φιλεργὸς καὶ πρὸ πάντων λίαν οἰκονόμος.

Οἱ οἰκονομικοί της ἄρχοντες ὅμως, ἄνθρωποι νωθρότατοι, κατέτρωγον τὰς προσόδους της, ἐπεβάρυνον αὐτὴν δι' ἐπαχθῶν φόρων, ἄφινον δὲ τὰς ὁδοὺς εἰς φρικτὴν κατάστασιν καὶ οὐδὲν ἀπολύτως ἐξετέλουν ἐκ τῶν καθηκόντων τῆς ἑαυτῶν ἀποστολῆς.

Τόσον πολὺ ἐδυσφόρησαν ἕνεκα τούτου οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, ὥστε χωρὶς ποσῶς νὰ κοινολογήσωσι τὴν ἰδέαν των ἐκ τῶν προτέρων εἰμὴ δύο ἢ τρεῖς μόνον ἡμέρας, εἶπον καθ' ἑαυτούς: «Ἆ! δὲν θέλουν λοιπὸν οἱ ἄνδρες νὰ κάμουν τίποτε!... Πολὺ καλά, θὰ ἐκλέξωμεν γυναῖκας!»

Καὶ ὁλόκληρον τὸ δελτίον τῶν γυναικῶν ὑποψηφίων, δήμαρχος—δηλαδὴ *Δημαρχεία*—πάρεδρος καὶ δημοτικαὶ σύμβουλοι ἐξελέγη πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν δημοτικῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἄρρενος φύλου, οἵτινες δὲν ἀνεμένον ποσῶς τοιοῦτον ἐξοστρακισμόν.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐξελέγησαν εἰμὴ γυναῖκες ἔγγαμοι, οἰκοδέσποιναι τοῖς πᾶσιν ἀξιοσέβαστοι.

Ἡ δήμαρχος κυρία Λόουμαν λέγει ὅτι ἔχει ἡλικίαν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Εἶνε γυνὴ δραστηρία, γινώσκουσα καλῶς τὰ καθήκοντά της, διατελέσασα δὲ ἐπὶ εἰκοσαετίαν διευθύντρια ἑνὸς τῶν κυριωτέρων σχολίων τῆς Ὀσκαλόζας.

Ἡ νεωτάτη τῶν συμβούλων, κυρία Μίττε-Γκόλδεν εἶνε μόνον εἰκοσιτριῶν ἐτῶν. Εἶνε ἡ εὐειδεστάτη τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου· ἐπὶ τῆς χάριτος τοῦ μειδιάματός της, ἐπὶ τῶν μεγάλων γαλανῶν ὀφθαλμῶν της, ἐπὶ τῆς ἐξαισίας ξανθῆς κόμης της στηρίζουσι πολλοὶ τὰς ἐλπίδας των ὅτι θὰ εἰσρεύσωσι ταχέως τὰ εἰσοδήματα εἰς τὸ ἀποξηρανθὲν δημοτικὸν ταμεῖον.

ᾌΣΜΑΤΙΟΝ

Ἀγάπη μου, τί μοῦ ζητᾷς λουλούδια;
δὲν ἔκαμα γιὰ σὲ πολλὰ τραγούδια,
ἄνθη ποῦ μέσα στῇς καρδιαὶς ἀνθίζουν
καὶ πάντοτε ἀμάραντα μυρίζουν;

Ἂν ἤξευρες τί ὄνειρα κ' ἐλπίδες,
τί ἀνοιξιάτικης δροσιᾶς ρανίδες,
τί ρόδα τῆς ἀγάπης καὶ τί κρίνα
ἔπλασαν τὰ τραγούδια μου 'κεῖνα!

Μ' ἂν μερικὰ πικρὸ φαρμάκι στάζουν
καὶ ἦνε μὲ ἀγκάθια στολισμένα,
τὰ φύλλα των ἂν ἦνε ματωμένα,

Ἀπ' τὴν πληγὴ ποῦ μῶχεις καταφέρει
δὲν πταίω 'γώ· τὸ ἄπονό σου χέρι.
Πίκραις τὰ πότισες φαρμάκι βγάζουν.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Οὐδὲ πνεῦμα ἄνευ φωτός, οὐδὲ πνεῦμα ἄνευ ὀμματοδέσμου. Ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς ἀπαιτεῖ ἐνίοτε ἑκουσίαν τύφλωσιν.

—

Ὁ φόβος τοῦ θεοῦ εἶνε τόσον ἀναγκαῖος ὅπως συγκρατήσῃ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀγαθῷ, ὅσον ὁ φόβος τοῦ θανάτου ὅπως συγκρατήσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ ζωῇ.

—

Ἡ ποινὴ ἐκείνων οἵτινες πολὺ ἠγάπησαν τὰς γυναῖκας εἶνε νὰ ἀγαπῶσιν αὐτὰς πάντοτε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Βοστώνῃ μετεχειρίσθησαν τελευταῖον τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ φωνογράφος πρὸς κατασκευὴν πλαγγόνων, ὁμιλουσῶν ὄχι μόνον λέξεις ἑνιαίας ἀλλὰ καὶ μικρὰς φράσεις. Αἱ κοῦκλαι αὗται φέρουσιν ἐντὸς αὐτῶν ἐργαλεῖον ὀνομαζόμενον φωνόγραμμα τὸ ὁποῖον διὰ τῆς πιέσεως μικροῦ κομβίου τίθεται εἰς κίνησιν καὶ ἐκβάλλει ἀνθρωπίνους φθόγγους. Τὸ μηχάνημα δὲ τοῦτο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δέον νὰ χορδίζηται. Ὡς εἰκὸς τοιαῦται κοῦκλαι ὁμιλοῦσι πάντοτε τὰς αὐτὰς λέξεις π. χ. «Μαμμά, ἀγαπητή μου μαμμά, μὴ μὲ πλύνῃς σήμερα, τὸ νερὸ εἶνε κρύο» ἢ «Καλὲ παππά, θὰ πάμε σημερα περίπατο;» ἢ «Εἶμαι μικρὸ παιδάκι, μὰ ἡ καρδιά μου εἶνε καθαρά» κ.τ.λ. Ἡ ἐντύπωσις ὧν προξενοῦσι τοιαύτη πλαγγόνες φυσικῷ τῷ λόγῳ εἶνε κωμικωτάτη. Τοιαῦται δὲ κοῦκλαι θὰ ἔλθωσι βεβαίως κατὰ τὸ προσεχὲς νέον ἔτος καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην.

~~~

Ὁ καθηγητὴς Hasse ἔκαμε τελευταῖον λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν ὡς πρὸς τὴν ἀσυμμετρίαν τοῦ προσώπου. Ἀφορμὴν δὲ εἰς τοῦτο ἔδωκεν ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου καὶ ἡ πεπλανημένη γνώμη ἑτέρου καθηγητοῦ, τοῦ Henke, περὶ τῆς συμμετρίας τοῦ προσώπου τῆς θεᾶς. Ὁ Hasse εὗρεν ὅτι τὸ περίφημον τοῦτο ἄγαλμα ἀνατομικῶς εἶνε ὀρθότατα ἐπεξειργασμένον, ἐνῷ ὁ Henke εἶχεν εὕρει λοξότητά τοῦ προσώπου τῆς Ἀφροδίτης. Ὁ Hasse λοιπὸν ἀνακοινοῖ ἐν τῷ Ἀρχείῳ τῆς Ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας» τὸ ἐκπληκτικὸν γεγονὸς ὅτι λοξὸν πρόσωπον δὲν ἔχει μόνον ἡ Ἀφροδίτη, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ἡμεῖς οἱ θνητοί, ἡ δὲ ἀσυμμετρία αὕτη περιορίζεται εἰς τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ προσώπου. Τὸ στόμα καὶ ἡ σιαγὼν εἶνε ἐντελῶς συμμετρικά. Ἐν γένει δὲ τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ κρανίου ὑπερτερεῖ τὸ δεξιὸν ἕνεκα μείζονος ἀναπτύξεως τοῦ ἀριστεροῦ ἡμίσεος τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ δὲ ῥίς, ὡς γνωστὸν ἀποκλίνει συνήθως πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Ἐπίσης ἡ δεξιὰ χώρα τῶν ὀφθαλμῶν κεῖται ὑψηλότερον τῆς ἀριστερᾶς, ὁ δὲ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς εἶνε ἐγγύτερος πρὸς τὴν μέσην γραμμὴν τοῦ προσώπου. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ὤτων.

~~~

Κατὰ ἀρχαῖον ἔθιμον τὰ πρῶτα κεράσια ἐν Ἰταλίᾳ προσφέρονται εἰς τὸν Πάπαν. Τὰ ἰταλικὰ φύλλα γράφουσιν ὅτι κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα τὰ πρῶτα κεράσια, ἔφαγεν ὁ ἅγιος Πατὴρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ἤτοι τῇ 25 Ἀπριλίου (13 καθ' ἡμᾶς).

~~~

Τὸ ἔλαιον τῶν γιγάρτων. — Ἐν Ἰταλίᾳ ἤρχισεν ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἐδωδίμου ἐκτάκτου εἴδους, ὅπερ θὰ εἰσαχθῇ ἴσως καὶ εἰς τὴν τροφὴν κατὰ παράδοξον τρόπον. Τὸ ἔλαιον τοῦτο ἡ ὁσημέραι προαγομένη βιομηχανία συνάγει ἐκ τῶν γιγάρτων (κουκουτσιῶν, τῶν σταφυλῶν. Παρασκευάζεται δὲ κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: Ξηραίνονται καλῶς νὰ στέμφυλα ἐξελθόντα τοῦ πιεστηρίου, ἔπειτα ἐκχωρίζονται τὰ γίγαρτα καὶ καθαρίζονται κοσκινιζόμενα. Καθαρισθέντα δὲ καὶ ξηρανθέντα καλῶς ἀλέθονται ὡς σῖτος καὶ μεταποιοῦνται εἰς ἄλευρον. Τὸ ἄλευρον τοῦτο, ὅπερ πρέπει νὰ εἶνε λεπτότατον, ῥίπτεται τότε εἰς λέβητας ἔχοντας διπλῆν βάσιν, ἵνα κυκλοφορῇ διὰ τοῦ μεταξὺ κενοῦ ῥεῦμα ἀτμοῦ· προστίθενται τρεῖς λίτραι ὕδατος εἰς 10 χιλιόγραμμα ἀλεύρου καὶ φέρεται τὸ μίγμα εἰς θερμότητα 80 βαθμῶν ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου, ἐν ᾧ διὰ καταλλήλου ὀργάνου ἡ μάζα ἀναταράσσεται καλῶς ἐν τῷ μεταξύ. Ἡ οὕτω παρασκευασθεῖσα θερμὴ καὶ ῥευστὴ μάζα φέρεται τότε εἰς τὸ ὑδραυλικὸν πιεστήριον καὶ πιέζεται ὡς ἡ ἐξ οἱωνδήποτε ἐλαιοφόρων κόκκων, οἵων τῶν τοῦ λίνου, κτλ. παραγομένη μάζα, ἀφ' οὗ λειοτριβηθῶσι. Ἑκατὸν κοιλὰ γιγάρτων παρέχουσι δέκα κοιλὰ ἐλαίου.

Τὰ γίγαρτα δὲν εἶνε πολὺ ἄφθονος ὕλη, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ προείπῃ ὅτι θὰ συντελέσῃ πολὺ εἰς τὴν ἐλαιοπαραγωγήν. Ἀλλὰ τὸ οὕτω ἐπιτυγχανόμενον προϊὸν κέκτηται ὡς λέγουσιν, εὐωδίαν τινὰ ἰδιαιτέραν καὶ ἐξαιρέτους λιπαρὰς ἰδιότητας, ἅτινα τὸ καθιστῶσι περιζήτητον εἰς τοὺς μυροπώλας.

~~~

Ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῶν ἡμερολογίων τῶν ἀδελφῶν de Goncourt ὑπάρχει διήγησις τοῦ Lefevre de Behain πρώην γραμματέως τῆς γαλλικῆς πρεσβείας ἐν Βερολίνῳ συνοδεύσαντος τὸν Benedette ἐν ἔτει 1866 εἰς τὸ κύριον Πρωσικὸν κατάλυμα. Οὗτος διηγεῖτο εἰς τὸν Goncourt περὶ τοῦ Βίσμαρκ τὰ ἑξῆς: «Αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ εἶνε τοῦ διαβόλου ἄνθρωπος Ὅταν ἐταξείδευον εἰς τὴν Βιέννην μετὰ τὴν μάχην τῆς Σαδόβας εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῇ 15 Ἰουλίου κατὰ τὰς δύο τῆς πρωΐας καθήμενον εἰς τὴν κλίνην του Ἀνεγίνωσκε... καὶ τί ἀνεγίνωσκε; Μόλις θὰ τὸ πιστεύσητε... ἀνεγίνωσκε τὸ μυθιστόρημα τοῦ Paul Feval τὸ Hôtel Carnavalet...»

~~~

— Παίρνω ἀπὸ τὸν πατέρα σου 5 τάλληρα, ἔπειτα παίρνω ἄλλα 7 τί ἔχω τότε;

— Χρέος, δάσκαλε.

~~~

Εἰς τὰ θαλάσσια λουτρά!

Ὁ τριετὴς Μιμίκος. Μαμᾶ, ἐγὼ θὰ μπῶ μὲ τῆς κάλτσαις 'ς τὴ θάλασσα σήμερα.

Ἡ μήτηρ: Γιατί; τί ἀνοησίαις εἶνε αὐταίς;

Μιμίκος. — Γιατί ἡ Μαρίκα εἶπε πῶς κρύωσαν τὰ πόδια της ἅμα πάτησε 'ς τὸ νερό.

~~~

— Καὶ νομίζεις λοιπὸν ἰατρὲ ὅτι τὸ κάπνισμα βλάπτει;

— Βεβαίως· παρατήρησε τὰς καμινάδας. Ἐκεῖναι ὅπου καπνίζουν ὀλιγώτερον εἶναι αἱ καλλίτεραι.

~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1332

'Αριθ. 648 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 29 Μαΐου 1888

Ὁ ἐν Παρισίοις Σύλλογος πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν (Association pour l' encouragement des études grecques) ἀπένειμεν ἄρτι εἰς τὴν *Ἑστίαν* τὸ χιλιόδραχμον γέρας τοῦ ἐφετεινοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος. Ἡ εὐμενὴς αὕτη τοῦ Συλλόγου κρίσις πληροῖ ἡμᾶς εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἐπιεικῆ ἀναγνώρισιν τῆς χρησιμότητος τοῦ ἀνὰ χεῖρας περιοδικοῦ, ὅπερ ἀπὸ δωδεκαετίας πᾶσαν καταβάλλει προσπάθειαν, ὅπως συντελέσῃ εἰς προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας καὶ διάδοσιν ὠφελίμων γνώσεων. Τὸ πολύτιμον δὲ τοῦτο δεῖγμα τιμῆς παρὰ Συλλόγου, οὗ τὸ κῦρος εἶνε μέγα διὰ τὴν ἔξοχον θέσιν, ἣν κατέχει ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀπονεμόμενον τῇ *Ἑστίᾳ*, ἀπευθύνεται μάλιστα πρὸς ἐκείνους, οἷς ὀφείλεται ἡ εὐόδωσις τοῦ ἔργου αὐτῆς: πρὸς τοὺς τακτικοὺς συντάκτας καὶ τοὺς ἐκτάκτους συνεργάτας, ὧν τὰ ἄρθρα κοσμοῦσι τὰς στήλας αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸν πρῶτον ἱδρυτὴν τοῦ ἔργου τὸν κ. Παῦλον Διομήδη, ὅστις ἐπὶ πενταετίαν ὅλην πρὸς παντοειδεῖς δυσχερείας ἀντιπαλαίσας, οὔτε μόχθων δὲ οὔτε δαπανῶν φεισθείς, κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸ περιοδικὸν τοῦτο καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπρόσκοπτον ἐν τῷ μέλλοντι ἐξακολούθησιν αὐτοῦ.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν ἐν μεταφράσει τὰ κυριώτατα μέρη τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας.

ΚΡΙΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

« Τὸ περιοδικὸν ἡ *Ἑστία*, εἰς ὃ ἡ ὑμετέρα Ἐπιτροπὴ ἀπονέμει τὸ Ζωγράφειον ἆθλον, τυγχάνει μὲν σχεδὸν ἄγνωστον παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀνὰ τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν εἶνε διαδεδομένον καὶ ἀπολαύει τιμῆς. Ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1876 ὑπὸ τοῦ κ. Παύλου Διομήδους, γενικοῦ γραμματέως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ταχέως ηὐδοκίμησεν ὡς πληρῶσαν ἀνάγκην ἐπαισθητήν· ἔκτοτε δὲ....ἡ διάδοσις αὐτοῦ ηὔξησε, καὶ κατέστη ἀνάγνωσμα λίαν ἀρεστόν. Ἡ *Ἑστία* εἶνε περιοδικὸν ἐπιστημονικὸν ἅμα καὶ φιλολογικόν, σκοπὸν πρώτιστον ἔχον τὴν διάδοσιν γνώσεων ὠφελίμων καὶ τερπνῶν· ὡς δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιγραφή του ἐμφαίνει, εἶνε ἐφημερὶς τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας. Καὶ ἁπλῶς φυλλολογῶν τις αὐτὴν βλέπει ὁπόσον ποικίλα εἶνε τὰ θέματα, περὶ ὧν διαλαμβάνει. Ἡ παιδαγωγία καὶ ἡ ἠθική, αἱ πρακτικαὶ γνώσεις, ἡ φυσικὴ καὶ ἡ χημεία διὰ τοὺς πολλούς, ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ ὑγιεινὴ ἔχουσι χῶρον ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ὡς εἰκὸς δὲ καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία οὐδαμῶς παραγκωνίζεται... διότι βεβαίως πλὴν τῆς γνώσεως τῶν προόδων τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, χρείαν ἔχει ὁ Ἕλλην νὰ καταμάθῃ καὶ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πατρίς του τὸ πάλαι, νὰ γνωρίσῃ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰς συμφορὰς αὐτῆς, ὅπως ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ παρελθόντος προεικάζῃ τὸ μέλλον. Παρὰ τὰ ἄρθρα δέ, τὰ ἀναρριπίζοντα τὸ φιλόπατρι φρόνημα, εὕρηνται καὶ μυθιστορήματα, μετ' ἐπιμελείας ἐκλελεγμένα ἐκ τῶν ἀρίστων τῶν ἀλλοδαπῶν γραμματολογιῶν· ἡ ἐκλογὴ εἶνε εὐρεῖα, ἀλλὰ κυρίως προτιμᾶται ἡ γαλλικὴ γραμματολογία, τὰ δὲ ὀνόματα τοῦ Βαλζάκ, τοῦ Μεριμέ, τοῦ Μαρμιέ, τοῦ Ἀνδρέου Θεριὲ συχνότατα μνημονεύονται, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὰ τοῦ Λουδοβίκου Φιγκιὲ καὶ τοῦ Ἰουλίου Βέρν. Διότι, κύριοι, ἡ *Ἑστία* ἔχει καὶ τοῦτον τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα, τὴν ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα αὐτῆς διατρανουμένην ἀγάπην πρὸς τὰ γαλλικὰ γράμματα καὶ τὰς γαλλικὰς ἰδέας. Οὕτως ὅταν τις τῶν ἡμετέρων ἐπιφανῶν συγγραφέων ἀποθάνῃ, ἡ *Ἑστία* πάραυτα δημοσιεύει τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ ἐξετάζει τὰ ἔργα του μεθ' ἱκανῆς συνήθως εὐθυκρισίας. Τὸ αὐτὸ δ' ἐνδιαφέρον δεικνύει καὶ πρὸς τὴν γαλλικὴν τέχνην καὶ ἐπιστήμην, μετὰ σπουδῆς ἀναγράφουσα πᾶσαν πρόοδον ἡμῶν. Περιττὸν δὲ κρίνω νὰ προσθέσω ὅτι μετὰ προσοχῆς παρακολουθεῖ καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα γινομένων παρερχομένη ἐν σιγῇ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ καταχωρίζουσα ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει τινὰς τῶν βιογραφικῶν ἐκείνων σημειώσεων, αἵτινες εἰς μνημόσυνον ἀΐδιον ἐκλελοιπότων διασήμων συναδέλφων δημοσιεύονται ἐν τῇ *Ἐπετηρίδι*. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάξια μνείας τοιαῦτα τεκμήρια συμπαθείας καὶ ἀγάπης, ἐν τοῖς χρόνοις μάλιστα τούτοις τῆς διεθνοῦς ἀδιαφορίας, ἵνα μή τι χεῖρον εἴπωμεν.

« Ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ ἄφευκτον τῆς ἐπιτυχίας παρακολούθημα εἶνε ἡ φιλοδοξία· ἡ δ' *Ἑστία* δὲν παρεξέκλινε τοῦ κανόνος τούτου. Βαθμηδὸν προοδεύουσα ηὔρυνεν ὁσημέραι τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἐν ἀρχῇ ὁ προορισμός της ἦτο περιωρισμένος· ἦτο περιοδικὸν δημοσίευμα πρωτίστως διδακτικόν, σκοποῦν τὴν διάδοσιν ἐν χώρᾳ ἀρτιπαγεῖ, πεντηκονταετῆ μόλις ἐχούσῃ βίον τότε, πρακτικῶν γνώσεων καὶ εἰδήσεων χρησίμων. Μετὰ μικρὸν συνεπληρώθη διὰ τῆς προσθήκης *Δελτίου* ἐκδιδομένου κατὰ Κυριακὴν

μετὰ τοῦ κυρίου φύλλου, καὶ περιέχοντος κατάλογον τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δημοσιευομένων βιβλίων περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, εἰδήσεις περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, μετά τινα δὲ χρόνον καὶ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις καὶ πληροφορίας ἐμπορικὰς καὶ ναυτικάς. Βαθμηδὸν ἐπίσης πλὴν μεταφράσεων ξένων μυθιστορημάτων, ἤρχισε καταχωρίζουσα καὶ ἄρθρα πρωτότυπα, πραγματείας περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς Ἑλλάδος, περιγραφὰς περιηγήσεων εἰς Κρήτην, εἰς Εὔβοιαν, εἰς Βῶλον, εἰς Ὀλυμπίαν, εἰς Τῆνον. Τέλος δὲ ἡ σύνταξις αὐτῆς φαίνεται σχηματίζουσα κατὰ μικρὸν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ναὶ μὲν καὶ αἱ πρακτικαὶ συμβουλαὶ καὶ αἱ ψυχωφελεῖς διηγήσεις συντελοῦσι τὰ μάλιστα εἰς μόρφωσιν τῆς διανοίας ἀλλ' οὐχ ἥκιστα πρόσφορος εἰς τοῦτο εἶνε καὶ ἡ ἐλαφρὰ καλουμένη φιλολογία, ἡ μὴ ἔχουσα μὲν ἀξιώσεις διδασκαλίας, ἀλλ' ὑγιὴς καὶ εὔπεπτος, καὶ ὅτι πρὸς μόρφωσιν χρησιμώτατα εἶνε μάλιστα τὰ μὴ κηρύσσοντα ταύτην ὡς σκοπὸν αὐτῶν ἀναγνώσματα. Ἐκ τούτου προῆλθον, κύριοι, εἰς φῶς χαριέστατα διηγήματα, γνησίας ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως, εἰς ἃ οὐδεμίαν ἔσχον ῥοπὴν αἱ ξέναι γραμματολογίαι. Οἱ εἰς δάνεια προστρέχοντες πρότερον Ἕλληνες κατεῖδον ὅτι κέκτηνται ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ πρόχειρα καὶ ἀνεκμετάλλευτα πλούτη, καὶ ὅτι τὰ πάτρια ἤθη καὶ ἔθιμα εἶνε ἀρίστη ἀφετηρία πρὸς ψυχολογικὴν ἀνάλυσιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν κύριον τοῦ μυθιστορήματος χαρακτῆρα. Ἀνήκει δὲ εἰς τὴν *Ἑστίαν* ἡ τιμή, ὅτι ἐνεθάρρυνε τὴν ὁρμὴν ταύτην καὶ περιέθαλψεν ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς τὰ πρωτόλεια ἀκραιφνῶς ἐθνικῆς τέχνης· διότι πλεῖστα πρωτότυπα διηγήματα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*....

«Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα καθωδήγησαν, κύριοι, τὴν ὑμετέραν Ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ἀπόφασίν της περὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ ἄθλου. Διότι φρονοῦμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος σύλλογος ὀφείλει νὰ μὴ περιέπῃ μόνον τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος νὰ καταμανθάνῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ, κατὰ τὰ ἐνόντα αὐτῷ. Μὴ καὶ οὕτως δὲν προσγίνεται ὠφέλεια εἰς τὴν ἀρχαιότητα; Ἐν ὅσῳ ὑπάρχουσιν Ἕλληνες, πολλὴ ὑπάρχει βεβαιότης ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς θὰ εἶνε προσφιλὴς αὐτοῖς, καὶ ὅσον μείζων ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν τοσοῦτον θερμότερος καὶ ἐλλογώτερος θὰ εἶνε ὁ θαυμασμὸς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος, ποθεινοτέρα ἡ σπουδὴ αὐτῆς καὶ τελεσφορώτεραι τῇ ἐπιστήμῃ αἱ ἐργασίαι ἐκείνων πρὸς κρείσσονα ταύτης γνῶσιν. Ὅθεν καθῆκον ἔχομεν νὰ ἐνθαρρύνωμεν πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς ἐπίτευξιν τοιούτων ἀποτελεσμάτων δημοσίευμα. Οὐδὲν δ' ἕτερον, κύριοι, ἐργάζεται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνδελεχέστερον καὶ ἐπιτυχέστερον τῆς *Ἑστίας*, ἥτις ἀπὸ δωδεκαετίας διαχέει περὶ αὐτὴν τὸ φῶς, ὀξύνει τὸν νοῦν καὶ φρονηματίζει τὴν καρδίαν. Τούτων ἕνεκα τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύνιστᾶται εἰς τὴν ὑμετέραν εὐμενῆ προσοχὴν καὶ κρίνεται ἄξιον νὰ συναριθμηθῇ ἐν τοῖς ἔργοις, ἅτινα βραβεύετε.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Δ.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ε'.

Νεανίας ὑψηλός, φέρων ἐνδυμασίαν ἐξοχικὴν ἀνεπιλήπτου κομψότητος, χειρόκτια καὶ ταινίαν ἐρυθρὰν εἰς τὴν κομβιοδόχην προσέκλινεν ἐνώπιον τῶν δύο γυναικῶν· ἡ Ἐρρικέττα Ἐρβλαὶ παρετήρησεν ἀμέσως εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ροβέρτου δὲ Μομβρὲν τὴν ταραχήν, ἣν εἶχε παρατηρήσει καὶ εἰς τὴν τῆς Γιλβέρτης. Προφανῶς οἱ δύο νέοι ἐγνώριζον ἀλλήλους.

Ὁ κύριος δὲ Μομβρὲν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τὸ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος· ἀλλὰ λεπτοφυὴς ὤν, νεώτατος τὴν μορφήν, μὲ μικρὸν ξανθὸν μύστακα καὶ πρόσωπον ἰσχνόν, ὀλίγον τι δὲ μελαγχολικόν, ἐφαίνετο μόλις εἰκοσιτριῶν ἢ εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν.

Ὁ Δυκὰς ἀναμφιβόλως θὰ ἐφαίνετο ἠθικῶς καὶ φυσικῶς ὡς πρεσβύτερός του. Ὁ κόμης ὁπωσοῦν ἐπιφυλακτικὸς περὶ τὴν συμπεριφοράν, ἐδείκνυεν ἐν τούτοις περὶ πάντα τὰ κινήματά του ἀφέλειάν τινα ἀνεπιτήδευτον, ἐν ᾗ ἡ χάρις τοῦ περὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ἐμπείρου ἀνδρὸς συνεδυάζετο μὲ ποιάν τινα στρατιωτικὴν εὐταξίαν. Θὰ τὸν ἐξελάμβανέ τις ἐν τῇ ἐξοχικῇ του περιβολῇ ὡς ἀξιωματικὸν τοῦ ἱππικοῦ μὲ πολιτικὴν ἐνδυμασίαν.

Ἐκάθισεν εἰς ἕδραν ἀντικρὺ τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ἡ δὲ Ἐρρικέττα πρὸ πάσης ἄλλης ὁμιλίας ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ παρουσιάσῃ τὸν κόμητα πρὸς τὴν νεάνιδα, πονηρῶς δὲ προσεποιήθη ὅτι ἐξεπλήττετο ἀκούουσα τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. δὲ Μομβρέν:

— Ὦ! ἔχω τὴν τιμὴν νὰ μὴ εἶμαι ἄγνωστος πρὸς τὴν δεσποινίδα...

Ὁ νέος ἐζήτησε μάλιστα πληροφορίας περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ· εἶχε τὴν τύχην νὰ εἶνε φίλος του, ἀφοῦ ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὰς διαταγάς του κατὰ τὸ 1870.

— **Κατὰ** τὸ 1870; εἶπεν ἡ κυρία Ἑρβλαί· θὰ ἦσθε πολὺ νέος κατὰ τὸ 1870!

— Ἤμην δεκαοκταέτης, κυρία.

— Καὶ τί βαθμὸν εἴχετε;

— Ὤ! κανένα βαθμὸν τότε· ἤμην ἁπλῶς ἐθελοντής.

Καὶ ἐμειδίασε μετά τινος μελαγχολίας λέγων πρὸς τὴν Γιλβέρτην:

— Θὰ ἤμην ὅμως ἀχάριστος πρὸς τὸν θεῖόν σας, δεσποινίς, ἂν ἐλησμόνουν ὅτι αὐτός μοῦ ἔδωσε τὰ γαλόνια τοῦ λοχίου... Τὰ ἔφερα ἐπὶ πολὺν καιρόν.

— Καὶ θὰ τ' ἀπεδώσατε ἴσως μετὰ τὴν εἰρήνην, μὴ θέλων βέβαια νὰ ὑπηρετήσητε αὐτὴν τὴν φρικώδη Δημοκρατίαν;

Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἐτόνιζε τὰς λέξεις ταύτας κάπως φιλαρέσκως. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν προσεπάθησε καὶ αὖθις νὰ μειδιάσῃ: «Ὄχι!... θὰ διετήρει τὰ γαλόνιά του, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ἀκριβῶς, ὅτε εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὰ ράψῃ εἰς τὴν χειρῖδα τῆς στολῆς του, μία σφαῖρα τὸν ἔρριψε χαμαί. Τὸν μετέφερον εἰς τὸ νοσοκομεῖον...» Εἶτα μετὰ παραδόξου ἐκφράσεως προσέθηκε σχεδὸν ἀποτόμως·

— Θὰ ἔπραττα κάλλιον ἂν ἔμενα εἰς τὸ σύνταγμα, ἀφοῦ ἐθεραπεύθην!

Ὡς νὰ ἤθελε δὲ ν' ἀποδιώξῃ λυπηρὸν λογισμόν, ἤλλαξε τὸ θέμα τῆς συνομιλίας, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ φάκελλον καὶ προσήνεγκεν αὐτὸν πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρβλαὶ λέγων ὅτι ἐθεωρεῖτο πολὺ εὐτυχής, δυνάμενος νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ἐπιχειρούμενον παρ' αὐτῆς ἀγαθὸν ἔργον, εἰς τὴν ἵδρυσιν δηλαδὴ ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων νεανίδων τῶν περιχώρων. Ηὐχαρίστει τὴν κυρίαν Ἑρβλαὶ διότι δὲν ἐλησμόνησε νὰ τὸν καταλέξῃ μεταξὺ τῶν συνεισφερόντων καὶ ἔφερεν αὐτῇ τὸν ὀβολόν του.

Ἡ Ἐρρικέττα ἤνοιξε τὸν φάκελλον καὶ εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ πεντακόσια φράγκα! Ὁ κύριος δὲ Μομβρὲν ἐδεικνύετο ἀληθῶς γενναιόδωρος καὶ αἱ προστατευόμεναι τῆς κυρίας Ἑρβλαὶ θὰ ἠσθάνοντο πρὸς αὐτὸν ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην. Μετὰ χαρᾶς ἀνέγραφεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν καὶ ἱδρυτῶν τοῦ Καταστήματος.

— Ὄχι, σᾶς παρακαλῶ, κυρία, εἶπεν ὁ κόμης. Χαίρω ὑπερβολικὰ διότι δύναμαι νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐπιθυμῶ ἡ συνδρομή μου νὰ μείνῃ ἀνώνυμος.

Ἡ Ἐρρικέττα παρακινουμένη πάντοτε ἀπὸ τὸ πάθος τῆς πολιτικῆς ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Ἐννοῶ, εἶπεν. Δὲν θέλετε νὰ φανῆτε ὅτι προστατεύετε τὰς μικράς μου ριζοσπάστιδας.

Ἀλλ' ἡ Γιλβέρτη ηὐχαριστήθη τὰ μέγιστα ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. δὲ Μομβρέν.

— Σᾶς διαβεβαιῶ, κυρία, εἶπεν, ὅτι οὐδόλως ἐφρόντισα νὰ μάθω τὸ πολιτικὸν φρόνημα τῶν προστατευομένων σας, ὅπως καὶ ὑμεῖς, εἶμαι βέβαιος, δὲν ἐξετάζετε νὰ μάθητε τί φρονοῦν αἱ πτωχαὶ κόραι πρὸς τὰς ὁποίας θὰ παράσχετε ἐργασίαν. Ἀρκεῖ δι' ὑμᾶς ὅτι πάσχουν· καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης, τὸ τοιοῦτο ἀρκεῖ.

Ἡ Γιλβέρτη ἥτις οὐδένα εἶχε προφέρει λόγον ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν, παρετήρει τὸν νέον μετά τινος συγκινήσεως ὁπωσοῦν ἀνησύχου. Ἐκάθητο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς κυρίας Ἑρβλαί, ὁ δὲ κόμης λαλῶν πρὸς τὴν Ἐρρικέτταν, ἐφαίνετο ἀποφεύγων μετά τινος συστολῆς καὶ φόβου τὸ βλέμμα τῆς Γιλβέρτης. Ἐφαίνετο εἰς τὴν νεάνιδα ὅτι εἶχε τὸ ἦθος μελαγχολικώτερον, ὅτι εἶχε καταστῆ ὠχρότερος καὶ ἰσχνότερος ἀφ' ὅτου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἶχον συναντηθῇ ἐν Τρουβίλλῃ, ὅπου ὁ Βερδιὲ τὴν ἔφερεν ὅπως διατρίψῃ ἐπί τινας ἡμέρας χάριν διασκεδάσεως. Εἶχεν ἀποκομίσει ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων—αἵτινες ἀπετέλουν χρονολογίας ἐπισήμους εἰς τὴν ζωήν της, τὴν τόσον πενιχρὰν εἰς ἐπεισόδια, μονότονον καὶ κενὴν — ἀνάμνησιν ζωηροτέραν ἀφ' ὅ,τι δὲν ἐτόλμα νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτόν της.

Αἱ ὧραι, ἃς εἶχε διέλθει ἐν τῷ ἐκεῖ ξενοδοχείῳ ἐφαίνοντο αὐτῇ αἱ ἀρεστόταται ἐξ ὅλων τῶν τοῦ βίου της. Κατῴκει αὐτόθι καὶ ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ἡ τύχη δὲ ἠθέλησεν ὥστε νὰ καθήσωσι παραπλεύρως ἀλλήλων εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν. Κατ' ἀρχὰς μόλις ἀντήλλαξαν ὀλίγας λέξεις. Ἡ Γιλβέρτη παρετήρησε τὴν εὐγενῆ κοσμιότητα καὶ τὴν μελαγχολίαν τοῦ νέου, ὅτε δὲ ὁ ταγματάρχης τὸν ἀνεγνώρισεν ὡς παλαιόν του στρατιώτην, ἡ ὁπωσοῦν ᾠδικὴ καὶ μελαγχολικὴ φωνὴ τοῦ νέου ἐνεποίησεν αὐτῇ ἐντύπωσιν ἀόριστον, συγκίνησιν, οἵαν περίπου προξενεῖ ὁ θρῆνος. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνη ἡ τυχαία γειτνίασις ἡ καθιστῶσα προσφιλῆ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐν Τρουβίλλῃ συνομιλιῶν καὶ ἐπαναφέρουσα τόσον συχνὰ κατόπιν τὴν ὀπτασίαν τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν εἰς τοὺς λογισμούς της. Ἓν αἴσθημα οἴκτου τοὺς εἶχεν συνενώσει ἐκεῖ πέραν διὰ παντὸς πρὸς ἀλλήλους. Ἀφοῦ συνηντῶντο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ αὐτοῦ ξενοδοχείου, δυστύχημα ἐπελθὸν εἰς ταλαιπώρους τινὰς ἁλιεῖς ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ συναντηθῶσι μίαν ἡμέραν παρὰ τὴν προκυμαίαν, κατεχόμενοι ὑπὸ κοινῆς ἀγωνίας, ἐνῷ οἱ ναυαγοσῶσται φέροντες ἐρυθρὸν ναυτικὸν χιτῶνα μετέβαινον ἐν τῷ μέσῳ τῆς βοῆς τῶν κυμάτων ὅπως παραλάβωσι τοὺς ναυαγοὺς ἐκ τῆς λέμβου, ἑτοίμης νὰ βυθισθῇ. Ὁ Ροβέρτος καὶ ἡ Γιλβέρτη εὑρίσκοντο ἐγγὺς ἀλλήλων παρὰ τὴν παραλίαν, ἐνῷ οἱ ναῦται τοῦ σωστικοῦ ἀκατίου ἐβυθίζοντο ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἐντὸς τῶν κυμάτων

καὶ ἐξήρχοντο λευκοὶ ἐκ τοῦ ἀφροῦ, θαρραλέως κωπηλατοῦντες, ὅπως ἐπαναφέρωσιν εἰς τὸν λιμένα τοὺς ἁλιεῖς. Τὰ βλέμματα, ἅτινα ἀντήλλαξαν κατὰ τὰς ὑψίστας ἐκείνας ἐναγωνίους στιγμάς, αἵτινες κατεσίγαζον τὰς κραυγὰς τοῦ πλήθους, συνεχομένου ἐκ τῆς συγκινήσεως, τῆς μέχρις τῶν σπλάγχνων ἑκάστου εἰσδυούσης, οὐδέποτε εἶχε λησμονήσει, ἡ νεᾶνις. Ἡ Γιλβέρτη καὶ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν συνεκοινώνησαν ἐν τῷ μέσῳ παρομοίου τρόμου καὶ παρομοίας χαρᾶς. Ἑκάτερος αὐτῶν διεῖδε διὰ μέσου τῶν ἰδίων αὐτοῦ δακρύων τὰ δάκρυα τοῦ ἄλλου καὶ ἡ ὁρμέμφυτος συμπάθεια τῶν δύο ὄντων ἐδεκαπλασιάσθη διὰ μιᾶς ἐν τῇ ἀδελφότητι ἐκείνῃ τῆς ἀγωνίας.

Συνηντήθησαν ἄλλως τε παρὰ τὴν προκυμαίαν πολλάκις μετὰ τὸ δυστύχημα, ὅπερ ἐξεμηδένιζε πᾶσαν ἐλπίδα ζωῆς ὁμοῦ μὲ τὴν πενιχρὰν περιουσίαν τῶν ναυαγησάντων ἁλιέων.

Οἱ σῶσται κατώρθωσαν μὲν νὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς τὴν ξηρὰν τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ἐπιβαίνοντας τῆς λέμβου Τ. Ρ. 120, τὸν ἰδιοκτήτην δηλαδή, πρεσβύτην συντετριμμένον ἐκ τῆς ἡλικίας, ἡλιοκαῆ ἐκ τοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ βίου, τὸν γαμβρόν του, νέον ὑψηλὸν σχεδὸν φθισιῶντα καὶ ἕνα ναύτην ἔμμισθον· ἀλλ' ἡ λέμβος, ἡ λέμβος πολλὰ παθοῦσα ἐκ τῆς τρικυμίας,, ἀποσυντεθεῖσα ἐκ τῆς ὁρμῆς ἑκάστου κύματος ὡς πτῶμα ἐκ τῶν ραμφισμῶν κόρακος, περιελθοῦσα εἰς κατάστασιν ἀνωφελοῦς σκελετοῦ, ἡ πενιχρὰ λέμβος ἡ παρέχουσα πόρον ζωῆς εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, τὴν θυγατέρα του καὶ τὰ δύο αὐτῆς τέκνα, ἡ λέμβος διαρραγεῖσα, καταφαγωθεῖσα, καταποθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀφρίζοντος πέριξ τῶν λειψάνων αὐτῆς ὕδατος, εἶχεν ἀπολεσθῆ. Τότε ὁ πατήρ, ὁ γαμβρός, ἡ θυγάτηρ, πάντες ὁμοῦ ἐπιχείρησαν νὰ διασώσωσιν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς ὅ,τι ἠδύναντο, τὸ ἱστίον ἡπλωμένον ἤδη καὶ ἀποξηραινόμενον εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς ἀμμώδους ὄχθης, τὰ λείψανα τῶν σχοινίων, τοὺς κάλως, τὰς τροχαλίας, τὰ ἐλεεινὰ ἐν ἑνὶ λόγῳ συντρίμματα τοῦ ναυαγίου, ἐπιδεικνύοντα τὴν πενιχρότητά των ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἅτινα νυχθημερὸν κεκμηκότες οἱ δυστυχήσαντες ἁλιεῖς εἰργάζοντο ὅπως ἀναρπάσωσι τεμάχιον πρὸς τεμάχιον ἐκ τῆς θαλάσσης.

Τὴν ἑσπέραν τὴν ἐπακολουθήσασαν τὸ ναυάγιον οἱ ναυαγοὶ εἰργάζοντο ἀκόμη ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, μεταβαίνοντες δι' ἐφολκίδος ἀπὸ τῆς προκυμαίας μέχρι τῆς ναυαγησάσης λέμβου καὶ ἀπὸ τῆς λέμβου μέχρι τῆς προκυμαίας, ὁπόθεν, ἀναρριχώμενοι τὰς βαθμίδας, μετεκόμιζον τὰ λείψανα τοῦ πλοίου των. Ἡ Γιλβέρτη καὶ ὁ θεῖός της ἐκάθητο εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἐν λόγῳ προκυμαίας παρὰ τὸ πισσοβαφὲς δρύφακτον, ἐρευνῶντες δὲ ἀναμέσον τοῦ νυκτερινοῦ σκότους, μόλις διέκρινον τὸ ἕρμαιον ταλαντευόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἐγγὺς αὐτοῦ δὲ σειόμενον τὸ μικρὸν ἐφόλκιον ὡς μέλαν σημεῖον. Ἔβλεπον πλησίον των, ὅτε τὸ ἐφόλκιον ἐπανήρχετο, μέλαιναν σκιὰν κύπτουσαν· ἤκουον ἐκ διαλειμμάτων φωνὴν γυναικὸς ἐρωτῶσάν τινα ἀναρριχώμενον μετὰ κόπου εἰς τὴν προκυμαίαν: «Πῶς πηγαίνει ἡ δουλειά ;» Τότε δὲ στοναχή τις πρεσβύτου ἢ βὴξ νέου ἀνδρὸς ἀπήντα : «Θὰ ὑπάγῃ καλλίτερα αὔριον τὸ πρωΐ !» Καὶ ἡ διάσωσις τῶν ἐλεεινῶν λειψάνων τῆς καταστραφείσης λέμβου ἐξηκολούθει μεθ' ὑπομονῆς, μετὰ σιγῆς καὶ κατηφείας, οἱονεὶ ἀσυνειδήτως γινομένη. Ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνετο ὀδύνην ἐν τῇ καρδίᾳ, ὁ δὲ ταγματάρχης ἐνεθυμεῖτο τότε τοὺς ἐργάτας τοῦ ὀρυχείου τοῦ Μεόν. Πόσοι ἀνθρώπινοι μύρμηκες ἠγωνίζοντο τοιουτοτρόπως ὑπὲρ τῶν ἄλλων πανταχοῦ, ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς μέλισσαι ὑπὲρ τῶν κηφήνων!

Ὅτε δὲ ἐπέστρεφον σκεπτικοὶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἡ Γιλβέρτη ἐννόησεν ὅτι κάποιος τοὺς παρηκολούθει ἐν τῷ σκότει. Ὁ θόρυβος τῶν κυμάτων πληττόντων ἑκατέρωθεν τὰς πλευρὰς τῆς προκυμαίας ἔκαμεν αὐτὴν ἀκουσίως νὰ προσεγγίσῃ ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν θεῖόν της, οὗτινος ἔλαβε τὸν βραχίονα· ἀλλὰ καθησύχασεν εὐθὺς μετ' ὀλίγον ἀναγνωρίσασα τὸν κ. δὲ Μομβρέν, ἐπιστρέφοντα ταὐτοχρόνως μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἶχε μείνει καὶ αὐτὸς ἐκεῖ κύπτων ἄνωθεν τῶν δρυφάκτων καὶ προσπαθῶν νὰ διακρίνῃ τοὺς ἁλιεῖς ἀγωνιζομένους ἐντὸς τῆς ζοφερᾶς ἐκείνης ἀβύσσου ! Εἶδεν ὅτι ἡ νεᾶνις καὶ ὁ θεῖός της εὑρίσκοντο πλησίον του, ἀλλὰ δὲν ὡμίλησε πρὸς αὐτοὺς ποσῶς. Ὅτε καὶ ὁ ταγματάρχης τὸν ἀνεγνώρισεν, ἐσταμάτησαν ἐκεῖ καὶ διήμειψαν τὰς ἐντυπώσεις των περὶ τοῦ ναυαγίου, καὶ ἐξηκολούθησαν ἐπὶ πολλὴν ὥραν συνομιλοῦντες ἐν τῷ σκότει ἐνῷ ἡ θάλασσα ἐξηκολούθει τὸν μέγαν καὶ ἀπέραντον ψίθυρόν της. Καὶ ἦτο θελκτικὴ—ἡ Γιλβέρτη πάντοτε τὴν ἐνεθυμεῖτο—ἡ βραδεῖα ἐκείνη συνδιάλεξις περὶ τῆς εὐσπλαγχνίας, περὶ τῶν ταλαιπωριῶν τῶν πτωχῶν, ἡ διάμειψις ἐκείνη τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν θλιβερῶν ἐντυπώσεων μεταξὺ τοῦ νέου καὶ τοῦ γηραιοῦ ταγματάρχου. Ἔναυλος ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν ἀκοήν της ἡ μελῳδικὴ φωνὴ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, ἠρέμα ἀκουομένη, παρὰ τον διαρκῆ κρότον τῶν κυμάτων. Πρὸς στιγμήν, διαλυθείσης τῆς εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ὁμίχλης, γραμμὴ φωτεινὴ ἐφάνη μακράν, ἡ πόλις τῆς Χάβρης. ὑπεράνω δὲ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ἀνὰ εἷς ἐξέλαμψαν οἱ ἀστέρες καὶ ὑπὸ τὸ φῶς αὐτῶν ἐθεάθη νῦν τὸ φάσμα τῆς λέμβου κεκλιμένης ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς,ὁμοία

πρὸς τραυματίαν καὶ σειομένης ὅπως ὑπὸ τῶν φρικιάσεων τὸ ἀγωνιῶν ζῶον!

Τότε ἐπῆλθεν εἰς ἀμφοτέρους ἡ ἰδέα νὰ διοργανώσωσιν ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ἔρανον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ. Ἡ Γιλβέρτη προσέφερε τὰς μικρὰς της οἰκονομίας· ὁ κόμης ἐδέχετο εἰς τὴν Λέσχην τὰς συνεισφορὰς τῶν φίλων του, εἰς ἃς συνήνωσε καὶ τὴν ἰδικήν του, μετέβησαν δὲ ἡ Γιλβέρτη, ὁ νέος καὶ ὁ ταγματάρχης ὁμοῦ ὅπως παραδώσωσι τὸ συναχθὲν ποσὸν εἰς τὴν παθοῦσαν οἰκογένειαν. Οἱ ταλαίπωροι! Ὁ γέρων ἔκλαιεν ἐκ χαρᾶς, τὰ μικρὰ παιδία πτοηθέντα παρετήρουν τὴν Γιλβέρτην ὡς Μοῖραν τινά, ὁ δὲ γαμβρὸς κλινήρης ηὐχαρίστει διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς, διακοπτομένης ὑπὸ ἀπαισίων προσβολῶν βηχός... Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀγαθοεργίας ἐκείνης συνέδεσε πρὸς ἀλλήλους τὴν Γιλβέρτην καὶ τὸν Ροβέρτον στενότερον παρ' ὅσον θὰ ἴσχυον μακροὶ μῆνες πολυθορύβου κοινωνικῆς σχέσεως. Συνωμίλουν ἤδη πρὸς ἀλλήλους παρὰ τὴν τράπεζαν ἢ ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὁ δὲ κύριος δὲ Μομβρὲν διῆλθε μίαν ὁλόκληρον ἑσπέραν, μίαν ἑσπέραν βροχερὰν καὶ μελαγχολικὴν πλησίον τῆς νεάνιδος, ἥτις χαριέντως καὶ ἄνευ φιλαρεσκείας καθήσασα παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον ἐξετέλεσεν ὁλόκληρον συλλογὴν ᾀσμάτων τοῦ Γκουνὼ καὶ Μασσενὲ καὶ μελῳδιῶν τοῦ Μένδελσων.

Ἡ Γιλβέρτη, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν, ᾐσθάνετο μεγάλην εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ συναντήσει της μετὰ τοῦ νέου ἐκείνου, ὅστις ἐφαίνετο αὐτῇ τόσον ἤπιος, τόσον μελαγχολικός, τόσον ἀγαθός. Δὲν ἐμερίμνα ἂν ἡ ἀόριστος ἐκείνη χαρὰ ἣν ᾐσθάνετο, ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ. Ἦτο ὅλως νέα καὶ ἡδυτάτη ἡ αἴσθησις τῆς ἰδιαιτέρας συμπαθείας, ἣν ᾐσθάνετο πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρέν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο γνωστὸς αὐτῇ ἀνέκαθεν. Ἄλλως τε ὁ ταγματάρχης εἶχε διηγηθῆ αὐτῇ ἄλλοτε πλείστας ὅσας πράξεις ἀνδρείας τοῦ μόλις ἐφήβου στρατιώτου παρὰ τὸν Λείγηρα. Ἠγνόει ὅμως τότε ὅτι ἔμελλέ ποτε νὰ συναντήσῃ τὸν νεαρὸν κόμητα εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς της, νῦν δὲ εἶχε τὴν πλάνην νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ κύριος δὲ Μομβρὲν ἦτο παλαιός της φίλος.

Πρὸ παντὸς ἐσαγήνευεν αὐτὴν ἡ μελαγχολία τοῦ νέου. Εἰς πᾶσαν σχεδὸν γυναῖκα ὑποκρύπτεται μία ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους, ἥτις ἐξ ὁρμεμφύτου ἀνακαλύπτει ἀμέσως τὴν ὀδύνην, ὡς νὰ εἶχε γεννηθῆ ἐπίτηδες, ὅπως τὴν ἀνακουφίσῃ. Ἡ Γιλβέρτη ᾤκτειρε τὸν κύριον δὲ Μομβρὲν χωρὶς καλὰ καλὰ νὰ γινώσκῃ διατί τον ᾤκτειρεν. Πλὴν δὲν ἠπατᾶτο· ὀδύνη σφοδρά, ἠθικὴ μᾶλλον ἢ σωματική, ἐρρυτίδωνε τὸ πρόσωπόν του καὶ ἐκοίλαινε τὰς παρειάς του. Ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὰ πάντα ὅπως προσπαθήσῃ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

Ἡ σύμπτωσις ἑνὸς περιπάτου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Χάριτος πρὸς τὸ μέρος τῆς Βιλλερβίλλης τὴν κατέστησεν ἐν μέρει ἐνήμερον ἴσως τοῦ μυστικοῦ τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν. Ἡ Γιλβέρτη κατελθοῦσα τῆς ἁμάξης μετὰ τοῦ θείου της ἠθέλησε νὰ περιπατήσῃ ἐπὶ τῆς χλόης τῶν λειμώνων, ὅπως ἴδῃ τοὺς συνδένδρους ἐκείνους περιβόλους, τὰ ἄκρα ἐκεῖνα τῆς εὐφόρου νορμανδικῆς γῆς, ἔνθα αἱ μηλέαι καρποβριθεῖς ὑψοῦνται μόλις ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους κεκαλυμμένου ὑπὸ σφριγώσης βλάστης, διαστιζομένης ὑπὸ βοσκόντων κτηνῶν. Παρετήρει ἄνωθεν τῶν φραγμῶν τὰς ἐπαύλεις ἐκείνας κεκονιαμένας καὶ ἐξωραϊσμένας παρὰ τῶν φιλοκάλων ἰδιοκτητῶν ὡς ἐπισκευασθέντα μικροτεχνήματα καὶ ἐξεπλήττετο χαρμοσύνως ὡς παιδίον βλέπουσα τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου εἰσδυούσας μέσον τοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων, τὰς νήσσας ἀναταρασσούσας τὸ ὕδωρ ρυακίου τινός, τοὺς νεοσσοὺς τῆς ὄρνιθος τρέχοντας ἢ τοὺς βόας παρακολουθοῦντας αὐτὴν βραδέως μὲ τὸ πρᾷον βλέμμα των.

— Πόσον εἶσαι φαιδρά!.. ἔλεγεν ὁ Βερδιέ.

— Ναί, ἀφοῦ εἶμαι μαζύ σου, θεῖέ μου!

Καὶ ὁ στρατιωτικὸς παρετήρει χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὸ ἐξηγήσῃ, πόσον τῷ ὄντι εἶχε καταστῆ φαιδρὰ ἡ Γιλβέρτη, ἀφότου διέτριβεν ἐν Τρουβίλλῃ.

Αἴφνης εἶδε τὴν ἀνεψιάν του σταματήσασαν διὰ μιᾶς εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Ἐφαίνετο ἀμηχανοῦσα καὶ ὠχροτάτη ὑπὸ τὸ ἐξ ἀλευκάστου ὑφάσματος ἀλεξήλιόν της. Ἔμπροσθέν των ἀνήρ τις ἐρχόμενος ἐσταμάτησεν αἴφνης καὶ αὐτός, εὐθὺς ὡς ἀνεγνώρισεν τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν νεάνιδα. Ὁ ἀνὴρ οὗτος κύπτων προσεπάθει νὰ ὁδηγῇ τὰ βήματα μικροῦ κορασίου, μόλις δυναμένου νὰ βαδίζῃ ἐπὶ τοῦ πηλώδους ἐδάφους τῆς ὁδοῦ. Ἠκολούθει ὄπισθεν εὔσαρκος χωρική, βεβαίως τροφός. Ὁ ἀνὴρ ὠρθώθη ἐν τάχει, ἔλαβε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ὡς νὰ ἥρπαζεν αὐτό, ἐγένετο ἄφαντος, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῆς νορμανδῆς ὄπισθεν φραγμοῦ τινος, διὰ στενωποῦ κατερχόμενος πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Βερδιὲ προσέβλεψε τὴν ἀνεψιάν του:

— Δὲν εἶνε ὁ κύριος δὲ Μομβρέν;.. τὴν ἠρώτησε.

Ἡ Γιλβέρτη ἀκίνητος δὲν ἀπήντα. Ἐφαίνετο ἀναζητοῦσα ἀκόμη ἐν τῇ ὁδῷ τὸν ἐξαφανισθέντα κόμητα καὶ τὴν χωρικὴν καὶ τὸ παιδίον.

— Τὸν ἀνεγνώρισες καὶ σύ, δὲν εἶνε ἀληθές, Γιλβέρτη;

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις.

Καὶ παρεκάλεσε μετὰ σπουδῆς τὸν θεῖόν της

ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἅμαξαν. Ὑφίστατο, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀφορμήν, ζωηρὰν δυσαρέσκειαν, αἰφνίδιον καὶ στυγνὴν λύπην. Ἐνόμιζεν ὅτι κἄτι τι πέριξ αὐτῆς ἐναυάγει. Ὁ γηραιὸς Ταινύ, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς λέμβου, τὸ αὐτὸ θάμβος θὰ ᾐσθάνθη βεβαίως τὴν προτεραίαν.

Καθ' ὁδὸν ὁ ταγματάρχης ἐπιμόνως ἐπανήρχετο εἰς τὸ περιστατικὸν τῆς συναντήσεως ἐκείνης.

— Ἦτο βεβαίως ὁ κ. δὲ Μομβρέν... Χαριέστατον ἦτο ἐκεῖνο τὸ κοριτσάκι ὁποῦ ἐπεριπατοῦσε...ὀλίγον τι ὠχρὸν μοναχά.... Τί νὰ εἶνε αὐτὸ τὸ παιδάκι;

Ἡ Γιλβέρτη τότε τὸν παρεκάλεσε νὰ μὴ εἴπῃ τι, νὰ λησμονήσῃ τὸ συμβάν, να μὴ αναφέρῃ πλέον τὸν κ. δὲ Μομβρέν, πράγματι δέ, τὴν ἑσπέραν, συναντήσασα τὸν νεαρὸν κόμητα εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου, οὐδένα ἀπέτεινεν αὐτῷ ὑπαινιγμὸν περὶ τῆς συναντήσεώς των ἐκείνης παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Χάριτος· καὶ αὐτὸς ἐπίσης δὲν ὡμίλησε ποσῶς περὶ τούτου, δὲν ὡμίλησε ποτέ.

Ποτέ! Ἄλλως τε ἡ Γιλβέρτη δὲν ἐπανεῖδεν ἔκτοτε συχνὰ τὸν κόμητα. Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐξέφρασε πρὸς τὸν θεῖόν της τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Παρισίους. Ἡ θάλασσα τὴν ἠνώχλει· τὴν ἠμπόδιζε νὰ κοιμηθῇ.

— Ἀ! μὰ τί εἶν' αὐτό, δὲν μοῦ λέγεις; σὺ ἡ τόσον ἥσυχη κοντεύεις νὰ γείνῃς νευρική! εἶπεν ὁ ταγματάρχης.

Καὶ ἀνεχώρησαν πράγματι. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ταξειδίου ἐκείνου τοῦ τόσον φαιδρῶς ἀρξαμένου καὶ τόσον ἀποτόμως λήξαντος, ὁ Βερδιὲ ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε τὴν ἀνεψιάν του ὑποπίπτουσαν εἰς ἀσυνήθεις ρεμβασμούς, εἰς κατήφειαν, εἰς λύπην σχεδόν, εἰς ἣν δὲν ὑπέκειτο ἄλλοτε. Ἔμενεν ἐπὶ ὥρας σκεπτική, αὐτὴ ἡ τόσον φιλεργός, ἡ ἔχουσα τὴν ζωηρότητα τῆς μελίσσης!

Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν μετέβη κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος δὶς ἢ τρὶς ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν ταγματάρχην εἰς τὴν ὁδὸν Μανσάρ. Αἱ ἐμφανίσεις αὗται τοῦ κόμητος ἀνησυχίαν μᾶλλον προὐξένουν ἢ εὐχαρίστησιν εἰς τὴν Γιλβέρτην. Ἔχαιρεν ἐπαναβλέπουσα τὸν νέον, ὅστις ἤρεσκεν αὐτῇ ὡς τύπος ἀνεπιτηδεύτου κομψότητος, ἀλλ' οὐ ἐν ταὐτῷ ἡ θέα τὴν ἐθορύβει ὡς μυστήριον. Δὲν ἠπατᾶτο δέ· ὑπῆρχεν ὄντως ἐν τῇ ζωῇ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν περιπέτειά τις ἴσως δρᾶμα, ἐκ τῶν σκοτεινῶν ἐκείνων δραμάτων, ὧν τὴν σκληρότητα ἀγνοοῦσιν οἱ ἄλλοι, οἷα παράγει ὁ βίος.

Πλὴν οὐδέποτε διέφυγε τὰ χείλη της ὑπαινιγμός τις περὶ τῆς συναντήσεως ἐκείνης παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Χάριτος. Ἐλάλει περὶ τῶν πλέον ἀσημάντων πραγμάτων πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, οὗτινος οὐχ ἧττον ἐπόθει νὰ μάθῃ τὸ παρελθὸν ὁλόκληρον, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης στιγμῆς. Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν κατετρίβοντο εἰς συνομιλίας ἐπὶ στρατιωτικῶν θεμάτων μετὰ τοῦ Βερδιὲ καὶ εἴς τινας συνήθεις καὶ ἄνευ σημασίας λόγους ἀνταλλασσομένους μετὰ τῆς Γιλβέρτης. Καὶ ὅμως ἐξ ὁρμεμφύτου τὰ δύο ἐκεῖνα νέα καὶ ὡραῖα ὄντα, τὰ δοκιμάζοντα τὸ αὐτὸ τῆς ἀνησυχίας αἴσθημα ὁσάκις εὑρίσκοντο ἄντικρυ ἀλλήλων, καὶ ἀποφέροντα ἐκ πάσης συναντήσεώς των τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἡδονικῆς ταραχῆς, ἐξ ὁρμεμφύτου ἐφρόνουν ὅτι ἑκάτερος αὐτῶν ἠδύνατο ν' ἀνεύρῃ εἰς τὸν ἄλλον ἐν δεδομένῃ στιγμῇ στήριγμα, παρηγορίαν, ἢ ἔτι κάλλιον—καίτοι οὐδ' ἐκείνη οὐδ' αὐτὸς ἐτόλμα νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν—ἔρωτα.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν ἐκοπίασε πολὺ νὰ διευκρινίσῃ μέρος ἐξ ὅλων τούτων ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς συναντήσεως ἐκείνης. Παρετήρει ἐξ ὑπαμοιβῆς τὴν Γιλβέρτην καὶ τὸν Μομβρὲν καὶ εὕρισκεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἰδέαν της ἐξαισίως ἁρμόζοντας πρὸς ἀλλήλους. Καὶ ἂν ἤθελον ν' ἀποκρύψωσι τὸ αἴσθημά των, ἡ ἀναφαινομένη πάντως ταραχή των τάχιστα θ' ἀπεκάλυπτε τὰ πάντα καὶ εἰς παρατηρητὴν ἧττον διπλωματικῶς ἐξησκημένον ἢ ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀναμιγνύηται εἰς ὅλα ἦτο τόσον ἀκατανίκητος ἐν αὐτῇ, ὥστε ἠρέσκετο ἤδη ἀπὸ τοῦδε νὰ φαντάζηται τελούμενον τὸν γάμον τῶν δύο νέων — μάλιστα, σύντομα καὶ χωρὶς ἀργοπορίαν! — ὅτε ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν της ἡ σκέψις ὅτι εἶχε γείνει λόγος περὶ τῆς πιθανῆς ὑποψηφιότητος τοῦ μαρκησίου δὲ Μομβρὲν μεταξὺ τῶν κύκλων τῶν βασιλοφρόνων ἐκλογέων, καὶ ἦτο ἀδύνατον, ἐντελῶς ἀδύνατον, ὁ υἱὸς τοῦ μαρκησίου νὰ νυμφευθῇ τὴν ἀνεψιὰν τοῦ δημοκρατικοῦ ὑποψηφίου! Τί *σαστισμάρα* ! νὰ ξεχάσῃ αὐτό! Καὶ ὅμως ἦτο κρῖμα, ναὶ κρῖμα! ἐταίριαζαν τόσον καλὰ οἱ δύο! Ἀλλ' ἡ πειθαρχία, τὸ καθῆκον, ἡ διαίρεσις τῶν κομμάτων!... Δὲν παίζει κανεὶς μὲ τὴν πολιτικήν, ὄχι!.. ὅπως δὲν παίζει καὶ μὲ τὸν ἔρωτα.

Καὶ τὸ πνεῦμα τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἐκάλπαζεν οὕτως, ἐξηκολούθει νὰ καλπάζῃ, ἐνῷ ὡμίλει πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρὲν περὶ παντοίων ἀδιαφόρων πραγμάτων, ἡ δὲ Γιλβέρτη ἐσυλλογίζετο διατὶ ὁ νεαρὸς κόμης ἐφαίνετο σκυθρωπότερος καὶ μελαγχολικώτερος ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

—Ὁ Ρωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλιέττα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἑρρικέττα, οἱ Καπουλέτοι καὶ οἱ Μοντέκοι τῆς ἐκλογῆς!.. Εἶνε αἰώνιον τὸ δρᾶμα..' Ἀλλὰ δὲν πταίομεν ἡμεῖς!..

Καὶ διὰ νὰ ἔχῃ ὁπωσδήποτε καθαρὰν τὴν συνείδησιν, ἠρώτησεν αἴφνης τὸν κόμητα ἂν

ἦτο ἀληθὲς ὅτι ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν θὰ ἐξετίθετο ὡς ὑποψήφιος πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Σαρβέ.

—Ὁ πατήρ μου πολὺ διστάζει ἀκόμη, κυρία, ταλαντεύεται δέ, σᾶς ἐξομολογοῦμαι, μεταξὺ τῶν παρακλήσεων τῶν φίλων καὶ τῆς ὑποσχέσεως, ἣν ἔδωσεν ἄλλοτε πρὸς τὴν μητέρα μου, ἥτις τὸν καθικέτευσε νὰ μὴ ἀναμιχθῇ ποτε εἴς τι.

— Ναί, γνωρίζω ὅτι ἡ κυρία μήτηρ σας δὲν παρεδέχετο ὅτι εἷς εὐπατρίδης ὤφειλε ν' ἀναμιχθῇ οὐδὲ κἂν εἰς τὴν παροῦσαν κίνησιν. Ἐδυσχέραινε κατὰ τῆς παρούσης κυβερνήσεως ὅπως καὶ κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν τὴν κατηγορῶ. Τοῦτο σημαίνει πίστιν πρὸς τὰς ἀναμνήσεις.

Ἡ Γιλβέρτη παρετήρησεν ὅτι ὁ κ. δὲ Μομβρὲν συνωφρυώθη ὁπωσοῦν, ὅτε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὡμίλησεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀποθανούσης μαρκησίας. Ὁ νέος προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ διὰ τὸ φιλοφρόνημα τῆς Ἐρρικέττας· ἀλλὰ προφανῶς ἀπέκρυπτε πικρὰν ἢ ζοφερὰν ὑστεροβουλίαν.

Ἠγέρθη χαιρετίζων, ὡς νὰ ἤθελε νὰ εὐχαριστήσῃ, πράγματι ὅμως ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἐπίσκεψιν.

Ἀλλ' ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐνθαρρυνθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης ταύτης ἀψιμαχίας, ἤθελεν, ἀφοῦ εὑρίσκετο ἐνώπιόν της ὁ υἱὸς ἑνὸς τῶν ἀντιπάλων της, νὰ ἐξωθήσῃ τὴν κατόπτευσιν μακρότερον.

— Λοιπόν, εἶπε, τὸ κόμμα τῶν βασιλοφρόνων δὲν θὰ συμμετάσχῃ τῆς πάλης αὐτὴν τὴν φοράν;

—Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ κόμης μειδιῶν, ἀναμετρεῖ μόνον τὰς δυνάμεις του καὶ καιροφυλακτεῖ.

—Ὁ κ. μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν θὰ ἦτο ἀντίπαλος ἐπίφοβος.

—Νομίζετε, κυρία;

— Βεβαίως· καὶ ἂν ὁ πατήρ σας δὲν κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, σχεδὸν θὰ λυπηθῶμεν διότι δὲν θὰ εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ διαγωνισθῶμεν πρὸς ἄνδρα, τὸν ὁποῖον πάντες ἀγαπῶσι καὶ ὑπολήπτονται.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ροβέρτος, διὰ νὰ λάβητε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὸν νικήσητε! Ὢ! μὴ τὸ ἀρνηθῆτε, κυρία. Δὲν ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν δυνάμεων τῶν ἡμετέρων φίλων· οὐδ' ὁ πατήρ μου ἀπατᾶται ἐπίσης ὡς πρὸς τοῦτο. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤθελεν ἐμποδίσει αὐτὸν νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ὁμοφρόνων του, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν μία δρὰξ οὗτοι, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὤφειλει ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς σημαίας του.

— Ποία εἶνε ἡ σημαία του; ἠρώτησεν ἡ κυρία Ἐρβλαί· ἐγὼ μόνον τὴν τρίχρουν γνωρίζω.

— Εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἠκολούθουν, ὅτε εἶχα τὴν τιμὴν νὰ ὑπηρετῶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ θείου τῆς δεσποινίδος, ἀπήντησεν ὁ κύριος δὲ Μομβρὲν στρεφόμενος πρὸς τὴν Γιλβέρτην.

Προσέκλινε καὶ αὖθις ἀποχαιρετίζων τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, αὕτη δὲ τὸν ηὐχαρίστησεν ἐκ νέου, καταλιποῦσα πλέον τὴν περὶ τῆς πολιτικῆς συνομιλίαν, καὶ συνώδευεν αὐτὸν μετὰ τῆς Γιλβέρτης διὰ τῶν δενδροστοιχιῶν τοῦ κήπου. Ἓν ὄχημα ἀνέμενε παρὰ τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν.

Ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἔφθανον ἐκεῖ, διανομεύς τις τοῦ τηλεγραφείου ἔκρουσε τὸν κωδωνίσκον τῆς θύρας, κομίζων τηλεγράφημα. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐζήτησε συγγνώμην διότι ἔπρεπε ν' ἀπαντήσῃ παραχρῆμα, καὶ μετὰ χαρίεντος μειδιάματος, διακόπτουσα τὴν μετὰ τοῦ κυρίου δὲ Μομβρὲν συνδιάλεξιν, ἀπῆλθεν ἐν τάχει, ἀφήσασα αὐτόν, ἑκουσίως ἴσως, μετὰ τῆς Γιλβέρτης· ὁ κ. δὲ Μομβρέν, κρατῶν τὸν πῖλόν του εἰς τὴν χεῖρα προσέβλεπεν ἐντὸς τοῦ πλαισίου ἐκείνου τοῦ πλήρους φωτὸς καὶ ἀνθέων τὴν νεάνιδα, ἣν ἀνελογίζετο τόσον συχνὰ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς τοὐλάχιστον ζέσεως, μεθ' ἧς αὐτὴ ἀνελογίζετο ἐκεῖνον.

Ἡ νεᾶνις ἐποίησε κίνημά τι ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν χαιρετίσῃ καὶ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν Ἐρρικέτταν, ἀλλ' ὁ κόμης ἀπέτρεψεν αὐτὴν διὰ νεύματος, εἰς ὃ ἐνυπῆρχε σχεδὸν ἱκεσία.

— Λοιπὸν εἶνε ἀληθές; εἶπεν. Ὁ θεῖός σας ἐρρίφθη εἰς τὴν τύρβην τῆς ἐκλογῆς;

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ Γιλβέρτη. Εἶπον αὐτῷ ὅτι τοιοῦτο ἦτο τὸ καθῆκόν του καὶ ὑπήκουσεν.

—Τὸ καθῆκον τῶν ἐντίμων εἶνε ν' ἀφίνωσι τοὺς ῥᾳδιούργους νὰ ῥυπαίνωνται εἰς τὸ τέλμα αὐτὸ τῆς πολιτικῆς. Αὐτὸ ἔλεγον πρὸς τὸν πατέρα μου, ὅστις δὲν σκέπτεται πάντοτε ὅπως ἐγὼ καὶ ὅστις, μετὰ λύπης τὸ ὁμολογῶ, θὰ ἦτο ἱκανὸς ν' ἀντιμετωπίσῃ ὅπως ὁ θεῖός σας, τὰ κοάσματα τῶν βατράχων ζητούντων βουλευτήν!

— Ἴσως ὅμως, ὑπέλαβεν ἡ Γιλβέρτη, ὁ πατήρ σας καὶ ὁ θεῖός μου, δὲν εἶχον ἄδικον. Ἂν ὅλοι ἠρνοῦντο, τί θὰ συνέβαινεν;

— Δὲν θὰ ἐβυθιζόμεθα περισσότερον εἰς τὴν ἄβυσσον ἀφ' ὅσον καὶ τώρα, ἀπήντησεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν.

— Εἴσθε ἀπαισιόδοξος.

— Ἐπεθύμουν νὰ εἶμαι τοιοῦτος. Ἀλλ' ὑμεῖς, δεσποινίς, δὲν θὰ ὑποστῆτε, πιστεύω, τὴν ἐπίδρασιν τῆς θελκτικωτάτης κυρίας Ἐρβλαί. Δὲν θὰ εὐχαριστούμην διόλου βλέπων ὑμᾶς καθισταμένην γυναῖκα πολιτικήν.

— Ἐγώ; . . . μὴ φοβῆσθε, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη. Ἡ πολιτικὴ μοῦ προξενεῖ τρόμον.

— Λοιπὸν δὲν θὰ μεταβληθῆτε;

— Τί ἐννοεῖτε μὲ τοῦτο;

Ἡ νεᾶνις ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ῥάβδων τῆς ἡμιανοίκτου κιγκλιδωτῆς θύρας, αἱ δὲ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου διερχόμεναι διὰ μέσου τῶν κλάδων τῶν πεφυτευμένων παρὰ τὴν εἴσοδον ὑψηλῶν καστανεῶν, ἐπέρριπτον φωτεινὰς κηλῖδας

ἐπὶ τῆς κόμης, τῶν ὤμων καὶ τῶν παρειῶν τῆς νεάνιδος, ὡς νὰ κατησπάζοντο αὐτήν.

Ὁ Ροβέρτος τὴν ἔβλεπε, μὴ ἀπαντῶν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ περιβάλλων αὐτὴν διὰ βλέμματος πλήρους βαθείας ἀφοσιώσεως, συνῃσθάνετο δὲ ἡ νεᾶνις ὅτι ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ ἐνυπῆρχέ τι ὡσεὶ ἐξομολόγησις, ὡσεὶ προσφορὰ ἄφωνος ὁλοκλήρου ὑπάρξεως ἀλλ' ἐν ταυτῷ κἄτι τι ἀδήλως ἐπώδυνον καὶ ἐναγώνιον... Καὶ ἐπανέβλεπεν, ἐπανέβλεπεν ἀκόμη τὸν κύριον δὲ Μομβρὲν ἐκεῖ πέραν μετὰ τοῦ μικροῦ κορασίου του, μόλις βηματίζοντος πλησίον του, ἐν τῇ ἀκτῇ τῆς Χάριτος.

Ἴσως ὁ νέος ἐμάντευσε τὸν λογισμόν, τὸν ἐπελθόντα εἰς τὴν χαρίεσσαν ἐκείνην μελαγχροινὴν κεφαλήν.

Ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Γιλβέρτην καὶ χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησίν της, εἶπεν αὐτῇ:

— Καίτοι εἴμεθα ἀντίπαλοι, ὡς φαίνεται, εἰπέτε παρακαλῶ εἰς τὸν θεῖόν σας ὅτι εἶμαι αὐτῷ ἀφωσιωμένος ἐξ ὅλης καρδίας. Θὰ τοῦ τὸ εἴπητε, δὲν εἶνε ἀληθές, δεσποινίς;

Καὶ προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ προφέρων τὴν λέξιν «ἀντίπαλοι». Εἶτα ἐλάλησε μετὰ διαχύσεως. Ἡ Γιλβέρτη εἶχεν ἤδη τείνει αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ ἔμειναν ἐκεῖ ἐπί τινας στιγμὰς χωρὶς ν' ἀνταλλάξωσι πλέον λέξιν, τεταραγμένοι· ἡ νεᾶνις ᾐσθάνετο τοὺς δακτύλους τοῦ Ροβέρτου τρέμοντας, ἐνῷ ἔσφιγγον τοὺς ἰδικούς της, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα ν' ἀποσύρῃ τὴν τεταμένην χεῖρά της ὡς νὰ προὐξένει αὐτῇ ἡ χειραψία ἐκείνη περισσοτέραν εὐχαρίστησιν ἢ ταραχήν.

Ἐπὶ τέλους ὅμως βραδέως, πολὺ βραδέως ἀφῆκε τὴν χεῖρά της νὰ καταπέσῃ, ἀπέτεινε δὲ πρὸς τὸν κύριον δὲ Μομβρὲν ἓν «καλὴν ἀντάμωσιν, χαίρετε!» χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί ἔλεγεν.

Ἐπείγετο νὰ φύγῃ. Προῃσθάνετο ὅτι καὶ αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἡ σιγὴ τὰ πάντα καθίσταντο ἀνησυχητικὰ νῦν καὶ ὅτι ὁ κ. Μομβρὲν ἔμελλεν ἴσως ν' ἀποτείνῃ αὐτῇ λόγους, τοὺς ὁποίους δὲ ἤθελε ν' ἀκούσῃ.

Ὁ νέος ἵστατο ἀκόμη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὄρθιος, παρατηρῶν αὐτὴν ἀπομακρυνομένην διὰ μέσου τῶν δενδροστοιχιῶν καὶ ἐπανερχομένην εἰς τὴν ἔπαυλιν. Τότε μόνον ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του, ὅτε ἡ νεᾶνις ἐγένετο ἄφαντος ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ πρόστῳον.

Ὤθησε τὴν κιγκλίδα καὶ σχεδὸν ἀποτόμως εἶπε πρὸς τὸν ἀναμένοντα ἐν τῇ ὁδῷ ἡνίοχον.

— Εἰς Μελέν!

Τὸ ὄχημα ἀπεμακρύνθη· εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἡ Γιλβέρτη ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ οἱ δάκτυλοί της διέτρεχον τὰ ἐξ ἐλεφαντόδοντος πλῆκτρα ὡς νὰ ἐπρόκειτο ἡ μουσικὴ νὰ λικνίσῃ τὴν ὀδύνην της ἢ νὰ καταπνίξῃ τοὺς λυγμούς της.

(Ἕπεται συνέχεια).

Δ' ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἀρτιγενεῖς ἑλληνικαὶ βιομηχανίαι.

Αἱ προκαταρκτικαὶ δηλώσεις τῶν μελλόντων νὰ συμμετάσχωσι τῆς Δ' Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως ὑπεβλήθησαν ἤδη καὶ ἡ συλλογὴ φαίνεται οὐχὶ κατωτέρω τῆς κοινῆς προσδοκίας, λαμπρὰν μέλλουσα νὰ ἀποτελέσῃ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν. Καὶ πρόωρος καὶ ἀτελὴς βεβαίως θὰ ἦτο πᾶσα περιγραφὴ τῶν ἐκθεμάτων ἐπὶ τῇ βάσει μόνων τῶν δελτίων τῶν ἐκθετῶν· ἀλλὰ δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν διὰ βραχέων, ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς εἰς λεπτομερῆ τῆς ἐκθέσεως περιγραφήν, περί τινων βιομηχανικῶν ἐργασιῶν, ἤδη ἀναπτυχθεισῶν ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἄριστα παραγουσῶν ἔργα.

Καὶ ἐν πρώτοις τὰ στεαρικὰ κηρία ἀφ' οὗ βαρύτατος ἐπεβλήθη σωφρόνως δασμὸς εἰς τὰ ἔξωθεν εἰσερχόμενα, κατασκευάζονται ἅπαντα ἐν τῷ τόπῳ καὶ τρία ἐργοστάσια, ἓν ἐν Κερκύρᾳ, ἓν ἐν Φαλήρῳ καὶ ἓν ἐν Βόλῳ ἁμιλλῶνται περὶ τῆς καλλιτέρας παραγωγῆς. Λυπηρὸν ὅμως εἶναι, καὶ τοῦτο παρατηρεῖται οὐ μόνον ἐν τούτῳ τῷ εἴδει ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ὅτι κηρία στεαρικὰ κατασκευαζόμενα ἐν τῷ τόπῳ περιβάλλονται ξένα ἐνειλήμματα καὶ πωλοῦνται ὡς ἐξωτερικὰ τοῦ Βελγίου ἢ τῆς Γαλλίας εἰς τιμὰς ὑψηλάς.

Τὰ χειρόκτια κατασκευάζονται ἐν Κερκύρᾳ ὅπου ἄριστον ἱδρύθη ἐργοστάσιον αὐτῶν, οὐ μόνον δὲ τὰ ἐκ λεπτοῦ δέρματος τοιαῦτα ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἀξιωματικῶν, ἅτινα μάλιστα προτιμῶνται τῶν ὁμοίων ἐξ Ἑσπερίας κομιζομένων. Καὶ τῶν χειροκτίων ὅμως τούτων τὰ πλεῖστα ἐν Ἀθήναις πωλοῦνται ὡς εὐρωπαϊκὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἐντοπίας παραγωγῆς προσγιγνομένην ὠφέλειαν.

Ἡ τέχνη τοῦ λευκοσιδήρου ἀνεπτύχθη ἐν Ἀθήναις μεγάλως, κατασκευάζονται δ' ἔργα ἀξιολογώτατα ἀληθῶς. Κλωβοὶ πτηνῶν μικροὶ καὶ μεγάλοι, λουτρῶνες παντὸς εἴδους, καταιωνητικαὶ μηχαναί, κομψὰ νιπτηροδοχεῖα, λύχνοι πετρελαίου ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων καὶ εὐωνοτέρων μέχρι τῶν τελειοτέρων τῶν τοῦ Βελγικοῦ συστήματος τῶν ἄπλετον παραγόντων φῶς.

Ἀλλὰ καὶ τῶν εἰδῶν τούτων τὰ πλεῖστα δὲν περιεβλήθησαν ἔτι τὴν σφραγῖδα τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Ἐξακολουθοῦσι πωλούμενα ὡς εὐρωπαϊκὰ καὶ εἰς τιμὰς ὑψηλάς, ὑψηλοτέρας τῶν πρίν, καὶ τοῦτο διότι οἱ ἔμποροι προφασίζονται τὴν διαφορὰν τοῦ νομίσματος, τοὺς βαρεῖς δασμοὺς τῶν τελωνείων καὶ μυρίας ἄλλας προφάσεις. Κλωβὸς π.χ. ἐκ τῶν μειζόνων διὰ ψιττακούς, κατασκευάζεται ἀντὶ δρ. 18 καὶ πωλεῖται τῷ ἐμπόρῳ, ὅστις τὸν μετα-

πωλεῖ δρ. 30. Ὁ κατασκευαστὴς κερδίζει δρ. 5 καὶ ὁ ἔμπορος δρ. 12.

Αἱ τέχναι τοῦ χάρτου καὶ ναστοχάρτου ὁμοίως ἀνεπτύχθησαν κατὰ πολύ. Δύο ἐργοστάσια φακέλλων ἐν Ἀθήναις κατασκευάζουσι τοιούτους εὐωνοτάτους καὶ κατ' οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων· τὸ εὐχάριστον δ' ἐν τούτοις εἶναι ὅτι καὶ ἡ πρώτη ὕλη ὁ χάρτης κατασκευάζεται ἐν Ἀθήναις.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων τὰ παρὰ τοῖς πιλοπώλαις χρήσιμα κυτία πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν πίλων στρατιωτικῶν καὶ ἀστικῶν, τὰ εἰς τὰς ραπτρίας τῶν νεωτερισμῶν χρησιμεύοντα κιβωτίδια πρὸς ἀποστολὴν τῶν ἐνδυμάτων, οἱ παντοειδεῖς κυτίσκοι τῶν φαρμακοποιῶν ποικιλωτάτων σχημάτων, αἱ ποικίλαι θῆκαι τῶν σακχαροπλαστῶν διὰ τοὺς σακχαροπήκτους καρποὺς καὶ τὰ σακχαρωτὰ ἅπαντα ταῦτα κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις. Ἀλλὰ θὰ κατασκευασθῶσιν ἀκόμη κομισθέντων τῶν μηχανημάτων καὶ θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ ἄλλα τῆς τέχνης τοῦ χάρτου ὡραῖα ἔργα, οἱ περιλάλητοι Βενετικοὶ φανοὶ διὰ φωτοχυσίας καὶ τὰ κομψὰ περιβλήματα τῶν ἀνθοδεσμῶν.

Ἐνταῦθα δ' ἀνακτέον καὶ τὰ περίκομψα κατάστιχα, βιβλία λογιστικὰ καὶ τετράδια μαθητικὰ παντὸς εἴδους, ἅτινα κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ δύο ἢ καὶ τριῶν ἐργοστασίων. Κατασκευάζονται δὲ στερεώτατα καὶ ἐφάμιλλα πρὸς τὰ ἔξωθεν κομιζόμενα. Μεγάλην δὲ ἡ κατασκευὴ τούτων θὰ προσλάβῃ ἀνάπτυξιν καὶ ἡ διάδοσις αὐτῶν θὰ γίνῃ εὐρυτέρα ὅταν προσεχῶς λήξῃ τὸ συμβόλαιον καταναλώσεως μεγάλου ἐνταῦθα χαρτοπωλικοῦ καταστήματος μεθ' ἑνὸς τῶν πρωτευόντων Γερμανικῶν οἴκων. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα μεγάλην ὡς εἰκὸς θὰ δώσῃ κίνησιν καὶ ἡ ἐνεργουμένη ἤδη ἀνακαίνισις τοῦ ἐν Φαλήρῳ ὑπάρχοντος χαρτοποιείου ὅπερ ποικίλας μέχρι τοῦδε ὑπέστη τύχας.

Ἔχομεν ὅμως καὶ ἄλλα. Οἱ λαιμοδέται οἱ δεδεμένοι ἐκεῖνοι καὶ ποικιλόσχημοι μεταξωτοί, κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις καὶ τρία ἐκ τούτων ἐργοστάσια ἐπασχολοῦσι πεντήκοντα περίπου ἐργάτιδας. Τὸ ἓν τούτων διευθύνει κόρη μόλις δεκατριῶν ἐτῶν μετὰ δεξιότητος καὶ ἐπιμελείας μεθ' ἧς οὐδὲ ἀνὴρ καθεστηκὼς ἤθελε κατορθώσει.

Ἔρχονται κατόπιν τὰ μύρα καὶ ἀρώματα. Ἕκαστος κουρεὺς καὶ φαρμακοποιὸς διὰ τῆς ἰδίας μελέτης καὶ εὐφυΐας κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ οὐ μόνον τοῦ ὕδατος τῆς Κολωνίας ἀρίστας ἀπομιμήσεις ἀλλὰ καὶ ἐλιξίρια παντοῖα καὶ ὕδατα τῆς κινίνης καὶ ὀδοντοτρίμματα ποικίλα καὶ σάπωνας μυρωδικοὺς καὶ πάντα τῆς μυρεψικῆς τὰ εἴδη. Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἐργοστάσιον τέλειον λειτουργεῖ ἐν Ἀθήναις σαπωνοποιΐας οὗτινος τὰ προϊόντα φέρουσι μὲν εἰσέτι τὸν τύπον τῶν Παρισίων, μέλλουσι δὲ νὰ περιβληθῶσι τὴν ἑλληνικὴν μορφὴν ἐν τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιάδι λαβόντος τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ τὴν ἄδειαν ἐν τῷ χώρῳ αὐτῷ τῆς ἐκθέσεως νὰ στήσῃ τὰς μηχανὰς αὐτοῦ καὶ νὰ παραγάγῃ τοὺς ἑλληνικοὺς σάπωνας.

Ἐπειδὴ δ' εἴπομεν περὶ φαρμακοποιῶν, καὶ πολλὰ τῶν φαρμακευτικῶν εἰδῶν τῶν γνωστῶν κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Specialités κατασκευάζονται ἐν Ἑλλάδι. Οἶνοι τῆς Κίνας ἐν φιάλαις ἐλάχιστοι εἰσκομίζονται ἔξωθεν, τῶν φαρμακοποιῶν δ' ἕκαστος κατασκευάζει καὶ ἰδίαν κίνας σκευασίαν. Ἀλλὰ καὶ σίδηρος καὶ ἄλλαι σκευασίαι κατασκευάζονται ἐνταῦθα ἰσάμιλλοι πρὸς τὰς ἔξωθεν κομιζομένας.

Μεταξὺ τῶν φαρμακευτικῶν προϊόντων καταλογιστέον καὶ τὴν κατασκευὴν ἐνταῦθα καὶ ἐν Πάτραις ἀποστάγματος ἐκ γλυκορρίζης ἥτις εἶναι γνωστὴ κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα γιάμπολη. Οἱ ἐν Ἀθήναις μάλιστα παραγωγεῖς μεγάλην εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξάγουσι ποσότητα ἐκ ταύτης.

Καὶ τί ἀκόμη; Κτένες ἐκ κεράτων βοῶν ἐλλείψει ἔτι ἐλεφαντόδοντος καὶ ψῆκτραι διάφοροι κατασκευάζονται ἐνταῦθα.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἅτινα νῦν παρασιωπῶμεν ἐν τῇ προχείρῳ ταύτῃ ἀναγραφῇ τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν, διότι αἱ μεγάλαι βιομηχανίαι, ἰδίως ἡ μηχανουργία, ἡ ὑφαντουργία, ἡ ναυπηγικὴ θὰ καταπλήξωσι διὰ τῶν ἀρίστων αὐτῶν ἔργων.

Μ.

ΖΩΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

Ὁ κ. Λέων Μπονὰ εἶνε εἷς τῶν συμπαθεστάτων καὶ κρατίστων νεωτέρων Γάλλων καλλιτεχνῶν. Ἐν ἡλικίᾳ νεαρᾷ εἰσέτι, ἀλλ' ἐν πλήρει τῆς τέχνης του ἀκμῇ, ἔγραψεν ἤδη πίνακας πολλοὺς ἀξιοθαυμάστους, ἠδύνατο δὲ νὰ συγγράψῃ καὶ τ' ἀπομνημονεύματα τῶν προτύπων του, διότι ὅπως κέκτηται πνεῦμα ὑπέροχον διὰ νὰ τὰ ζωγραφίζῃ, μεταχειρίζεται δεξιῶς τὸν κάλαμον ὡς καὶ τὸν χρωστῆρα. Δὲν ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅ,τι γινώσκω περὶ τῶν εἰκόνων του· ἀλλ' ἐκ συνομιλιῶν φιλικῶν ηὐτύχησα ν' ἀρυσθῶ ἀνέκδοτά τινα ἀνήκοντα πραγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ εἰς τὴν μᾶλλον εὐχάριστον τῶν ἱστοριῶν μάλιστα, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης.

Ὁ κ. Κάμιλλος Δουσὲ διηγεῖτο ἡμῖν πρὸ μικροῦ τὴν ἔκπληξίν του, ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μπονά, ὅστις ἔμελλε ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ζῶσαν, τὴν μειδιῶσαν, τὴν ἀγχίνοα, τὴν καλοκἀγαθον μορ-

φὴν τοῦ ἐξαιρέτου ἰσοβίου γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας.

Ὑπῆρχεν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ ἐπὶ μιᾶς ἕδρας ἡ προσωγραφία τοῦ κ. Λέοντος Κονιέ, ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτῆς ἡ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τῆς ἕδρας ἦτο τόσον ζωντανή, τόσον εἶχε ζωὴν καὶ ἔκφρασιν, ὥστε ἀκουσίως εἰς τὴν πρώτην του ὁρμὴν ὁ κ. Δουσὲ ἐχαιρέτισε καὶ προὐχώρησε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν συνάδελφόν του λέγων:

—Ὦ! φίλτατε κύριε Λέον Κονιέ!..

Καὶ ἐσταμάτησεν εἰς ἀπόστασιν τριῶν βημάτων· ἀλλ' ὁ Μπονὰ κατεγοητεύθη. Ποῖος ἔπαινος θὰ ἦτο ἰσάξιος τῆς ἀπάτης ἢ τῆς ἐκπλήξεως ἐκείνης;

Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του τῷ κειμένῳ εἰς τὴν πλατεῖαν Βεντιμίλλης, εἰς τὴν ἄκραν τῆς οἰκίας τῆς ἀποτελούσης γωνίαν μετὰ τῆς ὁδοῦ Βουλώνης ὁ κ. Μπονὰ ἤρχισε τὴν γραφὴν τῆς διασήμου προσωπογραφίας τοῦ κ. Θιέρσου. Ἀλλ' ἡ θέσις δὲν ἦτο κατάλληλος. Ἡ κλίμαξ ἦτο δυσανάβατος διὰ τὸν πρεσβύτην, ἐκεῖ ἐπάνω δὲ οἱ δεκαοκτὼ βαθμοὶ τῆς θερμοκρασίας, οἱ ἀπαιτούμενοι παρὰ τοῦ ἰατροῦ του—δεκαοκτὼ βαθμοί, οἵτινες ἔπρεπε πανταχοῦ ν' ἀκολουθῶσι τὸν κ. Θιέρσον, δεκαοκτώ μόνον, οὐδὲ εἷς ἐπὶ πλέον, οὐδὲ εἷς ἐπὶ ἔλαττον—ἢ ὑπελείποντο ἢ ἐπλεόναζον πολὺ ταχέως.

Ὁ ζωγράφος προέτεινε τότε εἰς τὸν κ. Θιέρσον, ἂν εὑρίσκετο ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μέρος φωτεινὸν καὶ κατάλληλον, νὰ γράψῃ τὴν προσωπογραφίαν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὑπὸ ἕνα ὅρον, ὅτι καὶ ἐκεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Βεντιμίλλης οἰκίαν του ὁ ζωγράφος θὰ ἦτο ἐλεύθερος, ἐντελῶς ἐλεύθερος καὶ δὲν θὰ ἐδείκνυε τὸ ἔργον του, εἰμὴ ὁσάκις ἤθελε τοῦ ἔλθῃ ἡ ὄρεξις. Ὁ ζωγράφος εἰς τὸ σπουδαστήριόν του εἶνε κύριος, ὅπως ὁ κυβερνήτης εἰς τὸ πλοῖόν του.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος, ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὴν κατοικίαν μου.

Ὁ Μπονὰ μετεκόμισεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸν πίνακα καὶ τὸν ὀκρίβαντά του.

— Κανεὶς δὲν θὰ εἰσέλθῃ! εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, κανείς!

Πρὸ πάντων τὴν περιέργειαν, τὴν ὅλως φυσικήν, τῆς κυρίας Θιέρσου ἐφοβεῖτο ὁ Μπονά. Δὲν ἐγνώριζε τότε τὴν κυρίαν Θιέρσου, ἣν κατόπιν ἐξετίμησεν ὡς ἔδει καὶ ἥτις ἔλεγε τοποθετοῦσα αὐτὸν πλησίον τοῦ κ. Θιέρσου κατὰ τὸ γεῦμα: Ὁμιλεῖτέ του περὶ ζωγραφικῆς!... αὐτὸ τὸν εὐχαριστεῖ!.. καὶ λησμονεῖ τὴν πολιτικήν! Ὁμιλήσατέ του περὶ τοῦ Ραφαήλ, κύριε Μπονά, ὁ Ραφαὴλ τὸν παρηγορεῖ διὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ κ. Βυφφέ...»

Ὁ ζωγράφος λοιπὸν ἐγκατέστη καὶ ἐπελήφθη τοῦ ἔργου του. Ὁ κ. Θιέρσος ἐξέλεξε μίαν στάσιν, τὴν φυσικωτέραν καὶ ἁπλουστέραν, ἥτις ἦτο καὶ ἡ καλλιτέρα. Ὁ Μπονὰ ἤρξατο τὴν ἐργασίαν του ἐντὸς τῆς παστάδος τοῦ μεγάρου. Εὑρίσκετο ὅλως ἀπησχολημένος εἰς τὸν πίνακά του, ὅτε ἡ θύρα τῆς παστάδος αἴφνης ἠνεῴχθη. Ἦτο ἡ κυρία Θιέρσου.

— Ἀγαπητή μου, συγγνώμην, τί ἔρχεσαι νὰ κάμῃς ἐδῶ; εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος μὲ τὴν μικρὰν καὶ διαπεραστικὴν φωνήν του, καὶ μὲ πολλὴν σφοδρότητα. Γνωρίζεις τὰς συμφωνίας μας. Πήγαινε καὶ νὰ μὴ ξαναέλθῃς!..

— Ἀλλα, κύριε Θιέρσε, ἦλθα νὰ ἰδῶ μήπως χρειάζεσαι τίποτα...

— Αἴ, ἀγαπητή μου, δὲν εἶμαι δὰ μικρὸ παιδί!.. εἰξεύρω νὰ ζητήσω ἂν μοῦ χρειασθῇ τίποτε. Ἔπειτα, ἔχω τὸν Λουδοβῖκον (τὸν γηραιόν του θαλαμηπόλον ὃν ἀπεκάλει γελῶν ἠλίθιον, ἀχρεῖον, καὶ ὃν ἐν τούτοις ἠγάπα, ὅπως ὁ Ναπολέων ὁ Α' ἠγάπα τὸν Κώνσταντα Βαλλαί, τὸν *πιστόν του*, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν ἄπιστόν του Κώνσταντα, ὅστις δὲν τὸν συνώδευσεν εἰς τὴν νῆσον Ἔλβαν) ἔχω τὸν Λουδοβῖκον, ὅστις εἶνε ἐδῶ ἀπ' ἔξω. Πήγαινε καὶ νὰ μὴ ξαναέλθῃς!

Ἡ κυρία Θιέρσου ἐξῆλθε πράγματι· ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν ἡ θύρα ἠνεῴχθη καὶ ἡ σύζυγος τοῦ κ. Θιέρσου ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν.

Βλέπων ὅμως αὐτὴν εἰσερχομένην ὁ κ. Θιέρσος ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς ἕδρας του, ἐπορεύθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν θύραν, πρὶν ἢ ἡ κυρία Θιέρσου διστάζουσα ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν καὶ φράσσων τὴν δίοδον:

— Κυρία Θιέρσου, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν ὀξυτάτην, κυρία Θιέρσου, ἡ διαγωγή σου εἶνε ἀποτρόπαιος! Ἂν δὲν ἀποσυρθῇς ἐν τῷ ἅμα, θὰ μὲ ἀναγκάσῃς νὰ σὲ δείρω!

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν κ. Μπονὰ μὲ τὸν ἐκ λεπτῆς μετάξης θύσανον τοῦ σκούφου του ὠρθωμένον ἐπὶ τοῦ μετώπου του ὡς λοφιὰν ἀλεκτρυόνος εἶπε γελῶν μὲ τὸ σύνηθες ἐκεῖνο εἰρωνικὸν ὕφος του:

— Ἀκοῦτ' ἐκεῖ! ὁ κύριος Θιέρσος νὰ δέρνῃ τὴν κυρίαν Θιέρσου! Τί θὰ ἔλεγον αὔριον αἱ τάδε καὶ αἱ τάδε ἐφημερίδες περὶ τοῦ *απαισίου πρεσβύτου*.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ ἑσπέραν ἀπαραιτήτως λόγος περὶ τοῦ *ἀπαισίου πρεσβύτου* εἰς τὰς στήλας μερικῶν ἐφημερίδων.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ κυρία Θιέρσου ὑπέκυψε καὶ ὑπακούουσα τιθασσευμένη δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν περίφημον παστάδα, εἰμὴ ὅτε ἡ προσωπογραφία ὁλοτελῶς ἐπερατώθη, πάλιν δὲ καὶ τότε ὁ κ. Θιέρσος ἔλεγεν αὐτῇ φαιδρῶς:

— Σὲ παρακαλῶ, φιλτάτη μου... Σέ παρακαλῶ ἐγώ!... Θὰ εὐχαριστηθῇς πολύ!... Ἠμπορεῖς νὰ εἰσέλθῃς! Δὲν θὰ σὲ πειράξω!

Ὁ κ. Γρεβὺ ἦτο ὀλιγώτερον εὐερέθιστος τοῦ κ. Θιέρσου. Ἀξιοπρεπής, προσηνής, σοβαρὸς ἦτο ἱκανὸς νὰ μένῃ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἔμπροσθεν τοῦ ζωγράφου του, χωρὶς νὰ ταραχθῶσιν οἱ μυῶνες ἢ τὰ νεῦρα τοῦ προσώπου του. Ἐνῷ δὲ ἵστατο ἀπεικονιζόμενος, ἀπήγγελλε τεμάχια τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους ἑλληνιστὶ πρὸς τὸν Μπονά, ἐξῄρε δὲ διὰ τῆς ἀπαγγελίας του τὴν καλλονὴν τῆς εὐήχου καὶ ἁρμονικῆς ἐκείνης γλώσσης.

Ὁ Μπονὰ λαλεῖ μετά τινος περιπαθοῦς σεβασμοῦ περὶ τοῦ δουκὸς τῆς Ὠμάλης, εὐπατρίδου καὶ στρατιώτου, ὅστις διηγεῖτο αὐτῷ τόσας χαριέσσας ἱστορίας, διασκεδαστικάς, πνευματώδεις, ὄντως γαλλικάς, ἀναμνήσεις πολεμικάς, ἀφρικανικὰ ἀνέκδοτα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐλαχίστη περιπέτεια προσελάμβανε κατὰ τὴν διήγησιν, εἰς τὰ διαλείμματα τῆς ἀναπαύσεως, χαρακτῆρα ἡρωϊκόν, ἐν οἷς ἡ ἐκ τῆς μάχης συγκίνησις ἀνεμιγνύετο μετὰ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ στρατοπέδου.

Ἦτο ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὁ στρατηγὸς Φὰρ εἶχε καταργήσει τὰ τύμπανα εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! ἔλεγεν ὁ δοὺξ τῆς Ὠμάλης καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ περιστρέφων ἓν σιγάρον μεταξὺ τῶν δακτύλων του, ἐγὼ λυποῦμαι διὰ τὴν στέρησιν τοῦ τυμπάνου τὸ ὁποῖον ἐσήμαινε τόσον γοργῶς τὴν ἔφοδον, τοῦ ὁποίου οἱ κρότοι ἀπήντων ὑποκώφως εἰς τὸν κριγμὸν τοῦ τουφεκοβολισμοῦ!..Ἠγάπων τὰ τύμπανα. Εἰς πᾶσαν νίκην τῶν Γάλλων διεδραμάτισε πάντοτε δρῶν πρόσωπον εὐφυής τις τυμπανιστής. Ἴσως ὅμως προέρχεται καὶ ἐξ ἐγωϊσμοῦ ἡ συμπάθειά μου· οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τί ὀφείλω πρὸς τὸν ἀρχιτυμπανιστὴν τοῦ συντάγματός μου, χάρις εἰς τὸν ὁποῖον διέσωσα ἀκεραίαν τὴν φήμην μου ὡς ῥήτορος εἰς Παρισίους καὶ εἰς Μασσαλίαν. Μάλιστα!... Ἰδοὺ τὸ γεγονός... Ἐπανηρχόμην ἐξ Ἀφρικῆς μετὰ τοῦ συντάγματός μου, τὸ ὁποῖον εἶχε πολεμήσει λαμπρὰ καὶ ὑπερηφανευόμην διὰ τοῦτο. Καθ' ὁδὸν ἀπὸ τοῦ λιμένος, ὅπου ἀπεβιβάσθημεν ἕως ἐδῶ, ὅλαι αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ προσήρχοντο εἰς προϋπάντησίν μας καὶ μᾶς ἐφόρτωναν μὲ παντοειδῆ ἄνθη, χωρὶς νὰ λησμονήσωσι καὶ τὰ ῥητορικὰ ἄνθη. Αἱ προσφωνήσεις κατέπιπτον βροχηδόν, προσφωνήσεις νομαρχῶν καὶ δημάρχων, προσφωνήσεις καθηγητῶν, προσφωνήσεις δικαστῶν... Ἠκροώμην πάσας ταύτας τὰς ἀγορεύσεις καὶ ὅταν ἐλάμβανον καὶ ἐγὼ τὸν λόγον... «Κύριε δήμαρχε!» ἢ «Κύριε νομάρχα!»... αἴφνης ὁ ἀγαθὸς καὶ εὐφυὴς ἀρχιτυμπανιστής μου ὕψωνε τὴν ῥάβδον του... καὶ ὁ κρότος τῶν τυμπάνων ἐκάλυπτε τὴν φωνήν μου!... ρρρράν! Ἐχαιρέτιζον ἐγώ, ἐπευφήμει τὸ πλῆθος τοὺς στρατιώτας μου!... Καὶ διῆλθον τοιουτοτρόπως ὅλην τὴν Γαλλίαν χωρὶς ν' ἀπαγγείλω οὔτε μίαν προσφώνησιν.

Καὶ ὁ ζωγράφος ᾐσθάνθη σχεδὸν τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε ὁ δούξ, ἀφοῦ ἐμειδίασε προσέθηκεν μὲ ἄλλον τόνον φωνῆς:

— Ὁ ἀρχιτυμπανιστής μου!.. Ἦτο γενναῖος! Ἐφονεύθη ἀνδρείως εἰς Κριμαίαν!.. ὅπως τόσοι ἄλλοι!

Ὁ κ. Μπονὰ ἐζωγράφιζε μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐν τῇ πλατείᾳ Βεντιμίλλης ἐργαστήριόν του ὅπου ὁ κ. Θιέρσος δὲν ἠδυνήθη νὰ σταθῇ ὅπως τὸν ζωγραφίσῃ, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ὅτε ἀκριβῶς ὁ κ. Λεσσὲψ ἔκρουσε τὴν θύραν. Ὁ Μπονὰ μετέβη ν' ἀνοίξῃ. Τί νὰ πράξῃ; Δὲν ἠδύνατο ν' ἀποπέμψῃ τὸν κ. Λεσσὲψ καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἤθελε νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ.

— Ἀγαπητὲ διδάσκαλε, εἶπε πρὸς τὸν ποιητήν, εἶνε ὁ κ. Λεσσέψ· μήπως δὲν εὐχαριστεῖσθε νὰ εἰσέλθῃ;

— Ἀπεναντίας! εἶπεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ.

Πρὸ εἴκοσι ἢ εἴκοσι πέντε ἐτῶν οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες δὲν εἶχον ἴδει ἀλλήλους. Ὁ Λεσσὲψ ἐχαιρέτισεν εἰσελθὼν τὸν Βίκτορα Οὐγκὼ καθήμενον σκεπτικόν, μὲ τὴν χεῖρα ἐφ' ἑνὸς βιβλίου, ὡς τὸν ἀπεικόνισεν ὁ Μπονά. ὁ ποιητὴς ἔκλινε τὴν κεφαλὴν μετὰ τῆς ἁβρότητος ἐκείνης τῶν παλαιῶν χρόνων, ἣν διετήρει ὡς παράδοσιν τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς εὐγενείας, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφερε λέξιν.

Ὁ κύριος Λεσσὲψ ὑπέμνησεν αὐτῷ παλαιὰς ἀναμνήσεις. Εἶπεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος τὰ *Ἀνατολικὰ ᾄσματα* ἦτο ἔνδοξον ἐν Καΐρῳ ὅσον καὶ ἐν Παρισίοις.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐχαιρέτιζεν, ἀλλὰ δὲν ἀπήντα.

Μὲ τὴν συνήθη στωμυλίαν του ὁ Λεσσὲψ ἐξηκολούθησε νὰ λαλῇ ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῇ ν' ἀποσπάσῃ οὐδὲ λέξιν παρὰ τοῦ Οὐγκώ. Καὶ ὁ Μπονὰ ἤρχισε νὰ στενοχωρῆται εὑρισκόμενος μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ συλλογιζόμενος μήπως ὑπῆρχε μεταξύ των κρυφία τις ἀφορμὴ ψυχρότητος.

Τέλος ὁ κ. Λεσσὲψ ἐχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθεν. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἀνταπέδωκε τὸν χαιρετισμόν, ὅτε δὲ ἀνεχώρησε:

— Γνωρίζω πρὸ καιροῦ τὸν κ. Λεσσέψ, εἶπεν. Διεφωνοῦμεν ἄλλοτε ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων· Εἶνε νομίζω ἀφωσιωμένος εἰς τὴν αὐτοκράτειραν. Ἀλλ' εἶνε ἐκ τῶν ἀνδρῶν, οὓς πολὺ ὑπολήπτομαι, ἐξ ἐκείνων οἵτινες τιμῶσιν ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν πατρίδα μας, φρονῶ δὲ ὅτι ἡ Γερουσία χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῆς καὶ χάριν τῆς Γαλλίας ὤφειλε νὰ τὸν ἐκλέξῃ ἰσόβιον γερουσιαστήν.

Ὁ ζωγράφος ἐξεπλάγη ὁπωσοῦν. Διατί ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ λοιπὸν δὲν ὡμίλησεν ἐνόσῳ ὁ κ. Λεσσὲψ ἦτο παρών;.. Ἀ! διότι ὁ Μπονὰ εἰργάζετο, ὁ δὲ ποιητὴς εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ μὴ κινηθῇ ἐνόσῳ ὁ ζωγράφος ἐξηκολούθει τὴν ἐργασίαν του. Ἡ ἀκινησία τῶν χειλέων καὶ τῆς μορφῆς του ἦτο καὶ αὐτὰ μία ἔνδειξις τῆς θαυμαστῆς ἁβρότητός του.

Καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν τῇ στάσει ἐκείνῃ τοῦ ἀναπαυομένου λέοντος. Ἡ θέλησίς του τὸν μετέβαλλεν εἰς ἄγαλμα. Μίαν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχε μείνει ἀκίνητος ἐπὶ πολλὰς ὥρας, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Μπονά, ὁ εὐκίνητος καὶ ρωμαλέος, ὁ γοργός, ὁ εὔρωστος καὶ μυώδης ὡς γυμναστής, ἀπαυδήσας πλέον τὸν παρεκάλεσε ν' ἀναπαυθῶσιν.

— Ἐμπρός, ἐμπρός! ἀπήντησεν ὁ ποιητής, πρέπει νὰ περιφρονῶμεν αὐτὰς τὰς ἀδυναμίας.

Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ μένῃ ἀκίνητος.

Ἐνίοτε ὁ Μπονὰ ἐσταμάτα τὸ ἔργον του προσπαθῶν νὰ μαντεύσῃ ποῦ εὑρίσκετο ἡ φαντασία, ὁ λογισμὸς τοῦ ποιητοῦ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ποῦ εὑρίσκετο; Ὁ Θεὸς μόνον γινώσκει ποῦ! «Γινώσκω μόνον, ἔλεγε ἡμῖν ὁ Μπονά, ὅτι ἔμεινεν ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν καὶ ὅτι μόνον ἐκ τῶν φλογερῶν ὀφθαλμῶν του διέκρινον ὅτι τὸ πνεῦμά του ὡς πῦρ ἐσωτερικὸν εἰργάζετο.»

Ὁ κ. Λεσσὲψ εἶχεν ἴσως μεταβῇ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μπονὰ ἐνῷ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἤκουε τὸν βόμβον τῶν φλογῶν καὶ ἠκροᾶτο τὰς ἐνδομύχους φωνάς.

(Jules Claretie.)

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριῶν τῆς ἐν Παρισίοις ἑταιρίας τῶν φυσιοδιφῶν ὁ κ. Λεροῦ ἐποιήσατο λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν ἐπὶ ζητήματος πολλάκις ὑποστηριχθέντος καὶ ἀποκρουσθέντος: ἂν δύνανται αἱ χελιδόνες καὶ οἱ κύψελοι νὰ διαχειμάσωσιν ἐν τοῖς εὐκράτοις κλίμασιν, ὑποκύπτοντες εἰς ληθαργικὸν ὕπνον παρεμφερῆ πρὸς τὸν ὕπνον τῶν ὄφεων κλπ.

Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος τούτου ὁ κ. Λεροῦ ἐπέδειξεν εἰς τὰ μέλη τῆς ἑταιρίας χελιδόνα ζῶσαν, ἧς ἀφηγήθη τὴν ἱστορίαν.

Τὸ ταλαίπωρον πτηνὸν πληγὲν ὑπὸ μάστιγος ἡνιόχου κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ἔπεσεν ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀναλάβῃ τὴν πτῆσίν του. Παιδίον παρατυχὸν ἀνέλαβε τὴν χελιδόνα, ἀπέπλυνεν αὐτὴν καὶ ἐτύλιξεν ἐντὸς *βάτας*. Ἔθηκεν αὐτὴν ἐντὸς συρταρίου καὶ τὴν ἐλησμόνησεν ἐκεῖ.

Πρό τινων ἡμερῶν μόλις ἐκ τύχης ἐξήχθη ἡ *βάτα* ἐκ τοῦ συρταρίου καὶ ἐντὸς αὐτῆς εὑρέθη ἡ χελιδὼν ζῶσα, ἀλλὰ βεβυθισμένη εἰς λήθαργον. Ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας τὸ πτηνὸν ἀφυπνίσθη καὶ ἀπέπτη ἐλεύθερον.

Πολὺ πρὸ τοῦ συμβάντος τούτου, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἤδη αἰῶνος, ζῳολόγοι ἐβεβαίωσαν ὅτι εὗρον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐντὸς ὀπῶν τοίχων ἢ ἐν σπηλαίοις, χελιδόνας καὶ κυψέλους ληθαργοῦντας. Τινὲς μάλιστα προέβησαν ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀνακριβῆ ὑπόθεσιν ὅτι δὲν μεταναστεύουσιν αἱ χελιδόνες, ἀλλὰ πᾶσαι φωλεύουσιν ἐν σπηλαίοις ὅπως διέλθωσι τὰ χειμερινὰ ψύχη ὑπνώττουσαι.

Τὸ πιθανὸν εἶνε ὅτι αἱ χελιδόνες ὅσαι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀπέλθωσι μετὰ τῶν λοιπῶν συντρόφων αὐτῶν καὶ μένουσι κατ' ἀνάγκην ἐν τοῖς ἡμετέροις κλίμασι καταφεύγουσιν εἰς ἄσυλόν τι ὅπου καταλαμβάνονται ὑπὸ μακροῦ ληθάργου καὶ ἀφυπνίζονται μόνον κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ἔαρος.

Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ ἡ πρόωρος ἐμφάνισις χελιδόνων τινῶν δύο καὶ τρεῖς ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν ἄλλων, τῶν πολλῶν.

Ὡς γνωστόν, αἱ χελιδόνες ἀπέρχονται κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς θερμότερα κλίματα, μὴ εὑρίσκουσαι πλέον παρ' ἡμῖν οὐδὲ ἀέρα πρόσφορον αὐταῖς, οὐδὲ τροφὴν τῆς ἀρεσκείας των. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν δύναμιν τῆς πτήσεως αὐτῶν, αἱ θαλάσσιαι μεταναστεύσεις δὲν εἶνε ἀκίνδυνοι. Ὁ ἄνεμος, αἱ θύελλαι, οἱ σίφωνες καταπονοῦσι τὰ ταλαίπωρα πτηνά, ὧν ἀγέλαι ὅλαι πνίγονται ἐν τῇ μεσογείῳ, ἂν μὴ πλοῖόν τι παράσχῃ ἄσυλον αὐτοῖς. Συνέβη πολλάκις τόσον πλῆθος χελιδόνων νὰ κατέλθῃ ἐπὶ πλέοντος σκάφους, ὥστε νὰ καλυφθῶσι καὶ τὰ σχοινία καὶ οἱ ἱστοὶ καὶ πᾶσα γωνία καὶ ἐξοχὴ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ὡς ὑπὸ μυρμηκιᾶς.

Ἡ ταχύτης πετώσης χελιδόνος εἶνε μεγίστη. Ὑπό τινος φυσιοδίφου ὑπελογίσθη εἰς 125—130 χιλιόμετρα καθ' ὥραν, ἤτοι διπλασία ταχείας σιδηροδρομικῆς συνολκῆς.

Αἱ χελιδόνες ἐν πάσαις ταῖς χώραις καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον παραδόξων δοξασιῶν καὶ προλήψεων.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐπιστεύετο ἐν τῇ Δύσει ὅτι αἱ χελιδόνες γνωρίζουσι μυστικὸν φάρμακον τῆς ὀφθαλμίας ἐπανορθοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ἐντελῆ τύφλωσιν.

Ἂν τὰ νεογνὰ αὐτῶν ἀπολέσωσι τὴν ὅρασιν, ἔλεγον, αἱ χελιδόνες σπεύδουσιν εἰς ἀνεύρεσιν μικροῦ θαυματουργοῦ λίθου, ὅστις ἅμα ἁπτόμενος τοῦ ὀφθαλμοῦ θεραπεύει πᾶσαν αὐτοῦ νόσον. Καὶ ἐζητεῖτο ἐπιμόνως ἐν ταῖς φωλεαῖς τῶν χελιδόνων ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὁ λίθος αὐτὸς ὁ πολύτιμος.

Ἐν ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας τὴν ἔλευσιν τῶν χελιδόνων ἀναμένουσιν αἱ νεάνιδες ὡς χρησμοδότειραν. Ἂν κόρη τις ἴδῃ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔαρ χελιδόνα μόνην, κακὸς ὁ οἰωνός!— θὰ μείνῃ ἐπὶ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον ἄγαμος. Ἂν δὲ τοὐναντίον ἴδῃ ζεῦγος χελιδόνων ἱπτάμενον, ἐγγὺς εἶνε τοῦ γάμου ἡ ὥρα.

Ἑτέρα παράδοξος δοξασία ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει· κόρη φέρουσα ἐφ' ἑαυτῆς καρδίαν χελιδόνος εἶνε κάτοχος ἀκαταμαχήτου φίλτρου. Νεανίας δὲ θέλων ν' ἀγαπηθῇ, δωρεῖται τῇ φιλτάτῃ χρυσοῦν δακτύλιον, ὃν ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας κατέθηκεν ἐν φωλεᾷ χελιδόνων.

Παρεμφερὴς πρὸς ταύτην καὶ ἔτι μᾶλλον ποιητικὴ εἶνε ἡ ἐν Ρούμελῃ ἐπικρατοῦσα ἰδέα ὅτι ἄν τις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν χελιδόνων λάβῃ φωλεὰν αὐτῶν καὶ θέσας ἐν γάστρᾳ ποτίζῃ καθ' ἑκάστην, μετά τινα χρόνον θὰ ἴδῃ βλαστάνον μικρὸν χόρτον ἐξ αὐτῆς, ἔχον τὴν δύναμιν νὰ μεταδώσῃ εἰς ἐκεῖνον καὶ ἐκείνην οἵτινες γευθῶσιν αὐτοῦ, τὴν τρυφερὰν ἐκείνην ἀγάπην, τὴν ἑνώσασαν πρότερον ἐν τῇ φωλεᾷ τὸ ζεῦγος τῶν χελιδόνων.

Γ.

ΚΡΟΙΣΟΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙ

Ἂν εἶνε ἀκριβὴς ὁ κατάλογος ὁ δημοσιευθεὶς ἐν ἔτει 1884 ἐν Ἀγγλίᾳ τῶν δώδεκα πλουσιωτάτων τοῦ κόσμου ἰδιωτῶν, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Millionaires and how they became so, τέσσαρες ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ εἶνε Ἀμερικανοὶ κερδοσκόποι, εἷς μόνος τραπεζίτης, ὁ κ. Ρότσιλδ, εἰς ὃν προφανῶς ὁ συντάξας τὸν κατάλογον ἀπέδωκε μόνην τὴν *ἀτομικὴν* περιουσίαν τοῦ πλουσιωτάτου τῶν μελῶν τοῦ γνωστοῦ οἴκου, εἷς Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος, ὁ Ι. Γ. Μπέννετ, δύο μεγάλοι Ἀμερικανοὶ ἔμποροι καὶ τέσσαρα μέλη τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας. Ἐκ τῶν δώδεκα ἄρα τούτων ἐξεχόντων ἐπὶ πλούτῳ ἀνδρῶν, οἱ ἑπτὰ ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ ἐκ τῶν πέντε κατεχόντων τὰς πρώτας θέσεις, τέσσαρες πάλιν εἶνε Ἀμερικανοί.

Ἀναδημοσιεύομεν ὧδε τὸν περίεργον αὐτὸν κατάλογον, μετατρέποντες εἰς φράγκα τὰ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ποσὰ τῶν λιρῶν στερλινῶν:

Τζαίη Γκοὺλδ, Ἀμερικ.	φράγ	1,375,000,000.
Ι. Γ. Μάκαιη, Ἀμερικ.	»	1,250,000,000.
Ρότσιλδ, Ἄγγλος	»	1,000,000,000,
Κ. Βάνδερμπιλτ, Ἀμερικ.	»	625,000,000.
Ι. Π. Τζώνς, Ἀμερικανὸς	»	500,000,000.
Δοὺξ τοῦ Οὐεστμίνστερ, Ἀγγλ.		400,000,000.
Ἰωάν. Ι. Ἄστορ, Ἀμερικ.	»	250,000,000.
Γ. Στηούαρτ, Ἀμερικ.	»	200,000,000.
Ι. Γ. Μπένετ, Ἀμερικαν.	»	150,000,000.
Δοὺξ τοῦ Σούθερλανδ, Ἄγγλος		150,000,000.
Δοὺξ τοῦ Νορθούμβερλανδ, Ἀγγλ.		150,000,000.
Μαρκήσιος Μπιούτ, Ἄγγλος (ὁ ἐπισκεφθεὶς πρό τινος τὰς Ἀθήνας καὶ δωρήσας εἰς τὸ δημαρχεῖον τὰ χάλκινα ἀγάλματα)	φράγκα	100,000,000.

Κάτωθεν τῆς σειρᾶς ταύτης πολλοὶ δύνανται νὰ καταγραφῶσιν ἀκόμη ἑκατομμυριοῦχοι, ἔστω καὶ ἂν παραδεχθῶμεν, κατὰ τὴν ἀμερικανικὴν δοξασίαν, ὅτι δὲν εἶνε ἑκατομμυριοῦχος (καὶ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ἐγγραφῇ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν χρυσῆν ταύτην βίβλον) ὁ μὴ κεκτημένος περιουσίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου, λιρῶν, ἤτοι 25 ἑκατομμυρίων φράγκων. Κατὰ τὴν ἑξῆς σημείωσιν, ἣν ἀρυόμεθα ἐπίσης ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, εἰς 700 ὑπολογίζονται οἱ λοιποὶ ἑκατομμυριοῦχοι, ἐξ ὧν εὑρίσκονται

Ἐν Ἀγγλίᾳ	200
Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις	100
Ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ	100
Ἐν Γαλλίᾳ	75
Ἐν Ρωσσίᾳ	50
Ἐν Ἰνδίαις	50
Ἐν ἄλλαις Χώραις	125

Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου ἀρχιεκατομμυριοῦχος Τζαίη Γκοὺλδ, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀμερικανικῶν σιδηροδρόμων, εἶνε πεντηκοντούτης μόλις, ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἐτῶν ἐκέρδησε τὰ τεράστια ποσά, δι' ὧν κατέστη ὁ πλουσιώτατος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Αἱ ἐτήσιοι πρόσοδοί του ἀνέρχονται εἰς 70 ἑκατομμύρια· ὑπολογίζεται δὲ ὅτι δύναται νὰ δαπανᾷ 191,000 φράγκα καθ' ἑκάστην, ἤτοι 7,900 καθ' ὥραν, ἢ ἓξ περίπου λουδοβίκεια κατὰ πᾶν λεπτόν. Ὁ πατήρ του ταπεινὸς ἀγρολήπτης ἐν Ρόξβωρυ, εἰς τὴν πολιτείαν τῆς Νέας Ὑόρκης, προέβλεπε κακὰ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ υἱοῦ του, ἔπεμψε δὲ αὐτὸν πρὸς ἀναζήτησιν τύχης παρασχὼν αὐτῷ ὡς μόνα ἐφόδια μίαν ἐνδυμασίαν καὶ δύο σελλίνια καὶ λέγων: «Κατάφερέ τα ὅπως ἠμπορέσῃς καλλίτερα· ἐδῶ δὲν εἶσαι καλὸς διὰ τίποτε.»

Καὶ ὁ Τζαίη Γκοὺλδ τὰ *ἐκατάφερεν*!

Προήχθη οὐχὶ ἀκόπως, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῆς βιογραφίας του, πλὴν ἐν τάχει βεβαίως. Μετὰ τρία ἔτη συνετήρει αὐτὸς τοὺς γονεῖς του. Συνέταιρος γενόμενος εἰς ἓν ναυπηγεῖον, κατέστη μετ' οὐ πολὺ ὁ μόνος κύριος αὐτοῦ, ἐγκατέστησε δὲ τὸν πατέρα του αὐτόθι ὡς ἀναπληρωτήν του καὶ εἰργάζετο νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὅπως ἀποκτήσῃ δίπλωμα μηχανικοῦ. Ἐν ἡλικίᾳ δεκαοκτὼ ἐτῶν ἀναλαμβάνει τὴν ἐργολαβίαν δημοσίων

ΧΩΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΟΥ

(Μῦθος Κριλώφ).

«Γιὰ πές μου, κουμπαρούλα μου καλή, γιατὶ
νὰ κλέφτης ὄρνιθες; τί πάθος σὲ κρατεῖ;»
Ὁ χωρικὸς τὴν ἀλωποῦ 'ρωτᾷ: «Θὲς νὰ τὰ ποῦμε;
ἐγώ, μὰ τὴν ζωή μου σὲ λυποῦμαι!
Ἄκουσε τώρα πού 'μαστε οἱ δυό, ἀγαπητή,
σοῦ λέγω τὴν ἀλήθεια ὅλη· ἡ δουλειά σ' αὐτὴ
μιὰ τρίχα δὲν σὲ ὠφελεῖ· ἔπειτα ἡ κλοπὴ
εἶν' ἁμαρτία καὶ 'ντροπή.
Βρυσιὲς σοῦ δίνουν ὅλοι καὶ μὲ τὸ παραπάνω,
μὰ καὶ ἡμέρα δὲν περνᾷ, στοίχημα βάνω,
ὁποῦ νὰ μὴ φοβᾶσαι στὸ φαγητό σ' ἀπάνω,
στὸν ὀρνιθῶνα μὴν ἀφήσῃς τὴν προβειά, καϋμένη!
Ἀξίζει ἡ κλεψιὰ νὰ ζῇς αἰώνια φοβισμένη;
— Καλέ, τί λόγος, φίλε μου· ζωὴ εἶνε αὐτή!
τοῦ λέγ' ἡ ἀλωποῦ· κανεὶς δὲν ξέρει
τί ἡ ψυχή μου ὑποφέρει,
πῶς δὲν μ' εὐχαριστεῖ τροφὴ καμμία,
νά 'ξευρες κατὰ βάθος πόσο εἶμαι τιμία!
μὰ τί νὰ κάμω; τὰ παιδιά, τυχαίνει καὶ πεινῶ·
ἔπειτα κουμπαράκι μου πολυαγαπητό,
ξέρεις μοῦ ἔρχεται 'στὸ νοῦ καμμιὰ φορὰ κι' αὐτό,
'στὸν κόσμο τάχα μόνο 'γὼ μὲ τὴν κλεψιὰ περνῶ;
ἂν καὶ μαχαῖρι δι' ἐμὲ εἶν' ἡ δουλειὰ αὐτή.
— Μὰ τότε, ξεύρεις τί;
εἶπεν ὁ χωρικός· ἂν 'λὲς ἀλήθεια, ἀγαπητή,
ἀπὸ τ' ἁμάρτημα ἐγὼ 'μπορῶ νὰ σὲ γλυτώσω,
καὶ θέσι τιμημένη νὰ σοῦ δώσω·
τοῦ ὀρνιθῶνα φύλακας νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμένα·
τῶν ὅμοιων σου ταῖς πονηριαῖς ποιὸς ξέρει σὰν ἐσένα;
γι' αὐτὸ κοντά μου θαῦρῃς μεγάλη ἡσυχία,
κι' ἀμέριμνη θὰ πλέῃς μέσα 'στὴν εὐτυχία.»
Ἡ συμφωνία ἔγεινε, κ' ἡ ἀλωποῦ μας
ἐμβῆκε φύλακας 'στοῦ χωρικοῦ μας.
Ἡ ἀλωποῦ στοῦ χωρικοῦ περίφημα ἐζοῦσε
ὅ,τ' ἤθελε τὸ εὕρισκε, λαμπρὰ τὴν ἐπερνοῦσε·
ἡ ἀλεποῦ μας εἶνε τώρα χορτασμένη,
καὶ πλιὸ παχειά, πλιὸ φουσκωμένη,
ὅμως δὲν ἔγεινε πλιὸ τιμημένη·
Βαρέθηκε τὴν τίμια ζωὴ τὴν τωρινή,
καὶ μὲ τί τρόπο τὸν κουμπάρο τὸν διώρθωσε;
Ἐδιάλεξε μιὰ νύχτα σκοτεινὴ
κι' ὅλαις ταὶς ὄρνιθες ἔπνιξ' ἐσκότωσε.

Π. Α. Αξιωτης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τοῦ περιέργου βιβλίου τοῦ Γερμανοῦ Kohut τοῦ ἐπιγραφομένου Das Buch berühmter Duelle (Βίβλος περιφήμων μονομαχιῶν) ἐρανιζόμεθα τὰ ἑξῆς. Οὐχὶ μόνον ἄνδρες μονομαχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἁβραὶ δεσποινῶν χεῖρες δὲν καταφρονοῦσι τοῦ θεσμοῦ τῆς μονομαχίας κατεχόμεναι ὑπὸ ζηλοτυπίας. Ὁ ἀδέξιος γραμματεὺς τοῦ ὡς Don Juan βιοῦντος Rechelieu προσεκάλεσε δύο ἐρωμένας τοῦ κυρίου του κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο μονομαχία μεταξὺ τῶν δύο κυριῶν: Ἡ μαρκησία de Nesle ὡς προκαλέσασα ἐπυροβόλησε πρώτη, ἀλλ' ἀντὶ τῆς κομήσσης Polignac ἐπέτυχε κορμὸν δένδρου. «Ἡ χείρ σας τρέμει, ἀγαπητή,» εἶπεν ἡ ἀντίζηλος καὶ πυροβολήσασα ἔρριψε κατὰ γῆς αἱματόφυρτον τὸν ῥοδόχρουν τῆς μαρκησίας λοβὸν τοῦ ὠτός. «Εὐτυχῶς, λέγει ὁ συγγραφεύς, ἡ γλυκεῖα τῆς γυναικὸς φύσις διατελεῖ ὑπερισχύουσα καὶ διὰ τοῦτο αἱ μονομαχοῦσαι μιανάδες ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν».

Ὁ μαρκήσιος Ligrant ἐν Βορδὼ ἦτο διαβόητος μονομάχος ἐρίζων πρὸς ἕκαστον ἄνευ αἰτίας. Ἀποφράξας ποτὲ τὴν ὁδὸν ἀγνώστου αὐτῷ νεαροῦ ζεύγους εἶπεν «Ἐστοιχημάτισα νὰ δώσω εἰς μὲν τὴν γυναῖκα ὑμῶν ἓν φίλημα, εἰς ὑμᾶς δὲ ῥάπισμα», καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐπηκολούθησεν ὁ θάνατος τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου. Ἐν τῷ περιπάτῳ προὔτεινεν ἄλλοτε τὴν ῥάβδον πρό τινος ἀξιωματικοῦ λέγων· «ἢ θὰ ὑπερπηδήσῃς αὐτὴν ἢ θὰ σὲ μαστιγώσω.» Ὁ ἀξιωματικὸς εἰς ἀπάντησιν κατήνεγκεν αὐτῷ κτύπημα διὰ τοῦ πλατέος τοῦ ξίφους ἀλλὰ τῇ ἐπιούσῃ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ ὑβριστοῦ ἐν μονομαχίᾳ. Τῇ 9ῃ Ὀκτωβρίου 1848 ὁ βουλευτὴς Bixio προσέβαλεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τὸν Θιέρσον, γενομένης δὲ μετ' οὐ πολὺ μονομαχίας διὰ πιστολίου οὐδεὶς ἐπληγώθη· ἐν Παρισίοις διεδίδετο ὡς ἀστεῖον ὅτι ὁ Bixio ἠστόχησε τοῦ Θιέρσου, διότι ἐσκόπευσεν ἐπὶ φυσικοῦ μεγέθους ἀνδρός, ὅπερ δὲν εἶχεν ὁ μικρὸς τὸ δέμας ἀντίπαλος. Καὶ ἐν γελοιογραφικαῖς ἐφημερίσι παρίστατο ὁ μὲν Θιέρσος πυροβολῶν διὰ τῶν σκελῶν τοῦ γίγαντος ἀντιπάλου, οὗτος δὲ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ναννοφυοῦς Θιέρσου.

Ὁ Σινικὸς Χρόνος παρέχει τὰς ἑξῆς πληροφορίας περὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σινικῆς. Τῷ 1760 ὁ πληθυσμὸς ἀνέβαινεν εἰς 196 ἑκατομμύρια ψυχῶν. Τῷ 1796 ἦτο 268 ἑκατομμύρια ηὐξάνετο λοιπὸν ἀνὰ 2 ἑκατομμύρια καθ' ἕκαστον ἔτος τῆς εἰρηνικῆς ταύτης περιόδου. Τῷ δὲ 1821 ἦτο 345 ἑκατομμύρια ἤτοι ἐπαρουσιάσθη ἐτησία αὔξησις 3 ἑκατομμυρίων ἐτησίως ἀπὸ τοῦ 1796. Λιμοὶ μεγάλοι ἀνέστειλαν τὴν πρόοδον ταύτην· ἀλλ' ὅμως τῷ 1849 ὑπολογίζεται ὁ πληθυσμὸς τοῦ Οὐρανίου Κράτους εἰς 412 ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἔκτοτε ὅμως ὁ λιμὸς καὶ αἱ ἀνταρσίαι τῶν Ταϊπίγκων καὶ τῶν Μουσουλμάνων ἐπήνεγκον μεγάλην ἐλάττωσιν καὶ παρὰ τὴν γαλήνην τῶν ἐσχάτων ἐτῶν τῷ 1887 δὲν ὑπερέβαινε τὰ 380 ἑκατομμύρια.

Μέτριος σύγχρονος ποιητὴς διηγεῖτο ὑπερηφάνως ὅτι ἐγεννήθη ἀκριβῶς καθ' ἣν ἡμέραν ἀπέθανεν ὁ Σολωμός.

— Δύο μεγάλα δυστυχήματα διὰ τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, παρετήρησέ τις τῶν παρατυχόντων.

Παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἀσθενοῦς:

Ὁ ἰατρός. — Τὸ συμβούλιον πρέπει νὰ γείνῃ ἀφεύκτως. Ποίους ἰατροὺς ἐπιθυμεῖτε νὰ καλέσωμεν;

Ὁ ἀσθενής (διὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης). — Ἰατρέ, σᾶς ἀφίνω ἐλεύθερον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν συνενόχων σας!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1341

Ἀριθ. 649 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 5 Ἰουνίου 1888

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

Ὁσάκις ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς Γαλλίας διακρίνω τέλος μετά τινων ἡμερῶν διατριβὴν ἐν τῇ ἐρημοσύνῃ τῆς θαλάσσης νὰ διαγράφωνται ἐνώπιόν μου ὥσπερ σκιαὶ αἱ ἀκταὶ τῆς Πελοποννήσου, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν πεπληρωμένον σιγηλῆς χαρᾶς, τὸ αἴσθημά μου δὲ τοῦτο δὲν εἶνε ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος, ὅστις καταλαμβάνει τὸν περιηγητὴν τὸν προσδοκῶντα νὰ ἴδῃ τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα ἢ ἔχοντα κατὰ νοῦν τὸν Θεμιστοκλέα ἢ τὸν Εὐριπίδην· αἱ συγκινήσεις αὗται καὶ αἱ σεμνοπρεπεῖς συμπάθειαι ἠμβλύνθησάν πως δι' ἐμὲ μετὰ ἓξ ἐτῶν διαμονὴν ἐν Ἑλλάδι. Γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων τὴν χώραν ἣν μέλλω νὰ ἴδω καὶ οὐδεμία ἔκπληξις μὲ περιμένει. Ἀφῆκα ὀπίσω ἐν τῇ πατρίδι μου φιλτάτας ὑπάρξεις καὶ σοβαρὰς μερίμνας, ἀλλὰ καὶ βλέπω ἐνώπιόν μου ἐπὶ τῆς ἀποκρήμνου ἐκείνης γηΐνης ταινίας τῆς ὀδοντωτῆς καὶ τεφροκυάνου, ἥτις κατὰ μικρὸν αὐξάνεται ὑπεράνω τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν φιλοξενίαν τῶν ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν, τὴν ἀείποτε νεάζουσαν καλλονήν, τὸ αἰώνιόν της μειδίαμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμεταβλήτου φύσεως καὶ τῶν ἀνακαινιζομένων γενεῶν.

Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ξηρὰ γίνεται μᾶλλον εὐδιάκριτος. Τὸ Ταίναρον ἀκρωτήριον τὸ ὁποῖον βλέπει πρὸς τὰ κατάξηρα Κύθηρα, τὰ βαρέως ἐκτεινόμενα ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, διαφαίνεται βραχῶδες καὶ ὑπὸ πρασίνων θάμνων κεκαλυμμένον. Παρατείνει εἰς μῆκος τὴν ὀξεῖάν του ἄκραν μεταξὺ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, οὗτινος τὸ περίγραμμα χάνεται ἐντὸς λευκῆς καὶ ἐλαφρᾶς ὁμίχλης, καὶ τοῦ Λακωνικοῦ, ὃν στέφει ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Ταϋγέτου ὑψουμένου εἰς τὸ πέραν ἐν εἴδει πυραμίδος. Ἀκόμη ὀλίγας ὥρας καὶ θὰ κάμψω τὸν Μαλέαν πανταχόθεν ἐμφρασσόμενον ὑπὸ βράχων ἐν ἀταξίᾳ καὶ κατοπτριζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ τὸ διαυγές. Δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν πετρῶν ἐκείνων τῶν ὁμοίων πρὸς ἐρείπια γιγαντώδους φρουρίου, μεταξὺ τῶν ἀγριομυρικῶν καὶ τῶν ἐστρεβλωμένων πευκῶν, ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου τοῦ στακτεροῦ καὶ ὑποπρασίνου ὁ ὁποῖος κάμνει ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βαθυκύανον χρῶμα τῆς θαλάσσης, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ἓν μικρὸν ἀσβεστόκτιστον κελλίον μόλις διαφαινόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας. Ἐνίοτε ὁ ἐρημίτης εἶναι ἐκεῖ καὶ εὐλογεῖ τοὺς διαβαίνοντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον πλανᾶται ἀνὰ τὰ γειτονικὰ ὄρη. Οὐδεὶς ταράσσσει τὴν μονότονον συμφωνίαν τῶν ἀγρίων βράχων καὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.

Ἔχω ἐδῶ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὑποδοχῆς· τὸ πᾶν νομίζω ὅτι ᾄδει γνώριμον ᾆσμα. Εἰσέρχομαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν νέαν. Ἡ θάλασσα φέρει τὰ ἀτμόπλοιά μας ὅπως ἄλλοτε τῶν Ἀθηναίων τὰς θεωρίας, θωπεύει τὰς αὐτὰς ἀκτάς, μετὰ τῆς αὐτῆς γαλήνης ῥέει ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον, λικνίζει τοὺς ἁλιεῖς τῆς Ὕδρας, τοῦ Πόρου, τῆς Αἰγίνης καὶ τοῦ Πειραιῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ σάλου καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ φλοίσβου. Οὕτω δὲ ὑπάρχει ἐν τῷ πνεύματί μου ἁρμονία πλήρης μεταξὺ τῆς θέας ἣν βλέπω καὶ τῶν ἀναμνήσεών μου. Διακρίνων μακρὰν τὰς πολυκλύστους πέτρας τοῦ Σουνίου ἔχω ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸν Πλάτωνα φιλοσοφοῦντα ἐπὶ τῆς ἄκρας καὶ τοὺς δεκατρεῖς στύλους, οἵτινες μόνοι ἀπομένουσιν ὄρθιοι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ· ὅταν δὲ πλέω παρὰ τὴν Αἴγιναν ἀνευρίσκω ἐν τῇ διανοίᾳ μου καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰ σημερινὰ αὐτοῦ λείψανα· τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν εἶναι δι' ἐμὲ ἓν καὶ ἀδιαίρετον, ἀδυνατῶ νὰ ἀποχωρίσω τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου· ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ζῶσι καὶ τὰ δύο ἐπίσης λαμπρά.

Ἰδοὺ αἱ γεγυμνωμέναι καὶ κιτρινίζουσαι ἀκταὶ τοῦ Φαλήρου, τὰ ἀγαπητά μου παρὰ τὴν θάλασσαν σπήλαια, πέραν δὲ τῆς Ἀκροπόλεως ὁ λόφος, τὸ σκιαγράφημμα τοῦ Παρθενῶνος, ὁ Λυκαβηττός, ὁ Ὑμηττὸς καὶ ἡ μακρὰ κυματιώδης σειρά του, εἰς τὰ δεξιά· εἰς τὰ ἀριστερὰ οἱ μαῦροι ὄγκοι, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀργυρίζοντες, τῆς Πάρνηθος· εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος, τοῦ Πεντε-

λικοῦ τὸ τρίγωνον. Τὸ ἀτμόπλοιον στρέφεται πρὸ τῆς Σαλαμῖνος, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ διάπλου τοῦ Πειραιῶς· ἐμφανίζεται πλήρης ἱστῶν ἡ λεκάνη τοῦ λιμένος. Ἔχει ὁ Πειραιεὺς τὴν συνήθη του ἠρεμίαν. Ἐπανέρχομαι εἰς τὸν οὐδόν μου. Φίλα πρόσωπα καὶ λόγοι ὑποδοχῆς μὲ περιμένουσιν εἰς τὴν προκυμαίαν, ἅμα δὲ ἔρχεται πρός με καὶ φιλικὸς χαιρετισμὸς ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν, λευκῶν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν ναῶν τῶν ἱδρυμένων ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀθηνᾶς.

Ὁ Πειραιεὺς εἶναι τώρα πόλις μεγάλη, ἦτο χωρίον πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν· πρὸ εἴκοσιν αἰώνων ἦτο ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἔχουσι καὶ αἱ πόλεις τὰς περιπετείας των ὅπως καὶ τὰ βιβλία καὶ οἱ ἄνθρωποι· τινὲς δὲ ὑψοῦνται, καταπίπτουσι, καταστρέφονται, ἀκμάζουσι ἀλληλοδιαδόχως. Τὸ σπουδαῖον εἶναι νὰ μὴ ὑποστῶσι τὴν λήθην, ἔρχεται δὲ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ σφρῖγος ἀναβαίνει καὶ πάλιν, ἡ δὲ τύχη χορηγεῖ εἰς αὐτὰς ἀπροόπτους βλαστήσεις. Ὁ Πειραιεὺς ἐφυλάσσετο κατὰ τοὺς πονηροὺς χρόνους, οἵτινες ἐπηκολούθησαν εἰς τὰς συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν λειψάνων τῶν παλαιῶν τειχῶν, ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων τῆς δόξης του καὶ ὑπὸ τοῦ τάφου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὀλίγαι καλύβαι διετήρουν τὸ ὄνομα. Ταῦτα ἤρκουν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναγέννησίς του.

Τώρα δὲ ἡ παλαιὰ εὐδαιμονία ἀνεφάνη ὅπως ἀναφαίνεται ὑπὸ τὴν χιόνα ἡ γῆ. Ἐν τῷ ἐστρογγυλωμένῳ λιμένι πολυάριθμα πλοῖα σαλεύουσι τὸ ὀξὺ δάσος τῶν καταρτίων των, πλεῖσται δὲ λέμβοι εἶναι ἀναδεδεμέναι πρὸς τὸ λιθόστρωμα τῆς προκυμαίας. Τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰταλίας, ἡ ναυτικὴ μοῖρα ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ρωσσικὴ ὁρμοῦσιν ἐν τῷ λιμένι. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ ὑπερίπτανται πτηνὰ θαλάσσια, δύνουσιν ὑπὸ τὸ κῦμα ἢ περιδιαβάζουσιν ὥσπερ κύκνοι, τὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια διασχίζοντα τὸν λιμένα πλέουσι κεκλιμένα μὲ τὸ ἱστίον των φουσκωμένον, αἱ λέμβοι τῶν θωρηκτῶν αἴρουσιν ἀμφοτέρωθεν τὰ κωπία ὡς πτέρυγας.

Ἐν δὲ τῇ ξηρᾷ ἀκούεται ὁ θόρυβος τοῦ ὄχλου καὶ ὁ κρότος τῶν ἀνοικτῶν καὶ ὑπαιθρίων ἐμπορικῶν, ἐμπορίσκοι συσσωρεύουσιν ἐπὶ τῆς προκυμαίας τὰς πραγματείας των, ναυτικοὶ πάσης χώρας περιφέρονται ἀργοὶ καὶ ᾄδοντες ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἐμπορεύματα δὲ παντοειδῆ ἐκφορτώνονται ἐπὶ τῶν διαβρόχων λίθων τῆς ἀποβάθρας. Πανταχόθεν βλέπεις καλοκτίστους οἰκίας καὶ συχνάκις κομψὰς κύκλῳ ἀνυψουμένας ἀπὸ τοῦ κυρίου λιμένος μέχρι τῆς λεκάνης τῆς Ζέας· ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τοὺς λόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς εὐρείας ὁδούς· πυκνοῦνται εἰς τὰς πλατείας· προχωροῦσι πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος ἐπὶ τῶν σωρῶν τῶν βράχων· χύνονται δὲ ὥςπερ εἰς ἔφοδον ἔτι μᾶλλον πολυάριθμοι καὶ πυκναὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ πρὸς νότον καὶ ἐπιστέφουσι τὸν λιμένα τῆς Μουνυχίας τὸν διαυγῆ ὡς κάτοπτρον· ἐκτείνονται ἔπειτα ἀνάμικτοι πρὸς τὰ ἐργοστάσια τῶν ἐμπορικῶν συνοικιῶν καὶ τοὺς σταθμοὺς τοῦ σιδηροδρόμου καὶ χάνονται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἡμικυκλίου διὰ μέσου τῶν ἀγώνων καὶ ξηρῶν ἀγρῶν· πέραν δὲ λευκὰ ὁρόσημα κατὰ σειρὰν τεταγμένα δηλοῦσι τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος. Ἐκεῖ ὑπάρχει νεκροταφεῖον, τὸ ὁποῖον οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ ἐξωθήσωσι πρὸς τοὺς ἀγρούς, διότι ὁ θάνατος ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς δραστηριότητος, ἥτις εἶναι τῆς νέας ἡλικίας ἡ φιλοδοξία. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἡ μακρὰ κατατομὴ τῶν ἐργοστασίων διακόπτει τὸ ὁμοιόμορφον τοῦ ὁρίζοντος, αἱ δὲ ὑψηλαὶ καὶ μακραὶ καπνοδόχοι ἀναπέμπουσι τὸν μαῦρον καπνόν των πρὸς πάντας τῆς μυθολογίας τοὺς ἀνέμους.

Καὶ ὅμως ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ δραστηριότητι δὲν ἀνευρίσκομεν τὸν πυρετὸν τῶν βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἄρκτου, τὰς μαύρας οἰκίας, τὰς σκοτεινὰς ὁδούς, τὰς ἀνυπομονησίας τῆς κυριαρχικῆς καὶ πενθίμου βιομηχανίας. Ἐδῶ τὰ πάντα εἶναι φωτεινά. Κυριαρχεῖ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ, ὁ δὲ οὐρανὸς μειδιᾷ ὑπεράνω τῆς ὀχλοβοῆς τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχει ποιά τις ἀφροντισία καὶ ἀφέλεια εἰς τὰς διακυμάνσεις τοῦ ὄχλου, ὅστις συμπιέζηται, σταματᾷ, παρατηρεῖ, συνδιαλέγεται. Διακρίνεις ἐν τῇ ἀφροντισίᾳ ταύτῃ ἣν παρατηρεῖς ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ὁδῶν, ἐν τῇ ἡσύχῳ ἀταξίᾳ τοῦ δρόμου, τὸν χαρακτῆρα τὸν ἰδιάζοντα εἰς λαὸν εὔθυμον, ἐλεύθερον καὶ εὐδαίμονα. Διότι οὐδέποτε ὁ Ἕλλην καταλαμβάνεται ὑπὸ μελαγχολίας διὰ νὰ γείνῃ πλούσιος, τὸν δὲ καταναλισκόμενον καιρὸν οὐδέποτε θεωρεῖ ὡς νόμισμα, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς λαμπρὸν καὶ καλὸν ὕφασμα, ἐξ οὗ κόπτει κατὰ τὴν ἰδίαν ὄρεξιν τὸν τρόπον τοῦ βίου τὸν μᾶλλον εἰς αὐτὸν ἀρεστόν. Ἀγαπᾷ μὲν τὴν πρόοδον, ἀλλὰ καὶ συνοικειοῦται πρὸς τὰς περιστάσεις οὕτω δὲ οὐδέποτε γίνεται ὑποχείριος εἰς τὰς γοητείας, εἰς τὰς τυραννίας, ἃς ἐκείνη ἐπιβάλλει. Ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ περιβαλλομένη ὑπὸ γλυκείας ἀτμοσφαίρας ἀπολαύει μὲν παντὸς πράγματος ἑκάστοτε παρόντος ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ νὰ κάμνῃ πολλοὺς ὑπολογισμοὺς διὰ τὸ μέλλον. Κρίνει περὶ τῶν διαφόρων τοῦ βίου περιστατικῶν μετά τινος ἀδιαφορίας ὡς οἱ σκεπτικοὶ φιλόσοφοι χωρὶς νὰ βασανίζῃ τὸ πνεῦμα μὲ δυσθύμους ὑπολογισμοὺς καὶ μὲ στοχασμοὺς καταπονητικοὺς καὶ ἀτελευτήτους. Δὲν ἀφίνει τὴν βιομηχανίαν νὰ ἀπορροφήσῃ ἀμερίστως τὸν χαριτωμένον καὶ φιλάνθρωπον πολιτισμόν της, μερίζει δὲ τὸν χρόνον μεταξὺ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀ-

ναπαύσεως, τοῦ κόπου καὶ τῆς τέρψεως καὶ δὲν ἐπιβαρύνει τὰς ἡμέρας διὰ κακοῦ περισσοτέρου ἢ ὅσον εἶναι ἱκανόν.

Ὁ Πειραιεὺς εἶναι ὁ μέγιστος καὶ κατὰ πολὺ τῶν τριῶν ὅρμων, οἵτινες ἀνοίγονται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ κιτρινιζούσης ἀκτῆς. Εἷς λόφος κεκαλυμμένος ὑπὸ λευκῶν οἰκιῶν καὶ διασχιζόμενος διὰ πλατείας λεωφόρου, ἔνθα ὁ κονιορτὸς περιστρέφεται ἐλεύθερος, τὸν χωρίζει ἀπὸ τοῦ ὅρμου τῆς Μουνυχίας τοῦ πάντοτε γαληνιαίου, ὅπου ἀκόμη καὶ τώρα ὑπὸ τὸ ὕδωρ διακρίνονται αἱ βάσεις παλαιῶν λιμενικῶν μνημείων, τῶν νεωσοίκων. Ἡ λεκάνη τῆς Μουνυχίας, ὄχι πολὺ βαθεῖα, εἶναι σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένη· λέμβοι μόνον ὁρμοῦσιν ἐκεῖ. Τὸ ἡμικύκλιον δὲ τῆς προκυμαίας περιστέφεται ὑπὸ νεοκτίστων οἰκιῶν θερινῆς μάλιστα διατριβῆς, ὧν οἱ ἐξῶσται βλέπουσι πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἂν κάμψῃς τὴν προκυμαίαν ταύτην καὶ ὑπερβῇς ἕνα δεύτερον λόφον, πετρώδη πρὸς τὰ κάτω καὶ κονιορτώδη κατὰ τὰς κλιτύας, ἀκολουθήσῃς δὲ ἔπειτα στενὴν παραλίαν ἀτραπόν, ὁπόθεν ἡ θέα ἐκτείνεται ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς Αἰγίνης, φθάνεις εἰς στενὸν καὶ ἀβαθῆ κολπίσκον, τὸ Φάληρον. Λέγουσιν ὅτι τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα ἔμελλον νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς τὴν Τροίαν εἶχον πάντα ἐκεῖ συναχθῆ· καὶ πιστεύω μὲν ὅτι ὁ λιμὴν τότε θὰ θὰ ἦτο καὶ μεγαλήτερος καὶ βαθύτερος, ἀλλὰ βεβαίως πολὺ μικρὰ πρέπει νὰ ἦσαν καὶ τὰ πλοῖα. Ἐκ τούτου δὲ εὐχερέστατα λαμβάνει τις ἔννοιαν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου περιγραφομένων ναυαγίων. Τὰ ἐρείπια καταπεσόντων κτιστῶν λιμενικῶν ἔργων ἀποφράττουσι κατὰ τὸ ἥμισυ τὸν διάπλουν· πρὸς τὰ δεξιά, ἐπὶ πρασινιζούσης ἄκρας εἶναι ἐκτισμένος ὁ δίπτερος οἶκος τοῦ Κουμουνδούρου ἐπὶ βάσεως μελανῶν βράχων· πρὸς τὰ ἀριστερά, ἓν περίφραγμα ὑφάλων πετρῶν. Τὸ Φάληρον εἶνε ψαμμόχωστον, ἀκίνητον, σιγηλόν· ἀποτελεῖ μόνον σύγκλεισίν τινα τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἔρχονται νὰ σβύσωσι καὶ νὰ διαλυθῶσι μετὰ μακρῶν φρικιάσεων τὰ κύματα τοῦ πελάγους.

Ἂν τις θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ ὄχι πλέον ὑπερβαίνων κατ' εὐθεῖαν τοὺς λόφους τῆς Μουνυχίας, ἀλλὰ παρακολουθῶν τὴν ἀκτήν, εἶνε τραχεῖα ἡ ὁδός. Σειρὰ ὅλη ἀλληλοδιαδόχων ὑψωμάτων ἐκτυλίσσεται, κεκαλυμμένων ὑπὸ βράχων σπακτερῶν, λείων, ῥωγαλέων, ὅπου φύονται θάμνοι ἀκανθώδεις. Εἶναι ἄγριον τὸ μέρος καὶ ἔρημον. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἀνευρίσκονται τὰ λείψανα τῶν παλαιῶν τειχῶν, τὰ ὁποῖα ἐπροστάτευον τὴν ἀκτήν. Οἱ ὡραῖοι ἐκεῖνοι λίθινοι ὄγκοι εἶνε κεκομμένοι μεθ' ὅσης ἐπιμελοῦς τελειότητος καὶ τὰ θεμέλια τῶν ναῶν. Οἱ αἰῶνες ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι τοιαῦτα τείχη, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηνῶν πάντες μετὰ λύσσης ἔχουσιν ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων τούτων· ἔπειτα οἱ περίοικοι ἐλαφυραγώγησαν κατὰ μέγα μέρος τοὺς τόσον καλῶς τετραγωνισμένους λίθους διὰ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτοὺς εἰς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, αἵτινες οὕτω ἐκτίζοντο σχεδὸν ἄνευ δαπάνης. Ἔμαθον δὲ ὅτι ἀκόμη καὶ τώρα τὸ κακὸν ἐξακολουθεῖ, ὥστε ἂν δὲν ληφθῇ φροντὶς τὰ σεπτὰ ἐκεῖνα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα λίαν ταχέως θὰ ἐξαφανισθῶσιν ἐξ ὁλοκλήρου.

Ὄχι μακρὰν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου, μέγας λευκὸς τοῖχος καταβαίνει ἀπὸ τοῦ λόφου, κλείει δὲ μέχρι τῆς θαλάσσης μίαν ἰδιοκτησίαν τοῦ Βασιλέως, ἀποτελοῦσαν μέγα παραλληλόγραμμον ὅπου ὁ τραχὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνεμος μεγάλως βλάπτει πᾶσαν βλάστησιν, ἣν ἤθελέ τις δοκιμάσῃ νὰ καλλιεργήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀγόνου ἐδάφους. Ὅθεν δύσκολον κατόρθωμα θὰ εἶναι νὰ σκιασθῇ ὁ τόπος ἐκεῖνος. Ἀλλ' ἡ θέα ἡ ἐκτεινομένη ἐνώπιον τοῦ βασιλικοῦ περιπτέρου εἶναι ἱκανὴ νὰ παραμυθήσῃ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς φυτείας. Ὁ ἥλιος καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα διαστίλβουσιν ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ. Εἰς τὸ βάθος ἐκτυποῦται μαύρη ἡ Σαλαμίς, σπακτερὰ δὲ ἀνοικτοῦ χρώματος τὰ βουνὰ τοῦ ὁρίζοντος. Εἰς τὰ δεξιά, αἱ διακυμάνσεις τοῦ πορθμοῦ χάνονται εἰς εὐρυτάτην ἄποψιν· ἔμπροσθεν δὲ ἀτελεύτητος εἶνε ἡ παλίρροια τῶν κυμάτων. Κατὰ πᾶσαν ὥραν τὰ ἀτμοκίνητα ἐπιστεφόμενα ὑπὸ καπνοῦ, τὰ πλοιάρια βεβαρυμένα ὑπὸ τὰ λευκά των ἱστία, διέρχονται πρὸ τοῦ παραδόξου τούτου κτήματος. Οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἔχουσι μεγαλόδενδρα δάση, ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἡγεμὼν ἔχει τι πολὺ καλλίτερον· τὰς μυρίας ἀνταυγείας τῶν ταλαντευομένων κυμάτων, τὸν καθαρὸν ἀέρα, τὴν ἔκτασιν τοῦ κυανοῦ χρώματος, τὸν πολὺν φλοῖσβον τῆς θαλάσσης καὶ τὸ πανόραμα τοῦ πεδίου, ὅπου ἠφανίσθη ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου, πᾶσαν δηλονότι τὴν ποίησιν τῆς ἀνοικτῆς φύσεως καὶ τῶν ἡρωϊκῶν ἀναμνήσεων.

Παρὰ τὴν βάσιν τοῦ ἐπιχώματος, μεταξὺ τῶν βράχων, εἷς τάφος ἐκ λίθου ὑποπρασίνου, ἀνοικτὸς καὶ κενός, πλήσσεται ἀκατάπαυστα καὶ πολλάκις πληροῦται ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ὀλίγαι βάσεις βαρέων στύλων καὶ εὐάριθμα καταβεβλημένα τύμπανα κεῖνται διεσκορπισμένα περὶ τὸν τάφον. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος τῶν ἐρειπίων εἶνε κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἀγαπῶ τὴν παράδοσιν ἐκείνην καὶ πιστεύω εἰς αὐτήν. Ὁ Παυσανίας διηγεῖται ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ ἥρωος μετεκόμισαν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψαν ἐν Πειραιεῖ.

Καὶ ποῦ ἀλλοῦ τάχα θὰ ἔθαπτον καταλληλότερον τὰ ἔνδοξα λείψανα ἢ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀκτῆς; Ὁ υἱὸς τῆς θαλάσσης δὲν ἔπρεπε νὰ

ἀναπαύηται πρὸς τὸν ἦχον τῶν κυμάτων; Ἡ σκιά του δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε πάντοτε παροῦσα εἰς τοὺς τόσους ἐκείνους μάρτυρας τοῦ θριάμβου του; Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἔπρεπεν εἰς παρηγορίαν νὰ εἶναι θεατὴς τοῦ τόπου τῆς νίκης του; Ἀλλ' εἴτε ἐτέθη τῷ ὄντι ἐν τῷ μνημείῳ ἐκείνῳ εἴτε μή, εἴτε ἐσκέπασάν ποτε τὰ μάρμαρα ἐκεῖνα τὸ λείψανόν του εἴτε μή, πᾶσα τάχα πνοὴ τῶν ἀνέμων δὲν διηγεῖται ἀληθῶς πρὸς τὴν ἀκτὴν τὸ ὄνομά του; τὸ φάντασμά του δὲν ἐπιφαίνεται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων; Οἱ ψυχρῶς συζητοῦντες περὶ τῶν τοιούτων ἂς νομίζωσιν, ἂν θέλωσιν, ὅτι τὸ μνῆμα ἐκεῖνο εἶναι ἀγνώστου τάφος, ἀδιάφορον· ὁ Θεμιστοκλῆς εἶναι παρὼν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἥτις βλέπει τὴν Σαλαμῖνα.

Σ.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ προστάτου ἁγίου τοῦ Σαλλὺ πανηγυρίζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἰουλίου, ὀκτὼ ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Δαμμαρὶλε-Λύς, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν Κυριακὴν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρουσίαζε τὸν διάδοχον τοῦ Μεδερίκου Σαρβὲ πρὸς τοὺς προσκεκλημένους της. Ὁ ταγματάρχης, ὃν ὁ Σαρβὲ ὡδήγει νῦν μετὰ σπουδῆς εἰς Σαλλύ, ἔμελλε λοιπὸν νὰ εὕρῃ διὰ τὰ πρῶτά του ρητορικὰ γυμνάσματα τοὺς χιλίους περίπου κατοίκους τῆς κώμης ἐν εὐωχίᾳ διατελοῦντας, παρεκτὸς αὐτῶν δὲ καὶ ἄλλους συρρεύσαντας ἐκ Βαρβιζῶν καὶ Δαμμαρὶ πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῶν χωριδίων τοῦ Λὺς καὶ τῆς Βόσθης. Ἡ εὐκαιρία ἦτο καλὴ ὅπως ἐπιδειχθῇ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς ὁ τὴν προτεραίαν ἐκλεχθεὶς ὑποψήφιος. Τὴν ἐπαύριον θὰ μετέβαινον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ λατομεῖα καὶ ἔπειτα τὰ πλινθοποιεῖα τοῦ παλαιοῦ οἴκου *Σαρβὲ καὶ Υἱός*. Ἀλλ' ἐκεῖ ὁ Βερδιὲ θὰ μετέβαινε μόνος, ἐπειδὴ ὁ Σαρβὲ δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ὅτι ἐπιβάλλει ἐπίσημον ὑποψήφιον εἰς τοὺς παλαιούς του ἐργάτας. Ἐν τούτῳ εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ὅλην τὴν ἡμέραν ὅπως περιέλθωσι μεταξὺ τοῦ συνηθροισμένου εἰς Σαλλὺ πλήθους τῶν γεωργῶν ἢ ἐργατῶν, μικρῶν οἰκοκυραίων, μαθητευομένων εἰς Βαρβιζῶν, ἐλθόντων ἐν πάσῃ εὐθυμίᾳ μὲ τοὺς ἐργατικούς των χιτῶνας καὶ τὰ περισφύρια των ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ χορεύσουν ὁμοῦ μὲ τὰς εὐειδεῖς νεάνιδας εἰς τὸν χορὸν Μερσιόλ. Χωρὶς νὰ λογαριάσωμεν τὴν ὁμήγυριν, τὴν μεγάλην ἐκλογικὴν ὁμήγυριν!..

Ἐντὸς τοῦ ὀχήματος πρωτοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς Σαλλύ, ὁ Σαρβὲ καὶ ὁ Βερδιὲ συνωμίλουν ὀλίγον· ὁ μὲν γερουσιαστὴς ἐλαφρῶς λικνιζόμενος ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τροχῶν ἐκοιμᾶτο σχεδὸν νεναρκωμένος ἐκ τῆς πέψεως· ὁ δὲ Βερδιὲ παρετήρει διὰ τῆς θυρίδος τὸ δάσος, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις ἤρχιζεν ἐκεῖθεν, δάσος καταπράσινον ζωηροῦ πρασίνου χρώματος, μὲ ἐρείκας φυομένας παρὰ τὴν ρίζαν τῶν δρυῶν.

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης διετέλει νῦν ἀληθῶς ὑπὸ τὸ κράτος φόβων, οὓς οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε γνωρίσει. Ἦτο ὑποψήφιος! Τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τοῦ ἐφαίνετο ἐξαίφνης πολὺ περισσότερον ἐπίφοβον παρ' ὅσον ἐνόμιζε πρότερον καὶ ἐσυλλογίζετο μετὰ τρόμου τί ἐζήτει αὐτὸς ἐκεῖ, εἰς ἐκείνην τὴν ὁδόν, ἐντὸς ἐκείνης τῆς ἁμάξης, ἥτις εἶχε σταματήσει πρὸ ὀλίγου εἰς Δαμμαρὶ, ὅπου ὑπέστη τὴν πρώτην δοκιμασίαν τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Ναί, πρὸς στιγμὴν ὁ δυστυχὴς ταγματάρχης ἠναγκάσθη νὰ πίῃ ὁμοῦ μὲ τοὺς λιθοτόμους ἐντὸς πνευματοπωλείου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Δημαρχείου φρικτὴν ρακήν, ἥτις ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ καταστρέψῃ τὸ στόμα. Καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ μορφάσῃ! Ἐκέρνα ἡ ἐπιτροπὴ τῶν λιθοτόμων! Ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ ἀνησύχησεν ὀλίγον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ταγματάρχης ὀλίγον ἔλειψε νὰ πτύσῃ τὸ ποτόν· ἀλλ' εὐτυχῶς κατέπιε γενναίως τὸ δηλητήριον: «Εἶνε καὶ αὐτὴ ἡ ρακὴ μία ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τῆς ἐκλογῆς, αἴ, ταγματάρχα;» εἶπε τότε ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς κρυφίως εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Βερδιέ. Εὐτυχῶς ὁ Γκενώ, ὅστις εἶχεν τὸν στόμαχον ἰσχυρὸν καθὼς καὶ ὁ Καπποὰ ἐκένωσαν ἐντελῶς τὰ ποτήριά των, εἷς δὲ τῶν λιθοτόμων, πρώην ζουάβος, παρεκίνησε τοὺς συντρόφους του νὰ κραυγάσωσι μεγαλοφώνως «Ζήτω ὁ ταγματάρχης!» διακηρύττων ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Γκαρούς ἦτο τελειωμένος!.. Ὢ! κατὰ τὸ τρίτον κάτω!..

Ὁ Γκαρούς; Ναί, μάλιστα! ὁ Γκαρούς, ὁ διάσημος Γκαρούς, ὁ ἔξαλλος ὑποψήφιος, ὁ σκληροτράχηλος, ὁ ἄγριος! Ὁ Βερδιὲ ἔμελλε νὰ τὸν ἴδῃ εἰς Σαλλύ, ὅπου ἐπεδεικνύετο, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν συνήντα πάλιν εἰς Δαμμαρὶ, εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς, εἰς μίαν ἄλλην ὁμήγυριν γινομένην πρὸς ἀντίπραξιν. Ἐκεῖ θὰ ἐφαίνετο ὁ ταγματάρχης!

— Θὰ τὸν συντρίψετε τὸν Γκαρούς, αἴ ταγματάρχα; ἔλεγεν ὁ Σαρβὲ ἀφυπνιζόμενος ἐνῷ ἡ ἅμαξα ἐπλησίαζεν εἰς τὸ Σαλλύ. Ὄχι ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον αὐτὸ τὸ κτῆνος· εἶνε ἀστεῖος μάλιστα μὲ ταῖς φωνάραις του καὶ μὲ τὰ παχειά του λόγια καὶ θὰ μὲ διεσκέδαζεν, ἂν ἡμ-

ποροῦσε κανεὶς νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὸν κοινὸν κίνδυνον!... Ἀλλὰ τέλος πάντων πρέπει νὰ τὸν κατασυντρίψετε· ἔχετε καθῆκον· αὔριον θὰ τὸ κάμετε, αἴ, ταγματάρχα; Καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀκόμη, ἂν τὸν συναντήσωμεν εἰς τὴν ἐκλογικὴν ὁμήγυριν!

— Θὰ κάμω ὅ,τι ἠμπορέσω, ἀπήντα ὁ Βερδιὲ μετὰ τόνου ἤδη κεκμηκότος.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ Γκαρούς ἐπανήρχετο ἀπὸ τοῦ προγεύματος εἰς πᾶσαν συνομιλίαν, ὁ στρατιωτικὸς ἠρώτησε μετά τινας στιγμάς·

— Ἀλλὰ τέλος πάντων τί πρᾶγμα εἶν' αὐτὸς ὁ Γκαρούς;

— Ἆ! καὶ ποῖος εἰξεύρει; εἶπεν ὁ Σαρβὲ ἀποσείων τὸν ὕπνον τὸν ἐπιφέροντα αὐτῷ συμφόρησιν. Εἶνε ὁπωςδήποτε ἕνας *τύπος*. Εἶνε κτηματίας μετημφιεσμένος διὰ τῆς δορᾶς πεινασμένου. Δὲν εἰξεύρω ποῖος τὸν ἀπεκάλεσε Ταρτοῦφον τῆς ἐξοχῆς. Τὸ παρωνύμιον εἶνε ἐπιτυχές.

Καὶ μὲ τὸ ἀποφθεγματικόν του ὕφος ὁ γερουσιαστὴς παρέστησε τότε πρὸς τὸν Βερδιὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνδρός, καθ' οὗ ἔμελλε ν' ἀγωνισθῇ ὁ ὑποψήφιος. Ὁ στρατιωτικὸς ἀπεγύμνου ὅπως ἠδύνατο κάλλιον ἐκ τῆς ἐμφάσεως τοῦ ὕφους δι' ἧς περιεβάλλοντο, τὰς πληροφορίας, ἃς παρεῖχεν αὐτῷ ὁ Σαρβέ, διὰ μέσου δὲ τῆς φρασεολογίας τοῦ πολιτικοῦ ἤρχιζε νὰ διαφαίνηται εὐκρινῶς ὁ *τύπος*.

Ὁ Γκαρούς ὅστις δὲν κατῴκει μακρὰν τοῦ Σαρβὲ μεταξὺ Μελὲν καὶ Δαμμαρὶ διῆγε τὸν ἄνετον βίον μικρεμπόρου πλουτήσαντος καὶ ἀποσυρθέντος ἐκ τοῦ ἔργου του. Εὔσαρκος καὶ ρωμαλέος, φιλόγελως, καί τοι ὁ γέλως του εἰς ὃν ἤθελε ν' ἀποδώσῃ ἄκακον ἀφέλειαν ἀντήχει βαρύς, περιέφερεν εἰς τοὺς ἀγροὺς τὰ εὔρωστα νῶτά του καὶ τὴν καλῶς τρεφομένην γαστέρα του. Οὐδεὶς ἤθελεν ἀναγνωρίσει ἐν τῷ εὐσάρκῳ ἐκείνῳ ἀέργῳ καὶ ἀδολέσχῃ τὸν πρώην ἐπαναστάτην, ὅστις διεδραμάτιζε πρόσωπον δημαγωγοῦ ἐν τῷ φυρμῷ τῆς παρισινῆς Κοινότητος τοῦ 71 καὶ ἐθορύβει εἰς τὰς δημοσίους ὁμηγύρεις μὲ τὴν βροντώδη φωνήν του. Ἐπίφοβος κατὰ τὰς ὥρας τοῦ θριάμβου, ὑπῆρξεν ἔμφρων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου· ἔπειτα σὺν τῇ παρόδῳ τῶν ἐτῶν ὁ Γκαρούς ἐπαχύνθη καὶ τώρα εἶχε προσόδους. Μερικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ χρηματιστήριον γενόμεναι ἐπὶ πιστώσει κατ' ἀρχὰς καὶ καλῶς διεξαχθεῖσαι, κερδοσκοπίαι χωρικοῦ πανούργου ἐπὶ ἀγορᾶς κτημάτων, τὸν ἔκαμαν νὰ προοδεύσῃ. Ἐχόνδραινε καὶ ηὐδαιμόνει. Εἶχε παλαιὸν κρασὶ Μεδὼκ εἰς τὸν οἰνῶνά του, ὄρνιθας παχείας εἰς τὸ τραπέζι του, γλυκίσματα φυλαγμένα εἰς τὰ ἑρμάριά του διὰ τὰ μικρά του δόντια γέροντος πεινασμένου, καὶ ηὐχαριστεῖτο νὰ ζῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγροτῶν, οἵτινες ἐγίνωσκον ἐξ αὐτοῦ μόνον τὴν ἰδιότητά του ὡς παλαιοῦ ἐπαναστάτου καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ ριζοσπαστισμοῦ φωνασκίας του καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ζητήσωσι λόγον παρ' αὐτοῦ διὰ τὰς προτέρας του ἐπονειδίστους πράξεις.

Τὸν ἐφοβοῦντο εἰς Μελέν, καί τοι πράγματι δὲν ἦτο ποσῶς ἐπίφοβος. Αἱ ἀδιάκοποι βροντώδεις φωνασκίαι του ἐνεποίουν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὅλων τῶν καπηλείων τοῦ Δαμμαρὶ καὶ τοῦ Σαλλύ. Ὁ Γκαρούς, ὅστις δὲν ἦτο ὑπερήφανος, καίπερ πλουτήσας, ἔτρωγε καὶ ἔπινε γερά, καὶ ἐξελαμβάνετο ὡς ἔχων καλὸν στομάχι, δυνατὰ χέρια καὶ γενναιότητα. Ὤ! ὁ Βοσσουὲ ἐκεῖνος τοῦ ὄχλου μὲ τὴν χονδρὴν καὶ εὔηχον φωνήν του, τὴν ὁποίαν ἐνέτεινεν ὅσον τὸ δυνατὸν ὡς πλάνης ἀοιδός, τὰ ἔψαλλεν ὅπως ἐχρειάζετο εἰς τοὺς εὐπόρους ἀστοὺς καὶ εἰς τοὺς πυργοδεσπότας! Δὲν ἐμάσσα τοὺς λόγους του, ὄχι! τοὺς ἔλεγε στρογγυλοὺς κατὰ πρόσωπον τῶν ἀριστοκρατῶν. Εἰς τὸν ἐπαναστάτην ἐκεῖνον τὸν ἀπαγγέλλοντα ἐμφαντικὰς φράσεις μίσους, ἐνυπῆρχε κάτι χειρότερον τοῦ ηὐχαριστημένου οἰκοκύρη· ὑπεκρύπτετο ἐν αὐτῷ ὁ σκύλος ὁ χορτασμένος, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ δεικνύῃ τοὺς ὀδόντας καὶ νὰ προσποιῆται τὸν ἄγριον λύκον πρὸς τοὺς πεινασμένους σκύλους, διὰ νὰ μὴ ἔλθουν νὰ τοῦ διαφιλονεικήσουν τὸ πολύτιμον κομμάτι του. Ἀστὸς καθ' ὅλα ὁ Γκαρούς, ἐν τῇ περιβολῇ του, ἐν τῇ ρεδιγκότᾳ του, ἐν τῷ λαιμοδέτῃ του, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αὐτοῦ ὡς ἄριστος συμβολαιογράφος χωρίου, ἦτο ἔτι μᾶλλον ἀστὸς ὡς πρὸς τὴν φιλοκέρδειαν, ὡς πρὸς τὴν ἄπληστον λατρείαν, ἣν ἔτρεφε πρὸς τὸ *πουγγί του*, πρὸς τὰ κτήματα, ἅτινα εἶχεν ἀγοράσει, πρὸς τοὺς λίθους τῆς ἐπαύλεώς του—διότι ὁ Γκαρούς εἶχε καὶ ἔπαυλιν—ἦτο ἀστὸς ὡς πρὸς τὸν ἐνδόμυχον τρόμον ὃν ᾐσθάνετο πρὸς τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔλεγε δῆθεν ὅτι ὑπεκίνει καὶ τὴν ὁποίαν ἔτρεμεν ὡς ἰδιοκτήτης μήπως ἴδῃ πράγματι ἡμέραν τινὰ ἐκρηγνυμένην. Ἦτο ἀστὸς μέχρι μυελοῦ ὀστέων καὶ ἐν ἐποχῇ ἀντιδράσεως ἂν ἤθελον τοῦ προτείνει νὰ γείνῃ κανδηλανάπτης ὅπως διασώσῃ τὰς μετοχάς, ἃς εἶχε θέσει κατὰ μέρος, ὁ Γκαρούς θ' ἀπήντα:

— Γίνομαι κανδηλανάπτης!

Καὶ θὰ παρηκολούθει τὰς λιτανείας.

Ὁ ταγματάρχης ἠκροᾶτο· καὶ ἐνῷ ὁ Σαρβὲ ἀνέλυεν αὐτῷ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου ἐκείνου, ὁ Βερδιὲ ἐσυλλογίζετο ὅτι εὐχερῶς καταβάλλονται οἱ τοιούτου εἴδους παράφοροι, καὶ μολονότι δὲν ἦτο εὔγλωττος ὁριστικῶς πλέον δὲν ἐφοβεῖτο τὸν Γκαρούς.

— Ἐκατάλαβα τώρα τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸς ὁ κύριος, εἶπεν. Εἰς τὸ σύνταγμα τοὺς λέγομεν αὐτοὺς κολοκύνθας μουσικάς. Κάμνουν πολὺν θόρυβον ἀλλὰ ἀπὸ μέσα εἶνε κούφιαι!

Ὁ Σαρβὲ προσέθηκε τότε ὅτι ὁ Γκαρούς συναισθανόμενος τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τύπου ἵδρυσεν ἐσχάτως μίαν ἐγχώριον ἐφημερίδα, *τὸν Ἔγχελυν τοῦ Μελὲν* συντασσομένην παρά τινος ἐφημεριδογράφου ἐλθόντος ἐκ Παρισίων, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε κρατερῶς ν' ἀγωνισθῶσιν.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Βερδιέ.

— Χειρίζεσθε τὸν κάλαμον εὐκόλως, αἴ, ταγματάρχα; Ἐγράψατε βιβλία;

— Βιβλία ἐπιστημονικά, ὄχι ἄρθρα διαπληκτισμῶν.

— Δὲν πειράζει! Τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἶν' ἐπάνω κάτω... Ἔπειτα τί εἶνε τάχα οἱ δημοσιογράφοι;... Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ μὴ προσέχῃ κανεὶς καθόλου εἰς ὅ,τι γράφουν!.. Ἄνθρωποι ξυπόλυτοι, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὰ χρήματά μας ἢ τὰς θέσεις μας!.. Αἱ ἐφημερίδες δὲν εἶνε χρήσιμοι εἰς ἄλλο τι παρὰ νὰ δημοσιεύωμεν εἰς αὐτὰς τὰς πολιτικάς μας δοξασίας. Καὶ τότε ἀκόμη μάλιστα ἠμπορεῖ ν' ἀποφύγωμεν τὰς ἐκδουλεύσεις των, διότι ἔχομεν τὰ τοιχοκολλημένα προγράμματα!

Αἱ οἰκίαι τοῦ Σαλλὺ διεκρίνοντο ἤδη ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁδοῦ. Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνθη τότε ἐλαφρὸν ῥῖγος ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἐκεῖ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἔπρεπε νὰ περιέρχηται, νὰ ὁμιλῇ, ν' ἀνταλλάσσῃ χειραψίας, νὰ συζητῇ, νὰ συμπίνῃ, νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κάμινον τῆς πολιτικῆς ὁμηγύρεως. Ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ!.. Ἀφοῦ ἦτο ἀνάγκη!.. «Ἐμπρός, ὁ κύβος ἐρρίφθη!»

Τὰ δύο ξενοδοχεῖα τοῦ Σαλλύ, τὸ τοῦ *Λευκοῦ Ἵππου* καὶ τὸ τοῦ *Χρυσοῦ Λέοντος* διεφιλονείκουν τοὺς ὑποψηφίους. Ὁ Γκαρούς εἶχε προγευματίσει εἰς τὸν *Λευκὸν Ἵππον*. Ἡ ὁμήγυρις κατόπιν θὰ συνήρχετο ἐλλείψει χώρου καταλληλοτέρου εἰς τὸ εὐρύχωρον ἐργαστήριον ἀμερικανοῦ τινος ζωγράφου, εἶδος αἰθούσης μεγάλης διὰ θεάματα, νεωστὶ κτισθὲν πλησίον τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ἦτο ἔδαφος οὐδέτερον τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἅπας ὁ πληθυσμὸς τοῦ Σαλλὺ ἠδύνατο νὰ περιληφθῇ ἀνέτως.

Οἱ προσκεκλημένοι τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ κατῆλθον τῆς ἁμάξης, ἀφοῦ πρότερον ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ πλήθους τὸ βλέμμα τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐνδιαφερομένου νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς μελλούσης νὰ διασκευασθῇ ἐκλογικῆς ζύμης.

Ὑπῆρχε πέριξ ὀλίγων ὑπαιθρίων παραπηγμάτων, ἑνὸς περιβόλου σκοποβολῆς κατὰ πλαγγόνων καὶ ἑνὸς πωλητηρίου ὀπτολαγάνων πλῆθος ἀρκετὰ πυκνόν, παραμερίσαν πρὸ τῆς ἁμάξης τοῦ γερουσιαστοῦ Μεδερίκου Σαρβέ. Ἦτο γνωστὸν εἰς Σαλλὺ ὅτι ἐντὸς τῆς ἁμάξης του εὑρίσκετο εἷς ὑποψήφιος καὶ πάντες φυσικῷ τῷ λόγῳ συνηθροίσθησαν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ξενοδοχείου τοῦ *Χρυσοῦ Λέοντος*.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς παρακολουθῶν τὸν Γκενὼ καὶ τὸν Καππσά, οἵτινες περιήρχοντο τῇδε κἀκεῖσε διανέμοντες χαιρετισμοὺς καὶ χειραψίας, παρετήρει τὰ πάντα καὶ τὰ ἐσπούδαζεν ὡς νὰ ἐλάμβανε σημειώσεις. Διέγνωσεν ἀμέσως τίνα ἐντύπωσιν παρήγαγεν ὁ Βερδιέ. Μὲ τὴν στενήν του ρεδιγκόταν κομβωμένην ὁ ὑποψήφιος ἐφαίνετο πολὺ ἰσχνός. Ἡ διανοητικὴ ἀξία κατὰ τὸν λαὸν πρέπει νὰ εἶνε εὐρύστερνος· ἡ ρωμαλέα κατασκευὴ προσθέτει κῦρος.

Πολλοὶ ἤδη ἦσαν οἱ ἐκπληττόμενοι μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Σαλλύ· μὲ ὅλον του τὸν μύστακα καὶ τὴν ταινίαν τοῦ παρασήμου, εὕρισκον τὸν ταγματάρχην ὡς ἔχοντα τὸ παράστημα πολὺ πενιχρὸν μὲ ἐκεῖνο τὸ στῆθός του τὸ ἰσχνὸν καὶ τὰς ἀσθενικὰς κνήμας του. Λίαν εὐτυχῶς διὰ τὴν ἠθικὴν ἐντύπωσιν, ἀνήρ τις ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος ἐξῆλθε τοῦ πλήθους, ἀφεῖλε τὸν στρογγύλον μαλακὸν πῖλόν του, ἀποκαλύψας τὸ φαλακρὸν κρανίον του καὶ φέρων τὴν παλάμην τῆς ἀριστερᾶς χειρός του κεκυρτωμένης ὑπὸ τύλων, στρατιωτικῶς εἰς τὸ μέτωπον, εἶπεν ὑψηλοφώνως.

— Χαίρετε, ταγματάρχα μου!

Τότε τὸ πρόσωπον τοῦ Βερδιὲ ἐξήστραψεν. Ἀνεγνώρισε τὸν Φουρνερέλ, πρῴην λοχίαν εἰς τὸ ἕβδομον σύνταγμα τοῦ πυροβολικοῦ, ἕνα ἐξ ἐκείνων μεθ' ὧν εἶχε κατέλθει ἄλλοτε εἰς τὸ ὀρυχεῖον τοῦ Μεὸν διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἐργατῶν.

— Ἄ! καλέ μου Φουρνερέλ!.. τί εὐχαρίστησις!.

Καὶ ἔσφιγξαν τὰς χεῖρας ἀλλήλων, ὁ Βερδιὲ χαιρόμενος πολύ, ὁ δὲ λιθοτόμος ὑπερηφανευόμενος διὰ τὴν τιμήν. Εἶτα ἐνώπιον ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους ὁ ἐργάτης καὶ ὁ ταγματάρχης ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσιν ὡς παλαιοὶ γνώριμοι καὶ σύντροφοι ἐν κινδύνῳ, τὸ δὲ πλῆθος εὕρισκε τὸ τοιοῦτον πολὺ καλὸν καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ ὅτι ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο καθόλου ὑπερήφανος.

Ὁ Βερδιὲ ἐδέχθη νὰ συμπίῃ μετὰ τοῦ παλαιοῦ του στρατιώτου. «Πάλιν!.. ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δυκᾶς· ὤ! μὰ θὰ εἶνε ἄρρωστος ἀφεύκτως ἀπόψε!..» Εἰσῆλθον εἰς τὸν *Λευκὸν Ἵππον*, ἐντὸς μεγάλης αἰθούσης, κοσμουμένης ὑπὸ ἰχνογραφιῶν καὶ σχεδιογραφημάτων κρεμαμένων ἐκ τῶν τοίχων, ὅπου ἐφλυάρουν καπνίζοντες τινὲς τῶν ἐλθόντων χάριν τῆς ἑορτῆς. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀναγνωρίσαντες τὸν γερουσιαστὴν Σαρβὲ ἠγέρθησαν χαιρετίζοντες. Ἦσαν πλινθοποιοὶ ὑποκλινόμενοι ἐνώπιον τοῦ ἀρχαίου κυρίου των καὶ παρατηροῦντες ὑπόδρα τὸν ὑποψήφιον.

— Λοιπόν, Φουρνερέλ, ἠρώτησεν ὁ Βερδιὲ ἀφοῦ ἐκαθέσθησαν, πῶς πηγαίνομεν;

— Περὶ τῆς ὑγείας μ'ἐρωτᾷς ἢ περὶ τῆς ἐκλογῆς; Ἂν πρόκειται περὶ τῆς ὑγείας, πηγαίνομεν καλά, εὐχαριστῶ, ταγματάρχα μου! Τὸ δισάκκι μου εἶνε γερὸ ἀκόμη... Ἂν πρόκειται περὶ τῆς ἐκλογῆς, δὲν πηγαίνομεν ἄσχημα, μὲ ὅλους τοὺς φωνακλάδες καὶ τὴν ψευτιὰ ποῦ ἔβγαλαν.

— Τί ψευτιά; εἶπεν ὁ Σαρβέ.

— Ἐκείνην ποῦ ἔχει ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελίν*, κύριε γερουσιαστά!... Ἔχωσαν αὐτὸν τὸν διαβολευμένον *Ἔγχελυν* εἰς τὴν τσέπην ὅλου τοῦ κόσμου... Αὐτὸς ὁ Πονίς... τὸν ξεύρετε καλά, κύριε ταγματάρχα, τὸν Πονίς, ἐκεῖνος ὁποῦ εἰς τὸ σύνταγμα ἀδιάκοπα ἔμπαινεν εἰς τὸ φρέσκο, ναί! ὁ Πονίς...

— Τὸν ἐνθυμοῦμαι καλὰ τὸν Πονίς!... μάλιστα!.,. λοιπὸν τί ἔκαμεν ὁ Πονίς;

— Αὐτὸ τὸ κτῆνος, ταγματάρχα μου, ἀνέλαβε νὰ μοιράσῃ... εἰς τὸ βρόντο... χάρισμα σὰν νὰ 'ποῦμε... αὐτὴν τὴν διαβολοεφημερίδα, ὅπου μοῦ ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὸν ἀρχίσω σταῖς γροθιαῖς διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ τὴν καταπιῇ!...

— Μὴ τὸ κάμῃς αὐτό, Φουρνερέλ, εἶπε διακόπτων ὁ γερουσιαστὴς Σαρβέ. Μὴ ἔριδας, φίλε μου! πρέπει ν' ἀφήσωμεν τὰς βιαιοπραγίας εἰς τοὺς ἀντιπάλους μας. Ὁ σεβόμενος ἑαυτὸν περιφρονεῖ τοὺς ἀντιπάλους του.

— Τότε λοιπὸν πρέπει νὰ στρέφωμεν καὶ τὸ ἄλλο μάγουλον ὅταν μᾶς ραπίζουν! εἶπεν ὁ λιθοτόμος μὲ ἦθος παλαιοῦ στρατιώτου.

Ὅταν μᾶς ραπίζουν! Ὁ Βερδιὲ ἀνεσκίρτησε σχεδὸν ἀκούσας τὴν λέξιν ταύτην καὶ κατέστη πελιδνός. Ἠρώτησε τί περιεῖχεν ἡ ἐφημερὶς τοῦ Γκαρούς.

— Τίποτε!.. ἀνοησίας!.. Ἕνα μῦθον βλακώδη... Ἐρωτοῦν τάχα, διὰ νὰ πειράξουν τὸν κύριον ταγματάρχην, ἂν ὁ κ. Βερδιέ, ὑποψήφιος τοῦ κόμματος τῶν καιροσκόπων, εἶνε αὐτὸς ὁ ἴδιος Βερδιέ, ὅστις λοχαγὸς ὤν, παρεπέμφθη καὶ ἐδικάσθη ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖον εἰς Γκέλμαν διὰ παραλόγους φορολογίας τῶν Ἀράβων... Βρωμερὰ πράγματα!... Καὶ τί βλακία!. ἀφοῦ ὁ ταγματάρχης, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζω ἐγὼ καλά, ποτὲ δὲν ὑπηρέτησεν εἰς τὴν Ἀφρικήν!... ποτέ!...

Ὁ Βερδιὲ ὠχρότατος ἠθέλησεν ἐν τούτοις νὰ μάθῃ ποῖος ἦτο ὁ δημοσιεύσας εἰς ἐφημερίδα τοιαύτην συκοφαντίαν.

— Δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν αὐτά, εἶπεν ὁ μικρόσωμος συμβολαιογράφος Καπποά· αἱ ὕβρεις τῶν ἀντιπάλων εἶνε βόρβορος, ὅστις δὲν κηλιδώνει. Μίαν μὲ τὴν ψήκτραν καὶ δὲν μένει κανὲν ἴχνος πλέον! Ἔπειτα ποῖος τάχα διαβάζει τὸν *Ἔγχελυν*;

— Ὤ! ὡς πρὸς αὐτό, κύριε Καπποά, ἀνέκραξεν ὁ Φουρνερέλ, δὲν ἔχεις δίκαιον· τὸν διαβάζει ὅλος ὁ κόσμος. Δὲν ἠμπορῶ κ' ἐγὼ νὰ καταλάβω ποῦ στὸ διάβολο βρίσκουν τὰ χρήματα. Ὁ Πονὶς ἔχει μοιράσει ὡς τώρα σωροὺς ὁλοκλήρους τῆς ἐφημερίδος των!

— Ποῦ εἶνε ὁ Πονίς; ἠρώτησεν ὁ ταγματάρχης.

— Εἰς τὸ πανηγύρι, εἰς τὸν *Χρυσοῦν Λέοντα*, κάπου ἐκεῖ. Ἢ θὰ χωνεύῃ τὸ κρασὶ ποῦ ἔπιε σὲ καμμιὰ γωνιά. Καὶ δὲν εἶνε κανένας κουρελιάρης, ὁ Πονίς, σημειώσατε· δὲν εἶνε κανένας τιποτένιος. Εἶνε καὶ αὐτὸς νοικοκύρης σὰν κάθε ἄλλον!

— Ἄλλως τε, συνεπέρανε φιλοσοφικῶς ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, μήπως ὑπάρχουν τιποτένιοι εἰς τὴν πολιτικήν;

Ὁ Βερδιὲ κατείχετο νῦν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ μιᾶς μόνης ἰδέας, νὰ συναντήσῃ τὸν Πονίς. Ἐφαίνετο αὐτῷ ἀκατάληπτον πῶς εἷς παλαιός του στρατιώτης, ὑπηρετήσας ὑπ' αὐτὸν ὅπως ὁ Φουρνερὲλ ἠδύνατο νὰ γείνῃ διανεμεὺς τῶν ἀνοήτων συκοφαντιῶν τοῦ Γκαροὺς καὶ συντροφίας.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ Δυκᾶς, δὲν εἶνε πλέον στρατιώτης ὁ Πονίς, εἶνε ἐκλογεύς.

— Νὰ εἶνε τάχα ἐκλογεύς; ἀπήντησεν ὁ Φουρνερὲλ κενῶν τὸ ποτήριόν του.

Ἐξῆλθον τοῦ καπηλείου. Ἔπρεπε νὰ περιέλθωσι μεταξὺ τῶν ὁμίλων, νὰ προσηλυτίσωσι, νὰ κερδήσωσι ψήφους διὰ μιᾶς λέξεως ἐπικαίρως λεγομένης, διὰ μιᾶς χειραψίας, δι' ἑνὸς νεύματος, δι' ἑνὸς φιλοφρονήματος. Ὁ Σαρβὲ καὶ ὁ Βερδιὲ ἔχαιρον βλέποντες τὸν δραστήριον ζῆλον τοῦ Καπποά, ὅστις περιερχόμενος καὶ πλησιάζων τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ἔλεγε:

— Δὲν ἔχει ἴσως ἐξωτερικὸν ἐπιβάλλον, ἀλλὰ εἶνε ἄνθρωπος ἀξίας. Κυττάξατε τὸ παράσημόν του.

Καὶ ὁ συμβολαιογράφος ἐψιθύριζεν ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸ οὖς τοῦ Βερδιέ:

— Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ἀκόμη τὴν κατὰ νομοὺς ἐκλογήν... Θὰ τὴν ἀποκτήσωμεν καὶ αὐτήν, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ πρέπει νὰ κοπιάσητε ἀτομικῶς!... Ἐμπρὸς λοιπόν!... ἐμπρός!... ἐμπρός!...

Καὶ τὸν ἐξώθει πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ὡς κύνα ἀγύμναστον πρὸς τὸ θήραμα.

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης ᾐσθάνετο τὸν λάρυγγά του ἀγχόμενον σχεδὸν ὁσάκις ἐπρόκειτο ν' ἀποταθῇ δι' ἐγκαρδίου χαιρετισμοῦ πρὸς τοὺς ἰσχύοντας ἐκλογεῖς, οὓς ὑπεδείκνυεν αὐτῷ ὁ Γκενὼ ἢ ὁ Καπποά. Ὁ κτηνίατρος ὤθει τὸν ἀγκῶνά του καὶ ὁ Βερδιὲ ἐπλησίαζε τότε ἀναπνέων μετὰ κόπου, ὡς νὰ ἔπασχε κυνάγχην. Οἱ χωρικοὶ ἐκεῖνοι οἱ φέροντες τὰ ἑορτάσιμα ἐν-

δύματά των, οἱ μετροῦντες οἱονεὶ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ποιότητα τοῦ ὑποψηφίου καὶ ἕτοιμοι ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὑπολογίσωσι διὰ προχείρου ζυγισμοῦ τὸ βάρος του ὡς νὰ ἦτο ζῷον πρὸς πώλησιν, κατεπτόουν τὸν στρατιώτην, καθίστων αὐτὸν ἄφωνον. Θὰ ἀντιμετώπιζε φαιδρότερον τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Ἀλλὰ τὰ πονηρὰ ἐκεῖνα ὄμματα, τὰ ἐξερευνητικὰ ἐκεῖνα βλέμματα, τὰ ὑπομειδιάματα ἐκεῖνα!..

— Ἐμπρός, ταγματάρχα!.. κοπιάσατε λιγάκι ἀκόμη!... λιγάκι!... Ἔλεγεν ὁ συμβολαιογράφος. Αὐτὸς ὁ ἔμπορος τῶν προβάτων ἐκεῖ κάτω διαθέτει δώδεκα ψήφους τοὐλάχιστον εἰς τὸ μέρος τοῦ Βαρβιζών... Ὁμιλήσατέ του περὶ τῆς τελευταίας κτηνοτροφικῆς ἐκθέσεως.... Πιάστε τον!

Πιάστε τον! Ἡ λέξις ἐκείνη προὐξένει φρικιάσεις εἰς τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ ταγματάρχου. Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς παρετήρει μεθ' οἵας ἀποκρύφου συγκινήσεως, ἣν ἀπέκρυπτεν ὡς ὀδύνην, ὁ ταγματάρχης ἀντεμετώπιζε τοὺς δικαστάς του. Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἱκανοποιεῖτο ἐκ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ ἀπέναντι ὑποψηφίου τόσον ὀλίγον καταλλήλου διὰ τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας, ὁ νέος Πίττ τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιὲ ᾐσθάνετο οὐχ ἧττον βαθὺν καὶ εἰλικρινῆ οἶκτον βλέπων τὴν δειλίαν ἑνὸς ἀνδρὸς ὅστις ἅπαξ τοὐλάχιστον ἐπὶ ζωῆς του ὑπῆρξεν ἥρως συγχρωτιζομένην τῇ προστατευτικῇ σοβαρότητι τοῦ ζωεμπόρου ἐκείνου, ὅστις προθύμως θὰ ἔψαυε τοὺς μῦς τοῦ ὑποψηφίου διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἦτο καλῶς κατεσκευασμένος.

Καὶ ὁ Αἰμίλιος ἐνῷ παρετήρει τὴν ἀνδρικὴν ἐκείνην μορφὴν τοῦ θείου σχεδὸν σπασμωδικῶς ἠλλοιωμένην ἐκ τοῦ καμάτου, ἔβλεπε πλησίον αὐτῆς νοερῶς τὸ εὐειδές, τὸ εἰλικρινές, τὸ πρᾳΰ, τὸ ἔμφρον πρόσωπον τῆς Γιλβέρτης. Βεβαιότατα καὶ ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη ἐσυλλογίζετο κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸν ταλαίπωρον ταγματάρχην καὶ ἔπασχεν ἐκεῖ πέραν ὅσον καὶ αὐτὸς ὑπέφερεν ἐδῶ. Ἀλλὰ τί διάβολον!.. διατὶ νὰ ἐπέρχεται εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἡ ὄρεξις νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον;. Ἄχ! ἂν ἦτο ὑποψήφιος αὐτός, ὁ Δυκᾶς! Πῶς θὰ τὴν κατέκτα ἀνδρείως, πῶς θὰ τὴν ἐκυρίευε τὴν βουλευτικὴν ἕδραν τοῦ Σαρβέ! Κύματα εὐγλωττίας ἀνήρχοντο εἰς τὰ χείλη του, ἀπέναντι δὲ τοῦ πλήθους ἐκείνου, πρὸς ὃ ἡδυπαθῶς ἤθελεν δημηγορήσει, ἐπήρχοντο εἰς τὴν γλῶσσάν του δηλώσεις ἔρωτος πρὸς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν ἔνθερμοι ὡς διαμαρτυρίαι ἀποτεινόμεναι πρὸς ἀγαπωμένην γυναῖκα.

Ἤδη ὁ Βερδιὲ ἐξωθούμενος παρὰ τοῦ Γκενὼ ἐπλησίαζε πρὸς εὔσαρκόν τινα καὶ φυσίγναθον ἄνδρα, ἐρυθρὸν ὡς τεμάχιον αἱμάσσοντος βοείου κρέατος, ὅστις ἵστατο στιβαρὸς εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας του. Ἦτο ὁ κρεοπώλης Λαμός, ὅστις ἐχαιρέτιζε τὸν Σαρβέ, τὸν Γκενώ, τὸν Καπποά, τὸν Δυκᾶν, τὸν ταγματάρχην, ὅλους, πλὴν ἅμα τῇ πρώτῃ λέξει, ἣν ἀπέτεινεν αὐτῷ ὁ Γκενώ, ἀπήντησεν ἐν τάχει δεικνύων τοὺς ὑπερμεγέθεις ὀδόντας τοὺς λευκάζοντας ἐν τῷ μέσῳ τῆς πορφυρᾶς μορφῆς του:

— Κύριοι!.. χαίρω πολύ... εἶσθε πολὺ εὐγενεῖς. Ἀλλ' ἔχω καθῆκον νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ἕνεκα τῆς θέσεώς μου ἀναγκάζομαι νὰ μείνω ἐντελῶς οὐδέτερος... Ἐννοεῖτε, ἔχω θαμῶνας εἰς ὅλα τὰ κόμματα, βοναπαρτιστάς, νομιμόφρονας, δημοκρατικούς, κάθε λογῆς!.. Ἔχω τὸ ἰδιαίτερον φρόνημά μου, ἀλλὰ τὸ φυλάττω διὰ λόγου μου!.. Πρὸ πάντων ἐνδιαφέρομαι νὰ πωλήσω ταῖς μπριζόλαις μου!.. Ἂν εἴξευραν μὲ ποίους ψηφίζω, πάντοτε θὰ ὑπῆρχε ἕνα κόμμα, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐψώνιζε πλέον ἀπὸ ἐμὲ κρέας... Καὶ τότε!..

Καὶ ὁ κρεωπώλης γελῶν ἀνεκίνει βιαίως τὴν χονδρὰν χρυσῆν ἁλυσίδα τοῦ ὡρολογίου του ἐπὶ τῆς τεραστίας γαστρός του.

— Λυποῦμαι ὅτι θὰ φυλάξω τὴν ψῆφόν μου εἰς τὴν τσέπην, κύριε ταγματάρχα, καὶ μὴ πρὸς βάρος! προσέθηκεν ὁ Λαμός, πρὸς ὃν ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνετο τὴν ὄρεξιν ν' ἀπαντήσῃ:

— Τὴν ψῆφόν σου; Ἐγὼ δὲν σοῦ τὴν ἐζήτησα!

—Πολὺ νευρικὸς εἶνε αὐτὸς ὁ ὑποψήφιος! ἐσυλλογίζετο ὁ Δυκᾶς, βλέπων τὸ σφόδρα ὀργίλον ἦθος τοῦ Βερδιέ. Θὰ κάμῃ καμμίαν ἀνοησίαν ὁ ταγματάρχης!

Ὁ δὲ Σαρβὲ ἀφήσας τὸν Λαμός, ὅστις τὸν ἐχαιρέτιζεν ὑποκλινέστατα ἀποκαλῶν αὐτὸν «κύριε Γερουσιαστά» ἔλεγε πρὸς τὸν Βερδιέ:

— Εἶνε κατεργάρης ὁ κρεωπώλης! Μὲ ὅλα ὅσα εἶπε, θὰ σᾶς ψηφίσῃ, στοιχηματίζω!

— Πρὸ πάντων ἐὰν ἔχετε τὴν τύχην νὰ ἐκλεχθῆτε! προσέθηκεν ὁ Καπποὰ καγχάζων. Εἶνε ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἔρχονται πάντοτε πρὸς βοήθειαν μετὰ τὴν νίκην.

Αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιέργου ἐκείνου πλήθους, τοῦ παραμερίζοντος καὶ ἐταστικῶς βλέποντος τὸν ὑποψήφιον, ὁ Σαρβὲ διέκρινε δημηγοροῦντα εἰς τὸ μέσον ὁμίλου ἄνδρα εὔρωστον, εὐρύνωτον, ἐρυθρὸν τὴν ὄψιν, ὅστις ἐλάλει ὑψηλοφώνως πλησίον παραπήγματος τινος πλάνητος θεατρώνου, ὡς νὰ ἦτο ἔμμισθος αὐτοῦ κῆρυξ.

— Νά! εἶπεν ὁ γερουσιαστὴς πρὸς τὸν ταγματάρχην. Ἠθέλετε νὰ ἴδητε τὸν Γκαρούς: Ἰδοὺ ὁ Γκαρούς!

— Ἆ! αὐτός εἶνε ὁ Γκαρούς; εἶπεν ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, ὅστις ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ γερουσιαστοῦ.

Καὶ ἐξήτασε τὸν ἄνδρα τὸν φέροντα φαιὰν γενειάδα, ὃν συνώδευεν ὑψηλόσωμος νέος τριά-

κοντούτης, πυρρός, κομψός καὶ εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος· ἀναμφιβόλως θὰ ἦτο οὗτος ὁ παρισινὸς δημοσιογράφος, ὃν ὁ Γκαρούς εἶχε μισθώσει ὅπως συντάττῃ εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελέν*.

Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνετο τὴν ὄρεξιν νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἀντίπαλόν του, ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ὁ κύριος ἐκεῖνος μὲ τὸν λεπτὸν καὶ συνεστραμμένον μύστακα καὶ μὲ τὴν κομψὴν περιβολὴν ὁ ἱστάμενος πλησίον του Γκαρούς, ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁ συντάξας τὸ ἄρθρον, περὶ οὗ ὡμίλει πρὸ μικροῦ ὁ Φουρνερέλ, προὐξένει κνισμὸν εἰς τὰ δάκτυλα τοῦ πρῴην στρατιωτικοῦ.

— Ἔλα, εἶπεν ὁ Σαρβέ, ἂς πλησιάσωμεν, ἂν ἀγαπᾶτε. Ὁ Γκαρούς μᾶς εἶδεν ἴσως. Δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν ὅτι ὀπισθοχωροῦμεν ἀπέναντί του.

Προφανῶς ὁ ταγματάρχης λίαν ηὐχαριστεῖτο διότι ἔμελλε νὰ συναντηθῇ μετὰ τοῦ Γκαρούς κατὰ πρόσωπον καὶ ὁ Δυκᾶς παρετήρησε πάλιν μεθ' οἵας ζωηρότητος προὐχώρησεν ὁ ἀξιωματικός, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ὁρμήσῃ εἰς ἔφοδον. Ἀναντιρρήτως ἦτο πολὺ νευρικὸς αὐτὸς ὁ καλὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Γκαρούς καὶ οἱ σύντροφοί του, μέλη τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτροπῆς, ὁ Βοβιὲ ὁ λιθοστρώτης, ὁ πεδιλοποιὸς Μουζέν, ὁ βαρελοποιὸς Βουγιάρ, εἶδον ἐπίσης τὸν Σαρβὲ καὶ ὁ Γκαρούς ἤρχισε νὰ μειδιᾷ διακρίνας τὸν Βερδιέ.

— Ἆ! αὐτὸς λοιπὸν εἶνε ὁ ταγματάρχης των;.. (Καὶ ὑψῶν τοὺς ὤμους.) Εἶνε δειλὸν μαθητάριον τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς!.. Θὰ τὸν ποδοκυλίσωμεν εἰς τὴν σκόνι καὶ θὰ τὸν ἀλευρώσωμεν σὰν κωβιόν!

Καὶ ὁλόκληρος ὁ ὅμιλος, βλέπων προχωροῦντα τὸν γερουσιαστὴν μετὰ τῶν φίλων του, ἀνέλαβε στάσιν αὐστηρὰν ἀδιαλλάκτου μεγαλείου, ἐκτὸς τοῦ Γκαρούς, ὅστις ἐκάγχαζε, τοῦ Σαβουρὼ συντάκτου τοῦ *Ἐγχέλυος*, ὅστις ἐφαίνετο ἀδιαφορῶν, καὶ τοῦ Βοβιὲ τοῦ λιθοστρώτου ὁπωσοῦν τεταραγμένου, διότι ὤφειλε χρήματα πρὸς τὸν Μεδερῖκον Σαρβέ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Οὐγγαρίᾳ

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἠγνοεῖτο σχεδὸν παντελῶς ὑπὸ τῶν λογίων τῆς ἀρκτῴας καὶ ἑσπερίας Εὐρώπης. Ἀλλὰ τὸ ἐξαίσιον κάλλος τῆς δημώδους ἡμῶν μούσης δὲν ἤργησε νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Καθ' οὓς χρόνους τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐπάλαιε πρὸς τὸν Ἀσιανὸν δεσπότην ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γῆς τῶν πατέρων ἡ δημοτικὴ ποίησις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ηὔφραινε μὲν τὸν Γκαῖτε, ὅστις καὶ μετέφερεν ἄνθη τινὰ αὐτῆς εὐώδη εἰς τὸν γερμανικὸν Παρνασσόν, ἀπησχόλει δὲ τὸν Fauriel καὶ τὸν κόμιτα Marcellus ἐν Γαλλίᾳ, ἔπειτα δὲ πλὴν ἄλλων τὸν Γερμανὸν Kind καὶ ἀργότερον τὸν Passow, ὅστις καὶ συνέλεξε τὴν γνωστὴν τῶν δημωδῶν ἡμῶν ᾀσμάτων ἀνθολογίαν. Ἀλλ' ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἱ Εὐρωπαῖοι οὐδὲν ἄλλο τῶν πνευματικῶν προϊόντων τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου ἐγνώριζον πλὴν τῶν αὐτοφύτων ἀνθέων τῆς δημώδους μούσης. Ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸν Γερμανὸν Brandis, ὅστις ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ «Ἀνακοινώσεις ἐξ Ἑλλάδος» ἀνέλυσε καί τινα ἔργα λογίων ποιητῶν, οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Γάλλοι καὶ πολὺ μᾶλλον οἱ Ἄγγλοι καὶ Ἰταλοὶ ἐγνώριζον μόνον τινὰ τῶν ἐπιτυχεστέρων ἔργων τῆς παρ' ἡμῖν ἀραιᾶς ἐπιστημονικῆς παραγωγῆς, ἰδίως τὰς ἐκδόσεις ἐπιγραφῶν ἀρχαίων καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ἀπό τινων ἐτῶν ὀλίγων ἥ τε ποίησις τῶν λογίων καὶ ἡ νεοθαλὴς παρ' ἡμῖν διηγηματογραφία κατέστησαν ἀντικείμενα λόγου παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις καὶ εἵλκυσαν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ νὰ μεταφράζωνται πολλὰ ἔργα τῆς παρ' ἡμῖν μούσης καὶ ἐκδότας νὰ εὑρίσκωσιν. Ἐπιφανῆ βεβαίως θέσιν κατέχει ἐν ταύτῃ τῇ κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἔδειξαν ὑπὲρ τῶν προϊόντων τοιούτων τῆς ἑλληνικῆς λογογραφίας οἱ φιλέλληνες ἑταῖροι τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, οὗτινος ἡ ἐπετηρὶς πολλάκις ἐδημοσίευσε διατριβὰς περὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἢ καὶ μεταφράσεις. Ὁ ἐξ Ἑλλήνων Γεμενῆς (Yemeniz) καὶ οἱ Γάλλοι Legrand καὶ Queux de St. Hilaire ὑπῆρξαν κυρίως οἱ συντελέσαντες ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ διηγηματογραφίας. Ἐν δὲ Γερμανίᾳ δραστηρίως εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς ὁ ἀκάματος Αὔγουστος Βόλτς, ὅστις διὰ τοῦ Magazin für die Litteratur des Jn—und Auslandes καὶ τῶν «Διδασκαλίων» ἐφημερίδος τῆς Φραγκφούρτης κατέστησε γνωστὰ πολλὰ προϊόντα τῶν ἐπιφανεστέρων νεοελληνικῶν καλάμων. Οὐ μικρὸν δὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον καὶ ὁ Ὁλλανδὸς Hans Müller διὰ τῆς ἐπ' ἐσχάτων γερμανιστὶ δημοσιευθείσης περιοδείας του ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἧς ἐπίμετρον εἶνε μετάφρασις νεοελληνικῶν ποιημάτων εἰς τὴν γερμανικήν. Συγχρόνως ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Ἐλισάβετ Ἔδμονδς διὰ τῶν Greek Lays, idylls, legends, ἐκδοθέντων ἐν Λονδίνῳ τῷ 1885 καὶ διά τινος κατ' αὐτὰς ἐν ἀγγλικῷ περιοδικῷ διὰ κυρίας δημοσιευθείσης μονογραφίας ἐπειράθη νὰ καταστήσῃ γνωστοὺς εἰς τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν τοὺς παλαιοτέρους καὶ νεωτέρους ἡμῶν ποιητάς,

τὰ ἔργα των, αὐτὰς των τὰς εἰκόνας. Ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι εἰργάσθησαν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Ciampoli, ὁ Palumbo, ὁ Gemma

Εἶνε λοιπὸν εὐφρόσυνος διὰ τὸν Ἕλληνα ἡ συναίσθησις, ὅτι χάρις εἰς τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας καὶ ἄλλους μεταφραστάς, οὓς δὲν ἀναγράφομεν πάντας, ἐπειδὴ ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ πλήρους βιβλιογραφίας, τὰ ὀνόματα τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ Βηλαρᾶ, τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ Ραγκαβῆ, τῶν Σούτσων καὶ τοῦ Ὀρφανίδου, τοῦ Ζαλοκώστα καὶ τοῦ Βαλαωρίτου, τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου καὶ τοῦ Ταντταλίδου, τοῦ Βερναρδάκη καὶ τοῦ Βλάχου, τοῦ Παπαρρηγοπούλου καὶ τοῦ Βασιλειάδου, τῶν Παράσχων καὶ τοῦ Λασκαράτου, τοῦ Καρασούτσα καὶ τοῦ Βικέλα κατέστησαν γνωστὰ εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον. Οὐδὲ περιωρίσθη ἡ γνῶσις τῆς ἡμετέρας ποιήσεως καὶ διηγηματογραφίας εἰς τὴν παλαιοτέραν ἐποχὴν τὴν ἀντιπροσωπευομένην ὑπὸ τῶν παλαμάχων ἐκείνων τῆς παρ ἡμῖν ποιητικῆς κινήσεως, ὧν τινες εὐφραίνουσι καὶ συγκινοῦσιν ἀκόμη τὸ ἑλληνικόν, ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν περὶ τὴν πάτριον ἡμῶν φιλολογίαν ἀσχολουμένων περιέλαβε καὶ τὴν νεωτέραν γενεάν, ἤτοι πλὴν ἄλλων τὸν Προβελέγιον καὶ Καμπούρογλουν, τὸν Δροσίνην καὶ Παλαμᾶν, τὸν Βιζυηνὸν καὶ Καρκαβίτσαν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν ζῆλος ἔφθασε μάλιστα ἐν Ἑσπερίᾳ μέχρι τοσούτου, ὥστε δὲν εἶνε ἀσύνηθες, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, νὰ παρέχωνται εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν ἐφημερίδων ἐν ἐπιφυλλίδι μεταπεφρασμένα ἑλληνικὰ διηγήματα, ἐν ᾧ αἱ ἡμέτεραι ἐφημερίδες συνήθως ἐκλέγουσι μυθιστορίας ξένας καὶ ὄχι πάντοτε τὰς ἀρίστας.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι, ὡς ἐκ τῆς βραχείας ἀνακεφαλαιώσεως ταύτης ἀποδεικνύεται, ἀνοίγεται νέον στάδιον εἰς τοὺς νέους Ἕλληνας ποιητὰς καὶ διηγηματογράφους. Ἡ παρ' ἡμῖν πνευματικὴ παραγωγὴ δὲν γνωρίζεται τὸ ἑξῆς εἰς τοὺς ξένους διὰ μόνων τῶν προϊόντων τῆς νεαζούσης ἡμῶν ἐπιστήμης, ὅσα ἀξιοῦνται τῶν μεριμνῶν τῶν ἀλλογενῶν ἐπιστημόνων. Ἡ ποίησις καὶ τὸ διήγημα δὲν ἀπευθύνονται εἰς τοὺς ὀλίγους, ἀλλ' εἰς τὰ πλήθη, εἶνε δ' ἐξ αὐτῆς αὐτῶν τῆς φύσεως προϊόντα κοσμοπολιτικά, δυνάμεθα εἰπεῖν. Εὐχάριστον λοιπὸν εἶνε ὅτι εὐρύνεται διὰ τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν καλλιστεύματα τοῦ λόγου ὁ ὁρίζων, ὅτι ἤρχισαν νὰ γίνωνται γνωστὰ καὶ ἐκτὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ὅτι δύνανται καὶ οἱ παρ' ἡμῖν λογοτέχναι νὰ ζηλώσωσι κατὰ τὸ ἐνὸν παγκόσμιον φήμην, ἀνάλογον ἕκαστος πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἔργων του καὶ τοῦ καλάμου του τὴν δεξιότητα. Τοῦτο δὲ οὐ μόνον εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἀποβαίνει ἠθικῶς, ἀργότερον δ' ἴσως ποτὲ καὶ ὑλικῶς ἐπικερδές, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔθνος παρέχει ὠφέλειαν καὶ τιμήν, ὅπως μὴ θεωρῆται ὅλως ἄμουσον, ἐν ᾧ καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπ' ἴσης σχεδὸν ὀλιγάνθρωπα ὡς τὸ ἡμέτερον ἢ μικρῷ πολυανθρωπότερα ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι συγγραφεῖς παγκοσμίους, οἷον ἡ Δανία τὸν Ἄνδερσεν καὶ ἡ Σουηδία τὸν Björnstjerne Björnson.

Πρὸς τὰς σημειώσεις ταύτας καὶ σκέψεις καὶ εὐχὰς ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἐπέκτασις τοῦ περὶ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἐνδιαφέροντος καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ, ὅπου δὲν ἦτο αὕτη καὶ μέχρι τοῦδε παντελῶς ἄγνωστος. Ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν, ὡς γνωστόν, ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βουδαπέστῃ πανεπιστημίου Ἰωάννης Τέλφυς ἀσχολεῖται μετὰ ζήλου πολλοῦ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τοῦ ἀττικοῦ δικαίου, ἐν ᾗ διέπρεψεν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν μελέτην καὶ τῶν φιλολογικῶν προϊόντων τῆς παρακμῆς. Ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ ἐσταμάτησεν ὁ φιλέλλην λόγιος, περιέλαβε δὲ εἰς τὸν κύκλον τῶν μελετῶν του τήν τε παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ πρόοδον Γνωστὴ εἶνε ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ὁ Τέλφυς ὑπεστήριξε πάντοτε, ὅτι οἱ κατὰ τόνον στίχοι δὲν εἶνε μετρικὴ τροποποίησις τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ παρουσιάζονται ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καὶ ὅτι ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὑρίσκομεν τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. Γνωστὸν δ' ἐπ' ἴσης εἶνεν, ὅτι πολλάκις ἐπέστειλε περὶ ζητημάτων διαφόρων εἰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ ἐν νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἣν καὶ κατανοεῖ καλῶς καὶ γράφει. Ἐν δὲ περιοδικοῖς οὐγγρικοῖς πλειστάκις ἔγραψε περὶ νεοελληνικῶν ἔργων, ἐπιστημονικῶν τε καὶ λογοτεχνικῶν. Εἰς τὴν ἀκάματον λοιπὸν ταύτην ἐνέργειαν τοῦ Τέλφυος χρεωστοῦμεν ἴσως καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἐμφάνισιν καὶ ἄλλου Οὔγγρου, ἐπιληφθέντος μετὰ ζήλου τῆς παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν αὐτοῦ διαδόσεως τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς μούσης.

Ὁ νέος οὗτος φίλος τῆς καθ' ἡμᾶς ποιήσεως ἀνήκει εἰς τοὺς εὐπατρίδας τῆς Οὐγγαρίας. Εἶνε ὁ κόμης Γεώργιος von Schulpe. Οὗτος καὶ ἄλλα μὲν ἀπὸ τινος χρόνου ἔδωκε δείγματα τῆς περὶ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν ἀσχολίας του καὶ μέγα ἄλλο ἔργον, ὡς μανθάνομεν, παρασκευάζει σχετικὸν πρὸς αὐτήν, ὅπερ προτίθεται ν' ἀφιερώσῃ εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα Γεώργιον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχοῦς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, ἰδίως δ' ἔχομεν νῦν ὑπ' ὄψιν συγγραφὴν αὐτοῦ ἤδη ἐκδεδομένην φιλοκάλως κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἐν Λιψίᾳ. Τὸ βιβλίον ἐπιγράφεται *Ἐξωτικὰ ἄνθη* (Fremdländische Blumen), ἀποτελεῖται δ' ἐκ συλλογῆς ἐμμέτρων μεταφράσεων ποιημάτων ἑλληνικῶν, γαλλικῶν, ἀγγλικῶν, ἱσπανικῶν καὶ ἀνατολι-

κῶν. Ἐν τούτοις τὰ ἑλληνικὰ κατέχουσι τὴν πρώτην καὶ ἐπιφανεστάτην θέσιν. Καὶ προηγεῖται μὲν μακρὸν δοκίμιον ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Jordan ὡραίας γερμανικῆς μεταφράσεως τῆς Ὀδυσσείας, ἕπονται δὲ πολλαὶ μεταφράσεις νεοελληνικῶν ποιημάτων, τῶν μὲν ἤδη ὑπ' ἄλλων μεταπεφρασμένων, τῶν δὲ νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ συλλογέως μετενεχθέντων εἰς τὴν γερμανικήν. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ εὑρίσκομεν οὐ μόνον δημοτικὰ ᾄσματα, ἀλλὰ καὶ ποιήματα τοῦ μακαρίτου Παπαρρηγοπούλου καὶ τῶν κ. κ. Δημ. Βικέλα, Γ. Μαρτινέλλη, Γ. Δροσίνη, Νικ. Δοσίου καὶ Δημ. Κυδωνιώτου καί τινων ἄλλων φερόμενα ἀνωνύμως. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν ποιημάτων τούτων ὑπὸ τὸ γερμανικὸν περίβλημα ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς ἀρίστην αἴσθησιν. Καὶ αὐτὰ τὰ μετριώτερα ἐνέχουσί τι τὸ γλυκὺ καὶ ποιητικόν, πολλὴ δὲ εἶνε ἡ χάρις τῶν ἐκλεκτοτέρων ὅσα ἀπήνθισεν ὁ συλλογεύς. Τινὰ δὲ τούτων δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἄριστα τῶν ἀνθέων ὅσα περιέχει ἡ ὅλη συλλογή.

Εὐχόμενοι ὅπως ἴδωμεν ταχέως δημοσιευομένην τὴν Νεοελληνικὴν Ἀνθολογίαν, ἣν ὑπόσχεται ὁ συγγραφεύς, καταλληλότατον θεωροῦμεν νὰ περατώσωμεν τὸ βραχὺ ἡμῶν σημείωμα περὶ θέματος, περὶ οὗ πολλὰ ἠδύναντο νὰ γραφῶσι, διὰ τῶν ἑξῆς ἐνθουσιωδῶν περὶ τῆς νεαρᾶς ἡμῶν φιλολογίας λέξεων, δι' ὧν ὁ κ. von Schulpe προεισάγει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκ τῆς νέας ἑλληνικῆς μεταφράσεων.

«Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία, λέγει, εἶνε πλουσιωτάτη χρυσαυγῶν, ἀνεξαντλήτων καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπροσδοκήτων ποιητικῶν θησαυρῶν· ὀφείλομεν δὲ νὰ ὦμεν εὐγνώμονες εἰς πάντα μεταφραστήν, ἀποπειρώμενον καὶ ἀγωνιζόμενον ν' ἀνασύρῃ τὰ πολύτιμα ταῦτα κειμήλια τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐκ τῆς σήραγγος ἐν ᾗ εὕρηνται κεκρυμμένα, καὶ νὰ παράσχῃ αὐτοῖς ἐν τῇ παγκοσμίῳ φιλολογίᾳ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἧς εἶνε ἄξια νὰ τύχωσιν.

«Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία εἶνε πλουσία, πλουσιωτάτη περιδόξων ποιητῶν. Ἡ δημοτικὴ μοῦσα εἶνε μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδός της, ἐν δὲ τῷ θησαυρῷ τῆς δημώδους ποιήσεως τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας εὑρίσκομεν μαργαρίτας καὶ πολυτίμους λίθους, περιβαλλομένους ὑπὸ τῆς ἀφθίτου καὶ πλήρους αἴγλης καλλονῆς ἀκτινοβόλου.. Καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς πάντα μεταφραστήν, ἀναλαμβάνοντα τὸ ἔργον νὰ καταστήσῃ γνωστὰ τὰ θαυμάσια ταῦτα ποιητικὰ προϊόντα ἐν ἀπαραλλάκτῳ κάλλει εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἀναγνώστας. Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ᾄσματα, τὰ ὁποῖα λόγῳ εὐανθοῦς τρυφερότητος, βαθύτητος καὶ λεπτότητος τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς διατυπώσεως αὐτοῦ, μόνον ὀλίγας φιλολογίας κοσμοῦσι καὶ ἐξωραΐζουσιν.

«Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία εἶνε πλουσία εὐφυεστάτων λογίων ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπείρως πλουσία δημοτικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα εἶνε κατὰ τὴν κυριωτάτην ἔννοιαν τῆς λέξεως ἐντεχνότατα δημιουργήματα τῆς δημώδους μούσης πολλάκις δὲ καὶ ὑπερβάλλουσι καὶ ὑπερακοντίζουσι τὰ προϊόντα τῶν λογίων ποιητῶν».

Ω*

ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΚΥΝΕΣ

Τὸ ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν κυνῶν εἶναι νῦν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, ἐκθειάζεται δ' οὐχὶ ἀλόγως ἡ ἀξία τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν ἃς μικρὰ συμμορία καλῶς ἐξησκημένων ζώων δύναται νὰ παράσχῃ εἰς στράτευμα ἐν ἐκστρατείᾳ. Ἐγκωμιάζεται τὸ ἐξαίρετον τῆς μεθόδου καὶ ἀπονέμεται ἡ ἀνακάλυψις εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ἀξιωματικὸν ἢ στρατιώτην.

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ κύων ὑπῆρξεν, ἐν παντὶ χρόνῳ, διὰ τὸν ἄνθρωπον ὠφέλιμος συμπολεμιστής, ὅτι οἱ μαχηταὶ πασῶν τῶν ἐποχῶν ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦ ὡς φύλακος, ὡς ἐπικούρου πολεμιστοῦ, ὡς ὀργάνου ἀναγνωρίσεως ἢ ἀνταποκρίσεως.

Εἶναι καλόν, ἐπρέσβευον οἱ Ρωμαῖοι, νὰ συντηρῶνται ἐντὸς τῶν φρουρίων εὐγενεῖς κύνες, οἵτινες ὀσφραίνονται μακρόθεν τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ σημειοῦσι τὴν προσέγγισιν δι' ἐμφαντικῶν ὑλακῶν.

Οἱ ρωμαϊκοὶ κύνες ἐν τούτοις ἔδειξαν ἔλλειψιν ὀσφρήσεως καὶ ἀκοῆς· μάρτυρες οἱ τοῦ Καπιτωλίου, μὴ δυνηθέντες νὰ ὑλακτήσωσι κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιχειρηθείσης παρὰ τῶν Γαλατῶν αἰφνιδίας ἐφόδου. Αἱ χῆνες δ' ἐξετέλεσαν κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τὴν τῆς φυλακῆς ὑπηρεσίαν των. Οὕτω δ' οἱ ἀπόγονοί των ἐπὶ μακρὸν ὑπέφερον τὴν ποινὴν τῆς ἐλλείψεως ταύτης τῆς ἐπαγρυπνήσεως. Ἡ ἐπέτειος τοῦ συμβεβηκότος ἐπανηγυρίζετο πάντοτε διὰ θανατώσεως κυνῶν ἀνασκολοπιζομένων ζώντων ἐπὶ ξυλίνων ὀβελῶν, οὐ μακρὰν τοῦ ναοῦ τῆς Νεότητος. Τοὐναντίον δέ, λέγει ὁ Μονταίγνιος, οἱ κήνσορες μεγάλως ἐπεμελοῦντο τῆς τροφῆς τῶν ἱερῶν χηνῶν διὰ τῆς ἐπαγρυπνήσεως τῶν ὁποίων τὸ Καπιτώλιόν των εἶχε σωθῆ.

Οἱ Κίμβροι καὶ οἱ Τεύτονες ἐνεπιστεύοντο εἰς μολοσσοὺς τὴν φυλακὴν τῶν ἁμαξῶν των, εἴδους κινητῶν ἀκροπόλεων. Μετὰ τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης τῆς Αἴξ, αἱ νικηφόροι λεγεῶνες τοῦ Μαρίου μετὰ μακρὸν ἀγῶνα ἠδυνήθησαν νὰ κυριεύσωσι τὸ στρατόπεδον τῶν βαρβάρων, τοσοῦ-

τον οἱ κύνες αὐτῶν ὑπερήσπιζον ἐρρωμένως τὴν πρόσοδον.

Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων λαῶν συνετήρουν ἐν εἴδει ἐπικούρων μαχητῶν, φάλαγγας ἢ λεγεῶνας κυνῶν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Πέρσαι, οἱ Ἴωνες τῆς Κολοφῶνος, οἱ Ὑρκάνιοι, οἱ Μάγνητες (ἀνατολικὴ Θεσσαλία), οἱ Κίμβροι, οἱ Κέλται, οἱ Βέρβεροι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τριπολίτιδος. Ὁ Κῦρος, ὁ Μασινισσᾶς, ὁ Βερσιγγετόριξ εἶχον ὡς σωματοφύλακας ἀγέλας ἀσφαλεστάτων καὶ πιστοτάτων μολοσσῶν. Τινὲς ἐφωδίαζον τοὺς μολοσσούς των διὰ καλῶν ἀμυντικῶν ὅπλων, ἀρχαῖον δὲ ὀρειχάλκινον ἀγαλμάτιον διασωθὲν μέχρι σήμερον παριστᾷ τεθωρακισμένον κύνα.

Οἱ Γαλάται παρέταττον ἀγήματα κυνῶν φερόντων οὐ μόνον τὸν θώρακα, ἀλλ' ἔτι περιλαίμιον μετ' ἐξεχόντων ἥλων ἢ σιδηρῶν αἰχμῶν.

Ὡς ἡ ἀρχαιότης, ὁ Μεσαιὼν ἔσχε τοὺς στρατιωτικοὺς κύνας του, ἰδίᾳ δὲ τεθωρακισμένους μολοσσοὺς ἠσκημένους ἵνα ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἱππικοῦ. Οἱ ἐπίκουροι οὗτοι μαχηταὶ ἦσαν ἐπενδεδυμένοι δι' ἁλυσιδωτοῦ θώρακος καὶ σιδηροῦ θωρακίου παρ' ᾧ ἦσαν προσηλωμένα λεπὶς δρεπάνου καὶ δοχεῖον μετὰ πυρός. Τὰ δήγματα, αἱ ἀποτομαί, τὰ καύματα ὑπερίσχυον ταχέως τῶν ἵππων τοῦ ἐχθροῦ· τοῦτο δ' ἐκαλεῖτο πολεμεῖν διὰ τῶν κυνῶν. Αἱ ἀγέλαι κυνῶν τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου ἦσαν ἰδίᾳ περιώνυμοι.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐν Ἀμερικῇ πολέμων των, οἱ Ἱσπανοὶ ἐσχημάτισαν ἀληθεῖς στρατιὰς κυνῶν. «Ἐπεφόρτιζον αὐτούς, λέγει ὁ Μονταίγνιος, οὐχὶ μὲ ἁπλῆν τινα κίνησιν, ἀλλὰ μὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ἐν τῇ μάχῃ.... Εἰς τούτους οἱ Ἱσπανοὶ ἐπλήρονον μισθὸν καὶ παρεῖχον μέρος τῆς λείας.... Καὶ τὰ ζῶα ταῦτα ἐδείκνυον τοσαύτην ἐπιδεξιότητα καὶ εὐθυκρισίαν εἰς τὸ ἐπιδιώκειν καὶ σταματᾷν τὴν νίκην των, εἰς τὸ ἐφορμᾷν καὶ ὀπισθοχωρεῖν κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὸ διακρίνειν τοὺς φίλους ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὅσον ἐδείκνυον ζῆλον καὶ ταχύτητα».

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος κατώρθωσε νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν ἀπειραρίθμους Ἰνδοὺς διὰ μόνον ἑκατὸν πεντήκοντα πεζῶν, τριάκοντα ἱππέων καὶ ἑξηκοντάδος πολεμικῶν κυνῶν. Βραδύτερον δὲ τὸ σύνταγμα τῶν κυνῶν τοῦ Βάσκου Νουνέζ, ἔπνιξε, μόνον αὐτό, πλείονας τῶν δύω χιλιάδων ἐκ τῶν ἀτυχῶν τούτων Ἰνδῶν, οὓς ἐθήρευον ὡς τὰ θηράματα.

Οἱ ἱσπανικοὶ μολοσσοὶ βεβαίως κατὰ τὸ ἥμισυ συνετέλεσαν εἰς τὸ ἔργον τῆς κατακτήσεως τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Περουβίας. Τὰ χρονικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων διεφύλαξαν ἡμῖν τὸ ὄνομα τοῦ κυνὸς Βερεσίλλου, ᾧτινι παρεῖχον ἀνώτερον μισθὸν καὶ διπλῆν μερίδα. Εἰς τὴν μάχην τῆς Καζαμάλκα, οἱ κύνες τοῦ Πιζάρρου προσηνέχθησαν τόσῳ γενναίως ὥστε ἡ αὐλὴ τῆς Ἱσπανίας ἐξησφάλισεν αὐτοῖς μισθόν, ἀποτινόμενον τακτικῶς ὡς εἰς τὰ ἄλλα στρατεύματα. Αἱ κυνικαὶ αὗται δυνάμεις ἠναγκάζοντο πολλάκις ν' ἀντιμάχωνται κατ' ἀπειραρίθμων ἀγελῶν περουβιανῶν μολοσσῶν.

Ὡς οἱ Ἱσπανοί, οἱ Ἑλβετοὶ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος εἶχον πολεμικὰς ἀγέλας κυνῶν. Ἡ μάχη τῆς Γρανσῶνος ἤρξατο διὰ συμπλοκῆς Βαλδινῶν καὶ Βουργουνδίων κυνῶν. Ἐν Μοράτῃ, Κάρολος ὁ Τολμηρὸς ἀπώλεσε λεγεῶνα κυνῶν καταστραφεῖσαν ὑπ' ἀγελῶν μολοσσῶν τῶν Ἄλπεων ἀχθέντων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὑπὸ τῶν ὀμοσπόνδων.

Κατὰ τοὺς μακροχρονίους ἀγῶνάς των τοῦ ΙΗ' αἰῶνος οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Βόσνιοι ἐβοηθοῦντο ὑπ' ἀγελῶν κυνῶν ὑπακουόντων ἀμοιβαίως εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἀντιμετώπων στρατῶν.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀγγλίας βρίθει περιγραφῶν μαχῶν καθ' ἃς ἀγέλαι σκωτικῶν κυνῶν διεδραμάτισαν σπουδαῖον πρόσωπον Ὁ Ἐρρῖκος Η' προτιθέμενος ν' ἀποστείλῃ ἡμέραν τινὰ τῷ Καρόλῳ Πέμπτῳ ἀριθμόν τινα στρατευμάτων πεζικοῦ, προσέθηκεν εἰς ταῦτα ἀγέλην ἐκ τετρακοσίων μολοσσῶν φιλλανδικῆς γενεᾶς.

Εἰς τὴν μάχην τῆς Ἄλμας ἐν Κριμαίᾳ, οἱ Σκῶτοι εἶχον μολοσσοὺς ἐφορμῶντας εἰς τὸν λαιμὸν τῶν Ρώσσων. Οἱ τυφεκιοφόροι τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς παρηκολουθήθησαν ὑπὸ χαρίεντος κυνὸς συμμετασχόντος πασῶν τῶν συγκροτηθεισῶν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σεβαστουπόλεως μαχῶν. Κατὰ τὴν ἐκ Κριμαίας ἐπάνοδον, τὴν ἡμέραν τῆς τιμητικῆς ἐπιθεωρήσεως, ὁ Βὸβ (οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ κυνάριον) παρήλασεν ὑπερηφάνως ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λόχου του ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας.

Βραδύτερον δὲ ἑωρτάσθη ἐν Λονδίνῳ ἡ δόξα ὑπερμεγέθους κυνὸς ὃν ὁ κύριός του παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ παρὰ τοῖς Ἀσαντὶς καὶ ὅστις ἀπειράκις διεκρίθη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν. Ὥρμησεν ἡμέραν τινὰ κατὰ τῶν διεσπασμένων τάξεων τοῦ ἐχθροῦ, ἐξέλεξεν ἓν θῦμα, τὸ ἔθηκεν ἐκτὸς μάχης καὶ τὸ ἔσυρε θριαμβευτικῶς μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Σὶρ Γάρνετ Βολσελέϋ. Τὸ γενναῖον ζῶον πολλάκις ἠναγκάσθη νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν ὁμοίων του, διότι οἱ Ἀσαντὶς εἶχον ἐπίσης ἀγέλας πολεμικῶν κυνῶν. Ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει, οἱ μολοσσοὶ οὗτοι συνενοῦνται καθ' ὁμάδας ἐκ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα καὶ θηρεύουσιν ἐκ συμφώνου τοὺς ἀγρίους θῆρας. Εἰσὶ πυρροί, μεθ' ἡμιονικῆς ραβδώσεως ἐπὶ τῆς ράχεως. Τὴν νύκτα δὲ ἀκούονται ἐκβάλλοντες φρικώδεις ὠρυγμούς, ὁμοίους πρὸς τὰς προσκλήσεις τῶν λύκων, ἂν δ' ἅπαξ δαμασθῶσι, δὲν ὑλακτοῦσι πλέον.

Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν ἀμερικανικῶν πολιτειῶν, ὁ στρατηγὸς Τάϋλορ ἀπέστελ-

λε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πυκνὰ στίφη αἱμοβόρων κυνῶν.

Οἱ γαλλικοὶ στρατοὶ ἔσχον ἐπίσης τοὺς ἐνδόξους κύνας των. Ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τοῦ Μουσταφᾶ, ἑνὸς τῶν ἡρώων τοῦ Φοντενουᾶ, τοῦ Μουστάς, συμμετασχόντος γενναίως τῶν μαχῶν τοῦ Μαρέγκου καὶ τῆς Αὐστερλίτζης, τοῦ Πάτ-Βλάνς, ἐν Πορτογαλλίᾳ διασώσαντος τὴν σημαίαν τοῦ 116ου τῆς γραμμῆς, τοῦ Μοφφίνου, συμμετασχόντος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1812, τοῦ Μαγέντα, τοῦ κυνός, τῶν ζουάβων τῆς φρουρᾶς ἐκτελοῦντος χρέη ἀρχινοσοκόμου, τοῦ Μεδεάχ, καὶ τοῦ Γαλιμαφρέ, ὑπερμεγέθων μολοσσῶν ἀναρπαζόντων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν Ἄραβά τινα.

Σήμερον δὲ προτιθέμεθα μόνον νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς κύνας ὡς ὄργανα ἀναγνωρίσεως καὶ ἀνταποκρίσεως. Τὰ πρῶτα πειράματα ἐπέτυχον, ὡς λέγεται. Οὐδόλως τοῦτο ἐκπληκτικὸν διότι ἄσκησις κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναι πρᾶγμα ἁπλούστατον.

Εἶναι εὔκολον πράγματι νὰ διδάξωμεν τὰ ζῶα, ἅπερ χρησιμοποιοῦμεν, ὅπως διακρίνωσι τὸν φίλον ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως ὀσφραίνωνται μακρόθεν, ν' ἀνιχνεύωσι καὶ τὸν μὲν καὶ τὸν ἕτερον, ὅπως φέρωσιν βοήθειαν εἰς τοὺς τραυματίας κλπ. Οἱ δαμασταὶ ἀρκεῖ ν' ἀκολουθήσωσι τὴν μέθοδον τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου.

Ἐπίσης οὐδόλως δυσχερὲς νὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐννοήσωσιν οἱ κύνες ὅτι δέον νὰ μεταβῶσιν ἀφ' ἑνὸς εἰς ἕτερον ὡρισμένον σημεῖον. Οἱ λαθρέμποροι κάμνουσι τοῦτο καθ' ἑκάστην. Δικαιούμεθα ὅθεν νὰ ὑπολογίζωμεν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως καλῆς ὑπηρεσίας μεταφορᾶς τῶν ἐγγράφων. Ἀλλ' ἐνταῦθα τίθεται ἓν ζήτημα: Ἐν τίσιν ὁρίοις δύνανται τὰ ζῶα νὰ κάμνωσιν οὕτω τὸν ταχυδρόμον; Τίνας ἀποστάσεις δύνανται νὰ διανύσωσιν διὰ μέσου ἀγνώστου χώρας;

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων, ὁ κ. Οὐρὲλ ἀνεχώρησε δι' ἀεροστάτου μετὰ πέντε κυνῶν καλῆς καταγωγῆς ἐχόντων βλέμμα ζωηρὸν καὶ νοήμονα φυσιογνωμίαν, ἤλπιζε δὲ ὅτι τὰ γενναῖα ζῶα ἤθελον κατορθώσει νὰ ἐπανέλθωσιν ἐν τῇ πολιορκουμένῃ πόλει μετά τινων ἐγγράφων ἐγκεκλεισμένων ἐντὸς τῶν δερματίνων περιλαιμίων των.

Οἱ κύνες ἀφέθησαν, οὐδέποτε ἐπανεῖδον αὐτούς.

Ἕτερον πείραμα γενόμενον κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην δύναται νὰ ἔχῃ ἐλπίδα τινὰ ἐπιτυχίας; ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλωμεν, γνωματεύουσιν οἱ ἁρμόδιοι. Κύνες τινές, λέγουσιν, ἐκτελοῦσιν, εἶνε ἀληθές, μεγάλα ταξείδια καὶ ἐπανέρχονται οἴκοι. Ἀλλὰ δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐκκινήσαντες πεζῇ ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι γνῶσιν τῆς ὁδοῦ, ὅτι αἱ κατὰ τὴν ἄνοδον παρατηρήσεις των τοὺς ὁδηγοῦσι κατὰ τὴν ἐπάνοδον. Θὰ ἔκαμνον τὸ αὐτὸ μετὰ μεταφορὰν δι' ἀεροστάτου; θὰ εἶχον ὅμοιον ἔνστικτον πρὸς τὸ τῶν ταξειδευουσῶν περιστερῶν; Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Παραθέτομεν μόνον ἓν γεγονός.

Ἐλθὼν ἐν Φιλιππεβίλης εἰς Ἀλγέριον διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῶν διαπορθμεύσεων στρατιώτης τις ἐπ' ἀδείᾳ εἶχε συμπεριλάβει τὸν κύνα του. Ἐν Ἀλγερίῳ ὁ κύων ἀπώλεσε τὸν κύριόν του ἤ, τοὐλάχιστον, ἔλειψε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιβιβάσεώς του. Τί δ' ἔκαμε τὸ γενναῖον ζῶον; Ἐπανῆλθε διὰ ξηρᾶς ἐξ Ἀλγερίου εἰς Φιλιππεβίλλην, καὶ ἡ ἀκτή, τῇ ἀληθείᾳ, εἶνε μακρά.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ν. Κ. Γουλιμης

λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Δώδεκα Κοντογιανναῖοι δεκατρεῖς ταμπράδες.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς πολὺ ἀνησύχως ἔβλεπε πάντοτε αὐξάνουσαν, κατά τε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων καὶ τὴν ἐπιρροήν, τὴν ἀρματωλικὴν οἰκογένειαν τῶν Κοντογιανναίων. Μίαν φορὰν ἔστειλεν εἰς Πατρατζίκι, καλῶν αὐτοὺς ἐσπευσμένως εἰς Ἰωάννινα, ἵνα σκεφθῶσι δῆθεν μετ' αὐτοῦ διὰ σπουδαίαν ὑπόθεσιν τοῦ βιλαετίου. Οὗτοι, δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ὑπῆγαν προθύμως καὶ παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδέχθη ἀνοικταῖς ἀγκάλαις, τοὺς ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἁρματολικίου των καὶ τοῖς παρέθεσε πολυτελέστατον δεῖπνον. Μετὰ τοῦτο καλῶν ἕνα ἕκαστον κατ' ἰδίαν τῷ ἐπρότεινε μυστικὰ νὰ φονεύσῃ ἕνα τῶν συγγενῶν του καὶ νὰ λάβῃ αὐτὸς μόνος τὸ ἁρματολίκι. Τῷ ἐνεχείριζε δὲ καὶ τὸν διορισμὸν ἐπὶ τούτῳ, ὑπογεγραμμένον καὶ τέλειον. Ἀφοῦ οὕτω ἐκατήχησεν ἕνα ἕκαστον ἀπέπεμψεν αὐτούς, βέβαιος πλέον ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του, νὰ ἐξολοθρεύσῃ οὕτω ὅλους.

Ἀφ' ἧς ὥρας ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἐνέσπειρε μεταξὺ τῶν Κοντογιανναίων τὴν περὶ δολοφονίας ἰδέαν, ὅλοι ἔπεσαν εἰς σκέψεις καὶ καθ' ὅλον τὸν δρόμον των ἐπορεύοντο σιωπηλοί, περιεσκεμμένοι καὶ ὑποβλέποντες ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὁ Νικόλας Κοντογιάννης, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ γεροντότερος ὅλων, παρετήρησε τὴν ψυχρότητα αὐτὴν εὐθὺς καὶ ἐννόησε τὴν αἰτίαν. Ὅθεν μόλις ἔφθασαν εἰς βρύσιν τινὰ σύσκιον ὑπὸ πλατάνων, ἐπρότεινε νὰ καθήσουν, ἔστειλε δὲ τὸν νεώτερον εἰς πλησίον ποιμνιοστάσιον νὰ ἀγοράσῃ ἕνα πρόβατον ἵνα φάγωσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἄλλοι ἡτοίμασαν

τὴν πυράν, ἔφερον τὸ πρόβατον, τὸ ἔψησαν καὶ καθήσαντες ἐπὶ τῶν χόρτων ἤρχισαν νὰ τρώγωσιν. Τὸ γεῦμα των ἔγεινεν ἐπίσης μετὰ τῆς αὐτῆς ψυχρότητος. Ὁ γέρω Κοντογιάννης ἐπρότεινεν ἔπειτα νὰ τραγῳδήσουν ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα του· ὅλοι ἐχαμήλωνον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τοῦ ὀξέος καὶ ἐρευνητικοῦ βλέμματός του καὶ κατεταράσσοντο, ὡσεὶ νὰ εἶχον διαπράξῃ τὸ ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀλῆς. Αἴφνης ὁ γέρω Κοντογιάννης ἐπήδησεν ὄρθιος, ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἐγερθοῦν καὶ πρῶτος ἤρχισε νὰ χορεύῃ ἐμπρός, τραγουδῶν :

Οὖλοι ξέρουν δώδεκα κι' ὁ γέρως δεκατρία.

Καὶ ἐπανέλεγεν ἀδιακόπως τοῦτο καὶ μόνον, ἀναγκάζων καὶ τοὺς λοιποὺς νὰ τὸ λέγουν ὅλοι. Οὗτοι ἤρχισαν ν' ἀποροῦν διὰ τὴν εὐθυμίαν αὐτὴν τοῦ γέροντος καὶ τὴν ἐπιμονήν του εἰς τὸ λόγιον, μὴ ἐννοοῦντες τί ἤθελε νὰ φανερώσῃ δι' αὐτοῦ. Καὶ ὅτε τέλος ὁ γέρων ἔπαυσε τὸν χορόν,

— Ρέ τί ν' αὐτό, Νικολῆ ; ἠρώτησεν ὁ Κωνσταντής, γελῶν.

Ὁ γέρων ἐχαμογέλασε καὶ λαβὼν παράμερα τοῦτον τῷ εἶπε σοβαρῶς :

— Ἐσὺ ξέρεις ἕνα καὶ οἱ ἄλλοι ἕνα, γιατὶ ὁ πασᾶς ἀπὸ ἕνα μπουγιουρντὶ ἔδωκε σὲ καθένα· ἐγὼ ξέρω δεκατρία γιατὶ ξέρω τὰ 'δικά σας, ξέρω καὶ τὸ 'δικό μου· νά το.

Καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ κόλπου ἐπέδειξε τὸν διορισμὸν καὶ τὴν διαταγὴν διὰ τῆς ὁποίας αὐτὸς παρωτρύνετο νὰ φονεύσῃ τὸν Κωνσταντήν. Οὗτος ἔμεινεν ἔκπληκτος, διότι ὑπέθετεν ὅτι ὁ Ἀλῆ πασᾶς μόνον εἰς αὐτὸν ἔδωκε τοιοῦτον διορισμόν.

— Τόρα 'σὰν θὲς πᾶμε καὶ 'ς τοὺς ἄλλους· εἶπεν ὁ γέρων.

Καὶ πορευθέντες ἐπέδειξαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τοὺς διορισμούς των, προκαλοῦντες νὰ ἐπιδείξωσι καὶ οὗτοι τοὺς ἰδικούς των. Ὅλοι τότε κατεταράχθησαν ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῶν κακῶν σκοπῶν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον παρουσίασαν τοὺς διορισμούς, τὰ ἐπίβουλα μέσα τοῦ ἐξολοθρευμοῦ των.

— Νά πῶς θέλει νὰ μᾶς παστρέψῃ, εἶπεν ὁ γέρω Κοντογιάννης· ὅποιος εἶνε κουτὸς ἄς τὸν πιστέψῃ.

Καὶ πρῶτος ἔσχισεν εἰς μυρία τεμάχια τὸν διορισμόν του. Εὐθὺς καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι ἐμιμήθησαν αὐτὸν προθύμως καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των πυροβολοῦντες εἰς ἔνδειξιν χαρᾶς ὅτι διέφυγον τὰς ῥαδιουργίας τοῦ τυράννου. Ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἔμεινε παρὰ τῷ λαῷ νὰ λέγηται! *Δώδεκα Κοντογιανναῖοι δεκατρεῖς ταμπράδες*

Ὁ Διάκος προξενητής.

Ὅτε ὁ Διάκος ἐπιστρέφων ἐξ Ἰωαννίνων, ὅπου εἶχε σταλῆ παρὰ τῷ Ἀλῆ πασᾷ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σκαλτσοδήμου, ἁρματωλοῦ τοῦ Λοιδορικίου, ἔφθασεν εἰς Βραχῶρι, κατέλυσε εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Σκυλοδημαίων. Οἱ Σκυλοδημαῖοι ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ ἁρματωλοὶ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὅτε ἔφθασεν ὁ Διάκος ἐκεῖ διεξήγοντο διαπραγματεύσεις συνοικεσίου μεταξὺ μιᾶς θυγατρὸς τοῦ Σκυλοδήμου καὶ τοῦ Σκαλτσοδήμου, ἔμενε δὲ ἀναποφάσιστος ἀκόμη ἡ οἰκογένεια τῆς κόρης συλλέγουσα πληροφορίας ἐδῶ κ' ἐκεῖ περὶ τοῦ ἁρματωλοῦ. Ἐπειδὴ ἐγνώριζον τὸν Διάκον πρωτοπαλλήκαρον αὐτοῦ, εὐθὺς ἤρχισαν νὰ τὸν ἐρωτῶσιν, ὁρκίζοντες αὐτὸν νὰ τοῖς εἴπῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

— Καλός, λέει ; καὶ καθόστε ἀκόμη! εἶπεν ὁ Διάκος προθύμως.

— Μὰ εἶνε καλός; ἐπέμενον οἱ συγγενεῖς ἐρωτῶντες.

— Ἀφοῦ ἐγὼ τὸν ἔχω καπετάνιο, φαντασθῆτε τί εἶνε! προσέθηκεν οὗτος, βεργολυγίζων τὸ σῶμα μετὰ παρρησίας καὶ τινος ἐγωϊσμοῦ.

Οἱ συγγενεῖς τῆς κόρης ἐπείσθησαν εὐθὺς εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων τοῦ Διάκου καὶ ἐπεφόρτισαν τὸν ἴδιον, ἐπιστρέφοντα νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Σκαλτσοδήμου, νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὴν εἴδησιν περὶ τῆς πλήρους παραδοχῆς των.

Ὁ σωτὴρ τῶν ἐν Γραβιᾷ

Τὸν στρατὸν τοῦ Ὀμὲρ Βρυώνη, ὅστις ἐκβιάσας τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας προὐχώρησε κατὰ τῆς Γραβιᾶς, ἠκολούθουν καὶ διάφοροι ἕλληνες ὁπλαρχηγοὶ εἴτε μὴ ἐννοήσαντες τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐπαναστάσεως εἴτε μὴ νομίζοντες ἀκόμη πρόσφορον τὸν καιρὸν ἵνα ἐγκαταλείψωσι τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Παλάσκας. Οὗτος βλέπων τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Ὀμὲρ Βρυώνη ὅπως γίνῃ κύριος τοῦ χανίου καὶ θεωρῶν ἄφευκτον ἐπὶ τέλους τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν αὐτῷ Ἑλλήνων, ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ μέσου τῆς σωτηρίας των. Εἶχεν ἤδη κλίνει ἡ μεσημβρία ὅτε ἐπλησίασε σύνοφρυς καὶ σκεπτικὸς τὸν Βρυώνην καθ' ἣν ὥραν διέτασσεν οὗτος νέαν προσβολὴν κατὰ τοῦ χανίου.

— Γιατί, πασᾶ μου, χαλᾷς ἄδικα τόσα παλληκάρια; τῷ εἶπε μετὰ συντριβῆς.

— Τί νὰ κάνω, ὀρέ Παλάσκα ; εἶπεν ὁ Βρυώνης ὠργισμένος· δὲ βλέπεις ἐκεῖνο τὸ σκυλὶ ὁ Δυσσέας τὸ 'πῆρε 'ς τὰ καλὰ τὸ πρᾶμμα.

—Ἐγὼ λέω νὰ μὴν χαλᾷς ἄδικα τὸν ντουνιά.

— Καὶ τί νὰ κάμω· νὰ τὸν ἀφήκω, ὀρέ;

— Ὄχι· νὰ στείλῃς 'ς τὸ Ζητοῦνι νὰ φέρουν δύο κανόνια καὶ αὔριο τὴν κονταυγὴ νὰ τοὺς κάνουμε στάχτη.

Ὁ Βρυώνης ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον, ἀνησύχως.

— Καλὰ λές, ὀρὲ Παλάσκα, εἶπε τέλος ἐπιδοκιμάζων τὴν συμβουλὴν τοῦ ἕλληνος ὁπλαρχηγοῦ.

Καὶ εὐθύς, διατάξας τὸν στρατὸν νὰ μένῃ συνεσπειρωμένος καὶ ἄγρυπνος περὶ τὸ χάνι, ἔστειλεν εἰς Λαμίαν πρὸς ζήτησιν πυροβόλων. Ὁ Παλάσκας ἐχάρη βλέπων τὸ ἥμισυ τοῦ σκοποῦ του πραγματοποιούμενον. Οὕτω, παυσάσης τῆς προσβολῆς, οἱ Ἕλληνες θὰ ἐκέρδιζον καιρὸν καὶ θ' ἀνεπαύοντο ἐπ' ὀλίγον. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν σωτηρίαν των. Διὰ τοῦτο, ἐπιδεικνύων πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς τὴν ἄμετρον δῆθεν χαράν του ἐπὶ τῇ ἐγγιζούσῃ καταστροφῇ τῶν Ἑλλήνων, ἀνέβη ἐπὶ λοφιδίου πλησιεστάτου πρὸς τὸ χάνι καὶ διὰ στεντορείου φωνῆς εἶπε πρὸς αὐτούς, φοβερίζων:

— Ἄχ! μωρὲ γκιαούριδες· ποῦ θὰ μᾶς πᾶτε; ἀφίστε νἄρθουν τὰ τόπια ἀπ' τὸ Ζητοῦνι καὶ αὔριο βλέπομε!...

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἤκουσε τοῦ Παλάσκα τὴν φωνὴν καὶ ἐνόησε τὸν κίνδυνον. Καὶ μόλις ἐνύκτωσε διέταξε τὸν Γαλαξειδιώτην Μπραγιῶργον νὰ προσπαθήσῃ μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του ν' ἀνοίξῃ ὀπὴν εἰς τὴν μάνδραν ἀφαιρῶν τὰς πλίνθους ἀθορύβως καὶ μετατοπίζων αὐτάς. Ὁ Μπραγιῶργος ἔθεσε τοὺ Γαλαξειδιώτας κατὰ γραμμὴν καὶ ἀφαιρῶν οὗτος μίαν πρὸς μίαν τὰς πλίνθους καὶ ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ἀποθέτοντες οἱ λοιποὶ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον-ἤνοιξαν τὴν ὀπήν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας αὐτῆς τὰ καραούλια, διατεταγμένα παρὰ τοῦ Ὀδυσσέως, ἐπυροβόλουν, ἵνα καλύπτωσι τὸν γινόμενον κρότον. Ἐπυροβόλουν δὲ συγχρόνως καὶ οἱ τοῦρκοι εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὀπὴ καὶ ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ νέφους ἡ σελήνη, ἐξῆλθον. Ἡ σωτηρία ὅμως αὐτῶν ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὸν Παλάσκαν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. Κ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ

Προσθήκη εἰς τὰ γραφέντα περὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων.

Εἰς ὅσα ὁ κ. Φαρδῦς ἔγραψεν ἐν τῇ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ πραγματείᾳ περὶ τῆς ἐν τῇ Κορσικῇ Ἑλληνικῆς ἀποικίας, προσθετέα καὶ τὰ ἑξῆς· Ἐξ ἐπιστολῶν τοῦ ἱερέως Μιχαὴλ Στεφανοπούλου ἐφημερίου τῆς ἀποικίας ἐν Καρκέζι, ἢ Καρυαῖς κατὰ τὸν κ. Φαρδῦν, πρὸς τὸν κ. Λ. Λασκαρίδην, ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1851 ἐγένοντο αἰτήσεις τῶν ἀποίκων τούτων πρὸς πολλοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ὄθωνα ὅπως μετοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐζήτουν δὲ νὰ τοῖς ὑποδειχθῇ ὁ τρόπος τῆς μεταφορᾶς καὶ ὁ τόπος τῆς ἐγκαταστάσεώς των. Ὡσαύτως δὲ κατόπιν τῷ 1855 καὶ 1856 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐφημερίου Μιχαὴλ Στεφανοπούλου ἐζητήθη παρὰ πολλῶν ἐνταῦθα καὶ παρὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς τῆς ὀρθοδόξου ἐκεῖ ἐκκλησίας διδάσκαλος καὶ χρηματικὴ συνδρομὴ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἐρειπωθείσης ἐκκλησίας τῶν ἀποίκων. Ἀλλ' οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ καὶ ἀπάντησις εἰς τὰς αἰτήσεις ταύτας, καίτοι ἐγένοντο ἐνέργειαι ἐνταῦθα διὰ τοῦ Λέοντος Μελᾶ καὶ Γ. Γ. Παπαδοπούλου. Διὰ ζωηρῶν δὲ χρωμάτων ὁ ἐφημέριος Μιχαὴλ Στεφανόπουλος εἰκονίζει τὴν κατάστασιν τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀποίκων, προλέγων τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας, ὅστις καθ' ἃ καὶ ὁ κ. Φαρδῦς ἱστορεῖ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ, ἀφομοιωθείσης τῆς ἐκεῖ ἀποικίας κατά τε τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους.

* * *

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὴν λέξιν *πρόοδον*, τὴν ὁποίαν νομίζομεν ἰδιάζουσαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἐπρόφερεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν καθ ἣν ἐδημιούργησε τὸν πρῶτον ζῶντα ὀργανισμόν. (Albert Gaudry).

Προφανῶς ἡ φύσις δὲν θέλει τὸν ἄνθρωπον βλέποντα πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ τοῦτο ἔθεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐμπρός.

Ἡ ζηλοτυπία εἶνε τέχνη δι' ἧς ἑαυτὸν βλάπτει τις μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους.

Ὅταν ἡ ζηλοτυπία δὲν κολακεύῃ γυναῖκά τινα, τὴν πληγώνει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος ἄχρι σήμερον συνέβησαν 286 πόλεμοι. Ἐκ τούτων 44 ἕνεκα αὐξήσεως ὁρίων, 22 ἕνεκα μὴ πληρωμῆς φόρων, 24 ἕνεκα ἐκδικήσεως, 8 πρὸς διατήρησιν τιμῆς καὶ ἐθνικῶν δικαίων, 6 ἕνεκα τοπικῶν διενέξεων, 41 χάριν τοῦ στέμματος, 30 πρὸς ὑποστήριξιν συμμάχων, 5 ἕνεκα ἐμπορικῶν διχονοιῶν, 55 ἐμφύλιοι καὶ 28 ἕνεκα θρησκευτικῶν ἐρίδων, οἱ δὲ λοιποὶ δι' ἄλλους λόγους.

Ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως τοῦ ἀνωτέρου ὑπαλλήλου Τροϊνίτσκη περὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ 1884—1885 μεταγράφομεν τὰς ἑξῆς λίαν περιέργους στατιστικὰς πληροφορίας. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ ῥωσσικοῦ κράτους κατὰ τὸ 1884—1885 συνίστατο εἰς 109 ἑκατομμύρια. Ἐκ τῶν 1300 μεγάλων καὶ μικροτέρων πόλεων καὶ 524,000 πολισμάτων καὶ κωμῶν, τέσσαρες πόλεις περιελάμβανον πληθυσμὸν ἀνώτερον τῶν 200,000, ἐννέα πόλεις ἀνώτερον τῶν 100,000 καὶ 23 πόλεις ἀνώτερον τῶν 50,000. Κατὰ μέσον ὅρον αἱ γεννήσεις ἀνήρχοντο ἐτησίως εἰς 3,400,000 οἱ θάνατοι δὲ εἰς 2,500,000. Κατὰ τὸ 1885 ὑπῆρχον ἐν Ῥωσσίᾳ 867 νοσοκομεῖα ἐν ταῖς πόλεσι μετὰ 47,000 κλινῶν καὶ 800 ἐν τοῖς ἀγροῖς μετὰ 11,000 κλινῶν. Ἐπὶ 853,000 στρατευσίμων, ἐστρατολογοῦντο μόνον 228,000· ἐκ τῶν νεοσυλλέκτων 26 τοῖς 100 ἠπίσταντο ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, 29 δὲ τοῖς 100 ἦσαν ἔγγαμοι. Ἡ συγκομιδὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἐν τοῖς 50 κυβερνείοις ἀνέβαινεν εἰς 288 σερτβέρτια. Ἐν τῷ ῥωσσικῷ κράτει ὑπῆρχον 132,000 οἰνοπωλεῖα καὶ οἰνοπνευματοπωλεῖα, 7734 ζυθοπωλεῖα, 245 σακχαροποιεῖα κλ. Ἐκ τῶν 837 ἑκατομμυρίων ῥουβλίων, τῶν ἀποτελούντων τὰς τακτικὰς τοῦ κράτους προσόδους, 180 ἑκατομμύρια προήρχοντο ἐξ ἀμέσων φόρων. Τὸ δημόσιον χρέος συνίστατο ἐν συνόλῳ εἰς 4.65 χιλιεκατομμύρια, ἀπαιτοῦντα 262 ἑκατομμύρια τόκων κατ' ἔτος. Οἱ σιδηρόδρομοι, ἀποτελοῦντες κεφάλαιον 2,800,000,000 ῥουβλίων, ἔδιδον καθαρὸν προϊὸν 87,400,000. Ἐν τοῖς ὀκτὼ πανεπιστημίοις τῆς Ῥωσσίας ἐδιδάσκοντο 13,000 φοιτηταί. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῆς Ῥωσσίας συνεποσοῦτο εἰς 2992, ἐξ ὧν 360 ἀτμόπλοια. Ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους ὑπῆρχον 38,531 ὀρθόδοξοι ναοὶ μετὰ 44, 559 κληρικῶν καὶ 6442 μοναχῶν· προσέτι ὑπῆρχον αὐτόθι 1287 καθολικαὶ ἐκκλησίαι, 708 προτεσταντικαί, 37 ἀρμενικαί, 349 συναγωγαὶ καὶ 3957 μωαμεθανικὰ τεμένη. Ἡ Ῥωσσία εἶχεν ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν ἐποχὴν 474 τυπογραφεῖα, 270 λιθογραφεῖα, 425 τυπολιθογραφεῖα, 710 φωτογραφεῖα, 509 βιβλιοπωλεῖα καὶ 545 βιβλιοθήκας.

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω εἰδήσεων, προσεπάγει ῥωσσική τις ἐφημερὶς τὰς ἑξῆς πληροφορίας. Ἡ Ῥωσσία ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔκτασιν περὶ τὰ 22 ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν χιλιομέτρων· ἐν Εὐρώπῃ τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς ἔχει ἔκτασιν 5,477,089 χιλιομέτρων· εἶνε δηλαδὴ ἡ εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία ἑνδεκάκις μείζων τῆς Γαλλίας. Ὁ μέγας φυσιοδίφης Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος, ὑποδεικνύων τὰς κολοσσιαίας διαστάσεις τοῦ ῥωσσικοῦ κράτους, ἔλεγεν ὅτι ἡ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Τσάρου ὑπείκουσα μερὶς τῆς γηΐνης σφαίρας εἶνε μείζων ἢ ὁ δίσκος τῆς πανσελήνου. Ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσίας εἶνε ὅλως δυσανάλογος πρὸς τὴν τεράστιον αὐτῆς ἔκτασιν· μόνον τὰ ἐννέα δεκατημόρια τοῦ κράτους εἶνε κατῳκημένα, οὐδὲν ἧττον ὅμως ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσίας, ἐν συνόλῳ λαμβανόμενος, εἶνε τρισμέγιστος· ὅταν πολιτισθῇ καὶ οἰκισθῇ ἡ Ῥωσσία ὡς ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία, οἱ οἰκοῦντες αὐτὴν θὰ συμποσωθῶσιν εἰς 500 ἑκατομμύρια. Ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία τῶν κατοίκων τῶν μεγαλοπόλεων ἔχει ὡς ἑξῆς· Πετρούπολις μετὰ τῶν προαστείων 927,467· Μόσχα 750,867, Βαρσοβία 387,295, Ὀδησσὸς 277,563, Καζὰν 140,726, Ῥίγα 169,329, Χαρκῶφ 159,660, Κισενὲφ 130,000, Κίεβον 154,486, Σαρατῶφ 112,428.

~~~~

Ἐδημοσιεύθη ἄρτι ἐν Γαλλίᾳ μελέτη λίαν ἐνδιαφέρουσα περὶ σιδηροδρόμων. Ἐκ ταύτης ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας πληροφορίας. Ἡ ἐπέκτασις τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1885 ηὔξησεν ἐν Εὐρώπῃ μὲν ἀπὸ 172,732 χιλιομέτρων εἰς 195,082 χιλιόμετρα, ἐν ὅλῃ δὲ τῇ γῇ ἀπὸ 393,487 εἰς 487,740 χιλιόμετρα. Ἡ Βελγικὴ εἶνε ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τοὺς πλείστους σιδηροδρόμους ἐν Εὐρώπῃ ἐν σχέσει πρὸς τὸν χῶρον. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοὺς πλειοτέρους κατέχει ἡ Σουηδία. Ὡς πρὸς τὸ μῆκος τῶν γραμμῶν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ὑπερακοντίζουσι τεραστίως τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, διότι ἐν ἔτει 1885 αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαί των εἶχον ἔκτασιν 207,508 χιλιομέτρων, ἐν ᾧ αἱ τῆς ὅλης Εὐρώπης δὲν ἔφθανον κἂν τὰς 200,000 χιλιομέτρων. Ἐὰν δεχθῶμεν ὡς μέσον ὅρον δαπάνης πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων τὸ ποσὸν 372,853 φράγκων κατὰ χιλιόμετρον ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τὸ ποσὸν 196,080 φράγκων κατὰ χιλιόμετρον ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς γῆς χώραις, εὑρίσκομεν ὅτι ἐδαπανήθησαν εἰς κατασκευὴν σιδηροδρόμων ἐν Εὐρώπῃ μὲν φράγκα 72,727,733,894, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις χώραις 57,389,282,660, ἤτοι ἐν ὅλῳ τὸ ἀμύθητον ποσὸν 130,117,016,554 φράγκων.

Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ ὑλικὸν τῶν σιδηροδρόμων ἀποτελεῖται ἐξ 99,000 ἀτμαμαξῶν, 150,000 ἁμαξῶν δι' ἐπιβάτας καὶ 2,506,500 ἁμαξῶν φορταγωγῶν.

Αἱ μακρόταται ὑπόγειοι σιδηροδρομικαὶ σήραγγες εἶνε αἱ ἑπόμεναι· ἡ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου ἔχουσα μῆκος 990 μέτρων, ἡ τοῦ Κενησίου ὄρους 12,220 μέτρων, ἡ τοῦ Ἄσλβεργ 10,270 μέτρων, ἐν Ἑλβετίᾳ αὗται, ἡ τοῦ Τζιόβι ἐν Ἰταλίᾳ 8,260 μέτρων, ἡ τοῦ Χοσσὰκ ἐν Ἀμερικῇ 7,640 μέτρων, ἡ τοῦ Σέβερν ἐν Ἀγγλίᾳ 7,250 μέτρων, ἡ τοῦ Μαριανόπολι παρὰ τὸ Παλέρμον 6,480 μέτρων, ἡ τοῦ Στάντριτς ἐν Ἀγγλίᾳ 4,970 μέτρων κ. ἄ.

~~~~

Εὐδαίμονα τὰ παιδία τὰ γεννηθέντα τὴν 9)21 Μαΐου ἐν Βαρκελλώνῃ!

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἱσπανίας ἀπεφάσισεν ὅπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων τῆς πρώτης διεθνοῦς ἱσπανικῆς ἐκθέσεως, εἰς πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γεννηθέντα ἄρρενα βρέφη χορηγηθῶσιν ἀνὰ 1500 φράγκα, εἰς πάντα δὲ τὰ θήλεα ἀνὰ 500, ἐκ τοῦ ἀνακτορικοῦ ταμείου.

Πεντηκονταχισχίλια φράγκα πρὸς τούτοις ἐδωρήθησαν εἰς τὴν δημαρχίαν τῆς Βαρκελλώνης καὶ ἴσον ποσὸν διενεμήθη εἰς τοὺς πένητας τῆς ῥηθείσης πόλεως.

~~~~

Εἰς τὸ ἑστιατόριον.

— Παιδί, διατί εἶνε τόσον ὑγρὸν αὐτὸ τὸ ἑλβετικὸν τυρί;

— Κύριε, εἶνε ἡ ποιότης του· τὸ καλὸν ἑλβετικὸν τυρὶ πάντοτε δακρύζει κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχήν.

— Τότε πάρε το. Θὰ περιμένω νὰ τὸ φάγω ἀφοῦ τοῦ περάσῃ ἡ λύπη.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1350
~~~~

'Αριθ. 650 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 12 Ἰουνίου 1888

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΪΡΗ

Ὁ Θεόφιλος Καΐρης μετὰ τῆς νέας θρησκείας, τῆς *Θεοσεβείας*, ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτήν, ἣν ἠθέλησε νὰ διαδόσῃ, καὶ ἧς ἐγένετο αὐτὸς οὗτος δημιουργός, ἤλλαξε καὶ τὰς χρονικὰς διαιρέσεις τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ μετετόπισεν εἰς ἕτερον σημεῖον χρονικὸν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ· μετέβαλε δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν, καὶ παρεδέχθη ἑτέραν διαίρεσιν ἀντὶ τῶν ἑβδομάδων, μὴ ἀκολουθήσας εἰς τοῦτο οὔτε τὸ Ἰουλιανόν, οὔτε τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Κατὰ τὸν Καΐρην τὸ ἔτος ἤρχιζε τὴν 11 Σεπτεμβρίου, ὅτε συμβαίνει ἡ χειμερινὴ ἰσημερία, καὶ ἐπεράτου τὸ τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ. Παρεδέχθη δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο ὅπως ἔχῃ σημαντικὸν σημεῖον ἀρχῆς τοῦ χρόνου οἷα εἶνε ἡ χειμερινὴ ἰσημερία (11 7βρίου) καὶ ἡ ἐαρινὴ (9 Μαρτίου). Ἔπρεπε δὲ ν' ἀποδεχθῇ μίαν τούτων καὶ παρεδέχθη τὴν χειμερινήν, ἴσως διότι ὁ Σεπτέμβριος καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θεωρεῖται ὁ πρῶτος μὴν τοῦ ἔτους, ἐντεῦθεν λογιζομένης τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου, ἐκ τούτου ἀρχομένης καὶ τῆς νέας συγκομιδῆς τῶν καρπῶν τῆς γῆς.

Ἀλλὰ πλὴν τούτου ὁ Καΐρης εἰς πάντας τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέδωκε 30 ἡμέρας, καταστήσας πάντας ἴσους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν· ἐπειδὴ ὅμως πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τροπικοῦ ἔτους ἐξ ἡμερῶν 365,5 ὡρῶν, καὶ 48', 48'', ἀπητοῦντο ἔτι 5 ἢ 6 ἡμέραι, προσέθηκεν εἰς τὸ τέλος τοῦ δωδεκάτου μηνὸς πέντε ἡμέρας συνυπολογιζομένας εἰς τοὺς ἐκ 30 ἡμερῶν 12 μῆνας ἃς ὠνόμασεν *ἐπακτάς*, ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς 6, 7, 8, 9 καὶ 10 τοῦ Σεπτεμβρίου, τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τούτου τῶν 1, 2, 3, 4 καὶ 5 συγχωνευθεισῶν εἰς τὰς 5 τελευταίας ἡμέρας τοῦ 12ου μηνὸς τὰς 26, 27, 28, 29, 30. Οὕτω δὲ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τὸ καϊρικὸν μετὰ τὴν 30ὴν τοῦ τελευταίου μηνὸς τοῦ ἔτους δὲν εἵπετο ἡ πρώτη τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ ἀρχομένου νέου ἔτους, ἀλλ' αἱ πέντε ἐπακταὶ ἡμέραι, αἵτινες ηὔξανον βεβαίως εἰς ἓξ ἐπὶ τῶν ἐμβολίμων ἐτῶν· οὕτω δὲ συνεπληροῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν 365 ἢ 366 ἡμερῶν τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Οὕτω δὲ τὸ σύστημα τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Καΐρη ἀστρονομικῶς ἦτο τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ, διέφερε δὲ μόνον τούτων κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῶν μηνῶν.

Ὁ Καΐρης θέλων νὰ συνάψῃ μετὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς ἴδια ὀνόματα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰς θείας ἰδιότητας τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος, οὗτινος καὶ μόνου τὴν λατρείαν ἐκήρυττε, τοῦ Θεοῦ. Εἶχον δὲ οἱ δώδεκα μῆνες κατὰ τὴν σειρὰν αὐτῶν τὰ ἑξῆς ὀνόματα.

Θεοσέβιος (11 7βρ. — 10 8βρ.)
Σοφάρετος (11 8βρ. — 10 9βρ.)
Δίκαιος (10 9βρ. — 9 10βρ.)
Ἅγιος (10 10βρ. — 8 Ἰανουαρ.)
Ἀγάθιος (9 Ἰανουαρ. — 7 Φεβρ.)
Σθένιος (8 Φεβρ. — 9 Μαρτίου).
Ἀγάπιος (10 Μαρτίου — 8 Ἀπριλίου).
Χαρίσιος (9 Ἀπριλίου — 8 Μαΐου).
Μακρόθυμος (9 Μαΐου — 7 Ἰουνίου).
Αἰώνιος (8 Ἰουνίου — 7 Ἰουλίου).
Νόϊος (8 Ἰουλίου — 6 Αὐγούστου).
Σώσιος ἢ
Ἀναπαύσιμος (7 Αὐγούστου — 5 7βρίου).
Ἐπακταὶ (6 — 10 7βρίου).

Ἐν τῇ σημειώσει, ἣν εἴχομεν ὑπ' ὄψιν γράφοντες τὰ ἀνωτέρω, δὲν εὕρομεν τὴν ὑποδιαίρεσιν τοῦ μηνός, ὑποθέτομεν δὲ ὅτι τοῦτο διῄρει οὐχὶ εἰς ἑβδομάδας, ἀλλ' εἰς δεκάτας, μὲ τὴν ὀνομασίαν τῶν ἡμερῶν, πρώτη, δευτέρα, κτλ. Τοῦτο δὲ εἰκάζομεν, διότι ἐν σελίδι 36 τοῦ ἐκδοθέντος ἐν Λονδίνῳ βιβλιαρίου «*Θεοσεβῶν προσευχαὶ καὶ ἱερὰ ᾄσματα*», ἔνθα αἱ προσευχαί, αἱ δεήσεις, αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ θεοσεβικαὶ γνῶμαι ἀναγράφονται, εὕρομεν τὰ ἑξῆς «Ἑσπερινὴ δέησις κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δεκάτης γενομένη». Ἄρχεται δὲ διὰ τῶν λέξεων «Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν μόνος ὑπάρχει ἐν πᾶσι λατρευτέος, πάντοτε καὶ νῦν καὶ ἀείποτε».

Ἐν ταῖς προσευχαῖς ταύταις τῶν Θεοσεβῶν ἐν τέλει ὑπάρχουσι καταγεγραμμέναι γνῶμαι καὶ ὑποθῆκαι ἢ θεοσεβικὰ ἀναγνώσματα, ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἐνιαυ-

τοῦ καὶ τὰς 5 ἐπακτάς, ἅτινα ἀνεπτύσσοντο ὑπὸ τοῦ θεοκήρυκος εἰς τους Θεοσεβεῖς καταλλήλως, περὶ ὧν βραδύτερον θέλομεν ἀναγράψει τινὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

Α. Μ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ζ'.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Σαλλὺ συνέρρεον παρατηροῦντες καὶ σπουδάζοντες τὴν στάσιν τῶν δύο ἀντιπάλων, οἵτινες συνηντῶντο ἐκεῖ διὰ πρώτην φοράν, εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ὁ ταγματάρχης ἔβαινεν εὐσταθῶς, ἀλλὰ μὲ τὸ περίφροντι αὐτοῦ ἦθος καὶ τὴν λεπτοφυῆ του κατασκευὴν ἐφαίνετο οἱονεὶ κεκυρτωμένος ἀπέναντι τοῦ εὐρυστέρνου καὶ θρασέως προγάστορος Γκαρούς. Ὁ ροδοκόκκινος Γκαρούς περιέστρεφεν ἄπληστα τὰ βλέμματα ὑπὸ τὰς πυκνὰς ὀφρῦς του. Μὲ τὸ σαρκῶδες καὶ κακίαν ἀποπνέον στόμα του ἐντὸς τῆς μιξοπολίου γενειάδος του, μὲ τὴν στερρὰν στάσιν, τοὺς πλατεῖς πόδας καὶ τὸ ἐπίσημον ἦθός του, ἐφαίνετο ὡς κτηνέμπορος. Εἰς τὴν ἀπεχθῆ ὄψιν του, μειδιῶσαν ἐνταυτῷ καὶ φθονεράν, ἐφαίνοντο συσσωρευμέναι πλεῖσται ὅσαι ἐπιθυμίαι· ἦσαν ὁρατὰ ἐπὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης τῆς παμφάγου τὰ ἴχνη πασῶν τῶν λαιμαργιῶν.

— Καὶ εἶνε ἐπαναστάτης αὐτὸς ὁ κύριος; ἐσυλλογίζετο ὁ Βερδιέ· Ἄ μπᾶ!.. Εἶνε σκύλος βραχύσωμος, ὅστις ὑποκρίνεται τὸν λύκον. Τίποτε ἄλλο...

Τὸ θέαμα ἔτερπε τὸν Δυκᾶν. Ἐσκέπτετο ὡς ἐρασιτέχνης τῶν ῥητορικῶν πυγμαχιῶν τίς ἐκ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν, ὁ ἔντιμος στρατιώτης ὁ πεπεισμένος εἰς τὰς ἀρχάς του, ἢ ὁ τυμπανιστὴς ἐκεῖνος τῆς ἐπαναστάσεως θὰ εἶχεν ἐπίδρασιν ὁριστικὴν ἐπὶ τῶν ἐκλογέων, καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πρόβλημα τῆς τρεχούσης πολιτικῆς τὸν ἐνδιέφερεν ὡς ζήτημα ὠφέλιμον, ὡς μελέτη ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ. Ὁ Πίττ, ὁ μέγας Πίττ εἰς τὰς κωμοπόλεις τῆς Ἀγγλίας τοιαύτας θὰ ἐποίει βεβαίως παραβολάς.

Οὐδέποτε ὁ Βερδιὲ θ' ἀπέτεινε τὸν λόγον πρῶτος πρὸς τὸν Γκαρούς, εἰμὴ ἂν ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τί ἦτο τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο τῆς ἐφημερίδος, περὶ οὗ εἶχον ὁμιλήσει αὐτῷ καὶ τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν εἶχεν ἀναγνώσει. Πλὴν ὁ Σαρβὲ ἱστάμενος πλησίον του μεγαλοπρεπὴς καὶ γαλήνιος, τὸν παρεκάλει νὰ φανῇ πολιτικός, ἀβρόφρων κατ' ἐπιφάνειαν. Διὸ ὁ Γκαρούς πρῶτος προὐχώρησε πρὸς τὸν ταγματάρχην χαιρετίζων μετὰ μεγαλοπρεποῦς κινήματος, εἰς ὃ ἐνυπῆρχεν ἀκουσίως πικρός τις ἀστεϊσμός.

— Εἴσθε ὁ ταγματάρχης Βερδιέ; ἠρώτησεν εὐγενῶς τὸν ἀντίπαλόν του, ὡς νὰ μὴ τὸν ἐγνώριζε ποσῶς.

Καὶ ἀφοῦ ὁ Βερδιὲ ἀπήντησε χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν διὰ νεύματος ἁπλοῦ τῆς κεφαλῆς, ὁ Γκαρούς προσέθηκε παρουσιάζων αὐτὸς ἑαυτόν, ὡς νὰ ἤθελε διὰ μιᾶς φράσεως νὰ χαράξῃ ἀμέσως τὰ ὅρια τῆς θέσεώς του:

—Εἶμαι ὁ πολίτης Γκαρούς.

Ὁ Δυκᾶς παρετήρησεν ὅτι ἡ μορφὴ τοῦ Μουζὲν καὶ τοῦ Βουγιάρ, τοῦ πεδιλοποιοῦ καὶ τοῦ βαρελοποιοῦ ἐξήστραπτεν ὑπὸ ποιᾶς τινος ὑπερηφανείας. Ἐφρόνουν ὅτι ὁ ὑποψήφιός των ἔθετε καθαρὰ τὸ ζήτημα διὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ φράσεως. Ὁ λιθοστρώτης Βοβιὲ ἐπεδοκίμαζεν, ἀλλὰ σιωπηλῶς καὶ ὁπωσοῦν στενοχωρημένος.

— Λοιπόν, ταγματάρχα, ἐξηκολούθησεν ὁ Γκαρούς, σᾶς χαιρετῶ προτοῦ ν' ἀρχίσῃ ἡ πάλη!.. Δὲν ὑπάρχει λόγος, ἐπειδὴ σεῖς τάχα ἀντιπροσωπεύετε ὅλα τὰ προνόμια καὶ ἐγὼ ὅλας τὰς διεκδικήσεις, νὰ μὴ τείνωμεν πρὸς ἀλλήλους, ὑμεῖς ὁ ἀστὸς καὶ ἐγὼ ὁ ἐργάτης, τὴν χεῖρα, πρὶν διασταυρώσωμεν τὰ ξίφη.

Ὁ ταγματάρχης ἵστατο ἔκπληκτος. Ὁ εὔσαρκος ἐκεῖνος ἀνὴρ μὲ τὴν γαστέρα πλήρη ἀνεπετάννυε τὸ ὄνομα τοῦ ἐργάτου, ὡς σημαίαν τρόπον τινά, ἐνῷ αὐτὸς ὁ ταλαίπωρος ὅστις εἶχε θυσιάσει ὑπὲρ τῆς πατρίδος του ὁλόκληρον τὴν ζωήν του, ἀντεπροσώπευε νῦν, ὡς ἔλεγεν ὁ Γκαρούς, τὰ *προνόμια*! Καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου βεβαίως τὸ προνόμιον τοῦ νὰ φονευθῇ ἐν δεδομένῃ περιστάσει. Ὁ Βερδιὲ τόσον ἐξεπλάγη ἐκ τοῦ χυδαίου ἐκείνου φιλοφρονήματος τοῦ ἐπιπλάστου ἱπποτισμοῦ, ῥηθέντος μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ πρόχειρον ἀπάντησιν. Ἠρκέσθη νὰ μὴ σφίγξῃ τὴν χεῖρα, ἣν ὁ Γκαρούς ἐφαίνετο προετοιμαζόμενος νὰ τείνῃ αὐτῷ, ἦτο δὲ τοῦτο ὁπωσδήποτε μία ἀπάντησις, ἡ καλλιτέρα πασῶν. Ἀλλὰ τὸ συμπυκνούμενον πέριξ πλῆθος δὲν τὴν ἐνόησεν. Ἓν μόνον εἶδε τὸ πλῆθος καὶ τὸ ὁποῖον ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ ταγματάρχης οὐδὲν ἀπήντησεν.

— Εἴπετέ του, εἶπεν ὁ Σαρβὲ κρυφίως καὶ μετὰ σπουδῆς, ὅτι θὰ τοῦ ζητήσετε λόγον διὰ τὰς λέξεις *διεκδικήσεις* καὶ *προνόμια* εἰς τὴν δημοσίαν συνέλευσιν μετ' ὀλίγον!..,

Ὁ Βερδιὲ συνησθάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο τῷ ὄντι ν' ἀφήσῃ ἄνευ ἀπαντήσεως τὴν προσαγόρευσιν ἐκείνην τοῦ Γκαρούς, ἥτις ἦτο ἡ πρώτη ἀψιμαχία. Ἐπανέλαβε λοιπὸν ὅ,τι περίπου ὑπη-

γόρευσεν αὐτῷ ὁ γερουσιαστής. Ἀλλ' ἀπεπνίγετο ἐκ τῆς στενοχωρίας καὶ περὶ ἄλλων διαλογιζόμενος, παρετήρει τὸν Σαβουρῶ, τὸν συντάκτην τοῦ *Ἐγχέλυος τοῦ Μελέν*, ὅστις ἐγέλα συστρέφων τὸν μύστακα.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς παρετήρει ὡσαύτως τὸν Σαβουρῶ ἐκεῖνον. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἐγνώριζε... Τὸν ἀνεγνώρισε βέβαια... Αἴ! ἦτο ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ, καλέ! Εἷς θαμιστὴς τῶν βουλεβάρτων, ὅστις εἶχεν ὑποκριθῆ ἄλλοτε ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸν ἠθολόγον εἰς τὰς μικρὰς ἐφημερίδας καὶ ἐθορύβει κατὰ τῶν γυναικῶν τοῦ θεάτρου, ἀφοῦ εἶχε συλλέξει ἐρωτοτρόπως τὰ ψυχία τοῦ ἔρωτός των. Ὁ Αἰμίλιος τὸν εἶχε συμμαθητὴν εἰς τὸ Λύκειον καὶ συνάδελφον εἰς τὸν Σύλλογον Μοντεσκιέ. Ἄλλοτε ἀπέκλινεν ὑπὲρ τῶν νομιμοφρόνων ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ. Σήμερον ἐξοφλήσας εἰς Παρισίους ὁ πολίτης Σαβουρῶ, ἐπεζήτει στάδιον εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἠγωνίζετο ὑπὲρ τοῦ πολίτου Γκαρούς καὶ ἀπέκτα ἐν Μελὲν τὴν παρθενίαν προμάχου ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν.

Ἄλλως τε ἐφαίνετο ὅτι ποσῶς δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸν φίλον Δυκᾶν. Ὁ Αἰμίλιος ἐπροθυμοποιήθη νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτόν, ἐνῷ ὁ Σαρβὲ διήμειβε χειραψίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους καὶ παρουσίαζε τὸν Βερδιὲ εἴς τινας ἁπλοϊκοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ κοινοβουλευτικὸς νέος ἐχαιρέτισε τὸν συντάκτην τοῦ *Ἐγχέλυος* μὲ ἓν «Καλημέρα, Ρεβίλ!» κόσμιον καὶ εὐδιάκριτον, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν τυχοδιώκτην δημοσιογράφον ν' ἀνασκιρτήσῃ ἐλαφρῶς.

— Πῶς!... Ρεβίλ; εἶπεν ὁ Γκαρούς ἔκθαμβος.

— Αἴ! μάλιστα, ὁ πολίτης Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ, παλαιά μου γνωριμία!

Καὶ ὁ Δυκᾶς ἐπιμένων ἠρώτα τὸν Σαβουρῶ ἀληθῶς τεθορυβημένον:

— Τί κάμνεις ἐδῶ; Μήπως κατοικεῖς εἰς Δαμμαρί;

Ἀλλ' ὁ Σαβουρῶ, ὅστις ἦτο ἐξ ἐκείνων οἵτινες συνέρχονται ταχέως, ἀπήντησεν:

— Ὄχι, ἐδῶ εἶμαι περαστικός. Ἐπιχειρῶ δημοσιογραφικὴν ἐκστρατείαν. Θέλεις τὸν πρῶτον ἀριθμὸν τοῦ φύλλου μου;

Καὶ ἐξῆγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελέν*, ὃν ὁ Δυκᾶς ὑπώπτευσεν ὅτι ἦτο μᾶλλον ἔχιδνα παρὰ ἔγχελυς.

— Κρύψε το! εἶπεν ὁ νεαρὸς Πίττ, πάντοτε ἔμφρων. Κρύψε το!... Ὁ ταγματάρχης εὔκολα μυγιάζεται!

— Διὰ νὰ φανῇ πεταχτὸς σὰν τὴ μυῖγα; εἶπε γελῶν χλευαστικῶς ὁ Σαβουρῶ, ὅστις ἤθελε νὰ κάμῃ λογοπαίγνιον, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ καλὰ καλὰ τί ἐσήμαινε τὸ λογοπαίγνιόν του. Ἄ, διάβολε! ἔχει ν' ἀκούσῃ πολὺ χειρότερα ὁ ταγματάρχης σου!

— Δὲν εἶνε ταγματάρχης *μου*, εἶπεν ὁ Δυκᾶς μετά τινος ἀξιοπρεπείας, ἐνῷ ὁ Ρεβὶλ προσέθετεν:

— Εἴμεθα ἀποφασισμένοι διὰ τὰ πάντα, ἐννοεῖς; διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον!

— Διὰ τὰ πάντα! ἐπανέλαβεν ὁ Γκαρούς, ὅστις ἤκουσε τὸ τέλος μόνον τῆς συνδιαλέξεως.

— Ὀπαδὸς ὢν τῆς ἀπεριορίστου ἐλευθερίας, εἶπε σοβαρῶς ὁ Δυκᾶς, ὀφείλω νὰ σᾶς συμβουλεύσω ὅπως ἐκφράσητε τὸν λογισμόν σας ἀκέραιον, καίτοι ἀποκρούω κατ' ἀρχὴν τὰς προσωπικὰς ἐπιθέσεις καὶ τὰ κατὰ τοῦ ἀτόμου ἐπιχειρήματα.

Καὶ ἀνεπόλει διὰ τοῦ φλέγματός του εἰς τὸν θαμιστὴν ἐκεῖνον τῶν βουλεβάρτων κωμικόν τι πρόσωπον ἔμπλεων πεφυσιωμένης διδακτορικῆς σοβαρότητος.

— Ὅταν κανεὶς δὲν θέλῃ νὰ τσουγκρανισθῇ κυττάζει τὴν δουλειά του, ἀπήντησεν ὁ δημοσιογράφος. Εἶνε τόσον εὔκολον νὰ μὴ ἐκτεθῇ τις ὑποψήφιος!

Ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ἐνέβαλε τότε τὴν μικρὰν μελαγχροινὴν κεφαλήν του μεταξὺ τῶν δύο συνδιαλεγομένων.

— Ὤ! εἶπε ψυχρῶς μετὰ προσηνοῦς μειδιάματος, ὑποψήφιος διὰ τὴν βουλευτικὴν ἕδραν ἢ ὑποψήφιος διὰ τὸ τάλληρον, ὅλος ὁ κόσμος εἶνε σήμερον ὑποψήφιος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον.

Ὁ Σαβουρῶ ἦτο ἀρκετὰ πνευματώδης, ὥστε νὰ προσποιηθῇ ὅτι οὐδὲν ἐννόησεν. Ἐχαιρέτισε τὸν Δυκᾶν καὶ τὸν Καπποά, ἀπερχομένους μετὰ τοῦ Σαρβὲ καὶ τοῦ ταγματάρχου, ἐνῷ ὁ Γκαρούς ὑψῶν τοὺς ὤμους ἔλεγε πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν:

— Δὲν θὰ βαρύνῃ πολὺ ἀπέναντι τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας αὐτὸς ὁ πυροβολητής.

Ἐν τούτοις πέριξ τοῦ Σαρβὲ συνωθοῦντο πολλοὶ χαιρετίζοντες τὸν γερουσιαστὴν καὶ τὸν ταγματάρχην, οὗτινος ἡ ταινία τοῦ παρασήμου ἐνεποίει ἐντύπωσιν εἴς τινας παλαιοὺς στρατιωτικούς. Καὶ ὁ Γκαρούς εἰρωνικῶς ἔλεγε πρὸς τὸν Σαβουρῶ.

— Μήπως θὰ 'βγῇ τώρα μὲ τὸν δίσκον;

Ἔβλεπε τὸν σχηματισθέντα πέριξ τοῦ ταγματάρχου ὅμιλον, τὸν Γκενὼ ὁμιλοῦντα πρός τινας ἐργάτας, τὸν Σαρβὲ μειδιῶντα, κατηυχαριστημένον ὡς ποιμένα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, καὶ ἐπείγετο νὰ εὑρεθῇ ἀπέναντι τῶν ἐκλογέων, ἀπέναντι τοῦ πλήθους καὶ νὰ καταβάλῃ ἐκεῖνον «τὸν πυροβολητήν».

Ὁ Βερδιὲ ἄφινε νὰ τὸν φέρωσιν. Ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος ἐβόμβει πέριξ του ὡς ἑσμὸς μυιῶν. Μερικοὶ εἰσῆγον ἤδη ἀπὸ τοῦδε εἰς τὰ θυλάκιά του αἰτήσεις καὶ ἐζήτουν νὰ διορισθῶσι με-

ταπωληταὶ καπνοῦ τοῦ μονοπωλίου. Ἐπὶ τῆς ἰσχνῆς μορφῆς τοῦ στρατιώτου κόπωσίς τις ἐζωγραφεῖτο ἤδη καὶ οἱονεὶ ἀηδία πρὸς τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπεχείρει. Ὁ Δυκᾶς βλέπων τοὺς νευρικοὺς ἐκείνους δακτύλους μηχανικῶς συστρέφοντας τὸν πυρρόφαιον μύστακά του, ἐμάντευε τὸν ἐνδόμυχον διαλογισμὸν τοῦ ταγματάρχου. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἔβλεπεν ὅτι ἐξωμοιοῦτο πρὸς δέμα ἐμπορευμάτων, μεταφερόμενον ἀπὸ τῆς μιᾶς κώμης εἰς τὴν ἑτέραν διὰ ν' ἀνοιχθῇ καὶ παρουσιασθῇ εἰς τὸν ἀγοραστήν. Ἀλλόκοτον ἐπάγγελμα!

Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ὁ Βερδιὲ ἐπείγετο νὰ εὑρεθῇ ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων καὶ νὰ τελειώσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερα τὴν τοιαύτην δοκιμασίαν. Ἀπήντα ὁπωσοῦν ζαλισμένος ἐκ τῆς ἰαχῆς ἐκείνης καὶ τῆς τύρβης, εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν μὲν καὶ εἰς τοὺς χαιρετισμοὺς τῶν δέ. Ἀγαθός τις ἀνὴρ ὅστις δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐκλογικὴν ἐκείνην περιφέρειαν ὡμίλει αὐτῷ μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τοῦ *ἰδικοῦ του* βουλευτοῦ τοῦ βουλευτοῦ τοῦ Κορβεῖλ, Φαλοσών, ὅστις ἦτο ὑπόδειγμα τῶν βουλευτῶν. Ναί, μάλιστα! τὸ ὑπόδειγμα, ὁ καλλίτερος ὅλων τῶν βουλευτῶν ἦτο ὁ Φαλοσών.

— Καὶ τί ἔκαμε λοιπὸν ὁ Φαλοσών; ἠρώτησεν ὁ Βερδιέ.

— Τί ἔκαμε; τίποτε δὲν ἔκαμεν... Ἀλλ' εἶνε ἀναρίθμητοι αἱ ἀναφοραὶ τὰς ὁποίας προσυπέγραψε πρὸς σύστασιν, τὰ παράσημα τὰ ὁποῖα διένειμεν, αἱ ὑποτροφίαι τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν. Εἶνε ἀναρίθμητοι! Διαρκῶς εὑρίσκετο εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ὑπουργείων.

— Ὥστε εἶνε παραγγελιοδόχος τοῦ λαοῦ;

— Ἀκριβῶς.

Καὶ ὁ Βερδιὲ ἐφρικίασε νῦν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι καὶ αὐτὸς ἴσως ὅπως ὁ Φαλοσὼν «ὁ καλλίτερος βουλευτὴς» ἔπρεπε νὰ κατατρίβῃ τὰ ὑποδήματά του περιερχόμενος τὰ γραφεῖα τῶν ὑπουργείων διὰ νὰ ἐνεργήσῃ, νὰ παρακαλέσῃ, νὰ ζητήσῃ.

— Ὅπως δήποτε ὅμως, ἀνελογίζετο, δὲν θὰ ζητῶ δι' ἐμέ, θὰ ζητῶ δι' ἄλλους.

Ὁ Σαρβὲ θέλων ν' ἀποφύγῃ φρονίμως τὸ νὰ χαρακτηρισθῇ διὰ τῆς παρουσίας του ἡ ὑποψηφιότης τοῦ ταγματάρχου ὡς κυβερνητική, δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ὀργανωθεῖσαν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ ζωγράφου δημοσίαν συνεδρίασιν. Ἀπεσύρθη εἰς τὴν εἴσοδον, καταλείπων τὸν Βερδιὲ εἰς τὴν τύχην του. Θὰ τὸν ἀνέμενεν εἰς τὸ δημαρχεῖον. Ἀλλ' ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἔμελλον νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν ὁμήγυριν διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὸν ταγματάρχην. Καὶ ὁ Δυκᾶς ἐπίσης κατώρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ πλῆθος χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ, διότι δὲν ἦτο ἐκλογεύς.

Ὁ ταγματάρχης ᾐσθάνθη τὴν πνοήν του σχεδὸν ἐκλείπουσαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς εἶδός τι ἐξέδρας προωρισμένης διὰ τοὺς ὑποψηφίους. Τὸ προεδρεῖον ὑπερέκειτο τῆς ἐξέδρας, προεδρεῖον αὐτοσχέδιον, ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς τραπέζης κεκαλυμμένης διὰ πρασίνου ὑφάσματος, ὅπου ἐνεκαθιδρύθη μεταξὺ τοῦ Βοθιὲ καὶ τοῦ Μουζὲν ὁ βαρελοποιὸς Βουγιάρ, φέρων τὰ τυλώδη δάκτυλά του εἰς τὴν ὑπέρυθρον γενειάδα του, ὁσάκις δὲν ἔφερεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ προεδρικοῦ κωδωνίσκου.

Ἡ ὁμήγυρις, ἡ προσηλοῦσα νῦν τοὺς ἑπτακοσίους ἢ ὀκτακοσίους ὀφθαλμούς της καὶ ἐπὶ τοῦ Βερδιὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Γκαρούς, καταλαβόντος θέσιν ἤδη ἐπί τινος ἕδρας πρὸς τ' ἀριστερὰ τῆς ἐξέδρας, τὸ συρρεῦσαν ἐκεῖνο εἰς τὴν ὁμήγυριν πλῆθος συγκείμενον ἐκ χωρικῶν, μικρεμπόρων, λιθοτόμων τῶν πέριξ, ἐργατῶν, ἐφαίνετο σαγηνευθὲν ὑπὸ τοῦ ἀτιθάσσου ὑποψηφίου, ὅστις ἐκάθητο ἔχων τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, τὴν κεφαλὴν κλίνουσαν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ τὸ ἦθος τολμηρόν. Εἰς τὴν ἄκραν τῆς αἰθούσης νέος τις ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὠχρός, μὲ μακρὰν ξανθὴν κόμην καὶ γένειον Χριστοῦ ἀναιμικοῦ πρὸ ὀλίγου εἶχε διενεργήσει διαδήλωσιν συμπαθείας ὑπὲρ τοῦ Γκαρούς, ἅμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὑποψηφίου τούτου. Ἀπεναντίας ἡ θέα τοῦ ταγματάρχου Βερδιὲ δὲν ἐφαίνετο προκαλέσασα εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος ἄλλο αἴσθημα, εἰμὴ τὸ τῆς περιεργείας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ζωηρᾶς.

Ὁ κτηνίατρος Γκενώ, ὅστις συνῃσθάνετο τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ἔλεγε κρυφίως πρὸς τὸν Καπποά:

— Δὲν κάμνει καλὴν ἐντύπωσιν, διάβολε!.. δὲν κτυπᾷ εἰς τὸ 'μάτι!

Ὁ Βερδιὲ ἐκάθησε πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Γκαρούς, καὶ ἡ συνεδρίασις ἤρχισεν. Ἐφαίνετο εἰς τὸν στρατιωτικὸν ὅτι ὅλα τὰ συμβαίνοντα πέριξ αὐτοῦ ἦτο ὄνειρον. Ἐν τῇ βαρείᾳ ἐκείνῃ ἀτμοσφαίρᾳ, πρόσωπα κεχηνότα φωτιζόμενα ἀποτόμως ὑπὸ τοῦ δαψιλῶς εἰσδύοντος ἔξωθεν διὰ τῶν ὑαλοφράκτων μεγάλων παραθύρων τοῦ ἐργαστηρίου φωτὸς τῆς ἡμέρας, ὄψεις περίεργοι ἢ σκωπτικαὶ ἢ δύσπιστοι ἐξήταζον αὐτὸν μετὰ παραδόξου προσηλώσεως. Ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ἡ φωνὴ τοῦ Βουγιὰρ κηρύσσοντος «ἀνοικτὴν τὴν παλαίστραν τῶν ὑποψηφιοτήτων» ἐνεποίει εἰς αὐτὸν τὴν αἴσθησιν τῆς προσκλήσεως τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, ἐκθέτοντος ἀντικείμενα εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Ἐσυλλογίζετο ἂν τῷ ὄντι ἐπρόκειτο περὶ αὐτοῦ, ἂν ἐπενέβαινεν εἰς αὐτὰ τὸ ἄτομόν του καὶ τί ἐζήτει αὐτὸς εἰς ἐκείνην τὴν κωμῳδίαν.

—Πολῖται, ἔλεγεν ὁ Βουγιάρ, ἔχετε ἐνώπιόν σας ὄχι μόνον δύο ἄνδρας ἀλλὰ καὶ δύο ἀρχάς. Εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται νὰ ἐκλέξητε. Ὁ πολίτης ταγματάρχης θὰ σᾶς ὁμιλήσῃ ἐντὸς ὀλίγου περὶ τῆς πολιτείας του καὶ ὁ πολίτης Γκαρούς θὰ

σὰς ἐξηγήτῃ τὴν ἰδικήν του. Θὰ εἶνε πιθανῶς καὶ τρίτος ὑποψήφιος, πλὴν αὐτὸς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Εἶνε μαρκήσιος! Μάλιστα, μαρκήσιος!.. Πρὸς τούτοις, ὡς λεγουν, διστάζει ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἀγῶνα!.. Ἀποδεικνύει ὅτι γινώσκει τὸ πεδίον τῆς μάχης ὁ κύριος μαρκήσιος!.. Τὸ ἡμέτερον διαμέρισμα, ὅπως σύμπασα ἡ Γαλλία, ἀπέκρουσε πρὸ πολλοῦ σύστημα βασιζόμενον ἐπὶ τῶν φόρων. τῶν μονοπωλίων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς δεσποτείας.

Καὶ ἐνῷ ραγδαῖα χειροκροτήματα ἐπεδοκίμαζον τὴν βραχεῖαν προσφώνησιν τοῦ προέδρου Βουγιάρ, ὁ Βερδιέ, ὃν ὁ τίτλος ἐκεῖνος τοῦ «απολίτου ταγματάρχου» εἶχεν ὁπωσοῦν ἐκπλήξει, ἀνελογίζετο τίς ἄρα ἦτο ὁ τρίτος ὑποψήφιος, ὃν ὑπῃνίσσετο ὁ βαρελοποιός· Εἷς μαρκήσιος! Πρώτην φορὰν ἤκουε νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοῦ ὁ Βερδιέ. Καὶ ἀκουσίως ἀνεζήτει πέριξ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τὸν ἀπόντα ἐκεῖνον ὑποψήφιον.

Ὁ Βουγιὰρ προσέθετε νῦν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πατάγου, ὃν προὐκάλει ἡ σφοδρὰ τῆς ὁμηγύρεως περιέργεια:

— Ἔχει τὸν λόγον ὁ πολίτης Γκαρούς.

Βραδέως ὁ ἀρχαῖος δημεγέρτης ἀνηγέρθη, ἀναμένων κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ρητόρων τῶν πολιτικῶν συλλόγων καὶ μὲ τὴν στάσιν ὀξυφώνου τῶν θεάτρων τῶν ἐπαρχιῶν ν' ἀποκατασταθῇ ἡ σιγὴ καὶ οὔτε κἂν ἐφαίνετο ἀκούων τὰ φρενιτιώδη «εὖγε», ἅτινα ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης ἐξέφερεν ὁ ὑψηλὸς καὶ ὠχρὸς νέος. Τὸ ὄμμα τοῦ Γκαροὺς ἐφαίνετο ἤδη ἀναζητοῦν πέραν τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης τὴν ἔμπνευσιν, ἥτις ἤδη συνωφρύου αὐτὸν καὶ τὸ στόμα του συνεσπᾶτο ἤδη ἐντὸς τοῦ γενείου του ὑπὸ πικροῦ χλευαστικοῦ μειδιάματος.

Ὡμίλησε καὶ εὐθὺς ἐκ τῶν πρώτων του λόγων ἡ μάχιμος καὶ πάνοπλος εὐγλωττία του, ἡ σφοδρὰ σατυρικὴ καὶ ἀνατρεπτικὴ του ἔκφρασις εὗρεν ἀμέσως ἠχὼ εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνας τὰς πασχούσας εἰσέτι ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς συμφορᾶς. Ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τὰ φάσματα τῶν ἀλγεινῶν ἡμερῶν, τῶν σκληρῶν μόχθων, τῶν νόσων, τῶν ἀεργιῶν, τῆς πείνης. Παρίστανε τὸν ἀγρότην ἐργαζόμενον, σπείροντα, θερίζοντα, συνάζοντα, διὰ τοὺς ἄλλους, ἀποστέλλοντα τὸν σῖτόν του, τὰς σταφυλάς του, τοὺς καρποὺς του εἰς τὴν ὑψηλὴ τράπεζαν τῶν πλουσίων· τὸν κτίστην πίπτοντα ἀπὸ τοῦ ἰκρίου καὶ συντρίβοντα τὰ ὀστᾶ του, ἐνῷ οἰκοδομεῖ τὸ μέγαρον τοῦ τραπεζίτου· τὸν λιθοτόμον τυφλούμενον ὑπὸ τεμαχίου ἀναπηδῶντος λίθου, ἢ φονευόμενον ὡς στρατιώτην ὑπὸ ἐκρήξεως ὑπονόμου... πᾶσαν πενίαν, πᾶσαν στέρησιν, πάντα τὰ δεινά, ὅσα καταβασανίζουν τοὺς ἀτυχεῖς... Ἐνῷ δὲ ὡμίλει, ἄγριαι ἀστραπαὶ ἐξηκοντίζοντο ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀκροατῶν. Οἱ ἐργάται ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ὀλίγου ἐγκαρτεροῦντες εἰς τὴν τύχην των ἢ μὴ ἀναλογιζόμενοι κἂν ποσῶς αὐτήν, ᾐσθάνοντο ἑαυτοὺς ὡσεὶ ἀνανήφοντας ἐκ νάρκης καὶ ἔλεγον καθ' ἑαυτούς: «Λέγει τὴν ἀλήθειαν». Καὶ ἔβλεπον σχεδὸν αἱμασσούσας ἐκ νέου τὰς ἐπουλωθείσας πληγάς των.

Τότε ὁ Γκαροὺς ὑπεδήλου τεχνηέντως ὅτι αὐτὸς ὁ ὑποψήφιος τῶν δυστυχῶν θὰ ἐπέφερε θεραπείαν εἰς τὰς τόσας αὐτὰς συμφοράς, ἀνακούφισιν εἰς τὴν ὀδύνην καὶ ὅτι πάντα ἐκεῖνα τὰ δυστυχήματα θὰ ἐξηφανίζοντο ἂν ὁ λαὸς ἤκουε τῆς φωνῆς του.

—Ὅταν συλλογίζωμαι, ἔλεγε σείων τὴν κεφαλήν, ὅτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Σαλλὺ ἀνηγέρθη μνημεῖον παρά τινος κυρίου Σατωβιγιὰρ πρὸς ἀνάμνησιν αὐτοῦ, τῆς τροφοῦ του κυρίας Πονιὲ καὶ τῶν ἓξ σκύλων του!...Τῶν σκύλων του, συμπολῖται! Ἐνῷ σεῖς δὲν ἔχετε πάντοτε ψωμὶ νὰ δώσετε εἰς τὰ παιδιά σας!

Βροντώδη χειροκροτήματα, ἐξ ὧν ἐσείοντο αἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων, ὑπεδέχθησαν τοὺς λόγους τούτους καὶ ὁ Βερδιὲ ἐσκέπτετο πῶς ἦτο δυνατὸν μετ' ὀλίγον νὰ τὸν ἀκροασθῇ τοιοῦτον ἀκροατήριον ἐκ προοιμίων κυριευθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὅτε εἷς χωρικὸς καθήμενος εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἐκλογέων ἀπήντησεν εἰς τὸν Γκαρούς, ὅτε ἡ σιγὴ ἀποκατέστη ὁπωσοῦν:

— Μὰ διότι εἶνε καὶ μερικοὶ πλούσιοι φαντασμένοι, δὲν θὰ 'πῇ πῶς ὅλοι οἱ πλούσιοι εἶνε ἀχρεῖοι!

Ἦτο γέρων τις ἐγχώριος, λίαν ἀγαπητὸς καὶ εὐφυής, ἡ δὲ διακοπή του προὐξένησε πολὺν γέλωτα.

Ὁ Γκαροὺς γενόμενος ἐρυθρότερος προσεπάθησεν ἐπίσης νὰ γελάσῃ. Παρετήρει μὲ τὸν μέλανα ὀφθαλμόν του τὸν διακόψαντα, ὅστις ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν πονηρὰν ὡς ἰκτίδος κεφαλήν του. Ἡ ἀφελὴς κακεντρέχεια τοῦ ἁπλοϊκοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ καθημένου ἐνώπιόν του, τὸν ἐπείραζεν. Τὸ ἀκρωτήριον ἐτέρπετο.

Ὁ Γκαροὺς παρέκαμψε τὸ ζήτημα καὶ ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ, ἠρώτησεν:

— Εἶσαι γεωργός, σὺ πολῖτα, ὅστις μ' ἐρωτᾷς;

— Γεωργὸς μάλιστα εἰς τὰς διαταγάς σας.

Ὁ Γκαροὺς μὲ βλέμμα οἴκτου προσέβλεψε τὸν πρεσβύτην μικρόσωμον, κεκυφότα, τὴν ὄψιν ἔχοντα ἡλιοκαῆ, καὶ ὡς νὰ συνεκινεῖτο, εἶπε πρὸς τὴν ὁμήγυριν ἐγείρων τὰς χεῖρας πρὸς τὴν ὀροφὴν μετὰ χυδαίου μελοδραματικοῦ ἤθους:

— Γεωργός!.. γεωργός!. Ἆ! ταλαίπωρε!

Ὁ γέρων ἐμειδία, τινὲς δὲ πέριξ αὐτοῦ ἐψιθύριζον σιγά:

— Δὲν εἶνε δὰ καὶ τόσον πτωχὸς ὁ γέρω-Ζοβέν! Ἔχει κρυμμένο πουγγὶ ὁ γέρω κατεργάρης!

— Λοιπόν, προσέθηκεν ἀποτόμως ὁ Γκαρούς, μὲ τὴν θεατρικήν του οἰκτίρμονα στάσιν, εἰξεύρεις ἀφοῦ εἶσαι γεωργός, ὅτι ἔχεις σύ, σὺ μάλιστα ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖς περὶ τῶν πλουσίων, εἰκοσιδύο χιλιεκατομμύρια χρέη ὑποθηκευμένα;

— Ἐγώ;

— Ναί, σεῖς, οἱ χωρικοί... Εἰκοσιδύο χιλιεκατομμύρια!... Ἡ Γαλλία εἶνε ὑποθηκευμένη ὁλόκληρος δι' εἰκοσιδύο χιλιεκατομμύρια. Πῶς θέλεις νὰ πληρωθοῦν αὐτά; Ναὶ σ' ἐρωτῶ, πῶς θὰ τὰ πληρώσετε σεῖς, ἀφοῦ δαπανᾶται τὸ χρῆμα τοῦ πτωχοῦ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀποκαλεῖς σὺ φαντασίας καὶ τρέλλας;

Ὁ γέρω Ζοβὲν ἔξεε τὴν κεφαλήν. Φανερὸν ἦτο ὅτι δὲν ἐγίνωσκε τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ εἰκοσιδύο χιλιεκατομμύρια καὶ μόνον ἡ ἰδέα τῆς πληρωμῆς, ἡ αἰφνιδία ἀποκάλυψις ὅτι ὤφειλεν αὐτὸς ὁ ταλαίπωρος γέρων εἰκοσιδύο χιλιεκατομμύρια ἐφαίνετο ὅτι τὸν καθίστα ἠλίθιον. Ἔβλεπεν αἴφνης ἐνώπιόν του ἔτη ἐπὶ ἔτη μόχθων εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν δὲν ἔχει τις τὴν δύναμιν νὰ κοπιάσῃ.

— Ὤ! θὰ ὑπῆρχεν ἓν μέσον, εἶπεν αἴφνης ὁ Γκαρούς· θὰ ἦτο δὲ τοῦτο τὸ νὰ λάβῃς τὸ δίκρανόν σου καὶ νὰ εἴπῃς: Θέλω!

Ὁ πεδιλοποιὸς καὶ ὁ βαρελοποιὸς ἐχειροκρότουν ὄπισθεν τοῦ Γκαρούς, ἐνῷ ἔμπροσθέν του ὁ ὑψηλὸς καὶ ὠχρὸς νέος ἐξέφερε φοβερὰς κραυγὰς ἐνθουσιασμοῦ: «Εὖγε! εὖγε! εὖγε!» Πλὴν ἡ ὁμήγυρις ἔμενε ψυχρὰ καὶ ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβὶλ ἐσκέπτετο ὅτι ἐξ ὑπερβολικῆς ζωηρότητος ὁ *ἀφεντικός* του παρεφέρετο ὑπὲρ τὸ δέον.

— Ὤ! ὤ! ἔλεγε γρυλλίζων σιγὰ ὁ γέρω Ζοβέν, εἶσαι κατεργάρης ἐσύ! Ἀλλὰ δὲν μᾶς πιάνεις μὲ αὐτά!

Ὁ δημεγέρτης ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκεται εἰς συλλαλητήριόν τι ἐν τῇ αἰθούσῃ Λεβὶ τῶν Παρισίων. Ὕψου πολὺ τὴν φωνήν· ἔσπευδε πολύ. Τὸ ἐννόησε καὶ συνέχων τὴν ὁρμήν του ἐξηκολούθησε δι' ἄλλου τόνου φωνῆς.

— Εἶνε τρόπος τοῦ λέγειν αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ λαὸς τῶν προαστείων ἢ ὁ λαὸς τῶν ἐξοχῶν πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς ἔμβλημα τὸ *Ἀπαιτῶ*! Δὲν κηρύσσω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀνέφερα τὸ δίκρανον ὄχι διὰ νὰ σᾶς παρακινήσω νὰ τὸ σείσητε ἀπειλητικῶς, ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ὅτι δὲν πρέπει νὰ διέλθητε ὑπὸ τὰ καυδιανὰ δίκρανα τῆς τάξεως τῶν εὐπόρων, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰ θυλάκια γεμάτα ἢ ἓν ξίφος εἰς τὸ πλευρόν!... Καὶ μετὰ τοῦτο ἐξακολουθῶ.

Τὴν φορὰν ταύτην ἀρκεταὶ φωναὶ ἠκούσθησαν κράζουσαι: *Εὖγε Γκαρούς*! Ὁ ὑποψήφιος ἀνακτῶν θάρρος ἠδυνήθη ν' ἀναπτύξῃ τὸ θέμα τοῦ λόγου του ἐν ἀνέσει. Ἐγκατελίμπανε τὴν ἰδέαν τῆς ἀνταρσίας, ἥτις ἐπτόει τοὺς ἀκροατάς, ἀλλ' ἐξεμεταλλεύετο ἐπιτηδείως τὰς πολιτικὰς ἀπογοητεύσεις μετὰ τὰ ἀτομικὰ παθήματα. Ἐπετίθετο τολμηρῶς κατὰ τῶν πολιτικῶν οἵτινες, ὡς ἔλεγεν, ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν λαὸν λαγοὺς μὲ πετραχήλια καὶ ἐκράτησαν διὰ τὸν ἑαυτόν των τοὺς λαγούς. Καιρὸς ἦτο, ἔλεγε, νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς αὐτοὺς τοὺς τυχοδιώκτας. Ὁ πτωχὸς καὶ καταπιεζόμενος λαὸς δὲν τοὺς ἀνείχετο πλέον. Ὁ λαὸς εἶχεν ἀπόφασιν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ φροντίσῃ αὐτὸς μόνος περὶ ἑαυτοῦ.

Βαθμηδὸν ἡ τρικυμιώδης ἐκείνη εὐγλωττία ἐξῆπτε τὰ πνεύματα, ἐζωογόνει τὰς παρατόλμους ἐλπίδας εἰς τὰς ἐξημμένας ἐκείνας κεφαλάς, ἐξήγειρε καὶ ὑπεξέκαιε τὰ μίση.

— Φθάνουν τὰ νευρόσπαστα, συμπολῖται! Ἄνδρες μᾶς χρειάζονται, ἄνδρες ὡς σεῖς μᾶλλον ἢ ὡς ἐγώ. Δὲν θέλομεν πλέον σοσιαλιστάς, κοινοβουλευτικούς, μοναρχικούς, καιροσκόπους! Παντοῦ ἂς ἐκχυθῇ ραγδαία ἡ ἀναρχικὴ ὀργὴ τοῦ λαοῦ. Ὄχι πλέον ἐπικλήσεις φιλοπόλεμοι! Ὄχι πλέον σύνορα! Ὄχι πλέον πόλεμος! Ὁ πόλεμος οὐδέποτε, ἔστω καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλοπατρίας, τὸ ὁποῖον πλέον ἐγήρασεν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθῃ ὥρα καθ' ἣν πᾶς ἄνθρωπος νὰ δύναται ὅταν τὸν ἐρωτοῦν:—Εἶσαι Γάλλος; ν' ἀπαντᾷ:—Ὄχι! εἶμαι ἀπὸ τὴν Γῆν!

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἐπίλογος τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Γκαρούς, συναρπάσας ὁλόκληρον τὴν ὁμήγυριν. Ἐχειροκρότουν ὅλοι ἐμμανῶς. Ὁ ὑψηλὸς καὶ ἰσχνὸς νέος ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης ἐχαιρέτιζε τὸν ὑποψήφιόν του μὲ παράφορα νεύματα. Ἡ ἐπίκλησις ἐκείνη τῆς γῆς, γενομένη πρὸς τοὺς χωρικοὺς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ὡς ἐρωμένην, συνήρπασε τοὺς πάντας ἐν θυέλλῃ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκτὸς μερικῶν ἰσχυρογνωμόνων δυσπίστων, τοῦ εἴδους τοῦ Ζοβέν. Ὁ Βουγιὰρ δὲ κύπτων πρὸς τὸν Γκαροὺς ἔλεγεν αὐτῷ κρυφίως:

— Πολὺ καλά!... Ἐξαίρετα!... φθανει!.. Αὐτοῦ τελείωσε!

Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ᾐσθάνθη ἑαυτὸν τιτρωσκόμενον εἰς τὰ καίρια, ὅτε ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἐχλεύασε τὴν φιλοπατρίαν καὶ ὡμίλησε περιφρονητικῶς περὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης, χάριν τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ στρατιώτης θὰ ἐθυσίαζε τὴν ζωήν του. Τῷ ἐφάνη ὅτι ἐξυβρίζετο πᾶν ὅ,τι αὐτὸς ἐλάτρευεν, ὅτι ἐρρίπτετο δρὰξ βορβόρου κατὰ τῆς σημαίας. Καὶ διὰ μιᾶς ᾐσθάνθη ἑαυτὸν πάνοπλον, ἀκράτητον, μεταβεβλημένον. Ἐννόει τώρα διατὶ πρὸ ὀλίγου ὁ Σαρβὲ ἔλεγεν αὐτῷ ὅτι ἡ ὑποψηφιότης του ἦτο καθῆκον.

Ναὶ βέβαια· ἀκούων τοῦ Γκαρούς ὁ ταγματάρχης ἀνεπόλει ὅτι ὁ Σαρβὲ εἶχε δίκαιον παρακινήσας αὐτὸν νὰ ἐκτεθῇ. Ναί, ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες αἰσθήματα ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τῶν ἰδεῶν ἐκείνων τοῦ κοινωνικοῦ μίσους, κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν γενο-

μένων ἐναντίον τῆς πατρίδος ἐν ὀνόματι ἀγνώστου τίνος φιλανθρωπισμοῦ ἀναμίκτου ἐν τούτοις μετὰ τῆς ἰδέας τοῦ μίσους καὶ τῶν διεκδικήσεων. Ἡ ἀγόρευσις τοῦ Γκαρούς ἐνέπνεεν εἰς τὸν Βερδιὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ὤφειλε ν' ἀποκρούσῃ μίαν προσβολὴν καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ μίαν ἔφοδον. Ἀγαθῇ τύχῃ! Ἠγέρθη διὰ ν' ἀπαντήσῃ ὡς νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ.

Δὲν ἐξεζήτει τὰς φράσεις· δὲν ἀνελογίζετο ἂν ὡμίλει ἐνώπιον δύο ἀτόμων ἢ ἐνώπιον πλήθους ὁλοκλήρου. Ὠχρότατος, εὐθυτενὴς καὶ σοβαρὸς μὲ τὴν ρεδιγκότταν του, χωρὶς ἄλλην κίνησιν εἰμὴ βραχέα τινὰ καὶ ἐπιτακτικὰ κινήματα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, προσέβαλε τολμηρῶς τὴν θεωρίαν τοῦ Γκαρούς. Πῶς! ἐπρόκειτο μόνον νὰ εἶνέ τις «ἀπὸ τὴν Γῆν» καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς γῆς ὅπου ἔχει τὴν οἰκογένειάν του, ὅπου ἀναπαύονται οἱ γονεῖς του, ὅπου ζῶσι τὰ τέκνα του; Ἀνέλυον τὸ ἔθνος ἐντὸς τοῦ κόσμου ὡς βῶλον ἄμμου ἐντὸς κύματος! Καὶ αὐτὸ ἦτο πρόοδος; Αὐτὸ ἤρχετο νὰ προτείνῃ ὁ πολίτης Γκαρούς πρὸς ἀνθρώπους, οἵτινες εἶδον, ἤκουσαν ἀντηχούσας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Γαλλίας τὰς πτέρνας τῶν Γερμανῶν πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν; Αὐτὸ ἐτόλμα νὰ εἴπῃ ἐνώπιον ἑνὸς στρατιώτου, ἐνώπιον ἀνδρῶν οἵτινες εἶχον φορέσει τὴν στρατιωτικὴν στολήν, οἵτινες εἶχον υἱοὺς φοροῦντας αὐτὴν ἀκόμη εἰς τὸ σύνταγμα;

Βεβαίως καὶ αὐτὸς ἐπίσης ὁ Βερδιὲ ὠνειροπόλει μέλλουσαν κατάστασιν καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης εἰρηνεύουσα ἤθελεν ἀποτελεῖ μίαν ἀπέραντον οἰκογένειαν. Ἀλλ' ἡ στιγμὴ ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη ἐπιστᾶσα, οἱ δὲ ἀσπασμοὶ οὓς ἕως τότε ἀντήλλασσον τὰ ἔθνη ἦσαν ἀσπασμοὶ κωμικῆς ἐλαφρότητος, ἂν δὲν ἦσαν προδοτικοὶ ὡς οἱ τοῦ Ἰούδα. «Ἄλλως τε, ἔλεγεν ὁ στρατιωτικὸς μὲ τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἀπέριττον ὕφος του, ὅστις ἀγαπᾷ πάρα πολλούς, δὲν ἀγαπᾷ κανένα. Νὰ εἶνέ τις υἱός, σύζυγος, πατήρ, φίλος, πολίτης, αὐτὸ ἤδη ὑπεραρκεῖ· νὰ εἶνε ἀπόστολος καὶ ἀπόστολος τῶν ἰδεῶν τῆς Διεθνοῦς, εἶνε πάρα πολύ.»

Διὰ τὸν Βερδιέ, ἐνῷ ἐλάλει, τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο τὸ πεπληρωμένον ἀκροατῶν ἐξηφανίζετο· ἤδη ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἐνώπιόν του εὐρύχωρον μέλαν χάσμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οὐδὲν διέκρινε καὶ ὁπόθεν ἐξήρχετο θόρυβος συγκεχυμένος δηλῶν συμπάθειαν μᾶλλον. Μετὰ τῆς παραδόξου ἐκείνης παλιμβούλου εὐπαθείας τοῦ πλήθους, οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι οἵτινες εἶχον ἐπευφημήσει τὸν Γκαρούς εὕρισκον ὅτι εἶχεν δίκαιον, πολὺ δίκαιον ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ καὶ τὸν ἐχειροκρότουν.

Διότι ὁπωσδήποτε εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ ἡ πατρὶς εἶνέ τι ἀγαπητόν. Οἱ λιθοτόμοι ἐκεῖνοι, οἱ ἐργάται, εἶχον χρηματίσει κατὰ τὸ πλεῖστον στρατιῶται. Ἀπέμενεν εἰς αὐτοὺς ὁ πρὸς τὴν στρατιωτικὴν στολὴν σεβασμός, ἡ ἀγάπη πρὸς ὅ,τι ὑπηρέτησαν καὶ προήσπισαν. Καλὰ ἦσαν ὅσα εἶχεν εἴπει ὁ Γκαρούς, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἄσχημα, ὄχι δὲν ἦσαν διόλου ἄσχημα καὶ αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἔλεγεν ὁ ταγματάρχης. Δὲν εἶχε βέβαια αὐτὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἄλλου· ἦτο ἰσχνὸς καὶ μικρόσωμος, ἀλλὰ ἀδιάφορον, ἦτο καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος μὲ σημασίαν. Μαζί του κανεὶς δὲν ἀστεΐζετο! Ἦτο λεπτοκαμωμένος, ἰσχνὸς ἀλλὰ καὶ ρωμαλέος. Καὶ αἱ παταγώδεις ἐπευφημίαι δι' ὧν ἐχαιρετίσθη ὡς διὰ βροντωδῶν κρότων τηλεβόλων ὁ πολίτης Γκαρούς, ἔκαμαν καὶ αὖθις νὰ σεισθῶσιν ἐπίσης σφοδρῶς αἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων τοῦ ἐργαστηρίου.

Ὁ κ. Καπποὰ ἦτον καταγοητευμένος.

Ὤθει κρυφίως τὸν ἀγκῶνα τοῦ Γκενὼ τοῦ γείτονός του καὶ ἔλεγεν.

— Ἀναδεικνύεται ὁ ὑποψήφιός μας!.. Ἀναδεικνύεται!.. Ἐξαίρετα!.. περίφημα!

— Ὑπὲρ τὸ δέον φιλόπατρις! ἀπήντα ὁ κτηνίατρος.

Μόλις εἶχε τελειώσει τὴν ἀγόρευσίν του ὁ Βερδιέ, ὅτε ὁ ὑψηλὸς ξανθὸς νέος ὀρθωθεὶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς αἰθούσης, ἐξέτεινε τὴν ἰσχνήν του χεῖρα πρὸς τὸν πρόεδρον Βουγιὰρ καὶ ἐζήτησε τὸν λόγον.

— Τὸν λόγον! διατί;

— Διὰ ν' ἀποτείνω μίαν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ὑποψήφιον.

— Πῶς ὀνομάζεσθε; εἶπεν ὁ πρόεδρος.

— Τιβολιὲ (Λέων-Ἰωάννης-Βαπτιστής), ἀπήντησεν ὁ νέος μετ' ἀγερωχίας ὡσεὶ τὸ ὄνομά του πολύκροτον ἤδη εἰς τὰς λαϊκὰς τῶν Παρισίων συναθροίσεις ἔπρεπε νὰ εἶνε γνωστὸν εἰς Σαλλύ.

Ὁ Βουγιὰρ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὸν λόγον, ὁ δὲ ταγματάρχης προσεπάθει νὰ μαντεύσῃ ὁποίαν ἐρώτησιν ἠδύνατο νὰ ἀποτείνῃ αὐτῷ ὁ νέος ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζεν.

Ὁ Γκαρούς, ὅστις ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ἐπιδεικτικῶς καὶ ὁ Σαβουρὼ δὲ Ρεβὶλ εὑρισκόμενος πλησίον του μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ἀκροατῶν ἀντήλλαξαν βλέμμα ταχὺ εἰρωνείας καὶ εὐχαριστήσεως, ἰδόντες τὸν Τιβολιὲ σείοντα διὰ τῆς ἰσχνῆς χειρός του τὸ φύλλον ἐφημερίδος τινὸς ὡς σημαίαν. Ἀνεγνώρισαν τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελέν*.

— Πολῖται, εἶπεν ὁ νέος μὲ τὰς συνήθεις εἰς τοὺς ἀδοκίμους ρήτορας ὑπερβολικὰς χειρονομίας, ὅταν ζητῇ τις τὰς ψήφους τοῦ λαοῦ ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν λόγον περὶ τῶν πράξεων ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς του, ὥραν πρὸς ὥραν. Εἶμαι ἁπλοῦς ἐργάτης ζαχαροπλαστείου, κατοικῶ εἰς Δαμμαρί· ἀλλὰ δύναται πᾶς τις νὰ γνωρίζῃ τί ἔπραξα ἐγὼ καταληπτῶς εἰς ὅλον

μου τὸν βίον, στιγμὴν πρὸς στιγμήν, καὶ ἂν θέλῃ κανεὶς νὰ τὸ μάθῃ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸ εἴπω..

— Δὲν σ'ἐξετάζει κανεὶς περὶ αὐτοῦ!..

— Ἐπὶ τοῦ ζητήματος!..

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Τιβολιέ, δυσαρεστούμενος διότι ἠναγκάζετο ν' ἀποσιωπήσῃ τὴν βιογραφίαν του, ἔρχομαι εἰς τὸ ζήτημα. Τί ἔπραξεν ὁ ταγματάρχης Βερδιέ, ἐδῶ παρών, ὅτε ἦτο εἰς φρουράν τινα εἰς τὴν Ἀλγερίαν διὰ νὰ παραπεμφθῇ ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου εἰς... εἰς...

Ὁ Τιβολιὲ ἀνέπτυξε τὴν ἐφημερίδα, ἣν ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας καὶ ἀνέγνωσε τὸ ὄνομα ὅπερ εἶχεν ἤδη λησμονήσει.

—Εἰς Γκέλμαν!.. ναί, εἰς Γκέλμαν! Μάλιστα.

— Εἰς τὸ στρατοδικεῖον; ἠρώτησεν ὁ Βερδιὲ ἐξακολουθῶν νὰ μένῃ ὄρθιος.

Καίπερ ἀναμένων τὴν ἐπίθεσιν, ἔμεινεν ἀπεσβολωμένος ἀπέναντι τῆς ἐρωτήσεως καὶ οἱ ὀφθαλμοί του προσηλοῦντο ἀτενῶς ἐπὶ τοῦ νέου ἐκείνου μετὰ θάμβους, εἰς ὃ ποσῶς δὲν ἀνεμιγνύετο καὶ ἡ ὀργή.

— Εἰς τὸ στρατοδικεῖον; ἐπανέλαβεν.

— Ναί, εἰς Γκέλμαν!.. εἰς Γκέλμαν! ἀπήντησεν ὁ Τιβολιέ, χαίρων ἄκρως διότι ἀνεύρισκε τὸ ὄνομα τοῦτο.

— Ἀπαντήσατε! ἐφώνουν οἱ ἀκροαταὶ πρὸς τὸν ταγματάρχην.

— Ἐξηγήθητε!

— Περιφρονήσατε τὴν ἐπιβουλήν! ἔλεγεν ὁ Καπποά, παραφερόμενος ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του.

— Εἰς Γκέλμαν! εἰς Γκέλμαν! ὠρύετο ὁ Τιβολιὲ μετ' ἐπιμονῆς.

— Σιωπή! ἀπήντησεν ὁ πρόεδρος Βουγιάρ. Τὸν λόγον ἔχει ὁ πολίτης Βερδιέ.

Ὁ Γκαροὺς ἐφαίνετο κατηυχαριστημένος.

Ὁ ταγματάρχης ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλὰ τὸ αἷμα ἀνῆλθεν εἰς τὸν λάρυγγά του καὶ σχεδὸν τὸν ἀπέπνιγεν. Τὰ ὦτά του ἐβόμβουν. Ἀλγεινὴ αἴσθησις περιέσφιγγε τὸ μέτωπόν του ὡς σιδηρᾶ στεφάνη. Εἰς Γκέλμαν!.. Εἰς τὸ στρατοδικεῖον!.. Τί ἐννόει διὰ τούτου ὁ Τιβολιέ; ὁποία ἦτο ἆρά γε ἡ συκοφαντία, ἣν εἶχον παρασκευάσει;

— Εἶνε τυπωμένον! εἶπεν ὁ ἐργάτης. Καὶ ἂν ἀγαπᾶτε— καὶ ἐπέσειε τὸν "*Ἔγχελυν τοῦ Μελέν*"-τὸ ἀναγινώσκω.

— Μάλιστα, ἀναγνώσατε!.. εἶπε τότε ὁ ταγματάρχης ἀπαθῶς. Ἐπεθύμουν νὰ τὸ μάθω...

Ἀλλ' ἀνήρ τις ὑψηλός, στρατιωτικὸν ἔχων τὸ ἦθος, ἰσχνὸς ὡς πάσσαλος, ἠγέρθη ἤδη ἐκ τοῦ μέσου τοῦ πλήθους, ὥρμησε πρὸς τὴν ἐξέδραν, ἐζήτησε τὸν λόγον, τὸν ἔλαβε ταυτοχρόνως ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ταγματάρχην, ἀνέκραξε μετὰ σφοδρᾶς φωνῆς, ἧς ἡ ἀγανάκτησις ἐν τῷ ἅμα ἐνεποίησεν αἴσθησιν εἰς τὸ ἀκροατήριον:

— Εἶνε περιττόν! Δὲν θ' ἀναγνωσθοῦν αὗται αἱ αἰσχρότητες. Ὄχι, δὲν θὰ ἀναγνωσθοῦν, σᾶς τὸ λέγω ἐγώ, ὁ Φουρνερέλ!.. Δὲν ὑπάρχει οὐδὲ λέξις ἀληθείας ἐξ ὅσων περιέχει αὐτὸ τὸ παραμύθι.. οὐδὲ λέξις! Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ τοῦ 5ου συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ οὐδέποτε κατηγορήθη διὰ τὸ ἐλάχιστον, σᾶς δίδω τὸν λόγον μου. Ἂν δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν κατηγοροῦν ἔχουν τὸ θράσος νὰ ὑποστηρίξουν καὶ προφορικῶς ὅσα ἐτόλμησαν νὰ γράψουν, θὰ ἔχουν νὰ κάμουν μὲ τὸν Πέτρον Φουρνερέλ, πρώην πυροβολητήν, ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ γείνῃ κομμάτια διὰ τὸν ταγματάρχην του, ὅπως ὑπάρχει ὁ Θεὸς ὅπου προσκυνοῦμεν!.. Ἂς τὸ σκεφθοῦν!..

Ὁ Φουρνερὲλ λαλῶν εἶχε τοποθετηθῆ πλησίον τοῦ ταγματάρχου ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ δεχθῇ ἀντ' ἐκείνου χάλαζαν σφαιρῶν καὶ ἔβλεπε μὲ ἦθος ὀργίλον τὸν συντάκτην τοῦ *Ἐγχέλυος τοῦ Μελέν*, ὅστις ἐπίσης εἶχεν ἀνορθωθῆ καὶ ὡς νὰ ἤθελεν ἴσως νὰ προκαλέσῃ τὸν πρώην στρατιώτην, συνέστρεφε γελῶν τὸν μύστακά του.

Ἡ ἐπέμβασις τοῦ Φουρνερὲλ ἐνεποίησεν αἴσθησιν εἰς τὸ πλῆθος. Τὸν δὲ Βερδιὲ συνεκίνει ἅμα καὶ ἐταπείνου ἡ ἐπέμβασις αὕτη. Ὅσον ἀγαθὸς καὶ γενναῖος καὶ ἂν ἦτο ὁ ἄλλοτε σύντροφός του, ὁ ταγματάρχης ὁπωσδήποτε δυσηρεστεῖτο βλέπων ἑαυτὸν προστατευόμενον παρ' ἑνὸς κατωτέρου του. Ἄλλως τε ἡ προστασία δὲν ἀφώπλιζε τὸν Τιβολιέ, ὅστις ἐπανελάμβανε μετὰ πειρακτικῆς διαθέσεως τὸν ἐπῳδόν:

— Εἰς Γκέλμαν!. Ὅλ' αὐτὰ δὲν μᾶς λέγουν τίποτε διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Γκέλμας!

—Ἀλλὰ τέλος πάντων, πολῖτα ταγματάρχα, εἶπεν ὁ πολίτης Βουγιάρ, τὸ ἁπλούστερον πρᾶγμα τι θὰ ἦτο νὰ ἐξηγηθῆτε ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀξιοθρηνήτου ὑποθέσεως τῆς Γκέλμας.

Αἱ περὶ τούτου γνῶμαι τοῦ πλήθους ἦσαν διχασμέναι. Τινὲς ἀκροαταὶ ὑπώπτευον ἀορίστως σκευωρίαν τινά, ἄτιμόν τινα πρᾶξιν οἱανδήποτε ὑποκρυπτομένην ὑπὸ τὴν «ἀξιοθρήνητον αὐτὴν ὑπόθεσιν» ὡς ἔλεγεν ὁ πρόεδρος.

Ὁ κτηνίατρος Γκενώ, ὅστις δὲν ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἐντιμότητος τοῦ ταγματάρχου, εὕρισκεν οὐχ ἧττον ὅτι ὁ Βερδιὲ ὑπὲρ τὸ δέον ἐπέμενε νὰ μὴ παράσχῃ ἐξηγήσεις.

Τότε μεγάλαι κραυγαὶ ἠκούσθησαν ταυτοχρόνως εἰς τὸ ἀκροατήριον· οἱ ἐργάται καὶ οἱ χωρικοὶ ἤρχισαν ν' ἀπαιτῶσι τὰς ἐξηγήσεις, φωνάζοντες ρυθμικῶς, ἐν εἴδει ἐπῳδοῦ· «Ἡ Γκέλμα, Ἡ Γκέλμα!.»

— Ἡ Γκέλμα; εἶπεν ὁ Βερδιὲ ἀνακτῶν τὴν ἀπάθειάν του ἀπέναντι τῶν παιδαριωδῶν ἐκείνων ἀταξιῶν, αἵτινες εἶχον τὴν πρόθεσιν νὰ φανῶσιν ὡς ὕβρεις. Ὁ συντάκτης τοῦ φύλλου, τὸ ὁποῖον ὁ κύριος κρατεῖ εἰς χεῖράς του (καὶ ἐδείκνυε τὸν Τιβολιέ) ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ μὲ πλη-

ροφορήση περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Γκέλμας. Δὲν δύναμαι νὰ τὴν γνωρίζω ἐγὼ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τῆς Γκέλμας, ἀφοῦ οὐδέποτε ἐπάτησα εἰς Ἀλγερίαν!..

— Οὐδέποτε; ἀνέκραξεν ὁ Τιβολιὲ δυσπίστως.

— Οὐδέποτε!

— Καὶ ὅμως ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελέν*... ἡ ἐφημερὶς τοῦ Γκαρούς!..

— Ἐδῶ παρὼν εἶνε ὁ συντάκτης, εἶπεν ὁ Φουρνερὲλ δεικνύων τὸν Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ. Ἂς ἐξηγηθῇ!.. Αὐτὸς ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ!..

Ὁ Γκαρούς ὁπωσοῦν ἐρυθρὸς καὶ στενοχωρημένος ἔνευεν εἰς τὸν Σαβουρῶ ν' ἀπαντήσῃ καὶ ν' ἀπαντήσῃ ταχέως, διότι προῃσθάνετο ὅτι δυσάρεστόν τι ἔμελλε ν' ἀναφυῇ.

Ὁ Σαβουρῶ ἐζήτησε τὸν λόγον παρὰ τοῦ Βουγιάρ.

Ἐμειδία ἐνῷ ἐλάλει ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβὶλ ἐκεῖνος· ἐγέλα ἐμπαικτικῶς, ὡς νὰ ἤθελεν ἁπλῶς νὰ «κάμῃ μίαν ἀστειότητα» εἰς τὸν ταγματάρχην. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀφηγήθη εἰς τὸ φύλλον τοῦ *Ἐγχέλυος* μίαν κάποιαν ἱστορίαν περὶ δίκης τινὸς ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου, εἰς ἣν ἀνεμιγνύετο καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ. Ἀλλ' ἕνεκα πληροφοριῶν ἀτελῶν καὶ ἀνακριβῶν εἶχε περιπέσει εἰς λάθος, δι' ὃ αὐτὸς πρῶτος ἐλυπεῖτο πλέον παντὸς ἄλλου.

— Ναί, πλέον παντὸς ἄλλου. Ἡμεῖς πρῶτοι εἴμεθα οἱ βεβαιώσαντες τὸ γεγονός, θεωροῦμεν δὲ τιμήν μας ἡμεῖς πρῶτοι πάλιν,— ἐδήλωσεν ὁ Σαβουρῶ,—ἀκούετε; ἡμεῖς πρῶτοι νὰ δηλώσωμεν ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται γεγονὸς εἶνε κατ' ἀρχὴν ἀνυπόστατον.

— Εὖγε! ἔκραξεν ὁ Γκαρούς.

Ἀπέναντι δὲ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης εἰλικρινείας πλεῖστοι ἀκροαταὶ ἐπανέλαβον: Εὖγε! Μόνος ὁ Τιβολιὲ ἐφαίνετο κατησχυμένος.

— Λοιπὸν τότε ἡ Γκέλμα;....Ἡ Γκέλμα;...

Ἀλλ' ὁ Σαβουρῶ διηγήθη πόθεν προῆλθε τὸ λάθος. Ὁ παραπεμφθεὶς εἰς τὸ στρατοδικεῖον τῆς Γκέλμας ἀξιωματικὸς δὲν ἦτο ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ, ἀλλ' ὑπολοχαγὸς τῶν ἀκροβολιστῶν, δὲν ἐκαλεῖτο Βερδιέ, ἀλλὰ Ρισών· δὲν κατηγορεῖτο ἐπὶ παρανόμῳ εἰσπράξει, ἀλλ' ἐπὶ τραυματισμῷ τινος, μεθ' οὗ ἐμονομάχησεν. Δὲν κατεδικάσθη παρὰ τοῦ στρατοδικείου, ἀλλ' ἠθωώθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειροκροτήσεων τῶν συναδέλφων του. Παρεκτὸς τῶν *ἐπουσιωδῶν* τούτων λεπτομερειῶν, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις ν' ἀπατηθῇ, ὡς βλέπετε, προσέθηκεν εὐμενῶς ὁ δημοσιογράφος, τὸ γεγονὸς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἦτο ἀκριβέστατον.

Οἱ ἀκροαταὶ ἤρχισαν νὰ μὴ ἐννοῶσί τι πλέον ἐκ τῆς συζητήσεως, ὁ δὲ Γκαρούς βασιζόμενος εἰς τὴν ἐπιρριφθεῖσαν εἰς τὸ πνεῦμά των σύγχυσιν, ἤλπιζεν ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα θ' ἀπέμενεν ὅπως δήποτε ἐκ τῆς ἀξιοθρηνήτου ἐκείνης ὑποθέσεως τῆς Γκέλμας ὑστεροβουλία τις καὶ ὑποψία εἰς τὸν νοῦν μερικῶν. Ἐν συνόλῳ ἐν τούτοις τὸ ἐξαγόμενον ἀπέβαινεν οὐδέτερον. Ὁ πρόεδρος Βουγιὰρ ἔθηκε χωριστὰ εἰς ψηφοφορίαν τὰς ὑποψηφιότητας τοῦ Γκαρούς καὶ τοῦ Βερδιέ, ἀμφότεραι δὲ ἐνθέρμως ἀνεκηρύχθησαν μετ' ἐπευφημιῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐκ τῶν Ἀθηναΐκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐδῶ τάφος, ἐκεῖ θέατρον. Ὅταν τις μεταβαίνῃ ἀπὸ ἐρειπίων εἰς ἐρείπια, αἱ ἀντιθέσεις αὗται ἰσχυροτέραν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ἀποτελοῦσι κατά τινα τρόπον ἁπτὰ λείψανα τῶν διαφόρων ἐκφάνσεων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου· οἱ ναοὶ ἐξαγγέλλουσι τὰς προσευχὰς καὶ τὸ ἰδεῶδες τῶν παλαιῶν, αἱ τροπαιοφόροι ἁψῖδες καὶ οἱ κίονες διηγοῦνται τὴν δόξαν αὐτῶν, οἱ τάφοι ὑπενθυμίζουσι τὰ δάκρυα, τὰ θέατρα διετήρησαν τὴν ἠχὼ νεκρωθέντων ἐνθουσιασμῶν καὶ ἀποσβεσθέντων γελώτων. Ὁ ἄνθρωπος ὁλόκληρος ἂν καὶ καταπεσὼν καὶ ἐξαφανισθεὶς σώζεται ὅμως ἐκεῖ, ἐν τοῖς μνημείοις.

Τῆς Μουνυχίας τὸ θέατρον δὲν εἶναι μέγα· τὸ κάτω μέρος τοῦ ἡμικυκλίου σώζεται ὅλον, μόνον βαθμῖδές τινες κατερράγησαν. Πτωχοὶ παῖδες κάθηνται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων καὶ θερμαίνονται εἰς τὸν ἥλιον. Αἱ πλάκες, ἐφ' ὧν ἄλλοτε ὠρχεῖτο ὁ χορός, εἶναι ἀκόμη συνηρμοσμέναι ὡς ἂν ἐπρόκειτο τώρα νὰ παρέλθωσιν οἱ αὐληταί. Ὄπισθεν, ὑψηλόν τι χείλωμα δηλοῖ τὸν τόπον, ὅπου ἦτο ἡ σκηνή. Ἐκεῖ ἐδιδάχθησαν τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Μενάνδρου τὰ δράματα, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ τὰ κωμικὰ παίγνια τῶν χρόνων ἐκείνων, λησμονηθέντα τώρα, ὅπως καὶ οἱ θεαταὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τερπόμενοι. Τί λαμπροὺς στίχους, τί ἀστεῖα σκώμματα, τί μουσικοὺς τόνους σεμνοὺς ἢ γελοίους θὰ ἤκουσαν οἱ κατηρειπωμένοι ἐκεῖνοι λίθοι! Εἰς τὸ βάθος, ὁ ὅρμος τῆς Μουνυχίας ἐχρησίμευεν ὡς σκηνογραφία τοῦ θεάτρου. Καὶ μένει τώρα ἐκ πάσης τῆς παλαιᾶς ἀγωνιστικῆς τοῦ θεάτρου λαμπρότητος μόνη ἡ φυσικὴ ἐκείνη σκηνογραφία καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις διὰ τῶν ἀκτίνων του ἔφλεγε τὰ λευκὰ μάρμαρα κατὰ τὰς παλαιὰς ἡμέρας.

Ἐγγὺς τοῦ τόπου τούτου, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀνευρίσκω παλαιάς τινας ἕδρας λιθίνας. Ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι ἦτο τὸ παλαιὸν δικαστήριον

τὸ ἐν Φρεαττοῖ, ὅπερ ἐδίκαζε τὰς ἀντιποιήσεις τῶν ἕνεκα ἀκουσίου φόνου φυγοδικούντων καὶ κατηγορουμένων τὸ δεύτερον διὰ φόνον ἑκούσιον. Ἦτο δὲ περίεργος ἡ διεξαγωγὴ τῆς δίκης· οἱ κατηγορούμενοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ πατήσωσι τὸ ἀττικὸν ἔδαφος, ἀλλὰ προσήρχοντο ἐπὶ πλοίου ἵνα ἀπολογηθῶσι πρὸ τῶν δικαστῶν καὶ ἐκεῖθεν διετύπωνον τὴν ἀπολογίαν των. Καὶ ἂν μὲν ἀπήλλασσεν αὐτοὺς τὸ δικαστήριον τῆς κατηγορίας, τότε ἀπεβιβάζοντο εἰς τὴν πατρίδα, ἂν δὲ τοὺς κατεδίκαζε πάλιν ἀπέπλεον ἐξόριστοι. Ἡ διαδικασία αὕτη φαίνεται μὲν τώρα εἰς ἡμᾶς παράξενος, ἀλλ' ὁ βίος τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων διεξήγετο ὅλος σχεδὸν ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἴδῃ τις σήμερον καλῶς καὶ νὰ τὸν καταλάβῃ παρὰ μόνον ἐν αὐτοῖς τοῖς τόποις, ὅπου διεδραματίζοντο αἱ διάφοροι αὐτοῦ φάσεις. Ἐδῶ λοιπὸν καὶ οἱ δικασταὶ καὶ οἱ κατηγορούμενοι ἔρχονται οὕτως εἰπεῖν καὶ λαμβάνουσι θέσιν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἡ δὲ φαντασία ἀνοικοδομεῖ τὴν δικαστικὴν ταύτην σκηνὴν καὶ τοὺς ρητορικοὺς ἐκείνους ἀγῶνας τοὺς τελουμένους πρὸς τὸν ἦχον τῶν κυμάτων.

Ἐκ Πειραιῶς δύναταί τις νὰ ἀναβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας διὰ μέσου ἀμπελοφύτου πεδίου. Δὲν κατέχομαι ἐγὼ ὑπὸ τῆς σχολαστικῆς ἀπεχθείας πρὸς τὰς σιδηρᾶς ράβδους καὶ τὸν ἀτμὸν ἐπὶ τοῦ κλασικοῦ ἐδάφους, καὶ ἐθεώρησα πάντοτε ὡς παιδαριώδεις τὰς τοιαύτας μεμψιμοιρίας, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον προτιμῶ νὰ βαδίσω τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ νὰ μὴ χάσω τὸ θέαμα τοῦ ἀττικοῦ πεδίου, ἂν καὶ εἶνε ἀνώμαλος ἡ ὁδὸς αὕτη καὶ συχνάκις πλήρης ἀφορήτου κονιορτοῦ. Μετὰ ἑνὸς σταδίου ἡλιόκαυστον πορείαν ἐπὶ ἑλώδους ἐδάφους κεκαλυμμένου ὑπὸ ἐλεεινῶν καλυβῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ προάστειον τοῦ Πειραιῶς, ἡ ὁδὸς μεταβάλλεται εἰς δενδροστοιχίαν μεγαλοπρεπῶν λευκῶν, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουσι μεγάλην πρασίνην ἁψῖδα, ὅπου φρίσσει τὸ φύλλωμά των τὸ ἀργυρόχρουν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ περίπου τῆς δενδροστοιχίας ταύτης ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὴν σκιὰν μικρά τινα καὶ ταπεινὰ καφενεῖα κεκοσμημένα δι' ἀτέχνων ἀγροτικῶν ζωγραφημάτων. Ἐπὶ τῶν χυδαίων τούτων τοιχογραφιῶν ἀπειρότεχνοι ζωγράφοι ἔχουσιν εἰκονίσῃ δι' ἀφελοῦς χρωστῆρος Ἕλληνας ἥρωας μὲ θώρακας καὶ περικεφαλαίας σείοντας τὸ δόρυ. Εἷς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ὁ τολμηρότερος καὶ οὐδὲν ἧττον ἀπειρόκαλος ἐπέσχισε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν πυρπόλησιν τῆς Τροίας· ἡ ἀτυχὴς πόλις φλέγεται κατακόκκινος ἐν τῷ μέσῳ παραδοξοτάτων σκηνογραφικῶν ἀπόψεων. Τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα τῆς γραφικῆς τέρπουσι τοὺς ἐκστατικοὺς ἁμαξηλάτας, ἐν ᾧ ποτίζουσι τοὺς ἵππους των. Θὰ ἠδύνατο δὲ εἷς καλὸς τοπιογράφος νὰ κάμῃ ὡραίαν εἰκόνα ζωγραφίζων τοὺς χρωματιστοὺς ἐκείνους οἰκίσκους, τὰ ἀτάκτως τοποθετημένα φορτηγὰ ἁμάξια, ἐν τῇ ὀάσει ἐκείνῃ καὶ ὑπὸ τὰ ὡραῖα ἀμφιλαφῆ δένδρα διὰ τοῦ φυλλώματος τῶν ὁποίων διασκορπίζονται χύματα φωτὸς καὶ ἀνταύγειαι ἀσαφῶς ἐπεσκιασμέναι.

Πρὶν ἢ φθάσῃς εἰς τὴν πρασινάδα ἐκείνην, διέρχεσαι τὸν Κηφισόν· εἶναι τὸ πολὺ δύο μέτρα ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην, εὑρίσκεται δὲ ὁ ποταμὸς εἰς ἡμίσεος σταδίου διάστημα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του τὸν χειμῶνα, τὸ ὕδωρ κυλίεται ὥσπερ χείμαρρος, ἀγρίως βρασσόμενον καὶ κίτρινον· τὸ θέρος εἶναι πράσινον, ἥσυχον καὶ ὀλιγοστόν. Κατὰ μέσον ὅρον ἔχει βάθος πεντήκοντα ὑφεκατομέτρων καθ' ὅλον τὸν ῥοῦν. Ἐν Κηφισιᾷ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Πεντελικοῦ, ὁπόθεν ἐκρέει λαμπρὸς ἀπὸ μιᾶς τετραγώνου λεκάνης, θὰ ἐνόμιζες ὅτι μέλλει νὰ ἀποβῇ μέγας ποταμός, ἀλλ' οἱ ποταμοὶ δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται ἐκ τῶν πηγῶν των. Εἶδον ἐν τῇ πατρίδι μου, τῇ Πικαρδίᾳ, τὰς πηγὰς τοῦ Ταβοὺλλα, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μία μικρὰ βρύσις, ἐξ ἧς ἂν κρίνῃ τις θὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ποταμὸς ἐκεῖνος μέλλει νὰ εἶναι πολὺ μικρότερος τοῦ Κηφισοῦ, ἄλλου δὲ μεγάλου τῆς Γαλλίας ποταμοῦ αἱ πηγαὶ ὁμοιάζουσι πρὸς εὐτελὲς πλυντήριον. Ἀλλ' ὁ Κηφισὸς δὲν ἔχει ἄλλο παραπόταμον παρὰ τὸν Ἰλισόν, ὅστις εἶναι πάντοτε σχεδὸν ξηρός· ἔτι δὲ καὶ οἱ παρόχθιοι, ὧν οἱ ἀγροὶ εἶναι πάντοτε διψαλέοι ἕνεκα τῆς φυσικῆς τοῦ τόπου ἀνομβρίας, διοχετεύουσι πρὸς ποτισμὸν τῶν ἀμπελώνων καὶ τὸν κήπων των τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἐκ τοῦ ὄρους καταρρέοντος ὕδατος. Ὑπάρχει ἐν τῷ ἐλαιῶνι τῶν Ἀθηνῶν μέρος τι, ὅπου ὁ ποταμὸς δὲν εἶναι παρὰ μικρὸν ῥυάκιον. Καὶ ὅμως εἶναι ὁ Κηφισός, εἷς ἐκ τῶν περιφημοτέρων ποταμῶν τῆς γῆς, τὸ δὲ ὄνομά του εἶναι πολὺ μᾶλλον γνωστὸν ἢ τὰ ὀνόματα πολλῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἔσχε δὲ τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀπεικονισθῇ ὡς θεὸς ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος.

Ἡ ὡραία δενδροστοιχία ἣν ἐθαύμασα πρὸ ὀλίγου δὲν ἐξακολουθεῖ μέχρις Ἀθηνῶν. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται καὶ οἱ ναῦται, οἵτινες τὴν ἐφύτευσαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς κατοχῆς τοῦ 1854 δὲν ἐπρόφθασαν νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ ἔργον. Τὰς ἀμφιλαφεῖς λεύκας διαδέχονται ἰσχνὰ δενδρύλλια, τὰ ὁποῖα οὔτε σκιὰν παρέχουσι καὶ εἶναι σχεδὸν πάντοτε κονιορτοσκεπῆ. Ἀλλ' ὅμως παρατηρῶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀναμέσον τῶν ἀμπέλων ἴχνη τῶν μακρῶν τειχῶν καὶ ὀνειροπολῶ τοὺς τάφους τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Μενάνδρου, οἵτινες δυστυχῶς ἐξηφανίσθησαν μὲν τώρα, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Παυσανίου ἐσώ-

ζοντο παρὰ τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ἀρχίζω καθαρὰ νὰ διακρίνω τὴν Ἀκρόπολιν. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ καλὰ ἱκανὰ δι' ἐλαχίστην πορείαν. Ἐπὶ τῆς χρυσιζούσης βάσεως τῶν βράχων ὧν εἶναι κατεστρωμένη ἡ κορυφή, ἀκτινοβολοῦσιν εἰς τὸν ἥλιον τοῦ Παρθενῶνος οἱ κίονες. Πέραν δὲ ὁ Λυκαβηττὸς ὑψοῖ ὄρθιον εἰς τὸν αἰθέρα τὸν αἰχμηρόν του κῶνον, ὃν ἐπιστέφει μικρὸν ἐρημίτου οἰκίδιον· εἰς τὸ βάθος κλείει τὸν ὁρίζοντα ὁλόμαυρον τὸ Πεντελικόν.

Δύο παράλληλοι σειραὶ ὀρέων, ὧν οἱ πρόποδες κατέρχονται μέχρι τῆς θαλάσσης, περιφράττουσι τὸ πεδίον τῶν Ἀθηνῶν. Δεξιόθεν, ὁ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἔχει τὸν βαρὺν ὄγκον τοῦ Ὑμηττοῦ, οὗτινος αἱ ἀκρολοφίαι ὑψοῦνται διὰ γραμμῶν σχεδὸν ἀνεπαισθήτων μέχρι τῆς ἐσχάτης ἄκρας καὶ ἐκεῖθεν ἐξακολουθοῖσι, εἰς εὔβατον κλιτὺν μετὰ τῆς αὐτῆς ἠρέμου κανονικότητος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσι ῥωγμαί, αἵτινες ἀνοίγουσι βαθείας σκιὰς κηλιδούσας τρόπον τινὰ τὴν ὅλην σποδοειδῆ χροιὰν καὶ μικρὰ δασίδια χαμηλῶν δενδρυλλίων. Ὅταν εἶναι καθαρώτατος ὁ οὐρανὸς ὑπεράνω τῆς μακρᾶς ἐκείνης καὶ ἐναρμονίου κατατομῆς, αἱ ἀμυδραὶ χροιαὶ τοῦ βουνοῦ θαυμασίως συγχέονται πρὸς τὴν συντονίαν τοῦ οὐρανίου χρώματος, ὁ δὲ ἀὴρ προσλαμβάνει περὶ τὰς κορυφὰς μίαν μαργαριτώδη ἀπόχρωσιν, ἧς εἶναι τῷ ὄντι ἀνέκφραστος ἡ γλυκύτης. Ὁ ἥλιος ἀργυρώνει τὰς ἐπιφανείας· διαυγὴς γαλήνη κατασκορπίζεται ἐπὶ τὰ ὑψώματα ἐκεῖνα.

Παρὰ τὴν δύσιν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος μέλλει νὰ ἐξαφανισθῇ πρὸς τὰ μέρη τῆς Κορίνθου, ὁ Ὑμηττὸς περιβάλλεται ἐπί τινα χρόνον ὑπὸ τῶν τελευταίων ἀκτίνων φωτοβόλον αἴγλην ἰόχρουν καὶ ἐνίοτε σχεδὸν κοκκίνην, τὴν θαυμασίαν δὲ ταύτην λάμψιν βλέπεις βραδέως καὶ κατὰ μικρὸν παραγομένην καὶ ἐπιτεινομένην. Ἀρχίζει αὕτη νὰ ἐκτείνηται ὡς ἀραιὸν καὶ διαφανὲς μετάξινον ὕφασμα, κατὰ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰς βάσεις, ἔπειτα ἐπὶ τὰς κορυφάς, ἐφ' ὅσον κατέρχεται πρὸς τὴν δύσιν ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀστήρ. Καὶ γίνεται τότε ἀληθὴς μεταμόρφωσις τοῦ ἀψύχου βουνοῦ, ἕν εἶδος αἰδήμονος ἀναμίξεως τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς, μία λυκαυγὴς ἠώς, ἥτις ζωογονεῖ καὶ κάμνει νὰ μειδιᾷ τὸ σκυθρωπόν του πρόσωπον. Καὶ ἀκτινοβολεῖ οὕτως ὁ Ὑμηττὸς ἐπί τινα ὥραν ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀποθεώσεως, ἔπειτα αἱ σκιαὶ ἀνωθοῦσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἰριδωτὸν φῶς πρὸς τὴν κορυφήν· ἐκεῖ ἀναπαύεται, ὀλιγοστεύει, σβύνεται καὶ οἱονεὶ ἐξατμίζεται εἰς τὸ διάστημα.

Ἀγαπῶ νὰ θεωρῶ τοιουτοτρόπως τὸν Ὑμηττὸν κατὰ τὰς πανσελήνους ἑσπέρας. Ἐπὶ πολὺ τὸ ὄρος κρύπτει τὴν σελήνην ἀλλ' ὄπισθέν του ἀναβαίνει τὸ λαμπρὸν σέλας. Πρὸ αὐτοῦ ὁ Ὑμηττὸς εἶναι κατάμαυρος, ἔπειτα ἡ πρώτη στρογγύλωσις τοῦ δίσκου διαφαίνεται εἰς τὴν κορυφήν, ἡ ἀκρώρεια περιστέφεται τότε διὰ φωτεινοῦ στεφάνου, ἔπειτα ἀναπτύσσεται τὸ ἄστρον καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐκχειλίζεται καὶ τρέχει ἐπὶ τὰ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ. Ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χρυσοῦς κύκλος σταθῇ νικηφόρος ἐπὶ τοῦ καταυγαζομένου ὑψώματος, καὶ ὁ Ὑμηττὸς καὶ τὸ πεδίον κατακλύζονται ὑπὸ λευκότητος ὁμοίας πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ ὀπαλίου. Τὸ φέγγος εἰσδύει εἰς τὰς ῥωγμάς, προσκολλᾶται ἐπὶ τῶν πετρῶν, κατέρχεται ὡς ἀερώδης χείμαρρος, ἀναμιγνύεται πρὸς τὰ κυανᾶ βάθη τῆς νυκτός.

Εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, πέραν τῆς πεδιάδος, ἡ σειρὰ τοῦ Κορυδαλλοῦ καὶ ἡ τῆς Πάρνηθος κυματίζουσιν ὡς θάλασσα, τῆς ὁποίας τὰ κύματα γίνονται ὁλονὲν μεγαλήτερα. Αἱ γραμμαὶ των ὑψοῦνται βραδέως, ἑνώνονται διὰ μεγάλων καμπυλῶν καὶ προσκλίνουσι πρὸς ἀλλήλας τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀρχιτεκτονικήν των. Εἶνε ξηρὰ καὶ ἄγονα ὄρη· αἱ αἶγες καὶ τῶν ποιμένων αἱ πυρκαϊαὶ ἠφάνισαν πᾶσαν τὴν βλάστησίν των καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπάνω παρὰ μόνον ἐλεεινά τινα δενδρύλλια, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ ἔχει κατατρίψῃ ὁ θαλάσσιος ἄνεμος. Ἄλλοτε ὑπῆρχον δάση ἐπὶ τοῦ Κορυδαλλοῦ, ἀνευρίσκονται δέ τινα ἀκόμη εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ ὄρους στενώματα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολογοῦντας ἐδῶ ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων, ἀπὸ κοινοῦ, ὑποθέτω, μετὰ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς ἀθανάτου θηρευτρίας, τοῦ θείου φαντάσματος τῶν πρασίνων βουνῶν. Μετὰ τὸν Κορυδαλλὸν ἔρχεται ἡ Πάρνης μὲ τὸ τραχὺ κλυδώνισμα τῶν ἀγρίων της κορυφῶν, μὲ τὰς κοιλάδας της, τὰ χωρία της, μὲ τὸν βράχον τῆς Φυλῆς τὸν ἀκρόλοφον καὶ ὅμοιον πρὸς πολύκλυστον πέτραν, μὲ τὴν ταραχώδη θέαν τῶν ἰσχυρῶν πλευρῶν της, μὲ τὰς τραχείας αἰχμάς της, ὅπου τὸν χειμῶνα κυλίονται μαῦρα τὰ σύννεφα καὶ μένει ἄτηκτος ἡ χιών. Ἦτο ἄλλοτέ ποτε τὸ κρησφύγετον τῶν *κλεφτῶν* τῆς ἐθνεγερσίας καὶ βραδύτερον τῶν λῃστῶν, ὅταν ὑπῆρχον ἀκόμη λῃσταὶ ἐν Ἑλλάδι· καὶ τῷ ὄντι ἔχει ὅλην τὴν ἀγρίαν ὄψιν λῃστρικοῦ καταφυγίου. Τὰ στενά του κρύπτουσι δάση ἐλατῶν, ἄντρα καὶ χειμάρρους. Τὴν σήμερον τὸ πᾶν εἶνε ἥσυχον ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὰς ἐρημίας τοῦ βουνοῦ. Οἱ *κλέφται* εἶνε περιττοὶ ἐν ἐλευθέρᾳ χώρᾳ, τοὺς δὲ λῃστὰς ἐξωλόθρευσεν ἡ Ἑλλάς. Τῆς Φυλῆς τὸ φρούριον, ὁπόθεν ὥρμησεν ὁ Θρασύβουλος ὡς ἀπὸ φωλεᾶς ἀετοῦ ἵνα ἐκδιώξῃ τοὺς τριάκοντα, κεῖται ἠρειπωμένον. Καὶ τὰ στενὰ καὶ αἱ κορυφαὶ δὲν ἔχουσι πλέον νὰ κρύψωσιν οὔτε ἐλευθερωτὰς οὔτε κακούργους. Τώρα βλέπεις ἐκεῖ μόνον ἀγαθοὺς χωρικοὺς καθημένους ἐπὶ τῶν ὄνων των, βοσκοὺς λευκοφοροῦντας ἔχοντας μὲν πάν-

τοτε τὸ ὅπλον κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ὤμου, τὰ πιστόλια εἰς τὴν ζώνην καὶ τὴν ὄψιν ὀλίγον ἀγριωπὴν ἀκόμη, ἀλλὰ κρατοῦντας καὶ τὴν καμπύλην ῥάβδον μὲ ὅλην τὴν εἰρηνικὴν σεμνοπρέπειαν ἀγαθῶν ποιμένων. Ἐν Τατοΐῳ, ἐπὶ ἐπὶ τῆς Πάρνηθος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἔκτισεν ἐν τῷ μέσῳ γοητευτικοῦ δασώδους τοπίου, ἀγροτικὴν ἔπαυλιν περιβαλλομένην ὑπὸ ἀνθοστολίστου παραδείσου, ὑπεράνω δὲ τοῦ Τατοΐου, ὑψοῦται τὸ ὄρος μέχρι τῶν ἐρειπίων τῆς Δεκελείας, τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ὁπόθεν φαίνεται ἡ Εὐβοϊκὴ θάλασσα. Ἡ Ἑλλὰς ἐκεῖθεν βλέπει πρὸς τὴν Ἀνατολήν.

Ἀλλὰ πολὺ ἀπεμακρύνθην ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Πειραιῶς. Ἀπεπλανήθην θαυμάζων τὰς μακρὰς σκηνογραφίας τῶν ὀρέων ἅτινα, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, περικλείουσι τὸν ὁρίζοντα. Ἐπανέρχομαι λοιπὸν καὶ ἐξακολουθῶ τὴν εἰς Ἀθήνας πορείαν μου ἔχων προσηλωμένα τὰ ὄμματα πρὸς τὸ Πεντελικόν, τὸ ὁποῖον κεῖται πολὺ μακράν, ἀλλ' ἐνώπιόν μου. Τὸ κολοσσιαῖόν του τρίγωνον συνάπτει κατὰ τὰς δύο του ἄκρας τὴν Πάρνηθα καὶ τὸν Ὑμηττόν. Ἔχει τὸ σχῆμα ἀετώματος καὶ φαντάζεται τις εἰς τὴν ὀξεῖαν κορυφήν του γιγάντειον ἀκρωτήριον· αἱ γραμμαὶ του ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσι ἐν θαυμαστῇ ἁρμονίᾳ. Ἆρά γε εἰς τοῦ Πεντελικοῦ τὴν εὐθυγραμμίαν ἀποβλέποντες οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος συνέλαβον ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἐπιβλητικὸν κάλλος καὶ τὴν κανονικότητα τῶν ναῶν, οὓς ἐσχεδίασαν; Ἆρά γε τὸ μαρμάρινον ὄρος ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ὕλην ἅμα δὲ καὶ τῆς οἰκοδομῆς τὸ ὑπόδειγμα, καὶ τὴν ὕλην δηλαδὴ καὶ τὸ εἶδος; Ἐπὶ τοῦ μαύρου πλευροῦ του ἀνοίγεται μεγίστη λευκὴ χαράδρα στίλβουσα εἰς τὸν ἥλιον· ἐκεῖ εἶναι ἡ σεβαστὴ πληγή, ὁπόθεν ἐξῆλθον τὰ θαυμάσια τῆς παλαιᾶς τέχνης, τὸ λατομεῖον, ὅπερ ἐγέννησε τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια καὶ κόσμον ὅλον ἀγαλμάτων. Ὑπὸ τὰς δύο ἐκείνας ἐκτεταμένας πτέρυγας ἐπὶ χρόνους μακροὺς ἐκρύπτοντο ἀναμὶξ ἐν τῷ σκότει τὰ ἀριστουργήματα τὰ ἐκπλήξαντα τὸν κόσμον. Ἡ σεμνοπρεπὴς ὄψις τοῦ Πεντελικοῦ ἐδήλωνε τὸν προορισμὸν τοῦ θαυμασίου τούτου ὄρους, ὅπερ ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τῶν θεῶν καὶ τῶν κιόνων, ὁ ναὸς τῶν ἱερῶν μαρμάρων.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὰ ἀπομεμακρυσμένα ὄρη. Φαίνονται οἰκίαι τινὲς διεσπαρμέναι παρὰ τὴν ὁδόν· τὰ συμπλέγματα πλησιάζουσιν ἔτι μᾶλλον· διερχόμεθα τὴν εἴσοδον τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ τῆς Ἐλευσῖνος· ἐδῶ ἦτο τὸ Δίπυλον. Πρὸ ἡμῶν ἀνοίγεται λεωφόρος Ἰδοὺ αἱ Ἀθῆναι. Ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν, ἂς σταματήσωμεν ὀλίγον πρὸ ἑνὸς νεκροταφείου καὶ ἑνὸς προαστείου ἠρειπωμένου, ὅπερ εἶναι πλῆρες τεμαχίων στηλῶν καὶ βάσεων ναῶν, ἔχει δὲ ἴχνη ὁδῶν καὶ τοίχους ἡμιπτώτους. Εἶναι ὁ Κεραμεικός.

Σ.

ΒΟΝΩΝΙΑ

Ἡ πόλις Βονωνία, περὶ ἧς κατ' αὐτὰς τοσοῦτος ἐγένετο λόγος ἕνεκα τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ὀκτακοσιετηρίδι τοῦ ἐν αὐτῇ Πανεπιστημίου, εἶνε πόλις τῆς βορείου Ἰταλίας καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας. Ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν νῦν καλεῖται Μπολώνια, Bologna, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δ' Ἑλλήνων Βονωνία, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν Λατίνων Bononia. Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων ὠνομάζετο Felsina.

Ἡ Βονωνία κεῖται πρὸς Δ τῆς παραλίας πόλεως Ῥαβέννης μεταξὺ δύο παραποταμίων τοῦ Πάδου, Ῥένου καὶ Σαβένα, ἐντὸς εὐφόρου, τερπνῆς, καὶ ὑπὸ ἐπαύλεων καὶ χωρίων κεκαλυμμένης πεδιάδος παρὰ τὰς ὑπωρείας τῶν Ἀπεννίνων. Ἔχει κατοίκους 90,000, μετὰ τῶν περιχώρων δὲ 123,000. Ἡ ἐξωτερικὴ θέα τῆς Βονωνίας, αἱ μακραὶ καὶ ὡραῖαι ὁδοί, καίτοι δὲν εἶνε πανταχοῦ εὐρύχωροι καὶ εὐθεῖαι, αἱ ἑκατέρωθεν τῶν ὁδῶν στοαὶ τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν, τὰ πολυπληθῆ τῆς πόλεως ἀνάκτορα, αἱ ἀρχαῖαι μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίαι, οἱ πολυποίκιλοι πύργοι παρέχουσιν εἰς αὐτὴν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα.

Ἐν γένει δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διὰ πολυπληθῶν ἔργων ἀντιπροσωπεύεται ἡ ἔναρξις τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Πετρωνίου θεωρεῖται ἓν τῶν ἀξιολογωτέρων μνημείων τῆς πόλεως, καίτοι ἡμιτελὴς διαμείνασα ἀπὸ τοῦ 1390· ἔχει ρυθμὸν γοτθικοτοσκανικόν. Ἐπίσης τῶν ἀξίων λόγου ἐκκλησιῶν εἶνε καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Δομενίκου. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ εὑρίσκονται ἀριστουργήματα γραφικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης διασήμων Ἰταλῶν τεχνητῶν. Περιέχει δὲ ἡ πόλις πολλὰ μουσεῖα δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ἐν οἷς τὸ σημαντικώτατον εἶνε τὸ δημοτικὸν (Museo civico), παρὰ τῷ ὁποίῳ κεῖται καὶ ἡ δημοτικὴ βιβλιοθήκη.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βονωνίας θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερον τῶν Ἰταλικῶν μετὰ τὸ τοῦ Σαλέρνου· ἱστορεῖται ὅτι ἱδρύθη τῷ 1119, κατέστη δὲ διάσημον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κατὰ τὰς παρελθούσας ἰδίως ἑκατονταετηρίδας. Τὰ νῦν περιέχει 1,300 περίπου σπουδαστὰς καὶ 50 καθηγητάς. Ἔχει δὲ πολλὰ ἐπιστημονικὰ προσαρτήματα, μουσεῖα φυσικῆς ἱστορίας, ἀνατομικὸν ἀμφιθέατρον, βοτανικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην ἐξ 100,000 τόμων, καὶ πολλῶν χειρογράφων, καὶ γεωλογικὸν μουσεῖον, ὅπερ

ἰδίως διατελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ νῦν πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Καπελλίνη.

Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βονωνίας ἔχαιρε φήμην παγκόσμιον, καὶ μάλιστα ἡ σχολὴ τῆς νομικῆς, ἥτις καὶ πρώτη ἱδρύθη. Ἀναφέρεται ὅτι τῷ 1262 κατήντησε νὰ περιέχῃ 10,000 σπουδαστάς. Ἐνταῦθα δὲ ἐγένετο τὸ πρῶτον ἀρχὴ διδασκαλίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου. Βραδύτερον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο προσετέθησαν αἱ σχολαὶ τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς φιλολογίας, ἐπὶ τοῦ Πάπα δὲ Ἰννοκεντίου 6ου καὶ ἡ τῆς θεολογίας. Ἐν Βονωνίᾳ τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἡ ἀνατομία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ ἐνταῦθα ὁ Γαλβάνης ἀνεκάλυψε τῷ 1789 τὸν γαλβανισμόν. Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δ' ἔτι τούτῳ ἐδίδαξαν καὶ γυναῖκες· τοιαῦται δὲ ὑπῆρξαν κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα ἡ Νοβίλλα δ' Ἀνδρέα, ἥτις ἐδίδασκε κρυπτομένη ὄπισθεν παραπετάσματος ἵνα μὴ τὸ ἐξαίσιον αὐτῆς κάλλος παρεκτρέπῃ τὴν προσοχὴν τῶν φοιτητῶν. Ὡσαύτως ἐνταῦθα ἐδίδαξε μαθηματικὰ καὶ φυσικὴν ἡ Λαύρα Βάσση, ἡ Μαντζολίνα ἀνατομίαν, ἡ δὲ Κλοτίλδη Τομπρόνη τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τοῦ 1794 ἕως τὸ 1798.

Ἡ Βονωνία ἀπέχει τῆς πρὸς Α αὐτῆς κειμένης παραλίου πόλεως Ραβέννης, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἰδικῆς διακλαδώσεως σιδηροδρόμου, 84 χιλιόμετρα.

Ἡ πόλις τῆς Βονωνίας ἔτι διακρίνεται διὰ τὰ βιομηχανικὰ αὐτῆς καταστήματα καὶ τὸ ἐμπόριον, ἔχει δὲ ὑφαντήρια μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ὑαλοποιεῖα, καπνεργοστάσια, πιλοποιεῖα ἰδίως ψιαθίνων πίλων, ἐργοστάσια μουσικῶν ὀργάνων. Ἀγαπητὰ δὲ καὶ πεφημισμένα εἶνε τὰ μακαρόνια τῆς Βονωνίας, τὰ ποτά, τὸ ταρίχη. τὰ τεχνητὰ ἄνθη καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τοῦ γυναικείου στολισμοῦ.

Ο ΑΗΡ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι φλεγόμενοι καὶ καταπονούμενοι ὑπὸ τοῦ θερινοῦ καύσωνος ἐπιζητοῦσι τὴν δροσιστικὴν σκιὰν τῶν δασῶν, τὴν ἀναπαυτικὴν ζωὴν τῶν ἐξοχῶν καὶ τῶν θαλασσίων ὑδάτων τὴν ἀναψυκτικὴν θερμοκρασίαν, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς φίλης «Ἑστίας» ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἀέρος καὶ τῶν λουτρῶν τῆς θαλάσσης.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων οἱ ἄνθρωποι ἀπέδιδον εἰς ἀμφότερα δύναμίν τινα ἰαματικὴν καὶ τονωτικήν. Καὶ ὅτι ἔχουν τοιαύτην δύναμιν, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. Καί τοι δὲ οἱ ἰατροὶ τῆς ἀρχαιότητος δὲν εἶχον τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ ὁρίσωσι τὰ συστατικά των, τὰ ἐξασκοῦντα ἐπὶ τοῦ σώματος τὴν ποθουμένην τονωτικὴν ἐπενέργειαν, ἐν τούτοις ὁρμεμφύτως, οὕτως εἰπεῖν, ἀνέθετον ἐπ' αὐτὰ ὅλας τὰς ἐλπίδας των καὶ αἱ ἐλπίδες των σπανίως διεψεύδοντο.

Καὶ ὁ μὲν θαλάσσιος ἀὴρ εἶνε εὐεργετικὸς εἰς τὸν ἡμέτερον ὀργανισμὸν ἕνεκα τῆς ἀδιακόπου κινήσεως εἰς ἣν εὑρίσκεται καὶ τῆς ἀπολύτου αὐτοῦ καθαριότητος.

Ἡ ἀκατάπαυστος αὐτὴ κίνησις τῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἀτμοσφαιρικῶν στρωμάτων προέρχεται ἐκ τῆς διηνεκῶς μεταβαλλομένης θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος τῆς ξηρᾶς· διότι ὅταν οὗτος γίνηται θερμότερος, τὸ θέρος, ὁ ψυχρότερος ἀὴρ τῆς θαλάσσης πνέει πρὸς τὴν ξηρὰν μεθ' ὁρμῆς, ἵνα τὸν ἀντικαταστήσῃ, καὶ οὕτω σχηματίζεται ρεῦμα δροσίζον τοὺς παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης περιπατοῦντας· τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει ὑπὸ ἐναντίους, ἐννοεῖται, ὅρους τὸν χειμῶνα.

Ὅτι δὲ ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης εἶνε ἀπηλλαγμένος πάσης ἐπιβλαβοῦς διὰ τ' ἀναπνευστικὰ ἡμῶν ὄργανα ἀκαθαρσίας καὶ πόσον τοῦτο σημαίνει διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναπνοῆς εἶνε γνωστὸν καὶ διὰ τοῦτο περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ὁμιλοῦντες περὶ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον πλεονέκτημα τοῦ θαλασσίου ἀέρος ἔγκειται εἰς τὸ ἐν αὐτῷ ὑπάρχον ποσὸν ὀζωνίου, τὸ ὁποῖον, ὡς διὰ πειραμάτων ἀπεδείχθη, σχετικῶς ὑπάρχει ἐν μεγάλῃ ποσότητι ἐν τοῖς παραθαλασσίοις στρώμασι τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ τέως ἐπικρατοῦσα γνώμη ἦν ὅτι ἡ ἰαματικὴ ἐπενέργεια τοῦ παραθαλασσίου ἀέρος προήρχετο ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ποσοῦ μαγειρικοῦ ἅλατος καὶ ἄλλων ἐν ἐλαχίστῃ ποσότητι ἁλατούχων συστατικῶν, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐνισχύετο τὸ ἡμέτερον σῶμα καὶ αἱ λειτουργίαι του ἐγίνοντο ὁμαλώτερον.

Ἀλλ' ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, τὸ ὀζώνιον ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ καὶ κυριωτέραν ἀρετὴν τοῦ ἀέρος τῆς θαλάσσης, δι' αὐτοῦ δ' ἐπιταχύνονται αἱ λειτουργίαι τοῦ σώματος καὶ ἡ μετουσίωσις γίνεται ζωηροτέρα καὶ συμφωνοτέρα πρὸς τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους.

Κατὰ τὰ τελευταίως ὑπὸ διαφόρων γενόμενα πειράματα ὁ παραθαλάσσιος ἀὴρ στερεῖται παντελῶς μαγειρικοῦ ἅλατος· μόνον ὁσάκις εἶνε τρικυμία καὶ ὁ ἄνεμος πνέῃ σφοδρῶς παρασύρονται ὑπ' αὐτοῦ ἐλάχιστα μόρια ἁλατούχου ὕδατος, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν φέρονται μακράν, καταπίπτουσι μετ' ὀλίγον εἰς τὴν γῆν καὶ δὲν ἐξαπλοῦνται πέραν τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης.

Ἴσως δ' ἐκτὸς τοῦ ὀζωνίου καὶ τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τῆς

ὁποίας ἡ θέα, ὡς γνωστόν, κατευνάζει καὶ καταπραΰνει τὰ ἐξηρεθισμένα νεῦρά μας, κατευναστικὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπενέργειαν προξενεῖ καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἐλαχίστων ἐκείνων μορίων θαλασσίου ὕδατος, τὰ ὁποῖα συμπαρασύρει μαζῇ του ὁ ἄνεμος καὶ ἐν οἷς ὑπάρχει χλωριοῦχον νάτριον (μαγειρικὸν ἅλας).

Τὸ μαγειρικὸν ἅλας ἤρχισαν ἀρτίως οἱ ἰατροὶ νὰ δίδουν εἰς μεγάλας δόσεις καὶ ἄνευ πάσης ἄλλης ἀναμίξεως κατὰ τῆς ἡμικρανίας καὶ ἄλλων παθήσεων τῶν νεύρων, καθ' ἃς δὲν εὑρέθη ἀκόμη ὡς αἰτία ἀνατομική τις ἀλλοίωσις τοῦ νευρικοῦ ἡμῶν συστήματος.

Τὰ δι' αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον γενόμενα πειράματα ἐπέτυχον τὰ πλεῖστα, ἔκπαλαι δ' ἐπικρατεῖ ἡ ὑπὸ τῆς πείρας καθιερωθεῖσα συνήθεια νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἐπιληπτικοὺς μαγειρικὸν ἅλας, ἅμα ὡς αἰσθανθῶσιν ἐπικειμένην τὴν ἔκρηξιν τοῦ πάθους των.

Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην διὰ μακρῶν νὰ ἐξάρωμεν τὰς ὠφελείας τῶν θαλασσίων λουτρῶν διὰ τὸ σῶμά μας. Εἰς τοὺς πάσχοντας τὰ νεῦρα εἶνε ἀπαραίτητον συστατικὸν τῆς θεραπείας των, οὐχ ἧττον δὲ χρήσιμα εἶνε καὶ εἰς τοὺς ὑποφέροντας ἀπὸ τὸν στόμαχον. Παρατηροῦμεν ὅμως ἐν τέλει ὅτι μετὰ μεγάλης προσοχῆς πρέπει νὰ κάμνουν χρῆσιν αὐτῶν οἱ ἔχοντες προσβεβλημένην τὴν καρδίαν των, οἱ ὁποῖοι καλλίτερον εἶνε, πρὶν ἢ ἔμβουν εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἰατρόν των.

Δρ Φλς.

ΝΥΚΤΕΡΙΔΕΣ ΑΙΜΟΔΙΨΕΙΣ

Εἰς τὸν Βοτανικὸν Κῆπον τῶν Παρισίων ἀποστέλλονται προσεχῶς ἐξ Ἀμερικῆς νυκτερίδες τινὲς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων *Χιμαιρῶν* (Vampires).

Ἡ νυκτερὶς εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν ζώων, ὧν ἡ προσέγγισις ἐμποιεῖ ἀπέχθειαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ τί εἶνε ὁ παρ' ἡμῖν κοινὸς πτερωτὸς μῦς ἐν σχέσει πρὸς τὸ γιγάντειον εἶδος ὅπερ ἀπαντᾷ τόσῳ συχνὰ ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ; Ἡ νυκτερὶς αὕτη εἶνε μεγάλη ὡς ὄρνις, καὶ αἱ πτέρυγές της ἀνεῳγμέναι ἔχουσι μῆκος 60-70 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Πτερυγίζουσα ἀπαισίως ἐν τῷ νυκτερινῷ σκότει ἀπειλεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ὁδοιπόρου ὃν ἡ νὺξ ἀναγκάζει νὰ σταθμεύσῃ ἐν τῇ ἐρημίᾳ.

Ἡ φοβερὰ νυκτερὶς ἐκλήθη *Χίμαιρα* ὡς ἔχουσα ἀκριβῶς τὰς ἰδιότητας ἃς ἡ μυθολογία ἀπέδιδεν εἰς τὸ φανταστικὸν ἐκεῖνο ὄν. Ἡ νυκτερὶς αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε, κατά τινα φυσιοδίφην, ἢ πελωρία πτερωτὴ βδέλλα ζῶσα διὰ τοῦ αἵματος τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων. Κυρίως βρίθει τοιούτων *Χιμαιρῶν* ἡ Κολομβία, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ὁ ἰσθμὸς τοῦ Παναμᾶ.

Τὴν ἡμέραν καθεύδει ἀνηρτημένη ἀπὸ τῶν κλάδων μεγάλων δένδρων ὅπου ὀλιγώτερον φῶς καὶ πλείων ἐρημία. Ἀλλοίμονον δ' εἰς τὸν ἀτυχῆ ὃν ἡ μοῖρα φέρει πλησίον αὐτῆς κατὰ τὴν ἑσπέραν, ἀλλοίμονον εἰς τὸν κατάκοπον ὁδοιπόρον ὅστις ζητήσῃ ἄσυλον ὑπὸ τὴν σκέπην πυκνοφύλλου δένδρου. Θὰ κοιμηθῇ καὶ δὲν θὰ ἐξυπνήσῃ πλέον! Ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας ἡ νυκτερὶς θ' ἀπομυζήσῃ ὅλον τὸ αἷμα αὐτοῦ, καταλείπουσα τὸ ἄψυχον σῶμα εἰς βορὰν τῶν σαρκοφάγων ὀρνέων καὶ ζώων.

Κορεσθεῖσα αἵματος ἡ νυκτερὶς ἀνίπταται βαρέως καὶ ζητεῖ κρύπτην ἐν τῷ φυλλώματι κολοσσαίου δένδρου. Ἡ νυκτερὶς αὕτη ἐπλάσθη γονιμωτάτη ὑπὸ τῆς φύσεως· τίκτει ἑκάστοτε ἓξ ἢ ἑπτά, καὶ ἐκλέγει τὴν φωλεὰν αὐτῆς ἐν σχισμῇ βράχου ὡς οἷόν τε ἀπροσίτου εἰς τοὺς ὄφεις καὶ ἄλλα ἑρπετά, ἅτινα πολὺ ὀρέγονται τῆς τροφῆς ταύτης. Ἓξ μῆνας μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν τὰ νεογνὰ ἔχουσι καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν γονέων.

Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου νέος τις Ἀμερικανὸς ὀνόματι Μοραλές, ἐπανερχόμενος ἔφιππος εἰς τὴν πόλιν ἐξ ὁδοιπορίας μακρᾶς κατελήφθη ὑπὸ τῆς νυκτὸς ἐντὸς δάσους. Προσκρούσαντος δ' αἴφνης τοῦ ἵππου καὶ πληγέντος βαρέως ὑπὸ κορμοῦ δένδρου, ὁ νέος κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐν ἀρχῇ. Συνελθὼν δ' εἶτα ἔκρινεν ἀδύνατον νὰ διέλθῃ τὰς πολυπλόκους ἀτραποὺς τοῦ δάσους πεζῇ καὶ ἐν βαθυτάτῳ σκότει. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ σταθμεύσῃ ὑπὸ τὰ δένδρα μέχρι τῆς ἠοῦς.

Συλλέξας ξηροὺς τινας κλάδους ἥναψε πυρὰν ἵνα ἀπομακρύνῃ τοὺς ὄφεις καὶ τὰ θηρία, εἶτα δὲ καλυφθεὶς διὰ τοῦ ὁδοιπορικοῦ του καλύμματος, κατεκλίθη καὶ κατὰ μικρὸν ἀπεκοιμήθη λησμονήσας πάντα κίνδυνον.

Εὐθὺς τρεῖς νυκτερίδες ἤρξαντο πτερυγίζουσαι ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀτυχοῦς. Βαθμηδὸν δὲ κατήρχοντο, προσήγγιζον τὸ θῦμα, ἐφ' οὗ τέλος προσεκολλήθησαν ἠρέμα. Ἡ μία τούτων ἡ μεγίστη προσκολληθεῖσα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου εἰσήγαγε τὸ ῥύγχος διὰ τοῦ περιλαιμίου εἰς τὸν τράχηλον τοῦ κοιμωμένου, ἐνῷ αἱ δύο ἄλλαι ἀπεμύζων τὰς παλάμας αὐτοῦ.

Καὶ ἐνῷ ἀπερρόφουν διὰ τῆς γλώσσης αὐτῶν τὸ νωπὸν αἷμα, ὅπερ ἔρρεε δαψιλῶς ἀπὸ τῶν πληγῶν, αἱ νυκτερίδες ἀνακινοῦσαι τὰς πτέρυγας αὐτῶν ῥυθμικῶς ἐρρίπιζον τὸ θῦμα, ὅπως διὰ τῆς γλυκείας δρόσου καταστήσωσι τὸν ὕπνον αὐτοῦ εὐάρεστον καὶ διαρκῆ.

Ἀλλὰ κατὰ καλὴν τύχην ἕτερος ὁδοιπόρος

μετὰ τεσσάρων Ἰνδῶν θεραπόντων διήρχετο ἔφιππος τὴν νύκτα ἐκείνην τὸ δάσος. Προσελκυσθέντες ὑπὸ τοῦ φέγγους τῆς πυρᾶς, ἐπέζευσαν καὶ ἐβάδισαν κατοπτεύοντες καὶ ἐρευνῶντες. Οὕτως ἔφθασαν ἐκεῖ ὅπου ἐτελεῖτο τὸ φρικῶδες δρᾶμα. Οἱ Ἰνδοὶ ἄνευ χρονοτριβῆς ἐπέπεσαν κατὰ τῶν τριῶν νυκτερίδων, αἵτινες βεβαρημέναι ἐκ τοῦ αἵματος μόλις ἐκινοῦντο, καὶ ἐφόνευσαν αὐτὰς δι' ἀνημμένων δαυλῶν.

Ὁ Μοραλὲς μόλις ἔσχε τὴν δύναμιν ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ ἀπώλεια τόσου αἵματος εἶχε καταστήσῃ αὐτὸν παράλυτον. Ἔδεσαν προχείρως τὰς πληγὰς καὶ ἐπὶ αὐτοσχεδίου φορείου μετεκόμισαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐγγυτάτην οἰκίαν. Ὁ ταλαίπωρος ἐπὶ εἴκοσιν ὅλας ἡμέρας διετέλει ἐν κινδύνῳ, καὶ παρῆλθε χρόνος πολὺς ἕως οὗ τελείως ἀνακτήσῃ τὰς δυνάμεις του.

Η.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ χρόνος εἶνε ὁ ἀγρός μου, ἔλεγέ ποτε Ἰταλὸς συγγραφεύς. Καὶ ὄντως ὁ χρόνος ὁμοιάζει πρὸς ἀγρόν, ὅστις μένων μὲν ἀκαλλιέργητος οὐδὲν φέρει ἢ μᾶλλον φέρει ἀκάνθας καὶ τριβόλους, καλλιεργούμενος δὲ ἀνταμείβει πλουσιοπαρόχως τὸν φιλόπονον.

—

Ὁ χρόνος εἶνε τὸ ὕφασμα τῆς ζωῆς, ἔλεγεν ὁ Φραγκλῖνος. Ἀνάγκη λοιπὸν ἀπόλυτος νὰ γινώσκωμεν ἀκριβῶς πόσου τιμᾶται ἕκαστος πῆχυς τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου ὑφάσματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τῶν ἀποσταλέντων εἰς τὴν ἐν Βονωνίᾳ μουσικὴν ἔκθεσιν εἶνε καὶ τὸ κρανίον τοῦ Δονιζέττη, ὑποστὰν παραδόξους περιπετείας, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἐπιστολῆς ἣν ἔγραψεν ὁ ἐκ πάππου ἀνεψιὲς τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένων Ι. Δονιζέττης πρὸς τὰς ἐφημερίδας, ἀναιρῶν δημοσιευθεῖσας τινὰς πρότερον ἀνακριβείας. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὸ κρανίον τοῦ Δονιζέττη παρέλαβε πρὸς μελέτην ὁ κατὰ τὸ 1848 ἐνεργήσας τὴν νεκροψίαν ἰατρὸς Κάρκανος, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσε, τὰ δ' ἔπιπλα καὶ σκεύη αὐτοῦ ἐξεποιήθησαν ἐπὶ δημοπρασίας. Ὅτε τὰ λείψανα τοῦ μουσουργοῦ τῆς *Λουκίας* καὶ τῆς *Φαβορίτας* μετεκομίσθησαν ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ Περγάμου καὶ κατετέθησαν εἰς τὸ ἀνεγερθὲν αὐτῷ παρὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν μνημεῖον, ἀνεμνήσθησαν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅτι τὸ κρανίον δὲν εἶχεν ἐπιστραφῆ παρὰ τοῦ ἰατροῦ Καρκάνου, ἐρεύνης δὲ γενομένης καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκποιηθέντων ἐπὶ δημοπρασίας ἀντικειμένων, ἀνεκαλύφθη ὅτι εἶχε πωληθῆ μία *κύλιξ* ἀντὶ ὀλίγων λεπτῶν πρός τινα ἀλαντοπώλην. Ἐπορεύθησαν πρὸς αὐτὸν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ ἀνεῦρον τῷ ὄντι ἐντὸς τοῦ συρταρίου τῆς τραπέζης του τὸ ζητούμενον κρανίον. Ὁ ἀγαθὸς ἀλαντοπώλης ἀγνοῶν τὴν προέλευσιν τοῦ ἀντικειμένου ἐκείνου, ἐχρησιμοποίησεν αὐτὸ ὡς νομισματοδοχεῖον. Ἐξηγοράσθη τότε τὸ κρανίον ἀντὶ τιμῆς ὑπερτέρας καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Περγάμου, ὅπου ἔκτοτε θρησκευτικῶς φυλάσσεται.

Οἱ ἐν Σουδὰν Ἄραβες πιστεύουσιν ὅτι πάντα κεραυνὸν παρακολουθεῖ ἡ πτῶσις ἀερολίθου σιδηρούχου. Ὁ κατέχων τεμάχιον τοῦ τοιούτου σιδήρου θεωρεῖται εὐτυχής. Αἱ μάχαιραι καὶ τὰ ξίφη τὰ κατασκευαζόμενα ἐξ αὐτοῦ καθιστῶσι, κατὰ τὴν δοξασίαν των, ἀτρώτους τοὺς ἐν ταῖς μάχαις φέροντας αὐτά, προστατεύουσι δὲ καὶ διαφυλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ. Ὁ σεΐχης Νάσρ, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Τακκάλα, ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων χάρις, ὡς λέγουσιν, εἰς ξίφος κατασκευασθὲν ἐκ τοιαύτης ὕλης. Πιστεύουσι πρὸς τούτοις οἱ Ἄραβες ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἀναφθὲν ἐκ τοῦ κεραυνοῦ δὲν κατασβέννυται εἰμὴ δι' ὀλίγου γάλακτος. Ὁ κατεργαζόμενος τὸν μετεωρίτην σίδηρον σιδηρουργὸς μεταχειρίζεται ὡσαύτως γάλα ἀντὶ ὕδατος, διότι τοῦτο ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καταφθείρῃ τὸ μέταλλον.

Οὐχὶ σπάνια εἶνε τὰ παραδείγματα πτωχῶν ἀπροσδοκήτως πλουτησάντων ἐκ τῆς εὐνοίας τῆς Τύχης ἐν λαχείοις. Ἓν τοιοῦτον ἀναφέρουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁμογενής, κατοικῶν ἐν Τοπχανέ, Ἰωάννης Ἀποστολίδης καλούμενος, μέχρι τῆς προτεραίας ἐν ἐσχάτῃ πτωχείᾳ καὶ ἀπεγνωσμένῃ καταστάσει διατελῶν, εὑρέθη αἴφνης πλούσιος καὶ εὐδαίμων. Ὁ δυστυχὴς οὗτος οἰκογενειάρχης δυνάμενος νὰ πορίζηται ἄλλοτε ἀνέτως τὰ πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, εἰς τοιαύτην περιέστη ἐπ' ἐσχάτων, ἕνεκα περιπετειῶν τῆς τύχης, ἔνδειαν καὶ στέρησιν, ὥστε μὴ ἔχων οὔτε τὸ εὐτελὲς μίσθωμα τοῦ πενιχροῦ οἰκίσκου, ἐν ᾧ κατῴκει μετὰ τῆς οἰκογενείας του νὰ ἀποτίσῃ, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ ἐκβληθῇ ἐξ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου. Οὕτω δ' ἀπεγνωσμένος λαβὼν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἓν δακτυλίδιον αὐτῆς, κοχλιάριά τινα μικρὰ ἀργυρᾶ καὶ μίαν μετοχὴν τοῦ Λαχειοφόρου δανείου τῆς πόλεως Βουκουρεστίου, ἣν εἶχεν ἀγοράσει πρὸ δεκαοκταετίας, ἐτράπη τὴν εἰς τὴν μεγάλην τῆς πόλεως ἀγορὰν ἄγουσαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐκποιήσῃ ταῦτα. Ἐπειδὴ ὅμως φθὰς εἰς Γαλατᾶν,

ἐσκέφθη ὅτι δὲν εἶχεν οὔτε τὰ διόδια τῆς γεφύρας νὰ ἀποτίσῃ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξαργυρώσῃ τὴν μετοχήν, διὸ καὶ προσῆλθε πρός τινα ἐκεῖ ἀργυραμοιβόν· μὴ ἀρκεσθεὶς ὅμως εἰς τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν τῶν 42 φράγκων, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐν Καρακιοϊ εἰδικὸν ἐπὶ τῶν λαχειφόρων μετοχῶν κατάστημα Klarfert. Γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸν ἐντὸς τοῦ καταστήματος τούτου ἀνηρτημένον πίνακα, πᾶς ὁ βουλόμενος νὰ ζητήσῃ σχετικὰς πρὸς τὰς κληρώσεις πληροφορίας, ὀφείλει νὰ καταβάλῃ γρόσια πέντε. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ὧν ὁ κάτοχος τῆς μετοχῆς ταύτης ἀφηγήθη ἐκεῖ, ἐγνώσθη ἡ ἐλεεινὴ αὐτοῦ κατάστασις, ὁ διευθύνων τὸ κατάστημα ἐζήτησε τὸν ἀριθμὸν τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ὁ τέως δυστυχὴς θνητὸς ἤκουεν ἔκπληκτος ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῆς μετοχῆς αὐτοῦ κληρωθεὶς τῇ 2 9βρίου ἐ. ἔ. ἐκέρδησε τὸν πρῶτον λαχνόν, ἤτοι 100,000 φράγκων! Ἔξαλλος ὑπὸ χαρᾶς ὁ ἤδη πλούσιος καὶ εὐδαίμων Ἰωάννης Ἀποστολίδης σπεύδει πρὸς τὸν ἐν Γαλατᾷ ὁμογενῆ ἀργυραμοιβὸν κ. Ξυδιάν, φίλον αὐτοῦ καὶ ἀναγγείλας αὐτῷ τὸ εὐχάριστον ἄγγελμα, μεταβαίνει μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν τραπεζίτην κ. Κουτὸ διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς μὴ καλῆς διατηρήσεως ἡ μετοχὴ εὑρίσκετο ἐν ἀνωμάλῳ καταστάσει, προσκεκολλημένη ἐνιαχοῦ διὰ προσθέτων τεμαχίων χάρτου, ὁ τραπεζίτης πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν προεξόφλησιν τοῦ κέρδους τῆς μετοχῆς ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ζητήσῃ τηλεγραφικῶς ὁδηγίας παρὰ τοῦ δημαρχείου Βουκουρεστίου, ἃς μετὰ παλμῶν καρδίας ἀναμένει ὁ κερδίσας ὅπως παραλάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ τὸν στίλβοντα χρυσόν. Ὁ εὐτυχὴς ἀριθμὸς τῆς μετοχῆς, ὅστις τὸν πρὸ ὀλίγου πτωχὸν καὶ τῶν πάντων στερούμενον κατατάσσει αἴφνης εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπόρων, εἶνε ὁ 45, τῆς σειρᾶς 3,634.

Μία δόξα μέλλει νὰ καταρρεύσῃ. Ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας ἤδη ἐθεωρεῖτο βέβαιον ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἀπεκλήθη οὕτω ἐκ τοῦ Ἀμερίκου Βεσπουκίου, Φλωρεντινοῦ θαλασσοπόρου ἐξερευνήσαντος τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν παρὰ τοῦ Κολόμβου ἤπειρον καὶ ἀποδόντος εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομά του. Πλὴν ἡ τοιαύτη παράδοσις φαίνεται ὅτι προῆλθεν ἐκ πλάνης τοῦ ἐφημερίου τοῦ Σαὶν-Διὲ Ἰωάννου Βαζίνου, ὅστις πρῶτος, ἄγνωστον πόθεν καὶ διατί ἔγραψεν ὅτι ὁ Βεσπούκιος ἐκαλεῖτο Ἀμέρικος, ἐνῷ τὸ βαπτιστικόν του ὄνομα ἦτο ἁπλῶς Ἀλβέρτος (Albericus). Τὸ τοιοῦτο ἀπέδειξε τελευταίως ὁ κ. Ἰούλιος Μαρκοὺ ἔν τινι ἀνακοινώσει αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ ὄνομα τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἰνδικόν, προῆλθε δὲ ἐκ τῶν διαλέκτων τῶν αὐτοχθόνων τῆς ἐν λόγῳ ἠπείρου καὶ σημαίνει χώραν τοῦ ἀνέμου. Ὑπάρχει μάλιστα φυλὴ Ἐρυθροδέρμων φέρουσα πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τὸ ὄνομα Ἀμέρικας.

Ἀληθῶς ὡραῖον ἦτο τὸ δῶρον τῶν ἐν Βρασιλίᾳ καθολικῶν κυριῶν ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ τοῦ Πάπα. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἀνήγγειλαν αὗται διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὴν Α. Π. ὅτι διὰ κοινοῦ ἐράνου ἠγόρασαν καὶ ἠλευθέρωσαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 240 δούλους.

Παραπονούμεθα ὅτι οἱ γαλακτοπῶλαί μας νοθεύουσι τὸ γάλα τὸ ὁποῖον μᾶς ἀκριβοπωλοῦσιν. Ἰδοὺ ὅμως καὶ ἄλλη νοθεία αὐτοῦ εὐφυεστάτη παρ' ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων εἶνε ἐν τούτοις πεφημισμένη ἡ τιμιότης. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ὁλλανδίας οἱ χωρικοὶ συνειθίζουσι νὰ δίδωσιν εἰς τὰς ἀγελάδας των νὰ τρώγωσι μεγάλην ποσότητα ἅλατος, ὅπερ ἐπιφέρει εἰς αὐτὰς δίψαν καὶ πόσιν ἄφθονον ὕδατος. Ἐὰν παρατηρήσητε κατόπιν εἰς τὸν γαλακτοπώλην ὅτι τὸ γάλα του εἶνε πολὺ ὑδαρόν, σᾶς ἀπαντᾷ ὅτι ἡ ἀγελὰς μόνη εἶνε ἔνοχος διὰ τοῦτο, διότι πίνει τόσον πολὺ νερόν, ὥστε μόνη νοθεύει ἀκουσίως τὸ γάλα της.

Ἡ τελευταία ἐν Αἰγύπτῳ ἐπελθοῦσα ὑπουργικὴ μεταβολὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς περίεργον ἀποκάλυψιν περὶ ἑνὸς τῶν ἀποτελεσάντων τὸ νέον ὑπουργεῖον πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Αἰγύπτου: Ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἄρτι γενόμενος ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Ζουλφικὰρ πασᾶς εἶνε Ἕλλην τὸ γένος, ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Γαλανῶν, ἀποκατεστημένης ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως. Παιδίον ἔτι ἤχθη αἰχμάλωτος εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς ἐνδόξου πόλεως, υἱοθετήθη δέ, προσηλυτίσθη εἰς τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν καὶ ἐξεπαιδεύθη ὑπό τινος πασᾶ. Ὁ Ζουλφικὰρ ἀνδρωθεὶς καὶ κληρονόμος γενόμενος τῆς περιουσίας καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θετοῦ πατρός του, δὲν ἐλησμόνησε τοὺς συγγενεῖς του, ἀλλ' ἐξ ἀμυδρῶν τινων ἐντυπώσεων, ἃς παιδιόθεν ἐτήρει περὶ τῆς πρώτης πατρίδος καὶ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ, κατώρθωσε ν' ἀνεύρῃ τὴν ἐπιζῶσαν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, οὓς καὶ μετεκάλεσε παρ' ἑαυτῷ καὶ θερμότατα ἐδεξιώθη. Ὁ Ζουλφικὰρ διακρίνεται μεταξὺ τῶν πολιτικῶν τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος. Ἐκ τῆς γενετείρας αὐτοῦ διέσωσε μόνον τρυφερὰς τινας ἀναπολήσεις καὶ τὴν προφορὰν αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἥτις εἶνε προφορὰ γνησίου Ρουμελιώτου.

Ἀστεῖον ἀνέκδοτον διηγοῦνται περὶ τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος Γάλλου συγγραφέως Καρόλου Μονσελέ. Κατατρυχόμενος ὑπὸ οἰκονομικῶν στενοχωριῶν καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν δανειστῶν του ἐπενόησεν εὐφυὲς μέσον πρὸς ἀπαλλαγήν του, γράψας ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ δωματίου του τὸν ἀριθμὸν 100 μετὰ τοῦ στίχου

Ἂν ἠμπορῇς, πλησίασε· καὶ ἂν τολμᾷς, ἐρεύνα.

Οἱ ὀχληροὶ δανεισταὶ φθάνοντες πρὸ τοῦ καταφυγίου ἐκείνου ὠπισθοχώρουν, καὶ ἄν τις τολμηρότερος ἀπεπειρᾶτο ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ὁ Μονσελὲ μὲ φωνὴν βαρεῖαν καὶ ἀπότομον ἐκραύγαζεν ἔσωθεν:

— Εἶνε ἄλλος μέσα!

Καὶ ὁ δανειστὴς ἐκὼν ἄκων ἀπεσύρετο.

— Μά, καϋμένε Δημήτρη, τί διάβολο γοῦστο 'βρίσκεις 'ς τὸ κρασί· εἶσαι πάλι σκνίπα!

— Δὲ σ' τὸ λέω, γυναῖκα, τί γοῦστο 'βρίσκω, γιατὶ τότε θὰ μεθᾷς καὶ σύ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1351

'Αριθ. 651 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 19 Ἰουνίου 1888

Ὡς γνωστόν, ἐν Ἑρμουπόλει τῇ πρωτοβουλίᾳ φιλοκάλων λογίων καὶ ἐπιστημόνων διωργανώθησαν ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου, ἐν τῇ Λέσχῃ *Ἑλλάδι* φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ ἑσπερίδες, λίαν ἐπιτυχοῦσαι, εἰς ἃς συνήρχετο ὁ φιλόμουσος κόσμος τῆς Ἑρμουπόλεως, ζητῶν εἰς τὰς πνευματικὰς ταύτας ἀπολαύσεις εὐχάριστον περισπασμὸν ἀπὸ τοῦ μονοτόνου καὶ πρακτικοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Κατὰ τὰς ἑσπερίδας ταύτας ἐγένοντο διαλέξεις ὑπὸ διαφόρων λογίων ἀνδρῶν, καὶ ἔργα ἄξια λόγου ἀνεγνώσθησαν. Ἓν τῶν καλλίστων εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον τοῦ κ. Ἰωάννου Γ. Φραγκιᾶ, λογογράφου ἐκ τῶν δοκίμων, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἔργων, μάλιστα δὲ τῆς χαριεστάτης μεταφράσεως τοῦ «Ἀμφιτρύονος» τοῦ Μολιέρου.

Σ. τ. Δ.

ΔΥΟ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ

τῆς ἐν Ἑρμουπόλει Λέσχης «Ἑλλάδος»

Ἑσπερὶς πρώτη.— 1886

ΗΩΣ ΚΑΙ ΤΙΘΩΝΟΣ

Σκηναὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Α'.

Ἐν μέσῳ τοῦ πρακτικοῦ καὶ αὐστηροῦ τῆς σήμερον κόσμου, ὅστις, ἀποβαλὼν τὴν εὔπιστον αὐτοῦ καὶ εὐφάνταστον καὶ θαλερὰν παιδικὴν ἡλικίαν, ἀφῆκε τὸ κάλλος, τὴν μυθολογίαν καὶ τὴν ποίησιν ὡς ἀθύρματα ψευδῆ καὶ ἄχρηστα καὶ ἐτράπετο τὴν ὁδὸν τῆς ξηρᾶς μὲν ἀλλὰ πρακτικῆς ἀληθείας, δὲν ἔχει πλέον ἡ ποίησις φωνήν. Καθὼς δὲ ὁ μυθολογούμενος ἐκεῖνος, ὅστις, κοιμηθεὶς ἐπὶ ἔτη μακρά, ἐξύπνησεν ἐν μέσῳ ἄλλης γενεᾶς, διάφορα ἐχούσης τὰ ἤθη, καὶ διήγειρε τὴν ἔκπληξιν λαλῶν περὶ πραγμάτων παλαιᾶς ἐποχῆς ὡς περὶ ἐνεστώτων, οὕτω φοβοῦμαι καὶ ἐγὼ μήπως, κρούων σήμερον φόρμιγγα ἄλλων αἰσθηματικωτέρων χρόνων, ἐκπλήξω τὸν ἀκούοντα καὶ θεωρηθῶ ὡς ὀνειροπόλος περὶ ἀλλότρια καὶ ἀνοίκεια πρὸς τὸν αἰῶνα τοῦτον τοῦ ἄνθρακος καὶ τοῦ σιδήρου ἀσχολούμενος.

Καὶ ὅμως! μὰ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην τοῦ Πραξιτέλους, χάριν, δότε κἂν ἐπὶ στιγμὴν χάριν διὰ τὴν ποίησιν, διὰ τὴν καλλιτεχνίαν, διὰ τὸ θεσπέσιον ἐκεῖνο καὶ δημιουργὸν τοῦ ὡραίου ἀρχαῖον πνεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλεται κατὰ μέγιστον μὲν μέρος ἡ ἀρχαία τῆς Ἑλλάδος εὔκλεια, καθ' ἱκανὸν δὲ ἡ ἄλλοτε πρὸς αὐτὴν στοργὴ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, πάντοτε δὲ τὰ χρώματα τῶν σημερινῶν πανηγυρικῶν μας λόγων.

Καὶ τέλος πάντων τί θὰ χάσῃ ὁ μονότονος καὶ πρακτικὸς ἢ εἴρων καὶ σατυρικὸς πολιτισμὸς τῆς σήμερον, ἐὰν ἐνίοτε κάμνῃ καὶ ὀλίγον τόπον εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἤδη νεκροῦ, ἀλλὰ πάντοτε φιλομειδοῦς, ποιητικοῦ καὶ περιπαθοῦς πολιτισμοῦ τῆς μυθικῆς Ἑλλάδος; Καθὼς οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, κατὰ τὰ συμπόσια αὐτῶν, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς εὐθυμίας των, περιέφερον ἐνώπιον τῶν συνδαιτυμόνων ὁμοίωμα νεκροῦ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων, ἔλθετε νὰ ἐπαναφέρωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ στιγμὴν μίαν τοὐλάχιστον εἰκόνα τῆς νεκρᾶς ἐκείνης ἐποχῆς, καὶ νὰ σκεφθῶμεν ὅτι, καθὼς ἀπέθανεν ὁ κόσμος ἐκεῖνος τῶν μύθων καὶ τοῦ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον σήμερον περιφρονοῦμεν ὡς παιδαριώδη καὶ φαντασιόπληκτον, οὕτω, τίς οἶδεν, ἴσως καὶ τὸ σημερινὸν πνεῦμα τῆς ρικνῆς θετικότητος καὶ ὑλιστικῆς ἐπιστήμης ἐξαλειφθῇ ποτε ὑποχωροῦν εἰς ἐποχὴν νέαν ἀληθοῦς ἔρωτος καὶ καλλιτεχνίας!

Λησμονήσωμεν λοιπόν, ἐὰν θέλετε, ἐπὶ στιγμὴν τὴν περὶ ἡμᾶς πραγματικότητα καὶ ἔλθετε μετ' ἐμοῦ ἱπτάμενοι ἐπὶ πτερύγων τῆς φαντασίας εἰς ἀρχαιοτάτην τινὰ ἐποχήν, εἰς ὡραίαν τινὰ διανθῆ, σκιεράν, πλήρη μύρτων καὶ δαφνῶν κοιλάδα. Δὲν εἴμεθα πλέον, ἐννοεῖται, ἐντὸς λέσχης πόλεως ἐμπορικῆς· ἄπαγε! Τὰ περὶ ἡμᾶς φαινόμενα εἶνε ἁπλῆ ἀπάτη τῆς ὁράσεως. Κατ' ἀλήθειαν ὁρίζων ἡμῶν εἶνε ὁ γόης τῆς Ἀττικῆς ὁρίζων καὶ ἐποχὴ ἡμῶν εἶνε ἡ ἐν τῇ ὁμίχλῃ τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων μόλις εὐκρινῶς διαγραφομένη ἐποχή.

Εἶναι τοῦ Μαΐου τὰ μέσα καὶ ὁ χλοερὸς Ὑμηττός, ὁ κατὰ τὸν Ὀβίδιον διανθὴς ἐκεῖνος Ὑμηττός, ἁπλοῖ γραφικῶς πρὸς τὸν δύοντα ἥλιον τὰ καταπράσινα καὶ λοφώδη κράσπεδά του. Οὐρανὸς γαλανὸς ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ μεταδίδουν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τὴν γαλήνην, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸν ἔρωτα, νομίζεις ὅτι περιβάλλει δι' ἀγκαλῶν σαπφειρίνων τὴν μουσοφίλητον ἐκείνην γῆν. Καὶ

ἐνῷ ὁ Ἀπόλλων ὀλισθαίνει πρὸς τὸν ὁρίζοντα ἐν μέσῳ ῥοδοχρόου ὁμίχλης, τὰ πτηνὰ τὸν χαιρετίζουσι διὰ τοῦ τελευταίου αὐτῶν κελαδήματος. Πλὴν τούτων ὅμως ἡ ἐξοχὴ εἶναι σιωπηρά· μακρόθεν δὲ μόνον ἀκούονται ἐνίοτε τὰ βελάσματα τῶν προβάτων, ἅτινα ὁ ποιμὴν ἐπαναφέρει φαιδρὰ καὶ σκιρτῶντα εἰς τὴν μάνδραν των.

Ὥρα γοητευτική! Ἐάν ποτε προσευχὴ ἀνθρώπου ἀνῆλθε πρὸς τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ καρδίας περιπαθοῦς, ἢ ἐὰν ἀνέφλεξέ ποτε στήθη θνητοῦ βαθὺς καὶ πιστὸς καλῆς παρθένου ἔρως, ὤ! βεβαίως τοιαύτη προσευχή, τοιοῦτος ἔρως, κατὰ τοιαύτην τινὰ ὥραν ἐγεννήθησαν.

Ἐν μέσῳ μικρᾶς τινος κοιλάδος, ὅλης πρασίνης, μικρὸν ἄλσος συναθροίζεται ἐκ δένδρων καὶ θάμνων χαμηλῶν. Νομίζεις ὅτι εἶναι ὅασίς τις χαρίεσσα, διότι εἶναι σηκὸς δενδρόφυτος, ἀλλὰ πυκνός, πολὺ πυκνὸς καὶ πλήρης δρόσου, σκιᾶς καὶ μυστηρίου· ὡς ἂν εἰ θεά τις, φεύγουσα τὰς ἐπιμόνους ἀναζητήσεις ὀχληροῦ ἐραστοῦ, ἀνεβλάστησεν αὐτὸν τύψασα τὴν γῆν διὰ τοῦ καλλισφύρου ποδός της ἵνα κρυβῇ ἐντὸς τοῦ χλοεροῦ ἐκείνου μελάθρου. Ἐκεῖ ἡ πλάτανος ἡ ἀμφιλαφής, ἡ κόμαρος, ἡ λιβανωτίς, ἡ δάφνη καὶ ἡ πένθιμος μύρτος διαχέουσι τὰ μῦρά των καὶ ὅλη ἐκείνη τῶν μυροβόλων θάμνων ἡ συστὰς μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ὑψηλῆς χλόης ὑποφρίσσει διαπνεομένη ὑπὸ τῆς γλυκείας πνοῆς τῶν ζεφύρων καὶ ὑπὸ αὔρας ζωογόνου.

Ἄς πλησιάσωμεν. Φλοῖσβος ῥέοντος ὕδατος ἀκούεται μιγνυόμενος μετὰ τοῦ θροῦ τῶν σειομένων φύλλων. Εἶναι πηγή τις ἱερὰ καὶ λέγουσιν ὅτι εἶναι πηγὴ τῆς Ἠοῦς, ἀναβλύσασα ἐκεῖ καθ' ἣν ἡμέραν αὕτη ἔκλαυσε τὴν ἀθανασίαν τοῦ Τιθωνοῦ, τοῦ φιλτάτου συζύγου της. Ἡ δυστυχὴς Ἠώς! Ἠξεύρετε τί ἔπαθεν; ἀκούσατε καὶ οἰκτείρατέ την. Ἦτο θεὰ καί, ἐννοεῖτε, ὅτι ἦτο ἀθάνατος. Αἴ! καὶ μήπως δὲν ζῇ καὶ σήμερον ἐπίσης ἀνθηρά, ἐπίσης δεκαεξαετοῦς κόρης ὡς καὶ τότε ἔχουσα τὴν ἀνθηρότητα καὶ χάριν; Καὶ τίς ἐξ ὑμῶν δὲν γνωρίζει τὴν ῥοδοδάκτυλον, τὴν κροκόπεπλον ἐκείνην νεάνιδα ἥτις καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐν σχήματι ῥοδοχρόου φωτὸς προκύπτουσα ἐξ ἀνατολῶν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ προαγγέλλει τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου; Ἀλλὰ φεῦ! ἦτο γυνὴ καί, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες, εἶχε καὶ αὐτὴ εὐαίσθητον καρδίαν. Μίαν ἡμέραν εἶδε τὸν Τιθωνόν, νεαρὸν κυνηγόν, οὐχὶ θεὸν τὴν γέννησιν· ἄνθρωπον θνητόν, ἀλλὰ θεὸν κατὰ τὸ κάλλος. Ἔλεγες ὅτι ἦτο ὁ Ἀπόλλων, ὁ ξανθοκόμης Ἀπόλλων καί, ἐὰν ἠρώτα τις τὴν Ἠώ, βεβαίως θ' ἀπήντα αὕτη ὅτι ἦτο καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀκόμη εὐειδέστερος. Τὴν εἶδε, τὸν εἶδε, ἠγαπήθησαν. Τί περιέχεται εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην ταύτην λέξιν, δὲν εἶναι βεβαίως ἀνάγκη νὰ τὸ ἀναπτύξῃ τις. Καὶ τίς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δὲν ἠγάπησεν ἢ δὲν θ' ἀγαπήσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

Ὁ Τιθωνὸς ἠγάπα τὸ κυνήγιον· ἡ δὲ Ἠὼς ἠγάπα πολὺ τοὺς κυνηγούς· καὶ τὸ λέγω ἵνα τὸ μάθωσιν οἱ λάτρεις τῆς κυνηγέτιδος Ἀρτέμιδος διὰ κάθε ἐνδεχόμενον· διότι ὁ ἔρως τῆς Ἠοῦς δὲν εἶναι ἐκ τῶν σημερινῶν μεταλλικῶν ἐκείνων ἐρώτων, οἵτινες ἐὰν ἀναλυθῶσι χημικῶς θὰ εὑρεθῶσι περιέχοντες 80 τοὐλάχιστον τοῖς % χρυσόν. Ὁ ἔρως τῆς Ἠοῦς εἶναι ἔρως ἁγνός, ἀλλὰ καὶ μεγάλης ὁλκῆς, διότι ἡ ἁβρὰ αὕτη νεᾶνις ἔχει μίαν κακὴν συνήθειαν· δὲν κλέπτεται ὑπὸ τῶν ἐραστῶν της, ἡ εὐλογημένη, ἀλλὰ συνειθίζει ἀκριβῶς τοὐναντίον· κλέπτει δηλαδὴ αὐτὴ καὶ ἁρπάζει τὸν ἐρώμενον καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὰ θεῖά της δώματα. Ἥρπασε τὸν Ἀστραῖον, ἀπήγαγε τὸν Ὠρίωνα, ἔκλεψε τὸν Κλῦθον, συνέλαβε τὸν Τιθωνὸν καὶ θὰ σᾶς εἴπω κατωτέρω τί ἔκαμεν εἰς τὸν Κέφαλον.

Εἶναι λοιπὸν ἐπίφοβος ὁ ἔρως τῆς Ἠοῦς· καὶ ὅμως τίς ἐκ τῶν κυνηγῶν, εἴπετέ μοι, τίς δὲν ἀγαπᾷ τὴν Ἠώ, τὴν ῥοδοδάκτυλον αὐτὴν παρθένον, ἥτις τόσον φιλάρεσκον ἀλλὰ καὶ τόσον γλυκὺ ἔχει τὸ μειδίαμα ὁσάκις ἀπὸ τῶν ἄκρων ἀνατολῶν δειλή, ὑπερυθριῶσα, συμπαθής, προβαίνει καὶ χρωματίζει τὰ ὄρη καὶ τὰ δένδρα;

Εἶδε τὸν Τιθωνὸν ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ κοιλάδι τοῦ Ὑμηττοῦ, τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ σᾶς περιέγραψα, ὡραῖον, εὐμελῆ, ῥωμαλέον, ἐπιχαρίτως φέροντα τὸ θηρευτικὸν αὐτοῦ τόξον καὶ καταβᾶσα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἦλθε καὶ ἐστάθη πλησίον καί, ὅταν οὗτος ἐστράφη αἴφνης καὶ εἶδε τὴν θεάν—Τιθωνέ, τῷ εἶπεν αὕτη, σ' ἀγαπῶ.

Παρῆλθον ἐκεῖ γλυκεῖαι στιγμαὶ καὶ ὅτε ἡμέραν τινὰ (παραμονὴν νέου ἔτους), ἡ Ἠώς, ἀναβᾶσα τὰς βαθμίδας τοῦ Ὀλύμπου, παρεκάλεσε τοὺς ἐκεῖ συνεδριάζοντας θεοὺς μίαν καὶ μόνην νὰ τῇ δώσωσι χάριν, ἠξεύρετε τίνα χάριν ἐζήτησε τότε παρ' αὐτῶν; ἐζήτησε τὴν ἀθανασίαν τοῦ Τιθωνοῦ.

— Ἄ! μεγάλην χάριν μᾶς ζητεῖς, εἶπε τότε ὁ Ζεύς. Αὐτὰ παθαίνει κανεὶς ὅταν ἦναι εὔκολος εἰς δῶρα, προσέθηκεν ὑποβλέπων τὴν παρακαθημένην ζηλότυπον Ἥραν καὶ προσποιούμενος ὅτι δῆθεν ἠρνεῖτο τὴν απονομὴν τῆς χάριτος. Ἀλλ' ἐπενέβη ἡ Ἀφροδίτη καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἄρης, ὅστις κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔτυχε νὰ τὰ ἔχῃ πολὺ καλὰ μὲ τὸν Ἥφαιστον, καὶ ὁ Ζεὺς ἐκάμφθη. Ἡ ἀλήθεια ἦτο ὅτι ὁ Ζεὺς εἶχε προσφάτως μόλις ἀπιστήσει πρὸς τὴν Ἥραν, τὴν αἰωνίως ζηλότυπον ἐκείνην σύζυγόν του καί, ἐπειδὴ μόλις εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργὴν αὐτῆς, προσε-

πάθει νὰ φαίνηται ἐνώπιόν της ἄγριος καὶ δύστροπος πρὸς πᾶσαν ἄλλην γυναικείαν καλλονήν, ὁ πανοῦργος!

— Τί λέγεις καὶ τοῦ λόγου σου; στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὴν Ἥραν.

— Ἐγὼ νομίζω, ἀγαπητέ μου φίλε, τῷ εἶπεν αὐτὴ πονηρῶς ὑπομειδιῶσα, ὅτι, ἀφοῦ τέλος πάντων εἶναι αὔριον πρώτη τοῦ ἔτους, δύνασαι νὰ δώσῃς εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν κόρην ὡς δῶρον τὴν χάριν τὴν ὁποίαν σοὶ ζητεῖ, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ δύο ὅρους.

Ἡ Ἠώς, ἥτις κλαίουσα ἱκετικῶς εἶχε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀμφοτέρας τὰς παλάμας, ἤνοιξεν ὀλίγον τοὺς δακτύλους καὶ παρετήρησε κρυφίως διὰ μέσου αὐτῶν τὴν Ἥραν μετ' ἀνησυχίας. Ἡ Ἠὼς δὲν ἠγάπα καθόλου τοὺς ὅρους καὶ μάλιστα ὅταν ὑπηγορεύοντο ὑπὸ τῆς Ἥρας.

Ἡ Ἥρα ἔκυψε πρὸς τὸ οὖς τοῦ Διὸς καὶ τῷ ἐψιθύρισέ τινας λέξεις.

— Ἂς ἦναι, εἶπεν ὁ Ζεὺς χωρὶς ν' ἀπολέσῃ ποσῶς τὴν ἀταραξίαν του. Πλησίασον, μικρά μου.

Ἡ Ἠὼς προὐχώρησε βήματά τινα.

— Τὸν ἀγαπᾷς λοιπὸν πολὺ αὐτὸν τὸν Τιθωνόν; αἴ;

— Ὦ! ὑψιβρεμέτα, καὶ εἶναι νὰ μὴ τὸν ἀγαπᾷ κανείς; ἀπήντησεν ἡ Ἠὼς μὲ τόνον ἐρωτολήπτου κόρης, ἥτις περιμένει τὴν πατρικὴν συγκατάθεσιν εἰς γάμον ποθητόν.

Ἠξεύρεις ὅμως, κυρία μου, προσέθηκεν ὁ Ζεὺς σοβαρευόμενος, ὅτι παρὰ πολὺ ἀκούονται τὰ κατορθώματά σου εἰς τὸν Ὄλυμπον; Ἀκούεις ἐκεῖ! Μία θεὰ τῆς ἡλικίας σου καὶ νὰ κάμνῃ τόσον θόρυβον! Ἄ! αὐτὸ εἶναι πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν μοῦ κάμνει διόλου καλὴν ἐντύπωσιν.

— Νεφεληγερέτα, συγγνώμην, εἶμαι κόρη ἄγαμος, εἶπεν ἡμικλαίουσα ἡ Ἠώς, καὶ δὲν ἔβλαψα κανένα ἕως τώρα.

Ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον: ἐσὺ ὁ γέρων, ὁ σύζυγος τῆς Ἥρας, ὁ πατὴρ τόσων ἀνδρῶν καὶ τόσων θεῶν, εἶσαι τόσον παραλυμένος ὥστε καθ' ἑκάστην ἀναστατόνεις τὸν κόσμον μὲ τοὺς ἔρωτάς σου,

Κύκνος ἐδῶ, ταῦρος ἐκεῖ, χρυσῆ βροχὴ παρέκει,

καὶ ἐγὼ ἡ ὁποία εἶμαι ἄγαμος καὶ δὲν ὤμοσα πίστιν εἰς κανένα, σοῦ κάμνω ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ἔρωτάς μου;

Ὁ ὑπαινιγμὸς ἦτο λεπτὸς καὶ ὁ Ζεὺς δὲν τὸν ἐνόησε· τὸν ἐνόησεν ὅμως ἡ Ἥρα καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς ὡραίας Ἠοῦς βλέμμα συμπαθές. Τοιοῦτος εἶναι ὁ κανών· πάντοτε αἱ γυναῖκες μᾶς ἐννοοῦσιν ἐνῷ ἡμεῖς σπανίως ἐννοοῦμεν αὐτάς!

— Ἐν τούτοις, ὑπέλαβεν ὁ Ζεὺς θέλων νὰ βασανίσῃ ὀλίγον τὴν δυστυχῆ κόρην, τί νὰ γίνεται ἆρά γε ὁ κυνηγὸς ἐκεῖνος, ὁ Ἀστραῖος;...

Ἡ Ἠὼς ἐχαμήλωσε τὰ ὄμματα, ἀκούσασα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἐραστοῦ της.— Ἐδῶ εἶναι ποῦ τὰ ἐχαλάσαμεν! ἐσκέφθη.

— Καὶ δὲν μοὶ λέγεις δά, ἐκεῖνος ὁ Ὠρίων, ὁ βασιλεὺς τῶν Βοιωτῶν, τί ἀπέγεινε; δὲν ἦτο, νομίζω, καὶ αὐτὸς κυνηγός; προσέθηκεν ὁ Ζεὺς ἀνηλεῶς.

Ἡ Ἠὼς ἔκρυψε καὶ πάλιν διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον.

— Ἀμμ' ἐκεῖνος ὁ καϋμένος ὁ Κλῦθος! ἄ! πολὺ ἀγαπᾷς, φαίνεται, τὸ κυνήγιον, δεσποσύνη.

Ἡ Ἠὼς ἔπεσε γονυπετής.

Τότε συγκινηθεὶς τέλος πάντων ὁ Ζεὺς ἔκυψε πρὸς τοὺς ἑκατέρωθεν αὐτοῦ καθημένους θεούς, ὡς πρόεδρος δικαστηρίου συλλέγων τὰς ψήφους, καί, ἀποταθεὶς πρὸς τὴν Ἠῶ:

— Ὑπὸ δύο ὅρους, εἶπεν, ἀπονέμω τὴν ἀθανασίαν εἰς τὸν Τιθωνόν σου. Ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι ὅτι δὲν θά μοι ζητήσῃς περὶ αὐτοῦ ποτὲ πλέον ἄλλην χάριν, καὶ ὁ δεύτερος....

— Ὁ δεύτερος; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ἡ Ἠώς.

— Ὁ δεύτερος, ὅτι θὰ τὸν λάβῃς σύζυγόν σου.

Δὲν διέσωσεν ἡ ἱστορία τίνα μορφασμὸν ἔκαμεν ἡ ἐρωτόληπτος Ἠὼς ἀκούσασα τὸν δεύτερον ὅρον. Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν εὗρεν αὐτὸν δυσβάστακτον, διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἁρπαγεὶς ὁ Τιθωνὸς μετηνέχθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν δώδεκα θεῶν, παρανύμφων ὄντων τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἡ Ἠὼς συνεζεύχθη καθ' ὅλους τοὺς τύπους μετὰ τοῦ τεθαμβωμένου ἐραστοῦ, τοῦ Ἑρμοῦ συντάξαντος τὴν προσήκουσαν ληξιαρχικὴν πρᾶξιν.

Ἐντούτοις τὸ κακεντρεχὲς μειδίαμα δὲν ἐξηλείφθη ἐκ τῶν χειλέων τῆς Ἥρας· μετεδόθη μάλιστα ἐὰν θέλετε καὶ εἰς τὰ χείλη τοῦ Διός. Ἀλλ' οἱ ἐρῶντες εἶναι τυφλοὶ καὶ οὐδέτερος τῶν συζύγων παρετήρησε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο.

Παρετέθη τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου ἐκ νέκταρος καὶ ἀμβροσίας, οἰνοχοούσης τῆς Ἥβης, διότι δὲν εἶχεν ἀκόμη διαδεχθῇ αὐτὴν ὁ Γανυμήδης. Λαβὼν δὲ τότε ὁ Ζεὺς τὸν κρατῆρα τοῦ νέκταρος ἀνὰ χεῖρας, ἠγέρθη καὶ μετ' αὐτοῦ ἠγέρθησαν πάντες οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαί.

Ἐσείσθη δὲ ὁ μέγας Ὄλυμπος.

— Τιθωνέ, τῷ λέγει ὁ Ζεύς, ἔσο ἀθάνατος!

Καὶ ἀμέσως ἐξηλείφθη ἡ ὀπτασία ἐκείνη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Τιθωνοῦ, εὑρέθη δὲ οὗτος μετὰ τῆς φιλτάτης συζύγου εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ ἐντὸς λαμπροῦ μεγάρου ἀδαμαντοφωτίστου.

Ἐκεῖ ἐφώλευσεν ἥσυχος καὶ εὐδαίμων ὁ ἐ-

ρως αὐτῶν. Ἀλλὰ φεῦ! κλαύσατε τὴν δύστηνον Ἠώ, ψυχαὶ συμπαθεῖς. Παρῆλθον ἔτη καὶ ἄλλα ἔτη καὶ μίαν ἡμέραν ἐνῷ ὁ Τιθωνὸς ἐκοιμᾶτο βεβυθισμένος εἰς ὄνειρα τερπνά, κύψασα εἶδεν ἡ Ἠὼς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ λευκάς τινας τρίχας ἐπὶ δὲ τοῦ μετώπου καὶ τῶν παρειῶν του ρυτίδας τινὰς αὐλακιζούσας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

Θὰ σᾶς φανῇ παράδοξον καὶ ὅμως εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ Ἠώς, ἡ ἀείποτε ροδόχρους Ἠώς, ὠχρίασε τότε. Τὰ πάντα ἀπεκαλύφθησαν αὐτῇ· οἱ δύο ἐκεῖνοι ὅροι, ἀφ' ὧν ὁ Ζεὺς τῇ ὑποβολῇ τῆς Ἥρας εἶχεν ἐξαρτήσει τὴν ἀθανασίαν τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τὸ κακεντρεχὲς ἐκεῖνο μειδίαμα τῆς ζηλοτύπου Ἥρας. Τὰ πάντα κατενόησε τότε καὶ μία μορφὴ ἀπαισία, ὡσεὶ Ἐμπούσης μορφή, διεγράφη ἀπέναντι αὐτῆς ἐν τῇ σκιᾷ· καὶ ἡ δύστηνος Ἠὼς ἔφυγεν ὀλολύζουσα:

— Τὸ γῆρας! Τὸ γῆρας!

Ἡ ἄφρων εἶχε ζητήσῃ παρὰ τῶν θεῶν τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἐραστοῦ, ἐλησμόνησεν ὅμως νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν αἰωνίαν αὐτοῦ νεότητα, καὶ τὸ γῆρας ἤρχετο, ἤρχετο μετὰ τῆς ψυχρᾶς πνοῆς του, μὲ τοὺς ἐρρυτιδωμένους καὶ σκελετώδεις δακτύλους του, μὲ τὸ κατεσκληκὸς ἐκεῖνο σῶμά του, πατοῦν καὶ μαραῖνον τῶν ἐρώτων αὐτῆς τὰ καλλίχροα ἄνθη.

Δύστηνε Ἠώς!

B'.

Ἦτο νύξ, νὺξ χειμῶνος. Τὰ νέφη διωκόμενα ὑπὸ λυσσώδους βορρᾶ, ὅμοια πρὸς ἀγέλην τερατωδῶν θηρίων, ἐχύνοντο ἀπὸ τοῦ Ὑμηττοῦ ἐπὶ τὸν Σαρωνικόν, ἐνῷ ἡ φθίνουσα Ἑκάτη ὥρμα διὰ μέσου αὐτῶν πρὸς βορρᾶν, ὡς πελώριος ἀστὴρ διάττων.

Ἔφρισσεν ὁ διανθὴς Ὑμηττὸς ὑπὸ τὸν ἄνεμον, κατεσείοντο δ' αἱ κορυφαὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ θάμνων καὶ εἰς τὸν συριγμὸν τοῦ βορρᾶ ἐνόμιζες ὅτι οἱ θάμνοι ἐκεῖνοι ἦσαν φάσματα λυσίκομα ὀλοφυρόμενα ἐπὶ νεκροῦ.

Ἄπελπις, μὲ λελυμένην ὡσαύτως τὴν κόμην καὶ φρενιτιῶσα ἔτρεχεν ἡ Ἠὼς ἐπὶ τῶν δυτικῶν τοῦ Ὑμηττοῦ λοφίσκων ἐν μέσῳ ἐκείνης τῆς νυκτός. Ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῆς ὡσεὶ αὐτομάτως ἐφέρετο πρὸς τὴν μικρὰν ἐκείνην κοιλάδα τὴν ὁποίαν ἐν ἀρχῇ ὁμοῦ εἴδομεν. Ἤρχετο νὰ ἴδῃ τὴν θέσιν ἐκείνην, τὸν τόπον ἐκεῖνον τὸν λατρευτόν, ἔνθα αὐγήν τινα ἐαρινὴν εἶχε ἰδεῖ τὸν περίφιλτον αὐτῆς Τιθωνὸν εἰκοσαέτη κυνηγόν, ἀκμαῖον, ὡραιότατον, ἔνθα τῷ εἶπε τὸ πρῶτον ἐκεῖνο «Σ' ἀγαπῶ», τὸ ὁποῖον ποτέ, ὤ! ποτὲ δὲν λησμονεῖται.

Ἰδοὺ ὁ τόπος, νά, ἐκεῖ ἵστατο ἐκεῖνος ἐνεδρεύων τὸ θήραμα, ἐνῷ μὲ τὴν ξανθὴν αὐτοῦ κόμην ἔπαιζεν ἡ φιλοπαίγμων αὔρα. Ἰδοὺ ὁ λίθος ἐφ' οὗ ἐπάτει ἐπιχαρίτως ὁ ἀριστερὸς αὐτοῦ πούς. Ἰδοὺ ἡ μύρτος, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἔστη κατ' ἀρχὰς ἀπολαύουσα τῆς θέας του ἡ δύστηνος Ἠώς. Τὰ πάντα εἶν' ἐκεῖ, τὰ πάντα, καὶ αὐτὴ ἡ ἐρωμένη, ἐπίσης νεαρά, ἐπίσης ὡραία ὡς καὶ ἄλλοτε. Διατί ὅμως δὲν εἶναι πλέον ἐκεῖ ὁ Τιθωνὸς ἐκεῖνος, ὁ εἰκοσαέτης ἐκεῖνος Ἀπόλλων; Ποῦ εἶναι λοιπόν;

Δὲν ὑπάρχει ὀδύνη μεγαλειτέρα, εἶπεν ὁ μέγας τῆς Ἰταλίας ποιητής, τῆς ὀδύνης τοῦ ν' ἀναπολῇ τις ἡμέρας παρελθούσης εὐτυχίας ἐν ἡμέραις συμφορᾶς.

Οὐδεὶς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν ἔκφρασιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἠοῦς, ἀναζητούσης ἐν τῇ κοιλάδι ἐκείνῃ τὰ ἴχνη καλλονῆς καὶ εὐδαιμονίας ἐξαφανισθείσης.

— Δὲν εἶν' ἐδῶ, ἔλεγεν, ὁ τόπος ἔνθα τὸν εἶδον κατὰ πρῶτον, πλήρη νεότητος, ρώμης καὶ ἔρωτος; Διατί σήμερον ἐμαράνθη ἡ νεότης του καὶ κατέπεσεν ἡ προτέρα ἀλκή του; Μήπως ἐγὼ δὲν ἔχω πάντοτε τὴν αὐτὴν νεότητα, τὸ αὐτὸ κάλλος, τὸν αὐτὸν ἔρωτα; Δὲν ἐπανέρχεται πάντοτε τὸ αὐτὸ ἔαρ, ὁ αὐτὸς χειμὼν ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ; Διατί τὰ πάντα ἔμειναν ἀναλλοίωτα καὶ μόνος αὐτὸς μετεβλήθη;

Τὴν ἐπῆραν τὰ δάκρυα καί, καλύψασα τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, ἔπεσεν ἐπὶ πέτρας τινός, ἡ δὲ κόμη της, ἡ χρυσῆ ἐκείνη κόμη, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Κύπρις ἐφθόνει, χυθεῖσα περὶ τὴν κεφαλήν της, ἐκάλυψε τοὺς λυγμοὺς αὐτῆς.

Ἔκλαιεν, ἔκλαιεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ἐνῷ ἐσύριζεν ὁ βορρᾶς καὶ ἔφριττεν ἡ χλόη. Τόσον πολὺ ἔκλαυσεν, ὥστε ἔκτοτε ἀπὸ τῆς πέτρας ἐκείνης ἀνέβλυσε πηγὴ διαυγεστάτου, ἀλλ' ὑποπίκρου νάματος, ὅπερ καὶ σήμερον ἀκόμη ρέει ἴσον κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους· τὸ δὲ ὕδωρ ἐκεῖνο εἶναι τῆς Ἠοῦς τὰ δάκρυα.

— Κατηραμένη νὰ ἦναι ἡ αἰωνία νεότης μου, ἔλεγε μεταξὺ τῶν λυγμῶν της, κατηραμένη ἡ ἀθανασία μου! ὁ ἔρως μου, κατηραμένος! Ἐὰν ἤμην θνητή, θὰ ἐμαραινόμην καὶ ἐγὼ μετ' ἐκείνου καὶ τὸ γῆρας ἤθελε καταλάβει ἡμᾶς ἀμφοτέρους, ὡς ὁ αὐτὸς παλμὸς ἐγέννησεν ἐν ἡμῖν τὸν ἔρωτά μας! Ἡ ἴση παρακμή μας ἤθελε διατηρεῖ ἴσον τὸν ἔρωτα ἡμῶν, ἐνῷ τώρα θὰ βλέπω ἐγὼ αὐτὸν καθ' ἑκάστην παρ' ἐμοὶ γηράσκοντα καὶ φθίνοντα, τοὺς ἄλλοτε ἐρωτύλους ἐκείνους ὀφθαλμούς του βαθμηδὸν ἀμαυρουμένους χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὸν τοιοῦτον μαρασμόν, εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὸν θάνατον!

Ἐσιώπησεν ἐπὶ στιγμήν, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ δύο μεγάλα δάκρυα ἔμειναν κρεμάμενα ἀπὸ τῶν μακρῶν βλεφαρίδων της.

— Τὸν θάνατον; εἶπεν ἐκπλήκτως· ἀλλ' ὁ Τιθωνὸς εἶναι ἀθάνατος, καὶ ὅμως ὁ Τιθωνὸς γηράσκει, φθίνει, μαραίνεται... Ζεῦ! ἕως πότε λοιπὸν θὰ προβαίνῃ τὸ γῆρας καὶ ἡ δυσμορφία του; Ὢ! εἶναι φρικῶδες, εἶναι ἀποτρόπαιον! Καὶ ἐγὼ ἡ ἀθλία εἶμαι ἡ ζητήσασα τὴν ἀθανασίαν του καὶ οὕτω καταδικάσασα αὐτὸν εἰς αἰώνιον γῆρας, τουτέστιν εἰς αἰωνίαν συμφοράν, χωρὶς νὰ δύναμαι πλέον νὰ ζητήσω δι' αὐτὸν καὶ τὴν αἰωνίαν νεότητα!

Πόση ἀλήθεια περιείχετο εἰς τὰς λέξεις ἐκείνας καὶ πόσον ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες δυστύχημα τῶν ἀνθρώπων τὴν θνητότητα!

Προὐχώρει ἐν τούτοις ἡ νὺξ καὶ προσήγγιζεν ἡ ἡμέρα, ἥτις ἔσχε τοῦτο τὸ παράδοξον ὅτι ἀνέτειλεν ἄνευ αὐγῆς. Καὶ ἡ Ἠὼς ἔκλαιε γοερῶς καὶ ἡνοῦντο οἱ κλαυθμοὶ αὐτῆς μετὰ τῆς στοναχῆς τοῦ ἀνέμου.

Γ'.

Ἔρρεεν ὅμως ἐν τοσούτῳ ὁ χρόνος ἀμείλικτος καὶ περιετέλλοντο οἱ ἐνιαυτοὶ ἀλληλοκρατούμενοι, εἰς μὲν τοὺς ἀνθρώπους διδόντες καὶ ἀφαιροῦντες τὴν ζωήν, τὸ κάλλος, τὴν νεότητα, εἰς δὲ τοὺς θεοὺς οὐδὲν διδόντες, οὐδὲν ἀφαιροῦντες.

Παρήρχοντο τὰ ἔτη καὶ ἡ Ἠὼς δὲν ἐλησμόνει τὴν μικρὰν ἐκείνην τοῦ Ὑμηττοῦ κοιλάδα, ἔνθα τοσοῦτο ηὐτύχησε καὶ τοσοῦτο ἐθρήνησεν· ἀλλ' ἤρχετο κατὰ πᾶν ἔαρ, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Μαΐου, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, κρυπτομένη εἰς τὸ ἄλσος ἐκεῖνο καὶ θρηνοῦσα τὴν ἀποπτᾶσαν αὐτῆς εὐδαιμονίαν, πιστὴ πάντοτε πρὸς τὸν δυστυχῆ αὐτῆς ἀθάνατον σύζυγον.

Παρῆλθον οὕτω πεντήκοντα, παρῆλθον ἑκατόν, παρῆλθον διακόσια εἴκοσι πέντε ἔτη καὶ ὁ Τιθωνὸς ἐγήρασκε πάντοτε, ἀλλά, φεῦ! πάντοτε ἔζη!

Ἐὰν ἠδύνατό τις νὰ κατέλθῃ τότε εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἀδαμαντοφώτιστον ἐκεῖνο μέγαρον τῆς δυσέρωτος Ἠοῦς καί, εἰσδύων εἰς τὰ ὑπερφυοῦς λαμπρότητος μέλαθρα αὐτοῦ, κατώρθου νὰ ἴδῃ τὸν καθ' Ὅμηρον ἀγαυὸν ἐκεῖνον Τιθωνόν, ἤθελεν ἰδεῖ θέαμα ἀθέατον.

Ἐν μέσῳ θαλάμου σκοτεινοῦ, ὅστις θὰ ἦτο καταφώτιστος ἐὰν μὴ πλούσια δέρματα σπανιωτάτων ζώων καὶ κητῶν θαλασσίων ἐκάλυπτον ἄνωθεν ἕως κάτω τοὺς ἐκ λυχνίτου τοίχους αὐτοῦ, θαλάμου θερμοῦ, διότι ἀρωματικὰ τῆς Ἰνδικῆς ξύλα καιόμενα περὶ αὐτὸν τὸν ἐθέρμαινον, ἔκειτο ἕτερος θάλαμος ἀποτελούμενος ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου πελωρίου μαργαρίτου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔκειτο κλίνη ἐκ ῥοδόχρου ἀδάμαντος μεγαλοπρεπής, μὲ πλούσια παραπετάσματα χρώματος κροκίνου.

Ἐπὶ τῶν περικεντήτων καὶ ἁπαλῶν αὐτῆς προσκεφαλαίων μικρὸς ὄγκος ἢ μᾶλλον σωρὸς μέλας ἡμικεκλιμένος ἔκειτο μὴ ἔχων σχῆμα σαφές, ἀλλ' ἐν τούτοις κινούμενος ἐνίοτε ὀλίγον. Ἐὰν ὁ θεατὴς ἐπλησίαζεν ἐπὶ μᾶλλον, ἤθελεν ἀκούσει λεπτήν τινα συριγματώδη ἀναπνοήν, ἐξερχομένην ἐκ τοῦ σωροῦ ἐκείνου καὶ ἤθελεν ἰδεῖ ἀραχνοειδές τι σῶμα μελαψόν, ὅμοιον πρὸς ἄνθρωπον, ἢ μᾶλλον σκελετὸν ζῶντα παράδοξόν τινα ζωήν, ἔχοντα ἀντὶ σαρκὸς βαρύτιμα χρυσοῦφαντα ἐνδύματα, φάσμα, ἔχον εἰς τὸ πρόσωπον ἀντὶ ὀφθαλμῶν δύο μαύρας ὀπάς, ῥῖνα μέλαιναν καὶ κρεμαμένην, κρανίον ἄτριχον, μέλαν, ἰξῶδες, σῶμα δὲ κυρτόν, τετυλιγμένον περὶ ἑαυτό.

Ἀπέναντι τῆς κλίνης μέγα καὶ κομψὸν ἀλλὰ παλαιὸν θηρευτικὸν τόξον ἦτο ἀπὸ τοῦ τοίχου ἐξηρτημένον μετὰ φαρέτρας πλήρους βελῶν.

Τὸ ἐρείπιον ἐκεῖνο ἦτο ὁ ἀθάνατος ἀλλ' ἤδη σοροδαίμων Τιθωνός, ὁ πρὸ διακοσίων εἴκοσι πέντε ἐτῶν διὰ τοῦ ἐξαισίου αὐτοῦ κάλλους τρώσας τὴν καρδίαν τῆς Ἠοῦς, τὸ δὲ τόξον ἐκεῖνο ἦτο τὸ θηρευτικὸν αὐτοῦ τόξον.

Ποῦ ἠδύνατο ἆρά γε ἡ ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων νὰ εὕρῃ ἐπιτυχεστέραν ἑαυτῆς εἰκόνα;

Ἐκεῖνο ἦτο λοιπὸν τὸ περιλάλητον λέχος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ τυφλὸς ποιητὴς τῆς Ἰωνίας ἔβλεπε τὴν Ἠῶ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀποχωριζομένην τοῦ φιλτάτου συζύγου καὶ ὁρμῶσαν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τοῦ τεθρίππου αὐτῆς ἅρματος καὶ πάλιν ἐπανερχομένην παρ' αὐτῷ·

Καὶ τοῦτο ἐπὶ 225 ἔτη!

Εὕρετέ μοι, παρακαλῶ, δύο κόρας ἀνθρώπων νεαράς, ἐχούσας τοσαύτην ὑπομονήν, τοσαύτην πίστιν, ἔρωτα τοσοῦτον, ὥστε ἐπὶ εἴκοσι πέντε μόνα ἔτη νὰ συζῶσι μετὰ τοῦ ζῶντος καὶ εἰδεχθοῦς σκελετοῦ τοῦ ἄλλοτε λατρευθέντος συζύγου, δαψιλεύουσαι αὐτῷ πᾶσαν μέριμναν, μειδιῶσαι παρόντος αὐτοῦ καὶ θρηνοῦσαι ἐν παραβύστῳ τὴν ἀποπτᾶσαν νεότητα!

Διότι πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ Ἠὼς δὲν ἔπαυε κλαίουσα ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ τοῦ Ὑμηττοῦ κοιλάδι ἅμα ἀρχομένῳ τῷ ἔαρι, καὶ διὰ τοῦτο νύκτα τινὰ τοῦ Μαρτίου ἤτοι τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος κατὰ τοὺς ἀρχαίους μηνὸς εὑρίσκομεν καὶ πάλιν τὴν Ἠῶ καθημένην ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ θέσει, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης πέτρας, καὶ κλαίουσαν μετὰ λυγμῶν.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ προτάξω ἐνταῦθα ἀξιοσημείωτόν τι γεγονός, ὅτι τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Ἀφροδίτη, συγκινηθεῖσα φαίνεται ἐκ τοῦ ἀτελευτήτου ἐκείνου τῆς κόρης κλαυθμοῦ, ἀπεφάσισε νὰ τὴν θεραπεύσῃ.

Κράξασα λοιπὸν τὸ πτερωτὸν αὐτῆς τέκνον εἰς τὸν ἐν Πάφῳ ναόν της, ἔκυψε πρὸς αὐτὸ καὶ μεταξὺ δύο φιλημάτων τὰ ὁποῖα τῷ ἔδωκεν εἰς τὰς στρογγύλας παρειὰς τῷ ὑπεψιθύρισε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς.

Ὁ Ἔρως ἐκίνησε δὶς ἢ τρὶς τὴν κεφαλήν του ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ἐκρέμασεν ἔξω τὴν γλῶσσάν του, ἔσυρεν ἐκ τῆς φαρέτρας του ἓν μικρὸν βέλος οὗ τὴν ἀκωκὴν ἐδοκίμασεν εἰς τοὺς ὀδόντας του, καί, πλαταγίσας τὸν γυμνὸν πόδα, ὡς πράττουσιν οἱ ἀγυιόπαιδες, ἐπὶ τοῦ λείου λιθοστρώτου τοῦ ναοῦ, ἔφυγε τρέχων πρὸς τὴν Ἀττικήν.

Δ'

Εἴχομεν ἀφήσει, ὡς ἐνθυμεῖσθε, τὴν Ἠὼ κλαίουσαν ἐν νυκτὶ ἐντὸς τοῦ πυκνοῦ ἐκείνου ἄλσους τῆς μικρᾶς τοῦ Ὑμηττοῦ κοιλάδος.

Αἴφνης θροῦς φύλλων ἠκούσθη ὄπισθεν αὐτῆς· στραφεῖσα δὲ αὕτη μὲ καταβρέκτους ἐκ τῶν δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδεν ὄπισθεν αὐτῆς θέαμα παράδοξον. Νεαρὸς κυνηγός, οὗ τὴν ὄψιν ἐφώτισε στιγμιαίως ἡ σελήνη, ἐνῷ ἤρχοντο ὑποφώσκουσαι αἱ πρῶται τῆς ἡμέρας αὐγαί, ἵστατο ὄρθιος εἰς ἀπόστασιν δύο μόλις βημάτων ἀπὸ τῆς Ἠοῦς ἐν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς ἐκείνῃ θέσει ἔνθα πρὸ διακοσίων εἴκοσι πέντε ἐτῶν ἵστατο ὁ Τιθωνὸς καθ' ἣν στιγμὴν τὸ πρῶτον ἡ Ἠὼς τὸν εἶδε.

Κράνος ἐκ δέρματος ἀλώπεκος ἐκάλυπτε τὴν ἀρρήτου καλλονῆς κεφαλήν του, ἀφ' ἧς κατάμελανες βόστρυχοι πλουσίας κόμης ἔρρεον ἐπιχαρίτως ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ.

Ὀφθαλμοὶ μέλανες καὶ βαθεῖς ὑπὸ μελαίνας ὀφρῦς ἐξετόξευον βλέμμα φλογερόν, χείλη δὲ προπετῆ ἐνέφαινον ἐν αὐτῷ σθένος βουλήσεως καὶ ἀρρενωπὸν χαρακτῆρα.

Εἶχε τὸν ἀριστερὸν πόδα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης πέτρας, ἐφ' ἧς ἄλλοτε καὶ ὁ Τιθωνός· παρὰ δὲ τοὺς πόδας του προέβαλλον τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν φύλλων δύο ὡραῖοι, μεγαλόσωμοι, δασύμαλλοι, μέλανες κύνες, ἀτενίζοντες τὴν θεὰν διὰ τῶν ἡμέρων καὶ νοημόνων αὐτῶν ὀφθαλμῶν.

Ἡ ἀριστερὰ τοῦ νεανίου χεὶρ ἐκράτει ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν ἄκρων τόξον μακρόν, καθέτως ἐπὶ τῆς χλόης ἐρειδόμενον, ἐνῷ ἡ δεξιὰ ἐπιχαρίτως ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ὀσφύος του ὑπὸ τὴν φαρέτραν τῶν βελῶν.

Ἦσαν ἡ νεότης, τὸ κάλλος καὶ ἡ ῥώμη ὁμοῦ συνηνωμένα ἐν ἐκείνῳ τῷ σώματι. Ἦτο ὁ Τιθωνὸς πρὸ διακοσίων εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ἀλλὰ πολλῷ ἐκείνου ὡραιότερος!

Ὁ ἄγνωστος προσήλου ἐπὶ τῆς Ἠοῦς βλέμμα συμπαθείας καὶ ἐκπλήξεως.

Ὦ κάλλος, δῶρον τ' οὐρανοῦ ἀθάνατον, ὁ μόνος ἡμῶν παρήγορος ἄγγελος ἐν τῷ ἀθλίῳ τούτῳ κόσμῳ, τί εἶσαι ἆρά γε, ἐκ τίνος οὐσίας συνίστασαι καὶ διατί ἔχεις ἐφ' ἡμῶν τοσαύτην ἰσχύν; Ὦ! εἶσαι θεία ἰδιότης καὶ σὺ μόνον δὲν ἔσχες ποτὲ ναόν, διότι ναός σου εἶναι πᾶσα καρδία παλλομένη!

Ἡ Ἠὼς εἶδε τὸν ἄγνωστον διὰ μέσου τῶν δακρύων της καὶ ἀνεσκίρτησεν. Ἡ πρώτη ἰδέα ἥτις τῇ ἐπῆλθεν εἰς τὴν θέαν του, ἦτο ὅτι ἔβλεπε τὸν Τιθωνόν, ἀνακτήσαντα τῷ ἐλέει τοῦ Διὸς τὴν προτέραν αὐτοῦ καλλονὴν καὶ νεότητα. Ἀλλ' εἶδεν ἀμέσως ὅτι ἠπατᾶτο καὶ ἠγέρθη συγκεχυμένη καὶ αἰδήμων ἐνώπιον τῆς καλλονῆς τοῦ νεαροῦ κυνηγοῦ.

— Ὡραία κόρη, τῇ εἶπεν οὗτος διὰ φωνῆς ἀργυροήχου καὶ περιπαθοῦς, διατί κλαίεις τοσούτῳ πικρῶς κατὰ τοιαύτην ὥραν καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦτον τὸν ἔρημον; Μήπως ὁ ἐραστής σου ἐγένετο ἄπιστος πρὸς σέ, ἄλλου ἔρωτος ὑποστὰς τὴν γοητείαν; Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον! Κάλλος τοιοῦτο δὲν ἔχει ἀντίζηλον ποτέ. Μήπως τυχὸν ἀπέθανεν ὁ ἐραστής σου;

— Ὄχι, ἀπήντησεν σιγαλὰ ἡ Ἠώς· δὲν ἀπέθανε, δὲν δύναται ν' ἀποθάνῃ!

Καὶ κατέπνιξε λυγμόν.

— Ὡραία κόρη, ἀντεῖπεν ὁ ἄγνωστος, δὲν ἐννοῶ τοὺς λόγους σου. Ἴσως τῆς Ἀφροδίτης τὸ τέκνον ὑπῆρξε σκληρὸν πρὸς σέ· ἴσως ὁ Ἄρης ἢ ὁ Ποσειδῶν παρέδωκε πρὸς τὸν Χάρωνα τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδίας σου. Ἀλλ' εἶμαι Κέφαλος ὁ κυνηγός, υἱὸς τοῦ Αἰολίδου Δηΐονος, βασιλέως τῆς Φθιώτιδος, καὶ μὰ τοὺς θεοὺς τῶν ὀρέων καὶ τῶν κυνηγῶν, μὰ τὴν Ἠῶ, τὸν Πᾶνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, θὰ πράξω ὅ,τι θέλεις ἵνα οἱ ὡραῖοι οὗτοι ὀφθαλμοὶ παύσωσιν νὰ κλαίουν καὶ τὰ ὡραῖα ταῦτα χείλη μειδιάσωσιν.

Ἡ Ἠὼς ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἠτένισε τὸν νέον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὅταν μετὰ μακρὰν σειρὰν νεφελωδῶν καὶ βροχερῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς νομίζεις ὅτι εἶναι πλὰξ μολυβδίνη, διασχισθῇ αἴφνης εἰς ἐλάχιστόν τι μέρος τὸ πένθιμον ἐκεῖνο τῶν νεφῶν παραπέτασμα καὶ διαγελάσῃ γαλανὸς ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς καὶ προκύψῃ ἀπ' ἐκεῖ ὁ ποθητὸς ἥλιος, τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ ἀκτὶς ἐκείνη τοῦ ἡλίου δὲν ἔχει τόσην γλυκύτητα ὅσην εἶχεν ἐκεῖνο τὸ βλέμμα τῆς Ἠοῦς ἀπὸ τῶν δακρυβρέκτων ὀφθαλμῶν της.

Διότι δὲν ὑπάρχει νομίζω γλυκύτερον μειδίαμα τοῦ ἀνατέλλοντος ἐπὶ ὀφθαλμῶν δακρυβρέκτων.

— Κέφαλε, τῷ εἶπε, σοὶ εὐγνωμονῶ διὰ τὴν προσφοράν σου ταύτην καὶ τοὺς ὅρκους σου. Καίτοι κατὰ τῆς συμφορᾶς μου οὐδὲν σὺ δύνασαι νὰ πράξῃς, θὰ ἐνθυμῶμαι ἐγὼ πάντοτε τὴν τοσαύτην συμπαθῆ προθυμίαν σου· Χαῖρε· θὰ σ' ἐπανίδω καὶ πάλιν ἐδῶ.

Εἶπε καὶ διέσχισε τὸ φύλλωμα· ὅτε δὲ ὁ Κέφαλος ὥρμησε κατόπιν της ἵνα τὴν κρατήσῃ

δὲν εἶδε, δὲν ἤκουσε τίποτε πλέον. Μόνος ὁ ἄνεμος ἐξηκολούθει σείων τοὺς θάμνους, ἐνῷ ἡ ἡμέρα ἀνέτελλεν ἐπὶ νεφελώδους οὐρανοῦ.

Παρετήρησε μόνον εἰς τὸν ἀέρα ροδόχρουν τινὰ ἀτμώδη γραμμήν, ἥτις, ἐν εἴδει οὐρανίου τόξου ἀρχομένου ἀπὸ τῆς συστάδος ἐκείνης τῶν θάμνων, ὑψοῦτο πρὸς οὐρανὸν καὶ ἐχάνετο εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου.

— Ἦτο θεά! ἐσκέφθη ὁ Κέφαλος καὶ ἔμεινε σύννους.

Παρῆλθον δύο μῆνες καὶ ἦλθε τὸ ἔαρ καὶ ἦλθεν ὁ Μάϊος μὲ τὰ ἠράνθεμά του, μὲ τὰ ρόδα του· ἡ ζωὴ ἀνεγεννᾶτο πανταχοῦ καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἡ γῆ στολισθεῖσα ἐπὶ τούτῳ μὲ τάπητα χλόης καὶ ἀνθέων, ἐκάλει πᾶσαν ψυχὴν εἰς ἀπόλαυσιν ἔρωτος.

Ἐνθυμεῖσθε τὴν γοητευτικὴν ἐκείνην δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν Μαΐῳ ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ καθὼς ἐν ἀρχῇ τὴν περιέγραψα ;

Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην σκηνὴ διάφορος παρίστατο παρὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην διανθῆ κοιλάδα. Ἐκεῖ θὰ ἐπανεύρωμεν τὸν Κέφαλον καὶ τὴν Ἠώ, ἀλλὰ καὶ ἄλλην τινὰ ψυχὴν πολὺ ὡραιοτέραν τῆς Ἠοῦς, ἄλλην τινὰ κόρην ἁγνήν, ἄγευστον ἔρωτος, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας νομίζεις ὅτι πλασθεῖσαι ἵνα γίνωσι θεαί, κατὰ λάθος ἐγένοντο θνηταὶ καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσιν ὅλην τῶν θεαινῶν τὴν καλλονὴν καὶ ὅλην τῶν θνητῶν κορασίων τὴν ἁγνότητα.

Τίς ἦτο ἡ ἁβρὰ ἐκείνη κόρη καὶ τί ᾐσθάνθη δι' αὐτὴν ὁ Κέφαλος; Πότε ἐπανεῖδεν οὗτος τὴν Ἠὼ καὶ τί προέκυψεν ἐκ τῶν δύο ἐκείνων αἰσθημάτων ;

Ὦ ! εἶναι πάντα ταῦτα λυπηρά, ἀλλ' ὡραία ἱστορία, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς διηγηθῶ ἐν ἄλλῃ ἑσπέρᾳ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ιωαννης Γ. Φραγκιας.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ὁ ταγματάρχης τότε ἐξῆλθεν. Ὁ καθαρὸς ἐξωτερικὸς ἀήρ, ὃν ἀνέπνευσε, πολὺ τὸν ἀνεκούφισεν. Ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ δημαρχεῖον, ὅπου ὁ Σαρβὲ τὸν ἀνέμενε. Ὁ Δυκᾶς καθ' ὁδὸν ὡμίλει αὐτῷ περὶ τῆς τακτικῆς, ἣν ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ. Ἄ! ἡ περίστασις ἐκείνη τῆς ἐφημερίδος· μὲ ὀλίγην περισσοτέραν ἐπιτηδειότητα πῶς ἠδύνατο νὰ τὴν στρέψῃ οὕτως ὥστε νὰ καταθορυβήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του! Συνελαμβάνετο ἐν αὐτῇ ὁ Γκαρούς—διότι ὁ ***Ἔγχελυς τοῦ Μελὲν*** ἦτο ὁ Γκαρούς αὐτούσιος— ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλήματι συκοφαντίας, ἐπὶ διαδόσει ψευδῶν εἰδήσεων, ἐπὶ ἐκλογικῇ πλεκτάνῃ.

— Τί ἐπιτυχία θὰ ἦτο, ταγματάρχα, ἂν ἠθέλετε εἴπει; «Ὁ Ἔγχελυς δὲν εἶνε ὁ Ἔγχελυς, πολῖται, ἀλλ' ὁ Ὄφις τοῦ Μελέν!»

Ὁ Καππoὰ καὶ ὁ Γκενὼ οἵτινες ἤκουον, εὕρισκον ὅτι ὁ Δυκᾶς ἦτο ἑτοιμολόγος.

— Ἔχει ἑτοιμότητα καὶ ἀπάθειαν, ἔλεγε μάλιστα ὁ κ. Καππoά, δύο μεγάλας ἀρετὰς εἰς πάντα πολιτικὸν ἄνδρα!...

—... Ὅστις δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀρετῶν !... προσέθηκεν γελῶν ὁ Αἰμίλιος ὅτε ὁ συμβολαιογράφος ἀπέτεινε αὐτῷ ἐκ τοῦ συστάδην τὸ φιλοφρόνημα ἐκεῖνο.

Εἰς τὸ δημαρχεῖον ὁ Σαρβὲ ὀλίγον συγκεκινημένος ἠρώτησε :

— Λοιπόν ;

— Λοιπόν, ἀπήντησε ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ὠχρός, ἐτελείωσεν!

— Τὰ ἐκαταφέρατε καλά ;

— Δὲν εἰξεύρω. Μοῦ ἤρχετο ἡ ὄρεξις ν' ἁρπάσω ἀπὸ τὸ λαιμὸν τὸν ἀχρεῖον ἐκεῖνον...

— Ὤ! εἶπεν ὁ γερουσιαστής... ν' ἁρπάσητε ἀπὸ τὸν λαιμόν!.. Πῶς παραφέρεσθε!.. Ὁ ὑποψήφιος πρέπει τὰ πάντα νὰ ὑπομένῃ, τὰ πάντα!...

— Ἀλλὰ μίαν συκοφαντίαν!.. μίαν μωρὰν συκοφαντίαν!..

— Μπᾶ!.. καὶ τί σημαίνει αὐτό ; Εἰξεύρετε τί ἀπαντῶ ἐγὼ ὅταν εἰς τὰς δημοσίους συναθροίσεις μοῦ ἀποτείνουν καμμίαν τοιαύτην ἀνοησίαν ;

— Ὄχι.

— Ἠμπορεῖτε νὰ σημειώσητε τὴν φράσιν, διότι πάντοτε ἔκαμεν ἐντύπωσιν.

Καὶ ὁ γερουσιαστὴς ὡς νὰ εὑρίσκετο ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων, ὅπως ὁ Βερδιὲ πρὸ ὀλίγου, ἀνήγγειλεν ἐπισήμως μὲ τὴν βαρεῖαν καὶ πεφυσιωμένην φωνήν του τὴν φράσιν:

«— Δύνασθε ν' ἀνοίξετε τὴν καρδίαν μου, κύριοι, δύνασθε νὰ τὴν ἀνοίξητε καὶ θὰ εὕρητε ἐγκεχαραγμένα εἰς αὐτὴν χρυσοῖς γράμμασι μόνας τὰς δύο αὐτὰς λέξεις: *Τιμὴ καὶ Πατρίς*.» Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου.

— Εὖγε ! εἶπεν ὁ Καππoά.

— Ὁ κύριος γερουσιαστὴς ἔχει δίκαιον· μὲ αὐτὸ ἀπαντᾷ κανεὶς εἰς ὅλα, προσέθηκεν ὁ Γκενώ.

Ὁ Βερδιὲ ἔσειε τὴν κεφαλήν. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ δημαρχείου ἠκούοντο ἐπευφημίαι συνοδεύουσαι ἅμαξαν, ἥτις διήρχετο κάτωθεν ἀναμέσον τοῦ πλήθους.

— Ὁ Γκαρούς ἀναχωρεῖ μὲ τὴν ἅμαξάν του, εἶπεν ὁ κτηνίατρος Γκενώ.

— Τὴν ἅμαξάν του; εἶπεν ὁ Δυκᾶς. Μὲ τὴν ἅμαξαν πηγαίνουν οἱ σοσιαλισταί;

— Μπᾶ! ἀνέκραξεν ὁ Σαρβέ· ὁ σοσιαλισμὸς δὲν ἐμποδίζει τὰ δεσποτικὰ αἰσθήματα... οὐδὲ τὰς ἁμάξας.

Ὁ Βερδιὲ καὶ οἱ φίλοι του ἀπῆλθον ἐπίσης. Πλῆθος λαοῦ συνώδευεν αὐτὸν μετὰ ζητωκραυγῶν. Ὁ Φουρνερὲλ ἐκραύγαζεν ἰσχυρότερον τῶν ἄλλων. Ἠκούετο ἡ βαρύφθογγος φωνή του ἐπαναλαμβάνουσα:

— Ζήτω ὁ ταγματάρχης!

Ὁ ὑποψήφιος ἦτο σκυθρωπὸς ἀπερχόμενος ἐκ τοῦ Σαλλύ. Ἐπείγετο νὰ εὑρεθῇ μόνος, νὰ ἐπανίδῃ τὴν Γιλβέρτην. Ἡ πρώτη ἐκείνη συγχρώτισις μετὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας τὸν ἀηδίαζεν. Νὰ κατηγορεῖται δι' ἄγνωστον τινὰ ἀτιμίαν παρ' ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον οὐδὲ κἂν ἐγίνωσκεν αὐτὸς ὁ Βερδιέ! Ἡ ἐκλογή του ἤδη ἐνεποίει αὐτῷ ἐντύπωσιν ἀόριστον ἀνόδου πρὸς τὸν Γολγοθᾶν, ἧς αἱ διάφοροι στάσεις δὲν ἦσαν ἀπηλλαγμέναι οὐδ' ἐμπτυσμῶν οὐδὲ τραυμάτων.

— Ἤμην τόσον καλὰ εἰς τὴν ὁδὸν Μανσάρ!.. ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Σήμερον Κυριακήν, θὰ ἐπηγαίναμεν μὲ τὴν Γιλβέρτην νὰ ἴδωμεν τοὺς πίδακας τῆς Βερσαλλίας;

Καὶ ἐρρέμβαζεν.

— Ταγματάρχα, εἶπεν ὁ Σαρβὲ τύπτων ἐπὶ τοῦ σκέλους του πρέπει νὰ φροντίσητε διὰ τὸ πρόγραμμα.

— Ἄ, ἀλήθεια! εἶπεν ὁ Βερδιὲ διὰ μιᾶς ἐπαναπίπτων εἰς τὴν πραγματικότητα τοῦ ἐνεστῶτος. Τὸ πρόγραμμα!.. τὸ εἶχα ξεχάσει.

— Πρέπει νὰ συνταχθῇ, νὰ τυπωθῇ, νὰ διορθωθῇ, νὰ τοιχοκολληθῇ. Δὲν μᾶς μένει πολὺς καιρός, συλλογίσθητε! Νὰ εἶσθε εὐκρινὴς καὶ σύντομος. Εἴπῆτε τὰ πάντα χωρὶς νὰ εἴπῆτε πολλά. Ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ θὰ σᾶς δώσουν ὠφελίμους συμβουλὰς περὶ τούτου, καὶ ἐγὼ ἐπίσης...

— Ναί, μάλιστα, κύριε Σαρβέ, σᾶς εὐχαριστῶ!

Καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τῆς εἰς Δαμμαρὶ ἀφίξεως ὁ ἀτυχὴς ταγματάρχης ὑπὸ μιᾶς μόνον ἰδέας κατείχετο, σκληρᾶς ὡς ἀγωνίας, ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς συντάξεως τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ἐκείνου προγράμματος, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ λέγῃ τὰ πάντα χωρὶς νὰ λέγῃ πολλά.

— Ἡ μεγάλη τέχνη, προσέθετεν ὁ γερουσιαστὴς Σαρβέ, θὰ ἦτο μάλιστα νὰ μὴ λέγῃ τίποτε.

Ἡ Γιλβέρτη ἀνέμενεν ἀνυπομόνως τὸν θεῖον της εἰς Δαμμαρί, ἐχάρη δὲ τὰ μέγιστα ὅτε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα εὑρίσκετο ἡ νεᾶνις ἀναδιφῶσα βιβλίον, χωρὶς νὰ ἔχει συναίσθησιν τοῦ τί ἀναγινώσκῃ, εἶπεν αὐτῇ:

— Ἰδοὺ ὁ θεῖός σου, ὅστις ἐπέστρεψε μὲ τοὺς ἄλλους κυρίους!

Ἐφαίνετο τῷ ὄντι τοῦ εὐσάρκου Σαρβὲ τὸ μεγαλοπρεπὲς σῶμα εἰς τὸ ἄκρον δενδροστοιχίας τινὸς βαῖνον ἀγερώχως· εἵποντο ὁ Δυκᾶς καὶ ὁ Βερδιέ, προφανῶς κεκοπιακώς.

Ὄπισθεν αὐτῶν ἐβάδιζον ὁ Καπποὰ καὶ ὁ Γκενώ, οἵτινες ἐφαίνοντο σκεπτικοί.

Ἡ Γιλβέρτη παρετήρησεν ἀμέσως τὴν κατήφειαν τοῦ θείου της. Μὲ τὴν ὄψιν ἡλιοκαῆ καὶ ἀποπληκτικήν, μὲ τὰς φλέβας ἐξωγκωμένας καὶ ἐξεχούσας παρὰ τοὺς μήνιγγας, ὁ ταγματάρχης ἐφαίνετο κατάκοπος.

— Λοιπόν, εἶσαι εὐχαριστημένος; ἠρώτησε κρυφίως ἡ Γιλβέρτη τὸν Βερδιέ.

— Δὲν εἶμαι δυσηρεστημένος... εἶνε κοπιῶδες τὸ πρᾶγμα... Ἀλλὰ συντελεῖ εἰς τὴν σκληραγωγίαν...

Καὶ προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἀνεψιάν του.

— Ὁ ταγματάρχης κατέβαλε τὸν Γκαρούς; ἠρώτησεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

Ὁ Βερδιὲ ἔσειε τὴν κεφαλήν.

— Ἀκόμη χρειάζεται καιρός!...

— Ἄ, ταγματάρχα, εἶπεν ἐπιχαρίτως ἡ Ἐρρικέτα, ἀναλογίσθητε ὅτι τὸ δημοκρατικὸν κόμμα βαδίζει ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς αἰγῖδός σας.

Ὁ Καπποὰ προσέβλεψεν τὸν Γκενώ. Ἐγίνωσκον ἀμφότεροι τὴν *αἰγῖδα* ἐκείνην. Εἶχε χρησιμεύσει αὕτη ἤδη εἰς τὸν Ζαβουγιὲ καὶ εἰς τὸν Σαρβέ, ἀλλ' ἴσως ἀκόμη δὲν ἦτο ἄχρηστος.

Ὁ Δυκᾶς ἀνεζήτησε, χωρὶς νὰ δυνηθῇ ν ἀνεύρῃ, ἀπάντησιν πνευματώδη, ἐν ᾗ ἡ λέξις *ξίφος* — τὸ ξίφος τοῦ ταγματάρχου — ν' ἀποτελῇ ἀντίθεσιν εἰς τὴν περίφημον αἰγῖδα. Ἀλλὰ τοιαύτην ἀπάντησιν δὲν εὗρεν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἤθελε νὰ κρατήσῃ παρ' αὐτῇ τὸν κτηνίατρον καὶ τὸν συμβολαιογράφον. Πλὴν ἦτο ἀδύνατον· ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἔμελλον νὰ γευματίσωσι ἀμφότεροι εἰς Μελέν, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νομάρχου.

— Πῶς! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ γελῶσα, εἶνε εἰς Μελέν; Ἐνόμιζα ὅτι ἐξηκολούθει νὰ εὑρίσκεται εἰς Παρισίους ὁ νομάρχης μας.

— Τὸ θέατρον τοῦ μελοδράματος ἀργεῖ ἀπόψε, ἀπήντησεν μετὰ λεπτῆς εἰρωνείας ὁ Καπποά·

Καὶ ὁ Γκενὼ προσέθηκεν ὑποστηρίζων βαναύσως τὴν εἰρωνείαν:

— Καὶ τὸ ἐντευκτήριον τῶν χορευτριῶν κλειστόν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διὰ βλέμματος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὴν παρουσίαν τῆς Γιλβέρτης. Ὁ κτηνίατρος ἐσίγησεν καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισε τὴν κυρίαν

Ἐρβλαί, εἶπεν πρὸς τὸν Βερδιὲ τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα:

— Μίαν συμβουλὴν ἔχω νὰ σᾶς δώσω, ταγματάρχα, νὰ γίνητε ζωηρότερος, μᾶλλον ἔντονος... Ὁ τόπος ἔχει φρονήματα πολὺ ἐσπρωγμένα... Ὁ Γκαρούς εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐπιβληθῇ. Πολλοὶ θὰ σᾶς συμβουλεύσουν νὰ εἶσθε μετριοπαθεῖς. Ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν σας, ἀντὶ νὰ νερώσω τὸ κρασί μου, θὰ προσέθετα εἰς αὐτὸ ὀλίγον οἰνόπνευμα.

Ὁ ταγματάρχης δὲν ἀπήντησεν. Νὰ γείνῃ μᾶλλον ἔντονος; Δὲν ἠδύνατο νὰ φανῇ ἀλλοῖος ἀφ' ὅ,τι ἦτο, ἄνθρωπος ἔντιμος, πιστεύων εἰς τὸ καθῆκον, σεβόμενος τὸν νόμον, φιλάνθρωπος ὅτε ἐπρόκειτο ἔστω καὶ περὶ τῶν πλέον χιμαιρικῶν ἰδεῶν, εὐσταθὴς καὶ ἀποφασιστικός, ὁσάκις ἐνόμιζεν ὅτι τὰ δίκαια τῆς πατρίδος διεκινδύνευον. Νὰ γίνῃ μᾶλλον ἔντονος;

— Ὁ Γκενὼ ἔχει δίκαιον, εἶπεν ὁ κύριος Καπποά, μὲ τόνον λεπτότερον· καὶ προσέξατε νὰ ἐπιμεληθῆτε τὸ πρόγραμμά σας.

Μετὰ τὴν σύστασιν ταύτην ἀπεχωρίσθησαν τοῦ ταγματάρχου καὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν ἅμαξαν τοῦ Γκενώ, ἀνακεφαλαιοῦντες καθ' ὁδὸν τὰ διάφορα περιστατικὰ τῆς ἡμέρας. Αἴ λοιπόν!.. τώρα ὁποῦ ἦσαν μόνοι των ἐκεῖ, ἐν εἰλικρινείᾳ, τί ἐφρόνει ἑκάτερος περὶ τῆς ἐκταφείσης παρὰ τοῦ Σαρβὲ ὑποψηφιότητος;

—Φαίνεται ἔντιμος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ Καπποά, ἀλλὰ δὲν μοῦ φαίνεται καμωμένος διὰ τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας.

— Αὐτὸ φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ Γκενώ.

— Ἐνῷ ὁ Γκαρούς...

— Ἄ, ὁ Γκαρούς ἀπεναντίας εἶνε πονηρός!... Δὲν ἦτο ἄσχημη ἐκείνη ἡ ὑπόθεσις τῆς Γκέλμας!... Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸν *Ἔγχελυν* πάντοτε θὰ πιστεύουν ὅτι κάτι τι συνέβη. Ἄ, πολὺ φοβοῦμαι μήπως ὁ Σαρβὲ ἔβαλε τὸν πυροβολητὴν σὲ κακὸ μπελᾶ!

— Καὶ μαζί μ' αὐτὸν κ' ἐμᾶς! προσέθηκεν ὁ συμβολαιογράφος ὁπωσοῦν ἀνήσυχος.

Ἡ ἅμαξα ἀφοῦ διῆλθε τὴν πεδιάδα διατεμνομένην μακρὰν ὑπὸ σειρῶν δένδρων καὶ πρὸς ἀριστερὰν ὑπὸ λόφου ὁμαλοῦ ὡσεὶ ἐσκεπασμένου ὑπὸ στέγης ἐκ σχιστολίθου, ἀνήρχετο πρὸς τὸ Μελὲν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Πετὶ-Δαμμαρὶ καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν διακλάδωσιν τοῦ Σηκουάνα, διέβη τὴν πόλιν, ὅπου ὑψοῦντο ὡς δύο πύργοι τὰ κωδωνοστάσια τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

Ὁ Καπποὰ παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του... Εἶχον καιρὸν νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως εἰς τὸ νομαρχεῖον διὰ τὸ γεῦμα. Ἦτο δὲ γεῦμα ἀνεπίσημον, φιλικόν, χάριν συνδιαλέξεως, διότι ὁ κ. νομάρχης ἦτο ἄγαμος.

Ἀλλ' ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸ νομαρχεῖον ὁ Καπποὰ καὶ ὁ Γκενὼ ἐξεπλάγησαν. Δὲν εἶχε λάβει λοιπὸν ὁ κύριος Καπποὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κυρίου νομάρχου; Ὁ κύριος νομάρχης ἐν τούτοις τὴν εἶχεν ἀποστείλει δι' ἀγγελιαφόρου.

— Δὲν ἔλαβα τίποτε. Ἤμεθα εἰς Σαλλύ.

— Ὁ κύριος γενικὸς γραμματεύς, εἶπεν ὁ θυρωρός, θὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς κυρίους...

— Ἄ! ὁ κύριος δὲ Βερλεμὼν εἶνε εἰς τὸ νομαρχεῖον;.

Καὶ διεβίβασαν τὰ ἐπισκεπτήριά των πρὸς τὸν κ. Βερλεμών.

Ἦτο καταπληκτικὸς ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Βερλεμών, καταπληκτικῆς ἱκανότητος, ὅστις εἶχε κατ' ἀρχὰς εἰσαχθῇ ὡς ἀσήμαντος ὑπάλληλος, γραφεὺς ἀνώνυμος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1848, φέρων ἀκόμη τὴν μακρὰν κόμην καὶ τὸ ἀνώμαλον γένειον τῶν ὀρεσιβίων, καὶ ὅστις ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀταξίας, προσηλώθη εἰς τὴν θέσιν του καὶ τὰ ὠφελήματα αὐτῆς, μεταβάλλων ἑκάστοτε τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον ἀναλόγως πρὸς τὰς περιστάσεις. Καὶ ἐπειδὴ ἕκαστον πολίτευμα ἐπέβαλλε καὶ νέαν φάσιν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους κεφαλάς, ἡ ἀφοσίωσίς του τὸν ὤθησε μέχρι τοῦ νὰ καταστῇ σχεδὸν φαλακρὸς περὶ τὰ τέλη τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ νὰ φέρῃ μετὰ τοῦ νέου αὐτοῦ ὀνόματος μύστακα ἐπιμελῶς συνεστραμμένον ὡς ὁ Μορνύ, ἢ Ναπολέων ὁ Γ'. Μετὰ τὴν δημοκρατίαν ἄφησε τὸ φαιόν του γένειον ν' αὐξηθῇ καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν πολίτην Ρουλιὲ ὑπὸ τὸν μεταμφιεσμὸν τοῦ κ. δὲ Βερλεμών, γενικοῦ γραμματέως τῆς νομαρχίας Σηκουάνα καὶ Μάρνης καὶ ἱππότου τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Ὁ Ρουλιὲ δὲ Βερλεμὼν ὑπεδέχθη τὸν Καπποὰ καὶ τὸν Γκενὼ μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων φιλοφροσύνης ἅμα καὶ λύπης. Ὁ κ. Νομάρχης ἐλυπεῖτο τὰ μέγιστα, ἐπειδὴ ἓν τηλεγράφημα τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν τὸν ἐκάλει αἰφνιδίως εἰς Παρισίους. (Ὁ κ. Βερλεμὼν ἔλεγε ταῦτα σοβαρῶς, χωρὶς νὰ μειδιᾷ, καίτοι ἐγίνωσκεν ἢ ἐμάντευεν ποῖον ὄνομα γυναικεῖον ὑπεκρύπτετο ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον ἐκεῖνο τοῦ κ. ὑπουργοῦ). Ἀλλ' ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς θὰ ἐδέχετο ἀντ' αὐτοῦ τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὸ νομαρχεῖον!

Ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἔβλεπον ἀλλήλους, συμβουλευόμενοι ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῶσιν. Διατί ὄχι; Τὸ γεῦμα ὑπῆρξεν εὐθυμότατον. Ὁ κ. δὲ Βερλεμὼν ὡμίλησεν ἄνευ μνησικακίας περὶ τῶν διαφόρων κυβερνήσεων, εἰς ἃς εἶχεν ὑπηρετήσει. Ἐβεβαίωσεν ὅτι παρὰ τὴν γνώμην τῶν ἀπαισιοδόξων ἡ πρόοδος ἀκολουθεῖ μαθηματικῶς πορείαν ἀνιοῦσαν, ἀπόδειξις δὲ τούτου ἦτο ὁ προβιβασμός, ὃν ὑπὸ πᾶσαν κυβέρνησιν ἐπέτυχεν.

— Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἂν ἐπήρχετο νέα τις κυβέρνησις... εἶπε γελῶν ὁ Γκενώ, τοῦ ὁποίου

τὴν εἰλικρίνειαν ἐξῆπτον τὰ μετὰ τὸ γεῦμα πνευματώδη ποτά.

Ἀλλ' ἐσταμάτησεν ἰδὼν τὸ ὁπωσοῦν ψυχρὸν μειδίαμα τοῦ κ. δὲ Βερλεμών, ἐσυλλογίσθη δὲ ὅτι καὶ οἱ κτηνίατροι λέγουν ἐνίοτε ἀνοησίας.

Ἀπεχωρίσθησαν κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν, καὶ ὁ Καπποὰ ᾐσθάνετο τὴν διάθεσιν νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς τὸν κ. γενικὸν γραμματέα ὅτι δὲν ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ κ. νομάρχου. Ἐν τούτοις ὅτε ἀπήρχοντο, ὁ μὲν Καπποὰ πρὸς τὴν κατοικίαν του, ὁ δὲ Γκενὼ πρὸς τὴν ἅμαξάν του, ὑπῆρξαν σύμφωνοι ὅτι ὁ κ. νομάρχης ἐφέρθη πρὸς αὐτοὺς ἀπρεπῶς.

— Ἐκτὸς ἂν αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους . . .

— Ὢ! ἐγρύλλισεν ὁ Γκενώ, αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους! . . Τί τραβοῦν καὶ αὐταὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους! . . .

Ἦσαν μόνοι περίπου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὰς σκοτεινὰς ὁδοὺς τοῦ Μελέν. Δὲν ἠκούετο ἄλλος κρότος εἰμὴ σπάνιά τινα βήματα στρατιωτῶν ἐπιστρεφόντων εἰς τοὺς στρατῶνας.

Ἐνῷ διήρχοντο πρὸ τοῦ δημαρχείου, ἐσταμάτησαν. Ἔμπροσθεν τῆς γηραιᾶς ἐκείνης οἰκοδομῆς, ἧς ἡ θολωτὴ εἴσοδος ἔκειτο ἐντὸς τοῦ βοτανικοῦ κήπου, τοῦ περιέχοντος ἀνωφερεῖς τινας δενδροστοιχίας, κεκλεισμένου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ἀνυψοῦτο ὁ ἀνδριὰς τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ Ἰακώβου Ἀμυώτου, φέροντος τετράγωνον πῖλον, καθημένου σκεπτικοῦ, κρατοῦντος ἀνὰ χεῖρας βιβλίον καὶ στρέφοντος τὰ νῶτα πρὸς τὴν πρόσοψιν καὶ τὰς λιθίνους βαθμίδας τοῦ κτιρίου, ὁπόθεν ἐξηγγέλλετο ἐν ἡμέρᾳ ἐκλογῆς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας.

— Ἀπ' ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Γκενώ, θ' ἀκούσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ διαδόχου τοῦ Σαρβέ! Ὑπὲρ τίνος στοιχηματίζεις, Καπποά; Εἰς ποῖον λέγεις ὅτι θὰ λάχῃ ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ;

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, στοιχηματίζω ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου μας.

Ὁ κτηνίατρος ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Τοῦ ὑποψηφίου μας! . . Τοῦ ὑποψηφίου μας! . . . Ἂν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὰ χέρια μας, εἰξεύρεις ὅτι ἐγώ, μάλιστα, ἐγώ, θὰ ἐξέλεγα κἀνένα ἄλλον!

— Δὲν ἔχομεν κανένα.

— Δὲν πειράζει, εἶπεν ὁ Γκενώ· κάθε ἄλλος ἀξίζει καλλίτερα παρὰ ἕνα κακὸν ὑποψήφιον.

Ἐβάδισαν ἀκόμη παραπλεύρως τῶν οἰκιῶν· ὁ κτηνίατρος ἐσταμάτησεν εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ πρὸ τοῦ ξενοδοχείου, ὅπου κατὰ τὴν συνήθειάν του εἶχεν ἀφήσει τὴν ἅμαξαν καὶ τὸν ἵππον του εἰς τὸν σταῦλον.

— Λοιπόν, καλὴν ἐντάμωσιν! εἶπεν ὁ κ. Καπποά.

— Θ' ἀναχωρήσῃς διὰ τὸ Σκλλὺ ἀπόψε;

— Ἴσως ὄχι· εἶνε πολὺ ἀργά· μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ κοιμηθῶ εἰς τὸν *Μέγαν Μονάρχην*.

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν συμβολαιογράφον.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ κρούσῃ τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου, ἡ θύρα αὐτὴ ἠνεῴχθη καὶ γυνὴ περικεκαλυμμένη ὑπὸ μανδύου ἐξῆλθε συνοδευομένη παρ' ἀνδρὸς νέου, κομψοῦ, ζωηροῦ.

Ὁ Γκενὼ παρεμέρισε διὰ νὰ διέλθωσιν, ὁ δὲ Καπποὰ ἐπλησίασεν εἰς τὸν τοῖχον, ἀφήσας ὁλόκληρον τὸ πεζοδρόμιον ἐλεύθερον εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν νέον, οἵτινες ἐβάδιζον τάχιστα.

Διὰ κινήματος ταχέος ἡ γυνὴ ἰδοῦσα τὸν Γκενὼ καὶ τὸν Καπποά, κατεβίβασε τὸν μανδύαν ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν μετὰ σπουδῆς. Ἀλλὰ τὸ φῶς φωτοβολίδος ἀερίου ἐφώτισεν αἴφνης τὰ πρόσωπα, καὶ ὁ κτηνίατρος, ὅστις ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐκφέρῃ κραυγήν, ἔλεγε ταχέως πρὸς τὸν Καπποά:

— Εἶνε παράδοξον!.. Τὸν ἀνεγνώρισες;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ!.. ἦτο ὁ νέος Μομβρέν.

— Εἰς τὸν *Μέγαν Μονάρχην*, αὐτὴν τὴν ὥραν! . . Τόσον πλησίον τῆς κατοικίας του! Καὶ ποία νὰ ἦτο ἐκείνη ἡ γυναῖκα;

— Εἶνε ἔτι μᾶλλον παράδοξον, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, ὅστις τῷ ὄντι ἐφαίνετο ἐνεός. Ἂν σοῦ ἔλεγα ὅτι ἀνεγνώρισα...

— Ποίαν;

— Τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ!

— Τὴν νέαν ὁποῦ τοῦ ἐφυσοῦσεν εἰς τὸ 'μάτι;

— Ναί!

— Τί ἰδέα ἀλλόκοτος!

— Ναί, ναί!... Λεπτοκαμωμένη.. ὠχρά... μὲ μαῦρον φόρεμα! Κύτταξε λοιπόν!.

Καὶ ὁ συμβολαιογράφος ἐδείκνυε τὸν κόμητα Μομβρέν, οὗ τινος ἡ σκιὰ ἠφανίζετο ἤδη ἐκεῖ πέραν ἐντὸς τοῦ σκότους.

Καὶ ὅμως ἦτο ἀληθές· μακρόθεν ἐκ τοῦ βαδίσματος ἡ γυνὴ ἐκείνη ἥτις ἐκρύπτετο μετὰ τόσης σπουδῆς ἐκ φόβου μήπως ἀναγνωρισθῇ εἶχεν ἀόριστόν τινα ὁμοιότητα μὲ τὴν δεσποινίδα Βερδιέ.

— Ἀλλὰ πῶς θέλεις, Καπποά, νὰ εἶνε αὐτή;.. συλλογίσου!.

Αἴφνης δὲ εἰς τὸν νοῦν τοῦ κτηνιάτρου πλεῖσται ὅσαι εἰκασίαι περίπλοκοι ἐπεφοίτησαν καὶ ηὐξήθησαν ἐν τῷ ἅμα τεραστίως μὲ τὴν ταχύτητα ἐκείνην, μεθ' ἧς ὁ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις βίος μεταβάλλει ὡς μικροσκόπιον καὶ ἐξογκώνει τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα γεγονότα, ἅτινα ἐκ μικροβίων καθίστανται αἴφνης τέρατα.

Καὶ ὅμως ὁ Γκενὼ δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ αὐτὸ τὸ μικρόβιον.

— Εἶνε ἀδύνατον, Καπποά, ἀδύνατον.

— Ὤ, τὴν εἶδα, τὴν εἶδα καλά! εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος μετὰ πεποιθήσεως.

— Ἔλα δά!.. τὰ ποτὰ ποῦ ἔπιες εἰς τὸ νομαρχεῖον σ' ἐσκότισαν!

— Ὄχι, ὄχι, σὲ διαβεβαιῶ, τὴν ἀνεγνώρισα κάλλιστα.

— Τί μᾶς μέλει! συνεπέρανεν ὁ κτηνίατρος. Μὲ αὐτὰς τὰς διαβολογυναῖκας ξεύρει κανεὶς ποτὲ τί συμβαίνει; Ἀδιάφορον!.. Ὁ μικρὸς Μομβρέν!.. ὁ υἱὸς τοῦ ὑποψηφίου τῶν βασιλοφρόνων!.. Θὰ ἦτο νόστιμον πρᾶγμα!

Η'.

Ὁ ταγματάρχης Βερδιέ, ὅστις δὲν ἦτο φιλόδοξος, εἶχεν ἐντούτοις ἕνα κρύφιον πόθον. Ὑπῆρχεν εἰς τὸ βουλεβάρτον τῶν Ἰταλῶν, εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ Κλωδὲν ἓν τουφέκιον, ἓν θαυμάσιον τουφέκιον, οὗ ἡ ἀκτηρίς, ὁσάκις τὸ ἐσυλλογίζετο, ἔλαμπε πρὸ τῶν ὀμμάτων του προκλητικὴ ὡς ἡ ράχις βιβλίου δεδεμένου εἰς τὰς χεῖρας φιλοβίβλου. Τὸ ἐξαίσιον ἐκεῖνο τουφέκιον τοῦ ἐθάμβου τὴν ὅρασιν, τὸν προσείλκυε, τὸν ἐπείραζε, τὸν ἠνάγκαζε νὰ κάμνῃ τὸν γῦρον, ὅτε ἐξήρχετο ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ μετέβαινεν εἰς τὴν ὁδὸν Μανσάρ, τὸν παρεκίνει νὰ ὑπερβῇ ἐνίοτε τὸν οὐδὸν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ὁπλοποιοῦ μετὰ παλμῶν καρδίας καὶ νὰ λαμβάνῃ διὰ τῶν χειρῶν του τὸ τουφέκιον, ὅπως καλλιτέχνης τις θὰ ἐλάμβανε βιολίον Στραδιβαρίου. Τότε ὁ ταγματάρχης ὑπεζύγιζε τὸ βάρος τοῦ ὅπλου μὲ τοὺς ἐγκαυστουργημένους σωλῆνας, τὸ ἐξήταζε, ἐμειδία πρὸς αὐτὸ ὡς πρὸς ἔργον τέχνης, τὸ ἐθώπευε, τὸ ἔφερεν ὡς καὶ εἰς τοὺς ὤμους του, ὁ ἔκδοτος αὐτὸς μέχρι πάθους εἰς τὸ κυνήγιον, αἰσθανόμενος εὐχάριστον συναίσθησιν εἰς τὰ δάκτυλα ἐκ τῆς ἐπαφῆς του, καὶ ἀνασκιρτήσεις ἡδονικὰς ὡσεὶ ἐραστοῦ... Ἦτο τέλος πάντων θαυμαστὸν αὐτὸ τὸ τουφέκιον, ἦτο ἀριστούργημα. Ἤξιζεν αὐτὸ τὸ νεώτερον ὅπλον περισσότερον παρὰ ὅλας τὰς συλλογὰς τῶν ἀρχαίων ὅπλων τῶν περιφήμων μουσείων. Οὐδέποτε ὁ ταγματάρχης εἶχε κρατήσει, εἶχε χειρισθῆ, εἶχεν ἀποκτήσει τουφέκιον παρόμοιον... Ἄχ! νὰ ἦτο ἰδικόν του αὐτὸ τὸ τουφέκι!... «Ἀλλά, συλλογίσου κομμάτι, Γιλβέρτη, ἔλεγεν ἐνίοτε πρὸς τὴν ἀνεψιάν του, χίλια διακόσια φράγκα!» Ἦτο πολὺ ἀκριβὸν χίλια διακόσια φράγκα! πολὺ ἀκριβὸν δι' αὐτόν. Ἴσως ὅμως διὰ τῶν οἰκονομιῶν του, μὲ τὸν καιρόν, ἀγοράζων ὀλιγώτερα στρατιωτικὰ συγγράμματα καὶ φυλλάδια, τίς οἶδεν; ἴσως μίαν ἡμέραν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὥστε νὰ συνάξῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ καὶ τότε...

Τότε θὰ ἦτο ἰδικόν του ἐκεῖνο τὸ ἀριστούργημα· θ' ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν τὸ ἐκλεκτὸν ἐκεῖνο ὅπλον, θὰ τὸ ἔφερεν εἰς Μελὲν καὶ τί χαρὰ νὰ ὑπάγῃ μὲ αὐτὸ νὰ κυνηγήσῃ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς περιόδου τῆς θήρας ὁμοῦ μὲ τὸν Σαρβὲ ἢ μὲ τὸν νομάρχην!

Ἦτο τὸ ἰδανικόν του, ἡ χίμαιρά του, ὁ αἰώνιος πειρασμός του τὸ λάμπον ἐκεῖνο καὶ σπινθηροβολοῦν τουφέκιον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐφαίνετο οἱονεὶ ἡ πραγματοποίησις ὀνείρου, πόθου πολυτελείας. Τὸ ἐσυλλογίζετο ἀκαταπαύστως καὶ ἔλεγεν ἐνίοτε καθ' ὁδὸν φερόμενος μηχανικῶς πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐπωλεῖτο: «Καὶ ἂν τύχῃ νὰ εἶνε πωλημένον;.. ἂν δὲν τὸ εὕρω πλέον ἐκεῖ;.. Εὐτυχὴς ὁ κυνηγὸς ὅστις θ' ἀγοράσῃ αὐτὸ τὸ τουφέκι!.. τὸ τουφέκι μου!..»

Πλὴν ἀφότου συγκατένευσε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Σαρβέ, ὁ Βερδιὲ ἐσυλλογίζετο: «Τώρα εἶνε πολυτέλεια ἀνέφικτος. Ἀλλὰ τί σημαίνει; τάχα ἠμπορεῖ τις νὰ ἱκανοποιῇ πάντοτε ὅλας του τὰς ἐπιθυμίας;»

Καὶ πῶς θὰ εὕρισκε πλέον χίλια διακόσια φράγκα, ἀφοῦ ἤθελε δαπανήσει τὰς οἰκονομίας του εἰς ἔξοδα τυπογραφικά, εἰς τοιχοκολλήσεις, εἰς ἐκλογικοὺς πράκτορας, εἰς διανομὴν δελτίου;... Χαῖρε διὰ παντὸς τουφέκιον!

Οὐδέποτε θὰ ἐγίνετο ἰδικόν του· εἰς ἄλλον ἔμελλε ν' ἀνήκῃ τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο τουφέκιον τοῦ βουλεβάρτου.

Ὁ Βερδιὲ ἐξελθὼν ἐκ τῆς ἐν Σαλλὺ συναθροίσεως, ἐσυλλογίζετο τὸ τουφέκιόν του δι' ὅλης τῆς νυκτός. Ὑπέστη μάλιστα καὶ ἐφιάλτην καθ' ὕπνους· εἶδε τὸν Γκαρούς σκοπεύοντα κατ' αὐτοῦ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν καρδίαν, βοηθούμενον δὲ παρὰ τοῦ ἰσχνοῦ καὶ παραφόρου Τιβολιέ, ὅστις προσέδενε τὸν ταγματάρχην εἰς ἓν τῶν δένδρων τοῦ δάσους διὰ σχοινίου· ἐνῷ παρετήρει τὸ ὅπλον δι' οὗ τὸν ἐσκόπευεν ὁ ἐχθρός του, ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης ἀνεγνώρισεν αἴφνης μετ' ἀγωνίας ὅτι τὸ ἐπιθυμητὸν τουφέκιον τὸ λάμπον ὡς σκεῦος χρυσήλατον, εὑρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀντιπάλου του!

Ὁ ταγματάρχης ἀφυπνισθεὶς διὰ μιᾶς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν προσεπάθει ν' ἁρπάσῃ τὸ ὅπλον παρὰ τοῦ Γκαρούς, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκοιμηθῇ ἐκ νέου. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχε παραχωρήσει αὐτῷ τὸ ὡραιότερον δωμάτιον τῆς ἐπαύλεως, τὸ κυανοῦν λεγόμενον δωμάτιον. Ὁ νέος Δυκᾶς ἔμενεν εἰς τὸ ὑπεράνω δωμάτιον, ὁ δὲ Βερδιὲ τὸν ἤκουσεν ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας τῆς νυκτὸς περιερχόμενον ἐντὸς τοῦ δωματίου του, καὶ τὸ πάτωμα τρίζον ὑπὸ τὸ τακτικὸν καὶ ἔρρυθμον βῆμά του. Ὁ Αἰμίλιος ἐκεῖ ἐπάνω αὐτοσχεδίαζεν ἐνῷ περιεπάτει τὴν ἀγόρευσιν, τὴν ὁποίαν θ' ἀπήγγελλεν αὐτὸς εἰς Σαλλύ, ἂν ἤθελε προορισθῇ αὐτὸς ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Σαρβέ. Καὶ ὁ νεαρὸς Πὶτ ἐπίσης ἠγρύπνει.

Ὁ ταγματάρχης λησμονῶν τὸ ἀνόητον ἐνύ-

πνιόν του, ἤρχισε νὰ συλλογίζηται ὅτι ἀφέθη εἰς δυσάρεστον ἐπιχείρησιν. Τί παράξενος ἰδέα τοῦ ἦλθε νὰ γείνῃ ὑποψήφιος! Ἦτο τόσον γαλήνιος εἰς Παρισίους, εἰς τὴν εἰρηνικήν του κατοικίαν! Ἡ παρελθοῦσα ἡμέρα ὑπῆρξεν ἐπωδύνως κοπιώδης, ἡ δὲ ἀνατέλλουσα προεμηνύετο λίαν θυελλώδης. Καὶ τὸ πρόγραμμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ συντάξῃ!.. Ναί, τὸ περίφημον πρόγραμμα!.. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφοῦ κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ ὅλας τὰς στερήσεις!

Καὶ ὁ ταγματάρχης ἐστρέφετο ἀκαταπαύστως ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐν νευρικῇ ταραχῇ.

Ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἤδη ἠγέρθη. Ὁ δροσερὸς ἀὴρ τῆς αἰθρίας πρωΐας τὸν ὠφέλησεν. Περιεπάτησεν ἐπ' ὀλίγον ἐντὸς τοῦ κήπου, εἶτα ἐξῆλθε καὶ περιεπλανήθη εἰς τὴν ἐξοχήν, ἐπέστρεψε δὲ μὲ τὴν κεφαλὴν ὁπωσοῦν ἀναπαυμένην καὶ τὰ νεῦρα ἡσυχώτερα. Εἰς τὴν οἰκίαν ἐφαίνετο ὅτι δὲν εἶχον ἐγερθῇ ἀκόμη οἱ λοιποί. Εἰς τοὺς ἐκ τοῦ ἡλίου φωτιζομένους λευκοὺς τοίχους, ἐφαίνοντο κεκλεισμένα τὰ πράσινα τῶν παραθύρων φύλλα, ὡς βλέφαρα βεβαρυμένα ἐκ τοῦ ὕπνου.

Ὁ ταγματάρχης ἐκάθησεν ἐπὶ ἑδωλίου εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ κήπου παρατηρῶν τὴν πρόσοψιν, ἐφ' ἧς ἀνεῖρπον, ἀριστολοχίαι, κληματίδες καὶ ροδαῖ, ἀναπνέων ἐν ταυτῷ ἡδονικῶς τὸν ἀέρα τῆς πρωΐας, τὸν κατευνάζοντα τὸν πυρετόν του.

Νεφύδρια λευκὰ ἐπλανῶντο εἰς τὸν κυανοῦν οὐρανόν. Τὰ δένδρα ἐφρικίων ἐν τῇ γενικῇ ἐξεγέρσει καὶ σμήνη πτηνῶν ἐθορύβουν φαιδρῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν κλάδων.

— Ἔχουν ἴσως καὶ αὐτὰ δημόσιον συνεδρίασιν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βερδιὲ συστρέφων ἓν σιγάρον διὰ τῶν δακτύλων.

Ἐστράφη αἴφνης ἀκούσας βήματα ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἦτο ἡ Γιλβέρτη, ἥτις ἤρχετο δροσερὰ ὡς ἡ πρωΐα καὶ ἔτεινεν αὐτῷ μειδιῶσα δέσμην χαρτίων.

Ὁ ἀσπασμὸς τῆς νεάνιδος ἐπὶ τοῦ μετώπου του προὐξένησεν ἄκραν εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ταλαίπωρον θεῖον.

— Καλημέρα, μικρά μου· ἐκοιμήθης καλά;

— Σὰν πουλάκι.

— Καὶ τί μοῦ φέρεις;

— Ἐφημερίδας... ἐπιστολάς... Ὁ κ. Σαρβὲ εἶπε νὰ σᾶς φέρουν ὅλας τὰς ἐπιστολὰς ἐδῶ... ὅπου μένεις, ὡς νὰ ἦσουν εἰς τὴν κατοικίαν σου.

— Ὁ κ. Σαρβὲ εἶνε πολὺ εὐγενής... Ὢ, πόσα χαρτία, Θεέ μου!

Ἀπέθεσε τὰς ἐφημερίδας ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Γιλβέρτης, καθησάσης πλησίον του, καὶ ἀπεσφράγιζε τὰς ἐπιστολάς, ἐνῷ ἡ νεᾶνις ἀπέσπα τὰς ταινίας τῶν ἐφημερίδων.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἦσαν ὅλαι περίπου ὅμοιαι. Ἀπηύθυνον αὐτῷ προτάσεις ἢ ἐκδουλεύσεις διὰ τὴν ἐκλογήν. Πράκτορες προσέφερον τὴν ὑπηρεσίαν των ὁρίζοντες καὶ τὴν τιμήν, πρὸς πέντε φράγκα τὴν ἡμέραν συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τροφῆς. Τυπογράφος τις ἐζήτει ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν τοῦ προγράμματος, καθιστῶν γνωστὸν ὅτι ὁ συνάδελφός του Τουρτερών, ὅστις βέβαια ἤθελε συσταθῇ πρὸς τὸν Βερδιέ, ἦτο ὄργανον τῆς 16 Μαΐου, Ἰησουΐτης, ἀναρχικός. Ἐκλογεῖς τινες ἐζήτουν ἤδη παρὰ τοῦ ταγματάρχου δημοσίας θέσεις. Ἕτερος, καταδιωκόμενος διὰ τὴν πληρωμὴν φόρων, ὑπέσχετο εἰς τὸν Βερδιὲ ἑκατὸν ψήφους ἂν ἤθελεν ὑποσχεθῇ αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκλογήν του ὡς βουλευτοῦ ν' ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν. «Εἶνε παράδοξον, ἔγραφεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, νὰ καταδιώκηται εἰς τίμιος ἔμπορος, ἐνῷ ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ὅστις εἶνε μαρκήσιος, πληρώνει ὀλιγωτέρους φόρους παρὰ ἐμέ, ὅστις εἶμαι οἰνοπώλης καὶ ἑπομένως ὠφέλιμος εἰς τὸν λαόν.»

Ὁ Βερδιὲ ὑπεμειδία ἀναγινώσκων τὰς ἀστειότητας αὐτάς, αἵτινες ὅμως κατὰ βάθος ἐφαίνοντο αὐτῷ λυπηραί. Ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἀπειλούμενον ὄχι πλέον παρὰ τοῦ τουφεκίου τοῦ Γκαροὺς ὡς ἐν τῷ ἐνυπνίῳ, ἀλλὰ παρὰ πλήθους μικρῶν φιλοδοξιῶν καὶ ἐπιθυμιῶν. Ἐγένετο ὁ σκοπὸς ὅλου τοῦ ὄχλου τῶν ἀπαιτητῶν τοῦ διαμερίσματος· ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ἐπιστολαὶ ὡμοίαζον πρὸς ἀλλήλας, διότι πρὸς τοῦτο ἔτεινον πᾶσαι.

Ἀνέγνωσε τὰς ἐφημερίδας. Ὁ *Νεολόγος τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης* ἀνήγγειλεν ἁπλῶς τὴν ὑποψηφιότητά του. Ὁ *Δημοκρατικὸς Ὁδηγὸς* ἦτο εὐνοϊκός, ἐπῄνει δὲ τὸν βίον, τὴν γενναιότητα καὶ τὴν φιλεργίαν τοῦ ταγματάρχου. Μικρά τις ἐφημερὶς φέρουσα ἐπικεφαλίδα: *Ἔτος πρῶτον, ἀριθμὸς πρῶτος* καὶ τίτλον: *Ὁ Ἔγχελυς τοῦ Μελὲν* περιεῖχε μετὰ μίαν *δήλωσιν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας*, σκιαγραφίαν ἐπιγραφομένην *ὁ ὑποψήφιος Βερδιέ*.

Ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελέν*! Ἅ, ναί! ἡ ἐφημερὶς τοῦ Γκαρούς! Ἡ ἐφημερίς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀναφέρει χθὲς ὁ Τιβολιὲ ἐκεῖνος!...

Καὶ ὁ Βερδιὲ ἔλαβε μετὰ σπουδῆς τὸ φύλλον.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ἡ ἀνθρωπίνη τέχνη ἀκολουθεῖ τὴν φύσιν ὡς τὸν διδάσκαλον ὁ μαθητής.

Ὅστις τὸν θάνατον δὲν φοβεῖται, ἄρα φοβεῖται τὴν ζωήν.

Ο ΥΠΕΡΚΑΣΠΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

Ἡ Ρωσσία συνετέλεσεν ἄρτι μεγαλούργημα, ὅπερ διὰ τὸν μέγαν αὐτοῦ ἐκπολιτιστικὸν προορισμὸν φέρει εἰς αὐτὴν πλείονα δόξαν παντὸς πολεμικοῦ κατορθώματος, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ ἵδρυσις σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας τοῦ Κράτους αὐτῆς μετὰ τῶν ἀπωτάτων χωρῶν τῆς Μέσης Ἀσίας. Ὁ ὑπερκάσπιος σιδηρόδρομος, ἀφοῦ ὑπερέβη τὴν περίφημον ὀχυρὰν πόλιν Μέρβ, ἔφθασεν ἤδη πρὸ μικροῦ μέχρι τῆς Σαμαρκάνδης εἰς ἀπόστασιν 1400 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἡ γραμμὴ αὕτη προώρισται βεβαίως ν' ἀφήσῃ ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῶν σιδηροδρόμων, ἀρυόμεθα δὲ περὶ τῶν εἰδικῶν δυσχερειῶν, ἃς ἀπήντησεν ἡ διαχάραξις καὶ ἡ συντήρησις αὐτῆς πληροφορίας τινὰς ἐκ τῆς ἀξιολόγου μελέτης τοῦ κ. Ἐδγάρδου Βουλανζιέ.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται προήρχοντο κατὰ πρῶτον λόγον ἐκ τῆς ἀμμώδους φύσεως τοῦ ἐδάφους ἀποτελουμένου κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς διασχιζομένης παρὰ τῆς γραμμῆς ἐκτάσεως ἐκ κινητῶν λόφων ἄμμου, καθ' ὧν ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλισθῶσιν τὰ ἔργα. Πλὴν τούτου ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλισθῶσιν αἱ ἀπαιτούμεναι προμήθειαι τοῦ ὕδατος καὶ τῆς καυσίμου διὰ τὰς μηχανὰς ὕλης ὡς καὶ τὰ χρειώδη διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ διεσκορπισμένον καθ' ἅπασαν τὴν γραμμήν, τὸ ἐπιχείρημα δὲ δὲν ἦτο παντάπασιν εὔκολον εἰς χώραν ἐντελῶς κατάξηρον, παρεκτὸς τῶν ἐν αὐτῇ ὀάσεων.

Αἱ κατὰ τῆς ἄμμου ἀμυντικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν χρήσει παρὰ ταῖς βορείαις χώραις πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ἐπισωρεύσεως τῆς χιόνος ἐντὸς τῶν χανδάκων. Εἰς πάντα τὰ σημεῖα ὅπου ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀνέμου δύναται νὰ θεωρῆται σχεδὸν ὡς διαρκὴς κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀνεγείρουσι παρὰ τὰ προφυλακτέα τμήματα μίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ δύο σειρὰς σανιδοφραγμάτων ἀραιῶν ἀντικρὺ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀνέμου, ὅπως ἀναχαιτίζωνται αἱ καταφερόμεναι νιφάδες. Παρόμοια σανιδοφράγματα ἀνηγέρθησαν κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς ἀντικρὺ τῶν βαθυτάτων τάφρων. Ἀποτελοῦνται ἐξ ἁπλῶν σανίδων καθέτων, ἀχρωματίστων, ἐξ ἐλάτης, τεθειμένων εἰς ἀπόστασιν 2 ὑφεκατομέτρων ἐξ ἀλλήλων, συνηρμοσμένων δὲ διὰ δύο ὁριζοντίων δοκῶν. Προσηλοῦνται εἰς τὸ ἔδαφος διὰ πασσάλων ἐμπεπηγμένων ἐντὸς τῆς ἄμμου κατὰ ἓν μέτρον περίπου.

Τοιαῦτα σανιδοφράγματα ἀπαντῶνται εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἡ γραμμὴ διασχίζει τοὺς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἀμμώδεις λόφους, κεῖνται δὲ παραλλήλως τῆς ὁδοῦ πρὸς βορρᾶν, ἐπειδὴ συνήθως ἐκ τῆς διευθύνσεως ἐκείνης, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τῆς βορειοανατολικῆς πνέει ὁ ἄνεμος.

Πρὸς στερεοποίησιν τῶν ἐξ ἄμμου κινητῶν λόφων κατέφυγον εἰς τὴν ἐμφύτευσιν θάμνων. Ἡ μυρίκη εὐδοκιμεῖ πλέον παντὸς ἄλλου φυτοῦ εἰς τὸ ἀμμῶδες ἔδαφος, διὸ οἱ Ρῶσσοι ἐσχημάτισαν ἀπεράντους δενδροφυτείας, συγκειμένας πρὸ πάντων ἐκ τοῦ δενδρυλίου τούτου καὶ περιεχούσης πέντε ἑκατομμύρια τοιούτων φυτῶν. Ἕτερος θάμνος, ἀφθονώτατος ἐπὶ τῶν ἐξ ἄμμου λόφων, τὸ *σαξαοὺλ*, θὰ ἦτο ἤδη χρησιμώτατος ἀλλὰ δὲν κατωρθώθη μέχρι τοῦδε ἡ ἐπιτυχὴς μεταφύτευσίς του.

Τὰ ἐπιχώματα τῆς ὁδοῦ ἔδει ἐπίσης νὰ στερεοποιηθῶσιν, ὅπως μὴ ἀπογυμνώνῃ ὁ ἄνεμος τὰ ξύλα τῆς γραμμῆς. Χάριν τούτου ἐπεστρώθη τὸ ἐπίπεδον καὶ ἡ κλιτὺς τῶν ἐπιχωμάτων δι' ἀργιλλώδους ὑγροῦ χοός. Ἐνίοτε ἀρκοῦνται μόνον εἰς τὸ νὰ πιέζωσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἄμμου πρὸς συμπαγῆ ἐπίστρωσιν. Ἀλλ' εἰς τὰ πλησιόχωρα τῆς Κασπίας θαλάσσης μέρη ἀπετελέσθη μίγμα σκληρόν, καταβρεχομένων τῶν ἑκατέρωθεν κλιτύων δι' ἁλμυροῦ ὕδατος.

Τὸ πλάτος τῆς γραμμῆς εἶνε 1 μέτρου καὶ 54 ἑκατοστῶν, ὅπως εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν. Αἱ τροχιαὶ εἶνε συστήματος Βινιώλ, ζυγίζουσαι 32 χιλιόγραμμα τὸ μέτρον. Αἱ διαδοκίδες ἐξ ἐλάτης οὖσαι, προέρχονται ἐκ τῆς βορείου Ρωσσίας, μετεκομίσθησαν δὲ διὰ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἀπετέθησαν χωρὶς νὰ περιβραχῶσι διὰ σκευασίας τινὸς παρὰ τὴν γνώμην τοῦ στρατηγοῦ Ἀνεγκώφ, ὅστις προέτεινε νὰ περιχρίσωσιν αὐτὰς δι' αἰθαλίνης, ὅπως προφυλάσσωνται ἀπὸ τὴν βλάβην τῶν φθοροποιῶν νευροπτέρων ἐντόμων, ἐξ ὧν βρίθει ἡ κεντρικὴ Ἀσία. Τούτου ἕνεκα φόβος ὑπάρχει ὅτι ἡ διάρκειά των ἔσται βραχυτάτη.

Ἡ γραμμὴ δὲν παρουσιάζει σπουδαῖα τεχνικὰ ἔργα μέχρι τοῦ Ἀμοὺρ Δαρία. Ἀλλ' ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ τούτου παρέσχεν ἐξαιρετικὰς δυσκολίας ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερβολικῆς ἀνωμαλίας τοῦ ῥοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν τεραστίων χασμάτων, ἅτινα τὰ ὕδατα αὐτοῦ παράγουσι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πλημμυρῶν ἐπὶ ἐδάφους ἀσταθοῦς καὶ ἐκτάσεως ὑπερβαινούσης τότε τὰ 8 χιλιόμετρα. Ἡ κοίτη ἀλλοιοῦται διαρκῶς καὶ τὸ ὕδωρ ῥέει εἰς πολυαρίθμους βραχίονας ἀδιαλείπτως μεταβάλλοντας θέσιν. Δυσχερέστατον ἑπομένως εἶνε νὰ ἱδρυθῇ μόνιμος γέφυρα, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ μεταβίβασις ἐκτελεῖται δι' ἀτμοκινήτου σχεδίας, ἧς ἡ θέσις δύναται νὰ μεταβληθῇ ὡς ἐκ τῶν πλημμυρῶν.

Διὰ τὰ παρὰ τὴν γραμμὴν κτίρια μεταχειρίζονται κατὰ τὰ θεμέλια μὲν πλίνθους ὀπτάς, κατὰ τὰ ὑπεράνω δὲ τοῦ ἐδάφους μέρη τῶν τοίχων πλίνθους ἀπεξηραμμένας εἰς τὸν ἥλιον. Ἀνευρέθησαν πολυάριθμα ἐρείπια, ἀναγόμενα, ὡς

λέγεται, εἰς τὴν ἐποχὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὧν αἱ πλίνθοι ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπιτυχῶς εἰς τὰ θεμέλια τῶν οἰκοδομῶν. Κυριώτατοι σταθμοὶ τῆς γραμμῆς εἰσιν ὁ τοῦ Ἀσκαβάδ καὶ ὁ τοῦ Μέρβ. Βραδύτερον μετὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τοῦ Τζαρδζουΐ, Βουχάρας καὶ Σαμαρκάνδης οἱ πρώτης τάξεως σταθμοὶ θ' ἀνέρχωνται ἐν ὅλῳ εἰς πέντε. Ἡ γραμμὴ περιλαμβάνει πρὸς τούτοις τρεῖς σταθμοὺς δευτέρας τάξεως καὶ τέσσαρας τρίτης. Οἱ λοιποὶ εἶνε σταθμοὶ τετάρτης τάξεως, συγκείμενοι ἐκ δύο κτιρίων διὰ τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὸν σταθμάρχην καὶ ἑνὸς στρατῶνος διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς ὁδοῦ. Τινὲς τῶν σταθμῶν τούτων προασπίζονται παρ' ἀληθῶν φρουρίων. Τέσσαρα τοιαῦτα ἐγείρονται μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Κιζὶλ-Ἀρβάτ. Ὑπάρχουσι καὶ στάσεις συνιστάμεναι εἰς ἁπλᾶς ἐκ χώματος καλύβας.

Ἡ προμήθεια τοῦ ὕδατος, καθὰ ἀνωτέρω εἴπομεν, παρουσίασε τεραστίας δυσχερείας, διότι τὸ μόνον μέρος τῆς γραμμῆς, τὸ μὴ ὑποκείμενον εἰς τὴν λειψυδρίαν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Μουργὰβ καὶ τοῦ Τεδσένδ, ἔχει μῆκος οὐχὶ πλέον τῶν 150 βερστίων. Πανταχοῦ ἀλλοῦ εὑρίσκονται μόνον ρύακες ἔχοντες ἀσθενὲς ρεῖθρον, ἐνίοτε μάλιστα ὁλοτελῶς ξηραινόμενοι. Πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐδέησε νὰ διυλισθῇ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς γραμμῆς Οὐζοὺν-Ἀδά, νὰ ὀρυχθῶσι πολυάριθμα ἀρτεσιανὰ φρέατα καὶ νὰ μετακομισθῇ τὸ ὕδωρ διὰ βαγονίων ἐν εἴδει δεξαμενῶν. Εἰς ἓν μέρος ὅπου ἡ γραμμὴ βαίνει παραλλήλως τῶν ὀρέων τῆς Περσίας κατωρθώθη νὰ συλλέγηται δι' εὐφυοῦς μεθόδου τὸ κατερχόμενον ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ὕδωρ διὰ τῆς τοποθετήσεως μεταλλίνων ἀγωγῶν μεταφερόντων τὸ ὕδωρ εἰς τὰς δεξαμενὰς ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑδραυλικῆς μηχανῆς..

Ἡ προμήθεια τῆς καυσίμου ὕλης ἦτο ἐπίσης ζήτημα οὐχ ἧττον σοβαρὸν εἰς χώραν ἀνωμάλου κλίματος, ἔνθα δριμὺς χειμὼν διαδέχεται τὸ καυστικὸν θέρος καὶ παρεῖχε δυσχερείας πλείονας ἴσως ἢ ἡ ἐξεύρεσις ψυχροῦ ὕδατος. Καὶ ὅμως τὸ πρόβλημα ἐλύθη ὑπὸ συνθήκας ἐπωφελεῖς διὰ τῆς χρήσεως τοῦ πετρελαίου, ἀποτελοῦντος ρευστὴν καύσιμον ὕλην δὶς ἰσχυροτέραν καὶ ἑξάκις οἰκονομικωτέραν τοῦ ἄνθρακος. Τὸ πετρέλαιον τοῦτο τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῶν στρωμάτων τοῦ Βακοῦ χρησιμεύει εἰς ὅλας τὰς οἰκιακὰς ἀνάγκας καθὼς καὶ εἰς τὴν θέρμανσιν τῶν ἀτμομηχανῶν. Τῆς ὑποστάθμης τοῦ πρὸς θέρμανσιν χρησιμεύοντος πετρελαίου γίνεται ἐπωφελὴς χρῆσις διὰ μαγειρικὰς ἐργασίας, τοῦθ' ὅπερ παρέχει τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ φείδωνται πρὸς τοιαύτην χρῆσιν τῶν θάμνων, ἀναγκαίων ὄντων πρὸς σύμπηξιν καὶ στερεοποίησιν τοῦ ἀμμώδους ἐδάφους. Ἡ ὑποστάθμη αὕτη μετακομίζεται καθ' ἅπασαν τὴν γραμμὴν δι' εἰδικῶν βαγονίων, ὧν ἕκαστον δύναται νὰ περιλάβῃ δεκακισχίλια χιλιόγραμμα.

Τὸ κινητὸν ὑλικὸν τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου ἀποτελεῖται ἐξ 88 ἀτμομηχανῶν θερμαινομένων διὰ πετρελαίου καὶ 1410 βαγονίων.

Ἡ πραγματικὴ ταχύτης κατὰ τὴν πορείαν δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 χιλιόμετρα τὴν ὥραν ἐντεῦθεν τοῦ Ἀσκαβάδ, 25 μάλιστα μόνον, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τοὺς σταθμούς. Ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς ὁδοῦ θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸ ἑξῆς ταχύτητα μείζονα.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἁμαξοστοιχίαι χρησιμοποιοῦνται εἰς μετακόμισιν ὑλικοῦ ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ ταχεῖα περάτωσις τῶν ἔργων, ἀλλὰ μολονότι ἡ γραμμὴ εἶνε κυρίως στρατηγικὴ ἐλήφθη μέριμνα καὶ περὶ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ διωργανώθησαν δύο ἁμαξοστοιχίαι ἐπιβατῶν καθ' ἑβδομάδα μεταβαίνουσαι ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τοῦ Μέρβ. Τὰς λοιπὰς ἡμέρας προσζεύγνυται ἓν βαγόνιον ἐπιβατῶν εἰς τὰς ἁμαξοστοιχίας τῶν ἐμπορευμάτων. Ἡ ἀπὸ Οὐζοὺν-Ἀδὰ μέχρι Μὲρβ ἀπόστασις οὖσα 820 χιλιομέτρων διανύεται εἰς τεσσαράκοντα περίπου ὥρας. Χάρις ὅμως εἰς τὴν διοργάνωσιν εἰδικῶν ἁμαξοστοιχιῶν περιεχουσῶν ἁμάξας ἑστιατορίου καὶ ὑπνωτηρίου τὸ ταξείδιον δὲν ἀποβαίνει πολὺ ἐπίπονον.

Αἱ εἰσπράξεις ἐπὶ τοῦ παρόντος καλύπτουσι μικρὸν μέρος τῶν δαπανῶν, καί τοι ἡ κατασκευὴ ἐγένετο ὑπὸ ὅρους ἐκτάκτως οἰκονομικούς. Ἀλλ' ἐλπὶς ὑπάρχει ὅτι ἡ κίνησις θ' ἀναπτυχθῇ ἐν τάχει, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι δὲ ταύτῃ οἱ Ρῶσσοι φαίνονται προτιθέμενοι νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου τὸν αὐτὸν ὀργανισμόν, ὅστις ἰσχύει καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς μεγάλους σιδηροδρόμους τῆς Αὐτοκρατορίας.

Χ*

ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ

Ὁ ἀεροναύτης Ζόβις συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ διέλθῃ τὸν Ἀτλαντικὸν δι' ἀεροστάτου, παρέσχε δ' εἰς δημοσιογράφον τινὰ τὰς ἑξῆς ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τοῦ μελετωμένου ταξειδίου του.

Ἐν πρώτοις μέλλει νὰ ἐκλέξῃ ταπεινὴν βαρομετρικὴν θλῖψιν, καλῶς ἐξηκριβωμένην, θὰ ἐκκινήσῃ δὲ ἐκ Νέας Ὑόρκης. Κατασκευάζει νέον ἀερόστατον, τὸν *Ἀτλαντικόν*, περιεκτικότητος 25000 κυβικῶν μέτρων, ἑπομένως δὲ ἔχον διάμετρον 36 μέτρων καὶ περιφέρειαν 110 μέτρων.

Τὸ ἀερόστατον ἔσται ἐκ διπλοῦ ὑφάσματος ἐπίτηδες κατασκευασθέντος, θὰ ἐπιχρίεται δὲ τὸ ὕφασμα διὰ νέου εἴδους βερνικίου καθιστῶντος αὐτὸ ἐντελῶς στεγανόν. Ἀφ' ἑτέρου τὸ βερνίκιον αὐτὸ εἶνε πολὺ ἐλαφρόν, ὥστε ὅλος ὁμοῦ ὁ ὄγκος τῆς γιγαντιαίας σφαίρας θὰ ἕλκῃ βάρος μόνον 2000 χιλιογράμμων. Θὰ φέρῃ ἐπιστομίδα νέου σχήματος.

Τὸ σκαφίδιον εἶνε ὄντως ἔκτακτον. Ὁ βλέπων αὐτὸ νομίζει ὅτι πρόκειται περὶ μυθιστορικῆς τινος ἐπιχειρήσεως, ὅτι εὑρίσκεται ἀπέναντί τινος τῶν ἀπιθάνων ἐκείνων μηχανημάτων, ἅτινα ἐφεῦρεν ἡ γόνιμος φαντασία τοῦ Ἰουλίου Βὲρν καὶ ἅτινα μετ' ὀλίγον θὰ ὑπολείπωνται τῆς πραγματικότητος.

Τὸ σκαφίδιον τοῦτο θὰ ἔχῃ μῆκος 4 μέτρων καὶ πλάτος 3,50 ἔσται δὲ διηρμοσμένον κατὰ τρόπον ὅλως ἰδιαίτερον.

Φέρει ἑκατέρωθεν δύο πτερύγια μεγάλα ἐκ φελλοῦ ἐπικεκαλυμμένα διὰ πανίων ἀδιαπεράστων, δι' ὧν θὰ ἐπιπλέῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Ὁ μεταξὺ τοῦ πυθμένος καὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ σκαφιδίου χῶρος θὰ χρησιμεύσῃ ὡς κύτος ἔνθα θ' ἀποτεθῇ τὸ ἕρμα ὅπερ θὰ συνίσταται ἐκ ψηγμάτων μεταλλικῶν ἀντὶ ἄμμου. Πρὸς τὰ ὄπισθεν εὑρίσκεται μικρὰ γέφυρα, ἧς τὸ ὑπόστεγον περιέχει δύο θαλαμίσκους, ὧν ἕκαστος στηρίζεται ἐπὶ διαμερισμάτων κενῶν ἀδιαβρόχων, ἐφ' ὧν κεῖνται στρωμναὶ ἐμπεπλησμέναι ἀέρος χρησιμεύουσαι καὶ ὡς κλῖναι ἅμα καὶ ὡς σωσίβια.

Ἐπειδὴ ἡ διάρκεια τοῦ ταξειδίου ἔσται τριῶν ἡμερῶν τοὐλάχιστον, ἐδέησε νὰ ληφθῇ πρόνοια καὶ περὶ τροφῆς. Ἑστία περιβαλλομένη ὑπὸ μεταλλίνου δικτυωτοῦ παρομοίου μὲ τὸ περιβάλλον τὰς λυχνίας τῶν ἐν τοῖς ὀρυχείοις ἐργατῶν, διὰ νὰ μὴ μεταδοθῇ τὸ πῦρ εἰς τὸ ἀερόστατον, θὰ χρησιμεύῃ ὡς μαγειρεῖον. Ἐκ τῶν σχοινίων ἀκριβῶς ἄνωθεν τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ σκαφιδίου θὰ ἐξαρτηθῇ ἀτμάκατος μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαιούντων ἐξαρτημάτων αὐτῆς, ἥτις κατασκευάζεται νῦν ἐν Ἀρζαντέϊλ.

Τὰ λοιπὰ ἐφόδια συνίστανται εἰς σχοινία, σωσίβια, ἀγκύρας, ἐργαλεῖα φυσικῆς, μετεωρολογίας καὶ φωτογραφίας. Τὸ σκαφίδιον θὰ φωτίζηται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Ὁ *Ἀτλαντικὸς* θὰ ἐξογκωθῇ δι' ὑδρογόνου ἔχοντος δύναμιν ἀνυψώσεως 1150 γραμμαρίων κατὰ κυβικὸν μέτρον καὶ ἐπιτρέποντος ἑπομένως τὴν ἀνέλκυσιν βάρους 27000 χιλιογράμμων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑλικὸν ὅλον, τουτέστι ἀερόστατον, δίκτυον, ἐφόδια, ἐπιβάται, θὰ ἕλκῃ ὁμοῦ βάρος 10000 χιλιογράμμων, θ' ἀπομείνωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀεροναύτου 17000 χιλιογράμμων ἕρματος διὰ τὴν πορείαν.

Καθ' ὑπολογισμοὺς στηριζομένους ἐπὶ ἀκριβῶν μελετῶν, τὸ ἀερόστατον θὰ ἔχῃ καθημερινὴν ἀπώλειαν 1000 κυβικῶν μέτρων. Ἐπειδὴ τὸ ταξείδιον θὰ διαρκέσῃ 85 ὥρας περίπου καὶ ἡ ταχύτης δὲν θὰ εἶνε ὀλιγωτέρα τῶν 100 χιλιομέτρων καθ' ὥραν, θὰ χρησιμοποιηθῶσι μόνον 4000 χιλιόγραμμα ἕρματος.

«Θὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ περὶ τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως, προσέθηκεν ὁ κ. Ζόβις, ἡ μετεωρολογικὴ σκοπιὰ τοῦ *Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης*, ὅστις θὰ δώσῃ καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἐκκινήσεως.

«Θὰ προχωρήσωμεν φερόμενοι ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς διαταράξεως, ἥτις θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς Εὐρώπην, ἄγνωστον ἀκόμη εἰς ποῖον σημεῖον.

« Οὐδὲν προαγγέλλει ὅτι θὰ ἐμποδισθῶμεν καθ' ὁδόν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως, ἂν ἀπρόοπτόν τι συμβῇ, καθὰ εἴδετε ἐκ τῆς λεπτομεροῦς κατασκευῆς τοῦ σκαφιδίου μας, εἴμεθα ἐπαρκῶς προπαρεσκευασμένοι ὅπως μὴ πνιγῶμεν.

«Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι ἐσφάλην κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς μου ὡς πρὸς τὸ σκαφίδιον· στηρίζομαι ἐπὶ γεγονότων θετικῶν. Ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ἐπεχείρησα εἰκοσιεννέα καταβάσεις εἰς τὴν θάλασσαν, ὧν δύο ἦσαν ἀκούσιοι, τὸ ὁμολογῶ· αἱ λοιπαὶ εἰκοσιεπτὰ ἦσαν πειράματα. Βλέπετε ὅτι ζῶ καὶ ἔχω καλῶς. Μίαν φορὰν ἔμεινα ἐπὶ ἑπτὰ ὥρας πρὶν μοῦ παράσχωσι βοήθειαν, σημειωτέον δὲ ὅτι τότε μετεχειριζόμην σκαφίδια κοινά, ἐνῷ τὸ τοῦ *Ἀτλαντικοῦ* εἶνε τελειοποιημένον.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ Κας ***

Ἀπὸ τὸν σπόρο τὸν μικρὸ δένδρο μικρὸ φυτρόνει
καὶ 'λίγο 'λίγο πειὸ πλατὺ τὸν ἴσκιο του ἁπλόνει·
ἀλλ' ὅμως ὅσο κι' ἂν γερνᾷ κι' ὅσο κι' ἂν μεγαλόνῃ
τοῦ σπόρου ἡ ἐνθύμησις θὰ μένῃ 'ς τὰ κλαδιά του.

Ἔτσι γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος καὶ ζῇ καὶ ἀποθνήσκει,
κι' ὅσο κι' ἂν ζήσῃ—τὸ παιδὶ πάντα 'ς τὸν γέρο μνήσκει.
Κ' εἶναι γλυκειὰ παρηγοριὰ κανεὶς νὰ ξαναυρίσκῃ
'ς τὰ γηρασμένα στήθη του τὴν παιδικὴ καρδιά του.

Δ. Βικελας

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ καλλονὴ εἶνε ἐντελὴς ὑγίεια τῆς φύσεως.

Οἱ ἀδιάφοροι δὲν γνωρίζουσι τοὺς πόνους μας· οἱ φίλοι δὲν ἐννοοῦσιν αὐτοὺς ὅπως ἡμεῖς.

Ἡ πρόοδος, εἴτε ἀγαπῶμεν εἴτε μὴ ἀγαπῶμεν αὐτήν, ἐπιβάλλεται εἰς τὰς κοινωνίας.

(Émile Blanchard)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Φιλανδὸς ὀνόματι Ρούνεν ἀπεστάλη πρὸ δύο ἐτῶν δι' ἐξόδων τῆς ρωσσικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὅπως κατορθώσῃ εἰ δυνατὸν νὰ μάθῃ τὸ ἀπόκρυφον τῆς κατασκευῆς τῶν πλουσίων περσικῶν ταπήτων, ἀπόκρυφον ζηλοτύπως τηρούμενον παρὰ τῶν ἐχόντων τὸ μονοπώλιον τῆς τοιαύτης βιομηχανίας τεχνιτῶν.

Ὁ ἀπεσταλμένος τῆς ρωσσικῆς κυβερνήσεως ἐταξείδευσε μετημφιεσμένος εἰς ἁπλοῦν τεχνίτην. Κατώρθωσε νὰ εἰσαχθῇ εἰς ἐργοστάσιον ὀθωμανικῶν ταπήτων ὑπάρχον ἐγγὺς τῆς Σμύρνης καὶ ἔμαθεν αὐτόθι τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα τῆς κατασκευῆς.

Νῦν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν δὲ αὐτοῦ ἡ ρωσσικὴ κυβέρνησις ἵδρυσεν ἐργοστάσιον ταπητουργίας, ὅπερ θὰ λειτουργῇ μὲ τὸν ἀποκαλυφθέντα τρόπον τῆς ἐργασίας. Σπουδαῖα προσδοκῶνται ὀφέλη ἐκ τοῦ νέου τούτου καὶ τέως ἀγνώστου ἐν Εὐρώπῃ κλάδου τῆς βιομηχανίας.

~~~

Εἰς τὸ ἐν Παρισίοις κρατητήριον τῶν ζῴων εἰσήχθησαν καθ' ἅπαν τὸ παρελθὸν ἔτος 2328 ἵπποι, 2 βόες, 2 ὄνοι, 49 αἶγες καὶ πρόβατα, 43 κόνικλοι, 51 πτηνὰ (ὄρνιθες, περιστεραί, νῆσσαι), 27 χοῖροι, 1 πίθηκος, 1 πελαργός, 1 ἀλώπηξ, 1 γλαύξ, 12 χελῶναι, 8 ψιττακοὶ καὶ περὶ τὰ τριάκοντα μικρὰ πτηνά. Οἱ ἁμαξηλάται δικαίως ἀποκαλοῦσι τὸ κατάστημα αὐτὸ Κιβωτὸν τοῦ Νῶε.

Εἰς ἰδιαίτερον μέρος κρατοῦνται οἱ ἀδέσποτοι κύνες ἐντὸς κλωβῶν σιδηρῶν. Τὸ 1884 εἰσήχθησαν αὐτόθι 4,348 κύνες, τὸ 1885 5,060, τὸ 1886 9199, τὸ 1887 8672. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 416 ἐζητήθησαν καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς κυρίους των, 906 παρεδόθησαν εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ σπουδαστήρια χάριν πειραμάτων, οἱ λοιποὶ δὲ ἐθανατώθησαν. Ἄλλοτε ἐθανατοῦντο δι' ἀπαγχονισμοῦ αἰωρούμενοι διὰ βρόχου ἀπὸ τροχαλιᾶς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀγωνία τῶν ἀτυχῶν ζῴων ἦτο σπαρακτική, ἐγκατελείφθη τὸ μέσον τοῦτο καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τῆς ἀσφυξίας, διὰ μέσου τοῦ φωταερίου. Τὸ πρὸς τοῦτο μηχάνημα συνίσταται ἐκ σωλῆνος σχήματος κυλινδρικοῦ ἐκ λευκοσιδήρου γαλβανισμένου· ἐντὸς αὐτοῦ ἀπολήγουσι δύο τροχιαὶ ἐφ' ὧν κυλίεται μικρὸν ἁμάξιον κομίζον κλωβόν, εἰς ὃν ἐγκλείονται τὰ μεταφερόμενα θύματα. Κλείεται κατόπιν ἡ ὀπή, ἀνοίγεται ὁ στρόφιγξ τοῦ ἀερίου καὶ.... ἡ θυσία μετ' ὀλίγον ἐτελέσθη.

~~~

Τὰς ἑξῆς περιέργους πληροφορίας περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ ὑπαρχόντων ποικίλων ἐντόμων εὑρίσκομεν ἐν ἐπιστημονικῷ περιοδικῷ.

Πληθὺς ζῴων εὑρίσκεται ἐν τῷ ἰσθμῷ τοῦ Παναμᾶ, ἀλλὰ πάντων ἐπικινδυνωδέστερα καὶ ὧν τὰς προσβολὰς δυσκόλως δύναται ν' ἀποφύγῃ ὁ ταξειδιώτης εἶνε τὰ ἔντομα. Πολλάκις ὅμως ἡ καλλονή, τὰ στίλβοντα χρώματα τῶν πτερύγων, τοῦ σώματος καὶ τῶν κεραιῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι τινὰ νὰ λησμονήσῃ τὸν κίνδυνον ἤτοι τὰ δήγματα καὶ κεντήματα. Οἱ σκορπίοι εἶνε μέγιστοι, μεταξὺ δὲ τῶν ἀραχνῶν αἵτινες εἶνε πᾶσαι γιγάντειοι, εὑρίσκεται ἡ παμμεγίστη Ματαλίγκρη, ἧς τινος τὰ δήγματα εἶνε θανατηφόρα. Ἐκ τῶν μυριαπόδων σκολόπενδρά τις (Σαρανταποδαροῦσα) εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον ἰοβόλων· ἐκ δὲ τῶν μυρμήκων οἵτινες πολυάριθμοι καὶ πολυποίκιλοι ὑπάρχουσι, εὕρηται καὶ μέλας τις μέγας μύρμηξ, οὗτινος τὸ κέντημα ἀποναρκοῖ. Οἱ κώνωπες καὶ τὰ τοιούτου εἴδους εὕρηνται κατὰ μυριάδας, καθὼς καὶ αἱ ψύλλαι τῶν τροπικῶν, αἵτινες κεντῶσι τὰ πέλματα τῶν ποδῶν ὅπως ἐναποθέσωσι τὰ ᾠὰ αὐτῶν. Ἐκ δὲ τῶν ἀβλαβῶν ἐντόμων ἀλλ' ἐπίσης περιέργων εὕρηνται αἱ λαμπυρίδες ἢ πυγολαμπίδες, ἀκρίδες τινὲς ὁμοιάζουσαι πρὸς ξηροὺς κλάδους καὶ πλεῖστα κολεόπτερα κεχρωματισμένα δι' ὡραιοτάτων καὶ στίλβην μεταλλικὴν ἐχόντων χρωματισμῶν. Ἅπαντα τὰ ζῷα ταῦτα βιοῦσιν ἐν κλίματι ὑγρῷ καὶ θερμῷ. Τὸ ἔτος ἐν ταῖς χώραις ταύταις διαιρεῖται εἰς ξηρὰν ὥραν καὶ ὑγράν. Ἡ ξηρὰ ὥρα ἡ διαρκοῦσα ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι Μαΐου, κατὰ συνέπειαν ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸν χειμῶνα ἡμῶν, εἶνε εὐάρεστος. Αἱ βροχαὶ ἄρχονται κατὰ Ἰούνιον, ἐλαττοῦνται περὶ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἐπαναλαμβάνονται ἀφθονώτεραι μέχρι τέλους Αὐγούστου. Ἂν ἡ βροχὴ ἐξακολουθῇ ἄφθονος, οἱ ποταμοὶ ἅπαντες ἐκχειλίζουσι καὶ πλημμυροῦσι τὰ κατώτερα μέρη τῆς χώρας.

~~~

Τὸ μεγαλείτερον ἀλεξιβρόχιον, ὅπερ κατεσκευάσθη ποτέ, εἶνε βεβαίως τὸ κολοσσιαῖον μηχάνημα, ὅπερ ἐξῆλθεν ἐσχάτως ἐργοστασίου τινὸς ἐν Γλασκόβῃ. Τὸ ἀλεξιβρόχιον τοῦτο ἔχει περιφέρειαν 21 ποδῶν· ἡ λαβὴ αὐτοῦ εἶνε κατεσκευασμένη ἐξ ἐστιλβωμένου μαωνίου, ἀπολήγει δὲ εἰς σφαῖραν ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ. Τὸ ἀλεξιβρόχιον καλύπτεται δι' ἰταλικῆς ψάθης, λεπτότατα πεπλεγμένης, προώρισται δὲ δι' Ἀφρικανόν τινα βασιλίσκον, ὅστις θὰ δύναται νὰ δέχεται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἄτομα ταὐτοχρόνως.

~~~

Ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ ἀνεκαλύφθησαν πλουσιώτατα μαργαριτοφόρα στρώματα. Ἤδη ἡλιεύθη ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης μαργαρίτης βάρους 75 καρατίων, ὅστις ἐπωλήθη ἀντὶ 140,000 φρ.

~~~

Μεταξὺ τῶν ἄλλων περιέργων ἐκθεμάτων τῆς ἐν Παρισίοις παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1889 θὰ εἶνε καὶ 34 τύποι οἰκιῶν, οἱ ὁποῖοι θ' ἀποτελῶσιν αἰσθητῶς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπίνης κατοικίας ἐν παντὶ καιρῷ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον. Τὰς οἰκίας ταύτας προτίθεται νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἐπὶ τῆς Καλλιτεχνίας γαλλικὸν ὑπουργεῖον εἰς τὸ Πεδίον τοῦ Ἄρεως. Ἑκάστη αὐτῶν θὰ περιβάλλεται ὑπὸ μικροῦ κήπου, καὶ τὰ ἔνδον αὐτῶν θὰ εἶνε ηὐτρεπισμένα δι' ἐπίπλων τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἀνάγεται ἡ οἰκία. Ἔμποροι δὲ φέροντες καὶ οὗτοι ἐνδυμασίαν τῆς ἐποχῆς τῆς οἰκίας θὰ ἀσκῶσιν ἐν αὐταῖς διάφορα ἔργα.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1354
~~~

'Αριθ. 652 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 26 Ἰουνίου 1888

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εὐριπίδου Δράματα, ἐξ ἑρμηνείας καὶ ἀναγνώσεως *Δ. Ν. Βερναρδάκη*. Τόμος Α', *Φοίνισσαι*. Ἀθήνησι, 1888. (Προλεγόμενα σ. ιγ'—ρλβ', κείμενον, σημειώσεις, πίνακες 36—60).

Ἀργὰ μὲν ἤρχισαν, ἀλλ' ὅμως ἤρχισαν εὐτυχῶς νὰ ἐκδίδωνται οἱ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ζωγράφειον ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, καὶ μάλιστα τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Η. Βασιάδου, καὶ εἰς τὴν γενναίαν χορηγίαν τοῦ φιλοτίμου ὁμογενοῦς Χρ. Ζωγράφου. Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Δ. Σεμιτέλου ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγου ὁ δεύτερος αὐτῆς τόμος, περιλαμβάνων τὰς Φοινίσσας τοῦ Εὐριπίδου μετὰ κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων τοῦ κ. Δ. Ν. Βερναρδάκη. Διελθόντες τὴν ὀγκώδη ταύτην ἔκδοσιν τῶν Φοινισσῶν, θέλομεν ἐκφράσῃ ὅσον ἔνεστιν ἀπαθῶς καὶ εἰλικρινῶς τὴν ἡμετέραν περὶ αὐτῆς γνώμην, ἐλπίζοντες ὅτι θέλομεν βοηθήσῃ τὸ τῶν λογίων κοινὸν εἰς τὴν ἀληθῆ περὶ τοῦ βιβλίου κρίσιν, ἀφ' ἧς ἐδύνατο νὰ τὸ ἀποτρέψῃ ἡ *ἐξ ἐνέδρας κριτική*, ἥτις ἀπό τινος χρόνου, ἐκ παραλλήλου βαδίζουσα πρὸς τὸν πολιτικὸν φατριασμόν, τοσοῦτον ἀσχημονεῖ, ὥστε πᾶς ἀπαθὴς καὶ ἀφατρίαστος ἀναγνώστης ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν βιβλιοκρισιῶν, ἐκ τῶν προτέρων πεπεισμένος, ὅτι μέλλει ἢ λίβελλον ν' ἀναγνώσῃ ἀπρεπέστατον ἢ ἐγκώμιον ἀηδέστερον τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει σοφιστικῶν ἐπιδείξεων, γεγραμμένον πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως.

Ἐξετάζων ἐν τοῖς *Προλεγομένοις* ὁ κ. Βερναρδάκης τὸν βίον τοῦ Εὐριπίδου, ἀπορρίπτει καὶ αὐτὸς μετ' ἄλλων νεωτέρων κριτικῶν ὅσα περὶ τῶν γονέων καὶ τῆς εὐτελείας αὐτῶν, τῆς παιδείας καὶ μαθητείας τοῦ ποιητοῦ, τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῶν δύο του γυναικῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ψευδῶς παρεδόθησαν καὶ ἐν ταῖς προτασσομέναις παλαιαῖς βιογραφίαις φέρονται, πειθόμενος εἰς ἄλλας ἀληθεστέρας μαρτυρίας καὶ πιθανωτέρας γνώμας. Ἰδίως δὲ καὶ πρωτοτύπως πραγματεύεται τὰ περὶ τῆς μισογυνίας τοῦ ποιητοῦ. Θεωρῶν ὡς ἀναμφισβήτητον *τὴν παρὰ τοῖς συγχρόνοις ὕπαρξιν τῆς τοιαύτης περὶ αὐτοῦ φήμης*, δὲν παραδέχεται οὔτε τὸ πρᾶγμα ὡς ἀληθὲς οὔτε τὴν φερομένην ὡς αἰτίαν τοῦ κατὰ τῶν γυναικῶν μίσους οἰκογενειακὴν ἀτυχίαν· ἀλλ' ἀποδίδων τὰ τοιαῦτα εἰς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ συκοφάντας καὶ τοὺς σκανδαλοθήρας, ἀσπάζεται μὲν τὴν γνώμην τῶν φρονούντων ὅτι αἰτία τῆς φήμης ταύτης ὑπῆρξεν ἡ περὶ τὰς γυναῖκας δραματουργικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Εὐριπίδου, καθ' ἣν αἱ ἡρωΐδες του εἶνε ὄχι αἱ ἰδανικαὶ ἐκεῖναι γυναῖκες τῶν ἐπικῶν καὶ παλαιοτέρων δραματικῶν ποιητῶν, ἀλλὰ τύποι γυναικεῖοι ἀληθεῖς καὶ ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου εἰλημμένοι; γυναῖκες φέρουσαι καὶ πολλὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς κακίας, μάλιστα δὲ τὰς ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἐρωτικοῦ πάθους· καταδεικνύει δὲ ὅτι ἡ μεταρρύθμισις αὕτη ἐκίνησε φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν κριτικὴν γλῶσσαν τῶν συντηρητικῶν ἀνθρώπων, ἐξ ἧς προέκυψεν ἡ ψευδὴς φήμη ὅτι ὁ Εὐριπίδης ὑπῆρξε διὰ λόγους οἰκογενειακοὺς μισογύνης, ὅπως προέκυψεν ἐπίσης ψευδὴς φήμη καὶ περὶ τοῦ Βύρωνος, ὅτι δῆθεν ἐδολοφόνησεν ἐν Φλωρεντίᾳ τὸν σύζυγον κυρίας, ἣν ἠγάπα, καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεώς του ἀντλῶν ἀπεικόνισε τοσοῦτον φυσικῶς καὶ ἀληθῶς τὸν *Μανφρέδον*. Ὁ κ. Βερναρδάκης ὀρθότατα κρίνων ἀνευρίσκει ὡς ἀληθῆ πηγὴν τῆς περὶ τὰς γυναῖκας ταύτης μεταρρυθμίσεως τὸ δαιμόνιον πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ καὶ οὐδὲν ἄλλο· καὶ ὡς πρὸς τοῦτο εὐστόχως παραλληλίζει τὸν Ἕλληνα καὶ Βρεττανὸν ποιητήν.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον καὶ καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν πρωτότυπον μέρος τῶν Προλεγομένων του εἶνε τὸ περὶ τῆς ἀξίας τῶν δραμάτων τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ κ. Βερναρδάκης ἔχει παλαιάν, ὡς λέγει, πεποίθησιν περὶ τούτου, ὅτι ὁ Εὐριπίδης εἶνε ὁ κράτιστος τῶν ἀρχαίων δρα-

ματικῶν. Γνωρίζων δὲ ὅτι αὕτη ἡ πεποίθησίς του εἶνε κατὰ πολλὰ ἐναντία τῆς γνώμης τῶν νεωτέρων κριτικῶν, οἵτινες πάντες ἀνακηρύττουσι τὸν Σοφοκλέα ὡς κανόνα τέλειον τῆς παλαιᾶς τραγῳδίας, εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ δογμάτων ἀναγκάζεται νὰ παραβάλῃ τὸν Εὐριπίδην πρὸς τοὺς παλαιοτέρους δραματοποιούς. Ἀφ' οὗ δὲ χαρακτηρίσῃ τούτους ἐν συντομίᾳ μέν,ἀλλὰ πολὺ σαφῶς καὶ ὡρισμένως, οὐχὶ διὰ φράσεων κενῶν,ἀλλὰ διὰ κρίσεων ἀναμφισβητήτων, ἐξαγομένων οὐχὶ ἐκ θεωριῶν νεωτέρων ἢ ἐξ ἀτομικοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, ἀλλ' ἐξ ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς τραγῳδίας τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους δοθέντος, ὃν καὶ μόνον θεωρεῖ ἄριστον τοῦ πράγματος κριτήν, μεταβαίνει εἰς τὴν περὶ τῆς ποιητικῆς ἀξίας τοῦ Εὐριπίδου κρίσιν· ἀλλὰ πρὸ τούτου νομίζει ἀναγκαῖον νὰ ἐνδιατρίψῃ ὀλίγον εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἑρμηνείαν τοῦ κατ' Ἀριστοτέλην ὁρισμοῦ τῆς τραγῳδίας. Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ὡραιότατον καὶ κριτικώτατον μέρος τῶν Προλεγομένων του (σ.λγ'-νε')· διότι λύει καὶ λύει εὐστοχώτατα ζήτημα σπουδαιότατον τὸ περὶ τῆς *τραγικῆς καθάρσεως*, ὅπερ ἤδη μὲν ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐκινήθη, ἐπὶ αἰῶνα δὲ ὁλόκληρον συνεζητήθη, πολλὰς δὲ καὶ ποικίλας ἔλαβε λύσεις, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐπαρκῆ. Ὁ λόγος τῆς τοσαύτης περὶ τοῦ ζητήματος πλάνης εἶνε ὅτι οἱ κινήσαντες αὐτὸ ὑπῆρξαν ἄνδρες ἄλλως μὲν σπουδαῖοι, ἀλλ' ὡς ἀλλογενεῖς περὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀριστοτελικοῦ κειμένου ὀλιγώτερον ἐντριβεῖς. Τούτου δ' ἕνεκα παρερμηνεύσαντες γραμματικῶς τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους, περιέπεσαν ἔπειτα καὶ εἰς λογικὰς ἀτοπίας. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ζητήματος· διότι τοῦτο ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς παρούσης κρίσεως· ἀλλὰ παραπέμποντες εἰς τὰς σημειωθείσας σελίδας τὸν βουλόμενον μὴ μόνον ἀδιστάκτως νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐντρυφήσῃ εἰς ἑρμηνευτικὴν καὶ κριτικὴν δεινότητα, συνοψίζομεν ὅσον τὸ δυνατὸν διὰ βραχυτάτων τὴν γνώμην τοῦ κ. Β. περὶ τῆς τραγικῆς καθάρσεως. Τὸ περὶ ταύτης μέρος τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους ἔχει ὡς ἑξῆς: «(Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας ....) *δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.*» Τοῦτο σημαίνει κατά τινας μὲν ὅτι ἡ τραγῳδία καθαίρει διὰ τοῦ φόβου καὶ ἐλέου τὸν φόβον καὶ ἔλεον, διεγείρουσα πολλάκις ἐν ἡμῖν τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐξασθενίζει καὶ μετριάζει αὐτά· κατ' ἄλλους δὲ ὅτι ἡ τραγῳδία καθαίρει διὰ τοῦ φόβου καὶ ἐλέου ἅπαντα τὰ ἐν ἡμῖν πάθη· κατ' ἄλλους ὅτι διεγείρει ἐν ἡμῖν φόβον καὶ ἔλεον ἧττον τοῦ πραγματικοῦ ὀδυνηρὸν καὶ διὰ τοῦτο καθαρώτερον· κατ' ἄλλους ὅτι μεταποιεῖ ἐν ἡμῖν τὸν φόβον καὶ ἔλεον διὰ τῆς ἰδέας τοῦ καλοῦ καὶ ὑψηλοῦ, μεταβάλλουσα τὸν μὲν φόβον εἰς φόβον θεοῦ, τὸν δὲ ἔλεον εἰς φιλανθρωπίαν. Ἀλλὰ πάσας ταύτας τὰς ἑρμηνείας κατέβαλεν ἄλλη τις νεωτέρα, ἥτις καὶ ἐπεκράτησεν, ἡ τοῦ Βερναΰς, καθ' ἣν ἡ τραγῳδία διὰ τοῦ ἐλέου καὶ φόβου καθαίρει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν παθῶν, ὅπως ἐν τῇ ἰατρικῇ θεραπείᾳ τὸ καθάρσιον ἀνακουφίζει διὰ κενώσεων τὸν στόμαχον. «Ἰδοὺ ποῦ ἀπέληξαν τόσαι μελέται καὶ τόσαι ἔρευναι» ἐπιφωνεῖ ὁ κ. Βερναρδάκης. Ἀναιρῶν δὲ διὰ μακρῶν ὁ ἡμέτερος κριτικὸς τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην, ἐλέγχει ὡς ἡμαρτημένην τὴν γραμματικὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀριστοτελικοῦ κειμένου, ἣν θεωρεῖ ὡς πηγὴν τῆς ὅλης περὶ τραγικῆς καθάρσεως πλάνης, τῆς μεταξὺ τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἐπικρατούσης. Τὸ «περαίνει» ἐξέλαβον κακῶς πάντες οἱ μέχρι τοῦδε ἑρμηνευταὶ ἀντὶ τοῦ *ἐνεργεῖ, διαπράττει*, ἐν ᾧ ἡ ἀκριβὴς αὐτοῦ σημασία ἡ βεβαιουμένη ὑπὸ πολλῶν χωρίων τοῦ Ἀριστοτέλους εἶνε *εἰς πέρας ἄγει, πληροῖ, τελειώνει*, τὰ δὲ «παθήματα» δὲν εἶνε τὰ ψυχικὰ ἢ ἠθικὰ πάθη, les passions, die Leidenschaften, ἀλλ' ὅσα πάσχει τις σωματικῶς ἢ ψυχικῶς, ἤγουν *τὰ κακὰ τὰ φθαρτικά*, καθὼς ἑρμηνεύει αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης τὴν λέξιν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς ἀντωνυμίας «τῶν τοιούτων», ὅπως γίνεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ἀποδεικνύεται ἐντελῶς ἐσφαλμένη, ὡς ἀσυμβίβαστος πρός τε τοὺς γλωσσικοὺς καὶ πρὸς τοὺς λογικοὺς κανόνας. Τὸ ὅλον χωρίον ἔχει ταύτην τὴν ἑρμηνείαν: *ἡ τραγῳδία δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνει (=ἄγει εἰς πέρας) τὴν κάθαρσιν τῶν τοιούτων παθημάτων, τῶν ἐλεεινῶν δηλ. καὶ φοβερῶν, τῶν ἐλέου καὶ φόβου αἰτίων φθαρτικῶν κακῶν*. Ἀλλὰ τίνα ταῦτα τὰ ἐλεεινὰ καὶ φοβερά; Εἶνε τὰ ἐν τῷ μύθῳ περιλαμβανόμενα κακά, οἱ θάνατοι καὶ αἱ παντὸς εἴδους περιωδυνίαι. Ἐκ τῆς νέας ταύτης ἑρμηνείας προκύπτει σαφὴς ἡ γνώμη ὅτι τὰ ἐν τῷ ὁρισμῷ τῆς τραγῳδίας παθήματα σημαίνουσι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη οὐχὶ τὰ ἐν τοῖς θεαταῖς ψυχικὰ ἢ ἠθικὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ ἐν τῷ μύθῳ τῆς τραγῳδίας ἐγκλήματα ἢ ἁμαρτήματα. Ταῦτα δὲ καθαίρει ἡ τραγῳδία κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Ἀριστοτέλους δι' ἐλέου καὶ φόβου. Ἡ *κάθαρσις* ἄρα δὲν κεῖται εἰς τὴν ἰατρικὴν σημασίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκευτικήν, ταὐτόσημος οὖσα πρὸς τὸ ἄλλο συνηθέστερον ῥηματικὸν *καθαρμός*. Ὅπως δηλ. ἐν τῷ ἀρχαίῳ βίῳ ὁ φονεὺς ἦτο ἐναγὴς καὶ ἀπόβλητος τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, πρὶν κα-

πράγματι τὸ κατώρθωσαν» (Eckermann Gespräche mit Göthe, Β'. 269). «Εἷς μόνος ἐννόησε, καθ' ἃ εἴδομεν, ἐξακολουθεῖ ὁ Κ.Β. ὅτι ἡ πάγκοινος ἑρμηνεία τοῦ Ἀριστοτελικοῦ ὁρισμοῦ τῆς τραγῳδίας δὲν ἔχει τὸν κοινὸν νοῦν, καὶ ἤθελε βεβαιότατα ἀνεύρῃ ποῦ ἔγκειται τὸ λάθος τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐὰν ἦτο ἀρκούντως ἐγκρατὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· εἷς μόνος ἐννόησε τὸν κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον ποιητὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ὁ ποιητὴς τῆς Ἰφιγενείας· εἷς μόνος καὶ ἐννόησε τοὺς αὐθάδεις καὶ δοκησισόφους περιφρονητὰς τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Γοίθιος. Διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ περατοῦμεν ἄσμενοι τὴν περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Εὐριπίδου ἀνάκρισιν ἡμῶν ταύτην. Οἱ Μαρσύαι εὗρον τὴν τιμωρὸν χεῖρα τοῦ Ὀλυμπίου.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ι. Πανταζιδης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Δ.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ὁ γηραιὸς στρατιωτικὸς ἦτο τόσον συνειθισμένος νὰ βλέπῃ προηγούμενον τοῦ ὀνόματός του τὸν ταπεινὸν ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐντίμως κερδηθέντα τίτλον τοῦ ταγματάρχου, ὥστε ἡ λέξις *ὑποψήφιος* ἐνεποίησεν αὐτῷ, ὡς ὅτε ὁ Βουγιὰρ τὴν ἀνήγγειλεν πρὸς τὸ πλῆθος ἐν τῇ ὁμηγύρει τοῦ Σαλλύ, αἴσθησιν παράδοξον, σχεδὸν ἀόριστον ἐντύπωσιν καθαιρέσεως ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ του. Ὁ *ὑποψήφιος Βερδιέ*! Ἐμειδία ἐνθυμούμενος τοὺς φόβους του κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ διαγωνισμοῦ ἐν τῇ Σχολῇ. Ἡ μόνη ὑποψηφιότης, εἰς ἣν εἶχεν ὑποβληθῇ ἕως τότε ἦτο ἡ ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ φέρῃ τὸ ξίφος.

Ὁ ὑποψήφιος Βερδιέ!

Καὶ πρὶν ἢ ἀναγνώσῃ τὸ ἄρθρον, ἀνεγίνωσκεν, ἐσυλλάβιζεν ἐκ νέου τὰς τρεῖς ἐκείνας λέξεις, αἵτινες τῷ ἐφαίνοντο ὅτι ἐσήμαινον ἄλλον ἄνθρωπον, ὅστις ἔφερε μὲν τὸ ὄνομά του, ἀλλ' ὅστις δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος.

Τέλος ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος, διατρέχων τὴν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας δήλωσιν ὅπως λάβῃ γνῶσιν τοῦ προγράμματος τῆς μικρᾶς μαχίμου ἐφημερίδος.

Μὲ ὕφος μεγαλόρρημον καὶ βίαιον ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ *Ἐγχέλυος τοῦ Μελὲν*, ὁ κύριος ἐκεῖνος ὁ τὴν προτεραίαν ἀναφανείς, ὁ Σαβουρὼ δὲ Ρεβίλ, ἐδήλου ὅτι ἤρχετο εἰς τὸ διαμέρισμα ὅπως ἀγωνισθῇ τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν πεινώντων, τῶν ἀνταρτῶν, ὑπὲρ τοῦ ῥακενδύτου καὶ ἐργατικοῦ λαοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ χώραν μία ἐκλογή. Ὁ *Ἔγχελυς* εἶχε τὸν ἰδιαίτερόν του ὑποψήφιον. Ἀνελάμβανε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις του τὸν βίον τοῦ ὑποψηφίου τούτου λεπτομερῶς ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ φιλεργίᾳ καὶ τῇ ἀφοσιώσει. Ὁ ὑποψήφιος οὗτος ἦτο ὁ Γκαρούς, ὁ Κλήμης Γκαρούς, τοῦ ὁποίου μόνον τὸ ὄνομα ἤρκει ἀντὶ προγράμματος. Ὅπως πολεμήσῃ δὲ τοὺς ὑποψηφίους, οὓς ἡ εὔπορος τάξις ἤθελεν ἀντιτάξει εἰς τὸν ἀπόστολον ἐκεῖνον τῶν κοινωνικῶν δικαιωμάτων ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελὲν*, ἔλεγε, θὰ καθίστατο ἐν ἀνάγκῃ τόσον δηκτικὸς καὶ φονικὸς ὡς νὰ ἔφερε τίτλον: *Ἡ Ἔχιδνα τοῦ Φονταινεβλώ*. Ὁ Σαβουρὼ εἶχε προΐδει, φαίνεται, τὸ λογοπαίγνιον τοῦ Γκενώ.

— Κατὰ ποῦ βλέπω, εἶπεν ἀταράχως ὁ ταγματάρχης, ἡ σκιαγραφία τοῦ *ὑποψηφίου Βερδιὲ* δὲν θὰ εἶνε πάρα πολὺ εὐχάριστος.

Ἀνέγνωσε τότε τὴν σκιαγραφίαν ἐκείνην ἀναμένων νὰ ἴδῃ πικρὰς ἐπικρίσεις τῶν ἀτομικῶν του φρονημάτων, ἐπιθέσεις κομματικάς, διαμφισβητήσεις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν του τίτλων, οἵτινες καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐφαίνοντο ἀνεπαρκεῖς· πλὴν δὲν ἦτο συνειθισμένος εἰς τὰς ἐντύπους ὕβρεις καὶ διακόψας αἴφνης τὴν ἀνάγνωσιν ἐγένετο πελιδνὸς καὶ συνέπτυξε μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν δακτύλων του τὸ μικρὸν φύλλον.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

— Οἱ φαῦλοι! εἶπεν ὁ Βερδιέ, οὗτινος τὸ χεῖλος ἔτρεμεν ἐξ ὀργῆς ὑπὸ τὸν μύστακα.

— Ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ σ' ἐρεθίζει;

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν λάβῃ.

— Μή, μὴ τὴν ἐγγίσῃς! εἶπεν ὁ ταγματάρχης· εἶνε πολὺ ῥυπαρά!

Ἠγέρθη συστρέφων τὸ ὑπογένειόν του καὶ παρετήρει τὴν ἐφημερίδα, ἧς ὁ ἄνεμος εἶχεν ἤδη ἀνοίξει τὰ φύλλα καὶ ἥτις κατέκειτο σειομένη ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐκ τῆς δρόσου ἐδάφους. Πῶς ἦτο δυνατὸν ἕνα κομμάτι χαρτὶ νὰ περιέχῃ τόσας φρικαλεότητας καὶ τόσα ψεύδη! Τί περιεῖχεν ἡ ἐφημερὶς αὐτή; Τί ἠδύνατό τις ν' ἀναγνώσῃ εἰς αὐτήν; Τί θ' ἀνέγνωσαν ἤδη οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκλογέων οἵτινες τὸν ἤκουσαν χθὲς ἀγορεύοντα εἰς Σαλλύ; . . . Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἔκαμνε τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον νὰ ἐρυθριᾷ. Εἰς ἓν ἄρθρον ἀνυπόγραφον ἐπιτηδείως ἐχλευάζετο πᾶν ὅ,τι ὁ ταγματάρχης εἶχε πράξει ἄλλοτε. Διεκωμῳδεῖτο ὁλόκληρος ὁ βίος του. Δὲν ἠρκοῦντο εἰς τὸν μῦθον, εἰς τὴν συκοφαντίαν περὶ τοῦ στρατοδικείου τῆς Γκέλμας· προσεπάθουν—τίς θὰ τὸ ἐπίστευε!— νὰ καταστήσωσι κωμικὴν καὶ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν τῆς διασώσεως τῶν ἐν Μεὸν ἐργατῶν καὶ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ στρατιωτικοῦ ἐγίνετο ἀντικείμενον βα-

ναύσων καὶ κακοβούλων ἀστειοτήτων, περιπαιγμῶν ἀέργου τῶν καφενείων εὐθυμοῦντος.

Ὁ Βερδιὲ ἐπανελάμβανε τὰς φράσεις, ἃς ἀνέγνωσεν· ἔλαβε πάλιν τὴν ἐφημερίδα διὰ νὰ τὰς ἀναγνώσῃ ἐκ νέου καὶ τὴν ἔρριψε μετὰ θυμοῦ λέγων :

— Νὰ χαθῆτε! μασκαράδες τῆς πολιτικῆς!

Μασκαράδες; ἔστω· ἀλλ' ἀφοῦ εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν, ἔπρεπεν ὁπωσδήποτε νὰ βαδίσῃ, νὰ προχωρήσῃ, μὲ ὅλον τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελὶν*, τὰς ἀνοησίας τοῦ Σαβουρὼ καὶ τοὺς χλευασμοὺς τοῦ Γκαρούς.

Ἀλλ' ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ ἀτιμία ἐκείνη τῶν κατ' αὐτοῦ μυσαρῶν ἐπιθέσεων τὸν ἐτάραττεν. Εὑρίσκετο διὰ μιᾶς ὅπως καὶ τὴν προτεραίαν κατὰ μέτωπον ἀπέναντι τῆς ἀποτροπαίου κακῆς πίστεως. Τὴν ὅλως φυσικὴν ἐκείνην πρᾶξιν τοῦ βίου του, εἷς ἀντίπαλος, ὃν οὔτε κἂν ἐγίνωσκεν, εἷς βαναυσοτέχνης τῆς γραφίδος ἢ τῆς πολιτικῆς ἐπεχείρει νὰ παραστήσῃ ὡς ἀντικείμενον χλεύης. Ὁ Βερδιὲ καθίστατο αἴφνης ἠλίθιος ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ὑπῆρξεν ἀνδρεῖος. Δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ εἴπῃ τὴν φορὰν ταύτην ὅτι τὸ συμβὰν δὲν ἦτο ἀκριβὲς ὅπως καὶ διὰ τὸ τῆς Γκέλμας. Ὄχι! ἡ πρᾶξις τῆς διασώσεώς τῶν ἐργατῶν ἐν Μεὸν ἦτο ἀληθὴς καὶ—ὁποία εἰρωνεία!—διότι ἦτο ἀληθὴς ἀκριβῶς καθίστατο κωμική! . . . «Τί εἶνε λοιπὸν αὐτὸς ὁ πυροβολητής, ἔγραφεν ἡ ἐφημερίς, ὅστις σώζει ἀνθρώπους καὶ γεμίζει τὰ ὀβούζιά του μὲ ἀγαθοεργίας; » Τὸν ἐπλήρωναν διὰ νὰ φονεύῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Γαλλίας καὶ αὐτὸς περὶ ἄλλα ἠσχολεῖτο. Ἔχανε τὸν καιρόν του ὑποκρινόμενος τὸν Ἅγιον Ὀνούφριον εἰς τὰς ἐπαρχίας! Καλὰ ἔκαμε νὰ παραιτηθῇ ὁ ὑποψήφιος Βερδιέ, ὁ φιλάνθρωπος πυροβολητής, διότι δωρεὰν ἐλάμβανε τὰ χρήματα τοῦ δημοσίου.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἐμπαιγμοὶ τοὺς ὁποίους ἀνέγνωσε, τὸν ἀπέπνιγον, ὡς ὀστοῦν ἰχθύος, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ καταπίῃ. Ὤ, οἱ ἀχρεῖοι! Ναί, τὴν ἀφοσίωσίν του ἀκριβῶς ἐμυκτήριζον, τὴν ἀγαθότητά του ἐχλεύαζον! Ἐπετίθεντο κατὰ τοῦ ἔργου του ἐκείνου τῆς διασώσεως, ὅπερ δι' αὐτοὺς καθίστατο χεῖρον ἢ κακή τις πρᾶξις, καθίστατο πρᾶξις κωμικὴ καὶ γελοία!

— Μοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξις, εἶπεν αἴφνης ὁ στρατιωτικός, νὰ ὑπάγω μὲ τὸ ραβδί μου νὰ εὕρω αὐτὸν τὸν Ἔγχελυν καὶ νὰ τοῦ συντρίψω τὸ κεφάλι!

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη ἐγερθεῖσα καὶ λαβοῦσα ἠρέμα τὸν βραχίονά του.

— Ὤ! . . . διότι, βλέπεις, αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι.. διατείνονται . . .

— Τί διατείνονται, θεῖέ μου;

— Τίποτε! . . . Ἀνοησίας! . . Μὲ περιπαίζουν διότι, εἰξεύρεις . . . ἐκεῖνο ὁποῦ διηγήθην χθὲς ἀκριβῶς . . . εἰς τὸ τραπέζι, διὰ τὸ περιστατικὸν τοῦ Μεόν . . . Φαίνεται ὅτι ἔπραξα μεγάλην μωρίαν νὰ σώσω τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους . . . Καὶ πῶς τὸ εἰξεύρουν κἂν ὅτι τοὺς ἔσωσα αὐτοὶ οἱ φαυλόβιοι;

— Μπᾶ! εἶπεν ἡ Γιλβέρτη μειδιῶσα καὶ στηρίζουσα τὴν μελαγχροινὴν κεφαλήν της εἰς τὸν ὦμον τοῦ ταγματάρχου, πολὺ συχνὰ ὁμιλεῖ ὁ κόσμος περὶ τῆς ἀνανδρίας μερικῶν . . . Πρέπει νὰ γίνηται λόγος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ περὶ τῆς ἀνδρίας τῶν ἄλλων. Καὶ ἐκπλήττεσαι δι' αὐτό, διότι σὲ περιπαίζουν ἐπειδὴ ἔπραξες τὸ ἔργον ἐκεῖνο;

— Πάντοτε μ' ἐκπλήττει ἡ κακὴ πίστις καὶ ἡ μοχθηρία τῶν ἀχρείων . . .

— Ὤ, τὸ εἰξεύρω . . . τόσον σ' ἐκπλήττει, ὥστε ἠναγκάσθης νὰ παραιτήσῃς καὶ τὰς ἐπωμίδας σου. Νὰ σοῦ εἰπῶ ὅμως· δὲν γνωρίζω διόλου τὴν πολιτικήν, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι ἐκεῖ πρὸ πάντων θὰ εὕρῃς ἀρκετὰς ἐκπλήξεις!

Ὁ Βερδιὲ δὲν εἶχε βεβαίως ὄρεξιν νὰ γελάσῃ· ἐμειδίασεν ἐν τούτοις παρατηρῶν τοὺς μεγάλους σοβαροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νεάνιδος καὶ τὸ μικρόν της στόμα, ἐξ οὗ ἐξήρχοντο ἀθρῶς φιλοσοφικὰ ἀποφθέγματα.

— Νά τα δά! εἶπε· σὺ θὰ μοῦ μάθῃς τώρα τὴν ζωήν... τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζεις; .

— Ὤ! μὰ εἰξεύρεις, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, ὅταν μένῃ κανεὶς μόνος πολὺν καιρόν... πολύν!.. ἔχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκέπτηται καὶ νὰ μαντεύῃ. Ἔπειτα πιθανὸν ἦτο ν' ἀπατηθῶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ ποτὲ προκειμένου περὶ σοῦ. Εἶσαι ὁ ἀγαθώτερος τῶν ἀνθρώπων, θεῖέ μου!

— Δὲν εἶμαι κακὸς καὶ δὲν εἶμαι δόλιος, αὐτὸ μόνον. Διὰ τοῦτο τοιούτου εἴδους ἀντίπαλοι...

Ἡ Γιλβέρτη ἐνόησεν ὅτι ἀνελογίζετο πάλιν τὴν ἐφημερίδα, διὸ διέκοψεν αὐτὸν μετὰ σπουδῆς.

— Εἰξεύρεις καλὰ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι μαζὶ δὲν ἔχουν τόσον θάρρος καὶ ἐντιμότητα ὅσην ἔχει μόνον τὸ μικρόν σου δάκτυλον. Λοιπὸν τί σὲ μέλει δι' ὅσα λέγουν καὶ γράφουν;

Παρέσυρεν ἠρέμα πρὸς τὰς διὰ μέσου τοῦ κήπου ἀτραποὺς τὸν ταγματάρχην καὶ ὁμιλοῦσα περὶ παντοίων ἄλλων πραγμάτων προσεπάθει ν' ἀποσπάσῃ τὸν νοῦν του ἀπὸ τῶν ἀπασχολουσῶν αὐτὸν φροντίδων. Ἐδείκνυεν αὐτῷ τὰ ἐν τῷ κήπῳ ἄνθη καὶ πέραν διὰ μέσου τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοὺς ζωογονουμένους ἤδη ἀγρούς· κατώρθου δὲ μόνον διὰ τούτου νὰ κάμνῃ τὸν ταγματάρχην ν' ἀποζητῇ τὸ ἐν Παρισίοις μικρὸν οἴκημά του.

— Ἔπρεπεν ἴσως ποτὲ νὰ μὴ τὸ ἐγκαταλείψω! ἔλεγεν.

Οἱ ἐν τῇ ἐπαύλει τότε μόλις ἐξηγείροντο. Οἱ παρὰ τῇ κυρίᾳ Ἐρβλαὶ ξενιζόμενοι ἔμελλον νὰ συναντηθῶσι κατὰ τὸ πρόγευμα. Ὁ κ. Σαρβὲ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἐπανέλθῃ, θέλων νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Βερδιὲ τὴν γνώμην του περὶ τῆς πρώτης ἐντυπώσεως τῶν ἐκλογέων, ἀφοῦ ἤθελε δεόντως πληροφορηθῆ. Μέχρι τοῦ προγεύματος καθεὶς ἦτο ἐλεύθερος. Ἡ Γιλβέρτη ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ θείου της καὶ τὸν ὡδήγησε σιγὰ σιγὰ μὲ βῆμα βραδὺ εἰς τὴν ὁδὸν ἐκτὸς τοῦ πυλῶνος.

Ἐβάδιζον χαίροντες διότι ᾐσθάνοντο ἑαυτοὺς ἐλευθέρους.

— Πολὺ εὔμορφον εἶνε τὸ Δαμμαρί! εἶπεν ἡ νεᾶνις. Χθὲς τὸ βράδυ ἐνῷ συνωμιλεῖτε περὶ πολιτικῆς μὲ τὸν κύριον Σαρβὲ καὶ τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, ἐγὼ ἐξῆλθον.

— Ἐξῆλθες;... Μόνη;

— Ὁλομόναχη· Δὲν παρετήρησες τὴν μικρὰν ἀπόδρασίν μου;

— Ὄχι.

— Βέβαια! Αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους ἀπερρόφων τὴν προσοχήν σου, ἐμὲ ὅμως μ' ἔκαμνον ν' ἀποκοιμῶμαι. Κατῆλθον κάτω εἰς τὸν κῆπον... ἡ θύρα ἦτο ἀνοικτή. Χωρὶς νὰ θέλω ἤρχισα νὰ περιπατῶ.. νὰ προχωρῶ... ἦτο πολὺ εὐχάριστος ὁ περίπατος. Ὁ οὐρανὸς ἦτο διάστερος... τί γαλήνη! Ἤμην ἤδη μακρὰν πολύ, ὅτε συνῃσθάνθην ὅτι ἤμην μόνη. Τότε ἐφοβήθην· μάλιστα, κύριε ταγματάρχα, ἡ ἀνεψιά σου ἐφοβήθη... Καὶ ἐπέστρεψα γρήγορα, πολὺ γρήγορα... Ὦ! εἶχα ἀκόμη καιρόν· σεῖς ἐξηκολουθεῖτε νὰ συνομιλῆτε περὶ τῆς πολιτικῆς! Ὁ κ. Δυκᾶς μάλιστα σᾶς ἔκαμνε μάθημα περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος. Μοῦ ἤρχετο ἡ ὄρεξις νὰ τὸν διακόψω ἀναφέρουσα τὸ λόγιον τοῦ Βιλλέλ, ἐνθυμεῖσαι... διὰ νὰ τοῦ ἀποδείξω ὅτι καὶ ἐγὼ ὅπως ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶμαι γυνὴ πεπαιδευμένη: «Τὸ κοινοβουλευτικὸν ζήτημα δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ ζήτημα σιαγόνων.» Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἴσως θὰ τὸν προσέβαλλε.

Καὶ ἐγέλα μὲ τὸν συνήθη της ἐκεῖνον χαρίεντα καὶ εὔθυμον γέλωτα, ὅστις τόσην ἐνίοτε ἀπετέλει ἀντίθεσιν μὲ τὴν ὁπωσοῦν σοβαρὰν συστολήν της.

Ὁ ταγματάρχης καὶ ἡ ἀνεψιά του ἐβάδιζον οὕτως ἠρέμα, ἀσκόπως· συνομιλοῦντες δὲ καὶ βαδίζοντες ἐνταυτῷ βραδέως ἔφθασαν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Μελέν, ὅτε διερχόμενοι ὑπὸ τὴν καμάραν τοῦ ὑδραγωγείου, εἶδον ἐπὶ διτρόχου ἁμαξίου τὸν Γκενώ, ὅστις ἐσταμάτησεν εὐθὺς τὸν ἵππον του ἰδὼν τὸν ταγματάρχην.

Ὁ κτηνίατρος εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τοῦ ἁμαξίου του τὸν ὑπηρέτην του· - κατῆλθε λοιπὸν ἀφοῦ τοῦ εἶπε·

— Ἔχω κάτι νὰ εἴπω εἰς τὸν ταγματάρχην, πήγαινε σιγά!...

Ἀφοῦ ἐχαιρέτισε τὴν Γιλβέρτην, ἣν παρετήρει μὲ ἦθος κάπως ἔκπληκτον καὶ οἱονεὶ μετὰ δυσπιστίας, ὁ Γκενὼ ἔλαβε μετ' οἰκειότητος τὸν βραχίονα τοῦ Βερδιὲ καὶ τὸν ὡδήγησε συνομιλῶν ταὐτοχρόνως μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Δαμμαρί, ἐνῷ ἡ νεᾶνις πρὸς ἣν ὁ Βερδιὲ ἔνευσεν ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἐπέστρεφε πλησίον της, ἐξηκολούθει νὰ βαδίζῃ ἀνερχομένη πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς γεφύρας καὶ τοῦ σταθμοῦ κηπάριον.

Ἐκεῖ ἐσκέπτετο ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον ἀναμένουσα τὸν θεῖόν της. Ὁ κτηνίατρος δὲν θὰ εἶχε βεβαίως νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὸν πολλά. Ἀναμφιβόλως περὶ νέας τινὸς περιπλοκῆς θὰ ἐπρόκειτο, περὶ νέας τινὸς ῥᾳδιουργίας σχετικῆς μὲ τὴν ἐκλογήν.

Ἡ Γιλβέρτη ἦτο ἐντελῶς μόνη εἰς τὸ κηπάριον· ἐκάθησεν ἐπὶ ἑδωλίου παρατηροῦσα τὸ ὕδωρ μικροῦ καταρράκτου τεχνητοῦ καταπίπτοντος ἐπὶ βράχων ἐπίσης τεχνητῶν. Εἶτα ἀκούσασα βήματα, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ κατέστη αἰφνιδίως καταπόρφυρος. Ὁ νέος κ. δὲ Μομβρὲν ἤρχετο πρὸς αὐτήν, ἐφαίνετο δὲ ὅλως ἔκθαμβος, καίτοι ἐμειδία, καὶ κάπως συγκεκινημένος.

— Πῶς! Εἶσθε ἐδῶ, δεσποινίς; ἠρώτησε προσκλίνων εὐσεβάστως.

Ἡ Γιλβέρτη ὡμοίαζε πρὸς μαθήτριαν καταληφθεῖσαν ἐπ' αὐτοφώρῳ εἴς τινα ἀταξίαν. Ἠσθάνετο ἀλλόκοτόν τινα ἐντύπωσιν. Ἡ ἰδέα ὅτι εὑρίσκετο μόνη μετὰ τοῦ νέου ἐκείνου ἔστω καὶ ἐκεῖ εἰς κῆπον δημόσιον καὶ προσιτὸν εἰς πάντας, προὐξένει αὐτῇ εἶδός τι τρόμου. Ἐνόμιζεν ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν ἀπόκρυφόν τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγίνωσκεν, ἐξομολόγησις ἑτοίμη νὰ ῥηθῇ καὶ ἐφοβεῖτο μήπως ὁ ἐλάχιστος λόγος της προδώσῃ ὅ,τι αὐτὴ ἐσκέπτετο, τὰς ἰδέας αἵτινες διήρχοντο διὰ τοῦ νοός της ὁσάκις ἀνελογίζετο αὐτόν.

Ἐφαίνετο δὲ τόσον ηὐχαριστημένος ἐκεῖνος διότι τὴν συνήντα, ὥστε ἡ νεᾶνις ᾐσθάνετο περισσοτέραν ἔτι ταραχήν.

Ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ εἰς Φονταινεβλώ, ὅπου μετέβαινε νὰ ἴδῃ ἕνα φίλον του καθηγητήν. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦλθεν εἰς τὸν σταθμὸν λίαν ἐνωρίς, ἕως νὰ ἔλθῃ ἡ ἁμαξοστοιχία τῶν Παρισίων, ἤρχετο εἰς τὸν κῆπον διὰ νὰ καπνίσῃ ἓν σιγάρον, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν ἅμα εἶδε τὴν Γιλβέρτην.

— Ἡ καλή μου τύχη ἠθέλησεν, εἶπεν, ὥστε εἰς δύο ἡμέρας νὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς συναντήσω δίς... ἀφοῦ ἐπὶ τόσον καιρὸν δὲν σᾶς ἐπανεῖδον... Τόσον καιρόν!

Καὶ μὲ τόσον πάθος ἐπρόφερε τὰς δύο ταύτας λέξεις, ὥστε ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνθη εὐχαρίστησιν ἅμα καὶ ἀνησυχίαν. Μήπως ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔμελλε νὰ εἴπῃ αὐτῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ν' ἀκούσῃ, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἔτρεφε τὴν ἐλπίδα, εἶχε τὸν κρύφιον πόθον τῆς καρδίας νὰ τὸ ἀκούσῃ μίαν ἡμέραν;

Ἤγειρε τοὺς πλήρεις εἰλικρινείας ὀφθαλμούς της πρὸς αὐτὸν χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ λέξιν. Τὸν εὕρισκεν ὠχρὸν καὶ πολὺ μελαγχολικόν.

—Διατί μὲ κυττάζετε τοιουτοτρόπως; ἠρώτησεν ὁ νέος.

Ἡ Γιλβέρτη δὲν ἐνόησε πόσον οἶκτον περιεῖχεν ἀκουσίως τὸ βλέμμα της. Ἐκεῖνος ὅμως τὸ συνῃσθάνθη.

—Φαίνεσθε ὡς νὰ μὲ οἰκτείρετε, εἶπε μὲ φωνὴν κάπως θλιβεράν.

Ἡ Γιλβέρτη ἐποίησε νεῦμά τι ἀρνητικόν.

— Ὦ, μὴ τὸ ἀρνεῖσθε· ὁ οἶκτος θὰ μοῦ ἐφαίνετο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο προσβλητικὸς ἂν προήρχετο ἀπὸ ἄτομα ἀδιάφορα ἢ εἴρωνα· ἀλλ' ἐξ ὑμῶν προερχόμενος μὲ συγκινεῖ βαθύτατα. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι σεῖς μέ... εἶμαι βέβαιος ὅτι...

Καὶ ἐσιώπησε φοβούμενος καὶ αὐτὸς μὴ εἴπῃ τι πέραν τοῦ δέοντος.

Κατόπιν δὲ στρέφων τὸν ροῦν τῆς συνδιαλέξεως, ὡμίλησε περὶ τῆς πολιτικῆς... Ὦ! τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἡμέρας! Τὸ ζήτημα τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σαρβέ!.. Λοιπὸν ἦτο ὁριστικὸν ἤδη, ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρέν, ὁ πατήρ του παρῃτεῖτο πάσης ὑποψηφιότητος.

Εἰς μάτην οἱ φίλοι του τὸν παρεκίνουν. «Ἀπέχει καὶ τὸν συγχαίρω διὰ τοῦτο, ἔλεγεν ὁ υἱός του· δὲν παραιτεῖται τῶν δικαιωμάτων του, ἀλλ' ὑποτάσσεται εἰς τὴν περίστασιν.» Ὁ μαρκήσιος εἶχε διηγηθῆ εἰς τὸν υἱόν του τὰς πρώτας του θλιβερὰς περιπετείας. Μόλις εἶχε προταθῆ ὡς ὑποψήφιος τῶν βασιλοφρόνων καὶ εὐθὺς τὸν ἐπέπληξεν εἷς γηραιὸς ἐξάδελφός του ὁ βαρῶνος δὲ Λυζανσύ, ὅστις δὲν παρεδέχετο ὅτι εἷς ἕνα Μομβρὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ἔστω καὶ ἡ ἰδέα μόνον ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὴν τύρβην κοινοβουλευτικῆς ὁμηγύρεως. Τὸ καθῆκον, ἔγγραφεν αὐστηρῶς ὁ κ. δὲ Λυζανσύ, ἦτο νὰ ἐμμείνῃ ἐν πλήρει ἀποχῇ, ἐν ἀπολύτῳ ἀποχωρήσει. Ἕτεροι φίλοι ἀπηύθυνον εἰς τὸν μαρκήσιον φιλοφρονήματα πικρόχολα. Δὲν ὑπέθετον ὅτι ὁ μαρκήσιος εἶχε φιλοδοξίαν—τινὲς μάλιστα ἔλεγον καὶ ἁρμοδιότητα—πολιτικήν. Ὁ ἐπίσκοπος κατέστησε γνωστὸν εἰς τὸν ὑποψήφιον ὅτι δὲν ἐσύχναζεν ἀρκετὰ εἰς τὴν λειτουργίαν ὥστε νὰ βασίζηται ἐπὶ τῆς ἀμέσου ὑποστηρίξεως τῶν ἱερέων τῆς ἐπισκοπῆς. Ἀνεμιμνήσκοντο πρὸς τούτοις ὅτι ἡ μαρκησία παρεπονεῖτο ἐνίοτε διὰ τὴν ἀδυναμίαν, ἣν ᾐσθάνετο ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ὑπὲρ τῆς *Ἀλληλογραφίας* τοῦ Βολταίρου. Ἦτο κλίσις φιλολογικὴ ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ τὸ παράδειγμα προερχόμενον ἐξ ἑνὸς μαρκησίου δὲ Μομβρὲν ἦτο κακόν, κάκιστον.

Ὅλα ταῦτα τὰ μηδαμινὰ πράγματα, περὶ ὧν πολὺ ὀλίγον ἐμερίμνα ὁ μαρκήσιος ἐν τῷ συνήθει βίῳ, ἐστρέφοντο ἤδη κατ' αὐτοῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐὰν δὲ ἤθελεν ἐπιμείνει εἰς τὴν ὑποψηφιότητά του, ἐπείθετο ὅτι—καὶ ἐφαιδρύνετο ὁπωσοῦν διὰ τοῦτο—ἡ πρώτη καὶ κυρία ἀντίπραξις θὰ προήρχετο ὄχι τόσον ἐκ μέρους τῶν ὀπαδῶν τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ, ὅσον ἐξ ἐκείνων, οὓς ἕως τότε εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῇ ὡς πολιτικῶς ὁμόφρονας καὶ σχεδὸν ὡς φίλους.

Ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν σφόδρα ἔχαιρε διότι ὁ πατήρ του ἀφοῦ πρὸς στιγμὴν εἶχεν ἀποφασίσει νὰ προβῇ, ὠπισθοχώρει αἰφνιδίως, αὐτὸς δέ, ὁ υἱός, ἠδιαφόρει ἐντελῶς περὶ τοῦ ἀγῶνος, λυπούμενος μόνον διότι ἔβλεπεν ἐντίμους ἄνδρας, οἷος ὁ κ. Βερδιέ, ὅτι ἀφίεντο ὀλοψύχως εἰς τὴν πάλην τῶν μικρῶν συμφερόντων καὶ τῶν ἀπλήστων ὀρέξεων.

— Ἴσως ὅμως αὐτὴ ἡ ἐπιβεβλημένη ταραχὴ δὲν θὰ εἶνε ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ταγματάρχην.... Ἡ ἐκλογὴ συντελεῖ πάντοτε εἰς τὴν ταχυτέραν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἕνεκα τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ ὀργανισμοῦ... Συλλογίζομαι ὅμως, δεσποινὶς ὅτι... ἂν μᾶς ἔβλεπον ἰδῶ!... Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ δημοκρατικοῦ ὑποψηφίου καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πρώην βασιλόφρονος ὑποψηφίου νὰ συνομιλῶσι... χωρὶς ὁ εἷς νὰ ἐλέγχῃ τὸν ἄλλον διὰ τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν ἢ διὰ τὴν τρομοκρατίαν... ὁποῖον σκάνδαλον!.. Ὁ πατήρ μου θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς ἰακωβῖνος καὶ ὁ θεῖός σας δὲν θὰ ἐλάμβανεν οὐδ' ἑκατὸν ψήφους!

Τότε δὲ ἐνῷ ἐξηκολούθει νὰ λαλῇ περὶ τῆς ἀλλοκότου ἐκείνης καταστάσεως, ἥτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ τὸν μαρκήσιον ἀντίπαλον τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ, ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν ἐσημείου θλιβερῶς τὰς εἰρωνείας τοῦ βίου, ἀνεμίμνησκεν εἰς τὴν Γιλβέρτην τὰς συναντήσεις των ἐν Τρουβίλλῃ, τὰς συνομιλίας των ἐκεῖ πέραν ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐνῷ οἱ ταλαίπωροι ναυαγοὶ διέσωζον τεμάχιον πρὸς τεμάχιον τὰ ἐλεεινὰ λείψανα τῆς καταστραφείσης λέμβου των.

Ἠρέμα δ' ἀφιέμενος εἰς τὸν ροῦν τῶν ἀναμνήσεων ἐκείνων ὁ Ροβέρτος εὕρισκεν ὅτι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ὁμοιάζουσιν ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους. Ἐπέρχεται διὰ μιᾶς εἰς τὴν ζωὴν πνεῦμα σφοδρὸν ἀνέμου, λαῖλαψ, καὶ ἔπειτα πόσος καιρὸς ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐπανορθωθῶσιν αἱ ζημίαι!...

— Σύρει τις πολλάκις ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα τὸ βάρος μιᾶς ὥρας!... Ἐνίοτε μάλιστα τὸ σύρει δι' ὅλου τοῦ βίου.

Ἵστατο ὄρθιος πλησίον τῆς Γιλβέρτης παρατηρῶν μὲ βλέμμα ἀφηρημένον—τὸ ὁποῖον ἐξικνεῖτο καὶ πέραν — τὴν μικρὰν δεξαμενὴν τοῦ κηπαρίου, ἐντὸς τοῦ ὕδατος τῆς ὁποίας διήρχοντο οἱ ἰχθῦς ταχέως ὡς ἀργυρᾶ βέλη.

Ἡ Γιλβέρτη συνῃσθάνετο πόσην ἀτομικὴν πικρίαν περιεῖχον αἱ παραβολαὶ ἃς ἐποίει ὁ Ροβέρτος μεταξὺ τοῦ βίου καὶ τῆς ναυαγησάσης λέμβου τῶν ἁλιέων τῆς Τρουβίλλης. Καὶ αὐτῆς ἐπίσης τὸ βλέμμα ἐφέρετο πέραν τοῦ μικροῦ ἐκείνου πρασίνου καὶ ἀνθηροῦ κήπου, τοῦ φαιδροτάτου ὑπὸ τὸν λαμπρὸν τοῦ θέρους οὐρανόν, πρὸς τὴν παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Χάριτος δενδροστοιχίαν καὶ ἔβλεπε τὸ παιδίον, τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κοράσιον, περὶ οὗ οὐδέποτε ὁ κ. δὲ Μομβρὲν τῇ εἶχε ὁμιλήσει.

Ἐκ τῆς ὀδύνης ἣν αὐτὴ ἡ ἰδία ἐδοκίμαζε ὅσον δὲν ἐτόλμα νὰ ὁμολογήσῃ ᾐσθάνετο ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ ἀφορμὴ ἐξ ἧς ἔπασχεν ὁ Ροβέρτος. Τὸ ὠχρὸν καὶ καταβεβλημένον πρόσωπον τοῦ νεαροῦ κόμητος ἐφαίνετο αὐτῇ τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἔτι μᾶλλον τεθλιμμένον καὶ χαῦνον. Θλῖψίς τις ἴσως εἶχε διέλθει ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ πρωΐας. Ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διὰ νὰ μάθῃ· ἀκουσίως ἐπίστευεν ὅτι ἠδύνατο αὐτὴ νὰ καταπραΰνῃ τὴν λύπην ἐκείνην, νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Τοὐλάχιστον θὰ προσεπάθει νὰ τὸ κατορθώσῃ.

Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἀνύψωσεν αἴφνης τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε μετὰ τόνου λυπήσαντος τὴν νεάνιδα.

— Ἀλλὰ τί σημαίνει... Τόσον τὸ χειρότερον δι' ἐκείνους, οἵτινες δὲν γνωρίζουν νὰ διευθύνωσι τὴν λέμβον των... Καὶ ἡ ἀδεξιότης τιμωρεῖται ὅπως καὶ ἡ κακοπιστία... κἄποτε μάλιστα καὶ χειρότερον!

Καὶ ἔτεινεν ἤδη μηχανικῶς τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Γιλβέρτην ὅπως τὴν ἀποχαιρετίσῃ, ὅτε ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κηπαρίου, ὁ Γκενώ, ὅστις εἶχε τελειώσει τὰς πρὸς τὸν ταγματάρχην συμβουλάς του ἐνεφανίσθη καὶ ἐσταμάτησε διὰ μιᾶς ἰδὼν τὸ κίνημα.

— Ὁ κ. δὲ Μομβρέν! εἶπεν ἔκθαμβος... Μπᾶ!..

— Ποῦ εἶνε ὁ κ. δὲ Μομβρέν; ἠρώτησεν ὁ Βερδιέ.

Ὁ κτηνίατρος ἦτο τόσον ἔκπληκτος, ὥστε δὲν ἀπήντησεν, ἠρκέσθη δὲ μόνον νὰ δείξῃ διὰ τοῦ δακτύλου τὸν νεαρὸν κόμητα καὶ τὴν Γιλβέρτην πρὸς τὸν Βερδιέ.

— Ἄ! εἶπεν ὁ ταγματάρχης, εἶνε ὁ κ. δὲ Μομβρὲν υἱός... Ἐνόμιζα ὅτι ἦτο ὁ μαρχήσιος... καὶ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω τὸν μαρχήσιον...

— Λοιπόν, ἠρώτησεν ὁ Γκενὼ μὲ τὴν ἐπίπλαστον ἀφέλειάν του, τὸν κόμητα τὸν γνωρίζετε;

— Ὑπηρέτει ὑπὸ τὰς διαταγάς μου κατὰ τὸ 1870.

— Καὶ κατόπιν;

— Κατόπιν... τὸν εἶδα πολὺ σπανίως. Ἀλλὰ τὸν ἐκτιμῶ ὑπερβολικὰ καὶ τὸν ἀγαπῶ πολύ.

Ὁ κτηνίατρος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ μειδίαμα ἀνελθὸν εἰς τὰ κόκκινα χείλη του, ἐπειδὴ δὲ ἦτο κάπως ἀνεπτυγμένος, ἐσκέφθη ἐνδομύχως ὅτι οἱ κηδεμόνες ἢ οἱ σύζυγοι, ὁ Βάρθολος ἢ ὁ Σγαναρέλλος πάντοτε εἶνε οἱ αὐτοί!

— Ὁ καϋμένος ὁ ταγματάρχης! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἀρκεῖ ὅμως νὰ μὴ εἶνε τόσον τυφλὸς καὶ εἰς τὴν πολιτικήν.

— Θέλετε ν' ἀκούσητε τὴν γνώμην μου; εἶπε τότε πρὸς τὸν ταγματάρχην· ὑπολήπτεσθε αὐτὸν καὶ ἀγαπᾶτέ τον ὅσον θέλετε εἰς τὸν ἰδιωτικόν σας βίον, τὸν κ. δὲ Μομβρέν, ἀλλὰ μὴ τὸ λέγετε πολὺ φανερά. Φίλους του δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τις παρὰ εἰς τὸ κόμμα του. Καὶ πάλιν!... Ἐξαρτᾶται καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰς ἀποχρώσεις!...

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ἔναρξις τοῦ θέρους.—Ἰδιοτροπίαι τοῦ ἔαρος.—Ὁ τέττιξ καὶ οἱ πρόδρομοι τοῦ θέρους.—Αἱματηρὰ ἐντομολογία.—Τὰ εὐεργετήματα τῶν κωνώπων καὶ ἡ δημιουργία τῶν ψύλλων.—Ὀπῶραι.—Τὰ κεράσια καὶ μία τουρκικὴ παροιμία.—Τὸ θέρος ἐν τῷ μαγειρείῳ.—Στρύχνος ὁ λυκοπέρσικος.—Αἱ πατάται καὶ ὁ Κυβερνήτης.—Ὁ καύσων ἐν Ἀθήναις.—Τὸ θέρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας.—«Κῃ' ἄλλος διὰ τὸν Πειραιᾶ!»—Τὰ δύο Φάληρα καὶ οἱ λουόμενοι.—Ἡ Κηφισσία.

Πότε ἄρχεται ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ τοῦ θέρους ἐν Ἀθήναις εἶνε δύσκολον νὰ ὁρισθῇ. Ἂν ἀνατρέξῃ τις εἰς τὰ ἡμερολόγια, θὰ εὕρῃ ἐν αὐτοῖς τὴν στερεότυπον φράσιν: «τὸ θέρος ἄρχεται τὴν 9)21 Ἰουνίου, τὴν *τάδε* ὥραν, τόσα λεπτὰ πρῶτα, τόσα λεπτὰ δεύτερα·» ἀλλ' ἡ μαθηματικὴ αὕτη ἀκρίβεια, ἂν ἰσχύῃ διὰ τὴν ἀστρονομίαν, δὲν ἔχει καμμίαν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν πραγματικότητα. Τὸ κατ' ἐξοχὴν εὐμετάβολον κλῖμα τῶν Ἀθηνῶν διαψεύδει ἐνίοτε λίαν ἀποτόμως τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἡμερολογίων, πολλάκις δὲ πολὺ πρὸ τῆς τεταγμένης ἡμέρας, μῆνα ὁλόκληρον κἄποτε τὸ ξανθὸν θέρος κυριαρχεῖ ἤδη ἐπὶ τῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς, ἐνῷ τ' ἀνάπαλιν ἄλλοτε παρέρχεται καὶ τὸ τελευταῖον δευτερόλεπτον τῆς ἀναγραφομένης διὰ τὴν ἔναρξίν του ἡμερομηνίας καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἐπικάθηται ἀκόμη τὸ φάσμα τοῦ δυστρόπου χειμῶνος. Λέγω τοῦ χειμῶνος, καὶ οὐχὶ τοῦ ἔαρος. Ἡ

παρεμβολὴ τῆς χαριέσσης καὶ ποιητικῆς αὐτῆς ὥρας μεταξὺ τοῦ χειμερίου παγετοῦ καὶ τῶν θερινῶν καυμάτων ἀποβαίνει σχεδὸν χιμαιρική· τὸ ἥμερον θάλπος της, ἡ εὔκρατος θερμοκρασία της, ἡ χλιαρὰ καὶ μυροβόλος αὔρα, ἡ διαδεχομένη τὸ ἀπηνὲς πνεῦμα τῆς θυέλλης εἶνε δῶρα δι' ὧν ἐπροίκισαν τὸ ἔαρ ἐν τῇ χώρᾳ μας ἡ ποιητικὴ φαντασία μᾶλλον ἢ ἡ φύσις. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὴν ἔλευσίν του χαιρετίζει ἀείποτε στερεοτύπως ἡ καθημερινὴ χρονογραφία, ᾄδουσα ὅπως τὰ ἡμιχόρια τῶν Βενέτων καὶ Πρασίνων ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ:

Ἴδε τὸ ἔαρ τὸ καλὸν πάλιν ἐπανατέλλει,
Φέρον ὑγείαν καὶ χαρὰν καὶ τὴν εὐημερίαν.

Ἀλλ' εἶνε ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι αἱ κωτίλαι χελιδόνες αἱ ἄγουσαι «καλὰς ὥρας καὶ καλοὺς ἐνιαυτοὺς» ἀφικνούμεναι εἰς τὴν χώραν μας ὑπερπόντιοι δικαιοῦνται νὰ νομίζωσιν ὅτι ἐπλανήθησαν περὶ τὴν πορείαν ἢ περὶ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ χρόνου καὶ θὰ ἐπέστρεφον προθύμως εἰς τὰ κλίματα ἐξ ὧν προῆλθον, ἂν εὕρισκον πάλιν τοὺς ἀγαθοὺς γεράνους, τοὺς συγκαταβατικοὺς ἀεροπόρους, τοὺς μεταφέροντας εὐσπλάγχνως, κατὰ τὴν κοινὴν δοξασίαν, τὰ κεκμηκότα μικρὰ πτηνὰ ἐπὶ τῶν εὐρειῶν πτερύγων των. Διότι ὡς νὰ συνεμορφοῦτο τὸ ἔαρ μὲ τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα, ἀποστέργει τὴν μέσην ὁδὸν καὶ τὴν μετριοπάθειαν καὶ ἢ συνεχίζει τὰς ἀγρίας παραδόσεις τοῦ χειμῶνος ἢ προλαμβάνει τ' ἀνηλεῆ καύματα τοῦ θέρους, καὶ ὁτὲ μὲν ὁ βορρᾶς ἢ ὁ καικίας πνέουσι σφοδρῶς ἀναστατοῦντες τὴν γῆν καὶ τὰ πελάγη, ὁτὲ δὲ ὁ Φοῖβος ἐξαποστέλλει τὰ φονικώτερα τῶν βελῶν του, ὡς νὰ καταδιώκῃ ἀκόμη τὸν ἀποτρόπαιον Πύθωνα...

Ἀλλ' ὅτε αἱ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους ἀκολουθοῦσι τὴν κανονικὴν πορείαν, ἔχει καὶ τὸ θέρος τοὺς προαγγέλους του. Ὁ γνωστότερος καὶ ποιητικώτερος αὐτῶν εἶνε ὁ τέττιξ, ὁ ἀκοίμητος ψάλτης, ὁ ἀδίκως διασυρθεὶς καὶ συκοφαντηθεὶς παρὰ τοῦ μυθογράφου ὡς ζητήσας δῆθεν παρὰ τοῦ φιλοπόνου καὶ προνοητικοῦ μύρμηκος πρὸς διατροφήν του κόκκους σίτου, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε τρώγει.

Ὁ θέλων ὅμως ν' ἀκούσῃ τὸ ἀσίγητον ᾆσμα τοῦ ἀκηδοῦς ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρκοῦς αὐτοῦ ψάλτου ὅστις κατὰ τὸν Ἀνακρέοντα

ὀλίγην δρόσον πεπωκὼς
βασιλεὺς ὅπως ἀείδει

πρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως, νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ σκιερὰ κρησφύγετα τῶν κήπων, εἰς τὰς συνηρεφεῖς λόχμας τοῦ ἐλαιῶνος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καύσων καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους δυσκινήτους, ὅλοι δὲ δὲν αἰσθάνονται διάθεσιν πρὸς τοιαύτας εἰδυλλιακὰς ἐκδρομάς, τὴν προσέγγισιν τοῦ θέρους ἀναλαμβάνουσι ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὸ ταλαίπωρον τῶν βροτῶν γένος ἕτερα ἔντομα ἧττον ποιητικὰ καὶ μᾶλλον ἐπιβλαβῆ. Ὁ τέττιξ ἐπὶ τέλους οὐδένα βλάπτει. Τὸ ἴσον καὶ μονότονον ᾆσμά του βαυκαλίζει μάλιστα ἡδέως τοὺς ὑπὸ τὴν παχεῖαν σκιὰν ἀναπαυομένους ἐργάτας κατὰ τὰς φλογερὰς τῆς μεσημβρίας ὥρας. Ἀλλὰ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα κατάρατα ζωΰφια ἐννοοῦν νὰ ἔλθωσιν εἰς πολὺ στενοτέρας σχέσεις μὲ τὸ ἄτομόν μας καὶ δὲν ὑπάρχει ἐχθρὸς φοβερώτερος αὐτῶν τοῦ ὕπνου μας. Ἡ πρώτη θερινὴ θερμότης ἐμφυσᾷ ζωὴν εἰς τὰ σκοτεινὰ καταφύγια, ὅπου εὑρίσκοντο νεναρκωμένα καὶ ἀμέσως συνταράσσονται αἱ αἱμοδιψεῖς αὐτῶν στρατιαί. Ἡ θηρωδία των εἶνε ἀκατάσχετος· ἡ ἐπιμονή των ἀκατανίκητος καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς κτίσεως, ὡς ἀσμενίζει ν' ἀποκαλῇ ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀντιμετωπίζων εὐθαρσῶς καὶ νικηφόρος τ' ἀγριώτατα τῶν θηρίων, εἶνε ἀνίσχυρος πολλάκις νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν ἀπηνῶν πτερωτῶν αὐλητῶν, κατὰ τῶν ἀπεχθῶν αἱμοβόρων βρυκολάκων, τῶν ἐμφωλευόντων εἰς τὰς ραγάδας τῆς κλίνης ἢ τοῦ δωματίου του, κατὰ τῶν εὐκινήτων μικροσκοπικῶν δαιμόνων, οἵτινες σκιρτῶσι πέριξ καὶ ἐξοιδαίνουσι τὸ δέρμα του διὰ τῶν ἀοράτων δηγμάτων αὐτῶν. Εἶνε αἱ μάστιγες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ εἰς ὅλα τὰ κλίματα. Πανταχοῦ ὅπου μετέβη καὶ ἐγκατέστη ἡ ἀνθρωπότης, παρηκολούθησαν αὐτὴν καὶ οἱ ἀμείλικτοι αὐτοὶ ἐχθροί της, οὐδ' ἀνεχαίτισεν ἡ θάλασσα τὴν ἐκστρατείαν των, ὡς γινώσκουσι καλῶς οἱ ἐπιβάται τῶν ἀτμοπλοίων. Πολλάκις βεβαίως κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας, ὅτε ἡ ἀτμόσφαιρα διατηρεῖ ἀκόμη θερμοκρασίαν καμίνου καὶ ἡ στρωμνὴ φαίνεται πεπυρακτωμένη καὶ τὸν λυσίπονον ὕπνον, ὃν ἐπιζητεῖ τὸ κεκμηκὸς σῶμα ἐπιβουλεύεται ἡ ἀγρία ἐπίθεσις τῶν ἀφανῶν αὐτῶν τεράτων, ἔτυχε καθεὶς νὰ ὀνειροπολήσῃ τὴν δρόσον καὶ τὴν ἤρεμον ἀνάπαυσιν τῶν ὑπερβορείων χωρῶν. Φεῦ! μάταιος καὶ ἀνέφικτος πόθος! Οὐδ' αὐταὶ αἱ χῶραι εἶνε ἀπηλλαγμέναι τῶν τοιούτων νυκτερινῶν ἐνοχλήσεων. Ὁ γάλλος περιηγητὴς Ἐνώ, ὁ ἐπιχειρήσας πρό τινων ἐτῶν τολμηρὰν ἐκδρομὴν μέχρι Λαπονίας, βεβαιοῖ ὅτι ἀποφασίσας νὰ κοιμηθῇ ἐν ὥρᾳ θέρους εἰς τὸ ὕπαιθρον, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν μεμολυσμένην ἀτμόσφαιραν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν φιλοξενούντων αὐτὸν Λαπόνων, προσεβλήθη ὑπὸ σμήνους κωνώπων, ὧν ἡ ἀγριότης ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὴν τῶν αὐτῶν ἐντόμων τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν. Ἡ πάσχουσα ἁπανταχοῦ ἐκ τῶν κακοτρόπων αὐτῶν μικρῶν ὄντων ἀνθρωπότης ἀνέκαθεν ἀσχάλλουσα καὶ ἀποροῦσα ἐρωτᾷ διατὶ ἐπλάσθησαν αὐτὰ

καὶ τίνα σκοπὸν πληροῦσιν ἐν τῇ Δημιουργίᾳ. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰσέτι δὲν ἐδόθη ἀπάντησις· οὐχ ἧττον Σουηδός τις φυσιοδίφης ἐπεχείρησέ ποτε νὰ ἐξαγνίσῃ τοὺς μισητοὺς κώνωπας καὶ τοὺς ἀποτροπαίους κόρεις ἰσχυριζόμενος ὅτι διὰ τῶν ἀνεπαισθήτων ἀφαιμάξεων σώζουσι πολλοὺς ὑπεραιμικοὺς ἀπὸ ἐνδεχομένης κατὰ τὸν ὕπνον συμφορήσεως ἢ ἀποπληξίας. Ἄγνωστον κατὰ πόσον ἀληθεύει ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ὑπεράσπισις· τὸ βέβαιον εἶνε ὅμως ὅτι καὶ ἂν κατὰ πάντα ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν ἀλήθειαν, αὐτοὶ πρῶτοι οἱ διασωζόμενοι δὲν θὰ ἐπείθοντο νὰ ὀφείλωσι χάριτας πρὸς τοὺς ἀποτροπαίους αὐτοὺς φλεβοτόμους. Τῇ ἀληθείᾳ ἂν ἀναλογισθῇ τις ὁποῖον πραγματικὸν φόρον αἵματος πληρώνει πρὸς αὐτοὺς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀντὶ τῆς λίαν προβληματικῆς εὐεργεσίας των, ἂν ἀναλογισθῇ ὅτι τὸ αἷμα τὸ ἐκμυζώμενον καθ' ἡμέραν καθ' ἅπασαν τὴν γῆν παρὰ τῶν διαφόρων ἀπλήστων ἐντόμων δὲν ἐχύθη ἴσως εἰς οὐδεμίαν μυριόνεκρον μάχην, δικαιοῦται νὰ ἐχθαίρῃ τοὺς μικροὺς αὐτοὺς αἱμοδιψεῖς τυράννους τοῦ θέρους περισσότερον ἀπὸ τὸν Ταμερλάνον καὶ πάντα ἄγριον κατακτητήν. Διὰ τοὺς ψύλλους δὲν ὑπάρχει ἐλαφρυντικός τις ἰσχυρισμὸς τῆς ἐπιστήμης, ἐκτὸς ἂν συμπεριλαμβάνωνται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν γενικὴν κατηγορίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμοίων των ἐντόμων. Ὑπάρχει ὅμως δι' αὐτοὺς μία παράδοσις ἑλληνική, ἥτις ἐπίκαιρον εἶνε ἐνταῦθα ν' ἀναγραφῇ. Μίαν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν μετὰ τῶν μαθητῶν του εἶδε γυναῖκάς τινας ἐν ὀκνηρίᾳ ἱσταμένας. Ἡ ἀκηδεία εἶνε ἓν τῶν θανασίμων ἁμαρτημάτων καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεάνθρωπος ἐλυπήθη.

— Διατί στέκουν ἀργαί; ἠρώτησεν.

— Διότι δὲν ἔχουν καμμίαν ἀσχολίαν.

— Ἄ! τότε θὰ στείλω ἐγὼ εἰς αὐτὰς ἀσχολίαν!

Καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Σμῆνος ψύλλων ἐπέπεσεν αἴφνης κατὰ τῶν ὀκνηρῶν γυναικῶν καὶ αἱ πρώην ἀδρανεῖς χεῖρές των ἀνέλαβον ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης πυρετώδη ἐργασίαν. Ὥστε, ἂν ἡ παράδοσις δὲν ψεύδεται, εἰς τὴν γυναῖκα ὀφείλομεν παρεκτὸς τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ τὸ δεινὸν αὐτό, ἐξ οὗ ταλαιπωρεῖται τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Πλὴν ἂς ἦμεθα δίκαιοι· ἡ πρόξενος αὐτοῦ γυνὴ τιμωρεῖται πολὺ ὀδυνηρότερον ἢ ὁ ἀνὴρ διὰ τὸ νέον αὐτῆς σφάλμα.

Ἀλλ' ἡ ἐντομολογία παρέσυρεν ἡμᾶς ἐπὶ πολύ, καιρὸς δὲ εἶνε νὰ στραφῇ ὁ λόγος ἡμῶν περὶ θέματα τερπνότερα. Διότι εὐτυχῶς ἂν τὸ θέρος ἔχῃ τὰς ἐνοχλήσεις του, ἔχει ἀφ' ἑτέρου καὶ τὰ δῶρά του, ἅτινα παρασκευάζει τὸ μέγα ἐργαστήριον τῆς φύσεως, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ληθυῖα ἐπώασις τοῦ χειμῶνος καὶ τὸ θαλερὸν σφρίγος τῆς ἀνοίξεως. Τὸ ἔαρ ποιητικώτερον παρέχει ἡμῖν χρώματα καὶ ἀρώματα ἀνθέων· τὸ θέρος ὑλιστικώτερον χορηγεῖ εἰς τὴν γεῦσιν τὴν ἀπόλαυσιν τῶν εὐχύμων καρπῶν του. Ἴδετε τὰ ὀπωροπωλεῖα· μέχρι τῆς χθὲς ὁ μόνος πλοῦτος των συνίστατο εἰς μερικὰ σκληρὰ κάρυα καὶ ἀμύγδαλα, εἰς μερικὰ κάστανα καὶ ἰσχνὰ δαμάσκηνα, εἰς ῥώδιά τινα, ὡσεὶ ἐκ ναστοχάρτου, εἰς βώλους σταφίδος ὡσεὶ ὀρυκτῆς ἐκ τῆς πολυκαιρίας, εἰς πορτοκάλλιά τινα ὧν ἡ ὑπὸ παχὺν φλοιὸν ὑποκρυπτομένη σὰρξ εἶνε σπογγώδης καὶ ἄνευ ὀποῦ. Ἀλλ' ἰδοὺ τὸ θέρος ἔρχεται παρέχον τὰ πολυειδῆ του δῶρα κατὰ δόσεις καὶ περιόδους καὶ πρῶτα πρῶτα ἐμφανίζονται μεταξὺ τοῦ σωροῦ τῶν ξηρῶν καρπῶν ὡς πρωτόλεια τῆς θερινῆς παραγωγῆς τὰ κιτρινωπὰ μέσπιλα. Δὲν εἶνε πολὺ εὐχάριστος ἡ ὑπόξυνος γεῦσίς των, ἄπαγε! ἀλλ' εἶνε ἡ πρώτη νωπὴ ὀπώρα καὶ ἡ ἐμφάνισίς της εἶνε παρήγορος ὑπόσχεσις. Τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον ἐμφανίζονται ὁμοῦ τὰ εὔοσμα χαμαικέρασα καὶ τὰ ῥοδοκόκκινα κεράσια· ἐκεῖνα σπάνια, ἀκριβά, ἐντὸς καλαθίσκων προωρισμένα διὰ τὰς τραπέζας τῶν ἁβροδιαίτων, ταῦτα ἄφθονα, δημοκρατικώτερα, εὐφραίνοντα τὴν ὅρασιν ὅτε κρέμανται ὡς κοράλλινα ἀθύρματα ἐντὸς τοῦ βαθέος πρασίνου φυλλώματος τοῦ δένδρου των, πρὶν θέλξωσι τὸν οὐρανίσκον. Καίτοι δὲ οἱ Τοῦρκοι, οἱ ἄλλως τε ἐπὶ ζητημάτων γαστριμαργίας καλοὶ ἐκτιμηταί, παραδόξως καταφρονοῦσι τὸν καρπὸν τοῦτον, λέγοντες ἐν παροιμίᾳ ὅτι ὁ χειρότερος καρπὸς εἶνε τὸ κεράσιον *(κεράζ)*, τὸ χειρότερον πτηνὸν εἶνε ἡ χὴν *(κάζ)* καὶ ὁ χειρότερος ἄνθρωπος ὁ Λαζὸς *(Λάζ)*, οὐχ ἧττον τὰ κεράσια, δι' ὧν ἐπροίκισε τὴν Εὐρώπην ὁ περιβόητος Λούκουλλος ἐξ Ἀρμενίας μετενεγκὼν τὸ δένδρον, ὡς ἱστορεῖται, εἶνε καρπὸς ἀγαπητὸς παρ' ἡμῖν. Οἱ μικροὶ πυρῆνές των συναζόμενοι χρησιμεύουσιν ὡς ἀντικείμενον παιδιῶν εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, εἰς δὲ τὰ δημοτικά μας ᾄσματα τοῦ *Μάη τὰ κεράσια* εὐαρμόστως ὁμοιοκαταληκτοῦντα μὲ τὰ *κοράσια* διαδραματίζουσι μέρος ἐπίσημον. Μετ' αὐτὰ ἔρχονται τὰ βερύκοκκα, τὰ δαμάσκηνα, τὰ ἄπια, τὰ μῆλα, οἱ πέπονες καὶ ὑδροπέπονες, τὰ ῥοδάκινα, τὰ σῦκα, ὧν ἕκαστον ἐκ περιτροπῆς κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἕως ὅτου ἐπισκιάσῃ τὰ πάντα ἡ ἐμφάνισις τῆς σταφυλῆς, ἡγεμονίδος κεκηρυγμένης τῶν καρπῶν, ἧς ἡ βασιλεία διατηρεῖται καὶ ἐπὶ χρόνον μακρότερον. Ἂν δὲ ἀπὸ τῶν ἁβρῶν τούτων ἐντρυφημάτων τῆς γεύσεως μεταπέσωμεν εἰς τὰ πεζότερα ἀλλὰ χρησιμώτερα προϊόντα τῆς κηπουρικῆς, θὰ εὕρωμεν δαψίλειαν ἔχουσαν εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν μαγειρικῶν κύκλων. Δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀπαριθμήσωμεν τὰ ποικίλα εἴδη τοῦ χλωροῦ

φορτίου, ὅπερ περιάγουσιν ἐπὶ τῶν νώτων μεθ' ὑπομονῆς τὰ ταλαίπωρα ὀνάρια καθ' ἑκάστην πρωΐαν, ἀναγγέλλουσι δὲ δι' ἠχηρᾶς φωνῆς οἱ πλανόδιοι λαχανοπῶλαι·καθεὶς γινώσκει ὁποίαν εὐχάριστον ποικιλίαν ἐπιφέρει εἰς τὰ ἐδέσματα ἡ ἄφθονος αὐτὴ παραγωγὴ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Παραλείπομεν τοὺς σικυούς, καὶ τὸν δροσερὸν ὀπόν των, τὸ παγωτὸν τῶν πτωχῶν ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ τοὺς ἀποκαλέσῃ, οὓς ἐξαποστέλλει πρώτη ἡ Σῦρος, ὁ ἐξυμνηθεὶς παρὰ τοῦ Ὀρφανίδου αὐχμηρὸς σκόπελος τοῦ Αἰγαίου, ἡ Σῦρος, ἥτις μὴ ἀρκουμένη εἰς τὴν ἐπίδρασίν της ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἐμπορικῆς ἀγορᾶς, δρᾷ ἐπαισθητῶς καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐδωδίμων, πέμπουσα πρὸς πώλησιν τὰ πρωϊμώτατα προϊόντα τῶν λεπτογέων κήπων της. Ἀξία ὅμως ἰδιαιτέρας μνείας εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ *ντομάτα*, τὸ χάρμα τοῦτο τοῦ μαγειρείου, τὸ εὐεργετικώτατον προϊὸν τῆς τροφοδότιδος γῆς, τὸ ἀπαραίτητον ἐφόδιον πάσης ἑστίας, τὸ θέλγον καὶ τὸν πτωχὸν ἐργάτην, ὅστις περίρρυτος ἐκ τοῦ ἱδρῶτος καταβροχθίζει μὲ ὄρεξιν ὑπὸ τὴν σκιὰν τὸ λιτόν του πρόγευμα παρὰ τὸ πεζοδρόμιον καὶ τὸν πολυτάλαντον λίχνον ὅστις ἐντρυφᾷ εἰς τὴν πλουσίαν του τράπεζαν ἀπογευόμενος τὰ καρυκεύματα, ὅσα σοφός τις τῆς μαγειρικῆς μύστης ἐπιτηδείως χάριν αὐτοῦ παρασκευάζει· ἡ *ντομάτα*, ἥτις καὶ μετὰ τὴν ἐξαφάνισίν της ἐξακολουθεῖ νὰ παρέχῃ τὰς σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις της ἐν εἴδει πολτοῦ ὑπερύθρου, μετὰ στοργῆς παρασκευαζομένου ὑπὸ τῆς φιλεργοῦ οἰκοδεσποίνης. Καὶ ὅμως ὅπως ὅλαι αἱ ἐπωφελεῖς ἀνακαλύψεις αἱ εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος συντελοῦσαι καὶ ἡ χρῆσις τοῦ κονδύλου αὐτοῦ,—*στρύχνου τοῦ λυκοπερσικοῦ*, κατὰ τὴν βοτανικήν, ἥτις ἔχει τὴν μανίαν ν' ἀλλοιώνῃ μέχρι τοῦ ἀκαταλήπτου τὰ κοινὰ ὀνόματα, συγγενοῦς τῆς πατάτας *(στρύχνου τοῦ κονδυλορρίζου)* καὶ τῆς μελιντζάνας *(στρύχνου τοῦ ἐδωδίμου)* πάντων ἐκ τοῦ γένους τῶν σολανοειδῶν —πολὺ ἐβράδυνε νὰ γείνῃ πάγκοινος ἕνεκα τῆς δυσπιστίας ἢ τῆς ἀδιαφορίας τοῦ κοινοῦ. Ἐν τῇ χώρᾳ μας ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῆς δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ πολλοῦ σχετικῶς. Ἐν Ἀθήναις εἰσήχθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος παρὰ τῶν Φραγκισκανῶν μοναχῶν, καὶ τόσον ἠγνοοῦντο αἱ ἰδιότητες αὐτῆς, ὥστε κατ' ἀρχὰς οἱ κάτοικοι κατεσκεύαζον ἐξ αὐτῆς γλύκισμα! Εἰς δὲ τὸ Πήλιον καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐμφύτευσίν της ἐκόπτετο καὶ ἠσθίετο ἄωρος, ἀπερρίπτετο δὲ ἡ ὥριμος ὡς σεσηπυῖα καὶ ἄχρηστος! Ἀλλ' ἀγῶνα σφοδρότερον καὶ πεισματωδέστερον ἐδέησε νὰ ὑποστῇ τὸ γεώμηλον πρὶν ἢ εἰσαχθῇ εἰς Εὐρώπην καὶ καταστῇ ἡ πρόχειρος καὶ εὐθηνὴ τροφὴ τόσον μυριάδων ἀπόρων. Ἐχρειάσθη πρὸς τοῦτο ἡ ἀκατάβλητος ἐπιμονὴ τοῦ ἀγαθοῦ Παρμαντιέ, εἰς ὃν οἱ συμπολῖταί του εὐγνωμονοῦντες ἵδρυσαν ἀνδριάντα πρὸ μικροῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐστέφθη διὰ τῆς νίκης ὁ φιλάνθρωπος αὐτοῦ ἀγών. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ γεώμηλον εἰσήχθη πολὺ μεταγενέστερον, πρῶτος δὲ φροντίσας περὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς καλλιεργείας του ὑπῆρξεν ὁ ἀοίδιμος Κυβερνήτης. Διηγοῦνται μάλιστα τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Ἅμα τῇ ἀφίξει εἰς Ναύπλιον φορτίου γεωμήλων, ὅπερ εἶχε παραγγείλει, παρεκάλεσε τοὺς γεωκτήμονας καὶ γεωργοὺς νὰ παραλάβωσι δωρεὰν ποσόν τι ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖνοι δυσπιστοῦντες πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὰ ὀφέλη τοῦ ἀγνώστου προϊόντος ὤκνησαν καὶ ἠδιαφόρησαν. Τότε ὁ Καποδίστριας κατέφυγεν εἰς στρατήγημα τιμῶν τὴν εὐφυΐαν του καὶ ἐμφαῖνον τὴν ὀξυδέρκειαν μεθ' ἧς διεγίγνωσκεν ἐν πολλοῖς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα· διέταξε ν' ἀποβιβασθῇ τὸ φορτίον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἔταξε δῆθεν φρουροὺς περὶ αὐτὸ πρὸς ἀσφαλῆ φύλαξίν του· οἱ περιφρονήσαντες τότε τὰ δωρεὰν παρεχόμενα αὐτοῖς γεώμηλα, μόλις τὰ εἶδον φρουρούμενα, ἔσπευσαν νὰ τὰ ὑπεξαιρέσωσι διὰ νυκτός· οὕτω, διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, διὰ νὰ εἰσαχθῇ βαθμηδὸν καὶ γενικευθῇ ἡ χρῆσις τοῦ γεωμήλου εἰς τὴν πατρίδα μας, παρέστη ἀνάγκη προηγουμένης συγκαταβατικῆς παραβάσεως μιᾶς τῶν παραγγελιῶν τοῦ Δεκαλόγου!

Πλὴν ὅπως ἐπέλθωσι τὰ δῶρα ταῦτα τοῦ θέρους, ὅπως ὡριμάσωσι κανονικῶς καὶ ἐγκαίρως ὅπως κρεμασθῇ πέπειρος ἀπὸ τοῦ εὐθαλοῦς βλαστοῦ τῆς ἀμπέλου ὁ βότρυς τῆς σταφίδος, τοῦ πολυτιμοτάτου τῆς χώρας μας προϊόντος, ἀπαιτεῖται θερμότης. Ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αἱ πρώην ἄτονοι ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἀποκτῶσι σθένος· ὁ ὑδράργυρος τοῦ θερμομέτρου ἀνέρχεται ὁλονέν· ὁ καύσων καθίσταται ἀφόρητος. Ἀνέκαθεν αἱ Ἀθῆναι πολλὰ ἔπασχον ἐκ τοῦ θερινοῦ καύσωνος· ἀλλ' ἰδιαζόντως εἶνε ὑποκειμένη εἰς αὐτὸν ἡ νέα πόλις, κακῶς χαραχθεῖσα καὶ ἀκαταλλήλως πρὸς τὸ κλίμα τοῦ τόπου ῥυμοτομηθεῖσα ὑπὸ τῶν γερμανῶν μηχανικῶν. Ἀναλόγως πρὸς τὰς ὁδούς, σχετικῶς εὐρείας καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀναπεπταμένας εἰς τὸ καῦμα τοῦ ἡλίου ἰδίως αἱ οἰκοδομαὶ εἶνε χθαμαλαί, ἐπομένως δὲ ἡ σκιὰ ὀλίγη αἱ δενδροφυτεῖαι σπανίζουσι καὶ τὰ ὕδατα δὲν ἀφθονοῦσιν· τὸ ἔδαφος πυρακτοῦται· τὰ θερμὰ μόρια τῆς στροβιλιζομένης κόνεως εἰσδύουσιν ὀδυνηρῶς εἰς τὰ βλέφαρα τοῦ διαβάτου. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς μεγίστης ἐντάσεως τῆς θερμότητος ἡ κίνησις καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ φαίνεται παύουσα ἐπί τινας ὥρας καὶ ἡ μεσημβρινὴ ἀνάπαυλα ἐπιβάλλεται ὡς ἀνάγκη. Ὁ ἱδρὼς ῥέει ἄφθονος, ὁ ὀργανισμὸς χαλαροῦται, ἡ κόπωσις καταλαμβάνει τὸ πνεῦμα, ἀκατάσχετος δ'

κτωρος Ἐμμανουήλ, ἤγειρεν ἐνώπιον ἀνευφημοῦντος λαοῦ εἰς τοὺς στιβαροὺς του βραχίονας τὸν δεκαετῆ διάδοχον τοῦ ἰταλικοῦ θρόνου καὶ τὸν ἐφίλησεν εἰς τὸ στόμα, παραστήσας οὕτω συμβολικῶς τὴν ἕνωσιν τῶν δύο δυναστειῶν καὶ τῶν δύο ἐθνῶν.

— Τὸ φιλελεύθερον τοῦ αὐτοκράτορος ἐνεδεικνύετο λαμπρῶς ἐν τῇ τιμῇ, τὴν ὁποίαν ἀπένεμεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Μεγάλως ηὐνόει τοὺς δημοσιογράφους καὶ ἐκ τῆς εὐρείας φάλαγγος αὐτῶν οὐχὶ σπανίως ἐξέλεξε τοὺς ἑταίρους καὶ ἀκολούθους αὐτοῦ.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἦτο συνδρομητὴς εἰς δημοκρατικὰ καὶ ῥιζοσπαστικὰ φύλλα, ἅτινα ἀνεγίνωσκε μετ' ἰδιαζούσης προτιμήσεως. Αὐλικός δέ τις μιᾷ τῶν ἡμερῶν, νέηλυς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἐξεθαμβώθη βλέπων τὴν πρωΐαν ὅτι κατέκλυζον τὸ γραφεῖον τοῦ διαδόχου πᾶσαι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐφημερίδες· διέταξεν ἀμέσως νὰ παύσῃ ἡ πρὸς αὐτὰς συνδρομὴ καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ εἰσαχθῶσι κυβερνητικὰ φύλλα. Ἀλλ' ἐξουδετέρωσε τὴν ἀπόφασίν του ὁ Φριδερίκος διατάξας νὰ μὴ πραγματοποιηθῶσιν οἱ νεωτερισμοὶ τοῦ αὐλικοῦ· ὅτε δ' οὗτος ἔκπληκτος ἔτι τῷ λέγει :— Ὑψηλότατε, αὐτὰ εἶνε ἐντελῶς ἐπαναστατικὰ φύλλα!— Ὁ ὑψηλότατος τῷ ἀπεκρίθη ξηρῶς, ἀλλ' ἐξόχως :— Νὰ τὰ ἀφήσῃς εἰς τὴν θέσιν των, ἀγαπητέ μου· τί σκέπτεται ἡ κυβέρνησις τὸ γνωρίζω πολὺ καλά· θέλω νὰ γνωρίζω τί σκέπτονται καὶ οἱ ἄλλοι!

— Παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐπροσηγορίαν, ὁ Φριδερίκος ἤξευρε ν' ἀποκρούῃ πᾶσαν ἀπρεπῆ οἰκειότητα. Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς σουεζικῆς διώρυγος, ἰδὼν γνωστὸν συγγραφέα τοῦ Βερολίνου, ἀνεφώνησεν αὐτῷ· «Σὲ ἀπαντῶ παντοῦ». —«Αὐτὸ παθαίνω καὶ ἐγὼ μὲ τὴν Ὑψηλότητά Σας», ἀπήντησε ὁ συγγραφεύς.—«Λησμονεῖς, ὑπέλαβε τότε ψυχρῶς ὁ Φριδερίκος, ὅτι ἡ γέφυρα ἡ ἄγουσα ἐξ ἐμοῦ πρὸς σέ, δὲν ἐπιστρέφει ἐκ σοῦ πρὸς ἐμέ». Ἄλλοτε ἔν τινι κώμῃ τῆς νοτίας Γερμανίας ὁ δήμαρχος, ἁπλοϊκὸς Σουηβός, ἐν τῇ ζέσει τῆς συνδιαλέξεως ἔβαλε τὴν χεῖρα ἐπὶ κομβίου τοῦ ἐπενδύτου τοῦ πρίγκηπος. Τὸ αὐστηρὸν τοῦ πρίγκηπος βλέμμα ὑπέμνησεν αὐτῷ τὴν ἀπρέπειαν καὶ ὁ δυστυχὴς ἀπέσυρε τὴν χεῖρα περίφοβος. Τότε ὁ πρίγκηψ μειδιάσας εἶπεν· «Ἡμῶν τῶν πριγκήπων ἡ θέσις εἶναι δυσχερής. Ἐάν τις ἀσεβήσῃ, δὲν δυνάμεθα οὔτε εἰς τὸ δικαστήριον νὰ τὸν κλητεύσωμεν, οὔτε εἰς μονομαχίαν νὰ τὸν προσκαλέσωμεν. Μόνον ἡμῶν ὅπλον εἶναι ἡ ἐθιμοτυπία».

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1887 ὑπῆρχον καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην οἱ ἑξῆς ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι:

Ἐν Εὐρώπῃ	*Μῆκος εἰς χιλιόμετρα*
Τοῦ Πόρτρως ἐν Ἰρλανδίᾳ	9,6
Τῆς Φραγκφούρτης—Ὄφφεμπαχ	7,2
Τοῦ Μπέσβρουκ—Νιούβαρυ ἐν Ἰρλανδίᾳ	4,8
Τοῦ Μέδλιγκ — Ἴντερβρουχ παρὰ τὴν Βιέννην	4,5
Τῶν Βρυξελλῶν	3,2
Τοῦ Ἀμβούργου	—
Τοῦ Βλάκπουλ ἐν Ἀγγλίᾳ	—
Τοῦ Λιχτερφέλδε ἐν Βερολίνῳ	2,4
Τοῦ Βράϊτον	1,6
Τοῦ ὀρυχείου Χοενζόλλερν	0,75
» » Ζαουκερόδ παρὰ τὴν Δρέσδην	0,72
Ἐν Ἀμερικῇ	
Τοῦ Μογκόμερυ ἐν Ἀλαβάμᾳ	17,7
Τοῦ Κάνσας Σίτυ ἐν Μισσουρῇ	—
Τοῦ Ρίτζμονδ ἐν Βιργινίᾳ	11
Τοῦ Ἄππλετον ἐν Βίσκονσιν	7,2
Τοῦ Σχράντων ἐν Πενσυλβανίᾳ	—
Τοῦ Πόρτ—Χιούρον ἐν Μίσιγκαν	6,4
Τοῦ Χάϊλανδ—Πάρκ	5,6
Τοῦ Δένβερ ἐν Κολοράδῳ	—
Τοῦ Λὸς Ἄνζελες ἐν Καλιφορνίᾳ	4,8
Τῆς Βαλτιμόρης ἐν Μέρυλανδ	3,2
Τοῦ Οὐΐνδσωρ ἐν Καναδᾷ	—
Τοῦ Δία—Ρόδ	2,8
Τοῦ Ὀράνζ ἐν Νέᾳ Ἰερσέϋ	0,8
Τοῦ Βόστων ἐν Μασαχουσέτῃ	—

Οἱ πλεῖστοι τῶν σιδηροδρόμων τούτων λειτουργοῦσι διὰ τῆς ἐναερίου μεταβιβάσεως τοῦ ῥεύματος ἐκ τοῦ παραγωγοῦ εἰς τὸν κινητῆρα, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ διὰ μιᾶς τῶν τροχιῶν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Μετὰ τοὺς κατέχοντας τὰς ὑψίστας θέσεις δὲν γνωρίζω ἄλλους δυστυχεστέρους ἀνθρώπους παρὰ τοὺς φθονοῦντας αὐτούς.

—

Αἱ εὐθηναὶ κυβερνήσεις εἶνε ὡς τὰ εὐθηνὰ ὡρολόγια : καταντῶσι νὰ στοιχίζωσι πολὺ ἀκριβά.

—

Πλειότεροι εὐφυεῖς ἄνθρωποι χάνονται ἐκ τῆς ἀργίας παρ' ὅσοι ἀναδεικνύονται ἐκ τῆς δραστηριότητος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ γενομένῃ ἀρτίως ἐνιαυσίῳ συνεδριάσει τῶν μελῶν τῆς προστατευτικῆς ὑπὲρ τῶν ζώων Ἑταιρίας, ὁ ἐκ τῶν ἑταίρων κ. Μονιὲ ἀνέφερε διάφορα παραδείγματα ὅπως καταδείξῃ ὅτι ὑπάρχει παρὰ τοῖς κυσὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος. Ἰδοὺ δύο τῶν τοιούτων παραδειγμάτων·

Τυφλὸς ἔβαινε βραδέως ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ὁδηγούμενος παρὰ τοῦ κυνός του, προσδεδεμένου διὰ σχοινίου. Ἀγυιόπαις ὀκταέτης διερχόμενος, κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα τεμάχιον ἄρτου καὶ εἰς τὴν ἄλλην μάχαιραν, προσπαθεῖ νὰ ἑλκύσῃ τὸ ζῶον καὶ κόπτει τὸ σχοινίον. Ὁ κύων ρίπτει ἐπὶ τοῦ ἄρτου λαίμαργον βλέμμα, ἀλλ' ὁ πειρασμὸς μικρὸν διαρκεῖ· ἐπανέρχεται πλησίον τοῦ κυρίου του, ὀρθοῦται παρὰ τοὺς πόδας του καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι πρέπει νὰ συναρμόσῃ τὸ κοπὲν σχοινίον.

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον εἶνε συγκινητικόν.

Μίαν ἑσπέραν γεωργός τις παρετήρησε ὅτι τὸ ποίμνιόν του ἦτο ἐλλιπές· ἔλειπε μία ἀμνὰς καὶ εἷς κύων. Πάραυτα ἀνεζήτησε τὰ ἐλλείποντα ζῶα, ἀλλὰ ἀνεῦρεν αὐτὰ μόνον τὴν μεθεπομένην ἡμέραν. Ἡ ἀμνὰς εἶχε τέξει δύο ἀρνία· ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἡ μήτηρ οὔτε τὰ νεογνὰ ἠδύναντο νὰ βαδίσωσιν, ὁ κύων κατεκλίθη πλησίον των καὶ ἔμεινεν ἐπὶ δύο ἡμέρας φυλάσσων αὐτά. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἀμνὰς ἔβοσκεν, τὰ ἀρνία ἐθήλαζον, ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος κύων δὲν ἔφαγε καὶ δὲν ἔπιε ποσῶς. Πρόδηλον εἶνε ὅτι δὲν ἐνήργει οὕτως ἐξ ὁρμεμφύτου, ἀλλ' ἐκ σκέψεως λελογισμένης.

~~~

Εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ αἴσθησις τῆς ὀσφρήσεως εἶνε περισσότερον ἀνεπτυγμένη παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἢ παρὰ τῇ γυναικί· τὸ τοιοῦτο ὅμως δὲν εἶνε δεῖγμα ὑπεροχῆς, διότι ἡ ὄσφρησις τοσούτῳ μᾶλλον ὀξύνεται ὅσῳ κατώτερος εἶνε ὁ βαθμὸς ἐν τῇ κλίμακι τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὁ ὀρεσίβιος ἔχει ὄσφρησιν ἰσχυροτέραν ἢ ὁ κάτοικος τῶν πόλεων. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς γεύσεως, οἱ ὅροι ἀναστρέφονται, καὶ ἡ γυνὴ ἔχει ὑπερτέραν τὴν αἴσθησιν ταύτην. Κατὰ τὰ νέα πειράματα τῶν κ.κ. Βαρβὲ καὶ Νίκολς, ἡ ὀξύτης τῆς γεύσεως παρὰ τῇ γυναικὶ εἶνε ἀξιοσημείωτος. Ἐνῷ ὁ ἀνὴρ αἰσθάνεται τὴν γεῦσιν διαλύσεως 1 ἐπὶ 392,000 θειϊκῆς κινίνης, ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τὴν πικρὰν γεῦσιν τῆς οὐσίας ταύτης ἐν διαλύσει 1 ἐπὶ 456,000. Ἡ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῆς γεύσεως ἄλλων οὐσιῶν ἐκτὸς τῶν ἁλμυρῶν· ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τὴν γεῦσιν τῆς σακχάρεως εἰς διάλυσιν 1 ἐπὶ 204, γεῦσιν ὀξέος εἰς διάλυσιν 1 ἐπὶ 3,280 γεῦσιν ἀλκαλοειδοῦς εἰς διάλυσιν 1 ἐπὶ 129, ἐνῷ ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ αὐτὰς εἰμὴ εἰς διάλυσιν πολὺ κατωτέρας ἀναλογίας. Ὡς πρὸς τ' ἁλμυρά, ἡ γεῦσις τοῦ ἀνδρὸς εἶνε λεπτοτέρα· αἰσθάνεται τὴν γεῦσιν τοῦ ἅλατος εἰς διάλυσιν 1 ἐπὶ 2,240, ἐνῷ διὰ τὴν γυναῖκα ἀπαιτεῖται διάλυσις 1 ἐπὶ 1,980. Οἱ εἰρημένοι ἐπιστήμονες ἐνήργησαν τὰ συγκριτικὰ πειράματά των ἐπὶ 46 γυναικῶν καὶ 82 ἀνδρῶν, ἐπομένως εἶνε ἀρκούντως ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει γεῦσιν ἀνωτέραν τῆς τοῦ ἀνδρός.

~~~

Ἡ γραφίς, δι' ἧς ἡ ἀντιβασίλισσα τῆς Βρασιλίας Ἰσαβέλλα ὑπέγραψε τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας ἐστοίχισε 7000 φράγκα, ἅτινα συνελέχθησαν δι' ἑκουσίων συνεισφορῶν ἐντὸς δύο ἡμερῶν. Ἡ ἀντιβασίλισσα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργείου, τῆς γερουσίας καὶ ἄλλων ἀνωτάτων ὑπαλλήλων ἔγραψεν ὑπὸ τὸ ἔγγραφον δι' ἰσχυρῶν χαρακτήρων Princessa Imperial Regente, ἐνῷ ὁ λαὸς ἔξωθεν ἑώρταζε τὸ μέγα γεγονός.

~~~

Ἐν τῇ βρετανικῇ Κολομβίᾳ εὑρέθη ὑπό τινος Ἱσπανοῦ βῶλος χρυσοῦ ζυγίζων 42 λίτρας. Ὁ βῶλος οὗτος εἶνε ὁ δεύτερος εἰς βάρος καὶ μέγεθος τῶν εὑρεθέντων μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς γῆς.

~~~

Ὁ διοικητὴς τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπέγραψε τὸν νόμον δι' οὗ καταργεῖται ὁ διὰ σχοινίου πνιγμὸς τῶν εἰς θάνατον καταδίκων καὶ ἐφαρμόζεται ὁ δι' ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος. Ὁ νόμος θὰ τεθῇ ἐν χρήσει ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου.

~~~

Ἡ ρωσσικὴ Κυβέρνησις ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν πρὸς διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Περεκώπ, δι' ἧς ἡ Κριμαία θέλει μεταβληθῇ εἰς νῆσον. Ἡ διῶρυξ αὕτη ἀπὸ Περεκὼπ εἰς Γένιτσεσκ ἔσται μήκους 18 χιλιομέτρων, πλάτους εἰς τὸν πυθμένα 22 μέτρων καὶ βάθους 4 μέτρων. Τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἀναγκαῖα κεφάλαια, 340 ἑκατομμύρια φράγκα, εὑρέθησαν ἤδη. Ἡ διῶρυξ θέλει ἀποβῇ ἡ συντομωτάτη ὁδὸς μεταξὺ Γένιτσεσκ καὶ τῶν ρωσσικῶν λιμένων τῆς βορείου παραλίας τοῦ Εὐξείνου. Ἐνῷ σήμερον ὁ ἀπὸ Ὀδησσοῦ εἰς Μαριούπολιν πλοῦς εἶνε 434 μιλλίων, διὰ τῆς διώρυγος τὸ διάστημα βραχύνεται εἰς 295 μίλλια μόνον. Αἱ ἐργασίαι θέλουσι διαρκέσει ἐπὶ πενταετίαν.

~~~

Ταλαίπωροι κόνικλοι! Ἀφοῦ τοὺς ἐχρησιμοποίησαν εἰς τὰ βασανιστικὰ πειράματα τῆς ζωοτομίας, ἤδη χρησιμοποιοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὰ πειράματα τοῦ πυροβολικοῦ, ἵνα δοκιμάσωσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν δύναμιν τοῦ κρότου τῶν πυροβόλων. Ἀπεδείχθη ὅτι εἷς μόνος κανονοβολισμὸς μεγάλου τηλεβόλου φονεύει αὐτοὺς παρ' αὐτὸ ἱσταμένους. Τὸ πρόβατον ἀντέχει ὀλίγον περισσότερον. Ἀπαιτοῦνται δύο κανονοβολισμοὶ ἵνα φονευθῇ.

~~~

Ἐπ' ἐσχάτων ἐδοκιμάσθη ἐν Shoeburyness τῆς Ἀγγλίας μέγα τηλεβόλον, τὸ ὁποῖον βάλλει εἰς ἀπόστασιν 12 μιλλίων. Τούτου οὕτως ἔχοντος, πλοῖον φέρον τοιαῦτα τηλεβόλα θὰ δύναται νὰ κανονοβολῇ ἐπιθαλάσσιον πόλιν μένον αὐτὸ ἀφανές, ἕνεκα τῆς κυρτότητος τῆς γῆς. Τὸ βλῆμα τούτου ἔχει βάρος 172 χιλιογράμμων.

~~~

Ἐν ξενοδοχείῳ. — Γι' ἄκουσε, παιδί· νὰ φροντίσῃς νὰ μοῦ εὕρῃς ἕνα ἄλλο δωμάτιο. Ὁ γείτονάς μου ρουχαλίζει τόσῳ δυνατὰ ποῦ δὲν 'μπόρεσα ἀπόψε νὰ κλείσω 'μάτι ὅλη τὴ νύχτα. Δὲν 'μπορεῖς νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα δωμάτιο κοντὰ 'ς τὴν ὡραία ἐκείνη κυρία ἀπ' τὸ ἐξωτερικό, τὴν πλούσια!

— Αὐτὴ ἦτο χθὲς τὸ βράδυ ἡ γειτόνισσά σας!.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1364

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 575.—3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς «Ἑστίας» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 627

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ 1887

Ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ ἐδημοσιεύσαμεν σύντομον ἐπιθεώρησιν τῆς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπιστημονικῆς, φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως, μνημονεύσαντες τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων αὐτῆς σημείων.

Σήμερον ἀναγράφομεν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τὰ κυριώτερα γεγονότα τοῦ 1887, ὅσα ἐπέσπασαν τὴν προσοχὴν ἢ τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ.

4 Ἰανουαρίου. — Βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ καθ' ὅλον τὸ Κράτος.

22 Ἰανουαρίου. — Κηρύσσεται ἡ ἔναρξις τῆς Βουλῆς αὐτοπροσώπως ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

23 Ἰανουαρίου. — Γεῦμα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Β. ναυτικοῦ ἐπὶ τῆς «Ἑλλάδος» πρὸς τιμὴν τοῦ διαδόχου, εἰς ὃ παρεκάθηται καὶ ὁλόκληρος ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια.

21 Φεβρουαρίου. — Ἐκλογὴ τοῦ προέδρου ἐν τῇ Βουλῇ. Πρόεδρος ἀναδεικνύεται ὁ ὑποψήφιος τῆς συμπολιτεύσεως κ. Αὐγερινός.

24 Φεβρουαρίου. — Ὁ πρωθυπουργὸς ὑποβάλλει εἰς τὴν Βουλὴν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1887.

6 Μαρτίου.—Ψηφίζονται ἐν τῇ βουλῇ εἰς τελευταίαν ἀνάγνωσιν τὰ νομοσχέδια περὶ μετατροπῆς τῶν δανείων τῶν 6, 4 καὶ 25,000,000.

13 Μαρτίου. — Ψηφίζεται εἰς τελευταίαν ἀνάγνωσιν τὸ νέον τελωνιακὸν δασμολόγιον.

7 Ἀπριλίου. — Ναυάγιον τοῦ ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου «Βόλτα» εἰς τὸ μεταξὺ Τήνου καὶ Μυκόνου στενόν.

11 Ἀπριλίου. — Τὸ Α' διαρκὲς στρατοδικεῖον ἐκφέρει τὴν ἀπόφασίν του ἐν τῇ ὑποθέσει τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Κούτρας, καταδικάζον τοὺς τρεῖς αὐτῶν εἰς τουφεκισμόν.

9 Ἀπριλίου. — Συμπληρωτικαὶ ἐκλογαὶ ἐν τοῖς νομοῖς Ἀττικῆς, Ἀχαΐας, Ἀρκαδίας καὶ Λακωνίας.

20 Ἀπριλίου. — Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπέρχεται εἰς περιοδείαν ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον.

4 Μαΐου. — Ἡ Βουλὴ ἐπαναλαμβάνει τὰς ἕνεκα τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα διακοπείσας ἐργασίας αὐτῆς.

2 Μαΐου. — Ψηφίζεται ἐν τῇ Βουλῇ εἰς γ' ἀνάγνωσιν τὸ νομοσχέδιον περὶ βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἓν τῶν ἄρθρων αὐτοῦ ἀφορᾷ εἰς τὴν χορηγίαν χρηματικῆς ἐπιχορηγήσεως καὶ τὴν προικοδότησιν τοῦ διαδόχου.

23 Μαΐου. — Λῆξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς.

28 Μαΐου. — Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ διάδοχος ἀπέρχονται εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως παραστῶσιν εἰς τὸ ἰωβιλαῖον τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας. Ἡ βασίλισσα ἀναχωρεῖ εἰς Ῥωσσίαν.

4 Ἰουνίου. — Ἀγγέλλεται ὅτι ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις ἡ σύμβασις περὶ συνομολογήσεως δανείου 135,000,000 φρ.

8 Ἰουνίου. — Ἄρχονται θανατικαὶ ἐκτελέσεις, διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις καρατομήσεως τοῦ φονέως τοῦ ἑαυτοῦ ἀνεψιοῦ Ἀρτόζη.

10 Ἰουνίου. — Διορίζονται πρεσβευταὶ ὁ κ. Ἄγγ. Βλάχος ἐν Βερολίνῳ καὶ ὁ κ. Μ. Δραγούμης ἐν Βιέννῃ.

5 Ἰουλίου.— Δημοτικαὶ ἐκλογαὶ καθ' ἅπαν τὸ κράτος.

12 Ἰουλίου. — Ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλὰς» ἀποπλέει μετὰ τῶν μαθητῶν τῆς ναυτικῆς σχολῆς τῶν δοκίμων εἰς ἐκπαιδευτικὸν πλοῦν κατὰ τὴν Μεσόγειον.

21 Ἰουλίου. — Διὰ Β. Δ. ἐκδοθέντος ἐν Κοπεγχάγῃ, ὁ διάδοχος, ὅστις τὴν ἡμέραν ταύτην συμπληροῖ τὸ 20ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, προάγεται εἰς ὑπολοχαγόν.

22 Ἰουλίου — Ἀπέρχονται εἰς Κοπεγχάγην, πρὸς συνάντησιν τῶν γονέων των, αἱ βασιλόπαιδες Ἀλεξάνδρα καὶ Μαρία καὶ ὁ βασιλόπαις Νικόλαος.

4 Αὐγούστου. — Ἀνακομίζονται εἰς Ἀθήνας τὰ λείψανα τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Εὐαγγέλου Ζάππα.

9 Αὐγούστου. — Παραδίδεται εἰς κοινὴν χρῆσιν ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀπὸ Ἀκράτας εἰς Αἴγιον.

16 Αὐγούστου. — Ἐπαναληπτικὴ βουλευτικὴ ἐκλογὴ ἐν τῷ νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος.

29 Αὐγούστου. — Θάνατος τοῦ αὐλάρχου τοῦ βασιλέως ἀντιναυάρχου Σαχίνη.

15 Σεπτεμβρίου. — Ἀφικνοῦνται ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ δουκὸς τῆς Σάρτρης πρίγκηψ τοῦ Ὀρλεὰν καὶ ὁ διάσημος Γάλλος χειρουργὸς Τρελά.

2 Ὀκτωβρίου. — Ἄφιξις τοῦ σὶρ Καρόλου Δίλκε.

5 Ὀκτωβρίου. — Ἐπάνοδος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐξ Εὐρώπης.

7 Ὀκτωβρίου. — Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἀφικνεῖται εἰς Κέρκυραν.

8 Ὀκτωβρίου — Ἐγκαίνια τοῦ Δρομοκαϊτείου φρενιατρείου.

24 Ὀκτωβρίου. — Συνέρχεται ἡ Βουλή.

29 Ὀκτωβρίου. — Ἐκλογὴ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς. Πρόεδρος ἀναδείκνυται ὁ ὑποψήφιος τῆς συμπολιτεύσεως κ. Α. Αὐγερινός.

2 Νοεμβρίου. — Ὁ πρωθυπουργὸς εἰσάγει εἰς τὴν Βουλὴν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1888.

21 Νοεμβρίου.— Δικασθέντες κατ' ἀναθεώρησιν οἱ εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Κούτρας ἐνεχόμενοι ἀξιωματικοί, οἱ κατ' Ἀπρίλιον εἰς θάνατον καταδικασθέντες, ἀθωοῦνται.

24 Νοεμβρίου. — Ἐπαναληπτικὴ ἐκλογὴ ἐν Ἀθήναις, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐκλεγέντος δημάρχου κ. Α. Συγγροῦ, οὗ ἡ ἐκλογὴ ἠκυρώθη ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου. Ἐκλέγεται δήμαρχος ὁ κ. Τιμολέων Φιλήμων.

27 Νοεμβρίου. — Ἄρχονται θανατικαὶ ἐκτελέσεις.

5 Δεκεμβρίου. — Ἀπέρχεται ἐξ Ἑλλάδος ἡ γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολή.

2 καὶ 9 Δεκεμβρίου. — Ἐπαναληπτικαὶ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐν τοῖς νομοῖς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος καὶ Μεσσηνίας.

4 Δεκεμβρίου. — Ἄφιξις τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου ἐξ Εὐρώπης.

4 Δεκεμβρίου. — Τίθεται εἰς κοινὴν χρῆσιν ἡ ἀπὸ Αἰγίου εἰς Πάτρας σιδηροδρομικὴ γραμμή.

13 Δεκεμβρίου. — Ἀφικνεῖται ἔκτακτος τουρκικὴ πρεσβεία, ὅπως ἐπιδώσῃ πρὸς τὸν βασιλέα τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου παράσημον τοῦ Ἰμτιγιάζ.

20 Δεκεμβρίου. — Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος καὶ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀπέρχονται εἰς τὴν Ἑσπερίαν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν των.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἅμα τῇ ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἀποχωρήσει τοῦ γεραροῦ καθηγητοῦ κ. Στεφ. Κουμανούδη, οἱ παλαιοὶ αὐτοῦ μαθηταὶ εἶχον ἀποφασίσει νὰ τῷ προσφέρωσιν,εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῇ τεσσαρακονταετεῖ σοφῇ καὶ καρποφόρῳ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ, τὴν προτομήν του, ἡ κατασκευὴ τῆς ὁποίας ἀνετέθη τῷ γλύπτῃ κ. Βιτσάρη. Τὸ δῶρον προσηνέχθη εἰς τὸν ἄριστον ἄνδρα τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου ἑορτῆς τοῦ ὀνόματός του. Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀρχαίων μαθητῶν αὐτοῦ,προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου κ. Γραμματικοπούλου,παρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ καὶ προσέφερεν αὐτῷ τὴν προτομὴν φέρουσαν κάτωθεν τὴν ἑξῆς λατινικὴν ἐπιγραφήν: «Stefanum Cumanuden, V. C. officium proffesoris Litterrarum latinarum per XL annos egregie administratum deponentum hac imagine honoraverunt discipuli. Anno MDCCC L XXXVII.» Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, ἐπιδίδων τὸ δῶρον προσεφώνησε καταλλήλως, ἀπήντησε δὲ συγκεκινημένος ὁ γηραιὸς καθηγητής.

— Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων διώρισε πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τριῶν τῶν μελῶν αὐτῆς, τῶν κκ.Φωκίωνος Νέγρη, Παντιᾶ Ῥάλλη καὶ Ἀριστ. Βαλέττα καὶ ἐκ τῶν κ. κ. Ἐμμ. Ι. Δραγούμη καὶ Νικολάου Ἀποστολίδου, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ φροντὶς νὰ παρασκευάσῃ τὰ τῆς ἐκθέσεως καὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ζαππείου μεγάρου. Ἡ πενταμελὴς αὕτη ἐπιτροπὴ ἤρχισεν ἤδη συνεδριάζουσα καὶ μελετῶσα προκαταρκτικῶς τὰς ἐπενεκτέας μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν προδημοσιευθέντα κανονισμὸν τῆς Δ' περιόδου τῶν Ὀλυμπίων. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα λίαν προσεχῶς ἐκδίδεται διάταγμα, δι' οὗ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν ἀνατίθεται ἡ παρασκευὴ καὶ τῶν ἀφορώντων τὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν.

— Αἱ παρὰ τὸ χωρίον Ἀμπελοσάλεσι τοῦ δήμου Θηβαίων πρὸ ἡμερῶν ἐνεργούμεναι ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς ἀνασκαφαί, πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν θεῶν Καβείρων, ἤγαγον εἰς φῶς τὰ τοιχία τοῦ ναοῦ τούτου, σπονδύλους τινὰς τῶν κιόνων καὶ τὴν μίαν τῶν πυλῶν αὐτοῦ, πρὸς τούτοις δὲ πάμπολλα ἄλλα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, ἤτοι χαλκοῦς καὶ μολυβδίνους ταύρους ἐν πληθεῖ, χαλκᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα,ἀγαλμάτιον ἀκέφαλον, 3 σατυρικὰ προσωπεῖα, ὧν τὸ ἓν μετὰ χρωμάτων, πήλινον ἄγαλμα 0,25 ὕψους, 500 πήλινα ζῶα, τινὰ τῶν ὁποίων ἐνεπίγραφα, πολλὰ συντρίμματα ἐνεπιγράφων ἀγγείων καὶ τρεῖς ἐνεπιγράφους λίθους, ὧν ὁ εἷς φέρει τρία ψηφίσματα δυσανάγνωστα. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν.

— Τὴν προπαρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ὁ νομοδιδάσκαλος Νικόλαος Σαρίπολος. Ἐκ Κύπρου καταγόμενος ὁ Σαρίπολος διήνυσε τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐν ᾧ μετέπειτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς τοῦ συνταγματικοῦ, διεθνοῦς καὶ ποινικοῦ δικαίου.Ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τοῦ 1863 ἀντεπροσώπευσε τὸ Πανεπιστήμιον,ἔλαβε δὲ λίαν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διέποντος σήμερον τὸ κράτος θεμελιώδους νόμου. Ἕνεκα τῶν διαφόρων αὐτοῦ συγγραφῶν ὁ Σαρίπολος διετέλει ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστημονικῶν σωματείων.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ διακεκριμένος ἀρχιτέκτων κ. Δαῖρπφελδ ἐνετάλη νὰ καταρτίσῃ τὸ σχέδιον τοῦ θεάτρου, ὅπερ θέλει ἀνεγερθῇ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ζαππείου, ὄπισθεν τῆς ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως. Ἤδη ὁ κ. Δαῖρπφελδ παρεσκεύασε τὸ εἰρημένον σχεδιογράφημα. Τὸ θέατρον θὰ εἶνε ὑπαίθριον, ἐν ἀνάγκῃ ὅμως θὰ καλύπτεται. Ἡ δὲ σκηνὴ θὰ κατασκευασθῇ οὕτως, ὥστε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ μετατρέπηται καὶ μεταρρυθμίζηται, ὅταν θὰ διδάσκωνται ἀπ' αὐτῆς ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δράματα. Πρὸς τὸ παρὸν τὸ θέατρον θὰ κατασκευασθῇ ξύλινον.

— Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ γενομένην πρότασιν πρὸς διοργάνωσιν «Μονίμου Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως» ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» προεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ ἰδίου συλλόγου, ὅτι ἤρχισαν γινόμενα δεκτὰ τὰ στελλόμενα ζωγραφικὰ ἔργα. Κατὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως, δύνανται ν' ἀποστέλλωσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα οὐ μόνον ἐξ ἐπαγγέλματος ζωγράφοι, ἀλλὰ καὶ ἐρασιτέχναι ἀμφοτέρων τῶν φύλων· καὶ κάτοχοι εἰκόνων, Ἑλλήνων ὅμως ζωγράφων, δύνανται νὰ στέλλωσι τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς εἰκόνας, εἴτε πρὸς πώλησιν, εἴτε ἁπλῶς πρὸς ἔκθεσιν. Πρὸς τούτοις, ἂν καὶ ἐξ ἀλλοδαπῆς μόνον Ἕλληνες καλλιτέχναι ἔχουσι δικαίωμα θέσεως ἐν τῇ ἐκθέσει, δὲν ἀποκλείονται ἐν τούτοις οἱ ἐν Ἑλλάδι διαμένοντες ξένοι καλλιτέχναι τοῦ νὰ ἐκθέσωσι καὶ οὗτοι ἓν ἢ καὶ πλείονα ἔργα των.

— Ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τῆς Νομαρχίας ἡ πρᾶξις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀθηναίων περὶ παραχωρήσεως τῆς πλατείας Κάνιγγος πρὸς ἀνέγερσιν ἐθνικοῦ θεάτρου, προσεχῶς δὲ θέλει ἐκδοθῇ τὸ οἰκεῖον Β. Διάταγμα.

— Ἡ Πανεπιστημιακὴ σύγκλητος ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν γυμναστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ᾧ οἱ φοιτηταὶ θὰ ἀσκῶνται εἰς διαφόρους σωματικὰς ἀσκήσεις, ἀνέθηκε δὲ τῷ κ. πρυτάνει πᾶσαν τὴν περὶ συστάσεως αὐτοῦ φροντίδα.

— Τῆς «Ἑταιρίας τῶν Φιλοτέχνων» τὰ μέλη συνελθόντα προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς κοσμητείας αὐτῆς, πρὸς τούτῳ δ' ἀπεφάσισαν νὰ δέχωνται καὶ κυρίας ὡς μέλη μετὰ δικαιώματος ψήφου.

— Συνέστησαν ἐνταῦθα «Σύλλογος Φιλοδασικὸς» καὶ «Σύλλογος Φιλόπλων».

— Τὸ προπαρελθὸν Σάββατον, 19 Δεκεμβρίου, ἔληξεν ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς εἰσαγωγῆς τῆς στενογραφίας εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινοβούλιον. Ἡ λειτουργία τῆς στενογραφίας ἤρχισε τῷ 1862, 19 Δεκεμβρίου, ἐν τῇ συνελεύσει, ἔκτοτε δὲ ἐγένετο δεκτὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν Βουλήν, ἔνθα ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον. Οἱ ἐν τῇ Βουλῇ στενογράφοι γράφουσι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Γαβελσβέργερ, ὅπερ μετήγγισεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιτυχῶς ὁ μακαρίτης Ἰωσὴφ Μίνδλερ. Περὶ τοῦ συστήματος τούτου ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία» περιγραφὴν μετὰ ξυλογραφημάτων τῶν στενογραφικῶν σημείων ἐν ἀριθ. 329, 18 Ἀπριλίου 1882.

— Ἐξεδόθη κομψότατον, διὰ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου περιβεβλημένον, τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν», περιέχον ὕλην ποικίλην καὶ χρησιμωτάτην εἰς πᾶσαν οἰκοδέσποιναν. Τιμὴ αὐτοῦ δραχμὴ 1, μετὰ ταχυδρ. τελῶν 1.10.

— Ἐξεδόθη ἐν Βώλῳ ἡμερολόγιον τοῦ 1888 ἡ «Φήμη», ὑπὸ Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμενίτου συναρμολογηθὲν καὶ δημοσιευόμενον.

— Ἐξεδόθη νέον περιοδικὸν ἡ «Ἀκαδημία», δὶς τοῦ μηνὸς δημοσιευόμενον.

— Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει, ἣν ἐν τῷ παρελθόντι Δελτίῳ ἐδημοσιεύσαμεν, ἐγένοντο ἀκούσιαι τινες παραλείψεις, ἃς ἐπανορθοῦμεν σήμερον. Παρελείφθησαν νὰ μνημονευθῶσιν αἱ ἐν Μυκήναις ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαί, αἱ ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐφόρου κ. Χ. Τσούντα διεξαχθεῖσαι, ἡ ἔναρξις τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Χημείου ὅπερ ἐφ' ἱκανὸν ὑψώθη ἤδη, ἡ ἔκδοσις τῆς *Πατρολογίας* τοῦ κ. Δωροθέου Σχολαρίου, ὡς καὶ ἡ τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν*, τοῦ ὑπὸ τῆς εὐπαιδεύτου Κυρίας Καλλιρρόης Παρρὲν δημοσιευομένου καλλίστου περιοδικοῦ, οὗ ἡ δημοτικότης παρὰ τῷ γυναικείῳ κόσμῳ ὁσημέραι αὐξάνει.

Ἐν Ταϊγανίῳ τῆς Ῥωσσίας ἀπεβίωσεν ἄρτι ὁ ΗΛΙΑΣ ΗΣΑΙΑΣ, εἷς τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων μεγαλεμπόρων. Τύπος χρηστότητος, εὐγενὴς δὲ τὸ ἦθος καὶ κεκτημένος ἐξαίρετον νοημοσύνην καὶ μόρφωσιν, ὁ μακαρίτης Ἠσαΐας διὰ μόνης τῆς ἐντίμου αὐτοῦ ἐργασίας ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ ἐπίζηλον θέσιν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων τῆς Ῥωσσίας τιμήσας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, καὶ προσείλκυε δικαίως ἀμέριστον τὴν

υπόληψιν καὶ ἀγάπην πάντων τῶν γνωριζόντων αὐτόν, ἐμφορούμενος δὲ θερμῆς φιλοπατρίας διεκρίνετο πάντοτε ἐν τοῖς πρώτοις σπεύδουσιν εἰς ὑποστήριξιν παντὸς πατριωτικοῦ ἔργου καὶ σκοποῦ, καὶ ἐξέθρεψεν ἑλληνικώτατα τέκνα, ὧν δύο υἱοὺς καταλείπει ἀξίους κληρονόμους τῶν πατρικῶν ἀρετῶν.

Ἡ «Ἑστία», ἧς ἔνθερμος φίλος καὶ ὑποστηρικτὴς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως ὑπῆρξεν ὁ Ἠλίας Ἠσαΐας, συμμερίζεται εἰλικρινῶς τὸ βαθὺ ἄλγος τῶν οἰκείων ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ πολυτίμου ἀνδρός.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 1 Ἰανουαρίου

Ὑπὸ πολλῶν ἀντιπολιτευομένων βουλευτῶν καὶ πολιτευομένων συνέστη ἐνταῦθα «Πολιτικὸς Σύλλογος», ὅστις ἀπεφάσισε νὰ ἐκδίδῃ καὶ ἰδίαν ἐφημερίδα, ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ «Βῆμα».

— Πρὶν ἢ ἀπέλθῃ ἐντεῦθεν ὁ διάδοχος, ἔπεμψεν εἰς τὸν σεβ. μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐξέφραζε τὴν λύπην του, διότι δὲν ἠδύνατο, ἀρχομένων λίαν προσεχῶς τῶν μαθημάτων ἐν Λειψίᾳ, νὰ παρατείνῃ τὴν ἐνταῦθα διαμονήν του μέχρι τῶν ἑορτῶν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ διανείμῃ εἰς τοὺς ἀπόρους κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας δισχιλίας δραχμάς, ἃς ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσίν του.

— Ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις τὸ συμβόλαιον τῆς ἐκχωρήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς νῦν Ἑταιρίας πρὸς τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου πρὸς τὴν Προεξοφλητικὴν Τράπεζαν τῶν Παρισίων καὶ ἄλλους κεφαλαιούχους, οἵτινες ἀναλαμβάνουσιν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου, κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην, τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἔργων, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει καταβολῆς ὑπ' αὐτῶν νέων κεφαλαίων διὰ τὰ ἀναγκαιοῦντα νέα τεχνικὰ ἔργα. Ἡ νέα ἑταιρία, ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἔργων τῆς τομῆς, ὑπεχρεώθη διὰ τοῦ συμβολαίου τῆς ἐκχωρήσεως εἰς τὴν καταβολὴν δέκα καὶ πλέον ἑκατομμυρίων φράγκων ἀναγκαιούντων διὰ τὰ τεχνικὰ ἔργα τῆς ἐκχωματώσεως τοῦ ἀνακαλυφθέντος κατὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου στρώματος γῆς. Ἡ νέα ἑταιρία θέλει ζητήσει παρὰ τῶν μετόχων καὶ νέαν ἀπέναντι τοῦ κεφαλαίου τῶν μετοχῶν χρηματικὴν καταβολήν.

— Ἐνεκρίθησαν τὰ διαγράμματα τῆς νέας γραμμῆς τοῦ τροχιοδρόμου Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιχώρων ἀπὸ τοῦ ἐν Νέῳ Φαλήρῳ σταθμοῦ αὐτοῦ μέχρι τοῦ τελωνείου Πειραιῶς. Ἡ νέα αὕτη γραμμὴ θὰ διέρχεται διὰ νέου Φαλήρου καὶ τῆς Καστέλλας καὶ ἐκεῖθεν θὰ καταλήγῃ εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς. Ἡ ἑταιρία τοῦ ἱπποσιδηροδρόμου ἔχει ἀποκλειστικὸν ἐκ τῆς μετὰ τῆς κυβερνήσεως συμβάσεως προνόμιον νὰ στρωννύῃ γραμμὰς ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν τοῖς περιχώροις πρὸς δὲ καὶ ἐν Πειραιεῖ, ἐξαιρέσει τῆς γραμμῆς τῆς νῦν ὑπαρχούσης ἐν Πειραιεῖ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ αὐτόθι σιδηροδρόμου μέχρι τοῦ τελωνείου Πειραιῶς, ἥτις ἀνήκει εἰς ἄλλην ἑταιρίαν.

— Τὰ παραγγελθέντα ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τρία θωρηκτὰ εἶνε ὑπέρτερα οὐ μόνον τῶν τουρκικῶν θωρηκτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐστριακῶν. Ἡ κατασκευὴ αὐτῶν βαίνει γοργότατα. Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμούς, τὰ δύο πρῶτα θωρηκτὰ ἔσονται ἕτοιμα τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1889, τὸ δὲ τρίτον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1890.

— Ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀμφίσσῃ πρωτοδικῶν κ. Κυργουσίου ἐδημοσιεύθη ἔκκλησις ὑπὲρ τῆς περιφράξεως τοῦ χώρου ἔνθα κεῖται τὸ περίκλυτον Χάνι τῆς Γραβιᾶς καὶ ἀνεγέρσεως μαυσωλείου εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ πεσόντας. Ἔρανοι ἤρξαντο ἀμέσως διενεργούμενοι, κατετέθη δὲ ἤδη καὶ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ μνημείου.

— Κατ' ἐπισήμους πληροφορίας ὁ ἐκ τῆς ἐσοδείας τοῦ 1881 μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς λίτρας ἑνετικὰς 207.777,067.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, 1 Ἰανουαρίου, ἄρχεται ἡ λειτουργία τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν μεταξὺ Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Πατρῶν, Σύρου, Βώλου καὶ Κερκύρας.

— Γενομένης τὴν 20)1 Ἰανουαρίου τῆς ΜΕ' κληρώσεως τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῶν 60,000,000 τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐξήχθησαν κατὰ σειρὰν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: 115,865 —102,891 — 121,543 — 90,757 — 124,275 — 109,161 — 27,873 — 130,504 —157.843, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος κερδαίνει 100,000 χρ. φράγκα, ὁ δεύτερος 10,000, οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ 2,500 καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ 1000.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Β. Σ. Σύρον. Διὰ τῶν ἄρτι ἐκδοθέντων τευχῶν 44 — 51 συνεπληρώθη καὶ ὁ Ε' τόμος τοῦ συγγράμματος· οὕτω δύνασθε νῦν ἂν θέλετε νὰ προμηθευθῆτε ἀρτίαν τὴν *Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους* τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου. Καὶ καλύμματα δὲ τῶν πέντε τόμων καλλιτεχνικώτατα κατασκευασθέντα ἐν Γερμανίᾳ, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Τὸ ὅλον σύγγραμμα δεδεμένον τιμᾶται φρ. 60, διὰ τὰς ἐπαρχίας μετὰ ταχυδρ. τελῶν φρ. 70.— κ. Κ. Ζ. Bolgrad. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα συμφώνως τῇ ὁδηγίᾳ σας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Δ. Π. Ροστόβιον. Ἐνεγράψαμεν πάντας, ἤρξατο δ' ἡ ἀποστολὴ κατὰ τὰς σημειουμένας διευθύνσεις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν παρεχομένην εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ.Ι.Κ.Τ.Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὸ ζητηθὲν καὶ τὰ καθυστερήσαντα φύλλα τῶν συνδρομητῶν.Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. — κ. Ι. Α. Γχ. Γράτζ. Εἶνε δεκτὰ τὰ φιορίνια ἀντὶ φρ. 2. ἕκαστον. Εἰς τὰ ἐρωτήματα ὑμῶν ἀπαντῶμεν· 1) Ἀκριβῶς τοῦτο εἶνε τὸ πολιτικὸν ζήτημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου διχογνωμοῦσιν οἱ πολιτικοὶ ὑμῶν ἄνδρες. Τὸ σπουδαῖον δὲν εἶνε νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν ὁ Ἕλλην πληρόνει κατὰ κεφαλὴν ἀναλόγως πλειότερον τοῦ φορολογουμένου ἄλλων ἐθνῶν, ἀλλ' ἂν τὰ καταβαλλόμενα δὲν εἶνε ὑπερβολικὰ ἐν σχέσει πρὸς τὴν παραγωγικὴν δύναμιν τῶν φορολογουμένων· 2) Ἕλληνες περὶ τοὺς 70. Τούρκων δὲν ἐξηκριβώθη ὁ ἀριθμός· πιθανὸν ὅμως φαίνεται περὶ τοὺς δεκαπλασίους.— κ. Λ. Σ. Βάρναν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, εἰς δὲ τ' ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.— κκ. Ι. Λ. καὶ Ι. Α. Κ.Τρίπολιν, Ε. Δ. Κ. Νάουσαν, Β. Ι. Λ. Βόνιτσαν, Χ. Σ. Β Σύρον, Π. Π. Ναύπλιον, Ι. Γ. Πύλον, Ν. Τ. Καρπενήσιον, Α. Λ. Τ. Ὕδραν, Σ. Β. Λευκάδα, Γ. Π. Μελίτην, Ν. Γ. Ἄρταν, Χ. Π. Κέρκυραν καὶ Ι. Κ. Δ. Γέτσκ. Ἐλήφθησαν.— *Φίλῳ Μ.* Δὲν εἶνε δικαιολογία αὐτή. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε εἰς τὴν κυριότητα τῆς φύσεως' ἀλλ' ἡ θέλησις εἶνε εἰς τὴν πλήρη κυριότητα αὐτοῦ.— κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Σ. Γ. Γ. ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας. — κ. Γ.Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν ἐγκαίρως τὰ ζητηθέντα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Ι. Π. Οἱ τόμοι πωλοῦνται ἄνευ τῶν δελτίων ἀντὶ φρ. 5 ἕκαστος, ταῦτα δὲ χωριστὰ ἀντὶ λεπτῶν 10 ἕκαστον. Τὰ τῶν 5 πρώτων ἐτῶν εἰσὶ πλήρη, ἐξηντλημένα δὲ εἰσὶ πολλὰ τῶν ἐτῶν 1882 καὶ 83. Τὸ σημειούμενον περιοδικὸν ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον.— κ. Π. Φ. Σαρέντα Ἐκκλησιαῖς. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα κατὰ τὴν νέαν διεύθυνσιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—Κυρίαν Αἰ. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν τὸ ζητηθέν. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑπῆρχε περίσσευμα μιᾶς δραχμῆς,δ τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν. — *Φιλολόγῳ.* Μακρὰ μελέτη περὶ τῆς λέξεως ἐδημοσιεύθη πρό τινων μηνῶν ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» Τεργέστης, εἰς ἣν σᾶς παραπέμπομεν. — κ. Χ'. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀνάπτυξις ἐν τῷ δήμῳ ἐκείνῳ ὀπισθοδρομεῖ κατὰ 4 ὅλους αἰῶνας, διότι ἀπὸ τόσου χρόνου χρονολογεῖται ἡ εἰσαγωγὴ τῶν θρανίων εἰς τὰ σχολεῖα. — κυρίους Γ. Δ. Φ. Ὕδραν, Α. Β. Κωνσταντινούπολιν, Γ. Ι. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Ι. Κέρτς, Π. Β. Δρέσδην καὶ Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Γ. Κ. Κέρκυραν. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— κ. κ. Α. Μ. καὶ Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Ν. Α. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν ἐκ νέου μόνα τὰ φύλλα, συνῳδὰ τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Τῷ κ. Ι. Φ. ἀπεστάλη τὸ ἐκδοθὲν Α' τεῦχος τοῦ λεξικοῦ.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1888

Ἡ Διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* κρίνουσα ὅτι τῶν μὲν παλαιῶν συνδρομητῶν πολλοὶ μὴ ἔχοντες ὅλους τοὺς τόμους ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπον διευκολυνομένην αὐτοῖς τὴν συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ, τοῖς δὲ νεωστὶ ἐγγραφομένοις θὰ ἦτο λίαν εὐπρόσδεκτον τὸ μέσον τῆς ἀδαπάνου βαθμηδὸν ἀποκτήσεως πλήρους σειρᾶς τῆς *Ἑστίας*, ἀπεφάσισε κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1888 νὰ καταρτίσῃ λαχεῖον κυρίως μὲν ἐκ τόμων τῆς *Ἑστίας*, πλὴν δὲ τούτων καὶ ἐξ ἄλλων συγγραμμάτων χάριν τῶν συνδρομητῶν τῶν τυχὸν κεκτημένων πλήρη τὴν σειρὰν τῆς *Ἑστίας*.

Τὸ λαχεῖον τοῦτο θέλει περιλάβῃ τόσους λαχνοὺς ὅσοι ἔσονται οἱ συνδρομηταὶ τῆς *Ἑστίας* μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κληρώσεως, θέλουσι δὲ μετάσχῃ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν συνδρομητῶν οἱ ἀνανεοῦντες τὴν ἐγγραφήν των καὶ οἱ τὸ πρῶτον νῦν ἐγγραφόμενοι.

Ἕκαστος τῶν συνδρομητῶν μετέχει ΔΩΡΕΑΝ τοῦ Λαχείου, λαμβάνων ἕνα ἀριθμὸν αὐτοῦ· ὁ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως δὲ τῆς συνδρομῆς ἀναγεγραμμένος ἀριθμὸς εἶνε συγχρόνως καὶ **ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ**.

Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου συνδρομητῶν θέλουσι κληρωθῆ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ.

Ἐκ τούτων οἱ ΔΕΚΑ πρῶτοι κληρωθησόμενοι θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ ἓν σῶμα χρυσόδετον τῆς πεντατόμου Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἀξίας δραχ. 60, ἤτοι τὰ δέκα ἐν ὅλῳ Δραχ. 600

Οἱ ἑπόμενοι ΔΕΚΑ θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ **ΔΕΚΑ** τόμους τῆς «Ἑστίας» κατ' ἐκλογήν, ἀξίας δραχ. 50, ἤτοι ἐν ὅλῳ τόμους 100, ἀξίας .... Δραχ. 500

Οἱ ἑπόμενοι ΕΙΚΟΣΙ ἕκαστος ἀνὰ **ΠΕΝΤΕ** τόμους τῆς «Ἑστίας» κατ' ἐκλογὴν ὡσαύτως, ἀξίας δραχ. 25, ἤτοι ἐν ὅλῳ τόμους 100 ἀξίας .... Δραχ. 500

Οἱ ἑπόμενοι ΠΕΝΤΕ ἕκαστος ἀνὰ μίαν πλήρη σειρὰν **ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΟΛΩΝ ΕΤΩΝ** τῆς ἐμμέτρου σατυρικῆς ἐφημερίδος «Ρωμηοῦ» ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1887, ἀξίας δραχ. 40, ἤτοι αἱ πέντε ἐν ὅλῳ ἀξίας .... Δραχ. 200

Τέλος δὲ ἕτεροι ΠΕΝΤΕ ἀριθμοὶ θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ μίαν συλλογὴν τῶν ἑπομένων νεοελληνικῶν ἔργων:

Μενδ. Βαρθόλδη Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἀξίας	Δραχ.	12
Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου Ἅπαντα	»	10
Δημ. Βερναρδάκη Εὐφροσύνη	»	4
Ἀγγέλου Βλάχου Λυρικὰ ποιήματα	»	5
Δ. Βικέλα Διηγήματα	»	2
Λεύκωμα περιέχον 12 φωτογραφίας τῶν ἀρχαίων μνημείων....	»	5
Θήκην χρυσότευκτον διὰ φωτογραφίας	»	2
	Δραχ.	40

Ἤτοι οἱ πέντε τελευταῖοι κλῆροι ἀξίας .... Δραχ. 200

Ὁλικὴ ἀξία τῶν πεντήκοντα κλήρων τοῦ Λαχείου

ΔΡΑΧΜΑΙ 2000

Ἡ κλήρωσις τοῦ Λαχείου γενήσεται δημοσίᾳ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Μαΐου 1888, ὥραν 3 μ. μ. ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς **ΕΣΤΙΑΣ**, ἐνώπιον τῆς Διευθύνσεως αὐτῆς, πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις συνδρομητῶν καὶ παντὸς ἄλλου συνδρομητοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ παραστῇ εἰς τὴν κλήρωσιν.

Πρωτόκολλον δὲ τῆς κληρώσεως δημοσιευθήσεται ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1191

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 576.—10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς «Ἑστίας» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 628

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΒΕΙΡΩΝ

Ἀπό τινος αἱ πολιτικαὶ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν σχεδὸν καθ' ἑκάστην ἀναγράφουσιν εἰδήσεις περὶ τοῦ παρὰ τὰς Θήβας ἀνασκαπτομένου ἱεροῦ τῶν Καβείρων καὶ περὶ τῶν ποικίλων εὑρημάτων τῶν ἐξ αὐτοῦ προερχομένων. Οὕτω δὲ τὸ ὄνομα τῶν Καβείρων, τὸ τέως μόνον εἰς τοὺς εἰδικῶς περὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα ἀσχολουμένους γνωστόν, φέρεται νῦν ἀνὰ τὰ στόματα πάντων χωρὶς ἐν τούτοις νὰ γνωρίζωσι πάντες ἀκριβῶς ἐὰν εἶναι ὄνομα ἀνθρώπων ἢ θεῶν ἢ ὄνομα χώρας.

Οἱ Κάβειροι ἢ Κάβιροι ἦσαν δαίμονες, δύο ἢ τρεῖς τὸν ἀριθμόν, λατρευόμενοι εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, τὰς Θήβας, τὴν Ἀνθηδόνα, τὴν Σαμοθράκην, Ἴμβρον, Λῆμνον, τὴν Ἀνδανίαν τῆς Μεσσηνίας καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ ἀριθμός, ὡς γνωστόν, προκειμένου περὶ τοιούτων δαιμόνων δὲν σημαίνει πολύ· μήτε αἱ Χάριτες ἦσαν παντοῦ καὶ πάντοτε τρεῖς, μήτε αἱ Μοῦσαι ἐννέα.

Ἡ σημασία τῶν Καβείρων δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή· φαίνεται ὅτι ἦσαν προσωποποιήσεις τῶν παραγωγικῶν τῆς φύσεως δυνάμεων, θεοὶ τῆς γεωργίας, τῆς ἀμπελουργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, ἔχοντες μεγίστην ὁμοιότητα μετὰ τῆς Δήμητρος, τοῦ Διονύσου, τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Ἡφαίστου καὶ ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως θεῶν· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον, ὅτι παρίστανται ἐν τῇ τέχνῃ ἐν μορφῇ ὁμοίᾳ ἐνίοτε μὲν τῇ τοῦ Διονύσου, ἄλλοτε δὲ τῇ τοῦ Ἑρμοῦ. Ἐν Λήμνῳ ἦσαν δύο, συνήθως δὲ τοὺς ἐφαντάζοντο ὡς υἱοὺς καὶ βοηθοὺς τοῦ Ἡφαίστου, τοῦ θεοῦ τοῦ πυρός· καὶ τοῦτο διότι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἡ καλὴ ποιότης τοῦ οἴνου ἦτο, ὡς σήμερον ἐν Θήρᾳ, ἀποτέλεσμα τῆς ἡφαιστειώδους φύσεως τοῦ ἐδάφους. Καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔν τινι δράματι παρέστησεν αὐτοὺς ὡς δαίμονας ἀγαθοὺς φιλοξενοῦντας ἐν Λήμνῳ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ παρέχοντας αὐτοῖς ἄφθονον οἶνον. Οἱ ἐν Θήβαις λατρευόμενοι ἦσαν ἐπίσης δύο, καλούμενοι Προμηθεὺς καὶ Αἰτναῖος, ἐλέγετο δὲ ἐνταῦθα, ὅτι οἱ Κάβειροι ἦσαν ἄλλοτε ἄνθρωποι, εἰς οὓς ἡ Δήμητρα αὐτὴ εἶχε διδάξει τὴν τελετήν, ἣν βραδύτερον οἱ ἱερεῖς ἐτέλουν ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐφαντάζοντο ὡς θεοὺς τῆς γεωργίας. Ἐν Σαμοθράκῃ οἱ Κάβειροι ἐλατρεύοντο μὲν καὶ ὡς θεοὶ τῆς φύσεως ἔχοντες συγγένειαν μετὰ τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, πρὸ πάντων ὅμως ἐπιστεύετο ἐνταῦθα ὅτι ἔσωζον ἐκ τῶν κινδύνων ἰδίως τῆς θαλάσσης τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτούς. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ γνωρίζῃ τις τὸν τρόπον τῆς ἐπικλήσεως, ἐδιδάσκετο δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἐν τοῖς μυστηρίοις, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦτο ἀπέκτησαν μεγίστην φήμην κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς καὶ ῥωμαϊκοὺς ἰδίως χρόνους. Εὐνόητον εἶναι, ὅτι περὶ τῶν μυστηρίων τούτων ἡμεῖς ἐλάχιστα γινώσκομεν· τὸ πρώτιστον καὶ μέγιστον τῶν μυουμένων καθῆκον ἦτο νὰ μὴ ἀνακοινώσωσί τι εἰς τοὺς ἀμυήτους ἐκ τῶν ὀργίων, ἃ εἶχον ἴδει· βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι τὰ ὄργια ταῦτα συνίσταντο ἁπλῶς εἰς δραματικὴν παράστασιν μύθων τινῶν σχετικῶν πρὸς τοὺς θεοὺς πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων ἐτελοῦντο. Ἡ παράστασις διεξήγετο ὑπὸ τῶν ἱερέων, οἵτινες συγχρόνως ἐξήγουν τὰ δρώμενα. Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐν τοῖς μυστηρίοις ἐβασίλευεν ἡ ἀκολασία. Βεβαίως πολλὰ ἐκ τῶν ἐκεῖ δρωμένων ἦσαν κατὰ τὰς ἰδέας ἡμῶν τῶν σήμερον ἄσεμνα· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὅμως ὁλόκληρος ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία, ὡς ἐν γένει πᾶσαι αἱ θρησκεῖαι αἱ θέμα καὶ βάσιν ἔχουσαι αὐτὴν τὴν φύσιν, εἶναι ἄσεμνοι· αἴτιον δὲ τούτου εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως ἢ ὡς ὄντα ὅμοια ἑαυτῷ καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον ἐνεργοῦντα· τὴν γονιμοποίησιν τῶν ἀγρῶν διὰ τῆς βροχῆς ἐκλαμβάνει ὡς ἐρωτικὴν συμπλοκὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς Σαμοθράκης φαίνεται ὅτι εἷς τῶν Καβείρων παρίστατο κατ' ἐξοχὴν ἐρωτικός, κατὰ τὰς σήμερον μάλιστα περὶ αἰδοῦς ἐπικρατούσας ἰδέας κτηνωδῶς ἐρωτικός· ἀλλὰ τοῦτο ἦν ἁπλοῦν σύμβολον τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἐπενεργούσης εὐεργετικῶς ἐπὶ τῆς φύσεως πρὸς παραγωγὴν ἀφθόνων καρπῶν.

Περὶ τῆς ἐν τῷ Καβειρίῳ Θηβῶν τελετῆς ὀλιγώτερα ἔτι γινώσκομεν· κυρίως οὐδέν· διότι ὁ Παυσανίας, ὅστις ἦτο εὐσεβέστατος ἄνθρωπος, λέγει ὅτι δὲν τῷ ἐφαίνετο ὅσιον νὰ γράψῃ περὶ αὐτῶν. Εἴθε αἱ νῦν ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαὶ νὰ διδάξωσιν ἡμᾶς πλείονα τοῦ Παυσανίου. Χ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη ἐν τῷ γεωγραφικῷ περιοδικῷ «**A. Petermanns Mitteilungen aus Justus geographischen Anstalt**», ἀριθ. 88, μονογραφία γεωγραφικὴ τῆς νήσου Κερκύρας κυρίως γεωγραφικὴ ὑπὸ τοῦ **J. Partsch** μετὰ τριῶν γεωγραφικῶν πινάκων, ὧν δύο πολιτικὸς καὶ τοπογραφικός, ὁ δὲ τρίτος γεωλογικός. Τὸ ἔργον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς ἀφιεροῖ εἰς τὸν Ἑρρῖκον Κίπερτ καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην Ῥωμανὸν γυμνασιάρχην ἐν τῷ γυμνασίῳ Κερκύρας.

—Οἱ Παξοὶ ἔτυχον ἐρευνητοῦ καὶ ἱστορικοῦ, ὁποῖον οὐδεμία ἄλλη τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ἑλληνικῶν νήσων, ἐξαιρέσει τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου. Οὐχὶ ἁπλοῦς τις καὶ λόγιος περιηγητής, ἀλλ' εἷς τῶν βλαστῶν τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου, ὁ ἀρχιδοὺξ Λουδοβῖκος Σαλβατὼρ παρέσχεν εἰς τὴν ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς νῆσον τῶν Παξῶν μεγάλην σημαντικότητα, συντάξας περὶ αὐτῆς καὶ ἐκδοὺς βιβλίον ἐκ πεντακοσίων σελίδων εἰς μέγεθος τετάρτου μετὰ 98 μεγάλων καὶ 123 μικροτέρων εἰκονογραφιῶν. Ὁ λόγιος καὶ περὶ τὰς θαλασσίας ἀποδημίας ἐντριβέστατος ἀρχιδοὺξ ἐξελέξατο τὴν

ἀφανεστάτην τῶν ἑλληνικῶν νήσων ὑποκείμενον τῶν ἐρευνῶν καὶ μελετῶν του, κατώρθωσε δὲ νὰ ἀποδείξῃ αὐτὴν περιφανῆ καὶ περιώνυμον. Ἐν ταῖς πεντακοσίαις σελίσι τοῦ ἐκπρεπεστάτου ἐπὶ τυπογραφικῇ διασκευῇ καὶ διακοσμήσει, ἀξιολογωτάτου δ' ἐπὶ τῷ πραγματικῷ περιεχομένῳ πονήματός του, ὁ εὐπαίδευτος ἀρχιδοὺξ ἀφηγεῖται μετὰ θαυμαστῆς λεπτομερείας τὴν ἐν τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις χρόνοις ἱστορίαν τῶν Παξῶν καὶ τῆς Ἀντιπάξου, ἐξετάζων οὐχ ἧττον ἀκριβῶς πάντα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν γεωγραφίαν, τὸν πληθυσμόν, τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν κτηνοτροφίαν κτλ. Οὐχ ἧττον δὲ ἐπιμελῶς ἀφηγεῖται τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Παξίων καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν παραδόσεις. Ἐν τῷ τμήματι τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Παξῶν φέρει πολλὰς καὶ περιέργους μαρτυρίας ἐκ τοῦ Ἡροδότου, Πλινίου, Πολυβίου, Δίωνος τοῦ Κασσίου, Πλουτάρχου καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ γλωσσογράφου Ἡσυχίου. Οἱ Παξοὶ ἐγένοντο ἰδίως περιώνυμοι διὰ τὴν ἐγγὺς αὐτῶν τῷ 229 π. Χ. συγκροτηθεῖσαν ναυμαχίαν τῶν Ἰλλυριῶν πειρατῶν, τῶν παρὰ τῆς βασιλίσσης Τεύτας ἐκπεμφθέντων ἐναντίον τῶν Κερκυραίων, τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Ἀχαιῶν. Οἱ Ἰλλυριοὶ ἐθριάμβευσαν, εἶτα δὲ ἐξεπολιόρκησαν τὴν Κέρκυραν. Προσελθόντες ἔπειτα οἱ Ρωμαῖοι ὑπὸ τοὺς ὑπάτους Φούλβιον καὶ Ποστούμιον ἐκάθηραν τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἀπὸ τῶν Ἰλλυριῶν πειρατῶν. Ὁ ἀρχιδοὺξ λέγει πολλὰ καὶ περίεργα περὶ τοῦ βίου τῶν Παξίων, ἐξ ὧν μνημονεύει ὀνομαστὶ καὶ τοὺς αὐτόθι προεξάρχοντας καὶ μέγα δυναμένους ἐπὶ προσωπικῇ αὐθεντίᾳ καὶ ὑπολήψει· ἀναφέρει λ. χ. μετὰ σεβασμοῦ καὶ φιλοφροσύνης τὸν ὀγδοηκονταετῆ καλόγηρον Δωρόθεοντὸν, δημοτικὸν παρὰ τοῖς Παξίοις Νέστορα καπετὰν—Σπῦρον, τὸν πολύπλαγκτον θαλασσινὸν καπετὰν Γεώργην, τὸν εὐφυᾶ ἀγυιόπαιδα Νικήταν, τὴν φλύαρον πλύντριαν καὶ περικαλλῆ λιθοφόρον Τασσίαν, τὸν πολυθρύλητον Δὸν Ζουὰν τῶν Παξῶν Γιορ-Κέκον, τὸν ἁλιέα Κίκην, φιλοτεχνεῖ δὲ καὶ ἄλλων Παξίων ἰδιοφυεῖς φυσιογνωμίας. Αἱ ἰδιόγραφοι τοῦ ἀρχιδουκὸς ἰχνογραφίαι δὲν εἶνε τὸ ἐλάχιστον τῆς βίβλου κόσμημα. Ἀληθῶς οἱ τέως καὶ παρ' Ἕλλησιν ἀφανεῖς Πάξιοι γίνονται γνωριμώτατοι εἰς τὴν Εὐρώπην, εὐλόγως δὲ πρέπει νὰ σεμνύνωνται ὅτι ηὐτύχησαν νὰ ἀξιωθῶσι τοιούτου καὶ τηλικούτου ὑψηλοῦ καὶ φιλόφρονος ἐρευνητοῦ, οἷος ὁ τῶν ναυτικῶν εἰδημονέστατος καὶ ἐπὶ συγγραφικῇ δεινότητι ἐπιφανὴς ἀρχιδοὺξ Λουδοβῖκος Σαλβατώρ. Τὸ περὶ Παξῶν πόνημα εἶνε τὸ δέκατον ὄγδοον τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν συγγραμμάτων, ὅσα ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε ὁ λόγιος ἀρχιδούξ.

— Κατὰ τὴν ἐν τῷ Φρεδενσβὸργ τελευταίαν διαμονὴν τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς πριγκηπίσσης τῆς Οὐαλίας, δύο Γάλλοι γλύπται, ὁ **Gautherin** καὶ ὁ **Chapu**, καθ' ὑψηλὴν συγκατάβασιν τῶν δύο ἐπισήμων δεσποινῶν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ φυσικοῦ προπλάσματα αὐτῶν. Ἤδη ἐν Παρισίοις ἐκ τῶν προπλασμάτων τούτων κατασκευάζονται δύο ἀγάλματα, ἅτινα θέλουσι κοσμήσει τὴν πλουσιωτάτην γλυπτοθήκην τοῦ ζαπλούτου Δανοῦ Ἰάκωβσον. Ἡ Τσαρίνα, πεπλασμένη εἰς φυσικὸν μέγεθος, παρίσταται καθημένη. Φέρει ἐσθῆτα μεγαλοπρεπῆ καὶ τὸ διάδημα ἐπὶ κεφαλῆς· ὄπισθεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνέρριπται ὁ ἐκ τριχάπτων πέπλος· τὸν γυμνὸν λαιμὸν περιβάλλει περιδέραιον ἐκ μαργαριτῶν. Ἡ αὐτοκράτειρα κρατεῖ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὰ σχεδιογραφήματα τῶν διαφόρων φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἅτινα συνέστησε, τὴν δεξιὰν δ' ἀνεγείρει ἐλαφρῶς ὡς ἐν συνομιλίᾳ. Ἦθος μελαγχολίας ἁβρᾶς καὶ γλυκύτητος ἀφάτου ἐμπνέει τὴν εὐειδῆ μορφὴν τῆς ἡγεμονίδος. Τὸ ἄγαλμα τῆς πριγκηπίσσης τῆς Οὐαλίας ὅπερ εἶνε ἀκόμη ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπεξεργασίας εἶνε παρόμοιον πρὸς τὸ τῆς ἀδελφῆς της, διαφέρον μόνον κατὰ τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν στάσιν. Τὸ δύο ταῦτα ἔργα πιστεύεται ὅτι θὰ ληφθῇ ἡ ἄδεια νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει τοῦ 1889, ἥτις θέλει συμπέσει πρὸς τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν.

— Ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ τοῦ Πάπα οἱ συγγραφεῖς οἱ μετέχοντες τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς «Βατικανείου Βιβλιοθήκης» ἐκδόσεων, παρέσχον εἰς τὸν Λέοντα ΙΓ' περιφανῆ ἀπόδειξιν τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης των ἐπὶ τῇ προστασίᾳ τῆς ὁποίας ἀξιοῦνται παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς προσφορᾶς εἰς αὐτὸν εἰκοσάδος συγγραμμάτων πολυτελῶς ἐκτετυπωμένων καὶ εἰκονογραφημένων, ἀφορώντων εἰς τὰς ἐπιστήμας, τὰ γράμματα, τὰς τέχνας, καὶ τὴν γραφογνωσίαν καὶ ἐν γένει εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν τῆς «Βατικανείου Βιβλιοθήκης». Μεγαλοπρεπὲς λεύκωμα συνοδεύει τὴν ἐν λόγῳ προσφοράν, ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεται ἀφιέρωσις εἰς ὕφος ἐπιγραφικόν, συντεθειμένη ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τογκιόργη, ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ Ἰησοῦ.

— Κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος 1888 θέλει τελεσθῇ ἐν Μονάχῳ διεθνὴς καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, εἰς ἣν προσεκλήθη ἐπισήμως νὰ συμμετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἡ ἔκθεσις, ἥτις θέλει διαρκέσει ἀπὸ 1ης Ἰουλίου μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου τοῦ 1888, ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Βαυαρίας, οὗ ὁ υἱὸς πρίγκηψ Λουδοβῖκος ἀπεδέχθη τὴν ἐπίτιμον αὐτῆς προεδρείαν. Ἡ ἐν Μονάχῳ ἔκθεσις ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὅτι κατὰ τὸ 1888 συμπληροῦται ἑκατονταετία, ἀφ' ἧς συνεκροτήθη ἐν Μονάχῳ ἡ πρώτη καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, ἑπομένως δι' αὐτῆς θὰ πανηγυρισθῇ καὶ ἡ ἀμφιετηρὶς αὕτη.

— Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ καὶ ἐν Βιέννῃ θέλει τελεσθῇ διεθνὴς καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς τεσσαρακοστῆς ἀμφιετηρίδος τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ.

— Ὁ Γάλλος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς Κάτουλλος **Mendés** ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ *Ἐρνάνη* τοῦ Οὐγκὼ **libretto** μελοδράματος, ὅπερ θέλει μελοποιήσει διακεκριμένος Γάλλος μουσουργός.

— Ἡ σύζυγος τοῦ διαδόχου τῆς Γερμανίας ἀπέστειλεν εἰς τὸν πενθερὸν αὐτῆς, τὸν αὐτοκράτορα Γουλλιέλμον, ὡς δῶρον τῶν Χριστουγέννων προσωπογραφίαν τοῦ συζύγου της, ἣν μόνη ἐξεικόνισε. Τὸ δῶρον μέχρι δακρύων συνεκίνησε τὸν γηραιὸν μονάρχην.

— Ὁ Γκουνῶ συνέθετο ἐσχάτως πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα ὕμνον ὑπὸ τὸν τίτλον *Οὐρρά!* ὅστις διὰ πρώτην φορὰν ἀνεκρούσθη κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ ἐκθέσεως τῶν δώρων τοῦ Ἰωβιλαίου.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ γνωστότατος συγγραφεὺς τῆς *Ὡραίας Γαβριέλλας* καὶ συνεργάτης τοῦ Δουμᾶ ἐν τῷ *Κόμητι Μοντεχρίστῳ* καὶ ἐν ἄλλοις ἔργοις Αὔγουστος Μακέ.

— Ἐν Μαδρίτῃ ἀπεβίωσεν ὁ δημοτικώτατος Ἱσπανὸς μυθιστοριογράφος Ἐμμανουὴλ Γονζαλές.

Ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Καβείρων παρὰ τὰς Θήβας, ὅπου ἐνεργεῖ ἀνασκαφὰς ἡ Γερμανικὴ Σχολή, ἀνευρέθησαν πολλὰ νέα εὑρήματα, ἀξιολογώτατα. Ἀνευρέθη τεμάχιον στήλης ἐνεπίγραφον, παριστῶν ἄνδρα ὀρχούμενον καὶ κρούοντα τύμπανον ὕπερθεν τῆς κεφαλῆς, ταῦροι χαλκοῖ καὶ μολύβδινοι διαφόρων διαστάσεων, πολλὰ ἀγγεῖα καὶ συντρίμματα ἀγγείων μετὰ γραφῶν, περὶ τὰ 100 μικρὰ ἀγάλματα συντετριμμένα καὶ μή, 6 λέοντες, 20 χοῖροι καί τινα πτηνά. Ὡσαύτως προήχθησαν εἰς φῶς καὶ ἄλλα εὑρήματα, τουτέστιν 95 χαλκοῖ ταῦροι, 112 μολύβδινοι, σιδηρᾶ λόγχη μήκους ἑνὸς μέτρου, ἀνάγλυφον ἐν ὀστεΐνῃ στήλῃ, παριστῶν Κάβειρον, πολλὰ πήλινα συντετριμμένα ἀγάλματα Πανός, Καβείρων, Διονύσου καὶ ἄλλων μορφῶν, ἀγγεῖον ἔχον γραπτὴν γυναῖκα κιθαρίζουσαν, πολλὰ ἐνεπίγραφα τεμάχια ἀγγείων, δύο ὑέλιναι προτομαί, πρὸς δὲ τούτοις πήλινον ἀγγεῖον, ἰδιόρρυθμον, ἔχον ἀντιθέτους ἐπὶ τῆς κοιλίας πλαστὰς μορφὰς γυναικὸς καὶ πωγωνοφόρου ἀνδρός.

— Διὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ἀπεφασίσθη νὰ γίνωσι δεκτὰ καὶ ἐκθέματα ἀποστελλόμενα ἐκ μέρους ὁμογενῶν, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οἰκούντων καὶ εἰς διάφορα βιομηχανικὰ ἔργα ἀσχολουμένων.

— Σκέψις γίνεται ἵνα τὸ ἐν Πειραιεῖ γυμνάσιον, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, μεταβληθῇ εἰς ἐμπορικὴν σχολήν, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἐν Εὐρώπῃ τοιούτων, θὰ καταβληθῇ δὲ προσπάθεια ὥστε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἡ σχολὴ αὕτη ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὰ λοιπὰ γυμνάσια τοῦ Κράτους, ἵνα οὕτως ὁ ἐξερχόμενος ταύτης ἔχῃ τὴν ἐκλογὴν ἢ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς πρακτικήν τινα ἐργασίαν ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ σπουδὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

— Ὁ παρ' ἡμῖν διατρίβων Γάλλος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς κ. Παῦλος Μαριετὼν ἀπέρχεται ὅσον οὔπω τῶν Ἀθηνῶν ἀρίστας ἀποκομίζων ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας σκοπεῖ νὰ περιλάβῃ ἐν ἰδίῳ τόμῳ ἅμα τῇ ἐπανόδῳ του εἰς Παρισίους. Τὸ βιβλίον του, ἐν πεζῷ λόγῳ συντεταγμένον, θέλει διαθέσει ὁ κ. Μαριετὼν διά τινων ποιήσεων, ὧν ἀπόγευμα παρέσχεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν διὰ τοῦ χαριεστάτου ποιήματος «Ἡγησώ», ὅπερ ἐν ἐπισκέψει κατὰ τὸ Κεραμεικὸν ἐμπνευσθείς, ἐδημοσίευσεν ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῆς *Ἐφημερίδος*.

— Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθη τὸ 22ον τεῦχος τοῦ Corpus Juris Civilis, περιέχον τὰ διάφορα εἴδη τῶν *ἀπαιτήσεων* (Conditiones sine causa ob turpem causam), τιμώμενον δὲ δραχμῆς. Προσεχῶς ἐκ τῶν αὐτῶν καταστημάτων ἐκδίδονται αἱ *Νεαραί*, μετὰ σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν τοῦ κ. Ἠλ. Λιακοπούλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 8 Ἰανουαρίου

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τὸ ζήτημα τῆς ἑνοποιήσεως ὅλων τῶν ἐθνικῶν δανείων πρόκειται νὰ λυθῇ προσεχῶς. Οἱ τραπεζῖται κκ. Ree, Ἀλέξ. Ἰωνίδης καὶ Ἰω. Μπαλῆς, ἀφικνούμενοι ἐξ Ἀγγλίας, θὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἀπὸ χρόνου ἤδη ἀρξαμένας μετὰ τῆς κυβερνήσεως διαπραγματεύσεις πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τούτου. Αἱ διαπραγματεύσεις προέβησαν εἰς σημεῖον εὐχάριστον καὶ αἱ βάσεις κατ' ἀρχὴν ἐτέθησαν, ἤδη δὲ πρόκειται νὰ συζητηθῶσιν αἱ λεπτομέρειαι. Ἐκ τῆς ἑνοποιήσεως ταύτης πραγματοποιουμένης θὰ προκύψῃ ἐλάττωσις τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δανείων ἀπαιτουμένων δαπανῶν πλέον τῶν ἓξ ἑκατομμυρίων.

— Χειμὼν δριμὺς ἐνέσκηψε καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐν Ἀθήναις αἱ χιόνες ἐκάλυψαν τὰ πέριξ ὄρη, ἔφθασαν δὲ καὶ μέχρι τῆς πόλεως.

— Ἡ ἐν Πετρουπόλει Ἰαπωνικὴ πρεσβεία ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἡμέτερον ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ πρεσβευτὴν κ. Μαυροκορδάτον ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἰαπωνίας εὐηρεστήθη νὰ ἀπονείμῃ τὸ ἀνώτατον παράσημον τοῦ *ἀνατέλλοντος ἡλίου* εἰς τὸν πρωθυπουργὸν κ. Τρικούπην καὶ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν κ. Δραγούμην, τὸ αὐτὸ δὲ παράσημον τρίτης τάξεως εἰς τὸν αὐλαρχεύοντα κ. Χατζηπέτρον.

— Ἀφίκετο ἐκ Λονδίνου ὁ τραπεζίτης βαρῶνος Φερδινάνδος Ρότσιλδ ἐκ τῆς ἐπὶ ὅλβῳ περιωνύμου οἰκογενείας. Μετ' αὐτοῦ ἀφίκετο καὶ ὁ ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας κ. Τίρετ Οὐίλσων.

— Ἀφίκετο ὡσαύτως ἐξ Ἀγγλίας ὁ μηχανικὸς κ. Henry Ree, ὁ μέλλων νὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας τῆς ἀγγλικῆς ἑταιρίας, τῆς ἀναλαβούσης τὴν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος λίμνης.

— Ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1888 τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως καὶ πληρωμῆς ἐπιταγῶν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰ ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικὰ γραφεῖα Χαλκίδος, Λαρίσσης, Τρικκάλων, Ἄρτης, Μεσολογγίου, Ἀργοστολίου, Ζακύνθου, Καλαμῶν, Σπάρτης, Τριπόλεως καὶ Ναυπλίου.

— Ἡ κυρία Εὐφροσύνη Κασσαβέτη, ἐκπληροῦσα τελευταίαν θέλησιν τοῦ μακαρίτου αὐτῆς συζύγου Δ. Κασσαβέτη ἐδώρησεν εἰς τὸ δημόσιον τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀλμυροῦ τῆς Θεσσαλίας κείμενον ἰδιόκτητον κτῆμά της, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Αϊδὶν» μεθ' ὅλων τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ, μηχανῶν, ἐργαλείων γεωργικῶν καὶ ἄλλων χρησίμων εἰς τὴν καλλιέργειαν, ὡς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων ζῴων, ὅπως ἱδρυθῇ γεωργικὴ σχολή, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Κασσαβέτειος».

— Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἐπίσημον πίνακα, αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ λήξαντος μηνὸς Δεκεμβρίου ἀνῆλθον εἰς 3,100,000 δραχ., ἀπέναντι 2,949,782 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ 1886 καὶ 1,942,345 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ 1885. Ἐν ὅλῳ αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸ 1887 ἀνῆλθον εἰς 34,635,964 δρ., ἐνῷ τὸ 1886 εἶχον ἀνέλθει εἰς 25,596,835, τῷ 1885 δὲ εἰς 22,404.987.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Π. Μ. Μελιτούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ ὑμετέρα παραγγελία, ὡς λεπτομερῶς ἐγράψαμεν ὑμῖν.—κ. Ι. Τ. Ἰωάννινα Ἐνεγράψαμεν πάντας καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ὁ κ.Κ.Δ.ἐπλήρωσεν ἡμῖν διὰ τὸ ἀντίτιμον τῶν δύο συνδρομῶν—κ.Π.Ν. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη ὑμῖν. Ἡ Ἱστορία τῆς Ἰατρικῆς τιμᾶται δραχ. 7 καὶ μετὰ ταχυδρ. 7,50.—*Φιλαναγνώστῃ*. Ὁ σκοπὸς τῆς ἱστορίας δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀπομνημόνευσις τῶν γεγονότων ἀλλὰ πολὺ ὑψηλότερος. Συγγραφεύς τις ὁρίζει αὐτὸν ὡς ἑξῆς· «Νὰ διδάξῃ τὸ παρελθὸν οὐ μόνον εἰς τὴν μνήμην ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διάνοιαν, νὰ ἐξιστορήσῃ οὐ μόνον τὰ γεγονότα ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν καὶ τὸν σύνδεσμον, νὰ παραστήσῃ ἐπὶ σκηνῆς δρῶντας τοὺς ἐπιδράσαντας ἐπὶ τῶν γεγονότων ἀνθρώπους, ν' ἀνεύρῃ καὶ νὰ ζωγραφήσῃ, ὑπὸ τὰ κύρια ὀνόματα καὶ τὰ μερικὰ συμβάντα, τὴν τύχην καὶ τὰς ἐργασίας, τὰς νίκας καὶ τὰς ἥττας τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀνθρωπίνου ψυχῆς, ταῦτα εἶνε ἡ μεγάλη τῆς ἱστορίας ἀποστολή.»—κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. κ. κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον, Η. Μ. Πάφον, Β. Δ. Κιάτον καὶ Γ. Κ. Λ. Ροστόβιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Σ.Α.Παρισίους. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν·ἀπηντήσαμεν.—*Κτηματίᾳ*. Οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν θεὰν Δήμητρα· ἄγνωστος ὅμως εἶνε εἰς ἡμᾶς ἡ καταγωγὴ τοῦ σίτου καὶ ὁ τόπος ἔνθα τὸ πρῶτον εὑρέθη ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει.— κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Δ.Ζ.—Κυρίας Α.Κ.Γ. Κέρκυραν, Π. Σ. Πρέβεζαν, Ζ.Ι. Κ. Κεφαλληνίαν, Ι.Σ. Α. καὶ Α. Γ. Σύρον, Φ. Σ. Μυτιλήνην, Ν. Σ. Ν. Κάρυστον, Γ. Ι. Χ. Καλάμας, Π. Γ. Π., Θ. Α. Π. Δ. Ι Κ. καὶ Σ. Π. Μ. Κέρκυραν, Σ. Π. Πάτρας, Ι. Β. Θήραν, Α. Φ. Κ. Ἀργοστόλιον, Δ. Κ. Κιάτον, Π. Π. Μόναχον καὶ Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ. Ἐλήφθησαν. — *Γραμματικῷ*. Τὸ *θηλυκόνω* εἶνε λέξις τῆς κοινῆς γλώσσης παραγομένη ἐκ τοῦ θηλυκός. Τῆς αὐτῆς ῥίζης εἶνε ἡ *θηλειά*. Ἡ λέξις εὑρίσκεται εἰς τὸν Ἡσύχιον.—κ. Π. Μ. Δ. Σύρον. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἀντιτίμου ἀρκεῖ· οὐδὲν ἄλλο. — κ. Χ. Κ Πειραιᾶ. Οἱ ἐν ἰδίῳ τεύχει ἐκδοθέντες πίνακες καὶ εἰκόνες τοποθετοῦνται ἐν τῇ οἰκείᾳ ἕκαστος θέσει εἰς τὸ σύγγραμμα κατὰ τὰς ὁδηγίας, τὰς δημοσιευομένας ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος τελευταίου τεύχους. — κ. Φ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τιμᾶται φρ. 18. — *Στωϊκῷ*. Οὐδὲν ἀκριβέστερον. «Ἡ ματαιότης τόσον ἐρριζωμένη εἶνε ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε πᾶς ἕκαστος, καὶ ὁ στρατιώτης, καὶ ὁ κτίστης, καὶ ὁ μάγειρος, καὶ ὁ ἀχθοφόρος θέλει νὰ ἔχῃ θαυμαστάς· καὶ αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι θέλουσι θαυμαστάς. Καὶ οἱ κατὰ τούτων γράφοντες θέλουσι νὰ ἔχωσι τὴν δόξαν ὅτι ἔγραψαν καλῶς, καὶ οἱ ἀναγνώσαντες τὰ γραφέντα θέλουσι νὰ ἔχωσι τὴν δόξαν ὅτι τὰ ἀνέγνωσαν, καὶ ἐγὼ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας ἔχω ἴσως τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην». Οὕτω κηρύττει ὁ Πασχάλ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Ἰανουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	458.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	461.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	533.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	465.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	234.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		504.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,185.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	188.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	174.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	395.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.60
	3μην.	32.40
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.—
»	3μην.	127.3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.72
Λίρα ὀθωμανική	29.05

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1197

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 577.—17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς «Ἑστίας» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ'—ΑΡΙΘ. 629

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ναξιακὸν ἀρχεῖον.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 553 Δελτίῳ τῆς *Ἑστίας* (2 Αὐγούστου π. ἔ.) εἶχον ἀναγγείλει ὅτι τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέκτησε μεγάλην συλλογὴν ἐγγράφων τῶν νοταρίων τῆς Νάξου, ἣν ἀνεῦρεν ἐν Σύρῳ ὁ κ. Σοφιανός, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, τοῦτο δέ, τῇ ἀξιεπαίνῳ φροντίδι τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ κ. Βουλπιώτου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ. Παπαφράγκου ἐν τῷ αὐτῷ ὑπουργείῳ, κατέθεσεν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρίας.

Τῶν ἐγγράφων τούτων, κατὰ τὸν τρόπον, ὃν ἡ Ἑταιρία ἐφήρμοσε καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ αὐτῆς κατατεθειμένων, ἐπερατώθη πρό τινων ἡμερῶν ἡ καταγραφὴ καὶ τακτοποίησις· κατεγράφησαν δὲ πάντα, ἀριθμούμενα εἰς 4330, ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 2512 μέχρι τοῦ 6842 μετὰ συντόμου μνείας τοῦ εἴδους ἑκάστου, καὶ τῆς χρονολογίας κατ' ἔτος καὶ μῆνα, καὶ ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς 18 φακέλων κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν ἐν τῷ καταλόγῳ.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς ἔγραψα καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 553 τοῦ Δελτίου τῆς «Ἑστίας» συνίστανται ἐκ διαθηκῶν, συμβολαίων ἀγοραπωλησίας, μαρτυρικῶν, ἐπιτροπικῶν, προικοσυμφώνων, ὁμολογιῶν χρηματικῶν, δωρητηρίων, ἐκ συμβολαίων ἐμβατικίων (κοντουβερνίας), προικοδοτηρίων (ἀβενταρίων), ἐκκαθαρίσεων λογαριασμῶν (σοῦλφι), διορισμῶν αἱρετῶν δικαστῶν (ἀλμπιτρικά), ἐκ δωρητηρίων εἰς μονὰς καὶ ναοὺς (ψυχικὰ) ἢ εἰς ἀναδεκτοὺς ὑπὸ ἀναδόχων (φιλιότζικα) καὶ τὰ παρόμοια. Ἄρχονται δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1533 ἕως τοῦ 1849.

Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶνε ἀξία λόγου διὰ τὴν πλουσίαν καὶ γνησίαν ὕλην, ἣν παρέχει πρὸς μελέτην ἐπὶ διαφόρων θεμάτων φιλολογικῶν, νομικῶν καὶ ἱστορικῶν, ὧν σημειῶ τινα χάριν τῶν ἀσχολουμένων, ἵνα καταδείξω τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ χρησιμότητα. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματος ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις δύναταί τις νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν 16ην καὶ 17ην ἑκατονταετηρίδα, καθὼς καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως μιᾶς τῶν μεγαλειτέρων νήσων τῶν Κυκλάδων. Ἐν τούτοις δύναται νὰ σπουδάσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἐννόμων ἐν γένει σχέσεων τῶν κατοίκων, τὴν ἐπίδρασιν ἔτι, ἣν ἔσχεν ἡ ἐνετικὴ κατάκτησις, καὶ τὴν μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰσαγωγὴν καὶ ἐπικράτησιν ὅρων καὶ τύπων καὶ διατάξεων τοῦ ἐνετικοῦ δικαίου, κυρίως ἐπὶ προικοσυμφώνων καὶ διαθηκῶν, τὴν θέσιν τῶν νοταρίων, τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ τὴν δικαιοδοσίαν, τὴν τοπικὴν περιφέρειαν, τὴν τάξιν τῶν γραφείων αὐτῶν, τὸ σύστημα τῆς διὰ αἱρετῶν δικαστῶν (ἀλμπίτρων) λύσεως τῶν διαφορῶν, τὸ σύστημα τῶν τοπικῶν κριτηρίων τῶν προεστώτων καὶ γερόντων, τὴν θέσιν τῶν ἐπισκόπων, χωρεπισκόπων καὶ ἱερέων, τῶν πνευματικῶν ὡς μαρτύρων, καὶ τὰ παρόμοια. Πλὴν τούτων δὲ τὰ ἔγγραφα παρέχουσι καὶ εἰδήσεις ἱστορικὰς τῆς νήσου κατὰ τὴν 16ην καὶ 17ην ἑκατονταετηρίδα, ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Νάξῳ ἄρχοντας τιμαριούχους, διοικητὰς Τούρκους καὶ Ἕλληνας, ὡς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐν γένει κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν νησιωτῶν.

Καὶ ἡ σπουδὴ δ' ἔτι τῶν κυρίων ὀνομάτων, ὧν πλεῖστα φέρουσι τύπον βυζαντινόν, καὶ ἡ τῶν γεωγραφικῶν, τῶν ἀναγραφομένων εἰς τὰ διάφορα συμβόλαια καὶ τὰς διαθήκας, ὡσαύτως τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπίπλων, τῶν ἐνδυμάτων, τῶν γυναικείων κοσμημάτων, τῶν μαγειρικῶν σκευῶν καὶ ἀρτοποιητικῶν, τῶν μνημονευομένων εἰς τὰ προικοσύμφωνα τὰς διαθήκας, τὰς ἀπογραφὰς τῶν σκευῶν τῶν μονῶν, ὁλόκληρον γλωσσάριον ναξιακὸν δυναμένων ν' ἀποτελέσωσιν, εἶνε θέμα, εἰς ὃ ἡ συλλογὴ αὕτη δύναται νὰ παράσχῃ ἄφθονον ὕλην.

Πᾶσα ἡ συλλογὴ αὕτη καταγεγραμμένη ἤδη καὶ κατατεταγμένη τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς θέλοντος νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἑταιρίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἰανουαρ. 1888.

Ὁ Ἔφορος τοῦ ἀρχείου
τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρίας

Α. Μηλιαρακης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, 10/22 Ἰανουαρίου, συνεπληρώθη ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ λόρδου Βύρωνος. Τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐπέτειον οἱ ἐν Λονδίνῳ Ἕλληνες, γεραίροντες τὴν μνήμην τοῦ ἐξόχου ποιητοῦ καὶ φιλέλληνος, ἑώρτασαν πανηγυρικῶς. Τὴν πρωΐαν ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τῇ αὐτόθι ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Γεννάδιος, τὰ μᾶλλον ἐξέχοντα μέλη τῆς ἑλληνικῆς παροικίας, ὁ ἔγγονος καὶ ἡ ἐγγόνη τοῦ λόρδου Βύρωνος, οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν ἐν Λονδίνῳ φιλελλήνων καὶ ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν ἐφημερίδων τοῦ Ἄστεος. Μετὰ τὴν ἱεροτελεστίαν, ὁ Ἕλλην ἀρχιμανδρίτης ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ Βύρωνος, εἶτα δ' οἱ παρεστῶτες ἀπελθόντες εἰς Χάϋδ-Πάρκ, ὅπου ἐγείρεται μεγαλοπρεπὴς ἀνδριὰς τοῦ ποιητοῦ, ἔστεψαν αὐτὸν διὰ δύο βαρυτίμων στεφάνων, ὧν ὁ εἷς προσηνέχθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς, ὁ ἕτερος δ' ὑπὸ τῶν

ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνίδων. Ὁ ἀγγλικὸς τύπος λίαν συμπαθῶς ἐξεφράσθη ἐπὶ τῇ ἐγκαρδίῳ ταύτῃ ἐκδηλώσει τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ θανόντος φιλέλληνος. Τελετὴ ἀνάλογος ἐγένετο καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει. Κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου τοῦ ἐνταῦθα συλλόγου «Βύρωνος», ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως, παρισταμένων πασῶν τῶν ἀρχῶν καὶ πλήθους πολλοῦ, ἔστεψε τὸν ἀνδριάντα τοῦ ποιητοῦ, μετὰ κατάλληλον προσφώνησιν, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ διὰ ζωηρῶν ἐπευφημιῶν.

— Ὁ ἐν Λειψίᾳ ἐκδοτικὸς οἶκος τοῦ Τεϋβνέρου ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῶν «Ἠθικῶν» τοῦ Πλουτάρχου, κριτικῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Μιτυλήνῃ εὐπαιδεύτου γυμνασιάρχου κ. Γρ. Βερναρδάκη.

— Ἐν Στοκχόλμῃ ἐδημοσιεύθησαν εἰς πολυτελῆ ἔκδοσιν πάντα τὰ ποιήματα τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας, τὰ γραφέντα ὑπ' αὐτοῦ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ὀσκὰρ Φρειδερῖκος. Ἐν τέλει τοῦ τόμου δημοσιεύεται ποίημα τοῦ ἐστεμμένου συγγραφέως ἀποχαιρετῶντος τὰς ποιητικὰς αὐτοῦ ἐργασίας.

—Ὁ ἐκλεγεὶς νέος Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Octave Gréard, ὁ διὰ τῶν σοφῶν καὶ γλαφυρῶν αὐτοῦ πραγματειῶν τοσοῦτον ἀποκτήσας κῦρος ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ζητήμασιν, ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Εἰς τὸν ἐκφωνηθέντα παρ' αὐτοῦ λόγον ἀπήντησεν ὁ δοὺξ τοῦ Βρόϊλ.

— Γνωστὸς Γάλλος λόγιος, ὁ Γεώργιος Duval, ἐξέδωκεν ἐσχάτως περίεργον βιβλίον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Λεξικὸν τῶν μεταφορῶν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ». Ἐπισταμένως μελετήσας πάντα τὰ ἔργα τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ, ὅσα ἔγραψεν ἔν τε ἐμμέτρῳ καὶ πεζῷ λόγῳ, συνέλεξεν ὅ,τι οὗτος ἐξέφερεν ἐν μεταφορικῷ σχήματι, κατατάξας δὲ τὴν ὕλην ἀλφαβητικῶς, ἀπήρτισε τόμον ἐξ ὑπερτριακοσίων σελίδων, ὧν ἡ ἀνάγνωσις εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα. Πρόλογον εἰς τὸ βιβλίον ἔγραψεν ὁ Φραγκῖσκος Κοππέ.

— Ἐν Παρισίοις ἀπέθανεν ὁ Εὐγένιος Yung, εἷς τῶν ἱδρυτῶν καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ «Revue politique et littéraire».

— Ἡ Ἰταλία ἀπώλεσε κατ' αὐτὰς τὸν μεγαλείτερον αὐτῆς ποινικολόγον, τὸν καθηγητὴν καὶ γερουσιαστὴν Φραγκῖσκον Καρράραν. Ὁ Καρράρας τῇ ἐντολῇ τῆς Ἑλβετικῆς κυβερνήσεως εἶχε ἐκπονήσει τὸν ποινικὸν τῆς Ἑλβετίας κώδικα, ἐπὶ τούτῳ δ' ἡ Ἑλβετικὴ Ὁμοσπονδία εἶχεν ἀπονείμει αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου πολίτου.

— Ἐπιμελείᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γαριβάλδη Μενόττη ἐξεδόθησαν τὰ *Ἀπομνημονεύματα* τοῦ ἐνδόξου Ἰταλοῦ στρατηγοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ μεγάλου ἐκδοτικοῦ καταστήματος Βράϊτκοφ καὶ Χαῖρτελ ἐξεδόθη ἄρτι νέος τόμος συμπληρωτικὸς τῶν μουσικῶν ἔργων τοῦ Βετόβεν. Ὁ τόμος οὗτος, ἀποτελούμενος ἐκ 378 σελίδων περιέχει 46 τέως ἀδημοσιεύτους ποικίλας συνθέσεις ἤτοι ᾄσματα, μουσικὴν ὀρχήστρας, κλειδοκυμβάλου κλπ.

—Ἐκ μέρους τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τεσσάρων μελῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ρενὰν καὶ ὁ Ἰούλιος Σίμων, μετέβη εἰς Βρυξέλλας καὶ προσήνεγκε τῷ ἐκεῖ διαμένοντι ἐξορίστῳ δουκὶ τοῦ Ὠμὰλ τὸ χρυσοῦν μετάλλιον, ὅπερ ἐκόπη εἰς ἀνάμνησιν τῆς πρὸς τὸ Ἰνστιτοῦτον μεγάλης δωρεᾶς τοῦ δουκός, δωρήσαντος, ὡς γνωστόν, τὸ ἀπέραντον κτῆμα Σαντιλλύ. Ἐπὶ τοῦ μεταλλίου εἰκονίζεται ἀφ' ἑνὸς ἡ κατατομὴ τοῦ δουκὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄποψίς τις τοῦ κτήματος καὶ περὶ ταύτην ἡ ἐπιγραφή· Donné à l' Institut de France. Musée Condé. 25 Octobre 1886.

— Ὁ διάσημος Γερμανὸς ζωγράφος Γαβριὴλ Μὰξ ἐπεράτωσεν ἄρτι νέαν αὐτοῦ εἰκόνα «Τὴν Παναγίαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ παιδός».

— Μεταξὺ τῶν πολυτιμοτάτων δώρων ἅτινα ἔλαβεν ὁ Πάπας ἐπὶ τῷ Ἰωβιλαίῳ αὐτοῦ ἀριθμεῖται καὶ εἰκών τις τοῦ Μουρίλλου, ἀποσταλεῖσα ἐκ Σεβίλλης, τῆς γενεθλίου πόλεως τοῦ μεγάλου Ἱσπανοῦ ζωγράφου.

— Ὁ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Ὑβὸν ἤρξατο ζωγραφῶν τὸν νέον πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας Σαδὶ Καρνώ. Παρίσταται δ' οὗτος ἐν τῇ εἰκόνι ὄρθιος, ἀσκεπὴς τὴν κεφαλήν, ἐν ἐπισήμῳ μελανῇ περιβολῇ, φέρων τὸν μεγαλόσταυρον τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀποσταλήσεται εἰς τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν, εἶτα δ' ἀναρτηθήσεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου. Ἔσται δὲ οὐχὶ οἰκογενειακὸν ἀλλ' ἐθνικὸν κτῆμα, καὶ θὰ ἀποτελέσῃ μέρος τῆς πινακοθήκης, ἥτις περιλαμβάνει καὶ τῶν προγενεστέρων προέδρων τὰς εἰκόνας.

— Ἡ πόλις Βαρκελόνη προκηρύσσει ἀγῶνα πρὸς συγγραφὴν πραγματείας περὶ ἱσπανικῆς ἀρχαιολογίας, παρέχουσα γέρας 20,000 φράγκων. Τὰ ἔργα δύνανται νὰ εἶνε καὶ χειρόγραφα καὶ ἔντυπα, οἱ δὲ συγγγραφεῖς εἴτε Ἱσπανοὶ εἴτε ἀλλοδαποί. Ἀλλὰ τὰ συγγράμματα πρέπει νὰ εἶνε γεγραμμένα ἱσπανιστί, γαλλιστί, ἰταλιστὶ ἢ πορτογαλλιστί. Ἕκαστον δὲ τῶν ἀποστελλομένων δέον νὰ συνοδεύηται ὑπὸ δελτίου ἐνσφραγίστου, περιέχοντος ἔξωθεν μὲν ῥητόν τι, ἔγκλειστον δὲ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Ἔργα ἀποδεκτὰ εἶνε μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς 23 8βρίου 1891, ἡ δὲ κρίσις ἀναγνωσθήσεται τῇ 23 Ἀπριλίου 1892.

— Ὁ υἱὸς τοῦ διασήμου ἐργοστασιάρχου Κρούπ, ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ εἰς Ἀνατολὴν ταξειδίου του, ἠγόρασεν ἀντὶ 10 χιλ. μάρκων καλλιτεχνικώτατον μέγα ἐκκρεμὲς ἐκ μαρμάρου, ὅπερ ἀποστέλλει δῶρον πρὸς τὸν Σουλτάνον, εὐγνωμονῶν ἐπὶ τῇ εὐμενεῖ ὑποδοχῇ, ἧς ἔτυχε παρ' αὐτῷ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνηγγέλθη εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὅτι ὁ αὐτόθι ὁμογενὴς κ. Στεφάνοβικ Σκυλίτσης ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ἀναλαμβάνει τὴν δαπάνην ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος εἰς τὸν λόρδον Βύρωνα ἐν Ἀθήναις.

— Ἐπανελήφθησαν αἱ ἐνταῦθα παρὰ τὸ Μεταξουργεῖον ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαί, ἀνευρέθη δὲ ὁ κορμὸς ἀγαλματίου κοινῆς τέχνης ἀπεικονίζοντος τὸν Πᾶνα.

— Ἐπανελήφθησαν ὡσαύτως αἱ διακοπεῖσαι ἀνασκαφαὶ τῆς Ἠετιωνείας Πειραιῶς. Μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν μέρος τοῦ τείχους καὶ ἐκαθαρίσθη ἔξωθεν ὁ ἕτερος τῶν πύργων. Ἐν τοῖς χώμασιν ἀνευρέθη τεμάχιον ψηφίσματος μικρόν, μέρος ἐπιτυμβίου στήλης καὶ σωρεία κεράμων φερουσῶν τὴν ἐπιγραφὴν ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΕΙΡ.

— Αἱ ἐν τῷ Ἱερῷ τῶν Καβείρων ἀνασκαφαὶ θὰ ἐπαναληφθῶσι κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου.

— Ὁ δήμαρχος Ζακύνθου κ. Καρρὲρ συνεκρότησεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ.κ. Ι. Δομενεγίνη, Αντ. Φλαμπουριάρη, Κ. Μεσσαλᾶ, Ι. Πλέσσα, Μέμν. Μαρτζώκη, Ι. Παπαδάτου καὶ Σ. δὲ Βιάζη, ὅπως κανονίσῃ καὶ ἐπιμεληθῇ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐξ Ἰταλίας μεταβησομένων κατὰ τὸ ἔαρ εἰς Ζάκυνθον, διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Φοσκόλου.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ὁ διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς σχολῆς κ. Δαϊρπφελδ ὡμίλησε ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου καὶ ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ θεάτρου τούτου καὶ τῆς τοποθετήσεως τῆς σκηνῆς αὐτοῦ.

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἄρχονται ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς σχολῆς, λαβούσης τὴν προσήκουσαν ἄδειαν, ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ παρὰ τὴν θέσιν «Διόνυσος» τῆς Κηφισίας κτήματι τοῦ κ. Ἠλιοπούλου, ἐπιτρέψαντος προθύμως τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνασκαφῶν τούτων.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας, ἐξελέγησαν πρόεδρος ὁ κ. Α. Ἀναγνωστάκης, ἀντιπρόεδροι οἱ κ.κ. Λ. Παπαϊωάννου καὶ Χ. Ῥάλλης, γραμματεὺς ὁ κ. Σ. Σπάθης, ταμίας ὁ κ. Τιμ. Λούης καὶ διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Στ. Βαλακάκης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

G. Bourdon-Viane καὶ H. Margon, Ἐγχειρίδιον διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου, μεταγλωττισθὲν ἐκ τῆς γαλλικῆς ὑπὸ Ν. Γ. Μαντζαβίνου, δικηγόρου διπλωματούχου τῆς ἐν Παρισίοις σχολῆς τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Ἀθήνησι 1888. Τύποις ἀδελφῶν Περρῆ. Τόμος εἰς 16ον, σελ. 355. Τιμᾶται φρ. 5 ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ φρ. χρ. 5 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Οἱ δικαστικοὶ νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαΐτου. Τόμος τέταρτος, περιέχων τὴν ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει, μετὰ πολλῶν ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τόμ. εἰς 18ον, σελ. 1063. Τιμ. δραχ. 12.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος τόμου, περιλαμβάνοντος τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει, μετὰ παραθέσεως τῶν ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν πηγῶν, συμπληροῦται ἡ ὅλη σειρὰ τῶν Δικαστικῶν Νόμων, τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Φλογαΐτου ἐκδοθέντων. Ὡς ἐν τοῖς προλαβοῦσι τόμοις καὶ ἐν τῷ παρόντι, κάτωθεν ἑκάστης παραγράφου τῆς Ἑξαβίβλου, παρατίθεται ἐν ἀκριβεῖ περιλήψει ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν ἐν αὐτῇ (ἢ ἐν ταῖς πηγαῖς ἐξ ἧς ἐλήφθη αὕτη) διάταξιν νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἐνιαχοῦ τοῦ Ἐφετείου. Ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι τόμῳ κάτωθεν πλείστων παραγράφων ἐν ὑποσημειώσει κεῖνται καὶ ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις, διασαφοῦσαι ἢ συμπληροῦσαι τὴν ἐν τῷ κειμένῳ διάταξιν καὶ παραλληλίζουσαι πρὸς τὰς ἄλλας ἐν Ἀρμενοπούλῳ διατάξεις ἢ πρὸς τὰς διατάξεις τῆς νεωτέρας ἡμῶν νομοθεσίας. Ἐπειδὴ δέ, ὡς γνωστόν, διάφοροι μέχρι τοῦδε ἐγένοντο ἐκδόσεις τῆς Ἑξαβίβλου, ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων χειρογράφων, ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἁπάσας κατὰ τὴν τύπωσιν τοῦ κειμένου, προὐτίμησε δ' ὅπου διέφερον ἀλλήλων αἱ διάφοροι ἐκδόσεις (ὅπερ ἄλλως σπάνιον) τὴν γραφὴν τὴν συμφωνοτέραν πρὸς τοὺς γραμματικοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ μᾶλλον συνᾴδουσαν πρὸς τὸ ἐκ τῶν πηγῶν πηγάζον νόημα τῆς προκειμένης διατάξεως.

Βυζαντινὸν Ἡμερολόγιον 1888. Ἐκδότης Θ. Κ. Μαγκάκης. Κωνσταντινούπολις— Ἀθῆναι. Τόμος εἰς 8ον ἐκ σελ. 404 μετ' εἰκόνων καὶ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου. Τιμᾶται ἐν Τουρκίᾳ γρόσια ἀργυρᾶ 12, ἐν Ἑλλάδι δρ. 3 καὶ ἀλλαχοῦ φρ. χρ 3.

Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1888 ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει γυμνασίου. Ἐν Σύρῳ 1888. Τύποις Ρ. Πρίντεζη. Τόμ. εἰς 16ον ἐκ σελ. 248. Τιμᾶται δρ. 3.

Αἰσώπου, Ἔρως καὶ Σα, ἀθηναϊκαὶ εἰκόνες. Ἀθῆναι. 1888.Τόμ. εἰς 24ον ἐκ σελ. 119 μετὰ χρωματιστοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου. Τιμᾶται δραχμῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 15 Ἰανουαρίου

Ἐξεδόθη τὸ Β. Δ. δι' οὗ κανονίζονται γενικῶς τὰ τῆς Δ' Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως, μελλούσης νὰ τελεσθῇ τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τοῦ Ὀκτωβρίου 1888, συγχρόνως μετὰ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ζαππείου μεγάρου.

— Ὁ ἀδαμαντοκόλλητος μεγαλόσταυρος, ὅστις θέλει ἀποσταλῇ εἰς τὸν Σουλτάνον, παρηγγέλθη πρὸ ἡμερῶν νὰ κατασκευασθῇ εἴς τινα τῶν μεγάλων ἐν Παρισίοις ἀδαμαντοπωλῶν. Τὸ διάσημον τοῦτο θὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον ἔκτακτος τοῦ Βασιλέως πρεσβεία.

— Ἐν Πειραιεῖ ναυλοχεῖ τὸ ἀγγλικὸν θωρηκτὸν *Ἄφοβος*, οὗ ἐπιβαίνει ὡς ὑποπλοίαρχος ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας Γεώργιος καὶ ὡς ὕπαρχος ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος τοῦ Βάττεμβεργ. Οἱ δύο ἡγεμονίδαι συχνάκις ἀνέρχονται εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς οἰκογενείας.

— Τὸ μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Δραγούμη καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας κ. Μονθολὼν ὑπογραφὲν συμβόλαιον περὶ ἀνανεώσεως τῆς γαλλικῆς ναυτικῆς ἀποστολῆς θέλει ἰσχύσει μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1888. Ἐκ τῶν τῆς ἀποστολῆς ταύτης παραμένουσιν ἐνταῦθα ὁ ναύαρχος Λεζὶν καὶ ὁ ἐν Γαλλίᾳ διατρίβων διὰ τὰ παραγγελθέντα σκάφη ναυπηγὸς κ. Δυπών.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν προτιθέμενον νὰ ἀποστείλῃ πρὸς εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τὴν βολὴν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐν Βαλλὸν τῆς Γαλλίας σχολὴν τῆς βολῆς δέκα ἐκ περιτροπῆς κατωτέρους ἀξιωματικοὺς τοῦ πεζικοῦ, προκηρύσσει διαγωνισμόν, ὅστις γενήσεται ἐνταῦθα τὴν 1 Φεβρουαρίου, ἐνώπιον ἐπιτροπῆς διορισθησομένης ὑπ' αὐτοῦ. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσιν ἐπαρκῶς τὴν γαλλικήν, ἣν νὰ ὁμιλῶσιν εὐχερῶς, πρὸς δὲ νὰ ἔχωσι τὰς ἀναγκαίας γνώσεις Ἀριθμητικῆς, Ἀλγέβρας, Γεωμετρίας καὶ Τριγωνομετρίας.

— Συνέστη ἐνταῦθα ὁπλασκητήριον ἀξιωματικῶν τοῦ πυροβολικοῦ, οὗ τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο μετ' ἐπισημότητος.

— Τὸ ἔργον τῆς ἐν Γραβιᾷ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τοὺς πεσόντας ἐκεῖ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα θέλει εἶναι τετελεσμένον κατ' Ἀπρίλιον, οὕτως ὥστε ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων θὰ συμπέσῃ μὲ τὴν 8ην Μαΐου, ἐπέτειον τῆς ἐν Γραβιᾷ μάχης.

— Ὁ ἐν Ταϊγανίῳ ἀποθανὼν φιλάνθρωπος Ἕλλην Ἠλίας Π. Ἠσαΐας κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης του 250,000 δραχμῶν πρὸς ἵδρυσιν γηροκομείου ἐν Σπέτσαις, τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι.

— Διὰ Β. Δ. ἀνετέθη ἡ ἔκδοσις καὶ ἡ πληρωμὴ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν καὶ εἰς τὰ ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικὰ γραφεῖα Χαλκίδος, Λαρίσσης, Τρικκάλων, Ἄρτης, Μεσολογγίου, Ἀργοστολίου, Ζακύνθου, Καλαμῶν, Σπάρτης, Τριπόλεως καὶ Ναυπλίου. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου διὰ τὰ γραφεῖα ταῦτα ὡρίσθη κατὰ τὴν πρώτην ἐπιόντος μηνός.

— Τὰ κειμήλια τῶν Ζωσιμάδων ἀπεστάλησαν ἐντὸς μικροῦ κιβωτίου εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως ἐκτιμηθῶσι. Τὰ κειμήλια ταῦτα ἐξησφαλίσθησαν παρά τινι εὐρωπαϊκῇ ἑταιρίᾳ ἀντὶ 250,000 φράγκων.

— Διὰ τοῦ ἐγκριθέντος νέου δρομολογίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας Ἑταιρίας ἱδρύονται δύο νέαι καὶ σπουδαῖαι γραμμαί, ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τελουμένη καθ' ἑβδομάδα καὶ οὖσα ἐπέκτασις τῆς ἤδη λειτουργούσης γραμμῆς Πειραιῶς — Βόλου — Θεσσαλονίκης, καὶ ἡ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Συρίας, ἥτις θὰ εἶνε δεκαπενθήμερος, καὶ θὰ ὑπηρετῇ τὴν Σμύρνην, Χῖον, Κάλυμνον, Κῶ, Σύμην, Ρόδον, Ἀττάλειαν καὶ Σελεύκειαν, καταλήγουσα εἰς Μερσίνην.

—Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐπίσημον κατάστασιν, ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. μέχρι 31 Ὀκτωβρ. 1887 ἐβεβαιώθησαν ἔσοδα τῆς χρήσεως τοῦ 1887 63,528,085,δρ.εἰσεπράχθησαν 54,654,254 καὶ ὑπολείπονται πρὸς εἴσπραξιν 8,873,830. Ὡς ἔξοδα τῆς χρήσεως 1887 μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου ἐπληρώθησαν δρ. 53,733,840.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Ἐνεγράψαμεν πάντας καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς.— κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.— κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων ἀνηγγείλαμεν ἐγκαίρως. Τὸ σημειούμενον σύγγραμμα σπανιώτατον. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Γ. Π. καὶ εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν.—κ. Α. Β. Σύρον. Θὰ σταλῇ λίαν προσεχῶς μετὰ τῶν ἄλλων τῷ κ. Β. Σ.—κ. Σ. Κ. Γ. Πρέβεζαν. Ἀπεστάλησαν ἀγγελίαι. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις. — *Ἐπαρχιώτῃ.* Τὸ ἐπισκεπτήριον, τὸ ὁποῖον ἀφίνομεν ἔν τινι οἰκίᾳ, ἄνευ τῆς προθέσεως νὰ κάμωμεν ἐπίσκεψιν, πρέπει νὰ μὴ ἔχῃ πτυχήν.—Κυρίας Α. Κ. Γ. Κέρκυραν καὶ Ζ. Σ. Κ. Κεφαλληνίαν καὶ κ.κ. Η. Κ. Μασσαλίαν, Φ. Σ. Μυτιλήνην, Σ. καὶ Ν. Ἀδελφ. Π. καὶ Θ. Α. Π. Κέρκυραν, Κ. Χ. Ζ. Ἄμφισσαν, Ι. Β. καὶ Ν. Φ. Βῶλον, Δ. Γ. Βόνιτσαν, Κ. Κ. Πρέβεζαν, Α Φ. Κ. Ἀργοστόλιον, Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Φ. Κ. Ἄνδρον, Α. Ε. Π. Δράκιαν καὶ Π. Κ. Π. Μόναχον. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἡ συνδρομὴ ἐπληρώθη. Τὰ φυλλάδια Πινακοθήκης ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Δ. Ἰωάννινα. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ φύλλα. Τὰ Διηγήματα Δροσίνη τιμῶνται δραχ. 2,20 μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν.—κ.Π.Δ. Α. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δύνασθε νὰ συμβουλευθῆτε τὸ *Ἡμερολόγιον*

τῆς *Γόθας*, ἐν ᾧ εὑρίσκετε πᾶσαν πληροφορίαν. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου σημειοῦμεν ὅτι ἀρχαιότατα ἀριστοκρατικὰ γένη τῆς Εὐρώπης θεωροῦνται ἡ Ρωμαϊκὴ οἰκογένεια Κολόννα, ἀνάγουσα τοὺς προγόνους αὐτῆς μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου καὶ ἡ Γαλλικὴ οἰκογένεια τῶν Rohan, τῶν καταγομένων ἀπὸ τῶν τελευταίων βασιλέων τῆς Βουργουνδίας. Ἐπιζῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης εἶνε ὁ πρίγκηψ Κάρολος Ροάν-Σαβώ.—κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Τὰ ζητηθέντα βιβλία καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τῆς Ἱστορίας Λάμπρου ἔχετε πληρώσει τεύχη 35. — κ. Σ. Β. Βράϊλαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν. — κ. Ν. Δ. Καλάμας. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. —κ. Γ. Μ. Αἴγιον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Λ. Μ. Μ. συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας.— *Περιέργῳ ἀναγνωστρίᾳ*. Τὸ δεύτερον. Ἔχομεν δὲ σύμψηφον καὶ εὐφυᾶ συγγραφέα εἰπόντα ὅτι παρὰ τῇ γυναικὶ τὸ κάλλος εἶνε ἡ μελῳδία καὶ ἁπλῆ συνῳδία ὁ καλλωπισμός.— κκ. Χ. Ρ. καὶ Ι. Χ. Πάτρας. Ἐνεγράψαμεν πάντας. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας.—κ. Α. Ν. Βῶλον. Οἱ τόμοι εἶνε ἕτοιμοι. Σημείωσιν τῆς ἀξίας ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — Κυρίαν Α. Σ. Μυτιλήνην, καὶ κκ. Λ. Ε. Καβάλλαν, Σ. Ε. Ἀμισόν, Α. Μ. Κ. Τρίκκαλα, Ι. Κ. Κέρκυραν, Μ. Κ. Μυτιλήνην, Σ. Δ. Ἀδάμαντα καὶ Ι. Δ. Urziceni. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Κ. Δ. Ν. Σὺν τῇ αἰτήσει πρὸς ἐγγραφὴν συναποστέλλεται καὶ τὸ ἀντίτιμον.— *Ἀμούσῳ*. Ἴσα ἴσα οἱ λυρικοὶ ποιηταὶ κατὰ τοῦτο ὑπερέχουσι τῶν ψευδῶν φίλων καὶ τῶν παρασίτων, ὅτι εἶνε σύντροφοι οὐχὶ τῶν ὡρῶν τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς χαρᾶς, ἀλλὰ τῆς ἀτυχίας καὶ τῆς μονώσεως. Εἴθε νὰ μὴ ζητήσητε ποτὲ τὴν συντροφίαν των.— κ. Φ. Δ. Γ. Τρίπολιν. Ἐνεγράφητε. — κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Μ. Γ.Μ. Σεβαστούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Λεπτομερῆ σημείωσιν ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν, ὡς ἰδιαιτέρως γράφομεν ὑμῖν. — κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — *Φίλῳ Μ*. Οὐδεμία δικαιολογία εἶνε πιστευτὴ τώρα. Ἀπὸ τοῦ στόματος ἐκφεύγει τὸ περισσεῦον τῆς καρδίας. — *Τακτικῷ ἀγοραστῇ*. Τί νὰ σᾶς κάμωμεν, ἀφοῦ οὕτως ὡρίσθη, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀποδείξεως νὰ εἶνε καὶ ἀριθμὸς τοῦ Λαχείου ;

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Ἰανουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	463.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	465.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	533.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	466.50
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	238.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			504.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,215.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	204.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	210.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	167.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	410.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.		32.55
	3μην.		32.40
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως		129.—
»	3μην.		128.—
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ			29.25

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1200

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 578.—24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς «Ἑστίας» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ — ΑΡΙΘ. 630

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐδημοσιεύθη τὸ Β. Δ. δι' οὗ ὁρίζεται ὅτι τὰ ἐγκαίνια τοῦ δαπάνῃ τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα ἀνεγερθέντος μεγάρου καὶ ἡ ἔναρξις τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος θέλουσι τελεσθῆ τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ 1888. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπή, ἡ κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλη Ζάππα ἐντεταλμένη τὰ τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπίων, θέλει ἐπιμεληθῆ τῆς διεξαγωγῆς τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος κατὰ τὰς ἑπομένας διατάξεις· Κατὰ τὴν Δ' Ὀλυμπιάδα τελεσθήσονται: α') Ἔκθεσις τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας, βιομηχανίας, καλλιτεχνίας καὶ τῆς ἐν γένει ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἢ διανοητικῶν προϊόντων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενῶν. β') Πανήγυρις δημοτελῶν ἀγώνων. γ') Διδασκαλία ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἑλληνικῶν δραμάτων. δ') Δραματικὸν διαγώνισμα, ἔχον τὴν ὑπόθεσιν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαίας, μέσης ἢ νεωτέρας μέχρι τοῦ 1829 ἱστορίας, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα. Ἐκτελεσθήσονται δὲ καὶ πρωτότυπα ἑλληνικὰ μουσουργήματα. Αἱ τελεταί, οἱ ἀγῶνες καὶ ἡ ἔκθεσις θέλουσι διαρκέσει μέχρι τῆς τελευταίας Κυριακῆς τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ἡ ἔκθεσις ὅμως δύναται νὰ παραταθῆ ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον. Τὰ τῶν βραβείων ἐν γένει καὶ τῶν διανοητικῶν διαγωνισμάτων θέλουσι κανονισθῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν ἰδίῳ προγράμματι, τηρουμένων ἀπαρεγκλίτως τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης. Πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἀνατεθειμένου εἰς αὐτὴν ἔργου ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ δαπανήσῃ ἐκ τῆς ἐν τῷ ταμείῳ αὐτῆς χρηματικῆς περιουσίας δραχ. 150,000, ἐπιφυλασσομένης τῆς αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τούτου ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴν ἐπιτρέπεται νὰ συστήσῃ κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν, διορίσῃ κατὰ τόπους ἐπιτρόπους ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀποστείλῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας εἰδικοὺς ἀντιπροσώπους καὶ προσλάβῃ τὸ ἀναγκαῖον προσωπικόν. Συμφώνως πρὸς τὸ διάταγμα τοῦτο, ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ ἀνέθηκεν ὁριστικῶς τὴν διεξαγωγὴν τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος εἰς κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην, ὡς προανηγγείλαμεν, ἐκ τριῶν μελῶν αὐτῆς, τῶν κ.κ. Φωκίωνος Νέγρη, Π. Ῥάλλη καὶ Ἀριστομένους Βαλέττα, καὶ τῶν κκ. Π. Γενναδίου, Ἐμ. Ι. Δραγούμη καὶ Νικολ. Χ. Ἀποστολίδου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ συνέταξε καὶ ἐδημοσίευσε τὸν κανονισμὸν τῆς ἐκθέσεως μετὰ τῆς ταξινομήσεως τῶν ἀποσταλησομένων εἰς τὴν ἔκθεσιν. Τὰ ἐκθέματα ἢ ἀποστέλλονται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν ἢ παραδίδονται εἰς τὰς κατὰ τόπους εἰδικὰς ἐπιτροπάς. Αἰτήσεις πρὸς παραδοχὴν ἐκθεμάτων γίνονται δεκταὶ μέχρι 1ης Ἀπριλίου 1888. Τὰ ἐκθέματα δὲ πρέπει νὰ παραδοθῶσιν ἀνυπερθέτως μέχρι 1ης Ἰουλίου ὑπὸ τῶν ἐκθετῶν. Μέχρι τέλους Αὐγούστου γίνονται δεκτὰ ἐκθέματα ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἐκθέσεως.

Τὰ ἐκθέματα, διὰ νὰ γείνωσι δεκτὰ εἰς τὴν ἔκθεσιν, ἀπαιτεῖται· α') νὰ εἶνε εἴτε προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας ἐν γένει καὶ βιομηχανίας, εἴτε καλλιτεχνικὰ ἢ διανοητικά, παραχθέντα ἐντὸς τοῦ Κράτους ὑπὸ Ἑλλήνων ἢ ξένων κατοικούντων ἐν αὐτῇ, εἴτε καλλιτεχνικὰ ἢ διανοητικὰ προϊόντα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων· β') νὰ εἶνε προϊόντα ἢ ἔργα αὐτοῦ τοῦ ἐκθέτου ἢ τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου ἐκτιθέμενα καὶ γ') νὰ ἐγκριθῶσι προηγουμένως ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἢ τῶν κατὰ τόπους εἰδικῶν ἐπιτροπῶν. Τὰ προϊόντα τῶν λαβόντων βραβεῖον εἰς τὰς προηγουμένας Ὀλυμπιάδας ἢ εἰς παγκοσμίους ἐκθέσεις γίνονται δεκτά, ἄνευ προεξετάσεως τῶν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν. Ἐκθέματα ἀποσταλέντα εἰς προηγουμένας Ὀλυμπιάδας δὲν γίνονται δεκτά. Ἰδιαίτερον τμῆμα, ἐν παραπήγμασι κατασκευασθησομένοις δαπάνῃ τῶν ἐκθετῶν ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίων ἐγκριθησομένων ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, προσδιορισθήσεται πρὸς ἔκθεσιν, μὴ συμμετέχουσαν τοῦ συναγωνισμοῦ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἐκθεμάτων: α') ἀλλοδαπῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν μηχανῶν, μηχανημάτων ἐργαλείων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν Ἑλλάδι, ἢ ὧν ἡ εἰσαγωγὴ ἤθελε διευκολύνει καὶ εὐρύνει τὴν κατανάλωσιν καὶ β') ἐφευρέσεων ἐν γένει. Ἡ φύλαξις τῶν ἐν τοῖς παραπήγμασιν ἐκθεμάτων εὐθύνει τοὺς ἐκθέτας. Εἰς τὴν ἔκθεσιν δὲν θὰ γείνωσι δεκτά: 1) τὰ μὴ δυνάμενα νὰ διατηρηθῶσι κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς χωρὶς νὰ φθαρῶσιν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δὲν ὑπάγονται τὰ προϊόντα ἐκεῖνα τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ἀμπελουργίας καὶ τῆς κηπουρικῆς, δι' ἃ ὁρισθήσεται ἴδιον διαμέρισμα· 2) τὰ ἐπικίνδυνα καθιστάμενα μεθ' ὅλας τὰς περὶ αὐτῶν προφυλάξεις· 3) ὅσα ἄλλα ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἤθελε θεωρήσει ἀκατάλληλα πρὸς ἔκθεσιν. Τὰ εἰς ἐνζύμωσιν ἢ ἀνάφλεξιν ὑποκείμενα θὰ γίνωνται δεκτὰ ὑπὸ ἰδιαιτέρους ὅρους καὶ προφυλάξεις. Αἱ δαπάναι τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐκθεμάτων εἰς τὰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς βαρύνουσι τοὺς ἐκθέτας, ἐὰν δὲν ἤθελον καταβάλει αὐτὰς οἱ δῆμοι. Ἡ ὁριστικὴ παραδοχὴ τῶν ἐκθεμάτων ἀνήκει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων.

Ἡ ἔκθεσις θέλει περιλάβει ἐν ὅλῳ 14 συναγωγὰς ἐκθεμάτων, ὑποδιαιρουμένας εἰς 51 τάξεις. Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὰς συναγωγὰς κατὰ τὴν τάξιν τοῦ κανονισμοῦ: 1) Ὀρυκταὶ ὗλαι καὶ προϊόντα μεταλλευτικῆς καὶ μεταλλουργίας. 2) Κατεργασία ὀρυκτῶν ὑλῶν καὶ προϊόντων μεταλλουργίας. 3) Δασικαὶ ὗλαι καὶ δασικὴ βιομηχανία. 4) Κατεργασία ξύλων. 5) Γεωργία καὶ κηπουρική. 6) Ἐδώδιμα καὶ

ἄλλαι καθημερινῆς ἀναλώσεως οὐσίαι φυτικαὶ ἢ ζωϊκαὶ κατειργασμέναι. 7) Ζωοτεχνία. 8) Ὕλαι καὶ προϊόντα κλωστικῆς, πλεκτικῆς, ὑφαντικῆς καὶ ῥαπτικῆς. 9) Χημικαὶ τέχναι καὶ προϊόντα αὐτῶν. 10) Βυρσοδεψικὴ καὶ τὰ ἐκ βυρσῶν κατασκευαζόμενα. 11) Μηχαναὶ καὶ μέσα μεταφορᾶς. 12) Πολιτικὴ μηχανική· ναυπηγία, στρατιωτικὴ τέχνη. 13) Ἀνατροφή, διδασκαλία, ἐλευθέριοι τέχναι. 14) Καλλιτεχνία. Πρόσθετοι ἐκθέσεις θεωροῦνται ἡ τῶν ἀλλοδαπῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν μηχανῶν, μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν Ἑλλάδι ἢ ὧν ἡ εἰσαγωγὴ ἤθελε διευκολύνει τὴν παραγωγὴν καὶ εὐρύνει τὴν κατανάλωσιν καὶ ἡ τῶν ἐφευρέσεων.

Ἡ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ συνέστησεν ἐν κεντρικῷ μέρει τῆς πόλεως γραφεῖον τῆς ἐκθέσεως, ὅπως ἐπὶ τοῦ παρόντος, μέχρις οὗ λήξῃ ἡ προθεσμία τῶν δηλώσεων τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἔκθεσιν, οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λαμβάνωσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας. Μετὰ ταῦτα τὸ γραφεῖον θὰ μετακομισθῇ ἐν αὐτῷ τῷ Ζαππείῳ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιθυμοῦσα, ὅπως ἅπας ὁ περίβολος τοῦ Ζαππείου κατέχηται ἐν καιρῷ τῆς ἐκθέσεως, εἴτε ὑπὸ κήπων, εἴτε ὑπὸ παραπηγμάτων περιλαμβανόντων ἐκθέσεις εἰδικάς, ὥρισε τὸν μεταξὺ τῆς οἰκίας Ὀρφανίδου καὶ τοῦ προσωρινοῦ καταστήματος χῶρον πρὸς ἐγκατάστασιν βουστασίων κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν ἄλλαις μεγαλοπόλεσι λειτουργούντων, ἐν οἷς θὰ χορηγῆται τοῖς ἐπισκέπταις γάλα πρόσφατον, ἐνῷ συγχρόνως θὰ ἐπισκοπῶσι τὴν ἐπὶ τόπου κατασκευὴν βουτύρου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον «**A catalogue of Greek coins in the British Museum**» καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου **Reginald Stuart Poole**, ἤρξατο πρὸ πολλοῦ, ὡς γνωστόν, ἡ δημοσίευσις ἐπιστημονικοῦ καταλόγου ἁπάντων τῶν νομισμάτων τῆς Βρεττανικῆς συλλογῆς. Τοῦ μεγάλου τὴν ἐπιβολὴν ἔργου ἐδημοσιεύθησαν μέχρι τοῦ νῦν πλεῖστοι τόμοι μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας συντεταγμένοι, ἐπισπεύδεται δ' ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν λοιπῶν. Οὕτω ἐνῷ μόλις πρό τινος ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τῶν βοηθῶν κκ. **Wroth** καὶ **Gardner** (νῦν καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν **Cambridge**), δύο νέοι τόμοι περιέχοντες τὰ νομίσματα τῶν Κυκλάδων, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου, σήμερον λαμβάνομεν ἕτερον ὑπὸ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τῆς αὐτῆς συλλογῆς κ. **Barclay V. Head** συντεταγμένον καὶ ἐπιγραφόμενον **ATTICA—MEGARIS—AEGINA** (London 1888). Ἔστι δ' οὗτος ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τῆς ὅλης σειρᾶς, κυρίως ὡς περιέχων *τὰ ἀττικὰ* νομίσματα καὶ συγγραφεὶς ὑφ' ἑνὸς τῶν ἀρίστων συγχρόνων νομισματολόγων. Ἀποτελεῖται ἐκ μακρᾶς εἰσαγωγῆς (σελ. LXIX) καὶ τοῦ κυρίως καταλόγου (σελ. 274), ἐν ᾧ περιγράφονται πλεῖστα δυσεύρετα καὶ πολύτιμα νομίσματα, οἷα τὸ δεκάδραχμον, οἱ τρεῖς χρυσοῖ στατῆρες καὶ πολλὰ σπάνια κλάσματα τῶν Ἀθηνῶν, ἔτι δὲ τὸ μὲ τύπον τρισκελοῦς Αἰγινητικὸν δίδραχμον κτλ. κτλ. Τὸ ὅλον συνοδεύεται ὑπὸ 26 ἀρίστων φωτοτυπικῶν πινάκων. Τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ ἔργου ἐστὶ βεβαίως ἡ εἰσαγωγή, κυρίως δὲ τὸ περὶ τῶν «ἀττικῶν» κεφάλαιον, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς ἐπωφελούμενος τῶν δημοσιεύσεων τῶν **Beulé, Rathgeber, Grotefend, Köhler, Imhoof-Blumer, Weil** κλπ. πρὸς δὲ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παρατηρήσεων οὑτωσὶ σοφῶς ἐκτίθησι τὰ περὶ τῆς ἀττικῆς νομισματικῆς, ὥστε τὸ ἔργον αὐτοῦ διδάσκει ἡμᾶς σαφέστερον καὶ αὐτοῦ τοῦ κλασικοῦ ἔργου τοῦ **Beulé, Les Monnaies d' Athènes**, καὶ σπουδαίαν προώρισται νὰ καταλάβῃ θέσιν ἐν τῇ νομισματικῇ ἐπιστήμῃ. Καὶ ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ εὑρίσκει τις ἐσφαλμένας τινὰς ἀποδόσεις, οἷαι π.χ. ἡ τῆς ἐξ ἠλέκτρου ἕκτης (Πίν. I. ἀρ. 1), τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 Πιν. VI, ὅπερ οὐχὶ ἀθηναϊκὸν ἐστίν, ἀλλὰ τῆς Ἐλευσῖνος, τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 Πίν. XXI ὅπερ ἀνήκει οὐχὶ τῇ Μεγαρίδι ἀλλὰ τῇ Μεσσηνίᾳ· ἀλλὰ τοιαῦτα σφάλματα εἰσὶ δυστυχῶς ἀναπόφευκτα, προκειμένου περὶ τοσούτῳ περιεκτικῶν ἔργων. Ἀνακριβεῖς περιγραφαὶ σχεδὸν δὲν ὑπάρχουσι. Σημειοῦμεν μόνον ἐνταῦθα ὅτι ἡ τοῦ τῶν Ὠρωπίων νομίσματος κεφαλὴ ἐστὶν οὐχὶ ἀνδρὸς ἀλλ' ἡ τῆς Ἥρας, ὡς ἐξ ἀρίστου καὶ λίαν σπανίου νομίσματος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συλλογῆς—δυστυχῶς κλαπέντος — ἠδύνατό τις νὰ μάθῃ. Διὰ τοῦ ἔργου τοῦ κ. **Head** συνεπληρώθη ὁ κατάλογος τῶν νομισμάτων ἁπασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν. Εὐχαρίστως δὲ πληροφοροῦμεν ὅτι, καθ' ἃ ἐξ ἐπιστολῶν τοῦ διευθυντοῦ κ. **Poole** μανθάνομεν, δύο νέων τόμων παρασκευάζεται ἡ ἔκδοσις, ἡ τοῦ τῶν Ἀλεξανδρινῶν νομισμάτων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ **Poole** καὶ ἡ τῶν Παφλαγονικῶν, τῶν τοῦ Πόντου καὶ τῶν τῆς Βιθυνίας ὑπὸ τοῦ κ. **Wroth**. Ἐπίσης καὶ ἐν Βερολίνῳ καθ' ἃ γνωρίζομεν, ἄρχονται προσεχῶς τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταλόγου τῆς ἐκεῖ συλλογῆς, δημοσιευομένων συγχρόνως δύο τόμων, ὧν ὁ εἷς, ἔργον τοῦ διευθυντοῦ κ. **von Sallet**, περιέχει τὰ Θρακικά, ὁ δ' ἕτερος ὑπὸ τοῦ α'. βοηθοῦ **Dressel** τὰ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος νομίσματα. Σ.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ διάσημος κωμῳδιογράφος καὶ ἀκαδημαϊκὸς Λαμπίς, οὗ ἡ *Ἑστία* ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς μεταφράσεως ἑνὸς τῶν ἔργων του, σύντομον βιογραφίαν. Αἱ κωμῳδίαι ἃς ἔγραψεν ὁ Λαμπὶς κατὰ τὸν βίον του, ἀνέρχονται εἰς διακοσίας καὶ πλέον. Ἡ γονιμότης αὕτη μόνον πρὸς τὴν τοῦ Λόπε δὲ Βέγα, τοῦ περιφήμου δραματικοῦ συγγραφέως τῆς Ἱσπανίας, ἐξισοῦται.

—Ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ἐγένετο ἐκλογή, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Καρό, τοῦ Κυβιλλιὲ—Φλερῦ καὶ τοῦ Βιὲλ—Καστὲλ κενωθεισῶν θέσεων. Διάδοχος τοῦ Κυβιλλιὲ—Φλερῦ ἐξελέγη ὁ Ἰούλιος Κλαρετῆ, ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ διευθυντὴς τοῦ «Γαλλικοῦ θεάτρου», τοῦ Καρὸ ὁ κόμης δ' Ὠσσονβίλλ, πολιτευτὴς διακεκριμένος καὶ συγγραφεὺς γλαφυρὸς καὶ τοῦ Βιὲλ-Καστὲλ ὁ κλεινὸς ναύαρχος **Jurien de la Gravière**, ὁ γνωστότατος διὰ τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ πραγματείας περὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι κατὰ λάθος τὰ τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ γηραιὸς ναύαρχος ἀπέθανε καὶ αἱ ἐνταῦθα ἐφημερίδες ἔσπευσαν προώρως νὰ τὸν θρηνήσωσιν.

— Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας προσέφερε 50,000 φράγκων διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος τοῦ Χάϊνε ἐν Δυσσελδόρφῃ. Γνωστὸν ὅτι ἡ αὐτοκράτειρα τρέφει ἀληθῆ λατρείαν εἰς τὸν ποιητὴν τῶν **Reisebilder**.

— Τῇ προσκλήσει τῆς βασιλίσσης τῆς Ῥουμανίας, ἥτις εἶνε καὶ διακεκριμένη συγγραφεὺς ὡς γνωστόν, ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ μεταβαίνει προσεχῶς εἰς Βουκουρέστιον.

— Ἑκατομμυριοῦχος Ἀμερικανὸς ἐδώρησεν εἰς τὴν πόλιν Χικάγον ἓν ἑκατομμύριον δολλαρίων (5,000,000 φρ.), πρὸς ἵδρυσιν πανεπιστημίου ὁμοίου τῷ τῆς Ἀϊδελβέργης.

— Ὁ ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου ἐν Γαλλίᾳ ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ἐπισήμως, ὅτι διὰ νόμου ἐσχάτως ψηφισθέντος ὡρίσθη ἔπαθλον 50,000 φράγκων, ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τὸν ἐφευρέτην ἁπλοῦ καὶ εὐχρήστου μηχανήματος, πρὸς πρόχειρον ἐξέλεγξιν τῶν νοθεύσεων τῶν οἴνων καὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Ἡ Ἀκαδημία θὰ ὁρίσῃ τὰς λεπτομερείας τοῦ διαγωνίσματος, τὸν χρόνον καθ' ὃν θὰ τελεσθῇ καὶ τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς θὰ ἀπονεμηθῇ τὸ γέρας.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐγένετο ὁλικὴ ἔκλειψις σελήνης ὁρατὴ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης. Νέα ἔκλειψις σελήνης, ἀλλὰ μερική, γενήσεται τὴν 11)23 Ἰουλίου. Κατὰ τὸ 1888, θὰ ἔχωμεν καὶ τρεῖς ἐκλείψεις ἡλίου. Ἡ πρώτη γενήσεται τὴν 30 Ἰανουαρίου (11 Φεβρουαρίου), ἡ δευτέρα τὴν 26 Ἰουνίου (8 Ἰουλίου), ἡ τρίτη τὴν 26 Ἰουλίου (7 Αὐγούστου).

— Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις παρήγγειλεν εἰς τὸν γλύπτην Φαζὲλ τὴν κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ γεραροῦ σοφοῦ Σεβρὲλ εἰς φυσικὸν μέγεθος. Ὁ ἀνδριὰς οὗτος θὰ τεθῇ εἰς τὴν πρόσοψιν τοῦ ἐν **Roubaix** μουσείου, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ὁ ἐπιφανὴς ἐπιστήμων προσήνεγκεν εἰς τὰς αὐτόθι βιομηχανίας διὰ τῶν πολυτίμων χημικῶν ἀνακαλύψεών του.

Τὸ ἐν Βονωνίᾳ πανεπιστήμιον, μέλλον νὰ πανηγυρίσῃ μετά τινα χρόνον τὴν ὀκτακοσιοστὴν ἀμφιετηρίδα τῆς συστάσεώς του, προσεκάλεσε διὰ τοῦ πρυτάνεως αὐτοῦ κ. Καππελίνη καὶ τὸ ἡμέτερον, ἵνα συμμετάσχῃ τῶν γενησομένων ἑορτῶν. Ἡ πανεπιστημιακὴ σύγκλητος ἀπεφάσισε νὰ ἀναθέσῃ εἰς δύο καθηγητάς, ὅπως ἀντιπροσωπεύσωσι τὸ Πανεπιστήμιον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἑώρτασαν τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς γεννήσεως τοῦ Βύρωνος ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Περὶ τοὺς χιλίους φοιτηταί, εἰς οὓς προσετέθησαν καὶ ἄλλοι ἱκανοί, φέ-

ροντες τὸ ἐθνόσημον εἰς τὴν κομβιοδόχην, ἀνῆλθον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἡγουμένης μουσικῆς, καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ σηκοῦ τοῦ Παρθενῶνος καὶ παρὰ τὸ μέρος, ὅπου ἠγείρετο τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἔστεψαν τὴν μαρμαρίνην προτομὴν τοῦ ποιητοῦ, τῆς μουσικῆς παιανιζούσης τὸν ἐθνικὸν ὕμνον, ἐπευφημούντων δὲ τῶν παρεστώτων. Τὴν ἑσπέραν ἐφωταγωγήθη ἡ Ἀκρόπολις, ἐκάησαν δὲ πυροτεχνήματα πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου.

— Ὁ κ. Σχλεῖμαν μετὰ τοῦ κλεινοῦ Βιρχὼβ θέλουσιν ἀπέλθει προσεχῶς εἰς Αἴγυπτον, χάριν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν.

— Εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς ἀνεκαλύφθη μαρμάρινον ᾠὸν φυσικοῦ μεγέθους, φέρον γεγραμμένας τρεῖς γυναικείας μορφάς.

— Ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Κεντρικοῦ μουσείου ἀνευρέθη κιβώτιον πρὸ χρόνων αὐτόθι κατακείμενον καὶ τὸ ὁποῖον περιεῖχε ἀρχαίας πλαγγόνας καὶ πολλὰ ἄλλα ἀγγεῖα ἀρχαίας τέχνης. Ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Μουσείου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα κιβώτια περιέχοντα ἀρχαιότητας, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνοιχθῶσι προσεχῶς.

— Τὸ ἀρχαιολογικὸν δελτίον, τὸ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» δημοσιευόμενον, ἀπεφασίσθη, ὅπως τοῦ λοιποῦ δημοσιεύηται καὶ διανέμηται ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ, ἐν ᾧ θὰ ἐκτυπῶνται καὶ αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἀνακαλυπτομένων ἐπιγραφῶν.

— Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπή, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπὸ τῶν κυρίων Δαῖρπφελδ καὶ Καβερὼ καταρτισθὲν σχέδιον θερινοῦ θεάτρου καὶ τὴν γνώμην τοῦ κυρίου Ἰσιγόνη νομομηχανικοῦ, συνεργασθέντος ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς δαπάνης, ἀπεφάσισεν, ἵνα ἀμέσως ἀρχίσωσιν αἱ ἐργασίαι τῆς οἰκοδομῆς, ὅπως δ' εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον περατωθῇ τὸ ἔργον ἐντὸς τοῦ ὑπολειπομένου χρονικοῦ διαστήματος ἄχρι τοῦ θέρους, ἐνέκρινεν ἵνα ἡ ἐργασία κατατμηθῇ εἰς τέσσαρα χωριστὰ μέρη, ὧν ἕκαστον διαδοχικῶς, συντασσομένου τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτοῦ, θὰ ἐκτίθεται εἰς μειοδοσίαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 22 Ἰανουαρίου

Μετὰ δεκαπενθήμερον ἐν Πειραιεῖ διαμονήν, ἀπέπλευσε τὸ ἀγγλικὸν θωρηκτὸν «Ἄφοβος», οὗ ἐπιβαίνουσιν ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας πρίγκηψ Γεώργιος καὶ ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος Βάττεμβεργ.

— Ὁ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Γεννάδιος διεπιστεύθη ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς καὶ παρὰ τῇ κυβερνήσει τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μεταβαίνει δὲ εἰς Οὐασιγκτῶνα, ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς ὁμοσπονδιακῆς κυβερνήσεως τὴν ἐλάττωσιν τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐπὶ τῆς σταφίδος τέλους.

— Ἀφίκοντο ἐνταῦθα ἡ λαίδη Galloway, ἀδελφὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας Σώλσβαρυ,καὶ ἡ λαίδη Γέρσεϋ, συνοδεύουσα αὐτήν.

— Ἡ ἑλληνορουμανικὴ διαφορά, ἐξ ἧς προεκλήθη καὶ ἡ ἀνάκλησις τοῦ ἡμετέρου ἐπιτετραμμένου ἐν Βουκουρεστίῳ, ἐλύθη, τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως δηλωσάσης διὰ τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ αὐτῆς κ. Τεριακίου, ὅτι δέχεται νὰ αναλάβῃ τὸ ἐπιστραφὲν εἰς τὸν ἡμέτερον ἀντιπρόσωπον ἔγγραφον. Ὁ κ. Δραγούμης ἀπέδωκε τὸ ἔγγραφον εἰς τὸν κ. πρεσβευτήν, διέταξε δὲ τὸν κ. Δουρούτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, δι' ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς νομάρχας τοῦ κράτους, φέρον εἰς γνῶσιν αὐτῶν τὴν προσεχῆ τέλεσιν τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ζαππείου μεγάρου, καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ τὴν ὑπὸ τῆς συστάσης ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς ἀποστολὴν ὁδηγιῶν καὶ προγραμμάτων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἔργου, συνιστᾷ αὐτοῖς νὰ ἐκτελέσωσι μετὰ ζήλου τὰς παραγγελίας τῆς ἐπιτροπῆς καὶ προσκαλεῖ αὐτοὺς νὰ συστήσωσιν εἰς τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των δημοτικὰς ἀρχάς, ὅπως αὗται προνοήσωσιν ἀπὸ τοῦδε, ἵνα αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι τῆς προκειμένης ἐκθέσεως διεξαχθῶσι μετὰ δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας.

— Ἐντὸς μικροῦ ἀποπερατοῦται ἐν τοῖς ναυπηγείοις τῆς Ἀγγλίας τρίτον φορτηγὸν ἀτμόπλοιον τοῦ μεγάλου ἐν Βραΐλᾳ ἐμπορικοῦ οἴκου τῶν ἀδελφῶν Ἐμπειρίκου οὗ μετέχουσιν οἱ ἐν Ἄνδρῳ συγγενεῖς αὐτῶν. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο εἶνε τὸ μεγαλείτερον τῶν μέχρι τοῦδε ἐμπορικῶν ἑλληνικῶν, τόννων 2,600 μὲ διπλῆν κυλινδρικὴν μηχανήν, καὶ καθ' ὅλα κατεσκευασμένον κατὰ τὸ νεώτερον σύστημα, ἡ δὲ ἀξία του ὑπερβαίνει τὰς 20 χιλιάδας λίρας στερλίνας. Προσεχῶς ὁ κ. Β. Λ. Ἐμπειρῖκος, πλοίαρχος καὶ συνιδιοκτήτης τοῦ ἀτμοπλοίου Σκαραμαγκᾶ, θὰ κατασκευάσῃ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ κ. Π. Σκαραμαγκᾶ ἐν Ἀγγλίᾳ δεύτερον ἀτμόπλοιον.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενοι φέρωσιν εἰς τὸ ἑξῆς στολὰς ὁμοιομόρφους, ἐγένετο δὲ ἤδη παραγγελία διὰ 400 χειμερινὰς στολὰς ἐν τῷ σωφρονιστηρίῳ Κερκύρας.

Ὁ ἑπόμενος πίναξ παριστᾷ τὴν ἀξίαν τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀμερικὴν εἰσαχθεισῶν σταφίδων ἀπὸ τοῦ 1878—1887.

Εἰσήχθησαν σταφίδες

Τῷ	1878	ἀξίας	245,759	ταλήρων
»	1879	»	409,328	»
»	1880	»	450,209	»
»	1881	»	489,862	»
»	1882	»	885,089	»
»	1883	»	1,225,314	»
»	1884	»	1,019,724	»
»	1885	»	596,456	»
»	1886	»	705,546	»
»	1887	»	910,585	»

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Μ. Θ. Λευκωσίαν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Τὰ λοιπὰ φυλλάδια τῆς *Πινακοθήκης* ἀποσταλήσονται τῷ Συλλόγῳ ἀνὰ 4, ἅτινα ἀποτελοῦσιν οὕτω στερεὸν φάκελλον, μὴ ὑποκείμενον εἰς φθορὰν κατὰ τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου μεταβίβασιν. — κ. Π. Δ. Ἀστραχάν. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὸ ζητηθὲν σῶμα τῆς Ἱστορίας, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν. — κ. Χ. Χ. Τρίκκαλα. Ἐνεγράψαμεν πάντας, καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Τὰ φυλλάδια τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Ντ. Πενταγιούς. Παρεδόθησαν πάντα τῷ κομίσαντι τὴν ἐπιστολήν σας κ. Κ. — *Φιλαρέσκῳ Κυρίᾳ*. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἐξυψοῦντες τὸ κάλλος ὑπὲρ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ πνεῦμα. Ὁ Ρενὰν λέγει που· «Τὸ κάλλος εἶνε δῶρον τοσοῦτον ἔξοχον, ὥστε ἡ ἀξία, ἡ μεγαλοφυΐα, αὐτὴ ἡ ἀρετὴ ἐκμηδενίζονται ἐνώπιόν του». — κ. Γ. Δ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα καὶ σημείωσιν τῆς ἀξίας ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. Τὸ ἀντίτιμον κατέβαλεν ἡμῖν ὁ κ. Ι. Τ. — κ. Κ. Σ. Μόναχον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν δὲν ἐπικρατεῖ τοιαύτη συνήθεια. — κκ. Ι. Σ. Β. καὶ Δ. Μ. Κέρκυραν, Δ. Π. Π. καὶ Κ. Σ. Σ. Πάτρας, Ι. Α. Γκ. Graz, Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν, Ι. Ρ. καὶ Α. Κ. Μεσολόγγιον, Κ. Κ. Τρίπολιν, Ι. Χ. Μ. Λευκάδα καὶ Ι. Τ. Ἰωάννινα. Ἐλήφθησαν. — *Ἀνυπομόνῳ*. Διὰ μὲν τὴν «Ἑστίαν» ἀκατάλληλος, ἀτυχῶς δ' ἀδυνατοῦμεν ν' ἀναλάβωμεν καὶ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς εἰς βιβλίον. — κ. Κ Ι. Πάτρας. Ἐλήφθησαν εὐκαίρως, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ φυλλάδια. — κ. Ν. Γ. Ζ. Σύρον. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Φ. Κ. Μανσούραν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ ζητηθέντα φύλλα. — κ. Ζ'. Εἰς ἐπιτέλεσιν μεγάλου ἔργου τὸ πνεῦμα οὐδὲν κατορθοῖ, μὴ συμπραττούσης τῆς καρδίας. — κ. Γ. Π. Αἰτωλικόν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — Παν. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην· καὶ κκ. Κ. Δ. Μ. Καλαράσι, Χ. Ρ. Πάτρας, Η. Κ. Μασσαλίαν καὶ Ι. Α. Οὐρζιτσένι. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς νέους. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ πάλιν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. — κ. Ε. Κ. Ἐνταῦθα. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν, δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ πραγματείας περὶ τοῦ θέματος ἐδημοσίευσε τὸ κάλλιστον παρ' ἡμῖν εἰδικὸν περιοδικόν, ἡ «Ἑλληνικὴ Γεωργία» τοῦ κ. Γενναδίου. — κ. Σ. Ξ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν, καὶ παρεδόθησαν τὰ σημειούμενα τῷ κ. Δ. Ζ. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα,

— κ. Κ. Δ. Α. Λαμίαν. Ἐπειδὴ τὸ κάλυμμα τῆς *Πινακοθήκης* διὰ τὸν ὄγκον αὐτοῦ ὑπόκειται εἰς φθορὰν διὰ τοῦ ταχυδρομείου στελλόμενον, παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ὑποδείξητε πρόσωπον ἐνταῦθα, ἵνα τὸ παραδώσωμεν, ὅπως σᾶς τὸ ἀποστείλῃ διὰ καταλλήλου εὐκαιρίας. Ἐκτὸς ἐὰν θέλητε νὰ περιμένητε μέχρις οὗ ἡμεῖς εὕρωμεν κατάλληλον μέσον ἀποστολῆς. — *Ἀμαθεῖ*. Ἐὰν ἡ γῆ ἔπαυεν αἰφνιδίως στρεφομένη, κατακλυσμὸς φοβερὸς θὰ ἐπήρχετο. Ἡ ἀπότομος στάσις θὰ παρῆγε τοιαύτην θερμότητα, ὥστε ὁ πλανήτης μας θὰ ἐτήκετο, ἀναλαμβάνων τὴν πυρώδη αὐτοῦ κατάστασιν. Ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος καὶ πᾶν ὀργανικὸν ὂν θὰ παρεσύρετο εἰς τὰ κύματα περιφλεγοῦς ὠκεανοῦ. Ἓν μόνον λεπτόν, ἓν μόνον δευτερόλεπτον νὰ σταθῇ καὶ ἡ καταστροφὴ ἐπέρχεται κεραυνοβόλος. Ἀλλὰ μὴ ταράττεσθε . . . δὲν θὰ σταθῇ. Ὁ μηχανισμὸς εἶνε καλὸς καὶ εἰμπορεῖτε νὰ κοιμᾶσθε ἥσυχος. — κ. Γ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν Ν. Δ. Κ. Εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας». — κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δὲ τοὺς σημειουμένους εἰς τὴν *Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην* καὶ ἀπεστείλαμεν αὐτοῖς τὰ τεύχη. Πρὸς ὑμᾶς δὲ τὸ ζητηθὲν βιβλίον, οὗ ἡ ἀξία φρ. 4. — κ. Σ. Δ. Θεσσαλονίκην. Συνεμορφώθημεν κατὰ πάντα τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν, καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὸ δοθὲν μέρισμα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ Θεσσαλικοῦ σιδηροδρόμου εἶνε δραχ. 2,50. — *Συλλόγῳ*. Δὲν ὑπάρχει ἰσοδύναμον. — κκ. Ν. Α. Μασσαλίαν καὶ Ι. Ν. Χ. Πάτρας. Ἐνεγράφησαν· εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας. — *Ἀμεροληπτῳ*. — Ὁ ἄνθρωπος ἀπατᾶται μᾶλλον ὑφ' ἑαυτοῦ ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ ἀπατᾷ μᾶλλον ἑαυτὸν ἢ τοὺς ἄλλους.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

22 Ἰανουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	458.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	464.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	524.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	468.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	238.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			505.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,150.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	197.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	80.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	205.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	162.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	396.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.55
	3μην.	32.40
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.50
»	3μην.	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ	29.25

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1222

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 579.—31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 631

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Γάλλος γλύπτης **Delaplanche** ἐπεράτωσεν ἄρτι κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Ὁμήρου, ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως παραγγελθὲν αὐτῷ, ἵνα στηθῇ ἐν τῇ Σορβόννῃ. Τὸ ἄγαλμα παριστᾷ τὸν δαιμόνιον ποιητὴν καθήμενον, ἔχει δὲ ὕψος 2 μ. 45.

— Ἐν Κύμῃ τῆς Μ. Ἀσίας εὑρέθησαν τρία ἀγάλματα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, εἰκονίζοντα τὰς θεὰς Ἥραν καὶ Ἀφροδίτην καὶ τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα, καὶ δύο κεφαλαὶ Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, ὧν ἡ μία θεωρεῖται ὡς παριστάνουσα τὸν Τιβέριον· καίτοι αἱ ἀρχαιότητες αὗται εἶνε ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐν τούτοις εἶνε καλλίστης τέχνης καὶ φαίνεται ὅτι προέρχονται ἐκ χειρὸς καλλιτέχνου, κομισθεῖσαι δὲ εἰς Σμύρνην ἀποστέλλονται εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ εὑρόντος αὐτὰς κ. Δ. Βαλτατζῆ βέη, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν τῷ νομῷ Σμύρνης, ὅπως κατατεθῶσιν εἰς τὸ ἐκεῖ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον.

— Τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889 θέλει ἑορτάσει τὸ θέατρον τοῦ *Μελοδράματος* ἀναβιβάζον ἐπὶ σκηνῆς μελόδραμα ὑπὸ τὸν τίτλον *Μοντεζούμας*, οὗ τὸ κείμενον μὲν γράφει ὁ Σαρδοῦ, τὴν μουσικὴν δὲ ὁ Μασσενέ.

— Πρὶν ἢ ἔτι καταπαύσῃ ὁ θόρυβος, ὁ ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ζολᾶ, **La Terre**, ἀγγέλλεται ὅτι ὁ περιβόητος μυθιστοριογράφος παρασκευάζει νέον ἔργον, ὅπερ ἔσται μελέτη τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου.

— Οἱ Γερμανοὶ πρόκειται νὰ ἐγείρωσιν μαυσωλεῖον, ἐν **Tuttlingen**, τῇ ἐν Βυρτεμβέργῃ γενεθλίῳ αὐτοῦ, εἰς τὸν **Max Schnerkenbürger**, τὸν ποιητὴν τοῦ γερμανικοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου, τοῦ ἐνθουσιώδους ἐνυαλίου **Wacht am Rhein**.

— Ἐν Κρακοβίᾳ θέλει ἐγερθῇ μαυσωλεῖον τοῦ διασήμου Πολωνοῦ ποιητοῦ Μίκιεβιτζ, ὅστις ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς ἐν τῷ Γαλλικῷ Κολλεγίῳ. Τὸ μαυσωλεῖον, ὑπὲρ οὗ ἐκ δημοσίου ἐράνου συνήχθησαν 400,000 φράγκων, ἔσται τὸ ὑψηλότερον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἔχον ὕψος 15 μέτρων. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ βάσεως, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς ὁποίας εἰσὶ γεγλυμμέναι τέσσαρες ἀλληγορικαὶ μορφαί, παριστῶσαι τὰ κυριώτερα πρόσωπα τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ. Ἐν τῶν αναγλύφων παριστᾷ αὐτὸν διδάσκοντα ἐν τῷ Γαλλικῷ Κολλεγίῳ. Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ὑψοῦται στήλη ἐφ' ἧς ἐν ἡμιγλύφῳ εἰκονίζεται ὁ Ἀπόλλων ἐπιβαίνων τοῦ Πηγάσου καὶ τείνων κλῶνον δάφνης πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς καθήμενον καὶ στεφόμενον ὑπὸ τῆς πατρίδος ποιητήν.

— Ὁ υἱὸς τοῦ ἐξόχου βιολιστοῦ Παγανίνη ἐκδίδει προσεχῶς τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ πολυπαθοῦς αὐτοῦ πατρός.

— Ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου ἔταξε βραβεῖον 25 χιλ. φράγκων διὰ τὸ ἔτος 1893 εἰς ἀμοιβὴν ἐκείνου, ὅστις διὰ πραγματείας ἐπιστημονικῆς ἤθελεν ὑποδείξῃ τὰ μέσα πρὸς προμήθειαν ὕδατος ὑγιεινοῦ καὶ εὐθηνοῦ εἰς πόλεις, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς Βρυξέλλας. Πρὸς τοῦτο προκηρυχθήσεται παγκόσμιον διαγώνισμα.

— Τὴν 1 Ἰανουαρίου ἐν Πετρουπόλει ἤνέῳξε τὰς πύλας αὐτῆς *ἔκθεσις φωτισμοῦ*, ἐν ᾗ βλέπει τις πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ μέσα φωτισμοῦ, ἀπὸ τῆς ρητινώδους δᾳδὸς μέχρι τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Τὰ ἐκθέματα εἶνε οὕτω κατατεταγμένα, ὥστε οἱ ἐπισκέπται δύνανται νὰ συγκρίνωσι πρὸς ἄλληλα τὰ διάφορα εἴδη τοῦ διὰ φωταερίου, διὰ πετρελαίου καὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ. Ἐν τῇ ἐκθέσει ἐξετέθησαν καὶ διάφορα εἴδη λυχνιῶν, χρησίμων παρὰ τῷ στρατῷ πρὸς συνθηματικὴν συνεννόησιν, ἐν ὥρᾳ νυκτός.

— Οἱ Ἄγγλοι πρόκειται νὰ ἐπιχειρήσωσι νέαν πολικὴν ἐξερεύνησιν, νῦν ὅμως οὐχὶ πρὸς τὸν βόρειον, ἀλλὰ πρὸς τὸν νότιον πόλον, ὅπου ὁ φραγμὸς τῶν αἰωνίων πάγων εἶνε πολλῷ πυκνότερος, καθιστῶν τὴν ἐξερεύνησιν καὶ δυσχερεστέραν καὶ μᾶλλον ἐπικίνδυνον. Τὰς δαπάνας τῆς ἐξερευνήσεως, μελλούσας νὰ ἀνέλθωσιν εἰς 50,000 λίρας στερλίνας, ἀναλαμβάνουσιν κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ ἐν Αὐστραλίᾳ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι.

— Νορβηγὸς ζωολόγος, ὁ κ. Νάουζεν, προτίθεται προσεχῶς νὰ ἐπιχειρήσῃ πεζῇ καὶ διὰ παγοπεδίλων ἐξερευνητικὸν ταξείδιον ἐν Γροενλανδίᾳ, ἣν θέλει νὰ διέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, διατρέχων οὕτω διάστημα ἐννενήκοντα γεωγραφικῶν λευγῶν. Ὁ ἐξερευνητὴς συμπαραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ δύο Λάπωνας, οἵτινες ἐπὶ ἐλκήθρων θὰ φέρωσι τὰς ζωοτροφίας.

— Κατὰ τὸ ἔτος 1886 ἀπεστάλησαν εἰς Ἀμερικὴν ἐκ Λειψίας βιβλία, τεύχη μουσικά, διάφορα ἔντυπα ἀξίας ἐν ὅλῳ 454,271 δολλαρίων. Τὰ δὲ ἀπὸ 18 ἐτῶν ἀποσταλέντα ἀνέρχονται κατ' ἀξίαν εἰς 5,674,025 δολλάρια.

— Διαμερίσματά τινα τῆς βιβλιοθήκης τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας κατεκλύσθησαν ὑπὸ ὑδάτων. Ἐκ τούτου ἐπῆλθε ὁλικὴ ἢ μερικὴ φθορὰ 2,500 τόμων πολυτίμων.

— Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γνωστοῦ δράματος τοῦ Οὐγκὼ «Ρουὶ Βλὰς» ἐγράφη τὸ κείμενον μελοδράματος νέου ὑπὸ τῶν Δεροζιὰ καὶ Σιλβέστρ, οὗ τὴν μουσικὴν συνέθεσεν ὁ γνωστὸς Γάλλος μελοποιὸς Γοδάρ. Τὸ ἔργον παρασταθήσεται προσεχῶς ἐν τῷ Κωμικῷ Μελοδράματι τῶν Παρισίων.

— Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας παρεστάθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Λειψίας τὸ τέως ἀνέκδοτον μελόδραμα τοῦ Βέμπερ «Οἱ τρεῖς Πίντοι», οὗ τὰ κενὰ συνεπλήρωσεν ὁ τοῦ θεάτρου τῆς Λειψίας ἀρχιμουσικὸς Μάλερ. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μελοδράματος εἶνε κωμική, ὑπόκειται δ' ἡ σκηνὴ ἐν Ἱσπανίᾳ.

— Τῇ 12 Ἰανουαρίου ἐγένετο ἐν Βαλεντίᾳ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ριβέρα, τοῦ ἐξόχου ἱσπανοϊταλοῦ ζωγράφου, ἐπὶ τῇ 300 ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

—Κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἐξεδόθησαν ἐν τῇ Μ. Βρεττανίᾳ 500 βιβλία νέα πλείονα ἢ κατὰ τὸ 1886. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων νέων βιβλίων ἀνῆλθεν εἰς 4410. Τούτων θεολογικὰ ἦσαν 680, κλασικὰ καὶ φιλολογικὰ 582, παιδικὰ 339, μυθιστορήματα, διηγήματα κλπ. 762, νομικὰ 73, οἰκονομολογικὰ 113, καλλιτεχνικά, φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ εἰκονογραφημένα 115, γεωγραφικὰ καὶ περιηγήσεις 227, ἱστορικὰ 384, ἰατρικὰ 133 κλπ.

—Ἰωβιλαῖον περίεργον πρόκειται νὰ ἑορτασθῇ ἐν Βερολίνῳ, τὸ τοῦ δραματικοῦ καλλιτέχνου **Denicke**, πανηγυρίζοντος τὴν πεντάκις χιλιοστὴν ἐμφάνισίν του πρὸ τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ θεάτρου.

Μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας τετυπωμένον ἐξεδόθη τὸ Β'. τεῦχος τῶν «'Ρυθμικῶν παιγνίων» τῆς κ. Αἰκατερίνης Λασκαρίδου. Τὸ ἔργον τοῦτο, εἰς ὃ μετὰ ζήλου ἀφιερώθη ἡ διαπρεπὴς ἑλληνὶς παιδαγωγός, ἔχει μεγίστην σημασίαν, διότι βελτιοῖ καὶ συμπληροῖ τὴν νηπιαγωγικὴν παίδευσιν. Ἡ κ. Λασκαρίδου εἰσαγαγοῦσα παρ' ἡμῖν τὸ Φροβελιανὸν σύστημα, καὶ μορφώσασα Φροβελιανὰς παιδαγωγούς, μετὰ χαρᾶς δὲ βλέπουσα διαδιδομένας τὰς ἀρχὰς τοῦ μεγάλου Φρόβελ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐθεώρησε καθῆκον αὐτῆς νὰ παράσχῃ καὶ τὴν κλεῖδα,ὡς εἰπεῖν, τῆς κατὰ Φρόβελ ἀγωγῆς τῶν παιδίων·τὸ πνεῦμα τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι διὰ τοῦ ἐπαγωγοῦ καὶ εἰς τὸν παῖδα προσφιλοῦς παιγνίου διεγείρονται βαθμηδὸν αἱ πνευματικαὶ αὐτοῦ ἐνέργειαι, ἀσκούμεναι δὲ τελειοποιοῦνται ἅπασαι αἱ σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις.

Τὸ Β'. τοῦτο τεῦχος περιέχει χαριεστάτας παιδικὰς μελῳδίας καὶ ᾀσμάτια ἀφελέστατα,δι' ὧν τὸ παιδίον ἀποτείνεται εἰς τὴν σφαῖραν ἢ εἰς τὸν κύβον, εἰς τὸν κύλινδρον ἢ εἰς τὴν πλίνθον ᾄδον καὶ παῖζον, καὶ ἀσκούμενον καὶ διδασκόμενον· διότι τὰ παιδία διὰ τῶν παιγνίων τούτων διδάσκονται ἀνεπαισθήτως τὰς ποικίλας τῶν σωμάτων ἰδιότητας, τὴν ἀδράνειαν, τὴν στερεότητα, τὸ ἀδιαχώρητον, τὴν ἰδιότητα τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων. Μόνον ὁ ἀληθῶς δυνάμενος νὰ καταβιβασθῇ μέχρι τῆς ἀσθενοῦς ἀντιλήψεως τῶν νηπίων, ν' ἀντιληφθῇ τοῦ μυστηρίου τῆς βαθμιαίας ἐξεγέρσεως τῆς νεαρᾶς αὐτῶν διανοίας δύναται νὰ νοήσῃ πόσον σπουδαῖον εἶνε νὰ παρέχωμεν εἰς αὐτά, ἐγκαίρως, ζωηρὰς καὶ σαφεῖς ἐντυπώσεις.

Τὸ ἔργον τῆς κ. Λασκαρίδου συνιστῶμεν θερμῶς εἰς πάσας τὰς διδασκαλίσσας,ἀλλ' ἰδίᾳ εἰς τὰς μητέρας. Τὰ *Ρυθμικὰ παίγνια* ὑποβοηθοῦσι τὸ μητρικὸν ὁρμέμφυτον πρὸς τελειοτέραν ἀγωγὴν τῶν προσφιλῶν των ὄντων, ἀντικαθιστῶσι τὴν τυχαίαν κίνησιν, τὴν ἄσκοπον θωπευτικὴν φράσιν διὰ τῆς ψυχολογικῶς ἀληθοῦς, διότι καὶ ἡ στοργὴ ἐν τῇ ἐκδηλώσει της δύναται νὰ ὑποβάλληται εἰς νόμους, ὡς ὑποβάλλεται εἰς νόμους ἡ μελῳδία, νόμους χρησιμοποιοῦντας αὐτὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψίστου σκοποῦ τῆς ἀγωγῆς.

—Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς νομικῆς σχολῆς,καταλλήλως διακοσμηθείσῃ, ἐτέλεσεν ὁ σύλλογος «Βύρων» ἑορτὴν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ Βύρωνος. Ὁ κ. Ἀλ. Ραγκαβῆς ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικόν, ὁ κ. Ἀχ. Παράσχος δὲ ἀπήγγειλε ποίημα πρὸς τὸν Βύρωνα. Τὸ συνελθὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων μέγα πλῆθος ἐχειροκρότησεν ἐνθουσιωδῶς ἀμφοτέρους τοὺς πανηγυριστάς.

— Ἐτύχομεν τῆς εὐκαιρίας νὰ ἴδωμεν ἀπεικονίσματα δύο γλυπτικῶν συνθέσεων τοῦ ἐν Παρισίοις σπουδάζοντος τὴν γλυπτικὴν Ἕλληνος κ. Λ. Σώχου, ἐκ Τήνου, αἵτινες ἐβραβεύθησαν ἐν διαγωνισμοῖς τελεσθεῖσιν αὐτόθι. Ἡ πρώτη εἶνε σύνθεσις πρὸς διακόσμησιν τοῦ ὑπουργείου τῆς γεωργίας, παριστᾷ δὲ τὴν Γεωργίαν ἐπιβαίνουσαν βοός, ὅστις ἕλκει ἄροτρον, καὶ ἐν εἴδει ἐρωτιδέως, προηγούμενον καὶ ἑπόμενον αὐτῆς,τὸ δαιμόνιον τῆς καλλιεργείας.Τὸ ἔργον τοῦτο,ὅπερ διακρίνεται διὰ τὴν ἁπλότητά του, τὴν εὐρύτητα τῶν γραμμῶν καὶ ἀρχαϊκήν τινα χάριν διακεχυμένην καθ' ὅλην τὴν σύνθεσιν, ἐβραβεύθη ἐν τῷ ἐτησίῳ διαγωνίσματι τῆς Σχολῆς τῶν Διακοσμητικῶν Τεχνῶν. Ἡ ἑτέρα σύνθεσις εἶνε πολυπλοκωτέρα, παριστᾷ δὲ ἐπιθάνατον κόρην, ἣν οἱ συγγενεῖς φέρουσι πρὸ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐπικαλούμενοι τὴν ἀντίληψιν τοῦ θεοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐβραβεύθη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1887 ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῆς Ἐθνικῆς σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

— Ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Σλῆμαν καὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ προξένου τῆς Γερμανίας, ὡς ἀντιπροσώπου τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως, συμβόλαιον ἐνοικιάσεως ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν τῆς παρὰ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἀνεγειρομένης οἰκίας τοῦ κ. Σλῆμαν, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κατάστημα τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Σχολῆς,

— Ὡς ἀνεγράψαμεν ἐν καιρῷ, προτάσει τοῦ κ. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆ, τὸ τμῆμα τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ διδαχθῶσιν, ἐπιμελείᾳ τοῦ συλλόγου, οἱ *Πέρσαι* τοῦ Αἰσχύλου ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου, ἁρμοδίως διασκευαζομένου, μετὰ τῶν χορικῶν,ὡς ἐμελοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐμμούσου δουκὸς διαδόχου τοῦ Σαξ-Μάϊνιγκεν. Ὁ κ. Ραγκαβῆς ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασιν ταύτην εἰς τὸν δοῦκα, ὅστις δι' ἐπιστολῆς του ἐκ Σὰν-Ρέμου, ὅπου διαμένει παρὰ τῷ νοσοῦντι πενθερῷ του διαδόχῳ τῆς Γερμανίας, ἑλληνιστὶ γεγραμμένης, ἐκφράζει τὴν εὐχαρίστησίν του διὰ τὴν ἰδέαν καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ραγκαβῆν νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς παραστάσεως, «ἵνα δυνηθῇ νὰ συμμεθέξῃ αὐτῆς τοὐλάχιστον κατὰ διάνοιαν».

— Κατὰ πρότασιν τοῦ δημάρχου Ζακύνθου κ. Καρρὲρ ἡ οἰκία τοῦ ποιητοῦ Φωσκόλου ἀπεφασίσθη νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἵδρυσιν Φωσκολιανῆς Βιβλιοθήκης. Ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης ταύτης διωρίσθη ὁ κ. Σ. Δὲ Βιάζης.

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «ΕΣΤΙΑΣ».

Ἀπό τινος καιροῦ πολλὰς ἔχων ἀσχολίας δὲν ἀναγινώσκω, ὡς ἄλλοτε, δὲν λέγω τὰς ἐφημερίδας, ἀλλὰ τὴν *Ἐφημερίδα*. Ἀλλ' ἐσχάτως, ἐπειδὴ εἰς φύλλον αὐτῆς περιελθὸν εἰς χεῖράς μου εἶδον ἄρθρον ὑπὲρ ἀξίαν ἐπαινετικὸν δι' ἐμέ, καθῆκον ἔχω νὰ ἐκφράσω τὴν δι' αὐτὸ εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν συντάκτην αὐτοῦ, ὑπογραφόμενον Υ.

Ἐπειδὴ ὅμως προχωρεῖ καὶ εἴς τινας πρόφρονας συμβουλὰς καὶ παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ἐπ' ὀνόματί μου βιβλιάριον, τῷ ὀφείλω, ἴσως καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ λάβωσι τὸ βιβλιάριον εἰς τὰς χεῖράς των, μικρὰν ἐξήγησιν ὡς πρὸς τὰς τελευταίας, ἣν ὁ χῶρος δὲν μοὶ ἐπέτρεπε νὰ προτάξω ἢ ἐπιτάξω εἰς τὸ βιβλίον αὐτό.

Ὅτε ἤμην ἐν Γερμανίᾳ, νομίζων ὅτι παντοῖον, ἔτι καὶ πολιτικὸν ἡμῶν συμφέρον ἦν νὰ γνωρισθῇ ἐν Εὐρώπῃ ὅτι ὁ εἰς ἐλευθερίαν ἀναστὰς λαὸς ἦν καὶ διανοητικῶς ἀνεπτυγμένος καὶ τὴν φιλολογίαν ἐκαλλιέργει, ἔγραψα γαλλιστὶ δίτομον περιληπτικὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ἐν ᾗ ἐζήτησα νὰ καταδείξω τὰς ἀπὸ τῶν καιρῶν καθ' οὓς ἐξεδόθη τοῦ Ι. Ρίζου τὸ σύγγραμμα γενομένας προόδους· ἀλλὰ πρὸ δεκαετίας μακρὰν διαμένων τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὴ τότε ἐν πόλει ἧς αἱ βιβλιοθῆκαι καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα νεοελληνικὰ βιβλία, καὶ μάλιστα τὰ νεωστὶ ἐκδιδόμενα, δὲν περιεῖχον, ἠναγκάσθην νὰ περιορισθῶ εἰς ὅσα μόνον εἶχον διὰ μνήμης ἢ εὕρισκον ἐν ταῖς σημειώσεσί μου· Συγχρόνως ὅμως μετὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου ἐκείνου ἔγραψα καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἰδίως εἰς τὴν *Αὐγὴν* ἐκθέτων τὸν λόγον τῶν πραγματικῶν ἐκείνων ἐλλείψεων, καὶ παρακαλῶν τοὺς συγγραφεῖς τῶν βιβλίων ὅσα ἐξ ἀγνοίας παρέλειψα νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ μοὶ πέμψωσιν ἢ αὐτὰ ἢ σημειώσεις περὶ αὐτῶν, ἵνα ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει ποιήσωμαι τὴν δέουσαν αὐτῶν μνείαν. Ἀλλ' ὀλίγιστοι εἰς τὴν παράκλησίν μου ἀνταπεκρίθησαν, διὸ καὶ ἀπέσχον δευτέρας ἐκδόσεως.

Ὅτε δὲ ἐπανῆλθον ἐνταῦθα πρό τινων μηνῶν, μοὶ ἐζητήθη ἐπιτομή τις ἐκ δύο ἢ 2 1|2 φύλλων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας διὰ τὴν *μικρὰν βιβλιοθήκην* τοῦ λαοῦ. Ἀντέταξα τότε τὴν ἔνστασιν τῆς ἀγνοίας μου περὶ τῶν ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις γραφέντων· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐκδότης ἐπέμεινε ζητῶν μοι μικρὰν ἐπιτομὴν τῆς περιλήψεως ἣν εἶχον δημοσιεύσει ἐν Βερολίνῳ, ἐνέδωκα, τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον πρῶτον μὲν εἶδον ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐλλιποῦς ἐκείνου ἔργου ἐπὶ ἕνδεκα ὅλα ἔτη οὐδείς, οὐδ' αὐτὸς ὁ Υ. ἐπεχείρησε νὰ ἐκδώσῃ ἄλλο ἐντελέστερον· δεύτερον δὲ συνεννοήθην μετὰ τοῦ Κου ἐκδότου ἵνα τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ βιβλιαρίου ὑποβληθῇ εἴς τινα τῶν εἰδημόνων, οἷον δήποτε ἐξετίμα ὁ Κ. ἐκδότης ὡς τοιοῦτον, ἔστω καὶ τὸν Υ, ὅστις νὰ προσθέσῃ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἀγνοούμενα, ἐπὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ νὰ ἰδῶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως, ἥτις θὰ ἔφερε τὸ ὄνομά μου, τὰς γενομένας προσθήκας καὶ νὰ κρίνω περὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ τρεῖς τοὐλάχιστον μῆνες παρῆλθον, καὶ ἐν ᾧ ἤμην ἄφροντις ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, τὸ χειρόγραφον μοὶ περιῆλθε πάλιν ἄνευ οὐδεμιᾶς προσθήκης.

Ὡς δὲ πρὸς τὰς συμβουλάς,ἰδίως τὴν συμβουλήν,ἣν μοὶ δίδει ὁ Υ τοῦ νὰ παύσω γράφων, καὶ δι' αὐτὴν τῷ ὀφείλω χάριτας, διορῶν μέριμναν οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ θέλω προσπαθήσει ν' ἀκολουθήσω τὴν ἐκ προνοίας συνταγὴν ὅσον ἔνεστιν, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρῶτον ἅπαξ τὴν παραβῶ διὰ δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ φυλλαδίου. Καὶ δὲν θέλει μὲν αὐτὸ παύσει καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει ἐκείνῃ κατὰ μέγα μέρος ὄν, ὡς ἄλλη ἐφημερὶς εἶπεν, ἁπλοῦς κατάλογος ὀνομάτων τῶν συγγραφέων, καθ' ὅσον τοῦτο ἐστὶ καὶ πρὸς μέγαν ἔπαινον μᾶλλον τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ὡς τόσων ὄντων παρ' ἡμῖν τῶν συγγραφέων, ὥστε 2 1|2 τυπογραφικὰ φύλλα μόλις ἀρκοῦσι νὰ περιλάβωσι τὸν κατά-

λογον τῶν ὀνομάτων αὐτῶν. Ἀλλ' ὡς πρὸς ἐμὲ ἰδίως, δύναμαι ἴσως νὰ καθησυχάσω τὸν ἄγνωστον κηδεμόνα μου διὰ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι ἡ δευτέρα ἔκδοσις ὑπερβολικὸν κόπον δὲν θὰ μοὶ δώσῃ, καθόσον θὰ προσπαθήσω μὲν ἐντὸς τῶν στενῶν ἐκείνων ὁρίων νὰ περιλάβω καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων ὅσα, μνείας ἄξια ὄντα, ἐξ ἀγνοίας παρέλειψα, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν θὰ μεταβάλω ἐκ τῆς πρώτης, ἐξακολουθῶν νὰ κρίνω περὶ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐντελῶς ὡς ἔκρινον καὶ πρίν, εἴτε κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς εἴτε ἐν τῇ *Περιλήψει*.

Α. Ρ. Ραγκαβης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 20 Ἰανουαρίου

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐνταῦθα συστάντος Πολιτικοῦ Συλλόγου. Βουλευταὶ καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως πολιτευόμενοι ὡμίλησαν κατὰ τὰ ἐγκαίνια, ἐξάραντες τὴν σημασίαν τῆς συστάσεως τοιούτων σωματείων.

— Ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» οἱ πίνακες τοῦ ἀναλογισμοῦ τῶν νομαρχιακῶν συμβούλων κατὰ νομὸν καὶ ἐκλογικὴν περιφέρειαν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁριστικῶν ἐκλογικῶν καταλόγων τοῦ 1887. Προσεκλήθησαν δὲ οἱ δήμαρχοι καὶ τὰ δημοτικὰ συμβούλια, ἵνα ἐντὸς 40 ἡμερῶν, ἤτοι μέχρι τῆς 6 Μαρτίου ἐ. ἔ., προτείνωσι δι' ἀναφορᾶς των πρὸς τὸν ἁρμόδιον νομάρχην πᾶσαν κατὰ τὴν κρίσιν των ἐπενεκτέαν εἰς τὸν πίνακα τοῦ οἰκείου νομοῦ μεταρρύθμισιν. Κατὰ τοὺς πίνακας τούτους, θὰ ἐκλεχθῶσι κατὰ νομὸν νομαρχιακοὶ σύμβουλοι ὡς ἑξῆς: Ἄρτης 12, Ζακύνθου 12, Κεφαλληνίας 13, Εὐβοίας 13, Τρικκάλων 15, Κερκύρας 15, Λακωνίας 15, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος 16, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας 17, Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας 18, Λαρίσσης 18, Μεσσηνίας 18, Κυκλάδων 19, Ἀρκαδίας 19, Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας 19 καὶ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος 19· ἐν ὅλῳ νομαρχιακοὶ σύμβουλοι 259, ἐπὶ ἀριθμοῦ ἐκλογέων 520, 856.

— Καθὰ τηλεγραφοῦσιν ἐξ Ἀμφίσσης ἐντὸς τοῦ Χανίου τῆς Γραβιᾶς, ὅπου γίνονται ἀνασκαφαὶ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἐκεῖ στηθησομένου μνημείου, ἀνεκαλύφθη ὁ τάφος τοῦ *σίμοχαροῦς* Χαλὴλ βέη, τοῦ ὀβελίσαντος ἰδίαις χερσὶ τὸν Ἀθανάσιον Διάκον, μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν «ἥρως Χαλὴλβέης, 21 Μαΐου 1821». Οἱ χωρικοὶ ἐργάται διεσκόρπισαν τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματά του εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Χαλὴλ εὗρε τὸν θάνατον κατὰ τὴν μάχην τῆς Γραβιᾶς.

— Ἀφίκετο ὁ τέως πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας κ. Κουρτοπάσσης ὅπως ἐπιδώσῃ τῷ Βασιλεῖ τὰ ἀνακλητήρια αὐτοῦ γράμματα καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ κ. Fè d' Ostiani.

— Ὁ σύλλογος «Παρνασσὸς» ἀπεφάσισεν ἰδίᾳ δαπάνῃ νὰ ἀνεγείρῃ ἐν τῇ θέσει «Μάτι» τῶν συνόρων μνημεῖον εἰς ἀνάμνησιν τῶν κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1886 γενομένων συμπλοκῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς πεσόντων.

— Ἡ Γαλλικὴ ἀποστολὴ ἐνετάλη νὰ ἐκπονήσῃ τὰ σχέδια καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῶν δαπανῶν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Πύργου εἰς Καλάμας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μεγαλόπολιν. Ἡ γραμμὴ αὕτη θὰ διέλθῃ δι' ὅλης τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου περιζωννύουσα αὐτήν.

— Ἡ νέα ἐργολαβία, ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἰσθμοῦ, ἔχει ὑπὸ μελέτην σύστημα ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ τῆς διώρυχος, χάρις εἰς τὸν ὁποῖον αἱ ἐργασίαι θὰ ἐξακολουθῶσι καὶ τὴν νύκτα. Πρὸς ἐκσκαφὴν ἐν τῇ διώρυχι ἀπολείπονται εἰσέτι 3,000,000 κυβικὰ μέτρα χώματος. Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1889, πιθανώτατα, θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀνέγερσις τοῦ τείχους, δι' οὗ θέλουσιν ἐπενδυθῆ ἔσωθεν αἱ παρειαὶ τῆς διώρυχος. Τὸ τεῖχος θὰ ἔχῃ ὕψος 11 μέτρων.

— Ἡ ἑταιρία τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου ἀπεφάσισε νὰ ἀνεγείρῃ λουτρῶνας εἰς Ἐλευσῖνα χάριν τῶν κατὰ τὸ θέρος λουομένων. Πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐπιβατῶν ἐν γένει ἡ ἑταιρία θέλει μετενέγκει τὸν ἐνταῦθα σταθμὸν εἰς τὴν πρὸ τοῦ ζυθοπωλείου τοῦ κ. Σ. Δεμερτζῆ πλατεῖαν, ἐνῷ συγχρόνως χάριν τῶν λουομένων ἡ γραμμὴ θὰ φθάνῃ μέχρι τῆς θαλάσσης. Εἰς τὸν πρὸ τῶν λουτρῶν χῶρον θὰ ἀνεγερθῶσι καφενεῖα, ξενοδοχεῖα, ἐξέδρα τῆς μουσικῆς καὶ ἐν γένει θὰ καθωραϊσθῇ διὰ δένδρων καὶ κηπαρίων ἅπας ἐκεῖνος ὁ χῶρος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐνδιαφερομένῳ. Ζητήσατε ἀντίτυπον τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος κανονισμοῦ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος, ἐν ᾧ θέλετε εὕρει πᾶσαν πληροφορίαν.—κ. Γ. Κ. Κέρκυραν Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Λ. Ε. Καβάλλαν. Συνεμορφώθημεν ἐν πᾶσιν, ὡς ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν ὑμῖν.—κ. Γ. Π. Πύργον. Ἐνεγράφητε. — *Συνδρομητῇ*. Ἡ δευτέρα αὕτη ἔκδοσις ἐπλουτίσθη διὰ πολλῶν προσθηκῶν, ἰδίως δὲ ὁ πέμπτος καὶ τελευταῖος τόμος τῆς Ἱστορίας, ἐν ᾧ ἐγένοντο πολλαὶ διασκευαί. Τιμὴ τοῦ ἔργου ὡρίσθη ἤδη ἀδέτου μὲν δραχ. 50, δεδεμένου δὲ δραχ. 70.—κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἐπειδὴ ἦτο ἤδη πληρωμένη ἡ συνδρομή σας παρὰ τοῦ κ. Σ. Β. τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας τὰς ἐκ δευτέρου σταλείσας δραχ. 12. Τὰ φυλλάδια Πινακοθήκης ἀπεστάλησαν.—κ. Ι. Χ. Πάτρας. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς νέους. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας.—*Ἀδαεῖ*. Συνήθως συνιστῶσι τὸν νεώτερον πρὸς τὸν πρεσβύτερον, τὸν κατώτερον πρὸς τὸν ἀνώτερον, τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ οὐδέποτε τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐκτὸς ἂν οὗτος κατέχῃ ὑψίστην περιωπὴν ἢ εἶνε κληρικός.—κ. Ν. Π. Πάτρας. Εἶχον ἤδη ἀποσταλῆ.—κ. Π. Π. Ναύπλιον. Σᾶς ἀπεστείλαμεν ἄλλην.—κ. Π. Α. Χίον. Ἐλήφθη παρὰ τῶν κ. Ἀδελ. Π. ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ φύλλα.—κ. Κ. Σ. Σ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἐπεστράφη, ὡς ἀκατάλληλον διὰ τὴν *Ἑστίαν*. Ἀλλ' ἀφοῦ τόσην ἔχετε στοργὴν πρὸς τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ λόγου, δι' ἐπιμελείας καὶ μελέτης θὰ εὐδοκιμήσητε. — κ. Α. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Σ. Π. Λ. Λέσβον. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ Ποιήματα. Τὰ Ἡμερολόγια Σκόκου ἐπεστράφησαν ἡμῖν, ἀπαγορευθείσης ὑπὸ τῆς λογοκρισίας τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐπικρατείᾳ. Συνδρομὴ ἐτησία *Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν* φρ. χρυσᾶ 8.—κ Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Κ. Τρίπολιν Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Π. Ν. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Τὸ μέγα Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τοῦ Larousse τιμᾶται 600 — 700 φράγκων. — κ. Α. Γ. Ν. Βῶλον. Ὁ ὑμέτερος ἀδελφὸς παρέλαβε πάντα ἐκ τοῦ γραφείου μας. — κ. Μ. Κ. Σύρον. Τὸ τελευταῖον μέρισμα ἦτο δραχ. 6. — κ. Χ'. Ἀκριβῶς τοῦτο εἶνε τὸ κάλλιστον συστατικὸν δι' αὐτόν. Ἄριστος τῶν ἰατρῶν εἶνε ἐκεῖνος εἰς ὃν προστρέχομεν ἀλλὰ δὲν εὑρίσκομεν εὐκαιροῦντα. — κυρίαν Ε. Π. Κωνσταντινούπολιν καὶ κκ. Ε. Δ. Δ. Φολέστι, Π. Κ. Ἄμφισσαν καὶ Ι. Ε. Σκόπελον. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Δ. Μ. Πάτρας. Ἐνεγράφη καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν ἡ ἀπόδειξις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Χ. Σύρον. Τὸ προτεινόμενον ἀδυνατοῦμεν νὰ δεχθῶμεν. Περὶ τῶν ἄλλων θ' ἀπαντήσωμεν προσεχῶς. — κ. Κ. Κ. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν. Ἀντίτιμον τῶν σημειουμένων φύλλων δραχ. 3,15. — *Δυσκόλῳ*. Αἱ καλῶς ὠργανωμέναι εὐφυΐαι γνωρίζουσι νὰ συνενῶσι τὴν βαθύτητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ πνεύματος τὴν ἐλαφρότητα.—Κυρίαν Αἰ Δ. Βῶλον, καὶ κκ.Γ. Δ. Φ. Ὕδραν, Σ. Λ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Ν. Δικελί, Ι. Δ. Σόφιαν καὶ Κ. Δ. Μ. Θεσσαλονίκην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κκ. Ι. Δ. Δ. Πράβιον καὶ Ι. Δ.Κ. Νέαν Φώκαιαν. Τὰ ζητούμενα τεύχη τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλησαν ὑμῖν ἐν καιρῷ. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἰδιαιτέρως ἀπαντῶμεν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Χ. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ·r ·,
λικὴν φροντίδα. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολι
μορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.— Κυρίαν Κ. ριοις ὁ «Πάτερ
Ἐλήφθησαν· ἀλλ' ἀπεστάλη μόνον τὸ *Ἀττικ*ου μυθιστορήμα-
κλοφορίας τοῦ ἑτέρου ἀπαγορευθείσης ὑπὸ τῆ- τῶν 100 παρα-
Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὸ ἀντίτιμ-
Δ. Μ. Κ. Πάτρας ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστων ἐπυρπολήθησαν ἐν
ζητηθέντα. Ἡ δ' ἀπόδειξις ἐντὸς ἑνὸς τέieiés καὶ τὸ τοῦ Ρίου
φύλλων σας.—*John*. Δὲν δύναταί τις νὰ ,αὐταῖς οὐδεὶς ἀπωλέ-
φρασίς σας εἶνε καθόλου ἀτυχής. Ἀλλὰ
λείπεται τῆς παρ' ἡμῶν δημοσιευθικῶν πανεπιστημίων ἀνέρχον-
καθαρευούσης προσδίδει αὐτῇ ἀκαμίς 26,945. Τούτων Θεολογίαν
effet τοῦ ποιηματίου καταστρέφετ769, Ἰατρικὴν 6650, Φιλοσο-
N' y toucpez-bas, 55.
ἐν τῇ γ' μὲν στροφῇ ἀποδίδετε διάος κατάλογος τῆς Πινακοθή-
Μὴ ἐγγίσῃς! ... κ' ἡ ζωή του

ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ

Φεῦ! ἐρράγη τὸ δοχεῖον!... μὴ ἐγγίσῃς! καὶ θὰ σπάσῃ.

Τὸ ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς φράσεως ἁβρὸν λογοπαίγνιον βλέπετε ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον! —*Μικύλῳ*. Εἰς ὑμᾶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐφάνητε εὐτυχέστερος τοῦ συναδέλφου σας, εἰς ὃν ἀπαντῶμεν ἀνωτέρω. Τὸ πρῶτον μέρος ἰδίως ἀπεδώσατε λίαν προσφυῶς, παρηκολουθήσατε δὲ πιστῶς τὸ γαλλικὸν κείμενον, ἀλλ' εἰς τὸ δεύτερον ἡ ἔμπνευσις σᾶς ἐγκατέλιπε. Πιστεύετε ὅτι οἱ στίχοι:

Παρόμοια πολλαῖς φοραῖς καὶ τὴν καρδιὰ ἀγγίζει
Τὸ χέρι π' ἀγαπᾷ κάνεις κ' ἐκεῖνο τὴν ραγίζει
ὕστερα μόνη ἡ καρδιὰ νὰ *σχίζετ'* ἀρχινάει

ἀποδίδουν τοὺς ἀμιμήτους στίχους τοῦ πρωτοτύπου; Ἡ εὐφυὴς ὑμῶν ἐπιστολὴ μᾶς δίδει τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ μόνος θὰ ἀναγνωρίσετε ὅτι ὁ κ. Λαφφὼν ἐφάνη εὐτυχέστερος. Ἀλλὰ τὸ μέλλον εἶνε ἰδικόν σας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Ἰανουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	457.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	460.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	524.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	470.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			507.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,120.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	198.56
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	16[illegible].50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	392.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.		32.70
	3μην.		32.50
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως		129.75
»	3μην.		128,75
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.85
Λίρα ὀθωμανική			29.30

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1223

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 580.—7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1888. Λεπτά 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 632

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ φίλοι τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θὰ μάθωσιν εὐφροσύνως ὅτι ὁ κ. Δημήτριος Βερναρδάκης, ἀναλαβὼν, ἐντολῇ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τὴν ἐν τῇ Ζωγραφείῳ Βιβλιοθήκῃ ἑρμηνείαν τῶν δραμάτων τοῦ Εὐριπίδου, ἐκδίδει προσεχῶς ὡς ἀπαρχὴν τοῦ μεγάλου ἔργου τὰς «Φοινίσσας.» Τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου καθιστᾷ πᾶσαν σύστασιν περιττήν. Ὁ Βερναρδάκης εἶνε συγχρόνως κράτιστος ἑλληνιστὴς καὶ λεπτότατος κριτικός, πᾶν δ' ὅτι συνέγραψε μέχρι τοῦδε φέρει τὰ γνωρίσματα ἐξόχου διανοίας. Ἡ ἔκδοσις τοῦ Εὐριπίδου ἔσται βεβαίως ἀξία τῆς φήμης του, πεπείσμεθα δ' ὅτι τὸ δημόσιον καὶ ὑλικῶς θὰ παράσχῃ προθυμοτάτην συνδρομὴν εἰς τὸν ἐπιφανῆ λόγιον, οὗ ἡ ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπομάκρυνσις εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ζημία ἀνεπανόρθωτος τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.

Ἡ Ἀγγελία ἔχει ὡς ἑξῆς·

Εὐριπίδου δράματα ἐξ ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας Δημητρίου Ν. Βερναρδάκη εἰς τόμους τέσσαρας.

Τόμος πρῶτος περιέχων *Φοινίσσας* μετ' ἐκτενῶν σημειώσεων καὶ προλεγομένων τοῦ ἐκδότου περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Εὐριπίδου, κτλ. Ὁ πρῶτος τόμος, δημοσιευθησόμενος μετ' ὀλίγον, καὶ συγκείμενος ἐκ 48—50 τυπογραφικῶν φύλλων ἀρίστου χάρτου, ἐκτετυπωμένος δὲ μεθ' ἁπάσης τῆς τυπογραφικῆς κομψότητος καὶ φιλοκαλίας ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς ΚΚ. Ἀδελφοῖς Περρῆ, τιμᾶται φράγκων 15, πληρωτέων ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ βιβλίου. Ἡ συνδρομὴ εἶνε ὑποχρεωτικὴ μόνον διὰ τὸν πρῶτον τόμον. Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται εἰς Μυτιλήνην πρὸς τὸν ἐκδότην Κύριον Δ. Ν. Βερναρδάκην.

—Ὁ κ. Ἀντώνιος Φάβαρος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Παταυΐῳ πανεπιστημίου, ἀνέλαβε τὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτου *Ἐθνικὴν ἔκδοσιν* (Edizione nazionale) ὅλων τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου Γαλιλαίου Ἤδη ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου ἤρξατο ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐξεδόθη δὲ καὶ τὸ πρῶτον τεῦχος ἐκ 58 σελίδων, περιλαμβάνον τὸ διάγραμμα τῆς ὅλης ἐκδόσεως. Ὁ κ. Φάβαρος ἀπέστειλεν ἀντίτυπον αὐτοῦ καὶ τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἔκδοσις αὕτη δὲν θέλει δοθῇ εἰς πώλησιν, ἀλλὰ γίνεται μόνον ὅπως προσενεχθῇ εἰς τὰς βιβλιοθήκας τοῦ Κόσμου καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν φίλων Κρατῶν.

— Ὁ κ. Σλῆμαν ζητήσας ἔλαβε παρὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν, ὅπως ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς πέριξ τοῦ σταθμοῦ Ῥαμλίου, ἵνα ἀνακαλύψῃ τὸν τάφον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

— Τὸ ἀρξάμενον ἔτος δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἔτος κομητῶν. Κατ' Ἀπρίλιον ἀναμένεται ἡ ἐμφάνισις τοῦ κομήτου τοῦ Enke, κατ' Αὔγουστον δὲ τοῦ κομήτου τοῦ Fay, πιθανῶς δὲ καὶ τοῦ Tempel.

— Ἐν Παρισίοις ὀργανίζεται ἔκθεσις περίεργος, ἥτις θὰ περιλάβῃ ὅ,τι σχετίζεται πρὸς τὰς σωσιβίους ἐφευρέσεις, τὰς κατὰ παντὸς στοιχείου ἐπινοηθείσας.

— Ἑκατοντάκις ἤδη παρεστάθη ἐν Παρισίοις ὁ «Πάτερ Κωνστάντιος», τὸ δρᾶμα τὸ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Λουδοβίκου Ἀλεβῦ ἐξαχθέν. Ἐκ τῶν 100 παραστάσεων εἰσεπράχθησαν 502,000 φράγκα.

— Ἐντὸς διαστήματος δύο ἑβδομάδων ἐπυρπολήθησαν ἐν Μαδρίτῃ δύο θέατρα, τὸ θέατρον τῶν Variétés καὶ τὸ τοῦ Ρίου-Τίντο. Εὐτυχῶς ἐν ταῖς πυρκαϊαῖς ταύταις οὐδεὶς ἀπωλέσθη ἄνθρωπος.

— Οἱ φοιτηταὶ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων ἀνέρχονται κατὰ τὸ τρέχον ἑξάμηνον εἰς 26,945. Τούτων Θεολογίαν σπουδάζουσι 5791, Νομικὴν 5769, Ἰατρικὴν 6650, Φιλοσοφίας διαφόρους κλάδους δὲ 8735.

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως νεώτατος κατάλογος τῆς Πινακοθή-

κης τῆς Δρέσδης. Περιλαμβάνει δ' οὗτος 2391 ἀριθμοὺς ἐλαιογραφιῶν, 185 χρωστηρογραφιῶν (pastels) καὶ 201 μινυθογραφιῶν. Ὡς γνωστόν, ἡ Πινακοθήκη τῆς Δρέσδης εἶνε ἡ πλουσιωτάτη τῶν τῆς Γερμανίας.

—Ἐν Γερμανίᾳ ἐξεδόθησαν ἐν ὅλῳ κατὰ τὸ 1887 16,253 βιβλία, ἤτοι 281 πλείονα ἢ κατὰ τὸ 1886. Καθ' ὕλην δὲ παιδαγωγικὰ 2063, θεολογικὰ 1456, ἐλαφρᾶς φιλολογίας 1402, νομικά, στατιστικὰ κλπ. 1369, ἰατρικὰ 1082, χημείας, φυσικῆς, φαρμακολογίας 867, ἡμερολόγια, δημώδη βιβλία 757, ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας 725, ἱστορικά, βιογραφικά, ἀπομνημονεύματα 722, καλῶν τεχνῶν καὶ στενογραφίας 648, φιλολογικὰ 585, οἰκιακῆς καὶ ἀγροτικῆς οἰκονομίας, κηπουρικῆς 452, βιβλιογραφικὰ καὶ κριτικὰ 433, χάρται 415, πολεμικῆς τέχνης 389, διάφορα βιβλία 389, γεωγραφικὰ καὶ περιηγήσεις 370.

Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπέναντι τοῦ Μουσείου, ἀνευρέθησαν δύο κεφαλαὶ ἀρχαϊκῆς τέχνης, μεγέθους ἡμίσεος τοῦ φυσικοῦ, ἡ μὲν ἐκ μαρμάρου, ἡ δὲ ἐκ πηλοῦ. Πρὸς τούτοις εὑρέθη μαρμάρινον ἀνάγλυφον, εἰκονίζον περιεργοτάτην μορφήν, ἔχουσαν σχῆμα ξοάνου, κρατοῦσαν ἐν τῇ δεξιᾷ φόρμιγγα καὶ φέρουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον. Τὸ εὕρημα τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν περιεργοτάτων ἐν τῇ Ἀκροπόλει γενομένων.

— Ἐκ τῷ χωρίῳ Βαρβάσαινα τῆς Ἠλείας ἀνευρέθη λίθινον σύμπλεγμα, παριστῶν λέαιναν μεγέθους φυσικοῦ, σπαράσσουσαν κριόν, ἔργον καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης. Διετάχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ὁ ἔφορος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιοτήτων νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐξετάσῃ διὰ σκαφῆς τὸ μέρος, ἔνθα εὑρέθη τὸ σύμπλεγμα τοῦτο.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐποιήσατο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἔναρξιν τοῦ μαθήματος αὐτοῦ, ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἀκροατηρίου, ὁ νέος ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Θ. Σοφούλης. Ἀντικείμενον τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ κ. Σοφούλης τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν ἐπὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλολογίας. Ἀρξάμενος ἀπὸ συντόμου ἐξιστορήσεως τῆς μεγάλης πνευματικῆς κινήσεως τῆς ἐπελθούσης ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος διὰ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν περὶ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν σπουδῶν καὶ τῆς ἐντεῦθεν προελθούσης πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαίας τέχνης τάσεως, παρηκολούθησε τὰς διαφόρους περιόδους τῶν περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν σπουδῶν ἐν ταῖς διαφόροις χώραις τῆς Εὐρώπης, ἐξάρας ἰδίως τὴν ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος διὰ τοῦ Γερμανοῦ Winckelman ἀρξαμένην τελειοτέραν καὶ συστηματικωτέραν σπουδὴν τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ τὴν μεγάλην ροπὴν ἣν ἤσκησεν ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἐπὶ τὴν γερμανικὴν ποίησιν καὶ φιλολογίαν καὶ τὴν καθόλου σπουδὴν τῶν κλασικῶν γραμμάτων. Τελευτῶν δὲ τὸν λόγον ἐξέφρασε τὴν εὐχήν, ἵνα καὶ παρ' ἡμῖν ἡ περὶ τὴν Ἀρχαιολογίαν σπουδὴ καὶ μελέτη δεόντως προαγομένη ἐμφυσήσῃ νέαν ζωὴν καὶ δύναμιν πνευματικὴν εἰς τὴν ἡμετέραν φιλολογίαν καὶ τὰς φιλολογικὰς μελέτας.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἐτησία γενικὴ συνέλευσις τῶν ἑταίρων τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, καθ' ἣν ὁ προεδρεύων κ. Σ. Λάμπρος ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεπραγμένα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς τὴν Ἐθνολογικὴν Ἑταιρίαν ἐγένοντο 28 δωρήματα ἱστορικῆς ἀξίας, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ της ἀρχαίων ἐγγράφων ἀνῆλθεν ἀπὸ 2,500 εἰς 6,843. Κατόπιν προέβη ἡ συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου διοικητικοῦ συμβουλίου, ἐξελέγησαν δέ, πρόεδρος ὁ κ. Ι. Τυπάλδος Κοζάκης, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Ι. Μπότασης, γραμματεὺς ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ταμίας ὁ κ. Σ. Λάμπρος, ἔφορος τοῦ Μουσείου ὁ κ. Θ. Φιλαδελφεὺς καὶ σύμβουλοι οἱ κκ. Ι. Σακελλίων, Σπ. Σακελλαρόπουλος, Κ. Γραμματικόπουλος, Δ. Βορὲς καὶ Ν. Ἀποστολίδης.

— Ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἐφημερίδος* ἀνέλαβεν ὁ κ. Ἀριστείδης Ρούκης, δι' ἐπιμεμελημένης διευθύνσεως ὑποσχόμενος ὅτι θὰ τηρήσῃ ταύτην εἰς τὴν πρωτεύουσαν θέσιν, ἣν κατέχει παρὰ τῇ ἀθηναϊκῇ δημοσιογραφίᾳ.

— Ἀφίκοντο ἐκ Ρώμης οἱ κκ. Παῦλος Jamot καὶ Βίκτωρ Bérard, οἱ δύο νέοι ἑταῖροι τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς. Διὰ τῆς ἀφίξεως τῶν δύο νέων γάλλων λογίων συμπληροῦται ὁ κανονικὸς ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς.

— Ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ἐν Παρισίοις κ. Αἰμίλιον Λεγράνδ, τὸν γνωστὸν πολυμαθέστατον ἑλληνιστήν.

— Ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς κ. Παπαηλιοπούλου, τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κ. Γκοττλὰν καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοσίων ἔργων κ. Σούλη συνῆλθεν ἐν τῇ Νομαρχίᾳ, καὶ συνεσκέφθη περὶ τῶν ἐπενεκτέων μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ ἀνεγειρομένῳ θεάτρῳ, ὡς καὶ περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τοῦ δι' ἠλεκτρισμοῦ φωτισμοῦ τοῦ θεάτρου, ὃν ὁ μεγαλόδωρος συμπολίτης ἡμῶν κ. Συγγρὸς, καθὰ ἀνεκοίνωσε, ἰδίαις δαπάναις θὰ παράσχῃ εἰς αὐτό. Ἤδη παρηγγέλθησαν εἰς Γερμανίαν τὰ κατάλληλα ἠλεκτρικὰ μηχανήματα.

— Κατ' ἐπίσημον στατιστικήν, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ γραφείου τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνάρξεως τῶν ἐν αὐτῷ μαθημάτων, ἤτοι ἀπὸ τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1837, μέχρι τέλους τοῦ 1887, ἐνεγράφησαν ἐν ὅλῳ ἐν τῷ μητρῴῳ φοιτηταὶ 14,167. Ἐκ τούτων 1550 ἐγένοντο διδάκτορες τῆς νομικῆς, 683 δὲ προλύται, 2,330 διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς, 246 διδάκτορες τῆς φιλοσοφικῆς, περιλαμβανούσης τὸ φιλολογικόν, μαθηματικὸν καὶ φυσικὸν τμῆμα, καὶ 105 τελειοδίδακτοι, 66 προλύται τῆς θεολογικῆς, 6 τοιοῦτοι ἐπὶ τιμῇ καὶ 21 τελειοδίδακτοι, φαρμακοποιοὶ δὲ 318.

— Ἐξεδόθη τὸ ϛ'. τομίδιον «τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης» περιέχον «Περίληψιν Ἱστορίας τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας» ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ῥαγκαβῆ. Ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ μακρὸν ἀποδημῶν ἐξ Ἑλλάδος δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενομένην φιλολογικὴν ἐργασίαν. Οὐχ' ἧττον ἐν τῷ βιβλίῳ ὑπάρχουσιν ὡραῖαι σελίδες ἐνθυμίζουσαι τὸν δεξιὸν κάλαμον, ὅστις ἔγραψε τόσα γλαφυρὰ καὶ χαριέστατα ἔργα, τὸ δ' ἔργον πρῶτον ὂν τοῦ εἴδους του ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν, ἀποτελεῖ συνοπτικὴν ὅπως δήποτε εἰκόνα τῆς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, καὶ εἶνε ἀξιανάγνωστον διὰ τὸ πρῶτον ἰδίως μέρος αὐτοῦ.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ ἐκδότου Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθη τὸ 23ον τεῦχος τοῦ Corpus Juris Civilis ὑπὸ Η. Διακοπούλου. — Περιέχει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ περὶ *χρησιδανείου* (commodatum) καὶ *ἐνεχύρου* (pignus). Τὸ προσεχὲς τεῦχος θέλει περιέχει *τὰς Νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ*. Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχ. 1.

— Ἐξεδόθη τὸ 3ον τεῦχος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Π. Δ. Σακκελαρίου ἐκδιδομένης «Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ», περιέχον τὰ ποιήματα τοῦ Ἰωάννου Βηλαρᾶ. Ἕκαστον τεῦχος τῆς «Βιβλιοθήκης,» τιμᾶται λεπτ. 50.

Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ὁρίζεται εἰς φράγ. 1.50, ἡ δὲ ἀποστολὴ αὐτῶν θὰ γίνηται καθ' ἑβδομάδα, ἀρχομένη ἀπὸ σήμερον.

Ὁ συνδρομητὴς προκαταβάλλει τὴν ἀξίαν πέντε τευχῶν ἤτοι φρ. 7.50 καὶ πληρόνει τὰ τεύχη πρὸς 1.50, ἐφ' ὅσον ἐκδίδονται. Ἡ προκαταβολὴ φρ. 7.50 εἶνε τὸ ἀντίτιμον τῶν τελευταίων 5 τευχῶν τοῦ ἔργου, τὰ ὁποῖα θὰ δοθῶσι τῷ συνδρομητῇ ἄνευ ἄλλης πληρωμῆς.

Γίνονται δεκταὶ καὶ προπληρωμαὶ ὅλου τοῦ ἔργου ἐν Ἀθήναις μὲ φρ. 32. Οἱ δὲ ἐν ταῖς *ἐπαρχίαις* καὶ τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταὶ *ὑποχρεοῦνται* νὰ προκαταβάλωσιν ὅλον τὸ τίμημα φρ. 35, συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, καὶ ἀποστέλλονται εἰς τούτους τὰ φυλλάδια ἀνὰ πέντε, ἵνα μὴ ὑφίστανται τὰ φύλλα βλάβην, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου σχήματος τοῦ ἔργου.

Διὰ τὸ *ἐξωτερικὸν* αἱ τιμαὶ ἐννοοῦνται *εἰς χρυσὸν* καθ' ὅρον ἀπαραίτητον.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας.»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Essai d' interprétation de l' inscription préhellénique de l' île de Lémnos, par le Dr B. Apostolidès. Alexandrie d' Egypte. 1887. Τόμ. ἐκ σελ. 54.

Ἀζανιάς, ἤτοι ἀρχαιολογικὴ πραγματεία περὶ πασῶν τῶν ἀρχαίων πόλεων τῆς ἀρκαδικῆς Ἀζανίδος μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς καὶ ἱστορικαὶ περιπέτειαι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὑπὸ Γεωρ. Παπανδρέου δ. φ. Ἐν Πύργῳ 1886. Τόμ. εἰς 12ον ἐκ σελ. 110. Τιμᾶται δρ. 2,50.

Β. Ἀποστολίδου, Ὁμήρου Ἰλιάδος ἑξάμετρος ἁπλοελληνικὴ μετάφρασις, πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ τῶν παρθεναγωγείων. Τεῦχος Α' (Α-Δ.) Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1888. Τόμ. εἰς 12ον ἐκ σελ. 107. Τιμᾶται δρ. 3,50.

Τὸ ἔργον ὅπερ ἐπεχείρησεν ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λόγιος κ. Β. Ἀποστολίδης, τῆς μεταφράσεως τῆς *Ἰλιάδος* εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν, δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἁπλουστέρων. Ὑπὸ πολλῶν ἤδη ἐπεχειρήθη τοῦτο, τὸ ἔργον δὲ πάντοτε παρέμεινεν ἀτελές. Τοσαῦται εἶνε αἱ δυσχέρειαι, αἱ παρομαρτοῦσαι αὐτῷ. Οὐχ ἧττον ἡ φιλότιμος ἔφεσις τοῦ λογίου μεταφραστοῦ, ὅπως καταστήσῃ τὰ ἀθάνατα ἔπη τοῦ Ὁμήρου κοινὸν κτῆμα, καθιστᾷ τὸ ἔργον ἄξιον ἐπαίνων καὶ ἐνθαρρύνσεως, εὐχόμεθα δὲ νὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ αὐτὸ αἰσίως εἰς πέρας, εὐτυχέστερος ἀναδεικνύμενος τῶν προεπιχειρησάντων αὐτό.

Παιδαγωγικὴ Βιβλιοθήκη: Οἱ Ἕλληνες παιδαγωγοὶ μετενηνεγμένοι εἰς τὴν γραφομένην νεοελληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Μ. Ι. Βρατσάνου. Τόμος Πρῶτος. Τεῦχος Α'. Ξενοφῶντος ἢ Κύρου Παιδεία. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τομίδιον εἰς 16ον ἐκ σελ. 96. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ἀναμνήσεις φιλολογικαὶ ὑπὸ Τηλεμ. Ἀναστασιάδου. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τόμος ἐκ σελ. 48. Τιμᾶται δραχμῆς.

Τὰ θύματα τῆς δικαστικῆς πλάνης ὑπὸ Σ. Κ. Βρυάκου. Ἐν Κερκύρᾳ 1888. Τομίδιον ἐκ σελ. 77.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 5 Φεβρουαρίου

Ὁ τέως πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας κ. Κουρτοπάσσης παρέστη πρὸ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπίδωκε τὰ ἀνακλητήρια αὐτοῦ γράμματα. Συγχρόνως καὶ ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας κ. Φεδοστιάνης, ἐπέδωκε τῷ Βασιλεῖ τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ γράμματα.

— Ἡ Πανελλήνιος ἀτμοπλοϊκὴ γραμμὴ ἀνέλαβε νὰ ἐκτελῇ δὶς τῆς ἑβδομάδος τὴν μεταξὺ Πατρῶν καὶ Βρενδησίου κατ' εὐθεῖαν συγκοινωνίαν.

— Ἡ σχηματισθεῖσα ναυτικὴ τῶν γυμνασίων μοῖρα θέλει διαιρεθῇ εἰς σχολὰς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἤτοι εἰς σχολὴν πηδαλιούχων, πυροβολητῶν, καὶ λοιπῶν, εἰς ἣν θὰ καταταχθῶσιν οἱ νεοσύλλεκτοι ἐργάται θαλάσσης καὶ μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν πάντες οὗτοι θὰ ὑποστῶσιν ἐνώπιον ἐπιτροπῆς δοκιμασίαν, καθ' ἣν εἰς τοὺς πρωτεύσοντας θέλουσι δοθῆ ἀνάλογα βραβεῖα.

— Ἀπὸ 1 Μαρτίου ἡ λειτουργία τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰ ἑξῆς ταχυδρομικὰ γραφεῖα: Καλαβρύτων, Κυπαρισσίας, Μολάων, Ἀρεοπόλεως, Πύλου, Πύργου, Αἰγίου, Ἄργους, Μεσσήνης, Γυθείου, Λεωνιδίου, Ἀνδριτσαίνης, Δημητσάνης, Μεγαλοπόλεως, Κορίνθου, Κύμης, Ἄνδρου, Κέας, Τήνου, Νάξου, Μήλου, Θήρας, Ξηροχωρίου, Σκοπέλου, Καρδίτσης, Ἀγυιᾶς, Τυρνάβου, Καλαμπάκας, Ἀγνάντων, Ἁλμυροῦ, Φαρσάλων, Καρπενησίου, Ἀγρινίου, Βονίτσης, Κραβασαρᾶ, Λευκάδος, Ναυπάκτου, Ἀμφίσσης, Λιδωρικίου, Ἀταλάντης, Θηβῶν, Μεγάρων, Ἰθάκης, Κυθήρων, Παξῶν, Αἰγίνης, Ὕδρας καὶ Σπετσῶν. Ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου δὲ ἤρξατο ἡ ἔκδοσις καὶ πληρωμὴ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν καὶ ἐν τοῖς γραφείοις Λαρίσσης, Τρικκάλων, Μεσολογγίου, Ἄρτης, Χαλκίδος καὶ Ἀργοστολίου.

— Ἐπερατώθη ἡ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς κ. Γκοττλὰν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν μηχανικῶν κ.κ. Σωβὶν καὶ Μερσιὲ μελέτη τῆς ἀπὸ Μύλων εἰς Καλάμας διὰ Τριπόλεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ νῦν ἤρξατο ἡ ἐργασία τοῦ καταρτισμοῦ τῶν σχεδιογραφημάτων καὶ τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως. Τὸ ἀπὸ Μύλων εἰς Τρίπολιν τμῆμα τοῦ σιδηροδρόμου τούτου ἐχαράχθη, ἤδη δὲ ἤρξατο καὶ ἡ χάραξις τοῦ ἀπὸ Καλαμῶν εἰς Μελιγαλᾶ.

— Τὸ συστὰν ἐνταῦθα Κομιτάτον πρὸς ἀναζωπύρησιν τῶν ἑορτῶν τῶν Ἀπόκρεων συνέλεξε μέχρι τοῦδε 6,000 δραχμῶν.

— Ὁ ἐξ ὅλων τῶν λιμένων τοῦ κράτους ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος μέχρι τέλους Δεκεμβρίου π. ἔ. ἀνῆλθε εἰς λίτρας ἐνετικὰς καθαρὰς 223,000,000, ὑπολείπονται δὲ ἔτι πρὸς ἐξαγωγήν, κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμούς, 42,000,000, ὥστε ἡ ὅλη παραγωγὴ τοῦ παρελθόντος ἔτους θέλει ἀνέλθει εἰς 265,000,000 λίτρας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Π. Η. Η. Ταγανρόγ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν πρὸς τὴν «Ἑστίαν», εὐμένειαν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Γ. Κ. Πάτρας. Παρεδόθησαν καὶ οἱ 5 τόμοι συμπληρωθέντες τῷ κ. Γ. Η. Κ. κατὰ τὴν ὑμετέραν παραγγελίαν.—κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν, ἐξετελέσθη δὲ καὶ ἡ ἄλλη παραγγελία σας, ὡς ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.—*Εὐθ.* Κωνσταντινούπολιν. Μάλιστα, καὶ διὰ τοῦ προσεχοῦς φύλλου.—*Ἀθηναίῳ*. Εἰς τὸ Α' νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἶνε ἱδρυμένον τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀνδρούτσου. Τὸ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα, ἔργον, νομίζομεν, τοῦ ἀοιδίμου Γ. Παράσχου εἶνε τὸ ἑξῆς.

Τὸν στρατάρχην Ὀδυσσέα μετὰ χρόνους χαιρετᾶτε.
Ἐδῶ κεῖται τοῦ Ἀνδρούτσου ὁ περίβλεπτος υἱός.
Κατεβὰς ἐκ τοῦ σταυροῦ του ὕπνον μάρτυρος κοιμᾶται
Καὶ πικρᾶς ἀχαριστίας εἶν' ὁ τάφος του ναός.
Τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους κατ' ἀρχὰς εὐαγγελίζων
Μ' ἑκατὸν Ἑλλήνων παῖδας νίκης ἔστησε χορόν,
Καὶ εἰς τῆς Γραβιᾶς τὸ χάνι τὸν Βρυόνην θρυμματίζων,
Τοῦ χοροῦ ἐκείνου ἴχνη Τούρκων ἄφησε σωρόν.
Τριπλῆν ἄνοιγεν ὁ Τοῦρκος καὶ μᾶς ἔπνιγεν ἀγκάλην
Εἰς τὰς Στερεὰς τὰς δύο κ' εἰς τοῦ Πέλοπος τὴν γῆν.
Πλὴν αὐτὸς κτυπᾷ τὴν μίαν, ἀπωθεῖ μακρὰν τὴν ἄλλην,
Καὶ τῆς τρίτης εὐκολύνει τὸν λοιμὸν καὶ τὴν σφαγήν.
Μὲ συντετριμμένα μέλη ὁ στρατάρχης τώρα κεῖται·
Δὲν τὸν ἔφαγε πυρῖτις, δὲν τὸν ἔρριψε πληγή.
Μεταξὺ τοῦ Παρθενῶνος ἡ ἀγχόνη του κινεῖται,
Καὶ ἀπὸ τὸ μνῆμα τώρα τοὺς φονεῖς του εὐλογεῖ.

κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἀπεστάλησαν πάντα, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν. Τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας.—κ. Π. Φ. 40 Ἐκκλησιαῖς. Ἀπεστάλη τό τε ζητηθὲν σύγγραμμα καὶ νέα σειρά. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Η. Κ. Σῦρον. Οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἔχει μεταφρασθῆ ἑλληνιστί.—*Ἐπαρχιώτῃ*. Σῦρον. Κατὰ τὸ 18

ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ ἡ γενικὴ ἐξέτασις καὶ παραδοχὴ τῶν ἐκθεμάτων ἐνεργεῖται παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Αὕτη δύναται: νὰ ἀποβάλῃ ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τὰ προϊόντα, ἅτινα ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς ὄψεως αὐτῶν ἤθελον θεωρηθῆ ἐπικίνδυνα ἢ μὴ συνάδοντα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκθέσεως.—κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Αἱ παραγγελίαι σας ἐξετελέσθησαν, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας». —Κυρίᾳ Υ.Μ. Γενεύην, καὶ κκ. Ι. Δ.Χ. Αἴγιον, Γ.Σ.Δ. Πάτρας καὶ Δ.Δ. Μεσολόγγιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν, ἀποστείλαντες καὶ τὰ ζητηθέντα.—κ. Ε. Δ. Φολέστι. Ἐνεγράφητε. Συνδρομὴ ἐτησία τοῦ «Ῥωμηοῦ» φρ. 15.—*Αὐτόπτῃ*. Ἡ ἕξις εἶνε μεγάλη διδάσκαλος. Μόνον οἱ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας εὐγενεῖς εἶνε ἀληθῶς εὐγενεῖς. Ἡ φιλοφροσύνη ὁμοιάζει πρὸς τὸ κλειδοκύμβαλον· ἂν δὲν διδαχθῇ τις αὐτὸ μικρός, οὐδέποτε θὰ ἐκμάθῃ νὰ μουσουργῇ.— κ. Π. Ρ. Σορόκαν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Τὸ περίσσευμα Φρ. 5,50 τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—κ. Σ. Κ. Γ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλόφρονα ὑποστήριξιν. Ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα πάντα, ἰδιαιτέρως δὲ αἱ ἀποδείξεις.—Σεβ. ἀρχ. Ι. Μ. Γενεύην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα καὶ ἀπάντησιν εἰς τὴν ὑμετέραν ἐπιστολὴν λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. *Ἡρακλείτῳ*. Ὅ,τι δὲν τολμᾷ ἡ ἀδυναμία καλεῖ χίμαιραν.—κ. Γ. Π. Γεράκι. Ἐλήφθησαν καὶ ἐπληρώθησαν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὰ «Ἐκλ. Μυθ.», ἀπεστάλη δ' ὑμῖν τὸ ζητηθὲν βιβλίον. Ἀντίτιμον τοῦ Λεξικοῦ δεδεμένου δραχ. 60, ἀδέτου δραχ. 48. Ταχυδρομικῶς δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποσταλῇ, διότι τὸ βάρος του ὑπερβαίνει τὸ ὡρισμένον διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα. — κ. Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφη ὁ κ. Γ. Ι. Β., ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κ. Ν. Καὶ βέβαια, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ συμφωνήσωμεν; Ὅταν δύο ὁδοιπόροι, ὧν ὁ μὲν ἔρχεται ἐκ τοῦ πόλου, ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ συναντηθῶσιν ἐν εὐκράτῳ ζώνῃ ὁ ἐκ τοῦ ψύχους ἐρχόμενος θὰ εὕρῃ ταύτην θερμήν, ὁ δ' ἐκ τῆς θερμότητος ψυχράν. Καὶ ἐκεῖ μὲν δύναται νὰ κρίνῃ τὸ ζήτημα τὸ θερμόμετρον. Ἀλλὰ ποῖον θερμόμετρον δύναται νὰ λύσῃ τὴν ἰδικήν μας διαφοράν! — κ. Α. Δ. Κ. Πύργον. Παρακαλεῖσθε νὰ ὁρίσητε ἂν οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ εἶνε τοῦ Δελτίου ἢ τῆς «Ἑστίας» πρὸς ἀποφυγὴν ματαιοπονίας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

5 Φεβρουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	454.½
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	454.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	525.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	471.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	91.½
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			514.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,135.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	141.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	156.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	394.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.		32.70
	3μην.		32.50
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως		129.25
»	3μην.		122.75
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.67
Λίρα ὀθωμανικὴ			29.15

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1231

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 581.—14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1888. Λεπτά 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 633

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Νέα εἰκὼν τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ τὸ 1881 ὁ κ. Ρεϊνὰχ ἠγόρασεν ἐν Σμύρνῃ μαρμαρίνην κεφαλὴν ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀποκειμένην τώρα ἐν τῷ Λούβρῳ, ἥτις ὁμοιάζει πολὺ πρός τινα προτομὴν τῆς συλλογῆς Castellani, νῦν ἐν Βερολίνῳ, ἔχουσαν ἐπιγραφὴν *Πλάτων*. Εἶνε λοιπὸν καὶ ἡ ἐν Σμύρνῃ ἀγορασθεῖσα εἰκὼν τοῦ φιλοσόφου. Καὶ εὑρίσκονται μὲν καὶ ἄλλα ἀντίτυπα εἰς διαφόρους συλλογάς, ἀλλ' ἐκείνη εἶνε ἡ μόνη ἀνευρεθεῖσα ἐν χώρᾳ ἑλληνικῇ καὶ ἡ μάλιστα συμφωνοῦσα πρὸς ὅσα οἱ συγγραφεῖς παραδίδουσι περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Πλάτωνος καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ εὕρους μετώπου του. Ὅθεν πιθανὸν εἶνε ὅτι ἡ ἐν τῷ Λούβρῳ μαρμαρίνη κεφαλὴ ἀποδίδει πασῶν τῶν ἄλλων πιστότατα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ μεγάλου φιλοσόφου.

— Τὰ πολύτιμα ἐν Περγάμῳ εὑρήματα, δι' ὧν ἐπλουτίσθη τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου, καὶ τὰ ἐν γένει ἀποτελέσματα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων γενομένων ἀνασκαφῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, παρώρμησαν πολλοὺς φιλαρχαίους ἐν Βερολίνῳ νὰ συστήσωσιν ἴδιον σύλλογον, ὑπὸ τὸ ὄνομα Κομιτᾶτον τῆς Ἀνατολῆς (Orient-Comité.) Τοῦ συλλόγου τούτου σκοπὸς εἶνε ἡ ἀνασκαφὴ δι' ἐράνου τῶν ἑταίρων ἐν τοῖς ἐρειπίοις ἀρχαίων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὁ πλουτισμὸς γερμανικῶν μουσείων διὰ τῶν εὑρημάτων. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε καταβληθεισῶν συνδρομῶν συνήχθη ποσὸν ἱκανὸν πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν εἴς μέρος τι, ὅπερ τηρεῖται μυστικὸν ὑπὸ τῶν ἑταίρων, καὶ ἐξ οὗ προσδοκῶσι νὰ ἀποκομίσωσι πλουσιωτάτην λείαν. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ γείνωσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καρόλου Χούμανν, τοῦ πρώτου ἀνακαλύψαντος τὴν ἀρχαίαν Πέργαμον καὶ ἀνευρόντος τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς αὐτῆς.

— Ὁ κ. Σχλῆμαν εὑρισκόμενος ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐνεργεῖ ἀνασκαφὰς πρὸς τὸ μέρος τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου Ραμλίου, παρὰ τὴν θάλασσαν, πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀνακτόρου τῆς Κλεοπάτρας. Τὸ μέρος ἐν ᾧ γίνονται αἱ ἀνασκαφαὶ εἶνε ἐκεῖνο, ἔνθα ὑψοῦτο ὁ πρὸ τινων ἐτῶν εἰς Ἀγγλίαν ἀποσταλεὶς ὀβελίσκος. Ἤδη κατὰ τὴν σκαφὴν ἀνεκαλύφθησαν τρεῖς βαθμίδες, ἃς ὁ κ. Σχλῆμαν θεωρεῖ ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ ἀνάκτορον, προτίθεται δὲ νὰ προχωρήσῃ ἀνασκάπτων μέχρι βάθους 14 μέτρων, ἀλλ' ὡς λέγει οἱ Αἰγύπτιοι Θεοὶ ἀνθίστανται εἰς τὰς ἀνασκαφάς, διότι ἕνεκα τῶν βροχῶν οἱ ἐργάται ἀναγκάζονται συχνὰ νὰ διακόπτωσι τὰς ἐργασίας των.

— Τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου ἐκδίδωσι προσεχῶς «Περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων νομισμάτων», τῶν ἐν ταῖς συλλογαῖς αὐτοῦ περιλαμβανομένων. Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει, ἐκτὸς τοῦ μακροῦ κειμένου, 8 φωτοτυπίας καὶ 63 ζιγκογραφίας. Τοῦτον θὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἕτεροι τόμοι ἐτησίως ἐκδιδόμενοι.

—Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατοστῆς ἀμφιετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σοπεγχάουερ, ἤτοι τῇ 22 Φεβρουαρίου (ν.) 1888, ὁ ἐν Λειψίᾳ διάσημος ἐκδότης Βροκχάους ἐκδίδωσι νέαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ ἀπαισιοδοξοτάτου τῶν φιλοσόφων. Ἔτι δέ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Edita und inedita Schopenhaueriana» πλήρη βιβλιογραφίαν περὶ Σοπεγχάουερ, συλλογὴν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, ἀντίγραφα καὶ εἰκόνα τοῦ φιλοσόφου. Συγγραφεὺς τοῦ τελευταίου τούτου βιβλίου εἶνε ὁ ἐν Ἄτῃ πρόξενος τῆς Γερμανίας Ed. Grisebach.

—Τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Γαριβάλδη, τῶν ἰταλιστὶ ἐκδοθέντων ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Le mie Memorie», ἐκδίδονται νῦν συγχρόνως μεταφράσεις τρεῖς, γαλλική, ἀγγλικὴ καὶ γερμανική.

— Ἡ σύζυγος τοῦ γνωστοῦ μυθιστοριογράφου Ἕκτορος Μαλὸ ἐξέδωκε τὸ πρῶτον αὐτῆς φιλολογικὸν ἔργον, μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐρωτικὴ τρέλλα».

—Τὸ γερμανικὸν μελόδραμα οὐδόλως ηὐδοκίμησεν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἡ διεύθυνσις ἐζημιώθη κατὰ τὴν χειμερινὴν ταύτην περίοδον 50 χιλ. δολλαρίων.

— Ὁ *Ὀθέλλος* τοῦ Βέρδη ἀνεβιβάσθη καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ θεάτρου κινήσας τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ κοινοῦ.

— Πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ πυρποληθέντος «Κωμικοῦ Μελοδράματος» τῶν Παρισίων ἐψήφισεν ἡ γαλλικὴ βουλὴ 3 ½ ἑκατομμύρια φράγκων. Τὸ θέατρον ἱδρυθήσεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἐφ' ἧς ἔκειτο καὶ τὸ παλαιόν.

—Νέον μελοδραματικὸν θέατρον ἱδρυθήσεται ἐν Λονδίνῳ, ἐν ᾧ θὰ παρίστανται ἀποκλειστικῶς μικρὰ καὶ ἐλαφρὰ μελοδράματα. Πρὸς οἰκοδομὴν αὐτοῦ θὰ δαπανηθῶσι 50 χιλιάδες λιρῶν στερλινῶν.

—Ἐν Leyden ἤρξατο ἐκδιδόμενον νέον γερμανικὸν περιοδικὸν μετ' εἰκόνων ὑπὸ τὸν τίτλον «Διεθνὲς ἀρχεῖον Ἐθνογραφίας.»

— Εἰς τὸν ἐν Παρισίοις κῆπον τοῦ Λουξεμβούργου ἀνεστηλώθη ἐσχάτως ἄγαλμα τοῦ Φειδίου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ γλύπτου Aimé Millet. Ὁ μέγας γλύπτης παρίσταται ὄρθιος, στηριζόμενος ἐπὶ στήλης, ἐφ' ἧς ἵσταται ἀγαλμάτιον τῆς Ἀθηνᾶς. Εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, δι' ἧς περιβάλλει τὴν στήλην, κρατεῖ τὴν σμίλην, εἰς τὴν ἀριστερὰν δὲ τὴν σφῦραν.

— Ἡ ἐν Τουρίνῳ Βασιλικὴ Ἀκαδημία ἀπένειμε γέρας ἐκ 12,000 φράγκων εἰς τὸν Παστέρ.

— Ἀπὸ τοῦ 1841 μέχρι τοῦ 1887, ἡ «Γαλλικὴ Κωμῳδία», τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις θέατρον, εἰσέπραξεν ἐν ὅλῳ 40,000,000 φράγκων, ἐξ ὧν 4,500,000 διετέθησαν κατὰ τὸν νόμον ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, 6,000,000 δὲ ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῶν δραματικῶν συγγραφέων.

Ἐν ταῖς τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφαῖς ἐγένετο σπουδαιότατον εὕρημα. Παρὰ τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν τοῦ Παρθενῶνος, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Μουσείου, εἰς βάθος 4 περίπου μέτρων ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, εὑρέθη ὑπερμεγέθης ἀνδρικὴ πωγωνοφόρος κεφαλή, ἐκ πωρίνου λίθου, καλῶς διατηρουμένη καὶ σώζουσα ἔτι καὶ νῦν ζωηρότατον τὸν χρωματισμόν. Ἡ κόμη καὶ ὁ πώγων εἶνε κεχρωματισμένα κυανῷ χρώματι καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρῷ, αἱ κόραι δὲ τῶν ὀφθαλ-

μῶν εἶνε οὐ μόνον κεχρωματισμέναι, ἀλλὰ καὶ πλαστικῶς δεδηλωμέναι. Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει γενομένων εὑρημάτων, σπουδαιοτάτη δὲ διά τε τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας καὶ τὸ ὑλικὸν ἐξ οὗ εἶνε πεποιημένη. Φαίνεται ὅτι εἶνε κεφαλὴ Τρίτωνος, οὗ τὸ πλεῖστον τοῦ σώματος, ὅπερ εἶνε, ὡς γνωστόν, σῶμα ὄφεος ἀπολῆγον εἰς οὐρὰν ἰχθύος, εὑρέθη πρό τινων ἡμερῶν εἰς τεμάχια τεθραυσμένον. Ἐν τῷ εὑρήματι τούτῳ ἀποκτᾷ ἓν ἔτι κόσμημα τὸ μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπερ διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιότητος κατέστη μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ.

— Πρὸ καιροῦ ἠγγέλθη ὅτι ὁμογενής τις ἐδήλωσεν εἰς τὸν πρωθυπουργὸν κ. Τρικούπην ὅτι διαθέτει μετὰ θάνατον τὸ ποσὸν τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς ἀνοικοδόμησιν μεγάλου ἀρχαιολογικοῦ μουσείου ἐν Ἀθήναις. Ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως ἐπεφόρτισε τὸν τότε παρ' ἡμῖν διατρίβοντα διαπρεπῆ ἀρχιτέκτονα κ. Θ. Χάνσεν νὰ ἐκπονήσῃ τὰ σχέδια τῆς οἰκοδομῆς. Ὁ κ. Χάνσεν, ἀφικόμενος κατ' αὐτὰς εἰς Ἀθήνας ὅπως παραστῇ εἰς τὴν ἐπίσημον κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τῆς Βαλλιανείου βιβλιοθήκης, ἧς τὸ σχέδιον ἀνήκει ἐπίσης εἰς αὐτόν, ἐκόμισε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ σχέδια τοῦ μουσείου, ἐκθέσας ταῦτα ἐντὸς πλαισίων εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας. Τὸ μουσεῖον ἢ μᾶλλον ἡ Γλυπτοθήκη, ὡς προσφορώτερον ἀποκαλεῖ τοῦτο ὁ κ. Χάνσεν, ἀποτελεῖται ἐκ μακροτάτης πολυστήλου στοᾶς, ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑψοῦνται, ὡς πτέρυγες, δύο πύργοι θολωτοί. Τὰ ἀετώματα τῆς οἰκοδομῆς ἔσονται κατακεκοσμημένα δι' ἀναγλύφων. Ἀγάλματα δέκα θὰ στηθῶσιν ἑκατέρωθεν τοῦ κτιρίου πρὸς διακόσμησιν τῶν δύο πτερύγων. Ὄπισθεν τῆς Γλυπτοθήκης ὑπάρχουσι κῆπος, ἑστιατόρια, καφενεῖα, σπουδαστήρια καλλιτεχνικὰ κτλ.

— Ὁ παρ' ἡμῖν διατρίβων ἐπιφανὴς ἐκ Μακεδονίας Ἕλλην καὶ γερουσιαστὴς ἐν Αὐστρίᾳ κ. Δούμπας ἐδήλωσε πρὸς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Φιλήμονα ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ ἀναλάβῃ τὴν δαπάνην καλλωπιστικῶν τινων ἔργων ἐν Ἀθήναις, εἰς ὁμολογίαν χάριτος ἐπὶ τῇ φιλοξενίᾳ ἧς ἔτυχεν ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν.

— Τὰ ἀπομείναντα νομίσματα τοῦ συληθέντος νομισματικοῦ μουσείου, παραληφθέντα ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκλεισθέντα ἐν κιβωτίοις κατετέθησαν πρὸς φύλαξιν εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τοῦ κεντρικοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου. Ἐκ τῆς παραλαβῆς κατεδείχθη, ὡς σημειοῦσιν αἱ ἐφημερίδες, ὅτι ἡ κλοπὴ ὑπῆρξε σπουδαιοτέρα ἢ ὅσον ἐν ἀρχῇ ἐνομίσθη καὶ παρεστάθη. Κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ παραλαβῇ ἔρευναν ἐδείχθη ὅτι ἅπαντα τὰ νομίσματα τῆς Ἀττικῆς συλλογῆς καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ ἐλλείπουσιν, πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων συλλογῶν ἀφῃρέθησαν τὰ πλεῖστα. Μόνη ἡ συλλογὴ τῶν Ἰονίων νήσων τοῦ Λάμπρου εἰσὶν ἄθικτοι.

— Εἰς τὰς παρὰ τὸ Μεταξουργεῖον ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς ἀνευρέθη μετὰ μακρὰν ἐργασίαν ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος ἄγουσα. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ἐστρωμένον διὰ χώματος στερεοῦ, οὕτως ὥστε ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τόσων αἰώνων διατηρεῖται ἄθικτον. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἀμφιβολίαι τινὲς ἠγέρθησαν, αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ ἐξακολουθήσωσιν κατὰ πλάτος τῆς ὁδοῦ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀνακαλύψεως.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν συνῆλθον εἰς γενικὴν συνέλευσιν οἱ ἑταῖροι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ὅπως ἀκροασθῶσι τῆς λογοδοσίας τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1887. Ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Ἀλ. Κοντόσταυλος ἀνήγγειλε πρῶτον εἰς τὴν συνέλευσιν ὅτι ἡ κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ μεταρρυθμίσῃ τὰ τοῦ λαχείου τῆς Ἑταιρίας, στηρίζουσα αὐτὸ ἐπὶ βάσεων ἑδραιοτέρων· εἶτα ὁ γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας κ. Κουμανούδης ἐξέθηκε τὰ πεπραγμένα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ὁ προσωρινὸς δὲ ταμίας κ. Νικολαΐδης ἀνέγνωσε τὴν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου ἔκθεσίν του, μεθ' ὃ ἡ συνέλευσις ἐξελέξατο τοὺς κ.κ. Ι. Φωκιανόν, Θ. Καλογερόπουλον καὶ Μαργ. Δήμιτσαν μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως, τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγένοντο ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἑπτὰ ἀνασκαφαί, δαπάνῃ 41,225,75 δρ., αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ γεν. ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία, αἱ ἐν Ἐλευσῖνι, ἐφορεύοντος τοῦ κ. Φιλίου, αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Β. Στάη, αἱ ἐν τῷ Ἀμφιαρείῳ τοῦ Ὠρωποῦ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Β. Λεονάρδου, αἱ ἐν Μυκήναις καὶ αἱ ἐν Τανάγρᾳ, ἐφορεύοντος τοῦ κ. Τσούντα. Ἡ Ἑταιρία κατὰ τὸ 1887 ἠγόρασε καὶ διάφορα ἀρχαῖα ἀντὶ δρ. 4,452. Τὸ ὅλον δὲ τῶν ἐξόδων αὐτῆς ἀνῆλθον εἰς δρ. 173,645,20, ἀπέναντι ἐσόδων ἐκ δρ. 283, 039,88. Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας τὴν 31 Δεκεμβρίου 1887 ἀνήρχετο εἰς 364,854,08 δρ., εἰς ἀκίνητα, χρεόγραφα, μετρητὰ καὶ εἰς νομίμους ἀπαιτήσεις.

—Κατὰ τὴν ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ὑποβληθεῖσαν λογοδοσίαν, κατὰ τὸ ἔτος 1887 τὰ μὲν ἔσοδα τῆς ἑταιρίας ἀνῆλθον εἰς 384, 399,70, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 299,389,88. Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1887 ἀνήρχετο εἰς 1,382,663.82 δραχμῶν.

— Ὑπὸ τοῦ νομομηχανικοῦ κ. Ν. Γαζῆ, πτυχιούχου τῆς ἐν Παρισίοις σχολῆς τῶν Γεφυροδοποιῶν, ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις «Στοιχειώδους Μηχανικῆς», πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν, μηχανουργῶν, ἐργοδηγῶν, ἐργολάβων, ἐργατῶν, ἰδιωτῶν κτλ. Τὸ ἔργον θὰ ἐκτυπωθῇ μετὰ πάσης τυπογραφικῆς φιλοκαλίας ἐν τοῖς Καταστήμασι τοῦ κ. Ἀν. Κωνσταντινίδου, θὰ περιλαμβάνῃ δ' ἐν τῷ κειμένῳ 800 περίπου σχήματα καὶ εἰκόνας. Ἡ τιμὴ τοῦ συγγράμματος ὡρίσθη εἰς φρ. 18.

— Ἐδημοσιεύθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ «Δελτίου τῆς ταχυδρομικῆς καὶ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας», περιέχον ἐκτὸς τῶν συνήθων διαταγμάτων, ἐγκυκλίων κτλ. τῶν ἀφορώντων τὴν ταχυδρομικὴν καὶ τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐνδιαφερούσας σημειώσεις περὶ θεμάτων εἰς αὐτὴν ἀναγομένων.

— Ἐξεδόθη εἰς κομψὸν τεῦχος τὸ ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς «Ἐφημερίδος» δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον διήγημα τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ «Ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους», ζωηρὰ ἀνέλιξις ἐρωτικοῦ δράματος, οὗ ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν μέσῃ θαλάσσῃ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Κεφαλληνίας, ἡ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου Κυρίου Γερμανοῦ συσταθεῖσα καὶ ὀργανωθεῖσα, ἤρξατο λειτουργοῦσα μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ προσωρινοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.»

Κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦτον ἡ βιβλιοθήκη συνίσταται ἐκ τῶν δωρηθέντων βιβλίων ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἰατροῦ Ἀντωνίου Μηλιαρέση, τοῦ ἀρχιεπ. Κεφαλληνίας καὶ ἄλλων φιλομούσων. Ὡς δὲ γνωρίζομεν ἐξ ἐπιστολῶν ἐκ Κεφαλληνίας ἡ βιβλιοθήκη περιέχει ἤδη 3 χιλιάδας τόμους, τὸ δὲ παρ' αὐτῇ Μουσεῖον ὑπὲρ τὰς 3,000 νομισμάτων, κέκτηται δὲ καὶ συλλογὴν ἄλλην ἀρχαιοτήτων ἐγχωρίων τῆς νήσου καὶ ξένων, καθὼς καὶ συλλογὴν εἰκόνων.

Ἡ βιβλιοθήκη ἐτέθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ τοῦ ἑκάστοτε ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας ὡς προέδρου ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ καὶ δύο ἑτέρων ἐπιστημόνων κατοίκων Ἀργοστολίου, τοῦ μὲν ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Κρανίων, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ληξουρίου, ὧν ἡ ἐκλογὴ ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου Κεφαλληνίας. Ἐλήφθη δὲ πᾶσα φροντὶς ὅπως, ἐν περιπτώσει θανάτου ἢ ἀποδημίας ἑνὸς τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, λαμβάνεται φροντὶς περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς βιβλιοθήκης.

Καίτοι δὲ ἐν τῷ κανονισμῷ δὲν ὑπάρχει ῥητὸν ἄρθρον διαλαμβάνον εἰς τίνα ἀνήκει ἡ βιβλιοθήκη, ἂν δηλαδὴ εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς τὸν δῆμον Κρανίων, οὐχ ἧττον ἐτέθη διάταξις, καθ' ἣν τὸ συμβούλιον ὑποχρεοῦται νὰ ἐκθέτῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κατ' ἔτος τὴν κατάστασιν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου καὶ τὰς γενομένας ἀγορὰς καὶ δωρεάς. Τὸ ὑπουργεῖον δὲ ἐπίσης, κατὰ νόμον ψηφισθέντα ἐν τῇ τελευταίᾳ συνόδῳ τῆς Βουλῆς, θέλει διορίζει βιβλιοφύλακα τῇ προτάσει τοῦ συμβουλίου μισθοδοτούμενον παρὰ τοῦ δημοσίου ταμείου.

Ἡ ὕπαρξις τῆς βιβλιοθήκης ἐν Κεφαλληνίᾳ θέλει παράσχει μεγάλας ἠθικὰς ὠφελείας εἰς τὸν τόπον, διότι θέλει ἀποβῇ πυρὴν πνευματικὸς περὶ ὃν θὰ συνέρχωνται οἱ φιλό-

μουσοι τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἐκπαιδευομένη νεολαία, ἀπαραίτητον διὰ πάντα τόπον βαίνοντα εἰς ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον. Ὁ τὴν πρωτοβουλίαν δὲ τοῦ ἱδρύματος ἀναλαβὼν σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι παραγαγών, δικαίως ἐπισύρει τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Κεφαλλήνων καὶ παντὸς ἐν γένει Ἕλληνος.

Ὁ κανονισμὸς τῆς βιβλιοθήκης ἐτυπώθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ὑπὸ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν: «Προσωρινὸς κανονισμὸς τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ δημοσίας βιβλιοθήκης» Ἐν Κεφαλληνίᾳ 1888. Ἐν ἀρχῇ ἔχει τὸ κείμενον τῆς ὑπουργικῆς ἐγκρίσεως. Ἐν τέλει δὲ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Κεφαλληνίας Γερμανοῦ.

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

μετὰ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν καὶ παραρτήματος κυρίων ὀνομάτων.

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΤΟ Β' ΤΕΥΧΟΣ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς.— Τὸ ὅλον ἔργον θέλει ἀπαρτισθῆ ἐκ 10-12 τευχῶν, ὧν ἡ ἔκδοσις θὰ γίνεται κατὰ μῆνα. Οὕτως ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου θέλει περατωθῆ ἐντὸς ἐννέα μηνῶν ἀπὸ σήμερον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἀναπληροῖ ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ *Ἐπίτομον Λεξικὸν* ἔσται ἄριστον βοήθημα ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας οὐ μόνον τῶν ἐργαζομένων λογίων, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ γράφῃ ἀπταίστως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Πολλάκις ὁ ἐγγράμματος *βιομήχανος, ἔμπορος, ὑπάλληλος, χειρῶναξ, ἐργάτης, γεωργός*, ἀναγινώσκων εἴτε ἐφημερίδας, εἴτε βιβλία, εἴτε ἄλλο τι οἷον δήποτε ἀνάγνωσμα, προσκόπτει ἀμφιβάλλων ἢ ἀγνοῶν παντάπασι τὴν σημασίαν ἢ τὴν κυρίαν ἔννοιαν πολλῶν λέξεων, οὐδὲν δὲ πρόχειρον βοήθημα κέκτηται πρὸς λύσιν τοιούτων συχνάκις ἀναφυομένων ἀποριῶν. Πλὴν τούτων καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ *μαθηταὶ τῶν Σχολείων* καὶ *Γυμνασίων, οἱ φοιτηταί, οἱ δημοσιογράφοι* καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἡ *τάξις τῶν λογίων*, ζητοῦντες συνήθως τὴν σημασίαν ἢ ὀρθογραφίαν λέξεώς τινος, τύπου ἢ φράσεως, ἀδυνατοῦσι νὰ χρονοτριβῶσι καταφεύγοντες εἰς ὀγκώδη καὶ δυσμεταχείριστα Λεξικά, τὰ ὁποῖα ἄλλως δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι πάντοτε πρόχειρα ἐπὶ τοῦ γραφείου ἢ τῆς τραπέζης των ἢ νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν.

Ταύτην τὴν ἔλλειψιν πρόκειται νὰ πληρώσῃ ἡ ἔκδοσις τοῦ χρησιμωτάτου τούτου Λεξικοῦ, ὅπερ διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ὀρθῶς ὀνομάσθη «*Μικρὸς θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης*».

Συνδρομηταὶ εἰς τὸ *Ἑλληνικὸν Λεξικὸν* ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Καὶ οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις καταβάλλουσι τὴν ἀξίαν ἑκάστου ἐκδιδομένου τεύχους ἅμα τῇ λήψει αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ παρακαλοῦνται ὅπως μετὰ τῆς περὶ ἐγγραφῆς αἰτήσεώς των συναποστέλλωσι τὸ ἀντίτιμον *τοὐλάχιστον πέντε τευχῶν*, ἤτοι οἱ μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ *δραχ. 5*, οἱ δὲ τοῦ ἐξωτερικοῦ *φρ. χρυσᾶ 5*.— Πρὸς ἀποφυγὴν συχνῶν συνεννοήσεων δύνανται οἱ εὐαρεστούμενοι νὰ προαποστείλωσιν ἐφάπαξ τὴν ὅλην ἀξίαν τῆς συνδρομῆς, ἤτοι δραχ. 10 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρυσᾶ 10 οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Πᾶσα αἴτησις δέον νὰ ἐπιγράφηται: «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», εἰς Ἀθήνας».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 12 Φεβρουαρίου.

Ὁ αὐλαρχεύων ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως κ. Εὐθ. Χατζηπέτρος ἐδήλωσε πρὸς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Τιμ. Φιλήμονα, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη ὅπως ὁ χορὸς ὁ δοθησόμενος ἐν τῷ Βαρβακείῳ τὴν 3 Μαρτίου ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας, ἐδήλωσε δὲ ὅτι θέλει παραστῇ κατ' αὐτὸν καὶ Αὐτὸς μετὰ τῆς βασιλίσσης. Τοῦ χοροῦ θέλει ἐπιμεληθῇ Ἐπιτροπὴ ἐκ διακεκριμένων κυριῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως

— Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν τμήματος τῆς στατιστικῆς ἐξεδόθησαν πίνακες περὶ τῆς γενικῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἔτος 1887 μετὰ τῶν ξένων χωρῶν. Ἡ κίνησις αὕτη, περιλαμβάνουσα τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐξαγωγήν, ὡς καὶ τὴν κίνησιν τῆς διαμετακομίσεως, ἀνῆλθεν εἰς 269,121,455 δρ. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἔφθασεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 144,721,806, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ τῶν δρ. 117,652,487. Αἱ χῶραι, μετὰ τῶν ὁποίων σημαντικωτέρας ἐνήργησεν ἡ Ἑλλὰς ἐμπορικὰς συναλλαγάς, εἶνε ἡ Ἀγγλία, ἡ Ρωσσία, ἡ Γαλλία, ἡ Τουρκία, ἡ Αὐστρία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ρουμανία. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν εἰσαγωγὴν τὴν πρώτην τάξιν κατέχει ἡ Ρωσσία, ἕπεται δ' εὐθὺς ἀμέσως ἡ Ἀγγλία κατὰ ἑκατοντάδας τινὰς χιλιάδων διαφέρουσα, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐξαγωγὴν πρωτεύει ἡ Ἀγγλία, ἕπεται δὲ ἡ Γαλλία.

— Αἱ παρ' ἡμῖν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διατρίψασαι ἐπιφανεῖς Ἀγγλίδες, ἡ λαίδη Galloway, ἀδελφὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας λόρδου Σώλσβαρυ καὶ ἡ λαίδη Γέρσεϋ, ἀδελφὴ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀπῆλθον διὰ Πατρῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν, ἀποκομίζουσαι ἐκ τῆς ἐν Ἀθήναις διατριβῆς των εὐαρεστοτάτας ἀναμνήσεις.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ περιβόλου τοῦ βουλευτηρίου ἀνεγερθῇ μέγαρον ἴδιον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης δαπάνης ληφθησομένης ἔκ τινος κληροδοτήματος, οὗ τὴν διαχείρισιν θὰ ἀναλάβῃ τὸ δημόσιον.

— Εἰς τὸν παρ' ἡμῖν ἐπί τινας ἡμέρας διατρίψαντα ἐπιφανῆ ὁμογενῆ καὶ γερουσιαστὴν ἐν Αὐστρίᾳ κ. Ν. Δούμπαν ἀπενεμήθη ὁ ἀνώτερος Σταυρὸς τῶν Ταξιαρχῶν.

— Ἡ σύμβασις διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Ἀγρινίου πρὸ καιροῦ ὑπεγράφη καὶ ὁ κυρῶν αὐτὴν νόμος ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀλλ' ἀναβάλλεται ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ, διότι πλεῖσται ἀναφοραὶ ἐστάλησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἰδίᾳ τῶν κατοίκων τοῦ δήμου Μακρυνείας ζητούντων, ὅπως ὁ σιδηρόδρομος διέλθῃ διαγράφων καμπύλην καὶ ἐκ τῶν χωρίων τῶν ἀποτελούντων τὸν δῆμον τοῦτον, ὅπως καὶ αὐτοὶ τύχωσι τῶν εὐεργετημάτων τῆς ταχείας συγκοινωνίας. Ἡ Κυβέρνησις οὐδὲν ἔτι ἀπεφάσισεν.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ Κομιτάτου τῶν Ἀπόκρεων ὑπερέβησαν τὰς 7,000 δραχμάς. Συνελθὸν τὸ Κομιτάτον ἐκανόνισεν ὅτι τὰ ἀπονεμηθησόμενα βραβεῖα ἔσονται 20 καθ' ἑκάστην Κυριακὴν (28 Φεβρουαρίου καὶ 6 Μαρτίου). Διανέμονται δὲ οὕτως: Ἓν μέγα βραβεῖον ἐκ δρ. 500, δύο ἐκ 300, τέσσαρα ἐκ 200, πέντε ἐξ 100 καὶ ὀκτὼ ἐκ 50.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι κατάστασις τῶν βεβαιωθέντων καὶ εἰσπραχθέντων ἐσόδων τῆς χρήσεως 1887 ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Νοεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου. Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ διάστημα ἐβεβαιώθησαν τακτικὰ ἔσοδα δρ. 68,885,176,62, εἰσεπράχθησαν δὲ 58,912,536.44 καὶ μένουν εἰσπράξιμα 9,942,640.18.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐπίσημον κατάστασιν, αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου 1887 ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ εἰς δρ. 2,945,207·99, ἀπέναντι 2,949,782.38, εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ 1886. Αἱ δὲ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1887 τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ εἰς 34,481,172.46, ἀπέναντι 25.598105.19, εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸ ἔτος 1886.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας, ἀπηντήσαμεν δὲ ἰδιαιτέρως. — κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς λίαν εὐμενεῖς φροντίδας. — *Ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας»*. Ἐν Σάμῳ καὶ Κρήτῃ, καθὸ αὐτονομουμέναις, εἶνε γενικῶς ἐν χρήσει ἡ ἑλληνική. Ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡ τουρκικὴ εἶνε ἡ ἐπίσημος, γίνεται ὅμως χρῆσις καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἔν τισι περιπτώσεσι. Ἐν τοῖς ἐμποροδικείοις, ὧν τὰ μέλη εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἕλληνες, γίνεται χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς.— κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἡ ἀποστολὴ τῶν δύο ἐγένετο ἐκ παραδρομῆς. Τὸ λάθος διωρθώθη νῦν. Ὁ τόμος τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλη πρὸς τὸν κ. Κ. Χ. —κ. Γ. Α. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ κάλυμμα/παρεδόθη τῷ κ. Χ. Α. Τὴν ἀξίαν ὁλόκληρον τῆς Ἱστορίας δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἐκ τῶν προτέρων, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ ἔτι οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθησομένων τευχῶν. — κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ταχυδρομικῶς ἐγράψαμεν. — κ. Ι. Λ. Τρίπολιν. Τὰ σώματα ἡτοιμάσθησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν κομιστήν. Ἐπειδὴ δὲν εἶχον συναποσταλῇ καὶ τὰ τεύχη τῶν χαρτῶν, τὰ συνεπληρώσαμεν διὰ τριῶν ἰδικῶν μας. Ὥστε εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς ἀποστείλλητε τὰ παρ' ὑμῖν μένοντα τεύχη εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἰδικῶν μας. — *Χορευτρίᾳ*. Μάλιστα. Αὐτὸ συνειθίζεται. Ἐμάθομεν δὲ καὶ τὸν περιεργότερον συρμόν, ἐν Παρισίοις πάντοτε, ὅτι αἱ κυρίαι φοροῦν διάφορα τὸ χρῶμα ὑποδήματα ἐν τῷ χορῷ· τὸ δεξιὸν κυανοῦν, τὸ ἀριστερὸν ἐρυθρόν, ἢ τὸ ἓν κίτρινον καὶ τὸ ἄλλο λευκόν. Ἰδίως θεωρεῖται λεπτότης νὰ φορῇ ἓν λευκὸν καὶ ἓν μαῦρον.— κ. Α. Κ. Π. Λεμησσόν. Ἀπεστάλη νέα σειρά, συνεμορφώθημεν δὲ κατὰ τὰ ἄλλα τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Γ. Κ. Οὐζοὺν-Ἀδά. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν σειρὰ Πινακοθήκης, ὡς καὶ τὸ ζητηθὲν φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. Δ. Κ. Πύργον. Τὰ τεύχη ἀπεστάλησαν τῷ κ. Ι. Μ. Ἰδιαιτέρως δ' ἐγράψαμεν πρὸς ὑμᾶς. — κ. Π. Κ. Τρίπολιν. Οὐδὲν ἄλλο σχετικὸν εἶνε ὑμῖν γνωστόν. — κ. Ξ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα. Τὰ τεύχη τῆς Ἱστορίας ἀπεστάλησαν. Τὰ δὲ καλύμματα *Πινακοθήκης* καὶ *Φάουστ* θέλει κομίσει ἡμῖν ὁ κατ' αὐτὰς ἀναχωρῶν αὐτόσε κ. Γ. Π. — κ. Α. Κ. Χ. Σύρον. Ἀνάγκη νὰ στείλητε πρὸς ἡμᾶς τὸ νόμισμα, ὅπως σᾶς δώσωμεν τὰς ζητουμένας πληροφορίας. Ἐκ μόνης τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ σχηματίσωμεν ἀσφαλῆ γνώμην. — Σεβ. ἀρχ. Γ. Γ. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Τὸ περιοδικὸν ἐκδίδεται τακτικῶς, ὡς ἐμάθομεν, καὶ θέλουσιν ἀποσταλῇ ὑμῖν τὰ τεύχη. — Κυρίας Σ. Α. Θ. Πάτρας καὶ Μ. Η. Μ. Τρίπολιν, καὶ κκ. Λ. Κ. Πάτρας, Κ. Κ. Τρίπολιν, Ν. Β. Ἀγρίνιον, Σ. Α. Κ. Κάρυστον, Χ. Τ. Πρέβεζαν καὶ Μ. Μ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν. — *Φοιτητῇ*. Ὁ ὁρισμὸς τοῦ Βοικχίου φαίνεται ἡμῖν ὁ προσφυέστερος πάντων. «Φιλολογία, εἶπεν ὁ σοφὸς Γερμανός, εἶνε ἡ ἐπίγνωσις τῶν ἐγνωσμένων». — κκ. Γ. Δ. Φ. Ὕδραν καὶ Ο. Π. Μεχάλλα Κιμπίρ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Ἀδαεῖ*. Ἡ γυνὴ οὐδέποτε ἀφίνει τὸ ἐπισκεπτήριόν της ἐν τῇ κατοικίᾳ ἀνδρὸς ἐντὸς μόνον δι' εἰδικὴν πρόσκλησιν· ἂν δὲ ἔχῃ σύζυγον, τὸ ἀφίνει ἐν ὀνόματι αὐτοῦ. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Αἱ παραγγελίαι σας ἐξετελέσθησαν, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ν. Α. Μ. Ξηροχώριον. Τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐκθεμάτων εἰς τὰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς βαρύνουσι τοὺς ἐκθέτας, ἐὰν δὲν ἤθελον καταβάλει αὐτὰ οἱ δῆμοι.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Φεβρουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/o	Δρ. ν.	448.½
» 120,000,000 τῶν 5	» »	455.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	525.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	476.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		512.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,145.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	196.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	205.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	161.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	39.5—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.55
	3μην.	32.40
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.25
»	3μην.	128.75
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.70
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1239

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 582.—21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 634

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων ἐγένετο λόγος καὶ περὶ απονομῆς χρηματικῶν βραβείων πρὸς ὑλικωτέραν πως ἐμψύχωσιν τῶν ἐκθετῶν. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἀνεγνώρισαν τὸ δίκαιον τῆς τοιαύτης ἀνταμοιβῆς τῶν διακριθησομένων ἐν παντὶ κλάδῳ τῆς πνευματικῆς καὶ βιοποριστικῆς ἐργασίας. Πρῶτος δ' ὁ κ. Παντιᾶς Ράλλης, ἐξαίρετον φιλογενείας ὑπόδειγμα παρέχων εαυτόν, ἐδήλωσεν εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ὅτι προσφέρει ἐπὶ τούτῳ δύο βραβεῖα, συγκείμενα ἀμφότερα ἐκ 5,000 δραχμῶν. Ἐξ αὐτῶν αἱ 2,000 θέλουσιν απονεμηθῆ εἰς τὸ κάλλιστον κριθησόμενον γλυπτικὸν ἔργον, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι 3,000 θέλουσι διατεθῆ ὑπὲρ τῆς ζωγραφικῆς, δισχίλιαι μὲν πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἀρίστης ἐλαιογραφίας, καὶ χίλιαι πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἀρίστης ὑδατογραφίας. Τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Ράλλη μιμούμενος ὁ κ. Π. Γεννάδιος προσήνεγκε καὶ οὗτος βραβεῖον 300 δραχ. πρὸς ἀπονομὴν εἰς τὸν παραγωγέα σίτου ἀρίστης ποιότητος. Ἐπίσης ὁ τραπεζίτης κ. Ἀντ. Καλλέργης προσέφερε 1000 δραχμὰς πρὸς βράβευσιν τοῦ ἐκθέτου τῶν ἀρίστων γεωργικῶν ἢ κηπουρικῶν προϊόντων.

— Κατά τινα τῶν τελευταίων ὡσαύτως συνεδριάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ παράσχῃ πᾶσαν τὴν ἑαυτῆς συνδρομὴν πρὸς τὸν Διδασκαλικὸν σύλλογον, ἵνα οὗτος παρασκευάσῃ διὰ τὴν Ἔκθεσιν τὴν παράστασιν τριῶν ἀρχαίων δραμάτων. Τὰ παρασταθησόμενα δράματα ἔσονται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου, μελοποιημένοι ἤδη ὑπὸ τοῦ δουκὸς τοῦ Σὰξ Μαϊνίγγεν, ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους καὶ ἡ Ἑκάβη τοῦ Εὐριπίδου, ἣν ἐμελοποίησεν ἤδη, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, ὁ μελοποιήσας τὸν Φιλοκτήτην κ. Βένδερ. Ἐπιτροπὴ ἐκ προσώπων ἱκανῶν νὰ ἐπιμεληθῶσι καὶ ἐποπτεύσωσι τὰ τῶν παραστάσεων θὰ συστηθῇ, θὰ παρακληθῇ δὲ νὰ μετάσχῃ αὐτῆς καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Δαϊρπφελδ, τοῦ ὁποίου αἱ συμβουλαί, διὰ τὴν βαθεῖαν γνῶσιν ἣν ἔχει περὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, θὰ συντελέσωσιν τὰ μάλιστα εἰς τὴν πιστοτέραν ἀναπαράστασιν αὐτοῦ, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ τῶν σκηνογραφιῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, ἃς ἐνεργεῖ ὁ κ. Σχλῆμαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὄπισθεν τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἀγγλικοῦ σιδηροδρόμου, ἀνεῦρε δύο τάφους, ὧν ὁ εἷς ἐλπίζεται ὅτι περιέχει ἀξιόλογόν τι. Τὸν τάφον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐλπίζει νὰ εὕρῃ ὑπὸ τὸν λόφον τοῦ Κομεδίκ, πρὸς τοῦτο δὲ σκέπτεται νὰ διατρήσῃ τὸν λόφον τοῦτον.

— Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας ἀπωρφανίσθη ἐσχάτως ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας δύο ἐξόχων καθηγητῶν, τοῦ τῆς ἰατρικῆς Βάγνερ καὶ τοῦ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν Φλάϊσερ. Ὁ Βάγνερ ἦτο ἐκ τῶν ἀρίστων διδασκάλων τῆς ἰατρικῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ κλινικοῦ τμήματος, ἀληθὲς ἐγκαύχημα τοῦ πανεπιστημίου· ὁ δὲ Φλάϊσερ, καθηγητὴς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἀπὸ τοῦ 1832, διέπρεψεν ὡς ἀσιανολόγος, πολλὰ καὶ σπουδαιότατα πονήματα ἐκδοὺς περὶ τῆς περσικῆς καὶ ἀραβικῆς φιλολογίας καὶ γλώσσης.

— Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν ἐτησίαν ἀπονομὴν τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς βραβείων, τὸ μὲν βραβεῖον Janssen (χρυσοῦν μετάλλιον) ἀπένειμεν εἰς τὸν ἀποθανόντα σοφὸν Γερμανὸν φυσικὸν Kirchhoff εἰς ἔνδειξιν τιμῆς πρὸς τὴν μνήμην του, τὸ βραβεῖον Delesse (1400 φρ.) εἰς τὸν κ. Gorceix διευθυντὴν τῆς ἐν Ouro-Preto ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Βρασιλίας συσταθείσης Μεταλλευτικῆς Σχολῆς, διὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Βρασιλίᾳ γεωλογικὰς αὐτοῦ μελέτας, καὶ τὸ βραβεῖον Chaussier (10,000 φρ.) ὁμοφώνως πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς Ἰατρικῆς Jaccoud διὰ τὰς μελέτας αὐτοῦ περὶ τῆς θεραπείας τῆς πνευμονικῆς φθίσεως καὶ τὸ σύγγραμμά του περὶ Κλινικῆς.

— Ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου ἐνεκαινίσθη, παρουσίᾳ καὶ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, αἴθουσα περιλαμβάνουσα ἀποκλειστικῶς τὰς προσωπογραφίας τῶν καλλιτεχνῶν, ὧν ἔργα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ μουσείῳ, καὶ ἐφόσον εἶνε δυνατὸν γεγραμμένας ὑπὸ τῶν ἰδίων τούτων καλλιτεχνῶν. Ἡ αἴθουσα περιλαμβάνει ἑκατὸν περίπου εἰκόνας, ἐν αἷς διακρίνονται αἱ τοῦ Δαυίδ, τοῦ Δελακρουᾶ, τοῦ Κουρβέ, τοῦ Βὰν Δύκ, ἡ θαυμασία προσωπογραφία τοῦ Ρέμπραντ, ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδίου γεγραμμένη κτλ.

— Ὁ ἄγγλος γλύπτης Onslow Φὸρδ φιλοτεχνεῖ νῦν ἀνδριάντα τοῦ στρατηγοῦ Γόρδωνος, ὅστις θέλει στηθῆ εἰς μνήμην τοῦ ἐντίμως θανόντος ἀνδρός. Ὁ Γόρδων παρίσταται ἐν τῷ μνημείῳ ἐπὶ καμήλου ὡσεὶ βαίνων πρὸς τὸ Σουδάν.

— Ἐν Φραγκφόρτῃ εὑρέθη νέα ἄγνωστος εἰκὼν τοῦ Σίλλερ, ἥτις φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἐν Δρέσδῃ ἢ ἐν Λειψίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1785—1787. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε σχεδίασμα ἐλαφρῶς βεβαμμένον δι' ὑδατογραφίας.

—Μετὰ μεγάλης σκηνικῆς λαμπρότητος καὶ ἐξόχου ἐπιτυχίας παρεστάθη καὶ ἐν Μονάχῳ ὁ *Ὀθέλλος* τοῦ Βέρδη.

—Ὁ Γουνὼ ἀσχολεῖται περὶ τὴν σύνθεσιν νέου ἔργου μελοδραματικοῦ, οὗ τὸ κείμενον ἔγραψεν ὁ δ' Ἐννερὺ καὶ ὁ Σιλβέστρ, καὶ τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον *Καρλόττα Κορδαῖ*.

— Ὁ σύνδεσμος τῶν Γερμανῶν ἀοιδῶν θὰ ἑορτάσῃ τετάρτην μεγάλην ἑορτὴν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1889. Ὁ σύνδεσμος οὗτος περιλαμβάνει νῦν 63,512 μέλη.

— Μεγάλη μουσικὴ ἑορτὴ γενήσεται κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ ἐν Κοπεγχάγῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκεῖ γενησομένης βιομηχανικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως. Ἡ ἑορτὴ θὰ διαρκέσῃ πολλὰς ἡμέρας, θὰ περιλαμβάνῃ δὲ ἓξ συναυλίας, τρεῖς μετ' ὀρχήστρας καὶ χορῳδιῶν καὶ τρεῖς μουσικῆς ἐγχόρδων ὀργάνων καὶ ᾄσματος. Τῶν συναυλιῶν θέλουσι μετάσχῃ καλλιτέχναι μόνον ἐκ τῶν σκανδιναυικῶν χωρῶν, αἵτινες καὶ μετέχουσι τῆς ἐκθέσεως.

— Μουσικὴ ἑορτὴ γενήσεται καὶ ἐν Στουτγάρτῃ τῇ 19—21 ἰουνίου. Ὁ Βράμς, ὁ ἄγγλος κλειδοκυμβαλιστής, ὁ Ἄλβερ, ἡ ἀοιδὸς Ἰωακεὶμ καὶ ἄλλοι ἔξοχοι ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ θέλουσι μετάσχῃ τῆς ἑορτῆς, καθ' ἣν ἐκτὸς

...ν θέλουσιν ἐκτελεσθῇ ὁ *Παράδεισος* τοῦ Σούμανν, ἡ *Ἡρωϊκὴ συμφωνία* τοῦ Βετόβεν, ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ *Πάρσιφαλ* τοῦ Βάγνερ.

— Ἐν Κρακοβίᾳ ἱδρύθη ἀπὸ 1 φεβρουαρίου πολωνικὸν Ὠδεῖον.

— Τὸ τελευταῖον μέγα ἔργον τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀποθανόντος καθηγητοῦ Γουλιέλμου Scherer, τὴν *Ποιητικήν*, ἐκδίδει προσεχῶς ὁ Ριχάρδος Μάγερ.

—Πλείονες ἢ 500 ἱσπανοὶ συγγραφεῖς ἀπεφάσισαν ἵνα ἀπὸ κοινοῦ δωρήσωσι τῷ Πάπα πλήρη βιβλιοθήκην τῶν κατὰ τὴν παροῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἐκδοθέντων ἀξίων λόγου ἱσπανικῶν συγγραμμάτων.

— Ἐν Οὐασιγκτῶνι τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1888 θέλει συνέλθει διεθνὴς συνδιάσκεψις, πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν διεθνῶν κανόνων τῆς ναυτιλίας. Ἡ συνδιάσκεψις θέλει ἀσχοληθῇ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν καὶ παραδοχὴν κοινοῦ συστήματος σημάτων, πρὸς ὑπόδειξιν τῆς θέσεως τῶν πλοίων ἐν καιρῷ νυκτός, κακοκαιρίας, ὁμίχλης, βροχῆς καὶ χιόνος, θέλει ὡσαύτως ἐξετάσει καὶ συζητήσει τὰ πρὸς διάσωσιν τῶν ἐκ τοῦ πληρώματος ἢ τῶν ἐπιβατῶν ἐν χρήσει μέσα, τὰ περὶ τῶν κινδύνων τῆς ναυσιπλοΐας ἔν τισι παραλίοις, τὰ περὶ σηματοφόρων, τὰ περὶ τῶν πλοίων τῶν ἀγγελλόντων τὰς ἐπικειμένας θυέλλας κτλ. Τέλος δὲ θὰ ἐκπονήσῃ κανονισμὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐν θαλάσσῃ συρράξεων, ὅστις θέλει ὑποβληθῇ πρὰς κύρωσιν εἰς πάσας τὰς κυβερνήσεις.

— Λόγος μέγας γίνεται περὶ τῆς ὑπό τινος γλύπτου ἀνακαλύψεως μεθόδου δι' ἧς τὸ μάρμαρον ἐν τῇ ἀνδριαντοποιΐᾳ δύναται νὰ χυθῇ οἵῳ τρόπῳ καὶ ὁ χαλκός. Ἡ εἴδησις ὅμως φαίνεται ἀπίθανος.

— Παριστανομένης ἐν Βερολίνῳ τῆς **Francillon**, τῆς τελευταίας κωμῳδίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ἐρωτηθεὶς ἐν τῇ Βουλῇ πῶς ἐπέτρεψε τὴν παράστασιν τοιούτου ἔργου, ἐδήλωσεν ὅτι συνέστησεν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέτασιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ συζήτησις ἐπέφερεν ἀλλοῖα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα. Ἐξαφθείσης τῆς κοινῆς περιεργείας, τὴν ἐπομένην δὲν εὕρισκέ τις τὴν ἐλαχίστην κενὴν θέσιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἔνθα παρίστατο ἡ **Francillon**.

— Εν Παρισίοις ἱδρύθη Θέατρον Ἐλεύθερον (**Théâtre libre**), ἐν ᾧ ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν, οὐδέποτε φοιτησάντων εἰς τὴν Δραματικὴν Σχολήν, διδάσκονται διάφορα δραματικὰ ἔργα, ἐνώπιον ἀκροατηρίου προσκεκλημένων, μὴ καταβαλλόντων τίμημα εἰσόδου. Ἤδη ἐκτὸς ἄλλων τινῶν ἔργων, παρεστάθη ἐν αὐτῷ κατὰ μετάφρασιν τὸ δρᾶμα τοῦ διασήμου Ῥώσσου συγγραφέως Τολστόη «Ἡ δύναμις τοῦ σκότους», ὅπερ τοσοῦτον ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, ὥστε οἱ φιλότεχνοι τοῦ Ἐλευθέρου Θεάτρου ἠναγκάσθησαν νὰ ὀργανώσωσι καὶ παραστάσεις ἐπὶ πληρωμῇ. Πρὸ τοιαύτης ἐπιτυχίας ἱδρύθη ἀμέσως κατ' ἀπομίμησιν τοῦ νέου θεάτρου τὸ ἐπικληθὲν «Ἀνεξάρτητον Θέατρον.»

— Ἐγένετο ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1787—1887, ἐκ τῶν ἐν θεάτροις ἐπισυμβάντων δυστυχημάτων ἀπέθανον μὲν ἐν ὅλῳ 5741 ἄτομα, ἐτραυματίσθησαν δὲ 2328.

Εὐτυχεστάτην ἰδέαν ἔσχεν ὁ παρ' ἡμῖν διατρίψας διαπρεπὴς ὁμογενὴς κ. Δούμπας, ἀξίαν τῆς φήμης, ἣν χαίρει ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ τῆς Βιέννης, ὡς ἔνθερμος τῶν Τεχνῶν προστάτης. Αἱ ὡραῖαι τοιχογραφίαι, ἃς ὁ μέγας **Rahl** ἐφιλοτέχνησε διὰ τὴν ζωφόρον τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου καὶ ὧν τὰ ἀμίμητα σχέδια ἀποθαυμάζουσιν οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸν ἐν Φραγκφούρτῃ γενέθλιον τοῦ Γκαῖτε οἶκον, τῇ γενναιοδώρῳ πρωτοβουλίᾳ τοῦ μεγατίμου ἀνδρός πρόκειται νὰ στολίσωσι τὸ ἡμέτερον πανεπιστήμιον. Ἤδη ὁ κ. Δούμπας ἀνέθηκε τῷ κ. Θεοφίλῳ Χάνσεν νὰ μελετήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου.

— Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεκαλύφθη ἔκτυπον ἀνάγλυφον μαρμαρίνης κεφαλῆς ἵππου, φερούσης ἔτι χαλκοῦν χαλινόν, πρὸς τούτοις δὲ τεμάχιον ἀρχαϊκοῦ ἀγγείου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ζωφόρος ἀνάγλυπτος, εἰκονίζουσα ἁρματοδρομίαν.

— Κατὰ τὰς παρὰ τὸ Μεταξουργεῖον ἀνασκαφὰς ἀνευρέθη σπάνιον εὕρημα : πήλινος δίσκος, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ἀνὴρ, φέρων πτέρυγας εἴς τε τοὺς ὤμους καὶ τοὺς πόδας, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα παριστῶν τὸν Ἑρμῆν, ὡς καὶ πολλαὶ λευκαὶ λήκυθοι ἀρχαϊκῆς τέχνης μετὰ γραφῶν.

— Ἐνεργουμένης τῆς θεμελιώσεως τοῦ δημαρχικοῦ καταστήματος ἐν Κατοχῇ τῆς Ἀκαρνανίας, ἀνευρέθησαν περὶ τὰ χίλια ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κοσμήματα μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, ὧν τὰ πλεῖστα δυστυχῶς διηρπάγησαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, μὴ κατασχεθέντων ἢ ἑξήκοντα μόνον τεμαχίων. Ἀλλ' ἐλήφθησαν μέτρα, ὅπως κατασχεθῶσι καὶ τὰ λοιπά.

— Κατὰ τὰς ἐν Ἀμοργῷ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς ἀνευρέθη ψήφισμα ἐξ 62 γραμμῶν καὶ κλίμαξ οἰκοδομήματος, οὗ δὲν καθωρίσθη εἰσέτι ὁ χαρακτήρ.

— Κατόπιν ἀνακρίσεων διεξαχθεισῶν ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας, προέκυψαν ἐνδείξεις κατὰ διαφόρων ἐν Ἀθήναις ὅτι ἐξάγουσιν λάθρα ἔξω τοῦ κράτους ἀρχαιότητας, πωλοῦντες αὐτὰς εἰς τιμὰς μεγάλας. Ἐπὶ τούτῳ ὁ γεν. ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπέδωκε πρὸς τὸν εἰσαγγελέα μήνυσιν ἐπὶ ἀρχαιοκαπηλείᾳ δι' ἀκριβῶς ὡρισμένας πράξεις κατὰ τῶν ἐνοχοποιουμένων προσώπων. Παρεκάλεσε δὲ συγχρόνως διὰ τῆς μηνύσεώς του τὸν εἰσαγγελέα, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰς δεούσας ἀνακρίσεις καὶ κατὰ τῶν προσώπων, ἅτινα ἀορίστως φέρονται ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς πρεσβείας, ὡς πωλοῦντα ἀρχαιότητας εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— Περὶ τοὺς 200 φοιτηταί, ὑπὸ τὸν καθηγητὴν τῆς γενικῆς ἱστορίας κ. Σ. Λάμπρον, ἐξέδραμον τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Σαλαμῖνα καὶ Ἐλευσῖνα, χάριν ἐπιτοπίου τοπογραφικῆς παραδόσεως τῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα σχετιζομένων ἱστορικῶν γεγονότων καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει ἀρχαιοτήτων. Ἄλλην ἡμέραν οἱ φοιτηταὶ θὰ ἐκδράμωσιν, ὑπὸ τὸν αὐτὸν καθηγητήν, εἰς τὸ Λαύριον, τὸ Θορικόν, τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σουνιάδα ἄκραν.

— Ἀπηλλάγησαν τῆς ὑπηρεσίας ὁ διευθυντὴς τοῦ νομισματικοῦ μουσείου κ. Ἀχ. Ποστολάκκας καὶ ὁ ἐν αὐτῷ βοηθὸς κ. Ι. Σβορῶνος.

— Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῶν Σχολείων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος, τελουμένῃ τῇ 30 Ἰανουαρίου, ὁ διευθυντὴς τῶν σχολείων κ. Δ. Βενετοκλῆς ἀπήγγειλεν εὔγλωττον λόγον, θέμα λαβὼν τὰ κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, οὗ λίαν ἐπιτυχῶς διέγραψε τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα. Ὁ λόγος τοῦ κ. Βενετοκλέους ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Ὁμονοίᾳ* Ἀλεξανδρείας.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Σπανδωνῆ ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν «Πολιτικῶν Λόγων» τοῦ κ. Χαριλάου Τρικούπη, μετ' εἰσαγωγῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καζάζη.

— Ἐξεδόθησαν τὰ δύο πρῶτα τεύχη τῆς κατὰ μῆνα ὑπὸ τοῦ κ. Ξενοφ. Ζύγουρα ἐκδιδομένης «Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ». Τὸ τοῦ Ἰανουαρίου περιλαμβάνει «περὶ μορφώσεως, ἀγωγῆς καὶ παιδείας,» τὸ τοῦ Φεβρουαρίου δὲ «περὶ ἀνδρός.»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁδοιπορικαὶ Σημειώσεις Μακεδονίας, Ἠπείρου, νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς καὶ Θεσσαλίας, συνταχθεῖσαι τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχινᾶ, ταγματάρχου καὶ διοικητοῦ τοῦ β' τάγματος τοῦ μηχανικοῦ. Μακεδονίας Τεῦχος Γ'.— Ἐν Ἀθήναις, τύποις τοῦ «**Messager d' Athènes**» 1887— Τόμος εἰς 16ον ἐκ σελ. 362 μετ' εἰκόνων καὶ σχημάτων χαρτόδετος. Τιμᾶται δρ. 4.

Τὸ τεῦχος τοῦτο, δι' οὗ ὁ φιλόπονος καὶ εὐμαθὴς ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Ν. Σχινᾶς ἔφερεν εἰς πέρας τὰς ὁδοιπορικὰς αὐτοῦ σημειώσεις περὶ τῆς Μακεδονίας, Ἠπείρου κτλ., ἀφιεροῦται εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐγγραφῆς αὐτοῦ εἰς τὰ μητρῷα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, περιλαμβάνει δ' ἅπασαν τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον, ὡς καὶ λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ Ἁγ. Ὄρους, ἐν τέλει δὲ καὶ τὴν νῆσον Θάσον. Ἄξιον μνείας εἶνε ἐν τῷ τεύχει τούτῳ καὶ τὸ ἀλφαβητικὸν εὑρετήριον τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἀπαντωμένων πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων, θέσεων, ποταμῶν καὶ λοιπῶν, καθιστῶν εὐχερῆ τὴν χρῆσιν τοῦ ὅλου συγγράμματος, ὡς καὶ αἱ ἐπιτασσόμεναι λεπτομερεῖς περὶ Μακεδονίας στατιστικαὶ πληροφορίαι.

Tylogonus Agavae, ein Beitrag zur Kentniss der niederen endophytischen Pilze, von S. Miliarakis. Athen 1888. Τεῦχος ἐκ σελ. 13 μετὰ πίνακος.

The inscription Tisuroi on coins of Gortyna, by J. N. Svoronos. London. 1887. Τεῦχος ἐκ σελ. 8.

Ἀντιπελάργησις τῷ λογιωτάτῳ Schm, ἐφ' οἷς ἐν τῇ γνωστῇ κριτικῇ τῆς Λειψίας ἐφημερίδι Litterarisches Centralblatt γράφει περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Σ. ἀρχιεπισκόπου πρ. Πατρῶν Νικηφόρου τοῦ Καλογερᾶ πρῶτον ἤδη ἐκδοθείσης Ἑρμηνείας τῶν Ἐπιστολῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαβηνοῦ.—Τεῦχος ἐκ σελ. 15.

Γρηγορίου Α. Ξενοπούλου, *Ἄνθρωπος τοῦ Κόσμου*, ἀθηναϊκὴ μυθιστορία. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τύποις «Ἐκλεκτῶν Μυθιστορημάτων». Τόμ. εἰς 16ον ἐκ σελ. 406.

Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ὑπὸ Ἀντωνίου Γ. Μομφερράτου δικηγόρου. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τόμ. ἐκ σελ. 63 μετ' ἐπιστολῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Παπαρρηγοπούλου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 19 Φεβρουαρίου.

Οἱ δήμαρχοι Δωριέων καὶ Δαφνησίων δι' ἐγγράφου των πρὸς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Φιλήμονα ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ νὰ τοῖς παραχωρήσῃ τὰ ἐν τῷ Α' νεκροταφείῳ τῆς πόλεως κατατεθειμένα ὀστᾶ τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, ὅπως κατατεθῶσι ταῦτα ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ Χανίου τῆς Γραβιᾶς. Ἀλλ' ὁ κ. Φιλήμων ἀπήντησεν ἀρνητικῶς εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, δηλώσας ὅτι οὐδὲν ἔχει αὐτὸς δικαίωμα νὰ μειώσῃ τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῷ κειμήλια τῶν Ἀθηνῶν, ἄλλως δὲ οἱ ἐπιφανεῖς εἰς τὴν πατρίδα προσενεγκόντες ὑπηρεσίας ἄνδρες ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἔθνος ὁλόκληρον, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς τὴν πόλιν ἥτις ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ αὐτοὺς τικτομένους ἢ ὅπου ἠνδραγάθησαν, τὸ ἔθνος δὲ ἀντιπροσωπεύει ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ.

— Εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ἐδωρήθη ἐν ἑρμητικῶς κεκλεισμένῳ δοχείῳ ἡ καρδία τοῦ Κωλέττη, εὐλαβῶς φυλαχθεῖσα μέχρι τοῦδε παρὰ τοῖς κληρονόμοις τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος.

— Ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Ἰωνίδης μελετᾷ τὴν ἵδρυσιν Ἑταιρίας ξενοδοχείων, ἥτις θὰ συστήσῃ εἰς τὰ κυριώτερα τῆς Ἑλλάδος μέρη ξενοδοχεῖα, παρέχοντα πᾶσαν δυνατὴν εὐμάρειαν, ἵνα οὕτω τὸ ῥεῦμα τῶν περιηγητῶν τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν κατ' ἔτος προσελκυσθῇ μέχρι καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου οἱ πολλοὶ ὀκνοῦσι νὰ κατέρχωνται διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων ἀνέτου διατριβῆς ἐν τοῖς μέρεσιν, ἅτινα ποθοῦσι πλειότερον νὰ ἐπισκεφθῶσι διὰ τὰς κλασικὰς αὐτῶν ἀναμνήσεις, τὰ ὑπάρχοντα ἀρχαῖα μνημεῖα, τὸ καλλιτεχνικὸν τῆς τοποθεσίας κτλ. Ὁ κ. Ἰωνίδης ἀναλαμβάνει τὴν ἐπιχείρησιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ περιφήμου ἐπιχειρηματίου ταξειδίων καὶ περιηγήσεων, τοῦ παγκοσμίου φήμης Κούκ. Ἤδη δ' ἐζητήθησαν πληροφορίαι παρὰ τῶν ἑταιριῶν τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας καὶ Πελοποννήσου περὶ τῶν σταθμῶν καὶ τῶν λιμένων ἢ τῶν πόλεων, ἃς αἱ ἑταιρίαι αὗται θεωροῦσιν ὡς ἐχούσας τὴν μᾶλλον ἐπείγουσαν ἀνάγκην ἱδρύσεως ξενοδοχείων ἐν αὐταῖς, διὰ τὴν προσέλκυσιν περιηγητῶν.

— Κατόπιν γνωμοδοτήσεως πειθαρχικοῦ συμβουλίου, ἐστερήθησαν τοῦ βαθμοῦ των, οἱ πλεῖστοι δὲ καὶ ἀπεβλήθησαν τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, 26 ὑπαξιωματικοὶ τοῦ τέως ἐν Ὑπάτῃ ἑδρεύοντος εὐζωνικοῦ τάγματος, μελετήσαντες νὰ μετάσχωσι κινήματος ὀργανωθέντος ἐν Λαμίᾳ ὑπὸ ἀντιπολιτευομένου βουλευτοῦ.

— Δικασθέντες ἐνώπιον τοῦ ναυτοδικείου, προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ ὑποναυάρχου κ. Κανάρη, ὁ ἀνθυποφροντιστὴς τοῦ Β. Ναυτικοῦ Σ. Χρουσίνης, ὁ λογιστὴς Κ. Κωνσταντίνου καὶ ὁ ὑπολογιστὴς Ἐμ. Καστριώτης, κατηγορούμενοι ἐπὶ καταχρήσει, ἐκηρύχθησαν παμψηφεὶ ἀθῷοι.

— Ἐξετυπώθησαν ἤδη καὶ ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ νέα γραμματόσημα, ὅμοια πρὸς τὰ νῦν ἐν ἰσχύϊ τῶν 25 καὶ 40 λεπτῶν καὶ τῆς 1 δραχμῆς κατὰ τὴν παράστασιν τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἑρμοῦ, διατηροῦντα δὲ τοὺς ἐνεστῶτας αὐτῶν χρωματισμούς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐνδιαφερομένῳ. Ἐλήφθη τοιαύτη φήμη. Ὁ κανονισμὸς διαλαμβάνει ὅτι ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ θέλει συντάξει καὶ δημοσιεύσει πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐκθέσεως τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν ἐκθετῶν καὶ ἐκθεμάτων κατὰ συναγωγάς, σημειοῦσα τὴν ἐπαρχίαν, τὸν δῆμον, τὸ χωρίον κτλ. ἢ τὴν προξενικὴν περιφέρειαν, μετὰ τῶν κυριωτέρων σημειώσεων περὶ τῶν ἐκθεμάτων. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἐπληρώθησαν τὰ σημειούμενα τῷ κ. Θ. Μ. — κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀπεστάλησαν δύο κιβώτια περιέχοντα πάντα. Ἐγράψαμεν καὶ ταχυδρομικῶς. — κ. Γ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησιν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. —*Πρωτοπείρῳ*. Ἀνθ' ἡμῶν ἀφίνομεν νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὁ Δουμᾶς καὶ εἶσθε ἐλεύθερος νὰ ἀκούσητε τὴν γνώμην του: «δυνάμεθα νὰ γείνωμεν κατὰ μικρὸν δραματικοὶ συγγραφεῖς, λέγει ὁ ἔξοχος δραματοποιὸς ἔν τινι τῶν προλόγων του· εἴμεθα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ δὲν γινόμεθα ποτέ, ὅπως γεννώμεθα ξανθοὶ ἢ μελαγχρινοὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν. Ἰδιοτροπία τις τῆς φύσεως κατασκευάζει ἡμᾶς οὕτως ὥστε νὰ βλέπωμεν τὰ πράγματα κατά τινα τρόπον, ὅστις δὲν εἶνε μὲν ἀπολύτως ἀληθής, ἀλλ' ὅστις οὐχ ἧττον πρέπει νὰ φαίνηται τοιοῦτος ἐπὶ στιγμὴν εἰς ἐκείνους, εἰς οὓς θέλομεν νὰ δείξωμεν ὅ,τι ἔχομεν ἴδει ἡμεῖς.» — κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Ἀπάντησιν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—

κ. Γ. Π. Π. Πάτρας. 1) Ἐξεδόθησαν φυλλάδια 5. 2) Οὐχί. 3) Ὑπάρχουσι πλεῖστα οἰκογενειακὰ περιοδικὰ εἰκονογραφημένα, ἐν οἷς δημοσιεύονται κατὰ προτίμησιν μυθιστορήματα. Τὸ Family Herald τοῦ Λονδίνου ἔχει Supplement δημοσιεῦον μόνον μυθιστορήματα, ἄνευ εἰκονογραφιῶν. — κ. Ν. Δ. Ο. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Οἱ προκαταβάλλοντες ἀκεραίαν τὴν συνδρομὴν μετέχουσι τοῦ Λαχείου. Συγγραφαὶ τοῦ Καίρη δὲν ὑπάρχουσι.— κ. Χ. Χ. Τρίκκαλα. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δὲ καὶ τοὺς δύο νέους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Σ. Κ. Γ. Πρέβεζαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προαίρεσιν. — *Ἕβρῳ*. Ἀκατάλληλον.—κ. Μ. Δ. Σμύρνην. Ἀπαντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Μ. Α'. Μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ γίνονται τοιαῦτα θαύματα. Διὰ τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων του ὁ Bulwer Lytton ἔλαβεν 70,000 λίρας στερλίνας. Καὶ ἐκεῖ ἐν τούτοις τὰ πράγματα δὲν εἶχον πάντοτε οὕτως. Πρὸ 200 ἐτῶν ὁ Μίλτων ἔλαβε διὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ «Ἀπολωλότος Παραδείσου» του μόνον 5 λίρας !—κ. Δ. Μ. Κέρκυραν. Ἐτιμᾶτο λεπτὰ 10, ἀλλ' ἐξηντλήθησαν ὅλα τὰ ἀντίτυπα.— *Φοίνικι*. Ramleh. Ἐπιτυχεστέραν καὶ τῆς ὑμετέρας κρίνομεν τὴν ἤδη δημοσιευθεῖσαν. — κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—*Λεπτολόγῳ*. Δι' ἐπίσκεψιν συλλυπητήριον, λέγουσιν οἱ περὶ ταῦτα ὡς ὑμεῖς λεπτολογοῦντες, πτύσσομεν αὐτὸ πρὸς τὰ δεξιά.— Κυρίαν Μ. Γ. Δαρδανέλλια, καὶ κκ. Η. Μ. Πάφον, Α. Α. Κ. Πύργον, Α. Γ. Ν. Βῶλον, Π. Γ. Θ. Τρίπολιν, Γ. Σ. Α. καὶ Σ. Π. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Ἑνὶ τῶν συνδρομητῶν*. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλ' ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου ἐν τῷ *Δελτίῳ* πρὸς καταχώρισιν τῆς ἐπιστολῆς ἀνεκοινώσαμεν ἁπλῶς αὐτὴν εἰς τοὺς περὶ τοιαύτας μελέτας ἀσχολουμένους ἡμετέρους λογίους.—κ. Α. Μ. Καστελλάνους. Περιμένομεν ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολήν μας. — κ. Κ. Χ. Δ. Ἄρταν. Πολλὴν περιέργειαν ἔχομεν νὰ μάθωμεν αὐτοὺς τοὺς ὅρους.—κ. Α. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ δεύτερον συνέβη.— κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Κ Κ. Πρέβεζαν. Ἀπεστάλησαν ἔκτοτε πάντα εἰς Ἀγγλικὸν Προξενεῖον κατὰ τὴν συνήθη διεύθυνσιν. — Σεβ. Ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν καὶ ἐπληρώθησαν τῇ Διαπλάσει. Ἀπεστάλη δ' ὑμῖν τὸ ζητηθὲν βιβλίον. — κ. Δ. Α. Ληξούριον. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Γ. Τ. ἐξετελέσθη δὲ καὶ ἡ ἄλλη παραγγελία σας, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Χ. Μπ. Κορόσκον. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῇ *Ἀκροπόλει*. — *Ἀγνώστῳ φίλῳ*. Εὔστοχοι εἰκασίαι.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Φεβρουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀	Δρ. ν.	449.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	449.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	527.½
» 26,000,000 τῶν 6	» »	482.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	95.½
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		513.½
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,135.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	190.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	206.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	164.½
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	392.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.60
	3μην.	32.45
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.—
»	3μην.	128.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.70
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.10

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1248

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 583.—28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 635

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Νέαι χρηματικαὶ προσφοραὶ ἐγένοντο κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην εἰς τὴν Κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἐκθέσεως, πρὸς βράβευσιν ἐκθετῶν. Ἡ κυρία Πολύμνια Σκαραμαγκᾶ πρῶτον ἐδήλωσεν ὅτι διαθέτει 1000 δραχμὰς πρὸς βράβευσιν τῶν ἀρίστων ἐκθεμάτων ἐν τῇ συναγωγῇ τῆς ζῳοτεχνίας· ἡ «Ἀδελφότης τῶν Τηνίων» προσέφερε δρ. 500 πρὸς βράβευσιν τοῦ ἀρίστου ἐκ Τήνου προϊόντος· ὁ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Μ. Ῥοδοκανάκης δρ. 1000 δι' ἓν οἱονδήποτε βραβεῖον, ὅπερ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ ἀπονείμῃ εἰς τὰ ἄριστα τῶν ἐκτεθησομένων κατειργασμένων δερμάτων καὶ ὁ κ. Ἀλέξ. Σκουζὲς δρ. δισχιλίας, ἵνα δοθῶσιν ὡς βραβεῖον εἰς τὸν ἐκθέτην τοῦ καλλιτέρου ἑλληνικοῦ οἴνου, τοῦ κριθησομένου ὡς ἀδόλου καὶ ἀμιγοῦς χρωματιστικῆς ἢ οἱασδήποτε ἄλλης ξένης οὐσίας.

Ἡ Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρείου ἀπαντῶσα εἰς τὴν παράκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς ὅπως ἀποστείλῃ εἰς τὴν Ἔκθεσιν προϊόντα τῶν μεταλλουργικῶν καὶ μεταλλευτικῶν αὐτῆς ἐργασιῶν καὶ συλλογὴν πετρωμάτων ἐκ τῶν χώρων ἐν οἷς τελεῖ τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὡς καὶ σχέδια καὶ ἐκτυπώματα μετὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν, ἐδήλωσεν ὅτι εὐχαρίστως θέλει ἐνεργήσει τὰ δέοντα. Ἐλπίζεται ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας θέλουσιν ἀποδεχθῆ τὴν αἴτησιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ αἱ λοιπαὶ Ἑταιρίαι.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκθέσεως ἀνέθηκεν εἰς τὸν κ. Ι. Καστρόν, ὅπως περιερχόμενος τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἔνθα ὑπάρχουσι μάρμαρα, καταρτίσῃ πλήρη συλλογὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν αὐτῶν διὰ τὴν Ἔκθεσιν.

Ἡ ἐπιτροπὴ γνωρίζει εἰς τοὺς ἐκθέτας, οἵτινες ὡς γράφουσιν ἕνεκα ἀπωλειῶν τῶν ἐκθεμάτων αὐτῶν κατὰ τὰς προηγηθείσας ἐκθέσεις, διστάζουσι νὰ ἐκθέσωσιν ἐκ νέου, ὅτι ἐλήφθη πᾶσα πρόνοια, ὅπως μηδὲν παρόμοιον συμβῇ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐκδοθέντων κατ' αὐτὰς τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου τόμου τῶν ποιημάτων τοῦ Πινδάρου μετὰ τῆς παραφράσεως καὶ ἑρμηνείας τοῦ Κ. Κλεάνθους, ἐπερατώθη ἡ ἀξιόλογος αὕτη ἔκδοσις, κάλλιστον μνημεῖον τῆς ἀκαμάτου φιλοπονίας καὶ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐμπειρίας τοῦ ἐλλογίμου καὶ ἀξιοσεβάστου καθηγητοῦ. Ἡ προκειμένη ἔκδοσις τῶν ποιημάτων τοῦ ἀθανάτου Θηβαίου ἀοιδοῦ, ὅλως ἀφισταμένη ἀπὸ τῶν συνήθων παρὰ τοῖς Γερμανοῖς φιλολόγοις κριτικῶν ἀρχῶν, εἶνε οὐδὲν ἧττον ἄριστον ἔργον εὐσυνειδήτου λογίου, ἀθορύβως καὶ ἀνεπιδείκτως σπουδάσαντος νὰ καταστήσῃ τὸν μέγιστον τῆς Ἑλλάδος λυρικὸν προσιτὸν παντὶ φιλομούσῳ καὶ φιλογραμμάτῳ δι' ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων. Ἡ πεντάτομος αὕτη ἔκδοσις φέρει δόξαν τῷ κ. Κλεάνθει, ἐπαξίως δὲ ἐπιτίθησι τὴν κορωνίδα εἰς τοὺς φιλολογικοὺς πόνους τοῦ ἐναρέτου καὶ σοφοῦ ἀνδρός, ὅστις καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τεργέστῃ εὐδοκίμως ἐδίδαξεν, ἀποδείξας μαθητὰς εὐπαιδεύτους καὶ ἀληθεῖς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐραστάς.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ διάσημος βιολιστὴς Alard, γεννηθεὶς τῷ 1815 ἐν Bayonne. Ὁ Alard διεκρίθη ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διὰ τὸν πρὸς τὴν μουσικὴν ἔρωτά του. Δεκαετὴς μόλις ἐξετέλεσε δημοσίᾳ δυσκολώτατον τεμάχιον ἐπὶ τοῦ τετραχόρδου. Ἀκούσας ποτὲ αὐτὸν παίζοντα ὁ διάσημος Παγανίνης ἀνέκραξεν: «Εὖγε! Ἐὰν οἱ μαθηταὶ παίζουν τόσον καλά, τί πρέπει νὰ κάμουν οἱ διδάσκαλοι;» Ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1875 διετέλεσε καθηγητὴς ἐν τῷ Ὠδείῳ, ὅτε παραιτηθεὶς ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπου μέχρις ἐσχάτων διέμενεν.

— Κατὰ τὸ ἔτος 1888 θέλουσι συγκροτηθῇ διάφορα ἰατρικὰ συνέδρια. Ἀπὸ 4—7 Ἀπριλίου θέλει συνέλθει ἐν Βερολίνῳ ἡ «Γερμανικὴ Χειρουργικὴ Ἑταιρία». Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο θὰ πανηγυρισθῇ καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος διασήμου χειρουργοῦ Λαγκενβέκ. Βραδύτερον ἐν Κολωνίᾳ θὰ συνέλθῃ τὸ γενικὸν συνέδριον τῶν Γερμανῶν ἰατρῶν. Κατ' Αὔγουστον δὲ θὰ συνέλθῃ ἐν Ἀϊδελβέργῃ τὸ ἕβδομον διεθνὲς συνέδριον τῶν ὀφθαλμολόγων, πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς ὀφθαλμολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἀϊδελβέργης.

— Τὸ διεθνὲς συνέδριον τῶν ὀπαδῶν τοῦ συστήματος τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Μεδιολάνοις, ἀνεβλήθη διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

— Ἐν Ὀστένδῃ τῆς Ὀλλανδίας θέλει τελεσθῇ ἔκθεσις διεθνοῦς ὑγιεινῆς, ἥτις θὰ διαρκέσῃ ἀπὸ 1ης Ἰουνίου μέχρι 1ης Ὀκτωβρίου. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θὰ περιλάβῃ πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν δημοσίαν, ἰδιωτικήν, βιομηχανικὴν καὶ ναυτικὴν ὑγιεινήν. Ἰδιαίτερον αὐτῆς τμῆμα θὰ ἀφιερωθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

— Ἡ «Γαλλικὴ Ἑταιρία τῆς Ἐγκρατείας», ἡ κηρύσσουσα τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, προεκήρυξεν ἓν βραβεῖον 1000 φρ. δι' ἔργον ἔχον θέμα τὴν στατιστικὴν τῶν ἐν ταῖς διαφόροις χώραις ὑπαρχόντων πνευματοπωλείων, τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν διαφόρων ἐγκλημάτων καὶ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἀναλογίας ταύτης μέσα, ἕτερον δὲ 1000 φράγκων ἐπίσης πρὸς συγγραφὴν *Βιβλίου τῶν Μητέρων* (προφυλάξεις ἀπὸ τῆς μέθης καὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ).

— Ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν παρεστάθη μελόδραμα τοῦ Γάλλου μελοποιοῦ Godard «Jocelyn», ἐκ τοῦ ὁμωνύμου καὶ περιωνύμου ποιήματος τοῦ Λαμαρτίνου ποιηθέν.

— Καθ' ἑκάστην νέαι προφυλάξεις ἐφευρίσκονται καὶ χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐν θεάτροις πυρκαϊῶν. Ἐν Βερολίνῳ ἤδη πρὸς κατασκευὴν τῶν σκηνογραφιῶν γίνεται χρῆσις λεπτοτάτων μεταλλικῶν φύλλων, κεκαλυμμένων διὰ κιτρίνης ἀφλέκτου οὐσίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ σκηνογράφοι ἐκτελοῦσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Οὕτω παρασκευαζόμεναι αἱ σκηνογραφίαι ἀδύνατον νὰ ἀναφλεγῶσί ποτε.

— Ἡ περιλάλητος φράσις, δι' ἧς ὁ Βίσμαρκ κατέστρεψε τὸν τελευταῖον λόγον του «Ἡμεῖς οἱ Γερμανοὶ μόνον τὸν Θεὸν φοβούμεθα» ἐγένετο δημοτικωτάτη. Ἐσχάτως ἐν τῷ μελοδραματικῷ θεάτρῳ τῆς Καρλσρούης, παρισταμένου γαλλικοῦ τινος μελοδράματος, ἐν μεταφράσει γερμανικῇ, ὁ ὀξύφωνος παρενέθηκεν ὅλως ἀπροόπτως πατριωτικὸν ἀ-

σμάτιον, καταλῆγον διὰ τῶν λέξεων «Ὁ λόγος (τοῦ Βίσμαρκ) χαλιναγωγεῖ τοὺς θορυβοποιούς· ἡμεῖς οἱ Γερμανοὶ μόνον τὸν Θεὸν φοβούμεθα». Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁλόκληρον τὸ θέατρον ἐξεῤῥάγη εἰς χειροκροτήσεις καὶ ἀπῄτει τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ᾀσματίου, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου, ἐπειδὴ παρίσταντο ἐν αὐτῷ Ῥῶσσοι τινὲς διπλωμάται, δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο καὶ ἐτιμώρησε τὸν ἀοιδὸν διὰ προστίμου.

Ὁ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφεὺς δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν Πρυτανείαν ἀνήγγειλεν ὅτι συνιστᾷ ἐτήσιον διαγώνισμα ἐπὶ χιλιοδράχμῳ ἄθλῳ ὑπὲρ τοῦ κριθησομένου ἀρίστου ποιητικοῦ ἔργου. Παρεκάλεσε δὲ ὅπως τὸ διαγώνισμα προκηρυχθῇ καὶ ἐφέτος, τιθεμένης τῆς προθεσμίας αὐτοῦ μέχρι τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, εἰ δυνατὸν, ὅπως συμπέσῃ ὁ χρόνος τῆς βραβεύσεως πρὸς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Ἀνὰ πᾶσαν δὲ τριετίαν ὁ γενναῖος καὶ φιλόμουσος ἀγωνοθέτης ὁρίζει νὰ κρίνωνται μεταφράσεις τῶν ἀρίστων ποιητικῶν ἔργων ἐκ τῶν ξένων φιλολογιῶν.

— Ὁ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐντριβέστατος καθηγητὴς Κ. Κομπαρέτης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Νέας Ἀνθολογίας» ἐμβριθῆ καὶ διδακτικωτάτην πραγματείαν περὶ τῶν προσφάτων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων ἐν Κρήτῃ. Προκαταρχόμενος ὁ Ἰταλὸς καθηγητὴς ἐξαίρει ἐν γένει τὰς ἐν Ἑλλάδι γενομένας ἐσχάτως γονίμους ἀνασκαφὰς, μετὰ πολλῶν ἰδίως ἐγκωμίων μνημονεύων τὰς ἐργασίας τῆς ἐν Ἀθήναις «Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας». Ἡ ὅλη διατριβὴ τοῦ Κ. Κομπαρέτη εἶνε λεπτομερὴς ἀφήγησις τῶν ἀπὸ τῆς Βενετοκρατίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐν Κρήτῃ ἐνεργηθεισῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν, φυσικῷ δὲ τῷ λόγῳ μετὰ μείζονος ζήλου ἐνδιατρίβει ὁ Κ. Κομπαρέτης περὶ τὴν πολυθρύλητον ἐπιγραφὴν τῆς Γόρτυνος, εἰς ἧς τὴν διαφώτισιν ἐναμίλλως ἠσχολήθησαν οἱ κορυφαῖοι τῆς φιλολογικῆς καὶ νομικῆς ἐπιστήμης· διότι ἡ παναρχαία ἐκείνη ἐπιγραφὴ εἶνε μνημεῖον πολυτιμότατον καὶ ὑπὸ διαλεκτικὴν ἔποψιν καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κρησίν. Ἐν τέλει ὁ Κ. Κομπαρέτης ποιεῖται μνείαν εὔφημον τοῦ ἐν Κρήτῃ ἐγχωρίου Συλλόγου, οὗ οἱ ἑταῖροι ἀξιεπαίνους καταβάλλουσι πόνους πρὸς διάσωσιν τῶν προγονικῶν κειμηλίων.

— Ἡ ὑπόθεσις τῆς κλοπῆς τοῦ νομισματικοῦ μουσείου ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Γνωσθέντος ὅτι ὁ πρώην γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ι. Ζωγράφος ἠγόρασε δακτυλιόλιθον, προερχόμενον ἐκ τοῦ μουσείου, διετάχθη ἡ κατάσχεσις αὐτοῦ. Ὁ κ. Ζωγράφος ἀνακριθεὶς κατέθηκεν ὅτι ἠγόρασεν αὐτὸν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου κ. Γρ. Μπουρνιᾶ, ὅστις εἶχε λάβει τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐκ τοῦ μουσείου ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἄλλων ἀρχαίων νομισμάτων. Ἤδη ὅμως ἡ ἀνάκρισις λέγεται ὅτι ἐξηκρίβωσεν ὅτι ὁ δακτυλιόλιθος περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ μουσείου μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἣν ἐνήργησεν ὁ κ. Μπουρνιᾶς. Ὁ δακτυλιόλιθος, περὶ οὗ μέγας γίνεται λόγος, εἶνε χρώματος βαθέος ἐρυθροῦ καὶ φέρει γεγλυμμένην τεχνικώτατα κεφαλὴν Ἀπόλλωνος.

— Κατὰ τὰς ἐν Ἀμοργῷ ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς, ἀνεκαλύφθησαν πέντε ἐπιγραφαὶ καὶ τρεῖς κεφαλαὶ ῥωμαϊκῆς τέχνης.

— Ἐν Αἰγίνῃ, ὑπὸ ἐργατῶν σκαπτόντων ἐν ἀμπέλῳ, ἀνευρέθη στήλη τετράγωνος μαρμαρίνη, μὲ ἐπιγραφὴν «ὅρος τεμένους Ἀθηναίας», ἤτοι ὅρος τεμένους Ἀθηνᾶς. Ἡ στήλη κατεσχέθη.

— Κατ' αὐτὰς θὰ ἀρχίσωσιν ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφαὶ δαπάναις τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

— Ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γάλλου ὑπουργοῦ ἀπενεμήθη ὁ τίτλος τοῦ **officier d' Académie** εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου» κ. Καλλιάδην.

— Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς γενικῆς διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ τηλεγραφικοῦ συστήματος **duplex**, δι' οὗ μεταβιβάζονται διὰ τῆς αὐτῆς γραμμῆς δύο συγχρόνως τηλεγραφήματα, μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ τῶν τηλεγραφικῶν γραφείων Πατρῶν, Τριπόλεως καὶ Λαρίσσης. Βραδύτερον τὸ σύστημα τοῦτο θὰ εἰσαχθῇ καὶ εἰς ἄλλα τῶν σπουδαιοτέρων τηλεγραφείων τοῦ Κράτους.

— Ἐν Πάτραις ἀπό τινων ἑσπερῶν φωτίζεται ἡ μεγάλη τῆς πόλεως πλατεῖα καθ' ἑκάστην δι' ἀπλέτου ἠλεκτρικοῦ φωτὸς, ἐκπεμπομένου ἀπὸ δύο ἑστιῶν, ἱδρυθεισῶν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ θεάτρου. Αἱ ἐν τῷ θεάτρῳ τοποθετηθεῖσαι μηχαναὶ πρόκειται κυρίως νὰ φωτίσωσι τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ, ἐκ περισσοῦ δὲ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν φανῶν καὶ τοῦ στηθησομένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας θὰ συμπληρωθῇ ζωηρότατος ὁ φωτισμὸς τῆς ὅλης πλατείας.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Καρόλου Μπὲκ ἀγγέλλεται ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἰνολογικὰ» ἔκδοσις πραγματειῶν περὶ συστηματικῆς παρασκευῆς, βελτιώσεως καὶ διατηρήσεως τῶν οἴνων, καθὼς καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν βελτίωσιν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἀγγελλόμενον σύγγραμμα, ἔργον τοῦ κ. Ὄθωνος Ρουσοπούλου, νέου ἐπιστήμονος καὶ εὐδοκίμου χημικοῦ, θὰ σύγκειται ἐκ δέκα περίπου τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου, μετὰ πολλῶν ἐπεξηγηματικῶν ἐν τῷ κειμένῳ εἰκόνων.

— Ἐκ τῶν καταστημάτων τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ἐκ τοῦ 4ου μέρους τοῦ **Corpus Juris Civilis** αἱ *Νεαραὶ* τοῦ Ἰουστινιανοῦ μετ' ἐπεξηγηματικῶν σημειώσεων ὑπὸ τοῦ κ. Ἠλ. Διακοπούλου. Τὸ τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς. Αἱ *Νεαραὶ* εἰσὶν ἀπαραίτητον διὰ πάντα νομικὸν, φοιτητὴν, ἢ δικηγόρον ἢ δικαστὴν βοήθημα. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ 6' τόμου τῶν *Πανδεκτῶν* πλησιάζει.

— Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ *Παρνασσοῦ*. Περιεχόμενα αὐτοῦ: Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας.— Καλλιόπης Κεχαγιᾶ, Ὄνειρον.— Α. Χ. Πρακτικὰ κοινοτικῆς ἐν Ἑρμουπόλει συνελεύσεως ἀφορώσης τὴν ἵδρυσιν τοῦ γυμνασίου Σύρου.— Ι. Σακκελίωνος, Κυπριακὴ διαθήκη τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.— Ἐργασίαι συλλόγου.

— Ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Βιβλιοπωλείου Βίλμπεργ κ. Γουλιέλμου Μπὰρτ ἐξεδόθη *Ὁδηγὸς τῆς συμπεριφορᾶς* κατὰ τὸ ἀγγλικὸν τοῦ Don't ὑπὸ Καρόλου Ἐρρίκου Γίλβερτ. Τὸ ἔργον τοῦτο διαγράφον τοὺς κυριωτάτους τῶν κανόνων τῆς ἐθιμοταξίας ὡς πρὸς τὰς ἐπισκέψεις, τὴν ἐπιστολογραφίαν, τὰ γεύματα, ἢ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, εἶνε δημοτικώτατον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, κατὰ δεκάδας χιλιάδων ἀντιτύπων κυκλοφοροῦν, καὶ παρ' ἡμῖν δὲ θέλει γείνῃ πάγκοινον. Τὸ τεῦχος μετὰ φιλοκαλίας ἐκτετυπωμένον κοσμεῖται καὶ διὰ καλλιτεχνικοῦ τριχρώμου ἐξωφύλλου. Τιμὴ αὐτοῦ εἶνε διὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δρ. 1, διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 1.10 καὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 1.20.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ζεὺς Μωάμεθ, ἱλαροτραγῳδία εἰς τρεῖς πράξεις ὑπὸ Ἱλαρίωνος. Ἐν Ἀθήναις 1888. Τεῦχος εἰς μικρὸν ὄγδοον ἐκ σελίδων 115. Τιμᾶται δραχμῆς.

Κ. Σ. Πέρβελη, Ἐθνικὸν δραματολόγιον: Α') *Ὁ Δραματουργὸς*, τραγῳδία πρωτότυπος εἰς πράξεις πέντε, εἰκόνας ἕξ. Ἐν Ὀδησσῷ 1888. Τόμος εἰς 8ον ἐκ σελ. 119. Β') *Τὸ Ὄνειρον*, δρᾶμα οἰκογενειακὸν πρωτότυπον εἰς πράξεις πέντε καὶ εἰκόνας ἕξ. Ἐν Ὀδησσῷ 1888. Τόμ. εἰς 8ον, ἐκ σελ. 75.

A plea for Greece (Συνηγορία ὑπὲρ Ἑλλάδος) κτλ.

Τοιαύτην φέρον ἐπιγραφὴν ἐξεδόθη πρὸ πολλῶν ἤδη μηνῶν ἀγγλικὸν βιβλιάριον μετὰ πολλῆς κομψότητος καὶ φιλοκαλίας ἐκτετυπωμένον. Ὁ ἀνώνυμος αὐτοῦ συγγραφεὺς ὀνομάζει ἑαυτὸν ἁπλῶς «ἀληθῆ φιλέλληνα», τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ μεστὸν φιλοφροσύνης καὶ στοργῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν χώραν προήγαγεν εἰς τὸ φῶς ὡς ἔμπνευσιν τῶν ἑορτῶν τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν διαδόχου. Ὁ συγγράψας τὸ μικρὸν τοῦτο πόνημα, «δόσιν μικρὰν τε φίλην τε», κατὰ τὸν Ὅμηρον, εἶνε ἀληθῶς ἄξιος τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης, διότι οὔτε κόπων οὔτε δαπανῶν ἐφείσθη, ἵνα ἐγείρῃ γενναίαν φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποθέσεως. Ὡς γνήσιος δὲ Ἄγγλος δὲν ζητεῖ ν' ἀντλήσῃ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἐκ τῶν ἱστορικῶν μνημείων καὶ ἀξιώσεων, ἀλλὰ προσάγει αὐτὰ τὰ πράγματα ὡς μάρτυρας, συγκρίνει μαθηματικῶς τὰ παρόντα πρὸς τὰ παρῳχημένα, παραλληλίζει εὐστόχως τὰ ἡμέτερα πρὸς τὰ ἐν τοῖς ξένοις ὑπέροχα καὶ συνάγει πορίσματα εὐμενῆ, ἄπλαστα καὶ δι' ἀριθμῶν μόνον ἐστηριγμένα.

Ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας αὐτοῦ ὁ Ἄγγλος φιλέλλην

ἀφηγεῖται διὰ βραχέων τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν περιπετείας πρὸ τῆς τελευταίας ἡμῶν παλιγγενεσίας καὶ μετὰ ταῦτα μέχρι τῶν προσφάτων συμβάντων. Ἐν δευτέρῳ δὲ κεφαλαίῳ ἐπιγεγραμμένῳ «περὶ τῆς προαγωγῆς» τῆς Ἑλλάδος ἀναγράφει μετ' ἀκριβείας τὰς κυριωτάτας ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως προόδους ἡμῶν ἐν τῇ ναυτιλίᾳ, τῇ γεωργίᾳ, τῷ ἐμπορίῳ, τῇ βιομηχανίᾳ καὶ καθ' ὅλου ἐν ταῖς διαφόροις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις, παραθέτων ἐν πᾶσιν ἀριθμοὺς ἐξελεγμένους καὶ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ τῆς γνώμης του τὰς μάλιστα ἀξιοπίστους καὶ ἀναμφισβητήτους μαρτυρίας. Ὁ δ' ἐπίλογος τοῦ ἔργου, ἐπιγραφόμενος «αἱ ἐλπίδες», περιέχει τὰ εὐμενῆ τοῦ συγγραφέως συμπεράσματα, ἐμφαίνοντα ἀκραιφνῆ ἔνθερμον φιλελληνισμὸν καὶ περαίνεται δι' εἰλικρινοῦς πρὸς τοὺς Ἕλληνας παραινέσεως ὑπὲρ τῆς δημοσίας οἰκονομικῆς αὐτῶν ἐπανορθώσεως καὶ προνοίας. Καὶ ἡ πραγματεία αὕτη εἶνε ἔργον τοῦ ἐν Πάτραις φιλέλληνος προξένου τῆς Δανίας κ. Marschall, οὗ ἑτέραν πραγματείαν περὶ Ἑλλάδος ἐδημοσίευσε πρό τινος ἡ *Ἑστία* κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Χ. Κορύλλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 26 Φεβρουαρίου.

Λόγος ἐγένετο κατ' αὐτὰς περὶ συνομολογήσεως δανείου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τὰ περὶ τούτου ἔχουσι κατὰ τὰς ἐφημερίδας οὕτως : Ἡ κυβέρνησις καθορῶσα ὅτι δὲν εἶνε κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν περίστασις πρὸς συνομολόγησιν τοῦ μεγάλου δανείου, ὅπερ συναφθήσεται πρὸς ἑνοποίησιν τῶν δανείων, ἀπεφάσισε νὰ προπαρασκευάσῃ τὸ πρὸς τοῦτο ἔδαφος, ἐξασφαλίζουσα μετρίαν τινὰ τιμὴν εἰς τὸ συνάλλαγμα, τῆς ὑπερτιμήσεως τοῦ ὁποίου κυριωτάτη αἰτία εἶνε ἡ ἑκάστοτε πληρωμὴ τοῦ τοκομεριδίου. Ὅπως λοιπὸν ἀποτρέψῃ τὸν κίνδυνον τῶν διακυμάνσεων τῆς τιμῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ τοκομεριδίου καὶ συγχρόνως ἐπιτύχῃ ἔκπτωσιν αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ δάνειον, ἐξασφαλίζον αὐτῇ τὴν πληρωμὴν τοῦ τοκομεριδίου ἐπί τινας περιόδους, ὅπως μὴ ἔχουσα αὕτη ἀνάγκην ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος δυνηθῇ νὰ ὑποτιμήσῃ τὴν τιμήν του μέχρι τοσούτου, ὥστε νὰ προλειάνῃ τὴν ὁδὸν εἰς συμφορωτέρους ὅρους διὰ τὸ μέγα δάνειον. Οἱ ὅροι, τὸ ποσὸν καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ δανείου τούτου τῶν τοκομεριδίων δὲν ἐσυμφωνήθησαν ἀκόμη ὁριστικῶς.

— Νέα ἐπιχείρησις τοῦ παρ' ἡμῖν διατρίβοντος ὁμογενοῦς κ. Ἰωνίδου, ἐκτὸς τῆς ἤδη μνημονευθείσης περὶ συστάσεως ἑταιρίας ξενοδοχείων, ἀγγέλλεται. Ὁ κ. Ἰωνίδης διεξάγει διαπραγματεύσεις, ὅπως μεγάλη ἑταιρία ἐξ Ἄγγλων καὶ Ἑλλήνων κεφαλαιούχων ἀναλάβῃ τὴν ἐκμετάλλευσιν πασῶν τῶν ἰαματικῶν πηγῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἱδρύσῃ παρ' ἑκάστῳ αὐτῶν λουτρὰ εὐρωπαϊκῶς διερρυθμισμένα, ξενοδοχεῖα τέλεια καὶ ἄνετα, καταστήσῃ δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων μερῶν τόπον ἀληθοῦς ἀναψυχῆς διὰ δενδροφυτειῶν, ἐξωραΐσεως τῶν πέριξ, χαράξεως περιπάτων κτλ.

— Ἡ ἐπιτροπή, ἡ ἐκπονήσασα τὴν μελέτην τοῦ ἀπὸ Πύργου εἰς Μεγαλόπολιν σιδηροδρόμου, κατήρτισε δύο σχέδια αὐτοῦ : Κατὰ τὸ ἓν ἡ γραμμὴ παρακολουθεῖ τὴν παραλίαν καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ μῆκος τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου, διερχομένη διὰ τῶν πλουσιωτάτων εἰς ποικίλα προϊόντα καὶ εὐφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Ὀλυμπίας καὶ Κυπαρισσίας· κατὰ τὸ ἕτερον, εἶνε μεσόγειος, βαίνουσα πρὸς τὴν Μεγαλόπολιν διὰ Καρυταίνης, Δημητσάνης, κτλ. Ἡ δευτέρα γραμμὴ εἶνε βραχυτέρα τῆς πρώτης, ἀλλὰ πολυδαπανωτέρα, ὡς ἐκ τῶν πολλῶν καὶ σπουδαίων τεχνικῶν ἔργων. Οἱ ἐκπονήσαντες τὰ σχέδια θεωροῦσι προτιμητέαν τὴν διὰ τῆς παραλίας διερχομένην γραμμήν.

— Ἐκκαθαρισθέντος τοῦ Τριανταφυλλιδείου κληροδοτήματος, ἐξ οὗ πρόκειται νὰ ἱδρυθῶσιν αἱ γεωργικαὶ σχολαί, δημοσιεύεται προσεχῶς τὸ διάταγμα περὶ συστάσεως αὐτῶν. Πρὸς τὸ παρὸν συνιστῶνται δύο σχολαί, ἡ μία ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ ἑτέρα ἐν τῷ δωρηθέντι ἐπ' ἐσχάτων κτήματι Ἀϊδίν. Ἡ ἐνταῦθα σχολὴ θὰ περιλάβῃ τὸ δημόσιον δενδροκομεῖον, τὸν παρ' αὐτὸ δημόσιον ἐλαιῶνα καὶ λαχανόκηπον, καὶ τὰς ἐν τῇ θέσει Χαμοστέρναις ποτιστικὰς γαίας τοῦ δημοσίου, ἐκ στρεμμάτων 200 περίπου. Ἐν τῷ κτιρίῳ τῶν δημοσίων ἔργων ἀπέναντι τοῦ δενδροκομείου, οὗ μέρος κατέλαβε τὸ στρατιωτικὸν δαμαλιδοκομεῖον, θὰ ἐγκατασταθῇ βουστάσιον καὶ ἱπποστάσιον τῆς σχολῆς.

— Ἐπανῆλθεν ἐξ Ἰνδιῶν, ὅπως ἐπιδώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τὰ ἀνακλητήρια αὐτοῦ γράμματα, ὁ τέως ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας σὶρ Ὁράτιος Ῥῶμπολτ.

— Ὁ κ. Δ. Βικέλας παρέδωκεν εἰς τὴν Ἐφορίαν τοῦ θεραπευτηρίου ὁ «Εὐαγγελισμὸς» τὸ διὰ τὸ καθίδρυμα τοῦτο ἀφεθὲν ὑπὸ τῆς ἀοιδίμου Τερψιχόρης Β. Μελᾶ κληροδότημα ἐκ δεκακισχιλίων δραχμῶν.

— Ἡ Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρείου ἐκχωρεῖ προσεχῶς πάντα τὰ ἐπὶ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ μεταλλείων αὐτῆς δικαιώματα εἰς ἀγγλικὴν ἑταιρίαν ἀντὶ 130 χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν. Τὸ τίμημα θὰ καταβληθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν τοῖς μετρητοῖς, κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ εἰς μετοχὰς τῆς ἐκμεταλλευθησομένης τὰ μεταλλεῖα νέας ἑταιρίας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Τὸ λεξικὸν καὶ ἀπάντησίν μας θέλετε λάβει παρὰ τοῦ κ. Α. Μ. ἀναχωρήσαντος αὐτόσε. —κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, πλὴν τριῶν δελτίων ἐξηντλημένων ἀτυχῶς.—κ. Ἀδελφ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Φιλομούσῳ*. Ἀπόλλων ὁ Λοξίας πρὸς Ἀγάθωνα ἐρωτήσαντα ἂν ἡ κωμῳδία δύναται ν' ἀναχθῇ ἐν τῇ δραματικῇ τέχνῃ εἰς ἣν περιωπὴν καὶ ἡ τραγῳδία, ἀπεκρίνατο : *Ἡ ποίησις ἔχει δύο ὦτα*. Δύνασθε νὰ ἑρμηνεύσητε τὴν μυστηριώδη ταύτην ἀπάντησιν τοῦ Μουσηγέτου ; — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Ἀπεστείλαμεν τὸ ζητηθὲν μὲ ἀπάντησίν μας ταχυδρομικῶς. — Κυρίαν Α. Ν. Ζ. Ἀλεξάνδρειαν (Ῥουμανίας). Ἡ ἀπόδειξις ὑπ' ἀριθ. 24 παρεδόθη εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομήν σας.—*Γραμματικῷ*. Εἶνε τόσον πιθανὴ ἡ παραγωγὴ αὕτη, ὅσον καὶ ἡ τῆς λέξεως *Μιστρᾶς*, ἣν ἄλλος φιλολόγος παράγει ἐκ τῶν **Maison du trône !** — κ. Κ. Δ. Κ. Σμύρνην. Διὰ τοῦ αὐτόθι ἀνταποκριτοῦ ἡμῶν θέλετε λαμβάνει τοῦ λοιποῦ ἀσφαλῶς τὸ φύλλον. — κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἡ παραγγελία σας ἐξετελέσθη.—Κυρίας Ε.Σ. Ἀργοστόλιον καὶ Ε.Φ. Χαλκίδα καὶ κ.κ. Θ.Α. Β. Λίβερπουλ, Σ. Λ. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Κ. Θ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Κ. Τρίπολιν. Ὑπάρχει πλὴν τῶν σημειουμένων «Βίος τοῦ Κατσαντώνη» ὑπὸ Φραγκίστα. Περὶ τοῦ Ἀλῆ-πασα **Beauchamp «La vie d'Ali-pacha»**, καὶ πολλὰ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ **Pouqueville** καὶ τοῖς Σουλιωτικοῖς τοῦ Περραιβοῦ. — κ. Ι. Ν. Γ. Πάτρας. Ἐγένετο συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας. — κ. Α. Ν. Δεκελί. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κκ. Γ. Κ. Πάτρας, Η. Μ. Πάφον, Κ. Χ. Χάλκην καὶ Δ. Ι. Δ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν. — *Φίλῳ Μ'*. Ἐπὶ πᾶσιν ἀνεξαρτησία καὶ πεποίθησις ἐπὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις. Εἷς τῶν ἀκολούθων τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος εἶπεν αὐτῷ ἐν Ἁγίᾳ Ἑλένῃ : Μεγαλειότατε, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας, ὅτε εἴχετε καταστῇ κύριος τῆς Πρωσσίας, θὰ ἀφῄρουν τὸ ξίφος τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου ἐκ Πότσδαμ καὶ θὰ τὸ ἔφερον ἐγώ. — Μπά, ἀπεκρίνατο ὁ Ναπολέων, εἶχον τὸ ἰδικόν μου. — κ. Σ. Δ. Χ. Ἰσμαήλιον. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμένειάν σας. Συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας, ἀπηντήσαμεν δὲ ἰδιαιτέρως. — κ. Ν. Τσ. Καρπενήσιον. Ἀπεστάλη ὑμῖν τὸ ζητηθέν. Ἀνέκδοτα τοῦ ποιητοῦ Α. Σούτσου δὲν γνωρίζομεν. Μήπως ἐννοεῖτε τὰ ἐκδεδομένα ποιήματά του καὶ ποῖα ; — κ. Ι. Δ. Κ. Τρίκκαλα. Ἐγένετο ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεως, ὡς ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν. — κ. Ν. Δ. Ι. Ἁπλότης εἶνε τῆς ἀληθείας ἡ μορφή. — κ. Β. Π. Β. Κυδωνίας. Τὰ ζητηθέντα φύλλα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ι. Ε. Κ. Σύρον. Ἡ Γαλλία ἐν διαστήματι αἰῶνος ἐδημοκρατήθη τρίς. Ἡ πρώτη δημοκρατία ἀνεκηρύχθη τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1792 τῇ προτάσει τοῦ **Collot d' Herbois** καὶ διήρκεσεν ὑπὸ τύπον Συνταχτικῆς Συνελεύσεως (**Assemblée constituante**), Συνελεύσεως Νομοθετικῆς (**Assemblée Legislative**), Διευθυντηρίου (**Directoire**) καὶ Ὑπατείας (**Consulat**), μέχρι τῆς 18 Μαΐου τοῦ 1804, ὅτε ὁ Ναπολέων ἀνεκηρύχθη αὐτο-

κράτωρ. Ἡ δευτέρα διεδέχθη τὴν 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1848 τὸν πεσόντα Λουδοβῖκον Φίλιππον καὶ κατελύθη διὰ τοῦ πραξικοπήματος τῆς 2 Δεκεμβρίου τοῦ 1852 τοῦ Ναπολέοντος Γ'. Ἡ τρίτη δημοκρατία, πραγματικῶς ἂν οὐχὶ κατὰ τύπους, ἱδρύθη τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1870, διὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, καίτοι δὲ σοβαρὰν διελθοῦσα κρίσιν καὶ σπουδαίως ἀπειληθεῖσα κατὰ τὸ 1873, τῷ 1877 καὶ ἐσχάτως ἔτι, ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη. Ἡ τρίτη δημοκρατία ἀριθμεῖ τρεῖς προεδρείας, τὴν τοῦ Θιέρσου, ὅστις ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τὴν 17 Φεβρουαρίου 1871 καὶ παρῃτήθη τὴν 24 Μαΐου τοῦ 1873, τὴν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαῶν, ὅστις ἐγένετο πρόεδρος τὴν 24 Μαΐου 1873 καὶ παρῃτήθη τὴν 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1879, κατόπιν τῶν ἐκλογῶν τῆς Γερουσίας, δι' ὧν ἐπλειοψήφησεν ἐν αὐτῇ ἡ ἀριστερά, καὶ τὴν τοῦ Ἰουλίου Γρεβῦ, ὅστις ἀνυψώθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου τῷ 1879, μετὰ τὴν λῆξιν δὲ τῆς ἑπταετοῦς περιόδου ἐκ νέου ἐξελέγη καὶ παρῃτήθη ἐσχάτως ἐκ τῶν γνωστῶν περιστάσεων. Τέταρτος πρόεδρος εἶνε ὁ ἄρτι ἐκλεχθεὶς Σαδὶ—Καρνώ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Φεβρουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	448.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	450.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	526.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	482.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	240.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	94.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	185.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	165.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	393.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.65
	3μην.	32.50
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.$^1/_8$
»	3μην.	128.$^1/_4$
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.70
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.05

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1253

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 584.—6 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 636

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΗΤΟΙ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Μετὰ 1,000 περίπου εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ καὶ πλείστων πινάκων τοπογραφικῶν, γεωγραφικῶν, κτλ.

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Σχῆμα μέγα 8ον δίστηλον διῃρημένον εἰς 50 τεύχη

Εἰς δύο τόμους

Χάρτης καὶ τύπος ἐξαίρετος

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Ἐνῷ εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας κυκλοφοροῦσι κατὰ μυριάδας ἀντιτύπων καὶ εἰς ἀπειροπληθεῖς καὶ ποικίλας ἐκδόσεις, πλεῖστα ἀρχαιολογικὰ συγγράμματα, δι' ὧν ξένοι λαοὶ σπουδάζουσι καὶ κατανοοῦσι μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τὰς καλλονὰς καὶ τὰ μυστήρια τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀτυχῶς μόνον ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐδὲν τοιοῦτον ἀπαραίτητον βοήθημα ἀρχαιολογικὸν εὕρηται, παρ' ἡμῖν δηλονότι τοῖς ἀξιοῦσιν ὅτι ἐσμὲν κληρονόμοι τῆς δόξης καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, βοήθημα, ἐν ᾧ νὰ ᾖ ἀποτεταμιευμένη πᾶσα πρόχειρος γνῶσις καὶ εἴδησις περὶ παντὸς ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν μυθολογίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὸν πολιτισμόν, τὴν καλλιτεχνίαν, τὴν πολεμικήν, τὴν βιομηχανικήν, τὸν ἰδιωτικὸν ἐν γένει καὶ δημόσιον βίον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἡ ἔλλειψις αὕτη οὐ μόνον οὐδεμίαν περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὑπὲρ ὧν μοχθεῖ τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἀλλ' ἀκόμη καθίστησιν ἀδύνατον τὴν σπουδὴν καὶ τὴν κατανόησιν τῆς ἀρχαίας ἡμῶν ἱστορίας καθόλου, καὶ εἰς πάντα μὲν λόγιον καὶ εὐμοιροῦντα ἐλευθερίου ἀγωγῆς, ἰδίως δὲ εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν τῶν Γυμνασίων, τοῦ Πολυτεχνείου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὰ Καταστήματα Α. Κωνσταντινίδου φιλοτιμούμενα κυρίως νὰ ὑπηρετήσωσι τὰ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ἀντὶ παντὸς μόχθου καὶ οἱασδήποτε θυσίας, θέλοντα δὲ νὰ πληρώσωσι τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην ἔλλειψιν, τὴν ἥκιστα τιμητικὴν διὰ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα, καὶ νὰ προικοδοτήσωσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον τοιοῦτον ἀναγκαιότατον ἀρχαιολογικὸν βοήθημα, ἀνέλαβον ἐπ' αἰσίαις ἐλπίσι τὴν ἔκδοσιν

ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

οὗ τὴν σύνταξιν καὶ ἐκπόνησιν ἀνεδέχθη ὁ πρύτανις τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς φιλολογίας, καθηγητὴς ἄλλοτε ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, γνωστὸς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ οὗ τὸ ὄνομα καὶ ἡ φήμη ἐγγυῶνται ἐκ τῶν προτέρων τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν καὶ τελειότητα τοῦ ἔργου.

Ο ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

οὗτος θέλει περιλαμβάνει μετ' ἐκτάσεως καὶ ἀκριβείας ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΤΑΞΙΝ πᾶσαν ἀνεξαιρέτως πληροφορίαν ἀναγομένην εἰς τὴν μυθολογίαν, τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν καὶ τοπογραφίαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, τὴν βιογραφίαν τῶν ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις ἐπισήμων Ἑλλήνων, τὴν καλλιτεχνίαν, τὸν πολιτικὸν ὀργανισμόν, τὰς τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀρχαιότητας, καὶ ἐκ τῶν ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ τὰ μάλιστα σχέσιν ἔχοντα μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ἄλλοις δὲ θέλει περιέχει ἄπταιστον, ὡς ἔνεστι, περιγραφήν, χαρακτηρισμὸν καὶ ὀνοματολογίαν τῶν σκευῶν, ἀγγείων, εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ πολυτελείας, ἐργαλείων γεωργικῶν, πολεμικῶν ὀργάνων, ἀντικειμένων τῆς τέχνης, καὶ ἐν γένει παντὸς ὅ,τι ἀποβλέπει εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ βιομηχανικὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ἡ ἔκτασις τῶν ἄρθρων ἔσται ἀνάλογος πρὸς τὴν σπουδαιότητα ἑκάστου.

Ὅπως δὲ αἱ εἰδήσεις αὗται καθίστανται εὐληπτότεραι καὶ ἐναργέστεραι θέλει, ὅσον καὶ ὅπου ἔνεστι, παρατίθεσθαι ἐν τῷ κειμένῳ καὶ παρ' ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν περιγραφομένων ἡ κατάλληλος εἰκὼν ἢ τὸ διάγραμμα αὐτοῦ, εἰλημμένον ἐκ τῶν πιστοτέρων πληροφοριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

Πλὴν δὲ τῶν τοιούτων εἰκόνων, ὅσαι σκοποῦσι τὴν ἐπεξήγησιν τῶν περιγραφομένων, θέλουσι ἐγκατασπαρῇ πολλαχοῦ τοῦ κειμένου καὶ πλεῖσται ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ αἵτινες, λαμπρὰ ἐγκοσμήματα τοῦ βιβλίου, θέλουσι χρησιμεύει καὶ πρὸς γνῶσιν τῶν σωζομένων ἀξίων λόγου μνημείων τῆς ἀρχαιότητος.

Ὡς βάσιν τῆς ἐργασίας τοῦ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς ἔσχε τὰ κράτιστα τῶν τοιούτου εἴδους εὐρωπαϊκῶν συγγραμμάτων.

Πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἐφιεμένων τὴν κτῆσιν τοῦ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ καὶ ὅπως ἀποβαίνῃ ἀνεπαίσθητος ἡ δαπάνη, κατὰ μικρὰς δόσεις καταβαλλομένη, ἀπεφασίσθη ἵνα ἡ ἔκδοσις γένηται

ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΕΥΧΗ

ἐκδιδόμενα ἀνὰ πᾶν δεκαπενθήμερον, εἰ μὴ τάχιον, οὕτως, ὥστε τὸ ὅλον ἔργον νὰ ᾖ πεπερατωμένον ἐντὸς τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Τιμὴ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ λεξικοῦ ὡρίσθη ὡς ἑξῆς :

Ἕκαστον τεῦχος θέλει τιμᾶσθαι διὰ μὲν τὴν Ἑλλάδα ἀντὶ δραχμῆς.

Διὰ δὲ τὴν Εὐρώπην καὶ Τουρκίαν ἐν γένει ἀντὶ χρυσοῦ φράγκου, τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν ὄντων εἰς βάρος ἡμῶν.

Οἱ βουλόμενοι νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ δέον, χάριν ἀμοιβαίας εὐκολίας, ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

τὸ ἀντίτιμον δέκα τοὐλάχιστον τευχῶν, μετὰ τὴν λῆψιν δὲ τούτων θέλουσι προκαταβάλει τὸ ἀντίτιμον τῶν δέκα ἑπομένων καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις ἐντελοῦς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου.

Εἰς τοὺς θέλοντας ὅμως νὰ προκαταβάλωσιν ἐφάπαξ τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 50 τευχῶν ὁμοῦ, δηλαδὴ ὁλοκλήρου

τοῦ συγγράμματος γενήσεται **ἐξαιρετικὴ συγκατάβασις**, ἤτοι θέλουσιν οὗτοι προπληρώσει :

Οἱ μὲν ἐν **Ἑλλάδι** δραχμὰς **μόνον ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ.**

Οἱ δ' ἐν τῷ **Ἐξωτερικῷ** χρ. φράγκα **μόνον ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ** δηλονότι προπληρόνοντες θέλουσιν ἔχει τὸ ὅλον σύγγραμμα σχεδὸν **ΕΙΣ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ** ἀπαλλαττόμενοι καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν ὄντων εἰς βάρος ἡμῶν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 35.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Καταρτισθεισῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπιτροπῶν, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε ταύταις ἐγκύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας γνωστοποιεῖ αὐταῖς ὅτι ἔλαβεν αὐστηρότατα μέτρα περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἀποσταλησομένων ἐκθεμάτων, ὅπως ἀποδοθῶσιν ἐν καιρῷ ὡς παρεδόθησαν. Ἰδίως δὲ αἰτεῖ νὰ ἀποστείλωσιν αἱ εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ταπητουργίας καὶ ὑφαντουργίας ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ ἑκάστης, νὰ ὑποβάλωσι δὲ συνάμα καὶ δείγματα τῶν ἐκλεκτοτέρων ὑφασμάτων καὶ ταπήτων μετὰ πάσης πληροφορίας, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐνισχύσῃ διὰ προκαταβολῶν τοὺς διακρινομένους μὲν ἐν τῇ τέχνῃ αὐτῶν κατασκευαστὰς τῶν ἄνω εἰδῶν, ἀλλ' ἀποροῦντας μέσων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπηύθυνεν ἔγγραφον πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, δι' οὗ παρακαλεῖ τοῦτο νὰ συστήσῃ τῷ Πανεπιστημίῳ ἵνα συμμετάσχῃ τῆς Ἐκθέσεως, ἐκθέτον ἐπιστημονικὰς συλλογὰς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελε κρίνει ἄξιον λόγου.

Ὡς γνωστόν, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων παρεκάλεσε τὰς ἀτμοπλοϊκὰς καὶ σιδηροδρομικὰς ἑταιρείας νὰ δεχθῶσιν ὅπως μεταφέρωσι δωρεὰν τὰ διὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν προωρισμένα ἐκθέματα. Ἤδη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐδήλωσαν, ἐκτὸς τῆς ἑταιρείας τῶν σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἥτις πρώτη ἀπεδέχθη τὴν παράκλησιν, ἀποδεχθεῖσαι ταύτην καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἑταιρεῖαι.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ φιλέλλην καθηγητὴς Μύλλερος, ὅστις ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ὁλλανδίας εἰσαγωγῆς τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, παρεκλήθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ γυμνασίου, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐπομένου ἔτους διδάξῃ αὐτοὺς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν προφορὰν αὐτῆς.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐγένετο ἐσχάτως ἔκθεσις εἰκόνων ἃς ἐνέπνευσαν οἱ ἐν τοῖς δράμασι τοῦ Σαίξπηρ γυναικεῖοι τύποι. Μεταξὺ τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἀριθμοῦνται πολλαὶ ἃς ἐφιλοτέχνησαν οἱ κράτιστοι τῶν Βρεττανῶν ζωγράφων.

—Ἑτέρα ἔκθεσις ὠργανώθη ἐν Λονδίνῳ ἐκ κομψοτεχνημάτων Ἰαπωνικῶν. Ταύτης μετέσχον πολλοὶ τῶν πλουσιωτάτων ἀποστείλαντες τὰς ἰδίας αὐτῶν βαρυτίμους συλλογάς.

— Τὴν πασίγνωστον πινακοθήκην τοῦ ἀποθανόντος βέλγου φιλοτέχνου van Praet ἠγόρασεν ἡ βελγικὴ κυβέρνησις ἀντὶ 800,000 φράγκων ὅπως πλουτίσῃ δι' αὐτῆς τὸ μουσεῖον τῶν Βρυξελλῶν. Ἡ πινακοθήκη αὕτη περιέχει ἰδίᾳ ἔργα τῶν ἐξοχωτάτων συγχρόνων Γάλλων ζωγράφων, ἐν οἷς πέντε τοῦ Μεσσονιέ, ἀνὰ τρία τῶν Δελακροά, Μιλλὲ καὶ Θ. Ρουσσῶ κλπ. Ἐκτὸς ἄλλων περιλαμβάνεται ἐν ταῖς προσωπογραφίαις καὶ μία τοῦ Ἰγγρές.

— Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Βάγνερ τῇ 19 φεβρουαρίου παρεστάθη ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Μαδρίτης μετ' ἐξόχου ἐπιτυχίας τὸ λυρικώτατον τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ *Λόεγγριν*. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἀναβιβάζεται νῦν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Σκάλας τοῦ Μιλάνου.

— Ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ἐκδίδονται σήμερον 2177 ἐφημερίδες, ὧν 454 ἐν Λονδίνῳ, 1273 ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς ἐπαρχίαις, 82 ἐν Οὐαλλίᾳ, 189 ἐν Σκωτίᾳ, 158 ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ 21 ἐν ταῖς μικραῖς νήσοις τοῦ πορθμοῦ. Ἐξ ὅλων τούτων 180 εἶνε καθημεριναί. Μεταξὺ δὲ τῶν 1508 μηνιαίων καὶ τριμηνιαίων φύλλων τὰ 399 εἶνε θρησκευτικῆς ὕλης.

— Ἐκδίδονται ἐν Λειψίᾳ κατ' αὐτὰς εἰς 300 ἠριθμημένα ἀντίτυπα καὶ ἐν γαλλικῷ πρωτοτύπῳ τὰ Ἀπομνημονεύματα τῆς πριγκιπίσσης τοῦ Βαϊρεῦτ, φιλτάτης ἀδελφῆς Φριδερίκου τοῦ Μεγάλου.

— Νέον μηνιαῖον περιοδικὸν ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις «La vie franco-russe» ὑπὸ τοῦ ἀρτισυστάτου γαλλορωσσικοῦ φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ συλλόγου.

— «Nach San Remo! Χαιρετισμοὶ Γερμανῶν ποιητῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον διάδοχον». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη συλλογὴ ποιημάτων τῶν κρατίστων ἐν τοῖς συγχρόνοις ποιητῶν τῆς Γερμανίας ἀποτεινομένων πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα νέον Αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Ἐν αὐτοῖς περιέχεται καὶ ποίημα ἐστεμμένης ποιητρίας — τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης ἦσαν ἐγγεγραμμέναι κατὰ τὸ λῆγον ἑξάμηνον 47 γυναῖκες, ὧν 29 ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ, 14 ἐν τῇ φιλοσοφικῇ καὶ δύο ἐν τῇ εἰδικῇ σπουδῇ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἐν Λονδίνῳ 48 γυναῖκες ἀριθμοῦνται μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Παρισίοις δὲ 108, ὧν 82 ρωσσίδες, 12 ἀγγλίδες, 7 γαλλίδες, 3 ἀμερικανίδες, 2 αὐστριακαί, 1 ρωμουνὶς καὶ 1 ὀθωμανίς (;).

— Αἱ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐξασκοῦσαι νῦν τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα γυναῖκες ἀνέρχονται εἰς 300.

— Ἐν τοῖς διαφόροις γερμανικοῖς πολυτεχνείοις φοιτῶσι νῦν σπουδασταὶ ἐν ὅλῳ 2278, ἤτοι ἐν Βερολίνῳ 676, ἐν Μονάχῳ 375, ἐν Δρέσδῃ 251, ἐν Στουττγάρτῃ 208, ἐν Καρλσρούῃ 271, ἐν Ἀννοβέρῳ 191, ἐν Ἀχυϊσγράνῳ 109, Δαρμστάδῃ 127, ἐν Βρουνσβίκῃ 70.

Περατουμένου προσεχῶς τοῦ νῦν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευομένου διηγήματος τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, θέλομεν ἀρχίσει τὴν δημοσίευσιν ἀρίστου ἔργου ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφρασθέντος, τοῦ *Ὑποψηφίου*, μυθιστορήματος νεωτάτου τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Ἰουλίου Κλαρετῆ.

—Διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἐζητήθη παρὰ τῶν διευθύνσεων τῶν διαφόρων ἐν Εὐρώπῃ νομισματικῶν μουσείων κατάλογος ὅλων τῶν νομισμάτων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς κλαπείσας ἐκ τοῦ ἡμετέρου νομισματικοῦ μουσείου σειρὰς μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πωλητῶν. Ἤδη δὲ τὸ νομισματικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου διὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ φὸν Σάλετ κατήρτισε καὶ ἀπέστειλεν ἐνταῦθα τοιοῦτον κατάλογον, ὃν ἡ ἀνάκρισις νῦν παραβάλλει πρὸς τὸν ἤδη ὑπ' αὐτῆς καταρτισθέντα τῶν ἐκ τοῦ μουσείου ἡμῶν κλαπέντων. Ἀναμένονται δὲ καὶ οἱ τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν μουσείων.

— Ἐν ταῖς ἐν Ἀκροπόλει ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθη εἰς βάθος δέκα τριῶν ἕως δεκατεσσάρων μέτρων ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ βράχου συμπεπιεσμένον μολύβδινον ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον ἕνεκα τοῦ χρόνου ἀπεκρυσταλλώθη ἐξ ὁλοκλήρου, πρὸς τούτοις δὲ τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ κορμοῦ Ἡρακλέους πώρινον, μεγέθους κατὰ τὸ ἥμισυ μικροτέρου τοῦ φυσικοῦ.

— Ὁ πρωθυπουργὸς ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς τὴν κατασκευὴν ὡραιοτάτης περὶ τὴν Ἀκρόπολιν λεωφόρου. Ἀπὸ τῆς θέσεως, ἔνθα ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ σταθμεύουσιν αἱ ἅμαξαι, θὰ σχηματίζῃ κύκλον περὶ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ θὰ καταλήγῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου, ὅπου θὰ ἑνοῦται μετὰ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἤδη φέρει εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ λεωφόρος αὕτη θὰ εἶνε πλατεῖα δέκα μέτρων καὶ θὰ κοσμῆται ἑκατέρωθεν διὰ δενδροστοιχίας. Οὕτω θὰ κατεδαφισθῶσιν ὅλοι οἱ οἰκίσκοι οἵτινες εἶνε ἐγκεχωσμένοι εἰς τοὺς βράχους. Θὰ ἐκλίπωσι τὰ Ἀναφιώτικα, τῶν ὁποίων τὰς πλείστας οἰκίας ἔχει ἀγοράσει τὸ δημόσιον, ἑπομένως δὲ θὰ ἐνεργηθῶσι καὶ ἀνασκαφαὶ εἰς τὰς θέσεις δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ λεωφόρος.

— Προσεχῶς θέλει γείνει ἡ τελετὴ ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ

θεμελίου λίθου τῆς ἀνεγειρομένης Βαλλιανείου βιβλιοθήκης. Ὁ κ. Τσίλλερ διέταξεν ὅπως γίνωσιν αἱ ἀπαιτούμεναι προετοιμασίαι, ὁ δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ρενιέρης θὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν καταλλήλων λέξεων αἵτινες θὰ χαραχθῶσιν ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου καὶ θὰ ἐκφωνήσῃ κατάλληλον λόγον. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην θὰ παραστῇ καὶ ὁ βασιλεύς.

— Ὁ Βασιλεὺς ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Τσίλλερ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου τῆς ἀνεγέρσεως ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεος τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων.

— Ἡ Γενικὴ ἐφορία τῶν Ἀρχαιοτήτων ἀπεφάσισε τὴν κατὰ μῆνα ἔκδοσιν τοῦ «Ἀρχαιολογικοῦ δελτίου», τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ α') ἀναγραφὴν ἐκ τῶν μηνιαίως εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον εἰσαγομένων ἀρχαιοτήτων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν τῷ Κράτει ἐνεργουμένων διαφόρων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, β') ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις τοῦ Κράτους ἐργασιῶν καὶ γ') διαφόρους ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 26 Μαρτίου.

Τὸν ἐν Παρισίοις κατασκευασθέντα ἀδαμαντοκόλλητον μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἀπεφασίσθη ν' ἀπονεμηθῇ τῷ Σουλτάνῳ θέλει φέρει εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰδικὴ πρεσβεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κκ. Βλασίου Βαλτινοῦ, ὑποστρατήγου καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐν Λαρίσσῃ ἀρχηγείου, Γ. Δ. Ἀντωνοπούλου γενικοῦ γραμματέως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, καὶ Γ. Παπαδιαμαντοπούλου λοχαγοῦ, ὑπασπιστοῦ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Δραγούμης ἐτηλεγράφησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ζητήσας νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Σουλτάνος ἂν ἐπιθυμῇ ν' ἀναβληθῇ ἡ ἀποστολὴ τῆς πρεσβείας ἄχρις οὗ παρέλθῃ τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πένθος.

— Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης ὑπογράφεται καὶ δημοσιεύεται τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα περὶ λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' συνόδου τῆς ΙΒ' βουλευτικῆς περιόδου. Ἐπὶ τούτῳ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Αὐγερινὸς τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν περὶ τὴν 10 π. μ. προσκαλέσας ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ προεδρείου τὸ προσωπικὸν τῆς βουλῆς, παρόντος καὶ τοῦ ἐφόρου κ. Καλογεροπούλου, καὶ ἀναγγείλας εἰς αὐτοὺς τὴν προσεχῆ λῆξιν συνέστησε τὴν ταχεῖαν καὶ ἀκριβῆ περάτωσιν τῆς ἐργασίας τῶν γραφείων.

— Ἐν τῇ διευθύνσει τῶν δημοσίων ἔργων συνιστᾶται τμῆμα ἀρχιτεκτονικόν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Τσίλλερ, οὗ ὁ μισθὸς ὁρίζεται εἰς δραχμὰς 1200 κατὰ μῆνα, ἐνῷ τὸ ἄχρι τοῦδε δαπανώμενον ποσὸν εἰς τὰς ἀρχιτεκτονικὰς ἐργασίας τῆς κυβερνήσεως ἀνήρχετο εἰς τὸ ὀκταπλοῦν.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς καθ' ὅλον τὸν λήξαντα μῆνα ἀνῆλθον εἰς δρ. 712,256.40, ἀπέναντι δρ. 269,000 τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς π. ε. — τοῦ δὲ δημοτικοῦ φόρου Πειραιῶς εἰς δρ. 31,800.

— Δραστηρίως ἐνεργεῖται ἡ κατάστρωσις τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων διὰ τὴν μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ν. Φαλήρου συγκοινωνίαν. Ἡ νέα αὕτη γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πρὸς ἠλεκτρικὸν φωτισμὸν τοῦ Φαλήρου ὑπαρχούσης μηχανῆς διευθύνεται παραλλήλως τῇ γραμμῇ τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τῆς πλατείας Ἱπποδαμείας ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ Πειραιῶς καὶ ἐκεῖθεν ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν Μιαούλη μέχρι τοῦ τελωνείου. Πρὸ τοῦ Τινανείου κήπου ἔσται ὁ σταθμὸς τῶν ἐπιβατῶν. Μέχρι τοῦδε ἡ κατάστρωσις τῶν ῥάβδων ἐπερατώθη μέχρι τῆς ὁδοῦ Δεξαμενῆς.

— Ἡ Ἑταιρεία τῶν σιδηροδρόμων Ἀγρινίου — Μεσολογγίου ἐπωφελουμένη ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῶν δασῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ θέλουσα τὸ καθ' ἑαυτὴν νὰ συντελέσῃ ὅπως εἰς τὸ μέλλον ὅλαι αἱ ἐν Ἑλλάδι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ προμηθεύωνται τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐταῖς ξυλείαν ἐκεῖθεν ἔδωκεν εἰς ἐργολαβίαν τὴν προμήθειαν τῶν στρωτήρων τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸν κ. Σκαλτσοδῆμον. Ὁ σιδηρόδρομος Μεσολογγίου εἶνε ὁ πρῶτος χρησιμοποιῶν τὰ προϊόντα τῶν δασῶν μας.

— Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἤρξατο ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὁρισθέντων ἰατρῶν ὁ δωρεὰν ἐμβολιασμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, μάλιστα δὲ ὁ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν Σχολείων.

— Αἱ ἐπὶ τῆς κλοπῆς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου ἀνακρίσεις ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως. Ἐλπίζεται δὲ ὅτι αἱ ἐξ Εὐρώπης περιμενόμεναι πληροφορίαι θέλουσι διαφωτίσει ἀρκούντως τὸ ἔγκλημα καὶ θὰ βοηθήσωσι μεγάλως εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων.

— Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἠλάττωσε τὸν τόκον τῶν προεξοφλήσεών της ἀπὸ 8 ο)ο εἰς 7 ο)ο διὰ τὰ συναλλάγματα τὰ τακτικῶς πληρονόμενα ἐν τῇ λήξει, εἰς 8 ο)ο δὲ διὰ τὰ ἀνανεούμενα. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη διὰ τὰς ἀγορὰς Ἀθηνῶν, Σύρου καὶ Πατρῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα· κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Μ. Α. Χ. Λάρισσαν. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ λάβῃ πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν προϊόντων ἐν τῷ Μεγάρῳ τῆς Ἐκθέσεως, οὐδόλως ὅμως εὐθύνεται διὰ πᾶσαν τυχὸν βλάβην αὐτῶν ἢ ἀπώλειαν κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἐνταῦθα. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν ἀγγελίαι. Τὸ σημειούμενον βιβλίον τιμᾶται μετὰ ταχυδρομικῶν φρ. 3,50. Περὶ τοῦ ἄλλου θέλομεν σᾶς πληροφορήσει διὰ τοῦ προσεχοῦς. — κ.Π.Η. Κ. Ταγανρόγ. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτόπολιν. Εἰσέτι δὲν ἐξεδόθη τὸ Γ' Μέρος «Στρατ. Ἀναμνήσεων» καὶ ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ πότε θὰ ἐκδοθῇ. Ἡ ἔκδοσις τῆς ἱστορίας Παπαρρηγοπούλου ἐπερατώθη πρὸ καιροῦ ἤδη, οἱ δὲ πίνακες καὶ εἰκόνες τοῦ συγγράμματος θὰ ταχθῶσιν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ὁδηγίαν ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ τελευταίου τεύχους. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν παρὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ *Ἄστεος*. —κ.Ι. Σ. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ ἀπεστάλη ἀπόδειξις· τὸ χειρόγραφον δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν. — *Φιλαναγνώστῃ*. Δύνασθε ν' ἀρκεσθῆτε εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἣν δίδει ὁ Οὐγκώ; Ὁ Ὀθέλλος εἶνε ἡ νύξ. Καὶ ὢν ἡ νὺξ καὶ θέλων νὰ φονεύσῃ, τί λαμβάνει ὡς ὄργανον; τὸ δηλητήριον; τὸ ῥόπαλον; τὸν πέλεκυν; τὴν μάχαιραν; Ὄχι· τὸ προσκεφάλαιον. Φονεύειν ἐστὶν ἀποκοιμίζειν. Καὶ οὕτως ἡ Δεσδεμόνα θνήσκει ἀποπνιγεῖσα διὰ τοῦ προσκεφαλαίου ὅπερ ἔσχε τὸ πρῶτον αὐτῆς φίλημα καὶ τὴν ὑστάτην αὐτῆς πνοήν. — κ. κ. Α. Β. Βερολῖνον Η. Κ. Σύρον, Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Ν. Π. Κύμην, Ι. Χ. Μ. Λευκάδα, Ι. Κ. Δ. Γέτσκ, Π. Χ. Σορόκαν, Γ. Δ. Βῶλον, Π. Γ. Π. καὶ Σ. Ε. Σ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Συνδρομητῇ*. Περὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης πραγματευόμενα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ μας μόνον τὰ ἑπόμενα· τὸ Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας τοῦ Ross, ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας καλλιτεχνίας τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ κ. Καββαδία ἡ Ἀρχαιολογία. Ὑπάρχουσι δ' ἔτι οἱ Βίοι Καλλιτεχνῶν τοῦ κ. Γ. Μαυρογιάννη. Ἐὰν ζητῆτε βιβλία εἰς ξένας γλώσσας, τοιαῦτα ὑπάρχουν πάμπολλα, ἅτινα καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ καταλέξωμεν. *Φοίνικι*.—**Ramleh**. Δυσχερὴς ἔκθεσις τῶν καθ' ἕκαστα δι' ἔλλειψιν χώρου. Δύνασθε δημοσιεῦσαι ἐν ἄλλῃ ἐφημερίδι.—κ. Δ.Π. Ροστόβιον. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν παρεχομένην ὑποστήριξιν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ι. Α. Σύρον. Ἐπειδὴ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐμβάσωμεν τὸ ἀντίτιμον σὺν τῇ παραγγελίᾳ, δέον νὰ προαποσταλῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς. Ἡ τοῦ βιβλίου ἀποστολὴ εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ κατ' εὐθεῖαν πρὸς ὑμᾶς ἐκ Παρισίων· τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη —κ.Α.Μ. Βῶλον. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν ὑμετέραν εὐμένειαν.—κ. Ἀδελφ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — *Φίλῳ Μ*. Τί νὰ σᾶς κάμωμεν; Ἀφοῦ δὲν γράφετε στίχους, οὐδεμία ἐλπὶς ὑπάρχει. Καὶ αὐτὴν τὴν χάριν βλέπετε τὴν ἔχουν οἱ ποιηταί, κολακεύοντες τὴν γυναικείαν ματαιότητα. Ὁ Κορνήλιος ὑπερεξηκοντούτης

ἠγαπήθη ὑπὸ τῆς νεαρωτάτης μαρκησίας de Contades ὑπισχνούμενος αὐτῇ τὴν ὑστεροφημίαν :

Chez cette race nouvelle
Où j'aurai quelque credit,
Vous ne passerez pour belle
Qu' autant que je l'aurai dit !

κκ. Ν. Μ. Καλαφὰτ καὶ Κ. Π. Ἴον. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῷ κ. Δ. Ζ., ὡς ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν. — κ. Ε. Κ. Μαϊκώπ. Ἀπεστάλησαν ἐγκαίρως πάντα τὰ ἐκδοθέντα εἰς Ἀνάπαν, ὡς ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ ἐξηγοῦμεν ὑμῖν. — κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἐκ τῶν ζητηθέντων ἀπεστάλη μόνον τὸ ἕν, τῶν ἄλλων ὄντων ἐξηντλημένων. — κ. Γ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὰς σημειουμένας ἐφημερίδας. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	448.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	447.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	526.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	482.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	93.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		516.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	187.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	206.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	169.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	391.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.80
	3μην.	32.60
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.1/2
»	3μην.	128.1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.10

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1255

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 585.—13 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ — ΑΡΙΘ. 637

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπή, ἐκτελοῦσα τὴν θέλησιν τοῦ εὐεργέτου τοῦ Ἔθνους Κωνσταντίνου Χ. Ζάππα, ὁρίζει ὡς ἀκολούθως τὰ τοῦ διαγωνίσματος πρὸς συγγραφὴν ἐθνικοῦ δράματος, ὅπερ προεκηρύχθη ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου ε. ε. κανονισμοῦ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

α') Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ληφθῇ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀρχαίας, μέσης ἢ νεωτέρας μέχρι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 καὶ τούτου συμπεριλαμβανομένου.

β') Τὸ δρᾶμα θὰ εἶνε ἔμμετρον, περιλαμβάνον τρεῖς μέχρι πέντε πράξεων καὶ τὸ πολὺ τρεῖς χιλιάδας στίχων.

γ') Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ εἶνε γεγραμμένα καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστα, ἄλλως εἶνε ἀπαράδεκτα· πρέπει δὲ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1888, συνοδευόμενα ὑπὸ ἐσφραγισμένου δελτίου, ἐγκλείοντος μὲν τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, φέροντος δὲ διακριτικόν τι ῥητὸν ἐπιγεγραμμένον καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ χειρογράφου.

δ') Ὁ ἀγὼν θὰ κριθῇ ὑπὸ ἐπιτροπῆς τριμελοῦς, ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τὴν 1 Αὐγούστου 1888, ἡ δὲ κρίσις θὰ ἀπαγγελθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

ε') Ἐκ τῶν ἀγωνισθησομένων ἔργων θὰ βραβευθῇ τὸ κρεῖττον ἐκτὸς ἂν κριθῇ ὅλως μέτριον.

ϛ') Εἰς τὸ βραβευθησόμενον δρᾶμα ἀπονεμηθήσεται χιλιόδραχμον χρηματικὸν γέρας, ἡ δὲ πανηγυρικὴ αὐτοῦ παράστασις κανονισθήσεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων.

ζ') Τὰ εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποσταλησόμενα ἔργα δὲν ἐπιστρέφονται.

— Κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος ὡρίσθη ὡσαύτως διαγώνισμα συγγραφῆς «περὶ τῶν ἐθνικῶν δασῶν» ἀφορῶσης εἰς τὴν χρησιμότητα τῶν δασῶν, τὴν φυτολογικὴν αὐτῶν ἐξέτασιν, τὴν κατάστασιν, τὴν ἔκτασιν, τὰ ἐπιφέροντα τὴν καταστροφὴν αὐτῶν αἴτια, τὸν τρόπον τῆς αναδασώσεως τῆς χώρας καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἱδρύσεως παρ' ἡμῖν δασονομικῆς σχολῆς.

Τὰ πονήματα δέον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν πρόεδρον ἀπὸ 20 Ἰουλ. ἄχρι 1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. θὰ κριθῶσι δὲ ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τὴν 1 Αὐγούστου.

Εἰς τὸ βραβευθησόμενον ἔργον θὰ ἀπονεμηθῇ χιλιόδραχμον γέρας, ἡ δὲ τύπωσις γενήσεται δαπάναις τῆς ἐπιτροπῆς. Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

— Εἰς 273,140 δρ. ἀνέρχεται διὰ τὸ ἔτος 1888 τὸ ἐνεργητικόν, πλὴν τῶν ἀναπαλλοτριώτων, τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς, κατὰ ταῦτα δὲ προϋπελογίσθησαν καὶ τὰ ἔξοδα ἤτοι 30 χιλ. διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ οἰκοδομήματος, 25 χιλ. διὰ τὴν πλατεῖαν, τὴν κλίμακα καὶ τὰ πεζοδρόμια, 7 χιλ. ὑπόλοιπον διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ κ. Κ. Ζάππα, 25 χιλ. δι' ἰσοπέδωσιν, ἐμφύτευσιν καὶ συντήρησιν τοῦ περὶ τὸ μέγαρον χώρου, 25 χιλ. διὰ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν τοῦ μεγάρου, καὶ 150 χιλ. διὰ τὴν τέλεσιν τῆς Ἐκθέσεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

— Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ἰωνίδης ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴν 1000 δραχμάς, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς βραβεῖον ὑπὲρ τῶν ἐκλεκτοτέρων λεπτῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Τὸ βραβεῖον τοῦτο διαιρεθήσεται εἰς τριακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν πτυχωδῶν ὑφασμάτων, τετρακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν κατὰ τὴν ὕφανσιν πεποικιλμένων καὶ τριακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν ἁπλῶν.

— Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν παρακληθεὶς καὶ ἰδιαιτέρως ὑπεσχέθη νὰ διατάξῃ εἰς τὸν Ναύσταθμον τὴν κατασκευὴν προτύπων πλοιαρίων ἀκτοπλοΐας ὅπως ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἐκθέσει.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὡς γνωστόν, ὁ πρίγκιψ διάδοχος τοῦ Σὰξ Μάϊνιγγεν Βερνάρδος τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἀφιεροῖ εἰς τὴν μετὰ ζήλου μελέτην τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν ἄλλως ἐπίσταται καὶ καλῶς γράφει. Ἐξαίρετον δεῖγμα τῆς ἑλληνομαθείας ταύτης τοῦ φιλομούσου ἡγεμόνος ἔσχομεν τὴν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθεῖσαν μετάφρασιν αὐτοῦ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ὑπὸ **Paul Lindau**. Νεώτατον δὲ δεῖγμα τῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀγάπης του παρέχει ἡμῖν τελευταῖον διὰ τῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μεταφράσεως τοῦ Φιέσκου τοῦ Σίλλερ. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐκδίδεται μετ' οὐ πολὺ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ὅπερ θὰ φέρῃ ὁλόκληρον τὸ ὄνομα τοῦ μεταφραστοῦ.

— Ὁ κ. **d'Arbois de Jubainville** ἀνέγνωσεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῶν Γραμμάτων ἐν Παρισίοις σημείωσιν περὶ τῆς κατὰ παρασκευὴν καὶ σάββατον νηστείας κατὰ τοὺς καθολικούς. Ἀπέδειξε δὲ ὅτι ἀρχῆθεν καὶ κατὰ τὴν δύσιν ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ὁρίσῃ ὡς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος νηστησίμους τὴν τετάρτην καὶ τὴν παρασκευήν, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν. Τὸν νεωτερισμὸν εἰσήγαγε πρῶτος ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ πρῶτος (402—417), οὐδὲν ἧττον ὅμως ἐν Γαλατίᾳ ἡ νηστεία τῆς τετάρτης παρέμεινεν ἐν χρήσει καθ' ὅλον τὸν πέμπτον αἰῶνα, εἰσαχθεῖσα δὲ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πατρικίου περὶ τὸ ἔτος 432 διετηρήθη ἐκεῖ ἐπὶ περισσότερον ἀκόμη χρόνον. Ἕνεκα δὲ τούτου, κατὰ τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν τῶν Ἰρλανδῶν, ἡ μὲν τετάρτη ὀνομάζεται «πρώτη νηστεία», ἡ δὲ πέμπτη «ἡ μεταξὺ δύο νηστειῶν», ἡ δὲ παρασκευὴ «τελευταία νηστεία» ἢ ἁπλῶς «νηστεία.»

— Ἐν τῷ «Χρόνῳ» τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθη ἡ ἐπίκλησις κομιτάτου, ὅπερ κατηρτίσθη ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς διεξαγωγὴν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν ἐν Κύπρῳ. Τὸ φύλλον τοῦ Ἄστεος συνιστᾷ ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ θερμῶς τὴν ἐπίκλησιν.

— Ὁ ἐν Χάλλῃ καθηγητὴς Κιρχώφ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως στατιστικὴν τῶν μᾶλλον διαδεδομένων γλωσσῶν, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι 400 ἑκατομμύρια λαλοῦσιν τὴν σινικήν, 100 ἑκατομμύρια τὴν Ἰνδικήν, 100 ἑκατομμύρια τὴν ἀγγλικήν, 70 ἑκατομμύρια τὴν ρωσσικήν, 57 ἑκατομμύρια τὴν γερμανικὴν καὶ 47 ἑκατομμύρια τὴν ἱσπανικήν. Ἡ γαλλικὴ ἔρχεται μετὰ ταύτας κατέχουσα τὴν τελευταίαν θέσιν.

— Ἀνευρέθησαν ἐσχάτως ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως πρὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Κεντρικοῦ Μουσείου εἰς βάθος 14 περίπου μέτρων διάφορα χάλκινα ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα ἀρχαιότατα, προϊστορικῆς ἐποχῆς. Τὰ ἐργαλεῖα εἶνε παρεμφερῆ τοῖς νῦν παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει. Ἐπὶ τοῦ βράχου ἀκριβῶς ἀνεκαλύφθησαν τοῖχοι οἰκιῶν ἀρχαιοτάτων, ὡς φαίνεται, ἐντὸς δὲ ἑνὸς τούτων ἐντετειχισμένα εὑρέθησαν τὰ ἀνωτέρω εὑρήματα, ἅτινα συνίστανται εἰς ἐννέα πελέκεις, δύο ἀξίνας, μίαν ρίνην, δύο ξίφη, μίαν αἰχμὴν δόρατος, τρεῖς δίσκους καὶ ἄλλα τινά. Πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν τ' ἀνωτέρω ἀνευρέθησαν καί τινα ἀγγεῖα τῆς λεγομένης Μυκηναίας ἐποχῆς. Τὰ εὑρήματα εἶνε μεγίστης ἀξίας, καθόσον ὑπολογίζεται ὅτι ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν μιᾶς χιλιετηρίδος π.Χ.

— Τὸ ἀνεγειρόμενον ἐν Γραβιᾷ μνημεῖον εἰς τὸν Ὀδυσσέα Ἀνδροῦτσον εἶνε τετράγωνον οἰκοδόμημα, οὗ ἡ περιφέρεια εἶνε 120 τετραγ. μέτρων, ἤτοι ἑκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος 30 μ., οἰκοδομεῖται δ' ἐκ λίθων πελεκητῶν μετὰ θύρας καὶ περιφράγματος σιδηροῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Χανίου καὶ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Ἄμφισσαν. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ μνημείου ἐφυτεύθησαν 120 κυπάρισσοι, ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς εἰς τὸ περίκλυτον Χάνι ἀγωνισθέντας μαχητάς. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ τετραγώνου ἐγείρεται πυραμὶς ἐπὶ τριπλοῦ βάθρου, εἰς τὰς γωνίας τοῦ ὁποίου θὰ τεθῶσι βομβοσφαῖραι τοῦ 1821. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος θὰ στηθῇ μαρμαρίνη ἡ προτομὴ τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, ἧς ἡ κατασκευὴ ἀνετέθη εἰς τὸν ἐνταῦθα γλύπτην κ. Μπονάνον. Τὸ ὕψος τῆς πυραμίδος μετὰ τοῦ βάθρου εἶνε 6 μέτρων. Ἐν περιόπτῳ θέσει κείμενον τὸ μνημεῖον θὰ εἶνε ἁπανταχόθεν ὁρατὸν ἐκ τῶν πέριξ. Ἔσεται δὲ περατωμένον πρὸ τῆς 8 Μαΐου, ἐπετείου τῆς ἐν Γραβιᾷ μάχης. Ἡ δαπάνη ὡρίσθη εἰς 20, 000 δρ.

— Προσδιωρίσθη ὡς τόπος, ἐν ᾧ θὰ στηθῇ τὸ ἄγαλμα τοῦ Βύρωνος, ἡ ἀπέναντι τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς γωνία τοῦ μεταξὺ τῆς νῦν χαρασσομένης ὁδοῦ καὶ τῆς πρὸς τὰ λουτρὰ Δαμασκηνοῦ ἀγούσης σχηματιζομένου τριγώνου. Ἀπεφασίσθη νὰ κατεδαφισθοῦν ἅπαντα τὰ πρόσθετα κτίρια τὰ περὶ τὸ Καπνεργοστάσιον, θὰ ἰσοπεδωθῇ δὲ ὁ παρ' αὐτὸ χῶρος ὅπως ᾖ κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ δαπέδου τοῦ ἀνεγερθησομένου θεάτρου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγου θὰ προκηρυχθῇ δημοπρασία. Θὰ δενδροφυτευθῇ ὁμοίως τῷ ἀριστερόθεν τοῦ Καπνεργοστασίου κήπῳ καὶ τὸ δεξιόθεν αὐτοῦ μέρος· αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ Καπνεργοστάσιον θὰ κατεδαφισθῇ ἅμα οἰκοδομηθῇ τὸ ἕτερον.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

Καταπληκτικὴ εἶνε ἡ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Φεβρουάριον διαφορὰ τῆς κινήσεως τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν προηγούμενον. Αἱ ἐν συνόλῳ ἐκ τοῦ κεντρικοῦ γραφείου Ἀθηνῶν ἐκδοθεῖσαι καθ' ὅλον τὸν Φεβρουάριον ἐπιταγαὶ εἰς βάρος ἄλλων ταχυδρομείων ἀνέρχονται εἰς 148 καὶ ἀντιπροσωπεύουσι ποσὸν δρ. 15, 321 δι' ἃς εἰσεπράχθη τέλος δρ. 114,20. Ἤτοι ὑπερτεροῦσι τὸν παρελθόντα μῆνα ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ἐπιταγῶν κατὰ 99, τὸ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευόμενον ποσὸν κατὰ δραχ. 9,844.90. Παρουσιάσθησαν δὲ πρὸς ἐξόφλησιν ὑπ' ἄλλων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐκδοθεῖσαι εἰς βάρος τοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐν συνόλῳ ἐπιταγαὶ 439, ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν 35, 565, 85 δρ., ἤτοι πλειότεραι τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ὡς πρὸς μὲν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιταγῶν κατὰ 240, ὡς πρὸς δὲ τὸ ποσὸν κατὰ δρ. 21, 216, 55. Οὕτως, ἀφ' ἧς ὁ νόμος ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, ἐκ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου Ἀθηνῶν ἐξεδόθησαν ἐν συνόλῳ ἐπιταγαὶ 197, ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν δραχμῶν 20, 798, 10, ἀφ' ὧν εἰσεπράχθη τέλος δραχμῶν 153, 40, ἐξωφλήθησαν δὲ ἐπιταγαὶ 638 ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν δραχ. 49 915, 15. Ἡ 20 Φεβρουαρίου ὑπῆρξεν ἡ τιμιωτέρα εἰς ἔκδοσιν ἐπιταγῶν ἡμέρα, καθ' ὅσον κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν 10 τοιαῦται ἀντιπροσωπεύουσαι δρ. 2, 198, 70. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιταγῶν τὸν μὲν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν πρὸς ἐξόφλησιν παρουσιασθεισῶν τοιούτων ἀντιπροσωπεύουσιν ἡ 22 καὶ ἡ 29 Φεβρουαρίου, τὸ δὲ ἀνώτερον πληρωθὲν ποσὸν ἡ 26 ἐκ δραχ. 1,460,70, αἵτινες ἀντεπροσώπευον 22 ἐπιταγάς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Gustave d'Eichthal : *La langue Grecque*. Mémoires et notices 1864 — 1884. Précédé d'une notice sur les services rendus par M. G. d'Eichthal à la Grèce et aux études Grecques par le Mis de Queux de Saint-Hilair. Paris 1887. Σελ. I—III. 1—426. 8ον.

Τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἐκδοθὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους βιβλίον εἶνε συναγωγὴ πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις ἀποβιώσαντος τῷ 1886 Γουστάβου Δ' Ἐϊχθὰλ δημοσιευθέντων φροντισμάτων ἐν φυλλαδίοις καὶ περιοδικοῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, μετὰ τῆς βιογραφίας τοῦ φιλέλληνος τούτου καὶ ἀειμνήστου ἀνδρός, γραφείσης ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Queux de Saint—Hilaire.

Τὸ ὄνομα τοῦ Γουσταύου Δ' Ἐϊχθὰλ δὲν εἶνε ἄγνωστον εἰς τοὺς λογίους τῶν Ἑλλήνων· εἰς τοὺς ἀναγνώστας δὲ τῆς *Ἑστίας* κατέστησεν αὐτὸ γνωστότερον ὁ κ. Δημήτριος Βικέλας δημοσιεύσας ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 544 (1 Ἰουνίου 1886) ἕως τοῦ 549 (6 Ἰουλίου), τὰς ὁδοιπορικὰς σημειώσεις καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἀνδρός, ἃς ἔγραψεν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1833 ἕως τοῦ Ἰουνίου 1835, καὶ ἃς οἱ υἱοὶ τούτου παρέδωκαν μετὰ τὸν θάνατόν του εἰς τὸν κ. Δ. Βικέλαν πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἀφορώντων ἰδίᾳ τὴν Ἑλλάδα. Ἀνέγραψε δὲ ὁ κ. Βικέλας ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τῆς δημοσιεύσεως ἐκείνης βραχείας σημειώσεις περί τε τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς καὶ περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ διετίαν.

Ὁ μακαρίτης Ἐϊχθὰλ ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων καὶ πιστοτέρων φίλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν. Ὁ ἐν Παρισίοις Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τούτου κυρίως ὀφείλει τὴν γένεσίν του καὶ τὴν ἀνάπτυξιν. Ὁ ζῆλος αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν εἶχε ὅριον τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου μόνον καλλιέργειαν αὐτῆς, ἀλλ' ἔβαινε καὶ ἔτι πρός, καθ' ὅσον ὁ Ἐϊχθὰλ ἐπεζήτησε παντὶ σθένει διὰ διαφόρων δημοσιεύσεων ἔν τε περιοδικοῖς καὶ ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις, ἅτινα προὐκάλεσαν συζητήσεις, διὰ τῆς συστάσεως τοῦ προρρηθέντος Συλλόγου νὰ διαδόσῃ αὐτὴν καὶ ἐμπνεύσῃ ἔτι εἰς ἄλλους τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἴδιον αὐτοῦ ἔρωτα. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐνθουσιασμός του, ὥστε συνέλαβε τὴν γνώμην, καὶ ὑπετύπωσεν ἐν φυλλαδίῳ δημοσιευθέντι τῷ 1864, ὅτι εἶνε δυνατὸν ἡ Ἑλληνικὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γλῶσσα διεθνής, ὁρμώμενος κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος κατέστη στοιχεῖον ἀναγκαῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως παντὸς ἀνθρώπου λογίου. Τὴν μελέτην ταύτην τοῦ μακαρίτου Ἐϊχθὰλ μετέφρασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὁ κ. Μάρκος Ρενιέρης προτάξας τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις «Ἡ παροῦσα Ἑλληνικὴ μετάφρασις ἥτις συγχρόνως μὲ τὸ γαλλικὸν πρωτότυπον ἐξέρχεται εἰς τὸ φῶς δὲν ἐγένετο μόνον ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ σπουδαία τοῦ κυρίου Ἐϊχθὰλ πρότασις καὶ νὰ παρακινηθῶσιν οἱ λόγιοι τῶν Ἑλλήνων εἰς ὑποστήριξιν αὐτῆς δι' ὅλων δυνάμεων, ἀλλὰ προσέτι ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ζῶσα ἀπόδειξις τῆς ὀρθότητος τῶν σκέψεων τοῦ Γάλλου σοφοῦ. Ἡ μετάφρασις αὕτη καταληπτὴ ὅπου ὑπάρχουσιν Ἕλληνες, θέλει ἐνταυτῷ ἐννοηθῇ ἄνευ δυσκολίας ὑπὸ παντὸς ἄλλου ὅστις εἰς τὰ σχολεῖα ἐμελέτησεν ὁπωσοῦν ἐπιμελῶς τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γλῶσσα αὕτη ἁπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ πολιτισμένου κόσμου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διδάσκεται, εἶνε ἄρα βέβαιον ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ ἡ τῆς σπουδῆς ταύτης ἐνίσχυσις ὅπως εὑρεθῇ λελυμένον τὸ τῆς καθολικῆς γλώσσης μέγα πρόβλημα, ὅπερ ὁ κύριος Ἐϊχθὰλ φέρει ὑπὸ συζήτησιν, καὶ ὅπερ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν πόθον τοῦ αἰῶνος, τὴν ἀδελφότητα τῶν λαῶν, τὴν ἕνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.»

Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ κ. Μ. Ρενιέρης τῷ 1855 ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένῳ τότε «Spectateur de l'Orient» ἐδημοσίευσε μελέτην περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ θίγει πόρρωθεν τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς γλώσσης, ὅπερ ὁ Ἐϊχθὰλ ἐθεώρησε πραγματοποιήσιμον.

Πάσας ταύτας τὰς μελέτας του περὶ Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὰς ἐπιστολὰς περὶ τοῦ θέματος τούτου εἰς διαφόρους λογίους τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ τὰς μελέτας, ἃς ἔγραψεν

ἄλλοι ἐκ τῶν δημοσιεύσεων τούτου ὁρμηθέντες, ὁ μακαρίτης Ἐγχθὰλ προὐτίθετο, ζῶν ἔτι νὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἑνὶ τόμῳ, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπελθὼν ἐματαίωσε τὸ ἔργον. Τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ πατρός, φόρον τελῶν εἰς τὴν γεραρὰν τούτου μνήμην, ἐξεπλήρωσεν ὁ υἱός του Εὐγένιος Ἐγχθάλ, δημοσιεύσας τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν βιβλίον, εἰς ὃ ὁ Μαρκήσιος Queux de Saint-Hilaire προέταξε μακρὰν βιογραφίαν ἐν σελίσι 103 τοῦ Γουστάβου Ἐγχθὰλ σχετικῶς πρὸς τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἐν τῷ δημοσιευθέντι τόμῳ περιέχονται ἡ δυσεύρετος καταστᾶσα πρώτη μελέτη του «De l'usage pratique de la langue Grecque», ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν φυλλαδίῳ τῷ 1864, καὶ ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ κ. Μ. Ῥενιέρη μετὰ τῆς μελέτης του περὶ «Προορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης», ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὡς προσθῆκαι δὲ κατεχωρίσθησαν καὶ τὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ φυλλαδίου τοῦ Ἐγχθὰλ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Neffter, τοῦ Frédéric Dübner, τοῦ Ant. Campeaux, τοῦ Littré, τοῦ F. Baudry ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς τῆς Γαλλίας, τοῦ Charles Mendelson Bartholdy ἐν Γερμανίᾳ, τοῦ Robert Blackie, τοῦ Ἰω. Ν. Βαλέττα, ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἕπονται κατόπιν ἕτερα φροντίσματα τοῦ μακαρ. Γουστ. Ἐγχθάλ.

De la prononciation nationale du Grec et de son introduction dans l'enseignement classique.

Lettre à Sir Luis Mallet sur une langue internationale universelle et considerations preliminaires.

Observations sur la réforme progressive et sur l'état actuel de la langue Grecque, εἰς ἃς ἕπεται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ Λόγος τοῦ Ἡρακλ. Βασιάδου, ἐκφωνηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 4 Μαΐου 1869 ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὗτινος θέμα ἦτο ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ἕπονται δ' ἐν τέλει τέσσαρα ἔτι φροντίσματα τοῦ Γουστ. Ἐγχθάλ:

La Langue Grecque comme langue scientifique commune.

Voltaire et la question Grecque en 1770.

De la nouvelle loi sur l'enseignement secondaire en Russie.

Notice sur la fondation et le developpement de l'Association pour l'encouragement des Études Grecques en France.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ καθαροῦ τούτου γλωσσικοῦ ζητήματος, λίαν διαφέρουσα εἶνε διὰ τοὺς Ἕλληνας ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἀντιβασιλείας καὶ ἡ προτασσομένη μακρὰ βιογραφία τοῦ Ἐγχθὰλ ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ μαρκησίου κ. de Queux de Saint-Hilaire ἐν ᾗ δημοσιεύονται πολλαὶ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ τε Ἐγχθὰλ καὶ Hase πολλὰ ἱστοροῦσαι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Ναυπλίου, τῶν Ἀθηνῶν, Κορίνθου, Γαλαξειδίου καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1833 καὶ 1834.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου, ὅπερ ὁ Εὐγένειος Δ'Ἐγχθὰλ εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξέδωκε ἐν τῷ αὐτῷ συναγαγὼν πᾶν ὅ,τι ὁ πατὴρ αὐτοῦ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔγραψε, συναρμολογήσας οὕτω ἓν τῶν εὐγενεστέρων μνημείων, ἅτινα ἐν τῇ ξένῃ ἠγέρθησαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐφ' ᾧ οἱ Ἕλληνες ὀφείλουσιν αὐτῷ ἀπείρους εὐχαριστίας. **Α.Μ.**

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 11 Μαρτίου.

Καθ' ἃ γράφουσιν ἐκ Βερολίνου, ἐν τοῖς ἐκεῖ ἐπισήμοις κύκλοις γίνεται λόγος περὶ μνηστείας τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Βικτωρίας, δευτεροτόκου θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Γ'.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην μ. μ. ὁ ἀνακριτὴς κ. Μάνεσης, μετὰ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ καὶ ἑνὸς χωροφύλακος, μεταβὰς εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. Ποστολάκα ἀνέκρινεν αὐτόν, ἀπαγγείλας κατ' αὐτοῦ καὶ κατηγορίαν. Κατέσχεσε δὲ καὶ σακκίδιον ἀρχαίων νομισμάτων ἐπίσης καὶ τὸ πολύκροτον ἐκ νομισμάτων τοῦ Ἀμύντου ἀγγεῖον, ὅπερ ὅμως φέρει ἄλλην φαίνεται ἐπιγραφὴν καὶ οὐχὶ τὴν διαδοθεῖσαν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐξεδόθη κατὰ τοῦ κ. Ποστολάκα ἔνταλμα φυλακίσεως, κατηγορουμένου ἀπὶ νοσφίσει περιουσίας ἀνηκούσης εἰς τὸ δημόσιον καὶ ἀπιστίᾳ· καὶ ἤδη ὁ πρῴην διευθυντὴς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου διατελεῖ προφυλακισμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ του.

— Ὁ Σουλτάνος, ἀπαντῶν εἰς τὸ ἀποσταλὲν τηλεγράφημα τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Δραγούμη, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δεχθῇ τὴν μέλλουσαν νὰ κομίσῃ αὐτῷ τὸν μεγαλόσταυρον πρεσβείαν μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πένθους· ὡς ἐκ τούτου, ἡ πρεσβεία θ' ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ ἕνα περίπου μῆνα.

— Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου προβαίνουσι δραστηρίως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων Ποσειδωνίας καὶ Ἰσθμίας, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μορέν. Οἱ ἐργαζόμενοι νῦν ἐργάται ἀνέρχονται εἰς 1800, τὰ δὲ ἐξαγόμενα καθ' ἑκάστην χώματα ἀνέρχονται εἰς 6,000 κυβ. μέτρων. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν εἰδικοὶ ἐργάται Ἰταλοὶ ἐργάζονται εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐπιφοβωτέρων πρανῶν ἀπὸ 1)10 εἰς 1)5. — Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος οἱ ἀποθανόντες ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν ἢ τραυμάτων ἐκ τῶν 600 ἀσθενησάντων ἀνῆλθον μόλις εἰς 24.

— Μεταξὺ τῶν πολλῶν τιμαλφῶν δώρων, ἅτινα ἀπεστάλησαν τῷ πρίγκιπι τῆς Οὐαλλίας καὶ τῇ πριγκιπίσσῃ, ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων των, διακρίνονται ἀδαμαντοκόλλητος τιάρα, δῶρον τῶν δεσποινῶν τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας καὶ περιδέραιον ἐκ ῥουβινίων, δῶρον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους τῆς Ῥωσσίας. Ἐθεωρήθησαν ἐπίσης ὡς ὡραιότατα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντα σκεύη πρὸς κατασκευὴν *πούντζ*.

— Οἱ κκ. Ἰωνίδης, τραπεζίτης καὶ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ, καὶ Κοὺκ διευθυντὴς τῆς ὁμωνύμου Ἑταιρίας ἦλθον εἰς συνεννόησιν πρὸς σύστασιν ξενοδοχείων εἰς διαφόρους ἐξοχὰς καὶ γραφικὰς τοποθεσίας τῆς Ἑλλάδος, μελλόντων νὰ χρησιμεύσωσι ὅπως ἑλκύσωσι περιηγητάς.

— Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀγορασάσης τὰ ἐν Μικρασίᾳ μεταλλεῖα τῆς Ἑταιρείας τῶν Μεταλλουργείων Λαυρείου ἀγγλικῆς ὁμάδος κ. Φρέσφελδ, ὀρυκτολόγος, μετέβη ἐπὶ τόπου πρὸς ὁριστικὴν διακανόνισιν τῆς πωλήσεως.

— Νέα ἀτμοπλοϊκὴ σύμβασις ὑπεγράφη μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Κεύρμη ἀντιπροσώπου τῆς ἀγγλικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρείας «Μικρασίας».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Π. Α. Ὁ νέος τῆς Γερμανίας αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ἀνεκλήθη *τρίτος* ὡς *βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας*, διότι Φρειδερῖκος δεύτερος εἶνε ὁ κοινότερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα *μέγας* Φρειδερῖκος (βασιλ. 1740—1786), ἔκτοτε δὲ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας ὠνομάζοντο Φρειδερῖκοι Γουλιέλμοι μέχρι τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσαντος, ὅστις προσέλαβεν ἁπλῶς τὸ ὄνομα Γουλιέλμος καὶ διὰ τοῦτο λογίζεται ὡς Γουλιέλμος *πρῶτος*. Ἂν ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἠκολούθει τὴν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ὀνόματος σειρὰν τῶν ὁμωνύμων αὐτῷ *αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας*, ἔπρεπε νὰ ἀποκληθῇ *τέταρτος*, διότι ἔχομεν Φρειδερῖκον τρίτον αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, τὸν καὶ *εἰρηνικὸν* ἐπονομαζόμενον, βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 1440—1487. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Καθ' ἃ ἐπληροφορήθημεν οὐδεμία συγγένεια συνδέει τὰς δύο ὁμωνύμους οἰκογενείας, ὧν ἡ μὲν κατάγεται ἐκ Νάξου, ἡ δὲ ἐκ Πελοποννήσου.—κ. Κ. Ν. Φιλιππούπολιν. Ἐνεγράψαμεν πάντας, καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Παρεδόθη ἀσφαλῶς εἰς τὸν ἴδιον, διατρίβοντα ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Μ. Α. Σμύρνην. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — κ. Ε. Δ. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν. — κ. Ι. Κ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας.—κ. Κ. Ν. Τ.

κράτωρ. Ἡ δευτέρα διεδέχθη τὴν 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1848 τὸν πεσόντα Λουδοβῖκον Φίλιππον καὶ κατελύθη διὰ τοῦ πραξικοπήματος τῆς 2 Δεκεμβρίου τοῦ 1852 τοῦ Ναπολέοντος Γ'. Ἡ τρίτη δημοκρατία, πραγματικῶς ἂν οὐχὶ κατὰ τύπους, ἱδρύθη τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1870, διὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, καίτοι δὲ σοβαρὰν διελθοῦσα κρίσιν καὶ σπουδαίως ἀπειληθεῖσα κατὰ τὸ 1873, τῷ 1877 καὶ ἐσχάτως ἔτι, ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη. Ἡ τρίτη δημοκρατία ἀριθμεῖ τρεῖς προεδρείας, τὴν τοῦ Θιέρσου, ὅστις ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τὴν 17 Φεβρουαρίου 1871 καὶ παρῃτήθη τὴν 24 Μαΐου τοῦ 1873, τὴν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαὼν, ὅστις ἐγένετο πρόεδρος τὴν 24 Μαΐου 1873 καὶ παρῃτήθη τὴν 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1879, κατόπιν τῶν ἐκλογῶν τῆς Γερουσίας, δι' ὧν ἐπλειοψήφησεν ἐν αὐτῇ ἡ ἀριστερά, καὶ τὴν τοῦ Ἰουλίου Γρεβύ, ὅστις ἀνυψώθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου τῷ 1879, μετὰ τὴν λῆξιν δὲ τῆς ἑπταετοῦς περιόδου ἐκ νέου ἐξελέγη καὶ παρῃτήθη ἐσχάτως ἐκ τῶν γνωστῶν περιστάσεων. Τέταρτος πρόεδρος εἶνε ὁ ἄρτι ἐκλεχθεὶς Σαδὶ—Καρνώ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Φεβρουαρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	448.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	450.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	526.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	482.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	240.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	94.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	185.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	165.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	393.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.65
	3μην.	32.50
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.1/8
»	3μην.	128.1/4
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.70
Λίρα ὀθωμανική		29.05

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1253

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 584.—6 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. Λεπτά 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 636

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

τοῦ συγγράμματος γενήσεται **ἐξαιρετικὴ συγκατάβασις**, ἤτοι θέλουσιν οὗτοι προπληρώσει :

Οἱ μὲν ἐν **Ἑλλάδι** δραχμὰς **μόνον ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ.**

Οἱ δ' ἐν τῷ **Ἐξωτερικῷ** χρ.φράγκα **μόνον ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ** δηλονότι προπληρόνοντες θέλουσιν ἔχει τὸ ὅλον σύγγραμμα σχεδὸν **ΕΙΣ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ** ἀπαλλαττόμενοι καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν ὄντων εἰς βάρος ἡμῶν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 35.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Καταρτισθεισῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπιτροπῶν, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε ταύταις ἐγκύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας γνωστοποιεῖ αὐταῖς ὅτι ἔλαβεν αὐστηρότατα μέτρα περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἀποσταλησομένων ἐκθεμάτων, ὅπως ἀποδοθῶσιν ἐν καιρῷ ὡς παρεδόθησαν. Ἰδίως δὲ αἰτεῖ νὰ ἀποστείλωσιν αἱ εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ταπητουργίας καὶ ὑφαντουργίας ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ ἑκάστης, νὰ ὑποβάλωσι δὲ συνάμα καὶ δείγματα τῶν ἐκλεκτοτέρων ὑφασμάτων καὶ ταπήτων μετὰ πάσης πληροφορίας, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐνισχύσῃ διὰ προκαταβολῶν τοὺς διακρινομένους μὲν ἐν τῇ τέχνῃ αὐτῶν κατασκευαστὰς τῶν ἄνω εἰδῶν, ἀλλ' ἀποροῦντας μέσων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπηύθυνεν ἔγγραφον πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, δι' οὗ παρακαλεῖ τοῦτο νὰ συστήσῃ τῷ Πανεπιστημίῳ ἵνα συμμετάσχῃ τῆς Ἐκθέσεως, ἐκθέτον ἐπιστημονικὰς συλλογὰς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελε κρίνει ἄξιον λόγου.

Ὡς γνωστόν, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων παρεκάλεσε τὰς ἀτμοπλοϊκὰς καὶ σιδηροδρομικὰς ἑταιρείας νὰ δεχθῶσιν ὅπως μεταφέρωσι δωρεὰν τὰ διὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν προωρισμένα ἐκθέματα. Ἤδη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐδήλωσαν, ἐκτὸς τῆς ἑταιρείας τῶν σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἥτις πρώτη ἀπεδέχθη τὴν παράκλησιν, ἀποδεχθεῖσαι ταύτην καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἑταιρεῖαι.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ φιλέλλην καθηγητὴς Μύλλερος, ὅστις ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ὀλλανδίας εἰσαγωγῆς τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, παρεκλήθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ γυμνασίου, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐπομένου ἔτους διδάξῃ αὐτοὺς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν προφορὰν αὐτῆς.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐγένετο ἐσχάτως ἔκθεσις εἰκόνων ἃς ἐνέπνευσαν οἱ ἐν τοῖς δράμασι τοῦ Σαίξπηρ γυναικεῖοι τύποι. Μεταξὺ τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἀριθμοῦνται πολλαὶ ἃς ἐφιλοτέχνησαν οἱ κράτιστοι τῶν Βρεττανῶν ζωγράφων.

—Ἑτέρα ἔκθεσις ὠργανώθη ἐν Λονδίνῳ ἐκ κομψοτεχνημάτων Ἰαπωνικῶν. Ταύτης μετέσχον πολλοὶ τῶν πλουσιωτάτων ἀποστείλαντες τὰς ἰδίας αὐτῶν βαρυτίμους συλλογάς.

— Τὴν πασίγνωστον πινακοθήκην τοῦ ἀποθανόντος βέλγου φιλοτέχνου van Praet ἠγόρασεν ἡ βελγικὴ κυβέρνησις ἀντὶ 800,000 φράγκων ὅπως πλουτίσῃ δι' αὐτῆς τὸ μουσεῖον τῶν Βρυξελλῶν. Ἡ πινακοθήκη αὕτη περιέχει ἰδίᾳ ἔργα τῶν ἐξοχωτάτων συγχρόνων Γάλλων ζωγράφων, ἐν οἷς πέντε τοῦ Μεσσονιέ, ἀνὰ τρία τῶν Δελακροά, Μιλλὲ καὶ Θ. Ρουσσῶ κλπ. Ἐκτὸς ἄλλων περιλαμβάνεται ἐν ταῖς προσωπογραφίαις καὶ μία τοῦ Ἰγγρές.

— Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Βάγνερ τῇ 19 φεβρουαρίου παρεστάθη ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Μαδρίτης μετ' ἐξόχου ἐπιτυχίας τὸ λυρικώτατον τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ *Λόεγγριν*. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἀναβιβάζεται νῦν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Σκάλας τοῦ Μιλάνου.

— Ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ἐκδίδονται σήμερον 2177 ἐφημερίδες, ὧν 454 ἐν Λονδίνῳ, 1273 ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς ἐπαρχίαις, 82 ἐν Οὐαλλίᾳ, 189 ἐν Σκωτίᾳ, 158 ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ 21 ἐν ταῖς μικραῖς νήσοις τοῦ πορθμοῦ. Ἐξ ὅλων τούτων 180 εἶνε καθημεριναί. Μεταξὺ δὲ τῶν 1508 μηνιαίων καὶ τριμηνιαίων φύλλων τὰ 399 εἶνε θρησκευτικῆς ὕλης.

— Ἐκδίδονται ἐν Λειψίᾳ κατ' αὐτὰς εἰς 300 ἠριθμημένα ἀντίτυπα καὶ ἐν γαλλικῷ πρωτοτύπῳ τὰ Ἀπομνημονεύματα τῆς πριγκιπίσσης τοῦ Βαϊρούτ, φιλτάτης ἀδελφῆς Φριδερίκου τοῦ Μεγάλου.

— Νέον μηνιαῖον περιοδικὸν ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις «La vie franco-russe» ὑπὸ τοῦ ἀρτισυστάτου γαλλορωσσικοῦ φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ συλλόγου.

— «Nach San Remo! Χαιρετισμοὶ Γερμανῶν ποιητῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον διάδοχον». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη συλλογὴ ποιημάτων τῶν κρατίστων ἐν τοῖς συγχρόνοις ποιητῶν τῆς Γερμανίας ἀποτεινομένων πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα νέον Αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Ἐν αὐτοῖς περιέχεται καὶ ποίημα ἐστεμμένης ποιητρίας — τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης ἦσαν ἐγγεγραμμέναι κατὰ τὸ λῆγον ἑξάμηνον 47 γυναῖκες, ὧν 29 ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ, 14 ἐν τῇ φιλοσοφικῇ καὶ δύο ἐν τῇ εἰδικῇ σπουδῇ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἐν Λονδίνῳ 48 γυναῖκες ἀριθμοῦνται μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Παρισίοις δὲ 108, ὧν 82 ρωσσίδες, 12 ἀγγλίδες, 7 γαλλίδες, 3 ἀμερικανίδες, 2 αὐστριακαί, 1 ρωμουνὶς καὶ 1 ὀθωμανίς (;).

— Αἱ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐξασκοῦσαι νῦν τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα γυναῖκες ἀνέρχονται εἰς 300.

— Ἐν τοῖς διαφόροις γερμανικοῖς πολυτεχνείοις φοιτῶσι νῦν σπουδασταὶ ἐν ὅλῳ 2278, ἤτοι ἐν Βερολίνῳ 676, ἐν Μονάχῳ 375, ἐν Δρέσδῃ 251, ἐν Στουττγάρτῃ 208, ἐν Καρλσρούῃ 271, ἐν Ἀννοβέρῳ 191, ἐν Ἀχυϊσγράνῳ 109, Δαρμστάδῃ 127, ἐν Βρουνσβίκῃ 70.

Περατουμένου προσεχῶς τοῦ νῦν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευομένου διηγήματος τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, θέλομεν ἀρχίσει τὴν δημοσίευσιν ἀρίστου ἔργου ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφρασθέντος, τοῦ *Ὑποψηφίου*, μυθιστορήματος νεωτάτου τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Ἰουλίου Κλαρετῆ.

—Διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἐζητήθη παρὰ τῶν διευθύνσεων τῶν διαφόρων ἐν Εὐρώπῃ νομισματικῶν μουσείων κατάλογος ὅλων τῶν νομισμάτων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς κλαπείσας ἐκ τοῦ ἡμετέρου νομισματικοῦ μουσείου σειρὰς μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πωλητῶν. Ἤδη δὲ τὸ νομισματικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου διὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ φὸν Σάλετ κατήρτισε καὶ ἀπέστειλεν ἐνταῦθα τοιοῦτον κατάλογον, ὃν ἡ ἀνάκρισις νῦν παραβάλλει πρὸς τὸν ἤδη ὑπ' αὐτῆς καταρτισθέντα τῶν ἐκ τοῦ μουσείου ἡμῶν κλαπέντων. Ἀναμένονται δὲ καὶ οἱ τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν μουσείων.

— Ἐν ταῖς ἐν Ἀκροπόλει ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθη εἰς βάθος δέκα τριῶν ἕως δεκατεσσάρων μέτρων ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ βράχου συμπεπιεσμένον μολύβδινον ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον ἕνεκα τοῦ χρόνου ἀπεκρυσταλλώθη ἐξ ὁλοκλήρου, πρὸς τούτοις δὲ τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ κορμοῦ Ἡρακλέους πώρινον, μεγέθους κατὰ τὸ ἥμισυ μικροτέρου τοῦ φυσικοῦ.

— Ὁ πρωθυπουργὸς ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς τὴν κατασκευὴν ὡραιοτάτης περὶ τὴν Ἀκρόπολιν λεωφόρου. Ἀπὸ τῆς θέσεως, ἔνθα ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ σταθμεύουσιν αἱ ἅμαξαι, θὰ σχηματίζῃ κύκλον περὶ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ θὰ καταλήγῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου, ὅπου θὰ ἑνοῦται μετὰ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἤδη φέρει εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ λεωφόρος αὕτη θὰ εἶνε πλατεῖα δέκα μέτρων καὶ θὰ κοσμῆται ἑκατέρωθεν διὰ δενδροστοιχίας. Οὕτω θὰ κατεδαφισθῶσιν ὅλοι οἱ οἰκίσκοι οἵτινες εἶνε ἐγκεχωσμένοι εἰς τοὺς βράχους. Θὰ ἐκλίπωσι τὰ Ἀναφιώτικα, τῶν ὁποίων τὰς πλείστας οἰκίας ἔχει ἀγοράσει τὸ δημόσιον, ἐπομένως δὲ θὰ ἐνεργηθῶσι καὶ ἀνασκαφαὶ εἰς τὰς θέσεις δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ λεωφόρος.

— Προσεχῶς θέλει γείνει ἡ τελετὴ ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ

θεμελίου λίθου τῆς ἀνεγειρομένης Βαλλιανείου βιβλιοθήκης.'Ο κ. Τσίλλερ διέταξεν ὅπως γίνωσιν αἱ ἀπαιτούμεναι προετοιμασίαι, ὁ δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ρενιέρης θὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν καταλλήλων λέξεων αἵτινες θὰ χαραχθῶσιν ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου καὶ θὰ ἐκφωνήσῃ κατάλληλον λόγον. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην θὰ παραστῇ καὶ ὁ βασιλεύς.

— 'Ο Βασιλεὺς ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Τσίλλερ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου τῆς ἀνεγέρσεως ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεος τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων

— Ἡ Γενικὴ ἐφορία τῶν Ἀρχαιοτήτων ἀπεφάσισε τὴν κατὰ μῆνα ἔκδοσιν τοῦ «Ἀρχαιολογικοῦ δελτίου», τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ α') ἀναγραφὴν ἐκ τῶν μηνιαίως εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον εἰσαγομένων ἀρχαιοτήτων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν τῷ Κράτει ἐνεργουμένων διαφόρων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, β') ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις τοῦ Κράτους ἐργασιῶν καὶ γ') διαφόρους ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 26 Μαρτίου.

Τὸν ἐν Παρισίοις κατασκευασθέντα ἀδαμαντοκόλλητον μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἀπεφασίσθη ν' ἀπονεμηθῇ τῷ Σουλτάνῳ θέλει φέρει εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰδικὴ πρεσβεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κκ. Βλασίου Βαλτινοῦ, ὑποστρατήγου καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐν Λαρίσσῃ ἀρχηγείου, Γ. Α. Ἀντωνοπούλου γενικοῦ γραμματέως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, καὶ Γ. Παπαδιαμαντοπούλου λοχαγοῦ, ὑπασπιστοῦ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν. 'Ο ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Δραγούμης ἐτηλεγράφησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ζητήσας νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Σουλτάνος ἂν ἐπιθυμῇ ν' ἀναβληθῇ ἡ ἀποστολὴ τῆς πρεσβείας ἄχρις οὗ παρέλθῃ τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πένθος.

— Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης ὑπογράφεται καὶ δημοσιεύεται τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα περὶ λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' συνόδου τῆς ΙΒ' βουλευτικῆς περιόδου. Ἐπὶ τούτῳ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Αὐγερινὸς τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν περὶ τὴν 10 π. μ. προσκαλέσας ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ προεδρείου τὸ προσωπικὸν τῆς βουλῆς, παρόντος καὶ τοῦ ἐφόρου κ. Καλογεροπούλου, καὶ ἀναγγείλας εἰς αὐτοὺς τὴν προσεχῆ λῆξιν συνέστησε τὴν ταχεῖαν καὶ ἀκριβῆ περάτωσιν τῆς ἐργασίας τῶν γραφείων.

— Ἐν τῇ διευθύνσει τῶν δημοσίων ἔργων συνιστᾶται τμῆμα ἀρχιτεκτονικόν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Τσίλλερ, οὗ ὁ μισθὸς ὁρίζεται εἰς δραχμὰς 1200 κατὰ μῆνα, ἐνῷ τὸ ἄχρι τοῦδε δαπανώμενον ποσὸν εἰς τὰς ἀρχιτεκτονικὰς ἐργασίας τῆς κυβερνήσεως ἀνήρχετο εἰς τὸ ὀκταπλοῦν.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς καθ' ὅλον τὸν λήξαντα μῆνα ἀνῆλθον εἰς δρ. 712,256.40, ἀπέναντι δρ. 269,000 τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς π. ε. — τοῦ δὲ δημοτικοῦ φόρου Πειραιῶς εἰς δρ. 31,800.

— Δραστηρίως ἐνεργεῖται ἡ κατάστρωσις τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων διὰ τὴν μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ν. Φαλήρου συγκοινωνίαν. Ἡ νέα αὕτη γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πρὸς ἠλεκτρικὸν φωτισμὸν τοῦ Φαλήρου ὑπαρχούσης μηχανῆς διευθύνεται παραλλήλως τῇ γραμμῇ τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τῆς πλατείας Ἱπποδαμείας ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ Πειραιῶς καὶ ἐκεῖθεν ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν Μιαούλη μέχρι τοῦ τελωνείου. Πρὸ τοῦ Τινανείου κήπου ἔσται ὁ σταθμὸς τῶν ἐπιβατῶν. Μέχρι τοῦδε ἡ κατάστρωσις τῶν ῥάβδων ἐπερατώθη μέχρι τῆς ὁδοῦ Δεξαμενῆς.

— Ἡ Ἑταιρεία τῶν σιδηροδρόμων Ἀγρινίου — Μεσολογγίου ἐπωφελουμένη ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῶν δασῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ θέλουσα τὸ καθ' ἑαυτὴν νὰ συντελέσῃ ὅπως εἰς τὸ μέλλον ὅλαι αἱ ἐν Ἑλλάδι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ προμηθεύωνται τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐταῖς ξυλείαν ἐκεῖθεν ἔδωκεν εἰς ἐργολαβίαν τὴν προμήθειαν τῶν στρωτήρων τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸν κ. Σχαλτσοδῆμον. 'Ο σιδηρόδρομος Μεσολογγίου εἶνε ὁ πρῶτος χρησιμοποιῶν τὰ προϊόντα τῶν δασῶν μας.

— Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἤρξατο ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὁρισθέντων ἰατρῶν ὁ δωρεὰν ἐμβολιασμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, μάλιστα δὲ ὁ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν Σχολείων.

— Αἱ ἐπὶ τῆς κλοπῆς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου ἀνακρίσεις ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως. Ἐλπίζεται δὲ ὅτι αἱ ἐξ Εὐρώπης περιμενόμεναι πληροφορίαι θέλουσι διαφωτίσει ἀρκούντως τὸ ἔγκλημα καὶ θὰ βοηθήσωσι μεγάλως εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων.

— Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἠλάττωσε τὸν τόκον τῶν προεξοφλήσεών της ἀπὸ 8 ο/ο εἰς 7 ο/ο διὰ τὰ συναλλάγματα τὰ τακτικῶς πληρονόμενα ἐν τῇ λήξει, εἰς 8 ο/ο δὲ διὰ τὰ ἀνανεούμενα. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη διὰ τὰς ἀγορὰς Ἀθηνῶν, Σύρου καὶ Πατρῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα· κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Μ. Α. Χ. Λάρισσαν. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ λάβῃ πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν προϊόντων ἐν τῷ Μεγάρῳ τῆς Ἐκθέσεως, οὐδόλως ὅμως εὐθύνεται διὰ πᾶσαν τυχὸν βλάβην αὐτῶν ἢ ἀπώλειαν κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἐνταῦθα. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν ἀγγελίαι. Τὸ σημειούμενον βιβλίον τιμᾶται μετὰ ταχυδρομικῶν φρ. 3,50. Περὶ τοῦ ἄλλου θέλομεν σᾶς πληροφορήσει διὰ τοῦ προσεχοῦς. — κ.Π.Η. Κ. Ταγανρόγ.Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτόπολιν. Εἰσέτι δὲν ἐξεδόθη τὸ Γ' Μέρος «Στρατ. Ἀναμνήσεων» καὶ ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ πότε θὰ ἐκδοθῇ. Ἡ ἔκδοσις τῆς ἱστορίας Παπαρρηγοπούλου ἐπερατώθη πρὸ καιροῦ ἤδη, οἱ δὲ πίνακες καὶ εἰκόνες τοῦ συγγράμματος θὰ ταχθῶσιν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ὁδηγίαν ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ τοῦ τελευταίου τεύχους. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν παρὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ *Ἄστεος*. —κ.Ι. Σ. Κ.Ἰθάκην.Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ ἀπεστάλη ἀπόδειξις· τὸ χειρόγραφον δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν. — *Φιλαναγνώστῃ*. Δύνασθε ν' ἀρκεσθῆτε εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἣν δίδει ὁ Οὐγκώ· 'Ο Ὀθέλλος εἶνε ἡ νύξ. Καὶ ὢν ἡ νὺξ καὶ θέλων νὰ φονεύσῃ, τί λαμβάνει ὡς ὄργανον; τὸ δηλητήριον; τὸ ῥόπαλον; τὸν πέλεκυν; τὴν μάχαιραν; Ὄχι· τὸ προσκεφάλαιον. Φονεύειν ἐστὶν ἀποκοιμίζειν. Καὶ οὕτως ἡ Δεσδεμόνα θνήσκει ἀποπνιγεῖσα διὰ τοῦ προσκεφαλαίου ὅπερ ἔσχε τὸ πρῶτον αὐτῆς φίλημα καὶ τὴν ὑστάτην αὐτῆς πνοήν. — κ. κ. Α. Β. Βερολῖνον Η. Κ. Σύρον, Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Ν. Π. Κύμην, Ι. Χ. Μ. Λευκάδα, Ι. Κ. Δ. Γέτσχ, Π. Χ. Σορόκαν, Γ. Δ. Βῶλον, Π. Γ. Π. καὶ Σ. Ε. Σ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Συνδρομητῇ*. Περὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης πραγματευόμενα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ μας μόνον τὰ ἑπόμενα· τὸ Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας τοῦ Ross, ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας καλλιτεχνίας τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ κ. Καββαδία ἡ Ἀρχαιολογία. Ὑπάρχουσι δ' ἔτι οἱ Βίοι Καλλιτεχνῶν τοῦ κ. Γ. Μαυρογιάννη. Ἐὰν ζητῆτε βιβλία εἰς ξένας γλώσσας, τοιαῦτα ὑπάρχουν πάμπολλα, ἅτινα καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ καταλέξωμεν.*Φοίνικι*.—Ramleh.Δυσχερὴς ἔκθεσις τῶν καθ' ἕκαστα δι' ἔλλειψιν χώρου. Δύνασθε δημοσιεύσαι ἐν ἄλλῃ ἐφημερίδι.—κ. Δ.Π.Ροστόβιον. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν παρεχομένην ὑποστήριξιν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ι. Α. Σύρον. Ἐπειδὴ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐμβάσωμεν τὸ ἀντίτιμον σὺν τῇ παραγγελίᾳ, δέον νὰ προαποσταλῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς. Ἡ τοῦ βιβλίου ἀποστολὴ εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ κατ' εὐθεῖαν πρὸς ὑμᾶς ἐκ Παρισίων· τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη —κ.Α.Μ. Βῶλον. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν ὑμετέραν εὐμένειαν.—κ. Ἀδελφ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. — *Φίλῳ Μ'*. Τί νὰ σᾶς κάμωμεν; Ἀφοῦ δὲν γράφετε στίχους, οὐδεμία ἐλπὶς ὑπάρχει. Καὶ αὐτὴν τὴν χάριν βλέπετε τὴν ἔχουν οἱ ποιηταί, κολακεύοντες τὴν γυναικείαν ματαιότητα. 'Ο Κορνήλιος ὑπερεξηκοντούτης

ἠγαπήθη ὑπὸ τῆς νεαρωτάτης μαρκησίας de Contades ὑπισχνούμενος αὐτῇ τὴν ὑστεροφημίαν :

Chez cette race nouvelle
Où j'aurai quelque credit,
Vous ne passerez pour belle
Qu' autant que je l'aurai dit !

κκ. Ν. Μ. Καλαφὰτ καὶ Κ. Π. Ἴον. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῷ κ. Δ. Ζ., ὡς ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν. — κ. Ε. Κ. Μαΐκώπ. Ἀπεστάλησαν ἐγκαίρως πάντα τὰ ἐκδοθέντα εἰς Ἀνάπαν, ὡς ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ ἐξηγοῦμεν ὑμῖν. — κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἐκ τῶν ζητηθέντων ἀπεστάλη μόνον τὸ ἕν, τῶν ἄλλων ὄντων ἐξηντλημένων. — κ. Γ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὰς σημειουμένας ἐφημερίδας. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	448.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	447.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	526.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	482.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	93.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			516.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	187.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	81.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	206.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	169.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	391.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.		32.80
	3μην.		32.60
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως		129.½
»	3μην.		128.½
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ			29.10

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1255

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 585.—13 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. Λεπτὰ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 637

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπή, ἐκτελοῦσα τὴν θέλησιν τοῦ εὐεργέτου τοῦ Ἔθνους Κωνσταντίνου Χ. Ζάππα, ὁρίζει ὡς ἀκολούθως τὰ τοῦ διαγωνίσματος πρὸς συγγραφὴν ἐθνικοῦ δράματος, ὅπερ προεκηρύχθη ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου ε. ε. κανονισμοῦ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

α') Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ληφθῇ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀρχαίας, μέσης ἢ νεωτέρας μέχρι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 καὶ τούτου συμπεριλαμβανομένου.

β') Τὸ δρᾶμα θὰ εἶνε ἔμμετρον, περιλαμβάνον τρεῖς μέχρι πέντε πράξεων καὶ τὸ πολὺ τρεῖς χιλιάδας στίχων.

γ') Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ εἶνε γεγραμμένα καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστα, ἄλλως εἶνε ἀπαράδεκτα· πρέπει δὲ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1888, συνοδευόμενα ὑπὸ ἐσφραγισμένου δελτίου, ἐγκλείοντος μὲν τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, φέροντος δὲ διακριτικόν τι ῥητὸν ἐπιγεγραμμένον καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ χειρογράφου.

δ') Ὁ ἀγὼν θὰ κριθῇ ὑπὸ ἐπιτροπῆς τριμελοῦς, ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τὴν 1 Αὐγούστου 1888, ἡ δὲ κρίσις θὰ ἀπαγγελθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

ε') Ἐκ τῶν ἀγωνισθησομένων ἔργων θὰ βραβευθῇ τὸ κρεῖττον ἐκτὸς ἂν κριθῇ ὅλως μέτριον.

ϛ') Εἰς τὸ βραβευθησόμενον δρᾶμα ἀπονεμηθήσεται χιλιόδραχμον χρηματικὸν γέρας, ἡ δὲ πανηγυρικὴ αὐτοῦ παράστασις κανονισθήσεται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων.

ζ') Τὰ εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποσταλησόμενα ἔργα δὲν ἐπιστρέφονται.

— Κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος ὡρίσθη ὡσαύτως διαγώνισμα συγγραφῆς «περὶ τῶν ἐθνικῶν δασῶν» ἀφορώσης εἰς τὴν χρησιμότητα τῶν δασῶν, τὴν φυτολογικὴν αὐτῶν ἐξέτασιν, τὴν κατάστασιν, τὴν ἔκτασιν, τὰ ἐπιφέροντα τὴν καταστροφὴν αὐτῶν αἴτια, τὸν τρόπον τῆς ἀναδασώσεως τῆς χώρας καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἱδρύσεως παρ' ἡμῖν δασονομικῆς σχολῆς.

Τὰ πονήματα δέον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν πρόεδρον ἀπὸ 20 Ἰουλ. ἄχρι 1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. θὰ κριθῶσι δὲ ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τὴν 1 Αὐγούστου.

Εἰς τὸ βραβευθησόμενον ἔργον θὰ ἀπονεμηθῇ χιλιόδραχμον γέρας, ἡ δὲ τύπωσις γενήσεται δαπάναις τῆς ἐπιτροπῆς. Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

— Εἰς 273,140 δρ. ἀνέρχεται διὰ τὸ ἔτος 1888 τὸ ἐνεργητικόν, πλὴν τῶν ἀναπαλλοτριώτων, τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς, κατὰ ταῦτα δὲ προϋπελογίσθησαν καὶ τὰ ἔξοδα ἤτοι 30 χιλ. διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ οἰκοδομήματος, 25 χιλ. διὰ τὴν πλατεῖαν, τὴν κλίμακα καὶ τὰ πεζοδρόμια, 7 χιλ. ὑπόλοιπον διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ κ. Κ. Ζάππα, 25 χιλ. δι' ἰσοπέδωσιν, ἐμφύτευσιν καὶ συντήρησιν τοῦ περὶ τὸ μέγαρον χώρου, 25 χιλ. διὰ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν τοῦ μεγάρου, καὶ 150 χιλ. διὰ τὴν τέλεσιν τῆς Ἐκθέσεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

— Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ἰωνίδης ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴν 1000 δραχμάς, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς βραβεῖον ὑπὲρ τῶν ἐκλεκτοτέρων λεπτῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Τὸ βραβεῖον τοῦτο διαιρεθήσεται εἰς τριακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν πτωχωδῶν ὑφασμάτων, τετρακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν κατὰ τὴν ὕφανσιν πεποικιλμένων καὶ τριακοσιόδραχμον ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν ἁπλῶν.

— Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν παρακληθεὶς καὶ ἰδιαιτέρως ὑπεσχέθη νὰ διατάξῃ εἰς τὸν Ναύσταθμον τὴν κατασκευὴν προτύπων πλοιαρίων ἀκτοπλοΐας ὅπως ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἐκθέσει.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὡς γνωστόν, ὁ πρίγκιψ διάδοχος τοῦ Σὰξ Μάϊνιγγεν Βερνάρδος τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἀφιεροῖ εἰς τὴν μετὰ ζήλου μελέτην τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν ἄλως ἐπίσταται καὶ καλῶς γράφει. Ἐξαίρετον δεῖγμα τῆς ἑλληνομαθείας ταύτης τοῦ φιλομούσου ἡγεμόνος ἔσχομεν τὴν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθεῖσαν μετάφρασιν αὐτοῦ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ὑπὸ **Paul Lindau**. Νεώτατον δὲ δεῖγμα τῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀγάπης του παρέχει ἡμῖν τελευταῖον διὰ τῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μεταφράσεως τοῦ Φιέσκου τοῦ Σίλλερ. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐκδίδεται μετ' οὐ πολὺ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ὅπερ θὰ φέρῃ ὁλόκληρον τὸ ὄνομα τοῦ μεταφραστοῦ.

— Ὁ κ. d'Arbois de Jubainville ἀνέγνωσεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῶν Γραμμάτων ἐν Παρισίοις σημείωσιν περὶ τῆς κατὰ παρασκευὴν καὶ σάββατον νηστείας κατὰ τοὺς καθολικούς. Ἀπέδειξε δὲ ὅτι ἀρχῆθεν καὶ κατὰ τὴν δύσιν ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ὁρίσῃ ὡς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος νηστησίμους τὴν τετάρτην καὶ τὴν παρασκευήν, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν. Τὸν νεωτερισμὸν εἰσήγαγε πρῶτος ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ πρῶτος (402—417), οὐδὲν ἧττον ὅμως ἐν Γαλατίᾳ ἡ νηστεία τῆς τετάρτης παρέμεινεν ἐν χρήσει καθ' ὅλον τὸν πέμπτον αἰῶνα, εἰσαχθεῖσα δὲ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πατρικίου περὶ τὸ ἔτος 432 διετηρήθη ἐκεῖ ἐπὶ περισσότερον ἀκόμη χρόνον. Ἕνεκα δὲ τούτου, κατὰ τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν τῶν Ἰρλανδῶν, ἡ μὲν τετάρτη ὀνομάζεται «πρώτη νηστεία», ἡ δὲ πέμπτη «ἡ μεταξὺ δύο νηστειῶν», ἡ δὲ παρασκευὴ «τελευταία νηστεία» ἢ ἁπλῶς «νηστεία.»

— Ἐν τῷ «Χρόνῳ» τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθη ἡ ἐπίκλησις κομιτάτου, ὅπερ κατηρτίσθη ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς διεξαγωγὴν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν ἐν Κύπρῳ. Τὸ φύλλον τοῦ Ἄστεος συνιστᾷ ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ θερμῶς τὴν ἐπίκλησιν.

— Ὁ ἐν Χάλλῃ καθηγητὴς Κιρχὼφ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως στατιστικὴν τῶν μᾶλλον διαδεδομένων γλωσσῶν, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι 400 ἑκατομμύρια λαλοῦσιν τὴν σινικήν, 100 ἑκατομμύρια τὴν Ἰνδικήν, 100 ἑκατομμύρια τὴν ἀγγλικήν, 70 ἑκατομμύρια τὴν ῥωσσικήν, 57 ἑκατομμύρια τὴν γερμανικὴν καὶ 47 ἑκατομμύρια τὴν ἱσπανικήν. Ἡ γαλλικὴ ἔρχεται μετὰ ταύτας κατέχουσα τὴν τελευταίαν θέσιν.

— Ἀνευρέθησαν ἐσχάτως ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως πρὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Κεντρικοῦ Μουσείου εἰς βάθος 14 περίπου μέτρων διάφορα χάλκινα ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα ἀρχαιότατα, προϊστορικῆς ἐποχῆς. Τὰ ἐργαλεῖα εἶνε παρεμφερῆ τοῖς νῦν παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει. Ἐπὶ τοῦ βράχου ἀκριβῶς ἀνεκαλύφθησαν τοῖχοι οἰκιῶν ἀρχαιοτάτων, ὡς φαίνεται, ἐντὸς δὲ ἑνὸς τούτων ἐντετειχισμένα εὑρέθησαν τὰ ἀνωτέρω εὑρήματα, ἅτινα συνίστανται εἰς ἐννέα πελέκεις, δύο ἀξίνας, μίαν ῥίνην, δύο ξίφη, μίαν αἰχμὴν δόρατος, τρεῖς δίσκους καὶ ἄλλα τινά. Πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν τ' ἀνωτέρω ἀνευρέθησαν καί τινα ἀγγεῖα τῆς λεγομένης Μυκηναίας ἐποχῆς. Τὰ εὑρήματα εἶνε μεγίστης ἀξίας, καθόσον ὑπολογίζεται ὅτι ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν μιᾶς χιλιετηρίδος π.Χ.

— Τὸ ἀνεγειρόμενον ἐν Γραβιᾷ μνημεῖον εἰς τὸν Ὀδυσσέα Ἀνδροῦτσον εἶνε τετράγωνον οἰκοδόμημα, οὗ ἡ περιφέρεια εἶνε 120 τετραγ. μέτρων, ἤτοι ἑκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος 30 μ., οἰκοδομεῖται δ' ἐκ λίθων πελεκητῶν μετὰ θύρας καὶ περιφράγματος σιδηροῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Χανίου καὶ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Ἄμφισσαν. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ μνημείου ἐφυτεύθησαν 120 κυπάρισσοι, ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς εἰς τὸ περίκλυτον Χάνι ἀγωνισθέντας μαχητάς. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ τετραγώνου ἐγείρεται πυραμὶς ἐπὶ τριπλοῦ βάθρου, εἰς τὰς γωνίας τοῦ ὁποίου θὰ τεθῶσι βομβοσφαῖραι τοῦ 1821. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος θὰ στηθῇ μαρμαρίνη ἡ προτομὴ τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, ἧς ἡ κατασκευὴ ἀνετέθη εἰς τὸν ἐνταῦθα γλύπτην κ. Μπονάνον. Τὸ ὕψος τῆς πυραμίδος μετὰ τοῦ βάθρου εἶνε 6 μέτρων. Ἐν περιόπτῳ θέσει κείμενον τὸ μνημεῖον θὰ εἶνε ἁπανταχόθεν ὁρατὸν ἐκ τῶν πέριξ. Ἔσεται δὲ περατωμένον πρὸ τῆς 8 Μαΐου, ἐπετείου τῆς ἐν Γραβιᾷ μάχης. Ἡ δαπάνη ὡρίσθη εἰς 20, 000 δρ.

— Προσδιωρίσθη ὡς τόπος, ἐν ᾧ θὰ στηθῇ τὸ ἄγαλμα τοῦ Βύρωνος, ἡ ἀπέναντι τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς γωνία τοῦ μεταξὺ τῆς νῦν χαρασσομένης ὁδοῦ καὶ τῆς πρὸς τὰ λουτρὰ Δαμασκηνοῦ ἀγούσης σχηματιζομένου τριγώνου. Ἀπεφασίσθη νὰ κατεδαφισθοῦν ἅπαντα τὰ πρόσθετα κτίρια τὰ περὶ τὸ Καπνεργοστάσιον, θὰ ἰσοπεδωθῇ δὲ ὁ παρ' αὐτὸ χῶρος ὅπως ᾖ κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ δαπέδου τοῦ ἀνεγερθησομένου θεάτρου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγου θὰ προκηρυχθῇ δημοπρασία. Θὰ δενδροφυτευθῇ ὁμοίως τῷ ἀριστερόθεν τοῦ Καπνεργοστασίου κήπῳ καὶ τὸ δεξιόθεν αὐτοῦ μέρος· αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ Καπνεργοστάσιον θὰ κατεδαφισθῇ ἅμα οἰκοδομηθῇ τὸ ἕτερον.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

Καταπληκτικὴ εἶνε ἡ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Φεβρουάριον διαφορὰ τῆς κινήσεως τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν προηγούμενον. Αἱ ἐν συνόλῳ ἐκ τοῦ κεντρικοῦ γραφείου Ἀθηνῶν ἐκδοθεῖσαι καθ' ὅλον τὸν Φεβρουάριον ἐπιταγαὶ εἰς βάρος ἄλλων ταχυδρομείων ἀνέρχονται εἰς 148 καὶ ἀντιπροσωπεύουσι ποσὸν δρ. 15, 321 δι' ἃς εἰσεπράχθη τέλος δρ. 114,20. Ἤτοι ὑπερτεροῦσι τὸν παρελθόντα μῆνα ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ἐπιταγῶν κατὰ 99, τὸ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευόμενον ποσὸν κατὰ δραχ. 9,844,90. Παρουσιάσθησαν δὲ πρὸς ἐξόφλησιν ὑπ' ἄλλων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐκδοθεῖσαι εἰς βάρος τοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐν συνόλῳ ἐπιταγαὶ 439, ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν 35, 565, 85 δρ., ἤτοι πλειότεραι τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ὡς πρὸς μὲν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιταγῶν κατὰ 240, ὡς πρὸς δὲ τὸ ποσὸν κατὰ δρ. 21, 216, 55. Οὕτως, ἀφ' ἧς ὁ νόμος ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, ἐκ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου Ἀθηνῶν ἐξεδόθησαν ἐν συνόλῳ ἐπιταγαὶ 197, ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν δραχμῶν 20, 798, 10, ἀφ' ὧν εἰσεπράχθη τέλος δραχμῶν 153, 40, ἐξωφλήθησαν δὲ ἐπιταγαὶ 638 ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν δραχ. 49 915, 15. Ἡ 20 Φεβρουαρίου ὑπῆρξεν ἡ γονιμωτέρα εἰς ἔκδοσιν ἐπιταγῶν ἡμέρα, καθ' ὅσον κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν 10 τοιαῦται ἀντιπροσωπεύουσαι δρ. 2, 198. 70. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιταγῶν τὸν μὲν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν πρὸς ἐξόφλησιν παρουσιασθεισῶν τοιούτων ἀντιπροσωπεύουσιν ἡ 22 καὶ ἡ 29 Φεβρουαρίου, τὸ δὲ ἀνώτερον πληρωθὲν ποσὸν ἡ 26 ἐκ δραχ. 4,460,70, αἵτινες ἀντεπροσώπευον 22 ἐπιταγάς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Gustave d'Eichthal : *La langue Grecque*. **Mémoires et notices 1864 — 1884. Précédé d'une notice sur les services rendus par M. G. d'Eichthal à la Grèce et aux études Grecques par le Mis de Queux de Saint-Hilair. Paris 1887.** Σελ. I—III. 1—426. 8ον.

Τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἐκδοθὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους βιβλίον εἶνε συναγωγὴ πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις ἀποβιώσαντος τῷ 1886 Γουστάβου Δ' Ἐϊχθὰλ δημοσιευθέντων φροντισμάτων ἐν φυλλαδίοις καὶ περιοδικοῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, μετὰ τῆς βιογραφίας τοῦ φιλέλληνος τούτου καὶ ἀειμνήστου ἀνδρός, γραφείσης ὑπὸ τοῦ μαρκησίου **Queux de Saint—Hilaire.**

Τὸ ὄνομα τοῦ Γουσταύου Δ' Ἐϊχθὰλ δὲν εἶνε ἄγνωστον εἰς τοὺς λογίους τῶν Ἑλλήνων· εἰς τοὺς ἀναγνώστας δὲ τῆς *Ἑστίας* κατέστησεν αὐτὸ γνωστότερον ὁ κ. Δημήτριος Βικέλας δημοσιεύσας ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 544 (1 Ἰουνίου 1886) ἕως τοῦ 549 (6 Ἰουλίου), τὰς ὁδοιπορικὰς σημειώσεις καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἀνδρός, ἃς ἔγραψεν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1833 ἕως τοῦ Ἰουνίου 1835, καὶ ἃς οἱ υἱοὶ τούτου παρέδωκαν μετὰ τὸν θάνατόν του εἰς τὸν κ. Δ. Βικέλαν πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἀφορώντων ἰδίᾳ τὴν Ἑλλάδα. Ἀνέγραψε δὲ ὁ κ. Βικέλας ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τῆς δημοσιεύσεως ἐκείνης βραχείας σημειώσεις περί τε τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς καὶ περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ διετίαν.

Ὁ μακαρίτης Ἐϊχθὰλ ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων καὶ πιστοτέρων φίλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν. Ὁ ἐν Παρισίοις Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τούτου κυρίως ὀφείλει τὴν γένεσίν του καὶ τὴν ἀνάπτυξιν. Ὁ ζῆλος αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν εἶχε ὅριον τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου μόνον καλλιέργειαν αὐτῆς, ἀλλ' ἔβαινε καὶ ἔτι πρός, καθ' ὅσον ὁ Ἐϊχθὰλ ἐπεζήτησε παντὶ σθένει διὰ διαφόρων δημοσιεύσεων ἔν τε περιοδικοῖς καὶ ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις, ἅτινα προὐκάλεσαν συζητήσεις, διὰ τῆς συστάσεως τοῦ προρρηθέντος Συλλόγου νὰ διαδόσῃ αὐτὴν καὶ ἐμπνεύσῃ ἔτι εἰς ἄλλους τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἴδιον αὐτοῦ ἔρωτα. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐνθουσιασμός του, ὥστε συνέλαβε τὴν γνώμην, καὶ ὑπετύπωσεν ἐν φυλλαδίῳ δημοσιευθέντι τῷ 1864, ὅτι εἶνε δυνατὸν ἡ Ἑλληνικὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γλῶσσα διεθνής, ὁρμώμενος κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος κατέστη στοιχεῖον ἀναγκαῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως παντὸς ἀνθρώπου λογίου. Τὴν μελέτην ταύτην τοῦ μακαρίτου Ἐϊχθὰλ μετέφρασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὁ κ. Μάρκος Ρενιέρης προτάξας τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις «Ἡ παροῦσα Ἑλληνικὴ μετάφρασις ἥτις συγχρόνως μὲ τὸ γαλλικὸν πρωτότυπον ἐξέρχεται εἰς τὸ φῶς δὲν ἐγένετο μόνον ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ σπουδαία τοῦ κυρίου Ἐϊχθὰλ πρότασις καὶ νὰ παρακινηθῶσιν οἱ λόγιοι τῶν Ἑλλήνων εἰς ὑποστήριξιν αὐτῆς δι' ὅλων δυνάμεων, ἀλλὰ προσέτι ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ζῶσα ἀπόδειξις τῆς ὀρθότητος τῶν σκέψεων τοῦ Γάλλου σοφοῦ. Ἡ μετάφρασις αὕτη καταληπτὴ ὅπου ὑπάρχουσιν Ἕλληνες, θέλει ἐνταυτῷ ἐννοηθῇ ἄνευ δυσκολίας ὑπὸ παντὸς ἄλλου ὅστις εἰς τὰ σχολεῖα ἐμελέτησεν ὁπωσοῦν ἐπιμελῶς τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γλῶσσα αὕτη ἁπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ πολιτισμένου κόσμου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διδάσκεται, εἶνε ἄρα βέβαιον ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ ἡ τῆς σπουδῆς ταύτης ἐνίσχυσις ὅπως εὑρεθῇ λελυμένον τὸ τῆς καθολικῆς γλώσσης μέγα πρόβλημα, ὅπερ ὁ κύριος Ἐϊχθὰλ φέρει ὑπὸ συζήτησιν, καὶ ὅπερ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν πόθον τοῦ αἰῶνος, τὴν ἀδελφότητα τῶν λαῶν, τὴν ἕνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.»

Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ κ. Μ. Ρενιέρης τῷ 1855 ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένῳ τότε «**Spectateur de l'Orient**» ἐδημοσίευσε μελέτην περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ θίγει πόρρωθεν τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς γλώσσης, ὅπερ ὁ Ἐϊχθὰλ ἐθεώρησε πραγματοποιήσιμον.

Πάσας ταύτας τὰς μελέτας του περὶ Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὰς ἐπιστολὰς περὶ τοῦ θέματος τούτου εἰς διαφόρους λογίους τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ τὰς μελέτας, ἃς ἔγραψαν

ἄλλοι ἐκ τῶν δημοσιεύσεων τούτου ὁρμηθέντες, ὁ μακαρίτης Ἐϊχθὰλ προὐτίθετο, ζῶν ἔτι νὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἑνὶ τόμῳ, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπελθὼν ἐματαίωσε τὸ ἔργον. Τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τοῦ πατρός, φόρον τελῶν εἰς τὴν γεραρὰν τούτου μνήμην, ἐξεπλήρωσεν ὁ υἱός του Εὐγένιος Ἐϊχθάλ, δημοσιεύσας τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν βιβλίον, εἰς ὃ ὁ Μαρκήσιος Queux de Saint-Hilaire προέταξε μακρὰν βιογραφίαν ἐν σελίσι 103 τοῦ Γουστάβου Ἐϊχθὰλ σχετικῶς πρὸς τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἐν τῷ δημοσιευθέντι τόμῳ περιέχονται ἡ δυσεύρετος καταστᾶσα πρώτη μελέτη του «De l'usage pratique de la langue Grecque», ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν φυλλαδίῳ τῷ 1864, καὶ ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ κ. Μ. Ῥενιέρη μετὰ τῆς μελέτης του περὶ «Προορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης», ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὡς προσθῆκαι δὲ κατεχωρίσθησαν καὶ τὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ φυλλαδίου τοῦ Ἐϊχθὰλ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Neffter, τοῦ Frédéric Dübner, τοῦ Ant. Campeaux, τοῦ Littré, τοῦ F. Baudry ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς τῆς Γαλλίας, τοῦ Charles Mendelson Bartholdy ἐν Γερμανίᾳ, τοῦ Robert Blackie, τοῦ Ἰω. Ν. Βαλέττα, ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἕπονται κατόπιν ἕτερα φροντίσματα τοῦ μακαρ. Γουστ. Ἐϊχθάλ.

De la prononciation nationale du Grec et de son introduction dans l'enseignement classique.

Lettre à Sir Luis Mallet sur une langue internationale universelle et considerations preliminaires.

Observations sur la réforme progressive et sur l'état actuel de la langue Grecque, εἰς ἃς ἕπεται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ Λόγος τοῦ Ἡρακλ. Βασιάδου, ἐκφωνηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 4 Μαΐου 1869 ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὗτινος θέμα ἦτο ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ἕπονται δ' ἐν τέλει τέσσαρα ἔτι φροντίσματα τοῦ Γουστ. Ἐϊχθάλ:

La Langue Grecque comme langue scientifique commune.

Voltaire et la question Grecque en 1770.

De la nouvelle loi sur l'enseignement secondaire en Russie.

Notice sur la fondation et le developpement de l'Association pour l'encouragement des Étutes Grecques en France.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ καθαροῦ τούτου γλωσσικοῦ ζητήματος, λίαν διαφέρουσα εἶνε διὰ τοὺς Ἕλληνας ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἀντιβασιλείας καὶ ἡ προτασσομένη μακρὰ βιογραφία τοῦ Ἐϊχθὰλ ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ μαρκησίου κ. de Queux de Saint-Hilaire ἐν ᾗ δημοσιεύονται πολλαὶ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ τε Ἐϊχθὰλ καὶ Hase πολλὰ ἱστοροῦσαι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Ναυπλίου, τῶν Ἀθηνῶν, Κορίνθου, Γαλαξειδίου καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1833 καὶ 1834.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου, ὅπερ ὁ Εὐγένειος Δ'Ἐϊχθὰλ εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξέδωκε ἐν τῷ αὐτῷ συναγαγὼν πᾶν ὅ,τι ὁ πατὴρ αὐτοῦ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔγραψε, συναρμολογήσας οὕτω ἓν τῶν εὐγενεστέρων μνημείων, ἅτινα ἐν τῇ ξένῃ ἠγέρθησαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐφ' ᾧ οἱ Ἕλληνες ὀφείλουσιν αὐτῷ ἀπείρους εὐχαριστίας. **Α.Μ.**

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 11 Μαρτίου.

Καθ' ἃ γράφουσιν ἐκ Βερολίνου, ἐν τοῖς ἐκεῖ ἐπισήμοις κύκλοις γίνεται λόγος περὶ μνηστείας τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Βικτωρίας, δευτεροτόκου θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Γ'.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην μ. μ. ὁ ἀνακριτὴς κ. Μάνσσης, μετὰ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ καὶ ἑνὸς χωροφύλακος, μεταβὰς εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. Ποστολάκα ἀνέκρινεν αὐτόν, ἀπαγγείλας κατ' αὐτοῦ καὶ κατηγορίαν. Κατέσχεσε δὲ καὶ σακκίδιον ἀρχαίων νομισμάτων ἐπίσης καὶ τὸ πολύχροτον ἐκ νομισμάτων τοῦ Ἀμύντου ἀγγεῖον, ὅπερ ὅμως φέρει ἄλλην φαίνεται ἐπιγραφὴν καὶ οὐχὶ τὴν διαδοθεῖσαν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐξεδόθη κατὰ τοῦ κ. Ποστολάκα ἔνταλμα φυλακίσεως, κατηγορουμένου ἐπὶ νοσφίσει περιουσίας ἀνηκούσης εἰς τὸ δημόσιον καὶ ἀπιστίᾳ· καὶ ἤδη ὁ πρώην διευθυντὴς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου διατελεῖ προφυλακισμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ του.

— Ὁ Σουλτάνος, ἀπαντῶν εἰς τὸ ἀποσταλὲν τηλεγράφημα τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Δραγούμη, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δεχθῇ τὴν μέλλουσαν νὰ κομίσῃ αὐτῷ τὸν μεγαλόσταυρον πρεσβείαν μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πένθους· ὡς ἐκ τούτου, ἡ πρεσβεία θ' ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ ἕνα περίπου μῆνα.

— Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου προβαίνουσι δραστηρίως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων Ποσειδωνίας καὶ Ἰσθμίας, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μορέν. Οἱ ἐργαζόμενοι νῦν ἐργάται ἀνέρχονται εἰς 1800, τὰ δὲ ἐξαγόμενα καθ' ἑκάστην χώματα ἀνέρχονται εἰς 6,000 κυβ. μέτρων. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν εἰδικοὶ ἐργάται Ἰταλοὶ ἐργάζονται εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐπιφοβωτέρων πρανῶν ἀπὸ 1/10 εἰς 1/5. — Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος οἱ ἀποθανόντες ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν ἢ τραυμάτων ἐκ τῶν 600 ἀσθενησάντων ἀνῆλθον μόλις εἰς 24.

— Μεταξὺ τῶν πολλῶν τιμαλφῶν δώρων, ἅτινα ἀπεστάλησαν τῷ πρίγκιπι τῆς Οὐαλλίας καὶ τῇ πριγκιπίσσῃ, ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων των, διακρίνονται ἀδαμαντοκόλλητος τιάρα, δῶρον τῶν δεσποινῶν τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας καὶ περιδέραιον ἐκ ῥουβινίων, δῶρον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους τῆς Ῥωσσίας. Ἐθεωρήθησαν ἐπίσης ὡς ὡραιότατα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντα σκεύη πρὸς κατασκευὴν *πούντς*.

— Οἱ κκ. Ἰωνίδης, τραπεζίτης καὶ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ, καὶ Κοὺκ διευθυντὴς τῆς ὁμωνύμου Ἑταιρίας ἦλθον εἰς συνεννόησιν πρὸς σύστασιν ξενοδοχείων εἰς διαφόρους ἐξοχὰς καὶ γραφικὰς τοποθεσίας τῆς Ἑλλάδος, μελλόντων νὰ χρησιμεύσωσι ὅπως ἑλκύσωσι περιηγητάς.

— Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀγορασάσης τὰ ἐν Μικρασίᾳ μεταλλεῖα τῆς Ἑταιρείας τῶν Μεταλλουργείων Λαυρείου ἀγγλικῆς ὁμάδος κ. Φρέσφελδ, ὀρυκτολόγος, μετέβη ἐπὶ τόπου πρὸς ὁριστικὴν διακανόνισιν τῆς πωλήσεως.

— Νέα ἀτμοπλοϊκὴ σύμβασις ὑπεγράφη μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Κεύρμη ἀντιπροσώπου τῆς ἀγγλικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρείας «Μικρασίας».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Π. Δ. Ὁ νέος τῆς Γερμανίας αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ἀνεκλήθη *τρίτος ὡς βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας*, διότι Φρειδερῖκος δεύτερος εἶνε ὁ κοινότερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα *μέγας* Φρειδερῖκος (βασιλ. 1740—1786), ἔκτοτε δὲ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας ὠνομάζοντο Φρειδερῖκοι Γουλιέλμοι μέχρι τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσαντος, ὅστις προσείλαβεν ἁπλῶς τὸ ὄνομα Γουλιέλμος καὶ διὰ τοῦτο λογίζεται ὡς Γουλιέλμος *πρῶτος*. Ἂν ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἠκολούθει τὴν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ὀνόματος σειρὰν τῶν ὁμωνύμων αὐτῷ *αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας*, ἔπρεπε νὰ ἀποκληθῇ *τέταρτος*, διότι ἔχομεν Φρειδερῖκον τρίτον αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, τὸν καὶ *εἰρηνικὸν* ἐπονομαζόμενον, βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 1440—1487. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Καθ' ἃ ἐπληροφορήθημεν οὐδεμία συγγένεια συνδέει τὰς δύο ὁμωνύμους οἰκογενείας, ὧν ἡ μὲν κατάγεται ἐκ Νάξου, ἡ δὲ ἐκ Πελοποννήσου.—κ. Κ. Ν. Φιλιππούπολιν. Ἐνεγράψαμεν πάντας, καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Παρεδόθη ἀσφαλῶς εἰς τὸν ἴδιον, διατρίβοντα ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Μ. Α. Σμύρνην. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — κ. Ε. Δ. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν. — κ. Ι. Κ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας.—κ. Κ. Ν. Τ.

Σύρον. Ἀπὸ τῆς Β' ἐξαμηνίας τοῦ 1886, καθ' ἣν ἔδωκε δραχ. 5. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, τὴν μὲν Α' ἐξαμηνίαν ἔδωκε δραχ. 5, τὴν Β' δραχ. 6. — κ. κ. Δ. Ν. Ζ. Λεχαινά, Σ. Δ. Μῆλον, Ε. Δ. Φολέστιον καὶ Ε. Δ Ι. Λαμίαν. Ἐλήφθησαν. *Παρατηρητῇ.* Εἶναι οὕτω φαίνεται ἐκ φύσεως ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πεπλασμένη, ὥστε νὰ ἀγαπᾷ ἐν τῇ τέχνῃ μᾶλλον τὸ περιπαθὲς καὶ μελαγχολικόν. Κατὰ τὸν Οὐγκὼ ἡ λάμψις τῆς εὐτυχίας ὅπως τὸ φῶς τοῦ ἡλίου κουράζει τὸν ἀνθρώπινον ὀφθαλμόν. Καὶ ποίημα ἐν ᾧ βασιλεύει ἡ χαρὰ φέρει ἀνίαν τῷ ἀναγνώστῃ. — κ. Δ. Κ. Πύργον. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Ἀπεστάλη σειρὰ *Πιναχοθήκης* τῷ κ. Σ. Κ. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν Παρεδόθη τῷ κ. Ι. Α. συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. — *Προσεκτικῷ ἀναγνώστῃ.* Ἦτο λάθος μνήμης προελθὸν ἐκ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς ἐδόθη ἡ ἀπάντησις. Ἡ πρώτη δημοκρατία ἀνεκηρύχθη πράγματι τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1792 ὑπὸ τῆς Συμβατικῆς καταργησάσης τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην ταύτην δημοκρατίαν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἠσκεῖτο πρῶτον μὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς συμβατικῆς ἐνεργούσης διὰ τοῦ λεγομένου *Κομιτάτου τῆς δημοσίας σωτηρίας*, ἔπειτα ὑπὸ τοῦ *διευθυντηρίου* καὶ τέλος ὑπὸ τῶν *ὑπάτων*, ὧν *πρῶτος* εἶχεν ἀναδειχθῇ ὁ Ναπολέων. — κκ. Θ. Π. Πάτρας, Γ. Γ. Οἰ. Βῶλον, Ν. Μ. Δ. Κέρκυραν, Μ. Μ. Ζάκυνθον καὶ Λ. Κ. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Κ. Β., ἀπεστάλη δὲ καὶ ἀντίτυπον Ἱστορίας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — *Συνδρομητῇ.* Ἡ μεγάλη ἀκμὴ κυρίως συνετελέσθη κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Πρότερον τὰ ἤθη ἦσαν ἀρχαϊκώτατα. Ἐν Λονδίνῳ, ἀναφέρει τις συγγραφεύς, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὑπῆρχεν ἓν μόνον ὄχημα, τὸ τοῦ βασιλέως. Αἱ κυρίαι τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς ἐκοιμῶντο εἰς τὰς 9 καὶ ἐξύπνουν εἰς τὰς 6 τὸ πρωΐ. Αἱ δούκισσαι ἀνασύρουσαι τὴν ἐσθῆτα ἔφερον πίτυρα εἰς τὰς νήσσας καὶ ὄρνιθας, ἃς ἔτρεφον κατ' οἶκον.—κ. Π. Μ. Παρεδόθη εἰς τὸν κομίσαντα ἡμῖν τὴν ἐπιστολήν σας.—κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Δ. Ε. ἀπεστείλαμεν δ' ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. — *Ἐπαρχιώτῃ* Πάτρας. Μέχρι τέλους Αὐγούστου 1888. Μετὰ τὴν προθεσμίαν ταύτην οὐδὲν ἀπολύτως γίνεται δεκτόν, πλὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ὅσων ἡ συγκομιδὴ γίνεται βραδύτερον. — *Φίλῳ Μ.* Καὶ τίς ἄνευ ἐλαττώματος ; Αὐτὴ ἡ λάμψις συνεπάγεται τὴν σκιάν, αὐτὴ ἡ φλὸξ παράγει καπνόν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	450.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	452.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	534.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	483.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	242.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	94.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		516.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	188.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	169.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	395.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.90
	3μην.	32.75
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	130.—
»	3μην.	129.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.90
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.25

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1267

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 586.—20 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 638

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ ἐν Πάτραις κ. Γ. Ν. Ἀναγνωστόπουλος, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν ἐκεῖ ἐπιτροπὴν τῆς ἐκθέσεως ἐδήλωσε ὅτι προσφέρει διακοσίων δραχμῶν γέρας εἰς ὃν τινα ἤθελεν ἐκθέσει τὰ καταλληλότερα ἐργαλεῖα διὰ τοὺς διαφόρους τῆς καλλιεργείας τρόπους, ἢ καὶ διά τινας μόνον αὐτῶν.

— Ὡσαύτως καὶ ὁ αὐτόθι ἐπιπλοτέχνης κ. Β. Πατρόκλου ἀνήγγειλε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ὅτι προσφέρει 25 δραχμὰς διὰ τὴν ἐπιπλοποιΐαν.

— Τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηνῶν παρεδέξατο παμψηφεὶ πρότασιν ὅπως καὶ ὁ δῆμος Ἀθηναίων, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών του καὶ ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας του ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐκθέσεως, ἐνθαρρύνων τοὺς μέλλοντας νὰ συμμετάσχωσιν αὐτῆς καὶ φιλοξενῶν ὡς δύναται κάλλιον τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπισκέπτας. Ἀπεφάσισε δὲ τὴν σύστασιν δραματικοῦ ἀγῶνος, ἐπὶ θέματος λαμβανομένου ἐκ τῆς ἀρχαίας ἢ νεωτέρας τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας, παρέχοντος τοῦ δήμου χιλιόδραχμον γέρας εἰς τὸν νικητὴν μετὰ στεφάνου ἐκ δάφνης καὶ ἀναδεχομένου τὴν ἰδίᾳ ἐπιμελείᾳ διδασκαλίαν τοῦ ἔργου, — καὶ πρὸς τούτοις τὴν τέλεσιν μουσικῶν ἀγώνων ἔν τινι πλατείᾳ τῆς πόλεως, ἐν ὁρισθησομένῃ ἡμέρᾳ, προσφέροντος τοῦ δήμου χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ μετάλλια ἢ ἄλλας ἀμοιβὰς εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν εὐδοκιμησάντων θιάσων. Ἐπὶ τέλους δὲ ἀπεφασίσθη νὰ τελεσθῇ μεγάλη τις δημοτικὴ ἑορτή, τῇ συνδρομῇ τῶν διαγωνισθησομένων θιάσων, φωταγωγουμένων ταυτοχρόνως καὶ πάντων τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μνημείων καὶ τῶν πλατειῶν καὶ ὁδῶν τῆς πόλεως

— Ἡ ἐπὶ τῆς παραστάσεως ἀρχαίων δραμάτων κατὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ἐπιτροπεία, συσκεφθεῖσα καὶ μετὰ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Ὀλυμπίων διδαχθῶσιν ὁ «Προμηθεὺς» τοῦ Αἰσχύλου, ἡ «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλέους καὶ ἡ «Ἑκάβη» τοῦ «Εὐριπίδου».

— Τὸ ὑπὸ τῆς συσταθείσης ἐπιτροπῆς ὑποβληθὲν πρόγραμμα τῶν ἀγώνων ἐγένετο δεκτὸν καὶ θέλει δημοσιευθῇ προσεχῶς ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως», θὰ ἀρχίσωσι δὲ καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ γυμναστηρίῳ ἀσκήσεις τῶν διαγωνισθησομένων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ εἰκονογραφημένῳ περιοδικῷ τῆς Λειψίας, τῷ περιλαμβάνοντι τὰ ἀριστουργήματα τῆς ξυλογραφικῆς τέχνης, δημοσιεύεται εἰκὼν τοῦ ἐν Μονάχῳ ἡμετέρου ζωγράφου κ. Ἰακωβίδου, παριστῶσα μάμμην κτενίζουσαν ἐγγονόν. Τὴν χαριεστάτην εἰκόνα συνοδεύει σημείωσις λίαν ἐπαινετικὴ περὶ τοῦ καλλιτέχνου καὶ μνεία δ' εὔφημος γίνεται ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ κ. Λύτρα, τοῦ πρώτου διδασκάλου τοῦ κ. Ἰακωβίδου ἐν Ἀθήναις.

— Κατὰ τὰς γερμανικὰς ἐφημερίδας ὁ καθηγητὴς Κεῖπερτ, κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον, προτίθεται νὰ ἀπέλθῃ μετὰ τοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου ὑφηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας Fabricius πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ μέχρι τοῦδε ἀτελῶς γνωστοῦ μέρους τῆς δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἑορτάζεται ἐν Βερολίνῳ ἡ ἑβδομηκοστὴ ἐπέτειος τοῦ μεγάλου γερμανοῦ χημικοῦ Χόφμαν. Οἱ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον ἐγκατεστημένοι μαθηταί του διοργανοῦσι πρὸς τιμήν του ἰδιαιτέραν ἑορτήν, καθ' ἣν θὰ προσενέγκωσιν αὐτῷ καὶ πολυτελέστατον λεύκωμα περιέχον τὰς φωτογραφίας των.

— Ὁ *Ποντικός*, τὸ νεώτατον ἔργον τοῦ Παγιερὸν μεταφρασθὲν γερμανιστὶ παρεστάθη μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἀμβούργου.

— Ἐν Λονδίνῳ θριαμβεύει μελοδραμάτιόν τι τοῦ Cellier ὑπὸ τὸν τίτλον Dorothy, ὅπερ ἔφθασε τὰς 500 παραστάσεις.

— Τὸ νέον τετράπρακτον μελόδραμα Jocelyn τοῦ Γάλλου συνθέτου Γοδὰρ παρεστάθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐν τῷ Θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν. Τὸ κείμενον ἐλήφθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ ὁμωνύμου ποιήματος τοῦ Λαμαρτίνου, ἐπεξειργάσθησαν δ' αὐτὸ ὁ Ἀρμ. Συλβέστρ καὶ ὁ Καπούλ.

— Ψηφιδωτὸν δάπεδον ῥωμαϊκῆς τέχνης ἄριστα διατηρούμενον ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐντὸς κήπου τινὸς ἐν Σαλισβουρίᾳ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ μουσειακὸν εἰκονίζει μάχην τινὰ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν. Διακρίνεται δ' ἐν μέσῳ τῶν Ἑλλήνων μαχητῶν προέχουσα νεανικὴ μορφὴ ἀρχηγοῦ ζητοῦντος νὰ πλήξῃ διὰ τοῦ ὅπλου Πέρσην βασιλέα. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ μὲν εἶνε ὁ Δαρεῖος, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας.

— Πλουσιωτάτη εἶνε ἡ ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσὴφ ὀργανωθεῖσα ἐν Βιέννῃ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. 1456 πίνακες ἐξετέθησαν, ὧν οἱ 400 ἀποτελοῦσι τὸ ἱστορικὸν τῆς τέχνης μέρος, ἤτοι ἐξεπονήθησαν ἐπὶ τῆς 40ετοῦς αὐτοκρατορίας τοῦ νῦν αὐτοκράτορος. Τῆς ἐκθέσεως μετέσχον ἰδίᾳ γερμανοί, ἱσπανοὶ καὶ ἰταλοὶ καλλιτέχναι.

— Ἐν Ῥώμῃ ἄρχεται τῇ 16ῃ Ἀπριλίου διεθνὴς ἔκθεσις πτηνῶν, κυνῶν, θηραμάτων καὶ πάντων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν θήραν, ἐν οἷς καὶ παγίδες καὶ κλωβοὶ κλπ. Ἡ ἔκθεσις θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ δύο ἑβδομάδας.

— Τὸ μελοδραμάτιον τοῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοφιλοῦς μουσουργοῦ Μιλλέκερ «ἡ παρθένος τῆς Βελεβίλλης» παρεστάθη ἐπιτυχῶς ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ Folies Dramatiques.

— Ἐν τῷ ἡγεμονικῷ θεάτρῳ τῆς Καρλσρούης παρεστάθη ἐπιτυχῶς μελοδραμάτιον ἀρχαϊκὸν μονόπρακτον ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἄκις καὶ Γαλάτεια* οὗ τὴν μουσικὴν ἔγραψεν ὁ συνθέτης Μόττλ.

— Ὁ *Λόεγγριν* τοῦ Βάγνερ τὸ μελῳδικώτατον μουσικὸν δρᾶμα, παρασταθὲν καὶ ἐν Μιλάνῳ ὅπως ἐν Φλωρεντίᾳ ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς.

— Ὁ Βέρδης μελοποιεῖ νῦν μονόπρακτον μελοδραμάτιον, οὗ τὸ κείμενον ἔγραψε κυρία τις ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας. Τὸ ἔργον τοῦτο παρασταθήσεται ἐν ἰδιωτικῇ αἰθούσῃ τὸ πρῶτον ὑπὸ φιλοτέχνων.

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥουμανίας συγγράφει τὸ κείμενον θεατρικοῦ ἔργου, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ μιμικῆς παραστάσεως,

μετ' ὀρχήσεων καὶ ᾀσμάτων, καὶ φέρει τίτλον *Οἱ πολύτιμοι λίθοι.*

— Τὸ νέον μυθιστόρημα τοῦ Ὀνὲ «Volonté» ὑπερέβη ἤδη τὴν ἑκατοστὴν ἔκδοσιν μόλις πρὸ μηνὸς ἐκδοθέν.

— Ἀναρίθμητα εἶνε τὰ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐν μιᾷ μόνῃ ἑβδομάδι ἐκδοθέντα βιβλία καὶ φυλλάδια ἀναφερόμενα εἰς τὸν βίον αὐτοῦ, ἐκπληκτικὴ δὲ ἡ ταχύτης μεθ' ἧς ἐξῆλθον εἰς φῶς ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ τόμοι ὀγκώδεις. Βεβαίως οἱ πολυμήχανοι ἐκδόται εἶχον ἤδη παρασκευάσει αὐτοὺς ἐντελῶς ἐκ τῶν προτέρων καὶ δὲν προσέθηκαν ἢ ὀλίγας σελίδας ἐν τέλει καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ θανάτου, ὅπως ἐκδώσωσιν ἐπικαιρότατα τὰ βιβλία. Δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἂν εἴπῃ τις ὅτι ὁλόκληρον βιβλιοθήκην δύνανται ν' ἀποτελέσωσι τὰ παμποίκιλα ταῦτα συγγράμματα, ὧν τὸ ῥεῦμα ἰσχυρὸν ἐξακολουθεῖ καὶ ἐπὶ πολὺ θὰ παραταθῇ ἔτι. Τόσῳ προσφιλὴς εἶνε τοῖς Γερμανοῖς ἡ μνήμη τοῦ ἀποθανόντος νικηφόρου μονάρχου!

Ἐν τῇ ἐγκρίτῳ πολιτικῇ καὶ φιλολογικῇ ἐφημερίδι τῆς Στοκχόλμης «Post—och Inrikes Tidningar» ἐδημοσίευσεν εἰς ἔμμετρον σουηδικὴν μετάφρασιν τὰ *Θαλασσινὰ Τραγούδια* τοῦ κ. Γ. Δροσίνη ὁ καὶ τὴν *Ἀμαρυλλίδα* αὐτοῦ μεταφράσας λόγιος σουηδὸς κ. Ἰούλιος Centerwall. Ἡ μετάφρασις ἐκρίθη ὡς λίαν ἐπιτυχὴς καὶ γλαφυρωτάτη ὑπὸ τοῦ σουηδικοῦ τύπου.

— Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Μονάχου, ἐπ' ἐσχάτων ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας ὑποστάντες τὰς ἐξετάσεις αὐτῶν δύο νέοι Ἕλληνες, ὁ κ. Γεώργιος Ζωγράφος υἱὸς τοῦ φιλογενοῦς κ. Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ ὁ κ. Νικ. Β. Στύλος, λαβόντες ἀμφότεροι τὸν πρῶτον βαθμόν, ὁ μὲν πρῶτος τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ὁ δὲ κ. Στύλος τῆς χημείας.

— Ἐν Ἀκροπόλει ἀνεκαλύφθη ἡ βάσις κύλικος, ἐφ' ἧς εἶνε γεγλυμμένος Ἡρακλῆς φονεύων τὴν Λερναίαν Ὕδραν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἀνεκαλύφθη προηγουμένως καὶ πώρινος Ἡρακλῆς, εἰκάζεται ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπῆρχεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἱερὸν Ἡρακλέους. Ἀνεκαλύφθη προσέτι καὶ εἰδώλιον ἐξ ὀπτῆς γῆς.

— Ἀπό τινων ἡμερῶν ἐπιδημεῖ ἐνταῦθα ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου καθηγητὴς τῆς φιλολογίας κ. Σίτλιεις ὃν ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀνέθετο τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἡσιόδου διὰ τὴν Ζωγράφειον Βιβλιοθήκην.

Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ ΤΗΣ ΒΑΛΛΙΑΝΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ βασιλέως, συμπαρισταμένης καὶ τῆς βασιλίσσης μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας, ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τῆς Βαλλιανείου Βιβλιοθήκης. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ χαραχθεῖσα ἐπιγραφὴ εἶχε ὡς ἑξῆς: «Ἔτους σωτηρίου ΑΩΠΗ, μηνὸς Μαρτίου 16ῃ, Γεωργίου τοῦ Α' βασιλεύοντος τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει παρισταμένων, ἐτέθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὁ θεμέλιος οὗτος λίθος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἣν ἀδελφοὶ Κεφαλλῆνες, Μαρῖνος, Παναγῆς καὶ Ἀνδρέας οἱ Βαλλιάνοι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει ἁδραῖς δαπάναις ἐν Ἀθήναις ἔκτισαν».

Εἰς τὴν τελετὴν παρῆσαν οἱ ὑπουργοί, τὸ διπλωματικὸν σῶμα καὶ πλεῖστοι τῶν ἐν τέλει.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἁγιασμοῦ, ὁ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς βιβλιοθήκης ἐπιτροπῆς κ. Μ. Ρενιέρης ἀπήγγειλεν κατάλληλον προσλαλιάν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Βασιλεῦ!

«Ἐν ὀνόματι τῶν ἀδελφῶν Βαλλιάνων καὶ ἐνώπιον τῆς ἐκλεκτῆς ταύτης ὁμηγύρεως εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι, διότι ἡ κυβέρνησις Αὐτῆς παρεδέξατο τὴν προσφορὰν αὐτῶν νὰ κτίσωσιν ἰδίᾳ δαπάνῃ ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ διασήμου ἀρχιτέκτονος Χάνσεν, τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, καὶ διότι ηὐδοκήσατε νὰ τιμήσητε τὴν παροῦσαν τελετήν, θέτοντες τὸν ἀκρογωνιαῖον τῆς οἰκοδομῆς λίθον. Ἰδοὺ οὕτως ὑπὸ αἰσίους οἰωνοὺς ἀρχόμενον καὶ ἕτερον ἐκ τῶν μεγάλων ἔργων, ἅτινα δοξάζουσι τὴν Βασιλείαν Ὑμῶν· ἰδοὺ συμπληρούμενον τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς παιδείας τέμενος. Μετ' ὀλίγα ἔτη, ἐκ τοῦ ὕψους τῶν στηλῶν τῆς Ἀκαδημίας, ἡ πολιὰς Ἀθηνᾶ καὶ ὁ μουσηγέτης Ἀπόλλων θέλουσι περιβλέπει μετὰ θείας ἡδονῆς τὸ ἁρμονικὸν τοῦτο καὶ κάλλιστον σύμπλεγμα συντετελεσμένον τῶν τριῶν μεγάρων, ἅπερ φιλοπάτριδες Ἕλληνες ἔστησαν καὶ ὥρισαν ὡς μόνιμον κατοικίαν τῶν ἐπὶ τόσους αἰῶνας περιπλανωμένων Μουσῶν.

«Ἀείποτε, Μεγαλειότατε, οἱ προπάτορες ἡμῶν ἔκριναν σπουδαῖον καὶ ἔνδοξον ἔργον τὴν ἵδρυσιν καὶ διακόσμησιν βιβλιοθηκῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρεται ὡς ὁ πρῶτος συναγαγὼν τὴν μεγαλειτέραν ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ βιβλιοθήκην, γενναῖον καὶ πρόθυμον ἔχων χορηγὸν καὶ συμπράκτορα τὸν μέγαν αὐτοῦ μαθητήν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Διάδοχοι βασιλεῖς, οἱ Ἄτταλοι τῆς Περγάμου καὶ οἱ Πτολεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου, εἰς εὐγενῆ ἅμιλλαν ἐλθόντες, δι' ἁδρᾶς δαπάνης συνέλεξαν ἐπιμελῶς ἁπανταχόθεν τὰ πολυάριθμα ἔργα τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο ἀρκοῦν. Ἔδει νὰ καταταχθῶσι ταῦτα εἰς κτίρια ἀσφαλῆ καὶ εὐρύχωρα, παρέχοντα πᾶσαν εὐκολίαν καὶ ἄνεσιν εἰς τοὺς φοιτῶντας. Ἐπὶ τούτῳ δὲ οἱ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀκμάσαντες μεγάλοι ἀρχιτέκτονες, διὰ θαυμασίας τέχνης ἐξυπηρετοῦντες τὰ μεγάλα φιλομούσων ἡγεμόνων σχέδια, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων μνημείων καὶ ἀριστουργημάτων, δι' ὧν τὸ Πέργαμον καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια κατέστησαν πόλεις ἐφάμιλλοι τῶν Ἀθηνῶν, ἀνήγειραν λαμπρὰς οἰκοδομὰς βιβλιοθηκῶν, ὧν ἡ μνήμη ἄχρι τῶν χρόνων ἡμῶν ἐπέζησεν.

«Ὅ,τι τότε ἐν ἄλλαις χώραις οἱ Ἄτταλοι καὶ οἱ Πτολεμαῖοι ἐκ τῶν πόρων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου ἔκτισαν, οἱ δὲ βάρβαροι κατέστρεψαν, τοῦτο ἤδη ἐκ τῶν πόρων ἰδιωτικῆς περιουσίας οἱ Κεφαλλῆνες ἔμποροι Μαρῖνος, Παναγιώτης, Ἀνδρέας Βαλλιάνοι ἀνεγείρουσιν ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις.

«Τὴν νέαν ἀδελφὴν χαιρετίζουσι τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἡ Ἀκαδημία. Ἐκ τῶν γειτονικῶν θρανίων ἐπικροτοῦσιν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Ἀγάλλονται ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Ρήγας. Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος εὐλογεῖ τὸν βασιλέα καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος.»

Μετὰ ταῦτα οἱ βασιλεῖς μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἦτο ἕτοιμος πρὸς κατάθεσιν ὁ θεμέλιος λίθος, ἔρριψαν ἕκαστος δὶς ἐπὶ τῆς πλακὸς κονίαμα καὶ ἐκτύπησαν τρὶς διὰ τοῦ σφυρίου τὸν ἐπὶ τῆς πλακὸς τεθέντα λίθον. Οὕτω δ' ἔληξε περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ τελετὴ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἑνὸς τῶν χρησιμωτέρων καὶ λαμπροτέρων καταστημάτων, ὅπερ δωρεῖται εἰς τὸ ἔθνος ἡ ἔξοχος φιλογένεια τῶν ἐκ Κεφαλληνίας ἀδελφῶν Βαλλιάνων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 18 Μαρτίου.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον αἱ ἐν γένει τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 2,217,757.07, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ 1887 εἶχον ἀνέλθει εἰς 2,436,043.71, καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1886 εἰς δραχμὰς 1,441,021.83. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τοῦ Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὑστέρησαν τῶν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ 1887 κατὰ 218.286.64, ὑπερέβησαν δὲ τὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1886 κατὰ 776, 735. 24. Καὶ ἡ μὲν τελευταία αὕτη ὑπεροχὴ ἐξηγεῖται ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν τελῶν, ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιστρατείας καὶ πολλῶν ἔτι λόγων· ἡ δὲ ὑστέρησις ὡς πρὸς τὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον αἰτίαν τὴν ἐλάσσονα εἰσαγωγὴν τῶν δημητριακῶν κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους.

— Διετάχθη ὁ ἀρχιμηχανικὸς τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς κ. Γκοτλὰν ἵνα μεταβὰς εἰς Μεσολόγγιον ὑποδείξῃ τοῖς αὐτόθι μηχανικοῖς τὸ σημεῖον ἀφ' οὗ θὰ ἀρχίσῃ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀπὸ Μεσολογγίου δι' Αἰτωλικοῦ εἰς Ἀγρίνιον σιδηροδρόμου, ἐπίσης καὶ τὰ κυριώτερα σημεῖα, δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή.

— Διετάχθησαν ὁ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς κ. Κελενὲκ

καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοσίων ἔργων κ. Βλάσσης ἵνα μελετήσωσι τὸ ζήτημα τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ μεσσηνιακοῦ πεδίου.

— Μεγάλαι γίνονται παρασκευαὶ ἐν Πειραιεῖ ὅπως ἑορτασθῇ ὅσον ἔνεστι καλῶς ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ τῆς 25 Μαρτίου. Ὁ ἐκεῖ διαμένων γάλλος ναύαρχος ἐδήλωσεν ὅτι ὅπως συντελέσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο θέλει ἐπιτρέψῃ εἰς τὸ πλήρωμα τῆς ναυαρχίδος ἵνα συμμετάσχῃ τῶν ἐν τῷ λιμένι ἐνεργηθησομένων λεμβοδρομιῶν, προσενεγκὼν προσέτι καὶ δρ. 500 διὰ τὴν ἑορτήν. Τὸ δὲ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ἐψήφισε 2000 δραχμὰς διὰ τὰς δαπάνας τῆς ἑορτῆς.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ἐψηφίσατο προσέτι καὶ ἑτέρας 1000 δραχμὰς ὡς συνεισφορὰν διὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὸν Κολοκοτρώνην.

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας συνωμολόγησε δάνειον ἐκ 2 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, διῃρημένον εἰς δισχιλίας ὁμολογίας πρὸς 9 0)0, ὧν ὁ τόκος θὰ πληρώνεται καθ' ἑξαμηνίαν. Ἡ ἐξαργύρωσις δὲ τῶν ὁμολογιῶν θὰ γίνῃ ἐντὸς τετραετίας διὰ κληρώσεως ἀναλόγου ἀριθμοῦ κατ' ἔτος.

— Ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐργατῶν οἱ ἐργαζόμενοι ἐκεῖθεν τῆς γεφύρας πρὸς τὴν Κόρινθον ἐκήρυξαν ὁμοφώνως ἀπεργίαν ζητοῦντες αὔξησιν ἡμερομισθίου. Οἱ ἀπεργήσαντες ἀπειλοῦσι διὰ τῶν ὅπλων τοὺς ἀποπειραθησομένους νὰ ὑποχρεώσωσιν αὐτοὺς εἰς ἐργασίαν διὰ τῆς βίας.

— Ἡ εἰς Ἀμερικὴν μετανάστευσις τῶν Λακώνων ἐξακολουθεῖ. Ἐσχάτως ἀπῆλθον ἐκεῖ περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, πάντες ἐργατικοὶ ἄνδρες, καὶ ἄλλοι δὲ ἑτοιμάζονται ν' ἀπέλθωσι μετ' οὐ πολύ, καὶ τοῦτο ἐνῷ ἡ χώρα ἡμῶν τόσην ἔχει ἀνάγκην ἐργατικῶν βραχιόνων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Σειρὰ ἑκατὸν εἰκόνων, ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης, ἐκδιδομένη εἰς φυλλάδια. Ἔργον πρωτοφανὲς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐκτύπωσις γίνεται ἐν Γερμανίᾳ.

ΜΕΡΟΣ Δ'

Τὸ *Τέταρτον μέρος* ὑπὸ τὸν τίτλον *Εἰκόνες γυναικῶν* περιλαμβάνει τύπους πάσης χώρας καὶ παντὸς εἴδους γυναικείων μορφῶν ἐν δυνάμει ἐκφράσεως καὶ ἁμίλλῃ χάριτος καὶ καλλονῆς. Τοῦ μέρους τούτου ἐξεδόθη ἤδη τὸ Β' φυλλάδιον ἐν ᾧ περιλαμβάνονται αἱ ἑπόμεναι εἰκόνες: *Πολωνικὴ καλλονή.— Ἑβραία.— Βιενναία καλλονή. —Βοημικὴ καλλονή.— Νεαπολῖτις κόρη.— Οὐγγρίς. —Ἱσπανίς.*

Τὸ Γ' φυλλάδιον ἐκδοθήσεται προσεχῶς.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται ἐν Ἀθήναις δρ. 2, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 2 ½, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 2 ½.

Ἤδη κομισθὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙΚΑΛΥΜΜΑ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ

πωλούμενον ἐν Ἀθήναις δραχμ. 6, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 8, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 8.

Ἤτοι τὸ ὅλον ἔργον τιμᾶται μετὰ τῆς θήκης καὶ τοῦ παραρτήματος ἐν Ἀθήναις δρ. 38, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 48, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 48.

Ὁ προπληρόνων

μόνον 30 δραχμὰς ἐν Ἀθήναις—35 δραχμὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις—35 φράγκα χρυσᾶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λαμβάνει ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Ζ. [illegible]grad. Ἐνεγράφησαν πάντες, καὶ ἀπεστάλησαν αὐτοῖς τὰ φύλλα. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν.—Κυρίαν Α. Γ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη τῷ κ. Ν. Δ. Κ. — κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Τ. Δ. Τ. — Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν. Τοῦ *Πικουΐλλου Ἀλλίαγα* συγγραφεύς εἶνε ὁ Εὐγένιος Σκρίβ, Γάλλος συγγραφεὺς ἐκ τῶν γονιμωτάτων, διαπρέψας κυρίως εἰς τὸ δραματικὸν εἶδος τῆς ποιήσεως. Τὰ δραματικὰ ἔργα του ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰ 350, πολλὰ δ' αὐτῶν ἔτυχον ἐξαιρέτου ἐπιτυχίας καὶ ἀπήνεγκον μεγάλα κέρδη εἰς τὸν συγγραφέα. Συνειργάσθη μετὰ πολλῶν ἄλλων συγγραφέων, ἔγραψε δὲ καὶ μυθιστορήματα. Γεννηθεὶς τῷ 1791 ἀπέθανε τῷ 1861.—κ.Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κυρίαν Ι. Γ. Κάϊρον. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Ι. Κ. Δ. Γέϊσκ. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῇ «Ἐφημ. τῶν Κυριῶν», ἧς ἡ ἀπόδειξις ἀπεστάλη ὑμῖν. — κ. Β. Κ'. Βεβαίως, καὶ δικαίως ἐθεωρήθη ὡς ὁ πρώτιστος μοχλὸς δι' οὗ ἐξυπηρετήθη ἡ πρόοδος ἐν παντὶ κλάδῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐξαίρων αὐτὴν φθάνει μέχρι τῆς παραδοξοτάτης ἰδέας ὅτι ὁ Χριστὸς τροφοδοτῶν διὰ πέντε ἄρτων χιλιάδας λαοῦ συμβολικῶς προεφήτευσε τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ Γουτεμβεργίου. Οὕτω σήμερον χάρις εἰς τὴν τυπογραφίαν δι' ἑνός, δύο, πέντε βιβλίων τρέφονται χιλιάδες ψυχῶν.—κκ. Θ.Μ. Κεφαληνίαν, Α.Κ.Κέρκυραν, καὶ Γ. Α.'Αλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Ἀναγνωστρίᾳ τῆς «Ἑστίας»*. Ναύπλιον. Βραδύτερον ἴσως ἐπαναληφθῇ ἡ δημοσίευσις ὁμοίων. — κ. Λ. Ε. Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Μ. Λονδῖνον. Ἐνεγράφη καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα κατὰ τὴν σημειουμένην διεύθυνσιν Τὴν ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν τῷ κ. Λ. Ε. — κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους εἰς τὸ Λεξικόν, ἀπεστείλαμεν δὲ καὶ τὰ ζητηθέντα φύλλα τῷ κ. Π. Γ. εἰς Γένιτσεσκ, πρὸς ὃν καὶ ἰδιαιτέρως ἐγράψαμεν παρέχοντες λεπτομερῆ σημείωσιν. — κκ. Π. Θ. Τρίπολιν, Γ. Δ. Βῶλον, καὶ Ι. Λ. Ἰωάννινα. Ἐλήφθησαν. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Π. Α. Π. Ἀκατάλληλον φαίνεται ἡμῖν· διὸ παρακαλοῦμεν μὴ κοπιάσητε περισσότερον — κ. Ζ'. Ὁ χρόνος κάμνει γέροντας, ἀλλ' ὄχι καὶ σοφούς. — κ. Ι. Α. Κ. Νέαν Φώκαιαν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Κ. Σ. Μεσολόγγιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Δ. Α. Ν. Πειραιᾶ. Παρεδόθησαν εἰς τὸν κομίσαντα τὴν ἐπιστολήν σας, παρ' οὗ καὶ ἐπληρώθη τὸ ἀντίτιμον. — κ. Α. Μ. Καστελάνους. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλη τὸ τεῦχος τῆς Ἱστορίας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	470.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	472.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	544.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	485.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	95.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		523.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,180.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	195.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	170.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	395.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.90
	3μην.	32.80
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	130.¼
»	3μην.	129.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.90
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.35

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1888

Ἡ Διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* κρίνουσα ὅτι τῶν μὲν παλαιῶν συνδρομητῶν πολλοὶ μὴ ἔχοντες ὅλους τοὺς τόμους ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπον διευκολυνομένην αὐτοῖς τὴν συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ, τοῖς δὲ νεωστὶ ἐγγραφομένοις θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτον τὸ μέσον τῆς ἀδαπάνου βαθμηδὸν ἀποκτήσεως πλήρους σειρᾶς τῆς *Ἑστίας*, ἀπεφάσισε κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1888 νὰ καταρτίσῃ λαχεῖον κυρίως μὲν ἐκ τόμων τῆς *Ἑστίας*, πλὴν δὲ τούτων καὶ ἐξ ἄλλων συγγραμμάτων χάριν τῶν συνδρομητῶν τῶν τυχὸν κεκτημένων πλήρη τὴν σειρὰν τῆς *Ἑστίας*.

Τὸ λαχεῖον τοῦτο θέλει περιλάβῃ τόσους λαχνοὺς ὅσοι ἔσονται οἱ συνδρομηταὶ τῆς *Ἑστίας* μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κληρώσεως, θέλουσι δὲ μετάσχῃ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν συνδρομητῶν οἱ ἀνανεοῦντες τὴν ἐγγραφήν των καὶ οἱ τὸ πρῶτον νῦν ἐγγραφόμενοι.

Ἕκαστος τῶν συνδρομητῶν μετέχει ΔΩΡΕΑΝ τοῦ Λαχείου, λαμβάνων ἕνα ἀριθμὸν αὐτοῦ· ὁ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως δὲ τῆς συνδρομῆς ἀναγεγραμμένος ἀριθμὸς εἶνε συγχρόνως καὶ **ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ**.

Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου συνδρομητῶν θέλουσι κληρωθῇ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ.

Ἐκ τούτων οἱ ΔΕΚΑ πρῶτοι κληρωθησόμενοι θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ ἓν σῶμα χρυσόδετον τῆς πεντατόμου Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἀξίας δραχ. 60, ἤτοι τὰ δέκα ἐν ὅλῳ Δραχ. 600

Οἱ ἑπόμενοι ΔΕΚΑ θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ **ΔΕΚΑ** τόμους τῆς «Ἑστίας» κατ' ἐκλογήν, ἀξίας δραχ. 50, ἤτοι ἐν ὅλῳ τόμους 100, ἀξίας.. Δραχ. 500

Οἱ ἑπόμενοι ΕΙΚΟΣΙ ἕκαστος ἀνὰ **ΠΕΝΤΕ** τόμους τῆς «Ἑστίας» κατ' ἐκλογὴν ὡσαύτως, ἀξίας δραχ. 25, ἤτοι ἐν ὅλῳ τόμους 100 ἀξίας.. Δραχ. 500

Οἱ ἑπόμενοι ΠΕΝΤΕ ἕκαστος ἀνὰ μίαν πλήρη σειρὰν **ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΟΛΩΝ ΕΤΩΝ** τῆς ἐμμέτρου σατυρικῆς ἐφημερίδος «Ρωμηοῦ» ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1887, ἀξίας δραχ. 40, ἤτοι αἱ πέντε ἐν ὅλῳ ἀξίας.. Δραχ. 200

Τέλος δὲ ἕτεροι ΠΕΝΤΕ ἀριθμοὶ θέλουσι λάβει ἕκαστος ἀνὰ μίαν συλλογὴν τῶν ἑπομένων νεοελληνικῶν ἔργων:

Μενδ. Βαρθόλδη Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἀξίας	Δραχ.	12
Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου Ἅπαντα....................	»	10
Δημ. Βερναρδάκη Εὐφροσύνη....................	»	4
Ἀγγέλου Βλάχου Λυρικὰ ποιήματα....................	»	5
Δ. Βικέλα Διηγήματα....................	»	2
Λεύκωμα περιέχον 12 φωτογραφίας τῶν ἀρχαίων μνημείων....	»	5
Θήκην χρυσότευκτον διὰ φωτογραφίας....................	»	2
	Δραχ.	40

Ἤτοι οἱ πέντε τελευταῖοι κλῆροι ἀξίας.................... Δραχ. 200

Ὁλικὴ ἀξία τῶν πεντήκοντα κλήρων τοῦ Λαχείου

ΔΡΑΧΜΑΙ 2000

Ἡ κλήρωσις τοῦ Λαχείου γενήσεται δημοσίᾳ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Μαΐου 1888, ὥραν 3 μ. μ. ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς **ΕΣΤΙΑΣ**, ἐνώπιον τῆς Διευθύνσεως αὐτῆς, πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις συνδρομητῶν καὶ παντὸς ἄλλου συνδρομητοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ παραστῇ εἰς τὴν κλήρωσιν.

Πρωτόκολλον δὲ τῆς κληρώσεως δημοσιευθήσεται ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1286

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 587.—27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 639

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ κ. Χ. Ν. Φιλαδελφεὺς ἀνήγγειλε δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς ὅτι προσφέρει χιλίας δραχμὰς διὰ ποιητικὸν διαγώνισμα. «Μεταξὺ τῶν καλῶν ἀγώνων— λέγει ἐν τῇ ἐπιστολῇ του—τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τελεσθησομένων κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ὀλυμπίων σᾶς παρακαλῶ νὰ κατατάξητε καὶ τὸ ἐφετεινὸν ποιητικόν μου διαγώνισμα, τὸ ὁποῖον ἀπέσυρα ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ γέρας ἔσται χιλιόδραχμον καὶ ἀπονεμηθήσεται τῷ ἀρίστῳ πρωτοτύπῳ λυρικῷ ποιήματι.» Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεδέξατο εὐχαρίστως τὴν προσφοράν, ἐντὸς δὲ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος δημοσιευθήσεται διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἡ προκήρυξις τοῦ διαγωνισμοῦ.

— Ἐξετυπώθησαν καλλιτεχνικῶς κεχρωματισμέναι ἀγγελίαι φιλοτεχνηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ λιθογράφου Γροῦνδμαν, αἵτινες φέρουσι τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ δεξιᾷ κρατοῦσαν τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς στέφανον δάφνης, τὰς εἰκόνας τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα, τὸ Ζάππειον μέγαρον καὶ κάτωθι αὐτοῦ πληθὺν καρπῶν, ἀρότρων, κυψελῶν, μηχανικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων κτλ. Ὡς ἐπιγραφὰς δέ: Δ' Ὀλυμπιὰς τελεσθησομένη ἐν Ἀθήναις κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1888. Ἔκθεσις προϊόντων γεωργίας, βιομηχανίας καὶ καλλιτεχνίας. Πανήγυρες δημοτελῶν ἀγώνων. Διδασκαλία ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἑλληνικῶν δραμάτων. Αὗται διανεμηθήσονται κυρίως κατὰ τὴν Ἀνατολήν.

— Τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀγώνων τῆς ξιφασκίας θέλουσιν ἀποτελέσει οἱ κκ. Κ. Σμολένσκης ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ, Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἴλαρχος, Στ. Σκουλούδης βουλευτής, Χρ. Ράλλης ἰατρὸς καὶ Ν. Πύργος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἀκαδημαϊκὸς Σαρδοὺ ἀνέλαβε νὰ μελοδραματοποιήσῃ τὴν Ὀδύσσειαν, ἧς τὴν μουσικὴν θὰ συνθέσῃ ὁ Μασσενὲ γνωστὸς διὰ καλλίστας μουσικὰς συνθέσεις. Ὁ αὐτὸς Σαρδοὺ ἀνέλαβεν ἐπίσης καὶ τὴν σύνθεσιν δράματος διὰ τοὺς τρεῖς ὑποκριτὰς Κοκλὲν, Δαμαλᾶν, Ἰωάνναν Χάδιγκ, ὅπερ οὗτοι θὰ διδάξωσι κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν.

— Ἡ ἐν Παρισίοις Ἑταιρεία τῶν Λογίων ἀπεφάσισεν ἵνα κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1889 συγκαλέσῃ φιλολογικὸν συνέδριον, ἀνάλογον πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἐν ἔτει 1878 προεδρευθέν. Ἡ προεδρεία τοῦ συνεδρίου ἀνετέθη εἰς τὸν Ἰούλιον Σίμωνα.

— Τὰ λείψανα τῶν μεγάλων μελοποιῶν Γλούκ, Μότζαρτ, Βετχόβεν καὶ Σοῦβερτ, ἅτινα ἀπόκεινται ἐν διαφόροις κοιμητηρίοις τῆς Βιέννης, θὰ ταφῶσι προσεχῶς εἰς τάφους, ἐγγὺς ἀλλήλων κειμένους, ἐν τῷ κεντρικῷ κοιμητηρίῳ τῆς πρωτευούσης τῆς Αὐστρίας, θὰ ἐγερθῶσι δ' αὐτοῖς μνημεῖα ἄξια τῆς δόξης των. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἡ ἀνθρωπολογικὴ ἑταιρία τῆς Βιέννης προτίθεται νὰ κάμῃ φρενολογικὰς μελέτας ἐπὶ τῶν κρανίων τῶν τεσσάρων μελοποιῶν, ἐζήτησε δὲ ἤδη τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν καὶ ἐξέλεξε τὴν ἐπιτροπὴν, εἰς ἣν θὰ ἀναθέσῃ τὸ ἔργον τοῦτο.

— Ἐν Neuilly τῆς Γαλλίας ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος τοῦ Παρμαντιέ, τοῦ καταστήσαντος κοινὴν τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμήλων ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ Παρμαντιὲ παρίσταται ὄρθιος, φέρων ἀνηρτημένον σάκκον πλήρη γεωμήλων καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας βολβὸν, ὃν μετὰ προσοχῆς ἐξετάζει.

— Νέσλερ ὁ συνθέτης τοῦ δημοφιλεστάτου ἐν Γερμανίᾳ μελοδράματος «Σαλπιγκτοῦ τοῦ Σέκιγγεν», οὗ αἱ παραστάσεις μετροῦνται κατὰ ἑκατοντάδας ἐν ἑκάστῳ θεάτρῳ ἀσχολεῖται εἰς νέον ἔργον μετὰ τὴν περυσινὴν ἀποτυχίαν «Ὄθωνος τοῦ τοξότου» Τὸ νέον μελόδραμα ἱστορικῆς ὑποθέσεως ἀνάγεται εἰς τὰ τέλη τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος καὶ φέρει τίτλον: *Χαριτωμένο Λουλουδάκι.*

— Κατά τινα ἐπιστημονικὴν ἐφημερίδα τῶν Παρισίων παρὰ τὴν πόλιν τῆς Ἀρσινόης ἐν τῇ κεντρικῇ Αἰγύπτῳ ἀνεκαλύφθη πολυτιμοτάτη συλλογὴ αἰγυπτιακῶν παπύρων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς ἑκατὸν χιλιάδας καὶ εἰκοσακισχιλίους χάρτας, περιέχοντας περίοδον δύο χιλιάδων καὶ ἑπτακοσίων ἐτῶν. Οἱ πάπυροι εἶνε γεγραμμένοι εἰς ἕνδεκα διαφόρους γλώσσας, καὶ διαπραγματεύονται μέγαν ἀριθμὸν ζητημάτων. Οἱ χάρται εἶνε ἐκτετυπωμένοι διὰ τύπου ξυλίνου, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐφεύρεσις τῆς τυπογραφίας εἶνε κατὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀρχαιοτέρα τοῦ Γουτεμβεργίου.

— Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Σοῦβερτ, († 19 νοεμβρίου 1828) ὁ φερώνυμος μουσικὸς σύλλογος ἐν Βιέννῃ παρασκευάζει ἔκθεσιν μνημείων ἀναφερομένων εἰς τὸν περιφανῆ μουσουργόν· ἡ ἔκθεσις αὕτη ἔσται καὶ πρώτη βάσις διαρκοῦς μουσείου τοῦ Σοῦβερτ.

— Ἡ αὐστραλιακὴ κυβέρνησις ἐκάλεσεν ὡς διευθυντὴν τῶν ἐν Μελβούρνῃ δημοσίων συναυλιῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκεῖ διεθνοῦς ἐκθέσεως τὸν ἐν Λονδίνῳ διάσημον ἀρχιμουσικὸν Cowen ἐπὶ μισθῷ 5,000 λιρῶν στερλινῶν!

— Καὶ οἱ ἐν Λονδίνῳ ὀπαδοὶ τοῦ Βάγνερ ἐξέδωκαν ἴδιον ὄργανον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ μουσικῇ καινοτομιῶν τοῦ μεγάλου συνθέτου. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη φέρει τίτλον «Der Meister.»

— Ὁ χημικὸς Φρεμὺ ἐν Παρισίοις διευθυντὴς τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου καὶ μέλος τῆς ἀκαδημίας ἐπέδειξε κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριῶν τοῦ σώματος ἀληθῆ ῥουβίνια, ἅτινα διὰ τεχνικοῦ τρόπου παρήγαγεν. Ὁ ἀκάματος ἐπιστήμων πρὸ δωδεκαετίας ἤδη εἶχεν ἐπιχειρήσει τοιαύτην τινὰ χημικὴν ἐργασίαν, ἥτις τέλος νῦν ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ, δαπάναις τῆς γενικῆς ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων, ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς, εὑρέθησαν ἐξ κύλικες εἰς τεμάχια κεκοσμημέναι δι' ἀνθεμίων, μία δὲ καὶ

δι' εἰκόνων, δύο ληκύθια καὶ δύο ἀγαλμάτια γυναικῶν καθημένων, ἑπτὰ κάνθαροι ἁπλοῖ, ἓν ληκύθιον μὲ ἀνθέμιον, τέσσαρα ἀγαλμάτια παριστῶντα ἄνδρας καθημένους καὶ ἓν ὄρθιον, μία στλεγγὶς χαλκῆ καὶ ἓν ἀγαλμάτιον παιδὸς γυμνοῦ ὀκλάδην καθημένου, δέκα κύλικες ἁπλαῖ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ρυθμοῦ περικεκοσμημέναι δι' ἀνθεμίων, δύο κάνθαροι, ὧν ὁ ἕτερος εἰς τεμάχια μὲ λευκὰ καὶ μελανὰ κοσμήματα, ἓν ἀγαλμάτιον γυναικὸς ὀρθίας 0,45 τοῦ μέτρου εἰς τεμάχια καὶ ἕτερον παριστῶν παῖδα γυμνὸν ἐπὶ θρόνου καθήμενον· δύο ἀγάλματα ὕψους 0,28 τοῦ μέτρου, παριστῶντα γυναῖκας καθημένας, εἷς λύχνος μέγας μετὰ προστύπων κοσμημάτων, μία μέλαινα πυξίς, δύο στυλίδια ἔχοντα τὸ μὲν βυθούς, τὸ δὲ προστατῆρας, ἓν ἀγαλμάτιον παριστῶν νεανίαν ἐν χιτῶνι, ἱστάμενον, διὰ τῆς δεξιᾶς κρατοῦντα βαλάντιον, ἐνῷ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς κεκαμμένης πρὸς τὰ ἔσω κρέμαται χλαμύς, καὶ ἓν ἀγαλμάτιον παιδὸς γυμνοῦ ἐπὶ θρόνου καθημένου. Ἀνευρέθη δὲ καὶ τάφος παιδὸς ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεκαλύφθησαν δέκα καὶ τρία ὁμόρρυθμα ἀγαλμάτια ὕψους 0,28—0,36 τοῦ μέτρου παριστῶντα γυμνοὺς ἄνδρας, κρατοῦντας διὰ τῆς ἀριστερᾶς πρὸς τὸ στῆθος ἀλεκτρυόνας. Ἐσχάτως δ' εὑρέθησαν 10 ἀγαλμάτια ἀρίστης τέχνης, ὧν τὸ ἓν παριστᾷ γραῖαν φέρουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς βρέφος.

— Διὰ Β. Δ. ἐκ τῶν διὰ νόμου ὁρισθέντων τριῶν Τριανταφυλλιδείων γεωργικῶν σχολείων ἱδρύεται ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ἐνταῦθα ἐν τοῖς ἐθνικοῖς κτήμασι Ρούφ. Ἡ παράδοσις τῶν γαιῶν Ροὺφ Χασεκῆ, τοῦ δημοσίου δενδροκομείου καὶ τοῦ λαχανοκήπου γενήσεται πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας μετὰ προηγουμένην καταμέτρησιν καὶ περιγραφὴν αὐτῶν. Αἱ πρὸς λειτουργίαν τοῦ σχολείου ἐργασίαι ἄρχονται τὴν 1 Ἀπριλίου, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ μαθητευομένων ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου ὡρίσθη εἰς 20.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτοῦ συνεδριάσεων τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Πυλίων, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ δημάρχου κ. Τσικλητήρα, προέβη εἰς ἀπόφασιν, τιμῶσαν λίαν αὐτό, ψηφίσαν τὴν ἐν τῇ παραλίῳ πλατείᾳ τῆς Πύλου ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τοὺς τρεῖς ναυάρχους, Κοδριγκτῶνα, Δεριγνῦ καὶ Ἅϊδεν, οἵτινες ἐν τῷ λιμένι ἐπυρπόλησαν τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον, θέσαντες οὕτω τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας.

— Διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα ἀμερικανικῆς Σχολῆς διωρίσθη, ἀντὶ τοῦ κ. Μέρριαμ, ὁ κ. Βολστάϊν, ὅστις θὰ ἔλθῃ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

— Τὸ προσεχὲς φθινόπωρον περιμένεται ἐνταῦθα ἡ διάσημος τραγῳδὸς Σάρα Βερνάρ, ὅπως δώσῃ τέσσαρας μόνον παραστάσεις. Ἀφίκετο δὲ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὁ γνωστὸς ἐργολάβος κ. Glaser ὅπως ἐνοικιάσῃ πρὸς τοῦτο τὸ παλαιὸν θέατρον ἢ τὸ νέον, ἂν ἄχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔσται περατωμένον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς εἰς τὴν περιουσίαν τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ὑπὸ Δαμιανοῦ Βορρέ. Ἐν Ἀθήναις, 1887. 8ον, σελ. 119.

Τὸ ἀνωτέρω πόνημα εἶνε προϊὸν τοῦ τελευταίου Συγγτείου διαγωνισμοῦ, οὗ ὡς γνωστὸν προκηρύσσουσα ἡ Νομικὴ σχολὴ πρὸ ἔτους τὸ θέμα, αὐτὴ ἀπονέμει καὶ τὸ γέρας δι' ἐπιτροπείας ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐκλεγομένης. Ὑπῆρξε δὲ τὸ θέμα τὴν φορὰν ταύτην ἐκ τῶν δυσχερεστάτων, ὑπολογιζομένου τὸ μὲν ὅτι ἡ διαπραγμάτευσις αὐτοῦ ἀπῄτει συνδυασμὸν νομικῆς, ἱστορικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς συγχρόνως παιδεύσεως, ἧς ἐλάχιστοι πάνυ εἰσὶν οἱ παρ' ἡμῖν εὐμοιροῦντες· τὸ δὲ ὅτι ἡ ξένη φιλολογία πενιχρὰν μόνον παρεῖχε βοήθειαν, ἅτε ἀσχολουμένη περὶ τὴν ἑρμηνείαν καθεστῶτος διαπλασθέντος ἐν τῇ Δύσει ὑπὸ παπικῶν διατάξεων, ἀχρήστου ἄρα παρ' ἡμῖν.

Ὡς πρώτη μελέτη ἐπὶ τοῦ θέματος ὑπὸ τοιούτους ὅρους συγγραφεῖσα ἡ κρινομένη πραγματεία δικαίως ἔτυχε τῶν ἐπαίνων τῆς Σχολῆς. Ἡ ἐξέχουσα ἀρετὴ τοῦ πονήματος τοῦ κ. Βορρέ, διακρίνουσα ἄλλως τε πάσας τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἐν συστηματικῇ ἀλληλουχίᾳ καὶ περιληπτικότητι ἀνάπτυξις τοῦ ζητήματος κατὰ ἱστορικὴν σειρὰν καὶ δὴ ἐπὶ τῇ βάσει εὐσυνειδήτου μελέτης αὐτῶν τούτων τῶν τέως ἀνεξερευνήτων πηγῶν τοῦ ἡμετέρου δικαίου, ἐνῷ τὸ οὐσιωδέστατον τῶν μειονεκτημάτων τῆς πραγματείας ταύτης εἰσὶ κενά τινα διαφυγόντα τὸν συγγραφέα κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν καθέκαστα ζητημάτων.

Παρ' ἡμῖν ἐξενίκησεν ἀτυχῶς οὐ σπανίως ἡ στιγμιαία πρακτικὴ ἀνάγκη, ἡ δὲ ἐξάντλησις ὡς οἷόν τε πλείστων περιπτώσεων, ἀπαντωσῶν ἐν τῇ δικαστικῇ πράξει, ἐθεωρήθη ὡς τὸ ἄριστον ἐφόδιον τῆς περὶ τὸ δίκαιον συγγραφῆς. Ἡ ἔποψις ὅμως αὕτη εἶνε ἀναμφισβητήτως σφαλερά, ὁσάκις ἡ μὲν ἐπεξεργασία τῶν μερῶν δὲν εἶνε τὸ ἐπαγωγικὸν ἀποτέλεσμα ὀρθῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ ἑνιαίας βάσεως, ἐλλείπει δὲ ἡ ἀναγκαία τοῦ ὅλου πρὸς τὰ καθέκαστα ἀλληλουχία. Ἕνεκα τούτου ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπιτροπεία ὤφειλε, νομίζομεν, ἀπευθυνομένη εἰς τοὺς νέους παρ' ἡμῖν ἐπιστήμονας, ἐπὶ τούτου κυρίως τοῦ σημείου νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν, νὰ ἐξάρῃ δὲ ἐντονώτερον τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ συνόλου ὑφὴν ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ κ. Βορρέ.

Καὶ δὲν λέγομεν μὲν ὅτι τὸ θέμα ὅπερ ὁ συγγραφεὺς ἐπραγματεύθη ἦτο οὕτω περίπλοκον καὶ ἐκτενὲς ὥστε ἀδύνατον ἀπέβαινε ἵνα κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐπόψεις τῆς τε ἐπιστημονικῆς συστηματοποιήσεως τῆς ὕλης καθ' ὅλου καὶ τῆς ἐξαντλήσεως τῶν καθ' ἕκαστον ἀναφυομένων ζητημάτων ᾖ ἐξ ἴσου πλήρης· παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι ὑπὸ τοὺς κοινωνικοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία παρ' ἡμῖν γίνεται, ἡ διδομένη ἐνιαυσία προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν διαγωνιζομένων ἔργων εἶνε τοσοῦτον ἀνεπαρκής, ὥστε φοβούμεθα μή, ἐλλείψεις οἷαι παρετηρήθησαν ἐν τῇ προκειμένῃ συγγραφῇ, ἐπαναλαμβάνονται στερεοτύπως καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. Ἐὰν ἡ νομικὴ σχολὴ ἐπιθυμῇ εἰλικρινῶς, ὡς δὲν ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία, ἵνα τὸ Συγγτείον διαγώνισμα καταστῇ ἀληθῶς ἀφετηρία ἔργων σπουδαίων καὶ κατὰ πᾶσαν ἔποψιν ἀρτίων, ἀνάγκη ἀπαραίτητος ὅπως ἐπεκτείνῃ τὸ μεταξὺ τῆς προκηρύξεως τοῦ θέματος καὶ τῆς ὑποβολῆς τῶν διατριβῶν χρονικὸν διάστημα εἰς διετίαν.

Οὐδαμῶς δ' ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο, ἀκολουθούμενον καὶ ὑπὸ εὐσυνειδήτου καὶ ἀμερολήπτου κρίσεως, θέλει ἑλκύσει καὶ ἀριθμὸν ἀγωνιζομένων μείζονα ἐκ τῆς πολυπληθοῦς ἄλλως χορείας τῶν παρ' ἡμῖν νομικῶν, ἀλλὰ καὶ ποιὸν ὑπέρτερον τῶν ὑποβαλλομένων ἔργων.

Τό γε νῦν ἔχον τὸ ἔργον τοῦ κ. Βορρὲ ἀποτελεῖ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὸ τέως ἀπροσπέλαστον ζήτημα περὶ τῆς κληρονομίας τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἐν Ἑλλάδι.

Μ·

Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Λουκᾶ Παπαϊωάννου, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς ἀνατομικῆς κ.τ.λ. περιέχουσα καὶ ἱστολογίαν καὶ ἐμβρυολογίαν, μετὰ εἰκόνων περίπου 900. Τόμος Α'. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888 Σελ. α—ις'. 1—872.

Τὸ προκείμενον ἔργον τοῦ κ. Λουκᾶ Παπαϊωάννου καθηγητοῦ τῆς ἀνατομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε τὸ πρῶτον ἀνατομικὸν ἐπιστημονικὸν ἔργον, ὅπερ παρέχεται εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμονας, ἐφάμιλλον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδομένων.

Διὰ τῆς παρούσης Ἀνατομίας πρῶτον ἤδη καθίστανται γνωσταὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἰατροὺς καὶ λογίους *αἱ νεώτεραι θεωρίαι* περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν κυττάρων, ἡ ἐμβρυολογία καὶ ἡ ἱστολογία. Τούτοις ἕπεται ἕτερον τμῆμα ἐξετάζον τὰ ὀργανικὰ συστήματα καθ' ἕκαστον ἤτοι τὸ σύστημα τοῦ σκελετοῦ καὶ τὸ μυϊκόν. Ὁ κ. Λουκᾶς Παπαϊωάννου πραγματευόμενος πάντα τὰ συστήματα κατὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν καὶ παρακολουθῶν αὐτὰ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν καταθέσεως, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα ὅπερ ἔδωκεν ὁ διάσημος ἀνατόμος Gegenbaur, καὶ συγκρίνων αὐτὰ πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ζώων, παρέσχεν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἰατρικὴν φιλολογίαν ἔργον τελειότατον, ἐν ᾧ πᾶς τις δύναται εὐχερῶς ν' ἀντιληφθῇ τῶν μεγάλων προόδων τῆς ἐπιστήμης ταύτης καὶ ἀντλήσῃ γνώσεις θετικὰς καὶ ἀναμφισβητήτους.

Λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ μελέται ὑπὸ Ἰγνατίου Μοσχάκη ὑφηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλείου. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888, σελ. 273 μετὰ προλόγου καὶ πίνακος τῶν περιεχομένων. Εἰς 8ον.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ εὐφραδοῦς ὑφηγητοῦ περιλαμβάνει τέσσαρας λόγους εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν, ῥηθέντας κατὰ τέσσερα κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγ. Εἰρήνης καὶ μέλλοντας εὐχαρίστως νὰ ἀναγνωσθῶσιν ὑπὸ ἐκείνων μάλιστα, οἵτινες ἤκουσαν αὐτοὺς ἐκφωνουμένους· λόγον ἐκφωνηθέντα κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς ἀνεγερθείσης ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ Χίλλ· λόγον εἰς μνήμην τοῦ Ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου· λόγον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν· δύο λόγους εἰς τὸ μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων· πέντε περὶ διαφόρων ἠθικῶν θεμάτων διαλέξεις πρὸς τὰς μαθητρίας τοῦ συγγραφέως· δύο λόγους πρὸς τοὺς ἐν φυλακαῖς καὶ τέλος τρία ἠθικοφιλοσοφικὰ ἀναγνώσματα ἀναγνωσθέντα ἐν τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 25 Μαρτίου.

Ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1886 μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1887 ἐβεβαιώθησαν ἔσοδα δρ. 65,297,814.10 καὶ εἰσεπράχθησαν 55,367,113.01. Ἀπὸ δὲ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1887 μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1888 ἐβεβαιώθησαν ἔσοδα 83,162,994.67 καὶ εἰσεπράχθησαν 73,329,299.64, ἤτοι κατὰ τὴν τελευταίαν χρῆσιν ἐβεβαιώθησαν ἐπὶ πλέον 7,937,180.57 καὶ εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον 16,962,186.63.

— Κατὰ τὸν λήξαντα Φεβρουάριον, τὸ ἀντίτιμον τῶν καταναλωθέντων εἰδῶν μονοπωλίων ἀνῆλθε εἰς δραχμὰς 500,629.25, ἐνῷ τὸ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦτο δρχ. 474,620. 25, ἤτοι τὸ ἀντίτιμον τῶν κατὰ τὸν λήξαντα φεβρουάριον καταναλωθέντων εἰδῶν ὑπερέβη τὸ τοῦ ἀντιστοίχου τοῦ παρελθόντος κατὰ δραχμὰς 26,009.

— Ἐν Παρισίοις, συνελήφθη ὁ Περικλῆς Ραυτόπουλος, ἐκ Πατρῶν, διδάκτωρ τῆς νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ὡς δράστης τῆς παρὰ τοῖς κκ. Ρολλὲν καὶ Φεαρδὰν γενομένης πρό τινων ἡμερῶν κλοπῆς ἀρχαίων νομισμάτων. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι αὐτὸς οὗτος εἶνε ὁ διαπράξας καὶ τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Νομισματικῷ Μουσείῳ κλοπήν. Ἡ ἀνάκρισις ἀνεκάλυψεν ὅτι εἶχεν εἰς τὴν κατοχήν του 6700 ἀρχαῖα νομίσματα, ὧν 3000 χρυσᾶ, 2500 ἀργυρᾶ, 1000 χαλκᾶ καὶ 200 μολύβδινα, πρὸς δὲ καὶ 1000 δακτυλιολίθους. Ἀπεστάλησαν δὲ εἰς Παρισίους ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως οἱ κ.κ. Κόμνος καὶ Στάης ὅπως ἐξακριβώσωσιν ἂν ἐν τοῖς παρὰ τῷ Ραυτοπούλῳ κατασχεθεῖσι νομίσμασιν εὑρίσκονται πράγματι καὶ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἡμέτερον Νομισματικὸν Μουσεῖον.

— Μετὰ δραστηριότητος προβαίνουσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν-Πύργου. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας θὰ συντελεσθῇ τὸ μέχρις Ἰτεῶν τμῆμα, τότε δὲ ἄρξεται ἐργαζομένη καὶ ἡ ἀτμομηχανὴ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐργολαβίας. Περὶ τὸ τέλος Αὐγούστου ἔσται περατωμένη ἡ μέχρις Ἀχαΐας γραμμή, ἥτις εὐθὺς θέλει παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Ἡ ὅλη γραμμή, ἐκτάσεως 97 χιλιομέτρων, ἔσται περατωμένη ἐντὸς δύο ἐτῶν περίπου. Ἐν Πάτραις ἤρξαντο καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι πρὸς κατασκευὴν τοῦ σταθμοῦ.

— Θετικὸν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπίκειται ἡ ὑπογραφὴ συμβάσεως, διὰ τῆς ὁποίας παραχωρεῖται ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀπὸ Μύλων εἰς Τρίπολιν καὶ Καλάμας σιδηροδρόμου. Ἡ ἀναλαμβάνουσα τὴν κατασκευὴν ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ χορηγήσῃ τῇ Κυβερνήσει 10,000,000 δρ. εἰς χρυσόν, κατατεθειμένων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου, ὅπερ ὑπ' ἐγγύησιν τῆς Κυβερνήσεως πρόκειται νὰ συνομολογήσῃ ἡ ἑταιρεία πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου.

— Ὁμὰς κεφαλαιούχων ἀπεφάσισε νὰ καταβάλῃ τὸ πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως ἀναγκαῖον ποσόν, ὅπερ θὰ ἐξοφληθῇ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου δι' ἐτησίων δόσεων.

— Τὸ τηλεγραφεῖον Ἀθηνῶν εἰσέπραξεν ἐκ τηλεγραφημάτων κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Φεβρουάριον δραχμὰς 74,430.32 ἀπέναντι 75,030.70 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον δὲ ἑ. ἔ. εἰσεπράχθησαν δρ. 91,807.55 ἀπέναντι δρχ. 92,138.59 τοῦ παρελθόντος ἔτους.

— Κατὰ τὸ ἔτος 1886 ἐτελέσθησαν γάμοι ἐν Ἀθήναις 652 καὶ ἐν Πειραιεῖ 247. Κατὰ δὲ τὸ λῆξαν ἐν Ἀθήναις 786, καὶ ἐν Πειραιεῖ 307. Ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ νομῷ ἐγένοντο κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1886 γάμοι 1589, κατὰ δὲ τὸ λῆξαν 2,155.

— Ἔκρηξις πυριτιδαποθήκης κατέστρεψε μέγα μέρος τοῦ φρουρίου Λευκάδος. Ἐφονεύθησαν 5, εἷς ἀνθυπασπιστής, εἷς δεκανεύς, εἷς στρατιώτης, εἷς ἱερεὺς καὶ διετές τι παιδίον, καὶ ἐτραυματίσθησαν ἀκινδύνως μὲν ἓξ καὶ βαρέως εἷς μόνον. Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκρήξεως, ἡ φρουρὰ δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸ φρούριον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Ν. Π. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προσφοράν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν αὐτήν, διότι ἔχομεν πάντοτε περισσὴν ὕλην διηγηματικὴν τῶν τακτικῶν ἡμῶν συνεργατῶν, ἥτις προτιμᾶται ἐν τῇ δημοσιεύσει.—κ. Θ. Ν. Α. Μυτιλήνην. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Ι. Ψ. Λευκάδα. Ἀγνοοῦμεν, μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἐρεύνας ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν.—κ. Γ. Γ. Ο. Βῶλον. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα. Περισσεύουν λεπτὰ 75, τὰ ὁποῖα τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας. Εἰς τὸ ἐρώτημά σας ἀπαντῶμεν ὅτι ἡ ἐκ τῆς κοινῆς χρήσεως καὶ συνηθείας ἐκτροπὴ θεωρεῖται πάντοτε ἰδιοτροπία, τὴν ὁποίαν οἱ ἄλλοι δὲν ἀνέχονται εὐκόλως. Τοῦ *Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ* Ραγκαβῆ ἡ ἔκδοσις ἄρχεται τὸν προσεχῆ μῆνα.— κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν τῷ κ. Ι. Φ. ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν ὑμῖν.—*Ρομαντικῷ*. Ἰδοὺ πῶς τὴν ὥρισεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς σχολῆς εἰς ἣν σᾶ. τάσσει τὸ ψευδώνυμόν σας: Ἡ ζωὴ εἶνε ᾆσμα οὗ ἐπῳδὴ ὁ θάνατος. Καὶ ἀλλαχοῦ : Ἡ ζωὴ εἶνε εἶδος αἰνιγματικῆς παρενθέσεως μεταξὺ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς τελευτῆς, μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅστις ἀνοίγεται καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅστις κλείεται. — κ. Ν. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ἡμῖν τὰ ζητηθέντα. Ἀπέμεινε περίσσευμα δραχ 2,10, τὰς ὁποίας τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας. Ἡ συνδρομή σας ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἀνταποκριτοῦ σας. — κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Ν. Σ., εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κκ. Β. Λ Βόνιτσαν, Π. Λ. Ἀργοστόλιον, Ν. Β. Ἀγρίνιον. Β. Ν. Χ. Σμύρνην, Θ. Κ. Α. Πάτρας, Δ. Μ. Κέρκυραν, Γ. Δ. Δ. καὶ Ι. Α. Βῶλον καὶ Ν. Μ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Γ. Π. Θεσσαλονίκην. Εὐχαρίστως θέλομεν τὴν δημοσιεύσει εἰς προσεχὲς φύλλον.— κ. Ν. Δ. Α. Πράβιον. Ἀπεστάλησαν συμφώνως τῇ ὁδηγίᾳ σας. Ἐνεγράφησαν δὲ οἱ νέοι συνδρομηταί, καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Ἀμερολήπτῳ*. Ἡ δημοτικότης, ὅπως ὁ ἀήρ, εἶνε δύναμις ἥτις ἀνυψόνει, ἀλλὰ δὲν ὑποβαστάζει.—κ. Π. Ρ. Σορόκαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Περὶ δὲ τῶν προηγουμένων ταχυδρομικῶς σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἀτυχῶς δὲν πωλεῖται χωριστὰ ὁ εἷς μόνον τόμος ὁ ζητούμενος παρὰ τοῦ κ. Γ. Ρ. — *Φιλοτέχνῳ*. Τὸ ἔργον κατὰ τὸν Δουμᾶν υἱὸν πρέπει νὰ ὡριμάζῃ πρῶτον βραδέως ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ καλλιτέχνου, εἶτα δὲ νὰ γράφεται ταχέως. Καὶ ἡ φύσις αὐτὴ ἀπαιτεῖ ἐννέα μὲν μῆνας ὅπως σχηματίσῃ τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός, ὀλίγας δὲ μόνον στιγμὰς ὅπως προαγάγῃ αὐτὸ εἰς φῶς. Οὕτως ὁ Ρούβενς τὸν περίφημον αὐτοῦ πίνακα, τὸν παριστῶντα τὴν Ἀποκαθήλωσιν, ἔγραψεν εἰς διάστημα ὀκτὼ ἡμερῶν· ὁ Ραφαήλ, ἀποθανὼν εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἑπτὰ ἐτῶν, ἐζωγράφησε δεκακισχίλια πρόσωπα· ὁ Μολιέρος ἔγραφε ταχύτατα καὶ τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ οὐδεμίαν φέρουσι διαγραφήν. — κ. κ. Ι. Δ. Κ. Τρίκκαλα καὶ Σύλλογον *Ἑλικῶνα*, Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Ὀφείλονται ἔτι λ. 55. Τὸ σημειούμενον λεξικὸν τιμᾶται δραχ. 4.50. — κ. Θ. Δ. Καλάμας. Ὑπάρχει τοιαύτη ἡ Σχολὴ Revoltella, ἡ δ' ἐν αὐτῇ διδασκαλία γίνεται ἰταλιστί. Ἀλλὰ πλειοτέρας πληροφορίας δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς μεταδώσωμεν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ
24 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	468.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	470.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	530.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	488.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	96.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		519 1/2.
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4,145.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	196.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	210.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	176.—
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	409.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν "Οψεως.		32.85
3μην.		32 70
Σ—Τραπεζικὸν "Οψεως		129.7/8
» 3μην.		128.1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.84
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.25

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΜΑΣΙ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

μετὰ εἰσαγωγῆς περὶ προφορᾶς καὶ πίνακος τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων κατὰ τὴν νέαν γερμανικὴν ὀρθογραφίαν

ΥΠΟ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ν. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

Σχ. 16ον. Σελ. 1150.— **Τιμᾶται δρχ. 11.**

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΕΣΤΙΑΣ» ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

κατὰ τὸ 'Αγγλικὸν Don't ὑπὸ Κ. Ε. ΓΕΛΒΕΡΤ.

ΕΚΔΟΤΗΣ : Γ. ΜΠΑΡΤ

Τιμᾶται ἐν 'Αθήναις δραχ. 1. — 'Εν ταῖς ἐπαρχίας δρ. 1,10. — 'Εν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 1,20.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Υπο Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

Περιέχει τὰ καταλληλότατα πρὸς ἀπαγγελίαν ποιημάτια διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

Τιμᾶται 1 δραχμῆς.

'Αποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομ. τελῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ὑπὸ **Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

Καλύμματα τοῦ συγγράμματος τούτου, καλλιτεχνικώτατα κατασκευασθέντα ἐν Γερμανίᾳ, μὲ λαμπρὸν πολύχρωμον καὶ ἐπίχρυσον ἐξώφυλλον, φέρον ἀρχαιοπρεπῆ παράστασιν τῆς Μούσης τῆς 'Ιστορίας, κατὰ τὴν παρατιθεμένην ἐν μικρογραφίᾳ ἀπεικόνισιν, πωλοῦνται εἰς τὸ *Βιβλιοπωλεῖον τῆς 'Εστίας*».

Τιμᾶται ἕκαστον δραχ. 2,50 διὰ τοὺς ἐν 'Ελλάδι συνδρομητὰς καὶ φρ. ἀργυρᾶ 2,50 διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς ζητοῦντες τοιαῦτα ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχμὴν μίαν διὰ τὰ πέντε καλύμματα τῶν 5 τόμων.

"Εκαστον σῶμα τῆς 'Ιστορίας τιμᾶται ἄδετον μὲν δραχ. 50 ἐν 'Αθήναις, δρ. 55 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρυσᾶ 55 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Δεδεμένον δὲ λαμπρῶς πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 70 ἐν 'Αθήναις, δραχ. 75 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρυσῶν 75 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

Κλέφτικον ἐπεισόδιον ἢ ἑλληνικὸν μυθιστόρημα

ΥΠΟ Κ. ΡΑΜΦΟΥ

Τιμᾶται δραχμῆς. Εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρ. τέλους.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.
ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ. 3. Μετὰ ταχυδρ. 3,20.

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1287

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 588.— 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 640

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ προθεσμία τῆς παραδόσεως τῶν δελτίων αἰτήσεων συμμετοχῆς παρετάθη ἄχρι 1 Μαΐου, τοῦτο δὲ ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς γνωστὸν τηλεγραφικῶς πρὸς ἁπάσας τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἰδικὰς ἐπιτροπάς.

— Κατὰ τὸ μουσικὸν διαγώνισμα, ὅπερ θὰ προκηρύξῃ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων διὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν, θὰ λάβωσι μέρος μουσικοὶ θίασοι ἐξ Ἑλλήνων ἠθοποιῶν, οἵτινες θὰ ψάλωσι μελοδράματα Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως εἰς Ἑλληνικὴν μουσικήν.

—Ὁ Σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν ἐν Ληξουρίῳ τοπικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως, ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρει ὡς βραβεῖον εἰς τὸν βραβευθησόμενον Κεφαλλῆνα δι' οἱονδήποτε ἔργον χρήσιμον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δραχ. 250.

Καὶ ὁ βουλευτὴς Κεφαλληνίας κ. Εὐάγγελος Μπασιᾶς δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν ἐδήλωσεν ὅτι ἐκ τῶν ἐκθετῶν τῆς ἐπαρχίας Πάλλης, οἵτινες ἤθελον τύχει βραβείου ἢ μνείας ἐπαίνου ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων, θέλουσι λάβει παρ' αὐτοῦ προσέτι· 1) βραβεῖον δραχ. 200 δι' ὑφάσματα ἁπλᾶ καὶ σύμμικτα λευκά· 2) βραβεῖον δραχ. 200 δι' ὑφάσματα βαμβακερὰ χρωματιστὰ ἢ τυπωμένα· 3) βραβεῖον δραχ. 100 δι' οἰνοπνευματοῦχα ἢ πνευματώδη ποτὰ μετὰ ζαχάρεως (ροσόλια).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καὶ ἕτερον ἔργον τοῦ Βάγνερ *Τρίσταν καὶ Ἰσόλδη* ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βονωνίᾳ θεάτρου. Ὁ μουσικὸς κόσμος ἀναμένει μετὰ πολλῆς περιεργίας τὴν ἐντύπωσιν ἣν θέλει παράσχῃ τοῖς Ἰταλοῖς ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μουσικοῦ δράματος, ἐν ᾧ ἡ καινοτομοῦσα τέχνη τοῦ γερμανοῦ μουσουργοῦ ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς περιωπήν. Ὁ *Τρίσταν καὶ Ἰσόλδη* θεωρεῖται διὰ τοῦτο τὸ ἀριστούργημα τοῦ Βάγνερ, τὸ πρῶτον δὲ νῦν ἐκτελεσθήσεται ἐν ξένῃ γλώσσῃ καὶ ὑπὸ μὴ γερμανῶν ἀοιδῶν ἐν Θεάτρῳ.

— Ὁ τῆς *Μικρούλας* περιπαθὴς Γάλλος μελοποιὸς Ἀμβρόσιος Θωμᾶς ἐπεράτωσε τὴν σύνθεσιν νέου ἔργου μιμορχήματος (Ballet) ὑπὸ τὸν τίτλον *Μιράνδα*.

— Ἐν Νέᾳ Ὀρλεὰνς ὅμιλος ἐπιχειρηματιῶν κατασκευάζει θέατρον πλωτὸν περιλαμβάνον θέσεις 900. Τὸ θέατρον τοῦτο θὰ δύναται νὰ πλέῃ τὸν Μισσισσιπῆν καὶ σταθμεύῃ προσωρινῶς εἰς ἑκάστην παραποταμίαν πόλιν ὅπως δίδῃ παραστάσεις.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς λειτουργοῦσι νῦν ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ἐν 10 πόλεσιν· εἰς ἑτέρας 10 κατασκευάζονται ὁλονέν· καὶ ἐπὶ τέλους ἐν ἑτέραις 47 ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευή των.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως προκηρύσσει διαγωνισμὸν πρὸς ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν δύο νέων, ἐξ ὧν ὁ μὲν θὰ σπουδάσῃ Ἀρχαιολογίαν, ὁ δ' ἕτερος Ἀρχιτεκτονικὴν καὶ Ἀρχαιολογίαν, ἵνα χρησιμοποιηθῇ μετὰ ταῦτα εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διαγωνισμὸς θὰ γείνῃ τὴν 1ην Ἰουνίου, θὰ ἐξετασθῶσι δὲ οἱ διαγωνισθησόμενοι εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα, Ἑλληνικά, Λατινικά, Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, Ἀρχαιότητα καὶ ἀρχαίαν Ἱστορίαν, πρέπει δὲ νὰ ἔχωσι καὶ δίπλωμα διδάκτορος τῆς Φιλολογίας. Ὁ δεύτερος διαγωνισμός, ὁ διὰ τὴν σπουδὴν δηλαδὴ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, θὰ γείνῃ τὴν 6ην Ἰουνίου, θὰ ἐξετασθῶσι δὲ οἱ διαγωνισθησόμενοι εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα, Μαθηματικά, Οἰκοδομικήν, Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, Ἑλληνικὰ καὶ σχεδιάσεις, πρέπει δὲ πρὸς τούτοις νὰ ἔχωσι καὶ πτυχίον τοῦ Πολυτεχνείου.

— Ἀναβληθέντος τοῦ Σγουτείου νομικοῦ διαγωνίσματος διὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, προσεκλήθησαν οἱ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν ὑποβαλόντες πραγματείας ν' ἀναλάβωσιν αὐτὰς ὅπως τὰς ὑποβάλωσιν αὖθις κατὰ τὴν νέαν προθεσμίαν.

—Ὑπὸ τὸν τίτλον «Μελέται», ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Α. Διομήδης Κυριακὸς ἐξέδωκεν ἄρτι εἰς ἕνα τόμον διαφόρους κατὰ καιροὺς ἐν περιοδικοῖς καὶ ἐφημερίσι δημοσιευθείσας διατριβὰς αὐτοῦ, μελέτας, βιβλιοκρισίας καὶ ἄλλα ἔργα. Τὰ ἐκδιδόμενα εἶνε τὰ ἑξῆς· 1. Περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.—2. Περὶ Αὐγουστίνου.—3. Περὶ Συνεσίου.—4. Περὶ Φωτίου.—5. Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Σλάβων διὰ Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου.—6. Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Ρώσσων εἰς τὸν Χριστιανισμόν.—7. Ἡ ἑορτὴ τῆς τετρακοσιετηρίδος τοῦ Λουθήρου.—8. Περὶ Θεοκλήτου Φαρμακίδου.—9. Λέων ὁ Ις' καὶ Ἰωακεὶμ ὁ Δ'.—10. Περὶ τῶν αἰτιῶν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.—11. Θρησκεία καὶ ἐπιστήμη. Μελέται Ἰωάννου Σκαλτσούνη.—12. Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαὶ ἢ περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ ὑπὸ Π. Βράϊλα.—13. Ὁ Σωκράτης, πραγματεία Γουσταύου Ἐϋχθάλ, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Ι. Βαλέττα.—14. Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὑπὸ Φιλοθέου Βρυεννίου.—15. Πρότασις Συνόδου περὶ μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων.—16. Λόγος εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας.—17. Λόγος ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

— Ἐπὶ τοῦ ἐν Γραβιᾷ ἀνεγερθησομένου μνημείου ἀπεφασίσθη ὅπως χαραχθῇ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς: «Τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς, 8 Μαΐου 1821.» ἐπὶ δὲ τῆς ἀντιθέτου: «Τῷ στρατάρχῃ Ὀδυσσεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ 120 ἥρωσιν ἡ Πατρὶς εὐγνωμονοῦσα.»

— Ἐπαναληφθεισῶν τὸ παρελθὸν Σάββατον τῶν ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν 12 τάφοι μικροί, δέκα φύλλα πήλινα ἐπίχρυσα, ὅμοια πρὸς τὰ τῆς σχοίνου, δύο προσωπεῖα μεγάλα, ἓν μικρόν, μία κύλιξ κεκοσμημένη δι' ἀνθέων καὶ ἓν πῶμα ἀγγείου μὲ στέφανον ἐξ ἀνθέων.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Θωμοπούλου διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ δικηγόρου ἐξεδόθη ἡ Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1821.—

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Essai d' interpretation de l' inscription préhellenique de l' île de Lémnos par le Dr Apostolidés. Alexandrie d' Égypte 1887. Διὰ τοῦ πρὸ ὀλίγου δημοσιευθέντος ἀξιολόγου τούτου πονήματος, ὁ πολυμαθὴς αὐτοῦ συγγραφεὺς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὰ πορίσματα τῆς μελέτης αὐτοῦ περὶ τῶν δύο πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Λήμνῳ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, ἀναγομένων εἰς ἐποχὴν προελληνικήν, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῶν ἀλφαβητικῶν χαρακτήρων τῶν ἐπιγραφῶν τούτων μεγίστην παριστώντων ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἀλφάβητον τῶν Φρυγικῶν καὶ ἄλλων Μικρασιανῶν ἐπιγραφῶν. Ὁ συγγραφεὺς τὴν μὲν τῶν ἐπιγραφῶν θεωρεῖ Φρυγικήν, τὴν δὲ ἐν τῇ Καρικῇ πιθανῶς γλώσσῃ συντεταγμένην, καὶ διὰ διαφόρων παραβολῶν τῶν ἀλφαβητικῶν χαρακτήρων πρὸς τὸ ἀλφάβητον τὸ Φρυγικόν, μετὰ τὴν οὕτω ἐπιτυγχανομένην ἀνάγνωσιν, προβαίνει εἰς τὴν ἑρμηνείαν ἑκάστης λέξεως, εἶτα δὲ εἰς τὴν τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς σημαινούσης κατὰ τὸν συγγραφέα, τῆς μὲν πρώτης:

Ὁ Δορικτήτωρ τῆς Ρόδου, Νάξου, Πάρου, Ἀνάφης, Ἀστυπαλαίας, καὶ Θήρας, ἀποθανὼν τῇ 2 τοῦ μηνὸς Ἀλασιάλ, ὁ καλούμενος Ζερουαΐθ ἀνώτατος διοικητὴς τῆς πόλεως Μυρίνης.

Τῆς δὲ δευτέρας:

Οὗτος ὁ τάφος τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀμοριτῶν καὶ πορθητοῦ τῶν νήσων Θήρας, Ἀστυπαλαίας, Πάρου καὶ Ἀνάφης, ἀποθανόντος τῇ (;) τοῦ μηνὸς [Ἐλζιού, δευτέρου μηνὸς τοῦ ἔτους, καλουμένου Ζεροζαΐθ ΕFισθω, μεγάλου βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ τῆς Αἰολίδος.

Χωρὶς ν' ἀμφισβητήσωμεν ποσῶς τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν συνδυασμῶν, δι' ὧν ὁ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιγραφῶν, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μεγάλην ποιεῖται κατάχρησιν ἐτυμολογιῶν οὐχὶ σπανίως παρακεκινδυνευμένων καὶ διὰ πλημμελοῦς μεθόδου γινομένων, λαμβανομένης τῆς Ἀραβικῆς γλώσσης ὡς μόνου ὀργάνου γλωσσολογικοῦ πρὸς ἑρμηνείαν, καὶ ταῦτα ἐναντίον τῆς ἀρχικῆς θεωρίας τοῦ Συγγραφέως περὶ τῆς Φρυγικῆς καταγωγῆς τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς. Ἕνεκα τῆς πλημμελοῦς ταύτης μεθόδου οὐχὶ σπανίως ὁ συγγραφεὺς περιπίπτει εἰς προφανῆ ἁμαρτήματα γλωσσολογικὰ συνδυάζων ῥίζας λέξεων διαφορωτάτης καταγωγῆς καὶ ἀρχικῆς σημασίας. Οὕτως ἡ παρὰ Ξενοφῶντι ἀπαντῶσα Περσικὴ λέξις *κάρανος* σημαίνουσα *κύριος* (ἡ λέξις συγγενεύει πρὸς τὸ Ἑλλην. κάρα, Σανσκρ. *ςiras*, Βακτρ. *ςaranh*=κεφαλή. Πρβλ. τὸ *καρανόω*=τελειῶ· κόρυς, κορυφή. *Κόρινθος*) θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ταὐτὸν τῷ Ταταρομογγολικῷ *Χὰν*=ἡγεμών. Πρὸς τούτοις παρακεκινδυνευμένοι εἰσὶν οἱ συνδυασμοὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναγιγνωσκομένων *ὀνομάτων Amoraïm* πρὸς τὸ *Ἀμόριον* τῆς Φρυγίας, τοῦ *Ζεροζαΐθ* πρὸς τὸ Μερμνάδης, τοῦ *arzio* πρὸς τὸ Ἑλλην. *ἄρχων*, ἐνταυτῷ δὲ καὶ πρὸς τὸ Ἀραβ. *Reis*=ἀρχηγός. Περιττὸν δὲ νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι τὰ Ἀραβοτουρκικὰ ὀνόματα Οὐμοὺρ Σεΐχ (=ὁ σεΐχης ὁ καλούμενος Οὐμούρ) Οὐμοὺρ Βεΰ (=ὁ Βεΰ; ὁ καλούμενος Οὐμούρ) οὐδαμῶς σημαίνουσιν *ἡγεμὼν Ἀμορίου* ἤτοι Φρυγίας, ὡς θέλει ὁ συγγραφεύς· Ὅτι τὸ *Holai* τῆς ἐπιγραφῆς (ὡς ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ὑπὸ τοῦ συγγραφέως) ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ *Ἀλαιάδας* ἢ *Ἡλιάδας* (ὄνομα τῶν ἀρχαιοτάτων κατοίκων τῆς Ρόδου) δὲν εἶναι ἀπίθανον. Ἀλλ' ἥκιστα πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ *Ἑλλήσποντος*, Ἅλυς, Αἰολεύς, ὡς ἀξιοῖ ὁ συγγραφεύς, ὡς οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς ἄλληλα ἔχουσι τὰ ὀνόμ. Ἑλλήσποντος, Ἅλυς, καὶ Αἰολεύς. Ἄλλως δὲ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν εἶναι ἄντικρυς ἐναντία πρὸς τὴν ἀσφαλῆ παράδοσιν ἡ γνώμη, καθ' ἣν οἱ Λυδοὶ οἱ μηδέποτε θαλασσοκρατήσαντες, ἐπὶ τῶν πρώτων ἤδη Μερμναδῶν, ὁπότε οὐδὲ αἱ κατὰ τὰ παράλια τῆς Λυδίας καὶ Καρίας Ἰωνικαὶ ἀποικίαι περιελαμβάνοντο ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν, ἦρχον τῶν νήσων Ρόδου, Θήρας, Ἀστυπαλαίας, Νάξου, Πάρου Λήμνου κτλ.

Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀξιοσύστατος καὶ ἡ ἄλλη γνώμη τοῦ συγγραφέως, ὅτι αἱ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ λαλούμεναι γλῶσσαι ἦσαν μίγματα τῶν ἐγχωρίων γλωσσῶν (Φρυγικῆς, Καρικῆς, Μυσικῆς, Λυδικῆς) μετὰ τῆς Χαναντικῆς ἢ Ἀραμαϊκῆς γλώσσης. Τὰ αὐτὰ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ, καθ' ἣν αἱ παρὰ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμεναι διαλεκτικαὶ διαφοραὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἰώνων, οἱ *τέσσαρες χαρακτῆρες ἢ τρόποι γλώσσης*, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος ὑπαινίσσονται τέσσαρα ἰδιώματα γλωσσικὰ *μὴ Ἑλληνικά*, λαλούμενα ἐν Ἰωνίᾳ.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῆς προκειμένης πραγματείας δὲν εἶναι, καθ' ἡμᾶς, τοσοῦτον ἡ ἑρμηνεία αὐτὴ τῶν ἐπιγραφῶν, οὔτε οἱ γλωσσολογικοὶ ἢ ἐθνολογικοὶ συνδυασμοί, δι' ὧν ὁ συγγγραφεὺς ἀπεργάζεται τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ μεγάλη πολυμάθεια καὶ τὸ ἐρευνητικὸν πνεῦμα, καὶ ἡ μεγάλη οἰκειότης τοῦ συγγραφέως πρὸς τὰ ζητήματα τὰ ἐθνολογικὰ τῶν προϊστορικῶν χρόνων, δι' ὧν προτερημάτων ἡ πραγματεία αὐτοῦ καθίσταται σπουδαιοτάτη συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἔρευναν τῆς προϊστορικῆς ἱστορίας τῆς τε Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν Ἑλληνικῶν νήσων, μάλιστα δὲ τῆς Μ. Ἀσίας.

Π. Κ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 1 Ἀπριλίου.

Κατὰ τὸν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης καταρτισθέντα στατιστικὸν πίνακα περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ποινικῶν φυλακῶν, ὁ ὅλος ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 27. Ἐκ τούτων πέντε, αἱ τῆς Ζακύνθου, Λαρίσης, Ναυπλίου, Πύλου καὶ Χαλκίδος, εἶνε κυρίως ποινικαὶ φυλακαί· τέσσαρες, αἱ τῆς Ἄρτης, Ζακύνθου, Κερκύρας καὶ Κεφαλληνίας,εἶνε σωφρονιστήρια· δεκαεπτὰ δέ, αἱ τῶν Ἀθηνῶν, Ἀμφίσσης, Ἄρτης, Βόλου, Καλαμῶν, Κερκύρας,Κυπαρισσίας, Λαμίας, Ναυπλίου, Σπάρτης, Σύρου, Τριπόλεως, Καρδίτσης, Λευκάδος, Μεσολογγίου, Πατρῶν καὶ Πύργου, εἶνε ἐπανορθωτικαὶ φυλακαί, ἐκ τούτων δὲ πάλιν αἱ δώδεκα πρῶται μετὰ τοῦ σωφρονιστηρίου Κεφαλληνίας χρησιμεύουσι καὶ ὡς γυναικεῖαι φυλακαί.

Εἰς τὰς φυλακὰς ταύτας κρατοῦνται ἐγκληματίαι ἐν ὅλῳ 4,766, ἐξ ὧν 354 ἐν τῷ σωφρονιστηρίῳ Αἰγίνης, 267 ἐν τῷ τῆς Ζακύνθου, 190 ἐν τῷ τῆς Κερκύρας, 188 ἐν τῷ τῆς Κεφαλληνίας, 185 ἐν ταῖς ποινικαῖς φυλακαῖς Ζακύνθου, 83 ἐν ταῖς τῆς Λαρίσης, 260 ἐν ταῖς τοῦ Ναυπλίου, 324 ἐν ταῖς τῆς Πύλου, 342 ἐν ταῖς τῆς Χαλκίδος, 271 ἐν ταῖς ἐπανορθωτικαῖς φυλακαῖς Ἀθηνῶν, 97 ἐν ταῖς τῆς Ἀμφίσσης, 22 ἐν ταῖς τῆς Ἄρτης, 62 ἐν ταῖς τοῦ Βόλου, 285 ἐν ταῖς τῶν Καλαμῶν, 20 ἐν ταῖς τῆς Κερκύρας, 167 ἐν ταῖς τῆς Κυπαρισσίας, 45 ἐν ταῖς τῆς Καρδίτσης, 194 ἐν ταῖς Λαμίας, 42 ἐν ταῖς τῆς Λευκάδος, 144 ἐν ταῖς τοῦ Μεσολογγίου, 136 ἐν ταῖς τοῦ Ναυπλίου (Βουλευτικόν), 260 ἐν ταῖς τῶν Πατρῶν, 242 ἐν ταῖς τοῦ Πύργου, 222 ἐν ταῖς τῆς Σπάρτης, 65 ἐν ταῖς τῆς Σύρου, 246 ἐν ταῖς τῆς Τριπόλεως καὶ 53 ἐν ταῖς τῶν Τρικκάλων.

Ἐκ τῶν 4,766 τούτων καταδίκων, 6 εἶνε καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον (ὑπὸ τῆς τελευταίας συνόδου τῶν Κακουργιοδικῶν) 207 εἰς ἰσόβια δεσμά, 1319 εἰς πρόσκαιρα δεσμά, 1494 εἰς εἱρκτήν, 781 εἰς φυλάκισιν 2—5 ἐτῶν καὶ 959 εἰς φυλάκισιν κατωτέραν τῶν δύο ἐτῶν.

Γυναῖκες φυλακισμέναι εἰς τὰς διαφόρους ἐπανορθωτικὰς φυλακὰς εἶνε μόνον 25. ἐκ τούτων 9 εἶνε καταδεδικασμέναι διὰ παιδοκτονίαν, 6 διὰ φόνον, 4 δι' ἀναίρεσιν, 2 διὰ κλοπήν, μία διὰ φαρμακείαν, μία διὰ θανατηφόρον τραῦμα, μία δι' ἀπαγωγὴν καὶ μία δι' ἀπάτην, Εἶνε δὲ τιμωρημέναι 3 διὰ τῆς ποινῆς τῶν ἰσοβίων δεσμῶν 6 διὰ προσκαίρων, 6 δι' εἱρκτῆς καὶ 10 διὰ φυλακίσεως 2—5 ἐτῶν.Ἀξιοσημείωτον εἶνε ἐνταῦθα ὅτι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμεναι κατεδικάσθησαν διὰ παιδοκτονίαν, φόνον ἢ ἀναίρεσιν.

— Αἱ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν γενόμεναι λεμβοδρομίαι ἀπετέλεσαν ἔκτακτον οὕτως εἰπεῖν πανήγυριν, ἐν ᾗ συνέρρευσαν πλῆθος ἄπειρον λαοῦ, καταλαβὸν ἅπασαν τὴν προκυμαίαν, ἐνῷ αἱ κεραῖαι τῶν ἐκεῖ ναυλοχούντων πλοίων ἦσαν πλήρεις ναυτῶν, σημαιοστόλιστος δὲ ὅλη ἡ παραλία ἥτις καὶ αὐτὴ ἔβριθε θεατῶν. Κατὰ τὰς λεμβοδρομίας ταύτας παρέστησαν καὶ οἱ βασιλεῖς θεώμενοι τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς γαλλικῆς ναυαρχίδος «Βωμπάν». Κατὰ τὰς λεμβοδρομίας τῶν πολεμικῶν λέμβων ἀνεδείχθησαν πάντοτε νικήτριαι αἱ ἑλληνικαί. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἀγῶνες ἰδιωτικῶν λέμβων.

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΗΡΩΘΕΙΣΑΙ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΕΙΣΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας»,ἰδίως τῶν ἔξω τῶν Ἀθηνῶν διαμενόντων, κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσωσι τακτικῶς ὅλας τὰς κληρώσεις τοῦ Δανείου τούτου, καὶ συνεπῶς ἀγνοοῦσιν ἂν αἱ εἰς χεῖρας αὐτῶν ὁμολογίαι ἔχουσι κληρωθῆ ἢ ὄχι, πολλάκις δ' ἀποτείνονται πρὸς ἡμᾶς ζητοῦντες τοιαύτας πληροφορίας, ἐκρίναμεν σκόπιμον χάριν τῶν τοιούτων νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν, ὅσαι κληρωθεῖσαι δὲν παρουσιάσθησαν μέχρι τοῦδε πρὸς ἐξαργύρωσιν, κατὰ τὸν ἐπίσημον πίνακα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Οὕτως οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου παραβάλλοντες τοὺς εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀριθμοὺς πρὸς τοὺς ἐνταῦθα δημοσιευομένους δύνανται ἀσφαλέστατα νὰ βεβαιωθῶσιν ἐὰν αἱ ὁμολογίαι αὗται ἐκληρώθησαν ἢ ὄχι.

Σημειωτέον ὅτι οἱ παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰς κληρώσεις τὰς γενομένας μέχρι τῆς 1 Μαΐου 1887. Κατόπιν ἐγένοντο τρεῖς ἄλλαι κληρώσεις, τῶν ὁποίων τοὺς μὴ παρουσιασθέντας πρὸς πληρωμὴν ἀριθμοὺς θέλομεν δημοσιεύσει εἰς προσεχὲς φύλλον.

Α'.— Ὁμολογίαι κληρωθεῖσαι μετὰ κέρδους.

Οἱ ἀριθ. 122,680 καὶ 115,456 κερδαίνοντες ἑκάτερος φρ. 10,000

Οἱ ἀριθ. 96.754—139,680— 145,764 — 114,111—177, 467—98,941—170,300—904—καὶ 90,679— κερδαίνοντες ἕκαστος φρ. 1,000.

Β'.—Ὁμολογίαι κληρωθεῖσαι εἰς τὸ ἄρτιον

1Κλρ.τῆς 20/1Νβρ. 1885.			4 Κλήρωσις τῆς 19/1 Μαΐου 1877		
2328	62651	57396	1885	58485	125787
11844	62970	57684	3898	60984	131295
15298	83454	58687	4174	61635	132154
16067	85645	59136	6819	63443	133191
17373	89063	59423	13313	63717	134078
19895	91222	62998	14893	64732	1[illegible]4263
20872	92297	70585	17313	65593	134887
22904	98956	84957	20136	65772	136245
35511	99149	86816	20380	71672	137760
48745	108212	88711	21318	72950	138627
50567	109588	92821	22090	73008	142079
55784	113695	94368	22809	77251	142606
65950	118166	95220	23960	82835	145272
71120	121200	97268	24251	83660	145307
83945	130969	98092	24883	84696	146427
85435	132871	102075	28793	84875	146463
86139	137313	104469	29515	85117	149533
92854	138442	105071	30674	85608	151864
95333	145730	109017	31302	85756	153584
95442	156222	109954	33637	90865	153735
96647	158962	113447	34092	94282	153884
103110	162719	116918	34616	94334	154461
104934	168219	133602	35801	99479	158920
112072	172413	133946	39223	102784	159108
124965	173535	136393	39794	103866	160275
137702	175912	139031	39922	104041	161085
137750		139809	43296	104894	161670
139310	3 Κλήρ.	141151	45848	105555	161675
144881	τῆς 20/1	152803	46576	106517	166987
175418	Νβρ.86.	162268	46997	106660	167093
178228		172458	48003	107075	168009
181399	2596	173118	49211	107611	168400
	13320	173614	51134	108053	169503
2Κλήρ.	18799	177663	52040	109029	170475
τῆς19/1	19407	180467	52640	110093	173641
Μαΐου86	24547		53496	110157	173914
	28162		53926	110487	174731
5003	33680		54023	118932	175028
11414	36292		54087	119651	178032
11659	37392		55724	121620	178053
12264	37401		55983	121632	181104
12894	37417		56174	122523	181489
16780	38230		57514	123418	
18406	39940				
19010	40141				
21116	45785				
23296	49402				
25585	51254				
32258	52749				
36131	55804				
41432	56134				

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Ενδιαφερομένῳ. Θὰ ἐκδοθῇ, ὡς ἐμάθομεν, τὸ πρόγραμμα ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης, περιέχον ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας.— κ. Σ. Γ. Bielitz. 'Ελήφθησαν καὶ ἐνεγράφησαν οἱ κ. 'Αδελφ. Κ. ἀπεστάλη δὲ καὶ πρὸς ὑμᾶς τὸ ζητηθὲν βιβλίον. Τὸ σταλὲν δημοσιευθήσεται εἰς προσεχὲς φύλλον.—κ. Κ. Γ. Santah. 'Εγένετο συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Χ*. Πολλοὶ παραδέχονται τὴν ἀγγλικὴν συνήθειαν καθ' ἣν ἡ γυνὴ πρώτη δίδει τὸ σύνθημα τοῦ χαιρετισμοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν.— κ. Θ. Ν. Α. Μυτιλήνην. 'Απεστάλησαν καθ' ὃν τρόπον ἐσημειώσατε ἡμῖν.—κκ. Γ. Σ. Λευκάδα καὶ Θ. Α. Β. Λίβερπουλ. 'Ελήφθησαν.—κ. Π. Δ. Κ. 'Υπάρχει ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *'Εστίας* καὶ τιμᾶται δραχ. 3. 'Εξ αὐτοῦ δὲ τοῦ βιβλίου λαμβάνομεν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημά σας: Τὸ γραπτὸν μουσικὸν σύστημα μέχρι τοῦ ΙΑ' αἰῶνος συνίστατο εἰς σημεῖα εἰλημμένα ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ἀλφαβήτου. Περὶ τὸ 1024 πρῶτος ὁ Βενεδικτῖνος Gui d' Arezzo εὗρε καὶ εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν τοῦ *μουσικοῦ γραμμῶνος*, ἐπὶ τῶν πέντε γραμμῶν τοῦ ὁποίου ἐσημείου διὰ σημάτων τοὺς διαφόρους μουσικοὺς ἤχους ἀντικαταστήσας συνάμα τοὺς ἀλφαβητικοὺς χαρακτῆρας διὰ τῶν μέχρι σήμερον διατηρουμένων ἐν χρήσει ὀνομασιῶν τῶν ἑπτὰ ἤχων τοῦ ἑπταχόρδου ut, re, mi, fa, sol, la, si, τῶν ὁποίων τὰς ἓξ πρώτας μάλιστα, ὡς λέγεται, παρέλαβε κατ' ἀποκοπὴν ἐκ τῶν τριῶν πρώτων στίχων τοῦ ὕμνου τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ποιηθέντος ὑπὸ τοῦ Παύλου Διακόνου:

Ut queant laxis *re*sonare fibris
*Mi*ra gestorum *fa*muli tuorum
*Sol*ve polluti *la*pii reatum

— κ. Ν Β. Λάρισσαν. Πρὸς ἀποφυγὴν βραδύτητος ἀνάγκη νὰ συναποστέλλεται τὸ ἀντίτιμον. — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Εὐχαρίστως ἀνεγράψαμεν τὴν ἀνακοίνωσιν. Τοῦ ἄλλου ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς τὸ ἑτοιμασθὲν πρῶτον τυπογραφικὸν φύλλον.— κ.Μ. Α. Π. Οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἀφοῦ καὶ ἡ κόρη τοῦ Σαίκσπηρ, ὡς λέγεται, δὲν ἤξευρεν οὔτε τὸ ὄνομά της νὰ γράψῃ καὶ ἔκαμνε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀντὶ ὑπογραφῆς.—Κυρίας Π. Μ. Κ. Κεφαλληνίαν καὶ Ε.Ι.Δ. Μανσούραν, καὶ κκ. Ι. Γ. Πύλον, καὶ Α. Λ. 'Ιωάννινα 'Ελήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Χ. Τ. Χαλκίδα. 'Εγκαίρως ἀπηντήσαμεν. — *Φιλαναγνώστῃ* Οἱ ἀναγινώσκοντες γνωρίζουσι πολλά, οἱ παρατηροῦντες γνωρίζουσι ἐνίοτε περισσότερα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

1 'Απριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	470.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	472.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	551.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	484.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	96.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ.'Εθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		513.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4,170.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	203—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	168.¾
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.65
	3μην.	32.50
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.—
»	3μην.	128.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.15

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1294

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 589.—10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 641

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ διὰ διακηρύξεώς της γνωστὸν ποιεῖ, ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν ζῴων ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον τμῆμα κατὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν, καὶ περιλαμβάνει εἴδη ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, χοίρων, κατοικιδίων ζῴων, καὶ ᾠδικῶν πτηνῶν. Οἱ ἐκθέται ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ζῴων τὸ εἶδος ἑκάστου, τὴν γενεάν, τὸ γένος, καὶ τὴν ἡλικίαν. Αἱ αἰτήσεις περὶ συμμετοχῆς εἶνε δεκταὶ μέχρι τῆς 1ης Μαΐου, ἡ δὲ παράδοσις τῶν ζῴων γενήσεται τὴν 15 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. Ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ζῴων μέχρι τῆς 19 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ὀφείλουσιν οἱ ἐκθέται νὰ ἀναλάβωσι τὰ ζῷά των, ἡ διατροφὴ αὐτῶν εἶνε εἰς βάρος τῆς Ἐπιτροπῆς καθὼς καὶ ἡ περιποίησις. Ἡ ἔκθεσις τῶν ζῴων θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἤτοι τὴν 16, 17 καὶ 18 Ὀκτωβρίου.

— Ὁ κ. Παῦλος Σκουζὲς ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων Κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν:

Κύριε Πρόεδρε,

Κρίνων ὅτι ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἐν Ἑλλάδι εἶνε κλάδος τῆς γεωργικῆς ἡμῶν παραγωγῆς τὰ μάλα ἐπιδεκτικὸς βελτιώσεως καὶ ἱκανὰς μεγάλας ἀμέσως νὰ παραγάγῃ ὠφελείας, ἂν ἐπιτευχθῇ ἡ ἄλλως τε εὔκολος βελτίωσις τῆς ποιότητός του, τίθημι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς δραχμὰς χιλίας (1000), ἵνα δοθῶσιν ὡς βραβεῖον κατὰ τὴν προσεχῆ ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν παραγωγὸν ἑλληνικοῦ ἐλαίου φαγητοῦ ἀμέμπτου ποιότητος καὶ εἰς ποσότητα κἄπως ἀξίαν λόγου.

Παρακαλῶ, κύριε Πρόεδρε, νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἀπριλίου 1888.

ΠΑΥΛΟΣ ΣΚΟΥΖΕΣ

— Διὰ τηλεγραφήματός του ὁ κ. Ἰω. Μπαλῆς, ἐκ Λονδίνου, ἔθετο φράγκα 10,000 εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ὅπως οὗτος ὁρίσῃ δι' αὐτῶν οἵας ἂν ἤθελεν ἐγκρίνει ἀμοιβὰς εἰς ἐκθέτας ἐγχωρίας παραγωγῆς ἐν τῇ ὀλυμπιακῇ ἐκθέσει.

— Προτάσεις τινὲς ἐγένοντο εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ὅπως ἑταιρεία ἀναλάβῃ τὸν φωτισμὸν τοῦ μεγάρου καὶ τῶν πέριξ διαρκούσης τῆς ἐκθέσεως, λαμβάνουσα ὡς ἀνταμοιβὴν μέρος τῶν νυκτερινῶν εἰσπράξεων.

— Ὁ ἐν Γιουργέβῳ κ. Θ. Συλελῆς προσήνεγκε φρ. χίλια διὰ 2 βραβεῖα χωρικῶν τυροποιῶν.

— Ὁ κ. Φ. Παρασκευαΐδης μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐργοστασίου τοῦ σιδηροδρόμου ἐπεσκέφθησαν τὸ μέγαρον, ἵνα ἴδωσι ποῦ εἶνε δυνατὸν νὰ τοποθετηθῇ ἡ ἐκτεθησομένη ἐν τοῖς ἐργοστασίοις βασιλικὴ ἅμαξα.

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ ἔκδοσις «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν». (Revue des Études grecques), περιοδικοῦ δημοσιεύματος κατὰ τριμηνίαν ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ αὐτόθι Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

«Ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» θέλει ἀντικαταστήσει ἐν τῷ μέλλοντι τὴν *Ἐπετηρίδα* τοῦ Συλλόγου, ἧς εἶνε συνέχεια καὶ ἀνάπτυξις, ἱδρύθη δὲ ἵνα τελεσφορώτερον ὑπηρετήσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου, ὑποθάλπουσα θερμότερον τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ συντηροῦσα ἀκμαῖον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐν τῇ Δύσει ὑπὲρ τῆς Νέας Ἑλλάδος ἧς θέλει παρακολουθεῖ ἐν παντὶ τὴν ἀνάπτυξιν, καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐργασίαν. Τὸ νέον περιοδικὸν θέλει δημοσιεύει ἐν πρώτοις ἄρθρα κύρια πραγματευόμενα περὶ διαφόρων ζητημάτων φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἀναγομένων εἴτε εἰς τὴν ἀρχαίαν εἴτε εἰς τὴν νέαν Ἑλλάδα. Αἱ πραγματεῖαι δ' αὗται θέλουσιν εἶναι τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ νέου δημοσιεύματος.

Δεύτερον μέρος θέλει περιλαμβάνει ἄρθρα συντομώτερα ἐπὶ εἰδικωτέρων ζητημάτων, τουτέστιν σημειώσεις ἐξηγμένας ἐκ τῆς ἐρεύνης καὶ ἑρμηνείας κειμένων χειρογράφων, ἐπιγραφῶν, νομισματοσήμων καὶ ἐν γένει οἱωνδήποτε μνημείων.

Παρὰ ταῦτα λεπτομερὲς δελτίον βιβλιογραφικὸν θέλει τηρεῖ ἐνήμερον τὸν ἀναγνώστην εἰς πάσας τὰς γινομένας δημοσιεύσεις. Γενικὴ δὲ βιβλιογραφία, ἤτοι κατάλογος παντὸς περὶ Ἑλλάδος δημοσιεύματος ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐκδοθέντος, θὰ δημοσιεύηται ἐν τῷ τεύχει τῆς τελευταίας τριμηνίας, συντασσόμενος μετὰ πάσης ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ κ. Ruelle, ὅστις παρεῖχε εὐδοκίμως τὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν *Ἐπετηρίδα*.

Ἐν τέλει δελτίον περιλαμβάνον πᾶσαν εἴδησιν ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ τὸν Ἑλληνισμὸν θέλει συμπληροῖ τὴν ὕλην τοῦ Περιοδικοῦ. Ἀνασκαφαί, ἀνακαλύψεις οἱαιδήποτε καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ σχετικὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν κίνησιν, θὰ ἀνακοινῶνται εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Περιοδικοῦ.

Τοιαῦτα ἔσονται τὰ περιεχόμενα τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν», ἥτις οὕτω θέλει ἀποβῆ τὸ ὄργανον τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, οὗ τὰς προόδους θέλει ὑποθάλπει καὶ πιστῶς ἀναγράφει.

Ἡ μεγάλη σημασία τοιούτου δημοσιεύματος διὰ τὴν ἡμετέραν πατρίδα εἶνε εὐνόητος. Ὅθεν εὐγνωμοσύνη καὶ χάρις ὀφείλεται εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἄνδρας, οἵτινες οὕτως ἐκθύμως ἀφιεροῦσιν ἑαυτοὺς εἰς ἔργον, ἐξ οὗ μέγιστον ὄφελος καρποῦται ἡ πατρὶς ἡμῶν.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τεύχους τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» εἰσὶ τὰ ἑπόμενα: Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας ὑπὸ **Paul Girard.** — Ἴχνη διασκευῆς τοῦ κειμένου τοῦ Αἰσχύλου ὑπὸ **Henri Weil.**—Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Λυγδάμεως ὑπὸ **Théodore Reinach.**—Πλάτων καὶ Ἰσοκράτης ὑπὸ **Charles Huit.**—Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν Παρισίοις ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΒ' ὑπὸ **P. de Nolhac.**—Οἱ Ἰταλοὶ ἀνταποκριταὶ τοῦ Ἰωάννου **Schweighaeuser** ὑπὸ **Paul Tannery.**—Ἡ πεντακονταετηρὶς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἐπιγραφὴ Γόρτυνος ὑπὸ **R. Darest.**— Περὶ τῆς ἐν Καρίᾳ πόλεως Ἄβας ὑπὸ **Ernest**

Babelon.— Περί τινος χωρίου τοῦ Χαλκοκονδύλου ἀναφερομένου εἰς τοὺς Ἄγγλους ὑπὸ Σπ. Μωραΐτου. — Βιβλιογραφία. — Χρονικά. — Πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου.

Ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» ἀποστέλλεται εἰς πάντα ἐγγραφόμενον μέλος τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων (Association pour l' encouragement des études grecques), καταβάλλοντα δὲ ἐτησίως συνδρομὴν τῷ Συλλόγῳ φραγ. χρυσᾶ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἐξεφράσθησαν γνῶμαι καὶ πολλάκις ἐκινήθη τὸ ζήτημα, τίνα γυναῖκα ἄρα παριστᾷ ἡ ἐν τῷ παρισινῷ Λούβρῳ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου καὶ ὁποία τις ἦτο ἡ στάσις τοῦ ἀρτίου ἀγάλματος, ἣν κατέστησε ἀσαφῆ νῦν ἡ τῶν βραχιόνων ἔλλειψις.

Ἐσχάτως δημοσιογράφος τις Γάλλος νέαν ἐξήνεγκε περὶ τούτου γνώμην :

«Κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην τὸ θαυμάσιον αὐτὸ μάρμαρον δὲν εἶνε Ἀφροδίτη οὐδὲ Νίκη· τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ ὄνομα εὕρηται παρ' Εὐριπίδῃ, ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἑκάβην ἀφηγήσει τοῦ Ταλθυβίου περὶ τοῦ θανάτου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ:

λαβοῦσα πέπλους ἐξ ἄκρας ἐπωμίδος
ἔρρηξε λαγόνος εἰς μέσον παρ' ὀμφαλὸν
μαστούς τ' ἔδειξε στέρνα θ' ὡς ἀγάλματος
κάλλιστα, καὶ καθεῖσα πρὸς γαῖαν γόνυ
ἔλεξε...

«Εἶνε λοιπὸν Πολυξένης ἄγαλμα. Καὶ ἔχει ταύτης τὸ παράστημα καὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἰταμότητα.

«Ἴσως ὁ Εὐριπίδης περιέγραψεν αὐτὸ τὸ ἄγαλμα ὑπάρχον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, ἴσως ὁ γλύπτης βραδύτερον τὸ ἐφιλοτέχνησεν ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ ὅπως λαξευτὸν ποιήσει τὸν τύπον καὶ ἐξέλεξεν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Πολυξένη προβᾶσα ἡτοιμάζετο νὰ κλίνῃ γόνυ.

«Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀνακοινῶ εἰς σοφωτέρους ἐμοῦ.

«Ἀλλὰ προκειμένου νῦν περὶ τοῦ ἀγάλματος διατὶ τάχα καταλείπουσι ριγοῦσαν τὴν ἰδανικὴν ταύτην ἀπεικόνισιν τοῦ κάλλους ἐν ὑγρῷ ὑπογείῳ; Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπολαύσῃ τὸν φωτεινὸν ἀέρα τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ διατί τοὐλάχιστον δὲν τοποθετοῦσιν αὐτὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς τετραγώνου αἰθούσης τοῦ Λούβρου;»

— Ὁ Διδάκτωρ Κάρολος Χεῦμαν, εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ πλουτίσασαι τὸ ἐν Βερολίνῳ Μουσεῖον ἀνασκαφαὶ τῆς Περγάμου, ἀπέρχεται ὅπως ἐνεργήσῃ νέας ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν Ἀλεξανδρέτταν.

— Ὁ Πάπας ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ μουσεῖον ἐν τῷ Βατικανῷ ὑπὸ τὸν τίτλον *Λεόντειον Μουσεῖον* περιλαμβάνον πάντα τὰ προσενεχθέντα αὐτῷ ἀντικείμενα τὰ ἔχοντα ἀξίαν καλλιτεχνικὴν ἢ ἐθνογραφικήν.

— Πρωτοτυπωτάτη διεθνὴς ἔκθεσις ὠργανώθη ἐν Βιέννῃ περιλαμβάνουσα χρωματιστὰς καὶ εἰκονογραφημένας πινακίδας, ἀγγελίας, προγράμματα κ. τ. λ.

— *Ὁ Καμπούρης* νέον κωμικὸν μελόδραμα τοῦ Γριζάρ, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Παύλου Φεβάλ, ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ παρισινοῦ θεάτρου τῆς *Εὐθυμίας*.

— Ὁ ἰταλὸς μελοποιὸς Cageoni φιλοτεχνεῖ νέον μελόδραμα τὸν *Βασιλέα Λήρ*, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐννοεῖται ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἀριστουργήματος τοῦ Σαίξπηρ. Ἕτερος Ἰταλὸς συνθέτης ὁ Graffigna μελοποιεῖ τὸν *Μανδραγόραν* ἐκ τῆς ὁμωνύμου κωμῳδίας τοῦ Μακιαβέλη.

—Ἀνὰ τριετίαν τελεῖται εἰς τιμὴν τοῦ Händel μεγάλη μουσικὴ συναυλία ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ Παλατίῳ τοῦ Λονδίνου. Τοιαύτη δοθήσεται καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος διαρκέσουσα ἐπὶ τέσσαρας ἑσπέρας [22, 25, 27, 29 Ἰουνίου. Τῆς συναυλίας θέλουσι μετάσχῃ ἔξοχοι ἀοιδοί, τὸν δὲ χορὸν θ' ἀποτελῶσι 4000 φωναί !

— Τέσσαρα νέα θέατρα οἰκοδομοῦνται νῦν ἐν Λονδίνῳ.

— Ἤρξατο ἡ δημοσίευσις νέου ἔργου τοῦ Ζολᾶ «Le Rêve» ἐν τῇ Revue Illustrée. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τῆς πολυτόμου ἱστορίας τῶν Ρουγῶν Μακάρ, ἀλλ' εἶνε γεγραμμένον μετ' ἐξαιρετικῆς ὅλως ἁβρότητος, καὶ ἀπηλλαγμένον τῶν περιγραφῶν ἐκείνων καὶ τῶν σκηνῶν, αἵτινες καθιστῶσιν ἄλλα ἔργα τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν συγχρόνων γάλλων μυθιστοριογράφων ἀπρόσιτα εἰς νεάνιδας. Τοῦτο ἔγραψεν ὁ Ζολᾶ ἀκριβῶς ὅπως δώσῃ καὶ εἰς τὰς τρυφερὰς κόρας ἀνάγνωσμά τι τῆς γραφίδος του ἐμπρέπον αὐταῖς.

— Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Νιζὰρ νέα ἕδρα ἐκενώθη ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Μνηστῆρες ταύτης φέρονται μέχρι τοῦδε ὁ Μειλάκ, ὁ Τεριέ, ὁ Thureau-Dangin καὶ ὁ Melchior de Vogué.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον *Μέλλουσα Γενεὰ* ὁ ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας Λόρδος Ἐδουάρδος Βοῦλβερ Λύττων ἐδημοσίευσε μυθιστόρημα μεγάλην ἐμποιῆσαν αἴσθησιν ἀνὰ τὸν φιλολογικὸν κόσμον. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε φανταστικόν, παρεμφερῶς δὲ πρὸς τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ἰουλίου Βέρν, κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου δι' ἐντέχνως πεπλεγμένου μύθου σκοπεῖ νὰ παράσχῃ οὐχὶ διδάγματα καὶ ἀληθείας ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ μαθήματα ἐκ τῆς πολιτειολογίας καὶ κοινωνιολογίας. *Ἡ Μέλλουσα Γενεὰ* αὕτη εἶνε λαὸς κατοικῶν τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ ἀναχθεὶς εἰς τὸ ὕψιστον τοῦ πολιτισμοῦ σημεῖον.

Καθ' ὅλην τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀνευρέθησαν ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες: εἷς κάνθαρος, ἔχων ἀμφοτέρωθεν ἀνὰ δύο ἀνδρικὰς μορφάς, ἕτερος μέγας ἁπλοῦς, εἷς ἀρύβαλος μέγας, ἔχων δύο ἀντιμέτωπα πτηνά, νῆσσαν καὶ χῆνα, ἓν προσωπεῖον μέγα ἀγάλματος, παριστῶν παῖδα ἐπὶ θρόνου καθήμενον, πέντε ἀγαλμάτια ἀνδρῶν ἱσταμένων, κρατούντων εἰς τὴν ἀριστερὰν φόρμιγγα πιθανῶς, πέντε ἀγαλμάτια γυναικῶν ἱσταμένων καὶ δύο ἕτερα καθημένων, πέντε κύλικες ἔχουσαι κλάδους καὶ φύλλα κισσοῦ, ἓν ἀγαλμάτιον ἱππέως, εἷς βοῦς καὶ εἷς κύων.

—Ἐν ταῖς ἐν τῷ Καβειρίῳ παρὰ τὰς Θήβας ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες· εἴκοσι πέντε ἀγγεῖα τεθραυσμένα καὶ μή, διαφόρων σχημάτων, δεκατρία ζῶα πήλινα, τρία ὅμοια μολύβδινα, ἓν μικρὸν ἀνάγλυφον ὕψους 0,011 τοῦ μέτρου καὶ τέσσαρες πλαγγόνες τεθραυσμέναι.

— Τῇ 4ῃ ἱσταμένου περὶ τοὺς 70 φοιτηταὶ καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἐξέδραμον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Π. Α. Π. ὑπὸ τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου κκ. Χρηστομάνον καὶ Κ. Μητσόπουλον εἰς Περαχώραν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτόθι ὑπάρχοντος περιεργοτάτου σπηλαίου, ὅθεν ἀναδίδεται μέγα ρεῦμα ἀέρος περιέχον ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰς καταπληκτικὴν ποσότητα. Τρία τοιαῦτα σπήλαια ὑπάρχουσι γνωστὰ ἐν τῷ κόσμῳ: τὸ ἡμέτερον, τὸ παρὰ τὴν Νεάπολιν σπήλαιον τοῦ Πανὸς ὀνομαζόμενον καὶ τὸ τῆς Ἰάβας. Οἱ ἰατροὶ ἀσχολοῦνται ὅπως χρησιμοποιήσωσι τὸ ἐκρέον ἀέριον ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπίσης ἐπεσκέφθησαν οἱ ἐκδραμόντες τὴν παρακειμένην θειωνιὰν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ διδάκτορος Φίλιψον ἀνακαλυφθὲν ἐπὶ ἐσχάτων ἡφαίστειον Ὄλγα.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθη τὸ 25ον τεῦχος τοῦ Corpus Juris Civilis ὑπὸ Η. Λιακοπούλου. Περιέχει καὶ τὸν περίφημον *Νόμον τῶν Ροδίων* de jactu. De actione institoria κλπ. Τιμᾶται δρ. 1.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

A collation ot the Athos codex of the Shepherd of Hermas together with an introduction by Spyr. P. Lambros Ph. D. Professor of history in the University of Athens, translated and edited with a preface and appendices by J. Armitage Robinson M. A. Fellow and Dean of Christ' s College Cambridge. Cambridge. At the University press 1888.

Ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἑρμᾶ, πατρὸς τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸν β'. μ.Χ. αἰῶνα, ἀργὰ μόνον ἐξεδόθη ἑλληνιστὶ καὶ δὴ τὸ πρῶτον ἐξ ἀπογράφου τοῦ περιπύστου Κωνσταντίνου Σιμωνίδου. Οὗτος, εὑρὼν τὸ τέως ἄγνωστον Ἑλληνικὸν κείμενον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τρία φύλλα τοῦ πρωτοτύπου χειρογράφου ἀποσπάσας εἶχε μεταφέρει εἰς Λειψίαν, ὅπου καὶ εὑρίσκονται τανῦν, ἀγορασθέντα τῷ 1856 ὑπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον μὴ δυνηθεὶς νὰ σφετερισθῇ ὁ Ἕλλην παραχαράκτης ἀντέγραψε, παραχωρήσας καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Λειψίας. Ἐκ τούτων δὲ τῶν πρωτοτύπων φύλλων καὶ τῶν ἀπογράφων τοῦ Σιμωνίδου ἔγεινεν ἡ πρώτη καὶ ἐπὶ πολὺ μόνη ἔκδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Ποιμένος, ὅστις τέως ἦτο γνωστὸς μόνον ἐκ λατινικῆς καὶ Αἰθιοπικῆς μεταφράσεως. Ἔκτοτε ὁ πολὺς Τισσενδόρφιος ἀνεῦρεν ἐν τῷ περιωνύμῳ Σιναϊτικῷ κώδικι μέρος τοῦ Ἑρμᾶ Ἑλληνιστί. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου πλὴν τοῦ λείποντος τέλους εὑρίσκετο ἐν μόνῳ τῷ Ἁγιοριτικῷ χειρογράφῳ, ὡς εἰκός, τὸ ἀπόγραφον τοῦ Σιμωνίδου ἐπεῖχε μέχρι τοῦδε, ἀγνώστου μένοντος τοῦ πρωτοτύπου, τύπον πρωτογράφου κώδικος, καὶ ἐχρησίμευεν ὡς βάσις πασῶν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἑρμᾶ, οὗτινος τὸ κείμενον ἐδημοσιεύετο λίαν παρεφθαρμένον διὰ τὴν μεγάλην ἀταλαιπωρίαν καὶ αὐθαιρεσίαν τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ Σιμωνίδου.

Εἰς νέαν λοιπὸν ὁδὸν εἰσέρχεται νῦν ἡ μελέτη τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Ποιμένος διὰ τῆς ἐν ἔτει 1880 ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου γενομένης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀνακαλύψεως τοῦ πρωτοτύπου, ἐξ οὗ εἶχεν ἀποσπάσει τὰ τρία φύλλα καὶ εἶχεν ἀντιγράψῃ τὸ λοιπὸν ὁ Σιμωνίδης. Ὁ κῶδιξ εὑρίσκεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Γρηγορίου καὶ σύγκειται νῦν ἐκ φύλλων ἓξ μόνων, πυκνότατα γεγραμμένων κατὰ τὸν ιδ'. αἰῶνα. Ὡς δ' ἀποδεικνύει ὁ κ. Λάμπρος, εἰς τὸν αὐτὸν κώδικα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία φύλλα τῆς Λειψίας, συμπληροῦντα αὐτὸν πλὴν τοῦ τέλους, περιεχομένου εἰς ἓν μόνον φύλλον, ὅπερ εἶχεν ἐκλίπει πιθανῶς πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὸ χειρόγραφον διεμελίσθη ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου.

Ἐν τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ ἐκδοθέντι δαπάναις τοῦ Πανεπιστημιακοῦ τυπογραφείου τῆς Κανταβριγίας ἐκθέτει ὁ κ. Λάμπρος τὰ πορίσματα τῆς ἀκριβοῦς παραβολῆς τοῦ κώδικος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐν ἔτει 1877 γενομένης ὑπὸ **Gebhardt** καὶ **Harnack** ἐκδόσεως τοῦ Ποιμένος. Προτάσσεται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἔκθεσις περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χειρογράφων καὶ λεπτομερὴς αὐτῶν περιγραφὴ μετὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι τὰ ἓξ φύλλα τοῦ Ἁγιοριτικοῦ χειρογράφου ἀποτελοῦσι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κώδικα μετὰ τῶν τριῶν ἐν Λειψίᾳ πρωτοτύπων. Συμπληροῦται δὲ ἡ νέα αὕτη εἰς τὴν Πατρολογίαν συμβολὴ διὰ προεισαγωγῆς καὶ δύο ἐπιμέτρων συντεταγμένων ὑπὸ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Θεολόγου κ. **Robinson** τοῦ καὶ μεταφράσαντος ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὴν δημοσιευομένην συγγραφὴν τοῦ κ. Λάμπρου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 8 Ἀπριλίου.

Εὐμενῶς ἐδέχθη ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ παραστᾶσαν ἐπιτροπὴν τὴν ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Χανίου τῆς Γραβιᾶς, συγχαρεὶς τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν μέλη διὰ τὴν ἀγαθὴν πρωτοβουλίαν των. Ἡ Α. Μ. ἐζήτησεν ἵνα ἡ ἑορτὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου ἀναβληθῇ μέχρι τέλους Μαΐου, διότι, φαίνεται, σκοπεῖ νὰ παραστῇ κατ' αὐτήν.

— Τὴν μεθεπομένην Πέμπτην ἀναχωρεῖ ὁλόκληρος ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια εἰς Κέρκυραν, ὅθεν θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ ἕνα μῆνα καὶ θὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Δεκελείᾳ βασιλικὴν ἔπαυλιν.

— Σοβαρωτάτη κατάχρησις ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἶχε διατάξῃ πρό τινος τὸν κεντρικὸν ταμίαν νὰ ὑποβάλλῃ αὐτῷ καθ' ἑσπέραν ἐπίσημον κατάστασιν τοῦ ταμείου ἐμφαίνουσαν τὰ εἰσαχθέντα καὶ πληρωθέντα ποσὰ ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπόλοιπον· πεισθεὶς δ' ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην ἐξελέγξεως καὶ ἀντιπαραβολῆς τῶν καταστάσεων, ὅτι αὗται ἦσαν ἀνειλικρινεῖς, ἀνέθεσε τῇ 1 Ἀπριλίου εἰς Ἐπιτροπὴν ἐξ ὑπαλλήλων τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ἵνα ἐξελέγξῃ αὐθωρεὶ τὸ ταμεῖον. Ὁ δὲ ἐπακολουθήσας ἔλεγχος ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπόλοιπον ἀντὶ τῶν 38 000 δραχμῶν, ἃς παρουσίαζεν ἡ τῆς προτεραίας κατάστασις, ἀνήρχετο εἰς 6,000,000 περίπου. Πλὴν δὲ τούτου ἀνεκαλύφθη καὶ κατάχρησις 300,000 δραχμῶν ἐπιβαρύνουσα τὸν πρώην ταμίαν νῦν δὲ γενικὸν ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ κ. Βλαχάνην. Ἀμφότεροι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἀπελύθησαν, ἐλήφθησαν δὲ καὶ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δημοσίου, ἐγγραφείσης προσημειώσεως ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν. Δι' ἐντάλματος δὲ τοῦ ἀνακριτοῦ κ. Μάνεση συνελήφθησαν καὶ προεφυλακίσθησαν, ὁ μὲν κ. Γρηγοράκης καταγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπὶ ψευδεῖ πιστοποιήσει καὶ ἀπάτῃ, ὁ δὲ κ. Βλαχάνης ἐπὶ ὑπεξαιρέσει χρημάτων τοῦ δημοσίου.

Ἐξακολουθοῦσα τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ἀνεκάλυψεν ἐπίσης εἰς μετρητὰ καθαρῶς ἀποκρυπτόμενα δραχ. 84,500, πλὴν τούτων ὅμως εὑρέθησαν ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομ. εἰς παρακαταθήκας, ὧν μέρος οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ὑποτίθεται ὅτι περιέπεσεν εἰς παραγραφὴν ἀπαιτήσεως περὶ ἀναλήψεως.

— Ὁ ἐν Παρισίοις συλληφθεὶς ὡς ἔνοχος τῆς ἐν ὁδῷ Δυβουᾶ παρὰ τοῖς κκ. Φεαρδὰν καὶ Ρολὲν γενομένης κλοπῆς Π. Ραυτόπουλος, ἀνακρινόμενος ὡμολόγησε μὲν τὴν ἐν τῇ κλοπῇ ταύτῃ ἐνοχήν του, ἀλλ' ἐπιμένει ἀρνούμενος πᾶσαν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν κλοπὴν τοῦ ἡμετέρου ἐθν. νομισματικοῦ μουσείου, εἰ καὶ πολλὰ τεκμήρια, ἀνακαλυπτόμενα ὁσημέραι, τὸν ἐπιβαρύνουσιν. Οἱ ἐντεῦθεν εἰς Παρισίους ἀποσταλέντες νομισματογνώμονες ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον τῆς ἐρεύνης των.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Μάρτιον αἱ ἐν γένει εἰσπράξεις τῶν τελωνείων, μὴ συμπεριλαμβανομένων εἰς αὐτὰς τῶν εἰσπράξεων τῶν ὑποτελωνείων, ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 2,503,822, ἐνῷ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν γένει τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 2,252,586. Αἱ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1886 ἐν γένει τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 1,397,382 καὶ αἱ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1885 εἰς δραχμὰς 1,263,766.

— Προχθὲς ὑπεγράφη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἔνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Χαρ. Τρικούπη καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Κωνστ. Λομβάρδου, ἔνθεν δὲ παρὰ τοῦ κ. Ἐρνέστου Ρολέν, γενικοῦ διοικητοῦ τῆς ἐν Βελγίῳ διεθνοῦς ἑταιρείας κατασκευῆς καὶ ἐργολαβίας δημοσίων ἔργων ἡ σύμβασις, δι' ἧς ἡ ἑταιρεία αὕτη ἀναλαμβάνει τὴν κατασκευὴν καὶ χρῆσιν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, ἐκτάσεως 180 χιλιομέτρων πρὸς 120,000 δραχμὰς τὸ χιλιόμετρον, πληρωτέα εἰς ὁμολογίας, ἀποφερούσας τόκον πρὸς 6 τοῖς ἑκατὸν καὶ διατιθεμένας πρὸς τὴν ἀνάδοχον ἑταιρείαν ἐπὶ τῷ ἀρτίῳ. Ἡ ἑταιρεία, λαμβάνουσα παρὰ τοῦ δημοσίου ποσὸν 12,750,000 δρ. εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, κατατεθησόμενα παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῇ 1 προσεχοῦς Ἰουλίου, καὶ μέλλοντα νὰ χρησιμεύσωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς κατασκευὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος σιδηροδρόμου, θὰ παραδώσῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ δημόσιον τὸ ἀντίτιμον τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς μεταλλικόν, ὑπολογιζόμενον, κατὰ τὴν χθὲς ἀγοραίαν τοῦ φράγκου τιμήν, πρὸς 127 1)2, ἤτοι ἐν ὅλῳ 10,000,000 φρ. εἰς χρυσόν, δι' ὧν τὸ δημόσιον θὰ ἀποτίσῃ τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πληρωτέα τοκομερίδια τῶν δανείων. Οἱ ὅροι τῆς χρήσεως εἶνε οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ τῆς γραμμῆς Μεσολογγίου-Ἀγρινίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κκ. Γ. Κ. καὶ Α. Μ. Ὀδησσόν, Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζῆ. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Δ. Π. Ροδόστιον. Ἐνεγράψαμεν πάντας. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — *Παλαιῷ συνδρομητῇ.* Διαγωνισμὸς οὐδεὶς γίνεται. Ἀλλ' ὁ Σύλλογος ἔχων ὑπ' ὄψιν πᾶν ἐκδιδόμενον ἑλληνικὸν δημοσίευμα, αὐθόρμητος ἀπονέμει κατ' ἔτος τὸ βραβεῖον εἰς τὸ κατὰ τὴν κρίσιν του ἄξιον τοιούτου ἔργον. — κ. Σ. Κ. Γ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφη ὁ κ. Χ-θεὺς Ντ., ἀπεστάλη δ' ὑμῖν καὶ τὸ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ
24 Μαρτίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	468.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	470.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	530.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	488.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	244.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	96.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			$519\frac{1}{2}$.
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,145.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	196.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	210.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	176.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	409.—
Εταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.			32.85
3μην.			32.70
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως			$129.\frac{7}{8}$
» 3μην.			$128.\frac{1}{2}$
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.84
Λίρα ὀθωμανικὴ			29.25

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1287

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 588.— 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 640

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ προθεσμία τῆς παραδόσεως τῶν δελτίων αἰτήσεων συμμετοχῆς παρετάθη ἄχρι 1 Μαΐου, τοῦτο δὲ ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς γνωστὸν τηλεγραφικῶς πρὸς ἁπάσας τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἰδικὰς ἐπιτροπάς.

— Κατὰ τὸ μουσικὸν διαγώνισμα, ὅπερ θὰ προκηρύξῃ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων διὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν, θὰ λάβωσι μέρος μουσικοὶ θίασοι ἐξ Ἑλλήνων ἠθοποιῶν, οἵτινες θὰ ψάλωσι μελοδράματα Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως εἰς Ἑλληνικὴν μουσικήν.

—Ὁ Σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν ἐν Ληξουρίῳ τοπικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως, ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρει ὡς βραβεῖον εἰς τὸν βραβευθησόμενον Κεφαλλῆνα δι' οἱονδήποτε ἔργον χρήσιμον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δραχ. 250.

Καὶ ὁ βουλευτὴς Κεφαλληνίας κ. Εὐάγγελος Μπασιᾶς δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν ἐδήλωσεν ὅτι ἐκ τῶν ἐκθετῶν τῆς ἐπαρχίας Πάλλης, οἵτινες ἤθελον τύχει βραβείου ἢ μνείας ἐπαίνου ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων, θέλουσι λάβει παρ' αὐτοῦ προσέτι· 1) βραβεῖον δραχ. 200 δι' ὑφάσματα ἁπλᾶ καὶ σύμμικτα λευκά· 2) βραβεῖον δραχ. 200 δι' ὑφάσματα βαμβακερὰ χρωματιστὰ ἢ τυπωμένα· 3) βραβεῖον δραχ. 100 δι' οἰνοπνευματοῦχα ἢ πνευματώδη ποτὰ μετὰ ζαχάρεως (ροσόλια).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καὶ ἕτερον ἔργον τοῦ Βάγνερ *Τρίσταν καὶ Ἰσόλδη* ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βονωνίᾳ θεάτρου. Ὁ μουσικὸς κόσμος ἀναμένει μετὰ πολλῆς περιεργίας τὴν ἐντύπωσιν ἣν θέλει παράσχῃ τοῖς Ἰταλοῖς ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μουσικοῦ δράματος, ἐν ᾧ ἡ καινοτομοῦσα τέχνη τοῦ γερμανοῦ μουσουργοῦ ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς περιωπήν. Ὁ *Τρίσταν καὶ Ἰσόλδη* θεωρεῖται διὰ τοῦτο τὸ ἀριστούργημα τοῦ Βάγνερ, τὸ πρῶτον δὲ νῦν ἐκτελεσθήσεται ἐν ξένῃ γλώσσῃ καὶ ὑπὸ μὴ γερμανῶν ἀοιδῶν ἐν θεάτρῳ.

— Ὁ τῆς *Μικρούλας* περιπαθεὶς Γάλλος μελοποιὸς Ἀμβρόσιος Θωμᾶς ἐπεράτωσε τὴν σύνθεσιν νέου ἔργου μιμορχήματος (Ballet) ὑπὸ τὸν τίτλον *Μιράνδα*.

— Ἐν Νέᾳ Ὀρλεάνῃ ὅμιλος ἐπιχειρηματιῶν κατασκευάζει θέατρον πλωτὸν περιλαμβάνον θέσεις 900. Τὸ θέατρον τοῦτο θὰ δύναται νὰ πλέῃ τὸν Μισσισσιπῆν καὶ σταθμεύῃ προσωρινῶς εἰς ἑκάστην παραποταμίαν πόλιν ὅπως δίδῃ παραστάσεις.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς λειτουργοῦσι νῦν ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ἐν 10 πόλεσιν· εἰς ἑτέρας 10 κατασκευάζονται ὁλονέν· καὶ ἐπὶ τέλους ἐν ἑτέραις 47 ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευή των.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως προκηρύσσει διαγωνισμὸν πρὸς ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν δύο νέων, ἐξ ὧν ὁ μὲν θὰ σπουδάσῃ Ἀρχαιολογίαν, ὁ δ' ἕτερος Ἀρχιτεκτονικὴν καὶ Ἀρχαιολογίαν, ἵνα χρησιμοποιηθῇ μετὰ ταῦτα εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διαγωνισμὸς θὰ γείνῃ τὴν 1ην Ἰουνίου, θὰ ἐξετασθῶσι δὲ οἱ διαγωνισθησόμενοι εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα, Ἑλληνικά, Λατινικά, Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, Ἀρχαιότητα καὶ ἀρχαίαν Ἱστορίαν, πρέπει δὲ νὰ ἔχωσι καὶ δίπλωμα διδάκτορος τῆς Φιλολογίας. Ὁ δεύτερος διαγωνισμός, ὁ διὰ τὴν σπουδὴν δηλαδὴ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, θὰ γείνῃ τὴν 6ην Ἰουνίου, θὰ ἐξετασθῶσι δὲ οἱ διαγωνισθησόμενοι εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα, Μαθηματικά, Οἰκοδομικήν, Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, Ἑλληνικὰ καὶ σχεδιάσεις, πρέπει δὲ πρὸς τούτοις νὰ ἔχωσι καὶ πτυχίον τοῦ Πολυτεχνείου.

— Ἀναβληθέντος τοῦ Σγουτείου νομικοῦ διαγωνίσματος διὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, προσεκλήθησαν οἱ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν ὑποβαλόντες πραγματείας ν' ἀναλάβωσιν αὐτὰς ὅπως τὰς ὑποβάλωσιν αὖθις κατὰ τὴν νέαν προθεσμίαν.

—Ὑπὸ τὸν τίτλον «Μελέται», ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Α. Διομήδης Κυριακὸς ἐξέδωκεν ἄρτι εἰς ἕνα τόμον διαφόρους κατὰ καιροὺς ἐν περιοδικοῖς καὶ ἐφημερίσι δημοσιευθείσας διατριβὰς αὐτοῦ, μελέτας, βιβλιοκρισίας καὶ ἄλλα ἔργα. Τὰ ἐκδιδόμενα εἶνε τὰ ἑξῆς· 1. Περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.—2. Περὶ Αὐγουστίνου.—3. Περὶ Συνεσίου.—4. Περὶ Φωτίου.—5. Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Σλάβων διὰ Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου.—6. Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Ρώσσων εἰς τὸν Χριστιανισμόν.—7. Ἡ ἑορτὴ τῆς τετρακοσιετηρίδος τοῦ Λουθήρου.—8. Περὶ Θεοκλήτου Φαρμακίδου.—9. Λέων ὁ Ις' καὶ Ἰωακεὶμ ὁ Δ'.—10. Περὶ τῶν αἰτιῶν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.—11. Θρησκεία καὶ ἐπιστήμη. Μελέται Ἰωάννου Σκαλτσούνη.—12. Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαὶ ἡ περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ ὑπὸ Π. Βράϊλα.—13. Ὁ Σωκράτης, πραγματεία Γουσταύου Ἐϋχθάλ, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Ι. Βαλέττα.—14. Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὑπὸ Φιλοθέου Βρυεννίου.—15. Πρότασις Συνόδου περὶ μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων.—16. Λόγος εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας.—17. Λόγος ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

— Ἐπὶ τοῦ ἐν Γραβιᾷ ἀνεγερθησομένου μνημείου ἀπεφασίσθη ὅπως χαραχθῇ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς: «Τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς, 8 Μαΐου 1821.» ἐπὶ δὲ τῆς ἀντιθέτου: «Τῷ στρατάρχῃ Ὀδυσσεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ 120 ἥρωσιν ἡ Πατρὶς εὐγνωμονοῦσα.»

— Ἐπαναληφθεισῶν τὸ παρελθὸν Σάββατον τῶν ἐν Ταναγρᾳ ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν 12 τάφοι μικροί, δέκα φύλλα πήλινα ἐπίχρυσα, ὅμοια πρὸς τὰ τῆς σχοίνου, δύο προσωπεῖα μεγάλα, ἓν μικρόν, μία κύλιξ κεκοσμημένη δι' ἀνθέων καὶ ἓν πῶμα ἀγγείου μὲ στέφανον ἐξ ἀνθέων.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Θωμοπούλου διδάκτορος τῆς νομικῆς καὶ δικηγόρου ἐξεδόθη ἡ Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1821.—

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Essai d' interpretation de l' inscription préhellenique de l' île de Lémnos par le Dr Apostolidés. Alexandrie d' Égypte 1887. Διὰ τοῦ πρὸ ὀλίγου δημοσιευθέντος ἀξιολόγου τούτου πονήματος, ὁ πολυμαθὴς αὐτοῦ συγγραφεὺς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὰ πορίσματα τῆς μελέτης αὐτοῦ περὶ τῶν δύο πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Λήμνῳ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, ἀναγομένων εἰς ἐποχὴν προελληνικήν, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῶν ἀλφαβητικῶν χαρακτήρων τῶν ἐπιγραφῶν τούτων μεγίστην παριστώντων ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἀλφάβητον τῶν Φρυγικῶν καὶ ἄλλων Μικρασιανῶν ἐπιγραφῶν. Ὁ συγγραφεὺς τὴν μὲν τῶν ἐπιγραφῶν θεωρεῖ Φρυγικήν, τὴν δὲ ἐν τῇ Καρικῇ πιθανῶς γλώσσῃ συντεταγμένην, καὶ διὰ διαφόρων παραβολῶν τῶν ἀλφαβητικῶν χαρακτήρων πρὸς τὸ ἀλφάβητον τὸ Φρυγικόν, μετὰ τὴν οὕτω ἐπιτυγχανομένην ἀνάγνωσιν, προβαίνει εἰς τὴν ἑρμηνείαν ἑκάστης λέξεως, εἶτα δὲ εἰς τὴν τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς σημαινούσης κατὰ τὸν συγγραφέα, τῆς μὲν πρώτης :

Ὁ Δορικτήτωρ τῆς Ρόδου, Νάξου, Πάρου, Ἀνάφης, Ἀστυπαλαίας, καὶ Θήρας, ἀποθανὼν τῇ 2 τοῦ μηνὸς Ἀλασιάλ, ὁ καλούμενος Ζερουαΐθ ἀνώτατος διοικητὴς τῆς πόλεως Μυρίνης.

Τῆς δὲ δευτέρας :

Οὗτος ὁ τάφος τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀμοριτῶν καὶ πορθητοῦ τῶν νήσων Θήρας, Ἀστυπαλαίας, Πάρου καὶ Ἀνάφης, ἀποθανόντος τῇ (;) τοῦ μηνὸς [Ἐλζιού, δευτέρου μηνὸς τοῦ ἔτους, καλουμένου Ζεροζαΐθ ΕFισθω,μεγάλου βασιλέωςτῆςΛυδίαςκαὶ τῆςΑἰολίδος·

Χωρὶς ν' ἀμφισβητήσωμεν ποσῶς τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν συνδυασμῶν, δι' ὧν ὁ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιγραφῶν, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μεγάλην ποιεῖται κατάχρησιν ἐτυμολογιῶν οὐχὶ σπανίως παρακεκινδυνευμένων καὶ διὰ πλημμελοῦς μεθόδου γινομένων, λαμβανομένης τῆς Ἀραβικῆς γλώσσης ὡς μόνου ὀργάνου γλωσσολογικοῦ πρὸς ἑρμηνείαν, καὶ ταῦτα ἐναντίον τῆς ἀρχικῆς θεωρίας τοῦ Συγγραφέως περὶ τῆς Φρυγικῆς καταγωγῆς τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς. Ἕνεκα τῆς πλημμελοῦς ταύτης μεθόδου οὐχὶ σπανίως ὁ συγγραφεὺς περιπίπτει εἰς προφανῆ ἁμαρτήματα γλωσσολογικὰ συνδυάζων ῥίζας λέξεων διαφορωτάτης καταγωγῆς καὶ ἀρχικῆς σημασίας. Οὕτως ἡ παρὰ Ξενοφῶντι ἀπαντῶσα Περσικὴ λέξις *κάρανος* σημαίνουσα *κύριος* (ἡ λέξις συγγενεύει πρὸς τὸ Ἑλλην. **κάρα**, Σανσκρ. **ςiras**, Βακτρ. **çaranh**=κεφαλή. Πρβλ. τὸ *καρανόω*=τελειῶ· κόρυς, κορυφή. *Κόρινθος*) θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ταὐτὸν τῷ Ταταρομογγολικῷ *Χὰν*=ἡγεμών. Πρὸς τούτοις παρακεκινδυνευμένοι εἰσὶν οἱ συνδυασμοὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναγιγνωσκομένων *ὀνομάτων* **Amoraïm** πρὸς τὸ *Ἀμόριον* τῆς Φρυγίας, τοῦ *Ζεροζαΐθ* πρὸς τὸ Μερμνάδης, τοῦ **arxio** πρὸς τὸ Ἑλλην. *ἄρχων*, ἐνταυτῷ δὲ καὶ πρὸς τὸ Ἀραβ. **Reis**= ἀρχηγός. Περιττὸν δὲ νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι τὰ Ἀραβοτουρκικὰ ὀνόματα Οὐμούρ Σεΐχ (=ὁ σεΐχης ὁ καλούμενος Οὐμούρ) Οὐμοὺρ Βεΐϋ (=ὁ Βεΐϋς ὁ καλούμενος Οὐμούρ) οὐδαμῶς σημαίνουσιν *ἡγεμὼν Ἀμορίου* ἤτοι Φρυγίας, ὡς θέλει ὁ συγγραφεύς· Ὅτι τὸ **Holaî** τῆς ἐπιγραφῆς (ὡς ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ *Ἀλαιάδας* ἢ *Ἡλιάδας* (ὄνομα τῶν ἀρχαιοτάτων κατοίκων τῆς Ρόδου) δὲν εἶναι ἀπίθανον. Ἀλλ' ἥκιστα πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ *Ἑλλήσποντος*, Ἄλυς, Αἰολεύς,ὡς ἀξιοῖ ὁ συγγραφεύς, ὡς οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς ἄλληλα ἔχουσι τὰ ὀνόμ.Ἑλλήσποντος,Ἅλυς, καὶ Αἰολεύς.Ἄλλως δὲ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν εἶναι ἄντικρυς ἐναντία πρὸς τὴν ἀσφαλῆ παράδοσιν ἡ γνώμη, καθ' ἣν οἱ Λυδοὶ οἱ μηδέποτε θαλασσοκρατήσαντες, ἐπὶ τῶν πρώτων ἤδη Μερμναδῶν,ὁπότε οὐδὲ αἱ κατὰ τὰ παράλια τῆς Λυδίας καὶ Καρίας Ἰωνικαὶ ἀποικίαι περιελαμβάνοντο ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν, ἦρχον τῶν νήσων Ρόδου, Θήρας, Ἀστυπαλαίας, Νάξου, Πάρου Λήμνου κτλ.

Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀξιοσύστατος καὶ ἡ ἄλλη γνώμη τοῦ συγγραφέως, ὅτι αἱ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ λαλούμεναι γλῶσσαι ἦσαν μίγματα τῶν ἐγχωρίων γλωσσῶν (Φρυγικῆς, Καρικῆς, Μυσικῆς, Λυδικῆς) μετὰ τῆς Χανανιτικῆς ἢ Ἀραμαϊκῆς γλώσσης. Τὰ αὐτὰ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ, καθ' ἣν αἱ παρὰ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμεναι διαλεκτικαὶ διαφοραὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἰώνων, οἱ *τέσσαρες χαρακτῆρες ἢ τρόποι γλώσσης*, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος ὑπαινίσσονται τέσσαρα ἰδιώματα γλωσσικὰ *μὴ Ἑλληνικά*, λαλούμενα ἐν Ἰωνίᾳ.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῆς προκειμένης πραγματείας δὲν εἶναι, καθ' ἡμᾶς, τοσοῦτον ἡ ἑρμηνεία αὐτὴ τῶν ἐπιγραφῶν, οὔτε οἱ γλωσσολογικοὶ ἢ ἐθνολογικοὶ συνδυασμοί, δι' ὧν ὁ συγγραφεὺς ἀπεργάζεται τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ μεγάλη πολυμάθεια καὶ τὸ ἐρευνητικὸν πνεῦμα, καὶ ἡ μεγάλη οἰκειότης τοῦ συγγραφέως πρὸς τὰ ζητήματα τὰ ἐθνολογικὰ τῶν προϊστορικῶν χρόνων, δι' ὧν προτερημάτων ἡ πραγματεία αὐτοῦ καθίσταται σπουδαιοτάτη συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἔρευναν τῆς προϊστορικῆς ἱστορίας τῆς τε Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν Ἑλληνικῶν νήσων, μάλιστα δὲ τῆς Μ. Ἀσίας.

Π. Κ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 1 Ἀπριλίου.

Κατὰ τὸν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης καταρτισθέντα στατιστικὸν πίνακα περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ποινικῶν φυλακῶν, ὁ ὅλος ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 27. Ἐκ τούτων πέντε, αἱ τῆς Ζακύνθου, Λαρίσης, Ναυπλίου, Πύλου καὶ Χαλκίδος, εἶνε κυρίως ποινικαὶ φυλακαί· τέσσαρες, αἱ τῆς Ἄρτης, Ζακύνθου, Κερκύρας καὶ Κεφαλληνίας, εἶνε σωφρονιστήρια· δεκαεπτὰ δέ, αἱ τῶν Ἀθηνῶν, Ἀμφίσσης, Ἄρτης, Βόλου, Καλαμῶν, Κερκύρας, Κυπαρισσίας, Λαμίας, Ναυπλίου, Σπάρτης, Σύρου, Τριπόλεως, Καρδίτσης, Λευκάδος, Μεσολογγίου, Πατρῶν καὶ Πύργου, εἶνε ἐπανορθωτικαὶ φυλακαί, ἐκ τούτων δὲ πάλιν αἱ δώδεκα πρῶται μετὰ τοῦ σωφρονιστηρίου Κεφαλληνίας χρησιμεύουσι καὶ ὡς γυναικεῖαι φυλακαί.

Εἰς τὰς φυλακὰς ταύτας κρατοῦνται ἐγκληματίαι ἐν ὅλῳ 4,766, ἐξ ὧν 354 ἐν τῷ σωφρονιστηρίῳ Αἰγίνης, 267 ἐν τῷ τῆς Ζακύνθου, 190 ἐν τῷ τῆς Κερκύρας, 188 ἐν τῷ τῆς Κεφαλληνίας, 185 ἐν ταῖς ποινικαῖς φυλακαῖς Ζακύνθου, 83 ἐν ταῖς τῆς Λαρίσης, 260 ἐν ταῖς τοῦ Ναυπλίου, 324 ἐν ταῖς τῆς Πύλου, 342 ἐν ταῖς τῆς Χαλκίδος, 271 ἐν ταῖς ἐπανορθωτικαῖς φυλακαῖς Ἀθηνῶν, 97 ἐν ταῖς τῆς Ἀμφίσσης, 22 ἐν ταῖς τῆς Ἄρτης, 62 ἐν ταῖς τοῦ Βόλου, 285 ἐν ταῖς τῶν Καλαμῶν, 20 ἐν ταῖς τῆς Κερκύρας, 167 ἐν ταῖς τῆς Κυπαρισσίας, 45 ἐν ταῖς τῆς Καρδίτσης, 194 ἐν ταῖς Λαμίας, 42 ἐν ταῖς τῆς Λευκάδος, 144 ἐν ταῖς τοῦ Μεσολογγίου, 136 ἐν ταῖς τοῦ Ναυπλίου (Βουλευτικόν), 260 ἐν ταῖς τῶν Πατρῶν, 242 ἐν ταῖς τοῦ Πύργου, 222 ἐν ταῖς τῆς Σπάρτης, 65 ἐν ταῖς τῆς Σύρου, 246 ἐν ταῖς τῆς Τριπόλεως καὶ 53 ἐν ταῖς τῶν Τρικκάλων.

Ἐκ τῶν 4,766 τούτων καταδίκων, 6 εἶνε καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον (ὑπὸ τῆς τελευταίας συνόδου τῶν Κακουργιοδικῶν) 207 εἰς ἰσόβια δεσμά, 1319 εἰς πρόσκαιρα δεσμά, 1494 εἰς εἱρκτήν, 781 εἰς φυλάκισιν 2—5 ἐτῶν καὶ 959 εἰς φυλάκισιν κατωτέραν τῶν δύο ἐτῶν.

Γυναῖκες φυλακισμέναι εἰς τὰς διαφόρους ἐπανορθωτικὰς φυλακὰς εἶνε μόνον 25. ἐκ τούτων 9 εἶνε καταδεδικασμέναι διὰ παιδοκτονίαν, 6 διὰ φόνον, 4 δι' ἀναίρεσιν, 2 διὰ κλοπήν, μία διὰ φαρμακείαν, μία διὰ θανατηφόρον τραῦμα, μία δι' ἀπαγωγὴν καὶ μία δι' ἀπάτην. Εἶνε δὲ τιμωρημέναι 3 διὰ τῆς ποινῆς τῶν ἰσοβίων δεσμῶν 6 διὰ προσκαίρων, 6 δι' εἱρκτῆς καὶ 10 διὰ φυλακίσεως 2—5 ἐτῶν. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ἐνταῦθα ὅτι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμεναι κατεδικάσθησαν διὰ παιδοκτονίαν, φόνον ἢ ἀναίρεσιν.

— Αἱ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν γενόμεναι λεμβοδρομίαι ἀπετέλεσαν ἔκτακτον οὕτως εἰπεῖν πανήγυριν, ἐν ᾗ συνέρρευσαν πλῆθος ἄπειρον λαοῦ, καταλαβὸν ἅπασαν τὴν προκυμαίαν, ἐνῷ αἱ κεραῖαι τῶν ἐκεῖ ναυλοχούντων πλοίων ἦσαν πλήρεις ναυτῶν, σημαιοστόλιστος δὲ ὅλη ἡ παραλία ἥτις καὶ αὕτη ἔβριθε θεατῶν. Κατὰ τὰς λεμβοδρομίας ταύτας παρέστησαν καὶ οἱ βασιλεῖς θεώμενοι τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς γαλλικῆς ναυαρχίδος «Βωμπάν». Κατὰ τὰς λεμβοδρομίας τῶν πολεμικῶν λέμβων ἀνεδείχθησαν πάντοτε νικήτριαι αἱ ἑλληνικαί. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἀγῶνες ἰδιωτικῶν λέμβων.

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΗΡΩΘΕΙΣΑΙ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΕΙΣΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας», ἰδίως τῶν ἔξω τῶν Ἀθηνῶν διαμενόντων, κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῆς Ἐθνικῆς τραπέζης, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσωσι τακτικῶς ὅλας τὰς κληρώσεις τοῦ Δανείου τούτου, καὶ συνεπῶς ἀγνοοῦσιν ἂν αἱ εἰς χεῖρας αὐτῶν ὁμολογίαι ἔχουσι κληρωθῇ ἢ ὄχι, πολλάκις δ' ἀποτείνονται πρὸς ἡμᾶς ζητοῦντες τοιαύτας πληροφορίας, ἐκρίναμεν σκόπιμον χάριν τῶν τοιούτων νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν, ὅσαι κληρωθεῖσαι δὲν παρουσιάσθησαν μέχρι τοῦδε πρὸς ἐξαργύρωσιν, κατὰ τὸν ἐπίσημον πίνακα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Οὕτως οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου παραβάλλοντες τοὺς εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀριθμοὺς πρὸς τοὺς ἐνταῦθα δημοσιευομένους δύνανται ἀσφαλέστατα νὰ βεβαιωθῶσιν ἐὰν αἱ ὁμολογίαι αὗται ἐκληρώθησαν ἢ ὄχι.

Σημειωτέον ὅτι οἱ παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰς κληρώσεις τὰς γενομένας μέχρι τῆς 1 Μαΐου 1887. Κατόπιν ἐγένοντο τρεῖς ἄλλαι κληρώσεις, τῶν ὁποίων τοὺς μὴ παρουσιασθέντας πρὸς πληρωμὴν ἀριθμοὺς θέλομεν δημοσιεύσει εἰς προσεχὲς φύλλον.

Α'.— Ὁμολογίαι κληρωθεῖσαι μετὰ κέρδους.

Οἱ ἀριθ. 122,680 καὶ 115,456 κερδαίνοντες ἑκάτερος φρ. 10,000

Οἱ ἀριθ. 96.754—139,680—145,764 — 114,111—177, 467—98,941—170,300—904—καὶ 90,679— κερδαίνοντες ἕκαστος φρ. 1,000.

Β'.—Ὁμολογίαι κληρωθεῖσαι εἰς τὸ ἄρτιον

1Κλρ.τῆς 20/1Νβρ. 1885.			4 Κλήρωσις τῆς 19/1 Μαΐου 1877		
2328	62651	57396	1885	58485	125787
11844	62970	57684	3898	60984	131295
15298	83454	58687	4174	61635	132154
16067	85645	59136	6819	63443	133191
17373	89063	59423	13313	63717	134078
19895	91222	62998	14893	64732	1·4263
20872	92297	70585	17313	65593	134887
22904	98956	84957	20136	65772	136245
35511	99149	86816	20380	71672	137760
48745	108212	88711	21318	72950	138627
50567	109588	92821	22090	73008	142079
55784	113695	94368	22809	77251	142606
65950	118166	95220	23960	82835	145272
71120	121200	97268	24251	83660	145307
83945	130969	98092	24883	84696	146427
85435	132871	102075	28793	84875	146463
86139	137313	104469	29515	85117	149533
92854	138442	105071	30674	85608	151864
95333	145730	109017	31302	85756	153584
95442	156222	109954	33637	90865	153735
96647	158962	113447	34092	94282	153884
103110	162719	116918	34616	94334	154461
104934	168219	133602	35801	99479	158920
112072	172413	133946	39223	102784	159108
124965	173535	136393	39794	103866	160275
137702	175912	139031	39922	104041	161085
137750		139809	43296	104894	161670
139310	3 Κλήρ.	141151	45848	105555	161675
144881	τῆς 20/1	152803	46576	106517	166987
175418	Νβρ.86.	162268	46997	106660	167093
178228		172458	48003	107075	168009
181399	2596	173118	49211	107611	168400
	13320	173614	51134	108053	169503
2Κλήρ.	18799	177663	52040	109029	170475
τῆς 19/1	19407	180467	52640	110093	173641
Μαΐου86	24547		53496	110157	173914
	28162		53926	110487	174731
5003	33680		54023	118932	175028
11414	36292		54087	119651	178032
11659	37392		55724	121620	178053
12264	37401		55983	121632	181104
12894	37417		56174	122523	181489
16780	38230		57514	123418	
18406	39940				
19010	40141				
21116	45785				
23296	49402				
25585	51254				
32258	52749				
36131	55804				
41432	56134				

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Ενδιαφερομένῳ. Θὰ ἐκδοθῇ, ὡς ἐμάθομεν, τὸ πρόγραμμα ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης, περιέχον ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας.— κ. Σ. Γ. Bielitz. 'Ελήφθησαν καὶ ἐνεγράφησαν οἱ κ. 'Αδελφ. Κ. ἀπεστάλη δὲ καὶ πρὸς ὑμᾶς τὸ ζητηθὲν βιβλίον. Τὸ σταλὲν δημοσιευθήσεται εἰς προσεχὲς φύλλον.—κ. Κ. Γ. Santah. 'Εγένετο συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Χ'. Πολλοὶ παραδέχονται τὴν ἀγγλικὴν συνήθειαν καθ' ἣν ἡ γυνὴ πρώτη δίδει τὸ σύνθημα τοῦ χαιρετισμοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν.— κ. Θ. Ν. Α. Μυτιλήνην. 'Απεστάλησαν καθ' ὃν τρόπον ἐσημειώσατε ἡμῖν.—κκ. Γ. Σ. Λευκάδα καὶ Θ. Α. Β. Λίβερπουλ. 'Ελήφθησαν.—κ. Π. Δ. Κ. 'Υπάρχει ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *'Εστίας* καὶ τιμᾶται δραχ. 3. 'Εξ αὐτοῦ δὲ τοῦ βιβλίου λαμβάνομεν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημά σας: Τὸ γραπτὸν μουσικὸν σύστημα μέχρι τοῦ ΙΑ' αἰῶνος συνίστατο εἰς σημεῖα εἰλημμένα ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ἀλφαβήτου. Περὶ τὸ 1024 πρῶτος ὁ Βενεδικτῖνος Gui d' Arezzo εὗρε καὶ εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν τοῦ *μουσικοῦ γραμμῶνος*, ἐπὶ τῶν πέντε γραμμῶν τοῦ ὁποίου ἐσημείου διὰ σημάτων τοὺς διαφόρους μουσικοὺς ἤχους ἀντικαταστήσας συνάμα τοὺς ἀλφαβητικοὺς χαρακτῆρας διὰ τῶν μέχρι σήμερον διατηρουμένων ἐν χρήσει ὀνομασιῶν τῶν ἑπτὰ ἤχων τοῦ ἑπταχόρδου ut, re, mi, fa, sol, la, si, τῶν ὁποίων τὰς ἓξ πρώτας μάλιστα, ὡς λέγεται, παρέλαβε κατ' ἀποκοπὴν ἐκ τῶν τριῶν πρώτων στίχων τοῦ ὕμνου τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ποιηθέντος ὑπὸ τοῦ Παύλου Διακόνου:

Ut queant laxis *re*sonare fibris
*Mi*ra gestorum *fa*muli tuorum
*Sol*ve polluti *la*pii reatum

— κ. Ν Β. Λάρισσαν. Πρὸς ἀποφυγὴν βραδύτητος ἀνάγκη νὰ συναποστέλλεται τὸ ἀντίτιμον. — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Εὐχαρίστως ἀνεγράψαμεν τὴν ἀνακοίνωσιν. Τοῦ ἄλλου ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς τὸ ἑτοιμασθὲν πρῶτον τυπογραφικὸν φύλλον.— κ.Μ. Α. Π. Οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἀφοῦ καὶ ἡ κόρη τοῦ Σαίκσπηρ, ὡς λέγεται, δὲν ἤξευρεν οὔτε τὸ ὄνομά της νὰ γράψῃ καὶ ἔκαμνε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀντὶ ὑπογραφῆς.—Κυρίας Π. Μ. Κ. Κεφαλληνίαν καὶ Ε.Ι.Α. Μανσούραν, καὶ κκ. Ι. Γ. Πύλον, καὶ Α. Λ. 'Ιωάννινα 'Ελήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Χ. Τ. Χαλκίδα. 'Εγκαίρως ἀπηντήσαμεν. — *Φιλαναγνώστῃ* Οἱ ἀναγινώσκοντες γνωρίζουσι πολλά, οἱ παρατηροῦντες γνωρίζουσι ἐνίοτε περισσότερα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

1 'Απριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	470.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	472.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	551.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	484.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	96.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ.'Εθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		513.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4,170.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	203—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	168.3/4
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν "Οψεως.		32.65
3μην.		32.50
Σ—Τραπεζικὸν "Οψεως		129.—
» 3μην.		128.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.15

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1294

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 589.—10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιασ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 641

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ διὰ διακηρύξεώς της γνωστὸν ποιεῖ, ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν ζῴων ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον τμῆμα κατὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν, καὶ περιλαμβάνει εἴδη ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, χοίρων, κατοικιδίων ζῴων, καὶ ᾠδικῶν πτηνῶν. Οἱ ἐκθέται ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ζῴων τὸ εἶδος ἑκάστου, τὴν γενεάν, τὸ γένος, καὶ τὴν ἡλικίαν. Αἱ αἰτήσεις περὶ συμμετοχῆς εἶνε δεκταὶ μέχρι τῆς 1ης Μαΐου, ἡ δὲ παράδοσις τῶν ζῴων γενήσεται τὴν 15 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. Ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ζῴων μέχρι τῆς 19 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ὀφείλουσιν οἱ ἐκθέται νὰ ἀναλάβωσι τὰ ζῷά των, ἡ διατροφὴ αὐτῶν εἶνε εἰς βάρος τῆς Ἐπιτροπῆς καθὼς καὶ ἡ περιποίησις. Ἡ ἔκθεσις τῶν ζῴων θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἤτοι τὴν 16, 17 καὶ 18 Ὀκτωβρίου.

— Ὁ κ. Παῦλος Σκουζὲς ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων Κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν:

Κύριε Πρόεδρε,

Κρίνων ὅτι ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἐν Ἑλλάδι εἶνε κλάδος τῆς γεωργικῆς ἡμῶν παραγωγῆς τὰ μάλα ἐπιδεκτικὸς βελτιώσεως καὶ ἱκανῆς μεγάλας ἀμέσως νὰ παραγάγῃ ὠφελείας, ἂν ἐπιτευχθῇ ἡ ἄλλως τε εὔκολος βελτίωσις τῆς ποιότητός του, τίθημι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς δραχμὰς χιλίας (1000), ἵνα δοθῶσιν ὡς βραβεῖον κατὰ τὴν προσεχῆ ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν παραγωγὸν ἑλληνικοῦ ἐλαίου φαγητοῦ ἀμέμπτου ποιότητος καὶ εἰς ποσότητα κἄπως ἀξίαν λόγου.

Παρακαλῶ, κύριε Πρόεδρε, νὰ δεχθῇτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἀπριλίου 1888.

ΠΑΥΛΟΣ ΣΚΟΥΖΕΣ

— Διὰ τηλεγραφήματός του ὁ κ. Ἰω. Μπαλῆς, ἐκ Λονδίνου, ἔθετο φράγκα 10,000 εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ὅπως οὗτος ὁρίσῃ δι' αὐτῶν οἵας ἂν ἤθελεν ἐγκρίνει ἀμοιβὰς εἰς ἐκθέτας ἐγχωρίας παραγωγῆς ἐν τῇ ὀλυμπιακῇ ἐκθέσει.

— Προτάσεις τινὲς ἐγένοντο εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ὅπως ἑταιρεία ἀναλάβῃ τὸν φωτισμὸν τοῦ μεγάρου καὶ τῶν πέριξ διαρκούσης τῆς ἐκθέσεως, λαμβάνουσα ὡς ἀνταμοιβὴν μέρος τῶν νυκτερινῶν εἰσπράξεων.

— Ὁ ἐν Γιουργέβῳ κ. Θ. Συλελῆς προσήνεγκε φρ. χίλια διὰ 2 βραβεῖα χωρικῶν τυροποιῶν.

— Ὁ κ. Φ. Παρασκευαΐδης μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐργοστασίου τοῦ σιδηροδρόμου ἐπεσκέφθησαν τὸ μέγαρον, ἵνα ἴδωσι ποῦ εἶνε δυνατὸν νὰ τοποθετηθῇ ἡ ἐκτεθησομένη ἐν τοῖς ἐργοστασίοις βασιλικὴ ἅμαξα.

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ ἔκδοσις «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν». (Revue des Études grecques), περιοδικοῦ δημοσιεύματος κατὰ τριμηνίαν ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ αὐτόθι Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

«Ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» θέλει ἀντικαταστήσει ἐν τῷ μέλλοντι τὴν *Ἐπετηρίδα* τοῦ Συλλόγου, ἧς εἶνε συνέχεια καὶ ἀνάπτυξις, ἱδρύθη δὲ ἵνα τελεσφορώτερον ὑπηρετήσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου, ὑποθάλπουσα θερμότερον τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ συντηροῦσα ἀκμαῖον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐν τῇ Δύσει ὑπὲρ τῆς Νέας Ἑλλάδος ἧς θέλει παρακολουθεῖ ἐν παντὶ τὴν ἀνάπτυξιν, καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐργασίαν. Τὸ νέον περιοδικὸν θέλει δημοσιεύει ἐν πρώτοις ἄρθρα κύρια πραγματευόμενα περὶ διαφόρων ζητημάτων φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἀναγομένων εἴτε εἰς τὴν ἀρχαίαν εἴτε εἰς τὴν νέαν Ἑλλάδα. Αἱ πραγματεῖαι δ' αὗται θέλουσιν εἶναι τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ νέου δημοσιεύματος.

Δεύτερον μέρος θέλει περιλαμβάνει ἄρθρα συντομώτερα ἐπὶ εἰδικωτέρων ζητημάτων, τουτέστιν σημειώσεις ἐξηγημένας ἐκ τῆς ἐρεύνης καὶ ἑρμηνείας κειμένων χειρογράφων, ἐπιγραφῶν, νομισματοσήμων καὶ ἐν γένει οἱωνδήποτε μνημείων.

Παρὰ ταῦτα λεπτομερὲς δελτίον βιβλιογραφικὸν θέλει τηρεῖ ἐνήμερον τὸν ἀναγνώστην εἰς πάσας τὰς γινομένας δημοσιεύσεις. Γενικὴ δὲ βιβλιογραφία, ἤτοι κατάλογος παντὸς περὶ Ἑλλάδος δημοσιεύματος ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐκδοθέντος, θὰ δημοσιεύηται ἐν τῷ τεύχει τῆς τελευταίας τριμηνίας, συντασσόμενος μετὰ πάσης ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ κ. Ruelle, ὅστις παρεῖχε εὐδοκίμως τὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν *Ἐπετηρίδα*.

Ἐν τέλει δελτίον περιλαμβάνον πᾶσαν εἴδησιν ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ τὸν Ἑλληνισμὸν θέλει συμπληροῖ τὴν ὕλην τοῦ Περιοδικοῦ. Ἀνασκαφαί, ἀνακαλύψεις οἱαιδήποτε καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ σχετικὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν κίνησιν, θὰ ἀνακοινῶνται εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Περιοδικοῦ.

Τοιαῦτα ἔσονται τὰ περιεχόμενα τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν», ἥτις οὕτω θέλει ἀποβῆ τὸ ὄργανον τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, οὗ τὰς προόδους θέλει ὑποθάλπει καὶ πιστῶς ἀναγράφει.

Ἡ μεγάλη σημασία τοιούτου δημοσιεύματος διὰ τὴν ἡμετέραν πατρίδα εἶνε εὐνόητος. Ὅθεν εὐγνωμοσύνη καὶ χάρις ὀφείλεται εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἄνδρας, οἵτινες οὕτως ἐκθύμως ἀφιεροῦσιν ἑαυτοὺς εἰς ἔργον, ἐξ οὗ μέγιστον ὄφελος καρποῦται ἡ πατρὶς ἡμῶν.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τεύχους τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» εἰσὶ τὰ ἑπόμενα: Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας ὑπὸ Paul Girard. — Ἴχνη διασκευῆς τοῦ κειμένου τοῦ Αἰσχύλου ὑπὸ Henri Weil.—Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Λυγδάμεως ὑπὸ Théodore Reinach.—Πλάτων καὶ Ἰσοκράτης ὑπὸ Charles Huit.—Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν Παρισίοις ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΒ' ὑπὸ P. de Nolhac.—Οἱ Ἰταλοὶ ἀνταποκριταὶ τοῦ Ἰωάννου Schweighaeuser ὑπὸ Paul Tannery.—Ἡ πενταχονταετηρὶς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἐπιγραφὴ Γόρτυνος ὑπὸ R. Darest.— Περὶ τῆς ἐν Καρίᾳ πόλεως Ἄβας ὑπὸ Ernest

Babelon.— Περί τινος χωρίου τοῦ Χαλκοκονδύλου ἀναφερομένου εἰς τοὺς Ἄγγλους ὑπὸ Σπ. Μωραΐτου. — Βιβλιογραφία. — Χρονικά. — Πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου.

Ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν» ἀποστέλλεται εἰς πάντα ἐγγραφόμενον μέλος τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων (Association pour l' encouragement des études grecques), καταβάλλοντα δὲ ἐτησίως συνδρομὴν τῷ Συλλόγῳ φραγ. χρυσᾶ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πολλαὶ μέχρι τοῦδε ἐξεφράσθησαν γνῶμαι καὶ πολλάκις ἐκινήθη τὸ ζήτημα, τίνα γυναῖκα ἄρα παριστᾷ ἡ ἐν τῷ παρισινῷ Λούβρῳ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου καὶ ὁποία τις ἦτο ἡ στάσις τοῦ ἀρτίου ἀγάλματος, ἣν κατέστησε ἀσαφῆ νῦν ἡ τῶν βραχιόνων ἔλλειψις.

Ἐσχάτως δημοσιογράφος τις Γάλλος νέαν ἐξήνεγκε περὶ τούτου γνώμην:

«Κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην τὸ θαυμάσιον αὐτὸ μάρμαρον δὲν εἶνε Ἀφροδίτη οὐδὲ Νίκη· τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ ὄνομα εὕρηται παρ' Εὐριπίδῃ, ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἑκάβην ἀφηγήσει τοῦ Ταλθυβίου περὶ τοῦ θανάτου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ:

λαβοῦσα πέπλους ἐξ ἄκρας ἐπωμίδος
ἔρρηξε λαγόνος εἰς μέσον παρ' ὀμφαλὸν
μαστούς τ' ἔδειξε στέρνα θ' ὡς ἀγάλματος
κάλλιστα, καὶ καθεῖσα πρὸς γαῖαν γόνυ
ἔλεξε...

«Εἶνε λοιπὸν Πολυξένης ἄγαλμα. Καὶ ἔχει ταύτης τὸ παράστημα καὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἰταμότητα.

«Ἴσως ὁ Εὐριπίδης περιέγραψεν αὐτὸ τὸ ἄγαλμα ὑπάρχον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, ἴσως ὁ γλύπτης βραδύτερον τὸ ἐφιλοτέχνησεν ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ ὅπως λαξευτὸν ποιήσει τὸν τύπον καὶ ἐξέλεξεν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Πολυξένη προβᾶσα ἡτοιμάζετο νὰ κλίνῃ γόνυ.

«Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀνακοινῶ εἰς σοφωτέρους ἐμοῦ.

«Ἀλλὰ προκειμένου νῦν περὶ τοῦ ἀγάλματος διατὶ τάχα καταλείπουσι ριγοῦσαν τὴν ἰδανικὴν ταύτην ἀπεικόνισιν τοῦ κάλλους ἐν ὑγρῷ ὑπογείῳ; Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπολαύσῃ τὸν φωτεινὸν ἀέρα τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ διατὶ τοὐλάχιστον δὲν τοποθετοῦσιν αὐτὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς τετραγώνου αἰθούσης τοῦ Λούβρου;»

— Ὁ Διδάκτωρ Κάρολος Χοῦμαν, εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ πλουτίσασαι τὸ ἐν Βερολίνῳ Μουσεῖον ἀνασκαφαὶ τῆς Περγάμου, ἀπέρχεται ὅπως ἐνεργήσῃ νέας ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν Ἀλεξανδρέτταν.

— Ὁ Πάπας ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ μουσεῖον ἐν τῷ Βατικανῷ ὑπὸ τὸν τίτλον *Λεόντειον Μουσεῖον* περιλαμβάνον πάντα τὰ προσενεχθέντα αὐτῷ ἀντικείμενα τὰ ἔχοντα ἀξίαν καλλιτεχνικὴν ἢ ἐθνογραφικήν.

— Πρωτοτυπωτάτη διεθνὴς ἔκθεσις ὠργανώθη ἐν Βιέννῃ περιλαμβάνουσα χρωματιστὰς καὶ εἰκονογραφημένας πινακίδας, ἀγγελίας, προγράμματα κ. τ. λ.

— *Ὁ Καμπούρης* νέον κωμικὸν μελόδραμα τοῦ Γριζάρ, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Παύλου Φεβάλ, ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ παρισινοῦ θεάτρου τῆς *Εὐθυμίας*.

— Ὁ ἰταλὸς μελοποιὸς Cageoni φιλοτεχνεῖ νέον μελόδραμα τὸν *Βασιλέα Λήρ*, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐννοεῖται ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἀριστουργήματος τοῦ Σαίξπηρ. Ἕτερος Ἰταλὸς συνθέτης ὁ Graffigna μελοποιεῖ τὸν *Μανδραγόραν* ἐκ τῆς ὁμωνύμου κωμῳδίας τοῦ Μαχιαβέλη.

— Ἀνὰ τριετίαν τελεῖται εἰς τιμὴν τοῦ Händel μεγάλη μουσικὴ συναυλία ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ Παλατίῳ τοῦ Λονδίνου. Τοιαύτη δοθήσεται καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος διαρκέσουσα ἐπὶ τέσσαρας ἑσπέρας 22, 25, 27, 29 Ἰουνίου. Τῆς συναυλίας θέλουσι μετάσχῃ ἔξοχοι ἀοιδοί, τὸν δὲ χορὸν θ' ἀποτελῶσι 4000 φωναί!

— Τέσσαρα νέα θέατρα οἰκοδομοῦνται νῦν ἐν Λονδίνῳ.

— Ἤρξατο ἡ δημοσίευσις νέου ἔργου τοῦ Ζολᾶ «Le Rêve» ἐν τῇ Revue Illustrée. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τῆς πολυτόμου ἱστορίας τῶν Ρουγὼν Μακάρ, ἀλλ' εἶνε γεγραμμένον μετ' ἐξαιρετικῆς ὅλως ἁβρότητος, καὶ ἀπηλλαγμένον τῶν περιγραφῶν ἐκείνων καὶ τῶν σκηνῶν, αἵτινες καθιστῶσιν ἄλλα ἔργα τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν συγχρόνων γάλλων μυθιστοριογράφων ἀπρόσιτα εἰς νεάνιδας. Τοῦτο ἔγραψεν ὁ Ζολᾶ ἀκριβῶς ὅπως δώσῃ καὶ εἰς τὰς τρυφερὰς κόρας ἀνάγνωσμά τι τῆς γραφίδος του ἐμπρέπον αὐταῖς.

— Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Νιζὰρ νέα ἕδρα ἐκενώθη ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Μνηστῆρες ταύτης φέρονται μέχρι τοῦδε ὁ Μειλάκ, ὁ Τεριέ, ὁ Thureau-Dangin καὶ ὁ Melchior de Vogué.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον *Μέλλουσα Γενεὰ* ὁ ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας Λόρδος Ἐδουάρδος Βοῦλβερ Λύττων ἐδημοσίευσε μυθιστόρημα μεγάλην ἐμποιῆσαν αἴσθησιν ἀνὰ τὸν φιλολογικὸν κόσμον. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε φανταστικόν, παρεμφερῶς δὲ πρὸς τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ἰουλίου Βέρν, κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου δι' ἐντέχνως πεπλεγμένου μύθου σκοπεῖ νὰ παράσχῃ οὐχὶ διδάγματα καὶ ἀληθείας ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ μαθήματα ἐκ τῆς πολιτειολογίας καὶ κοινωνιολογίας. *Ἡ Μέλλουσα Γενεὰ* αὕτη εἶνε λαὸς κατοικῶν τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ ἀναχθεὶς εἰς τὸ ὕψιστον τοῦ πολιτισμοῦ σημεῖον.

Καθ' ὅλην τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀνευρέθησαν ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες: εἷς κάνθαρος, ἔχων ἀμφοτέρωθεν ἀνὰ δύο ἀνδρικὰς μορφάς, ἕτερος μέγας ἁπλοῦς, εἷς ἀρύβαλος μέγας, ἔχων δύο ἀντιμέτωπα πτηνά, νῆσσαν καὶ χῆνα, ἓν προσωπεῖον μέγα ἀγάλματος, παριστῶν παῖδα ἐπὶ θρόνου καθήμενον, πέντε ἀγαλμάτια ἀνδρῶν ἱσταμένων, κρατούντων εἰς τὴν ἀριστερὰν φόρμιγγα πιθανῶς, πέντε ἀγαλμάτια γυναικῶν ἱσταμένων καὶ δύο ἕτερα καθημένων, πέντε κύλικες ἔχουσαι κλάδους καὶ φύλλα κισσοῦ, ἓν ἀγαλμάτιον ἱππέως, εἷς βοῦς καὶ εἷς κύων.

— Ἐν ταῖς ἐν τῷ Καβειρίῳ παρὰ τὰς Θήβας ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες· εἴκοσι πέντε ἀγγεῖα τεθραυσμένα καὶ μή, διαφόρων σχημάτων, δεκατρία ζῷα πήλινα, τρία ὅμοια μολύβδινα, ἓν μικρὸν ἀνάγλυφον ὕψους 0,011 τοῦ μέτρου καὶ τέσσαρες πλαγγόνες τεθραυσμέναι.

— Τῇ 4ῃ ἱσταμένου περὶ τοὺς 70 φοιτηταὶ καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἐξέδραμον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Π. Α. Π. ὑπὸ τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου κκ. Χρηστομάνον καὶ Κ. Μητσόπουλον εἰς Περαχώραν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτόθι ὑπάρχοντος περιεργοτάτου σπηλαίου, ὅθεν ἀναδίδεται μέγα ρεῦμα ἀέρος περιέχον ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰς καταπληκτικὴν ποσότητα. Τρία τοιαῦτα σπήλαια ὑπάρχουσι γνωστὰ ἐν τῷ κόσμῳ: τὸ ἡμέτερον, τὸ παρὰ τὴν Νεάπολιν σπήλαιον τοῦ Πανὸς ὀνομαζόμενον καὶ τὸ τῆς Ἰάβας. Οἱ ἰατροὶ ἀσχολοῦνται ὅπως χρησιμοποιήσωσι τὸ ἐκρέον ἀέριον ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπίσης ἐπεσκέφθησαν οἱ ἐκδραμόντες τὴν παρακειμένην θειωνιὰν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ διδάκτορος Φιλίψον ἀνακαλυφθὲν ἐπὶ ἐσχάτων ἡφαίστειον Ὄλγα.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθη τὸ 25ον τεῦχος τοῦ Corpus Juris Civilis ὑπὸ Η. Λιακοπούλου. Περιέχει καὶ τὸν περίφημον *Νόμον τῶν Ροδίων* de jactu. De actione institoria κλπ. Τιμᾶται δρ. 1.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

A collation ot the Athos codex of the Shepherd of Hermas together with an introduction by Spyr. P. Lambros Ph. D. Professor of history in the University of Athens, translated and edited with a preface and appendices by J. Armitage Robinson M. A. Fellow and Dean of Christ' s College Cambridge. Cambridge. At the University press 1888.

Ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἑρμᾶ, πατρὸς τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸν β'. μ.Χ. αἰῶνα, ἀργὰ μόνον ἐξεδόθη ἑλληνιστὶ καὶ δὴ τὸ πρῶτον ἐξ ἀπογράφου τοῦ περιπύστου Κωνσταντίνου Σιμωνίδου. Οὗτος, εὑρὼν τὸ τέως ἄγνωστον Ἑλληνικὸν κείμενον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τρία φύλλα τοῦ πρωτοτύπου χειρογράφου ἀποσπάσας εἶχε μεταφέρει εἰς Λειψίαν, ὅπου καὶ εὑρίσκονται τανῦν, ἀγορασθέντα τῷ 1856 ὑπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον μὴ δυνηθεὶς νὰ σφετερισθῇ ὁ Ἕλλην παραχαράκτης ἀντέγραψε, παραχωρήσας καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Λειψίας. Ἐκ τούτων δὲ τῶν πρωτοτύπων φύλλων καὶ τῶν ἀπογράφων τοῦ Σιμωνίδου ἔγεινεν ἡ πρώτη καὶ ἐπὶ πολὺ μόνη ἔκδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Ποιμένος, ὅστις τέως ἦτο γνωστὸς μόνον ἐκ λατινικῆς καὶ Αἰθιοπικῆς μεταφράσεως. Ἔκτοτε ὁ πολὺς Τισσενδόρφιος ἀνεῦρεν ἐν τῷ περιωνύμῳ Σιναϊτικῷ κώδικι μέρος τοῦ Ἑρμᾶ Ἑλληνιστί. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου πλὴν τοῦ λείποντος τέλους εὑρίσκετο ἐν μόνῳ τῷ Ἁγιορειτικῷ χειρογράφῳ, ὡς εἰκός, τὸ ἀπόγραφον τοῦ Σιμωνίδου ἐπεῖχε μέχρι τοῦδε, ἀγνώστου μένοντος τοῦ πρωτοτύπου, τύπον πρωτογράφου κώδικος, καὶ ἐχρησίμευεν ὡς βάσις πασῶν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἑρμᾶ, οὗτινος τὸ κείμενον ἐδημοσιεύετο λίαν παρεφθαρμένον διὰ τὴν μεγάλην ἀταλαιπωρίαν καὶ αὐθαιρεσίαν τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ Σιμωνίδου.

Εἰς νέαν λοιπὸν ὁδὸν εἰσέρχεται νῦν ἡ μελέτη τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Ποιμένος διὰ τῆς ἐν ἔτει 1880 ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου γενομένης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀνακαλύψεως τοῦ πρωτοτύπου, ἐξ οὗ εἶχεν ἀποσπάσει τὰ τρία φύλλα καὶ εἶχεν ἀντιγράψῃ τὸ λοιπὸν ὁ Σιμωνίδης. Ὁ κῶδιξ εὑρίσκεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Γρηγορίου καὶ σύγκειται νῦν ἐκ φύλλων ἓξ μόνον, πυκνότατα γεγραμμένων κατὰ τὸν ιδ'. αἰῶνα. Ὡς δ' ἀποδεικνύει ὁ κ. Λάμπρος, εἰς τὸν αὐτὸν κώδικα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία φύλλα τῆς Λειψίας, συμπληροῦντα αὐτὸν πλὴν τοῦ τέλους, περιεχομένου εἰς ἓν μόνον φύλλον, ὅπερ εἶχεν ἐκλίπει πιθανῶς πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὸ χειρόγραφον διεμελίσθη ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου.

Ἐν τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ ἐκδοθέντι δαπάναις τοῦ Πανεπιστημιακοῦ τυπογραφείου τῆς Κανταβριγίας ἐκθέτει ὁ κ. Λάμπρος τὰ πορίσματα τῆς ἀκριβοῦς παραβολῆς τοῦ κώδικος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐν ἔτει 1877 γενομένης ὑπὸ **Gebhardt** καὶ **Harnack** ἐκδόσεως τοῦ Ποιμένος. Προτάσσεται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἔκθεσις περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χειρογράφων καὶ λεπτομερὴς αὐτῶν περιγραφὴ μετὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι τὰ ἓξ φύλλα τοῦ Ἁγιορειτικοῦ χειρογράφου ἀποτελοῦσι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κώδικα μετὰ τῶν τριῶν ἐν Λειψίᾳ πρωτοτύπων. Συμπληροῦται δὲ ἡ νέα αὕτη εἰς τὴν Πατρολογίαν συμβολὴ διὰ προεισαγωγῆς καὶ δύο ἐπιμέτρων συντεταγμένων ὑπὸ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Θεολόγου κ. **Robinson** τοῦ καὶ μεταφράσαντος ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὴν δημοσιευομένην συγγραφὴν τοῦ κ. Λάμπρου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 8 Ἀπριλίου.

Εὐμενῶς ἐδέχθη ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ παραστᾶσαν ἐπιτροπὴν τὴν ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Χανίου τῆς Γραβιᾶς, συγχαρεὶς τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν μέλη διὰ τὴν ἀγαθὴν πρωτοβουλίαν των. Ἡ Α. Μ. ἐζήτησεν ἵνα ἡ ἑορτὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου ἀναβληθῇ μέχρι τέλους Μαΐου, διότι, φαίνεται, σκοπεῖ νὰ παραστῇ κατ' αὐτήν.

— Τὴν μεθεπομένην Πέμπτην ἀναχωρεῖ ὁλόκληρος ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια εἰς Κέρκυραν, ὅθεν θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ ἕνα μῆνα καὶ θὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Δεκελείᾳ βασιλικὴν ἔπαυλιν.

— Σοβαρωτάτη κατάχρησις ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἶχε διατάξῃ πρό τινος τὸν κεντρικὸν ταμίαν νὰ ὑποβάλλῃ αὐτῷ καθ' ἑσπέραν ἐπίσημον κατάστασιν τοῦ ταμείου ἐμφαίνουσαν τὰ εἰσαχθέντα καὶ πληρωθέντα ποσὰ ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπόλοιπον· πεισθεὶς δ' ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην ἐξελέγξεως καὶ ἀντιπαραβολῆς τῶν καταστάσεων, ὅτι αὗται ἦσαν ἀνειλικρινεῖς, ἀνέθεσε τῇ 1 Ἀπριλίου εἰς Ἐπιτροπὴν ἐξ ὑπαλλήλων τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ἵνα ἐξελέγξῃ αὐθωρεὶ τὸ ταμεῖον. Ὁ δὲ ἐπακολουθήσας ἔλεγχος ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπόλοιπον ἀντὶ τῶν 38 000 δραχμῶν, ἃς παρουσίαζεν ἡ τῆς προτεραίας κατάστασις, ἀνήρχετο εἰς 6,000,000 περίπου. Πλὴν δὲ τούτου ἀνεκαλύφθη καὶ κατάχρησις 300,000 δραχμῶν ἐπιβαρύνουσα τὸν πρώην ταμίαν νῦν δὲ γενικὸν ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ κ. Βλαχάνην. Ἀμφότεροι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἀπελύθησαν, ἐλήφθησαν δὲ καὶ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δημοσίου, ἐγγραφείσης προσημειώσεως ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν. Δι' ἐντάλματος δὲ τοῦ ἀνακριτοῦ κ. Μάνεση συνελήφθησαν καὶ προεφυλακίσθησαν, ὁ μὲν κ. Γρηγοράκης καταγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπὶ ψευδεῖ πιστοποιήσει καὶ ἀπάτῃ, ὁ δὲ κ. Βλαχάνης ἐπὶ ὑπεξαιρέσει χρημάτων τοῦ δημοσίου.

Ἐξακολουθοῦσα τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ἀνεκάλυψεν ἐπίσης εἰς μετρητὰ καθαρῶς ἀποκρυπτόμενα δραχ. 84,500, πλὴν τούτων ὅμως εὑρέθησαν ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομ. εἰς παρακαταθήκας, ὧν μέρος οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ὑποτίθεται ὅτι περιέπεσεν εἰς παραγραφὴν ἀπαιτήσεως περὶ ἀναλήψεως.

— Ὁ ἐν Παρισίοις συλληφθεὶς ὡς ἔνοχος τῆς ἐν ὁδῷ Δυβουᾶ παρὰ τοῖς κκ. Φεαρδὰν καὶ Ρολὲν γενομένης κλοπῆς Π. Ραυτόπουλος, ἀνακρινόμενος ὡμολόγησε μὲν τὴν ἐν τῇ κλοπῇ ταύτῃ ἐνοχήν του, ἀλλ' ἐπιμένει ἀρνούμενος πᾶσαν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν κλοπὴν τοῦ ἡμετέρου ἐθν. νομισματικοῦ μουσείου, εἰ καὶ πολλὰ τεκμήρια, ἀνακαλυπτόμενα ὁσημέραι, τὸν ἐπιβαρύνουσιν. Οἱ ἐντεῦθεν εἰς Παρισίους ἀποσταλέντες νομισματογνώμονες ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον τῆς ἐρεύνης των.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Μάρτιον αἱ ἐν γένει εἰσπράξεις τῶν τελωνείων, μὴ συμπεριλαμβανομένων εἰς αὐτὰς τῶν εἰσπράξεων τῶν ὑποτελωνείων, ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 2,503,822, ἐνῷ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν γένει τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 2,252,586. Αἱ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1886 ἐν γένει τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 1,397,382 καὶ αἱ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1885 εἰς δραχμὰς 1,263,766.

— Προχθὲς ὑπεγράφη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἔνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Χαρ. Τρικούπη καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Κωνστ. Λομβάρδου, ἔνθεν δὲ παρὰ τοῦ κ. Ἐρνέστου Ρολέν, γενικοῦ διοικητοῦ τῆς ἐν Βελγίῳ διεθνοῦς ἑταιρείας κατασκευῆς καὶ ἐργολαβίας δημοσίων ἔργων ἡ σύμβασις, δι' ἧς ἡ ἑταιρεία αὕτη ἀναλαμβάνει τὴν κατασκευὴν καὶ χρῆσιν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, ἐκτάσεως 180 χιλιομέτρων πρὸς 120,000 δραχμὰς τὸ χιλιόμετρον, πληρωτέα εἰς ὁμολογίας, ἀποφερούσας τόκον πρὸς 6 τοῖς ἑκατὸν καὶ διατιθειμένας πρὸς τὴν ἀνάδοχον ἑταιρείαν ἐπὶ τῷ ἀρτίῳ. Ἡ ἑταιρεία, λαμβάνουσα παρὰ τοῦ δημοσίου ποσὸν 12,750,000 δρ. εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, κατατεθησόμενα παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῇ 1 προσεχοῦς Ἰουλίου, καὶ μέλλοντα νὰ χρησιμεύσωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς κατασκευὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος σιδηροδρόμου, θὰ παραδώσῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ δημόσιον τὸ ἀντίτιμον τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς μεταλλικόν, ὑπολογιζόμενον, κατὰ τὴν χθὲς ἀγοραίαν τοῦ φράγκου τιμήν, πρὸς 127 1)2, ἤτοι ἐν ὅλῳ 10,000,000 φρ. εἰς χρυσόν, δι' ὧν τὸ δημόσιον θὰ ἀποτίσῃ τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πληρωτέα τοκομερίδια τῶν δανείων. Οἱ ὅροι τῆς χρήσεως εἶνε οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ τῆς γραμμῆς Μεσολογγίου-Ἀγρινίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κκ. Γ. Κ. καὶ Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζί. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Δ. Π. Ροβόστιον. Ἐνεγράψαμεν πάντας. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — *Παλαιῷ συνδρομητῇ*. Διαγωνισμὸς οὐδεὶς γίνεται. Ἀλλ' ὁ Σύλλογος ἔχων ὑπ' ὄψιν πᾶν ἐκδιδόμενον ἑλληνικὸν δημοσίευμα, αὐθόρμητος ἀπονέμει κατ' ἔτος τὸ βραβεῖον εἰς τὸ κατὰ τὴν κρίσιν του ἄξιον τοιούτου ἔργον. — κ. Σ. Κ. Γ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφη ὁ κ. Χ-θεὺς Ντ., ἀπεστάλη δ' ὑμῖν καὶ τὸ

ζητηθὲν βιβλίον. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς σας ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Κ. Λεμησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Ἀγραμμάτῳ*. Ἀλλὰ σεῖς εἰμπορεῖτε νὰ διδάξητε τοὺς γραμματισμένους. Μάλιστα σόλοικον εἶνε τὸ *διδάκτωρ τὰ νομικά*, ὡς σόλοικον θὰ ἦτο τὸ *διδάκτωρ τὴν ἰατρικήν, τὴν φιλολογίαν* κτλ.— Rev. P. W. L. St. Weit. Θέλετε συμμετάσχει τοῦ Λαχείου διὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς συνδρομῆς, ἥτις παρεδόθη τῷ ὑπαλλήλῳ τοῦ ταχυδρομείου, δι' οὗ λαμβάνετε τὸ φύλλον. — κ. Σ. Λ. Λεόβαν. Οὐδὲν ὑπόλοιπον μένει παρ' ἡμῖν. Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἐφημ. τῶν Κυριῶν» εἶνε φρ. χρυσᾶ 8. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Δ. Ζ. — κ. Π. Η. Η. Ταγανρόγ. Τὸ περικάλυμμα ἀπεστάλη ὑμῖν διὰ τοῦ ὑμετέρου κ. Χ. Τ. ἀναχωρήσαντος αὐτόσε, ταχυδρομικῶς δὲ τὸ τεῦχος τῆς Ἱστορίας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς ὑπὲρ τῆς Ἑστίας φροντίδας.—κ. Χ. Τσ. Πύργον. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους μέχρι τέλους Μαρτίου παρεδόθησαν ἐνταῦθα ἔκτοτε. Τὰ κατόπιν σᾶς ἀπεστείλαμεν.—κ. Π. Χ. Σορόκαν. Δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. — *Νεήλυδι*. 1) Οὐδὲν τοιοῦτον συνειθίζεται ἐνταῦθα. 2) Ἐν τῷ γραφείῳ μας καθ' ἑκάστην 8 — 12 π. μ. 3 — 8 μ. μ. — κκ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν, Ι.Δ. Β. Βῶλον, Λ.Ν. Δικελί, le Chev. L. de Z. Lins I.A.K. Τρίπολιν καὶ Γ.Π. Αἰτωλικόν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Μόνον τὰ παιδία καὶ οἱ τρελλοὶ φαντάζονται ὅτι εἴκοσιν δραχμαὶ καὶ εἴκοσιν ἔτη δὲν τελειώνουν ποτέ. — κκ. Π. Λ. Ε. Τραπεζοῦντα, Σ. Θ. Σ. Κωνσταντινούπολιν καὶ Γ. Δ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. — *Ἄπι* Δαμανχούρ. Περὶ τῆς ἐν γένει παιδαγωγικῆς σημασίας τοῦ Ὁμήρου ἠδύνατο νὰ γραφῇ τόμος ὁλόκληρος. Μὴ διὰ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν δὲν εἶχον βαυκαληθῆ ἐν τῷ λίκνῳ οἱ Μαραθωνομάχοι καὶ Σαλαμινομάχοι; Διὰ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἐσφυρηλάτησε μεγάλην τὴν ψυχὴν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ἀριστοτέλης. Εἰδικώτερον εἰς τὴν ἐρώτησίν σας λέγομεν ὅτι ὄχι μόνον *κατάλληλον* ἀλλ' *ἀπαραίτητον* ἀνάγνωσμα εἰσὶ τὰ καθ' *Ὅμηρον διηγήματα*, ἰδίως δὲ τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσείας. Ἡ ἐπικὴ ποίησις τοῦ Ὁμήρου ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰς ἡρωϊκὰς ὁρμὰς τῆς παιδικῆς φύσεως καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ γείνῃ κυρία τῆς ὅλης ψυχῆς τοῦ παιδὸς καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ τὰς ὁρμὰς ταύτας. Ὁ ὀκταετὴς παῖς ἀνάγκη νὰ ἔχῃ τοὺς ἥρωας αὐτοῦ μεθ' ὧν μάχεται καὶ ὑποφέρει, ἐν τῇ βουλήσει τῶν ὁποίων κρατύνεται καὶ ἀνδρίζεται ἡ ἰδία αὐτοῦ βούλησις. Ἡ Ὀδύσσεια προσέτι εἶνε τὰ μάλιστα κατάλληλος νὰ δώσῃ τὴν πρώτην ἱστορικὴν περιγραφὴν ἀρχαίων ἠθῶν καὶ χρόνων, νὰ χορηγήσῃ τὰς πρώτας καὶ θεμελιώδεις ἐννοίας τῆς ἱστορίας καὶ νὰ χρησιμεύσῃ οὕτω ὡς προπαιδεία πάσης ἱστορικῆς διδασκαλίας. «Πρῶτον, λέγει ὁ Ἕρβαρτος, πρέπει νὰ παρακαθίσωσιν οἱ παῖδες ἐν τῇ θορυβώδει ἀγορᾷ τῶν Ἰθακησίων, ἐν ᾗ ἀποκατοπτρίζονται τὰ ἴδια αὐτῶν συμβούλια καὶ ἔπειτα νὰ ὑπερασπίσωσι τὰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους.» —κ. Ζ.Ο. Βερδιάνσκαν. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ φύλλα. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.— Κυρίαν M.C.D. Λονδῖνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α.Γ.Τ. Μασσαλίαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Ἀπριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀	Δρ. ν.	467.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	468.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	536.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	479.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	239.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		512.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.190.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	197.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	166.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.55
3μην.		32.42
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		128.¼
» 3μην.		127.¼
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.79
Λίρα ὀθωμανική		29.20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 301

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 590.—17 Απριλιου 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 642

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Μέχρι σήμερον, καίτοι ἡ προθεσμία τῆς παραδόσεως τῶν δελτίων συμμετοχῆς παρετάθη μέχρι τῆς 1ης Μαΐου, ἐδήλωσαν τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν ἐκθέται 314, καὶ μάλιστα ἐξ ἐπαρχιῶν, αἵτινες οὐδόλως συμμετέσχον κατὰ τὰς προηγουμένας Ὀλυμπιάδας. Εἰσέτι δὲ δὲν ἔλαβεν ἡ ἐπιτροπὴ τὰ δελτία ἐξ οὐδενὸς τῶν μεγάλων κέντρων καὶ πρωτευουσῶν τοῦ Κράτους. Ἐλπίζεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκθετῶν ἔσται τοὐλάχιστον τριπλάσιος τῶν τῆς τελευταίας Ὀλυμπιάδος, ἧς οἱ ἐκθέται ἀνήρχοντο εἰς 1200 ἐν συνόλῳ.

—Ἐκ Κερκύρας ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἀγγέλλει, ὅτι ἡ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ὑφισταμένη Φιλαρμονικὴ ἑταιρεία θ' ἀποστείλῃ τὴν μουσικὴν αὐτῆς μετὰ τῆς ὀρχήστρας τοῦ καταστήματος καὶ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, ὅπως ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐκτελέσῃ διάφορα τεμάχια ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἐκθέσεως.

— Τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν διαγωνισμοῦ πρὸς κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος ἐξέδοτο ἡ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐπιτροπή:

Ἡ ἐπὶ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος Κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, ἐκτελοῦσα τὴν ἐκφρασθεῖσαν αὐτῇ θέλησιν τοῦ εὐγενοῦς ἀγωνοθέτου κυρίου Α. Στεφάνοβικ Σκυλίτση, ἐπιθυμοῦντος νὰ κοσμήσῃ δημόσιόν τι μέρος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διὰ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος, προκηρύσσει μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἐργαζομένων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν διαγωνισμὸν συνθέσεως τοῦ ὅλου μνημείου ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας.

ά) Ὁ ἀνδριὰς θὰ ἔχῃ ὕψος μεγαλείτερον τοῦ φυσικοῦ καὶ θὰ στηθῇ ἐπὶ βάθρου φέροντος ἀναγεγλυμμένας ἀλληγορικὰς ἢ ἱστορικὰς παραστάσεις. Πεντήκοντα δὲ χιλιάδες δραχμαὶ προωρίσθησαν διὰ τὴν δαπάνην τοῦ ὅλου μνημείου.

β') Τὰ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀποσταλησόμενα προπλάσματα πρέπει νὰ ἔχωσιν ὕψος περίπου 1 μέτρου, πλήρης δὲ ἐλευθερία ἀφίνεται τοῖς καλλιτέχναις νὰ φιλοτεχνήσωσι τὸ σχῆμα τοῦ βάθρου τοῦ ἀνδριάντος καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ παραστάσεις.

γ') Τὰ προπλάσματα θὰ εἶνε ἐκ γύψου καὶ θὰ παραδοθῶσι τῇ Κεντρικῇ Ἐκτελεστικῇ Ἐπιτροπῇ τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου τὸ βραδύτερον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωσι προδηλωθῇ μέχρι τῆς 15ης Ἰουλίου 1888.

δ') Τὰ προπλάσματα θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς καλλιτεχνίας τῆς Ἐκθέσεως καὶ θὰ κριθῶσιν ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς.

ἐ) Τὸ κριθὲν ἀνώτερον πάντων τῶν ἄλλων θὰ λάβῃ δισχιλιόδραχμον γέρας.

ς') Ὁ ἀγωνοθέτης οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ὑποχρέωσιν νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν καλλιτέχνην τοῦ βραβευθέντος ἔργου καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνδριάντος.

— Τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον τῶν κυριῶν, ὅπερ ἔχει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐργοστασίου τῶν ἀπόρων γυναικῶν, ἀπεφάσισε ἵνα καὶ τὸ εὐεργετικώτατον τοῦτο ἵδρυμα συμμετάσχῃ τῆς μελλούσης ἐκθέσεως δι' ὅσων τὸ δυνατὸν πλείστων ἐκθεμάτων, πρὸς τούτοις δὲ συστηθῇ ἐν αὐτῷ τῷ Ζαππείῳ μεγάρῳ καὶ αἴθουσά τις ἐν ᾗ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν θεατῶν νὰ ἐργάζωνται κοράσια εἰς κατασκευὴν τριχάπτων, ὑφασμάτων, ταπήτων κτλ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις βιβλιοπωλείου τῶν Φιλοβίβλων ἐξεδόθη μετάφρασις τῶν *Εἰδυλλίων* τοῦ Θεοκρίτου, ὑπὸ τοῦ δοκίμου ἑλληνιστοῦ κ. **Jules Girard** καθηγητοῦ τῆς φιλολογίας. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν ὑδρογραφημάτων καὶ ξυλογραφημάτων, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὸ ἀληθὲς κόσμημα, τιμᾶται δὲ φράγκων 20.

— Ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ ἐπεράτωσεν ἄρτι νέον αὐτοῦ ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ *Ἀθάνατος*, ἐν ᾧ περιγράφει τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἐν Γαλλίᾳ ἤθη.

— Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀποθανόντος διασήμου Γερμανοῦ ἱστορικοῦ Λεοπόλδου φὸν Ῥάνκε ἐκ 50,000 τόμων συγκειμένη ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Συρακούσαις τῆς Ἀμερικῆς Πανεπιστημίου, μετηνέχθη δ' ἤδη αὐτόθι.

— Ἐν τῷ δημαρχείῳ τῆς γενεθλίου πόλεως τοῦ Σαίξπηρ **Stratford on-Avon** ἀνεκαλύφθησαν διάφορα ἔγγραφα τῆς 16 καὶ 17 ἑκατονταετηρίδος, ἀφορῶντα τὸν μέγαν τραγικὸν ποιητὴν τῆς Ἀγγλίας, μέλλοντα δ' ὡς ἐλπίζεται πολὺ νὰ ἐπιχύσωσι φῶς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ σκότους πυκνοῦ περικεκαλυμμένου βίου αὐτοῦ.

— Ἡ βολαποὺκ ἡ παγκόσμιος ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον δύσηχος γλῶσσα, εὐρύνει ὁσημέραι τὸ κράτος της. Μέχρι τοῦδε, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως λογοκρίτου ἐμπίστου γινώσκοντος τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἀπηγορεύετο ἡ εἰς Ῥωσσίαν εἰσαγωγὴ καὶ αὐτῶν τῶν ἀθωοτέρων εἰς βολαπουκικὴν γλῶσσαν γεγραμμένων βιβλίων. Ἤδη ἐξευρέθη τοιοῦτος λογοκρίτης καὶ τὰ βολαπουκιστὶ γεγραμμένα βιβλία εἰσέρχονται ἀκωλύτως εἰς τὸ ῥωσσικὸν κράτος.

— Ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος **Algemeen Handelsblad** δημοσιεύεται ὁλλανδικὴ μετάφρασις τῆς *Ἀμαρυλλίδος* τοῦ κ. Γεωργίου Δροσίνη.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον **Nos Poètes** ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις βιβλίον τοῦ **J. Tellier** περιέχον σκιαγραφίας τῶν συγχρόνων γάλλων ποιητῶν. Μεταξὺ τούτων καταλέγεται καὶ ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα **Jean Moréas** γνωστότατος ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ κ. Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος. Ὁ **Jean Moréas** εἶνε ἐκ τῶν ὁπαδῶν τῆς καλουμένης συμβολικῆς σχολῆς, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς τοῦ ῥηθέντος βιβλίου μεθ' ὅλην τὴν ἀντιπάθειαν ἣν ἔχει πρὸς τὴν σχολὴν ταύτην τὴν παράγουσαν στίχους ἀσαφεῖς ἐν τῷ νοήματι καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ, ὁμολογεῖ τὰ ἐξαίρετα ποιητικὰ προσόντα τοῦ Ἕλληνος τὸ γένος ποιητοῦ καὶ ἐξαίρει τὴν θαυμασίαν δεξιότητα αὐτοῦ περὶ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκτέλεσιν τῶν στίχων διὰ παραδειγμάτων, ἅτινα ἀναφέρει ἐκ δύο συλλογῶν ποιητικῶν αὐτοῦ **Syrtes** καὶ **Cantilènes**.

— Νέου μεγάλου περιοδικοῦ κατὰ μῆνα ἐκδιδομένου ἐν Λονδίνῳ ἀγγέλλεται ἡ ἵδρυσις. Φέρει τίτλον **Universal Review** καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 15 προσεχοῦς μαΐου.

—Ἐν Ἱσπανίᾳ ἐκδίδονται ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ 1128 ἐν ὅλῳ. Τούτων 309 εἶνε καθημερινὰ φύλλα. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαδρίτης ἐκδίδονται φύλλα 279, ἐν τῇ τῆς Βαρκελόνης 124, τῆς Σεβίλλης 45 κλπ. Ἡ τὰ μάλα διαδεδομένη ἐφημερὶς εἶνε ὁ Imparcial τῆς Μαδρίτης.

—Ὁ *Φάουστ* τοῦ Γκαῖτε παρασταθήσεται μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς τελειότητος καὶ λαμπρότητος κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889 ἐν τῷ παρισινῷ Ὠδείῳ.

— Τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα τοῦ Ὀυὲ La Grande Marnière διασκευασθὲν διὰ τὴν σκηνὴν παρεστάθη μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ Porte St Martin τῶν Παρισίων.

— Ἐν Μασσαλίᾳ ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον νέον μιμόρχημα (Ballet) μελοποιηθὲν ὑπὸ τῆς μουσικοῦ Δεσποινίδος Chaminade καὶ φέρον τὸν τίτλον Καλλιρρόη.

— Παρὰ τὸ Σφὰξ τῆς Τύνιδος ἀνεσκάφη μεγάλη νεκρόπολις πλουσίαν παρασχοῦσα τὴν συγκομιδὴν εὑρημάτων ἀξίων λόγου.

— Ἐκ μέρους τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου θέλει ἀποσταλῇ τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βονωνίας, ὡς δῶρον κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς ὀκτακοσιετηρίδος αὐτοῦ, βαρύτιμον λεύκωμα, περιέχον τὰς φωτογραφικὰς ἀπεικονίσεις τῶν σημαντικωτέρων ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ὡς καὶ τῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἀνασκαφὰς τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀνακαλυφθεισῶν. Ἡ θήκη, ἐν ᾗ περικλείεται τὸ λεύκωμα, εἶνε πολυτελὴς καὶ καλλιτεχνικωτάτη.

— Συνιστᾶται ἐπιστημονικὴ ἑταιρία, ἀπαρτισθησομένη ἐκ δύο τμημάτων, ἑνὸς καθαρῶς φιλολογικοῦ καὶ ἑνὸς φυσικομαθηματικοῦ καὶ μέλλουσα νὰ περιλάβῃ ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν εἰς τὰς ἐπιστήμας ταύτας καὶ ἄλλους νομικοὺς ἢ ἰατρούς, ἐνδιαφερομένους περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐπιστημῶν τούτων.

— Ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ, δαπάναις τῆς γενικῆς ἐφορίας τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς, ἀρκτικῶς τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν μακρὰν τούτων ἀνεκαλύφθησαν αἱ ἑξῆς ἀρχαιότητες: Εἷς τάφος πλούσιος εἰς κτερίσματα σπουδαῖα διά τε τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἐποχήν, τέσσαρες κύλικες μεγάλαι κεκοσμημέναι διὰ γραφῶν, τέσσαρες ὅμοιαι τετράχειρες μὲ ἐρυθρὰ ἀρχαϊκὰ κοσμήματα, δέκα ἕτεραι μικρότεραι κεκοσμημέναι δι' ἀνθέων, τέσσαρες πυξίδες, δύο μεγάλοι κάνθαροι, τέσσαρα ἀγαλμάτια ἀρχαϊκὰ κεχρωματισμένα καὶ δύο ἱππεῖς μικροί.

— Ἐξακολουθούσης δὲ τῆς ἀνασκαφῆς ἀνεκαλύφθησαν ἀκολούθως τὰ ἑξῆς εὑρήματα· 4 ἀγαλμάτια γυναῖκας παριστῶντα, τὰ μὲν τρία φιλέργους δεσποίνας, τὸ τέταρτον χαλλωπιζομένην· ἀγαλμάτιον ἀρχαϊκὸν ἀκέφαλον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στέρνου πρόσωπον· δύο ἀγαλμάτια ὅμοια μεγάλα ἱσταμένων γυναικῶν κεχρωματισμένα· 3 ὅμοια μικρά, 4 παριστῶντα γυναῖκας, 2 προσωπεῖα μικρά. Ἀλέκτωρ, κάνθαρος ἔχων ἐπὶ τῶν λαβῶν ἀνὰ ἓν σατυρικὸν πρόσωπον· 3 ληκύθια μὲ γραφάς, ὁμοίας μὲ ἀνθέμιον· κάνθαρος μέγας ἔχων ἐπιγραφήν, λήκυθοι μὲ γραφὰς ἐρυθροῖς, λευκοῖς καὶ μέλασι χρώμασι, 2 ληκύθια μὲ ἀνθέμια, δύο κύλικες μέλαιναι, ἑτέρα ἔχουσα ἄνθη, ἀγαλμάτιον κεχρωματισμένον λευκοῖς καὶ ἐρυθροῖς χρώμασι, παριστῶν καθήμενον σάτυρον.

— Σπουδαιότατον εὕρημα ἀνεκαλύφθη κατὰ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐνεργουμένας ἀνασκαφάς. Ἀνευρέθη κεφαλὴ πωγωνοφόρου ἀνδρὸς ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, πωρίνη. Ἡ κεφαλὴ αὕτη ὁμοιάζει κατά τε τὸ μέγεθος, τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς καὶ τὸν χρωματισμὸν πρὸς τὴν πρό τινος καιροῦ εὑρεθεῖσαν ἑτέραν τοιαύτην. Εἰκάζεται λοιπόν, ὅτι ἀμφότεραι ἀνῆκον εἰς σύμπλεγμα πώρινον παριστῶν τὸν Ἡρακλῆ φονεύοντα τὸν Τρίτωνα, καὶ ἡ μὲν μία τούτων εἶνε ἡ τοῦ Ἡρακλέους, ἡ δὲ ἑτέρα ἡ τοῦ Τρίτωνος. Ὡς γνωστόν, τὰ πώρινα ταῦτα ἀγάλματα εἶναι ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς πρὸ τοῦ ἕκτου δηλ. π. Χ. αἰῶνος, ὅτε δὲν κατεῖχον εἰσέτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν τέχνην τοῦ κατεργάζεσθαι τὸ μάρμαρον.

Βραβευθέντα διδακτικὰ βιβλία.

Ἡ ἐπὶ τῆς κρίσεως τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιτροπεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ.κ. Ι. Πανταζίδου (προέδρου), Δ. Βικέλα, Σπ. Π. Λάμπρου, Χ. Παπαμάρκου, καὶ Φιλ. Γεωργαντᾶ ὑπέβαλε διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τῶν εἰς τὴν κρίσιν της ὑποβληθέντων βιβλίων.

Τὰ συμπεράσματα τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπείας ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

1) Οὐδὲν ἀλφαβητάριον ἐγκρίνεται.

2) Ἀναγνωσματάρια σχετικῶς καλλίτερα κρίνονται τὸ τοῦ κ. Π. Παυλάτου καὶ Βλ. Σκορδέλη, ἀλλ' ὡς ἔχουσιν οὐδέτερον αὐτῶν κρίνεται ἄξιον βραβεύσεως. Ἂν ὅμως ἐκαθαρίζοντο καὶ συνηνοῦντο οὕτως ὥστε ν' ἀποτελέσωσιν ἓν σύνολον κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιτροπείας καὶ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ὑπουργείου, ἡ ἐπιτροπεία δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ βραβεύσῃ τὸ οὕτως ἀπαρτισθὲν βιβλίον.

3) Διὰ τὴν Β' τάξιν ἐγκρίνονται «οἱ Ἡρωϊκοὶ χρόνοι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος» τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

4) Διὰ τὴν Γ' τάξιν ἐγκρίνονται τὰ «Ἀναγνώσματα ἐκ τῆς Ὀδυσσείας» τοῦ κ. Γεωργ. Κονιδάρη.

5) Διὰ τὴν Δ' τάξιν ἐγκρίνονται τὰ «Ἀναγνώσματα ἐκ τοῦ Ἡροδότου» τοῦ κ. Θ. Ἀποστολοπούλου πλὴν τῶν «Σκηνογραφιῶν τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως».

6) «Ἐκλογὴ ποιημάτων» ἐγκρίνεται ἡ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁ Λάσκαρις, δρᾶμα εἰς 4 πράξεις, ὑπὸ Φ. Γ. Δελλαγραμμάτικα, ἐν Ἀθήναις, 1888. Βιβλίον ἐξ ἐνενηκοντατεσσάρων σελίδων, καὶ ἔχον ὑπόθεσιν παράδοσίν τινα τῶν Ἰωαννίνων, ἀναφερομένην εἰς τὴν ιγ' ἑκατονταετηρίδα.

— *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ* ὑπὸ Ξενοφ. Ζυγουρα. Τόμος τρίτος, Μάρτιος 1888. *Πῶς γίνονται τὰ χρήματα.* — Ἐν Ἀθήναις τύποις Κουσέλου καὶ Μ. Δελῆ. 1888.

Bulletin de Correspondance Hellénique. Douzième année 1888. Inscriptions de l' Acropole d' Athènes, par C.D.Mylonas.'Αθήνησι. Ἀδελφοὶ Περρῆ ἐκδόται— τυπογράφοι. Φυλλάδιον ἐξ εἰκοσιτεσσάρων σελίδων.

Λογοδοσία Γεωργίου Ι. Χρυσοσπάθη προέδρου τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Σ. Ἀλεξανδράκη, διὰ τὰ ἔτη 1885, 1886 καὶ 1888 (φυλλάδια 3). Ἐν Καλάμαις, 1888.

Ἔκθεσις Γεωργίου Κοζάκη Τυπάλδου ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν Κορασίων περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1886—31 Ὀκτωβρίου 1887. ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

— *Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου πεπραγμένα* ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ (10 Ἰουλίου 1877) μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1887. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἀλεξάνδρου Παπαγεωργίου, 1888.

—*Δάφναι* καὶ *Μύρτα*, ποιήσεις *Μαριέττας Μπέτσου*. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου. 1888. Κομψὸν βιβλιάριον ἐξ 184 σελίδων.

Λόγος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κτλ. κυρίου Νικοδήμου τοῦ Α' πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον (τῇ 17 Φεβρ. 1888). Ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου τοῦ ἁγίου Τάφου. 1888.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 15 Ἀπριλίου.

Οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων, τῶν ἀκολούθων καί τινων καθηγητῶν τῶν βασιλοπαίδων ἀπῆλθον προχθὲς εἰς Κέρκυραν, ἔνθα θὰ διέλθωσι τὸ θέρος. Ἐκ Κερκύρας ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα θέλει ἀπέλθῃ εἰς Ρωσσίαν παρὰ τὴν σεπτὴν Αὐτῆς μητέρα.

— Ἐτελέσθησαν ἐν Πειραιεῖ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἄρτι συσταθείσης «Φιλοπτώχου ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν», ἣν ἐδέχθη ὑπὸ τὴν προστασίαν Αὐτῆς ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα.

— Μετὰ τῆς βελγικῆς ἑταιρείας ἥτις ἀνέλαβε τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπὸ Μύλων εἰς Καλάμας σιδηροδρόμου, ἡ Κυβέρνησις συνεφώνησε τὴν εἰς αὐτὴν παραχώρησιν τῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ ἀπὸ Καλαμῶν εἰς Πύργον σιδηροδρόμου.

Οἱ ὅροι τῆς παραχωρήσεως εἶνε οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν πλὴν τῆς διατιμήσεως τῆς κατὰ χιλιόγραμμον ἀποζημιώσεως, ἥτις θέλει ὁρισθῇ βραδύτερον, ἣν ἡ Κυβέρνησις θέλει καταβάλλει δι' ἐντόκων γραμματίων. Ἡ νέα αὐτὴ γραμμὴ θὰ διέρχηται ἀπὸ τοῦ Πύργου διὰ Καρυταίνης καὶ Μεγαλουπόλεως, θὰ συνενοῦται δὲ μὲ τὴν γραμμὴν Μύλων-Καλαμῶν ἢ ἐν Καλάμαις ἢ ἐν Νησί. Συγχρόνως ὅμως ἄλλη γραμμὴ ἀπὸ τοῦ Λεονταρίου ἀναχωροῦσα θέλει συνδέσει μὲ τὴν Μύλων-Καλαμῶν τὴν Σπάρτην καὶ καὶ τὸ Γύθειον. Οὕτως ἐντὸς τεσσάρων ἢ πέντε τὸ πολὺ ἐτῶν ἅπασα ἡ Πελοπόννησος θὰ διασχίζεται ὑπὸ σιδηροδρόμων.

— Ὁ κ. Γ. Ἀβέρωφ ἐδήλωσε δι' ἐπιστολῆς του τῷ κ. πρωθυπουργῷ, ὅτι ἀναλαμβάνει νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀναγκαιοῦσαν δαπάνην πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, πρὸς τοῦτο δὲ συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κκ. Ρενιέρη, Μιχ. Ἀβέρωφ, Ε. Ρηγάδη, Θ. Λιμπρίτου καὶ Ν. Τσαμαδοῦ, εἰς ἣν ἀνέθεσε τὴν δαπάνῃ αὐτοῦ ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ἔργων.

— Ἐν Ἀργοστολίῳ ἀπεβίωσεν ὁ Ἰωσὴφ Μομφερρᾶτος εἷς τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, χρηματίσας καὶ βουλευτὴς ἐν τῷ ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ μετὰ τὴν ἕνωσιν. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο δημοσίᾳ δαπάνῃ κατ' ἐντολὴν τῆς Κυβερνήσεως μεθ' ἁπάσης τῆς δεούσης μεγαλοπρεπείας. Τὸν μεγάτιμον νεκρὸν συνώδευσαν ἐν συγκινήσει μέχρι τοῦ τάφου ἀθρόοι οἱ συμπολῖταί του, τιμῶντες τὰς ἐξόχους αὐτοῦ ἀρετάς.

— Διωρίσθη κεντρικὸς ταμίας ὁ κ. Κλεισθένης Καλογερῆς, πρώην κεντρικὸς ὑποταμίας καὶ τέως ταμίας τῆς τραπέζης Κωνσταντινουπόλεως.

— Ὑπὸ τοῦ γενικοῦ Διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων κ. Ν. Καζάζη συνεστήθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κκ. Μαρίνου, Ἀγκωνάκη, Σεμτέλου, Πρίντεζη, Στέγγελ καὶ Ἰωαννίδου σκοπὸν ἔχουσα νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι εἰσαγωγῆς καὶ λειτουργίας τοῦ συστήματος τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἤρχισεν ἤδη τὰς ἐργασίας της.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἀνετέθη ἡ ἔκδοσις καὶ πληρωμὴ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν καὶ εἰς τὸ ταχυδρομικὸν καὶ τηλεγραφικὸν γραφεῖον Ὕδρας ἀπὸ τῆς 10 τρ. μηνός.

— Ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας κ. Μανέτα καὶ τοῦ φρουράρχου κ. Ἀντωναροπούλου, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπόπτου τῶν ἀσκήσεων κ. Γ. Ἀντωνοπούλου, ἐγένοντο ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων αἱ ἐξετάσεις ῥίμματος. Κατὰ τὰ γενόμενα ὑφ' ἑκάστου Γυμνασίου ὁμαδὸν πυρὰ ἐξ ἀποστάσεως 600 μέτρων τὰ ἀριστεῖα ἔλαβε τὸ ά Γυμνάσιον, τῶν μαθητῶν τοῦ ὁποίου τὸ βλῆμα ἐπέτυχε κατὰ 60|00.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Α. Σ. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς. — κ. Μ. Δ. Μέγαρα. Παρεδόθησαν εἰς τὸν κομίσαντα ἡμῖν τὴν ἐπιστολήν σας, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου μὴ εὑρεθέντος ἀτυχῶς. — κ. Α. Π. Πρὸ πάντων ὡς τάχιον:

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δὲ βραδύνῃ,
πᾶσα χάρις κενεή, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

κ. Κ. Θέλομεν τὸ χρησιμοποιήσει ἐν δέοντι. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κκ. Β. Χ. Κόρινθον καὶ Α. Ν. Πειραιᾶ Ἀπεστάλησαν. — κ. Κ. Δ. Π. Πάτρας. Ὑπάρχουσι καὶ τιμῶνται ὅλα δραχ. 9, μετὰ ταχυδρ. 10.—*Ἀποκλήρῳ*. Κατὰ τὰ λεξικὰ καὶ τὰς γραμματικὰς ἡ *Εὐτυχία* εἶνε ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς εἶνε ῥῆμα ἐλλιπές· *Ἐλπὶς* εἶνε ὁ μέλλων, *Ἀνάμνησις* ὁ παρακείμενος· ἐνεστῶτα δὲν ἔχει. — κ. Μ. Δ. Λ. Σμύρνην. Τὸ ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Π. Α. Καλαμάκιον. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα. Διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου δύνασθε νὰ ἀποστείλητε καὶ τὴν συνδρομήν. — κ. Δ. Τὸ πρόγραμμα καθὼς μανθάνομεν δημοσιευθήσεται προσεχῶς. Τοῦ ἄλλου ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις ὑπὸ τῆς Πρυτανείας, παρ' ἧς δύνασθε νὰ λάβητε καὶ πληρεστέρας πληροφορίας. — *Φιλομαθεῖ*. Ὁ τοῦ Βηλαρᾶ εἶνε ἀνώτερος τῶν ἄλλων. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Π. Α. Σμύρνην. Τὸ Β' μέρος τῆς *Πινακοθήκης* ἐκδοθήσεται τελευταῖον μετὰ τὴν περάτωσιν τοῦ Δ' μέρους, οὗ τὸ τελευταῖον φυλλάδιον ἐκδίδεται προσεχῶς. — κ. Ν. Γ. Κ. Σύρον. Ἐλήφθησαν, καὶ ἐνεγράφητε· ἀπεστάλησαν δ' ὑμῖν καὶ οἱ προηγούμενοι τόμοι. — Bonaparte. Διὰ μὲν τὸ πρῶτον δύνασθε νὰ ζητήσητε πληροφορίας παρ' ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Βίλμπεργ ἢ Μπέκ, τὰ ὁποῖα ἔχουσι καταλόγους πάντων τῶν ἐκδιδομένων. Διὰ δὲ τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ συγγραφέως.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Περὶ τοῦ Καλιγούλα λέγεται· ἔχει δ' ἀκριβῶς οὕτω. Ὁ δήμιος ἐκ πλάνης ἐθανάτωσεν ἀντὶ τοῦ καταδικασθέντος ἕτερον ἀθῶον. Ὁ Καλιγούλας μειδιῶν εἶπε: Ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἦτο πλειότερον ἄξιος ποινῆς.—Ἀλλ' ἔτι χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ ἑξῆς. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀδελφῆς του κελεύει νὰ ἀποκεφαλίσωσιν ὅσους δὲν θὰ κλαύσωσιν αὐτήν, διότι ἦτο ἀδελφή του, νὰ σταυρώσωσιν ὅσους θὰ τὴν κλαύσωσιν, διότι εἶνε θεά.—κ. Ι. Κ. Μασσαλίαν. Ἐνεγράφη καὶ ἀπεστείλαμεν αὐτῷ τὰ φύλλα, τὴν δ' ἀπόδειξιν ταχυδρομικῶς πρὸς ὑμᾶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. — κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Περὶ πάντων ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Γ. Οἰ. Βῶλον. Ἡ τοῦ Ναπολέοντος τιμᾶται δραχ. 24, αἱ δὲ Μελέται δραχ. 5 καὶ μετὰ ταχυδρ. 5. 50.— κ. Ι. Α. Γ. Γράτζ. Δὲν ὑπάρχει ἀκριβὴς στατιστική, ἀλλ' ὑπολογίζονται ὡς ἔγγιστα εἰς 6,000,000.— κ. Η. Κ. Βομβάην. Ἐγένετο συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος δὲν συνέγραψε Γενικὴν Ἱστορίαν, οὔτε ἐκτεταμένην οὔτε σύντομον. Ἐκτενὴς τοιαύτη ἤρχισεν ἐκδιδομένη (τετράτομος) ἡ τοῦ μακαρίτου Πολυζωΐδου ἐκ τῶν Καταστημάτων τῶν ἀδελφῶν Βλαστῶν, ἧς τὴν ἀγγελίαν δημοσιεύομεν εἰς τὸ προσεχές.— κ. Κ. Γνωρίζει ἀκριβῶς ὁ ὀλίγον γνωρίζων· σὺν τῇ γνώσει μεγεθύνονται οἱ δισταγμοί.—κ. Γ. Π. Πύργον. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράφη δὲ καὶ ὁ κ.Σ.Σ. πρὸς ὃν ἀπεστάλησαν καὶ τὰ φύλλα. Τὰ καλῶς γεγραμμένα καὶ σύμφωνα πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς «Ἑστίας» δημοσιεύονται.—κ κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον, Χ. Ρ. καὶ Π. Ν. Π. Πάτρας, Σ. Μπ. Λευκάδα καὶ F. Η. Ρώμην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Κ. Τ. Λάρισαν. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀτελευτήτου ἀλληλογραφίας καὶ μικρῶν λογαριασμῶν, δι' οὓς δὲν ἐπαρκεῖ ἡμῖν ὁ χρόνος, κατ' ἀρχὴν οὐδεμίαν παραγγελίαν ἐκτελοῦμεν ἂν μὴ συνοδεύεται διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν παραγγελλομένων, πλὴν ἐὰν διαβιβάζεται διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀνταποκριτῶν τῆς «Ἑστίας».—κ. Ε. Δ. Κέρκυραν. Σᾶς ἐνεγράψαμεν διὰ νέαν συνδρομήν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν περὶ τοῦ ἄλλου.—κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ ἐμβάσματος εἰς Θήραν. Λεπτομερῆ σημείωσίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Ἀπριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	465.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	466.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	540.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	483.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	98.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.205.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	194.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	166.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.60
	3μην.	32.45
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	129.—
»	3μην.	128.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.75
Λίρα ὀθωμανική	29.15

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1312

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 591.—24 Απριλιου 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 643

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ ἐδημοσίευσε προκήρυξιν, δι' ἧς ὁρίζει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου ἀπὸ τῆς 1 ὥρας μ. μ. θέλουσι τελεσθῇ ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ οἱ ἑξῆς ἀγῶνες, ἀποτελοῦντες μέρος τῆς τῶν Ὀλυμπίων πανηγύρεως. 1) Στάδιον. 2) Δόλιχος. 3) Δρόμος μετ' ἐμποδίων. 4) Ἅλμα τριπλοῦν. 5) Ἅλμα ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἁπλοῦν. 6) Ἅλμα εἰς πρῶτον μετὰ δρόμου ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου. 7) Ἅλμα εἰς δεύτερον μετὰ δρόμου ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου. 8) Ἅλμα εἰς ὕψος ὑπὲρ σχοινίον. 9) Ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ὑπὲρ σχοινίον. 10) Ἅλμα εἰς ὕψος, τοῦ βατῆρος ὄντος ὠστικοῦ. 11) Δισκοβολία. 12) Λιθοβολία εἰς μῆκος, καθ' ὃν τρόπον ἕκαστος εἴθισται. 13) Ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστόν. 14) Ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλω. 15) Ἆρσις βάρους δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἢ διὰ τῆς μιᾶς. 16) Γυμνάσια ἐπὶ μονοζύγου καὶ διζύγου ὁρισθησόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προκηρύττει ὡσαύτως ἀγῶνα ὁπλομαχητικῆς κατὰ τὸ πρόγραμμα καὶ τὸν κανονισμόν, τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὁρισθείσης Ἐπιτροπῆς, τελεσθησόμενον τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1888 ἐν τῇ κυκλικῇ αἰθούσῃ τοῦ Ζαππείου μεγάρου.

— Τὸ τηλεγραφικὸν ἐργοστάσιον θέλει μετάσχῃ τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως, συνιστῶν ἐν αὐτῇ πλήρη τηλεγραφικὸν σταθμόν. Συγχρόνως ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου κ. Δ. Ἀργυρόπουλος θὰ ἐκθέσῃ διαφόρους συσκευὰς ἠλεκτρικοῦ φωτὸς οἰκιακῆς χρήσεως. Διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἐκθεμάτων τούτων ἐζητήθη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν πίστωσις 400 δραχμῶν.

— Παρηγγέλθησαν οἱ δῆμοι τοῦ κράτους ν' ἀποστείλωσιν ὡς ἐκθέται διὰ τὴν Δ' Ὀλυμπιάδα, ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν ἢ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, δείγματα πάντων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν κατασκευαζομένων βιομηχανημάτων καὶ τῶν παραγομένων γεωργικῶν ἢ ἄλλων δημητριακῶν καὶ ἰδίως τῶν ὀσπρίων καὶ τῶν ξηρῶν καρπῶν.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Κερκυραίων ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Λ. Βλάχος πρότεινε ὅπως ἐκ τῶν διακριθησομένων Κερκυραίων τεχνιτῶν ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει δύο οἱ ἐκτάκτου ἰδιοφυΐας ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστης τέχνης ἀποσταλῶσι δαπάνῃ τοῦ δήμου ἐφ' ἑξάμηνον εἴς τινα πόλιν τῆς Ἑσπερίας ὁρισθησομένην ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν. Τὴν πρότασιν ταύτην παρεδέξατο τὸ δημοτικὸν συμβούλιον καὶ ἐψήφισε πρὸς τοῦτο πίστωσιν τρισχιλίων δραχμῶν.

— Ἡ ἐν Ἰθάκῃ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κ. Εὐάγ. Μπασιᾶς, βουλευτὴς Κεφαλληνίας, ἔθετο ὡς ἔπαθλον τὰ κάτωθι σημειούμενα ποσὰ ὑπὲρ τῶν ἀκολούθων ἐκθεμάτων τῆς ἐπαρχίας Ἰθάκης, ἅτινα ἤθελον τύχῃ βραβείου ἢ ἐπαίνου παρὰ τῶν ἑλλανοδικῶν ἐν τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει· ἤτοι δύο βραβεῖα δι' ἐργόχειρα ἢ χειροτεχνήματα ἐκ δρ. ἑκατὸν ἕκαστον καὶ ἓν βραβεῖον ἐκ δραχμῶν διακοσίων διὰ τὸν ἐκλεκτότερον οἶνον οἰκιακῆς κατασκευῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος, ὃν συνέστησεν ὁ κ. Νικολαΐδης Φιλαδελφεύς, εἰς μνήμην τοῦ πρό τινος τελευτήσαντος ἐγγόνου του. Οἱ ὅροι τοῦ διαγωνίσματός εἰσιν οἱ ἑξῆς περίπου. α) Ὁ ἀγὼν εἶνε λυρικός· β) τὰ ἀποσταλησόμενα ποιήματα πρέπει νὰ σύγκηνται κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐξ 800 καὶ κατ' ἐλάχιστον ἐκ 400 στίχων· γ) τὸ εἶδος τῆς γλώσσης ἐν ᾗ θὰ γραφῶσι τὰ ποιήματα ἀφίεται εἰς τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις εἶνε ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇ εἴτε τὴν δημώδη εἴτε τὴν καθαρεύουσαν· δ) προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν ποιημάτων ὁρίζεται ἡ 15 Αὐγούστου ἡμέρα, μέχρι τῆς ὁποίας πρέπει νὰ παραδοθῶσι τὰ ποιήματα εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων· ε) τὸ γέρας εἶναι χιλιόδραχμον, κατὰ ῥητὴν δὲ ἀπαίτησιν τοῦ ἀθλοθέτου δὲν δύναται νὰ διχοτομηθῇ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καθ' ἃ προανηγγείλαμεν, ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τοῦ *Ὑποψηφίου*, νεωτάτου μυθιστορήματος τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Ἰουλίου Κλαρετῆ. Ὁ *Ὑποψήφιος* ὁμολογεῖται ἐκ τῶν κρατίστων ἔργων τοῦ συγγραφέως τούτου, ἀριθμῶν ἐπανειλημμένας ἐκδόσεις καὶ ἀπλήστως ἀναγινωσκόμενος. Ἐν τῷ μυθιστορήματι τούτῳ ἀπεικονίζονται μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας τὰ ἐκλογικὰ ἤθη τῆς Γαλλίας τὴν σήμερον, τοσαύτη δ' εἶνε ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν συμβαίνοντα, ὥστε ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης, διεξερχόμενος τὰς πλήρεις ἐνδιαφέροντος σελίδας τοῦ βιβλίου, φαντάζεται ὅτι παρίσταται εἰς σκηνὰς τοῦ συγχρόνου πολιτικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ πρόθεσις τοῦ συγγραφέως δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἁπλῆν ἀπεικόνισιν. Θέλει ἵνα τὸ βιβλίον του ἀποβῇ οὐ μόνον τερπνὸν ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον εἰς τὸ κοινόν. Ζητεῖ, καταδεικνύων τὰς παρεκτροπὰς καὶ ἀσχημίας ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀνειμένου συστήματος, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Καὶ τοῦτο κατορθόνει ὡς ἄριστα, φροντίζων τὸν ἀναγνώστην, παρ' ᾧ ἐξεγείρει ἰσχυρὰν τὴν συναίσθησιν τῆς ἀπεχθείας πρὸς τὴν ποταπὴν δημαγωγίαν καὶ εὐσυνειδησίας ἐν τῇ πολιτικῇ δράσει.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ ἔργον καθαρῶς πολιτικὸν μυθιστόρημα, ὡς ἤθελέ τις εἰκάσει ἐκ τούτων. Ὁ ἀριστοτέχνης συγγραφεὺς παρεισάγει ἐν τῇ κυρίᾳ ὑποθέσει ἄλλο τρυφερὸν μυθιστόρημα, οὗτινος ἡ ἀνέλιξις μετὰ τέχνης συνυφαινομένη ποικίλλει ἐπιχαρίτως τὴν ὅλην εἰκόνα καὶ προσδίδει ἰδιάζον θέλγητρον εἰς τὴν διήγησιν, δεσμεύουσαν οὕτω τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Τοιοῦτο τὸ προσφερόμενον ἔργον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας».

— Ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ἐν Λιβερπόλει ὁ περιώνυμος Ἄγγλος ποιητὴς καὶ λογογράφος Ματθαῖος Ἄρνολδ, πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ οὐχ ἧττον περιωνύμου ἐκδότου καὶ ἑρμηνευτοῦ τοῦ Θουκυδίδου Θωμᾶ Ἄρνολδ. Ἐπὶ δέκα ἔτη,

ἀπὸ τοῦ 1857-1867, ὁ Ἄρνολδ ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς ποιήσεως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, αὐτόθι δὲ ἐποίησε καὶ τὴν ὀνομαστὴν αὐτοῦ τραγῳδίαν «Μερόπην» κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δραματουργῶν, προτάξας καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δράματος, ἥτις ἐγένετο παραίτιος μεγάλων καὶ σφοδρῶν φιλολογικῶν συζητήσεων παρὰ τοῖς ἄγγλοις λογίοις. Ὁ Ἄρνολδ ηὐδοκίμησε κατ' ἐξοχὴν ὡς ἔφορος τῶν σχολείων, ὧν τὰ πλεῖστα ἀναδιωργάνωσε μετὰ συνέσεως, ἐφ' ᾧ καὶ εἰκότως ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ὡς ἀναμορφωτὴς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

— Ὁ ἐν Τεργέστῃ διαπρεπὴς λόγιος ὁ Κ. Σκαλτσούνης συνεκάλεσεν ἐσχάτως τὸ τεργεσταῖον δημόσιον εἰς διάλεξιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Minerva. Ὡς θέμα ἐξελέξατο ὁ πολυμαθὴς ῥήτωρ τὴν «Μωσαϊκὴν κοσμογονίαν», ἀποδείξας ὅτι αἱ νεώταται ἔρευναι τῆς ἐπιστήμης ἐπικυροῦσι πληρέστατα τὴν δημιουργικὴν σειρὰν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ ὅτι αἱ περὶ αὐτομάτου γενέσεως θεωρίαι τῶν ὑλιστῶν ἀποδοκιμάζονται ὑπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων φυσιοδιφῶν. Τὸ ἀνάγνωσμα ἐπεκροτήθη θερμῶς ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἐπῃνέθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τεργεσταίου τύπου.

— Ἡ Ἐφορία τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ σώματος ἐξέλεξε τὴν ἐπιτροπὴν ἥτις θέλει σκεφθῇ περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα θέλει παρουσιάσει ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέστη ἐκ τῶν κ. κ. Σίμου Μπαλάνου προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν μελῶν κκ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, Σπυρ. Λάμπρου, Ἐμμ. Δραγούμη, Ἐμμ. Λυκούδη, Ἰω. Βάμβα, Π. Ι. Φέρμπου, Ἰγν. Μοσχάκη, Ε. Ζαλοκώστα, καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου καὶ συνῆλθεν ἤδη εἰς συνεδρίασιν, ἀπεφάσισε δὲ ἵνα ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι προκηρυχθῶσι διάφορα διαγωνίσματα.

— Ἐν Πειραιεῖ ὑπεγράφη μεταξὺ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἑλένης Ζάννη καὶ τοῦ ἐργοστασιάρχου κ. Π. Μόσνερ σύμβασις ἰσχύουσα ἐπὶ δεκαετίαν, περὶ εἰσαγωγῆς ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ νέας τέχνης, τῆς κλειθροποιίας. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον χορηγεῖ εἰς τὸν κ. Μόσνερ δρ. 3000 δι' ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων, καὶ ἀμισθὶ διαρκοῦντος τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως ἓν κτίριον ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ ἐργαστηρίου ἐν αὐτῷ. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τούτῳ θὰ διδάσκωνται 20 τρόφιμοι, θὰ κατασκευάζωνται δὲ πλὴν κλείθρων, χρηματοκιβώτια, ἐργαλεῖα χειρουργικὰ κλπ.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἄρτι συστάντος ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου, ἐξελέγησαν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Κόντος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Λουκᾶς Παπαϊωάννου καὶ Ι. Ν. Κατζηδάκης, γραμματεὺς ὁ κ. Μαργ. Εὐαγγελίδης, σύμβουλοι οἱ κ.κ. Θ. Νέγρης, Σπ. Βάσης, Π. Καββαδίας, Γ. Παπαβασιλείου καὶ Ρήγας Νικολαΐδης, ἐπιμεληταὶ δὲ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου οἱ κκ. Γ. Χατζηδάκης Ἀν. Οἰκονόμος Γ. Κρέμος, Σ. Οἰκονομίδης καὶ Κυπάρισσος Στέφανος.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη ἐξεδόθη εἰς τεῦχος ἰδιαίτερον ἡ ἐν τῷ συλλόγῳ Παρνασσῷ ἀναγνωσθεῖσα καὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ δημοσιευθεῖσα καλλίστη αὐτοῦ πραγματεία «Ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ μου», ἡ τοσοῦτον ἐκτιμηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ. Εἶνε γεγραμμένη καλλιεπῶς καὶ μετ' αἰσθήματος πολλοῦ, λίαν δὲ ἐνδιαφέρουσα διὰ τὰς πολλὰς εἰδήσεις ἃς πορίζει ἡμῖν περὶ τῆς ἑλληνικωτάτης Μικρασίας καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς.

— Ὁ βουλευτὴς Κυκλάδων κ. Στ Σκουλούδης ἀνεκοίνωσε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν πρύτανιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὅτι χορηγεῖ 2,000 χρυσᾶ φράγκα, ἵνα ἀποσταλῶσιν ὀκτὼ ἐκ τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου εἰς Βονωνίαν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν συσπουδαστῶν αὐτῶν κατὰ τὰς τελεσθησομένας ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ὀκτακοσιετηρίδι τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, τοῦ πρώτου ἱδρυθέντος ἐν Εὐρώπῃ.

— Χθὲς ἔληξεν ἡ προθεσμία τῆς ὑποβολῆς τῶν ἔργων διὰ τὸν Λασσάνειον δραματικὸν ἀγῶνα. Μέχρι τοῦδε ὑπεβλήθησαν δέκα, ἐξ ὧν τὰ πλεῖονα κωμῳδίαι. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν κριτῶν δὲν ὡρίσθη εἰσέτι ὑπὸ τῆς Συγκλήτου.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δούκα, τροφίμου τοῦ ἡμετέρου Ὠδείου ἐκ τῶν εὐδοκιμωτέρων, ἐξεδόθη ἄρτι μελοποιηθὲν ᾀσμάτιον «Τὰ δύο ῥόδα» τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, ἐν μονῳδίᾳ ἢ διῳδίᾳ μετὰ συνοδείας κλειδοκυμβάλου. Τὸ ἔργον τιμᾶται δραχμῆς καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΚΝΩΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως Ἡρακλείου ὑπάρχει τέμενος Ὀθωμανικὸν (Τεκὲς τοῦ Χὰν-Ἀλῆ) κείμενον ἐγγύτατα τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κνωσοῦ. Ἔν τινι τῶν ἀμπελώνων τοῦ τεμένους τούτου σκάπτοντες οἱ ἐργάται ἀνεῦρον πρὸ μηνὸς περίπου καὶ ἐξήγαγον ἐκ τῆς γῆς ἱκανῶς μέγαν πώρινον λίθον, ὅστις προφανῶς ἀπετέλει τὸ ἀνώτατον μέρος στήλης ἐπιτυμβίου καὶ φέρει ἐγκεχαραγμένον ἐλεγειακὸν ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα ἐκ δέκα στίχων κεῖται δὲ νῦν φυλαττόμενος ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ὀθωμ. τεμένους. Τὸ κείμενον, πανταχοῦ σχεδὸν εὐκόλως ἀναγινωσκόμενον, ἔχει ὧδε:

«Θαρσύμαχος Λεοντίω»

» *Οὐδὲ θανὼν ἀρετᾶς ὄνυμ' ὤλεσας, ἀλλά σε φάμα*
» *Κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀΐδα,*
» *Θαρσύμαχε, τρανὲς δὲ καὶ ὀψαγόνων τις ἀείσει*
» *Μνωόμενος κείνας θούριδος ἱπποσύνας.*
» *Ἐρταίων ὅτε μοῦνος ἐπ' ἠνεμόεντος Ἐδαίου*
» *Οὐλαμὸν ἱππείας ῥήξαο φοιλόπιδαι·*
» *Ἄξια μὲν γενέταο Λεοντίου, ἄξια δ' ἐσθλῶν*
» *Ἔργα μεγαυχήτων μηδόμενος προγόνων.*
» *Τοὔνεκά σε φθιμένων καθ' ὁμήγοριν ὁ κλυτὸς Ἅδης*
» *Ἷσε πολισσούχῳ σύνθρονον Ἰδομενεῖ».*

Τὸ ἐπίγραμμα, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν δεύτερον ἢ πρῶτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Ὁμηρικὴν δὲ γλῶσσαν ἐπιχειρήσας νὰ μιμηθῇ ὁ ποιητὴς ἐγκατέμιξε καὶ Δωρισμοὺς (Λεοντίω, φάμα, κείνας, ἱπποσύνας) καὶ Αἰολισμούς τινας (ὄνυμ'), ἐνῷ τὸ μέτρον, πεντάμετρον ὄν, ἤ, ὡς ὀρθότερον λέγεται, ἐλεγεῖον, εἶνε πανταχοῦ ἄμεμπτον. Παρατηρητέον δ' ὅμως, ὅτι λέξεις τινές, εἰ καὶ εὐκρινῶς ἀναγινωσκόμεναι οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς γραφῆς, τοσοῦτόν εἰσι παρηλλαγμέναι, ὥστε ἀδυνατοῦντες νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐποιήσατο χρῆσιν τύπων ἄλλων παρὰ τοὺς γνωστοὺς καὶ συνήθεις, πειθόμεθα μᾶλλον, ὅτι εἶνε σφάλματα προελθόντα ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν ἐγχαράξαντος λιθουργοῦ. Οὕτω π. Χ. ἀντὶ τοῦ γνωστοῦ ἔκ τε τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων καὶ ἀλλαχόθεν *ὀψιγόνων* ἔγραψε ὀψαγόνων, ἀντὶ τοῦ *φυλόπιδος* ἔγραψε φοιλόπιδας καὶ ἀντὶ τοῦ *καθ' ὁμήγυριν*, καθ' ὁμήγοριν. Ἡ δὲ λέξις *μεγαυχήτων* (μεγαύχητος) δὲν φέρεται μὲν ἐν τοῖς λεξικοῖς, εὕρηται δ' ὅμως τὸ μεγαυχὴς καὶ μεγαλαύχητος, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ὁποῖα ἠδύνατο, νομίζομεν, νὰ ὑπάρχῃ ἢ νὰ σχηματισθῇ καὶ τὸ *μεγαύχητος*. Πλὴν τούτων ἀναφέρονται ἐν τῷ ἐπιγράμματι καὶ δύο ἔτι λέξεις τέως ἐντελῶς ἄγνωστοι, καθ' ὅσον δυνάμεθα ἡμεῖς ἐνθάδε, στερούμενοι καταλλήλου βιβλιοθήκης, νὰ βεβαιώσωμεν· αἱ λέξεις *Ἐρταίων* καὶ *Ἐδαίου*, ὧν ἀμφοτέρων πάντα τὰ στοιχεῖα εἶνε σαφῆ καὶ εὐδιάκριτα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγερθῇ ὑπόνοια πλημμελοῦς ἀναγνώσεως. Ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ προφανῶς ἐξάγεται ὅτι τὸ μὲν *Ἐρταίων* εἶνε γενικὴ *ἐθνικοῦ ὀνόματος* ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ *οὐλαμόν*, τὸ δὲ *Ἐδαίου* εἶνε ὄνομα ὑψηλοῦ τινος ὄρους ἢ λόφου, ὡς ἐμφαίνει τὸ ἐπίθετον *ἠνεμόεντος*. Ἀλλὰ τίνες οἱ Ἐρταῖοι οὗτοι ἢ ποῦ ἔκειτο τὸ Ἐδαῖον ἢ Ἔδαιον, ἀναμένομεν καὶ ἡμεῖς νὰ μάθωμεν παρὰ τῶν ἐπαϊόντων.

Μετὰ τὰς προχείρους ταύτας παρατηρήσεις καὶ σημειώσεις ἐπιχειροῦμεν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπιγράμματος τούτου, ὅπερ ἔχει μὲν καί τινα ἀλαζονικὴν μεγαληγορίαν, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἄλλως ἄγνωστος ἡμῖν Θαρσύμαχος ἦτο τῷ ὄντι ἄξιος τοσούτων ἐπαίνων, ἀλλὰ καὶ δὲν στερεῖται ποιητικοῦ ὕφους καὶ χάριτος. Τοσοῦτον μόνον δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ Θρασύμαχος Λεοντίου καὶ Κνώσιος τὴν πατρίδα καὶ ἐπιφανὴς τοσοῦτον μεταξὺ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ὥστε νὰ δύναται νὰ λεχθῇ περὶ αὐτοῦ ὅτι «*ἐκάθισε σύνθρονος τῷ πολιούχῳ Ἰδομενεῖ*.»

Θρασύμαχος Λεοντίου.

«Οὐδὲ μετὰ θάνατον ἀπώλεσας τῆς ἀρετῆς τὸ ὄνομα, ἀλλά σε ἡ φήμη κλείζουσα ἀνάγει ἐξ Ἅδου, Θρασύμαχε, μεγαλο-

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 592.—1 ΜΑΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 644

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

[illegible]πιτροπὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, ποθοῦσα νὰ [illegible]ῃς τοῖς ἐκθέταις καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν πώλησιν τῶν [illegible]άτων, ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ λαχεῖον, οὗτι[illegible]ντες ἀριθμοὶ θὰ λαμβάνωσιν εἰκόνας, ἔπιπλα, κλπ.

[illegible] τῶν καθολικῶν καλογραιῶν ἐδή[illegible] ἔκθεσιν διὰ καλλιτεχνη[illegible] [illegible]ρίως δὲ ἐκ Λονδίνου, [illegible]εν ἡ ἐπιτροπὴ [illegible] καλ-

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΣΧΑΛΙΝΗ

Ἀντίτυπα αὐτῆς πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,50, διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 2.75, διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 3.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 22 Ἀπριλίου.

Ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης ἐν τῷ ταμείῳ τῶν πληρωμῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἐξόδων ἐξελέγξεως ἐβεβαιώθη ἔλλειμμα διακοσίων τεσσαράκοντα χιλιάδων περίπου δραχμῶν, ἐφ' ᾧ καὶ κατηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ὁ ὑπόλογος ταμίας Ἀναστάσιος Λάσκαρης εἰς τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχήν, ἐκδοθέντος δὲ ἐντάλματος συλλήψεως, ἐκρατήθη οὗτος ἐν τῇ

— Ἐν τῷ «Ν. Ἐλευθέρῳ Τύπῳ» τῆς 24 Ἀπριλίου κατεχωρίσθη μακρὰ ἐπιφυλλὶς τοῦ κ. Γ. Μέϋερ (καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γράτς) περὶ τῆς Ζακύνθου. Ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς περιγράφει διὰ μακρῶν τὰς φυσικὰς καὶ ἄλλας καλλονὰς τῆς ἐρατεινῆς νήσου, ἣν ἐν πολλοῖς εὑρίσκει ὑπερτέραν τῆς Κερκύρας, ἐξαίρων δὲ τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ὁμιλητικὴν εὐκοσμίαν τῶν Ζακυνθίων γυναικῶν, τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν φιλόφρονα συμπεριφορὰν τῶν κατοίκων ἐν γένει, ἐπιλέγει ὅτι τὸ ἰταλικὸν ῥητὸν Zante, fior di Levante, εἶνε πράγματι ἀληθέστατον.

— Ἐν Μονάχῳ ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ὑπέργηρως ὁ καθηγητὴς Söltl, πολλὰ ὑπὲρ Ἑλλάδος γράψας, δημοσιεύσας δὲ καὶ βιογραφικὴν μελέτην περὶ Δημοσθένους.

— Ἐν τῇ παρισινῇ Σχολῇ τῶν Τεχνῶν ἐγένετο τῇ 18 ἀπριλίου ἡ ἔναρξις ἱστορικῆς ἐκθέσεως γελοιογραφιῶν.

— Ἡ ἐν Βαρκελόνῃ διεθνὴς ἔκθεσις ἄρχεται τὴν 8 ἐνεστῶτος μαΐου.

— Κατὰ τὸ ἐπίσημον τεῦχος τῶν διευθύνσεων τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου ἐκδίδονται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῷ Καναδᾷ 15.430 ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Τούτων τὸ δέκατον ἀποτελεῖται ἐκ καθημερινῶν φύλλων. 11,514 εἶνε ἑβδομαδιαῖα.

— Ἐν ταῖς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος γενομέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν νεωστὶ διάφορα ἀποθραύσματα, ἅτινα φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς μαρμαρίνους χριστιανικοὺς τάφους, ἀναγλύφοις κενοσημένους. Δύο τῶν τεμαχίων τούτων παριστῶσι «τὸν καλὸν ποιμένα ἐπανάγοντα τὸ ἀποπλανηθὲν πρόβατον», ἕτερον δὲ «γυναῖκα δεομένην», δύο ἕτερα «τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἄρτων» καὶ πιθανῶς «τὴν ἴασιν τοῦ λεπροῦ». Ἡ σπουδαιότης τούτων συνίσταται εἰς τὴν τελείαν σπάνιν γεγλυμμένων σαρκοφάγων ἐν Ἀφρικῇ.

— Ἐν Δελφοῖς ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν τοῦ ὑπογείου οἰκίας τινὸς εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου τρεῖς θάλαμοι ἀρχαῖοι τεταγμένοι κατὰ παραγωγήν, διαχωριζόμενοι δὲ διὰ μαρμάρων ἐκ πεντελικοῦ, εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἀνὰ δύο κίονες ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου, κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ καὶ συγκοινωνοῦντες διὰ θυρῶν ὅσον δύο μέτρων· τά τε ἀετώματα ὡς καὶ αἱ βάσεις εἰσὶν ἐπίσης [illegible] πεντελικοῦ. Ἕκαστος θάλαμος ἔχει χωρητι[illegible] μέτρων. Φαίνεται ὅτι θὰ ἐ[illegible] ὡς ἀποθῆκαι ἀγαλμάτων. [illegible]ορίαν τῶν ἀρχαιο[illegible] τελευταίας ἐκεῖ [illegible]τητες, αἵτινες [illegible]

ΑΛΛΗΛ[illegible]

κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν. Πλεῖστ[illegible] διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ [illegible]τρικῷ ἄρμας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—Κυρίαν Δ. Π. Κωνσταν[illegible]λιν. Οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος ἀποκλεισμοῦ τῆς γυναικο[illegible] τοῦ ἀγῶνος. Τοὐναντίον δὲ μεγάλως θὰ χαρῶμεν, ἂν μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν ἀναφανῇ καὶ Ἑλληνίς τις Σάνδη. — κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. — κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη, ἐπληρώθησαν δὲ καὶ τὰ σημειούμενα τῇ «Δ. τῶν Π.». Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Φιλοτέχνῳ*. Οὕτως ὥρισεν ἄλλος συγκριτικῶς: Ἡ ποίησις εἶνε σκέψις, ἡ μουσικὴ εἶνε ὀνειροπόλησις. Ὅ,τι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ σιωπήσωμεν, ἐκφράζει ἡ μουσική. — κ. Ι. Ν. Τ. **Ramleh**. Ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Σ. Β. — κ. Κ. Π. Δ. Δὲν ἀποστέλλεται δωρεάν.—κ. Μ. Λ. Β. Γαλάζιον. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ φιλικὰ αἰσθήματα. — *Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας»*. Πάτρας. Δὲν ἐνθυμούμεθα νὰ ἴδαμεν ποτὲ μετάφρασιν αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Ὑποθέτομεν ὅτι δὲν ἔχει μεταφρασθῆ.— κ. Π. Η. Η. Ταγανρόγ. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὸ τεῦχος τῆς Ἱστορίας ἀπεστείλαμεν προηγουμένως. — *Φαροβοάμῃ*. Οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν ἀτυχῶς ἐνεκρίθη. —κ. Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον. Ἡ συνέχεια τῆς *Λουΐζης Μύλλερ* εἰς τὸ 9ον τεῦχος. Ἤρξατο ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ.—κ. Π. Γ. Γενίτσεσκ. Ἐλήφθησαν

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Ἀπριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	465.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	466.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	540.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	483.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	98.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.205.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	194.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	166.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.60
3μην.		32.45
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		129.—
» 3μην.		128.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.75
Λίρα ὀθωμανική		29.15

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1312

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 591.—24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 643

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ ἐδημοσίευσε προκήρυξιν, δι' ἧς ὁρίζει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου ἀπὸ τῆς 1 ὥρας μ. μ. θέλουσι τελεσθῆ ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ οἱ ἑξῆς ἀγῶνες, ἀποτελοῦντες μέρος τῆς τῶν Ὀλυμπίων πανηγύρεως. 1) Στάδιον. 2) Δόλιχος. 3) Δρόμος μετ' ἐμποδίων. 4) Ἅλμα τριπλοῦν. 5) Ἅλμα ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἁπλοῦν. 6) Ἅλμα εἰς πρῶτον μετὰ δρόμου ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου. 7) Ἅλμα εἰς δεύτερον μετὰ δρόμου ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου. 8) Ἅλμα εἰς ὕψος ὑπὲρ σχοινίον. 9) Ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ὑπὲρ σχοινίον. 10) Ἅλμα εἰς ὕψος, τοῦ βατῆρος ὄντος ὠστικοῦ. 11) Δισκοβολία. 12) Λιθοβολία εἰς μῆκος, καθ' ὃν τρόπον ἕκαστος εἴθισται. 13) Ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστόν. 14) Ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλω. 15) Ἄρσις βάρους δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἢ διὰ τῆς μιᾶς. 16) Γυμνάσια ἐπὶ μονοζύγου καὶ διζύγου ὁρισθησόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προκηρύττει ὡσαύτως ἀγῶνα ὁπλομαχητικῆς κατὰ τὸ πρόγραμμα καὶ τὸν κανονισμόν, τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὁρισθείσης Ἐπιτροπῆς, τελεσθησόμενον τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1888 ἐν τῇ κυκλικῇ αἰθούσῃ τοῦ Ζαππείου μεγάρου.

— Τὸ τηλεγραφικὸν ἐργοστάσιον θέλει μετάσχῃ τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως, συνιστῶν ἐν αὐτῇ πλήρη τηλεγραφικὸν σταθμόν. Συγχρόνως ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου κ. Δ. Ἀργυρόπουλος θὰ ἐκθέσῃ διαφόρους συσκευὰς ἠλεκτρικοῦ φωτὸς οἰκιακῆς χρήσεως. Διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἐκθεμάτων τούτων ἐζητήθη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν πίστωσις 400 δραχμῶν.

— Παρηγγέλθησαν οἱ δῆμοι τοῦ κράτους ν' ἀποστείλωσιν ὡς ἐκθέται διὰ τὴν Δ' Ὀλυμπιάδα, ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν ἢ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, δείγματα πάντων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν κατασκευαζομένων βιομηχανημάτων καὶ τῶν παραγομένων γεωργικῶν ἢ ἄλλων δημητριακῶν καὶ ἰδίως τῶν ὀσπρίων καὶ τῶν ξηρῶν καρπῶν.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Κερκυραίων ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Λ. Βλάχος προέτεινε ὅπως ἐκ τῶν διακριθησομένων Κερκυραίων τεχνιτῶν ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει δύο οἱ ἐκτάκτου ἰδιοφυΐας ἀνὰ εἷς ἐξ ἑκάστης τέχνης ἀποσταλῶσι δαπάνῃ τοῦ δήμου ἐφ' ἑξάμηνον εἴς τινα πόλιν τῆς Ἑσπερίας ὁρισθησομένην ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν. Τὴν πρότασιν ταύτην παρεδέξατο τὸ δημοτικὸν συμβούλιον καὶ ἐψήφισε πρὸς τοῦτο πίστωσιν τρισχιλίων δραχμῶν.

— Ἡ ἐν Ἰθάκῃ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κ. Εὐάγ. Μπασιᾶς, βουλευτὴς Κεφαλληνίας, ἔθετο ὡς ἔπαθλον τὰ κάτωθι σημειούμενα ποσὰ ὑπὲρ τῶν ἀκολούθων ἐκθεμάτων τῆς ἐπαρχίας Ἰθάκης, ἅτινα ἤθελον τύχῃ βραβείου ἢ ἐπαίνου παρὰ τῶν ἑλλανοδικῶν ἐν τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει· ἤτοι δύο βραβεῖα δι' ἐργόχειρα ἢ χειροτεχνήματα ἐκ δρ. ἑκατὸν ἕκαστον καὶ ἓν βραβεῖον ἐκ δραχμῶν διακοσίων διὰ τὸν ἐκλεκτότερον οἶνον οἰκιακῆς κατασκευῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος, ὃν συνέστησεν ὁ κ. Νικολαΐδης Φιλαδελφεύς, εἰς μνήμην τοῦ πρό τινος τελευτήσαντος ἐγγόνου του. Οἱ ὅροι τοῦ διαγωνίσματός εἰσιν οἱ ἑξῆς περίπου. α) Ὁ ἀγὼν εἶνε λυρικός· β) τὰ ἀποσταλησόμενα ποιήματα πρέπει νὰ σύγκηνται κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐξ 800 καὶ κατ' ἐλάχιστον ἐκ 400 στίχων· γ) τὸ εἶδος τῆς γλώσσης ἐν ᾗ θὰ γραφῶσι τὰ ποιήματα ἀφίεται εἰς τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις εἶνε ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇ εἴτε τὴν δημώδη εἴτε τὴν καθαρεύουσαν· δ) προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν ποιημάτων ὁρίζεται ἡ 15 Αὐγούστου ἡμέρα, μέχρι τῆς ὁποίας πρέπει νὰ παραδοθῶσι τὰ ποιήματα εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων· ε) τὸ γέρας εἶναι χιλιόδραχμον, κατὰ ῥητὴν δὲ ἀπαίτησιν τοῦ ἀθλοθέτου δὲν δύναται νὰ διχοτομηθῇ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καθ' ἃ προανηγγείλαμεν, ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τοῦ *Ὑποψηφίου*, νεωτάτου μυθιστορήματος τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Ἰουλίου Κλαρετῆ. Ὁ *Ὑποψήφιος* ὁμολογεῖται ἐκ τῶν κρατίστων ἔργων τοῦ συγγραφέως τούτου, ἀριθμῶν ἐπανειλημμένας ἐκδόσεις καὶ ἀπλήστως ἀναγινωσκόμενος. Ἐν τῷ μυθιστορήματι τούτῳ ἀπεικονίζονται μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας τὰ ἐκλογικὰ ἤθη τῆς Γαλλίας τὴν σήμερον, τοσαύτη δ' εἶνε ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν συμβαίνοντα, ὥστε ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης, διεξερχόμενος τὰς πλήρεις ἐνδιαφέροντος σελίδας τοῦ βιβλίου, φαντάζεται ὅτι παρίσταται εἰς σκηνὰς τοῦ συγχρόνου πολιτικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ πρόθεσις τοῦ συγγραφέως δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἁπλῆν ἀπεικόνισιν. Θέλει ἵνα τὸ βιβλίον του ἀποβῇ οὐ μόνον τερπνὸν ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον εἰς τὸ κοινόν. Ζητεῖ, καταδεικνύων τὰς παρεκτροπὰς καὶ ἀσχημίας ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀνειμένου συστήματος, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Καὶ τοῦτο κατορθόνει ὡς ἄριστα, φρονηματίζων τὸν ἀναγνώστην, παρ' ᾧ ἐξεγείρει ἰσχυρὰν τὴν συναίσθησιν τῆς ἀπεχθείας πρὸς τὴν ποταπὴν δημαγωγίαν καὶ εὐσυνειδησίας ἐν τῇ πολιτικῇ δράσει.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ ἔργον καθαρῶς πολιτικὸν μυθιστόρημα, ὡς ἤθελέ τις εἰκάσει ἐκ τούτων. Ὁ ἀριστοτέχνης συγγραφεὺς παρεισάγει ἐν τῇ κυρίᾳ ὑποθέσει ἄλλο τρυφερὸν μυθιστόρημα, οὗτινος ἡ ἀνέλιξις μετὰ τέχνης συνυφαινομένη ποικίλλει ἐπιχαρίτως τὴν ὅλην εἰκόνα καὶ προσδίδει ἰδιάζον θέλγητρον εἰς τὴν διήγησιν, δεσμεύουσαν οὕτω τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Τοιοῦτο τὸ προσφερόμενον ἔργον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας».

— Ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ἐν Λιβερπόλει ὁ περιώνυμος Ἄγγλος ποιητὴς καὶ λογογράφος Ματθαῖος Ἄρνολδ, πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ οὐχ ἧττον περιωνύμου ἐκδότου καὶ ἑρμηνευτοῦ τοῦ Θουκυδίδου Θωμᾶ Ἄρνολδ. Ἐπὶ δέκα ἔτη,

ἀπὸ τοῦ 1857-1867, ὁ Ἄρνολδ ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς ποιήσεως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, αὐτόθι δὲ ἐποίησε καὶ τὴν ὀνομαστὴν αὐτοῦ τραγῳδίαν «Μερόπην» κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δραματουργῶν, προτάξας καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δράματος, ἥτις ἐγένετο παραίτιος μεγάλων καὶ σφοδρῶν φιλολογικῶν συζητήσεων παρὰ τοῖς ἄγγλοις λογίοις. Ὁ Ἄρνολδ ηὐδοκίμησε κατ' ἐξοχὴν ὡς ἔφορος τῶν σχολείων, ὧν τὰ πλεῖστα ἀναδιωργάνωσε μετὰ συνέσεως, ἐφ' ᾧ καὶ εἰκότως ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ὡς ἀναμορφωτὴς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

— Ὁ ἐν Τεργέστῃ διαπρεπὴς λόγιος ὁ Κ. Σκαλτσούνης συνεκάλεσεν ἐσχάτως τὸ τεργεσταῖον δημόσιον εἰς διάλεξιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Minerva. Ὡς θέμα ἐξελέξατο ὁ πολυμαθὴς ῥήτωρ τὴν «Μωσαϊκὴν κοσμογονίαν», ἀποδείξας ὅτι αἱ νεώταται ἔρευναι τῆς ἐπιστήμης ἐπικυροῦσι πληρέστατα τὴν δημιουργικὴν σειρὰν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ ὅτι αἱ περὶ αὐτομάτου γενέσεως θεωρίαι τῶν ὑλιστῶν ἀποδοκιμάζονται ὑπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων φυσιοδιφῶν. Τὸ ἀνάγνωσμα ἐπεκροτήθη θερμῶς ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἐπῃνέθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τεργεσταίου τύπου.

— Ἡ Ἐφορία τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ σώματος ἐξέλεξε τὴν ἐπιτροπὴν ἥτις θέλει σκεφθῇ περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα θέλει παρουσιάσει ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέστη ἐκ τῶν κ. κ. Σίμου Μπαλάνου προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν μελῶν κκ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, Σπυρ. Λάμπρου, Ἐμμ. Δραγούμη, Ἐμμ. Λυκούδη, Ἰω. Βάμβα, Π. Ι. Φέρμπου, Ἰγν. Μοσχάκη, Ε. Ζαλοκώστα, καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου καὶ συνῆλθεν ἤδη εἰς συνεδρίασιν, ἀπεφάσισε δὲ ἵνα ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι προκηρυχθῶσι διάφορα διαγωνίσματα.

— Ἐν Πειραιεῖ ὑπεγράφη μεταξὺ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἑλένης Ζάννη καὶ τοῦ ἐργοστασιάρχου κ. Π. Μόσνερ σύμβασις ἰσχύουσα ἐπὶ δεκαετίαν, περὶ εἰσαγωγῆς ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ νέας τέχνης, τῆς κλειθροποιίας. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον χορηγεῖ εἰς τὸν κ. Μόσνερ δρ. 3000 δι' ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων, καὶ ἀμισθὶ διαρκοῦντος τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως ἓν κτίριον ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ ἐργαστηρίου ἐν αὐτῷ. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τούτῳ θὰ διδάσκωνται 20 τρόφιμοι, θὰ κατασκευάζωνται δὲ πλὴν κλείθρων, χρηματοκιβώτια, ἐργαλεῖα χειρουργικὰ κλπ.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἄρτι συστάντος ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου, ἐξελέγησαν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Κόντος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Λουκᾶς Παπαϊωάννου καὶ Ι. Ν. Χατζηδάκης, γραμματεὺς ὁ κ. Μαργ. Εὐαγγελίδης, σύμβουλοι οἱ κ.κ. Θ. Νέγρης, Σπ. Βάσης, Π. Καββαδίας, Γ. Παπαβασιλείου καὶ Ρήγας Νικολαΐδης, ἐπιμεληταὶ δὲ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου οἱ κκ. Γ. Χατζηδάκης Ἀν. Οἰκονόμος Γ. Κρέμος, Σ. Οἰκονομίδης καὶ Κυπάρισσος Στέφανος.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη ἐξεδόθη εἰς τεῦχος ἰδιαίτερον ἡ ἐν τῷ συλλόγῳ Παρνασσῷ ἀναγνωσθεῖσα καὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ δημοσιευθεῖσα καλλίστη αὐτοῦ πραγματεία «Ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ μου», ἡ τοσοῦτον ἐκτιμηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ. Εἶνε γεγραμμένη καλλιεπῶς καὶ μετ' αἰσθήματος πολλοῦ, λίαν δὲ ἐνδιαφέρουσα διὰ τὰς πολλὰς εἰδήσεις ἃς πορίζει ἡμῖν περὶ τῆς ἑλληνικωτάτης Μικρασίας καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς.

— Ὁ βουλευτὴς Κυκλάδων κ. Στ Σκουλούδης ἀνεκοίνωσε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν πρύτανιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὅτι χορηγεῖ 2,000 χρυσᾶ φράγκα, ἵνα ἀποσταλῶσιν ὀκτὼ ἐκ τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου εἰς Βονωνίαν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν συσπουδαστῶν αὐτῶν κατὰ τὰς τελεσθησομένας ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ὀκτακοσιετηρίδι τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, τοῦ πρώτου ἱδρυθέντος ἐν Εὐρώπῃ.

— Χθὲς ἔληξεν ἡ προθεσμία τῆς ὑποβολῆς τῶν ἔργων διὰ τὸν Λασσάνειον δραματικὸν ἀγῶνα. Μέχρι τοῦδε ὑπεβλήθησαν δέκα, ἐξ ὧν τὰ πλείονα κωμῳδίαι. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν κριτῶν δὲν ὡρίσθη εἰσέτι ὑπὸ τῆς Συγκλήτου.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δούκα, τροφίμου τοῦ ἡμετέρου Ὠδείου ἐκ τῶν εὐδοκιμωτέρων, ἐξεδόθη ἄρτι μελοποιηθὲν ἀσμάτιον «Τὰ δύο ῥόδα» τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, ἐν μονῳδίᾳ ἢ διῳδίᾳ μετὰ συνοδείας κλειδοκυμβάλου. Τὸ ἔργον τιμᾶται δραχμῆς καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΚΝΩΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως Ἡρακλείου ὑπάρχει τέμενος Ὀθωμανικὸν (Τεκὲς τοῦ Χὰν-Ἀλῆ) κείμενον ἐγγύτατα τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κνωσοῦ. Ἔν τινι τῶν ἀμπελώνων τοῦ τεμένους τούτου σκάπτοντες οἱ ἐργάται ἀνεῦρον πρὸ μηνὸς περίπου καὶ ἐξήγαγον ἐκ τῆς γῆς ἱκανῶς μέγαν πώρινον λίθον, ὅστις προφανῶς ἀπετέλει τὸ ἀνώτατον μέρος στήλης ἐπιτυμβίου καὶ φέρει ἐγκεχαραγμένον ἐλεγειακὸν ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα ἐκ δέκα στίχων κεῖται δὲ νῦν φυλαττόμενος ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ὀθωμ. τεμένους. Τὸ κείμενον, πανταχοῦ σχεδὸν εὐκόλως ἀναγινωσκόμενον, ἔχει ὧδε:

«Θαρσύμαχος Λεοντίω»

» *Οὐδὲ θανὼν ἀρετᾶς ὄνυμ' ὤλεσας, ἀλλά σε φάμα*
» *Κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀΐδα,*
» *Θαρσύμαχε, τρανὲς δὲ καὶ ὀψαγόνων τις ἀείσει*
» *Μνωόμενος κείνας θούριδος ἱπποσύνας,*
» *Ἐρταίων ὅτε μοῦνος ἐπ' ἠνεμόεντος Ἐδαίου*
» *Οὐλαμὸν ἱππείας ῥήξαο φοιλόπιδαι·*
» *Ἄξια μὲν γενέταο Λεοντίου, ἄξια δ' ἐσθλῶν*
» *Ἔργα μεγαυχήτων μηδόμενος προγόνων.*
» *Τοὔνεκά σε φθιμένων καθ' ὁμήγοριν ὁ κλυτὸς Ἅδης*
» *Ἶσε πολισσούχῳ σύνθρονον Ἰδομενεῖ».*

Τὸ ἐπίγραμμα, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν δεύτερον ἢ πρῶτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Ὁμηρικὴν δὲ γλῶσσαν ἐπιχειρήσας νὰ μιμηθῇ ὁ ποιητὴς ἐγκατέμιξε καὶ Δωρισμοὺς (Λεοντίω, φάμα, κείνας, ἱπποσύνας) καὶ Αἰολισμούς τινας (ὄνυμ'), ἐνῷ τὸ μέτρον, πεντάμετρον ὄν, ἤ, ὡς ὀρθότερον λέγεται, ἐλεγεῖον, εἶνε πανταχοῦ ἄμεμπτον. Παρατηρητέον δ' ὅμως, ὅτι λέξεις τινές, εἰ καὶ εὐκρινῶς ἀναγινωσκόμεναι οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς γραφῆς, τοσοῦτόν εἰσι παρηλλαγμέναι, ὥστε ἀδυνατοῦντες νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐποιήσατο χρῆσιν τύπων ἄλλων παρὰ τοὺς γνωστοὺς καὶ συνήθεις, πειθόμεθα μᾶλλον, ὅτι εἶνε σφάλματα προελθόντα ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν ἐγχαράξαντος λιθουργοῦ. Οὕτω π. Χ. ἀντὶ τοῦ γνωστοῦ ἔκ τε τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων καὶ ἀλλαχόθεν *ὀψιγόνων* ἔγραψε ὀψαγόνων, ἀντὶ τοῦ *φυλόπιδος* ἔγραψε φοιλόπιδας καὶ ἀντὶ τοῦ *καθ' ὁμήγυριν*, καθ' ὁμήγοριν. Ἡ δὲ λέξις *μεγαυχήτων* (μεγαύχητος) δὲν φέρεται μὲν ἐν τοῖς λεξικοῖς, εὕρηται δ' ὅμως τὸ μεγαυχὴς καὶ μεγαλαύχητος, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ὁποῖα ἠδύνατο, νομίζομεν, νὰ ὑπάρχῃ ἢ νὰ σχηματισθῇ καὶ τὸ *μεγαύχητος*. Πλὴν τούτων ἀναφέρονται ἐν τῷ ἐπιγράμματι καὶ δύο ἔτι λέξεις τέως ἐντελῶς ἄγνωστοι, καθ' ὅσον δυνάμεθα ἡμεῖς ἐνθάδε, στερούμενοι καταλλήλου βιβλιοθήκης, νὰ βεβαιώσωμεν· αἱ λέξεις *Ἐρταίων* καὶ *Ἐδαίου*, ὧν ἀμφοτέρων πάντα τὰ στοιχεῖα εἶνε σαφῆ καὶ εὐδιάκριτα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγερθῇ ὑπόνοια πλημμελοῦς ἀναγνώσεως. Ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ προφανῶς ἐξάγεται ὅτι τὸ μὲν *Ἐρταίων* εἶνε γενικὴ *ἐθνικοῦ ὀνόματος* ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ *οὐλαμόν*, τὸ δὲ *Ἐδαίου* εἶνε ὄνομα ὑψηλοῦ τινος ὄρους ἢ λόφου, ὡς ἐμφαίνει τὸ ἐπίθετον *ἠνεμόεντος*. Ἀλλὰ τίνες οἱ Ἐρταῖοι οὗτοι ἢ ποῦ ἔκειτο τὸ Ἐδαῖον ἢ Ἔδαιον, ἀναμένομεν καὶ ἡμεῖς νὰ μάθωμεν παρὰ τῶν ἐπαϊόντων.

Μετὰ τὰς προχείρους ταύτας παρατηρήσεις καὶ σημειώσεις ἐπιχειροῦμεν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπιγράμματος τούτου, ὅπερ ἔχει μὲν καί τινα ἀλαζονικὴν μεγαληγορίαν, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἄλλως ἄγνωστος ἡμῖν Θαρσύμαχος ἦτο τῷ ὄντι ἄξιος τοσούτων ἐπαίνων, ἀλλὰ καὶ δὲν στερεῖται ποιητικοῦ ὕψους καὶ χάριτος. Τοσοῦτον μόνον δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ Θρασύμαχος Λεοντίου καὶ Κνώσιος ἦν τὴν πατρίδα καὶ ἐπιφανὴς τοσοῦτον μεταξὺ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ὥστε νὰ δύναται νὰ λεχθῇ περὶ αὐτοῦ ὅτι «*ἐκάθισε σύνθρονος τῷ πολιούχῳ Ἰδομενεῖ*.»

Θρασύμαχος Λεοντίου.

«Οὐδὲ μετὰ θάνατον ἀπώλεσας τῆς ἀρετῆς τὸ ὄνομα, ἀλλά σε ἡ φήμη κλεΐζουσα ἀνάγει ἐξ Ἅδου, Θρασύμαχε, μεγαλο-

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 592.—1 ΜΑΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 644

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τεθει,
«Ἑστία, [illegible]πιτροπὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, ποθοῦσα νὰ
τοὺς ζωγ[illegible]ῆς τοῖς ἐκθέταις καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν πώλησιν τῶν
σύστημα [illegible]μάτων, ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ λαχεῖον, οὕτι-
αὐτὴν τὴν πα[illegible]ιτες ἀριθμοὶ θὰ λαμβάνωσιν εἰκόνας, ἔπιπλα,
πων. Τὰ πολύμι[illegible] κλπ.
γραφα τῶν περιφήμων [illegible] τῶν καθολικῶν καλογραιῶν ἐδή-
τοῦ, καὶ ἄλλων δὲ ὀνομα[illegible] ἔκθεσιν διὰ καλλιτεχνη-
ἀλλαχοῦ ἀπι κειμένων. [illegible]οιως δὲ ἐκ Λονδίνου,
[illegible]εν ἡ ἐπιτροπὴ
[illegible] καλ-

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΣΧΑΛΙΝΗ

Ἀντίτυπα αὐτῆς πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,50, διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 2.75, διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 3.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 22 Ἀπριλίου.

Ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης ἐν τῷ ταμείῳ τῶν πληρωμῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἐξόδων ἐξελέγξεως ἐβεβαιώθη ἔλλειμμα διακοσίων τεσσαράκοντα χιλιάδων περίπου δραχμῶν, ἐφ' ᾧ καὶ κατηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ὁ ὑπόλογος ταμίας Ἀναστάσιος Λάσκαρης εἰς τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχήν, ἐκδοθέντος δὲ ἐντάλματος συλλήψεως, ἐκρατήθη οὗτος ἐν τῇ

— Ἐν τῷ «Ν. Ἐλευθέρῳ Τύπῳ» τῆς 24 Ἀπριλίου κατεχωρίσθη μακρὰ ἐπιφυλλὶς τοῦ κ. Γ. Μέϋερ (καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γρὰτς) περὶ τῆς Ζακύνθου. Ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς περιγράφει διὰ μακρῶν τὰς φυσικὰς καὶ ἄλλας καλλονὰς τῆς ἐρατεινῆς νήσου, ἣν ἐν πολλοῖς εὑρίσκει ὑπερτέραν τῆς Κερκύρας, ἐξαίρων δὲ τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ὁμιλητικὴν εὐκοσμίαν τῶν Ζακυνθίων γυναικῶν, τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν φιλόφρονα συμπεριφορὰν τῶν κατοίκων ἐν γένει, ἐπιλέγει ὅτι τὸ ἰταλικὸν ρητὸν Zante, fior di Levante, εἶνε πράγματι ἀληθέστατον.

— Ἐν Μονάχῳ ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ὑπέργηρως ὁ καθηγητὴς Sölti, πολλὰ ὑπὲρ Ἑλλάδος γράψας, δημοσιεύσας δὲ καὶ βιογραφικὴν μελέτην περὶ Δημοσθένους.

— Ἐν τῇ παρισινῇ Σχολῇ τῶν Τεχνῶν ἐγένετο τῇ 18 ἀπριλίου ἡ ἔναρξις ἱστορικῆς ἐκθέσεως γελοιογραφιῶν.

— Ἡ ἐν Βαρκελώνῃ διεθνὴς ἔκθεσις ἄρχεται τὴν 8 ἐνεστῶτος μαΐου.

— Κατὰ τὸ ἐπίσημον τεῦχος τῶν διευθύνσεων τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου ἐκδίδονται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῷ Καναδᾷ 15.430 ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Τούτων τὸ δέκατον ἀποτελεῖται ἐκ καθημερινῶν φύλλων. 11,514 εἶνε ἑβδομαδιαῖα.

— Ἐν ταῖς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος γενομέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν νεωστὶ διάφορα ἀποθραύσματα, ἅτινα φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς μαρμαρίνους χριστιανικοὺς τάφους, ἀναγλύφοις κενοσημηένους. Δύο τῶν τεμαχίων τούτων παριστῶσι «τὸν καλὸν ποιμένα ἐπανάγοντα τὸ ἀποπλανηθὲν πρόβατον», ἕτερον δὲ «γυναῖκα δεομένην», δύο ἕτερα «τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἄρτων» καὶ πιθανῶς «τὴν ἴασιν τοῦ λεπροῦ». Ἡ σπουδαιότης τούτων συνίσταται εἰς τὴν τελείαν σπάνιν γεγλυμμένων σαρκοφάγων ἐν Ἀφρικῇ.

— Ἐν Δελφοῖς ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν τοῦ ὑπογείου οἰκίας τινὸς εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου τρεῖς θάλαμοι ἀρχαῖοι τεταγμένοι κατὰ παραγωγήν, διαχωριζόμενοι δὲ διὰ μαρμάρων ἐκ πεντελικοῦ, εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἀνὰ δύο κίονες ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου, κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ συγκοινωνοῦντες διὰ θυρῶν ὅσον δύο μέτρων· τά τε ἀετώματα ὡς καὶ αἱ βάσεις εἰσὶν ἐπίσης [illegible]ου πεντελικοῦ. Ἕκαστος θάλαμος ἔχει χωρητι[illegible] μέτρων. Φαίνεται ὅτι θὰ ἐ[illegible]ως ἀποθῆκαι ἀγαλμάτων. [illegible]ορίαν τῶν ἀρχαιο[illegible] τελευταίας ἐκεῖ [illegible]ότητες, αἵτινες [illegible]τρικῷ ἀρ-[illegible]

ΑΛΛΗΛ[illegible]

κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν. Πλεῖστ[illegible] διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ [illegible] μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—Κυρίαν Δ. Π. Κωνσταν[illegible]λιν. Οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος ἀποκλεισμοῦ τῆς γυναικὸ[illegible] τοῦ ἀγῶνος. Τοὐναντίον δὲ μεγάλως θὰ χαρῶμεν, ἂν μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν ἀναφανῇ καὶ Ἑλληνίς τις Σάνδη. — κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. — κ. Ι. Κ. Φιλιππούπολιν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη, ἐπληρώθησαν δὲ καὶ τὰ σημειούμενα τῇ «Δ. τῶν Π.». Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Φιλοτέχνῳ*. Οὕτως ὥρισεν ἄλλος συγκριτικῶς: Ἡ ποίησις εἶνε σκέψις, ἡ μουσικὴ εἶνε ὀνειροπόλησις. Ὅ,τι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ σιωπήσωμεν, ἐκφράζει ἡ μουσική. — κ. Ι. Ν. Τ. Ramleh. Ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Σ. Β. — κ. Κ. Π. Δ. Δὲν ἀποστέλλεται δωρεάν.—κ. Μ. Δ. Β. Γαλάζιον. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ φιλικὰ αἰσθήματα. — *Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας»*. Πάτρας. Δὲν ἐνθυμούμεθα νὰ ἴδαμεν ποτὲ μετάφρασιν αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Ὑποθέτομεν ὅτι δὲν ἔχει μεταφρασθῇ.— κ. Π. Η. Η. Ταγανρόγ. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὸ τεῦχος τῆς Ἱστορίας ἀπεστείλαμεν προηγουμένως. — *Φαροβοάμῃ*. Οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν ἀτυχῶς ἐνεκρίθη. —κ. Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν φύλλον. Ἡ συνέχεια τῆς *Λουΐζης Μύλλερ* εἰς τὸ 9ον τεῦχος. Ἤρξατο ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ.—κ. Π. Γ. Γενίτσεσκ. Ἐλήφθησαν

ἀπὸ τοῦ 1857-1867, ὁ Ἄρνολδ ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς ποιήσεως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, αὐτόθι δὲ ἐποίησε καὶ τὴν ὀνομαστὴν αὐτοῦ τραγῳδίαν «Μερόπην» κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δραματουργῶν, προτάξας καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δράματος, ἥτις ἐγένετο παραίτιος μεγάλων καὶ σφοδρῶν φιλολογικῶν συζητήσεων παρὰ τοῖς ἄγγλοις λογίοις. Ὁ Ἄρνολδ ηὐδοκίμησε κατ' ἐξοχὴν ὡς ἔφορος τῶν σχολείων, ὧν τὰ πλεῖστα ἀναδιωργάνωσε μετὰ συνέσεως, ἐφ' ᾧ καὶ εἰκότως ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ὡς ἀναμορφωτὴς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

— Ὁ ἐν Τεργέστῃ διαπρεπὴς λόγιος ὁ Κ. Σχαλτσούνης συνεκάλεσεν ἐσχάτως τὸ τεργεσταῖον δημόσιον εἰς διάλεξιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Minerva. Ὡς θέμα ἐξελέξατο ὁ πολυμαθὴς ῥήτωρ τὴν «Μωσαϊκὴν κοσμογονίαν», ἀποδείξας ὅτι αἱ νεώταται ἔρευναι τῆς ἐπιστήμης ἐπικυροῦσι πληρέστατα τὴν δημιουργικὴν σειρὰν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ ὅτι αἱ περὶ αὐτομάτου γενέσεως θεωρίαι τῶν ὑλιστῶν ἀποδοκιμάζονται ὑπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων φυσιοδιφῶν. Τὸ ἀνάγνωσμα ἐπεκροτήθη θερμῶς ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἐπῃνέθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τεργεσταίου τύπου.

— Ἡ Ἐφορία τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ σώματος ἐξέλεξε τὴν ἐπιτροπὴν ἥτις θέλει σκεφθῇ περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα θέλει παρουσιάσει ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέστη ἐκ τῶν κ. κ. Σίμου Μπαλάνου προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν μελῶν κκ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, Σπυρ. Λάμπρου, Ἐμμ. Δραγούμη, Ἐμμ. Λυκούδη, Ἰω. Βάμβα, Π. Ι. Φέρμπου, Ἰγν. Μοσχάκη, Ε. Ζαλοκώστα, καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου καὶ συνῆλθεν ἤδη εἰς συνεδρίασιν, ἀπεφάσισε δὲ ἵνα ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι προκηρυχθῶσι διάφορα διαγωνίσματα.

— Ἐν Πειραιεῖ ὑπεγράφη μεταξὺ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἑλένης Ζάννη καὶ τοῦ ἐργοστασιάρχου κ. Π. Μόσνερ σύμβασις ἰσχύουσα ἐπὶ δεκαετίαν, περὶ εἰσαγωγῆς ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ νέας τέχνης, τῆς κλειθροποιίας. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον χορηγεῖ εἰς τὸν κ. Μόσνερ δρ. 3000 δι' ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων, καὶ ἀμισθὶ διαρκοῦντος τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως ἓν κτίριον ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ ἐργαστηρίου ἐν αὐτῷ. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τούτῳ θὰ διδάσκωνται 20 τρόφιμοι, θὰ κατασκευάζωνται δὲ πλὴν κλείθρων, χρηματοκιβώτια, ἐργαλεῖα χειρουργικὰ κλπ.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἄρτι συστάντος ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου, ἐξελέγησαν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Κόντος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Λουκᾶς Παπαϊωάννου καὶ Ι. Ν. Κατζηδάκης, γραμματεὺς ὁ κ. Μαργ. Εὐαγγελίδης, σύμβουλοι οἱ κ.κ. Θ. Νέγρης, Σπ. Βάσης, Π. Καββαδίας, Γ. Παπαβασιλείου καὶ Ῥήγας Νικολαΐδης, ἐπιμελ... ...οῦ ριοδικοῦ τοῦ συλλόγου οἱ ...σμητὰς ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μέ- Γ. Κρέμος, Σ. Οἰκον...έλθη· ἤτοι ἐν Ἀθήναις φράγκα 24 τὸ

— Ὑπὸ τοῦ ... διὰ τοὺς πληρόνοντας κατὰ τόμον καὶ φρ. ἰδιαίτερον ἢ ... προπληρόνοντας τὸ ὅλον σύγγραμμα ἅμα τῇ ἐν τῷ ὁμ... τοῦ Α' τόμου. Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοπραγ... συνδρομηταὶ ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχ. 1 δι' ἕκαστον τόμον, ἤτοι λαμβάνουσι τὸ σύγγραμμα, πληρόνοντες μὲν τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 22, κατὰ τόμον δὲ πληρόνοντες ἀντὶ δραχ. 7 ἕκαστον τόμον, καὶ τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 28.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΚΝΩΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως Ἡρακλείου ὑπάρχει τέμενος Ὀθωμανικὸν (Τεκὲς τοῦ Χὰν-Ἀλῆ) κείμενον ἐγγύτατα τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κνωσοῦ. Ἔν τινι τῶν ἀμπελώνων τοῦ τεμένους τούτου σκάπτοντες οἱ ἐργάται ἀνεῦρον πρὸ μηνὸς περίπου καὶ ἐξήγαγον ἐκ τῆς γῆς ἱκανῶς μέγαν πώρινον λίθον, ὅστις προφανῶς ἀπετέλει τὸ ἀνώτατον μέρος στήλης ἐπιτυμβίου καὶ φέρει ἐγκεχαραγμένον ἐλεγειακὸν ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα ἐκ δέκα στίχων κεῖται δὲ νῦν φυλαττόμενος ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ὀθωμ. τεμένους. Τὸ κείμενον, πανταχοῦ σχεδὸν εὐκόλως ἀναγινωσκόμενον, ἔχει ὧδε:

«Θαρσύμαχος Λεοντίω»

» *Οὐδὲ θανὼν ἀρετᾶς ὄνυμ' ὤλεσας, ἀλλά σε φάμα*
» *Κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀΐδα,*
» *Θαρσύμαχε, τρανὲς δὲ καὶ ὀψιγόνων τις ἀείσει*
» *Μνώμενος κείνας θούριδος ἱπποσύνας,*
» *Ἑρταίων ὅτε μοῦνος ἐπ' ἠγεμόεντος Ἐδαίου*
» *Οὔλαμον ἱππείας ῥήξαο φυλόπιδος·*
» *Ἄξια μὲν γενέταο Λεοντίου, ἄξια δ' ἐσθλῶν*
» *Ἔργα μεγαυχήτων μηδόμενος προγόνων.*
» *Τοὔνεκά σε φθιμένων καθ' ὁμήγυριν ὁ κλυτὸς Ἅδης*
» *Ἶσε πολισσούχῳ σύνθρονον Ἰδομενεῖ».*

Τὸ ἐπίγραμμα, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν δεύτερον ἢ πρῶτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Ὁμηρικὴν δὲ γλῶσσαν ἐπιχειρήσας νὰ μιμηθῇ ὁ ποιητὴς ἐγκατέμιξε καὶ Δωρισμοὺς (Λεοντίω, φάμα, κείνας, ἱπποσύνας) καὶ Αἰολισμούς τινας (ὄνυμ'), ἐνῷ τὸ μέτρον, πεντάμετρον ὄν, ἤ, ὡς ὀρθότερον λέγεται, ἐλεγεῖον, εἶνε πανταχοῦ ἄμεμπτον. Παρατηρητέον δ' ὅμω... ὅτι λέξεις τινές, εἰ καὶ εὐκρινῶς ἀναγινωσκόμεναι οὐδ... ἐπιτρέπουσιν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς γραφῆς, τοσοῦ... παρηλλαγμέναι, ὥστε ἀδυνατοῦντες νὰ παραδε... ὁ ποιητὴς ἐποιήσατο χρῆσιν τύπων ἄλλων πα... στοὺς καὶ συνήθεις, πειθόμεθα μᾶλλον, ὅτ... προελθόντα ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ τὴν ἐπιγρ... λιθουργοῦ. Οὕτω π. Χ. ἀντὶ τοῦ γνω...

ΣΤΑΣΙΣ

ρικῶν ποιημάτων καὶ ἀλλαγ...
γόνων, ἀντὶ τοῦ *φυλόπ* τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάτοῦ *καθ' ὁμήγυρι...* καὶ Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, *των* (μεγα...λειτουργίας καὶ τῆς Δευτέρας Ἀναστάσεως, μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς θείας Μεταλήψεως ἐν τέλει.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1316

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 592.—1 ΜΑΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 644

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, ποθοῦσα νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς τοῖς ἐκθέταις καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν πώλησιν τῶν ἀρίστων ἐκθεμάτων, ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ λαχεῖον, οὗτινος οἱ κερδαίνοντες ἀριθμοὶ θὰ λαμβάνωσιν εἰκόνας, ἔπιπλα, ὑφάσματα, τάπητας κλπ.

— Καὶ ἡ ἐν Νάξῳ Μονὴ τῶν καθολικῶν καλογραιῶν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν διὰ καλλιτεχνημάτων καὶ διαφόρων κεντημάτων. Ὁμοίως δὲ ἐκ Λονδίνου, Βιέννης, Ἀμστελοδάμου καὶ Γιουργέβου ἔλαβεν ἡ ἐπιτροπὴ δελτία διαφόρων κυριῶν, ἀγγελλουσῶν τὴν ἀποστολὴν καλλιτεχνικῶν ἔργων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ ἐγκρίτῳ εἰκονογραφημένῳ ἀγγλικῷ περιοδικῷ «The Worman's World» (φυλλαδίῳ μαΐου) ἡ λογία κυρία Ἐλισάβετ Ἔδμονδς, γνωστὴ ἐκ τῶν δοκιμωτάτων αὐτῆς μεταφράσεων ἑλληνικῶν ποιημάτων καὶ ποιήτρια αὐτὴ ἀβροτάτων στίχων ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως, δημοσιεύει μελέτην περὶ συγχρόνων ἑλλήνων ποιητῶν μετὰ παραθέσεως στίχων τινῶν ἐνίων ἐξ αὐτῶν πρὸς πληρέστερον χαρακτηρισμὸν τῆς ἰδιοφυΐας ἑκάστου. Τὴν μελέτην ταύτην μετὰ πολλῆς γνώσεως καὶ χάριτος γεγραμμένην καθιστῶσιν ἔτι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν εἰς τὰς ἀναγνωστρίας τοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ κυρίως διὰ γυναῖκας εἶνε προωρισμένον, αἱ παρεντιθέμεναι εἰκόνες τινῶν ἐκ τῶν συγχρόνων ποιητῶν καὶ στιχουργῶν.

— Τῇ 23 ἀπριλίου παρεστάθη δι' ἑκατοστὴν φορὰν ἐν τῷ μεγάλῳ μελοδραματικῷ θεάτρῳ ἡ περιλάλητος *Κάρμεν* τοῦ Μπιζέ.

— Ὁ Μασσενὲ συνθέτει νέον μελόδραμα, οὗ τίτλος **Pertinax**. Τὸ θέμα ἐλήφθη ἐκ σαιξπηρείου δράματος.

— Ἐξεδόθη τῆς τοῦ περιφανοῦς Μόμμσεν συγγραφῆς «Δημόσιον δίκαιον τῶν Ρωμαίων» τὸ δεύτερον τοῦ τρίτου τόμου τεῦχος, δι' οὗ συμπληροῦται τὸ λαμπρὸν ἔργον.

— Ἐν τῷ «Ν. Ἐλευθέρῳ Τύπῳ» τῆς 24 Ἀπριλίου κατεχωρίσθη μακρὰ ἐπιφυλλὶς τοῦ κ. Γ. Μέϋερ (καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γράτς) περὶ τῆς Ζακύνθου. Ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς περιγράφει διὰ μακρῶν τὰς φυσικὰς καὶ ἄλλας καλλονὰς τῆς ἐρατεινῆς νήσου, ἣν ἐν πολλοῖς εὑρίσκει ὑπερτέραν τῆς Κερκύρας, ἐξαίρων δὲ τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ὁμιλητικὴν εὐκοσμίαν τῶν Ζακυνθίων γυναικῶν, τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν φιλόφρονα συμπεριφορὰν τῶν κατοίκων ἐν γένει, ἐπιλέγει ὅτι τὸ ἰταλικὸν ρητὸν Zante, fior di Levante, εἶνε πράγματι ἀληθέστατον.

— Ἐν Μονάχῳ ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ὑπέργηρως ὁ καθηγητὴς Sölti, πολλὰ ὑπὲρ Ἑλλάδος γράψας, δημοσιεύσας δὲ καὶ βιογραφικὴν μελέτην περὶ Δημοσθένους.

— Ἐν τῇ παρισινῇ Σχολῇ τῶν Τεχνῶν ἐγένετο τῇ 18 ἀπριλίου ἡ ἔναρξις ἱστορικῆς ἐκθέσεως γελοιογραφιῶν.

— Ἡ ἐν Βαρκελόνῃ διεθνὴς ἔκθεσις ἄρχεται τὴν 8 ἐνεστῶτος μαΐου.

— Κατὰ τὸ ἐπίσημον τεῦχος τῶν διευθύνσεων τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου ἐκδίδονται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῷ Καναδᾷ 15.430 ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Τούτων τὸ δέκατον ἀποτελεῖται ἐκ καθημερινῶν φύλλων. 11,514 εἶνε ἑβδομαδιαῖα.

— Ἐν ταῖς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος γενομέναις ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν νεωστὶ διάφορα ἀποθραύσματα, ἅτινα φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς μαρμαρίνους χριστιανικοὺς τάφους, ἀναγλύφοις κεκοσμημένους. Δύο τῶν τεμαχίων τούτων παριστῶσι «τὸν καλὸν ποιμένα ἐπανάγοντα τὸ ἀποπλανηθὲν πρόβατον», ἕτερον δὲ «γυναῖκα δεομένην», δύο ἕτερα «τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἄρτων» καὶ πιθανῶς «τὴν ἴασιν τοῦ λεπροῦ». Ἡ σπουδαιότης τούτων συνίσταται εἰς τὴν τελείαν σπάνιν γεγλυμμένων σαρκοφάγων ἐν Ἀφρικῇ.

— Ἐν Δελφοῖς ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν τοῦ ὑπογείου οἰκίας τινὸς εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου τρεῖς θάλαμοι ἀρχαῖοι τεταγμένοι κατὰ παραγωγήν, διαχωριζόμενοι δὲ διὰ μαρμάρων ἐκ πεντελικοῦ, εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἀνὰ δύο κίονες ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου, κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ συγκοινωνοῦντες διὰ θυρῶν ὅσον δύο μέτρων· τά τε ἀετώματα ὡς καὶ αἱ βάσεις εἰσὶν ἐπίσης ἐκ μαρμάρου πεντελικοῦ. Ἕκαστος θάλαμος ἔχει χωρητικότητα ὅσον δύο καὶ ἡμίσεος μέτρων. Φαίνεται ὅτι θὰ ἐχρησίμευον ὡς θησαυροφυλάκια ἢ ὡς ἀποθῆκαι ἀγαλμάτων.

— Ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφορίαν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐκ Τανάγρας πᾶσαι αἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἐκεῖ ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς ἀνευρεθεῖσαι ἀρχαιότητες, αἵτινες ἀφοῦ καθαρισθῶσι, θὰ τοποθετηθῶσιν ἐν τῷ κεντρικῷ ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ.

— Ὁ γεν. ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδίας κατέσχε πολυτιμότατον καὶ ἀρχαιότατον ἀνάγλυφον καλῶς διατηρούμενον. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ἔχον ὕψος δύο περίπου μέτρων καὶ ἐξ ἑπτὰ τεμαχίων ἐντελῶς προσαρμοζομένων συγκείμενον, παριστᾷ δύο γυναῖκας δεξιουμένας ἀλλήλας, παρ' αἷς ἵσταται ἀνὴρ πωγωνοφόρος, ὄπισθεν δὲ τοῦ συμπλέγματος μικρὰ παιδίσκη. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων, τὸ ἐν λόγῳ ἀνάγλυφον εἶνε τὸ ὡραιότερον τῶν ἄχρι σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἀνευρεθέντων.

— Ἐν ταῖς ἀρξαμέναις ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐν Μαντινείᾳ ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθησαν 85 ρωμαϊκὰ νομίσματα.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Γεν. Ἐφορίας τῶν ἀρχαιοτήτων τὸ ἀρχαιολογικὸν δελτίον τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου. Κατ' αὐτὸ εἰς τὸ κεντρικὸν Μουσεῖον εἰσήχθησαν 27 ἀγγεῖα, ἰδίως λευκαὶ λήκυθοι καὶ πήλινα ἀγαλμάτια, εὑρεθέντα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ, καὶ δεκατέσσαρες ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί. Εἰς τὸ Μουσεῖον Πειραιῶς εἰσήχθησαν στήλη ἐπιτύμβιος καὶ τινες ἄλλαι ἀρχαιότητες μικροῦ λόγου ἄξιαι. Ἀνασκαφαὶ δὲ ἐγίνοντο ἐν Ἀκροπόλει, κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικόν, ἐν τῷ Διονύσῳ Ἀττικῆς παρὰ τὴν Κηφισίαν, ἐν Ἀμοργῷ καὶ ἐν Τανάγρᾳ· ἐκτὸς δὲ τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ἀνευρεθέντων, εὑρέθησαν καὶ ἄλλα ἀρχαῖα κατὰ τύχην, οἷον ἐπιγραφὴ ἐν Αἰγίνῃ, δι' ἧς ὁρίζεται ἡ περιφέ-

ρεια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, 62 ἱσπανικὰ τάλληρα τοῦ 16ου αἰῶνος ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ 810 βυζαντινὰ νομίσματα παρὰ τὸν Τύρναβον.

— Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Π. Μανέττας ἀπεφάσισε τὴν ἀνέγερσιν ἀρχαιολογικοῦ μουσείου ἐν Τριπόλει ἐν ᾧ θὰ κατατίθενται αἱ ἀρχαιότητες Τεγέας Μαντινείας κτλ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἀνεγερθῇ ἡ μία πτέρυξ τοῦ μουσείου τούτου διὰ χρημάτων ἐπὶ τούτῳ κατατεθειμένου κληροδοτήματος ἐξ 20 χιλιάδων δραχμῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πλάτωνος Εὐθύφρων—Ἀπολογία — Κρίτων, μετὰ κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σχολίων ἐκδιδόμενοι ὑπὸ Γεωργίου Κωνσταντινίδου Μακεδόνος Δ. Φ. τέως γυμνασιάρχου καὶ διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων διδασκαλείων. Δαπάνῃ Λεωνίδου Γ. Ζαρίφη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888, σελ. η'— 299 εἰς 8ον (δρχ. 4,50).

Τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον εἶναι ὁ πρῶτος τόμος τριτόμου ἐκδόσεως Πλατωνικῶν διαλόγων κατ' ἐκλογήν, ἥτις ἔκδοσις συντελουμένη θὰ εἶναι ἐξ ἅπαντος κάλλιστον βοήθημα ὄχι μόνον εἰς τοὺς διδασκομένους εἴτε ἐν τοῖς γυμνασίοις εἴτε ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοὺς πλατωνικοὺς διαλόγους οὓς θὰ περιλαμβάνῃ—ἑπτὰ ἕως ὀκτώ, τοὺς συχνότερα ἀναγινωσκομένους—, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα φιλομαθῆ ἀρεσκόμενον εἰς τοῦ θείου φιλοσόφου τὴν μελέτην. Εἶναι δὲ ἡ τρίτομος αὕτη ἔκδοσις, ἧς δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ ἐκδοθῶσιν ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος τόμος, ἐπιτομὴ ἑτέρας διεξοδικῆς καὶ κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν ἁπάντων τοῦ Πλάτωνος, περὶ ἣν ὁ ἐκδότης ἀπὸ ἐτῶν ἀσχολεῖται κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἑλλ. Φιλολογικοῦ Συλλόγου διὰ τὴν Ζωγράφειον βιβλιοθήκην.

Περιέχει δὲ ὁ πρῶτος οὗτος τόμος πρῶτον μὲν μακρὰν (σελ. 1-48) εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ βίου τοῦ Πλάτωνος, τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ καὶ τῶν φιλοσοφικῶν του ἔργων, εἰδικῶς δὲ περὶ τοῦ Εὐθύφρονος (σελ. 29-35), περὶ τῆς Ἀπολογίας (σελ. 35-44) καὶ περὶ τοῦ Κρίτωνος (σελ. 44-48). Ἔρχεται ἔπειτα τὸ κείμενον (κατὰ τὸν Schanz) τοῦ Εὐθύφρονος, τῆς Ἀπολογίας καὶ τοῦ Κρίτωνος μετὰ πλουσίων ὑποσελιδίων σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν μάλιστα καὶ γραμματικῶν (σελ. 49-270). Ἐν ταῖς σημειώσεσιν αἱ γραμματικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ Ἀσωπίου καὶ εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ Krüger, αἱ δὲ ἀρχαιολογικαὶ εἰς τὴν Ρουσοπούλου Ἀρχαιολογίαν ἐκδ. 6'. Μετὰ τὸ κείμενον ἀκολουθοῦσιν αἱ *κριτικαὶ προσθῆκαι* (σελ. 271-274 εἰς δύο στήλας), αἱ δεικνύουσαι τὰ χωρία, ἐν οἷς ὁ ἐκδότης ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ κειμένου τοῦ Schanz, εἴτε ἄλλου γραφὴν εἴτε ἰδίαν ἐκεῖ παραδεχόμενος, κλείει δὲ τὸ βιβλίον *πίναξ ἀλφαβητικὸς τῶν σχολίων* (σελ. 275-299), ὅστις ἀναντιρρήτως μέλλει νὰ καταστήσῃ τὴν χρῆσιν αὐτῶν πολὺ ἐπωφελεστέραν.

Συνοπτικαὶ μελέται περὶ τῶν πολεμικῶν τῶν ἀρχαίων. Περὶ τακτικῆς πολιορκίας παρ' ἀρχαίοις μετὰ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιορκιῶν τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Μασσαλίας ὑπὸ Κωνσταντίνου Γ. Καλλάρη ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρασκευᾶ Λεώνη (ὁδ. Λέκα—Στοὰ Σιμοπούλου). 1888 σελ. θ', 83 εἰς 16ον. Ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς σκοπεύων νὰ ἀσχοληθῇ εἰς μελέτας ἀναφερομένας εἰς τὰ πολεμικὰ τῶν ἀρχαίων ἔκαμεν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀγγελλομένης πραγματείας περὶ τῆς τακτικῆς πολιορκίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Οἱονεὶ δὲ ἐπιφέρων δύο ἀξιόλογα εἰς πίστωσιν τῶν θεωριῶν του παραδείγματα, προσέθηκεν ἐν τέλει τῆς μελέτης του, ὅπως καὶ ἄλλοι στρατιωτικοὶ συγγραφεῖς ἔκαμον, δύο μικροτέρας διατριβάς: τὴν πολιορκίαν τῶν Πλαταιῶν (Θουκυδ. Β', 75 ἑξ) καὶ τὴν τῆς Μασσαλίας (Καισ. de bello civili βιβλ. Β'). Καθ' ὑπερβολὴν χαίρομεν βλέποντες ἀξιωματικὸν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ ἀσχολούμενον περὶ τὰ τοιαῦτα εὐγενῆ καὶ ἀξιόλογα σπουδάσματα.

Κύριε Συντάκτα τῆς «Ἑστίας».

Εἰς τὸ ὑπ' ἀρθ. 588 φύλλον τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ σας, ἐδημοσιεύσατε ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Π. Κ., κρίσεις τινὰς ἐπὶ τῆς περὶ τῶν προελληνικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Λήμνου πραγματείας μου, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἦτο καλὸν ν' ἀφήσω ἄνευ ἀπαντήσεως. Καὶ παρακαλῶ νὰ φιλοξενήσητε τὴν παροῦσάν μου εἰς ἓν ἀπὸ τὰ προσεχῆ φύλλα σας.

Κατὰ τὸν Κον Π. Κ. τὸ ἔργον μου τοῦτο δὲν στερεῖται φιλολογικῆς ἀξίας καὶ δύναται εἴς τινας περιστάσεις νὰ βοηθήσῃ σπουδαίως τοὺς καταγινομένους εἰς τὴν ἔρευναν τῶν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους κατὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μικρασίαν συμβάντων. Περιέχει ὅμως ὄχι ὀλίγας παρακινδυνευμένας ἐτυμολογίας καὶ τόσα γλωσσολογικὰ ἁμαρτήματα, ὥστε ὁ κύριος αὐτοῦ σκοπός, ἡ ἑρμηνεία τῶν εἰρημένων ἐπιγραφῶν τῆς Λήμνου, δέον νὰ τεθῇ ἐν ὑστάτῃ μοίρᾳ.

Βεβαίως ἔργον τοιαύτης φύσεως καὶ γραμμένον εἰς χώραν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ γράφων ἐκτὸς τῆς μικρᾶς αὐτοῦ βιβλιοθήκης οὐδὲν ἄλλο ἔχει βοήθημα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐλεύθερον σπουδαίων ἁμαρτημάτων· καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὄχι ὀλίγα τοιαῦτα ἀνεύρομεν ἤδη καὶ διωρθώσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν μόνοι μας ἢ τῇ συμπράξει προσώπων ἁρμοδιωτέρων. Πολὺ ὅμως ἀμφιβάλλομεν ἂν τὰ ὑπὸ τοῦ Κ. Π. Κ. διὰ τῆς Ἑστίας δημοσιευθέντα ἔχουσιν ὅλα τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἰσχύν, τὴν ὁποίαν ἔδωσεν εἰς αὐτὰ ὁ γράψας.

Ὡς πρῶτον γλωσσολογικὸν ἁμάρτημά μας καταλέγει ὁ ἐπικρίνων ὅτι ἐταυτίσαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀναφερομένην Περσικο-Ἑλληνικὴν λέξιν *κάρανος*=κύριος μετὰ τοῦ Ταρταρομογγολικοῦ Χαν=ἡγεμών. Ἁπλῆ ὅμως ἀνάγνωσις τοῦ χωρίου, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν κρίσιν ταύτην ἀρκεῖ νὰ πείσῃ τὸν ἀναγνώστην, ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ ἀπαντώμενον Khan (Γρ. Khar) θεωροῦμεν ὡς τὴν συντετμημένην μορφὴν τῆς λέξεως Kharan καὶ οὐχὶ ὅπως ὑπέθεσεν ὁ ἐπικρίνων. «Haralio, ἐλέγομεν ἐν σελ. 36 τῆς πραγματείας μας, est à notre avis le nom, dont les Perses ont fait leur Kharan ou Khan (καὶ ἐν ὑποσημ. Κάρανος =κύριος) le seigneur, le maitre, et les Turcs leur Karal ou Kiral ou simplement Kral, nom par lequel ils designent les rois non Musulmans.

Πιστεύομεν δὲ ὅτι θὰ πεισθῇ καὶ ὁ ἴδιος περὶ τούτου ὅταν μάθῃ ὅτι κατ' ἐμὴν ἰδίαν ἡ λέξις αὕτη Kharana, τὴν ὁποίαν ὁ Ξενοφῶν μετέγραψεν *κάρανος* συγγενεύει οὐχὶ πρὸς τὸ κάρα çiras caranh=κεφαλή, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Khara, Σανσκρτ. Kharantha, Ἰων. κάρα, Κρητικ. καρανῶ= αἶγες ἢ πρόβατα· καὶ ὅτι ἀρχικῶς ἐσήμαινε τὸν «ποιμένα». Ἀπὸ δὲ τὴν σημασίαν ταύτην ἦτον εὔκολον νὰ περιπέσῃ εἰς ἐκείνην τοῦ ἡγεμόνος χωρὶς ν' ἀλλάξῃ τὴν ἐθνικότητά της.

Κατὰ τὸν Κ. Π. Κ. παρακινδυνευμένοι εἶνε ἐπίσης οἱ συνδυασμοὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀπαντωμένων ὀνομάτων Aomaìrom πρὸς τὸ *Ἀμόριον*, τοῦ *Ζεροζαλθ* πρὸς τὸ *Μερμνάδης*, τοῦ Oumourbeg πρὸς τὸ διοικητὴς τοῦ Ἀμορίου, τοῦ arzio πρὸς τὸ ἄρχων κτλ.

Ἀλλὰ διὰ ποίους λόγους; Ὁ ἐπικρίνων ἀρκεῖται νὰ ὑποδείξῃ τὰ λάθη, νὰ βεβαιώσῃ αὐτὰ ἐπισήμως χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς γνωρίσῃ τοὺς λόγους του, οὔτε τὸ ὄνομά του.

Ἀλλὰ δὲν ἔχει δίκαιον.

Ἐὰν πράγματι ἡ ἐπιγραφὴ ἦναι Φρυγική, καὶ περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία, καὶ ἂν ἡ λέξις Haralio σημαίνῃ ὡς εἴπομεν τὸν ἡγεμόνα, ἡ πρὸ αὐτῆς λέξις Aomaìrom πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ ἦναι τοῦ τόπου ἢ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ἀποθανὼν ἦτον ἡγεμών. Ἄτοπον δὲ θὰ ἦτο νὰ ζητήσωμεν τὸν τόπον ἢ τὸν λαὸν τοῦτον ἐκτὸς τῆς Φρυγίας καὶ ἔτι ἀτοπώτερον ὅταν εὑρόντες αὐτὸν εἰς τὴν χώραν ταύτην δὲν θέλωμεν νὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν.

Ὡς πρὸς τὸ Oumourbeg πολὺ πιθανὸν ὁ Κ. Π. Κ. ἔχει δίκαιον. Δὲν γνωρίζω ὅμως ἐὰν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν 1) ὅτι ἡ λέξις Beg ἐσήμαινε παρὰ τοῖς Τυρκομάνοις ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Τούρκοις τὸν διοικητὴν ἐπαρχίας τινὸς καὶ ἐτίθετο κατόπιν ὀνομάτων τόπων καὶ οὐχὶ προσώπων· 2) ὅτι ὄνομα κύριον Oumour δὲν ὑπάρχει παρὰ τοῖς Τούρκοις καὶ 3) ὅτι οἱ δύο ἢ τρεῖς ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερόμενοι Oumourbegs ἦσαν ὅλοι Πρίγκηπες τῆς Μικρασίας καὶ δὴ χωρῶν πλησιέστατα εἰς τὴν Φρυγίαν κειμένων.

Δὲν ἐννοοῦμεν ἐπίσης τί ἐμποδίζει τὸν κ. Κ. Π. Κ. νὰ συσχετίσῃ τὴν ἑλλ. λέξιν ἄρχων μετὰ τῆς Φρυγικῆς arzio

ἀφοῦ ἀμφότεραι ἔχουν τὴν αὐτὴν κατασκευὴν καὶ σημασίαν καὶ οἱ Φρύγες ἦσαν τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μὲ τοὺς Ἕλληνας. Ἴσως διότι ἐσχετίσαμεν αὐτὴν καὶ μετὰ τῆς ἀραβικῆς λέξεως Reïs ? ἀλλὰ πόσας ἄλλας λέξεις δὲν ἔχουσι κοινὰς μετὰ τῶν Ἀρίων οἱ Σημῖται.

Ὁ συσχετισμὸς τοῦ Ζεροζαΐθ καὶ τοῦ Μερμνάδης στηρίζεται ἐπίσης ἐπὶ σειρᾶς ὅλης ἐπιχειρημάτων, τὰ ὁποῖα ὅμως ὁ ἐπικρίνων δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Ἐν τούτοις δύναμαι νὰ βεβαιώσω αὐτόν, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Ἀσιανολόγων τόσον περίεργα, ἵνα μὴ εἴπω σπουδαῖα, ὥστε πρόσωπον ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων ἀνέλαβε νὰ ἐξετάσῃ εἰς τοὺς Καράμους τῆς Ἀσσυρίας μὴ ἡ δυναστεία τῶν Μερμναδῶν, ἥτις οὐδαμοῦ εὑρέθη ἀναγραμμένη, φέρεταί που ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζεργάδαι.

Ὥστε τὸ μόνον γλωσσικὸν ἁμάρτημα διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Π. Κ. φαίνεται ὅτι ἔχει δίκαιον νὰ ἐπικρίνῃ τὴν πραγματείαν μου εἶνε ἡ λέξις Oumourbeg, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μὲν θεωρεῖ ὡς τὸ ὄνομα ἑνὸς Βέη ὀνομαζομένου Oumour, ἡμεῖς δὲ ὡς συνώνυμον τοῦ διοικητοῦ τοῦ Ἀμορίου. Ἀλλὰ κατὰ τί δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ σφάλμα τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Λήμνου καὶ νὰ ὑποβιβάσῃ τὴν πραγματείαν ἡμῶν εἰς ἀρχαιολογικὴν ὕλην, **materia archeologica**;

« Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, λέγει ὁ ἐπικρίνων, εἶνε ἄντικρυς ἐναντίον πρὸς τὰς ἀληθεῖς παραδόσεις ἡ γνώμη, καθ' ἣν οἱ Λυδοί, οἱ μηδέποτε θαλασσοκρατήσαντες ἐπὶ τῶν πρώτων Μερμναδῶν, ἦρχον τῶν νήσων Ῥόδου Θήρας Νάξου Ἀστυπαλαίας.» Αὐτὸ τοῦτο ὅμως λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἐν σελ. 46 τῆς πραγματείας μας :

« L' occupation des Cyclades mentionnée par Diodore et que le monument de Lemnos vient de confirmer irrefûtable a eu lieu sous le régne de Gygès et, comme l' a très bien dit le même Diodore, par ses compatriotes les Cariens» · καὶ ἀποροῦμεν ἐπ' ἀληθείας πόθεν προῆλθεν ἡ παρεννόησις αὕτη.

Ὅτι κατὰ τὸν Ζ'π.Χ. αἰῶνα ὅλαι αἱ ἐν Μικρασίᾳ λαλούμεναι γλῶσσαι ἦσαν κράματα τῶν Σημιτικῶν καὶ τῶν ἀρχαίων τῆς Χερσοννήσου ἰδιωμάτων, εἶνε τόσον βέβαιον καὶ τόσον πασίγνωστον, ὥστε περιττὸν κρίνομεν νὰ φέρωμεν μάρτυρας ἐπὶ τούτων. Μυρίας ὅμως θὰ ὁμολογήσωμεν χάριτας εἰς τὸν Κ. Π. Κ. ἂν μᾶς ἐγνώριζε μίαν τοὐλάχιστον ἐπίσημον μαρτυρίαν βεβαιοῦσαν ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενοι *τέσσαρες χαρακτῆρες* γλώσσης ἐν Ἰωνίᾳ, ἦσαν τέσσαρες ἑλληνικαὶ διάλεκτοι καὶ ὄχι τέσσαρα σύμμικτα ἐντόπια ἰδιώματα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὴν 8/20 Ἀπριλίου 1888.

Β. Αποστολιδης
ἰατρός.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 29 Ἀπριλίου.

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἐψάλη τῇ 23ῃ λήξαντος μηνὸς ἡ συνήθης δοξολογία ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως· ἕνεκεν ὅμως τῆς ἀπουσίας τοῦ βασιλέως ἡ τελετὴ ἦν μᾶλλον τυπική. Ἀλλ' ἐν Κερκύρᾳ ἡ τελετὴ ἐγένετο μετὰ πάσης λαμπρότητος καὶ διακοσμήσεως τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν ἐστάλησαν πρὸς τὴν Α. Μ. πολλὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα, ἐξ ὧν ἐν τοῖς πρώτοις τὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Κέρκυραν ὁ γραμματεὺς τῆς Βασιλίσσης κ. Δ. Μεσσαλᾶς, ὅστις ἐκεῖθεν μετὰ τῆς κυρίας τῆς τιμῆς κυρίας Αἰκατερίνης Σαπουντσάκη θέλει συνοδεύσει τὴν Α. Μ. τὴν Βασίλισσαν ἀπερχομένην προσεχῶς διὰ τοῦ Βοσπόρου εἰς Ῥωσσίαν.

— Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξελέγξεως τῆς διαχειρήσεως τοῦ ταμείου τῆς ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ λαοῦ συστᾶσα ἐπιτροπὴ ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας αὐτῆς εὑροῦσα τὴν διαχείρισιν ἀκριβεστάτην. Ἐπίσης ἀκριβεῖς ἀπέδειξεν ἡ ἐξέλεγξις τὰς διαχειρίσεις τῶν ταμείων τῆς πωλήσεως τοῦ σφραγιστοῦ χάρτου καὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διώρισαν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. κ. Δ. Στεφάνου, δικαστικοῦ Συμβούλου, Ι. Σαρσέντη, ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, Γ. Ἀντωνοπούλου, νομικοῦ Συμβούλου, Α. Παπαφράγκου, γενικοῦ γραμματέως τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, καὶ Ι. Σπυρακοπούλου, ἐλεγκτοῦ ἐν τῷ ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ, ὅπως ἐξελέγξωσι τὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμείου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἤρξατο ἀμέσως τῶν ἐργασιῶν της καὶ εὗρε τὸ ταμεῖον ἐν πλήρει τάξει, ὑπολείπεται δὲ νῦν ἡ ἐξέλεγξις τῶν βιβλίων καὶ τῶν λ]σμῶν τῆς ἐν γένει διαχειρίσεως.

—Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ νομικοῦ συμβούλου κ. Ἀρ. Γλαράκη, τοῦ τμηματάρχου κ. Παντελάκη καὶ τοῦ γραμματέως κ. Σ. Δούρου πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς διαχειρίσεως τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐθνικοῦ στόλου.

— Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ ἐλεγκτοῦ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Ν. Σπυρακοπούλου, τοῦ τμηματάρχου κ. Α. Κλεώπα καὶ τοῦ παρὰ τῷ Γενικῷ Λογιστηρίῳ γραμματέως κ. Σ. Δούρου πρὸς ἐξέλεγξιν τοῦ ταμείου τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς.

— Συνέστη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν ἔκτακτος ὑπηρεσία διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀπαιτουμένων μελετῶν πρὸς ἀνέγερσιν δημοσίων κτιρίων, μεταρρύθμισιν ὑπαρχόντων τοιούτων, καὶ διεύθυνσιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν.

Ἕνεκα καθυστερήσεως τινῶν Ἀγγελιῶν ἐκ τῶν σταλεισῶν πρὸς νέους ἀνταποκριτὰς τῆς «Ἑστίας», ἡ κλήρωσις τοῦ Λαχείου αὐτῆς ἀναβάλλεται εἰς τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἰουνίου ἀνυπερθέτως, ἀντὶ τῆς ὁρισθείσης ἀρχῆθεν πρώτης Κυριακῆς τοῦ Μαΐου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Κ. Τὸ πρῶτον μόνον δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ἂν συναινῆτε· εἰ δὲ μή, τηροῦμεν ὅλα εἰς τὴν διάθεσίν σας. Ἐν τούτοις εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλοφροσύνην. — κ. Κ. Π. Δ. Σύρον. Οἱ τέσσαρες τόμοι δραχ. 15, προπληρωτέας. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλονται. Παρακαλοῦμεν νὰ ὁρίσητε ἂν οἱ ζητούμενοι ἀριθμοὶ εἶνε τοῦ φύλλου ἢ τοῦ δελτίου τῆς «Ἑστίας» πρὸς ἀποφυγὴν ματαιοπονίας.—*Ἐνὶ φίλῳ*. Εἶνε τακτικὸς μόνον εἰς τὴν ἀταξίαν.— κ. Κ. Κ. Πειραιᾶ. Τὸν ἐλάχιστον τόκον, 2 1/2 τοῖς 100, πληρόνουσι τρία μόνον κράτη, Ἀγγλία, Ὀλλανδία καὶ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. —Κυρίᾳ Α. Π. Δ. Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—κ. Β. Γ. Προῦσαν. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον· «Εἰ μὴ τεθέασαι τὰς Ἀθήνας, στέλεχος εἶ·» Περὶ τοῦ ἄλλου θέλομεν ἐξετάσει.— κ. Δ. Π. Κ. Σμύρνην. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.— κ. Κ. Δ. Α. Νεάπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. Μένει περίσσευμα δραχ. 6, τὰς ὁποίας τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας.—κ. Μ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τοιοῦτον βιβλίον δὲν γνωρίζομεν ἐκδοθὲν ἐνταῦθα κανέν.—*Ἐνδιαφερομένῳ*. Τὸ πρόγραμμα ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ Ἀγγελίᾳ τῆς «Ἑστίας» καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φύλλῳ. Ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν δύνασθε νὰ λάβητε ἀντίτυπον τῆς Ἀγγελίας. — κ. Ι. Π. Ἡράκλειον. Εἴχεν ἤδη δημοσιευθῇ, ὅτε ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολήν σας.—κ. Α. Β. Βερολῖνον. Ἡ «Ἑστία» σᾶς εὐγνωμονεῖ διὰ τὸ κάλλιστον ἐνθύμημα. — κ. Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ. Τὰ ζητηθέντα καὶ σημείωσιν τῶν ἐγκριθέντων βιβλίων ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς —κ. Α. Δ. Σ. Βάρναν. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν — κ. Ν. Π. Σμύρνην. Βικέλα —Λουκῆς Λάρας καὶ Διηγήματα. Ὑπάρχουσι καὶ ἐκ μεταφράσεως ἱκανά, ὧν κατάλογον δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν, ἂν θέλετε. — κ. Α. Κ. Π. Λεμησσόν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἐπληρώθησαν τὰ ἀνήκοντα τῇ Συντάξει τῆς Α. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Α. Ε. Στενήμα-

χον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς ἐνεργείας. Πρὸς πάντας τοὺς ἐγγραφέντας ἤρχισεν ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κκ. Π. Ν. Π. Πάτρας, Σ. Σ. Χαλκίδα, Ι. Β. Μακρυνίτσαν καὶ J. D. Παρισίους. Ἐλήφθησαν.—κ. Β. Α. Ραμλίον. Ἐκ τῶν ζητηθέντων μόνον τὴν τοῦ κ. Δ. Βικέλα, περιλαμβανομένην ἐντὸς τῶν *Στίχων* του, σᾶς ἀπεστείλαμεν. Τῆς ἄλλης δὲν εὕρομεν ἐνταῦθα ἀντίτυπον. Τοιοῦτον δύνασθε νὰ ζητήσητε ἐκ Κερκύρας. — *Φιλολόγῳ*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἀποβαίνει ὀλεθρία. Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ. —κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ε. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστάλησαν τὰ φυλλάδια. — Σ'. Οἱ πρόγονοί μας! Ἴσως κατὰ τοῦτο μόνον δικαιούμεθα νὰ τοὺς ὀνομάζωμεν προγόνους, ὅτι ἐκληρονομήσαμεν ὅλας των τὰς κακίας, ἀλλὰ μόνας αὐτάς.— κκ. Ε. Σ. Δυρράχιον, Ι. Λ. Τρίπολιν. Δ. Χ. Α. Λάρισσαν καὶ Α. Ν. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν.—κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Τὸ τεῦχος τῆς Ἱστορίας ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΣΧΑΛΙΝΗ

Ἀντίτυπα αὐτῆς πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,50, διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 2.75, διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 3.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΟΛΥΖΩΪΔΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.

Ἐπιθεωρηθεῖσα καὶ συμπληρωθεῖσα

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας.

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ.

Ἐκ τῶν Καταστημάτων Σ. Κ. Βλαστοῦ ἐξεδόθη ἄρτι ὁ *Πρῶτος τόμος* τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅπερ ἐν καιρῷ προανηγγείλαμεν διὰ τῆς «Ἑστίας». Ὁ τόμος οὗτος ἄριστα ἐκτετυπωμένος, ἐκ σελίδων 840, περιλαμβάνει τὴν περίοδον τῶν προϊστορικῶν χρόνων καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Λιβύης, καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐκτενέστερον. Ὁ *Δεύτερος τόμος* εὑρισκόμενος ἤδη ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἐκδοθήσεται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐλευσομένου μηνὸς Ἰουνίου.

Τὸ ὅλον σύγγραμμα θέλει ὑπερβῆ κατὰ ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς τὰ 150 τυπογραφικὰ φύλλα, ἤτοι σελίδας 2,500 πυκνῆς ὕλης σχήματος μεγάλου ὀγδόου.

Διὰ τοὺς κυρίους συνδρομητὰς ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτὴ ὡς προηγγέλθη· ἤτοι ἐν Ἀθήναις φράγκα 24 τὸ ὅλον σύγγραμμα διὰ τοὺς πληρόνοντας κατὰ τόμον καὶ φρ. 18 διὰ τοὺς προπληρόνοντας τὸ ὅλον σύγγραμμα ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ Α' τόμου. Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομηταὶ ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχ. 1 δι' ἕκαστον τόμον, ἤτοι λαμβάνουσι τὸ σύγγραμμα, πληρόνοντες μὲν τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 22, κατὰ τόμον δὲ πληρόνοντες ἀντὶ δραχ. 7 ἕκαστον τόμον, καὶ τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 28.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Ἀπριλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	470.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	471.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	533.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	490.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	245.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	95.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		517.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.200.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	196.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	213.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	163.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	402.—
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.60
3μην.		32.45
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		129.—
» 3μην.		
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.75
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.15

ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ

Συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων

Ἐξεδόθη ἄρτι ἄριστα τετυπωμένον ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ, μετὰ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου.

Τιμᾶται δραχ. 3. —Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν δραχ. 3,30.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις

Συγγραφὴ J. L. Ussing

καθηγητοῦ ἐν Κοπεγχάγῃ.

ἐξελληνισθεῖσα ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς δευτέρας γερμανικῆς μεταφράσεως.

ΥΠΟ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ Γ. Χ. ΚΩΝΣΤΑ

Τιμᾶται δραχ. 3.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 3,25.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΡΤΙ

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ Α. ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ.

Τιμὴ δραχ. 5.—Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δραχ. 5.50.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1324

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 593.—8 ΜΑΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 645

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Κατὰ τὰς τηλεγραφικὰς πληροφορίας τὰς ἐκ τῶν ἡμίσεων ἐπαρχιακῶν ἐπιτροπῶν ληφθείσας μέχρι τοῦδε, οἱ δηλώσαντες ἐκθέται ἀνέρχονται εἰς 1600, κατὰ 400 δηλαδὴ πλειότεροι τῶν τῆς προηγουμένης Ὀλυμπιάδος, ἐλλείπουσι δ' οἱ ἐκθέται τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ 35 ἔτι ἐπιτροπῶν, ὥστε ἀναμφιβόλως ἂν συγκαταριθμήσωμεν καὶ τοὺς συμμεθέξοντας δήμους, οἱ ἐκθέται θὰ εἶνε ὑπερδιπλάσιοι τῶν τῆς τελευταίας Ὀλυμπιάδος.

— Ἡ ἐπαρχία Ἀττικῆς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἔκθεσιν ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ 313 ἐκθετῶν. Μέχρι τοῦδε δ' ἀπεστάλησαν δελτία ὑπὸ μόνον δύο τμημάτων Ἀθηνῶν, τοῦ Β' καὶ Γ' 107, ὡς δ' ἀναγγέλλει μία καὶ μόνη ἐπιτροπὴ ἡ τοῦ Β' τμήματος τῆς πόλεως οἱ ἐκθέται ἐν τούτῳ θὰ ὦσι περὶ τοὺς διακοσίους.

— Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐδήλωσεν ἐπίσης τὴν συμμετοχήν του διὰ τῆς συστάσεως πλήρους χειρουργικοῦ τμήματος ὅπερ θὰ καταλάβῃ χῶρον 5,179 τετραγωνικῶν μέτρων ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ζαππείου. Ἡ αἴτησις αὕτη ἐγένετο δεκτή.

— Ἡ ἐν Γαλαξειδίῳ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων ὑπέβαλε δι' ἀναφορᾶς της εἰς τὸν οἰκεῖον δήμαρχον τὴν γνώμην, ἵνα ἡ κοινότης τοῦ Γαλαξειδίου, καθὸ ναυτικὴ κατὰ μέγα μέρος, ἐκθέσῃ εἰς τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων ἱστὸν πλήρη μὲ τὰς κεραίας καὶ τὸν ἐξαρτισμόν του, κατ' ἀναλογίαν πλοίου 100 ποδῶν μήκους. Ὁ ἱστὸς οὗτος ἱστάμενος πρὸ τοῦ μεγάρου τῆς ἐκθέσεως θὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ κύριον τοῦ τόπου ἐπάγγελμα, ὅπως ἐκτιμηθῇ ἡ φημιζομένη ναυτικὴ σιδηρουργία καὶ ἡ ναυτικὴ ἐξάρτυσις. Ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων ὑπέβαλε πρότασιν, ὅπως τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν διὰ τὸ ἔργον, ἀνερχόμενον εἰς 3,500 δραχμάς, προκαταβληθῇ ὑπὸ τῆς λιμενικῆς ἐπιτροπῆς.

—Ὁ κ. Εὐάγγελος Γ. Μπασιᾶς διὰ νεωτέρας ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐν Ληξουρίῳ τοπικὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐδήλωσεν αὐτῇ ὅτι ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας τῆς ἐπαρχίας Πάλης τίθησι βραβεῖον δραχ. 200 διὰ τὸν σταφιδοπαραγωγὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τύχει βραβείου ἢ μνείας ἐπαίνου, ἐκ τῶν ἐκθετῶν τῆς ἐπαρχίας Πάλης, ἐν τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον: *Ἡ Ἑλληνικὴ μέλλουσα διεθνὴς γλῶσσα τῶν λογίων* ὁ ἐν Δαρμστάδῃ καθηγητὴς κ. Α. Βόλτζ ἐξέδωκεν ἄρτι σύγγραμμα ὀγκῶδες ἐξ ὑπερτριακοσίων ὅλων σελίδων. Διὰ τοῦ νέου τούτου ἔργου, ἀπαιτήσαντος προφανῶς καὶ χρόνον μακρὸν καὶ μελέτας ἐπισταμένας, ὁ ἀκαταπόνητος ἑλληνιστὴς πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ὅτι, προκειμένου νὰ καθιερωθῇ γλῶσσά τις διεθνὴς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν παντοειδῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀντὶ πάσης ἄλλης, εἴτε ὑπαρχούσης, εἴτε πλαττομένης ὅπως ἡ Βολαπουκική, ἡ τὰ μάλα πρόσφορος θὰ ἦτο ἡ Ἑλληνική. Ἡ ἰδέα αὕτη τὸ πρῶτον νῦν δὲν φέρεται εἰς φῶς. Αὐτὸς δ' ὁ συγγραφεὺς τοῦ ῥηθέντος βιβλίου ἀναφέρει ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ὅτι τῆς ἰδέας περὶ γενικεύσεως τῆς ἑλληνικῆς πρῶτος κῆρυξ ὑπῆρξεν ὁ κ. Μ. Ρενιέρης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ γάλλος Ἑλληνιστὴς Ἐϊχτάλ, καὶ μεταφράζει τὸ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 583 φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* περὶ τοῦ ζητήματος ἀρθρίδιον. Ἀλλ' ὁ κ. Βόλτζ πρῶτος συστηματοποιεῖ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ ζητήματος ἐν ὅλαις ταῖς λεπτομερείαις φέρει τὰ περὶ δυνατῆς ἐφαρμογῆς πειστήρια. Οὕτω τὸ βιβλίον μετὰ πεφωτισμένην εἰσαγωγὴν εἰς τὸ θέμα παρέχει δύο διδακτικὰ μέρη: διδαχὴν τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς καὶ σύντομον γραμματικὴν καὶ χρηστομάθειαν, ἤτοι πλουσιωτάτην συλλογὴν παντοειδῶν ἑλληνικῶν κειμένων εἴτε πρωτοτύπως ἑλληνιστὶ γραφέντων, εἴτε ἐκ ξένων γλωσσῶν μεταφρασθέντων. Ἑκάστῳ τούτων παρατίθεται γερμανικὴ μετάφρασις. Ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν δειγμάτων αὐτῶν θέλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἐν τῇ ἐκφράσει πλοῦτον, τὴν ἐλαστικότητα καὶ εὐκαμψίαν τῆς ἑλληνικῆς, καὶ ἀντλεῖ ταῦτα πανταχόθεν καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐκ τῆς φιλολογίας καὶ ἐκ τῆς ποιήσεως, τῆς τε δημώδους καὶ τῆς τῶν λογίων. Οὕτως ὑπάρχουσι τεθησαυρισμένα ἐν ταῖς σελίσι τοῦ ὀγκώδους βιβλίου πλεῖστα ἄξια λόγου καὶ δὴ οὐκ ὀλίγα ποιήματα καὶ ᾄσματα δημώδη καὶ παραδόσεις καὶ μῦθοι μετὰ πιστῶν ἐμμέτρων καὶ πεζῶν μεταφράσεων φιλοτεχνηθεισῶν ὑπὸ τοῦ δεξιωτάτου συγγραφέως. Τοιοῦτο τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Βόλτζ, πλουσιωτάτη συμβολὴ εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς νέας ἑλληνικῆς ἀγῶνα, ὃν τόσον ἐρρωμένως διεξάγουσι ξένοι λόγιοι φίλα τῇ Ἑλλάδι φρονοῦντες, μὴ φειδόμενοι οὐδὲ κόπου, οὐδὲ χρόνου, οὐδὲ δαπάνης καὶ προκαλοῦντες ἀξίως τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

— Ὁ Γερμανὸς πρίγκηψ Κάρολος ἐπεσκέφθη τὰς κυριωτέρας κώμας καὶ τοποθεσίας τῶν Σφακίων. Ὁ πρίγκηψ προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ εἰς τόμον τὰς ἐντυπώσεις του ἔκ τε τῆς Κρήτης καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἀνατολῆς μερῶν, ἅτινα περιηγήθη καὶ πρὸς τοῦτο ἐφωτογράφησε τὰς γραφικωτέρας τῶν Λευκῶν Ὀρέων καὶ τῆς Ἴδης τοποθεσίας, ἔτυχε δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν εἰς τὴν χώραν τῶν Σφακίων, καὶ κατεγοητεύθη ἐκ τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους τῶν Σφακιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐφωτογράφησεν ὡς ἦσαν συνηθροισμένοι ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκλογῆς.

— Ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν, ὁ διάσημος βυζαντινολόγος Σλουμβέργερ ἀνέγνω ἀπόσπασμα ἐκ τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐκδιδομένης ὑπ' αὐτοῦ βιογραφίας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, διαπρέψαντος κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς πολέμοις. Ὁ Νικηφόρος ἦτο ἐκ τῶν μεγίστων τοῦ βυζαντινοῦ κράτους στρατηγῶν, συνέγραψε δὲ καὶ στρατηγικὴν βίβλον ἐκ κεφαλαίων 25, λίαν περίεργον καὶ λίαν διδακτικήν, μαρτυροῦσαν δὲ κατὰ τὸν κ. Σλουμβέργερ, μέχρι τίνος τελειότητος εἶχε προβῇ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἡ τακτικὴ τέχνη. Τὸ βιβλίον τοῦ Νικηφόρου εἶνε κατ' ἐξοχὴν πολύτιμον δι' ἃς περιλαμβάνει θεωρίας περὶ τῶν ἀπροσδοκήτων ἐφόδων καὶ ἐνεδρῶν ἐν καιρῷ πολέμου.

— Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ λόγιος Γάλλος καθηγητὴς κ. Ἰού-

λιος Βλαγκάρ, ὅστις ἐπεχείρησε καὶ διεξήγαγε λίαν εὐδοκίμως τὴν μετάφρασιν τοσούτων ἔργων τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ποιήσεως, παρέσχε κατ' αὐτὰς νέαν ἀπόδειξιν τῆς ἀκαταπονήτου αὐτοῦ δραστηριότητος καὶ τοῦ φιλελληνικοῦ του ζήλου, μεταφράσας γαλλιστὶ καὶ ἐκδοὺς ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Παρισίοις τὰ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὑπομνήματα τοῦ κ. Κωνσταντίνου Μεταξᾶ. Συγχρόνως ἐδημοσιεύθη γαλλιστὶ ὑπὸ Θεοδώρου Βλαγκὰρ ἐν Μασσαλίᾳ ἡ ἱστορία τῆς Ὕδρας (ὑπὸ τοῦ κ. Κριεζῆ) μετὰ πολλῶν σημειώσεων καὶ προσθηκῶν. Οἱ ἀξιότιμοι φιλέλληνες κ. κ. Ἰούλιος καὶ Θεόδωρος Βλαγκάρ, γινόμενοι οὕτως εἰσηγηταὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως καὶ ἱστορίας, πορίζουσι μεγίστην καὶ πολύτιμον ὑπηρεσίαν εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ.

— Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη πρόκειται νὰ πλουτισθῇ διὰ πολυτίμου προσφορᾶς. Ὁ ἐν Ἐνετίᾳ γεραρὸς λόγιος Ἰωάννης Βελούδης, πρώην ἔφορος τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης, ἐδωρήσατο αὐτῇ τὴν μετ' ἄκρας ἐπιμελείας καταρτισθεῖσαν ἰδιωτικὴν αὐτοῦ βιβλιοθήκην, ἀποτελουμένην ἐκ τετρακισχιλίων καὶ ἐπέκεινα τόμων, ἐν οἷς πολλὰ σπάνια νεώτερα ἑλληνικὰ συγγράμματα, χειρόγραφοι εἰδήσεις καὶ παραπομπαὶ περὶ 200 περίπου συγγραφέων ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, συλλογὴ συμμίκτων ἑλληνικῶν ποιημάτων λίαν σπουδαίων διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ σπάνιον, πολλὰ ἐκ τῶν πρώτων ἔργων ἅτινα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι κλασικοὶ συγγραφεῖς καὶ τὰ ἐκλεκτότερα ἔργα Γάλλων καὶ Ἰταλῶν κλασικῶν. Τὴν ἐξαίρετον συλλογὴν πεμφθεῖσαν ἤδη ἐνταῦθα πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνοδεύουσι δύο λεπτομερεῖς κατάλογοι μετὰ ἱστορικῶν διασαφήσεων.

— Ὁ κ. Κεῖπερτ, μέλος τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, μετὰ τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Φαβρικίου ἀφίκοντο εἰς Σμύρνην. Ὁ κ. Κεῖπερτ παρασκευάζει ἔκδοσιν νέου χάρτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς μεγάλην κλίμακα, ὅστις ἔσται ὁ μεγαλείτερος τῶν μέχρι σήμερον ἐκδεδομένων.

Τὴν 23 Ἀπριλίου ἔληξεν ἡ προθεσμία τῆς ὑποβολῆς τῶν δραματικῶν ἔργων διὰ τὸν Λασσάνειον ποιητικὸν ἀγῶνα ὃν προεκήρυξε τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον. Τὰ ὑποβληθέντα ἔργα ἀνῆλθον εἰς 15.

— Ἡ προσφώνησις ἣν ἐκ μέρους τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ κκ. Ἀρεταῖος καὶ Κρασσᾶς θὰ ἀποτείνωσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βονωνίας, ἑορτάζον τὴν ὀκτακοσιοστὴν ἐπέτειον αὐτοῦ, θὰ γείνῃ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Συνετάχθη ἤδη ἡ προσφώνησις αὕτη καὶ περιστρέφεται εἰς ἐγκώμιον τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς πνευματικῆς συγγενείας, ἥτις ἐπεκράτησε μεταξὺ τῶν δύο κλασικῶν ἐθνῶν.

— Ἐπερατώθη σχεδὸν ἡ διακόσμησις τῆς ὀροφῆς τῆς αἰθούσης τοῦ Νέου Θεάτρου, ἥτις εἶνε καλλιτεχνικωτάτη. Ἤρχισε δὲ πρό τινων ἡμερῶν ἡ κατασκευὴ τῶν θεωρείων, ἐξ ὧν θὰ ὑπάρχωσιν εἰκοσιπέντε ἢ εἰκοσιὲξ ἐν ἑκάστῃ σειρᾷ.

— Ἐν τῇ τελευταίᾳ τακτικῇ μηνιαίᾳ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἀπεφασίσθη ὅπως προκειμένου νὰ ἀνιδρυθῇ νέον κατάστημα τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἐκποιηθῇ τὸ ὑπάρχον διὰ πλειστηριασμοῦ ἑκουσίου λίαν προσεχῶς. Συγχρόνως ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ Σύλλογος διαθέσῃ 10.000 δρ. διὰ βραβεῖα εἰς διαγωνισμοὺς καὶ ἆθλα ἐπὶ τῇ προσεχεῖ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Συλλόγου. Τὰς δεκακισχιλίας ταύτας δραχμὰς θέλουσι κατανείμει ἀναλόγως τὰ τμήματα τοῦ Συλλόγου. Μεθ' ὃ ἐγένοντο ἀρχαιρεσίαι διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου ἀρχόμενον ΚΔ' ἔτος τοῦ Συλλόγου. Ἐξελέχθησαν δὲ ἐπίτιμος μὲν πρόεδρος ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος, τακτικὸς πρόεδρος ὁ κ. Σῖμος Μπαλάνος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Ἰγνάτιος Μοσχάκης καὶ Κ. Γ. Ξένος, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Μιχ. Π. Λάμπρος, εἰδικοὶ γραμματεῖς οἱ κκ. Γ. Πίσσας καὶ Μιλτ. Ραφαὴλ, ταμίας ὁ κ. Κωνστ. Κουτσαλέξης, ἐπιμελητὴς τῆς Βιβλιοθήκης ὁ κ. Σταμ. Βάλβης καὶ διευθυντὴς τοῦ ἀναγνωστηρίου ὁ κ. Ἀλ. Α. Ραγκαβῆς. Ἔφορος δὲ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ἐξελέχθη ὁ κ. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος καὶ κοσμήτορες οἱ κ. κ. Σπ. Κονοφάος, Θ. Μπαλτῆς, Σπυρ. Ἀντωνόπουλος, Δ. Π. Λάμπρος, Δ. Ἡλιόπουλος καὶ Γ. Χαλκιόπουλος.

Μέλη δὲ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέχθησαν οἱ κκ. Κ. Πεταλᾶς λοχαγός, Α. Ποστὲν καὶ Ν. Κουρῆς.

— Ἐξεδόθη τὸ τρίτον τεῦχος (τοῦ μηνὸς Μαρτίου) τοῦ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐκδιδομένου «Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου». Κατ' αὐτὸ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον εἰσήχθησαν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον εἴκοσι καὶ ἓν διάφορα ἀρχαῖα, ἀκριβῶς περιγραφόμενα, ἐν οἷς ἄξιον λόγου χαλκοῦν ἀγαλμάτιον, εἰκονίζον πιθανῶς ἱέρειαν τῆς Ἴσιδος, εὑρεθὲν ἐν Κερκύρᾳ ἐν τῷ χωρίῳ Κασσιόπῃ, καὶ κατασχεθὲν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἐν Πειραιεῖ. Ἀνασκαφαὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἐν Τανάγρᾳ, ἐν Διονύσῳ, ἐν Ἀμοργῷ, ἐν Μυκήναις, ἐν τῷ ἐνταῦθα Ὀλυμπιείῳ καὶ ἐν Ἐλευσῖνι.

Διαγωνισμοὶ διδακτικῶν βιβλίων.

Ἡ πρώτη ἐπιτροπὴ τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπέβαλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς περὶ τῶν εἰς τὴν κρίσιν της ὑποβληθέντων βιβλίων. Κατὰ ταύτην οὐδεμία τῶν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου συντεταγμένων χρηστομαθειῶν ἐνεκρίθη· ἐπίσης οὐδεμία τῶν γραμματικῶν τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, οὐδὲν συντακτικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐδὲν τῶν ἱστορικῶν ἐγχειριδίων, οὔτε τῶν συντεταγμένων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, οὔτε τῶν διὰ τὰ γυμνάσια ὡρισμένων. Κατὰ πλειονοψηφίαν δὲ καὶ οὐδὲν τῶν ἐγχειριδίων τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας τῶν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων συντεταγμένων ἐνεκρίθη, ἀλλὰ κρεῖσσον τῶν λοιπῶν ἐθεωρήθη τὸ τοῦ κ. Σ. Σακελλαροπούλου, γαλλικὸν ἀλφαβητάριον καὶ ἀναγνωσματάριον ἐνεκρίθη τὸ τοῦ κ. Ν. Κοντοπούλου, ἐπίτομος γραμματικὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐνεκρίθη ἡ τοῦ κ. Φωκίωνος Δημακοπούλου, γραμματικὴ δὲ γαλλικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων ἡ τοῦ κ. Ι. Σωμερίτου. Λατινικὸν ἀναγνωσματάριον ἐνεκρίθη τὸ τοῦ κ. Ν. Ζευυράκη, γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων ἡ τοῦ κ. Δ. Χ. Σεμιτέλου, ὁμοία πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἡ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ συντακτικὸν τῆς λατινικῆς γλώσσης τὸ τοῦ κ. Σ. Σακελλαροπούλου, τὰ δύο τελευταῖα κατὰ πλειονοψηφίαν.

Ἐπίσης ὑπέβαλε τὴν ἔκθεσίν της καὶ ἡ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιτροπή, ἐγκρίνασα μόνον τὴν Κατήχησιν τοῦ κ. Ι. Μοσχάκη καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Παιδαγωγίας τοῦ κ. Σπαθάκη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Esquisses Archéologiques par Salomon Reinach ancien membre de l' École d' Athènes, attaché des Musées nationaux. Paris (Leroux) 1888. 8ον, σελ. VIII — 319 (12 frs).

Ὁ εὐφυὴς καὶ ἀκούραστος ἀρχαιολόγος κ. Σολομὼν Ρεϊνάχ, ὅστις διὰ τόσων ἕως τώρα ἔργων ἐπλούτισε τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην, νέον καὶ ἀξιόλογον ἔργον ἐδημοσίευσε καὶ πάλιν, διακρινόμενον καὶ τοῦτο διά τε τὴν ἀκρίβειαν τοῦ περιεχομένου καὶ τὴν χάριν τῆς ἐκθέσεως. Περιέχει δὲ κυρίως εἰπεῖν τὸ βιβλίον πλὴν τοῦ μικροῦ προλόγου εἴκοσι καὶ τρεῖς διατριβὰς ἢ πραγματείας, ἃς ὁ συγγραφεὺς συνέγραψε μὲν ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1887, σχεδὸν δὲ πάσας ἐδημοσίευσεν (ἀνυπογράφως ἢ καὶ ψευδωνύμως τινάς) εἰς διαφόρου εἴδους καὶ φύσεως περιοδικὰ συγγράμματα ἢ καὶ πολιτικὰς ἐφημερίδας, ἀφορμὴν λαμβάνων εἴτε ἐκ τῆς ἐκδόσεως νέου βιβλίου εἴτε ἐκ γενομένης ἀρχαιολογικῆς ἀνακαλύψεως, ἢ ταξειδίου ἢ ἐρεύνης προσωπικῆς. Μία μόνον ἐκ τῶν εἴκοσι τριῶν πραγματειῶν δὲν εἶνε ἐπιστημονικὸν ἔργον, ἀλλὰ χαριεστάτη φανταστικὴ ἱστορία· τὴν γνωρίζουσιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας*, εἶνε *ἡ μικρὰ Ταναγραία* («Ἑστία» τῆς 10 Ἰανουαρίου 1882).

Ἔχουσι δὲ κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν καὶ τὸ περιεχόμενον αἱ διάφοροι πραγματεῖαι ὡς ἑξῆς: Ἡ γαλλικὴ ἐπι-

στήμη ἐν τῇ Ἀνατολῇ. — Ἡ ἀποχωμάτωσις τῆς μεγάλης σφιγγὸς ἐν Αἰγύπτῳ.— Ἡ Ἀνασκαφὴ τῶν Σούσων (παλάτιον Ἀρταξέρξου κτλ.) —Ἀρχαιότητες τῆς Σαρδοῦς.—Δύο ἀσιατικοὶ τύποι ἐξ ὀφίτου λίθου.—Ἀνασκαφαὶ ἐν Καρνιόλῃ. —Ἐπιστημονικὴ ἐκδρομὴ εἰς τὴν χώραν τῆς Τύνιδος. — Ἐρείπια τῆς Καρχηδόνος.—Οἱ Ἀφρικανοὶ πειραταὶ (ἀναφέρεται κυρίως τὸ ἄρθρον εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἐμπορικὴν ἱστορίαν τῆς Ἀφρικῆς).—Αἱ ἀρχαὶ τῆς τέχνης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι (τὸ ἄρθρον ἐγράφη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ γνωστοῦ βιβλίου τοῦ κ. A. Milchhöfer: Die Anfänge der Kunst in Griechenland). — Ἀρχαϊκὰ ἀγάλματα τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.— Ἀνασκαφαὶ ἐν Δήλῳ κατὰ τὸ 1880. — Ἀνασκαφαὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ κατὰ τὸ 1880.—Δύο ἀντίζηλοι (ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου καὶ ἡ Νίκη τῆς Σαμοθράκης)· — Τὰ Μυριναῖα εἰδώλια ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου. — *Αἱ τελευταῖαι συμβουλαί*, σύμπλεγμα ἐξ ὀπτῆς γῆς τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου (ἀνάλογον πρὸς τοὺς Ἀλδοβρανδινοὺς γάμους). — Τὰ πήλινα εἰδώλια τῆς Σμύρνης καὶ ἡ ἀγαλματοποιΐα τοῦ τετάρτου αἰῶνος. — Ἡ μικρὰ Ταναγραία (περὶ ἧς ἀνωτέρω). — Αἱ λευκαὶ νεκρικαὶ λήκυθοι.—Ὁ Μουσώνιος Ῥοῦφος ἐν Γυάρῳ.— Νέα ἑλληνικὴ συναγωγὴ ἐν Φωκαίᾳ.— Ὁ ἅγιος Πολύκαρπος καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Σμύρνης. — Τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Νικήτας Χωνιάτης καὶ Βιλλεαρδουΐνος.—Παροράματα· —Πίναξ ἀναλυτικὸς τῶν περιεχομένων.

Τοιοῦτον τὸ καλὸν βιβλίον, ὅπερ ἀπαραίτητον θὰ εἶνε ἀνάγνωσμα εἰς πάντα ἀρχαιολογοῦντα ἢ φιλάρχαιον καὶ ὡς τερπνότατον καὶ ὡς διδακτικώτατον, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέγομεν. Τῶν τεχνικωτέρων περιγραφῶν τὴν κατάληψιν ὑποβοηθεῖ ἐνιαχοῦ καὶ ἡ παράθεσις τῶν ἁρμοδίων ἀπεικονισμάτων.

Σ. Κ. Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 6 Μαΐου.

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἀναχωρεῖ ἐκ Κερκύρας εἰς Ῥωσσίαν τὴν δωδεκάτην τρέχοντος.

— Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης ἐκ Κερκύρας ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς θὰ ἀπέλθῃ κατ' εὐθεῖαν μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Νικολάου εἰς Ἄμφισσαν, ὅπως παραστῇ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Γραβιᾷ μνημείου. Μετὰ τοῦ Βασιλέως θὰ ἀπέλθωσιν εἰς Γραβιὰν καὶ οἱ ἐν Κερκύρᾳ παρ' αὐτῷ διαμένοντες πρεσβευταί,πάντες δὲ κατόπιν ὁμοῦ θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ἀθήνας.

— Ἤρξατο ἐν τῇ μεταξὺ Μύλων καὶ Τριπόλεως ὁδῷ ἡ πασσάλωσις τῆς κατασκευασθησομένης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μύλων—Καλαμῶν, προχωρήσασα μέχρι τοῦδε περὶ τὰ δύο χιλιόμετρα, μελετᾶται δὲ καὶ ἡ κατασκευὴ μικροῦ λιμένος ἀριστερὰ τῷ εἰσπλέοντι, ὀλίγον ἐκεῖθεν τοῦ μηχανουργείου, ὅπου ἔσται καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ παρὰ τὴν ἀποβάθραν ἐγγύτατα προσάραξις τῶν ἀτμοπλοίων διὰ τὴν εὔκολον μεταβίβασιν τῶν ἐμπορευμάτων. Οἱ ἐργαζόμενοι ἐκεῖ μηχανικοὶ ἔχουσιν ὁδηγίας νὰ ἐπιδιώξωσι ταχέως τὰς ἐργασίας.

— Ἡ ἐξέλεγξις ἡ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ ταμείου τοῦ Φρουραρχείου ἐνεργηθεῖσα ἀπέδειξε τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ ἀκριβεστάτην. Ὅμοιος ἔλεγχος ἀσκεῖται ὑπὸ ἐπιτροπῆς διορισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τοῦ Μετοχικοῦ ταμείου τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ.

— Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων κ. Ν. Καζάζης περατώσας τὰς ἀναγκαίας μελέτας διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ταμείου τῶν ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν ὑπαλλήλων, ὑποβάλλει κατ' αὐτὰς τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον, τὴν προσεχῆ δὲ ἑβδομάδα θὰ ἐκδοθῇ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ σχετικὸν διάταγμα. Οὕτως ἄνευ πολλῆς χρονοτριβῆς συνετελέσθη ἔργον ὅπερ σπουδαίως θέλει ὠφελήσει τοὺς ταχυδρομικοὺς καὶ τηλεγραφικοὺς ὑπαλλήλους.

— Κατὰ τὸ ἐν Εὐρώπῃ ἰσχῦον σύστημα, ὁ κ. Καζάζης προτίθεται νὰ ἀναθέσῃ εἰς τοὺς ταχυδρομικοὺς ὑπαλλήλους τὴν φροντίδα τῆς εἰσπράξεως τοῦ τιμήματος συνδρομῶν τῶν ἐφημερίδων ἢ εἰδοποιήσεων καὶ δημοσιεύσεων αὐτῶν, ἀντὶ μικρῶν ποσοστῶν, παρεχομένων ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐφημερίδων πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους. Ἡ ταχεῖα εἰσαγωγὴ τῆς ἀρίστης ταύτης καινοτομίας, ἐφ' ᾗ ὁ τύπος ἰδιαζόντως θέλει εὐγνωμονεῖ τῷ κ. Καζάζῃ, εἶνε κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον εὐχερής, καθόσον ὑπάρχει ἤδη διάταγμα περὶ αὐτῆς ἐπὶ Ὄθωνος ἐκδεδομένον, ὅπερ δύναται ἀμέσως νὰ τεθῇ εἰς χρῆσιν.

—Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάρτιον αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 2,592,751.50. Κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ 1887 ἀνῆλθον αὗται εἰς δρ. 2,466,536.93, κατὰ δὲ τὸν τοῦ 1886 εἰς δρ. 1,565.213.26 καὶ κατὰ τὸν τοῦ 1885 εἰς δραχ. 1,388,026.57. Κατὰ ταῦτα αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ ἔτους 1888 ὑπερτεροῦσι τὰς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἔτους 1887 κατὰ δραχ. 126,214.57, τοῦ 1886 κατὰ δραχ. 1,027,538.24 καὶ τοῦ 1885 κατὰ δρ. 1,204,724.93.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Ἀπρίλιον ἀπέθανον ἐν ὅλῳ ἐν Ἀθήναις 139 ἄτομα ἐνῷ κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπέθανον 132. Ἐκ τούτων 85 ἦσαν ἄνδρες καὶ 54 γυναῖκες, ἐξ ὧν ἔγγαμοι μόνον 26, ἄγαμοι 50 καὶ 63 παιδία μέχρι δεκαετοῦς ἡλικίας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Ι. Κ. Βιέννην. Παρεδόθη ἐνταῦθα τῷ κ. Μ. Α. Τὰς πληροφορίας διαβιβάζομεν ταχυδρομικῶς.— κ.Μ. Π. Ὄχι, εἶνε ἀδύνατον. — κ. Α. Κ. Τ. Σύρον. Ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις δὲν ὑπάρχει. Δύνασθε νὰ τὸ προμηθευθῆτε διὰ παραγγελίας. Ἡ συνήθης τιμή του εἶνε 400—500 χρυσᾶ φράγκα.—κ. Β. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθη ἐγκαίρως. Ἡ μὴ δημοσίευσίς του σημαίνει ὅτι εὑρέθη ἀκατάλληλον. —*Φιλαραγνώστῃ*. Διὰ τούτους ἡ ἀρχαιότης ὑπῆρξε μόνον ἵνα τοῖς παρέχῃ ὕλην πρὸς γραμματικὴν ἀπεραντολογίαν.—κ. Ν. Τ. Ἀξίωμα πρὸς τὸ ὁποῖον ρυθμίζει τὸν βίον του,εἶνε δὲ σύνηθες νὰ ἀναγράφεται καὶ ὡς ἐπικεφαλὶς ἐπιστολῶν. Τοιοῦτον λ. χ. εἶνε τὸ τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ:

Tout (P / C / L) asse

ἤτοι tout passe, tout casse, tout lasse. — κ. Δ. Π. Τ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Ι. Κ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. —κ. Π. Η. Η. Ταγανρόγ. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν.—κ. Σ. Σ. Χαλκίδα. Ἐπειδὴ ἐξηντλήθη τὸ ζητηθὲν βιβλίον, τὸ σταλὲν ἀντίτιμόν του ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν σας. — κ. Δ'. Ἡ *Μαργαρίτιον* τοῦ Γκαίθου καὶ ἡ *Κλάριον* ἐσχηματίσθησαν πάνυ εὐστόχως κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἡ Γλυκέριον, ἡ Μύρτιον κτλ.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐνεγράφησαν, καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.— κ. Ι. Κ. Ὀδησσόν. Παρεδόθη εἰς τὸν συγγραφέα ἐνταῦθα διατρίβοντα, ἐνεγράψαμεν δ' ὑμᾶς καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου.—κ. Π. Κ. Τρίπολιν. Ἐνεγράφητε, καὶ ἀπεστάλη ὑμῖν ὁ Α' τόμος. Τοῦ ἄλλου ἀντίτυπα δὲν ἐκομίσθησαν ἔτι ἐνταῦθα, καὶ ἀγνοοῦμεν τὴν τιμὴν τοῦ βιβλίου. — κ. Κ. Ν. Φιλιππούπολιν. Ἐνεγράψαμεν πάντας. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— *Αναπόδῳ*. Δὲν εἶσθε ὁ πρῶτος:

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι διακριδὸν ἔστι νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

κκ.Α. Β. Π. Χανία, Α. Φ. Κ. Ἀργοστόλιον. Ν. Σ. Βῶλον καὶ Σύλλογον «Ἐρυθραίαν». Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Β. Γ. Α. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἀπηντήσαμεν λεπτομερῶς. — κ. Μ. Π. Εἶνε βιομηχανία ἀμερικανική. Ἐκεῖ τώρα *φαμπρικάρουν* καὶ τὸν καπνὸν ἐξ ὕλης πάντη διαφόρου τοῦ φυτοῦ, ἐκ χάρτου. Καπνὸν ἐκ χάρτου, μάλιστα. Καὶ τὸ παραδοξότερον, λέγει ἡ δημοσιεύουσα ταῦτα « Ἐφημερὶς τῶν χαρτοποιείων », τὸ προϊὸν τοῦτο δὲν διαφέρει καθόλου ἀπὸ τὸ γνήσιον προϊὸν τῆς γῆς. Οἱ κύριοι βιομήχανοι οἱ τὴν μεταυ-

σίωσιν ταύτην ἐκτελοῦντες ἐμβαπτίζουσι πολλάκις τὸν πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένον χάρτην εἰς ἰσχυρὸν ἀφέψημα καπνοῦ, ἀκολούθως κόπτουσιν αὐτὸν καὶ συνθλίβουσιν εἰς σχῆμα φύλλων μηδόλως παραλλασσόντων τῶν γνησίων. Τόσον δὲ ἡ μίμησις εἶνε τελεία, ὥστε καὶ καπνισταὶ ἔμπειροι καπνίσαντες σιγάρα οὕτω παρεσκευασμένα ἠπατήθησαν διακηρύξαντες ὅτι ἦσαν ἐξαίρετα. Καὶ τίς ἠξεύρει τί μᾶς ἐπιφυλάσσουσιν ἔτι οἱ ἐφευρετικοὶ Ὑάγκοι!—κ. Τ. Λ. Σ. Ναύπλιον. Μόνον ἀγγλοελληνικὸν, τὸ δίτομον τοῦ κ. Λασκαρίδου τιμώμενον δραχ. 25. Ἐπίτομον ἀγγλογαλλικὸν καὶ γαλλοαγγλικὸν τὸ τοῦ Sadler, δραχ. 12—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἤδη εἴχομεν ἀποστείλει πάντα δι' ὧν μέσων προηγουμένως μᾶς ὑπεδείξατε, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας.— κ. Θ. Α. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν· τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη ὑμῖν.—κ. Γ. Κ. Πάνορμον. Ἐνεγράφη ὁ κ. Α.Β. Τὸ ἀντίτιμον ἐπληρώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Ι. Κ.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἡ παραγγελία ὑμῶν ἐξετελέσθη, ἀπεστάλησαν δὲ καὶ πάντα τὰ ζητηθέντα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

6 Μαΐου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	476.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	477.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	538.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	491.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	246.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	96.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		516.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.180.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	193.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	146.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.60
	3μην.	32.40
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	128.½
»	3μην.	127.½
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.55
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.—

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1328

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 594.—15 ΜΑΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 646

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν Βόννῃ τῆς Πρωσσίας ἀπεβίωσε ὁ καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογίας G. vom Rath, ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ἐπιστήμονας ἐκ τῶν ὀρυκτολογικῶν αὐτοῦ περὶ Ἑλλάδος ἐργασιῶν καὶ τῶν συχνῶν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεων. Ὁ Vom Rath πλὴν τῶν περιηγήσεων αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἃς ἐξέδωκεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς ἐπιγραφομένοις Naturwissensdaftliche Stuchien 1879 καὶ durch Italien und Griechenland nach dem heiligem Lande ἐξέδωκε καὶ πολλὰς ἄλλας διατριβὰς ἀφορώσας εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἷον τὴν περὶ τῶν σεισμῶν τῆς Χίου, τὴν Περὶ τῆς ἐκβλύσεως ἀφθόνου θειώδους ὑδρογόνου ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Μεσολογγίου 1882 κτλ. τελευταῖον δὲ τἀποτέλεσματα τῆς περυσινῆς αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεως, ἤτοι γεωλογικὰς περιγραφὰς τῆς νήσου Μήλου, τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τοῦ Λαυρείου περὶ ὧν πάντων ἔκαμε λόγον ἡ Ἑστία ἐν Δελτίῳ ἀριθμ. 562. Ὁ Vom Rath ἐσκόπε: νὰ μεταβῇ καὶ κατα τὸ ἔτος τοῦτο εἰς Ἑλλάδα ὡς ἔγραφεν εἴς τινα τῶν ἐν Ἀθήναις φίλων του, ἀλλ' ὁ θάνατος ἔθεσε τέρμα εἰς τὸν ἀκάματον ἐπιστημονικὸν ζῆλον τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην.

— Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Emile Legrand ἀνέλαβε νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ τῆς 1ης προσεχοῦς Ἰουλίου ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Κριτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» (Revue critique et littéraire) κατὰ μῆνα ἀνάλυσιν, μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῆ, παντὸς νεωστὶ ἐκδιδομένου ἑλληνικοῦ βιβλίου, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ αὐτῷ. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Legrand θέλει συντελέσῃ βεβαίως ἵνα καταστήσῃ καὶ τοῖς ξένοις γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προϊόντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Χάριν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, οἵτινες θὰ ἐπεθύμουν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἀποστείλωσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Legrand σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν διεύθυνσίν του ἔχουσαν οὕτω: Monsieur Émile Legrand, professeur à l' École nationale des langues orientales. Rue Humboldt, 25. Paris.

— Ἡ ἐν Βοστώνῃ ἀμερικανικὴ φιλοσοφικὴ Ἑταιρία ἐδημοσίευσε τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἣν ἐξελέξατο τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1887 πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τῆς Βολαπουκικῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, καίπερ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἔλλειψιν παγκοσμίου γλώσσης, χάριν τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν, οὐχ ἧττον γνωματεύει ὅτι ἡ Βολαπουκικὴ γλῶσσα δὲν πληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἐν τῷ συστήματι τοῦ ἐφευρέτου τῆς Βολαπουκικῆς Ἰωάννου Μαρτίνου Σλέγερ, ἡ ἐπιτροπὴ εὑρίσκει πολλὰ μὲν τὰ ψεκτὰ ὀλίγιστα δὲ τὰ ἐπαινετά, καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη εἶνε ἥκιστα κατάλληλος ὅπως ἀποβῇ παγκόσμιος γλῶσσα, ὡς ἀντιστρατευομένη πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τευτονικῶν καὶ λατινικῶν γλωσσῶν, καὶ πλείστας παρέχουσα τῷ σπουδαστῇ δυσχερείας. Διετήρησε, λέγει ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς, τὰ μὴ καθαρὰ Γερμανικὰ φωνήεντα ä, ö, ü, τὸ λαρυγγόφωνον Γερμανικὸν ch, τὸ ἀγγλικὸν th καθὼς καὶ τὸ δυσπρόφερτον καὶ δασὺ h, ἔχει ὀκτὼ φωνήεντα καὶ δεκαεννέα σύμφωνα, ἐνῷ πέντε φωνήεντα καὶ δεκαὲξ σύμφωνα ἦσαν ἀρκετᾷ. Οὐδὲν τῶν Ἀριανῶν ἐθνῶν δύναται τὰ προφέρῃ εὐκρινῶς φθόγγους τινὰς τῆς Βολαπουκικῆς· ὅπερ μέγιστον θεωρεῖ ἐλάττωμα ἡ ἐπιτροπή. Περαίνει δὲ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς συνιστῶσα ὅπως ἡ ἐργασία τοῦ σχηματισμοῦ διεθνοῦς γλώσσης ἀνατεθῇ εἰς διεθνῆ ἐπιτροπὴν καὶ τὰ μέλη ὦσιν ἐκ τῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ κυριωτάτων ἐθνῶν τῶν ὁμιλούντων γλώσσας τῆς ἀρίας οἰκογενείας.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν *Ἀπομνημονευμάτων* τοῦ οἰκειοτάτου τῷ θανόντι Αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας συγγραφέως Λουδοβίκου Σνάϊδερ. Τὰ Ἀπομνημονεύματα εἰδικῶς εἰς τὸν ἐκλιπόντα μονάρχην ἀφιερωμένα, περιλαμβάνουσι τὰ τεσσαράκοντα τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ, ἐπιχέουσι δὲ μέγα φῶς ἐπί τε τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν αὐτοῦ πράξεων· λέγεται ὅτι εἰς συγγραφὴν τοῦ βιβλίου τούτου συνειργάσθη καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Αὐγούστα.

— Ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν Ὁλλανδίᾳ ἡ ἰδιαιτέρα ἀλληλογραφία, ἡ διαμειφθεῖσα μεταξὺ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λουδοβίκου, βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας. Τὰ σπουδαῖα ταῦτα ἔγγραφα εἶχεν ἐμπιστευθῆ ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος εἰς τὸν ἰδιαίτερον αὐτοῦ ὑπογραμματέα, θέλουσι δὲ ἀσχοληθῆ προσεχῶς εἰς λεπτομερῆ καταγραφὴν τῆς ὀγκώδους ταύτης ἀλληλογραφίας, εἰς ἣν ὁ Ὁλλανδικὸς τύπος μεγίστην ἀπονέμει σπουδαιότηται. ὡς δυναμένην νὰ διαφωτίσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων καθ' οὓς ὁ Βοναπάρτης ἡγεμὼν κατεῖχε τὰ σκῆπτρα τοῦ κράτους αὐτῶν.

—Θέμα διὰ τοὺς γλύπτας τοὺς διαγωνισθησομένους κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Παρισίοις διὰ τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης ὡρίσθη τὸ ἑξῆς· «*Ὁ Ὀρέστης ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος*. Ἐπανελθὼν εἰς Ἄργος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ὁ Ὀρέστης πορεύεται εἰς τὸν τάφον τοῦ πατρός του, καὶ θρηνεῖ πικρῶς»

— Ἐν Παρισίοις ἐνεκαινίσθη κατ' αὐτὰς περίεργος ἔκθεσις τῶν χειρογράφων καὶ σχεδίων τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Τὰ σχέδια τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ περιέγραψαν λεπτομερῶς ὁ Γωτιὲ καὶ ὁ Saint Victor, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξετέθησαν πάντα ὁμοῦ δημοσίᾳ τὰ μεγαλείτερα δὲ καὶ ὡραιότερα αὐτῶν εἰσὶν ἐντελῶς ἄγνωστα. Ἰδίως αἱ γελοιογραφίαι τοῦ Οὐγκὼ οὐδέποτε εἶχον ἐπιδειχθῆ εἰς πρόσωπα ἄλλα ἐκτὸς τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ. Τὰ λευκώματα ἐφ' ὧν ὁ Οὐγκὼ ἐζωγράφει κατὰ τὸ ταξείδιόν του ἐπίσης θὰ ἐπιδειχθῶσι διὰ πρώτην φοράν. Ἐν τῇ ἐκθέσει θὰ ἐκτεθῶσι καὶ ἔπιπλα γεγλυμμένα ὑπὸ τοῦ Οὐγκὼ καὶ ἄλλα λεπτουργικὰ αὐτοῦ ἔργα, πρὸς τούτοις δὲ εἰκονογραφημένα παρὰ τοῦ ἰδίου χειρόγραφα τῆς *Παναγίας τῶν Παρισίων*, τῶν *Ἀθλίων*, τοῦ *Ρούϋ Βλάς*, τῆς *Λουκρητίας Βοργίας*, τοῦ *Θρύλου τῶν Αἰώνων* κτλ. Τὸ χειρόγραφον τῶν *Ἐργατῶν τῆς Θαλάσσης* κοσμεῖται διὰ πεν-

ἥκοντα καὶ πλέον ἰδιοχείρων σχεδίων τοῦ ποιητοῦ. Τὸ χρηματικὸν προϊὸν τῆς ἐκθέσεως ταύτης θὰ διατεθῇ πρὸς ἔγερσιν τοῦ μνημείου τοῦ Οὐγκώ.

— Νέον ἔργον τοῦ 'Οκταβίου Φεγιὲ ἀγγέλλεται ἐπιγραφόμενον *Τὸ μυθιστόρημα τοῦ ζωγράφου.*

'Εξακολουθοῦσιν αἱ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ 'Ολυμπιείου καὶ παραπλεύρως τῆς ἀρχτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ἀνασκαφαί. 'Αρχικὸς τῶν ἀνασκαφῶν σκοπὸς ἦν ἡ εὕρεσις καὶ ἄλλων μερῶν τοῦ περιβόλου. 'Αντὶ τούτων ὅμως εὑρέθησαν βάσεις τετράγωνοι ὑποβάθρων καὶ ὑπόβαθρα ἀγαλμάτων εἰς ἴσας ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις εὑρισκόμενα καὶ κατὰ μῆκος τῆς πλευρᾶς τοῦ περιβόλου διήκοντα.

— Καθ' ἃ ἀναγγέλλει τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἡ εἰς Παρισίους ἀποστολὴ τοῦ ἐν τῷ 'Εθνικῷ Μουσείῳ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Β. Στάη ἐπανελθόντος ἤδη εἰς 'Αθήνας καὶ τοῦ πρῴην ἐφόρου τῆς 'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης Σ. Κόμνου, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι τῇ βοηθείᾳ ἐκτύπων τῶν ἐκ τοῦ Νομισματικοῦ ἡμῶν Μουσείου κλαπέντων νομισμάτων, ἐβεβαιώθη ὅτι τινὰ ἐκ πολλῶν νομισμάτων πωληθέντων ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Π. Ραυτοπούλου εἶνε τὰ αὐτὰ ἐκ τοῦ ἡμετέρου Μουσείου κλαπέντα, ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστὸς ἀθηναϊκὸς στατὴρ, ὃν ὁ Ραυτόπουλος εἶχε πωλήσει ἐν Παρισίοις ἁπλῶς ἀντὶ χρυσοῦ. Περὶ τοῦ στατῆρος ὅμως τούτου ὑπάρχουσιν ὑπόνοιαι ὅτι εἶνε κίβδηλος, τοῦ Feuardent μετὰ βεβαιότητος μάλιστα οὕτως ἀποφηναμένου. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ραυτόπουλος καὶ ἄλλα πολλὰ νομίσματα ἐπώλησεν ἐν Παρισίοις. Ἅπαντα τὰ νομίσματα ταῦτα τὰ εἰς χεῖράς ποτε τοῦ Ραυτοπούλου ὄντα τὰ μὲν κατασχεθέντα τὰ δὲ ἀγορασθέντα χρήμασι τοῦ ὁμογενοῦς 'Οδυσσέως Νεγρεπόντε, ἀποστέλλονται προσεχῶς ἐνταῦθα, ἵνα κατατεθῶσι, τὰ ἄξια λόγου, ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ.

— Ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἐν Ναυπλίῳ μνημείου εἰς τὸν στρατηγὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην συστᾶσα ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κκ. 'Ανδρ. Αὐγερινοῦ ὡς προέδρου καὶ Α. Θεοφιλᾶ Διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τῶν Βιομηχάνων τεχνῶν, Α. 'Αντωνοπούλου, βουλευτοῦ 'Αργολίδος καὶ Κορινθίας, Λυκούδη καὶ Πουρναρᾶ ταγματαρχῶν τοῦ πυροβολικοῦ συνέταξε προκήρυξιν περὶ διαγωνισμοῦ πρὸς κατασκευὴν τοῦ προπλάσματος ἐκ γύψου τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ. Διὰ ταύτης καλοῦνται νὰ μετάσχωσιν ἀποκλειστικῶς μόνον οἱ Ἕλληνες γλύπται ἐν 'Ελλάδι μένοντες ἢ ἐν Εὐρώπῃ καὶ τοῦτο κατ' ἀξιέπαινον μέτρον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, εἰς δὲ τὸν καλλιτέχνην τοῦ κριθησομένου καλλιτέρου προπλάσματος ἀπονεμηθήσονται δραχμαὶ 10,000, ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τοῦ προπλάσματος εἰς Εὐρώπην, ὅπου θὰ χυθῇ ὁ ἀνδριὰς ἐξ ὀρειχάλκου ἱστορικῶν τινων τηλεβόλων τοῦ ἀγῶνος. Ὁ ἀνδριὰς θέλει παριστᾷ τὸν Κολοκοτρώνην ἐπιβαίνοντα ἵππου καὶ φέροντα τὴν πολεμικὴν αὐτοῦ στολὴν μετὰ τῆς ἀρηίου του περικεφαλαίας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κρητικαὶ ῥίμαι. Τὰ τραγούδια Δασκαλογιάννη καὶ 'Αληδάκη.

'Εκδίδονται ὑπὸ 'Εμμανουὴλ Βαρδίδη Κρητός. σελίδες 62. 1888. Τιμὴ δραχ. 1.

Κρήτη τὸ φιόρε τῶν νησιῶ, κορῶνα τοῦ Λεβάντε
π' ἀνάμεσα 'ς τὸ πέλαγος στέκεις ὡσὰ διαμάντε,
ποῦ 'ς τῶν 'Ελλήνων τὸν καιρὸ πολὺ 'τό 'νομά σου
κ' ἐδᾶ σωρὸς καὶ χαλασιὲς εἶνε τὰ λείψανά σου.

Ἡ ἀποστροφὴ αὕτη Κρητὸς ποιητοῦ, ἐμπνεομένου τοῦ ὑπὸ κάλλους τῆς γῆς τῆς γεννήσεώς του καὶ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας εὐκλείας της, ἀπεικονίσαντος εἰς τέσσαρας στίχους τὴν θέσιν τῆς Κρήτης ἐν τῷ 'Ελληνικῷ κόσμῳ, ἀρκεῖ καὶ μόνη νὰ καταδείξῃ ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν δημοσιευθέντα δύο ἐθνικὰ δημώδη ποιήματα ἐνέχουσι ποιητικὰς καλλονάς, σπανίας ἐν ποιήμασιν, ἅτινα εἶνε προϊὸν βεβιασμένης καὶ τεχνικῆς ἐμπνεύσεως.

Ὁ 'Εμ. Βαρδίδης διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῷ γνησίῳ σφακιανῷ ἰδιώματι τῶν δύο τούτων ἱστορικῶν ποιημάτων τοῦ Δασκαλογιάννη καὶ 'Αληδάκη, ὧν τὸ δεύτερον τὸ πρῶτον ἤδη δημοσιεύεται, ἀναγομένων εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Σφακιωτῶν κατὰ τῶν 'Οθωμανῶν τῷ 1770 προσέθηκεν εἰς τὰς συλλογὰς τὰς γνωστὰς τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγῳδίων δύο κάλλιστα ποιήματα.

Ὁ ποιητής του πρώτου τῶν ποιημάτων εἶνε Σφακιώτης τις Μπατζελιός, τυροκόμος, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ὁποίου ἔγραψεν αὐτὸ ὁ 'Αναγνώστης Σκορδύλης, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ

Κι' ἐγὼ ἐκράθιουν τὸ χαρτί, κ' ἐκράθιου καὶ τὴ μπένα,
κ' ἐκεῖνος μοῦ διγάτονε, καὶ τἄγραφ' ἕνα ἕνα.

Ζητεῖ δὲ καὶ συγγνώμην καὶ παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν

Ἂν εἶν' τὰ γράμματα σφαλτά, τὰ λόγια δίχως χάρι
'σὰν τυροκόμου μάθησι καὶ μπένα μιτατάρη.
ἂν εἶν' τὰ γράμματα σφαλτά, τὰ λόγια μπερδεμένα
συμπάθει' ὅσοι τ' ἀκούετε δὲν εἶνε κι' ἀπὸ μένα.
σὰν αἰγιδάρης ὁ φτωχὸς 'πὸ κάτω ἀποῦ τὸ πρῖνο
τὸ 'γραψα ὡς ἐκάτεχα τῶ γνωστικῶ τ' ἀφίνω.

Ὁ ποιητὴς ἄρχεται ἐπικαλούμενος ἀντὶ Μούσης τὸν Θεόν, ζητῶν παρὰ τοῦ θείου ἔμπνευσιν καὶ μέγεθος καρδίας καὶ δύναμιν, ὅπως μετὰ θλίψεως ψάλῃ τὰς πράξεις τοῦ Δασκαλογιάννη, και τὰ παθήματα τῶν Σφακίων.

Θέ' μου καὶ δός μου λογισμὸ καὶ 'μπόρεσι ν' ἀρχίξω
τὸ Δάσκαλο τὸ ξακουστὸ πρικιὰ νὰ τραγουδήξω.
Θέ μου καὶ δὸς μ' ἀπομονὴ καὶ νοῦν εἰς τὸ κεφάλι
ν' ἀναθηβάλω καὶ νὰ πῶ καὶ τῶ Σφακιῶ τὰ βάλη.

'Αφηγεῖται δὲ κατόπιν κατὰ τρόπον ὁμηρικὸν ἐν διαλόγοις τὰ τοῦ συμβουλίου, ὅπερ συνεκρότησεν ὁ Δασκαλογιάννης μετὰ τοῦ Μπέη τῆς Βλαχιᾶς καὶ τῆς Μάνης καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν Σφακίων πρὸς ἐπανάστασιν, ὅτε ἐν τῷ μεταξὺ φθάνουσι γράμματα εἰς τὸν Δασκαλογιάννη.

πῶς ἐσηκώθη ἡ Βλαχιά, κ' ἡ 'Ρούμελη, καὶ ἡ Μάνη
πῶς στὸ Μωργιὰ Μοσκόβικαις ἀρμάδαις τριγυρίζου

καὶ προσκαλεῖ ἐκ νέου τὸν πρωτόπαπαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν Σφακίων εἰς οὓς ἀναγγέλλει τὰ γράμματα λέγων

ἀπὸ καιρὸ σᾶς τό 'λεγα γιὰ νὰ χαζιρευτοῦμε
τὴ Κρήτη τὴ Πατρίδα μας 'λεύτερη νὰ τὴ δοῦμε.

'Αλλ' οἱ Τοῦρκοι μαθόντες τὰς προετοιμασίας τῶν Σφακιωτῶν ἐκστρατεύουσι κατ' αὐτῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου

νὰ βγοῦ νὰ κάψου τὰ Σφακιὰ νὰ μὴ ἀφίσου σπίτι,

Ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα διὰ μακρῶν καὶ διὰ ζωηρῶν περιγραφῶν καὶ εἰκόνων περιγράφει τὰς ἑτοιμασίας καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Σφακίων.

Κατὰ παραγγελίαν κατόπιν τοῦ Δασκαλογιάννη συνέρχονται οἱ Σφακιανοὶ εἰς τὰ Κρούσσια τὸ χωρίον ὅπως λάβωσι γενικὴν ἀπόφασιν περὶ τοῦ πρακτέου, ἦσαν δὲ κατὰ τὸν ποιητὴν

ὡσὰ στραθιῶταις ἄγγελοι εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θρόνο·
στὴ μέση στέκ' ὁ Δάσκαλος ζωσμένος τὸ σπαθί του
κι' ἐφόρειε τὸ μπουρνοῦζο του κι' ἔλαμπε τὸ κορμί του.

Ὁ Δασκαλογιάννης εἰς τοὺς συνελθόντας λέγει ὅτι τοῦ ἔγραψεν ὁ πασᾶς νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ προσέλθωσιν εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἀποφασίζει νὰ προσέλθῃ μόνος, καὶ ἂν μὲν ἐπιστρέψῃ ζῶν θὰ φέρῃ εἰδήσεις εἰς αὐτοὺς ἂν ὅμως φονευθῇ νὰ φύγωσιν ὅλοι εἰς τὰ δάση καὶ τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰς μαδάρας τῶν Σφακιῶν νὰ κλαίωσι τὸ ὄνομά του· νὰ λάβωσι δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν των τὰ τέκνα του.

'Ενταῦθα ἀλλεπαλλήλως διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην ἀγορεύσεις ἀρχόντων Σφακιωτῶν τοῦ Μπουνατογιάννη, τοῦ Παπαμανούσου, τοῦ Μανούσακα τοῦ Πατερογιώργη, οἵτινες πάντες ἀνθίστανται εἰς πᾶσαν ὑποταγήν. Ἡ δύναμις τῶν στίχων τούτων εἶνε καταπληκτική· δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ὡς θεόπνευστος ὁ ποιητὴς ἀνέγραψεν ἐνταῦθα τὸ πολιτικὸν εὐαγγέλιον τῶν Κρητῶν.

Ὁ πόλεμος ἔρχεται ἐκ νέου καταλήξας εἰς τὴν τελειωτικὴν τῶν Σφακίων καταστροφήν, μεθ' ἣν νέα γράμματα

πέμπει ὁ Πασᾶς εἰς τὸν Δασκαλογιάννην πρὸς ὑποταγὴν λέγων ὅτι ἠπατήθησαν ὑπὸ τῶν Μοσκόβων· ὁ Δασκαλογιάννης ἀποφασίζει νὰ προσέλθῃ παρέχων ἑαυτὸν ὁλοκαύτωμα πρὸς σωτηρίαν τῶν Σφακίων.

Συγκινητικώτατος εἶνε καὶ μετ' αἰσθήματος θερμοῦ γεγραμμένος ὁ ἀποχαιρετισμὸς τοῦ Δασκαλογιάννη πρὸς τοὺς συναγωνιστάς του καὶ τὴν γυναῖκά του. Μέχρι δακρύων δὲ συγκινοῦσιν οἱ στίχοι ἐν οἷς ὁ ποιητὴς παριστᾷ αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον τῆς γυναικός του, καὶ διαβαίνοντα ἐκ τοῦ πυρποληθέντος χωρίου του.

Μὰ βουρκωμένος προπατεῖ καὶ πάει ν' ἀλαργάρῃ
μέσ' ἡ καρδιά του σκλίβωσε, κι' ἂς ἦτον παλληκάρι
κι' ὄνταν ἐπέρνα στὸ χωριό, τ' ἀμμάθια τ' ἐδακρύζαν
γιατ' ἔθλεπε τὰ σπίθια του ἀκόμη κι' ἐκαπνίζαν.

Ὁ Δασκαλογιάννης δι' ἀπάτης συλληφθεὶς ἐξ δάρη ζῶν, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῶν Σφακίων οἱ συλληφθέντες αἰχμάλωτοι ἐβλήθησαν εἰς τὴν φυλακήν, ἐξ ἧς μετά τινα χρόνον ἐδραπέτευσαν καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία των, ἅτινα εὗρον ἔρημα ἀνθρώπων καὶ κατεστραμμένα. Εἶνε ἀμίμητοι ὄντως αἱ ἀποστροφαὶ τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὰ Σφακία καὶ οἱ ἔπαινοι τῶν ἀνδρείων κατοίκων των. Ὁ ποιητὴς ἀφθόνως διασκορπίζει τούτους περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔπους του, ὡς εὐώδεις στεφάνους ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Σφακίων ἀναμιγνύων ἐν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων καὶ τῶν ἀρχηγῶν, ὡς φωτεινὰ ἐπιγράμματα ἀναμιμνήσκοντα τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τοὺς προγόνους.

Τὸ ἕτερον τῶν ποιημάτων, τὸ τοῦ Ἀληδάκη ἔχει ὑπόθεσιν τὴν καταστροφὴν ἑνὸς τοπάρχου καὶ μεγάλου γαιοκτήμονος τοῦ Ἀληδάκη, ὅστις κατετυράννει τοὺς Σφακιανοὺς καθήμενος ἐντὸς πύργου ὀχυροῦ. Τὸ ποίημα τοῦτο εἶνε συνέχεια τοῦ προηγουμένου, ἴσως δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, διότι ἡ αὐτὴ φιλοπατρία καὶ τὸ αὐτὸ αἴσθημα, ἡ αὐτὴ γλῶσσα οἵα καὶ ἐν τῷ τοῦ Δασκαλογιάννη διήκει δι' ὅλου τοῦ ποιήματος, ἡ αὐτὴ ἔτι οἰκονομία καὶ ποίησις·

Πλήρης καὶ λεπτομερὴς ἀνάλυσις τῶν ποιημάτων ἀπήτει τὴν δημοσίευσιν πολλῶν τεμαχίων, ἀλλ' ἠρκέσθημεν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα, ὅπως μόνον καταδείξωμεν τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν καὶ τὴν θέσιν ἐν τῇ δημοτικῇ ποιήσει. Τὰ ποιήματα δὲ ταῦτα ἔχουσι πλὴν τῆς ἀξίας αὐτῶν ὡς τοιούτων καὶ ἱστορικὴν καὶ γλωσσολογικήν. Καλῶς δ' ἔπραξεν ὁ ἐκδότης αὐτῶν κ. Βαρδίδης νὰ προσθέσῃ ἐν τέλει καὶ λεξιλόγιον τοῦ γλωσσαρίου τῶν Κρητῶν.

Μ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 18 Μαΐου.

Ἡγεμονικὴν ὄντως δωρεὰν ἐποιήσατο τῷ δήμῳ Πειραιῶς ὁ ἐκ Σμύρνης καταγόμενος καὶ ἐνταῦθα ἀποκατεστημένος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κ. Ἰωάννης Χατζηκυριακοῦ, ταμβακοπώλης ἄλλοτε ἐν τῇ ὁδῷ Αἰόλου παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Εἰρήνῃ, καὶ ἡ σύζυγός του κυρία Μαριγὼ Χατζηκυριακοῦ, ἀναγγείλαντες τῷ Δημάρχῳ κ. Θ. Ρετσίνᾳ ὅτι ἱδρύουσιν ἐν Πειραιεῖ ὀρφανοτροφεῖον τῶν θηλέων, οὗτινος ἡ δαπάνη προϋπελογίσθη ἤδη εἰς 200,000 δρ. καὶ εἰ ὃ θὰ κληροδοτήσωσι καὶ τὴν ἐξ 1,500,000 μεγάλην περιουσίαν των προϊὸν τῆς τιμίας καὶ ἐνδελεχοῦς ἐργασίας τοῦ κ. Ι. Χατζηκυριακοῦ.

Ἡ ἀνέγερσις τοῦ κτιρίου ἄρχεται λίαν προσεχῶς· γενήσεται δὲ ἐν θέσει κειμένῃ ἄνωθι τοῦ βασιλικοῦ κτήματος πλησίον τοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπὶ τῆς δημαρχίας τοῦ κ. Τρ. Μουτσοπούλου ἀνεγερθέντος κτιρίου, ὅπερ θέλει χρησιμεύσει ὡς κατοικία τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀνεγερθησομένου ὀρφανοτροφείου ὅστις ἔσεται αὐτὸς ὁ διαθέτης κ. Χατζηκυριακοῦ, καθ' ἃ ἐξέφρασε τῷ δήμῳ τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιθυμίαν του.

Ὁ κ. Δήμαρχος Πειραιῶς προσεκάλεσε τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ὅπως ἐγγράφως καὶ προφορικῶς ἐκφράσῃ πρὸς τοὺς μεγάλους εὐεργέτας κ. καὶ κ. Ἰωάννην καὶ Μαριγὼ Χατζηκυριακοῦ τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην τῆς γείτονος πόλεως, ἀποκτώσης οὕτω φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα, οὗτινος παντελῶς ἐστερεῖτο μέχρι τοῦδε.

Τὸ σχέδιον τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐκπονηθήσεται ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Θεοφιλᾶ, ἔσται δ' ὅμοιον τῷ σχεδίῳ τοῦ ἐνταῦθα Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα μὲ μικρὰς μόνον παραλλαγὰς καὶ προσθήκας ὑποδειχθησομένας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Χατζηκυριακοῦ. Ὁ δῆμος Πειραιῶς ἐδήλωσεν ἤδη ὅτι θὰ παράσχῃ τὴν συνδρομήν του πρὸς ταχεῖαν καὶ πλήρη ἀνοικοδόμησιν τοῦ κτιρίου, παρέχων δωρεὰν τὸ ὕδωρ καὶ ἰσοπεδῶν τὸ οἰκόπεδον. Αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου καὶ τῆς μεταφορᾶς τοῦ ὕδατος ἄρχονται μετά τινας ἡμέρας.

— Μετὰ ἐπιτυχίας ἐγένετο ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεγραφικοῦ συστήματος duplex, τῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ δηλαδὴ τηλεγραφικοῦ σύρματος συγχρόνου μεταβιβάσεως διαφόρων τηλεγραφημάτων μεταξὺ τῶν τηλεγραφείων Πατρῶν καὶ Ἀθηνῶν. Τὸ αὐτὸ σύστημα λειτουργεῖ ἤδη καὶ μεταξὺ Ἀθηνῶν Πειραιῶς, Κορίνθου καὶ Τριπόλεως.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν προσωρινὴν κατάστασιν τῶν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου 1888 πράξεων τῶν ἐργοστασίων κοπῆς καπνοῦ εἰσήχθησαν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις πρὸς κοπὴν ὀκάδες καπνοῦ 89,895 καὶ τουμπεκίου 3,137, εἰσεπράχθησαν δὲ ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων 401,930 δρ.

— Ἀφίκετο ἐκ Βερολίνου ὁ νομισματογνώμων κ. Pick, κληθεὶς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἐξελέγξῃ τὰ ὑπολειφθέντα καὶ τὰ προσεχῶς ἐκ Παρισίων κομιζόμενα νομίσματα τοῦ νομισματικοῦ μουσείου καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς γνησιότητός των.

— Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ συνεστάθη διὰ Β. Διατάγματος ἐπιτροπή, ἔργον ἔχουσα τὴν ἀναθεώρησιν, τὴν διαρρύθμισιν καὶ τὴν συγχώνευσιν πάσης τῆς νομοθεσίας, τῆς ἀφορώσης εἰς τὴν διοίκησιν, τὴν διαχείρισιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τὸν ὀργανισμὸν τῶν ἐπὶ ταύτης ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπιφορτίζεται προσέτι τὴν μελέτην τῶν ἰσχυόντων κανονισμῶν καὶ τὸν καταρτισμὸν σχεδίου νόμου, στηριζομένου ἐπὶ τῶν γενικῶν διατάξεων περὶ διοικήσεως, διαχειρίσεως καὶ ἐλέγχου τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ἀφορῶντος εἰς τὴν διοίκησιν, τὴν διαχείρισιν καὶ τὸν ἔλεγχον πάσης τῆς περιουσίας τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, ἱδρυμάτων καὶ σωματείων, ὅσα ἐσχηματίσθησαν καὶ συντηροῦνται ἐκ κληροδοτημάτων, ἐκ συνδρομῶν καὶ εἰσφορῶν δυνάμει νόμων, ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως ἢ ἐντολῇ δωρητῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἔχει ὑπ' ὄψει τὴν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ ἰσχύουσαν σχετικὴν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῆς νομοθεσίαν καὶ τὸν ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου 1884 νόμον τῆς Ἰταλίας, ὀφείλει δὲ ν' ἀποπερατώσῃ τ' ἀνατιθέμενα αὐτῇ ἔργα καὶ καταρτίσῃ τ' ἀνάλογα νομοσχέδια πρὸ τῆς προσεχοῦς συνόδου τῆς Βουλῆς.

— Διὰ Β. διατάγματος συνεστάθη ἐν τῷ κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ νομοῦ Λαρίσσης ἐθνικῷ κτήματι «Ἀϊδὶν» γεωργικὸν σχολεῖον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κασαβέτειος καὶ Τριανταφυλλίδειος γεωργικὴ Σχολή», κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ συστάσεως γεωργικῶν σχολείων ΑΦΜΒ' νόμου τῆς 28 Μαΐου 1887.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Β. Φ. Σαμοθράκην. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας.— κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτοῦπολιν. Ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα φύλλα, ὡς ἐμάθομεν παρὰ τοῦ κ. Α. Κ., καὶ τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς Ἱστορίας.—κ. Α. Ρ. Πειραιᾶ. Ἔχει καλῶς.—κ. Μ. Δ. Ἡ σχετικῶς πυκνότερον κατῳκημένη χώρα τῆς Εὐρώπης εἶνε τὸ Βέλγιον.—κ. Σ. Π. Α. Λεόβαν. Ἔχετε δίκαιον. Ἐνεγράφη ἡ συνδρομὴ εἰς τὴν Ἐφημ. τῶν Κυριῶν.—κ. Ε. Σ. Παρισίους. Λίαν εὐχαρίστως.—κ. Π. Ρ. Σορόκαν. Ἀπεστάλησαν ἐκ δευτέρου.— *Φίλῳ Α'.* Νὰ ἀπαντήσῃ ὡς ὁ Garrick εἰς τὸν λόρδον Littleton Οὗτος παρουσίασθη εἰς τὸν διάσημον Ἄγγλον ἠθοποιόν, ὅστις ἔζη ἡσύχως ἔξω τοῦ Λονδίνου. ἀφοῦ ἀπεχώρησε τοῦ θεάτρου πλούσιος καὶ ἔνδοξος, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν δὲν εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκλεχθῇ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Εἰς ταῦτα ὁ Garrick ἀπεκρίθη ἐμμέτρως οὕτως.

Τίς; ἐγὼ νὰ γείνω μέλος! τίνος; τοῦ Κοινοβουλίου;
νέον στάδιον ν' ἀρχίσω εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου;
Ὄχι, μὰ τὰ λάχανά μου, τὸν χλωρόν μου τοῦτον πλοῦτον,

καὶ τὴν φίλην σύζυγόν μου, δὲν τὸ κάμνω τὸ τοιοῦτον·
τρέμω μὴ τὸ νέον τοῦτο θέατρον γενῇ αἰτία
πρόσωπον μωροῦ νὰ παίξω τώρα εἰς τὰ γηρατεῖα.

κ. Χ. Κ. Πάτρας 'Απεστάλησαν πάντα, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Β. Α. Ramleh, τὸ βιβλίον ἀπεστάλη. 'Η μετάφρασις τοῦ Γ. Παράσχου εὑρίσκεται εἰς τὰ φύλλα τῆς «'Εστίας» ὑπ' ἀρ. 353 τῆς 3 'Οκτωβρίου 1882 καὶ ὑπ' ἀρ. 413 τῆς 27 Νοεμβρίου 1883.—κ. Ν. Δ. Τένεδον. 'Ελήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῇ συντάξει τῆς 'Ελλ. Γ.—κ. Ι. Τζ. 'Ελήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. 'Απηντήσαμεν.—κ. Μ. Π. Μηλέας. Πρὸς εἰσαγωγὴν ἀπαιτεῖται νὰ πιστοποιηθῇ ὀρφανεία ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων. 'Η νοθεία δὲν παρέχει τὸ δικαίωμα εἰσαγωγῆς ὅταν ὑπάρχῃ γνωστὸς ὁ εἷς τῶν γονέων. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη.—κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. 'Ενεγράψαμεν ἀμφοτέρους· ἐξετελέσθη δὲ καὶ ἡ ἄλλη παραγγελία σας, ὡς ἰδιαιτέρως Σᾶς ἐγράψαμεν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας.—κ. Κ. Ν. Δ. Πάτρας. 'Επιστρέφονται, μὴ ὑφισταμένου πλέον τοῦ αἰτίου.—κκ. Α. Β. Π. Χανία, Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν καὶ Γ. Π. Αἰτωλικόν. 'Ελήφθησαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Φ. Κ. Μυτιλήνην. 'Εγένετο κατὰ τὴν ὑμετέραν παραγγελίαν, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Α. Ν. Καὶ ὁ εὐγενέστερος σκοπὸς δὲν δικαιολογεῖ τὰ χαμερπῆ μέσα. κκ. Μ. Χ. Δ. Σύρον, Π. Λ. Κέρκυραν καὶ Ν. Δ. Κ. Μυτιλήνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Χαριέστατα λέγει τὸ αὐτὸ ὁ Ρίζος διὰ τῶν δύο τούτων στίχων :

'Σ τοὺς φιλαργύρους δόθηκε αὐτὴ ἡ καταισχύνη,
Σεθάφτονται τὰ πλούτη τους, ἀφ' οὗ θαφτοῦν ἐκεῖνοι.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

13 Μαΐου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	472.50
» 120,000,000 τῶν 5	» »	472.50
» 60,000,000 τῶν 6	» »	536.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	491.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	246.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	95.50
Κτηματικαὶ 'Ομολ.'Εθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4.200.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	194.75
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.50
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	142.75
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν "Οψεως.		32.65
3μην.		32.45
Σ—Τραπεζικὸν "Οψεως		128.$^3/_4$
» 3μηνν.		127.$^3/_4$
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.68
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.—

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1329

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 595.—22 ΜΑΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 647

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰωάννης Πεσματζόγλους δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενικὸν Προξενεῖον, ἀνήγγειλεν ὅτι διαθέτει 252 μετοχὰς τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου δι' ἓν βραβεῖον κατὰ τὴν Δ' Ὀλυμπιάδα. Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς αἱ μετοχαὶ αὗται θὰ ἀπονεμηθῶσιν ὡς ἆθλον εἰς τοὺς Ἕλληνας καλλιτέχνας, οἵτινες θὰ ἀποστείλωσιν ἔργα αὐτῶν εἰς τὴν ἔκθεσιν.

Ὁ ἐν Μαγχεστρίᾳ κ. Μιχαὴλ Στεφ. Σκυλίτσης ἀνήγγειλεν δι' ἐπιστολῆς του εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπήν, ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς 30 λίρας Ἀγγλίας ἵνα αὕτη ὁρίσῃ δύο βραβεῖα οἱαδήποτε ἤθελεν ἐγκρίνῃ.

Διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Καρτερίας» μετεκομίσθησαν εἰς Πειραιᾶ 24 τεμάχια λίθων καὶ μαρμάρων διαφόρων σχημάτων καὶ χρωμάτων προερχόμενα ἐκ Σκύρου προωρισμένα δὲ διὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἀπέσπασαν ἐκ τῶν διαφόρων πετρωμάτων τῆς Σκύρου λιθοτόμοι ἐπίτηδες ἀποσταλέντες ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων. Οἱ αὐτοὶ λιθοτόμοι θὰ ἀποσταλῶσι καὶ εἰς ἄλλα μαρμαροφόρα μέρη τῆς Ἑλλάδος. ὅπως ἀποτελεσθῇ τελεία καὶ πλήρης συλλογὴ ὅλων τῶν μαρμάρων καὶ τῶν λίθων τῶν ἀπαντωμένων ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία Κεδιβιὲ ἐδήλωσεν, ὅτι θέλει μεταφέρῃ δωρεὰν τὰ ἐξ Αἰγύπτου καλλιτεχνικὰ ἐκθέματα, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐκθέσεως θὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἔκτακτα ταξείδια μεταξὺ Ἀλεξανδρείας καὶ Πειραιῶς καταβιβάζουσα τοὺς ναύλους τῶν ἐπιβατῶν.

Δελτία καθ' ἑκάστην καταφθάνουσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἅτινα γίνονται δεκτά, καίπερ τῆς προθεσμίας παρελθούσης, μὴ ἐννοούσης τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ παρεμποδίσῃ τινὰ ἕνεκα τυπικῶν λόγων τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἔκθεσιν.

Ὁ γνωστὸς ζυθοποιὸς κ. Φὶξ ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων τὴν ἄδειαν νὰ ἀναγείρῃ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκθέσεως περίπτερον, ἐν ᾧ κατὰ τὸ διάστημα αὐτῆς θὰ παρέχηται ἐγχώριος ζῦθος.

Ἡ Ἰταλικὴ ἑταιρία Φλώριο—Ῥουμπατίνο παρακληθεῖσα ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐδήλωσεν ὅτι τὰ διὰ τὴν ἔκθεσιν ἀποστελλόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκθέματα θὰ δέχηται μὲ ἔκπτωσιν ναύλου 50%, μὲν τὴν αὐτὴν δὲ ἔκπτωσιν θὰ δέχηται καὶ ἐπιβάτας ἐρχομένους πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἐκθέσεως. Ἐπίσης καὶ ἡ ἑταιρία «Φραισινὲ ἀνήγγειλεν, ὅτι τὰ μὲν ἐκθέματα θὰ δέχηται μ' ἔκπτωσιν 50 ο)ο, τοὺς δ' ἐπιβάτας, κυρίως ἐργάτας καὶ ἄλλους χάριν μελέτης προτιθεμένους νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ἔκθεσιν, θὰ δέχηται μ' ἔκπτωσιν ναύλου 20 ο)ο.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Φιλελληνικὸς σύλλογος ἐν Ἀμστελοδάμῳ περὶ οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ, ἐξακολουθεῖ τὴν προσοχὴν ἑλκύων καὶ εὐοδούμενος. Ἐσχάτως ἔγραψεν αὐτῷ ὁ ἐπίσημος Ἀσιανολόγος, Η. Kern ἐγκρίνων τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ καὶ κηρύττων ὅτι θεωρεῖ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὡς τὸ προωρισμένον ἵνα μετοχετεύσῃ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν Ἀσίαν. Τινὰς ἀμφιβολίας ἔχει μὲν ὁ σοφὸς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς προφορᾶς, καὶ ἰδίως τῆς τοῦ η περὶ οὗ δὲν πιστεύει ὅτι πάντοτε ἐπροφέρετο ὡς ι. Καὶ βεβαίως, ὡς καὶ ὁ κ. Η Müller ἀντιπαρατηρεῖ, εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους πρέπει ἐνιαχοῦ νὰ εἶχε σχέσιν τινὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μακροῦ Ε, ὡς εἰς πάσας τὰς γλώσσας τῶν φωνηέντων ἡ προφορὰ ἐστὶ μᾶλλον ἀσταθής, καὶ οὐδὲ πανταχοῦ οὐδ' ἐπὶ μακρὸν μένει ἡ αὐτή. Ὡς γνωστὸν ἐν τῇ γαλλικῇ τὸ oi φερ' εἰπεῖν εἴς τινα αὐτῶν τῶν προαστείων τῶν Παρισίων προφέρεται oe. Τὸ ζήτημα ἔγκειται εἰς τοῦτο, ἂν ἡ σημερινὴ ἑλληνικὴ προφορὰ διατηρῆται ἀπὸ 2000 ἐτῶν καθιερωμένη, καὶ ὁ κ. Müller ἀναγνωρίζει τοῦτο, καὶ ὁ κ. Kern κηρύττεται ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς προφορᾶς ἀπταίστου καὶ πλήρους ὡς ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν, εἰς τῆς Εὐρώπης τὰ διδακτήρια, πρὸς ὃ ὁ Κ. Müller προτείνει νὰ μετακληθῶσι διδάσκαλοι ἐξ Ἑλλάδος.

—Εἰ καὶ οἱ Γερμανοὶ προεξέχουσιν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας, καὶ τὰ ἄλλα ὅμως πεπολιτισμένα ἔθνη δὲν ἀπολείπονται ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ κλασικὰ παιδεύματα, ἰδίως δὲ οἱ Γάλλοι διαπρέπουσιν ἐπὶ τῇ σπουδῇ καὶ ἑρμηνείᾳ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν. Αἱ νεώταται καὶ ἄρισται ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν ἐγένοντο ὑπὸ Γάλλων ἐπιστημόνων, ἡ τοῦ Ἱπποκράτους ὑπὸ Λιτρέ, ἡ τοῦ Ὀρειβασίου ὑπὸ Δάρεμβεργ, ἡ τοῦ Ἐφεσίου Ῥούφου ὑπὸ Ρυὲλ κλ. Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον τεῦχος (ἐκ 500 σελίδων εἰς μέγεθος μεγάλου τετάρτου) τῆς «Συλλογῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων χημικῶν» ἀναλώμασι τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως. Ἐκδότης τῆς μεγάλης ταύτης συλλογῆς εἶναι ὁ περιώνυμος ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, καθηγητὴς Βερθελώ, τέως ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἔχων συνεργάτην τὸν περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἐντριβέστατον Κ. Ρυέλ, προϊστάμενον τῆς βιβλιοθήκης Sainte-Geneviève. Ἐκ τῶν προλεγομένων τοῦ σοφοῦ ἐκδότου μανθάνομεν ὅτι τὸ παλαιότερον τῶν ἑλληνικῶν ἀντιγράφων, ὅσα περιέχουσι χημικὰ συντάγματα, χρονολογούμενον ἀπὸ τῆς 10 μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἀπόκειται ἐν Βενετίᾳ. Οἱ κυριώτεροι καὶ ἐγκριτότεροι τῶν Ἑλλήνων χημικῶν ἤκμασαν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Διοκλητιανοῦ, τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Θεοδο-

σίου. Πάντων δὲ τούτων προεξάρχει ὁ Ζώσιμος, σύγχρονος Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ. Ἡ «συλλογὴ τῶν Ἑλλήνων ἀλχημιστῶν» (διότι πρόκειται μᾶλλον περὶ τῆς πολυθρυλήτου χρυσοποιίας καὶ μεταλλοποιίας ἐν γένει ἢ περὶ τῆς χημείας αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ὡς ἐπιστήμης) συναπηρτίσθη κατὰ τὴν ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ βυζαντινῶν λογίων· ἐντεῦθεν δὲ παρέλαβον καὶ οἱ Ἄραβες τὰς πλείστας «μαλχημικὰς» θεωρίας. Ὁ Κ. Βερθελὼ λέγει ὅτι τὰ χημικὰ ταῦτα πονήματα δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητα, διότι περιλαμβάνουσιν ἄπειρον πλῆθος τεχνικῶν συνταγῶν, ἐπιχεουσῶν νέον ὅλως φῶς εἰς τὴν σύντηξιν καὶ κατεργασίαν τῶν ὑάλων καὶ τῶν μετάλλων. Ἡ καθ' ἡμᾶς χημικὴ ἐπιστήμη ὀφείλει πολλὰ εἰς τοὺς Ἄραβας, ἀλλ' οἱ Ἄραβες ὀφείλουσι τὰ πάντα εἰς τοὺς Βυζαντινούς· ὥστε εἰς τὸ παρ' ἀξίαν περιφρονούμενον Βυζάντιον δέον νὰ ἀναχθῶσι τὰ πρῶτα ζώπυρα τῆς παρ' Εὐρωπαίοις ἐπιστημονικῆς χημείας. Ἡ κριτικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου διασκευὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κ. Ρυέλ, ὅστις προσέθηκεν καὶ γαλλικὴν μετάφρασιν, ἐπιμελῶς ἐπιθεωρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Βερθελώ.

— Ἀληθὲς ἐπιστημονικὸν ἀνάκτορον ἐνεκαινίσθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις· εἶνε τοῦτο τὸ νέον Ἀνατομεῖον, τὸ μέγιστον τῶν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ὑπαρχόντων. Τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ εἶνε 12 χιλ. τετραγ. μέτρων, ἔχει δ' ἀναριθμήτους αἰθούσας, σπουδαστήρια καὶ λοιπὰ παντοειδῆ διαμερίσματα. ἐν οἷς δύνανται ἀνέτως νὰ ἐργασθῶσι 1000 ἰατροί.

— Εἰς τὴν κατὰ Μάϊον τελουμένην καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τῶν Παρισίων ἀπεστάλησαν ἐφέτος ἐν ὅλῳ μὲν 5523 ἔργα· κατ' εἶδος δέ: 2580 ἐλαιογραφικαὶ εἰκόνες, 1059 ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα, 1119 σχεδιογραφήματα χρωστηρογραφίαι, ὑδατογραφίαι καὶ ὑελογραφίαι, 522 ξυλογραφίαι, χαλκογραφίαι, 57 μετάλλια. 180 ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια.

— Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ τὸ πραγματευόμενον τὰ περὶ ἐνδεχομένου γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ὅπερ ἐκδίδεται προσεχῶς, ἐπώλησεν ὁ στρατηγὸς Βουλανζὲ εἰς ἐκδότην ἀντὶ 200 χιλ. φράγκων.

— Τὸ νέον ἔργον του Δωδὲ **L'Immortel** (ὁ Ἀθάνατος) ἤρξατο δημοσιευόμενον ἐν τῷ **Illustration**. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔργου του ὁ μέγας συγγραφεὺς ἐπέγραψε τὸ λόγιον τοῦ **Merimée**· «Τώρα ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἐξευτελιστικώτατον καὶ ἀνιαρώτατον τῶν ἔργων ἐπιζητῶν ἀκαδημαϊκὴν ἕδραν.» Ὁ *Ἀθάνατος* εἶνε δριμεῖα σάτυρα κατὰ τῆς ἀκαδημίας, θραύουσα καὶ τοὺς τελευταίους δεσμοὺς τοὺς ἑνοῦντας τὸν συγγραφέα πρὸς τὸ ἔνδοξον σωματεῖον.

— Ἐν τῇ **Opéra Comique** τῶν Παρισίων παρεστάθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τὸ μελόδραμα τοῦ ἑξηκονταετοῦς μελοποιοῦ **Lalo** «**Le roi d' Ys**», ὅπερ πρὸ εἰκοσαετίας συντεθὲν δὲν εἶχε κατορθωθῆ νὰ παρασταθῇ μέχρι τοῦδε.

— Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐβράβευσε τὸ βιβλίον τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας (Κάρμεν Σύλβα) τὸ ἐπιγραφόμενον **Pensées d' une reine**. Τὸ γέρας ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μεταλλίων, ἑνὸς χρυσοῦ, ἑτέρου ἀργυροῦ καὶ τρίτου χαλκοῦ, ἐφ' ὧν φέρεται ὁ τίτλος του στεφανωθέντος βιβλίου καὶ τὸ ἔτος 1888.

— Καθ' ὅλον τὸ 1887 ἐδημοσιεύθησαν ἐν Ῥωσσίᾳ 7,366 βιβλία εἰς 24,303,342 ἀντίτυπα. Ἐκ τούτων 5,442 ἔργα εἶναι εἰς ρωσσικὴν γλῶσσαν (ἀντίτυπα 18, 540,390) 1924 δὲ εἰς ξένας γλώσσας (ἀντίτυπα 5,862,893). Τὴν πρώτην πώλησιν κατέχουσι τὰ ἔργα τοῦ Πούσκιν, ὧν ἐγένοντο 103 διάφοροι ἐκδόσεις καὶ ἐπωλήθησαν 1,481,375 ἀντίτυπα, μετὰ ταῦτα ἔρχονται τὰ ἔργα τοῦ κόμητος Τολστόη (677,600 ἀντίτυπα) τοῦ Κρυλὼφ (50.000 ἀντίτυπα), τοῦ Γογὸλ (40,000), τοῦ Τουργένιεφ (10,000), τοῦ Λερμοντὼφ (15000) κτλ. Τὸ περίφημον δρᾶμα τοῦ Τολστόη ἡ *Δύναμις τοῦ Σκότους* ἐξεδόθη εἰς 93,000 ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεπωλήθησαν πάντα.

Ὁ γνωστὸς Γάλλος μουσικὸς κ. Βουργὼ Δυκουδραί, ὅστις πρὸ ἐτῶν περιηγηθεὶς τὴν Ἀνατολὴν εἶχεν ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, τιμηθεὶς ἐπ' ἐσχάτων διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Σωτῆρος ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις ἑλληνικὴν Πρεσβείαν ἐπιστολὴν δι' ἧς ἐκδηλοῖ τὴν διακαῆ ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, ὅπως μελοποιήσῃ μελόδραμά τι ὑποθέσεως εἰλημμένης ἐκ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας ἢ τῆς Βυζαντινῆς. Τὸ μελόδραμα θέλει ἐξαχθῆ ἐκ δράματος τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόδειξις ἀφίεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ ἐν Παρισίοις ἡμετέρα Πρεσβεία ἀπέστειλε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Δυκουδραί, πρόκειται δὲ νῦν ν' ἀποφασίσῃ ἡ Κυβέρνησις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐπιθυμίας τοῦ διακεκριμένου Γάλλου μελοποιοῦ.

— Ἐν ταῖς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθη ἐκ τοῦ σώματος τοῦ πωρίνου ἀγάλματος τοῦ Ἡρακλέους μέρος ἐκ τῶν ἰσχίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι προσκεκολλημένον καὶ τεμάχιον ἐκ τῆς Λερναίας Ὕδρας. Ἐκ τούτου ἀναντιρρήτως καταφαίνεται, ὅτι ὅσα μέρη τοῦ ἀγάλματος τοῦ πωρίνου Ἡρακλέους ἀνευρέθησαν ἀνήκουν εἰς σύμπλεγμα, παριστῶν τὸν Ἡρακλέα καταβάλλοντα τὴν Λερναίαν Ὕδραν. Ἐπίσης ἀνεκαλύφθησαν καὶ συντρίμματα διαφόρων ἀρχαίων ἀγγείων, ἐξ ὧν ἓν ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν «Νικοσθένης ἐποίησε». Ἐν δὲ ταῖς παρὰ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς ἀνευρέθησαν δύο κεφαλαὶ μαρμάριναι ἀνδρῶν πωγωνοφόρων κατὰ τὸ ἥμισυ κατεστραμμέναι, καὶ τεμάχιά τινα ἄλλων ἀγαλμάτων.

— Ἐπανελήφθησαν πρό τινων ἡμερῶν αἱ ἐν Μαντινείᾳ ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαί. Κατ' αὐτὰς ἀνεκαλύφθησαν μέγα κυκλοτερὲς οἰκοδόμημα μῆκος τεσσαράκοντα μέτρων, ἑβδομήκοντα καὶ πέντε εἰσιτήρια θεάτρου πήλινα, ἔχοντα μέγεθος καὶ σχῆμα ταλήρου, πεντήκοντα χαλκᾶ νομίσματα καὶ πέντε χαλκαῖ αἰχμαὶ βελῶν.

— Κατεσχέθησαν ἐν ἄγαλμα Ἀντινόου καλῆς ρωμαϊκῆς τέχνης ἀρχαΐζούσης καὶ κεφαλὴ Ἀδριανοῦ, εὑρεθέντα πλησίον τοῦ καταστήματος τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως, παρὰ τὸ ρωμαϊκὸν βαλανεῖον. Ἡ Γενικὴ ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων προέβη εἰς ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χώρῳ ἐκείνῳ καὶ ἀνεκάλυψε κορμὸν ἀνδριάντος μέχρις ὀσφύος, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀδριανοῦ, μίαν μικρὰν κεφαλὴν καὶ τεμάχιά τινα ἀνήκοντα εἰς τοὺς τεθραυσμένους τοῦ Ἀντινόου βραχίονας.

— Ἡ δευτέρα ἐπιτροπὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπέβαλεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν ἔκθεσιν της καθ' ἣν ἐγκρίνεται ὁλόκληρος ἡ σειρὰ τῶν μαθηματικῶν διὰ τὴν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις διδασκαλίαν, ἡ συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Χατζηδάκη, ἀποτελουμένη ἐκ Πρακτικῆς ἀριθμητικῆς, πρακτικῆς γεωμετρίας, Θεωρητικῆς ἀριθμητικῆς, Ἀλγέβρας, Γεωμετρίας καὶ Τριγωνομετρίας· ἐπίσης ἡ πειραματικὴ φυσικὴ καὶ ἡ κοσμογραφία τοῦ κ. Β. Λάκωνος, ἡ Βοτανικὴ τοῦ κ. Σπ. Μηλιαράκη, καὶ ἡ Γεωγραφία διὰ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ κ. Α. Ι. Ἀντωνιάδου. Οὐδεμία δὲ τῶν ὑποβληθεισῶν Φυσιογνωσιῶν διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ Ζωολογιῶν διὰ τὰ γυμνάσια ἐνεκρίθη.

Ἡ δὲ τρίτη ἐπιτροπὴ τῶν κριτῶν ἐνέκρινε τὴν Λογικὴν τοῦ κ. Α. Σπαθάκη τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν τοῦ κ. Δ. Διομήδους Κυριακοῦ καὶ τὴν Ἑρμηνείαν περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ κ. Γ. Δέρβου. Οὐδεμίαν δ' ἐνέκρινε Ψυχολογίαν, Χριστιανικὴν κατήχησιν, Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

— Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἐν Βονωνίᾳ Πανεπιστημίου συνετάχθη εἰς ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐντολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ ἐν Μυτιλήνῃ διαπρεποῦς ἑλληνιστοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη, τοῦ καθηγητοῦ κ. Κόντου, ἀρνηθέντος νὰ συντάξῃ αὐτήν. Τὴν δὲ προσφώνησιν τῶν καθηγητῶν, οἵτινες θὰ ἀντιπροσωπεύσωσιν ἐν Βονωνίᾳ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἔγραψεν εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Σεμιτέλος.

— Τὸ νομικὸν καὶ πολιτικὸν τμῆμα τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ὥρισε τὰ ἑπόμενα δύο θέματα τῶν ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ συλλόγου προκηρυχθησομένων διαγωνισμάτων:

1) Προτάσει τοῦ ἐφέτου κ. Ἐμμ. Λυκούδη διαγώνισμα χιλιόδραχμον περὶ ἀνορθώσεως τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας. Ἡ ἔρευνα κυριώτερον περιστραφήσεται εἰς τὰ πρὸς τοῦτο τείνοντα νομοθετικὰ μέτρα, εἰς τὰς ἐπειγούσας ἐν τῷ ναυτικῷ δικαίῳ μεταρρυθμίσεις καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν δύναται νὰ ἀποβῇ τελεσφόρος ἡ μέριμνα τοῦ κράτους ὑπὲρ τῆς ναυτιλίας, ἰδίᾳ τῆς ἀτμήρους.

2) Προτάσει τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Ἀγγελοπούλου διαγώνισμα χιλιόδραχμον περὶ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συντάγματος τοῦ 1844, ἤτοι ἀνάπτυξις τοῦ δη-

μοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως αὐτῆς.

Τὸ δὲ φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν τμῆμα τοῦ συλλόγου προτάσει τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, ἀπεφάσισε νὰ μὴ προκηρύξῃ διαγωνισμούς, ἀλλὰ νὰ χορηγήσῃ τῷ κ. Ι. Σακελλίων δισχιλίας δραχμὰς πρὸς ἔκδοσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ συνταχθείσης ἀναγραφῆς τῶν ἐν τῇ Πατμιακῇ βιβλιοθήκῃ διατηρουμένων χειρογράφων.

—Τὸ φυσιογνωστικὸν τέλος τμῆμα ὥρισεν ὅπως προκηρυχθῇ διαγωνισμὸς ἐπὶ τῶν ἑπομένων θεμάτων.

1) Βραβεῖον χιλίων δραχμῶν, ἐπὶ τῆς δεκτῆς γενομένης προτάσεως τοῦ κ. Ῥαγκαβῆ, κατὰ πόσον αἱ φυσικαὶ ὗλαι αἱ εἴς τε τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπάρχουσαι ἐν Ἑλλάδι δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ἐν τῷ τόπῳ.

2) Βραβεῖον ὀκτακοσίων δραχμῶν εἰς τὴν καλλιτέραν πραγματείαν, ἥτις προτάσει τοῦ κ. Γ. Πιλαβίου, θέλει διαλάβῃ τὰ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι φυομένων ἰαματικῶν βοτανῶν.

3) Βραβεῖον ὀκτακοσίων δραχμῶν δοθησομένων προτάσει τοῦ κ. Χελδράϊχ εἰς τὴν καλλιτέραν πραγματείαν τὴν μέλλουσαν νὰ διαλάβῃ περὶ τῶν ἐπιβλαβῶν τῇ Ἑλληνικῇ γεωργίᾳ ἐντόμων.

Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ διαγωνισμοῦ ἢ καὶ ἄλλα σχετικὰ ἀπεφασίσθη νὰ λυθῶσι μετὰ τὴν ὁριστικὴν περὶ τῶν διαγωνισμάτων καὶ τῶν ἐν γένει ἑορτῶν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου.

— Ἓν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδομένων περιοδικῶν, πληροφορηθὲν ἐκ τῆς δημοσιογραφίας ὅτι ὁ Παρνασσὸς προσέφερε τὰς αἰθούσας του εἰς διαρκῆ ἔκθεσιν τῶν ἑλληνικῶν καλλιτεχνημάτων ἀπετάθη εἰς τὸν σύλλογον τοῦτον καὶ τῷ ἐζήτησε νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὰς φωτογραφίας τῶν ἐγκριτοτέρων μεταξὺ αὐτῶν πρὸς δημοσίευσιν. Ὁ Παρνασσὸς μετὰ χαρᾶς τὴν πρότασιν ταύτην παρεδέχθη, ἐξελέξατο ἤδη ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ ἐκτεθειμένων εἰς πρώτην ἀποστολήν. *Ὀλίγα* εἰσὶ τὰ ἐκλεχθέντα, διότι δυστυχῶς καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὀλίγιστα εἰσὶν τὰ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ συλλόγου σταλέντα. Ὁ Σύλλογος, νομίζομεν, ὀρθότατα κατενόησεν ὅτι καλλιτεχνία δὲν δύναται ν' ἀναπτυχθῇ ὅπου τὰ ἔργα αὐτῆς γνωστὰ δὲν γίνονται. Καὶ αὐτὰ τὰ τοῦ Πολυγνώτου καὶ ἄλλων ὁμοτέχνων του ἴσως ἄγνωστα θὰ μᾶς ἔμενον ἂν δὲν τὰ ἔβλεπεν ὁ Παυσανίας εἰς τὴν Πινακοθήκην τῆς Ἀκροπόλεως ἢ εἰς τοὺς ναοὺς οὓς ἐκόσμουν. Ἡ αἴθουσα τοῦ Παρνασσοῦ δὲν εἶναι βεβαίως μέγαρον ἄξιον νὰ ἐγκλείῃ ἀριστουργήματα· ἀλλ' ὃ ἔχει τοῦτο καὶ δίδωσι· καλλητέρα δ' αὐτοῦ οὐδεμία προσηνέχθη μέχρι τοῦδε· τὰ δ' ἀριστουργήματα εἰς τί χρησιμεύουσι ὅταν οὐδεὶς εἰξεύρῃ ποῦ νὰ τὰ ἴδῃ καὶ παρὰ πολλοῖς ἐπικρατεῖ ἕνεκα τῆς ἐντεῦθεν προκυπτούσης ἀγνοίας ἡ λυπηρὰ πρόληψις ὅτι μετὰ τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος δὲν συναναγεννήθη καὶ τὸ εἰς τὴν δόξαν αὐτῆς ἄλλοτε συντελέσαν αἴσθημα καὶ πνεῦμα τῆς καλλιτεχνίας. Ἐν τοῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης, ταῖς ὑπὸ πολυτελῶν κεκοσμημέναις μουσείων καὶ ἔνθα ἑκάστου ἐπισήμου καλλιτέχνου ἐργαστήριον ἐστὶ γνωστότατον καὶ τοῖς πᾶσι προσιτόν, οὐχ' ἧττον πλεῖσται ὑπάρχουσι καὶ τοιαῦται ἐκθέσεις, δι' ὧν κοινότερα γίνονται καὶ εὐχερέστερον πωλοῦνται τ' ἀρτιφανῆ προϊόντα τῆς τέχνης. Ἡ προκειμένη ἐνάριστῳ περιοδικῷ τῇ Κλειοῖ τῆς Λειψίας ἔκδοσις ἐκλογῆς τῶν ἐκθεμάτων θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἑλκύσῃ τὴν κοινὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἀναβίωσιν τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, ἂν καὶ καθ' ὅσον αὐτοὶ οἱ καλλιτέχναι ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἔχουσιν καθῆκον καὶ συμφέρον νὰ συντελέσουν εἰς αὐτό.

— Ὡς γνωστόν, μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν οἱ πρῶτοι δύο τόμοι τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ᾧτινι ἀνέθηκε τὴν τοιαύτην ἐργασίαν ὁ χορηγὸς κ. Χρηστάκης Ζωγράφος. Νῦν ἀναγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τοῦ Γ' τόμου τῆς αὐτῆς Βιβλιοθήκης, περιλαμβάνοντος τὸν *Ἡσίοδον* (Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπὶς Ἡρακλέους) ὑπὸ τοῦ κ. Καρόλου Sittl, ὑφηγητοῦ ἐν Μονάχῳ. Ὁ *Ἡσίοδος* ἐκτυπωθήσεται ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῶν κ. κ. Ἀδελφῶν Περρῆ, ἀνατεθείσης, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῇ ὑποδείξει τοῦ Συλλόγου, τῆς φροντίδος τῆς ἐκτυπώσεως τῷ κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνῃ.

— Ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὸ 26ον καὶ τὸ 27ον τεῦχος τοῦ Corpus Juris Civilis. Ἐκτὸς ἄλλων περιέχει τὰ περὶ *χρηματίων* (de peculiis), ἔτι δὲ περὶ *Μακεδονιανείου* καὶ *Βελληϊανείου* Συγκλητικοῦ δόγματος. Προσεγγίζει ἡ συμπλήρωσις τοῦ 6' τόμου τῶν Πανδεκτῶν, μεθ' ὃ ἐκδοθήσονται αἱ *Εἰσηγήσεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ*.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 20 Μαΐου.

Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα Ὄλγα ἀνεχώρησε τῇ 12 μεσοῦντος ἐκ Κερκύρας μεταβαίνουσα εἰς Ῥωσσίαν. Ἡ θαλαμηγὸς «Ἀμφιτρίτη» ἧς ἐπέβαινεν ἡ Ἄνασσα κατέπλευσε τὴν ἐπιοῦσαν εἰς Κόρινθον ἔνθα ὑπέβαλλον τοὺς χαιρετισμοὺς των εἴς τε τὴν Βασίλισσαν καὶ τὸν συνοδεύοντα αὐτὴν Βασιλέα ὁ Πρωθυπουργός, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας κλπ. Ἐκ Κορίνθου μετέβησαν οἱ βασιλεῖς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Καλαμάκιον, ὅπου ὥρμει τὸν αρκοβόλον «Ψαρά.» Τούτου ἐπιβᾶσα ἡ βασίλισσα διῆλθε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὸν Βόσπορον ἐδέχθη δὲ ἀνακωχεύσαντος τοῦ πλοίου πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμὰ Μπαξέ, τὰς φιλοφρονήσεις τοῦ Σουλτάνου, διαβιβασθείσας αὐτῇ δι' ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ αὐλάρχου Ὀσμὰν πασᾶ. τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Σαΐτ πασᾶ, τοῦ τελετάρχου Μουνὶρ πασᾶ καὶ τὸν ἀρχιάτρου Μαυρογένη πασᾶ. Ὁ Σουλτάνος ἐξέφρασε διὰ τῆς ἐπιτροπῆς τὴν λύπην του διότι ἕνεκα τοῦ Ῥαμαζανίου ἐκωλύετο νὰ ἔλθῃ καὶ χαιρετίσῃ τὴν Βασίλισσαν αὐτοπροσώπως. Εἰς Ὀδησσὸν κατέπλευσαν τὰ Ψαρὰ τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ.

— Ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέχθη δωδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ φοιτητῶν ὅπως παραστῇ εἰς τὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ὀκτακοσιετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βονωνίας.

— Ἀπὸ τῆς πρώτης προσεχοῦς Ἰουνίου τίθεται εἰς ἐνέργειαν ὁ πέρυσι ψηφισθεὶς νόμος, καθ' ὃν ἀφομοιοῦνται αἱ ἀποδοχαὶ τῶν πεζῶν χωροφυλάκων πρὸς τὰς τῶν ὁπλιτῶν τοῦ πεζικοῦ. Συνεπείᾳ τοῦ νόμου τούτου οἱ πλεῖστοι χωροφύλακες θὰ παραιτηθῶσιν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ ἤρξαντο ἤδη πολλοὶ παραιτούμενοι καθ' ὅσον τὸ γλίσχρον σιτηρέσιον τοῦ στρατιώτου δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν. Πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς παραιτήσεως τῶν χωροφυλάκων κενῶν δι' ὑπουργικῆς διαταγῆς μετατίθενται ἀπὸ πρώτης Ἰουνίου εἰς τὴν χωροφυλακὴν 2,200 κληρωτοί, πρὸς δὲ ἀρκετοὶ ἐκ τῶν ἀνακατατασσομένων. Ἐὰν οἱ μετατεθέντες δὲν ἐξαρκῶσι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς χωροφυλακῆς τότε δύνανται οἱ διανύσαντες εἰκοσάμηνον θητείαν νὰ ἀναλάβωσι ἑκουσίαν ὑποχρέωσιν ἐν τῇ χωροφυλακῇ οὐχὶ μικροτέραν τῆς διετοῦς. Ἐκ τοῦ πεζικοῦ θὰ μετατίθενται εἰς τὴν χωροφυλακὴν οἱ διανύσαντες θητείαν 16 μηνῶν καὶ 15 ἡμερῶν.

— Ὁμὰς Ἄγγλων κεφαλαιούχων ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν προτάσεις περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισαν σιδηροδρόμου. Ἡ ὁμὰς αὕτη ἀντιπροσωπεύεται ἐνταῦθα ὑπὸ δύο Ἄγγλων καὶ τοῦ κ. Δελφύς, ὅστις ὅμως παρίσταται ὡς ἁπλοῦς συνοδός. Ἡ ὁμὰς ἥτις διὰ τῶν δύο Ἄγγλων ὑπέβαλε τὰς προτάσεις, περιλαμβάνει λίαν σοβαρὰ κεφαλαιούχων ὀνόματα. Οἱ δὲ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωποι αὐτῶν ἤδη διέτρεξαν τὴν γραμμὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισαν καὶ ὑπέβαλον τὰς γνώμας αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργόν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Α. Λιξούριον. Ἐλήφθησαν. εὐχαριστοῦμεν θερμῶς δι' εὐμενῆ φροντίδα. — κ. Α. Γ. Ν. Βῶλον Ἡ συνδρομὴ καὶ Καλλ. Π. ἐπληρώθη δι' ἓν σῶμα.—κ. Ν. Σ. αὐτόθι Ἐλήφθησαν τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν· ἀξία αὐτῶν 1, 25. ὀφείλετε ἔτι δρ. 15. καὶ 10—Αἰδ. Ἀρχιμανδρίτην Γρ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν ἐνεγράφητε δ' εἰς τὴν Ἱστορίαν Πολυζωΐδου, ἀπεστείλαμεν τὸν α' τόμον. καὶ τὰς δρ. Μ. Δ. Κυριακοῦ· ὁ 6'. τόμος τῆς Ἱστορίας Λάμπρου δὲν συν-

επληρώθη ἔτι. — κ. Ε. Πάτρας Εὐφυΐαι κατὰ παραγγελίαν δὲν γίνονται. — Ohnet, Maître des forges 5. δρ. μετὰ ταχυδρομικῶν. Ἀσωπίου συντακτικὸν δρ. 13, 20 ὁμοίως — κ. Μ. Β. Ζ. Θήραν ἐλήφθησαν δ' ἡμῖνό Α' τόμος — κ. Α. Π. Κ. Ναύπλιον. Ἐλήφθησαν· ἀπεστάλητὸ ζητηθέν. — κ. Γ. Δ. Λειψίαν. Παραγγελθὲν μετὰ φορτωτικῆς ἀπεστάλη. — κ. Β. Σ. Σύρον. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ φιλικὴν φροντίδα. — *Θαυμαστῇ Βολταίρου κ λ π. Ναύπλιον.* 1) Ἀποσπάσματα μόνον τοῦ Αἰῶνος τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' μετεφράσθησαν Ἑλληνιστί. 2) τοῦ περὶ μεγαλείου τῶν Ῥωμαίων τοῦ Μοντεσκιὲ μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ἐνταῦθα πρὸ εἰκοσιπενταετίας. 3) Πολλαὶ βιογραφίαι ἐπίτομοι ἐδημοσιεύθησαν ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι· ἐν ἔτει 1869 ἐδημοσιεύθη βίος αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ τεύχει ὑπὸ Π. Καββαδίου. 4) Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν. —κ. Σ. Η. Κ. Βερδιάνσκαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Ν. Β. Δ. Γαργαλιάνους. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Ι. Μ. Ἀρεόπολιν. Ἔχει καλῶς. — κ. Π. Κ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικὸν Παραγγελία σας ἐξετελέσθη· ἔκδοσις Πινδάρου ὑπὸ Κλ. ἀποτελεῖται ἐκ 5 τόμων ὧν οἱ τρεῖς τελευταῖοι εὑρίσκονται παρ' ἡμῖν μετὰ σχολίων κ. λ. π. τιμὴ ἑκάστου τόμου δρ, 5 μετὰ ταχυδρομικῶν 5, 40. — Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, συναπεστάλη δ' ἐν ἔτει ἀντίτυπον διὰ τὸν ὑτόθι. κ. Σ. Βακᾶν, ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου τοῦ κ. Χ. συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν ἀξία μεθόδου Ἄν μετὰ ταχυδρομικῶν δρ. 5. Ἐγχ. Τρ. τιμᾶται ἀντὶ δρ. 5 μετὰ ταχυδρομικῶν 5,40.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

20 Μαΐου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	473 —
» 120,000,000 τῶν 5	» »	474.50
» 60,000,000 τῶν 6	» »	541.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	.....—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	.....—
» 6.000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	.....—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου·φρ.		520—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.215.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	195
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	214.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	145.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	
Εταιρία Φωταερίου	» »	408
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32 50
	3μην.	32.35
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	128.½
»	3μην.	127.½
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25 60
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.95

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1332

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 596.—29 ΜΑΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Γίνεται γνωστὸν τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν ἔργων εἰς τὸν *Διαγωνισμὸν διηγημάτων* τῆς «Ἑστίας» λήγει τῇ 31 τοῦ φθίνοντος μηνὸς Μαΐου, καὶ ὅτι τὰ ὑποβληθησόμενα εἰσὶ δεκτὰ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἡ κλήρωσις τοῦ Λαχείου τῆς «Ἑστίας» γενήσεται, κατὰ τὰ προηγγελμένα, τὴν προσεχῆ Κυριακήν, ὥραν 3. μ. μ. ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 648

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπὴ προκηρύττει ἀγῶνα μουσικόν. Ὁ ἀγὼν ἔσται μουσικῶν συνθέσεων καὶ μουσικῶν θιάσων. Εἰς τὸν πρῶτον ἀγῶνα περιλαμβάνονται μονῳδίαι, τεμάχια διὰ κλειδοκύμβαλον, τεμάχια δι' ἓν ἢ πλειότερα ὄργανα, ἐμβατήρια, μελοδράματα κτλ. Εἰς τὸν β' ἀγῶνα εἶνε δεκτοὶ στρατιωτικοί, φιλαρμονικοὶ καὶ ἐν γένει μουσικοὶ θίασοι. Τὸ ἓν τεμάχιον εἶνε ὑποχρεωτικὸν διδόμενον ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ ἕτερον προαιρετικόν. Αἱ συνθέσεις εἶνε δεκταὶ μέχρι 15 Αὐγούστου.

— Κατὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιάδα θέλουσι τελεσθῆ 7 ἀγῶνες ἐπὶ σκοπὸν βολῆς εἰς ἀπόστασιν 200 καὶ 400 μέτρων μεταξὺ στρατιωτῶν, μεταξὺ πολιτῶν, καὶ μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν. Δι' ἕκαστον τῶν ἀγώνων χορηγηθήσονται 5 βραβεῖα. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσιν ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου νὰ δηλώσωσι τὴν πρόθεσίν των οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν προπαιδευτήν, ὅστις θὰ ἀσκήσῃ αὐτούς, οἱ δ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἰς τὰς εἰδικὰς ἐπιτροπάς. Ὀφείλουσι δὲ πάντες πρὸ τῆς 10 Ὀκτωβρίου νὰ ὦσιν ἐν Ἀθήναις.

— Εἰς τὴν κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἐκθέσεως ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἐσχάτως συσταθείσης Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν οἱ ὅροι καὶ τὸ σχέδιον τῆς φωταγωγήσεως τοῦ καταστήματος δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ὡς πιθανόν, οἱ ὅροι οὗτοι γενήσονται δεκτοί, οὕτω δὲ ἡ ἔκθεσις θὰ μένῃ ἀνοικτὴ καὶ ἐν ὥρᾳ νυκτός.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ Γερμανοὶ ἐπιδίδονται ἐπιμελῶς εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας. Πρὸ μικροῦ ὁ καθηγητὴς Νέυμαν ἐξέδωκεν εἰς φῶς ἀξιόλογον πονημάτιον «περὶ τῶν Ἑλλήνων ἱστοριογράφων κατὰ τὴν 12 μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα». Αἱ μελέται τοῦ Κ. Νέυμαν στρέφονται ἰδίως περὶ τὴν Ἄνναν Κομνηνήν, Θεόδωρον τὸν Πρόδρομον καὶ Ἰωάννην τὸν Κίνναμον. Ἐξετάζει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν πολιτικὸν χαρακτῆρα, τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς *Ἀλεξιάδος* τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, τὰς παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς δογματικὰς καὶ αἱρετικὰς βίβλους, τὰ ποιήματα τοῦ Πτωχοπροδρόμου καὶ τὸ κατ' ἐπιτομὴν σωζόμενον ἱστορικὸν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Κιννάμου. Πρὸς τούτοις ἐρευνᾷ πῶς διέκειντο αἱ σχέσεις Γερμανῶν καὶ Βυζαντίων κατὰ τὴν 12 ἑκατονταετηρίδα, πραγματεύεται δὲ καὶ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου. Ὁ Κ. Νέυμαν ἔσχε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἀνεκδότους πηγάς, διότι παρατίθεται ἀνεκδότους στίχους, ἀναφερομένους εἰς τὴν «δογματικὴν πανοπλίαν» Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαβηνοῦ, καί τινα ἀνέκδοτα ποιημάτια Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου.

— Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ὁ Βίρχωφ, γενόμενος δεκτὸς μετ' ἐνθουσιωδῶν χειροκροτήσεων ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, περιέγραψε μετὰ θαυμασμοῦ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς Ἑλλάδος, ἐμνήσθη δ' εὐγνωμόνως τῆς φιλοφροσύνης τοῦ Ἕλληνος πρωθυπουργοῦ, ὅστις, θεὶς εἰς τὴν διάθεσίν του πολεμικὸν σκάφος, ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐν τῷ κόσμῳ κλινικήν, τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ. Καὶ ἐν τῇ Ἰατρικῇ Ἑταιρίᾳ, ἔνθα ἐχαιρετίσθη διὰ παρομοίων ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ, ὁ Βίρχωφ ὡμίλησε συμπαθῶς περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ τῶν μεγάλων προόδων, ἃς ἐποιήσατο ἐν Ἀνατολῇ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, ἐμνήσθη δ' ἰδίᾳ εὐφήμως τοῦ νέου φυσιολογικοῦ καταστήματος τῶν Ἀθηνῶν, οὗ ἐπῄνεσε τὸν διευθυντήν.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο ἐκδιδόμενον περιοδικὸν εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων, χάριν τῶν τουρκοφώνων Μικρασιατῶν ὁμογενῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τερακκῆς» (Πρόοδος). Μετὰ τὴν «Ἀνατολὴν» τοῦ κ. Ε. Μισαηλίδου, τοῦτο εἶνε τὸ δεύτερον διὰ τοὺς τουρκοφώνους Ἕλληνας τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐν τῇ «Προόδῳ» θὰ γράφωσι διακεκριμένοι ἱεράρχαι, λόγιοι καὶ οἱ μᾶλλον ἐξέχοντες τῶν Μικρασιατῶν ὁμογενῶν. Τὸ προϊὸν τοῦ περιοδικοῦ τούτου προώρισται πρὸς ὑποστήριξιν ἀπόρων Μικρασιατῶν μαθητῶν καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταρρύθμισιν καὶ διοργάνωσιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ σχολῶν.

— Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ἀπέστειλεν ὁ ἐν Αἰγίῳ κ. Ἀλέξανδρος Δεσποτόπουλος διάφορα ἔγγραφα 24 τὸν ἀριθμόν, ἀφορῶντα τὰ πλεῖστα τὴν οἰκογένειαν Δεσποτοπούλου, ἰδίᾳ δὲ τὸν Παναγιώτην Δεσποτόπουλον, ἐκκλησιαστικὸν ἐπίτροπον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βοστίτσης τοῦ Μητροπολίτου Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ ὑψώσαντος τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐξ ἑνὸς τῶν ἐγγράφων τούτων, ὄντος πιστοποιητικοῦ τοῦ ἀρχιδιακόνου τοῦ Γερμανοῦ, Θεοφίλου, κατόπιν γενομένου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἐξάγεται ὅτι ἡ μυστικὴ Συνέλευσις τῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου, ἡ γενομένη ἐν Βοστίτσῃ, περὶ ἧς ἱστορεῖ αὐτὸς ὁ Γερμανὸς ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι αὐτοῦ (σελ. 10), ἐγένετο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δεσποτοπούλου κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1821. Τὰ εἰρημένα ἔγγραφα τοῦ κ. Ἀλ. Δεσποτοπούλου κατετάχθησαν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἑταιρίας ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 6874—6897.

— Ὁ Ι. Κ. Κορινιώτης γυμνασιάρχης ἐν Ναυπλίῳ ἀναγγέλλει ἐν τῷ φύλλῳ 427 τῆς 20 Μαΐου ἐ. ἔ. τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἀργολίδος», ὅτι ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Λυκώνης, ὅπερ συνέχεται μετὰ τῆς ἀκροπόλεως

τοῦ Ἄργους, τῆς Λαρίσσης, τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος, ὃν ἀναφέρει ὁ Παυσανίας ἐν 2, 24, 6, μνημονεύων ἔτι ὅτι αὐτόθι ὑπῆρχον καὶ ἀγάλματα Ἀπόλλωνος καὶ Λητοῦς καὶ Ἀρτέμιδος. Ὁ κ. Κοφινιώτης ζητήσας ἔλαβε παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὴν ἄδειαν ν' ἀνασκάψῃ τὸν πέριξ τῶν θεμελίων χῶρον. Ὁ κ. Κοφινιώτης ἀσχολεῖται πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ ἱστορίαν τοῦ Ἄργους.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς Βονωνίαν ἡ ἐκ φοιτητῶν ἐπιτροπή, ἡ ὁρισθεῖσα ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον. Ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς φοιτητῶν, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐπιτροπήν, ἀνεχώρησαν 18 μόνον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέλεξε καὶ ὑποεπιτροπὴν διαχειριστικήν, ἥτις παρέλαβεν ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Πανεπιστημίου 4,900 φράγκα χρυσᾶ· ἐκ τούτων αἱ μὲν 2,000 προέρχονται ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ κ. Σκουλούδη, αἱ ἕτεραι 2,000 ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τὰ ὑπολειπόμενα 900 φράγκα κατεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἰδίαις δαπάναις μεταβαινόντων ἐξ φοιτητῶν.

Οἱ δεκαοκτὼ ἀνεχώρησαν διὰ τῆς πρωϊνῆς ἁμαξοστοιχίας τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου εἰς Πάτρας· αὐτόθι ἐπεβήσαν τοῦ διὰ Βρεντήσιον ἀτμοπλοίου τῆς Πανελληνίου, ἥτις τοὺς ἐδέχθη δωρεὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ θέσει. Ἐκ Βρεντησίου δὲ μετέβησαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Βονωνίαν Χάριν αὐτῶν οἱ ἰταλικοὶ σιδηρόδρομοι κατεβίβασαν τοὺς ναύλους των κατὰ 50 ο/ο· οὕτω δ' εἰς ἕκαστον τῶν φοιτητῶν ἀναλογοῦσι δι' ἄνοδον μέχρι Βονωνίας καὶ κάθοδον μέχρι Βρεντησίου ὀγδοήκοντα καὶ πέντε φράγκα μόνον.

Αἱ κυρίως ἑορταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐν Βονωνίᾳ ἄρχονται τῇ προσεχεῖ Δευτέρᾳ, μέλλουσι δὲ νὰ διαρκέσωσι μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς Τετάρτης. Ἡ πρεσβεία τῶν φοιτητῶν αναχωρεῖ ἐκεῖθεν τὴν Παρασκευήν, ἐπαναχάμπτουσα ἐνταῦθα τὴν μεθεπομένην Κυριακήν.

Οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τοὺς καθηγητὰς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου κ. κ. Θ. Ἀρεταῖος καὶ Α. Κρασσᾶς ἀνεχώρησαν ὡσαύτως εἰς Βονωνίαν.

— Ἐξεδόθη ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁ ἐπικήδειος λόγος, ὁ ἐκφωνηθεὶς εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Ἰωσὴφ Μομφερράτου ὑπὸ Ἠλία Ζερβοῦ Ἰακωβάτου. Ὁ λόγος οὗτος, πλήρης δυνάμεως καὶ καλλιεπείας, ἐξιστορεῖ διὰ μακρῶν τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ ἄρτι μεταστάντος ἐπιφανοῦς Κεφαλλῆνος καὶ ἀπεικονίζει εὐστόχως τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑπῆρξεν ἐκ τῶν κορυφαίων πολιτευτῶν τῆς Ἑπτανήσου, τῶν διεξαγαγόντων ἐρρωμένως τὸν ἀγῶνα τῆς ἑνώσεως κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας καὶ ἀπτοήτως ὑπερμαχησάντων πάντοτε τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἑπτανησιακοῦ λαοῦ, καὶ ἐπὶ τούτῳ πολλοὺς ὑποστάντων κινδύνους καὶ θυσίας. Συναγωνιστὴς τοῦ Μομφερράτου ἐν τῷ ἐθνικῷ τούτῳ ἀγῶνι ὑπῆρξεν ἐν πᾶσι ὁ Ἠλίας Ζερβὸς Ἰακωβάτος ὁ τὸν ἐπικήδειον λόγον ἀπαγγείλας εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ.

— Ἐξεδόθησαν ὡσαύτως «Νεκρολογία εἰς τὸν ἐπιφανῆ πολίτην Ἰωσὴφ Μομφερράτον» ὑπὸ Σπ. Μαντσαβίνου καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κρανίων, ὅπερ ἐξεδόθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μομφερράτου, ὁρίζον τὰς ἀπονεμητέας εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ τιμὰς ἐκ μέρους τοῦ δήμου.

— Ἐξεδόθη εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος, ἀνατυπωθεῖσα ἐκ τῆς «Ἑβδομάδος», ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη μεταφρασθεῖσα «Ἱστορία τῶν δακτυλιολίθων» ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Hodder Westropp.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρέου Κ. Χούμη ἐξεδόθη ἐν Ἑρμουπόλει μετάφρασις τῶν «Ἀναμνήσεων τοῦ Λονδίνου» τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ συγγραφέως Ἐδμόνδου Δε-Ἀμίτσις.

— Ἐξεδόθη τὸ 7ον τεῦχος τοῦ Δελτίου τῆς ταχυδρομικῆς καὶ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας, περιέχον πλὴν ἄλλης ὕλης σχετικῆς πρὸς τὸν κλάδον καὶ τὰ δρομολόγια τῶν ἑλληνικῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις νέου περιοδικοῦ συγγράμματος ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν τίτλον «Κυανῆ Ἐπιθεώρησις». Τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ ἐκδίδεται δὶς τοῦ μηνὸς εἰς σχῆμα μέγα, ἐκ σελίδων 16, τακτικοὶ δὲ συντάκται αὐτοῦ εἰσὶν οἱ κκ. Π. Κ. Ἀποστολίδης, Γεράσιμος Βῶκος, Ἀντ. Σπηλιωτόπουλος καὶ Γεώργιος Στρατήγης, ἔχοντες τὴν συνεργασίαν καὶ ἄλλων λογίων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ συνωμοσία τοῦ Φιέσκου ἐν Γενούῃ, τραγῳδία Φρειδερίκου Σχιλλέρου μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ, πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

Ἡ ἡμετέρα φιλολογία ἔλαβε κατ' αὐτὰ; πλουτισμόν, ἐφ' ᾧ δύναται νὰ κομπάζῃ. Ἐν τῶν ὡραιοτάτων ἔργων τοῦ Σχιλλέρου, ὁ Φιέσκος, ἐξεδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μεταφρασθείς.

Πάντες οἱ τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας γνῶσιν ἔχοντες ἠξεύρουσιν ὅτι οὐδὲν ἴσως τῶν δραμάτων τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ ὑπερβαίνει τοῦτο κατὰ τὴν εὐφυΐαν, τὴν γνῶσιν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, καὶ τὸν ἀπαράμιλλον συνδυασμὸν τοῦ ποιητικοῦ ὕψους μετὰ τῆς πραγματικότητος. Εἰς ὀλίγα ἐντελέστερα ὑποδείγματα ἐκ ξένων φιλολογιῶν δύνανται ν' ἀποβλέψωσιν ὅσοι τῶν παρ' ἡμῖν θελήσωσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν δραματικὴν ποίησιν, ἂν ἔλθῃ ποτὲ καιρὸς οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου ν' ἀποκτήσωσιν Ἑλληνικὸν θέατρον.

Τὸ πρωτότυπον, γεγραμμένον εἰς λόγον πεζόν, ἀλλ' ἀπαράμιλλον ἐπὶ κάλλει, ἐνίοτε εἰς θαυμασίαν ἔκφρασιν τῶν ὑψηλοτέρων ἰδεῶν αἰωρούμενον, ἄλλοτε ἐκ τῆς τραχείας γλώσσης τοῦ ὄχλου ἀκατεργάστους ἀδάμαντας δανειζόμενον, ἀκριβῆ δὲ πάντοτε καὶ νευρώδη, παρεῖχεν οὐ μικρὰς δυσχερείας εἰς τὸν μεταφραστήν, αἵτινες ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἐξαιρέτου δεξιότητος ἐνικήθησαν. Ἐν γένει ἡ μετάφρασις αὕτη δύναται οὐ μόνον νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν ἀρίστων τῶν παρ' ἡμῖν μεταφράσεων ξένων δραμάτων, ἀλλὰ καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς τὰς πλείστας αὐτῶν ὑπερβαίνουσα.

Ἐστὶ δὲ ἡ μετάφρασις ἔργον — καὶ τοῦτο ἐπεφυλαξάμεθα τελευταῖον νὰ εἴπωμεν, καὶ ἐπὶ τούτῳ κυρίως κομπάζομεν,—ἐστὶ λοιπὸν ἔργον οὐχὶ ἑνὸς τῶν συγχρόνων ἡμῶν ποιητῶν ἢ φιλολόγων, τῶν τὴν καλλιέργειαν καὶ καλλιτεχνικὴν ἄσκησιν τῆς γλώσσης ἡμῶν ὡς πρώτιστον αὐτῶν πρόβλημα ποιουμένων, ἀλλ' ἀλλοεθνοῦς καὶ ἀλλογλώσσου, καὶ δὴ τοῦ διαδόχου Δουκὸς τοῦ Μάϊνιγγεν, τοῦ ἐπὶ τῇ πρωτοτόκῳ θυγατρὶ γαμβροῦ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, γνωστοῦ ἤδη καὶ δι' ἣν ἐφιλοτέχνησε μουσικὴν τῶν χορῶν τῶν Περσῶν τοῦ Αἰσχύλου, ἐκτιμηθεῖσαν μὲν καὶ θαυμασθεῖσαν ὅπου ἠκούσθη ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἔτι ἄγνωστον μένουσαν. Ὅτι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἀρτιφυὴς φιλολογία ἡμῶν τοιούτους ἀπέκτησε εἰς αὐτὴν ἐπιδιδομένους θιασώτας τοὺς αὐτὴν οὕτως ἐντελῶς ἀσκοῦντας, καθιστᾷ μὲν ἡμᾶς δικαίως ὑπερηφάνους, ἀλλὰ συγχρόνως μᾶς ἐπιβάλλει καὶ τὸ καθῆκον τοῦ νὰ δεικνυώμεθα διὰ τῶν ἡμετέρων φιλολογικῶν προσπαθειῶν ἄξιοι τῆς προσοχῆς, ἥτις πρὸς αὐτὴν στρέφεται καὶ ἥτις ἐξόχως αὐτὴν τιμᾷ.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Petit manuel d'archéologie grecque **d'après J. P. Mahaffy, M. A. par Ferdinand Gache etc et Henri Dumény. Paris, Klincksieck (11 Rue de Lille) 1887 p. VII—15[illegible] in 16.**

L'art nautique dans l'antiquité **et spécialement en Grèce d'après A. Breusing (die Nautik der Alten) accompagné d'éclaircissements et de comparaisons avec les usages et les procédés de la marine actuelle par Jules Vars professeur au Lycée de Brest. Introduction par M. le contre-amiral A. Vallon. Avec 56 figures et carte intercalées dans le texte. Paris, Klincksieck. 1887 p. VII—264 in 16.**

Règles fondamentales de la Syntaxe Grecque **d'après l'ouvrage de Albert von Bamberg. Seconde édition, entièrement remaniée par Ch. Cucuel etc sous la direction de O. Riemann etc. Paris, Klincksieck, 1888 p. IV—255 in 16**

Καὶ τὰ τρία βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἀγγέλλομεν, ἀξιόλογα καὶ λίαν ἀξιοσύστατα εἰς τοὺς ἡμετέρους φιλομαθεῖς νέους καὶ μάλιστα τοὺς φοιτητάς, ἀνήκουσιν εἰς τὴν **Nouvelle Collection à l' usage des classes** ἣν λίαν φιλοτίμως καθ' ἑκάστην πλουτίζει ὁ ἐκδότης κ. **Klincksieck** καὶ περὶ ἧς καὶ ἄλλοτε ἐκάμομεν τὸν προσήκοντα λόγον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς «Ἑστίας.»

Καὶ τὸ μὲν Ἐγχειρίδιον τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας, συντεταγμένον κατὰ τὸ τοῦ γνωστοῦ Ἄγγλου Μαχάφφυ εἶναι μὲν σύντομον, ἀλλὰ λίαν περιεκτικὸν καὶ ἄξιον ἐπισταμένης ἀναγνώσεως.—Τὸ δὲ περὶ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀποτελεῖ σχεδὸν ἀναπόφευκτον βοήθημα· διότι ἂν καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ ναυτικὴ ἀρχαιολογία ἐπλουτίσθη δι' ἀξιολογωτάτων συγγραφῶν, τὸ νῦν ὅμως ἀγγελλόμενον βιβλίον εἶναι ἐν τῷ σμικρῷ του ὄγκῳ πλῆρες καὶ αὐταρκέστατον βοήθημα καὶ ὡς τοιοῦτον δύναται ἐξαίρετα νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους στερουμένους παντὸς τοιούτου βιβλίου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ. — Οἱ δὲ θεμελιώδεις τέλος κανόνες τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως ἐξεδόθησαν νῦν τὸ δεύτερον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἔκδοσις ἦτο ἁπλῆ γαλλικὴ μετάφρασις τοῦ γνωστοῦ βιβλίου τοῦ Albert von Bamberg, ἀλλ' ἡ δευτέρα αὕτη ἔκδοσις ὑπέστη τόσας ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὰς ὥστε ἀπετέλεσε νέον βιβλίον. Ἔγειναν δὲ αἱ μεταβολαὶ αὗται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν δοκιμωτάτου ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνδρός, τοῦ κ. Ὀθ. Ρείμαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον γίνονται αἱ παραπομποὶ ἐν τῷ Λατινικῷ Συντακτικῷ τοῦ αὐτοῦ κ. Ρείμαν.

Σ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 20 Μαΐου.

Σπουδαιότατα τεχνικὰ ἔργα μέλλουσιν ὅσον οὔπω νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐν Θεσσαλίᾳ, ὧν τὴν μελέτην εἶχε προπαρασκευάσει ἄλλοτε ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς. Τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτινα οὐσιωδῶς θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας ἐκείνης, ἔσονται ὑδραυλικὰ καὶ ἀποξηράνσεις ἑλῶν μετὰ ἔργων ὁδοποιίας διευκολυνούσης τὴν μετὰ τῶν μεγάλων ἀρτηριῶν συγκοινωνίαν. Ἡ δαπάνη ὑπελογίσθη εἰς 12 ἑκατομμύρια καὶ ἤδη συνωμολογήθη διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰδικὸν δάνειον μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ ἄλλων Τραπεζῶν, καταβληθησόμενον εἰς τέσσαρας δόσεις ἐντὸς τετραετίας.

—Συνεφωνήθησαν ἤδη οἱ κυριώτατοι ὅροι τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Λαρίσσης. Ἡ δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς 70 ἑκατομμύρια, ἡ δὲ ἀναλαμβάνουσα τὴν κατασκευὴν ὁμὰς δὲν δύναται νὰ ὑπολογίσῃ τὴν γραμμὴν ἀνωτέραν τῶν 342 χιλιομέτρων. Κατὰ τὰ λοιπά, ἡ ὁμὰς παρεδέχθη πάσας τὰς προτάσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ μόνον ἀπέμεινεν ὁ ὅρος τῆς ἀποζημιώσεως ἐν περιπτώσει μὴ ἐπιτυχίας τῆς ἑνώσεως. Ἐκ τῶν κομισάντων τὰς προτάσεις δύο Ἄγγλων, ὁ μὲν εἰς νομικὸς σύμβουλος τοῦ γνωστοῦ ἐν Εὐρώπῃ οἴκου τῶν ἀδελφῶν Σέλιγμαν, ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀγγλίαν, ὁ δὲ ἕτερος, μηχανικός, ἐπεσκέφθη νῦν καὶ πάλιν τὴν γραμμήν.

— Ἐνεκρίθησαν ἤδη τὰ σχεδιογραφήματα τῶν δύο τρίτων τῆς μεταξὺ Μεσολογγίου καὶ Ἀγρινίου κατασκευασθησομένης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἧς αἱ ἐργασίαι ἄρχονται εὐθὺς ὡς κομισθῇ τὸ ἀναμενόμενον ἐξ Εὐρώπης ὑλικόν· προσεχῶς ἄρχονται καὶ αἱ μελέται ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, ἣν ἀνέλαβεν ἡ αὐτὴ Βελγικὴ Ἑταιρία.

— Ἐλύθη κατ' ἀρχὴν τὸ λιμενικὸν ζήτημα Πατρῶν, ἀποδεχθέντων τοῦ τε ἐργολάβου κ. Μανιὰκ καὶ τῆς λιμενικῆς ἐπιτροπῆς τὸ προταθὲν παρὰ τοῦ κ. Καλλενὶκ ποσὸν 8,063 000 δραχμῶν, μὲ τὴν προσθήκην μικρᾶς προκυμαίας εἰς βάρος τοῦ ἐργολάβου.

— Κατηρτίσθη ἐν Παρισίοις παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐνταῦθα Πιστωτικῆς Τραπέζης κ. Δ. Σγούτα ἑταιρία μὲ κεφάλαιον 1,000,000 φράγκων πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν ἐν Φαλήρῳ κατὰ τὰ σχέδια τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐξοχικῶν οἰκιῶν, ἐνοικιαζομένων εἰς τοὺς βουλομένους ἐπὶ μετρίᾳ τιμῇ. Ἡ ἑταιρία διαπραγματεύεται τὴν ἀγορὰν οἰκοπέδου ἐν Φαλήρῳ ἐκτάσεως 16,000 τετραγ. πήχεων.

—Δημοσιεύεται κατ' αὐτὰς τὸ περὶ λειτουργίας τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων κανονιστικὸν διάταγμα. Τὴν δημοσίευσιν τούτου θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ὁδηγιῶν πρὸς τοὺς ταχυδρομικοὺς ὑπαλλήλους.

—Εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἀποβλέποντες οἱ ἡμέτεροι Βασιλεῖς, παρήγγειλαν ἱκανὰ ζεύγη χειροκτίων εἰς τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἐργοστάσιον τοῦ κ. Ν. Κουτσουκοπούλου ἐκφράσαντες ἅμα τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν εἰς τὸν ἐργοστασιάρχην διὰ τὴν ἐκλεκτὴν ποιότητα τῶν χειροκτίων του καὶ ἀπαιτήσαντες νὰ τίθεται ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ σφραγὶς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ξένων. Αἱ Α.Α. Μ. Μ. ἐνεθάρρυναν καὶ προέτρεψαν τὸν κ. Κουτσουκόπουλον νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὸ ὠφέλιμον ἔργον του.

— Ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐξ Ἑλλάδος ἀπουσιάζων κ. Κωνσταντῖνος Γεωργίου πλοίαρχος τανῦν ἐν τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας καὶ μέλλων νὰ προαχθῇ μετά τινας μῆνας εἰς ὑποναύαρχον. Καταλιπὼν τὴν πατρίδα του Τῆνον ἐν ἔτει 1847 ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν, κατετάχθη ὡς ἁπλοῦς ναύτης, ἀνδραγαθήσας δὲ εἰς διαφόρους περιστάσεις, προήχθη βαθμηδὸν εἰς τὸν ἐπίζηλον βαθμόν, ὃν κέκτηται. Ἐνυμφεύθη ἐν Βουένος Ἄϋρες καὶ ἀπέκτησεν υἱόν, ὅστις ὑπηρετεῖ ὡς ὑποπλοίαρχος ἐν τῷ αὐτῷ πολεμικῷ ναυτικῷ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κον Α. Ι. Ο. Ἰσμαήλιον. Τὰ 3 ἀντίτυπα ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς, ἰδιαιτέρως δὲ ἀπηντήσαμεν.—*Συνδρομητῇ*. Πάτρας. Ἡ ἱστορία δὲν ἀνέρχεται εἰς ἐποχὴν παλαιοτέραν τῶν 3,000 ἐτῶν, ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ εἰσδύσῃ εἰς ἐποχὰς προϊστορικὰς καὶ ἀρχαιοτέρας ἔτι τῆς σημειουμένης καὶ νὰ ὁρίσῃ κατὰ πιθανότητα τὴν ἡλικίαν τῶν εἰς ταύτας ἀναγομένων ὀργανικῶν ὄντων, ὧν σκελετοὶ ἢ λείψανα ἀνευρίσκονται σήμερον. — κ. Ι. Δ. Α. Πράβιον. Ἀπεστάλη ἐκ δευτέρου ἡ ἀπόδειξις. — κ. Α. Γ. Ν. Βῶλον. Ἦτο λάθος τῆς διαχειρίσεως ἡμῶν. Ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὰ τεύχη καὶ τοῦ δευτέρου σώματος. — *Εἰρηνοφίλῳ*. Στατιστικὴν τοιαύτην δὲν ἠδυνήθημεν ἀτυχῶς νὰ ἀνεύρωμεν. — κ. Π. Γ. Κ. Τρίπολιν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Ν.

Εἴμεθα τόσον ἀλαζόνες, λέγει που ὁ Πασχάλ, ὥστε θέλομεν νὰ γείνωμεν γνωστοὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς μελλούσας γενεάς, ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχωμεν πλέον, καὶ εἴμεθα τόσον μάταιοι ὥστε ἡ ἐκτίμησις πέντε-ἓξ προσώπων ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς μᾶς εὐχαριστεῖ. — κ. Β. Α. Μ. Γοτίγγην. Οὔτε γράμμα σας κανέν, οὔτε μήνυμα ἄλλο ἔχομεν λάβει μέχρι σήμερον. Ἤδη συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ σας ἀπεστάλησαν ἀμφότερα. — κ. Κ. Δ. Μ. Θεσσαλονίκην. Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν, οὔτε τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ἰδιαιτέρως νὰ ἀναλάβωμεν. — *Ἀποροῦντι*. Διότι ἡ πολιτικὴ θεωρεῖται παρ' ἡμῖν ἡ εὐκολωτέρα πασῶν τῶν τεχνῶν. — κ. Δ. Κ. Πύργον. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῷ κομιστῇ τὰ 2 ἀντίτυπα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. — *Συνδρομητῇ τῆς Πινακοθήκης*. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, ἡ ἀντικατάστασις ἐγένετο συνεπείᾳ δευτέρας σκέψεως, προτιμηθείσης τῆς δημοσιευθείσης εἰκόνος ὡς καλλίτερον ἐξειργασμένης. Ὡς πρὸς δὲ τὴν βραδύτητα, αὕτη προῆλθεν ἐκ κωλυμάτων ὅλως ἀπροσδοκήτων, καθ' ὧν οὐδὲν δυνάμεθα, ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τυπώσεως τοῦ ἔργου. Ἐλπίζομεν ἐν τούτοις ταχέως νὰ δώσωμεν καὶ τὰ ὑπολειπόμενα 3 τεύχη αὐτοῦ πρὸς συμπλήρωσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἀναφέρετε καὶ περὶ βιβλιοδετήσεως, σημειοῦμεν ὑμῖν ὅτι τὸ ἔργον δὲν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην βιβλιοδετήσεως. Τὸ δοθὲν περικάλυμμα εἶνε ἐν εἴδει θήκης ἐν ᾗ περιλαμβάνονται τὰ φυλλάδια. Ἡ συρραφὴ τῶν τευχῶν διὰ τοῦ βιβλιοδέτου θὰ κατέστρεφεν ὅλας τὰς δισελίδους εἰκόνας. — κ. Α. Χ. καὶ Σας Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε, ἀποσταλέντων καὶ τῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους φύλλων. — κ. Δ. Π. Σορόκαν. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, ἐνεγράφητε δὲ καὶ εἰς τὴν σημειουμένην ἐφημερίδα. — *Νεήλυδι*. Αὐτὸ εἶνε ἀληθές· ἀλλὰ πρὸ ὑμῶν εἶπεν ἄλλος λίαν εὐφυῶς ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠδύνατο νὰ διορθωθῇ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του, ἂν δὲν ἐφρόνει αὐτὰ ὡς προτερήματα. — κ. κ. Α. Π. Κ Ναύπλιον, Γ. Π. Θ. Μεσσήνην καὶ Β. Λ. Ναύπακτον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — Κυρίαν Αἰ. Δ. Βῶλον. Καὶ ἐν τῷ Δελτίῳ ἤδη ἔχουσι δημοσιευθῇ αἱ κατόπιν κληρώσεις τῶν ὁμολογιῶν μετὰ κέρδους. Μόνον τῶν εἰς τὸ ἄρτιον κληρωθεισῶν θέλουσι δημοσιευθῇ οἱ ἀριθμοὶ μετὰ τὴν γενησομένην αὐτῶν ἐκκαθάρισιν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

27 Μαΐου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	472.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	473.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	538.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	490.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	246.—
» 6.000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	95.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		520—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4.190.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	190
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	209.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	139.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	407
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.05
3μην.		31 90
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		127.—
» 3μην.		126.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.30
Λίρα ὀθωμανική		28.85

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 —1341

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 597.— 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 1888. Λεπτά 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπὴν ἀνεκοινώθη ἡ ἑπομένη ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Χ. Τρικούπη.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 24 Μαΐου 1888.

Πρὸς
τὴν ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπήν.

Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἔγκριτος ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Μπαλῆς μοὶ ἀνεκοίνωσε διὰ τοῦ αὐτόθι Γενικοῦ Προξένου κ. Ἀλεξάνδρου Ἰωνίδου, ὅτι ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐμψύχωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐγχωρίας βιομηχανίας, ἔγραψεν εἰς τὸ ἐνταῦθα κατάστημα τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης νὰ παραδώσῃ ὑμῖν δεκακισχιλίας δραχμάς, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς βραβεῖα κατὰ τὴν προσεχῆ Δ' Ὀλυμπιάδα, ἀνέθετό μοι δὲ τὸν καθορισμὸν τῶν βραβευτέων εἰδῶν.

Ἀποστέλλων ὑμῖν ἐγκλείστως ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ἰωνίδου, παρακαλῶ ὅπως παραλάβητε μὲν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα καταστήματος τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τὸ ὡς ἄνω χρηματικὸν ποσόν, φροντίσητε δὲ ἵνα αἱ μὲν πεντακισχίλιαι δραχμαὶ διατεθῶσιν εἰς βράβευσιν γεωργικῶν ἐκθεμάτων, αἱ δ' ἕτεραι εἰς βράβευσιν βιομηχανικῶν. Παρακαλῶ δὲ ἵνα ἐκ μὲν τῶν γεωργικῶν ἐκθεμάτων ἀπονεμηθῶσι βραβεῖα: ά) εἰς δημητριακοὺς καρπούς, β') εἰς κτηνοτροφικὰ φυτά, γ') εἰς ἔλαια, δ') εἰς λαχανικά, ἐ) εἰς ὑφαντικὰ φυτά, στ') εἰς καπνόν, ζ') εἰς σπέρματα ἐλαιοβριθῆ καὶ ή) εἰς οἴνους.

Ἐκ δὲ τῶν βιομηχανικῶν: ά) εἰς ὑφαντικήν, β') εἰς ταπητουργίαν, γ') εἰς μυρεψικὴν καὶ σαπωνοποιΐαν, δ') εἰς ἁμαξοπηγίαν, ἐ) εἰς κατασκευὴν γεωργικῶν βιομηχανῶν καὶ στ') εἰς ἐπιπλοποιΐαν.

Τὰ τῶν βραβείων τούτων παρακαλῶ ἵνα εἰδικώτερον κανονίσῃ ἡ Ἐπιτροπή.

Διατελῶ μετὰ πάσης ὑπολήψεως
Ὅλως πρόθυμος
(Ὑπογρ.) Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

—Ὡσαύτως τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς χιλιόδραχμον γέρας χορηγηθησόμενον εἰς τὸν περιγράψοντα ὅσον ἔνεστι λεπτομερέστερον τὸν καταρτισμόν, τὰ τῆς μετακινήσεως μέσα καὶ τὴν κατασκήνωσιν φορητοῦ τινος χειρουργείου, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῆς τε φύσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν νῦν ἐν Ἑλλάδι μέσων τῆς συγκοινωνίας.

—Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑταιρία Κοὺκ καὶ Σα, ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδομένῳ εἰδικῷ περιοδικῷ τῶν ταξειδιωτῶν καὶ περιηγητῶν, δημοσιεύει τὸ πρόγραμμα τῶν τελεσθησομένων ἀγώνων καὶ ἑορτῶν, διαρκούσης τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως ἐν Ἀθήναις. Συγχρόνως δ' ἀναγγέλλει, ὅτι κατὰ τὸν Ὀκτώβριον θὰ διοργανώσῃ ἔκτακτα ταξείδια, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν εἰδικῶν ἀνδρῶν, διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ παρασταθῶσι κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκθέσεως.

—Ὁ ἐν Μονάχῳ διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς κ. Ν. Γύζης παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῇ δι' ἐπιστολῆς του ὅτι θέλει ἀποστείλει κατὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιάδα νέα ἔργα αὐτοῦ, συγχρόνως δ' ἔγραψεν ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς πάντας τοὺς κατέχοντας ἔργα αὐτοῦ ἐνταῦθα νὰ ἐκθέσωσι καὶ ταῦτα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ.

ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΧΑΝΙΟΥ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

Μετὰ πολλῆς λαμπρότητος ἐτελέσθησαν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν 29 Μαΐου τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱδρυθέντος μνημείου ἐν τῇ θέσει ἔνθα ἔκειτο τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ λαβόντος χώραν αὐτόθι εὐκλεοῦς συμβάντος. Ἀπὸ ἡμερῶν ἤδη ἤρξαντο συρρέοντες οἱ προσκεκλημένοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπιθυμοῦντες νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπίσημον ἐθνικὴν ἑορτήν, ἣν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀφικόμενος ἐπίτηδες ἐκ Κερκύρας μετὰ τῶν βασιλοπαίδων Ἀλεξάνδρας καὶ Νικολάου. Τὴν κυβέρνησιν ἀντεπροσώπευεν ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης κ. Δ. Βουλπιώτης, μετέβησαν δὲ καὶ πολλοὶ βουλευταί, πολλοὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, ὁ νομάρχης Φθιώτιδος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης, ὁ δήμαρχος Λαμιέων μετὰ ἑκατὸν συμπολιτῶν του φερόντων χρυσοκέντητον σημαίαν, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Λιβανάταις, πατρίδος τοῦ Ἀνδρούτσου, καὶ οἱ δήμαρχοι τῶν πέριξ δήμων μετὰ πλήθους συνδημοτῶν αὐτῶν. Συμπαρίσταντο καὶ δύο γεραρὰ λείψανα τοῦ πανηγυριζομένου ἐξόχου ἀνδραγαθήματος, οἱ γηραιοὶ ἀγωνισταὶ Λαΐνης καὶ Πετώνης, συμπολεμήσαντες μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τὸ Χάνι. Μετὰ ἐξαιρέτου φιλοκαλίας εἶχε διασκευασθῆ ὁ χῶρος διὰ σημαιῶν, μύρτων, καὶ ἐπιγραφῶν καταλλήλων, ἰδιαιτέρα δὲ ἐξέδρα εἶχε στηθῆ διὰ τὸν βασιλέα καὶ τὴν ἀκολουθίαν Αὐτοῦ. Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ στήλης πυραμιδοειδοῦς περιφρασσομένης ὑπὸ σιδηροῦ κιγκλιδώματος καὶ φερούσης εἰς τὴν κορυφὴν τὴν μαρμαρίνην προτομὴν τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, φιλοτεχνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἱκανοῦ γλύπτου κ. Γ. Μπονάνου. Τὴν δοξολογίαν ἔψαλλεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος, μεθ' ὃ ἀποκαλυφθείσης τῆς προτομῆς, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς τὰ ἑξῆς·

«*Κύριοι*

«Ἀμάραντος εἶνε ἡ δόξα τῶν μεγαλουργῶν ἀνδρῶν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους. Τὰ εὐγνωμονοῦντα τέκνα αὐτῶν χρέος ἔχουσι νὰ στήσωσιν αὐτοῖς τρόπαια, ὑπομιμνήσκοντ

τοῖς ἀπωτάτοις ἐπιγόνοις τὴν ἀκραιφνῆ φιλοπατρίαν, τὴν ἀπαράμιλλον αὐταπάρνησιν, χάριν τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Τὸ ἀνεγερθὲν ὧδε μνημεῖον τοῦ ἀρειμανίου καὶ διαπρεποῦς πολεμιστοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου θέλει μαρτυρεῖ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς νέας γενεᾶς πρὸς τοὺς μεγαλουργοὺς ἄνδρας τοῦ μεγάλου Ἀγῶνος. Ζήτω τὸ Ἔθνος!»

Οἱ θερμότατοι οὗτοι λόγοι τοῦ ἡγεμόνος ἐξήγειραν ἀπερίγραπτον ἐνθουσιασμόν, ἐπηκολούθησαν δὲ παρατεταμέναι φρενιτιώδεις ἐπευφημίαι. Εἶπεν ὀλίγα τινὰ παραινετικὰ μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος, μεθ' ὃ ἀνέγνω τὴν ἑαυτοῦ λογοδοσίαν ὁ κ. Μ. Κυργούσιος, εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Ἀμφίσσῃ πρωτοδικῶν καὶ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου ἐπιτροπῆς, εἰς οὗ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὸν ἔκτακτον ἀληθῶς ζῆλον ὀφείλεται τὸ ἐπαινετὸν ἔργον. Ἐκ τῆς λογοδοσίας ταύτης ἐμφαίνεται ὅτι εἰσεπράχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 26,091, ἐξ ὧν 500 συνεισήνεγκεν ὁ βασιλεύς, 250 ὁ διάδοχος, 3014 οἱ ἔξωθεν ὁμογενεῖς καὶ τὰς λοιπὰς οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ· αἱ δαπάναι δὲ ἀνῆλθον μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν ἀποκαλυπτηρίων εἰς δρ. 23,377. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς λογοδοσίας του ὁ κ. Κυργούσιος παρέδωκε τὸ μνημεῖον πρὸς τὸν νομάρχην Φθιώτιδος. Κατόπιν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Α. Σιμόπουλος, βουλευτὴς τοῦ νομοῦ, ὅστις ἐξάρας τὴν σημασίαν τοῦ πανηγυριζομένου γεγονότος, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν συμπατριωτῶν του πρὸς τὸν Βασιλέα, διότι τιμῶν τὰς ἐξόχους ἀνδραγαθίας τοῦ μεγάλου ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος φαίνεται συμμεριζόμενος καὶ ἐγκολπούμενος τὰς ἀναμνήσεις καὶ τοὺς ἐθνικοὺς πόθους τοῦ λαοῦ του. Ἀκολούθως ἀπήγγειλε κατάλληλον λόγον ὁ κ. Κ. Παπαμιχαλόπουλος, τέλος δὲ ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν ποιητής, ἀπήγγειλε ποίημα, ἐξεγεῖραν τὸν φλογερὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἀκροατηρίου.

Ὁ βασιλεὺς συνεχάρη τὸν κ. Παράσχον καὶ τοὺς ἄλλους ῥήτορας, εἶτα δὲ μετέβη εἰς τὸ παρασκευασθὲν δι' Αὐτὸν κατάλυμα, ἐνῷ τὸ ἐνθουσιῶν πλῆθος ἔρραινεν Αὐτὸν διὰ πετάλων ῥόδων καὶ ἀνθέων ῥοδοδάφνης. Τῇ ἀπαιτήσει τοῦ βασιλέως παρεκάθησαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ παρατεθὲν πρόγευμα πάντες οἱ προσκεκλημένοι. Μετὰ τοῦτο ἐπηκολούθησε χορὸς ἐγχώριος, εἰς ὃν παρέστη μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων, διανέμων εἰς τοὺς ὀργανοπαίκτας χρυσᾶ νομίσματα καὶ κολλῶν αὐτὰ ἰδιοχείρως, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν· ἡ δὲ βασιλόπαις Ἀλεξάνδρα ἐθώπευε μετ' οἰκειότητος τὰ βρέφη τῶν χωρικῶν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς βασιλικῆς συνοδίας εἰς Ἄμφισσαν, ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου Σουλοῦμι καὶ ἔψαλλον ᾆσμα.

Καλῶς μᾶς ἦλθες βασιλῆ μὲ τὴν Βασιλοπούλα

οἱ δὲ χωρικοὶ ἐχόρευον. Ὁ βασιλεὺς ἔστη ἐπὶ πολὺ θεώμενος τὸ ὡραῖον θέαμα καὶ διέταξε νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς χορευτὰς οἶνον ἐκ τῶν Ἀνακτόρων. Ἐν Ἀμφίσσῃ ὁ βασιλεὺς παρέμεινε μίαν ἡμέραν ἐξετάσας πάντα τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἡ παρουσία δὲ αὐτοῦ καὶ τῶν βασιλοπαίδων προὐκάλει ζωηρότατον καὶ ἐκεῖ ἐνθουσιασμόν. Ἀφοῦ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας του τῷ δημάρχῳ Ἀμφίσσης διὰ τὴν ἔκτακτον ὑποδοχήν, ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀνεχώρησε διὰ τῆς *Ἀμφιτρίτης* ἐξ Ἰτέας εἰς τὴν πρωτεύουσαν διὰ Κορίνθου.

Οὕτως ἔληξεν ἡ ὄντως ἑλληνοπρεπῶς τελεσθεῖσα πανήγυρις αὕτη, ἥτις οὐ μόνον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἀλλὰ καὶ πρόξενος ἐγένετο ζηλωτῆς καὶ εὐοιώνου ἐπικοινωνίας τοῦ λαοῦ μετὰ τοῦ Ἄνακτος αὐτοῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς ἀποτείνει εἰδικὴ ἐπιτροπὴ συστᾶσα ἐν Εὐρυτανίᾳ, ἧς μέλη εἰσὶ καὶ οἱ δήμαρχοι τῶν δήμων Εὐρυτάνων καὶ Κτημενίων, πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὴν θέσιν Κεφαλόβρυσον, ἔνθα κατὰ τὴν νύκτα τῆς 9 πρὸς τὴν 10 Αὐγούστου 1823 ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος ὁ Μάρκος Μπότσαρης. Ἡ κοινότης Καρπενησίου ἐψήφισε πρώτη εἰσφορὰν δρ. 1,000. Τὸ ἔργον τίθεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. οὗ τὸν ὑπασπιστὴν κ. Ἰω. Μπότσαρην ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισεν ἐπίτιμον πρόεδρόν της.

— Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πρυτάνεως διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1888—1889, τοιοῦτος δ' ἐξελέγη ὁ κ. Π. Παπαρρηγόπουλος καθηγητὴς τῆς νομικῆς λαβὼν ψήφους ἐπὶ 45 ψηφισάντων 42.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης *Κατάλογος τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου ἀρχαιοτήτων*, οὗ προετάχθη ἡ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1887 λογοδοσία τοῦ προέδρου Ἰωσὴφ Χατζιδάκη καὶ περιγραφὴ τοῦ ἐν Ἀμνισῷ σπηλαίου τῆς Εἰλειθυίας. Κατὰ τὸ τεῦχος τοῦτο, ὁ Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος ὁσημέραι προάγεται καὶ κραταιοῦται, ἀξιολόγους παρέχων ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης. Διὰ τῆς σκοπίμου αὐτοῦ ἐργασίας τὸ Σωματεῖον τοῦτο εἵλκυσε τὸ ἐνδιαφέρον οὐ μόνον τῶν φιλομούσων κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἀλλαχοῦ διαμενόντων Κρητῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀλλοδαπῶν σοφῶν ἰδιωτῶν καὶ καθιδρυμάτων ἐπιστημονικῶν καὶ κυβερνήσεων ἀκόμη. Ἠξιώθη δὲ χρηματικῶν βοηθημάτων ἀξίων λόγου, οἷον παρὰ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ψηφισάσης 25,000 γρόσια ὑπὲρ τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, παρὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἀθηνῶν Ἑταιρίας προσενεγκούσης 4,000 φράγκα, παρὰ τοῦ πρώην Γενικοῦ Διοικητοῦ προσενεγκόντος ἐτησίως 1,000 γρόσια, καὶ ἄλλων. Καὶ δωρεαὶ δ' εἰς τὸ Μουσεῖον αὐτοῦ ἐγένοντο σημαντικαί, ὧν σπουδαιοτέρα εἶνε ἡ τοῦ κ. Θ. Δ. Τριφύλλη, προσενεγκόντος συλλογὴν Ἰδαίων ἀντικειμένων πολλῶν καὶ σπουδαίων καὶ ἀρχαιοτήτων εὑρεθεισῶν ἐν Ἀμαρίῳ ἐντὸς σπηλαίου. Ἡ δὲ χρηματικὴ τοῦ συλλόγου διαχείρισις ἀπέδειξε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα· Προσόδους μὲν ἔσχεν ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος γρόσια 73,170,35, δαπάνας δὲ 69,036,23, ἑπομένως ἀπέμειναν ἐν τῷ ταμείῳ μετρητὰ γρόσια 4,134,12.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁ Σύλλογος ἐπεχείρησε δύο ἀρχαιολογικὰ ἔργα: ἤτοι δοκιμαστικὴν ἀνασκαφὴν ἐν τῷ ὑπὲρ τὸν Καρτερὸν ὑποτιθεμένῳ σπηλαίῳ τῆς Εἰλειθυίας, δι' ἧς ἀπεδείχθη ὅτι αὐτὸ τοῦτο εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν Ὀδυσσείᾳ (XIX, 186), *Σπέος Εἰλειθυίας* ἀναφερόμενον, καὶ ἑτέρα ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Ψυχροῦ ἐν Λασηθίῳ.

Πλὴν τῶν ἄλλων ἔργων ὁ Σύλλογος ἐπωφελούμενος τῆς ἐν Ἡρακλείῳ παρουσίας τοῦ μουσικοδιδασκάλου Λ. Φορμίκα συνεβλήθη μετ' αὐτοῦ ἵνα σχηματίσῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του Μουσικὸν Σχολεῖον, ἐν ᾧ νὰ διδάσκωνται τὴν μουσικὴν δωρεὰν ἄποροι παῖδες, ὀρθῶς φρονῶν ὅτι ἡ μουσικὴ ἐξημερώνει καὶ διαπλάττει τὰ ἤθη.

Τοιαῦτα τὰ ἔργα τοῦ ἀξιολόγου τούτου Σωματείου, χρησιμώτατα μὲν εἰς τὴν ἐπιστήμην, τιμῶντα δὲ αὐτὸ καὶ τὴν Κρήτην, ἥτις μετὰ στοργῆς περιέπει καὶ ὑποστηρίζει αὐτό.

— Ἡ εὐπαίδευτος δεσποινὶς Αἰκατερίνη Ζάρκου ἀναγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Ἱστορίας τῆς Γαλλικῆς Φιλολογίας». Τὸ ἔργον ἔσται ἀξιόλογον καθὸ προϊὸν μακρῶν μελετῶν, ὧν δείγματα ἐδημοσίευσε κατὰ καιροὺς ἡ φιλόμουσος συγγραφεὺς ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι καὶ ἡμερολογίοις. Θέλει δὲ περιλάβει πάσας τὰς περιόδους τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Ἀρχομένη ἀπ' αὐτῆς τῆς γενέσεως καὶ τῆς πρώτης ἐξεγέρσεως τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος, θέλει διὰ βραχέων ἐξιστορήσει τὴν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας φάσιν τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας καὶ διευκρινήσει τὰς αἰτίας, αἵτινες ἐπέδρασαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἀποβλέπουσα δὲ πάντοτε εἰς Ἕλληνας ἀναγνώστας, ἐνδιατρίβει μᾶλλον περὶ τὴν σύγχρονον φιλολογίαν καὶ τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐχόντων πλείονα σχέσιν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γραμματολογίαν.

Τὸ ὅλον ἔργον διῃρέθη εἰς δύο τόμους, ὧν ἕκαστος τιμᾶται διὰ τοὺς συνδρομητὰς δραχμῶν 3.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

H. Lavoix fils—*Ἱστορία τῆς Μουσικῆς· μετάφρασις Ἀθηνᾶς Ν. Σερεμέτη, Ἐν Ἀθήναις. 1888.*

Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιόλογον εἶνε τὸ ἀνωτέρω ἄρτι ἐκδοθὲν μετὰ πολλῆς τυπογραφικῆς φιλοκαλίας πόνημα, εὐδοκίμως ἐξελληνισθὲν παρὰ τῆς λογίας κυρίας Ἀθηνᾶς Σερεμέτη. Τὸ πόνημα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς, ἐκ τεσσάρων

βιβλίων καὶ τοῦ ἐπιλόγου, προτάσσεται δὲ κολακευτικὴ καὶ ἔμπλεως αἰσθημάτων φιλελληνικῶν ἐπιστολὴ τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν μεταφράσασαν καὶ ἀπάντησις ταύτης γλαφυρῶς γεγραμμένη. Ἐν τοῖς τέσσαρσι βιβλίοις τοῦ ἔργου συνοψίζεται ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶς ὡραίας τέχνης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἀπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς ἅρπης καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ ψαλτηρίου μέχρι τῶν δημοσίων συναυλιῶν τοῦ Παδελοῦ, τεχνικώτατα καταμεμερισμένη. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται καὶ ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων, αὐτογράφων καὶ προσωπογραφιῶν ἐξόχων μουσουργῶν· ἄν τις ἀναλογισθῇ δὲ πόσον τερπνὴ καὶ χρήσιμος ἀποβαίνῃ τοιούτου συγγράμματος ἡ ἀνάγνωσις, εὐχερῶς θὰ παραβλέψῃ μικρά τινα περὶ τὴν γλῶσσαν παροράματα καὶ ἀπὸ καρδίας θὰ συγχαρῇ τὴν φιλόμουσον κυρίαν, ἥτις φιλοπονήσασα τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ προσήνεγκεν ἀξιόλογον ἐκδούλευσιν καὶ εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν φιλομαθεῖς καὶ θιασώτας τῆς ὡραίας τέχνης, ἧς ἡ μεταφράσασα τυγχάνει μύστις διακεκριμένη.

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν

καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων

Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ **Ν. Β. ΦΑΡΔΥ** τοῦ Σαμόθρακος.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἀνατύπωσις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης πραγματείας, διὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐπηυξημένης. Οὕτω προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ μὲν δύο μεγάλα κεφάλαια πραγματευόμενα τὸ μὲν τὴν γεωγραφίαν, τὸ δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἕτερον περὶ Πελοποννήσου, ἐν τέλει δὲ ἄλλα δύο, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει συλλογὴν Καρυατικῶν τραγουδιῶν, τὸ δὲ συλλογὴν Καρυατικῶν λέξεων.

Τιμᾶται φράγκα 2. *Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον φρ. 2,20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».*

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 3 Ἰουνίου.

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων Ἀλεξάνδρας, Νικολάου, Μαρίας καὶ Ἀνδρέου ἀφίκετο εἰς τὴν πρωτεύουσαν τὴν 31 Μαΐου, προερχόμενος ἐξ Ἀμφίσσης, ἔνθα παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τῆς Γραβιᾶς. Ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας θὰ παραμείνῃ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον εἰς τὴν ἐν Δεκελείᾳ ἔπαυλιν, κατὰ δὲ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου ἀπέρχεται εἰς Πετρούπολιν πρὸς συνάντησιν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης. Εἰς Πετρούπολιν θὰ μεταβῶσι καὶ ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος, ὡς καὶ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος, οὕτω δὲ κατ' Αὔγουστον ἔσται συγκεντρωμένη αὐτόθι πᾶσα ἡμῶν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια.

— Τὸ περιβόητον ἐπεισόδιον τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀποδιδομένων εἰς τὸν ἐν Μοναστηρίῳ πρόξενον κ. Πανουργιᾶν, ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς διαταράξεως τῶν μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας φιλικῶν σχέσεων, φαίνεται διευκρινιζόμενον, ἀποδεικνύεται δὲ ὁσημέραι ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολαὶ ἐχαλκεύθησαν παρ' ἐχθρῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ ἐνσπείρωσι τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Οὕτως ἡ παρουσιασθεῖσα παρὰ τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεως τῆς Τουρκίας πρὸς τὸν διευθύνοντα τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν κ. Θεοτόκην ἐπιστολὴ τοῦ τέως διερμηνέως τοῦ ἐν Βιτωλίοις προξενείου κ. Γραικοῦ ἐφάνη ἔχουσα ἡμερομηνίαν 16 Ἀπριλίου 1886, ἐνῷ ἡ ἐπιδοθεῖσα πρὸ ἡμερῶν γαλλικὴ μετάφρασις αὐτῆς ἔφερεν ἡμερομηνίαν 17 Νοεμβρίου 1886. Ἡ ἀλλοίωσις ἐγένετο σκοπίμως, διότι κατὰ τὴν πρώτην ἡμερομηνίαν αἱ μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν σχέσεις ἦσαν τεταμέναι, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐποχὴν φιλικώταται. Εὐτυχῶς καὶ ἡ Υ. Πύλη μετριοπαθεστέρας δεικνύουσα διαθέσεις ἐχαρακτήρισεν ὡς προελθοῦσαν ἐκ παρεννοήσεως τοῦ διοικητοῦ τὴν διακοπὴν τῆς μετὰ τοῦ προξένου κ. Πανουργιᾶ ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

— Ἀλλεπάλληλοι συνέβησαν κατ' αὐτὰς ἐν τῇ πρωτευούσῃ αὐτοκτονίαι. Θλιβερωτάτην ἰδίως ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἡ τοῦ Κ. Ἰσχομάχου ἀντισυνταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐπιτελικοῦ γραφείου ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν, ἐκ τῶν μᾶλλον εὐπαιδεύτων καὶ ἀγαπητῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ.

— Ὑπεγράφη ἡ μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ δήμου Αἰγίου σύμβασις, καθ' ἣν ἡ Τράπεζα παρέχει εἰς τὸν δῆμον δάνειον ἐξ 800.000 δραχμῶν.

— Ἐνεκρίθησαν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τὰ σχεδιογραφήματα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μεσολογγίου—Ἀγρινίου.

— Ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ ἐκ Βερολίνου ἀφικομένου νομισματογνώμονος κ. Πὶκ ἐπελήφθη τῶν ἐργασιῶν της ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ νομισματικοῦ μουσείου. Θὰ προβῇ πρῶτον εἰς τὴν σύνταξιν καταλόγου τῶν νομισμάτων, ἅτινα ἔδει νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὸ μουσεῖον· κατόπιν δὲ ὁ κ. Πὶκ ἐξετάζων τὰ ἐκ Παρισίων ἀποσταλέντα νομίσματα, θὰ ὑποδείξῃ πόσα εἰσέτι καὶ ποῖα ἐλλείπουσιν.

— Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Οὑμβέρτος δεχόμενος ἐν Βονωνίᾳ τοὺς παρουσιασθέντας εἰς αὐτὸν φοιτητὰς τοῦ ἀθηναϊκοῦ Πανεπιστημίου, ἐξέφρασε τὴν χαράν του, βλέπων αὐτοὺς οὕτω πολυαρίθμους σπεύσαντας εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βονωνίας, ἀπεκάλεσε δὲ αὐτοὺς Elleni καὶ οὐ μόνον ὁμόρους, ἀλλὰ καὶ ὁμαίμονας τοῖς Ἰταλοῖς. Οἱ λόγοι τοῦ βασιλέως ὑπῆρξαν ἐξαιρετικῶς εὔγλωττοι καὶ ἐνεποίησαν συγκινητικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὴν πρεσβείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου.

— Φοβερὸν δυστύχημα συνέβη ἐν Χαλκίδι. Κύων λυσσῶν ἐκφυγὼν τὴν νύκτα ἀπό τινος πλοίου ἐπετέθη καὶ ἔδηξε δώδεκα ἄτομα εἰς διάφορα τῆς πόλεως μέρη. Ἡ πόλις κατελήφθη ὑπὸ πανικοῦ. Ἔρανοι καταβάλλονται πρὸς ἀποστολὴν τῶν ἀπορωτέρων ἐκ τῶν παθόντων εἰς Παρισίους χάριν θεραπείας.

— Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλε ὑπὲρ τῶν ἐν Ἠπείρῳ λιμωττόντων χιλίους σάκκους ἀλεύρων, ἐπιτρέψασα συγχρόνως ὅπως τὰ εἰς Ἤπειρον ἐξαγόμενα ἄλευρα ἀπαλλάσσονται τῶν τελωνειακῶν τελῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Κ. Ι. Δύνασθε νὰ τὸ παραλάβητε ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν.— *Ἐπιδημοῦντι ξένῳ.* Σᾶς πιστεύομεν. «Δύο τινὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν εὑρίσκει εὐκόλως ἔξω τῆς οἰκογενείας του, εἶπεν ὁ Ἀβοῦ· πρῶτον μὲν καλὴν *σοῦπαν* καὶ δεύτερον ἀγάπην ἀφιλοκερδῆ» —κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Ἀπηντήσαμεν.—κ. Δ. Ι. Π. Σόροκαν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. — κ. Σ. Σ. Χαλκίδα. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη. Ἡ διεύθυνσις τοῦ κ. Δ. εἶνε αὕτη: G. D. Turnerstrasse, 17, III, Leipzig.—*Ἰξίονι.* Τοῦ κ. Α. Ρ. ἀπελθόντος εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα θὰ παραμείνῃ περὶ τὸν μῆνα, δὲν νομίζομεν σκόπιμον τὴν δημοσίευσιν τοῦ σταλέντος.—κ. Κ. Μ. Διὰ τὸ πρῶτον ἀγνοοῦμεν. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, δὲν νομίζομεν τὸ πρᾶγμα ἀπίθανον, ἀφοῦ ὡς μᾶς ἐπληροφόρησαν, ἠγοράσθη ἐνταῦθα οἰκόπεδον, ἀντὶ 600 περίπου δραχμῶν τὸν τετραγωνικὸν πῆχυν, καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ ἐν τῇ μικρᾷ πλατείᾳ τῆς Καπνικαρέας ἐσχάτως οἰκοδομηθέν.—κ. Π. Ρ. Σόροκαν. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.—κ. Κ. Ν. Φιλιππούπολιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὸ ζητηθὲν καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ.Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλη ἡ ἀπόδειξις τῷ κ. Χ. Δ.—κ. Μ. Ἡ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνία λειτουργεῖ νῦν τακτικῶς. Τὸ

ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Βιέννην διάστημα ἡ ἁμαξοστοιχία διανύει εἰς 35 ὥρας.— *Συνδρομητῇ*. Τὸ εἴδομεν δημοσιευθέν. Ἀλλὰ καὶ ἡ συκοφαντία αὐτή, ἵνα τύχῃ τοῦ σκοποῦ της, δὲν πρέπει ν' ἀντιβαίνῃ εἰς τοὺς ἀπαραβάτους νόμους τοῦ πιστευτοῦ. — κ. Δ. Ι. Ο. Ἰσμαήλιον. Ἀπεστάλησαν καὶ αἱ 3 σειραί, ἀπηντήσαμεν δὲ καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Η. Γ. Μ. Καβάλλαν. Τιμᾶται δεδεμένον μετὰ τῶν ταχυδρ. τελῶν φρ. 15. — κ. Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Ἐπειδὴ δὲν εὑρέθη τὸ ζητηθὲν βιβλίον, τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας τὸ ἀποσταλὲν ἀντίτιμόν του δραχ. 2. — κ. κ. Π. Κ. Σμύρνην, Δ. Δ. Κέρκυραν καὶ Η. Μ. Πάφον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Δ. Α. Κωνσταντινούπολιν. Δεχόμεθα τὰ γαλλικὰ γραμματόσημα, ἀλλὰ καθαρά, μὴ φέροντα τὸ ἐπιτύπωμα τοῦ τουρκικοῦ ταχυδρομείου. — *Μουσικῷ*. Τὸ πρῶτον ἐν Εὐρώπῃ Ὠδεῖον ἱδρύθη ἐν Νεαπόλει κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπὸ φιλομούσου ἱερέως, τοῦ ἐξ Ἱσπανίας Jean de Tapie. Οὗτος περιηγήθη ἐφ' ἱκανὰ ἔτη τὴν Εὐρώπην συλλέγων συνδρομὰς πρὸς ἵδρυσιν τοῦ Καταστήματος, ἀφικόμενος δὲ εἰς Νεάπολιν ἐν ἔτει 1535, ἐγένετο ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ διὰ τῶν συνδρομῶν ἃς εἶχε συλλέξει. — κ. Π. Τ. Σ. Θεσσαλονίκην. Ἰδιαιτέρως ἐξηγήσαμεν ὑμῖν τὸν λόγον τῆς καθυστερήσεως. — κ. Κ. Α. Μ. Θεσσαλονίκην. Τὸ ζητούμενον φύλλον ἔχει ἐξαντληθῇ ἀτυχῶς πρὸ πολλοῦ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

3 Ἰουνίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	465.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	467.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	516.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	493.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	245.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	95.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			515—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4.200.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	190
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	81.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	211.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	140.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	405
Εταιρία Φωταερίου	»	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31.50
	3μην.	31.35
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	124.½
»	3μην.	123.½

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	24.95
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1350

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 598.—12 ΙΟΥΝΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 650

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Κατὰ τὰ στοιχεῖα ἅτινα μέχρι τοῦδε συνεκέντρωσαν τὰ γραφεῖα τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκθέσεως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόλις θέλει ἐξαρκέσει τὸ Ζάππειον μέγαρον ὅπως περιλάβῃ ἅπαντα τὰ δηλωθέντα ἐκθέματα. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐγένετο καὶ ἡ κατανομὴ τῶν διαφόρων αἰθουσῶν κατὰ συναγωγάς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη νέα συλλογὴ ποιημάτων λυρικῶν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, μετὰ θάνατον εὑρεθέντων, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Toute la lyre. Τῆς συλλογῆς προτάσσεται εἰσαγωγὴ γραφεῖσα παρὰ τοῦ κ. Παύλου Μερίς, ὅστις ἐπεστάτησε περὶ τὴν ἔκδοσιν. Εἰς τὴν οἰκίαν τούτου ἀνεγνώσθησαν εἰς ἐπήκοον ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως λογίων διάφορα τῶν νεωστὶ εὑρεθέντων ποιητικῶν αὐτοῦ ἔργων, ἐκρίθησαν δὲ ὁμοφώνως διά τε τὴν χάριν, τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν καὶ τὴν ἀπαράμιλλον στιχουργίαν ἀντάξια τῶν γνωστῶν λυρικῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Ὡς πρωτόλειον τῆς νέας ταύτης συλλογῆς παρατιθέμεθα ὧδε βραχὺ ἰδιότροπον στιχούργημα.

Comédie
Personnages*: *Lui*, *Elle
LUI
Farouche !
ELLE
Moqueur !
LUI
Ta bouche !
ELLE
Ton coeur !

— Νέας γλώσσης διεθνοῦς τὴν ἐμφάνισιν ἀγγέλλει ὁ *Ταχυδρόμος τοῦ Λονδίνου*· ἡ νέα γλῶσσα καλεῖται Lingua, προώρισται δὲ νὰ διευκολύνῃ τὰς μεταξὺ τῶν λαῶν ἐμπορικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς σχέσεις. Καθὰ ὁ ἐφευρέτης αὐτῆς κ. Ἔνδερσων ἐδήλωσεν, ἡ Lingua θὰ δανείζηται λέξεις ἐκ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῆς λατινικῆς, ὁσάκις ἡ λατινικὴ λέξις εἶνε προτιμητέα, δὲν θὰ εἶνε δὲ γλῶσσα παγκόσμιος ἀλλὰ διεθνής. Ὁ ἐφευρέτης προστίθησιν ὅτι οὐδέποτε οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ ἤθελον συγκατατεθῆ νὰ παραδεχθῶσιν ὡς γλῶσσαν διεθνῆ μίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. ἐκ τούτου δὲ παρέστη ἡ ἀνάγκη ὅπως δανεισθῇ ἐκ τῆς λατινικῆς, οὔσης τὸ θεμέλιον τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, τὸ ἑνωτικὸν μέσον ὅπερ ἔσται τόσον χρήσιμον καὶ ἐπωφελές. «Προὐτίμησε δὲ τὰς λατινικὰς ρίζας, λέγει τελευτῶν ὁ ἐφευρέτης, ὡς οἰκείας πρὸς τοὺς Ἄγγλους καὶ πρὸς τὰς ρωμανικὰς φυλάς, τοὺς Σλαύους καὶ τοὺς Γερμανούς, οἵτινες μετ' ἀξιοσημειώτου εὐχερείας σπουδάζουσι τὰς διαφόρους ξένας γλώσσας καὶ οἵτινες τάχιστα θὰ ἐκμάθωσι τὴν Lingua.

— Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου μέχρι τῆς 25 ἀπριλίου ἐξεδόθησαν κατὰ βιβλιογραφικὴν στατιστικὴν 471 δημοσιεύματα ἀναφερόμενα εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας Χοενζόλλερν.

— Ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Ρώμῃ τὸ πρὸ πολλοῦ ἀναμενόμενον μεγίστης ἱστορικῆς ἀξίας ἡμερολόγιον τοῦ Καβούρ.

—Ἀριθμός τις ὀθωμανοπαίδων ἀπεστάλη δημοσίᾳ δαπάνῃ εἰς Γερμανίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐν γερμανικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις. Οἱ ὀθωμανόπαιδες οὗτοι ἀνέρχονται εἰς 20.

— Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐνεκαινίσθη ἀπὸ 1 μαΐου Ἐθνογραφικὸν Μουσεῖον. Ἐν τῷ μουσείῳ τούτῳ ἐκτὸς ἄλλων πολυτίμων ἀντικειμένων ὑπάρχει πλουσιωτάτη συλλογὴ ὅπλων, σκευῶν, κοσμημάτων ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους.

— Ἡ ἐν Κοπεγχάγῃ Σκανδιναυικὴ ἔκθεσις ἠνεώχθη τῇ 18 μαΐου. Εἶνε αὕτη ἐμπορική, βιομηχανικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ καὶ περιλαμβάνει ἐκθέματα μόνον ἐκ Δανίας, Ἰσλανδίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας.

— Μεταφρασθεὶς γερμανιστὶ παρεστάθη ἐν τῷ βιενναίῳ Burgtheater ὁ *Ἀβᾶς Κωνσταντῖνος* τὸ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Ἀλεβὺ ἐξαχθὲν δρᾶμα.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐτέθησαν τὰ θεμέλια μεγάλου Γερμανικοῦ θεάτρου.

— Τῇ 17 μαΐου ἑώρτασε τὸ μέγα θέατρον Στοκχόλμης τὴν ἑκατονταετηρίδα του.

— Ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ἰουλίου Σίμωνος ἤρξατο ἡ ἔκδοσις νέου οἰκογενειακοῦ περιοδικοῦ ἐν Παρισίοις τῆς Revue de Famille, οὗ κύριος σκοπὸς εἶνε ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἀνόρθωσις τοῦ οἰκογενειακοῦ αἰσθήματος.

— Παρὰ τὴν Οὐασιγκτῶνα τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐτέθη τὴν 24 μαΐου ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ νέου καθολικοῦ Πανεπιστημίου.

—Τῇ 22 μαΐου συνῆλθεν ἐν Φραγκφόρτῃ τὸ 7ον συνέδριον τῶν γερμανῶν διδασκάλων. 1200 διδάσκαλοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν προσῆλθον ἐξ ὅλης τῆς Γερμανίας, ἐν οἷς 150 ἀντιπρόσωποι διδασκαλικῶν συλλόγων ἀριθμούντων ἐν ὅλῳ 50,000 μελῶν. Τὸ συνέδριον ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν ἀπηύθυνε τηλεγραφικῶς χαιρετισμὸν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

— Ὁ γηραιὸς αὐστριακὸς ποιητὴς Ἐδουάρδος Βάουερνφελδ ἐπεράτωσεν ἄρτι νέον ἱστορικὸν δρᾶμα ἑλληνικῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀλκιβιάδης*.

— Μελόδραμα νέον γερμανικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον *ἡ Τρικυμία*, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου σαικσπηρείου δράματος, ἔργον τοῦ μελοποιοῦ Οὔρσπρουχ παρεστάθη ἐσχάτως μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Φραγκφόρτῃ θεάτρου. Ἡ μουσικὴ εἶνε γεγραμμένη κατὰ τὸν βαγνέρειον τρόπον τοῦ μουσικοῦ δράματος.

— Ἐν Ρώμῃ ἐκδίδονται 191 ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Τούτων 21 εἶνε καθημερινὰ φύλλα. Ὁ πολιτικὸς τύπος ἀριθμεῖ 35, ὁ θρησκευτικὸς 37· εἰκονογραφημένα εἶνε 23, 14 γράφονται εἰς ξένας γλώσσας.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἀθηναίων ἐψηφίσατο πρᾶξιν ἀξίαν ἑαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. Ἐπὶ τῇ προσεχῶς τελουμένῃ ἐν Μονάχῳ ἑκατονταετηρίδι τοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου τῆς Βαυαρίας, εἰς τὰς τελετὰς τῆς ὁποίας ἐκλήθη

καὶ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων, προτάσει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβούλου καὶ βουλευτοῦ κ. Α. Ψύλλα, ἐγένετο δεκτόν, ὅπως ἐν τῇ πρὸ τοῦ νεοδμήτου θεάτρου πλατείᾳ τῇ φερωνύμῳ τοῦ «Λουδοβίκου» ἀνιδρυθῇ ἀνδριάς, οὗ τὰς δαπάνας θὰ καταβάλῃ ὁ δῆμος Ἀθηναίων. Ἵνα ὅμως μὴ ἐκληφθῇ τὸ ἔργον ὡς μονομερές, ἀπεφασίσθη ἵνα ζητηθῶσιν οἱ ἔρανοι καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ κράτους Δημοτικῶν Συμβουλίων.

— Ἡ Πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐξέδωκε προκήρυξιν, δι' ἧς κανονίζει τὸ ἐτήσιον διαγώνισμα, ὅπερ ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς καὶ τῆς χειρουργικῆς παθολογίας κύριος Θ. Ἀρεταῖος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἵδρυσεν, ὁρίσας χιλιόδραχμον βραβεῖον, τὸ ὁποῖον θ' ἀποδίδεται εἰς τὸν πρωτεύοντα διδάκτορα τῆς Ἰατρικῆς ἐν διαγωνισμῷ. Ἡ Ἰατρικὴ Σχολὴ καὶ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος ὥρισαν, ὅπως τελῆται ὁ διαγωνισμὸς κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἑκάστου ἔτους μεταξὺ τῶν τοῦ λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους διδακτόρων, οἵτινες ἔλαβον τὸν βαθμὸν ἄριστα ἢ λίαν καλῶς· πρὸς δὲ τούτοις ὅπως οἱ διαγωνιζόμενοι ἐξετάζωνται προφορικῶς μὲν εἰς τὴν Ἀνατομίαν, Φυσιολογίαν, Φαρμακολογίαν, εἰδικὴν Νοσολογίαν, Χειρουργίαν, Παθολογίαν καὶ Μαιευτικήν, ἐγγράφως δὲ εἰς ἓν τῶν μαθημάτων τούτων.

Ἡ Πρυτανεία προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν διδακτόρων τοῦ λήγοντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1887—88 νὰ διαγωνισθῶσιν, ὁρίζουσα ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τὴν 29ην τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου. Αἱ αἰτήσεις δέον νὰ ὑποβληθῶσιν ἀπὸ τῆς 22—28 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

— Κατὰ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς ἀνευρέθη ὡραιοτάτη κεφαλὴ ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς ἐξόχου τέχνης. Ἡ κεφαλὴ προσαρμόζεται ἀκριβῶς εἰς κορμὸν νεανίου εὑρεθέντα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Τοιουτοτρόπως συμπληροῦται ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον θ' ἀποτελῇ ἕνα ἐκ τῶν ἀρίστων κόσμων τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

— Διὰ τὸν προκηρυχθέντα διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ Κολοκοτρώνη ὑπέβαλον αἰτήσεις ὁ ἐν Μονάχῳ γλύπτης κ. Ι. Βιτάλης, οἱ ἐνταῦθα κκ. Γ. Ξενάκης, Γ. Μπονάνος, καὶ Λάζαρος Φυτάλης, καὶ ὁ ἐν Σύρῳ κ. Γ. Βιτάλης. Τὰ προπλάσματα δέον νὰ ὑποβληθῶσι πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν μέχρι τοῦ τέλους Σεπτεμβρίου, καὶ εἶτα θὰ ἀποσταλῶσι πρὸς κρίσιν καὶ ἐκλογὴν εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Ἀκαδημίαν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἠλειακὰ» ὁ ἐν τῷ γυμνασίῳ Πύργου καθηγητὴς κ. Γ. Παπανδρέου ἐκδίδει συγγραφὴν πρωτότυπον, ἧς ἀντικείμενον ἔσται ἡ ἀρχαιολογική, γεωγραφικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Π. Μελεάγρου Ἀθανασίου ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις «Βιογραφίας Ἀλεξάνδρου Ρίζου τοῦ Ραγκαβῆ».

— Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ Messager d' Athènes ἐξεδόθη εἰς τεῦχος κομψὸν ἡ «Ἐτησία Ἐπετηρὶς» τοῦ Γαλλικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, περιέχουσα τὰ πρακτικὰ τοῦ Ἐπιμελητηρίου, διαφόρους στατιστικὰς πληροφορίας περὶ Ἑλλάδος καὶ ἄλλας ἐμπορικάς, βιομηχανικάς, σιδηροδρομικὰς κτλ.

— Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικὸς σύλλογος ἔπεμψεν εἰς τὸν σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας διὰ τὴν ὑπὸ τούτου συσταθεῖσαν ἐν Ἀργοστολίῳ Βιβλιοθήκην πάντα τὰ βιβλία τὰ τέως ἀπαρτίζοντα τὴν βιβλιοθήκην τοῦ εἰρημένου Συλλόγου, καθὼς καὶ τὰς εἰκόνας τὰς ἀνηρτημένας ἐν ταῖς αἰθούσαις αὐτοῦ. Ὑπὲρ τῆς αὐτῆς δὲ βιβλιοθήκης ἀπέστειλε καὶ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Ἱερώνυμος Βαλιέρης 40 λίρας στερλίνας.

Ὡσαύτως δὲ αἱ ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλληνίδες Κυρίαι ἐκ κοινῆς συνδρομῆς ἔπεμψαν εἰς τὸ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας ἄρτι συστηθὲν νοσοκομεῖον πάντα τὰ χρειώδη ὑφάσματα καὶ ἐνδύματα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου δ' ἐπίσης τούτου οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἀγγέλου Ρωμάνου δι' ἐπιστολῆς των πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας ἐδήλωσαν ὅτι κατέθεσαν τὸ ἐκ 50,000 δραχμῶν κληροδότημα. Τοιαῦται πράξεις τιμῶσαι τοὺς ὁμογενεῖς καὶ τὸν ὑπὲρ κοινωνικῶν σκοπῶν καὶ ἀγαθοεργῶν ἐργαζόμενον Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας Κύριον Γερμανόν, εἶνε ἀνώτεραι παντὸς ἐπαίνου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 10 Ἰουνίου.

Διετάχθη πένθος τριῶν ἑβδομάδων ἐν τῇ Αὐλῇ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Φρειδερίκου τοῦ Γ'.

— Ἐκομίσθη ἡ ἐν Παρισίοις κατασκευασθεῖσα πολυτελεστάτη σπάθη, ἡ διὰ κοινοῦ ἐράνου πάντων τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ ἀγορασθεῖσα ὅπως δωρηθῇ τῷ Διαδόχῳ ἐπὶ τῇ ἐνηλικιώσει αὐτοῦ. Ἡ ἐκ καθαροῦ ἀργύρου θήκη της ἔχει δύο κρίκους ἐκ χρυσοῦ ἀπέφθου. Ἐπὶ τοῦ προφυλακτῆρος εἶνε ἐγγεγραμμένον στέμμα τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου μετὰ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ συγκειμένου ἐξ ἀδαμάντων· ἐπὶ τῆς λαβῆς ὅλης ἀδαμαντοκεντήτου εἶνε κεχαραγμένα τὰ γράμματα «Ἐν τούτῳ νίκα», πολλοὶ δὲ ἀδάμαντες φέρουσι τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τοῦ ὀνόματος τοῦ Διαδόχου. Ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν τῆς λεπίδος ἀναγινώσκονται αἱ ἐπιγραφαὶ «Τῇ Α. Β. Υ. τῷ διαδόχῳ Κωνσταντίνῳ» «Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ 1887.» Τὴν σπάθην ταύτην, ἧς ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 6200 παλαιὰς δραχμάς, θὰ ἐπιδώσῃ προσεχῶς τῷ βασιλεῖ ἐπιτροπὴ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν.

— Ἐπανέκαμψεν ὁ ἀπουσιάζων πρὸ καιροῦ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν κ. Σ. Δραγούμης, ὅστις θ' ἀναπληρώσῃ καὶ τὸν εἰς Κέρκυραν ἀπερχόμενον συνάδελφόν του ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν κ. Θεοτόκην.

— Παρουσιάσθη καὶ ἐπέδωκε τὰ διαπιστευτήρια τῷ βασιλεῖ ὁ ἄρτι ἀφικόμενος πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Μόνσων.

— Διαπραγματεύσεις γίνονται μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ἑταιρίας τινὸς περὶ τῆς κατασκευῆς καὶ διαχειρίσεως σιδηροδρόμου ἑνοῦντος τὸν Βῶλον καὶ τὰ Λεχώνια διὰ τροχιᾶς στενοτάτης, ἤτοι 60 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ἡ δαπάνη τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου τούτου ὑπολογίζεται εἰς 15000 δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον, ἐνῷ τῶν παρ' ἡμῖν στενῶν σιδηροδρόμων ἡ δαπάνη ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 80,000 δραχμῶν. Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος ἔσται μήκους 30 χιλιομέτρων.

— Παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων μεγάλης γερμανικῆς ἑταιρίας ὑπεβλήθησαν προτάσεις πρὸς τὸν δήμαρχον Ἑρμουπόλεως περὶ φωτισμοῦ τῆς πόλεως ἐκείνης δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

— Ὀκτὼ τῶν ἐν Χαλκίδι δηχθέντων ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς ἀφικόμενοι ἐκεῖθεν ἀνεχώρησαν εἰς Παρισίους ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν παρὰ τῷ κ. Παστέρ.

— Ἡμέρα πρὸς ἐκλογὴν τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων ὡρίσθη ἡ 28 Ἰουλίου. Ἀναλογοῦσι νομαρχιακοὶ σύμβουλοι κατὰ νομοὺς ὡς ἑξῆς· ἐκ τῶν νομῶν Ἄρτης καὶ Ζακύνθου ἀνὰ 12, ἐκ τῶν νομῶν Κεφαλληνίας, Εὐβοίας, Τρικκάλων, Κερκύρας καὶ Λακωνίας 15, ἐκ τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος 16, ἐκ τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας 17, ἐκ τῶν νομῶν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, Λαρίσσης καὶ Μεσσηνίας ἀνὰ 18, ἐκ τῶν νομῶν Κυκλάδων, Ἀρκαδίας καὶ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἀνὰ 19, καὶ ἐκ τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος 20.

— Ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν ἑταιρία κατέθηκε τὴν ἐκ 10,000,000 προκαταβολήν, ἡ δὲ ἡμετέρα κυβέρνησις κατέβαλε τὸ ἐκ 12,750,000 ἀντίτιμον αὐτῆς παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ εἰς ἔντοκα γραμμάτια καὶ χρεώγραφα.

— Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀπὸ Μεσολογγίου μέχρι Αἰτωλικοῦ πρώτου τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου-Ἀγρινίου ἄρχεται μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Διετάχθη ἤδη ὁ νομάρχης ὅπως συνεννοούμενος μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν προβῇ εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ὑπὸ τῆς γραμμῆς καταλαμβανομένων κτημάτων.

— Αἱ συλλεγεῖσαι ἐν Ἑλλάδι συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἀνῆλθον ἐν συνόλῳ εἰς δραχ. 32,430.

— Ἀπῆλθον εἰς Θεσσαλίαν οἱ μηχανικοὶ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς μετά τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κ. Γκοτλὰν ὅπως ποιήσωνται ἔναρξιν τῶν ἀναγκαίων προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν διὰ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ γενησόμενα ὑδραυλικὰ ἔργα. Οἱ μηχανικοὶ διαιρεθήσονται καθ' ὁμίλους, ὅπως ἀρχίσωσιν αἱ ἐργασίαι ἐκ διαφόρων ἐνταυτῷ μερῶν.

ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Πρακτικόν.

'Εν 'Αθήναις, σήμερον τὴν 5 'Ιουνίου 1888, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 4 μ.μ. προσκληθέντες παρὰ τῆς Διευθύνσεως τῆς «'Εστίας» οἱ ὑποφαινόμενοι συνδρομηταὶ αὐτῆς κκ. Ν. Χ. 'Αποστολίδης, Ν. Σπανδωνῆς, Σπυρ. Περρῆς, Σπ. Βασιλειάδης καὶ Δημ. Κακλαμάνος, συνήλθομεν ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως παραστῶμεν εἰς τὴν κλήρωσιν τοῦ λαχείου τοῦ διοργανωθέντος χάριν τῶν συνδρομητῶν αὐτοῦ. Γενομένης δ' ἐξελέγξεως τῶν κλήρων καὶ εὑρεθέντων τούτων ἐν τάξει, προέβημεν εἰς τὴν κλήρωσιν τοῦ Λαχείου καθ' ἣν ἐξήχθησαν οἱ ἑπόμενοι πεντήκοντα ἀριθμοί, καταγραφόμενοι ὧδε κατὰ τὴν τάξιν τῆς κληρώσεως αὐτῶν:

135—1538—1341—239—1614—166—1101 — 890 — 1650—1272—462—402—1530— 314 — 1240 — 1212 — 1259—4—500—1659—1424—1057—348—1543 — 1282 —537—1137—265—1433—416 — 235 — 419 —1492 — 875—1587—218—121—385—111—194—865—297—44 —802—1061—1642—85—926—1005—1445

'Εν 'Αθήναις τῇ 5 'Ιουνίου 1888

'Η ἐπὶ τῆς κληρώσεως ἐπιτροπή.

Σ. Βασιλειάδης — 'Ο Διευθυντὴς τῆς «'Εστίας»
Ν. Χ. 'Αποστολίδης — Γ. Κασδόνης
Σ. Περρῆς
Δ. Κακλαμάνος
Ν. Σπανδωνῆς

Μετὰ τὴν κλήρωσιν τοῦ Λαχείου, παραβληθέντες οἱ κληρωθέντες ἀριθμοὶ πρὸς τὸ στέλεχος τοῦ βιβλίου τῶν ἀποδείξεων τῆς «'Εστίας» εὑρέθησαν ἀνήκοντες οὗτοι εἰς τοὺς ἑπομένους συνδρομητὰς αὐτῆς:

'Αριθ.	135	συνδρ.	'Ιωάννῃ Γκάβα	—Γράτζ
»	1538	»	Γ. 'Αλεξ. Δουζίνα	—Πατρῶν
»	1341	»	Κωνστ. Μωραΐτίνῃ	—'Αθηνῶν
»	239	»	Δημ. Διάλιῳ	—Μονάχου
»	1614	»	Γερασ. Ραυτοπούλῳ	—'Ιθάκης
»	166	»	'Εμμ. Κ. Βουλαλᾷ	—Καβάλλας
»	1101	»	Σ. Κ. Κιαφαζέζῳ	—Αἰτωλικοῦ
»	890	»	Λαυρεντίῳ Μαβίλλῃ	—Κερκύρας
»	1650	»	Τηλεμάχῳ 'Ισμυρίδῃ	—'Αθηνῶν
»	1272	»	Ν. Κρασσάκῃ	—'Αθηνῶν
»	462	»	'Αριστοτέλει Φονδρίῃ	—Σμύρνης
»	402	»	Φ. Κωνσταντουλάκῃ	—Βουκουρεστίου
»	1530	»	Ν. Καραγιαννάκῃ	—Καλαμῶν
»	314	»	'Αθηνᾷ Κυπριάδου	—'Οδησσοῦ
»	1240	»	Σπυρ. 'Αραβαντινῷ	—Ληξουρίου
»	1212	»	'Ηλίᾳ Ν. Προκόπῃ	—Κεφαλληνίας
»	1259	»	Α. Καστρωμένῳ	—'Αθηνῶν
»	4	»	**Frédéric Halbherr**	**—Roveretto**
»	500	»	Δημ. Σαρσέντῃ	—Ροστοβίου
»	1659	»	'Ιω. Σιάνῳ	—Πατρῶν
»	1424	»	'Ιω. Σπανίδῃ	—Βώλου
»	1057	»	Αἰκατ. Κωνσ. Βούρου	—'Αθηνῶν
»	348	»	'Αδελφ. Δεπάστα	—Κωνπόλεως
»	1543	»	Σπυρ. Μέγαρῃ	—Πατρῶν
»	1282	»	Δημ. Κηρύκῳ	—'Αθηνῶν
»	537	»	Χριστ. Μάσσῳ	—Λεόβας
»	1137	»	Θεοδ. Βούλγαρῃ	—Πειραιῶς
»	265	»	Νικ. Παλαιολόγῳ	—'Αλεξανδρείας
»	1433	»	Καν. Τ. Τολιοπούλου	—Τριπόλεως.
»	416	»	Δ. Μ. Βαμβούρῃ	—Γιουργέβου
»	235	»	Γρηγ. Καρποζήλῳ	—Οὐζούν-Αδᾶ (Κα-
»	419	»	Π. Χρυσσούλῃ	-Κωστάντσας [σπία)
»	1492	»	Λέσχῃ «Πύργος»	—Πύργου
»	875	»	Κωνστ. Δελίτσῃ	—Πειραιῶς
»	1587	»	Φ. Βάλβῃ	—Αἰτωλικοῦ
»	218	»	Β. Ζλατάνῳ	—Θεσσαλονίκης
»	121	»	'Ιγν. Εὐστρατιάδῃ	—Πλωμαρίου
»	385	»	Κωνστ. Δημητριάδῃ	—Βραΐλας
»	111	»	'Αναγν. «Βενιαμεῖνο»	-Πλωμαρίου
»	194	»	Κωνστ. Καμπούρῃ	—Ταϊγανίου
'Αριθ.	865	συνδρ.	Χ. Παπαγεωργίου	—Κερκύρας
»	297	»	Α. Δ. Λούσῃ	—'Οδησσοῦ
»	44	»	'Αγγελῇ Δρίβᾳ	—'Ολτενίτζης
»	802	»	Πελ. 'Ηλιοπούλῳ	—'Αθηνῶν
»	1061	»	Θ. Τράστᾳ	—'Αθηνῶν
»	1642	»	'Ανδρ. Σπηλιοπούλῳ	—Αἰγίου
»	85	»	Εὐ. Κυριακοπούλῳ	—'Αρμαβὴρ Καυκάσου
»	926	»	Πηνελόπῃ Σκέφερη	—Λευκάδος
»	1005	»	'Αποσ. Ν. Καρδίτσῃ	—Σύρου
»	1445	»	Στεφάνῳ Παρίσῃ	—'Αθηνῶν.

'Εκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν κερδίζουσιν:

Οἱ δέκα πρῶτοι (1-10) ἕκαστος ἀνὰ ἓν σῶμα χρυσόδετον τῆς 'Ιστορίας Παπαρρηγοπούλου.

Οἱ ἑπόμενοι δέκα ἀριθμοὶ (11-20) ἕκαστος ἀνὰ *δέκα* τόμους τῆς «'Εστίας» κατ' ἐκλογήν.

Οἱ ἑπόμενοι εἴκοσιν ἀριθμοὶ (21-40) ἕκαστος ἀνὰ *πέντε* τόμους τῆς «'Εστίας» κατ' ἐκλογήν.

Οἱ ἑπόμενοι πέντε (41-45) ἕκαστος ἀνὰ μίαν πλήρη σειρὰν *τεσσάρων* ἐτῶν τῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος τοῦ «Ρωμηοῦ».

Οἱ τελευταῖοι πέντε (46-50) ἕκαστος ἀνὰ μίαν συλλογὴν τῶν ἑπομένων βιβλίων:

Μενδ. Βαρθόλδη 'Ιστορία τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως.
Δ. Βικέλα μετάφρ. Μάκβεθ, 'Αμλέτου, 'Εμπόρου Βενετίας, τοῦ Σαίκσπειρ.
Δημ. Βερναρδάκη Εὐφροσύνη.
'Αγγέλου Βλάχου Λυρικὰ ποιήματα.
Δ. Βικέλα Διηγήματα.
Λεύκωμα περιέχον 12 φωτογραφίας τῶν ἀρχαίων μνημείων.
Θήκην χρυσότευκτον διὰ φωτογραφίας.

Παρακαλοῦνται οἱ ἄνω σημειούμενοι κύριοι συνδρομηταὶ νὰ παραλάβωσιν ἐκ τοῦ γραφείου τῆς «'Εστίας» ἕκαστος τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον κέρδος. Οἱ ἐξ αὐτῶν κερδίσαντες τόμους «'Εστίας» παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσιν ἡμῖν τοὺς τόμους τῆς ἐκλογῆς των.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ παρακαλοῦνται νὰ ὑποδείξωσιν ἡμῖν τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ θέλουσι παραδοθῇ τὰ εἰς αὐτοὺς ἀνήκοντα κέρδη. 'Εν περιπτώσει ἀποστολῆς αὐτῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου, τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιβαρύνουσι τὸν συνδρομητήν, πρὸς ὃν ἀποστέλλονται. Εἶνε δὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ταῦτα·

Διὰ τὴν 'Ιστορίαν Παπαρρηγοπούλου δεδεμένην	Δραχ. 8.—
Διὰ δέκα τόμους «'Εστίας»	» 7.40
Διὰ πέντε τόμους «'Εστίας»	» 3.70
Διὰ μίαν σειρὰν *'Ρωμηοῦ*	» 2.—
Διὰ τὴν συλλογὴν τῶν βιβλίων	» 3.20

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Ν. Δ. Παρακαλεῖσθε νὰ τὸ παραλάβητε ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν.—Σεβ. ἀρχ. Ι. Μ. Λονδῖνον. 'Η συνδρομὴ παρεδόθη τῇ *'Εφημερίδι*, παρ' ἧς θὰ ἀποστέλλωνται ὑμῖν καὶ τὰ ἄλλα φύλλα. — κ. Σ. Γ. Bielitz. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν. — *Παρατηρητῇ*. 'Ο πολὺς λαὸς ἔχει ἀνάγκην φιλολογίας, ἥτις νὰ ἦ διὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν ὅ,τι εἶνε ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος διὰ τὸ σῶμά του. 'Εργατικὸς ὢν ἔχει ἀνάγκην ἐργαλείων, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀξιοῖ νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὸ βιβλίον ὅπερ ἀναγινώσκει καὶ τὸ δρᾶμα εἰς ὃ παρίσταται. 'Επιζητεῖ παραμυθίαν, ἐνθάρρυνσιν. «Δότε μοι, ἀναφωνεῖ εἰς τοὺς συγγραφεῖς, δότε μοι μίαν λέξιν, τὴν ὁποίαν νὰ μεταχειρισθῶ αὔριον, ἀπόψε, ὅταν θὰ ἐπέλθῃ ἡ στιγμὴ ν' ἀποφασίσω, νὰ διευθύνω τοὺς οἰκείους μου, νὰ ὁδηγήσω τὴν σκέψιν μου. Ἔχω παιδία, ὁμιλήσατέ μοι δι' αὐτά. Ἔχω γυναῖκα, ὁμιλήσατέ μοι δι' αὐτήν. Πυκνὸν σκότος καλύπτει τὸν αὐτοκαλούμενον πεπολιτισμένον τοῦτον κόσμον, ὅστις καθιστᾷ ἔτι πυκνότερον τὸ σκότος του σβύνων τὰ παλαιὰ φῶτα. Σεῖς οἵτινες βλέπετε, καλέσατέ με· 'Απ' ἐδῶ ἢ ἀπ' ἐκεῖ πρέπει νὰ διευθυνθῶ;» — κ. Ν. Ι. Σύρον. 'Απαράδεκτον, ληξάσης τῆς προθεσμίας. — κ. Χ. Ρ Πάτρας. 'Ελήφθησαν

καὶ ἐπληρώθησαν τὰ ἀνήκοντα τῷ κ. Ν. Π., ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Φλ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Φιλαναγνώστῃ*. Ὁ λόγος εἶνε ἁπλούστατος, καὶ τοῦτον ἀναφέρει που αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, ὃν θαυμάζετε. Διὰ τὴν πλειονοψηφίαν τῶν σήμερον Ἑλλήνων, λέγει, ἡ ποίησις καὶ τὰ γράμματα εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρωπαϊκὴ πολυτέλεια, συρμός, μέσον ἐπιδείξεως, καὶ οὐχὶ ἀνάγκαι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας. — κκ.Γ. Π. Αἴγιον καὶ Γ. Ι. Α. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Κ. Σ. Σύρον. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων τευχῶν. — κ. Μ. Α. Π. Σμύρνην. Εὐχαρίστως θὰ ἐδεχόμεθα ἄνευ ὅμως τοῦ ὅρου. — *Συνδρομητῇ*. Ἰδοὺ ὅτι ἡ ἐπιθυμία σας πληροῦται ἐν πᾶσι.—κ. Μ. Κ. Δ. Εἰς ἡμᾶς τοὐλάχιστον ἐφάνη ὅλως ἄκαιρον.—κ. Ζ' Ἦτο ὁ Ἀριστείδης Παπᾶς, μέλος καὶ αὐτὸς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἀπεστέλλετο δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας Μιλόσην. Συλληφθεὶς καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἀστυνομίας, ἐγένετο αὐτόχειρ, ἀφοῦ κατέστρεψε τὰ ἔγγραφα, ὧν ἦτο κομιστής.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Ἰουνίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	466.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	465 —
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	527.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	493.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	247.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	95.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			514—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,210.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	192
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	81.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	208.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	150.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	400
Εταιρία Φωταερίου	»	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31.45
	3μην.	31.30
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	124.1/2
»	3μην.	123.1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	24.92
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.05

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 —1351

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 599.—19 ΙΟΥΝΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 651

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ Ἔκθεσις παραμένῃ καὶ τὴν νύκτα ἀνοικτὴ φωτιζομένη δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός, οὗτινος τὴν ἐγκατάστασιν καὶ τὰς δαπάνας ἀνέλαβεν ἡ ἐνταῦθα ἑταιρία τῶν ἐργοληψιῶν, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Παρισίοις ἑδρευούσης ἑταιρίας Edison.

— Ἀναλαβόντος τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Κρίνου ν' ἀναλύσῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμοιβῆς τὰ ἐν τῷ Κράτει ἰαματικὰ ὕδατα, ἡ ἐπιτροπὴ δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς προσεκάλεσεν ἁπάσας τὰς ἐπιτροπὰς ν' ἀποστείλωσιν ἀνὰ πέντε φιάλας πεπληρωμένας κατὰ τὰς ὁδηγίας τὰς ἀπευθυνθείσας αὐταῖς. Πρώτη ἡ ἐπιτροπὴ Ἄνδρου ἀπέστειλεν ἐν φιάλαις ἐκ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀπαντώντων τοιούτων ὑδάτων, κατὰ δὲ τὰς ληφθείσας πληροφορίας ἅπασαι αἱ ἐπιτροπαὶ συμμορφωθήσονται τῇ παραγγελίᾳ, καὶ οὕτω ἔν τε τῇ ἐνταῦθα ἐκθέσει καὶ τῇ τῶν Παρισίων θ' ἀποσταλῶσι τὰ ἰαματικὰ ὕδατα μετ' ἐκθέσεων ἀναλύσεων τελείων.

—Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου τῶν ἐκθετῶν καὶ ἐκθεμάτων ἀνετέθη εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», οὗτινος οἱ ὅροι πρὸς ἀνάληψιν τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἦσαν οἱ μᾶλλον συμφέροντες ἐκ τῶν ὑποβληθέντων τῇ Ἐπιτροπῇ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Κατ' ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Μυλλέρου ἐξ Ἀμστελοδάμου, ὁ Φιλελληνικὸς Σύλλογος ἐξελέξατο ἐπίτιμα μέλη τὸν Ἕλληνα διάδοχον Κωνσταντῖνον καὶ τὸν διάδοχον τοῦ Σαξονικοῦ Μαίνιγγεν. Ὁ Ἕλλην διάδοχος ἀπήντησεν ἤδη τηλεγραφικῶς, εὐχαριστῶν καὶ εὐχόμενος τῷ Συλλόγῳ τὰ βέλτιστα. Εἷς τῶν ἑταίρων, ὁ Κ. Vosmaer, μεταφραστὴς τοῦ Ὁμήρου καὶ ἑλληνιστὴς δοκιμώτατος ἀπεβίωσε. Μέλη τῆς διευθύνσεως τοῦ περιοδικοῦ ἔσονται ἡ Κ. Ζβανσβδὺκ ἐν Νυμέγῃ, ὁ Κ. Φλαμὰν ἐν Μαάστριχτ καὶ ἐν Ἀμστελοδάμῳ ὁ Μύλλερος.

— Λέγεται ὅτι ἡ αὐτοκράτειρα Βικτορία προτίθεται νὰ στήσῃ φιλολογικὸν μνημεῖον εἰς τὸν ἀνεπίληστον αὐτῆς σύζυγον, ἐκδίδουσα τὰς ἐπιστολάς, ἃς ἀπηύθυνεν αὐτῇ κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ 1864, 1866 καὶ 1870 καὶ πολιτικὴν αὐτοῦ μελέτην περὶ τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος. Εἰς τὰ δοκίμια ταῦτα ἀποδίδεται πολλὴ ἱστορικὴ ἀξία, λέγεται δ' ὅτι ὁ Φριδερῖκος, ἐν Σὰν-Ρέμῳ διατρίβων, συνέταξε καὶ μακρὰν πολιτικὴν διαθήκην πρὸς τὸν υἱόν.

—Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων σχεδίων, ἅτινα ἐνέπνευσεν εἰς πολλοὺς ἡ προσεχὴς παγκόσμιος ἐν Παρισίοις ἔκθεσις τοῦ 1889, ἰδιαιτέρας μνείας εἶνε ἄξιον τὸ τῶν δύο ἐνθέρμων ἐραστῶν τῆς γεωγραφίας κκ. Θ. Βιλλὰρ καὶ Κ. Κοτάρ, οἵτινες μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοὺς μέχρι τοῦδε χάρτας ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας καὶ εἰς τὰς μικρῶν διαστάσεων ὑδρογείους σφαίρας, ἀπεφάσισαν νὰ κατασκευάσωσιν ἐντὸς εἰδικοῦ κτιρίου, χορηγηθησομένου αὐτοῖς εἰς τὸ κέντρον τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως, σφαῖραν ὑδρόγειον ἐπὶ κλίμακος ἑνὸς ἑκατομμυριοστοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔσται ἐκ τῶν περιεργοτάτων γεωγραφικῶν ἀντικειμένων. Ἡ μετρικὴ ἡμῶν μονὰς εἶνε τὸ ἓν τεσσαρακοντάκις ἑκατομμυριοστὸν τοῦ μεσημβρινοῦ· ἡ σφαῖρα θὰ ἔχῃ περιφέρειαν τεσσαράκοντα μέτρων, τὸ ἓν χιλιόμετρον θὰ παριστᾶται δι' ἑνὸς χιλιοστομέτρου, ἡ δὲ διάμετρός της ἔσται δεκατριῶν περίπου μέτρων. Ἡ θέα της θὰ ἔχῃ τι τὸ ἐπιβλητικόν, ταυτοχρόνως δὲ θὰ ἐμπνέῃ τὴν αἴσθησιν τῆς μικρότητός της ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν γῆν. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιθέσεως θὰ προκύπτῃ ἡ δυνατὴ ἐκτίμησις τῶν πραγματικῶν διαστάσεων, ἐπειδὴ ἡ γνῶσις τοῦ ἑκατομμυρίου εἶνε καταληπτὴ εἰς τὸ πνεῦμα. Ἐν τοιαύτῃ κλίμακι αἱ διάφοροι γεωγραφικαὶ λεπτομέρειαι δύνανται ἐπαρκῶς νὰ ἐνδειχθῶσι, θὰ φαίνωνται δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ ἀληθεῖ αὐτῶν μέτρῳ. Διὰ πρώτην φορὰν θὰ φανῇ ἐπὶ ὑδρογείου σφαίρας ἡ θέσις, ἣν πραγματικῶς κατέχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς γνωσταί τινες ἐκτάσεις οἷον αἱ τῶν μεγίστων πόλεων. Οἱ Παρίσιοι, ἐπὶ παραδείγματι, θὰ καταλαμβάνωσιν ἓν τετραγωνικὸν ὑφεκατόμετρον· ἐντεῦθεν θὰ καθορίζηται σαφῶς ἡ ἀναλογία μεταξὺ τοῦ τετραγωνικοῦ ἐκείνου ὑφεκατομέτρου τοῦ παριστῶντος τοὺς Παρισίους καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας τῆς παριστώσης τὴν γῆν, ἐκ τῆς ἀναλογίας δὲ ταύτης θὰ προκύπτῃ εὐκρινεστάτη κατανόησις τῶν συγκριτικῶν διαστάσεων τῶν διαφόρων χωρῶν, τῶν ἠπείρων καὶ τῶν θαλασσῶν. Ἡ σφαῖρα θὰ στρέφηται περὶ τὸν ἄξονά της καὶ θὰ παρέχῃ οὕτως ἰδέαν τῆς ἡμερησίας περιστροφῆς τῆς γῆς. Τὸ ἔργον ἐτέθη ἤδη ὑπὸ τὴν προστασίαν διαφόρων ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων ἐπιστημόνων.

— Ὁ Ἀρρῖγος Βόϊτο ὁ γράψας τὸ κείμενον τοῦ μελοδράματος *Ὀθέλλου* ὅπερ ὁ Βέρδης ἐμελοποίησεν, αὐτὸς δὲ ποιητὴς καὶ συνθέτης τοῦ *Μεφιστοφελοῦς*, ἑνὸς τῶν ἀρίστων συγχρόνων μελοδραμάτων, φιλοτεχνεῖ νῦν τὸ κείμενον μελοδράματος, οὗ τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβεν ἐκ τῆς *Σαπφοῦς* τοῦ θαυμασίου μυθιστορήματος τοῦ Ἀλφόνσου Δωδέ. Τὴν μουσικὴν τούτου θέλει γράψῃ ὁ ἰταλὸς συνθέτης Κατελίνης.

— Ὁ διάσημος μουσικὸς Ἰωάννης Βράμς ἐπεράτωσε νέαν σύνθεσιν αὐτοῦ *Ἀθιγγανικὰ ᾄσματα* γεγραμμένα διὰ τετραφωνίαν ἐγχόρδων ὀργάνων καὶ κλειδοκύμβαλον.

— Τὸ δικαστήριον τοῦ Βερολίνου ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Ζολᾶ «τῆς Γῆς» καὶ διέταξε τὴν κατάσχεσιν καὶ ἐξαφάνισιν τῶν εὑρεθησομένων ἀντιτύπων.

— Ἐν Ρωσσίᾳ ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ 1887 7366 βιβλία, ὧν 1924 ἐν ξέναις γλώσσαις.

— Τὸ ἐν Μιλάνῳ μέγιστον ἐκδοτικὸν κατάστημα μουσικῆς Ρικόρδη ἠγόρασε τὸ ἄχρι τοῦδε ἀνταγωνιζόμενον αὐτῷ, τὸ τοῦ Λούκα παρὰ τῆς χήρας τοῦ τελευταίου ἀντὶ 960 χιλ. φράγκων.

— Ἐν γενομένῃ ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ἐκποιήσει μέρους ἰδιωτικῆς πινακοθήκης ἐπωλήθησαν εἰκόνες ὀνομαστῶν ζωγράφων εἰς ὑψηλὰς τιμάς, ἐν αἷς μικρός τις πίναξ ὁ *Ποιητὴς* τοῦ Μεσσονιὲ ἀντὶ 40 χιλ. φράγκων καὶ ὁ *Καταρράκτης* τοῦ Ρύϊσδαλ ἀντὶ 30 χιλ. φράγκων.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ Κάρολος Μονσελέ, λογογράφος εὐφυὴς καὶ γλαφυρός, γεννηθεὶς ἐν Νάντῃ τὸ 1825. Ἐπεδόθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν κριτικήν, ἐδημοσίευσε δὲ πολλὰ ἀξιόλογα συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ τὸ περὶ τῶν *Λησμονηθέντων καὶ Περιφρονουμένων τοῦ ΙΗ' Αἰῶνος* καὶ τὸ μυθιστόρημα Monsieur de Cupidon. Κατὰ τὸ 1879 ἔθηκε τὴν ὑποψηφιότητά του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, λαβὼν κατὰ τὴν ἐκλογὴν μίαν μόνην ψῆφον. Ἀλλ' ἡ ψῆφος αὕτη ἦτο ἡ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ὅστις λίαν τὸν ἐξετίμα.

— Διεθνὴς ἔκθεσις ὑγιεινῆς καὶ σωσιβίων μηχανημάτων θέλει ἀνοιχθῆ ἐν Ὀστένδῃ τῇ 30 Ἰουνίου (ν.). Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει περιλάβει καὶ δύο ἄλλα τμήματα, καλλιτεχνικὸν καὶ βιομηχανικόν.

Ὁ ἀοίδιμος ἱστοριογράφος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Σπυρίδων Τρικούπης, μετὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῆς Ἱστορίας του, προέβη εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτῆς, προτιθέμενος νὰ δημοσιεύσῃ τρίτην ἔκδοσιν. Τὸ οὕτω συμπληρωθὲν καὶ ἐπιδιορθωθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ κείμενον ἀποκτήσας ὁ κ. Π. Ἀσλάνης, ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως νέας ἐκδόσεως. Ὁ πρῶτος τόμος ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς..

— Διὰ τὸν προκηρυχθέντα διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ Κολοκοτρώνη ὑπέβαλον αἰτήσεις ὁ ἐν Μονάχῳ γλύπτης κ. Ι. Φιτάλης, οἱ ἐνταῦθα κκ. Γ. Ξενάκης, Γ. Μπονάνος καὶ Λάζαρος Φιτάλης καὶ ὁ ἐν Σύρῳ κ. Γ. Βιτάλης. Τὰ προπλάσματα δέον νὰ ὑποβληθῶσι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν μέχρι τοῦ τέλους Σεπτεμβρίου, καὶ εἶτα θ' ἀποσταλῶσι πρὸς κρίσιν καὶ ἐκλογὴν εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Ἀκαδημίαν.

— Κατ' ἐντολὴν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων ἐγνώρισε τῷ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας κεντρικῷ κομιτάτῳ, τῷ ἐν Μονάχῳ ἑδρεύοντι, τὴν ἀπόφασιν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐπικειμένων πανηγύρεων διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματος:

«Πρὸς τὸ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ «βασιλέως Λουδοβίκου Α' κεντρικὸν κομιτάτον τοῦ Μονά«χου. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐνθερμότατα ἀποδέχεται τὴν «ὑμετέραν πρόσκλησιν, ἀντιπροσωπευθήσεται δὲ ἐν ταῖς «ἑορταῖς τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἀθανάτου Λουδοβίκου, «πρώτου φιλέλληνος, ἐνδόξου ἐστεμμένου προμάχου τοῦ ἑλ«ληνικοῦ ἀγῶνος. Τὸ Δημ. συμβούλιον Ἀθηνῶν ἀπεφάσι«σεν, ἵνα ἀνεγείρῃ ἀνδριάντα εἰς τιμὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς «ἄνακτος ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου πλατείας Λουδοβίκου. Ὁ δή«μαρχος Ἀθηναίων, Τιμολέων Φιλήμων.»

Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἀπήντησε τὸ Κεντρικὸν Κομιτᾶτον τηλεγραφικῶς ὡς ἀκολούθως·

«Μόναχον 8)21 Ἰουνίου.—Πρὸς τὸν Δήμαρχον Ἀθη«ναίων. Ἡ τηλεγραφικὴ ἀνακοίνωσις ὑμῶν ἐνέπλησεν ἡμᾶς «ὑψίστης εὐφροσύνης. Ἕνεκα τοῦ βαθέος πένθους, εἰς ὃ δια«τελεῖ τὸ γερμανικὸν ἔθνος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτο«ρος αὐτοῦ, ἡ ἑορτὴ ἀναβάλλεται εἰς τὰς ἡμέρας τῆς «17)29 μέχρι 19)31 Ἰουνίου 1888. Τὸ Κεντρικὸν «Κομιτᾶτον ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ βασιλέως Λου«δοβίκου.»

— Ὁ ἐν Μονάχῳ διαπρεπὴς ὁμογενὴς ζωγράφος κ. Ν. Γύζης, ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς ἐν τῇ Καλλιτεχνικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς πόλεως ταύτης, προήχθη εἰς τακτικὸν καθηγητὴν προτιμηθεὶς τεσσάρων Γερμανῶν συναδέλφων του ἀρχαιοτέρων καὶ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Βαυαρίᾳ. Ἡ ἀπονεμομένη εἰς τὸν ἡμέτερον ὁμογενῆ καλλιτέχνην τιμὴ εἶνε ὅλως ἐξαιρετική, καθόσον τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας ταύτης διορίζεται ξένος τακτικὸς καθηγητής.

— Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τραπεζίτης κ. Ἰω. Γ. Πεσματζόγλους ἐδωρήσατο εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας πολύτιμον περιδέραιον νεωτέρας κατασκευῆς συγκείμενον ἐξ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀρχαίων δακτυλιολίθων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σοφοκλέους Τραγῳδίαι, μετενεχθεῖσαι ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Γεωργίου Π. Κορωναίου. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1888. 16ον, σελ. 384.

Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τοῦ ἰκτερώδους αἱμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ ὑπὸ Σπυρίδωνος Ι. Κανέλλη ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ν. Γ. Πάσσαρη καὶ Λ. Βεργιανίτου. 1888. Σχῆμα 8ον, Σελ. 25.

Abadie-Leroy.—Στοιχειώδης περίληψις Παθολογικῆς Ἀνατομίας μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Δ. Ἀντωνιάδου, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Λεώνη 1888. Σχ. 8ον Σελ. 199.

Ἐθνικὸν δραματολόγιον. Α' ὁ Δραματουργός, τραγῳδία πρωτότυπος εἰς πράξεις πέντε—εἰκόνας ἓξ. *Β'. Τὸ*

Ὄνειρον, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε—εἰκόνας ἓξ ὑπὸ Κ. Σ. Πέρβελτ. Ἐν Ὀδησσῷ, τύποις Ν. Χρυσογέλου, 1888.—

Ἀδαμαντίου Κοραῆ τῶν μετὰ θάνατον εὑρεθέντων τόμος ἕκτος, περιέχων Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου τὰ περὶ συντάξεως Βιβλία Δ' μετὰ τῶν εἰς ταῦτα ἐξηγήσεων τοῦ Κοραῆ, καὶ τὴν γραμματικὴν αὐτοῦ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς (Γραικικῆς) γλώσσης μετὰ καί τινων γραμματικῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ, πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενα ἐπιμελείᾳ Ν. Μ. Δαμαλᾶ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888. 8ον, σελ. η'—264, Γραμματικὴ 1-122, Γραμματικαὶ παρατηρήσεις Κοραῆ 1-15. Τιμᾶται φρ. 5.

Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου Λόγος Εἰσιτήριος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀλεξ. Παπαγεωργίου. 1888. 8ον, σελ. 39. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

Περὶ γυμναστικῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ τῶν φίλων τοῦ λαοῦ τῇ 22 μαρτίου 1887 συνεδριάζοντος τοῦ ἀθλητικοῦ Συλλόγου ὑπὸ Ἰωάννου Καρακατσάνη. Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βλαστοῦ Βαρβαρρήγου. 1888. σελ. 24 εἰς 8ον.

Περὶ μορφώσεως Ἑλλήνων δημοδιδασκάλων ὑπὸ Δημητρίου Α. Μαρούλη Δ. Φ. πρώην γυμνασιάρχου, ἱδρυτοῦ δὲ καὶ διευθυντοῦ τῶν τέως ἐν Σέρραις διδασκαλείων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888 σελ. ε'—79 εἰς 8ον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 17 Ἰουνίου.

Τὴν 12 ἱσταμένου ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, εἰσελθόντος εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του.

— Προσκληθεῖσα ἐπισήμως ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ τῆς Βαυαρίας, ἀπεφάσισε νὰ παραστῇ ἐπισήμως εἰς τὰς τελεσθησομένας ἐν Μονάχῳ ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'.

— Κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ γενομένην δημοσίαν ἐγγραφὴν ὑπὸ τοῦ Τραπεζικοῦ Καταστήματος Gibbs ὁμολογιῶν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν τὸ ποσὸν τῆς ἐγγραφῆς ἀνῆλθεν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν εἰς 7,000.000 λιρῶν, ἤτοι εἰς τὸ ἑνδεκαπλοῦν, καθότι αἱ ὁμολογίαι ἀντιπροσωπεύουσι ἀξίαν 650,000 λιρῶν μόνον. Ἡ ἔκτακτος αὕτη ἐπιτυχία ὁμολογιῶν ἐγγυημένων ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπήνεγκεν ἀμέσως καὶ εὐχάριστον ὑπερτίμησιν τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων.

—Ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία τοῦ σταφιδοκάρπου προμηνύεται ἄφθονος. Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ καθ' ὅλον τὸ Κράτος συγκομιδὴ θὰ ὑπερβῇ τὴν περυσινὴν κατὰ 70,000,000 λιτρῶν.

— Εἰς τριακονταεννέα ἀνέρχονται οἱ κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Δρομοκαϊτείῳ φρενοκομείῳ νοσηλευόμενοι ἀσθενεῖς, ὧν οἱ πλεῖστοι βαίνουσιν ἐπὶ τὰ κρείττω.

—Ἡ διὰ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ τεχνικὰ ἔργα μεταβᾶσα γαλλικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Γκοτλὰν θέλει καταρτίσει τρία συνεργεῖα, ὧν τὸ ἓν θὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἐν Λαρίσσῃ, τὸ ἕτερον ἐν Φερσάλοις καὶ τὸ τρίτον ἐν Τρικκάλοις. Αἱ μελέται θ' ἀρχίσωσι 1) διὰ χαράξεως τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Βώλου εἰς Λεχώνια 2) διὰ λεπτομεροῦς μελέτης διαφόρων ρευμάτων χάριν τῶν γενησομένων πρὸς τεχνητὴν ἄρδευσιν ἐργασιῶν· 3) διὰ καταρτισμοῦ τοῦ τοπογραφικοῦ σχεδιογραφήματος τοῦ ρεύματος τοῦ Πηνειοῦ· 4) διὰ τῆς χαράξεως τῶν ἀρδευτικῶν σηράγγων τῆς πεδιάδος Τρικκάλων, Καρδίτσης, Φαρσάλων μέχρι Ζάρκου καὶ τῆς πεδιάδος Λαρίσσης-Τυρνάβου καὶ 5) διὰ τοῦ καταρτισμοῦ σχεδίου ἀποξηράνσεως τῶν ἑλῶν.

— Ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης εἰς τὰ περίχωρα τῆς Σμύρνης φυλλοξήρας ἡ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐκεῖθεν εἰσαγωγὴν τοῦ φλοιοῦ τῆς πεύκης καὶ τῶν ἐλαιοπυρήνων, αὐστηρὰς διαβιβάσασα ἐνταυτῷ ὁδηγίας ταῖς ἁρμοδίοις ἀρχαῖς πρὸς τήρησιν τῶν προληπτικῶν μέτρων.

— Ὁ ἐν Ἀθήναις σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου μεταφέρεται ὁριστικῶς ἐγγύτερον τῆς πόλεως. Οἱ μηχανικοὶ εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ ἐργασία κατήρτισαν σχέδιον ἐγκριθὲν ἤδη περὶ εὐρύνσεως τῆς παραλλήλου πρὸς τὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ὁδοῦ, ὅπως εἶνε δυνατὴ ἡ σύγχρονος κυκλοφορία τοῦ τε σιδηροδρόμου καὶ τῶν ἁμαξῶν.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ νέᾳ γεωγραφίᾳ

ὑπὸ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» δρ. 1.
Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν δραχ 1.20.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Λ. Β. Γαλάζιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Γράφομεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ.Χ. Δ. Εἶνε ἔργον τιμῶν τὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην παρ' ἡμῖν ὅσον ὀλίγιστα τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων. Μακρὰν περὶ αὐτοῦ κρίσιν θέλομεν δημοσιεύσει ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου.— κ. Ν. Β. Φ. Σαμοθράκην. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— Κυρίαν Δ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐπειδὴ ἐστάλη ἐκπρόθεσμον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Διὸ τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας τὸ χειρόγραφον.—κ. Π. Δ. Τὸ τοῦ ἀρχαίου ἐπιγραμματοποιοῦ:

Φαῦλος ἀνὴρ πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἁπάσας
ἀντλῶν τὰς χάριτας εἰς κενὸν ἐξέχεας.

κ. Σ. Μ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Ἐκ τῶν ζητηθέντων βιβλίων ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ δύο μόνον, τοῦ ἑτέρου μὴ ἐκδοθέντος εἰς τὴν βιβλιεμπορίαν, ἀλλὰ διανεμηθέντος μόνον εἰς τοὺς φίλους τοῦ συγγραφέως.— κ. Κ. Ζ. Bolgrad. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν προθεσμίαν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Ἐπειδὴ δὲν εὑρέθη ἐνταῦθα, παρηγγείλαμεν νὰ μᾶς σταλῇ ἀντίτυπον ἐκ Παρισίων, καὶ εὐθὺς ὡς κομισθῇ θέλομεν σᾶς τὸ ἀποστείλει.— Παν. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Τὰς ἀποδείξεις ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς.— κ. Λ. Χ. Λ. Πάτρας Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν.— κ. Σ. Δ. Μ. Πάτρας. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὑπάρχουσι μόνον τὰ τοῦ κ. Ξ. Ζύγουρα. Γαλλικὰ πάμπολλα.— κκ. Γ. Δ. Τάνταν καὶ Α. Κ. Τ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐνεγράφητε. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς σας ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—*Ἀμερολήπτῳ*. Ἴσως δὲν εἶνε ὅσον φαντάζεσθε μέγα δυστύχημα. Κατὰ τὸν Βύρωνα ὁ μὴ ἔχων ἐχθροὺς δὲν σημαίνει τίποτε, διότι ἡ ζύμη του εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος μαλάσσει αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Οἱ ἐχθροὶ εἶνε τοσοῦτον ἀναγκαῖοι ὅσον ὁ ἀὴρ ὃν ἀναπνέομεν, ὅπως διατηρῶμεν ἡμᾶς ἐργαστηρίους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁμοιάζουσι σπινθῆρας, τοὺς ὁποίους ἐὰν δὲν φυσήσῃς, σβέννυνται μόνοι των.—κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν. — κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ ἑπόμενα, σημείωσιν δὲ τοῦ λογαριασμοῦ ἀνακοινοῦμεν ἰδιαιτέρως.— κκ. Δ. Θ. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Π. Γ. Σ. Βιέννην καὶ Ι. Δ. Μ. Σύρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Περιέργῳ*. Καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀριθμῶν. Οὕτω καὶ τὰ ἑπτὰ *ἑπτὰ*, ἅτινα λέγονται τὰ ἑπόμενα 1) Αἱ ἑπτὰ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος· 2) Οἱ ἑπτὰ ὁρατοὶ πλανῆται· 3) Τὰ ἑπτὰ χρώματα τοῦ οὐρανίου τόξου 4) Τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου· 5) Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. 6) Αἱ ἑπτὰ ὀπαὶ τῆς κεφαλῆς καὶ 7) τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Θὰ ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἄλλα *ἑπτά*, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀναφέρονται, διότι

τότε τὰ *ἑπτὰ* δὲν θὰ ἦσαν ἑπτά.—κ.Δ. Ι. Ο. Ἰσμαήλιον. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, συνεμορφώθημεν δὲ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν ὡς πρὸς τὰ καλύμματα. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ.Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Γ. Π.Γ. Σμύρνην. Ἀδυνατοῦμεν νὰ τὸ ἐξηγήσωμεν.—κ.Ν.Π. Δ. Αἴγιναν. Ἅμα τῇ λήψει τοῦ ἀντιτίμου θέλομεν σᾶς ἀποστείλει πάντα.

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ἰουνίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τ.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	475.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	475.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	535.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	479.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	247.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου	φρ.	515—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,260.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	192
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31.35
	3μην.	31.20
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	124.¼
»	3μην.	123.¼
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.—
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.10

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1354

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 600.—26 ΙΟΥΝΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ'—ΑΡΙΘ. 652

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐκ Κεφαλληνίας γράφουσιν ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς αὐτόθι Ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων πρόκειται νὰ καταρτισθῇ θίασος, ὁ ὁποῖος ἐν Ἀθήναις θέλει τραγῳδήσει τὰ ἐγχώρια τραγούδια τῆς Κεφαλληνίας, κυρίως δὲ ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐξεδηλοῦτο κατὰ τοὺς χρόνους τῆς προστασίας τῆς ἀγγλικῆς τὸ ἐθνικὸν τοῦ τόπου αἴσθημα. Εἶνε δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ὡραῖα καὶ πρέπει ν' ἀκουσθῶσιν εἰς τὴν πανελλήνιον πανήγυριν τῆς ἐθνικῆς ἐκθέσεως. Θὰ ψάλωσιν ἔτι καὶ ἐκκλησιαστικά τινα ᾄσματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ τόπου. Ἐν δὲ τούτων ἐτονίσθη τελευταῖον ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Διονυσίου Λαυράγγα, ὁ ὁποῖος ἐτόνισεν ἐπίσης τὸ ᾆσμα «Χαιρετισμὸς τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν.»

—Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπή, ὡς γνωστόν, ὥρισε διὰ τοὺς προσεχεῖς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας καὶ 7 διαγωνισμοὺς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς. Πρὸς ἄσκησιν δὲ τῶν διαγωνισθησομένων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἡ ἐπιτροπὴ ἐζήτησε, καὶ παρεχωρήθη εἰς αὐτήν, τὸ κατάστημα τοῦ Ἐθνικοῦ Σκοπευτηρίου, καὶ ὁ ἀναγκαιῶν ἀριθμὸς ὅπλων καὶ φυσιγγίων, τὰ ὁποῖα παρέχει εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς ἤτοι 5 λεπτὰ τὸ φυσίγγιον Σασεπῶ καὶ 10 τὸ τοῦ Γκρᾶ, ἐπιστρεφομένου τοῦ κάλυκος. Ἤδη δὲ τούτων ἑτοίμων ὄντων, προσκαλοῦνται οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀσκηθῶσιν, ὅπως διαγωνισθῶσι, νὰ δηλώσωσι τοῦτο πρὸς τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς βολῆς κ. Γ. Ἀντωνόπουλον ἐν τῷ Ἐθνικῷ Σκοπευτηρίῳ ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ἀπὸ τῆν 4ης—6ης μμ.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ Α' ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἀνηγγείλαμεν ὅτι ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων τηλεγραφικῶς ἐγνώρισε τῷ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Α' κεντρικῷ κομιτάτῳ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐπὶ ταύτῃ τελεσθησομένων ἑορτῶν ἐν Μονάχῳ. Τὸ ἐπὶ τούτῳ ψήφισμα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἔχει ὡς ἑξῆς·

Α'.) Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀντιπροσωπευθήσεται ἐν ταῖς ἑορταῖς τῆς 17, 18 καὶ 19 Ἰουλίου ὑπὸ τοῦ Δημάρχου, ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου κ. Α. Ψύλλα.

Β'.) Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος καὶ ἐξόχου ἡγεμόνος Λουδοβίκου τοῦ Α' κατατεθήσεται στέφανος ἐκ δάφνης Ἀθηναϊκῆς κοσμούμενος ὑπὸ ταινιῶν λευκῶν καὶ κυανῶν, ἐν αἷς χρυσοῖς γράμμασι γραφήσονται αἱ λέξεις «Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων τῷ Λουδοβίκῳ Α' Βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν 1888». Ὁ Δήμαρχος προσφωνήσει, κατατιθέμενος τὸν στέφανον.

Γ'.) Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ ἀφορμῇ ἐθνικῇ εἰς Μόναχον μεταβάσεως καὶ ἐπισκέψεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, προσενεχθήσεται λεύκωμα, περιέχον τὸ ψήφισμα καὶ τὰ πρακτικὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ φωτογραφήματα τῶν κυριωτάτων οἰκοδομημάτων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ λευκώματος χρυσοῖς γράμμασι χαραχθήσονται αἱ λέξεις «ὁ Δῆμος Ἀθηναίων τῇ πόλει τοῦ Μονάχου εἰς ἀνάμνησιν κοινῆς πανηγύρεως 1888».

Δ'.) Εἰς βεβαίωσιν διαρκῆ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἣν ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων διατελεῖ ἔχων εἰς τὴν μνήμην τοῦ Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας, δαπάναις αὐτοῦ στήσεται ἀνδριάντα ἐκ μαρμάρου Ἑλληνικοῦ ὑφ' Ἕλληνος ἀνδριαντοποιοῦ κατασκευασθησόμενον ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐν Ἀθήναις πλατείᾳ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Α'. Εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος μεθέξουσιν, εἰ βούλονται, καὶ οἱ ἄλλοι δῆμοι τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τούτῳ προσκαλούμενοι, ὧν τὰ ὀνόματα χαραχθήσονται ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν τοῦ βάθρου αὐτοῦ.»

— Παρηγγέλθη ἤδη ὑπὸ τῆς Δημαρχίας ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λουδοβίκου ἐκ μέρους τοῦ Δήμου Ἀθηναίων κατατεθησόμενος στέφανος. Ὁ στέφανος ἔσται ἐκ δάφνης, θὰ περιελίσσεται δὲ περὶ αὐτὸν ἀργυροῦς κλάδος δάφνης, οὕτως ὥστε ὅταν μαρανθῇ ἡ φυσικὴ δάφνη νὰ μείνῃ ὁ ἀργυροῦς στέφανος.

Ἕτερος δὲ στέφανος βαρύτιμος ἀποσταλήσεται καὶ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἵνα κατατεθῇ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

— Ὁ κ. δήμαρχος Ἀθηναίων θέλει ἀπευθύνει ἔγγραφον πρόσκλησιν εἰς τοὺς 440 δήμους τοῦ κράτους, ὅπως συνεισφέρῃ ἕκαστος ὅ,τι προαιρεῖται ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἀνδριάντος τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου. Ἐκτὸς τοῦ δήμου Ἀθηναίων, ὅστις ἐψήφισε τὸ ποσὸν τῶν 15,000 δραχμῶν, ἐγνώσθη ἤδη ὅτι ὁ δῆμος Καλαμῶν θέλει προσφέρει 10,000 δραχμάς, ὁ δῆμος Πατρῶν 5,000 δραχ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Εἶνε λοιπὸν ἐλπίς, ὅτι θὰ σχηματισθῇ ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 χιλ. δραχμῶν.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ διεύθυνσις τῶν ἡμετέρων ταχυδρομείων, ἥτις μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου ἐπελήφθη τῆς βελτιώσεως καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον διαρρυθμίσεως τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, πολλὰς καὶ χρησιμωτάτας εἰσαγαγοῦ-

— Ἐν γενομένῃ ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ἐκποιήσει μέρους ἰδιωτικῆς πινακοθήκης ἐπωλήθησαν εἰκόνες ὀνομαστῶν ζωγράφων εἰς ὑψηλὰς τιμάς, ἐν αἷς μικρός τις πίναξ ὁ *Ποιητὴς* τοῦ Μεσσονιὲ ἀντὶ 40 χιλ. φράγκων καὶ ὁ *Καταρράκτης* τοῦ Ρύϊσδαλ ἀντὶ 30 χιλ. φράγκων.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ Κάρολος Μονσελέ, λογογράφος εὐφυὴς καὶ γλαφυρός, γεννηθεὶς ἐν Νάντῃ τὸ 1825. Ἐπεδόθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν κριτικήν, ἐδημοσίευσε δὲ πολλὰ ἀξιόλογα συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ τὸ περὶ τῶν *Λησμονηθέντων καὶ Περιφρονουμένων τοῦ ΙΗ' Αἰῶνος* καὶ τὸ μυθιστόρημα Monsieur de Cupidon. Κατὰ τὸ 1879 ἔθηκε τὴν ὑποψηφιότητά του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, λαβὼν κατὰ τὴν ἐκλογὴν μίαν μόνην ψῆφον. Ἀλλ' ἡ ψῆφος αὐτὴ ἦτο ἡ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ὅστις λίαν τὸν ἐξετίμα.

— Διεθνὴς ἔκθεσις ὑγιεινῆς καὶ σωσιβίων μηχανημάτων θέλει ἀνοιχθῆ ἐν Ὀστένδῃ τῇ 30 Ἰουνίου (ν.). Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει περιλάβει καὶ δύο ἄλλα τμήματα, καλλιτεχνικὸν καὶ βιομηχανικόν.

Ὁ ἀοίδιμος ἱστοριογράφος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Σπυρίδων Τρικούπης, μετὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῆς Ἱστορίας του, προέβη εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτῆς, προτιθέμενος νὰ δημοσιεύσῃ τρίτην ἔκδοσιν. Τὸ οὕτω συμπληρωθὲν καὶ ἐπιδιορθωθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ κείμενον ἀποκτήσας ὁ κ. Π. Ἀσλάνης, ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως νέας ἐκδόσεως. Ὁ πρῶτος τόμος ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς.

— Διὰ τὸν προκηρυχθέντα διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ Κολοκοτρώνη ὑπέβαλον αἰτήσεις ὁ ἐν Μονάχῳ γλύπτης κ. Ι. Φιτάλης, οἱ ἐνταῦθα κκ. Γ. Ξενάκης. Γ. Μπονάνος καὶ Λάζαρος Φιτάλης καὶ ὁ ἐν Σύρῳ κ. Γ. Βιτάλης. Τὰ προπλάσματα δέον νὰ ὑποβληθῶσι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν μέχρι τοῦ τέλους Σεπτεμβρίου, καὶ εἶτα θ' ἀποσταλῶσι πρὸς κρίσιν καὶ ἐκλογὴν εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Ἀκαδημίαν.

— Κατ' ἐντολὴν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων ἐγνώρισε τῷ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας κεντρικῷ κομιτάτῳ, τῷ ἐν Μονάχῳ ἑδρεύοντι, τὴν ἀπόφασιν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐπικειμένων πανηγύρεων διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματος:

«Πρὸς τὸ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ «βασιλέως Λουδοβίκου Α' κεντρικὸν κομιτάτον τοῦ Μονά«χου. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐνθερμότατα ἀποδέχεται τὴν «ὑμετέραν πρόσκλησιν, ἀντιπροσωπευθήσεται δὲ ἐν ταῖς «ἑορταῖς τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἀθανάτου Λουδοβίκου, «πρώτου φιλέλληνος, ἐνδόξου ἐστεμμένου προμάχου τοῦ ἑλ«ληνικοῦ ἀγῶνος. Τὸ Δημ. συμβούλιον Ἀθηνῶν ἀπεφάσι«σεν, ἵνα ἀνεγείρῃ ἀνδριάντα εἰς τιμὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς «ἄνακτος ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου πλατείας Λουδοβίκου. Ὁ δή«μαρχος Ἀθηναίων, Τιμολέων Φιλήμων.»

Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἀπήντησε τὸ Κεντρικὸν Κομιτᾶτον τηλεγραφικῶς ὡς ἀκολούθως·

«Μόναχον 8/21 Ἰουνίου.—Πρὸς τὸν Δήμαρχον Ἀθη«ναίων. Ἡ τηλεγραφικὴ ἀνακοίνωσις ὑμῶν ἐνέπλησεν ἡμᾶς «ὑψίστης εὐφροσύνης. Ἕνεκα τοῦ βαθέος πένθους, εἰς ὃ δια«τελεῖ τὸ γερμανικὸν ἔθνος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτο«ρος αὐτοῦ, ἡ ἑορτὴ ἀναβάλλεται εἰς τὰς ἡμέρας τῆς «17/29 μέχρι 19/31 Ἰουνίου 1888. Τὸ Κεντρικὸν «Κομιτᾶτον ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ βασιλέως Λου«δοβίκου.»

— Ὁ ἐν Μονάχῳ διαπρεπὴς ὁμογενὴς ζωγράφος κ. Ν. Γύζης, ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς ἐν τῇ Καλλιτεχνικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς πόλεως ταύτης, προήχθη εἰς τακτικὸν καθηγητὴν προτιμηθεὶς τεσσάρων Γερμανῶν συναδέλφων του ἀρχαιοτέρων καὶ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Βαυαρίᾳ. Ἡ ἀπονεμομένη εἰς τὸν ἡμέτερον ὁμογενῆ καλλιτέχνην τιμὴ εἶνε ὅλως ἐξαιρετική, καθόσον τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας ταύτης διορίζεται ξένος τακτικὸς καθηγητής.

— Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τραπεζίτης κ. Ἰω. Γ. Πεσματζόγλους ἐδωρήσατο εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας πολύτιμον περιδέραιον νεωτέρας κατασκευῆς συγκείμενον ἐξ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀρχαίων δακτυλιολίθων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σοφοκλέους Τραγῳδίαι, μετενεχθεῖσαι ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Γεωργίου Π. Κορωναίου. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1888. 16ον, σελ. 384.

Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τοῦ ἰκτερώδους αἱμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ ὑπὸ Σπυρίδωνος Ι. Κανέλλη ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ν. Γ. Πάσσαρη καὶ Λ. Βεργιανίτου. 1888. Σχῆμα 8ον, Σελ. 25.

Abadie-Leroy.—Στοιχειώδης περίληψις Παθολογικῆς Ἀνατομίας μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Α. Ἀντωνιάδου, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Λεώνη 1888. Σχ. 8ον Σελ. 199.

Ἐθνικὸν δραματολόγιον. Α' ὁ Δραματουργός, τραγῳδία πρωτότυπος εἰς πράξεις πέντε—εἰκόνας ἕξ. *Β'. Τὸ*

Ὄνειρον, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε—εἰκόνας ἓξ ὑπὸ Κ. Σ. Πέρβελη. Ἐν Ὀδησσῷ, τύποις Ν. Χρυσογέλου, 1888.—

Ἀδαμαντίου Κοραῆ τῶν μετὰ θάνατον εὑρεθέντων τόμος ἕκτος, περιέχων Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου τὰ περὶ συντάξεως Βιβλία Δ' μετὰ τῶν εἰς ταῦτα ἐξηγήσεων τοῦ Κοραῆ, καὶ τὴν γραμματικὴν αὐτοῦ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς (Γραικικῆς) γλώσσης μετὰ καί τινων γραμματικῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ, πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενα ἐπιμελείᾳ Ν. Μ. Δαμαλᾶ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888. 8ον, σελ. η'—264, Γραμματικὴ 1-122, Γραμματικαὶ παρατηρήσεις Κοραῆ 1-15. Τιμᾶται φρ. 5.

Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου Λόγος Εἰσιτήριος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀλεξ. Παπαγεωργίου. 1888. 8ον, σελ. 39. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

Περὶ γυμναστικῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ τῶν φίλων τοῦ λαοῦ τῇ 22 μαρτίου 1887 συνεδριάζοντος τοῦ ἀθλητικοῦ Συλλόγου ὑπὸ Ἰωάννου Καρακατσάνη. Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βλαστοῦ Βαρβαρρήγου. 1888. σελ. 24 εἰς 8ον.

Περὶ μορφώσεως Ἑλλήνων δημοδιδασκάλων ὑπὸ Δημητρίου Α. Μαρούλη Δ. Φ. πρώην γυμνασιάρχου, ἱδρυτοῦ δὲ καὶ διευθυντοῦ τῶν τέως ἐν Σέρραις διδασκαλείων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888 σελ. ε'—79 εἰς 8ον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 17 Ἰουνίου.

Τὴν 12 ἱσταμένου ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, εἰσελθόντος εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του.

— Προσκληθεῖσα ἐπισήμως ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ τῆς Βαυαρίας, ἀπεφάσισε νὰ παραστῇ ἐπισήμως εἰς τὰς τελεσθησομένας ἐν Μονάχῳ ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'.

— Κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ γενομένην δημοσίαν ἐγγραφὴν ὑπὸ τοῦ Τραπεζικοῦ Καταστήματος Gibbs ὁμολογιῶν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν τὸ ποσὸν τῆς ἐγγραφῆς ἀνῆλθεν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν εἰς 7,000.000 λιρῶν, ἤτοι εἰς τὸ ἑνδεκαπλοῦν, καθότι αἱ ὁμολογίαι ἀντιπροσωπεύουσι ἀξίαν 650,000 λιρῶν μόνον. Ἡ ἔκτακτος αὕτη ἐπιτυχία ὁμολογιῶν ἐγγυημένων ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπήνεγκεν ἀμέσως καὶ εὐχάριστον ὑπερτίμησιν τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων.

—Ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία τοῦ σταφιδοκάρπου προμηνύεται ἄφθονος. Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ καθ' ὅλον τὸ Κράτος συγκομιδὴ θὰ ὑπερβῇ τὴν περυσινὴν κατὰ 70,000,000 λιτρῶν.

— Εἷς τριακονταεννέα ἀνέρχονται οἱ κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Δρομοκαϊτείῳ φρενοκομείῳ νοσηλευόμενοι ἀσθενεῖς, ὧν οἱ πλεῖστοι βαίνουσιν ἐπὶ τὰ κρείττω.

—Ἡ διὰ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ τεχνικὰ ἔργα μεταβᾶσα γαλλικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Γκοτλὰν θέλει καταρτίσει τρία συνεργεῖα, ὧν τὸ ἓν θὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἐν Λαρίσσῃ, τὸ ἕτερον ἐν Φερσάλοις καὶ τὸ τρίτον ἐν Τρικκάλοις. Αἱ μελέται θ' ἀρχίσωσι 1) διὰ χαράξεως τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Βώλου εἰς Λεχώνια 2) διὰ λεπτομεροῦς μελέτης διαφόρων ρευμάτων χάριν τῶν γενησομένων πρὸς τεχνητὴν ἄρδευσιν ἐργασιῶν· 3) διὰ καταρτισμοῦ τοῦ τοπογραφικοῦ σχεδιογραφήματος τοῦ ρεύματος τοῦ Πηνειοῦ· 4) διὰ τῆς χαράξεως τῶν ἀρδευτικῶν σηράγγων τῆς πεδιάδος Τρικκάλων, Καρδίτσης, Φαρσάλων μέχρι Ζάρκου καὶ τῆς πεδιάδος Λαρίσσης-Τυρνάβου καὶ 5) διὰ τοῦ καταρτισμοῦ σχεδίου ἀποξηράνσεως τῶν ἑλῶν.

— Ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης εἰς τὰ περίχωρα τῆς Σμύρνης φυλλοξήρας ἡ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐκεῖθεν εἰσαγωγὴν τοῦ φλοιοῦ τῆς πεύκης καὶ τῶν ἐλαιοπυρήνων, αὐστηρὰς διαβιβάσασα ἐνταυτῷ ὁδηγίας ταῖς ἁρμοδίοις ἀρχαῖς πρὸς τήρησιν τῶν προληπτικῶν μέτρων.

— Ὁ ἐν Ἀθήναις σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου μεταφέρεται ὁριστικῶς ἐγγύτερον τῆς πόλεως. Οἱ μηχανικοὶ εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ ἐργασία κατήρτισαν σχέδιον ἐγκριθὲν ἤδη περὶ εὐρύνσεως τῆς παραλλήλου πρὸς τὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ὁδοῦ, ὅπως εἶνε δυνατὴ ἡ σύγχρονος κυκλοφορία τοῦ τε σιδηροδρόμου καὶ τῶν ἁμαξῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Λ. Β. Γαλάζιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Γράφομεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ.Χ. Δ. Εἶνε ἔργον τιμῶν τὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην παρ' ἡμῖν ὅσον ὀλίγιστα τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων. Μακρὰν περὶ αὐτοῦ κρίσιν θέλομεν δημοσιεύσει ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου.— κ. Ν. Β. Φ. Σαμοθράκην. Συνεμορφώθημεν τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— Κυρίαν Δ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐπειδὴ ἐστάλη ἐκπρόθεσμον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Διὸ τηροῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας τὸ χειρόγραφον.—κ. Π. Δ. Τὸ τοῦ ἀρχαίου ἐπιγραμματοποιοῦ:

> Φαῦλος ἀνὴρ πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἁπάσας
> ἀντλῶν τὰς χάριτας εἰς κενὸν ἐξέχεας.

κ. Σ. Μ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Ἐκ τῶν ζητηθέντων βιβλίων ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ δύο μόνον, τοῦ ἑτέρου μὴ ἐκδοθέντος εἰς τὴν βιβλιεμπορίαν, ἀλλὰ διανεμηθέντος μόνον εἰς τοὺς φίλους τοῦ συγγραφέως.— κ. Κ. Ζ. Bolgrad. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν προθεσμίαν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Ἐπειδὴ δὲν εὑρέθη ἐνταῦθα, παρηγγείλαμεν νὰ μᾶς σταλῇ ἀντίτυπον ἐκ Παρισίων, καὶ εὐθὺς ὡς κομισθῇ θέλομεν σᾶς τὸ ἀποστείλει.— Παν. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ. Τὰς ἀποδείξεις ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς.— κ. Λ. Χ. Λ. Πάτρας Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν.— κ. Σ. Δ. Μ. Πάτρας. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὑπάρχουσι μόνον τὰ τοῦ κ. Ξ. Ζύγουρα. Γαλλικὰ πάμπολλα.— κκ. Γ. Δ. Τάνταν καὶ Α. Κ. Τ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐνεγράφητε. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς σας ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—*Ἀμερολήπτῳ*. Ἴσως δὲν εἶνε ὅσον φαντάζεσθε μέγα δυστύχημα. Κατὰ τὸν Βύρωνα ὁ μὴ ἔχων ἐχθροὺς δὲν σημαίνει τίποτε, διότι ἡ ζύμη του εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος μαλάσσει αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Οἱ ἐχθροὶ εἶνε τοσοῦτον ἀναγκαῖοι ὅσον ὁ ἀὴρ ὃν ἀναπνέομεν, ὅπως διατηρῶμεν ἡμᾶς δραστηρίους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁμοιάζουσι σπινθῆρας, τοὺς ὁποίους ἐὰν δὲν φυσήσης, σβέννυνται μόνοι των.—κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν. — κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ ἑπόμενα, σημείωσιν δὲ τοῦ λογαριασμοῦ ἀνακοινοῦμεν ἰδιαιτέρως.— κκ. Δ. Θ. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Π. Γ. Σ. Βιέννην καὶ Ι. Δ. Μ. Σῦρον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Περιέργῳ*. Καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀριθμῶν. Οὕτω καὶ τὰ ἑπτὰ *ἑπτά*, ἅτινα λέγονται τὰ ἑπόμενα 1) Αἱ ἑπτὰ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος· 2) Οἱ ἑπτὰ ὁρατοὶ πλανῆται· 3) Τὰ ἑπτὰ χρώματα τοῦ οὐρανίου τόξου 4) Τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου· 5) Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. 6) Αἱ ἑπτὰ ὀπαὶ τῆς κεφαλῆς καὶ 7) τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Θὰ ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἄλλα *ἑπτά*, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀναφέρονται, διότι

τότε τὰ *έπτὰ* δὲν θὰ ἦσαν ἑπτά.—κ.Δ. Ι. Ο. Ἰσμαήλιον. Ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα, συνεμορφώθημεν δὲ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν ὡς πρὸς τὰ καλύμματα. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ.Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Γ. Π.Γ. Σμύρνην. Ἀδυνατοῦμεν νὰ τὸ ἐξηγήσωμεν.—κ.Ν.Π. Δ. Αἴγιναν. Ἅμα τῇ λήψει τοῦ ἀντιτίμου θέλομεν σᾶς ἀποστείλει πάντα.

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ἰουνίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	475.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	475.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	535.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	479.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	247.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,260.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	192
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	405
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		31.35
3μην.		31.20
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		124.$^{1}/_{4}$
» 3μην.		123.$^{1}/_{4}$
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.—
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.10

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 —1354

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 600.—26 Ιουνίου 1888. Λεπτά 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 652

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐκ Κεφαλληνίας γράφουσιν ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς αὐτόθι Ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων πρόκειται νὰ καταρτισθῇ θίασος, ὁ ὁποῖος ἐν Ἀθήναις θέλει τραγῳδήσει τὰ ἐγχώρια τραγούδια τῆς Κεφαλληνίας, κυρίως δὲ ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐξεδηλοῦτο κατὰ τοὺς χρόνους τῆς προστασίας τῆς ἀγγλικῆς τὸ ἐθνικὸν τοῦ τόπου αἴσθημα. Εἶνε δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ὡραῖα καὶ πρέπει ν' ἀκουσθῶσιν εἰς τὴν πανελλήνιον πανήγυριν τῆς ἐθνικῆς ἐκθέσεως. Θὰ ψάλωσιν ἔτι καὶ ἐκκλησιαστικά τινα ᾄσματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ τόπου. Ἓν δὲ τούτων ἐτονίσθη τελευταῖον ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Διονυσίου Λαυράγγα, ὁ ὁποῖος ἐτόνισεν ἐπίσης τὸ ᾆσμα «Χαιρετισμὸς τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν.»

—Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπή, ὡς γνωστόν, ὥρισε διὰ τοὺς προσεχεῖς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας καὶ 7 διαγωνισμοὺς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς. Πρὸς ἄσκησιν δὲ τῶν διαγωνισθησομένων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἡ ἐπιτροπὴ ἐζήτησε, καὶ παρεχωρήθη εἰς αὐτήν, τὸ κατάστημα τοῦ Ἐθνικοῦ Σκοπευτηρίου, καὶ ὁ ἀναγκαιῶν ἀριθμὸς ὅπλων καὶ φυσιγγίων, τὰ ὁποῖα παρέχει εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς ἤτοι 5 λεπτὰ τὸ φυσίγγιον Σασσπὼ καὶ 10 τὸ τοῦ Γκρᾶ, ἐπιστρεφομένου τοῦ κάλυκος. Ἤδη δὲ τούτων ἑτοίμων ὄντων, προσκαλοῦνται οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀσκηθῶσιν, ὅπως διαγωνισθῶσι, νὰ δηλώσωσι τοῦτο πρὸς τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς βολῆς κ. Γ. Ἀντωνόπουλον ἐν τῷ Ἐθνικῷ Σκοπευτηρίῳ ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ἀπὸ τὴν 4ης—6ης μμ.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ Α' ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἀνηγγείλαμεν ὅτι ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων τηλεγραφικῶς ἐγνώρισε τῷ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Α' κεντρικῷ κομιτάτῳ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ὅπως μετάσχῃ τῶν ἐπὶ ταύτῃ τελεσθησομένων ἑορτῶν ἐν Μονάχῳ. Τὸ ἐπὶ τούτῳ ψήφισμα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἔχει ὡς ἑξῆς·

Α'.) Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀντιπροσωπευθήσεται ἐν ταῖς ἑορταῖς τῆς 17, 18 καὶ 19 Ἰουλίου ὑπὸ τοῦ Δημάρχου, ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου κ. Α. Ψύλλα.

Β'.) Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος καὶ ἐξόχου ἡγεμόνος Λουδοβίκου τοῦ Α' κατατεθήσεται στέφανος ἐκ δάφνης Ἀθηναϊκῆς κοσμούμενος ὑπὸ ταινιῶν λευκῶν καὶ κυανῶν, ἐν αἷς χρυσοῖς γράμμασι γραφήσονται αἱ λέξεις «Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων τῷ Λουδοβίκῳ Α' Βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν 1888». Ὁ Δήμαρχος προσφωνήσει, κατατιθέμενος τὸν στέφανον.

Γ'.) Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ ἀφορμῇ ἐθνικῇ εἰς Μόναχον μεταβάσεως καὶ ἐπισκέψεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, προσενεχθήσεται λεύκωμα, περιέχον τὸ ψήφισμα καὶ τὰ πρακτικὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ φωτογραφήματα τῶν κυριωτάτων οἰκοδομημάτων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ λευκώματος χρυσοῖς γράμμασι χαραχθήσονται αἱ λέξεις «ὁ Δῆμος Ἀθηναίων τῇ πόλει τοῦ Μονάχου εἰς ἀνάμνησιν κοινῆς πανηγύρεως 1888».

Δ'.) Εἰς βεβαίωσιν διαρκῆ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἣν ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων διατελεῖ ἔχων εἰς τὴν μνήμην τοῦ Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας, δαπάναις αὐτοῦ στήσεται ἀνδριάντα ἐκ μαρμάρου Ἑλληνικοῦ ὑφ' Ἕλληνος ἀνδριαντοποιοῦ κατασκευασθησόμενον ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐν Ἀθήναις πλατείᾳ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Α'. Εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος μεθέξουσιν, εἰ βούλονται, καὶ οἱ ἄλλοι δῆμοι τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τούτῳ προσκαλούμενοι, ὧν τὰ ὀνόματα χαραχθήσονται ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν τοῦ βάθρου αὐτοῦ.»

— Παρηγγέλθη ἤδη ὑπὸ τῆς Δημαρχίας ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λουδοβίκου ἐκ μέρους τοῦ Δήμου Ἀθηναίων κατατεθησόμενος στέφανος. Ὁ στέφανος ἔσται ἐκ δάφνης, θὰ περιελίσσεται δὲ περὶ αὐτὸν ἀργυροῦς κλάδος δάφνης, οὕτως ὥστε ὅταν μαρανθῇ ἡ φυσικὴ δάφνη νὰ μείνῃ ὁ ἀργυροῦς στέφανος.

Ἕτερος δὲ στέφανος βαρύτιμος ἀποσταλήσεται καὶ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἵνα κατατεθῇ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

— Ὁ κ. δήμαρχος Ἀθηναίων θέλει ἀπευθύνει ἔγγραφον πρόσκλησιν εἰς τοὺς 440 δήμους τοῦ κράτους, ὅπως συνεισφέρῃ ἕκαστος ὅ,τι προαιρεῖται ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἀνδριάντος τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου. Ἐκτὸς τοῦ δήμου Ἀθηναίων, ὅστις ἐψήφισε τὸ ποσὸν τῶν 15,000 δραχμῶν, ἐγνώσθη ἤδη ὅτι ὁ δῆμος Καλαμῶν θέλει προσφέρει 10,000 δραχμάς, ὁ δῆμος Πατρῶν 5,000 δραχ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Εἶνε λοιπὸν ἐλπίς, ὅτι θὰ σχηματισθῇ ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 χιλ. δραχμῶν.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ διεύθυνσις τῶν ἡμετέρων ταχυδρομείων, ἥτις μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου ἐπελήφθη τῆς βελτιώσεως καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον διαρρυθμίσεως τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, πολλὰς καὶ χρησιμωτάτας εἰσαγαγοῦ-

σα μέχρι τοῦδε καινοτομίας, προέβη καὶ εἰς ἄλλην σκέψιν ὅλως νεωτεριστικὴν καὶ πρωτοφανῆ παρ' ἡμῖν, τουτέστι τὴν πρόσληψιν καὶ γυναικῶν ὡς ὑπαλλήλων ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ταχυδρομείου. Ἡ σκέψις αὕτη τοῦ Κ. Καζάζη ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐγένετο δεκτή, θὰ εἰσαχθῇ δὲ πιθανῶς, ἂν μὴ γνώμη ἄλλη ἐπικρατήσῃ ἐν τῷ μεταξύ, κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τῆς Βουλῆς, τὸ σχετικὸν περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ὡραίου φύλου ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ νομοσχέδιον. Ἐπειδὴ ὅμως νῦν ἡ ταχυδρομικὴ καὶ ἡ τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία εἰσὶν ἡνωμέναι, ἐκρίθη ὀρθὸν αἱ γυναῖκες νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ὡς τηλεγραφικοὶ ὑπάλληλοι. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐν τῷ εἰρημένῳ νομοσχεδίῳ θὰ περιλαμβάνεται καὶ διάταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν τῇ τηλεγραφικῇ σχολῇ θὰ γίνωνται δεκταὶ τοῦ λοιποῦ καὶ γυναῖκες πρὸς σπουδὴν τῆς τηλεγραφικῆς.

Ἐν Δεκελείᾳ, παρὰ τὴν βασιλικὴν ἔπαυλιν, ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων τρεῖς τάφοι ἀρχαῖοι, ἐν οἷς ἐλπὶς ἐσχηματίσθη ὅτι θὰ ἦτον ὁ τοῦ Σοφοκλέους. Τὴν εἰκασίαν ταύτην συνέλαβεν ὁ εὑρὼν τοὺ τάφους ἐπιμελητὴς τοῦ βασιλικοῦ κτήματος κ. Μύντερ, βασισθεὶς ἐπὶ ἀρχαίων μαρτυριῶν ἐκεῖ που ὁριζουσῶν τὸν τάφον τοῦ μεγάλου τραγικοῦ τῆς ἀρχαιότητος. Ὅθεν ἐγένετο ἀνασκαφή, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως, τῶν βασιλοπαίδων, τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Στεφ. Κουμανούδη ἠνοίχθησαν οἱ τρεῖς τάφοι. Ἀλλ' ἀτυχῶς οὐδὲν εὑρέθη λόγου ἄξιον καὶ δυνάμενον νὰ ὁρίσῃ τοὺς χρόνους εἰς οὓς οἱ τάφοι ἀνήκουσιν πλὴν τῶν σκελετῶν καὶ ὀλίγων πενιχρῶν κτερισμάτων. Οἱ δύο εἶνε λάρνακες μαρμάρινοι, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ ταφέντες φαίνεται ὅτι ἦσαν νέοι, διότι εὑρέθησαν ὡς κτερίσματα στλεγγίδες· ὁ τρίτος εἶνε πώρινος καὶ λίαν πιθανῶς γυναικός, διότι εὑρέθη ἐν αὐτῷ κάτοπτρον σχεδὸν ὅμως ἀνάξιον λόγου. Ἐπιγραφὴ οὐδεμία. Τὰ ἐν τοῖς τάφοις ἀνευρεθέντα εὑρήματα ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως διὰ φύλακος τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφορίαν τῶν Ἀρχαιοτήτων.

— Πρὸ καιροῦ ἐγνώσθη ὅτι ὁ Ζακύνθιος μουσικοδιδάσκαλος κ. Παῦλος Καρρέρ, ὁ τῆς «Φροσύνης» καὶ τοῦ «Βότσαρη» μελοποιός, καταγίνεται εἰς σύνθεσιν μελοδράματος, ἐμπνευσθέντος ἐκ τῶν ἐνδόξων χρόνων τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Σαλαμῖνος. Ἤδη ἀναγγέλλεται ὅτι ὁ Ἕλλην μουσουργὸς ἐπεράτωσε τὸ ἔργον του, ὅπερ φέρει τὸν ἐπιβάλλοντα τίτλον «Μαραθὼν-Σαλαμίς», καὶ ὅτι τὸ κείμενον αὐτοῦ ἐποίησεν ὁ κ. Ἀνδρέας Μαρτζώκης, ἐκ τῶν γνωστοτέρων ποιητῶν τῆς συγχρόνου Ζακύνθου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Αἱ Πάτραι ὑπὸ φυσικὴν καὶ ἰατρικὴν ἔποψιν ὑπὸ Χ. Π. Κορύλλου ἰατροῦ ἐν Πάτραις. Ἐν Ἀθήναις, 1888. 8ον, σελ. 30.

Ἡ εἰρημένη πραγματεία ἀνεγνώσθη ἐν τῷ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας δευτέρῳ συνεδρίῳ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἀνετυπώθη ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ συνεδρίου. Ἡ πραγματεία αὕτη, καίτοι μικρὰ τὸν ὄγκον, ἐνέχει πολλὴν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν χρησιμότητα, διότι τοιαῦται μελέται καὶ στατιστικαὶ πληροφορίαι, στηριζόμεναι ἐπὶ καθημερινῶν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐρευνῶν καὶ σκοποῦσαι τὴν ἀνεύρεσιν τῶν νοσογόνων αἰτιῶν τῶν τόπων, ἀπέβησαν ὅπου καὶ ἂν ἐγένοντο ὠφελιμώταται. Παρ' ἡμῖν δυστυχῶς αἱ τοιαῦται μελέται παραμελοῦνται, θεωροῦνται ὥς τις περιττὴ ἐνασχόλησις, διότι δὲν ὑπάρχει παρὰ τοῖς πλείστοις ἐπιστήμοσιν ἰατροῖς τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως καὶ ἀνακοινώσεως. Πρὸ 50 ἐτῶν οἱ κατὰ τὰς τότε διοικήσεις ἰατροὶ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τοῦ 1833 «περὶ συστάσεως ἰατρῶν κατὰ νομούς», εἶχον ἐκδόσει ἰατροστατιστικοὺς πίνακας τῷ 1838 καὶ 1839 τῶν διοικήσεων Φθιώτιδος, Θήρας, Ἀττικῆς, Μεγαρίδος, Βοιωτίας, Νάξου, Μαντινείας, Σύρου, Ἠλείας, Ἀχαΐας, Τριφυλίας, Λακωνίας, Κυναίθης (Καλαβρύτων), Μήλου, Ἀργολίδος, Κορινθίας, Ὕδρας, Ἑρμιονίδος, Φωκίδος, Δωρίδος, Εὐρυτανίας Μεσσηνίας, Πυλίας, Εὐβοίας, Λακεδαίμονος, ἐν τῇ τότε ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ταχυδρόμου. Εἶνε δὲ οὗτοι οἱ πίνακες ἡ μόνη πηγὴ ἣν ἔχομεν τῆς καταστάσεως τῆς νοσολογικῆς τῶν τότε χρόνων τῶν πλείστων ἐπαρχιῶν. Ἔκτοτε μεμονωμένως ἐξεδόθησαν μελέται τινὲς ἐν ἰατρικοῖς περιοδικοῖς καὶ ἐν φυλλαδίοις, ἃς ἐπιμελῶς ἐν ἰδιαιτέρᾳ βιβλιογραφίᾳ ἀνέγραψεν ὁ κ. Κλὼν Στέφανος ἐν τῇ γαλλιστὶ ἐκδοθείσῃ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ ἔποψιν φυσικήν, ἐθνολογικήν, ἀνθρωπολογικήν, δημογραφικὴν καὶ ἰατρικήν». Ἀλλὰ πολλαὶ τούτων στεροῦνται τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ἥτις παρέχει πᾶσαν ἐγγύησιν, ὅπως ἐκ' αὐτῶν βασισθῶσι συμπεράσματα ἀναμφισβήτητα.

Ὁ κ. Χ. Κορύλλος, ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ ἐν Πάτραις ἀπὸ τοῦ 1871, ἐτήρησεν, ὡς γράφει, σημειώσεις ἀπὸ τοῦ 1874 ἃς δημοσιεύει μέχρι τοῦ 1886, ὅτε ὑπέβαλεν εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἰατρῶν τὴν εἰρημένην πραγματείαν.

Ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι ἐξετάζει συντομώτατα τὴν φυσικὴν κατάστασιν τῆς πόλεως Πατρῶν, ἧς τὴν ἔκτασιν ὑπολογίζει εἰς 900,000 τετραγ. μέτρα (ἡ τῶν Ἀθηνῶν καταλαμβάνει 4,000,000), καὶ τῶν περιχώρων, κυρίως δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν παρακειμένων ἑλῶν καὶ τεναγῶν, πηγῆς διαρκοῦς νοσημάτων, καὶ τῶν γενομένων πρὸς ἀποξήρανσιν αὐτῶν ἐργασιῶν. Ἐν πίνακι δὲ ἰδίῳ σημειοῖ τὴν κλιματολογίαν τῆς πόλεως κατὰ ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεις τῶν ἐτῶν 1882—1886 καὶ τούτου συμπεριλαμβανομένου. Παρατηρήσεις δὲ κλιματολογικὰς ἐπὶ τῆς πόλεως Πατρῶν εἶχε κάμει καὶ ὁ αἰδ. Boys Ἄγγλος ἱερεὺς τοῦ ἐν Πάτραις ναοῦ τῶν διαμαρτυρομένων κατὰ τὰ ἔτη 1872—1876.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι ἐξετάζει τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν, ἀφετηρίαν ἔχων τὸ ἔτος 1876, ἐξ οὗ ἤρχισε τὰς παρατηρήσεις του, καὶ κατὰ τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἡ τήρησις τακτικῶν βιβλίων τῶν ἀποβιώσεων ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ, παραθέτει δὲ πίνακας διαφόρους κατὰ νόσου, καὶ κατὰ ἔτη τῶν προσβληθέντων καὶ ἀποβιωσάντων, ἐξ ὧν ἐξάγει συμπεράσματα ἱκανῶς ἐνθαρρυντικὰ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν, κυρίως δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἑλογενεῖς πυρετούς, οἵτινες ἐμάστιζον τὴν πόλιν. Ὡς πρὸς τοὺς τυφοειδεῖς πυρετοὺς παραθέτει ἐπίσης πίνακα, ἀλλὰ ἀναγράφει ὅτι ἕνεκα τῆς ἀκατανικήτου ἀντιστάσεως τῶν συγγενῶν τῶν θανόντων δὲν ἐγένοντο νεκροψίαι πρὸς ἐξέτασιν τῶν παθολογικῶν ἀλλοιώσεων καὶ διαλεύκανσιν τῆς φύσεως τῶν πυρετῶν τούτων. Ἀλλὰ καὶ τὸν πίνακα, ὃν παραθέτει, θεωρεῖ οὐχὶ ἐπαρκῆ πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν ἐπιστημονικὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ κ. Χ. Κ. ἀξίαν ἐπαίνων τὴν σήμερον, ὅτε ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγυρτεία δὲν εἶνέ τι σπάνιον. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐξετάζει καὶ τὰ λοιπὰ νοσήματα· περί τινων δὲ τούτων καὶ προηγουμένως ὁ κ. Χ. Κ. εἶχε δημοσιεύσει διατριβὰς ἐν ἰατρικοῖς περιοδικοῖς.

Ὁ κ. Χ. Κορύλλος εἶνε ὁμολογουμένως ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι ἐν μέσῳ τόσων ἐλλείψεων στατιστικῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν, συνεργασίας ἄλλων ἐπιστημόνων, ἐργαλείων μετεωρολογικῶν, χημικοῦ ἐργαστηρίου καὶ βιβλιοθήκης ἐν Πάτραις, παρήγαγε μόνος καὶ ἐξ ἰδίων παρατηρήσεων καθημερινῶν μελέτην ἀξίαν λόγου, οἵαν μέχρι τοῦδε οὐδαμῶς παρήγαγεν οὐδ' αὐτὴ τοῦ νοσοκομείου Ἀθηνῶν ἡ διοίκησις· καὶ λέγομεν τοῦτο διότι ἐκ τοῦ νοσοκομείου Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῆς Ἀστυκλινικῆς ἔπρεπε νὰ ἐξέρχωνται τακτικὰ ἐπιστημονικὰ δελτία τῶν ἐπιστημονικῶν ἰατρικῶν παρατηρήσεων, ἅτινα νὰ χρησιμεύωσι καὶ ὡς ὑποδείγματα εἰς τοὺς λοιποὺς ἰατροὺς τοῦ κράτους.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΕΡΓΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

Ραφαήλου, Μιχαὴλ Ἀγγέλου κ. ἄ. εἰσὶ κατατεθειμένα πρὸς πώλησιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τὰ ἀντίγραφα ταῦτα εἶνε ἔργα δμογενοῦς ζωγράφου ἐν Ρώμῃ διαμένοντος, κατὰ νέον σύστημα ἐλαιοφωτογραφίας, ἥτις ἀπομιμεῖται καὶ αὐτὴν τὴν παλαιότητα τῆς γραφῆς τῶν πρωτοτύ-

πων. Τὰ πωλούμενα εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντίγραφα τῶν περιφήμων τοιχογραφιῶν τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ἄλλων δὲ ὀνομαστῶν ζωγράφων ἔργων ἀλλαχοῦ ἀποκειμένων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 24 Ἰουνίου.

Ἀφίκετο ὁ ἐν τῷ γερμανικῷ στρατῷ ἀντιστράτηγος Ἐρνέστος φὸν Δέρενταλ διοικητὴς τῆς 33 μοιραρχίας μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του ὑπολοχαγοῦ φὸν Λούχβαλδ, κομιστὴς ἰδιογράφου ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Β', ἣν ἐνεχείρισεν ἐπισήμως εἰς τὸν ἡμέτερον βασιλέα ἀναγγέλλων τὴν ἀνάρρησιν τοῦ κυρίου του εἰς τὸν θρόνον.

— Γενομένης ἐκλογῆς ἐν τῷ νομῷ Λαρίσσης, πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποθανόντος βουλευτοῦ Ἀστεριάδου, ἐξελέγη ὁ ὑποψήφιος τῆς συμπολιτεύσεως κ. Ἀχιλλεὺς Λογιωτάτου, ὑπερτερήσας τὸν ὑποψήφιον τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Ν. Γεωργιάδην κατὰ 2500 ψήφους.

— Ὁ δῆμος Ἀθηναίων συνομολογεῖ δάνειον ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου 300 χιλιάδες θὰ χρησιμοποιηθῶσιν πρὸς πληρωμὴν διαφόρων ἐπειγόντων χρεῶν, αἱ δὲ ὑπόλοιποι 700 χιλιάδες εἰς οἰκοδομὴν δημοτικῶν ἀγορῶν.

— Ὁ μεγαλόδωρος ὁμογενὴς κ. Βαλλιάνος οὐ δαπάναις ἀνεγείρεται παρὰ τὸ Πανεπιστήμιον τὸ περικαλλὲς κτίριον τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, προσήνεγκε παρεκτὸς τοῦ ἤδη καταβληθέντος παρ' αὐτοῦ ἑκατομμυρίου καὶ ἑξακοσίας προσέτι χιλιάδας δραχμῶν. Διὰ τῆς νέας ταύτης δωρεᾶς ἐξασφαλίζεται ἡ ἀποπεράτωσις καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ μεγάρου.

— Μελετᾶται τὸ σχέδιον τῆς διοχετεύσεως 90 ὀκάδων ὕδατος εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκ τοῦ ἐν Μαραθῶνι κτήματος Σούλι, ἔνθα ὑπάρχουσι πολλαὶ παραθαλάσσιοι πηγαί, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ὁποίων ἐξέδραμεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν μετὰ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κ. Γκοτλὰν καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ κ. Σούλη. Ἡ ἀπόστασις εἶνε περὶ τὰ 50 χιλιόμετρα· τὸ ὕδωρ θ' ἀνέρχεται δι' ἀτμαντλιῶν εἰς ὕψος 230 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας καὶ θὰ εἰσρέῃ εἰς δεξαμενὴν κατασκευασθησομένην εἰς τὴν θέσιν Σταυρό. Ἡ δαπάνη τῶν ἔργων τῆς διοχετεύσεως ὑπολογίζεται εἰς 13 ἑκατομμύρια.

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου παρεδέχθη τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ψύχα ὑποβληθεῖσαν πρότασιν περὶ μεταθέσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου. Κατὰ τὴν γενομένην συμφωνίαν, θὰ σχηματισθῇ νέα ἑταιρία, ἥτις θὰ ἀναλάβῃ νὰ προεκτείνῃ τὴν γραμμὴν τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τοῦ Μεγάλου Μοναστηρίου καὶ ἐκεῖθεν ὑπογείως μέχρι τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας.

— Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ πρόξενος γνωστοποιῶν ὅτι αὐτόθι εἰσάγεται ἐξ Ἑλλάδος μέγα ποσὸν λεμονίων καὶ πορτοκαλίων, προτρέπει νὰ ἱδρυθῇ ἐκεῖ παρὰ τῶν ἐμπορευομένων εἰδικὸν πρακτορεῖον, διότι νῦν ὅτε ἡ Θεσσαλονίκη συγκοινωνεῖ σιδηροδρομικῶς καθ' ἑκάστην μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης θ' ἀποβαίνῃ ἐπικερδέστερον ν' ἀποστέλλωνται ἐκεῖθεν μεγάλα ποσὰ λεμονίων καὶ πορτοκαλίων εἰς Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν.

— Οἱ ἐπὶ ταῖς τελωνιακαῖς καταχρήσεσι κατηγορούμενοι πρῴην τελώνης Πειραιῶς Δαμιανός, ἐλεγκταὶ Καλλιμενόπουλος, Μακρυστάθης, Ζαφειρόπουλος καὶ λοιποὶ κατεδικάσθησαν παρὰ τοῦ κακουργιοδικείου Λαμίας εἰς ἑξαετῆ εἱρκτήν, ὁ τελωνοφύλαξ Καραγιάννης κατεδικάσθη εἰς τριῶν μηνῶν φυλάκισιν, ἠθωώθησαν δὲ ὁ ἐλεγκτὴς Ἀνδρικόπουλος καὶ ὁ τελωνοφύλαξ Λύτσας.

ΚΛΗΡΩΣΙΣ

τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου τῆς Ἐθν. Τραπέζης ἐνεργηθεῖσα τῇ 19 Ἰουνίου

Ἐξαχθέντες ἀριθμοί		*Κερδηθέντα ποσά*
107,973	φρ.	100,000
130,416	»	10,000
23,068	»	2,500
178,050	»	2,500
659	»	1,000
29,817	»	1,000
170,774	»	1,000
155,380	»	1,000
85,552	»	1,000

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα, ἐνεγράψαμεν δὲ καὶ τὸν κ. Γ. Δ. πρὸς ὃν ἀπεστάλη σειρὰ φύλλων.—Κυρίαν Π. Σ. Πρέβεζαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας ὡς πρὸς τὴν ἀποστολήν. Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης ὑπολείπονται 3 ἔτι τεύχη, ὧν τὸ πρῶτον ἐκδοθήσεται τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα, τὰ δὲ ἄλλα δύο ἀλληλοπαλλήλως.—κ. Ν. Β. Κ. Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Μ' Παράδοξον εἶνε τὸ νὰ σᾶς φαίνεται παράδοξον. Καὶ πανταχοῦ μέν, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἰδίως, μέγιστον διατρέχει τις κίνδυνον νὰ καταληφθῇ ὑπὸ ἀηδίας ἂν ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐξετάσῃ τίνι τρόπῳ παρασκευάζεται. — κ. Α. Ν. Δικελί. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν. Ἡ ἀξία ἀμφοτέρων φρ. 5,20, ὥστε ὀφείλονται ἔτι φρ. 1.70, ἅτινα εὐαρεστήθητε ν' ἀποστείλητε.—κ. Ι. Μ. Λευκωσίαν. Ἀπεστάλησαν ταὐτοχρόνως καὶ τὰ πρὸς τὴν Κυρίαν Θ. Π., ὡς καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Ν. Κ. Καλάμας. Παρεδόθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας τῷ κ. Π. Λ. Π.—*Ψηφοφόρῳ*. Ἡ ἐκλογὴ τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων ἐνεργεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου· ἡ περίοδος τῶν συμβουλίων εἶνε τετραετής, ἡ δὲ διάρκεια τῆς συνόδου 30 ἡμερῶν κατ' ἔτος. Ἡ πρώτη ἐκλογὴ γενήσεται τῇ 24 προσεχοῦς μηνός.— Σεβ. ἀρχ. Ι. Μ. Γενεύην. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Μ. Β. Ἄλλην δὲν γνωρίζο-

μεν πλὴν τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» πέρυσι δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Μιχ. Δαμηρ[illegible]λη. Περιλαμβάνεται εἰς 6 φύλλα ὑπ' ἀριθ. 581-586 ἅτινα δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ γραφείου μας. — κ. Π. Μ. Κέρκυραν. Ἔχει καλῶς. — *Ἐρανιστῇ*. Νεώτατον μὲν εἶνε τὸ τοῦ Ἰταλοῦ Giuseppe Regaldi « L' Egitto antico e moderno », πρὸ διετίας ἐκδοθέν. Τιμᾶται φρ. χρυσῶν 4. Καθ' ὅμοιον τρόπον εἶνε γεγραμμένον καὶ τὸ τοῦ About « Le Fellah », ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀρχαιότερον, πρὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον γραφέν. Τιμᾶται ἀντὶ δραχ. 4,50. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ ἐπισυνημμένα, ὧν τινα ἐχρησιμοποιήσαμεν. — κκ. Τ. Δ. Τ. Τρίπολιν, Π. Λ. Φ. Ναύπλιον καὶ Δ. Θ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Ι. Ε. Πάτρας. Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀκατάλληλον. — κ. Δ. Ν. Κ. Σύρον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Κ. Μ. συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Μ. Δ. Π. Πάτρας. Ὁ κ. Κ. Δ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον.—*Προσεκτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχυρίσθη δικηγόρος κλεπτομανοῦς ἐν δικαστηρίῳ, λέγων ὅτι ὁ πελάτης του δὲν ἦτο ὑπόλογος, ἀφοῦ αἱ κλοπαί του ἦσαν ἀποτέλεσμα ἀσθενείας ἠθικῆς. Ἀλλ' ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἀπήντησεν εὐφυῶς:— Ἄ! εἶνε ἀσθένεια. Τότε πρέπει νὰ τὴν θεραπεύσωσιν οἱ δικασταί. Ἡ συνταγὴ εἶνε *φυλάκισις δύο ἐτῶν*.—κ. Χ. Δ. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Εἶνε λίαν δυσεύρετον ἐξαντληθὲν πρὸ πολλοῦ.—κ. Ν. Σ. Ὑποθέτομεν ὅτι εἶνε διάδοσις ἐντελῶς ἀνυπόστατος. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον οὐδὲν τοιοῦτον ἐμάθομεν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

24 Ἰουνίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	464.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	463.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	543.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	479.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	242.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		505—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,200.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	196
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	404
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		31.30
3μην.		31.20
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		124.—
» 3μην.		123.—
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		24.75
Λίρα ὀθωμανικὴ		27.90

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1364

Widener Library
3 2044 098 648 173